Gezinsstaten van 290 personen

Bijlage bij digitale bronbewerking 10 ‘Gezinshoofdenregister van mannelijke inwoners geboren tot 1791 (1812)’.

Basisbestand Haren
De gegevens in deze publicatie behoren tot een groter (nog niet gepubliceerd) bestand met gegevens over de inwoners van de kerkelijke gemeenten Haren en Noordlaren (voor 1811) en de burgerlijke gemeente Haren (na 1811): het ‘Basisbestand Haren’. Dit bestand is opgebouwd op basis van gegevens in genlias, allegroningers, drenlias en genealogische publicaties op internet (bv de ‘genealogiën Eelde’ van Arend Arends).

In het Basisbestand Haren wordt waar mogelijk een relatie gelegd met bevolkingsoverzichten in het archief van de gemeente Haren. Dit is reeds gebeurd met het bevolkingsregister 1830. In het bestand zijn alle 2186 inwoners van de gemeente op 1 januari 1830 opgenomen en is aangegeven op welk adres ze wonen. Bij de hoofdbewoners is voorts in een aparte toelichting aangegeven met wie ze op het adres wonen. Voorbeeld:
Woonde in 1830 op het adres Haren Wijk D Nr 2 Hemmen met zijn twee zoons, Annechien Buringa als inwonende werkmeid en Jan Egbert Bakker (relatie niet bekend).

Adresgegevens en wijze vermelding adressen
Vooral op basis van het bevolkingsregister 1830 zijn in het Basisbestand Haren adresgegevens ingevoerd. Deze adresgegevens zijn voor een aantal woningen aangevuld met adresgegevens uit het bevolkingsregister 1840 en uit de doorlopende bevolkingsadministratie vanaf 1850 (zie voor een toelichting de website van de gemeente Haren onder Over-Haren>Historie>Archiefonderzoek). Soms zijn ook adresgegevens ontleend aan andere bronnen. Een systematische invoer van adresgegevens op basis van de vermeldingen in de burgerlijke stand (geboorte en overlijden) heeft beperkt (geboorten 1811 tm 1815) plaats gevonden.

Woningen worden afgebroken, gesplitst, samen gevoegd met andere woningen en wat vroeger zeer frequent gebeurde vernummerd. Hoe houd je de juiste gegegevens bij elkaar. In het Basisbestand Haren is er voor gekozen om elke woning de naam te geven, die gelijk is aan het adres in 1830. Bij de presentatie van de gegevens werkt dit in eerste instantie wat verwarrend. Een voorbeeld:
Wijk A Haren 10 Wijk A 10-1 Haren in 1830;
Wijk A Haren 10 Wijk A 10-1 Haren in 1840;
Wijk A Haren 9 Wijk A 10-1 Haren in 1850;
Wijk A Haren 10 Wijk A 10-1 Haren in 1860;
Wijk A Haren 9 Wijk A 10-1 Haren in 1880;
Wijk A Haren 13 Wijk A 10-1 Haren in 1890;
Wijk A Haren 18 Wijk A 10-1 Haren in 1918;
Rijksstraatweg 205 Haren Wijk A 10-1 Haren in 1935

In dit voorbeeld is het gedeelte van het adres, dat de naam van woning aangeeft onderstreept. Dit gedeelte blijft constant. Het eerste niet onderstreepte adresgedeelte kan door vernummering veranderen. In de naam van de woning is de nummertoevoeging ‘-1’ gebruikt.

Een dergelijke toevoeging komt niet voor in het bevolkingsregister (wel toevoegingen als ‘A’, ‘B’, etc.). De toevoeging is gebruikt als in het bevolkingsregister hetzelfde nummer wordt gebruikt bij meer dan één woning.

Gebruikte wijknamen
Voor de opzet van de huisnummering wordt verwezen naar bronbewerking 3 ‘Systematiek huisnummering 1811-2011’. De volgende wijkaanduidingen worden gebruikt (de tussen haakjes geplaatste namen zijn bij de bewerking toegevoegd en staan niet in het bevolkingsregister):

Haren	**Noordlaren**	**Helpman**
Wijk A (Haren)	Wijk A (Noordlaren)	Wijk A (Helpman)
Wijk A Middelhorst (-Haren)	Wijk B (Noordlaren)	Wijk B (Helpman)
Wijk A Harenermolen	Wijk C Glimmen	Wijk C Buiten klein poortje
Wijk B (Haren)		Wijk C Euvelgunne
Wijk B Kromelboog (-Haren)		Wijk D Den Hoorn
Wijk B Oosterweg (-Haren)		
Wijk C Onnen		
Wijk C Waterhuizen		
Wijk C Haardermolen		
Wijk D Hemmen		
Wijk D Dilgt		
Wijk D Klaverblad		
Wijk E Hoornschedijk		
Wijk F Essen		

Koppeling met Gezinshoofdenregister
In het gezinshoofdenregister van mannelijke inwoners geboren voor 1791 worden de namen vermeld van 290 personen. Van deze personen zijn in deze bijlage de gegevens vermeld uit de burgerlijke stand en andere bronnen. Voorts zijn de adresgegevens (voor uitleg zie hierboven) vermeld bij de personen die in 1830 in de gemeente Haren woonden.

In het register heeft ieder persoon een nummer. Dit nummer is gebruikt voor de vorming van de code GH1812-XXX, waarin XXX het nummer uit de lijst in drie cijfers is (bij nummers onder de 100 worden ‘voorloopnullen’ gebruikt). De code wordt in dit overzicht vermeld achter de persoonsnaam. Voorbeeld: **Abel Abels** (GH1812-105)

Met behulp van de zoekfunctie in Adobe kan op basis van de code de relatie worden gelegd tussen de persoon in het register en de persoon in dit overzicht. De naam kan soms afwijkend zijn.

Koppeling met Register 1814 inschrijving Landstorm en Landmilitie
De koppeling met het Register 1814 inschrijving Landstrorm en Landmilitie (bronbewerking 12) is gerealiseerd door middel van de code MIL-XXX.

Koppeling met Doodboek (begraafacten) Noordlaren 1759-1779
De koppeling met het met Doodboek (begraafacten) Noordlaren 1759-1779 (bronbewerking 19) is gerealiseerd via de code DN-XX.

Koppeling met De (24) boeren van Haren
De koppeling met het met het overzicht van De (24) boeren van Haren is gerealiseerd via de code B24. Dit overzicht is nog in bewerking. Zie voor verdere uitleg t.z.t. de bronbewerking.

Koppeling met overzicht Emigranten
De koppeling met het met het overzicht Emigranten wordt gerealiseerd via de code EM. Dit overzicht is nog in ontwikkeling. Zie voor verdere uitleg t.z.t. de bronbewerking.

Koppeling met eigenaren en bewoners panden Rijksstraatweg
De koppeling met de eigenaren en bewoners van de panden Rijksstraatweg Haren-Centrum is voor het eerste deel (Wijk A Haren A1 tm A12) gerealiseerd via de code RW1 en voor het tweede deel met RW2. Zie Bronbewerking 20.

Koppeling met overzicht raadsleden
De koppeling is gerealiseerd met de code RAAD.

Koppeling met overzicht inwoners/eigenaren Essen
De koppeling is gerealiseerd met de code ES. Zie bronbewerking 15.

Koppeling met kadastrale registratie
Eigenaren van onroerend goed hebben in de kadastrale legger een zogenaamd artikelnummer. Dit artikel is vermeld met de code L-XXXXX

1 **Roelof Berends (Bosman)** (GH1812-204; MIL-356), zoon van **Berend Hendriks (104)** en **Hindrikje Roelofs Bartelds**, landbouwer, wonende te Helpman (Wijk B Helpman 14), is geboren op woensdag 18 september 1776, is overleden op vrijdag 10 november 1815 aldaar (in huis Helpman B14), is als overleden aangegeven op zaterdag 11 november 1815 (getuigen aangifte overlijden waren Lammert Arend Bazuin (zie 23) en Berend Hendriks (zie 104)). Roelof werd 39 jaar, 1 maand en 23 dagen.

2 **Willem Egberts Abbring** ook genaamd Willem Bakker (GH1812-094; L-00001; L-00002cs), zoon van **Egbert Derks Jans Bakker** en **Margrietjen Abbring**, landbouwer, wonende te Hemmen, te Haren (Wijk D Hemmen 2) en aldaar, is geboren te Onnen, is gedoopt op zondag 15 februari 1761 te Haren, wonende Wijk D Hemmen 2 aldaar, is overleden op woensdag 17 januari 1838 aldaar. Willem werd 76 jaar, 11 maanden en 2 dagen.

Woonde in 1830 op het adres Haren Wijk D Nr 2 Hemmen met zijn twee zoons, Annechien Buringa als inwonende werkmeid en Jan Egbert Bakker (relatie niet bekend).

Akte 15 mei 1800
Jan Egberts (Jan Luijches Egberts Bakker) en Jacobje Jacobs, echtelieden, en Willem Egberts en Hinderika Claasen (Hendrikje Claassens de Groeve), echtelieden, en Wemelyna Egberts, weduwe van Willem Egberts Wuffen, Jan Antonie (van Hemmen) en Derkien Egberts, echtelieden, verklaren verkochte te hebben aan Gerrit Harms Vedder en Hinderkjen Jans, echtelieden, hun aandeel in een beklemde plaats te Dilgt. Dit aandeel is 1/18 deel van de plaats, die door kopers wordt gebruikt als beklemde meiers. Mede is verkocht het aandeel in de banken of het gestoelte in de kerk te Haren. De prijs bedraagt f.200,-.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1617, folio 108)

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 15 april 1812
In verband met het voorgenomen tweede huwelijk van Lucas Hindriks Oosterveld vindt er een familieberaad plaats over de aanwijzing van een voogd en een toeziend voogd over zijn dochter Hindrikje Lucas Oosterveld uit zijn huwelijk met wijlen Woltertje Klaassen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Hindrik Lucas Oosterveld, grootvader
- Jan Hindriks Oosterveld, oom
- Jan Lucas Oosterveld, oudoom
Aanwezig van moederszijde:
- Klaas Jans, grootvader
- Willem Egberts, oom
- Hindrik Klaassen, oom
Vader Lucas wordt aangewezen als voogd en Willem Egberts als toeziend voogd.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 109, zaak 25)

Akte 7 januari 1818
Jacob Bakker, commies bij de convoyen en licenten te Harlingen, en aldaar thans woonachtig, verkoopt aan Willem Egberts Abbring, landbouwer te Hemmen, en Hinderkien Klasens, echtelieden, een stukje land, het Westerveld genaamd, gelegen te Onnen. De koopprijs bedraagt f.25,-.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 37, Akte 9)

Willem Egberts Abbring laat bij zijn overlijden op 17 januari 1838 de volgende onroerende goederen na:
Een boerenplaats te Onnen C17 (sectie G nr 177) met 4 bunders, 81 roeden en 40 ellen bouw-, wei- en hooiland.

Groninger Courant, 20 april 1838
BOELDAG.
De griffier J. Veenhoven, H.z., zal, ten verzoeke en ten huize van de kinderen van wijlen Willem Abbring, te Hemmen, onder Haren, op eerstkomenden donderdag, den 26 april 1838, des morgens precies te 10 uren, publiek verkoopen: de geheelen inboedel, bestaande in 2 veulmerriën, 8 melkkoeien, 7 jonge beesten, 2 oude en 6 jonge varkens, den van dit vee gemaakten mest, 2 boerenwagens, ploeg, eiden, kern met koperen beslag, tienen, vaten, koperen en andere emmers, kabinet, kast, klok en verdere huismeubelen.

Willem was gehuwd met **Hendrikje Claassens de Groeve**, dochter van **Klaas de Groeve (90)** en **Hinderkien Wolters**. Hendrikje, wonende te Haren, is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 18 februari 1770 aldaar, wonende Wijk D Hemmen 2 aldaar, is overleden op donderdag 20 juni 1822 te Hemmen. Hendrikje werd 52 jaar, 4 maanden en 2 dagen.

Van Willem en Hendrikje zijn drie kinderen bekend:

1 **Margaretha Abbring**, wonende te Haren (Wijk D Dilgt 11), aldaar (Wijk D Dilgt 13), aldaar (Wijk D Dilgt 14) en aldaar, is geboren te Onnen, is gedoopt op zondag 13 februari 1791 te Haren, wonende Wijk D Dilgt 14 aldaar, is overleden op zaterdag 1 november 1873 te Dilgt. Margaretha werd 82 jaar, 8 maanden en 19 dagen.

Acte 9 juni 1817
Huwelijkscontract Geert Hindriks Hemsing, minderjarige zoon van Annegien Roelfs, landbouwersche, en wijlen haar man Hindrik Geerts, en Margaretha Abbring, minderjarige dochter van Willem Egberts Abbring en Hindrica Klasens. Ongemeenschap van vaste goederen. Verder alles gemeen.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 33, acte 300)

Akte van scheiding 24 februari 1838
Janna Klasens de Groeve en haar man Hindrik Meijer ter eene zijde en Grietje Willems Abbring, weduwe van Geert Hendriks Hemsing, thans hertrouwd aan Jan Brink, Klaas Willems Abbring en Egbert Willems Abbring (de kinderen van Hendrikje Klasens de Groeve en Willem Abbring) ter andere zijde, verklaren te willen scheiden en delen de navolgende vaste goederen onder de gemeente Haren gelegen, bestaande in twee boerenbehuizingen met 30 bunder, 34 roeden en 60 ellen land (volgt opsomming kadastrale percelen). Deze vaste goederen behoren beide partijen voor de helft blijkens authentieke akte van 7 december 1827 en zijn daarbij gewaardeerd op f.8.200,-.
Janna Klasens de Groeve wordt nu toe gescheiden de behuizing en schuur plaatselijk genummerd D3 met een aantal landerijen (sommige percelen worden in twee stukken gesplitst). Dit wordt gewaardeerd op f.6.500,-. De andere partij krijgt de boerenbehuizing plaatselijk bekend D2 met een aantal landerijen. Ook gewaardeerd op f.6.500,-. Mandelig blijven een stuk land over de klapbrug K571 (tussen de Hoornschedijk en het Hoornschediep), een schuld aan Wiardus Hora Siccama groot f.7.000,-, zitplaatsen op het choor in de kerk en een slag graven op het kerkhof.

(Groninger Archieven, Toegang 1264, inventarisnummer 202)

© 2020 - E.M. van Koldam

Margaretha trouwt op woensdag 11 juni 1817 te Haren (huwelijksgetuigen waren Roelf Roelfs Vos (zie 270), Berend Gerrits Kroeze (zie 160), Jan Antonie van Hemmen (zie 101) en Hendrik Meijer (zie 172)) op 26-jarige leeftijd (1) met de 20-jarige **Geert Hindriks Hemsing** (DI), zoon van **Hindrik Geerds** en **Annechien Roelfs**. Geert, landbouwer, wonende te Haren, is geboren te Dilgt, is gedoopt op zondag 2 april 1797 te Haren, wonende Wijk D Hemmen 2 aldaar, is overleden op woensdag 25 november 1829 te Hemmen. Geert werd 32 jaar, 7 maanden en 23 dagen.

Laat bij overlijden geen onroerende goederen na.

Acte 9 juni 1817
Huwelijkscontract Geert Hindriks Hemsing, minderjarige zoon van Annegien Roelfs, landbouwersche, en wijlen haar man Hindrik Geerts, en Margaretha Abbring, minderjarige dochter van Willem Egberts Abbring en Hindrica Klasens. Ongemeenschap van vaste goederen. Verder alles gemeen.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 33, acte 300)

Margaretha trouwt op zaterdag 27 september 1834 (huwelijksgetuigen waren Harmannus Brink, Roelf Meijer (zie 174), Egbert Abbring en Antonie van Hemmen) op 43-jarige leeftijd (2) met de 23-jarige **Jan Brink** (DI), zoon van **Roelf Jans Brink** en **Abeltijn Mannes**. Jan, boerenarbeider en landbouwer, wonende te Haren (Wijk C Onnen 6), aldaar (Wijk D Dilgt 11), aldaar (Wijk D Dilgt 13), aldaar (Wijk D Dilgt 14) en aldaar, is geboren op maandag 5 november 1810 te Onnen, wonende Wijk D Dilgt 14 te Haren, is overleden op vrijdag 26 mei 1871 te Dilgt. Jan werd 60 jaar, 6 maanden en 21 dagen.

Overzicht 11 juni 1829 betreffende vrijgestelden militie lichting 1829
Nominatieve staat der personen, behorende tot de gemeente Haren, die door den Militieraad, zitting houdende te Groningen voor één jaar of voor altijd van den dienst der militie zijn vrijgesteld (naam; redenen van de vrijstelling):
Harm Nieland; eenig kind
Antonius Hinderikus Nicolaas Timans; in dienst
Harm Meinders; te klein
Lukas Hindriks; te klein
Otto Buirma; broeder geremplaceerd
Egbert Oosterveld; broeder dienst volbragt
Albert Baving; te klein
Jan Brink; broeder in dienst
Harmannus van Wolde; te klein
Berend Holtman; broeder dienst volbragt
Meindert Meinders; lichaamsgebreken
Hindrik Westerbrink Hoving; broeder dienst volbragt
Hindrik Jans Vrieling; broeder in dienst
Jan Sjobbema; te klein
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 62)

Proces verbaal 13 juni 1843
Op heden den 13 juni 1843 compareerde voor mij, burgemeester van de gemeente Haren, Egbert van Hemmen, oud 52 jaren, landbouwer, geboren en wonende te Hemmen, gemeente Haren, de navolgende klachte inbrengende. Dat hij op zaterdag den 10 juni jl ten gevolge eene overeenkomst met zijn buurman Jan Brink, landbouwer, wonende te Dilgt, door zijne knecht en arbeiders eene sloot tusschen zijn land en dat van Jan Brink latende graven, genoemde Jan Brink op die plaats was gekomen aan de arbeiders zeggende, dat zij hem te na in zijn land kwamen en hij daar voor twee getuigen zoude halen, welke getuigen Hendrik en Roelf Meijer aan de arbeiders verklaarden, dat zij Jan Brink het land ontnamen. Dat zijn dienstknecht Egbert Pieters, hem, Van Hemmen, daarop had geroepen van ene schouwplaats, waar hij zich toevallig bevond bij E. Wilphorst en H. Kwant, welke zich met hem ter plaatse begeven hebbende, hij, Van Hemmen, aan Jan Brink had gezegd de baak te zetten, welke daar op had geantwoord, dat doe ik niet, het is toch al weg, er tegen hem, Van Hemmen, bij zeggende, dat hij een allerslechtste was, waarop Van Hemmen had geantwoord, dat hij Brink met zijne wal niet regt handelde, waarop Jan Brink had gezegd, dat als hij het had willen doen, hij hem, Van Hemmen wel had kunnen laten zetten [?].
Dat hij, Van Hemmen, zich vervolgens met de vier getuigen naar den waterlozing hebbende begeven om Jan Brink aan te tonen, dat hij Van Hemmen, te regt had gehandeld, Jan Brink hem voor gauwdief had gescholden.
Van welke klagte ik dit proces verbaal heb opgemaakt.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

Proces verbaal 13 juni 1843
Op heden 13 juni 1843 compareerde voor mij, burgemeester van de gemeente Haren, Egbert van Hemmen, landbouwer, wonende te Hemmen, gemeente Haren, oud 52 jaar, welke de navolgende klagte inbracht.
Dat Christiaan Sjobbema, landbouwer wonende te Hemmen, gemeente Haren op zondag 11 dezer maand des avonds te vijf uren toen hij, Van Hemmen, zich met zijne vrouw, knecht en dienstmeid in zijn land bevonden te melken, hem, Van Hemmen, had gezegd dat het des daags te voren door Jan Brink en getuigen bewezen was, dat hij, Van Hemmen, een schelm was.
Van welke klagte ik dit proces verbaal heb opgemaakt.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

Proces verbaal 14 juni 1843
Op heden den 14 juni 1843 compareerde voor mij, burgemeester van de gemeente Haren, Christiaan Sjobbema, oud 38 jaar, geboren en wonende te Haren, van beroep landbouwer, welke verklaarde, dat zijne schoonmoeder Janna Klaassens, huisvrouw van Hindrik Meijer, wonende te Hemmen, gemeente Haren, op zondag den 4 dezer van hare woning naar de kerk willende gaan, de wring staande op de kamp bij het huis van Jan Antonie van Hemmen met een touw had digt gebonden gevonden, welke zij had los gemaakt en verder haar pad naar de kerk gevolgd. Dat wijders op zondag den 11 dezer hij, Sjobbema, benevens zijn schoonvader Hindrik Meijer en diens knecht Jan Egbers naar de kerk willende gaan de wring van Van Hemmen staande tusschen zijne twee kampen met wilgen bomen had versperd gevonden, zoodat zij de wring uit de ???? hadden gezet om er door te gaan, dat zij bij het terug komen uit de kerk alles nog in dien zelfden staat hadden gevonden, doch dat zij des avonds uit de nademiddag kerk komende bij die wring hadden vinden staan Egbert van Hemmen, zoon van Jan Antonie van Hemmen, aan welke hij, Sjobbema, gevraagd hebbende wie die wring hadde toegemaakt, door Egbert van Hemmen was geantwoord, dat hij zelve het hadde toegemaakt, waarop hij, Sjobbema, gevraagd hebbende waar hij dan langs zoude gaan, Van Hemmen had ten antwoord gegeven, daar door het land van Jan Brink, ik wil jou hier niet langer langs hebben. Waarop hij, Sjobbema, had geantwoord dan zal ik het aan de burgemeester aangeven, want dit is ons kerkpad waarlangs wij altoos gegaan hebben. Waarop Egbert van Hemmen had geantwoord, dat is goed, ga maar heen.
Dat deze zelfde versperring van het kerkpad nu omstreeks vier jaren geleden ook had plaats gehad en hij, Sjobbema, daarover destijds eene diergelijke klachte aan den toenmalige burgemeester van Trojen had gedaan, met dat gevolg, dat Egbert van Hemmen en Hindrik Meijer voor de burgemeester geroepen zijnde, aldaar een accoord was getroffen in tegenwoordigheid van de assessor Koops en de schoolonderwijzer Van Oosten, waarbij Egbert van Hemmen beloofde, dat zoo lang hij de kamp bouwde,

© 2020 - E.M. van Koldam

hij een pad met vallende hekjes zoude onderhouden om de kamp in het rond te gaan zonder door het haver te lopen, en dat wanneer de kamp weer groen bleef liggen het pad weer schuin over de kamp zoude lopen, zooals het altoos geweest was.
Van welke verklaring ik het proces verbaal heb opgemaakt.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

Brief 25 maart 1848 van Jan Brink
Geeft met verschuldigde eerbied te kennen Jan Brink, van beroep landbouwer, wonende te Dilgt, dat hij het voornemen heeft om op het perceel bij het kadaster der gemeente Haren bekend onder sectie K nr 75 een boerenwoning te bouwen, bestaande in een woonhuis en een schuur. Dat hij het woonhuis met pannen en de schuur met riet of stroo wenscht te dekken.
Dat hij tot dat een en ander de toestemming van u noodig heeft. Weshalve hij bij deze verzoekt, dat hem de vereischte vergunning tot het bouwen wordt verleend.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 81)

Notulen burgemeester en wethouders, 23 december 1856
Tot opperbrandmeester voor de tijd van 3 jaren, ingaande heden, wordt aangewezen Lubbertus van Oosten.
Tot wijkmeester van de wijk A (dorp Haren), tevens brandmeester en eerste hoofdman van de nachtwacht: Jannes Horst met als plaatsvervanger Jan Jansen.
Tot wijkmeester wijk B (dorp Haren); J. Koops en plaatsvervanger L. Bolhuis.
Tot wijkmeester wijk C (Onnen): Joh. Breeman en plaatsvervanger H. Hindriks.
Tot wijkmeester wijk D (Dilgt en Hemmen): J. Brink en als plaatsvervanger Joh. Meijer.
Tot wijkmeester wijk E (Hoornschedijk): J. Nijdam en als plaatsvervanger B. van der Veen
Tot wijkmeester wijk F (Essen): Jan Hemmes en als plaatsvervanger J.K. van Hemmen
Tot wijkmeester wijk A (Helpman): R. Tonkens sr en als plaatsvervanger Joh. Blaauwpot.
Tot wijkmeester wijk B (Helpman): L. Poelma en als plaatsvervanger H. Kwant
Tot wijkmeester wijk C (Molenstreek en Euvelgunne): K. Bolhuis en als plaatsvervanger H. van Bruggen.
Tot wijkmeester wijk D (Den Hoorn): H. van Hemmen en als plaatsvervanger H. Oosterveld.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 35).

2 **Klaas Abbring** (MIL-121; DI; L-00717), wonende te Haren (Wijk D Hemmen 2), aldaar (Wijk D Dilgt 11) en aldaar, is geboren te Onnen, is gedoopt op zondag 27 maart 1796 te Haren, wonende Wijk D Dilgt 11 aldaar, is overleden op woensdag 8 april 1840 te Dilgt (bij zijn zuster Margaretha en zwager Jan Brink). Klaas werd 44 jaar en 12 dagen.

Heeft volgens militieregister 1814 een lichaamsgebrek.

Akte van scheiding 24 februari 1838
Janna Klasens de Groeve en haar man Hindrik Meijer ter eene zijde en Grietje Willems Abbring, weduwe van Geert Hendriks Hemsing, thans hertrouwd aan Jan Brink, Klaas Willems Abbring en Egbert Willems Abbring (de kinderen van Hendrikje Klasens de Groeve en Willem Abbring) ter andere zijde, verklaren te willen scheiden en delen de navolgende vaste goederen onder de gemeente Haren gelegen, bestaande in twee boerenbehuizingen met 30 bunder, 34 roeden en 60 ellen land (volgt opsomming kadastrale percelen). Deze vaste goederen behoren beide partijen voor de helft blijkens authentieke akte van 7 december 1827 en zijn daarbij gewaardeerd op f.8.200,-.
Janna Klasens de Groeve wordt nu toe gescheiden de behuizing en schuur plaatselijk genummerd D3 met een aantal landerijen (sommige percelen worden in twee stukken gesplitst). Dit wordt gewaardeerd op f.6.500,-. De andere partij krijgt de boerenbehuizing plaatselijk bekend D2 met een aantal landerijen. Ook gewaardeerd op f.6.500,-. Mandelig blijven een stuk land over de klapbrug K571 (tussen de Hoornschedijk en het Hoornschediep), een schuld aan Wiardus Hora Siccama groot f.7.000,-, zitplaatsen op het choor in de kerk en een slag graven op het kerkhof.
(Groninger Archieven, Toegang 1264, inventarisnummer 202)

Aankomsttitels Jorissen
Eigendomsbewijzen en stukken betreffende de eigendom van de buitenplaats Hemmen, waarop gevestigd een huis, branderij, mouterij, en zeepfabriek, eigendom van de vennootschap Coninck Boddendijk, Jorissen, 1838-1841. De volgende aankomsttitels bevinden zich bij de stukken.
Akte van verkoop 1792
Verkoop door L.C. Warmolts
Akte van scheiding 14 februari 1838
Scheiding van het gemeenschappelijk bezit van Janna Klasens de Groeve en haar man Hindrik Meijer enerzijds en Grietje Willems Abbring, Klaas Willems Abbring en Egbert Willems Abbring anderzijds.
Verkoopakte 20 februari 1838
Verkoop door Grietje Willems Abbring met haar man Jan Brink, Klaas Willems Abbring en Egbert Willems Abbring aan Egbert Davids van Lennep, predikant bij de mennonietengemeente te Almelo.
Behuizing D 2 en landerijen.
(Groninger Archieven, toegang 1119, inventarisnummer 23)

Bij zijn overlijden op 8 april 1840 bezit Klaas Abbring de volgende onroerende goederen:
a. 1/3 onverscheiden aandeel in een kleine boerderij te Onnen C17, waarvoor in het kadaster Willem Abbring als eigenaar wordt vermeld.
b. 1/6 onverscheiden aandeel in een slag graven op het kerkhof te Haren, zijnde dat slag plaatselijk bekend ten name van Warmolts. Samen met zijn broer en zuster bezit Klaas Abbring de helft van dit slag graven. De andere helft is van Hindrik Meijer.

3 **Egbert Abbring** (L-01220), landbouwer, wonende te Haren (Wijk D Hemmen 2) en aldaar (Wijk D Hemmen 2-I), is geboren op zondag 20 december 1801 te Hemmen, is overleden op vrijdag 16 oktober 1857 te Onnen. Egbert werd 55 jaar, 9 maanden en 26 dagen.

Akte van scheiding 24 februari 1838
Janna Klasens de Groeve en haar man Hindrik Meijer ter eene zijde en Grietje Willems Abbring, weduwe van Geert Hendriks Hemsing, thans hertrouwd aan Jan Brink, Klaas Willems Abbring en Egbert Willems Abbring (de kinderen van Hendrikje Klasens de Groeve en Willem Abbring) ter andere zijde, verklaren te willen scheiden en delen de navolgende vaste goederen onder de gemeente Haren gelegen, bestaande in twee boerenbehuizingen met 30 bunder, 34 roeden en 60 ellen land (volgt opsomming kadastrale percelen). Deze vaste goederen behoren beide partijen voor de helft blijkens authentieke akte van 7 december 1827 en zijn daarbij gewaardeerd op f.8.200,-.
Janna Klasens de Groeve wordt nu toe gescheiden de behuizing en schuur plaatselijk genummerd D3 met een aantal landerijen (sommige percelen worden in twee stukken gesplitst). Dit wordt gewaardeerd op f.6.500,-. De andere partij krijgt de boerenbehuizing plaatselijk bekend D2 met een aantal landerijen. Ook gewaardeerd op f.6.500,-. Mandelig blijven een stuk land over de klapbrug K571 (tussen de Hoornschedijk en het Hoornschediep), een schuld aan Wiardus Hora Siccama groot f.7.000,-,

© 2020 - E.M. van Koldam

zitplaatsen op het choor in de kerk en een slag graven op het kerkhof.
(Groninger Archieven, Toegang 1264, inventarisnummer 202)

Egbert trouwt op donderdag 26 mei 1836 te Haren op 34-jarige leeftijd met de 26-jarige **Gezina Ellens**, dochter van **Willem Jans Ellens** en **Grietje Harmens**. Gezina, wonende te Haren (Wijk C Onnen 5) en aldaar (Wijk D Hemmen 2-I), is geboren op zaterdag 23 december 1809 te Onnen, is overleden op zaterdag 11 december 1886 aldaar. Gezina werd 76 jaar, 11 maanden en 18 dagen.

3 **Abel Abels** (GH1812-105, MIL-088), zoon van **Klaas Abels (4)** en **Renske Sijgers**, wever, wonende te Haren (Wijk E Hoornschedijk 1), is gedoopt op woensdag 22 februari 1786 te Groningen, is overleden op zaterdag 2 september 1826 te Eelderwolde. Abel werd 40 jaar, 6 maanden en 11 dagen.
Abel trouwt op zondag 7 november 1819 te Haren op 33-jarige leeftijd met de 54-jarige **Jantje Jans**, dochter van **Jan Willems** en **Geertje Jakobs**. Jantje is geboren in 1765, is gedoopt op zondag 18 augustus 1765 te Wetsinge en Sauwerd.

4 **Klaas Abels** (GH1812-103), wever, wonende te Haren (Wijk E Hoornschedijk 1), is gedoopt op zondag 8 juni 1749 te Groningen, is overleden op dinsdag 2 februari 1819 te Hoornschedijk. Klaas werd 69 jaar, 7 maanden en 25 dagen.
Klaas trouwt (kerk) op donderdag 2 oktober 1777 te Groningen op 28-jarige leeftijd met de 30-jarige **Renske Sijgers** ook genaamd Remke Sijgers, dochter van **Sijger Harms** en **Aaltijn Geerts**. Renske is geboren (tweeling), is gedoopt op zondag 3 september 1747 te Noorddijk, is overleden in 1804 te Haren. Renske werd 57 jaar.

Van Klaas en Renske zijn vier kinderen bekend:

1 **Annechien Abels** ook genaamd Aaltje is gedoopt op woensdag 8 juli 1778 te Groningen, is overleden op maandag 14 december 1812 te Hoornschedijk. Annechien werd 34 jaar, 5 maanden en 6 dagen.

2 **Sijger Klaassens Abels** is geboren op donderdag 5 juni 1783 te Hoornschedijk, is gedoopt op woensdag 9 juli 1783 te Groningen, zie 5.

3 **Abel Abels** is gedoopt op woensdag 22 februari 1786 te Groningen, zie 3.

4 **Klaassien Klaassens** ook genaamd Klaasien Klaasen, wonende te Haren (Wijk E Hoornschedijk 9), is geboren te Groningen, is gedoopt op woensdag 9 januari 1788 aldaar, is overleden op zaterdag 15 december 1866 te Hoornschedijk. Klaassien werd 78 jaar, 11 maanden en 6 dagen.
Klaassien trouwt op zondag 29 maart 1812 te Haren (huwelijksgetuigen waren Lammert Buls, Abel Abels (zie 3), Sijger Klaassens Abels (zie 5) en Andries Alberts (zie 9)) op 24-jarige leeftijd met de 25-jarige **Geert Alberts Swaving** (MIL-089), zoon van **Albert Jansen** en **Geesje Geerts**. Geert, timmerman en timmermansknecht, wonende te Haren (Wijk E Hoornschedijk 9), is geboren te Dalen, is gedoopt op donderdag 1 maart 1787 aldaar, is overleden op zondag 17 maart 1850 te Hoornschedijk. Geert werd 63 jaar en 16 dagen.

Woont in 1830 met zijn vrouw en zes kinderen op het adres Haren Wijk E Nr, 9 Hoornschedijk.

Brief 14 maart 1834 aan Gedeputeerde Staten
Bij appointement van den 4 maart 1834 heeft zijne excellentie de gouverneur dezer provincie in onze handen gesteld om berigt en consideratiën, een adres van eenige ingezetenen aan den Hoornschedijk binnen deze gemeente aan zijn excellentie ingediend tot bekoming van eenige vergoeding voor hunne verliezen door de overstroming in den afgelopen wintertijd. In voldoening daar aan hebben wij de eer onder terugzending van het genoemde adres u te dienen van berigt en consideratiën.
Dat het met de waarheid overeenkomt, dat de adressanten door de overstroming en de stormen in deze winter veel hebben geleeden, doch dat niet alleen de adressanten, maar genoegsaam alle ingezetenen aan den Hoornschedijk meer of minder door die overstroming verliezen hebben gehad. Zoo door het wegspoelen der aardappelen, mest en hooi, als door het beschadigen van boomgaarden en huisraad. Dat de verliezen aan turf voorraad voor eigen behoefte of nog voorraad van de verveeners wel van minder belang zal zijn dan het verlies aan aardappelen, die of overspoeld of door het indringen van water in de gaten zijn verrot en aan hooi, dat mede weggespoeld of door het indringen van water, zoodanig is verbroeid, dat hetzelve smakeloos en ongezond voedsel is geworden. Ook aan het vee kan gezegd worden schade te zijn geleden, door dien sommige eigenaars hetzelve niet droog konden stallen of bergen, derwijl indien hetzelve hebben moeten vervoeren naar menschlievende personen, om hetzelve te bergen en voeden.
Wij nemen de vrijheid aan u ook de andere personen met name kenbaar te maken, welke aan den Hoornschedijk door de buitengewone overstrooming hebben geleden, en waarbij wij tevens eene begrooting in minimum voegen welke ons naar behoorlijk onderzoek is voorgekomen enigszins juist te zijn, als
Hendrik [Berends] Nijdam f.150,-
Wed. Berend S. Nijdam [= Jeltje Gjalts Nijdam] f.50,-
Berend Jansen f.50,-
Reinder [Berends] Nijdam f.50,-
Jannes Jansen f.35,-
Roelf Sytzes Nijdam f.30
Wopke [Berends] Nijdam f.30,-
Berend Arends f.10,-
Hindrik Wilkens f.10,-
Jan [Geerts] Boer f.25,-
Wed. Andries [Berends] Nijdam [= Jantien Jans Kuipers] en consorten f.25
Harm Venema [= Harm Martens Venema] f.10,-
Teunis Teunis f.10,-
Hendrik [Hindriks] de Vries f.10
Harm Gosses van der Veen f.10,-
Wat de opsomming der verliezen aangaat van de deposanten, hieromtrent meenen wij te moeten aanmerken, dat dezelve ons van enkelen te overdreven is voorgekomen, daar welligt niemand der ingezetenen aan de Hoornschedijk voor de voeding van hun vee bij anderen, zo te Paterswolde als ook te Haren iets zal hebben betaald en voor hetwelke dan niet kan worden gerekend.
Wij begroten alzoo de schade:
W. [Willem] Willems f.56,-
L. ?????? f.15,-
S.R. [Sytze Roelfs] Nijdam f.22
H. [Hendrik] van der Veen junior f.25,-

© 2020 - E.M. van Koldam

H. [Harm Hindriks] van der Veen senior f.50,-
H.???? f.15,-
D. [Derk] van der Veen f.100,-
H. Nijland f.14,-
R. [Roelf Willeminus] van der Veen f.10,-
J. Beening f.10,-
G. [Geert Alberts] Swaving
H. van der Heide f.10,-
Voorts kan het plaatselijk bestuur van Haren zich niet onthouden hunne verwondering aan de dag te leggen over hetgene de adressanten in hun adres met betrekking tot de beoordeling hunnen stand van zaken zeggen, dat namelijk hun voordragt meer onpartijdig zou worden overwogen en beoordeeld door de zijlvesting van Aduard, dan welligt door eenig ander autoriteit, voor welke autoriteit het plaatselijk bestuur van Haren oordeelt zich zelf te kunnen of wel te moeten verstaan. Hoe zeer wij gaarne meerdere bekwaamheid of wel wetenschap deswegen aan de zijlvesting van Aduard willen toekennen, vermeent echter het plaatselijk bestuur te dien einde ook genoegzaam de waarheid of juistheid van ieders verlies te kunnen beoordelen, terwijl het plaatselijk bestuur zich ten vollen overtuigd houd van te allen tijde en in alle gevallen onpartijdig en regtmatig te hebben gehandeld en geoordeeld in het belang der ingezetenen. Zoo in het algemeen als in het bijzonder van enig gehucht of enkele personen. Het plaatselijk bestuur van Haren is door het gezegde enigszins op hetzelve schijnt toegepast te zijn, verontwaardigd over zodanige uitdrukking en hoopt dat u onze aanmerking deswege te goede zal beoordelen.
Wij achten het eindelijk onzen pligt om alle ingezetenen aan den Hoornschedijk hiervoor opgemeld aan uw goedgunstige beschikking aan te bevelen, daar velen van dezelve niets bezittende veenarbeiders zijn, die door het water van hunne volstrekt behoeve voorraad ten dele of geheel zijn beroofd, zoodat wij tijdelijk ook hebben moeten voorzien in het onderhoud van enige dezelve, terwijl andere losse huurders zijn die door de overstroming zoodanig hebben geleden, dat zij zich niet door zich zelven kunnen herstellen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 106)

5 **Sijger Klaassens Abels** (GH1812-104, MIL-087), zoon van **Klaas Abels (4)** en **Renske Sijgers**, arbeider, wonende te Haren (Wijk E Hoornschedijk 1), is geboren op donderdag 5 juni 1783 te Hoornschedijk, is gedoopt op woensdag 9 juli 1783 te Groningen, is overleden op zaterdag 1 augustus 1868 te Eelderwolde. Sijger werd 85 jaar, 1 maand en 27 dagen.
Sijger trouwt op zondag 10 mei 1818 te Haren op 34-jarige leeftijd met de 24-jarige **Geertje Engberts de Vries**, dochter van **Engbert Hindriks de Vries** en **Leentje Hendriks**. Geertje is geboren op zaterdag 29 maart 1794, is overleden op dinsdag 5 maart 1878 te Eelderwolde. Geertje werd 83 jaar, 11 maanden en 4 dagen.

Akte 3 juli 1795
Leentje Hindriks, weduwe van Engbert Hindriks, maakt een afhandeling over de nalatenschap van wijlen haar man met de voorstanderen over haar minderjarige dochtertje. Zij zal haar dochtertje op haar 18e levensjaar f.26,74 betalen. De voorstanderen zijn Harm Hindriks, voormond, Hindrik Egberts, sibbevoogd, en Louwe Uges, vreemde voogd.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1616, folio 201).

6 **Jan Adolfs** (GH1812-025; L-00007), zoon van **Hindrik Jans Adolfs** en **Fennechien Hindriks Brouwer**, landbouwer, wonende te Haren (Wijk A Haren 23A) en aldaar, is geboren op maandag 13 augustus 1764 aldaar, is gedoopt op zondag 19 augustus 1764 aldaar, is als overleden aangegeven op donderdag 10 maart 1836 aldaar (aangever overlijden was Jan Jans Vrieling; getuige aangifte overlijden was Geerd Gerrits Vrieling), wonende Wijk A Haren 23A aldaar, is overleden op zaterdag 12 maart 1836 aldaar. Jan werd 71 jaar, 6 maanden en 28 dagen.

Woonde in 1830 op het adres Haren Wijk A Nr 23A samen met zijn vrouw Egbertien Pieters Koers en de inwonende boerenknecht Harm Albartus.

Brief maart 1822 van Jan Adolfs
De schout der gemeente Haren wordt door dezen verzocht autorisatie te verlenen aan Jan Adolfs, landbouwer te Haren tot het bouwen van een huis op koude grond aan de Achterweg ten oosten van Haren.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 55)

Akte 2 juni 1823
Jan Adolfs, gehuwd met Egbertje Jans, verkoopt aan Everwijn van Dam, wonende te Groningen, de eigendom van 16 mudden (9 bunder, 2 roeden en 40 ellen) bouw- en weidelanden, gelegen onder Haren, wordende door verkopers zelve onder hun daarop staande behuizing, in de grondbelasting getekend A nr 23, zwettende ten noorden de landen van Hindrik Vedder, ten oosten Jan Veldman, Jan Bazuin en Gerrit Hendriks, ten zuiden Jan Swartwolt en Hindrik Vedder en ten westen aan de Boereweg, bewoond en gebruikt. Met nog enige losse landerijen.
De genoemde percelen zijn de verkopers toegescheiden op 26 mei 1823 voor notaris Herman Trip uit de nalatenschap van Hindrik Adolfs en Fennigje Brouwer. Verkopers behouden voor zich het recht van vaste en altijd durende beklemming. Vrij van zesjarig geschenk. Voor f.85,- per jaar. De koopschat bedraagt f.1.700,-.
(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 98, Akte 221)

Akte 16 juni 1824
Testament Jan Hindriks Adolfs. Hij benoemt zijn vrouw Egbertje Jans Koers tot erfgenaam.
(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 104, Akte 296)

Akte 16 juni 1824
Testament Egbertje Jans Koers. Zij benoemt haar man Jan Hindriks Adolfs tot erfgenaam.
(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 104, Akte 297)

Brief 3 augustus 1830 van de gouverneur
Naar aanleiding ener missive van den Heer Administrateur voorde gevangenissen en het armenwezen van den 23 juli jl., zende ik u hiernevens een extract uit den staat van slagtoffers van onvoorziene rampen over het jaar 1829, aan welke door den Minister van Binnenlandsche Zaken bij resolutie van 29 juni 1830 onderstand is verleend uit het gedeelte van het fonds voor kwade posten, ter beschikking gesteld aan het departement van Binnenlandsche zaken.
Zoodra de ordonnanciën van betaling voor den verleende onderstand zullen zijn opgemaakt, zal ik u dezelve, ter fine van uitreiking, doen toekomen.
Ik verzoek u om de belanghebbenden met de door de Minister te hunnen opzigte genomen resolutie bekend te doen maken.
Voorts moet ik u nog informeren, dat aan de personen, wier verliezen beneden de f.100,- gaan, overeenkomstig het aangenomen beginsel tot het erlangen van onderstand uit gemeld fonds, in geen aanslag kunnen worden gebragt.

© 2020 - E.M. van Koldam

De Heer Administrateur voornoemd heeft doen opmerken, dat de onderstand, welke het den Koning heeft behaagd, bij besluit van 4 maart 1830 aan de hulpbehoevende landbouwers in dit gewest toe te kennen, die door den mislukten oogst van 1828 minder dan f.100,- verlies geleden hebben, als een bijzonder gunstbewijs moet aangemerkt worden en van geene toepassing hoegenaamd voor het vervolg kan zijn.
Ik zende u dienvolgens de ingezondene stukken daarvan terug.
** Bijlage: Extract uit de Staat der Slagtoffers van onvoorziene rampen gedurende 1829, aan welke onderstand wordt verleende uit het gedeelte van het fonds voor kwade posten, ter beschikking staande van het departement van Binnenlandsche Zaken over 1828 en 1829.
[Bij de slachtoffers in de gemeente Haren bestaat de aard der verliezen in alle gevallen uit het verlies van veldvruchten; in de onderstaande weergave worden vermeld: de naam, bedrag der verliezen en bedrag van den verleenden onderstand]
H. Smeenk [Harm Jans Smeenk], f.123,-, f.15,375;
J.H. Oosterveld [Jan Hendriks Oosterveld], f.115,-, f.14,375;
Berend Konraads [Beerent Conraats Tonnis], f.168,-, f.21,-;
Tebbe Hindriks [Tebbe Hendriks], f.101,-, f.12,625;
H.B. Hoeks [Hendrik Berends Hoeks], f.130,-, f.16,25;
H.J. Horst [Hinderk Jacobs Horst], f.113,-, f.14,125;
Jan Jacobs, f.120,-, f.15,-;
Jannes Vedder [Jannes Gerrits Vedder], f.150,-, f.18,75;
Jan Adolfs, f.145,-, f.18,125;
H. van der Es [Hinderks Hinderks van der Es], f.104,-, f.13,-;
H. Berends de Jonge [Hendrik Berends de Jonge], f.114,-, f.14,25;
Jochum Alberts, f.181,-, f.22,625;
Hindrik A. Kooi [Hendrik Albers Kooi], f.101,-, f.12,625;
Abel Brink [Abel Jans Brink], f.100,-, f.12,50;
Jelke Vos [Jelke Roelfs Vos], f.133,-, f.16.625;
Jan Kooi, f.168,-, f.21,-;
J.D. Hekman [Jan Derks Hekman], f.157,-, f.19,625;
Jan Thijs [Jan Roelofs Thijs], f.161,-, f.20,125;
Jan Jans van Diep [Jan Jans Sipkema], f.122,-, f.15,25.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 63)

Proces verbaal (in klad) waarschijnlijk februari 1833
L. Oosterveld
Gevraagd of hij bij zich inwonende heeft Robbert Rensens. Verklaard van ja
Of comparant reeds sedert eenigen tijd eenige goederen uit zijn huis vermist? Antwoord: ja.
Welk goederen zulk waren? Onder anderen ……..
Of comparant weet waar die goederen gebleven zijn? Antwoord, dat Robbert Rensens hem had verklaard, dat hij die goederen had gebragt aan Roelfien Meijerink, vrouw van Hindrik Rotman, dat deze aan Robbert daarvoor centen beloofd en ook gegeven had en dat zij dan telkens gezegd had, dat hij maar meer moest brengen.
J. Adolfs
Dezelfde vragen en dan nog of comparant ook weet dat hem garst en haver ontvreemd is.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 66)

Brief 13 februari 1833 aan de officier van justitie
Ik heb de eer u hiernevens te doen toekomen eenige informatiën door mij ingewonnen ter zake van eenige ontvreemdingen gepleegd ten huize van Jan Adolfs en Lucas Oosterveld, wonende in deze gemeente.
Ik heb tevens de eer u te berigten, dat ik den persoon van Aaltien Meijering, vrouw van Hendrik Rotman, heb gehoord, doch dat ik buiten staat ben geweest om eene proces verbaal van haar verklaring te formeren aangezien zij zonder enige redenen te willen geven hardnekkig is blijven ontkennen, dat zij enig deel had aan de genoemde ontvreemdingen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 106)

Verklaringen dd waarschijnlijk maart 1833
1. Verklaring van Gerrit Renses, wonende bij Jan Adolfs.
Garsste en haver na Roelfien gebragt. Een pond vlas, een pond Suchrei, telkens drie a vier centen gekregen en de boodschap met om meer aan te brengen. En Roelfien tweemaal van zelfs garsste gekregen bij nagt uit een vat op de agter deel staande. Roelfien van zelfs haver gekregen uit een schatvat. Stambonen, erwten en meel. Den 10 februari zondag voormiddag heeft Roelfien vanzelfs spek en vlees gekregen uit het vat.
2. Verklaring van Robbert Renses wonende bij L. Oosterveld
Een paar zwarte kousen, haver, rogge en garstte, vlas en …..spek en worst. Een hemd uit het huis en een van de bleek. Een onder matten van de meid. Ze heeft hem zelfs een teil gegeven om daar erwten in te brengen. Dinsdag den 12 februari een kinder schuitje, twee ondermatten, een witte doek en telkens drie a vier centen met de boodschap om meer aan te brengen.
En beiden verklaard, dat het geduurd had, zoolang zij er gewoond hadden.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 68; stuk zit volgens mij in de verkeerde map)

Brief 2 maart 1833 van de officier van justitie te Groningen
Onder remissie der stukken gevoegd geweest bij uw missive van den 23 februari jl, heb ik de eer u te verzoeken, alzoo het zeer moeilijk is Roelfje Meijering, vrouw van Hendrik Rotman, in deze te overtuigen om gedurende een dag of tien eens te willen laten nagaan, of ook in het bezit van gemelde vrouw mogten worden opgemerkt, de kledingstukken op den 12 februari jl bij Lucas Oosterveld te Haren vermist, alzoo ik vrees, dat bij eene directe visitatie daar ten huize geene der objecten zal worden gevonden. Bij aldien echter het mogt gelukken haar te kunnen overbrengen, dat zij in het bezit dier kledingstukken is, vind ik geene zwarigheid om haar te doen aanhouden en behoorlijke depositie voor haar in te winnen. Indien u in dezen echter niet mogt xxxx, dan zal ik na verloop van acht of tien dagen de stukken van u terug verwachten.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 66)

Uitspraak 29 maart 1833 rechtbank van eerste aanleg te Groningen
Beklaagden zijn:
1. Roelfien Meijering, vrouw van Johan Hindrik Rotman, oud 50 jaren, arbeidster van beroep, geboren te Annen, wonende te Haren;
2. Gerrit Renses, oud 14 jaren, zonder beroep, woonachtig te Haren, wetende deszelfs geboorteplaats niet op te geven;
3. Robert Renses, oud 13 jaren, zonder beroep, woonachtig te Haren, wetende deszelfs geboorteplaats niet op te geven.
De officier vordert, dat de rechtbank de beklaagden zal schuldig verklaren aan het volgende:
- de eerste beklaagde aan diefstal op onderscheidene tijden door haar gepleegd ten huize van en jegens den persoon Jan Adolfs, landbouwer te Haren, en medeplichtigheid aan onderscheidene diefstallen gepleegd door Robbert Renses ten huize en jegens de persoon Lucas Oosterveld te Haren.
- de tweede beklaagde aan diefstallen op onderscheidene tijden door hem gepleegd ten huize van en jegens de persoon Lucas

© 2020 - E.M. van Koldam

Oosterveld, voornoemd, en medeplichtigheid aan de diefstallen door de eerste beklaagde gepleegd ten huize van Jan Adolfs, voornoemd.
- de derde beklaagde van medeplichtigheid aan laatst gemelde diefstallen bij Jan Adolfs.
De rechtbank oordeelt, dat niet gebleken is, dat de tweede beklaagde medeplichtig is aan de diefstallen gepleegd bij Jan Adolfs.
Voor het overige acht de rechtbank beklaagden schuldig en komt de rechtbank tot de volgende straffen:
- Roelfien Meijering, 5 jaar gevangenzetting;
- Robbert en Gerrit Renses beide 3 maanden gevangenzetting;
- gezamenlijke veroordeling in de kosten van de procedure ad f.10,22.
(Groninger Archieven, toegang 144, inventaris nr 54, zaak 1881)

Jan trouwt op donderdag 12 december 1822 te Haren (huwelijksgetuigen waren Roelf Hinderks Smid (zie 238), Lucas Hindriks Adolfs (zie 7), Geert Jans Koers en Pieter Jans Koers) op 58-jarige leeftijd met de 39-jarige **Egbertjen Pieters Koers**, dochter van **Jan Pieters Koers** en **Geertjen Hansens**. Egbertjen, wonende te Haren (Wijk A Haren 23A) en aldaar (Wijk A Haren 23B), is geboren te Noordlaren, is gedoopt op donderdag 7 augustus 1783 aldaar, is overleden op zaterdag 30 april 1853 te Zuidlaren. Egbertjen werd 69 jaar, 8 maanden en 23 dagen.

Akte 16 juni 1824
Testament Jan Hindriks Adolfs. Hij benoemt zijn vrouw Egbertje Jans Koers tot erfgenaam.
(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 104, Akte 296)

Akte 16 juni 1824
Testament Egbertje Jans Koers. Zij benoemt haar man Jan Hindriks Adolfs tot erfgenaam.
(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 104, Akte 297)

7 **Lucas Hindriks Adolfs** (GH1812-026, MIL-021; L-00009), zoon van **Hindrik Jans Adolfs** en **Fennechien Hindriks Brouwer**, landbouwer, wonende te Haren (Wijk A Middelhorst 38), aldaar (Wijk B Kromelboog 32) en aldaar (Wijk A Middelhorst 26B), is geboren op vrijdag 14 februari 1777 aldaar, is overleden op woensdag 25 oktober 1854 aldaar, is als overleden aangegeven op donderdag 26 oktober 1854 aldaar (aangever overlijden was Roelof Tuinman; getuige aangifte overlijden was Hermannes Mannes). Lucas werd 77 jaar, 8 maanden en 11 dagen.

Woonde in 1830 op het adres Haren Wijk B Nr 32 Kromelboog met twee kinderen.

Brief 3 april 1824 van Lucas Adolfs en Marchien Vrieling
Daar wij voornemens zijn om een huis te bouwen op kouden grond te Haren ten westen van de weg Kromelboog genaamd, verzoeken wij dat u ons hiertoe de vrijheid verleene om zulks te mogen aanvaarden. Van agteren met een houten gevel optrekken en van boven met pannen te dekken.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 57)

Uittreksel Memorie van successie, 14 september 1826, van Ettijn Lukas Revers
De omvang van de nalatenschap is als volgt:
ACTIVA
- waarde 2 matten hooiland f.125,00
- onderhandse lening aan H. Doll Havinga f.30,00
- onderhandse lening Tako Takens en Pieter Takens f.450,00
- verschenen rente over deze lening (4,5%) f.7,54
- onderhandse lening H. Holwerda f.250,00
- verschenen rente over deze lening (5%) f.10,07
- onderhandse lening Lucas Adolfs f.100,00
- verschenen rente over deze lening (4,5%) f1,68
- lening Geesien Lucas (vrouw van Jan Evers Buning) f.60,00
- verschenen rente over deze lening (4,5%) f.0,70
- onderhandse leningen neef Christoffer van Boekeren f.231,81
- huismobilien en lijfstoebehoren f.331,40
- contanten f.35,00
TOTAAL ACTIVA f.1.633,20

Notulen burgemeester en wethouders, 18 augustus 1852
Lucas Adolfs, landbouwer op de Middelhorst, krijgt toestemming een wagenloods te bouwen op het perceel K 1238
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 35)

Als emeritus predikant Casper Brouwer op 21 juni 1850 kinderloos overlijdt, komt de erfenis toe aan de kinderen van zijn tante Fennechien Hindriks Brouwer. Deze erfgenamen verkopen de onroerende goederen.
Provinciale Drentsche en Asser Courant, 20 november 1852
IN NAAM DES KONINGS
Op maandag den twintigsten december 1852, des voormiddags te 10 uren, zullen ter teregtzitting van de Arrondissements Regtbank Assen, in het Paleis van Justitie, aldaar, aan de meestbiedenden of hoogst afmijnenden worden verkocht:
1. Een huis staande en gelegen te Gieten, etc
etc
Ten verzoeke van
- Jantje Adolfs, weduwe Hendrik Sluurman, zonder beroep, wonende te Haren;
- Lucas Adolfs, van beroep landbouwer, wonende te Middelhorst onder Haren;
- Jannes Horst, zonder beroep, wonende te Middelhorst, voornoemd, als voogd over Hendrik Vedder Horst en Hinderikus Horst, minderjarige kinderen door Wicher Horst bij wijlen zijne overledene echtgenoote Henderika Vedder in echte verwekt;
- Fennechien Smit en Jan de Vries, ehelieden, van beroep herbergiers, wonende te Haardermolen, de vrouw door haren man geautoriseerd en geadsisteerd;
- Aaltje Smit, weduwe van Willem Alberts Smit, de ijzersmederij uitoefenende en wonende te Haren.

Lucas trouwt op zondag 20 maart 1814 te Haren (huwelijksgetuigen waren Jan Adolfs (zie 6), Roelf Hinderks Smid (zie 238), Hendrik Jans Woldring (zie 284) en Jan Lucas Oosterveld (zie 199)) op 37-jarige leeftijd met de 25-jarige **Willempje Oosterveld**, dochter van **Jan Lucas Oosterveld (198)** en **Jantje Jans**. Willempje, wonende te Haren, is geboren aldaar, is gedoopt op dinsdag 15 juli 1788, wonende Wijk A Middelhorst 37 aldaar, is overleden op woensdag 25 april 1821 aldaar, is als overleden aangegeven op vrijdag 27 april 1821 aldaar (aangever overlijden was Lucas Hindriks Adolfs (zie 7); getuige aangifte overlijden was Jan Lukas Sluiter).

© 2020 - E.M. van Koldam

Willempje werd 32 jaar, 9 maanden en 10 dagen.

Van Lucas en Willempje zijn drie kinderen bekend:

1 **Hindrik Lucas Adolfs**, wonende te Haren, aldaar (Wijk B Kromelboog 32) en aldaar (Wijk A Middelhorst 26B), is geboren op donderdag 22 december 1814 aldaar (Wijk A Middelhorst 37), is als geboren aangegeven op vrijdag 23 december 1814 aldaar (aangever geboorte was Lucas Hindriks Adolfs (zie 7); getuigen aangifte geboorte waren Jan Adolfs (zie 6) en Jan Lukas Sluiter), is overleden op maandag 31 december 1906 aldaar. Hindrik werd 92 jaar en 9 dagen.
Hindrik trouwt op zaterdag 30 maart 1839 te Haren op 24-jarige leeftijd met de 17-jarige **Jantje Sants**, dochter van **Jan Sants** en **Geesjen ten Kamp**. Jantje, wonende te Haren (Wijk A Middelhorst 28) en aldaar (Wijk A Middelhorst 26B), is geboren op maandag 10 december 1821 aldaar, is overleden op maandag 19 december 1881 aldaar. Jantje werd 60 jaar en 9 dagen.

2 **Jantje Lucas Adolfs**, wonende te Haren, aldaar (Wijk B Kromelboog 32) en aldaar, is geboren op maandag 10 februari 1817 aldaar (Wijk A Middelhorst 37), is als geboren aangegeven op dinsdag 11 februari 1817 aldaar (aangever geboorte was Lucas Hindriks Adolfs (zie 7); getuigen aangifte geboorte waren Jan Adolfs (zie 6) en Lammert Borgerts), wonende Wijk A Middelhorst 29 aldaar, is overleden op dinsdag 8 maart 1836 aldaar, is als overleden aangegeven op woensdag 9 maart 1836 aldaar (aangever overlijden was Hindrik Lucas Adolfs (zie 7.1); getuige aangifte overlijden was Roelof Tuinman). Jantje werd 19 jaar en 27 dagen.

3 **Jan Adolfs**, wonende te Haren en aldaar, is geboren op donderdag 11 november 1819 aldaar (Wijk A Middelhorst 37), is als geboren aangegeven op donderdag 11 november 1819 aldaar (aangever geboorte was Lucas Hindriks Adolfs (zie 7); getuigen aangifte geboorte waren Jan Adolfs (zie 6) en Jan Lukas Sluiter), wonende Wijk A Middelhorst 37 aldaar, is overleden op maandag 11 december 1820 aldaar, is als overleden aangegeven op dinsdag 12 december 1820 aldaar (aangever overlijden was Lucas Hindriks Adolfs (zie 7); getuige aangifte overlijden was Jan Lukas Sluiter). Jan werd 1 jaar en 1 maand.

8 **Geerd Albartus** ook genaamd Geert Albartus (GH1812-074, MIL-052), zoon van **Albertus Lubbers** en **Geessien Jans**, landbouwer, wonende te Haren (Wijk B Oosterweg 34), aldaar (Wijk A Harenermolen 42) en aldaar (Wijk A Harenermolen 62), is geboren op dinsdag 10 april 1781 aldaar, is gedoopt op zondag 15 april 1781 aldaar, is overleden op vrijdag 15 januari 1864 aldaar. Geerd werd 82 jaar, 9 maanden en 5 dagen.

Woonde in 1830 op het adres Haren Wijk B Nr 34 Oosterweg als weduwnaar met 7 kinderen.

Advertentieblad, bekendmakingen en onderscheidene berigten van Groningen, 6 juli 1813
Mr. Reneke Lohman, keizerlijk notaris, residerende te Groningen, is voornemens op woensdag den 28 julij 1813, des avonds te zes uren precies, ten huize van den kastelein L. van der Molen, publiek op strijkgelds conditien te koop te presenteren:
I. De buitenplaats Zorgvrij bij Haren, met diens behuizing, geteekend letter B, no 35, tuinen, bosschen, lanen en landerijen, invoegten bij de bezichtigingen zal aangewezen worden.
II. 4 1/2 matten hooiland, de Voorste Rusken genaamd, thans bij het perceel no I in gebruik.
III. 3 matten dito, de Voorste Rakken genaamd, in gebruik als boven.
IV. De boerenplaats De Lusthorst, ten zuiden van perceel no I, met diens boerenbehuizing, woonkamer en tuinmanswoning, geteekend, letter B. no 34, en voorts met alle de bouw, weide en hooilanden, invoegen bij de bezichtiging zal aangewezen worden, zijnde tot Gregorie 1816 verhuurd aan Geert Albartus.
V. Een kamp lands, de Polkamp genaamd, gelegen ten noorden, van het Noorder Cingel van het perceel no I, mede verhuurd tot aan Gregorie 1816.
VI. Een kamp lands, groot ongeveer 15 1/2 mudden, liggende regt tegenover het perceel no I, waarvan het achterste gedeelte mede is verhuurd tot Gregorie 1816.
VII. Twee akkeren bouwland op de Harener Es, mede verhuurd als het voorgaande perceel.
VIII. Twee zitbanken in de kerk te Haren, op het choor.
IX. Een aanpart in het regt der visscherij, op het Horensche Diep, de Dullemans Aalstal genaamd.
X. 3 matten hooiland, de Horstkamp genaamd, gelegen bij den Waterhuiser Dijk, verhuurd tot Gregorie 1816.
XI. Vier matten hooiland, mede verhuurd als voorgaande.
XII. Een bos turfveen, mede verhuurd als voorgaande.
De conditien van verkoop zullen drie dagen bevorens te lezen zijn, ten kantore van gemelden notaris, bij de kastelein Van Boekeren in de Jagtwagen te Haren en ten huize van verkoop, en kunnen gemelde goederen op maandag en dingsdag den 26 en 27 julij des middags van twee tot zeven uren, in ogenscheijn genomen worden.

Overzicht zieken 1 december 1826
Nominatieve staat van de in deze gemeente zich bevindende en aan de thans heerschende ziekte onderhevig geweest zijnde huisgezinnen, welke daardoor tot behoeftige omstandigheden zijn vervallen, en door mij ondergeteekende gedurende derzelver ziekte zijn behandeld geweest en nog behandeld worden.
Aldus naar waarheid opgemaakt door mij heelmeester en doctor te Haren,1 december 1826, J.P. Oostingh.
De opmaak van de lijst is als volgt.
kolom 1: naam van de hoofden der huisgezinnen; kolom 2: hoeveel leden van het gezin ziek zijn of ziek geweest zijn (de overledenen daaronder niet begrepen); kolom 3: bijaldien de broodwinner ziek geweest is of nog ziek is, hoe lang die ziekte heeft geduurd; kolom 4: of de broodwinner en wie verder overleden is van het gezin.
Berend Hassels, 1 gezinslid ziek, twee maanden ziek en nog ziek, geen overlijdensgevallen in het gezin;
Weduwe Freerk Pauwels, geen zieken meer, de ziekte der broodwinner heeft 5 dagen geduurd, de broodwinner Freerk Pauwels is als gevolg van de ziekte overleden;
Weduwe Otte [Otto Jans] Oosterveld, er is nog 1 gezinslid ziek, de ziekte der broodwinner heeft 8 dagen geduurd, de broodwinner Otte Oosterveld is als gevolg van de ziekte overleden;
Geerd Heithuis, 1 ziektegeval in het gezin, de broodwinner is al ruim 2 maanden ziek en is nog ziek, geen overlijdensgevallen in het gezin;
Ubel Eitens, 3 ziektegevallen in het gezin, de broodwinner is al 6 weken ziek en is nog ziek, geen overlijdensgevallen in het gezin;
Geert Homan, 2 ziektegevallen in het gezin, de broodwinner is al 5 weken ziek en is nog ziek, geen overlijdensgevallen in het gezin;
Jan G. Vrijling [Vrieling], 3 ziektegevallen in het gezin, de vrouw is al 6 weken ziek, geen overlijdensgevallen in het gezin;
Weduwe Jan Albartus [= Elisabeth Derks Hekman], geen ziektegevallen meer, de weduwe is als gevolg van de ziekte overleden. Zij kan echter niet voor broodwinnersche doorgaan, vermits zij twee volwassen kinderen nalaat, waarvan de zoon tot dusver haar broodwinner was, echter behoeftig.
Geert van Paalkum, 1 ziektegeval in het gezin, de vrouw is al 10 weken ziek, geen overlijdensgevallen in het gezin;
Jan van Wolde, 2 ziektegevallen in het gezin, de broodwinner is 4 maanden ziek, geen overlijdensgevallen in het gezin;
Jan [Lucas] Elema, 1 ziektegeval in het gezin, de vrouw is al 7 weken ziek, geen overlijdensgevallen in het gezin;
Thies Egberts [Thijs Egberts Thijsens], 2 ziektegevallen in het gezin, de broodwinner is 2 maanden ziek, geen overlijdensgevallen in

© 2020 - E.M. van Koldam

het gezin;
Geerd Albartus, 3 ziektegevallen in het gezin, de broodwinner is 9 weken ziek en is nog ziek, geen overlijdensgevallen in het gezin (Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 59)

Geerd trouwt (kerk) op dinsdag 24 september 1805 te Haren op 24-jarige leeftijd (1) met de 19-jarige **Aaltien Harms**, dochter van **Harm Harms** en **Luijchijn Hindriks**. Aaltien, wonende te Haren, is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 15 januari 1786 aldaar, wonende Wijk B Oosterweg 34 aldaar, is overleden op maandag 14 juli 1828 aldaar, is als overleden aangegeven op dinsdag 15 juli 1828 aldaar (aangever overlijden was Geerd Albartus (zie 8); getuige aangifte overlijden was Geert Jans Kloosterhuis). Aaltien werd 42 jaar, 5 maanden en 29 dagen.

Van Geerd en Aaltien zijn tien kinderen bekend:

1 **Harm Geerts Albartus**, wonende te Haren, is geboren in 1809, wonende Wijk B Oosterweg 34 aldaar, is overleden op maandag 7 juni 1813 aldaar, is als overleden aangegeven op dinsdag 8 juni 1813 aldaar (aangever overlijden was Adrianus Kool; getuige aangifte overlijden was Jan Stoffer Ruuls). Harm werd 4 jaar.

2 **Albert Albartus**, dienstknecht, wonende te Haren (Wijk B Oosterweg 34), aldaar (Wijk D Klaverblad 15), aldaar (Wijk D Hemmen 17), aldaar (Wijk D Hemmen 19) en aldaar (Wijk D Hemmen 38), is geboren op woensdag 10 oktober 1810 aldaar, is overleden op woensdag 13 januari 1892 aldaar. Albert werd 81 jaar, 3 maanden en 3 dagen.
Albert trouwt op zaterdag 12 september 1835 te Haren op 24-jarige leeftijd met de 20-jarige **Jantje Blom**, dochter van **Kornelis Blom (31)** en **Trientje Michiels Spilger**. Jantje, wonende te Haren (Wijk D Klaverblad 15), aldaar (Wijk D Hemmen 17), aldaar (Wijk D Hemmen 19) en aldaar (Wijk D Hemmen 38), is geboren op woensdag 31 mei 1815 te Eelde, is overleden op woensdag 26 april 1899 te Dilgt. Jantje werd 83 jaar, 10 maanden en 26 dagen.

3 **Geessien Albartus**, wonende te Haren, aldaar (Wijk B Oosterweg 34), aldaar (Wijk A Harenermolen 42) en aldaar (Wijk C Onnen 34), is geboren op donderdag 28 mei 1812 aldaar (Wijk B Oosterweg 34), is als geboren aangegeven op donderdag 28 mei 1812 aldaar (aangever geboorte was Geerd Albartus (zie 8); getuigen aangifte geboorte waren Jan Stoffer Ruuls en Adrianus Kool), is overleden op vrijdag 14 mei 1886 te Onnen. Geessien werd 73 jaar, 11 maanden en 16 dagen.
Geessien trouwt op zaterdag 12 augustus 1843 te Haren op 31-jarige leeftijd met de 40-jarige **Willem Ax** (L-00616; L-01609), zoon van **Nicolaas Ax** en **Lijsbeth Berends Antonie**. Willem, arbeider, wonende te Haren (Wijk C Onnen 2), aldaar (Wijk C Onnen 22C) en aldaar (Wijk C Onnen 34), is geboren te Peize, is gedoopt op zondag 26 september 1802 aldaar, is overleden op maandag 6 april 1874 te Onnen. Willem werd 71 jaar, 6 maanden en 11 dagen.

Verklaring 4 februari 1828 van Janna Roelfs Tjebbels
De ondergetekende, Janna Roelfs Tjebbels [= Hanna Roelfs Suurd], dienstmeid, woonachtig te Onnen bij Jan en Hindrik Jacobs, geeft door deze aan den heer burgemeester van de gemeente Haren te kennen, dat zij als dienstmeid hedenavond den vieren februari 1828 in huis had zitten spinnen in het bijzijn van Jan en Hindrik Jacobs, hare zuster {= Annechien Jacobs, zuster van Jan en Hindrik] en Albert Lukas Oosterveld, thans woonachtig te Annen, dat de zoon van Annechien Jacobs, met name Jakob Jans, bij zijn oomen gehuisvest, uit de schuur in de keuken komende, tegen haar Janna Roelfs Tjebbels, had gezegd: “jij zit op mijne stoel, dei roege bliksem!”, Waarop zij had geantwoord “dit is zoo niet, deze stoel heb ik voor het bed gekregen, maar Jan zit op uwe stoel”, waarna gemelde Jacob Jans tot haar komende, de stoel van haar had weggenomen, terwijl hij haar tevens een slag aan het hoofd gaf, waardoor zij op den grond neder viel, en toen haar zodanig had geslagen, dat het bloed bij het aangezigt ter neder liep.
Dat zijn moeder daarop tusschen beiden was gekomen om hem in zijne drift tegen te houden en haar voor verder mishandeling te bewaren. Doch toen zijne moeder ook van zich op den grond geworpen en gezegd “of jij aldoor mij staat om mij te houden, dit kan mij schelen”.
Dat zij Janna Roelf Tjebbels eindelijk opgestaan zijnde en was gaan zitten op eene stoel en tegen gemelde Jakob Jans gezegd “ik heb uw stoel niet, Jan zit er op”. Waarop Jakob Jans andermaal opgestaan zijnde tot haar had gezegd “zegt dit nog eens weer roege bliksem” en haar nog een slag aan het hoofd had gegeven, waarna zij naar buiten gaande door Boele Ruuls en Lourens Eising had gevraagd wat scheelt je, en hun had geantwoord “Jacob heeft mij geslagen”
Dat zij tusschen beide tegen Jakob Jans had gezegd ”ik laat mij door u niet slagen, ik zal het aan den burgemeester brengen”. En toen tot antwoord had gekregen “doe dat maar, ik schijt wat op Van Trojen”. Dat zij vervolgens naar het huis van de weduwe Harmannus Weites was gegaan, alwaar toen nog de persoon Willem Axkes is gekomen en gezien had de mishandeling, die zij aan het hoofd had ontvangen.
Met nederig verzoek, dat u in dezen gelieve te handelen overeenkomstig de bestaande wetten van justitie.
De verklaring wordt opgenomen door de adjunct burgemeester, de assessor Roelf Koops. Janna tekent met een kruisje.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 61)

Brief 7 april 1834 van Willem Ax
Ik neem de vrijheid u kennis te geven, dat ik voornemens ben om een woning te bouwen op koude grond te Onnen in een stuk lands de Bleek genaamd, en u te verzoeken dat mij dit moge worden vergund.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 67)

Memorie van toelichting op het kohier van de schoolgelden 1843
Dezelfde personen welke over 1842 door den raad ten laste der gemeente zijn aangeslagen, zijn ook op 1843 ten laste van de gemeente gebragt. Evenwel zal met betrekking tot de navolgende schoolpligtige kinderen nog moeten worden beschikt.
Nr 7. Gerrit Haaima [Gerrit Hindriks Haijema] had in 1842 drie kinderen op het kohier, waarvan twee ten laste van de ouders en een ten laste der gemeente. In 1843 heeft hij twee kinderen op het kohier. Zijn armoede is bekend. Ten laste van wie zullen de kinderen worden aangeslagen.
Nr 43. Cornelis [Kornelis] Schut had over 1842 een kind voor zijn eigen rekening, over 1843 twee, hij is behoeftig.
Nr. 45. Hendrik [Hindrik] Takens is uit aanmerking de behoeftige omstandigheden over 1842 door Burgemeester en Assessoren ten laste der gemeente genomen.
Nr 51. Jan [Jan Jans] Vrieling is een nieuwe post. Behoeftig, woont in de hut.
Nr 109. Willem Ax heeft drie kinderen op school. In 1842 op herhaald aanzoek een ten laste der gemeente genomen. Nadere informatiën hebben hem niet als behoeftig doen kennen. Hoe in 1843?
Nr 112. Lammert Pleiter drie kinderen op het kohier, waarvan een door de rad is genomen ten laste van de gemeente en later nog een ten laste der gemeente vanaf april. Wat zal in 1843 geschieden?
Nr 123. Hindrik Wilkens is behoeftig doch deugd niet veel.
Nr 128. Tjakke Nuninga had in 1842 een kind voor rekening der gemeente op het kohier. In 1843 twee kinderen. Hij is oppassend en behoeftig en wordt zeer door de onderwijzer van Helpman aanbevolen.
Nr 153. Weduwe Van Dijken [= Aaltien Egberts Stukkien] in 1842 drie kinderen tot haar eigen last, inmiddels haar man gestorven, die tuinman was bij mevrouw Nauta. Eenige verligting zoude haar dus welkom wezen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

© 2020 - E.M. van Koldam

Brief 9 april 1850 aan de gouverneur
In voldoening aan de kantbeschikking van den 5 dezer, waarbij u in onze handen heeft gesteld om berigt en consideratiën een adres van Willem Ax, wonende binnen deze gemeente, aan de Minister van Binnenlandsche Zaken ingediend, met verzoek om zijnen zoon Jan uit de Ommerschans te willen ontslaan, hebben wij de eer onder terugzending van het adres aan u te berigten, dat Jan Ax, geboren binnen deze gemeente den 12 juni 1837, zoon van den adressant, naar wij zijn onderrigt, werkelijk bij eenen landbouwer in Drenthe werkzaam is geweest, doch dat hij dien boer heeft verlaten en zoo tot bedelen schijnt te zijn gekomen.
Dat de vader W. Ax, wonende te Onnen, binnen deze gemeente, arbeider van beroep, aldaar een eigen huis en eenig bouwland bezit en in staat is om zijnen zoon te kunnen verplegen en opvoeden. Wij nemen derhalve de vrijheid u in consideratie te geven, om het verzoek van den adressant te ondersteunen en het daarhenen te wenden, dat des adressants zoon uit de Ommerschans worde ontslagen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 117)

Brief 20 juli 1850 van de gouverneur
Bij deze geef ik u kennis dat de Permanente Commissie der Maatschappij van Weldadigheid door de Minister van Binnenlandsche Zaken is gemagtigd tot het ontslag uit de bedelaarsgestichten van J. Ax (nr 5961) met uitnodiging hem te laten volgen met dengenen, die zich ter zijner afhaling te Ommerschans zal aanmelden, zulks uit hoofde hij, als eerst 13 jaren oud zijnde, volgens die Commissie niet wel alleen kan reizen en daarenboven het benodigde reisgeld mist om te kunnen vertrekken. Ik verzoek u W. Ax te Onnen, als beschikking op het door hem ingediend adres, hiermede bekend te maken.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 83).

Brief 12 april 1853 aan de officier van justitie
Bij dezen heb ik de eer u te doen toekomen: een proces verbaal van verhoor van Willem Ax te Onnen, wiens zoon Jan zedert 14 dagen vermist wordt. Ax en zijne vrouw in tweede huwelijk worden verdacht van hunne kinderen niet goed te behandelen en dikwijls (wanneer er geene buren of vreemden aanwezig zijn) te mishandelen. De nu vermiste jongen is vroeger al eens weggelopen en na lang rondzwerven in de kolonie der Maatschappij van Weldadigheid terecht gekomen. Hij was toen zo bevreesd om naar huis terug gezonden te worden, dat men daar uit hem niet heeft kunnen vernemen, waar dat hij thuis hoorde.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 120)

Brief 14 april 1853 aan de Minister van Justitie
Inzending bericht voor het Algemeen Politieblad.
Jan Ax, zoon van Willem Ax en Leentien Singer heeft des 30 maart jl. zijne ouderlijke woning verlaten en wordt tot heden vermist. Hij is 16 jaar oud, klein van postuur (volgt signalement)
Nasporing van het tegenwoordig verblijf van Jan Ax, bij vinding berigt wordt verzocht.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 120)

Willem was eerder gehuwd (1) met **Lena Singer**.[1,2]

4 **Harm Albartus**, boerenknecht, wonende te Haren en aldaar (Wijk A Haren 23A), is geboren op zaterdag 9 oktober 1813 aldaar (Wijk B Oosterweg 34), is als geboren aangegeven op maandag 11 oktober 1813 aldaar (aangever geboorte was Geerd Albartus (zie 8); getuigen aangifte geboorte waren Jan Stoffer Ruuls en Berend Willems Biemold), is overleden op dinsdag 15 november 1831 aldaar. Harm werd 18 jaar, 1 maand en 6 dagen.

5 **Luchien Albartus**, wonende te Haren (Wijk B Oosterweg 34), is geboren op dinsdag 8 augustus 1815 aldaar, is overleden op vrijdag 24 februari 1837 aldaar. Luchien werd 21 jaar, 6 maanden en 16 dagen.

6 **Aaltien Albartus** (RW1; ES), wonende te Haren (Wijk B Oosterweg 34), aldaar (Wijk A Harenermolen 42), aldaar (Wijk A Harenermolen 62), aldaar (Wijk F Essen 8), aldaar (Wijk F Essen 9) en aldaar (Wijk A Haren 6), is geboren op donderdag 19 juni 1817 aldaar, is overleden op zaterdag 6 december 1890 aldaar. Aaltien werd 73 jaar, 5 maanden en 17 dagen.

7 **Annechien Albartus**, wonende te Haren (Wijk B Oosterweg 34), is geboren op dinsdag 3 februari 1818 aldaar, is overleden op zaterdag 6 februari 1864 te Zuidlaren. Annechien werd 46 jaar en 3 dagen.
Annechien trouwt op zaterdag 9 januari 1847 te Zuidlaren op 28-jarige leeftijd met de 31-jarige **Jacob Mellens**. Jacob is geboren op donderdag 23 november 1815 te Zuidlaren, is overleden op zaterdag 27 februari 1886 te Zuidlaarderveen. Jacob werd 70 jaar, 3 maanden en 4 dagen.

8 **Jantien Albartus** (RW1), wonende te Haren (Wijk B Oosterweg 34) en aldaar (Wijk A Haren 1), is geboren op zondag 12 november 1820 aldaar, is overleden op donderdag 2 december 1858 te Farmsum. Jantien werd 38 jaar en 20 dagen.
Jantien trouwt op zaterdag 11 april 1846 te Haren op 25-jarige leeftijd met de 20-jarige **Pieter Meulman**, zoon van **Remmelt Willems Meulman** en **Hillechien van Diepenbrug**. Pieter, boerenknecht, is geboren op maandag 23 mei 1825 te Eelde, is overleden op maandag 16 oktober 1871 te Groningen. Pieter werd 46 jaar, 4 maanden en 23 dagen.

9 **Hinderika Albartus**, wonende te Haren (Wijk B Oosterweg 34), aldaar (Wijk A Harenermolen 42) en aldaar (Wijk A Harenermolen 62), is geboren op vrijdag 13 december 1822 aldaar, is overleden op zaterdag 9 januari 1904 aldaar. Hinderika werd 81 jaar en 27 dagen.
Hinderika trouwt op zaterdag 12 mei 1866 te Haren op 43-jarige leeftijd met de 45-jarige **Folkert Alberts**, zoon van **Andries Alberts (9)** en **Isabella Anna Folkerts Eisses**. Folkert, arbeider, wonende te Haren (Wijk A Harenermolen 45) en aldaar (Wijk A Harenermolen 46), is geboren op zondag 14 mei 1820 te Harenermolen, is overleden op zaterdag 23 oktober 1897 te Haren. Folkert werd 77 jaar, 5 maanden en 9 dagen.

10 **Jacob Albartus**, wonende te Haren en aldaar, is geboren op zondag 26 december 1824 aldaar (Wijk B Oosterweg 34), is als geboren aangegeven op dinsdag 28 december 1824 aldaar (aangever geboorte was Geerd Albartus (zie 8); getuigen aangifte geboorte waren Jan Popko Oostingh (zie 203) en Jan Geerts Stel (zie 242)), wonende Wijk B Oosterweg 34 aldaar, is overleden op zaterdag 11 april 1829 aldaar, is als overleden aangegeven op maandag 13 april 1829 aldaar (aangever overlijden was Jan Stoffer Ruuls; getuige aangifte overlijden was Geert Jans Kloosterhuis). Jacob werd 4 jaar, 3 maanden en 16 dagen.

Geerd trouwt op zaterdag 10 mei 1834 te Haren op 53-jarige leeftijd (2) met de 47-jarige **Aaltien Pauwels**, dochter van **Hindrik Egberts Pauwels (210)** en **Jantien Antonie**. Aaltien, wonende te Haren (Wijk B Kromelboog 29), is geboren op zondag 11 februari 1787 aldaar, is overleden op maandag 13 april 1863 te Onnen. Aaltien werd 76 jaar, 2 maanden en 2 dagen.
Aaltien was eerder gehuwd (1) met **Hinderk Derks Hekman**.[3]

9 **Andries Alberts** (GH1812-106; MIL-401; L-00574), zoon van **Albert Andries** en **Trientje Jans**, landbouwer, wonende te

Helpman (Wijk C Buiten klein poortje 13), te Haren (Wijk A Harenermolen 45) en aldaar (Wijk A Harenermolen 46), is geboren op dinsdag 18 februari 1777 te Hoornschedijk, is gedoopt op zondag 23 februari 1777 te Haren, is overleden op woensdag 23 maart 1842 te Harenermolen. Andries werd 65 jaar, 1 maand en 5 dagen.

Woonde in 1830 met zijn vrouw en zijn zes jongste kinderen op het adres Haren Wijk A Nr 45 te Harenermolen.

Akte 3 mei 1801 (geregistreerd 16 juni 1801)
Trijntien Jans, weduwe van Harm Sijgers, verkoopt aan haar zoon Andries Alberts (uit haar eerste huwelijk) haar behuizing met de daaronder beklemde landerijen aan de Hoornschedijk onder Haren. De vaste huur bedraagt f.20,-. De koopprijs bedraagt f.1.100,-. Bedongen wordt, dat koper het gekochte niet binnen drie jaar mag verkopen.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1617, folio 139)

Acte 6 februari 1813
Andries Alberts, landbouwer aan de Horensche Dijk te Haren, verkoopt aan Harm van der Veen, landbouwer, en zijn huisvrouw Jantje Hindriks, de behuizing en de vaste beklemming van 8 ha, 3 are en 40 ca landerijen, staande aan de Horensche Dijk en door verkoper bewoond en gebruikt voor f.1.450,-. Koper betaalt in twee termijnen. De eerste termijn op 1 mei 1813 en de tweede op 1 mei 1814. Voorts wordt verkocht: 1. een bootje voor f.16,-; 2. een bat of houten legbrug voor f.16; 3. onderscheidene schutten voor f.36,-; 4. een leer voor f.10,-; 5. de losse ijzeren haardplaten voor f.13,-.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr. 5, acte 27)

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 6 april 1814
De nabestaanden en vrienden van Harmtje, Knelsje, Jantje en Alberdina Jans, kinderen van Grietje Jans te Haren en wijlen Jan Alberts, overleden op 20 april 1809, komen bijeen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Andries Alberts, koemelker te Helpman, oom
- Andries Alles, veenbaas te Haren, neef
- Pieter Pieters, goede vriend, bij gebrek aan nabestaanden
Aanwezig van moederszijde:
- Jan Hindriks, rentenier te Hoogkerk, aangehuwde oom
- Jan Harms Mulder, koemelker te Engelbert, neef
- Willem Willems, koemelker te Haren, neef
Grietje Jans wil een tweede huwelijk aangaan met Thies Baving Timmerman. Zij wordt als voogd bevestigd. Thies Baving Timmerman wordt medevoogd en Andries Alberts toeziend voogd.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 110, zaak 1814/68)

Andries trouwt (kerk) op zondag 2 juni 1805 te Haren op 28-jarige leeftijd met de 25-jarige **Isabella Anna Folkerts Eisses**, dochter van **Folkert Eisses (72)** en **Hillegien Jans Adolfs**. Isabella, wonende te Haren (Wijk A Harenermolen 45) en aldaar (Wijk A Harenermolen 46), is gedoopt op zondag 8 augustus 1779 aldaar, is overleden op vrijdag 7 november 1856 aldaar. Isabella werd 77 jaar, 2 maanden en 30 dagen.

Certficaat 14 september 1843
De burgemeester der gemeente Haren certificeert bij dezen, op getuigenis van Jacob Horst, oud 30 jaren, van beroep landbouwer, wonende te Harendermolen en van Eite van Bergen, oud 58 jaren, arbeider, wonende te Harendermolen, dat Isabella Anna Aisses, weduwe van Andries Albers, van beroep arbeidster, wonende te Harendermolen, onvermogend is om eenige deurwaarders, procureurs- of griffiekosten, mitsgaders zegel en registratie te kunnen betalen, en diensvolgens is vallende in de termen van art. 855, en volgenden van het Wetboek van Burgerlijke Regtsvordering.
Haren, 28 october 1843, de burgemeester, voornoemd, R. de Sitter.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76; zie voor de procedure bij dochter Hillechien)

Certficaat 28 oktober 1843
De burgemeester der gemeente Haren certificeert bij dezen, op getuigenis van Roelf Abels, oud 43 jaren, van beroep kaselein, wonende te Haren en van Andries Thies Huizinga, oud 25 jaren van beroep klerk, wonende te Haren, dat Isabella Anna Aisses, weduwe van Andries Albers, van beroep arbeidster, wonende te Harendermolen, onvermogend is om eenige deurwaarders, procureurs- of griffiekosten, mitsgaders zegel en registratie te kunnen betalen, en diensvolgens is vallende in de termen van art. 855, en volgenden van het Wetboek van Burgerlijke Regtsvordering.
Haren, 28 october 1843, de burgemeester, voornoemd, R. de Sitter.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76; zie voor de procedure bij dochter Hillechien)

Van Andries en Isabella zijn negen kinderen bekend:

1 **Hillechien Alberts** is geboren op woensdag 21 mei 1806 te Harenermolen, is overleden voor 1809. Hillechien werd hoogstens 2 jaar, 7 maanden en 11 dagen.

2 **Albert Alberts**, koetsier, wonende te Haren (Wijk B Haren 25), is geboren op maandag 22 juni 1807 aldaar, is overleden op vrijdag 16 juni 1893 te Groningen. Albert werd 85 jaar, 11 maanden en 25 dagen.
Albert trouwt op zondag 12 juni 1836 te Groningen op 28-jarige leeftijd met de 28-jarige **Engelina Voster**. Engelina is geboren op zondag 14 juni 1807 te Groningen, is overleden op zaterdag 2 november 1878 aldaar. Engelina werd 71 jaar, 4 maanden en 19 dagen.

3 **Hillechien Alberts** ook genaamd Hillechien Andries, wonende te Haren (Wijk A Harenermolen 40A) en aldaar (Wijk A Harenermolen 46), is geboren op donderdag 15 juni 1809 te Harenermolen, is gedoopt op zondag 18 juni 1809 te Haren, is overleden op zaterdag 13 februari 1847 aldaar, is als overleden aangegeven op dinsdag 16 februari 1847 aldaar (aangever overlijden was Folkert Alberts (zie 8.9); getuige aangifte overlijden was Harm Mannes). Hillechien werd 37 jaar, 7 maanden en 29 dagen.

Proces verbaal 14 september 1843
Op heden 14 september 1843 compareerden voor ons, burgemeester der gemeente Haren, Jacob Horst, oud 30 jaren, van beroep landbouwer, wonende te Harendermolen en Eite van Bergen, oud 58 jaren, van beroep arbeider, wonende mede te Harendermolen, welke de navolgende klagte hebben ingebracht. Dat zich ten huize van Isabella Anna Aisses [= Isabella Anna Folkerts Eisses], weduwe Andries Albers te Harendermolen eene krankzinnige bevind, zijnde de dochter van gemelde weduwe, genaamd Hilligje, oud 33 jaren, dat die krankzinnigheid is van een zeer kwaadaardigen aard, zoodat zij alles verscheurd wat zij maar begrijpen kan en zelfs de klederen van het ligchaam vernield, dat zij des daags alleen is overgelaten aan de zorg hare oude moeder, dat zulks voor de veiligheid gevaarlijk is en ter voorkoming van ongelukken noodzakelijk is, dat zij worde gesteld onder

verzekerd toezigt, waarin de comparanten als wonende in hare onmiddellijke nabijheid voor de veligheid harer personen en goederen groot belang hebben.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

Verklaring geneesheer Popko Oostingh dd 14 september 1843
De ondergetekende, Popko Oostingh, geneesheer, wonende te Haren, verklare bij deze, dat Hilligje [= Hillechien Alberts], dochter van Andries Alberts, overleden, en Isabella Anna Aisses, wonende te Hadermolen onder Haren, in een zoodanige staat van krankzinnigheid verkeerd, dat het noodzakelijk is, dat zij in het belang der openbare orde of ter voorkoming van ongelukken onder verzekerd toezigt worde gesteld.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

Brief 15 september 1843 aan de officier van justitie
Bij deze doe ik u toekomen een proces verbaal door mij opgemaakt van eene bij mij ingebragte klagte ter zake den krankzinnigen toestand van Hillechien Albers.
Ik voeg voorts hiernevens eene verklaring van den geneesheer en een certificaat van onvermogen van de moeder der krankzinnige. En daar deze wenscht dat de patiënt in een krankzinnigengesticht worde geplaatst, heb ik het best geoordeeld haar zelve met deze stukken tot u te zenden in het vertrouwen, dat u haar wel de noodige inlichtingen zal willen geven en haar een procureur aanwijzen, die het vereischte request zal willen indienen invoege zulks in een ander geval door u bij missive van 24 juni 1842 welwillend is aangeboden.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111)

Brief 25 oktober 1843 van de bestuurderen van het krankzinnigengesticht te Deventer
Wij hebben de eer hierbij aan u te doen toekomen een attest betreffende de persoon van Hillegien Andries [= Hillechien Alberts], opgemaakt ingevolge het voorschrift van art. 14 der wet dd 29 mei 1841 (Staatsblad nr 20) met beleefdelijk verzoek hetzelve te willen uitreiken aan I.A. Aisses [= Isabella Anna Folkerts Eisses], weduwe Andries Alberts, arbeidster te Harendermolen, gemeente Haren, en gemelde I.A. Aisses uit te nodigen bijgaand atest ter voldoening aan art. 15 der bovengenoemde wet, voor den 1 november e.k. aan de regtbank te Groningen te doen indienen en de daarop verleende dispositie, bij afschrift, kosteloos aan ons terug te zenden.
** Bijlage
De ondergetekende Med. Doctor en geneesheer van het geneeskundig gesticht voor krankzinnigen te Deventer, verklaart hiermede ter voldoening aan art. 14 der wet van 29 mei 1841, en tenaanzien
den persoon van Hillegien Andries, sedert 4 october jl in genoemd gesticht verpleegd wordende, dat zij gedurende haar verblijf in genoemd gesticht duidelijk blijken van krankzinnigheid, en wel bepaaldelijk van melancholien welke in dementie of geheele onnozelheid dreigt over te gaan, heeft aan de dag gelegd. Zij was doorgaans zeer stil, sprak bijna geen enkel woord, zat meestal stijf en onbeweeglijk op haren stoel, bemoeide zich met niemand, gaf geen antwoord op aan haar gedane vragen, zocht steeds de duisternis en de eenzaamheid, was ongenegen en ongeschikt om eenige werkzaamheid te verrigten en zij zuchtte en steunde dikwerf als iemand, die zware rampen en verdriet ondervonden heeft, gaf daarvoor echter volstrekt geene oorzaak of reden te kennen, bewaarde altijd het stilzwijgen en kon niet dan met moeite uit hare melancholische slaap gewekt worden, terwijl zij ook dan geene blijken van bewustheid of helder begrip omtrent hare toestand of tegenwoordig verblijf gaf.
Om alle welke redenen de ondergetekende van gevoelen is, dat hare verdere verpleging in genoemd gesticht tot haar herstel en in het belang der openbare orde, als alleszins nuttig en noodzakelijk moet beschouwd worden.
Deventer, 25 october 1843, B.W. Everts
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

Brief 28 oktober 1843 aan de officier van justitie
Van besturen van krankzinnigen te Deventer ontvangen hebbende het verslag bedoeld bij art. 15 van de wet van den 29 mei 1841 betrekkelijk de persoon van Hillechien Andries [Hillechien Alberts], welke op autorisatie van de arrondissementsregtbank te Groningen op 22 september jl in het geneeskundig gesticht te Deventer is geplaatst geworden, heb ik de eer dat verslag bij deze over te leggen onder bijvoeging van een certificaat van onvermogen in het geval dat een herhaald adres vereischt mogt worden, waarom ik dan ook de belanghebbende met deze stukken tot u zend met verzoek om haar in deze wel verder teregt te willen helpen.
Daar de kosten van verpleging der krankzinnige door de diakonie alhier moeten worden gedragen, geef ik consideratie om de proeftijd provisioneel op een halfjaar te bepalen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111)

Brief 7 november 1843 aan de bestuurders van het geneeskundig gesticht voor krankzinnigen te Deventer
In antwoord op uw missive van den ???? heb ik de eer bij deze aan u te doen toekomen de magtiging van de arrondissementsregtbank te Groningen om Hillechien Andries [= Hillechien Alberts] in het gesticht voor krankzinnigen te Deventer gedurende den proeftijd van een half jaar te doen verblijven.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111)

Brief 30 april 1844 aan de bestuurderen van het krankzinnigenhuis te Deventer
In antwoord op uw missive van den 26 dezer betrekkelijk de krankzinnige Hillegien Andries (= Hillechien Alberts) heb ik de eer te berigten, dat ik terstond na de ontvang dier missive de nodige demarches bij de regtbank te Groningen heb aangewend ter verkrijging van de vereischte prolongatie tot confinement van voormelde persoon in uw gesticht. Ik hoop dat ik in staat worde gesteld de daarop verleende dispositie tijdig te kunnen overzenden.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111).

Brief 30 april 1844 aan de officier van justitie
Van bestuurderen van het geneeskundig gesticht voor krankzinnigen te Deventer heb ik op heden ontvangen de missive en het certificaat dewelke ik de eer heb bij deze over te leggen. Ik verzoek u om de vereischte prolongatie tot confinement van de bedoelde persoon in het genoemde gesticht te willen aanvragen en het daarhenen te wenden dat die prolongatie door de regtbank worde verlengd voor een half jaar.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111). HAZA

Brief 2 mei 1844 aan de diakenen der Hervormde Gemeente van Haren
Van bestuurderen van het geneeskundig gesticht te Deventer hebben wij ontvangen eene verklaring nopens den toestand van Hillechien Alberts voor rekening van u in dat gesticht verpleegd wordende.
Die verklaring hebben wij de eer bij deze in afschrift over te leggen. Uit dezelve zullen u ontwaren dat het verder verblijf van die ongelukkige in dat gesticht nuttig en noodzakelijk moet worden geacht.
Inmiddels zijn de fondsen, door de liefdadigheid der ingezetenen tot dit doel te zamen gebragt, geabsorbeerd en is ons voorgekomen, dat een vernieuwd beroep op die liefdadigheid te vergeefsch zoude zijn en niet raadzaam is te achten, dewijl daar door van de weldadige gezindheid der ingezetenen te veel zoude worden gevergd en men gevaar zoude loopen die bron uit te putten.

© 2020 - E.M. van Koldam

De aanzienlijke bijdragen der ingezetenen hebben het onnodig gemaakt, dat ter voldoening der verplegingskosten van Hillechien Alberts tot nu toe diakonie gelden hebben behoeven te worden gebruikt, doch nu die bijdragen hebben opgehouden behoort het, in de eerste plaats tot de werkkring der diakenen om de fondsen aan te wijzen waaruit de kosten van verpleging van deze ongelukkige voor het vervolg zullen worden voldaan.
Wij vertrouwen dat u deze op u rustende verpligting geredelijk zullen erkennen en van die erkentenis niet worden terug gehouden door het denkbeeld aan de schaarschheid der beschikbare gelden, dewijl wij alleszins genegen zijn, wanneer de diakenen, zooals altijd, ook in dezen toonen derzelver roeping te gevoelen, om kragtdadig mee te werken door van onze zijde de noodige voordragt te doen ten einde een deel der voormelde kosten door de gemeente worde gedragen.
Wij verzoeken u over zulks om den inhoud dezes in ernstige overweging te willen nemen en ons uw gevoelen daaromtrent mede te deelen, met opgave van het bedrag hetwelk de diakonie in eene som van f.104,- zijnde de kosten van nog een half jaar verblijf, zoude kunnen dragen.
Deze zaak eene spoedige behandeling vereischende zoude het ons aangenaam zijn uw antwoord op den 6 dezer te ontvangen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111).

Brief 22 mei 1844 aan de heeren bestuurderen van het krankzinnigenhuis te Deventer
Na ontvangst van uw missive van 30 april 1844 heb ik de diakonie van Haren op den 2 dezer aangeschreven om de fondsen aan te wijzen waaruit het langer verblijf van Hillegien Alberts in het gesticht voor krankzinnigen zoude worden voldaan. Na herhaalde aanmaning heb ik eindelijk ontvangen eene missive van den 21 dezer houdende dat bij onderling overleg de diakenen het raadzaam is voorgekomen om de genoemde krankzinnige zoo schielijk mogelijk uit Deventer te doen terug komen en wel omdat het gebleken is, dat haar verblijf aldaar op hare genezing geen invloed heeft gehad en hoogst waarschijnlijk niet hebben zal en verder omdat de diakonie niet bij magte is om zoodanige verpleeging te bekostigen.
Ik haast mij u dat besluit van de diakonie voornoemd mede te deelen met beleefd verzoek mij wel omgaand te willen berigten op welken dag en uur de patient kan worden afgehaald en wat daarbij aan de kant der diakonie zal dienen te worden geobserveerd.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111).

Brief 28 mei 1844 aan de officier van de regtbank
De diakenen van Haren tot wier laste Hillegien Andries (= Hillechien Alberts) zich in het krankzinnigenhuis te Deventer bevond, hebben zich bezwaard gevoeld om het langer verblijf dier patiënte aldaar te bekostigen en hebben besloten ook omdat hare genezing onwaarschijnlijk was, haar vandaar terug te doen halen.
De bestuurderen van gemeld gesticht met dat besluit bekend gemaakt zijnde, hebben berigt, dat Hillegien Andries, iedere dag kan worden afgehaald, mits onder anderen worde overgelegd een bewijs van u, dat er van uw kant geen zwarigheid bestaat om het gevraagde ontslag toe te staan.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111).

4 **Trientje Alberts**, wonende te Haren (Wijk A Harenermolen 45), is geboren op donderdag 26 september 1811 te Hoornschedijk, is als geboren aangegeven op maandag 30 september 1811 te Haren (aangever geboorte was Andries Alberts (zie 9); getuigen aangifte geboorte waren Harm Hindriks van der Veen en Andries Alles (zie 11)), is overleden op zondag 28 juli 1867 aldaar. Trientje werd 55 jaar, 10 maanden en 2 dagen.

5 **Folkerdina Alberts**, wonende te Haren (Wijk A Harenermolen 45) en aldaar (Wijk C Onnen 14), is geboren op maandag 13 februari 1815 te Helpman, is overleden op zaterdag 4 september 1897 te Haren. Folkerdina werd 82 jaar, 6 maanden en 22 dagen.
Folkerdina trouwt op zaterdag 28 mei 1842 te Haren op 27-jarige leeftijd met de 23-jarige **Hindrik Brink** (L-00912), zoon van **Lucas Abels Brink** en **Janna Hindriks Pauwels**. Hindrik, landbouwer, wonende te Haren (Wijk C Onnen 10), is geboren op dinsdag 8 december 1818 aldaar, is als geboren aangegeven op vrijdag 11 december 1818 aldaar (aangever geboorte was Lucas Abels Brink; getuigen aangifte geboorte waren Tako Takens en Jan Pathuis (zie 205)), is overleden op zondag 22 maart 1903 te Harenermolen. Hindrik werd 84 jaar, 3 maanden en 14 dagen.

6 **Fennechien Alberts**, wonende te Haren (Wijk A Harenermolen 45) en aldaar (Wijk C Onnen 19), is geboren op maandag 13 april 1818 te Harenermolen, is overleden op donderdag 3 oktober 1850 aldaar. Fennechien werd 32 jaar, 5 maanden en 20 dagen.

7 **Folkert Alberts**, arbeider, wonende te Haren (Wijk A Harenermolen 45) en aldaar (Wijk A Harenermolen 46), is geboren op zondag 14 mei 1820 te Harenermolen, is overleden op zaterdag 23 oktober 1897 te Haren. Folkert werd 77 jaar, 5 maanden en 9 dagen.
Folkert trouwt op zaterdag 12 mei 1866 te Haren op 45-jarige leeftijd met de 43-jarige **Hinderika Albartus**, zie 8.9.

8 **Kornelis Alberts**, wonende te Haren (Wijk A Harenermolen 45) en aldaar (Wijk A Harenermolen 46), is geboren op dinsdag 2 april 1822 aldaar (in huis Haren Wijk A Harenermolen 45), is als geboren aangegeven op dinsdag 2 april 1822 (getuigen aangifte geboorte waren Folkert Folkerts Eisses (zie 73) en Roelf Roelofs Rademaker), is overleden op woensdag 1 november 1899 aldaar. Kornelis werd 77 jaar, 6 maanden en 30 dagen.
Kornelis trouwt op zaterdag 6 juli 1861 te Haren op 39-jarige leeftijd met de 46-jarige **Hillechien Boerema**, dochter van **Hindrik Gerardus Boerma** en **Jantien Folkerts**. Hillechien is geboren op vrijdag 8 juli 1814 te Groningen, is overleden op vrijdag 22 juni 1888 te Haren. Hillechien werd 73 jaar, 11 maanden en 14 dagen.

9 **Jan Alberts**, wonende te Haren (Wijk A Harenermolen 45), is geboren op donderdag 19 januari 1826 te Harenermolen, is overleden op vrijdag 29 juni 1832 aldaar. Jan werd 6 jaar, 5 maanden en 10 dagen.

10 **Roelf Alberts** (GH1812-289), zoon van **Albert Roelofs** en **Jantien Hendriks Dentingh**, is geboren te Tynaarlo, is gedoopt op dinsdag 23 mei 1780 te Vries, is overleden op zaterdag 21 maart 1812 te Glimmen (in huis Noordlaren Wijk C Glimmen 26), is als overleden aangegeven op zaterdag 21 maart 1812 (getuige aangifte overlijden was Jacob Roelfs Horst (zie 127)). Roelf werd 31 jaar, 9 maanden en 27 dagen.

Verslag onderzoek naar ongeregeldheden in de herberg De Posthoorn op 15 maart 1810.
Gerechtelijk onderzoek door de advocaat-fiscaal in de lentemaand 1810 naar de ongeregeldheden in de herberg De Posthoorn van Nicolaus Nieuwland te Haren. Dit op aanklacht van Nieuwland zelf. Advocaat-fiscaal L.H. Trip hoort een groot aantal mogelijke getuigen (de namen zijn door mij vermeld, zoals ze later in de burgerlijke stand zijn gebruikt).
** Verklaring van Borgert Jans Vrieling, oud 31 jaren, woonachtig te Haren, dewelke verklaarde, dat hij op den dag dat er boeldag was geweest bij Jantje Paping te Haren op donderdag 14 dagen geleden, des avonds in de Jagtweide had gezeten. Dat aldaar omstreeks 10 uur de vouw van Nieuwland had geroepen, dat men haar man aanpakte. Dat hij toen naar de kamer tegenover de Jagtweide was gegaan en gezien had, dat een klein dik persoon, hem onbekend, de kastelein Nieuwland in de das gevat had en met hem schermutselde, maar kort er na weder losliet, zonder dat Vrieling verder enige ruzie had maar vertrokken was.
** Verklaring van Tako Hindriks Takens, oud 16 jaar, woonachtig te Haren. Dewelke verklaarde, dat hij 's avonds na de boeldag van

Jantje Paping niet ten huize van N. Nieuwland was geweest, maar dat hij die avond reeds om zeven uur naar bed was gegaan.
** Verklaring van Willem Hindriks Takens, oud even over de 20 jaren, woonachtig te Haren, dewelke verklaarde, dat hij gisteren 14 dagen geleden des avonds met meer anderen was geweest in de herberg van H. Nieuwland te Haren tot omstreeks half tien. Dat hij in de Jagtweide en ook in de kamer er tegenover was geweest, waar het vol was. Dat hij geen ruzie had gehoord en ook niet gezien had, dat het licht uit was. Dat hij weggegaan zijnde kort er na terug gekomen was en toen wel gezien had, dat er een partij volk voor het huis van Nieuwland stond en dat de schulte van Haren er bij was. Maar verder kan hij er niets over zeggen.
** Verklaring van Hinderk Hinderks van der Es, oud 16 jaar, woonachtig onder Haren. Dewelke verklaarde, dat hij op de donderdag dat er boeldag was bij Jantje Paping des avonds tot omstreeks half negen was geweest ten huize van Nieuwland te Haren, dat zolang hij er was, hij geen ruzie gezien had.
** Verklaring Reint Jans Koers , oud 21 jaar, woonachtig te Glimmen, dewelke verklaarde, dat hij op donderdagavond den 15e dezer was geweest in de herberg van N. Nieuwland te Haren, in het kamertje tegenover de Jagtweide. Dat hij enige ogenblikken buiten huis was geweest en terug komende wel gezien had, dat er eenigen van Haren, waaronder Borgert Vrieling in dat kamertje waren en dat Roelf Alberts zijn hoed in de hand had, die in stukken was gesneden of gescheurd, zoals ook die van Roelf Pieters en zijn zoon. Dat Nieuwland toen de schulte had gehaald en die van Haren weg waren gegaan.
** Verklaring van Hindrik Alberts Kooi, 27 jaar oud, woonachtig te Glimmen. Die verklaarde, dat hij op donderdag 15 dezer met enige anderen van Glimmen des 's avonds was geweest in de herberg van H. Nieuwland te Haren, in een kamertje tegenover de Jagtweide. Dat later op de avond Borgert Vrieling met enige andere personen in dat kamertje waren gekomen. Dat Borgert gezegd had, zijn broer Roelf Alberts Kooi te willen slagen en zijn rokje had willen uittrekken. Dat daarop het licht was uitgedaan en hij zijn hoed, die met meer anderen op een tafel lag had opgezet, maar naderhand wel had gezien, dat de hoed van zijn broer was opgesneden. Dat toen de schulte was verschenen en de Hareners weg waren gelopen.
** Verklaring van Tonnis Jans Houwing, ongeveer 30 jaar oud, wonende te Glimmen. Die verklaarde, dat hij op die donderdag met enige anderen uit Glimmen geweest was bij Nieuwland tegenover de Jagtweide. Da hij na enige tijd weggeweest te zijn terug kwam en toen hoorde, dat enige personen uit het huis liepen, omdat men de schulte haalde. Dat hij toen niet meer naar binnen is gegaan. Dus niet kan zeggen wat er is voorgevallen.
** Verklaring Hindrik Hindriks, oud 16 of 17 jaar, woonachtig te Haren. Die verklaarde op die donderdagavond in het huis van Nieuwland te zijn geweest, maar dat hij voor acht uur van daar was gegaan en dat zo lang hij er geweest was er niet de minste ruzie plaats had.
** Verklaring van Willem Willems Eising, ongeveer 22 jaar, woonachtig te Onnen. Hij heeft op die donderdagavond gehoord, dat er bij de herberg van Nieuwland vrij veel rumoer van zingen en springen was. Dat hij de Jagtweide binnengaande daar een menigte volk had aangetroffen, dat vrolijk was. Dat hij nergens anders dan in de Jagtweide geweest was. Dat hij wel gezien had dat in de kamer tegenover de Jagtweide vel volk was, maar dat hij daar niet was geweest. Dat hij ook maar kort in de Jagtweide is geweest en toen weer is vertrokken.
** Verklaring van Roelf Alberts Kooi, oud ongeveer 30 jaar, woonachtig te Glimmen. Die verklaarde, dat hij op de donderdagavond na de boeldag bij Jantje Paping samen met enige andere personen uit Glimmen was geweest in de herberg van Nieuwland. Dat hij geen ruzie vernomen had, totdat later op de avond eene Borgert Jans Vrieling, woonachtig onder Haren bij hem was gekomen en op comparants vraag wat hij wilde, had gezegd dat hij hem wilde slaan en daarop zijn rokje had uitgetrokken. Dat er op dat moment een menigte andere personen in de kamer was gekomen en het licht uitgedaan was, zodat comparant niet gezien heet wat er geschied was. Dat Nieuwland ook nog in de kamer was geweest en gezegd had de schulte te willen halen. Dat toen de meeste personen uit de kamer naar buiten waren gelopen. Dat comparant toen het licht weer aanging ontdekte, dat zijn nog nieuwe hoed en ook die van Roelf Pieters en zijn zoon in stukken was gesneden of gescheurd. Dat die hoed op tafel had gelegen en dat comparant niet weet hoe hij in stukken was gekomen.
** Verklaring Jan Jans Bos, oud 21 jaar, woonachtig te Glimmen. Ook hij verklaart bij Nieuwland te zijn geweest. Dat ze daar vrolijk en wel hadden gezeten. Dat hun hoeden op tafel lagen. Dat er toen verscheidene personen, meest Hareners in de kamer waren gekomen. Dat hij had gezien, dat er een hoed van de tafel viel, die door Borgert Vrieling, woonachtig te Haren, onder de tafel werd geschopt, waarop hij de zijne had opgezet. Dat Borgert Vrieling bij Roelf Alberts komende door deze was gevraagd wat hij wilde, waarop Borgert geantwoord had hem te willen slagen en zijn rokje had aangegrepen alsof hij dat wilde uittrekken, maar op het zegge van Roelf Alberts “laat dat rokje maar zitten, ik wil niet slagen”, zulks niet had gedaan. Dat toen het licht was uitgedaan en kort daarna de schulte was gehaald, waarop die van Haren meest uit de kamer waren geslopen. Dat hij toen wel gezien had, dat er drie hoeden van Roelf Alberts en Roelf Pieters en zijn zoon waren gesneden of gescheurd.
** Verklaring van Roelf Pieters, 40 jaar, woonachtig te Glimmen. Die verklaarde ook bij Nieuwland te zijn geweest. Dat zijn hoed met andere hoeden op een tafel had gelegen. Dat Borgert Vrieling was gekomen met enige anderen en dat Borgert had willen slagen met Roelf Alberts en zijn rokje reeds half uit had gehad maar nog weder gesust was. Dat daarop het licht uitgedaan was. Dat toen het licht weer aan ging zijn hoed in stukken was gesneden, net als die van Roelf Alberts en zijn zoon. Dat Nieuwland toen de schulte had gehaald en de personen uit Haren uit huis waren geslopen.
** Verklaring van Roelf Roelfs Pieters, zoon van Roelf Pieters, 17 jaar, woonachtig te Glimmen. Hij verklaarde niet veel te hebben gezien, maar ook zijn hoed was aan stukken gescheurd.
** Verklaring van Nicolaus Nieuwland, 37 jaar, wonende te Haren in de herberg De Posthoorn. Dewelke verklaarde, dat na de boeldag van Jantje Paping een menigte volk in zijn herberg was, die aldaar vrolijk en wel hadden gezeten. Dat er in de kamer tegenover de Jagtweide enige personen uit Glimmen hadden gezeten. Dat in die kamer een aantal keren de kaars was uitgedaan, maar door hem en de zijnen steeds weer was ontstoken. Dat hij wel had gezien, dat er op een tafel enige hoeden lagen. Dat van de personen, die in de Jagtweide waren, enigen al heen en weer in en uit de kamer er tegenover waren gegaan. Dat aldaar omstreeks 10 uren of kort er na ruzie ontstaan was en hij er heen gaande om dit voor te komen, had gezien dat zij malkanderen vast hadden. Dat hij een van hen, zijnde een kort dik persoon, aan hem onbekend, van de anderen had afgescheurd, die hem daarop bij de das greep, maar door hem was vast gehouden. Dat de personen uit Glimmen hem drie hoeden hadden laten zien, die in stukken waren gesneden. Dat hij, de vrede niet kunnende herstellen, iemand had gezonden om de schulte te halen en die niet schielijk koomende, zelve ook nog was gaan roepen. Dat hij niet kan zeggen wie de hoeden heeft stuk gesneden, zijnde dit waarschijnlijk geschiedt toen de kaars uit was. Hij weet ook niet wie de voornaamste daders waren, omdat het zo vol was, dat hij zich nauwelijks had kunnen bewegen.
** Verklaring van Johan Rummerink, oud 86 jaar, schulte van Haren. Dewelke verklaarde, dat er op de avond dat de boeldag bij Jantje Paping was gehouden om 10 uur aan zijn venster werd geklopt door iemand gezonden door N. Nieuwland met het verzoek om aanstonds in zijn huis te komen. Dat Nieuwland ook later zelf nog kwam vragen of hij kwam. Dat hij er heen was gegaan en wel 100 personen aantrof, die deels ruzie met elkaar hadden. Dat hij toen met zijn rooroeden stevig heeft huisgehouden en de personen uit elkaar heeft geslagen richting Glimmen, Essen, Dilgt en Onnen.
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 2008).

11 **Andries Alles** (GH1812-107; L-00015), zoon van **Alle Oetses** en **Jeltje Andries**, veenbaas en boekhouder, wonende te Haren (Wijk E Hoornschedijk 8), is geboren op zaterdag 21 december 1754, is gedoopt op zondag 2 februari 1755 aldaar, is overleden op dinsdag 15 december 1840 te Hoornschedijk. Andries werd 85 jaar, 11 maanden en 24 dagen.

Andries Alles, 29 jaar oud en Hinderkien Hinderks, 29 jaar oud, egtelieden van Hoornsche Dijk, worden op 25 mei 1783 aangenomen als lidmaat van de kerk te Haren

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 4 juli 1816

De nabestaanden van Ida en Andries minderjarige kinderen van Jeltje Andries, arbeidster aan de Hoornschedijk, en wijlen Geert Eitens, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Uge Eitens, arbeider aan de Hoornschedijk, oom
- Warnder Eitens Veendijk, kastelein te Helpman, oom
- Jan van Dijken, kastelein te Hoogezand, goede vriend
Aanwezig van moederszijde:
- Andries Alles, veenbaas aan de Hoornschedijk, grootvader
- Alle Andries, koopman te Groningen, oom
- Lukas Andries, arbeider aan de Hoornschedijk, oom
Jeltje heeft het voornemen te hertrouwen met Ubel Eitens, schoenmaker te Helpman. Zij wordt bevestigd als voogd. Ubel Eitens wordt medevoogd. Uge Eitens wordt benoemd tot toeziend voogd
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 111, zaak 1816/79)

Andries trouwt (kerk) op zondag 4 april 1779 te Haren op 24-jarige leeftijd met de 23-jarige **Hindrikje Hindriks Vorenkamp**. Hindrikje is gedoopt op zaterdag 27 september 1755 te Eelde, is begraven op zaterdag 30 juni 1804 te Haren. Hindrikje werd 48 jaar, 9 maanden en 3 dagen.

Andries Alles, 29 jaar oud en Hinderkien Hinderks, 29 jaar oud, egtelieden van Hoornsche Dijk, worden op 25 mei 1783 aangenomen als lidmaat van de kerk te Haren.

Ontvangst diaconie te Haren 30 juni 1804
De vrouw van Andries Alles van de dijk begraven: f.10,23
Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

Ontvangst diaconie te Haren 27 juli 1804
Van Andries Alles voor het beste laken voor zijn vrouw: f.1,50
Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

Van Andries en Hindrikje zijn vier kinderen bekend:

1 **Alle Andries Alles** is geboren in 1782 te Haren, is gedoopt op zondag 17 maart 1782 aldaar, is overleden op donderdag 2 november 1848 te Groningen. Alle werd 66 jaar.

Akte 28 mei 1824
Marten Venema, scheepstimmerman, wonende aan de Hoornschedijk, verklaart schuldig te zijn aan Alle Andries [Alle Andries Alles], koopman, en Antje Jans Bolhuis, ehelieden, wonende te Groningen, f.700,-. Hij verleent hypotheek op enige percelen grond.
(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 104, Akte 245)

Brief 19 september 1825 van de griffier bij de Staten der provincie Groningen
Ik heb de eer hiernevens aan u te doen toekomen eene dispositie van Gedeputeerde Staten op de rekwesten respectievelijk aan hun gepresenteerd door:
Reinder Hoenderken;
Alle Andries en Lukas Alles;
Joh. Maria Warmolts, waarvoor occupeert Jan Vos;
Andries Nijdam;
Wopke B. Nijdam;
Harm van der Veen.
Ik verzoek u die stukken aan de belanghebbenden ten spoedigsten uit te reiken onder invordering van f.4,20 van ieder voor zegel en legesgelden, dus gezamenlijk een bedrag van f.25,20 en deze som aan mij te willen doen toekomen.
Indien er onder de bovengenoemde personen, allen verveeners, welke veen in uwe gemeente hebben liggen, mogten zijn, die in weerwil van dien, niet in uw gemeente woonachtig zijn, dan gelieve u mij de voor hun bestemde dispositiën ten spoedigsten terug te zenden en mij hunne woonplaats op te geven.
Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 58)

Verzoeken vervening 1829
Extract uit het tableau van ingediende adressen ter bekoming van octrooi tot vervening. Verzoeken tot verkrijging van een octrooi zijn ingediend door: erven Jan Warmolts, R.C. Hoenderken, Alle en Lucas Alles, Anna Lewe van Mattenesse (wed. J. Trip) en Harm van der Veen.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 62)

Groninger Courant, 23 januari 1849
Ten overstaan van Mr. W. Laman Trip, notaris te Groningen, zullen op maandag, den 29sten januarij 1849, des avonds te 7 uur, ten huize van de erven Eekhoff, aan de Groote Markt, te Groningen, publiek worden verkocht (volgt selectie opsomming):
III. De eigendom van eene behuisde boerenplaats aan het Horensche Diep, onder Haren, gelegen, groot ruim 6 bunders, bij Lukas Alles en vrouw onder beklemming in gebruik, voor eene jaarlijksche op midwinter verschijnende huur van f.24,-.
IV. De helft in:
A. Eene behuizing, get. E. no 7, met heemstede en tuin en pl. m. 2 bunders eigen land, benevens 4 woonkamers in 2 gebouwen, get. E. no 8 en 9, met eenigen tuingrond, daarbij behoorende, alles gelegen aan het Horensche Diep onder Haren, en
B. Pl. m. 1 1/2 bunder hooiland, Het Weeshuisland, mede onder Haren gelegen. Alles behorende tot de nalatenschap van wijlen Alle Alles.

Alle trouwt (kerk) op zondag 17 april 1808 te Groningen op 26-jarige leeftijd met de 30-jarige **Aafje Bolhuis**. Aafje is geboren te Zuidlaren, is gedoopt op zondag 25 mei 1777 aldaar, is overleden op zaterdag 6 mei 1848 te Groningen. Aafje werd 70 jaar, 11 maanden en 11 dagen.

2 **Lucas Alles** (MIL-098; L-00018; L-00019cs), arbeider en veenbaas, wonende te Haren (Wijk E Hoornschedijk 8), is gedoopt op zondag 3 juni 1787 aldaar, is overleden op woensdag 3 juli 1861 te Hoornschedijk. Lucas werd 74 jaar en 1 maand.

Woonde in 1830 op het adres Haren Wijk E Nr. 8 Hoornschedijk met zijn vrouw, twee kinderen en zijn vader. Wordt bij besluit van 28 oktober 1843 aangewezen als brandmeester voor Wijk E van het dorp Haren als opvolger van Reinder Cluiving Hoenderken.

Brief 19 september 1825 van de griffier bij de Staten der provincie Groningen

© 2020 - E.M. van Koldam

Ik heb de eer hiernevens aan u te doen toekomen eene dispositie van Gedeputeerde Staten op de rekwesten respectievelijk aan hun gepresenteerd door:
Reinder Hoenderken;
Alle Andries en Lukas Alles;
Joh. Maria Warmolts, waarvoor occupeert Jan Vos;
Andries Nijdam;
Wopke B. Nijdam;
Harm van der Veen.
Ik verzoek u die stukken aan de belanghebbenden ten spoedigsten uit te reiken onder invordering van f.4,20 van ieder voor zegel en legesgelden, dus gezamenlijk een bedrag van f.25,20 en deze som aan mij te willen doen toekomen.
Indien er onder de bovengenoemde personen, allen verveeners, welke veen in uwe gemeente hebben liggen, mogten zijn, die in weerwil van dien, niet in uw gemeente woonachtig zijn, dan gelieve u mij de voor hun bestemde dispositiën ten spoedigsten terug te zenden en mij hunne woonplaats op te geven.
Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 58)

Overzicht verveningen 1826
Overzicht verleende vergunningen tot verveening. Op het overzicht worden vermeld de namen van mevrouw de weduwe Trip, R.C. Hoenderken, Lucas Alles en co, erven J. Warmolts en Harm van der Veen. Van alle percelen worden de oppervlakte, het te vervenen gedeelte en de bezwettingen aangegeven.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 59)

Extract uit het register der resolutiën van Gedeputeerde Staten van Groningen dd 19 maart 1827
Gelezen eene missive van den heer Administrateur voor den waterstaat dd 9 dezer, daarbij inzendende een afschrift van Zijne Majesteits Besluit van 18 februari 1827, waarbij het Hoogstdenzelven heeft behaagd octrooi te verleenen tot het doen van verveeningen in de gemeenten Hoogezand, Haren, Noorddijk en Slochteren over den jare 1827, nader vermeld op het algemeen tableau aan voorschreven besluit geannexeerd, onder uitdrukkelijke bepaling echter, dat de belanghebbenden de verordeningen op dit onderwerp vervat in de resolutie der voormalige Staten van Groningen van den jare 1778 en in die der Provinciale Staten van den 22 april 1818, ten opzigt van den afstand op welken de verveeningen zullen behooren te blijven van wegen, dijken en andere dergelijke voorwerpen van algemeen of bijzonder belang, stiptelijk moeten naleven, en vooral die welke betrekking hebben op den Hoornschendijk, waarvan de handhaving meer bijzonder, bij het gemelde Besluit aan deze vergadering wordt aanbevolen, alsmede dat de belanghebbenden zich zullen moeten onderwerpen aan de reglementaire bepalingen welke zijne Majesteit mogt goedvinden in het vervolg omtrent de verveeningen te maken.
En in aanmerking zijnde genomen, enz.
Is goedgevonden de gunstige dispositie van Zijne Majesteit in dezen te brengen ter kennis van de onderscheidene belanghebbende verveeners op de meergenoemde tabel voorkomende en zulks onder mededeeling van een extract uit dezelve, voor zoo verre ieder dier belanghebbenden betreft. Voorts met te kennisgeving, dat zij als nu respectievelijk hunne verveeningen over het jaar 1827 kunnen aanvangen en voortzetten tot den omvang, zooals in dat extract staat vermeld, mits zich in allen deele gedragende overeenkomstig de hierboven aangehaalde verordeningen op het stuk der verveeningen in deze provincie bestaande, en onder gehoudenheid om, zoolang daaromtrent geene andere verordeningen zijn daargesteld zich telken jare en wel voor den eersten september, ter bekoming van octrooi voor het eerstvolgende jaar opnieuw aan deze vergadering te adresseren.
Het bovenstaande ter kennis te brengen van de plaatselijke besturen van Hoogezand, Haren, Noorddijk en Slochteren met aanschrijving om toe te zien, dat door de belanghebbende verveners in hunnen gemeenten aan derzelver verpligting in deze wordt voldaan.
** Bijlage tableau met daarop de namen van de verveeners, en de omschrijving van de gronden, die verveend mogen worden, alsmede de bezwettingen van deze percelen. Hierbij worden regelmatig genoemd de Wegsloot en de Woldsloot. De verveeners in de gemeente Haren zijn: Weduwe J. Trip [= Anna Lewe van Matenesse], R.C. Hoenderken, Lucas Alles en co, erven J. Warmolts en Harm van der Veen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 60)

Verzoeken vervening 1829
Extract uit het tableau van ingediende adressen ter bekoming van octrooi tot vervening. Verzoeken tot verkrijging van een octrooi zijn ingediend door: erven Jan Warmolts, R.C. Hoenderken, Alle en Lucas Alles, Anna Lewe van Mattenesse (wed. J. Trip) en Harm van der Veen.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 62)

Brief 23 oktober 1843 van de brandmeester generaal L. van Oosten
Ter voldoening aan eene kantbeschikking van den heer burgemeester dezer gemeente van den 19 oktober 1843, geleidende een schrijven der vrouw van R.C. Hoenderken, brandmeester aan den Hoornschendijk, om spoedig berigt en consideratien, heb ik de eer door dezen, onder terugzending van gemelde geschrift, aan u te berigten.
Dat de inhoud van het bedoelde geschrift overeenkomstig de waarheid is, weshalve ik u in overweging geef, of het niet doelmatig zij om den benoemden brandmeester R.C. Hoenderken, die reeds oud is, en aanhoudend aan ligchamelijke ongesteldheid lijdt, niet alleen van de inspectie der brandemmers te ontslaan, maar tevens eenen anderen persoon in deszelfs plaats als brandmeester te benoemen.
Wanneer u zich met dit gevoelen mogt kunnen verenigen, dan neem ik ten gevolge van dien de vrijheid om te vervulling der ontstane vacature in den post van brandmeester in de wijk E aan den Hoornschendijk aan u een voordragt te doen van twee kandidaten, als: 1. Lucas Alles, vervener en 2. Harmannus Hilbrants, zonder beroep, beide woonachtig aan den Hoornschendijk, wijk E.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

Groninger Courant, 23 januari 1849
Ten overstaan van Mr. W. Laman Trip, notaris te Groningen, zullen op maandag, den 29sten januarij 1849, des avonds te 7 uur, ten huize van de erven Eekhoff, aan de Groote Markt, te Groningen, publiek worden verkocht (volgt selectie opsomming):
III. De eigendom van eene behuisde boerenplaats aan het Horensche Diep, onder Haren, gelegen, groot ruim 6 bunders, bij Lukas Alles en vrouw onder beklemming in gebruik, voor eene jaarlijksche op midwinter verschijnende huur van f.24,-.
IV. De helft in:
A. Eene behuizing, get. E. no 7, met heemstede en tuin en pl. m. 2 bunders eigen land, benevens 4 woonkamers in 2 gebouwen, get. E. no 8 en 9, met eenigen tuingrond, daarbij behoorende, alles gelegen aan het Horensche Diep onder Haren, en
B. Pl. m. 1 1/2 bunder hooiland, Het Weeshuisland, mede onder Haren gelegen. Alles behorende tot de nalatenschap van wijlen Alle Alles.

Lucas trouwt op zondag 8 december 1816 te Haren op 29-jarige leeftijd met de 21-jarige **Alkien Martens Alles**, dochter van **Marten Alles (12)** en **Annechien Jans**. Alkien, wonende te Haren (Wijk E Hoornschedijk 8), is geboren te Hoornschedijk, is gedoopt op zondag 20 september 1795 te Haren, is overleden op vrijdag 10 januari 1868 te Glimmen. Alkien werd 72 jaar, 3

maanden en 21 dagen.

3 **Jeltje Andries Alles** is geboren te Hoornschedijk, is gedoopt op zondag 27 december 1789 te Haren, is overleden op zaterdag 24 februari 1827 te Hoornschedijk. Jeltje werd 37 jaar, 1 maand en 28 dagen.

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 4 juli 1816
De nabestaanden van Ida en Andries minderjarige kinderen van Jeltje Andries, arbeidster aan de Hoornschedijk, en wijlen Geert Eitens, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Uge Eitens, arbeider aan de Hoornschedijk, oom
- Warnder Eitens Veendijk, kastelein te Helpman, oom
- Jan van Dijken, kastelein te Hoogezand, goede vriend
Aanwezig van moederszijde:
- Andries Alles, veenbaas aan de Hoornschedijk, grootvader
- Alle Andries, koopman te Groningen, oom
- Lukas Andries, arbeider aan de Hoornschedijk, oom
Jeltje heeft het voornemen te hertrouwen met Ubel Eitens, schoenmaker te Helpman. Zij wordt bevestigd als voogd. Ubel Eitens wordt medevoogd. Uge Eitens wordt benoemd tot toeziend voogd
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 111, zaak 1816/79)

Brief 10 maart 1842 aan de burgemeester van Warffum
In antwoord op uw missive van den 4 dezer heb ik de eer bij deze over te zenden de geboorteacte van Eite Eitens en van Andries Veendijk. Alsmede het overlijdensextract van Jeltje Andries, echtgenote van Ubel Eitens.
Voorts berigt ik u, dat bij het ingesteld onderzoek uit de registers van de burgerlijke stand dezer gemeente is gebleken, dat uit de huwelijken van Jeltje Alles met Geert Veendijk en Ubel Eitens, behalve de bovengenoemde, nog een zoon is geboren , welke echter is overleden, zooals u uit de hierbij gevoegden geboorte en overlijdensacte zal ontwaren.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 110)

Jeltje was gehuwd (1) met **Geert Eitens Veendijk** (MIL-095), zoon van **Eite Tijsens** en **Ike Uges**. Geert, wonende te Haren (Wijk E Hoornschedijk 3) en aldaar, is gedoopt op zondag 6 augustus 1780, wonende Wijk E Hoornschedijk 3 aldaar, is overleden op maandag 4 september 1815 te Hoornschedijk. Geert werd 35 jaar en 29 dagen.
Jeltje trouwt op zondag 21 juli 1816 te Haren op 26-jarige leeftijd (2) met de 26-jarige **Ubel Eitens**, zie 75.

4 **Hindrik Alles** (MIL-295; L-00016), arbeider en veehouder, wonende te Helpman (Wijk D Den Hoorn 6), is geboren te Hoornschedijk, is gedoopt op zondag 26 februari 1792 te Haren, is overleden op vrijdag 16 juli 1875 te Groningen. Hindrik werd 83 jaar, 4 maanden en 20 dagen.

Woont met zijn vrouw en zoon in 1830 op het adres Helpman Wijk D Nr 06 Den Hoorn.

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 27 april 1814
De nabestaanden en vrienden van Roelfje en Andries Nijdam, minderjarige kinderen van Andries Nijdam, landbouwer aan de Hoornschedijk, en wijlen Annigje Harms, overleden op 1 november 1813, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Jelte Berends Nijdam, landbouwer aan de Hoornschedijk, grootvader
- Berend Nijdam, arbeider te Hoornschedijk, aangehuwde oom
- Hindrik Alles, landbouwer Hoornschedijk onder Helpman, neef
Aanwezig van moederszijde:
- Jan Harms Snoek, schoenmaker te Vries, oom
- Evert Harms Snoek, schoenmaker te Paterswolde, oom
- Thomas de Jongh, kastelein te Hoogezand, vriend bij gebrek aan verdere nabestaanden
Vader Andries Nijdam blijft voogd. Evert Harms Snoek wordt toeziend voogd.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 110, zaak 1814/84)

Brief 9 november 1843 aan de officier van justitie
Ten gevolge van uw missive van den 6 dezer heb ik onderzocht bij wien de bedoelde wonderdocter vermoedelijk geneeskundige hulp had verleend, zijnde mij als zodanig opgegeven Jochem Alberts te Glimmen en Adolf Stokdijk te Hoornschedijk.
Ik heb die personen daaromtrent gehoord en voeg derzelven verklaringen hiernevens, terwijl ik de persoon van Hendrik Alles in de verklaring van Stokdijk genoemd mede zal verstaan en dezelfs af te leggen getuigenis aan u nader mededeelen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111; de verklaring van Hendrik Alles volgt op 11 november 1843; zie ook bij Willem Pieters, die is overleden op 28 juli 1843)

Brief 18 november 1843 aan de officier van justitie
In antwoord op uw missive van den 13 dezer heb ik de eer bij deze aan u te doen toekomen de verklaring van de vrouw van Hendrik Alles op de vragen naar aanleiding van de missive aan haar gedaan.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111)

Hindrik trouwt op donderdag 8 juli 1813 te Haren (huwelijksgetuigen waren Lucas Alles (zie 11.2), Geert Eitens Veendijk (zie 11.3), Hindrik Hindriks (zie 110) en Cornelis Eleveld (zie 76)) op 21-jarige leeftijd met de 22-jarige **Jeichien Hindriks**, dochter van **Hendrik Jans** en **Hendrikje Hendriks**. Jeichien, wonende te Helpman (Wijk D Den Hoorn 6), is geboren te Glimmen, is gedoopt op zondag 27 maart 1791 te Noordlaren, is overleden op vrijdag 4 juni 1886 te Groningen. Jeichien werd 95 jaar, 2 maanden en 8 dagen.

Brief 13 november 1843 van de officier van justitie
Ik heb de eer u te verzoeken om nog de vrouw van Hindrik Alles [= Jeichien Hindriks], landbouwer aan Den Hoorn te willen afvragen, of zij ook geneesmiddelen heeft ontvangen van Bastiaan [Sebastiaan] van Zanten, en of deze ook over haar heeft gepractiseerd, en van deze hare verklaring proces verbaal op te maken en mij hetzelve in te zenden.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

12 **Marten Alles** (GH1812-116), zoon van **Alle Oetses** en **Jeltje Andries**, arbeider en vervener, is geboren op woensdag 18 mei 1757 te Hoornschedijk, is overleden op maandag 5 april 1824 aldaar. Marten werd 66 jaar, 10 maanden en 18 dagen.
Marten trouwt (kerk) op zondag 22 maart 1778 te Haren op 20-jarige leeftijd met de 26-jarige **Annechien Jans**. Annechien, wonende te Haren, is geboren te Eelde, is gedoopt op zondag 19 maart 1752 aldaar, wonende Wijk E Hoornschedijk 19 te Haren, is overleden

op zondag 27 juli 1834 te Hoornschedijk, is als overleden aangegeven op dinsdag 29 juli 1834 (aangever overlijden was Lucas Alles (zie 11.2); getuige aangifte overlijden was Reinder Berends Nijdam). Annechien werd 82 jaar, 4 maanden en 8 dagen.

Van Marten en Annechien zijn acht kinderen bekend:

1 **Kind Alles** is begraven op zaterdag 17 oktober 1778 te Haren.

Ontvangst diaconie te Haren 17 oktober 1778
Een kind van Marten Alles van de overvaart begraven: f.0,40
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

2 **Alle Martens**, wonende te Hoornschedijk, is gedoopt op dinsdag 30 november 1779 te Haren.
Alle trouwt (kerk) op zondag 7 april 1805 te Haren op 25-jarige leeftijd met de 18-jarige **Barber Mentes Boerema**. Barber is geboren op donderdag 25 mei 1786 te Wittewierum, is gedoopt aldaar, is overleden op zaterdag 21 februari 1835 te Kolham. Barber werd 48 jaar, 8 maanden en 27 dagen.

Verhandelde ter zitting Geregt Gorecht en Sappemeer, Criminele zaak 6 februari 1809
Dat de fiscaal ontwaar was geworden, dat enige tijd geleden bij Barber Mentes [Boerema], weduwe van Alle Martens, woonachtig aan de Hoornschedijk onder Haren was vermist een zilveren oorijzer met zilveren stiften, aan Barber Mentes toebehorende.
Dat er gegrond vermoeden was geweest, dat gemeld oorijzer ontvreemd zoude zijn door eene Engel Jans Haerslager, geen vaste woonplaats hebbende, maar die zich toentertijd bij Barber Mentes ophield.
Dat deze Engel Jans Haerslager naderhand daarover onderhouden ook werkelijk de diefstal had erkend, tevens verklarende dat zij hetzelve had verkocht aan de juffrouw weduwe van den zilversmid Warren aan de Botermarkt voor drie gulden en 8 stuiver.
Dat het oorijzer ook aldaar was gevonden en door de eigenares voor het hare erkend, terwijl zij haar had beloofd hetzelve te zullen bewaren totdat daaromtrent nadere aanvrage geschied.
De mejuffrouw de weduwe Warren of wie het oorijzer had ingekocht daarover diende gehoord te worden, het oorijzer in geregtshanden gesteld, en Engel Jans Haerslager, die zich vermoedelijk thans in Groningen ophoudt, te worden gearresteerd. Alwaar omtrent de fiscaal verzoekt.
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 1995).

Verhandelde ter zitting Geregt Gorecht en Sappemeer, 4 wijnmaand (oktober) 1809
De fiscaal dezer jurisdictie rapport hebbende gedaan van de ingewonnen informatiën en door hem aangewende middelen ter ontdekking van eene Engel Jans Haerslager, als suspect van een zilveren oorijzer met zilveren stiften aan Barber Mentes, weduwe van Alle Martens, woonachtig aan den Hoornschedijk onder Haren toebehoorende, van dezelve ontvreemd te hebben; en denzelven tot noch toe niet hebbende kunnen worden geapprehendeerd. Zoo heeft het geregt de fiscaal deswegens diligent verklaard en geauthoriseerd om de genoemd oorijzer aan de eigenares weder ter hand te doen stellen.
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 1995).

Barber was later gehuwd (2) met **Reube Jans Nieburg**.<4,5>

3 **Jan Alles** is gedoopt op zondag 14 maart 1784 te Haren, is begraven op zondag 14 juli 1799 aldaar. Jan werd 15 jaar en 4 maanden.

Ontvangst diaconie te Haren 14 juni 1799
De zoon van Marten Alles begraven: f.1,55.
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

4 **Jeltje Marten Alles** is gedoopt op zondag 29 oktober 1786 te Haren, is overleden op zondag 29 oktober 1848 te Eelde. Jeltje werd 62 jaar.
Jeltje trouwt op zondag 9 mei 1813 te Eelde op 26-jarige leeftijd met de 35-jarige **Kornelis Geerts Pluis**. Kornelis is gedoopt op zondag 18 januari 1778 te Eelde, is overleden op dinsdag 8 augustus 1848 aldaar. Kornelis werd 70 jaar, 6 maanden en 21 dagen.

5 **Marijke Martens Alles** is geboren op zondag 20 december 1789 te Hoornschedijk, is overleden op maandag 2 juni 1851. Marijke werd 61 jaar, 5 maanden en 13 dagen.
Marijke trouwt op zaterdag 16 maart 1833 te Haren op 43-jarige leeftijd met de 50-jarige **Hendrik Hindriks de Vries** (MIL-085), zoon van **Hindrik Engberts de Vries** en **Rendeltje Melles**. Hendrik, wonende te Haren (Wijk E Hoornschedijk 19), is geboren in 1783 te Westerbroek, is overleden op woensdag 21 december 1853 te Hoornschedijk. Hendrik werd 70 jaar.

Woonde in 1830 op het adres Haren Wijk E Nr 19 Hoornschedijk samen met Grietinus de zoon van zijn overleden broer en de inwonende werkbode Antje Alles.

Brief 14 maart 1834 aan Gedeputeerde Staten
Bij appointement van den 4 maart 1834 heeft zijne excellentie de gouverneur dezer provincie in onze handen gesteld om berigt en consideratiën, een adres van eenige ingezetenen aan den Hoornschedijk binnen deze gemeente aan zijn excellentie ingediend tot bekoming van eenige vergoeding voor hunne verliezen door de overstroming in den afgelopen wintertijd. In voldoening daar aan hebben wij de eer onder terugzending van het genoemde adres u te dienen van berigt en consideratiën.
Dat het met de waarheid overeenkomt, dat de adressanten door de overstroming en de stormen in deze winter veel hebben geleeden, doch dat niet alleen de adressanten, maar genoegsaam alle ingezetenen aan den Hoornschedijk meer of minder door die overstroming verliezen hebben gehad. Zoo door het wegspoelen der aardappelen, mest en hooi, als door het beschadigen van boomgaarden en huisraad. Dat de verliezen aan turf voorraad voor eigen behoefte of nog voorraad van de verveeners wel van minder belang zal zijn dan het verlies aan aardappelen, die of overspoeld of door het indringen van water in de gaten zijn verrot en aan hooi, dat mede weggespoeld of door het indringen van water, zoodanig is verbroeid, dat hetzelve smakeloos en ongezond voedsel is geworden. Ook aan het vee kan gezegd worden schade te zijn geleden, door dien sommige eigenaars hetzelve niet droog konden stallen of bergen, derwijl indien hetzelve hebben moeten vervoeren naar menschlievende personen, om hetzelve te bergen en voeden.
Wij nemen de vrijheid aan u ook de andere personen met name kenbaar te maken, welke aan den Hoornschedijk door de buitengewone overstrooming hebben geleden, en waarbij wij tevens eene begrooting in minimum voegen welke ons naar behoorlijk onderzoek is voorgekomen enigszins juist te zijn, als
Hendrik [Berends] Nijdam f.150,-
Wed. Berend S. Nijdam [= Jeltje Gjalts Nijdam] f.50,-
Berend Jansen f.50,-
Reinder [Berends] Nijdam f.50,-

Jannes Jansen f.35,-
Roelf Sytzes Nijdam f.30
Wopke [Berends] Nijdam f.30,-
Berend Arends f.10,-
Hindrik Wilkens f.10,-
Jan [Geerts] Boer f.25,-
Wed. Andries [Berends] Nijdam [= Jantien Jans Kuipers] en consorten f.25
Harm Venema [= Harm Martens Venema] f.10,-
Teunis Teunis f.10,-
Hendrik [Hindriks] de Vries f.10
Harm Gosses van der Veen f.10,-
Wat de opsomming der verliezen aangaat van de deposanten, hieromtrent meenen wij te moeten aanmerken, dat dezelve ons van enkelen te overdreven is voorgekomen, daar welligt niemand der ingezetenen aan de Hoornschedijk voor de voeding van hun vee bij anderen, zo te Paterswolde als ook te Haren iets zal hebben betaald en voor hetwelke dan niet kan worden gerekend.
Wij begroten alzoo de schade:
W. [Willem] Willems f.56,-
L. ?????? f.15,-
S.R. [Sytze Roelfs] Nijdam f.22
H. [Hendrik] van der Veen junior f.25,-
H. [Harm Hindriks] van der Veen senior f.50,-
H.???? f.15,-
D. [Derk] van der Veen f.100,-
H. Nijland f.14,-
R. [Roelf Willeminus] van der Veen f.10,-
J. Beening f.10,-
G. [Geert Alberts] Swaving
H. van der Heide f.10,-
Voorts kan het plaatselijk bestuur van Haren zich niet onthouden hunne verwondering aan de dag te leggen over hetgene de adressanten in hun adres met betrekking tot de beoordeling hunnen stand van zaken zeggen, dat namelijk hun voordragt meer onpartijdig zou worden overwogen en beoordeeld door de zijlvesting van Aduard, dan welligt door eenig ander autoriteit, voor welke autoriteit het plaatselijk bestuur van Haren oordeelt zich zelf te kunnen of wel te moeten verstaan. Hoe zeer wij gaarne meerdere bekwaamheid of wel wetenschap deswegen aan de zijlvesting van Aduard willen toekennen, vermeent echter het plaatselijk bestuur te dien einde ook genoegzaam de waarheid of juistheid van ieders verlies te kunnen beoordelen, terwijl het plaatselijk bestuur zich ten vollen overtuigd houd van te allen tijde en in alle gevallen onpartijdig en regtmatig te hebben gehandeld en geoordeeld in het belang der ingezetenen. Zoo in het algemeen als in het bijzonder van enig gehucht of enkele personen. Het plaatselijk bestuur van Haren is door het gezegde enigszins op hetzelve schijnt toegepast te zijn, verontwaardigd over zodanige uitdrukking en hoopt dat u onze aanmerking deswege te goede zal beoordelen.
Wij achten het eindelijk onzen pligt om alle ingezetenen aan den Hoornschedijk hiervoor opgemeld aan uw goedgunstige beschikking aan te bevelen, daar velen van dezelve niets bezittende veenarbeiders zijn, die door het water van hunne volstrekt behoeve voorraad ten dele of geheel zijn beroofd, zoodat wij tijdelijk ook hebben moeten voorzien in het onderhoud van enige dezelve, terwijl andere losse huurders zijn die door de overstroming zoodanig hebben geleden, dat zij zich niet door zich zelven kunnen herstellen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 106)

6 **Oltjen Alles** (Napoleon) is gedoopt op zondag 16 december 1792 te Haren.

Militair in het leger van Napoleon: inschrijving van Getze Aller, 123e Regiment Infanterie van Linie, stamboeknr. 5865 (als geboortdatum wordt vermeld 16 december 1792; Inv.nr. SHD: 21Yc867)

7 **Alkien Martens Alles**, wonende te Haren (Wijk E Hoornschedijk 8), is geboren te Hoornschedijk, is gedoopt op zondag 20 september 1795 te Haren, is overleden op vrijdag 10 januari 1868 te Glimmen. Alkien werd 72 jaar, 3 maanden en 21 dagen. Alkien trouwt op zondag 8 december 1816 te Haren op 21-jarige leeftijd met de 29-jarige **Lucas Alles**, zie 11.2.

8 **Antje Martens Alles**, wonende te Haren (Wijk E Hoornschedijk 19), is geboren op zondag 24 maart 1799 te Hoornschedijk, is overleden op maandag 24 maart 1862 aldaar. Antje werd 63 jaar.

Woonde in 1830 als inwonende werkbode bij Hindrik Hindriks de Vries aan de Hoornschedijk. Haar zuster Marijke trouwde in 1833 met deze Hindrik Hindriks de Vries.

Antje trouwt op zaterdag 12 januari 1833 te Haren op 33-jarige leeftijd met de 37-jarige **Klaas Eites Drenth**. Klaas, arbeider, is geboren op zondag 8 maart 1795 te Zevenhuizen, is overleden op dinsdag 23 december 1873 te Hoornschedijk. Klaas werd 78 jaar, 9 maanden en 15 dagen.

13 **Jan van Almelo** (GH1812-185; MIL-278), kleermaker, wonende te Helpman (Wijk A Helpman 22) en aldaar (Wijk A Helpman 1), is geboren te Nienhuis, is gedoopt op zondag 10 augustus 1777, is overleden op zondag 16 mei 1841 te Helpman. Jan werd 63 jaar, 9 maanden en 6 dagen.

Heeft zich omstreeks 1803 in Helpman gevestigd. Woont in 1830 met zijn vrouw en de inwonende knecht Harm Westendorp op het adres Helpman Wijk A nr 1.

Jan gaat in ondertrouw op zondag 13 november 1803 te Groningen, trouwt (kerk) op zondag 13 november 1803 aldaar op 26-jarige leeftijd met de 23-jarige **Geertien Sjoerds de Vries**, dochter van **Sjoerd Pieters de Vries** en **Roelfje Roelfs**. Geertien, wonende te Helpman (Wijk A Helpman 1), is geboren aldaar (buiten de Herepoort), is gedoopt op zaterdag 25 december 1779 te Groningen, is overleden op zaterdag 22 december 1849 aldaar. Geertien werd 69 jaar, 11 maanden en 27 dagen.

Akte 7 oktober 1784
Roelfijn Roelfs als moeder treft met de voorstanderen over haar twee minderjarige kinderen een regeling over de scheiding van de vaderlijke nalatenschap. Eén van de voorstanderen is Ugo Tuinman.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1615, pagina 47)

Van Jan en Geertien is een kind bekend:

1 **Harm van Almelo**, kleermaker, is geboren op zondag 19 augustus 1804 te Helpman, is overleden op zaterdag 23 juli 1842 te Groningen. Harm werd 37 jaar, 11 maanden en 4 dagen.

Staat vrijstellingen nationale militie dd 30 mei 1825
Nominatieve staat der personen, behoorende tot de gemeente Haren, de door den militieraad, zitting houdende te Groningen, voor één jaar of voor altijd van den dienst der militie zijn vrijgesteld.
[De kolomindeling is: volgnummer; klasse tot welke de vrijgestelden behooren; nommer door dezelve getrokken; naam en voornaam; reden vrijstelling]
1; 1822; 6; Sjobbema, Christiaan; broeder in dienst;
2; 1823; 13; Van Almeloo, Harm; eenig kind;
3; 1824; 6; Ellens, Jan; te klein;
4; 1824; 8; Breeman, Willem; te klein;
5; 1825; 8; Nieland, Harm; eenig kind
6; 1825; 9; Evenhuis, Aaldrik; broeder in dienst;
7; 1825; 11; Timans, Antonius Hendrikus Nicolaas; in dienst;
8; 1825; 12; Alberts, Dirk, te klein;
9; 1825; 14; Van Boekeren, Christoffer; broeder in dienst;
10; 1825; 16; Dirksema, Jacob; broeder geremplaceerd;
11; 1825; 20; Piccard, Hendrik Okke; S.T.S.;
12; 1825; 22; Jans, Jacob; eenig kind.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 58)

Nominatieve staat 1826 Nationale Militie
Nominatieve staat der personen, behoorende tot de gemeente Haren, die door den militieraad, zitting houdende te Groningen, voor één jaar of voor altijd van den dienst der militie zijn vrijgesteld.
Christiaan Sjobbema, broederdienst
Harm van Almelo, eenig kind
Willem Breeman, te klein
Harm Nieland, eenig kind
Aaldrik Evenhuis, broederdienst
Antonius Hendrikus Nicolaas Timans, in dienst
Hendrik Roelfs, ligchaamsgebrek
Martinus van der Vaart, bijziende
Berend Glimminga, broederdienst volbragt
Harm Meinderts, te klein
Sicco Hinderks Timmer, ligchaamsgebrek
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 59)

Nominatieve staat 1827 Nationale Militie
Nominatieve staat der personen, behoorende tot de gemeente Haren, die door den militieraad, zitting houdende te Groningen, voor één jaar of voor altijd van den dienst der militie zijn vrijgesteld.
Harm van Almelo, eenig kind
Willem Breeman, te klein
Harm Nieland, eenig kind
Aaldrik Evenhuis, broederdienst
Antonius Hendrikus Nicolaas Timans, in dienst
Martinus van der Vaart, bijziende
Harm Meinderts, te klein
Lukas [Lucas] Hindriks, te klein
Jacob Drewes, broeder in dienst overleden.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 60)

Harm trouwt op zondag 22 november 1829 te Haren op 25-jarige leeftijd met de 25-jarige **Stijntje Heithuis**, dochter van **Geerd Heithuis** en **Aaltje Everts Olthof**. Stijntje is geboren op woensdag 11 juli 1804 te Engelbert, is overleden op donderdag 2 augustus 1888 te Groningen. Stijntje werd 84 jaar en 22 dagen.

Brief 16 februari 1847 van de archidiaken der Nederlands Hervormde Gemeente te Groningen
Ik heb de eer u hiernevens te doen toekomen de declaratie van de diakonie der Nederlands Hervormde Gemeente van Groningen ten laste van de burgerlijke gemeente van Haren over het vierde kwartaal van het jaar 1846 ten bedrage van f.34,72 drie achtste cent, met beleefd verzoek wel te willen zorgen, dat dit bedrag aan ons worde voldaan.
** Bijlage declaratie wegens verstrekken onderstand aan onder Helpman wonende personen volgens bestaande overeenkomst.
Wed. H. van Almelo [= Stijntje Heithuis]: f.16,02 voor geld, brood en turf+
Antje Santer, wed. Koopmans [= Antje Santee]: f.7,60 voor geld en turf;
Wed. Klaas Willems [= Annechien Lammerts]: f.16.04 voor geld, turf en medicijnen;
J. Reuriks en vrouw [= Johannes Jans Reuriks]: f.15,18 voor geld, twee hemden en turf;
Geessien Albartus: f.7,60 voor geld en turf;
Marijke Meintjes: f.5,20 voor geld en turf;
Evert Schut en vrouw: f.1,80 voor geld.
Totaal f.69,44 drie vierde
Hiervan de helft voor rekening van de burgerlijke gemeente Haren.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 80)

Stijntje was later gehuwd (2) met **Jan Hulscher**.[<6,7>]

14 **Warner Ansing** ook genaamd Wernerus Harms (GH1812-067), zoon van **Harm Hendriks** en **Henrina Emmen**, landbouwer, wonende te Haren (Wijk D Klaverblad 19) en aldaar, is geboren op vrijdag 29 juni 1753 te Noordlaren, is gedoopt op zondag 12 augustus 1753 aldaar, wonende Wijk D Klaverblad 19 te Haren, is overleden op dinsdag 7 oktober 1817 aldaar, is als overleden aangegeven op donderdag 9 oktober 1817 aldaar (aangever overlijden was Jan Pathuis (zie 205); getuige aangifte overlijden was Jan Jacobs Boddeveld). Warner werd 64 jaar, 3 maanden en 8 dagen.

Voogdijstelling 15 april 1768
Jacob Hindriks te Noordlaren zweert aan als voormond over de twee minderjarige kinderen van wijlen Harm Hindriks bij Hinderina

Emmen in echte verwekt. Albartus Emmen, woonachtig te Hoogezand, wordt sibbevoogd. Op 16 april 1768 zweert Berent Hindriks aan als vreemde voogd. De voorstanderen mogen met de moeder een regeling treffen over de vaderlijke nalatenschap.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1494).

Akte 4 november 1794 (geregistreerd 16 december 1794)
Jantje Papink verpacht voor 24 jaar aan Warnerus Harms en Wilmijna Roelfs, echtelieden, een behuizing en hof, staande aan de Oosterweg te Haren, wordende door Jan Hindriks meijerwijze gebruikt. De behuizing bestaat uit een keuken en achterhuis en het hof er achter zo verre ten westen als het huis staat en zo verre ten noorden als de schuur van Derk Jacobs (Hekman) staat en ten oosten ongeveer op drie voet na tot aan Derk Jacobs of des verkopers haar schuur. De zwetten zijn: ten noorden verkopersche, ten oosten verkopersche, ten zuiden buiregrond en ten westen verkopersche of nu Egbert Geerts (Vorenkamp). De prijs is f.400,-.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1616, folio 184).

Akte 4 november 1794 (geregistreerd 16 december 1794)
Jantje Papink verpacht voor 24 jaar een behuizing aan de Oosterweg staande aan Egbert Geerts (Vorenkamp) en Harmtijn Hindriks. De behuizing bestaat uit een keuken en achterhuis. De muur tussen dit huis en het naastgelegen huis, dat werd gebruikt door Jan Hindriks, maar nu is verkocht aan Warnerus Harms, zal door Egbert Geerts van beneden tot boven moeten worden gemaakt. Achter het huis ligt een hof zo breed als het huis is en zo lang als waar de schuur staat door Derk Jacobs (Hekman) gebruikt. De zwetten zijn ten noorden de verpagtersche, ten oosten Warnerus Harms, ten zuiden buiregrond en ten westen de Kerkenlaan. De prijs is f.350,-.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1616, folio 187).

Akte 10 december 1796
Geert Smeenge en Fennechijn Geerts, Lucas Arents (Odding) en Geesijn Geerts, Aaltijn Geerts, Otto Jans (Oosterveld) en Pietertijn Geerts, Hindrik Lucas, Hindrik Hornhuis en Boele Reinders als voorstanderen over het zoontje van Geert Jans (Wever) bij Aaltijn Reinders in echte verwekt, Derk Geerts genaamd, verklaren verkocht te hebben aan Warnerus Harms (Warner Ansing) en Wilmijna Roelefs (Reimina Roelofs Niebuir), echtelieden, 3 matten hooiland aan de Waterhuiserdijk voor f.170,-.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1616, folio 243).

1804
67 Akte van gerechtelijke opzegging vanwege de kinderen van gezworene Jan Pouwels aan Warnerus Harms en vrouw van de huur van het huis en de landerijen die zij in huur en gebruik hebben, met bevel deze met mei 1805 te verlaten, Haren 1804 sep. 1
(Groninger Archieven, toegang 565, inventarisnummer 11)

Actes 2 februari 1815
Testament van Warnerus Ansing. Hij wijst zijn vrouw Trijntje Geerts Buining aan als enige en algemeen erfgenaam. Getuigen zijn Roelof Koops, landbouwer te Haren, Harmannus Doll Havinga, bakker te Haren, Jan Meinders, landbouwer te Haren en Jan Swartwolt, schoolmeester te Haren.
In een aparte acte wijst Trijntje Geerts Buining haar man Warnerus Ansing aan als enig en algemeen erfgenaam. Trijntje kan niet schrijven.
(Groninger Archieven, toegang 1872, inventaris nr 8, actes 43 en 44)

Acte 28 april 1815
Warnerus Harms Ansingh verkoopt mede namens zijn vrouw Trijntje Buning de behuizing en tuin staande en gelegen te Haren aan de oostzijde van de straat , nummer B23, zwettende ten noorden de weduwe Havinga, ten oosten de erven van wijlen schulte Rummerink, ten zuiden het kerkhof en ten westen de straat. Kopers zijn Hendrik Woldring, schoenmaker en zijn vrouw Pietertje Oosterveld. De koopprijs bedraagt f.1.025,-. Het perceel is door verkopers aangekocht bij stokleggingsbrief van 8 november 1805, geregistreerd in het protocol van ongezegelde stokleggingsbrieven van het Lib. Folio 250 28 december 1805.
(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 37, acte 171)

Acte 28 april 1815
Berend Andries Nijdam, veenbaas, en Roelf Siezes Nijdam, arbeider, verkopen aan Warnerus Harms Ansingh en zijn vrouw een huis, staand en gelegen ten noorden van Haren, zwettende ten noorden, zuiden en westen aan de Heereweg en ten oosten aan pastorieland, getekend D 19, voor een koopprijs van f.600, waarvan f.300,- direct wordt voldaan en f.300,- zal worden betaald op 1 mei 1816. (Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 37, acte 172)

Acte 11 maart 1817
Warnerus Ansing, arbeider, mede namens Trijntje Buining, verklaard te hebben verkocht aan Hendrik Woldring, schoenmaker, en Pietertje Oosterveld, een stuk veenland gelegen ten oosten van Haren, groot ongeveer een half gras, zwettende ten noorden aan de Boereweg, ten oosten en te zuiden aan het land van Klaas Hendriks en ten westen aan het land van de weduwe Oosting.
(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 55, acte 120)

Warner trouwt (kerk) op zondag 11 november 1787 te Haren op 34-jarige leeftijd (1) met de 39-jarige **Reimina Roelofs Niebuir**, dochter van **Roeleff Hindriks Nijbuir** en **Marchijn Hindriks**. Reimina, wonende te Haren, is gedoopt op zondag 27 oktober 1748 aldaar, wonende Wijk B Haren 23 aldaar, is overleden op maandag 28 september 1812 aldaar, is als overleden aangegeven op dinsdag 29 september 1812 aldaar (aangever overlijden was Warner Ansing (zie 14); getuigen aangifte overlijden waren Johannes Rummerink (zie 224) en Roelf Jans van Dam (zie 56)). Reimina werd 63 jaar, 11 maanden en 1 dag.

Akte 19 november 1788
Hindrik Roelefs (Nijboer), Annegijn Roelefs, Anna Roelefs, Hinderijkus Roelefs en Wilmijna (Reimeina) Roelefs en haar echtgenoot Warnerus Harms (Warner Ansing) verklaren verpacht te hebben aan mevrouw Maria Louisa Nobel, geboren Gockinga, geassisteerd door haar echtgenoot majoor W.T. Nobel:
1. Een boerenbehuizing met schuur en hof er achter tot ongeveer vijf voet dwars achter de schuur langs, zijnde het baken een pruimenboom en dan recht oost en westwaarts op en de vreedinge tusschen het hof van het grote en kleine huisje, zal met een haege moeten worden gemaakt of zo een van beiden daar een wal langs wil hebben dan zal die wal van eigen grond gemaakt moeten worden en zal deze vreedinge door het grote en kleine huisje elk half moeten worden gemaakt. Met nog een kamp land ten zuiden van dit huis en hof gelegen en de laagte ten oosten achter de kamp gelegen tot aan de dwarssloot die door de laagte loopt naar de kooi, zijnde dit ongeveer acht mudden groot, daar ten noorden verkopers en de Buireweg, ten oosten verkopers en de Kooisingel ten zuiden de kooisingel en gezworene Jan Pauwels en ten westen de Buireweg.
2. Een kamp land, de Molenkamp genaamd
3. Een akker bouwland op het Nieland.
4. Een akker bouwland op het Nieland
De pacht is voor 24 jaar en de prijs is f.1.850,-
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1615, pagina 222).

© 2020 - E.M. van Koldam

Warner trouwt op zondag 7 november 1813 te Haren op 60-jarige leeftijd (2) met de 25-jarige **Trientje Buining** ook genaamd Trijntje Buningh, dochter van **Geert Jans Buining** en **Lammechien Jans de Wit**. Trientje, wonende te Haren (Wijk B Haren 23), aldaar (Wijk D Klaverblad 19) en aldaar (Wijk D Hemmen 21), is gedoopt op donderdag 3 juli 1788 te Groningen, is overleden op woensdag 8 mei 1861 te Haren. Trientje werd 72 jaar, 10 maanden en 5 dagen.

Woont in 1830 als weduwe met drie kinderen uit het huwelijk met Jacob Heinrich von Riesz op het adres Haren Wijk D Nr 19 Klaverblad.

Actes 2 februari 1815
Testament van Warnerus Ansing. Hij wijst zijn vrouw Trijntje Geerts Buining aan als enige en algemeen erfgenaam. Getuigen zijn Roelof Koops, landbouwer te Haren, Harmannus Doll Havinga, bakker te Haren, Jan Meinders, landbouwer te Haren en Jan Swartwolt, schoolmeester te Haren.
In een aparte acte wijst Trijntje Geerts Buining haar man Warnerus Ansing aan als enig en algemeen erfgenaam. Trijntje kan niet schrijven.
(Groninger Archieven, toegang 1872, inventaris nr 8, actes 43 en 44)

Acte 15 november 1817
Trijntje Geerts Buning, weduwe Warnerus Ansingh, verkoopt aan Roelof Brinks, horlogemaker, en zijn vrouw Hindrikje Dijken, wondende te Haren en aan Arend Mulder, meester broodbakker en zijn vrouw Hillechijn Hovingh, mede te Haren, een kamp land gelegen te zuiden van Haren, zwetttende ten noorden Jan Lucas Oosterveld, ten oosten de Hereweg, te zuiden de erven Willem Takens en ten westen de Luzenbergsweg. Voor de prijs van f 600,-. Dit bedrag wordt betaald door Elizabeth Schuurman, wonende te Groningen. Zij krijgt recht van hypotheek op het kamp land.
(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 60, acte 528)

Brief 28 augustus 1826 aan het hervormd armbestuur te Haren
De persoon Roelf Harms ten huize van de weduwe van Von Riesz te Haren gedomiliceerd is sedert eenen geruimen tijd niet in staat geweest om voor zijn onderhoud te kunnen zorgen door dien hij aan eene tering achtige ziekte onderhevig is. Dezelve heeft eenige malen het voornemen gehad om in zijnen zwakken toestand van hier te vertrekken, hetwelk wij met overleg van den heelmeester J.P. Oostingh niet geraden vonden en dus is afgekeurd.
Deze persoon heeft zich opnieuw bij mij vervoegd ter bekoming van onderstand in zijn behoeftigheid. En daar het Zijne Majesteits ernstigen wil is, dat dadelijk in het onderhoud van eene behoeftige worde voorzien, zoo invitere ik u op grond eener circulaire van Gedeputeerde Staten van 5 april 1825 nr 20 (welke u bekend is) om dadelijk in den provisionelen onderstand van gemelde persoon te voorzien.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 102

Trientje was eerder gehuwd (1) met **Onbekend**.
Trientje was later gehuwd (3) met **Johan Heinrich von Riesz**.<8..10>

15 **Jan Assies** (GH1812-240; MIL-189), zoon van **Asse Jans (139)** en **Marrechien Jans Schuringe**, landbouwer, wonende te Noordlaren (Wijk A Noordlaren 8), is geboren te Steenbergen, is gedoopt op zondag 4 juni 1775 te Roden, is overleden op maandag 15 januari 1855 te Noordlaren. Jan werd 79 jaar, 7 maanden en 11 dagen.

Woont in 1830 op het adres Noordlaren Wijk A Nr 8 samen met zijn twee zonen en de inwonende werkbode Jantien Hulsebos.

Verdeling markegronden Noordlaren 3 oktober 1847
De markegenoten komen bijeen ten huize van kastelein W. Brands te Noordlaren. Zij besluiten tot verdeling van de marke in 68 gelijke delen op basis van een voorstel van en daartoe ingestelde commissie, met de aantekening dat een aantal percelen niet worden verdeeld, mar worden verkocht. Voorts blijven een aantal niet genoemde gronden nog mandelig. De ondertekening geschiedt door: J.C. van Hasselt, W. de Sitter, B. Marring, H. Koops, R. de Sitter, A. Hoenderken, W. Homan, R. Hoenderken, O. Kluiving, J. Hoiting, L. Hoenderken, J. Veldman, E. Pelinck, O. Kloots, J. Assies, W. Brants en H. Brants.
(Groninger Archieven, Toegang 1464, inventarisnummer 207).

Groninger Courant, 1 april 1855
Groote Boeldag. Ten overstaan van Mr. J.W. QUINTUS, Notaris te Groningen zullen, op maandag den 16den april 1855, des voormiddags te 10 uur, aan de boerenplaats bewoond door de weduwe en erven Jan Assies, te Noordlaren, publiek worden verkocht: 20 stuks horenvee, 2 paarden, 10 schapen en lammeren, 2 varkens met biggen, 2 boerenwagens, ploeg, eide en verder boeren- en melkgereedschappen, eene groote partij hooi en voorts huismobilia.

Jan was gehuwd met **Marchien Bartelds**. Marchien, wonende te Noordlaren, is geboren te Norg, is gedoopt op zondag 31 december 1786 aldaar, wonende Wijk A Noordlaren 8 te Noordlaren, is overleden op zondag 26 maart 1826 aldaar, is als overleden aangegeven op zondag 26 maart 1826 te Haren (aangever overlijden was Jan Assies (zie 15); getuige aangifte overlijden was Tonnis de Boer). Marchien werd 39 jaar, 2 maanden en 23 dagen.

Laat bij haar overlijden geen onroerende goederen na.

Van Jan en Marchien zijn twee kinderen bekend:

1 **Asse Assies**, landbouwer, wonende te Noordlaren (Wijk A Noordlaren 8), is geboren op zaterdag 2 maart 1811 aldaar, is overleden op donderdag 7 februari 1850 aldaar. Asse werd 38 jaar, 11 maanden en 5 dagen.
Asse trouwt op zaterdag 23 april 1836 te Haren op 25-jarige leeftijd met de 25-jarige **Egbertje Mulder**. Egbertje, wonende te Noordlaren (Wijk A Noordlaren 8), is geboren op zondag 10 juni 1810 te Gieten, is overleden op zondag 23 juli 1871 te Noordlaren. Egbertje werd 61 jaar, 1 maand en 13 dagen.

2 **Barteld Assies**, landbouwer, wonende te Noordlaren, aldaar (Wijk A Noordlaren 8) en te Haren (Wijk A Harenermolen 66), is geboren op zaterdag 27 mei 1815 te Noordlaren (Wijk A Noordlaren 8), is als geboren aangegeven op zaterdag 27 mei 1815 te Haren (aangever geboorte was Jan Assies (zie 15); getuigen aangifte geboorte waren Jan Alberts Homan (zie 123) en Gerrit Jans Sants), is overleden op dinsdag 2 mei 1893 te Noordlaren. Barteld werd 77 jaar, 11 maanden en 5 dagen.

Brief 7 juni 1847 van de gouverneur
Ik informeer u, dat op den 4 dezer tot plaatsvervanger van den loteling uwer gemeente Evert Sluis van de ligting van dezen jare, ingelijfd bij het achtste regiment infanterie, aan wien speciale vergunning is verleend om zich in de dienst te doen vervangen, is aangenomen de persoon van Barteld Assies, wonende te Haren, nader op de nevensgaande nota vermeld.

© 2020 - E.M. van Koldam

Ik verzoek u om genoemden plaatsvervanger met den gewonen staat DD in vier dubbel en het vereischte extract aan mij over te geven in het provinciehuis alhier op vrijdag den 11 dezer, des voordemiddags te elf uur, teneinde op zijn inlijving bij de militie de noodige order zal kunnen worden gesteld.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 80)

Brief 14 juni 1847 van de gouverneur
De persoon van Barteld Assies, plaatsvervanger van den loteling uwer gemeente Evert Sluis van de ligting van dezen jare aan wien speciale vergunning is verleend om zich in de dienst te doen vervangen, op den 11 dezer bij de nationale militie zijnde ingelijfd, zoo zend ik hiernevens aan u terug een der door u aan mij toegezonden staten DD betrekkelijk genoemden persoon door mij voor reçu getekend.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 80)

Barteld trouwt op zaterdag 7 mei 1853 te Haren op 37-jarige leeftijd met de 32-jarige **Egbertien Hassels**, dochter van **Hendrik Hassels** en **Jantien Koops**. Egbertien, wonende te Haren (Wijk A Harenermolen 66), is geboren op woensdag 11 oktober 1820 te Vries, is overleden op donderdag 4 november 1897 te Noordlaren. Egbertien werd 77 jaar en 24 dagen.

16 **Pieter Jans Bakema** (GH1812-212; MIL-283; L-00024), landbouwer, wonende te Helpman (Wijk C Euvelgunne 10), is geboren te Kolham, is gedoopt op zondag 10 maart 1771 aldaar, is overleden op maandag 12 augustus 1861 te Euvelgunne. Pieter werd 90 jaar, 5 maanden en 2 dagen.

Woont in 1830 op het adres Helpman Wijk C nr 10 Euvelgunne, samen met de twee kinderen uit zijn eerste huwelijk, de boerenknecht Hendrik Hollander en de werkmeid Annechien Jacobs Reinders. In 1833 trouwt hij met Annnechien Jacobs Reinders.

Akte 20 januari 1826
Betrokkenen:
- Pieter Jans Bakema, landbouwer onder Helpman, voor zich zelve en als vader en voogd over zijn twee minderjarige kinderen Annigje en Jan, bij wijlen Annechien Reinders in echte verwekt;
- Hindrik Velthuis, landbouwer onder Helpen, als toeziend voogd over Annigje en Jan;
- Aaltje Reinders Ottens, ehevrouw van Tonnis Luitjes van Dijken, landbouwer onder Engelbert, dochter van Annechien Reinders bij Gerrit Jans Ottens in haar eerste huwelijk verwekt, en met haar halfzuster Annigje en halfbroer Jan enige kinderen en erfgenamen van wijlen Annechien Reinders.
Zij maken een verdeling van de boedel, die Pieter Jans Bakema en Annechien Reinders in gemeenschap hebben bezeten.
Tot de boedel behoort de boerderij Helpman C 10, getaxeerd op f.6.000,-. Voorts levende have en ook leningen. De totale waarde van de boedel bedraagt f.5.178,60. De helft hiervan is van Pieter Jans Bakema. Resteert per kind f.863,10. Aaltje Reinders Ottens krijgt dit uitbetaald. De uitkering aan de minderjarige kinderen blijft provisioneel.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 90, Akte 19)

Brief 12 februari 1829 van de Officier van Justitie te Groningen
Gelet op het request van Tonnis Luitjes van Dijken, landbouwer te Engelbert, en Pieter Jans Bakema, landbouwer onder Helpman, eerstgenoemde eheman en laatstgenoemde stiefvader van Aaltje Gerrits Ottens, daarbij verzoekende dat laatst genoemde mogte worden geconfineerd (= in hechtenis genomen), uit hoofde dat zij zich overgeeft aan een buitensporig gebruik van sterke drank, en daaruit voortvloeiende verregaande verkwisting en verwaarlozing hare huiselijke belangen, gevende de requestranten daarbij tevens te kennen, dat Annigje Pieters Bakema, wonende te Helpman, halve zuster van genoemde A.G. Ottens, desgevraagd, omtrent het wangedrag harer zuster nadere inlichtingen zou kunnen geven.
Zo heb ik de eer u te verzoeken genoemde A.P. Bakema op dit punt te willen ondervragen en mij van het resultaat van dit onderzoek ten spoedigste te willen onderrigten.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 62)

Brief 31 oktober 1843 van de ontvanger ad interim
Door de gewezen deurwaarder J.H. van Oosten eenige misslagen begaan zijnde in de beschrijving der paarden, runderen en schapen ten dienste van het kohier van het veefonds, onder anderen met den landbouwer P. Bakema (Helpman C nr 10) als hebbende dezen voor 9 runderen beneden de 2 jaren oud aangetekend, waarvan genoemde Bakema verklaart slechts 1 te hebben bezeten, en uit dien hoofde weigert het meerdere opgeschrevene te betalen, zoo is deeze dienende aan u te verzoeken mij wel te willen opgeven onder terugzending van bijgevoegde lijst, hoedanig u deze zaak goeddunkt te termineren.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

Pieter gaat in ondertrouw (kerk) op zaterdag 23 november 1805 te Groningen, trouwt (kerk) op woensdag 18 december 1805 te Engelbert op 34-jarige leeftijd (1) met de 35-jarige **Annechien Reinder Reinders** ook genaamd Anniggien Reinders. Annechien is afkomstig uit Westerbroek of is geboren in 1770 aldaar, is overleden op zondag 18 september 1825 te Euvelgunne. Annechien werd 55 jaar.
Annechien was eerder gehuwd (1) met **Gerrit Jans Ottens**.<11,12>

Van Pieter en Annechien zijn twee kinderen bekend:

1 **Annegien Pieters Bakema**, wonende te Helpman (Wijk C Euvelgunne 10), is geboren op zondag 11 mei 1806 te Groningen, is overleden op vrijdag 28 februari 1873 te Foxhol. Annegien werd 66 jaar, 9 maanden en 17 dagen.

Akte 20 januari 1826
Betrokkenen:
- Pieter Jans Bakema, landbouwer onder Helpman, voor zich zelve en als vader en voogd over zijn twee minderjarige kinderen Annigje en Jan, bij wijlen Annechien Reinders in echte verwekt;
- Hindrik Velthuis, landbouwer onder Helpen, als toeziend voogd over Annigje en Jan;
- Aaltje Reinders Ottens, ehevrouw van Tonnis Luitjes van Dijken, landbouwer onder Engelbert, dochter van Annechien Reinders bij Gerrit Jans Ottens in haar eerste huwelijk verwekt, en met haar halfzuster Annigje en halfbroer Jan enige kinderen en erfgenamen van wijlen Annechien Reinders.
Zij maken een verdeling van de boedel, die Pieter Jans Bakema en Annechien Reinders in gemeenschap hebben bezeten.
Tot de boedel behoort de boerderij Helpman C 10, getaxeerd op f.6.000,-. Voorts levende have en ook leningen. De totale waarde van de boedel bedraagt f.5.178,60. De helft hiervan is van Pieter Jans Bakema. Resteert per kind f.863,10. Aaltje Reinders Ottens krijgt dit uitbetaald. De uitkering aan de minderjarige kinderen blijft provisioneel.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 90, Akte 19)

Brief 12 februari 1829 van de Officier van Justitie te Groningen

Gelet op het request van Tonnis Luitjes van Dijken, landbouwer te Engelbert, en Pieter Jans Bakema, landbouwer onder Helpman, eerstgenoemde eheman en laatstgenoemde stiefvader van Aaltje Gerrits Ottens, daarbij verzoekende dat laatst genoemde mogte worden geconfineerd (= in hechtenis genomen), uit hoofde dat zij zich overgeeft aan een buitensporig gebruik van sterke drank, en daaruit voortvloeiende verregaande verkwisting en verwaarlozing hare huiselijke belangen, gevende de requestranten daarbij tevens te kennen, dat Annigje Pieters Bakema, wonende te Helpman, halve zuster van genoemde A.G. Ottens, desgevraagd, omtrent het wangedrag harer zuster nadere inlichtingen zou kunnen geven.
Zo heb ik de eer u te verzoeken genoemde A.P. Bakema op dit punt te willen ondervragen en mij van het resultaat van dit onderzoek ten spoedigste te willen onderrigten.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 62)

Annegien trouwt op donderdag 1 september 1831 te Haren op 25-jarige leeftijd met de 24-jarige **Jan Hermannus Reinders**. Jan, stelmaker, is geboren op zondag 28 juni 1807 te Kropswolde, is overleden op zondag 28 januari 1877 te Foxhol. Jan werd 69 jaar en 7 maanden.

2 **Jan Pieters Bakema**, timmerman en slager, wonende te Helpman (Wijk C Euvelgunne 10), is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 25 december 1808 te Groningen, is overleden op dinsdag 30 juli 1861 te Helpman. Jan werd 52 jaar, 7 maanden en 5 dagen.

Akte 20 januari 1826
Betrokkenen:
- Pieter Jans Bakema, landbouwer onder Helpman, voor zich zelve en als vader en voogd over zijn twee minderjarige kinderen Annigje en Jan, bij wijlen Annechien Reinders in echte verwekt;
- Hindrik Velthuis, landbouwer onder Helpen, als toeziend voogd over Annigje en Jan;
- Aaltje Reinders Ottens, ehevrouw van Tonnis Luitjes van Dijken, landbouwer onder Engelbert, dochter van Annechien Reinders bij Gerrit Jans Ottens in haar eerste huwelijk verwekt, en met haar halfzuster Annigje en halfbroer Jan enige kinderen en erfgenamen van wijlen Annechien Reinders.
Zij maken een verdeling van de boedel, die Pieter Jans Bakema en Annechien Reinders in gemeenschap hebben bezeten. Tot de boedel behoort de boerderij Helpman C 10, getaxeerd op f.6.000,-. Voorts levende have en ook leningen. De totale waarde van de boedel bedraagt f.5.178,60. De helft hiervan is van Pieter Jans Bakema. Resteert per kind f.863,10. Aaltje Reinders Ottens krijgt dit uitbetaald. De uitkering aan de minderjarige kinderen blijft provisioneel.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 90, Akte 19)

Jan trouwt op zaterdag 7 april 1838 te Noorddijk op 29-jarige leeftijd met de 23-jarige **Aaffien Roelfs Velthuis**. Aaffien is geboren op woensdag 14 december 1814 te Groningen, is overleden op zaterdag 5 maart 1892 aldaar. Aaffien werd 77 jaar, 2 maanden en 20 dagen.
Aaffien was later gehuwd (2) met **Hindrik Makken**.[13,14]

Pieter trouwt op donderdag 17 januari 1833 te Haren op 61-jarige leeftijd (2) met de 29-jarige **Annechien Jacobs Reinders**. Annechien, wonende te Helpman (Wijk C Euvelgunne 10), is geboren te Groningen (in de Butjesstraat), is gedoopt op woensdag 23 februari 1803 aldaar, is overleden op zondag 29 mei 1864 aldaar. Annechien werd 61 jaar, 3 maanden en 6 dagen.

Van Pieter en Annechien zijn drie kinderen bekend:

3 **Jacob Bakema** is geboren op maandag 15 april 1833 te Helpman, is overleden op zondag 22 januari 1860 aldaar. Jacob werd 26 jaar, 9 maanden en 7 dagen.

4 **Pieter Bakema**, landbouwer, is geboren op vrijdag 13 maart 1835 te Helpman, is overleden op maandag 27 mei 1918 te Groningen. Pieter werd 83 jaar, 2 maanden en 14 dagen.
Pieter trouwt op donderdag 9 mei 1861 te Haren op 26-jarige leeftijd met de 23-jarige **Aaltje Thiessens**, dochter van **Jacob Thijssens** en **Jacoba Koster**. Aaltje is geboren op donderdag 8 maart 1838 te Helpman, is overleden op woensdag 1 april 1903 te Groningen. Aaltje werd 65 jaar en 24 dagen.

5 **Grietje Bakema** is geboren op vrijdag 21 februari 1840 te Helpman, is overleden op woensdag 19 april 1871 te Groningen. Grietje werd 31 jaar, 1 maand en 29 dagen.
Grietje trouwt op donderdag 25 februari 1864 te Groningen op 24-jarige leeftijd met de 24-jarige **Noeme Mennes**, zoon van **Heike Mennes** en **Grietje Geerts Muurker**. Noeme, tuinman, is geboren op maandag 18 maart 1839 te Groningen, is overleden op maandag 21 december 1914 te Assen. Noeme werd 75 jaar, 9 maanden en 3 dagen.
Noeme was later gehuwd (2) met **Jantje Albertema**.[15,16]
Noeme was later gehuwd (3) met **Kaatje Blom**.[17,18]

17 **Roelof Baving** (GH1812-028, MIL-376; L-00029), zoon van **Albert Roelfs Baving** en **Fennechien Thijs**, arbeider, wonende te Haren (Wijk A Middelhorst 35) en aldaar, is geboren op donderdag 26 april 1770, is gedoopt op zondag 29 april 1770 te Wehe, wonende Wijk A Haren 25A te Haren, is overleden op donderdag 5 februari 1829 aldaar, is als overleden aangegeven op vrijdag 6 februari 1829 aldaar (aangever overlijden was Gerrit Hindriks; getuige aangifte overlijden was Hendrik Bazuin). Roelof werd 58 jaar, 9 maanden en 10 dagen.

Proces verbaal openbare verkoping op 9 en 12 januari 1815
De verkoping vindt plaats in de Jagtwagen te Haren ten overstaan van notaris Mr. Reneke Gockinga.
Verkopers zijn:
- Geert Buirma, oud schulte van Helpen;
- Aaltien Buirma, huisvrouw van Jan Swartwold;
- Anna Wemelina Buirma, weduwe van Rudolf Rummerink;
- Gesina Buirma;
- Margiena Buirma, huisvrouw van Jan Wuffen;
- Janna Buirma, huisvrouw van Janna Buirma;
- Jacobus en Gerrit Veltman, zonen van wijlen Margrieta Buirma,
allen tot 1/7 gerechtigd tot de nalatenschap van hun oom van moederszijde, de oud schulte Johannes Rummerink, gewoond hebbende te Haren en aldaar overleden op 11 mei 1814. Zij verklaren te verkopen de vaste goederen van Johannes Rummerink en nog enige private vaste goederen van hen zelf. De te verkopen goederen zijn in advertenties bekend gemaakt. In totaal gaat het om 66 percelen.
Er wordt in de eerste ronde geboden op alle percelen. De verkopers accepteren de meeste biedingen echter niet. Wel worden in deze eerste ronde verkocht:

- de behuizing Haren A35 met schuur en kamer. De behuizing wordt gebruikt door Roelf Baving en vrouw en de kamer door Roelf Kuipers en vrouw. Koper is Lammert Hendriks Smid voor f.2.340,-.
- de grondpacht (dus niet de eigendom) van de behuisde heemstede (Haren B7) bewoond door de weduwe van Harm Groothuis. Koper is dochter Egbertien Groothuis, weduwe van Martinus van Oosten, voor f.25,-.
- de grondpacht (dus niet de eigendom) van de behuisde heemstede (Haren B5) bewoond door Jan Pootholt. Koper is Roelf Koops voor f.71,-.

In de tweede ronde koopt Jacob Jans in één bod 23 percelen voor f.6.208,-. Dit inclusief de behuizing Onnen C9.
Niet alle percelen worden verkocht.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr 43, acte 204)

Ingekomen stukken gemeente Haren, 20 juni 1815
De gouverneur vraagt advies over een verzoek van Roelf Baving om een collecte te houden ter vergoeding van brandschade. De gouverneur wil graag weten wat de omstandigheden van de aanvrager zijn en welke schade hij heeft geleden.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 48).

Brief 4 maart 1821 van de schout aan schoolmeester N.E. Dekker
Ik geef u hierbij kennis, dat de kinderen van de weduwe Weites (Dina Alberts) en van H. Rotman (Rutman) sedert de 1e januari dezes zijn ten koste van de diaconie en dat gedurende de zomermaanden voor rekening van de gemeente zijn twee kinderen van Roelf Baving, twee kinderen van Jan Folkerts (Jan Folkerts Eisses) en een kind van Hendrik (Harms) Vedder en dat gedurende de wintermaanden alle kinderen, uitgezonderd die van de weduwe Weites en H. Rotman, ingevolge uw lijst van 27 februari voor rekening van de gemeente zijn.
Verder word u door deze er op gewezen voortaan niet op rekening van de gemeente te laten halen of te laten repareren zonder verleende autorisatie van het gemeentebestuur van Haren, waartoe, wanneer er iets nodig is, telkens des zaterdagmorgens gelegenheid is.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 100)

Eén kind van Roelf Baving wordt in 1823 ten laste van de gemeente onderwezen. Dit betekent dat hij niet in staat werd geacht schoolgeld te betalen.

Brief 26 januari 1824 van schoolmeester N.E. Dekker te Haren
Het volgende zal tot antwoord dienen op uw circulaire van den 14 dezer. Het getal der kinderen, die door mij op rekening der gemeente onderwezen worden bedraagt thans 12 kinderen, welke zijn:
1. Fennechien en Anna, kinderen van Geert Smeenge, gedurende het geheele jaar;
2. Jan, Egbert en Lukas, zonen van Jan Folkerts (Eisses), gedurende 2 een half jaar en 1 kind een heel jaar;
3. Jakob Vedder, zoon van Hendrik Vedder, gedurende een geheel jaar;
4. Geesje, kind van Willem Harms, het hele jaar;
5. Hillechien, kind van Geert Henderikes (Hindriks), het gehele jaar;
6. Hindrik Nijboer, zoon van Hindrik Nijboer, het gehele jaar;
7. Hillechien en Egbertje, kinderen van Harm Drewes, waarvan 1 een geheel jaar en 1 een half jaar;
8. Elizabeth, kind van Roelf Baving, een geheel jaar.

Haren, 26 januari 1824, N.E. Dekker
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 57)

Brief 3 februari 1824 van Roelf Baving
Ik neem de vrijheit u door dezen kennis te geeven, dat mijn zoon Albert out 13 jaar op maandag den 26 janduwari des nademiddags omstreeks half vif uiren van Haren komende hem op zijn weg is ontmoet nabij t hus van Jan Adolfs den persoon Jan Gerrits Vriling, arbeider, woonende te Haren an de welke mijn genoemde zoon een goede avond wenste, waarop gemelde Jan Gerrits Vriling zig om keerende en zeide zo Luppert bes doe dat en heeft hem daarop daadlik geslagen en geschopt als zoude zulks zijn het loon voor hem, dat hij vermonde als dat mijn zoon Albert zou gezegt hebben en hem angebragt heeft wegens een geslagt varken van welke mishandelinge Hinderken Harms vrouw van Jan (Everts) Schut, woonende nabij het gemelde huis van Jan Adolfs getuige is, met het neederige verzoek, dat het u moge behaagen deeze zaak zoodanig te behandelen, dat mijn zoon in het vervolg zonder angst van dien persoon de weg veilig mag passeeren.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 57)

Brief 3 februari 1824 aan de officier van justitie
De schout stuurt een klacht door van Roelf Baving inzake mishandeling van zijn zoon.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 101)

Proces verbaal 7 februari 1824 voor de officier van justitie
Op heden den zevende februari 1824 des voormiddags om half elf uren is voor mij, schout der gemeente Haren, verschenen Hinderkien Harms, vrouw van Jan (Everts) Schut, oud 34 jaren, arbeidersche van beroep, wonende te Haren in het huis geteekend Letter A nr ??, welke op de aan haar gedane vragen het navolgende heeft geantwoord.
Gevraagd aan de comparante of zij op maandag den 26 januari jl des nademiddags omstreeks half vijf uren, nabij het huis van Jan Adolfs, landbouwer te Haren, had gezien eenen zoon van Roelf Baving, genaamd Albert, alsmede den persoon van Jan Gerrits Vrieling, arbeider te Haren, en of zij ook wist of er tusschen beide eenige woordenwisseling heeft plaats gehad en tevens gezien had, dat den persoon van Jan Gerrits Vrieling, voorgemeld, den zoon van Roelf Baving, genaamd Albert, had mishandeld door hem te slagen of anderszins.
Geantwoord, Neen, dat zij wel geschrei buiten het huis had gehoord, waarop zij naar buiten was gegaan, dat toen bij haar was gekomen dien jongen, schreijende, waarop zij hem had gevraagd, wat hem scheelde, dat dien jongen toen gezegd had, dat Jan Gerrits Vrieling hem had ter neer geworpen, geslagen en geschopt. Dat zij daarop had gevraagd waarom deed hij dat? Hebt gij dan iets misdreven? Waarop dien jongen had geantwoord van neen, en dat dien persoon Jan Gerrits Vrieling van den weg was gegaan op eene kamp lands. Dat zij enen korte tijd te voren van omstreeks drie minuten, den persoon van Jan Gerrits Vrieling had zien komen uit het huis van zijne grootouders en voorbij haar huis was gegaan, waarop dan na verloop van den tijd het gejammer was gevolgd.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 57)

Proces verbaal 7 februari 1824 voor de officier van justitie
Op heden den zevenden februari 1824 des voormiddags om elf uren is voor mij, schout der gemeente Haren, verschenen Jan Gerrits Vrieling, oud dertig jaren, arbeider van beroep, wonende aan de Straat te Haren in het huis geteekend B nr 10, hebbende aan zijne verpligting der wet op de nationale militie voldaan, welke op de hem gedane vragen, het navolgende heeft geantwoord.
Gevraagd aan den comparant of hem op maandag den 26 januari jl des nademiddags omstreeks half vijf uren op den weg nabij het huis van Jan Adolfs, landbouwer te Haren, was ontmoet eenen zoon van Roelf Baving, arbeider te Haren, genaamd Albert.
Geantwoord: Neen.
Of hij dan op maandag den 26 januari jl niet naar het huis van zijn grootouders had geweest en vandaar was terug gegaan des

© 2020 - E.M. van Koldam

nademiddags omstreeks half vijf uren.
Geantwoord, dat hij zich niet konde herinneren of hij toen juist op dien dag en het uur was terug gegaan, maar bewust was, dat hij wel naar zijne grootouders huis was geweest en het denkelijk wel op een maandag had plaats gehad.
Dat hij toen hij dan daar was gekomen naar zijne moeijen huis was gegaan, alwaar hij in het week was en hem niemand was ontmoet, over eene kamp lands tegen het huis van Jan Adolfs.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 57)

Brief 8 juni 1825 aan de onderwijzers der jeugd te Haren, Helpman, Noordlaren en Onnen
Door dezen geef ik u kennis, dat in de vergadering van de schout en assessoren op den 26 mei jl. is bepaald, dat gij voor dit jaar voor rekening der gemeente negen kinderen zult kunnen onderrigten, berekend naar de bevolking van uw schoolkreits, waarin echter de volgende bepalingen zijn gemaakt, als:
- drie kinderen voor het geheele jaar zijnde een van Albert Hoving en twee van Geert Luiken;
- twaalf kinderen voor de zes wintermaanden of het half jaar, zijnde een kind van Jan F. Eising, twee kinderen van Roelf Baving, twee kinderen van Geert Smeenge, twee kinderen van Hindrik Vedder, een kind van Hindrik Nijboer, een kind van Geert Hindriks en drie kinderen van Willem Harms.
En dat de som voor het gebruik van schoolbehoeften in het gehele jaar is bepaald per kind op f.1,50, doch voor de kinderen die slechts een half jaar de school bezoeken op de helft van dit bedrag.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 101)

Roelof trouwt op zondag 15 mei 1808 te Groningen op 38-jarige leeftijd met de 31-jarige **Grietje Alberts Ellens**, dochter van **Albert Ellens** en **Lijzabeth Jans**. Grietje is geboren te Veendam, is gedoopt op zondag 14 juli 1776 aldaar, is overleden op donderdag 14 juni 1827. Grietje werd 50 jaar en 11 maanden.

Van Roelof en Grietje zijn vier kinderen bekend:

1 **Albert Baving** (L-00758), boerenknecht, wonende te Haren (Wijk D Klaverblad 18), aldaar (Wijk A Haren 25A) en aldaar (Wijk A Haren 35), is geboren op maandag 1 mei 1809 aldaar, is overleden op woensdag 20 augustus 1879 te Harenermolen. Albert werd 70 jaar, 3 maanden en 19 dagen.

Brief 3 februari 1824 van Roelf Baving
Ik neem de vrijheit u door dezen kennis te geeven, dat mijn zoon Albert out 13 jaar op maandag den 26 janduwari des nademiddags omstreeks half vif uiren van Haren komende hem op zijn weg is ontmoet nabij t hus van Jan Adolfs den persoon Jan Gerrits Vriling, arbeider, woonende te Haren an de welke mijn genoemde zoon een goede avond wenste, waarop gemelde Jan Gerrits Vriling zig om keerende en zeide zo Luppert bes doe dat en heeft hem daarop daadlik geslagen en geschopt als zoude zulks zijn het loon voor hem, dat hij vermonde als dat mijn zoon Albert zou gezegt hebben en hem angebragt heeft wegens een geslagt varken van welke mishandelinge Hinderken Harms vrouw van Jan (Everts) Schut, woonende nabij het gemelde huis van Jan Adolfs getuige is, met het neederige verzoek, dat het u moge behaagen deeze zaak zoodanig te behandelen, dat mijn zoon in het vervolg zonder angst van dien persoon de weg veilig mag passeeren.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 57)

Brief 3 februari 1824 aan de officier van justitie
De schout stuurt een klacht door van Roelf Baving inzake mishandeling van zijn zoon.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 101)

Proces verbaal 7 februari 1824 voor de officier van justitie
Op heden den zevende februari 1824 des voormiddags om half elf uren is voor mij, schout der gemeente Haren, verschenen Hinderkien Harms, vrouw van Jan (Everts) Schut, oud 34 jaren, arbeidersche van beroep, wonende te Haren in het huis geteekend Letter A nr ??, welke op de aan haar gedane vragen het navolgende heeft geantwoord.
Gevraagd aan de comparante of zij op maandag den 26 januari jl des nademiddags omstreeks half vijf uren, nabij het huis van Jan Adolfs, landbouwer te Haren, had gezien eenen zoon van Roelf Baving, genaamd Albert, alsmede den persoon van Jan Gerrits Vrieling, arbeider te Haren, en of zij ook wist of er tusschen beide eenige woordenwisseling heeft plaats gehad en tevens gezien had, dat den persoon van Jan Gerrits Vrieling, voorgemeld, den zoon van Roelf Baving, genaamd Albert, had mishandeld door hem te slagen of anderszins.
Geantwoord, Neen, dat zij wel geschrei buiten het huis had gehoord, waarop zij naar buiten was gegaan, dat toen bij haar was gekomen dien jongen, schreijende, waarop zij hem had gevraagd, wat hem scheelde, dat dien jongen toen gezegd had, dat Jan Gerrits Vrieling hem had ter neer geworpen, geslagen en geschopt. Dat zij daarop had gevraagd waarom deed hij dat? Hebt gij dan iets misdreven? Waarop dien jongen had geantwoord van neen, en dat dien persoon Jan Gerrits Vrieling van den weg was gegaan op eene kamp lands. Dat zij enen korte tijd te voren van omstreeks drie minuten, den persoon van Jan Gerrits Vrieling had zien komen uit het huis van zijne grootouders en voorbij haar huis was gegaan, waarop dan na verloop van den tijd het gejammer was gevolgd.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 57)

Proces verbaal 7 februari 1824 voor de officier van justitie
Op heden den zevenden februari 1824 des voormiddags om elf uren is voor mij, schout der gemeente Haren, verschenen Jan Gerrits Vrieling, oud dertig jaren, arbeider van beroep, wonende aan de Straat te Haren in het huis geteekend B nr 10, hebbende aan zijne verpligting der wet op de nationale militie voldaan, welke op de hem gedane vragen, het navolgende heeft geantwoord.
Gevraagd aan den comparant of hem op maandag den 26 januari jl des nademiddags omstreeks half vijf uren op den weg nabij het huis van Jan Adolfs, landbouwer te Haren, was ontmoet eenen zoon van Roelf Baving, arbeider te Haren, genaamd Albert.
Geantwoord: Neen.
Of hij dan op maandag den 26 januari jl niet naar het huis van zijn grootouders had geweest en vandaar was terug gegaan des nademiddags omstreeks half vijf uren.
Geantwoord, dat hij zich niet konde herinneren of hij toen juist op dien dag en het uur was terug gegaan, maar bewust was, dat hij wel naar zijne grootouders huis was geweest en het denkelijk wel op een maandag had plaats gehad.
Dat hij toen hij dan daar was gekomen naar zijne moeijen huis was gegaan, alwaar hij in het week was en hem niemand was ontmoet, over eene kamp lands tegen het huis van Jan Adolfs.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 57)

Overzicht 11 juni 1829 betreffende vrijgestelden militie lichting 1829
Nominatieve staat der personen, behorende tot de gemeente Haren, die door den Militieraad, zitting houdende te Groningen voor één jaar of voor altijd van den dienst der militie zijn vrijgesteld (naam; redenen van de vrijstelling):
Harm Nieland; eenig kind
Antonius Hinderikus Nicolaas Timans; in dienst
Harm Meinders; te klein
Lukas Hindriks; te klein

Otto Buirma; broeder geremplaceerd
Egbert Oosterveld; broeder dienst volbragt
Albert Baving; te klein
Jan Brink; broeder in dienst
Harmannus van Wolde; te klein
Berend Holtman; broeder dienst volbragt
Meindert Meinders; lichaamsgebreken
Hindrik Westerbrink Hoving; broeder dienst volbragt
Hindrik Jans Vrieling; broeder in dienst
Jan Sjobbema; te klein
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 62)

Brief 6 april 1839 van het diakoniebestuur van Haren
Wij hebben de eer door dezen aan u kennis te geven, dat hier in behoeftige omstandigheid verkeert Jantien Stel en dat wij u verzoeken om authorisatie te verlenen om de bovengemelde bij provisie in onderhoud op te nemen.
** Bijlage: Staat van inlichtingen. Beroep dienstmeid. Laatste half jaar verblijf in de gemeente Haren bij Albert Baving [haar zwager].
** Bijlage: Kattebelletje. Heeft voor haar meerderjarigheid vier jaren in Haren gewoond. En heeft daarna 3,5 elders gewoond, namelijk in Noorddijk en Heidenschap.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 72)

Groninger Courant, 10 januari 1855
Ten overstaan van Mr. J.W. Quintus, notaris te Groningen, zullen, op maandag den 22sten januarij 1855, des avonds te 6 uur, ten huize van den kastelein E. Hoenderken, te Haren, publiek worden verkocht:
III. Eene behuizing met tuin, staande en gelegen aan den Achterweg te Haren, toebehoorende aan Albert Bavink.

Albert trouwt op zaterdag 12 november 1836 te Haren op 27-jarige leeftijd (1) met de 22-jarige **Willemtje Stel**, dochter van **Hindrik Jakobs Stel** en **Aaltje Cornelius de Wit**. Willemtje, wonende te Helpman (Wijk C Buiten klein poortje 2) en te Haren (Wijk A Haren 25A), is geboren op vrijdag 3 juni 1814 te Anloo, is overleden op maandag 12 mei 1845 te Haren. Willemtje werd 30 jaar, 11 maanden en 9 dagen.

Brief 8 april 1829 van G.R. Huisman
Schoolmeester G.R. Huisman te Helpman doet opgave van de kinderen, die in 1828 ten laste van het burgerlijk armbestuur onderwijs hebben genoten. Dat waren er 6 en daar zijn in oktober nog 2 bij gekomen. Het betreft Roelf van Wolde en Geessien van Wolde, kinderen van de weduwe van Jan van Wolde. Margien Frieze (Marchien Duree), dochter van Auke Friese. Janna Snuk (Janna Schnuck) dochter van Geert Snuk (Geert Schnuck). Twee kinderen van de weduwe van Klaas Willems de Jonge, te weten Lammert Klaassens de Jonge en Arent Klaassen de Jonge. En tenslotte nog twee kinderen van de weduwe Hindrik Stel, de een heet Kornelius Stel en de andere Willemtje Stel.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 62)

Albert trouwt op dinsdag 21 september 1847 te Haren op 38-jarige leeftijd (2) met de 42-jarige **Hillegien Heeres**. Hillegien, wonende te Haren (Wijk A Haren 35), is geboren in 1805 te Groningen, is overleden op zaterdag 16 oktober 1875 te Glimmen. Hillegien werd 70 jaar.

2 **Johannes Baving**, wonende te Haren, aldaar (Wijk B Haren 17) en aldaar (Wijk D Klaverblad 16), is geboren op woensdag 27 november 1811 aldaar (Wijk A Middelhorst 35), is als geboren aangegeven op zaterdag 7 december 1811 aldaar (aangever geboorte was Egberdina Groothuis; getuigen aangifte geboorte waren Roelf Hinderks Kuipers (zie 162) en Jan Lukas Sluiter), is overleden op vrijdag 10 februari 1865 te Noordlaren. Johannes werd 53 jaar, 2 maanden en 14 dagen.

Brief 27 juni 1844 aan de commissaris van politie
Bij deze heb ik de eer aan u te doen toekomen een klagte van Alje Sipkes aan de Waterhuizen en Jans Baving te Haren woonachtig, wegens het doden van eenden. Ik heb de beklaagde gehoord en voeg zijne verklaring hiernevens, zoomede het getuignis van de personen die daaromtrent inligtingen hebben kunnen geven.
Ik verzoek u om aan die stukken het gevolg te geven hetwelk u zal vermenen te behoren.
PS. Het eend van Sipkes welk Jans Baving zegt met de ???? te hebben gedood gaat hiernevens, dewijl ik daaraan geen ander letsel als een gebroken regter been heb bevonden. Zijnde het gat onder de bek door mij daarin gestoken met een haak aan de kroon, waaraan het 24 uuren heeft gehangen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111).

Johannes trouwt op zaterdag 25 november 1843 te Haren op 31-jarige leeftijd met de 27-jarige **Trijntje Vroom**, dochter van **Jurjen Kornelius Vroom** en **Aaltje Jans**. Trijntje is geboren op maandag 19 augustus 1816 te Noordbroek, is overleden op maandag 20 januari 1890 te Noordlaren. Trijntje werd 73 jaar, 5 maanden en 1 dag.

3 **Elizabeth Baving**, wonende te Haren en aldaar (Wijk C Onnen 16), is geboren op maandag 14 november 1814 aldaar (Wijk A Middelhorst 35), is als geboren aangegeven op dinsdag 15 november 1814 aldaar (aangever geboorte was Roelof Baving (zie 17); getuigen aangifte geboorte waren Roelf Hinderks Kuipers (zie 162) en Jan Lukas Sluiter), is overleden op dinsdag 21 mei 1889 te Midlaren. Elizabeth werd 74 jaar, 6 maanden en 7 dagen.

Brief 26 januari 1824 van schoolmeester N.E. Dekker te Haren
Het volgende zal tot antwoord dienen op uw circulaire van den 14 dezer. Het getal der kinderen, die door mij op rekening der gemeente onderwezen worden bedraagt thans 12 kinderen, welke zijn:
1. Fennechien en Anna, kinderen van Geert Smeenge, gedurende het geheele jaar;
2. Jan, Egbert en Lukas, zonen van Jan Folkerts (Eisses), gedurende 2 een half jaar en 1 kind een heel jaar;
3. Jakob Vedder, zoon van Hendrik Vedder, gedurende een geheel jaar;
4. Geesje, kind van Willem Harms, het hele jaar;
5. Hillechien, kind van Geert Henderikes (Hindriks), het gehele jaar;
6. Hindrik Nijboer, zoon van Hindrik Nijboer, het gehele jaar;
7. Hillechien en Egbertje, kinderen van Harm Drewes, waarvan 1 een geheel jaar en 1 een half jaar;
8. Elizabeth, kind van Roelf Baving, een geheel jaar.
Haren, 26 januari 1824, N.E. Dekker
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 57)

Voorval Onnen 17/18 oktober 1839

© 2020 - E.M. van Koldam

In de nacht van donderdag 17 oktober op vrijdag 18 oktober worden twee paarden uit de wei gehaald bij de landbouwer/tapper/wagenaar Kars Eisses te Onnen. E worden twee andere paarden voor terug gezet. Ook wordt een wagenladder bij Kars Eisses weggenomen. Met de nodige moeite weet Kars Eisses zijn paarden en de wagenlader terug te vinden. Het is dan voor hem niet meer mogelijk om met en groep meisjes uit Onnen naar de markt in Vries te gaan en dat was nu waarschijnlijk net de bedoeling van een aantal jongens in Onnen. Hindrik Bakker is waarschijnlijk de dader en mogelijk had ook Hendrik Eisses een rol. Verder komen nog een aantal bewoners in de proces verbalen naar voren: de broers Klaas en Hindrik van der Es, als vrienden van Hindrik Bakker en Hendrik Eisses. Johanna Kooi-Bazuin als getuige. Elizabeth Baving dienstmeid bij Hindrik Jans Breeman als een van de meisjes die mee zouden naar Vries. Aldert Buiringa als getuige. Cornelis Hornhuis in wiens land de paarden en de wagenladder terug gevonden zijn.
Alle proces verbalen zijn te vinden bij Kars Eisses.

Elizabeth trouwt op zaterdag 19 september 1840 te Haren op 25-jarige leeftijd met de 21-jarige **Andries Geerts Andries**, zoon van **Geert Andries** en **Henderika Roelfs Kuipers**. Andries, dienstknecht, wonende te Haren (Wijk C Onnen 33A) en aldaar (Wijk C Onnen 5), is geboren op dinsdag 1 december 1818 aldaar, is overleden op donderdag 25 november 1886 te Midlaren. Andries werd 67 jaar, 11 maanden en 24 dagen.

4 **Fennechien Baving** is geboren op donderdag 2 maart 1820 te Haren, is overleden op zondag 15 oktober 1843 te Groningen. Fennechien werd 23 jaar, 7 maanden en 13 dagen.

Brief 8 april 1829 van Lubertus van Oosten
Opgave door schoolhoofd L. van Oosten van de kinderen van bedeelden en minvermogenden, die in 1828 voor rekening van het burgerlijk armenbestuur op de school te Haren onderwijs hebben genoten.
Naam van het kind; Namen van de ouders
Bedeelden
Annechien Renses; Robbert Renses en Elizabeth Schut
Geert Renses; Robbert Renses en Elizabeth Schut
Robbert Renses; Robbert Renses en Elizabeth Schut
Fennechien Baving; Roelof Baving en Grietje Ellens
Trientje Hinders; Aaltje Hinders
Hindrik Hillebrand; Trientje Hillebrands
Jantje Weites; Albertje Weites
Everdina Weites; Jantje Weites
Hillechien Rotman; Hindrik Rotman en Roelfje Jans
Minvermogenden
Jacob van Riesz; Trientje Buining
Anna Smeenge; Geert Smeenge en Grietje Takens
Geert Smeenge; Geert Smeenge en Grietje Takens
Annechien Smeenge; Geert Smeenge en Grietje Takens
Harm Buning; Jans Buning en Janna Harms
Roelf Nijboer; Hindrik Nijboer en Geesje Roelfs
Arie Hoving; Albert Hoving en Lena Hageman
Metje Vedder; Hendrik Vedder en Tijbechien
Zwaantje Geerts; Geert Hindriks en Annechien Koops
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 62)

Fennechien trouwt op zondag 22 september 1839 te Groningen op 19-jarige leeftijd met de 32-jarige **Harm Freriks Tjaarling**. Harm, wolkammer, is geboren op vrijdag 12 december 1806 te Groningen, is overleden op zaterdag 7 juli 1866 aldaar. Harm werd 59 jaar, 6 maanden en 25 dagen.

18 **Thijs Baving** (GH1812-060, MIL-144), zoon van **Albert Roelfs Baving** en **Fennechien Thijs**, timmerman, wonende te Haren (Wijk B Haren 16) en aldaar, is geboren op zaterdag 5 september 1772, is gedoopt op zondag 13 september 1772 te Wehe, wonende Wijk B Haren 16 te Haren, is overleden op vrijdag 9 maart 1821 aldaar, is als overleden aangegeven op zaterdag 10 maart 1821 aldaar (aangever overlijden was Christoffer van Boekeren (zie 32); getuige aangifte overlijden was Roelof Baving (zie 17)). Thijs werd 48 jaar, 6 maanden en 4 dagen.

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 6 april 1814
De nabestaanden en vrienden van de kinderen van Thies Baving Timmerman en wijlen zijn vrouw Lammigje Hekman komen bijeen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Roelf Baving, Haren, oom
- Pieter Oosterveld, landbouwer te Haren, neef
- Jan Pathuis, landbouwer te Haren, neef
Aanwezig van moederszijde:
- Jan Hekman, landbouwer te Onnen, oom
- Jacob Hekman, arbeider te Haren, oom
- Hindrik Hekman, arbeider te Haren, oom
Thies Baving wil een tweede huwelijk aangaan. Hij wordt als voogd over zijn kinderen Aaltje en Albert bevestigd. Jan Hekman wordt toeziend voogd.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 110, zaak 1814/67)

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 7 mei 1818
De nabestaanden van Egbertje Jacobs Hekman, minderjarige dochter van Grietje Jans en wijlen Jacob Derks Hekman, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Jan Hekman, landbouwer te Glimmen, oom
- Hindrik Hekman, arbeider te Haren, oom
- Thies Baving, timmerman te Haren, aangehuwde oom
Aanwezig van moederszijde:
- Lukas Jans, boerenknecht te Glimmen, oom
- Hindrik Jacobs Horst, landbouwer te Haren, neef
- Geert Spilliger, wever te Haren, goede vriend.
Moeder Grietje Jans wordt bevestigd als voogd. Hindrik Hekman wordt benoemd tot toeziend voogd.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 111, zaak 1818/58)

© 2020 - E.M. van Koldam

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 5 november 1818
De nabestaanden van Albert en Aaltje Thijs Baving, minderjarige kinderen van Thies Baving, timmerman te Haren, en wijlen Lammigje Hekman, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Lukas Jans, boerenknecht te Glimmen
- Hindrik Jacobs Horst, landbouwer te Haren
- Albert Bolhuis, landbouwer te Haren
Alle drie goede vrienden
Aanwezig van moederszijde:
- Hindrik Hekman, arbeider te Haren, oom
- Thijs Thijssen, arbeider te Haren, aangehuwde oom
- Jan Meinderts, arbeider te Haren, goede vriend.
Zij komen samen om te beslissen over het aanvaarden of verwerpen van de nalatenschap van de grootouders van de kinderen, wijlen Derk Hekman en wijlen Aaltje Jans, in leven woonachtig te Haren. De vader/voogd Thies Baving en de toeziende voogd Hindrik Hekman worden geauthoriseerd de nalatenschap te verwerpen.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 111, zaak 1818/123)

Thijs was gehuwd (1) met **Lammegien Derks Hekman**, dochter van **Derk Jacobs Hekman** en **Aaltien Jans**. Lammegien, wonende te Haren, is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 19 juni 1774 aldaar, wonende Wijk B Haren 16 aldaar, is overleden op donderdag 19 november 1812 aldaar, is als overleden aangegeven op zaterdag 21 november 1812 aldaar (aangever overlijden was Thijs Baving (zie 18); getuige aangifte overlijden was Christoffer van Boekeren (zie 32)). Lammegien werd 38 jaar en 5 maanden.

Van Thijs en Lammegien zijn drie kinderen bekend:

1 **Aaltje Thies Baving** is gedoopt op zondag 7 juli 1805 te Haren, is overleden op vrijdag 7 februari 1868 te Groningen. Aaltje werd 62 jaar en 7 maanden.
Aaltje trouwt op donderdag 19 november 1835 te Groningen op 30-jarige leeftijd met de 27-jarige **Hillebrand Rieken Hillebrands**. Hillebrand, kuiper, is geboren in 1808 te Emden (D), is overleden op vrijdag 11 augustus 1854 te Groningen. Hillebrand werd 46 jaar.

2 **Lammert Baving**, wonende te Haren, is geboren op donderdag 19 november 1812 aldaar (Wijk B Haren 16), is als geboren aangegeven op zaterdag 21 november 1812 (aangever geboorte was Thijs Baving (zie 18); getuige aangifte geboorte was Christoffer van Boekeren (zie 32)), is overleden op dinsdag 16 februari 1813 aldaar, is als overleden aangegeven op dinsdag 16 februari 1813 aldaar (aangever overlijden was Thijs Baving (zie 18)). Lammert werd 2 maanden en 28 dagen.

3 **Albert Alberts Baving** (RW1), boerenknecht, wonende te Haren (Wijk A Haren 5), is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 29 mei 1803 aldaar, is overleden op vrijdag 5 mei 1876 te Noordlaren. Albert werd 72 jaar, 11 maanden en 6 dagen.

Woonde in 1830 als boerenknecht in bij Jan Vos op het adres Haren Wijk A nr 5.

Groninger Courant, 10 januari 1855
Ten overstaan van Mr. J.W. Quintus, notaris te Groningen, zullen, op maandag den 22sten januarij 1855, des avonds te 6 uur, ten huize van den kastelein E. Hoenderken, te Haren, publiek worden verkocht:
I. Eene ruime behuizing met schuur en tuin, zijnde een kruidenierswinkel en broodbakkerij, staande en gelegen op eigen grond, westzijde aan de straat te Haren, wordende door B. Holtman bewoond; in eigendom toebehoorende aan J. Pieters.
II. Een kamp groen- en bouwland, het Suikerkampje genoemd, groot ongeveer 1,5 bunder, gelegen westzijde aan den Straatweg, zuidzijde naast de Landhuishoudkundige School te Haren, in eigendom toekomende aan A. Mulder en deszelfs kinderen.
III. Eene behuizing met tuin, staande en gelegen aan den Achterweg te Haren, toebehoorende aan Albert Bavink.
IV. Ongeveer 5 bunders hooiland en veldgrons, gelegen te Onnen, toebehoorende aan den heer P. Wiertsema.

Albert trouwt op donderdag 18 mei 1843 te Haren op 39-jarige leeftijd met de 30-jarige **Jantien Kamps**, dochter van **Jan Kamps** en **Stientje Geerts Sluiter**. Jantien, wonende te Haren, te Noordlaren (Wijk C Glimmen 6) en aldaar (Wijk C Glimmen 25), is geboren op maandag 29 maart 1813 te Onnen (Wijk C Onnen 25), is als geboren aangegeven op dinsdag 30 maart 1813 te Haren (aangever geboorte was Jan Kamps; getuigen aangifte geboorte waren Hindrik Breeman (zie 48) en Hindrik Everts (zie 82)), is overleden op dinsdag 24 maart 1891 te Noordlaren. Jantien werd 77 jaar, 11 maanden en 23 dagen.

Thijs trouwt op zondag 1 mei 1814 te Haren op 41-jarige leeftijd (2) met de 46-jarige **Grietje Jans**. Grietje is geboren in 1768 en afkomstig uit Hoornschedijk.

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 6 april 1814
De nabestaanden en vrienden van Harmtje, Knelsje, Jantje en Alberdina Jans, kinderen van Grietje Jans te Haren en wijlen Jan Alberts, overleden op 20 april 1809, komen bijeen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Andries Alberts, koemelker te Helpman, oom
- Andries Alles, veenbaas te Haren, neef
- Pieter Pieters, goede vriend, bij gebrek aan nabestaanden
Aanwezig van moederszijde:
- Jan Hindriks, rentenier te Hoogkerk, aangehuwde oom
- Jan Harms Mulder, koemelker te Engelbert, neef
- Willem Willems, koemelker te Haren, neef
Grietje Jans wil een tweede huwelijk aangaan met Thies Baving Timmerman. Zij wordt als voogd bevestigd. Thies Baving Timmerman wordt medevoogd en Andries Alberts toeziend voogd.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 110, zaak 1814/68)

Grietje was eerder gehuwd (1) met **Pieter Jans**.<19,20>
Grietje was eerder gehuwd (2) met **Jan Alberts**.<21,22>

19 **Andries Arends Bazuin** (GH1812-202; MIL-291), zoon van **Arend Lammerts Bazuin** en **Jantje Pieters Vos**, wonende te Helpman (Wijk B Helpman 13), is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 24 mei 1778 te Groningen, is overleden op maandag 16 februari 1829 te Haren. Andries werd 50 jaar, 8 maanden en 23 dagen.

Akte 5 januari 1827
Comparanten:
1. Willem Meulman, landbouwer te Eelde;
2. Evert Everts, landbouwer te Haren;
3. Willem Eising, landbouwer te Helpman;
4. Jan Bosman, landbouwer te Essen, namens Geert Hemmes, landbouwer te Noorderhogebrugge.

Gemachtigden van de erfgenamen van wijlen Jacob Bolhuis, gewoond hebbende en overleden te Helpman, zijnde de medegemachtigde Luitje Bolhuis overleden, cederen en transporteren aan Jantje Basuin, landgebruikster, wonende te Helpman, weduwe van Arend Basuin, voor wie optreedt haar zoon Andries Basuin, landbouwer te Helpman, f.400,- van de koopschatsom van f.780,-, welk bedrag de comparanten in de genoemde kwaliteit te vorderen hebben van Harm Jans Basuin, arbeider, en zijn vrouw Grietje Alberts Tuinman, wonende te Essen. De koopsom is verschuldigd uit hoofde van een publieke verkoping gehouden op 25 januari 1826, waarbij Harm Jans Basuin en zijn vrouw van Jacob Bolhuis gekocht hebben de woning A nr 8 te Helpman.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 96, Akte 8)

Akte 6 mei 1828
Hindrik Jans Bazuin en zijn vrouw Annegien Alberts [Tuinman], wonende onder Haren, lenen f.1.000,- tegen 4,5% van Anje Pieters [Vos], weduwe van Arend [Lammerts] Basuin, landbouwersche te Helpman, voor wie compareert haar zoon Andries Bazuin, wonende te Helpman. Zij verlenen hypotheek op hun behuizing, getekend letter A nr 26, de Oude Borg genaamd, met drie akkers tuingrond en nog de vaste en altoos durende beklemming van een akker tuingrond aan het laantje, waarvan jaarlijks op de eersten mei aan J. Veldtman tot vaste huur moet worden betaald een som van f.4,-, staande en gelegen te Haren, zwettende ten noorden aan het laantje, ten oosten aan de Boereweg, ten zuiden aan den koopman Nanninga en ten westen aan mevrouw Jorissen, met nog vier akkertjes tuingrond op de Binnen oude Borg gelegen, groot tezamen tien spins lands, zwettende ten noorden aan J. Swartwold, ten oosten en zuiden aan mevrouw Jorissen en ten westen aan den oud schultens G. Buirma.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 106, Akte 157)

20 **Harm Bartelds Bazuin** (GH1812-226; MIL-353), zoon van **Barteld Jans** en **Derkien Jans Bazuin**, wonende te Helpman (Wijk D Den Hoorn 7), is geboren te Hoornschedijk, is gedoopt op woensdag 3 november 1779 te Groningen, is overleden op zondag 6 augustus 1826 te Hoornschedijk. Harm werd 46 jaar, 9 maanden en 3 dagen.
Harm trouwt op donderdag 9 juni 1825 te Groningen op 45-jarige leeftijd met de 34-jarige **Janna Jans Kuiper**. Janna is geboren in 1791 te Hoornschedijk, is overleden op dinsdag 7 september 1875. Janna werd 84 jaar.
Janna was later gehuwd (2) met **Jan Bartelds Bazuin** (zie 21).<23,24>

21 **Jan Bartelds Bazuin** (GH1812-225; MIL-352), zoon van **Barteld Jans** en **Derkien Jans Bazuin**, wonende te Helpman (Wijk D Den Hoorn 7), is geboren te Hoornschedijk, is gedoopt op vrijdag 23 september 1774 te Groningen, is overleden op woensdag 26 februari 1851 aldaar. Jan werd 76 jaar, 5 maanden en 3 dagen.

Groninger Courant, 19 maart 1822
Bij generale en speciale Procuratie van 12 maart 1822, deponeerd onder de Minuten van Mr. E. I. ABRESCH, Openbaar Notaris ter residentie van Zuidhorn, hebben KLAASKE BARTELTS , Weduwe van JOHANNES PIETERS BRIL, Landbouwersche onder Garnwert, en DERKJE JOHANNES BRIL, Dienstmaagd onder Oostum, DE GEHEELE ADMINISTRATIE EN HET BESTUUR HUNNER GOEDEREN opgedragen aan TONNIS BARTELTS WIERINGA, Landbouwer onder Garnwert, en JAN BARTELTS BAZUIN, Landbouwer onder Groningen; wordende voorts een ieder, welke iets van gemelde KLAASKE BARTELTS of DERKJE JOHANNES BRIL mogt bebben te pretenderen, of ook van wijlen JOHANNES PIETERS BRIL, uitgenoodigt, hier van opgave te doen aan TONNIS BARTELTS WIERINGA voornoemd, in den loop dezer maand Maart.

Brief 24 december 1832 aan de officier van justitie
Toezending proces verbaal inhoudende de verklaring, dat Eltien Bartelds Bazuin volgaarne instemt met het huwelijk van har broer Jan Bartelds Bazuin met Janna Jans Kuiper, die weduwe is van wijlen haar broer Harm Bartelds Bazuin.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 105)

Groninger Courant, 25 februari 1853
Ten overstaan van Mr. J.W. Quintus, Notaris te Groningen, zullen, op ZATURDAG den 19den Maart 1853, des avonds te 7 uur, ten Huize van den Logementhouder J. BRUINS, buiten de Apoort te Groningen, publiek worden verkocht:
I. De VASTE EN ALTIJDURENDE BEKLEMMING van 4 B., 32 R., 20 E. kostelijk Groenland, gelegen te Aduard, doende jaarlijks op Midwinter tot vaste huur ƒ 32,00; en
II. Ongeveer 6 Bunders LAND , gelegen aan den Horenschendijk, onder Haren, waarvan ongeveer 1,5 B. vrij eigen en de overige ongescheidene 4,5 B. beklemd, doende jaarlijks op Midwinter tot vaste huur f 40,00,
toebehoorende aan de Weduwe en Erven van wijlen J. B. BAZUIN.

Jan trouwt op donderdag 14 februari 1833 te Groningen op 58-jarige leeftijd met de 42-jarige **Janna Jans Kuiper**, zie 20.

22 **Jan Harms Bazuin** (GH1812-031; L-00034), zoon van **Harm Jans Mellens** en **Jantje Arends**, landbouwer, wonende te Haren (Wijk A Middelhorst 30), is geboren op woensdag 3 december 1755 te Yde, is gedoopt op zondag 7 december 1755 te Vries, is overleden op maandag 7 mei 1832 te Haren. Jan werd 76 jaar, 5 maanden en 4 dagen.

Woonde in 1830 op het adres Haren Wijk A Nr 30 Middelhorst samen met zijn tweede vrouw Jantien Gerrits, zijn zoon Gerrit uit het tweede huwelijk met diens vrouw Hinderkien Meijer en de werkmeid Harmanna Weites.

Akte 15 mei 1785
Jan Harms Bazuin en zijn vrouw Wendeltje Loerts lenen van de heer W.T. Nobel en zijn vrouw f.450,- tegen 3,25%.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1615, folio 84).

Akte 8 oktober 1793
Berent Harms te Yde verkoopt aan Jan Bazuin en Wendeltijn Loers, echtelieden, woonachtig te Haren een stuk land onder Onnen voor f.190,-.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1616, folio 140)

Akte 4 november 1794 (geregistreerd 16 december 1794)
Jantje Papink verkoopt aan Jan Bazuin en Wendeltien Loers een mat land onder Onnen voor f.80,-.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1616, folio 189).

Uitspraak Gerecht van Selwerd en Sappemeer 13 juni 1803
Jan Aals te Haren wordt aangewezen als voormond over de kinderen van Jan Harms Bazuin bij wijlen Wendeltje Luirts in echte verwekt. Geert Harms Bazuin wordt sibbevoogd en Jan Oosting te Haren vreemde voogd. De voorstanderen worden geautoriseerd om met de vader een regeling te treffen over de moederlijke nalatenschap.
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 1982).

Boedelinventaris 14 juni 1803
Beschrijving van de Inventaris, zoals is afgegeven door Jan Basuin, weduwnaar van Wendeltje Loers bij het ingaan van het tweede huwelijk aan de voormond en de voogden over de vier minderjarige kinderen.
PROFIJTELIJKE STAAT
- 6 melkkoeien a f.45,-: f.270,-
- 5 kalfvaarsen a f.25,-: f.125,-
- 7 jonge beesten a f.15,-: f.105,-
- 1 kalf: f.14,-
- 3 merries met veulen: f.225,-
- 2 schapen: f.16,-
- 2 jonge zwijnen: f.21,-
- 1 haan met 4 hennen: f.1,-
- 2 oude zwijnen: f.32,-
- 2 kalver: f.10,-
- 2 akkers lant: f.300,-
- ?? lant: f.270,-
- 6,25 mudde rogge: f.50,-
- 14 mudde haver: f.49,-
- 2 akker lant: f.429,-
- 1 es akker: f.250,-
- 20 zak aardappelen uitgepoot: f.40,-
- cichorei uitgezaaid: f.25,-
- 0,5 mud gerst uitgezaaid: f.23,-
- 3 spinten boekweit: f.1,50
- voor zaaien en bewerken van 25 mudden lant: f.75,-
- 3 wagens: f.80,-
- 1 ploeg: f.10,-
- 2 eiden: f.9,-
- 1 kaze: f.0,50
- 1 wagen: f.3,-
- 2 emmers: f.1,20
- 2 bakemmers: f.2,-
- 2 schoffels: f.1,-
- 1 hakselbak: f.0,50
- 1 voerkist en 2 bijlen: f.1,75
- seeltuig en gereiden: f.5,-
- 2 ladders en 1 bali: f.1,75
- 100 zak aardappels: f.150,-
- 1 vat en een kist: f.1,-
- ??vat en 2 ??: f.3,75
- 1 kan en 3 tijmen: f.19,-
- 4 melkvaten: f.2,-
- 1 slijpsteen: f.1,-
- 2 ketelemmers: f.15,-
- 1 schotel en teeketel: f.7,-
- 2 emmers: f.1,-
- 4 ijzeren potten: f.4,50
- 3 tinnen café potter: f.3,75
- 4 tinnen schotels: f.3,-
- 25 lepels: f.2,50
- nog voor enig tin: f.1,25
- een klok: f.16,-
- een kabinet: f.6,-
- een kabinet: f.40,-
- een kist en 2 tafels: f.3,-
- 10 stoelen: f.2,50
- 1 spiegel: f.2,-
- voor steerd goed: f.1,25
- 20 schotels: f.6,-
- 2 rekken met tellers: f.3,-
- gerookt spek: f.30,-
- gerookt vlees: f.15,-
- 3 bedden met zijn toebehoor: f.90,-
- een pan en een hangijzer: f.0,75
- schoon vlas; f.5,-
- 6 wollen: f.3,-
- 3 braken: f.3,-
- een stekel: f.0,75
- voor linnen: f.50,-
- 3 zilveren lepels: f.9,-
Totaal profijtelijke staat: f.2.934,25
SCHADELIJKE STAAT
- een jaar landhuur: f.262,-
- obligatie O. Heikens: f.416,-
- Jan Stel: f.11,10
- Jan Roeloffs: f.9,09
- B. Havinga: f.25,32
- T. van Stedum een koeweide en een vringe: f.36,-

© 2020 - E.M. van Koldam

- Seger 50 koeken: f.4,-
- Jaconb Roelofs: f.18,-
- afkoop van de voorkinderen (moet nog betaald worden): f.500,-
Totaal schadelijke staat: f.1.281,48
SALDO: f.1.652,80. Jan Harms Basuin heeft met de voorstanderen over zijn kinderen, Jan Aals, Geert Harms Basuin en Jan Popko Oostingh een afkoopregeling getroffen. De kinderen krijgen gezamenlijk 826 gulden, 7 stuivers en 6 duiten

Uitspraak 21 november 1814 rechtbank van eerste aanleg te Groningen
De beklaagde is Richardina Hajema, oud 20 jaren, geboren en woonachtig te Haren, dienstmeid van beroep en als zoodanig het laatst hebbende gediend bij den landbouwer Jan Bazuin op de Middelhorst. Haar wordt ten laste gelegd het door verzuim benevens onvoorzigtig en achteloos gedrag veroorzaakt te hebben de dood van het kind, warvan zij in den vroegen morgen van den derde september 1814 ten huize van haar broodheer voornoemd is verlost.
De getuigen gehoord, alsmede de officier van justitie in zijne conclusiën, daartoe tenderende ten einde de beklaagde ter zake opgemeld, op grond van art. 319 van de Code Penal wordt gecomdemneerd tot een gevangenzetting voor de tijd van twee jaren, een boeten van f.250,- en de kosten van de procedure.
Gehoord de verdediging door de beklaagde daar tegen in gebragt.
Overwegende, dat het kind, waarvan de beklaagde op de derde september jl is verlost, na de geboorte heeft geleefd en door geleden geweld aan het hoofd is gestorven.
Overwegende echter, dat het niet is gebleken, dat dit geweld door de beklaagde aan het kind opzettelijk is toegebragt, maar dat niettemin genoegzame gronden van bezwaar tegens de beklaagde voorhanden zijn, dat door gebrek aan genoegzame zorg voor opgemeld kind en dus door hare nalatigheid de dood van haar kind is veroorzaakt.
Verklaart de beklaagde schuldig. Veroordeling conform de eis van de officier.
(Groninger Archieven, toegang 144, inventaris nr 46, zaak 119)

Akte 15 januari 1818
Liquidatie van de nalatenschap van Maria Louisa Gockinga, weduwe van Willem Theodorus Nobel, voor zover gelegen in de provincie Groningen. De nabestaanden zijn:
- Constantia Geertruida Nobel;
- Richard Andreas Ludolphi Nobel;
- Sophie Louisa Nobel
- Charles Ramperti voor zijne kinderen verwekt bij Helena Richardina Nobel;
- Cornelis Baars voor zijn kinderen verwekt bij Johanna Elisabeth Nobel.
De liquidatie geschiedt door de daartoe gemachtigden Reneke Gockinga en Carel Hindrik Willem Haack.
Omschrijving van de goederen in de gemeente Haren:
** Perceel 6. De boerenbehuizing A 31, thans bij Jan Harms Basuin in losse huur wordende gebruikt, met enig land.
** Perceel 9. De behuizing en schuur A 30, thans door Gerrit Hindriks in losse huur bewoond en gebruikt, met landerijen.
De kopers zijn:
- perceel 6: Jan Oostingh, medicine practicus, die verklaart te hebben geboden voor mevrouw Rebekka Wilhelmina Abresch, weduwe H.N. Laclé, als moeder en wettig voogdesse over haar minderjarige zoon H.N. Laclé, voor f.3.600,-.
- percelen 9 en 16: Jan Harms Basuin voor f.2.476,-.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr. 76, Akte 16)

Akte 24 februari 1825
Testament van Jan Harms Bazuin. Hij legateert het vrugtgebruik van zijn aandeel in de boedel, waarover hij volgens de wet en huwelijkscontract met zijn huidige vrouw Jantje Gerrits vrijelijk kan beschikken, aan zijn ehevrouw Jantje Gerrits. De eigendom van dat deel der nalatenschap legateert hij aan zijn zoon Gerrit Jans Bazuin, zulks vooruit en boven zijn erfportie.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 85, Akte 89)

Groninger Courant, 13 juli 1832
Verkooping van roererende goederen door den Griffier J. Veenhoven, Hz., op maandag, den 16 julij 1832, des morgens te 9 uren, ten huize van wijlen Jan Harms Bazuin, op de Middelhorst, te Haren, van 2 paarden, 13 stuks horenvee, 2 oude varkens, al het boerenbeslag, den geheelen inboedel en de op wortel staande veldgewassen.

Jan trouwt op maandag 16 mei 1785 te Haren op 29-jarige leeftijd (1) met de 35-jarige **Wendeltien Loers**, dochter van **Loewert Alberts** en **Petronella Meijers**. Wendeltien, wonende te Haren, is geboren op vrijdag 29 augustus 1749 te Eexta, wonende Wijk A Haren 30 te Haren, is overleden, is begraven op zaterdag 20 maart 1802 aldaar. Wendeltien werd 52 jaar, 6 maanden en 19 dagen.

Akte 14 mei 1785
Wendeltje Loerts weduwe van Hindrik Harms treft met de voorstanderen over haar drie minderjarige kinderen bij Hindrik Harms in echte verwekt, zijnde Willem Heuving als voormond, Jan Loerts als sibbevoogd en Jan Frijling als vreemde voogd en regeling over de vaderlijke nalatenschap. Dit hoewel de boedel een negatief saldo heeft van f.118,32. De drie kinderen zijn Jantien Hindriks, 11 jaar, Pietertien Hindriks 9 jaar en Harm Hindriks, 6 jaar.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1615, pagina 86).

Ontvangst diaconie te Haren 20 maart 1802
Jan Bazuins vrouw van de Middenhorst begraven: f.5,61
Voor het beste laken: f.1,50
Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

Wendeltien was eerder gehuwd (1) met **Hindrik Harms Heuving**.<25,26>

Van Jan en Wendeltien zijn vier kinderen bekend:

1 **Janna Bazuin**, wonende te Haren (Wijk C Onnen 34), is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 7 mei 1786 aldaar, is overleden op zondag 11 april 1847 aldaar. Janna werd 60 jaar, 11 maanden en 4 dagen.
Janna was gehuwd met **Hendrik Berends de Jonge** (MIL-142; L-00046), zoon van **Hindrik Berends (27)** en **Aaltien Hindriks**.
Hendrik, wonende te Haren (Wijk C Onnen 35), aldaar (Wijk C Onnen 30), aldaar (Wijk C Onnen 34) en aldaar (Wijk C Onnen 40), is geboren te Onnen, is gedoopt op zondag 17 november 1782 te Haren, is overleden op donderdag 6 december 1860 te Onnen. Hendrik werd 78 jaar en 19 dagen.

Woonde in 1830 met zijn vrouw en zes kinderen op het adres Haren Wijk C Nr 34 Onnen.

Akte 22 mei 1822

De erfgenamen en de weduwnaar van Aaltje Hindriks, overleden juli 1818 komen samen. Dit zijn Hindrik Berents de Oude (weduwnaar), Hindrik Berents de Jonge, Berent Berents en Jan Berents, alle landbouwers van beroep, wonende te Onnen. De waarde van de gezamenlijke boedel van Hindrik Berents de Oude en Aaltje Hindriks bedroeg f.1.692,-. De helft hiervan competeert aan Hindrik Berents de Oude. Voor elk kind is er een aandeel van f.282,-. Relevante punten uit de toescheiding van de vaste goederen:
* aan Hindrik Berents de Jonge wordt toe gescheiden een kamp land waar deszelfs huis op staat, groot twee mudden, zwettende ten noorden Hindrik Hindriks, ten oosten de Boereweg, ten zuiden Jan Berents en ten westen de Boereweg, gewaardeerd op f.171,-. Zijnde voorts bij de scheiding van dit perceel geconditioneerd, dat de bomen tusschen het huis van Hindrik Berents de Jonge en dat van Jan Berents gedurende het leven van Hindrik Berents de Oude aldaar zullen moeten blijven staan.
* aan Jan Berents wordt toe gescheiden een behuizing en hof, geteekend letter C nr 22 te Onnen, zwettende ten noorden Hindrik Berents de Jonge, ten zuiden Hindrik Breeman, ten oosten de Boereweg en ten westen Hindrik Berents, gewaardeerd op f.150,-
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 66, Akte 173)

Akte 7 juni 1822
Hindrik Berends de Jonge verklaart ter leen ontvangen te hebben van de heer Jean Vetter en mevrouw Constantia Geertruida Vetter, geboren Nobel, ehelieden, wonende in de Oude Ebbingestraat te Groningen, f.300,- tegen 4%. Hindrik Berends verleend hypotheek op zijn eigendommen te Onnen, waaronder een kamp land waar deszelfs huis op staat, groot twee mudden, zwettende ten noorden Hindrik Hindriks, ten oosten de Boereweg, ten zuiden Jan Berents en ten westen de Onneresche.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 66, Akte 191)

Brief 23 november 1828 van Hindrik Berends en Harm Smeenk
Brengen ter kennis van den heer burgemeester der gemeente Haren, Hindrik Berends [Hendrik Berends de Jonge] en Harm Smeenk, beide woonende te Onnen, dat in den vond van den 23 november 1828 te acht uur hunne zoons met name Willem en Jan, op eene moorddadige wijze zijn aangevallen en door middel van een tebhaak of hooihaak aan het hoofd gewond door Lukas Brink, koopman of winkelier te Onnen, nadat gemelde hunne zoons met meer ander gezelschap, zijnde Pieter Takens, Hendrik Tebbes, Hindrik Hindriks en Hinderikus Hornhuis bij genoemde Lucas Brink, welke tevens ook tapper zijnde, een borrel hadden gedronken, waren zij bij het weggaan door deszelfs tuin gegaan, en geen erg voor enig onheil vermoedende, was Lukas Brink hen tegemoet komen loopen met een tep of hooihaak in de hand, en had genoemde Willem, zoon van Hindrik Berends daarmede een slag op zijn hoofd gegeven, waardoor hij was neergevallen, en vervolgens zich naar Jan, zoon van voornoemde Harm Smeenk kerende, had derzelve insgelijks een slag op zijn hoofd gegeven, invoege dat dadelijk het bloed uit de wonden was komen loopen, zoodat meergemelde Willem niet instaat zijnde om te kunnen gaan diir genoemde Hinderikus Hornhuis naar een hooihoop was geleid, van waar hij na eenigszins weer bij zich zelven te zijn gekomen, met gemelde Jan, zoon van Harm Smeenk, naar huis was gegaan, en alzoo beide bebloed en gewond door hun ouders ontvangen.
Klagers verzoeken den heer Burgemeester om deze zaak overeenkomstig de wetten des regts te willen poursuiveren ten einde aan hunne kinderen voldoening geschiede voor het aan hun bedreven feit.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 61)

Proces verbaal 27 november 1828
Op heden 27 november 1828 des avonds te zes uren is voor mij, burgemeester van Haren, verschenen, als daartoe geroepen zijnde, de persoon Willem Berends, oud 13 jaren, zonder beroep, woonachtig bij zijnen vader Hindrik Berends jr. te Onnen, vermeld in de aanklagte aan mij gedaan van den 23 dezer. Dewelke op de aan hem gedane vragen heeft verklaard.
Dat hij laatstleden zondag den 23 dezer op het pad bij het huis van Lukas Brink was geweest en toen in het vervolg ongeveer om acht uren met Jan Smeenk in het huis van Lukas Brink, dewelke ook winkelier en tapper was, was gegaan en voor een stuiver jenever had gekocht.
Dat zij vervolgens weder uit het huis waren gegaan, en achter in de tuin van Lukas Brink eenige jongens genaamd Pieter Takens, Hindrik Hindriks, Hindrik Tebbe Hindriks en Hinderikus Hornhuis waren gevolgd.
Terwijl zij daar eenige tijd geweest waren wilden zij weder naar huis gaan, langs het pad, hetwelk bij langs de tuin van Lukas Brink waren gegaan, en voornoemde Lukas Brink hem was tegen gekomen en hem met een stok aan het hoofd had geslagen, zoodat hij comparant naar de heg was ingevallen.
Dat in het vervolg Hinderikus Hornhuis hem in een hooibult had gedragen, doch waarvan hij comparant niets wist.
Dat hij in het vervolg naar huis was gedragen, doch van pijn niets van wist. Verder verklaart comparant geene knollen of cichoreiwortelen in handen gehad te hebben, hetwelk Lukas Brink ingegeven heeft.
Verklarende verder voornoemde comparant, dat de vier jongens genaamd Pieter Takens, Hindrik Hindriks, Hindrik Tebbe Hindriks en Hinderikus Hornhuis gezien hadden, dat Lukas Brink hem geslagen had.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 61)

Proces verbaal 27 november 1828
Op heden 27 november 1828 des avonds te zes uren is voor mij, burgemeester van de gemeente Haren, verschenen, als geroepen zijnde ingevolge aanklagte aan mij gedaan den 23 dezer, Jan Smeenk, oud 17 jaren, zonder beroep, geboren te Roden en wonende te Onnen, gemeente Haren, bij zijn vader Harm Smeenk, dewelke op de aan hem gedane vragen het navolgende heeft verklaard.
Dat hij laatstleden zondagavond den 23 dezer des avonds ongeveer acht uren in het huis van den kastelein en winkelier Lukas Brink was geweest, en had met Hindrik [bedoeld zal zijn Willem] Berends, zoon van Hindrik Berends jr. een glas jenever gekocht.
Dat zij vervolgens uit het huis waren gegaan naar het pad en achter het huis van Lukas Brink (voornoemd) waren gegaan en bij twee jongens Hermannus Brink en Albert Sjaneker hadden staan te praten en nog enige andere jongens.
Dat de andere jongens vervolgens waren weg gegaan, als zijnde genaamd Pieter Takens, Hindrik Hindriks, Hindrik Tebbe Hindriks en Hinderikus Hornhuis, en hij, comparant, hun was gevolgd met Willem Berends.
Dat toen hij enige treden verder gekomen was, gezien had, dat iemand Willem Berends geslagen had, doch eerst niet had gezien wien het was. Waarop diegene naar hem comparant was toegekomen en gevraagd had “wat doet gij in mijn hof”. Waarop comparant, dien nu spoedig gezien had, dat het Lukas Brink was, gezegd had “hier behoef ik u niet om te vragen, dit pad staat vrij”. Waarop Lukas Brink hem dadelijk twee slagen met de tep of hooihaak had gegeve, een op de rug en de andere op het hoofd. Dat hij toen op order van Lukas Brink uit de tuin was gegaan en naar het huis van zijne ouders.
Verder verklaart comparant, dat hij geen cichoreiwortel of knol in hand heeft gehad en ook niet gezien heeft wie de steenen voor de deur van Lukas Brink heeft opgestapeld.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 61)

Proces verbaal 28 november 1828
Op heden 28 november 1828 des avonds te zes uren is voor mij, burgemeester van de gemeente Haren, als geroepen zijnde, verschenen de persoon Hinderikus Hornhuis, oud 16 jaren, zonder beroep, geboren en wonende te Onnen, gemeente Haren, dewelke op de aan hem gedane vragen het navolgende heeft verklaard.
Dat hij laatstleden zondagavond den 23 dezer, wel op het pad bij het huis van Lukas Brink heeft geweest, en ook wel heeft gehoord het gekerm van de jongens Jan Smeenk en Willem Berends, doch niet kan zeggen wie hun geslagen of mishandeld heeft.
Dat Willem Berends in het vervolg naar hem was komen toeloopen en tegen hem comparant had gezegd, dat hij zoo duizelig

© 2020 - E.M. van Koldam

was, waarop hij comparant was weg gegaan.
Verder verklaart comparant van deze zaak niets van te weten.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 61)

Proces verbaal 28 november 1828
Op heden 28 november 1828 des avonds te zes uren is voor mij, burgemeester van de gemeente Haren, als geroepen zijnde, verschenen de persoon Hindrik Tebbes Hindriks, oud 17 jaren, zonder beroep, geboren en wonende te Onnen, gemeente Haren, dewelke op de aan hem gedane vragen het navolgende heeft verklaard.
Dat hij laatstleden zondagavond den 23 dezer, wel op het pad bij het huis van Lukas Brink heeft geweest, en ook wel heeft gehoord het geschreeuw en gekerm van de jongens Jan Smeenk en Willem Berends, doch niet heeft gezien wie deze voornoemde jongens geslagen of mishandeld heeft.
Dat hij wel in het vervolg had gezien dat Jan Smeenk een bloederig hoofd had, doch verder verklaart comparant van nergens omtrent deze zaak betreffende te weten.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 61)

Proces verbaal 28 november 1828
Op heden 28 november 1828 des avonds te zes uren is voor mij, burgemeester van de gemeente Haren, als geroepen zijnde, verschenen de persoon Hindrik Hindriks, oud 18 jaren, van beroep boerenknecht, geboren en wonende te Onnen, gemeente Haren, dewelke op de aan hem gedane vragen het navolgende heeft verklaard.
Dat hij laatstleden zondagavond den 23 dezer, wel op het pad bij het huis van Lukas Brink heeft geweest, en ook wel heeft gehoord het geschreeuw en gekerm van de jongens Jan Smeenk en Willem Berends, doch niet heeft gezien of zij zijn geslagen, dan wie heeft geslagen, doch dat heet eerste geval wel zal plaats gehad hebben, aangezien de voornoemde jongens, de eene bebloed en de andere een bult op het hoofd ontvangen had.
Verklarende comparant verder van deze zaak niets te weten.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 61)

Proces verbaal 28 november 1828
Op heden 28 november 1828 des avonds te zes uren is voor mij, burgemeester van de gemeente Haren, als geroepen zijnde, verschenen de persoon Pieter Takens, oud 21 jaren, zonder beroep, geboren en wonende te Haren, hebbende aan zijne verpligting ten aanzien van de wet op de Nationale Militie voldaan, dewelke op de aan hem gedane vragen het navolgende heeft verklaard.
Dat hij laatstleden zondagavond den 23 dezer, wel op het pad bij het huis van Lukas Brink heeft geweest, doch niet kan zeggen of de jongens Jan Smeenk en Willem Berends zijn geslagen en ook niet wie hun geslagen heeft.
Echter zal het eerste geval wel plaats gehad hebben, want hij comparant had gezien, dat Jan Smeenk bebloed, en Willem Berends en bult op het hoofd gehad hadden.
Verklarende comparant verder van deze zaak niets te weten..
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 61)

Verklaring 4 december 1828
Wij ondergetekenden Hindrik Berend, junior, en Harm Smeenk, beide wonende te Onnen, verklaren bij dezen, dat de klagte op den 23 november 1828 aan de heer burgemeester van de gemeente Haren ingediend betrekkelijk de mishandeling van Lukas Brink aan onze zoons is van nul en geenerlei waarde en verzoeken dus om de genoemde klagte in te trekken.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 61)

Brief 3 augustus 1830 van de gouverneur
Naar aanleiding ener missive van den Heer Administrateur voorde gevangenissen en het armenwezen van den 23 juli jl., zende ik u hiernevens een extract uit den staat van slagtoffers van onvoorziene rampen over het jaar 1829, aan welke door den Minister van Binnenlandsche Zaken bij resolutie van 29 juni 1830 onderstand is verleend uit het gedeelte van het fonds voor kwade posten, ter beschikking gesteld aan het departement van Binnenlandsche zaken.
Zoodra de ordonnanciën van betaling voor den verleende onderstand zullen zijn opgemaakt, zal ik u dezelve, ter fine van uitreiking, doen toekomen.
Ik verzoek u om de belanghebbenden met de door de Minister te hunnen opzigte genomen resolutie bekend te doen maken.
Voorts moet ik u nog informeren, dat aan de personen, wier verliezen beneden de f.100,- gaan, overeenkomstig het aangenomen beginsel tot het erlangen van onderstand uit gemeld fonds, in geen aanslag kunnen worden gebragt.
De Heer Administrateur voornoemd heeft doen opmerken, dat de onderstand, welke het den Koning heeft behaagd, bij besluit van 4 maart 1830 aan de hulpbehoevende landbouwers in dit gewest toe te kennen, die door den mislukten oogst van 1828 minder dan f.100,- verlies geleden hebben, als een bijzonder gunstbewijs moet aangemerkt worden en van geene toepassing hoegenaamd voor het vervolg kan zijn.
Ik zende u dienvolgens de ingezondene stukken daarvan terug.
** Bijlage: Extract uit de Staat der Slagtoffers van onvoorziene rampen gedurende 1829, aan welke onderstand wordt verleende uit het gedeelte van het fonds voor kwade posten, ter beschikking staande van het departement van Binnenlandsche Zaken over 1828 en 1829.
[Bij de slachtoffers in de gemeente Haren bestaat de aard der verliezen in alle gevallen uit het verlies van veldvruchten; in de onderstaande weergave worden vermeld: de naam, bedrag der verliezen en bedrag van den verleenden onderstand]
H. Smeenk [Harm Jans Smeenk], f.123,-, f.15,375;
J.H. Oosterveld [Jan Hendriks Oosterveld], f.115,-, f.14,375;
Berend Konraads [Beerent Conraats Tonnis], f.168,-, f.21,-;
Tebbe Hindriks [Tebbe Hendriks], f.101,-, f.12,625;
H.B. Hoeks [Hendrik Berends Hoeks], f.130,-, f.16,25;
H.J. Horst [Hinderk Jacobs Horst], f.113,-, f.14,125;
Jan Jacobs, f.120,-, f.15,-;
Jannes Vedder [Jannes Gerrits Vedder], f.150,-, f.18,75;
Jan Adolfs, f.145,-, f.18,125;
H. van der Es [Hinderks Hinderks van der Es], f.104,-, f.13,-;
H. Berends de Jonge [Hendrik Berends de Jonge], f.114,-, f.14,25;
Jochum Alberts, f.181,-, f.22,625;
Hindrik A. Kooi [Hendrik Albers Kooi], f.101,-, f.12,625;
Abel Brink [Abel Jans Brink], f.100,-, f.12,50;
Jelke Vos [Jelke Roelfs Vos], f.133,-, f.16.625;
Jan Kooi, f.168,-, f.21,-;
J.D. Hekman [Jan Derks Hekman], f.157,-, f.19,625;
Jan Thijs [Jan Roelofs Thijs], f.161,-, f.20,125;
Jan Jans van Diep [Jan Jans Sipkema], f.122,-, f.15,25.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 63)

© 2020 - E.M. van Koldam

Notulen van de vergadering van de gemeenteraad, woensdag 4 augustus 1830
Er heeft een veeziekte geheerst. De Gouverneur des Konings verzoekt nu opgave te doen van de personen die als gevolg van het verlies van vee in hulpbehoevende omstandigheden zijn geraakt, "zodanig dat zij zonder menschlievende hulp geen vee weder magtig kunnen worden". De volgende lijst wordt vastgesteld:
H. Berends Jr, Onnen 3 runderen, waarde f.100,-
K. Eisses, Onnen, 5 runderen, waarde f.125,-
D. v.d. Veen, Hoornschedijk, 1 rund, waarde f.50,-
B. Berends, Onnen, 4 runderen, waarde f.100,-
W. Alderts, Onnen, 1 rund, waarde f.45,-
E. Bakker, Onnen, 1 rund, waarde f.45,-
A. Brink, Onnen, 2 runderen en vier schapen, waarde f.65,-
J. Kooi, Glimmen, 5 runderen, waarde f.125,-
H. Pauwels, Onnen, 6 runderen, waarde f.105,-
G. Luiken, Onnen, 2 runderen, waarde f.70,-
H. Smeenk, Onnen, 6 runderen en 2 schapen, waarde f.120,-
H.B. Hoeks, Onnen, 5 runderen en 2 schapen, waarde f.100,-
L. Smid, Haren, 2 runderen en 2 schapen, waarde f.80,-
L. Eising, Onnen, 2 runderen, waarde f.75,-
Wed. J. Jochums, Haren, 2 runderen, waarde f.85,-
R. Brink, Onnen, 1 rund, waarde f.25,-
J. Alberts, Onnen, 3 runderen, waarde f.100,-
H. Kooi, Onnen, 1 rund, waarde f.25,-
P. Molema, Noordlaren, 2 runderen, waarde f.80,-
Wed. H. Bouwkamp, Noordlaren, 1 rund, waarde f.35,-
S. Evenhuis, Haren, 1 rund, waarde f.40,-
Wed. Engbert Jans, Haren, 1 rund, waarde f.55,-
J. Rueriks, Helpman, 1 rund, waarde f.45,-
J. Sipkes, Waterhuizen, 3 runderen en 6 schapen, waarde f.90,-.

Brief 7 november 1832 aan de burgemeester van Hoogezand
De dijkschouwers te Onnen binnen deze gemeente hebben mij ter hand gesteld een proces verbaal wegens onwilligheid van zekeren Hindrik Berends de Jonge, aldaar woonachtig, in het gezamenlijk werken der boeren aan de verbetering der schouwbare objecten. Deze persoon is blijkens het proces verbaal in alles weigerachtig, en wil in het geheel niet mede werken aan het verbeteren der wegen, enz. waartoe hij volgens de aldaar ten dele nog vigerende boerwillekeuren, zijnde van het jaar 1708 en later van 1795, mede is verpligt.
Om alle hinderpalen en onwilligheid xxxxx in het vervolg voor te komen, heb ik de eer het voormelde proces verbaal hiernevens aan u te zenden met verzoeke dat stuk naar behoren te willen doen handhaven teneinde de dijkschouwers te Onnen meer gesterkt mogen worden in het uitvoeren hunner verpligtingen en de nalatige en onwettige tot zijn pligt wordt gebragt.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 105; waarom de brief wordt gezonden aan de burgemeester van Hoogezand is mij niet duidelijk)

2 **Harm Jans Bazuin** ook genaamd Jan Bazuin (MIL-107; ES; L-00033), wonende te Haren (Wijk F Essen 3) en te Helpman (Wijk A Helpman 8), is geboren te Haren, is gedoopt op zondag 21 oktober 1787 aldaar, is overleden op zondag 27 september 1846 te Helpman. Harm werd 58 jaar, 11 maanden en 6 dagen.

Woonde in 1830 met zijn vrouw en twee zonen op het adres Helpman, Wijk A, Nr. 8.

Akte 25 januari 1826
Verkoop door:
- Luitje Bolhuis, landbouwer te Haren;
- Willem Meulman, landbouwer te Eelde;
- Evert Everts, landbouwer te Haren,
- Willem Eissing, landbouwer te Helpen;
- Geert Hemmes, landbouwer te Noorderhogebrug,
als gemachtigden van de erfgenamen van wijlen Jacob Bolhuis, overleden te Helpen. Zij verkopen onder andere het huis Helpman A 8 aan Harm Jans Bazuin te Essen en zijn vrouw Hillechien Tuinman voor f.780,-. Daarnaast worden veel landerijen en de eendenkooi te Helpman verkocht. De totale opbrengst bedraagt f.3.720,-.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 90, Akte 23)

Akte 5 januari 1827
Comparanten:
1. Willem Meulman, landbouwer te Eelde;
2. Evert Everts, landbouwer te Haren;
3. Willem Eising, landbouwer te Helpman;
4. Jan Bosman, landbouwer te Essen, namens Geert Hemmes, landbouwer te Noorderhogebrugge.
Gemachtigden van de erfgenamen van wijlen Jacob Bolhuis, gewoond hebbende en overleden te Helpman, zijnde de medegemachtigde Luitje Bolhuis overleden, cederen en transporteren aan Jantje Basuin, landgebruikster, wonende te Helpman, weduwe van Arend Basuin, voor wie optreedt haar zoon Andries Basuin, landbouwer te Helpman, f.400,- van de koopschatsom van f.780,-, welk bedrag de comparanten in de genoemde kwaliteit te vorderen hebben van Harm Jans Basuin, arbeider, en zijn vrouw Grietje Alberts Tuinman, wonende te Essen. De koopsom is verschuldigd uit hoofde van een publieke verkoping gehouden op 25 januari 1826, waarbij Harm Jans Basuin en zijn vrouw van Jacob Bolhuis gekocht hebben de woning A nr 8 te Helpman.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 96, Akte 8)

Harm trouwt op zondag 16 april 1815 te Haren op 27-jarige leeftijd met de 20-jarige **Hillechien Alberts Tuinman**, dochter van **Albert Geerts Tuinman (252)** en **Derkje Derks Derksema**. Hillechien, wonende te Helpman (Wijk A Helpman 8), is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 27 juli 1794 te Groningen, is overleden op zaterdag 15 juni 1878 te Haren. Hillechien werd 83 jaar, 10 maanden en 19 dagen.

Brief 4 februari 1847 aan de officier van justitie
Bij deze heb ik de eer aan u te doen toekomen eene bij mij ingebragte klagte door Jan en Albert Bazuin, beide wonende te Helpman, wegens het ontvreemden van aardappelen van hun moeder, de weduwe Harm Jan Bazuin, mede wonende aldaar.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 114)

Brief 8 februari 1847 van de officier van justitie

Naar aanleiding van uw missive van den 4 dezer, den 7 dezer door mij ontvangen, heb ik de eer u te verzoeken de plaats van den diefstal bij de weduwe Bazuin op te nemen en het daarvan op uwer ambtseed opgemaakt proces verbaal aan mij te zenden.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 80)

Brief 9 februari 1847 aan de officier van justitie
Ter voldoening aan uw misive van den 8 dezer heb ik de eer bij deze aan u te doen toekomen het proces verbaal van de opname der plaats van den diefstal bij de weduwe [Harm Jans] Bazuin.
Daar mijne gezondheid mij niet veroorloofd het huis te verlaten en de oudste assessor eveneens buiten staat was zulks te doen, is dat verbaal naar aanleiding van art. 16 van het Reglement op het bestuur ten platten lande in deze provincie gedresseerd door den tweeden assessor.
(Achief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 114)

3 **Hendrik Bazuin** (MIL-164; L-00035), landbouwer, wonende te Helpman (Wijk B Helpman 7), te Haren (Wijk A Middelhorst 26) en aldaar, is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 14 maart 1790 aldaar, is overleden op zaterdag 12 juni 1858 aldaar. Hendrik werd 68 jaar, 2 maanden en 29 dagen.

Woont bij de geboorte van zijn zoon Albert bij zijn schoonouders te Helpman Wijk B Nr 7. Het militieregister 1814 meldt als woonplaats "op de Middelhorst". Woont in 1830 op het adres Haren Wijk A Nr 26 (Middelhorst) samen met zijn vrouw en zoon Albert.

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 13 november 1817
De nabestaanden van Harmannus en Hindrik Jans Mannes, minderjarige kinderen van Petronella Hindriks, arbeidster te Onnen en wijlen Jan Harmannus Mannes, overleden 15 mei 1815, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Geert Mannes, arbeider te Helpman, oom
- Abel Mannes, arbeider te Helpman, oom
- Roelf Brink, landbouwer te Onnen, aangehuwde oom
Aanwezig van moederszijde:
- Hindrik Bazuin, arbeider te Haren, halve oom
- Harm Derks Bonder, landbouwer te Yde, aangehuwde neef
- Hindrik Hulshof, schoolonderwijzer te Scharmer, oudoom.
Moeder Petronella Hendriks heeft het voornemen te hertrouwen met Jan Smeenk, landbouwer te Onnen. Zij wordt bevestigd als voogdes en Jan Smeenk wordt aangewezen als medevoogd. Geert Mannes wordt benoemd tot toeziend voogd.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 111, zaak 1817/133)

Akte 15 januari 1818
Liquidatie van de nalatenschap van Maria Louisa Gockinga, weduwe van Willem Theodorus Nobel, voor zover gelegen in de provincie Groningen. De nabestaanden zijn:
- Constantia Geertruida Nobel;
- Richard Andreas Ludolphi Nobel;
- Sophie Louisa Nobel
- Charles Ramperti voor zijne kinderen verwekt bij Helena Richardina Nobel;
- Cornelis Baars voor zijn kinderen verwekt bij Johanna Elisabeth Nobel.
De liquidatie geschiedt door de daartoe gemachtigden Reneke Gockinga en Carel Hindrik Willem Haack.
Omschrijving van de goederen in de gemeente Haren:
** Perceel 11. Een behuizing A 26, de Oude Borg genaamd, thans bij Hindrik J. Basuin in losse huur in gebruik.
De kopers zijn:
- percelen 11 en 13: Hindrik Jans Basuin voor f.1.436,-.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr. 76, Akte 16)

Brief 9 november 1819 aan de officier van justitie te Groningen
De schout zendt de aanklagt toe, die hij heeft ontvangen van Hendrik Bazuin inzake diefstal te zijnen huize gepleegd. Hij voegt het proces verbaal bij.
Heden de 8 november 1819 des middags te 1 uur compareerde voor mij schout der gemeente Haren, de persoon van Hendrik Bazuin, wonende op de Middelhorst op de plaats genaamd Oude Borg, letter B nr 26, welke mij te kennen gaf, dat hem op hedenmorgen tusschen 9 en 12 uren uit zijn huis was ontvreemd door middel van braak de volgende goederen:
- een zilveren oorijzer met gouden stiften;
- een de la reine doosje
- drie gouden slooten;
- een zilveren horloge met zilveren ketting
- f.15,- aan contant geld.
Daarop mij dadelijk naar de woning van Hendrik Bazuin als klager begeven hebbende en hebbende hem en zijn vrouw gevraagd hoe zij des morgens uit het huis gegaan waren en of zij het goed hadden afgesloten. Zij antwoordden daarop, dat aan de voor- of buitendeur en de binnen- of keukendeur ieder een slot had gehangen en dat zijn zij ook de vensters dicht hadden gemaakt. Waarop zij des middags omstreeks 12 uur van hun werk thuiskomende en door de buitendeur waren gegaan en toen de binnendeur open wilden doen, zij hierin teleurgesteld werden, omdat de binnendeur was vergrendeld. Hierop nar buiten gaande bevonden zij, dat een venster niet meer gesloten was, en zagen zij, dat een ruit uitgebroken was. Vervolgens zagen zij, dat de rechterdeur van het kabinet, welke gesloten was, voor het kabinet stond en ontdekten zij spoedig wat er allemaal vermist was. Hoe de deur van het kabinet uitgenomen is, is niet goed te bepalen aangezien er niets aan de buitenzijde is beschadigd. Doch waarschijnlijk is de kroon of het bovenste gedeelte van het kabinet opgelicht en vervolgens de deur uit de pinnen gezet. Dit is des te meer waarschijnlijk dewijl het slot er los aanhing en geheel beschadigd en overbogen was. Het oorijzer had op de bovenste plank in het kabinet gelegen en de overige goederen in een lade. Aan de aanklager gevraagd of hij ok verdenking jegens iemand had, waarop het antwoord was: Nee.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 99)

Brief 15 november 1819 aan de officier van justitie
Ik heb de eer u kennis te geven, alsdat het oorijzer van de vrouw van Hendrik Bazuin, genaamd Annigien Alberts, welke haar de 8 november j.l. ontvreemd is, weder aan haar ter hand hebbe gesteld, aangezien zij mij heeft geproduceert de genoegzame bewijzen, dat het haar oorijzer was.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 99)

Akte 6 mei 1828
Hindrik Jans Bazuin en zijn vrouw Annegien Alberts [Tuinman], wonende onder Haren, lenen f.1.000,- tegen 4,5% van Anje Pieters [Vos], weduwe van Arend [Lammerts] Basuin, landbouwersche te Helpman, voor wie compareert haar zoon Andries

© 2020 - E.M. van Koldam

Bazuin, wonende te Helpman. Zij verlenen hypotheek op hun behuizing, getekend letter A nr 26, de Oude Borg genaamd, met drie akkers tuingrond en nog de vaste en altoos durende beklemming van een akker tuingrond aan het laantje, waarvan jaarlijks op de eersten mei aan J. Veldtman tot vaste huur moet worden betaald een som van f.4,-, staande en gelegen te Haren, zwettende ten noorden aan het laantje, ten oosten aan de Boereweg, ten zuiden aan den koopman Nanninga en ten westen aan mevrouw Jorissen, met nog vier akkertjes tuingrond op de Binnen oude Borg gelegen, groot tezamen tien spins lands, zwettende ten noorden aan J. Swartwold, ten oosten en zuiden aan mevrouw Jorissen en ten westen aan den oud schultens G. Buirma.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 106, Akte 157)

Brief 15 mei 1848 van Hindrik Bazuin
Geeft te kennen Hindrik Bazuin, landbouwer van beroep op de Middelhorst onder Haren, dat hij voornemens is zijn woonhuis, op den kadastrale legger der gemeente Haren bekend onder sectie K nummer 1366, enigszins te vergroten en wel twee voeten ten oosten vooruit.
Verzoekende dientengevolge u den ondergetekende daartoe de vereischte vergunning te verlenen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 81)

Hendrik trouwt op zondag 14 november 1813 te Haren, bij het huwelijk wordt getuige Hendrik Oosterveld vermeld als broodheer bruidegom en getuige Hindrik Hindriks als broodheer van de bruid. (huwelijksgetuigen waren Hinderk Lucas Oosterveld (zie 196), Geert Jans Douwes, Hindrik Hindriks (zie 107) en Harm Jans Bazuin (zie 22.2)) op 23-jarige leeftijd met de 25-jarige **Annechien Alberts Tuinman**, dochter van **Albert Geerts Tuinman (252)** en **Derkje Derks Derksema**. Annechien, wonende te Haren (Wijk A Middelhorst 26), is geboren te Helpman, is gedoopt op zondag 16 december 1787 te Groningen, is overleden op dinsdag 6 januari 1880 te Haren. Annechien werd 92 jaar en 21 dagen.

4 **Johanna Elizabeth Bazuin** ook genaamd Annegien Bazuin, wonende te Haren (Wijk C Onnen 17), is gedoopt op zondag 30 december 1792 aldaar, is overleden op vrijdag 22 december 1865 aldaar. Johanna werd 72 jaar, 11 maanden en 22 dagen.

Voorval Onnen 17/18 oktober 1839
In de nacht van donderdag 17 oktober op vrijdag 18 oktober worden twee paarden uit de wei gehaald bij de landbouwer/tapper/wagenaar Kars Eisses te Onnen. E worden twee andere paarden voor terug gezet. Ook wordt een wagenladder bij Kars Eisses weggenomen. Met de nodige moeite weet Kars Eisses zijn paarden en de wagenlader terug te vinden. Het is dan voor hem niet meer mogelijk om met en groep meisjes uit Onnen naar de markt in Vries te gaan en dat was nu waarschijnlijk net de bedoeling van een aantal jongens in Onnen. Hindrik Bakker is waarschijnlijk de dader en mogelijk had ook Hendrik Eisses een rol. Verder komen nog een aantal bewoners in de proces verbalen naar voren: de broers Klaas en Hindrik van der Es, als vrienden van Hindrik Bakker en Hendrik Eisses. Johanna Kooi-Bazuin als getuige. Elizabeth Baving dienstmeid bij Hindrik Jans Breeman als een van de meisjes die mee zouden naar Vries. Aldert Buiringa als getuige. Cornelis Hornhuis in wiens land de paarden en de wagenladder terug gevonden zijn.
Alle proces verbalen zijn te vinden bij Kars Eisses.

Johanna trouwt in 1814 te Haren op 22-jarige leeftijd met de 31-jarige **Hendrik Albers Kooi**, zie 148.

Jan trouwt op zondag 24 juli 1803 te Haren op 47-jarige leeftijd (2) met de 42-jarige **Jantje Gerrits**, dochter van **Gerrit Sweers** en **Trijntje Jans**. Jantje, wonende te Haren (Wijk A Middelhorst 30), is geboren te Kropswolde, is gedoopt op woensdag 1 juli 1761 aldaar, is overleden op maandag 1 augustus 1836 te Middelhorst. Jantje werd 75 jaar en 1 maand.

Van Jan en Jantje is een kind bekend:

5 **Gerrit Jans Bazuin**, landbouwer, wonende te Haren (Wijk A Middelhorst 30), is geboren op maandag 8 december 1806 aldaar, is overleden op dinsdag 23 maart 1886 te Middelhorst. Gerrit werd 79 jaar, 3 maanden en 15 dagen.

Akte 24 februari 1825
Testament van Jan Harms Bazuin. Hij legateert het vrugtgebruik van zijn aandeel in de boedel, waarover hij volgens de wet en huwelijkscontract met zijn huidige vrouw Jantje Gerrits vrijelijk kan beschikken, aan zijn ehevrouw Jantje Gerrits. De eigendom van dat deel der nalatenschap legateert hij aan zijn zoon Gerrit Jans Bazuin, zulks vooruit en boven zijn erfportie.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 85, Akte 89)

Groninger Courant, 12 augustus 1853
De jaarmarkt, gisteren te Haren gehouden, werd bijzonder opgeluisterd door de van wege de Maatschappij van Landbouw in de provincie Groningen, afdeeling Haren, gehoudene tentoonstelling van vroegmelkte koeijen en vaarzen, hengst- en merrieveulens. De uitslag van deze tentoonstelling heft een ieders verwachting overtroffen. Niet minder dan 19 vroegmelkte koeijen, 15 vroegmelkte varzen, 14 hengstveulen en 18 merrieveulens, werden ter keuring aangeboden. Niet alleen het groot aantal, maar vooral de goede hoedanigheden van de ter keuring aangeboden koeijen en veulens, maakte de taak der daartoe benoemde keurmeesters uiterst moeijelijk.
Na herhaalde keuringen werd de prijs van de vroegmelkte koeijen toegewezen aan de zwart blaarde koe van G. de Wit, te Groningen; van de vroegmelkte vaarzen: aan de zwart blaarde vaars van J.B. Bosman, te Essen; van de hengstveulen: de eerste prijs aan het zwarte veulen van H. Hemmes en de tweede prijs aan het zwarte veulen van J.G. Hemmes, beidfe te Essen; van de merrieveulens: de eerste prijs aan het bruine veulen van G. Bazuin, te Haren en de tweede prijs aan het zwarte veulen van de weduwe A. Eleveld, te Essen.

Gerrit trouwt op woensdag 25 november 1829 te Haren op 22-jarige leeftijd met de 24-jarige **Hinderkien Meijer**, dochter van **Hendrik Meijer (172)** en **Janna Klasens de Groeve**. Hinderkien, wonende te Haren (Wijk A Middelhorst 30), is geboren op dinsdag 8 oktober 1805 aldaar, is overleden op dinsdag 10 september 1872 aldaar. Hinderkien werd 66 jaar, 11 maanden en 2 dagen.

23 **Lammert Arend Bazuin** (GH1812-200), zoon van **Arend Lammerts Bazuin** en **Jantje Pieters Vos**, landbouwer, is geboren te Helpman, is gedoopt op woensdag 15 juni 1763 te Groningen, is overleden op zaterdag 1 december 1827 te Helpman. Lammert werd 64 jaar, 5 maanden en 16 dagen.

Ontvangst diaconie te Haren 12 februari 1797
Van Lammert Arens Basuin voor het laken voor zijn vrouw Altijn: f.1,50
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

Uitspraak Vrederechter Hoogezand, 12 april 1811
Proces verbaal aanwijzing toeziend voogd over de kinderen van Johannes Reuriks bij wijlen Rijka Harmannus [Hinderika Hermans

Vos] in echte verwekt. De volgende personen zijn gedagvaard voor het familieberaad:
Van vaderszijde:
- Arend Jans [Reuriks], buiten de Heerepoort, halve oom;
- Eisse Folkers [Hoving], in het Kleinemeer, aangehuwde oom;
- Egbert Groothuis, te Helpman, neef.
Van moederszijde:
- Pieter Harmannus Vos, buiten de Oosterpoort, oom;
- Lammert Harmannus Vos, buiten de Oosterpoort, oom;
- Geert Jans [Schnuck] te Helpman, aangehuwde oom.
Als toeziend voogd wordt aangewezen Lammert [Arend] Bazuin, woonachtig achter Helpman. Lammert Bazuin legt op 10 mei 1811 de eed af.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 108, zaak 1811/4)

Lammert was gehuwd met **Aaltje Jans Stel**, dochter van **Jan Jans Stel** en **Roelfje Geers**. Aaltje is geboren te Haren, is gedoopt op zondag 11 mei 1760 aldaar, is begraven op zaterdag 21 januari 1797 aldaar. Aaltje werd 36 jaar, 8 maanden en 10 dagen.

Ontvangst diaconie te Haren 21 januari 1797
Lammert Arens (Bazuin) van achter Helpman zijn vrouw Altijn begraven: f.7,11
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

Ontvangst diaconie te Haren 12 februari 1797
Van Lammert Arens Basuin voor het laken voor zijn vrouw Altijn: f.1,50
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

Van Lammert en Aaltje zijn twee kinderen bekend:

1 **Arend Bazuin** (MIL-292), schuitvaarder, wonende te Helpman (Wijk B Helpman 13), is geboren op zondag 14 april 1793 aldaar, is overleden op zondag 15 juni 1823 te Groningen. Arend werd 30 jaar, 2 maanden en 1 dag.

Woont in 1814 bij zijn grootmoeder te Helpman.

Ingekomen stukken gemeente Haren, omschrijving conscriptie klasse 1813
Van Arend Bazuin wordt vermeld, dat hij met zijn vader bij zijn grootmoeder Jantje Pieters Vos woont.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 46).

Ingekomen stukken gemeente Haren, 18 april 1814
Brief van de commissaris van het arrondissement Groningen met de mededeling, dat de leden van de landmilitie zich op 26 april 1814 om 8 uur in de ochtend in de Martinikerk moeten bevinden. Daarbij de toevoeging voor de maire: “het zoude mij aangenaam zijn, indien Ued bij de overgave van uw contingent tegenwoordig waart”. Bijgevoegd een nominatie controlle van de door het lot gedefigneerden.
Nr. trekking, naam, remplaçant
1. Berg van den, Derk, vrijwillig;
36. Pathuis, Hindrik
40. Hendriks, Berend
41. Bruin de, Christiaan
59. Klaassens, Roelf
69. Veltman, Gerrit, remplaçant Bennink, Peter, te Haren
74. Jochums, Jacob, remplaçant Jan Jochums, te Haren
77. Kloots, Otto, remplaçant Gerrit Geerts, te Haren
85. Bazuin, Arend, remplaçant Antman, Izak, te Groningen
89. Rummerink, Lucas, remplaçant Bakker, Jacob, te Haren
98. Ruuls, Christoffel
101. Wieringa, Ludewikes
125. Houwing, Hendrik, remplacant Janssen, Marten Hendrik te Groningen
156. Schut, Jannes
175. Kwant, Meindert
183. Koops, Jan, remplacant Kwint, Willem, te Groningen
235. Boerema, Hindrik
236. Nijdam, Andries, remplacant Benniks, J.J., te Groningen
292. Bakker, Derk
298. Kramer Harm.
Op 30 april 1814 volgt een brief met als bijlage een overzicht van de personen, die op het appel hebben gemankeerd. Voor Haren waren dat:
36. Pathuis, Hindrik
40. Hendriks, Berend
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 47).

Arend trouwt op donderdag 17 april 1823 te Haren (huwelijksgetuigen waren Pieter Bazuin (zie 24) en Andries Arends Bazuin (zie 19)) op 30-jarige leeftijd met de 25-jarige **Tallina Reinders**. Tallina is geboren in 1798 te Foxhol, is overleden op woensdag 4 februari 1824 te Groningen. Tallina werd 26 jaar.

2 **Aaltje Lammerts Bazuin**, wonende te Helpman (Wijk B Helpman 13), is geboren op woensdag 25 januari 1797 te Groningen, is overleden op vrijdag 20 september 1861 te Helpman. Aaltje werd 64 jaar, 7 maanden en 26 dagen.
Aaltje was gehuwd met **Lammert Jans Poelma** (L-00396; L-00736cs; L-01561). Lammert, jachtopziener en landbouwer, wonende te Helpman (Wijk B Helpman 13), is geboren op maandag 1 juni 1789 te Marum, is overleden op woensdag 2 maart 1870 te Helpman. Lammert werd 80 jaar, 9 maanden en 1 dag.

Woont in 1830 op het adres Helpman Wijk B Nr 13 samen met zijn vrouw, vier kinderen, de inwonende boerenknechten Berend Glimmenga en Jan Meinderts, de inwonende werkmeiden Everdina Jacobs en Titia Oosterbeek en de ongehuwde oom van zijn vrouw Pieter Bazuin. Het register vermeldt als werkmeid Grietje Oosterbroek, geboren te Zuidwolde. Te Zuidwolde bestond echter geen familie Oosterbroek. Wel een familie Oosterbeek. Grietje Oosterbeek was in 1830 echter veel te jong (geboren 1830). Aangenomen is daarom dat Titia Oosterbeek de werkmeid was.

Brief 15 januari 1830 van de buren van Agter Helpman

© 2020 - E.M. van Koldam

Geven met verschuldigde eerbied te kennen wij ondergetekenden buren van Agter Helpman de volgende zaak.
In de verlopen zomer 1829 is door de gezamenlijke buren een nieuwe pomp gelegd in de Agterhelpweg tegenover het bosje van Mr. W.J. Quintus, dewijl de oude pomp was gevallen in Berend Bosman pubelijke afwatering. De kosten op reken van Egbert Vorenkamp hiertoe aangewend belopen f.9,50.
Bij het spreeken van het betalen dezer gelden heeft Lammert Poelma en Beerend Bosman (deze evenwel eigenaar van de bovengenoemde weg zijnde als de overige buren) verklaard niets van dat voorgeschoten geld te willen restitueren, maar gezegd, dat dit moeste betaald worden door de landen, die door gemelde pomp afwateren.
Wij verzoeken u ons in dezen uitslag te geven.
Ondertekening door E. Vorenkamp, H.G. Kwant, J. Ruriks, A. Tuinman, W. Groenendal en de wed. G. Buirma.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 63)

Proces verbaal 14 januari 1839
Op heden 14 januari 1839 des 's morgens te tien uren, compareerde voor ons, burgemeester van de gemeente Haren, Lammert Poelma van beroep landbouwer, wonende achter Helpen, gemeente Haren, welke ons te kennen gaf, dat hem op zondag den 13 dezer des 's morgens tusschen elf en twaalf uren was ontvreemd geworden een blauwe duffelsche jas [….] met zwarte botten knopen met witte stiften en linnen in de mouw, de voering om de handen was in stukken, [….], deze jas had gehangen op de koedeel, alsmede zijn nog vermist een paar zoo goed als nieuwe schoenen met ijzer onder de hakken.
Dat hem comparant verder was gevraagd of hij ook enig vermoeden had op bij hem bekende of aan te wijzen personen, waarop hij heeft gezegd, dat alleen zijn vermoeden bestond op een hem onbekend persoon, welke vroeger zijn huis voorbijgaande was gezien met klompen aan te hebben, doch verder niet te weten waar dezelve was gebleven.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 72)

Brief 20 mei 1843 van landgebruikers Helpman
Wij ondergetekenden, landgebruikers van het gehucht Helpman, gemeente Haren haasten ons dringend en nemen alzoo de vrijheid zich tot u te wenden met de bede, dat door medewerking van u pogingen aangewend mogen worden tot wederafstrooming des waters, doordien hunne lage landerijen nog van 8 tot 12 duimen onder water staat. Zij vrezen, en niet zonder reden, dat zulk eene hooge waterstand voor hunne hooilanden niet anders dan nadelig moet zijn. Zij koesteren dus den wensch, dat u mag medewerken tot hun aller belang en welzijn.
L. Poelma, E. Vorenkamp, H.H. Kwant, H. Ennen, J. Buirma
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

Brief 30 mei 1843 van de Hoofdingenieur van de Waterstaat in de provincie Groningen
In rescriptie op uw missive van den 20 dezer, op den 22 ontvangen, waarbij u mij deed toekomen het hierbij terug gaand schrijven van onderscheidene landbouwers van het gehucht Helpman, gemeente Haren, daarbij uw medewerking verzoekende tot afstroming der waters, doordien hunne lage landerijen ten oosten van Helpman nog van 8 tot 12 duimen onder water staan enz., en waarbij u mij verzoekt zoodanige bevelen te willen geven, dat aan hunne bezwaren zoveel mogelijk worde tegemoet gekomen, heb ik de eer te doen dienen.
Dat tijdens het ontvangen der klagte het binnenwater alhier geen 8 duim boven peil teekende, en dat alzoo de landen welke van 8 tot 12 duim onder water stonden door het op het peil afstroomen als het ware niet waren te helpen, dat echter zoo lang die peilstand niet was bereikt steeds is gestroomd, en bovendien op last van de provinciale ingenieur een onderzoek in loco [= ter plaatse] heeft plaats gehad, in tegenwoordigheid van de mede onderteekenaar van het adres E. Vorenkamp, bij welk onderzoek is gebleken, dat op sommige landen aan het Winschoterdiep gelegen tusschen de Gideon en het tolhek van 20 tot 25 Nederl. duimen water stond en er zelfs nog lagere gedeelten waren, waaruit derhalve ontoezeggelijk blijkt, dat gezegde land beneden zomerpeil gelegen is.
Voorts is daarbij al verder opgemerkt, dat van de onderscheidene pompen, waardoor het water van deze landen in het Winschoterdiep wordt ontlast, één bepaald lek en afgedamd was en alzoo niet konde gebruikt worden, dat de toegangen naar andere in het algemeen onvoldoende waren en over de graving van sommige gedeelten kwestie was, en alzoo in het geheel niet wierden onderhouden, en men voornemens was deswege geregtelijk vervolging tegen zekeren Lindhorst te Helpman in te stellen, zodat de bezwaren der landgebruikers ten deele aan de natuurlijke lage ligging der landen en ten deele ook aan eigen schuld moeten worden toegeschreven.
Lager toch dan het zomerpeil, welken stand het water nu reeds sedert eenigen tijd heeft bereikt, kan in geen geval worden afgestroomd, vermits dan steeds van de zijde der scheepvaart gegronde klagten worden ingebragt, terwijl zich dezer dagen reeds meermalen de gevallen hebben voorgedaan, dat de schepen bij het gebrek aan water in het vaarwater aan den grond raken.
Ik meen derhalve op grond van het bovenstaande de vrijheid te mogen nemen onder den aandacht van u te brengen, of het wel geraden is om onbepaald geloof aan soortgelijke klagten der landgebruikers te hechten, althans daaraan zonder voorafgaand onderzoek en gebleken gegrondheid gevolg te geven, en tevens op te merken het wenschelijke der naarkoming van het verzochte in de resolutie van Heeren Gedeputeerde Staten dezer provincie dd 3 mei 1836, opzigtig de zorg, dat de landlieden reeds in het voorjaar hunne kadijken en verdere waterkeeringen behoorlijk in profiel onderhouden en hunne sloten en waterleidingen behoorlijk diep en schoonhouden.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

Brief 2 september 1846 aan de officier van justitie
Ik heb de eer onder geleide van de veldwachter dezer gemeente aan u op te zenden de persoon van Hinderkien Meijer door hem ten verzoeke van den landbouwer Poelma te Helpman in arrest genomen als beschuldigd van aardappelendieverij op diens land.
U ontvangt daarbij tevens de sommere verhoren en disposities van de genoemde Hinderkien Meijer en Lammert Poelma
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 113).

Groninger Courant, 18 november 1853
Ten overstaan van Mr.J.W. Quintus, Notaris te Groningen, zal, op MAANDAG den 12den December 1853, des avonds te 6 uur, ten Huize van den Kastelein J. van HEMMEN, te Harendermolen, ten verzoeke van L. POELMA, publiek worden verkocht—
Eene BOEREN BEHUIZING en SCHUUR, met de daarbij behoorende BOUW-, WEIDE- en HOOILANDEN, staande en gelegen te Onnen, Gemeente Haren, thans bij P. TAKENS in huur in gebruik, in 30 perceelen, nader bij Aanslagbiljetten te omschrijven.
Om te aanvaarden de Landerijen op Gregorie en de Gebouwen op den Isten Mei 1854.

Notulen burgemeester en wethouders, 23 december 1856
Tot opperbrandmeester voor de tijd van 3 jaren, ingaande heden, wordt aangewezen Lubbertus van Oosten.
Tot wijkmeester van de wijk A (dorp Haren), tevens brandmeester en eerste hoofdman van de nachtwacht: Jannes Horst met als plaatsvervanger Jan Jansen.
Tot wijkmeester wijk B (dorp Haren); J. Koops en plaatsvervanger L. Bolhuis.
Tot wijkmeester wijk C (Onnen): Joh. Breeman en plaatsvervanger H. Hindriks.
Tot wijkmeester wijk D (Dilgt en Hemmen): J. Brink en als plaatsvervanger Joh. Meijer.
Tot wijkmeester wijk E (Hoornschedijk): J. Nijdam en als plaatsvervanger B. van der Veen
Tot wijkmeester wijk F (Essen): Jan Hemmes en als plaatsvervanger J.K. van Hemmen
Tot wijkmeester wijk A (Helpman): R. Tonkens sr en als plaatsvervanger Joh. Blaauwpot.

© 2020 - E.M. van Koldam

Tot wijkmeester wijk B (Helpman): L. Poelma en als plaatsvervanger H. Kwant
Tot wijkmeester wijk C (Molenstreek en Euvelgunne): K. Bolhuis en als plaatsvervanger H. van Bruggen.
Tot wijkmeester wijk D (Den Hoorn): H. van Hemmen en als plaatsvervanger H. Oosterveld.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 35).

24 **Pieter Bazuin** (GH1812-201; MIL-290; L-00030), zoon van **Arend Lammerts Bazuin** en **Jantje Pieters Vos**, wonende te Helpman (Wijk B Helpman 13), is geboren aldaar, is gedoopt op woensdag 6 juni 1770 te Groningen, is overleden op dinsdag 12 mei 1857 te Helpman. Pieter werd 86 jaar, 11 maanden en 6 dagen.

25 **Jan Bekkering** ook genaamd Jan Bekker en Jan Beckering (GH1812-192), zoon van **Gerrit Jans Bekkering** en **Aaltien Lucas**, warmoezenier en moesker, wonende te Helpman, is geboren op zaterdag 8 mei 1745, is gedoopt op zondag 16 mei 1745 te Eelde, is overleden op dinsdag 17 september 1816 te Helpman. Jan werd 71 jaar, 4 maanden en 9 dagen.

Wordt vermeld in overzicht gezinshoofden 1812.

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 17 mei 1815
De nabestaanden van de minderjarige kinderen van Eisse Folkerts Hovinga te Kleinemeer en wijlen Geesje Jans, overleden 1 juli 1814, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Folkert Eisses, landbouwer te Haren, grootvader
- Jan Folkerts, arbeider te Haren, oom
- Willem Sesselaar, kuiper te Kalkwijk, neef
Aanwezig van moederszijde:
- Arend Jans, arbeider te Groningen, oom
- Johannes Reuriks, tuinier te Helpman, halve oom
- Jan Gerrits Bekkering, tuinier te Helpman, halve oom
Vader Eisse Folkerts Hovinga wordt bevestigd als voogd. Arend Jans wordt toeziend voogd.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 111, zaak 1815/70)

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 31 mei 1815
De nabestaanden van de minderjarige kinderen van Eisse Folkerts Hovinga te Kleinemeer en wijlen Geesje Jans, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Folkert Eisses, landbouwer te Haren, grootvader
- Folkert Eisses, arbeider te Haren, oom
- Willem Sesselaar, kuiper te Kalkwijk, neef
Aanwezig van moederszijde:
- Johannes Reuriks, tuinier te Helpman, halve oom
- Jan Gerrits Bekkering, tuinier te Helpman, halve oom
- Gerrit Bekkering, neef
Door de langdurige ziekte van zijn vrouw verkeerd Eisse Folkerts Hovinga nu in behoeftige omstandigheden, Hij moet zijn huishouding weer op orde brengen. Toeziend voogd Arend Jans vraagt toestemming om de vader bovenop de revenuen uit de goederen van de kinderen f.60,50 te mogen uitkeren. Dat bedrag heeft hij van Harm Schaap te Veendam ontvangen als opbrengst van een zilveren horloge met ketting. Hierin wordt ingestemd tot beter onderhoud en opvoeding van de kinderen.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 111, zaak 1815/82)

Jan trouwt (kerk) op donderdag 12 mei 1774 te Noorddijk op 29-jarige leeftijd met de 23-jarige **Grietje Arends**, dochter van **Arent Jans** en **Aaltien Berents**. Grietje is geboren te Groningen (buiten de Oosterpoort), is gedoopt op zondag 25 april 1751 aldaar, is overleden op maandag 11 september 1826 te Helpman. Grietje werd 75 jaar, 4 maanden en 17 dagen.

Van Jan en Grietje is een kind bekend:

1 **Gerrit Bekkering** (MIL-324), arbeider, wonende te Helpman (Wijk B Helpman 1), is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 29 januari 1792 te Groningen, is overleden op zondag 16 maart 1845 aldaar. Gerrit werd 53 jaar, 1 maand en 15 dagen.
Gerrit trouwt op vrijdag 16 juni 1826 te Haren op 34-jarige leeftijd met de 26-jarige **Hillechien Willems Kunst**. Hillechien is geboren op woensdag 21 augustus 1799 te Groningen, is overleden op zaterdag 20 november 1841 aldaar. Hillechien werd 42 jaar, 2 maanden en 30 dagen.

26 **Jan Willem Bening** (GH1812-247; MIL-221), zoon van **Willem Jans** en **Roelfien Hendriks**, kastelein, wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 2), is gedoopt op zondag 3 juni 1770 aldaar, is overleden op vrijdag 1 juni 1838 te Anloo. Jan werd 67 jaar, 11 maanden en 29 dagen.

Wordt in 1801 samen met zijn eerste vrouw Luuwke Wolters lidmaat van de kerk te Noordlaren.

Akte 29 september 1802
Jan Willems (Bening) en Louke Wolters, echtelieden te Noordlaren lenen f.200,- tegen 4% van de diaconie te Noordlaren.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1617, folio 176).

Boedelinventaris 27 april 1808
Boedelbeschrijving van de goederen nagelaten door Jan Willems (Bening) en zijn vrouw Louke (Luuwke) Wolters te Noordlaren. Vaste goederen ingevolge huwelijkscontract toebehorende aan Jan Willem: huis en hofje te Noordlaren en akker bouwland op de Noordlaarder es. Voordelige staat van de mandelige boedel: stuk hooiland te Kropswolde f.90,- en tilbare goederen, vee, inventaris etc. f.553,-. Totaal voordelige staat f.643,-. Nadelige staat: diverse obligaties en boedelschulden f.1.120,20. Saldo f.476,65 negatief. Toch neemt Jan Willems het op zich om zijn minderjarige dochter f.11,- te betalen als ze 18 jaar wordt.
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummers 1941 en 1980).

Uitspraak Gerecht van Selwerd en Sappemeer 22 louwmand (januari) 1810
Jan Willems (Bening) te Noordlaren zweert aan als toeziend voogd over de kinderen van Jan Koops bij wijlen Aaltje Willems in echte verwekt.
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 1982).

Akte 31 oktober 1815

Jan Willem Bening, kastelein te Noordlaren, leent f.100,- van de diakonie te Noordlaren. Voor de diakonie treden op Roelf Hoiting, landbouwer, Albert Sikkens, timmerman, beide te Noordlaren en Roelf Hammink op de Punt. Hoiting is de boekhoudend voogd. Bening geeft hypotheek op zijn huis en hof te Noordlaren, zwettende ten noorden aan de Kerkstraat, ten oosten de Boerweg, ten zuiden de Straat en ten westen Geert Nieboer, en op enige landerijen. Op deze goederen rust ook reeds een hypotheek voor een lening van de erven van wijlen Geert Timmerman groot f.350,- volgens stokleggingsbrief.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 17, acte 3)

Akte 1 november 1816
Jan Willems Bening verkoopt de behuizing Noordlaren B2, zijnde thans een herberg, aan Geert Nieboer, landbouwer te Noordlaren. De behuizing ligt op eigen grond met een hof daar achter. Zwettende ten noorden de Kerkstraat, ten oosten en ten zuiden de Boereweg en ten westen de koper zelf. De behuizing is door Jan Willems Bening aangeërfd van zijn ouders, Willem Jans Bening en Roelfien Hindriks Greving. De koopprijs bedraagt f.500,-. De helft wordt dadelijk betaald. De tweede helft volgt 1 november 1817. Verkoper krijgt daarvoor gereserveerde eigendom.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr. 62, acte 483)
Geert Nijboer wordt bij het huwelijk van Jan Willems Bening vermeld als neef.

Akte 11 december 1816
Publieke verkoop door Jan Willems Bening ten huize van hem zelf van 7 akkers bouw-, wei- en hooiland te Noordlaren.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr. 63, Akte 534)

Brief van 23 januari 1817 aan de officier van justitie te Groningen
De officier van justitie heeft de schout om advies gevraagd inzake het voornemen van Jan Willem Bening om te huwen met de zuster van zijn overleden vrouw. Voor dit huwelijk is op grond van het geldende Civiele Wetboek (vanaf 1838 art. 88 Burgerlijk Wetboek) toestemming nodig van de Koning. De schout deelt mee, dat betrokkenen gedurende zijn vorige huwelijk niet onbetamelijk met zijn aangehuwde zuster heeft geleefd en dat de wederzijdse verkering eerst bij de ontbinding van zijn laatste huwelijk is ontstaan. Voorts wordt vermeld, dat de oproep om persoonlijk bij de officier van justitie te verschijnen aan partijen is doorgegeven.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 99).

Brievenboek gemeente Haren 1817
Missive dd 27 januari 1817 van de Officier van Justitie waarin hij vraagt om advies over het verzoek van Jan Willem Bening te Noordlaren om dispensatie van art. 162 BW om een wettig huwelijk aan te kunnen gaan met Grietje Jans van Rhee, zijnde de zuster van zijn overleden vrouw. De gemeente antwoordt "dat het belang en de omstandigheden van de requestrant dringend vorderen, dat ontheffing wordt verleend van het verbod vervat in art. 162 BW". Op 15 mei 1817 vraagt de Officier van Justitie om nadere inlichtingen over Jan Bening en Grietje Jans (de ontheffing is dan echter al verleend bij KB van 28 april 1817).

Jan trouwt (kerk) op zondag 8 september 1799 te Noordlaren op 29-jarige leeftijd (1) met de 29-jarige **Luuwke Wolters**. Luuwke is gedoopt op zondag 17 juni 1770 te Eelde.

De vader van Luuwke is molenaar te Midlaren.

Van Jan en Luuwke zijn twee kinderen bekend:

1 **Willem Jans Bening** is geboren te Oudemolen, is gedoopt op zondag 19 oktober 1800 te Vries, is overleden voor 1808. Willem werd hoogstens 7 jaar, 2 maanden en 13 dagen.

2 **Roelfje Jans Bening** is gedoopt op zondag 17 juli 1803 te Noordlaren.

Jan trouwt (kerk) op zondag 22 mei 1808 te Noordlaren op 37-jarige leeftijd (2) met de 23-jarige **Annechien Jans**, dochter van **Jan Jans van Rhee** en **Hindrikje Geerts Poelma**. Annechien is geboren op woensdag 13 oktober 1784 te Midlaren, is gedoopt op zondag 17 oktober 1784 te Zuidlaren, is overleden in 1808 te Noordlaren. Annechien werd 24 jaar.

Van Jan en Annechien is een kind bekend:

3 **Willem Jans** is gedoopt op dinsdag 23 augustus 1808 te Noordlaren, is overleden in augustus 1808 (wordt in doopboek aangegeven als overleden)..

Jan trouwt op zondag 15 juni 1817 te Haren (Voor het huwelijk van Jan Willem Bening geeft de Koning (KB 22 april 1817, nr 81) schriftelijk permissie, omdat hij anders niet met zijn schoonzuster mag trouwen. Bij het huwelijk worden twee kinderen erkend: dochter Hindrikje en zoon Willem. De huwelijksgetuigen van Jan Willem Bening zijn: zijn zwager Jan Koops, landbouwer te Noordlaren en zijn neef Geert Nijboer, veekoper te Noordlaren. De huwelijksgetuigen van Grietje van Rhee zijn: buurman Albert Sikkens, landbouwer te Noordlaren en goede vriend Christoffer van Boekeren, kastelein te Haren). Op grond van KB moet de officier van de Burgerlijke Stand van het KB aantekening maken in zijn registers alsmede van de verklaring die verzoekers hem bij het huwelijk zouden mogen doen tot erkenning van het kind of van de kinderen, welke zij bij malkander voor hun huwelijk zouden mogen hebben verwekt, begerend wij dat die kinderen ten gevolge van dezelve verklaring en de daaropvolgende huwelijksverbintenis zullen worden gehouden voor behoorlijk gewettigd en ontheven van de vlek van schendige geboorte. (huwelijksgetuigen waren Christoffer van Boekeren (zie 32), Geert Nijboer (zie 186), Albert Sikkens (zie 231) en Jan Hindriks Koops (zie 153)) op 47-jarige leeftijd (3) met de 30-jarige **Grietje Jans van Rhee**, dochter van **Jan Jans van Rhee** en **Hindrikje Geerts Poelma**. Grietje, wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 2), is geboren op zaterdag 12 mei 1787 te Midlaren, is gedoopt op zondag 20 mei 1787 te Zuidlaren, is overleden op donderdag 21 juli 1836 te Anloo. Grietje werd 49 jaar, 2 maanden en 9 dagen.

Brief 16 mei 1817 aan de officier van justitie te Assen
Bericht over Grietje van Rhee in verband met het voorgenomen huwelijk met haar zwager Jan Willems Bening.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 99)

Van Jan en Grietje zijn vijf kinderen bekend:

4 **Hindrikje Bening**, wonende te Noordlaren, is geboren op donderdag 18 november 1813 (Wijk B Noordlaren 2) (erkend bij huwelijk op 15 juni 1817), is als geboren aangegeven op zaterdag 20 november 1813 te Haren (aangever geboorte was Albertien Wolters; getuigen aangifte geboorte waren Jan Hindriks Koops (zie 153) en Hindrik Geerts Timmer (zie 250)).

5 **Willem Bening**, wonende te Noordlaren en aldaar (Wijk B Noordlaren 27A), is geboren op zaterdag 10 februari 1816 aldaar (Wijk B Noordlaren 2) (erkend bij huwelijk op 15 juli 1817), is als geboren aangegeven op zaterdag 12 oktober 1816 te Haren (aangever geboorte was Albertien Wolters; getuigen aangifte geboorte waren Jan Hindriks Koops (zie 153) en Albert Sikkens (zie 231)), is

overleden op dinsdag 24 december 1901 te Zuidlaren. Willem werd 85 jaar, 10 maanden en 14 dagen.

Brief 27 oktober 1857 aan de officier van justitie
Bij dezen geef ik mij de eer het navolgende onder de aandacht van u te brengen en raad te verzoeken. De geboorteacte nr 10 van 1816 dezer gemeente vermeldt de geboorte op den 10 februari uit Grietje Jans van een kind genaamd Willem. De kantteekening zegt: “deze Willem is gewettigd bij huwelijksacte dd 15 juni 1817”.
De huwelijksacte van 15 juni 1817 vermeldt het huwelijk tusschen Jan Willems Beening en Grietje Jans van Rhee en de erkenning van een kind geboren 12 februari 1816, genaamd Willem.
De verschillen in de namen van de moeder en den bruid, tusschen de geboortedag genoemd in de geboorteacte en die vermeld in de huwelijksacte, doen mij huiverig zijn het verzochte geboorte extract van Willem Beening op te maken, alvorens van u te hebben vernomen, dat dit kan geschieden, zonder dat alvorens de verschillen zijn hersteld.
De aanwijzingen van u zullen mij in dezen van groote dienst zijn.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 124)

6 **Jan Bening** is geboren op woensdag 17 december 1817 te Anloo, is overleden op woensdag 18 oktober 1854 te Eext. Jan werd 36 jaar, 10 maanden en 1 dag.

7 **Hendrik Bening** is geboren op maandag 10 januari 1820 te Anloo, is overleden op maandag 31 maart 1873 te Eext. Hendrik werd 53 jaar, 2 maanden en 21 dagen.

8 **Roelfien Bening** is geboren op vrijdag 12 april 1822 te Anloo, is overleden op maandag 26 april 1824 te Eext. Roelfien werd 2 jaar en 14 dagen.

27 **Hindrik Berends** (GH1812-145; L-00044; L-00045cs), zoon van **Berend Jans** en **Geessien Hindriks**, wonende te Haren (Wijk C Onnen 22), is geboren op maandag 11 mei 1761 te Onnen, is gedoopt op woensdag 17 juni 1761 te Haren, is overleden op woensdag 7 december 1836 te Onnen. Hindrik werd 75 jaar, 6 maanden en 26 dagen.

Akte 11 augustus 1783
Hindrik Berends en zijn vrouw Aaltje Hindriks lenen f.200, tegen 4,5% van Wolter Papink.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1615, pagina 48)

Akte 21 februari 1785
Hindrik Berends en Aaltien Hindriks woonachtig te Onnen verpachten aan Roelf Brink en Aaltien Jans een stuk land te Onnen voor 24 jaar voor f.80,-.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1615, pagina 73)

Akte 28 april 1787
Hindrik Berends en Aaltijn Hindriks, echtelieden te Onnen, verklaren verpacht te hebben aan Roelf van Streun en Geesijn Oltcamps, echtelieden te Haren, drie matten hooiland ten oosten van Onnen aan het Drentse diep. De pacht is voor 24 jaar en de prijs is f.701,-.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1615, pagina 148).

Akte 28 april 1787
Hindrik Berends en Aaltijn Hindriks, echtelieden te Onnen, verklaren verpacht te hebben aan Jan Egberts en Lammegien Jans van Dalen, echtelieden te Onnen, een akker bouwland op de Onneres. De pacht is voor 24 jaar en de prijs is f.100,-.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1615, pagina 149).

Akte 28 april 1787
Hindrik Berends en Aaltijn Hindriks, echtelieden te Onnen, verklaren verpacht te hebben aan Roelef Brink en Aaltijn Jans, echtelieden te Onnen, drie matten hooiland te Onnen. De pacht is voor 24 jaar en de prijs is f.92,-.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1615, pagina 150).

Akte 28 april 1787
Hindrik Berends en Aaltijn Hindriks, echtelieden te Onnen, verklaren verpacht te hebben aan Hindrik Hindriks en Geertijn Tebbes, echtelieden te Onnen, een akker bouwland op de Onneres. De pacht is voor 24 jaar en de prijs is f.170,-.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1615, pagina 151).

Akte 28 april 1787
Hindrik Berends en Aaltijn Hindriks, echtelieden te Onnen, verklaren verkocht te hebben aan schulte Johannes Rummerink te Haren een stuk weideland in het Westerveld te Onnen voor de prijs van f.151,-
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1615, pagina 152).

Akte 28 april 1787
Hindrik Berends en Aaltijn Hindriks, echtelieden te Onnen, verklaren verkocht te hebben aan Freerk Everts en Lammegijn Bolhuis, echtelieden, wonende bij de Harendermolen een akker bouwland op de Onneres voor de prijs van f.40,-
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1615, pagina 153).

Akte 28 april 1787
Hindrik Berends en Aaltijn Hindriks, echtelieden te Onnen, verklaren verkocht te hebben aan Jan Harms Keijser en Hillegien Geeregts echtelieden, hun behuizing en hof te Onnen staande en gelegen, bestaande in een keuken en agterhuis, ten noorden de gezworene Jan Pouwels, ten oosten en ten zuiden de verkopers en ten westen de buireweg. Koopprijs f.375,-.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1615, pagina 153).

Akte 22 juni 1792
Reinder Pieters van Dammen en Jan Hindriks in kwaliteit wegens de kinderen van Jan Harms Keiser bij Willemtien Pieters in echte verwekt en Geert Jans Stel, Roelef Johannes en Hindrik Hindriks als diakenen van Haren verklaren verpacht te hebben voor 24 jaar aan Hindrik Hindriks en Geertien Tebbes, echtelieden te Onnen, een behuizing te Onnen, met als zwetten, ten noorden de kinderen van de gezworene Jan Pauwels, ten oosten en ten zuiden Hindriks Berends en ten westen de Buireweg. De prijs bedraagt f.380,-.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1616, folio 80).

Bevelschrift van het Gerecht van Selwerd en Sappemeer 27 juni 1808
Ten overstaan van den Baljuw door den Fiscaal dezer Jurisdictie gehoord Hindrik Berends woonachtig te Onnen onder Haren nopens een aanklagt tegen denzelven door de Jagtofficier van het derde district Departement Groningen ingezonden, dat hij zich schuldig

zou hebben gemaakt aan een overtreding van art.55 van het Reglement op de Jagt door op den 3 mei j.l. aan den ordinair Koninklijken Jager en Opziender der jagt en visserij in genoemd district een partij kievitseieren te koop aan te bieden, zonder te kunnen tonen daartoe speciaal consent van de opperjagermeester der Kroon te hebben bekomen, waarop door hem de beschuldiging erkend zijnde, de baljuw den zelven op zijn acquisement overeenkomstig gemeld artikel heeft gecondemneerd in de breuk van f.14,- en de kosten hier aangewend. Hebbende genoemde Hindrik Berends aangenomen die breuk binnen acht dagen aan den advocaat fiscaal te zullen voldoen.
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 2095).

Acte 21 augustus 1816
Proces verbaal van de verkoop van diverse landerijen te Onnen door Hindrik Berends en Aaltien Hindriks, echtelieden te Onnen.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr. 61, acte 401)

Akte 22 mei 1822
De erfgenamen en de weduwnaar van Aaltje Hindriks, overleden juli 1818 komen samen. Dit zijn Hindrik Berents de Oude (weduwnaar), Hindrik Berents de Jonge, Berent Berents en Jan Berents, alle landbouwers van beroep, wonende te Onnen. De waarde van de gezamenlijke boedel van Hindrik Berents de Oude en Aaltje Hindriks bedroeg f.1.692,-. De helft hiervan competeert aan Hindrik Berents de Oude. Voor elk kind is er een aandeel van f.282,-. Relevante punten uit de toescheiding van de vaste goederen:
* aan Hindrik Berents de Jonge wordt toe gescheiden een kamp land waar deszelfs huis op staat, groot twee mudden, zwettende ten noorden Hindrik Hindriks, ten oosten de Boereweg, ten zuiden Jan Berents en ten westen de Boereweg, gewaardeerd op f.171,-. Zijnde voorts bij de scheiding van dit perceel geconditioneerd, dat de bomen tusschen het huis van Hindrik Berents de Jonge en dat van Jan Berents gedurende het leven van Hindrik Berents de Oude aldaar zullen moeten blijven staan.
* aan Jan Berents wordt toe gescheiden een behuizing en hof, geteekend letter C nr 22 te Onnen, zwettende ten noorden Hindrik Berents de Jonge, ten zuiden Hindrik Breeman, ten oosten de Boereweg en ten westen Hindrik Berents, gewaardeerd op f.150,-
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 66, Akte 173)

Hindrik trouwt (kerk) op zondag 7 mei 1780 te Haren op 18-jarige leeftijd met de 32-jarige **Aaltien Hindriks**. Aaltien, wonende te Haren, is geboren in 1748 en afkomstig uit Westerbork, wonende Wijk C Onnen 22 te Haren, is overleden op zondag 5 juli 1818 te Onnen, is als overleden aangegeven op woensdag 8 juli 1818 te Haren (aangever overlijden was Hindrik Berends (zie 27); getuige aangifte overlijden was Antonie van Hemmen). Aaltien werd 70 jaar.

Akte 16 februari 1801 (geregistreerd 27 maart 1801)
Schulte Rummerink als gevolmachtigde van:
- Hindrik Claasen;
- Jans Hindriks en Lientijn, echtelieden;
- Hindrik Berends en Aaltijn Hindriks;
- Claas Hindriks en Janna Weijtes
Verkoopt aan Louwe Uges en Elsien Jans Bazuin de behuizing met de daaronder beklemde landerijen aan de Hoornschedijk onder Helpman . De jaarlijkse huur aan de eigenaar bedraagt f.50. De koopprijs bedraagt f.2.330,-.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1617, folio 127)

Akte 22 mei 1822
De erfgenamen en de weduwnaar van Aaltje Hindriks, overleden juli 1818 komen samen. Dit zijn Hindrik Berents de Oude (weduwnaar), Hindrik Berents de Jonge, Berent Berents en Jan Berents, alle landbouwers van beroep, wonende te Onnen. De waarde van de gezamenlijke boedel van Hindrik Berents de Oude en Aaltje Hindriks bedroeg f.1.692,-. De helft hiervan competeert aan Hindrik Berents de Oude. Voor elk kind is er een aandeel van f.282,-. Relevante punten uit de toescheiding van de vaste goederen:
* aan Hindrik Berents de Jonge wordt toe gescheiden een kamp land waar deszelfs huis op staat, groot twee mudden, zwettende ten noorden Hindrik Hindriks, ten oosten de Boereweg, ten zuiden Jan Berents en ten westen de Boereweg, gewaardeerd op f.171,-. Zijnde voorts bij de scheiding van dit perceel geconditioneerd, dat de bomen tusschen het huis van Hindrik Berents de Jonge en dat van Jan Berents gedurende het leven van Hindrik Berents de Oude aldaar zullen moeten blijven staan.
* aan Jan Berents wordt toe gescheiden een behuizing en hof, geteekend letter C nr 22 te Onnen, zwettende ten noorden Hindrik Berents de Jonge, ten zuiden Hindrik Breeman, ten oosten de Boereweg en ten westen Hindrik Berents, gewaardeerd op f.150,-
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 66, Akte 173)

Van Hindrik en Aaltien zijn drie kinderen bekend:

1 **Hendrik Berends de Jonge** (MIL-142; L-00046), wonende te Haren (Wijk C Onnen 35), aldaar (Wijk C Onnen 30), aldaar (Wijk C Onnen 34) en aldaar (Wijk C Onnen 40), is geboren te Onnen, is gedoopt op zondag 17 november 1782 te Haren, is overleden op donderdag 6 december 1860 te Onnen. Hendrik werd 78 jaar en 19 dagen.

Woonde in 1830 met zijn vrouw en zes kinderen op het adres Haren Wijk C Nr 34 Onnen.

Akte 22 mei 1822
De erfgenamen en de weduwnaar van Aaltje Hindriks, overleden juli 1818 komen samen. Dit zijn Hindrik Berents de Oude (weduwnaar), Hindrik Berents de Jonge, Berent Berents en Jan Berents, alle landbouwers van beroep, wonende te Onnen. De waarde van de gezamenlijke boedel van Hindrik Berents de Oude en Aaltje Hindriks bedroeg f.1.692,-. De helft hiervan competeert aan Hindrik Berents de Oude. Voor elk kind is er een aandeel van f.282,-. Relevante punten uit de toescheiding van de vaste goederen:
* aan Hindrik Berents de Jonge wordt toe gescheiden een kamp land waar deszelfs huis op staat, groot twee mudden, zwettende ten noorden Hindrik Hindriks, ten oosten de Boereweg, ten zuiden Jan Berents en ten westen de Boereweg, gewaardeerd op f.171,-. Zijnde voorts bij de scheiding van dit perceel geconditioneerd, dat de bomen tusschen het huis van Hindrik Berents de Jonge en dat van Jan Berents gedurende het leven van Hindrik Berents de Oude aldaar zullen moeten blijven staan.
* aan Jan Berents wordt toe gescheiden een behuizing en hof, geteekend letter C nr 22 te Onnen, zwettende ten noorden Hindrik Berents de Jonge, ten zuiden Hindrik Breeman, ten oosten de Boereweg en ten westen Hindrik Berents, gewaardeerd op f.150,-
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 66, Akte 173)

Akte 7 juni 1822
Hindrik Berends de Jonge verklaart ter leen ontvangen te hebben van de heer Jean Vetter en mevrouw Constantia Geertruida Vetter, geboren Nobel, ehelieden, wonende in de Oude Ebbingestraat te Groningen, f.300,- tegen 4%. Hindrik Berends verleend hypotheek op zijn eigendommen te Onnen, waaronder een kamp land waar deszelfs huis op staat, groot twee mudden, zwettende ten noorden Hindrik Hindriks, ten oosten de Boereweg, ten zuiden Jan Berents en ten westen de Onneresche.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 66, Akte 191)

Brief 23 november 1828 van Hindrik Berends en Harm Smeenk
Brengen ter kennis van den heer burgemeester der gemeente Haren, Hindrik Berends [Hendrik Berends de Jonge] en Harm Smeenk, beide woonende te Onnen, dat in den vond van den 23 november 1828 te acht uur hunne zoons met name Willem en Jan, op eene moorddadige wijze zijn aangevallen en door middel van een tebhaak of hooihaak aan het hoofd gewond door Lukas Brink, koopman of winkelier te Onnen, nadat gemelde hunne zoons met meer ander gezelschap, zijnde Pieter Takens, Hendrik Tebbes, Hindrik Hindriks en Hinderikus Hornhuis bij genoemde Lucas Brink, welke tevens ook tapper zijnde, een borrel hadden gedronken, waren zij bij het weggaan door deszelfs tuin gegaan, en geen erg voor enig onheil vermoedende, was Lukas Brink hen tegemoet komen loopen met een tep of hooihaak in de hand, en had genoemde Willem, zoon van Hindrik Berends daarmede een slag op zijn hoofd gegeven, waardoor hij was neergevallen, en vervolgens zich naar Jan, zoon van voornoemde Harm Smeenk kerende, had derzelve insgelijks een slag op zijn hoofd gegeven, invoege dat dadelijk het bloed uit de wonden was komen loopen, zoodat meergemelde Willem niet instaat zijnde om te kunnen gaan diir genoemde Hinderikus Hornhuis naar een hooihoop was geleid, van waar hij na eenigszins weer bij zich zelven te zijn gekomen, met gemelde Jan, zoon van Harm Smeenk, naar huis was gegaan, en alzoo beide bebloed en gewond door hun ouders ontvangen.
Klagers verzoeken den heer Burgemeester om deze zaak overeenkomstig de wetten des regts te willen poursuiveren ten einde aan hunne kinderen voldoening geschiede voor het aan hun bedreven feit.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 61)

Proces verbaal 27 november 1828
Op heden 27 november 1828 des avonds te zes uren is voor mij, burgemeester van Haren, verschenen, als daartoe geroepen zijnde, de persoon Willem Berends, oud 13 jaren, zonder beroep, woonachtig bij zijnen vader Hindrik Berends jr. te Onnen, vermeld in de aanklagte aan mij gedaan van den 23 dezer. Dewelke op de aan hem gedane vragen heeft verklaard.
Dat hij laatstleden zondag den 23 dezer op het pad bij het huis van Lukas Brink was geweest en toen in het vervolg ongeveer om acht uren met Jan Smeenk in het huis van Lukas Brink, dewelke ook winkelier en tapper was, was gegaan en voor een stuiver jenever had gekocht.
Dat zij vervolgens weder uit het huis waren gegaan, en achter in de tuin van Lukas Brink eenige jongens genaamd Pieter Takens, Hindrik Hindriks, Hindrik Tebbe Hindriks en Hinderikus Hornhuis waren gevolgd.
Terwijl zij daar eenige tijd geweest waren wilden zij weder naar huis gaan, langs het pad, hetwelk bij langs de tuin van Lukas Brink waren gegaan, en voornoemde Lukas Brink hem was tegen gekomen en hem met een stok aan het hoofd had geslagen, zoodat hij comparant naar de heg was ingevallen.
Dat in het vervolg Hinderikus Hornhuis hem in een hooibult had gedragen, doch waarvan hij comparant niets wist.
Dat hij in het vervolg naar huis was gedragen, doch van pijn niets van wist. Verder verklaart comparant geene knollen of cichoreiwortelen in handen gehad te hebben, hetwelk Lukas Brink ingegeven heeft.
Verklarende verder voornoemde comparant, dat de vier jongens genaamd Pieter Takens, Hindrik Hindriks, Hindrik Tebbe Hindriks en Hinderikus Hornhuis gezien hadden, dat Lukas Brink hem geslagen had.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 61)

Proces verbaal 27 november 1828
Op heden 27 november 1828 des avonds te zes uren is voor mij, burgemeester van de gemeente Haren, verschenen, als geroepen zijnde ingevolge aanklagte aan mij gedaan den 23 dezer, Jan Smeenk, oud 17 jaren, zonder beroep, geboren te Roden en wonende te Onnen, gemeente Haren, bij zijn vader Harm Smeenk, dewelke op de aan hem gedane vragen het navolgende heeft verklaard.
Dat hij laatstleden zondagavond den 23 dezer des avonds ongeveer acht uren in het huis van den kastelein en winkelier Lukas Brink was geweest, en had met Hindrik [bedoeld zal zijn Willem] Berends, zoon van Hindrik Berends jr. een glas jenever gekocht.
Dat zij vervolgens uit het huis waren gegaan naar het pad en achter het huis van Lukas Brink (voornoemd) waren gegaan en bij twee jongens Hermannus Brink en Albert Sjaneker hadden staan te praten en nog enige andere jongens.
Dat de andere jongens vervolgens waren weg gegaan, als zijnde genaamd Pieter Takens, Hindrik Hindriks, Hindrik Tebbe Hindriks en Hinderikus Hornhuis, en hij, comparant, hun was gevolgd met Willem Berends.
Dat toen hij enige treden verder gekomen was, gezien had, dat iemand Willem Berends geslagen had, doch eerst niet had gezien wien het was. Waarop diegene naar hem comparant was toegekomen en gevraagd had “wat doet gij in mijn hof”. Waarop comparant, dien nu spoedig gezien had, dat het Lukas Brink was, gezegd had “hier behoef ik u niet om te vragen, dit pad staat vrij”. Waarop Lukas Brink hem dadelijk twee slagen met de tep of hooihaak had gegeve, een op de rug en de andere op het hoofd. Dat hij toen op order van Lukas Brink uit de tuin was gegaan en naar het huis van zijne ouders.
Verder verklaart comparant, dat hij geen cichoreiwortel of knol in hand heeft gehad en ook niet gezien heeft wie de steenen voor de deur van Lukas Brink heeft opgestapeld.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 61)

Proces verbaal 28 november 1828
Op heden 28 november 1828 des avonds te zes uren is voor mij, burgemeester van de gemeente Haren, als geroepen zijnde, verschenen de persoon Hinderikus Hornhuis, oud 16 jaren, zonder beroep, geboren en wonende te Onnen, gemeente Haren, dewelke op de aan hem gedane vragen het navolgende heeft verklaard.
Dat hij laatstleden zondagavond den 23 dezer, wel op het pad bij het huis van Lukas Brink heeft geweest, en ook wel heeft gehoord het gekerm van de jongens Jan Smeenk en Willem Berends, doch niet kan zeggen wie hun geslagen of mishandeld heeft.
Dat Willem Berends in het vervolg naar hem was komen toeloopen en tegen hem comparant had gezegd, dat hij zoo duizelig was, waarop hij comparant was weg gegaan.
Verder verklaart comparant van deze zaak niets van te weten.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 61)

Proces verbaal 28 november 1828
Op heden 28 november 1828 des avonds te zes uren is voor mij, burgemeester van de gemeente Haren, als geroepen zijnde, verschenen de persoon Hindrik Tebbes Hindriks, oud 17 jaren, zonder beroep, geboren en wonende te Onnen, gemeente Haren, dewelke op de aan hem gedane vragen het navolgende heeft verklaard.
Dat hij laatstleden zondagavond den 23 dezer, wel op het pad bij het huis van Lukas Brink heeft geweest, en ook wel heeft gehoord het geschreeuw en gekerm van de jongens Jan Smeenk en Willem Berends, doch niet heeft gezien wie deze voornoemde jongens geslagen of mishandeld heeft.
Dat hij wel in het vervolg had gezien dat Jan Smeenk een bloederig hoofd had, doch verder verklaart comparant van nergens omtrent deze zaak betreffende te weten.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 61)

Proces verbaal 28 november 1828
Op heden 28 november 1828 des avonds te zes uren is voor mij, burgemeester van de gemeente Haren, als geroepen zijnde, verschenen de persoon Hindrik Hindriks, oud 18 jaren, van beroep boerenknecht, geboren en wonende te Onnen, gemeente Haren, dewelke op de aan hem gedane vragen het navolgende heeft verklaard.
Dat hij laatstleden zondagavond den 23 dezer, wel op het pad bij het huis van Lukas Brink heeft geweest, en ook wel heeft

© 2020 - E.M. van Koldam

gehoord het geschreeuw en gekerm van de jongens Jan Smeenk en Willem Berends, doch niet heeft gezien of zij zijn geslagen, dan wie heeft geslagen, doch dat heet eerste geval wel zal plaats gehad hebben, aangezien de voornoemde jongens, de eene bebloed en de andere een bult op het hoofd ontvangen had.
Verklarende comparant verder van deze zaak niets te weten.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 61)

Proces verbaal 28 november 1828
Op heden 28 november 1828 des avonds te zes uren is voor mij, burgemeester van de gemeente Haren, als geroepen zijnde, verschenen de persoon Pieter Takens, oud 21 jaren, zonder beroep, geboren en wonende te Haren, hebbende aan zijne verpligting ten aanzien van de wet op de Nationale Militie voldaan, dewelke op de aan hem gedane vragen het navolgende heeft verklaard.
Dat hij laatstleden zondagavond den 23 dezer, wel op het pad bij het huis van Lukas Brink heeft geweest, doch niet kan zeggen of de jongens Jan Smeenk en Willem Berends zijn geslagen en ook niet wie hun geslagen heeft.
Echter zal het eerste geval wel plaats gehad hebben, want hij comparant had gezien, dat Jan Smeenk bebloed, en Willem Berends en bult op het hoofd gehad hadden.
Verklarende comparant verder van deze zaak niets te weten..
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 61)

Verklaring 4 december 1828
Wij ondergetekenden Hindrik Berend, junior, en Harm Smeenk, beide wonende te Onnen, verklaren bij dezen, dat de klagte op den 23 november 1828 aan de heer burgemeester van de gemeente Haren ingediend betrekkelijk de mishandeling van Lukas Brink aan onze zoons is van nul en geenerlei waarde en verzoeken dus om de genoemde klagte in te trekken.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 61)

Brief 3 augustus 1830 van de gouverneur
Naar aanleiding ener missive van den Heer Administrateur voorde gevangenissen en het armenwezen van den 23 juli jl., zende ik u hiernevens een extract uit den staat van slagtoffers van onvoorziene rampen over het jaar 1829, aan welke door den Minister van Binnenlandsche Zaken bij resolutie van 29 juni 1830 onderstand is verleend uit het gedeelte van het fonds voor kwade posten, ter beschikking gesteld aan het departement van Binnenlandsche zaken.
Zoodra de ordonnanciën van betaling voor den verleende onderstand zullen zijn opgemaakt, zal ik u dezelve, ter fine van uitreiking, doen toekomen.
Ik verzoek u om de belanghebbenden met de door de Minister te hunnen opzigte genomen resolutie bekend te doen maken.
Voorts moet ik u nog informeren, dat aan de personen, wier verliezen beneden de f.100,- gaan, overeenkomstig het aangenomen beginsel tot het erlangen van onderstand uit gemeld fonds, in geen aanslag kunnen worden gebragt.
De Heer Administrateur voornoemd heeft doen opmerken, dat de onderstand, welke het den Koning heeft behaagd, bij besluit van 4 maart 1830 aan de hulpbehoevende landbouwers in dit gewest toe te kennen, die door den mislukten oogst van 1828 minder dan f.100,- verlies geleden hebben, als een bijzonder gunstbewijs moet aangemerkt worden en van geene toepassing hoegenaamd voor het vervolg kan zijn.
Ik zende u dienvolgens de ingezondene stukken daarvan terug.
** Bijlage: Extract uit de Staat der Slagtoffers van onvoorziene rampen gedurende 1829, aan welke onderstand wordt verleende uit het gedeelte van het fonds voor kwade posten, ter beschikking staande van het departement van Binnenlandsche Zaken over 1828 en 1829.
[Bij de slachtoffers in de gemeente Haren bestaat de aard der verliezen in alle gevallen uit het verlies van veldvruchten; in de onderstaande weergave worden vermeld: de naam, bedrag der verliezen en bedrag van den verleenden onderstand]
H. Smeenk [Harm Jans Smeenk], f.123,-, f.15,375;
J.H. Oosterveld [Jan Hendriks Oosterveld], f.115,-, f.14,375;
Berend Konraads [Beerent Conraats Tonnis], f.168,-, f.21,-;
Tebbe Hindriks [Tebbe Hendriks], f.101,-, f.12,625;
H.B. Hoeks [Hendrik Berends Hoeks], f.130,-, f.16,25;
H.J. Horst [Hinderk Jacobs Horst], f.113,-, f.14,125;
Jan Jacobs, f.120,-, f.15,-;
Jannes Vedder [Jannes Gerrits Vedder], f.150,-, f.18,75;
Jan Adolfs, f.145,-, f.18,125;
H. van der Es [Hinderks Hinderks van der Es], f.104,-, f.13,-;
H. Berends de Jonge [Hendrik Berends de Jonge], f.114,-, f.14,25;
Jochum Alberts, f.181,-, f.22,625;
Hindrik A. Kooi [Hendrik Albers Kooi], f.101,-, f.12,625;
Abel Brink [Abel Jans Brink], f.100,-, f.12,50;
Jelke Vos [Jelke Roelfs Vos], f.133,-, f.16.625;
Jan Kooi, f.168,-, f.21,-;
J.D. Hekman [Jan Derks Hekman], f.157,-, f.19,625;
Jan Thijs [Jan Roelofs Thijs], f.161,-, f.20,125;
Jan Jans van Diep [Jan Jans Sipkema], f.122,-, f.15,25.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 63)

Notulen van de vergadering van de gemeenteraad, woensdag 4 augustus 1830
Er heeft een veeziekte geheerst. De Gouverneur des Konings verzoekt nu opgave te doen van de personen die als gevolg van het verlies van vee in hulpbehoevende omstandigheden zijn geraakt, "zodanig dat zij zonder menschlievende hulp geen vee weder magtig kunnen worden". De volgende lijst wordt vastgesteld:
H. Berends Jr, Onnen 3 runderen, waarde f.100,-
K. Eisses, Onnen, 5 runderen, waarde f.125,-
D. v.d. Veen, Hoornschedijk, 1 rund, waarde f.50,-
B. Berends, Onnen, 4 runderen, waarde f.100,-
W. Alderts, Onnen, 1 rund, waarde f.45,-
E. Bakker, Onnen, 1 rund, waarde f.45,-
A. Brink, Onnen, 2 runderen en vier schapen, waarde f.65,-
J. Kooi, Glimmen, 5 runderen, waarde f.125,-
H. Pauwels, Onnen, 6 runderen, waarde f.105,-
G. Luiken, Onnen, 2 runderen, waarde f.70,-
H. Smeenk, Onnen, 6 runderen en 2 schapen, waarde f.120,-
H.B. Hoeks, Onnen, 5 runderen en 2 schapen, waarde f.100,-
L. Smid, Haren, 2 runderen en 2 schapen, waarde f.80,-
L. Eising, Onnen, 2 runderen, waarde f.75,-
Wed. J. Jochums, Haren, 2 runderen, waarde f.85,-

© 2020 - E.M. van Koldam

R. Brink, Onnen, 1 rund, waarde f.25,-
J. Alberts, Onnen, 3 runderen, waarde f.100,-
H. Kooi, Onnen, 1 rund, waarde f.25,-
P. Molema, Noordlaren, 2 runderen, waarde f.80,-
Wed. H. Bouwkamp, Noordlaren, 1 rund, waarde f.35,-
S. Evenhuis, Haren, 1 rund, waarde f.40,-
Wed. Engbert Jans, Haren, 1 rund, waarde f.55,-
J. Rueriks, Helpman, 1 rund, waarde f.45,-
J. Sipkes, Waterhuizen, 3 runderen en 6 schapen, waarde f.90,-.

Brief 7 november 1832 aan de burgemeester van Hoogezand
De dijkschouwers te Onnen binnen deze gemeente hebben mij ter hand gesteld een proces verbaal wegens onwilligheid van zekeren Hindrik Berends de Jonge, aldaar woonachtig, in het gezamenlijk werken der boeren aan de verbetering der schouwbare objecten. Deze persoon is blijkens het proces verbaal in alles weigerachtig, en wil in het geheel niet mede werken aan het verbeteren der wegen, enz. waartoe hij volgens de aldaar ten dele nog vigerende boerwillekeuren, zijnde van het jaar 1708 en later van 1795, mede is verpligt.
Om alle hinderpalen en onwilligheid xxxxx in het vervolg voor te komen, heb ik de eer het voormelde proces verbaal hiernevens aan u te zenden met verzoeke dat stuk naar behoren te willen doen handhaven teneinde de dijkschouwers te Onnen meer gesterkt mogen worden in het uitvoeren hunner verpligtingen en de nalatige en onwettige tot zijn pligt wordt gebragt.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 105; waarom de brief wordt gezonden aan de burgemeester van Hoogezand is mij niet duidelijk)

Hendrik was gehuwd met **Janna Bazuin**, zie 22.1.

2 **Berend Berends** (MIL-113; L-00040; L-00041cs), landbouwer, wonende te Haren (Wijk C Onnen 4), aldaar (Wijk C Onnen 29), aldaar (Wijk C Onnen 28) en aldaar, is geboren te Onnen, is gedoopt op zondag 6 februari 1785 te Haren, wonende Wijk C Onnen 28 aldaar, is overleden op maandag 2 augustus 1841 te Onnen. Berend werd 56 jaar, 5 maanden en 27 dagen.

Woonde in 1830 met zijn vrouw en vijf kinderen op het adres Haren Wijk C Nr 28 Onnen.

Akte 23 december 1819
Openbare verkoop bij Christoffer van Boekeren op 23 december 1819 ten verzoeke van:
1. Aaltien Ebbing, getrouwd met Jan Pathuis, te Haren;
2 tm 3.
4. Ebbing Ebbings te Onnen;
5 tm 6
7. Jeigien Gelmers, getrouwd met Antoni van Hemmen, te Onnen;
De eerste zes voor 1/7 en de comparanten zeven tm negen samen voor 1/7 erfgenamen van wijlen Hindrik Ebbing en Harmtien Heiting, in leven echtelieden te Onnen en aldaar overleden in 1812 en 1813.
De te verkopen vaste goederen zijn:
50. de behuizing C 28 te Onnen met een halve tuin, zwettende ten noorden aan het volgende perceel, ten oosten aan het Pad, ten zuiden aan Tebbe Hindriks en ten westen aan de Boereweg;
51. de behuizing C 29 te Onnen met een halve tuin, zwettende ten noorden aan de Steeg, ten oosten aan het Pad, ten zuiden aan het vorige perceel en ten westen aan de weg;
Perceel 50: Berend Berends, arbeider te Onnen, mede namens zijn vrouw Fennegien Jans, voor f.515,-;
Perceel 51: Klaas Mannes, arbeider te Onnen, mede namens zijn vrouw Roelina Pauwels, voor f.510,-;
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr.93, Akte 527)

Notulen van de vergadering van de gemeenteraad, woensdag 4 augustus 1830
Er heeft een veeziekte geheerst. De Gouverneur des Konings verzoekt nu opgave te doen van de personen die als gevolg van het verlies van vee in hulpbehoevende omstandigheden zijn geraakt, "zodanig dat zij zonder menschlievende hulp geen vee weder magtig kunnen worden". De volgende lijst wordt vastgesteld:
H. Berends Jr, Onnen, 3 runderen, waarde f.100,-
K. Eisses, Onnen, 5 runderen, waarde f.125,-
D. v.d. Veen, Hoornschedijk, 1 rund, waarde f.50,-
B. Berends, Onnen, 4 runderen, waarde f.100,-
W. Alderts, Onnen, 1 rund, waarde f.45,-
E. Bakker, Onnen, 1 rund, waarde f.45,-
A. Brink, Onnen, 2 runderen en vier schapen, waarde f.65,-
J. Kooi, Glimmen, 5 runderen, waarde f.125,-
H. Pauwels, Onnen, 6 runderen, waarde f.105,-
G. Luiken, Onnen, 2 runderen, waarde f.70,-
H. Smeenk, Onnen, 6 runderen en 2 schapen, waarde f.120,-
H.B. Hoeks, Onnen, 5 runderen en 2 schapen, waarde f.100,-
L. Smid, Haren, 2 runderen en 2 schapen, waarde f.80,-
L. Eising, Onnen, 2 runderen, waarde f.75,-
Wed. J. Jochums, Haren, 2 runderen, waarde f.85,-
R. Brink, Onnen, 1 rund, waarde f.25,-
J. Alberts, Onnen, 3 runderen, waarde f.100,-
H. Kooi, Onnen, 1 rund, waarde f.25,-
P. Molema, Noordlaren, 2 runderen, waarde f.80,-
Wed. H. Bouwkamp, Noordlaren, 1 rund, waarde f.35,-
S. Evenhuis, Haren, 1 rund, waarde f.40,-
Wed. Engbert Jans, Haren, 1 rund, waarde f.55,-
J. Rueriks, Helpman, 1 rund, waarde f.45,-
J. Sipkes, Waterhuizen, 3 runderen en 6 schapen, waarde f.90,-.

Berend trouwt op zondag 9 april 1815 te Haren op 30-jarige leeftijd met de 23-jarige **Fennegien Oosterveld** ook genaamd Fennegien Jans Oosterveld, dochter van **Jan Lucas Oosterveld (198)** en **Jantje Jans**. Fennegien, wonende te Haren (Wijk C Onnen 29), aldaar (Wijk C Onnen 28) en aldaar (Wijk C Onnen 48), is gedoopt op zondag 5 februari 1792 aldaar, is overleden op maandag 6 januari 1862 te Onnen. Fennegien werd 69 jaar, 11 maanden en 1 dag.

3 **Jan Berends** is geboren te Onnen, is gedoopt op zondag 14 januari 1787 aldaar, zie 28.

© 2020 - E.M. van Koldam

28 **Jan Berends** (GH1812-146, MIL-141; L-00042; L-00963), zoon van **Hindrik Berends (27)** en **Aaltien Hindriks**, landbouwer, wonende te Haren (Wijk C Onnen 22) en aldaar, is geboren te Onnen, is gedoopt op zondag 14 januari 1787 aldaar, wonende Wijk C Onnen 33 te Haren, is overleden op woensdag 13 februari 1850 te Onnen. Jan werd 63 jaar en 30 dagen.

Woont in 1830 samen met zijn vrouw, zes kinderen en zijn vader op het adres Haren Wijk C Nr 22 Onnen.

Akte 22 mei 1822
De erfgenamen en de weduwnaar van Aaltje Hindriks, overleden juli 1818 komen samen. Dit zijn Hindrik Berents de Oude (weduwnaar), Hindrik Berents de Jonge, Berent Berents en Jan Berents, alle landbouwers van beroep, wonende te Onnen. De waarde van de gezamenlijke boedel van Hindrik Berents de Oude en Aaltje Hindriks bedroeg f.1.692,-. De helft hiervan competeert aan Hindrik Berents de Oude. Voor elk kind is er een aandeel van f.282,-. Relevante punten uit de toescheiding van de vaste goederen:
* aan Hindrik Berents de Jonge wordt toe gescheiden een kamp land waar deszelfs huis op staat, groot twee mudden, zwettende ten noorden Hindrik Hindriks, ten oosten de Boereweg, ten zuiden Jan Berents en ten westen de Boereweg, gewaardeerd op f.171,-. Zijnde voorts bij de scheiding van dit perceel geconditioneerd, dat de bomen tusschen het huis van Hindrik Berents de Jonge en dat van Jan Berents gedurende het leven van Hindrik Berents de Oude aldaar zullen moeten blijven staan.
* aan Jan Berents wordt toe gescheiden een behuizing en hof, geteekend letter C nr 22 te Onnen, zwettende ten noorden Hindrik Berents de Jonge, ten zuiden Hindrik Breeman, ten oosten de Boereweg en ten westen Hindrik Berents, gewaardeerd op f.150,-
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 66, Akte 173)

Notulen van de vergadering van de gemeenteraad, woensdag 4 augustus 1830
Er heeft een veeziekte geheerst. De Gouverneur des Konings verzoekt nu opgave te doen van de personen die als gevolg van het verlies van vee in hulpbehoevende omstandigheden zijn geraakt, "zodanig dat zij zonder menschlievende hulp geen vee weder magtig kunnen worden". De volgende lijst wordt vastgesteld:
H. Berends Jr, Onnen, 3 runderen, waarde f.100,-
K. Eisses, Onnen, 5 runderen, waarde f.125,-
D. v.d. Veen, Hoornschedijk, 1 rund, waarde f.50,-
B. Berends, Onnen, 4 runderen, waarde f.100,-
J. Berends, Onnen, 7 runderen, waarde f.140,-
W. Alderts, Onnen, 1 rund, waarde f.45,-
E. Bakker, Onnen, 1 rund, waarde f.45,-
A. Brink, Onnen, 2 runderen en vier schapen, waarde f.65,-
J. Kooi, Glimmen, 5 runderen, waarde f.125,-
H. Pauwels, Onnen, 6 runderen, waarde f.105,-
G. Luiken, Onnen, 2 runderen, waarde f.70,-
H. Smeenk, Onnen, 6 runderen en 2 schapen, waarde f.120,-
H.B. Hoeks, Onnen, 5 runderen en 2 schapen, waarde f.100,-
L. Smid, Haren, 2 runderen en 2 schapen, waarde f.80,-
L. Eising, Onnen, 2 runderen, waarde f.75,-
Wed. J. Jochums, Haren, 2 runderen, waarde f.85,-
R. Brink, Onnen, 1 rund, waarde f.25,-
J. Alberts, Onnen, 3 runderen, waarde f.100,-
H. Kooi, Onnen, 1 rund, waarde f.25,-
P. Molema, Noordlaren, 2 runderen, waarde f.80,-
Wed. H. Bouwkamp, Noordlaren, 1 rund, waarde f.35,-
S. Evenhuis, Haren, 1 rund, waarde f.40,-
Wed. Engbert Jans, Haren, 1 rund, waarde f.55,-
J. Rueriks, Helpman, 1 rund, waarde f.45,-
J. Sipkes, Waterhuizen, 3 runderen en 6 schapen, waarde f.90,-.

Jan trouwt op zaterdag 30 oktober 1819 te Haren op 32-jarige leeftijd met de 20-jarige **Derkje Jans Nijboer**, dochter van **Jannes Alberts Nieboer** en **Grietje Derks Hulsebos**. Derkje, wonende te Haren (Wijk C Onnen 22) en aldaar (Wijk C Onnen 33), is gedoopt op zondag 31 maart 1799 aldaar, is overleden op woensdag 4 februari 1880 te Onnen. Derkje werd 80 jaar, 10 maanden en 4 dagen.

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 28 oktober 1819
De nabestaanden en goede vrienden van Derkien Jans Nijboer, minderjarige dochter Jannes Alberts Nijboer en Grietje Derks Hulzebos, beide woonachtig te Groningen en aldaar overleden, komen samen. Derkien woont als dienstmaagd bij Hindrik Berents te Onnen en is thans ruim 20 jaar. Zij is voornemens in het huwelijk te treden met Jan Berends, landbouwer te Onnen. De nabestaanden en vrienden moeten daarover beslissen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Jan Sluirman, kleermaker te Haren, aangehuwde oom
- Albert Hoving, timmerman te Haren, neef
- Egbert Bakker, slagter te Onnen, neef
Aanwezig van moederszijde:
- Hindrik Jan Breman, landbouwer te Onnen, goede vriend
- Hindrik Jacobs, landbouwer te Onnen, goede vriend
- Albert de Vries, winkelier te Groningen, gehuwde broer
De gevraagde toestemming voor het huwelijk wordt verleend.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 112, zaak 1819/162)

Van Jan en Derkje zijn elf kinderen bekend:

1 **Hendrik Berends** ook genaamd Hinderk Berends (L-01565; L-02521), dienstknecht, wonende te Haren (Wijk C Onnen 22), is geboren op donderdag 27 januari 1820 te Onnen, is overleden op vrijdag 1 oktober 1897 aldaar. Hendrik werd 77 jaar, 8 maanden en 4 dagen.
Hendrik trouwt op zaterdag 7 mei 1859 te Haren op 39-jarige leeftijd met de 23-jarige **Aaltien Albartus** ook genaamd Aaltien Albertus, dochter van **Albert Albartus (8.2)** en **Jantje Blom**. Aaltien, wonende te Haren (Wijk D Klaverblad 15) en aldaar (Wijk D Hemmen 17), is geboren op maandag 21 december 1835 te Paterswolde, is overleden op vrijdag 19 februari 1909 te Onnen. Aaltien werd 73 jaar, 1 maand en 29 dagen.

2 **Grietje Berends** (L-02905), wonende te Haren (Wijk C Onnen 22) en aldaar, is geboren op maandag 10 september 1821 te Onnen, is overleden op maandag 12 april 1897 aldaar. Grietje werd 75 jaar, 7 maanden en 2 dagen.

© 2020 - E.M. van Koldam

Nieuwsblad van het Noorden, 11 februari 1894
Vastgoed Onnen
Op woensdag 14 februari 1894, des avonds 6 uur, bij Jb Holtman te Onnen, zal publiek worden verkocht:
* ten verzoeke van Grietje Berends, wed. Jacob Koops te Onnen:
1. Een boerenbehuizing met erf te Onnen, thans in huur bij Alb. Berends, groot 1 are, 10 ca.
2. Een viertal percelen bouw- en hooiland.
* ten verzoeke van Arend Koops te Onnen:
1. Een drietal percelen bouw- en hooiland.

Grietje trouwt op zaterdag 9 mei 1846 te Haren op 24-jarige leeftijd met de 30-jarige **Jacob Koops** (L-01266), zoon van **Arend Koops** en **Grietje Hoving**. Jacob, landbouwer, wonende te Noordlaren (Wijk A Noordlaren 1D), is geboren op donderdag 14 maart 1816 te Glimmen, is overleden op maandag 11 december 1865 te Onnen. Jacob werd 49 jaar, 8 maanden en 27 dagen.

Brief 21 januari 1824 van schoolmeester Marring te Noordlaren
Ter voldoening aan uw circulaire van den 14den dezer, dien, dat er thans vier schoolpligtige kinderen in Noordlaren zijn waarvan reeds drie ten koste van de gemeente het geheele jaar onderwijs ontvangen en het vierde nog niet ter school is geweest. Als de kinderen van Arent Koops en Willem Brade:
1. Hindrikje Koops, geboren 7 april 1813;
2. Jakob Koops, geboren 14 maart 1816
3. Annechien Koops, geboren 17 juni 1818 (niet ter school)
4. Homan Brade, geboren 23 februari 1817
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 57)

Brief 11 april 1829 van R. Marring
Schoolmeester R. Marring te Noordlaren doet opgave van de kinderen, die in 1828 ten laste van het burgerlijk armbestuur onderwijs hebben genoten.

Naam van het kind	Namen van de ouders
Bedeelden	
Anna Derks	Berent Derks
Jantje Derks	Berent Derks
Annechien Koops	Arent Koops
Minvermogenden	
Jakob Koops	Arent Koops
Homan Brade	Willem Brade
Antoon Brade	Willem Brade
Geert Buning	(wijlen) Jans Buning

(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 62

3 **Aaltje Berends** (L-02499), wonende te Haren (Wijk C Onnen 22) en aldaar (Wijk C Onnen 33), is geboren op vrijdag 27 december 1822 te Onnen, is overleden op zondag 29 juli 1883 aldaar. Aaltje werd 60 jaar, 7 maanden en 2 dagen.

4 **Jans Berends**, landbouwer, wonende te Haren (Wijk C Onnen 22) en aldaar (Wijk C Onnen 33), is geboren op woensdag 13 oktober 1824 te Onnen, is overleden op vrijdag 15 april 1898 aldaar. Jans werd 73 jaar, 6 maanden en 2 dagen.

5 **Gerrit Berends**, wonende te Haren (Wijk C Onnen 22), is geboren op zaterdag 28 juli 1827 te Onnen, is overleden op dinsdag 2 juli 1901 aldaar. Gerrit werd 73 jaar, 11 maanden en 4 dagen.
Gerrit trouwt op zaterdag 5 mei 1855 te Haren op 27-jarige leeftijd met de 23-jarige **Lammegien Sants**, dochter van **Jan Sants** en **Geesjen ten Kamp**. Lammegien, wonende te Haren (Wijk A Middelhorst 28), is geboren op vrijdag 27 mei 1831 aldaar, is overleden op donderdag 29 september 1892 aldaar. Lammegien werd 61 jaar, 4 maanden en 2 dagen.

6 **Egbertien Berends**, wonende te Haren (Wijk C Onnen 22), is geboren op zaterdag 25 juli 1829 te Onnen, is overleden op woensdag 29 maart 1837 aldaar. Egbertien werd 7 jaar, 8 maanden en 4 dagen.

7 **Alberdina Berends**, wonende te Haren (Wijk C Onnen 22), is geboren op zondag 31 maart 1833 te Onnen, is overleden op zaterdag 28 december 1844 aldaar. Alberdina werd 11 jaar, 8 maanden en 27 dagen.

8 **Geesje Berends** (L-02530), wonende te Haren (Wijk C Onnen 22) en aldaar (Wijk C Onnen 33), is geboren op donderdag 17 december 1835 te Onnen, is overleden op maandag 8 september 1902 aldaar. Geesje werd 66 jaar, 8 maanden en 22 dagen.

9 **Egbertien Berends**, wonende te Haren (Wijk C Onnen 22) en aldaar (Wijk C Onnen 33), is geboren op maandag 9 juli 1838 te Onnen, is overleden op dinsdag 16 februari 1864 aldaar. Egbertien werd 25 jaar, 7 maanden en 7 dagen.

10 **Hindrikus Berends**, riet- en strodekker, wonende te Haren en aldaar (Wijk C Onnen 33), is geboren op woensdag 26 mei 1841 te Onnen (Wijk C Onnen 22), is overleden op zondag 20 februari 1887 aldaar. Hindrikus werd 45 jaar, 8 maanden en 25 dagen.
Hindrikus trouwt op zaterdag 23 december 1876 te Haren op 35-jarige leeftijd met de 26-jarige **Hinderika Horst**, dochter van **Jannes Horst** en **Jantje Hekman**. Hinderika is geboren op dinsdag 2 juli 1850 te Haren, is overleden op donderdag 9 december 1897 te Onnen. Hinderika werd 47 jaar, 5 maanden en 7 dagen.
Hinderika was later gehuwd (2) met **Hendrik Berends de Jonge**.<27..32>

11 **Frederik Berends** (L-02528), landbouwer, wonende te Haren en aldaar (Wijk C Onnen 33), is geboren op woensdag 18 december 1844 te Onnen (Wijk C Onnen 22), is overleden op vrijdag 30 november 1923 aldaar. Frederik werd 78 jaar, 11 maanden en 12 dagen.
Frederik was gehuwd met **Fennechien Berends**, dochter van **Jan Berends** en **Hendrikje Heuving**. Fennechien is geboren op donderdag 24 januari 1850 te Onnen, is overleden op woensdag 26 januari 1921 aldaar. Fennechien werd 71 jaar en 2 dagen.

29 **Otto Berends** (GH1812-277; L-00047; L-00048cs), zoon van **Berend Jans** en **Geessien Jans**, landbouwer, wonende te Noordlaren (Wijk C Glimmen 17) en aldaar, is geboren te Glimmen, is gedoopt op zondag 29 september 1737 te Noordlaren, wonende Wijk C Glimmen 17 aldaar, is overleden op donderdag 29 januari 1824 te Glimmen, is als overleden aangegeven op vrijdag 30 januari 1824 (getuigen aangifte overlijden waren Berend Ottens (zie 204) en Tonnis Houwing (zie 132)). Otto werd 86 jaar en 4 maanden.

Akte 30 mei 1750 (geregistreerd 7 maart 1769)

Kars Geerts (Peulenga) en Jantje Berents, echtelieden te Noordlaren, verklaren geleend te hebben van Otto Berends f.100,- tegen 4%. Beerent Jansen stelt zich borg.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1613, pag. 39)

Voogdijstelling 26 januari 1754
Roelf Jans te Glimmen zweert aan als sibbevoogd in plaats van Jacob Roelfs over de minderjarige kinderen van Berent Jans bij Geessien Jansen in echt verwekt.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1494).

Beschrijving inventaris 26 januari 1754
Staat der goederen van de minderjarige zoon van Berent Jans bij wijlen Geesje Jans in echte verwekt:
- obligatie ten laste van Carts Geerts en Jantjen Berents te Noordlaren f.100,-
- obligatie ten laste van vader Berend Jans f.69,-.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1506)

Akte 7 mei 1763 (geregistreerd 23 augustus 1763)
Egbert Hovinge (Hovingh) en Hindrikjen Hindriks Westerbrink verklaren f.400,- tegen 4% geleend te hebben van Otto Berends te Glimmen.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1612, pag. 79).

Voogdijstelling 21 april 1769
Otte Berents te Glimmen zweert aan als voormond over de zes minderjarige kinderen van Cars Geerts (Kars Geerts Peulinga) bij wijlen Jantje Berents in echte verwekt. Albert Geerts te Zuidlaren wordt sibbevoogd en Harm Jans te Glimmen vreemde voogd. De voorstanderen mogen met de vader een regeling treffen over de moederlijke nalatenschap.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1494).

Boedelinventaris 10 maart 1785
Lijkt verbetering van inventarisatie op 9 september 1784 (nr 1222). Boedelinventaris van Gesijna ter Vijl (Durville) weduwe van Egbert Alberts te Glimmen. Tot de boedel behoren:
- een obligatie ten laste van Jannes Wijndels en comp. groot f.600,- dd 4 juni 1779
- stokleggingsbrief ten laste van Otte Berends en vrouw f.125,- dd 19 mei 1779.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1242).

Akte 2 juni 1791 (geregistreerd 6 april 1793)
Otto Berends en Dorothea Geerts te Glimmen lenen f.200,- tegen 3,5% van Geert Harms en Jantien Jacobs te Noordlaren
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1616, folio 122)

Akte 6 januari 1794 (geregistreerd 7 februari 1794)
Otte Berents en Dorothea Geerts, echtelieden te Glimmen, lenen f.150,- tegen 4% van de diaconie te Noordlaren.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1616, folio 151).

Uitspraak Gerecht van Selwerd en Sappemeer 10 september 1807
Jacob Roelfs (Horst) te Glimmen zweert aan als voormond over het minderjarige kind van Derk Hindriks bij wijlen Lummigje Jacobs. Hindrik Gerrits te Noordlaren wordt sibbevoogd en Otte Berends te Glimmen vreemde voogd.
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 1982)

Boedelinventaris 8 oktober 1807
Boedelbeschrijving van de goederen van Derk Hindriks en Lummechijn Jakobs te Glimmen. Lummechijn is overleden. De waarde van de boedel is f.20,79. De doodskosten bedragen f.27,70. Ondertekening door Derk Hindriks, Jakob Roelfs (kan niet schrijven), Hindrik Gerrits (sibbe voogd, kan niet schrijven) en Otte Berends (vreemde voogd)
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 1917).

Bevelschrift van het Gerecht van Selwerd en Sappemeer 11 februari 1808
De schulte van Haren wordt gelast zich geregtswegens met Otte Berends, vreemde voogd en Hindrik Gerrits, sibbevoogd, over het minderjarig kind van Derk Hindiks bij Lummechien Jacobs in echte verwekt, te begeven aan het huis van den voormond Jacob Roelfs bij Harendermolen om van dezelve voormond te ontvangen des kinds moeders lijfstoebehoren, zoals ten inventaris staat vermeld en alsnog onder dezelve is berustende en dezelve te stellen in handen van voorzeide vreemde voogd Otte Berends. Als zodanige goederen aan bederf onderhevig zijn en gelucht moeten worden, moeten ze buiten het kabinet of de kast blijven en aan Otte Berends worden meegegeven. De overige goederen kunnen in de kast blijven, maar daarvan moet Otte Berends dan de sleutel ontvangen.
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 2095).

Akte 24 november 1817
Otto Berends, landbouwer te Glimmen, verkoopt een kamp land in de Schoolsteeg te Glimmen, groot ongeveer vier mudden, en een half mat hooiland in het Rietland aan Cornelis Hendrik Tjaden Jullens voor f.400,-. (Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 60, akte 542)

Otto was gehuwd met **Dorothea Geerts Sieders**. Dorothea is geboren in 1740 (OS).

Mogelijk Dorentje Geerts Mertinus Sijders, gedoopt op 16-07-1741 in Zweeloo.

Van Otto en Dorothea zijn vier kinderen bekend:

1 **Geesje Ottens** is gedoopt op zondag 7 juli 1771 te Noordlaren.
Geesje trouwt (kerk) op zondag 4 november 1792 te Zuidlaren op 21-jarige leeftijd met de 37-jarige **Jan Jans van Rhee** ook genaamd Jan van Rhee. Jan is afkomstig uit Midlaren of is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 12 oktober 1755 te Zuidlaren, is overleden op dinsdag 23 februari 1813 te Balloo. Jan werd 57 jaar, 4 maanden en 11 dagen.
Jan was eerder gehuwd (1) met **Hindrikje Geerts Poelma**.<33,34>

2 **doodgeboren kind Berends** (DN-76) is doodgeboren in 1777, is begraven op woensdag 16 juli 1777 te Noordlaren.

3 **Berend Ottens** is geboren te Glimmen, is gedoopt op dinsdag 12 december 1780 te Noordlaren, zie 204.

© 2020 - E.M. van Koldam

4 **Geertjen Ottens**, wonende te Noordlaren (Wijk C Glimmen 17), is geboren op maandag 24 november 1783 te Glimmen, is gedoopt op zondag 30 november 1783 te Noordlaren, is overleden op zaterdag 8 november 1851 te Glimmen. Geertjen werd 67 jaar, 11 maanden en 15 dagen.

Akte 28 juni 1824
Berend Ottens, landbouwer, en Geertje Ottens, beide te Glimmen, erfgenamen van wijlen hun vader Otto Berend, verklaren schuldig te zijn aan Cornelis Hendrik Tjaden Jullens f.1.300,- tegen 4.5% rente. Zij verlenen hypotheek op de boerenbehuizing C 17 te Glimmen, staande en gelegen aan de weg bij de brink, zwettende ten noorden en oosten aan de grond van de erven van Jan Tonnis en zijn vrouw Aaltje Jans Niemeijer, ten zuiden en westen aan de Boerenweg en ook nog op diverse percelen land.
(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 105, Akte 325)

Akte 10 maart 1826
Jannes Hoenderken te Noordlaren als executeur testamentair van de nalatenschap van wijlen Cornelis Hendrik Tjaden Jullens verklaart toe te stemmen, dat de hypothecaire inschrijving door Tjaden Jullens op 28 juni 1824 genomen op Berend Ottes en Geertje Ottens te Glimen wordt geschrapt.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 91, Akte 70)

Geertjen trouwt op dinsdag 22 januari 1828 te Haren (huwelijksgetuigen waren Reinder Kluiving (zie 147), Warmelt Willems Benink, Berend Ottens (zie 204) en Tonnis Houwing (zie 132)) op 44-jarige leeftijd met de 50-jarige **Jacob Willems**. Jacob, wonende te Noordlaren (Wijk C Glimmen 17) en aldaar, is geboren op zondag 21 december 1777 te Gieten, wonende Wijk C Glimmen 17 te Noordlaren, is overleden op zondag 1 mei 1836 te Glimmen, is als overleden aangegeven op dinsdag 3 mei 1836 te Haren (aangever overlijden was Berend Ottens (zie 204); getuige aangifte overlijden was Jan Harms). Jacob werd 58 jaar, 4 maanden en 10 dagen.

30 **Hermannus van den Berg** (GH1812-186), kastelein, wonende te Helpman, is geboren op maandag 22 augustus 1757 te Groningen, wonende Wijk A Helpman 22 te Helpman, is overleden op zondag 23 oktober 1814 aldaar, is als overleden aangegeven op woensdag 26 oktober 1814 te Haren (aangever overlijden was Derk van den Berg; getuige aangifte overlijden was Jan van Almelo (zie 13)). Hermannus werd 57 jaar, 2 maanden en 1 dag.

Akte 29 april 1786
Haike Groenevelt en Jacoba Elbers, echtelieden, verklaren verkocht te hebben aan Harmannus van den Berg en Susanna Groenevelt de behuizing en hof met nog vier woonkamers, drie ten noorden en een ten zuiden van de behuizing aan de westkant van de straat te Helpman voor f.2.000,-. Voor de losse inventaris - met name wordt een kolfbaan genoemd, betalen de kopers nog f.1.000,-. Kopers betalen zelf f.200,-. De resterende f.2.800,- wordt betaald door hopman W. Aling, die daarvoor de gereserveerde eigendom krijgt. De kopers betalen 3,5% rente aan W. Aling.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1615, pagina 87)

Bekendmaking verkoping ontvangen 14 april 1806
Nantko E. Waalkens gedenkt met Gerichts Consent op boeldag conditiën te laten verkopen 18 a 20 beste Oldambster koeien, die aanstaande zijn om te kalven of net hebben gekalfd. Wie gading heeft vervoege zich dinsdag 15 april 1806 's middags precies om 1 uur ten huize van Hermannus van den Berg te Helpman.
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 2108).

Proces verbaal publieke verkoping 20 december 1816
De verkopende partijen zijn:
- Hinderica van de Berg, geauthoriseerd door haar echtgenoot Popke Bolhuis, landbouwer, wonende op de Horensche Dijk onder de gemeente Groningen;
- Derk van den Berg, kastelein te Helpman;
- Trijntje van de Berg, meerderjarig, wonende te Helpman.
Zij zijn kinderen en erfgenamen van Susanna Groenevelt, overleden te Helpman op 9 april 1816, en haar vooroverleden echtgenoot Harmannus van den Berg.
De verkoping vindt plaats ten huize van voornoemde Derk van den Berg ten overstaan van notaris Willem Jan Quintus.
De te koop aangeboden vaste goederen zijn:
I. De behuizing Helpman Wijk A 22, zijnde de van ouds zeer gerenommeerde en neringrijke herberg, alwaar 't wapen van Friesland uithangt, staande westzijde aan de Heereweg te Helpman, met er achter een woning aan de zuidzijde onder hetzelfde dak. Drie kamers naast elkaar staande aan de noordzijde van genoemde behuizing, nr A 23. Zwettende ten noorden nr 21, ten oosten de Heereweg, ten zuiden de erven van wijlen weduwe Weering en ten westen Hindrik Kwant. Als grondpacht moet over dit perceel elk jaar 12 guldens en 10 stuivers worden betaald aan de heer predikant Warmolts. Bovendien elke twaalf jaar nog een jaar grondpacht als geschenk.
II. Een behuizing getekend A 22 v 24, staande op eigen grond, zwettende ten noorden de weduwe Hovingh, ten oosten de Heereweg, ten zuiden nummer I en ten westen Hendrik Kwant.
Het hoogste bod op kavel I zijnde f.5.174,- wordt uitgebracht door Lubbertus van Duinen te Groningen, die verklaart te hebben geboden voor Derk van den Berg. Het hoogste bod op kavel II, zijnde f.526,-, wordt uitgebracht door Reinder Tonkens, blaauwverver te Helpman, voor zichzelf en zijn vrouw Trientje Izaäks.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 28, Akte 463)

Hermannus trouwt op vrijdag 12 april 1782 op 24-jarige leeftijd met de 17-jarige **Susanna Groeneveld**. Susanna is geboren in 1765 (OS), is overleden op dinsdag 9 april 1816 te Helpman. Susanna werd 51 jaar.

Van Hermannus en Susanna zijn drie kinderen bekend:

1 **Henderika Jacoba van den Berg** is geboren te Helpman, is gedoopt op vrijdag 26 oktober 1787 te Groningen, is overleden op zaterdag 16 november 1872 te Tolbert. Henderika werd 85 jaar en 21 dagen.

Acte 4 juli 1816
Publieke verkoop in opdracht van:
- Hendrika Jacoba van den Berg, echtgenote van Popko van Bolhuis, landbouwer aan de Hoornschedijk onder Groningen
- Derk van den Berg, kastelein te Helpman
- Trijntje van den Berg, zonder beroep, wonende te Helpman

erfgenamen van wijlen Harmannus van den Berg en Zusanna Groeneveld. De verkoop betreft het huisgeraad en andere goederen van de ouders. Het gaat om erg veel goederen en er zijn ook erg veel verschillende kopers. De totale opbrengst is

f.907,-.
(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 49, acte 325)

Henderika trouwt op donderdag 9 juli 1812 te Groningen op 24-jarige leeftijd met de 25-jarige **Popko van Bolhuis**, zoon van **Albert Popkes van Bolhuis** en **Alberdina Pieters de Vries**. Popko is gedoopt op woensdag 21 februari 1787 te Groningen, is overleden op donderdag 1 april 1847 te Midwolde. Popko werd 60 jaar, 1 maand en 11 dagen.

2 **Derk van den Berg** (L-00049), kastelein en sergeant-majoor, wonende te Helpman (Wijk A Helpman 22), is geboren op maandag 6 juli 1789 aldaar, is gedoopt op vrijdag 10 juli 1789 te Groningen.

Woont in 1830 met zijn vrouw en vijf kinderen op het adres Helpman Wijk A Nr 22. Wil in de overlijdensacte van zijn vader opgemaakt op 26 oktober 1814 uitdrukkelijk vermeld worden als sergeant majoor.

Ingekomen stukken gemeente Haren, 18 april 1814
Brief van de commissaris van het arrondissement Groningen met de mededeling, dat de leden van de landmilitie zich op 26 april 1814 om 8 uur in de ochtend in de Martinikerk moeten bevinden. Daarbij de toevoeging voor de maire: “het zoude mij aangenaam zijn, indien Ued bij de overgave van uw contingent tegenwoordig waart”. Bijgevoegd een nominatie controlle van de door het lot gedefigneerden.
Nr. trekking, naam, remplaçant
1. Berg van den, Derk, vrijwillig;
36. Pathuis, Hindrik
40. Hendriks, Berend
41. Bruin de, Christiaan
59. Klaassens, Roelf
69. Veltman, Gerrit, remplaçant Bennink, Peter, te Haren
74. Jochums, Jacob, remplaçant Jan Jochums, te Haren
77. Kloots, Otto, remplaçant Gerrit Geerts, te Haren
85. Bazuin, Arend, remplaçant Antman, Izak, te Groningen
89. Rummerink, Lucas, remplaçant Bakker, Jacob, te Haren
98. Ruuls, Christoffel
101. Wieringa, Ludewikes
125. Houwing, Hendrik, remplacant Janssen, Marten Hendrik te Groningen
156. Schut, Jannes
175. Kwant, Meindert
183. Koops, Jan, remplacant Kwint, Willem, te Groningen
235. Boerema, Hindrik
236. Nijdam, Andries, remplacant Benniks, J.J., te Groningen
292. Bakker, Derk
298. Kramer Harm.
Op 30 april 1814 volgt een brief met als bijlage een overzicht van de personen, die op het appel hebben gemankeerd. Voor Haren waren dat:
36. Pathuis, Hindrik
40. Hendriks, Berend
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 47).

Akte 4 juli 1816
Publieke verkoop in opdracht van:
- Hendrika Jacoba van den Berg, echtgenote van Popko van Bolhuis, landbouwer aan de Hoornschedijk onder Groningen
- Derk van den Berg, kastelein te Helpman
- Trijntje van den Berg, zonder beroep, wonende te Helpman
erfgenamen van wijlen Harmannus van den Berg en Zusanna Groeneveld. De verkoop betreft het huisgeraad en andere goederen van de ouders. Het gaat om erg veel goederen en er zijn ook erg veel verschillende kopers. De totale opbrengst is f.907,-.
(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 49, akte 325)

Proces verbaal publieke verkoping 20 december 1816
De verkopende partijen zijn:
- Hinderica van de Berg, geauthoriseerd door haar echtgenoot Popke Bolhuis, landbouwer, wonende op de Horensche Dijk onder de gemeente Groningen;
- Derk van den Berg, kastelein te Helpman;
- Trijntje van de Berg, meerderjarig, wonende te Helpman.
Zij zijn kinderen en erfgenamen van Susanna Groenevelt, overleden te Helpman op 9 april 1816, en haar vooroverleden echtgenoot Harmannus van den Berg.
De verkoping vindt plaats ten huize van voornoemde Derk van den Berg ten overstaan van notaris Willem Jan Quintus.
De te koop aangeboden vaste goederen zijn:
I. De behuizing Helpman Wijk A 22, zijnde de van ouds zeer gerenommeerde en neringrijke herberg, alwaar 't wapen van Friesland uithangt, staande westzijde aan de Heereweg te Helpman, met er achter een woning aan de zuidzijde onder hetzelfde dak. Drie kamers naast elkaar staande aan de noordzijde van genoemde behuizing, nr A 23. Zwettende ten noorden nr 21, ten oosten de Heereweg, ten zuiden de erven van wijlen weduwe Weering en ten westen Hindrik Kwant. Als grondpacht moet over dit perceel elk jaar 12 guldens en 10 stuivers worden betaald aan de heer predikant Warmolts. Bovendien elke twaalf jaar nog een jaar grondpacht als geschenk.
II. Een behuizing getekend A 22 v 24, staande op eigen grond, zwettende ten noorden de weduwe Hovingh, ten oosten de Heereweg, ten zuiden nummer I en ten westen Hendrik Kwant.
Het hoogste bod op kavel I zijnde f.5.174,- wordt uitgebracht door Lubbertus van Duinen te Groningen, die verklaart te hebben geboden voor Derk van den Berg. Het hoogste bod op kavel II, zijnde f.526,-, wordt uitgebracht door Reinder Tonkens, blaauwverver te Helpman, voor zichzelf en zijn vrouw Trientje Izaäks.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 28, Akte 463)

Brief 21 september 1817 aan de controleur der directe belastingen
Doorzending verzoek van Derk van den Berg om als goud- en zilverwerker patent te mogen ontvangen.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 99)

Bestek en aanbesteding Finsterwolder polder op 14 december 1818 te Winschoten
Bestek van het maken en leggen van eenen kapitalen zeedijk ter omringing van den nieuw te maken polder, gelegen aan den

Dollard in den Oldampte, onder de Karspelen Finsterwold, Goldhoorn, Munniksveen en de Binnen Ae.
In het bestek wordt uitvoerig beschreven hoe de dijk moet worden aangelegd. Volgens artikel 20 is het gehele werk afgedeeld in 20 percelen. Deze percelen worden in het bestek afzonderlijk beschreven.
Het eerste perceel, beginnende aan de westzijde van de Beerster Moer, lang 100 roeden, strekkende noord- en noordwestwaarts tot aan de eerste rooipaal.
Het tweede perceel, lang 100 roeden, beginnende bij het einde van het gemelde perceel, strekkende noordwestwaarts tot aan de tweede nommerpaal.
Het derde perceel, lang 100 roeden, beginnende bij het einde van het vorige perceel, strekkende noordwestwaarts tot aan de derde nommerpaal.
Het vierde perceel, lang 100 roeden, beginnende bij het einde van het vorige perceel, strekkende noordwestwaarts tot aan de vierde nommerpaal. De aannemer van dit perceel zal gehouden zijn op aanwijzing te maken eene geschikte planken-keer, wijd 12 voet lang 20 voet van binnen met een half steens muur ommerzeld, met pannen gedekt, met een zolder beschoten en met een houten vloer belegd, daarin te maken een bedstede, twee glasramen, een portaaltje, en twee deuren met slot en sleutel, voorts een geschikte tafel met een laad en een half dozijn ordinaire matten stoelen en wat verder tot gerief van de opziener noodig geoordeeld zal worden.
Op de percelen 1 tm 4 wordt ingeschreven door Christoffer van Boekeren, wonende te Haren voor f.39.971,-, onder genot van f.50,- premie. Bij nadere oproeping worden de percelen 1 tm 4 gemijnd door Christoffer van Boekeren, dewelke met zijn gestelde borg Roelof Koops, beide wonende te Haren, domicilie hebben ingesteld bij de mede borg Eppo Edzes Tonkens te Zuidbroek, voor f.39.500,-. De ondertekening geschiedt door R. Koops, E.E. Tonkens en Christoffer van Boekeren.
De percelen 5 tm 9 worden beschreven door Jan van Wolde te Helpen voor f.62.500,-. Deze ontvangt f.50,- premie. De percelen worden gemijnd door Gerrit Huijskens, wonende te Zeevenhooven, provincie Utrecht, dewelke met zijn borg Christoffer van Boekeren domicilie kiest bij de mede borg Hendrik Koops te Zuidbroek, voor f.59.000,-.
De percelen 10 tm 14 worden beschreven door Jan van Wolde te Helpen voor f.67.000,-, die daarvoor f.50 premie ontvangt. De percelen worden ook door Jan van Wolde gemijnd en wel voor f.64.300,-. Borgen van Jan ten Wolde zijn Derk van den Bergh te Helpman en Elias Arnoldus Koster te Groningen. Zij kiezen domicilie bij een kastelein te Winschoten.
De percelen 15 tm 20 worden beschreven door Gerrit Huijskens, maar gemijnd door Jacob de Jong, wonende te Groningen, voor f.47.000,-. Eppo Edzes Tonkens is één van zijn borgen.
Apart wordt nog aanbesteed de sluis aan Pieter Schinkel voor f.16.900,-.
De totale aanneemsom bedraagt hierdoor f.226.700,-.
(Groninger Archieven, Toegang 401, inventarisnummer 24)

Brief 29 november 1823 aan de wijkmeesters J. Wuffen en D. van den Berg te Helpen
Ik heb de eer u te berichten, dat de gemeenteraad na gehouden deliberatiën op den 26 dezer heeft goed gevonden te bepalen, dat het overige der wijk B (zogenaamd achter Helpen) tot het doen der nachtwachten , welke met december eenen aanvang zullen nemen, thans bij uw wijk zal worden gevoegd. Vertrouwend op uw medewerking.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 101)

Brief 28 januari 1824 van kastelein Sluurman te Helpman
Geeft met de meeste eerbied en verschuldigd respect te kennen, de ondergetekende, Lammert Sluurman, kastelein, woonagtig te Helpman. Dat het ondergetekende bekend is, dat in het huis, hetwelk hij nevens zijn ehevrouw Jantien Wolters, thans possideert, altijd in voorigen jaren de regtsdagen, die in Helpman gehouden werden, plaats hadden. En dat zulks nu een reeks van jaren alleen heeft plaats gehad ten huize van zijnen buurman Van den Berg, dewelke daarenboven ook nog gefavoriseerd wordt met het ten zijne huize houden van verkopingen , door u gepermitteerd, van welke beide ondergetekende zich geheel en al verstoken vindt. En daar ondergetekende door de schaarste der tijden, ondervindt het verval der nering, die aan zijne herberg plaats heeft, en in aanmerking nemende , dat de vorige lieden, die deze herberg hadden gepossideerd dezelve in veele gevallen hebben verwaarloosd, waardoor aan hetzelve huis ten opzigte der nering enorme schaden zijn geproflueerd, al hetwelk door ondergetekende zoodanig is geredresseerd, dat hij zich ziet in staat gesteld om alle lieden, van welke rang zij ook zijn mogen, naar eisch en genoegen te kunnen bedienen, alsmede voor een besloten gezelschap een appartement in gereedheid te houden. Zoo is het dat ondergetekende, die geëxponeerd is aan zeer zware lasten, dat hij het waagt aan u nederig zich te vervoegen met onderdanig verzoek: teneinde het u moge behagen, hierin zoodanige schikkingen te maken, dat de regtsdagen te Helpman plaats hebbende en zoo het kan ook de verkoopingen 's jaarlijks bij rollering ten huize van Van den Berg en ten huize van ondergetekende mogten worden toegekend. Zullende ondergetekende alleszins trachten uw gunst door vigulantie te hebben gemeriteerd.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 57)

Drentsche Courant, 29 juni 1827
Commissie van Oppertoezigt uit hun Edele Groot Achtbare Heeren Gedeputeerde Staten van de provinciën Groningen en Drenthe, op zaterdag den 30 juni 1827, des namiddags te 3 uren, ten huize van de kastelein D. van den Berg te Helpman, publiek aan den minst aannemende uit te besteden: Het uitbaggeren van dertien honderd lasten slijk uit het Hoornschediep, tusschen de stad Groningen en de Punterbrug, alsmede het afgraven van eenige bogten in hetzelve. Het bestek en conditiën zullen, acht dagen bevorens, ten huize van uitbesteding, ter lezing liggen, alsmede twee dagen bevorens foor eenige leden van de commissie, bijlangs het diep zelf, aanwijs worden gedaan. Uit naam der Commissie van Directie, C.H.W. Haack, president, G.L. Gasinjet, secretaris.

Akte 11 december 1827
Reinder Cornelis Bolt, landbouwer te Helpman, geeft volmacht aan Egbert Jans Wilphorst, landbouwer te Helpman, en Derk van den Berg, kastelein te Helpman, om des comparants belangen en zaken waar te nemen, voor te staan en te bevorderen. Volgt nog een omschrijving van de aan Wilphorst en Van den Berg toegekende bevoegdheden.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 103, Akte 364)

Wordt in 1828 aangewezen als brandmeester voor wijk A van het dorp Helpman.

Brief 13 april 1829 van D. van den Berg te Helpman
Wij hebben van de heer med. docter J.P. Oosting een missive ontvangen, waarbij hij melding maakt van medicinale hulp en medicijnen te hebben gedaan aan den zoon van Drewes Glimminga, wonende te Helpman, dewelke in een behoeftige stand verkeerd, maar echter van geene diaconie of armkas wordt bedeeld. Zoo wilde de heer docter gaarne weten waar hij de aangewende kosten wederom terug zou kunnen ontvangen uit hoofde dat de ingezetenen van Helpman wat de kerk betreft behoren onder de stad Groningen en daar de diaconie van Groningen geen medicinale hulp verleend als aan dezulken welke wekelijks door hun worden bedeeld, zoo hebben de behoeftigen hier
van geen hulp of bijstand te verwagten. En daar ik ondergetekende voor dezen ook over een zodanig geval in mijn kwaliteit als wijkmeester tot den heer burgemeester der stad Groningen heb gesproken, mij heeft van de hand gewezen en gezegd als dat ingezetenen behoeftig zijnde en medicinale hulp nodig hadden, moesten verzorgt worden door den burgemeester of het bestuur waaronder zij lieden behoorden.
Zoo is het in dezen dat wij ons tot u wenden met het verzoek om hierin te voorzien, opdat daardoor de onaangenaamheden welke

© 2020 - E.M. van Koldam

tot dusver hebben bestaan worden uit de weg genomen.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 62)

Brief 17 april 1829 aan de Gouverneur
Door den wijkmeester D. van den Berg te Helpman aan mij schriftelijk te kennen zijnde gegeven, dat hij ontvangen had een missive van geneesheer J. Oostingh te Haren, houdende aanvrage van teregtwijzing van waar dezelve voldoening zoude erlangen zijner aangewende kosten en moeiten wegens toegediende medicinale hulp en leverantie van medicijnen aan den zoon van Drewes Glimmenga te Helpman, dewelke in behoeftige omstandigheden verkeert en echter van geene diaconie of armenkas bedeeld wordt, en daar dezelve reeds sedert eenige tijd ziek is geweest, heb ik toenmaals aan den boven genoemden wijkmeester order gegeven om den geneesheer J.P. Oostingh te verzoeken, om zich met de behandeling dier zieke te belasten, doch daar ik niet weet uit welk fonds deze kosten moeten worden voldaan, aangezien de ingezetenen van Helpman, hoewel burgerlijk onder de gemeente Haren, echter kerkelijk onder de stad Groningen behooren, zoo neem ik de vrijheid u te verzoeken mij te willen elucideren op welke wijze deze pretentie zal moeten worden voldaan en of dit ten laste is van deze gemeente of van het burgerlijk armenbestuur alhier, of wel van de diaconiekas te Groningen, ten einde ik bij verdere voorvallen van dien aard, welke mij reeds meermalen ten aanzien van enkele ingezetenen van Helpman zijn voorgekomen, moge weten door wien of dergelijke kosten moeren worden gedragen.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 104)

Proces verbaal 20 augustus 1829
Hedenmorgen te acht uur is mij door den kastelein D. van den Berg, aanklagt gedaan wegens inbraak in deszelfs kelder of bergplaats van dranken in de nacht tusschen den 19 en den 20 dezer, welke de eer heb hiernevens over te leggen, waarop ik mij dadelijk derwaarts heb begeven teneinde oculaire inspectie te nemen en de getuigenissen der daarbij betrokken personen in te winnen, van al hetwelk dan ook door mij proces verbaal is opgemaakt, welke ik de eer heb u hiernevens toe te zenden.
Ik heb de sterke dranken welke ik ten huize van den vermoedelijken dader Jan Landweer te Helpman bevonden heb en welke reeds sedert eenen geruime tijd onder suspitie ligt in deszelfs presentie doen verzegelen en onder mijne bewaring genomen, welke derhalve ter dispositie van u staan en wel aangezien dezelve niet heeft kunnen of willen opgeven van waar hij dezelve gekregen had, daar ik echter alle moeite heb aangewend om zulks van hem ontwaar te worden, doch vruchteloos, daar hij steeds voorgaf dezelve wel in Groningen gekocht te hebben, doch niet wist van wie.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 104)

Brief 1 november 1830 aan de Gouverneur
Naar aanleiding van uw missive van 29 oktober 1830 kan ik u melden, dat er in mijn gemeente één persoon is, die de nodige bekwaamheden bezit om instructeur bij de rustende schutterij te worden aangesteld. Dit is Derk van den Berg, oud 41 jaar, van beroep kastelein te Helpman. Genoemde persoon is in 1814 vrijwillig in dienst getreden bij de infanterie als sergeant majoor en is in 1815 eervol ontslagen. Op 15 april 1817 is hij door Zijne Majesteit benoemd tot als tweede luitenant der rustende schutterij in deze gemeente. Genoemde persoon heeft mij verklaard, dat hij wel instructeur wil worden, maar niet alleen voor de gemeente Haren, omdat het korps in Haren te klein is en hij ook als instructeur wel zijn officiersrang wil behouden. Indien de schutterij te Haren in termen viel om uit te trekken, hij alsdan ook geen zwarigheid maakte, ofschoon een vrouw en vijf kinderen hebbende, om het zijne toe te brengen tot dienst van vorst en vaderland.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 104)

Brief 5 november 1830 van Derk van den Berg
Ter voldoening aan uw missive van 3 november jl. heb ik de eer u te dienen van berigt:
1. Naam en voornaam: Van den Berg, Derk
2. Ouderdom: geboren 6 juli 1789
3. Aangesteld den 15 april 1817 door Zijne Majesteit als tweede luitenant bij de rustende schutterij te Haren
4. Gehuwd met kinderen
5. Genegen om te blijven dienen. Ja.
Aangenaam zoude het mij zijn, ofschoon gehuwd en kinderen hebbende, indien mij zo dierbaar geboortegrond aangerand wierde door een hoop muitelingen, hetzelve te mogen verdedigen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 63)

Brief 5 november 1830 aan de Gouverneur
Ten gevolge van uw verzoek opgave te doen van de thans nog in de gemeente aanwezige bij de schutterij dienende officieren als:
1. Christoffer van Boekeren, oud 55 jaren, in 1815 aangesteld als eerste luitenant;
2. Derk van de Berg, oud 41 jaren, in 1817 aangesteld als tweede luitenant.
De eerstgenoemde heeft mij te kennen gegeven, dat hij ofschoon gehuwd zijnde met kinderen, echter genegen was om mede uit te trekken. Terwijl dit voor de laatstgenoemde meer bezwaarlijk is, aangezien hij een talrijk gezin heeft. Niettemin heeft hij mij kennis gegeven, dat hij bereidvaardig was om uit te trekken, om zijnen geboortegrond tegen alle aanranding te helpen verdedigen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 104)

Brief 15 november 1830 aan R. Tonkens te Helpman
Ik heb de eer u bij dezen kennis te geven, dat gij benoemd zijt tot wijkmeester van Helpman in plaats van D. van den Berg, welke door de tegenwoordige omstandigheden spoedig in de gelegenheid kan worden gesteld om zijn functie als wijkmeester niet te kunnen waarnemen. Ik vlei mij dat gij u deze benoeming zult laten welgevallen en met ons zult medewerken om de rust en goede orde in deze gemeente te zullen bevorderen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 104).

Brief 4 juli 1837 aan de gouverneur
Ter voldoening aan uw missive van den 1 juli betrekkelijk de burgerlijke en financiële positie van den kapitein der mobiele Groningsche Schutterij Dirk van den Berg, heb ik de eer u te informeren, dat genoemden Van den Berg, woonachtig is te Helpman, gemeente Haren en aldaar het beroep van tapper uitoefent, hebbende hij geene andere burgerlijke betrekking, en welk beroep hem dus alleen zijn middel van bestaan moet opleveren. Hij heeft een talrijk huisgezin, bestaande uit hemzelf, zijne vrouw en zes minderjarige kinderen, die nog niets ter instandhouding van het huisgezin kunnen bijdragen, maar de aanhoudende hulp en zorg der ouders vereischen.
Van den Berg verkeert, wat zijnen financiële toestand betreft, voor zoo verre ik kan nagaan, in geene xxxxx omstandigheden, daar zijne tapperij een zeer wisselvallig voordeel oplevert, waardoor het hem, zooals ik gaarne gelooven wil, xxxxx moeijlijk zal vallen in de behoeften van zijn talrijk gezin te kunnen voorzien.
Voor zijne vrijwillige indiensttreding bij den mobiele Groningsche Schutterij oefende hij weliswaar het zelfde beroep reeds uit, doch zijne tapperij is gedurende zijne afwezigheid, toen dezelve door zijne vrouw alleen moest worden waargenomen, niet vooruit gegaan en in het loopende jaar heeft hij veel nadeel geleeden, ten gevolge van het lange tijd aangehouden hebbende zeer ongunstig xxxxxx, waardoor zijne tapperij door weinig of geene personen bezocht is geworden, als waar ziekten zijn huisgezin

© 2020 - E.M. van Koldam

hebben getroffen. Overigens kan van hem gezegd worden, dat hij vlijtig en oppassend is, en van dien kant alle aanbeveling verdient, zoodat hij in geene deele den gunst onwaardig is geweest, welke hij heeft ondervonden door het genot van een gedeelte van het tractement aan zijnen rang verbonden en ofschoon dat genot een maal zal moeten ophouden, komt het mij echter voor, dat het gemis daarvan in dezer ogenblikken bijzonder zoude treffen en dat hem en de zijnen eene belangrijke dienst zoude worden bewezen, wanneer hij nog gedurende eenige tijd in het genot van een gedeelte van zijn tractement mogt kunnen worden verzekerd.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 108)

Brief 12 augustus 1852 aan BenW van Amsterdam
Ten verzoeke van Derk van den Berg, thans woonachtig te Amsterdam in buurt U, afd. 2, vroeger woonachtig in deze gemeente en bij de voormalige schutterij van dezelve en de Mobiele Groningsche Schutterij als officier gediend hebbende, hebben wij de eer hiernevens aan u te doen toekomen de vereischte bescheiden ter bekoming van het door Z.M. bij besluit van 5 december 1851 ingestelde eereteken voor eervolle langdurige dienst bij de schutterijen, waarop genoemde Van den Berg naar ons inzien volkomen aanspraak heeft, doch die zijne aanvraag vroeger niet heeft kunnen indienen bij gemis aan de authentieke bewijzen. Wij nemen de vrijheid u te verzoeken aan de nevensgaande stukken alsdan het vereischte gevolg te willen geven
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 119)

Derk trouwt op donderdag 16 mei 1816 te Haren op 26-jarige leeftijd met de 24-jarige **Aafje Havinga**, dochter van **Berend Havinga** en **Anna Catherina Doll**. Aafje, wonende te Helpman (Wijk A Helpman 22), is geboren te Groningen (in de Folkingestraat), is gedoopt op woensdag 7 maart 1792 aldaar, is overleden op woensdag 24 december 1879 aldaar. Aafje werd 87 jaar, 9 maanden en 17 dagen.

Akte 29 januari 1828
Gecompareerd Jacob Havinga, burgemeester der gemeente Grootegast, Harmannus Doll Havinga, bakker te Haren, en Aafje Havinga met haar man Derk van den Berg, kastelein te Helpman, kinderen en ieder voor 1/3 erfgenaam van wijlen Berend Havinga en Anna Catharina Doll, gewoond hebbende te Haren en aldaar overleden, de eerste in 1806 en de laatste op 7 juli 1820.
De comparanten hebben de roerende goederen uit de boedel verkocht en de schulden voldaan. Wat nu nog resteert is de verdeling van de ouderlijke behuizing en een positief saldo van f.4.851,-. De ouderlijke behuizing wordt toebedeeld aan Harmannus Doll Havinga. Deze behuizing, Haren wijk B 22, wordt gewaardeerd op f.1.600,-, zodat Harmannus nog f.17,- in contanten ontvangt. De beide andere comparanten krijgen f.1.617,- in contanten.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr.159, Akte 39)

3 **Trijntje van den Berg** is geboren op vrijdag 25 januari 1793 te Groningen.

Acte 4 juli 1816
Publieke verkoop in opdracht van:
- Hendrika Jacoba van den Berg, echtgenote van Popko van Bolhuis, landbouwer aan de Hoornschedijk onder Groningen
- Derk van den Berg, kastelein te Helpman
- Trijntje van den Berg, zonder beroep, wonende te Helpman

erfgenamen van wijlen Harmannus van den Berg en Zusanna Groeneveld. De verkoop betreft het huisgeraad en andere goederen van de ouders. Het gaat om erg veel goederen en er zijn ook erg veel verschillende kopers. De totale opbrengst is f.907,-.
(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 49, acte 325)

Trijntje trouwt op donderdag 4 mei 1820 te Haren op 27-jarige leeftijd met de 26-jarige **Joannes Melis Rijtema**. Joannes is geboren op zondag 20 oktober 1793 te Ezinge.

31 **Kornelis Blom** (GH1812-073), wever, wonende te Haren (Wijk B Kromelboog 31), is geboren op donderdag 3 april 1788 te Groningen, is gedoopt op zondag 1 juni 1788 aldaar, is overleden op zondag 22 oktober 1826 te Eext. Kornelis werd 38 jaar, 6 maanden en 19 dagen.
Kornelis trouwt (kerk) op zondag 17 april 1808 te Groningen op 20-jarige leeftijd met de 19-jarige **Trientje Michiels Spilger** ook genaamd Trijntje Miggelspil, dochter van **Michiel Spilger (239)** en **Jantien Geerts Folkers**. Trientje, wonende te Haren (Wijk B Haren 1), is geboren te Harenermolen, is gedoopt op donderdag 14 augustus 1788 te Noordlaren, is overleden op dinsdag 8 oktober 1867 te Onnen. Trientje werd 79 jaar, 1 maand en 24 dagen.

Foutieve vermelding ouders in overlijdensacte.

Brief 4 april 1855 aan de heer K. Hemmes te Noordlaren
Naar aanleiding van uw brief dd 14 maart jl. aan den boekhoudend diaken R. Hornhuis, alhier, en op verzoek van het diaconiebestuur, heb ik de eer te berigten, dat is gebleken uit het kerkenboek tot Noordlaren, vervattende kinderen, die door de doop zijn ingelijfd, dat in den jaar 1788 Michiel Spilger, soldaat onder het Regiment v.d. generaal Sommerlatte en Jantien Geerts, echtgenote, op Haardermolen, hebben een dochter den 14 september laten dopen met name Trientjen. En dat deze persoon zich noemende Trientje Spilger in de laatste 15 maanden voorafgaande de invoering van de nieuwe armenwet alhier niet is bedeeld geworden.
Weshalve u wel zullen willen erkennen, dat genoemde persoon te Noordlaren armlastig is.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 122)

Van Kornelis en Trientje zijn negen kinderen bekend:

1 **Jan Jans Blom**, arbeider, is geboren te Haren, is gedoopt op zondag 2 oktober 1808 aldaar, is overleden op donderdag 14 juni 1877 aldaar. Jan werd 68 jaar, 8 maanden en 12 dagen.

Brief 22 maart 1842 aan de burgemeester van Eelde
Bij mij hebben zich ten huwelijk aangegeven de personen van Jan Kornelis Blom [= Jan Jans Blom] en Geesje Schut [= Geesje Everts Schut] . Daar het certificaat LL betrekkelijk Blom wat de daarin voorkomende namen der ouders betreft eenig hoezeer gering verschil oplevert met zijn geboorteacte en daar Zijne Majesteit bij besluit van den 29 maart 1839 nr 35 de heeren gouverneurs der provinciën heeft gemagtigd om zoodanige verschillen te rectificeren, zoo neem ik de vrijheid aangezien J.K. Blom in uwe gemeente heeft geloot, onder bijvoeging van het bedoelde certificaat en zijne geboorteacte, u te verzoeken bij de gouverneur van Drenthe de noodige demarches te willen doen ten einde bedoelde certificaat, met behoud van dagteekening en nummer zoo veel mogelijk met zijne geboorteacte in overeenstemming worde gebragt. Het zal mij aangenaam zijn het verbeterde

certificaat met de geboorteacte zo spoedig mogelijk terug te ontvangen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 110)

Jan trouwt op zondag 24 april 1842 te Haren op 33-jarige leeftijd (1) met de 32-jarige **Geesje Everts Schut**, dochter van **Willem Everts Schut** en **Aaltje Albartus**. Geesje, wonende te Haren (Wijk B Oosterweg 37), is geboren aldaar, is gedoopt op woensdag 13 september 1809 aldaar, is overleden op zaterdag 14 september 1844 aldaar. Geesje werd 35 jaar en 1 dag.
Jan trouwt op zaterdag 26 april 1845 te Haren op 36-jarige leeftijd (2) met de 30-jarige **Ewoldina Cornelis van der Zwaag**, dochter van **Klaas Cornelis van der Zwaag** en **Grietje Ewolds**. Ewoldina, wonende te Haren en aldaar (Wijk B Oosterweg 38), is geboren op vrijdag 23 december 1814 aldaar (Wijk B Oosterweg 38), is als geboren aangegeven op vrijdag 23 december 1814 aldaar (aangever geboorte was Klaas Cornelis van der Zwaag; getuigen aangifte geboorte waren Jan Jans de Groot en Willem Everts Schut), is overleden op zaterdag 26 augustus 1848 aldaar. Ewoldina werd 33 jaar, 8 maanden en 3 dagen.
Jan trouwt op zaterdag 20 oktober 1849 te Haren op 41-jarige leeftijd (3) met de 30-jarige **Bougien Mannes** (RW1; DI; RW2), dochter van **Abel Mannes** en **Albertien Kwant**. Bougien, wonende te Helpman (Wijk A Helpman 3), te Haren (Wijk D Dilgt 12), aldaar (Wijk A Haren 6), aldaar (Wijk A Haren 36) en aldaar, is geboren op woensdag 13 januari 1819 te Helpman, wonende Wijk A Haren 36 te Haren, is overleden op zondag 18 oktober 1896 aldaar. Bougien werd 77 jaar, 9 maanden en 5 dagen.
Bougien was eerder gehuwd (1) met **Hindrik Berends**.<35,36>

2 **Michiel Blom**, dienstknecht, wonende te Haren (Wijk B Oosterweg 37A), is geboren op vrijdag 9 november 1810 aldaar, is gedoopt op zondag 18 november 1810 aldaar, is overleden op vrijdag 3 augustus 1883 aldaar. Michiel werd 72 jaar, 8 maanden en 25 dagen.
Michiel trouwt op zaterdag 9 februari 1839 te Haren op 28-jarige leeftijd met de 22-jarige **Margien van Bergen**, dochter van **Eite Conraads van Bergen** en **Trientje Roelofs Kuipers**. Margien, wonende te Haren (Wijk A Harenermolen 48) en aldaar (Wijk B Oosterweg 37A), is geboren op donderdag 11 april 1816 aldaar, is als geboren aangegeven op donderdag 11 april 1816 aldaar (aangever geboorte was Eite Conraads van Bergen; getuigen aangifte geboorte waren Jan Harms Bazuin (zie 22) en Lammert Hendriks Smid), is overleden op zondag 24 januari 1904 aldaar. Margien werd 87 jaar, 9 maanden en 13 dagen.

3 **Harmans Bloem**, wonende te Haren, is geboren op zaterdag 28 november 1812 aldaar (Wijk B Kromelboog 31), is als geboren aangegeven op zondag 29 november 1812 (aangever geboorte was Kornelis Blom (zie 31); getuigen aangifte geboorte waren Cornelis Luite Bolhuis (zie 35) en Otto Jans Oosterveld).

4 **Jantje Blom**, wonende te Haren (Wijk D Klaverblad 15), aldaar (Wijk D Hemmen 17), aldaar (Wijk D Hemmen 19) en aldaar (Wijk D Hemmen 38), is geboren op woensdag 31 mei 1815 te Eelde, is overleden op woensdag 26 april 1899 te Dilgt. Jantje werd 83 jaar, 10 maanden en 26 dagen.
Jantje trouwt op zaterdag 12 september 1835 te Haren op 20-jarige leeftijd met de 24-jarige **Albert Albartus**, zie 8.2.

5 **Knelsien Blom**, wonende te Haren (Wijk C Onnen 23), is geboren op woensdag 14 januari 1818 te Eelde, is overleden op woensdag 10 mei 1865 te Haren. Knelsien werd 47 jaar, 3 maanden en 26 dagen.
Knelsien trouwt op zaterdag 7 mei 1842 te Haren op 24-jarige leeftijd (1) met de 31-jarige **Obbe Boelens Woldendorp** (RW1; L-00732), zoon van **Boele Obbes Woldendorp (283)** en **Aaltje Jans Groenendal**. Obbe, arbeider, wonende te Onnen, te Haren (Wijk A Haren 12) en aldaar (Wijk C Onnen 22A), is geboren op woensdag 27 februari 1811 te Westerbroek, is overleden op maandag 13 mei 1844 te Haren. Obbe werd 33 jaar, 2 maanden en 16 dagen.

Brief maart 1840 van O.B. Woldendorp aan Gedeputeerde Staten [betreft kopie]
Geeft met verschuldigde eerbied te kennen, de ondergeteekende Obbe Boelens Woldendorp, arbeider, wonende te Onnen, gemeente Haren.
Dat suppliant voornemens is op een door hem aangekocht stukje grond, bekend bij het kadaster onder sectie K, nr 808 gelegen ten westen van den straatweg van Groningen naar Assen, tusschen de tol nr 2 bij Voorveld en het dorp Haren, nabij de nummerpaal 53, een huisje te bouwen in de rigting van de aldaar staande huizen op ongeveer 11 a 12 ellen afstand van voornoemde straatweg.
Dat het suppliant bekend is, dat dusdanige bouwing langs groote wegen niet moge geschieden dan met uw toestemming.
Weshalve suppliant dienvolgens de vrijheid neemt zich tot u te wenden met zijn submis verzoek: dat het u moge behagen hem autorisatie te verleenen tot de bouwing hiervoor omschreven, zullende het hem bijzonder aaangenaam zijn spoedig bergt te ontvangen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 73)

Extract uit het register der resolutiën van Gedeputeerde Staten van Groningen dd 9 juni 1840
Geleezen eene missive van de administrateur der domeinen in het tweede ressort te Amsterdam dd 1 juni 1840, daarbij, in antwoord op de missive dezer vergadering van 21 april jl. en met terug zending der daarbij gevoegd zijnde stukken, deszelfs gevoelen mededeelende betrekkelijk een verzoek van O.B. Woldendorp, arbeider te Onnen gemeente Haren, strekkende ter bekoming van vergunning om langs den groten weg der eerste klasse nr 1 van Groningen naar Meppel onder gezegde gemeente nabij de nummerpaal 53 een huisje te mogen bouwen.
Nader gelet op het adres van O.B. Woldendorp, voornoemd, mitsgaders op de in dezen ingewonnen berigten van het plaatselijk bestuur van Haren en van den hoofdingenieur van den waterstaat in deze provincie, vervat in deszelven missives van den 5 maart en 10 april jl.
Is goedgevonden, overeenkomstig het gevoelen van den heer administrateur voornoemd, aan den adressant toe te staan het bouwen van het bedoelde huisje op de ten requeste aangeduide plaats en op eenen afstand van 25 ellen uit het midden des wegs en 5 ellen van de scheiding van het land van L. Rummering, zullende dezelve moeten worden geplaatst in de rigting van de twee overige aldaar staande huizen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 73)

Brief 31 oktober 1843 aan de officier van justitie
Ik heb de eer u bij deze toe te zenden een proces verbaal door mij opgemaakt omtrent een daareven gepleegde uit- en inwendige braak met diefstal gepaard aan en in het woonhuis van Obbe Boelens Woldendorp, arbeider, wonende aan den Straatweg in de nabijheidheid van ?????? [ik lees: gakel no 2] op de zoogenaamde Broekacker, aan den inhoud waarvan ik mij gedrage, met bijvoeging tevens dat ik zoo min als de bovengenoemde O.B. Woldendorp en diens vrouw, welke van 6,5 uur deze morgen tot 7 uren in den avond van huis waren geweest, eenig vermoeden omtrent de dader of daders kunnen maken, doch alleen uit de omstandigheden en het achter laten van voorwerpen van waarde vermoeden, dat de diefstal eerst kort voor de te huis komst van de belanghebbende heeft plaats gehad.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111)

Brief 2 november 1843 aan de officier van justitie
Ten vervolge op mijne missive van den 31 oktober jl. heb ik de eer u te berigten, dat O.B. Woldendorp mij de morgen, volgende op de diefstal bij hem begaan, heeft te kennen gegeven, dat hem alsnog was ontvreemd een zilveren cachet [= zegelstempel] en

dat het van de deur afgebroken hangslot door hem aan stukken gebroken in het gras was terug gevonden.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111)

Obbe was eerder gehuwd (1) met **Hinderika Buringa**.[37,38]
Knelsien trouwt op woensdag 13 mei 1846 te Haren op 28-jarige leeftijd (2) met de 25-jarige **Harm Andries**, zoon van **Geert Andries** en **Henderika Roelfs Kuipers**. Harm, boerenknecht, wonende te Haren (Wijk C Onnen 33A) en te Noordlaren (Wijk C Glimmen 20), is geboren op zaterdag 25 november 1820 te Harenermolen, is overleden op maandag 25 februari 1907 te Glimmen. Harm werd 86 jaar en 3 maanden.
Harm was later gehuwd (2) met **Geertie van Bergen**.[39,40]

6 **Geert Blom** (ES), arbeider, wonende te Haren (Wijk C Onnen 14) en aldaar (Wijk F Essen 12), is geboren op maandag 5 februari 1821 te Eelde, is overleden op vrijdag 22 november 1907 te Haren. Geert werd 86 jaar, 9 maanden en 17 dagen.
Geert trouwt op zaterdag 3 mei 1862 te Haren op 41-jarige leeftijd met de 28-jarige **Hinderika Ruuls**, dochter van **Jan Ruuls** en **Janna Reuriks**. Hinderika is geboren op dinsdag 13 augustus 1833 te Helpman.

7 **Maria Blom**, wonende te Haren (Wijk A Haren 36), is geboren op vrijdag 9 januari 1824 te Eelde, is overleden op vrijdag 29 juni 1900 te Zuidlaren. Maria werd 76 jaar, 5 maanden en 20 dagen.
Maria trouwt op zaterdag 22 juli 1848 te Haren op 24-jarige leeftijd met de 22-jarige **Otto Jans Oosterveld**, zoon van **Jan Ottes Oosterveld** en **Jantje Harms Tuinman**. Otto, arbeider en landbouwer, wonende te Haren (Wijk A Harenermolen 39E) en aldaar (Wijk A Harenermolen 39D), is geboren op woensdag 27 juli 1825 aldaar, is overleden op zaterdag 8 april 1882 te Anloo. Otto werd 56 jaar, 8 maanden en 12 dagen.

8 **Mettien Blom**, wonende te Haren (Wijk C Onnen 20), is geboren op vrijdag 9 januari 1824 te Eelde, is overleden op zaterdag 8 september 1877 te Donderen. Mettien werd 53 jaar, 7 maanden en 30 dagen.
Mettien trouwt op zaterdag 10 december 1853 te Haren op 29-jarige leeftijd met de 31-jarige **Lammert Pleiter**, zoon van **Onbekend** en **Janna Lammerts Pleiter**. Lammert, arbeider, wonende te Helpman (Wijk D Den Hoorn 10) en te Noordlaren (Wijk C Glimmen 17), is geboren op donderdag 13 december 1821 te Eelde, is overleden op vrijdag 20 juli 1866 te Donderen. Lammert werd 44 jaar, 7 maanden en 7 dagen.
Lammert was eerder gehuwd (1) met **Hinderkien Berkenpies**.[41,42]

9 **Johanna Blom** is geboren op woensdag 22 november 1826 te Anloo, is overleden op dinsdag 21 december 1897 te Onnen. Johanna werd 71 jaar en 29 dagen.
Johanna trouwt op dinsdag 16 september 1856 te Anloo op 29-jarige leeftijd met de 31-jarige **Jan Bulk**. Jan, dienstknecht, is geboren op woensdag 3 november 1824 te Anloo, is overleden op dinsdag 20 juli 1886 te Onnen. Jan werd 61 jaar, 8 maanden en 17 dagen.

32 **Christoffer van Boekeren** (GH1812-056, MIL-063; L-00051), zoon van **Christoffer Albers van Boekeren** en **Anna Pauwels**, schatter slachtvee en kastelein, wonende te Haren (Wijk B Haren 13) en aldaar, is geboren op zondag 8 mei 1774 aldaar, wonende Wijk B Haren 4A aldaar, is overleden op zaterdag 27 juni 1835 aldaar, is als overleden aangegeven op zaterdag 27 juni 1835 aldaar (aangever overlijden was Jan van Boekeren; getuige aangifte overlijden was Jan Pieters). Christoffer werd 61 jaar, 1 maand en 19 dagen.

Exploitant van "De Jagtwagen" tot overdracht aan de familie Abels. Wordt in december 1828 door Burgemeester en Assessoren benoemd tot controleur voor de belasting op het gemaal voor f.3,- per week en een aandeel in de belastingopbrengst overeenkomstig het reglement.

Ontvangst diaconie te Haren 22 februari 1797
Ontvangen van Christoffer van Boekeren en Stientje Jans (Pieters) wegens trouwen op een tijdstip, dat er geen openbare godsdienst is: f.9,55. En nog in het bekken: f.3,00.
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

Akte 22 juli 1802 (geregistreerd 10 juli 1802)
Anna Pauwels, weduwe Van Boekeren, alsmede haar meerderjarige kinderen;
Hinderkien van Boekeren met haar man Cornelis Boekholt;
Dina van Boekeren, met haar man Jan Kuitert;
Harmtje van Boekeren;
Jan Kuitert en Tijmen Onnes, als voorstanderen over de minderjarige kinderen van wijlen Jan van Boekeren bij wijlen Zwaantje Harms in echte verwekt;
Harmanna van Ringen, weduwe van Jan van Boekeren, als wettige voogdes over haar minderjarig zoontje,
verklaren verkocht en overgedragen te hebben aan Christoffer van Boekeren en Stijntje Jans een behuizing, stalling en tuin, hebbende tot naaster zwetten ten noorden, zuiden en westen Tonnis van Stedum en ten oosten de straat, plus nog twee kampen land. De prijs is f.6.000,-. Betaald wordt f.4.000,-. De rest blijft staan tegen 4% rente. Voorwaarde is voort, dat de verkoopster (Anna Pauwels) mag blijven wonen in de achterkamer van de verkochte behuizing en van de koper vrij turf zal genieten alsmede zoveel vruchten uit de tuin als benodigd is.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1617, folio 172).

Akte 1 november 1802
Christoffer van Boekeren en Stijntje Jans verklaren geleend te hebben van Udo Dijk en Bedelina Allardi f.1.500,- tegen 5%. Anna Pauwels (moeder van Christoffer) en Jan Pieters (vader van Stijntje) stellen zich borg.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1617, folio 175).

REKENING UITGAVEN EN ONTVANGSTEN EERSTE ZEVEN MAANDEN 1811
De rekening van ontvangsten en uitgaven van het bestuur van de gemeente Haren over de eerste zeven maanden van 1811 geeft een aardig inzicht in het functioneren van de gemeente in deze periode.
In totaal wordt in deze periode f.630,- uitgegeven. Deze bedragen worden omgeslagen over de inwoners. Haren en Onnen dragen f.326,- bij, Noordlaren en Glimmen f.139,- en Helpman f.165,-.
Representatie vormt een belangrijke kostenpost. Een Franse compagnie artillerie die in de gemeente gelegerd is ontvangt voor f.25,- een anker wijn om de verjaardag van de keizer te vieren. Als keizer Napoleon eindelijk een zoon krijgt moet dat uiteraard uitvoerig gevierd worden. Net als nu op Koninginnedag wordt het vooral een feest voor de schoolkinderen. Er wordt voor de kinderen chocolade gekocht bij onder andere bakker Jan Dijken te Helpen. De bakkers wed. Havinga en Arend Mulder uit Haren leveren bollen en beschuiten. Bij de landbouwers Jan Swartwolt, Reinder Beerends, Jantje Jans en Frederic Wuffen wordt melk en boter gekocht. Totale kosten van dit alles ruim f.55,-.

Verreweg de grootste kostenpost wordt gevormd door de bestuurskosten. De leden van het plaatselijk bestuur vergaderen wekelijks en ontvangen per vergadering 30 stuivers. Als we de rekening mogen geloven zijn alle zes raadsleden op alle dertig vergaderingen in de eerste zeven maanden van 1811 aanwezig geweest. De raadsleden Hoenderken (Noordlaren) en Hamming (De Punt) ontvangen per vergadering een halve stuiver extra omdat ze zover van de hoofdplaats Haren wonen. De secretaris heeft een tractement van f.150,- per jaar. Voor zeven maanden komt dat op f.87,50. Bode Martinus van Oosten, die ook veldwachter is, ontvangt de helft van dit bedrag. Dan wordt voor het bestuur bij Christoffer van Boekeren een kamer gehuurd in de 'Jagtwagen'. Kosten f.14,-. Met kosten voor schrijfbehoeften en nog wat kleine kosten komen de totale bestuurskosten uit op f.478,60. Dat is 75% van de begroting!
Een stevige kostenpost is de verplichte medewerking aan de conscriptie. Dit is de dienstplicht. Voor de inwoners van Nederland een nieuw en zeer impopulair fenomeen. Voor de conscriptie moeten couranten worden gedrukt en brieven worden rondgebracht. Of men werkelijk in dienst moet hangt af van een loting. Die loting geschiedt door het gemeentebestuur van Hoogezand, omdat deze plaats de hoofdplaats is van het kanton, maar Haren moet wel meebetalen aan de kosten. De raadsleden Lammers (Helpman) en Hoenderken (Noordlaren) ontvangen nog een kleine vergoeding voor het rondbrengen van biljetten voor de conscriptie. In de totaal bedragen de kosten ruim f.43,-.

Ingekomen stukken gemeente Haren, 3 november 1815
Christoffer van Boekeren , 1e luitenant der schutterij, verzoekt de schout om twee trommen en vijf pauken.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 48).

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 10 oktober 1816
Akte van niet-bevrediging. Het betreft een procedure tussen C. van Boekeren, kastelein te Haren, eiser, en Aaltje Jans, weduwe van Jan Pieters, wonende te Winde, domicilie kiezende bij haar zoon Pieter Pieters te Hemmen, gedaagde. Van Boekeren stelt dat Aaltje Jans hem f.1.200,- schuldig is. Partijen komen niet tot een minnelijke schikking. Doorverwijzing naar de rechter te Groningen.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 111, zaak 1816/106)

Ingekomen stukken gemeente Haren, 13 juni 1817
Verklaring, dat hij f.65,25- van de schout der gemeente Haren heeft ontvangen, wegens gebruikte verteringen. Christoffer van Boekeren.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 50).

Ingekomen stukken gemeente Haren, 26 juli 1817
Exploit uitgebracht aan Stijntje Pieters.
Op 26 juli 1817 ten verzoeke van Christoffer van Boekeren, kastelein woonachtig te Haaren, uit kracht van een vonnis den 17e maart tusschen partijen, bij de Regtbank van Eersten aanleg te Groningen, kamer waar de President gewoonlijk zitting hout, geveld. Waarvan de grosse in execeütoeiren vorm afgegeven, behoorlijk geregistreerd op den tiende april daaraan volgende is geintenueerd; heb ik Lambertus Tonkens, deurwaarder aangenomen bij de Regtbank van ersten Aanleg, zitting houdende te Groningen, aldaar woonachtig, gesommeerd Stijntje Pieters, woonachtig te Haren om op donderdag den 31sten dezer des avond te vijf uur zich te vervoegen op het gemeentehuis te Haren en zich aldaar met den requirant C. van Boekeren te presenteren voor den officier van de burgerlijken stand, ten einde de ontbinding te doen en hooren uitspreken van het huwelijk tusschen den requirant en den gesommeerde bestaande. Teneinde zij hiervan niet onkundig mogt zijn, heb ik haar afschrift van dit exploit, waarvan de kosten zijn f.3,90 gelaten ter haarer woonstede, sprekende ik aldaar met haar zelven.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 50).

Ingekomen stukken gemeente Haren, eind 1817
Christoffer van Boekeren verklaart f.25,- te hebben ontvangen voor lokaalhuur.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 50)

Bestek en aanbesteding Finsterwolder polder op 14 december 1818 te Winschoten
Bestek van het maken en leggen van eenen kapitalen zeedijk ter omringing van den nieuw te maken polder, gelegen aan den Dollard in den Oldampte, onder de Karspelen Finsterwold, Goldhoorn, Munniksveen en de Binnen Ae.
In het bestek wordt uitvoerig beschreven hoe de dijk moet worden aangelegd. Volgens artikel 20 is het gehele werk afgedeeld in 20 percelen. Deze percelen worden in het bestek afzonderlijk beschreven.
Het eerste perceel, beginnende aan de westzijde van de Beester Moer, lang 100 roeden, strekkende noord- en noordwestwaards tot aan de eerste rooipaal.
Het tweede perceel, lang 100 roeden, beginnende bij het einde van het gemelde perceel, strekkende noordwestwaards tot aan de tweede nommerpaal.
Het derde perceel, lang 100 roeden, beginnende bij het einde van het vorige perceel, strekkende noordwestwaards tot aan de derde nommerpaal.
Het vierde perceel, lang 100 roeden, beginnende bij het einde van het vorige perceel, strekkende noordwestwaards tot aan de vierde nommerpaal. De aannemer van dit perceel zal gehouden zijn op aanwijzing te maken eene geschikte planken-keer, wijd 12 voet lang 20 voet van binnen met een half steens muur ommerzeld, met pannen gedekt, met een zolder beschoten en met een houten vloer belegd, daarin te maken een bedstede, twee glasramen, een portaaltje, en twee deuren met slot en sleutel, voorts een geschikte tafel met een laad en een half dozijn ordinaire matten stoelen en wat verder tot gerief van de opziener noodig geoordeeld zal worden.
Op de percelen 1 tm 4 wordt ingeschreven door Christoffer van Boekeren, wonende te Haren voor f.39.971,-, onder genot van f.50,- premie. Bij nadere oproeping worden de percelen 1 tm 4 gemijnd door Christoffer van Boekeren, dewelke met zijn gestelde borg Roelof Koops, beide wonende te Haren, domicilie hebben ingesteld bij de mede borg Eppo Edzes Tonkens te Zuidbroek, voor f.39.500,-. De ondertekening geschiedt door R. Koops, E.E. Tonkens en Christoffer van Boekeren.
De percelen 5 tm 9 worden beschreven door Jan van Wolde te Helpen voor f.62.500,-. Deze ontvangt f.50,- premie. De percelen worden gemijnd door Gerrit Huijskens, wonende te Zeevenhooven, provincie Utrecht, dewelke met zijn borg Christoffer van Boekeren domicilie kiest bij de mede borg Hendrik Koops te Zuidbroek, voor f.59.000,-.
De percelen 10 tm 14 worden beschreven door Jan van Wolde te Helpen voor f.67.000,-, die daarvoor f.50 premie ontvangt. De percelen worden ook door Jan van Wolde gemijnd en wel voor f.64.300,-. Borgen van Jan ten Wolde zijn Derk van den Bergh te Helpman en Elias Arnoldus Koster te Groningen. Zij kiezen domicilie bij een kastelein te Winschoten.
De percelen 15 tm 20 worden beschreven door Gerrit Huijskens, maar gemijnd door Jacob de Jong, wonende te Groningen, voor f.47.000,-. Eppo Edzes Tonkens is één van zijn borgen.
Apart wordt nog aanbesteed de sluis aan Pieter Schinkel voor f.16.900,-.
De totale aanneemsom bedraagt hierdoor f.226.700,-.
(Groninger Archieven, Toegang 401, inventarisnummer 24)

Groninger Courant, 25 januari 1820
Ten overstaan van Mr. Willem Jan Quintus, advocaat en openbaar notaris te Groningen, zullen, op donderdag den 27 january 1820, des nademiddags te twee uren, ten huize van den kastelein C. van Boekeren, te Haren, publiek worden verkocht:
I. Eene behuizing en schuur, geteek. B 13, V 61, de Gouden Jagtwagen genaamd, staande en gelegen te Haren, aan de straat, zijnde van ouds een gerenomeerde en neringrijke herberg, voorzien van vier vertrekken en ruime kelder, een stalling voor 40

paarden, en meer ander geryf; voorts achter dezelve een wel aangelegde tuin.
II. Twee kampen best bouw- en weideland, ter zijden bij gemelde behuizing gelegen.
III. Drie en een halve grazen hooiland, de Made genaamd.
IV. Drie grazen hooi- en veenland, de Wolddeelen genaamd.
V. Vier grazen hooiland, de Rakken genaamd
VI. Een derde in een stuk veenland, het Schutriet genaamd.
Alles mede onder Haren gelegen.
Om de landerijen op Gregorie en de behuizing op den 1 meo 1820 te aanvaarden.

Akte 26 juli 1820
Christoffer van Boekeren verkoopt aan zijn dochter Anna van Boekeren, meerderjarig en ongehuwd te Haren, inventaris van zijn herberg De Jagtwagen ten bedrage van f.116,25. Voorts verklaart Christoffer, dat hij de behuizing B 13 (de Jagtwagen) met tuin en bijbehorende landerijen voor 10 maanden aan zijn dochter heeft verhuurd voor f.150,-. Dit ingaande 1 juli 1820.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 54, akte 214)

Brief 18 augustus 1820 aan de officier van justitie
Bericht over een klacht ingediend de 13e dezer maand door Antje Brouwer en haar moeder wegens een mishandeling haar aangedaan ten huize van Christoffer van Boekeren, benevens de verklaringen van getuigen daaromtrent door mij opgenomen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 100)

Processen verbaal 18 augustus 1820
Een klacht ingediend door Antje Brouwer en haar moeder wegens een mishandeling ten huize van Christoffer van Boekeren leidt tot een aantal processen verbaal, waarin verklaringen zijn opgenomen van de betrokkenen en getuigen. De aanleiding voor de problemen is, dat Antje Brouwer vergezeld van haar moeder en haar baby op 13 augustus 1820 in de herberg De Jagtwagen gaat zitten. Zij wil niets gebruiken. Ze vraagt alleen Christoffer van Boekeren te spreken. Dit wordt haar geweigerd en er ontstaat commotie. Uiteindelijk wordt Antje met moeder en kind hardhandig de Jagtwagen uitgewerkt. Zo hardhandig dat ze hier een klacht over indient bij de officier van justitie, die op zijn beurt daar weer informatie over vraagt aan de schout. Uit de stukken wordt niet duidelijk waarom de emoties zo hoog oplopen. Ik denk dat wel te weten. Het kind, dat Antje Brouwer bij zich heeft is haar op 2 juni 1820 geboren buitenechtelijke zoontje, genaamd Christoffer. Het is dan niet moeilijk te raden wie volgens Antje de vader van het kind is. Voorts kent Antje blijkens haar verklaring een groot aantal personen in Haren. Het is dan ook niet onwaarschijnlijk, dat Antje enige tijd in de Jagtweide heeft gewerkt. In de verklaring van Johan Heinrich von Riesz wordt Antje veelzeggend aangeduid als “Stoffer zijn hoer”. Overigens heet Antje Brouwer vanaf 6 mei 1828 Annigje Bakker. Ook Christoffer jr gaat later als Christoffer Bakker door het leven. Pieter Jans Pieters wordt in de verklaringen aangeduid als zwager van Christoffer van Boekeren. In werkelijkheid is hij dat na de scheiding van Christoffer van Boekeren van zijn zuster Stientje Pieters in 1817 niet meer. De schout heeft eerst alleen verklaringen opgenomen van Antje Brouwer, Trijntje Harms en Johan Heinrich von Riesz. Op last van de offcier van justitie moet hij ook verklaringen opnemen van Christoffer van Boekeren, Anna van Boekeren en Pieter Jans Pieters.
* Verklaring Antje Brouwer. Zij is op zondag met haar moeder en haar kind naar De Jagtwagen gekomen. Daar waren toen alleen de hovenier van de schout (Johan Heinrich von Riesz) en een ander haar onbekend manspersoon aanwezig. Vervolgens is de zwager van Van Boekeren, de cichoreifabrikant Pieters met zijn zoon binnen gekomen en heeft tegen de hovenier gezegd, dat hij mee naar achteren moest komen om daar te zitten. Daarop kwam zoon Jan van Boekeren en heeft ons gevraagd wat de begeerte was. Waarop Antje heeft geantwoord, dat zij zijn vader wilde spreken. Jan heeft toen gezegd, dat Antje daar niets mee nodig had. Daarop hebben Jan en Anna van Boekeren en Pieter Jans Pieters en zijn zoon Antje en haar moeder deerlijk mishandeld, geslagen, geschopt en tegen de grond gesmeten en wel zo, dat zij zich bloedend nog net wist te redden. Haar muts werd aan stukken gescheurd. En toen is ook vader Van Boekeren nog gekomen om mee te schoppen en te slaan.
* Verklaring 18 augustus 1820 van Trijntje Harms, vrouw van Hindrik Alberts (Bakker), schipper te Veendam. Zij verklaart op zondag 13 augustus 1820 omstreeks 11.00 uur met haar dochter en haar kind naar De Jagtwagen gekomen te zijn. Er waren toen in De Jagtwagen twee aan haar onbekende personen aanwezig. Waarvan er een later de hovenier op Zorgvrij bleek te zijn. Een van de kinderen van Van Boekeren heeft toen aan deze twee personen gevraagd om naar achteren te gaan. Om aldaar hun borrel op te drinken. Dat toen de beide mannen weg waren Jan van Boekeren aan haar dochter heeft gevraagd wat zij wilde. Dat haar dochter daarop heeft geantwoord, dat zij zijn vader wilde spreken. Dat Jan van Boekeren toen na enige scheldwoorden haar dochter heeft aangevallen en zodanig heeft geslagen, dat haar arm blauw was. Jan van Boekeren werd daarbij geholpen door zijn zuster Anna en door de cichoreifabrikant Pieter Jans Pieters met zijn zoon. Pieters en zijn zoon hebben ook haar aangevallen en geslagen. Tenslotte is Christoffer van Boekeren zelf ook nog gekomen en hebben ze gezamenlijk haar dochter de deur uit gesmeten.
* Verklaring dd 18 augustus 1820 van Johan Heinrich von Riesz, tuinman op de plaats Zorgvrij te Haren. Hij verklaart, dat hij zondag 13 augustus 1820 omstreeks 11.00 uur in De Jagtweide was en daar een oude vrouw en een jonge vrouw met een kindje op de arm heeft ontmoet. Hij heeft toen een borrel gedronken en is bij deze vrouwspersonen gaan zitten. Hij heeft gevraagd waar ze vandaan kwamen en toen heeft de oude vrouw geantwoord, dat ze van Groningen kwamen. Toen heeft Pieter Jans Pieters gevraagd bij hem te komen en toen hij vervolgens buiten bij de achterdeur stond heeft Pieters hem gevraagd daar even te blijven, omdat er wellicht een grap zou gebeuren met Stoffer zijn hoer. Hij is even later weer in De Jagtwagen naar binnen gegaan, om haar te zien, omdat hij haar niet kende. Daarna heeft hij zijn borrel gedronken en is weer naar achteren gegaan. Hij heeft toen daarachter gezeten met de arbeider Willem Pieters. Vervolgens hoorde hij in De Jagtwagen “moord, moord” roepen en is hij toen weer naar binnen gegaan om te zien wat er aan de hand was. Hij zag dat Jan van Boekeren en Jan Pieters de beide vrouwen bij de arm hadden om ze buitenshuis te zetten. Hij is toen tussenbeide gekomen om te zeggen, dat ze niet moesten slaan. Ook is hij naar achteren gelopen om vader Van Boekeren te zeggen, dat hij zijn zoon Jan moest waarschuwen niet te slaan. Vervolgens is vader Van Boekeren naar achteren gekomen met zijn dochter Anna, die flauw was gevallen, maar hij heeft niet gezien of iemand haar een slag had toegebracht.
* Verklaring dd 29 augustus 1820 van Pieter Jans Pieters, 50 jaar, van beroep cichoreifabrikant te Haren. Pieters is op zondag vanuit de kerk naar De Jagtwagen gegaan om daar in het huis van Van Boekeren koffie te drinken. In de Jagtwagen zelf had hij wel vrouwspersonen zien zitten, maar hij wist niet wie dat waren. Hij ontkent aan de mishandeling van Antje Brouwer en haar moeder deelgenomen te hebben. Hij heeft pas achteraf gehoord, dat er ruzie geweest was. In het achterhuis heeft hij koffie gedronken met zijn broer Willem Pieters en de tuinman Von Riesz. Het kan ook zijn, dat de laatste een borrel heeft gedronken. Hij kan zich niet herinneren, dat hij aan Von Riesz heeft gezegd; “wacht een weinig, daar gebeurt een grap met Stoffer zijne hoere”.
* Verklaring dd 29 augustus 1820 van Pieter Pieters jr, oud 20 jaar. Ook hij is na de kerk naar de Jagtwagen gegaan. Toen hij in De Jagtwagen kwam, waren daar twee onbekende vrouwspersonen, waarvan er een een kind op de arm had. Verder waren er Anna en Jan van Boekeren. Dat toen Anna van Boekeren aan de beide vrouwen vroeg wat zij wilden, zij een flauwte kreeg door de brutale gezegden van de vrouwen en dat haar vader haar naar achteren heeft gedragen. Dat Jan van Boekeren toen aan de vrouwen heeft gevraagd wat ze wilden, waarop zij hebben gezegd, dat ze hier niet vandaan wilden. Dat Jan toen heeft gezegd, dat als zij niet zelf weg wilden gaan, hij ze uit de deur zou moeten zetten. Waarop Jan ze bij de arm heeft gepakt en de deur heeft uitgezet. Hij heeft niet gezien dat Jan geslagen heeft. Hij heeft ook niet gezien dat ze aan de vinger bloedde, maar wel dat ze een raam ingeslagen had. Vervolgens zijn de vrouwen weggegaan.
* Verklaring dd 29 augustus 1820 van Anna van Boekeren, oud 23 jaar, die in 1820 de kasteleinsche is in De Jagtwagen. Op zondag 13 augustus kwamen twee vrouwspersonen, de ene met een kind in De Jagtwagen en zijn gaan zitten. Waarop Anna heeft gevraagd wat zij wilden hebben. Het antwoord daarop was, dat zij haar vader wilden spreken. Anna heeft toen gezegd, dat ze daar niets mee nodig hadden en dat er geen personen welkom waren, die niets wilden verteren. De beide vrouwspersonen zeiden, dat zij voornemens waren te blijven totdat het gericht hen er uit zou zetten. Anna is daarop flauw gevallen en weet niet wat er daarna

gebeurd is, omdat zij uit De Jagtwagen is gedragen of geholpen. Toen zij weer bij kwam waren de beide vrouwspersonen weg.
* Verklaring dd 31 augustus 1820 van Christoffer van Boekeren, oud 45 jaar, zonder beroep. Hij verklaart, dat hij na de kerkdienst naar de woning van zijn dochter in De Jagtwagen is gegaan en dat hij zijn dochter daar toen op de grond liggend heeft aangetroffen. Hij heeft zijn dochter toen naar achteren gebracht. Voorts heeft hij gezien, dat er een glas in stukken was, zonder dat hij wist wie dat gedaan had.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 53)

Brief 31 augustus 1820 aan de officier van justitie
Ter voldoening aan de inhoud van uw missive van 26 augustus j.l. doe ik u toekomen de ingewonnen informatie van C. van Boekeren en deszelfs dochter, Pieter Pieters en zijn zoon Jan Pieters, betrekkelijk hetgeen is voorgevallen tusschen Antje Brouwer en genoemde personen op de 13e dezer ten huize van C. van Boekeren. Hierbij voeg ik de klagte in origineel van Antje Brouwer.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 100)

Uitspraak 12 oktober 1820 rechtbank van eerste aanleg te Groningen
De beklaagden zijn:
- Anna van Boekeren, oud 24 jaren, geboren en woonachtig te Haren, tappersche van beroep;
- Jan van Boekeren, oud 19 jaren, corporaal in de schoolcompagnie van de achtste afdeling nationale militie in garnizoen te Groningen, geboren te Haren;
- Jan Pieters, oud 20 jaren, landbouwer, geboren en woonachtig te Haren;
- Pieter Pieters, oud 50 jaren, geboren te Vries, woonachtig te Haren, landbouwer van beroep.
Zij worden er van beschuldigd op den 13 augustus 1820 de persoon Antje Brouwer te hebben geslagen en mishandeld.
De officier van justitie verzoekt in zijn conclusie de regtbank om de beklaagden schuldig te verklaren aan moedwillige slagen en mishandeling door hun gezamenlijk aangedaan en toegebragt aan Antje Brouwer op zondag den 13 augustus 1820 ten huize van Christoffer van Boekeren, kastelein te Haren, en dezelve te condemneren tot een gevangenzetting voor de tijd van een maand, een boete van f.8,- ieder en gezamenlijk in de kosten van de procedure.
Gehoord de verdediging door en van wegens beklaagden tegen de eis van de officier in gebragt.
Overwegende dat de feiten aan de beklaagden ten laste gelegd niet zijn bewezen, verklaart de regtbank beklaagden niet schuldig aan hetgeen hun ten laste is gelegd.
(Groninger Archieven, toegang 144, inventaris nr 48, zaak 457)

Contract huur gemeentehuis 16 november 1820
Het gemeentebestuur van Haren , in hare qualiteit huurders ter eener en Christoffer van Boekeren, tapper, wonende te Haren, verhuurder, ter andere zijde, hebben gecontracteerd als volgt.
Ik, Christoffer van Boekeren bekenne te hebben verhuurd aan het gemeentebestuur van Haren, dat in huur aanneemt, eene kamer in mijne behuizing, de herberg genaamd De Jagtwagen in Haren, dienende en zullende dienen voor een locaal tot vergaderingen van gemeld gemeentebestuur, en zulks onder de volgende voorwaarden:
1. de huurtijd zal worden gerekend te zijn ingegaan den 1sten januari 1820 en zal expireren op den 31sten december 1820.
2. de huurders in hunnen qualiteit zijn verpligt aan den verhuurder voor huur te betalen eene somma van f.70,-.
3. den verhuurder is verpligt daar tevens te leveren vuur en ligt, etc, etc.
Dat tot wederzijds genoegen zijnde, verbinden partijen zich tot naarkoming dezes.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 53)

Brief Grietje Freerks Pot 1822
Vriendelijk verzoek voor de heer schout met zijne assessorissen en den raat der gemeente Haren
Waar op de ondergetekene Grietien Freerks Pot, weduwe van Luiten Pouwels, tans cateleinsche in den behuizing geteekent letter B nr 4 te Haren, nedrig en eerbiedig verzogt van weledele heer schout en van de edele assessorissen en den raat van de gemeente Haren, dat u mij mogt begunstigen met uw resiedetie of beenkomsten ten mijnen huize, terwijl ik dog zoo wel een ingeseten ben van de gemeente als C. van Boekeren en mijne lasten aan dezelve voldaan die tot dusver mij zijn opgelegt, terwijl mijns bedenken mijne behuisinge zeer geschikt te zijn waarin u de gemeente besigheden in kunt uitoefenen. Twijfel niet of u zult deelnemen in mijn billijk en nedrig verzoek te meer u allen bekent is, dat ik een weduwe ben met eene dogter, die nog niet in staat is om haar broot te kunnen winnen. Edog ben er niet voor om C. van Boekeren uw residanties geheel af te nemen, maar mijnen begeerte is, dat het moge rolleren elk zijn jaar of zoals het u maar best beoordeelt, terwijl het voor u een zeer moeijelijke zake. Evenwel twijfel ik niet of u zult mijn verzoek billijken. Zo eenigen aanmerkingen in mijn verzoek mogen gevonden, verzoeke nedrig dat het darom niet moge afgewezen worden, zoo tekenne ik nog met allen ederbiet
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 55)

Akte 16 december 1823.
Huwelijkscontract Christoffer van Boekeren en Anna Daniels Rijkens.
Iedere gemeenschap van roerende en onroerende goederen, alsmede van schulden is uitgesloten. Om de roerende goederen en de effecten van het aanstaande bruidspaar niet te verwarren, wordt de bruidegom geacht niet meer te bezitten dan zijn alleen zijn kleren en verder lijfstoebehoren.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 75, Akte 376)

Betekening dwangbevel 23 januari 1824
Betekening door deurwaarder Lambertus Tonkens van een dwangbevel aan Christoffer van Boekeren tot betaling van f.4.410,- aan Eppo Edzes Tonkes te Engelbert. Bij het dwangbevel is een uitvoerige bijlage gevoegd bestaande uit de executoir verklaring door de rechtbank op 28 januari 1822 van een op 27 december 1821 gewezen arbitrale uitspraak. Bij die arbitrale uitspraak is beslist over de meningsverschillen tussen de deelnemers aan een compagnie tot het leggen van enige percelen van de zeedijk om de nieuwe Finsterwolderpolder in 1819.
Aan de genoemde compagnie werd deelgenomen door zes participanten, waaronder vier broers Koops:
Roelf Koops, landbouwer en assessor te Haren;
Hendrik Koops, hotelhouder te Zuidbroek;
Albert en Marcus Koops, te Vries, gezamenlijk voor een aandeel;
Christoffer van Boekeren, hotelhouder te Haren;
Augustus Upmeijer, ontvanger successierechten te Veendam;
Eppo Edzes Tonkes, vervener te Engelbert.
De onderneming is uitgelopen op een fiasco. De uitgaven bedroegen uiteindelijk f.62.500,-, terwijl de inkomsten slechts f.34.555,- bedroegen. Er resteerde dus een tekort van f.28.147,-, oftewel f.4.691,- per participant. Dit tekort was grotendeels gefinancierd door Eppo Edzes Tonkens, vandaar dat hij op elke participant een vordering had van f.4.410,-. Roelf Koops en Augustus Upmeijer namen hun verlies en voldeden direct aan hun verplichtingen. De andere participanten bedachten enige uitvluchten. Daarom was arbitrage nodig om helderheid te geven. Ook door twee toeleveranciers van hout, K.F. Nipperus en G.H. Geertsema, werden in 1822 nog procedures bij de rechtbank in eerste aanleg te Winschoten gevoerd tegen de participanten Hendrik Koops, Christoffer van Boekeren, Albert Koops en Marcus Koops. Ook betreffende deze vorderingen hadden Roelf Koops, Augustinus Upmeijer en Eppo Tonkes in de claims berust en aan hun verplichtingen voldaan.

© 2020 - E.M. van Koldam

Uiteraard betekende het grote verlies van de compagnie een stevige 'scheur in de broek' voor de participanten. Daarbij was het van belang, dat de arbiters hadden bepaald, dat, indien een of meer van de participanten niet zou kunnen betalen, de anderen naar hun aandeel extra zouden moeten bijdragen. Voor de broers Koops uit Vries gold daarenboven, dat zij hoofdelijk aansprakelijk waren, voor de uit hun aandeel voortvloeiende verplichtingen.
Hoe kwamen Roelf Koops en Christoffer van Boekeren deze financiële klap te boven? Het is opmerkelijk, dat Roelf Koops al in oktober 1819 f.5.000,- leent van de voogd over de kinderen Louwes te Leek. Heeft hij daarmee zijn compagnie-avontuur bekostigd? Voor Christoffer van Boekeren loopt het slechter af. Het uitgebrachte bevel tot betaling mondt uiteindelijk uit in de executoriale verkoop van zijn herberg De Jagtwagen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 54; stuk zit in de verkeerde map, omdat bij het archiveren is uitgegaan van de datum waarop de arbiters uitspraak hebben gedaan = 27 december 1821)

Betekening deurwaardersexploot 24 april 1824
In het jaar 1824 den 24 april des voordemiddags te 9 uren, uit kracht van een vonnis geweezen bij heeren compromissarissen den 27 december 1821, overgelegd ter griffie van de regtbank van eersten aanleg zitting houdende te Groningen den 28sten daaraan volgende, en de 10den januari van het volgend jaar executoir verklaard door den fungerenden president van gemelde regtbank, alles behoorlijk geregistreerd, en in executoiren form afgegeven, en ten verzoeke van de heer Eppo Edzes Tonkes, woonende onder Engelbert, stellende tot zijnen procureur Mr. Herman Trip te Groningen,
heb ik Lambertus Tonkens, deurwaarder aangenomen bij de regtbank van eersten aanleg, zitting houdende te Groningen, en aldaar woonende, daartoe speciaal bevolmachtigd bij acte van 21 april 1824, waarvan de registratie luidt: geregistreerd te Groningen den tweeëntwintigsten april 1824, deel twaalf folio zevenentachtig recto vak vijf, ontvangen eenenzestig cents regt en verhooging, de ontvanger, get. Van der Lande, bij gebrek van betaling te erlangen van eene somme van vierduizendvierhonderdtien guldens tweeënnegentig en een halve cents, waartoe hij bij opgemeld vonnis is gecondemneerd, en ter voldoening waarvan hem ten verzoeke als boven bevel is gedaan, bij exploit van den drieëntwintigsten januari 1824, behoorlijk geregistreerd, mij begeven naar eene behuizinge, schuir en stalling, zijnde een herberg, de Jagtwagen genaamd, staande ten westen van de straat te Haren, kanton Hoogezand, arrondissement Groningen, getekend nummer 61, met een tuin, alsmede naar het land plusminus vier graasen, plusminus 1 bunder en 60 roeden, mede aldaar gelegen, zwettende ten noorden Jan Stel de Jonge, ten oosten Geert Stel en R. Koops, ten zuiden de Drift en ten westen doktor Oosting, nog heb ik mij verders begeven naar twee matten hooijland plusminus twee bunder, ten westen aan de Harender Maa genaamd, wandelende met twee gelijke matten van Harmannus Dol Havinga, zwettende ten noorden C. Hornhuis, ten oosten het boerenmaar, ten zuiden J. Swartwold, ten westen het Hoornschediep, een en een halve matten hooijland, de Woldelen genaamd, zwettende ten noorden de Weversdijk, ten oosten R. Terborg, ten zuiden weduwe Luitje Pouwels, ten oosten R. Koops, twee en een halve matten hooijland , de Rakken genaamd, ten oosten van Haren, ten noorden den weduwe Jan Jochums, ten oosten de boeresloot, ten zuiden de erven van Hindrik Adolfs, ten westen heer J. van Trojen, nog een derde gedeelte in drie matten hooijland, de Schutzijde genaamd, gelegen achter Onnen, wandelende met Jan Swartwold en Jan Vos, ten noorden de Helmersloot, ten oosten de weduwe G. Boer en ten westen en zuiden Willem Eising en de heer Jullens en ten westen R. van Dam.
Beschrijving
De behuizing zwettende als boven verwoord, van buiten aan de Straat een zijdmuur met negen glasraams en twee deuren, met een schuur met een deur aan de Straat, ten zuiden eene grote deur, ten westen drie raams en twee deuren en ten noorden twee glasraams.
Deze goederen zijn belast in de grondbelasting als blijkt uit het extract uit het cohier der grondlasten over den jaren 1823 hier volgende.
Extract
Uit het cohier der grondlasten over den jaren 1823:
C. van Boekeren, herbergier te Haren, nr 61, zal betalen wegens gebouwde eigendommen: f.11,26 en wegens onbebouwde eigendommen: f.5,93. Totaal f.17,20.
Beslaglegging
Gemelde behuizing, schuir, stalling, tuin en land is door mij gearresteerd om verkogt te worden aan de rol van de regtbank van eersten aanleg zitting houdende te Groningen, van al hetwelk ik dit proces verbaal heb opgemaakt, waartoe ik xxxxx heb van voormiddags 9 uren tot agternamiddags zes uren en waarvan de kosten zijn achtien gulden.
G. Tonkens, deurwaarder
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 57)

Inschrijving beslaglegging 22 juli 1824
Zaak 6002, dd 22 juli 1824. Beslaglegging op de goederen van Christoffer van Boekeren te Haren door deurwaarder G. Tonkens ingeschreven ter Griffie van de Regtbank in eerste aanleg te Groningen.
(Groninger Archieven, toegang 144, inventaris nr 222)

Groninger Courant, 27 juli 1824
IN NAAM DES KONINGS
Verkooping ter rolle van geregtelijke uitwinningen, van de regtbank in eersten aanleg, zitting houdende te Groningen, van:
- Ten eersten. Eene behuizinge, schuur en stalling, zijnde de Herberg de Jagtwagen genaamd, staande ten westen van de straat, te Haren, kanton Hoogezand, Arrondissement Groningen, geteekend no. 61, met en tuin, alsmede het land, zijnde plus minus een bunder en zestig roeden.
- Ten tweeden. Plus minus een bunder hooiland, ten westen, de Harender Med genaamd, wandelende met gelijke een bunder en zestig roeden van Harmannus Dol Havinga.
- Ten derden: Plus minus 3/4 bunders hooiland aldaar, de Woldelen genaamd.
- Ten vierden. Plus minus 1 en 1/4 bunder hooiland aldaar, de Rakken genaamd.
- Ten vijfden. Een derde gedeelte in plus minus 1 1/2 bunder hooiland, de Schutzijde genaamd, gelegen achter Onnen, wandelende met Jan Swartwold en Jan Vos,
gearresteerd als vast goed, ten laste van Christoffer van Boekeren, kastelein, woonachtig te Haren;
Ten verzoeke van den heer Eppo Edzes Tonkes, verveener, wonende onder Engelbert, hebbende tot zijnen procureur Herman Trip.

Rolzitting 3 september 1824
Zaak 2490, Eppo Edzes Tonkes, verveender onder Engelbert, tegen Christoffer van Boekeren te Haren
(Groninger Archieven, toegang 144, inventaris nr 212)

ZIE OOK PROCEDURE IN 1-68 BETREFFENDE NIET BETAALDE HUUR

Brief 8 november 1825 aan de Hoofdinspecteur van de directe belastingen te Groningen
De plaatselijk commies alhier ter surveillance op de veraccijnsing van het gemaal (= C. van Boekeren) heeft aan mij te kennen gegeven, dat aan den korenmolen te Haren sedert geruimen tijd drie zakken met tarwemeel bewaard wierden, toebehorende aan de bakkers te Haren.
Dat door de bewoners van enige huizen nabij den molen somwijlen koren en meel geborgen wierde en dus den korenmolenaar in den sluikhandel behulpzaam waren, waar tegen hij, commies, niet konde waken, met wijder verzoek om de noodige orders in dezen

© 2020 - E.M. van Koldam

te willen geven, opdat het tarwemeel van den molen worde afgevoerd en om de zoodanige huizen nabij de molen te mogen onderzoeken.
Daar ik daartoe geen vrijheid konde verleenen, alsniet genoegzaam met de bepalingen te dien opzigte bekend zijnde, zoo neem ik de vrijheid u bij dezen te verzoeken om mij ten spoedigste te willen informeren hoe in dezen te moeten handelen, of ik tot den afvoer van het meel last kan geven en of men de huizen waar koren geborgen wordt mag onderzoeken.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 102)

Brief 9 januari 1826 aan C. van Boekeren
Daar het abonnement met den korenmolenaar J. Mulder te Haren wegens de belasting op het gemaal op den 7 dezer is gesloten, zoo geven wij u bij deze kennis, dat gij als plaatselijk commies voor de gemeente wegens de belasting op het gemaal zijt ontslagen, onder dankbetuiging voor uw goede surveillance in het belang der gemeente, welke gij verrigt hebt.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 102)

Extract uit het register der resolutiën van Gedeputeerde Staten dd 7 februari 1826
Is goedgevonden het plaatselijk bestuur van Haren te autoriseren om uit het fonds voor onvoorziene uitgaven op de gemeente-begroting voor 1825 te voldoen aan C. van Boekeren voor het houden van surveillance op de koornmolenaar vanaf den 8 september tot en met ultimo december 1825
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 59)

Uittreksel Memorie van successie, 14 september 1826, van Ettijn Lukas Revers
Als Ettijn Lukas Revers overlijdt, is er geen naaste familie meer. Zelf is ze ongehuwd gebleven en al haar broers en zusters zijn al overleden. Op basis van een aanvullend testament opgemaakt op 4 september 1826 (dus kort voor haar overlijden) ten overstaan van notaris Mr. Edo Jan Offerhaus zijn Popko Oostingh en Cornelis Mijdendorp de executeurs testamentair. In de memorie van successie doen zij verslag van hun bevindingen.
Ettijn heeft op 29 oktober 1823 een testament opgemaakt met daarin een verdeling van haar nalatenschap. Die verdeling is grotendeels conform het versterferfrecht: de helft vererft op de familie van haar vader, de andere helft op de familie van haar moeder. Van vaderszijde is er nog één neef in leven: Jan Louwes Bakker te Anloo. Van moederszijde, Geesjen Alberts (van Boekeren), zijn er nog een neef Christoffer van Boekeren en een nicht Henderika van Boekeren. Voor de executeurs testamentair lijkt de verdeling eenvoudig: ½ voor Jan Louwes Bakker, ¼ Christoffer van Boekeren en ¼ Henderika van Boekeren. "Dan is er evenwel nog eene Geert Jans, schippersknecht, zoon van (neef) Jan Jans Oosting en Hindrikje Thiesen". Deze Geert Jans claimt op grond van het huwelijkscontract van zijn ouders dd 30 juli 1772 ook gerechtigd te zijn tot de nalatenschap van zijn oud-tante. In het contract wordt namelijk bepaald dat de uit dit huwelijk ontsproten kinderen het recht van representatie zullen hebben, "en zoveel genieten als hunne ouders, in leven zijnde, zouden hebben genooten". De executeurs weten niet of er nog meer van dergelijke claims kunnen komen "Dat zij vermenen, dat er nog meer personen zijn welke op grond van huwelijkscontracten praetenderen tot de nalatenschap geregtigd te zijn".
In afwijking van het testament van 1823 is in het testament van 4 september 1826 aan Cornelis Mijdendorp de eigendom van 2 matten hooiland wandelende met Gezina Burema gelegateerd.
In het testament van 29 oktober 1823 is een legaat opgenomen voor de zusters Elisabeth Boekhoudt en Jantje Boekhoudt. Zij krijgen samen f 600,- onder voorwaarde, dat hun moeder Henderika van Boekeren binnen een jaar in een gasthuis wordt geplaatst.
De omvang van de nalatenschap is als volgt:
ACTIVA
- waarde 2 matten hooiland f.125,00
- onderhandse lening aan H. Doll Havinga f.30,00
- onderhandse lening Tako Takens en Pieter Takens f.450,00
- verschenen rente over deze lening (4,5%) f.7,54
- onderhandse lening H. Holwerda f.250,00
- verschenen rente over deze lening (5%) f.10,07
- onderhandse lening Lucas Adolfs f.100,00
- verschenen rente over deze lening (4,5%) f1,68
- lening Geesien Lucas (vrouw van Jan Evers Buning) f.60,00
- verschenen rente over deze lening (4,5%) f.0,70
- onderhandse leningen neef Christoffer van Boekeren f.231,81
- huismobilien en lijfstoebehoren f.331,40
- contanten f.35,00
TOTAAL ACTIVA f.1.633,20
PASSIVA
- huur bank in de kerk f.1,50
- kamerhuur Mijdendorp f.18,00
- begrafeniskosten f.70,36
- rekening Christoffer van Boekeren f.43,95
- rekening doctor Oostingh wegens visites en medicijnen f. 8,30
- notariskosten testament 4 september 1826 f.14,65
TOTAAL PASSIVA f.156,70
TOTAAL NALATENSCHAP f.1.476,50
AF
- legaat zusters Boekhoudt f.600,00
- legaat C. Mijdendorp f.125,00
TOTAAL AF f.725,00
BLIJFT TE VERDELEN f.751,44

Uitspraak rechtbank 2 januari 1827
De regtbank van eerste aanleg, zitting houdende te Groningen, kamer kennis nemende over civiele zaken, heeft het volgende vonnis gewezen.
Tusschen den heer Gijsbertus Lambertus Gasinjet, zonder beroep, woonachtig te Paterswolde, in qualiteit als vader en wettige voogd over zijne minderjarige kinderen bij wijlen zijne ehevrouw Wilhelmina Theodora Gockinga in echte verwekt, aan welke laatste bij acte van scheiding der nalatenschap van wijlen den heer G.C. Gockinga, beleden voor den heer notaris Mr. W.J. Quintus en getuigen, te Groningen den 22 maart 1817, na te melden kapitaal is ten deel gevallen. Eischer bij exploit van den 23 december 1826 behoorlijk geregistreerd comparerende bij Mr. T.J. ten Berge procureur.
En, Christoffer van Boekeren, kastelein, woonachtig te Haren, in de Herberg de Jagtwagen, en Stijntje Jans, bevorens ehevrouw van gemelde Christoffer van Boekeren, thans van hen gesepareerd, mede woonachtig te Haren, gedaagden bij even gemeld exploit, comparerende bij Mr. A. van Berchuijs, procureur.
Mr. T.J. ten Berge voor zijne partij concludeerde ten einde het de regtbank behagen de gedaagden zoo te zamen als ieder voor het geheel te condemneren om aan de eischers te betalen eene som van f.800,-, zijnde vier jaren huur in plaats van rente telken jare f.200,-verschenen respectievelijk op den eersten november 1823, 1824, 1825 en 1826 van eene kapitaal restantante koopschat groot

© 2020 - E.M. van Koldam

f.4.000,-, uitstaande ingevolge ??? acten naar 4%., doch uit kragt van enen nadere overeenkomst tusschen partijen thans naar 5% onder regt van gereserveerde eigendom ten laste van gedaagden over de vaste goederen in den stokleggingsbrief van den jare 1802 nader omschreven, alles uit kragte primo van een stokleggingsbrief van 22 juli 1802, waarbij het gereserveerd eigendomsregt voor een restant koopschat van f.4.000,-is gevestigd, secundo van eene stokleggingsbrief van 3 november 1807, waarbij de eigenaren van gemeld koopschat hetzelve cum omni causa overdragen aan (nu wijlen) den heer vice president Godfried Carel Gockinga,[onder vermindering echter f.260,- welke daarop is betaald] met verdere condemnatie van gedaagden in de interessen van het verschuldigde te rekenen vanaf den dag der dagvaarding en in de kosten.
Mr. A. van Berchuijs voor zijne partij acquiesteerde in den genomen eis verzoeken een uitstel van zes weken tot betaling.
Mr. T.J. ten Berge voor zijne partij declareerde met het verzogte uitstel genoegen te nemen.
De eischer heeft de gedaagden doen dagvaarden voor deze regtbank ten einde betaling te erlangen van opgemelde pretentie bij exploit en met eisch als ter conclusie. Mr. A. van Berchuijs heeft deze eisch voor de gedaagden geaccepteerd.
In regten is de vraag of des eischers conclusie regtmatig en wel gestaafd. Gehoord den officier concluderende tot adjudicatie van den eisch. Gezien de stokleggingsbrieven van de 22 juli 1802 en 3 november 1807 beide ter conclusie vermeld.
Lettende op het acquiscement van de gedaagden en het declaratoir van zijde van den eischer daarop gedaan.
Condemneert de regtbank de gedaagden om aan den eischer te betalen de som van f.800,-, zijnde vier jaar huur in plaats van rente van een kapitaal restant koopschat groot f.4.000,-, verschenen den eersten november 1823, 1824, 1825 en 1826, naar 4% uit kragt van de stokleggingsbrieven in den eisch vermeld, doch naar 5% uit kragt van eene nadere overeenkomst onder deductie van f.260,- die daarop zijn betaald, condemneert voorts den gedaagden in de interessen van de verschuldigde som te rekenen van den dag der dagvaarding af aan en in de kosten geliquideerd op de som van f.17,085, die van dit vonnis daaronder niet begrepen, verleent niettemin een uitstel van zes weken tot betaling.
Gevonnist te Groningen in de publieke teregtzitting van de regtbank van eersten aanleg, kamer kennisnemende over civiele zaken 2 januari 1827.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 58; stuk zit in de verkeerde map)

Deurwaardersexploit 22 januari 1827
Op 22 januari 1827 betekent deurwaarder Albert Reneman het vonnis van de regtbank van 2 januari 1827 aan Christoffer van Boekeren en Stijntje Jans met het bevel om dadelijk f.800,- met deductie van f.260,- te betalen.
Geene betaling bekomende heb ik verklaard dat mijnen requisant zijn regt zal doen gelden door arrest op des gesommeerdens vaste goederen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 58; stuk zit in de verkeerde map)

Groninger Courant, 25 januari 1828
Ten overstaan van Mr. Willem Jan Quintus, openbaar notaris residerende te Groningen, zullen, op maandag den 28 januarij 1828, des namiddags te 4 uren, ten huize van den kastelein C. van Boekeren, te Haren, publiek worden te koop gepresenteerd:
I. Eene behuizing, met eene ruime stalling en een grooten tuin daar achter gelegen, zijnde eene herberg, de Jagtwagen genaamd, staande en gelegen te Haren, getekend no 61.
II. Twee kampen land aldaar, zwettende ten noorden aan Jan Pieters.
III. Plusminus een bunder hooiland ten ?? Haren, op de Made gelegen, wandelende thans met Harmannus Havinga.
IV. Plus minus drie-vierde bunders hooiland aldaar, de Wolddeelen genaamd, zwettende ten noorden aan den Weversdijk.
Alles door C. van Boekeren bewoond en gebruikt.

Akte 28 januari 1828
Het betreft een publieke verkoping. De heer Gijsbertus Lambertus Gasinjet, zonder beroep, wonende te Paterswolde, in qualiteit als vader en wettige voogd over zijne minderjarige kinderen bij wijlen zijne echtgenote mevrouw Wilhelmina Theodora Gockinga in echte verwekt, aan welke laatste bij acte van scheiding der nalatenschap van wijlen de heer Godfried Carel Gockinga, beleden voor den ondergetekenden notaris 22 maart 1817, verkoopt met rechterlijke machtiging op 28 januari 1828 des nademiddags vier uren ten huize van Christoffer van Boekeren, nagemeld, op schade en bate van Christoffer van Boekeren, kastelein, wonende te Haren in nagemelde behuizing, en Stijntje Jans, bevorens ehevrouw van dezelven, thans van hem gesepareerd, mede woonachtig te Haren:
1. Een behuizing met ruime stalling en grooten tuin daarachter gelegen, zijnde een herberg De Jagtwagen genaamd, staande en gelegen te Haren, getekend nr 61, hebbende tot naaste zwetten ten noorden, zuiden en westen Jan Pieters, en ten oosten de Straat
2. Twee kampen land
3. Een bunder hooiland
4. Drie/vierde bunder hooiland.
De rechterlijke machtiging is verleend door de rechtbank bij vonnis van 27 november 1827. Gasinjet heeft de lening aan Van Boekeren regtmatig opgezegd. Van de lening resteert nog f.4.000,-. Van Boekeren heeft nagelaten de schuld tijdig af te lossen. Op grond van de gereserveerde eigendom is Gasinjet nu gerechtigd tot uitwinning door middel van publieke verkoop.
In de verkoopvoorwaarden wordt in artikel 10 vermeld, dat de verkoper in voornoemde qualiteit f.4.000,- over de genoemde onroerende goederen heeft uitstaan, onder regt van gereserveerde eigendom, ten laste van Christoffer van Boekeren en vrouw, voornoemd, ingevolge stokleggingsbrieven van 22 juli 1802 en 3 november 1807, de eerste te Haren en de tweede te Groningen beleden. De huur bedraagt jaarlijks 5% in plaats van rente. De koper mag van deze lening f.3.000,- overnemen.
Op de beide eerste percelen wordt het hoogst geboden door Derk van den Berg, kastelein te Helpman, de som van f.2.420,-. De verkoper heeft echter de voorkeur gegeven aan de afzonderlijke hoogste bieders. Zijnde op perceel 1 Roelf Abels, zonder beroep, wonende te Eelde, de som van f.1.525 en op perceel 2 Harm van Streun, koopman wonende te Haren, die verklaard te hebben geboden voor Roelf Abels, evengemeld, die zulks heeft erkend, de som van f.845,-.
Op perceel 3 is de hoogste bieder Carel Hendrik Willem Haack, die verklaart te hebben geboden voor Jan Eisses en Albertje Kars Peulinga, ehelieden, de som van f.310,-.
Op perceel 4 wordt het hoogst geboden door Hindrik Sluurman, kleermaker te Haren, die verklaart te hebben geboden voor zich zelf, zijn vrouw Jantje Adolphs, zijn broer Albert Sluurman, kleermaker te Haren, en diens vrouw Johanna Oosterveld, de som van f.305,-.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 104, Akte 50)

Notulen Burgemeester en Assessoren, december 1828
Er moet meer controle komen op de belasting op het gemaal (molens). Er is te veel sluikhandel waardoor de gemeente belastinginkomsten misloopt. Christoffer van Boekeren had reeds een aanstelling als controleur, maar die was blijkbaar onvoldoende. Nu wordt hij opnieuw aangesteld voor f.3 per week en een aandeel in de belastingopbrengst conform het reglement (archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 30).

Afschrift besluit Gedeputeerde Staten 19 januari 1829
Gelezen een missive van het Plaatselijk Bestuur van Haren dd 2 dezer, daarbij te kennen gevende, dat aangezien de korenmolenaar in die gemeente ongenegen is om over het jaar 1829 wegens de belasting op het gemaal te abonneren, en die belasting dus bij collecte zal moeten worden geheven, eene buitengewone surveillance op het middel van 't gemaal alleszins noodzakelijk is geworden, dat het Plaatselijk Bestuur over zulks nodig heeft geoordeeld, daartoe eenen plaatselijken commies aan te stellen, zijnde den persoon van Christoffer van Boekeren, wonende te Haren, en zulks tegen een beloning van drie gulden per week en zodanig aandeel in de boeten, als waarop hij krachtens het Reglement op de heffing der voorsz. belasting aanspraak zal kunnen maken, houdende de gemelde missive voorts verzoek, dat deze vergadering derzelven goedkeuring aan de verrigtingen van het Plaatselijk

© 2020 - E.M. van Koldam

Bestuur te dezen gelieve te verleenen; is goed gevonden aan het Plaatselijk Bestuur voorn. bij dezen te kennen te geven, dat aan dit college tegen de aanstelling van den gemelden plaatselijken commies geene bedenkingen zijn voorgekomen en dat dezelve over zulks kan worden gehouden voor geapprobeerd.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 62)

Brief 27 juli 1829 aan de gemeente-ontvanger
Hierbij zend ik u ter invordering toe de boete tegen Hindrik Eissing, landbouwer te Onnen, wegens overtreding van de plaatselijke belasting op het gemaal met het verzoek de helft van de boete uit te keren aan de plaatselijke commies C. van Boekeren, moetende de zegels en regten aan mij worden gerestitueerd.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 104)

Besluit Gedeputeerde Staten 5 oktober 1829
Gedeputeerde staten keuren de verdeling goed, die is gemaakt bij de oplegging van de boete aan Hindrik Eising wegens overtreding van de verordening op het gemaal. Dat wil zeggen de ene helft voor de bekeurder (= Chriftoffer van Boekeren) en de andere helft voor de gemeente.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 62)

Brief 22 december 1829 aan commies C. van Boekeren
Ik geef u bij deze berigt, dat ik den korenmolenaar alhier permissie heb verleend om hedennacht te mogen malen en verzoek u ten einde alle sluikerij voor te komen ten strengste te surveilleren,
(gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 104)

Brief 5 april 1830 aan C. van Boekeren
Ik zende u hiernevens eene ordonnantie van betaling groot f.39,- wegens uw jaarwedde als plaatselijke commies over het 1e kwartaal van 1830.
(gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 104)

Brief van C. van Boekeren aan de Koning
[De brief is op 31 juli 1830 gerenvoyeerd aan het plaatselijk bestuur van Haren om te dienen van berigt, consideratiën en advies; brief is moeilijk leesbaar, derhalve niet steeds letterlijk overgenomen]
Geef uwer Majesteit met diepsten eerbied te kennen, Christoffer van Boekeren, thans commies bij de plaatselijke belasting te Haren, schatter van het slagtvee en taxateur voor de personele belasting, woonachtig in de gemeente Haren, provincie Groningen. Daar ik vroeger in betere betrekking gestaan heb, door aanneming van groote werken en anderszins, welke een ongelukkige uitslag hadden, en in ongelukkige omstandigheden ben gebragt, welke mij genoopt hebben de hiervoor genoemde kleine en weinig beduidende posten, die mij gratievelijk door den overheden zijn geoffreerd te aanvaarden. Dat evenwel dezelven mij jaarlijks zoo weinig opbrengen, dat ik op vere van daar bij geen bestaan vinde en het ook daarenboven nog te vrezen staat, dat voornoemde commiespost zal vervallen, vermits deze eenig en alleen bestaat in het surveilleren op het gemaal. Dat ik weliswaar geene bijzondere verdiensten voor uwe Majesteit en deszelfs Rijk verrigt kan produceren, anders dan dat ik als officier in het beleg voor Delfzijl in 1813 en 1814 hebbe gediend, en later tot op heden officier van de schutterij der gemeente Haren.
Ik alzoo volgaarne in betere omstandigheden met mijn gezin wenscht geplaatst te worden, om het even dan ook in welke gedeelte des Rijks en bij welke administratien, hetzij bij 't finantiele als commies, hetzij bij de waterstaat of bij de domeinen als opzigter.
Dat het uwe Majesteit moge behagen mijn betrekking te verbeteren door mij een post toe te wijzen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 63)

Brief 8 augustus 1830 aan de Gouverneur
Christoffer van Boekeren heeft zich tot de Koning gewend met het verzoek in aanmerking te komen voor een functie van commies bij de administratie. De burgemeester adviseert hierover, dat de feiten die Van Boekeren aanvoert overeenkomstig de waarheid zijn, in het bijzonder dat zijne verdiensten, waarvan hij een gedeelte aan zijn van hem gescheiden vrouw moet afstaan, niet toereikend zijn voor een ordentelijk bestaan. Voorts is Van Boekeren iemand, die kundigheden bezit en over wiens eerlijkheid niets valt af te dingen. Hij is dus niet ongeschikt voor een functie van commies bij de administratie.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 104)

Brief 18 oktober 1830 van de gouverneur
Naar aanleiding van een bij mij ingekomen missive van de Administrateur voor het Binnenlandsch Bestuur van den 11 dezer, zende ik u hiernevens een door de Administrateur genomen dispositie op den aan Zijne Majesteit gepresenteerde rekest van Christoffer van Boekeren, kommies bij de plaatselijke belastingen te Haren, verzoekende, om ter verbetering van zijner omstandigheden in eene meer voordelige betrekking te worden geplaatst en waaromtrent u mij heeft gerapporteerd bij missive van de 7 augustus jl.
Ik verzoek u de voormelde dispositie na van dezelve kennis te hebben genomen aan den belanghebbende uit te reiken.
** Bijlage dispositie van de Administrateur voor het Binnenlandsch Bestuur
De Administrateur van het Binnenlandsch Bestuur, ontvangen hebbende een aan Zijner Majesteit gepresenteerd en door Hoogstdeszelfs aan het Departement van Binnenlandsche Zaken gerenvoyeerd rekwest van Christoffer van Boekeren, commies bij de plaatselijke belastingen te Haren, en houdende verzoek om ter verbetering zijner omstandigheden in eene meer voordelige betrekking te worden geplaatst.
Gelet op het te dier zake ingewonnen berigt.
Geeft uit kracht der autorisatie door Zijne Majesteit verstrekt aan den rekwestrant te kennen, dat er voor het ogenblik geene gelegenheid aanwezig is om aan deszelfs verzoek bevorderlijk te zijn, doch dat het hem wordt vrijgelaten om bij het openvallen van een post , waartoe hij vermeenen moge de noodige vereischten en geschiktheid te bezitten, zich tot dien persoon of die autoriteit te vervoegen, welke met de begeving van of voordragt tot denzelve zal zijn belast.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 63)

Brief 4 november 1830 van Christoffer van Boekeren
Naar aanleiding eener missive van Uwe Grootachtbare Heer Burgemeester der gemeente Haren, gedateerd den 3 dezer, hebbe ik de eer om u op de navolgende stukken te kunnen berigten.
1. Naam: Van Boekeren, Christoffer, oud 55 jaar, in rang als eerste luitenant bij de schutterij sedert den jaren 1815 volgens acte van aanstelling. Of ik gehuwd ben? Ja, met kinderen.
2. Daar ik niet in de termen val van den eersten ban en op te geven of ik genegen ben daarbij te dienen. Ja.
Vermeenende volgens uwe aanschrijving aan mijn pligt beantwoord te hebben.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 63)

Brief 5 november 1830 aan de Gouverneur
Ten gevolge van uw verzoek opgave te doen van de thans nog in de gemeente aanwezige bij de schutterij dienende officieren als:
1. Christoffer van Boekeren, oud 55 jaren, in 1815 aangesteld als eerste luitenant;
2. Derk van de Berg, oud 41 jaren, in 1817 aangesteld als tweede luitenant.
De eerstgenoemde heeft mij te kennen gegeven, dat hij ofschoon gehuwd zijnde met kinderen, echter genegen was om mede uit te

© 2020 - E.M. van Koldam

trekken. Terwijl dit voor de laatstgenoemde meer bezwaarlijk is, aangezien hij een talrijk gezin heeft. Niettemin heeft hij mij kennis gegeven, dat hij bereidvaardig was om uit te trekken, om zijnen geboortegrond tegen alle aanranding te helpen verdedigen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 104)

Brief 1 januari 1831 aan C. van Boekeren
Het is u bereids bekend, dat de belasting op het gemaal is afgeschaft. Het spreekt dus van zelven, dat uwe post als plaatselijken commies bij dezen is vervallen, weshalve uw acte van aanstelling als zoodanig wordt ingetrokken. Ik heb de eer u daarvan bij dezen kennis te geven en neem deze gelegenheid waar u mijnen dank te betuigen voor de getrouwe diensten welke gij in deze betrekking hebt verrigt.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 105)

Notulen Burgemeester en Assessoren, 12 januari 1831
Wegens de afschaffing van de belasting op het gemaal heeft C. van Boekeren per 1 januari 1831 ontslag gekregen als plaatselijk commies op het gemaal (archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 30).

Brief 15 januari 1833 aan de gouverneur
Ter beantwoording van uw missive van den derden dezer, informeer ik u, dat de daarbij bedoelde personen, voor zoo verre deze gemeente betreft, zijnde Christoffer van Boekeren en Geert van Dijken, geene schutterlijke diensten meer hebben te vervullen, en alzoo niet op de bijzondere schuttersrol voorkomen, dat dezelve zich in de voorgedrage rangen, de eerstgemelde, die van eerste en laatstgenoemde die van tweede luitenant als vrijwilligers hebben aangeboden en dat dezelve als nog genegen zijn om als de dienstplichtigen in de opgemelde rangen of in die waarvoor zij geschikt mogten worden geacht bij de reserve schutterij in deze provincie in dienst te treden.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 106)

Brief 12 april 1833 aan C. van Boekeren
Ten gevolge eener bij mij ontvangen brief van de gouverneur dezer provincie dd 4 dezer, hebbe ik het genoegen u kennis te geven, dat onder afwagting van Zijne Majesteits homologatie u zijt benoemd tot eerste luitenant bij het 29 battaljon reserve schutterij in de provincie, het welke onder afwagting der nadere benoeming tot majoor het kommando voorlopig van voorschreven battaljon is opgedragen aan den xxxxx, kapitein bij de dienstdoende schutterij te Groningen.
Ik voege hierbij een extract uit de staat van benoeming ten uwen behoeve opgemaakt.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 106)

Brief 19 april 1833 aan C. van Boekeren en G. van Dijken
Bericht over Koninklijk Besluit tot benoeming tot eerste/tweede luitenant.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 106)

Groninger Courant, 19 april 1833
Bij Koninklijke Besluiten zijn, onder anderen, gedaan de navolgende benoemingen bij de Reserve-Schutterij: tot 1e luitenants: de 1ste luitenants C. van Boekeren, van de rustende schutterij te Haren; tot 2de luitenants: de 2de luitenants G. van Dijken, van de rustende schutterij te Haren.

Groninger Courant, 24 november 1835
Ten overstaan van Mr. J. W. QUINTUS, openbaar notaris, residerende te Groningen , zullen, op donderdag, den 10 december 1835, des morgens te 10 uren, ten huize van H. VAN DAM, kastelein te Haren, publiek worden verkocht (selectie weergegeven):
XI. Een DERDE GEDEELTE in 1 1/2 B. HOOILAND, gelegen achter Onnen, HET SCHUTTERRIET genaamd.
XII. 1 B. HOOILAND, gelegen ten Oosten van Haren , DE RAKKEN genaamd. Beide Percelen behoorende tot de vacante Nalatenschap van wijlen C. van BOEKEREN.
Al de bovenvermelde Goederen kunnen dagelijks door gegadigden worden bezigtigd; dezelve zijn breeder omschreven in de Conditiën van Verkoop, welke op den Huize Middelhorst , ten huize van verkoop en ten kantore van den notaris in tijds ter lezing zullen liggen.

Christoffer trouwt (kerk) op woensdag 22 februari 1797 te Haren (huwelijk vindt plaats op een tijdstip, dat er geen openbare godsdienst is. Dit kost f.9,55. De collecte tijdens de dienst levert f.3,00 op). (is gescheiden op donderdag 31 juli 1817 aldaar) op 22-jarige leeftijd (1) met de 23-jarige **Stientje Pieters** (RW1), dochter van **Jan Pieters** en **Annechien Jans Tinge**. Stientje, wonende te Haren (Wijk B Haren 16) en aldaar (Wijk A Haren 4A), is geboren te Noordbroek, is gedoopt op zondag 16 januari 1774 aldaar, is overleden op maandag 22 februari 1847 te Hemmen. Stientje werd 73 jaar, 1 maand en 6 dagen.

Woonde als gescheiden alleenstaande vrouw in 1830 op het adres Haren Wijk B Nr 16 en in 1840 met kleindochter Annechien van Boekeren op het adres Haren Wijk A Nr 4A.

Ingekomen stukken gemeente Haren, 26 juli 1817
Exploit uitgebracht aan Stijntje Pieters.
Op 26 juli 1817 ten verzoeke van Christoffer van Boekeren, kastelein woonachtig te Haaren, uit kracht van een vonnis den 17e maart tusschen partijen, bij de Regtbank van Eersten aanleg te Groningen, kamer waar de President gewoonlijk zitting hout, geveld. Waarvan de grosse in execeütoeiren vorm afgegeven, behoorlijk geregistreerd op den tiende april daaraan volgende is geintenueerd; heb ik Lambertus Tonkens, deurwaarder aangenomen bij de Regtbank van ersten Aanleg, zitting houdende te Groningen, aldaar woonachtig, gesommeerd Stijntje Pieters, woonachtig te Haren om op donderdag den 31sten dezer des avond te vijf uur zich te vervoegen op het gemeentehuis te Haren en zich aldaar met den requirant C. van Boekeren te presenteren voor den officier van de burgerlijken stand, ten einde de ontbinding te doen en hooren uitspreken van het huwelijk tusschen den requirant en den gesommeerde bestaande. Teneinde zij hiervan niet onkindig mogt zij, heb ik haar afschrift van dit exploit, waarvan de kosten zijn f.3,90 gelaten ter haarer woonstede, sprekende ik aldaar met haar zelven.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 50). HAZA

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 6 april 1822
Eedaflegging door Pieter Pieters, Stientje Pieter en Jantien Pieters, huisvrouw van Jan Lukas Oosterveld, erfgenamen van Aaltje Jans, overleden op 23 februari 1818 te Winde. Zij leggen de eed af, dat zij correct aangifte van de nalatenschap hebben gedaan.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 113, zaak 1822/53)

Van Christoffer en Stientje zijn vijf kinderen bekend:

1 **Anna van Boekeren**, vroedvrouw, is gedoopt op woensdag 22 februari 1797 te Haren, is overleden op zondag 30 mei 1852 te Nieuwolda. Anna werd 55 jaar, 3 maanden en 8 dagen.

Acte 26 juli 1820

Christoffer van Boekeren verkoopt aan zijn dochter Anna van Boekeren, meerderjarig en ongehuwd te Haren, inventaris van zijn herberg De Jagtwagen ten bedrage van f.116,25. Voorts verklaart Christoffer, dat hij de behuizing B 13 (de Jagtwagen) met tuin en bijbehorende landerijen voor 10 maanden aan zijn dochter heeft verhuurd voor f.150,-. Dit ingaande 1 juli 1820.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 54, acte 214)

Processen verbaal 18 augustus 1820
Een klacht ingediend door Antje Brouwer en haar moeder wegens een mishandeling ten huize van Christoffer van Boekeren leidt tot een aantal processen verbaal, waarin verklaringen zijn opgenomen van de betrokkenen en getuigen. De aanleiding voor de problemen is, dat Antje Brouwer vergezeld van haar moeder en haar baby op 13 augustus 1820 in de herberg De Jagtwagen gaat zitten. Zij wil niets gebruiken. Ze vraagt alleen Christoffer van Boekeren te spreken. Dit wordt haar geweigerd en er ontstaat commotie. Uiteindelijk wordt Antje met moeder en kind hardhandig de Jagtwagen uitgewerkt. Zo hardhandig dat ze hier een klacht over indient bij de officier van justitie, die op zijn beurt daar weer informatie over vraagt aan de schout. Uit de stukken wordt niet duidelijk waarom de emoties zo hoog oplopen. Ik denk dat wel te weten. Het kind, dat Antje Brouwer bij zich heeft is haar op 2 juni 1820 geboren buitenechtelijke zoontje, genaamd Christoffer. Het is dan niet moeilijk te raden wie volgens Antje de vader van het kind is. Voorts kent Antje blijkens haar verklaring een groot aantal personen in Haren. Het is dan ook niet onwaarschijnlijk, dat Antje enige tijd in de Jagtweide heeft gewerkt. In de verklaring van Johan Heinrich von Riesz wordt Antje veelzeggend aangeduid als “Stoffer zijn hoer”. Overigens heet Antje Brouwer vanaf 6 mei 1828 Annigje Bakker. Ook Christoffer jr gaat later als Christoffer Bakker door het leven. Pieter Jans Pieters wordt in de verklaringen aangeduid als zwager van Christoffer van Boekeren. In werkelijkheid is hij dat na de scheiding van Christoffer van Boekeren van zijn zuster Stientje Pieters in 1817 niet meer. De schout heeft eerst alleen verklaringen opgenomen van Antje Brouwer, Trijntje Harms en Johan Heinrich von Riesz. Op last van de offcier van justitie moet hij ook verklaringen opnemen van Christoffer van Boekeren, Anna van Boekeren en Pieter Jans Pieters.
* Verklaring Antje Brouwer. Zij is op zondag met haar moeder en haar kind naar De Jagtwagen gekomen. Daar waren toen alleen de hovenier van de schout (Johan Heinrich von Riesz) en een ander haar onbekend manspersoon aanwezig. Vervolgens is de zwager van Van Boekeren, de cichoreifabrikant Pieters met zijn zoon binnen gekomen en heeft tegen de hovenier gezegd, dat hij mee naar achteren moest komen om daar te zitten. Daarop kwam zoon Jan van Boekeren en heeft ons gevraagd wat de begeerte was. Waarop Antje heeft geantwoord, dat zij zijn vader wilde spreken. Jan heeft toen gezegd, dat Antje daar niets mee nodig had. Daarop hebben Jan en Anna van Boekeren en Pieter Jans Pieters en zijn zoon Antje en haar moeder deerlijk mishandeld, geslagen, geschopt en tegen de grond gesmeten en wel zo, dat zij zich bloedend nog net wist te redden. Haar muts werd aan stukken gescheurd. En toen is ook vader Van Boekeren nog gekomen om mee te schoppen en te slaan.
* Verklaring 18 augustus 1820 van Trijntje Harms, vrouw van Hindrik Alberts (Bakker), schipper te Veendam. Zij verklaart op zondag 13 augustus 1820 omstreeks 11.00 uur met haar dochter en haar kind naar De Jagtwagen gekomen te zijn. Er waren toen in De Jagtwagen twee aan haar onbekende personen aanwezig. Waarvan er een later de hovenier op Zorgvrij bleek te zijn. Een van de kinderen van Van Boekeren heeft toen aan deze twee personen gevraagd om naar achteren te gaan. Om aldaar hun borrel op te drinken. Dat toen de beide mannen weg waren Jan van Boekeren aan haar dochter heeft gevraagd wat zij wilde. Dat haar dochter daarop heeft geantwoord, dat zij zijn vader wilde spreken. Dat Jan van Boekeren toen na enige scheldwoorden haar dochter heeft aangevallen en zodanig heeft geslagen, dat haar arm blauw was. Jan van Boekeren werd daarbij geholpen door zijn zuster Anna en door de cichoreifabrikant Pieter Jans Pieters met zijn zoon. Pieters en zijn zoon hebben ook haar aangevallen en geslagen. Tenslotte is Christoffer van Boekeren zelf ook nog gekomen en hebben ze gezamenlijk haar dochter de deur uit gesmeten.
* Verklaring dd 18 augustus 1820 van Johan Heinrich von Riesz, tuinman op de plaats Zorgvrij te Haren. Hij verklaart, dat hij zondag 13 augustus 1820 omstreeks 11.00 uur in De Jagtweide was en daar een oude vrouw en een jonge vrouw met een kindje op de arm heeft ontmoet. Hij heeft toen een borrel gedronken en is bij deze vrouwspersonen gaan zitten. Hij heeft gevraagd waar ze vandaan kwamen en toen heeft de oude vrouw geantwoord, dat ze van Groningen kwamen. Toen heeft Pieter Jans Pieters gevraagd bij hem te komen en toen hij vervolgens buiten bij de achterdeur stond heeft Pieters hem gevraagd daar even te blijven, omdat er wellicht een grap zou gebeuren met Stoffer zijn hoer. Hij is even later weer in De Jagtwagen naar binnen gegaan, om haar te zien, omdat hij haar niet kende. Daarna heeft hij zijn borrel gedronken en is weer naar achteren gegaan. Hij heeft toen daarachter gezeten met de arbeider Willem Pieters. Vervolgens hoorde hij in De Jagtwagen “moord, moord” roepen en is hij toen weer naar binnen gegaan om te zien wat er aan de hand was. Hij zag dat Jan van Boekeren en Jan Pieters de beide vrouwen bij de arm hadden om ze buitenshuis te zetten. Hij is toen tussenbeide gekomen om te zeggen, dat ze niet moesten slaan. Ook is hij naar achteren gelopen om vader Van Boekeren te zeggen, dat hij zijn zoon Jan moest waarschuwen niet te slaan. Vervolgens is vader Van Boekeren naar achteren gekomen met zijn dochter Anna, die flauw was gevallen, maar hij heeft niet gezien of iemand haar een slag had toegebracht.
* Verklaring dd 29 augustus 1820 van Pieter Jans Pieters, 50 jaar, van beroep cichoreifabrikant te Haren. Pieters is op zondag vanuit de kerk naar De Jagtwagen gegaan om daar in het huis van Van Boekeren koffie te drinken. In de Jagtwagen zelf had hij wel vrouwspersonen zien zitten, maar hij wist niet wie dat waren. Hij ontkent aan de mishandeling van Antje Brouwer en haar moeder deelgenomen te hebben. Hij heeft pas achteraf gehoord, dat er ruzie geweest was. In het achterhuis heeft hij koffie gedronken met zijn broer Willem Pieters en de tuinman Von Riesz. Het kan ook zijn, dat de laatste een borrel heeft gedronken. Hij kan zich niet herinneren, dat hij aan Von Riesz heeft gezegd; “wacht een weinig, daar gebeurt een grap met Stoffer zijne hoere”.
* Verklaring dd 29 augustus 1820 van Pieter Pieters jr, oud 20 jaar. Ook hij is na de kerk naar de Jagtwagen gegaan. Toen hij in De Jagtwagen kwam, waren daar twee onbekende vrouwspersonen, waarvan er een een kind op de arm had. Verder waren er Anna en Jan van Boekeren. Dat toen Anna van Boekeren aan de beide vrouwen vroeg wat zij wilden, zij een flauwte kreeg door de brutale gezegden van de vrouwen en dat haar vader haar naar achteren heeft gedragen. Dat Jan van Boekeren toen aan de vrouwen heeft gevraagd wat ze wilden, waarop zij hebben gezegd, dat ze hier niet vandaan wilden. Dat Jan toen heeft gezegd, dat als zij niet zelf weg wilden gaan, hij ze uit de deur zou moeten zetten. Waarop Jan ze bij de arm heeft gepakt en de deur heeft uitgezet. Hij heeft niet gezien dat Jan geslagen heeft. Hij heeft ook niet gezien dat ze aan de vinger bloedde, maar wel dat ze een raam ingeslagen had. Vervolgens zijn de vrouwen weggegaan.
* Verklaring dd 29 augustus 1820 van Anna van Boekeren, oud 23 jaar, die in 1820 de kasteleinsche is in De Jagtwagen. Op zondag 13 augustus kwamen twee vrouwspersonen, de ene met een kind in De Jagtwagen en zijn gaan zitten. Waarop Anna heeft gevraagd wat zij wilden hebben. Het antwoord daarop was, dat zij haar vader wilden spreken. Anna heeft toen gezegd, dat ze daar niets mee nodig hadden en dat er geen personen welkom waren, die niets wilden verteren. De beide vrouwspersonen zeiden, dat zij voornemens waren te blijven totdat het gericht hen er uit zou zetten. Anna is daarop flauw gevallen en weet niet wat er daarna gebeurd is, omdat zij uit De Jagtwagen is gedragen of geholpen. Toen zij weer bij kwam waren de beide vrouwspersonen weg.
* Verklaring dd 31 augustus 1820 van Christoffer van Boekeren, oud 45 jaar, zonder beroep. Hij verklaart, dat hij na de kerkdienst naar de woning van zijn dochter in De Jagtwagen is gegaan en dat hij zijn dochter daar toen op de grond liggend heeft aangetroffen. Hij heeft zijn dochter toen naar achteren gebracht. Voorts heeft hij gezien, dat er een glas in stukken was, zonder dat hij wist wie dat gedaan had.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 53)

Uitspraak 12 oktober 1820 rechtbank van eerste aanleg te Groningen
De beklaagden zijn:
- Anna van Boekeren, oud 24 jaren, geboren en woonachtig te Haren, tappersche van beroep;

© 2020 - E.M. van Koldam

- Jan van Boekeren, oud 19 jaren, corporaal in de schoolcompagnie van de achtste afdeling nationale militie in garnizoen te Groningen, geboren te Haren;
- Jan Pieters, oud 20 jaren, landbouwer, geboren en woonachtig te Haren;
- Pieter Pieters, oud 50 jaren, geboren te Vries, woonachtig te Haren, landbouwer van beroep.

Zij worden er van beschuldigd op den 13 augustus 1820 de persoon Antje Brouwer te hebben geslagen en mishandeld.
De officier van justitie verzoekt in zijn conclusie de regtbank om de beklaagden schuldig te verklaren aan moedwillige slagen en mishandeling door hun gezamenlijk aangedaan en toegebragt aan Antje Brouwer op zondag den 13 augustus 1820 ten huize van Christoffer van Boekeren, kastelein te Haren, en dezelve te condemneren tot een gevangenzetting voor de tijd van een maand, een boete van f.8,- ieder en gezamenlijk in de kosten van de procedure.
Gehoord de verdediging door en van wegens beklaagden tegen de eis van de officier in gebragt.
Overwegende dat de feiten aan de beklaagden ten laste gelegd niet zijn bewezen, verklaart de regtbank beklaagden niet schuldig aan hetgeen hun ten laste is gelegd.
(Groninger Archieven, toegang 144, inventaris nr 48, zaak 457)

Brief 31 december 1825 aan de gouverneur
Ik heb de eer door dezen aan u kennis te geven, dat Anna van Boekeren, woonachtig te Haren, als vroedvrouw, en Geert Spilger, mede woonachtig te Haren, als kies/ en tandmeester, door de Commissie van Geneeskundig Onderzoek en Toevoorzigt in de provincie zijn geëxamineerd en tot de uitoefening daarvan zijn bevorderd en toegelaten, blijkens de aan ons vertoonde getuigschriften dor de genoemde commissie afgegeven den 10 december 1825.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 102)

Anna trouwt op vrijdag 6 augustus 1824 te Haren op 27-jarige leeftijd met de 33-jarige **Adam Rotgers**. Adam, arbeider, is geboren op maandag 11 april 1791 te Rysum (D), is overleden op zaterdag 11 augustus 1866 te Nieuwolda. Adam werd 75 jaar en 4 maanden.

2 **Jan van Boekeren** is gedoopt op woensdag 21 maart 1798 te Haren, is begraven op maandag 27 januari 1800 aldaar. Jan werd 1 jaar, 10 maanden en 6 dagen.

Ontvangst diaconie te Haren 27 januari 1800
Kind van Christoffer van Boekeren begraven: f.1,71.
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

3 **Jan van Boekeren**, commies belastingen en schatter slachtvee, is geboren op zondag 12 april 1801 te Haren, is overleden op donderdag 29 november 1877 te Wildervank. Jan werd 76 jaar, 7 maanden en 17 dagen.

Uitspraak 12 oktober 1820 rechtbank van eerste aanleg te Groningen
De beklaagden zijn:
- Anna van Boekeren, oud 24 jaren, geboren en woonachtig te Haren, tappersche van beroep;
- Jan van Boekeren, oud 19 jaren, corporaal in de schoolcompagnie van de achtste afdeling nationale militie in garnizoen te Groningen, geboren te Haren;
- Jan Pieters, oud 20 jaren, landbouwer, geboren en woonachtig te Haren;
- Pieter Pieters, oud 50 jaren, geboren te Vries, woonachtig te Haren, landbouwer van beroep.

Zij worden er van beschuldigd op den 13 augustus 1820 de persoon Antje Brouwer te hebben geslagen en mishandeld.
De officier van justitie verzoekt in zijn conclusie de regtbank om de beklaagden schuldig te verklaren aan moedwillige slagen en mishandeling door hun gezamenlijk aangedaan en toegebragt aan Antje Brouwer op zondag den 13 augustus 1820 ten huize van Christoffer van Boekeren, kastelein te Haren, en dezelve te condemneren tot een gevangenzetting voor de tijd van een maand, een boete van f.8,- ieder en gezamenlijk in de kosten van de procedure.
Gehoord de verdediging door en van wegens beklaagden tegen de eis van de officier in gebragt.
Overwegende dat de feiten aan de beklaagden ten laste gelegd niet zijn bewezen, verklaart de regtbank beklaagden niet schuldig aan hetgeen hun ten laste is gelegd.
(Groninger Archieven, toegang 144, inventaris nr 48, zaak 457)

Jan van Boekeren bevindt zich als commies in juni 1833 waarschijnlijk in de gemeente Norg.

Brief 20 september 1839 van de gouverneur
Naar aanleiding eener bij mij ingekomene missive van den gouverneur van de provincie Drenthe dd 16 dezer, verzoek ik u om mij te informeren of ook bij u is ontvangen eene aanvrage van den kommanderenden officier van het tweede battaillon jagers of van eenige andere autoriteit, om den vrijwilliger Jan van Boekeren, die zich gedurende de onlusten bij dat korps heeft geëngageerd en met onbepaald verlof te Haren verblijf heeft gehouden, naar het depot van hetzelve op te zenden ter inlevering zijne wapenen, enz. en om te worden gepasporteerd; en zoo ja, welk gevolg daaraan door u is gegeven.
Het zal u ongetwijfeld bewust zijn, dat genoemde Jan van Boekeren thans als commies ter recherche bij 's Rijksmiddelen in de provincie Drenthe is gestationeerd.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 72)

Brief 24 september 1939 aan de gouverneur
Ik heb de eer u te berigten in antwoord op uw missive van den 20 dezer, alsdat opzichtens de daarin voorschrevene persoon van Jan van Boekeren, laatst gediend hebbende als vrijwilligen jager bij het twee battaillon, van datzelve korps hem aangaande bij mij nimmer eeinige aanvrage hem betrekkelijk door enige authoriteit zijn ingekomen en ik alzo deswegens ook buiten eenige relatie met hem ben gebleven.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 109)

Jan trouwt op zaterdag 20 oktober 1838 te Groningen op 37-jarige leeftijd met de 39-jarige **Roelfje Reising**. Roelfje is geboren te Groningen, is gedoopt op vrijdag 28 december 1798 aldaar, is overleden op vrijdag 14 oktober 1881 te Wildervank. Roelfje werd 82 jaar, 9 maanden en 16 dagen.

4 **Annechien van Boekeren**, wonende te Haren, is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 22 april 1804 aldaar, wonende Wijk B Haren 15 aldaar, is overleden op dinsdag 23 november 1819 aldaar, is als overleden aangegeven op dinsdag 23 november 1819 aldaar (aangever overlijden was Christoffer van Boekeren (zie 32); getuige aangifte overlijden was Thijs Baving (zie 18)). Annechien werd 15 jaar, 7 maanden en 1 dag.

5 **Christoffer van Boekeren**, commies belastingen, is geboren op woensdag 17 september 1806 te Haren, is overleden op donderdag 17 maart 1898 te Stadskanaal. Christoffer werd 91 jaar en 6 maanden.

© 2020 - E.M. van Koldam

Staat vrijstellingen nationale militie dd 30 mei 1825
Nominatieve staat der personen, behoorende tot de gemeente Haren, de door den militieraad, zitting houdende te Groningen, voor één jaar of voor altijd van den dienst der militie zijn vrijgesteld.
[De kolomindeling is: volgnummer; klasse tot welke de vrijgestelden behooren; nommer door dezelve getrokken; naam en voornaam; reden vrijstelling]
1; 1822; 6; Sjobbema, Christiaan; broeder in dienst;
2; 1823; 13; Van Almeloo, Harm; eenig kind;
3; 1824; 6; Ellens, Jan; te klein;
4; 1824; 8; Breeman, Willem; te klein;
5; 1825; 8; Nieland, Harm; eenig kind
6; 1825; 9; Evenhuis, Aaldrik; broeder in dienst;
7; 1825; 11; Timans, Antonius Hendrikus Nicolaas; in dienst;
8; 1825; 12; Alberts, Dirk, te klein;
9; 1825; 14; Van Boekeren, Christoffer; broeder in dienst;
10; 1825; 16; Dirksema, Jacob; broeder geremplaceerd;
11; 1825; 20; Piccard, Hendrik Okke; S.T.S.;
12; 1825; 22; Jans, Jacob; eenig kind.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 58)

Christoffer trouwt op donderdag 12 juli 1838 te Sappemeer op 31-jarige leeftijd met de 20-jarige **Grietje Berg**. Grietje is geboren op maandag 15 december 1817 te Sappemeer, is overleden op dinsdag 12 januari 1841 te Nieuwe Pekela. Grietje werd 23 jaar en 28 dagen.

Christoffer had van augustus tot december 1819 een buitenechtelijke relatie (2) met **Antje Brouwer** ook genaamd Annigje Bakker, kind van **Hindrik Alberts Bakker** en **Trijntje Harms**. Antje is gedoopt op zondag 26 februari 1797 te Hoogezand.

Bij vonnis van 6 mei 1828 is de naam Antje Brouwer gewijzigd in Annigje Bakker.

Brief 18 augustus 1820 aan de officier van justitie
Bericht over een klacht ingediend de 13e dezer maand door Antje Brouwer en haar moeder wegens een mishandeling haar aangedaan ten huize van Christoffer van Boekeren, benevens de verklaringen van getuigen daaromtrent door mij opgenomen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 100)

Processen verbaal 18 augustus 1820
Een klacht ingediend door Antje Brouwer en haar moeder wegens een mishandeling ten huize van Christoffer van Boekeren leidt tot een aantal processen verbaal, waarin verklaringen zijn opgenomen van de betrokkenen en getuigen. De aanleiding voor de problemen is, dat Antje Brouwer vergezeld van haar moeder en haar baby op 13 augustus 1820 in de herberg De Jagtwagen gaat zitten. Zij wil niets gebruiken. Ze vraagt alleen Christoffer van Boekeren te spreken. Dit wordt haar geweigerd en er ontstaat commotie. Uiteindelijk wordt Antje met moeder en kind hardhandig de Jagtwagen uitgewerkt. Zo hardhandig dat ze hier een klacht over indient bij de officier van justitie, die op zijn beurt daar weer informatie over vraagt aan de schout. Uit de stukken wordt niet duidelijk waarom de emoties zo hoog oplopen. Ik denk dat wel te weten. Het kind, dat Antje Brouwer bij zich heeft is haar op 2 juni 1820 geboren buitenechtelijke zoontje, genaamd Christoffer. Het is dan niet moeilijk te raden wie volgens Antje de vader van het kind is. Voorts kent Antje blijkens haar verklaring een groot aantal personen in Haren. Het is dan ook niet onwaarschijnlijk, dat Antje enige tijd in de Jagtweide heeft gewerkt. In de verklaring van Johan Heinrich von Riesz wordt Antje veelzeggend aangeduid als “Stoffer zijn hoer”. Overigens heet Antje Brouwer vanaf 6 mei 1828 Annigje Bakker. Ook Christoffer jr gaat later als Christoffer Bakker door het leven. Pieter Jans Pieters wordt in de verklaringen aangeduid als zwager van Christoffer van Boekeren. In werkelijkheid is hij dat na de scheiding van Christoffer van Boekeren van zijn zuster Stientje Pieters in 1817 niet meer. De schout heeft eerst alleen verklaringen opgenomen van Antje Brouwer, Trijntje Harms en Johan Heinrich von Riesz. Op last van de offcier van justitie moet hij ook verklaringen opnemen van Christoffer van Boekeren, Anna van Boekeren en Pieter Jans Pieters.
* Verklaring Antje Brouwer. Zij is op zondag met haar moeder en haar kind naar De Jagtwagen gekomen. Daar waren toen alleen de hovenier van de schout (Johan Heinrich von Riesz) en een ander haar onbekend manspersoon aanwezig. Vervolgens is de zwager van Van Boekeren, de cichoreifabrikant Pieters met zijn zoon binnen gekomen en heeft tegen de hovenier gezegd, dat hij mee naar achteren moest komen om daar te zitten. Daarop kwam zoon Jan van Boekeren en heeft ons gevraagd wat de begeerte was. Waarop Antje heeft geantwoord, dat zij zijn vader wilde spreken. Jan heeft toen gezegd, dat Antje daar niets mee nodig had. Daarop hebben Jan en Anna van Boekeren en Pieter Jans Pieters en zijn zoon Antje en haar moeder deerlijk mishandeld, geslagen, geschopt en tegen de grond gesmeten en wel zo, dat zij zich bloedend nog net wist te redden. Haar muts werd aan stukken gescheurd. En toen is ook vader Van Boekeren nog gekomen om mee te schoppen en te slaan.
* Verklaring 18 augustus 1820 van Trijntje Harms, vrouw van Hindrik Alberts (Bakker), schipper te Veendam. Zij verklaart op zondag 13 augustus 1820 omstreeks 11.00 uur met haar dochter en haar kind naar De Jagtwagen gekomen te zijn. Er waren toen in De Jagtwagen twee aan haar onbekende personen aanwezig. Waarvan er een later de hovenier op Zorgvrij bleek te zijn. Een van de kinderen van Van Boekeren heeft toen aan deze twee personen gevraagd om naar achteren te gaan. Om aldaar hun borrel op te drinken. Dat toen de beide mannen weg waren Jan van Boekeren aan haar dochter heeft gevraagd wat zij wilde. Dat haar dochter daarop heeft geantwoord, dat zij zijn vader wilde spreken. Dat Jan van Boekeren toen na enige scheldwoorden haar dochter heeft aangevallen en zodanig heeft geslagen, dat haar arm blauw was. Jan van Boekeren werd daarbij geholpen door zijn zuster Anna en door de cichoreifabrikant Pieter Jans Pieters met zijn zoon. Pieters en zijn zoon hebben ook haar aangevallen en geslagen. Tenslotte is Christoffer van Boekeren zelf ook nog gekomen en hebben ze gezamenlijk haar dochter de deur uit gesmeten.
* Verklaring dd 18 augustus 1820 van Johan Heinrich von Riesz, tuinman op de plaats Zorgvrij te Haren. Hij verklaart, dat hij zondag 13 augustus 1820 omstreeks 11.00 uur in De Jagtweide was en daar een oude vrouw en een jonge vrouw met een kindje op de arm heeft ontmoet. Hij heeft toen een borrel gedronken en is bij deze vrouwspersonen gaan zitten. Hij heeft gevraagd waar ze vandaan kwamen en toen heeft de oude vrouw geantwoord, dat ze van Groningen kwamen. Toen heeft Pieter Jans Pieters gevraagd bij hem te komen en toen hij vervolgens buiten bij de achterdeur stond heeft Pieters hem gevraagd daar even te blijven, omdat er wellicht een grap zou gebeuren met Stoffer zijn hoer. Hij is even later weer in De Jagtwagen naar binnen gegaan, om haar te zien, omdat hij haar niet kende. Daarna heeft hij zijn borrel gedronken en is weer naar achteren gegaan. Hij heeft toen daarachter gezeten met de arbeider Willem Pieters. Vervolgens hoorde hij in De Jagtwagen “moord, moord” roepen en is hij toen weer naar binnen gegaan om te zien wat er aan de hand was. Hij zag dat Jan van Boekeren en Jan Pieters de beide vrouwen bij de arm hadden om ze buitenshuis te zetten. Hij is toen tussenbeide gekomen om te zeggen, dat ze niet moesten slaan. Ook is hij naar achteren gelopen om vader Van Boekeren te zeggen, dat hij zijn zoon Jan moest waarschuwen niet te slaan. Vervolgens is vader Van Boekeren naar achteren gekomen met zijn dochter Anna, die flauw was gevallen, maar hij heeft niet gezien of iemand haar een slag had toegebracht.
* Verklaring dd 29 augustus 1820 van Pieter Jans Pieters, 50 jaar, van beroep cichoreifabrikant te Haren. Pieters is op zondag vanuit de kerk naar De Jagtwagen gegaan om daar in het huis van Van Boekeren koffie te drinken. In de Jagtwagen zelf had hij wel vrouwspersonen zien zitten, maar hij wist niet wie dat waren. Hij ontkent aan de mishandeling van Antje Brouwer en haar moeder deelgenomen te hebben. Hij heeft pas achteraf gehoord, dat er ruzie geweest was. In het achterhuis heeft hij koffie gedronken met zijn broer Willem Pieters en de tuinman Von Riesz. Het kan ook zijn, dat de laatste een borrel heeft gedronken. Hij kan zich niet herinneren, dat hij aan Von Riesz heeft gezegd; “wacht een weinig, daar gebeurt een grap met Stoffer zijne hoere”.

© 2020 - E.M. van Koldam

* Verklaring dd 29 augustus 1820 van Pieter Pieters jr, oud 20 jaar. Ook hij is na de kerk naar de Jagtwagen gegaan. Toen hij in De Jagtwagen kwam, waren daar twee onbekende vrouwspersonen, waarvan er een een kind op de arm had. Verder waren er Anna en Jan van Boekeren. Dat toen Anna van Boekeren aan de beide vrouwen vroeg wat zij wilden, zij een flauwte kreeg door de brutale gezegden van de vrouwen en dat haar vader haar naar achteren heeft gedragen. Dat Jan van Boekeren toen aan de vrouwen heeft gevraagd wat ze wilden, waarop zij hebben gezegd, dat ze hier niet vandaan wilden. Dat Jan toen heeft gezegd, dat als zij niet zelf weg wilden gaan, hij ze uit de deur zou moeten zetten. Waarop Jan ze bij de arm heeft gepakt en de deur heeft uitgezet. Hij heeft niet gezien dat Jan geslagen heeft. Hij heeft ook niet gezien dat ze aan de vinger bloedde, maar wel dat ze een raam ingeslagen had. Vervolgens zijn de vrouwen weggegaan.
* Verklaring dd 29 augustus 1820 van Anna van Boekeren, oud 23 jaar, die in 1820 de kasteleinsche is in De Jagtwagen. Op zondag 13 augustus kwamen twee vrouwspersonen, de ene met een kind in De Jagtwagen en zijn gaan zitten. Waarop Anna heeft gevraagd wat zij wilden hebben. Het antwoord daarop was, dat zij haar vader wilden spreken. Anna heeft toen gezegd, dat ze daar niets mee nodig hadden en dat er geen personen welkom waren, die niets wilden verteren. De beide vrouwspersonen zeiden, dat zij voornemens waren te blijven totdat het gericht hen er uit zou zetten. Anna is daarop flauw gevallen en weet niet wat er daarna gebeurd is, omdat zij uit De Jagtwagen is gedragen of geholpen. Toen zij weer bij kwam waren de beide vrouwspersonen weg.
* Verklaring dd 31 augustus 1820 van Christoffer van Boekeren, oud 45 jaar, zonder beroep. Hij verklaart, dat hij na de kerkdienst naar de woning van zijn dochter in De Jagtwagen is gegaan en dat hij zijn dochter daar toen op de grond liggend heeft aangetroffen. Hij heeft zijn dochter toen naar achteren gebracht. Voorts heeft hij gezien, dat er een glas in stukken was, zonder dat hij wist wie dat gedaan had.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 53)

Brief 31 augustus 1820 aan de officier van justitie
Ter voldoening aan de inhoud van uw missive van 26 augustus j.l. doe ik u toekomen de ingewonnen informatie van C. van Boekeren en deszelfs dochter, Pieter Pieters en zijn zoon Jan Pieters, betrekkelijk hetgeen is voorgevallen tusschen Antje Brouwer en genoemde personen op de 13e dezer ten huize van C. van Boekeren. Hierbij voeg ik de klagte in origineel van Antje Brouwer.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 100)

Uitspraak 12 oktober 1820 rechtbank van eerste aanleg te Groningen
De beklaagden zijn:
- Anna van Boekeren, oud 24 jaren, geboren en woonachtig te Haren, tappersche van beroep;
- Jan van Boekeren, oud 19 jaren, corporaal in de schoolcompagnie van de achtste afdeling nationale militie in garnizoen te Groningen, geboren te Haren;
- Jan Pieters, oud 20 jaren, landbouwer, geboren en woonachtig te Haren;
- Pieter Pieters, oud 50 jaren, geboren te Vries, woonachtig te Haren, landbouwer van beroep.
Zij worden er van beschuldigd op den 13 augustus 1820 de persoon Antje Brouwer te hebben geslagen en mishandeld.
De officier van justitie verzoekt in zijn conclusie de regtbank om de beklaagden schuldig te verklaren aan moedwillige slagen en mishandeling door hun gezamenlijk aangedaan en toegebragt aan Antje Brouwer op zondag den 13 augustus 1820 ten huize van Christoffer van Boekeren, kastelein te Haren, en dezelve te condemneren tot een gevangenzetting voor de tijd van een maand, een boete van f.8,- ieder en gezamenlijk in de kosten van de procedure.
Gehoord de verdediging door en van wegens beklaagden tegen de eis van de officier in gebragt.
Overwegende dat de feiten aan de beklaagden ten laste gelegd niet zijn bewezen, verklaart de regtbank beklaagden niet schuldig aan hetgeen hun ten laste is gelegd.
(Groninger Archieven, toegang 144, inventaris nr 48, zaak 457)

Van Christoffer en Antje is een natuurlijk kind bekend:

6 **Christoffer Bakker**, zeilmaker marine, wonende te den Helder, is geboren op vrijdag 2 juni 1820 te Groningen (als Christoffer Brouwer), is overleden op zaterdag 4 juni 1881 te Wieringen. Christoffer werd 61 jaar en 2 dagen.

Bij vonnis van 6 mei 1828 is de achternaam Brouwer gewijzigd in Bakker.

Christoffer trouwt op woensdag 30 augustus 1848 te Rotterdam op 28-jarige leeftijd met de 30-jarige **Hendrikje Klees**. Hendrikje is geboren op vrijdag 29 mei 1818 te Medemblik.

Christoffer trouwt op dinsdag 30 december 1823 te Haren op 49-jarige leeftijd (3) met de 51-jarige **Anna Daniel Rijkens**, dochter van **Daniel Rijkens** en **Grietje Jans**. Anna is geboren op zaterdag 29 augustus 1772 te Zuidwolde, is overleden op zaterdag 24 januari 1846 te Groningen. Anna werd 73 jaar, 4 maanden en 26 dagen.

Bij overlijden van Christoffer van Boekeren te Haren wordt vermeld, dat zijn vrouw in Zuidwolde woont.

Akte 16 december 1823.
Huwelijkscontract Christoffer van Boekeren en Anna Daniels Rijkens.
Iedere gemeenschap van roerende en onroerende goederen, alsmede van schulden is uitgesloten. Om de roerende goederen en de effecten van het aanstaande bruidspaar niet te verwarren, wordt de bruidegom geacht niet meer te bezitten dan zijn alleen zijn kleren en verder lijfstoebehoren.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 75, Akte 376)

33 **Jacob Martens de Boer** (GH1812-219; L-00053), zoon van **Marten Klaassens** en **Aaltje Klaassens**, scheepstimmerman, wonende te Helpman (Wijk C Buiten klein poortje 21) en aldaar, is geboren in 1768 te Grouw, wonende Wijk C Buiten klein poortje 21 te Helpman, is overleden op maandag 20 juni 1836 aldaar, is als overleden aangegeven op woensdag 22 juni 1836 te Haren (aangever overlijden was Arend Jakobs de Boer; getuige aangifte overlijden was Hindrik Loerts Hekman). Jacob werd 68 jaar.

Woont in 1830 met zijn vrouw en dochter Klaaske op het adres Helpman Wijk C Nr 21 Buiten klein poortje.

Jacob trouwt op zaterdag 7 juli 1792 te Groningen op 24-jarige leeftijd met de 24-jarige **Grietje Arends de Haan**. Grietje, wonende te Helpman (Wijk C Buiten klein poortje 21), is geboren te Grijpskerk, is gedoopt op zondag 23 augustus 1767 aldaar, is overleden op dinsdag 10 mei 1831 te Helpman. Grietje werd 63 jaar, 8 maanden en 17 dagen.

Van Jacob en Grietje zijn drie kinderen bekend:

1 **Arend Jakobs de Boer**, scheepstimmerman, wonende te Helpman (Wijk C Buiten klein poortje 20), is geboren op vrijdag 3 maart 1797 te Groningen, is overleden op dinsdag 28 februari 1860 te Helpman. Arend werd 62 jaar, 11 maanden en 25 dagen.

© 2020 - E.M. van Koldam

Woonde in 1830 met zijn vrouw en vier kinderen op het adres Helpman Wijk C Nr 20 Buiten klein poortje.

Uitspraak 31 december 1818 rechtbank van eerste aanleg te Groningen
Beklaagden zijn:
- Johannes Lammerts (Pleiter), 17 jaar, geboren te Paterswolde, boerenknegt, woonachtig aan de Hoornschedijk;
- Arend Jacobs de Boer, 21 jaar, geboren en woonachtig Buiten Klein Poortje te Groningen, scheepstimmerman;
- Jan Lucas Laan, 20 jaar, geboren te Eelde, boerenknecht, woonachtig op de Hoornschedijk.
Hun wordt te laste gelegd het gedeeltelijk afbreken van een omheining van latwerk voor langs de tuinen en de behuizinge van Johannes Jacobus Smit, buiten de Heerepoort te Groningen op 6 december 1818.
De officier vordert straf, maar de rechtbank oordeelt, dat er geen genoegzame bewijzen zijn en concludeert tot vrijspraak.
(Groninger Archieven, toegang 144, inventaris nr 47, zaak 334)

Brief 21 maart 1841 aan de officier van justitie te Groningen
Ik heb de eer hiernevens aan u te doen toekomen twee processen verbaal betrekkelijk een drenkeling alsmede het visum repertum [= schouwverslag] van den geneesheer P.J. Oostingh alhier, tot den inhoud waarvan ik de vrijheid neem mij te gedragen.
** Bijlage 1. Op heden den 20 maart 1841 des avonds te acht uur, ontwaar geworden zijnde, dat zich in de gemeente een drenkeling bevond, heb ik Rudolf de Sitter, burgemeester der gemeente Haren, mij begeven op aanwijs van Gerrit Pestman, ten huize van Martinus van der Vaart, zaagmolenaarsknecht, wonende aan de Gideon, onder Helpman, binnen de gemeente, alwaar voor mij zijn verschenen de personen van Arend [Jacobs] de Boer, volgens zijne opgave oud 44 jaar, scheepstimmerman van beroep, en Hemme [Lammerts] Weijes, volgens zijne opgave oud 38 jaar, zaagmolenaarsknecht, beide wonende aan de Gideon onder Helpman, binnen deze gemeente, welke verklaarden, dat op het geroep van een drenkeling in de Molengracht, de eerstgenoemde comparant zich derwaarts heeft begeven en daaruit gehaald een lijk, zijnde het kind Pauwel van der Vaart, waarmede zij zijn gegaan naar de woning van deszelfs ouders en dadelijk alle bekende middelen aangewend om het leven op te wekken, doch vruchteloos, ten gevolge waarvan comparanten verklaren, dat op heden des nademiddags te drie uren overleden is, binnen deze gemeente, Pauwel van der Vaart, oud vier jaren, zonder beroep, geboren aan de Hoornschedijk onder Groningen, zoon van Martinus van der Vaart, zaagmolenaarsknecht, en Trijntje Mulder, woonachtig aan de Gideon onder Helpman.
** Bijlage 2. Op heden den 20 maart 1841 heb ik Rudolf de Sitter, burgemeester der gemeente Haren, vergezeld door den heelmeester P. Oostingh, woonende te Haren, geschouwd het lijk van de drenkeling Pauwel van der Vaart, en verklare ik, burgemeester op den eed bij de aanvaarding mijner bediening afgelegd, dat het mij is voorgekomen, dat er aan het voorschrevene lijk geene daden van geweld zijn gepleeegd, maar dat hetzelve als drenkeling moet worden beschouwd, blijkens het visum repertum door de heelmeester voornoemd afgegeven.
** Bijlage 3. Op 20 maart 1841 door den heer R. de Sitter, burgemeester dezer gemeente, geroepen tot het schouwen van een lijk, zijnde een kindje, met name Pauwel van der Vaart, oud 4 jaar, op de Gideon, onder Haren, uit het water gehaald, zoo verklaar ik, ondergeteekende, dat zich bij het onderzoeken en de aanwending van aangebragte middelen tot terugroeping van het leven, geen teeken van leven heeft opgedaan en alzoo levensloos was en tevens verklaard den ondergeteekende, dat hij geene de minste teeken van uitwending geweld heeft kunnen ontdekken en dat hetzelve als drenkeling moet worden beschouwd.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 110)

Brief 14 oktober 1842 van de geneesheer Huber
Ik heb de eer u te berigten, dat sedert eenige weken eene besmettelijke ziekte (typhus) in uw gemeente heerst en wel aan het Winschoterdiep bij de helling bij den molen Gideon, in het huis van A. de Boer, scheepstimmerman, en van deszelfs zuster, de weduwe Bouman, mede aldaar. In deze beide huisgezinnen zijn te zamen vijf zieken geweest, waarvan een overleden en twee nagenoeg hersteld zijn, zoodat er nu nog twee ziek zijn, waarvan de één nog in eenen zeer bedenkelijken toestand verkeert.
Ik heb van den toestand der zaken aldaar bereids kennis gegeven aan de heer president der Provinciale Geneeskundige Commissie.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 75)

Brief van 8 september 1843 van de brandmeester generaal L. van Oosten
Ter voldoening aan uw missive van den 19 mei 1841, heb ik de eer bij deze aan u eene voordragt te doen ter vervulling van de vacatures welke door de aftreding der brandmeesters in de onderscheidene wijken der gemeente reeds op den 1 mei dezes jaar zijn ontstaan, als
Haren, wijk A, den afgetredenen Roelf Koops Rzn
Haren, wijk B, den afgetredenen Otto Hoenderken
Onnen, wijk C, den afgetredenen Cornelius Hornhuis
Dilgt, wijk D, den afgetredenen Roelf Vos
Hoornschedijk, wijk E, den afgetredenen Reinder C. Hoenderken
Essen, wijk F, den afgetredenen Jan Berends Bosman
Noordlaren, wijk A, den afgetredenen Otto Cluiving
Noordlaren, wijk B, den afgetredenen Reinder Hoenderken
Glimmen, wijk C, den afgetredenen Jan Bos
Helpman, wijk A, den afgetredenen Egbert Wilphorst
Helpman, wijk B, den afgetredenen Hindrik Vorenkamp
Hoorn, wijk D, den afgetredenen Hindrik Bolhuis
Terwijl ik voor den heer A.W, Hoeksema te Helpman, Wijk C, die vroeger mij heeft te kennen gegeven, dat hij wel wenschte van deze functie te worden ontslagen voordraag: 1. Berend Mulder, zonder beroep, en 2. Arend de Boer, scheepstimmerman, beide woonachtig in de wijk C te Helpman.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

Arend trouwt op donderdag 2 maart 1820 te Haren op 22-jarige leeftijd met de 27-jarige **Aaltje Jakobs Dekker**. Aaltje, wonende te Helpman (Wijk C Buiten klein poortje 20), is geboren op vrijdag 7 december 1792 aldaar, is overleden op zaterdag 21 juni 1873 aldaar. Aaltje werd 80 jaar, 6 maanden en 14 dagen.

2 **Antje de Boer** is geboren in 1799 te Groningen, is overleden op woensdag 10 januari 1883 aldaar. Antje werd 84 jaar.

Notulen van Burgemeester en Assessoren, woensdag 23 december 1835
De burgemeester meldt, dat bij hem is ontvangen een apostillair renvooi van den Heer Gouverneur dezer provincie dd 18 dezer, nr 2636, geleidende een rekwest van Antje de Boer, veronderstelde weduwe van ??? Straatman, door den zelve aan Zijne Majesteit den Koning gepresenteerd, houdende om daar bij geallegueerde redenen verzoek om vanwege Hoogheid zelve met een gratificatie te worden begunstigd. Dat hij burgemeester opzichtens de omstandigheden van genoemde Antje de Boer, zich nauwkeurig heeft doen onderrigten en op dien grond, dat alles ten rekweste vermeld der waarheid scheen conform te zijn, alzoo ten behoeve van de vrouw aan den heer Gouverneur gunstig heeft gerapporteerd.

Notulen van Burgemeester en Assessoren, zaterdag 6 februari 1836

© 2020 - E.M. van Koldam

De burgemeester meldt dat bij hem is ingekomen eene dispositie van Zijne Majesteit den 19 januari 1836, waarbij onder toezending der benodigde ordonnantie aan Antje de Boer in deze gemeente woonagtig een gratificatie van f 59, 585 was toegekend, en welke ordonnantie aan genoemde Antje de Boer is uitgereikt geworden (zie wijders dien aangaande de notulen der vergadering 23 dec. 1835).

Brief 14 oktober 1842 van de geneesheer Huber
Ik heb de eer u te berigten, dat sedert eenige weken eene besmettelijke ziekte (typhus) in uw gemeente heerst en wel aan het Winschoterdiep bij de helling bij den molen Gideon, in het huis van A. de Boer, scheepstimmerman, en van deszelfs zuster, de weduwe Bouman, mede aldaar. In deze beide huisgezinnen zijn te zamen vijf zieken geweest, waarvan een overleden en twee nagenoeg hersteld zijn, zoodat er nu nog twee ziek zijn, waarvan de één nog in eenen zeer bedenkelijken toestand verkeert.
Ik heb van den toestand der zaken aldaar bereids kennis gegeven aan de heer president der Provinciale Geneeskundige Commissie.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 75)

Antje trouwt op donderdag 12 december 1822 te Groningen op 23-jarige leeftijd met de 22-jarige **Lukas Bouwman**. Lukas, zeeman, is gedoopt op woensdag 19 februari 1800 te Groningen.

3 **Klaaske Jacobs de Boer**, wonende te Helpman (Wijk C Buiten klein poortje 21), is geboren op vrijdag 3 februari 1809 te Groningen, is overleden op zaterdag 29 april 1848 aldaar. Klaaske werd 39 jaar, 2 maanden en 26 dagen.

34 **Sjoerd Martens de Boer** (GH1812-218), zoon van **Marten Klaassens** en **Aaltje Klaassens**, scheepstimmermansknecht, is geboren in 1763 te Grouw, is overleden op zondag 8 juni 1828 te Groningen. Sjoerd werd 65 jaar.
Sjoerd was gehuwd met **Geertje Jans**. Geertje is geboren in 1763 te Kollum, is overleden op woensdag 28 april 1819 te Groningen. Geertje werd 56 jaar.

35 **Cornelis Luite Bolhuis** (GH1812-071), zoon van **Luite Abbringe Bolhuis** en **Marchien Buirma**, landbouwer, wonende te Haren (Wijk B Haren 26) en aldaar, is geboren op zondag 18 november 1742 te Essen, wonende Wijk B Haren 26 te Haren, is overleden op zaterdag 27 februari 1819 aldaar, is als overleden aangegeven op dinsdag 2 maart 1819 aldaar (aangever overlijden was Luite Bolhuis (zie 38); getuige aangifte overlijden was Albert Bolhuis). Cornelis werd 76 jaar, 3 maanden en 9 dagen.

Akte 9 december 1784
Wibbegijn Teebinge, wed. Aarent Hilbinge, Roelef Hilbinge mede voor zijn broer Arent Hilbinge, Tale Hamminck en Lutgertje Hilbinge, echtelieden verklaren bij openbare uitmijning verkocht te hebben aan Jacob Bolhuis en Johanna Pauwels, echtelieden te Onnen en Cornelis Bolhuis te Onnen een akker bouwland op de Onneres en een akker bouwland, de Horstakker genaamd, eveneens op de Onneres. Damen voor f.380,-.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1615, pagina 60)

Ontvangst diaconie te Haren 30 mei 1788
Opbrengst collecte bij het huwelijk van Cornelis Bolhuis: f.7,55.
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

Akte 1 november 1792 (geregistreerd 27 november 1792)
Jan Warmolts verkoopt aan Cornelis Bolhuis en Jantien Alberts Lunse 2 matten hooiland te Haren voor f.269,-
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1616, folio 98)

Voogdijstelling 29 december 1795
Cornelis Bolhuis te Haren zweert aan als principale voormond over de kinderen van wijlen Harm Harms bij wijlen Luigje Hindriks in echte verwekt. Pieter Hindriks te Obergum wordt sibbevoogd en Claas Hindriks (van der Es) te Haren vreemde voogd.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1496)

Akte 3 april 1801 (geregistreerd 9 juni 1801)
Hinderikes Hornhuis en zijn vrouw Gesina Pauwels verkopen aan Cornelis Bolhuis en Jantien Alberts Lunsche een stuk weiland ten oosten van Haren voor f.1.000,-.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1617, folio 138)

Ingekomen stukken gemeente Haren, 20 april 1812
Het stuk betreft een conventie tussen Cornelis Bolhuis en Steffen Hendriks (Rook). De conventie wordt opgesteld een dag na het overlijden van Johanna Hendriks (Mulder). Johanna was eerder getrouwd met Hindrik Willems Takens. Uit dat laatste huwelijk zijn zes kinderen geboren. De voogden over deze kinderen: Tako Willems Takens, Willem Eising en Roelf Koops zijn ook betrokken bij de conventie. De conventie bestaat uit twee punten. De inhoud van het eerste punt van de conventie is mij niet goed duidelijk. In ieder geval heeft de afspraak betrekking op de boerderij (Haren A9), die Steffen huurt van Cornelis Bolhuis. Het tweede punt betreft, dat van de door Steffen Hendriks met rogge bezaaide landen een derde zal blijven staan ten voordele van Cornelis Bolhuis met uitzondering van twee akkers op de Luizeberg, waarvan de rogge geheel blijft ten voordele van Steffen Hendriks als huurder.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 45).

Akte 14 mei 1817
Luitje Bolhuis te Haren stelt zich borg voor zijn vader Cornellis Bolhuis voor de juiste betaling van de impost op de turf, die Cornellis verschuldigd zal zijn aan Mello Sichterman, ontvanger der directe belastingen te Groningen wegens het winnen van turf in zijn venen, de Luiseberg genaamd.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr. 69, Akte 268)

Als Kornelis Bolhuis in 1819 overlijdt laat hij de volgende onroerende goederen na, die hij bezit in mandeligheid met zijn tweede vrouw Jantje Lunsing (Jantje Lunsche):
1. de eigendom en beklemming van een huis letter B nr 26, alsmede van 84 grazen land, alles staande en gelegen te Haren.
2. de eigendom en beklemming van een huis mede aldaar gelegen, getekend letter A nr 9.

Cornelis trouwt (kerk) op maandag 5 april 1779 te Haren op 36-jarige leeftijd (1) met de 29-jarige **Aaltje Pauwels**. Aaltje is geboren in 1750 (OS), is begraven op woensdag 21 januari 1784. Aaltje werd 34 jaar.

Ontvangst diaconie te Haren 21 januari 1784
Aaltijn Bolhuis (Pauwels) begraven: f.20,95

Het beste laken: f.1,50
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

Cornelis trouwt op dinsdag 27 mei 1788 te Haren, trouwt (kerk) (opbrengst collecte bij het huwelijk: f.7,55) op 45-jarige leeftijd (2) met de 24-jarige **Jantje Lunsing** (L-00061), dochter van **Albert Lunsche** en **Johanna Bolhuis**. Jantje, wonende te Haren, is geboren op woensdag 23 mei 1764 te Peize, wonende Wijk B Haren 26 te Haren, is overleden op zondag 12 april 1829, is als overleden aangegeven op dinsdag 14 april 1829 aldaar (getuigen aangifte overlijden waren Lucas Rummerink en Jan Gerrits Vrieling). Jantje werd 64 jaar, 10 maanden en 20 dagen.

Bij het overlijden van Jantje Lunsing zijn haar dochter Johanna Bolhuis (getrouwd met Jan Swartwolt, schoolmeester te Zuidhorn) en de kinderen van haar overleden zoon Luite Bolhuis de erfgenamen. Deze kinderen worden vertegenwoordigd door hun moeder Maria Lucretia Rummerink. Bij de erfenis gaat het om twee onroerende goederen te Haren (tussen haakjes is aangegeven wie daarvan eigenaar is in 1830):
1. de boerenbehuizing Wijk B nr 26 (Maria Lucretia Rummerink, weduwe van Luite Bolhuis)
2. de boerenbehuizing Wijk A nr 9 (Jan Swartwolt, echtgenoot van Johanna Bolhuis).

Groninger Courant, 14 april 1829
In den nacht tusschen den 11 en 12 dezer werden wij in den diepsten rouw gedompeld, door het afsterven van onze geliefde moeder en behuwd-moeder Jantje Lunsche, weduwe Cornelis Bolhuis, in de ouderdom van 65 jaren en 11 maanden en van onze geliefden broeder en behuwd-broeder Albert Bolhuis, in den ouderdom van 38 jaren. Hoe diep deze dubbele slag onze harten treft, zal een ieder kunnen beseffen; evenwel wenschen wij in den wil des Heeren te berusten; terwijl wij ons van opregte deelneming van vrienden en bekenden volkomen verzekerd houden. Haren, den 13 april 1829. J. Swartwolt, J. Swartwolt geb. Bolhuis, M.L. Bolhuis, geb. Rummerink.

Groninger Courant, 24 april 1829
BOELDAG
J. Veenhoven, Hzn, griffier van het vredegeregt, kanton Hoogezand, zal op donderdag den 30 april 1829, des morgens precies te 10 uren te beginnen, te Haren, ten huize van wijlen de wedw. Cornelis Bolhuis, publiek verkoopen: de geheele inboedel, bestaande in 22 stuks horenvee, 3 paarden, oude en jonge varkens, chais, boerenwagens, ploeg, eiden, kern, tienen, vaten, koperen emmers, kabinetten, klok, spiegels, tafels, stoelen, koper, tin, enz.

Van Cornelis en Jantje zijn drie kinderen bekend:

1 **Luite Bolhuis** is geboren op donderdag 19 maart 1789 te Haren, is gedoopt op zondag 22 maart 1789 aldaar, zie 38.

2 **Albert Bolhuis** (MIL-074), wonende te Haren (Wijk B Haren 26) en aldaar, is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 23 januari 1791 aldaar, wonende Wijk B Haren 26 aldaar, is overleden op zaterdag 11 april 1829, is als overleden aangegeven op dinsdag 14 april 1829 aldaar (getuigen aangifte overlijden waren Lucas Rummerink en Jan Gerrits Vrieling). Albert werd 38 jaar, 2 maanden en 19 dagen.

Acte regeling remplaçant 10 augustus 1813
Partijen zijn: Cornellis Bolhuis, te Haren, en Christiaan Martinus Coenraads, thans mede te Haren woonachtig. Aan de zoon van Cornellis, Albert Bolhuis is ten deel gevallen nr 44 van de 4e compagnie jagers der eerste cohort van het legioen der nationale garde van het Departement van de Westereems. Vastgelegd wordt, dat Christiaan bij vervulling van de dienstplicht in de plaats zal treden van Albert. Hiervoor ontvangt hij f.550,-, te betalen in f.30,- per kwartaal tot het bedrag volledig is voldaan. Bij overlijden of ontslag uit de dienst zonder enige verder verplichting zal het dan nog resterende bedrag in eens worden voldaan. (Christiaan Martinus Coenraads overlijdt op 25 mei 1823 te Zevenhuizen; hij is de diensttijd dus goed doorgekomen).
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 9, acte 302)

Brief 18 september 1828 van de ingelanden van het Westersche land te Haren
In antwoord op de aan ons gezondene klagte van de ingezetenen van Hemmen, Dilgt en Helpman hebben wij de eer te berigten, dat weliswaar wij de pomp in de zogenaamde Hoogedijk, als zijnde onze afwatering van het Westersche land, hebben open gezet, om daardoor éénmaal van het overtollige water ontlast te worden, en alzoo aan een groot aantal ingezetenen gelegenheid te geven om nog iets van hun gras tot hooi te kunnen winnen en hun winterbrand te verzamelen, dewijl deze polder wel 180 bunders hooiland bevat, waarvan zekerlijk nog geen 25 bunders gemaait zijn.
Doch wij hebben zulks niet willekeurig gedaan, want hoe zouden wij anders het water kwijt worden, dan door de pomp, die te allen tijde tot de afwatering heeft bestaan, en nog bestaat. Maar, dat wij de pomp hebben open gezet voordat de gaten waren digt gemaakt, is eene onwaarheid. Wij hebben alle gaten in den dijk eerst laten digten, behalven een bij het zoogenaamde Halfstuiversgat of overvaart, hetwelk wij expresselijk hebben open gelaten, zoo lang het water daar wilde uitstroomen. Om onze naburen benedenwaarts liggende, minder water door de pomp te laten toeloopen, en alzoo zoo mogelijk voor schade te behoeden. Wij hebben dan ook den 10 september jl. onder opzigt van de dijkschouwers en onzen mede ingeland Roelof Koops, de schuiven van de pomp half laten open zetten, om zoodoende langzamerhand ons water tot minder nadeel van onze naburen te laten afloopen, maar eenige dagen daarna ontdekten wij, dat bij nacht in stilte de schuif voor den pomp was digt geschoven, hetwelk twee nachten en een dag gebeurd is.
Wij hiervan kennis krijgende dachten, nu men ons bedriegen wilde, best te zijn van ons regt gebruik te maken en de schuive uit den pomp te moeten nemen, en het water zijne natuurlijke loop naar beneden te laten en van het regt, dat wij op onze eigene afwatering hebben gebruik te maken, dewijl wij verondersteldden, dat eerlijke lieden geen slinkse wegen behoeven te gebruiken, om iets te verkrijgen, waarop zij vermeenen regt te hebben. Het is daarom, dat wij onze mede ingeland Roelof Koops verzocht hebben den schuif onder zijne bewaring te nemen, dewijl wij vermeenen, dat wij ingelanden van het zoogenaamde Westersche land alleen het regt hebben om over deze pomp te beschikken, als dit ook niet zoo was, en een ander regt had om dezen pomp te sluiten, dan moesten wij altijd wel onder water blijven zitten, dewijl het water toch geene tegen natuurlijke strooming naar boven kan nemen, maar altijd naar beneden moet afloopen.
Was getekend: C.H.W. Haack, L. Oosterveld, A. Bolhuis, H.D. Havinga, J.P. Oostingh, R. Koops, H. van Streun, J. Swartwolt, wed. L. Pauwels, P.W. Sesselaar, C. Mijdendorp en R. ter Borgh.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 61)

Groninger Courant, 14 april 1829
In den nacht tusschen den 11 en 12 dezer werden wij in den diepsten rouw gedompeld, door het afsterven van onze geliefde moeder en behuwd-moeder Jantje Lunsche, weduwe Cornelis Bolhuis, in de ouderdom van 65 jaren en 11 maanden en van onze geliefden broeder en behuwd-broeder Albert Bolhuis, in den ouderdom van 38 jaren. Hoe diep deze dubbele slag onze harten treft, zal een ieder kunnen beseffen; evenwel wenschen wij in den wil des Heeren te berusten; terwijl wij ons van opregte deelneming van vrienden en bekenden volkomen verzekerd houden. Haren, den 13 april 1829. J. Swartwolt, J. Swartwolt geb. Bolhuis, M.L. Bolhuis, geb. Rummerink.

© 2020 - E.M. van Koldam

3 **Johanna Bolhuis** is gedoopt op maandag 15 december 1794 te Haren, is overleden op woensdag 6 april 1859 te Zuidhorn. Johanna werd 64 jaar, 3 maanden en 22 dagen.
Johanna trouwt op dinsdag 22 juli 1817 op 22-jarige leeftijd met de 26-jarige **Jan Swartwolt** (MIL-163; RW1), zoon van **Roelf Swartwolt** en **Engelina Dijk**. Jan, schoolmeester en onderwijzer, wonende te Haren (Wijk B Haren 4), aldaar (Wijk B Haren 24) en te Zuidhorn, is geboren op maandag 14 februari 1791 te Scheemda, is overleden op dinsdag 15 maart 1864 te Zuidhorn. Jan werd 73 jaar, 1 maand en 1 dag.

Jan is vanaf 1806 schoolmeester te Haren. Hij volgt in die functie officieel in 1813 zijn oom op. Later wordt hij hoofdonderwijzer te Zuidhorn.

Brief 5 januari 1819 aan de gouverneur
Schoolmeester J. Swartwolt is naar Zuidhorn beroepen. De schout vraagt toestemming om de vacature open te mogen stellen.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 99)

Groninger Courant, 16 november 1855
Ten overstaan van Mr. J.W. Quintus, notaris te Groningen, zullen, op donderdag de 29e november 1855, des namiddags te 4 uur, yten huize van R. Abels, te Haren, publiek worden verkocht:
I. Een huis en tuin, gelegen westzijde aan de Straat te Haren, door K. Eisses bewoond.
etc.
Alles gelegen te Haren; toebehoorende aan den Heer J. Swartwolt en Mejufvrouw.

36 **Ebo Bolhuis** (GH1812-162), zoon van **Luite Abbringe Bolhuis** en **Marchien Buirma**, landbouwer, is geboren in september 1750 te Essen, is gedoopt op zondag 6 september 1750 te Haren, is overleden op donderdag 25 december 1817 te Middelbert. Ebo werd 67 jaar en 3 maanden.

Ontvangst diaconie te Haren 12 mei 1791
Opbrengst collecte bij het huwelijk van Ebo Bolhuis en Geertje Kornelis Offeringa: f.6,70
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

Ebo trouwt (kerk) op donderdag 12 mei 1791 te Haren (opbrengst collecte bij het huwelijk: f.6,70) op 40-jarige leeftijd met de 29-jarige **Geertje Kornelis Offeringa** (L-00057), dochter van **Cornelis Hilbrandts Offeringa** en **Geesje Wolters**. Geertje, wonende te Helpman (Wijk A Helpman 5), is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 9 augustus 1761 te Groningen, is overleden op donderdag 28 mei 1840 te Helpman. Geertje werd 78 jaar, 9 maanden en 19 dagen.

Brief 30 maart 1822 aan de officier van justitie
Toezending informatie inzake de ontvreemding van een onderlaken hedenmorgen door ene Aaltje Meijer uit de hof van de weduwe Ebo Bolhuis te Helpman. Ik heb genoemde Aaltje Meijer in persoonlijke bewaring genomen en haar met het corpus delicti doen transporteren naar Groningen.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 100)

Groninger Courant, 26 februari 1841
Ten overstaan van Mr. J.W. Quintus, notaris te Groningen, zullen, op woensdag, den 3 maart 1841, des avonds te 7 uren, ten huize van J.H. Copinga, buiten de Heerepoort aldaar, publiek worden verkocht:
I. De volle eigendom van ongeveer 5 B. kostelijk oud groenland gelegen te Noorddijk.
II. De volle eigendom van ongeveer 5 B. land, in de Holten, aan den Straatweg bij Haren, gelegen.
III. De eigendom van eenig land te Garmerwolde.
Toebehoorende aan de erven E. Bolhuis en C.G. Offeringa, in leven ehelieden.

Overzicht 5 april 1841 opgemaakt door de gemeente-ontvanger H.J. Quintus
Lijst der weduwen in de gemeente Haren woonachtig, welke jaarlijks in 's Rijks directe belastingen, het patentregt daaronder niet begrepen, f.20,- en daarboven betalen.
Weduwe J. Swartwolt, te Haren, zonder beroep; weduwe J.P. Oosting, te Haren, zonder beroep; weduwe K.H. van der Es, te Haren, landbouwersche; weduwe L. Bolhuis, te Haren, landbouwersche; weduwe W. Eising, te Onnen, landbouwersche; weduwe J.J. Sipkes [Sipkema te Waterhuizen], te Haren, landbouwersche; weduwe D. van der Veen, te Haren, landbouwersche; weduwe G. Hemmes, te Haren, landbouwersche; weduwe E. Bolhuis, te Helpman, landbouwersche; weduwe J.E. Wilphorst, te Helpman, landbouwersche; weduwe W. Groenendal, te Helpman, landbouwersche; weduwe W.J. Quintus, te Helpman, zonder beroep; weduwe [J.H.] Nauta, te Helpman, zonder beroep; weduwe A.J. van Dijken, te Haren, landbouwersche; weduwe R. Kluiving, te Noordlaren, landbouwersche; weduwe K. Brands [Brants], te Noordlaren, landbouwersche; weduwe J.H. Timmer, te Noordlaren, landbouwersche; weduwe J. Hoenderken, te Noordlaren, landbouwersche; weduwe Ypeij, te Helpman, zonder beroep; weduwe J. Vos, te Haren, zonder beroep; Trientje Abelius [Trijntje Abels], te Helpman, landbouwersche; weduwe J.J. Bos, te Noordlaren, landbouwersche; weduwe G. Buirma [= Gezina Buirma?], te Helpman, zonder beroep; weduwe J. Gortemaker, te Haren, landbouwersche; weduwe H.R. Kloots [= Henderica Ottens, maar die is al in 1830 overleden], te Noordlaren, landbouwersche; weduwe A. Reiger, te Haren, zonder beroep.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 74)

Van Ebo en Geertje zijn twee kinderen bekend:

1 **Gesijn Bolhuis**, wonende te Helpman (Wijk A Helpman 5), is geboren op zondag 5 oktober 1794 te Groningen, is overleden op zondag 6 september 1840. Gesijn werd 45 jaar, 11 maanden en 1 dag.
Gesijn trouwt op donderdag 12 april 1821 te Haren op 26-jarige leeftijd met de 33-jarige **Willem Eising**, zie 70.

2 **Martje Ebo Bolhuis** is gedoopt op vrijdag 28 oktober 1796 te Groningen, is overleden op zondag 19 juni 1831 te Euvelgunne. Martje werd 34 jaar, 7 maanden en 22 dagen.
Martje trouwt op vrijdag 19 juni 1818 te Noorddijk op 21-jarige leeftijd met de 30-jarige **Luitje Jans van Dijken**, zoon van **Jan Luitjes van Dijken** en **Annegien Garbrands Venekamp**. Luitje, landbouwer, is geboren op maandag 20 augustus 1787 te Engelbert, is overleden op maandag 16 juni 1856 te Euvelgunne. Luitje werd 68 jaar, 9 maanden en 27 dagen.

Akte 16 juni 1818
Huwelijkscontract Luitje Jans van Dijken, wonende te Middelbert, en Margijn Bolhuis, wonende te Helpman. Ongemeenschap van alle aangeerfde en nog te erven goederen. Alle andere ten huwelijk aangebragte goederen, meubilair, huisgeraden, boerenbeslag en levende have, mitsgaders hetgeen door des bruidegoms vaderen des bruids moeder de contractanten ten huwelijk zal worden mede gegeven, zal zijn gemeen half en half.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 41, Akte 299)

© 2020 - E.M. van Koldam

37 **Jacob Bolhuis** (GH1812-163), zoon van **Luite Abbringe Bolhuis** en **Marchien Buirma**, gesworene en landbouwer, wonende te Haren (Wijk C Onnen) en te Helpman, is geboren in december 1739 te Essen, is gedoopt op zondag 3 januari 1740 te Haren, wonende Wijk A Helpman 5 te Helpman, is overleden op donderdag 28 april 1825 aldaar. Jacob werd 85 jaar en 4 maanden.

Groninger Courant, 13 november 1778
De erfgenamen van L. Pouwels, te Onnen, presenteren op woensdag den 18 november 1778, bij uitmijninge te verkoopen, plus minus 300 eiken stamboomen. Die gading makende, vervoegen zig 's morgens om tien uur ten huize van Jacob Bolhuis te Onnen.

Groninger Courant, 26 februari 1782
De E .JACOB BOLHUIS te Onnen en Cons., gedenken op zaterdag den 2 maart 1782, 's morgens om 9 uur, bij uitmijninge te verkoopen, 3 a 400 eiken stambomen, zeer geschikt tot allerhande timmeragie, staande op de wortel bij het Hogeveld tusschen Haaren en Onnen.

Akte 9 december 1784
Wibbegijn Teebinge, wed. Aarent Hilbinge, Roelef Hilbinge mede voor zijn broer Arent Hilbinge, Tale Hamminck en Lutgertje Hilbinge, echtelieden verklaren bij openbare uitmijning verkocht te hebben aan Jacob Bolhuis en Johanna Pauwels, echtelieden te Onnen en Cornelis Bolhuis te Onnen een akker bouwland op de Onneres en een akker bouwland, de Horstakker genaamd, eveneens op de Onneres. Samen voor f.380,-.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1615, pagina 60)

Groninger Courant, 17 januari 1826
Mr. Willem Jan Quintus, openbaar notaris, residerende te Groningen, is voornemens, ten overstaan van het vredesgeregt van het eerste kanton Groningen, op woensdag den 25 januarij 1826, des avonds te 7 uren, ten huize van den kastelein J.H. Copinga, buiten de Heerepoort dier stad, publiek te koop te presenteren:
I. Een stuk groenland, groot plus minus 2 bunders, 41 roeden, gelegen onder de gemeente Haren, buiten het kleine poortje der Stad Groningen, aan den Groenendijk, doende des jaars tot geldsrente, op de 1 mei f 3 - 75.
II. Plus minus 2 bunders, 4 roeden en 9 ellen hooiland, gelegen onder Haren.
III. Een akker bouwland op de Onner Es, gemeente Haren, gelegen, de Steenberg genaamd, groot plus minus 40 roeden, 16 1/2 el.
IV. Het 1/18 aandeel in eene oude eendenkooi, gelegen onder Haren.
V. Eene behuizing en een tuintje, staande en gelegen te Helpman, op vrij grond, geteekend leter A no 8.
Alles nagelaten door wijlen den oud-gezworen Jacob Bolhuis.

Akte 25 januari 1826
Verkoop door:
- Luitje Bolhuis, landbouwer te Haren;
- Willem Meulman, landbouwer te Eelde;
- Evert Everts, landbouwer te Haren,
- Willem Eissing, landbouwer te Helpen;
- Geert Hemmes, landbouwer te Noorderhogebrug,

als gemachtigden van de erfgenamen van wijlen Jacob Bolhuis, overleden te Helpen. Zij verkopen onder andere het huis Helpman A 8 aan Harm Jans Bazuin te Essen en zijn vrouw Hillechien Tuinman voor f.780,-. Daarnaast worden veel landerijen en de eendenkooi te Helpman verkocht. De totale opbrengst bedraagt f.3.720,-.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 90, Akte 23)

Akte 5 januari 1827
Comparanten:
1. Willem Meulman, landbouwer te Eelde;
2. Evert Everts, landbouwer te Haren;
3. Willem Eising, landbouwer te Helpman;
4. Jan Bosman, landbouwer te Essen, namens Geert Hemmes, landbouwer te Noorderhogebrugge.

Gemachtigden van de erfgenamen van wijlen Jacob Bolhuis, gewoond hebbende en overleden te Helpman, zijnde de medegemachtigde Luitje Bolhuis overleden, cederen en transporteren aan Jantje Basuin, landgebruikster, wonende te Helpman, weduwe van Arend Basuin, voor wie optreedt haar zoon Andries Basuin, landbouwer te Helpman, f.400,- van de koopschatsom van f.780,-, welk bedrag de comparanten in de genoemde kwaliteit te vorderen hebben van Harm Jans Basuin, arbeider, en zijn vrouw Grietje Alberts Tuinman, wonende te Essen. De koopsom is verschuldigd uit hoofde van een publieke verkoping gehouden op 25 januari 1826, waarbij Harm Jans Basuin en zijn vrouw van Jacob Bolhuis gekocht hebben de woning A nr 8 te Helpman.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 96, Akte 8)

Jacob trouwt (kerk) op zondag 30 november 1777 te Haren op 37-jarige leeftijd met de 46-jarige **Johanna Pouwels**, dochter van **Lucas Pouwels** en **Alberdina Rummerink**. Johanna is gedoopt op zondag 28 januari 1731 te Haren, is begraven op maandag 29 juni 1801 aldaar. Johanna werd 70 jaar, 5 maanden en 1 dag.

Ontvangst diaconie te Haren 29 juli 1801
De vrouw van gesworene Bolhuis van Onnen begraven: f.21,41
Voor het laken: f.1,50
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

38 **Luite Bolhuis** (GH1812-017; MIL-053; RW2;), zoon van **Cornelis Luite Bolhuis (35)** en **Jantje Lunsing**, landbouwer, wonende te Haren (Wijk A Haren 16) en aldaar, is geboren op donderdag 19 maart 1789 aldaar, is gedoopt op zondag 22 maart 1789 aldaar, wonende Wijk A Haren 16 aldaar, is overleden op zondag 12 november 1826, is als overleden aangegeven op dinsdag 14 november 1826 (getuigen aangifte overlijden waren Lucas Rummerink en Albert Bolhuis (zie 35.2)). Luite werd 37 jaar, 7 maanden en 24 dagen.

Woonde in huis A16. Laat bij zijn overlijden geen onroerende goederen na.

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 12 december 1811
Luitje Bolhuis wordt aangewezen als toeziend voogd over Lucas, Alberdina Margaretha, Henderika en Jacob Rudolf Rummerink, zijnde de minderjarige kinderen van Anna Wemelina Buirma en wijlen Rudolf Rummerink. Luitje is gehuwd met de zuster van de vier minderjarige kinderen.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 108, zaak 96)

Akte 14 mei 1817

© 2020 - E.M. van Koldam

Luitje Bolhuis te Haren stelt zich borg voor zijn vader Cornellis Bolhuis voor de juiste betaling van de impost op de turf, die Cornellis verschuldigd zal zijn aan Mello Sichterman, ontvanger der directe belastingen te Groningen wegens het winnen van turf in zijn venen, de Luiseberg genaamd.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr. 69, Akte 268)

Luite trouwt op woensdag 19 december 1810 te Haren op 21-jarige leeftijd met de 20-jarige **Maria Lucretia Rummerink** (B24-1843; L-00063; L-00064cs), dochter van **Rudolph Rummerink** en **Anna Wemelina Buirma**. Maria, weduwe van Luitje Bolhuis en weduwe van Luite Bolhuis, wonende te Haren (Wijk A Haren 16), aldaar, aldaar (Wijk B Kromelboog 26), aldaar (Wijk B Kromelboog 41) en aldaar (Wijk B Haren 42), is geboren op vrijdag 14 mei 1790 aldaar, wonende Wijk B Haren 42 aldaar, is overleden op zaterdag 11 mei 1872 aldaar, is als overleden aangegeven op zaterdag 11 mei 1872 aldaar (aangever overlijden was Rudolf Bolhuis; getuige aangifte overlijden was Roelf Abels). Maria werd 81 jaar, 11 maanden en 27 dagen.

Woonde in 1830 op het adres Haren Wijk A Nr 16 samen met 8 kinderen en de inwonende boerenknecht Jan de Groot.

Bij haar overlijden bezit Anna Wemelina Rummerink-Buirma de volgende onroerende goederen (met daarachter tussen haakjes welk kind hiervan eigenaar is in 1830):
Haren Wijk A 16 boerenbehuizing met 19 bunder land (schoonzoon Roelf Koops gehuwd met dochter Henderika Rummerink)
Haren Wijk B 33 boerenbehuizing met 20 bunder land (zoon Lucas Rummerink)
Haren Wijk B 32 arbeiderswoning (zoon Lucas Rummerink)
Haren Wijk A 17 arbeiderswoning (schoonzoon Roelf Koops gehuwd met dochter Henderika Rummerink)
Haren Wijk A 19 arbeiderswoning (dochter Maria Lucretia Rummerink, weduwe van Luitje Bolhuis).

Brief 22 maart 1830 van Gedeputeerde Staten van Groningen
Naar aanleiding van eene missive van den Heer Administrateur voor de Gevangenissen en het Armwezen van den 19 dezer zenden wij u hiernevens het extract uit den staat der personen in uwe gemeente, die ten gevolge der regens en overstroomingen in den zomer van 1828 een verlies van f.100,- en daarboven geleden hebben en aan wie door zijn Excellentie den Minister van Binnenlandsche Zaken bij resolutie van den 16 maart jl uit het nog voorbehouden gedeelte van het fonds voor kwade posten, ter beschikking staande van deszelfs Departement over het dienstjaar 1828, zijn verleend de sommen, daarbij achter ieders naam als onderstand uitgetrokken.
Wij verzoeken u om de belanghebbenden met de door Zijne Excellentie den Minister opgenoemd ten hunne opzigte genomen resolutie bekend te doen maken, zullende de ordonnantie van betaling deswege zoodra die zal zijn ingekomen aan u worden overgemaakt.
** Bijlage: lijst met personen.
1. Jan Jans; Glimmen, verlies f.112,-; verleende onderstand f.14,-
2. Harm Kornelis Rutgers; Paterswolde; verlies f.560; verleende onderstand f.70,-
3. Hendrik Nijdam; Hoornschedijk; verlies f.133,-; verleende onderstand f.16,625
4. Andries Nijdam; Hoornschedijk; verlies f.196,-; onderstand f. 24,50
5. Wichers Jans; Eelde; verlies f.140,-; verleende onderstand f.17,50
6. Abel Brink; Onnen, verlies f.110,-; verleende onderstand f.13,75
7. Jannes Meinders; Haren; verlies f.148,-; verleende onderstand f.18,50
8. Weduwe Bolhuis; Haren; verlies f.117,-; verleende onderstand f.14,625
9. Jelke Vos; Glimmen; verlies f.126,-; verleende onderstand f.15,75
10.Erven Albert Koops; Haren; verlies f.107,-; verleende onderstand f.13,375
11.Jan Kooi; Glimmen; verlies f.168; verleende onderstand f.21,-
12.Jan Hekman; Glimmen; verlies f.147,-; verleende onderstand f.18,375
13.Jan Thijs; Glimmen; verlies f.119; verleende onderstand f.14,875
14.Jan Sipkes; Waterhuizen; verlies f.162,-; verleende onderstand f.20,25.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 63)

Brief 15 november 1834 aan de officier van justitie
Ik heb de eer hiernevens aan u te zenden proces verbaal wegen het vermissen of wel de vermoedelijke ontvreemding van een paard toebehoorende aan de weduwe vam Luite Bolhuis [= Maria Lucretia Rummerink], landbouwster te Haren, uit haar land gelegen aan den Achterweg onder Essen binnen deze gemeente, benevens proces verbaal van den afloop van de onderzoeking naar het vermiste paard, hetwelke door den zoon der opgemelde weduwe en Lukas Rummerink alhier woonachtig op bekomene onderrigting is weder gevonden te Oude Haren in xxx bij xx, door den wandel genaamd wordende xxxxx, welke persoon het paard had geruild voor een oud paard van den vermoedelijke ontvreemder Willem Minke, laatst gedomiliceerd te Tinaarlo, provincie Drenthe.
Ik neme voorts bij dezen de vrijheid u op aanzoek der belanghebbende wederom te verzoeken om in deze zaak ten gunstigste voor haar te willen werkzaam te zijn en indien mogelijk zodanig, dat zij het paard kan terug bekomen door aan bij de ruiling en verkoop betrokkene personen, datgene te restitueren hetwelke zij werkelijk in dat geval aan den vermoedelijke ontvreemder voor ruiling of verkoop hebben uitgekeerd.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 106)

Brief 6 augustus 1835 aan de gouverneur
Wij hebben de eer u door deze te informeren, dat er in de afgelopen nacht even voor twaalf uren brand is ontstaan in de behuizing van de weduwe Luitje Bolhuis, landbouwersche, even buiten het dorp Haren staande en in de nabijheid van een streek huizen de Kromelboog genaamd.
De weduwe en kinderen waren in eenen diepen slaap, toen twee der kinderen, in eenen vertrek naast de schuur slapende, door het nedervallen van vuur op hunnen bedsponde uit de slaap waren gewekt. Spoedig repte men zich het huis uit en maakte men de eerste gebuuren wakker om te hulp te snellen, wel dadelijk hoorde men het kleppen der torenklok in het dorp, en was de brandspuit op weg. Van alle kanten snelde men met wateremmers voorzien te hulp. Doch de brand was zoo hevig en woedende, dat men niet tegenstaande alle aangewende gepaste middelen ter blussing van dezelve deze fraaije boerenwoning en schuur benevens eene belendende schuur door de vlammen zag verteerd.
Met ingespannen krachten redde men eenige huisraad, linnen en eenige kledingstukken, doch alle melkgereedschap, benevens alle boerenbeslag uitgezonderd de ploeg verteerde in de vlammen, voorts een koe en zes varkens.
[groot gedeelte onleesbaar]
Het gemelde huisgezin is door de broeder der weduwe in huis opgenomen. Ook geeft men ons te kennen, dat de behuizing en schuur voor brandschade zijn verzekerd. De oorzaak van den brand is onbekend. Het schijnt eerst ontstaan te zijn in het vermelde schuurtje onmiddellijk zijnde verbonden met de grote schuur.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 107) HAZA

Brief 8 augustus 1835 aan de officier van justitie
Daar de behuizing van de landbouwersche, de weduwe Luitje Bolhuis, staande even buiten het dorp Haren, ten oosten achter de kerk, in den nacht tusschen den 5 en den 6 dezer geheel is afgebrand, welk ongeluk u welligt reeds zal zijn geworden, en doordien het blijkt dat de brand het eerste schijnt ontstaan te zijn in een schuurtje, dat achter aan opgemelde behuizing stond, waarin geen

hooi was of waarin de huisgenoten met licht iets te doen hadden en ook niet in geweest, doch waarin zich enig oud stroo en hout bevond, zoo is dat er enkele ingezetenen op het denkbeeld zijn gekomen, dat de vermelde brand wel moedwillig kon zijn gesticht. Daarom heb ik het mijn pligt geacht daarnaar het noodige onderzoek te moeten doen, door te ontdekken of er ook in den avond of nacht verdachte personen in de nabijheid van dat huis of voorbij hetzelve zijn gekomen. Deswegens niets te kunnen opsporen tot op heden, zoo hebben wij daaromtrent de genoemde weduwe persoonlijk gehoord, en van haren verklaring, waaruit ons niets van moedwillige brandstichting is gebleken, proces verbaal opgemaakt, hetwelke wij hiernevens aan u doen toekomen.
** Bijlage proces verbaal verklaring weduwe Luitje Bolhuis
Op heden den achtsten augustus 1835 heb ik, burgemeester van de gemeente Haren, mij begeven ten huize van Lukas Rummerink te Haren, ten einde de aldaar zich bevindende weduwe van Luitje Bolhuis, landbouwersche van beroep, nader te verstaan naar de oorzaak van den brand door welke harer boerderij in den nacht tusschen 5 en 6 augustus jl is in de asch gelegd. En aldaar sprekende met opgemelde weduwe, heeft zij ons verklaard.
Dat zij in den avond van den 5 augustus jl. ongeveer te tien uren haren moei vanuit hare behuizing (staande even buiten het dorp Haren ten oosten van de kerk) een eindweegs had begeleid naar opgemeld dorp Haren en terug komende, alstoen nog rondom harer behuizing was gewandeld om te ontdekken of ook het een of ander door hare kinderen buiten was vergeten, hetwelke binnenshuis behoorde.
Dat zij binnen harer woning komende nog persoonlijk heeft toegezien of haar kinderen, die zich te bed hadden begeven het vuur van de haard wel hadden verzorgd en onder gedekt. Dat zij alles goed en wel bevindende zich ook ter rust had nedergelegd. Dat zij en hare kinderen wel overtuigd waren, dat noch door vuur of het gebruik van licht van hunnent wegen, noch door het ingezamelde hooi, hetwelk zeer droog was binnen gebragt en niet had gebroeid, brand kon zijn ontstaan. Dat zij en hare kinderen tusschen elf en twaalf uren waren ontwaakt, en wel eerst twee kinderen, die in een achtervertrek naast de schuur sliepen door het vallen van vuur op hun bed. Dat zij opgestaan zijnde en rond warende hadden gezien, dat de groote schuur reeds overal was begonnen te ontvlammen, terwijl een klein schuurtje, dat achter ten noorden van de groote schuur stond, was ingestort, waaruit men het besluit opmaakt, dat daarin het eerste de brand was ontstaan. Zonder de oorzaak daarvan te weten of te kunnen opsporen. En verklaarde gemelde weduwe ons wijders, dat zij ook geene vermoeding of verdenking omtrent het moedwillig stichten van brand had.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 107) HAZA

Brief 29 oktober 1835 aan de weduwe Luitje Bolhuis [= Maria Lucretia Rummerink]
Ik geve u bij deze kennis, dat bij mij eene missive is ontvangen van de gouverneur dezer provincie, geleidende afschrift van eene genomene dispositie van de minister van Binnenlandsche Zaken dd 21 october 1835, en waardoor ik alzo het genoegen heb u kennis te geven, dat voorlopig en onder afwagting van de bij de algemeenen onderstands verdeeling voor het jaar 1835 nog aan u zal kunnen worden verstrekt den somma van f.253,50.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 107)

Brief 15 januari 1836 aan de gouverneur
Ik heb de eer u de goede ontvangst te melden der missive dd 9 januari jl., geleidende eene ordonnantie groot f.253,50 ten behoeve van M.L. Rummerink, weduwe L. Bolhuis, te Haren, wegens een aan haar voorlopige onderstand verleend bij dispositie van 21 october 1835. Welke ordonnatie door mij aan de belanghebbende is uitgereikt. Hierbij voege ik de verschuldigde zegelgelden ad f.0,625.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 107)

Brief 27 mei 1836 aan de weduwe L. Bolhuis [= Maria Lucretia Rummerink]
Ik heb het genoegen u kennis te geven van een bij mij ontvangen missive van de gouverneur dezer provincie, waarbij deze mij kennis geeft, dat krachtens dispositie van de minister van Binnenlandsche Zaken van den 14 dezer, uit het fonds van kwade posten over 1835 aan u nog wordt toegekend de niet onaantrekkelijke som van f.405,60, en waarvan zodra aan mij vanwege de gouverneur de ordonnantie van betaling zal zijn geworden, ik u dezelve onverwijld toe zal zenden. Ik verheug mij over de gemelde dispositie, aangezien dezelve veel zal toebrengen met de reeds voorjaar ontvangen gelden ter gemoetkoming in het geledene verlies.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 107)

Brief 12 augustus 1836 aan de weduwe L. Bolhuis [= Maria Lucretia Rummerink]
Ik heb het genoegen u hiernevens in te zenden eene ordonnantie van betaling ten uwen behoeve groot f.405,60, waarvoor ik u verzoek mij inliggende kwitantie door u eigenhandig getekend aan mij in te zenden, onder betaling van 62,5 centen en wel op morgen zaterdag 13 dezer.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 107) HAZA

Brief 12 augustus 1836 aan de gouverneur
Tervoldoening aan uw aanschrijving dd 3 dezer, heb ik de eer te berigten, dat de aan mij toegezonden ordonnantie van betaling groot f.405,60 ten behoeve van M.L. Rummerink, weduwe L. Bolhuis wel is ontvangen en aan de belanghebbende onder betaling van 62,5 cent is uitgereikt geworden en welke gelden ik de eer heb ten deze in te zenden.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 107) HAZA

Groninger Courant, 25 december 1840
HOUTBOELDAG
Ten overstaan van Mr. J.W. Quintus, notaris te Groningen, zullen, op maandag den 28 december 1840, des voormiddags te negen uren precies, publiek op de plaats worden verkocht: ongeveer 500 zwaardere en ligtere eiken en ypen boomstammen, op stam staande bij het huis van de Wedw. L. Bolhuis en nabij de Middelhorst te Haren; tot alle werk geschikt.

Overzicht 5 april 1841 opgemaakt door de gemeente-ontvanger H.J. Quintus
Lijst der weduwen in de gemeente Haren woonachtig, welke jaarlijks in 's Rijks directe belastingen, het patentregt daaronder niet begrepen, f.20,- en daarboven betalen.
Weduwe J. Swartwolt, te Haren, zonder beroep; weduwe J.P. Oosting, te Haren, zonder beroep; weduwe K.H. van der Es, te Haren, landbouwersche; weduwe L. Bolhuis, te Haren, landbouwersche; weduwe W. Eising, te Onnen, landbouwersche; weduwe J.J. Sipkes [Sipkema te Waterhuizen], te Haren, landbouwersche; weduwe D. van der Veen, te Haren, landbouwersche; weduwe G. Hemmes, te Haren, landbouwersche; weduwe E. Bolhuis, te Helpman, landbouwersche; weduwe J.E. Wilphorst, te Helpman, landbouwersche; weduwe W. Groenendal, te Helpman, landbouwersche; weduwe W.J. Quintus, te Helpman, zonder beroep; weduwe [J.H.] Nauta, te Helpman, zonder beroep; weduwe A.J. van Dijken, te Haren, landbouwersche; weduwe R. Kluiving, te Noordlaren, landbouwersche; weduwe K. Brands [Brants], te Noordlaren, landbouwersche; weduwe J.H. Timmer, te Noordlaren, landbouwersche; weduwe J. Hoenderken, te Noordlaren, landbouwersche; weduwe Ypeij, te Helpman, zonder beroep; weduwe J. Vos, te Haren, zonder beroep; Trientje Abelius [Trijntje Abels], te Helpman, landbouwersche; weduwe J.J. Bos, te Noordlaren, landbouwersche; weduwe G. Buirma [= Gezina Buirma?], te Helpman, zonder beroep; weduwe J. Gortemaker, te Haren, landbouwersche; weduwe H.R. Kloots [= Henderica Ottens, maar die is al in 1830 overleden], te Noordlaren, landbouwersche; weduwe A. Reiger, te Haren, zonder beroep.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 74)

Van Luite en Maria zijn acht kinderen bekend:

1 **Anna Wemelina Bolhuis**, wonende te Haren (Wijk A Haren 16) en aldaar (Wijk C Onnen 51), is geboren op maandag 23 september 1811 aldaar, is als geboren aangegeven op woensdag 25 september 1811 (aangever geboorte was Luite Bolhuis (zie 38); getuigen aangifte geboorte waren Roelf Brinks (zie 50) en Jan Lucas Oosterveld (zie 198)), is overleden op vrijdag 14 januari 1876 te Onnen. Anna werd 64 jaar, 3 maanden en 22 dagen.
Anna trouwt op vrijdag 28 mei 1841 te Haren op 29-jarige leeftijd met de 29-jarige **Hinderikus Hornhuis** (L-00939; L-01606), zoon van **Cornelis Henderikes Hornhuis (125)** en **Katherina Roelfs Vos**. Hinderikus, landbouwer, wonende te Haren, aldaar (Wijk C Onnen 30) en aldaar (Wijk C Onnen 51), is geboren op woensdag 6 mei 1812 te Essen (Wijk F Essen 1), is als geboren aangegeven op vrijdag 8 mei 1812 (aangever geboorte was Cornelis Henderikes Hornhuis (zie 125); getuigen aangifte geboorte waren Hinderikes Hornhuis (zie 126) en Jan Vos (zie 269)), is overleden op zondag 8 augustus 1886 te Onnen. Hinderikus werd 74 jaar, 3 maanden en 2 dagen.

Proces verbaal 28 november 1828
Op heden 28 november 1828 des avonds te zes uren is voor mij, burgemeester van de gemeente Haren, als geroepen zijnde, verschenen de persoon Hinderikus Hornhuis, oud 16 jaren, zonder beroep, geboren en wonende te Onnen, gemeente Haren, dewelke op de aan hem gedane vragen het navolgende heeft verklaard.
Dat hij laatstleden zondagavond den 23 dezer, wel op het pad bij het huis van Lukas Brink heeft geweest, en ook wel heeft gehoord het gekerm van de jongens Jan Smeenk en Willem Berends, doch niet kan zeggen wie hun geslagen of mishandeld heeft.
Dat Willem Berends in het vervolg naar hem was komen toeloopen en tegen hem comparant had gezegd, dat hij zoo duizelig was, waarop hij comparant was weg gegaan.
Verder verklaart comparant van deze zaak niets van te weten.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 61; zie voor het volledige dossier bij Willem Berends de Jonge en Jan Smeenge)

Groninger Courant, 6 april 1849
Op zaterdag den 21sten april 1849, des voormiddags te 11 uur, zullen, aan de boerenplaats, door H. Hornhuis, te Onnen bewoond, publiek worden verkocht: vier paarden, zijnde 2 bruine uitmuntende driejarige en 2 schoone twenters; voorts 16 stuks uitmuntend horenvee, melkkoeijen, vroegmelkten en jongbeesten; eindelijk 1 boerenwagen, 1 chais en hetgene meer te voorschijn zal worden gebragt.
Mr. J.W. Quintus, notaris.

Brief 23 mei 1849 van Hindericus Hornhuis
Geeft met verschuldigde eerbied te kennen, Hindericus Hornhuis, landbouwer, wonende te Onnen, gemeente Haren.
Dat hij voornemens is zijne beide oude schuren ten oosten van, en in verband met zijn woonhuis, bekend bij het kadaster der gemeente Haren, ten name van Cornelis Hornhuis, onder sectie G nr 622, af te breken.
Dat hij eene nieuwe schuur wenscht te bouwen, echter niet op dezelfde plaats waar de oude hebben gestaan, maar ten westen van zijn woning op koude grond. Dat deze nieuwe schuur eene grootte zal hebben van ongeveer 70 voet lengte en 55 voet breedte, Dat hij dezelve voor het grootste deel met riet of stroo wenscht te dekken.
Redenen waarom suppliant zich tot u wendt met het nederig verzoek, dat u het daarhene mogen wenden, dat hem de bouwing van bovengemelde schuur worde toegestaan.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 82).

Notulen Burgemeester en Assessoren, 7 juni 1849
Positieve beslissing op aanvraag Hinderikus Hornhuis voor een nieuwe schuur.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 35).

2 **Jantien Bolhuis**, wonende te Haren, aldaar (Wijk A Haren 16), aldaar (Wijk B Haren 13) en aldaar (Wijk B Haren 17), is geboren op vrijdag 5 februari 1813 aldaar (Wijk A Haren 16), is als geboren aangegeven op zaterdag 6 februari 1813 (aangever geboorte was Luite Bolhuis (zie 38); getuigen aangifte geboorte waren Roelf Brinks (zie 50) en Jan Lucas Oosterveld (zie 198)), is overleden op dinsdag 8 april 1884 aldaar. Jantien werd 71 jaar, 2 maanden en 3 dagen.
Jantien trouwt op maandag 8 oktober 1838 te Haren (huwelijksgetuigen waren Willem Sikkens, Kornelis Bolhuis, Lucas Rummerink en Roelf Koops) op 25-jarige leeftijd met de 38-jarige **Roelf Abels** (B24-1843; L-00005), zoon van **Abel Roelf Abels** en **Jantien Jans Hartlief**. Roelf, kastelein en herbergier, wonende te Haren (Wijk B Haren 13) en aldaar (Wijk B Haren 17), is geboren te Eelde, is gedoopt op zondag 27 april 1800, is overleden op woensdag 29 mei 1878 te Haren. Roelf werd 78 jaar, 1 maand en 2 dagen.

Woonde in 1830 samen met zijn eerste vrouw Geessien Albartus, dochter Margien, Christoffer van Boekeren (vorige eigenaar) en werkbode Hinderkien Boerma op het adres Haren Wijk B Nr 13. Dit was de herberg "De Jagtwagen".

Akte 28 januari 1828
Het betreft een publieke verkoping. De heer Gijsbertus Lambertus Gasinjet, zonder beroep, wonende te Paterswolde, in qualiteit als vader en wettige voogd over zijne minderjarige kinderen bij wijlen zijne echtgenote mevrouw Wilhelmina Theodora Gockinga in echte verwekt, aan welke laatste bij acte van scheiding der nalatenschap van wijlen de heer Godfried Carel Gockinga, beleden voor den ondergetekenden notaris 22 maart 1817, verkoopt met rechterlijke machtiging op 28 januari 1828 des nademiddags vier uren ten huize van Christoffer van Boekeren, nagemeld, op schade en bate van Christoffer van Boekeren, kastelein, wonende te Haren in nagemelde behuizing, en Stijntje Jans, bevorens ehevrouw van dezelven, thans van hem gesepareerd, mede woonachtig te Haren:
1. Een behuizing met ruime stalling en grooten tuin daarachter gelegen, zijnde een herberg De Jagtwagen genaamd, staande en gelegen te Haren, getekend nr 61, hebbende tot naaste zwetten ten noorden, zuiden en westen Jan Pieters, en ten oosten de Straat
2. Twee kampen land
3. Een bunder hooiland
4. Drie/vierde bunder hooiland.
De rechterlijke machtiging is verleend door de rechtbank bij vonnis van 27 november 1827. Gasinjet heeft de lening aan Van Boekeren regtmatig opgezegd. Van de lening resteert nog f.4.000,-. Van Boekeren heeft nagelaten de schuld tijdig af te lossen. Op grond van de gereserveerde eigendom is Gasinjet nu gerechtigd tot uitwinning door middel van publieke verkoop.
In de verkoopvoorwaarden wordt in artikel 10 vermeld, dat de verkoper in voornoemde qualiteit f.4.000,- over de genoemde onroerende goederen heeft uitstaan, onder regt van gereserveerde eigendom, ten laste van Christoffer van Boekeren en vrouw, voornoemd, ingevolge stokleggingsbrieven van 22 juli 1802 en 3 november 1807, de eerste te Haren en de tweede te Groningen beleden. De huur bedraagt jaarlijks 5% in plaats van rente. De koper mag van deze lening f.3.000,- overnemen.
Op de beide eerste percelen wordt het hoogst geboden door Derk van den Berg, kastelein te Helpman, de som van f.2.420,-. De verkoper heeft echter de voorkeur gegeven aan de afzonderlijke hoogste bieders. Zijnde op perceel 1 Roelf Abels, zonder beroep, wonende te Eelde, de som van f.1.525 en op perceel 2 Harm van Streun, koopman wonende te Haren, die verklaard te

hebben geboden voor Roelf Abels, evengemeld, die zulks heeft erkend, de som van f.845,-.
Op perceel 3 is de hoogste bieder Carel Hendrik Willem Haack, die verklaart te hebben geboden voor Jan Eisses en Albertje Kars Peulinga, ehelieden, de som van f.310,-.
Op perceel 4 wordt het hoogst geboden door Hindrik Sluurman, kleermaker te Haren, die verklaart te hebben geboden voor zich zelf, zijn vrouw Jantje Adolphs, zijn broer Albert Sluurman, kleermaker te Haren, en diens vrouw Johanna Oosterveld, de som van f.305,-.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 104, Akte 50)

Groninger Courant, 9 mei 1828
De ondergeteekende berigt door deze, dat hij eigenaar is geworden van de herberg, de Jagtwagen, staande en gelegen te Haren; recommandeert zich aldaar in de gunst van zijne stad- en landgenooten en belooft een civiele en honette bediening. Haren, 6 mei 1828. R. Abels.

Akte 14 november 1828
Roelf Abels neemt f.2.000,- van de schuld over, die Christoffer van Boekeren en zijn van hem gesepareerde vrouw nog hadden aan de kinderen van wijlen mevrouw Wilhelmina Theodora Gockinga. De lening zal als hypotheek worden ingeschreven.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 109, Akte 318)

Brief 2 december 1828 van assessor Jan Vos
Ingevolge uw verzoek wegens de opneming der wegen in het gehele carspel van Haren, is het mij voorgekomen, dat de opgegeven panden door de dijkschouwers eene noodwendigheid vereischt, hetwelke mijns bedenkens niet alleen voldoende zal zijn, als de wilgenbomen van Swartwolt en die van de weduwe Jan Kornelis aan weerszijden niet geheel worden weggeruimd, zal de weg nooit in een goede stand kunnen worden gehouden, gelijk ook het geval is in de Drift met de wilgen van Koops en Abels. Er zijn ook noch twee panden op de weg naar Onnen den zogenaamde Boerpanden , die de breedte en de hoogte niet naar behoren hebben. Deze en alle dien door de dijkschouwers opgegeven panden zijn na de ordonnantie niet in orde gebragt. Hetwelk bij onze overschouw ook is gebleken. Alzo de pligtschuldigen zijn verschoond gebleven door het natte seizoen, hetwelke de bewerking ondoenlijk maakte, naar de opruiming der wilgenbomen diende het verboden te worden dat niemand wilgen mogte planten aan de wegzijde van den wal en niemand grond uit de watering aan den wal te werpen, maar op den weg, dan zal vervolgens de versmalling der wegen geen plaats meer vinden.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 61)

Groninger Courant, 20 februari 1838
Groningen den 19 februarij. Men verneemt, dat heden namiddag in het een uur van hier gelegen dorp Haren, twee aan den straatweg gelegen behuizingen, het eene bewoond door de wedw. J. Gortmaker, en het andere door de wedw. K.H. van der Es, door eenen hevigen brand binnen korten tijd in de asch zijn gelegd, terwijl het daartegenover gelegen gemeentehuis, bewoond door Roelf Abels, en de behuizing van de wedw. Geert Stel, waarvan de daken mede reeds door de daarop nedergevallen brandende voorwerpen in brand waren geraakt, door de spoedig aangebragte hulp zijn gered. Wij zullen in ons volgend nommer de nadere bijzonderheden van dezen brand mededeelen.

Groninger Courant, 23 februari 1838
Groningen den 22 februarij. De brand in het nabijgelegen dorp Haren is laatsleden maandag des namiddags te een uur ontdekt in het achterste gedeelte der behuizing van de wedw. Jans Gortmaker, en heeft zich dadelijk medegedeeld aan de naastbelendende behuizing van de wedw. H.K. van der Es, zoodat in eenen korten tijd de brandende huizen in een puinhoop waren veranderd. Uit de behuizing van eerstgenoemde is niets gered, dan eenig beddegoed en weinige meubelen; zijnde een paard, een koe en een varken, benevens al het koren en hooi eene prooi der vlammen geworden, terwijl in de behuizing van laatstgeoemde weduwe alleen het koren en hooi is verbrand, zijnde al het vee en eenig beddegoed en linnen daaruit gered. Door den fellen zuidoostenwind verspreidde zich het vuur over den straatweg tot in het achterste gedeelte der behuizing van Roelf Abels, zijnde het gemeentehuis, en in de behuizing van Trijntje van Hemmen, wedw. G. Stel, doch door spoedig aangebragte hulp der ingezeenen zijn die gebouwen voor verdere ongelukken bewaard gebleven. Des avonds te 9 uren is men door veel moeite en ijver der dorpelingen en vele Groningens ingezetenen den brand zoodanig meester geworden, dat het grootste gevaar voorbij was. Men voornderstelt, dat dezelve veroorzaakt is door het door kruid laten springen van eenen boomwortel. Beide huizen zijn voor brandschade verzekerd. (Zie over deze brand ook: Mr. Eppo van Koldam, 'Brand meester!, De geschiedenis van de brandweer Haren', Harener Historische Reeks nr 19, Haren 2013).

Brief van R. Abels aan Gedeputeerde Staten dd 26 februari 1839 (in handen gesteld van het plaatselijk bestuur van Haren om advies)
Geeft met verschuldigde eerbied te kennen, de ondergeteekende, R. Abels, wonende te Haren, provincie Groningen.
Dat suppliant aan deszelfs behuizinge staande aan de grote weg te Haren, letter B nr 13, eene nodige reparatie moet daarstellen.
Dat suppliant ten einde een meer doelmatig gebruik van dezelve te bekomen, wenschte dat het achtereinde van zijne behuizing 3 voeten nader aan de straatweg wierde geplaatst.
Redenen waarom suppliant de vrijheid neemt zich tot u te wenden met verzoek, dat aan hem, suppliant, de nodige autorisatie tot de nadering van 3 voeten tot aan de straatweg mag worden toegestaan, teneinde de voorgenoemde reparatie te kunnen voortzetten.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 72)

Extract uit het register der resolutiën van Gedeputeerde Staten dd 7 mei 1839
Gelezen eene missive van den heer Administrateur der Domeinen in het tweede ressort van den 29 april 1839, daarbij in antwoord op de missive dezer vergadering van den 26 maart jl., deszelfs gevoelen mededeelende opzigtelijk het verzoek van R. Abels te Haren om vergunning te erlangen, ten einde zijne nevens den grooten weg der 1e klasse in die gemeente staande schuur naar de zijde van dien weg te mogen vergroten.
Nader gelet zijnde op het adres van gemelden R. Abels, houdende het gemelde verzoek mitsgaders op de in deze ingewonnen berigten van het plaatselijk bestuur der gemeente Haren en van den Hoofdingenieur van den Waterstaat in deze provincie , vervat in derzelver missives van den 28 februari en 15 maart 1839.
Is goedgevonden, des adressants verzoek te accorderen, gelijk geschiedt bij deze, mits dat buitenwerks niet verder dan 1 el buiten den tegenwoordigen muur van het afdak of 4 ellen uit den voorgevel van het huis worden gebouwd en de hoofddeur kozijnen aan de einden van het gebouw gesteld worden zonder uitrit aan de zijde van den Straatweg.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 72)

Brief van R. Abels aan Gedeputeerde Staten dd 2 april 1840 [brief in archief is concept]
Geeft met gepaste eerbied te kennen, Roelfs Abels, wonende te Haren, gemeente van dien naam, provincie Groningen, dat hij voor deszelfs behuizinge staande aan de grooten weg te Haren, geteekend letter B nr 13 ene vertimmering [gedeelte onleesbaar] is voornemens te doen en [dat hij daarvoor vergunning wenst te ontvangen om twee palmen digter aan de straatweg te mogen bouwen]
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 73)

© 2020 - E.M. van Koldam

Extract uit het register der resolutiën van Gedeputeerde Staten van Groningen dd 9 juni 1840
Geleezen eene missive van de administrateur der domeinen in het tweede ressort te Amsterdam dd 1 juni 1840, daarbij, in antwoord op de missive dezer vergadering van 28 april jl. en met terug zending der daarbij gevoegd zijnde stukken, deszelfs gevoelen mededeelende betrekkelijk het verzoek van R. Abels te Haren, strekkende ter bekoming van vergunning om, bij de voorgenomen vertimmering zijner behuizing aldaar, langs den groten weg der eerste klasse nr 1 van Groningen naar Meppel, den voormuur aan dezelve twee palmen digter aan den straatweg te mogen optrekken. Nader gelet op het adres van R. Abels, voornoemd, mitsgaders op de in dezen ingewonnen berigten van het plaatselijk bestuur van Haren en van den hoofdingenieur van den waterstaat in deze provincie, vervat in denzelven missives van 9 en 17 april jl.
Is goedgevonden, overeenkomstig het gevoelen van den administrateur voornoemd, aan den adressant vergunning te verleenen om bij de voorgenomene vertimmering zijner behuizing te Haren langs den groten weg der eerste klasse nr 1 van Groningen naar Meppel, den voormuur van dezelve twee palmen digter aan den straatweg te mogen optrekken;
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 73)

Brief 16 september 1841 aan de officier van justitie
Bij deze heb ik de eer aan u te doen toekomen een proces verbaal naar aanleiding van art. 15 van het Wetboek van Strafvordering door mij opgemaakt ten gevolge eene bij mij ingebragte klagte door L Cusiel tegen Roelf Abels, kastelein alhier.
Ik heb de beklaagde alsmede de getuige nopens het voorgevallene ondervraagd en heb hunne verklaringen mede vervat in twee onderscheiden processen verbaal, welke ik voorts de eer heb hierbij te voegen. Tot de inhoud van welke stukken ik de vrijheid neem mij te gedragen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 110)

Brief 9 november 1843 van de controleur van het eerste district te Greoningen
Ik heb de eer u te informeren, dat bij besluit van de gouverneur dezer provincie van den 19 october jl. de persoon van J.H. van Oosten, behalve uit zijne betrekking van slagterschatter ook is ontslagen uit die van deurwaarder der directe belastingen voor de gemeenten Haren en Noorddijk en dat in deszelfs plaats is benoemd Roelf Abels, logementhouder te Haren, die op morgen, den 10 dezer beëdigd worden en in functie treden zal.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

Huur gemeentehuis 27 januari 1847
Roelof Abels en het gemeentebestuur van Haren komen overeen, dat Abels aan het gemeentebestuur verhuurt eene kamer in zijne behuizinge aan de noordzijde van de voorgevel om daarvan gebruik te maken als gemeentelokaal. De huur bedraagt f.25,-.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 80)

Brief 9 november 1849 aan C. Römelingh (Landbouwhuishoudkundigeschool)
Door eenige huurders van akkers op de Sijgerskamp ten zuiden van het dorp Haren zijn, zooals u bekend is, op den 5 september jl. 5 koeijen van de Landbouwhuishoudkundigeschool in de schutstal te Haren aangebragt, die des avonds door de bouwknecht Leenders, op afgifte van een bewijs van cautie aan de schutstalhouder R. Abels, zij afgehaald.
Daar de gedachte huurders mij op dien dag te kennen gaven, dat zij oordeelden aanspraak te kunnen maken op schadevergoeding, zoo heb ik, overeenkomstig het Reglement opzigtelijk de schutting van vee en enige andere voorwerpen van plaatselijke politie binnen deze gemeeente, gepubliceerd den 30 april 1825, twee derzake deskundige personen benoemd tot opneming en taxatie der aangebragte schade, welke daarvan behoorlijk relaas aan mij hebben ingediend en waarbij de schade is geschat op f.14,-. Ik had gedacht, dat u deze zaak met die arbeiders in der minne zoude hebben geschikt, en alzoo uit den weg geruimd. Doch dit tot op heden niet geschied zijnde, zoo verzoek ik u om op zaterdag den .. november eerstkomende, des avonds te … ure, in het gemeentehuis te compareren teneinde alsdan u in persoon over deze zaak te kunnen hooren.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 116)

Akte 21 april 1874 verleden voor notaris R.A. Quintus
Roelf Abels verkoopt voor f.1.800,- aan de Stichting Weltevreden de dijk langs de Haaksloot vanaf de Luizebergsberg tot aan de Zeegstertip, uitmakende het westelijke gedeelte van het perceel K 1775 alsmede het zuidelijke gedeelte ter grootte van ongeveer 3 vierkante roeden, zoals is afgegraven van het perceel K 1774. Abels heeft dit perceel verkregen via openbare verkoop op 14 mei 1862. Verkoper behoudt recht van weg en uitvaart naar de Luizebergsweg.
(Groninger Archieven, Toegang 422, inventarisnummer 123)

Roelf was eerder gehuwd (1) met **Geessien Albartus**.<43,44>

3 **Kornelis Bolhuis**, wonende te Haren (Wijk A Haren 16) en aldaar (Wijk B Kromelboog 26), is geboren op zaterdag 12 augustus 1815 aldaar, is overleden op dinsdag 8 december 1857 te Helpman. Kornelis werd 42 jaar, 3 maanden en 26 dagen.

Brief 16 april 1847 van landgebruikers te Essen
Voor ruim acht dagen hadden wij ondergeteekenden ons land bijna boven water, maar door den storm van 't laatst van voorleden week werden wij teleur gesteld, en zagen zoodoende onze bijna droge landerijen in een zee veranderen.
Met een verschuldigden eerbied wenden wij ons tot u, heer burgemeester, dat het u mogte goed vinden om voor ons te willen bewerkstelligen eene geregelde afstrooming met de spilsluizen om gedurende dien tijd meerdere gelegenheid te vinden van afstrooming betrekkelijk onze landerijen.
G. Bolhuis, J.B. Bosman, J. Hemmes, J. Oosterveld, P, van Norg, C. Bolhuis, H.H. Hemmes, J.K. van Hemmen en J. van hemmen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 80)

Brief 19 april 1847 van de hoofdingenieur van de Waterstaat in de provincie Groningen
Bij uw missive van den 17 dezer heb ik ontvangen een schrijven van eenige ingezetenen van Essen, houdende verzoek, dat door eene geregelde afstrooming met de spilsluizen aan hunne landen gelegenheid moge worden gegeven om zich van het binnengelaten vloeiwater weder te ontlasten.
En ik heb de eer die missive bij deze aan u te retourneren met de verzekering, dat met de spilsluizen alhier zoveel mogelijk steeds geregeld wordt afgestroomd.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 80)
Notulen burgemeester en wethouders, 23 december 1856
Tot opperbrandmeester voor de tijd van 3 jaren, ingaande heden, wordt aangewezen Lubbertus van Oosten.
Tot wijkmeester van de wijk A (dorp Haren), tevens brandmeester en eerste hoofdman van de nachtwacht: Jannes Horst met als plaatsvervanger Jan Jansen.
Tot wijkmeester wijk B (dorp Haren); J. Koops en plaatsvervanger L. Bolhuis.
Tot wijkmeester wijk C (Onnen): Joh. Breeman en plaatsvervanger H. Hindriks.
Tot wijkmeester wijk D (Dilgt en Hemmen): J. Brink en als plaatsvervanger Joh. Meijer.
Tot wijkmeester wijk E (Hoornschedijk): J. Nijdam en als plaatsvervanger B. van der Veen
Tot wijkmeester wijk F (Essen): Jan Hemmes en als plaatsvervanger J.K. van Hemmen

Tot wijkmeester wijk A (Helpman): R. Tonkens sr en als plaatsvervanger Joh. Blaauwpot.
Tot wijkmeester wijk B (Helpman): L. Poelma en als plaatsvervanger H. Kwant
Tot wijkmeester wijk C (Molenstreek en Euvelgunne): K. Bolhuis en als plaatsvervanger H. van Bruggen.
Tot wijkmeester wijk D (Den Hoorn): H. van Hemmen en als plaatsvervanger H. Oosterveld.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 35).

Kornelis trouwt op zaterdag 15 mei 1847 op 31-jarige leeftijd met de 33-jarige **Lammechien Everts** (L-01712), dochter van **Evert Everts (80)** en **Baugien Jansen**. Lammechien, wonende te Haren, aldaar (Wijk F Essen 8) en aldaar (Wijk A Haren 38), is geboren op maandag 7 februari 1814 te Essen (Wijk F Essen 11), is als geboren aangegeven op donderdag 10 februari 1814 te Haren (aangever geboorte was Evert Everts (zie 80); getuigen aangifte geboorte waren Berend Hendriks (zie 105) en Geert Hemmes (zie 102)), is overleden op dinsdag 9 september 1884 te Helpman. Lammechien werd 70 jaar, 7 maanden en 2 dagen. Lammechien was eerder gehuwd (1) met **Lukas Jans Kuipers**.<45..48>

4 **Rudolf Bolhuis** (RW2), landbouwer, wonende te Haren, aldaar (Wijk A Haren 16), aldaar (Wijk B Kromelboog 26), aldaar (Wijk B Kromelboog 41) en aldaar (Wijk B Haren 42), is geboren op dinsdag 27 mei 1817 aldaar (Wijk A Haren 16), is als geboren aangegeven op donderdag 29 mei 1817 (aangever geboorte was Luite Bolhuis (zie 38); getuigen aangifte geboorte waren Cornelis Luite Bolhuis (zie 35) en Lucas Rummerink), is overleden op zondag 25 juni 1882 aldaar. Rudolf werd 65 jaar en 29 dagen.

5 **Johanna Bolhuis**, wonende te Haren (Wijk A Haren 16), aldaar (Wijk B Kromelboog 26), aldaar (Wijk B Kromelboog 41), aldaar (Wijk B Kromelboog 48), aldaar (Wijk B Kromelboog 49), aldaar (Wijk B Kromelboog 73), aldaar (Wijk A Haren 19) en aldaar, is geboren op vrijdag 19 november 1819 aldaar, wonende Wijk A Haren 19 aldaar, is overleden op dinsdag 18 november 1884 aldaar. Johanna werd 64 jaar, 11 maanden en 30 dagen.
Johanna trouwt op zaterdag 15 december 1855 te Haren op 36-jarige leeftijd met de 38-jarige **Roelf Hornhuis** (RAAD; RW2), zoon van **Cornelis Henderikes Hornhuis (125)** en **Katherina Roelfs Vos**. Roelf, landbouwer en wethouder van Haren, wonende te Haren (Wijk C Onnen 30), aldaar (Wijk B Kromelboog 48), aldaar (Wijk B Kromelboog 49), aldaar (Wijk B Kromelboog 73) en aldaar (Wijk A Haren 19), is geboren op maandag 15 december 1817 te Onnen, is overleden op zaterdag 20 oktober 1894 aldaar. Roelf werd 76 jaar, 10 maanden en 5 dagen.

Brief 18 november 1847 aan de officier van justitie
Ik heb de eer u te doen toekomen een proces verbaal van een diefstal van een tinnen waterpot, toebehoorende aan Roelf Hornhuis, landbouwer te Haren, en geschied door A. Groenboom, welke door de veldwachter met de waterpot aan u wordt opgezonden.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 114)

Volgt in 1859 zijn schoonvader Lucas Rummerink op als raadslid van de gemeente Haren en blijft dat tot 1894.

Het nieuws van den dag; Kleine Courant, 3 augustus 1889
Verkiezing raadsleden.
Haren. Gekozen: R. Hornhuis, aftredend lid (lib.), met 109 st.; R.J. Hoenderken (lib.) verkreeg 83 st.

Nieuwsblad van het Noorden, 26 oktober 1894
HAREN, 25 Oct. Gisteren werd in allen eenvoud ter laatste rustplaats gebracht, het stoffelijk omhulsel van wijlen den heer Wethouder R. Hornhuis. Nadat de kist in het familie-graf was bijgezet bracht burgemeester Quintus in korte eenvoudige, maar gevoelvolle bewoordingen, dankbare hulde aan de nagedachtenis van den ontslapene; ds. Reiners nam daarna het woord. De leden van den raad volgden en corps.

Roelf was eerder gehuwd (1) met **Anna Wemelina Rummerink**.<49,50>

6 **Lucas Bolhuis** (L-01061; L-01773), landbouwer, wonende te Haren (Wijk A Haren 16), aldaar (Wijk B Kromelboog 26) en aldaar (Wijk B Oosterweg 89), is geboren op zaterdag 17 november 1821 aldaar, is overleden op dinsdag 12 september 1911 aldaar, is als overleden aangegeven op dinsdag 12 september 1911 aldaar (aangever overlijden was Gerrit Bolhuis; getuige aangifte overlijden was Lukas Weeman). Lucas werd 89 jaar, 9 maanden en 26 dagen.

Brief 7 januari 1846 aan het hoofd administratien
Ik heb de eer u te verzoeken wel aan mij te willen afzenden de certificaten en attesten op bijgaanden lijst vermeld
* 1e regiment artillerie te Nijmegen: Mulder, Jacobus, nr 12761
* grenadiers en jagers te 's Gravenhage: Wolters, Jan, nr 16239
* regiment dragonders nr 3 te Deventer: Koops, Jacob, nr 4458
* 8e regiment infanterie: Bolhuis, Lucas, nr 28552; Van der Kamp, Stoffer, nr 31164; Van Dalen, Jan, nr 31508
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 113).

Notulen burgemeester en wethouders, 8 juni 1852
Lucas Bolhuis aan de Oosterweg te Haren, krijgt toestemming zijn oude woonhuis af te breken en een nieuw huis te bouwen op perceel C 358.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 35)

Brief 21 juni 1855 aan de Commissaris des Konings
Bij kantbeschikking van den 15 dezer heeft u in mijne handen gesteld een adres van L. Bolhuis, landbouwer alhier, verzoekende om zijn vee, dat hij tot hier toe wegens de uitgebrokene longziekte op de stal van H. Hemmes, op stal heeft moeten houden, in een stuk weiland te mogen invoeren, achter zijne woning gelegen. Ik heb de eer te berigten, dat de door den adressant aangevoerde gronden overeenkomstig de waarheid zijn en hij bij langer oponthoud in verlegenheid met zijn vee zal komen, dat ook het bedoelde weideland, hoewel niet onder de afgesloten kring, echter geheel gescheiden is van andere daarnevens gelegen weidelanden en de invoering kan plaats hebben zonder met het vee den publieken weg te betreden, weshalve ik gene bezwaren zie de gevraagde vergunning te verleenen. Het bedoelde adres gaat hiernevens terug.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 122)

Notulen burgemeester en wethouders, 23 december 1856
Tot opperbrandmeester voor de tijd van 3 jaren, ingaande heden, wordt aangewezen Lubbertus van Oosten.
Tot wijkmeester van de wijk A (dorp Haren), tevens brandmeester en eerste hoofdman van de nachtwacht: Jannes Horst met als plaatsvervanger Jan Jansen.
Tot wijkmeester wijk B (dorp Haren); J. Koops en plaatsvervanger L. Bolhuis.
Tot wijkmeester wijk C (Onnen): Joh. Breeman en plaatsvervanger H. Hindriks.

Tot wijkmeester wijk D (Dilgt en Hemmen): J. Brink en als plaatsvervanger Joh. Meijer.
Tot wijkmeester wijk E (Hoornschedijk): J. Nijdam en als plaatsvervanger B. van der Veen
Tot wijkmeester wijk F (Essen): Jan Hemmes en als plaatsvervanger J.K. van Hemmen
Tot wijkmeester wijk A (Helpman): R. Tonkens sr en als plaatsvervanger Joh. Blaauwpot.
Tot wijkmeester wijk B (Helpman): L. Poelma en als plaatsvervanger H. Kwant
Tot wijkmeester wijk C (Molenstreek en Euvelgunne): K. Bolhuis en als plaatsvervanger H. van Bruggen.
Tot wijkmeester wijk D (Den Hoorn): H. van Hemmen en als plaatsvervanger H. Oosterveld.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 35).

Introductie
Zeer compleet overzicht van alle stukken betreffende de bouw en de exploitatie van de woning Rijksstraatweg 109 te Haren door Jan van den Berg en later zijn dochter Neeltje Jörg-van den Berg.
Akte 10 januari 1896
Jan Kijl, schoenmaker te Haren verkoopt voor zichzelf en als gemachtigde van zijn dochters Bouchien Kijl en haar man, Egberdina Kijl en haar man, en Lina Kijl, een perceel bouwland, K 2135 aan de landbouwer Lucas Bolhuis en de opzichter van de Noord-Willemskanaal maatschappij Jan van den Berg voor de prijs van f.6.900,-.
Bouw twee woningen
Jan van den Berg krijgt op 7 februari 1896 vergunning van burgemeester en wethouders van Haren vergunning voor de bouw van een woning op basis van art. 24 van de vigerende politieverordening. Na een publiek aanbesteding wordt de bouw van de woningen van Van den Berg en Bolhuis gegund aan aannemer Timmer uit Helpman. Het huis van Bolhuis voor f.6.660,- en het huis van Van den Berg voor f.5.620,-.
Uitritvergunningen
Van de Commissaris der Koningin krijgen Bolhuis en Van den Berg toestemming tot het leggen van twee dammen in de greppel langs de Rijksstraatweg.
Scheiding perceel
Het gezamenlijk van Jan Kijl aangekochte perceel K 2135 wordt verdeeld bij akte van 12 oktober 1896. Het perceel wordt gesplitst in de terreinen voor de twee huizen en twee onbebouwde percelen. Van deze laatste percelen krijgen Van den Berg en Bolhuis beide een. De totale waarde van het gemeenschappelijk bezit wordt vastgesteld op f.12.585,-. De waarde van het gedeelte dat Bolhuis toegewezen krijgt bedraagt f.6.845,-. Hij moet f.552,50 bijbetalen. Gezamenlijk hebben Bolhuis en Van den Berg legger nr. 3296. Bolhuis heeft legger nr. 1773 en Van den Berg 3347.
(Groninger Archieven, Toegang 2705, inventarisnummer 6).

Lucas trouwt op zaterdag 30 maart 1850 op 28-jarige leeftijd met de 35-jarige **Margaretha Rolina Hornhuis**, dochter van **Cornelis Henderikes Hornhuis (125)** en **Katherina Roelfs Vos**. Margaretha, wonende te Haren (Wijk C Onnen 30) en aldaar (Wijk B Oosterweg 89), is geboren op maandag 16 januari 1815 te Onnen, is overleden op vrijdag 23 december 1898 te Haren. Margaretha werd 83 jaar, 11 maanden en 7 dagen.
Margaretha was eerder gehuwd (1) met **Roelf Weeman**.<51,52>

7 **Albert Bolhuis**, wonende te Haren (Wijk A Haren 16), aldaar (Wijk B Kromelboog 26), aldaar (Wijk B Haren 41) en aldaar (Wijk B Haren 42), is geboren op maandag 11 augustus 1823 aldaar, is overleden op zondag 6 juni 1915 aldaar. Albert werd 91 jaar, 9 maanden en 26 dagen.
Albert trouwt op zaterdag 13 november 1858 te Haren op 35-jarige leeftijd met de 23-jarige **Engelina Eising**, dochter van **Albert Eising** en **Aaltje Kloots**. Engelina, wonende te Haren (Wijk C Onnen 14), aldaar (Wijk C Onnen 23) en aldaar (Wijk B Haren 42), is geboren op zaterdag 7 november 1835 te Onnen, is overleden op maandag 31 januari 1910 te Haren. Engelina werd 74 jaar, 2 maanden en 24 dagen.

8 **Alberdina Margaretha Bolhuis**, wonende te Haren (Wijk A Haren 16), aldaar (Wijk B Kromelboog 26) en aldaar (Wijk B Kromelboog 41), is geboren op zondag 16 april 1826 aldaar, is overleden op dinsdag 8 juni 1858 te Groningen. Alberdina werd 32 jaar, 1 maand en 23 dagen.
Alberdina trouwt op woensdag 22 september 1852 te Haren op 26-jarige leeftijd met de 36-jarige **Jan Jochums Alberts**, zoon van **Arnoldus Jochums Alberts** en **Fennechien Vrieling**. Jan, koopman, wonende te Haren en aldaar (Wijk B Haren 3), is geboren op zondag 31 maart 1816 aldaar (Wijk A Haren 24), is als geboren aangegeven op dinsdag 2 april 1816 aldaar (aangever geboorte was Arnoldus Jochums Alberts; getuigen aangifte geboorte waren Jan van Wolde en Jan Pieters Verwerda), is overleden op donderdag 22 januari 1863 te Groningen. Jan werd 46 jaar, 9 maanden en 22 dagen.
Jan was eerder gehuwd (1) met **Derkien van Hemmen**.<53,54>
Jan was later gehuwd (3) met **Geesje van der Kamp**.<55..58>

39 **Pieter Pieters Bolhuis** (GH1812-210; MIL-298; L-00059), zoon van **Peter Jans Bolhuis** en **Geessien Siewerts Bolhuis**, landbouwer, wonende te Helpman (Wijk C Euvelgunne 7), is geboren op zondag 22 augustus 1779 te Haren, is overleden op dinsdag 26 mei 1863 te Euvelgunne. Pieter werd 83 jaar, 9 maanden en 4 dagen.

Woont in 1830 op het adres Helpman Wijk C Nr 7 Euvelgunne met zijn tweede vrouw, drie kinderen, de boerenknecht Hendrik Amiein en de werkmeid Peike Groenewold.

Ingekomen stukken gemeente Haren, voorjaar 1814
Lijst van paarden gekogt tot de leverantie voor de mairie van Haren.
- Pieter Bolhuis, te Helpman, een zwarte ruin, oud 4 jaar, voor f.220,-
- Hindrik Kooi, te Helpman, een zwarte ruin met een kol, oud 4 jaar, voor f.230,-
- Jan Wuffen, te Helpman, een zwarte merrie, oud 7 jaar, voor f.230,-
- Jan Homan, te Noordlaren, een bruine merrie met een kol, oud 4 jaar, voor f.245,-
- Wed, Jan Pieters te Noordlaren, een zwarte merrie, oud 4 jaar, f.230,-
- Jan Kuipers, te Helpman, een zwarte ruin, oud 4 jaar, voor f.250,-.

In totaal moest het arrondissement Groningen 57 dragonder paarden leveren alsmede 19 reserve. Het aandeel van Haren daarin was 6 paarden plus 1 reserve (het paard van Jan Kuipers).
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 47).

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 27 mei 1819
De nabestaanden van Trijntje en Geesje Pieters Bolhuis, minderjarige dochters van Pieter Pieters Bolhuis en wijlen Willemtje Luitjens van Dijken komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Liewert Pieters Bolhuis, landbouwer te Middelbert, oom
- Albert Pieters Bolhuis, koemelker te Groningen, oom

- Klaas Pieters Bolhuis, koemelker te Groningen, oom
Aanwezig van moederszijde:
- Tonnis Luitjens van Dijken, landbouwer te Engelbert, oom
- Hindrik Jans Bruininga, landbouwer te Noorddijk, aangehuwde oom
- Hindrik Jacobs Velthuis, landbouwer te Helpman, aangehuwde oom.
Vader Pieter Pieters Bolhuis wil een tweede huwelijk aangaan. Tot toeziend voogd wordt benoemd Tonnis Luitjens van Dijken.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 112, zaak 1819/56)

Brief 21 maart 1826 aan de gouverneur
Bij missive van 20 maart heeft u ons toegezonden om spoedig berigt en advies het rekwest aan Zijne Majesteit den Koning gepresenteerd door Hindrik Geerts Kwant, Willem Eising en Pieter Pieters Bolhuis, wonende te Helpman als volmagten van de school aldaar en Wopke (Berends) Nijdam en Harm (Hindriks) van der Veen, wonende aan de Hoornschedijk, als volmagten wegens de school aldaar ter plaats, verzoekende dat Zijne Majesteit behage uit 's Rijkskas of zoodanig ander fonds als Zijne Majesteit zal goed denken eene zekere som af te zonderen en te doen besteden ter geheele of gedeeltelijke voldoening van een hoofdschuld ad f.800,- met nog f.242,42 achterstallige interessen ten laste van het karspel Helpman en van een hoofdschuld groot f.100,- met f.53,75 achterstallige renten over de ingezetenen aan de Hoornschedijk, beide genegotieerd, het een in het jaar 1803 en het laatste in 1811, ter vertimmering en verbetering der respectieve schoolgebouwen op die plaatsen. Hebben wij de eer u voor te dragen, dat het door de rekwestranten in hun adres gestelde overeenkomstig de waarheid is, en dat het voor de ingezetenen van de voorschreven plaatsen zoolang de bedoelde schulden hebben bestaan alle jaren een drukkende last is geweest om de interessen der hoofdsommen en nog daarenboven de reparatie en het onderhoud dier scholen te voldoen, hetwelk ook de oorzaak is, dat de interessen tot zulk eene merkelijke som zijn opgeloopen en achterstallig geworden. Zoodat hoe gaarne men ook van deze schulden wenschte ontheven te worden, alle plannen tot aflossing van dezelve , uit hoofde de grootendeels bekrompen toestand der contribuabelen zijn mislukt en achterwege hebben moeten blijven.
Dat vermits nu de voormelde schulden moeten afgelost en betaald worden, het zeer wenschelijk is, dat het Zijne Majesteit mogte behagen de ingezetenen van Helpman en aan de Hoornschedijk daarin gratieuselijk te hulp te komen, aangezien het hun onmogelijk zal vallen, sommige zelfs ondoenlijk zijn, ten vollen deze schulden te kwijten. Weshalve wij dan ook niet kunnen nalaten de rekwestranten verzoek te ondersteunen in Zijne Majesteits hooge gunst aan te bevelen.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 102)

Brief 1 augustus 1843 van de officier van justitie
Onder inzending van twee bij mij ontvangen klagten, heb ik de eer u te verzoeken om de personen Jacob de Boer, Marten Nieuwold, inwonende bij Pieter Bolhuis, en Harmannus Klein, alle wonende onder uw gemeente aangaande die klagte te willen hooren. De eerst en laatst gemelde wonen te Helpman en de tweede genoemde te Euvelgunne.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

Extract uit het register der resolutien der Gedeputeerde Staten 29 augustus 1843
Gehoord het rapport der Heeren Gecommitteerden uit deze vergadering ter voldoening aan de kantbeschikking van de Gouverneur dd 12 mei 1843, dienende van consideratien en advijs op een adres van Pieter Bolhuis cs, landbouwers te Euvelgunne onder de gemeente Haren, daarbij te kennen gevende, dat hunne landen behooren onder de ingelatene landen van het Zijlvest der drie Delfzijlen en wel onder de schepperij van Ooster Stadshamrik, uitwaterende door het Euvelgunnermaar naar het Damsterdiep, beginnende aan de noordkant van het land van Hindrik Veldhuis en Roelf Jans Kuipers en lopende vandaar door de Euvelgunsterlanden tot bij Hoogebrug, alwaar hetzelve valt in het Damsterdiep. Dat dit maar zich gestadig in eenen zeer gebrekkigen staat bevindt doordien onderscheidene pandpligtigen hetzelve niet behoorlijk ruimen en schoonhouden, dat de schouwing thans geschiedt door volmagten uit de ingelanden gekozen, welke evenwel geen middel van contrainte [= dwang] hebben tegen de nalatigen, uit welke hoofde de schouwing weinig nut te weeg brengt, dat de adressanten om dit bezwaar weg te nemen verlangen, dat het bedoelde maar worde gebragt onder de schouwbare objecten van het Zijlvest der drie Delfzijlen en door ene der schepperen van het Scharmer Zijlvest jaarlijks behoorlijk wierde geschouwd, zijnde voorts door de adressanten aan gecommitteerden ter hand gesteld eene schriftelijke verklaring van 21 landgebruikers te Euvelgunne, daarbij mede hun verlangen uitdrukkende, dat het vermelde object worde gesteld onder de schouw van het Scharmer Zijlvest, alsmede een willekeur betrekkelijk het onderhoud en de schouwing van gezegd maar van den 7 juni 1740, geapprobeerd bij marginale dispositie van de ambtman Muntinghe dd 3 juli 1744.
Gelet op het ten dezen door den Heer Staatsraad Gouverneur ingewonnen berigt en consideratien van het Zijlvest der drie Delfzijlen, vervat in deszelfs missive dd 1 maart jl., als ook van het plaatselijk bestuur der gemeente Haren medegedeeld bij missive dd 10 mei 1843.
Overwegende dat de adressanten zich beklagen over het onvoldoende onderhoud van het Euvelgunnermaar voor de afwatering hunner landen, dat zulks door hun wordt toegeschreven aan het gemis van middelen van contrainte bij de daarover gestelde volmagten, om tegen nalatige pandpligtigen in dat onderhoud, te kunnen ageren, en zij tot wegneming van dat bezwaar verlangen, dat het gemelde object door dit college worde gebragt onder den schouw van het Scharmer Zijlvest.
Overwegende dat het onderhoud en de schouw van het vermelde maar door de belanghebbenden zelve bij de vroeger vastgestelde willekeur is geregeld en diensvolgens op onderlinge overeenkomst berust, dat de door adressanten verzochte opdragt der schouw aan het Scharmer Zijlvest daarin een verandering zoude daarstellen, waartoe dit college hoe nuttig en wenschelijk zulks ook zijn moge, zonder de toestemming van al de pandpligtigen, onbevoegd kan geacht worden.
Overwegende dat vier ingelanden, welke, volgens opgave der adressanten mede pandpligtig waren in meergenoemd maar, doch geweigerd hadden de voorengenoemde verklaring te teekenen door bovenvermelde gecommitteerden in het bijwezen der adressanten en van gecommitteerden uit het Scharmer Zijlvest waren verstaan, dat bij die gelegenheid de gezegde ingelanden niet alleen hun gehoudenheid tot eenig onderhoud halstarrig ontkenden, maar tevens op de daartoe gedane vraag uitdrukkelijk verklaarden, dat zij ook in het geval van daartoe verpligt te kunnen worden, zich niet aan de voorgestelde schouw zouden willen onderwerpen.
Overwegende dat de overgelegde willekeur van het jaar 1740 wel moet beschouwd worden als het laatst goedgekeurde reglement hetwelk den voet der inrigting van de schouw in deze uitmaakt, doch dat die willekeur onvoldoende is en niet naar eisch kan worden uitgevoerd.
Gelet op artikel 220 van de Grondwet,
Is goedgevonden
Aan de adressanten te kennen te geven:
1. dat er geen voldoende termen zijn voorgekomen om aan hun verzoek, zoals het is liggende, gunstig gevolg te geven.
2. dat Gedeputerde Staten echter niet ongenegen zijn, om tot het maken van veranderingen in dat reglement of willekeur eene vooordragt te doen aan Provinciale Staten in derzelve eerstkomende gewone zitting, wanneer de meerderheid der ingelanden na vooraf alle ingelanden opgeroepen en aan hun mededeling van dit besluit te hebben gedaan, zich daartoe vooraf nader aan Gedeputeerde Staten adresseert met overlegging van (a) een concept reglement, bevattende zodanige bepalingen, als geacht zullen worden voor het belang der gezamenlijke ingelanden noodig te zijn en (b) van een nauwkeurige opgave van het getal bunders land, welke door het Euvelgunnermaar naar het Damsterdiep uitwateren met speciale aanduiding van het getal bunders, waarvan de eigenaars of bezitters de voor te dragen reglementaire bepalingen verlangen en van het getal bunders bezeten wordende door die ingelanden die zich tegen zoodanige bepalingen verzetten.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

© 2020 - E.M. van Koldam

Pieter was gehuwd (1) met **Willempje Luitjes van Dijken** ook genaamd Willempie van Dijken, dochter van **Luitje Jans van Dijken** en **Trijntje Tonnis Koning**. Willempje is geboren op zondag 31 oktober 1784 te Engelbert, is overleden op woensdag 20 augustus 1817 te Helpman. Willempje werd 32 jaar, 9 maanden en 20 dagen.

Van Pieter en Willempje zijn twee kinderen bekend:

1 **Trientje Pieters Bolhuis** is geboren in 1808 te Helpman, is overleden op zaterdag 29 september 1838 te Euvelgunne. Trientje werd 30 jaar.
Trientje trouwt op woensdag 26 maart 1828 te Noorddijk op 20-jarige leeftijd met de 31-jarige **Abel Jans van Dijken** (L-00124), zoon van **Jan Luitjes van Dijken** en **Annegien Garbrands Venekamp**. Abel is geboren in 1797 te Middelbert, is overleden op dinsdag 28 april 1885 te Euvelgunne. Abel werd 88 jaar.

2 **Geesien Pieters Bolhuis** ook genaamd Geesien Bolhuis, wonende te Helpman en aldaar (Wijk C Euvelgunne 7), is geboren op maandag 27 april 1812 te Euvelgunne (Wijk C Euvelgunne 7), is als geboren aangegeven op maandag 27 april 1812 (aangever geboorte was Pieter Pieters Bolhuis (zie 39); getuigen aangifte geboorte waren Pieter Jans Bakema (zie 16) en Harm Harms van Dijken), is overleden op donderdag 17 februari 1881 te Anloo. Geesien werd 68 jaar, 9 maanden en 21 dagen.
Geesien trouwt op woensdag 11 februari 1835 te Haren op 22-jarige leeftijd (1) met de 21-jarige **Hendrik Jans Westers**. Hendrik, landbouwer, is geboren op zaterdag 14 augustus 1813 te Kolham, is overleden op vrijdag 19 juli 1844 aldaar. Hendrik werd 30 jaar, 11 maanden en 5 dagen.
Geesien trouwt op donderdag 28 mei 1846 te Slochteren op 34-jarige leeftijd (2) met de 36-jarige **Hindrik Jans Aldershof**. Hindrik, landbouwer, is geboren in 1810 te Kolham, is overleden op zondag 12 juni 1859 aldaar. Hindrik werd 49 jaar.

Pieter trouwt op donderdag 1 juli 1819 te Haren op 39-jarige leeftijd (2) met de 24-jarige **Jantje Klaassens Bouwman**, dochter van **Klaas Jans Bouman** en **Aaffien Tonnis Koning**. Jantje, wonende te Helpman (Wijk C Euvelgunne 7), is geboren te Ten Boer, is gedoopt op zondag 22 maart 1795 aldaar, is overleden op dinsdag 31 december 1844 te Euvelgunne. Jantje werd 49 jaar, 9 maanden en 9 dagen.

Van Pieter en Jantje zijn drie kinderen bekend:

3 **Pieter Bolhuis**, wonende te Helpman (Wijk C Euvelgunne 7), is geboren op dinsdag 19 september 1820 aldaar, is overleden op dinsdag 10 oktober 1893 te Euvelgunne. Pieter werd 73 jaar en 21 dagen.

Proces verbaal 7 januari 1878
Op heden den 7den januari 1878 des voormiddags te elf uur, hebben Burgemeester en Wethouders der gemeente Haren zitting gehouden in het gemeentehuis alhier, ten einde, overeenkomstig het bepaalde bij art. 7 der wet van den 2den junij 1875 (Staatsblad 95), de belanghebbenden in de gelegenheid te stellen, hunne bezwaren in te brengen tegen de oprigting van eene inrigting ter bewaring en verwerking van vuilnis op het perceel gelegen te Helpman, kadastraal bekend gemeente Haren, sectie A, nr -, de oostelijke redoute bij het Winschoterdiep, tot welker vergunning is verzocht van Heeren Gedeputeerde Staten der provincie Groningen door het Bestuur der gemeente Groningen. Ten bedoelden einde zijn voor ons verschenen: de heeren Hajo van Bruggen, O.J. Quintus, P.J. Bolhuis, S.P. Bolhuis, A. Ellens, J. Kooi en K. van der Kamp, allen landeigenaren onder Helpman, hunne bezwaren inbrengende tegen de oprigting der inrigting ter bewaring van faecalien voormeld, welke gevaar voor hunne gezondheid, schade aan hunne bezittingen en hinder in hun bedrijf onvermijdelijk zal veroorzaken; en nader zijn omschreven en uiteengezet in de hierbij overgelegde schriftelijke toelichting:
1. van J.B. van Bruggen en 56 andere ingezetenen van Helpman;
2. van O.J. Quintus, H. van Bruggen en S.P. Bolhuis, mede aldaar;
3. van G. Nienhuis en 48 andere ingezetenen van Groningen aan den Oosterweg;
De heer A. Ellens brengt alsnog in het midden, dat de onvermijdelijke drukke scheepvaart bij ene drekstoep tot afvoer der producten de aangrenzende perceelen zeer onveilig maakt en belangrijk in waarde doet verminderen.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 828)

Pieter trouwt op donderdag 25 april 1850 te Groningen op 29-jarige leeftijd (1) met de 25-jarige **Frederika Dijkhuis**, dochter van **Gerrit Thies Dijkhuis** en **Jantje Roelfs Nienhuis**. Frederika is geboren op maandag 5 juli 1824 te Groningen, is overleden op dinsdag 12 augustus 1856 te Euvelgunne. Frederika werd 32 jaar, 1 maand en 7 dagen.
Pieter trouwt op zaterdag 29 juni 1861 te Noorddijk op 40-jarige leeftijd (2) met de 42-jarige **Jantien Wolters**, dochter van **Wolter Izaaks Wolters** en **Lutgert Derks**. Jantien is geboren op zaterdag 26 december 1818 te Groningen, is overleden op donderdag 17 oktober 1901 te Euvelgunne. Jantien werd 82 jaar, 9 maanden en 21 dagen.
Jantien was eerder gehuwd (1) met **Ties Gerrits Dijkhuis**.<59,60>

4 **Aafje Bolhuis**, wonende te Helpman (Wijk C Euvelgunne 7), is geboren op zaterdag 4 juni 1825 aldaar, is overleden op maandag 30 juli 1883 te Groningen. Aafje werd 58 jaar, 1 maand en 26 dagen.
Aafje trouwt op donderdag 5 juni 1856 te Groningen op 31-jarige leeftijd (1) met de 37-jarige **Hillebrand Dijkhuis**, zoon van **Gerrit Thies Dijkhuis** en **Jantje Roelfs Nienhuis**. Hillebrand, veehouder, is geboren op zondag 14 juni 1818 te Groningen, is overleden op zaterdag 12 januari 1861 aldaar. Hillebrand werd 42 jaar, 6 maanden en 29 dagen.
Aafje trouwt op woensdag 12 november 1862 te Groningen op 37-jarige leeftijd (2) met de 26-jarige **Hindrik Koning**, zoon van **Tonnis Hindriks Koning** en **Trientje Roelfs Nijdam**. Hindrik is geboren op zaterdag 17 september 1836 te Groningen.

5 **Siewert Bolhuis**, landbouwer, is geboren op woensdag 26 september 1838 te Euvelgunne, is overleden op woensdag 4 september 1929 te Groningen. Siewert werd 90 jaar, 11 maanden en 9 dagen.

Proces verbaal 7 januari 1878
Op heden den 7den januari 1878 des voormiddags te elf uur, hebben Burgemeester en Wethouders der gemeente Haren zitting gehouden in het gemeentehuis alhier, ten einde, overeenkomstig het bepaalde bij art. 7 der wet van den 2den junij 1875 (Staatsblad 95), de belanghebbenden in de gelegenheid te stellen, hunne bezwaren in te brengen tegen de oprigting van eene inrigting ter bewaring en verwerking van vuilnis op het perceel gelegen te Helpman, kadastraal bekend gemeente Haren, sectie A, nr -, de oostelijke redoute bij het Winschoterdiep, tot welker vergunning is verzocht van Heeren Gedeputeerde Staten der provincie Groningen door het Bestuur der gemeente Groningen. Ten bedoelden einde zijn voor ons verschenen: de heeren Hajo van Bruggen, O.J. Quintus, P.J. Bolhuis, S.P. Bolhuis, A. Ellens, J. Kooi en K. van der Kamp, allen landeigenaren onder Helpman, hunne bezwaren inbrengende tegen de oprigting der inrigting ter bewaring van faecalien voormeld, welke gevaar voor hunne gezondheid, schade aan hunne bezittingen en hinder in hun bedrijf onvermijdelijk zal veroorzaken; en nader zijn omschreven en uiteengezet in de hierbij overgelegde schriftelijke toelichting:
1. van J.B. van Bruggen en 56 andere ingezetenen van Helpman;
2. van O.J. Quintus, H. van Bruggen en S.P. Bolhuis, mede aldaar;
3. van G. Nienhuis en 48 andere ingezetenen van Groningen aan den Oosterweg;

De heer A. Ellens brengt alsnog in het midden, dat de onvermijdelijke drukke scheepvaart bij ene drekstoep tot afvoer der producten de aangrenzende perceelen zeer onveilig maakt en belangrijk in waarde doet verminderen.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 828)

Nieuwsblad van het Noorden, 11 oktober 1891
Haren, 9 oct. Ten bewijze dat de landbouwers in de gemeente Haren zich nogal toeleggen op den aanfok van beste paarden en vooral op jonge Tabors, dient dat bij de j.l. te Groningen gehoudene keuring van jonge Tabors, waarvoor zich van heine en verre 37 exemplaren hadden aangegeven, van de 6 uitgeloofde prijzen, 4 ten deel vielen aan de gemeente Haren als: J. Wolters voor een veulen 1e prijs, S.P. Bolhuis, idem 2e prijs, mej. de wed. J. Hemmes, idem 3e prijs. Mej. de wed. H. van Hemmen voor een enterpaard 3e prijs, terwijl voor de enters de 1e prijs verkreeg de heer Vinkers van Westerlee, hetwelk door genoemden heer als enter was aangekocht van de heer J.O. Hoenderken te Noordlaren, gem. Haren. En de 2e prijs door den heer Bindervoet te Zuidhorn, aangekocht van den heer J. Wolters te Haren. Zeker niet een te versmaden pluimpje voor de paardenfokkers in de gemeente Haren.

Siewert trouwt op woensdag 30 oktober 1867 te Haren op 29-jarige leeftijd met de 26-jarige **Hinderkien Hemmes**, dochter van **Kornelis Geerts Hemmes** en **Ida Willems Assies**. Hinderkien is geboren op zondag 18 april 1841 te Engelbert, is overleden op vrijdag 24 september 1926 te Noorddijk. Hinderkien werd 85 jaar, 5 maanden en 6 dagen.

40 **Popke Abels Bolhuis** (GH1812-087; ES), zoon van **Luite Abbringe Bolhuis** en **Marchien Buirma**, landbouwer, wonende te Haren, is geboren op zondag 30 november 1755 te Essen, is gedoopt op donderdag 4 december 1755 te Haren, wonende Wijk F Essen 8 aldaar, is overleden op maandag 15 maart 1813 te Essen, is als overleden aangegeven op maandag 15 maart 1813 te Haren (aangever overlijden was Cornelis Luite Bolhuis (zie 35); getuige aangifte overlijden was Hinderk Meinderts (zie 176)). Popke werd 57 jaar, 3 maanden en 13 dagen.

Akte 12 november 1792 (geregistreerd 21 december 1792)
L.C. Warmolts verkoopt aan Hemme Geerts, Hindrik Geerts, Frerik Everts, Abel Bolhuis en Popke Bolhuis 15 matten weideland voor f.1.325,-.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1616, folio 106)

Akte 12 november 1792 (geregistreerd 21 december 1792)
L.C. Warmolts verkoopt aan Hemme Geerts, Hindrik Geerts, Frerik Everts, Abel Bolhuis en Popke Bolhuis 14 matten hooiland voor f.1.225,-.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1616, folio 107)

Verhandelde ter zitting Geregt Gorecht en Sappemeer, Criminele zaak 17 februari 1806
De fiscaal dezer jurisdictie opening hebbende gegeven van de informatiën ingewonnen op de aanklagt van Popke Bolhuis, te Essen woonachtig, dat twee vrouwlieden op 11 februari jl. knollen uit zijn land hadden geplukt, op den 13 februari jl. in deszelfs handen gesteld en daaruit zijnde gebleken, dat die vrouwspersonen met name Geesien Berends en Trijntje Isebrands, thans in provisionele bewaring ter stadsgeweldige binnen Groningen, zich werkelijk aan het misdrijf van knollen van eens anders grond plukken hebben schuldig gemaakt, 't welk zij ook zelf hebben beleden met bijvoeging, dat zij niet hadden geweten daarin enig kwaad te steken, alszo zij hadden gemeend, dat die knollen uit ongeluk in het land waren blijven zitten. Zo heeft de Drost der jurisdictie van het Gorecht en Sappemeer besloten, teneinde deze vrouwspersonen van verdere misdaden af te houden, mede in aanmerking nemende haare jeugd als hebbende beide slechts 16 jaren bereikt en om soortgelijke stroperijen in het toekomstige voor te komen, den genoemde gevangenen Geesien Berends en Trijntje Isebrands gecondemneerd, gelijk zulks geschied bij dezen, om gedurende drie maal 24 uren te blijven opgesloten en met brood en water te worden gevoed, aanvang nemende van het tijdstip, dat deze haar zal zijn voorgelezen, na welke ommekomst zij zullen worden ontslagen en op vrije voeten gesteld.
Wordende de secretaris dezer jurisdictie mits deze gelast hiervan voorlezing aan gemelde personen te doen.
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 1995).

Willekeur opgemaakt op 9 juni 1808 betreffende de watermolen onder Essen.
Art. 1
De landen onder deze molen behorende zwetten ten oosten aan het Schuitendiep en het Haardermaar, ten zuiden de Zanddijk Sloot tot aan het huis van Hornhuis, strekkende zich van daar verder op tot aan de Boereweg, en ten noorden de Hoogeweg, strekkende zich verder ten westen tot aan de Zultenweg en Meindert Jans Sulten, ten noorden de Schuitsloot.
Art. 2
De landen onder deze watermolen gelegen bestaan in de navolgende aandelen:
Popke Bolhuis, 24 grazen; Willem Jans, 26 grazen; Meindert Jans, 7 grazen; Wed. Klaas Hars, 25 grazen; Wed. Evert Jans, 25 grazen; Hindrik Bos, 30 grazen; Hindrik Hindriks, 10 grazen; Hemme Geerts, 40 grazen; Gezw. Hornhuis, 22,5 grazen; Reinder Hindriks, 4 grazen; Hindrik Lukas, 12 grazen; R. Koops, 6 grazen; Jan Pathuis, 16 grazen. Totaal 241,5 grazen.
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 1759)

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 31 maart 1813
Hindrik Hindriks te Essen wordt aangewezen als taxateur van de nalatenschap van Popko Bolhuis en Grietje Hemmes en legt daarvoor de eed af.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 110, zaak 40)

Advertentieblad, bekendmakingen en onderscheidene berigten van Groningen, 23 april 1813
Een iegelijk die iets te vorderen heeft van, of schuldig is aan de nalatenschap van wijlen Popko Bolhuis, in leven landbouwer, wonende te Essen, in de gemeente Haren, wordt vriendelijk maar ook ernstig verzocht, daar van schriftelijke opgave te doen binnen 14 dagen na heden, den 13e april 1813, aan deszelfs testamentaire executeur G. Buirma, landbouwer, wonende te Helpen.

Popke trouwt op zondag 10 mei 1807 op 51-jarige leeftijd met de 23-jarige **Grietje Hemmes**, dochter van **Hemme Geerts Hemmes** en **Grietje Kornelis**. Grietje is geboren in maart 1784 te Essen, is gedoopt op zondag 7 maart 1784 te Haren, is overleden op zondag 31 juli 1808 te Essen, is begraven op donderdag 4 augustus 1808 te Haren. Grietje werd 24 jaar en 4 maanden.

Groninger Courant, 5 augustus 1808
Gister avond wierd ik in de bitterste rouw gedompeld, door het overlijden van mijne lieve echtgenoot Grietje Hemmes, met wie ik slegts een groot jaar in de aangenaamste echt heb mogen leven. De overledene was noch geen 25 jaren oud; mij nalatende een zoontje dat pas den ouderdom van twee dagen bereikt heeft.
Het evangelie der verzoening, waar in de overledene haar zaligheid stelde, doet mij hopen, dat haar einde vrede mag geweest zijn. En ik wensch door de genade van onzen Heere Jezus Christus, onderworpen gemaakt te worden, aan den wil van Hem, die geene rekenschap van zijne daden, aan eenig sterveling verschuldigd is.

© 2020 - E.M. van Koldam

Essen onder Haren, den 31 july 1808. Popke Bolhuis.

Ontvangst diaconie te Haren 4 augustus 1808
De vrouw van Popko Bolhuis begraven: f.19,01
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

Ontvangst diaconie te Haren 11 augustus 1808
Van Popko Bolhuis voor het laken voor zijn vrouw: f.1,50
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

Van Popke en Grietje is een kind bekend:

1 **Geert Bolhuis** (RAAD; ES; L-00060; L-00573; L-01503), landbouwer, raadslid, wethouder en hoofd, landbouwer, wonende te Haren (Wijk F Essen 8), aldaar (Wijk F Essen 14), aldaar (Wijk F Essen 13), aldaar (Wijk F Essen 16) en aldaar, is geboren op donderdag 28 juli 1808 te Essen, wonende Wijk F Essen 16 te Haren, is overleden op vrijdag 4 april 1884 aldaar. Geert werd 75 jaar, 8 maanden en 7 dagen.

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 25 maart 1813
De nabestaanden en vrienden van wijlen Popko Bolhuis en wijlen Grietje Hemmes, in leven echtelieden, woonachtig te Essen komen bij elkaar om een toeziend voogd aan te wijzen over Geert Bolhuis, zoon van de overledenen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Jacob Bolhuis, Helpman, oom
- Cornelis Bolhuis, Haren, oom
- Ebo Bolhuis, Helpman, oom
Aanwezig van moederszijde:
- Hemme Hemmes, landbouwer te Noorderhoogebrug, grootvader
- Geert Hemmes, Essen, oom
- Hindrik Berends Bosman, Adorp, aangehuwde oom.
Geert Buirma te Helpman is door Popko Bolhuis bij testament aangewezen als voogd. Geert Hemmes wordt benoemd tot toeziend voogd.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 110, zaak 35)

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 30 maart 1822
De nabestaanden en goede vrienden van Geert Bolhuis, minderjarige zoon van wijlen Popke Bolhuis en wijlen Grietje Hemmes, gewoond hebbende te Essen, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Willem Meulman, landbouwer te Eelde, neef
- Evert Everts, landbouwer te Essen, neef
- Luitje Bolhuis, landbouwer te Haren, neef
Aanwezig van moederszijde:
- Hemme Geerts, landbouwer te Noorderhogebrug, grootvader
- Hindrik Bosman, landbouwer te Adorp, aangehuwde oom
- Willem Jans Buis, landbouwer te Essen, aangehuwde oom.
Voogd Geert Buirma is overleden. Tot nieuwe voogd wordt benoemd: Pieter Bolhuis, landbouwer te Eelde, aangehuwde neef van vaderszijde.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 113, zaak 1822/44)
Pieter Bolhuis is niet bij de zitting aanwezig. Aangezien kort daarop de familieraad weer samen komt om een voogd aan te wijzen, betwijfel ik of Pieter Bolhuis de benoeming geaccepteerd heeft.

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 13 april 1822
De nabestaanden en goede vrienden van Geert Bolhuis, minderjarige zoon van wijlen Popke Bolhuis en wijlen Grietje Hemmes, gewoond hebbende te Essen, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Willem Meulman, landbouwer te Eelde, neef
- Evert Everts, landbouwer te Essen, neef
- Luitje Bolhuis, landbouwer te Haren, neef
Aanwezig van moederszijde:
- Hemme Geerts, landbouwer te Noorderhogebrug, grootvader
- Hindrik Bosman, landbouwer te Adorp, aangehuwde oom
- Berend Krans, landbouwer te Essen, aangehuwde neef.
Tot voogd wordt benoemd: Willem Meulman, landbouwer te Eelde, neef van vaderszijde.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 113, zaak 1822/57)
Waarschijnlijk heeft de op 30 maart 1822 aangewezen voogd Pieter Bolhuis de benoeming niet geaccepteerd.

Brief 29 mei 1824 aan de hoofingenieur der waterstaat te Groningen
De landbouwers Hindrik Hindriks, Roelof Vos en de voogd van de minderjarige zoon van Popke Bolhuis menen nog recht te hebben op een vergoeding voor grond, die zij hebben afgestaan voor de verbetering van de heerbaan (Rijkstraatweg) tussen Helpman en Haren. Het gaat om bedragen van respectievelijk f.65,-, f.28,- en f.22,-, Maar het is hun niet duidelijk waar ze met hun claim moeten zijn. De schout vraagt namens hen aan de hoofdingenieur bij wie zij zich moeten vervoegen ter verkrijging van hun pretenties.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 101)

Geert Bolhuis is in 1827 voor 1/3 gerechtigd in de nalatenschap van zijn grootvader Hemme Geerts Hemmes.

Akte 15 februari 1827
Comparanten:
1. Hindrik Berends Bosman, landbouwer te Adorp, voor en in naam zijne ehevrouw Aaltje Hemmes;
2. Geesje Wilphorst, landbouwersche, wonende onder Groningen, als moeder en wettige voogdesse over hare minderjarige kinderen bij wijlen Geert Hemmes in echte verwekt, als representerende hunnen vader;
3. Willem Meulman, landbouwer, wonende te Eelde, als voogd over Geert Bolhuis, minderjarige zoon van en representerende zijne moeder Grietje Hemmes bij wijlen Popke Bolhuis in echte verwekt.
Te zamen eenige erfgenamen van wijlen Hemme Geerts en Grietje Cornelis, in leven ehelieden.
Zij geven aan publiek te willen verhuren:
a. De behuizinge met derzelver hoven en heem, staande en gelegen te Noorderhogebrugge bij Groningen met uitzondering der

aan dezelve belendende hooischuur en noch een aan hetzelve belendende kamertje met paarden en koeistallen, zijnde het zoogenaamde schooltje, getekend letter W nr 48;
b. De woning en de behuizinge, getekend nr 80, staande bij de Noorderhogebrugge onder Zuidwolde, thans bewoond door Jan Pauwels;
c. Een behuizinge, bestaande in drie kamers, getekend nr 81 met het schuurtje mede aldaar staande;
d. Het zogenaamde schooltje, getekend nr 48
e. Diverse percelen land.
Geesje Wilphorst verklaart voor zichzelf en voor haar kinderen nog enige percelen land te willen verhuren.
Verhuur vindt vervolgens plaats aan diverse personen, die geen relatie met Haren hebben.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 97, Akte 80)

Nederlandsche staatscourant, 27 maart 1833
Door zijne majesteit zijn benoemd en aangesteld tot officieren bij den landstorm der provincie Groningen, de navolgende personen te Haren: tot majoor: D.G. Rengers Hora Siccama; tot kapiteins L. Rummerink en Jan Bos; tot 1ste luitenants: Egb Wilphorst en J. Veldman; tot 2de luitenants: R. Koops Rzn, G. Bolhuis, T.H. Brands en L. Homan.

Brief 28 februari 1834 aan de gouverneur
Bij appostillaire dispositie van den 24 dezer behaagde het u in handen van het plaatselijk bestuur van Haren te stellen om berigt en consideratie een rekweste van Geert Bolhuis, landbouwer, woonachtig in de gemeente Haren, tenderende om door den rekwestrant aangevoerde motieven aan hem de vrijheid zoude worden verleend om op zijn eigene grond gelegen langs en aan de Straatweg van Groningen naar Haren, oostzijde, tusschen den palen 17 en 18 een bouwmans woning met het aanhorige te mogen opbouwen, en tevens het daarstellen eene passage om met voer- en rijtuigen vanaf den straatweg naar zijne woning heen en weder te kunnen rijden.
Zoo heeft het plaatselijk bestuur van Haren de eer onder terugzending der stukken u te berigten, dat wat den motieven ten rekweste vermeld betreft, dezelve alleszins de waarheid conform zijn en zoude alzoo aan u in consideratie geven om aan het gedaan verzoek het verlangde gevolg te geven, onder gehoudenheid van zig te zullen moeten gedragen naar de verordening bij het brandreglement voor deze gemeente bepaald.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 106)

Brief 9 mei 1834 aan de gouverneur.
[De belanghebbende Geert Bolhuis heeft zich bij herhaling tot het gemeentebestuur gewend om toestemming te krijgen voor de bouw van een woning nu het seizoen daarvoor nog gunstig is. Aan de gouverneur wordt verzocht er aan mee te werken dat hij de gevraagde toestemming nu snel ontvangt.]
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 106)

Brief van 8 juni 1837 aan het college van toezigt op de kerkadministratie te Groningen
Wij hebben de eer u kennis te geven, dat wij alle pogingen hebben aangewend om de persoon van Geert Bolhuis over te halen tot het aannemen van den post van inzaamelaar bij de hervormde gemeente te Haren, doch alles vrugteloos gebleven zijnde, is het ons daarna mogen gelukken de persoon van Wicher Horst daartoe te promoveren en waar over wij een voordragt hebben gedaan aan de hervormde kerkenraad te Haren, die dezelve voordragt hebbende goed gekeurd, daar na gemelde Wicher Horst is aangesteld geworden, hetgeen mede tot gevolg heeft opgeleverd alsdat Hemme Hemmes, die gelijke betrekking vroeger had geweigerd, daarvan is teruggekomen en zich thans ook die keuze heeft laten wel gevallen. Waardoor die onaangenamen zaak voor als nu finaal is afgedaan.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 108)

Brief van G. Bolhuis en A.N. van Sijdenborgh dd 8 juli 1840
Ondergetekenden nemen de vrijheid zich tot u te wenden teneinde u eenige bezwaren voor te dragen over de slegten staat onzer afwateringen. De schouwing onzer afwateringen zeer nodig zijnde hebben de dijkschouwers door kerkafkondiging publiek gemaakt en de pandpligtigen gelast hun panden maar en slooten in goeden schouwbaren staat te hebben, welke schouwing ook heeft plaats gehad, doch door de veelvuldige regen gedrongen hebben de ondergetekenden zich bij de maaren en sloten begeven en gezien, dat niet alleen sommige panden van partukelieren, maar zelfs Otte Hoenderken en Jan de Groot het Maar hebben laten zitten, twee van de dijkschouwers, zoodat de afstrooming belet wordt en de ondergetekenden het hooi in het water hebben liggen. Daar er thans gestroomt wordt, zoo worden ondergetekenden zich tot u om te zorgen, dat die panden binnen tijd van drie dagen worden schoon gemaakt, zullende zij zich anders genoodzaakt zien zich bij hogere magt te vervoegen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 73)

Proces verbaal 8 september 1841
Op 8 september 1841 des voordemiddags te negen uren is voor mij, burgemeester der gemeente Haren, gecompareerd Karel Eisses, oud 29 jaren, dienende als boerenknegt bij den landbouwer Geert Bolhuis, wonende onder Essen, aan de Straatweg, ongeveer halverwege tusschen de dorpen Helpman en Haren, verklarende, dat hij in den afgeloopen nacht en dus van dinsdag op woensdag den 7 en 8 dezer, van eenige hem toebehoorende goederen was beroofd geworden, welke goederen geborgen waren in een hem toebehorende en welgesloten kist, die geplaatst was in het zoogenaamde voorhuis, ten huize van den landbouwer Geert Bolhuis bovengenoemd. Deze goederen zijn de navolgende:
- een blaauw lakens boerenbuis met korte slippen, met zakken achter die slippen en met blaauw overtrokken knoopen;
- een blaauw lakensche lange broek, zoo goed als nieuw, gevoerd met een blaauwachtig ruig bombazijnen voering evenals het buis;
- twee zwarte lakensche vesten, waarvan een met een rij knoopen, gevoerd met glad blaauw bombazijn, en de andere met twee rijen knoopen, gevoerd als de broek;
- een zwarte zoogenaamde koordstreepte lange broek, gevoerd als de blaauw lakensche broek;
- een onderbroek blaauw gestreept, kort tot aan de kuiten, met witte linten aan de beenen, met zwart botte knoopen;
- een kort duffels wams, zonder slippen met blaauw ruig bombazijn gevoerd en knopen van zwart bot of hoorn met een witte stift, aan weerszijden zes knoopen, de opslagen met donkerblaauw of zwart lint omboord, met een zwarte manchesteren omgeboorde kraag;
- een roode vijfschagten hemdrok, gevoerd met witte ruige katoen, met witte botten knoopen aan weerszijden zes en aan iedere mouw twee knoopen;
- twee paren donkergrijze wollen gestreepte kousen, de beide paren aan de voet gestopt en een paar ter hoogte van de enkel aangebreid;
- twee petten, waarvan een zwart lakensche met een zwart lederen pet en een riemtje van voren in welke eene witte zelfgaren band in de voering rondgetrokken en een donkerbruine ruige pet mede met een lederen klep;
- ongeveer twaalf hembden, waarvan 5 of 6 van linnen en de overige van katoen, allen voorzien van de letters KE op de plaats even onder het borst gat;
- ongeveer tien of twaalf bonte halsdoeken van allerhande kleuren zonder naam, letter of kenbare teekenen;
- een paar nieuwe hulpselen van geel bonte linten met gespen voorzien, waardoor dezelve langer of korter konden gemaakt worden;

© 2020 - E.M. van Koldam

- een roode gebreide wollen das;
- twee paren donkergrijze vingerhandschoenen, waarvan een paar nieuw en een paar reeds gestopt;
- een zilveren horlogie met één kast, waarvan het glas gebroken was en wel een vierde gedeelte miste, voorzien van en zilveren ketting, van 4 streng, lopende door twee ronde balletjes, aan welke ket waren bevestigd twee zilveren ?? [volgt uitvoerige gedetailleerde omschrijving]
- een som van vijftig gulden aan zilvergeld, bestaande meest uit guldens, daalders en drie guldens met elkander in eene gewone geldzak.

Ik heb mij daarop naar de behuizing van den landbouwer Geert Bolhuis begeven ten einde op de plaats zelve onderzoek te doen en de vereischte informatiën in te winnen en ik heb bevonden, dat deze behuizing staat aan de oostkant der straatweg van Groningen naar Haren, en zooals reeds gezegd, is ongeveer halverwege tusschen de dorpen Helpman en Haren, en wel zoo, dat de gevel van het woonhuis in ene gelijke strekking met den weg, daarvan echter vijftig roeden is verwijderd, dat de schuur zich achter het woonhuis bevind, het westelijke gedeelte aan het huis verbonden, zoodanig, dat dezelve ter breedte van ongeveer zes roeden meer zuidwaarts bevind als het woonhuis in welke ruimte de schuurdeur geplaatst is en van de straatweg tot inrid dient, en zich vlak oostwaarts over een lengte van ongeveer dertig treden uitstrekkende, aan welks uiteinde mede ene deur geplaatst is en dus deze deuren regt tegen over elkander bevinden.
Wanneer men van de straatweg af de eerstgenoemde schuurdeur binnen treedt, is aan de noordkant het zoogenaamde voorhuis, alwaar zich bevonden, vlak aan de deur een kist toebehoorende aan den landbouwer Bolhuis, ten tweede een kist toebehoorende aan den knegt Jan Meinders en ten derde de kist toebehoorende aan den comparant, waarin de goederen van deze aanwezig waren. Hedenmorgen verklaarde de comparant deze kist niet meer op zijne plaats gevonden te hebben en na rondgezien te hebben, bevond men dat de deur in de achtergevel der schuur niet gesloten was, welke de vorige avond door Jan Meinders was gesloten geworden, wijders dat uit het raamtje aan de zuidkant van dien deur in de gevel zich een ruit was gebroken en vervolgens uit het kozijntje gehaald, bij het openen van deze deur zag men de kist open gebroken in de schuur staan, terwijl de hiervoren opgenoemde goederen daaruit waren genomen en waarin niets van eenige waarde was achter gelaten, dan nog een zakje met ongeveer zestien gulden, welke in een geheim laadje, dat in een klein langwerpig vierkant vakje in die kist aanwezig, was verborgen.
Geene der huisgenooten had van dat voorval iets gemerkt, hoe zeer de door Bolhuis en zijn gezin bewoonde vertrekken aan het voorhuis belend zijn en daarvan slechts door eene muur zijn afgescheiden. Zelfs de huishond van Bolhuis was rustig gebleven. Het komt niet onwaarschijnlijk voor, dat degenen welke de braak en diefstal gepleegd hebben, zijn geklommen door het uitgelichte venster en zich alzoo in de schuur bevindende de deur hebben geopend, regt voor zich uit zijn geloopen tot in het voorhuis en aldaar den bedoelden kist hebben mede genomen, geopend en het gestolene er uit genomen.
Overigens schijnt het ontegenzeggelijk te zijn, dat deze braak en diefstal door meer dan een person is gepleegd, daar de gezegde kist te groot was om door een persoon vervoerd te kunnen worden.
Karel Eisses, Geert Bolhuis en Jan Meinders hebben mij verklaard, dat zij op niemand eenig vermoeden konden hebben.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 74)

Brief 8 september 1841 aan de officier van justitie
Ik hebbe de eer bij deze aan u te doen toekomen een door mij opgemaakt proces verbaal van een in den nacht van de 7 op den 8 dezer plaats gehad hebbende diefstal ten huize van Geert Bolhuis, wonende onder Essen aan de Straatweg, ongeveer halverwege tusschen de dorpen Helpman en Haren. Tot den inhoud waarvan ik de vrijheid neem mij te gedragen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 110)

Brief 8 september 1841 aan de gouverneur
Naar aanleiding van art. 79 van het Reglement op het bestuur ten platten lande in deze provincie, vind ik mij in de verpligting u te berigten, dat er in den nacht van de 7 op den 8 dezer, diefstal heeft plaats gehad, en wel ten huize van Geert Bolhuis, wonende onder Essen aan de Straatweg, ongeveer halverwege tusschen Helpman en Haren, alwaar men is ingebroken en van daar heeft mede genomen een kist behoorende aan Karel Eisses, bij den genoemden landbouwer als boerenknegt dienende, waarin zich onderscheiden kledingstukken alsmede eenig geld en een zilveren horlogie met dito ketting en twee singenetten [= versiersel, dat met een sleutel aan de horlogeketting werd gedragen] met een sleutel bevonden.
Des morgens vond men de schuurdeur open alsmede een raam uitgebroken, waaruit een ruit vermist werd en de kist in een achter de schuur liggend stuk land bij een wring open gebroken […….]
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 110)

Akte 8 december 1842
Na het overlijden van Jan Hendriks Oosterveld op 4 februari 1842 wordt overgegaan tot een inventarisatie van zijn nagelaten goederen. Getuigen hierbij zijn de landbouwers Johannes Wilkens en Jan de Groot. De taxatie vindt plaats door Geert Bolhuis en Hemmo Geerts Hemmes.
(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 218, Akte 427; zie bij Jan Hendriks Oosterveld voor volledige beschrijving akte)

Proces verbaal 24 december 1842 inzake dijkschouwing Essen.
Geert Bolhuis, Pieter van Norg, Jan Hemmes en Jan Jans van Hemmen, dijkschouwers in het kerspel Essen, hebben op 15 december 1842 in aanwezigheid van de bode Roelf Rademaker een schouwing gedaan van het eind voetpad ter lengte van 28 treden op het hoge en 14 treden op het lage van hetzelfde voetpad te Essen behorende aan de weduwe Hinderk Meinderts, landbouwersche, wonende te Essen. De aanzegging van deze schouw is geschied bij insinuatie (= kennisgeving) van 29 november met de aanzegging het voetpad uiterlijk op 5 december 1842 in schouwbare staat te hebben. Op 5 december was het voetpad niet in schouwbare staat. Dat is aan de weduwe Meinders meegedeeld op 7 december 1842, waarbij haar ook is aangegeven, dat zij was beboet voor een som van f.0,50-, voor 12 december 1842 te betalen in handen van de gemeenteontvanger met een opslag van f.0,15 voor de insinuatie. Dat het de weduwe Meinders echter vrij stond om binnen drie dagen na de dagtekening van de insinuatie met de dijkschouwers in transactie te komen over de boete. De weduwe Meinders is echter noch in transactie gekomen, noch heeft zij de boete betaald. Overeenkomstig het Reglement op het onderhoud en de schouwing der wegen in de provincie Groningen stellen de dijkschouwers de aangelegenheid nu in handen van de ambtman, die met de vervolging van de begane contraventie (= overtreding) bij het politiegerecht is belast, opdat door deze dadelijk ex officio (= ambtshalve)de vereiste actie tegen de bekeurde kan worden ingesteld.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 950-2)

Acte augustus 1843
Wij ondergetekenden als ingelanden van Essen, als zoodanig belanghebbenden in het zoogenaamde Hoogepadje aldaar, verklaren er in toe te stemmen dat de twee panden van het genoemde pad, waarvan het onderhoud is een punt van geschil tusschen Harm Kooiman, Jan van Hemmen en de weduwe Hindrik Meinders, voor het vervolg zullen worden onderhouden uit de boerekas van Essen en dat de kosten hierop gevallen uit genoemde kas zullen worden goed gemaakt. Essen, augustus 1843 G. Bolhuis, H.G. Hemmes, J.G. Hemmes (GAG, toegangsnummer 11, inventarisnummer 4).

Brief 16 april 1847 van landgebruikers te Essen
Voor ruim acht dagen hadden wij ondergeteekenden ons land bijna boven water, maar door den storm van 't laatst van voorleden

© 2020 - E.M. van Koldam

week werden wij teleur gesteld, en zagen zoodoende onze bijna droge landerijen in een zee veranderen.
Met een verschuldigden eerbied wenden wij ons tot u, heer burgemeester, dat het u mogte goed vinden om voor ons te willen bewerkstelligen eene geregelde afstrooming met de spilsluizen om gedurende dien tijd meerdere gelegenheid te vinden van afstrooming betrekkelijk onze landerijen.
G. Bolhuis, J.B. Bosman, J. Hemmes, J. Oosterveld, P, van Norg, C. Bolhuis, H.H. Hemmes, J.K. van Hemmen en J. van hemmen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 80)

Brief 10 november 1846 aan L. Rummerink, W. Homan, E. Wilphorst, J. Bos en G. Bolhuis.
Verzonden de formulieren tot de organisatie van de nachtwachts ieder in zijn gehucht.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 113).

Brief 19 april 1847 van de hoofdingenieur van de Waterstaat in de provincie Groningen
Bij uw missive van den 17 dezer heb ik ontvangen een schrijven van eenige ingezetenen van Essen, houdende verzoek, dat door eene geregelde afstrooming met de spilsluizen aan hunne landen gelegenheid moge worden gegeven om zich van het binnengelaten vloeiwater weder te ontlasten.
En ik heb de eer die missive bij deze aan u te retourneren met de verzekering, dat met de spilsluizen alhier zoveel mogelijk steeds geregeld wordt afgestroomd.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 80)

Brief 6 april 1847 van de gouverneur aan de burgemeesters en assessoren in de provincie
Ten vervolge op mijn missive van den 12 dezer geef ik u thans berigt, dat de Heer Minister van Binnenlandsche Zaken, teneinde zich bepaaldelijk te kunnen verzekeren, of en in hoeverre de onderscheidene aanvragen van ouders of voogden van zeven kinderen, om de toepassing der wet van 29 nivose XIIIe jaar, voor één derzelven te erlangen, werkelijk in de termen dier wet vallen, die aanvragen met uitzondering van degenen, welke voorshands gebleken zijn voor eene afzonderljke behandeling vatbaar te zijn, voor zoo veel de belanghebbenden in deze provincie woonachtig zijn, aan mij heeft doen toekomen, vergezeld van eenen modelstaat, naar welke zijne excellentie verlangt, dat de te geven renseignementen zullen worden opgemaakt.
Van dezen modelstaat heb ik het vereischte getal afdrukken doen vervaardigen, en zende u daarvan een tweetal hiernevens, de eene voorzien van eenige door de Heer Minister gegevene bemerkingen en de andere in blanco.
Tevens zende ik u hiernevens de mij door den Heer Minister toegezondene aanvragen voor zoo verre de belanghebbenden in uwe gemeente woonachtig zijn en zulks ten getale van twee [voor iedere gemeente is het exacte aantal ingevuld] en ik verzoek u om met betrekking tot de hiernevens gaande aanvrage, dien staat in blanco, met de meeste nauwgezetheid te doen invullen en denzelven daarna, behoorlijk door u ondertekend aan mij terug te zenden.
Bij den staat welken ik aldus ingevuld van u zal tegemoet zien, zal ik de nevensgaande aanvragen in de bijlagen, voor zooverre die daarbij aanwezig zijn, van u terug verwachten, vergezeld van de aan den voet van den modelstaat vermelde verklaring, tot staving van hetgeen in de zesde kolom zal zijn ingevuld.
Indien onder de bijlagen der aanvragen reeds voorhanden zijn de stukken of een gedeelte der stukken van welke aan den voet des modelstaats melding is gemaakt, alsdan zal in de kolom van aanmerkingen daarnaar kunnen worden verwezen.
Voor zoo veel die stukken mogten strekken tot staving van het ingevulde in de zesde kolom, zal echter vooraf nauwkeurig moeten worden nagegaan of dezelve volledig beantwoorden aan hetgeen daaromtrent aan den voet van den staat is opgemerkt.
Zoo dit het geval niet is, zullen dezelve door nieuwe, volledig daarmee overeenstemmende verklaringen, vervangen moeten worden.
Eindelijk moet ik u nog te kennen geven, dat ik door den Heer Minister van Binnenlandsche Zaken uitdrukkelijk ben uitgenoodigd geworden om u met den meesten aandrang aan te bevelen, om bij het opmaken en invullen van nevensgaanden staat op uwe verantwoordelijkheid, met de meeste zorg en nauwkeurigheid en volledigheid te werk te doen gaan, en daarbij bepaaldelijk acht te geven op hetgeen aan den voet des modelstaats is opgemerkt.
Ingevulde staat:
Volgnummer 1
Tweede kolom: Geert Bolhuis, landbouwer, geboren te Essen, wonende te Essen
Derde kolom: Het verzoek is bij insinuatie gedaan aan de gouverneur op 11 maart 1847
Vierde kolom: Het laatste kind is geboren op 12 december 1846. Dat kind was tijdens deszelfs geboorte het zevende in leven zijnde kind van de vader. De vader is twee keer gehuwd, uit zijn eerste huwelijk heeft hij drie kinderen en uit zijn tweede huwelijk vier kinderen.
Vijfde kolom: De toepassing der wet van den 29 nivose, 13e jaar, wordt gevraagd voor Geert Hemmes Bolhuis, geboren 18 maart 1845.
Zesde kolom: Op den datum der aanvraag waren er werkelijk niet meer en niet minder dan zeven kinderen van de vader in leven.
Zevende kolom: Alle kinderen zijn in een wettig huwelijk verwekt.
Achtste kolom: De huwelijken waaruit de kinderen zijn geboren zijn voltrokken in de gemeente Haren op 19 mei 1831 en 9 mei 1842.
Volgnummer 2
Tweede kolom: Willem Alberts Smid, ijzersmid, geboren te Eelde, wonende te Essen
Derde kolom: Het verzoek is bij insinuatie gedaan aan de gouverneur op 16 maart 1847
Vierde kolom: Het laatste kind is geboren op 13 januari 1847. Dat kind was tijdens deszelfs geboorte het zevende in leven zijnde kind van de vader.
Vijfde kolom: De toepassing der wet van den 29 nivose, 13e jaar, wordt gevraagd voor Hindrik Smid, geboren 30 september 1845.
Zesde kolom: Op den datum der aanvraag waren er werkelijk niet meer en niet minder dan zeven kinderen van de vader in leven.
Zevende kolom: Alle kinderen zijn in een wettig huwelijk verwekt.
Achtste kolom: Het huwelijk waaruit de kinderen zijn geboren is voltrokken in de gemeente Eelde op 13 juni 1827.
Aantekening
De burgemeester der gemeente Haren verklaart bij deze, dat hij zich door persoonlijke inzage in den registers van den burgerlijken stand zijner gemeente en van de door den belanghebbenden aan hem overgelegde extracten uit de registers van een andere gemeente heeft overtuigd van de juistheid van hetgeen in de kolommen 2, 4, 5, 7 en 8 is vermeld.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 80)

Is vanaf maart 1849 tot mei 1883 raadslid en wethouder (tot 1851 assessor) van de gemeente Haren als opvolger van Roelf Koops.

Akte 17 januari 1854
Geert Bolhuis, landbouwer te Haren, leent f.900,- aan Freerk Mulder, bakker te Vries, en zijn vrouw Jantje Bussemaker.
(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 351, Akte 31)

Brief 20 december 1854 aan G. Bolhuis te Essen en aan Willem Alberts Smit
Bij missive van den Commissaris des Konings in de provincie Groningen dd 12 december 1854, nr 28, in voldoening aan het

verzoek van de Zijne Excellentie den Minister van Binnenlandsche Zaken namens den Koning van den 8 dezer, nr 168 (7e afdeling) ben ik uitgenoodigd om aan de persoonen, vermeld op de deswege door Zijne Excellentie toegezonden lijst, die zich tot de Regering hebben gewend, om toepassing te verlangen op één hunner aangewezen kinderen van de bepalingen der wet van 29 nivose, 13e jaar, schriftelijk te kennen te geven:
“dat hunne aanvragen gegrond bevonden zijn en dat mitsdien daaraan van regeringswege het vereischte gevolg zal worden gegeven door het verstrekken aan de belanghebbenden eener uitkeering ten beloope eener som van twee honderd vijftig gulden (f.250,-), 's jaars, gedurende vier jaren, te rekenen van het tijdstip op welke de aanspraak op het genot der toepassing van de bepalingen der wet zal in gaan of tot het vroeger overlijden van het aangewezen kind en zulks in de plaats der opvoeding bij die wet bedoeld”.
Voorts heb ik naar aanleiding van het daaromtrent door Zijne Excellentie uitgedrukt verlangen, de eer te kennen te geven:
1. dat het hen vrij staat, om wanneer een jaar zal zijn verstreken na den dag op welken de aangewezen kinderen den vollen leeftijd van tien jaren zullen hebben bereikt, bij mij eene attestatie de vita te doen opmaken, ten bewijze, dat de aangewezen zoon werkelijk tijdens het verstrijken van dat jaar nog in leven was, en dat deze inzending later drie malen, telkens een jaar na de vorige maal zal kunnen herhaald worden. Ten aanzien van de aangewezen kinderen, die inmiddels mogten zijn of komen te overlijden kan het bewijs daarvan worden ingezonden.
2. dat zoo lang die attestatie de vita of dat bewijs van overlijden niet bij Zijne Excellentie zal zijn ontvangen, niet kan worden over gegaan tot het doen uitbetalen der voorschreven uitkering.
[de uitkeringen zijn aangevraagd voor Geert Hemmes Bolhuis, geboren 18 maart 1845 en overleden 19 april 1912 en Hindrik Smit, geboren 30 september 1845 en overleden 27 april 1922]
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 121)

Groninger Courant, 3 februari 1856
Donderdag den 7den februarij 1856, des voormidags te 10 uur, zullen bij de boerenplaats en ten verzoeke van Geert Bolhuis, aan den Straatweg te Essen, onder Haren, publiek worden verkocht: ongeveer 25 stuks gekapte populieren, een aanzienlijke partij ligt en zwaar elzenkaphout en eene partij erwterijs. Mr. J.W. Quintis, notaris.

Brief 19 maart 1856 aan de Commissaris des Konings
In voldoening aan uw missive van 12 december 1854 nr 28, betrekkelijk de toepassing van de bepalingen der wet van 29 nivose, XIII jaar, ten behoeven van Geert Bolhuis, alhier, heb ik de eer bij dezen de attestatie de vita te zenden, teneinde aan Zijne Excellentie den Minister van Binnenlandsche Zaken te worden opgezonden.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 123)

Notulen raadsvergadering 22 september 1860
Geert Bolhuis wordt met 5 van de 6 uitgebrachte stemmen herbenoemd tot wethouder. R. Hornhuis krijgt 1 stem.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 13).

Notulen gemeenteraad, 17 mei 1883
Bolhuis heeft ontslag gevraagd als wethouder wegens ziekte.
“Deze niet geheel onverwachte kennisgeving noopt den voorzitter eenige woorden van hulde aan den afgetreden wethouder te wijden; die gedurende eene lange reeks van jaren werkzaam is geweest voor het welzijn en het belang der gemeente en door plaatskennis, langdurige ondervinding in de behandeling der algemene belangen, bijzonder in de gelegenheid was met vrucht zich verdienstelijk te maken”.

Geert trouwt op donderdag 19 mei 1831 (huwelijksgetuigen waren Jan Berends Hendriks Bosman (zie 45), Jan Jans van Hemmen en Hindrik Hindriks (zie 107)) op 22-jarige leeftijd (1) met de 22-jarige **Jantien Assies**, dochter van **Willem Assies** en **Hendrikje Hoiting**. Jantien, wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 11) en te Haren (Wijk F Essen 14), is geboren op donderdag 25 augustus 1808 te Rolde, is overleden op maandag 18 mei 1840 te Essen, is als overleden aangegeven op woensdag 20 mei 1840 te Haren (aangever overlijden was Popko Oostingh; getuige aangifte overlijden was Jan Jans van Hemmen). Jantien werd 31 jaar, 8 maanden en 23 dagen.
Geert trouwt op maandag 9 mei 1842 te Haren (huwelijksgetuigen waren Hindrik Berends Bosman, Jan Berends Hendriks Bosman (zie 45), Hemmo Geerts Hemmes en Jan Hemmes) op 33-jarige leeftijd (2) met de 24-jarige **Grietien Hemmes**, dochter van **Geert Hemmes (102)** en **Geesje Jans Wilphorst**. Grietien, wonende te Haren (Wijk F Essen 2), aldaar (Wijk F Essen 14), aldaar (Wijk F Essen 13) en aldaar (Wijk F Essen 16), is geboren op zaterdag 11 oktober 1817 te Noorderhoogebrug, is overleden op donderdag 8 januari 1891 te Haren. Grietien werd 73 jaar, 2 maanden en 28 dagen.

Nieuwsblad van het Noorden, 25 december 1891
Op zaterdag 16 januari 1892, des avonds om 6 uur, ten huize van den heer R. Abels, te Haren, zal ten verzoeke van den erven mejuffrouw de wed. den heer G. Bolhuis, publiek worden verkocht:
a. Een behuizing met erf, benevens bouw- en weiland, alles staande en gelegen te Essen, gemeente Haren, samen groot 4 ha, 56 a., 80 ca.
b. Een perceel uitmuntend bouwland, zeer gunstig gelegen midden in het dorp Haren aan den Rijksstraatweg en zeer geschikt voor bouwterrein, groot 1 ha, 53 ca.
c. twee zitplaatsen of ¼ gedeelte in 2 banken op het koor in de Nederl. Herv. Kerk te Haren
d. vier graven op de oude begraafplaats te Haren, nos. 5, 6, 7 en 8, 2e afd. 8e rij.
S. Lohman, notaris

Nieuwsblad van het Noorden, 20 januari 1892
(In deze publicatie wordt verslag gedaan van de verkoping op basis van de advertentie dd 25 december 1891).
Haren, 18 jan. Ten overstaan van den heer S. Lohman, notaris te Haren, had op zaterdag 16 januari, des avonds te zes uur, ten huize van R. Abels te Haren en ten verzoeke van de erven van mejuffrouw de wed. den heer G. Bolhuis, de publieke verkoping plaats van:
a. Eene behuizing met erf, benevens bouw- en weiland, alles staande en gelegen te Essen, groot 4 ha, 56 a., 80 ca. Kooper: den heer W. Bolhuis te Onnen voor f. 6.750,-.
b. Een perceel bouwland gelegen midden in het dorp Haren, groot 1 ha. 53 ca. Kooper: den heer R. Abels voor f. 4.700,-.
c. Zitplaatsen in het koor in de Ned. Herv. Kerk te Haren. Koopers: H. Bolhuis, Haren voor f. 180,-, J. Wolters voor f. 200,- en Pauwels voor f. 215,-.
d. Graven op de oude begraafplaats te Haren. Kooper de heer G.H. Bolhuis te Euvelgunne voor f. 30,- en f. 32,-.

41 **Laurens Bolt** (GH1812-173), zoon van **Cornelis Laurens Bolt** en **Annigjen Reinders Homan**, stelmaker, is geboren te Helpman, is gedoopt op vrijdag 17 september 1751 te Groningen, is overleden op woensdag 11 februari 1818 te Helpman. Laurens werd 66 jaar, 4 maanden en 25 dagen.

42 **Reinder Cornelis Bolt** (GH1812-174; L-00067), zoon van **Cornelis Laurens Bolt** en **Annigjen Reinders Homan**, stelmaker en wagenmaker, wonende te Helpman (Wijk A Helpman 12), is geboren op zondag 2 december 1753 te Groningen, is overleden op zondag 20 mei 1832 te Helpman. Reinder werd 78 jaar, 5 maanden en 18 dagen.

Woonde in 1830 in bij Jan Lucas Elema. Deze was stelmaker/wagenmaker. Net als de vader en broer Laurens van Reinder Bolt. Mogelijk had Jan Lucas Elema het bedrijf van de fam. Bolt overgenomen.

Brief 20 maart 1824 van de gouverneur
Ik zende u hiernevens de navolgende ordonnantiën, om te strekken tot voldoening der schadeloosstelling voor ingenomen gronden ten dienste van den zijtak des wegs den 1e klasse nr 1 tusschen Groningen en De Punt, als:
J. Swartwolt te Haren: f.130,50
H.E. Meijer te Haren: f.241,50
Wed. Rummerink te Haren: f.503,70
Pastorij van Haren: f.237,75
H. Hendriks te Haren: 130,05
P. (J.) P Veldman: f.34,50
R. van Loo (Roelf Pauwels) te Haren: f.30,60
R. Bolt te Helpman: f.210,-
Als zijnde door het intermediair van u aan mij ter hand gesteld de noodige certificaten, dat de ingenoomen percelen met geene hypothecaire inschrijvingen zijn bezwaard, of dat de hypotheekhouders genoegen nemen, dat de betaling der schadeloosstelling geschiede aan de personen ten wier name de bovengemelde ordonnantiën geslagen zijn.
Ik heb nu nog onder mij berustende ordonnantiën voor R. Koops te Haren, groot f.105,90 en J. Berends en comp. groot f.64,00, waarvan ik de noodige certificaten van u nog wachtende ben, om dezelve daarna aan de belanghebbenden te kunnen doen afgeven.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 57)

Proces verbaal 10 mei 1825
Op heden 10 mei 1825 des avonds te zes uren is voor mij, schout der gemeente Haren, verschenen Hindrikje Hans, oud 27 jaren, dienstmeid, wonende te Helpman, binnen deze gemeente, ten huize van zekere vrouw genaamd Hillechien.
Welke mij te kennen heeft gegeven, dat zij tevoren in huur hadde gediend bij Reindert Bolt en vrouw te Helpen, van welke zij sedert 14 dagen uit de dienst was gegaan, bij welke ook als knegt diende een persoon genaamd Egbert Pauwels. Dat zij gisteren avond van de vrouw van Hinderikus Hofman, Antje genaamd, welke bij hare vorige meester en deszelfs vrouw werkte, tijding hadde bekomen om hare schoenen, welke zij in hare vorige dienst hadde laten staan, weg te halen, doch dat zij voor het glas moeste komen en vragen of zij de schoenen mogte hebben.
Dat zij, comparante, daarop hadde gedacht, ik hebbe mijnen vorigen meester en vrouw niets ontvreemd, ik zal in huis gaan en vragen om mijn schoenen.
Dat zij daarop naar de woning van haren vorigen meester Reinder Bolt was gegaan en naar hare schoenen hadde gevraagd. Dat de vrouw van Bolt toen tegen den voorgemelden Egbert Pauwels, hunnen dienstknecht, hadde gevraagd, waar de schoenen van comparante waren, waarop hij had geantwoord, dat hij ze niet wist.
Dat Egbert Pauwels daarna tegen comparante hadde gezegd met eenen vloek, wilt gij maar eens gaauw de deur uit gaan, hetgeen zij comparante toen aanstonds niet had gedaan, maar hadde gezegd, ik mag toch wel vragen naar het goed hetwelk het mijne is. Dat de gemelde dienstknegt comparante toen uit de deur had willen stooten en haar toen enige slagen en stooten hadde toegebragt en comparante daarna op de straat hadde geworpen.
Van welk zij als ooggetuigen opgeeft Lukas Lammers en deszelfs vrouw, naburen van Reinder Bolt, alsook Jan Geerts, welk van het bovenstaande ook iets hadde gehoord en gezien.
Verder verklaarde comparante, dat zij te voren, toen zij bij Reinder Bolt in dienst was geweest reeds meerdere malen door den gemelden persoon Egbert Pauwels was mishandeld.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 58)

Proces verbaal 12 mei 1825 [dit is een concept]
Op heden 12 mei 1825 des voordemiddags te elf uren is voor mij, schout der gemeente Haren, verschenen, als daartoe gedagvaardigd, Egbert Pauwels, oud dertig jaren, dienstknecht, wonende bij Reinder Bolt te Helpen, binnen deze gemeente, in het huis getekend A -- , hebbende aan zijne verpligting tenaanzien der wet op de nationale militie voldaan, dewelke op de aan hem gestelde vragen, het navolgende heeft verklaard.
Gevraagd
Of hij de dienstmeid Hindrikje Hans ook kende en of zij met hem, comparant, in een huis bij Reinder Bolt had gediend. Geantwoord: Ja.
Hebt gij op de einde der diensttijd van de meid tusschen beiden ook een woordenwisseling gehad?
Geantwoord: Ja, dat de meid hem, comparant, had voorgehouden, dat hij met zijn broodvrouw eenige onkuischheid had bedreven.
Is de meid Hindrikje Hans, toen zij alrede uit haren dienstbetrekking was gegaan, op donderdag jl aan de woning van uwen meester geweest om hare schoenen af te halen?
Geantwoord: Ja, dat zij des avonds was gekomen om de schoenen af te halen, doch dat hij, comparant, niet met het licht naar de schoenen had willen zoeken, waarom hij dan hadde gezegd, dat hij de schoenen niet wist, en daarop had gezegd, wilt gij maar eens spoedig de deur uit, dat hij toen naar de meid Hindrikje Hans wel is gegaan om te zeggen, dat zij weg moest gaan en bij daglicht moest komen om haar schoenen te halen. Dat hij zich toen hadde vertoond even alsof hij de dienstmeid had willen slagen, doch in het minste het oogmerk niet hadde gehad, dat zij zich daarop aan de deur hadde vastgehouden en zij bij het ontnemen der deur op de straat was gevallen zonder dat hij, comparant, die dienstmeid hadde geslagen of stooten had toegebragt.
Verder verklaarde comparant, dat hij als oorzaak der mishandelingen, welke de meid volgens zijn verklaring hadde ondergaan, deze waren, dat zij hem, comparant, hadde voorgehouden onkuischheid met zijn broodvrouw te hebben bedreven, van welke woorden hij als getuigen opgeeft Jan Geerts en Jan Roelfs, arbeiders te Helpen, die daarbij tegenwoordig waren geweest.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 58)

Akte 11 december 1827
Reinder Cornelis Bolt, landbouwer te Helpman, geeft volmacht aan Egbert Jans Wilphorst, landbouwer te Helpman, en Derk van den Berg, kastelein te Helpman, om des comparants belangen en zaken waar te nemen, voor te staan en te bevorderen. Volgt nog een omschrijving van de aan Wilphorst en Van den Berg toegekende bevoegdheden.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 103, Akte 364)

Reinder trouwt op donderdag 24 februari 1820 te Haren op 66-jarige leeftijd met de 19-jarige **Aaltjen Kramer**, dochter van **Jan Kramer** en **Albertje Kramer**. Aaltjen is geboren op zondag 22 juni 1800 te Groningen, is overleden op zondag 18 november 1827 te Helpman. Aaltjen werd 27 jaar, 4 maanden en 27 dagen.

Van Reinder en Aaltjen is een kind bekend:

© 2020 - E.M. van Koldam

1 **Cornelis Jan Bolt** (L-01101), kunstschilder, is geboren op zondag 25 mei 1823 te Haren, is overleden op zondag 2 februari 1879 te Utrecht. Cornelis werd 55 jaar, 8 maanden en 8 dagen.

Uitspraak 10 september 1838 rechtbank van eerste aanleg te Groningen
Beklaagde is Cornelis Jan Bolt, 15 jaar, geboren te Helpman, woonachtig te Groningen in de Folkingestraat bij Margien Kramer. Ter zake van overtreding van artikel 152 van het Reglement van Politie van de stad Groningen, doordien hij op 24 augustus 's avonds om 11 uur in de Folkingestraat een zwerver (= vuurwerk) heeft afgestoken en verstaande, dat hij daarbij heeft gehandeld met oordeel des onderscheids. Schuldig. Boete f.1,50, waarvan de helft voor de armen en de andere helft voor de stedelijke kas. Voorts veroordeling is kosten procedure f.1,575.
(Groninger Archieven, toegang 144, inventaris nr 56, zaak 2560)

Groninger Courant, 31 december 1852
Ten overstaan van Mr. W. Laman Trip, notaris te Groningen, zal, op maandag den 10den januari 1853, des avonds te 6 uur, ten na te melden huize, publiek te koop worden aangeboden, met de landerijen omschreven in de Groninger- en Provinciale Couranten van den 14den en 21sten dezer, alles in eigendom toebehoorende aan den heer C.J. Bolt:
Het sedert jaren gevestigd Wijn en Koffijhuis, met annexen tuin, staande en gelegen westzijde aan den Straatweg te Helpman, wordende door den kastelein F. Giezen in huur bewoond, welke dit perceel in huur heeft tot ultimo April 1856. - Hierover kan 2/3 van den koopschat naar 4% blijven uitstaan en zijnde inmiddels uit de hand te koop. Te bezien op bewijzen van toegang, ten kantore van den notaris te bekomen.

Cornelis trouwt op woensdag 6 juni 1849 te Groningen op 26-jarige leeftijd met de 23-jarige **Geertruida Janssonius**. Geertruida is geboren op zaterdag 22 oktober 1825 te Groningen.

43 **Jan Bos** (GH1812-287; MIL-210; RAAD; L-01714), zoon van **Jan Bos** en **Berentien Egberts**, landbouwer, wonende te Noordlaren (Wijk C Glimmen 23) en aldaar (Wijk C Glimmen 12), is geboren te Glimmen, is gedoopt op zondag 19 juli 1789 te Noordlaren, is overleden op maandag 8 maart 1869 te Glimmen. Jan werd 79 jaar, 7 maanden en 17 dagen.

Verslag onderzoek naar ongeregeldheden in de herberg De Posthoorn op 15 maart 1810.
Gerechtelijk onderzoek door de advocaat-fiscaal in de lentemaand 1810 naar de ongeregeldheden in de herberg De Posthoorn van Nicolaus Nieuwland te Haren. Dit op aanklacht van Nieuwland zelf. Advocaat-fiscaal L.H. Trip hoort een groot aantal mogelijke getuigen (de namen zijn door mij vermeld, zoals ze later in de burgerlijke stand zijn gebruikt).
** Verklaring van Borgert Jans Vrieling, oud 31 jaren, woonachtig te Haren, dewelke verklaarde, dat hij op den dag dat er boeldag was geweest bij Jantje Paping te Haren op donderdag 14 dagen geleden, des avonds in de Jagtweide had gezeten. Dat aldaar omstreeks 10 uur de vouw van Nieuwland had geroepen, dat men haar man aanpakte. Dat hij toen naar de kamer tegenover de Jagtweide was gegaan en gezien had, dat een klein dik persoon, hem onbekend, de kastelein Nieuwland in de das gevat had en met hem schermutselde, maar kort er na weder losliet, zonder dat Vrieling verder enige ruzie had maar vertrokken was.
** Verklaring van Tako Hindriks Takens, oud 16 jaar, woonachtig te Haren. Dewelke verklaarde, dat hij 's avonds na de boeldag van Jantje Paping niet ten huize van N. Nieuwland was geweest, maar dat hij die avond reeds om zeven uur naar bed was gegaan.
** Verklaring van Willem Hindriks Takens, oud even over de 20 jaren, woonachtig te Haren, dewelke verklaarde, dat hij gisteren 14 dagen geleden des avonds met meer anderen was geweest in de herberg van H. Nieuwland te Haren tot omstreeks half tien. Dat hij in de Jagtweide en ook in de kamer er tegenover was geweest, waar het vol was. Dat hij geen ruzie had gehoord en ook niet gezien had, dat het licht uit was. Dat hij weggegaan zijnde kort er na terug gekomen was en toen wel gezien had, dat er een partij volk voor het huis van Nieuwland stond en dat de schulte van Haren er bij was. Maar verder kan hij er niets over zeggen.
** Verklaring van Hinderk Hinderks van der Es, oud 16 jaar, woonachtig onder Haren. Dewelke verklaarde, dat hij op de donderdag dat er boeldag was bij Jantje Paping des avonds tot omstreeks half negen was geweest ten huize van Nieuwland te Haren, dat zolang hij er was, hij geen ruzie gezien had.
** Verklaring Reint Jans Koers , oud 21 jaar, woonachtig te Glimmen, dewelke verklaarde, dat hij op donderdagavond den 15e dezer was geweest in de herberg van N. Nieuwland te Haren, in het kamertje tegenover de Jagtweide. Dat hij enige ogenblikken buiten huis was geweest en terug komende wel gezien had, dat er eenigen van Haren, waaronder Borgert Vrieling in dat kamertje waren en dat Roelf Alberts zijn hoed in de hand had, die in stukken was gesneden of gescheurd, zoals ook die van Roelf Pieters en zijn zoon. Dat Nieuwland toen de schulte had gehaald en die van Haren weg waren gegaan.
** Verklaring van Hindrik Alberts Kooi, 27 jaar oud, woonachtig te Glimmen. Die verklaarde, dat hij op donderdag 15 dezer met enige anderen van Glimmen des 's avonds was geweest in de herberg van H. Nieuwland te Haren, in een kamertje tegenover de Jagtweide. Dat later op de avond Borgert Vrieling met enige andere personen in dat kamertje waren gekomen. Dat Borgert gezegd had, zijn broer Roelf Alberts Kooi te willen slagen en zijn rokje had willen uittrekken. Dat daarop het licht was uitgedaan en hij zijn hoed, die met meer anderen op een tafel lag had opgezet, maar naderhand wel had gezien, dat de hoed van zijn broer was opgesneden. Dat toen de schulte was verschenen en de Hareners weg waren gelopen.
** Verklaring van Tonnis Jans Houwing, ongeveer 30 jaar oud, wonende te Glimmen. Die verklaarde, dat hij op die donderdag met enige anderen uit Glimmen geweest was bij Nieuwland tegenover de Jagtweide. Da hij na enige tijd weggeweest te zijn terug kwam en toen hoorde, dat enige personen uit het huis liepen, omdat men de schulte haalde. Dat hij toen niet meer naar binnen is gegaan. Dus niet kan zeggen wat er is voorgevallen.
** Verklaring Hindrik Hindriks, oud 16 of 17 jaar, woonachtig te Haren. Die verklaarde op die donderdagavond in het huis van Nieuwland te zijn geweest, maar dat hij voor acht uur van daar was gegaan en dat zo lang hij er geweest was er niet de minste ruzie plaats had.
** Verklaring van Willem Willems Eising, ongeveer 22 jaar, woonachtig te Onnen. Hij heeft op die donderdagavond gehoord, dat er bij de herberg van Nieuwland vrij veel rumoer van zingen en springen was. Dat hij de Jagtweide binnengaande daar een menigte volk had aangetroffen, dat vrolijk was. Dat hij nergens anders dan in de Jagtweide geweest was. Dat hij wel gezien had dat in de kamer tegenover de Jagtweide vel volk was, maar dat hij daar niet was geweest. Dat hij ook maar kort in de Jagtweide is geweest en toen weer is vertrokken.
** Verklaring van Roelf Alberts Kooi, oud ongeveer 30 jaar, woonachtig te Glimmen. Die verklaarde, dat hij op de donderdagavond na de boeldag bij Jantje Paping samen met enige andere personen uit Glimmen was geweest in de herberg van Nieuwland. Dat hij geen ruzie vernomen had, totdat later op de avond eene Borgert Jans Vrieling, woonachtig onder Haren bij hem was gekomen en op comparants vraag wat hij wilde, had gezegd dat hij hem wilde slaan en daarop zijn rokje had uitgetrokken. Dat er op dat moment een menigte andere personen in de kamer was gekomen en het licht uitgedaan was, zodat comparant niet gezien heet wat er geschied was. Dat Nieuwland ook nog in de kamer was geweest en gezegd had de schulte te willen halen. Dat toen de meeste personen uit de kamer naar buiten waren gelopen. Dat comparant toen het licht weer aanging ontdekte, dat zijn nog nieuwe hoed en ook die van Roelf Pieters en zijn zoon in stukken was gesneden of gescheurd. Dat die hoed op tafel had gelegen en dat comparant niet weet hoe hij in stukken was gekomen.
** Verklaring Jan Jans Bos, oud 21 jaar, woonachtig te Glimmen. Ook hij verklaart bij Nieuwland te zijn geweest. Dat ze daar vrolijk en wel hadden gezeten. Dat hun hoeden op tafel lagen. Dat er toen verscheidene personen, meest Hareners in de kamer waren gekomen. Dat hij had gezien, dat er een hoed van de tafel viel, die door Borgert Vrieling, woonachtig te Haren, onder de tafel werd geschopt, waarop hij de zijne had opgezet. Dat Borgert Vrieling bij Roelf Alberts komende door deze was gevraagd wat hij wilde,

waarop Borgert geantwoord had hem te willen slagen en zijn rokje had aangegrepen alsof hij dat wilde uittrekken, maar op het zegge van Roelf Alberts “laat dat rokje maar zitten, ik wil niet slagen”, zulks niet had gedaan. Dat toen het licht was uitgedaan en kort daarna de schulte was gehaald, waarop die van Haren meest uit de kamer waren geslopen. Dat hij toen wel gezien had, dat er drie hoeden van Roelf Alberts en Roelf Pieters en zijn zoon waren gesneden of gescheurd.
** Verklaring van Roelf Pieters, 40 jaar, woonachtig te Glimmen. Die verklaarde ook bij Nieuwland te zijn geweest. Dat zijn hoed met andere hoeden op een tafel had gelegen. Dat Borgert Vrieling was gekomen met enige anderen en dat Borgert had willen slagen met Roelf Alberts en zijn rokje reeds half uit had gehad maar nog weder gesust was. Dat daarop het licht uitgedaan was. Dat toen het licht weer aan ging zijn hoed in stukken was gesneden, net als die van Roelf Alberts en zijn zoon. Dat Nieuwland toen de schulte had gehaald en de personen uit Haren uit huis waren geslopen.
** Verklaring van Roelf Roelfs Pieters, zoon van Roelf Pieters, 17 jaar, woonachtig te Glimmen. Hij verklaarde niet veel te hebben gezien, maar ook zijn hoed was aan stukken gescheurd.
** Verklaring van Nicolaus Nieuwland, 37 jaar, wonende te Haren in de herberg De Posthoorn. Dewelke verklaarde, dat na de boeldag van Jantje Paping een menigte volk in zijn herberg was, die aldaar vrolijk en wel hadden gezeten. Dat er in de kamer tegenover de Jagtweide enige personen uit Glimmen hadden gezeten. Dat in die kamer een aantal keren de kaars was uitgedaan, maar door hem en de zijnen steeds weer was ontstoken. Dat hij wel had gezien, dat er op een tafel enige hoeden lagen. Dat van de personen, die in de Jagtweide waren, enigen al heen en weer in en uit de kamer er tegenover waren gegaan. Dat aldaar omstreeks 10 uren of kort er na ruzie ontstaan was en hij er heen gaande om dit voor te komen, had gezien dat zij malkanderen vast hadden. Dat hij een van hen, zijnde een kort dik persoon, aan hem onbekend, van de anderen had afgescheurd, die hem daarop bij de das greep, maar door hem was vast gehouden. Dat de personen uit Glimmen hem drie hoeden hadden laten zien, die in stukken waren gesneden. Dat hij, de vrede niet kunnende herstellen, iemand had gezonden om de schulte te halen en die niet schielijk koomende, zelve ook nog was gaan roepen. Dat hij niet kan zeggen wie de hoeden heeft stuk gesneden, zijnde dit waarschijnlijk geschiedt toen de kaars uit was. Hij weet ook niet wie de voornaamste daders waren, omdat het zo vol was, dat hij zich nauwelijks had kunnen bewegen.
** Verklaring van Johan Rummerink, oud 86 jaar, schulte van Haren. Dewelke verklaarde, dat er op de avond dat de boeldag bij Jantje Paping was gehouden om 10 uur aan zijn venster werd geklopt door iemand gezonden door N. Nieuwland met het verzoek om aanstonds in zijn huis te komen. Dat Nieuwland ook later zelf nog kwam vragen of hij kwam. Dat hij er heen was gegaan en wel 100 personen aantrof, die deels ruzie met elkaar hadden. Dat hij toen met zijn rooroeden stevig heeft huisgehouden en de personen uit elkaar heeft geslagen richting Glimmen, Essen, Dilgt en Onnen.
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 2008).

Brief 8 mei 1824 van Jan Bos te Glimmen
Geeft te kennen, Jan Bos, wonende te Glimmen en eigenaar van twee vierendeel waardeel in de Glimmer marke, dat er van de boerelaan, die van de Heereweg na de heer Jullens Borg loopt ook een boeresteeg na mijne woning loopt, door welke steeg ik de drift met mijn vee na de meent hebbe en des verkiesende ook mijn overvaart, dat in gemelde steeg bij den ingang aan de zijde van de laan sedert eenige jaren tot mijn ongerijf door de heer Jullens in het midden een paal is gesteld, dewelke ik er eenige malen heb uit gegraven om zodoende de weg voor mij bruikbaar te houden, dog dat dezelve telkens op order van de heer Jullens wederom is gezet, ben ik eindelijk genoodzaakt de paal tot op de grond af te houwen, waarna vervolgens de heer Jullens de beide zijden van de boeresteeg zijn opgegraven, latende alleen een padje in het midden, waarover een mensch of een paard of beest kan passeren. Ik verzoek u dus vriendelijk als schout der gemeente om mij en alle verdere marktgenoten te willen behulpzaam zijn ter verkrijging van mijn en ons aller regt.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 57)

Brief 14 mei 1824 van de heer Jullens
Op de ingekomen klagte bij u getekend qq Jan Bos van 8 mei 1824, welke u mij heeft toegezonden om u te doen dienen van berigt, vinde ik mij verpligt ter voldoening aan het verzoek door u daarbij gedaan te berigten, gelijk ik doe bij dezen, dat de ondergetekende sig niet gehouden agt om sig over het voorgedragene te dien klagte betrekkelijk het geposeerde door den klager omtrent die steeg op zulk een wijze in te laten en dat hij aan den klager overlaat om zijn vermeend regt op genoemde steeg te vervolgen daar en waar hij zulks zal vermeenen te behoren.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 57)

Brief van 15 mei 1824 aan de landbouwer Jan Bos te Glimmen
Wegens de door u aan mij gezonden klacht van 8 mei 1824 betrekkelijk de steeg lopende van uw woning in de laan van de heer Jullens heb ik mij daarover bij gemelden heer Jullens vervoegd en van deze bij brief van 14 dezer daarop bericht ontvangen, welk bericht ik u bij deze in afschrift doe toekomen ter informatie.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 101)

Notulen raadsvergadering, 5 mei 1832
De burgemeester deelt mee, dat raadslid Breeman door ongesteldheid niet in staat is de vergadering te compareren en dat raadslid Haack is overleden te Groningen. Als opvolgers voor Haack worden bij GS twee kandidaten voorgedragen: Duco Gerold Rengers Hora Siccama, wonende op de Punt te Glimmen en Jan Bos, landbouwer te Glimmen. In de vergadering van 23 juni 1832 wordt bekend, dat GS op basis van de voordracht hebben besloten tot de benoeming van Duco Gerold Rengers Hora Siccama
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 8)

Brief 8 januari 1833 aan de gouverneur
Bij missive van 5 januari jl. heeft de heer J. Timans mij te kennen gegeven, dat hij de provisionele benoeming van kapitein bij den landstorm niet kan aannemen, aangezien aan zijn missive van 10 december jl. niet was voldaan. Ik neem alzoo de vrijheid in de plaats van opgemelde heer Timans tot kapitein van de landstorm aan u voor te dragen Jan Bos, oud 43 jaar, landbouwer te Glimmen. Ik vermeen het er voor te kunnen houden, dat die persoon tot de voorgenoemde functie de vereischte bekwaamheid bezit en zich zijne benoeming zal laten welgevallen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 106)

Nederlandsche staatscourant, 27 maart 1833
Door zijne majesteit zijn benoemd en aangesteld tot officieren bij den landstorm der provincie Groningen, de navolgende personen te Haren: tot majoor: D.G. Rengers Hora Siccama; tot kapiteins L. Rummerink en Jan Bos; tot 1ste luitenants: Egb Wilphorst en J. Veldman; tot 2de luitenants: R. Koops Rzn, G. Bolhuis, T.H. Brands en L. Homan.

Wordt in november 1836 raadslid van de gemeente Haren als opvolger van Duco Rengers Hora Siccama en blijft dat tot september 1851. Bij raadsbesluit van 19 mei 1841 benoemd tot brandmeester voor Wijk C (Glimmen) van het dorp Noordlaren.

Brief 6 juli 1841 aan de schoolopziener van het 1e district
Op uw missive van den 7 juni jl. heb ik te berigten, dat bij besluit van het plaatselijk bestuur dezer gemeente dd 19 juni jl. zijn benoemd tot leden eener plaatselijke commissie van toezigt over de scholen bedoeld in artikel 9 van de Wet voor het lager schoolwezen, gearresteerd den 3 april 1806, de heeren H.K. Roessink [Roessingh], R. Koops, A.W. Hoeksema, W. Homan, J. Bos en C. Hornhuis, zijnde voorts bij dat besluit aan ieder der benoemden uitgereikt een exemplaar der circulaire van de commissie van

onderwijs in deze provincie nr 1. Hebbende voornoemde heeren verklaard hun benoeming aan te nemen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 110)

Brief 5 november 1842 van de officier van justitie
Ik heb de eer u te verzoeken om de te Glimmen woonachtige personen van Jan Bos en Roelf Mulder te willen ondervragen naar hetgeen hen bekend is aangaande de persoon waarover Jan Geerts Harms op den derden dezer door u is gehoord, en die op gisteren voor acht dagen met hen over het koopen van paarden zoude gesproken hebben, speciaal wensche ik te weten wat die persoon destijds aangaande zijne naam, zijne woonplaats en zijne omstandigheden heeft opgegeven.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 75)

Brief 10 november 1842 aan de officier van justitie
In antwoord op uw missive van den 5 dezer heb ik de eer bij deze aan u te doen toekomen de verklaringen van Jan Bos en Roelf Mulder.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 110)

Aantekening in brievenboek dd 4 maart 1843
Het verzoek van M. Bennema om te Glimmen een huis te bouwen in handen gesteld van het lid van den raad Jan Bos om berigt en of er ook bezwaren bestaan om het verzoek te accorderen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111)

Brief van 8 september 1843 van de brandmeester generaal L. van Oosten
Ter voldoening aan uw missive van den 19 mei 1841, heb ik de eer bij deze aan u eene voordragt te doen ter vervulling van de vacatures welke door de aftreding der brandmeesters in de onderscheidene wijken der gemeente reeds op den 1 mei dezes jaar zijn ontstaan, als
Haren, wijk A, den afgetredenen Roelf Koops Rzn
Haren, wijk B, den afgetredenen Otto Hoenderken
Onnen, wijk C, den afgetredenen Cornelius Hornhuis
Dilgt, wijk D, den afgetredenen Roelf Vos
Hoornschedijk, wijk E, den afgetredenen Reinder C. Hoenderken
Essen, wijk F, den afgetredenen Jan Berends Bosman
Noordlaren, wijk A, den afgetredenen Otto Cluiving
Noordlaren, wijk B, den afgetredenen Reinder Hoenderken
Glimmen, wijk C, den afgetredenen Jan Bos
Helpman, wijk A, den afgetredenen Egbert Wilphorst
Helpman, wijk B, den afgetredenen Hindrik Vorenkamp
Hoorn, wijk D, den afgetredenen Hindrik Bolhuis
Terwijl ik voor den heer A.W, Hoeksema te Helpman, Wijk C, die vroeger mij heeft te kennen gegeven, dat hij wel wenschte van deze functie te worden ontslagen voordraag: 1. Berend Mulder, zonder beroep, en 2. Arend de Boer, scheepstimmerman, beide woonachtig in de wijk C te Helpman.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

Brief 20 april 1846 aan W. Homan en J. Bos, leden van den raad
Aanstelling als gedelegeerden tot de ontvangst der aangiften tot het invoeren van rundvee.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 113).

Brief 10 november 1846 aan L. Rummerink, W. Homan, E. Wilphorst, J. Bos en G. Bolhuis.
Verzonden de formulieren tot de organisatie van de nachtwachts ieder in zijn gehucht.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 113).

Groninger Courant, 16 mei 1856
Op den 14den dezer, des namiddags, had op de Groninger Punt de aangekondigde harddraverij plaats. Zeven onbeleerde paarden namen aan den wedstrijd deel. De prijs werd behaald door het 4jarig zwart-bles ruinpaard van J. Bos te Glimmen bereden door diens zoon, terwijl de premie werd behaald door eene 4jarige bruine merrie van den heer J.J. Veltman, op de Punt, bereden door G. Buirma. - Door het bijzonder schoone weder was het aantal toeschouwers groot. Alles liep in de volmaaktste orde af, terwijl na afloop de meesten den avond in gepaste vrolijkheid doorbragten, zonder dat de rust voor een oogenblik werd verstoord. Eindelijk keerden allen meer of minder voldaan huiswaarts, met den wensch dat er telken jare daar ter plaatse eene harddraverij moge worden gehouden.

Akte verleden 1870 voor notaris R.A. Quintus
Bij deze akte verkoopt Kornelis Rutgers een stuk weideland H 867 en water, zijnde de zogenaamde Schipsloot K 1731 aan de Stichting Weltevreden. Lutgers heeft deze eigendommen verkregen bij een publieke verkoping op 8 september 1866.
Bij deze akte zitten enige achterliggende stukken. Zo heeft in 1868 een vreemd geschil plaats gevonden tussen Kornelis Lutgers en de markgenoten van Glimmen, waarvan toen de volmachten waren: Jan Jacobs Veltman, lid provinciale staten van Groningen en wonende te Noorddijk, Jan Bos, landbouwer, wonende te Glimmen, Jan Koops Hassels, dienstknecht, wonende te Glimmen , Roelf Rademaker wonende te Glimmen en Jan Houwing, wonende te Glimmen. Kornelis Lutgers had op 8 september 1866 ten overstaan van notaris R.A. Quintus publiek gekocht een boerenbehuizing met schuur, tuin, bouw- weide en boschland staande en gelegen te Glimmen in het geheel groot 2 bunder, 20 roeden en 90 ellen, waaronder ook het perceel bij het kadaster bekend sectie H nr 867. Lutgers verneemt echter tot zijn verbazing, dat de markegenoten voornemens zijn en dat ook in het openbaar hebben aangekondigd om gemeld aan hem in vollen en vrijen eigendom toebehorend perceel zonder zijn toestemming of medewerking op 27 januari 1868 des namiddags te vier uur ten huize van den kastelein H. Bosscher op De Punt publiek te verkopen. Dit ten overstaan van de notarissen Mr. Van Hasselt en J.G. Hora Siccama. Tegen deze verkoop heeft Kornelis Lutgers zich met succes kunnen verzetten door met inschakeling van deurwaarder Johannes Barlinkhoff te Groningen zijn bezwaren nadrukkelijk kenbaar te maken.
Bij brief van 5 november 1930 deelt notaris Van Andringa de Kempenaer te Haren aan het stichtingsbestuur mee, dat het gedeelte van de Schipsloot (Haaksloot) ten oosten van de Lutsborgsweg is verkocht voor f.3,-. Kopers zijn: Nanninga voor 40 ca, Vrieling voor 6,51 ca en Bonder voor 4,70 ca.
(Groninger Archieven, Toegang 422, inventarisnummer 123)

Jan trouwt op vrijdag 4 juni 1819 te Haren op 29-jarige leeftijd met de 29-jarige **Hinderkien Houwing**, dochter van **Jan Tonnis Houwing** en **Aaltje Jans Niemeijer**. Hinderkien, wonende te Noordlaren (Wijk C Glimmen 23) en aldaar (Wijk C Glimmen 12), is geboren te Glimmen, is gedoopt op zondag 28 februari 1790 te Noordlaren, is overleden op maandag 1 juni 1874 te Glimmen. Hinderkien werd 84 jaar, 3 maanden en 4 dagen.

Van Jan en Hinderkien zijn vijf kinderen bekend:

1 **Berentien Bos**, wonende te Noordlaren (Wijk C Glimmen 23) en aldaar (Wijk C Glimmen 30), is geboren op maandag 6 maart 1820 te Glimmen, is overleden op dinsdag 5 maart 1907 te Haren. Berentien werd 86 jaar, 11 maanden en 27 dagen.

Nieuwslad van het Noorden, 8 maart 1907
Heden overleed zacht en kalm, onze innig geliefde moeder BERENTIEN BOS, in den gezegenden ouderdom van 87 jaren, sedert 1888 weduwe van Hendrik Bosscher. Groninger Punt, 5 Maart 1907.
ALBERT BOSSCHER.
HERMINA BOSSCHER.
JAN BOSSCHER.
HENDRIK BOSSCHER.
MARKUS BOSSCHER.

Berentien trouwt op zaterdag 19 juni 1841 te Haren op 21-jarige leeftijd met de 29-jarige **Hindrik Bosscher**, zoon van **Albert Bosscher (46)** en **Harmina van der Weide**. Hindrik, landbouwer, wonende te Noordlaren, aldaar (Wijk C Glimmen 11) en aldaar (Wijk C Glimmen 30), is geboren op maandag 22 juli 1811 te De Punt (Glimmen) (Wijk C Glimmen 11), is als geboren aangegeven op dinsdag 20 augustus 1811 (aangever geboorte was Albert Bosscher (zie 46); getuigen aangifte geboorte waren Berend Kars Peulenga en Folkert Folkerts Eisses (zie 73)), is overleden op zondag 1 april 1888 te Glimmen. Hindrik werd 76 jaar, 8 maanden en 10 dagen.

Proces verbaal 14 februari 1828
Op heden den 14 februari 1828 des avonds te negen uren, kennis gekregen hebbende van het verdrinken van eenige personen in het water De Broeken genaamd ten westen van Harendermolen, heb ik, J. Vos, assessor bij het plaatselijk bestuur van Haren, bij afwezigheid van den heer Burgemeester der gemeente, mij derwaarts begeven, en aangekomen zijnde in het huis van Andries Alberts, arbeider, woonachtig onder Haren, nabij het water, aldaar op den grond bevonden te liggen drie uit het water getoogde jongedochters met namen Jantje Harms, oud 20 jaren, Aaltje H. Geerts, oud 19 jaren, en Beertje Hekman, oud 17 jaren, alle drie dienstmaagden woonachtig te Glimmen binnen deze gemeente, en dadelijk onderzoek doende, met den heelmeester J.P. Oostingh te Haren, naar derzelver toestand, bevonden wij, dat gemelde lijken (na zij ongeveer drie uren in het water waren geweest) en toen reeds om de twee uren uit hetzelve waren getogen door Hindrik Jacob Horst, landbouwer te Haren met behulp van andere personen, reeds alle blijken gaven van eenen werkelijken dood, zoo door het langdurig verblijf in het water, als door de koude, zoodat er geene pogingen meer konden worden gedaan tot een gewenschte herleving. Voorts hierbij onderrigt zijnde, dat er zich in hetzelfde water, zijnde een baggerwijk toebehoorende aan den heer C.H.W. Haack, zoo men zeker weet nog drie jongelingen bevonden, waarnaar reeds eenigen tijd vruchteloos was gezocht en vooral door de koude had moeten worden gestaakt, zoo heb ik assessor voornoemd, aanstonds last gegeven, om de zoeking dier jongelingen te hervatten, en mij te dien einde mede begeven naar de plaats waar zij verdronken waren, en na ene aanhoudende zoeking van ongeveer een half uur gevonden en uitgetogen Jakob Pikkert, oud 23 jaren, dienstknecht, woonachtig te Glimmen, die daarop dadelijk is vervoerd geworden naar het huis van Albert Koops, mede aan het water belendende, door welke toen mede het noodige naar de daaromtrent bestaande voorschriften is aangewend, om het leven op te wekken, doch welk onderzoek en aangewende pogingen door den heelmeester voornoemd vruchteloos waren, doordien het lijk alle blijken gaf van eenen werkelijken dood.
Het verder vruchteloos zoeken door duisterheid en koude van de hulp aanbrengende jongeren hebbende moeten staken, heb ik, assessor, vergezeld door den heelmeester, mij hedenmorgen den 15 dezer ongeveer te acht uren weder begeven naar voorgemelde plaats, teneinde de nog vermiste jongelingen te zoeken, en toen bevonden uitgetogen te zijn, de jongeling Hindrik Mulder, dienstknecht, wonende op De Punt, gemeente Vries, van welke men gisteravond geene kennis droeg, doch hedenmorgen vermiste, benevens Harm Bouwkamp, oud 17 jaren, woonachtig bij zijne ouders op de Poll onder Noordlaren, eindelijk de andere persoon niet kunnende vinden, heeft men een schip gekapt en over ijs in het water vervoerd en toen gevonden Willem Kamps, oud 17 jaren, dienstknecht, wonende te Glimmen, welke door den heelmeester onderzocht, bevonden zijn werkelijk dood te zijn, zonder dat aan hen en de voorgaande personen eenige gewelddadigheden of mishandelingen waren gepleegd.
En verder onderzoek hebbende gedaan naar de oorzaak van dit treurig ongeval, heb ik voor mij, assessor, doen verschijnen Hendrikje Vos, oud 20 jaren, woonachtig te Glimmen, welke jongedochter door hare tegenwoordig van geest, in het bijzijn van Jan Harms (die geheel ontsteld zijnde, geene hulp had kunnen bijbrengen) zich plat op het ligchaam te needer op het ijs had begeven, zich met de eene hand aan de kant van het ijs vasthoudende, en met de andere hand uit het water getrokken Hindrik Bos [Bosscher], wonende op De Punt, en daarna haren broeder Gerardus Vos, met opoffering van eigen levensgevaar, waarna zij op het hooren van eenig geluid haar voorschoot ontbindende, een persoon had toegeworpen om te vatten, welke poging echter mislukt ware. Als toen niemand meer had kunnen redden, daar zij geene personen meer gezien, noch roepen om hulp meer gehoord had. En verklaarde mij tevens, dat zij ten getale van twaalf personen, waaronder een kleine jongen, gezamenlijk op schaatsen rijden en van den kant over de vlakte van Haren komende, door duisterheid en een aldaar niet bevrooren opening in het water des gemelden wijks waren gelopen, zonder daaraan te hebben gedacht, als vermenende op enen veiligen baan te zijn, doch dat zij met het jongetje en den persoon Jan Harms (hierboven vermeld) toen achter aan lopende, nog even voor het water hadden kunnen staan blijven, en deed aan mij verder de verzekering, dat niemand hunner onbekwaam of beschonken was geweest.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 61)

Brief 18 mei 1837 aan de officier van justitie
De persoon van Hindrik Alberts Bos [Bosscher], wonende in mijne gemeente in de buurtschap De Punt heeft mij te kennen gegeven en gevolgelijk aanklagte gedaan, dat in de nagt van den 17 op den 18 dezer twee hem toebehorende schapen dood in het land tegen over zijne woning had vinden liggen en waar van de huid was afgestroopt, terwijl de koppen aan de rompen waren blijven zitten. Naar alle gedane nasporingen heb ik geen dader of daders kunnen ontdekken en hebbe alzoo vermeend onder inzending van het door mij opgestelde proces verbaal u kennis van het gebeurde te moeten geven.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 108)

Brief 20 april 1846 aan H. Bosscher en Albert Kuipers te Noordlaren
Missive bij het plaatselijk bestuur om het ingevoerd wordende vee tot dat het door J. Vos zal zijn onderzocht op hunne stallen toe te laten.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 113).

Brief 20 april 1846 aan Teunis Boer en H. Bosscher, politiebedienden
Missive van het plaatselijk bestuur om op de naleving der keur op den invoer van rundvee toe te zien.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 113).

Provinciale Drentsche en Asser Courant, 27 oktober 1886
Men schrjjft ons uit de De Punt, d.d. 25 Oct.:
Ieder, die eens een bezoek bracht aan de Groninger Punt, kent zeker het logement, bewoond door de familie Busscher, welke familie door hare humaniteit zich aller achting waardig heeft gemaakt.
Zaterdagavond, omstreeks 6 uur, arriveerde bij bovengenoemde familie per as een gezelschap van aeht personen uit Groningen,

voorgevende een molenas uit Assen te moeten halen; nadat ieder hunner in de gelagkamer ean weinigje gebruikt had, vertrokken ze en klommen op den wagen, waarna ze beleefd verzocht werden om te betalen! In plaats van hieraan te voldoen, werden de zoon en dochter van Busscher getracteerd op een pak slagen. Ook de oude heer Busscher moest het geducht ontgelden. De knuppels en strengen
werden van de wagens losgemaakt en hiermede werden deuren en vensters zoodanig gebeukt, dat 37 glasruiten werden verbrijzeld; zelfs de roeden bleven niet heel. De bewoners verkeerden in doodeljjken angst, want het scheen op hun leven gemunt te zijn. De oude heer Busscher omarmde zijne vrouw en zeide: "Als wij dan toch sterven moeten, willen wij in elkanders nabijheid sterven!"
De zoon en dochter verweerden zich met de uiterste krachtsinspanning en met een moed, die alleen de zucht tot levensbehoud kan schenken. Intusschen kwam er hulp opdagen; van de watermachine kwamen twee personen aanrukken met stokken gewapend; ook kwam er van de boerderij van den heer Veldman hulp, terwijl van die zijde tweemaal werd geschoten. Door een der zoons van Busscher werd eenmaal geschoten, hetgeen tengevolge had, dat door het knallen der schoten en het gekerm der familie Busscher ook nog hulp kwam opdagen uit Glimmen, welke gewapend was met geweren, vorken en knuppels, waarna de boosdoeners in allerijl de vlucht namen.
Terstond werd naar Groningen getelegrafeerd, en toen de onverlaten nabij Groningen kwamen, werden ze al opgewacht door een sterke politiemacht, die hen allen terstond herkende. Algemeen is de verontwaardiging hier in den omtrek en een ieder hoopt, dat de booswichten langen tijd onschadelijk zullen gemaakt worden.

2 **Aaltje Bos**, wonende te Noordlaren (Wijk C Glimmen 23), aldaar (Wijk C Glimmen 12) en te Haren (Wijk A Haren 11), is geboren op maandag 24 juni 1822 te Glimmen, is overleden op maandag 21 maart 1853 te Haren. Aaltje werd 30 jaar, 8 maanden en 25 dagen.
Aaltje trouwt op zaterdag 15 mei 1852 te Haren op 29-jarige leeftijd met de 30-jarige **Fredericus ter Borgh** (RW1; L-02016), zoon van **Roelf ter Borgh** en **Harmtien Jans Buitingh**. Fredericus, landbouwer en logementhouder, wonende te Haren (Wijk A Haren 12) en aldaar (Wijk A Haren 11), is geboren op zondag 17 maart 1822 aldaar (in huis Haren Wijk A 12), is als geboren aangegeven op maandag 18 maart 1822 (getuigen aangifte geboorte waren Albert Hovingh (zie 134) en Roelf Roelofs Rademaker), is overleden op maandag 17 februari 1890 te Zuidlaren. Fredericus werd 67 jaar en 11 maanden.

Lijst van lotelingen welke gereclameerd hebben wegens lichaamsgebreken in de jaren 1840 en 1841
In 1840 Roelf Pieters; voor 1 jaar vrijgesteld;
In 1841 Jan Hassels; ongeschikt, finaal vrij
In 1841 Pieter Pieters; gedesingeerd
In 1841 Fredericus Terborg; finaal vrij
H.C. Pieters Venema gereclameerd wegens te kleine maat; voor 1 jaar vrijgesteld
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 74)

Fredericus was later gehuwd (2) met **Jantje Hamminga**.<61,62>

3 **Jan Bos**, landbouwer, wonende te Noordlaren (Wijk C Glimmen 23) en aldaar (Wijk C Glimmen 12), is geboren op zaterdag 26 maart 1825 te Glimmen, is overleden op woensdag 5 juli 1893 aldaar. Jan werd 68 jaar, 3 maanden en 9 dagen.

Groninger Courant, 16 mei 1856
Op den 14den dezer, des namiddags, had op de Groninger Punt de aangekondigde harddraverij plaats. Zeven onbeleerde paarden namen aan den wedstrijd deel. De prijs werd behaald door het 4jarig zwart-bles ruinpaard van J. Bos te Glimmen bereden door diens zoon, terwijl de premie werd behaald door eene 4jarige bruine merrie van den heer J.J. Veltman, op de Punt, bereden door G. Buirma. - Door het bijzonder schoone weder was het aantal toeschouwers groot. Alles liep in de volmaaktste orde af, terwijl na afloop de meesten den avond in gepaste vrolijkheid doorbragten, zonder dat de rust voor een oogenblik werd verstoord. Eindelijk keerden allen meer of minder voldaan huiswaarts, met den wensch dat er telken jare daar ter plaatse eene harddraverij moge worden gehouden.

Jan trouwt op zaterdag 7 mei 1870 te Haren op 45-jarige leeftijd met de 32-jarige **Berentien Houwing**, dochter van **Tonnis Houwing (132)** en **Egbertien Bos**. Berentien, wonende te Noordlaren (Wijk C Glimmen 18), is geboren op maandag 5 februari 1838 te Glimmen, is overleden op donderdag 17 april 1873 aldaar. Berentien werd 35 jaar, 2 maanden en 12 dagen.

4 **Margien Bos**, wonende te Noordlaren (Wijk C Glimmen 23) en aldaar (Wijk C Glimmen 12), is geboren op dinsdag 25 december 1827 te Glimmen, is overleden op zondag 21 maart 1909 te Vries. Margien werd 81 jaar, 2 maanden en 24 dagen.
Margien trouwt op zaterdag 8 juli 1865 te Vries op 37-jarige leeftijd met de 39-jarige **Jan Hoving**. Jan, landbouwer, is geboren op maandag 8 mei 1826 te Donderen, is overleden op woensdag 25 januari 1882 aldaar. Jan werd 55 jaar, 8 maanden en 17 dagen.
Jan was eerder gehuwd (1) met **Roelfien Vedder**.<63,64>

5 **Jannes Bos**, wonende te Noordlaren, is geboren op maandag 27 september 1830 te Glimmen, wonende Wijk C Glimmen 23 te Noordlaren, is overleden op maandag 12 maart 1832 te Glimmen. Jannes werd 1 jaar, 5 maanden en 14 dagen.

44 **Berend Berends Bosman** (GH1812-206; MIL-355; L-00081), zoon van **Berend Hendriks (104)** en **Hindrikje Roelofs Bartelds**, wonende te Helpman (Wijk B Helpman 14), is geboren te Haren, is gedoopt op zondag 15 maart 1789 te Groningen, is overleden op zaterdag 13 mei 1865 te Helpman. Berend werd 76 jaar, 1 maand en 28 dagen.

Aanname naam Bosman in 1828.

Woont in 1830 op het adres Helpman Wijk B Nr 14 samen met zijn vrouw, vijf kinderen, de inwonende boerenknechten Theodorus Wanders en Jan de Boer en de inwonende werkmeiden Hinderkien de Vries (zusje van zijn vrouw) en Aaltien Hinderks Folkerts.

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 26 augustus 1819
De nabestaanden en goede vrienden van Berend Pieters Mulder, minderjarige zoon van Pieter Gerrits Mulder en wijlen Hindrikje Berends, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Jan Pieters Mulder, zaagmolenaar te Helpman, grootvader
- Herman Pieters Mulder, zaagmolenaar te Helpman, oudoom
- Hindrik Visser, zonder beroep te Helpman, neef
Aanwezig van moederszijde:
- Berend Hindriks, landbouwer te Helpman, grootvader
- Jan Berends, landbouwer te Essen, oom

- Berend Berends, landbouwer te Helpman, oom
Jan Berends wordt benoemd tot toeziend voogd.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 112, zaak 1819/119)

Akte 4 december 1823
Comparanten zijn:
1. Hindrikjen Roelfs [Bartelds], landgebruikersche woonachtig onder Helpman; weduwe van wijlen Berent Hindriks;
2. Hindrik Berents [Bosman], landbouwer, wonende te Adorp;
3. Jantien Berends, voermansche, wonende te Groningen, weduwe van wijlen Jan Lammerts;
4. Willemtien Berends [Bosman], zonder beroep, ehevrouw van Jan Stel de Jonge, timmerman, wonende te Haren;
5. Berend Berends [Bosman], landbouwer, wonende onder Helpman;
6. Jan Berends [Bosman], landbouwer, wonende te Essen;
De vijf laatst genoemden als kinderen en erfgenamen van wijlen Berend Hindriks, opgemeld.
Zij verklaren ter leen ontvangen te hebben van Pieter Gerrits Mulder, koopman, wonende te Helpman, f.2.600,- tegen 5%.
Er wordt hypotheek verleend op de boerenbehuizing en schuur getekend B nr 14, benevens de vaste en altoos durende beklemming van plusminus 24 bunders, 9 roeden, 96 ellen en 30 palmen land, vaste huur f.150,-.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 75, Akte 362)

Brief 15 januari 1830 van de buren van Agter Helpman
Geven met verschuldigde eerbied te kennen wij ondergetekenden buren van Agter Helpman de volgende zaak.
In de verlopen zomer 1829 is door de gezamenlijke buren een nieuwe pomp gelegd in de Agterhelpweg tegenover het bosje van Mr. W.J. Quintus, dewijl de oude pomp was gevallen in Berend Bosman pubelijke afwatering. De kosten op reken van Egbert Vorenkamp hiertoe aangewend belopen f.9,50.
Bij het spreeken van het betalen dezer gelden heeft Lammert Poelma en Beerend Bosman (deze evenwel eigenaar van de bovengenoemde weg zijnde als de overige buren) verklaard niets van dat voorgeschoten geld te willen restitueren, maar gezegd, dat dit moeste betaald worden door de landen, die door gemelde pomp afwateren.
Wij verzoeken u ons in dezen uitslag te geven.
Ondertekening door E. Vorenkamp, H.G. Kwant, J. Ruriks, A. Tuinman, W. Groenendal en de wed. G. Buirma.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 63)

Berend trouwt op donderdag 8 juni 1815 te Noorddijk op 26-jarige leeftijd met de 22-jarige **Hillechien Jans de Vries**, dochter van **Jan Jans de Vries** en **Grietje Klaassens Dijkema**. Hillechien, wonende te Helpman (Wijk B Helpman 14), is geboren te Noorddijk, is gedoopt op zondag 14 april 1793 aldaar, is overleden op zaterdag 31 maart 1849 te Helpman. Hillechien werd 55 jaar, 11 maanden en 17 dagen.

Groninger Courant, 3 april 1849
Heden voormiddag overleed, na een langdurig lijden, tot diepe droefheid van mij en mijne kinderen, mijne dierbare echtgenoote Hillegien Jans de Vries, in den ouderdom van bijna 56 jaren, waarvan ik bijna 34 jaren in eenen gelukkigen echt met haar mogt leven. Het geloof, dat zij thans voor eeuwig bij haren Heer en Zaligmaker is, dien zij liefhad, maakt ons stil en lenigt onze smart.
Helpman, 31 Maart 1849. B.B. Bosman

Van Berend en Hillechien zijn zeven kinderen bekend:

1 **Hindrikje Berends Bosman** is geboren op woensdag 12 februari 1817 te Helpman, is overleden op zondag 14 september 1817 aldaar. Hindrikje werd 7 maanden en 2 dagen.

2 **Henderkien Bosman**, wonende te Helpman (Wijk B Helpman 14), is geboren op maandag 24 augustus 1818 aldaar, is overleden op vrijdag 16 augustus 1861 aldaar. Henderkien werd 42 jaar, 11 maanden en 23 dagen.

3 **Jan Berends Bosman** (DI), landbouwer, wonende te Helpman (Wijk B Helpman 14), te Haren (Wijk D Dilgt 22) en aldaar, is geboren op dinsdag 18 juli 1820 te Helpman, wonende Wijk D Dilgt 22 te Haren, is overleden op maandag 10 oktober 1881 te Dilgt. Jan werd 61 jaar, 2 maanden en 22 dagen.
Jan trouwt op zaterdag 30 mei 1846 te Haren op 25-jarige leeftijd met de 30-jarige **Geessien Oosterveld**, dochter van **Lucas Hindriks Oosterveld (200)** en **Fokje Willems Eising**. Geessien, wonende te Haren, aldaar (Wijk A Middelhorst 38) en aldaar (Wijk D Dilgt 22), is geboren op vrijdag 17 mei 1816 aldaar (Wijk A Haren 12), is als geboren aangegeven op zaterdag 18 mei 1816 aldaar (aangever geboorte was Lucas Hindriks Oosterveld (zie 200); getuigen aangifte geboorte waren Jan Jans Sluurman (zie 237) en Albert Hovingh (zie 134)), is overleden op dinsdag 18 oktober 1887 te Helpman. Geessien werd 71 jaar, 5 maanden en 1 dag.

4 **Grietje Berends Bosman**, wonende te Helpman (Wijk B Helpman 14), is geboren op woensdag 17 juli 1822 aldaar, is overleden op woensdag 2 december 1846 aldaar. Grietje werd 24 jaar, 4 maanden en 15 dagen.

5 **Jantje Berends Bosman**, wonende te Helpman (Wijk B Helpman 14), is geboren op vrijdag 18 februari 1825 aldaar, is overleden op woensdag 14 februari 1872 aldaar. Jantje werd 46 jaar, 11 maanden en 27 dagen.
Jantje trouwt op zaterdag 14 november 1857 te Haren op 32-jarige leeftijd met de 36-jarige **Arend Willems de Jonge** ook genaamd Arend Willems, zoon van **Klaas Willems de Jonge** en **Annechien Lammerts**. Arend, korenmeter, wonende te Helpman (Wijk A Helpman 23), is geboren op maandag 5 november 1821 aldaar, is overleden op zondag 18 juni 1865 te Groningen. Arend werd 43 jaar, 7 maanden en 13 dagen.

Brief 8 april 1829 van G.R. Huisman
Schoolmeester G.R. Huisman te Helpman doet opgave van de kinderen, die in 1828 ten laste van het burgerlijk armbestuur onderwijs hebben genoten. Dat waren er 6 en daar zijn in oktober nog 2 bij gekomen. Het betreft Roelf van Wolde en Geessien van Wolde, kinderen van de weduwe van Jan van Wolde. Margien Frieze (Marchien Duree), dochter van Auke Friese. Janna Snuk (Janna Schnuck) dochter van Geert Snuk (Geert Schnuck). Twee kinderen van de weduwe van Klaas Willems de Jonge, te weten Lammert Klaassens de Jonge en Arent Klaassen de Jonge. En tenslotte nog twee kinderen van de weduwe Hindrik Stel, de een heet Kornelius Stel en de andere Willemtje Stel.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 62)

6 **Berend Bosman**, landbouwer, wonende te Helpman (Wijk B Helpman 14), is geboren op maandag 21 april 1828 aldaar, is overleden op dinsdag 20 december 1881 te Groningen. Berend werd 53 jaar, 7 maanden en 29 dagen.
Berend trouwt op zaterdag 24 mei 1862 te Haren op 34-jarige leeftijd met de 31-jarige **Teubelina Drost**. Teubelina is geboren in 1831 te Amsterdam, is overleden op woensdag 17 augustus 1927 te Groningen. Teubelina werd 96 jaar.

© 2020 - E.M. van Koldam

7 **Klazina Bosman** is geboren op donderdag 11 juli 1833 te Helpman, is overleden op vrijdag 28 juli 1871 te Onnen. Klazina werd 38 jaar en 17 dagen.

Brief 15 april 1843 aan de gemeente-ontvanger
Bij deze berigt ik u, dat Klasina Bosman, nr 143 van het kohier, tot den 1 mei aanstaande van het bezoeken der school is vrijgesteld wegens ziekte, gerekend vanaf 1 januari jl., en dat Gelmer Bakker, nr 64 van het kohier, op den 9 januari jl. is overleden. Deze mutaties wordt u verzocht op het kohier aan te tekenen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111)

Klazina trouwt op zaterdag 15 maart 1862 te Haren op 28-jarige leeftijd met de 25-jarige **Folkert Horst**, zoon van **Jan Jakobs Horst** en **Leentien Takens**. Folkert, landbouwer, wonende te Haren, aldaar (Wijk C Onnen 27A) en aldaar (Wijk C Onnen 46), is geboren op woensdag 26 oktober 1836 te Onnen (Wijk C Onnen 27), is overleden op maandag 1 juli 1901 te Haren. Folkert werd 64 jaar, 8 maanden en 5 dagen.

45 **Jan Berends Hendriks Bosman** (GH1812-205; MIL-357; ES; L-00079; L-00080cs), zoon van **Berend Hendriks (104)** en **Hindrikje Roelofs Bartelds**, landbouwer, wonende te Helpman (Wijk B Helpman 14), te Haren (Wijk F Essen 2), aldaar (Wijk F Essen 11), aldaar (Wijk F Essen 9), aldaar (Wijk F Essen 4) en aldaar, is geboren op donderdag 3 november 1785, is gedoopt op zondag 6 november 1785 te Groningen, wonende Wijk F Essen 4 te Haren, is overleden op woensdag 3 november 1875 te Essen. Jan werd 90 jaar.

Neemt in 1826 de achternaam Bosman aan. Zie hierover Bronbewerking 13 "Register aanneming vaste geslachtsnamen".

Gaat na zijn huwelijk eerst wonen op de boerderij Essen F2. Deze boerderij werd daarvoor bewoond door Geert Hemmes en Geesje Wilphorst, de zuster van Jan Berends vrouw Jantien Wilphorst. Eind 1818 koopt Jan Berends de boerderij Essen F11 en zal hij naar deze boerderij verhuisd zijn. Woont in 1830 op het adres Haren Wijk F Nr 11 Essen samen met zijn vrouw, zes kinderen, de inwonende boerenknecht Harm Meinders en de inwonende werkmeid Reina Kamphuis.

Akte 17 december 1818
Openbare verkoop ten huize van Christoffer van Boekeren te Haren op verzoek van Aaltje Hendriks van Santen, weduwe Hindrik Harms Bos, als eigenaresse en als voogdes over haar vier minderjarige kinderen. Toeziend voogd over deze kinderen is Harm Hendriks Bos, arbeider te Groningen. Te koop worden aangeboden:
I. Een boerenplaats te Essen, bestaande uit een behuizing en een grote voor weinige jaren geleden nieuw getimmerde vriesche schuur, getekend F9, en nog een huis en tuin, getekend F11, met voorts de beklemming van de bijbehorende landerijen te Essen onder Haren gelegen. Doende jaarlijks f.140,- aan huur. Blote eigenaar van de plaats is Anna Geertruida van Echten, echtgenote van de heer Rudolf Otto van Holthe, vrouw en heer van Echten. Verwezen wordt naar een beklembrief van 8 november 1768, waarbij Harm Bos en Margje Jans, de ouders van Hindrik Harms Bos zijn beleend.
II. Zeven matten hooiland, verkregen bij stoklegging 15 februari 1804
III. Een mat turfveen, verkregen bij stoklegging 12 maart 1809.
Aaltje Hendriks van Santen en Hindrik Harms Bos zijn gehuwd in ongemeenschap van goederen volgens huwelijkscontract dd 20 oktober 1796. Dit betekent dat de boerenplaats buiten de huwelijksgemeenschap valt, omdat deze is aangeerfd. De percelen, genoemd onder II en II zijn staande het huwelijk verkregen en vallen wel in de gemeenschap.
Koper van de boerenplaats is Jan Berends te Essen voor f.6.300,-. Dit mede namens zijn vrouw Jantje Wilphorst. Op perceel II wordt het hoogst geboden door Lammert Smit en op perceel II door Jannes Gortemaker. Deze biedingen worden echter niet geaccepteerd. Volgens de akte heeft Hindrik Harms Bos de boerderij geërfd als enige zoon van Harm Bos en Margje Jans. Ik ga er van uit, dat dit niet klopt en dat Hindrik een zoon is uit het tweede huwelijk van Harm Bos met Annegje Alberts.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr. 84, Akte 633)

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 26 augustus 1819
De nabestaanden en goede vrienden van Berend Pieters Mulder, minderjarige zoon van Pieter Gerrits Mulder en wijlen Hindrikje Berends, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Jan Pieters Mulder, zaagmolenaar te Helpman, grootvader
- Herman Pieters Mulder, zaagmolenaar te Helpman, oudoom
- Hindrik Visser, zonder beroep te Helpman, neef
Aanwezig van moederszijde:
- Berend Hindriks, landbouwer te Helpman, grootvader
- Jan Berends, landbouwer te Essen, oom
- Berend Berends, landbouwer te Helpman, oom
Jan Berends wordt benoemd tot toeziend voogd.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 112, zaak 1819/119)

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 1 februari 1821
De nabestaanden en goede vrienden van Jantien Dijken, minderjarige dochter van Willemtien Berends, thans gehuwd met Jan Stel de Jonge, timmerman te Haren, bij wijlen Jan Dijken, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Roelf Brinks, horlogemaker te Haren, neef
- Egbert Wilphorst, landbouwer te Helpman, neef
- Harm van Streun, koopman te Haren, goede vriend
Als zijnde Marten Meijer, aangehuwde oom van de minderjarige woonachtig te Helpman, wegens ongesteldheid niet gecompareerd.
Aanwezig van moederszijde:
- Hindrik Berends, landbouwer te Adorp, oom
- Jan Berends, landbouwer te Essen, oom
- Berend Berends, landbouwer te Helpman, oom.
Toeziend voogd Jan Egberts Wilphorst is overleden. Als nieuwe toeziend voogd wordt aangewezen Roelf Brinks, neef van vaderzijde.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 113, zaak 1821/12)

Akte 4 december 1823
Comparanten zijn:
1. Hindrikjen Roelfs [Bartelds], landgebruikersche woonachtig onder Helpman; weduwe van wijlen Berent Hindriks;
2. Hindrik Berents [Bosman], landbouwer, wonende te Adorp;
3. Jantien Berends, voermansche, wonende te Groningen, weduwe van wijlen Jan Lammerts;

© 2020 - E.M. van Koldam

4. Willemtien Berends [Bosman], zonder beroep, ehevrouw van Jan Stel de Jonge, timmerman, wonende te Haren;
5. Berend Berends [Bosman], landbouwer, wonende onder Helpman;
6. Jan Berends [Bosman], landbouwer, wonende te Essen;
De vijf laatst genoemden als kinderen en erfgenamen van wijlen Berend Hindriks, opgemeld.
Zij verklaren ter leen ontvangen te hebben van Pieter Gerrits Mulder, koopman, wonende te Helpman, f.2.600,- tegen 5%.
Er wordt hypotheek verleend op de boerenbehuizing en schuur getekend B nr 14, benevens de vaste en altoos durende beklemming van plusminus 24 bunders, 9 roeden, 96 ellen en 30 palmen land, vaste huur f.150,-.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 75, Akte 362)

Proces verbaal 3 mei 1824
Op heden den derden mei des jaars 1824 des morgens acht uren compareerde voor mij, schout der gemeente Haren, Hindrik Hindriks, oud 69 jaren, landbouwer van beroep, wonende te Essen, binnen deze gemeente, in het huis getekend letter F nummer 10, welke mij te kennen heeft gegeven, dat hij onderrigt was geworden, dat door den heer schout der gemeente Leens in de Provinciale Groninger Courant was geplaatst eene advertentie, wegens een vermiste koe. Dat comparant daarop de courant had ingezien en bevonden, dat de daarin door den heer schout geplaatste koe van dezelfde kleur en met de opgegeven merkteekenen was als eene welke door hem in tegenwoordgheid van Jan Berends, landbouwer te Essen en Hindrik Takens, landbouwer te Haren, op den 27 april laatstleden bij gelegenheid van eene verkooping ten huize van Freerk Pauwels te Harenermolen (binnen deze gemeente) van een persoon genaamd (volgens deszelfs verklaring) Johannes Kruisweg, woonachtig te Meppel, had gekocht voor de som van f.24,20, welke koe had gestaan op den stal van gemelden Freerk Pauwels en zij alzoo hadden vermeend, dat dezelve op de verkooping zoude worden gepresenteerd, doch evenwel waren onderrigt, dat dezelve niet zoude verkogt worden en voorts met den bovengemelden persoon Johannes Kruisweg hierover hadden gehandeld en gekocht.
Wijders verklaarde comparant, dat de gemelde koe ten zijnen huize op stal stond en den gemelden persoon Johannes Kruisweg denkelijk nog wel zoude herkennen, indien dezelve in hetzelfde kleed, hem verscheen.
(tekst van de genoemde advertentie: “Er is, uit het land van den landbouwer J.K. Hekma, te Mensingeweer, in den nacht tusschen den 25 en 26 April vermist: een vaalmelk koe, van het vierde kalf, zwart blaart haar, een halve maan uit het regter oor, een stuk van het linker driespeen, zijnde het regter achterspeen gust en een krom lid in de staart. De Schout van de Gemeente Leens”)
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 57)

Groninger Courant, 17 april 1827
In het land van J.B. Bosman, te Essen, is in den gepasseerden herfst aan komen lopen een schaap. De eigenaar van hetzelve moet zich, voor den 1 mei, bij hem vervoegen, om het terug te ontvangen.

Wordt in 1828 aangewezen als brandmeester voor wijk F (Essen) van het dorp Haren. Bij raadsbesluit van 19 mei 1841 herbenoemd tot brandmeester voor Wijk F van het dorp Haren.

Brief 19 december 1829 aan de Gouverneur
Naar aanleiding van uw missive van 18 november heb ik de eer hiernevens aan u geredresseerd te zenden de aan mij ingediende stukken van den persoon Jan Berends te Essen ter verkrijging van de schadeloosstelling voor de afgraving van land voor de straatweg van Groningen naar De Punt, overeenkomstig de voorschriften vervat in uw boven vermelde missive ingericht. (Het gaat om een bedrag van f.64,05).
(gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 104)

Bericht 21 december 1829 van de Gouverneur
De gouverneur zendt de ordonnantie van betaling toe ten behoeve van Jan Berends Bosman, te Haren, wegens schadeloosstelling van ingenomen gronden voor de aanleg der aardebaan voor de bestrating van de Rijksstraatweg. Dit met het verzoek deze ordonnantie aan betrokkene uit te reiken. Het gaat om een bedrag van f.64,05.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 62)

Brief van 8 september 1843 van de brandmeester generaal L. van Oosten
Ter voldoening aan uw missive van den 19 mei 1841, heb ik de eer bij deze aan u eene voordragt te doen ter vervulling van de vacatures welke door de aftreding der brandmeesters in de onderscheidene wijken der gemeente reeds op den 1 mei dezes jaar zijn ontstaan, als
Haren, wijk A, den afgetredenen Roelf Koops Rzn
Haren, wijk B, den afgetredenen Otto Hoenderken
Onnen, wijk C, den afgetredenen Cornelius Hornhuis
Dilgt, wijk D, den afgetredenen Roelf Vos
Hoornschedijk, wijk E, den afgetredenen Reinder C. Hoenderken
Essen, wijk F, den afgetredenen Jan Berends Bosman
Noordlaren, wijk A, den afgetredenen Otto Cluiving
Noordlaren, wijk B, den afgetredenen Reinder Hoenderken
Glimmen, wijk C, den afgetredenen Jan Bos
Helpman, wijk A, den afgetredenen Egbert Wilphorst
Helpman, wijk B, den afgetredenen Hindrik Vorenkamp
Hoorn, wijk D, den afgetredenen Hindrik Bolhuis
Terwijl ik voor den heer A.W, Hoeksema te Helpman, Wijk C, die vroeger mij heeft te kennen gegeven, dat hij wel wenschte van deze functie te worden ontslagen voordraag: 1. Berend Mulder, zonder beroep, en 2. Arend de Boer, scheepstimmerman, beide woonachtig in de wijk C te Helpman.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

Brief 16 april 1847 van landgebruikers te Essen
Voor ruim acht dagen hadden wij ondergeteekenden ons land bijna boven water, maar door den storm van 't laatst van voorleden week werden wij teleur gesteld, en zagen zoodoende onze bijna droge landerijen in een zee veranderen.
Met een verschuldigden eerbied wenden wij ons tot u, heer burgemeester, dat het u mogte goed vinden om voor ons te willen bewerkstelligen eene geregelde afstrooming met de spilsluizen om gedurende dien tijd meerdere gelegenheid te vinden van afstrooming betrekkelijk onze landerijen.
G. Bolhuis, J.B. Bosman, J. Hemmes, J. Oosterveld, P, van Norg, C. Bolhuis, H.H. Hemmes, J.K. van Hemmen en J. van hemmen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 80)

Brief 19 april 1847 van de hoofdingenieur van de Waterstaat in de provincie Groningen
Bij uw missive van den 17 dezer heb ik ontvangen een schrijven van eenige ingezetenen van Essen, houdende verzoek, dat door eene geregelde afstrooming met de spilsluizen aan hunne landen gelegenheid moge worden gegeven om zich van het binnengelaten vloeiwater weder te ontlasten.
En ik heb de eer die missive bij deze aan u te retourneren met de verzekering, dat met de spilsluizen alhier zoveel mogelijk steeds geregeld wordt afgestroomd.

© 2020 - E.M. van Koldam

(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 80)

Groninger Courant, 15 maart 1853
In den nacht van den vierden op de vijfden dezer maand is een schaap ontvreemd uit het land van den landbouwer J.J. Bosman, te Essen, onder de gemeente Haren. Na een scherp en moeijelijk onderzoek heeft het de politie mogen gelukken den vermoedelijken dader, zijnde N. B., wonende te dezer stede, uit te vorschen. Er is door de arrondissementsregtbank alhier regtsingang met bevel van gevangenneming tegen hem verleend.

Groninger Courant, 29 april 1853
Naar wij vernemen is Harm Adolf Boelens, gewoond hebbende te Groningen, en beschuldigd van in den nacht van den 4den op den 5den maart dezes jaars, uit het land van den landbouwer J.J. Bosman, te Essen onder de gemeente Haren, een schaap te hebben ontvreemd, door de raadkamer van strafzaken naar de criminele teregtzitting verwezen.

Notulen burgemeester en wethouders, 30 november 1853
Bij enige schapen in de gemeente is schurft waargenomen. De heren Jan B. Bosman en Egbert van Hemmen worden aangewezen om de nodige visitatie der schapen in de gemeente te bewerkstelligen.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 35)

Groninger Courant, 12 augustus 1853
De jaarmarkt, gisteren te Haren gehouden, werd bijzonder opgeluisterd door de van wege de Maatschappij van Landbouw in de provincie Groningen, afdeeling Haren, gehoudene tentoonstelling van vroegmelkte koeijen en vaarzen, hengst- en merrieveulens. De uitslag van deze tentoonstelling heeft een ieders verwachting overtroffen. Niet minder dan 19 vroegmelkte koeijen, 15 vroegmelkte vaarzen, 14 hengstveulens en 18 merrieveulens, werden ter keuring aangeboden. Niet alleen het groot aantal, maar vooral de goede hoedanigheden van de ter keuring aangeboden koeijen en veulens, maakte de taak der daartoe benoemde keurmeesters uiterst moeijelijk.
Na herhaalde keuringen werd de prijs van de vroegmelkte koeijen toegewezen aan de zwart blaarde koe van G. de Wit, te Groningen; van de vroegmelkte vaarzen: aan de zwart blaarde vaars van J.B. Bosman, te Essen; van de hengstveulens: de eerste prijs aan het zwarte veulen van H. Hemmes en de tweede prijs aan het zwarte veulen van J.G. Hemmes, beide te Essen; van de merrieveulens: de eerste prijs aan het bruine veulen van G. Bazuin, te Haren en de tweede prijs aan het zwarte veulen van de weduwe A. Eleveld, te Essen.

Groninger Courant, 12 september 1855
Bij den vleeschhouwer G. Bouman, in de Gelkingestraat, zal op vrijdag den 14den dezer worden geslagt: Een buitengewoon zwaar, puik vet zoetemelks kalf, zonder weerga. NB. De liefhebbers worden uitgenoodigd om dit kalf gemest bij J.B. Bosman, te Essen, levend en geslagt te komen bezigtigen.

Brief 18 juni 1856 van J.B. Bosman te Essen
Met een verschuldigde eerbied verzoek de ondergeteekende Jan Berend Bosman, dat het u moge behagen vergunning te verlenen tot het bouwen eener zoogenaamde stookhut of stokkplaats nabij zijner woning staande en gelegen te Essen, gemeente Haren.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 87).

Groninger Courant, 26 augustus 1857
Bij den vleeschhouwer H.D. Witkop, in de Steentilstraat, zal op morgen den 27sten augustus worden geslagt: een buitengewoon vet en blank zoetemelks kalf, zonder weerga; gemest bij den landbouwer J.B. Bosman, te Essen.

Jan trouwt op woensdag 17 mei 1815 te Haren (huwelijksgetuigen waren Hindrik Hindriks (zie 107), Lammert Arend Bazuin (zie 23), Jannes Egberts Wilphorst (zie 280) en Willem Egberts Wilphorst) op 29-jarige leeftijd met de 20-jarige **Jantje Jans Wilphorst**, dochter van **Jan Egberts Wilphorst (279)** en **Jantje Cornelis Offeringa**. Jantje, wonende te Haren (Wijk F Essen 11) en aldaar (Wijk F Essen 9), is geboren te Helpman, is gedoopt op vrijdag 10 april 1795 te Groningen, is overleden op dinsdag 13 maart 1849 te Essen. Jantje werd 53 jaar, 11 maanden en 3 dagen.

Van Jan en Jantje zijn acht kinderen bekend:

1 **Jantje Berends Bosman**, wonende te Haren (Wijk F Essen 11), aldaar (Wijk F Essen 9) en aldaar (Wijk C Onnen 52), is geboren op vrijdag 19 juli 1816 te Essen, is als geboren aangegeven op zondag 21 juli 1816 te Haren (aangever geboorte was Jan Berends Hendriks Bosman (zie 45); getuigen aangifte geboorte waren Berend Krans (zie 158) en Gerrit Harms), is overleden op vrijdag 7 september 1860 te Onnen. Jantje werd 44 jaar, 1 maand en 19 dagen.
Jantje trouwt op zaterdag 25 april 1846 te Haren op 29-jarige leeftijd met de 46-jarige **Jacob Bolhuis Everts** (RW1; L-00154; L-00155cs; L-01615), zoon van **Freerk Everts (81)** en **Lammechien Bolhuis**. Jacob, korenmolenaar te Harendermolen en landbouwer, wonende te Haren (Wijk C Onnen 33) en aldaar (Wijk C Onnen 52), is geboren op zondag 4 augustus 1799 aldaar, is overleden op maandag 1 april 1878 te Harenermolen. Jacob werd 78 jaar, 7 maanden en 28 dagen.

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 24 september 1814
Freerk Everts, landbouwer onder Haren, wil zijn zoon Jacob Everts geëmancipeerd hebben. Dit vanwege zijn gelukkige verstandelijke vermogens. (Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 110, zaak 1814/149)

Akte 17 mei 1825
Gecompareerd zijn:
- Evert Everts, landbouwer te Essen;
- Luite Everts, landbouwer te Onnen,
- Margien Everts, ehevrouw van Hindrik Enting, landbouwer te Zuidlaarderveen
- Hinderkien Everts, ehevrouw van Oomke Oomkens, landbouwer te Engelbert;
- Aaltien Everts, ehevrouw van Jan Mulder, molenaar te Haren;
- Jacob Bolhuis Everts, zonder beroep, wonende te Haren;
- Hindrik Everts, molenaar te Haren.

Zij komen tot een scheiding en deling van de goederen nagelaten door hun ouders Freerk Everts en Lammegien Bolhuis. Deze goederen zijn:
1. Twee huizen, zijnde de oude chercher huizen ter plaatse waarbij voor dezen de Harendermolen gestaan heeft met een tuin, getekend A nr 48 [is nummering voor de verponding] en C nr 4, gelegen onder Glimmen, benevens een kamp land te Onnen, 'Tusschenwegen' genaamd. Getaxeerde waarde: f.900,-.
2. Een behuizing aan de straat te Haren, westzijde, wijk A nr 2. Getaxeerde waarde: f.1.200,-.
3. Behuizing C nr 6 te Glimmen met enig land gelegen te Onnen. Getaxeerde waarde: f.505,-.
4. De koornmolen, zoals dezelve bevorens gestaan heeft aan de weg naar Zuidlaren onder Glimmen. Getaxeerde waarde: f.3.950,-.

© 2020 - E.M. van Koldam

5. De behuizing onder Onnen gelegen, de oude Harenermolen genaamd, wijk C nr 38, zoals deze door de overledenen is gebruikt geweest. Getaxeerde waarde: f.2.000,-.
6. Een zitplaats in de kerk te Haren. Getaxeerde waarde f.25,-.
7. Losse goedeen en contanten: f.5.420.
Totale waarde van de te scheiden boedel f.14.000,-. Dit komt neer op f.2000,- per kind.
Evert Everts krijgt 1 ad f.900,- plus f.1.100,- losse goederen.
Luite Everts krijgt 2 ad f.1.200,- plus f.800,- losse goederen.
Margien Everts krijgt 3 ad f.505,- plus f.1.495 aan losse goederen.
Hinderkien Everts krijgt f.2.000,- aan losse goederen.
Aaltien Everts krijgt de halve koornmolen ad f.1.975,- en de de zitplaats in de kerk ad f.25,-.
Hindriks Everts krijgt de halve koornmolen ad f.1.975,- plus f.25,- aan losse goederen.
Jacob Bolhuis Everts krijgt 5 ad f.2.000,-.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 87, Akte 204)

Akte 11 maart 1828
Cornelis Hendrik Tjaden Jullens verkoopt aan Jacob Bolhuis Everts, landbouwer te Onnen, een kamp land, de Vlashaar genaamd voor f.150,-.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 106, Akte 118)

Brief van de officier van justitie 7 januari 1830
Ik heb de eer u in te zenden een rekwest aan Zijne Majesteit gepresenteerd door Jacob Bolhuis Everts, landbouwer te Haren, die een huwelijk wenst aan te gaan met de weduwe van zijnen broeder. Ik verzoek u mij dienaangaande te willen berichten [volgen de vier gebruikelijke vragen].
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 63)

Brief 12 januari 1830 aan de Officier van Justitie
De burgemeester geeft advies op het rekest aan de Koning van Jakob Bolhuis Everts om, met dispensatie van het bestaande verbod, een huwelijk aan te mogen gaan met de weduwe van zijn overleden broer.
1. Dat volgens de verklaringen van de naaste familie van Jakob Bolhuis Everts en Grietje Hindriks, die ik omtrent de gevraagde punten heb gehoord, de voornoemde personen te goeder naam en faam staan;
2. Dat uit het vroeger huwelijk van Luitje Everts en Grietje Hindriks twee kinderen aanwezig zijn;
3. Dat er geene redenen bestaan om het daarvoor te houden, dat er staande het eerste huwelijk tusschen rekwestranten bereids hebben plaats gehad des toen ongeoorloofde liaisons;
4. Dat de naast staanden van de rekwestranten dit huwelijk voordelig achten voor de kinderen uit het eerste huwelijk verwekt
(gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 104)

Aangifte overlijden 30 april 1831
Jacob Bolhuis Everts, oud 31 jaar, van beroep landbouwer, wonende op de oude Haardermolen, gemeente Haren, en Roelf Rademaker, van beroep veldwachter, oud 50 jaar, wonende te Haren, verklaren, dat zij op 30 april 's avonds te zeeven uren, hebben gevonden in een oud wagenspoor tusschen Haren en Noordlaren, ten zuiden van de Heereweg, een doodt kindje, volgens gissing eenige dagen oud geweest, liggende in een spaandoos, zijnde van het vrouwelijk geslacht.

Proces verbaal 30 april 1831
Op heden den 30 april 1831 compareerde voor ons, burgemeester der gemeente Haren, Jacob Bolhuis Everts, landbouwer, wonende op de Harendermolen, gemeente Haren, dewelke verklaarde, dat, terwijl hij bezig was op zijn land te ploegen, de meid van Berend Gerrits Kroese, landbouwer te Glimmen, met name Frouke, bij hem was gekomen, dewelke aan comparant verklaarde, dat des comparants zoon, met eenige andere kinderen, die aldaar op het vee pasten, hadden gevonden eene spanen doos, liggende in een oud wagenspoor in het veld tusschen Harendermolen en Noordlaren, ten zuiden van de xxxxxx, voorts dat de dochter van Lucas Oosterveld, wonende te Glimmen, met naam Zwaantje, die doos had geopend uit nieuwsgierigheid en dat zij daarin hadden gevonden het lijkje van een kind. Voorts dat de kinderen de doos wederom hadden digt gemaakt en een touwtje, dat kruislings om de doos gewonden was, wederom om dezelve hadden gebonden, en dat die kinderen de doos wederom hadden neergezet op de plaats, waar zij dezen gevonden hadden. Dat comparant daarop van zijn land gereden zijnde met zijn wagen en in gezelschap van zijn knecht Aldert Buringa, nabij die plaats, die hem door zijn zoon voornoemd werd aangewezen was langs gereden en van zijn wagen afgestapt zijnde, op de hem aangeduide plats werkelijk heeft gevonden eene spanen doos, zoals dezelve hem was beschreven.
Dat Harm Wolters, wever, wonende te Glimmen, met zijn knecht in de nabijheid zijnde, met comparant en zijn knecht naar de plaats zijn gegaan alwaar de doos in het veldspoor stond. Dat de knecht van Harm Wolters, volgens comparants meening Berend genaamd, het touw van de doos heeft los gemaakt en in de doos heeft gekeken, maar dat hij dezelve op dezelfde plaats wederom heeft neder gezet na het touw weer om de doos te hebben gemaakt. Voorts verklaarde comparant desgevraagd, dat hem verder dezen aangaande niets bekend was.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 64)

Proces verbaal 30 april 1831
Op heden 30 april 1831 heb ik ondergetekende, Roelf Rademaker, veldwachter der gemeente Haren, daartoe gelast door den heer burgemeester mij begeven naar de heide tusschen Haardermolen en Noordlaren en het aldaar in een oud wagenspoor leidende van Haardermolen naar Noodlaren gevonden eene spanen doos lang vier palm, hoog 1 palm en drie duim en breed 2 palm en drie duim, omwonden met eene touw, dezelve ik heb opgenomen en ongeopend in het gemeentehuis te Haren in handen van den heer burgemeester dezer gemeente heb gedeponeerd.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 64)

Proces verbaal 1 mei 1831
Op heden 1 mei 1831 compareerde voor ons burgemeester der gemeente Haren, als daartoe door ons geroepen, Freerk Everts oud veertien jaren, zoon van Jacob Everts Bolhuis, woonachtig te Haardermolen binnen deze gemeente, dewelke ons des wege zijnde verklaarde, dat hij op gisteren den dertigsten april op het veld tusschen Haardermolen en Noordlaren was uitgegaan om de beesten te drijven, dat hij toen een derzelven was afgeloopen, die had terug gehaald en toen in een oud wagenspoor in het genoemde veld had gevonden een doos met eenig aarde overdekt, welke hij aan zijne schep had genomen aan het touw hetwelk kruislings om de doos gebonden was en daarmede gegaan naar eenige andere kinderen, die mede op het veld de beesten hadden gedreven, waarvan eene met name Zwaantje Oosterveld, dochter van Lukas Oosterveld, wonende te Glimmen, de doos had ontbonden en geopend om te zien wat in dezelve was. Dat genoemde comparant op het zien van een dood kindje, de doos nadat zij weder door Zwaantje Oosterveld was toegebonden, zooals men dezelve had bevonden, naar dezelve plaats waar zij door hem was gevonden had terug gebracht en weder met een weinig aarde overdekt, welke gebeurde hij comparant en de andere kinderen aan de hen ontmoetende dienstmeid Berend Gerrits Kroese, woonachtig te Glimmen en genoemd Frouke (= Vrouke Herms Pranger) hadden verhaald.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 64)

© 2020 - E.M. van Koldam

Jacob was eerder gehuwd (1) met **Grietje Hindriks**.<65..68>
Jacob was eerder gehuwd (2) met **Elizabeth Meulman**.<69,70>

2 **Roelf Bosman**, wonende te Haren, is geboren op vrijdag 19 juli 1816 te Essen, is als geboren aangegeven op zondag 21 juli 1816 te Haren (aangever geboorte was Jan Berends Hendriks Bosman (zie 45); getuigen aangifte geboorte waren Berend Krans (zie 158) en Gerrit Harms), wonende Wijk F Essen 9 aldaar, is overleden op vrijdag 9 augustus 1816 te Essen, is als overleden aangegeven op zaterdag 10 augustus 1816 te Haren (aangever overlijden was Jan Berends Hendriks Bosman (zie 45); getuige aangifte overlijden was Willem Jans Buis (zie 53)). Roelf werd 21 dagen.

3 **Berend Bosman** (ES), landbouwer en hoofd, landbouwer, wonende te Haren, aldaar (Wijk F Essen 11), aldaar (Wijk F Essen 9), aldaar (Wijk F Essen 4), aldaar (Wijk F Essen 5), aldaar (Wijk F Essen 6) en aldaar, is geboren op donderdag 16 juli 1818 te Essen (Wijk F Essen 3), is als geboren aangegeven op zondag 19 juli 1818 te Haren (aangever geboorte was Jan Berends Hendriks Bosman (zie 45); getuigen aangifte geboorte waren Gerrit Jans Stevens en Gerrit Harms), wonende Wijk F Essen 6 aldaar, is overleden op zondag 3 juni 1900 te Essen. Berend werd 81 jaar, 10 maanden en 18 dagen.

Nieuwsblad van het Noorden, 16 juni 1900.
Op woensdag 27 juni 1900, des namiddags te 1 uur aan de boerenplaats van de erven Berend Bosman in Essen, gemeente Haren, zullen op 3 maanden crediet, publiek worden verkocht:
- twee melkkoeien, 9 kippen en 1 haan, 1 boerenwagen, etc.
- eikenhouten kabinet, halve kastklok, kooi met duif, tafels, stoelen, etc.
Onmiddellijk na afloop van de boeldag zullen op dezelfde plaats publiek worden verhuurd:
- de door den erflater B. Bosman bewoond geweest zijnde behuizing met schuur en heem tot 1 mei 1901
- de vruchten in den tuin, etc,. etc.

Proces verbaal openbare verkoop 6 december 1900
Proces verbaal van de openbare verkoop van een huis cum annexis te Haren op verzoek van Hillechien Bosman, weduwe van Sijpko Kempenga, met akte van instemming van:
1. Hinderkien Bosman, weduwe van Pieter van Norg, wonende te Essen;
2. Roelfien Bosman, rentenierster, thans weduwe van Sijpko Kempenga, wonende te Kropswolde;
3a. Jan Berends Bolhuis Everts, landbouwer, wonende te Harendermolen;
3b. Lammechien Bolhuis Everts, zonder beroep, wonende te Harenermolen;
4a. Anthonie van Hemmen, landbouwer, wonende te Eelde;
4b. Marchijn Jipping, landbouwster, wonende te Hoornschedijk, gemeente Haren, weduwe van Jan Berends van Hemmen, als moeder en voogdes over drie uit genoemd huwelijk geboren minderjarige kinderen met namen Janna, Roelofje en Ebbing van Hemmen, enige kinderen en representanten van wijlen Jan Berend van Hemmen, overleden op 23 maart 1900, in de nalatenschap van na te noemen erflater;
4c. Egbert van Hemmen, landbouwer, wonende te Glimmen, als toeziende voogd over deze drie minderjarige kinderen, volgens zijn verklaring als zodanig benoemd door de kantonrechter te Groningen op 11 juni 1900.
Zij geven aan te willen verkopen percelen vast goed gelegen te Haren, waarvan na te noemen percelen I en II voor de eene overdeelde helft behoren aan Hinderkien Bosman, sub 1 genoemd, en de andere helft met de percelen III tm IX voor het geheel behooren tot de nalatenschap van de erflater Berend Bosman, in leven landbouwer, gewoond hebbende te Essen, gemeente Haren en aldaar overleden op 3 juni 1900.
[Dit is een afschrift voor de kopers. Daarom worden niet alle percelen vermeld]
III. Een boerenbehuizing geteekend F6, en schuur, staande en gelegen te Essen, kadastraal bekend sectie C 76 en C 77. Dit perceel krijgt het recht op de zogenaamde boerenkas te Essen en wordt bezwaard met het onderhoud van een pand achter de Hoogerweg. De kopers van perceel III zullen van de verkopers moeten overnemen de karnmolen en de karnwin tegen betaling van f.15,-.
Volgens verklaring van de heren Hemmo Bolhuis, Harmannus Hemmes en Jan Kornelis van Hemmen, allen landbouwers wonende te Essen, in hunne hoedanigheid van volmachten van de boerenwegen te Essen, heeft de boerenschuur aan de westzijde behoorende bij perceel III thans den waterdrup op den boerenweg te Essen en staan de bomen, stookhut en de out, behoorende eveneens bij perceel III gedeeltelijk op den boerenweg te Essen, welke rechten door hen worden betwist.
Genoemde heren hebben zich evenwel den 4 december 1900 verbonden, zoo zij daartoe blijken de bevoegdheid te hebben, met den koper en verdere rechtverkrijgenden van perceel III eene grensregeling van perceel III en den boerenweg aldaar te treffen, aldus dat de boerenschuur aan de westzijde het recht erlangt deze waterdrup te houden op den boerenweg, zoals die thans wordt uitgeoefend, en dat de bomen, stookhut en put, die volgens hunne verklaring gedeeltelijk staan op de boerenweg in eigendom worden gevoegd bij het perceel kadastraal bekend gemeente Haren C 76, en zulks tegen betaling van f.80,-, te voldoen bij de van deze overeenkomst te maken akte. In alle andere gevallen willen de verkopers te dier zake tot geene vrijwaring hoegenaamd gehouden zijn en niet gemengd worden in, noch gemoeid worden met enig verschil dienaangaande, blijvende dit geheel en uitsluitend voor risico van de koper.
Het hoogste bod op perceel III bedraagt f.3.025- en op de perceelen IV tm X f.12.225,- uitgebracht door Jules Jorissen voor zichzelf en [niet ingevuld].
(Groninger Archieven, Toegang 1119, inventarisnummer 27)

4 **Hinderkien Berends Bosman** (RW1), wonende te Haren, aldaar (Wijk F Essen 11), aldaar (Wijk F Essen 9), aldaar (Wijk F Essen 4), aldaar (Wijk F Essen 12), aldaar (Wijk F Essen 13), aldaar (Wijk F Essen 14), aldaar (Wijk F Essen 16) en aldaar, is geboren op donderdag 15 juni 1820 te Essen (Wijk F Essen 9), is als geboren aangegeven op zaterdag 17 juni 1820 te Haren (aangever geboorte was Jan Berends Hendriks Bosman (zie 45); getuigen aangifte geboorte waren Gerrit Harmannus Mekkring en Gerrit Harms), wonende Wijk F Essen 16 aldaar, is overleden op donderdag 27 november 1913 te Essen. Hinderkien werd 93 jaar, 5 maanden en 12 dagen.

Nieuwsblad van het Noorden, 25 maart 1894.
Landverhuring te Helpman. De gewone jaarlijksche landverhuring voor de weduwe P. van Norg en B. van Norg, zal plaats hebben op woensdag den 28sten maart 1894, des avonds te 7 uur, ten huize van de weduwe D. Boer, kasteleinse te Helpman.
Tevens zal alsdan worden verhuurd voor den tijd van drie jaren: een perceel bouwland, De Middenkamp, in 8 akkers van de weduwe P. van Norg.
G. Schuitma, cand. notaris.

Proces verbaal openbare verkoop 6 december 1900
Proces verbaal van de openbare verkoop van een huis cum annexis te Haren op verzoek van Hillechien Bosman, weduwe van Sijpko Kempenga, met akte van instemming van:
1. Hinderkien Bosman, weduwe van Pieter van Norg, wonende te Essen;
2. Roelfien Bosman, rentenierster, thans weduwe van Sijpko Kempenga, wonende te Kropswolde;
3a. Jan Berends Bolhuis Everts, landbouwer, wonende te Harendermolen;
3b. Lammechien Bolhuis Everts, zonder beroep, wonende te Harenermolen;

4a. Anthonie van Hemmen, landbouwer, wonende te Eelde;
4b. Marchijn Jipping, landbouwster, wonende te Hoornschedijk, gemeente Haren, weduwe van Jan Berends van Hemmen, als moeder en voogdes over drie uit genoemd huwelijk geboren minderjarige kinderen met namen Janna, Roelofje en Ebbing van Hemmen, enige kinderen en representanten van wijlen Jan Berend van Hemmen, overleden op 23 maart 1900, in de nalatenschap van na te noemen erflater;
4c. Egbert van Hemmen, landbouwer, wonende te Glimmen, als toeziende voogd over deze drie minderjarige kinderen, volgens zijn verklaring als zodanig benoemd door de kantonrechter te Groningen op 11 juni 1900.
Zij geven aan te willen verkopen percelen vast goed gelegen te Haren, waarvan na te noemen percelen I en II voor de eene overdeelde helft behoren aan Hinderkien Bosman, sub 1 genoemd, en de andere helft met de percelen III tm IX voor het geheel behooren tot de nalatenschap van de erflater Berend Bosman, in leven landbouwer, gewoond hebbende te Essen, gemeente Haren en aldaar overleden op 3 juni 1900.
[Dit is een afschrift voor de kopers. Daarom worden niet alle percelen vermeld]
III. Een boerenbehuizing geteekend F6, en schuur, staande en gelegen te Essen, kadastraal bekend sectie C 76 en C 77. Dit perceel krijgt het recht op de zogenaamde boerenkas te Essen en wordt bezwaard met het onderhoud van een pand achter de Hoogerweg. De kopers van perceel III zullen van de verkopers moeten overnemen de karnmolen en de karnwin tegen betaling van f.15,-.
Volgens verklaring van de heren Hemmo Bolhuis, Harmannus Hemmes en Jan Kornelis van Hemmen, allen landbouwers wonende te Essen, in hunne hoedanigheid van volmachten van de boerenwegen te Essen, heeft de boerenschuur aan de westzijde behoorende bij perceel III thans den waterdrup op den boerenweg te Essen en staan de bomen, stookhut en de out, behoorende eveneens bij perceel III gedeeltelijk op den boerenweg te Essen, welke rechten door hen worden betwist.
Genoemde heren hebben zich evenwel den 4 december 1900 verbonden, zoo zij daartoe blijken de bevoegdheid te hebben, met den koper en verdere rechtverkrijgenden van perceel III eene grensregeling van perceel III en den boerenweg aldaar te treffen, aldus dat de boerenschuur aan de westzijde het recht erlangt deze waterdrup te houden op den boerenweg, zoals die thans wordt uitgeoefend, en dat de bomen, stookhut en put, die volgens hunne verklaring gedeeltelijk staan op de boerenweg in eigendom worden gevoegd bij het perceel kadastraal bekend gemeente Haren C 76, en zulks tegen betaling van f.80,-, te voldoen bij de van deze overeenkomst te maken akte. In alle andere gevallen willen de verkopers te dier zake tot geene vrijwaring hoegenaamd gehouden zijn en niet gemengd worden in, noch gemoeid worden met enig verschil dienaangaande, blijvende dit geheel en uitsluitend voor risico van de koper.
Het hoogste bod op perceel III bedraagt f.3.025- en op de perceelen IV tm X f.12.225,- uitgebracht door Jules Jorissen voor zichzelf en [niet ingevuld].
(Groninger Archieven, Toegang 1119, inventarisnummer 27)

Hinderkien trouwt op zaterdag 11 juni 1853 te Haren op 32-jarige leeftijd met de 53-jarige **Pieter Jans van Norg** (ES), zoon van **Hendrik Jans van Norg (191)** en **Petertien Peters**. Pieter, landbouwer, wonende te Haren (Wijk F Essen 1), aldaar (Wijk F Essen 10), aldaar (Wijk F Essen 12), aldaar (Wijk F Essen 13) en aldaar, is geboren op zondag 8 december 1799 te Onnen, wonende Wijk F Essen 13 te Haren, is overleden op maandag 10 mei 1886 te Essen. Pieter werd 86 jaar, 5 maanden en 2 dagen.

Proces verbaal 24 december 1842 inzake dijkschouwing Essen.
Geert Bolhuis, Pieter van Norg, Jan Hemmes en Jan Jans van Hemmen, dijkschouwers in het kerspel Essen, hebben op 15 december 1842 in aanwezigheid van de bode Roelf Rademaker een schouwing gedaan van het eind voetpad ter lengte van 28 treden op het hoge en 14 treden op het lage van hetzelfde voetpad te Essen behorende aan de weduwe Hinderk Meinderts, landbouwersche, wonende te Essen. De aanzegging van deze schouw is geschied bij insinuatie (= kennisgeving) van 29 november met de aanzegging het voetpad uiterlijk op 5 december 1842 in schouwbare staat te hebben. Op 5 december was het voetpad niet in schouwbare staat. Dat is aan de weduwe Meinders meegedeeld op 7 december 1842, waarbij haar ook is aangegeven, dat zij was beboet voor een som van f.0,50-, voor 12 december 1842 te betalen in handen van de gemeenteontvanger met een opslag van f.0,15 voor de insinuatie. Dat het de weduwe Meinders echter vrij stond om binnen drie dagen na de dagtekening van de insinuatie met de dijkschouwers in transactie te komen over de boete. De weduwe Meinders is echter noch in transactie gekomen, noch heeft zij de boete betaald. Overeenkomstig het Reglement op het onderhoud en de schouwing der wegen in de provincie Groningen stellen de dijkschouwers de aangelegenheid nu in handen van de ambtman, die met de vervolging van de begane contraventie (= overtreding) bij het politiegerecht is belast, opdat door deze dadelijk ex officio (= ambtshalve)de vereiste actie tegen de bekeurde kan worden ingesteld.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 950-2)

Brief 1 augustus 1843 van het diakoniebestuur te Haren
Onder terugzending der missive van den heer burgemeester van Slochteren ons op den 25 juli jl. door u ter hand gesteld, heeft het diakoniebestuur van Haren de eer te berigten, dat zij het spreekwoord “belofte maakt schuld” niet gering acht, maar dat genoemd armbestuur overtuigd is gene beloften van betaling aan Ligtenvoort gedaan te hebben. Hetwelk Ligtenvoort jr bij zijn laatste reis alhier zelfs aan den ondergetekende in het bijzijn van twee eerbare mannen getuigd heeft, en blijkens het akkoord met hem gemaakt, is het ook niet anders. Wat de belofte van den broeder diaken Pieter van Norg aan gaat, hierop moeten wij u berigten, dat genoemde diaken verklaart gene belofte hoe ook genaamd gedaan te hebben. Hetwelk ook niet te pas kwam daar het accoord gesloten was, dat Ligtenvoort de huur van het huis van Klatter moest ontvangen. Hoe de vrouw van Ligtenvoort sr dit met eede durft te bevestigen, begrijp ik niet, daar genoemde vrouw tegen mij getuigd heeft het geld niet in regten te kunnen vorderen en zeer wel overtuigd was van het gemaakte accoord, waarin het duidelijk vermeld staat.
Tevens verzoeken wij aan u aan Ligtenvoort te verwittigen, dat het ons aangenaam zal zijn, over deze zaak niet weder lastig te worden gevallen, daar alle correspondentie overvloedig zal zijn.
Namens het diakoniebestuur der Hervormden te Haren, P. Oostingh, boekhoudend diaken.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

Brief 16 april 1847 van landgebruikers te Essen
Voor ruim acht dagen hadden wij ondergeteekenden ons land bijna boven water, maar door den storm van 't laatst van voorleden week werden wij teleur gesteld, en zagen zoodoende onze bijna droge landerijen in een zee veranderen.
Met een verschuldigden eerbied wenden wij ons tot u, heer burgemeester, dat het u mogte goed vinden om voor ons te willen bewerkstelligen eene geregelde afstrooming met de spilsluizen om gedurende dien tijd meerdere gelegenheid te vinden van afstrooming betrekkelijk onze landerijen.
G. Bolhuis, J.B. Bosman, J. Hemmes, J. Oosterveld, P, van Norg, C. Bolhuis, H.H. Hemmes, J.K. van Hemmen en J. van hemmen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 80)

Brief 19 april 1847 van de hoofdingenieur van de Waterstaat in de provincie Groningen
Bij uw missive van den 17 dezer heb ik ontvangen een schrijven van eenige ingezetenen van Essen, houdende verzoek, dat door eene geregelde afstrooming met de spilsluizen aan hunne landen gelegenheid moge worden gegeven om zich van het binnengelaten vloeiwater weder te ontlasten.
En ik heb de eer die missive bij deze aan u te retourneren met de verzekering, dat met de spilsluizen alhier zoveel mogelijk

© 2020 - E.M. van Koldam

steeds geregeld wordt afgestroomd.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 80)

Brief 8 september 1847 aan de officier van justitie
Bij deze heb ik de eer aan u te doen toekomen een bij mij ingebragte klagte door Pieter van Norg, landbouwer, wonende te Essen, gemeente Haren, wegens het slagten van een zijner schapen op zijn land tusschen 7 en 9 dezer.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 114)

Brief 20 december 1847 aan de officier van justitie
Onder geleide dezer heb ik de eer aan u te doen toekomen eene bij mij ingebragte klagte wegens het ontvreemden van een kar van Pieter van Norg te Essen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 114)

Groninger Courant, 28 augustus 1849
Essen, bij Haren, 25 augustus 1849. Heden overleed tot mijn diepe droefheid, mijne geliefde echtgenoote Grietje Hendriks, in den ouderdom van ruim eenenveertig jaren. Uit een gelukkigen echt van vijftien jaren laat de brave overledene mij twee kinderen na, nog te jong om het groote verlies te kunnen beseffen. Ik wensch de overledene, die in haar lot Gods Vaderlijk bestuur billijkte, hierin na te volgen; gelijk haar leven, was ook haar einde zacht en kalm. P. van Norg.

Pieter was eerder gehuwd (1) met **Geziena Wuffen**.<71,72>
Pieter was eerder gehuwd (2) met **Grietje Hendriks**.<73,74>

5 **Geessien Berends Bosman**, wonende te Haren, aldaar (Wijk F Essen 11), aldaar (Wijk F Essen 9) en aldaar (Wijk F Essen 4), is geboren op donderdag 10 april 1823 te Essen (Wijk F Essen 9), is als geboren aangegeven op vrijdag 11 april 1823 te Haren (aangever geboorte was Jan Berends Hendriks Bosman (zie 45); getuigen aangifte geboorte waren Gerrit Harms en Gerrit Harmannus Mekkring), is overleden op zondag 13 juli 1879 te Groningen. Geessien werd 56 jaar, 3 maanden en 3 dagen.
Geessien trouwt op zaterdag 9 juni 1855 te Haren op 32-jarige leeftijd met de 33-jarige **Geert Riga** (ES), zoon van **Arent Geerts Riga** en **Geertjen Egberts Timmer**. Geert, timmerman, is geboren op zondag 7 april 1822 te Groningen, is overleden op donderdag 28 februari 1889 aldaar. Geert werd 66 jaar, 10 maanden en 21 dagen.
Geert was later gehuwd (2) met **Trientje van Oosten**.<75,76>

6 **Hillechien Bosman**, wonende te Haren, aldaar (Wijk F Essen 11), aldaar (Wijk F Essen 9) en aldaar (Wijk F Essen 4), is geboren op dinsdag 3 mei 1825 aldaar (Wijk F Essen 9), is als geboren aangegeven op vrijdag 6 mei 1825 aldaar (aangever geboorte was Jan Berends Hendriks Bosman (zie 45); getuigen aangifte geboorte waren Gerrit Harmannus Mekkring en Gerrit Harms), is overleden op dinsdag 26 juli 1887 te Annerveenschekanaal. Hillechien werd 62 jaar, 2 maanden en 23 dagen.
Hillechien trouwt op donderdag 16 januari 1862 te Anloo op 36-jarige leeftijd met de 48-jarige **Reinder Boerma**. Reinder is geboren op maandag 9 augustus 1813 te Anloo, is overleden op zaterdag 23 februari 1895 te Annerveenschekanaal. Reinder werd 81 jaar, 6 maanden en 14 dagen.

7 **Janna Bosman**, wonende te Haren, aldaar (Wijk F Essen 11), aldaar (Wijk F Essen 9), aldaar (Wijk D Dilgt 12), aldaar (Wijk D Dilgt 13) en aldaar, is geboren op maandag 6 augustus 1827 te Essen (Wijk F Essen 9), is als geboren aangegeven op dinsdag 7 augustus 1827 te Haren (aangever geboorte was Jan Berends Hendriks Bosman (zie 45); getuigen aangifte geboorte waren Gerrit Harmannus Mekkring en Jan de Witt Buning), wonende Wijk D Dilgt 13 aldaar, is overleden op zondag 18 mei 1862 te Dilgt. Janna werd 34 jaar, 9 maanden en 12 dagen.
Janna trouwt op zaterdag 4 mei 1850 te Haren op 22-jarige leeftijd (1) met de 23-jarige **Hendrik van Hemmen** (DI), zoon van **Antonie van Hemmen** en **Jeichien Gelmers**. Hendrik, wonende te Haren (Wijk D Dilgt 12) en aldaar, is geboren op vrijdag 25 augustus 1826 te Dilgt, wonende Wijk D Dilgt 12 te Haren, is overleden op dinsdag 1 april 1856 te Dilgt. Hendrik werd 29 jaar, 7 maanden en 7 dagen.
Janna trouwt op donderdag 23 juni 1859 te Haren op 31-jarige leeftijd (2) met de 30-jarige **Ebbing van Hemmen** (RAAD; DI), zoon van **Antonie van Hemmen** en **Jeichien Gelmers**. Ebbing, landbouwer, wonende te Haren (Wijk D Dilgt 12), aldaar (Wijk D Dilgt 13) en aldaar (Wijk D Dilgt 23), is geboren op zondag 14 december 1828 te Dilgt, is overleden op dinsdag 7 maart 1911 te Haren. Ebbing werd 82 jaar, 2 maanden en 21 dagen.

Is van 1879 tot 1899 raadslid van de gemeente Haren.

De Tijd: godsdienstig-staatkundig dagblad, 4 maart 1891
De Hooge Raad vereenigde zich gisteren met het vonnis van den kantonrechter te Groningen, waarbij E. v. H., landbouwer te Dilgt, gem. Haren, van alle rechtsvervolging werd ontslagen wegens weigering om zijn functien te vervullen als lid van het bestuur van het waterschap "Westerpolder". Het cassatie-beroep van den ambtenaar van het Openbaar Ministerie bij voornoemd kantongerecht werd verworpen.

Het nieuws van den dag: kleine courant, 20 november 1890
Vanwege het Genootschap van Nijverheid in Groningen is te Haren eene welgeslaagde tentoonstelling van stieren en vaarzen gehouden. Voor de stieren zijn bekroond: L. Mulder, te Glimmen, mej. De Wed. J. Hemmes te Essen en G. Bolhuis, te Haren. Voor de twentervaarzen J. Wolters te Haren en A.N. Sijdenborg te Haren; voor de entervaarzen H. Brink te Haren en E. van Hemmen te Dilcht

Nieuwsblad van het Noorden, 27 november 1897
In de hedenmiddag gehouden vergadering van Ged. Staten werd uitspraak gedaan op een bezwaarschrift tegen den wijzigingslegger der wegen in de gemeente Haren, van A. Pieters, C.P. Sormani, E. van Hemmen en J. Rijmberg, allen te Haren. - Ged. Staten hebben gemeend hun goedkeuring te moeten onthouden aan den wijzigingslegger en zijn appellanten mitsdien in het gelijk gesteld.

Groninger Courant, 2 december 1898
Boerenplaats Dilgt onder Haren. Te huur bij gesloten briefjes voor 3 of 6 achtereenvolgende jaren eene boerenplaats bestaande in eene goed onderhoudene boerenbehuizing met schuren, stookhut, erf, tuin en landerijen, meerendeels best groenland, te zamen groot plm 17 ha, staande en gelegen te Dilgt, gem. Haren, op een half uur afstand van Groningen, in eigendom in gebruik bij Ebbing van Hemmen. De voorwaarden zullen tijdig ter lezing liggen ten kantore van den ondergetekenden notaris, waar de briefjes moeten worden ingeleverd voor den 7den december 1898. Van Starkenborgh, notaris te Groningen.

Ebbing was later gehuwd (2) met **Aaltje van Hemmen**.<77,78>

8 **Roelfien Bosman**, wonende te Haren, aldaar (Wijk F Essen 9) en aldaar (Wijk F Essen 4), is geboren op donderdag 10 maart

1831 aldaar (Wijk F Essen 9), is als geboren aangegeven op vrijdag 11 maart 1831 aldaar (aangever geboorte was Jan Berends Hendriks Bosman (zie 45); getuigen aangifte geboorte waren Albert Eleveld en Harm Willems Kooiman), is overleden op maandag 28 augustus 1916 te Hoogezand. Roelfien werd 85 jaar, 5 maanden en 18 dagen.

Proces verbaal openbare verkoop 6 december 1900
Proces verbaal van de openbare verkoop van een huis cum annexis te Haren op verzoek van Hillechien Bosman, weduwe van Sijpko Kempenga, met akte van instemming van:
1. Hinderkien Bosman, weduwe van Pieter van Norg, wonende te Essen;
2. Roelfien Bosman, rentenierster, thans weduwe van Sijpko Kempenga, wonende te Kropswolde;
3a. Jan Berends Bolhuis Everts, landbouwer, wonende te Harendermolen;
3b. Lammechien Bolhuis Everts, zonder beroep, wonende te Harenermolen;
4a. Anthonie van Hemmen, landbouwer, wonende te Eelde;
4b. Marchijn Jipping, landbouwster, wonende te Hoornschedijk, gemeente Haren, weduwe van Jan Berends van Hemmen, als moeder en voogdes over drie uit genoemd huwelijk geboren minderjarige kinderen met namen Janna, Roelofje en Ebbing van Hemmen, enige kinderen en representanten van wijlen Jan Berend van Hemmen, overleden op 23 maart 1900, in de nalatenschap van na te noemen erflater;
4c. Egbert van Hemmen, landbouwer, wonende te Glimmen, als toeziende voogd over deze drie minderjarige kinderen, volgens zijn verklaring als zodanig benoemd door de kantonrechter te Groningen op 11 juni 1900.
Zij geven aan te willen verkopen percelen vast goed gelegen te Haren, waarvan na te noemen percelen I en II voor de eene overdeelde helft behoren aan Hinderkien Bosman, sub 1 genoemd, en de andere helft met de percelen III tm IX voor het geheel behooren tot de nalatenschap van de erflater Berend Bosman, in leven landbouwer, gewoond hebbende te Essen, gemeente Haren en aldaar overleden op 3 juni 1900.
[Dit is een afschrift voor de kopers. Daarom worden niet alle percelen vermeld]
III. Een boerenbehuizing geteekend F6, en schuur, staande en gelegen te Essen, kadastraal bekend sectie C 76 en C 77. Dit perceel krijgt het recht op de zogenaamde boerenkas te Essen en wordt bezwaard met het onderhoud van een pand achter de Hoogerweg. De kopers van perceel III zullen van de verkopers moeten overnemen de karnmolen en de karnwin tegen betaling van f.15,-.
Volgens verklaring van de heren Hemmo Bolhuis, Harmannus Hemmes en Jan Kornelis van Hemmen, allen landbouwers wonende te Essen, in hunne hoedanigheid van volmachten van de boerenwegen te Essen, heeft de boerenschuur aan de westzijde behoorende bij perceel III thans den waterdrup op den boerenweg te Essen en staan de bomen, stookhut en de out, behoorende eveneens bij perceel III gedeeltelijk op den boerenweg te Essen, welke rechten door hen worden betwist.
Genoemde heren hebben zich evenwel den 4 december 1900 verbonden, zoo zij daartoe blijken de bevoegdheid te hebben, met den koper en verdere rechtverkrijgenden van perceel III eene grensregeling van perceel III en den boerenweg aldaar te treffen, aldus dat de boerenschuur aan de westzijde het recht erlangt deze waterdrup te houden op den boerenweg, zoals die thans wordt uitgeoefend, en dat de bomen, stookhut en put, die volgens hunne verklaring gedeeltelijk staan op de boerenweg in eigendom worden gevoegd bij het perceel kadastraal bekend gemeente Haren C 76, en zulks tegen betaling van f.80,-, te voldoen bij de van deze overeenkomst te maken akte. In alle andere gevallen willen de verkopers te dier zake tot geene vrijwaring hoegenaamd gehouden zijn en niet gemengd worden in, noch gemoeid worden met enig verschil dienaangaande, blijvende dit geheel en uitsluitend voor risico van de koper.
Het hoogste bod op perceel III bedraagt f.3.025- en op de perceelen IV tm X f.12.225,- uitgebracht door Jules Jorissen voor zichzelf en [niet ingevuld].
(Groninger Archieven, Toegang 1119, inventarisnummer 27)

Roelfien trouwt op zaterdag 25 mei 1861 te Haren op 30-jarige leeftijd met de 27-jarige **Sijpko Kempenga**. Sijpko, landbouwer, is geboren op zaterdag 28 december 1833 te Kropswolde, is overleden op vrijdag 13 april 1900 te Hoogezand. Sijpko werd 66 jaar, 3 maanden en 16 dagen.

46 **Albert Bosscher** ook genaamd Albert Bos (GH1812-272; L-00071), zoon van **Hindrik Jans Bosscher** en **Jonnegien Everts**, landbouwer en kastelein, wonende te Noordlaren (Wijk C Glimmen 11), is geboren in 1764 te Ommen, is overleden op zaterdag 2 januari 1841 te De Punt (Glimmen). Albert werd 77 jaar.

Herberg de Groninger Punt. Albert Bos(scher) woonde hier in 1830 samen met zijn vrouw en zoon en drie inwonende dienstboden: Egbert Willems Stoffers, Hindrik Snijder en Doechien Ebbinge.

Verslag van het verhandelde bij de maire in de gemeente Haren, 23 september 1811
Aan de orde komt een stuk van de prefect om er voor te zorgen, dat de leden van de erewacht in dit departement in uniform en dienst hebbende de tolhekken zonder betaling kunnen passeren. Is verstaan den inhoud van gemeld besluit te brengen ter kennis van den houder van het tolhek aan De Punt, Albert Bos, met last zich daar naar te gedragen (archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 44).

Akte 13 november 1826
Cornelis Hendrik Tjaden Jullens, lid van het bestuur der gemeente Haren, wonende te Glimmen, verkoopt aan Albert Bos, kastelein en landbouwer, wonende op De Punt onder Haren, een behuizing Letter C nr 9 (54A), staande en gelegen te Glimmen, gemeente Haren, zwettende ten noorden aan de Heerweg, ten oosten de Boereweg, ten zuiden de verkoper en ten westen het Boereveld. Het huis is door koper reeds tot zijn genoegen aanvaard. De koopprijs bedraagt f.1.000,-.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 94, Akte 235)

Extract uit de notulen van burgemeester en wethouders der stad Groningen dd 13 augustus 1827
Burgemeester ecn wethouders der stad Groningen hebben de stadsstemmen tot het verkiezen van een leeraar bij de Hervormde Gemeente te Noordlaren geconteneerd aan Derk (later gecorrigeerd in Albert) Bos [= Albert Bosscher] met magt van subsitutie.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 60)

Groninger Courant, 23 december 1831
Mr. J. Rengers Hora Siccama, openbaar notaris, residerende op het Hoogezand, zal, op donderdag den 29 december 1831, des voormiddags precies te 10 uren, publiek verkoopen: eene aanzienlijke partij eiken boomen, zeer geschikt voor scheepsbouwers en wagenmakers, op stam staande, nabij de behuizing van Albert J. Bos, op de Groninger Punt, onder Glimmen.

Albert was gehuwd met **Harmina van der Weide**. Harmina, wonende te Noordlaren (Wijk C Glimmen 11) en aldaar, is geboren in 1779 te Ommen, wonende Wijk C Glimmen 30 te Noordlaren, is overleden op vrijdag 17 oktober 1851 te De Punt (Glimmen). Harmina werd 72 jaar.

© 2020 - E.M. van Koldam

Van Albert en Harmina is een kind bekend:

1 **Hindrik Bosscher**, landbouwer, wonende te Noordlaren, aldaar (Wijk C Glimmen 11) en aldaar (Wijk C Glimmen 30), is geboren op maandag 22 juli 1811 te De Punt (Glimmen) (Wijk C Glimmen 11), is als geboren aangegeven op dinsdag 20 augustus 1811 (aangever geboorte was Albert Bosscher (zie 46); getuigen aangifte geboorte waren Berend Kars Peulenga en Folkert Folkerts Eisses (zie 73)), is overleden op zondag 1 april 1888 te Glimmen. Hindrik werd 76 jaar, 8 maanden en 10 dagen.

Proces verbaal 14 februari 1828
Op heden den 14 februari 1828 des avonds te negen uren, kennis gekregen hebbende van het verdrinken van eenige personen in het water De Broeken genaamd ten westen van Harendermolen, heb ik, J. Vos, assessor bij het plaatselijk bestuur van Haren, bij afwezigheid van den heer Burgemeester der gemeente, mij derwaarts begeven, en aangekomen zijnde in het huis van Andries Alberts, arbeider, woonachtig onder Haren, nabij het water, aldaar op den grond bevonden te liggen drie uit het water getoogde jongedochters met namen Jantje Harms, oud 20 jaren, Aaltje H. Geerts, oud 19 jaren, en Beertje Hekman, oud 17 jaren, alle drie dienstmaagden woonachtig te Glimmen binnen deze gemeente, en dadelijk onderzoek doende, met den heelmeester J.P. Oostingh te Haren, naar derzelver toestand, bevonden wij, dat gemelde lijken (na zij ongeveer drie uren in het water waren geweest) en toen reeds om de twee uren uit hetzelve waren getogen door Hindrik Jacob Horst, landbouwer te Haren met behulp van andere personen, reeds alle blijken gaven van eenen werkelijken dood, zoo door het langdurig verblijf in het water, als door de koude, zoodat er geene pogingen meer konden worden gedaan tot een gewenschte herleving. Voorts hierbij onderrigt zijnde, dat er zich in hetzelfde water, zijnde een baggerwijk toebehoorende aan den heer C.H.W. Haack, zoo men zeker weet nog drie jongelingen bevonden, waarnaar reeds eenigen tijd vruchteloos was gezocht en vooral door de koude had moeten worden gestaakt, zoo heb ik assessor voornoemd, aanstonds last gegeven, om de zoeking dier jongelingen te hervatten, en mij te dien einde mede begeven naar de plaats waar zij verdronken waren, en na ene aanhoudende zoeking van ongeveer een half uur gevonden en uitgetogen Jakob Pikkert, oud 23 jaren, dienstknecht, woonachtig te Glimmen, die daarop dadelijk is vervoerd geworden naar het huis van Albert Koops, mede aan het water belendende, door welke toen mede het noodige naar de daaromtrent bestaande voorschriften is aangewend, om het leven op te wekken, doch welk onderzoek en aangewende pogingen door den heelmeester voornoemd vruchteloos waren, doordien het lijk alle blijken gaf van eenen werkelijken dood.
Het verder vruchteloos zoeken door duisterheid en koude van de hulp aanbrengende jongeren hebbende moeten staken, heb ik, assessor, vergezeld door den heelmeester, mij hedenmorgen den 15 dezer ongeveer te acht uren weder begeven naar voorgemelde plaats, teneinde de nog vermiste jongelingen te zoeken, en toen bevonden uitgetogen te zijn, de jongeling Hindrik Mulder, dienstknecht, wonende op De Punt, gemeente Vries, van welke men gisteravond geene kennis droeg, doch hedenmorgen vermiste, benevens Harm Bouwkamp, oud 17 jaren, woonachtig bij zijne ouders op de Poll onder Noordlaren, eindelijk de andere persoon niet kunnende vinden, heeft men een schip gekapt en over ijs in het water vervoerd en toen gevonden Willem Kamps, oud 17 jaren, dienstknecht, wonende te Glimmen, welke door den heelmeester onderzocht, bevonden zijn werkelijk dood te zijn, zonder dat aan hen en de voorgaande personen eenige gewelddadigheden of mishandelingen waren gepleegd.
En verder onderzoek hebbende gedaan naar de oorzaak van dit treurig ongeval, heb ik voor mij, assessor, doen verschijnen Hendrikje Vos, oud 20 jaren, woonachtig te Glimmen, welke jongedochter door hare tegenwoordig van geest, in het bijzijn van Jan Harms (die geheel ontsteld zijnde, geene hulp had kunnen bijbrengen) zich plat op het ligchaam te needer op het ijs had begeven, zich met de eene hand aan de kant van het ijs vasthoudende, en met de andere hand uit het water getrokken Hindrik Bos [Bosscher], wonende op De Punt, en daarna haren broeder Gerardus Vos, met opoffering van eigen levensgevaar, waarna zij op het hooren van eenig geluid haar voorschoot ontbindende, een persoon had toegeworpen om te vatten, welke poging echter mislukt ware. Als toen niemand meer had kunnen redden, daar zij geene personen meer gezien, noch roepen om hulp meer gehoord had. En verklaarde mij tevens, dat zij ten getale van twaalf personen, waaronder een kleine jongen, gezamenlijk op schaatsen rijden en van den kant over de vlakte van Haren komende, door duisterheid en een aldaar niet bevrooren opening in het water des gemelden wijks waren gelopen, zonder daaraan te hebben gedacht, als vermenende op enen veiligen baan te zijn, doch dat zij met het jongetje en den persoon Jan Harms (hierboven vermeld) toen achter aan lopende, nog even voor het water hadden kunnen staan blijven, en deed aan mij verder de verzekering, dat niemand hunner onbekwaam of beschonken was geweest.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 61)

Brief 18 mei 1837 aan de officier van justitie
De persoon van Hindrik Alberts Bos [Bosscher], wonende in mijne gemeente in de buurtschap De Punt heeft mij te kennen gegeven en gevolgelijk aanklagte gedaan, dat in de nagt van den 17 op den 18 dezer twee hem toebehorende schapen dood in het land tegen over zijne woning had vinden liggen en waar van de huid was afgestroopt, terwijl de koppen aan de rompen waren blijven zitten. Naar alle gedane nasporingen heb ik geen dader of daders kunnen ontdekken en hebbe alzoo vermeend onder inzending van het door mij opgestelde proces verbaal u kennis van het gebeurde te moeten geven.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 108)

Brief 20 april 1846 aan H. Bosscher en Albert Kuipers te Noordlaren
Missive bij het plaatselijk bestuur om het ingevoerd wordende vee tot dat het door J. Vos zal zijn onderzocht op hunne stallen toe te laten.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 113).

Brief 20 april 1846 aan Teunis Boer en H. Bosscher, politiebedienden
Missive van het plaatselijk bestuur om op de naleving der keur op den invoer van rundvee toe te zien.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 113).

Provinciale Drentsche en Asser Courant, 27 oktober 1886
Men schrjjft ons uit de De Punt, d.d. 25 Oct.:
Ieder, die eens een bezoek bracht aan de Groninger Punt, kent zeker het logement, bewoond door de familie Busscher, welke familie door hare humaniteit zich aller achting waardig heeft gemaakt.
Zaterdagavond, omstreeks 6 uur, arriveerde bij bovengenoemde familie per as een gezelschap van aeht personen uit Groningen, voorgevende een molenas uit Assen te moeten halen; nadat ieder hunner in de gelagkamer ean weinigje gebruikt had, vertrokken ze en klommen op den wagen, waarna ze beleefd verzocht werden om te betalen! In plaats van hieraan te voldoen, werden de zoon en dochter van Busscher getracteerd op een pak slagen. Ook de oude heer Busscher moest het geducht ontgelden. De knuppels en strengen
werden van de wagens losgemaakt en hiermede werden deuren en vensters zoodanig gebeukt, dat 37 glasruiten werden verbrijzeld; zelfs de roeden bleven niet heel. De bewoners verkeerden in doodeljjken angst, want het scheen op hun leven gemunt te zijn. De oude heer Busscher omarmde zijne vrouw en zeide: "Als wij dan toch sterven moeten, willen wij in elkanders nabijheid sterven!"
De zoon en dochter verweerden zich met de uiterste krachtsinspanning en met een moed, die alleen de zucht tot levensbehoud kan schenken. Intusschen kwam er hulp opdagen; van de watermachine kwamen twee personen aanrukken met stokken gewapend; ook kwam er van de boerderij van den heer Veldman hulp, terwijl van die zijde tweemaal werd geschoten. Door een der zoons van Busscher werd eenmaal geschoten, hetgeen tengevolge had, dat door het knallen der schoten en het gekerm der

familie Busscher ook nog hulp kwam opdagen uit Glimmen, welke gewapend was met geweren, vorken en knuppels, waarna de boosdoeners in allerijl de vlucht namen.
Terstond werd naar Groningen getelegrafeerd, en toen de onverlaten nabij Groningen kwamen, werden ze al opgewacht door een sterke politiemacht, die hen allen terstond herkende. Algemeen is de verontwaardiging hier in den omtrek en een ieder hoopt, dat de booswichten langen tijd onschadelijk zullen gemaakt worden.

Hindrik trouwt op zaterdag 19 juni 1841 te Haren op 29-jarige leeftijd met de 21-jarige **Berentien Bos**, zie 43.1.

47 **Kornelis Brants** (GH1812-243; MIL-238; L-00083; L-00084cs), zoon van **Willem Warmolts Brants** en **Doegien Kornelis**, landbouwer, wonende te Noordlaren (Wijk A Noordlaren 17), is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 23 november 1766 aldaar, is overleden op woensdag 7 juni 1837 aldaar. Kornelis werd 70 jaar, 6 maanden en 15 dagen.

Woont in 1830 met zijn vrouw, twee kinderen, zijn zuster Lammechien, de inwonende boerenkecht Harm Kuipers en de inwonende werkmeid Geessien Ellens op het adres Noordlaren Wijk A Nr 17. Harm Kuipers en Geessien Ellens zijn later in 1830 met elkaar getrouwd.

Uitspraak Gerecht van Selwerd en Sappemeer 23 november 1807
Cornelis Brants zweert aan als voormond over de minderjarige kinderen van Sophia Hidding bij wijlen Egbert Brants in echte verwekt. Roelf Hoiting te Noordlaren wordt sibbevoogd en J. Vos te Haren vreemde voogd.
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 1982).

Ingekomen stukken gemeente Haren, 2 februari 1813
Brief van Jannes Hoenderken en Roelf Hamming. Zij hebben ook landerijen in Zuidlaren en worden daar nu ook aangeslagen voor de belasting, terwijl omgekeerd inwoners van Zuidlaren, die landerijen in Haren hebben, niet worden aangeslagen. De volgende personen hebben land in Zuidlaren en worden daar nu aangeslagen: Jannes Hoenderken, wed. Otte Kluiving, de Pastorij Noordlaren, Jannes Hoiting, Hendrik Sissing, Berent Harms, wed. Harm Ramaker, Hindrik Westerbrink, wed. Thale Hammink, wed. Albartus Hoenderken, wed. Otte Hoenderken, wed. Wijbe Willems, wed. Jan Pieters en Kornelis Brants.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 46).

Akte 2 juni 1818
Evert Heiting, landbouwer te Zuidlaren, verkoopt aan Cornellis Brands, landbouwer, wonende te Noordlaren, een stuk hooiland van ca. een half mat, gelegen over de Mandesloot onder Onnen. De prijs bedraagt f.50,-.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 41, Akte 271)

Acte 9 februari 1821
Jantje Jans, weduwe van Jacob Egberts, thans getrouwd met Lucas Egberts, landbouwer, wonende te Witten, verkoopt aan Kornelis Brants, landbouwer, en zijn vrouw Aaltien Houwing, te Noordlaren. De behuizing en hof, staande en gelegen te Noordlaren, A 16, hebbende tot naaste zwetten ten noorden Arents Stege, ten oosten en zuiden de kopers en ten westen de Boereweg. Prijs f.487,- kosten koper.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 57, acte 46)

Brief 2 september 1835 aan Kornelis W. Brants en R.J. Kroeze te Noordlaren
Ingevolge bekomene aanschrijving van de ingenieur verificateur bewaarder van het kadaster te Groningen van den 1 september jl, verzoeke ik u aan mij te berigten of de ondergrond van de smederij te Noordlaren, te boek staande op de persoon van Kornelis Willems Brants moet blijven staan en of de ondergrond waarop thans de smederij is geplaatst moet komen op de naam van Roelf Jans Kroeze, smid te Noordlaren. Zoo ja, verzoeke mij alsdan daarvan bewijs te doen toekomen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 107)

Aantekening in brievenboek dd 27 april 1844
Missive bij het plaatselijk bestuur van Haren, waarbij aan de weduwe van Cornelis W. Brands en J. de Groot verlof verleend wordt tot het bouwen van een huis.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111).

Kornelis trouwt (kerk) op zondag 21 mei 1809 te Noordlaren op 42-jarige leeftijd met de 29-jarige **Aaltje Hindriks Houwing** ook genaamd Aaltje Hoiting, dochter van **Hendrik Jacobs Houwing (129)** en **Lammechien Harms Timmer**. Aaltje, wonende te Noordlaren (Wijk A Noordlaren 17), is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 30 mei 1779 aldaar, is overleden op zaterdag 23 februari 1856 aldaar. Aaltje werd 76 jaar, 8 maanden en 24 dagen.

Overzicht 5 april 1841 opgemaakt door de gemeente-ontvanger H.J. Quintus
Lijst der weduwen in de gemeente Haren woonachtig, welke jaarlijks in 's Rijks directe belastingen, het patentregt daaronder niet begrepen, f.20,- en daarboven betalen.
Weduwe J. Swartwolt, te Haren, zonder beroep; weduwe J.P. Oosting, te Haren, zonder beroep; weduwe K.H. van der Es, te Haren, landbouwersche; weduwe L. Bolhuis, te Haren, landbouwersche; weduwe W. Eising, te Onnen, landbouwersche; weduwe J.J. Sipkes [Sipkema te Waterhuizen], te Haren, landbouwersche; weduwe D. van der Veen, te Haren, landbouwersche; weduwe G. Hemmes, te Haren, landbouwersche; weduwe E. Bolhuis, te Helpman, landbouwersche; weduwe J.E. Wilphorst, te Helpman, landbouwersche; weduwe W. Groenendal, te Helpman, landbouwersche; weduwe W.J. Quintus, te Helpman, zonder beroep; weduwe [J.H.] Nauta, te Helpman, zonder beroep; weduwe A.J. van Dijken, te Haren, landbouwersche; weduwe R. Kluiving, te Noordlaren, landbouwersche; weduwe K. Brands [Brants], te Noordlaren, landbouwersche; weduwe J.H. Timmer, te Noordlaren, landbouwersche; weduwe J. Hoenderken, te Noordlaren, landbouwersche; weduwe Ypeij, te Helpman, zonder beroep; weduwe J. Vos, te Haren, zonder beroep; Trientje Abelius [Trijntje Abels], te Helpman, landbouwersche; weduwe J.J. Bos, te Noordlaren, landbouwersche; weduwe G. Buirma [= Gezina Buirma?], te Helpman, zonder beroep; weduwe J. Gortemaker, te Haren, landbouwersche; weduwe H.R. Kloots [= Henderica Ottens, maar die is al in 1830 overleden], te Noordlaren, landbouwersche; weduwe A. Reiger, te Haren, zonder beroep.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 74)

Aantekening in brievenboek dd 27 april 1844
Missive bij het plaatselijk bestuur van Haren, waarbij aan de weduwe van Cornelis W. Brands en J. de Groot verlof verleend wordt tot het bouwen van een huis.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111).

Brief 14 mei 1850 van de weduwe van K. Brants te Noordlaren
Geeft met verschuldigde eerbied te kennen, de weduwe K. W. Brants, landbouwersche, wonende te Noordlaren. Dat zij voornemens is haar woonhuis, staande en gelegen te Noordlaren, bekend bij het kadaster in de gemeente Haren, ten name van de weduwe

© 2020 - E.M. van Koldam

Kornelis Willems Brants onder sectie E nummer 1022, en verbonden aan deszelfs schuur, af te breken.
Dat zij voornemens is op dezelfde plaats een nieuw woonhuis weder te bouwen en dat woonhuis weder aan de schuur te verbinden.
Dat zij voornemens is dat woonhuis gedeeltelijk met riet en gedeeltelijk met pannen te dekken.
Redenen waarom zij zich tot u wendt met het verzoek haar tot de afbreking en weder opbouwing de vereischte vrijheid te verlenen.
** Raadslid W. Homan geeft aan, dat op het verzoek niet aan te merken is.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 83).

Van Kornelis en Aaltje zijn vier kinderen bekend:

1 **Hendrik Brants**, landbouwer, wonende te Noordlaren (Wijk A Noordlaren 17), is geboren op maandag 24 juli 1809 aldaar, is gedoopt op zondag 6 augustus 1809 aldaar, is overleden op woensdag 30 december 1891 aldaar. Hendrik werd 82 jaar, 5 maanden en 6 dagen.

Proces Verbaal 29 oktober 1842 inzake dijkschouwing Noordlaren
Reinder Hoenderken, dijkschouwer in het kerspel Noordlaren, heeft op 8 oktober 1842 in aanwezigheid van de burgemeester der gemeente Haren en de bode Roelf Rademaker een schouwing van de wateringen uitgevoerd in de Besloten Veenen. Van deze schouwing is vooraf aankondiging geschied in de kerk te Noordlaren op 2 oktober 1842. Bij de schouwing is vastgesteld, dat het pand van Hindrik Brands te Noordlaren niet in schouwbare staat was. Dit is aan Hindrik Brands op 10 oktober 1842 behoorlijk geïnsinueerd (= kennis gegeven), waarbij hem ook is aangegeven, dat hij was beboet voor een som van f.1,-, voor 15 oktober 1842 te betalen in handen van de gemeenteontvanger met een opslag van f.0,15 voor de insinuatie. Dat het Hindrik Brands echter vrij stond om binnen drie dagen na de dagtekening van de insinuatie met de dijkschouwer in transactie te komen over de boete. Hindrik Brands is echter noch in transactie gekomen, noch heeft hij de boete betaald. Overeenkomstig het Reglement op het onderhoud en de schouwing der wegen in de provincie Groningen stelt Reinder Hoenderken de aangelegenheid nu in handen van de ambtman, die met de vervolging van de begane contraventie (= overtreding) bij het politiegerecht is belast, opdat door deze dadelijk ex officio (= ambtshalve)de vereiste actie tegen de bekeurde kan worden ingesteld.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 950-2)

Proces verbaal 20 januari 1847
Op heden 20 januari 1847 zijn op daartoe aan hun gedane citatie voor ons, burgemeester der gemeente Haren verschenen, Jan Warners Boer, van beroep landbouwer, wonende te Annen, gemeente Anloo, Otte Kloots en Hindrik Brands, ook landbouwers van beroep, wonende te Noordlaren, aan welke door ons is meegedeeld den inhoud van het door Albert Boer aan Zijne Majesteit ingediend request, waarbij verzocht is een nieuwen korenmolen te mogen bouwen, en welke naburen op de deswege aan hen gedane vragen verklaard hebben, niet te kunnen inzien, dat door het toestaan van het verzoek voor hun of hunne verdere naburen eenig bezwaar of overlast toegebragt werd, wanneer die molen op den aangeduiden grond, sectie F nr 126, en op ongeveer eenen afstand van tenminste 80 Nederlandsche ellen van den publieken weg verwijderd, geplaatst wordt, en zij derhalve geene redenen vinden om tegen de plaatsing eener korenmolen op dien grond eenige bezwaren in te brengen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 80)

Verdeling markegronden Noordlaren 3 oktober 1847
De markegenoten komen bijeen ten huize van kastelein W. Brands te Noordlaren. Zij besluiten tot verdeling van de marke in 68 gelijke delen op basis van een voorstel van een daartoe ingestelde commissie, met de aantekening dat een aantal percelen niet worden verdeeld, mar worden verkocht. Voorts blijven een aantal niet genoemde gronden nog mandelig. De ondertekening geschiedt door: J.C. van Hasselt, W. de Sitter, B. Marring, H. Koops, R. de Sitter, A. Hoenderken, W. Homan, R. Hoenderken, O. Kluiving, J. Hoiting, L. Hoenderken, J. Veldman, E. Pelinck, O. Kloots, J. Assies, W. Brants en H. Brants.
(Groninger Archieven, Toegang 1464, inventarisnummer 207).

Hendrik trouwt op donderdag 16 december 1830 te Haren op 21-jarige leeftijd met de 24-jarige **Aaltje Hoiting**, dochter van **Roelof Hoiting (120)** en **Anna Hidding**. Aaltje, wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 22) en aldaar (Wijk A Noordlaren 17), is geboren op woensdag 19 maart 1806 aldaar, is overleden op donderdag 19 oktober 1854 aldaar. Aaltje werd 48 jaar en 7 maanden.

2 **Doechien Brants**, wonende te Noordlaren, aldaar (Wijk A Noordlaren 17) en aldaar, is geboren op donderdag 10 september 1812 aldaar (Wijk A Noordlaren 17), is als geboren aangegeven op dinsdag 15 september 1812 te Haren (aangever geboorte was Kornelis Brants (zie 47); getuigen aangifte geboorte waren Jacob Egberts (zie 66) en Albert Sikkens (zie 231)), wonende Wijk A Noordlaren 17 te Noordlaren, is overleden op vrijdag 6 mei 1836 aldaar, is als overleden aangegeven op vrijdag 6 mei 1836 te Haren (aangever overlijden was Hendrik Brants (zie 47.1); getuige aangifte overlijden was Willem Brands). Doechien werd 23 jaar, 7 maanden en 26 dagen.

3 **Willem Brants**, wonende te Noordlaren en aldaar, is geboren op zaterdag 4 februari 1815 aldaar (Wijk A Noordlaren 17), is als geboren aangegeven op zondag 5 februari 1815 te Haren (aangever geboorte was Kornelis Brants (zie 47); getuigen aangifte geboorte waren Jacob Egberts (zie 66) en Hinderk Hoving), wonende Wijk A Noordlaren 17 te Noordlaren, is overleden op vrijdag 13 augustus 1819 aldaar, is als overleden aangegeven op dinsdag 14 september 1819 te Haren (aangever overlijden was Kornelis Brants (zie 47); getuige aangifte overlijden was Jan Hoving). Willem werd 4 jaar, 6 maanden en 9 dagen.

4 **Lammechien Brants**, wonende te Noordlaren en aldaar, is geboren op zaterdag 12 april 1817 aldaar (Wijk A Noordlaren 17), is als geboren aangegeven op woensdag 16 april 1817 te Haren (aangever geboorte was Kornelis Brants (zie 47); getuigen aangifte geboorte waren Albert Sikkens (zie 231) en Hendrik Alberts Pluis), wonende Wijk A Noordlaren 17 te Noordlaren, is overleden op vrijdag 1 oktober 1819 aldaar, is als overleden aangegeven op zaterdag 2 oktober 1819 te Haren (aangever overlijden was Kornelis Brants (zie 47); getuige aangifte overlijden was Hinderk Hoving). Lammechien werd 2 jaar, 5 maanden en 19 dagen.

48 **Hindrik Breeman** (GH1812-147; RAAD; L-00087; L-00088cs), landbouwer, wonende te Haren (Wijk C Onnen 24) en aldaar (Wijk C Onnen 26), is geboren op dinsdag 15 december 1761 te Coevorden, is overleden op maandag 18 juni 1832 te Onnen. Hindrik werd 70 jaar, 6 maanden en 3 dagen.

Wordt in 1811 benoemd tot raadslid van de gemeente Haren en blijft dat tot zijn overlijden op 18 juni 1832.

Woonde in 1830 op het adres Haren Wijk C Nr 26 Onnen samen met vier kinderen en de inwonende werkmeiden Annechien Buiring en Trijntje Zinger. Annechien trouwde later met zoon Johannes Breeman.

Ontvangst diaconie te Haren 18 december 1788
Jan Hindriks zijn dochter Hillegijn Jans getrouwd: f.3,15.
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

Akte 13 november 1797 (geregistreerd 16 januari 1798)
Claas Hindriks en Swaantje Hindriks en Cornelis Bolhuis, Claas Hindriks en Pieter Claasen als voorstanderen over de minderjarige kinderen van Harm Harms bij Luikjen (Luijchijn) Hindriks in echte verwekt verklaren verkocht te hebben aan Hindrik Jans (Breeman) en Hillegien Jans 2 matten hooiland te Onnen voor f.360,-.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1617, folio 29)

Akte 20 januari 1798 (geregistreerd 27 februari 1798)
Johannes Rummerink, Hinderikus Hornhuis en Rudolph Rummerink, gesworen bijzitters van het Gerecht van Selwerd, treden op in hun kwaliteit van kerkvoogden te Haren. Zij verkopen in een publieke verkoping een groot aantal percelen kerkengrond.
Aan Hindrik Jans en Hillegien Jans een stuk grond op de Onneres gelegen voor f.50,-.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1617, folio 42)

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 27 januari 1814
De nabestaanden en vrienden van Jacob Jans, zoon van Annigje Jacobs, landbouwersche te Onnen, en wijlen Jan Harms, overleden in 1812, komen bijeen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Gerrit Harms, arbeider te Essen, oom
- Berend Hindriks, landbouwer te Essen, aangehuwde oom
- Jannes Vedder, landbouwer te Dilgt, neef
Aanwezig van moederszijde:
- Jan Jacobs, landbouwer te Onnen, oom
- Hindrik Hindriks, landbouwer te Onnen, neef
- Hindrik Breman, landbouwer te Onnen, aangehuwde neef
Moeder Annigje Jacobs wil een tweede huwelijk aangaan met Louwrens Eissens. Moeder blijft voogd. Louwrens Eissens wordt medevoogd en Gerrit Harms toeziend voogd.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 110, zaak 1814/13)

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 24 mei 1821
De nabestaanden en goede vrienden van Grietje en Hilligje Hindriks, minderjarige kinderen van Hindrik Hinderikus, landbouwer te Onnen, en wijlen Gezina Breman, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Hindrik Roelfs Smit, smid te Zuidlaren, neef
- Jan Stel de Jonge, timmerman te Haren, goede vriend
- Jan Weites, arbeider te Onnen, goede vriend
Aanwezig van moederszijde:
- Hindrik Breman, landbouwer te Onnen, grootvader
- Jan Breman, landbouwer, oom
- Johannes Breman, landbouwer, oom
Grootvader Hindrik Breman wordt benoemd tot toeziend voogd.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 113, zaak 1821/68)

Groninger Courant, 14 november 1823
Mr Wiardus Hora Siccama, openbaar notaris, residerende op het Hoogezand, zal, ten verzoeke van Aaffien Hendriks Smit, weduwe van wijlen Hindrik Hindriks, landbouwersche, wonende te Onnen, gemeente Haren, voor haar zelve en als moeder en wettige voogdesse over hare vijf minderjarige kinderen, bij wijlen haren eheman in echte verwekt, krachtens autorisatie van de regtbank van eersten aanleg, zitting houdende te Groningen, in tegenwoordigheid van Albert Sikkens, timmerman te Noordlaren, als toeziende voogd over de gemelde minderjarigen, en in bijzijn van de heere vrederegter des kantons Hoogezand, op woensdag den 19 november 1823, des nademiddags om 3 uren, ten huize van den kastelein Jan de Vries, bij de Harender Molen, publiek te verkopen, de navolgende vaste goederen, onder Onnen gelegen (hier selectie vermeld):
XI. Ongeveer 45 roeden en 22 ½ ellen Hooiland, Munnikkehorn genaamd, wandelende met Hindrik Breman;

Aktes 9 april 1824
Gecompareerd Hindrik Jans Breeman, landbouwer te Onnen. Maakt testament. Ik wil, dat mijne echtgenote Hillechien Jansen, levenslang in het geruste bezit zal blijven van mijne nagelatene goederen en daarvan levenslang het genot zal hebben, zonder tot het stellen van borg verplicht te zijn. Erfgenamen, die zich hiertegen verzetten, worden onterfd voor zover de wet zulks toelaat.
Gecompareerd Hillechien Jansen, etc.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr.128, Akte 155 en Akte 156)

Akte mei 1829 (met de aantekening, dat deze akte door Dr. Kuizinga in 1951 aan de burgemeester ter hand is gesteld; betreft huidige Vidaductweg).
Wij ondergetekenden Marktgenoten en meede eigenaren in de Onner Markte, verklaren bij deesen voor ons zelven en onze mede-eigenaren af te staan om onder eene vaste altoosdurende huire te mogen gebruiken aan Geert Andries en Hendrika Kuijpers, echtelieden, die door mede verteekening zulks aannemen, een gedeelte land van het Westerveen geleegen en onder markte van Onnen, invoegen door ons is afgebakend, waarvan jaarlijks op de 1e mei door de meijerlieden tot vaste huur of gondpacht zal worden betaald f.10,-, zullende de meijerlieden daarenboven verpligt zijn tot het maken van dat gedeelte weg loopende door de Onner Esse beginnende bij de zogenaamde Kostverloren Akkers tot aan het pand van Jan de Vries, welke weg dan door hen na behooren in schouwbare staat zal worden onderhouden. Voorts zal van deeze grond door vererving van eijgenaar veranderende worden betaald tot geschenk een jaar huur en bij verkoping door verkoper en koper een jaar huur.
Ondertekening door C.H.W. Haack, H. Hinderikus, J. Veldman, C. Hornhuis, H. Breeman, Willem Eising, H. Everts en Geert Andries.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 62)

Brief 4 januari 1832 aan het college van toezigt op de administratiën der kerkfondsen
Ter voldoening aan uw resolutie van den 9den februari 1830 hebben wij de eer u te dienen van berigt:
a. dat het getal zielen der hervormde gemeente bedraagt 1263
b. het getal ledematen 410
c. dat de kerkelijke gebouwen zich in een redelijken toestand bevinden en dat er geene herstellingen, gering onderhoud uitgezonderd, noodzakelijk zijn.
d. de kerkvoogden zijn: Jacobus van Trojen, president; R, Koops, secretaris; Jan Vos, administrateur.
De notabelen zijn: Carel Hindrik Willem Haack, Wijbrandus Holwerda, Jan Hendriks Oosterveld, Hindrik Breeman, Lukas Rummerink, Hindrik Loerts, Harmannus Doll Havinga, Roelf Meijer, Jan Popko Oosting in plaats van de overleden J. Swartwold.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 105)

Brief 12 februari 1840 van de subcommissie der Maatschappij van Weldadigheid te Groningen aan de burgemeesters der gemeenten in het arrondissement Groningen

© 2020 - E.M. van Koldam

Met dezen hebben wij ons het genoegen willen geven in het belang der Maatschappij van Weldadigheid onze afgebrokene relaties wederom op te vatten en u uit te nodigen om met ons de handen in een te slaan, teneinde de deelneming in deze zoo nuttige inrigting op te beuren en krachtdadig te bevorderen. Immers doet de stand van landbouw en handel zich daartoe van eene gunstigen zijde kennen dan wel vroeger en de bijdrage voor het lidmaatschap is slechts f.2,60 jaarlijks, of een stuiver per week, welke toch voor velen eene geringe gave uitmaakt, waarvan de heilzame strekking is om gedurig meerder huisgezinnen, die verarmd zijn of met armoede bedreigd worden, in de koloniën te kunnen plaatsen, alwaar dezelve bij arbeid worden gehouden, zonder tijdelijk gebrek te ondervinden of vrees voor den benarden winter te behoeven te hebben, terwijl de kinderen eene behoorlijke opvoeding te beurt valt, ook in een godsdienstigen zin, welke niet kan nalaten op het tegenwoordig geslacht voordelig te werken, en in de toekomst goede vruchten te beloven.
Wij zullen op het verleden niet terug komen, maar voegen evenwel hierbij de lijst der voormalige leden in uw gemeente, als ook der personen de subcommissie hebbende uitgemaakt, teneinde u tot leidraad te kunnen dienen en verzoeken u dringend om onverwijld uw beste pogingen te willen aanwenden tot het verkrijgen van leden der maatschappij, waarvan wij gaarne, zoo mogelijk in den loop dezer maand den uitslag van u zouden wenschen te ontvangen, tevens met voordragt van de leden de subcommissie zullende uitmaken, bijaldien de voorige subcommissie, gelijk wij vermoeden, niet is blijven bestaan, waarbij dan behoort te worden geattendeerd, dat de subcommissie zooveel doenlijk uit vijf leden moet zijn zamengesteld en zoveel mogelijk gekozen, voor een gedeelte uit leden van het gemeentebestuur, voor een ander gedeelte uit geestelijken van onderscheiden gezindheid en voor het overige uit de aanzienlijkste ingezetenen, waaronder bij voorkeur behoorende tot het bestuur van een of andere voorname plaatselijke inrigting van liefdadigheid.
Wij wenschen hartelijk dat uw bemoeijingen een gewenscht gevolg mogen hebben en, zoodra de subcommissie zal gevormd zijn, zullen wij aan dezelve mededeeling doen van de bij ons inkomende berigten en stukken.
Voormalige leden: G. Buirema, H. Breman, W. Holwerda, J. Hoenderken, R. Hammink, R. Koops, B.W. Koster, R. Lammers, H.L. Oosterveld, J. Swartwolt, J. van Trojen en J. Vos.
Voormalige subcommissie: J. van Trojen, W. Holwerda, H.W. Haack.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 73)

Hindrik trouwt (kerk) op donderdag 18 december 1788 te Haren (opbrengst collecte voor de diaconie: f.3,15) op 27-jarige leeftijd met de 23-jarige **Hillegien Jans**, dochter van **Jan Hindriks** en **Gesijna Abbring**. Hillegien, wonende te Haren, is geboren te Onnen, is gedoopt op zondag 23 december 1764 te Haren, wonende Wijk C Onnen 26 aldaar, is overleden op woensdag 29 oktober 1828 te Onnen, is als overleden aangegeven op vrijdag 31 oktober 1828 te Haren (aangever overlijden was Hindrik Breeman (zie 48); getuige aangifte overlijden was Hindrik Everts (zie 82)). Hillegien werd 63 jaar, 10 maanden en 6 dagen.

Aktes 9 april 1824
Gecompareerd Hindrik Jans Breeman, landbouwer te Onnen. Maakt testament. Ik wil, dat mijne echtgenote Hillechien Jansen, levenslang in het geruste bezit zal blijven van mijne nagelatene goederen en daarvan levenslang het genot zal hebben, zonder tot het stellen van borg verplicht te zijn. Erfgenamen, die zich hiertegen verzetten, worden onterfd voor zover de wet zulks toelaat.
Gecompareerd Hillechien Jansen, etc.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr.128, Akte 155 en Akte 156)

Van Hindrik en Hillegien zijn zeven kinderen bekend:

1 **Gesina Breeman**, wonende te Haren, is geboren te Onnen, is gedoopt op zondag 27 september 1789 te Haren, wonende Wijk C Onnen 6 aldaar, is overleden op donderdag 27 januari 1820 te Onnen, is als overleden aangegeven op zaterdag 29 januari 1820 te Haren (aangever overlijden was Hindrik Hindrikus (zie 112); getuige aangifte overlijden was Hindrik Breeman (zie 48)). Gesina werd 30 jaar en 4 maanden.
Gesina trouwt op vrijdag 10 december 1813 te Haren (huwelijksgetuigen waren Wigcher Alders Buiringa, Willem Jans Ellens en Abel Jans Brink (zie 49)) op 24-jarige leeftijd met de 29-jarige **Hindrik Hindrikus**, zie 112.

2 **Jan Breeman** (MIL-272), landbouwer, wonende te Haren (Wijk C Onnen 26), is geboren te Onnen, is gedoopt op donderdag 5 januari 1792 te Haren, is overleden op zaterdag 25 juni 1842 aldaar. Jan werd 50 jaar, 5 maanden en 20 dagen.

3 **Swaantje Breeman** is gedoopt op zondag 23 november 1794 te Haren.

4 **Johannes Breeman**, landbouwer, wonende te Haren (Wijk C Onnen 26), is geboren in 1797 te Onnen, is overleden op zondag 1 februari 1863 aldaar. Johannes werd 66 jaar.

Notulen burgemeester en wethouders, 23 december 1856
Tot opperbrandmeester voor de tijd van 3 jaren, ingaande heden, wordt aangewezen Lubbertus van Oosten.
Tot wijkmeester van de wijk A (dorp Haren), tevens brandmeester en eerste hoofdman van de nachtwacht: Jannes Horst met als plaatsvervanger Jan Jansen.
Tot wijkmeester wijk B (dorp Haren); J. Koops en plaatsvervanger L. Bolhuis.
Tot wijkmeester wijk C (Onnen): Joh. Breeman en plaatsvervanger H. Hindriks.
Tot wijkmeester wijk D (Dilgt en Hemmen): J. Brink en als plaatsvervanger Joh. Meijer.
Tot wijkmeester wijk E (Hoornschedijk): J. Nijdam en als plaatsvervanger B. van der Veen
Tot wijkmeester wijk F (Essen): Jan Hemmes en als plaatsvervanger J.K. van Hemmen
Tot wijkmeester wijk A (Helpman): R. Tonkens sr en als plaatsvervanger Joh. Blaauwpot.
Tot wijkmeester wijk B (Helpman): L. Poelma en als plaatsvervanger H. Kwant
Tot wijkmeester wijk C (Molenstreek en Euvelgunne): K. Bolhuis en als plaatsvervanger H. van Bruggen.
Tot wijkmeester wijk D (Den Hoorn): H. van Hemmen en als plaatsvervanger H. Oosterveld.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 35).

Johannes trouwt op zaterdag 21 april 1832 te Haren op 35-jarige leeftijd (1) met de 21-jarige **Annechien Buiring**, dochter van **Hendrik Buiring** en **Margien Geerts Timmer**. Annechien, wonende te Haren (Wijk C Onnen 26), is gedoopt op maandag 13 augustus 1810 te Peize, is overleden op woensdag 19 juli 1837 te Onnen. Annechien werd 26 jaar, 11 maanden en 6 dagen.

Is in 1830 inwonende werkmeid bij Hindrik Breman te Onnen. Trouwt in 1832 met diens zoon Johannes.

Johannes trouwt op zaterdag 7 januari 1843 te Haren op 46-jarige leeftijd (2) met de 29-jarige **Hillechien de Groot**, dochter van **Jan Jans de Groot** en **Ennigje Jans Meijer**. Hillechien, wonende te Haren en aldaar (Wijk B Oosterweg 38A), is geboren op woensdag 14 juli 1813 aldaar (Wijk B Oosterweg 37), is als geboren aangegeven op woensdag 14 juli 1813 (aangever geboorte was Jan Jans de Groot; getuigen aangifte geboorte waren Reinder Hinderks van Santen (zie 226) en Jan Everts Schut), is overleden op donderdag 25 augustus 1898 te Onnen. Hillechien werd 85 jaar, 1 maand en 11 dagen.

5 **Engelina Breeman**, wonende te Haren (Wijk C Onnen 16), is geboren te Onnen, is gedoopt op donderdag 3 april 1800 te Haren,

is overleden op maandag 24 december 1855 te Onnen. Engelina werd 55 jaar, 8 maanden en 21 dagen.

Akte 29 oktober 1822
Huwelijkscontract Gerrit Veltman, landbouwer te Onnen, en Engelina Breeman, zonder beroep, wonende te Onnen.
Alle onroerende goederen welke de comparanten inbrengen alsmede alle onroerende goederen, die zij staande het huwelijk door erfopvolging, giften of legaten verkrijgen zullen zijn buiten de gemeenschap.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 68, Akte 322)

Engelina trouwt op zaterdag 9 november 1822 te Haren op 22-jarige leeftijd met de 32-jarige **Gerrit Veldman**, zie 264.

6 **Hindrik Jans Breeman** (RW1), landbouwer, wonende te Haren (Wijk C Onnen 26), is geboren op zondag 31 oktober 1802 te Onnen, is overleden op dinsdag 25 augustus 1846 te Groningen. Hindrik werd 43 jaar, 9 maanden en 25 dagen.

Proces verbaal 20 maart 1839
Op heden den 20 maart 1839 des morgens te half twaalf uren, compareerde voor ons, burgemeester der gemeente Haren, Antje Jannes Bies, dienstmeid van beroep, oud ruim 21 jaren, wonende te Onnen, gemeente Haren, ten huize van Hindrik Hindrikus. Welke de navolgende klagte heeft ingebracht.
Dat zij, comparante, op zondag den 17 dezer maand ongeveer negen uren op den publieke weg te Onnen met steentjes en met zand is nageworpen door Hendrik van der Es, zonder beroep, wonende te Onnen, alsmede Hindrik Bakker en Hendrik Eisses, wonende beide laatste ook te Onnen, dat zij, comparante, was vergezeld geweest van Aaltje (de verdere naam onbekend), dienstmeid bij Hindrik [Jans] Breeman, van beroep landbouwer, wonende te Onnen, dat daarop vervolgens Hendrik Eisses , haar bij het hoofd had gekregen en de kralen die zij om haar hals had aan stukken had getrokken en bij haar rok had getrokken, zodat dezelve gescheurd was en waarop de comparante zich met de vlugt heeft moeten redden.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 72)

Voorval Onnen 17/18 oktober 1839
In de nacht van donderdag 17 oktober op vrijdag 18 oktober worden twee paarden uit de wei gehaald bij de landbouwer/tapper/wagenaar Kars Eisses te Onnen. E worden twee andere paarden voor terug gezet. Ook wordt een wagenladder bij Kars Eisses weggenomen. Met de nodige moeite weet Kars Eisses zijn paarden en de wagenlader terug te vinden. Het is dan voor hem niet meer mogelijk om met en groep meisjes uit Onnen naar de markt in Vries te gaan en dat was nu waarschijnlijk net de bedoeling van een aantal jongens in Onnen. Hindrik Bakker is waarschijnlijk de dader en mogelijk had ook Hendrik Eisses een rol. Verder komen nog een aantal bewoners in de proces verbalen naar voren: de broers Klaas en Hindrik van der Es, als vrienden van Hindrik Bakker en Hendrik Eisses. Johanna Kooi-Bazuin als getuige. Elizabeth Baving dienstmeid bij Hindrik Jans Breeman als een van de meisjes die mee zouden naar Vries. Aldert Buiringa als getuige. Cornelis Hornhuis in wiens land de paarden en de wagenladder terug gevonden zijn.
Alle proces verbalen zijn te vinden bij Kars Eisses.

Groninger Courant, 23 december 1845
Ten overstaan van Mr. J.W. Quintus, Notaris te Groningen, zullen, op vrijdag, den 9den januarij 1846 des avonds te 5 uren, ten Huize van den Kastelein J. van HEMMEN, te Harendermolen, publiek worden verkocht: 21 Perceelen BOUW-, WEIDE- en HOOILAND, gelegen te Onnen, onder de Gemeente Haren, toebehoorende aan H. Breeman.

Groninger Courant 17 april 1846
BOELDAG. Op zaterdag, den 18den April 1846, des voormiddags te 10 uren en vervolgens, zullen, ten Huize van H. BREEMAN, te Onnen, publiek worden verkocht: 10 stuks HORENVEE, 2 DRAGTIGE MERRIEPAARDEN, 2 BOEREN WAGENS, PLOEG, EIDE, 1 BAGGELBAK, eene GROOTE PARTIJ MEST, en hetgeen meer zal worden gepresenteerd.
Mr. J.W. Quintus, Notaris.

Brief 8 september 1846 aan de ontvanger der registratie en successie te Groningen
In antwoord op uw missive van 5 dezer, heb ik de eer te berigten, dat H. Breeman op den 1 mei jl met der woon uit Onnen is vertrokken naar Groningen buiten de Boteringepoort en dat hij naar ik geïnformeerd ben op den 25 augustus jl aldaar moet zijn overleden.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 113).

Hindrik trouwt op zaterdag 9 mei 1835 te Haren op 32-jarige leeftijd (1) met de 21-jarige **Annegien Luitje Everts**, dochter van **Luitje Everts (83)** en **Grietje Hindriks**. Annegien, wonende te Haren en aldaar (Wijk D Dilgt 11), is geboren op zondag 16 januari 1814 te Onnen (Wijk A Haren 48), is als geboren aangegeven op dinsdag 18 januari 1814 te Haren (aangever geboorte was Luitje Everts (zie 83); getuigen aangifte geboorte waren Freerk Everts (zie 81) en Berend Derks), is overleden op vrijdag 16 juli 1841 te Onnen. Annegien werd 27 jaar en 6 maanden.
Hindrik trouwt op donderdag 18 mei 1843 te Haren op 40-jarige leeftijd (2) met de 24-jarige **Annechien Hindriks** (L-00966cs; L-02212), dochter van **Geert Hindriks Hemsing (2.1)** en **Margaretha Abbring**. Annechien, (wed. Jan Wolters), wonende te Haren (Wijk D Dilgt 11) en aldaar (Wijk D Klaverblad 22), is geboren op woensdag 5 augustus 1818 aldaar, is overleden op vrijdag 22 februari 1895 te Hemmen. Annechien werd 76 jaar, 6 maanden en 17 dagen.

Brief 13 november 1849 van de controleur der directe belastingen
[De bijgaande brief is aan het gemeentebestuur toegezonden met de volgende aantekening]
De ondergeteekende veronderstelt, dat nevensgaande reclame voldoende is. Dezelve behoort op zegel geschreven (een klein zegel is genoegzaam) en de kennisgeving behoort er bij gevoegd. Overigens kan dit stuk portvrij aan mij worden bezorgd en wordt alsdan verder behandeld.
** Bijlage. Brief van Annechien Hindriks aan de gouverneur.
Geeft met verschuldigde eerbied te kennen, Annechien Hindriks, landbouwersche in de Paddepoel, gemeente Haren.
Dat zij in het jaar 1848 een huis heeft gesticht op het perceel K nr 75. Welk huis in de maand november 1848 voltooid is, doch den 15 juni van dat jaar reeds betrokken of in gebruik gesteld. Dat zij den 10 november 1848 en dus binnen den termijn bij art. 7 der Wet van 24 april 1843 (Staatsblad nr 14) bepaalt, aangifte van deze stichting heeft gedaan en daarvoor vrijdom heeft verzocht, van welke aangifte zij echter geen bewijs heeft ontvangen.
Dat zij den … november jl. eene kennisgeving nr 83 van den heer controleur der directe belastingen en van het kadaster te Groningen heeft ontvangen, houdende, dat het bovenvermelde nieuw gebouwde huis onder nummer 1442 van sectie K in 1849 is begroot in de 12de klas op f.36,-.
Dat zij vermeent zich naar de voorschriften der wet te hebben gedragen en dus aanspraak te kunnen maken op eene vrijdom van 8 jaren, ingaande met den 1 januari 1848, ingevolge art. 1 der wet van den 28 maart 1828 (Staatsblad nr 8).
Dat zij zich om bovengenoemde redenen wendt tot u met verzoek alsnog te mogen worden gesteld in het genot der gevraagde vrijdom en voor zoverre zij in de grondbelasting voor het aangehaalde perceel mogte zijn aangeslagen, restitutie van de te veel

betaalde belasting te mogen ontvangen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 82).

Annechien was later gehuwd (2) met **Jan Wolters**.<79,80>

7 **Willem Breeman** (L-01755), wonende te Haren (Wijk C Onnen 26) en aldaar, is geboren te Onnen, is gedoopt op zondag 4 augustus 1805 te Haren, wonende Wijk C Onnen 26 aldaar, is overleden op maandag 15 juli 1833 te Onnen, is als overleden aangegeven op dinsdag 16 juli 1833 te Haren (aangever overlijden was Hindrik Jans Breeman (zie 48.6); getuige aangifte overlijden was Hindrik Hindrikus (zie 112)). Willem werd 27 jaar, 11 maanden en 11 dagen.

Staat vrijstellingen nationale militie dd 30 mei 1825
Nominatieve staat der personen, behoorende tot de gemeente Haren, de door den militieraad, zitting houdende te Groningen, voor één jaar of voor altijd van den dienst der militie zijn vrijgesteld.
[De kolomindeling is: volgnummer; klasse tot welke de vrijgestelden behooren; nommer door dezelve getrokken; naam en voornaam; reden vrijstelling]
1; 1822; 6; Sjobbema, Christiaan; broeder in dienst;
2; 1823; 13; Van Almeloo, Harm; eenig kind;
3; 1824; 6; Ellens, Jan; te klein;
4; 1824; 8; Breeman, Willem; te klein;
5; 1825; 8; Nieland, Harm; eenig kind
6; 1825; 9; Evenhuis, Aaldrik; broeder in dienst;
7; 1825; 11; Timans, Antonius Hendrikus Nicolaas; in dienst;
8; 1825; 12; Alberts, Dirk, te klein;
9; 1825; 14; Van Boekeren, Christoffer; broeder in dienst;
10; 1825; 16; Dirksema, Jacob; broeder geremplaceerd;
11; 1825; 20; Piccard, Hendrik Okke; S.T.S.;
12; 1825; 22; Jans, Jacob; eenig kind.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 58)

Nominatieve staat 1826 Nationale Militie
Nominatieve staat der personen, behoorende tot de gemeente Haren, die door den militieraad, zitting houdende te Groningen, voor één jaar of voor altijd van den dienst der militie zijn vrijgesteld.
Christiaan Sjobbema, broederdienst
Harm van Almelo, eenig kind
Willem Breeman, te klein
Harm Nieland, eenig kind
Aaldrik Evenhuis, broederdienst
Antonius Hendrikus Nicolaas Timans, in dienst
Hendrik Roelfs, ligchaamsgebrek
Martinus van der Vaart, bijziende
Berend Glimminga, broederdienst volbragt
Harm Meinderts, te klein
Sicco Hinderks Timmer, ligchaamsgebrek
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 59)

Brief 21 maart 1827 van de gouverneur
Ik verzoek u om te willen zorgen, dat de loteling uwer gemeente Willem Breeman, behoorende tot de ligting van 1826 doch destijds en in dit jaar als te klein provisioneel van de dienst vrijgesteld, van welke decisie echter bij Heeren Gedeputeerde Staten is geappelleerd, op aanstaanden maandag den 26 dezer des middags te twaalf uur in het provinciehuis te Groningen present zij, ten einde te worden hermeten.
Het zal noodig zijn, dat de genoemde loteling niet vooraf met de redenen van zijne komst naar hierwaarts bekend worde gemaakt en dat door u op hem een wakend oog worden gehouden, ten einde hij geene middelen beproeve welke bij de meting tot misleiding zouden kunnen strekken.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 60)

Brief 26 maart 1827 van de gouverneur
Ten gevolge resolutie van den 19 dezer gecompareerd zijnde de persoon van Willem Breeman, loteling der nationale militie van den jare 1823, behoorende tot de gemeente Haren en in dat jaar, zoowel als in de volgende en in het tegenwoordige als te klein van den dienst vrijgesteld, ten einde voor deze vergadering te worden hermeten.
Is tot deze hermeting over gegaan en is daarvan de uitslag geweest, dat de voornoemde loteling is bevonden de grootte te hebben van 1 el, 5 palm, 6 duim en 8 streep.
In aanmerking zijnde genomen, dat de maat welke voor den loteling der nationale militie wordt vereischt, is die van 1 el 5 palm en 7 duimen en dat de loteling Willem Breeman over zulks de maat niet heeft.
Is goedgevonden te confirmeren de decisie van den militieraad ten opzigte van den genoemden loteling genomen, waarbij hij als te klein over 1827 van den dienst is vrijgesteld.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 60)

Nominatieve staat 1827 Nationale Militie
Nominatieve staat der personen, behoorende tot de gemeente Haren, die door den militieraad, zitting houdende te Groningen, voor één jaar of voor altijd van den dienst der militie zijn vrijgesteld.
Harm van Almelo, eenig kind
Willem Breeman, te klein
Harm Nieland, eenig kind
Aaldrik Evenhuis, broederdienst
Antonius Hendrikus Nicolaas Timans, in dienst
Martinus van der Vaart, bijziende
Harm Meinderts, te klein
Lukas [Lucas] Hindriks, te klein
Jacob Drewes, broeder in dienst overleden.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 60)

Brief 27 februari 1828 van de gouverneur
Er is bij Gedeputeerde Staten dezer provincie appel ingesteld van eene decisie, door den militieraad in deszelfs eerste zitting van deze jaren genomen, ten opzigte van den loteling uwer gemeente Willem Breeman genaamd, welke wederom, evenals in vorige

© 2020 - E.M. van Koldam

jaren, als te klein van den dienst is vrijgesteld, en er is alzoo eene herkeuring van dien loteling verzocht.
Gedeputeerde Staten bepaald hebbende, dat deze herkeuring zal plaats hebben op aanstaanden maandag den derden maart, inviteer ik u om te zorgen, dat gemelde Willem Breeman op dien dag in het provinciehuis present zij des middags te twaalf ure, begeleid door den veldwachter uwer gemeente.
Het zal noodig zijn, dat hij niet vooraf met het doel zijner reis naar herwaarts bekende worde gemaakt, opdat hij geheel onvoorbereid voor Gedeputeerde Staten verschijne.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 61)

Extract uit het register der resolutiën van Gedeputeerde Staten dd 3 maart 1828
Ten gevolge resolutie van den 25 februari jl. gecompareerd zijnde de persoon van Willem Breeman, loteling der nationale militie van den jare 1823, behoorende tot de gemeente Haren en in dat jaar, zoowel als in de volgende en in het tegenwoordige als te klein van den dienst vrijgesteld, ten einde voor deze vergadering te worden hermeten.
Is tot deze hermeting over gegaan en is daarvan de uitslag geweest, dat de voornoemde loteling is bevonden de grootte te hebben van 1 el, 5 palm, 6 duim en 8 streep.
In aanmerking zijnde genomen, dat de maat welke voor den loteling der nationale militie wordt vereischt, is die van 1 el 5 palm en 7 duimen en dat de loteling Willem Breeman over zulks de vereischte maat niet heeft.
Is goedgevonden te confirmeren de decisie van den militieraad ten opzigte van den genoemden loteling genomen, waarbij hij als te klein over 1828 van den dienst is vrijgesteld.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 61)

49 **Abel Jans Brink** (GH1812-121, MIL-136; L-00091; L-00092cs), zoon van **Jan Abels Brink** en **Hillechijn Berends**, wonende te Haren (Wijk C Onnen 1), is geboren op zondag 25 januari 1767 te Onnen, is overleden op donderdag 15 juni 1837 aldaar. Abel werd 70 jaar, 4 maanden en 21 dagen.

Woonde in 1830 op het adres Haren Wijk C Nr 1 Onnen samen met zijn tweede vrouw, dochter Geesje en drie kinderen uit het eerste huwelijk van zijn vrouw.

Voogdijstelling 20 april 1771
Heeft Berend Pieters, woonachtig te Zuidlaren, domicilie kiezend bij Jan Abels te Haren, aangezworen als voormond over het minderjarige zoontje van Jan Abels bij wijlen Hilligje Berents in echte verwekt. Jan Pieters wordt aangezworen als sibbe voogd en Berent Lucas te Eelde als vreemde voogd. Aangezien er geen goederen zijn worden zij geautoriseerd met de vader een afhandeling te maken of met de aanstaande stiefmoeder een kindschap op te richten, zoals zij ten meeste nutte van hun pupille zullen bevinden te behoren.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1495).

Voogdijstelling 19 september 1783
Sicke Lucas te Haren zweert aan als principale voormond in plaats van Berent Pieters over de kinderen van Jan Abels (Brink) bij wijlen Hillegien Berents in egte verwekt. Willem Eising te Onnen wordt sibbevoogd in plaats van wijlen Jan Pieters.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1495)

Akte 13 november 1797 (geregistreerd 16 januari 1798)
Claas Hindriks en Swaantje Hindriks en Cornelis Bolhuis, Claas Hindriks en Pieter Claasen als voorstanderen over de minderjarige kinderen van Harm Harms bij Luikjen (Luijchijn) Hindriks in echte verwekt verklaren verkocht te hebben aan Abel Jans (Brink) en Geesijn Lucas (Sluiter) drie matten hooiland te Onnen voor f.150,-
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1617, folio 29)

Akte 25 augustus 1800
Jan Pieters en Jan Egberts verkopen aan Abel Jans en Geessien Lucas een stuk land te Onnen voor f.250,-. Op het land wordt een behuizing getimmerd. De kopers lenen de koopprijs van de verkopers.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1617, folio 110)

Ingekomen stukken gemeente Haren, 13 mei 1815
Abel Brink heeft zich bij Gedeputeerde Staten beklaagd, dat zijn zoon Jan Brink onder de wapenen moet, terwijl hij nr 12 heeft getrokken. Hij komt toch in aanmerking, omdat aan Geert Joosten oftewel Geert Bakema, die nr 5 heeft getrokken, een vrijstelling is verleend, omdat hij de kost zou moeten verdienen voor zijn moeder. Abel Brink heeft gevraagd dit besluit te vernietigen.
Gedeputeerde Staten vragen nu aan de schout om hen te informeren of hetgeen Geert Bakema aan zijn moeder verstrekt inderdaad tot haar onderhoud wordt vereist.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 48).

Akte 15 januari 1818
De erven Warmolts verkopen publiek:
1. een stuk land, het grote Pijperspoel genaamd, gelegen aan de Harender Boerenweg, zwettende ten noorden aan de heer Jullens, ten oosten aan het Onnerveld, ten zuiden aan Simon Aaldrik Evenhuis en ten westen aan de Nieuwlandsweg.
2. een derde gedeelte van het Velland, mede onder Haren gelegen, zwettende ten noorden aan Jan Antoni van Hemmen, ten oosten de Noordlandsdrift, ten zuiden Wicher Alderts en ten westen Abel Jans.
3. De halfscheid in de Ganse Tiende van Haren, waarvan de koper wordt gehouden kennis te dragen, willende de verkoper in zijne qualiteit tot geene uitleg of aanwijzing daarvan gehouden zijn.
De kopers zijn:
- perceel 1: Roef Vos en Cornelis Hornhuis voor f.175,-;
- perceel 2: Abel Jans Brink voor f.121,-;
- perceel 3: C.W. H. Haack voor f.425,-.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr. 76, Akte 17)

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 29 juli 1819
De nabestaanden en goede vrienden van Hindrika, Lammigje, Hilligje en Ida Abels Brink, minderjarige kinderen van Abel Brink, landbouwer te Onnen, en wijlen Geesje Lukas, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Cornelis Hornhuis, landbouwer te Onnen
- Jan Vos, landbouwer te Haren
- Jelke Vos, landbouwer te Onnen
Alle drie goede vrienden.
Aanwezig van moederszijde:

- Jan Abels Brink, soldaat, thans met verlof te Onnen, broer
- Jan Lukas Sluiter, arbeider te Haren, oom
- Roelf Vos, landbouwer te Haren, goede vriend

Tot toeziend voogd wordt benoemd Jan Lukas Sluiter.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 112, zaak 1819/96)

Akte 23 december 1819
Verkoop van enige percelen land op verzoek van Roelf Pauwels te Haren, Egbert Pauwels, boerenknecht te Dilgt en Albert Pauwels, boerenknecht te Onnen, samen erfgenamen van wijlen Pieter Egberts Pauwels. Koper van een perceel land is Abel Jans Brink voor f.220,-.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr.93, Akte 528)

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 27 juli 1820
De nabestaanden en goede vrienden van Lammigje, Jan en Lukas Gerrits Buivinga, minderjarige kinderen van Ida Sluiter, arbeidersche te Onnen, en wijlen Gerrit Buivinga, overleden mei 1815, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Jan Kamps, arbeider te Glimmen, halve oom
- Jan Geerts Sluiter, arbeider te Hoogezand, vriend
- Jan van Dijken, kastelein te Hoogezand, vriend

Aanwezig van moederszijde:
- Jan Sluiter, arbeider te Haren, oom
- Abel Jans Brink, landbouwer te Onnen, aangehuwde oom
- Jan Sants, arbeider te Haren, neef.

Moeder wil een tweede huwelijk aangaan met Abel Jans Brink. Moeder Ida Sluiter wordt bevestigd als voogd. Abel Jans Brink wordt medevoogd en Jan Kamps toeziend voogd.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 112, zaak 1820/134)

Proces verbaal 15 november 1826
Op heden den 15 november 1826 des avonds vijf uren, is voor mij, burgemeester der gemeente Haren, verschenen Abel Brink, oud 59 jaren, landbouwer, woonachtig te Onnen, gemeente Haren, in het huis letter C nr 1, dewelke aan mij verklaarde, dat hij eene, hem onbekende vrouw, vanaf zondag in het werk had gehad ten zijne huize, welke vrouw omtrent den tijd van de Norgerkermis ook bij hem had gewerkt, doch slechts drie dagen. Dat zij van maandag bij hem breiwerk had verricht en des nachts in zijne schuur op een gemaakt leger van twee beddelakens/wietels en twee kussens had geslapen, hetwelk zij had verkozen, en in de nacht van den 14 en 15 dezer stil uit zijn schuur was gegaan en toen medegenomen de twee wietels (ongemerkt) en eene kussen waarom eene witte sloop.
Dat die vrouw had verklaard te heeten Jantje Egberts, woonachtig te Groningen , dat zij klein van persoon en bleek van aanzicht was, blaauwe oogen, gebrekkig in het gaan door over de eene zijde te loopen, hebbende een fistel boven op boven op de regterarm, die in het bovenlid stijf was.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 59)

Brief 22 maart 1830 van Gedeputeerde Staten van Groningen
Naar aanleiding van eene missive van den Heer Administrateur voor de Gevangenissen en het Armwezen van den 19 dezer zenden wij u hiernevens het extract uit den staat der personen in uwe gemeente, die ten gevolge der regens en overstroomingen in den zomer van 1828 een verlies van f.100,- en daarboven geleden hebben en aan wie door zijne Excellentie den Minister van Binnenlandsche Zaken bij resolutie van den 16 maart jl uit het nog voorbehouden gedeelte van het fonds voor kwade posten, ter beschikking staande van deszelfs Departement over het dienstjaar 1828, zijn verleend de sommen, daarbij achter ieders naam als onderstand uitgetrokken.
Wij verzoeken u om de belanghebbenden met de door Zijne Excellentie den Minister opgenoemd ten hunne opzigte genomen resolutie bekend te doen maken, zullende de ordonnantie van betaling deswege zoodra die zal zijn ingekomen aan u worden overgemaakt.
** Bijlage: lijst met personen.

1. Jan Jans; Glimmen, verlies f.112,-; verleende onderstand f.14,-
2. Harm Kornelis Rutgers; Paterswolde; verlies f.560; verleende onderstand f.70,-
3. Hendrik Nijdam; Hoornschedijk; verlies f.133,-; verleende onderstand f.16,625
4. Andries Nijdam; Hoornschedijk; verlies f.196,-; onderstand f. 24,50
5. Wichers Jans; Eelde; verlies f.140,-; verleende onderstand f.17,50
6. Abel Brink; Onnen, verlies f.110,-; verleende onderstand f.13,75
7. Jannes Meinders; Haren; verlies f.148,-; verleende onderstand f.18,50
8. Weduwe Bolhuis; Haren; verlies f.117,-; verleende onderstand f.14,625
9. Jelke Vos; Glimmen; verlies f.126,-; verleende onderstand f.15,75
10. Erven Albert Koops; Haren; verlies f.107,-; verleende onderstand f.13,375
11. Jan Kooi; Glimmen; verlies f.168; verleende onderstand f.21,-
12. Jan Hekman; Glimmen; verlies f.147,-; verleende onderstand f.18,375
13. Jan Thijs; Glimmen; verlies f.119; verleende onderstand f.14,875
14. Jan Sipkes; Waterhuizen; verlies f.162,-; verleende onderstand f.20,25.

(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 63)

Brief 3 augustus 1830 van de gouverneur
Naar aanleiding ener missive van den Heer Administrateur voorde gevangenissen en het armenwezen van den 23 juli jl., zende ik u hiernevens een extract uit den staat van slagtoffers van onvoorziene rampen over het jaar 1829, aan welke door den Minister van Binnenlandsche Zaken bij resolutie van 29 juni 1830 onderstand is verleend uit het gedeelte van het fonds voor kwade posten, ter beschikking gesteld aan het departement van Binnenlandsche zaken.
Zoodra de ordonnanciën van betaling voor den verleende onderstand zullen zijn opgemaakt, zal ik u dezelve, ter fine van uitreiking, doen toekomen.
Ik verzoek u om de belanghebbenden met de door de Minister te hunnen opzigte genomen resolutie bekend te doen maken.
Voorts moet ik u nog informeren, dat aan de personen, wier verliezen beneden de f.100,- gaan, overeenkomstig het aangenomen beginsel tot het erlangen van onderstand uit gemeld fonds, in geen aanslag kunnen worden gebragt.
De Heer Administrateur voornoemd heeft doen opmerken, dat de onderstand, welke het den Koning heeft behaagd, bij besluit van 4 maart 1830 aan de hulpbehoevende landbouwers in dit gewest toe te kennen, die door den mislukten oogst van 1828 minder dan f.100,- verlies geleden hebben, als een bijzonder gunstbewijs moet aangemerkt worden en van geene toepassing hoegenaamd voor het vervolg kan zijn.
Ik zende u dienvolgens de ingezondene stukken daarvan terug.
** Bijlage: Extract uit de Staat der Slagtoffers van onvoorziene rampen gedurende 1829, aan welke onderstand wordt verleende uit het gedeelte van het fonds voor kwade posten, ter beschikking staande van het departement van Binnenlandsche Zaken over 1828

© 2020 - E.M. van Koldam

en 1829.
[Bij de slachtoffers in de gemeente Haren bestaat de aard der verliezen in alle gevallen uit het verlies van veldvruchten; in de onderstaande weergave worden vermeld: de naam, bedrag der verliezen en bedrag van den verleenden onderstand]
H. Smeenk [Harm Jans Smeenk], f.123,-, f.15,375;
J.H. Oosterveld [Jan Hendriks Oosterveld], f.115,-, f.14,375;
Berend Konraads [Beerent Conraats Tonnis], f.168,-, f.21,-;
Tebbe Hindriks [Tebbe Hendriks], f.101,-, f.12,625;
H.B. Hoeks [Hendrik Berends Hoeks], f.130,-, f.16,25;
H.J. Horst [Hinderk Jacobs Horst], f.113,-, f.14,125;
Jan Jacobs, f.120,-, f.15,-;
Jannes Vedder [Jannes Gerrits Vedder], f.150,-, f.18,75;
Jan Adolfs, f.145,-, f.18,125;
H. van der Es [Hinderks Hinderks van der Es], f.104,-, f.13,-;
H. Berends de Jonge [Hendrik Berends de Jonge], f.114,-, f.14,25;
Jochum Alberts, f.181,-, f.22,625;
Hindrik A. Kooi [Hendrik Albers Kooi], f.101,-, f.12,625;
Abel Brink [Abel Jans Brink], f.100,-, f.12,50;
Jelke Vos [Jelke Roelfs Vos], f.133,-, f.16.625;
Jan Kooi, f.168,-, f.21,-;
J.D. Hekman [Jan Derks Hekman], f.157,-, f.19,625;
Jan Thijs [Jan Roelofs Thijs], f.161,-, f.20,125;
Jan Jans van Diep [Jan Jans Sipkema], f.122,-, f.15,25.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 63)

Notulen van de vergadering van de gemeenteraad, woensdag 4 augustus 1830
Er heeft een veeziekte geheerst. De Gouverneur des Konings verzoekt nu opgave te doen van de personen die als gevolg van het verlies van vee in hulpbehoevende omstandigheden zijn geraakt, "zodanig dat zij zonder menschlievende hulp geen vee weder magtig kunnen worden". De volgende lijst wordt vastgesteld:
H. Berends Jr, Onnen, 3 runderen, waarde f.100,-
K. Eisses, Onnen, 5 runderen, waarde f.125,-
D. v.d. Veen, Hoornschedijk, 1 rund, waarde f.50,-
B. Berends, Onnen, 4 runderen, waarde f.100,-
J. Berends, Onnen, 7 runderen, waarde f.140,-
W. Alderts, Onnen, 1 rund, waarde f.45,-
E. Bakker, Onnen, 1 rund, waarde f.45,-
A. Brink, Onnen, 2 runderen en vier schapen, waarde f.65,-
J. Kooi, Glimmen, 5 runderen, waarde f.125,-
H. Pauwels, Onnen, 6 runderen, waarde f.105,-
G. Luiken, Onnen, 2 runderen, waarde f.70,-
H. Smeenk, Onnen, 6 runderen en 2 schapen, waarde f.120,-
H.B. Hoeks, Onnen, 5 runderen en 2 schapen, waarde f.100,-
L. Smid, Haren, 2 runderen en 2 schapen, waarde f.80,-
L. Eising, Onnen, 2 runderen, waarde f.75,-
Wed. J. Jochums, Haren, 2 runderen, waarde f.85,-
R. Brink, Onnen, 1 rund, waarde f.25,-
J. Alberts, Onnen, 3 runderen, waarde f.100,-
H. Kooi, Onnen, 1 rund, waarde f.25,-
P. Molema, Noordlaren, 2 runderen, waarde f.80,-
Wed. H. Bouwkamp, Noordlaren, 1 rund, waarde f.35,-
S. Evenhuis, Haren, 1 rund, waarde f.40,-
Wed. Engbert Jans, Haren, 1 rund, waarde f.55,-
J. Rueriks, Helpman, 1 rund, waarde f.45,-
J. Sipkes, Waterhuizen, 3 runderen en 6 schapen, waarde f.90,-.

Groninger Courant, 23 december 1842
Ten overstaan van Mr. J.W. Quintus, notaris te Groningen, zullen op vrijdag 30 december 1842, des namiddags te 5 uren, ten huize van den kastelein R. Abels, te Haren, publiek worden verkocht:
I tm VI. diverse percelen land toebehoorende aan de weduwe J. Swartwolt;
VII. 2 behuizingen, get. C no 1 en 2, met ongeveer 3,5 bunders land, het Velland genoemd;
VIII. een akker land op de Onneres, Westveen of Eskamp-akker genoemd;
IX. een stuk hooiland, Achter de Biks genoemd, groot 1,5 bunder;
X. Een akker bouwland, Kolenberg genoemd;
XI. 0,25 aandeel in ongeveer 3 bunders hooiland, het Noordenland genoemd;
XII. 0,5 aandeel in ongeveer 1,5 bunder hooiland, het Nijland genoemd;
XIII. 0,25 aandeel in 4,5 bunders hooiland, Noordenland genoemd;
XIV. Een stuk land, Bultakker genoemd;
XV. Ongeveer 2,5 bunder land, De Groote Waar genoemd.
Toebehoorende aan de erven A.J. Brink.
Zijnde alles gelegen te Haren en Onnen

Akte 30 december 1842
Openbare verkoop. De verkopers zijn:
1. Jan Brink, timmerman te Haren;
2. Lucas Brink, landbouwer te Onnen;
3. Hindrik Brink, schipper zonder vaste woonplaats;
4. Lammegien Brink, ehevrouw van Kornelis Schut, arbeider te Haren;
5. Hillegien Brink, ehevrouw van Egbert Sluiter, landbouwer te Paterswolde;
6. Ida Brink, ehevrouw van Herman Brink, wonende te Onnen;
7. Geessien Brink, ehevrouw van Hindrik Smit, landbouwer te Haren.
Erfgenamen van hun vader Abel Jans Brink.
De te verkopen onroerende goederen zijn:
** 1a. De behuizing C nr 1 met tuin, twee kampjes bouwland en een stuk weideland, het Velland genaamd, staande en gelegen te Onnen, kadastraal bekend sectie G nrs 9, 11, 12 gedeeltelijk, 14, 15, 13 gedeeltelijk en 10 gedeeltelijk, zwettende ten noorden Gerrit Veldman en J. van Hemmen, ten oosten de Boeredrift [= Noordlandsdrift], ten zuiden perceel 1b en en Henricus Pauwels en ten

© 2020 - E.M. van Koldam

westen het Boereveld. Bij dit perceel behoort alzoo de weg naar achteren vanaf de tuin van perceel 1b oostwaarts.
** 1b. Een behuizing, getekend C nr 2, met tuintje [volgt een ingewikkelde beschrijving van de perceelsgedeelten, die bij deze behuizing horen].
Zijnde beide percele 1a en 1b verkregen bij stokleggngsbrief op 25 augustus 1800 en proces verbaal van publieke verkoping ten oversaan van notaris Trip op 15 januari 1818.
** 2 tm 9 diverse percelen land.
De percelen 1a en 1b worden gekocht door Jan Berends de Jonge, landbouwer, wonende te Haren voor f.1.835,-.
(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 218, Akte 463)

Abel trouwt op zondag 12 mei 1793 te Haren op 26-jarige leeftijd (1) met de 24-jarige **Geesje Lucas Sluiter**, dochter van **Lukas Jans Sluiter** en **Lammechien Jans**. Geesje is geboren te Haren, is gedoopt op zondag 19 februari 1769 aldaar, is overleden op maandag 26 april 1819 te Onnen. Geesje werd 50 jaar, 2 maanden en 7 dagen.

Van Abel en Geesje zijn zeven kinderen bekend:

1 **Jan Abels Brink** (MIL-137; L-00095; L-00096cs; L-00600), timmerman, wonende te Haren (Wijk C Onnen 1) en aldaar (Wijk B Haren 20), is geboren te Onnen, is gedoopt op zondag 23 maart 1794 te Haren, is overleden op woensdag 10 november 1875 aldaar. Jan werd 81 jaar, 7 maanden en 18 dagen.

Ingekomen stukken gemeente Haren, 13 september 1817
Nominatieve staat van 8 personen behorende tot de nationale militie welke zich met verlof in de gemeente Haren bevinden:
Jan Brink, boerenknecht te Onnen
Hendrik Henriks, boerenknecht te Haren
Harm Hoving, geboren te Noordhorn, laatste verblijfplaats Noordlaren
Jacob Nieuwland, timmermansknecht, geboren te Rolde, laatste verblijfplaats Noordlaren
Christoffer Ruils, boerenknecht, geboren te Sappemeer
Jans Schutte, molenmakersknecht te Noordlaren
Evert Schut, boerenknecht te Haren
Hindrik Sluirman, boerenknecht te Haren
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 50)

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 29 juli 1819
De nabestaanden en goede vrienden van Hindrika, Lammigje, Hilligje en Ida Abels Brink, minderjarige kinderen van Abel Brink, landbouwer te Onnen, en wijlen Geesje Lukas, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Cornelis Hornhuis, landbouwer te Onnen
- Jan Vos, landbouwer te Haren
- Jelke Vos, landbouwer te Onnen
Alle drie goede vrienden.
Aanwezig van moederszijde:
- Jan Abels Brink, soldaat, thans met verlof te Onnen, broer
- Jan Lukas Sluiter, arbeider te Haren, oom
- Roelf Vos, landbouwer te Haren, goede vriend
Tot toeziend voogd wordt benoemd Jan Lukas Sluiter.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 112, zaak 1819/96)

Akte 9 juli 1830
Gecompareerd Hindrikje Meinders, weduwe Jan Bouwes, zonder beroep, wonende te Onnen, welke verklaart te hebben verkocht aan Lukas Brink, landbouwer wonende te Onnen, en aan Jan Brink, timmerman, wonende te Haren, een huisje en hof, staande en gelegen te Onnen op eigen grond, getekend C 12, zwettende ten noorden Roelf Brink, ten oosten en ten zuiden de Boereweg en ten westen Willem Eising. Verkoopster behoudt het recht levenslang en de behuizing te mogen blijven wonen. De prijs is f.50,-.
(Groninger Archieven, toegang 1874, inventaris nr 18, Akte 186)

Brief 11 maart 1833 van Jan Brink aan Gedeputeerde Staten (om berigt toegezonden aan het plaatelijk bestuur van Haren)
Geeft met verschuldigde eerbied te kennen, Jan Brink, timmerman te Haren, dat hij voornemens is en huisje te bouwen op zijn eigen grond gelegen oostkant van den groote weg der eerste klasse in het dorp Haren.
Dat deze bouwing volgens zijn voornemen zal geschieden op een afstand van ongeveer 4,5 el uit de kantlagen der straat en in de rigting van andere huizen.
Dat hij vernomen heeft deze bouwing niet te moge bewerkstelligen zonder toestemming van u. Redenen waarom hij zich tot u went met onderdanig verzoek, dat het u moge behagen om toe te staan voorschreven bouwing te mogen bewerkstelligen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 68)

Brief 26 maart 1835 aan de gouverneur
Ter voldoening aan het apostillaire renvooij dd 21 dezer met betrekking tot den inhoud van het aan u ingediend rekwest van Jan Brink, timmerman, woonachtig te Haren, daarbij verzoekende op zijn eigen grond een huisje te mogen bouwen, zoals ten rekweste vermeld.
Zoo hebben wij de eer onder teugzending van gemelde rekweste u te dienen van berigt, als dat de positieve ten rekweste gesteld, allenzints conform de waarheid zijn, en zouden wij u alzoo in consideratie geven om deswegens gunstig te beschikken.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 107)

Uit de notulen van Burgemeester en Assessoren, 12 augustus 1835
Aan de orde komt een klacht van de heren Jan Doll Havinga en Jan Brink. Zij beklagen zich over een stookplaats van de landbouwer Roelf van Dam welke zich tussen hun beider woningen bevindt. De eerste assessor Roelf Koops wordt verzocht de klacht te onderzoeken, maar deze heeft al enig voorwerk gedaan (op zich niet zo'n wonder want de heren Doll Havinga, Brink en Van Dam wonen aan de Straatweg schuin tegenover zijn eigen woning) en deelt mee, dat naar zijn mening de klacht gegrond is. Het college besluit daarop om op grond van art. 2 van het reglement ter voorkoming en blussching van brand Roelf van Dam opdracht te geven om zijn stookplaats onverwijld op te ruimen. (ook vermeld in: Mr. Eppo van Koldam, Brand Meester! - De geschiedenis van de brandweer Haren, Harener Historische Reeks nr 19, Haren 2013)

Brief 12 januari 1843 van de gouverneur
Mijn ambtgenoot in de provincie Drenthe berigt mij bij missive van den 9 dezer, dat de heer waarnemenden burgemeester van de gemeente Norg hem mededeling heeft gegeven, dat op den 7 dezer binnen die gemeente is overleden aan de gevolgen van de besmettelijke zenuwkoortsziekte de persoon van Abel Grutter, die met die ziekte volgende verklaring van de geneesheer P.G.

Huet uit het dorp Haren ten huize van zijne moeder te Norg zoude zijn gekomen.
Ik verzoek u te willen onderzoeken en mij te berigten wat van deze zaak zij en of de besmettelijke zenuwkoorts te Haren heerscht.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

Brief 16 januari 1843 aan de gouverneur
In antwoord op uw missive van den 12 dezer geef ik mij de eer u te berichten, dat zich er eenige gevallen van besmettelijke zenuwkoortsen in deze gemeente hebben voorgedaan. Het eerst is deze ziekte waargenomen ten huize van Arend de Boer, scheepstimmerman wonende onder Helpman, en waaromtrent betrekkelijk is geweest mijne aan u gerigte missive van den ????
Dat huisgezin heeft twee van deszelfs leden aan die ziekte verloren, de overige zijn hersteld. Later heeft zich de ziekte ook in het dorp Haren bij een paar lijders geopenbaard, welke echter thans bijna genezen zijn.
De persoon van Abel Grutter in uw genoemde missive bedoeld, heeft echter voor zoo verre men zulks heeft kunnen nagaan met de zieken in het dorp Haren in geene aanraking geweest. Hij was knegt bij den timmerman Jan [Abels] Brink, bij wien hij de kost genoot en inwoonde en wiens huisgezin de beste gezondheid geniet. Abel Grutter had echter volgens de verklaring van den geneesheer gelaboreerd aan ene andere niet besmettelijke ziekte van welke hij in zooverre was genezen, dat hij zich slechts aanvankelijk voor zwaren arbeid en gure weersgestelheid had moeten in acht nemen. In welk geval de geneesheer veronderstelde, dat zijne geneezing volkomen zoude geworden zijn. Doch de patient heeft dien hem door den geneesheer gegeven raad niet opgevolgd en heeft in guur weer zwaren arbeid verrigt, waartoe welligt ook de behoefte om iets te verdienen hem gedrongen zal hebben, waarvan dan ook het gevolg is geweest, dat hij wederom ziek werd en in die gesteldheid naar Norg is vertrokken, dat hij aldaar aan een zenuwkoortsziekte was overleden bevreemde den geneesheer niet, dewijl, in verband tot zijne vorige gesteldheid, eene dergelijke ziekte zich uit zijne ligchamelijken toestand wel zoude hebben kunnen ontwikkelen.
Bij deze gelegenheid heb ik tenslotte de eer hierbij te voegen, dat de doctor J. Oosting mij heeft verklaard, dat de toestand der voren bedoelde ziekte in deze gemeente niet van dien aard was om daaromtrent eenige bekommering te voeden.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111)

Brief 4 mei 1844 aan de gouverneur
Ik heb de eer u bij deze te berigten, dat als tegenschatter voor de personeele belasting voor het dienstjaar 1844/1845 in deze gemeente zijn benoemd:
Willem Brands, landbouwer te Noordlaren
Jan (Abels) Brink, timmerman te Haren
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111).

Aantekening brievenboek dd 1 augustus 1844
Het verzoek van J. Brink om zijn huis te vergrooten in handen gesteld van de assessor Rummerink om te onderzoeken of er tegen het toestaan van adressants verzoek ook bedenkingen zijn, op rapport binnen acht dagen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111).

Brief 29 oktober 1846 aan B.J. Koning, aannemer te Groningen
Bij deze berigt ik u, dat de aanbesteding van het bouwen eener school te Helpman, hetwelk door u aangenomen voor f.919,- op heden door den gemeenteraad definitievelijk is goed gekeurd en dat de tijdsbepaling in art. 8 van het bestek bedoeld een aanvang zal nemen van en met maandag den 2den november aanstaande.
Ik voeg hierbij een exemplaar van het bestek. Het oorspronkelijke heeft moeten zijn op zegel en geregistreerd, waarvan de kosten zijn f.??
Wijders berigt ik u, dat door het gemeentebestuur als opzigter bij het werk is benoemd Jan Brink, timmerman te Haren.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 113).

Extract dd 24 april 1847 uit het register van handelingen van burgemeester en assessoren der gemeente Haren
Door den heer burgemeester aan de vergadering zijnde medegedeeld de resolutie van den gouverneur dezer provincie van 24 april 1847, rakende de beschrijving voor de personele belasting. En is voorgesteld naar aanleiding daarvan over te gaan tot het benoemen van tegenschatters, waarover gedelibereerd zijnde is goed gevonden tot die betrekking te benoemen voor het dienstjaar 1847/1848 Jan [Abels] Brink, timmerman te Haren en Willem Brands, landbouwer te Noordlaren.
[Op het stuk is aangetekend, dat Jan Brink op 1 juli 1847 dor de kantonregter te Groningen is beëdigd]
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 80)

Jan trouwt op maandag 20 mei 1822 te Haren op 28-jarige leeftijd met de 27-jarige **Hendrikje Jans**, dochter van **Arend Jans** en **Albertje Hindriks**. Hendrikje, wonende te Haren (Wijk B Haren 20), is geboren op zondag 1 juni 1794 te Helpman, is overleden op dinsdag 30 augustus 1870 aldaar. Hendrikje werd 76 jaar, 2 maanden en 29 dagen.

2 **Lucas Abels Brink** (L-00093), landbouwer en kastelein, wonende te Haren (Wijk C Onnen 10), is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 12 februari 1797 aldaar, is overleden op zaterdag 18 april 1846 te Onnen. Lucas werd 49 jaar, 2 maanden en 6 dagen.

Woont in 1830 op het adres Haren Wijk C Nr 10 Onnen samen met zijn vrouw, zes kinderen en twee inwonende werkboden.

Uitspraak 17 mei 1824 rechtbank van eerste aanleg te Groningen
Beklaagden:
- Egbert Bakker, 33 jaar, geboren en woonachtig te Onnen, arbeider;
- Lucas Brink, 27 jaar, geboren en woonachtig te Onnen, arbeider;
- Antony van Hemmmen, 32 jaar, geboren te Haren, woonachtig te Onnen, landbouwer.
Ter zake van overtreding van de Wet op de Jagt en de Visscherij, dat zij op 9 november 1823 door de jachtopziener bij Onnen met een geweer zijn aangetroffen 's morgens om vijf uur. De rechtbank oordeelt, dat niet is bewezen, dat beklaagden hebben gejaagd of met een geweer in het veld zijn geweest. Dat het niet verboden is met een geweer over de publieke weg of voetpaden te lopen. Volgt ontslag van rechtsvervolging.
(Groninger Archieven, toegang 144, inventaris nr 49, zaak 807)

Brief 23 november 1828 van Hindrik Berends en Harm Smeenk
Brengen ter kennis van den heer burgemeester der gemeente Haren, Hindrik Berends [Hendrik Berends de Jonge] en Harm Smeenk, beide woonende te Onnen, dat in den avond van den 23 november 1828 te acht uur hunne zoons met name Willem en Jan, op eene moorddadige wijze zijn aangevallen en door middel van een tebhaak of hooihaak aan het hoofd gewond door Lukas Brink, koopman of winkelier te Onnen, nadat gemelde hunne zoons met meer ander gezelschap, zijnde Pieter Takens, Hendrik Tebbes, Hindrik Hindriks en Hinderikus Hornhuis bij genoemde Lucas Brink, welke tevens ook tapper zijnde, een borrel hadden gedronken, waren zij bij het weggaan door deszelfs tuin gegaan, en geen erg voor enig onheil vermoedende, was Lukas Brink hen tegemoet komen loopen met een tep of hooihaak in de hand, en had genoemde Willem, zoon van Hindrik Berends daarmede een slag op zijn hoofd gegeven, waardoor hij was neergevallen, en vervolgens zich naar Jan, zoon van voornoemde Harm Smeenk kerende, had derzelve insgelijks een slag op zijn hoofd gegeven, invoege dat dadelijk het bloed uit de wonden was

komen loopen, zoodat meergemelde Willem niet instaat zijnde om te kunnen gaan diir genoemde Hinderikus Hornhuis naar een hooihoop was geleid, van waar hij na eenigszins weer bij zich zelven te zijn gekomen, met gemelde Jan, zoon van Harm Smeenk, naar huis was gegaan, en alzoo beide bebloed en gewond door hun ouders ontvangen.
Klagers verzoeken den heer Burgemeester om deze zaak overeenkomstig de wetten des regts te willen poursuiveren ten einde aan hunne kinderen voldoening geschiede voor het aan hun bedreven feit.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 61)

Proces verbaal 27 november 1828
Op heden 27 november 1828 des avonds te zes uren is voor mij, burgemeester van Haren, verschenen, als daartoe geroepen zijnde, de persoon Willem Berends, oud 13 jaren, zonder beroep, woonachtig bij zijnen vader Hindrik Berends jr. te Onnen, vermeld in de aanklagte aan mij gedaan van den 23 dezer. Dewelke op de aan hem gedane vragen heeft verklaard.
Dat hij laatstleden zondag den 23 dezer op het pad bij het huis van Lukas Brink was geweest en toen in het vervolg ongeveer om acht uren met Jan Smeenk in het huis van Lukas Brink, dewelke ook winkelier en tapper was, was gegaan en voor een stuiver jenever had gekocht.
Dat zij vervolgens weder uit het huis waren gegaan, en achter in de tuin van Lukas Brink eenige jongens genaamd Pieter Takens, Hindrik Hindriks, Hindrik Tebbe Hindriks en Hinderikus Hornhuis waren gevolgd.
Terwijl zij daar eenige tijd geweest waren wilden zij weder naar huis gaan, langs het pad, hetwelk bij langs de tuin van Lukas Brink waren gegaan, en voornoemde Lukas Brink hem was tegen gekomen en hem met een stok aan het hoofd had geslagen, zoodat hij comparant naar de heg was ingevallen.
Dat in het vervolg Hinderikus Hornhuis hem in een hooibult had gedragen, doch waarvan hij comparant niets wist.
Dat hij in het vervolg naar huis was gedragen, doch van pijn niets van wist. Verder verklaart comparant geene knollen of cichoreiwortelen in handen gehad te hebben, hetwelk Lukas Brink ingegeven heeft.
Verklarende verder voornoemde comparant, dat de vier jongens genaamd Pieter Takens, Hindrik Hindriks, Hindrik Tebbe Hindriks en Hinderikus Hornhuis gezien hadden, dat Lukas Brink hem geslagen had.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 61)

Proces verbaal 27 november 1828
Op heden 27 november 1828 des avonds te zes uren is voor mij, burgemeester van de gemeente Haren, verschenen, als geroepen zijnde ingevolge aanklagte aan mij gedaan den 23 dezer, Jan Smeenk, oud 17 jaren, zonder beroep, geboren te Roden en wonende te Onnen, gemeente Haren, bij zijn vader Harm Smeenk, dewelke op de aan hem gedane vragen het navolgende heeft verklaard.
Dat hij laatstleden zondagavond den 23 dezer des avonds ongeveer acht uren in het huis van den kastelein en winkelier Lukas Brink was geweest, en had met Hindrik [bedoeld zal zijn Willem] Berends, zoon van Hindrik Berends jr. een glas jenever gekocht.
Dat zij vervolgens uit het huis waren gegaan naar het pad en achter het huis van Lukas Brink (voornoemd) waren gegaan en bij twee jongens Hermannus Brink en Albert Sjaneker hadden staan te praten en nog enige andere jongens.
Dat de andere jongens vervolgens waren weg gegaan, als zijnde genaamd Pieter Takens, Hindrik Hindriks, Hindrik Tebbe Hindriks en Hinderikus Hornhuis, en hij, comparant, hun was gevolgd met Willem Berends.
Dat toen hij enige treden verder gekomen was, gezien had, dat iemand Willem Berends geslagen had, doch eerst niet had gezien wien het was. Waarop diegene naar hem comparant was toegekomen en gevraagd had “wat doet gij in mijn hof”. Waarop comparant, dien nu spoedig gezien had, dat het Lukas Brink was, gezegd had “hier behoef ik u niet om te vragen, dit pad staat vrij”. Waarop Lukas Brink hem dadelijk twee slagen met de tep of hooihaak had gegeve, een op de rug en de andere op het hoofd. Dat hij toen op order van Lukas Brink uit de tuin was gegaan en naar het huis van zijne ouders.
Verder verklaart comparant, dat hij geen cichoreiwortel of knol in hand heeft gehad en ook niet gezien heeft wie de steenen voor de deur van Lukas Brink heeft opgestapeld.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 61)

Proces verbaal 28 november 1828
Op heden 28 november 1828 des avonds te zes uren is voor mij, burgemeester van de gemeente Haren, als geroepen zijnde, verschenen de persoon Hinderikus Hornhuis, oud 16 jaren, zonder beroep, geboren en wonende te Onnen, gemeente Haren, dewelke op de aan hem gedane vragen het navolgende heeft verklaard.
Dat hij laatstleden zondagavond den 23 dezer, wel op het pad bij het huis van Lukas Brink heeft geweest, en ook wel heeft gehoord het gekerm van de jongens Jan Smeenk en Willem Berends, doch niet kan zeggen wie hun geslagen of mishandeld heeft.
Dat Willem Berends in het vervolg naar hem was komen toeloopen en tegen hem comparant had gezegd, dat hij zoo duizelig was, waarop hij comparant was weg gegaan.
Verder verklaart comparant van deze zaak niets van te weten.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 61)

Proces verbaal 28 november 1828
Op heden 28 november 1828 des avonds te zes uren is voor mij, burgemeester van de gemeente Haren, als geroepen zijnde, verschenen de persoon Hindrik Tebbes Hindriks, oud 17 jaren, zonder beroep, geboren en wonende te Onnen, gemeente Haren, dewelke op de aan hem gedane vragen het navolgende heeft verklaard.
Dat hij laatstleden zondagavond den 23 dezer, wel op het pad bij het huis van Lukas Brink heeft geweest, en ook wel heeft gehoord het geschreeuw en gekerm van de jongens Jan Smeenk en Willem Berends, doch niet heeft gezien wie deze voornoemde jongens geslagen of mishandeld heeft.
Dat hij wel in het vervolg had gezien dat Jan Smeenk een bloederig hoofd had, doch verder verklaart comparant van nergens omtrent deze zaak betreffende te weten.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 61)

Proces verbaal 28 november 1828
Op heden 28 november 1828 des avonds te zes uren is voor mij, burgemeester van de gemeente Haren, als geroepen zijnde, verschenen de persoon Hindrik Hindriks, oud 18 jaren, van beroep boerenknecht, geboren en wonende te Onnen, gemeente Haren, dewelke op de aan hem gedane vragen het navolgende heeft verklaard.
Dat hij laatstleden zondagavond den 23 dezer, wel op het pad bij het huis van Lukas Brink heeft geweest, en ook wel heeft gehoord het geschreeuw en gekerm van de jongens Jan Smeenk en Willem Berends, doch niet heeft gezien of zij zijn geslagen, dan wie heeft geslagen, doch dat heet eerste geval wel zal plaats gehad hebben, aangezien de voornoemde jongens, de eene bebloed en de andere een bult op het hoofd ontvangen had.
Verklarende comparant verder van deze zaak niets te weten.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 61)

Proces verbaal 28 november 1828
Op heden 28 november 1828 des avonds te zes uren is voor mij, burgemeester van de gemeente Haren, als geroepen zijnde, verschenen de persoon Pieter Takens, oud 21 jaren, zonder beroep, geboren en wonende te Haren, hebbende aan zijne verpligting ten aanzien van de wet op de Nationale Militie voldaan, dewelke op de aan hem gedane vragen het navolgende heeft

© 2020 - E.M. van Koldam

verklaard.
Dat hij laatstleden zondagavond den 23 dezer, wel op het pad bij het huis van Lukas Brink heeft geweest, doch niet kan zeggen of de jongens Jan Smeenk en Willem Berends zijn geslagen en ook niet wie hun geslagen heeft.
Echter zal het eerste geval wel plaats gehad hebben, want hij comparant had gezien, dat Jan Smeenk bebloed, en Willem Berends en bult op het hoofd gehad hadden.
Verklarende comparant verder van deze zaak niets te weten..
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 61)

Verklaring 4 december 1828
Wij ondergetekenden Hindrik Berends, junior, en Harm Smeenk, beide wonende te Onnen, verklaren bij dezen, dat de klagte op den 23 november 1828 aan de heer burgemeester van de gemeente Haren ingediend betrekkelijk de mishandeling van Lukas Brink aan onze zoons is van nul en geenerlei waarde en verzoeken dus om de genoemde klagte in te trekken.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 61)

Akte 9 juli 1830
Gecompareerd Hindrikje Meinders, weduwe Jan Bouwes, zonder beroep, wonende te Onnen, welke verklaart te hebben verkocht aan Lukas Brink, landbouwer wonende te Onnen, en aan Jan Brink, timmerman, wonende te Haren, een huisje en hof, staande en gelegen te Onnen op eigen grond, getekend C 12, zwettende ten noorden Roelf Brink, ten oosten en ten zuiden de Boereweg en ten westen Willem Eising. Verkoopster behoudt het recht levenslang en de behuizing te mogen blijven wonen. De prijs is f.50,-.
(Groninger Archieven, toegang 1874, inventaris nr 18, Akte 186)

Brief 18 april 1843 van Lucas Brink
Lucas Brink verlangt eene boerenwoning te timmeren te Onnen, gemeente Haren, op het land genaamd de ???kamp, groot 88 roeden en 10 ellen, kadastraal bekend onder sectie G nr 294 en hetzelve gedeeltelijk met riet of stroo en met pannen te dekken. Ongeveer 100 ?? van de Onnerweg westzijde af gelegen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76; de brief wordt in handen gesteld van raadslid C. Hornhuis om te berigten of er tegen de verzochte bebouwing ook bezwaren bestaan, waarom het verzoek zoude moeten worden afgewezen.)

Aantekening in het brievenboek dd 18 april 1843
Het request van L. Brink om een huis te Onnen te bouwen, gesteld in handen van het lid van den raad C. Hornhuis om berigt of er tegen de verzochte bouwing ook bezwaren bestaan, waarom het bezoek zoude moeten worden afgewezen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111)

Brief 6 mei 1843 van C. Hornhuis
Door u in mijne handen gesteld zijnde een adres van Lukas Brink, houdende verzoek om in de Zuiderkamp te Onnen eene boerenwoning te mogen bouwen en dezelve gedeeltelijk met riet of stroo te mogen dekken, ten einde te berigten of er ook bezwaren bestaan tegen de inwilliging van dat verzoek, heb ik de eer, onder terugzending van voormeld adres, te berigten, dat er uit hoofde van den grooten afstand, waarop voormelde huis van den publieken weg en van de naaste huizen zal komen te staan, mijns inziens geene bezwaren aanwezig zijn, waarom voornoemde verzoek zoude moeten worden afgewezen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

Lucas trouwt op zondag 10 mei 1818 te Haren op 21-jarige leeftijd met de 20-jarige **Janna Hindriks Pauwels**, dochter van **Hindrik Egberts Pauwels (210)** en **Jantien Antonie**. Janna, wonende te Haren (Wijk C Onnen 10), is gedoopt op zondag 17 december 1797 aldaar, is overleden op dinsdag 3 november 1846 te Onnen. Janna werd 48 jaar, 10 maanden en 17 dagen.

3 **Hindrik Abels Brink** (EM-1848), schipper, landbouwer en tapper, is geboren te Onnen, is gedoopt op zondag 28 juli 1799 te Haren.

Uitspraak 5 december 1822 rechtbank van eerste aanleg te Groningen
Beklaagde is Evert (Willems) Schut, oud 25 jaren, geboren en woonachtig te Haren, arbeider van beroep. Hij wordt beschuldigd van moedwillige verwonding door hem toegebragt aan Albert Sluurman, alsmede van moedwillige slagen door hem toegebragt aan Jan Pieters, Geert Harms, Hindrik Brink en Klaas Meijer, gepleegd onder Haren op den avond van 3 november 1822.
Gehoord de officier in zijne conclusie, daartoe tenderende, dat de regtbank de beklaagde gelieve schuldig te verklaren en dezelven alzoo ter dier zake op grond van art. 311 van het lijfstraffelijk wetboek en art. 194 van het wetboek van strafvordering te condemneren tot eene gevangenzetting voor den tijd van vier maanden en een boete van f.16,- en in de kosten van de procedure.
Gehoord de verdediging door de beklaagde daar tegen ingebragt.
Overwegende, dat de feiten, die de beklaagde ten laste zijn gelegd genoegzaam zijn bewezen, veroordeelt de regtbank beklaagde tot gevangenzetting voor de tijd van vier maanden, f.16,- boete en de kosten van de procedure, die f.8,105 bedragen.
(Groninger Archieven, toegang 144, inventaris nr 48, zaak 602)

Verklaring 3 april 1848
Burgemeester en Assessoren der gemeente Haren, provincie Groningen, Koninkrijk der Nederlanden, verklaren bij deze op het getuigenis van Roelf Abels, oud 48 jaren, van beroep kastelein, wonende te Haren, en van Jan Pieters, oud 47 jaren, van beroep fabriekant, wonende te Haren, dat de leden van het huisgezin van den schipper Hindrik Brink, oud 49 jaren, bestaande uit hem zelven en zijn vrouw Lammechien Vos, oud 48 jaren, en zijne kinderen Jelke, oud 16 jaren en Abel oud 10 jaren, die het voornemen hebben om gezamenlijk naar Noord-Amerika te vertrekken, alle zijn van goed gedrag.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 81)

Hindrik trouwt op donderdag 6 mei 1824 te Haren op 24-jarige leeftijd met de 24-jarige **Lammegien Vos** (EM-1848), dochter van **Jelke Roelfs Vos** en **Catharina Jans Wuffen**. Lammegien is geboren op zondag 9 maart 1800 te Groningen.

Akte 8 januari 1822
Op grond van een vonnis gewezen door de rechtbank van eersten aanleg te Groningen van 5 december 1821 worden door Jelke Vos, landbouwer te Onnen, voor zichzelf en voor zijn minderjarige kinderen bij Catharina Wuffen in echte verwekt, en door Lammegien Jelkes Vos, meerderjarige dochter van Jelke Vos en Catharina Wuffen ten huize van de kasteleinsche Anna van Boekeren op 8 januari 1822 nademiddags te drie uren publiek verkocht:
1. Een behuizing gemerkt letter C nr 20 met het Westerhof, zwettende ten noorden aan Hindrik Everts, ten oosten aan de Buireweg, ten zuiden de Steeg en ten oosten Roelf van Dam, bezwaard met een half pand weg in het Hondegat en de derde part van de Patlandswring, een pomp in de Zuiderweg en het onderhoud van de vijfde part van de Papensloot.
2. Een schuur met het Oosterhof, zwettende te noorden Hindrik Everts, ten oosten de Vennen, ten zuiden Cornelis Hornhuis en ten westen Tebbe Hindriks agter de Togtsloot.
3 tm 20 landerijen.

Op alle percelen gezamenlijk wordt het hoogst geboden de som van f.3.300,- door Roelf Vos, landbouwer wonende te Dilgt, verklarende te hebben geboden voor Hindrik Berend Hoeks, landbouwer, wonende op het Oosterbroek onder Eelde, en Jantje Pathuis, ehelieden. Het bod wordt geaccepteerd.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 63, Akte 7)

4 **Lammechien Abels Brink**, wonende te Haren (Wijk B Haren 26), aldaar (Wijk B Haren 25B), aldaar (Wijk C Onnen 4) en aldaar, is geboren te Onnen, is gedoopt op zondag 31 oktober 1802 te Haren, wonende Wijk C Onnen 4 aldaar, is overleden op zondag 3 mei 1857 te Onnen. Lammechien werd 54 jaar, 6 maanden en 2 dagen.
Lammechien trouwt op zaterdag 10 mei 1828 op 25-jarige leeftijd met de 24-jarige **Kornelis Schut** (L-01020), zoon van **Willem Everts Schut** en **Aaltje Albartus**. Kornelis, arbeider, wonende te Haren (Wijk B Haren 26), aldaar (Wijk B Haren 25B), aldaar (Wijk C Onnen 4) en aldaar, is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 29 mei 1803 aldaar, wonende Wijk C Onnen 4 aldaar, is overleden op vrijdag 23 november 1855 te Onnen. Kornelis werd 52 jaar, 5 maanden en 25 dagen.

Memorie van toelichting op het kohier van de schoolgelden 1843
Dezelfde personen welke over 1842 door den raad ten laste der gemeente zijn aangeslagen, zijn ook op 1843 ten laste van de gemeente gebragt. Evenwel zal met betrekking tot de navolgende schoolpligtige kinderen nog moeten worden beschikt.
Nr 7. Gerrit Haaima [Gerrit Hindriks Haijema] had in 1842 drie kinderen op het kohier, waarvan twee ten laste van de ouders en een ten laste der gemeente. In 1843 heeft hij twee kinderen op het kohier. Zijn armoede is bekend. Ten laste van wie zullen de kinderen worden aangeslagen.
Nr 43. Cornelis [Kornelis] Schut had over 1842 een kind voor zijn eigen rekening, over 1843 twee, hij is behoeftig.
Nr. 45. Hendrik [Hindrik] Takens is uit aanmerking de behoeftige omstandigheden over 1842 door Burgemeester en Assessoren ten laste der gemeente genomen.
Nr 51. Jan [Jan Jans] Vrieling is een nieuwe post. Behoeft, woont in de hut.
Nr 109. Willem Ax heeft drie kinderen op school. In 1842 op herhaald aanzoek een ten laste der gemeente genomen. Nadere informatiën hebben hem niet als behoeftig doen kennen. Hoe in 1843?
Nr 112. Lammert Pleiter drie kinderen op het kohier, waarvan een door de rad is genomen ten laste van de gemeente en later nog een ten laste der gemeente vanaf april. Wat zal in 1843 geschieden?
Nr 123. Hindrik Wilkens is behoeftig doch deugd niet veel.
Nr 128. Tjakke Nuninga had in 1842 een kind voor rekening der gemeente op het kohier. In 1843 twee kinderen. Hij is oppassend en behoeftig en wordt zeer door de onderwijzer van Helpman aanbevolen.
Nr 153. Weduwe Van Dijken [= Aaltien Egberts Stukkien] in 1842 drie kinderen tot haar eigen last, inmiddels haar man gestorven, die tuinman was bij mevrouw Nauta. Eenige verligting zoude haar dus welkom wezen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

Brief 12 april 1848 van Kornelis Schut
Geeft eerbiedig te kennen Kornelis Schut, dagloner, thans woonachtig op Hemmen, onder Haren, dat hij door aankoop eigenaar is geworden van twee kampjes land, de Poppenkampen genaamd, gelegen te Onnen, op den kastrale legger bekend onder sectie K, nummer 1184, groot 53 roeden, 50 ellen, en dat hij voornemens is op dezelve eene behuizing te bouwen, gedeeltelijk met riet of stroo te dekken, weshalve hij, tengevolge van art. 1 der keur van den 7 october 1847 op de timmeringen in het openbaar in de gemeente Haren, u verzoekt hem, suppliant, autorisatie te verlenen tot de bouwing der bedoelde woning, en voorts, tengevolge art. 1 van het brandreglement in deze gemeente, om hem te vergunnen, de te bouwen woning gedeeltelijk met riet of stroo te dekken.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 81)

Brief 15 april 1848 van raadslid Jan P. Veldman
In voldoening aan uw appointement van den 13 dezer, geleidende het verzoek van K. Schut, thans woonachtig op Hemmen, om op een door denzelven aangekocht stuks land, de Poppenkampen, te mogen bouwen eene behuizinge, heb ik de eer u, onder terugzending van het verzoekschrift, te dienen van bericht, dat er bij ons geene zwarigheden bestaan tegen het timmeren der gedachte behuizing en tevens ook niet tegen de dekking van dezelve met riet of stroo, aangezien het gebouw verwijderd van anderen zal worden opgetrokken.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 81)

Brief 20 april 1848 aan Kornelis Schut en Jan Egberts Pieters.
Missive bij het plaatselijk bestuur aan Kornelis Schut en Jan Egberts Pieters. Dispositie op hunne adressen wegens het stichten van ene woning of wagenhuis.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 115)

5 **Hillechien Abels Brink**, wonende te Haren (Wijk B Haren 20) en aldaar (Wijk A Haren 23A), is geboren op dinsdag 9 december 1806 aldaar, is overleden op donderdag 4 mei 1854 te Paterswolde. Hillechien werd 47 jaar, 4 maanden en 25 dagen.
Hillechien trouwt op donderdag 19 oktober 1826 te Eelde op 19-jarige leeftijd (1) met de 32-jarige **Albert Jans Stel**. Albert is geboren te Eelde, is gedoopt op zondag 12 oktober 1794 aldaar, is overleden op zondag 10 augustus 1828 aldaar. Albert werd 33 jaar, 9 maanden en 29 dagen.
Hillechien trouwt op woensdag 28 april 1830 te Eelde op 23-jarige leeftijd (2) met de 24-jarige **Egbert Sluiter**, zoon van **Geert Egberts Sluiter** en **Aukien Gosses van der Veen**. Egbert, wonende te Haren (Wijk A Haren 23A), is geboren te Eelde, is gedoopt op zondag 4 augustus 1805 aldaar, is overleden op maandag 20 januari 1862 te Paterswolde. Egbert werd 56 jaar, 5 maanden en 16 dagen.

Brief 27 juni 1842 van de gemeenteontvanger
Bij uw besluit van 22 april jl. heeft u bepaald, dat onder meer de volgende personen door dwangmiddelen tot betaling van schoolgeld gebragt zouden worden, als:
Nr 15; Egb. Sluiter te Haren (f.0,60 over de maand mei);
Nr. 69; J.H. Albers te Haren (f.0,60 over de maand augustus).
Terwijl de aanslagen van de twee hierna genoemde personen tot last van de gemeente zouden worden genomen, te weten:
Nr. 150; W. Bennink te Noordlaren, f.5,85;
Nr. 163; J. Bouwkamp te Glimmen, f.1,95 met hierbij kosten van vervolging tot den 25 maart 1842 aangewend f.0,075, is in totaal f.2,025.
Het is mij gebleken dat Egb. Sluiter met den 1 mei 1841 naar Paterswolde en J.H. Albers met 1 september naar Deutichem [Doetichem] is vertrokken. Ik geef dus in bedenking of Egb. Sluiter niet datgeen voldaan heeft, hetwelk hij schuldig was, en dit aangenomen wordende of deze post dan niet voor mei zou vervallen. Voorts, dat daar Albers met 1 september is vertrokken, dus voor even genoemde dag het schoolgeld van de maand augustus niet gevraagd konde worden. Bij zijn vertrek naar Deutichem neem ik de vrijheid in bedenking te geven of de invordering van dat geld ten bedrage van f.0,60 niet aan veel moeiijelijkheid onderworpen zou worden. Ik ben zoo vrij op grond daarvan alzoo in bedenking te geven het schoolgeld voor de maand augustus te roijeren, of zoo niet, dan dat bedrag tot last der gemeente te brengen.

Verder dat op het extract uit het kohier der schoolgelden over het jaar 1841 door u op den 24 maart jl. gearresteerd tot een som van f.183,30 en bij het bevelschrift tot betaling wegens kosten van onderwijs aan minvermogenden over 1841 op even genoemde dag opgemaakt, gevoegd, W. Bennink en J. Bouwkamp niet voorkomen.
Mede neem ik de vrijheid u te berigten, dat J. Bouwkamp mij in mindering op deszelfs hiervoor genoemde schuld op den 19 april dezes jaars heeft betaald de som van een gulden en 10 centen. Dat deze betaling alzoo gedaan is vóór het nemen van uw besluit van 22 april jl. Op grond van dat een en ander neem ik de vrijheid u te verzoeken mij met uw welmening te willen vereren, wat u oordeelt ten aanzien van Egb. Sluiter en J.H. Albers, en zoo laatst genoemde verschuldigde, alsmede dat van W. Bennink en J. Bouwkamp tot last der gemeente zal komen, of die schoolgelden door de burgerlijke gemeente over 1841 zullen worden voldaan en in de gemeenterekening van het jaar 1841 zullen worden verantwoord, in welk geval het door J. Bouwkamp aan mij in mindering betaalde schoolgeld aan hem terug betaald zal moeten worden.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 75)

Egbert was later gehuwd (2) met **Aaltien Meulman**.<81,82>

6 **Ida Abels Brink**, wonende te Haren (Wijk C Onnen 30) en aldaar (Wijk C Onnen 2A), is geboren op woensdag 5 juli 1809 aldaar, is overleden op dinsdag 24 juni 1873 te Onnen. Ida werd 63 jaar, 11 maanden en 19 dagen.
Ida trouwt op donderdag 8 mei 1834 te Haren op 24-jarige leeftijd (1) met de 29-jarige **Harmannus Brink** (L-00801), zoon van **Roelf Jans Brink** en **Abeltijn Mannes**. Harmannus, wonende te Haren (Wijk C Onnen 8) en aldaar (Wijk C Onnen 2A), is geboren op maandag 22 april 1805 aldaar, is overleden op vrijdag 7 september 1855 te Onnen. Harmannus werd 50 jaar, 4 maanden en 16 dagen.

Brief 21 april 1842 van H. Brink
Geeft met verschuldigde eerbied te kennen, Harmannus Brink, van beroep arbeider, wonende te Onnen. Dat hij voornemens is een arbeiderswoning te bouwen op het perceel bij het kadaster bekend onder sectie C nr 28 en die woning met riet te dekken. Dat hij daartoe behoeft de toestemming van het plaatselijk bestuur en over zulks de vrijheid neemt u te verzoeken om hem tot de bedoelde bouwing het noodige consent te verleenen.
* Kantbrief 22 april 1842. Is deze gesteld in handen van het lid van de raad Cornelis Hornhuis, om te onderzoeken en daarna te berigten voor aanstaande zaterdag nademiddag drie uren: 1. Of de bouwing van het huis ook na voltooijing aan de passage met rijtuigen hinderlijk zal zijn; 2. Of er ook gevaar voor andere huizen is, indien aan de requestrant werd toegestaan om het te bouwen huis met riet te dekken.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 75)

In de vergadering van Burgemeester en Assessoren van 22 april 1842 wordt zijn verzoek behandeld tot bouw van een woning op sectie C nr 28 te Onnen.

Ida trouwt op zaterdag 28 november 1863 te Haren op 54-jarige leeftijd (2) met de 48-jarige **Harm Mannes** (L-01547; L-02191), zoon van **Geert Mannes** en **Henderkien Berends Peulenga**. Harm, koopman en kapper, wonende te Haren, aldaar (Wijk A Harenermolen 44) en aldaar (Wijk C Onnen 3A), is geboren op dinsdag 1 augustus 1815 aldaar (Wijk A Haren 41), is als geboren aangegeven op woensdag 2 augustus 1815 aldaar (aangever geboorte was Geert Mannes; getuigen aangifte geboorte waren Berend Kars Peulenga en Folkert Folkerts Eisses (zie 73)), is overleden op vrijdag 20 juni 1884 te Vries. Harm werd 68 jaar, 10 maanden en 19 dagen.
Harm was eerder gehuwd (1) met **Hinderkje Oosterveld**.<83,84>
Harm was later gehuwd (3) met **Wubbechien van Dijken**.<85,86>

7 **Janna Abels Brink**, wonende te Haren, is geboren op woensdag 21 oktober 1812 aldaar (Wijk C Onnen 1), is als geboren aangegeven op donderdag 22 oktober 1812 aldaar (aangever geboorte was Abel Jans Brink (zie 49); getuigen aangifte geboorte waren Ebbing Ebbings (zie 64) en Hindrik Hindrikus (zie 112)), is verdronken op woensdag 15 maart 1815 te Onnen. Janna werd 2 jaar, 4 maanden en 22 dagen.

Abel trouwt op vrijdag 13 oktober 1820 te Haren op 53-jarige leeftijd (2) met de 35-jarige **Ida Lucas Sluiter**, dochter van **Lukas Jans Sluiter** en **Lammechien Jans**. Ida, wonende te Haren (Wijk C Onnen 10) en aldaar (Wijk C Onnen 1), is geboren op vrijdag 30 september 1785 aldaar, is overleden op donderdag 5 november 1857 aldaar. Ida werd 72 jaar, 1 maand en 6 dagen.

Afschrift van het besluit van Gedeputeerde Staten van 26 maart 1821
Gedeputeerde Staten reageren op een rekest van J.P. Oostingh, heelmeester te Haren. Oostingh verzoekt, dat de nodige orders worden gesteld op de voldoening van en pretentie van f.202,75, welke hij heeft wegens geleverde medicijnen aan de minvermogende ingezetenen van het gehucht Onnen, bij gelegenheid van de aldaar in het jaar 1819 geheerst hebbende epidemische ziekte. Over het rekest van Oostingh heeft de schout een rapport met bijlagen gezonden. Behalve de indertijd door Oostingh ingezonden rekening was daar ook bij een rekening van Harm van Streun van f.11,- wegens geleverde winkelwaren aan de behoeftigen, die door de voornoemde ziekte aangetast waren geweest. Gedeputeerde Staten stellen vast, dat op de rekening van Oostingh personen voorkomen, die, hoewel ze niet behorende tot de wel bemiddelde inwoners, toch in het geheel niet in de omstandigheden verkeren, dat ze onder de behoeftige ingezetenen van Onnen gerangschikt kunnen worden. De schout wordt door Gedeputeerde Staten geautoriseerd om de rekeningen van J.P. Oostingh en H. van Streun te voldoen, met dien verstande evenwel, dat op de rekening van Oostingh in mindering worden gebracht de medicijnen, die verstrekt zijn aan de gezinnen van Lammert Smit (f.34,50), Roelf Brink (f.44,50) en de weduwe B. Buivenga (11,75). Deze bedragen zullen door de personen zelf voldaan moeten worden. De schout mag de uitgaven ten laste brengen van het fonds onvoorziene uitgaven op de gemeentebegroting 1820 en bij ontoereikendheid van dat fonds uit het overschot van alle overige posten op de begroting.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 54)

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 27 juli 1820
De nabestaanden en goede vrienden van Lammigje, Jan en Lukas Gerrits Buivinga, minderjarige kinderen van Ida Sluiter, arbeidersche te Onnen, en wijlen Gerrit Buivinga, overleden mei 1815, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Jan Kamps, arbeider te Glimmen, halve oom
- Jan Geerts Sluiter, arbeider te Hoogezand, vriend
- Jan van Dijken, kastelein te Hoogezand, vriend
Aanwezig van moederszijde:
- Jan Sluiter, arbeider te Haren, oom
- Abel Jans Brink, landbouwer te Onnen, aangehuwde oom
- Jan Sans, arbeider te Haren, neef.
Moeder wil een tweede huwelijk aangaan met Abel Jans Brink. Moeder Ida Sluiter wordt bevestigd als voogd. Abel Jans Brink wordt medevoogd en Jan Kamps toeziend voogd.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 112, zaak 1820/134)

© 2020 - E.M. van Koldam

Brief 10 oktober 1838 aan de gouverneur
In voldoening aan uw missive van de 1 dezer, daarbij om berigt en consideratiën aan ons inzendende eene door Ida Sluiter, laatst weduwe van Abel Brink, woonachtig te Onnen, aan het departement van Oorlog ingediend adres ter bekoming van ontslag uit den dienst der Nationale Militie ofwel een jaar verlof voor haren zoon Jan Buivinga, hebbe ik de eer, onder terugzending van het genoemde adres aan u te berigten.
Dat het ons niet kennelijk is, dat wijlen des remonstrants zoon Lucas Beuvinga de kost voor de remonstrant heeft moeten verdienen, daar die zoon in mei dezes jaar als dienstknegt is gaan wonen bij zekeren landbouwer alhier. Weliswaar was die persoon de remonstrante in hare kleine boerderij voor dien tijd, en wel na de dood van haren man, een besondere steun, doch naar ons inzien niet de kostwinner. Daarenboven verkreeg de remonstrante door het huwelijk van eene harer dochters in de maand mei dezes jaars eenen schoondochter [bedoeld zal zijn schoonzoon] bij zich in huis, en daardoor iemand in de plaats van haren op den dienst gaande zoon Lucas Buivinga.
Dat de remonstrante reeds oud is, en door handenarbeid niet in staat om de kost te verdienen, is waarheid, doch dat zij zonder de hulp van haar in dienst der Nationale Militie zijnde zoon Jan Buivinga hare toevlugt tot de armenkas moet nemen, kunnen wij thans nog niet bevestigen, alwaarom wij dan van oordeel zijn, dat Jan Buivinga door het overlijden van zijnen broeder Lucas Buivinga niet de kostwinner zijner moeder geworden is.
Voorts dat de remonstrant twee zoons heeft gehad, waarvan de een Jan Buivinga, nog in leven zijnde, de hier boven reeds genoemde in dienst als milicien bij het vierde battaillon der derde afdeling infanterie. Dat deze zoons in haar eerste huwelijk zijn verwekt met nog eene dochter, die gelijk boven reeds is gezegd, is gehuwd, en op dezen ogenblik met haren man bij hare moeder inwonend. Dat in het tweede huwelijk eene dochter is verwekt, oud 18 jaar, die mede bij de remonstrante, welke 54 jaar oud is, in huis woont.
Eindelijk moet ik aan u nog te kennen geven, dat wanneer de schoonzoon, des remonstrants huis mogte verlaten en wel zijne eigene huishouding nemen, of indien de voorkinderen en erfgenamen van des remonstrants tweede man (die bevorens ook was gehuwd geweest), het zodanig mogten leiden, dat de boerderij mogte worden verkogt en gescheiden, de remonstrante dan wel hare zoon ter ondersteuning zal nodig hebben. Doch omtrent dit een en ander kan ik aan u niets met zekerheid mededelen, hetgeen wij daartoe betrekkelijk voor zeker zijn te weten gekomen is, dat de meergenoemd schoonzoon der remonstrante aan de voorkinderen van Abel Brink, tweede man der remonstrante, een zekere som als huur voor derzelver aandeel in de boerderij moet voldoen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 108)

Ida was eerder gehuwd (1) met **Gerrit Beuvinga**.<87,88>

Abel Jans Brink hertrouwt met zijn schoonzus. Dat is alleen mogelijk na verkregen dispensatie door de Koning van het in het Burgerlijk Wetboek opgenomen huwelijksverbod. De Koning heeft de dispensatie verleend bij KB van 17 juni 1820 nr 54.
Van Abel en Ida is een kind bekend:

8 **Geesje Abels Brink**, wonende te Haren (Wijk C Onnen 1), is geboren op woensdag 24 januari 1821 te Onnen, is overleden op zaterdag 3 januari 1891 te Haren. Geesje werd 69 jaar, 11 maanden en 10 dagen.
Geesje trouwt op zaterdag 1 mei 1841 te Haren op 20-jarige leeftijd met de 24-jarige **Hendrik Smid**, zoon van **Lammert Hendriks Smid** en **Grietje Berends Hoving**. Hendrik, landbouwer, wonende te Haren en aldaar (Wijk A Middelhorst 35), is geboren op dinsdag 8 april 1817 aldaar (Wijk A Middelhorst 35) (de acte vermeldt als geboorteplaats Essen), is als geboren aangegeven op donderdag 10 april 1817 aldaar (aangever geboorte was Lammert Hendriks Smid; getuigen aangifte geboorte waren Roelf Hinderks Kuipers (zie 162) en Jan Sijmons ten Kamp (zie 146)), is overleden op zaterdag 12 maart 1887 aldaar. Hendrik werd 69 jaar, 11 maanden en 4 dagen.

Brief 21 februari 1841 van de kapitein commandant ad interim bataillon artillerie te Delft
Ten einde de loteling Hendrik Smit [Smid] tot de ligting van 1836 behorende het voor hem bestemde paspoort kan worden toegezonden, is het noodig ten einde zijne afrekening tot stand te brengen, hij de som van f.2,73 (zijnde de nog overige schuld op het kleding en reparatiefonds) aanzuivert.
De heer burgemeester wordt derhalve verzocht genoemde loteling tot het bij hem doen storten van genoemde som uit te noodigen, welke gelden men verzoeke zoodra mogelijk portvrij naar het korps worden overgemaakt.
Ingeval echter de aanzuivering der schuld door onvermogen niet kan plaats hebben, zal daarvan eene schriftelijke verklaring van u worden tegemoet gezien, ten einde geene vertraging in deze aangelegenheid plaats vinde.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 74)

Publieke verkoping 19 februari 1846
Geertje Hoving, weduwe van Lammert Hindriks Smit, Egbertje Lammerts Smit, echtgenote van Lucas Niemeijer, schoenmaker te Zuidlaren, Aaltje Lammerts Smit, echtgenote van Reint Jochums, landbouwer te Kropswolde, Berendina Lammerts Smit, dienstbode te Groningen, Annegien Lammerts Smit, echtgenote van Jan Buivingh, arbeider te Haren en Hindrik Lammerts Smit, arbeider te Haren, bieden op 19 februari 1846 ten huize van de kastelein Hindrik van Dam te Haren, publiek te koop aan:
1. Een behuizing en schuur A35, staande en gelegen te Haren aan de Middelhorsterweg, kadastraal bekend gemeente Haren sectie C nr 437 en 436 (deels);
2. Bouw-, weide en hooiland sectie C nrs 438, 439 en 440.
3. Een stukje bouw- en hooiland sectie C nr 435 en 436 (deels)
4. Weiland sectie C nr 434
5. Weiland sectie C nr 433
Verkopers beschikken niet over aankomsttitels. Koper is Johan Hendrik Quintus voor f.2.580,-.
(Groninger Archieven, Toegang 1464, inventarisnummer 97).

Brief 10 mei 1852 aan de ambtenaar van het O.M. bij het kantongeregt
Ik heb de eer hiernevens aan u te zenden 2 processen verbaal, opgemaakt door den veldwachter dezer gemeente, ten gevolge van overtreding der bepalingen bij de keur op de timmeringen in het openbaar binnen deze gemeente, gepubliceerd den 15 october 1847, terwijl ik u kan berigten, dat Burgemeester en Wethouders op heden schriftelijk last hebben uitgevaardigd tot afbreking der bij de processen verbaal genoemde hutten. En dat bij de bouwing der hut in het Velland te Onnen is betrokken de persoon D.A. Dekker en van die in het Witteveen Hindrik Smid, als hebbende tot de bouwing derzelve vergunning gevraagd, welke verzoeken door het gemeentebestuur bij besluit van den 8 dezer zijn gewezen van de hand.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 119)

50 **Roelf Brinks** (GH1812-002; MIL-025; RW2; L-00097; L-00098cs), zoon van **Gerrit Paalman** en **Hillechien Brinks**, horlogemaker, wonende te Haren (Wijk A Haren 18), is geboren te Buinen, is gedoopt op zondag 14 januari 1781 te Borger, is overleden op zaterdag 16 juni 1832 te Haren. Roelf werd 51 jaar, 5 maanden en 2 dagen.

Woonde in 1830 op het adres Haren Wijk A Nr 18 met zijn vrouw en Henderika Johanna Piccardt, 16 jaar. Henderika Johanna was waarschijnlijk een inwonend weeskind. Een familierelatie niet gevonden.

© 2020 - E.M. van Koldam

Wordt in 1828 aangewezen als brandmeester van wijk A van het dorp Haren.

Acte 24 maart 1812
Notaris Mr. Reneke Gockinga. Verkoopacte.
Jeigien Alberts, weduwe van Hemme Cornelis, woonachtig te Haren, verkoopt aan Roelf Brinks, klok- en horlogemaker, en zijn vrouw Hindrikje van Dijken, beide woonachtig te Haren, de behuizing en tuin staande aan de oostzijde van de Straat, A18, belendende ten noorden aan de Boerenstraat bij langs het kerkhof, ten oosten en ten zuiden aan de weduwe Rummerink en ten westen aan de Straat, mitsgaders nog een aandeel in een stuk veen en onland tussen Onnen en Haren.
Op de behuizing ligt de last tot het onderhouden van een pand van de weg voor de Zwijne Kampen.
Verkoopster mag haar leven lang zonder huur te betalen blijven wonen in de kamer in de verkochte behuizing, welke thans ook reeds door haar wordt bewoond.
De koopprijs bedraagt f.500,-. Kopers betalen f.375,- contant en nemen voorts een schuld over, die verkoopster heeft aan de weduwe van Udo Dijk, wonende aan de Herestraat te Groningen (dit is Bedelina Allardi).
Verkoopster kan niet schrijven en tekent daarom de acte niet.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr. 15, acte 206)

Proces verbaal openbare verhuring land 1 maart 1815
Hemme Geerts (Hemmes) te Noorderhogebrug houdt ten overstaan van notaris Reneke Gockinga, ten huize van de kastelein Christoffer van Boekeren een openbare verhuring voor en periode van 6 jaar van landerijen. Het gaat om de volgende percelen:
1. Een kamp land gelegen onder Hemmen, groot plusminus 5 grazen, het Hemmenland genaamd, om te weiden;
2. Twee stukken land gelegen onder Hemmen, het Leege genaamd, groot plusminus 6 grazen, liggende ten oosten van perceel 1, om te weiden;
3. Een kamp land, de Mikkenkamp genaamd, gelegen onder Haren, zwettende aan de Kerkelaan, om te bouwen;
4. Een kamp land, mede aldaar gelegen onder Haren, de Mikkenkamp genaamd, zwettende aan de Oosterweg, om te bouwen;
5. Plusminus 6 matten hooiland, gelegen onder Haren de Strobbenhorn genaamd, om te hooien en te weiden.
Het resultaat van de veiling is:
1. Hoogste bieder Willem Jans Buis, landbouwer te Essen, f.91,-, toegewezen;
2. Hoogste bieder Harm Bartelds, Jan Bartelds en Albert Jans aan de Hoornschedijk, f.95,- , toegewezen;
3. Hoogste bieder Willem Jans Buis, landbouwer te Essen, f.53,-, toegewezen;
4. Hoogste bieder Jan Hindriks Oosterveld, landbouwer te Haren, f.62,-, niet toegewezen;
5. Hoogste bieder Roelf Brinks, horlogemaker, Hindrik Woldring, schoenmaker en Arend Mulder, bakker, allen te Haren, f.53,-, toegewezen.
De getuigen waren Geert Buirma te Helpman en Roelf Meijer te Dilgt.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr 45, acte 231)

Ingekomen stukken gemeente Haren, 10 september 1817
Er blijkt in Groningen van de sergeant Dommers een zilveren horloge van Engels maaksel ontvreemd te zijn. Ontdekt wordt, dat een korporaal dit horloge te koop heft aangeboden als horlogemaker Roelf Brinks in Haren en dat deze het heeft gekocht voor f.8,-. Het horloge wordt in beslag genomen, maar na afloop van de strafzaak tegen de korporaal op 21 november 1817 door de auditeur militair weer retour gezonden aan de schout. Op 16 december 1817 meldt vervolgens de sergeant Dommers dat hij het horloge van de schout terug heeft ontvangen. De afloop voor Roelf Brinks is me niet duidelijk.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 50).

Acte 15 november 1817
Trijntje Geerts Buning, weduwe Warnerus Ansingh, verkoopt aan Roelof Brinks, horlogemaker, en zijn vrouw Hindrikje Dijken, wodende te Haren en aan Arend Mulder, meester broodbakker en zijn vrouw Hillechijn Hovingh, mede te Haren, een kamp land gelegen te zuiden van Haren, zwetttende ten noorden Jan Lucas Oosterveld, ten oosten de Hereweg, te zuiden de erven Willem Takens en ten westen de Luzenbergsweg. Voor de prijs van f 600,-. Dit bedrag wordt betaald door Elizabeth Schuurman, wonende te Groningen. Zij krijgt recht van hypotheek op het kamp land.
(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 60, acte 528)

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 1 februari 1821
De nabestaanden en goede vrienden van Jantien Dijken, minderjarige dochter van Willemtien Berends, thans gehuwd met Jan Stel de Jonge, timmerman te Haren, bij wijlen Jan Dijken, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Roelf Brinks, horlogemaker te Haren, neef
- Egbert Wilphorst, landbouwer te Helpman, neef
- Harm van Streun, koopman te Haren, goede vriend
Als zijnde Marten Meijer, aangehuwde oom van de minderjarige woonachtig te Helpman, wegens ongesteldheid niet gecompareerd.
Aanwezig van moederszijde:
- Hindrik Berends, landbouwer te Adorp, oom
- Jan Berends, landbouwer te Essen, oom
- Berend Berends, landbouwer te Helpman, oom.
Toeziend voogd Jan Egberts Wilphorst is overleden. Als nieuwe toeziend voogd wordt aangewezen Roelf Brinks, neef van vaderzijde.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 113, zaak 1821/12)

Brief 30 december 1823 aan Gedeputeerde Staten
De schout vraagt autorisatie aan Gedeputeerde Staten voor het betalen van f.18,75 aan Roelf Brinks, horloge- en uurwerkmaker te Haren, voor het noodzakelijk repareren en schoonmaken van het uurwerk in de toren te Haren.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 101)

Brief 31 januari 1824 van de gouverneur
Eerstdaags zal u de autorisatie ontvangen ter betaling van f.18,75 uit het fonds van onvoorziene uitgaven over 1823 aan R. Brinkes voor reparaties en het schoonmaken van het torenuurwerk te Haren, aangevraagd bij missive van 30 december jl.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 57)

Extract uit het register der resolutiën van Gedeputeerde Staten dd 23 februari 1824
Is goedgevonden het plaatselijk bestuur van Haren te autoriseren, om , uit het fonds van onvoorziene uitgaven voor 1823, te voldoen de volgende pretenties:
- aan Roelf Brinks, wegens noodzakelijke reparatieën en het schoonmaken van het uurwerk in de toren te Haren: f.18,75
- aan Egbertje Groothuis, vroedvrouw, wegens de bediening van behoeftige zwangere vrouwen: f.18,00
- aan J.H. van Oosten voor het repareren en schoonmaken van enige geweren der schutterij: f.9,50.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 57)

© 2020 - E.M. van Koldam

Brief 23 februari 1831 van de naburen van het armenhuis
Geven met eerbied te kennen, W. Holwerda, J. Timans, R. Brinks, Gerrit Hajema, R. Koops Rzn, H. van Streun, J.R. Boddeveld, R. Pauwels, Berend Conraats [Beerent Konraats Tonnis], Adolf Jansen, Wopke Nijdam, als naburen van het diakonie armenhuis, dat het ondergetekenden als hoogst onregtvaardig voorkomt, dat bij sterfgevallen in bovengenoemd armenhuis de verpligtingen en werkzaamheden zulk een geval vereischende steeds op de ondergetekenden rusten.
1. Uit hoofde dat uit andere wijken zoowel als uit de onze armen in genoemd armenhuis worden verzorgt en dus die ingezetenen dezelfde verpligtingen hebben als ondergetekenden.
2. Dat zich in genoemd armenhuis 6 kamers bevinden in welke tien tot elf huisgezinnen zijn , welke afzonderlijk tafel houden en dus ook ieder afzonderlijk als naburen moesten worden beschouwd, doch die zich doorgaans aan de nabuurplichten onttrekken en ook dat het grootste getal armen in genoemd armenhuis uit oude vrouwen bestaat, onbekwaam tot die werkzaamheden welke mannendiesten vereischen, zoodat de werkzaamheden op ondergetekenden rusten.
3. Dat de gesteldheid in deze huisgezinnen dikwerf van dien aard is, dat de behandeling van zulke lijken bijna onmogelijk is.
4. Dat het in de mogelijkheid is, dat vreemdelingen welke er des nachts gehuisvest worde, kunnen komen te overlijden, welke lijken dan ook door ondergetekenden zullen moeten worden behandeld.
5. Dat het een zekere waarheid is, dat er in één jaar 7 sterfgevallen zijn geweest, welke lijken alle door de naburen zijn behandeld.
Daar dit en de vorige punten meer het armenbestuur en de gemeente betreffen dan de naburen, zoo is dan dit onderdanig verzoek van ondergetekenden, dat u u hierin ten onzen behoefte beter moogt voorzien en vertrouwen het aan uw wijsheid zulke maatregelen te nemen welke meer met de aard der zaak en de regtvaardigheid doelmatig zijn.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 64)

Roelf trouwt (kerk) op zondag 9 april 1809 te Haren op 28-jarige leeftijd met de 23-jarige **Hinderkje Dijken**, dochter van **Dietert Dijken** en **Roelfien Jacobs Polling**. Hinderkje, wonende te Haren (Wijk A Haren 18), is geboren te Helpman, is gedoopt op dinsdag 13 september 1785, is overleden op woensdag 13 april 1870 te Groningen. Hinderkje werd 84 jaar en 7 maanden.

Groninger Courant, 10 januari 1834
Ten overstaan van Mr. J.W. Quintus, notaris te Groningen, zullen op maandag, den 13 januarij 1834, des morgens te tien uren, ten huize van den kastelein Jan Pieters, te Haren, publiek worden verkocht:
I. Eene behuizing, geteekend letter A no 18, bestaande in eene kamer, een ruim voorhuis, zijkamertje, eene schuur en achterhuis en nog een afzonderlijke woonkamer met een hofje daarachter.
II. Een halve kamp land, groot,ongeveer 1 1/2 bunder.
Alles staande en gelegen te Haren. Toebehoorende aan de weduwe Roelof Brink.

Brief 3 december 1836 aan de gouverneur
Ik heb de eer u te berigten, dat de vreselijke storm, welke er in den namiddag en avond van den 29 november jl. algemeen in deze gemeente heeft geheerscht, ook deze gemeente niet heeft verschoond. Alle huizen hebben, het eene meer en het andere minder eenig letsel bekomen en daaronder heeft het dorp Haren wel het meest geleden. Het was toen de storm of wel de orkaan op het hevigst woeide, alsof het dakpannen en stroo regende. Een menigte lei van de kap des torens te Haren, stukken lood en ijzerwerk vlogen door de lucht, ook de kerk aldaar en die te Noordlaren verloren veel dakpannen. Aan het schoolgebouw te Glimmen is ook aanmerkelijke schade van belang gekomen.
Eene groote boerenschuur te Haren werd eenigszins verzet. Het dak van de behuizing, waarin de rijksontvanger Timans woont, en welke behuizing men voor den storm wel bestand zoude hebben geacht, als zijnde niet oud, is geheel afgeslagen en van een daarnevens staand huisje de gevelmuur ingestort. Van nog twee andere huizen toebehoorende en bewoond wordende door Lammert Smid en Jan Kornelis Dekens, beide te Haren, zijn de daken afgeslagen. Voorts is nog van eene andere woning eener behoeftige weduwe van Jan G. Vrieling de gevelmuur ingestort. Bezwaarlijk zal het voor de eigenaresse der woning van de rijksontvanger, de weduwe van R. Brinks, zoals ook voor de personen Lammert Smid, Jan Kornelis Dekens en de weduwe Jan G. Vrieling zijn om hunne woningen weder op te bouwen, daar dezelve geene middelen hebben om daarvan zoveel te kunnen verkrijgen als tot den opbouw noodzakelijk, wordt vereischt.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 107)

Groninger Courant, 23 januari 1838
Ten overstaan van Mr. J.W. Quintus, notaris te Groningen, zullen op maandag den 29 januarij 1838, des morgens te 10 uren, ten huize van D. van den Berg, te Helpen, publiek worden verkocht: Eene net doortimmerde behuizing, geteekend A no 18, met een tuin daar achter, staande oostzijde aan de Straat te Haren, toebehoorende aan de wedw. R. Brinks.

Hinderkje was later gehuwd (2) met **Lambertus ter Wijn**.<89..92>

51 **Jan Jans Buiring** (GH1812-221), zoon van **Jan Jans Buiring** en **Aaltje Hendrix**, landbouwer, is geboren te Hoornschedijk, is gedoopt op donderdag 2 november 1758 te Groningen, is overleden op zaterdag 4 november 1826 te Hoornschedijk. Jan werd 68 jaar en 2 dagen.
Jan was gehuwd met **Aaltje Jans Kloosterhuis**, dochter van **Jan Kloosterhuis** en **Trientje Egberts**. Aaltje, wonende te Helpman, is geboren te Groningen (Ebbingestraat), is gedoopt op vrijdag 19 september 1760, wonende Wijk D Den Hoorn 2 te Helpman, is overleden op zaterdag 22 september 1827 te Hoornschedijk. Aaltje werd 67 jaar en 3 dagen.

Van Jan en Aaltje zijn twee kinderen bekend:

1 **Jan Buiring** (MIL-327; L-00104), landbouwer, wonende te Helpman (Wijk D Den Hoorn 2) en aldaar, is geboren op vrijdag 9 augustus 1793 te Groningen, wonende Wijk D Den Hoorn 2 te Helpman, is overleden op zaterdag 5 oktober 1833 te Hoornschedijk, is als overleden aangegeven op maandag 7 oktober 1833 te Haren (getuige aangifte overlijden was Johannes Buiring). Jan werd 40 jaar, 1 maand en 26 dagen.

Woont in 1830 met zijn vrouw, de boerenknechten Berend Berends Brinkman en Geert Luttje en de dienstbode Elzijn Luttje (zus van Geert) op het adres Helpman Wijk D Nr 02 Den Hoorn.

Proces verbaal 4 oktober 1818
1. Op heden den vierden oktober des 's morgens te elf uuren compareerde voor ons Schout van de gemeente Haren Geert Berend Vos van beroep broodbakkersknegt wonende bij de bakker Havinga te Haren, welke mij klaagde, dat hij op vrijdag des avonds te half elf uuren zijnde ten huize van de castelein Sluurman te Helpman, alwaar hij was ingekomen met Jan Hendrik Schipper en hadden daar een fles wijn gevraagd en daar een ogenblik gezeten hebbende, zeide Jan Buuringh aan hun beide, dat zij een half oord brandewijn hadden van verre geworpen, waarop door genoemde Jan Hindrik Schipper geantwoord werd, als wij het om geworpen hebben dan zullen wij u betaalen. Weder zeide Jan Buuring dat daar was wijn over de tafel gekomen en dat had zijn meid in de schort gekregen, waarop door Geert Berends Vos geantwoord was als er wat weg was of in stukken dan zullen wij betalen, waarop Jan Buuring gemelde Geert Berends Vos bij de kraag nam en hem over de tafel sleepte waarop hij

Geert Berends Vos zig los heeft gemaakt en na buiten is gegaan en vroeg waar is Jan, toen zeide Sytse Nijdam ik zal die wel leeren, waarop gemelde Sytse Nijdam de persoon Geert Beends Vos hem een slag aan de kop gaf en hem op de grond wierp, waarop hij zig los heeft gemaakt en is weg geloopen gevende hiervoor als getuige Hindrik Timmermans knegt bij Jan Geert Stel te Haren, de dogter van de smid te Haren, met name Geertruid, en Hermannus van Oosten.
Jan Hendrik Schipper klaagde dat de genoemde Jan Buuring hem gaande na buitenhuis voor weg te gaan ook hem hadde aangepakt en op de grond gesleept en geslagen, waarop de castelein er tussen is gekomen en heeft gemelde Jan Hendrik Schipper ontzet, verklaarende genoemde Jan Hendrik Schipper dat toen hij weder loskwam hij uit zijn zak had verlooren vijf guldens en een goeden ring. Gevende hij voor getuigen dezelfde personen als die Geert Berend Vos heeft opgemaakt.
Jan Hendrik Schipper kan niet schrijven.
2. Verklaring van Geertruida Pootholt, zonder beroep, oud 18 jaar, wonende bij haar vader. Gevraagd of zij ook gezien had dat Jan Buiring en Sytse Nijdam Geert Berend Vos en Hendrik Jan Schipper hadden geslagen ingevolge klagte van Geert Berend Vos en Hendrik Jan Schipper op 5 dezer bij mij aangegeven. Antwoord, dat zij niet van de slagerij hebbe gezien, wijl zij in een andere kamer had gezeten, dog wel gehoord hebbende dat er ruzie was, maar van de slagerij verklaarde de comparant niets te kunnen getuigen.
3. De beklaagde Jan Buiring verklaart dat hij genoemde Jan Hendrik Schipper en Geert Berend Vos niet heeft geslagen, maar wel dat hij over de tafel gegaan was om hun tot reden te brengen en Geert Berend Vos bij de kraag gepakt heeft en gezegd heeft als guh ruzie zoeken wilt ga dan naar buiten, waarop Jan Buiring na agter gegaan was om zijn handen te wassen en toen hij weder binnen kwam waart zij weg. Verklaarde niet te weten wie haar geslagen had.
4. Verklaring van Lammert Sluurman, kastelein te Helpman. Gevraagd of hij Jan Hendrik Schipper noch ontzet heeft toen Jan Buiring hem op de grond sleepte. Antwoord: Neen. Verder verklaarde de comparant dat hij niet gezien had dat er slagerij was geweest, mar wel dat zij onder elkander gekribt hadden, maar in zijn huis was met zijn weten niet geslagen.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 51).

Brief 7 oktober 1833 aan de gouverneur
Ingevolge aanschrijving van u heb ik de eer ter uwer kennis te brengen, alsdat jongstleden zaterdag den 5 dezer, volgens aan mij door de familie op heden gedane aangifte de persoon van Jan Buiring, landbouwer wonende aan Den Hoorn onder Helpman, gemeente Haren, in korte tijd aan de gevolgen der heerschende cholera zoude zijn overleden. Overigens zijn mij tot heden gene andere lijders aan gemelde ziekte gemeld.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 106)

Jan trouwt op zondag 22 november 1829 te Groningen op 36-jarige leeftijd met de 28-jarige **Lizabeth Pieters Jonkman**.
Lizabeth, wonende te Helpman (Wijk D Den Hoorn 2), is geboren op woensdag 4 maart 1801 te Appingedam, is overleden op zaterdag 7 maart 1891 te Sauwerd. Lizabeth werd 90 jaar en 3 dagen.

Brief 22 augustus 1834 aan de officier van justitie te Groningen
Ik heb de eer hiernevens aan u te zenden eene bij mij ingekomene klagte van de weduwe Jan Buiring, woonachtig aan de Hoornschedijk binnen deze gemeente, betrekkelijk beledigende uitdrukkinge ten haren opzigte door hare dienstmeid Jantje Sybrands Dijkema, thans woonachtig te Groningen gedaan, vergezeld van de door mij ingewonnen informatiën, zijnde de andere daarbij betrokkene personen woonachtig te Groningen en uit dien hoofde door mij niet gehoord.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 106)

Lizabeth was later gehuwd (2) met **Hendrik Jans Oosterhuis**.<93,94>

2 **Johannes Buiring** (MIL-328; L-00105; L-00599), commies, wonende te Helpman (Wijk D Den Hoorn 2), is geboren op donderdag 16 juni 1796 te Groningen, is overleden op maandag 19 december 1870 aldaar. Johannes werd 74 jaar, 6 maanden en 3 dagen.

Kwam in mei 1814 terug in Helpman na als dienstplichtige te hebben gediend in het Franse leger. Is in 1833 commies bij de rechtbank in eerste aanleg te Groningen.

Akte 8 januari 1823
Albert Hindriks Timmer, kastelein, woonachtig buiten de Heerepoort te Groningen, Elle Jans Ellens. landbouwer, wonende op den Hoorn, als hiertoe speciaal gemagtigd door Jan Vedder, landbouwer, en Geesje Ellens, ehelieden wonende op Den Hoorn onder Helpman, verklaren bij deze te verkopen aan den heer Johannes Buiring, commies griffier bij de regtbank van eerste aanleg te Groningen, wonende aan de Hoornschedijk onder Helpman, een boerenbehuizing en schuur, getekend letter D nr 3 met de vaste beklemming van ruim 24 grazen land, staande en gelegen op den Hoorn onder Helpman, doende jaarlijks f.58,- huur aan de heer R. Gockinga. De verkopers kunnen een originele beklembrief over leggen beleden voor Tiddo Tiddens, regter te Aduard en onderhorige dorpen, van 12 februari 1765. De kooprijs bedraagt f.1.500,-.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 69, Akte 7)

Akte 4 juli 1825
Fennigje Lammerts, eerst weduwe van Cornelis Eleveld, landbouwersche, thans ehevrouw van en geassisteerd door Hindrik Hindriks, beide wonende aan de Hoornschedijk, gemeente Haren, verklaart te hebben ontvangen:
1. van Jantje Eleveld, ehevrouw van Hendrik Hindriks van Hemmen, wonend aan de Hoornschedijk onder Helpman, f.904,92, zijnde het resterende aandeel in een koopschat van f.4.625,- van een boerderij cum annexis.
2. van Johannes Buiringa [Buiring], commies griffier bij de regtbank van eerste aanleg te Groningen, wonende aan de Hoornschedijk onder Helpman, f.53,47, restant aandeel in de koopschat van een halve bunder land.
De verkoop heeft plaats gevonden op 7 januari 1825.
(Groninger Archieven, toegang 1873, inventaris nr 31, Akte 119)

Johannes trouwt op donderdag 28 februari 1828 te Groningen op 31-jarige leeftijd met de 30-jarige **Gesina Neringh**. Gesina is geboren op woensdag 17 mei 1797 te Groningen, is overleden op zaterdag 15 juli 1876 aldaar. Gesina werd 79 jaar, 1 maand en 28 dagen.

52 **Geert Buirma** (GH1812-158; MIL-365; RAAD;), zoon van **Jacob Buirma** en **Alberdina Margaretha Rummerink**, schulte van Helpen (vanaf 1791) en landbouwer, wonende te Helpman (Wijk A Helpman 2), is geboren aldaar, is gedoopt op vrijdag 13 september 1765 te Groningen, is overleden op vrijdag 25 januari 1822 te Helpman. Geert werd 56 jaar, 4 maanden en 12 dagen.

De boerderij van de familie Buirma stond in Helpman ter plaatse van het huidig kruispunt Helperbrink/Hereweg.

Wordt in 1811 benoemd tot raadslid van de gemeente Haren en blijft dat tot 1820.

© 2020 - E.M. van Koldam

Groninger Courant, 21 december 1802
De Schulte G. Buirma in qlté gedenkt op woensdag den 29 december 1802, 's avonds te 5 uur, ten huize van Egbert Harsman te Helpen, bij strijkgeld te verkoopen:
I. Een boerenplaats bestaande in eene behuizinge en schuure met de beklemming van 22 matten groen en bouw land en nog eenig onland, doende 's jaarlijks tot vaste huure 24 gulden.
II. Een boerenplaats bestaande in een behuizinge en schuur met de beklemming van 40 matten groen en bouw land, doende 's jaarlijks tot en vaste huure 50 gulden;
Alles staande en gelegen aan de Hoornsche Dijk onder Helpen, wordende door Louwe Oeges gebruikt, zoo alles breder in de koopconditien vermeld.

Bevelschrift 21 juni 1804
Ingevolge aanschrijving van u van 21 juni 1804 heb ik mij op den 22 juni 1804 begeven naar het huis van wijlen Geert Pieters (Koerts) te Noordlaren en mij geïnformeerd na alle omstandigheden en verders met heer predikant Beekhuis en enige carspelleden alle middelen beraamt zo tot begravenisse van de overledene. Als het bed waarop gelegen heeft en verdere goederen waaruit enige onheilen zouden kunnen voortkomen en hebben bevonden dat de huishoudinge waarover alle middelen reeds in het werk waren gesteld voor verdere besmettinge. Verhoop hiermee aan uw aanschrijving te hebben voldaan.
G. Buirma, schulte van Helpman
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 2097).

Bevelschrift van het Gerecht van Selwerd en Sappemeer 13 oktober 1806
Uitvoerige instructie aan de schulte van Helpman betreffende de bezorging van militaire telegrammen. Iedere dag moeten twee door hem aangewezen personen met een paard beschikbaar zijn gedurende 24 uur. Het verzaken door de opgeroepen personen zal worden beboet. Later zal dit systeem ook uitgebreid worden naar Haren en Zuidlaren.
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 2095).

Bevelschrift van het Gerecht van Selwerd en Sappemeer 15 oktober 1806
De schulte van Helpman wordt gelast met de nodige assistentie den persoon van Roelf Horst met allen spoed civiel over te brengen bij den luitenant Defaine, officier ter werving alhier, en dien persoon aan denzelven over te geven. Doende de schulte voornoemd van zijn wedervaren hieronder relaas.
Relaas van schulte G. Buirma: Op bovenstaande last met assistentie van de roderoe van Haren den persoon van Roelf Horst van Haren overgebragt naar Martenshoek en aldaar aan de luitenant Defaine over gegeven.
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 2095).

Bevelschrift van het Gerecht van Selwerd en Sappemeer 27 oktober 1807
De schulte van Helpman wordt gelat om met de nodige assistentie van de roderoe van Haren de vrouwspersoon Wytske Kezema, ten zijnen huize in provisionele bewaring, over te brengen ten regthuize alhier.
Aantekening G. Buirma: Bovenstaande persoon gebracht ten regthuize te Hogezand en aldaar in bewaring gelaten.
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 2095).

Groninger Courant, 20 januari 1809
Te huur tegens may 1809: een rojale behuizinge, bestaande in twee voorkamers, en hofkamer, een meidenkamertje, met een extra groot hof er agter, waarin een menigte vrugtbomen, met of zonder schuur hierbij annexs, staande en gelegen aan de Agterweg te Haren; nader te bevragen bij G. Buirma, schultus te Helpman.

Verzonden brief gemeente, 4 oktober 1811
Maire Laclé voldoet op 4 oktober 1811 aan het verzoek van de prefect om de personen op te geven die in de gemeente Haren van aanzien zijn. Hij geeft 11 personen op, die naar zijn mening ("zonder daarmee tekort te doen aan de zodanige die daar niet op vermeld staan") boven de middelmaat in zijn mairie uitstijgen. Hij vermeldt daarbij ook een aantal gegevens per persoon en hun jaarlijks geschat inkomen. Verkort luidt zijn opgave: Roelf Koops (f.1.500,-), Jan Vos (f.2.000,-), Jan Swartwolt (f.1.500,-), Geert Buirma (f.2.500,-), Jan Egberts Wilphorst (f.1.500,-), Jannes Hoenderken (f.1.500,-), Jan Wuffen (f.1.500,-), Roelf Hammink (f.2.000,-), Roelf Kluiving (f.1.500,-), Hinderikus Hornhuis (f.1.500,-) en Cornelis Hendrik Tjaden Jullens (f.10.000,-). Behalve Tjaden Jullens zijn alle personen landbouwer. Tjaden Jullens woont op het huis te Glimmen.

Advertentieblad, bekendmakingen en onderscheidene berigten van Groningen, 23 april 1813
Een iegelijk die iets te vorderen heeft van, of schuldig is aan de nalatenschap van wijlen Popko Bolhuis, in leven landbouwer, wonende te Essen, in de gemeente Haren, wordt vriendelijk maar ook ernstig verzocht, daar van schriftelijke opgave te doen binnen 14 dagen na heden, den 13e april 1813, aan deszelfs testamentaire executeur G. Buirma, landbouwer, wonende te Helpen.

Groninger Courant, 5 augustus 1814
Alle die genen, die iets te vorderen hebben, of verschuldigt zijn, aan de nagelaten boedel van den heer J. Rummerink, oud schultes te Haren, worden verzogt, om opgaaf of betaling hier van te doen, voor den 1 september 1814, aan G. Buurma te Helpen, of aan Jan Swartwold te Haren.

Notulen Schout en Assessoren, 10 juni 1820
De brandspuiten moeten zich in een goede staat bevinden. Dit wordt opgedragen aan de personen waar deze brandspuiten in bewaring zijn:
Jannes Hoenderken, Noordlaren,
Geert Buirma, Helpen,
Roelf Koops, Haren
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 30)

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 23 maart 1822
De nabestaanden en goede vrienden van de minderjarige kinderen van Henderika Hoenderken, landbouwersche te Helpman en wijlen Geert Buirma, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Jan Swartwold, landbouwer te Haren, aangehuwde oom
- Jan Wuffen, landbouwer te Helpman, aangehuwde oom
- Hindrik Nanninga, pelmolenaar te Groningen, aangehuwde oom
Aanwezig van moederszijde:
- Jannes Hoenderken, landbouwer te Noordlaren, oom
- Reinder Kluiving Hoenderken, vervener onder Haren, oom
- Willem Homan, landbouwer te Noordlaren, aangehuwde oom.
Tot toeziend voogd wordt benoemd Jacob Veldman, neef van vaderszijde, schout der gemeente Noorddijk, neef van vaderszijde.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 113, zaak 1822/39)

© 2020 - E.M. van Koldam

Groninger Courant, 2 februari 1844
Ten overstaan van Mr. W. Laman Trip, notaris te Groningen, zullen op donderdag, den 8 februarij 1844, des avonds te 6 uren, ten huize van Roelf Abels, in het gemeentehuis te Haren, publiek ter verkoop worden aangeboden de navolgende goederen, behoorende aan de erven van wijlen den oud-schultus, de heer G. Buirma, en mejuffrouw H. Hoenderken, in leven ehelieden, als:
I. Eene aanzienlijke weldoortimmerde heerenbehuizing, gemerkt A, nr 2, met schuur en fraaije tuinen daarachter en ter zijden, te zamen groot 47 roeden, staande en gelegen aan de oostzijde van den Straatweg te Helpman.
II tm VI. Diverse percelen land te Helpman, Haren en Onnen.
VII. Veen- en heidegrond, de Pieperspoel genoemd, groot 14 bunders, 81 roeden en 90 ellen, gelegen tussen Haren en Onnen.
VIII. Land te Onnen.
IX. De grondpacht van een behuizing in de Oosterstraat te Groningen.
(perceel VII wordt gekocht door Rudolf de Sitter en Johan Wichers Quintus).

Publieke verkoop 8 februari 1844
Proces-verbaal van publieke verkoop door de kinderen van Geert Buirma en Henderika Hoenderken van een huis en schuur met open grond gelegen aan de oostzijde van de straatweg te Helpman (Wijk A nr 2) een daarbij gelegen kamp land, een stuk hooiland en baggerveen, genaamd het Scholtenveen (kadastraal bekend sectie C nr 277), gelegen onder Haren, en een stuk hooiland en baggerveen, genaamd het Schutriet, gelegen ten oosten van Onnen (kadastraal bekend sectie D nr 252). Het Schutriet te Onnen is door Geert Buirma gekocht op een publieke veiling dd 21 augustus 1816 van Hindrik Berends en Aaltien Hindriks.
De publieke verkoop heeft plaats gevonden op 8 februari 1844 bij Roelf Abels ten verzoeke van Jacob Buirma, landbouwer, Otto Buirma, pelmolenaar, Johannes Buirma, landgebruiker, Lukas Buirma, bakker, Alberdina Margaretha Buirma, ongehuwd, Rudolf Buirma, landbouwer en Henderikus Buirma. Hoogste bieder op de woning in Helpman is Johan Hendrik Quintus met f.3.250,-. Dit bod wordt echter niet geaccepteerd. Biedingen van Johan Hendrik Quintus op het Scholtenveen en het Schutriet worden wel toegewezen.
(Groninger Archieven, Toegang 1464, inventarisnummer 137).

Brief 12 februari 1840 van de subcommissie der Maatschappij van Weldadigheid te Groningen aan de burgemeesters der gemeenten in het arrondissement Groningen
Met dezen hebben wij ons het genoegen willen geven in het belang der Maatschappij van Weldadigheid onze afgebrokene relaties wederom op te vatten en u uit te nodigen om met ons de handen in een te slaan, teneinde de deelneming in deze zoo nuttige inrigting op te beuren en krachtdadig te bevorderen. Immers doet de stand van landbouw en handel zich daartoe van eene gunstigen zijde kennen dan wel vroeger en de bijdrage voor het lidmaatschap is slechts f.2,60 jaarlijks, of een stuiver per week, welke toch voor velen eene geringe gave uitmaakt, waarvan de heilzame strekking is om gedurig meerder huisgezinnen, die verarmd zijn of met armoede bedreigd worden, in de koloniën te kunnen plaatsen, alwaar dezelve bij arbeid worden gehouden, zonder tijdelijk gebrek te ondervinden of vrees voor den benarden winter te behoeven te hebben, terwijl de kinderen eene behoorlijke opvoeding te beurt valt, ook in een godsdienstigen zin, welke niet kan nalaten op het tegenwoordig geslacht voordelig te werken, en in de toekomst goede vruchten te beloven.
Wij zullen op het verleden niet terug komen, maar voegen evenwel hierbij de lijst der voormalige leden in uw gemeente, als ook der personen de subcommissie hebbende uitgemaakt, teneinde u tot leidraad te kunnen dienen en verzoeken u dringend om onverwijld uw beste pogingen te willen aanwenden tot het verkrijgen van leden der maatschappij, waarvan wij gaarne, zoo mogelijk in den loop dezer maand den uitslag van u zouden wenschen te ontvangen, tevens met voordragt van de leden de subcommissie zullende uitmaken, bijaldien de voorige subcommissie, gelijk wij vermoeden, niet is blijven bestaan, waarbij dan behoort te worden geattendeerd, dat de subcommissie zooveel doenlijk uit vijf leden moet zijn zamengesteld en zoveel mogelijk gekozen, voor een gedeelte uit leden van het gemeentebestuur, voor een ander gedeelte uit geestelijken van onderscheiden gezindheid en voor het overige uit de aanzienlijkste ingezetenen, waaronder bij voorkeur behoorende tot het bestuur van een of andere voorname plaatselijke inrigting van liefdadigheid.
Wij wenschen hartelijk dat uw bemoeijingen een gewenscht gevolg mogen hebben en, zoodra de subcommissie zal gevormd zijn, zullen wij aan dezelve mededeeling doen van de bij ons inkomende berigten en stukken.
Voormalige leden: G. Buirema, H. Breman, W. Holwerda, J. Hoenderken, R. Hammink, R. Koops, B.W. Koster, R. Lammers, H.L. Oosterveld, J. Swartwolt, J. van Trojen en J. Vos.
Voormalige subcommissie: J. van Trojen, W. Holwerda, H.W. Haack.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 73)

Groninger Courant, 4 februari 1845
Ten overstaan van Mr. W. Laman Trip, notaris te Groningen, zullen, op donderdag, den 13 februarij 1845, des avonds te 6 uren, ten huize van Roelf Abels, in het gemeentehuis te Haren, ten verzoeke van de kinderen en erfgenamen van wijlen de heer G. Buirma en mejuffrouw H. Hoenderken, in leven ehelieden, publiek ter verkoop worden aangeboden:
I. Een kamp land, groot 3 bunders, 91 roeden en 70 ellen, De Runderboom genoemd, gelegen in drie stukken onmiddellijk aan de westzijde van den straatweg tusschen Helpman en Haren;
II. 2 bunders, 51 roeden en 30 ellen boschland, Westerveld of Pooterij genoemd, te Onnen in de gemeente Haren gelegen;
III. Ongeveer 1,5 bunder hooiland, gelegen onmiddellijk aan de westzijde van het Winschoterdiep, onder Helpman.
Alles op conditiën, ter gewone plaats ter lezing.

Geert trouwt op zaterdag 20 december 1806 te Noordlaren op 41-jarige leeftijd met de 27-jarige **Hinderika Hoenderken** (L--00106), dochter van **Otto Buiting Hoenderken** en **Grietje Hamming**. Hinderika, wonende te Helpman (Wijk A Helpman 2), is geboren te Noordlaren, is gedoopt op zondag 24 oktober 1779 aldaar, is overleden op zondag 18 maart 1832 aldaar. Hinderika werd 52 jaar, 4 maanden en 23 dagen.

Woont als weduwe in 1830 op het adres Helpman, Wijk A, Nr 2 samen met vijf zoons, een dochter en de inwonende werkmeid Jantien Hoving.

Brief 15 januari 1830 van de buren van Agter Helpman
Geven met verschuldigde eerbied te kennen wij ondergetekenden buren van Agter Helpman de volgende zaak.
In de verlopen zomer 1829 is door de gezamenlijke buren een nieuwe pomp gelegd in de Agterhelpweg tegenover het bosje van Mr. W.J. Quintus, dewijl de oude pomp was gevallen in Berend Bosman pubelijke afwatering. De kosten op reken van Egbert Vorenkamp hiertoe aangewend belopen f.9,50.
Bij het spreeken van het betalen dezer gelden heeft Lammert Poelma en Beerend Bosman (deze evenwel eigenaar van de bovengenoemde weg zijnde als de overige buren) verklaard niets van dat voorgeschoten geld te willen restitueren, maar gezegd, dat dit moeste betaald worden door de landen, die door gemelde pomp afwateren.
Wij verzoeken u ons in dezen uitslag te geven.
Ondertekening door E. Vorenkamp, H.G. Kwant, J. Ruriks, A. Tuinman, W. Groenendal en de wed. G. Buirma.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 63)

Van Geert en Hinderika zijn negen kinderen bekend:

© 2020 - E.M. van Koldam

1 **Jakob Buirma**, landbouwer, wonende te Helpman (Wijk A Helpman 2), is geboren aldaar, is gedoopt op vrijdag 6 mei 1808 te Groningen, is overleden op maandag 24 juni 1872 te Helpman. Jakob werd 64 jaar, 1 maand en 18 dagen.

Brief 30 oktober 1830 van burgemeester en wethouders van Coevorden
De persoon Peter Valk, remplaçant van Jacob Buiringa [Jakob Buirma], inwoner van uwer gemeente, en dienende onder het tweede battaillon derde afdeling infanterie, is op den 2 september jl. met het battaillon van hier uitgetrokken en heeft een kind oud vijf en half jaar alhier bij zijn schoonmoeder, zijnde zijne vrouw overleden, achter gelaten.
Deze schoonmoeder is arm en heeft ons gezegd, dat zij dit kind tot nu toe had onderhouden in de hoop, dat de vader spoedig zoude terug komen, doch dat zij dit nu niet langer konde doen, en dat alzoo dit kind ten laste van de daartoe verpligte armstaat moest worden overgenomen.
Daar nu volgens de wet op de Nationale Militie het onderhoud van vrouw en kinderen van enen remplaçant komt ten laste van die gemeente waarvoor de remplacant is uitgetrokken. Zo vinden wij ons verpligt u van deze omstandigheden kennis te geven teineinde u de nodige orders kan stellen op het onderhoud van dit kind, hetzij in deze gemeente of elders.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 63)

Brief 5 november 1830 aan Jacob Buirma te Helpman
Burgemeester en wethouders van Coevorden hebben mij bij brief van 30 october 1830 kennis gegeven, dat de remplaçant Pieter Valk, dienende onder het 2e bataljon der 8e afdeling infanterie, vandaar was uitgetrokken, en een kind oud vijf en een half jaar aldaar bij zijne schoonmoeder (zijnde zijn vrouw overleden) had achter gelaten.
Deze schoonmoeder is arm en heeft aan het bestuur van Coevorden kennis gegeven, dat zij dit kind tot nu toe had onderhouden in de hoop, dat de vader spoedig terug zoude komen, doch dat zij dit nu niet langer konde doen, en dat alzoo dit kind komt ten laste van diegene waarvan de remplaçant in dienst is getreden. Dientengevolge heb ik gemeend u hiervan kennis te moeten geven, met het verzoek om de nodige orders te stellen op het onderhoud van het bedoelde kind hetzij hier of elders en mij daarvan ten spoedigste kennis te geven.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 104)

Brief 11 november 1830 aan de burgemeester van Coevorden
Betrekkelijk het kind van Peter Valk, remplaçant van Jacob Buirma heb ik de eer te berigten, dat het mij zeer onwaarschijnlijk voorkomt, dat de bedoelde persoon al reeds een kind kan hebben van vijfeneenhalf jaar oud. Aangezien hij voor de ligting 1827 als plaatsvervanger is uitgetrokken en bij gedane onderzoeking voor de militieraad te Groningen verklaard heeft, dat hij gehuwd was, doch geen kind had, blijkens afgegeven bewijs welke bij den geremplaceerden nog berustende is. Dit alzoo zijnde kan het onmogelijk zijn, dat hij reeds een kind van dien ouderdom heeft, waarom ik de vrijheid neem u te verzoeken nadere informatiën in te winnen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 104)

Brief 19 november 1830 van burgemeester en wethouders van Coevorden
In antwoord op uw brief van den 11 dezer hebben wij de eer te melden. Dat ons bij het nazien van het Register van den Burgerlijke Stand van deze gemeente is gebleken, dat op den 21februari 1825 alhier is bevallen van een zoon Maria Ketzner, dat de aangave daarvan is gedaan door Pieter Tijmens Egberts de Valk, destijds tamboer bij de tweede compagnie van het tweede battaillon der achtste afdeeling, en dat deze persoon bij die aangifte heeft verklaard vader van dat kind te zijn.
Dat vervolgens deze Valk op den 26 september 1826 is getrouwd met voornoemde Maria Ketzner, thans overleden, en dat dit kind nu komt ten laste van de vader en ingevalle deze gedurende zijn diensttijd als remplaçant niet in het onderhoud kan voorzien ten laste van de gemeente waar hij als remplaçant is uitgetrokken.
Wij herhalen alzoo ons verzoek van 30 oktober jl.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 63)

Brief 27 november 1830 aan J. Buirma te Helpman
Burgemeester en wethouderen van de gemeente Coevorden hebben mij bij brief van 19 dezer geïnformeerd, dat op den 21 feruari 1825 aldaar was bevallen van een zoon Maria Ketzner, dat de aangave daarvan was gedaan door Pieter Tijmens Egberts de Valk, destijds tamboer bij het 2e bataljon der 8e afdeling infanterie, en dat deze persoon bij die aangave had verklaard vader van het kind te zijn. Dat vervolgens deze Valk op den 26 september 1826 was getrouwd met voornoemde Ketzner, thans overleden, en alzoo dit kind had nagelaten en daar het onderhoud van het kind bij onmagtigheid van den remplacant ten laste van de geremplaceerden komt, zoo verzoek ik nogmaals hetgeen ik bij brief van den 5den dezer heb gedaan.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 104)

Brief 6 december 1830 van Jakob Buirma
In antwoord op uw missive van den 27 november jl. betrekkelijk het verlenen van onderstand aan het kind van wijlen Maria Ketzner in leven ehevrouw van Pieter Valk, welkedoor mij tot plaatsvervanger is gesteld, heb ik de eer u te informren, dat ik gehouden ben aan de bepalingen welke te dezen aanzien gemaakt zijn bij het contract van plaatsvervanging indertijd onder approbatie van den militieraad tusschen mij en de plaatsvervanger opgemaakt, dat daarbij wel eene wekelijksche som voor de thans overleden vrouw van den laatst genoemden is bedongen, doch hoegenaamd geene toelage voor deszelfs kind of kinderen, hetgeen ook geen plaats zoude hebben, omdat Pieter Valk destijds verklaard heeft gehuwd te zijn, doch geene kinderen te hebben.
Ik vermeen dus ten aanzien van het bedoelde kind hoegenaamd geene verpligting te hebben.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 63)

Brief 9 december 1830 aan de gouverneur
De burgemeester legt de zaak van het kind van Pieter de Valk nu voor aan de gouverneur. Jacob Buirma heeft hem namelijk bericht, dat hij zich gehouden acht aan het contract van plaatsvervanging indertijd onder goedkeuring van de militieraad tussen hem en den plaatsvervanger gemaakt. In dit contract was wel een wekelijkse som bedongen voor de thans overleden vrouw van de plaatsvervanger, doch hoegenaamd geen toelage voor zijn kind of kinderen. De burgemeester kan het Jacob Buirma dus niet kwalijk nemen dat hij thans van mening is, dat hij niet voor het kind hoeft te betalen. Dan vervolgt de burgemeester, dat het naar zijns inziens ook nooit eene last zoude kunnen wezen om aan deze gemeente te worden opgelegd, aangezien bij de wet van 8 januari 1817 is bepaald, dat gehuwden alleen tot plaatsvervangers kunnen worden aangenomen, dan, wanneer tot genoegen van den militieraad, door hen is doen gebleken, dat in de behoefte van hunne huisgezinnen gedurende de geheele actieve dienst is gezorgd, zoodanig dat dezelve niet ten laste van enige publieke kas zullen komen.
Ik neem de vrijheid u te verzoeken mij enige inlichtingen te doen toekomen welk bestuur met het onderhoud van bovengenoemd kind moet worden belast.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 104)

Brief 20 mei 1843 van landgebruikers Helpman
Wij ondergetekenden, landgebruikers van het gehucht Helpman, gemeente Haren haasten ons dringend en nemen alzoo de vrijheid zich tot u te wenden met de bede, dat door medewerking van u pogingen aangewend mogen worden tot wederafstrooming des waters, doordien hunne lage landerijen nog van 8 tot 12 duimen onder water staat. Zij vrezen, en niet

zonder reden, dat zulk eene hooge waterstand voor hunne hooilanden niet anders dan nadelig moet zijn. Zij koesteren dus den wensch, dat u mag medewerken tot hun aller belang en welzijn.
L. Poelma, E. Vorenkamp, H.H. Kwant, H. Ennen, J. Buirma
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

Brief 30 mei 1843 van de Hoofdingenieur van de Waterstaat in de provincie Groningen
In rescriptie op uw missive van den 20 dezer, op den 22 ontvangen, waarbij u mij deed toekomen het hierbij terug gaand schrijven van onderscheidene landbouwers van het gehucht Helpman, gemeente Haren, daarbij uw medewerking verzoekende tot afstroming der waters, doordien hunne lage landerijen ten oosten van Helpman nog van 8 tot 12 duimen onder water staan enz., en waarbij u mij verzoekt zoodanige bevelen te willen geven, dat aan hunne bezwaren zoveel mogelijk worde tegemoet gekomen, heb ik de eer te doen dienen.
Dat tijdens het ontvangen der klagte het binnenwater alhier geen 8 duim boven peil teekende, en dat alzoo de landen welke van 8 tot 12 duim onder water stonden door het op het peil afstroomen als het ware niet waren te helpen, dat echter zoo lang die peilstand niet was bereikt steeds is gestroomd, en bovendien op last van de provinciale ingenieur een onderzoek in loco [= ter plaatse] heeft plaats gehad, in tegenwoordigheid van de mede onderteekenaar van het adres E. Vorenkamp, bij welk onderzoek is gebleken, dat op sommige landen aan het Winschoterdiep gelegen tusschen de Gideon en het tolhek van 20 tot 25 Nederl. duimen water stond en er zelfs nog lagere gedeelten waren, waaruit derhalve ontoezeggelijk blijkt, dat gezegde land beneden zomerpeil gelegen is.
Voorts is daarbij al verder opgemerkt, dat van de onderscheidene pompen, waardoor het water van deze landen in het Winschoterdiep wordt ontlast, één bepaald lek en afgedamd was en alzoo niet konde gebruikt worden, dat de toegangen naar andere in het algemeen onvoldoende waren en over de graving van sommige gedeelten kwestie was, en alzoo in het geheel niet wierden onderhouden, en men voornemens was deswege geregtelijk vervolging tegen zekeren Lindhorst te Helpman in te stellen, zodat de bezwaren der landgebruikers ten deele aan de natuurlijke lage ligging der landen en ten deele ook aan eigen schuld moeten worden toegeschreven.
Lager toch dan het zomerpeil, welken stand het water nu reeds sedert eenigen tijd heeft bereikt, kan in geen geval worden afgestroomd, vermits dan steeds van de zijde der scheepvaart gegronde klagten worden ingebragt, terwijl zich dezer dagen reeds meermalen de gevallen hebben voorgedaan, dat de schepen bij het gebrek aan water in het vaarwater aan den grond raken.
Ik meen derhalve op grond van het bovenstaande de vrijheid te mogen nemen onder den aandacht van u te brengen, of het wel geraden is om onbepaald geloof aan soortgelijke klagten der landgebruikers te hechten, althans daaraan zonder voorafgaand onderzoek en gebleken gegrondheid gevolg te geven, en tevens op te merken het wenschelijke der naarkoming van het verzochte in de resolutie van Heeren Gedeputeerde Staten dezer provincie dd 3 mei 1836, opzigtig de zorg, dat de landlieden reeds in het voorjaar hunne kadijken en verdere waterkeeringen behoorlijk in profiel onderhouden en hunne sloten en waterleidingen behoorlijk diep en schoonhouden.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

2 **Otto Buirma**, pelmolenaar, is geboren te Helpman, is gedoopt op zondag 31 december 1809 te Groningen, is overleden op woensdag 14 september 1864 te Euvelgunne. Otto werd 54 jaar, 8 maanden en 14 dagen.

Overzicht 11 juni 1829 betreffende vrijgestelden militie lichting 1829
Nominatieve staat der personen, behorende tot de gemeente Haren, die door den Militieraad, zitting houdende te Groningen voor één jaar of voor altijd van den dienst der militie zijn vrijgesteld (naam; redenen van de vrijstelling):
Harm Nieland; eenig kind
Antonius Hinderikus Nicolaas Timans; in dienst
Harm Meinders; te klein
Lukas Hindriks; te klein
Otto Buirma; broeder geremplaceerd
Egbert Oosterveld; broeder dienst volbragt
Albert Baving; te klein
Jan Brink; broeder in dienst
Harmannus van Wolde; te klein
Berend Holtman; broeder dienst volbragt
Meindert Meinders; lichaamsgebreken
Hindrik Westerbrink Hoving; broeder dienst volbragt
Hindrik Jans Vrieling; broeder in dienst
Jan Sjobbema; te klein
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 62)

Otto trouwt op woensdag 20 juni 1832 te Noorddijk op 22-jarige leeftijd met de 21-jarige **Lutgerdina Veltman**, dochter van **Jacobus Veltman** en **Aafje Hammink**. Lutgerdina is geboren op zaterdag 13 april 1811 te Oosterhoogebrug, is gedoopt op woensdag 24 april 1811 te Groningen, is overleden op vrijdag 27 oktober 1876 aldaar. Lutgerdina werd 65 jaar, 6 maanden en 14 dagen.

3 **Johannes Buirma**, landbouwer, wonende te Helpman en aldaar (Wijk A Helpman 2), is geboren op vrijdag 29 mei 1812 aldaar (Wijk A Helpman 2), is als geboren aangegeven op zaterdag 30 mei 1812 (aangever geboorte was Geert Buirma (zie 52); getuigen aangifte geboorte waren Jan Jans Wuffen (zie 290) en Harmannus Wieringa (zie 276)), is overleden op donderdag 30 juni 1887 aldaar. Johannes werd 75 jaar, 1 maand en 1 dag.

Brief 9 april 1831 aan de gouverneur
Ingevolge uw missie van den 5 april 1831 heb ik de eer u te berigten, dat de loteling Johannes Buirma, door de ongeschiktheid voor de dienst van Harm van der Veen, dienstplichtig geworden zijnde, mij te kennen heeft gegeven, dat hij een plaatsvervanger of nummerverwisselaar wil stellen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 105)

Brief 10 maart 1832 aan de militiecommissaris
De burgemeester moet melden, dat bij zijn opgave aan de militieraad nog een aantal certificaten van werkelijke dienst ontbreken, omdat die bij hem te laat zijn ingekomen. Het betreft: Jacob Boddeveld, Jan Vrieling, Benjamin Heiman Smilde, die nummerverwisselaar is met Johannes Buirma, ten behoeve van hun broeders Hendrik Boddeveld, Gerrit Vrieling en Lukas Buirma.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 105)

Johannes trouwt op donderdag 16 oktober 1873 te Haren op 61-jarige leeftijd met de 38-jarige **Jantien Mannes**, dochter van **Abel Mannes** en **Albertien Kwant**. Jantien is geboren op vrijdag 22 mei 1835 te Helpman, is overleden op zondag 1 januari 1911 aldaar. Jantien werd 75 jaar, 7 maanden en 10 dagen.

© 2020 - E.M. van Koldam

Brief 18 maart 1843 aan de gemeenteontvanger
Bij deze heb ik de eer u te berigten, dat Jantien Mans [Mannes] over de maand februari en Jan Mans [Mannes] over de maanden februari, maart en april 1843 van het bezoeken der school wegens ziekte zijn vrijgesteld. Deze kinderen komen onder nr 136 op het kohier voor. Ik verzoek u hiervan de noodige aantekening te houden.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111)

Jantien was eerder gehuwd (1) met **Rudolf Buirma**.<95,96>

4 **Lukas Buirma**, koekbakker, wonende te Helpman en aldaar (Wijk A Helpman 2), is geboren op zondag 11 juli 1813 aldaar (Wijk A Helpman 2), is als geboren aangegeven op woensdag 14 juli 1813 te Haren (aangever geboorte was Geert Buirma (zie 52); getuigen aangifte geboorte waren Jan Jans Wuffen (zie 290) en Harmannus Wieringa (zie 276)), is overleden op vrijdag 23 mei 1884 te Groningen. Lukas werd 70 jaar, 10 maanden en 12 dagen.

Brief 10 maart 1832 aan de militiecommissaris
De burgemeester moet melden, dat bij zijn opgave aan de militieraad nog een aantal certificaten van werkelijke dienst ontbreken, omdat die bij hem te laat zijn ingekomen. Het betreft: Jacob Boddeveld, Jan Vrieling, Benjamin Heiman Smilde, die nummerverwisselaar is met Johannes Buirma, ten behoeve van hun broeders Hendrik Boddeveld, Gerrit Vrieling en Lukas Buirma.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 105)

Lukas trouwt op woensdag 21 juni 1843 te Groningen op 29-jarige leeftijd met de 23-jarige **Wibbina van Kregten**. Wibbina is geboren op vrijdag 30 juli 1819 te Groningen, is overleden op zondag 9 januari 1870 aldaar. Wibbina werd 50 jaar, 5 maanden en 10 dagen.

5 **Grietje Hammingh Buirma** is geboren op dinsdag 17 januari 1815 te Helpman, is overleden op zaterdag 30 augustus 1817 aldaar. Grietje werd 2 jaar, 7 maanden en 13 dagen.

6 **Rudolf Buirma** is geboren op maandag 15 april 1816 te Helpman, is overleden op zondag 21 juli 1816 aldaar. Rudolf werd 3 maanden en 6 dagen.

7 **Alberdina Margaretha Buirma**, wonende te Helpman (Wijk A Helpman 2), is geboren op donderdag 17 april 1817 aldaar, is overleden op zaterdag 5 februari 1881 te Oosterhoogebrug. Alberdina werd 63 jaar, 9 maanden en 19 dagen.
Alberdina trouwt op woensdag 12 november 1851 te Haren op 34-jarige leeftijd met de 31-jarige **Roelof Hammink Veltman**, zoon van **Jacobus Veltman** en **Aafje Hammink**. Roelof, wonende te Noordlaren (Wijk C Glimmen 10), is geboren op zondag 5 maart 1820 te Oosterhoogebrug, is overleden op maandag 28 augustus 1893 te Groningen. Roelof werd 73 jaar, 5 maanden en 23 dagen.

8 **Rudolf Buirma**, koemelker, wonende te Helpman (Wijk A Helpman 2), is geboren op vrijdag 30 oktober 1818 aldaar, is overleden op woensdag 24 april 1872 aldaar. Rudolf werd 53 jaar, 5 maanden en 25 dagen.
Rudolf trouwt op donderdag 24 juli 1862 te Haren op 43-jarige leeftijd met de 27-jarige **Jantien Mannes**, zie 52.3.

9 **Hinderikus Buirma**, winkelier, wonende te Helpman (Wijk A Helpman 2), is geboren op woensdag 12 juli 1820 aldaar, is overleden op zaterdag 30 mei 1874 te Groningen. Hinderikus werd 53 jaar, 10 maanden en 18 dagen.

53 **Willem Jans Buis** (GH1812-085; ES; L-00107), zoon van **Jan Berends Buis** en **Hinderkje**, landbouwer, wonende te Haren (Wijk F Essen 5), is geboren op vrijdag 10 oktober 1755 te Kropswolde, is overleden op woensdag 24 augustus 1831 te Essen, is als overleden aangegeven op zaterdag 27 augustus 1831 te Haren (aangever overlijden was Berend Krans (zie 158); getuige aangifte overlijden was Harm Willems Kooiman). Willem werd 75 jaar, 10 maanden en 14 dagen.

Akte 5 mei 1783
Aaltje Geerts en haar man Jan Roelfs, Hemme Geerts en Grietje Cornellis, Willem Jans (Buis) en Hindrikje Geerts en Hindrik Geerts gezamenlijk erfgenamen van wijlen Geert Hemmes en vrouw, verklaren verkocht en overgedragen te hebben aan broer Hindrik Geerds en zijn vrouw Annigje Roelfs hun mandelige behuizing en schuur te Essen met de vaste beklemming van 60,25 grasen en 33 roeden behuisd land onder Essen en Essernieuwland gelegen, doende jaarlijks aan de secretaris R.B. Gockinga tot huur f.158,-, volgens stokleggingsbrief van 30 november 1768. De koopprijs bedraagt f.4.000,-. De kopers betalen f.1.500,-. De heer Gockinga betaalt f.2.500,-. De kopers zullen over dit bedrag 4% huur in plaats van rente betalen.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1614, folio 197).

Akte 3 juni 1795
Hindrik Geerts en Annegien Roelfs verkopen aan Willem Jans en Hindrikje Geerts hun behuizing met schuur te Essen en de beklemming van 60,25 grasen en 33 roeden behuisd land onder Essen en Essernieuwland gelegen, doende jaarlijks aan mevrouw Trip, weduwe R.B. Gockinga f.158,-. De prijs bedraagt f.4.000,-. Mevrouw Trip leent f.1.500,- voor de aankoop.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1616, folio 197)

Proces verbaal openbare verhuring land 1 maart 1815
Hemme Geerts (Hemmes) te Noorderhogebrug houdt ten overstaan van notaris Reneke Gockinga, ten huize van de kastelein Christoffer van Boekeren een openbare verhuring voor en periode van 6 jaar van landerijen. Het gaat om de volgende percelen:
1. Een kamp land gelegen onder Hemmen, groot plusminus 5 grazen, het Hemmenland genaamd, om te weiden;
2. Twee stukken land gelegen onder Hemmen, het Leege genaamd, groot plusminus 6 grazen, liggende ten oosten van perceel 1, om te weiden;
3. Een kamp land, de Mikkenkamp genaamd, gelegen onder Haren, zwettende aan de Kerkelaan, om te bouwen;
4. Een kamp land, mede aldaar gelegen onder Haren, de Mikkenkamp genaamd, zwettende aan de Oosterweg, om te bouwen;
5. Plusminus 6 matten hooiland, gelegen onder Haren de Strobbenhorn genaamd, om te hooien en te weiden.
Het resultaat van de veilig is:
1. Hoogste bieder Willem Jans Buis, landbouwer te Essen, f.91,-, toegewezen;
2. Hoogste bieder Harm Bartelds, Jan Bartelds en Albert Jans aan de Hoornschedijk, f.95,- , toegewezen;
3. Hoogste bieder Willem Jans Buis, landbouwer te Essen, f.53,-, toegewezen;
4. Hoogste bieder Jan Hindriks Oosterveld, landbouwer te Haren, f.62,-, niet toegewezen;
5. Hoogste bieder Roelf Brinks, horlogemaker, Hindrik Woldring, schoenmaker en Arend Mulder, bakker, allen te Haren, f.53,-, toegewezen.
De getuigen waren Geert Buirma te Helpman en Roelf Meijer te Dilgt.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr 45, acte 231)

© 2020 - E.M. van Koldam

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 30 maart 1822
De nabestaanden en goede vrienden van Geert Bolhuis, minderjarige zoon van wijlen Popke Bolhuis en wijlen Grietje Hemmes, gewoond hebbende te Essen, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Willem Meulman, landbouwer te Eelde, neef
- Evert Everts, landbouwer te Essen, neef
- Luitje Bolhuis, landbouwer te Haren, neef
Aanwezig van moederszijde:
- Hemme Geerts, landbouwer te Noorderhogebrug, grootvader
- Hindrik Bosman, landbouwer te Adorp, aangehuwde oom
- Willem Jans Buis, landbouwer te Essen, aangehuwde oom.
Voogd Geert Buirma is overleden. Tot nieuwe voogd wordt benoemd: Pieter Bolhuis, landbouwer te Eelde, aangehuwde neef van vaderszijde.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 113, zaak 1822/44)

Woonde in 1830 op het adres Haren Wijk F Nr 5 Essen samen met:
- zijn dochter Hinderkien en haar man Berend Krans en hun kinderen Hinderkien en Grietje;
- zijn dochter Grietje, weduwe van Jan de Wit Buning, en haar kinderen Willem Buining en Geert Buining.

Memorie van successie, 27 januari 1832
Erfgenamen van Willem Jans Buis zijn zijn twee dochters Hinderkien en Grietje. Als onroerend goed bezit Willem de beklemming van de boerenplaats Essen F5 met bijbehorend 70 grazen land (waarde f.4.000,-) en een stuk hooiland in De Raken (waarde f.300,-). De waarde van de nagelaten roerende goederen bedraagt f.2000,- en die van het lijfsbehoren f.25,-. De schulden bedragen f.3.000,-. De waarde van de nalatenschap is dus per saldo f.3.325,-.

Groninger Courant, 13 januari 1832
Mr. Johan Rengers Hora Siccama, openbaar notaris, residerende op het Hoogezand, zal op aanstaanden maandag, den 16 januarij, des morgens te tien uren, ten huize van Harm G. Vedder, op den Harender Molen, publiek verkopen: een stuk hooiland, De Rakken genaamd, groot ongeveer 3 bunders, 16 roed en 40 Ellen, gelegen te Haren, zwettende ten noorden aan de erven van Willem Buis, toebehoorende aan de Wedw. Hindrik H. Bos en cons.

Willem trouwt (kerk) op zondag 28 april 1782 te Haren op 26-jarige leeftijd met de 33-jarige **Hinderkien Geerts Hemmes**, dochter van **Geert Hemmes** en **Grietje Hendriks**. Hinderkien, wonende te Haren, is geboren in augustus 1748 te Essen, is gedoopt op zondag 4 augustus 1748 te Haren, wonende Wijk F Essen 5 aldaar, is overleden in september 1809 te Essen, is begraven op maandag 25 september 1809 te Haren. Hinderkien werd 61 jaar en 1 maand.

Ontvangst diaconie te Haren 25 september 1809
Willem Jans Buis zijn vrouw van Essen begraven: f.8,26
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

Ontvangst diaconie te Haren 22 oktober 1809
Willem Jams Buis voor het laken voor zijn vrouw: f.1,50
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

Van Willem en Hinderkien zijn vier kinderen bekend:

1 **Hinderkien Buis**, wonende te Haren (Wijk F Essen 5), is geboren te Groningen (buiten de Oosterpoort), is gedoopt op dinsdag 18 januari 1785 aldaar, is overleden op woensdag 15 februari 1843 te Essen. Hinderkien werd 58 jaar en 28 dagen.
Hinderkien trouwt (kerk) op zondag 29 juni 1806 te Haren op 21-jarige leeftijd met de 31-jarige **Berend Krans**, zie 158.

2 **Grietje Buis**, wonende te Haren (Wijk F Essen 5) en aldaar (Wijk D Hemmen 18), is geboren op woensdag 8 november 1786 te Groningen, is overleden op woensdag 10 november 1858 te Haren. Grietje werd 72 jaar en 2 dagen.
Grietje trouwt op maandag 27 mei 1822 te Haren op 35-jarige leeftijd met de 32-jarige **Jan de Witt Buning** (MIL-148; ES), zoon van **Geert Jans Buining** en **Lammechien Jans de Wit**. Jan, boerenknecht en landbouwer, wonende te Haren (Wijk D Hemmen 7) en aldaar, is geboren op zondag 6 december 1789 aldaar, wonende Wijk F Essen 5 aldaar, is overleden op woensdag 20 augustus 1828 te Essen, is als overleden aangegeven op vrijdag 22 augustus 1828 te Haren (aangever overlijden was Berend Krans (zie 158); getuige aangifte overlijden was Jan Berends Hendriks Bosman (zie 45)). Jan werd 38 jaar, 8 maanden en 14 dagen.

Heeft bij zijn overlijden geen onroerende goederen nagelaten.

3 **Jantien Buis** is geboren te Groningen (buiten de Oosterpoort), is gedoopt op zondag 27 september 1789 aldaar.

4 **Jan Buis** is geboren (buiten de Oosterpoort), is gedoopt op dinsdag 6 december 1791 te Groningen, is overleden in januari 1801 te Essen, is begraven op donderdag 15 januari 1801 te Haren. Jan werd 9 jaar en 1 maand.

Ontvangst diaconie te Haren 15 juni 1801
Een zoon van Willem Jans te Essen begraven: f.4,68.
Voor het beste laken: f.1,50
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

54 **Izaak Busch** (GH1812-075), zoon van **Marcus Busch** en **Johanna van Delden**, koopman en lakenhandelaar, wonende te Vismarkt Noordzijde en te Haren, is geboren te Groningen (in de Pelsterstraat), is gedoopt op woensdag 7 januari 1739 aldaar (A-kerk), wonende Wijk B Oosterweg 35 te Haren, is overleden op woensdag 22 juli 1812 aldaar, is als overleden aangegeven op donderdag 23 juli 1812 aldaar (aangever overlijden was Geerd Albartus (zie 8); getuige aangifte overlijden was Willem Everts Schut). Izaak werd 73 jaar, 6 maanden en 15 dagen.

Behoorde tot de 600 hoogst aangeslagenen in het Departement van de Westereems.

Bewoonde in Groningen vanaf 1793 het westelijk deel van het Huis Sichterman aan de Ossemarkt. Dit kocht hij dat jaar voor fl. 14.000,- van Mr. Willem de Lille. Hij had een aandeel in de oliemolen buiten de Steentilpoort en was ook betrokken geweest bij de papiermolen buiten de Heerepoort. Bezat het buiten Zorgvrij en de boerderij Lusthorst in Haren.

© 2020 - E.M. van Koldam

Ene Job Posthuma, student, moet in 1776 aan Izaak betalen voor een pompadour en de voering van een rok.

Akte 9 november 1798
De erfgenamen van wijlen mevrouw Harmanna Henrietta Emmen, in leven mevrouw van de oud-raadsheer V.B. Trip verpachten aan de heer Izaak Busch, lid van de municipaliteit van Groningen, en mevrouw A.A. van Trojen een behuizing, de buitenplaats Emdaborg genaamd, staande en gelegen te Haren met een koetshuis en stalling voor paarden en beesten en landerijen, liggende tusschen de Lusthorst, de Schipsloot, welke de uitwatering dezer bosschen en landerijen is en de Oosterweg, voor f.14.700,25.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1617, folio 63)

Acte 19 augustus 1811
Notaris Mr. Reneke Gockinga. Gepasseerd bij kastelein J. Roos aan de Grote Markt
Partijen:
1. Maurits Adriaan de Savornin Lohman, wonende aan de Vischmarkt en Reneke de Marees van Swinderen, wonende aan de Oude Boteringestraat, namens zijn vrouw Meinardina Ariana Lohman. Zij zijn de enige en universele erfgenamen van wijlen hun (schoon) vader burgemeester W.H. Lohman, die op zijn beurt weer erfgenaam was van zijn moeder mevrouw H.A. Keiser, weduwe van wijlen den raadsheer N. Lohman.
2. Izaäk Busch, wonende aan de Ossenmarkt.
Busch heeft aan de erven Lohman f.4.500,- betaald, zijnde de restant kooppenningen welke mevrouw Keiser-Lohman op grond van een acte van 6 januari 1766 had uitstaan ten laste van Meindert Jansen en Aaltje Jans, echtelieden, over hun boerenplaats en landerijen gelegen te Essen en Essernieland. De plaats is bij scheiding en deling van de nalatenschap van Meindert en Aaltje dd 26 april 1809 toebedeeld aan hun zoon Hindrik Meinderts. De erven Lohman cederen aan Busch alle rechten. Hindrik Meinderts verklaard jegens Busch alle verplichtingen te zullen nakomen, die voortvloeien uit de overeenkomst.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr. 7, acte 456)

Izaak gaat in ondertrouw (kerk) op zondag 14 september 1766 te Groningen op 27-jarige leeftijd met de 24-jarige **Aafje Albertine van Trojen**, dochter van **Gerrit van Trojen** en **Titia Muntinge**. Aafje is gedoopt op zondag 4 maart 1742 te Groningen.

Van Izaak en Aafje zijn vier kinderen bekend:

1 **Johanna Busch** is geboren in 1767, is overleden op maandag 8 november 1813 te Leiden. Johanna werd 46 jaar.
Johanna gaat in ondertrouw (kerk) op zondag 5 juli 1789 te Groningen, trouwt op woensdag 10 juni 1789 aldaar (hc), trouwt (kerk) op zondag 5 juli 1789 te Haren op 22-jarige leeftijd met de 25-jarige **Pieter Gerard Mess**. Pieter, hoogheemraad Rijnland, is geboren in 1764 te den Briel.

2 **Marcus Busch**, ontvanger belastingen en militair commandant, is geboren op vrijdag 22 december 1769 te Groningen, is overleden op donderdag 18 mei 1843. Marcus werd 73 jaar, 4 maanden en 26 dagen.

Marcus Busch (1769 - 1843) is op 22 december 1769 in een woning aan de Vismarkt noordzijde te Groningen geboren als zoon van de patriottisch gezinde koopman Izaak Busch en Aafje Albertine van Trojen. In zijn jeugd heeft hij ook in het westelijk deel van het Slichtermanhuis aan de Ossemarkt en later op de buitenplaats "Zorgvrij" te Haren gewoond.

Op 18 juni 1793 is hij te Franeker getrouwd met de 22-jarige Alida Salverda.

Hij was als kolonel van de schutterij betrokken bij de strijd tegen de Fransen in Delfzijl (1813-1814) en in 1831 nam hij als brigadecommandant van de dienstdoende schutterij deel aan de Tiendaagse Veldtocht.
Na het beleg van Delfzijl werd Busch directeur der provinciale belastingen te Groningen. Op 18 mei 1843 is Marcus Busch op 73-jarige leeftijd te Groningen overleden. Hij werd begraven op de Zuiderbegraafplaats te Groningen. Zijn graf is niet meer te vinden.

Van 16 tot 19 oktober vond bij Leipzig de Volkerenslag plaats. Napoleon werd uiteindelijk gevangen genomen en naar Elba verbannen. Zijn tegenstanders, waaronder Kozakken, bevrijdden de bezette gebieden van de Fransen.

Op 12 november 1813 verschenen de eerste Kozakken voor de Herepoort te Groningen. Kolonel Marcus Busch was toen commandant van de burgerwacht. Op zijn bevel werd de poort geopend voor de Kozakken. Noord-Nederland was verder nog niet bevrijd van de Franse troepen. De vestingen Delfzijl en Coevorden beschikten nog over een sterke Franse bezetting. Vanuit Delfzijl vonden er in de omgeving plunderingen plaats. Dit moest worden verhinderd.

Op 28 november 1813 vertrok kolonel Busch met 300 manschappen van de Nationale garde en vier kanonnen naar Appingedam om samen met de 75 daar gelegerde Kozakken de Franse roverijen tegen te gaan. Langzamerhand kwam er meer versterking. Medio december beschikte Busch over een leger van ongeveer 4000 man. De manschappen waren slecht gekleed en bewapend. In het koude en natte jaargetij werd over de slechte voorzieningen geklaagd. Busch nam die klachten serieus, en liet zonder formele toestemming overjassen voor de manschappen vervaardigen. Zijn reputatie bij de manschappen steeg daardoor, maar het eigenmachtig handelen werd door zijn superieuren niet in dank afgenomen. In februari 1814 volgde nog een aanvaring met de provinciaal militair commandant, generaal Otto, graaf van Limburg Stirum. Kolonel Busch moest in zijn opdracht een brief bij de Franse commandant van Delfzijl laten bezorgen. De hoofdofficieren te Appingedam waren het echter met de inhoud van de brief niet eens en spraken af, dat Busch de brief niet zou laten overbrengen. Hij werd vervolgens wegens dienstweigering in arrest gesteld en het commando over de troepen werd aan een ander overgedragen.

Op 4 maart 1814 bracht Koning Willem I een bezoek aan Appingedam en inspecteerde ook de stellingen van de blokkadetroepen om Delfzijl. Hij kreeg te horen dat de chaos en onvrede bij de troepen toenamen. Gedragingen zoals insubordinatie en desertie waren geen uitzondering. De koning kreeg de raad om kolonel Busch in zijn oude functie te herbenoemen. De koning nam dat advies over en op de zelfde dag kwam hij in zijn oude functie terug.

Nadat het Franse garnizoen de vesting Delfzijl had verlaten, werd kolonel Busch voor zijn inzet tijdens het beleg van Delfzijl op 8 juli 1815 bij Koninklijk Besluit no 16 begiftigd met het Ridderkruis van de Militaire Willemsorde 3e klasse. Hij was de enige schutterijofficier aan wie deze hoge onderscheiding werd verleend.
Op 6 mei 1828 werd kolonel Busch bij Koninklijk Besluit benoemd tot kolonel der Groninger dienstdoende schutterij; in vredestijd een deeltijdbaan.

In augustus 1830 brak de Belgische opstand uit. In oktober 1830 werden de dienstdoende schutterijen mobiel verklaard. Het eerste bataljon van de dienstdoende schutterij zou zo spoedig mogelijk, en wel op 28 oktober naar Nijmegen te vertrekken. De manschappen beschikten echter over onvoldoende kleding en uitrusting. De geschiedenis van het beleg van Delfzijl in 1814 dreigde zich te herhalen.

© 2020 - E.M. van Koldam

Op 11 november 1830 vertrok het Eerste bataljon van de Groninger dienstdoende schutterij naar Nijmegen en op 11 maart 1831 vertrok het Tweede bataljon naar Heusden. Beide bataljons behoorden tot de Eerste afdeling Groninger schutterij onder commando van kolonel Marcus Busch. In allerlei plaatsen in het Zuiden werden militairen gelegerd. De voorbereiding op een eventuele inval in België was in volle gang.
Marcus Busch had kennelijk een goede reputatie, want in juni 1831 werd hij aangesteld als commandant van de Tweede Brigade van de Reservedivisie onder commando van Generaal Cort-Heijligers. Een hoogst ongebruikelijke benoeming, want zo'n functie werd gewoonlijk uitgeoefend door een beroepsofficier met de rang van brigadegeneraal. Hij is dan ook de enige officier van de schutterij geweest, aan wie zo'n functie werd toevertrouwd. De Tweede brigade bestond uit vier bataljons schutterij, namelijk 1 Gronings, 2 Friese en 1 Zuid-Hollands bataljon, ongeveer 2500 man.

Op 6 augustus 1831, omstreeks het middaguur werd de Tweede brigade ingezet bij het gevecht in Houthalen. Het Groningsbataljon telde daarbij 4 gesneuvelden. Hun namen staan vermeld op een monument op de Zuiderbegraafplaats te Groningen. Na de gedwongen beëindiging van de Tiendaagse Veldtocht bleef onder andere de Tweede brigade tot september 1834 nog in het Zuiden gelegerd. Daarna werden de schutterijen gedemobiliseerd en gingen de manschappen naar huis. Busch werd weer parttime kolonel der dienstdoende schutterij. Bij Koninklijk Besluit van 24 mei 1838, no 9 werd hij eervol ontslagen.

Ingekomen stukken gemeente Haren, 30 januari 1814
Aan de maire van Haren,
Met blijdschap zag ik heden de lang verwachte 24 stuks aanvoeren ten eind mijn batterijen allen bezet te krijgen. Ook was ik zeer in mijn schik met de peerden uit uwe gemeente. Ik heb groot gebrek aan goeden peerden met de vereischte tuigen en dienhalven verzoek ik u ten vriendelijksten om die peerden nog eenige dagen ten dienste van het vaderland te mogen hier houden; verkiest u om den conducteur (terug) te zend, is mij goed, doch ik heb hem provisioneel hier gehouden, ten einde de peerden goed verzorgd worden. Ik vlije mij u aan dit verzoek zult gelieven te voldoen om mij dan in staat te stellen de operatiën met succes te kunnen voortzetten.
Met hoogachting, Busch
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 47).

Marcus trouwt op dinsdag 18 juni 1793 te Franeker op 23-jarige leeftijd met de 32-jarige **Alida Salverda**. Alida is geboren in 1761 te Franeker, is overleden op vrijdag 7 oktober 1842 te Groningen. Alida werd 81 jaar.

Vader is burgemeester van Franeker.

3 **Titia Gerhardina Busch**, wonende te Haren (Wijk B Oosterweg 35), is geboren te Groningen (aan de Vismarkt), is gedoopt op woensdag 13 mei 1772 aldaar, is overleden op zondag 30 december 1849 aldaar. Titia werd 77 jaar, 7 maanden en 17 dagen.

Akte 7 november 1816
Openbare verkoop ten huize van de logementhouder Lambertus van der Molen aan de Grote Markt te Groningen. Verkopers zijn de erfgenamen van het echtpaar Izaäk Busch (overleden 22 juli 1812) en Albertien van Trojen (overleden 19 juni 1806), te weten:
a. Marcus Busch, ontvanger generaal in de provincie Groningen, wonende aan de Vischmarkt te Groningen;
b. Gesina Elegonda Busch, echtgenote van Gerhard Jacob Keiser, notaris, wonende aan de St. Walburgstraat te Groningen;
c. Titia Gerhardina Busch, echtgenote van Jacobus van Trojen, schout der gemeente Haren en aldaar woonachtig;
d. De kinderen van wijlen Johanna Busch (overleden 8 november 1813 te Leiden) uit haar huwelijk met Pieter Gerard Mess, hoogheemraad van Rhijnland, woonachtig te Leiden
De te verkopen goederen zijn:
1. Een boerenbehuizing en schuur, getekend B34, met twee woonkamers, welke afzonderlijk bewoond worden, benevens het heem en twee tuinen met het zogenaamde zwijnekampje. Alles gelegen aan de Oosterweg te Haren. Zwettende ten noorden aan de laan behorende bij de buitenplaats Zorgvrij, ten oosten aan de percelen 4 en 5, ten zuiden aan Jan Jacobs en ten westen aan de percelen 2 en 3. Voorts met de laan lopende naar de Oosterweg.
2 tm 15 Diverse percelen.
Hoogste bieder is Titia Gerhardina Busch voor f.5.000,-. Dit bod wordt toegewezen.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr. 62, Akte 500)

Akte 12 juni 1817
De akte betreft de scheiding van de nalatenschap van Izaäk Busch, voor zover deze nalatenschap nog gemeen is. De erfgenamen zijn:
a. Marcus Busch, ontvanger generaal in de provincie Groningen, wonende aan de Vischmarkt te Groningen;
b. Gesina Elegonda Busch, echtgenote van Gerhard Jacob Keiser, notaris, wonende aan de St. Walburgstraat te Groningen;
c. Titia Gerhardina Busch, echtgenote van Jacobus van Trojen, schout der gemeente Haren en aldaar woonachtig;
d. De kinderen van wijlen Johanna Busch (overleden 8 november 1813 te Leiden) uit haar huwelijk met Pieter Gerard Mess, hoogheemraad van Rhijnland, woonachtig te Leiden
Alle erfgenamen hebben recht op f.18.000,-. Aan Titia Gerhardina Busch wordt toebedeeld de buitenplaats Zorgvrij, bestande in de behuizing B35 te Haren, met afzonderlijke stalling en wagenhuis en diverse percelen land. Alsmede het regt op visserij in het Horensche Diep, de Dullemans Aalstal genaamd. De waarde van de buitenplaats met annexen wordt bepaald op f.18.000,-, precies het aandeel van Titia Gerhardina in de nalatenschap. De andere erfgenamen krijgen vooral waardepapieren toebedeeld.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr. 70, Akte 332)

Titia trouwt op woensdag 29 september 1813 te Groningen op 41-jarige leeftijd met de 37-jarige **Jacobus van Trojen** (MIL-165; RAAD), zoon van **Gerrit van Trojen** en **Magdalena Catharina van Oostbroek**. Jacobus, burgemeester van Haren (1816-1841) en burgemeester, wonende te Haren (Wijk B Haren 35), aldaar (Wijk B Oosterweg 35) en aldaar (Wijk B Haren 13), is geboren te Groningen, is gedoopt op woensdag 26 juni 1776 aldaar, is overleden op dinsdag 26 januari 1841 aldaar. Jacobus werd 64 jaar en 7 maanden.

Woont in 1830 op het adres Haren Wijk B Nr 35 Oosterweg samen met zijn vrouw, zijn nichtje en drie inwonende personeelsleden. Dit was het huis Zorgvrij dat zijn schoonvader rond 1800 had laten bouwen in plaats van de Emdaborg.

Acte 27 september 1813
Huwelijkscontract Jacobus van Trojen en Titia Gerardina Busch. Er zal ongemeenschap zijn van de goederen die zij bij het huwelijk aanbrengen. Tijdens het huwelijk zal er gemeenschap zijn van winst en verlies.
(Groninger Archieven, toegang 1873, inventaris nr 7, acte 295)

Wordt in 1816 schout van Haren als opvolger van Hendrik Nicolaas Laclé. Vanaf 1825 burgemeester en raadslid van de gemeente Haren tot zijn overlijden in 1841.

© 2020 - E.M. van Koldam

Brief 28 maart 1827 van de burgemeester aan de rentmeester van het instituut voor doofstommen te Groningen
Ingevolge uw missive van den 17 dezer heb ik de eer te berigten, dat ter uwer dispositie ligt de bij mij ontvangene contributie van de leden R. Kluiving en de weduwe O. Hoenderken over de jaren 1819, 1820 en 1821 ter somma van f.31,70, van W. Holwerda en mij zelve over de jaren 1819 tot en met 1825 ter somma van f.73,10, te samen een som van f.105,-
Ik heb herhaalde malen alle moeite aangewend om het achterstallige van de overige leden te innen, doch heb van die gelden niets kunnen bekomen, aangezien ieder lidmaatschap uit 3 a 4 personen heeft bestaan, die of overleden of vertrokken zijn. Overigens zijn thans alhier nog twee contribuerende leden als Ds W. Holwerda en ik zelf, de andere zijn overleden of hebben voor hun lidmaatschap bedankt, gelijk u bij missive van den 25 september 1824 is medegedeeld.
Wanneer wij echter van de achterstallige contributiën mogten bekomen, waartoe ik van mijne zijde alles zal aanwenden, zullen wij dezelve alsdan aan u remitteren.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 60)

Extract uit het register van besluiten van den burgemeester der gemeente Haren dd 20 augustus 1827
Burgemeester van de gemeente Haren, in aanmerking genomen hebbende, dat de verkiezing van eenen schoolonderwijzer te Haren ter vervulling van de vacature, door het vertrek van N.E. Dekker naar Finsterwolde ontstaan, op woensdag den 22 augustus 1827 zal plaats hebben en dezelve alsdan niet wel in staat is wegens ziekte, om de stemming daarvan op te nemen.
Heeft goedgevonden
De heer R. Koops, assessor bij het bestuur der gemeente, bij deze te benoemen en te magtigen om de stemming van de geregtigden wegens de bekoming van eenen finalen schoolonderwijzer te Haren alsdan in te nemen en daaromtrent datgene te verrigten, hetwelk anders door den burgemeester behoort te geschieden met den heer schoolopziener van het eerste district en deze personen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 60)

Brief van de schoolopziener 27 september 1827
Ik heb met veel genoegen onlangs de school te Onnen bij J. Woldring bezocht en ik neem dus gaarne genoegen in alle maatregelen, die u neemen zal om dezen jongeling daar eene vaste aanstelling te bezorgen, terwijl ik u inmiddels eene spoedige herstelling tot vorige gezondheid toewensch.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 60)

Brief 16 juli 1828 van de gouverneur
Ik zende u hiernevens met een extract staat de daarop vermelde quitantiën wegens contributiën over 1828 ten behoeve van het kunstlievend genootschap ter aanmoediging en bevordering van teeken-, schilder-, graveer en beeldhouwkunst te Groningen en ik verzoek u die contributiën te doen invorderen en dezelve over te storten bij den commies Wichers voor de 1 september eerstkomende.
**Bijlage Extract contributie over 1828
- J. van Trojen f.2,60
- C.H.W. Haack f.2,60
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 61)

Proces verbaal 19 februari 1829
Heden, 19 februari 1829, heb ik mij begeven ten huize van Harmannus Doll Havinga, broodbakker te Haren, ten einde ter voldoening aan de resolutie van Gedeputeerde Staten van 9 februari 1829 eene proefbakking te bewerkstelligen, wegens de uitkomst of het getal ponden broods hetwelk eene mudde granen zal kunnen opleveren, overeenkomstig art. 7 van Zijne Majesteits besluit van 25 januari 1826, waartoe ik
1. heb doen opmeten eene hoeveelheid van twee Nederlandsche mudden goede en wel drooge rogge van den oogst van 1828, ter zwaarte van 136,5 ponden op de groote en van 131 ponden op de korenschaal en toen ter maling naar den korenmolen gezonden en van daar terug gekomen zijnde is bevonden te wegen 136 ponden of per mudde 68 Nederlandsche ponden
2. de voorschrevene hoeveelheid meel in den trog met de benoodigde hoeveelheid gekookt water naar behooren heb doen mengen, daarna den trog digt gemaakt en met het cachet der gemeente behoorlijk verzegeld en het deeg ter zuring voor den tijd, daartoe vereischt wordende is gebleven, na welk tijdsverloop ik
3. den genoemden trog heb doen openen en bevonden dat de verzegeling ongeschonden waar, voorts het gezuurde deeg ter bereiding van brood geschikt bevonden zijnde, hetzelve tot brooden van vier ponden doen bereiden, ten getale van 42 en 1,25 ponden. Hiervan zijn
4. de gemelde brooden in den naar behooren gestookte oven geplaatst, die wel digt gemaakt zijnde, na verloop van 8 uren weder is geopend, wanneer bevonden werd, dat het brood van eene goede hoedanigheid en gaar gebakken was, hetwelk ik op eene geschikte plaats heb doen stellen, en
5. na verloop van 24 uren doen wegen, en toen bevonden dat ieder brood het gewigt had van 4 1/6 ponden, waarbij nog 1 ¼ en dus te zamen de zwaarte van 176 en een vierde ponden goed roggenbrood, derhalve uit eene Nederlandsche mudde van 68 ponden 88 1/8 ponden brood.
Eindelijk heb ik
6. ingevolge uw resolutie nagegaan de kosten en voordelen vermeld in paragraaf 7 der daarbij vermelde instructie, hiervan voor zoveel dien aangaande volgende den vaste grondslag voor deze gemeente bepaald en is gebleken
a. dat de marktprijs van het graan het hiervan vermelde gewigt op de graanmarkt te Groningen thans per Nederlandsche mudde: f.5,60.
b. de accijns of rijksbelasting met de opcenten, het zegel volgens den vasten grondslag f.0,52, doch door vermindering van opcenten per Nederlandsche mudde: f.0,497
c. maalloon op de vasten grondslag f.0,17, doch thans ingevolge Zijne Majesteits besluit van 4 september 1828 nr 1, vervat in de notificatie van Gedeputeerde Staten van 29 september 1828: f.0,28
d. brandstoffen: f.0,20
e. bakloon: f.0,50
f. winst voor de bakker: f.0,60
g. eijeren: f.0,05
en dus tot een gezamenlijk bedrag van f.7,727 door eene mudde tot brood gebakken, zijnde de overblijvende verbrande brandstof hier van geene verkoopwaarde.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 62)

Groninger Courant, 21 oktober 1831
Verkooping van ROERENDE GOEDEREN
J. VEENHOVEN, Hz., Griffier van het Vredegeregt Kanton Hoogezand, zal, ter instantie van den Heer Burgemeester J. van TROJEN en Mevrouw, op eerstkomenden Woensdag, den 26 October 1831, des morgens precies te tien uren, op de BUITENPLAATS ZORGVRIJ, te Haren, publiek Verkoopen: 2 Zwarte MERRIE PAARDEN, 2 VARKENS , 1 groote HOND, I Gevoerde KAPWAGEN, 1 CHAR à BANC, GEREIDEN en HOOFDSTELLEN, 1 BOERENWAGEN, WIPKARREN, PLOEG, EGGEN, 1 KERN met IJzeren Beslag, TIENEN , VATEN , KOPEREN en HOUTEN EMMERS , BROEIRAMEN en BAKKEN, TUINBANKEN en STOELEN en alle andere BOEREN-, MELK- en TUINGEREEDSCHAPPEN; voorts eene MAHONIEHOUTEN

© 2020 - E.M. van Koldam

COMMODE, 1 NOTEBOOMEN BUREAU met Bovenstuk, een STAAND SPELEND UURWERK, LEDEKANTEN met Behangsels-, BEDDEN met TOEBEHOOREN, DEKENS, MATRASSEN, SPIEGELS, MAHONIEHOUTEN en andere TAFELS, STOELEN met Trijpen en Matten Zittingen, veel KOPER, TIN, BLIKGOED, PORSELEIN en AARDEWERK en hetgene alsdan meerder zal worden gepresenteerd; alle welke Goederen des Dingsdags bevorens door gadingmakenden kunnen worden bezigtigd.

Brief 4 januari 1832 aan het college van toezigt op de administratiën der kerkfondsen
Ter voldoening aan uw resolutie van den 9den februari 1830 hebben wij de eer u te dienen van berigt:
a. dat het getal zielen der hervormde gemeente bedraagt 1263
b. het getal ledematen 410
c. dat de kerkelijke gebouwen zich in een redelijken toestand bevinden en dat er geene herstellingen, gering onderhoud uitgezonderd, noodzakelijk zijn.
d. de kerkvoogden zijn: Jacobus van Trojen, president; R, Koops, secretaris; Jan Vos, administrateur.
De notabelen zijn: Carel Hindrik Willem Haack, Wijbrandus Holwerda, Jan Hendriks Oosterveld, Hindrik Breeman, Lukas Rummerink, Hindrik Loerts, Harmannus Doll Havinga, Roelf Meijer, Jan Popko Oosting in plaats van de overleden J. Swartwold.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 105)

Groninger Courant, 30 november 1832
Verkooping van de BORG ZORGVRIJ op AFBRAAK
J. VEENHOVEN, Hz., Griffier van het Vredegeregt, Kanton Hoogezand zal ten verzoeke van zijnen PRINCIPALEN, op Donderdag, den 6 December 1832 des middags te twee uren, ten Huize van den Kastelein JAN PIETERS te Haren, publiek, op AFBRAAK Verkoopen: den zeer grooten en uitmuntend onderhouden BURG, ZORGVRIJ genaamd, staande te Haren, bevorens door den Heer J. VAN TROJEN en Mevrouw bewoond. De daarvoor aanwezige extra fraaije IJZEREN POORT met derzelver ZERKEN PALEN, eenen groote KOPEREN ZONNEWIJZER met Zerken Pedestal, en eene groote KLOK en BENGEL. Gadingmakenden kunnen deze Goederen des daags vóór en op de Verkoopdag bezigtigen en dezelve, met of zonder LAND, benevens twee BANKEN in de KERK te Haren, uit de hand koopen van Roelf Tammink te Zuidlaren of van Jacobus Bentum te Kielwindeweer woonachtig.

Groninger Courant, 12 december 1834
Verkooping van extra zware Eiken Boomen en Landerijen.
J. VEENHOVEN, Hz., zal, namens zijne PRINCIPALEN, op Woensdag , den 17 December 1834, des morgens precies te 10 uren, op derzelver Plaats ZORGVRIJ, te Haren, publiek Verkoopen: de laatste 3 a 400 aldaar nog op Stam staande en wegens derzelver deugdzaamheid alom bekende extra zware en lange EIKEN BOOMEN, benevens 50 stuks LINDEBOOMEN en eenig KAPBOSCH. Voorts zal er op Donderdag, den 18 daaraanvolgende, des morgens te 10 uren, ten Huize van den Kastelein JAN PIETERS, te Haren, worden overgegaan tot de publieke Verkooping, in percelen of in massa, van gezegde Plaats ZORGVBIJ, beslaande in ongeveer 26 Bunders BOUW-, WEIDE- en HOOILANDEN, alsmede den GROND, waarop het Bosch heeft gestaan; alles gelegen onder Haren , bevorens aan den Heer en Mevrouw van TROJEN in eigendom hebbende toebehoord en thans nog, uit hoofde van de aanwezige SINGELS en GRACHTEN, geschikt tot het aanleggen van een BUITENVERBLIJF.

Brief 12 februari 1840 van de subcommissie der Maatschappij van Weldadigheid te Groningen aan de burgemeesters der gemeenten in het arrondissement Groningen
Met dezen hebben wij ons het genoegen willen geven in het belang der Maatschappij van Weldadigheid onze afgebrokene relaties wederom op te vatten en u uit te nodigen om met ons de handen in een te slaan, teneinde de deelneming in deze zoo nuttige inrigting op te beuren en krachtdadig te bevorderen. Immers doet de stand van landbouw en handel zich daartoe van eene gunstigen zijde kennen dan wel vroeger en de bijdrage voor het lidmaatschap is slechts f.2,60 jaarlijks, of een stuiver per week, welke toch voor velen eene geringe gave uitmaakt, waarvan de heilzame strekking is om gedurig meerder huisgezinnen, die verarmd zijn of met armoede bedreigd worden, in de koloniën te kunnen plaatsen, alwaar dezelve bij arbeid worden gehouden, zonder tijdelijk gebrek te ondervinden of vrees voor den benarden winter te behoeven te hebben, terwijl de kinderen eene behoorlijke opvoeding te beurt valt, ook in een godsdienstigen zin, welke niet kan nalaten op het tegenwoordig geslacht voordelig te werken, en in de toekomst goede vruchten te beloven.
Wij zullen op het verleden niet terug komen, maar voegen evenwel hierbij de lijst der voormalige leden in uw gemeente, als ook der personen de subcommissie hebbende uitgemaakt, teneinde u tot leidraad te kunnen dienen en verzoeken u dringend om onverwijld uw beste pogingen te willen aanwenden tot het verkrijgen van leden der maatschappij, waarvan wij gaarne, zoo mogelijk in den loop dezer maand den uitslag van u zouden wenschen te ontvangen, tevens met voordragt van de leden de subcommissie zullende uitmaken, bijaldien de voorige subcommissie, gelijk wij vermoeden, niet is blijven bestaan, waarbij dan behoort te worden geattendeerd, dat de subcommissie zooveel doenlijk uit vijf leden moet zijn zamengesteld en zoveel mogelijk gekozen, voor een gedeelte uit leden van het gemeentebestuur, voor een ander gedeelte uit geestelijken van onderscheiden gezindheid en voor het overige uit de aanzienlijkste ingezetenen, waaronder bij voorkeur behoorende tot het bestuur van een of andere voorname plaatselijke inrigting van liefdadigheid.
Wij wenschen hartelijk dat uw bemoeijingen een gewenscht gevolg mogen hebben en, zoodra de subcommissie zal gevormd zijn, zullen wij aan dezelve mededeeling doen van de bij ons inkomende berigten en stukken.
Voormalige leden: G. Buirema, H. Breman, W. Holwerda, J. Hoenderken, R. Hammink, R. Koops, B.W. Koster, R. Lammers, H.L. Oosterveld, J. Swartwolt, J. van Trojen en J. Vos.
Voormalige subcommissie: J. van Trojen, W. Holwerda, H.W. Haack.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 73)

DE LAATSTE DADEN VAN JACOBUS VAN TROJEN
De raadsvergadering van 5 november 1840 wordt - achteraf gezien - de laatste van Jacobus van Trojen als burgemeester/secretaris. Op de agenda staat onder andere een schrijven van de Staatsraad Gouverneur (Commissaris der Koningin). Deze verzoekt de tabellen in te vullen over de opbrengst der veldvruchten. Misschien is Van Trojen al wat moe en gaan de jaren ook voor hem tellen. Wellicht vindt hij de tabellen ook maar matig interessant. In ieder geval stelt hij aan de raad voor de gegevens van vorig jaar weer in te vullen. Daar neemt de gemeenteraad, die geheel uit landbouwers bestaat, echter geen genoegen mee. De raad is “algemeen van mening, dat de rogge dit jaar niet was als vorig jaar en dat de aardappelen wel 50 mud minder per bunder hebben opgebracht. Dit alles toe te schrijven aan de veelvuldige regenval”. Van Trojen wordt verzocht de tabellen op basis van deze gegevens in te vullen. Of het daar nog van gekomen is, is onbekend. Van Trojen overlijdt op 26 januari 1841.

Brief 28 januari 1841 van de gouverneur
In antwoord op uw missive van den 26 dezer, houdende kennisgeving van het overlijden van den heer Jacobus van Trojen, burgemeester uwer gemeente, noodig ik u uit om u overeenkomstig art. 16 van het Reglement ten platten lande in deze provincie, vastgesteld bij Koninklijk Besluit van 23 juli 1825, als oudste assessor in rang provisioneel met de waarneming der functiën van burgemeester en secretaris te belasten, terwijl u gedurende die provisionele waarneming in uwe betrekking van assessor zal moeten worden vervangen door den oudsten in rang der leden van de gemeenteraad.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 74)

© 2020 - E.M. van Koldam

Groninger Courant, 29 januari 1841
Heden overleed alhier, in den leeftijd van ruim vierenzestig en na ene echtverbindtenis van zevenentwintig jaren, mijn waarde echtgenoot, de heer Jacobus van Trojen, burgemeester der gemeeente Haren,
Groningen, den 26 januarij 1841
Titia Gerhardina Busch, weduwe Van Trojen.

Brief 3 februari 1841 van de wethouder der stad Groningen, ambtenaar van de burgerlijken stand
Tengevolge artikel 50 van het Burgerlijk Wetboek heb ik de eer u bij dezen te doen toekomen een uittreksel uit het register der akten van overledenen alhier, betrekkelijk Jacobus van Trojen, dewelke alhier overleden is, en laatst binnen uw gemeente woonachtig is geweest.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 74)

4 **Gesina Elegonda Busch** is geboren te Groningen, is gedoopt op zondag 14 november 1773 aldaar, is overleden op vrijdag 5 maart 1841 aldaar. Gesina werd 67 jaar, 3 maanden en 19 dagen.
Gesina gaat in ondertrouw (kerk) op woensdag 11 november 1795 te Groningen op 21-jarige leeftijd met de 25-jarige **Gerhard Jacob Keiser**. Gerhard, lid Gedeputeerde Staten, is geboren te Groningen (aan de Vismarkt), is gedoopt op zondag 22 juli 1770 aldaar, is overleden op woensdag 6 september 1848 aldaar. Gerhard werd 78 jaar, 1 maand en 15 dagen.

55 **Lazarus Salomon Cohen** (GH1812-181), koopman, wonende te Helpman (Wijk A Helpman 19), is geboren op vrijdag 17 augustus 1770 te Friederichstadt (D), is joods gedoopt, is overleden op maandag 13 maart 1854 te Assen. Lazarus werd 83 jaar, 6 maanden en 24 dagen.
Lazarus was gehuwd met **Anne Philippus** ook genaamd Johanna Philip Polak. Anne is joods gedoopt.

Van Lazarus en Anne zijn twee kinderen bekend:

1 **Philippus Cohen**, wonende te Helpman, is geboren in 1811, wonende Wijk A Helpman 19 aldaar, is overleden op maandag 29 november 1813 aldaar, is als overleden aangegeven op maandag 29 november 1813 (aangever overlijden was Lazarus Salomon Cohen (zie 55); getuige aangifte overlijden was Jan Manuel). Philippus werd 2 jaar.

2 **Heiman Cohen**, wonende te Helpman, is geboren op dinsdag 3 november 1812 aldaar (Wijk A Helpman 19), is als geboren aangegeven op donderdag 5 november 1812 te Haren (aangever geboorte was Lazarus Salomon Cohen (zie 55); getuigen aangifte geboorte waren Hendrik Kuipers (zie 161) en Geert Jans Schnuck), is joods gedoopt, is overleden op maandag 25 april 1831 te Groningen. Heiman werd 18 jaar, 5 maanden en 22 dagen.

56 **Roelf Jans van Dam** (GH1812-064, MIL-082; L-00116), zoon van **Jan Roelfs** en **Ester ten Berge**, schoenmaker, wonende te Haren (Wijk B Haren 21), is geboren op maandag 16 maart 1767 aldaar, is gedoopt op zondag 22 maart 1767 aldaar, is overleden op maandag 12 april 1847 aldaar. Roelf werd 80 jaar en 27 dagen.

Woonde in 1830 op het adres Haren Wijk B Nr 21 met zijn vrouw en vier kinderen. Meer over Roelf Jans van Dam en zijn kinderen: Dam, Dick van (2011). In de voetsporen van de Van Dam's, Haren: eigen beheer.

Bekendmaking verkoping ontvangen 22 april 1806
Roelf Jans (van Dam) gedenkt met Gericht Consent bij uitmijninge te laten verkopen allerhande meubilaire goederen als zijnde kasten, kabinetten, tafels, stoelen, porcelein, koper en tin en beddegoed en wat meer op de dag van verkoop tevoorschijn zal worden gebracht. Wie gading heeft vervoege zich op donderdag 24 april 1806 agternamiddag precies om een uur ten huize van bovengenoemde te Haren aan de Straat.
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 2108).

Acte 13 juni 1817
Scheiding van de nalatenschap van Jan Egberts Wuffen en Lammegje van Dalen reeds voor 1814 te Onnen overleden.
De erfgenamen zijn:
- Frederik Wuffen, landbouwer;
- Jan Wuffen, te Helpman;
- Catharina Wuffen, gehuwd met Jelke Vos;
- Egberdina Wuffen, gehuwd met Roelf van Dam, schoenmaker te Haren;
- Allerdina Hemsing, gehuwd met Roelf Meijer, representerende haar moeder Hindrikje Wuffen, gehuwd geweest met wijlen haar vader Jan Hemsing.
Zij hebben de waarde van de boedel nauwkeurig bepaald op f.10.250,50. Hiervan krijgt ieder 1/5 deel oftewel f.2.050,10. De goederen worden als volgt toegedeeld:
- Frederik Wuffen krijgt het huis C 21 te Onnen met het hof, zwettende ten noorden aan de Boereweg, ten oosten dezelfde, ten zuiden Hindrik Berends en ten westen Pauwel Pauwels, voor f.425,-, en daarnaast aan losse goederen en contanten f.1.625,10.
- Jan Wuffen krijgt land te Onnen ter waarde van f.400,- plus f.1.650,10 aan losse goederen en contanten.
- Catharina Wuffen wordt toebedeeld de behuizing en schuur Onnen C 20 met de halve lengte van het Westerhof en de gehele Oosterhof en nog een groot aantal percelen land. Totale waarde f.2.050,10.
- Egberdina Wuffen krijgt een aantal landerijen te Onnen met een totale waarde van f.1.740,- en f.310,10 aan losse goederen en contanten.
- Allerdina Hemsing ontvangt haar volledige aandeel in losse goederen en contanten.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 33, acte 311)

Brief 22 augustus 1817 aan de gouverneur
De schout bericht aan de gouverneur over de jaarlijkse betaling aan predikant Holwerda. Aan Holwerda is bij zijn benoeming een toelage toegezegd van f.250,-, welke door de gezamenlijke ingezetenen van het kerspel Haren naar een nader te bepalen repartitie zou worden opgebracht. De gemeente heeft zich vervolgens verstaan met de ambtman van het Gorecht over de voldoening aan deze belofte. Dit met uitzondering van Jan Roelof Vos en Roelof van Dam, die zich niet wilden verbinden. Hoewel zij beide daarna wel hun bijdrage hebben voldaan. Maar door vertrek en versterf komt de afgesproken regeling nu onder druk te staan. De schout meent, dat een nieuwe regeling voor het betalen van de bijdrage wenselijk is.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 99)

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 29 juli 1819
De nabestaanden van Geziena, Lammigje en Hendrika Wuffen, minderjarige kinderen van wijlen Freerk Wuffen en Alberdina Hornhuis, landbouwersche te Haren, komen samen.

© 2020 - E.M. van Koldam

Aanwezig van vaderszijde:
- Jan Wuffen, landbouwer te Helpman, oom
- Jelke Vos, landbouwer te Onnen, aangehuwde oom
- Roelf van Dam, schoenmaker te Haren, aangehuwde oom.

Aanwezig van moederszijde:
- Cornelis Hornhuis, landbouwer te Onnen, aangehuwde oom
- Jan Vos, landbouwer te Haren, neef
- Lukas Rummerink, landbouwer te Haren, neef

Tot toeziend voogd wordt benoemd Jan Wuffen.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 112, zaak 1819/95)

Brief april 1822 van Hindrik Everts
De ondergetekende geeft met verschuldigde eerbied te kennen, dat Roelf van Dam, wonende te Haren, een kamp land gelegen aan onze tuin, een op zijn wal welke de scheiding is tusschen onze tuin en zijn kamp op welke hoge eikenbomen staan en de takken derzelve boven onze tuin hangende en veel nadeel aan dezelve daar aan toebrengen en hem onderscheidene keren aangezegt om de bomen af te snoeien en een weinig keer aan voldaan hebbende, maar egter geen de minste verbetering voor ons is weeg gebragt en mij gezegd dat hij er niet meer aan wilde doen.
Zoo is mijn ootmoedig verzoek dat u gemelde Roelf van Dam gelieve te constringeren tot het afsnoeien van gemelde bomen
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 55)

Notulen Schout en Assessoren, 13 april 1822
Ingekomen is een verzoek van Hindrik Everts, landbouwer te Onnen, die verzoekt, dat de persoon Roelf van Dam worde geconstringeerd (= gelast) tot het opsnoeien der boomen hangende over zijn tuin. Dit stuk wordt ter afdoening in handen gesteld van de schout (archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 30).

Akte 19 maart 1825
Roelf van Dam en zijn vrouw Egberdina Wuffen, wonende te Haren, verkopen aan Lukas Jacobs Horst, arbeider, en Willemtje Roelfs Dijk, ehelieden, wonende te Onnen, een kamp land met een veentje daarachter, de Helakker genaamd.
De prijs bedraagt f.200,-. De koopschat blijft onbetaald en de kopers lenen ook nog f.300,-. Zodat de totale schuld f.500,- bedraagt, tegen 4% rente per jaar. De lening geschiedt ten behoeve van de bouw van een huis op de aangekochte grond. Tot zekerheid krijgen Roelf van Dam en echtgenote het recht van hypotheek.
Het land zwet ten noorden aan Wicher Allers [Wigcher Alders Buiringa] en Hindrik van Norg, ten oosten de Buireweg, ten zuiden Hindrik Berends en ten westen de es.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 85, Akte 112)

Groninger Courant, 6 februari 1827
Mr. Wiardus Hora Siccama, openbaar notaris, residerende op het Hoogezand, gedenkt op woensdag den 7 februarij 1827, des avonds te 5 uren, ten huize van den kastelein Christoffer van Boekeren, te Haren, ten verzoeke van Trijntje Antonie van Hemmen, weduwe van wijlen Geert Jans Stel en consorten, ten overstaan van het Vredegerecht des kantons Hoogezand, publiek te verkoopen:
I. Een huis, staande en gelegen te Haren, ten oosten van de straat, geteekend letter A, nr 13A;
II. Een stuk bouwland, groot ongeveer één bunder, zijnde een gedeelte van het zoogenaamd Oude Hof te Haren;
III. Een vrouwenzitplaats in de kerk te Haren, in de voorste zoogenaamde Abbering bank;
IV. De helft van drie bunders land, het Nadeel genaamd, gelegen te Harender-zijl, wandelende met anderen.
Van Dam (2001) meldt dat het perceel II gekocht werd door Roelf Jans van Dam voor f.605,-. Dit is later perceel Haren, sectie K, nummer 380.

Uit de notulen van Burgemeester en Assessoren, 12 augustus 1835
Aan de orde komt een klacht van de heren Jan Doll Havinga en Jan Brink. Zij beklagen zich over een stookplaats van de landbouwer Roelf van Dam welke zich tussen hun beider woningen bevindt. De eerste assessor Roelf Koops wordt verzocht de klacht te onderzoeken, maar deze heeft al enig voorwerk gedaan (op zich niet zo'n wonder want de heren Doll Havinga, Brink en Van Dam wonen aan de Straatweg schuin tegenover zijn eigen woning) en deelt mee, dat naar zijn mening de klacht gegrond is. Het college besluit daarop om op grond van art. 2 van het reglement ter voorkoming en blussching van brand Roelf van Dam opdracht te geven om zijn stookplaats onverwijld op te ruimen. (ook vermeld in: Mr. Eppo van Koldam, Brand Meester! - De geschiedenis van de brandweer Haren, Harener Historische Reeks nr 19, Haren 2013)

Roelf trouwt (kerk) op zondag 22 december 1799 te Haren op 32-jarige leeftijd met de 22-jarige **Egberdina Wuffen**, dochter van **Jan Egberts Wuffen (289)** en **Lammigje Jans van Dalen**. Egberdina, wonende te Haren (Wijk B Haren 21), is geboren te Zuidlaren, is gedoopt op zondag 27 juli 1777 aldaar, is overleden op zaterdag 16 maart 1839 te Haren. Egberdina werd 61 jaar, 7 maanden en 17 dagen.

Van Roelf en Egberdina zijn acht kinderen bekend:

1 **Jan van Dam** (EM), bakker, wonende te Zuidlaren, is geboren op zondag 30 augustus 1801 te Haren, is overleden in 1864 te USA. Jan werd 63 jaar.

Vertrok in 1848 naar Amerika. Zijn zusters Hester en Egberdiena zetten de bakkerij in Zuidlaren voort.

2 **Hester van Dam** (L-00977), wonende te Haren (Wijk B Haren 21), is geboren op zondag 8 april 1804 aldaar, is overleden op maandag 7 januari 1867 te Zuidlaren. Hester werd 62 jaar, 8 maanden en 30 dagen.

Stelde samen met haar zuster Egberdina in 1851 grond beschikbaar voor de bouw van de eerste kerk van de Christelijk Afgescheiden gemeente in Haren.

Brief 27 november 1856 aan Gedeputeerde Staten
Het bestuur van het waterschap de Onnerpolder verzoekt ons inleggend request, waarbij toestemming tot het oprigten van een watermolen wordt verzocht aan u in te zenden met gunstig berigt en consideratiën.
Wij hebben dienovereenkomstig de eer het adres vergezeld van het proces verbaal de commodo et in commodo bij dezen u aan te bieden, terwijl wij geene andere bezwaren hebben aan te merken, dan de onzekerheid omtrent het bezit van den grond door de gezusters H. en E. van Dam in het midden gebragt.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 123)

Brief 17 december 1856 aan de Commissaris des Konings
In voldoening aan uw missive dd 3 dezer hebben wij de eer, onder terugzending van het daarbij ontvangen adres, te berigten, dat

het perceel D nr 320 door de marktgenoten van Onnen aan het waterschap is afgestaan en dat de marktgenoten (de boeren van Onnen) ten wiens name hetzelve bij het kadaster bekend staat, dit perceel sedert eene reeks van jaren in ongestoord bezit hebben gehad.
H. van Dam, die beweert, dat dit perceel aan zijne zusters toekomt, meent daarvoor bewijs te hebben in eene oude acte van scheiding, herinnert zich echter te hebben gehoord, dat dit stukje aan de marktgenoten is afgestaan, maar onder voorwaarden die nagekomen zouden zijn. Het komt ons voor, dat het waterschap wel geregtigd is de molen op perceel D 230 te zetten.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 123)

3 **Hendrik van Dam**, bakker, wonende te Haren (Wijk B Haren 4) en aldaar (Wijk B Haren 5), is geboren op zondag 16 november 1806 aldaar, is gedoopt op zondag 23 november 1806 aldaar, is overleden op zaterdag 7 april 1877 aldaar. Hendrik werd 70 jaar, 4 maanden en 22 dagen.

Koopt op 22 november 1833 de herberg 'De Kroon' te Haren van de weduwe Luitje Pauwels (= Grietje Freerks Pot).

Ingekomen stukken gemeente Haren, augustus 1815
Jan Peter Ferwerda woont bij Jan Vrieling in de kamer. Zijn zoontje Peter, oud 11 jaar, is op 25 augustus namiddags om half vier gestoken door een kind van Roelf van Dam, Hennie, oud 8 jaar. De vrouw van Roelof van Dam verklaart, dat haar zoontje met ene Jacob de tuin is ingegaan om knopberen??? te snijden. De jongen van Ferwerda kwam er bij en gooit haar zoon enige malen in de stiekels. Er ontstaat vervolgens ruzie. Dokter Oostingh verklaart, dat de wond van Peter Ferwerda herstelt en dat het hem minder ernstig voorkomt dan aanvankelijk werd gedacht.
Er is ook een brief van de officier bij de rechtbank. Gelet op de verwondingen van Peter Ferwerda verzoekt hij de dader Hendrik van Dam in verzekering te stellen en naar hem op te zenden.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 48).

Akte 3 december 1833
Verkoop van de Herberg de Kroon aan Hendrik van Dam en zijn vrouw Grietje van Norg voor f.1.400,-.
(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 138, Akte 134)

Brief 15 juni 1834 aan de gouverneur
De burgemeester adviseert over een brief van de gouverneur van de provincie Drenthe, inzake de desertie van de plaatsvervanger voor H. van Dam].
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 106)

Brief 22 juli 1834 aan de burgemeester van Zuidlaren
In antwoord op uw brief van heden geleidende de rekweste van H. van Dam, in mijne gemeente woonachtig, zoo hebbe ik de eer u te berigten, dat voor zooverre mij blijkt de motieven ten rekweste vermeld alleszins der waarheid conform zijn en genoemde H. van Dam inderdaad hoogstens ten zijne huize benodigd is, aangezien dezelve het beroep van herbergier en broodbakker uitoefent, wel wat het eerste aanbelangd, hetzelve aan zijnen huisvrouw kan overdragen, doch het laatste volstrekt door hemzelve moet worden uitgeoefend. Daar hij door een conditionele aankoop van zijne behuizing in zeer bepaalde omstandigheden verkerende, hem alzoo alle buitengewone uitgaven ondoenlijk zijn.
Weshalve zou ik onder retour zending van bovengenoemde rekweste u in consideratie geven aan rekwestrant favorabel gedagtig te zijn.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 106)

Brief 25 september 1834 aan H. van Dam te Haren
In voldoening aan den aanschrijving van den gouverneur dezer provincie van 20 september jl. zende ik u hier nevens eene door den Departementen van Binnenlandsche Zaken en van Oorlog genomen dispositie op uw rekwest gepresenteerd, om te strekken tot informatie.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 106)

Brief 8 april 1837 aan de vrederegter
Ik heb de eer u te berigten, dat op heden te Haren ten huize van H. van Dam is overleden Grietje Freerks Pot, weduwe van Luitje Pauwels.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 108)

Brief 11 april 1839 aan de officier van justitie
Ik heb de eer hiernevens aan u te zenden proces verbaal van een diefstal in den nacht tusschen den 10 en 11 dezer, gepleegd ten huize van Hindrik van Dam, kastelein en broodbakker, wonende aan de straat in het midden van het dorp Haren.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 109)

Brief 12 april 1839 van de officier van justitie
Met opzigt tot den ten huize van H. van Dam, te Haren, gepleegden diefstal, heb ik de eer u te verzoeken.
1. om te willen onderzoeken of aan het in de klagte van Van Dam vermelde kabinet eenige spooren van gepleegd geweld zigtbaar zijn en of hetzelve kan geopend worden door middel van de daarin gevonden sleutel van de kelderdeur. Van uw bevinding te dien aanzien zal u proces verbaal gelieven te dresseren en aan mij te doen toekomen.
2. Om den te Haren woonachtigen Jan Koops te willen ondervragen omtrent het punt of hij des avonds voor den diefstal, zekeren buiten de Oosterpoort alhier woonachtigen Hagedoorn in den omtrek van Haren op ene achterweg heeft gezien , en zoo ja wat hij ten aanzien van die persoon heft opgemerkt.
3. Om de persoon van Willem Smeding , mede te Haren woonachtig, die in de nacht van den diefstal ergen bij het hooi gewaakt moet hebben te willen afvragen wat hij bij die gelegenheid gezien en gehoord heeft.
U zal de verklaringen dezer personen wel zoodra mogelijk aan mij willen doen toekomen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 72)

Groninger Courant, 14 april 1848
De ondergetekende, als gevolmagtigden van de markte van Onnen, roepen bij deze een ieder op, die geregtigd mogt vermeenen te wezen in genoemde markte, om op woensdag, den 26sten dezer, des namiddags te drie uren, te verschijnen ten huize van den kastelein H. van Dam, te Haren, ten einde alsdan over de belangen, de markte betreffende, te delibereren.
De belanghebbenden worden verzocht, hunne bewijzen van eigendom mede te brengen.
Haren, 12 april 1848. C. Römelingh, B. Bakker, J. Veldman

Hendrik trouwt op zaterdag 23 november 1833 te Haren op 27-jarige leeftijd met de 28-jarige **Grietje van Norg** (RW2), dochter van **Hendrik Jans van Norg (191)** en **Petertien Peters**. Grietje, wonende te Haren (Wijk A Haren 21), aldaar (Wijk B Haren 4) en aldaar (Wijk B Haren 5), is geboren op zaterdag 9 maart 1805 aldaar, is gedoopt op zondag 17 maart 1805 aldaar, is overleden op maandag 13 mei 1878 aldaar. Grietje werd 73 jaar, 2 maanden en 4 dagen.

© 2020 - E.M. van Koldam

Was in 1830 inwonende dienstbode bij predikant Wijbrandus Holwerda op het adres Haren Wijk A Nr 21.

4 **Lammechien van Dam**, wonende te Haren, is geboren in 1810, wonende Wijk B Haren 21 aldaar, is overleden op zaterdag 3 oktober 1812 aldaar, is als overleden aangegeven op dinsdag 6 oktober 1812 aldaar (aangever overlijden was Roelf Jans van Dam (zie 56); getuigen aangifte overlijden waren Jan Koster (zie 157) en Jan Geerts Stel (zie 242)). Lammechien werd 2 jaar.

5 **Lammechien van Dam**, wonende te Haren en aldaar (Wijk B Haren 21), is geboren op zondag 28 maart 1813 aldaar (Wijk B Haren 21), is als geboren aangegeven op maandag 29 maart 1813 (aangever geboorte was Roelf Jans van Dam (zie 56); getuigen aangifte geboorte waren Jacob Havinga (zie 100) en Jan Geerts Stel (zie 242)), is overleden op maandag 16 januari 1837 te Essen. Lammechien werd 23 jaar, 9 maanden en 19 dagen.

6 **Egberdina van Dam** (L-00977), wonende te Haren (Wijk B Haren 21), is geboren op donderdag 2 mei 1816 aldaar, is overleden op zaterdag 29 april 1871 te Zuidlaren. Egberdina werd 54 jaar, 11 maanden en 27 dagen.

Stond in 1851 samen met haar zus Hester grond af voor de kerk van de Christelijk Afgescheiden gemeente aan de Witte Steeg.

Brief 27 november 1856 aan Gedeputeerde Staten
Het bestuur van het waterschap de Onnerpolder verzoekt ons inleggend request, waarbij toestemming tot het oprigten van een watermolen wordt verzocht aan u in te zenden met gunstig berigt en consideratiën.
Wij hebben dienovereenkomstig de eer het adres vergezeld van het proces verbaal de commodo et in commodo bij dezen u aan te bieden, terwijl wij geene andere bezwaren hebben aan te merken, dan de onzekerheid omtrent het bezit van den grond door de gezusters H. en E. van Dam in het midden gebragt.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 123)

Brief 17 december 1856 aan de Commissaris des Konings
In voldoening aan uw missive dd 3 dezer hebben wij de eer, onder terugzending van het daarbij ontvangen adres, te berigten, dat het perceel D nr 320 door de marktgenoten van Onnen aan het waterschap is afgestaan en dat de marktgenoten (de boeren van Onnen) ten wiens name hetzelve bij het kadaster bekend staat, dit perceel sedert eene reeks van jaren in ongestoord bezit hebben gehad.
H. van Dam, die beweert, dat dit perceel aan zijne zusters toekomt, meent daarvoor bewijs te hebben in eene oude acte van scheiding, herinnert zich echter te hebben gehoord, dat dit stukje aan de marktgenoten is afgestaan, maar onder voorwaarden die nagekomen zouden zijn. Het komt ons voor, dat het waterschap wel geregtigd is de molen op perceel D 230 te zetten.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 123)

7 **Roelf van Dam**, wonende te Haren (Wijk B Haren 21), is geboren op vrijdag 19 maart 1819 aldaar, is overleden op zondag 19 september 1847 aldaar. Roelf werd 28 jaar en 6 maanden.

8 **Jans van Dam**, wonende te Haren (Wijk B Haren 21), is geboren op dinsdag 24 augustus 1824 aldaar, is overleden op woensdag 13 mei 1846 aldaar. Jans werd 21 jaar, 8 maanden en 19 dagen.

57 **Jurjen Derks Derksema** (GH1812-161; L-00117), zoon van **Derk Jurjens** en **Jantien Jacobs**, moesker, is geboren op zondag 26 februari 1764 te Paterswolde, is overleden op woensdag 24 december 1828 te Helpman. Jurjen werd 64 jaar, 9 maanden en 28 dagen.

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 13 april 1813
De nabestaanden en vrienden van Jantje Hindriks, minderjarig kind van Hindrik Vedder, schoenmaker te Helpman en wijlen Jantje Jacobs Vedder, overleden op 2 mei 1812, komen samen om een voogd en toeziend voogd aan te wijzen. Dit in verband met het voorgenomen tweede huwelijk van vader Hindrik Vader.
Aanwezig van vaderszijde:
- Gerrit Vedder, landbouwer te Dilgt, oom
- Jan Vedder, koemelker te Groningen, oom
- Harm Vedder, boerenknecht te Essen, oom
Aanwezig van moederszijde:
- Grietje Geerts, weduwe van Jacob Vedder, koemelker te Groningen, grootmoeder
- Jan Vedder, landbouwer te Helpman, oom
- Jurjen Derksema, koemelker te Helpman, aangehuwde oom.
Vader Hindrik Vedder blijft voogd. Toezien voogd wordt Jurjen Derksema.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 110, zaak 55)

Jurjen trouwt op dinsdag 6 mei 1794 te Groningen op 30-jarige leeftijd met de 23-jarige **Jantje Jacobs Vedder**, dochter van **Jacob Jacobs Vedder** en **Aaltje Jans**. Jantje, wonende te Helpman (Wijk A Helpman 4) en aldaar, is geboren op donderdag 19 juli 1770 te Hoornschedijk, wonende Wijk A Helpman 4 te Helpman, is overleden op zaterdag 2 januari 1836 aldaar, is als overleden aangegeven op dinsdag 5 januari 1836 te Haren (aangever overlijden was Jacob Derksema; getuige aangifte overlijden was Willem Eising (zie 70)). Jantje werd 65 jaar, 5 maanden en 14 dagen.

Woont in 1830 op het adres Helpman, Wijk A, Nr. 4 samen met haar zonen Derk en Jacob Derksema en haar kleindochter (van dochter Aaltje) Jantien Molenberg.

Van Jurjen en Jantje zijn vijf kinderen bekend:

1 **Derk Derksema**, tuinman, wonende te Helpman (Wijk A Helpman 4), is geboren op donderdag 8 maart 1798 aldaar, is gedoopt op zondag 18 maart 1798 te Groningen, is overleden op woensdag 21 februari 1855 te Helpman. Derk werd 56 jaar, 11 maanden en 13 dagen.
Derk trouwt op vrijdag 20 mei 1831 te Haren op 33-jarige leeftijd met de 30-jarige **Pieternella Hages**, dochter van **Izaak Pieters** en **Eiltje Pieters**. Pieternella, wonende te Haren (Wijk A Middelhorst 34), is geboren op vrijdag 1 mei 1801 te Groningen, is overleden op maandag 22 januari 1877 aldaar. Pieternella werd 75 jaar, 8 maanden en 21 dagen.

2 **Aaltje Jurriens Derksema** is geboren te Helpman, is gedoopt op zondag 11 mei 1800 te Groningen, is overleden op zaterdag 5 januari 1878 aldaar. Aaltje werd 77 jaar, 7 maanden en 25 dagen.
Aaltje trouwt op donderdag 20 mei 1824 te Groningen op 24-jarige leeftijd met de 25-jarige **Pieter Jans Molenberg**. Pieter, tuinman, is geboren op dinsdag 19 februari 1799 te Groningen, is overleden op zondag 23 oktober 1864 aldaar. Pieter werd 65 jaar, 8 maanden en 4 dagen.

© 2020 - E.M. van Koldam

3 **Jacob Derksema**, wonende te Helpman (Wijk A Helpman 4), is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 18 mei 1806 te Groningen, is overleden op woensdag 6 oktober 1875 aldaar. Jacob werd 69 jaar, 4 maanden en 18 dagen.

Staat vrijstellingen nationale militie dd 30 mei 1825
Nominatieve staat der personen, behoorende tot de gemeente Haren, de door den militieraad, zitting houdende te Groningen, voor één jaar of voor altijd van den dienst der militie zijn vrijgesteld.
[De kolomindeling is: volgnummer; klasse tot welke de vrijgestelden behooren; nommer door dezelve getrokken; naam en voornaam; reden vrijstelling]
1; 1822; 6; Sjobbema, Christiaan; broeder in dienst;
2; 1823; 13; Van Almeloo, Harm; eenig kind;
3; 1824; 6; Ellens, Jan; te klein;
4; 1824; 8; Breeman, Willem; te klein;
5; 1825; 8; Nieland, Harm; eenig kind
6; 1825; 9; Evenhuis, Aaldrik; broeder in dienst;
7; 1825; 11; Timans, Antonius Hendrikus Nicolaas; in dienst;
8; 1825; 12; Alberts, Dirk, te klein;
9; 1825; 14; Van Boekeren, Christoffer; broeder in dienst;
10; 1825; 16; Dirksema, Jacob; broeder geremplaceerd;
11; 1825; 20; Piccard, Hendrik Okke; S.T.S.;
12; 1825; 22; Jans, Jacob; eenig kind.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 58)

Jacob trouwt op zaterdag 30 mei 1835 te Haren op 29-jarige leeftijd (1) met de 37-jarige **Antje de Vries**. Antje is geboren op zondag 18 maart 1798 te Kropswolde, is overleden op vrijdag 8 mei 1840 te Groningen. Antje werd 42 jaar, 1 maand en 20 dagen.
Jacob trouwt op donderdag 17 november 1842 te Winschoten op 36-jarige leeftijd (2) met de 40-jarige **Harmijna Jans Poppema**. Harmijna is geboren op zondag 31 januari 1802 te Winschoten, is overleden op zaterdag 1 januari 1887 te Groningen. Harmijna werd 84 jaar, 11 maanden en 1 dag.

4 **Jan Derksema** is geboren te Helpman, is gedoopt op vrijdag 29 juni 1810 te Groningen, is begraven op zaterdag 1 september 1810 te Haren. Jan werd 2 maanden en 3 dagen.

Ontvangst diaconie te Haren 1 september 1810
Een kind van Jurrien Derks begraven: f.1,16.
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

5 **Harm Derksema** is geboren te Helpman, is gedoopt op vrijdag 29 juni 1810 te Groningen, is begraven op maandag 1 oktober 1810 te Haren. Harm werd 3 maanden en 2 dagen.

Ontvangst diaconie te Haren 1 oktober 1810
Een kind van Jurrien Derks begraven: f.1,30
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

58 **Harm Dijken** (GH1812-176), zoon van **Dieko Dijken** en **Margaretha Bakker**, bakker, wonende te Helpman, is geboren in 1738 en afkomstig uit Scheemda, is als overleden aangegeven op zaterdag 21 juni 1817 te Haren (aangever overlijden was Marten Meijer; getuige aangifte overlijden was Jan Odding), wonende Wijk A Helpman 15 te Helpman, is overleden op maandag 21 juli 1817 aldaar. Harm werd 79 jaar.

Voogdijstelling 31 oktober 1777
Hindrik Roelf Nieboer te Haren heeft aangezworen als voormond over de vijf minderjarige kinderen van wijlen Albert Roelfs bij Margien Jans in echte verwekt. Harm Dijken te Helpman sibbevoogd en Bartelt Jans op de Hoornschedijk onder Helpman vreemde voogd. De voorstanderen mogen met de moeder van de kinderen een afkoopregeling treffen over de vaderlijke nalatenschap.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1495).

Akte 16 oktober 1817
Comparanten:
Margaretha Dijken, echtgenote van Marten Meijer, schuitevaarder van beroep, woonachtig te Helpman;
Willempje Berends, zonder beroep, wonende te Helpman, in kwaliteit van wettige voogdesse over haar minderjarige dochtertje Jantje Dijken, bij wijlen haar man Jan Dijken in echte verwekt, waarover toeziend voogd is Jan Egberts Wilphorst te Helpman.;
Gezamenlijk erfgenamen van de ouders van Margaretha Dijken en grootouders van Jantje Dijken, zijnde Harm Dijken en Roelfje Wilts.
De comparanten bieden op een publieke verkoping ten huize van de kastelein Derk van den Berg te Helpman te koop aan:
I. een behuizing en schuur, letter A nr 15, gelegen aan de westzijde van de Straat te Helpman, zijnde van ouds en thans nog een neringrijke bakkerij, zwetttende ten noorden Jan van Wolde, ten oosten de Straat, ten zuiden de steeg van G. Buirma en ten westen Jan Wuffen;
II. Het regt van beklemming van een kamp land en vijf matten hooijland gelegen onder Dilgt
De behuizing wordt gekocht door Marten Meijer en zijn vrouw Margaretha Dijken voor f.3.246,75. Het perceel land wordt gekocht door Jan Wuffen voor f.2.013,25. De biedingen worden geaccepteerd.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 35, Akte 430)

Akte 29 oktober 1817
Comparanten:
Margaretha Dijken, echtgenote van Marten Meijer, schuitevaarder van beroep, woonachtig te Helpman;
Willempje Berends, zonder beroep, wonende te Helpman, in kwaliteit van wettige voogdesse over haar minderjarige dochtertje Jantje Dijken, bij wijlen haar man Jan Dijken in echte verwekt, waarover toeziend voogd is Jan Egberts Wilphorst te Helpman.;
Gezamenlijk erfgenamen van de ouders van Margaretha Dijken en grootouders van Jantje Dijken, zijnde Harm Dijken en Roelfje Wilts.
De comparanten bieden op een publieke te koop aan: eenige levend have, boerenbeslag en huismeubelen.
De totale opbrengst bedraagt f.800,60.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 35, Akte 440)

Harm trouwt (kerk) op vrijdag 17 juli 1772 te Groningen (huwelijksgetuige was Egbert Jans Wilphorst) op 34-jarige leeftijd met de 21-

jarige **Roelfje Jans Westendorp**, dochter van **Jan Derks** en **Jantien Hindriks Westendorp**. Roelfje is geboren in 1751 en afkomstig uit Helpman, is overleden op maandag 30 september 1816 aldaar. Roelfje werd 65 jaar.

Van Harm en Roelfje zijn drie kinderen bekend:

1 **Jan Dijken** is geboren te Helpman, is gedoopt op vrijdag 21 mei 1773 te Groningen, zie 59.

2 **Margrieta Harms Dijken**, wonende te Helpman (Wijk A Helpman 15), is geboren aldaar, is gedoopt op woensdag 12 maart 1777 te Groningen, is overleden op maandag 22 september 1856 te Termunterzijl. Margrieta werd 79 jaar, 6 maanden en 10 dagen. Margrieta gaat in ondertrouw op zondag 1 november 1801 te Groningen, trouwt (kerk) op zondag 1 november 1801 aldaar op 24-jarige leeftijd met de 33-jarige **Marten Meijer**. Marten, bakker, wonende te Helpman (Wijk A Helpman 15), is geboren in 1768 te Freiburg (D), is overleden op maandag 11 september 1854 te Helpman. Marten werd 86 jaar.

Woont in 1830 op het adres Helpman Wijk A Nr 15 samen met zijn vrouw, zijn kleindochter Margaretha Meijer, de bakkersknechten Jan Hoving en Jan Sap en de inwonende dienstmeid Gertrudis (Truida) Duree.

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 19 december 1816
De nabestaanden van Jantje Jans van Dijken, minderjarige dochter van Willemtje Berends te Helpman en wijlen Jan Harms van Dijken, overleden op 12 juni 1814, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Marten Meijer, schipper te Helpman, aangehuwde oom
- Dietert Dijken, arbeider te Haren, oud-oom
- Jan Egberts Wilphorst, landbouwer te Helpman, neef
Aanwezig van moederszijde:
- Berend Hendriks, landbouwer te Helpman, grootvader
- Hindrik Berends, landbouwer te Adorp, oom
- Jan Berends, landbouwer te Helpman, oom
Willemtje Berends blijft voogd. Egbert Jans Wilphorst wordt benoemd tot toeziend voogd
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 111, zaak 1816/128)

Akte 16 oktober 1817
Comparanten:
Margaretha Dijken, echtgenote van Marten Meijer, schuitevaarder van beroep, woonachtig te Helpman;
Willempje Berends, zonder beroep, wonende te Helpman, in kwaliteit van wettige voogdesse over haar minderjarige dochtertje Jantje Dijken, bij wijlen haar man Jan Dijken in echte verwekt, waarover toeziend voogd is Jan Egberts Wilphorst te Helpman.;
Gezamenlijk erfgenamen van de ouders van Margaretha Dijken en grootouders van Jantje Dijken, zijnde Harm Dijken en Roelfje Wilts.
De comparanten bieden op een publieke verkoping ten huize van de kastelein Derk van den Berg te Helpman te koop aan:
I. een behuizing en schuur, letter A nr 15, gelegen aan de westzijde van de Straat te Helpman, zijnde van ouds en thans nog een neringrijke bakkerij, zwetttende ten noorden Jan van Wolde, ten oosten de Straat, ten zuiden de steeg van G. Buirma en ten westen Jan Wuffen;
II. Het regt van beklemming van een kamp land en vijf matten hooijland gelegen onder Dilgt
De behuizing wordt gekocht door Marten Meijer en zijn vrouw Margaretha Dijken voor f.3.246,75. Het perceel land wordt gekocht door Jan Wuffen voor f.2.013,25. De biedingen worden geaccepteerd.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 35, Akte 430)

Akte 29 oktober 1817
Comparanten:
Margaretha Dijken, echtgenote van Marten Meijer, schuitevaarder van beroep, woonachtig te Helpman;
Willempje Berends, zonder beroep, wonende te Helpman, in kwaliteit van wettige voogdesse over haar minderjarige dochtertje Jantje Dijken, bij wijlen haar man Jan Dijken in echte verwekt, waarover toeziend voogd is Jan Egberts Wilphorst te Helpman.;
Gezamenlijk erfgenamen van de ouders van Margaretha Dijken en grootouders van Jantje Dijken, zijnde Harm Dijken en Roelfje Wilts.
De comparanten bieden op een publieke te koop aan: eenige levend have, boerenbeslag en huismeubelen.
De totale opbrengst bedraagt f.800,60.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 35, Akte 440)

Overzicht 10 juni 1818
Overzicht der personen handel of nering doende in koffie en suiker in de gemeente Haren woonachtig:
Harm van Streun, Haren, Wijk A nr 15
Arnoldus Alberts, Haren, (nummer is onduidelijk; volgens mijn gegevens Wijk B nr 3)
Wopke Berends Nijdam, Hoornschedijk, Wijk E nr 13
Reinder Marring, Noordlaren, Wijk A nr 19
Roelf Noorda, Noordlaren, Wijk B nr 13
Arend Oddens, Glimmen, (met vermelding: dit huis dat nog nauwelijks voltooid is, heeft nog geen nummer; zal wijk C nr 9B zijn)
Bolhuis, Haren, Wijk B nr 48 (wellicht wordt gedoeld op Jacob Bolhuis Everts op A 48)
Marten Meijer, Helpman, Wijk A nr 15.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 51).

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 1 februari 1821
De nabestaanden en goede vrienden van Jantien Dijken, minderjarige dochter van Willemtien Berends, thans gehuwd met Jan Stel de Jonge, timmerman te Haren, bij wijlen Jan Dijken, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Roelf Brinks, horlogemaker te Haren, neef
- Egbert Wilphorst, landbouwer te Helpman, neef
- Harm van Streun, koopman te Haren, goede vriend
Als zijnde Marten Meijer, aangehuwde oom van de minderjarige woonachtig te Helpman, wegens ongesteldheid niet gecompareerd.
Aanwezig van moederszijde:
- Hindrik Berends, landbouwer te Adorp, oom
- Jan Berends, landbouwer te Essen, oom
- Berend Berends, landbouwer te Helpman, oom.
Toeziend voogd Jan Egberts Wilphorst is overleden. Als nieuwe toeziend voogd wordt aangewezen Roelf Brinks, neef van vaderzijde.

© 2020 - E.M. van Koldam

(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 113, zaak 1821/12)

Proces verbaal 31 december 1825
Op heden 31 december 1825 des morgens te negen uren hebben wij, burgemeester der gemeente Haren, ons begeven in het gemeentehuis te Haren ingevolge artikel 1 der publicatie van Gedeputeerde Staten dezer provincie van 13 december 1825 ten einde de bij artikel 2 dier publicatie [genoemde] verklaringen in te nemen van den korenmolenaar en broodbakkers in deze gemeente en zijn alstoen voor ons gecompareerd:
Marten Meijer, broodbakker te Helpen, dewelke eene verklaring, behoorlijk verteekend, aan ons vertoonde van het in zijnen of woning voor handen zijnde meel en brood, bestaande in 600 ponden roggenmeel en 350 ponden roggenbrood.
H.D. Havinga, broodbakker te Haren, inhoudende deszelfs verklaring, dat onder hem op heden berustende is aan roggen grof 450 ponden, roggen klein 150 ponden, gebuild wittenmeel 50 ponden en roggenbrood 480 ponden.
C.J. Stikker [Mijdendorp], wonende te Haren, en houdende deszelfs verklaring, hetgeen volgt: 80 grof roggenbroden a 320 ponden, ongebruikt tarwenmeel 75 ponden, grof roggenmeel 70 ponden.
Arend Mulder, woonachtig te Haren, en houdende deszelfs verklaring als volgt: 4 mudden roggenmeel of 272 ponden, 1 mudde wittenmeel of 75 ponden, grof roggenbrood 50 ponden, grof roggenbrood 10 ponden, gebuild tarwenmeel 50 ponden.
J.F. Venema, broodbakker te Noordlaren, inhoudende zijne verklaring als volgt: roggenbrood 100 ponden, gebuild roggenmeel 14 ponden en grof roggenmeel 136 ponden.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 58)

3 **Dijko Dijken** is geboren te Helpman, is gedoopt op woensdag 9 juni 1790 te Groningen.

59 **Jan Dijken** ook genaamd Jan Dieken (GH1812-177), zoon van **Harm Dijken (58)** en **Roelfje Jans Westendorp**, broodbakker, is geboren te Helpman, is gedoopt op vrijdag 21 mei 1773 te Groningen, is overleden op zondag 12 juni 1814 te Helpman. Jan werd 41 jaar en 22 dagen.

REKENING UITGAVEN EN ONTVANGSTEN EERST ZEVEN MAANDEN 1811
De rekening van ontvangsten en uitgaven van het bestuur van de gemeente Haren over de eerste zeven maanden van 1811 geeft een aardig inzicht in het functioneren van de gemeente in deze periode.
In totaal wordt in deze periode f.630,- uitgegeven. Deze bedragen worden omgeslagen over de inwoners. Haren en Onnen dragen f.326,- bij, Noordlaren en Glimmen f.139,- en Helpman f.165,-.
Representatie vormt een belangrijke kostenpost. Een Franse compagnie artillerie die in de gemeente gelegerd is ontvangt voor f.25,- een anker wijn om de verjaardag van de keizer te vieren. Als keizer Napoleon eindelijk een zoon krijgt moet dat uiteraard uitvoerig gevierd worden. Net als nu op Koninginnedag wordt het vooral een feest voor de schoolkinderen. Er wordt voor de kinderen chocolade gekocht bij onder andere bakker Jan Dijken te Helpen. De bakkers wed. Havinga en Arend Mulder uit Haren leveren bollen en beschuiten. Bij de landbouwers Jan Swartwolt, Reinder Beerends, Jantje Jans en Frederic Wuffen wordt melk en boter gekocht. Totale kosten van dit alles ruim f.55,-.
Verreweg de grootste kostenpost wordt gevormd door de bestuurskosten. De leden van het plaatselijk bestuur vergaderen wekelijks en ontvangen per vergadering 30 stuivers. Als we de rekening mogen geloven zijn alle zes raadsleden op alle dertig vergaderingen in de eerste zeven maanden van 1811 aanwezig geweest. De raadsleden Hoenderken (Noordlaren) en Hamming (De Punt) ontvangen per vergadering een halve stuiver extra omdat ze zover van de hoofdplaats Haren wonen. De secretaris heeft een tractement van f.150,- per jaar. Voor zeven maanden komt dat op f.87,50. Bode Martinus van Oosten, die ook veldwachter is, ontvangt de helft van dit bedrag. Dan wordt voor het bestuur bij Christoffer van Boekeren een kamer gehuurd in de 'Jagtwagen'. Kosten f.14,-. Met kosten voor schrijfbehoeften en nog wat kleine kosten komen de totale bestuurskosten uit op f.478,60. Dat is 75% van de begroting!
Een stevige kostenpost is de verplichte medewerking aan de conscriptie. Dit is de dienstplicht. Voor de inwoners van Nederland een nieuw en zeer impopulair fenomeen. Voor de conscriptie moeten couranten worden gedrukt en brieven worden rondgebracht. Of men werkelijk in dienst moet hangt af van een loting. Die loting geschiedt door het gemeentebestuur van Hoogezand, omdat deze plaats de hoofdplaats is van het kanton, maar Haren moet wel meebetalen aan de kosten. De raadsleden Lammers (Helpman) en Hoenderken (Noordlaren) ontvangen nog een kleine vergoeding voor het rondbrengen van biljetten voor de conscriptie. In de totaal bedragen de kosten ruim f.43,-.

Jan trouwt op woensdag 12 mei 1813 te Haren (huwelijksgetuigen waren Geert Buirma (zie 52), Jan Jans Wuffen (zie 290), Lammert Arend Bazuin (zie 23) en Hindrik Hindriks (zie 107)) op 39-jarige leeftijd met de 34-jarige **Willemtien Berends Bosman**, dochter van **Berend Hendriks (104)** en **Hindrikje Roelofs Bartelds**. Willemtien, wonende te Haren (Wijk B Haren 15), is geboren te Helpman, is gedoopt op zondag 1 november 1778 te Haren, is overleden op dinsdag 29 december 1835 aldaar (in huis Haren B15 als Willemtien Berends Boesman), is als overleden aangegeven op woensdag 30 december 1835 (getuigen aangifte overlijden waren Cornelis Stikker Mijdendorp en Jan Pieters). Willemtien werd 57 jaar, 1 maand en 28 dagen.

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 19 december 1816
De nabestaanden van Jantje Jans van Dijken, minderjarige dochter van Willemtje Berends te Helpman en wijlen Jan Harms van Dijken, overleden op 12 juni 1814, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Marten Meijer, schipper te Helpman, aangehuwde oom
- Dietert Dijken, arbeider te Haren, oud-oom
- Jan Egberts Wilphorst, landbouwer te Helpman, neef
Aanwezig van moederszijde:
- Berend Hendriks, landbouwer te Helpman, grootvader
- Hindrik Berends, landbouwer te Adorp, oom
- Jan Berends, landbouwer te Helpman, oom
Willemtje Berends blijft voogd. Jan Egberts Wilphorst wordt benoemd tot toeziend voogd
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 111, zaak 1816/128)

Akte 16 oktober 1817
Comparanten:
Margaretha Dijken, echtgenote van Marten Meijer, schuitevaarder van beroep, woonachtig te Helpman;
Willempje Berends, zonder beroep, wonende te Helpman, in kwaliteit van wettige voogdesse over haar minderjarige dochtertje Jantje Dijken, bij wijlen haar man Jan Dijken in echte verwekt, waarover toeziend voogd is Jan Egberts Wilphorst te Helpman.;
Gezamenlijk erfgenamen van de ouders van Margaretha Dijken en grootouders van Jantje Dijken, zijnde Harm Dijken en Roelfje Wilts.
De comparanten bieden op een publieke verkoping ten huize van de kastelein Derk van den Berg te Helpman te koop aan:
I. een behuizing en schuur, letter A nr 15, gelegen aan de westzijde van de Straat te Helpman, zijnde van ouds en thans nog een

neringrijke bakkerij, zwetttende ten noorden Jan van Wolde, ten oosten de Straat, ten zuiden de steeg van G. Buirma en ten westen Jan Wuffen;
II. Het regt van beklemming van een kamp land en vijf matten hooijland gelegen onder Dilgt
De behuizing wordt gekocht door Marten Meijer en zijn vrouw Margaretha Dijken voor f.3.246,75. Het perceel land wordt gekocht door Jan Wuffen voor f.2.013,25. De biedingen worden geaccepteerd.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 35, Akte 430)

Akte 29 oktober 1817
Comparanten:
Margaretha Dijken, echtgenote van Marten Meijer, schuitevaarder van beroep, woonachtig te Helpman;
Willempje Berends, zonder beroep, wonende te Helpman, in kwaliteit van wettige voogdesse over haar minderjarige dochtertje Jantje Dijken, bij wijlen haar man Jan Dijken in echte verwekt, waarover toeziend voogd is Jan Egberts Wilphorst te Helpman.;
Gezamenlijk erfgenamen van de ouders van Margaretha Dijken en grootouders van Jantje Dijken, zijnde Harm Dijken en Roelfje Wilts.
De comparanten bieden op een publieke te koop aan: eenige levend have, boerenbeslag en huismeubelen.
De totale opbrengst bedraagt f.800,60.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 35, Akte 440)

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 1 februari 1821
De nabestaanden en goede vrienden van Jantien Dijken, minderjarige dochter van Willemtien Berends, thans gehuwd met Jan Stel de Jonge, timmerman te Haren, bij wijlen Jan Dijken, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Roelf Brinks, horlogemaker te Haren, neef
- Egbert Wilphorst, landbouwer te Helpman, neef
- Harm van Streun, koopman te Haren, goede vriend
Als zijnde Marten Meijer, aangehuwde oom van de minderjarige woonachtig te Helpman, wegens ongesteldheid niet gecompareerd.
Aanwezig van moederszijde:
- Hindrik Berends, landbouwer te Adorp, oom
- Jan Berends, landbouwer te Essen, oom
- Berend Berends, landbouwer te Helpman, oom.
Toeziend voogd Jan Egberts Wilphorst is overleden. Als nieuwe toeziend voogd wordt aangewezen Roelf Brinks, neef van vaderszijde.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 113, zaak 1821/12)

Akte 4 december 1823
Comparanten zijn:
1. Hindrikjen Roelfs [Bartelds], landgebruikersche woonachtig onder Helpman; weduwe van wijlen Berent Hindriks;
2. Hindrik Berents [Bosman], landbouwer, wonende te Adorp;
3. Jantien Berends, voermansche, wonende te Groningen, weduwe van wijlen Jan Lammerts;
4. Willemtien Berends [Bosman], zonder beroep, ehevrouw van Jan Stel de Jonge, timmerman, wonende te Haren;
5. Berend Berends [Bosman], landbouwer, wonende onder Helpman;
6. Jan Berends [Bosman], landbouwer, wonende te Essen;
De vijf laatst genoemden als kinderen en erfgenamen van wijlen Berend Hindriks, opgemeld.
Zij verklaren ter leen ontvangen te hebben van Pieter Gerrits Mulder, koopman, wonende te Helpman, f.2.600,- tegen 5%.
Er wordt hypotheek verleend op de boerenbehuizing en schuur getekend B nr 14, benevens de vaste en altoos durende beklemming van plusminus 24 bunders, 9 roeden, 96 ellen en 30 palmen land, vaste huur f.150,-.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 75, Akte 362)

Willemtien was later gehuwd (2) met **Jan Stel** (zie 243).<97,98>

Van Jan en Willemtien is een kind bekend:

1 **Jantje Dijken**, wonende te Haren (Wijk B Haren 15) en aldaar (Wijk B Haren 15A), is geboren op woensdag 4 januari 1815 te Helpman, is overleden op dinsdag 26 september 1848 te Haren. Jantje werd 33 jaar, 8 maanden en 22 dagen.

Akte 16 oktober 1817
Comparanten:
Margaretha Dijken, echtgenote van Marten Meijer, schuitevaarder van beroep, woonachtig te Helpman;
Willempje Berends, zonder beroep, wonende te Helpman, in kwaliteit van wettige voogdesse over haar minderjarige dochtertje Jantje Dijken, bij wijlen haar man Jan Dijken in echte verwekt, waarover toeziend voogd is Jan Egberts Wilphorst te Helpman.;
Gezamenlijk erfgenamen van de ouders van Margaretha Dijken en grootouders van Jantje Dijken, zijnde Harm Dijken en Roelfje Wilts.
De comparanten bieden op een publieke verkoping ten huize van de kastelein Derk van den Berg te Helpman te koop aan:
I. een behuizing en schuur, letter A nr 15, gelegen aan de westzijde van de Straat te Helpman, zijnde van ouds en thans nog een neringrijke bakkerij, zwetttende ten noorden Jan van Wolde, ten oosten de Straat, ten zuiden de steeg van G. Buirma en ten westen Jan Wuffen;
II. Het regt van beklemming van een kamp land en vijf matten hooijland gelegen onder Dilgt
De behuizing wordt gekocht door Marten Meijer en zijn vrouw Margaretha Dijken voor f.3.246,75. Het perceel land wordt gekocht door Jan Wuffen voor f.2.013,25. De biedingen worden geaccepteerd.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 35, Akte 430)

Akte 29 oktober 1817
Comparanten:
Margaretha Dijken, echtgenote van Marten Meijer, schuitevaarder van beroep, woonachtig te Helpman;
Willempje Berends, zonder beroep, wonende te Helpman, in kwaliteit van wettige voogdesse over haar minderjarige dochtertje Jantje Dijken, bij wijlen haar man Jan Dijken in echte verwekt, waarover toeziend voogd is Jan Egberts Wilphorst te Helpman.;
Gezamenlijk erfgenamen van de ouders van Margaretha Dijken en grootouders van Jantje Dijken, zijnde Harm Dijken en Roelfje Wilts.
De comparanten bieden op een publieke te koop aan: eenige levend have, boerenbeslag en huismeubelen.
De totale opbrengst bedraagt f.800,60.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 35, Akte 440)

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 1 februari 1821
De nabestaanden en goede vrienden van Jantien Dijken, minderjarige dochter van Willemtien Berends, thans gehuwd met Jan

Stel de Jonge, timmerman te Haren, bij wijlen Jan Dijken, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Roelf Brinks, horlogemaker te Haren, neef
- Egbert Wilphorst, landbouwer te Helpman, neef
- Harm van Streun, koopman te Haren, goede vriend
Als zijnde Marten Meijer, aangehuwde oom van de minderjarige woonachtig te Helpman, wegens ongesteldheid niet gecompareerd.
Aanwezig van moederszijde:
- Hindrik Berends, landbouwer te Adorp, oom
- Jan Berends, landbouwer te Essen, oom
- Berend Berends, landbouwer te Helpman, oom.
Toeziend voogd Jan Egberts Wilphorst is overleden. Als nieuwe toeziend voogd wordt aangewezen Roelf Brinks, neef van vaderzijde.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 113, zaak 1821/12)

Jantje trouwt op zaterdag 13 juli 1833 te Haren op 18-jarige leeftijd met de 33-jarige **Cornelis Stikker Mijdendorp**, zoon van **Jacob Stikker** en **Teubke Jans**. Cornelis, bakker, wonende te Haren (Wijk B Haren 15A) en aldaar (Wijk B Haren 25), is geboren op woensdag 19 maart 1800 te Bellingwolde, is gedoopt op donderdag 27 maart 1800 aldaar, is overleden op donderdag 13 december 1877 te Haren. Cornelis werd 77 jaar, 8 maanden en 24 dagen.

Woonde in 1830 met zijn vrouw, twee kinderen en de inwonende knecht Geert Stel op het adres Haren Wijk B Nr 15A.

Proces verbaal 31 december 1825
Op heden 31 december 1825 des morgens te negen uren hebben wij, burgemeester der gemeente Haren, ons begeven in het gemeentehuis te Haren ingevolge artikel 1 der publicatie van Gedeputeerde Staten dezer provincie van 13 december 1825 ten einde de bij artikel 2 dier publicatie [genoemde] verklaringen in te nemen van den korenmolenaar en broodbakkers in deze gemeente en zijn alstoen voor ons gecompareerd:
Marten Meijer, broodbakker te Helpen, dewelke eene verklaring, behoorlijk verteekend, aan ons vertoonde van het in zijnen of woning voor handen zijnde meel en brood, bestaande in 600 ponden roggenmeel en 350 ponden roggenbrood.
H.D. Havinga, broodbakker te Haren, inhoudende deszelfs verklaring, dat onder hem op heden berustende is aan roggen grof 450 ponden, roggen klein 150 ponden, gebuild wittenmeel 50 ponden en roggenbrood 480 ponden.
C.J. Stikker [Mijdendorp], wonende te Haren, en houdende deszelfs verklaring, hetgeen volgt: 80 grof roggenbroden a 320 ponden, ongebruikt tarwenmeel 75 ponden, grof roggenmeel 70 ponden.
Arend Mulder, woonachtig te Haren, en houdende deszelfs verklaring als volgt: 4 mudden roggenmeel of 272 ponden, 1 mudde wittenmeel of 75 ponden, grof roggenbrood 50 ponden, grof roggenbrood 10 ponden, gebuild tarwenmeel 50 ponden.
J.F. Venema, broodbakker te Noordlaren, inhoudende zijne verklaring als volgt: roggenbrood 100 ponden, gebuild roggenmeel 14 ponden en grof roggenmeel 136 ponden.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 58)

Akte 2 mei 1825
Comparanten:
- Margaretha van Stedum geassisteerd door haar man Kornelis Jacob Stikker, broodbakker;
- Wolter Papink van Stedum, koopmansbediende;
enige kinderen en erfgenamen van hun moeder, wijlen Jantje Papink, gaan over tot scheiding en deling van hunne moederlijke nalatenschap. Deze boedel betreft:
1. Behuizing en tuin, staande en gelegen aan de straat, B15, zwettende ten noorden en oosten aan Hindrik Everts en Jan Mulder, ten zuiden aan Pieter Pieters en ten westen de straat. Getaxeed op f.1.250,-;
2. Stuk veenland gelegen onderHaren, de Luseborg genaamd, f.200,-;
3. Stuk wildernis onder Haren, f.50,-
4. Vijf zitplaatsen in de kerk, waarvan vier op het koor tegenover de predikant, f.250,-;
5. Eenige graven in en buiten de kerk f.150,-;
6. Huismeubelen, f.600,-;
7. Contant geld, f.900,-
Totaal f.3.400,-.
Margaretha krijgt toegewezen: de nrs 1 tm 3, een plaats in de kerk ad f.50,- en de graven, totaal f.1.700,-. De rest is voor haar broer Wolter.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 86, Akte 168)

Akte 2 mei 1825
Margaretha van Stedum en Kornelis Jacob Stikker lenen van de koopman Jannes Schaapschoe en zijn vrouw Amelia Scholten, te Groningen, f.700,- tegen 5%. Zij verlenen hypotheek op de behuizing B15 te Haren. Broer Wolter stelt zich borg.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 86, Akte 169)

Neemt in 1826 de achternaam Mijdendorp aan, daarvoor bekend als Cornels Jacobs Stikker.

Brief 14 september 1826 aan de Vrederegter van het kanton Hoogezand
Ik heb de eer u kennis te geven, dat heden ten huize van Cornelis Mijdendorp, bakker te Haren, overleden is Etje Revers, ongehuwd, woonachtig te Haren, nalatende onroerende goederen.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 102)

Groninger Courant, 19 september 1826
Heden overleed, in de ouderdom van 74 jaren en 11 maanden, Ettie Luikas Revers. Dienende deze tot kennisgeving aan vrienden en bekenden. Haren, 14 september 1826. J.P. Oostingh, K.J. Miedendorp, Executeuren testamentair.

Brief 18 september 1828 van de ingelanden van het Westersche land te Haren
In antwoord op de aan ons gezondene klagte van de ingezetenen van Hemmen, Dilgt en Helpman hebben wij de eer te berigten, dat weliswaar wij de pomp in de zogenaamde Hoogedijk, als zijnde onze afwatering van het Westersche land, hebben open gezet, om daardoor éénmaal van het overtollige water ontlast te worden, en alzoo aan een groot aantal ingezetenen gelegenheid te geven om nog iets van hun gras tot hooi te kunnen winnen en hun winterbrand te verzamelen, dewijl deze polder wel 180 bunders hooiland bevat, waarvan zekerlijk nog geen 25 bunders gemaait zijn.
Doch wij hebben zulks niet willekeurig gedaan, want hoe zouden wij anders het water kwijt worden, dan door de pomp, die te allen tijde tot de afwatering heeft bestaan, en nog bestaat. Maar, dat wij de pomp hebben open gezet voordat de gaten waren digt gemaakt, is eene onwaarheid. Wij hebben alle gaten in den dijk eerst laten digten, behalven een bij het zoogenaamde Halfstuiversgat of overvaart, hetwelk wij expresselijk hebben open gelaten, zoo lang het water daar wilde uitstroomen. Om onze

naburen benedenwaarts liggende, minder water door de pomp te laten toeloopen, en alzoo zoo mogelijk voor schade te behoeden. Wij hebben dan ook den 10 september jl. onder opzigt van de dijkschouwers en onzen mede ingeland Roelof Koops, de schuiven van de pomp half laten open zetten, om zoodoende langzamerhand ons water tot minder nadeel van onze naburen te laten afloopen, maar eenige dagen daarna ontdekten wij, dat bij nacht in stilte de schuif voor den pomp was digt geschoven, hetwelk twee nachten en een dag gebeurd is.
Wij hiervan kennis krijgende dachten, nu men ons bedriegen wilde, best te zijn van ons regt gebruik te maken en de schuive uit den pomp te moeten nemen, en het water zijne natuurlijke loop naar beneden te laten en van het regt, dat wij op onze eigene afwatering hebben gebruik te maken, dewijl wij veronderstelden, dat eerlijke lieden geen slinkse wegen behoeven te gebruiken, om iets te verkrijgen, waarop zij vermeenen regt te hebben. Het is daarom, dat wij onze mede ingeland Roelof Koops verzocht hebben den schuif onder zijne bewaring te nemen, dewijl wij vermeenen, dat wij ingelanden van het zoogenaamde Westersche land alleen het regt hebben om over deze pomp te beschikken, als dit ook niet zoo was, en een ander regt had om dezen pomp te sluiten, dan moesten wij altijd wel onder water blijven zitten, dewijl het water toch geene tegen natuurlijke strooming naar boven kan nemen, maar altijd naar beneden moet afloopen.
Was getekend: C.H.W. Haack, L. Oosterveld, A. Bolhuis, H.D. Havinga, J.P. Oostingh, R. Koops, H. van Streun, J. Swartwolt, wed. L. Pauwels, P.W. Sesselaar, C. Mijdendorp en R. ter Borgh.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 61)

Notulen Burgemeester en Assessoren, 16 februari 1829
Wederom komt de belasting op het gemaal aan de orde. Nu via een rekest van de molenaar Jan Geerd Mulder en de Harense bakkers Harmannes Doll Havinga, Arend Jurjens Mulder en Cornelis Mijdendorp. Zij willen dat de molenaar het maalloon zelf gaat innen, dat het belastingtarief op het maalloon wordt verminderd en dat het maalloon voor de molenaar (nu 12,5 cent per Nederlandsche Mudde) wordt verhoogd. Burgemeester en assessoren worstelen met dit verzoek. Feit is dat veel ingezetenen van Helpman hun koren in Groningen laten malen en dat langs de grens met Drenthe veel sluikhandel wordt beoefend. Voor Zuidlaren en Eelde zijn debet aan de sluikhandel. De Harense molenaar mist daardoor omzet en de gemeente belastinginkomsten. Dit ondanks alle mogelijke surveillance van de plaatselijke beambten tegen sluikhandel. Een verhoogd maalloon zal volgens burgemeester en assessoren er slechts toe leiden dat de broodprijs in Haren omhoog moet en dat zal nog meer sluikhandel veroorzaken. Het is beter het verhoogde maalloon in de gemeente af te schaffen en de belasting te regelen via een omslag over de inwoners (archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 30).

Cornelis was eerder gehuwd (1) met **Margaretha van Stedum**.<99,100>

60 **Harm Geerts van Dijken** ook genaamd Harm van Dijken (GH1812-211), koemelker, is gedoopt op zondag 25 mei 1755 te Middelbert, is overleden op vrijdag 22 januari 1819 te Euvelgunne. Harm werd 63 jaar, 7 maanden en 28 dagen.

Akte 28 november 1818
Harm van Dijken, van beroep koemelker, en Jantien Cornelis, zijne ehevrouw, wonende buiten het klein poortje dezer stad onder Helpen, verkopen aan Wijbe Lammerts Kuipers, zonder beroep, en Aaltje van Dijken, echtelieden, wonende mede aldaar, eene behuizing het Borgje genaamd met de daarbij gelegen hoven, cingels en de dijk, zijnde het huis getekend letter C nr 9, staande en gelegen op Euvelgunne in het Helperhamrik. De verkopers hebben de behuizing en beklemming van het land, opgemeld, aangekogt volgens stokleggingsbrief van 8 maart 1798 en de eigendom der gemelde landen volgens acte beleden voor Mr. Onno Joost Quintus, keizerlijk notaris, residerende te Groningen, den 5 april 1813.
De prijs bedraagt f.1.800,-. Die prijs blijft tijdens het leven der verkopers onbetaald. Kopers betalen 4% rente. Bij het versterf van de eerste der verkopers moeten de kopers f.900,- aflossen en bij het overlijden van de andere verkoper eveneens f.900,-.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 43, Akte 466)

Harm trouwt (kerk) op zondag 20 mei 1787 te Middelbert op 31-jarige leeftijd met de 28-jarige **Jantje Cornelis Wieringa**. Jantje, wonende te Helpman (Wijk C Euvelgunne 9), is geboren te Woltersum, is gedoopt op woensdag 22 november 1758 aldaar, is overleden op dinsdag 4 april 1837 te Helpman. Jantje werd 78 jaar, 4 maanden en 13 dagen.

Van Harm en Jantje zijn drie kinderen bekend:

1 **Geert Harms van Dijken**, koemelker, wonende te Helpman (Wijk C Euvelgunne 9), is geboren op woensdag 27 februari 1788 te Euvelgunne, is gedoopt op donderdag 6 maart 1788 te Middelbert, is overleden op vrijdag 21 februari 1840 te Helpman. Geert werd 51 jaar, 11 maanden en 25 dagen.

Brief 20 november 1830 aan de gouverneur
Bij missive van de 16e dezer heeft u mij aangeschreven om op te geven welke personen in deze gemeente geschikt en genegen mogten zijn om als officier bij de eerste ban van de rustende schutterij te dienen. Dientengevolge heb ik de eer u bij deze voor te dragen den persoon van Eite Koops, oud 33 jaren, ongehuwd, zonder speciaal beroep, zoon van Roelof Koops, assessor dezer gemeente, welke wegens deszelfs goed en redelijk gedrag en de bekwaamheden naar mijn inzicht geschikt is om als officier bij den eersten ban te worden geplaatst en aangezien dezelve vrij kundig is in het vak der administratie, zoo zoude hij bijzonder geschikt zijn voor den post van luitenant kwartiermeester waartoe dezelve zich bij mij heeft aangegeven en mij verzocht om hem als zoodanig voor te dragen.
Overigens heb ik de eer u te berigten dat zich bij mij heeft aangegeven om als officier te worden geplaatst de persoon Geert Harms van Dijken, mede ongehuwd, oud 41 jaren, van beroep commissionair. De genoemde persoon heeft reeds vroeger als sergeant majoor bij de schutterij in deze gemeente gediend, op deszelfs gedrag valt hoegenaamd niets aan te merken en hij zoude mijns inziens wel de nodige bekwaamheden bezitten om als officier te dienen.
Ik kan niet in gebreke blijven de bedoelde personen aan u aan te bevelen en daar zij mij hunnen wensch daartoe te kennen hebben gegeven, zoude het mij aangenaam zijnals zij als zodanig worden geplaatst.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 104)

Brief 15 januari 1833 aan de gouverneur
Ter beantwoording van uw missive van den derden dezer, informeer ik u, dat de daarbij bedoelde personen, voor zoo verre deze gemeente betreft, zijnde Christoffer van Boekeren en Geert van Dijken, geene schutterlijke diensten meer hebben te vervullen, en alzoo niet op de bijzondere schuttersrol voorkomen, dat dezelve zich in de voorgedrage rangen, de eerstgemelde, die van eerste en laatstgenoemde die van tweede luitenant als vrijwilligers hebben aangeboden en dat dezelve als nog genegen zijn om als de dienstplichtigen in de opgemelde rangen of in die waarvoor zij geschikt mogten worden geacht bij de reserve schutterij in deze provincie in dienst te treden.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 106)

Brief 12 april 1833 aan G. van Dijken
Ten gevolge eener bij mij ontvangen brief van de gouverneur dezer provincie dd 4 dezer, hebbe ik het genoegen u kennis te

geven, dat onder afwagting van Zijne Majesteits homologatie u zijt benoemd tot tweede luitenant bij het 29 battaljon reserve schutterij in de provincie, het welke onder afwagting der nadere benoeming tot majoor het kommando voorlopig van voorschreven battaljon is opgedragen aan A. Zeper, kapitein bij de dienstdoende schutterij te Groningen.
Ik voege hierbij een extract uit de staat van benoeming ten uwen behoeve opgemaakt.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 106)

Brief 19 april 1833 aan C. van Boekeren en G. van Dijken
Bericht over Koninklijk Besluit tot benoeming tot eerste/tweede luitenant.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 106)

Groninger Courant, 19 april 1833
Bij Koninklijke Besluiten zijn, onder anderen, gedaan de navolgende benoemingen bij de Reserve-Schutterij: tot 1e luitenants: de 1ste luitenants C. van Boekeren, van de rustende schutterij te Haren; tot 2de luitenants: de 2de luitenants G. van Dijken, van de rustende schutterij te Haren.

2 **Aaltje Harms van Dijken**, wonende te Helpman (Wijk C Euvelgunne 9), is geboren op woensdag 1 februari 1792 te Euvelgunne, is gedoopt op zondag 12 februari 1792 te Middelbert, is overleden op donderdag 24 december 1857 te Euvelgunne. Aaltje werd 65 jaar, 10 maanden en 23 dagen.
Aaltje trouwt op donderdag 6 mei 1813 te Noorddijk op 21-jarige leeftijd met de 33-jarige **Wijbe Lammers Kuipers** (MIL-284).
Wijbe, koemelker, wonende te Helpman (Wijk C Euvelgunne 9), is geboren te Kropswolde, is gedoopt op donderdag 4 mei 1780 aldaar, is overleden op donderdag 15 juni 1848 te Euvelgunne. Wijbe werd 68 jaar, 1 maand en 11 dagen.

Woont in 1830 op het adres Helpman Wijk C Nr 9 Euvelgunne samen met zijn vrouw, drie kinderen, een broer van zijn vrouw en de moeder van zijn vrouw.

Akte 28 november 1818
Harm van Dijken, van beroep koemelker, en Jantien Cornelis, zijne ehevrouw, wonende buiten het klein poortje dezer stad onder Helpen, verkopen aan Wijbe Lammerts Kuipers, zonder beroep, en Aaltje van Dijken, echtelieden, wonende mede aldaar, eene behuizing het Borgje genaamd met de daarbij gelegen hoven, cingels en de dijk, zijnde het huis getekend letter C nr 9, staande en gelegen op Euvelgunne in het Helperhamrik. De verkopers hebben de behuizing en beklemming van het land, opgemeld, aangekogt volgens stokleggingsbrief van 8 maart 1798 en de eigendom der gemelde landen volgens acte beleden voor Mr. Onno Joost Quintus, keizerlijk notaris, residerende te Groningen, den 5 april 1813.
De prijs bedraagt f.1.800,-. Die prijs blijft tijdens het leven der verkopers onbetaald. Kopers betalen 4% rente. Bij het versterf van de eerste der verkopers moeten de kopers f.900,- aflossen en bij het overlijden van de andere verkoper eveneens f.900,-.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 43, Akte 466)

3 **Roelf Harms van Dijken**, tuinman, is geboren op zaterdag 29 augustus 1795 te Euvelgunne, is gedoopt op zondag 6 september 1795 te Middelbert, is overleden op zaterdag 17 juli 1852 te Groningen. Roelf werd 56 jaar, 10 maanden en 18 dagen.

Groninger Courant, 20 juli 1852
Zoo als elders, was ook hier ter stede de hitte op zaterdag jl. buitengewoon sterk: de thermometer teekende te 2 uur, in de schaduw, 91,5 graden Fahr.
Dientengevolge hadden ook hier de treurige gevolgen plaats, welke van zoodanige hitte het natuurlijke gevolg zijn. Zoo is Roelf van Dijken, gehuwd, wonende buiten de Oosterpoort alhier, zaterdag met meer anderen aan het Boterdiep bezig zijnde een blok hooi op te zetten, ten gevolge dier hitte onpasselijk geworden en in den namiddag bezweken. Hij laat eene diepbedroefde weduwe en zes kinderen na.

Roelf trouwt op donderdag 9 april 1829 te Noorddijk op 33-jarige leeftijd met de 28-jarige **Geessien Siewerts Bolhuis**, dochter van **Siewert Pieters Bolhuis** en **Jantje Henrijks Burema**. Geessien is geboren te Middelbert, is gedoopt op zondag 23 november 1800 aldaar, is overleden op woensdag 4 augustus 1880 te Groningen. Geessien werd 79 jaar, 8 maanden en 12 dagen.

61 **Jan Dirks** (GH1812-141), landbouwer, wonende te Onnen, is geboren op zaterdag 13 januari 1776.

Wordt vermeld in overzicht gezinshoofden 1812. Verdere gegevens nog onbekend.

62 **Johan de Drews** (GH1812-261), zoon van **Johan de Drews** en **Margaretha Bouwina Lewe van Middelstum**, is geboren op maandag 9 april 1787 te Groningen, is overleden op maandag 21 juli 1817 aldaar. Johan werd 30 jaar, 3 maanden en 12 dagen.

63 **Willem Tomas van der Duis** ook genaamd Willem Tomes van der Duis (GH1812-068), kleermaker, is geboren op dinsdag 1 november 1746 te Emmelenkamp (D) (bij overlijden wordt 14 november 1746 als geboortedatum vermeld), is overleden op vrijdag 9 maart 1821 te Foxwolde. Willem werd 74 jaar, 4 maanden en 8 dagen.

Woont in 1812 in Haren. Is in datzelfde jaar uit Haren vertrokken. Erft in 1807 van zijn overleden vrouw Meina Berents Braam.

Akte 20 januari 1798 (geregistreerd 23 februari 1798)
Johannes Rummerink, Hinderikus Hornhuis en Rudolf Rummerink, gesworen bijzitters van het Gerecht van Selwerd, treden op in hun kwaliteit van kerkvoogden te Haren. Zij verkopen in een publieke verkoping een groot aantal percelen kerkengrond.
Aan Willem Tomas (van der Duis) en zijn vrouw Meina Braam de eigendom van twee huisplaatsen en hof te Haren waar hun huizen op staan voor f.70,-. De zwetten zijn: ten noorden Harm Groothuis, ten oosten de Straat en ten zuiden en westen schulte Rummerink.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1617, folio 40)

Akte 5 oktober 1799 (geregistreerd 17 december 1799)
Swantien Jans (Swaantjen Jans Adolfs), weduwe van Harm Jans, verkoopt aan Jan Jansen een behuizing en hof te Haren, staande aan de oostkant van de straat, zoals reeds door de koper aanvaardt op 1 mei 1799. De zwetten zijn: ten noorden Claas Hindriks, ten oosten schulte Johannes Rummerink, ten zuiden Jan Roelefs en Arend Jans en ten westen de grond bezijden de straat. De koopprijs ad f.500,- wordt betaald door Willem van der Duis en zijn vrouw. Zij krijgen de gereserveerde eigendom. Op de eigenaar van de behuizing rust de plicht een pand weg op de keuterweg te maken.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1617, folio 95)

Akte 21 mei 1801 (geregistreerd 16 juni 1801)

© 2020 - E.M. van Koldam

Gerrit Vrijling en Geertien Hindriks verkopen aan Aafje Eltjes, weduwe van Lucas Jans van Wolde, de behuizing met hof er achter staande aan de westkant van de straat, bestaande de behuizing uit een keuken met een achterhuis, zoals door de koper op 1 mei 1801 met genoegen is aanvaard. Ten noorden Geert Smeenge, ten oosten de grond bezijden de Grote Straat, ten zuiden schulte Rummerink, ten westen Willem van der Duis. De prijs bedraagt f.600,-.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1617, folio 140)

Ontvangst diaconie te Haren 20 juli 1807
Begraving van de vrouw van Willem Snider: f.8,40
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

Ontvangst diaconie te Haren 17 augustus 1807
Willem van der Duis voor het beste laken: f.1,50
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

Willem was gehuwd met **Meina Braam**. Meina is overleden op woensdag 15 juli 1807 te Haren, is begraven op maandag 20 juli 1807 aldaar.

Bij de acte van successie van Meina Berents Braam is het testament gevoegd, dat Meina en haar man Willem hebben opgesteld. Tot nadere securiteit en bevestiging van dit testament hebben zijn op 5 januari 1805 conform het Selwerder Landrecht stok gelegd. Hierbij waren drie erfgezetenen van het Gericht van Selwerd aanwezig: schulte J. Rummerink, Roelf Lucas en Roelf Koops. Bij het overlijden van Meina is de waarde van de gezamenlijke boedel f.1.160,-. Hiervan is de helft eigendom van Willem. De andere helft erft hij en daarover moet hij f.31,18 aan successierechten betalen.

Ontvangst diaconie te Haren 20 juli 1807
Begraving van de vrouw van Willem Snider: f.8,40
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

Ontvangst diaconie te Haren 17 augustus 1807
Willem van der Duis voor het beste laken: f.1,50
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

64 **Ebbing Ebbings** (GH1812-123; MIL-112; RW1; L-00130cs), zoon van **Hendrik Ebbings (65)** en **Harmpje Geerts Hoiting**, wonende te Haren (Wijk C Onnen 4), aldaar (Wijk D Dilgt 12) en aldaar, is geboren op dinsdag 10 april 1770 te Onnen, wonende Wijk D Dilgt 12 te Haren, is overleden op donderdag 31 juli 1834 te Dilgt, is als overleden aangegeven op vrijdag 1 augustus 1834 te Haren (aangever overlijden was Antonie van Hemmen; getuige aangifte overlijden was Roelf Roelfs Vos (zie 270)). Ebbing werd 64 jaar, 3 maanden en 21 dagen.

Bij zijn overlijden bezit Ebbing Ebbings de volgende onroerende goederen:
a. een huis aan de straat te Haren A3, kadastrale percelen K480 en K481, ter waarde van f 550,-. Nadrukkelijk wordt in de acte van successie vermeld, dat de vermelding "en mede-eigenaren" in het kadaster niet juist is. Ebbing Ebbings is alleen de volle eigenaar.
b. 1/7 aandeel in twee percelen hooiland gelegen in de marke Onnen.
Ebbing Ebbings bezit naast het onroeren goed ook nog ruim f 1.000,- aan obligaties (leningen aan een aantal dorpsgenoten).

Proces verbaal van publieke verkoping op 31 juli 1813
Verkoop van oogst op de wortel door Ebbing Ebbings te Onnen. Totale opbrengst f.715. Kopers zijn: Ebbing Ebbings (de zoon), te Onnen, Jan Pathuis, te Haren, Hindrik Berend Hoeks, te Haren, Roelf Koops, te Haren, Hindrik Derks, Kromme Elleboog te Haren, Hindrik Lucas, Oosterweg te Haren, Hindrik Derks voor Jantien Paping, te Haren, Abel Jans te Onnen, Jan Frieling de Jonge, te Haren.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 9, acte 255)

Akte 23 december 1819
Openbare verkoop bij Christoffer van Boekeren op 23 december 1819 ten verzoeke van:
1. Aaltien Ebbing, getrouwd met Jan Pathuis, te Haren;
2. Hinderkien Ebbinge, getrouwd met Egbert Buiter, te Zuidlaren;
3. Hinderkien Ebbing, getrouwd met Jan Ebbing, te Peize;
4. Ebbing Ebbings te Onnen;
5. Geertrui Ebbing, getrouwd met Jan Ebels, te Eelde;
6. Annegien Ebbing, getrouwd met Hendrik Bavinck, te Taarlo onder Vries;
7. Jeigien Gelmers, getrouwd met Antoni van Hemmen, te Onnen;
8. Harmanna Gelmers, getrouwd met Jan Ebbing te Peize;
9. De kinderen van Gelmer Gelmers en Egberdina Ebbing.
De eerste zes voor 1/7 en de comparanten zeven tm negen samen voor 1/7 erfgenamen van wijlen Hindrik Ebbing en Harmtien Heiting, in leven echtelieden te Onnen en aldaar overleden in 1812 en 1813.
De te verkopen vaste goederen zijn:
1. de boerenbehuizing en schuur C 4 te Onnen, door de overledenen zelf bewoond geweest, zwettende ten noorden de weduwe Hindricus Hindriks, ten oosten en ten westen de Boerenweg en ten zuiden aan Hendericus Pauwels;
2. tm 49. percelen land;
50. de behuizing C 28 te Onnen met een halve tuin, zwettende ten noorden aan het volgende perceel, ten oosten aan het Pad, ten zuiden aan Tebbe Hindriks en ten westen aan de Boereweg;
51. de behuizing C 29 te Onnen met een halve tuin, zwettende ten noorden aan de Steeg, ten oosten aan het Pad, ten zuiden aan het vorige perceel en ten westen aan de weg;
52. tm 54. percelen land;
55. de eigendom van twee kampen behuisd land, de Jagerskampen genaamd, onder Haren gelegen, worden door Eite Jans en vrouw onder vaste beklemming gebruikt voor jaarlijks f.50,-;
56. een behuizing A 3, staande aan de straat te Haren, wordende thans door Hindrik Berends en vrouw in huur bewoond, zwettende ten zuiden aan de weduwe J. Oosterveld. Hebbende de eigenaar van dit perceel de vrijheid om, indien hij beesten houdt, zijne mest te mogen vervoeren over de grond van den aan dezen belendende behuizing, thans behorende aan de weduwe J. Oosterveld en heeft deze voorts met de weduwe J. Oosterveld mandelig de put achter de behuizing van de weduwe J. Oosterveld staande;
57. tm 63. percelen land;
64. een vrouwenzitplaats in de kerk in de achterste Abbringbank;
65. een vrouwenzitplaats in de kerk in de tweede Abbringbank;
66. een halve mannen- en vrouwenzitplaats op het koor in de kerk.

De kopers zijn:
Perceel 1: Hindrik van Norg, landbouwer te Haren, voor f.1.070,-;
Perceel 50: Berend Berends, arbeider te Onnen, mede namens zijn vrouw Fennegien Jans, voor f.515,-;
Perceel 51: Klaas Mannes, arbeider te Onnen, mede namens zijn vrouw Roelina Pauwels, voor f.510,-;
Perceel 55: Jan Vos namens de heer Albert Reiger te Groningen, voor f.1.226,-;
Perceel 56: Ebbing Ebbings, voor f.850,-;
64. Jan Pathuis voor zijn vrouw Aaltje Ebbing;
65. Antoni van Hemmen voor zijn vrouw Jeigien Gelmers, voor f.55,50;
66. Jan Pathuis voor zijn vrouw Aaltje Ebbing, voor f.34,-.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr.93, Akte 527)

Akte 30 januari 1828
Comparanten
1. Aaltien Ebbing, weduwe van Jan Pathuis;
2. Hinderkien Ebbing, weduwe van Egbert Buiter;
3. Grietje Ebbing, ehevrouw van Jan Ebbing, te Peize;
4. Annegien Ebbing, ehevrouw van Hindrik Baving, te Taarlo;
5. Ebbing Ebbings, zonder beroep,
alle vijf kinderen van wijlen Harmpien Hoiting, in leven ehevrouw van Hindrik Ebbing en zuster van de na te noemen overledene;
6. Jan Ebels, landbouwer te Eelde, enig kind van wijlen Geertruid Ebbing, gehuwd geweest met Jan Ebels, dochter van genoemde Harmpien Hoiting;
de kinderen van wijlen Egberdina Ebbing, dochter van dezelfde Harmpien Hoiting, in huwelijk verwekt bij Gelmer Gelmers, zijnde
7a. Jeigien Gelmers, ehevrouw van Antoni van Hemmen, landbouwer te Onnen;
7b. Harmanna Gelmers, gehuwd met Jan Ebbing, landbouwer te Peize;
7c. Margien Gelmers, ehevrouw van Hindrik Pathuis, landbouwer te Haren;
7d. Barolina Gelmers, ongehuwd, dienstmeid te Peize;
Alle welke descendenten van wijlen Harmpien Hoiting zijn erfgenamen voor de wet voor 1/3 van de nalatenschap van wijlen hunne moei Lammechien Hoiting, in leven gewoond hebbende te Noordlaren, en aldaar in de maand april 1822 overleden.
Dewelke erfgenamen verklaren bij deze af te staan en over te dragen aan Willem Jans Assies, landbouwer te Noordlaren, het 1/3 aandeel in de nog onverdeelde vaste goederen behorende tot de nalatenschap van Lammechien Geerts Hoiting en welke goederen zij in mandeligheid heeft bezeten met haar vooroverleden broer Hindrik Hoiting, wiens aandeel is devolveerd op zijne enige dochter Hinderkien Hoiting, ehevrouw van opgenoemde Willem Jans Assies. De overdracht vindt plaats voor f.700,-.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr.159, Akte 40)

Akte 2 februari 1828
Comparanten zijn:
1. de kinderen van wijlen Hinderkien Hoiting, welke als enig dochter van Hindrik Hoiting voor 1/3 gerechtigd was in de nalatenschap van wijlen Lammechien Geerts Hoiting;
2. de descenten van Harmpien Geerts Hoiting;
3. de kinderen van wijlen Jannes Geerts Hoiting.
Zij verklaren, dat Hendrikje Hoiting samen met haar moei Lammechien Geerts Hoiting in mandeligheid heeft bezeten onderscheidene kampen land en akkers te Noordlaren en Midlaren gelegen. De taxatie van deze goederen bedraagt f.4.200,-, waarvan de helft aan de kinderen van Hendrikje Hoiting en de andere helft tot de nalatenschap van Lammechien Geerts Hoiting behoort. Behalve het aandeel in de grond bezat Lammechien Geerts Hoiting ook nog roerende goederen en kapitalen tot een bedrag van f.4.890,-. De totale nalatenschap van Lammechien Geerts Hoiting bedraagt dus 0,5 x f.4.200,- + f.4,890,- = f.6.990. Voor elke staak f.2.330,-.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr.159, Akte 45)

Groninger Courant, 12 december 1834
Mr. Johan Rengers Hora Siccama, openbaar notaris, residerende op het Hoogezand, zal, ten overstaan van het Vredesgeregt des kantons Hoogezand, ten verzoeke van Antonij van Hemmen qq, in percelen of in massa, publiek verkoopen: Eene behuizing en eenen tuin, staande en gelegen te Haren, thans bewoond en gebruikt door Frederik Steenhorst en een stuk hooiland, gelegen op de Onnermarke, in het Helmers-stuk, wandelende met R.B. Bakker en cons. De provisionele toeslag zal zijn ten huize van Jan Pieters, in het gemeentehuis te Haren, op zaterdag, den 20 december 1834, des morgens te 10 uren, en de finale toewijzing ten huize van Hindrik van Dam, te Haren, op zaterdag, den 3 januarij, op hetzelfde uur. J. Rengers Hora Siccama, notaris.(Ik ga er van uit, dat Antonij van Hemmen hierbij optrad als executeur testamentair van Ebbing Ebbings. Deze Ebbing woonde bij Antonij in huis op het adres Dilgt D12).

65 **Hendrik Ebbings** (GH1812-122, RW1), zoon van **Ebbink Ebbens** en **Aaltien Abbring**, landbouwer, is geboren te Onnen, is gedoopt op zondag 1 november 1733 te Haren, is overleden op donderdag 26 november 1812 te Onnen. Hendrik werd 79 jaar en 25 dagen.

Ontvangst diaconie te Haren 28 oktober 1770
Loon ontvangen van Hendrik Ebbing, verdiend door Jakoop Tijms van mei 1769 tot mei 1770, het halve is hem present gedaan: f.7,-
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

Akte 9 december 1784
Wibbegijn Teebinge, wed. Aarent Hilbinge, Roelef Hilbinge mede voor zijn broer Arent Hilbinge, Tale Hamminck en Lutgertje Hilbinge, echtelieden verklaren bij openbare uitmijning verkocht te hebben aan Hindrik Ebbinge en Harmtjen Geerts Hoiting, echtelieden te Onnen, diverse landerijen te Onnen voor f.406,-.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1615, pagina 62)

Akte 7 mei 1789
Jan Pathuis en Aaltien Ebbinge, echtelieden te Haren, verklaren geleend te hebben van de koopman A.H. de Jonge een bedrag van f.1.100,- tegen 4%. Hindrik Ebbing en Harmtijn Geerts Hoiting stellen zich borg.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1615, pagina 227)

Groninger Courant, 30 november 1790
Op woensdag den 8 december 1790, 's morgens precies om negen uur, gedenkt Hindrik Ebbinge tot Onnen onder Haren gelegen, met gerigts consent, bij uitmijninge te laten verkoopen, 300 lange zware eiken stambomen, tot Onnen staande te wassen.

Akte 4 november 1794 (geregistreerd 16 december 1794)
Jantje Papink verpacht voor 24 jaar aan Hindrik Ebbings en Harmtijn Geerts Hoiting een behuizing en hof aan de westkant van de straat te Haren. Bestaande de behuizing uit een keuken, voorhuis en achterkamertje, vrije toegang tot de put achter de

boerenbehuizing, die aan Jan Lucas (Oostrveld) toebehoort. De mest moet op eigen grond, maar afvoer kan achterom via de gang tussen de boerenbehuizing en het nieuwe huis. De pagtenaar heeft in haar keus of zij zodanig huisje/privaat (gebruikt door??) Gerrit van Dalen mede op des verpagtenaarschen grond staat daar langer op wil hebben staan of niet en zal deze behuizing het hof hebben eerst zo breed achter het huis als het huis is en dan beginnende even achter de dikke appelboom.
De zwetten zijn: ten noorden Gerrit van Dalen, ten oosten de grond bezijden de straat, ten zuiden en westen de verpagtenaarsche en cons., zijnde kerkengrond van Haren. Prijs f.1.100,-.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1616, folio 186).

Groninger Courant, 23 september 1808
Zedert eenigen tijd, vermisten uit het land van Hindrik Ebbing te Onnen, drie enterveersen, waarvan twee zwartbonten zijn, met eene wite vlek achter op het kruis, hebbende de een dezer beiden een bles en de ander een groote kolle; de derde is een zwartblaarde, hebbende het linkeroog in 't zwart. Die dezelve regt brengt of er aanwijs van doet bij Jan Pathuis te Haren, zal eene goede belooning hebben.

Proces verbaal publieke verkoping 23 september 1813
Verkoop roerend goed uit de nalatenschap van Hendrik Ebbings te Onnen. Er wordt erg veel verkocht: boerenbeslag, gereedschap, levende have en huisinventaris. Er zijn meer dan 200 artikelen. Zoon Ebbing Ebbings koopt veel van het gebodene, maar er zijn ook erg veel andere kopers. De totale opbrengst van de veiling, die gehouden wordt op 23 september 1813 met een voortzetting op 24 september, bedraagt f 2.821,-. Hierover wordt van de kopers dan nog 5% opgeld te geheven om de kosten van de verkoping te dekken.
Een overzicht van de 47 kopers van één of meer artikelen: Geert Albartus, te Haren aan de Oosterweg; Hindrik Baving, te Taarlo; Hindrik Berents de Oude, te Onnen; Otte Berents, te Glimmen; Lucas Boer, te Onnen; Tonnis Boer, te Noordlaren; Luite Bolhuis, te Haren; Derk Bonder, te Yde; Albert Bos, op De Punt; Arend Bos, op De Punt; wed van Hindrik Bos, te Essen; Jan Bouwes, te Onnen; Geert Buirma, te Helpen; Egbert Buitert, te Zuidlaren; Berend Derks, te Harendermolen; Johan de Drews, te Noordlaren; Conraad Ebbing, te Peize; Jan Ebbing, te Peize; Ebbing Ebbings, te Onnen; Jan Eibels, te Eelde; Jan Eilkes, te Groningen aan de Schoolholm; Harm Ellens, te Haren; Evert Everts, te Essen; Freerk Everts, te Harendermolen; Roelf Gelmers, te Peize; Harm Berent Vogelsang, te Noordlaren; Tebbe Hindriks, te Onnen; wed. van Hinderikus Hindriks, te Onnen; Geert Hoving, te Haren; Arend Jans, te Haren aan de Oosterweg; Hindrik Jans, te Haren; Jan Jans, te Eelde; Derk Kramer, te Schipborg; Hendrik Lucas, te Haren aan Oosterweg voor juffer Titia Busch; Jan Lucas, te Haren; Jan Luinge, te Peize; Jan Pathuis, te Haren; Jan Pieters, te Haren; Jan Pootholt, te Haren; Albert Schut, te Noordlaren; Hindrikus Smit, te Hemmen; Jannes Smit, te Essen; Jan Stoffers, te Eelde; Jan Vos, te Haren; Jan de Vries, te Harendermolen; Hindrik Westerbrink, te Noordlaren; Harmannus Wierenga, te Helpen. (Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 10, acte 323)

Groninger Courant, 10 december 1819
Mr. Herman Trip, openbaar notaris, residerende te Groningen, is voornemens, op donderdag den 23 december 1819, des morgens precies te 10 uuren, ten huize van den kastelein C. van Boekeren, in de Jagtwagen, publiek, in verscheidene percelen, te verkoopen: Alle vaste goederen, nagelaten door Hindrik Ebbing en Harmtien Heiting, in leven ehelieden, gewoond hebbende te Onnen, onder Haren, bestaande in eene boerenbehuizing en schuur, letter C no. 4, en tuin te Onnen, met alle daarbij door de overledenen gebruikte, en in onderscheidene kampen en akkers gelegene bouw-, weide en hooilanden,onder Onnen en Haren gelegen, en 4 matten hooiland onder Kropswolde. Voorts eene behuizing en halve tuin, letter C no 28; eene dito, letter c no 29, beide te Onnen; eene behuizing en tuin, aan de straat te Haren, letter A no 3, door Hindrik Berends en vrouw bewoond; nog de eigendom van 20 matten behuisd land, onder Haren, bij Eete Jans onder beklemming in gebruik, des jaars voor f.50,- en eindelijk eenige zitplaatsen in de kerk te Haren.

Akte 23 december 1819
Openbare verkoop bij Christoffer van Boekeren op 23 december 1819 ten verzoeke van:
1. Aaltien Ebbing, getrouwd met Jan Pathuis, te Haren;
2. Hinderkien Ebbinge, getrouwd met Egbert Buiter, te Zuidlaren;
3. Hinderkien Ebbing, getrouwd met Jan Ebbing, te Peize;
4. Ebbing Ebbings te Onnen;
5. Geertrui Ebbing, getrouwd met Jan Ebels, te Eelde;
6. Annegien Ebbing, getrouwd met Hendrik Bavinck, te Taarlo onder Vries;
7. Jeigien Gelmers, getrouwd met Antoni van Hemmen, te Onnen;
8. Harmanna Gelmers, getrouwd met Jan Ebbing te Peize;
9. De kinderen van Gelmer Gelmers en Egberdina Ebbing.
De eerste zes voor 1/7 en de comparanten zeven tm negen samen voor 1/7 erfgenamen van wijlen Hindrik Ebbing en Harmtien Heiting, in leven echtelieden te Onnen en aldaar overleden in 1812 en 1813.
De te verkopen vaste goederen zijn:
1. de boerenbehuizing en schuur C 4 te Onnen, door de overledenen zelf bewoond geweest, zwettende ten noorden de weduwe Hindricus Hindriks, ten oosten en ten westen de Boerenweg en ten zuiden aan Hendericus Pauwels;
2. tm 49. percelen land;
50. de behuizing C 28 te Onnen met een halve tuin, zwettende ten noorden aan het volgende perceel, ten oosten aan het Pad, ten zuiden aan Tebbe Hindriks en ten westen aan de Boereweg;
51. de behuizing C 29 te Onnen met een halve tuin, zwettende ten noorden aan de Steeg, ten oosten aan het Pad, ten zuiden aan het vorige perceel en ten westen aan de weg;
52. tm 54. percelen land;
55. de eigendom van twee kampen behuisd land, de Jagerskampen genaamd, onder Haren gelegen, worden door Eite Jans en vrouw onder vaste beklemming gebruikt voor jaarlijks f.50,-;
56. een behuizing A 3, staande aan de straat te Haren, wordende thans door Hindrik Berends en vrouw in huur bewoond, zwettende ten zuiden aan de weduwe J. Oosterveld. Hebbende de eigenaar van dit perceel de vrijheid om, indien hij beesten houdt, zijne mest te mogen vervoeren over de grond van den aan dezen belendende behuizing, thans behorende aan de weduwe J. Oosterveld en heeft deze voorts met de weduwe J. Oosterveld mandelig de put achter de behuizing van de weduwe J. Oosterveld staande;
57. tm 63. percelen land;
64. een vrouwenzitplaats in de kerk in de achterste Abbringbank;
65. een vrouwenzitplaats in de kerk in de tweede Abbringbank;
66. een halve mannen- en vrouwenzitplaats op het koor in de kerk.
De kopers zijn:
Perceel 1: Hindrik van Norg, landbouwer te Haren, voor f.1.070,-;
Perceel 50: Berend Berends, arbeider te Onnen, mede namens zijn vrouw Fennegien Jans, voor f.515,-;
Perceel 51: Klaas Mannes, arbeider te Onnen, mede namens zijn vrouw Roelina Pauwels, voor f.510,-;
Perceel 55: Jan Vos namens de heer Albert Reiger te Groningen, voor f.1.226,-;
Perceel 56: Ebbing Ebbings, voor f.850,-;
64. Jan Pathuis voor zijn vrouw Aaltje Ebbing;
65. Antoni van Hemmen voor zijn vrouw Jeigien Gelmers, voor f.55,50;

© 2020 - E.M. van Koldam

66. Jan Pathuis voor zijn vrouw Aaltje Ebbing, voor f.34,-.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr.93, Akte 527)

Hendrik was gehuwd met **Harmpje Geerts Hoiting**, dochter van **Geert Hoiting** en **Hinderkien Jans Houwing**. Harmpje is geboren te Noordlaren, is gedoopt op zondag 18 september 1735 aldaar, is overleden op zaterdag 3 juli 1813 te Onnen. Harmpje werd 77 jaar, 9 maanden en 15 dagen.

Van Hendrik en Harmpje zijn negen kinderen bekend:

1 **Aaltje Ebbing** (L-00383), (wed. Jan Pathuis), wonende te Haren (Wijk D Klaverblad 18) en aldaar (Wijk B Haren 19), is geboren te Onnen, is gedoopt op maandag 11 februari 1760 te Haren, is overleden op donderdag 27 juli 1843 aldaar. Aaltje werd 83 jaar, 5 maanden en 16 dagen.

Woonde in 1830 als weduwe met haar zoon Jan Pathuis, haar zoon Hindrik Pathuis en diens vrouw en drie kinderen alsmede de inwonende dienstknecht Albert Baving en de inwonende werkmeid Anna Derks op het adres Haren Wijk D Nr 18 Klaverblad.

Akte 23 december 1819
Openbare verkoop bij Christoffer van Boekeren op 23 december 1819 ten verzoeke van:
1. Aaltien Ebbing, getrouwd met Jan Pathuis, te Haren;
2. Hinderkien Ebbinge, getrouwd met Egbert Buiter, te Zuidlaren;
3. Hinderkien Ebbing, getrouwd met Jan Ebbing, te Peize;
4. Ebbing Ebbings te Onnen;
5. Geertrui Ebbing, getrouwd met Jan Ebels, te Eelde;
6. Annegien Ebbing, getrouwd met Hendrik Bavinck, te Taarlo onder Vries;
7. Jeigien Gelmers, getrouwd met Antoni van Hemmen, te Onnen;
8. Harmanna Gelmers, getrouwd met Jan Ebbing te Peize;
9. De kinderen van Gelmer Gelmers en Egberdina Ebbing.
De eerste zes voor 1/7 en de comparanten zeven tm negen samen voor 1/7 erfgenamen van wijlen Hindrik Ebbing en Harmtien Heiting, in leven echtelieden te Onnen en aldaar overleden in 1812 en 1813.
De te verkopen vaste goederen zijn:
1. de boerenbehuizing en schuur C 4 te Onnen, door de overledenen zelf bewoond geweest, zwettende ten noorden de weduwe Hindricus Hindriks, ten oosten en ten westen de Boerenweg en ten zuiden aan Hendericus Pauwels;
2. tm 49. percelen land;
50. de behuizing C 28 te Onnen met een halve tuin, zwettende ten noorden aan het volgende perceel, ten oosten aan het Pad, ten zuiden aan Tebbe Hindriks en ten westen aan de Boereweg;
51. de behuizing C 29 te Onnen met een halve tuin, zwettende ten noorden aan de Steeg, ten oosten aan het Pad, ten zuiden aan het vorige perceel en ten westen aan de weg;
52. tm 54. percelen land;
55. de eigendom van twee kampen behuisd land, de Jagerskampen genaamd, onder Haren gelegen, worden door Eite Jans en vrouw onder vaste beklemming gebruikt voor jaarlijks f.50,-;
56. een behuizing A 3, staande aan de straat te Haren, wordende thans door Hindrik Berends en vrouw in huur bewoond, zwettende ten zuiden aan de weduwe J. Oosterveld. Hebbende de eigenaar van dit perceel de vrijheid om, indien hij beesten houdt, zijne mest te mogen vervoeren over de grond van den aan dezen belendende behuizing, thans behorende aan de weduwe J. Oosterveld en heeft deze voorts met de weduwe J. Oosterveld mandelig de put achter de behuizing van de weduwe J. Oosterveld staande;
57. tm 63. percelen land;
64. een vrouwenzitplaats in de kerk in de achterste Abbringbank;
65. een vrouwenzitplaats in de kerk in de tweede Abbringbank;
66. een halve mannen- en vrouwenzitplaats op het koor in de kerk.
De kopers zijn:
Perceel 1: Hindrik van Norg, landbouwer te Haren, voor f.1.070,-;
Perceel 50: Berend Berends, arbeider te Onnen, mede namens zijn vrouw Fennegien Jans, voor f.515,-;
Perceel 51: Klaas Mannes, arbeider te Onnen, mede namens zijn vrouw Roelina Pauwels, voor f.510,-;
Perceel 55: Jan Vos namens de heer Albert Reiger te Groningen, voor f.1.226,-;
Perceel 56: Ebbing Ebbings, voor f.850,-;
64. Jan Pathuis voor zijn vrouw Aaltje Ebbing;
65. Antoni van Hemmen voor zijn vrouw Jeigien Gelmers, voor f.55,50;
66. Jan Pathuis voor zijn vrouw Aaltje Ebbing, voor f.34,-.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr.93, Akte 527)

Akte 30 januari 1828
Comparanten
1. Aaltien Ebbing, weduwe van Jan Pathuis;
2. Hinderkien Ebbing, weduwe van Egbert Buiter;
3. Grietje Ebbing, ehevrouw van Jan Ebbing, te Peize;
4. Annegien Ebbing, ehevrouw van Hindrik Baving, te Taarlo;
5. Ebbing Ebbings, zonder beroep,
alle vijf kinderen van wijlen Harmpien Hoiting, in leven ehevrouw van Hindrik Ebbing en zuster van de na te noemen overledene;
6. Jan Ebels, landbouwer te Eelde, enig kind van wijlen Geertruid Ebbing, gehuwd geweest met Jan Ebels, dochter van genoemde Harmpien Hoiting;
de kinderen van wijlen Egberdina Ebbing, dochter van dezelfde Harmpien Hoiting, in huwelijk verwekt bij Gelmer Gelmers, zijnde
7a. Jeigien Gelmers, ehevrouw van Antoni van Hemmen, landbouwer te Onnen;
7b. Harmanna Gelmers, gehuwd met Jan Ebbing, landbouwer te Peize;
7c. Margien Gelmers, ehevrouw van Hindrik Pathuis, landbouwer te Haren;
7d. Barolina Gelmers, ongehuwd, dienstmeid te Peize;
Alle welke descendenten van wijlen Harmpien Hoiting zijn erfgenamen voor de wet voor 1/3 van de nalatenschap van wijlen hunne moei Lammechien Hoiting, in leven gewoond hebbende te Noordlaren, en aldaar in de maand april 1822 overleden.
Dewelke erfgenamen verklaren bij deze af te staan en over te dragen aan Willem Jans Assies, landbouwer te Noordlaren, het 1/3 aandeel in de nog onverdeelde vaste goederen behorende tot de nalatenschap van Lammechien Geerts Hoiting en welke goederen zij in mandeligheid heeft bezeten met haar vooroverleden broer Hindrik Hoiting, wiens aandeel is devolveerd op zijne enige dochter Hinderkien Hoiting, ehevrouw van opgenoemde Willem Jans Assies. De overdracht vindt plaats voor f.700,-.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr.159, Akte 40)

Akte 2 februari 1828

Comparanten zijn:
1. de kinderen van wijlen Hinderkien Hoiting, welke als enig dochter van Hindrik Hoiting voor 1/3 gerechtigd was in de nalatenschap van wijlen Lammechien Geerts Hoiting;
2. de descenten van Harmpien Geerts Hoiting;
3. de kinderen van wijlen Jannes Geerts Hoiting.
Zij verklaren, dat Hendrikje Hoiting samen met haar moei Lammechien Geerts Hoiting in mandeligheid heeft bezeten onderscheidene kampen land en akkers te Noordlaren en Midlaren gelegen. De taxatie van deze goederen bedraagt f.4.200,-, waarvan de helft aan de kinderen van Hendrikje Hoiting en de andere helft tot de nalatenschap van Lammechien Geerts Hoiting behoort. Behalve het aandeel in de grond bezat Lammechien Geerts Hoiting ook nog roerende goederen en kapitalen tot een bedrag van f.4.890,-. De totale nalatenschap van Lammechien Geerts Hoiting bedraagt dus 0,5 x f.4.200,- + f.4,890,- = f.6.990. Voor elke staak f.2.330,-.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr.159, Akte 45)

Aaltje trouwt op vrijdag 16 april 1784 te Haren (hc) (huwelijksgetuigen waren Roelf Jelkes Vos, Grietje Pathuis, Bastiaan Roelfs Baving, Jan Harms Kroonma, Jannes Harms Kroonma, Roeleff Harms Kroonma, Aaltijn van Aswee, Hendrik Ebbings (zie 65), Ebbing Ebbings (zie 64), Harmpje Geerts Hoiting (zie 65), Hendrikje Ebbing, Greetje Ebbings, Jantje Ebbings, Egberdien Ebbinge, Geertruid Ebbings, Wolter Papink, Jannes Hoitinge (zie 121), Aaltien Kloots, Lammechien Hoiting, Hindrikje Westerbrink en Roelf Hoving), trouwt (kerk) op zondag 9 mei 1784 aldaar op 24-jarige leeftijd met de 21-jarige **Jan Pathuis**, zie 205.

2 **Hendrikje Ebbing** (L-00111; L-00112cs) is geboren te Onnen, is gedoopt op zondag 4 oktober 1761 te Haren, is overleden op zondag 22 november 1846 te Zuidlaren. Hendrikje werd 85 jaar, 1 maand en 18 dagen.

Akte 30 januari 1828
Comparanten
1. Aaltien Ebbing, weduwe van Jan Pathuis;
2. Hinderkien Ebbing, weduwe van Egbert Buiter;
3. Grietje Ebbing, ehevrouw van Jan Ebbing, te Peize;
4. Annegien Ebbing, ehevrouw van Hindrik Baving, te Taarlo;
5. Ebbing Ebbings, zonder beroep,
alle vijf kinderen van wijlen Harmpien Hoiting, in leven ehevrouw van Hindrik Ebbing en zuster van de na te noemen overledene;
6. Jan Ebels, landbouwer te Eelde, enig kind van wijlen Geertruid Ebbing, gehuwd geweest met Jan Ebels, dochter van genoemde Harmpien Hoiting;
de kinderen van wijlen Egberdina Ebbing, dochter van dezelfde Harmpien Hoiting, in huwelijk verwekt bij Gelmer Gelmers, zijnde
7a. Jeigien Gelmers, ehevrouw van Antoni van Hemmen, landbouwer te Onnen;
7b. Harmanna Gelmers, gehuwd met Jan Ebbing, landbouwer te Peize;
7c. Margien Gelmers, ehevrouw van Hindrik Pathuis, landbouwer te Haren;
7d. Barolina Gelmers, ongehuwd, dienstmeid te Peize;
Alle welke descendenten van wijlen Harmpien Hoiting zijn erfgenamen voor de wet voor 1/3 van de nalatenschap van wijlen hunne moei Lammechien Hoiting, in leven gewoond hebbende te Noordlaren, en aldaar in de maand april 1822 overleden. Dewelke erfgenamen verklaren bij deze af te staan en over te dragen aan Willem Jans Assies, landbouwer te Noordlaren, het 1/3 aandeel in de nog onverdeelde vaste goederen behorende tot de nalatenschap van Lammechien Geerts Hoiting en welke goederen zij in mandeligheid heeft bezeten met haar vooroverleden broer Hindrik Hoiting, wiens aandeel is devolveerd op zijne enige dochter Hinderkien Hoiting, ehevrouw van opgenoemde Willem Jans Assies. De overdracht vindt plaats voor f.700,-.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr.159, Akte 40)

Hendrikje trouwt (kerk) op donderdag 14 juni 1787 te Zuidlaren op 25-jarige leeftijd met de 32-jarige **Egbert Jans Buiter**. Egbert is geboren op dinsdag 26 november 1754 te Zuidlaren, is overleden op dinsdag 15 mei 1827 aldaar. Egbert werd 72 jaar, 5 maanden en 19 dagen.

3 **Greetje Ebbings** is gedoopt op zondag 11 maart 1764 te Haren, is overleden op donderdag 19 september 1844 te Peize. Greetje werd 80 jaar, 6 maanden en 8 dagen.
Greetje was gehuwd met **Jan Ebbinge**. Jan, boekweitenmaler, is geboren op zondag 21 februari 1762 te Peize, is overleden op dinsdag 5 november 1833 aldaar. Jan werd 71 jaar, 8 maanden en 15 dagen.

4 **Jantje Ebbings** is gedoopt op zondag 19 januari 1766 te Haren, is begraven op donderdag 31 juli 1788. Jantje werd 22 jaar, 6 maanden en 12 dagen.

Ontvangst diaconie te Haren 31 juli 1788
Hindrik Ebbink zijn dochter: f.11,35.
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

Ontvangst diaconie te Haren 18 januari 1789
Van Hindrik Ebbing voor het laken voor zijn dochter Jantje: f.1,50.
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

5 **Egberdien Ebbinge** is geboren te Haren, is gedoopt op donderdag 22 oktober 1767 te Onnen, is overleden in 1808 te Peize. Egberdien werd 41 jaar.
Egberdien trouwt (kerk) op zondag 2 december 1792 te Peize op 25-jarige leeftijd met de 30-jarige **Gelmer Gelmers**, zoon van **Bareld Gelmers** en **Jeichien Lunsche**. Gelmer, landbouwer, is gedoopt in 1762 te Peize, is overleden op maandag 7 december 1807 aldaar. Gelmer werd 45 jaar.

6 **Ebbing Ebbings** is geboren op dinsdag 10 april 1770 te Onnen, zie 64.

7 **Geertruid Ebbings** is gedoopt op zondag 28 februari 1773 te Haren, is overleden op donderdag 21 juni 1821 te Eelde. Geertruid werd 48 jaar, 3 maanden en 24 dagen.
Geertruid trouwt op vrijdag 18 mei 1798 (h.c.) (huwelijksgetuigen waren Hendrik Ebbings (zie 65), Harmpje Geerts Hoiting, Jan Pathuis (zie 205), Aaltje Ebbing (zie 65.1), Jan Ebbinge (zie 65.3), Gelmer Gelmers (zie 65.5), Egberdien Ebbinge, Ebbing Ebbings (zie 64), Annegien Ebbings, Annigje Hoiting, Jan Geerts Hoiting, Jannes Hoitinge (zie 121), Lammechien Hoiting, Harm Ramaker, Roelf Hoving, Hindrikje Westerbrink, Tonnis van Stedum, Jantien Paping, Willem Assies en Hendrikje Hoiting), trouwt (kerk) op vrijdag 15 juni 1798 te Eelde op 25-jarige leeftijd met de 32-jarige **Jan Jans Ebels** (L-00132). Jan is geboren te Bunne, is gedoopt op zondag 12 januari 1766 te Vries, is overleden op donderdag 15 februari 1838 te Eelde. Jan werd 72 jaar, 1 maand en 3 dagen.

© 2020 - E.M. van Koldam

8 **Annegien Ebbings** is gedoopt op zondag 11 februari 1776 te Haren, is begraven op dinsdag 7 mei 1776 aldaar. Annegien werd 2 maanden en 26 dagen.

Ontvangst diaconie te Haren 7 mei 1776
Een kind van Hindrik Ebbens begraven: f.5,15
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

9 **Annegien Ebbings** is gedoopt op zondag 3 augustus 1777 te Haren, is overleden op vrijdag 8 augustus 1845 te Taarlo. Annegien werd 68 jaar en 5 dagen.
Annegien trouwt (kerk) op donderdag 28 november 1799 te Vries op 22-jarige leeftijd met de 32-jarige **Hindrik Baving**. Hindrik is geboren te Taarlo, is gedoopt op maandag 8 juni 1767 te Vries, is overleden op zaterdag 27 juli 1844 te Taarlo. Hindrik werd 77 jaar, 1 maand en 19 dagen.

66 **Jacob Egberts** (GH1812-242), zoon van **Egbert Willems** en **Willemtijn Jacobs**, schoenmaker, wonende te Noordlaren (Wijk A Noordlaren 16) en aldaar, is gedoopt op zondag 9 december 1759 te Zuidlaren, wonende Wijk A Noordlaren 16 te Noordlaren, is overleden op zaterdag 25 oktober 1817 aldaar, is als overleden aangegeven op maandag 27 oktober 1817 te Haren (aangever overlijden was Kornelis Brants (zie 47); getuige aangifte overlijden was Hinderk Hoving). Jacob werd 57 jaar, 10 maanden en 16 dagen.

Akte 8 januari 1790 (geregistreerd 25 januari 1793)
Jacob Egberts te Noordlaren leent f.100,- tegen 4% van de diaconie te Noordlaren
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1616, folio 113)

Boedelinventaris 23 mei 1810
Boedelbeschrijving van de goederen van wijlen Willem (Warmolts) Brants te Noordlaren:
- behuizing, schuur en tuin getekend A17 te Noordlaren, ten oosten de weduwe van Sikke Alberts, ten westen Jacob Egberts
- diverse landerijen in Noordlaren en Midlaren
- een plaats te Zuidlaren, die wordt verhuurd
- obligatie Jacob Egberts te Noordlaren dd 1755 f.100,-
- obligatie Willem Jans (Bening) te Noordlaren dd 1774 f.100,-, in 1806 overgenomen door Jan Hindriks (Koops)
- obligatie C.H. Tjaden Jullens f.1.000,-.

Geen totalen en geen saldo.
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 1979).

Akte 6 juni 1817
Jacob Egberts en zijn vrouw Jantien Jans lenen f.500,- tegen 4,5% rente van de diakonie te Noordlaren. Voor de diakonie treden op Reinder Cluiving, boekhoudend diaken, en Roelf Hammink en Albert Sikkens. Tot zekerheid verlenen Jacob en Jantien hypotheek op hun huis Noorlaren Wijk A nr 16 en op enige landerijen. De zwetten van het huis zijn: ten noorden de Steeg, ten oosten en ten zuiden Cornelis Brands en ten westen de Boereweg en de erven van Berend Hindriks.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr. 70, Akte 318)

Jacob trouwt (kerk) op zondag 16 mei 1790 te Noordlaren op 30-jarige leeftijd (1) met **Jantien Harms**. Jantien is geboren te Taarlo.

Jacob trouwt (kerk) op zondag 6 november 1808 te Noordlaren op 48-jarige leeftijd (2) met de 25-jarige **Jantje Jans**, dochter van **Jan Harms** en **Jacobje Harms**. Jantje is geboren op zondag 18 mei 1783 te Zuidlaren, is overleden op zaterdag 28 april 1849 te Assen. Jantje werd 65 jaar, 11 maanden en 10 dagen.

Acte 9 februari 1821
Jantje Jans, weduwe van Jacob Egberts, thans getrouwd met Lucas Egberts, landbouwer, wonende te Witten, verkoopt aan Kornelis Brants, landbouwer, en zijn vrouw Aaltien Houwing, te Noordlaren. De behuizing en hof, staande en gelegen te Noordlaren, A 16, hebbende tot naaste zwetten ten noorden Arents Stege, ten oosten en zuiden de kopers en ten westen de Boereweg. Prijs f.487,- kosten koper.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 57, acte 46)

Jantje was later gehuwd (2) met **Lucas Egberts**.<101,102>

67 **Jan Lourens Eising** (GH1812-149), zoon van **Laurens Ottens** en **Janna Eising**, wonende te Haren (Wijk C Onnen 27) en aldaar (Wijk C Onnen 2B), is geboren op zaterdag 26 maart 1746 te Onnen, is overleden op zondag 7 februari 1830 aldaar. Jan werd 83 jaar, 10 maanden en 12 dagen.

Akte 12 mei 1783
Jan Lourens, woonachtig te Onnen, verklaart verpacht te hebben aan Roelf Brink (Roeleff Berends) en Aaltijn Jans, woonachtig te Onnen, een behuizing en hof te Onnen. Bestaande deze behuizing uit een keuken met een vak van het achterhuis met de balk die ten westen aan dit vak behoort en zijnde dit het oosteinde van de behuizing. Het westeinde van het huis met het overige van het achterhuis tot aan de voorschreven balk behoort aan Lucas Jans Buir en zijn vrouw toe. De prijs is f.150,- voor 24 jaar. Deze koopsom wordt betaald door Jan Roelefs en Hester Borchers. Zij krijgen de gereserveerde eigendom.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1614, folio 213).

Akte 9 december 1784
Jan Louwerens (Jan Lourens Eising) en Geesje Kars (Geesje Kars Peulenga), echtelieden te Onnen, lenen f.700,- tegen 4,5% van Wolter Papink.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1615, pagina 48)

Akte 7 maart 1787
Lukas Rummerink en Jan Egberts Wuffen en Jan Papink en de schulte J. Rummerink in qualiteit als voorstanderen over Freerk ter Borgh en mede in qualiteit wegens de erven van wijlen mevrouw H.L. Muntinghe, weduwe van burgemeester A.J. ter Borg en wijlen juffer A. Muntinghe verklaren verkocht te hebben aan Jan Lourens en Geesien Jans, echtelieden te Onnen, een akker bouwland op de Onneres. Verkoopprijs f.75,-.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1615, pagina 141).

Akte 9 december 1784

Wibbegijn Teebinge, wed. Aarent Hilbinge, Roelef Hilbinge mede voor zijn broer Arent Hilbinge, Tale Hamminck en Lutgertje Hilbinge, echtelieden verklaren bij openbare uitmijning verpacht te hebben voor 24 jaar:
- een behuizing met schuur met de hovinge er achter ten oosten en ten westen de Buireweg, ten noorden schulte Buirma en ten zuiden raadsheer Emmen
- een stuk weideland te Onnen.
Aan Jan Louwerens (Jan Lourens Eising) en Geesje Kars (Geesje Kars Peulenga), echtelieden te Onnen voor f.650,-.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1615, pagina 64)

Deurwaardersexploit 30 juli 1819
Jan Lourens Eising en zijn vrouw Geesje Kars Peulinga te Onnen hebben op 16 november 1814 f.1.000,- tegen 5% geleend van Grietje Hendriks, zonder beroep wonende te Haren. Zij hebben afgesproken, dat de lening ieder jaar per 1 november opzegbaar is, zowel door de crediteur als door de debiteuren. Tot zekerheid verlenen Jan Lourens Eising en zijn vrouw hypotheek op de woningen C27 te Onnen. Op 30 juli 1819 zegt deurwaarder Lambertus Tonkens namens Grietje Hendriks en haar echtgenoot (sinds 8 februari 1816) Simon Aaldriks Evenhuis de debiteuren Jan Lourens Eising en zijn vrouw aan, dat zij per 1 november 1819 het volledige geleende bedrag moeten aflossen. Afschrift van deze aanzegging laat hij achter bij het gemeentebestuur.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 52).

Akte 6 januari 1820
Jan Lourens Eising, landbouwer, en zijn vrouw Geesje Kars Peulinga, woonachtig te Onnen, verklaren te hebben verkocht aan Willem Eising, landbouwer, en zijn vrouw Engelina Willems Takens, wonende te Onnen, Wijk C nr 13, de volgende goederen:
1. Een huis, Wijk C nr 27 met tuin en een kamp land, zwettende ten noorden aan de Mottenbrink, ten oosten en westen aan de Boereweg en ten zuiden aan de kopers.
2. Diverse percelen land te Onnen.
De kooprijs bedraagt f.1.200,-. Van dit bedrag wordt f.1.000,- voldaan door Bedelina Allardi, weduwe van Udo Dijk. Zij krijgt het recht van hypotheek op de verkochte goederen.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr. 94, Akte 3)

Akte 6 januari 1820
Simon Aaldriks Evenhuis, landbouwer, woonachtig te Haren, in huwelijk hebbende gehad en thans houdende de boedel van Grietje Hindriks. Gaat akkoord met het royement van de hypotheek, die op 14 december 1814 is genomen ten voordele van Grietje Hendriks, ten laste van Jan Lourens Eising, wonende te Onnen C 27, en Geesje Kars Peulinga, tot zekerheid van een kapitaal van f.1.000,- en van twee jaar achterstallig interest op de behuizing Onnen C 27.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr. 94, Akte 4)

Jan trouwt (kerk) op zondag 11 mei 1783 te Haren op 37-jarige leeftijd met de 32-jarige **Geesje Kars Peulenga**, dochter van **Kars Geerts Peulenga** en **Jantien Berends**. Geesje is geboren te Noordlaren, is gedoopt op zondag 18 oktober 1750 aldaar, is overleden op zaterdag 4 december 1824 te Onnen. Geesje werd 74 jaar, 1 maand en 16 dagen.

Van Jan en Geesje is een kind bekend:

1 **Lourens Eising** is geboren op maandag 17 mei 1784 te Onnen, is gedoopt op zondag 23 mei 1784 te Haren, zie 68.

68 **Lourens Eising** (GH1812-150; MIL-274; L-00142), zoon van **Jan Lourens Eising (67)** en **Geesje Kars Peulenga**, arbeider, wonende te Haren (Wijk C Onnen 27) en aldaar (Wijk C Onnen 2B), is geboren op maandag 17 mei 1784 te Onnen, is gedoopt op zondag 23 mei 1784 te Haren, is overleden op maandag 24 mei 1847 te Onnen, is als overleden aangegeven op dinsdag 25 mei 1847 te Haren (aangever overlijden was Harmannus Ellens; getuige aangifte overlijden was Roelf Abels (zie 38.2)). Lourens werd 63 jaar en 7 dagen.

Processen verbaal 3 en 4 september 1818
1. verklaringen Annechien Jacobs en Trijntje Olthofs
Op heden den derden september 1818 des avonds om negen uren compareerde voor mij Schout der gemeente van Haren Annechien Jacobs, huisvrouw van Lourens Eising, van beroep landbouwer, wonende te Onnen gemeente Haren, welke mij verklaarde, dat zij op den avond van voornoemde dato een haarer beide koeijen was gaan melken, en dat gedaan hebbende, ontmoette zij haar man welke haar had gevraagd of zij de koe hadde gemolken, waarop gemelde vrouw had geantwoord van ja. En hierop de persoon van Lourens Eising haar man haar had toegezegd dat hij zulks van haar niet wilde gedaan hebben, waarop door haar was geantwoord als gij niet hebben wild dat ik deeze melk, dan wil ik de andere koe melken (verklaarende verder dat die beide koeien haar mede toebehoorden), doch hierop haar man hadde gezegd, dat zij niets aan die beesten had en haar een slag aan 't hoofd had gegeven en verder in een stijkelbos gestoten, doch waarmede hij haar die stoot gegeven hadde wiste zij niet te zeggen, gevende zij voor bij dit voorval tegenwoordig geweest zijn: Trijntje Olthofs van beroep dienstmeid , wonende bij de twee broeders van de aanklager, welke verklaard had dat alle hetgeene de beklaagde in het proces verbaal had voorgebragt waarheid is. Alsmede Berend Berends welke gezien heeft dat haar man geslagen hadde.
De aangever kan niet schrijven en het verbaal dus niet ondertekenen.
Een concept van dit proces verbaal - waarschijnlijk opgesteld door veldwachter Geert Smeenge - bevindt zich ook in het archief. Daaruit meen ik op te maken, dat Lourens Eising zijn vrouw sedert mei verlaten had.
2. verklaring Lourens Eising
Op heden den vierden september 1818 compareerde voor mij Schout van de gemeente Haren ingevolge invitatie Laurens Eisingh, van beroep landbouwer, oud 34 jaar, zijnde eheman van Annechien Jacobs. Gevraagde hebbende welke reden beklaagde had zijn vrouw te slaan. Antwoord, dat hij haar niet had geslagen. Geevend hiervoor als getuige Jans Sjienke, boerenknegt bij Tebbe Hendriks te Onnen, Hendrik Geerts, boerenknegt te Onnen, Beerend Beerents, arbeider wonende te Onnen en eene met name Geertje van beroep arbeidersche, welke laatste de beklaagde voorgeeft gehoord te hebben, dat hij beklaagde gezegd had, wel wijf wat slaat gij mij met de pot om de oren. De beklaagde geeft bovengenoemde personen voor van te hebben gezien dat hij zoo bloedig was aan het oor. Schoon hij beklaagde zegt, dat toen hij de slag met de pot aan de oren kreeg niemand tegenwoordig was, zowel van haar kant als de zijne.
3. verklaring van Berend Berends, arbeider te Onnen.
Dit proces verbaal is van 5 oktober 1818. Het komt er eigenlijk op neer, dat Berend Berends niets van de ruzie tussen Lourens Eising en zijn vrouw Annechien Jacobs heeft gezien. Hij stond te ver af. Hij heeft alleen gehoord dat zij veel alarm hadden.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 51).

Proces verbaal 17 oktober 1818
Op heden den 17e oktober 1818 compareerde voor mij schout der gemeente Haren Geertje Roelfs Homan van beroep arbeidersche, wonende te Onnen, zijnde als getuige opgegeven door Jan Jacobs, klager. Gevraagd aan de comparant of zij tegenwoordig was geweest toen Jan Jacobs in huis was gekomen van Laurens Eising. Antwoord: ja. Gevraagd wat Jan Jacobs heeft gedaan in huis

van Laurens Eising. Antwoord: Jan Jacobs heeft gevraagd om de togtsloot te verdelen en Laurens Eising heeft geantwoord, dat de togtsloot lag op het huis van Jan Jacobs en dus wilde maken. Laurens Eising zeide: gij hebt de lusten van het huis, moet gij de lasten ook dragen. Waarop Jan Jacobs zeide aan Laurens Eising: gij haalt alles weg, gij haalt de rogge van mijn land af. Waarop Laurens Eising is opgestaan en heeft Jan Jacobs bij het buis aangepakt en wilde hem de deur uit gooien. Zij verklaarde ook dat Jan Jacobs op de grond gelegen heeft, egter hoe dat hij op de grond gekoomen is of hij er zelf is neergevallen of dat Lauren Eising hem op de grond gestoten heeft, verklaarde dezelve niet te weten. De comparant verklaarde niet te weten, dat Laurens Eising gezegd had tegen Jan Jacobs; Gij hebt mij geld afgestolen. Maar wel dat Laurens Eising gezegd had: Gij zult wel weten waar dat onregtveerdige geld gebleven was.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 51).

Brievenboek gemeente Haren 1818
Bericht van de Officier van Justitie dd 22 oktober 1818, om er voor te zorgen, dat Laurens Eisingh te Onnen voor het parket verschijnt.

Brief oktober 1818 aan de officier van justitie te Groningen
De betekende dagvaarding van Lourens Eissing te Onnen wordt geretourneerd.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 99)

Brief oktober 1818 aan de officier van justitie te Groningen
De betekende dagvaarding van Lourens Eissing te Onnen wordt geretourneerd.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 99)

Brief 14 maart 1827 van Laurens Eising
Ik neem de vrijheid u te kennen te geven, dat ik voornemens ben aanstaande een huis te bouwen op kouden grond, zijnde een stuk veldgrond, gelegen tegen de behuizing van Abel Brink te Onnen, onder verpachting door de landgebruikers of gezamenlijke boeren van Onnen aan mij afgestaan, met vriendelijk verzoek, dat u daartoe de noodige vrijheid verleend, onder gehoudenheid mij in het bouwen daarvan te onderwerpen aan de bepalingen van opbouwing voorkomende in het Reglement ter voorkoming en blussching van brand binnen uw gemeente bestaande.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 60)

Krijgt op 24 maart 1827 van burgemeester en assessoren toestemming om een huis te bouwen in Onnen op een stuk veldgrond gelegen tegen de behuizing van Abel Brink te Onnen. Volgens het bevolkingsregister 1830 wonen Annegien Jacobs en haar echtgenoot Lourens Eising in 1830 niet in dezelfde woning.

Akte 16 januari 1828
Verdeling van de boedel van Geert Kars Peulinga, in leven cipier van de A-poort te Groningen, aldaar overleden op 7 januari 1827.
De erfgenamen zijn:
1. Albertje Kars Peulinga, ehevrouw van Jan Folkers Eisses, landbouwer te Haren.
2. Hindrik Hindriks, timmerman te Vries, en Hindrikje Hindriks, dienstmeid te Zuidlaren, beide minderjarige kinderen van wijlen Egbertien Kars Peilinga, bij haar voor overledenen eheman Hindrik Hindriks in echte verwekt, en Rinke Hadders, schaapherder te Yde, als vader en wettige voogd over zijn minderjarige dochter Jantje Hadders, bij evengenoemde Egbertien Kars Peulinga in echte verwekt.
3. Hindrik Kruid, landbouwer te Drouwen, zoon van wijlen Roelfien Kars Peulinga bij Jan Kruid in echte verwekt.
4. Louwrens Jans, landbouwer te Onnen, zoon van wijlen Geesien Kars Peulinga bij Jan Louwrens in echte verwekt.
5. Geertje Kars Peulinga, ongehuwd, arbeidster, wonende te Noordlaren.
6. Hinderkien Berends Peulinga, ehevrouw van Geert Mannes, landbouwer te Haren, dochter van wijlen Berend Kars Peulinga.
7. Jantje Kars Peulinga, weduwe van wijlen J. Brink, arbeidster te Paterswolde.
8. Annegien Kars Peulinga, weduwe van Jan Sikkens, te Zuidlaren.
9. Harmanna Kroonma, ehevrouw van Lubbertus Crol, boekhouder te Groningen, als eenig en algeheel erfgename van haar zuster Alberdina Kroonma, in leven echtgenote van opgemelde Geert Kars Peulinga.
Zij verkopen publiek een behuizing aan de Boteringestraat te Groningen . Koper voor f.1.252,- is Remmelt Warner, raadsdienaar te Groningen.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr.159, Akte 12)

Verklaring 4 februari 1828 van Janna Roelfs Tjebbels
De ondergetekende, Janna Roelfs Tjebbels [= Hanna Roelfs Suurd], dienstmeid, woonachtig te Onnen bij Jan en Hindrik Jacobs, geeft door deze aan den heer burgemeester van de gemeente Haren te kennen, dat zij als dienstmeid hedenavond den vieren februari 1828 in huis had zitten spinnen in het bijzijn van Jan en Hindrik Jacobs, hare zuster {= Annechien Jacobs, zuster van Jan en Hindrik] en Albert Lukas Oosterveld, thans woonachtig te Annen, dat de zoon van Annechien Jacobs, met name Jakob Jans, bij zijn oomen gehuisvest, uit de schuur in de keuken komende, tegen haar Janna Roelfs Tjebbels, had gezegd: “jij zit op mijne stoel, dei roege bliksem!”, Waarop zij had geantwoord “dit is zoo niet, deze stoel heb ik voor het bed gekregen, maar Jan zit op uwe stoel”, waarna gemelde Jacob Jans tot haar komende, de stoel van haar had weggenomen, terwijl hij haar tevens een slag aan het hoofd gaf, waardoor zij op den grond neder viel, en toen haar zodanig had geslagen, dat het bloed bij het aangezigt ter neder liep.
Dat zijn moeder daarop tusschen beiden was gekomen om hem in zijne drift tegen te houden en haar voor verder mishandeling te bewaren. Doch toen zijne moeder ook van zich op den grond geworpen en gezegd “of jij aldoor mij staat om mij te houden, dit kan mij schelen”.
Dat zij Janna Roelkf Tjebbels eindelijk opgestaan zijnde en was gaan zitten op eene stoel en tegen gemelde Jakob Jans gezegd “ik heb uw stoel niet, Jan zit er op”. Waarop Jakob Jans andermaal opgestaan zijnde tot haar had gezegd “zegt dit nog eens weer roege bliksem” en haar nog een slag aan het hoofd had gegeven, waarna zij naar buiten gaande door Boele Ruuls en Lourens Eising had gevraagd wat scheelt je, en hun had geantwoord “Jacob heeft mij geslagen”
Dat zij tusschen beide tegen Jakob Jans had gezegd ”ik laat mij door u niet slagen, ik zal het aan den burgemeester brengen”. En toen tot antwoord had gekregen “doe dat maar, ik schijt wat op Van Trojen”. Dat zij vervolgens naar het huis van de weduwe Harmannus Weites was gegaan, alwaar toen nog de persoon Willem Axkes is gekomen en gezien had de mishandeling, die zij aan het hoofd had ontvangen.
Met nederig verzoek, dat u in dezen gelieve te handelen overeenkomstig de bestaande wetten van justitie.
De verklaring wordt opgenomen door de adjunct burgemeester, de assessor Roelf Koops. Janna tekent met een kruisje.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 61)

Notulen van de vergadering van de gemeenteraad, woensdag 4 augustus 1830
Er heeft een veeziekte geheerst. De Gouverneur des Konings verzoekt nu opgave te doen van de personen die als gevolg van het verlies van vee in hulpbehoevende omstandigheden zijn geraakt, "zodanig dat zij zonder menschlievende hulp geen vee weder magtig kunnen worden". De volgende lijst wordt vastgesteld:
H. Berends Jr, Onnen, 3 runderen, waarde f.100,-
K. Eisses, Onnen, 5 runderen, waarde f.125,-

© 2020 - E.M. van Koldam

D. v.d. Veen, Hoornschedijk, 1 rund, waarde f.50,-
B. Berends, Onnen, 4 runderen, waarde f.100,-
J. Berends, Onnen, 7 runderen, waarde f.140,-
W. Alderts, Onnen, 1 rund, waarde f.45,-
E. Bakker, Onnen, 1 rund, waarde f.45,-
A. Brink, Onnen, 2 runderen en vier schapen, waarde f.65,-
J. Kooi, Glimmen, 5 runderen, waarde f.125,-
H. Pauwels, Onnen, 6 runderen, waarde f.105,-
G. Luiken, Onnen, 2 runderen, waarde f.70,-
H. Smeenk, Onnen, 6 runderen en 2 schapen, waarde f.120,-
H.B. Hoeks, Onnen, 5 runderen en 2 schapen, waarde f.100,-
L. Smid, Haren, 2 runderen en 2 schapen, waarde f.80,-
L. Eising, Onnen, 2 runderen, waarde f.75,-
Wed. J. Jochums, Haren, 2 runderen, waarde f.85,-
R. Brink, Onnen, 1 rund, waarde f.25,-
J. Alberts, Onnen, 3 runderen, waarde f.100,-
H. Kooi, Onnen, 1 rund, waarde f.25,-
P. Molema, Noordlaren, 2 runderen, waarde f.80,-
Wed. H. Bouwkamp, Noordlaren, 1 rund, waarde f.35,-
S. Evenhuis, Haren, 1 rund, waarde f.40,-
Wed. Engbert Jans, Haren, 1 rund, waarde f.55,-
J. Rueriks, Helpman, 1 rund, waarde f.45,-
J. Sipkes, Waterhuizen, 3 runderen en 6 schapen, waarde f.90,-.

Lourens trouwt (kerk) op zondag 14 april 1811 te Haren op 26-jarige leeftijd (1) met de 28-jarige **Jantien Peulenga**, dochter van **Berend Kars Peulenga** en **Harmtien Gerrits**. Jantien, wonende te Haren, is geboren aldaar, is gedoopt op donderdag 27 maart 1783 aldaar, wonende Wijk C Onnen 27 aldaar, is overleden op zondag 9 mei 1813 te Onnen, is als overleden aangegeven op maandag 10 mei 1813 te Haren (aangever overlijden was Hindrik Hindriks (zie 108); getuige aangifte overlijden was Tebbe Hendriks (zie 106)). Jantien werd 30 jaar, 1 maand en 12 dagen.

Van Lourens en Jantien is een kind bekend:

1 **doodgeboren kind Eising**, wonende te Haren, is doodgeboren op woensdag 5 mei 1813 (Wijk C Onnen 27), is als geboren aangegeven op vrijdag 7 mei 1813 (aangever geboorte was Lourens Eising (zie 68); getuigen aangifte geboorte waren Tebbe Hendriks (zie 106) en Hindrik Hindriks (zie 108)).

Lourens trouwt op zondag 1 mei 1814 te Haren (huwelijksgetuigen waren Hindrik Breeman (zie 48) en Willem Eising (zie 69)) op 29-jarige leeftijd (2) met de 41-jarige **Annegien Jacobs**, dochter van **Jacob Jans (141)** en **Geesien Hendriks**. Annegien, wonende te Haren (Wijk C Onnen 9), aldaar (Wijk C Onnen 19) en aldaar, is gedoopt op zondag 22 november 1772 aldaar, wonende Wijk C Onnen 19 aldaar, is overleden op dinsdag 1 maart 1853 te Onnen. Annegien werd 80 jaar, 3 maanden en 7 dagen.

Volgens het bevolkingsregister 1830 wonen Annegien Jacobs en haar echtgenoot Lourens Eising in 1830 niet in dezelfde woning.

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 27 januari 1814
De nabestaanden en vrienden van Jacob Jans, zoon van Annigje Jacobs, landbouwersche te Onnen, en wijlen Jan Harms, overleden in 1812, komen bijeen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Gerrit Harms, arbeider te Essen, oom
- Berend Hindriks, landbouwer te Essen, aangehuwde oom
- Jannes Vedder, landbouwer te Dilgt, neef
Aanwezig van moederszijde:
- Jan Jacobs, landbouwer te Onnen, oom
- Hindrik Hindriks, landbouwer te Onnen, neef
- Hindrik Breman, landbouwer te Onnen, aangehuwde neef
Moeder Annigje Jacobs wil een tweede huwelijk aangaan met Louwrens Eissens. Moeder blijft voogd. Louwrens Eissens wordt medevoogd en Gerrit Harms toeziend voogd.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 110, zaak 1814/13)

Processen verbaal 3 en 4 september 1818
1. verklaringen Annechien Jacobs en Trijntje Olthofs
Op heden den derden september 1818 des avonds om negen uren compareerde voor mij Schout der gemeente van Haren, Annechien Jacobs, huisvrouw van Lourens Eising, van beroep landbouwer, wonende te Onnen gemeente Haren, welke mij verklaarde, dat zij op den avond van voornoemde dato een haarer beide koeijen was gaan melken, en dat gedaan hebbende, ontmoette zij haar man welke haar had gevraagd of zij de koe hadde gemolken, waarop gemelde vrouw had geantwoord van ja. En hierop de persoon van Lourens Eising haar man haar had toegezegd dat hij zulks van haar niet wilde gedaan hebben, waarop door haar was geantwoord als gij niet hebben wild dat ik deeze melk, dan wil ik de andere koe melken (verklaarende verder dat die beide koeien haar mede toebehoorden), doch hierop haar man hadde gezegd, dat zij niets aan die beesten had en haar een slag aan 't hoofd had gegeven en verder in een stijkelbos gestoten, doch waarmede hij haar die stoot gegeven hadde wiste zij niet te zeggen, gevende zij voor bij dit voorval tegenwoordig geweest zijn: Trijntje Olthofs van beroep dienstmeid , wonende bij de twee broeders van de aanklager, welke verklaard had dat alle hetgeene de beklaagde in het proces verbaal had voorgebragt waarheid is. Alsmede Berend Berends welke gezien heeft dat haar man geslagen hadde.
De aangever kan niet schrijven en het verbaal dus niet ondertekenen.
Een concept van dit proces verbaal - waarschijnlijk opgesteld door veldwachter Geert Smeenge - bevindt zich ook in het archief.
Daaruit meen ik op te maken, dat Lourens Eising zijn vrouw sedert mei verlaten had.
2. verklaring Lourens Eising
Op heden den vierden september 1818 compareerde voor mij Schout van de gemeente Haren ingevolge invitatie Laurens Eisingh, van beroep landbouwer, oud 34 jaar, zijnde eheman van Annechien Jacobs. Gevraagde hebbende welke reden beklaagde had zijn vrouw te slaan. Antwoord, dat hij haar niet had geslagen. Geevend hiervoor als getuige Jans Sjienke, boerenknegt bij Tebbe Hendriks te Onnen, Hendrik Geerts, boerenknegt te Onnen, Beerend Beerents, arbeider wonende te Onnen en eene met name Geertje van beroep arbeidersche, welke laatste de beklaagde voorgeeft gehoord te hebben, dat hij beklaagde gezegd had, wel wijf wat slaat gij mij met de pot om de oren. De beklaagde geeft bovengenoemde personen voor van te hebben gezien dat hij zoo bloedig was aan het oor. Schoon hij beklaagde zegt, dat toen hij de slag met de pot aan de oren kreeg niemand tegenwoordig was, zowel van haar kant als de zijne.
3. verklaring van Berend Berends, arbeider te Onnen.

© 2020 - E.M. van Koldam

Dit proces verbaal is van 5 oktober 1818. Het komt er eigenlijk op neer, dat Berend Berends niets van de ruzie tussen Lourens Eising en zijn vrouw Annechien Jacobs heeft gezien. Hij stond te ver af. Hij heeft alleen gehoord dat zij veel alarm hadden.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 51).

Verklaring 4 februari 1828 van Janna Roelfs Tjebbels
De ondergetekende, Janna Roelfs Tjebbels [= Hanna Roelfs Suurd], dienstmeid, woonachtig te Onnen bij Jan en Hindrik Jacobs, geeft door deze aan den heer burgemeester van de gemeente Haren te kennen, dat zij als dienstmeid hedenavond den vieren februari 1828 in huis had zitten spinnen in het bijzijn van Jan en Hindrik Jacobs, hare zuster {= Annechien Jacobs, zuster van Jan en Hindrik] en Albert Lukas Oosterveld, thans woonachtig te Annen, dat de zoon van Annechien Jacobs, met name Jakob Jans, bij zijn oomen gehuisvest, uit de schuur in de keuken komende, tegen haar Janna Roelfs Tjebbels, had gezegd: “jij zit op mijne stoel, dei roege bliksem!”, Waarop zij had geantwoord “dit is zoo niet, deze stoel heb ik voor het bed gekregen, maar Jan zit op uwe stoel”, waarna gemelde Jacob Jans tot haar komende, de stoel van haar had weggenomen, terwijl hij haar tevens een slag aan het hoofd gaf, waardoor zij op den grond neder viel, en toen haar zodanig had geslagen, dat het bloed bij het aangezigt ter neder liep.
Dat zijn moeder daarop tusschen beiden was gekomen om hem in zijne drift tegen te houden en haar voor verder mishandeling te bewaren. Doch toen zijne moeder ook van zich op den grond geworpen en gezegd “of jij aldoor mij staat om mij te houden, dit kan mij schelen”.
Dat zij Janna Roelf Tjebbels eindelijk opgestaan zijnde en was gaan zitten op eene stoel en tegen gemelde Jakob Jans gezegd “ik heb uw stoel niet, Jan zit er op”. Waarop Jakob Jans andermaal opgestaan zijnde tot haar had gezegd “zegt dit nog eens weer roege bliksem” en haar nog een slag aan het hoofd had gegeven, waarna zij naar buiten gaande door Boele Ruuls en Lourens Eising had gevraagd wat scheelt je, en hun had geantwoord “Jacob heeft mij geslagen”
Dat zij tusschen beide tegen Jakob Jans had gezegd ”ik laat mij door u niet slagen, ik zal het aan den burgemeester brengen”. En toen tot antwoord had gekregen “doe dat maar, ik schijt wat op Van Trojen”. Dat zij vervolgens naar het huis van de weduwe Harmannus Weites was gegaan, alwaar toen nog de persoon Willem Axkes is gekomen en gezien had de mishandeling, die zij aan het hoofd had ontvangen.
Met nederig verzoek, dat u in dezen gelieve te handelen overeenkomstig de bestaande wetten van justitie.
De verklaring wordt opgenomen door de adjunct burgemeester, de assessor Roelf Koops. Janna tekent met een kruisje.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 61)

Akte 23 mei 1854
Jacob Harms [Jacob Jans], landbouwer te Onnen, verkoopt aan Martinus van Wijk, broodbakker te Onnen, een behuizing en schuurtje, getekend C nr 47, kadastraal bekend sectie G 746 en 747 (gedeeltelijk). Jacob Harms heeft dit geërfd van zijn ouders Jan Harms en Annegien Jacobs, maar overschrijving daarvan in de registers heeft niet plaats gehad. De koopprijs bedraagt f.875,-.
(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 358, Akte 314)

Annegien was eerder gehuwd (1) met **Jan Harms Jans** (zie 142).[103]

69 **Willem Eising** (GH1812-136; L-00140; L-00141cs), zoon van **Albert Eising** en **Fockjen Hindriks**, landbouwer, wonende te Haren (Wijk C Onnen 13) en aldaar, is geboren op zondag 15 oktober 1752 te Onnen, wonende Wijk C Onnen 13 te Haren, is overleden op zaterdag 26 mei 1832 te Onnen. Willem werd 79 jaar, 7 maanden en 11 dagen.

Tot de nalatenschap van Willem Eising behoren in 1832: een boerenplaats Onnen C13 en een boerenplaatsje Onnen C16.

Voogdijstelling 17 maart 1780
Sicke Lucas woonachtig te Hemmen zweert aan als voormond over het minderjarig zoontje van Jan Abels bij Berentien Lucas in echte verwekt. Roelf Jans te Hemmen wordt sibbe voogd en Willem Eissing te Onnen vreemde voogd. De voorstanderen krijgen authorisatie om met de vader een regeling te treffen over de afkoop van de moederlijke nalatenschap.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1495).

Voogdijstelling 19 september 1783
Sicke Lucas te Haren zweert aan als principale voormond in plaats van Berent Pieters over de kinderen van Jan Abels (Brink) bij wijlen Hillegien Berents in egte verwekt. Willem Eising te Onnen wordt sibbevoogd in plaats van wijlen Jan Pieters.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1495)

Akte 9 december 1784
Wibbegijn Teebinge, wed. Aarent Hilbinge, Roelef Hilbinge mede voor zijn broer Arent Hilbinge, Tale Hamminck en Lutgertje Hilbinge, echtelieden verklaren bij openbare uitmijning verkocht te hebben aan Willem Alberts (Willem Eising) en Engeltijn Willems (Engelina Willems Takens) drie matten hooiland te Onnen voor f.110,-.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1615, pagina 68)

Akte 23 november 1789
Coenraad Grootholman, predikant te Noordlaren en zijn vrouw Roelfijn Woelesius en Otte Hoenderken en Tale Hammink tezamen erfgenamen van Arendina Hoenderken, weduwe Hammink, verklaren verkocht te hebben aan Willem Eising en Egbertijn Willems te Onnen een stuk weideland te Onnen gelegen. Prijs f.152,-.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1615, pagina 248)

Akte 24 juli 1799 (geregistreerd 30 augustus 1799)
Jan Eijsinge, wonende te Onnen, verkoopt aan zijn neef Willem Eijsinge (Willem Eising) en zijn vrouw Engeltien Willems (Engelina Willems Takens) al zijn vaste en tilbare goederen voor f.300,-. Willem Eijsinge en zijn vrouw verplichten zich om hun oom zijn leven lang van kost en kleding te voorzien en alimentatie en huisvesting te bieden, zowel in gezondheid als bij ziekte en hem bij overlijden ordentelijk ter aarde te bestellen. De erfgenamen van Jan Eijsinge verklaren de f.300,- te hebben ontvangen en in ruil daarvan te zullen afzien van enig recht op de nalatenschap bij overlijden. Volgt ondertekening door: Jan Eising, Willem Eising, Egelyna Willems, Sicke Lucas, Trijntje Gerrits, Lammert Clasens, Aaltijn Eising, Evelien Lucas, Albert Eising, Grietien Eising, Hindrik Meertens, Roelef Eising en Trijntjen Tjerks.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1617, folio 85)

Voogdijstelling 24 september 1802
Tako Willems (Takens) zweert aan als principale voormond over de zes kinderen van wijlen Hendrik Willems (Takens) bij Johanna Hindriks (Mulder) in echte verwekt. Willem Eising te Onnen wordt sibbevoogd en Roelf Koops te Haren vreemde voogd.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1496)

Akte 17 december 1812
Het betreft de publieke verkoping van de roerende uit de nalatenschap van Leentje Hindriks, weduwe van Willem Takens (overleden

11 april 1806). Erfgenamen zijn:
- Tako Willems Takens, te Haren;
- Pieter Willems Takens, te Haren;
- Folkert Willems Takens, te Onnen;
- Willem Eissing, te Onnen, namens zijn vrouw Engelina Willems Takens;
- Jan Pathuis in zijn kwaliteit van voogd over de minderjarige kinderen van Hindrik Willems Takens en Johanna Hindriks, en wel met name Leentje, Zwaantje, Willem, Hendrik, Tako en Aaltje. Toeziend voogd is Roelf Koops op basis van een acte van de Regter van Selwert en Sappemeer van 24 september 1802. Normaliter is Tako Willems Takens de voogd van de kinderen, maar omdat hij bij deze verkoop zelf belangen heeft, wordt hij vervangen door Jan Pathuis.

Ook al het vee wordt verkocht. De totale opbrengst van de veiling bedraagt f.2.505,10. Er zijn veel verschillende kopers. Ook de erfgenamen kopen veel uit de boedel. Illustratief is de verkoop van de koeien. Tako Willems Takens koopt uit de boedel 5 koeien. Jan Vedder te Groningen, wed. Hindrik Geerts te Dilgt, Jan Lammers te Groningen, Cornelis Bolhuis te Haren en Albert Timmer te Groningen kopen elk een koe.
(Groninger Archieven, toegang 1873, inventaris nr 3, akte 260)

Akte 15 januari 1818
Publieke verkoping op verzoek van Willem Eising en Folkert Takens, landbouwers te Onnen, van een kamp bouwland, de Eskamp genaamd, bestaande uit een drietal percelen. Koper van twee percelen is Borgert Vrieling voor zijn vader Jan Vrieling voor respectievelijk f.210,- en f.175,-. Perceel 3 wordt niet verkocht.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr. 76, Akte 18)

Akte 6 januari 1820
Jan Lourens Eising, landbouwer, en zijn vrouw Geesje Kars Peulinga, woonachtig te Onnen, verklaren te hebben verkocht aan Willem Eising, landbouwer, en zijn vrouw Engelina Willems Takens, wonende te Onnen, Wijk C nr 13, de volgende goederen:
1. Een huis, Wijk C nr 27 met tuin en een kamp land, zwettende ten noorden aan de Mottenbrink, ten oosten en westen aan de Boereweg en ten zuiden aan de kopers.
2. Diverse percelen land te Onnen.

De kooprijs bedraagt f.1.200,-. Van dit bedrag wordt f.1.000,- voldaan door Bedelina Allardi, weduwe van Udo Dijk. Zij krijgt het recht van hypotheek op de verkochte goederen.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr. 94, Akte 3)

Proces verbaal 2 december 1820
Willem Eising komt bij de schout met een klacht over zijn zwager Tako Takens. Willem heeft aan Tako een paard verkocht voor f.214, maar Tako heeft slechts f.150,- betaald. Hij had beloofd om in de herfst de rest te betalen. Maar Tako stelt, dat het paard niet voldoet. Hij wil het paard wel aan Willem Eising terug geven. Hij is ook bereid het paard nog een half jaar te houden. Als het dan voldoet, zal hij de f.64,- alsnog betalen. En zo wordt door bemiddeling van de schout het geschil opgelost.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 53)

Aktes 8 november 1824
Testament van Willem Eising, woonachtig te Onnen. Ik legateer aan mijne ehevrouw Engelina Willems Takens de lijftocht van alle de door mij nagelatene goederen. Ik prelegateer aan ieder van mijn twee zonen Albert Eising en Hindrik Eising f.250,-, na het overlijden van de langstlevende van mij of mijne ehevrouw zonder enige korting te voldoen onder voorwaarde, dat zij niets in rekening brengen voor de diensten aan ons gedurende ons leven bewezen.
Testament Engelina Willems Takens, etc.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr.133, Akte 480 en Akte 481)

Akte mei 1829 (met de aantekening, dat deze akte door Dr. Kuizinga in 1951 aan de burgemeester ter hand is gesteld; betreft huidige Vidaductweg).
Wij ondergetekenden Marktgenoten en meede eigenaren in de Onner Markte, verklaren bij deesen voor ons zelven en onze mede-eigenaren af te staan om onder eene vaste altoosdurende huire te mogen gebruiken aan Geert Andries en Hendrika Kuijpers, echtelieden, die door mede verteekening zulks aannemen, een gedeelte land van het Westerveen geleegen en onder markte van Onnen, invoegen door ons is afgebakend, waarvan jaarlijks op de 1e mei door de meijerlieden tot vaste huur of gondpacht zal worden betaald f.10,-, zullende de meijerlieden daarenboven verpligt zijn tot het maken van dat gedeelte weg loopende door de Onner Esse beginnende bij de zogenaamde Kostverloren Akkers tot aan het pand van Jan de Vries, welke weg dan door hen na behooren in schouwbare staat zal worden onderhouden. Voorts zal van deeze grond door vererving van eijgenaar veranderende worden betaald tot geschenk een jaar huur en bij verkoping door verkoper en koper een jaar huur.
Ondertekening door C.H.W. Haack, H. Hinderikus, J. Veldman C. Hornhuis, H. Breeman, Willem Eising, H. Everts en Geert Andries.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 62)

Willem trouwt (kerk) op maandag 31 mei 1784 te Haren op 31-jarige leeftijd met de 23-jarige **Engelina Willems Takens**, dochter van **Willem Takens** en **Leentje Hindriks**. Engelina, wonende te Haren (Wijk C Onnen 13) en aldaar (Wijk C Onnen 14), is gedoopt op zondag 12 april 1761 aldaar, is overleden op zondag 10 maart 1850 te Onnen. Engelina werd 88 jaar, 10 maanden en 26 dagen.

Aktes 8 november 1824
Testament van Willem Eising, woonachtig te Onnen. Ik legateer aan mijne ehevrouw Engelina Willems Takens de lijftocht van alle de door mij nagelatene goederen. Ik prelegateer aan ieder van mijn twee zonen Albert Eising en Hindrik Eising f.250,-, na het overlijden van de langstlevende van mij of mijne ehevrouw zonder enige korting te voldoen onder voorwaarde, dat zij niets in rekening brengen voor de diensten aan ons gedurende ons leven bewezen.
Testament Engelina Willems Takens, etc.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr.133, Akte 480 en Akte 481)

Overzicht 5 april 1841 opgemaakt door de gemeente-ontvanger H.J. Quintus
Lijst der weduwen in de gemeente Haren woonachtig, welke jaarlijks in 's Rijks directe belastingen, het patentregt daaronder niet begrepen, f.20,- en daarboven betalen.
Weduwe J. Swartwolt, te Haren, zonder beroep; weduwe J.P. Oosting, te Haren, zonder beroep; weduwe K.H. van der Es, te Haren, landbouwersche; weduwe L. Bolhuis, te Haren, landbouwersche; weduwe W. Eising, te Onnen, landbouwersche; weduwe J.J. Sipkes [Sipkema te Waterhuizen], te Haren, landbouwersche; weduwe D. van der Veen, te Haren, landbouwersche; weduwe G. Hemmes, te Haren, landbouwersche; weduwe E. Bolhuis, te Helpman, landbouwersche; weduwe J.E. Wilphorst, te Helpman, landbouwersche; weduwe W. Groenendal, te Helpman, landbouwersche; weduwe W.J. Quintus, te Helpman, zonder beroep; weduwe [J.H.] Nauta, te Helpman, zonder beroep; weduwe A.J. van Dijken, te Haren, landbouwersche; weduwe R. Kluiving, te Noordlaren, landbouwersche; weduwe K. Brands [Brants], te Noordlaren, landbouwersche; weduwe J.H. Timmer, te Noordlaren, landbouwersche; weduwe J. Hoenderken, te Noordlaren, landbouwersche; weduwe Ypeij, te Helpman, zonder beroep; weduwe J. Vos, te Haren, zonder beroep; Trientje Abelius [Trijntje Abels], te Helpman, landbouwersche; weduwe J.J. Bos, te Noordlaren, landbouwersche; weduwe G. Buirma [= Gezina Buirma?], te Helpman, zonder beroep; weduwe J. Gortemaker, te Haren, landbouwersche; weduwe H.R. Kloots [=

Henderica Ottens, maar die is al in 1830 overleden], te Noordlaren, landbouwersche; weduwe A. Reiger, te Haren, zonder beroep. (Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 74)

Groninger Courant, 29 maart 1850
BOELDAG. Ten overstaan van Mr. J.W. Quintus, Notaris te Groningen, zullen, op WOENSDAG den l0den April 1850, des voormiddags te 9 uur en vervolgens, aan de Boerenplaats van wijlen de Weduwe W. EISSING, te Onnen, publiek worden verkocht: 6 uitmuntende beste PAARDEN, waaronder 2 VEULMERRIEN, 2 driejarige en 2 ENTERS, 25 stuks HORENVEE, eenige SCHAPEN, 1 VARKEN met BIGGEN, 2 BOERENWAGENS, 1 CHAIS, 1 PLOEG, 1 EIDE, 2 KERNEN en andere BOEREN- en MELKGEREEDSCHAP; voorts eene partij HOOI, STROO en MEST; en eindelijk: twee groote OUDERWETSCHE KASTEN en andere HUISMEUBELEN.

Groninger Courant 6 december 1850
Ten overstaan van Mr. J. W. QUINTUS, Notaris te Groningen, zullen, op MAANDAG den 23sten December 1850, des namiddags te 3 uur, ten Huize van den Kastelein R. ABELS, te Haren, publiek worden verkocht: I Eene BOEREN BEHUIZING en SCHUUR, get. C 27, met ERF, BOOMGAARD en eenig LAND, staande en gelegen aan den Boereweg te Onnen. II. Een Kamp WEIDELAND , groot 82 R., 50 E., DE VOORSTE BEERAKKER genoemd. III. Een Kampje WEIDELAND, DE ACHTERSTE BEERAKKER, groot 75 R., 60 E. IV. Een Kamp WEIDELAND, DE HOOGEKAMP, groot 1B., 35 R., 40 E. V. Een Stuk WEIDELAND , HET NOORDENLAND, groot 4 B., 66 R., 20 E. VI. Een stuk WEIDELAND, DE TWEE VELLANDEN, groot 2 B., 67 R., 80 E. VIL Een Stuk WEIDELAND; HET KOELAND, groot 4 B., 03 R., 50 E. VIII. Een Kamp WEIDELAND, HET VOORSTE WESTERVELD, groot 89 R., 70 E IX. Een Kamp WEIDELAND, HET ACHTERSTE WESTERVELD, groot 1 B., 37 R., 30 E. X. Een Stuk WEIDELAND, GROOT NOORDENLAND aan Til, groot 2 B. 65 R., 30 E. XI. Een Stuk WEIDELAND,
GROOT TIJLAND, groot 1 B., 00 R., 30 E XII. Een Stuk WEIDELAND, KLEIN TIJLAND, groot 62 R. XIII. Een Stuk WEIDELAND , HET WESTERKAMPJE en FLIKSLAND, groot 85 R., 30 E. XIV. Een Kamp WEIDELAND, DE ACHTERSTE WESTERKAMP, groot 1 B., 6 R., 40 E. XV. Een Kamp WEIDELAND, KLEIN NOORDENLAND, groot 1 B., 8R , 10 E. XVI. De NOORDERHELFT van een Stuk BOUWLAND, de LANG AKKER, geheel groot 70 R., 90 E. XVII. De ZUIDERHELFT van hetzelfde Stuk Land. XVIII. Een Akker BOUWLAND, DE HORSTAKKER, groot 40 R., 30 E. XIX. Een Akker BOUWLAND, de KLEINE HORSTAKKER, groot 29 R., 50 E. XX. Een Akker BOUWLAND, GROOT KOLENBERG genoemd, groot 27 R., 50 E. XXI. Een Akker BOUWLAND, KLEIN KOLENBERG, groot 16 R., 60 E. XXII. Een Akker BOUWLAND, GROOT VLASHAAR, groot 29 R., 20 E. XXIII. Een Akker BOUWLAND, DE HIJS AKKER, groot 31 R, 20 E. XXIV. Een Akker BOUWLAND, DE SLOOTAKKER, groot 24 R. XXV. Een Akker BOUWLAND, HET GROOT OLMERLAND, groot 30 R., 60 E. XXVI. Een Akker BOUWLAND, DE STEENBERG, groot 37 R., 60 E. XXVII. Een Akker BOUWLAND, DE VELAKKER, groot 14 R., 60 E. XXVIII. Een Akker BOUWLAND, HET WESTVEEN, groot 18 R XXIX. Een Akker BOUWLAND, KLEIN VLASHAAR, groot 15 R., 40 E. XXX. Een Stuk HOOILAND, HET DIEPSTUK, groot 2 B., 13 R., 28 E. XXXI. Een Stuk HOOILAND, HARSKAMP, groot 3 B, 70 R., 90 E. XXXII. De VOORSTE of WESTELIJKE HELFT van een Stuk Hooiland, HET VEEN, geheel groot 6 8., 88 R. , 90 E. XXXIII. De ACHTERSTE of OOSTELIJKE HELFT van hetzelfde stuk Land. XXXIV. Een Stuk HOOILAND, DE HOFSTEDE, groot 1 8., 93 R., 70 E. XXXV. Een Stuk HOOILAND, DE OOSTERMAAT, groot 2 B., 01 R., 90 E. XXXVI. Een Stuk HOOILAND , NOORMA, groot 1 B., 37 R., 30 E. XXXVII. Een Stuk HOOILAND, HET MAT, in de Wolddeelen, groot 60 R., 70 E. XXXVIII. Een Stuk HOOILAND, HET NOORDENLAND, groot 3 B., 28 R. XXXIX. Een Stuk HOOILAND, HET BOERDEEL, groot 78 R., 30 E. XL De VOORSTE HELFT van een Stuk HOOILAND, DE BARK, geheel groot 3 B., 59 R., 20 E. XLI. Een Stuk HOOILAND, HET MAT ACHTER BIKS, groot 50 R., 70 E. XLII. Een Stukje HOOILAND , HET HALFMAT OOSTERMAAT , groot 14 R., 20 E. XLIII. Een stukje HOOILAND, HET KLEIN BOERDEEL, groot 19 B., 80 E. XLIV. Acht vierendeelen WAARDEELEN in de Onnermarkt, in 8 perceelen, ieder een vierendeel. Alles gelegen te Onnen, onder de Gemeente Haren, en
toebehoorende aan de Erven W. EISSING. Om te aanvaarden de Behuizing op den 1sten Mei en de Landerijen op Gregorie 1851.

Van Willem en Engelina zijn negen kinderen bekend:

1 **Fokje Willems Eising**, wonende te Haren (Wijk A Haren 9), aldaar (Wijk A Haren 12), aldaar (Wijk F Essen 4) en aldaar (Wijk A Middelhorst 38), is geboren op zondag 24 april 1785 te Onnen, is overleden op maandag 5 augustus 1861 te Eelde. Fokje werd 76 jaar, 3 maanden en 12 dagen.
Fokje trouwt op zondag 7 juni 1812 te Haren (huwelijksgetuigen waren Hinderk Lucas Oosterveld (zie 196), Jan Hendriks Oosterveld (zie 197), Willem Eising (zie 69) en Willem Eising (zie 70)) op 27-jarige leeftijd (1) met de 37-jarige **Lucas Hindriks Oosterveld**, zie 200.
Fokje trouwt op zaterdag 15 augustus 1829 te Haren op 44-jarige leeftijd (2) met de 40-jarige **Beerent Conraats Tonnis**, zoon van **Coenraad Tonnis** en **Gretien Berends**. Beerent, landbouwer, wonende te Haren (Wijk A Middelhorst 38), is geboren te Noordlaren, is gedoopt op zondag 30 november 1788 aldaar, is overleden op woensdag 12 februari 1862 te Eelde. Beerent werd 73 jaar, 2 maanden en 13 dagen.

Woonde in 1830 op het adres Haren Wijk A nr 38 Middelhorst samen met zijn vrouw, vier kinderen van zijn vrouw uit een eerder huwelijk en een eigen kind.

Brief 3 augustus 1830 van de gouverneur
Naar aanleiding ener missive van den Heer Administrateur voorde gevangenissen en het armenwezen van den 23 juli jl., zende ik u hiernevens een extract uit den staat van slagtoffers van onvoorziene rampen over het jaar 1829, aan welke door den Minister van Binnenlandsche Zaken bij resolutie van 29 juni 1830 onderstand is verleend uit het gedeelte van het fonds voor kwade posten, ter beschikking gesteld aan het departement van Binnenlandsche zaken.
Zoodra de ordonnanciën van betaling voor den verleende onderstand zullen zijn opgemaakt, zal ik u dezelve, ter fine van uitreiking, doen toekomen.
Ik verzoek u om de belanghebbenden met de door de Minister te hunnen opzigte genomen resolutie bekend te doen maken.
Voorts moet ik u nog informeren, dat aan de personen, wier verliezen beneden de f.100,- gaan, overeenkomstig het aangenomen beginsel tot het erlangen van onderstand uit gemeld fonds, in geen aanslag kunnen worden gebragt.
De Heer Administrateur voornoemd heeft doen opmerken, dat de onderstand, welke het den Koning heeft behaagd, bij besluit van 4 maart 1830 aan de hulpbehoevende landbouwers in dit gewest toe te kennen, die door den mislukten oogst van 1828 minder dan f.100,- verlies geleden hebben, als een bijzonder gunstbewijs moet aangemerkt worden en van geene toepassing hoegenaamd voor het vervolg kan zijn.
Ik zende u dienvolgens de ingezondene stukken daarvan terug.
** Bijlage: Extract uit de Staat der Slagtoffers van onvoorziene rampen gedurende 1829, aan welke onderstand wordt verleende uit het gedeelte van het fonds voor kwade posten, ter beschikking staande van het departement van Binnenlandsche Zaken over 1828 en 1829.
[Bij de slachtoffers in de gemeente Haren bestaat de aard der verliezen in alle gevallen uit het verlies van veldvruchten; in de onderstaande weergave worden vermeld: de naam, bedrag der verliezen en bedrag van den verleenden onderstand]
H. Smeenk [Harm Jans Smeenk], f.123,-, f.15,375;
J.H. Oosterveld [Jan Hendriks Oosterveld], f.115,-, f.14,375;
Berend Konraads [Beerent Conraats Tonnis], f.168,-, f.21,-;
Tebbe Hindriks [Tebbe Hendriks], f.101,-, f.12,625;

H.B. Hoeks [Hendrik Berends Hoeks], f.130,-, f.16,25;
H.J. Horst [Hinderk Jacobs Horst], f.113,-, f.14,125;
Jan Jacobs, f.120,-, f.15,-;
Jannes Vedder [Jannes Gerrits Vedder], f.150,-, f.18,75;
Jan Adolfs, f.145,-, f.18,125;
H. van der Es [Hinderks Hinderks van der Es], f.104,-, f.13,-;
H. Berends de Jonge [Hendrik Berends de Jonge], f.114,-, f.14,25;
Jochum Alberts, f.181,-, f.22,625;
Hindrik A. Kooi [Hendrik Albers Kooi], f.101,-, f.12,625;
Abel Brink [Abel Jans Brink], f.100,-, f.12,50;
Jelke Vos [Jelke Roelfs Vos], f.133,-, f.16.625;
Jan Kooi, f.168,-, f.21,-;
J.D. Hekman [Jan Derks Hekman], f.157,-, f.19,625;
Jan Thijs [Jan Roelofs Thijs], f.161,-, f.20,125;
Jan Jans van Diep [Jan Jans Sipkema], f.122,-, f.15,25.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 63)

Brief 23 februari 1831 van de naburen van het armenhuis
Geven met eerbied te kennen, W. Holwerda, J. Timans, R. Brinks, Gerrit Hajema, R. Koops Rzn, H. van Streun, J.R. Boddeveld, R. Pauwels, Berend Conraats [Beerent Konraats Tonnis], Adolf Jansen, Wopke Nijdam, als naburen van het diakonie armenhuis, dat het ondergetekenden als hoogst onregtvaardig voorkomt, dat bij sterfgevallen in bovengenoemd armenhuis de verpligtingen en werkzaamheden zulk een geval vereischende steeds op de ondergetekenden rusten.
1. Uit hoofde dat uit andere wijken zoowel als uit de onze armen in genoemd armenhuis worden verzorgt en dus die ingezetenen dezelfde verpligtingen hebben als ondergetekenden.
2. Dat zich in genoemd armenhuis 6 kamers bevinden in welke tien tot elf huisgezinnen zijn , welke afzonderlijk tafel houden en dus ook ieder afzonderlijk als naburen moesten worden beschouwd, doch die zich doorgaans aan de nabuurplichten onttrekken en ook dat het grootste getal armen in genoemd armenhuis uit oude vrouwen bestaat, onbekwaam tot die werkzaamheden welke mannendiesten vereischen, zoodat de werkzaamheden op ondergetekenden rusten.
3. Dat de gesteldheid in deze huisgezinnen dikwerf van dien aard is, dat de behandeling van zulke lijken bijna onmogelijk is.
4. Dat het in de mogelijkheid is, dat vreemdelingen welke er des nachts gehuisvest worde, kunnen komen te overlijden, welke lijken dan ook door ondergetekenden zullen moeten worden behandeld.
5. Dat het een zekere waarheid is, dat er in één jaar 7 sterfgevallen zijn geweest, welke lijken alle door de naburen zijn behandeld.
Daar dit en de vorige punten meer het armenbestuur en de gemeente betreffen dan de naburen, zoo is dan dit onderdanig verzoek van ondergetekenden, dat u u hierin ten onzen behoefte beter moogt voorzien en vertrouwen het aan uw wijsheid zulke maatregelen te nemen welke meer met de aard der zaak en de regtvaardigheid doelmatig zijn.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 64)

2 **Willem Eising** is geboren op vrijdag 5 oktober 1787 te Onnen, zie 70.

3 **Leentien Willems Eising** is geboren te Onnen, is gedoopt op donderdag 5 maart 1789 te Haren.
Leentien trouwt op donderdag 2 december 1813 te Eelde op 24-jarige leeftijd met de 35-jarige **Roelf Jans Westerhof**. Roelf is gedoopt op zondag 31 mei 1778 te Eelde.

Huwelijkscontract 1 december 1813
Ten overstaan van notaris Onno Joost Quintus sluiten Roelf Jans Westerhof en Leentje Willems Eissing een huwelijkscontract. Het contract bevat geen bijzonderheden.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 10, acte 398)

4 **Grietien Eising** is gedoopt op zondag 27 februari 1791 te Haren, is begraven op vrijdag 5 mei 1809 aldaar. Grietien werd 18 jaar, 2 maanden en 8 dagen.

Ontvangst diaconie te Haren 5 mei 1809
Willem Eising zijn dochter Grietje begraven: f.5,25
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

5 **Jan Eising** (MIL-157), wonende te Haren (Wijk C Onnen 13) en aldaar, is geboren te Onnen, is gedoopt op zondag 13 oktober 1793 te Haren, wonende Wijk C Onnen 13 aldaar, is overleden op maandag 25 november 1822 te Onnen, is als overleden aangegeven op woensdag 27 november 1822 te Haren (aangever overlijden was Willem Eising (zie 69); getuige aangifte overlijden was Jan Veldman (zie 265)). Jan werd 29 jaar, 1 maand en 12 dagen.

6 **Albert Eising** (MIL-158; L-00782; L-01610), wonende te Haren (Wijk C Onnen 13), aldaar (Wijk C Onnen 14) en aldaar (Wijk C Onnen 23), is geboren op zondag 3 april 1796 te Onnen, is overleden op vrijdag 7 januari 1876 aldaar. Albert werd 79 jaar, 9 maanden en 4 dagen.

Proces verbaal 3 maart 1821
Bij de schout is verschenen Jan Jans Sipkes (Sipkema), wonende op de Waterhuizen, die meldde, dat in de maand januari 's avonds twaalf personen bij zijn huis waren gekomen, waaronder zich drie personen bevonden, die hij kende, namelijk Hindrik Quant (Kwant), Meindert Quant (Kwant) en Willem Klaassen. Alle drie wonende te Helpman. Dat deze personen hem en zijn zoon bedreigd hadden en dat zijn zoon ook klappen heeft gekregen. Het (concept) verbaal is moeilijk leesbaar. Als getuigen noemt Jan Jans Sipkes de Onnenaren Albert Eising en Roelf Pieters. De schout hoort de betrokkenen.
* Albert Eising verklaart bij het huis van Jan Jans Sipkes geweest te zijn toen Hendrik Quant, Meindert Quant en Willem Klaassens en een groot aantal anderen daar ook waren. Volgens Eising waren zij aan het springen en het dansen. Hij heeft niet gezien dat een laken van het bed is gehaald en over de koeien was gehangen. Ook heeft hij niet gezien, dat de personen bij het bed van de zieke zoon van Jan Jans Sipkes waren geweest. Eigenlijk heeft Eising niets onbetamelijks gezien.
* Roelf Pieters heeft ook niet veel gezien. Zo heeft hij niet gezien, dat de personen op het bed waren geweest waar de zieke zoon op lag. En ook niet dat een gans uit het hok gehaald was en dat een laken over de koeien was gehangen. Pieters had bij het vuur gezeten en niets onbetamelijks gezien.
* Meindert Quant wordt op 17 maart 1821 door de schout gehoord. Hij verklaart niet geweten te hebben, dat de zoon van Jan Jans Sipkes ziek was. Hij heeft wel gezien, dat er een laken over de koeien was gehangen, maar hij heeft niet gezien wie dat heeft gedaan. Ook heeft hij niet gezien dat een gans uit het hok is gehaald en dat de zoon van Jan Jans Sipkes een klap heeft gekregen. Meindert kan niet schrijven.
* Hindrik Quant wordt op 17 maart 1821 gehoord. Hij verklaart wel geweten te hebben, dat de zoon van Jan Jans Sipkes ziek op

© 2020 - E.M. van Koldam

bed lag, omdat Sipkes dat zelf had verteld en gezegd had, dat ze niet te dicht bij het bed moesten komen. Hindrik Quant heeft niet gehoord, dat aan Jan Jans Sipkes is gezegd, dat hij stil moest zijn, omdat hij anders aan een touw in de keuken opgehangen zou worden. Van het loslaten van de gans en het slaan van de zoon van Sipkes heeft hij ook niets gezien. Hij noemt ook nog namen van andere aanwezigen, zoals die van Derk Alberts Tuinman.
* Klaas Willems wordt ook op 17 maart 1821 gehoord. Hij is fuselier. Ook Klaas Willems heeft niets gezien.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 54)

Aktes 8 november 1824
Testament van Willem Eising, woonachtig te Onnen. Ik legateer aan mijne ehevrouw Engelina Willems Takens de lijftocht van alle de door mij nagelatene goederen. Ik prelegateer aan ieder van mijn twee zonen Albert Eising en Hindrik Eising f.250,-, na het overlijden van de langstlevende van mij of mijne ehevrouw zonder enige korting te voldoen onder voorwaarde, dat zij niets in rekening brengen voor de diensten aan ons gedurende ons leven bewezen.
Testament Engelina Willems Takens, etc.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr.133, Akte 480 en Akte 481)

Brief 20 november 1856 aan A. Eising en medeschouwers te Onnen
Aan J. Berends Hzn te Onnen is bij missive van den 18 dezer maand, naar aanleiding eener klagte van E. Eisses aldaar, gelast de holle dam, waardoor het hof der laatst genoemden moet afwateren, binnen drie dagen op te graven en hol te leggen.
Heden compareerde J. Berends Hzn voor ons teneinde kennis te geven, dat die dam ligt in boerengrond en voor zoveel de waterlossing betreft door de boeren van Onnen moet onderhouden worden. Van weigering tot het nakomen van de lastgeving, zowel als van zijn beweren is proces verbaal opgemaakt, teneinde, nadat de belanghebbenden zullen zijn gehoord, door den kantonregter uitspraak zal kunnen worden gedaan.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 123)

Albert trouwt op zaterdag 15 augustus 1829 te Haren op 33-jarige leeftijd met de 29-jarige **Aaltje Kloots** (L-02482), dochter van **Hindrik Roelfs Kloots** en **Henderica Ottens**. Aaltje, wonende te Haren (Wijk C Onnen 13), aldaar (Wijk C Onnen 14) en aldaar (Wijk C Onnen 23), is geboren op zondag 15 juni 1800 te Noordlaren, is overleden op zaterdag 12 mei 1888 te Onnen. Aaltje werd 87 jaar, 10 maanden en 27 dagen.

7 **Hendrik Eising**, wonende te Haren (Wijk C Onnen 13), aldaar (Wijk C Onnen 14) en aldaar (Wijk C Onnen 23), is geboren te Onnen, is gedoopt op woensdag 28 maart 1798 te Haren, is overleden op donderdag 10 maart 1864 te Onnen. Hendrik werd 65 jaar, 11 maanden en 11 dagen.

Aktes 8 november 1824
Testament van Willem Eising, woonachtig te Onnen. Ik legateer aan mijne ehevrouw Engelina Willems Takens de lijftocht van alle de door mij nagelatene goederen. Ik prelegateer aan ieder van mijn twee zonen Albert Eising en Hindrik Eising f.250,-, na het overlijden van de langstlevende van mij of mijne ehevrouw zonder enige korting te voldoen onder voorwaarde, dat zij niets in rekening brengen voor de diensten aan ons gedurende ons leven bewezen.
Testament Engelina Willems Takens, etc.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr.133, Akte 480 en Akte 481)

Brief 13 juli 1829 aan de Gouverneur
Hierbij heb ik de eer u een afschrift te zenden van het proces verbaal opgemaakt tegen Hindrik Eissing, wonende te Onnen, wegens overtreding der bestaande verordeningen op het gemaal, bestaande in het invoeren van brood uit de provincie Drenthe, zonder van de vereischte documenten te zijn voorzien. Ik heb tevens de eer hierbij aan u aan te bieden een transactie door het bestuur mijner gemeente met betrokkene gesloten, waarbij de zaak afgedaan wordt voor een somma van acht gulden, de regten en kosten daarenboven. Hoezeer het proces verbaal mijns inziens niet in alle deele aan de vereischten voldoet en onvolledig is, zoodat hetzelve mogelijk wellicht voor ene geregtelijke vervolging onvoldoende zoude zijn.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 104)

Brief 27 juli 1829 aan de gemeente-ontvanger
Hierbij zend ik u ter invordering toe de boete tegen Hindrik Eissing, landbouwer te Onnen, wegens overtreding van de plaatselijke belasting op het gemaal met het verzoek de helft van de boeten uit te keren aan de plaatselijke commies C. van Boekeren, moetende de zegels en regten aan mij worden gerestitueerd.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 104)

Besluit Gedeputeerde Staten 5 oktober 1829
Gedeputeerde staten keuren de verdeling goed, die is gemaakt bij de oplegging van de boete aan Hindrik Eising wegens overtreding van de verordening op het gemaal. Dat wil zeggen de ene helft voor de bekeurder (= Chriftoffer van Boekeren) en de andere helft voor de gemeente.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 62)

Brief 24 december 1830 van de gouverneur
Ten gevolge eener bij mij ingekomene missive van den Heer Majoor belast met het opzigt over de vereeniging der manschappen van den eersten ban der rustende schutterij dd 19 dezer, informeer ik u, dat de personen van Hindrik Mulder, Jacobus Fortenberg en Sjoerd Hindriks van den Berg,
plaatsvervangers van Marten Tulp, Klaas Kloots en Hindrik Eising, schutters uwer gemeente bij hervisitatie wegens ligchaamsgebreken, voor de actieve dienst ongeschikt zijn bevonden.
Ik verzoek u om de geremplaceerden hiervan dadelijk te informeren en hen te kennen te geven, dat zij binnen acht dagen na de dagtekening dezer, des middags te twaalf ure andere plaatsvervangers aan mij en twee leden van Gedeputeerde Staten ter goedkeuring zullen behooren voor te stellen of zelve in dienst zullen moeten treden.
Ik inviteer u tevens om mij van de door de geremplaceerden in dezen te doene keuze onverwijld te informeren.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 63)

Brief 26 december 1830 aan de heer Gouverneur
Ingevolge uwer missive van den 24 december 1830 heb ik de eer u te informeren, dat ik de daarbij bedoelde personen M. Tulp, K. Kloots en H. Eising met de inhoud der bovengenoemde missive heb bekend gemaakt, waarop zij mij hebben te kennen gegeven, dat zij voornemens waren opnieuw eenen plaatsvervanger op den bepaalden tijd voor te dragen. Deze personen zijn wel genoodzaakt zulks te moeten doen, aangezien de eerste, smid van beroep zijnde, en met zijn zuster de huishouding ophoudt, dan zijne geheele kostwinning vaarwel moet zeggen, daar zijn knecht ook al reeds met den 1e ban dezer gemeente is uitgetrokken. De beide anderen zijn landbouwers, waarop het bestaan van derzelven huishouding of geheel of gedeeltelijk berust.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 104)

Brief 9 april 1832 aan de gouverneur

© 2020 - E.M. van Koldam

Ter voldoening aan uw missive van den 3 dezer, geleidende een rekwest en bijlagen van Hindrik Eising, schutter van de eerste ban dezer gemeente, en door plaatsvervanging dienende bij de mobiele schutterij, strekkende om wegens 34-jarige ouderdom van de schutterij te worden ontslagen, heb ik de eer u onder terugzending dier stukken, daarop te dienen van berigt.
Dat de redenen door den adressant aangevoerd, ons zijn overgekomen overeenkomstig de waarheid te zijn. Dat de adressant behoort tot de eerste daargestelde schutterijen en alzoo op de bijzondere schuttersrol van 1828 voorkomt onder nr 8, zijnde indertijd in plaats gesteld voor Jan Smit, die door ligchaamsgebreken onbekwaam is geacht.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 105)

Brief 23 augustus 1842 van R. Koops
De ondergetekende geeft met eerbied te kennen, dat hij een stuk land onder Onnen heeft gelegen, het velland genaamd, dat ik onderscheiden malen in een staat van bevreding hebbe gebragt, maar zoodra de wal was opgemaakt of met verloop van een of twee dagen, de wal weer ingeslegt en tot eenen algemene doorvaard van de daar agterliggende landen gebruikt.
Hebbe het niet kunnen ontdekken wie daar de daders van waren. Eindelijk ben ik te weten gekomen naar dat ik onderscheidene malen de wal weer op hadde laten maken, dat Hendrik van der Es, landbouwer te Onnen, de wal op nieuw hadde geslegt en aldaar door gevaren in present van Hindrik Eissing en hun knegt, welke tot Hindrik van der Es gezegd hebben, dat moogd gij niet doen, waarop hij geantwoord hadde wat raakt jouw dat en enige meer woorden met elkander verwisselt.
Zoo is mijn eerbiedig verzoek, dat u zulke maatregelen gelieve te nemen, dat ik in het gebruik van mijne goederen mag verzekert blijven en daar van door gene anderen willekeurig gebruik van te maken.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 75)

8 **Engelina Eising**, wonende te Haren (Wijk A Haren 22), aldaar (Wijk A Haren 24), aldaar (Wijk A Haren 27) en aldaar, is geboren op zondag 7 december 1800 aldaar, wonende Wijk A Haren 27 aldaar, is overleden op maandag 25 december 1876 aldaar. Engelina werd 76 jaar en 18 dagen.
Engelina trouwt op maandag 11 juni 1821 te Haren op 20-jarige leeftijd met de 30-jarige **Roelf Pauwels** (MIL-077; ES; Napoleon; L-00389; L-01550), zoon van **Pieter Egberts Pauwels** en **Aaltje Jans Kuipers**. Roelf, landbouwer, wonende te Haren (Wijk F Essen 1), aldaar (Wijk A Haren 22) en aldaar, is geboren op vrijdag 19 november 1790 aldaar, is overleden op vrijdag 13 juli 1849 aldaar. Roelf werd 58 jaar, 7 maanden en 24 dagen.

Militair in het leger van Napoleon: inschrijving van Roelof Peters, 33e Regiment Lichte Infanterie, stamboeknr. 4744. (Inv.nr. SHD: 22Yc235)

Woonde in 1830 op het adres Haren Wijk A Nr 22 samen met zijn vrouw, twee kinderen, de inwonende boerenknecht Geert Harms en de inwonende werkmeid Everdina Weites.

Akte 23 december 1819
Verkoop van enige percelen land op verzoek van Roelf Pauwels te Haren, Egbert Pauwels, boerenknecht te Dilgt en Albert Pauwels, boerenknecht te Onnen, samen erfgenamen van wijlen Pieter Egberts Pauwels. Koper van een perceel land is Abel Jans Brink voor f.220,-.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr.93, Akte 528)

Brief 20 maart 1824 van de gouverneur
Ik zende u hiernevens de navolgende ordonnantiën, om te strekken tot voldoening der schadeloosstelling voor ingenomen gronden ten dienste van den zijtak des wegs den 1e klasse nr 1 tusschen Groningen en De Punt, als:
J. Swartwolt te Haren: f.130,50
H.E. Meijer te Haren: f.241,50
Wed. Rummerink te Haren: f.503,70
Pastorij van Haren: f.237,75
H. Hendriks te Haren: 130,05
P. (J.) P Veldman: f.34,50
R. van Loo (Roelf Pauwels) te Haren: f.30,60
R. Bolt te Helpman: f.210,-
Als zijnde door het intermediair van u aan mij ter hand gesteld de noodige certificaten, dat de ingenoomen percelen met geene hypothecaire inschrijvingen zijn bezwaard, of dat de hypotheekhouders genoegen nemen, dat de betaling der schadeloosstelling geschiede aan de personen ten wier name de bovengemelde ordonnantiën geslagen zijn.
Ik heb nu nog onder mij berustende ordonnantiën voor R. Koops te Haren, groot f.105,90 en J. Berends en comp. groot f.64,00, waarvan ik de noodige certificaten van u nog wachtende ben, om dezelve daarna aan de belanghebbenden te kunnen doen afgeven.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 57)

Brief 27 mei 1827 aan het Armbestuur te Haren
De landbouwer Roelf Pauwels bij mij geweest zijnde, teneinde mijn interceptie te verzoeken om te bewerkstelligen, dat er eene schutting voor het voetpad langs het armhuis wordt geplaatst, op gelijke wijze als dezelve daar voorheen is geplaatst geweest, om daardoor voor te komen het inloopen van vee, hetwelk van het ene naar het andere land wordt vervoerd.
Zijn voorstel naar mijn mening niet ongegrond zijnde, zoo verzoek ik u om de nodige orders te willen stellen, dat de voorgemelde schutting geplaatst worde.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 103)

Brief 23 februari 1831 van de naburen van het armenhuis
Geven met eerbied te kennen, W. Holwerda, J. Timans, R. Brinks, Gerrit Hajema, R. Koops Rzn, H. van Streun, J.R. Boddeveld, R. Pauwels, Berend Conraats [Beerent Konraats Tonnis], Adolf Jansen, Wopke Nijdam, als naburen van het diakonie armenhuis, dat het ondergetekenden als hoogst onregtvaardig voorkomt, dat bij sterfgevallen in bovengenoemd armenhuis de verpligtingen en werkzaamheden zulk een geval vereischende steeds op de ondergetekenden rusten.
1. Uit hoofde dat uit andere wijken zoowel als uit de onze armen in genoemd armenhuis worden verzorgt en dus die ingezetenen dezelfde verpligtingen hebben als ondergetekenden.
2. Dat zich in genoemd armenhuis 6 kamers bevinden in welke tien tot elf huisgezinnen zijn , welke afzonderlijk tafel houden en dus ook ieder afzonderlijk als naburen moesten worden beschouwd, doch die zich doorgaans aan de nabuurplichten onttrekken en ook dat het grootste getal armen in genoemd armenhuis uit oude vrouwen bestaat, onbekwaam tot die werkzaamheden welke mannendiesten vereischen, zoodat de werkzaamheden op ondergetekenden rusten.
3. Dat de gesteldheid in deze huisgezinnen dikwerf van dien aard is, dat de behandeling van zulke lijken bijna onmogelijk is.
4. Dat het in de mogelijkheid is, dat vreemdelingen welke er des nachts gehuisvest worde, kunnen komen te overlijden, welke lijken dan ook door ondergetekenden zullen moeten worden behandeld.
5. Dat het een zekere waarheid is, dat er in één jaar 7 sterfgevallen zijn geweest, welke lijken alle door de naburen zijn behandeld.
Daar dit en de vorige punten meer het armenbestuur en de gemeente betreffen dan de naburen, zoo is dan dit onderdanig

verzoek van ondergetekenden, dat u u hierin ten onzen behoefte beter moogt voorzien en vertrouwen het aan uw wijsheid zulke maatregelen te nemen welke meer met de aard der zaak en de regtvaardigheid doelmatig zijn.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 64)

9 **Aaltje Willems Eissing** is geboren te Onnen, is gedoopt op zondag 23 oktober 1803 te Haren, is overleden op maandag 14 mei 1894 te Groningen. Aaltje werd 90 jaar, 6 maanden en 21 dagen.

Akte 15 maart 1827
Aaltien Eising, weduwe van wijlen Pieter Ensink, mede als voogdesse over haar zoontje Lammert Ensink, en Jan Pauwels Veltman als toeziend voogd, beschrijven de boedel van Pieter Ensink. Het saldo is zwaar negatief. Aaltien Eising heeft afstand gedaan van gemeenschap van goederen.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr.152, Akte 123)

Aaltje trouwt op zaterdag 28 juni 1823 te Haren op 19-jarige leeftijd (1) met de 45-jarige **Pieter Ensingh**. Pieter is geboren in 1778 te Groningen, is overleden op woensdag 8 november 1826 aldaar. Pieter werd 48 jaar.
Aaltje trouwt op donderdag 13 december 1827 te Groningen op 24-jarige leeftijd (2) met de 29-jarige **Steven Groen**. Steven is geboren op zondag 1 juli 1798 te Steenwijk, is overleden op maandag 28 januari 1878 te Groningen. Steven werd 79 jaar, 6 maanden en 27 dagen.

70 **Willem Eising** (GH1812-137; MIL-156), zoon van **Willem Eising (69)** en **Engelina Willems Takens**, landbouwer, wonende te Helpman (Wijk A Helpman 5), is geboren op vrijdag 5 oktober 1787 te Onnen, is overleden op woensdag 5 december 1866 te Helpman. Willem werd 79 jaar en 2 maanden.

Verslag onderzoek naar ongeregeldheden in de herberg De Posthoorn op 15 maart 1810.
Gerechtelijk onderzoek door de advocaat-fiscaal in de lentemaand 1810 naar de ongeregeldheden in de herberg De Posthoorn van Nicolaus Nieuwland te Haren. Dit op aanklacht van Nieuwland zelf. Advocaat-fiscaal L.H. Trip hoort een groot aantal mogelijke getuigen (de namen zijn door mij vermeld, zoals ze later in de burgerlijke stand zijn gebruikt).
** Verklaring van Borgert Jans Vrieling, oud 31 jaren, woonachtig te Haren, dewelke verklaarde, dat hij op den dag dat er boeldag was geweest bij Jantje Paping te Haren op donderdag 14 dagen geleden, des avonds in de Jagtweide had gezeten. Dat aldaar omstreeks 10 uur de vouw van Nieuwland had geroepen, dat men haar man aanpakte. Dat hij toen naar de kamer tegenover de Jagtweide was gegaan en gezien had, dat een klein dik persoon, hem onbekend, de kastelein Nieuwland in de das gevat had en met hem schermutselde, maar kort er na weder losliet, zonder dat Vrieling verder enige ruzie had maar vertrokken was.
** Verklaring van Tako Hindriks Takens, oud 16 jaar, woonachtig te Haren. Dewelke verklaarde, dat hij 's avonds na de boeldag van Jantje Paping niet ten huize van N. Nieuwland was geweest, maar dat hij die avond reeds om zeven uur naar bed was gegaan.
** Verklaring van Willem Hindriks Takens, oud even over de 20 jaren, woonachtig te Haren, dewelke verklaarde, dat hij gisteren 14 dagen geleden des avonds met meer anderen was geweest in de herberg van H. Nieuwland te Haren tot omstreeks half tien. Dat hij in de Jagtweide en ook in de kamer er tegenover was geweest, waar het vol was. Dat hij geen ruzie had gehoord en ook niet gezien had, dat het licht uit was. Dat hij weggegaan zijnde kort er na terug gekomen was en toen wel gezien had, dat er een partij volk voor het huis van Nieuwland stond en dat de schulte van Haren er bij was. Maar verder kan hij er niets over zeggen.
** Verklaring van Hinderk Hinderks van der Es, oud 16 jaar, woonachtig onder Haren. Dewelke verklaarde, dat hij op de donderdag dat er boeldag was bij Jantje Paping des avonds tot omstreeks half negen was geweest ten huize van Nieuwland te Haren, dat zolang hij er was, hij geen ruzie gezien had.
** Verklaring Reint Jans Koers , oud 21 jaar, woonachtig te Glimmen, dewelke verklaarde, dat hij op donderdagavond den 15e dezer was geweest in de herberg van N. Nieuwland te Haren, in het kamertje tegenover de Jagtweide. Dat hij enige ogenblikken buiten huis was geweest en terug komende wel gezien had, dat er eenigen van Haren, waaronder Borgert Vrieling in dat kamertje waren en dat Roelf Alberts zijn hoed in de hand had, die in stukken was gesneden of gescheurd, zoals ook die van Roelf Pieters en zijn zoon. Dat Nieuwland toen de schulte had gehaald en die van Haren weg waren gegaan.
** Verklaring van Hindrik Alberts Kooi, 27 jaar oud, woonachtig te Glimmen. Die verklaarde, dat hij op donderdag 15 dezer met enige anderen van Glimmen des 's avonds was geweest in de herberg van H. Nieuwland te Haren, in een kamertje tegenover de Jagtweide. Dat later op de avond Borgert Vrieling met enige andere personen in dat kamertje waren gekomen. Dat Borgert gezegd had, zijn broer Roelf Alberts Kooi te willen slagen en zijn rokje had willen uittrekken. Dat daarop het licht was uitgedaan en hij zijn hoed, die met meer anderen op een tafel lag had opgezet, maar naderhand wel had gezien, dat de hoed van zijn broer was opgesneden. Dat toen de schulte was verschenen en de Hareners weg waren gelopen.
** Verklaring van Tonnis Jans Houwing, ongeveer 30 jaar oud, wonende te Glimmen. Die verklaarde, dat hij op die donderdag met enige anderen uit Glimmen geweest was bij Nieuwland tegenover de Jagtweide. Da hij na enige tijd weggeweest te zijn terug kwam en toen hoorde, dat enige personen uit het huis liepen, omdat men de schulte haalde. Dat hij toen niet meer naar binnen is gegaan. Dus niet kan zeggen wat er is voorgevallen.
** Verklaring Hindrik Hindriks, oud 16 of 17 jaar, woonachtig te Haren. Die verklaarde op die donderdagavond in het huis van Nieuwland te zijn geweest, maar dat hij voor acht uur van daar was gegaan en dat zo lang hij er geweest was er niet de minste ruzie plaats had.
** Verklaring van Willem Willems Eising, ongeveer 22 jaar, woonachtig te Onnen. Hij heeft op die donderdagavond gehoord, dat er bij de herberg van Nieuwland vrij veel rumoer van zingen en springen was. Dat hij de Jagtweide binnengaande daar een menigte volk had aangetroffen, dat vrolijk was. Dat hij nergens anders dan in de Jagtweide geweest was. Dat hij wel gezien had dat in de kamer tegenover de Jagtweide vel volk was, maar dat hij daar niet was geweest. Dat hij ook maar kort in de Jagtweide is geweest en toen weer is vertrokken.
** Verklaring van Roelf Alberts Kooi, oud ongeveer 30 jaar, woonachtig te Glimmen. Die verklaarde, dat hij op de donderdagavond na de boeldag bij Jantje Paping samen met enige andere personen uit Glimmen was geweest in de herberg van Nieuwland. Dat hij geen ruzie vernomen had, totdat later op de avond eene Borgert Jans Vrieling, woonachtig onder Haren bij hem was gekomen en op comparants vraag wat hij wilde, had gezegd dat hij hem wilde slaan en daarop zijn rokje had uitgetrokken. Dat er op dat moment een menigte andere personen in de kamer was gekomen en het licht uitgedaan was, zodat comparant niet gezien heet wat er geschied was. Dat Nieuwland ook nog in de kamer was geweest en gezegd had de schulte te willen halen. Dat toen de meeste personen uit de kamer naar buiten waren gelopen. Dat comparant toen het licht weer aanging ontdekte, dat zijn nog nieuwe hoed en ook die van Roelf Pieters en zijn zoon in stukken was gesneden of gescheurd. Dat die hoed op tafel had gelegen en dat comparant niet weet hoe hij in stukken was gekomen.
** Verklaring Jan Jans Bos, oud 21 jaar, woonachtig te Glimmen. Ook hij verklaart bij Nieuwland te zijn geweest. Dat ze daar vrolijk en wel hadden gezeten. Dat hun hoeden op tafel lagen. Dat er toen verscheidene personen, meest Hareners in de kamer waren gekomen. Dat hij had gezien, dat er een hoed van de tafel viel, die door Borgert Vrieling, woonachtig te Haren, onder de tafel werd geschopt, waarop hij de zijne had opgezet. Dat Borgert Vrieling bij Roelf Alberts komende door deze was gevraagd wat hij wilde, waarop Borgert geantwoord had hem te willen slagen en zijn rokje had aangegrepen alsof hij dat wilde uittrekken, maar op het zegge van Roelf Alberts “laat dat rokje maar zitten, ik wil niet slagen”, zulks niet had gedaan. Dat toen het licht was uitgedaan en kort daarna de schulte was gehaald, waarop die van Haren meest uit de kamer waren geslopen. Dat hij toen wel gezien had, dat er drie hoeden van Roelf Alberts en Roelf Pieters en zijn zoon waren gesneden of gescheurd.

© 2020 - E.M. van Koldam

** Verklaring van Roelf Pieters, 40 jaar, woonachtig te Glimmen. Die verklaarde ook bij Nieuwland te zijn geweest. Dat zijn hoed met andere hoeden op een tafel had gelegen. Dat Borgert Vrieling was gekomen met enige anderen en dat Borgert had willen slagen met Roelf Alberts en zijn rokje reeds half uit had gehad maar nog weder gesust was. Dat daarop het licht uitgedaan was. Dat toen het licht weer aan ging zijn hoed in stukken was gesneden, net als die van Roelf Alberts en zijn zoon. Dat Nieuwland toen de schulte had gehaald en de personen uit Haren uit huis waren geslopen.
** Verklaring van Roelf Roelfs Pieters, zoon van Roelf Pieters, 17 jaar, woonachtig te Glimmen. Hij verklaarde niet veel te hebben gezien, maar ook zijn hoed was aan stukken gescheurd.
** Verklaring van Nicolaus Nieuwland, 37 jaar, wonende te Haren in de herberg De Posthoorn. Dewelke verklaarde, dat na de boeldag van Jantje Paping een menigte volk in zijn herberg was, die aldaar vrolijk en wel hadden gezeten. Dat er in de kamer tegenover de Jagtweide enige personen uit Glimmen hadden gezeten. Dat in die kamer een aantal keren de kaars was uitgedaan, maar door hem en de zijnen steeds weer was ontstoken. Dat hij wel had gezien, dat er op een tafel enige hoeden lagen. Dat van de personen, die in de Jagtweide waren, enigen al heen en weer in en uit de kamer er tegenover waren gegaan. Dat aldaar omstreeks 10 uren of kort er na ruzie ontstaan was en hij er heen gaande om dit voor te komen, had gezien dat zij malkanderen vast hadden. Dat hij een van hen, zijnde een kort dik persoon, aan hem onbekend, van de anderen had afgescheurd, die hem daarop bij de das greep, maar door hem was vast gehouden. Dat de personen uit Glimmen hem drie hoeden hadden laten zien, die in stukken waren gesneden. Dat hij, de vrede niet kunnende herstellen, iemand had gezonden om de schulte te halen en die niet schielijk koomende, zelve ook nog was gaan roepen. Dat hij niet kan zeggen wie de hoeden heeft stuk gesneden, zijnde dit waarschijnlijk geschiedt toen de kaars uit was. Hij weet ook niet wie de voornaamste daders waren, omdat het zo vol was, dat hij zich nauwelijks had kunnen bewegen.
** Verklaring van Johan Rummerink, oud 86 jaar, schulte van Haren. Dewelke verklaarde, dat er op de avond dat de boeldag bij Jantje Paping was gehouden om 10 uur aan zijn venster werd geklopt door iemand gezonden door N. Nieuwland met het verzoek om aanstonds in zijn huis te komen. Dat Nieuwland ook later zelf nog kwam vragen of hij kwam. Dat hij er heen was gegaan en wel 100 personen aantrof, die deels ruzie met elkaar hadden. Dat hij toen met zijn rooroeden stevig heeft huisgehouden en de personen uit elkaar heeft geslagen richting Glimmen, Essen, Dilgt en Onnen.
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 2008).

Akte 3 april 1821
Huwelijkscontract Willem Eising te Onnen en Geesje Bolhuis te Helpman. Ongemeenschap van de meeste goederen. Gemeenschap winst en verlies.
(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 84, Akte 144)

Brief 21 maart 1826 aan de gouverneur
Bij missive van 20 maart heeft u ons toegezonden om spoedig berigt en advies het rekwest aan Zijne Majesteit den Koning gepresenteerd door Hindrik Geerts Kwant, Willem Eising en Pieter Pieters Bolhuis, wonende te Helpman als volmagten van de school aldaar en Wopke (Berends) Nijdam en Harm (Hindriks) van der Veen, wonende aan de Hoornschedijk, als volmagten wegens de school aldaar ter plaats, verzoekende dat Zijne Majesteit behage uit 's Rijkskas of zoodanig ander fonds als Zijne Majesteit zal goed denken eene zekere som af te zonderen en te doen besteden ter geheele of gedeeltelijke voldoening van een hoofdschuld ad f.800,- met nog f.242,42 achterstallige interessen ten laste van het karspel Helpman en van een hoofdschuld groot f.100,- met f.53,75 achterstallige renten over de ingezetenen aan de Hoornschedijk, beide genegotieerd, het een in het jaar 1803 en het laatste in 1811, ter vertimmering en verbetering der respectieve schoolgebouwen op die plaatsen. Hebben wij de eer u voor te dragen, dat het door de rekwestranten in hun adres gestelde overeenkomstig de waarheid is, en dat het voor de ingezetenen van de voorschreven plaatsen zoolang de bedoelde schulden hebben bestaan alle jaren een drukkende last is geweest om de interessen der hoofdsommen en nog daarenboven de reparatie en het onderhoud dier scholen te voldoen, hetwelk ook de oorzaak is, dat de interessen tot zulk eene merkelijke som zijn opgeloopen en achterstallig geworden. Zoodat hoe gaarne men ook van deze schulden wenschte ontheven te worden, alle plannen tot aflossing van dezelve , uit hoofde de grootendeels bekrompen toestand der contribuabelen zijn mislukt en achterwege hebben moeten blijven.
Dat vermits nu de voormelde schulden moeten afgelost en betaald worden, het zeer wenschelijk is, dat het Zijne Majesteit mogte behagen de ingezetenen van Helpman en aan de Hoornschedijk daarin gratieuselijk te hulp te komen, aangezien het hun onmogelijk zal vallen, sommige zelfs ondoenlijk zijn, ten vollen deze schulden te kwijten. Weshalve wij dan ook niet kunnen nalaten de rekwestranten verzoek te ondersteunen in Zijne Majesteits hooge gunst aan te bevelen.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 102)

Brief 14 februari 1831 aan Lukas Oosterveld, Roelf Koops, Harm van der Veen en Reinder Nijdam, Evert Everts en Jan van Hemmen, Kornelis Hornhuis en Gerrit Veldman, Pieter G. Mulder, H. Veldhuis, Willem Eising en Reinder Tonkens, Teunis Boer en Hindrik Houwing
Ten gevolge een op heden door ons genomen besluit zal er op woensdag of donderdag den 17 of 18 februari aanstaande een algemene collecte langs de huizen binnen deze gemeente plaats hebben, ten einde de onbedeelde behoeftige huisgezinnen in derzelve hulpbehoeven omstandigheden te ondersteunen. U hiervan kennis gevende, verzoeken wij u om de bedoelde collecte op en van de boven bepaalde dagen te …….. in de wijk ….. te willen verrigten.
Wij vertrouwen dat gij deze moeite wel op u zult willen nemen en vinden het noodig hierbij iets te voegen tot aanmoediging van uwen ijver in het verrigten dier collecte, daar de armoedige omstandigheden van sommige huisgezinnen zo schrijnend zijn, dan dat een ieder niet gaarne alles zoude aanwenden wat strekken kan tot verzachting van het lot der behoeftigen
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 105)

Vanuit de raad worden op 2 mei 1850 diverse personen voorgedragen als nieuw te benoemen raadslid. Besloten wordt tot de volgende voordracht:
1. Jonkheer Jacobus Johannes Aricius, landeigenaar te Helpman
2. Willem Eising, landbouwer te Helpman.
Door Gedeputeerde Staten woordt J.J.A. Quintus beboemd.

Willem trouwt op donderdag 12 april 1821 te Haren op 33-jarige leeftijd (1) met de 26-jarige **Gesijn Bolhuis**, zie 36.1.

Van Willem en Gesijn zijn twee kinderen bekend:

1 **Willem Eising** is geboren op vrijdag 14 maart 1823 te Helpman, is overleden op maandag 25 augustus 1828 aldaar. Willem werd 5 jaar, 5 maanden en 11 dagen.

2 **Geertje Eising** is geboren op maandag 7 juni 1830 te Helpman, is overleden op maandag 14 juni 1875 te Bentheim (D). Geertje werd 45 jaar en 7 dagen.
Geertje trouwt op donderdag 28 april 1853 te Haren op 22-jarige leeftijd met de 21-jarige **Pieter Gerrits Mulder**, zoon van **Gerrit Pieters Mulder** en **Grietje Jans de Vries**. Pieter, houtkoper, is geboren op donderdag 10 november 1831 te Helpman, is overleden op donderdag 15 maart 1900 te Groningen. Pieter werd 68 jaar, 4 maanden en 5 dagen.

© 2020 - E.M. van Koldam

Willem trouwt op zaterdag 19 december 1846 te Haren op 59-jarige leeftijd (2) met de 47-jarige **Derkje Egberts Vorenkamp**, dochter van **Egbert Geerds Vorenkamp (268)** en **Harmtien Hindriks van Wolde**. Derkje, wonende te Helpman (Wijk B Helpman 10), is geboren te Haren, is gedoopt op vrijdag 9 augustus 1799 aldaar, is overleden op zaterdag 18 december 1886 te Helpman. Derkje werd 87 jaar, 4 maanden en 9 dagen.

71 **Cornelius Folkerts Eisses** (GH1812-034; MIL-387), zoon van **Folkert Eisses (72)** en **Hillegien Jans Adolfs**, wonende te Haren (Wijk A Harenermolen 40A), is gedoopt op zondag 29 augustus 1773 aldaar, is overleden op vrijdag 5 november 1847 aldaar. Cornelius werd 74 jaar, 2 maanden en 7 dagen.

Woont in 1814 bij zijn vader.

72 **Folkert Eisses** (GH1812-033; L-00139), zoon van **Eijsse Hoving** en **Folkertje Folkerts**, wonende te Haren (Wijk A Harenermolen 42) en aldaar (Wijk A Harenermolen 40A), is geboren op zondag 13 februari 1746 te Feerwerd, is overleden op maandag 23 januari 1832 te Haren. Folkert werd 85 jaar, 11 maanden en 10 dagen.

Ledematenregister Haren:
Aantekening Der ledematen die onder de bediening van Ds. Wijbrandus Holwerda op belijdenis des geloofs zijn aangenomen, of met attestatie van daar tot deze gemeente zijn overgekomen.
1808 27 Maart, op belijdenis des geloofs zijn aangenomen.
Folkert Eises
Jan Folkerts
Roelf Roelofs
Dezen van Haarder meulen

Woonde in 1830 met zijn vrouw Hillechien Adolfs, drie ongetrouwde kinderen, kleinzoon Eisse Eisses, kleindochter Hillechien Alberts en de inwonende naaister Hillechien Boerma op het adres Haren Wijk A Nr 40A Harenermolen.

Groninger Courant, 2 november 1790 (zelfde advertentie ook op eerdere data)
De erfgenamen van wijlen den heer borgemeester Tj. van Berchuys, gedenken door den procureur H. Brouwer in qlté, op woensdag den 3 november 1790 , 's avonds te 6 uur precies, ten huize van de lieut. J.R. Sicman aan de Groote Markt te Groningen, publyk bij strijkgeld te laten verkopen:
I. De buitenplaats Voorveld genaamt onder Haren gelegen, invoegen door wijlen den heer borgemeester Tj. van Berchuys is bewoond en gebruikt, welke buitenplaats van 22 october 1790 af, tot op den dag der verkoop, dagelijks door de gegadigde kan worden gezien, benevens een boerenplaats bij Albert Koops in losse huuure gebruikt, 's jaars voor 115 gld, als mede een behuizinge met eenige kampen weide en bouwland bij Folkert Eisses in losse huur in gebruik, 's jaars voor 60 gld.
II. Een boereplaats mede aldaar gelegen, tegens over gezeide buitenplaats bij de weduwe van Hindrik Harms in losse huur en gebruik, 's jaars voor 150 gulden, zullende deze 2 perceelen bij de laatste uitveiling in een massa worden gepresenteerd.
III. Een groote kampe weideland gelegen agter Haren, strekkende van de Heere tot aan de Boereweg.
IV. Twee percelen best baggerveen, zijnde gedeeltelijk reeds aan de snee, benevens en kampje bouwland, strekkende van de Boereweg tot aan het Hoornsche diep.
V. De Muggenkamp agter de es gelegen met het daarop staande hout.
VI. Den eigendom van een stuk laan agter Haren gelegen, de Oude Borg genaamt, met het daarop staande houtgewas, zijnde het bouwland onder beklemmminge uitgedaan.
VII. De halve tiende over het dorp Haren.
VIII. Twee zitplaatsen in de kerk te Haren tegenover de predikstoel.
(volgt een opsomming van bezittingen en andere plaatsen)

Akte 5 juli 1792
De erven Berchuijs vernietigen op verzoek de overdracht dd 2 november 1791 aan H.N. Laclé en stellen daarvoor in de plaats een pachtbrief ingaande 1 december 1790. Het betreft het huis Voorveld met drie huizen meierwijze door Albert Coops, Folkert Eisses en Willem Hindriks gebruikt. Uitvoerige opsomming van de percelen met namen en aangrenzende eigenaren. Onder nr 27 wordt de kamp het Scharlaken genoemd, door de pachteren zelf gebruikt, zwettende ten noorden en oosten de gezworene Papink, ten zuiden Frederik ter Borgh en ten westen de Heereweg. De prijs bedraagt f.31.000,-.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1616, folio 83)

Akte 12 april 1794 (geregistreerd 6 mei 1794)
Folkert Eisses en Hillegien Jans, echtelieden, woonachtig bij de Harendermolen, verklaren verpacht te hebben aan de overste ingenieur R. Rummerink een akker bouwland te Haren op de Broekakkers gelegen. De pacht is voor 24 jaar. De prijs is f.140,-.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1616, folio 154).

Akte 12 april 1794 (geregistreerd 6 mei 1794)
Jantien Papink verkoopt aan Folkert Eisses en Hillegien Jans, echtelieden, een akker bouwland op de Broekakkers voor f.75,-.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1616, folio 155).

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 25 maart 1813
P.S. Muller procedeert namens J.G. Woldringh te Groningen. Gedagvaard is Folkert Eisses. Het betreft een schuldbekentenis van Folkert Eisses aan J.G. Woldringh dd 1 mei 1805. Hierin staat een bedrag van f.100,- en dat moet f.132,50 zijn. Folkert Eisses maakt geen bezwaar tegen wijziging van het bedrag.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 110, zaak 36)

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 17 mei 1815
De nabestaanden van de minderjarige kinderen van Eisse Folkerts Hovinga te Kleinemeer en wijlen Geesje Jans, overleden 1 juli 1814, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Folkert Eisses, landbouwer te Haren, grootvader
- Jan Folkerts, arbeider te Haren, oom
- Willem Sesselaar, kuiper te Kalkwijk, neef
Aanwezig van moederszijde:
- Arend Jans, arbeider te Groningen, oom
- Johannes Reuriks, tuinier te Helpman, halve oom
- Jan Gerrits Bekkering, tuinier te Helpman, halve oom
Vader Eisse Folkerts Hovinga wordt bevestigd als voogd. Arend Jans wordt toeziend voogd.

© 2020 - E.M. van Koldam

(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 111, zaak 1815/70)

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 31 mei 1815
De nabestaanden van de minderjarige kinderen van Eisse Folkerts Hovinga te Kleinemeer en wijlen Geesje Jans, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Folkert Eisses, landbouwer te Haren, grootvader
- Folkert Eisses, arbeider te Haren, oom
- Willem Sesselaar, kuiper te Kalkwijk, neef
Aanwezig van moederszijde:
- Johannes Reuriks, tuinier te Helpman, halve oom
- Jan Gerrits Bekkering, tuinier te Helpman, halve oom
- Gerrit Bekkering, neef
Door de langdurige ziekte van zijn vrouw verkeerd Eisse Folkerts Hovinga nu in behoeftige omstandigheden, Hij moet zijn huishouding weer op orde brengen. Toeziend voogd Arend Jans vraagt toestemming om de vader bovenop de revenuen uit de goederen van de kinderen f.60,50 te mogen uitkeren. Dat bedrag heeft hij van Harm Schaap te Veendam ontvangen als opbrengst van een zilveren horloge met ketting. Hierin wordt ingestemd tot beter onderhoud en opvoeding van de kinderen.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 111, zaak 1815/82)

Akte 18 april 1822
Bij deze akte is Folkert Eisses betrokken als een van de voorstanders over de minderjarige kinderen van Anna Folkerts, weduwe van Jan Harms Vedder.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 65, Akte 114)

Akte 4 juni 1824
Folkert Eisses en zijn vrouw Hillegien Jans verkopen aan Adolf Eisses en zijn vrouw Trijntje Bodenrieder een akker bouwland te Haren op de Broekakker gelegen, zwettende ten noorden Jan Vedder, ten oosten de Heereweg, ten zuiden Jan Vedder met de Poppen Eskamp en ten westen de Pastorij akker van Haren.
Als aankomsttitel wordt vermeld een stokleggingsbrief van 12 april 1794 geregistreerd in het schuldprotocol lib. 8, folio 155 op 6 mei 1794. De prijs bedraagt f.30,-.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 82, Akte 326)

Groninger Courant, 9 maart 1832
J. Veenhoven, Hzn, griffier van het vredegeregt, kanton Hoogezand, zal ten verzoeke van de kinderen en erfgenamen van wijlen Folkert Eisses op woensdag den 14den maart 1832, des morgens precies te 10 uren, te Harendermolen, op de boerenplaats van den heer C.H.W. Haack, publiek verkoopen: alle aldaar aanwezige roerende goederen, bestaande in twee bruine merriepaarden, zes melkkoeien, vier kalfvaarzen, vier vaarzen, vier kalveren, een varken, eene aanzienlijke partij hooi, stroo en aardappelen, kern, tienen, vaten, emmers en alle andere boeren- en melkgereedschappen; voorts twee eiken kabinetten, pulpitrum, spiegeltafel, bedden met toebehooren, klok, tafels, stoelen, koper, tin, porselein, aardewerk, en hetgeen alsdan meerder zal worden gepresenteerd.

Folkert trouwt (kerk) op vrijdag 26 februari 1768 op 22-jarige leeftijd met de 24-jarige **Hillegien Jans Adolfs**, dochter van **Jan Adolfs** en **Fennechien Lukas**. Hillegien, wonende te Haren (Wijk A Harenermolen 40A), is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 12 januari 1744 aldaar, is overleden op zaterdag 29 januari 1831 aldaar. Hillegien werd 87 jaar en 17 dagen.

Groninger Courant van 1 februari 1831
Wij zijn verzocht het volgende te plaatsen: Te Voorveld, onder Haren, is op den 29 dezer, in de hoogen ouderdom van ruim 87 jaren overleden Hillegien Jans Adolfs, welke 62 jaren is gehuwd geweest met den nog in leven zijnde grijsaard Folkert Eises. De overledene is tot het laatste ogenblik haars levens in volkomen bezit van al hare zintuigen geweest en laat een talrijk kroost achter van de twaalf door haar ter wereld gebragte kinderen, die, hetgene bijzonder is, alle tot gevorderde jaren hebben geleefd en waarvan in den jare 1826 successivelijk drie zijn overleden, de overige nog in leven zijnde negen kinderen maken met 46 kleinkinderen en achterkleinkinderen een getal van 64 harer nakomelingen uit.

Van Folkert en Hillegien zijn tien kinderen bekend:

1 **Eisse Folkerts Hoving**, hovenier, is gedoopt op zondag 28 mei 1769 te Haren, is overleden op vrijdag 9 mei 1828 te Hoogezand. Eisse werd 58 jaar, 11 maanden en 11 dagen.

Akte 19 december 1808
Eisse Folkerts (Hoving) gedenkt op 22 december 1808 's avonds om zes uur bij H. van den Berg te Helpman te verkopen zijn behuizing met vaste beklemming van een kamp tuinland, staande en gelegen aan de straat te Helpman.
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 2011).

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 17 mei 1815
De nabestaanden van de minderjarige kinderen van Eisse Folkerts Hovinga te Kleinemeer en wijlen Geesje Jans, overleden 1 juli 1814, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Folkert Eisses, landbouwer te Haren, grootvader
- Jan Folkerts, arbeider te Haren, oom
- Willem Sesselaar, kuiper te Kalkwijk, neef
Aanwezig van moederszijde:
- Arend Jans, arbeider te Groningen, oom
- Johannes Reuriks, tuinier te Helpman, halve oom
- Jan Gerrits Bekkering, tuinier te Helpman, halve oom
Vader Eisse Folkerts Hovinga wordt bevestigd als voogd. Arend Jans wordt toeziend voogd.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 111, zaak 1815/70)

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 31 mei 1815
De nabestaanden van de minderjarige kinderen van Eisse Folkerts Hovinga te Kleinemeer en wijlen Geesje Jans, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Folkert Eisses, landbouwer te Haren, grootvader
- Folkert Eisses, arbeider te Haren, oom
- Willem Sesselaar, kuiper te Kalkwijk, neef
Aanwezig van moederszijde:
- Johannes Reuriks, tuinier te Helpman, halve oom

- Jan Gerrits Bekkering, tuinier te Helpman, halve oom
- Gerrit Bekkering, neef

Door de langdurige ziekte van zijn vrouw verkeerd Eisse Folkerts Hovinga nu in behoeftige omstandigheden, Hij moet zijn huishouding weer op orde brengen. Toeziend voogd Arend Jans vraagt toestemming om de vader bovenop de revenuen uit de goederen van de kinderen f.60,50 te mogen uitkeren. Dat bedrag heeft hij van Harm Schaap te Veendam ontvangen als opbrengst van een zilveren horloge met ketting. Hierin wordt ingestemd tot beter onderhoud en opvoeding van de kinderen.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 111, zaak 1815/82)

Eisse trouwt rond 1800 op ongeveer 31-jarige leeftijd (1) met de ongeveer 24-jarige **Geessien Jans**, dochter van **Jan Hindriks** en **Janna Arends**. Geessien is geboren te Helpman, is gedoopt op zondag 21 april 1776 te Groningen, is overleden op zaterdag 25 juni 1814 te Sappemeer. Geessien werd 38 jaar, 2 maanden en 4 dagen.
Eisse trouwt op zaterdag 1 juli 1815 te Sappemeer op 46-jarige leeftijd (2) met de 37-jarige **Harmtje Jakobs**. Harmtje, wonende te Noordlaren (Wijk C Glimmen 4), is geboren te Groningen (op de drekstoep), is gedoopt op vrijdag 31 oktober 1777 aldaar, is overleden op maandag 6 januari 1862 te Noordlaren. Harmtje werd 84 jaar, 2 maanden en 6 dagen.

De vermelding in het register is niet erg duidelijk. Waarschijnlijk woonde Harmke omstreeks 1833 met haar stiefzoon Eisse Hoving en dochter Hillechien Eisses op het adres Noordlaren Wijk C Nr 24 Glimmen.

2 **Jan Folkert Eisses** is geboren op vrijdag 22 november 1771 te Haren, is gedoopt op donderdag 19 december 1771 aldaar, zie 74.

3 **Cornelius Folkerts Eisses** is gedoopt op zondag 29 augustus 1773 te Haren, zie 71.

4 **Jantien Folkerts** is geboren op zondag 18 december 1774 te Haren, is overleden op woensdag 1 november 1826 te Groningen. Jantien werd 51 jaar, 10 maanden en 14 dagen.
Jantien trouwt op zondag 6 juni 1813 te Groningen op 38-jarige leeftijd met de 43-jarige **Hindrik Gerardus Boerma**. Hindrik, koopman en winkelier, is geboren op vrijdag 30 maart 1770 te Visvliet, is overleden op dinsdag 24 december 1822 te Groningen. Hindrik werd 52 jaar, 8 maanden en 24 dagen.

5 **Anna Folkerts Eisses** is geboren te Haren, is gedoopt op zondag 16 november 1777 aldaar, is overleden op maandag 11 maart 1844 te Groningen. Anna werd 66 jaar, 3 maanden en 24 dagen.

Verre grootmoeder van Egbertje de Vries, geboren 22 oktober 1902 te Uffelte, Nederlands oudste vrouw sinds 13 juni 2012 en Nederlands oudste inwoner sinds 21 augustus 2012. Overleden 14 augustus 2014. Zie kwartierstaat in Gens Nostra jaargang 67, nummer 10, oktober 2012, pag. 538/539.

Akte 18 april 1822
Bij deze akte is Folkert Eisses betrokken als een van de voorstanders over de minderjarige kinderen van Anna Folkerts, weduwe van Jan Harms Vedder.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 65, Akte 114)

Anna trouwt op zondag 18 november 1798 te Groningen op 21-jarige leeftijd (1) met de 24-jarige **Willem Mennes**. Willem, pannenbakker, is gedoopt op dinsdag 25 januari 1774 te Groningen, is overleden voor 1808 of is overleden op vrijdag 22 januari 1808 aldaar. Willem werd 33 jaar, 11 maanden en 28 dagen.
Anna trouwt op zondag 7 februari 1808 te Groningen op 30-jarige leeftijd (2) met de 43-jarige **Jan Harms Vedder**, zoon van **Harm Jacobs Vedder** en **Mettien Gerrits**. Jan is geboren te Hoornschedijk, is gedoopt op zondag 19 februari 1764 te Groningen, is overleden op zaterdag 5 februari 1814 aldaar. Jan werd 49 jaar, 11 maanden en 17 dagen.
Anna trouwt op zondag 10 augustus 1828 te Groningen op 50-jarige leeftijd (3) met de 54-jarige **Jan Huizinga**. Jan is geboren op vrijdag 20 mei 1774 te Huizinge, is overleden op dinsdag 25 februari 1845 te Groningen. Jan werd 70 jaar, 9 maanden en 5 dagen.

6 **Isabella Anna Folkerts Eisses**, wonende te Haren (Wijk A Harenermolen 45) en aldaar (Wijk A Harenermolen 46), is gedoopt op zondag 8 augustus 1779 aldaar, is overleden op vrijdag 7 november 1856 aldaar. Isabella werd 77 jaar, 2 maanden en 30 dagen.

Certficaat 14 september 1843
De burgemeester der gemeente Haren certificeert bij dezen, op getuigenis van Jacob Horst, oud 30 jaren, van beroep landbouwer, wonende te Harendermolen en van Eite van Bergen, oud 58 jaren, arbeider, wonende te Harendermolen, dat Isabella Anna Aisses, weduwe van Andries Albers, van beroep arbeidster, wonende te Harendermolen, onvermogend is om eenige deurwaarders, procureurs- of griffiekosten, mitsgaders zegel en registratie te kunnen betalen, en diensvolgens is vallende in de termen van art. 855, en volgenden van het Wetboek van Burgerlijke Regtsvordering.
Haren, 28 october 1843, de burgemeester, voornoemd, R. de Sitter.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76; zie voor de procedure bij dochter Hillechien)

Certficaat 28 oktober 1843
De burgemeester der gemeente Haren certificeert bij dezen, op getuigenis van Roelf Abels, oud 43 jaren, van beroep kaselein, wonende te Haren en van Andries Thies Huizinga, oud 25 jaren van beroep klerk, wonende te Haren, dat Isabella Anna Aisses, weduwe van Andries Albers, van beroep arbeidster, wonende te Harendermolen, onvermogend is om eenige deurwaarders, procureurs- of griffiekosten, mitsgaders zegel en registratie te kunnen betalen, en diensvolgens is vallende in de termen van art. 855, en volgenden van het Wetboek van Burgerlijke Regtsvordering.
Haren, 28 october 1843, de burgemeester, voornoemd, R. de Sitter.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76; zie voor de procedure bij dochter Hillechien)

Isabella trouwt (kerk) op zondag 2 juni 1805 te Haren op 25-jarige leeftijd met de 28-jarige **Andries Alberts**, zie 9.

7 **Adolf Folkers Eisses** (MIL-250), arbeider en landbouwer, wonende te Haren (Wijk C Onnen 27) en aldaar (Wijk C Onnen 6), is gedoopt op zondag 29 juli 1781 aldaar, is overleden op dinsdag 22 januari 1850 aldaar. Adolf werd 68 jaar, 5 maanden en 24 dagen.

Is in 1814 boerenarbeider op De Pol. Woont in 1830 met zijn tweede vrouw en twee kinderen uit het eerste huwelijk op het adres Haren Wijk C Nr 27 Onnen.

Akte 4 juni 1824

Folkert Eisses en zijn vrouw Hillegien Jans verkopen aan Adolf Eisses en zijn vrouw Trijntje Bodenrieder een akker bouwland te Haren op de Broekakker gelegen, zwettende ten noorden Jan Vedder, ten oosten de Heereweg, ten zuiden Jan Vedder met de Poppen Eskamp en ten westen de Pastorij akker van Haren.
Als aankomsttitel wordt vermeld een stokleggingsbrief van 12 april 1794 geregistreerd in het schuldprotocol lib. 8, folio 155 op 6 mei 1794. De prijs bedraagt f.30,-.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 82, Akte 326)

Brief 3 januari 1828 aan de burgemeester van Winsum
In deze gemeente woont een persoon Adolf Eisses, welke een zoon heeft genaamd Folkert, doch zijn vader weet niet of hij van dit jaar in de ligting van de Nationale Militie valt al dan niet. Aangezien de voornoemde persoon in uw gemeente is geboren, neem ik de vrijheid mij tot u te wenden met het verzoek om mij een attest van geboorte ten behoeve van de Nationale Militie van den voornoemden jongeling te doen geworden. De naam van de vader is Adolf Eisses en van de moeder Catharina Karels.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 104)

Brief 12 april 1847 aan de officier van justitie
Bij deze heb ik de eer aan u te doen toekomen eene bij mij ingebragte klagt van Eisse Eisses en dientengevolge door mij gedane plaatselijke opneming en nasporing omtrent de diefstal van drie en een half mudde aardappelen, welke aan den arbeider Eisse Eisses deze nacht uit het aardappelengat bij het huis van zijn vader in de Veldkamp zijn ontstolen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 114)

Brief 14 april 1847 van de officier van justitie
Ik heb de eer u te verzoeken om Adolf Eisses, wonende onder Haren, af te vragen of hij zaterdag aan Geert Hindriks heeft verkocht een spint aardappels gedeeltelijk lepsters, gedeeltelijk roode pooters, zooals hij heeft voorgegeven bij de maandag in zijn woning gedane huiszoeking.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 80)

Brief 17 april 1847 aan de officier van justitie
In antwoord op uw missive van den 14 dezer heb ik de eer te berigten, dat ik de persoon van Adolf Eisses heb ondervraagd omtrent den verkoop van een spind aardappelen aan Geert Hindriks op jongstleden zaterdag en dat hij heeft verklaard zulks overeenkomstig de waarheid te zijn en hij op dien dag een spind aardappelen, gedeeltelijk Lipschers en gedeeltelijk roode poters aan de bedoelde Geert Hindriks voor 4 stuivers had verkocht.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 114)

Adolf trouwt op zaterdag 19 mei 1810 te Haren op 28-jarige leeftijd (1) met de 24-jarige **Catharina Carels Bodenrijder**.
Catharina is geboren op zondag 23 oktober 1785 te Obergum, is overleden op zondag 5 november 1826 te Glimmen.
Catharina werd 41 jaar en 13 dagen.
Adolf trouwt op donderdag 24 april 1828 te Haren op 46-jarige leeftijd (2) met de 37-jarige **Corneelsje Jochums de Jonge** ook genaamd Cornelsje Jochem de Jonge, dochter van **Jochum Cornelis** en **Sijpke Veldkamp**. Corneelsje, wonende te Haren (Wijk C Onnen 27) en aldaar (Wijk C Onnen 6), is geboren te Diever (te Helderen aan de vaart), is gedoopt op zondag 16 januari 1791 aldaar, is overleden op donderdag 17 juni 1858 te Onnen. Corneelsje werd 67 jaar, 5 maanden en 1 dag.

Brief 30 januari 1834 aan de officier van justitie
Ik heb de eer ter voldoening aan de aanschrijving van de gouverneur van deze provincie, hiernevens in te zenden het vereischte en door het gemeentebestuur der gemeente Haren opgemaakte proces verbaal met betrekking tot den onopgegevene Johannes de Vries, loteling van de jare 1833; ten einde in gevolge art. 53 der wet van 1817 en de intentie van de gouverneur voornoemd hetzelve tegen de moeder te vervolgen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 106)

Uitspraak 17 februari 1834 rechtbank van eerste aanleg te Groningen
Beklaagde is Cornelisje Jochems de Jonge, weduwe van Hindrik de Vries, thans hertrouwd met Adolf Eisses, oud 41 jaren, geboren te Diever, woonachtig te Haren. Ter zake dat zij haar zoon Johannes de Vries niet heeft doen inschrijven in de registers der nationale militie. Boete f.25,- ten voordele van de kas van de gemeente Haren. Veroordeling in proceskosten f.3,71. Bij besluit van 25 april 1834 verleent de Koning kwijtschelding van de te betalen boete.
(Groninger Archieven, toegang 144, inventaris nr 54, zaak 1942)

Brief 6 maart 1834 aan de gouverneur
Bij appointement van 28 februari 1834 heeft u in mijne handen gesteld om spoedig berigt, consideratiën en advies eene missive van de gouverneur in de provincie Friesland van den 24 februari 1834 onder geleide eens briefs van den grietman van Weststellingwerf van den 29 januari 1934 betrekkelijk het domicilie van inschrijving voor de nationale militie van zekeren Johannes de Vries, welke reeds als eene nalatige door ons in mindering van het contingent is ingelijfd.
In voldoening daaraan heb ik de eer u onder terugzending der bijgaande stukken te berigten. Dat wij Corneelsje Jochums woonachtig te Onnen binnen deze gemeente, en moeder van bovengenoemde Johannes de Vries, aangaande die zaak hebben gehoord, welke ons heeft verklaard, dat zij na het overlijden van haren man Hendrik Johannes de Vries met hare beide kinderen is vertrokken naar Smilde, alwaar zij intrek had genomen bij haar zuster Sjouke Veldkamps en bij welke zij hare kinderen gedurende de vijf eerste jaren zelve had verzorgd en onderhouden, en na alles wat zij bezat tot hunnen behoeve te hebben opgezet, op aanrading hare familie als eene arme en van alles ontblote weduwe was gaan dienen, terwijl intusschen hare zuster voor haar Corneelsje Jochums, de kinderen in onderhoud en verpleging aan de daartoe verpligt wordende diaconie had aanbevolen, en waartoe naderhand schijnt verpligt te zijn geworden.
Dat hare kinderen bij hare zuster toen nog tien jaren hadden doorgebragt, waarvan deze nog van het armenbestuur van Noordwolde zoude competeren f.30,- welke penningen gemeld armenbestuur aan hare zuster had onthouden. Het domicilie van onderstand heeft in den eersten tijd in queste gezeten tusschen Dieveren en Noordwolde. Dat daarna gemelde kinderen naar Noordwolde waren vervoerd en daar verpleegd geworden.
Wijders dat het niet met de waarheid overeenkwam, hetgeen ook uit het voorgaande blijkt, dat zij Corneelsje Jochums hare kinderen in stilte zoude hebben verlaten, zonder dat deze zouden geweten hebben, waar henen zij zich had begeven, daar zij op aansporing van haar familie was gaan dienen en hare zuster te Smilde en hare andere betrokkenen te Diever altijd wel geweten hadden waar omstreeks zij zich in dienst bevond en ook laatst wel, dat zij binnen deze gemeente hertrouwd en daar woonachtig was.
Dat zij van den juisten ouderdoms haar zoon niet had geweten en aan de inschrijving van de nationale militie niet had gedacht, maar dat haar zoon in den aanvang van het jaar haar had bezocht en gesproken of hij nu wegens zijnen ouderdom verpligt ware zich voor de nationale militie te doen inschrijven.
Dientengevolge is het dat Corneelsje Jochums zich met haren zoon Johannes de Vries bij ons heeft vervoegd om deze in de lijst voor de nationale militie te doen inschrijven en dat wij ons van eene geboorteacte hebben voorzien, waaruit blijkt dat dezelve als een nalatige moest worden beschouwd gelijk u met uw missive van den 27 januari 1834 is kennelijk geworden, waaraan hij dan ook voor deze gemeente is ingelijfd geworden als zijnde zijn moeder hier woonachtig.

© 2020 - E.M. van Koldam

Voorts heb ik de eer u in overweging te geven, dat daar uit het voorgaande blijkt dat Corneelsje Jochums hare kinderen niet in stilte heeft verlaten, maar uit hoofde zij niet langer in staat is geweest dezelve te onderhouden, zij is gaan dienen en hare kinderen in verpleging heeft doen aanbevelen bij de daartoe verpligte diaconie, dezelve dus niet als verlatenen kunnen worden beschouwd, en tevens om ook de verblijfplaats of woonplaats van de moeder niet onbekend is geweest en Johannes de Vries bij de inschrijving voor de nationale militie in dit jaar niet alleen maar ook bij dien der beschrijving daarvan in den jare 1833, wanneer dezelve is verpligt geweest zich te doen inschrijven, reeds niet meer onder de voogdij of wel eigentlijke bedeeling van het armenbestuur te Noordwolde kan geacht worden te hebben bestaan, daar hij volgens boven gemelde missive van de grietman van Weststellingwerf tot januari 1833 is bedeeld geworden, en dus de bedeeling met het einde des jaars 1832 is opgehouden, zoodat de gemeente Haren als de plaats van domicilie van inschrijving voor de nationale militie moet worden beschouwd
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 106)

Brief 14 maart 1834 aan de gouverneur
Bij apostille dispositie van den 11 dezer heeft u in onze handen gesteld ter fine van berigt en consideratiën een rekwest van Corneelsje Jochums de Jonge, eerder weduwe van Hindrik de Vries, thans hertrouwd met Adolf Eisses, boeren arbeider, woonachtig te Onnen, gemeente Haren, door haar aan Zijne Majesteit den Koning gepresenteerd, daarbij in de aangevoerde motieven tenderende Zijne Majesteits gratie wegens de aan haar door de regtbank van eerste aanleg te Groningen opgelegde straf, wegens het verzuim der aangifte van hare zoon Hendrik de Vries behorende tot de nationale militie ligting 1833.
Het plaatselijk bestuur van Haren heeft alzoo de eer onder terugzending van het ingediende rekweste te berigten, dat de aangevoerde motieven volledig conform de waarheid zijn , dat hare toestand zeer bekrompen is en zij in hare huiselijke kring onmisbaar is. Daar onwetendheid zeer zeker de oorzaak harer overtreding is geweest, terwijl het gemeentebestuur voorts u in consideratie zoude geven om door ene voor rekwestrante gunstiglijk berigt dezelve het gewenschte effect van hare gedane invitatie aan Z.M. den Koning gedaan, zoo mogelijk te doen genieten.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 106)

Corneelsje was eerder gehuwd (1) met **Hindrik Johannes Punt**.<104,105>
Corneelsje was eerder gehuwd (2) met **Freerk Pauwels** (zie 207).<106,107>

8 **Swaantje Folkers Eisses**, wonende te Haren (Wijk A Harenermolen 40A), is gedoopt op woensdag 17 september 1783 aldaar, is overleden op zondag 1 juni 1856 aldaar. Swaantje werd 72 jaar, 8 maanden en 15 dagen.

9 **Lucas Folkerts** is geboren op zondag 2 april 1786 te Haren, is overleden op zondag 19 december 1847 te Groningen. Lucas werd 61 jaar, 8 maanden en 17 dagen.
Lucas trouwt op zondag 8 mei 1814 te Groningen op 28-jarige leeftijd (1) met de 29-jarige **Geertruid Heikens**. Geertruid is geboren op woensdag 19 januari 1785 te Groningen, is overleden voor 1826. Geertruid werd hoogstens 40 jaar, 11 maanden en 13 dagen.
Lucas trouwt op donderdag 3 april 1828 te Groningen op 42-jarige leeftijd (2) met de 24-jarige **Hilke Johanna Harsmans**. Hilke is geboren op zaterdag 24 september 1803 te Groningen, is overleden op vrijdag 6 mei 1881 aldaar. Hilke werd 77 jaar, 7 maanden en 12 dagen.

10 **Folkert Folkerts Eisses** is geboren op woensdag 12 november 1788 te Harenermolen, is gedoopt op zondag 16 november 1788 te Haren, zie 73.

73 **Folkert Folkerts Eisses** (GH1812-035; MIL-388), zoon van **Folkert Eisses (72)** en **Hillegien Jans Adolfs**, wonende te Haren (Wijk A Harenermolen 40A), is geboren op woensdag 12 november 1788 te Harenermolen, is gedoopt op zondag 16 november 1788 te Haren, is overleden op woensdag 4 september 1872 aldaar. Folkert werd 83 jaar, 9 maanden en 23 dagen.

74 **Jan Folkert Eisses** (GH1812-036; MIL-394; B24-1843; L-00137; L-00138cs), zoon van **Folkert Eisses (72)** en **Hillegien Jans Adolfs**, arbeider en landbouwer, wonende te Haren (Wijk A Harenermolen 43), aldaar (Wijk A Harenermolen 39A), aldaar en aldaar (Wijk A Harenermolen 73), is geboren op vrijdag 22 november 1771 aldaar, is gedoopt op donderdag 19 december 1771 aldaar, wonende Wijk A Harenermolen 73 aldaar, is overleden op donderdag 9 maart 1854 aldaar, is als overleden aangegeven op zaterdag 11 maart 1854 aldaar (aangever overlijden was Kars Eisses; getuige aangifte overlijden was Egbert Jans Eisses). Jan werd 82 jaar, 3 maanden en 15 dagen.

Woont in 1814 "te Haren achter de es".

Woont in 1830 op het adres Haren Wijk A Nr 39A te Harenermolen met zijn vrouw en zijn vijf jongste kinderen.

Notulen Schout en Assessoren, 19 januari 1822
Aan de orde is het onderwerp schoolonderwijs voor behoeftige kinderen, waarvoor de gemeente het schoolgeld moet betalen. Besloten wordt alleen de zes wintermaanden te betalen. De zes zomermaanden komen voor rekening van de ouders. Met uitzondering van de kinderen van Jan Folkerts te Haren en een kind van Geert Luiken te Onnen die komen het gehele jaar voor rekening van de gemeente (archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 30).

Brief 4 maart 1821 van de schout aan schoolmeester N.E. Dekker
Ik geef u hierbij kennis, dat de kinderen van de weduwe Weites (Dina Alberts) en van H. Rotman (Rutman) sedert de 1e januari dezes zijn ten koste van de diaconie en dat gedurende de zomermaanden voor rekening van de gemeente zijn twee kinderen van Roelf Baving, twee kinderen van Jan Folkerts (Jan Folkerts Eisses) en een kind van Hendrik (Harms) Vedder en dat gedurende de wintermaanden alle kinderen, uitgezonderd die van de weduwe Weites en H. Rotman, ingevolge uw lijst van 27 februari voor rekening van de gemeente zijn.
Verder word u door deze er op gewezen voortaan niet op rekening van de gemeente te laten halen of te laten repareren zonder verleende autorisatie van het gemeentebestuur van Haren, waartoe, wanneer er iets nodig is, telkens des zaterdagmorgens gelegenheid is.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 100)

Twee kinderen van Jan Folkert Eisses worden in 1823 het gehele jaar ten laste van de gemeente onderwezen. Daarnaast nog één kind alleen in de wintermaanden. Dit betekent dat hij niet in staat werd geacht schoolgeld te betalen.

Brief 26 januari 1824 van schoolmeester N.E. Dekker te Haren
Het volgende zal tot antwoord dienen op uw circulaire van den 14 dezer. Het getal der kinderen, die door mij op rekening der gemeente onderwezen worden bedraagt thans 12 kinderen, welke zijn:
1. Fennechien en Anna, kinderen van Geert Smeenge, gedurende het geheele jaar;

2. Jan, Egbert en Lukas, zonen van Jan Folkerts (Eisses), gedurende 2 een half jaar en 1 kind een heel jaar;
3. Jakob Vedder, zoon van Hendrik Vedder, gedurende een geheel jaar;
4. Geesje, kind van Willem Harms, het hele jaar;
5. Hillechien, kind van Geert Henderikes (Hindriks), het gehele jaar;
6. Hindrik Nijboer, zoon van Hindrik Nijboer, het gehele jaar;
7. Hillechien en Egbertje, kinderen van Harm Drewes, waarvan 1 een geheel jaar en 1 een half jaar;
8. Elizabeth, kind van Roelf Baving, een geheel jaar.
Haren, 26 januari 1824, N.E. Dekker
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 57)

Brief 8 juni 1825 aan de onderwijzers der jeugd te Haren, Helpman, Noordlaren en Onnen
Door dezen geef ik u kennis, dat in de vergadering van de schout en assessoren op den 26 mei jl. is bepaald, dat gij voor dit jaar voor rekening der gemeente negen kinderen zult kunnen onderrigten, berekend naar de bevolking van uw schoolkreits, waarin echter de volgende bepalingen zijn gemaakt, als:
- drie kinderen voor het geheele jaar zijnde een van Albert Hoving en twee van Geert Luiken;
- twaalf kinderen voor de zes wintermaanden of het half jaar, zijnde een kind van Jan F. Eising, twee kinderen van Roelf Baving, twee kinderen van Geert Smeenge, twee kinderen van Hindrik Vedder, een kind van Hindrik Nijboer, een kind van Geert Hindriks en drie kinderen van Willem Harms.
En dat de som voor het gebruik van schoolbehoeften in het gehele jaar is bepaald per kind op f.1,50, doch voor de kinderen die slechts een half jaar de school bezoeken op de helft van dit bedrag.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 101)

Akte 28 januari 1828
Het betreft een publieke verkoping. De heer Gijsbertus Lambertus Gasinjet, zonder beroep, wonende te Paterswolde, in qualiteit als vader en wettige voogd over zijne minderjarige kinderen bij wijlen zijne echtgenote mevrouw Wilhelmina Theodora Gockinga in echte verwekt, aan welke laatste bij acte van scheiding der nalatenschap van wijlen de heer Godfried Carel Gockinga, beleden voor den ondergetekenden notaris 22 maart 1817, verkoopt met rechterlijke machtiging op 28 januari 1828 des nademiddags vier uren ten huize van Christoffer van Boekeren, nagemeld, op schade en bate van Christoffer van Boekeren, kastelein, wonende te Haren in nagemelde behuizing, en Stijntje Jans, bevorens ehevrouw van dezelven, thans van hem gesepareerd, mede woonachtig te Haren:
1. Een behuizing met ruime stalling en grooten tuin daarachter gelegen, zijnde een herberg De Jagtwagen genaamd, staande en gelegen te Haren, getekend nr 61, hebbende tot naaste zwetten ten noorden, zuiden en westen Jan Pieters, en ten oosten de Straat
2. Twee kampen land
3. Een bunder hooiland
4. Drie/vierde bunder hooiland.
De rechterlijke machtiging is verleend door de rechtbank bij vonnis van 27 november 1827. Gasinjet heeft de lening aan Van Boekeren regtmatig opgezegd. Van de lening resteert nog f.4.000,-. Van Boekeren heeft nagelaten de schuld tijdig af te lossen. Op grond van de gereserveerde eigendom is Gasinjet nu gerechtigd tot uitwinning door middel van publieke verkoop.
In de verkoopvoorwaarden wordt in artikel 10 vermeld, dat de verkoper in voornoemde qualiteit f.4.000,- over de genoemde onroerende goederen heeft uitstaan, onder regt van gereserveerde eigendom, ten laste van Christoffer van Boekeren en vrouw, voornoemd, ingevolge stokleggingsbrieven van 22 juli 1802 en 3 november 1807, de eerste te Haren en de tweede te Groningen beleden. De huur bedraagt jaarlijks 5% in plaats van rente. De koper mag van deze lening f.3.000,- overnemen.
Op de beide eerste percelen wordt het hoogst geboden door Derk van den Berg, kastelein te Helpman, de som van f.2.420,-. De verkoper heeft echter de voorkeur gegeven aan de afzonderlijke hoogste bieders. Zijnde op perceel 1 Roelf Abels, zonder beroep, wonende te Eelde, de som van f.1.525 en op perceel 2 Harm van Streun, koopman wonende te Haren, die verklaard te hebben geboden voor Roelf Abels, evengemeld, die zulks heeft erkend, de som van f.845,-.
Op perceel 3 is de hoogste bieder Carel Hendrik Willem Haack, die verklaart te hebben geboden voor Jan Eisses en Albertje Kars Peulinga, ehelieden, de som van f.310,-.
Op perceel 4 wordt het hoogst geboden door Hindrik Sluurman, kleermaker te Haren, die verklaart te hebben geboden voor zich zelf, zijn vrouw Jantje Adolphs, zijn broer Albert Sluurman, kleermaker te Haren, en diens vrouw Johanna Oosterveld, de som van f.305,-.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 104, Akte 50)

Brief 18 oktober 1830 van de gouverneur
Gelezen een rekest van Jan Folkerts Eisses, wonende aan de Lageweg onder de gemeente Haren, daarbij zich beklagende van niet gedeeld te hebben in de schadevergoeding, toegestaan voor schaden veroorzaakt door gevallene zware regens en plaats gehad hebbende overstromingen in 1828.
Gelet op het berigt van het plaatselijk bestuur der gemeente Haren, vervat in derzelver missive van den 14 dezer. Gelet op de missive van den Heer Administrateur voor de Gevangenissen en het Armwezen dd 11 februari 1829, waarbij de beginselen zijn voorgeschreven, waaruit reclames van den onderwerpelijken aard moeten worden beoordeeld.
Heeft goedgevonden.
Aan den rekwestrant Jan Folkerts Eisses te Haren te kennen te geven, dat er geen termen zijn gevonden om zijn gedaan verzoek te ondersteunen, wordende hetzelve diensvolgens gewezen van de hand.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 63)

Brief 15 oktober 1846 aan de gouverneur
Missive bij het plaatselijk bestuur, zijnde rapport op het verzoek van J.F. Eisses om afstand van rijksgrond.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 113).

Groninger Courant, 27 november 1846
Ten overstaan van Mr. J.W. Quintius, notaris te Groningen, zullen, op dingsdag, den 15den december 1846, des avonds te 6 uren, ten huize van den kastelein H. van Dam, te Haren, publiek worden verkocht:
I. Eene behuizing en schuur, get. A no 38, met derzelver erf, benevens het zoogenoemde Oude Hof, in 2 gedeelten.
II. Een kampje bouwland, het Lange Kampje genoemd.
III. 1/4 in een stuk hooiland, het Nadeel genoemd.
IV. 1/6 in een stuk hooiland, De Russchen genoemd.
V. Een stuk bouwland, de Muntmeesterskamp genoemd.
VI. Een stuk hooiland, De Russchen genoemd.
alles gelegen te Haren, toebehoorende aan Jan Eisses en vrouw.

Jan trouwt op zondag 4 mei 1800 te Haren op 28-jarige leeftijd met de 22-jarige **Albertje Kars Peulinga**, dochter van **Kars Geerts Peulenga** en **Hendrikje Alberts**. Albertje, wonende te Haren (Wijk A Harenermolen 39A) en aldaar (Wijk A Harenermolen 73), is geboren te Glimmen, is gedoopt op zondag 7 december 1777 te Noordlaren, is overleden op dinsdag 27 september 1859 te Haren. Albertje werd 81 jaar, 9 maanden en 20 dagen.

Ledematen Engelbert

6 oktober 1801; Nieuw ingekomene en aangenomene Ledematen.
Albertje Kars, vrouw van Jan Folkers, met att. van Noordlaren.

Akte 12 januari 1828
Verdeling van de boedel van Geert Kars Peulinga, in leven cipier van de A-poort te Groningen, aldaar overleden op 7 januari 1827.
De erfgenamen zijn:
1. Albertje Kars Peulinga, ehevrouw van Jan Folkers Eisses, landbouwer te Haren.
2. Hindrik Hindriks, timmerman te Vries, en Hindrikje Hindriks, dienstmeid te Zuidlaren, beide minderjarige kinderen van wijlen Egbertien Kars Peilinga, bij haar voor overledenen eheman Hindrik Hindriks in echte verwekt, en Rinke Hadders, schaapherder te Yde, als vader en wettige voogd over zijn minderjarige dochter Jantje Hadders, bij evengenoemde Egbertien Kars Peulinga in echte verwekt.
3. Hindrik Kruid, landbouwer te Drouwen, zoon van wijlen Roelfien Kars Peulinga bij Jan Kruid in echte verwekt.
4. Louwrens Jans, landbouwer te Onnen, zoon van wijlen Geesien Kars Peulinga bij Jan Louwrens in echte verwekt.
5. Geertje Kars Peulinga, ongehuwd, arbeidster, wonende te Noordlaren.
6. Hinderkien Berends Peulinga, ehevrouw van Geert Mannes, landbouwer te Haren, dochter van wijlen Berend Kars Peulinga.
7. Jantje Kars Peulinga, weduwe van wijlen J. Brink, arbeidster te Paterswolde.
8. Annegien Kars Peulinga, weduwe van Jan Sikkens, te Zuidlaren.
9. Harmanna Kroonma, ehevrouw van Lubbertus Crol, boekhouder te Groningen, als eenig en algeheel erfgename van haar zuster Alberdina Kroonma, in leven echtgenote van opgemelde Geert Kars Peulinga.
Zij verkopen publiek een behuizing aan de Boteringestraat te Groningen . Koper voor f.1.252,- is Remmelt Warner, raadsdienaar te Groningen.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr.159, Akte 12)

Van Jan en Albertje zijn elf kinderen bekend:

1 **Hilligjen Folkers** ook genaamd Hillegje Jans is geboren te Glimmen of is geboren op zondag 16 november 1800 te Haren, is gedoopt op zondag 16 november 1800 te Noordlaren, is overleden op zondag 8 april 1860 te Groningen. Hilligjen werd 59 jaar, 4 maanden en 23 dagen.
Hilligjen trouwt op zaterdag 8 mei 1824 te Peize op 23-jarige leeftijd met de 26-jarige **Reinder Jans de Ruiter**, zoon van **Jan de Ruiter** en **Hillegien Jans Buiving**. Reinder is geboren op zondag 11 februari 1798 te Peize, is overleden op maandag 9 augustus 1858 aldaar. Reinder werd 60 jaar, 5 maanden en 29 dagen.

2 **Kars Eisses** (L-00135), winkelier, tapper, landbouwer en wagenaar, wonende te Haren (Wijk C Onnen 23) en aldaar (Wijk C Onnen 41), is geboren op dinsdag 23 februari 1802 te Engelbert, is overleden op vrijdag 27 juni 1873 te Onnen. Kars werd 71 jaar, 4 maanden en 4 dagen.

Woonde in 1830 met vrouw, twee kinderen en het inwonende weeskind Jantien Weites op het adres Haren Wijk C Nr 23 Onnen.

Akte 21 mei 1826
C.H. Tjaden Jullens te Glimmen verkoopt aan Kars Eisses, landbouwer, en Aaltien Oosterveld, wonende te Onnen, een behuizing en hof staande te Onnen, C 23. Zwettende ten noorden de grond van Hindrik Pauwels, ten oosten Hindrik Berends, te zuiden dezelve en ten westen de Boereweg. Voorts nog diverse landerijen te Onnen. De koopprijs bedraagt f.1.400,-. Dit bedrag wordt voldaan door Harm van Streun, koopman te Haren, en zijn vrouw. De rente bedraagt 5%. Harm van Streun kriijgt recht van hypotheek.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 92, Akte 136)

Notulen van de vergadering van de gemeenteraad, woensdag 4 augustus 1830
Er heeft een veeziekte geheerst. De Gouverneur des Konings verzoekt nu opgave te doen van de personen die als gevolg van het verlies van vee in hulpbehoevende omstandigheden zijn geraakt, “zodanig dat zij zonder menschlievende hulp geen vee weder magtig kunnen worden”. De volgende lijst wordt vastgesteld:
H. Berends Jr, Onnen, 3 runderen, waarde f.100,-
K. Eisses, Onnen, 5 runderen, waarde f.125,-
D. v.d. Veen, Hoornschedijk, 1 rund, waarde f.50,-
B. Berends, Onnen, 4 runderen, waarde f.100,-
W. Alderts, Onnen, 1 rund, waarde f.45,-
E. Bakker, Onnen, 1 rund, waarde f.45,-
A. Brink, Onnen, 2 runderen en vier schapen, waarde f.65,-
J. Kooi, Glimmen, 5 runderen, waarde f.125,-
H. Pauwels, Onnen, 6 runderen, waarde f.105,-
G. Luiken, Onnen, 2 runderen, waarde f.70,-
H. Smeenk, Onnen, 6 runderen en 2 schapen, waarde f.120,-
H.B. Hoeks, Onnen, 5 runderen en 2 schapen, waarde f.100,-
L. Smid, Haren, 2 runderen en 2 schapen, waarde f.80,-
L. Eising, Onnen, 2 runderen, waarde f.75,-
Wed. J. Jochums, Haren, 2 runderen, waarde f.85,-
R. Brink, Onnen, 1 rund, waarde f.25,-
J. Alberts, Onnen, 3 runderen, waarde f.100,-
H. Kooi, Onnen, 1 rund, waarde f.25,-
P. Molema, Noordlaren, 2 runderen, waarde f.80,-
Wed. H. Bouwkamp, Noordlaren, 1 rund, waarde f.35,-
S. Evenhuis, Haren, 1 rund, waarde f.40,-
Wed. Engbert Jans, Haren, 1 rund, waarde f.55,-
J. Rueriks, Helpman, 1 rund, waarde f.45,-
J. Sipkes, Waterhuizen, 3 runderen en 6 schapen, waarde f.90,-.

Brief 19 januari 1834 aan de gouverneur
Ik heb de eer u kennis te geven, alsdat op laatste zaterdag den 18 dezer in de agtermiddag tusschen 4 en 5 uren, de persoon van Willem [Jans] Harms oud 56 jaren, in mijne gemeente woonachtig en wel tusschen Haren en het karspel Onnen, zijnde gehuwd en hebbende vier kinderen, arbeider van beroep en overigens zeer behoeftig, juist op het ogenblijk dat hij in zijne deur stond door een ongelukkig geweerschot zodanig aan het hoofd is getroffen geworden, dat de dood onmiddellijk daarop volgde. Op het bekomende berigt van dit treurig toeval, hebbe ik mij dadelijk naar de plaats zelve begeven en nog door geneeskundige hulp getragt of er op eenig behoud van het leven nog te hopen was, dan vrugteloos. Zoo hebbe ik daarna proces verbaal geredigeerd en het zelve aan de officier van justitie nog dienzelve avond ingezonden, die dan ook op heden met mij benevens de medicinae doctor De Vries Reilingh en den chirurgijn Einthoven lijkschouwing hebben gehouden, den dader is tot dusverre

© 2020 - E.M. van Koldam

niet opgespoord kunnen worden
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 106)

Proces verbaal 22 januari 1834
Op heden den 22 januari 1834 des voordemiddags re elf uren compareerde voor ons, burgemeester de gemeente Haren, Kars Eisses, oud 32 jaren, van beroep tapper, woonachtig te Onnen binnen deze gemeente, door ons geroepen ingevolge bekomene aanschrijving van de heer officier van justitie bij de regtbank in eerste aanleg te Groningen dd 20 januari 1834. Gevraagd aan de comparant welke personen er op zaterdag jl. aan zijne huis zijn geweest, welke de vossejagt die op die dag heeft plaats gevonden mede hebben gedaan, op welke tijd de gedagte personen ten zijnen huize zijn geweest en welke weg deze zijn ingeslagen.
Daarop comparant antwoord, dat hij op zaterdag den gansche dag niet in huis is geweest, dat hij in den morgen van die dag was uitgegaan met paard naar den Mildehorst agter Haren om hout te vervoeren , dat hij eerst tegen den avond huiswaarts was gekeerd en op weg noch in zijne woning iemand had aangetroffen, dat op zijne terugreis het huis van Willem Harms was voorbij gereden, toen reeds het ongeluk aldaar had plaats gehad, waarvan men hem ter plaatse had kennis gegeven, alwaar den comparant niet wiste van het gezelschap hetwelke zich ten zijne huize heeft bevonden, voorts verklaart comparant, dat zijne huisvrouw Aaltje Oosterveld op den dag te huis was geweest, doch aan comparant niets meer had verklaard, dan dat er vossejagers waren geweest.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 106)

Proces verbaal 22 januari 1834
Op heden den 22 januari des jaars 1834 desnademiddaqs te vier uren compareerde voor ons, burgemeester van de gemeente Haren, Aaltje Oosterveld, vrouw van Kars Eisses, woonachtig te Onnen, zijnde door ons geroepen, ingevolge aanschrijving van de heer officier van justitie bij de regtbank in eerste aanleg te Groningen dd 20 januari 1834. Gevraagd aan de comparante welke personen zaterdag jl. ten hare huize zijn geweest, welke de vossejagt die op dien dag heeft plaatsgevonden mede hebben gedaan, op welke tijd de gedachte personen te hare huize waren geweest en welke weg zij waren ingeslagen.
[er lijkt een passage in het verbaal te ontbreken]
Comparante verklaart dat tegenwoordig waren geweest Barteld ??, Egbert Abbring, Jan Folkerts de Vries, Tonnis Houwing, Jan Bos, Hendrik Berends de Jager, Roelf Pieters en 8 studenten. Voorts dat zij niet konde zeggen welke weg zij ingeslagen zijn. De comparante verklaart dat zij ongeveer een uur zijn geweest en de weg van Noordlaren zijn aangekomen zonder te weten welke kant zij heen zijn gegaan.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 106)

Brief 27 januari 1834 aan de officier van justitie
Ten gevolge uw missive van den 23 dezer heb ik de eer hiernevens aan u te doen toekomen de processen verbaal ingewonnen van de in opgemelde missive genoemde personen betrekkelijk het ongelukkig voorval plaats gehad hebbende met Willem Harms bij gelegenheid der vossejagt.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 106)

Voorval Onnen 17/18 oktober 1839
In de nacht van donderdag 17 oktober op vrijdag 18 oktober worden twee paarden uit de wei gehaald bij de landbouwer/tapper/wagenaar Kars Eisses te Onnen. E worden twee andere paarden voor terug gezet. Ook wordt een wagenladder bij Kars Eisses weggenomen. Met de nodige moeite weet Kars Eisses zijn paarden en de wagenlader terug te vinden. Het is dan voor hem niet meer mogelijk om met en groep meisjes uit Onnen naar de markt in Vries te gaan en dat was nu waarschijnlijk net de bedoeling van een aantal jongens in Onnen. Hindrik Bakker is waarschijnlijk de dader en mogelijk had ook Hendrik Eisses een rol. Verder komen nog een aantal bewoners in de proces verbalen naar voren: de broers Klaas en Hindrik van der Es, als vrienden van Hindrik Bakker en Hendrik Eisses. Johanna Kooi-Bazuin als getuige. Elizabeth Baving dienstmeid bij Hindrik Jans Breeman als een van de meisjes die mee zouden naar Vries. Aldert Buiringa als getuige. Cornelis Hornhuis in wiens land de paarden en de wagenladder terug gevonden zijn.
Alle proces verbalen zijn te vinden bij Kars Eisses.

Proces verbaal 19 oktober 1839
Op heden den 19 oktober 1839, des morgens te tien uren, compareerde voor ons, burgemeester der gemeente Haren, de persoon van Kars Eisses, oud 37 jaren, landbouwer van beroep, tevens tapper en wagenaar en als zoodanig gepatenteerd, woonachtig te Onnen binnen deze gemeente, dewelke ons de navolgende klagte deed.
Dat hij comparant op donderdagavond den 17 dezer te huis komende met zijn wagen en paarden, hij dezelve had uitgespand en de paarden in den hof nevens zijn huis had laten loopen met oogmerk om des anderen daags naar de Vriesermarkt te rijden met eenige jonge lieden. Dat hij des vrijdagsmorgen opstaande en buiten gaande, had ontdekt, dat men een wagenladder had weggenomen en dat zijn paarden uit den hof en daarvoor twee anderen in plaats waren. Dat hij en de zijnen zoekende naar zijne paarden en den wagenladder dezelve niet had kunnen weder vinden, dat hij den eenen en anderen daarna vragende ook bijlangs de vrouw van Hindrik Kooi, landbouwer te Onnen, genaamd Johanna Bazuin, had ontmoet en gevraagd of zij zijne paarden ook had gezien of waar die waren, waarop die vrouw had geantwoord, neen, doch dat zij had hooren zeggen, op het land zijnde te aardappelen rooien, dat Hindrik Bakker en Hendrik Eisses (beide woonachtig te Onnen) het plan hadden gevormd, om comparant iets van de wagen te nemen, ten einde hij niet naar de Vriesermarkt zoude kunnen varen, waarbij die vrouw nog had gevoegd, daar is er niemand anders die zulks gedaan heeft dan die beide jongens. Dat comparant inmiddels nog van Aldert Buiringa, wonende te Onnen, had gehoord, dat deze van voormelde Hendrik Eisses had horen zeggen, dat hij iets van comparants wagen wilde nemen. Dat comparant verder gaande om zijne paarden te zoeken had aangetroffen den genoemden Hindrik Bakker bij Klaas van der Es, aan welke comparant had gevraagd, of zij ook van zijne paarden wisten. Dat daarop de persoon van Hindrik Bakker iets aan Klaas van der Es had ingeluisterterd, waarop genoemde Klaas van der Es tegen comparant had gezegd: de wagenladder ligt achter in de Westerkamp in de walsloot en de paarden loopen achter Cornelis Hornhuis zijn woning. Dat comparant daarhenen gaande, die ladder en zijne paarden weder had gevonden. Verzoekende comparant om deze zaak te onderzoeken en te brengen daar het behoorde, teneinde hij voortaan meer bevrijd moge zijn van de baldadigheden der jongelieden te Onnen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 72)

Proces verbaal 23 oktober 1839
Op heden 23 oktober 1839 verscheen voor ons, burgemeester der gemeente Haren, als daartoe zijnde geroepen de persoon van Hindrik Bakker, oud 19 jaren, zonder beroep, wonende te Onnen, binnen deze gemeente, ten huize zijner ouders, hebbende aan zijne verpligting ten aanzien der wet op de Nationale Militie voldaan, dewelke ons op de aan hem gedane vragen verklaarde.
Dat hij op vrijdagmorgen den 18 dezer naar Klaas van der Es was gegaan om te verstaan of hij ook mede naar de Vriesermarkt ging. Dat hij des morgens reeds al was geweest bij langs zijn lijster strikken en in eene kamp van Cornelis Hornhuis, het Westerkamp genaamd, had zien loopen de beide paarden van Kars Eisses.
Dat comparant bij gemelden Klaas van der Es zijnde, had zien voorbij gaan Kars Eisses welke aan hen gevraagd of zij de paarden van hem ook hadden gezien, waarop Klaas van der Es had gezegd: “die loopen in het Westerveld van Hornhuis”. Dat

© 2020 - E.M. van Koldam

hij, comparant, aan Klaas van der Es, voordat Kars Eisses bij hen was geweest, reeds had verteld, dat hij de gedachte paarden daar gezien had. Dat hij dit niet zelve aan Eisses had gezegd, omdat er dezen en genen dien morgen bij hem gekomen waren en gezegd: “Gij zult vandaag wel een fiks pak slaag krijgen”. Waarvoor hij eenigszins schrikte en daarom voor Kars Eisses gezwegen.
Dat de meisjes, welke het plan hadden gevormd om met Kars Eisses naar de Vriesermarkt te rijden, hem, comparant, en ook anderen hadden getergd, dat hij niet mee konde rijden.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 72)

Proces verbaal 23 oktober 1839
Op heden 23 oktober 1839 verscheen voor ons, burgemeester der gemeente Haren, als daartoe zijnde geroepen, de persoon Hindrik Eisses, oud 19 jaren, dienstknecht, wonende bij Jan Veldman te Onnen, binnen deze gemeente, hebbende aan zijn verpligting ten aanzien van de Wet op de Nationale Militie voldaan. Dewelke op de aan hem gedane vragen het volgende verklaarde.
Dat hij niet voornemens is geweest naar de Vriesermarkt te gaan en dat met niemand daaromtrent had gesproken.
Dat hij op vrijdag den 18 dezer des morgens omstreeks te zeven uren, was uit huis gegaan om de koeijen en paarden te halen en voorbij Hindrik van der Es, wonende te Onnen, komende van denzelven had hooren vertellen, dat de paarden van Kars Eisses te Onnen te zoeken waren, en dat comparant niet wist welke woorden hij verder daaromtrent met Hindrik van der Es had gewisseld. Dat Kars Eisses daarna, toen comparant te huis was geweest, bij hem was gekomen en gevraagd of hij zijn paarden ook wist, waarop comparant had geantwoord van neen. Dat Kars Eisses verder had gevraagd: “hebt gij het ook gedaan”. En dat daarop door comparant was gezegd: “wel neen, wat ik weet van uw goed”.
Verklarende comparant wijders omtrent de paarden en de wagenladder van Kars Eisses niets te weten. Dat echter de persoon van Hindrik Bakker dien morgen bij hem was geweest, waaraan hij had verteld, dat Kars Eisses hem en ook comparant beschuldigde van zijn paarden te hebben weg gebragt, waarop die persoon slechts had geantwoord: “Zoo, hoe kan Kars Eisses dat zeggen”.
[Hindrik Eisses tekent met en X, omdat hij geen schrijven heeft geleerd]
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 72)

Proces verbaal 23 oktober 1839
Op heden 23 oktober 1839 verscheen voor ons, burgemeester der gemeente Haren, als daartoe geroepen Johanna Bazuin, oud 44 jaren, zonder beroep, vrouw van Hindrik Kooi, landbouwer te Onnen, binnen deze gemeente, dewelke op de aan haar gedane vragen verklaarde.
Dat zij den persoon van Kars Eisses op vrijdag voormiddag den 18 dezer had gesproken, en hem gevraagd of hij zijne paarden weder had, waarop hij had geantwoord, dat de paarden nog niet terug waren.
Dat comparante van de dienstmeid Elizabeth Baving, wonende bij Hindrik [Jans] Breman, was te weten gekomen, dat de paarden van gemelden Kars Eisses weg waren, en wel door dien genoemde dienstmeid aan comparantes dochter had te kennen gegeven, dat zij zich wel mogte uitkleeden, aangezien men de paarden van meergemelden Kars Eisses had weggenoomen, zoodat hij nu niet met den wagen naar de Vriesermarkt konde rijden, waarop comparante had geantwoord, nu, dan moet zij er naar toe loopen. Voorts verklaarde comparante van de wegbrenging der paarden en de wagenladder van Kars Eisses niets te weten, noch daarvan iets te hebben gehoord.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 72)

Proces verbaal 23 oktober 1839
Heden 23 oktober 1839 verscheen voor ons, burgemeester der gemeente Haren, als daartoe geroepen de persoon van Klaas van der Es, oud ruim 17 jaren, zonder beroep, woonachtig ten huize van zijn ouders te Onnen, binnen deze gemeente, welke op de aan hem gestelde vragen verklaarde.
Dat op vrijdag 18 oktober dezer, des morgens ongeveer negen uren bij comparant was gekomen Hindrik Bakker, wonende te Onnen, en gevraagd of hij ook mee naar de Vriesermarkt ging, hetwelk comparant had afgeslagen, aangezien zijn ouders daar henen gingen.
Dat toen bij hem langs was gekomen Kars Eisses, wonende te Onnen, en hen gevraagd of zij ook wisten waar zijne paarden waren. Dat Hindrik Bakker toen aan comparant had gezegd: “zeg maar tegen hem. Dat zijne paarden loopen in het Westerveld van Cornelis Hornhuis”. Hetwelk comparant dan ook had gedaan, waarop de persoon van Kars Eisses was henen gegaan.
Voorts verklaarde comparant, dat hij met den persoon Hindrik Bakker verder over de paarden niet had gesproken en ook niet aan dezelven gevraagd hoe zouden de paarden daar gekomen zijn. Alleenlijk had Hindrik Bakker nog gezegd, dat hij de paarden daar gezien had. Daarna verklaarde comparant, dat hij had gevraagd aan Hindrik Bakker: “hoe weet gij het, dat de paarden daar zijn?”. Waarop die had geantwoord: “ik heb ze er zien loopen”.
Nog verklaarde comparant, dat hij wel had gehoord, dat er meisjes donderdags avonds te elf nog bezig geweest waren met het boenen van den wagen van Kars Eisses, hetwelk hij van zijnen broeder te huis had horen vertellen, die toen de paarden naar het land gebragt, voorbij gaande het huis van Kars Eisses. Wijders verklaarde comparant van de paarden en de ladder niets te weten. Noch hoe dezelve zouden zijn weggevoerd.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 72)

Verklaring Kars Eisses 24 oktober 1839
Op heden den 24 oktober 1839 verscheen voor ons, burgemeester der gemeente Haren, als daartoe zijnde geroepen de persoon van Kars Eisses, in het nevenstaande proces verbaal vermeld, dewelke ons nader verklaarde, dat hij zondag den 20 dezer uit de kerk komende, was voorbij gekomen den persoon van Hindrik Bakker, tot welke hij had gezegd: “kom vanavond eens aan mijn huis, dan willen wij wat met elkanderen praten”. Dat gemelde Hindrik Bakker werkelijk was gekomen en oogenblikkelijk daarna ook de persoon van Hindrik van der Es. Dat comparant toen onder anderen aan Hindrik Bakker had gezegd: “jongen, beken liever schuld, en zeg de waarheid, dat gij mede mijn paarden en wagenladder hebt van huis gebragt. Wanneer gij dan boete moet betalen naar regt, zal ik dezelve voor u voldoen”. Dat de persoon van Hindrik Bakker daarop hadde geantwoord: “Ja, het spijt mij, ik heb er niet om kunnen slapen en er haast om geschreid, en zulks wel in tegenwoordigheid van Hindrik van der Es”. Dat comparant daarop werkelijk medelijden met Hindrik Bakker krijgende nog tot denzelven had gezegd: “nu als gij boete moet betalen naar regt, kom dan bij mij en haal het geld daartoe”.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 72)

Proces verbaal 24 oktober 1839
Op heden 24 oktober 1839 verscheen voor ons, burgemeester der gemeente Haren, als daartoe zijnde geroepen den persoon van Hindrik van der Es, soldaat bij de achtste afdeling infanterie, in garnizoen te Groningen, doch thans met verlof verblijf houdende te Onnen ten huize van zijner ouders, dewelke op de aan hem gedane vragen het volgende verklaarde.
Dat hij zondagavond den 20 dezer was gekomen ten huize van Kars Eisses te Onnen, alwaar mede was geweest de persoon van Hindrik Bakker. Dat hij zeer wel had gehoord, dat de genoemde Hindrik Bakker tot Kars Eisses had gezegd: “het spijt mij dat wij het gedaan hebben, ik heb er haast om geschreid en in den nacht het slapen om gelaten”. Dat Kars Eisses medelijden met dien persoon krijgende tot denzelven had gezegd: “wanneer het met wat geld is goed te maken, dan zal ik u helpen, dan kunt ge het geld halen en zelf de boete betalen”.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 72)

© 2020 - E.M. van Koldam

Kars trouwt op donderdag 20 april 1826 te Haren op 24-jarige leeftijd met de 32-jarige **Aaltje Oosterveld**, dochter van **Jan Lucas Oosterveld (198)** en **Jantje Jans**. Aaltje, wonende te Haren (Wijk C Onnen 23), aldaar (Wijk C Onnen 41) en aldaar, is geboren op zondag 30 maart 1794 aldaar, wonende Wijk C Onnen 41 aldaar, is overleden op donderdag 10 februari 1853 te Onnen, is als overleden aangegeven op zaterdag 12 februari 1853 te Haren (aangever overlijden was Kars Eisses (zie 74.2); getuige aangifte overlijden was Gerrit Veldman (zie 264)). Aaltje werd 58 jaar, 10 maanden en 11 dagen.

Proces verbaal 22 januari 1834
Op heden den 22 januari des jaars 1834 desnademiddaqs te vier uren compareerde voor ons, burgemeester van de gemeente Haren, Aaltje Oosterveld, vrouw van Kars Eisses, woonachtig te Onnen, zijnde door ons geroepen, ingevolge aanschrijving van de heer officier van justitie bij de regtbank in eerste aanleg te Groningen dd 20 januari 1834. Gevraagd aan de comparante welke personen zaterdag jl. ten hare huize zijn geweest, welke de vossejagt die op dien dag heeft plaatsgevonden mede hebben gedaan, op welke tijd de gedachte personen te hare huize waren geweest en welke weg zij waren ingeslagen.
[er lijkt een passage in het verbaal te ontbreken]
Comparante verklaart dat tegenwoordig waren geweest Barteld ??, Egbert Abbring, Jan Folkerts de Vries, Tonnis Houwing, Jan Bos, Hendrik Berends de Jager, Roelf Pieters en 8 studenten. Voorts dat zij niet konde zeggen welke weg zij ingeslagen zijn. De comparante verklaart dat zij ongeveer een uur zijn geweest en de weg van Noordlaren zijn aangekomen zonder te weten welke kant zij heen zijn gegaan.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 106) HAZA

3 **Folkert Eisses**, arbeider, wonende te Noordlaren (Wijk C Glimmen 10), te Haren (Wijk B Haren 25A), aldaar (Wijk B Haren 40) en aldaar (Wijk B Haren 41), is geboren op dinsdag 18 oktober 1803 te Engelbert, is Christelijk Afgescheiden gedoopt, is overleden op dinsdag 26 oktober 1880 te Haren. Folkert werd 77 jaar en 8 dagen.

Folkert Eisses en zijn vrouw Alberdina Sluiter behoorden tot de eerste groep personen die in 1836 uittrad uit de Hervormde Kerk en overging naar de Christelijk Gereformeerde Kerk.

Brief 27 februari 1835 aan de gouverneur
Op donderdag den 16 februari 1835 des avonds ongeveer de klokke 9 uren, als wanneer de veldwagter der gemeente van zijnen inspectie door de gemeente huiswaarts was gekeerd, dat hem kennis werd gegeven, als dat in de behuizing van de weduwe Jan Lucas Sluiter [= Marchien Vrieling], zijdwaarts van Haren, aan de Achterweg, letter B nr 25A zich ene verzameling personen bevonden welker getal verdagt voorkwamen.
Waarop hij zich naar gemelden woning heeft begeven ten einde onderzoek te doen, edoch aan het voormelde huis gekomen zijnde, zoo werd denzelven door de inwonenden behuwde zoon van gemelde weduwe, met namen Folkert Eisses, buiten huis tegen gehouden met te zeggen vanavond niet, maar morgenochtend kunt gij komen.
Waaop gemelden veldwagter nader order gaande vragen bij zijn terugkomst de menigte gescheiden vond, die zich regts en links hadden verspreid.
Volgens bij mij ingekomen berigten heeft zich aan het hoofd dier bijeenkomst, die volgens bij mij nader ingewonnen berigten tusschen de 20 en 25 personen zoude hebben bestaan, de heer H. de Cock bevonden, terwijl ook bij hun uiteengaan, ongeveer de klokke half twaalf uren de personen van den …… zijn opgemerkt geworden, terwijl de heer H. de Cock bijna op gelijke tijd net een wagen is weggereden.
De rust is niet verstoord geworden dan dit is vrij zeker, dat de bijeenkomst vrij talrijk moet zijn geweest, aangezien de menigte welke zich op dien tijd op de publieke weg bevond.
[Gelijk bericht is gezonden aan de officier van justitie]
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 107)

Brief 11 mei 1843 van H. Reiger, Rijksadvocaat in de provincie Groningen
Ik heb de eer u te verzoeken met eenigen spoed aan mij te willen doen toekomen een ongezegeld certificaat door u afgegeven op den eed aan den lande gedaan, houdende verklaring, dat de persoon van Folkert Eisses, oud omstreeks dertig jaren en geboren te Engelbert, in de gemeente Haren woonachtig is en aldaar reeds woonde op den 1 november 1841.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

Brief 12 april 1853 aan de officier van justitie
Bij dezen heb ik de eer u te doen toekomen: een proces verbaal van verhoor van Folkert Eisses naar aanleiding ener klagte wegens het snoeijen van boomen toebehoorende aan de Harener boeren.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 120)

Folkert trouwt op zaterdag 8 mei 1830 te Haren op 26-jarige leeftijd (1) met de 20-jarige **Alberdina Sluiter**, dochter van **Jan Lukas Sluiter** en **Marchien Vrieling**. Alberdina, wonende te Haren (Wijk A Middelhorst 37), te Noordlaren (Wijk C Glimmen 10), te Haren (Wijk B Haren 25A), aldaar (Wijk B Haren 40) en aldaar, is geboren op dinsdag 9 mei 1809 aldaar, is Christelijk Afgescheiden gedoopt, wonende Wijk B Haren 40 aldaar, is overleden op maandag 2 december 1850 aldaar. Alberdina werd 41 jaar, 6 maanden en 23 dagen.
Folkert trouwt op zaterdag 28 april 1855 te Haren op 51-jarige leeftijd (2) met de 44-jarige **Renske Pieters Faber** ook genaamd Rinske Jans. Renske, wonende te Haren (Wijk B Haren 40), aldaar (Wijk B Haren 41) en aldaar, is geboren op zaterdag 11 augustus 1810 te Oudkerk, is Christelijk Afgescheiden gedoopt, wonende Wijk B Haren 41 te Haren, is overleden op vrijdag 2 juni 1876 aldaar. Renske werd 65 jaar, 9 maanden en 22 dagen.

4 **Hinderkien Eisses**, wonende te Haren (Wijk D Hemmen 1) en te Noordlaren (Wijk C Glimmen 14), is geboren op dinsdag 16 september 1806 te Haren, is overleden op zondag 14 januari 1894 te Glimmen. Hinderkien werd 87 jaar, 3 maanden en 29 dagen.
Hinderkien trouwt op woensdag 7 november 1838 te Haren op 32-jarige leeftijd met de 25-jarige **Pieter Tebbe Hendriks** (ES), zoon van **Tebbe Hendriks (106)** en **Roelfien Pieters**. Pieter, landbouwer, wonende te Haren, aldaar (Wijk F Essen 4) en te Noordlaren (Wijk C Glimmen 14), is geboren op vrijdag 8 januari 1813 te Onnen (Wijk C Onnen 14), is als geboren aangegeven op zondag 10 januari 1813 te Haren (aangever geboorte was Tebbe Hendriks (zie 106); getuigen aangifte geboorte waren Geert Mannes en Lourens Eising (zie 68)), is overleden op maandag 6 februari 1888 te Glimmen. Pieter werd 75 jaar en 29 dagen.

Brief 12 juli 1843 van Jan Egberts Stadman
De brief is slecht te lezen. Het gaat er om, dat Jan Egberts Stadman uit Eelde zijn kleindochter Lucretia Stadman, die dienstmeid was bij Pieter Tebbe Hendriks daar heeft weggehaald, wegens de enorm slechte behandeling die Lucretia kreeg Zij moest lang werken en kreeg nauwelijks te eten. Goede mensen uit Glimmen brachten haar tijdens het werk op het land een boterham en koffie. Omdat vader Jan Jans Stadman absent is, treedt grootvader handelend op. Blijkbaar wil Pieter Tebbe Hendriks niet alle spullen van Lucretia terug geven. Daarom roept Jan Egberts Stadman namens zijn zoon en diens vrouw de hulp van de burgemeester in.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

© 2020 - E.M. van Koldam

Nieuwsblad van het Noorden, 11 februari 1894
Vastgoed Onnen
Bij de verkoping, ten verzoeke van de Wed. J. Koops en van Arend Koops, op 14 februari 1894, bij Jb Holtman, te Onnen, zal, na bekomen gerechtelijke authorisatie, mede worden verkocht: ten verzoeke van de erven Pieter Tebbes Hendriks en Hinderkien Eisses: een akker bouwland op de Onner Es, groot 22 aren, 60 centiaren.
S. Lohman, notaris.

5 **Fennechien Eisses**, wonende te Haren (Wijk C Onnen 33), aldaar (Wijk C Onnen 7) en aldaar (Wijk C Onnen 36), is geboren op zondag 24 januari 1808 aldaar, is overleden op vrijdag 5 april 1889 te Onnen. Fennechien werd 81 jaar, 2 maanden en 12 dagen.
Fennechien trouwt op donderdag 10 mei 1832 te Haren op 24-jarige leeftijd met de 24-jarige **Aldert Buiringa** ook genaamd Albert Buringa (L-00730), zoon van **Wigcher Alders Buiringa** en **Grietje Pieters**. Aldert, boerenknecht, wonende te Haren (Wijk C Onnen 33), aldaar (Wijk C Onnen 8), aldaar (Wijk C Onnen 7), aldaar (Wijk C Onnen 36) en aldaar, is geboren op zondag 8 november 1807 te Harenermolen, wonende Wijk C Onnen 36 te Haren, is overleden op vrijdag 7 januari 1853 te Onnen, is als overleden aangegeven op zaterdag 8 januari 1853 te Haren (aangever overlijden was Kars Eisses (zie 74.2); getuige aangifte overlijden was Willem Ax (zie 8.3)). Aldert werd 45 jaar, 1 maand en 30 dagen.

Woonde in 1830 als inwonende boerenknecht op het adres Haren Wijk C Nr 33 Haardermolen. Zijn latere vrouw Fennechien Eisses was hier inwonende werkmeid.

Proces verbaal 30 april 1831
Op heden den 30 april 1831 compareerde voor ons, burgemeester der gemeente Haren, Jacob Bolhuis Everts, landbouwer, wonende op de Harendermolen, gemeente Haren, dewelke verklaarde, dat, terwijl hij bezig was op zijn land te ploegen, de meid van Berend Gerrits Kroese, landbouwer te Glimmen, met name Frouke, bij hem was gekomen, dewelke aan comparant verklaarde, dat des comparants zoon, met eenige andere kinderen, die aldaar op het vee pasten, hadden gevonden eene spanen doos, liggende in een oud wagenspoor in het veld tusschen Harendermolen en Noordlaren, ten zuiden van de xxxxxx, voorts dat de dochter van Lucas Oosterveld, wonende te Glimmen, met naam Zwaantje, die doos had geopend uit nieuwsgierigheid en dat zij daarin hadden gevonden het lijkje van een kind. Voorts dat de kinderen de doos wederom hadden digt gemaakt en een touwtje, dat kruislings om de doos gewonden was, wederom om dezelve hadden gebonden, en dat die kinderen de doos wederom hadden neergezet op de plaats, waar zij dezen gevonden hadden. Dat comparant daarop van zijn land gereden zijnde met zijn wagen en in gezelschap van zijn knecht Aldert Buringa, nabij die plaats, die hem door zijn zoon voornoemd werd aangewezen was langs gereden en van zijn wagen afgestapt zijnde, op de hem aangeduide plats werkelijk heeft gevonden eene spanen doos, zoals dezelve hem was beschreven.
Dat Harm Wolters, wever, wonende te Glimmen, met zijn knecht in de nabijheid zijnde, met comparant en zijn knecht naar de plaats zijn gegaan alwaar de doos in het veldspoor stond. Dat de knecht van Harm Wolters, volgens comparants meening Berend genaamd, het touw van de doos heeft los gemaakt en in de doos heeft gekeken, maar dat hij dezelve op dezelfde plaats wederom heeft neder gezet na het touw weer om de doos te hebben gemaakt. Voorts verklaarde comparant desgevraagd, dat hem verder dezen aangaande niets bekend was.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 64)

Voorval Onnen 17/18 oktober 1839
In de nacht van donderdag 17 oktober op vrijdag 18 oktober worden twee paarden uit de wei gehaald bij de landbouwer/tapper/wagenaar Kars Eisses te Onnen. E worden twee andere paarden voor terug gezet. Ook wordt een wagenladder bij Kars Eisses weggenomen. Met de nodige moeite weet Kars Eisses zijn paarden en de wagenlader terug te vinden. Het is dan voor hem niet meer mogelijk om met en groep meisjes uit Onnen naar de markt in Vries te gaan en dat was nu waarschijnlijk net de bedoeling van een aantal jongens in Onnen. Hindrik Bakker is waarschijnlijk de dader en mogelijk had ook Hendrik Eisses een rol. Verder komen nog een aantal bewoners in de proces verbalen naar voren: de broers Klaas en Hindrik van der Es, als vrienden van Hindrik Bakker en Hendrik Eisses. Johanna Kooi-Bazuin als getuige. Elizabeth Baving dienstmeid bij Hindrik Jans Breeman als een van de meisjes die mee zouden naar Vries. Aldert Buiringa als getuige. Cornelis Hornhuis in wiens land de paarden en de wagenladder terug gevonden zijn.
Alle proces verbalen zijn te vinden bij Kars Eisses.

Rapport dd 13 maart 1843 van C. Hornhuis
Door u is in mijne handen gesteld een adres van Hindrik Freerks, woonachtig te Yde, houdende verzoek om op den zogenaamde Golakker te Onnen een huis te bouwen en hetzelve met riet of stroo te dekken, ten einde voornamelijk op het laatst in genoemde adres uitgedrukt verzoek te dienen van berigt.
Dien ten gevolge heb ik de eer, onder terugzending van voormeld adres, te berigten, dat het door den adressant te bouwen huis, indien het op de door hem verkozene plats komt te staan, van het huis van Lukas Horst weliswaar slechts ruim 20 Nederlandsche ellen, maar van dat van Aldert Buiringa veel verder zal verwijderd zijn. Daar er echter in de nabijheid van den Golakker geene huizen, dan de twee even genoemde woningen gevonden worden, komt het mij voor, dat het met riet of stroo dekken van het door den adressant te bouwen huis in opzigt tot het verspreiden van brand weinig of geene zwarigheid oplevert.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

Brief 1 oktober 1844 aan de gemeente-ontvanger
Bij deze berigt ik u, dat ik aan Aldert Buringa te Onnen uitstel heb verleend met de betaling van het schoolgeld hetwelk thans door hem verschuldigd is en wijders over dit jaar verschuldigd zal worden. Na ommekomst van het jaar wensch ik van u eene opgave te ontvangen van hetgeen door deze contribuabele op deszelfs aanslag in het kohier der schoolgelden onder nr ?? voorkomende is betaald geworden teneinde nopens het restante eene nadere beschikking kunnen worden genomen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111).

6 **Geertien Eisses**, wonende te Haren (Wijk A Harenermolen 39A), is geboren op zaterdag 18 november 1809 aldaar, is gedoopt op zondag 26 november 1809 aldaar, is overleden op zaterdag 14 april 1888 aldaar. Geertien werd 78 jaar, 4 maanden en 27 dagen.

7 **Jan Eisses**, wonende te Haren, aldaar (Wijk C Onnen 8) en aldaar (Wijk A Harenermolen 40), is geboren op maandag 23 maart 1812 aldaar (Wijk A Harenermolen 43), is als geboren aangegeven op vrijdag 27 maart 1812 (aangever geboorte was Jan Folkert Eisses (zie 74); getuigen aangifte geboorte waren Willem Niebuir en Jan Koops (zie 154)), is overleden op zondag 3 augustus 1884 te Ten Boer. Jan werd 72 jaar, 4 maanden en 11 dagen.

Brief 26 januari 1824 van schoolmeester N.E. Dekker te Haren
Het volgende zal tot antwoord dienen op uw circulaire van den 14 dezer. Het getal der kinderen, die door mij op rekening der gemeente onderwezen worden bedraagt thans 12 kinderen, welke zijn:
1. Fennechien en Anna, kinderen van Geert Smeenge, gedurende het geheele jaar;

© 2020 - E.M. van Koldam

2. Jan, Egbert en Lukas, zonen van Jan Folkerts (Eisses), gedurende 2 een half jaar en 1 kind een heel jaar;
3. Jakob Vedder, zoon van Hendrik Vedder, gedurende een geheel jaar;
4. Geesje, kind van Willem Harms, het hele jaar;
5. Hillechien, kind van Geert Henderikes (Hindriks), het gehele jaar;
6. Hindrik Nijboer, zoon van Hindrik Nijboer, het gehele jaar;
7. Hillechien en Egbertje, kinderen van Harm Drewes, waarvan 1 een geheel jaar en 1 een half jaar;
8. Elizabeth, kind van Roelf Baving, een geheel jaar.
Haren, 26 januari 1824, N.E. Dekker
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 57)

Was in 1863 kerkvoogd te Wittewierum en staat op de steen ter gelegenheid van de bouw van de nieuwe kerk te Wittewierum.

Jan trouwt op zaterdag 3 april 1841 te Haren (huwelijksgetuigen waren Lucas Rummerink, Jan Laurens de Jonge, Roelf ter Borgh en Egbert Jans Eisses) op 29-jarige leeftijd met de 30-jarige **Margaretha de Jonge** (RW1), dochter van **Louwrens Jans de Jonge** en **Jantien Roelfs Vos**. Margaretha, wonende te Haren (Wijk A Haren 5), is geboren te Groningen (aan het Zuiderdiep), is gedoopt op zondag 10 maart 1811 aldaar, is overleden op dinsdag 27 november 1888 te Ten Post. Margaretha werd 77 jaar, 8 maanden en 17 dagen.

Tot zuivering van legale, oningeschrevene hypotheken wordt bekend gemaakt navolgend exploit:
In den jare 1839, den 14 februarij, ten verzoeke van Klaas Harms Wijk, landbouwer, en Grietje Meertens Sibolts, ehelieden, wonende te Eerenstheim, te Maarhuizen, gemeente Winsum de vrouw ten dezen gesterkt door haren eheman, voor wien te dezen domicilie wordt gekozen ten huize van de procureur Mr. H. van Giffen, wonende te Groningen, heb ik Jan Stephanus van Amersfoort, deurwaarder bij de arrondissementsregtbank van Groningen, aldaar woonachtig, beteekend aan den heer officier van justitie bij genoemde regtbank, dat, namens mijne requiranten en ten einde na te melden onroerend goed te zuiveren van niet ingeschrevene legale hypotheken ter griffie van meergemelde regtbank is gedeponeerd, bij akte van depot van den 7 februarij 1839 behoorlijk geregistreerd, een notarieel afschrift van een proces-verbaal van publieke veiling en verkoop op den 24 december 1838 gehouden door Mr. Johan Wichers Quintus, openbaar notaris, residerende te Groningen, in tegenwoordigheid van getuigen en behoorlijk geregistreerd, bij hetwelk door Harmannus van Griethuizen, zonder beroep, wonende te Groningen, als speciaal gemagtigde van Margaritha ter Borch, weduwe Jan Vos, landgebruikster, wonende te Haren, Lammegien Vos, echtgenoote van en gesterkt door Hendrik Brink, landbouwer, wonende te Tinaarlo, Roelf Vos, kastelein en koopman, wonende te Zuidlaren, Jan Vos, koopmansbediende, wonende te Groningen, Hinderkien Vos, Gerardus Vos, Jan Vos, alle drie zonder beroep, wonende te Glimmen, Roelf Vos, landbouwer, wonende te Dilgt, gemeente Haren, Hinderikus Hornhuis, Roelf Hornhuis en Margaretha Hornhuis, alle drie zonder beroep, wonende te Onnen, Jan de Jong en Margaretha de Jong, beide zonder beroep, wonende te Haren, en Grietje Vos, ehevrouw van en gesterkt door Lucas Rummerink, landgebruiker, wonende te Haren, voor den prijs en op de lasten bij de akte vermeld, aan mijne requiranten is verkocht: de vaste beklemming van 6 bunders, 69 roeden, 90 ellen land, gelegen in drie stukken, in den Paddepoel, onder Noorddijk, doende jaarlijks, op midwinter aan de erven van Jonkheer A.J. Trip tot huur 64 guldens, bij het kadaster bekend onder sectie F no 25, 26 en 27.
(Commentaar. De drie percelen zijn verkocht door de kinderen (of hun rechtsopvolgers) van Roelf Jelkes Vos en Grietje Pathuis. Die kinderen zijn: wijlen Jan Vos (in zijn plaats zijn weduwe: Margaritha ter Borch), Jelke Roelfs Vos (in zijn plaats zijn kinderen: Lammegien Vos, Roelf Vos, Jan Vos, Hinderkien Vos, Gerardus Vos, Jan Vos), Roelf Vos, wijlen Katherina Vos (in haar plaats haar kinderen: Hinderikus Hornhuis, Roelf Hornhuis en Margaretha Hornhuis), wijlen Jantien Vos (in haar plaats haar kinderen: Jan de Jong en Margaretha de Jong) en Grietje Vos.

8 **Egbert Jans Eisses**, landbouwer, wonende te Haren (Wijk A Harenermolen 39A) en aldaar (Wijk A Harenermolen 73), is geboren op vrijdag 4 maart 1814 aldaar, is als geboren aangegeven op zondag 6 maart 1814 aldaar (aangever geboorte was Jan Folkert Eisses (zie 74); getuigen aangifte geboorte waren Folkert Folkerts Eisses (zie 73) en Derk Hindriks), is overleden op dinsdag 19 februari 1895 te Onnen. Egbert werd 80 jaar, 11 maanden en 15 dagen.

Brief 26 januari 1824 van schoolmeester N.E. Dekker te Haren
Het volgende zal tot antwoord dienen op uw circulaire van den 14 dezer. Het getal der kinderen, die door mij op rekening der gemeente onderwezen worden bedraagt thans 12 kinderen, welke zijn:
1. Fennechien en Anna, kinderen van Geert Smeenge, gedurende het geheele jaar;
2. Jan, Egbert en Lukas, zonen van Jan Folkerts (Eisses), gedurende 2 een half jaar en 1 kind een heel jaar;
3. Jakob Vedder, zoon van Hendrik Vedder, gedurende een geheel jaar;
4. Geesje, kind van Willem Harms, het hele jaar;
5. Hillechien, kind van Geert Henderikes (Hindriks), het gehele jaar;
6. Hindrik Nijboer, zoon van Hindrik Nijboer, het gehele jaar;
7. Hillechien en Egbertje, kinderen van Harm Drewes, waarvan 1 een geheel jaar en 1 een half jaar;
8. Elizabeth, kind van Roelf Baving, een geheel jaar.
Haren, 26 januari 1824, N.E. Dekker
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 57)

Nieuwsblad van het Noorden, 6 januari 1895
Vastgoed-Haren. Op Donderdag 10 Jan. 1895, des voormiddags om 10 uur, bij den heer WITTEVEEN, te Harendermolen, zal publiek worden verkocht: ten verzoeke van EGBERT J. EISSES te Haren: Eene BOERENBEHUIZING ca., met grooten vruchtbaren Tuin, aan den Leegeweg onder Haren, en bijgelegen BOUW- en WEILAND en eenig BAGGERVEEN, zeer geschikt voor MOESKERIJ samen groot 3 H, 82 A., 10 C.
S. LOHMAN, notaris te Haren.

9 **Lukas Eisses**, timmerman, wonende te Haren (Wijk A Harenermolen 39A), is geboren op vrijdag 12 januari 1816 aldaar, is overleden op zondag 2 december 1860 te Groningen. Lukas werd 44 jaar, 10 maanden en 20 dagen.

Brief 26 januari 1824 van schoolmeester N.E. Dekker te Haren
Het volgende zal tot antwoord dienen op uw circulaire van den 14 dezer. Het getal der kinderen, die door mij op rekening der gemeente onderwezen worden bedraagt thans 12 kinderen, welke zijn:
1. Fennechien en Anna, kinderen van Geert Smeenge, gedurende het geheele jaar;
2. Jan, Egbert en Lukas, zonen van Jan Folkerts (Eisses), gedurende 2 een half jaar en 1 kind een heel jaar;
3. Jakob Vedder, zoon van Hendrik Vedder, gedurende een geheel jaar;
4. Geesje, kind van Willem Harms, het hele jaar;
5. Hillechien, kind van Geert Henderikes (Hindriks), het gehele jaar;
6. Hindrik Nijboer, zoon van Hindrik Nijboer, het gehele jaar;
7. Hillechien en Egbertje, kinderen van Harm Drewes, waarvan 1 een geheel jaar en 1 een half jaar;
8. Elizabeth, kind van Roelf Baving, een geheel jaar.
Haren, 26 januari 1824, N.E. Dekker

© 2020 - E.M. van Koldam

(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 57)

Lukas trouwt op donderdag 25 mei 1843 te Groningen op 27-jarige leeftijd met de 28-jarige **Alberdien Boerma**, dochter van **Hendrik Boerma** en **Geertien Jans Vrieling**. Alberdien is geboren op vrijdag 24 februari 1815 te Groningen, is overleden op vrijdag 23 november 1860 aldaar. Alberdien werd 45 jaar, 8 maanden en 30 dagen.

10 **Berend Eisses**, landbouwer en klompenmaker, wonende te Haren (Wijk A Harenermolen 39A), is geboren op zaterdag 12 december 1818 aldaar, is overleden op donderdag 8 oktober 1891 aldaar. Berend werd 72 jaar, 9 maanden en 26 dagen.

Brief 14 mei 1841 van de militiecommissie in de provincie Groningen
De missive van u dd 4 dezer beantwoordende, heb ik dienovereenkomstig de eer u te verzoeken om den verlofganger Berend Eisses wel te willen doen aanzeggen, dat hij zich op dingsdag den 18 dezer voordemiddags ten 10 ure, aan mijne woning Oosterstraat nr 214 moet vervoegen in uniform gekleed, zooals voor de inspectie is bepaald, ten einde door mij te worden geïnspecteerd.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 74)

Brief 16 december 1856 aan de officier van justitie
De bij missive van den 15 dezer ontvangen kennisgeving is onverwijld aan de belanghebbenden uitgereikt.
Deze Berend Eisses verzoekt ons dringend u te verzoeken hem de opgelegde gevangenisstraf eerst na de eerste week van januari e.k. te doen ondergaan. De aanleiding tot dit verzoek - zorg voor zijn huisgezin - noopt mij zijn verzoek voor te dragen en bij u gunstig te ondersteunen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 123)

Brief 20 december 1856 aan Berend Eisses te Haren
Ingevolge de aanschrijving van de heer officier van justitie te Groningen dd 18 dezer, breng ik ter uwer kennis, dat aan u uitstel tot het ondergaan uwer straf wordt verleend tot donderdag den 8 januari e.k. op welken dag des middags ten 12 ure u zich ten parquet van de officier van justitie moet vervoegen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 123)

Berend trouwt op donderdag 22 juni 1848 te Gasselte op 29-jarige leeftijd met de 22-jarige **Jantje Jalving**. Jantje is geboren op vrijdag 4 november 1825 te Gasselte, is overleden op zondag 20 juli 1919 te Groningen. Jantje werd 93 jaar, 8 maanden en 16 dagen.

Nieuwsblad van het Noorden, 22 januari 1892
Haren, 20 jan. Wordt er in verschillende bladen maar al te dikwijls op gewezen welke treurige gevolgen het gebruik van vuurwapens na zich sleept; ook van uit onze gemeente moeten we van een allertreurigst feit melding maken. Gistermiddag, omstreeks half een, terwijl de 21 jarige Berend Eisses, zich met zijne moeder in de kamer bevond, bemerkte hij buiten een paar kraaien. Hij neemt het geweer en gaat in de schuur om van daaruit het gevogelte te schieten. Het schot ging af, waarop de moeder gaat zien, doch ontwaart, hoe verschrikkelijk, dat haar zoon met verbrijzeld hoofd en afgeschoten duim verpletterd in den schuur op den grond ligt. De ongelukkige was de kostwinner zijner reeds bejaarde moeder. Algemeen is dan ook de deelneming in dit voor haar zoo noodlotig verlies.

11 **Alberdina Eisses**, wonende te Haren (Wijk A Harenermolen 39A) en aldaar (Wijk A Harenermolen 73), is geboren op woensdag 14 augustus 1822 aldaar, is overleden op zondag 9 april 1905 aldaar. Alberdina werd 82 jaar, 7 maanden en 26 dagen.
Alberdina trouwt op zaterdag 10 mei 1851 te Haren op 28-jarige leeftijd met de 32-jarige **Hendrik Woldring**, zoon van **Hendrik Jans Woldring (284)** en **Pietertje Oosterveld**. Hendrik, schoenmaker en landbouwer, wonende te Haren en aldaar (Wijk B Haren 23), is geboren op donderdag 8 oktober 1818 aldaar (Wijk B Haren 23), is als geboren aangegeven op donderdag 8 oktober 1818 aldaar (aangever geboorte was Hendrik Jans Woldring (zie 284); getuigen aangifte geboorte waren Hendrik Haverdings en Jan Geerts Stel (zie 242)), is overleden op zondag 31 maart 1901 aldaar. Hendrik werd 82 jaar, 5 maanden en 23 dagen.

75 **Ubel Eitens** (GH1812-169; MIL-307), zoon van **Eite Ubels** en **Jantien Egberts**, schoenmaker en arbeider, wonende te Helpman (Wijk A Helpman 9), is geboren op woensdag 13 januari 1790 te Hoornschedijk, is gedoopt op zondag 17 januari 1790 te Haren, is overleden op woensdag 18 juli 1849 te Warffum. Ubel werd 59 jaar, 6 maanden en 5 dagen.

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 16 februari 1815
Nabestaanden en vrienden van Johannes Stange, minderjarige zoon van Aaltje Eitens en wijlen Johannes Stange, overleden in 1811, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Warnder Eitens Veendijk, schoenmaker te Helpman, vriend
- Roelf Meijer, landbouwer, vriend
- Thomas de Jongh, kastelein te Hoogezand, vriend.
Aanwezig van moederszijde:
- Egbert Eitens, arbeider te Helpman, oom
- Ubel Eitens, schoenmaker te Helpman, oom
- Roelf Hindriks Vedder, arbeider te Hoogezand.
Moeder Aaltje Eitens heeft het voornemen te hertrouwen met Hindrik Viening, boerenknecht te Haren. Zij wordt bevestigd als voogd.
Hindrik Viening wordt medevoogd en Roelf Meijer wordt aangewezen als toeziend voogd.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 110, zaak 1815/26)

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 4 juli 1816
De nabestaanden van Ida en Andries minderjarige kinderen van Jeltje Andries, arbeidster aan de Hoornschedijk, en wijlen Geert Eitens, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Uge Eitens, arbeider aan de Hoornschedijk, oom
- Warnder Eitens Veendijk, kastelein te Helpman, oom
- Jan van Dijken, kastelein te Hoogezand, goede vriend
Aanwezig van moederszijde:
- Andries Alles, veenbaas aan de Hoornschedijk, grootvader
- Alle Andries, koopman te Groningen, oom
- Lukas Andries, arbeider aan de Hoornschedijk, oom

© 2020 - E.M. van Koldam

Jeltje heeft het voornemen te hertrouwen met Ubel Eitens, schoenmaker te Helpman. Zij wordt bevestigd als voogd. Ubel Eitens wordt medevoogd. Uge Eitens wordt benoemd tot toeziend voogd
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 111, zaak 1816/79)
Beëdiging Ubel Eitens op 30 januari 1817
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 111, zaak 1817/17)

Brief van 21 oktober 1816 aan de controleur der directe belastingen
Toezending verzoek van Ubel Eitens, gepatenteerd schoenmaker te Helpman, om ook als klein-tapper te worden ingeschreven.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 99).

Uitspraak 27 oktober 1817 rechtbank van eerste aanleg te Groningen
Beklaagde is Ubel Eitens, arbeider, woonachtig op de Hoornschedijk, wegens overtreding van de Wet op de Jagt en de Visscherij. Door met een totebel (= kruisnet) vanuit een schuitje op het Hoornschediep bij de behuizing van Hindrik Alles op 30 september 1817 te vissen zonder consent. De eis is een boete van f.25,- met confiscatie van het schuitje en de totebel of betaling van f.20,- daarvoor (als de waarde waarop deze zijn geschat).
De veroordeling is conform de eis.
(Groninger Archieven, toegang 144, inventaris nr 47, zaak 256)

Overzicht zieken 1 december 1826
Nominatieve staat van de in deze gemeente zich bevindende en aan de thans heerschende ziekte onderhevig geweest zijnde huisgezinnen, welke daardoor tot behoeftige omstandigheden zijn vervallen, en door mij ondergeteekende gedurende derzelver ziekte zijn behandeld geweest en nog behandeld worden.
Aldus naar waarheid opgemaakt door mij heelmeester en doctor te Haren,1 december 1826, J.P. Oostingh.
De opmaak van de lijst is als volgt.
kolom 1: naam van de hoofden der huisgezinnen; kolom 2: hoeveel leden van het gezin ziek zijn of ziek geweest zijn (de overledenen daaronder niet begrepen); kolom 3: bijaldien de broodwinner ziek geweest is of nog ziek is, hoe lang die ziekte heeft geduurd; kolom 4: of de broodwinner en wie verder overleden is van het gezin.
Berend Hassels, 1 gezinslid ziek, twee maanden ziek en nog ziek, geen overlijdensgevallen in het gezin;
Weduwe Freerk Pauwels, geen zieken meer, de ziekte der broodwinner heeft 5 dagen geduurd, de broodwinner Freerk Pauwels is als gevolg van de ziekte overleden;
Weduwe Otte [Otto Jans] Oosterveld, er is nog 1 gezinslid ziek, de ziekte der broodwinner heeft 8 dagen geduurd, de broodwinner Otte Oosterveld is als gevolg van de ziekte overleden;
Geerd Heithuis, 1 ziektegeval in het gezin, de broodwinner is al ruim 2 maanden ziek en is nog ziek, geen overlijdensgevallen in het gezin;
Ubel Eitens, 3 ziektegevallen in het gezin, de broodwinner is al 6 weken ziek en is nog ziek, geen overlijdensgevallen in het gezin;
Geert Homan, 2 ziektegevallen in het gezin, de broodwinner is al 5 weken ziek en is nog ziek, geen overlijdensgevallen in het gezin;
Jan G. Vrijling [Vrieling], 3 ziektegevallen in het gezin, de vrouw is al 6 weken ziek, geen overlijdensgevallen in het gezin;
Weduwe Jan Albartus [= Elisabeth Derks Hekman], geen ziektegevallen meer, de weduwe is als gevolg van de ziekte overleden. Zij kan echter niet voor broodwinnersche doorgaan, vermits zij twee volwassen kinderen nalaat, waarvan de zoon tot dusver haar broodwinner was, echter behoeftig.
Geert van Paalkum, 1 ziektegeval in het gezin, de vrouw is al 10 weken ziek, geen overlijdensgevallen in het gezin;
Jan van Wolde, 2 ziektegevallen in het gezin, de broodwinner is 4 maanden ziek, geen overlijdensgevallen in het gezin;
Jan [Lucas] Elema, 1 ziektegeval in het gezin, de vrouw is al 7 weken ziek, geen overlijdensgevallen in het gezin;
Thies Egberts [Thijs Egberts Thijsens], 2 ziektegevallen in het gezin, de broodwinner is 2 maanden ziek, geen overlijdensgevallen in het gezin;
Geerd Albartus, 3 ziektegevallen in het gezin, de broodwinner is 9 weken ziek en is nog ziek, geen overlijdensgevallen in het gezin
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 59)

Brief 19 juli 1830 van Gedeputeerde Staten
Zijne Majesteit heeft bij Hoogstdeszelfs besluit van den 4 maart jl ter onzer beschikking gesteld eene somma van vier duizend gulden om verdeeld te worden onder de ingezetenen van sommige gemeenten dezer provincie, die, ten gevolge van de in den zomer van 1828 gevallen zware regens en plaats gehad hebbende overstroomingen, verliezen geleden hebben en waarvan het bedrag beneden de 100 gulden gebleven is.
Wij hebben die som procentsgewijze verdeeld onder de gemeenten, die, naar aanleiding van onze missive van den 16 februarij 1829 ons staten van verliezen beneden de honderd gulden hebben ingezonden, en die personen bevatten, op welke de geleden schaden van beteekenenden invloed moeten geacht worden.
Dientengevolge informeren wij u, dat het aandeel uwer gemeente in die som bedraagt f.408,14, welke wij u verzoeken ten spoedigste, immers binnen acht dagen na ontvang dezer ter griffie dezer provincie, tegen kwitantie te komen afhalen; die som onder hen die onderstand behoeven te verdeelen, deswege kwitantie te vorderen en de finale verantwoording voor of op den 1 september aanstaande aan ons in te zenden.
[Bij de brief is een staat gearchiveerd waarop enkele personen staan, die minder dan f.100,- schade hebben geleden. De staat is niet volledig. Genoemde personen met daarbij vermeld de geleden schade zijn: Johannes Reuriks, f.28,-; Thijs Egberts Thijsens, f.22,50; Harm Drewes, f.85,50; weduwe R. Hajema, f.16,50; weduwe H. Veening, f.14,-; Ubel Eitens, f.27,-]
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 63)

Brief 4 april 1831 aan het burgerlijk armenbestuur te Haren
Bij missive van 1 april 1831 heeft de burgemeester van de gemeente Warffum mij te kennen gegeven, dat zeker Ubel Eitens in het voorjaar van 1829 uit de gemeente Haren gekomen, en zich daar met der woon heeft neder gezet, en daar nu de voornoemde Ubel Eitens is gearresteerd en getransporteerd naar Appingedam, van waar hij misschien niet spoedig zal terug keren, en dar deze persoon eene zwangere vrouw achter laat met vijf kinderen welke ondersteuning behoeven. Waarvan u door deze kennis geef met het verzoek om na gedaan onderzoek de nodige orders te stellen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 105)

Brief 11 mei 1831 aan de gouverneur
Bij missive van 16 mei 1831 hebben wij u gediend van berigt op eene missive van de burgemeester van Warffum ten aanzien van het domicilie van onderstand der vrouw en kinderen van zekeren Ubel Eitens, thans woonagtig in die gemeente.
Het diakoniebestuur in de Hervormde gemeente van Haren heeft zich bij missive van den ??? 1831 dienaangaande nader aan ons geadresseerd, waarbij hetzelve te kennen geeft, dat hetzelve van oordeel is, om niet verpligt te zijn om in het onderhoud van het geheele huisgezin van Ubel Eitens opgenoemd te moeten voorzien, om redenen daarin voorgedragen.
Wij nemen de vrijheid gemelde missive hiernevens aan u te zenden in originale met verzoek, dat u ons dienaangaande gelieve te onderrigten of het diakoniebestuur van Haren verpligt is om in het geheele onderhoud te moeten voorzien, danwel of het voor een gedeelte kan worden verpligt, zooals hetzelve vermeende te moeten doen
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 105)

© 2020 - E.M. van Koldam

Brief 18 mei 1831 aan het diakoniebestuur van Haren
In antwoord op uw missive betrekkelijk de alimentatie van het huisgezin van Ubel Eitens heb ik de eer u te berigten, dat de gouverneur dezer provincie mij bij missive van den 16 mei 1831 heeft geïnformeerd, dat het in den geest der wet van 28 november 1818 ligt, dat de kinderen niet van hunne moeder zullen gescheiden worden om in een afzonderlijke gemeente te worden gealimenteerd, maar dat ook zij daar moeten worden onderhouden waar hunne moeder in den onderstand deelt, dat hieruit volgt, dat de minderjarige kinderen van de vrouw van Ubel Eitens onderstand behoren te ontvangen ter plaatse waar die moeder in alimentatie behoort. Dat deze vrouw in de burgerlijke gemeente van Haren tot de onderstand behoort, uit hoofde het domicilie van onderstand van haren man Ubel Eitens te Haren is gevestigd en dat haar kinderen onverschillig of zij al dan niet uit een vorig huwelijk zijn verwekt ook aldaar behooren.
U zult hieruit nu overtuigend kunnen ontwaren, dat het huisgezin van Ubel Eitens door u in onderhoud zal moeten worden opgenomen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 105)

Brief 8 december 1832 aan het diaconiebestuur van Haren
Ik heb de eer u door dezen kennis te geven, dat op heden een missive van de burgemeester van Warffum is ontvangen, houdende dat zich den persoon Ubel Eitens, dagloner wonende binnen de gemeente, welke te kennen had gegeven, dat hij in een ziekelijke omstandigheid verkeerde en geruime tijd al ziek was geweest, zoodat hij daardoor niet in staat was om voor hem en zijn huisgezin de kost te kunnen winnen en uit dien hoofde genoodzaakt was om zich bij hen aan te melden en te verzoeken onderstand voor hem en zijn huisgezin, tot zolang hij van de ziekte hersteld zoude zijn, daar deze persoon nog geen vier agter eenvolgende jaren in de gemeente heeft gewoond. Zoo verzoek u hetzelve te onderzoeken en zoo noodzakelijk de nodige orders te stelen, dat in het onderhoud worde voorzien
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 105)

Brief 5 februari 1833 aan het diakoniebestuur van Haren
Bij missive van den 1 dezer heeft de burgemeester der gemeente Warffum mij te kennen gegeven, dat het huisgezin van Ubel Eitens alsnog in hulpbehoevende omstandigheden verkeerd, dat de vrouw van Ubel Eitens met bittere klagten bij hem was gekomen en verklaard had, dat zij niet in staat was, om een huisgezin van zeven personen met 6 gulden zeven weken lang te kunnen mainteneeren, met wijders verzoek u onder het oog te brengen, dat u het gemelde huisgezin niet moesten vergeten.
U hiervan kennis gevende, verzoek ik u om het gemelde huisgezin in onderhoud te willen gedenken.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 106)

Brief 6 juli 1833 aan het diaconiebestuur van Haren
Ontvangen hebbende eene kennisgeving van de burgemeester der gemeente Warffum, als dat er zich in zijne gemeente de persoon van Ubel Eitens en huisvrouw bevind, behorende tot de gemeente Haren, daarbij tevens uit hoofde van de armoedige en zwakkelijke toestand waarin derzelven zich bevinden , de noodige ondersteuning verzoekende.
Derhalve verzoek ik u bij deze om onverwijld in de behoefte van gemelde Ubel Eitens en huisvrouw te voorzien door aan hun de noodige onderstand te verleenen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 106)

Brief 30 juli 1833 aan het diaconiebestuur van Haren
Tot onze bevreemding ontvangen wij op gisteren bijgaande missive van de heer burgemeester van Warffum, bij apostille van de gouverneur van 27 juli 1833 in onze handen gesteld ter fine van berigt en consideratie.
Wij hebben bij ons schrijven van 6 juli 1833 u ernstig verzogt om in de vorderingen van het plaatselijk bestuur van Warffum, opzichtelijk Ubel Eitens, onverwijld te willen voorzien, dan daar zich dat van uwe zijde minder belangrijk schijnt te hebben voorgedragen. Zoo hebben wij het onaangenaam gevolg daar van, dat het van onze zijde nu als eene nalatigheid worde beschouwd. Weshalven moeten wij u ten ernstigsten verzoeken om onverwijld en wel op ontvangst dezer, onder terugzending van gelijdende bijlagen ons de redenen op te geven welke tot die vertraging aanleiding heeft gegeven, ten einde daarna ons berigt aan de gouverneur voormeld te kunnen wijzen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 106)

Brief 1 augustus 1833 aan de gouverneur
Het behaagde u bij apostillaire dispositie van 27 juli 1833 ter fine van berigt en consideratie in handen te stellen van het plaatselijk bestuur van Haren, eene missive van de burgemeester van Warffum betrekkelijk voorziening in het onderhoud van zekere Ubel Eitens, als uit de gemeente Haren afkomstig.
Ten gevolge bovengenoemd dispositie heeft het plaatselijk bestuur voornoemd de eer om onder terugzending van boven vermelde missive u te berigten, dat op eene reeds vroegere bij hun ingekomen aanvrage van het plaatselijk bestuur van Warffum om in de behoeften van genoemde Ubel Eitens te voorzien, onverwijld de diaconie der hervormde gemeente alhier is aangeschreven geworden om aan dat verlangen zoodra mogelijk te voldoen. Dan eene opgekomene ongesteldheid van den diaken met de overmaking dier ondersteuning belast, heeft aanleiding gegeven, dat de bestemde gelden zijn agter gebleven, als nu door ons andermaal daartoe aangedrongen zijnde, heeft de diaconie voornoemd ons bij derzelver brief van 31 juli 1833 te kennen gegeven, dat wanneer gemelde Ubel Eitens langer onderstand verlangd, hij alsdan tot deze gemeente kan voorkomen ten einde in het armhuis alhier te worden opgenomen.
Wij zouden alzoo u in consideratie geven om in vereniging met de voorschrevene diaconie en ter vermijding van alle verdere correspondentie gemelde Ubel Eitens, wanner hij zulks mogte verlangen naar hierwaarts te doen voorkomen, ten einde van de genoemd diaconie ondersteuning te berkrijgen en in het armenhuis alhier te worden opgenomen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 106)

Brief 10 maart 1842 aan de burgemeester van Warffum
In antwoord op uw missive van den 4 dezer heb ik de eer bij deze over te zenden de geboorteacte van Eite Eitens en van Andries Veendijk. Alsmede het overlijdensextract van Jeltje Andries, echtgenote van Ubel Eitens.
Voorts berigt ik u, dat bij het ingesteld onderzoek uit de registers van de burgerlijke stand dezer gemeente is gebleken, dat uit de huwelijken van Jeltje Alles met Geert Veendijk en Ubel Eitens, behalve de bovengenoemde, nog een zoon is geboren , welke echter is overleden, zooals u uit de hierbij gevoegden geboorte en overlijdensacte zal ontwaren.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 110)

Brief 21 februari 1843 van de gouverneur
Ik zend u hiernevens eene missive en bijlage van burgemeester en assessoren van Warffum dd 17 dezer, strekkende daartoe, dat moge worden uitgewezen het domicilie van onderstand van zekeren Ubel Eitens, zomede dat door de diakonie van Haren worde betaald een pretentie van den geneesheer J. Arkema te Warffum over 1837, wegens geneeskundige behandeling van de vrouw van deze Ubel Eitens.
Ik verzoek u mij uiterlijk binnen den tijd van vier weken na ontvangst dezer, onder terugzending der meergenoemde stukken, nopens deze beide punten te dienen van berigt en consideratien.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

© 2020 - E.M. van Koldam

Brief 2 maart 1843 aan het armenbestuur te Haren
Naar aanleiding van eene ontvangene missive van de gouverneur dezer provincie dd 21 februari jl, zend ik u hiernevens eene missive van de burgemeester en assessoren van Warffum betrekkelijk het domicilie van onderstand van Ubel Eitens.
Ik verzoek u om mij nopens den inhoud dier missive te dienen van berigt en belang binnen 14 dagen na heden.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111)

Brief 15 maart 1843 van het diakoniebestuur te Haren
Onder terugzending der stukken betrekkelijk de zaak van Ubel Eitens, wonende te Warffum, ons door u volgens missive van den 2 maart 1843 ter hand gesteld, heeft het diakonie der hervormde gemeente te Haren de eer te berigten:
Ten eerste. Dat weliswaar in 1833 Ubel Eitens door de diakonie te Haren bedeeld is, maar dat de diakonie alhier een paar jaren daarna meende te moeten weigeren uit te betalen de rekening van den heer Arkema, omdat men op de bepaalde tijd geen berigt had ontvangen, dat genoemde Ubel Eitens of vrouw in geneeskundige behandeling was opgenomen, daarenboven dat een berigt van eene geneesheer veel minder nog eene rekening op de diakonie een verpligting legt tot voldoening aan zodanige geneesheer volgens Koninklijk Besluit van 9 oktober 1834 nr 89.
Ten tweede. Dat Ubel Eitens in 1837 geheime ondersteuning zoude genoten hebben, is de tegenwoordige boekhoudende diaken uit geene aantekening uit de boeken van uitgaven gebleken, maar gesteld, dat dit werkelijk had plaats gehad, het tegenwoordig diakoniebestuur van Haren zou onder eede willen verklaren, dat in de laatste vier verlopene jaren genoemde Ubel Eitens volstrekt geen onderstand van welken aard ook van de diakonie te Haren heeft genoten, ten gevolge hiervan zich grondende op art. 3 van de wet van 1818 en op het Koninklijk Besluit van 27 november 1834 nr 91 meent de diakonie te Haren, dat het onderstandsdomicilie van Ubel Eitens overgebragt is naar de gemeente Warffum.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

Brief 26 april 1843 van de gouverneur
Ik zende u hiernevens een missive met drie bijlagen van burgemeester en assessoren van Warffum dd 22 dezer maand rakende het domicilie van onderstand van Ubel Eitens, welke zaak het onderwerp heeft uitgemaakt van uw missive van den 24 maart jl. En alzoo deze stukken strekken tot antwoord op de door u bij dezelve aangehaalde missive nopens deze zaak gedane vragen, zoo verzoek ik u naar aanleiding van dat schrijven, mij alsnu uw nader gevoelen nopens deze materie mede te deelen
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

Proces verbaal 29 juli 1843
Op heden den 29 juli 1843 compareerde voor mij, burgemeester van de gemeente Haren, Egbert Eitens, oud 56 jaar, geboren te Haren, wonende te Helpman, van beroep boerenarbeider, welke heeft verklaard, dat hij ongeveer een jaar of zes geleden zich in persoon naar Warffum heeft begeven, ten einde voor zijnen broeder Ubel Eitens aan de doctor en winkelier aldaar eene rekening van tusschen de dertig en veertig gulden te betalen, waartoe hem de gelden door de diaconij van Haren waren verstrekt. Dat zijne broeder die gelden op voren gemelde wijze had opgenomen en als zelf schuldige door hem, comparant, had laten betalen en op zijne naam had laten quiteren, omdat hij destijds het vooruitzicht had op eene erfenis van zijne eerste vrouws vader, waarop wenschte buiten bedeeling van de diaconij te blijven als waardoor hij het recht op een erfenis vreesde te zullen verliezen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

Brief 1 augustus 1843 aan de gouverneur
Ter voldoening aan uw missive van den 19 dezer heb ik de eer bij deze aan u te doen toekomen het proces verbaal door mij opgemaakt van de verklaringen van Egbert Eitens op de vragen naar aanleiding van die missive aan den zelve gedaan, terwijl ik daarbij tevens voeg de kwitanties door de heren Arkema [= dokter Jan Arkema] en Fongers [= winkelier Jan Alberts Fongers] aan Egbert Eitens afgegeven. Voorts gaat hiernevens eene schuldbekentenis van Ubel Eitens groot f.35,275 van welke gelden de bedoelde personen zijn voldaan geworden.
De stukken door de diakonie van Haren aan mij zijnde toevertrouwd zoude het mij aangenaam zijn dezelve na gemaakt gebruik van u terug te mogen ontvangen om ze wederom aan de diakonie ter hand te kunnen stellen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111)

Brief 4 augustus 1843 van de gouverneur
Ik zende u hiernevens eene missive van het plaatselijk bestuur van Warffum dd 13 juli jl, zoo mede eene missive van de burgemeester dier gemeente van dezelfde dagteekening, beide betrekkelijk tot de over het onderstandsdomicilie van Ubel Eitens bestaande geschillen, welke zaak laatstelijk het onderwerp heeft uitgemaakt van de missive van den burgemeester uwer gemeente van den 1 dezer.
Ik verzoek u mij uiterlijk binnen den tijd van drie weken na ontvangst dezer, onder terugzending dier stukken, nopens derzelver inhoud te dienen van berigt en consideratien.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

Brief 4 januari 1844 aan het armenbestuur van Haren
Ik heb de eer u te berichten, dat Gedeputeerde Staten bij resolutie van 23 december 1843 hebben goedgevonden en verstaan, dat het domicilie van onderstand van Ubel Eitens en zijn gezin is gevestigd te Warffum en dat dus op de gemeente Haren geen verpligting berust om de in 1843 ten behoeve van hetzelve gezin in de gemeente Warffum aangewende alimentatiekosten terug te geven, noch om te betalen de pretentie van den geneesheer J. Arkema wegens geneeskundige behandeling van en geleverde medicamenten voor gemelde Ubel Eitens en zijn gezin in de jaren 1833 en 1834.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111)

Ubel trouwt op zondag 21 juli 1816 te Haren op 26-jarige leeftijd (1) met de 26-jarige **Jeltje Andries Alles**, zie 11.3.

Van Ubel en Jeltje zijn vijf kinderen bekend:

1 **Jantien Eitens** is geboren op zondag 1 juni 1817 te Haren, is overleden op maandag 11 juli 1853 te Eelderwolde. Jantien werd 36 jaar, 1 maand en 10 dagen.
Jantien trouwt op donderdag 15 december 1842 te Eelde op 25-jarige leeftijd met de 32-jarige **Albert Bos**. Albert is geboren te Zuidlaren, is gedoopt op donderdag 10 mei 1810 aldaar, is overleden op zaterdag 11 oktober 1862 te Eelderwolde. Albert werd 52 jaar, 5 maanden en 1 dag.

2 **Hinderkien Eitens**, wonende te Haren en aldaar, is geboren op zondag 29 augustus 1819 te Hoornschedijk (Wijk E Hoornschedijk 1), is als geboren aangegeven op woensdag 1 september 1819 te Haren (aangever geboorte was Ubel Eitens (zie 75); getuigen aangifte geboorte waren Albert Jans van Dijken en Sijger Klaassens Abels (zie 5)), wonende Wijk E Hoornschedijk 1 aldaar, is overleden op vrijdag 11 mei 1821 te Hoornschedijk, is als overleden aangegeven op maandag 14 mei 1821 te Haren (aangever overlijden was Ubel Eitens (zie 75); getuige aangifte overlijden was Albert Jans van Dijken). Hinderkien werd 1 jaar, 8 maanden en 12 dagen.

3 **Hinderkien Eitens**, wonende te Haren en aldaar, is geboren op zaterdag 25 augustus 1821 te Hoornschedijk (Wijk E

© 2020 - E.M. van Koldam

Hoornschedijk 1), is als geboren aangegeven op maandag 27 augustus 1821 te Haren (aangever geboorte was Ubel Eitens (zie 75); getuigen aangifte geboorte waren Derk van der Veen en Harm van der Veen), wonende Wijk E Hoornschedijk 1 aldaar, is overleden op woensdag 26 juni 1822 te Hoornschedijk, is als overleden aangegeven op donderdag 27 juni 1822 (aangever overlijden was Harm van der Veen). Hinderkien werd 10 maanden en 1 dag.

4 **Alle Eitens**, wonende te Haren en aldaar, is geboren op donderdag 2 september 1824 te Hoornschedijk (Wijk E Hoornschedijk 1), is als geboren aangegeven op vrijdag 3 september 1824 te Haren (aangever geboorte was Ubel Eitens (zie 75); getuigen aangifte geboorte waren Caspar Hinrich Veening en Roelf Roelofs Rademaker), wonende Wijk E Hoornschedijk 1 aldaar, is overleden op dinsdag 27 maart 1827, is als overleden aangegeven op vrijdag 30 maart 1827 aldaar (aangever overlijden was Ubel Eitens (zie 75); getuige aangifte overlijden was Jan Lucas Benning). Alle werd 2 jaar, 6 maanden en 25 dagen.

5 **Hinderkien Eitens**, wonende te Haren en aldaar, is geboren op dinsdag 12 december 1826 te Hoornschedijk (Wijk E Hoornschedijk 1), is als geboren aangegeven op dinsdag 12 december 1826 te Haren (aangever geboorte was Egberdina Groothuis; getuigen aangifte geboorte waren Caspar Hinrich Veening en Lucas Alles (zie 11.2)), is als overleden aangegeven op dinsdag 19 juni 1827 aldaar (aangever overlijden was Ubel Eitens (zie 75); getuige aangifte overlijden was Caspar Hinrich Veening), wonende Wijk B Haren 16 aldaar, is overleden op dinsdag 19 juni 1827 aldaar. Hinderkien werd 6 maanden en 7 dagen.

Ubel trouwt op zondag 4 mei 1828 te Haren op 38-jarige leeftijd (2) met de 27-jarige **Jantje Papink**. Jantje is geboren op zondag 1 februari 1801 te Warffum.
Jantje was eerder gehuwd (1) met **Frans Hendrik Wilhelm Biesemeijer**.<108,109>
Jantje was later gehuwd (3) met **Albert Klaassens Hoeksema**.<110,111>

Van Ubel en Jantje zijn twee kinderen bekend:

6 **Jan Eitens**, dagloner, is geboren op vrijdag 6 februari 1829 te Hoornschedijk, is overleden op vrijdag 20 november 1857 te Warffum. Jan werd 28 jaar, 9 maanden en 14 dagen.

7 **Hinderika Eitens** is geboren op zaterdag 21 mei 1831 te Warffum, is overleden op dinsdag 9 april 1833 te Warfuum. Hinderika werd 1 jaar, 10 maanden en 19 dagen.

76 **Cornelis Eleveld** (GH1812-228), zoon van **Roelof Jacobs Eleveld** en **Jantje Oosterveld**, wonende te Helpman (Wijk D Den Hoorn 5) en aldaar, is geboren aldaar, is gedoopt op woensdag 30 juli 1755 te Groningen, wonende Wijk D Den Hoorn 5 te Helpman, is overleden op woensdag 6 juli 1814 te Hoornschedijk (nalatende een zwangere vrouw en twee kinderen), is als overleden aangegeven op vrijdag 8 juli 1814 te Haren (aangever overlijden was Jan Jacobs Vedder (zie 260); getuige aangifte overlijden was Jan Bartelds Bazuin (zie 21)). Cornelis werd 58 jaar, 11 maanden en 6 dagen.

Cornelis Eleveld is getuige bij de aangifte van zijn buurkind Hindrik Alles op 28 januari 1814. Hij tekent deze acte echter niet meer: "de tweede getuige voordat deze aangave was ingeschreven ziek geworden en overleden zijnde, heeft deze acte niet meer kunnen tekenen".

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 21 juni 1812
Er worden een voogd en een toeziend voogd aangewezen over de minderjarige kinderen van Cornelis Eleveld en wijlen Janna Jacobs.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 109, zaak 52)

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 8 juli 1812
Berend Hindriks, landbouwer te Helpman wordt aangewezen als taxateur van de boedel van Cornelis Eleveld en wijlen Janna Jacobs.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 109, zaak 56)

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 22 januari 1813
De nabestaanden en vrienden van wijlen Lammert Lammerts en wijlen Elsje Johannes, in leven echtelieden, laatst woonachtig te Paterswolde komen bij elkaar om een voogd en toeziend voogd aan te wijzen over Lammigje Lammerts, dochter van de overledenen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Hinderikus Pieters Teerling, schipper, Hoornschedijk, aangetrouwde oom
- Wessel Berends, wever, Paterswolde, aangehuwde oom
- Cornelis Eleveld, aangehuwde broer
Aanwezig van moederszijde:
- Sietze Johannes Venema, arbeider, Paterswolde, oom
- Jelle Sietzes Venema, schipper Paterswolde, neef
- Harm Derks Weman, landbouwer, Paterswolde, goede vriend.
Sietze Johannes Venema wordt benoemd tot voogd en Cornelis Eleveld tot toeziend voogd.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 110, zaak 8)

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 12 april 1815
Hindrik Hindriks wordt beëdigd als medevoogd over de kinderen van Fennigje Lammerts en Kornelis Eleveld.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 111, zaak 1815/56)

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 12 april 1815
De nabestaanden van Jantje Kornelis Eleveld, minderjarig kind van Kornelis Eleveld en wijlen Janna Jacobs komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Haijo Steggers, arbeider te Groningen
- Hindrikus van der Nap, koekbakker te Groningen, aangehuwde neef
- Roelof Tiessens, moesker te Groningen, aangehuwde neef
Aanwezig van moederszijde:
- Pieter Johannes Venema, vriend
- Jan Alderts, arbeider te Leens, oom
- Willem Jans Grashuis, arbeider te Paterswolde, goede vriend
Voogd is Jan Kuiper op de Hoornschedijk en toeziend voogd is Eildert Jacobs te Groningen. De voogd en de toeziend voogd geven aan dat zij samen met de voogd en de toeziend voogd over de kinderen uit het tweede huwelijk van Kornelis Eleveld met Fennigje

Lammerts het voorstel doen om in te stemmen met de verhuur aan Fennigje Lammerts, nu gehuwd met Hindrik Hindriks, van de vaste goederen uit de boedel voor zes jaar voor f.546,- per jaar en de verkoop van de losse goederen voor f.2.600,-. Hiermee wordt ingestemd.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 111, zaak 1815/57) HAZA

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 12 april 1815
De nabestaanden van Elsje en Kornelis Eleveld, minderjarige kinderen van wijlen Kornelis Eleveld en Fennigje Lammerts komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Haijo Steggers, arbeider te Groningen
- Roelof Tiessens, moesker te Groningen, aangehuwde neef
- Eildert Jacobs, goede vriend
Aanwezig van moederszijde:
- Willem Jans Grashuis, arbeider te Paterswolde, oom
- Sietze Johannes Venema, arbeider te Paterswolde, oudoom
- Jelle Sietzes Venema, schipper te Hoornschedijk, neef
Voogd is Hinderikus van der Nap, koekbakker te Groningen. De voogd en de toeziend voogd geven aan dat zij samen met de voogd en de toeziend voogd over de dochter uit het eerste huwelijk van Kornelis Eleveld met Janna Jacobs het voorstel doen om in te stemmen met de verhuur aan Fennigje Lammerts, nu gehuwd met Hindrik Hindriks, van de vaste goederen uit de boedel voor zes jaar voor f.546,- per jaar en de verkoop van de losse goederen voor f.2.600,-. Hiermee wordt ingestemd.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 111, zaak 1815/58)

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 30 januari 1817
De nabestaanden van Jantje Cornelis Eleveld, minderjarige dochter van wijlen Cornelis Eleveld en wijlen Janna Jacobs, woonachtig aan de Hoornschedijk onder Helpman, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Haijo Steggers, oom
- Roelof Thiesen, moesker te Groningen, aangehuwde neef
- Hinderikus van der Nap, bakker te Groningen, aangehuwde neef
Aanwezig van moederszijde:
- Jacob Alders, landbouwer te Leens, aangehuwde oom
- Hindrik Bolhuis, landbouwer aan de Hoornschedijk, goede vriend
- Jan van Dijken, kastelein te Hoogezand, bij gebreke aan verdere nabestaanden.
De vergadering is bijeen geroepen door de voogd, Jan Kuiper, die vanwege zijn bijna zeventigjarige leeftijd ontslag heeft verzocht als voogd. Als nieuwe voogd wordt Hindrik Bolhuis aangewezen.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 111, zaak 1817/16)

Cornelis trouwt op zondag 16 oktober 1803 te Groningen op 48-jarige leeftijd (1) met de ongeveer 25-jarige **Janna Jacobs**. Janna is geboren rond 1778 en afkomstig uit Ulrum, is begraven op maandag 1 oktober 1810 te Haren. Janna werd ongeveer 32 jaar.

Ontvangst diaconie te Haren 1 oktober 1810
De vrouw van Cornelis Eleveld begraven: f.2,91
Voor het laken: f.1,50
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

Van Cornelis en Janna zijn twee kinderen bekend:

1 **Jantien Cornelis Eleveld**, wonende te Helpman (Wijk D Den Hoorn 5), is geboren op woensdag 18 april 1804 te Hoornschedijk onder Groningen, is overleden op woensdag 14 maart 1866 te Hoornschedijk. Jantien werd 61 jaar, 10 maanden en 24 dagen.

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 30 januari 1817
De nabestaanden van Jantje Cornelis Eleveld, minderjarige dochter van wijlen Cornelis Eleveld en wijlen Janna Jacobs, woonachtig aan de Hoornschedijk onder Helpman, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Haijo Steggers, oom
- Roelof Thiesen, moesker te Groningen, aangehuwde neef
- Hinderikus van der Nap, bakker te Groningen, aangehuwde neef
Aanwezig van moederszijde:
- Jacob Alders, landbouwer te Leens, aangehuwde oom
- Hindrik Bolhuis, landbouwer aan de Hoornschedijk, goede vriend
- Jan van Dijken, kastelein te Hoogezand, bij gebreke aan verdere nabestaanden.
De vergadering is bijeen geroepen door de voogd, Jan Kuiper, die vanwege zijn bijna zeventigjarige leeftijd ontslag heeft verzocht als voogd. Als nieuwe voogd wordt Hindrik Bolhuis aangewezen.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 111, zaak 1817/16)

Akte 4 juli 1825
Fennigje Lammerts, eerst weduwe van Cornelis Eleveld, landbouwersche, thans ehevrouw van en geassisteerd door Hindrik Hindriks, beide wonende aan de Hoornschedijk, gemeente Haren, verklaart te hebben ontvangen:
1. van Jantje Eleveld, ehevrouw van Hendrik Hindriks van Hemmen, wonend aan de Hoornschedijk onder Helpman, f.904,92, zijnde het resterende aandeel in een koopschat van f.4.625,- van een boerderij cum annexis.
2. van Johannes Buiringa [Buiring], commies griffier bij de regtbank van eerste aanleg te Groningen, wonende aan de Hoornschedijk onder Helpman, f.53,47, restant aandeel in de koopschat van een halve bunder land.
De verkoop heeft plaats gevonden op 7 januari 1825.
(Groninger Archieven, toegang 1873, inventaris nr 31, Akte 119)

Akte 4 juli 1825
Fennigje Lammerts, eerst weduwe van Cornelis Eleveld, landbouwersche, thans ehevrouw van Hindrik Hindriks, beide wonende aan de Hoornschedijk, gemeente Haren, en Jantje Cornelis Eleveld met haar man Hendrik Hindriks van Hemmen, verklaren in te stemmen met het royeren van een recht van hypotheek, gevestigd krachtens akte openbare verkoop dd 7 januari 1825.
(Groninger Archieven, toegang 1873, inventaris nr 31, Akte 120)

Akte 4 juli 1825
Jantje Cornelis Eleveld en haar man Hendrik Hindriks van Hemmen lenen f.2.000,- tegen 5% van mejuffrouw Renske Christina Schepel, ehevrouw van Heert Bakker, commies griffier bij de rechtbank in eerste aanleg te Groningen. Zij verlenen hypotheek op

de boerderij D nr 5 en schuur met de vaste altoos durende beklemming van 64 bunders land, staande en gelegen onder het Corpus den Hoorn, buiten de A-poort te Groningen aan de Hoornschedijk te Haren. Doende jaarlijks tot huur f.150,-.
(Groninger Archieven, toegang 1873, inventaris nr 31, Akte 121)

Jantien trouwt op zondag 8 mei 1825 te Groningen op 21-jarige leeftijd met de 22-jarige **Hendrik Hindriks van Hemmen** (RAAD; L-00212; L-00213cs), zoon van **Hindrik Antoni van Hemmen** en **Elsien Hindriks Oosterveld**. Hendrik, landbouwer, wonende te Helpman (Wijk D Den Hoorn 5), is geboren te Hoornschedijk, is gedoopt op zondag 10 oktober 1802 te Haren, is overleden op vrijdag 7 december 1883 te Hoornschedijk. Hendrik werd 81 jaar, 1 maand en 27 dagen.

Woont in 1830 (en is eigenaar) van de meest oostelijke boerderij in Hoorn (bij huidige kruising Laan Corpus den Hoorn en Paterswoldseweg). Boerderij was eerder vermoedelijk van zijn schoonvader. In 1830 woont hij hier samen met zijn vrouw, twee kinderen, de inwonende boerenknechten Jan Jans de Ruiter en Harmannus van Wolde en de inwonende werkmeiden Jantien Steggers en Derkje Egberts Thijssens. Het adres is Helpman Wijk D Nr 05 Den Hoorn.

Groninger Courant, 7 januari 1825
Mr. Edo Johannes Offerhaus, advokaat en notaris te Groningen, gedenkt, op heden, den 7 januari 1825, des avonds te 7 uren, ten overstaan van het vredesgerecht van het 2e kanton Groningen, ten huize van Louwe Bolhuis, kastelein buiten de Heerepoort, bij Groningen, publiek te verkoopen:
I. Eene boerenbehuizinge en schuur, geteekend letter D, no. 5, met de vaste en altoosdurende beklemminge van ongeveer 64 bunder land, staande en gelegen onder het Corpus den Hoorn, buiten der A-poort, bij Groningen, aan de Hoornsche dijk, gemeente Haren, doende eene jaarlijksche hure van 150 guldens.
II. Ongeveer 1 1/2 bunder eigen land, gelegen aan de Drentsche laan onder de gemeente Groningen, liggende onverscheiden in 4 1/2 bunder, het Kraanland genaamd.
Om de behuizinge op den 1 mei en de landerijen op Gregorie (den 12 mart), beide des jaars 1825 te aanvaarden.

Akte 4 juli 1825
Fennigje Lammerts, eerst weduwe van Cornelis Eleveld, landbouwersche, thans ehevrouw van en geassisteerd door Hindrik Hindriks, beide wonende aan de Hoornschedijk, gemeente Haren, verklaart te hebben ontvangen:
1. van Jantje Eleveld, ehevrouw van Hendrik Hindriks van Hemmen, wonend aan de Hoornschedijk onder Helpman, f.904,92, zijnde het resterende aandeel in een koopschat van f.4.625,- van een boerderij cum annexis.
2. van Johannes Buiringa [Buiring], commies griffier bij de regtbank van eerste aanleg te Groningen, wonende aan de Hoornschedijk onder Helpman, f.53,47, restant aandeel in de koopschat van een halve bunder land.
De verkoop heeft plaats gevonden op 7 januari 1825.
(Groninger Archieven, toegang 1873, inventaris nr 31, Akte 119)

Akte 4 juli 1825
Fennigje Lammerts, eerst weduwe van Cornelis Eleveld, landbouwersche, thans ehevrouw van Hindrik Hindriks, beide wonende aan de Hoornschedijk, gemeente Haren, en Jantje Cornelis Eleveld met haar man Hendrik Hindriks van Hemmen, verklaren in te stemmen met het royeren van een recht van hypotheek, gevestigd krachtens akte openbare verkoop dd 7 januari 1825.
(Groninger Archieven, toegang 1873, inventaris nr 31, Akte 120)

Akte 4 juli 1825
Jantje Cornelis Eleveld en haar man Hendrik Hindriks van Hemmen lenen f.2.000,- tegen 5% van mejuffrouw Renske Christina Schepel, ehevrouw van Heert Bakker, commies griffier bij de rechtbank in eerste aanleg te Groningen. Zij verlenen hypotheek op de boerderij D nr 5 en schuur met de vaste altoos durende beklemming van 64 bunders land, staande en gelegen onder het Corpus den Hoorn, buiten de A-poort te Groningen aan de Hoornschedijk te Haren. Doende jaarlijks tot huur f.150,-.
(Groninger Archieven, toegang 1873, inventaris nr 31, Akte 121)

Brief 28 november 1846 aan de officier van justitie
Bij deze heb ik de eer u te doen toekomen eene door mij in geschrifte door Hendrik van Hemmen, landbouwer, wonende op de Hoornschedijk onder Helpman binnen deze gemeente, wegen het vinden van de overblijfselen van een pas geboren kind, alsmede het relaas van verhoor van degene, die hetzelve gevonden heeft, alsmede het proces verbaal van plaatsopneming, van welke stukken ik de vrijheid neem mij te gedragen. Voorts gaat hiernevens de verklaring van den geneesheer.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 113).

Is van 1851 tot 1881 raadslid van de gemeente Haren.

Brief 20 september 1851 aan de heren L.T. Jorissen en H.H. van Hemmen
Achtervolgens art. 12 der wet van 29 juni 1851 Staatblad nr 85, hebben wij de eer hiernevens aan u te zenden afschrift van het proces verbaal opgemaakt overeenkomstig art. 67 der wet regelende het kiesregt ter benoeming van zeven leden van den raad der gemeente, nevens afschrift van proces verbaal van de op heden gehoudene stemming, inhoudende uwe benoeming tot lid van den raad dezer gemeente met verzoek om ten spoedigsten altijd binnen acht dagen aan Burgemeester en Wethouders kennis te geven of u de benoeming tot lid van den raad aanneemt.
Bij deze herinneren wij u aan artikel 17 der wet van den 29 juni 1851 om namelijk te zorgen, dat de bij dat artikel gevorderde stukken tijdig genoeg in orde komen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 118)

Notulen burgemeester en wethouders, 23 december 1856
Tot opperbrandmeester voor de tijd van 3 jaren, ingaande heden, wordt aangewezen Lubbertus van Oosten.
Tot wijkmeester van de wijk A (dorp Haren), tevens brandmeester en eerste hoofdman van de nachtwacht: Jannes Horst met als plaatsvervanger Jan Jansen.
Tot wijkmeester wijk B (dorp Haren); J. Koops en plaatsvervanger L. Bolhuis.
Tot wijkmeester wijk C (Onnen): Joh. Breeman en plaatsvervanger H. Hindriks.
Tot wijkmeester wijk D (Dilgt en Hemmen): J. Brink en als plaatsvervanger Joh. Meijer.
Tot wijkmeester wijk E (Hoornschedijk): J. Nijdam en als plaatsvervanger B. van der Veen
Tot wijkmeester wijk F (Essen): Jan Hemmes en als plaatsvervanger J.K. van Hemmen
Tot wijkmeester wijk A (Helpman): R. Tonkens sr en als plaatsvervanger Joh. Blaauwpot.
Tot wijkmeester wijk B (Helpman): L. Poelma en als plaatsvervanger H. Kwant
Tot wijkmeester wijk C (Molenstreek en Euvelgunne): K. Bolhuis en als plaatsvervanger H. van Bruggen.
Tot wijkmeester wijk D (Den Hoorn): H. van Hemmen en als plaatsvervanger H. Oosterveld.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 35).

© 2020 - E.M. van Koldam

Notulen raadsvergadering 14 april 1860
Er is onenigheid met de kerkvoogdij over de voorwaarden voor de overdracht van een stuk grond voor de nieuw te bouwen school. Het raadslid H.H. van Hemmen maakt de vergadering opmerkzaam, dat het geval zich zou kunnen voordoen, spoedig opnieuw met het kerkbestuur te moeten in onderhandeling treden, namelijk over de onderwijzerswoning, wanneer de tegenwoordige onderwijzer L. van Oosten ontslag als onderwijzer mogt vragen en dan als koster aanblijft en zijn tegenwoordige woning behoudt. In dat geval zoude misschien eene andere woning voor den opvolgenden onderwijzer moeten worden gevonden of gebouwd. Spreker acht het wenselijk dat kerk en school allendeele feitelijk worden gescheiden en alsnog eene andere plaats dan de kosterstuin worde gevonden voor de te bouwen school met de noodige ruimte voor een mogelijk later te bouwen onderwijzerswooning. De belangrijkheid van het onderwerp in aanmerking nemende wordt besloten hierop in een volgende vergadering terug te komen.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 13).

2 **Lukkien Cornelis Eleveld** is gedoopt op zondag 22 februari 1807 te Groningen, is begraven op zaterdag 19 september 1807 te Haren. Lukkien werd 6 maanden en 28 dagen.

Ontvangst diaconie te Haren 19 september 1807
Een kind van Kornelis Eleveld begraven: f.2,75
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

Cornelis trouwt op donderdag 6 augustus 1812 te Haren (huwelijksgetuigen waren Hajo Steggers, Jelle Sietzes Venema en Sijtze Johannes Veenema) op 57-jarige leeftijd (2) met de 23-jarige **Fennechien Lammerts** ook genaamd Fennechien Pleiter, dochter van **Lammert Lammerts Pleiter** en **Elsien Johannes Sietzes**. Fennechien, wonende te Helpman (Wijk D Den Hoorn 3), is geboren te Hoornschedijk, is gedoopt op zondag 31 augustus 1788 te Haren, is overleden op donderdag 4 februari 1841 te Groningen. Fennechien werd 52 jaar, 5 maanden en 4 dagen.

Groninger Courant, 7 januari 1825
Mr. Edo Johannes Offerhaus, advokaat en notaris te Groningen, gedenkt, op heden, den 7 januari 1825, des avonds te 7 uren, ten overstaan van het vredesgerecht van het 2e kanton Groningen, ten huize van Louwe Bolhuis, kastelein buiten de Heerepoort, bij Groningen, publiek te verkoopen:
I. Eene boerenbehuizinge en schuur, geteekend letter D, no. 5, met de vaste en altoosdurende beklemminge van ongeveer 64 bunder land, staande en gelegen onder het Corpus den Hoorn, buiten der A-poort, bij Groningen, aan de Hoornsche dijk, gemeente Haren, doende eene jaarlijksche hure van 150 guldens.
II. Ongeveer 1 1/2 bunder eigen land, gelegen aan de Drentsche laan onder de gemeente Groningen, liggende onverscheiden in 4 1/2 bunder, het Kraanland genaamd.
Om de behuizinge op den 1 mei en de landerijen op Gregorie (den 12 mart), beide des jaars 1825 te aanvaarden.

Akte 4 juli 1825
Fennigje Lammerts, eerst weduwe van Cornelis Eleveld, landbouwersche, thans ehevrouw van en geassisteerd door Hindrik Hindriks, beide wonende aan de Hoornschedijk, gemeente Haren, verklaart te hebben ontvangen:
1. van Jantje Eleveld, ehevrouw van Hendrik Hindriks van Hemmen, wonend aan de Hoornschedijk onder Helpman, f.904,92, zijnde het resterende aandeel in een koopschat van f.4.625,- van een boerderij cum annexis.
2. van Johannes Buiringa [Buiring], commies griffier bij de regtbank van eerste aanleg te Groningen, wonende aan de Hoornschedijk onder Helpman, f.53,47, restant aandeel in de koopschat van een halve bunder land.
De verkoop heeft plaats gevonden op 7 januari 1825.
(Groninger Archieven, toegang 1873, inventaris nr 31, Akte 119)

Akte 4 juli 1825
Fennigje Lammerts, eerst weduwe van Cornelis Eleveld, landbouwersche, thans ehevrouw van Hindrik Hindriks, beide wonende aan de Hoornschedijk, gemeente Haren, en Jantje Cornelis Eleveld met haar man Hendrik Hindriks van Hemmen, verklaren in te stemmen met het royeren van een recht van hypotheek, gevestigd krachtens akte openbare verkoop dd 7 januari 1825.
(Groninger Archieven, toegang 1873, inventaris nr 31, Akte 120)

Fennechien was later gehuwd (2) met **Hindrik Hindriks** (zie 110).<112,113>

Van Cornelis en Fennechien zijn twee kinderen bekend:

3 **Elsien Cornelis Eleveld**, wonende te Helpman, is geboren op zondag 13 september 1812 (Wijk D Den Hoorn 5), is als geboren aangegeven op dinsdag 15 september 1812 (aangever geboorte was Cornelis Eleveld (zie 76); getuigen aangifte geboorte waren Jan Jans Buiring (zie 51) en Hindrik Hindriks (zie 110)), is overleden op zondag 6 mei 1821 te Hoornschedijk. Elsien werd 8 jaar, 7 maanden en 23 dagen.

4 **Cornelis Eleveld**, wonende te Helpman, is geboren op woensdag 20 juli 1814, wonende Wijk D Den Hoorn 5 aldaar, is overleden op zaterdag 21 december 1816 te Hoornschedijk, is als overleden aangegeven op zondag 22 december 1816 te Haren (aangever overlijden was Hindrik Hindriks (zie 110); getuige aangifte overlijden was Elle Jan Ellens (zie 77)). Cornelis werd 2 jaar, 5 maanden en 1 dag.

77 **Elle Jan Ellens** (GH1812-223; MIL-329), zoon van **Elle Hindriks** en **Grietje Ellens**, voerman, wonende te Helpman (Wijk D Den Hoorn 4), is geboren op dinsdag 13 september 1785 te Euvelgunne, is gedoopt op zondag 18 september 1785 te Middelbert, is overleden op vrijdag 5 november 1847 te Groningen. Elle werd 62 jaar, 1 maand en 23 dagen.

Woont in 1830 met zijn vrouw, vier kinderen, de dochter Albertje Jans uit het eerste huwelijk van zijn vrouw, de inwonende knecht Thies Steggers en de inwonende werkmeid Trijntje Adolfs op het adres Helpman Wijk D Nr 04 Den Hoorn.

Akte 8 januari 1823
Albert Hindriks Timmer, kastelein, woonachtig buiten de Heerepoort te Groningen, Elle Jans Ellens. landbouwer, wonende op den Hoorn, als hiertoe speciaal gemagtigd door Jan Vedder, landbouwer, en Geesje Ellens, ehelieden wonende op Den Hoorn onder Helpman, verklaren bij deze te verkopen aan den heer Johannes Buiring, commies griffier bij de regtbank van eerste aanleg te Groningen, wonende aan de Hoornschedijk onder Helpman, een boerenbehuizing en schuur, getekend letter D nr 3 met de vaste beklemming van ruim 24 grazen land, staande en gelegen op den Hoorn onder Helpman, doende jaarlijks f.58,- huur aan de heer R. Gockinga. De verkopers kunnen een originele beklembrief over leggen beleden voor Tiddo Tiddens, regter te Aduard en onderhorige dorpen, van 12 februari 1765. De kooprijs bedraagt f.1.500,-.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 69, Akte 7)

© 2020 - E.M. van Koldam

Groninger Courant, 6 november 1829
Sedert den 20 October jl. wordt vermist de persoon L. ELLENS, landbouwer, op den Horensche Dijk, gekleed in een Duffels Wambuis, Zwarte Bombazijnen Broek, Graauwe Westfaalsche Kousen en spitse Schoenen met Riemen. Die van denzelven aanwijs kan doen of te regt brengen, hetzij in leven, of dood, zal daarvoor beloond worden. Adres bij deszelfs Huisvrouw ANNEGIEN SJOERDS, op den Horensche Dijk.

Groninger Courant, 13 april 1830
Mr. HERMAN TRIP , openbaar Notaris, residerende te Groningen , is voornemens, op Woensdag, den ai April 1830, des voormiddags precies te 10 uren, op de Plaats, laatst bewoond geweest door E. ELLENS, aan den Horensche Dijk, publiek te Verkoopen: 03 MELKKOEIJEN, 7 KALVEREN, 2 PAARDEN, WAGENS, EIDE, PLOEG, TIENEN, MOLDEN en verder BOEREN GEREEDSCHAPPEN , op die Plaats voorhanden.

Elle trouwt op zondag 28 januari 1810 te Groningen op 24-jarige leeftijd met **Annegien Sjoerts van der Laan**, dochter van **Sjoerd Ruurds van der Laan** en **Albertijn Meinderts**.

Protocol weeskamer Groningen 24 oktober 1793
Sjoerd Reurts, vader en boedelhouder, en Jannes Meinders, Roelf Meinders en Jan Meinders, voormond en voogden over zijn 6 minderjarige kinderen bij Albertje Meinders in echte verwekt, hebben overeenstemming over de moederlijke nalatenschap. Vader behoudt de gehele boedel. Hij zal zijn kinderen Aaltje (17), Meindert (15), Annigje (12), Jantje (9), Roelof (7) en Bougje (3) tot hun 18e onderhouden en laten onderwijzen. De mombers krijgen dan 276 car. gld, 3 st. en 4 du. Het lijfstoebehoor is voor de pupillen. Vader krijgt het eigendom van de goedeen, waaronder:
- een huis met beklemming van een moestuin buiten de Oosterpoort, met een grondhuur van 27 car. gld 18 st. aan het Burger weeshuis;
- een huis en akker er naast, met een grondhuur van 6 car. gld. 20 st. en 4 du aan de Martinikerk.
beiden door hem zelf gebruikt.
(Groninger Archieven, toegang 1462, inventarrisnummer 90, fol. 234)

Annegien was eerder gehuwd (1) met **Jan Folkers**.<114,115>

Van Elle en Annegien zijn vier kinderen bekend:

1 **Elle Ellens**, kasteleinsknecht, wonende te Helpman (Wijk D Den Hoorn 4), is geboren te Groningen, is gedoopt op zondag 15 april 1810 aldaar, is overleden op vrijdag 16 juli 1886 aldaar. Elle werd 76 jaar, 3 maanden en 1 dag.

Brief 1 augustus 1843 van de officier van justitie
Onder inzending van eene bij mij ontvangen klagte van den opzigter der groote wegen bij Rijkswaterstaat tegen Elle Ellens, tezake hij zich zoude hebben schuldig gemaakt aan het afmaaijen van eenig gras, staande op de bermen bijlangs de Straatweg, heb ik de eer u te verzoeken om aan Dirk Schipper, wegarbeider, wonende te Haren, te willen vragen of hij dat gras heeft gepacht en of hij zich benadeeld acht door de handelwijze van gemelde Ellens.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

Elle trouwt op donderdag 9 mei 1839 te Groningen op 29-jarige leeftijd (1) met de 30-jarige **Anna Kornelis Wieringa**. Anna is geboren op vrijdag 10 maart 1809 te Thesinge, is overleden op vrijdag 16 juli 1858 te Groningen. Anna werd 49 jaar, 4 maanden en 6 dagen.
Elle trouwt op zondag 15 mei 1864 te Groningen op 54-jarige leeftijd (2) met de 49-jarige **Dievertje Ages**, dochter van **Izaak Pieters** en **Wubbegien Jans**. Dievertje is geboren op zaterdag 11 februari 1815 te Groningen, is overleden op zaterdag 29 mei 1886 aldaar. Dievertje werd 71 jaar, 3 maanden en 18 dagen.

2 **Sjoerd Ellens**, bediende, wonende te Helpman en aldaar (Wijk D Den Hoorn 4), is geboren op donderdag 30 september 1813 te Hoornschedijk (Wijk D Den Hoorn 4), is als geboren aangegeven op zaterdag 2 oktober 1813 te Haren (aangever geboorte was Elle Jan Ellens (zie 77); getuigen aangifte geboorte waren Jan Jacobs Vedder (zie 260) en Hindrik Alles (zie 11.4)), is overleden op dinsdag 20 mei 1890 te Groningen. Sjoerd werd 76 jaar, 7 maanden en 20 dagen.
Sjoerd trouwt op zondag 11 juni 1843 te Groningen op 29-jarige leeftijd met de 29-jarige **Titia Oosterbeek**, dochter van **Daniel Arends Oosterbeek** en **Aafke Jans de Vries**. Titia, wonende te Helpman (Wijk B Helpman 13), is geboren op maandag 31 januari 1814 te Zuidwolde, is overleden op woensdag 10 januari 1866 te Groningen. Titia werd 51 jaar, 11 maanden en 10 dagen.

In bevolkingsregister 1830 wordt vermeld Grietje Oosterboek. Is Titia Oosterbeek identiek aan deze Grietje Oosterbroek?

3 **Hinderk Ellens Ellens**, wonende te Helpman (Wijk D Den Hoorn 4), is geboren op donderdag 16 november 1820 te den Hoorn, is overleden op donderdag 8 maart 1888 te Groningen. Hinderk werd 67 jaar, 3 maanden en 21 dagen.

4 **Albert Ellens**, voerman, wonende te Helpman (Wijk D Den Hoorn 4), is geboren op vrijdag 15 november 1822 te den Hoorn, is overleden op donderdag 12 januari 1888 te Groningen. Albert werd 65 jaar, 1 maand en 28 dagen.
Albert trouwt op zondag 11 september 1853 te Groningen op 30-jarige leeftijd met de 26-jarige **Geessien van der Kamp**. Geessien is geboren op vrijdag 9 maart 1827 te Groningen, is overleden op maandag 12 oktober 1891 aldaar. Geessien werd 64 jaar, 7 maanden en 3 dagen.

78 **Harm Jans Ellens** (GH1812-053, MIL-034; L-00143), kleermaker, wonende te Haren (Wijk B Haren 8) en aldaar, is geboren op zondag 10 augustus 1766 te Emmelenkamp (D), wonende Wijk B Haren 8 te Haren, is overleden op woensdag 8 mei 1833 aldaar, is als overleden aangegeven op vrijdag 10 mei 1833 aldaar (aangever overlijden was Johannes Harmannus van Oosten; getuige aangifte overlijden was Pieter Willems Sesselaar). Harm werd 66 jaar, 8 maanden en 28 dagen.

Proces verbaal publieke verhuring 22 december 1819
Jan Stel de Jonge, timmerman, biedt op 22 december 1819 op een publieke verhuring ten overstaan van notaris Willem Jan Quintus, ten huize van de kastelein J.G. Stel te Haren, te huur aan en perceel land gelegen achter de behuizing, zoals Jantje Paping bewoond, staande en gelegen te Haren, en wel in vier percelen. De biedingen en borgstellingen zijn als volgt:
Perceel I: Harm Ellens, kleermaker te Haren, voor f.17,-; borg Hindrik Meijer, landbouwer te Hemmen;
Perceel II: Derk Bakker, arbeider te Haren, voor f.18,-; borg Geert Hindriks, landbouwer te Dilgt;
Perceel III: Hindrik Veening, arbeider te Haren, voor f.19,-; borg Thijs Egberts, arbeider te Haren;
Perceel IV: Jan Berends, landbouwer te Essen, voor f.35,-.
Het bod op perceel IV wordt niet geaccepteerd. De percelen I tm III worden toegewezen.

(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 50, acte 389)

Harm was gehuwd met **Geesje Jans van Emmen**, dochter van **Jan Jans van Emmen** en **Jantje Hendriks Davids**. Geesje, wonende te Haren, is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 4 oktober 1761 aldaar, wonende Wijk B Haren 8 aldaar, is overleden op vrijdag 14 september 1827 aldaar, is als overleden aangegeven op zaterdag 15 september 1827 aldaar (aangever overlijden was Harm Jans Ellens (zie 78); getuige aangifte overlijden was Lubertus van Oosten). Geesje werd 65 jaar, 11 maanden en 10 dagen.

Van Harm en Geesje zijn twee kinderen bekend:

1 **Jantje Harms Ellens** is geboren op vrijdag 22 juli 1796 te Haren, is overleden op donderdag 3 december 1863 te Assen. Jantje werd 67 jaar, 4 maanden en 11 dagen.
Jantje trouwt op zaterdag 3 augustus 1822 te Peize op 26-jarige leeftijd met de 26-jarige **Egbert Hendrik Schipper**. Egbert is geboren op zaterdag 9 januari 1796 te Ermelo, is overleden op vrijdag 16 april 1880 te Assen. Egbert werd 84 jaar, 3 maanden en 7 dagen.

2 **Jan Ellens**, kleermaker, wonende te Haren (Wijk B Haren 8), aldaar (Wijk B Haren 10) en aldaar, is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 8 juni 1800 aldaar, wonende Wijk B Haren 10 aldaar, is overleden op maandag 23 mei 1853 aldaar. Jan werd 52 jaar, 11 maanden en 15 dagen.

Woonde in 1830 op het adres Haren Wijk B Nr 8 samen met zijn vrouw, dochter Maria, vader Harm Ellens en de oom van moederszijde Jan Jans van Emmen.

Nominatieve staat vrijstellingen voor de dienst 23 juli 1819
Overzicht van de personen uit de lichting 1819, die door de militie-raad zitting houdend te Groningen voor één jaar of voor altijd voor den dienst der militie zijn vrijgesteld. Met reden vrijstelling.

Weites, Arend	Te klein
Reinders, Berend	Reeds in dienst
Jans, Hermanus	Te klein
Hendriks, Harm	Een broeder in dienst
Sjobbema, Derk	Te klein
Koops, Egbert	Te klein
Ellens, Jan	Eenige zoon
Gortemaker, Roelf	Eenige zoon
Mulder, Hendriks	Eenige zoon
Sluurman, Jan	Een broeder in dienst
Harms, Hendrik	Een broeder in dienst
Harms, Jan	Eenige zoon

(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 52).

Brief 1 maart 1827 van de kompagnies commandant te Leeuwarden
Met invitatie om den thans in uwe gemeente met groot verlof zijnde fuselier Ellens, Jan, te doen verwittigen om deszelfs finale afrekening bij het korps te doen, terwijl dezelve al reeds nalatig is geweest in de maanden november, december, januari en februari alhier te verschijnen om deszelfs afrekening te doen, en indien dezelve niet voor den 11 dezer alhier verschijnt, zal dezelve moeten verwachten de straffen bij de wet bepaald, te moeten ondergaan.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 60)

Brief 6 maart 1827 van de gouverneur
Ingevolge eener bij mij ingekomene missive van den heer kolonel, kommanderende de 8 afdeling infanterie dd 1 dezer, inviteer ik u om mij ten allerspoedigsteen zoo mogelijk ommegaand de redenen op te geven waarom den aan den voet dezer vermelde miliciens van de ligting van 1822 [= Jan Ellens] zich niet bij hun korps hebben vervoegd om met hetzelve af te rekenen.
Het zal tevens nodig zijn, dat de bedoelde manschappen, wanneer zij daarin niet door wettige redenen mogten worden verhinderd door u gelast worden om zich alsnog ten gemelden einde onverwijld bij hun korps begeven.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 60)

Brief 6 maart 1827 aan de Gouverneur
Ter beantwoording van uw missive van heden, heb ik de eer u te berichten, dat het bij ons niet kennelijk is geweest, dat de persoon Jan Ellens, milicien van de ligting van 1822 tot die ligting behoorde aangezien dezelve in 1824 heeft geloot en toen te klein zijnde in 1826 in dienst is getreden.
Dat dit de reden is waarom die persoon niet door ons is verwittigd, zich bij zijn korps te vervoegen en dat die persoon zelf daarvan vermoedelijk ook geen kennis heeft gehad.
Intusschen is de meergemelde milicien Jan Ellens reeds op de 4den dezer door ons gelast, ten gevolge eene toen bij ons ontvangen missive van de kommandant der compagnie van 1 maart 1827 om zich onverwijld naar zijn korps te begeven.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 103)

Jan trouwt op donderdag 29 november 1827 te Haren op 27-jarige leeftijd met de 30-jarige **Trijntje Hommes**. Trijntje, wonende te Haren (Wijk B Haren 8) en aldaar (Wijk B Haren 10), is geboren op zondag 30 april 1797 te Midwolda, is overleden op vrijdag 17 augustus 1866 te Groningen. Trijntje werd 69 jaar, 3 maanden en 18 dagen.

79 **Evert Everts** (GH1812-143), zoon van **Evert Freriks** en **Aaffien Hendriks**, landbouwer, is geboren op zondag 18 maart 1759 te Onnen, is overleden op dinsdag 14 februari 1826 aldaar. Evert werd 66 jaar, 10 maanden en 27 dagen.

Wordt in juni 1780 aangenomen als lidmaat van de kerk te Haren. Als leeftijd wordt dan vermeld 22 jaar.

Akte 28 maart 1823
Evert Everts en Hindrik Everts, landbouwers te Onnen, verkopen aan Hindericus Pauwels, landbouwer, en Geesje Albartus, ehelieden, wonende te Haren, twee stukken land, het Velland genaamd, gelegen te Onnen, elk groot ongeveer drie mudden. De prijs bedraagt f.150,-.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 70, Akte 98)

Akte 2 februari 1826
Testament van Evert Everts. Hij legateert aan zijn broer Hindrik Everts het vruchtgebruik van zijn gehele nalatenschap. Hindrik mag hout kappen in de bossen en turf graven in het veen. Getuigen zijn: Ebbing Ebbings, Hindrik Hoeks, Antoni van Hemmen en Roelf

© 2020 - E.M. van Koldam

Pieters, alle vier te Onnen woonachtig.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 90, Akte 34)

80 **Evert Everts** (GH1812-156, MIL-106; ES; L-00153), zoon van **Freerk Everts (81)** en **Lammechien Bolhuis**, landbouwer, wonende te Haren (Wijk F Essen 3), aldaar (Wijk F Essen 11), aldaar (Wijk F Essen 8) en aldaar (Wijk A Haren 38), is geboren op zaterdag 6 november 1784 aldaar, is overleden op dinsdag 4 mei 1869 te Roodehaan. Evert werd 84 jaar, 5 maanden en 28 dagen.

Woonde in 1830 op het adres Haren Wijk F Nr 8 Essen met zijn vrouw, vier kinderen, de inwonende boerenknechten Jan Schut en Pieter Buringa, de inwonende werkmeid Fennechien Luigies Kregel en Geert Bolhuis. Geert was wees en een neef van Evert Everts. De boerderij was eigendom van Geert Bolhuis.

Ingekomen stukken gemeente Haren, 8 mei 1817
Voor de schout verschijnt Evert Everts, landbouwer te Essen, die meldt, dat een zekere Klaas Bakker komende van Zwolle, een bijl van zijn wagen heeft gepakt, toen deze wagen even voor zijn huis stond tijdens de etenspauze. Hij heeft Klaas Bakker toen opgezocht en terug gevonden bij de Brandenburgersteeg in Groningen. Evert Everts heeft toen zijn bijl terug gevraagd, maar dat weigerde Klaas Bakker eerst. Toch gooide hij even later de bijl uit zijn zak. Klaas Bakker verklaarde tegenover de schout de bijl te hebben meegenomen uit armoede. Hij was zonder geld uit Zwolle gekomen en had vervolgens langs de huizen gebedeld en was zo in Essen terecht gekomen.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 50).

Akte 17 mei 1825
Gecompareerd zijn:
- Evert Everts, landbouwer te Essen;
- Luite Everts, landbouwer te Onnen,
- Margien Everts, ehevrouw van Hindrik Enting, landbouwer te Zuidlaarderveen
- Hinderkien Everts, ehevrouw van Oomke Oomkens, landbouwer te Engelbert;
- Aaltien Everts, ehevrouw van Jan Mulder, molenaar te Haren;
- Jacob Bolhuis Everts, zonder beroep, wonende te Haren;
- Hindrik Everts, molenaar te Haren.

Zij komen tot een scheiding en deling van de goederen nagelaten door hun ouders Freerk Everts en Lammegien Bolhuis. Deze goederen zijn:
1. Twee huizen, zijnde de oude chercher huizen ter plaatse waarbij voor dezen de Harendermolen gestaan heeft met een tuin, getekend A nr 48 [is nummering voor de verponding] en C nr 4, gelegen onder Glimmen, benevens een kamp land te Onnen, 'Tusschenwegen' genaamd. Getaxeerde waarde: f.900,-.
2. Een behuizing aan de straat te Haren, westzijde, wijk A nr 2. Getaxeerde waarde: f.1.200,-.
3. Behuizing C nr 6 te Glimmen met enig land gelegen te Onnen. Getaxeerde waarde: f.505,-.
4. De koornmolen, zoals dezelve bevorens gestaan heeft aan de weg naar Zuidlaren onder Glimmen. Getaxeerde waarde: f.3.950,-.
5. De behuizing onder Onnen gelegen, de oude Harenermolen genaamd, wijk C nr 38, zoals deze door de overledenen is gebruikt geweest. Getaxeerde waarde: f.2.000,-.
6. Een zitplaats in de kerk te Haren. Getaxeerde waarde f.25,-.
7. Losse goedeen en contanten: f.5.420.

Totale waarde van de te scheiden boedel f.14.000,-. Dit komt neer op f.2000,- per kind.
Evert Everts krijgt 1 ad f.900,- plus f.1.100,- losse goederen.
Luite Everts krijgt 2 ad f.1.200,- plus f.800,- losse goederen.
Margien Everts krijgt 3 ad f.505,- plus f.1.495 aan losse goederen.
Hinderkien Everts krijgt f.2.000,- aan losse goederen.
Aaltien Everts krijgt de halve koornmolen ad f.1.975,- en de de zitplaats in de kerk ad f.25,-.
Hindriks Everts krijgt de halve koornmolen ad f.1.975,- plus f.25,- aan losse goederen.
Jacob Bolhuis Everts krijgt 5 ad f.2.000,-.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 87, Akte 204)

Brief 14 februari 1831 aan Lukas Oosterveld, Roelf Koops, Harm van der Veen en Reinder Nijdam, Evert Everts en Jan van Hemmen, Kornelis Hornhuis en Gerrit Veldman, Pieter G. Mulder, H. Veldhuis, Willem Eising en Reinder Tonkens, Teunis Boer en Hindrik Houwing
Ten gevolge een op heden door ons genomen besluit zal er op woensdag of donderdag den 17 of 18 februari aanstaande een algemene collecte langs de huizen binnen deze gemeente plaats hebben, ten einde de onbedeelde behoeftige huisgezinnen in derzelve hulpbehoeven omstandigheden te ondersteunen. U hiervan kennis gevende, verzoeken wij u om de bedoelde collecte op en van de boven bepaalde dagen te …….. in de wijk ….. te willen verrigten.
Wij vertrouwen dat gij deze moeite wel op u zult willen nemen en vinden het noodig hierbij iets te voegen tot aanmoediging van uwen ijver in het verrigten dier collecte, daar de armoedige omstandigheden van sommige huisgezinnen zo schrijnend zijn, dan dat een ieder niet gaarne alles zoude aanwenden wat strekken kan tot verzachting van het lot der behoeftigen
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 105)

Evert trouwt op donderdag 6 mei 1813 te Haren (huwelijksgetuigen waren Hindrik Everts (zie 82), Luitje Everts (zie 83), Hendricus Hendriks Smit en Geert Hemmes (zie 102)) op 28-jarige leeftijd met de 25-jarige **Baugien Jansen**, dochter van **Jan Cornelius** en **Geesje Alefs**. Baugien, wonende te Haren (Wijk F Essen 8) en aldaar (Wijk A Haren 38), is gedoopt op zondag 30 maart 1788 aldaar, is overleden op vrijdag 27 februari 1863 te Engelbert. Baugien werd 74 jaar, 10 maanden en 28 dagen.

Van Evert en Baugien zijn vijf kinderen bekend:

1 **Lammechien Everts** (L-01712), wonende te Haren, aldaar (Wijk F Essen 8) en aldaar (Wijk A Haren 38), is geboren op maandag 7 februari 1814 te Essen (Wijk F Essen 11), is als geboren aangegeven op donderdag 10 februari 1814 te Haren (aangever geboorte was Evert Everts (zie 80); getuigen aangifte geboorte waren Berend Hendriks (zie 105) en Geert Hemmes (zie 102)), is overleden op dinsdag 9 september 1884 te Helpman. Lammechien werd 70 jaar, 7 maanden en 2 dagen.
Lammechien trouwt op donderdag 25 november 1841 te Haren op 27-jarige leeftijd (1) met de 45-jarige **Lukas Jans Kuipers** ook genaamd Lucas Jans Kuipers (MIL-300), zoon van **Jan Roelfs Kuipers** en **Elsijn Lucas Molenberg**. Lukas, landbouwer, wonende te Helpman (Wijk C Buiten klein poortje 14), is geboren op zondag 4 september 1796 aldaar, is overleden op donderdag 11 december 1845 aldaar. Lukas werd 49 jaar, 3 maanden en 7 dagen.
Lukas was eerder gehuwd (1) met **Fennegijn Kars**.<116,117>
Lammechien trouwt op zaterdag 15 mei 1847 op 33-jarige leeftijd (2) met de 31-jarige **Kornelis Bolhuis**, zie 38.3.

2 **Geesje Everts**, wonende te Haren, aldaar (Wijk F Essen 8) en aldaar (Wijk A Haren 38), is geboren op maandag 24 juli 1815 aldaar (Wijk F Essen 8), is als geboren aangegeven op dinsdag 25 juli 1815 aldaar (aangever geboorte was Evert Everts (zie 80);

getuigen aangifte geboorte waren Berend Krans (zie 158) en Berend Hendriks (zie 105)), is overleden op zaterdag 8 juni 1878 te Zuidlaarderveen. Geesje werd 62 jaar, 10 maanden en 15 dagen.

Brief 27 april 1844 aan de burgemeester van Zuidlaren
Bij deze heb ik de eer aan u te doen toekomen eene geboorte acte betrekkelijk Geesjen Everts, aangevraagd bij uw missive van den 13 dezer. De kosten zijn f.1,09 welke ik verzoek aan mij te willen over maken.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111).

Geesje trouwt op zaterdag 25 mei 1844 te Zuidlaren op 28-jarige leeftijd met de 33-jarige **Albert Enting**. Albert is gedoopt op zondag 14 oktober 1810 te Zuidlaren, is overleden op donderdag 2 april 1896 aldaar. Albert werd 85 jaar, 5 maanden en 19 dagen.

3 **Freerk Everts**, landbouwer, wonende te Haren (Wijk F Essen 8) en aldaar (Wijk A Haren 38), is geboren op vrijdag 26 juni 1818 te Essen, is overleden op vrijdag 3 juni 1887 te Roodehaan. Freerk werd 68 jaar, 11 maanden en 8 dagen.

Proces verbaal 1 mei 1831
Op heden 1 mei 1831 compareerde voor ons burgemeester der gemeente Haren, als daartoe door ons geroepen, Freerk Everts oud veertien jaren, zoon van Jacob Everts Bolhuis, woonachtig te Haardermolen binnen deze gemeente, dewelke ons des wege zijnde verklaarde, dat hij op gisteren den dertigsten april op het veld tusschen Haardermolen en Noordlaren was uitgegaan om de beesten te drijven, dat hij toen een derzelven was afgeloopen, die had terug gehaald en toen in een oud wagenspoor in het genoemde veld had gevonden een doos met eenig aarde overdekt, welke hij aan zijne schep had genomen aan het touw hetwelk kruislings om de doos gebonden was en daarmede gegaan naar eenige andere kinderen, die mede op het veld de beesten hadden gedreven, waarvan eene met name Zwaantje Oosterveld, dochter van Lukas Oosterveld, wonende te Glimmen, de doos had ontbonden en geopend om te zien wat in dezelve was. Dat genoemde comparant op het zien van een dood kindje, de doos nadat zij weder door Zwaantje Oosterveld was toegebonden, zooals men dezelve had bevonden, naar dezelve plaats waar zij door hem was gevonden had terug gebracht en weder met een weinig aarde overdekt, welke gebeurde hij comparant en de andere kinderen aan de hen ontmoetende dienstmeid Berend Gerrits Kroese, woonachtig te Glimmen en genoemd Frouke (= Vrouke Herms Pranger) hadden verhaald.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 64)

Freerk trouwt op zaterdag 11 maart 1854 te Noorddijk op 35-jarige leeftijd met de 32-jarige **Jeltien Dijkhuis**, dochter van **Jan Thijs Dijkhuis** en **Hinderika Pieters Bril**. Jeltien is geboren op maandag 24 september 1821 te Groningen, is overleden op zondag 11 juni 1911 te Roodehaan. Jeltien werd 89 jaar, 8 maanden en 18 dagen.

4 **Jan Everts**, landbouwer, wonende te Haren (Wijk F Essen 8) en aldaar (Wijk A Haren 38), is geboren op zondag 12 februari 1826 te Essen, is overleden op zaterdag 2 december 1916 te Roodehaan. Jan werd 90 jaar, 9 maanden en 20 dagen.
Jan trouwt op zaterdag 12 mei 1860 te Noorddijk op 34-jarige leeftijd met de 26-jarige **Zwaantje Geldersma**, dochter van **Tjaart Klaassens Geldersma** en **Martje Berends Groenewold**. Zwaantje is geboren op zaterdag 7 december 1833 te Engelbert, is overleden op woensdag 19 februari 1913 te Roodehaan. Zwaantje werd 79 jaar, 2 maanden en 12 dagen.

5 **doodgeboren dochter Everts**, wonende te Haren, is doodgeboren op zondag 12 februari 1826 te Essen (Wijk F Essen 8), is als overleden aangegeven op dinsdag 14 februari 1826 te Haren (aangever overlijden was Evert Everts (zie 80); getuige aangifte overlijden was Berend Krans (zie 158)).

81 **Freerk Everts** (GH1812-155), zoon van **Evert Freriks** en **Aaffien Hendriks**, landbouwer en korenmolenaar, wonende te Haren (Wijk C Onnen 33) en aldaar, is gedoopt op zondag 25 mei 1755 aldaar, wonende Wijk C Onnen 33 aldaar, is overleden op zondag 16 september 1821 te Onnen (in huis Haren Wijk C Onnen 33), is als overleden aangegeven op maandag 17 september 1821 te Haren (getuigen aangifte overlijden waren Geert Hoving (zie 133) en Luitje Everts (zie 83)). Freerk werd 66 jaar, 3 maanden en 22 dagen.

Akte 7 maart 1787
Lukas Rummerink en Jan Egberts Wuffen en Jan Papink en de schulte J. Rummerink in qualiteit als voorstanderen over Freerk ter Borgh en mede in qualiteit wegens de erven van wijlen mevrouw H.L. Muntinghe, weduwe van burgemeester A.J. ter Borg en wijlen juffer A. Muntinghe verklaren verkocht te hebben aan Freerk Everts en Lammegien Bolhuis, echtelieden woonachtig bij de Harendermolen de helft van vier matten hooiland te Onnen gelegen en aan de broers Harm Hindriks en Claas Hindriks de andere helft. Totale verkoopprijs f.100,-.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1615, pagina 140).

Akte 28 april 1787
Hindrik Berends en Aaltijn Hindriks, echtelieden te Onnen, verklaren verkocht te hebben aan Freerk Everts en Lammegijn Bolhuis, echtelieden, wonende bij de Harendermolen een akker bouwland op de Onneres voor de prijs van f.40,-
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1615, pagina 153).

Akte 12 november 1792 (geregistreerd 21 december 1792)
L.C. Warmolts verkoopt aan Hemme Geerts, Hindrik Geerts, Frerik Everts, Abel Bolhuis en Popke Bolhuis 15 matten weideland voor f.1.325,-.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1616, folio 106)

Akte 12 november 1792 (geregistreerd 21 december 1792)
L.C. Warmolts verkoopt aan Hemme Geerts, Hindrik Geerts, Frerik Everts, Abel Bolhuis en Popke Bolhuis 14 matten hooiland voor f.1.225,-.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1616, folio 107)

Akte 5 mei 1798 (geregistreerd 6 juni 1798)
Freerk Everts en Lammegien Bolhuis verkopen aan A. Trip de eigendom van 1/3 part in vijf matten hooiland aan de westkant van het Hoornschediep.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1617, folio 56)

Akte 5 mei 1798 (geregistreerd 15 juni 1798)
Harmtien Pieters, weduwe van Geert Jans verkoopt aan Freerk Everts en Lammegien Bolhuis, wonende bij de Harendermolen een akker bouwland op de Onneres voor f.9,-.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1617, folio 58)

© 2020 - E.M. van Koldam

Akte 10 mei 1802
Hindrik Jacobs (Houwing) en Lammegje Harms (Timmer) te Noordlaren verkopen aan Freerk Everts en Lammegien Bolhuis, woonachtig bij de Haardermolen de gerechte vierde part van 8 matten hooiland te Onnen voor f.93,15.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1617, folio 168).

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 24 september 1814
Freerk Everts, landbouwer onder Haren, wil zijn zoon Jacob Everts geëmancipeerd hebben. Dit vanwege zijn gelukkige verstandelijke vermogens. (Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 110, zaak 1814/149)

Brievenboek gemeente Haren 1818
Bij brief van 12 oktober 1818 vraagt Freerk Everts, pelmolenaar, hem resititutie te verlenen op het patent. Dit verzoek wordt door de gemeente met een positief advies doorgezonden aan de Controleur der Belastingen.

Acte 23 februari 1819
Openbare verkoop van een groot aantal onroerende goederen in diverse plaatsen, waaronder:
2. De eigendom van een vierde part in een heemstede en kamp lands onder den molen van Haren gelegen, bij Freerk Everts in gebruik, jaarlijks voor zes guldens, verschijnende midwinter.
3. De eigendom van een vierde part in een heemstede en kamp lands onder den molen van Haren gelegen, bij Freerk Everts in gebruik, jaarlijks voor zes guldens, verschijnende midwinter.
Koper van beide is Freerk Everts, korenmolenaar, wonende op de Harendermolen voor f 300,-.
(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 70, acte 91)

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 28 juni 1821
Freerk Everts, landbouwer onder Haren, wil zijn zoon Hindrik Everts geëmancipeerd zien. Hindrik heeft de ouderdom van volle 20 jaren bereikt en is vanwege zijn gelukkige verstandelijke vermogen en bekwaamheid tot het besturen van zijn eigen zaken volkomen in staat.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 113, zaak 1821/96)

Akte 21 mei 1822
Jan Vos, landbouwer, wonende te Haren, verkoopt aan de kinderen en erfgenamen van wijlen Freerk Everts, waarvoor compareert Luitje Everts, landbouwer te Harendermolen, een streep grond, gelegen te Haren, ter breedte van vijftien Groninger voeten oudemaat vanaf de Heereweg of de Straat tot zooverre als de behuizing en hof van Jantje Paping strekt en vervolgens zoo verre als de grond is afgeritst, bedragen tezamen plus minus 10 spinden oude maat, zwettende ten noorden aan het land van de verkoper, ten oosten aan dat van Jan Pathuis, ten zuiden aan dat van Pieter Pieters en Jantje Papink en ten westen de Haarderstraat of Heereweg. Zullende de opgemelde swet tusschen de verkoper en de kopers door de koper met een hagedoorn heg op hun kosten worden bepoot en als eene behoorlijke bevrediging onderhouden, zijnde in deze verkoop niet begrepen de wringen met de palen aan de weg, als welke des verkopers eigendom verblijven, om die weg te nemen, wanneer het hem goeddunkt. De koopprijs bedraagt f.150,-
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 66, Akte 166)

Freerk trouwt (kerk) op zondag 30 november 1783 te Haren op 28-jarige leeftijd met de 25-jarige **Lammechien Bolhuis**, dochter van **Luite Abbringe Bolhuis** en **Marchien Buirma**. Lammechien, wonende te Haren, is geboren in september 1758 te Essen, is gedoopt op zondag 17 september 1758 te Haren, wonende Wijk C Onnen 33 aldaar, is overleden op donderdag 30 december 1819 te Harenermolen. Lammechien werd 61 jaar en 3 maanden.

Van Freerk en Lammechien zijn negen kinderen bekend:

1 **Evert Everts** is geboren op zaterdag 6 november 1784 te Haren, zie 80.

2 **Luitje Everts** is geboren op dinsdag 28 maart 1786 te Onnen, zie 83.

3 **Aafje Everts**, wonende te Haren, is geboren te Onnen, is gedoopt op donderdag 29 mei 1788 te Haren, wonende Wijk B Oosterweg 41 aldaar, is overleden op maandag 23 september 1822 aldaar, is als overleden aangegeven op woensdag 25 september 1822 aldaar (aangever overlijden was Geert Hoving (zie 133); getuige aangifte overlijden was Jan Hendriks Oosterveld (zie 197)). Aafje werd 34 jaar, 3 maanden en 25 dagen.

Overgenomen van de site Gelkinghe van Harry Perton
Het beest in haar lijf. Als op 18 september 1822 de 22-jarige boerendochter Alberdina Rummerink overlijdt, veroorzaakt dat een grote verslagenheid in de gemeente Haren. Niet alleen stierf deze “heerlijk ontluikende bloem” onverwacht in haar slaap, ook was ze geliefd vanwege haar “innemend karakter” en ”hare zachtheid en zedigheid”, “karaktertrekken, welke het betooverend vermogen hebben, om de harten van anderen geheel aan zich te boeijen”. Daarom hield Wybrandus Holwerda, de predikant van Haren bij wie Alberdina catechisatie volgde, ook een speciale preek naar aanleiding van haar onverwachte dood. Zo kon hij bijvoorbeeld Alberdina's meer losbandige leeftijdsgenoten de onzekerheid van het leven voorhouden en oproepen om zich tijdig te bekeren.
Naderhand liet ds. Holwerda deze preek drukken, en dat bood hem ook de gelegenheid om uit te wijden over een ander sterfgeval, dat vijf dagen na het overlijden van Alberdina Rummerink het gesprek van de dag in Haren werd. In zijn preek stipte hij dit andere sterfgeval al terloops aan, door te wijzen op “…de folteringen waarmede menig lijder op het ziekbed worstelt, gepaard met de ontzettendste zielskwellingen, waarvan wij thans onder ons een voorbeeld vinden.” De naam van dit voorbeeld gaf hij niet. Maar omdat hij in zijn aantekeningen achter de preek schreef dat het om een “jonge vrouw” ging, die vijf dagen na Alberdina in Haren stierf, kan het alleen maar gegaan zijn om de 34-jarige Aafje Everts, de vrouw van de landbouwer Geert Hoving. Holwerda zegt over haar: “Maanden lang sukkelde zij aan eene uitterende ziekte; vergezeld met geweldige pijnen in de ingewanden, welke van tijd tot tijd toenamen, en haar ijsselijk folterden, zoo zelfs dat haar daardoor somtijds de spraak en het denkvermogen benomen werden. Doch het ergste en ontzettendste was: het arme mensch verkeerde in het denkbeeld, dat zij betooverd was, en een dier in haar ligchaam had, hetwelk in hetzelve omkroop.” Aafje Hoving-Everts was er zelfs zo erg aan toe, dat ze zich op een onbewaakt moment uit haar bed liet vallen om een mes van een tafel te kunnen pakken, dat ze in een zakdoek verstopte. Toen men haar vond, het mes ontdekte en vroeg wat ze ermee wilde doen, zei ze dat ze dat beest in haar lijf wilde doodsteken. Natuurlijk werd ds. Holwerda erbij geroepen. Hij kon praten als Brugman om Aafje van haar idee af te brengen, maar dat haalde niets uit. Pas toen de predikant haar voor de allerlaatste keer bezocht, bleek ze heel rustig en bij haar volle verstand. Nu wilde ze wel naar hem luisteren en nam ook dankbaar aan wat hij zei. Vlak voordat ze stierf gaf ze nog haar “stellige begeerte” te kennen dat er na haar dood sectie op haar lichaam gepleegd zou worden, zodat de ware oorzaak van haar lijden zou uitkomen.
Inderdaad vond deze lijkschouwing plaats in aanwezigheid van zes getuigen: “Doch men heeft geen spoor van eenig dier in de ingewanden gevonden, maar wel eene bijna verteerde long, een vergaan net, en in sommige darmen eene kankerachtige rotting, zoodat men hieruit gemakkelijk kan opmaken, hoeveel de lijderes heeft moeten uitstaan voor en aleer hare ingewanden tot dien staat van verrotting en vertering zijn gekomen.”
Een en ander vormde reden voor ds. Holwerda om nog eens te waarschuwen tegen het “rampzalig bijgeloof”, dat “tegen alle

Rede en Openbaring aanloopt": "…mogt deze daadzaak, welke in mijne Gemeente algemeen bekend is, hiertoe iets bijdragen!"
Bron:
Universiteitsbibliotheek Groningen: W. Holwerda, Een woord ter herinnering, voornamelijk voor jongelieden, bij gelegenheid van een alleronverwacht en aandoenlijk sterfgeval, of leerrede over Numeri 20 : 28b (Groningen 1822)

Aafje trouwt op zondag 20 september 1812 te Haren (huwelijksgetuigen waren Hinderikes Hornhuis (zie 126), Hinderk Lucas Oosterveld (zie 196), Evert Everts (zie 80) en Luitje Everts (zie 83)) op 24-jarige leeftijd met de 40-jarige **Geert Hoving**, zie 133.

4 **Margje Everts** is geboren op donderdag 5 april 1792 te Haren, is overleden op zondag 31 maart 1850 te Zuidlaarderveen. Margje werd 57 jaar, 11 maanden en 26 dagen.

Akte 17 mei 1825
Gecompareerd zijn:
- Evert Everts, landbouwer te Essen;
- Luite Everts, landbouwer te Onnen,
- Margien Everts, ehevrouw van Hindrik Enting, landbouwer te Zuidlaarderveen
- Hinderkien Everts, ehevrouw van Oomke Oomkens, landbouwer te Engelbert;
- Aaltien Everts, ehevrouw van Jan Mulder, molenaar te Haren;
- Jacob Bolhuis Everts, zonder beroep, wonende te Haren;
- Hindrik Everts, molenaar te Haren.

Zij komen tot een scheiding en deling van de goederen nagelaten door hun ouders Freerk Everts en Lammegien Bolhuis. Deze goederen zijn:
1. Twee huizen, zijnde de oude chercher huizen ter plaatse waarbij voor dezen de Harendermolen gestaan heeft met een tuin, getekend A nr 48 [is nummering voor de verponding] en C nr 4, gelegen onder Glimmen, benevens een kamp land te Onnen, 'Tusschenwegen' genaamd. Getaxeerde waarde: f.900,-.
2. Een behuizing aan de straat te Haren, westzijde, wijk A nr 2. Getaxeerde waarde: f.1.200,-.
3. Behuizing C nr 6 te Glimmen met enig land gelegen te Onnen. Getaxeerde waarde: f.505,-.
4. De koornmolen, zoals dezelve bevorens gestaan heeft aan de weg naar Zuidlaren onder Glimmen. Getaxeerde waarde: f.3.950,-.
5. De behuizing onder Onnen gelegen, de oude Harenermolen genaamd, wijk C nr 38, zoals deze door de overledenen is gebruikt geweest. Getaxeerde waarde: f.2.000,-.
6. Een zitplaats in de kerk te Haren. Getaxeerde waarde f.25,-.
7. Losse goedeen en contanten: f.5.420.

Totale waarde van de te scheiden boedel f.14.000,-. Dit komt neer op f.2000,- per kind.
Evert Everts krijgt 1 ad f.900,- plus f.1.100,- losse goederen.
Luite Everts krijgt 2 ad f.1.200,- plus f.800,- losse goederen.
Margien Everts krijgt 3 ad f.505,- plus f.1.495 aan losse goederen.
Hinderkien Everts krijgt f.2.000,- aan losse goederen.
Aaltien Everts krijgt de halve koornmolen ad f.1.975,- en de de zitplaats in de kerk ad f.25,-.
Hindriks Everts krijgt de halve koornmolen ad f.1.975,- plus f.25,- aan losse goederen.
Jacob Bolhuis Everts krijgt 5 ad f.2.000,-.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 87, Akte 204)

Margje trouwt op donderdag 19 mei 1814 te Zuidlaren op 22-jarige leeftijd met de 40-jarige **Hendriks Lammerts Enting** (L-00145). Hendriks, landbouwer, is geboren op donderdag 17 juni 1773 te Zuidlaren, is overleden op woensdag 12 juli 1843 te Zuidlaarderveen. Hendriks werd 70 jaar en 25 dagen.

5 **Jacob Everts** is gedoopt op donderdag 5 april 1792 te Haren, is begraven op dinsdag 29 mei 1792 aldaar. Jacob werd 1 maand en 24 dagen.

Ontvangst diaconie te Haren 29 mei 1792
De zoon van Frederik Everts Mulder begraven: f.3,12.
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

6 **Hindrikje Everts** is geboren in 1795, is overleden op zondag 5 december 1830 te Engelbert. Hindrikje werd 35 jaar.

Akte 17 mei 1825
Gecompareerd zijn:
- Evert Everts, landbouwer te Essen;
- Luite Everts, landbouwer te Onnen,
- Margien Everts, ehevrouw van Hindrik Enting, landbouwer te Zuidlaarderveen
- Hinderkien Everts, ehevrouw van Oomke Oomkens, landbouwer te Engelbert;
- Aaltien Everts, ehevrouw van Jan Mulder, molenaar te Haren;
- Jacob Bolhuis Everts, zonder beroep, wonende te Haren;
- Hindrik Everts, molenaar te Haren.

Zij komen tot een scheiding en deling van de goederen nagelaten door hun ouders Freerk Everts en Lammegien Bolhuis. Deze goederen zijn:
1. Twee huizen, zijnde de oude chercher huizen ter plaatse waarbij voor dezen de Harendermolen gestaan heeft met een tuin, getekend A nr 48 [is nummering voor de verponding] en C nr 4, gelegen onder Glimmen, benevens een kamp land te Onnen, 'Tusschenwegen' genaamd. Getaxeerde waarde: f.900,-.
2. Een behuizing aan de straat te Haren, westzijde, wijk A nr 2. Getaxeerde waarde: f.1.200,-.
3. Behuizing C nr 6 te Glimmen met enig land gelegen te Onnen. Getaxeerde waarde: f.505,-.
4. De koornmolen, zoals dezelve bevorens gestaan heeft aan de weg naar Zuidlaren onder Glimmen. Getaxeerde waarde: f.3.950,-.
5. De behuizing onder Onnen gelegen, de oude Harenermolen genaamd, wijk C nr 38, zoals deze door de overledenen is gebruikt geweest. Getaxeerde waarde: f.2.000,-.
6. Een zitplaats in de kerk te Haren. Getaxeerde waarde f.25,-.
7. Losse goedeen en contanten: f.5.420.

Totale waarde van de te scheiden boedel f.14.000,-. Dit komt neer op f.2000,- per kind.
Evert Everts krijgt 1 ad f.900,- plus f.1.100,- losse goederen.
Luite Everts krijgt 2 ad f.1.200,- plus f.800,- losse goederen.
Margien Everts krijgt 3 ad f.505,- plus f.1.495 aan losse goederen.
Hinderkien Everts krijgt f.2.000,- aan losse goederen.
Aaltien Everts krijgt de halve koornmolen ad f.1.975,- en de de zitplaats in de kerk ad f.25,-.

© 2020 - E.M. van Koldam

Hindriks Everts krijgt de halve koornmolen ad f.1.975,- plus f.25,- aan losse goederen.
Jacob Bolhuis Everts krijgt 5 ad f.2.000,-.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 87, Akte 204)

Hindrikje trouwt op zaterdag 26 oktober 1822 te Noorddijk op 27-jarige leeftijd met de 49-jarige **Oomke Luitjes Oomkes**, zoon van **Luitje Oomkes Niehuis** en **Trijntje Freerks Pots**. Oomke is gedoopt op maandag 21 december 1772 te Engelbert, is overleden op maandag 24 maart 1851 aldaar. Oomke werd 78 jaar, 3 maanden en 3 dagen.

7 **Aaltje Everts**, wonende te Haren (Wijk B Haren 15B) en aldaar, is geboren op zondag 12 februari 1797 te Onnen, wonende Wijk B Haren 15B te Haren, is overleden op woensdag 15 april 1835 aldaar, is als overleden aangegeven op vrijdag 17 april 1835 aldaar (aangever overlijden was Jan Geerts Mulder; getuige aangifte overlijden was Roelf Abels (zie 38.2)). Aaltje werd 38 jaar, 2 maanden en 3 dagen.

Akte 17 mei 1825
Gecompareerd zijn:
- Evert Everts, landbouwer te Essen;
- Luite Everts, landbouwer te Onnen,
- Margien Everts, ehevrouw van Hindrik Enting, landbouwer te Zuidlaarderveen
- Hinderkien Everts, ehevrouw van Oomke Oomkens, landbouwer te Engelbert;
- Aaltien Everts, ehevrouw van Jan Mulder, molenaar te Haren;
- Jacob Bolhuis Everts, zonder beroep, wonende te Haren;
- Hindrik Everts, molenaar te Haren.

Zij komen tot een scheiding en deling van de goederen nagelaten door hun ouders Freerk Everts en Lammegien Bolhuis. Deze goederen zijn:
1. Twee huizen, zijnde de oude chercher huizen ter plaatse waarbij voor dezen de Harendermolen gestaan heeft met een tuin, getekend A nr 48 [is nummering voor de verponding] en C nr 4, gelegen onder Glimmen, benevens een kamp land te Onnen, 'Tusschenwegen' genaamd. Getaxeerde waarde: f.900,-.
2. Een behuizing aan de straat te Haren, westzijde, wijk A nr 2. Getaxeerde waarde: f.1.200,-.
3. Behuizing C nr 6 te Glimmen met enig land gelegen te Onnen. Getaxeerde waarde: f.505,-.
4. De koornmolen, zoals dezelve bevorens gestaan heeft aan de weg naar Zuidlaren onder Glimmen. Getaxeerde waarde: f.3.950,-.
5. De behuizing onder Onnen gelegen, de oude Harenermolen genaamd, wijk C nr 38, zoals deze door de overledenen is gebruikt geweest. Getaxeerde waarde: f.2.000,-.
6. Een zitplaats in de kerk te Haren. Getaxeerde waarde f.25,-.
7. Losse goedeen en contanten: f.5.420.

Totale waarde van de te scheiden boedel f.14.000,-. Dit komt neer op f.2000,- per kind.
Evert Everts krijgt 1 ad f.900,- plus f.1.100,- losse goederen.
Luite Everts krijgt 2 ad f.1.200,- plus f.800,- losse goederen.
Margien Everts krijgt 3 ad f.505,- plus f.1.495 aan losse goederen.
Hinderkien Everts krijgt f.2.000,- aan losse goederen.
Aaltien Everts krijgt de halve koornmolen ad f.1.975,- en de de zitplaats in de kerk ad f.25,-.
Hindriks Everts krijgt de halve koornmolen ad f.1.975,- plus f.25,- aan losse goederen.
Jacob Bolhuis Everts krijgt 5 ad f.2.000,-.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 87, Akte 204)

Aaltje trouwt op zaterdag 16 november 1822 te Haren (huwelijksgetuigen waren Jan Folkerts de Vries, Roelf Roelofs Rademaker, Jacob Bolhuis Everts (zie 45.1) en Hindrik Everts) op 25-jarige leeftijd met de 29-jarige **Jan Geerts Mulder**, zoon van **Geert Jans Mulder** en **Geesjen Geerts**. Jan, korenmolenaar te Harendermolen en te Haren en winkelier, wonende te Haren (Wijk B Haren 15B) en aldaar (Wijk B Haren 23), is geboren op woensdag 29 mei 1793 te Groningen, is overleden op woensdag 1 februari 1865 te Haren, is als overleden aangegeven op donderdag 2 februari 1865 aldaar (aangever overlijden was Geert Jans Mulder; getuige aangifte overlijden was Jan Hindriks Kloek). Jan werd 71 jaar, 8 maanden en 3 dagen.

Woonde in 1830 op het adres Haren Wijk B Nr 15B samen met zijn vrouw, vier kinderen en zijn zwager Hindrik Everts.

Brief 29 maart 1824 van J.G. Mulder
Ik neem de vrijheid u door dezen te verzoeken om mij authorisatie te verlenen tot het bouwen van een huis op kouden grond ten oosten van de straat te Haren, de buitenzijden van steen opgetrokken en met pannen gedekt worden.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 57)

Akte 10 april 1824
Jan Vos, landbouwer te Haren, verkoopt aan Hindrik Everts, molenaar, en Jan Mulder, molenaar, een streepje grond, gelegen te Haren ten oosten van de Heerweg of Harenderstraat ter groote van ca 7 roeden en 96 ellen, zwettende ten noorden aan verkoper, ten oosten Jan Pathuis, ten zuiden aan de kopers en ten westen de Harenderstraat.
De zwet tussen koper en verkoper moet met een hagedoornheg worden bepoot op kosten van de koper, die deze heg ook moet onderhouden. Koper mag op de erfscheiding geen bomen planten en mag op het gekochte ook geen secreet of mesthoop plaatsen.
De koopprijs bedraagt f.180,-.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 78, Akte 129)

Brief 8 november 1825 aan de Hoofdinspecteur van de directe belastingen te Groningen
De plaatselijk commies alhier ter surveillance op de veraccijnsing van het gemaal heeft aan mij te kennen gegeven, dat aan den korenmolen te Haren sedert geruimen tijd drie zakken met tarwemeel bewaard wierden, toebehorende aan de bakkers te Haren. Dat door de bewoners van enige huizen nabij den molen somwijlen koren en meel geborgen wierde en dus den korenmolenaar in den sluikhandel behulpzaam waren, waar tegen hij, commies, niet konde waken, met wijder verzoek om de noodige orders in dezen te willen geven, opdat het tarwemeel van den molen worde afgevoerd en om de zoodanige huizen nabij de molen te mogen onderzoeken.
Daar ik daartoe geen vrijheid konde verleenen, alsniet genoegzaam met de bepalingen te dien opzigte bekend zijnde, zoo neem ik de vrijheid u bij dezen te verzoeken om mij ten spoedigste te willen informeren hoe in dezen te moeten handelen, of ik tot den afvoer van het meel last kan geven en of men de huizen waar koren geborgen wordt mag onderzoeken.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 102)

Extract uit het register der resolutiën van Gedeputeerde Staten dd 9 januari 1826
Gelezen eene missive van het plaatselijk bestuur van Haren dd 8 dezer, daarbij ter approbatie in triplo inzendende het abonnement kontrakt gesloten met den korenmoolenaar Jan [Geerts] Mulder over de geheele gemeente in dato den 7 dezer,

voor de som van f.1.110,- over den jare 1826 voor principale belasting, buiten en behalve de opcenten en het kollektief zegel.
[Er zijn meer vergelijkbare contracten van andere gemeenten in gezonden]
Gezien art. 25 van het Reglement op de heffing der belasting op het gemaal van den 31 october jl. en in aanmerking zijnde genomen, dat de boven vermelde kontrakten eerst na den 1 dezer zijn gesloten, dat het onzeker is of zulks niet soms strijdig is met de bedoeling van het Reglement, dat dienaangaande reeds de welmeening van het algemeen gouvernement door deze vergadering is gevraagd, en dat de goedkeuring dezer kontrakten dus slechts provisioneel behoort te worden gegeven, in afwachting van het antwoord van het gouvernement omtrent dergelijke abonnementen.
Is goed gevonden de abonnementen hierboven vermeld te approberen, behoudens de nadere sanctie van het gouvernement en mits de abonnerende korenmolenaar zich late welgevallen, dat (zoo onverhoopt het gouvernement de sanctie mogt weigeren) het ingegane abonnement wordt aangemerkt als niet gesloten, wordende voorts de plaatselijke besturen voornoemd geautoriseerd om de korenmolenaars bovengenoemd, onder de even genoemde voorwaarde het effect van hun abonnement te doen genieten, met last om op de executie toe te zenden.
** Bijlage: Kontrakt tussen het plaatselijk bestuur van Haren en Jan Mulder, korenmolenaar. Partijen verklaren te zijn overeengekomen over het abonnement van den opbrengst der belasting op het gemaal. Mulder verplicht zich om over het jaar 1826 in 12 gelijke termijnen f.1.110,- te voldoen. Waartegen door hem zal worden genoten, het bedrag van de belasting op het gemaal en het collectief zegel met alle Rijks-opcenten, alsmede het vastgestelde maal-loon, in voege bij het reglement met wijderen is bepaald, over zijn molen-ressort door de ingezetenen daartoe behoren wordende opgebragt.
** Bijlage. Verklaring molenaar Mulder.
Ondergetekende, Jan Mulder, korenmolenaar van het gehele ressort der gemeente Haren, verklare bij dezen gestand te blijven doen aan het contract van abonnement wegens de belasting op het gemaal over gedacht ressort voor den jare 1826, door mij ingegaan in dato 7 januari 1826 en waarvan de approbatie voorwaardelijk is gegeven, onder afwachting van de beslissing van het gouvernement, met dien verstande, dat de ondergeteekende mits dezen daarin genoegen neemt en er in toestemt, dat intusschen tot aan die beslissing de zaak behandeld worde alsof werkelijk zijn abonnement ware goed gekeurd, doch bij onverhoopte weigering van hetzelve alles gerekend worde, als niet geschiedt en gevolgelijk als niet ware geabonneerd geweest.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 59)

Brief 9 januari 1826 aan C. van Boekeren
Daar het abonnement met den korenmolenaar J. Mulder te Haren wegens de belasting op het gemaal op den 7 dezer is gesloten, zoo geven wij u bij deze kennis, dat gij als plaatselijk commies voor de gemeente wegens de belasting op het gemaal zijt ontslagen, onder dankbetuiging voor uw goede surveillance in het belang der gemeente, welke gij verrigt hebt.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 102)

Extract uit het register der resolutiën van Gedeputeerde Staten dd 7 februari 1826
Is goedgevonden het plaatselijk bestuur van Haren te autoriseren om uit het fonds voor onvoorziene uitgaven op de gemeente-begroting voor 1825 te voldoen aan C. van Boekeren voor het houden van surveillance op de koornmolenaar vanaf den 8 september tot en met ultimo december 1825
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 59)

De burgemeester van de gemeente Haren ter eene en Jan G. Mulder, koornmolenaar te Haren, ter andere zijde.
Teneinde voor te komen alle vervolgingen uit kracht van een proces verbaal van den 16 mei 1827 opgemaakt dor Garrelt Derks Garrelts en Johan Philip Groos commiezen te voet van de tweede en derde klasse der directe belastingen en accijnsen te Groningen ten laste van Jan Mulder opgemeld, ter zake van contravente tegen artikel 6 in verband met artikel 19 en 20 van het Reglement op de heffing der belasting van het gemaal ten plattenlande in de provincie Groningen, vastgesteld bij 's Konings Besluit van 11 oktober 1825, als kunnende geen document tot verdediging produceren bij een zak inhoudend tarwegraan gemerkt A.B. Nijdam.
Is overeengekomen bij wijze van transactie als volgt:
1. Dat er geen gevolg zal worde gegeven aan het voorschrevene proces verbaal, noch aan de overtreding die daartoe aanleiding heeft gegeven, welke alsdan afgedaan en vervallen zal worden beschouwd, uit hoofde de transigent vermeende, dat zoo lang het belaste graan zich niet in het lichaam der molen bevond, hij niet gehouden was bij zodanig graan een billet tot dekking te behoeven. Mits betalende de transigent ter andere zijde, zooals dezelve zich daartoe verbindt bij deze, en wel uiterlijk binnen veertien dagen na de dagtekening dezer, in handen van den ontvanger der gemeente Haren de som van vijf guldens voor boete, benevens de waarde van de aangehaalde zak met tarwe, gesteld op de somma van drie guldens, en de in dezen gevallen kosten en verschuldigde regten, met daarenboven de kosten van zegel en registratie dezer transactie.
2. Dat de hiervoor bedoelde betaling binnen het gemelde tijdstip niet geschiedende, het ons zij over gelaten om deze transactie ter executie te leggen of om de zaak ten principale in regten te vervolgen, evenals of er geen transactie was in gegaan, zelfs zonder deswege eenige voorafgaande informatie, waarschuwing of wat het ook zijn moge aan den transigent ter andere zijde te hebben doen exploiteren.
3. Dat de tegenwoordige transactie onderworpen zal worden aan de goedkeuring van de Heeren Gedeputeerde Staten dezer provincie en eerst hare volle effect zal sorteren, nadat dezelve in voege voorschreven zal zijn goed gekeurd.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 60)

Brief 9 juni 1827 van de gouverneur
Ik kan geen genoegen nemen in de transactie door u gesloten met den molenaar Jan Mulder tot afdoening zijner calange wegens overtreding der bestaande Reglementaire bepalingen op het gemaal, aangezien de som der transactie in geene behoorlijke verhouding staat tot de door den gecalangeerden verbeurde boete en er bovendien geene voldoende redenen schijnen te bestaan om in dezen buitengewone inschikkelijkheid te gebruiken.
De bedoelde transactie gaat dus hiernevens wederom aan u retour.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 59; stuk zit in verkeerde map)

Brief 27 juni 1827 van de gouverneur
Ik zende u hiernevens door mij namens Gedeputeerde Staten dezer provincie, goedgekeurd en van het vereischte bewijs daarvan voorzien, terug, de transactie gevoegd geweest bij uw missive van den 20 dezer, gesloten met den koornmolenaar Jan Mulder ter afdoening zijner calange wegens overtreding van de bestaande verordeningen op het gemaal, geconstateerd bij proces verbaal van 16 mei jl.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 59; stuk zit in verkeerde map)

Notulen Burgemeester en Assessoren, 16 februari 1829
Wederom komt de belasting op het gemaal aan de orde. Nu via een rekest van de molenaar Jan Geerd Mulder en de Harense bakkers Harmannes Doll Havinga, Arend Jurjens Mulder en Cornelis Mijdendorp. Zij willen dat de molenaar het maalloon zelf gaat innen, dat het belastingtarief op het maalloon wordt verminderd en dat het maalloon voor de molenaar (nu 12,5 cent per Nederlandsche Mudde) wordt verhoogd. Burgemeester en assessoren worstelen met dit verzoek. Feit is dat veel ingezetenen van Helpman hun koren in Groningen laten malen en dat langs de grens met Drenthe veel sluikhandel wordt beoefend. Voor Zuidlaren en Eelde zijn debet aan de sluikhandel. De Harense molenaar mist daardoor omzet en de gemeente belastinginkomsten. Dit ondanks alle mogelijke surveillance van de plaatselijke beambten tegen sluikhandel. Een verhoogd

© 2020 - E.M. van Koldam

maalloon zal volgens burgemeester en assessoren er slechts toe leiden dat de broodprijs in Haren omhoog moet en dat zal nog meer sluikhandel veroorzaken. Het is beter het verhoogde maalloon in de gemeente af te schaffen en de belasting te regelen via een omslag over de inwoners (archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 30).

Brief 22 december 1829 aan commies C. van Boekeren
Ik geef u bij deze berigt, dat ik den korenmolenaar alhier permissie heb verleend om hedennacht te mogen malen en verzoek u ten einde alle sluikerij voor te komen ten strengste te surveilleren,
(gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 104)

Brief 28 november 1846 aan Gedeputeerde Staten
Missive bij het plaatselijk bestuur zijnde het rapport op het adres (van de molenaars) Jan Pieters en J.G. Mulder om korting van boomen aan den straatweg.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 113).

Beslissing van de gouverneur dd 7 januari 1847
Gelezen hebbende eene missive van den Hoofdingenieur van den Waterstaat in deze provincie van den 31 der vorige maand, daarbij dienende van berigt en consideratiën op een in deszelfs handen gesteld adres van J. Pieters en J.G. Mulder, molenaars te Haren, daarbij te kennen gevende, dat onmiddellijk ten noorden van Haren aan den Straatweg een dubbele rij bomen is geplaatst, waardoor hinder wordt toegebragt aan hunnen fabrijksmatigen arbeid, daar bij weinig wind de hoogte der bomen deze belet hunne molens te bereiken en over zulks verzoekende, dat die bomen mogen worden gekort, zoo mede op het daarbij gevoegde berigt van het plaatselijk bestuur van Haren dd 28 november 1846.
Overwegende, dat de door de adressanten bedoelde boomen eene hoogte hebben van omstreeks 10 ellen en dat dezelve werkelijk aan de fabrijken van de adressanten hinder veroorzaken, wanneer de wind uit noordelijke streken waait.
Heeft goedgevonden der adressanten verzoek te accorderen en den Hoofdingenieur van de Waterstaat in deze provincie te magtigen om door den onderhoudsaannemer de bedoelde boomen zoodanig te korten als noodzakelijk zal worden bevonden ter wegneming van der adressanten bezwaren.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 80)

Jan was later gehuwd (2) met **Annigijn Wigchers Buringa**.<118,119>

8 **Jacob Bolhuis Everts** (RW1; L-00154; L-00155cs; L-01615), korenmolenaar te Harendermolen en landbouwer, wonende te Haren (Wijk C Onnen 33) en aldaar (Wijk C Onnen 52), is geboren op zondag 4 augustus 1799 aldaar, is overleden op maandag 1 april 1878 te Harenermolen. Jacob werd 78 jaar, 7 maanden en 28 dagen.

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 24 september 1814
Freerk Everts, landbouwer onder Haren, wil zijn zoon Jacob Everts geëmancipeerd hebben. Dit vanwege zijn gelukkige verstandelijke vermogens. (Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 110, zaak 1814/149)

Akte 17 mei 1825
Gecompareerd zijn:
- Evert Everts, landbouwer te Essen;
- Luite Everts, landbouwer te Onnen,
- Margien Everts, ehevrouw van Hindrik Enting, landbouwer te Zuidlaarderveen
- Hinderkien Everts, ehevrouw van Oomke Oomkens, landbouwer te Engelbert;
- Aaltien Everts, ehevrouw van Jan Mulder, molenaar te Haren;
- Jacob Bolhuis Everts, zonder beroep, wonende te Haren;
- Hindrik Everts, molenaar te Haren.

Zij komen tot een scheiding en deling van de goederen nagelaten door hun ouders Freerk Everts en Lammegien Bolhuis. Deze goederen zijn:
1. Twee huizen, zijnde de oude chercher huizen ter plaatse waarbij voor dezen de Harendermolen gestaan heeft met een tuin, getekend A nr 48 [is nummering voor de verponding] en C nr 4, gelegen onder Glimmen, benevens een kamp land te Onnen, 'Tusschenwegen' genaamd. Getaxeerde waarde: f.900,-.
2. Een behuizing aan de straat te Haren, westzijde, wijk A nr 2. Getaxeerde waarde: f.1.200,-.
3. Behuizing C nr 6 te Glimmen met enig land gelegen te Onnen. Getaxeerde waarde: f.505,-.
4. De koornmolen, zoals dezelve bevorens gestaan heeft aan de weg naar Zuidlaren onder Glimmen. Getaxeerde waarde: f.3.950,-.
5. De behuizing onder Onnen gelegen, de oude Harenermolen genaamd, wijk C nr 38, zoals deze door de overledenen is gebruikt geweest. Getaxeerde waarde: f.2.000,-.
6. Een zitplaats in de kerk te Haren. Getaxeerde waarde f.25,-.
7. Losse goedeen en contanten: f.5.420.

Totale waarde van de te scheiden boedel f.14.000,-. Dit komt neer op f.2000,- per kind.
Evert Everts krijgt 1 ad f.900,- plus f.1.100,- losse goederen.
Luite Everts krijgt 2 ad f.1.200,- plus f.800,- losse goederen.
Margien Everts krijgt 3 ad f.505,- plus f.1.495 aan losse goederen.
Hinderkien Everts krijgt f.2.000,- aan losse goederen.
Aaltien Everts krijgt de halve koornmolen ad f.1.975,- en de de zitplaats in de kerk ad f.25,-.
Hindriks Everts krijgt de halve koornmolen ad f.1.975,- plus f.25,- aan losse goederen.
Jacob Bolhuis Everts krijgt 5 ad f.2.000,-.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 87, Akte 204)

Akte 11 maart 1828
Cornelis Hendrik Tjaden Jullens verkoopt aan Jacob Bolhuis Everts, landbouwer te Onnen, een kamp land, de Vlashaar genaamd voor f.150,-.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 106, Akte 118)

Brief van de officier van justitie 7 januari 1830
Ik heb de eer u in te zenden een rekwest aan Zijne Majesteit gepresenteerd door Jacob Bolhuis Everts, landbouwer te Haren, die een huwelijk wenst aan te gaan met de weduwe van zijnen broeder. Ik verzoek u mij dienaangaande te willen berichten [volgen de vier gebruikelijke vragen].
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 63)

Brief 12 januari 1830 aan de Officier van Justitie
De burgemeester geeft advies op het rekest aan de Koning van Jakob Bolhuis Everts om, met dispensatie van het bestaande verbod, een huwelijk aan te mogen gaan met de weduwe van zijn overleden broer.

© 2020 - E.M. van Koldam

1. Dat volgens de verklaringen van de naaste familie van Jakob Bolhuis Everts en Grietje Hindriks, die ik omtrent de gevraagde punten heb gehoord, de voornoemde personen te goeder naam en faam staan;
2. Dat uit het vroeger huwelijk van Luitje Everts en Grietje Hindriks twee kinderen aanwezig zijn;
3. Dat er geene redenen bestaan om het daarvoor te houden, dat er staande het eerste huwelijk tusschen rekwestranten bereids hebben plaats gehad des toen ongeoorloofde liaisons;
4. Dat de naast staanden van de rekwestranten dit huwelijk voordelig achten voor de kinderen uit het eerste huwelijk verwekt
(gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 104)

Aangifte overlijden 30 april 1831
Jacob Bolhuis Everts, oud 31 jaar, van beroep landbouwer, wonende op de oude Haardermolen, gemeente Haren, en Roelf Rademaker, van beroep veldwachter, oud 50 jaar, wonende te Haren, verklaren, dat zij op 30 april 's avonds te zeeven uren, hebben gevonden in een oud wagenspoor tusschen Haren en Noordlaren, ten zuiden van de Heereweg, een doodt kindje, volgens gissing eenige dagen oud geweest, liggende in een spaandoos, zijnde van het vrouwelijk geslacht.

Proces verbaal 30 april 1831
Op heden den 30 april 1831 compareerde voor ons, burgemeester der gemeente Haren, Jacob Bolhuis Everts, landbouwer, wonende op de Harendermolen, gemeente Haren, dewelke verklaarde, dat, terwijl hij bezig was op zijn land te ploegen, de meid van Berend Gerrits Kroese, landbouwer te Glimmen, met name Frouke, bij hem was gekomen, dewelke aan comparant verklaarde, dat des comparants zoon, met eenige andere kinderen, die aldaar op het vee pasten, hadden gevonden eene spanen doos, liggende in een oud wagenspoor in het veld tusschen Harendermolen en Noordlaren, ten zuiden van de xxxxxx, voorts dat de dochter van Lucas Oosterveld, wonende te Glimmen, met naam Zwaantje, die doos had geopend uit nieuwsgierigheid en dat zij daarin hadden gevonden het lijkje van een kind. Voorts dat de kinderen de doos wederom hadden digt gemaakt en een touwtje, dat kruislings om de doos gewonden was, wederom om dezelve hadden gebonden, en dat die kinderen de doos wederom hadden neergezet op de plaats, waar zij dezen gevonden hadden. Dat comparant daarop van zijn land gereden zijnde met zijn wagen en in gezelschap van zijn knecht Aldert Buringa, nabij die plaats, die hem door zijn zoon voornoemd werd aangewezen was langs gereden en van zijn wagen afgestapt zijnde, op de hem aangeduide plats werkelijk heeft gevonden eene spanen doos, zoals dezelve hem was beschreven.
Dat Harm Wolters, wever, wonende te Glimmen, met zijn knecht in de nabijheid zijnde, met comparant en zijn knecht naar de plaats zijn gegaan alwaar de doos in het veldspoor stond. Dat de knecht van Harm Wolters, volgens comparants meening Berend genaamd, het touw van de doos heeft los gemaakt en in de doos heeft gekeken, maar dat hij dezelve op dezelfde plaats wederom heeft neder gezet na het touw weer om de doos te hebben gemaakt. Voorts verklaarde comparant desgevraagd, dat hem verder dezen aangaande niets bekend was.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 64)

Proces verbaal 30 april 1831
Op heden 30 april 1831 heb ik ondergetekende, Roelf Rademaker, veldwachter der gemeente Haren, daartoe gelast door den heer burgemeester mij begeven naar de heide tusschen Haardermolen en Noordlaren en het aldaar in een oud wagenspoor leidende van Haardermolen naar Noodlaren gevonden eene spanen doos lang vier palm, hoog 1 palm en drie duim en breed 2 palm en drie duim, omwonden met eene touw, dezelve ik heb opgenomen en ongeopend in het gemeentehuis te Haren in handen van den heer burgemeester dezer gemeente heb gedeponeerd.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 64)

Proces verbaal 1 mei 1831
Op heden 1 mei 1831 compareerde voor ons burgemeester der gemeente Haren, als daartoe door ons geroepen, Freerk Everts oud veertien jaren, zoon van Jacob Everts Bolhuis, woonachtig te Haardermolen binnen deze gemeente, dewelke ons des wege zijnde verklaarde, dat hij op gisteren den dertigsten april op het veld tusschen Haardermolen en Noordlaren was uitgegaan om de beesten te drijven, dat hij toen een derzelven was afgeloopen, die had terug gehaald en toen in een oud wagenspoor in het genoemde veld had gevonden een doos met eenig aarde overdekt, welke hij aan zijne schep had genomen aan het touw hetwelk kruislings om de doos gebonden was en daarmede gegaan naar eenige andere kinderen, die mede op het veld de beesten hadden gedreven, waarvan eene met name Zwaantje Oosterveld, dochter van Lukas Oosterveld, wonende te Glimmen, de doos had ontbonden en geopend om te zien wat in dezelve was. Dat genoemde comparant op het zien van een dood kindje, de doos nadat zij weder door Zwaantje Oosterveld was toegebonden, zooals men dezelve had bevonden, naar dezelve plaats waar zij door hem was gevonden had terug gebracht en weder met een weinig aarde overdekt, welke gebeurde hij comparant en de andere kinderen aan de hen ontmoetende dienstmeid Berend Gerrits Kroese, woonachtig te Glimmen en genoemd Frouke (= Vrouke Herms Pranger) hadden verhaald.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 64)

Jacob trouwt op zaterdag 8 mei 1830 te Haren op 30-jarige leeftijd (1) met de 35-jarige **Grietje Hindriks** (RW1; L-00156), dochter van **Hindrik Geerds** en **Annechien Roelfs**. Grietje, weduwe van Luitje Everts, wonende te Haren (Wijk C Onnen 33) en aldaar, is geboren op zondag 20 juli 1794 te Dilgt, wonende Wijk C Onnen 33 te Haren, is overleden op donderdag 30 april 1835 te Onnen, is als overleden aangegeven op vrijdag 1 mei 1835 te Haren (aangever overlijden was Jacob Bolhuis Everts (zie 45.1); getuige aangifte overlijden was Hindrik Jans Breeman (zie 48.6)). Grietje werd 40 jaar, 9 maanden en 10 dagen.

Grietje Hendriks woonde in 1830 op het adres Haren Wijk C Nr 33 Haardermolen samen met haar zoon Freerk Luite Everts uit haar eerste huwelijk, haar (toen bijna) echtgenoot Jacob Bolhuis Everts, de inwonende boerenknecht Aldert Buringa en de inwonende werkmeid Fennechien Eisses. De laatste twee zijn in 1832 met elkaar getrouwd.

Brief 12 januari 1830 aan de Officier van Justitie
De burgemeester geeft advies op het rekest aan de Koning van Jakob Bolhuis Everts om, met dispensatie van het bestaande verbod, een huwelijk aan te mogen gaan met de weduwe van zijn overleden broer.
1. Dat volgens de verklaringen van de naaste familie van Jakob Bolhuis Everts en Grietje Hindriks, die ik omtrent de gevraagde punten heb gehoord, de voornoemde personen te goeder naam en faam staan;
2. Dat uit het vroeger huwelijk van Luitje Everts en Grietje Hindriks twee kinderen aanwezig zijn;
3. Dat er geene redenen bestaan om het daarvoor te houden, dat er staande het eerste huwelijk tusschen rekwestranten bereids hebben plaats gehad des toen ongeoorloofde liaisons;
4. Dat de naast staanden van de rekwestranten dit huwelijk voordelig achten voor de kinderen uit het eerste huwelijk verwekt
(gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 104)

Grietje was eerder gehuwd (1) met **Luitje Everts** (zie 83).<120,121>
Jacob trouwt op zaterdag 22 mei 1841 te Haren op 41-jarige leeftijd (2) met de 28-jarige **Elizabeth Meulman**, dochter van **Willem Jans Meulman** en **Aaltien Jans Hartlief**. Elizabeth, wonende te Haren (Wijk C Onnen 33), is geboren op dinsdag 6 oktober 1812 te Eelde, is overleden op dinsdag 20 februari 1844. Elizabeth werd 31 jaar, 4 maanden en 14 dagen.

Is in 1840 dienstbode bij Jakob Bolhuis Everts, maar trouwt in 1841 met hem.

© 2020 - E.M. van Koldam

Jacob trouwt op zaterdag 25 april 1846 te Haren op 46-jarige leeftijd (3) met de 29-jarige **Jantje Berends Bosman**, zie 45.1.

9 **Hindrik Everts**, molenaar, wonende te Haren (Wijk B Haren 15B) en aldaar (Wijk B Haren 23), is geboren aldaar, is gedoopt op donderdag 19 maart 1801 aldaar, is overleden op dinsdag 2 mei 1865 aldaar. Hindrik werd 64 jaar, 1 maand en 13 dagen.

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 28 juni 1821
Freerk Everts, landbouwer onder Haren, wil zijn zoon Hindrik Everts geëmancipeerd zien. Hindrik heeft de ouderdom van volle 20 jaren bereikt en is vanwege zijn gelukkige verstandelijke vermogen en bekwaamheid tot het besturen van zijn eigen zaken volkomen in staat.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 113, zaak 1821/96)

Akte 10 april 1824
Jan Vos, landbouwer te Haren, verkoopt aan Hindrik Everts, molenaar, en Jan Mulder, molenaar, een streepje grond, gelegen te Haren ten oosten van de Heerweg of Harenderstraat ter groote van ca 7 roeden en 96 ellen, zwettende ten noorden aan verkoper, ten oosten Jan Pathuis, ten zuiden aan de kopers en ten westen de Harenderstraat.
De zwet tussen koper en verkoper moet met een hagedoornheg worden bepoot op kosten van de koper, die deze heg ook moet onderhouden. Koper mag op de erfscheiding geen bomen planten en mag op het gekochte ook geen secreet of mesthoop plaatsen.
De koopprijs bedraagt f.180,-.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 78, Akte 129)

Akte 17 mei 1825
Gecompareerd zijn:
- Evert Everts, landbouwer te Essen;
- Luite Everts, landbouwer te Onnen,
- Margien Everts, ehevrouw van Hindrik Enting, landbouwer te Zuidlaarderveen
- Hinderkien Everts, ehevrouw van Oomke Oomkens, landbouwer te Engelbert;
- Aaltien Everts, ehevrouw van Jan Mulder, molenaar te Haren;
- Jacob Bolhuis Everts, zonder beroep, wonende te Haren;
- Hindrik Everts, molenaar te Haren.

Zij komen tot een scheiding en deling van de goederen nagelaten door hun ouders Freerk Everts en Lammegien Bolhuis. Deze goederen zijn:
1. Twee huizen, zijnde de oude chercher huizen ter plaatse waarbij voor dezen de Harendermolen gestaan heeft met een tuin, getekend A nr 48 [is nummering voor de verponding] en C nr 4, gelegen onder Glimmen, benevens een kamp land te Onnen, 'Tusschenwegen' genaamd. Getaxeerde waarde: f.900,-.
2. Een behuizing aan de straat te Haren, westzijde, wijk A nr 2. Getaxeerde waarde: f.1.200,-.
3. Behuizing C nr 6 te Glimmen met enig land gelegen te Onnen. Getaxeerde waarde: f.505,-.
4. De koornmolen, zoals dezelve bevorens gestaan heeft aan de weg naar Zuidlaren onder Glimmen. Getaxeerde waarde: f.3.950,-.
5. De behuizing onder Onnen gelegen, de oude Harenermolen genaamd, wijk C nr 38, zoals deze door de overledenen is gebruikt geweest. Getaxeerde waarde: f.2.000,-.
6. Een zitplaats in de kerk te Haren. Getaxeerde waarde f.25,-.
7. Losse goedeen en contanten: f.5.420.

Totale waarde van de te scheiden boedel f.14.000,-. Dit komt neer op f.2000,- per kind.
Evert Everts krijgt 1 ad f.900,- plus f.1.100,- losse goederen.
Luite Everts krijgt 2 ad f.1.200,- plus f.800,- losse goederen.
Margien Everts krijgt 3 ad f.505,- plus f.1.495 aan losse goederen.
Hinderkien Everts krijgt f.2.000,- aan losse goederen.
Aaltien Everts krijgt de halve koornmolen ad f.1.975,- en de de zitplaats in de kerk ad f.25,-.
Hindriks Everts krijgt de halve koornmolen ad f.1.975,- plus f.25,- aan losse goederen.
Jacob Bolhuis Everts krijgt 5 ad f.2.000,-.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 87, Akte 204)

82 **Hindrik Everts** (GH1812-142; L-00157; L-00158cs), zoon van **Evert Freriks** en **Aaffien Hendriks**, landbouwer, wonende te Haren (Wijk C Onnen 19) en aldaar, is geboren op zondag 17 oktober 1756 aldaar, wonende Wijk C Onnen 19 aldaar, is overleden op zaterdag 17 mei 1834 te Onnen, is als overleden aangegeven op zaterdag 17 mei 1834 te Haren (aangever overlijden was Geert Hendriks Smit; getuige aangifte overlijden was Evert Everts (zie 80)). Hindrik werd 77 jaar en 7 maanden.

Brief april 1822 van Hindrik Everts
De ondergetekende geeft met verschuldigde eerbied te kennen, dat Roelf van Dam, wonende te Haren, een kamp land gelegen aan onze tuin, een op zijn wal welke de scheiding is tusschen onze tuin en zijn kamp op welke hoge eikenbomen staan en de takken derzelve boven onze tuin hangende en veel nadeel aan dezelve daar aan toebrengen en hem onderscheidene keren aangezegt om de bomen af te snoeien en een weinig keer aan voldaan hebbende, maar egter geen de minste verbetering voor ons is weeg gebragt en mij gezegd dat hij er niet meer aan wilde doen.
Zoo is mijn ootmoedig verzoek dat u gemelde Roelf van Dam gelieve te constringeren tot het afsnoeien van gemelde bomen
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 55)

Notulen Schout en Assessoren, 13 april 1822
Ingekomen is een verzoek van Hindrik Everts, landbouwer te Onnen, die verzoekt, dat de persoon Roelf van Dam worde geconstringeerd (= gelast) tot het opsnoeien der boomen hangende over zijn tuin. Dit stuk wordt ter afdoening in handen gesteld van de schout (archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 30).

Akte 28 maart 1823
Evert Everts en Hindrik Everts, landbouwers te Onnen, verkopen aan Hindericus Pauwels, landbouwer, en Geesje Albartus, ehelieden, wonende te Haren, twee stukken land, het Velland genaamd, gelegen te Onnen, elk groot ongeveer drie mudden. De prijs bedraagt f.150,-.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 70, Akte 98)

Brief van Hindrik Everts 3 april 1824
Ik neem de vrijheid u door dezen te verzoeken om mij autorisatie te verlenen tot het bouwen van een huis op kouden grond ten oosten van het huis door ons bewoond, op een kamp lands, het Elshof genaamd, van achteren met een houten afdekking en van voren met steen te bedekken.

© 2020 - E.M. van Koldam

(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 57)

Akte 2 februari 1826
Testament van Evert Everts. Hij legateert aan zijn broer Hindrik Everts het vruchtgebruik van zijn gehele nalatenschap. Hindrik mag hout kappen in de bossen en turf graven in het veen. Getuigen zijn: Ebbing Ebbings, Hindrik Hoeks, Antoni van Hemmen en Roelf Pieters, alle vier te Onnen woonachtig.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 90, Akte 34)

Akte mei 1829 (met de aantekening, dat deze akte door Dr. Kuizinga in 1951 aan de burgemeester ter hand is gesteld; betreft huidige Vidaductweg).
Wij ondergetekenden Marktgenoten en meede eigenaren in de Onner Markte, verklaren bij deesen voor ons zelven en onze mede-eigenaren af te staan om onder eene vaste altoosdurende huire te mogen gebruiken aan Geert Andries en Hendrika Kuijpers, echtelieden, die door mede verteekening zulks aannemen, een gedeelte land van het Westerveen geleegen en onder markte van Onnen, invoegen door ons is afgebakend, waarvan jaarlijks op de 1e mei door de meijerlieden tot vaste huur of gondpacht zal worden betaald f.10,-, zullende de meijerlieden daarenboven verpligt zijn tot het maken van dat gedeelte weg loopende door de Onner Esse beginnende bij de zogenaamde Kostverloren Akkers tot aan het pand van Jan de Vries, welke weg dan door hen na behooren in schouwbare staat zal worden onderhouden. Voorts zal van deeze grond door vererving van eijgenaar veranderende worden betaald tot geschenk een jaar huur en bij verkoping door verkoper en koper een jaar huur.
Ondertekening door C.H.W. Haack, H. Hinderikus, J. Veldman, C. Hornhuis, H. Breeman, Willem Eising, H. Everts en Geert Andries.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 62)

Groninger Courant, 12 december 1834
Mr. Johan Rengers Hora Siccama, openbaar notaris, residerende op het Hoogezand, zal, ten overstaan van het Vredesgeregt des kantons Hoogezand, ter instantie der erven Hindrik Everts, in percelen of in massa, publiek verkoopen: Eene boerenplaats, bestaande in eene behuizing en schuur C 19 met 34 1/2 bunders land, benevens eenige aandeelen in onverdeeld weideland, hooiland en marktgrond, met nog eene kleine behuizing C 18, staande en gelegen onder Onnen, gemeente Haren. De provisionele toeslag zal zijn ten huize van Jan Pieters, in het gemeentehuis te Haren, op zaterdag, den 20 december 1834, des morgens te 10 uren, en de finale toewijzing ten huize van Hindrik van Dam, te Haren, op zaterdag, den 3 januarij, op hetzelfde uur. J. Rengers Hora Siccama, notaris.

83 **Luitje Everts** (GH1812-039, MIL-105), zoon van **Freerk Everts (81)** en **Lammechien Bolhuis**, landbouwer en korenmolenaar te Harenermolen, wonende te Haren (Wijk D Dilgt 11) en aldaar (Wijk A Haren 48), is geboren op dinsdag 28 maart 1786 te Onnen, is overleden op woensdag 23 november 1825 aldaar. Luitje werd 39 jaar, 7 maanden en 26 dagen.

Als Luitje Everts in 1825 overlijdt bestaat zijn naletenschap uit het volgende onroerend goed: "De halfscheid van een huis en tuin staande en gelegen te Haren, getekend letter A nr 2". Zijn drie kinderen (Annegien, Freerk en Hindrik) zijn de erfgenamen.

Proces verbaal publieke verkoping 13 december 1816
De verkoop betreft de behuizing Glimmen C5. De publieke verkoping vindt plaats ten overstaan van notaris Willem Jan Quintus, ten huize van de kastelein Jan de Vries, te Harenermolen. Verkopende partij is de diakonie van Gereformeerde Gemeente Noordlaren, vertegenwoordigd door Reinder Kluiving, te Noordlaren, Roelf Hammink, te Glimmen, en Albert Sikkens te Noordlaren. De zwetten van het perceel zijn: ten oosten Roelf Sikkens, ten westen de Heereweg, ten zuiden de erven van de weduwe Jan Houwing en ten noorden Berent Kroeze. Hoogste bieder is Luite Freerks (Luitje Everts), landbouwer onder Haren voor zichzelf en voor zijn vrouw Grietje Hindriks. Koopprijs f.520,-.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 28, acte 451)

Akte 21 mei 1822
Jan Vos, landbouwer, wonende te Haren, verkoopt aan de kinderen en erfgenamen van wijlen Freerk Everts, waarvoor compareert Luitje Everts, landbouwer te Harendermolen, een streep grond, gelegen te Haren, ter breedte van vijftien Groninger voeten oudemaat vanaf de Heereweg of de Straat tot zooverre als de behuizing en hof van Jantje Paping strekt en vervolgens zoo verre als de grond is afgeritst, bedragen tezamen plus minus 10 spinden oude maat, zwettende ten noorden aan het land van de verkoper, ten oosten aan dat van Jan Pathuis, ten zuiden aan dat van Pieter Pieters en Jantje Papink en ten westen de Haarderstraat of Heereweg. Zullende de opgemelde swet tusschen de verkoper en de kopers door de koper met een hagedoorn heg op hun kosten worden bepoot en als eene behoorlijke bevrediging onderhouden, zijnde in deze verkoop niet begrepen de wringen met de palen aan de weg, als welke des verkopers eigendom verblijven, om die weg te nemen, wanneer het hem goeddunkt. De koopprijs bedraagt f.150,-
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 66, Akte 166)

Akte 1 mei 1824
Luite Freerks en Grietje Hindriks en Harm Wolters, weversbaas te Glimmen, en zijn vrouw Fokje Piers, verkopen aan Carolus Christiaan de Bruin, zonder beroep, wonende te Groningen. De eerstgemelde een behuizing te Glimmen, C 5, zwettende ten noorden aan de grond van Berend Kroeze, ten oosten de grond van Roelf Scholtens, ten zuiden aan de erven van de weduwe van Jan Houwing en ten westen de Hereweg. De laatstgenoemden verkopen een akker land, de Kromacker genaamd, gelegen onder Glimmen.
De behuizing is aangekocht op een publieke veiling gehouden ten overstaan van notaris W.J. Quintus op 13 december 1816.
De behuizing wordt verkocht voor f.400,- en het land voor f.16,50.
(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 103, Akte 184)

Akte 17 mei 1825
Gecompareerd zijn:
- Evert Everts, landbouwer te Essen;
- Luite Everts, landbouwer te Onnen,
- Margien Everts, ehevrouw van Hindrik Enting, landbouwer te Zuidlaarderveen
- Hinderkien Everts, ehevrouw van Oomke Oomkens, landbouwer te Engelbert;
- Aaltien Everts, ehevrouw van Jan Mulder, molenaar te Haren;
- Jacob Bolhuis Everts, zonder beroep, wonende te Haren;
- Hindrik Everts, molenaar te Haren.

Zij komen tot een scheiding en deling van de goederen nagelaten door hun ouders Freerk Everts en Lammegien Bolhuis. Deze goederen zijn:
1. Twee huizen, zijnde de oude chercher huizen ter plaatse waarbij voor dezen de Harendermolen gestaan heeft met een tuin, getekend A nr 48 [is nummering voor de verponding] en C nr 4, gelegen onder Glimmen, benevens een kamp land te Onnen, 'Tusschenwegen' genaamd. Getaxeerde waarde: f.900,-.
2. Een behuizing aan de straat te Haren, westzijde, wijk A nr 2. Getaxeerde waarde: f.1.200,-.
3. Behuizing C nr 6 te Glimmen met enig land gelegen te Onnen. Getaxeerde waarde: f.505,-.

© 2020 - E.M. van Koldam

4. De koornmolen, zoals dezelve bevorens gestaan heeft aan de weg naar Zuidlaren onder Glimmen. Getaxeerde waarde: f.3.950,-.
5. De behuizing onder Onnen gelegen, de oude Harenermolen genaamd, wijk C nr 38, zoals deze door de overledenen is gebruikt geweest. Getaxeerde waarde: f.2.000,-.
6. Een zitplaats in de kerk te Haren. Getaxeerde waarde f.25,-.
7. Losse goedeen en contanten: f.5.420.
Totale waarde van de te scheiden boedel f.14.000,-. Dit komt neer op f.2000,- per kind.
Evert Everts krijgt 1 ad f.900,- plus f.1.100,- losse goederen.
Luite Everts krijgt 2 ad f.1.200,- plus f.800,- losse goederen.
Margien Everts krijgt 3 ad f.505,- plus f.1.495 aan losse goederen.
Hinderkien Everts krijgt f.2.000,- aan losse goederen.
Aaltien Everts krijgt de halve koornmolen ad f.1.975,- en de de zitplaats in de kerk ad f.25,-.
Hindriks Everts krijgt de halve koornmolen ad f.1.975,- plus f.25,- aan losse goederen.
Jacob Bolhuis Everts krijgt 5 ad f.2.000,-.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 87, Akte 204)

Brief 25 november 1825 aan de heer Vrederegter van het kanton Hoogezand
Ik heb de eer door dezen aan u kennis te geven, dat op heden bij mij aangave is gedaan van het overlijden van Luitje Everts op den 23 dezer te Onnen bij Harendermolen, nalatende eene weduwe met drie onmondige kinderen.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 102)

Luitje trouwt op donderdag 6 mei 1813 te Haren op 27-jarige leeftijd met de 18-jarige **Grietje Hindriks**, zie 81.8.

Van Luitje en Grietje zijn vijf kinderen bekend:

1 **Annegien Luitje Everts**, wonende te Haren en aldaar (Wijk D Dilgt 11), is geboren op zondag 16 januari 1814 te Onnen (Wijk A Haren 48), is als geboren aangegeven op dinsdag 18 januari 1814 te Haren (aangever geboorte was Luitje Everts (zie 83); getuigen aangifte geboorte waren Freerk Everts (zie 81) en Berend Derks), is overleden op vrijdag 16 juli 1841 te Onnen. Annegien werd 27 jaar en 6 maanden.
Annegien trouwt op zaterdag 9 mei 1835 te Haren op 21-jarige leeftijd met de 32-jarige **Hindrik Jans Breeman**, zie 48.6.

2 **Frederik Everts** is geboren op dinsdag 14 mei 1816 te Haren, is overleden op woensdag 11 september 1816 aldaar. Frederik werd 3 maanden en 28 dagen.

3 **Freerk Luite Everts**, wonende te Haren (Wijk C Onnen 33) en aldaar, is geboren op donderdag 12 februari 1818 te Onnen, wonende Wijk C Onnen 33 te Haren, is overleden op donderdag 31 maart 1836 te Onnen, is als overleden aangegeven op zaterdag 2 april 1836 (aangever overlijden was Jacob Bolhuis Everts (zie 45.1); getuige aangifte overlijden was Hindrik Jans Breeman (zie 48.6)). Freerk werd 18 jaar, 1 maand en 19 dagen.

4 **Lammechien Everts** is geboren op donderdag 30 augustus 1821 te Onnen, is overleden op dinsdag 26 juli 1825 aldaar. Lammechien werd 3 jaar, 10 maanden en 26 dagen.

5 **Hindrik Everts**, wonende te Haren, is geboren op donderdag 8 april 1824 te Onnen, wonende Wijk C Onnen 33 te Haren, is overleden op zaterdag 2 september 1826 te Onnen, is als overleden aangegeven op maandag 4 september 1826 (getuigen aangifte overlijden waren Jacob Bolhuis Everts (zie 45.1) en Harm Gerrits Vedder). Hindrik werd 2 jaar, 4 maanden en 25 dagen.

84 **Douwe Martens Feringa** (GH1812-178; MIL-289; L-00159), zoon van **Marten Jans** en **Trientje Douwes**, schoenmaker en stoffenverver, wonende te Helpman (Wijk A Helpman 16) en aldaar (Wijk A Helpman 20), is geboren op zondag 30 maart 1777 te Haren, is gedoopt op zondag 6 april 1777, is overleden op woensdag 23 mei 1838 te Helpman. Douwe werd 61 jaar, 1 maand en 23 dagen.

Woont in 1830 op het adres Helpman Wijk A Nr 20 samen met zijn tweede vrouw Zwaantje Hoving, hun beider kinderen Marten en Jantien, zoon Wilte Feringa uit zijn eerste huwelijk en Lutgerdina Hendriks Kuipers uit het eerste huwelijk van zijn vrouw.

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 9 mei 1816
De nabestaanden van Trijntje en Wilte Douwes Feringa minderjarige kinderen van Douwe Martens Feringa, schoenmaker te Helpman, en wijlen Grietje Wiltes, overleden 1810, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Jan Koster, kleermaker te Haren, aangehuwde oom
- Jan Roelfs, arbeider te Helpman, neef
- Jan van Dijken, kastelein te Hoogezand, vriend
Aanwezig van moederszijde:
- Hindrik Wichers, schoenmaker te Groningen, aangehuwde oom
- Derk Wichers, schoenmaker te Martenshoek, goede vriend
- Hindrik Pieters, kleermaker te Martenshoek, viend.
Hindrik Wichers wordt benoemd tot toeziend voogd
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 111, zaak 1816/63)

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 9 mei 1816
De nabestaanden van Lutgertje Hindriks minderjarige dochter van Zwaantje Hindriks Hoving, naaister te Helpman, en wijlen Hindrik Arends, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Freerk Hindriks Smit, smidsbaas te Visvliet, aangetrouwde oom
- Geert Tammes, rentenier te Hoogezand, aangetrouwde oude oom
- Jacob van Assen, bakker te Groningen, neef
Aanwezig van moederszijde:
- Jantje Jans, weduwe van Hindrik Hoving, renteniersche te Helpman, grootmoeder
- Warmold Hoving, timmerman te Groningen, oom
- Arend Jurjens Mulder, bakker te Haren, aangehuwde oom
Zwaantje heeft het voornemen te hertrouwen met Douwe Martens Feringa. Zij wordt bevestigd als voogd. Jacob van Assen wordt benoemd tot toeziend voogd
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 111, zaak 1816/64)
Beëdiging van Douwe Martens Feringa als medevoogd op 6 februari 1817

© 2020 - E.M. van Koldam

(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 111, zaak 1817/24)

Akte 24 juni 1822
Jantje Jans [Pekelder] weduwe van Hindrik Hoving, zonder beroep, wonende te Helpman en haar kinderen, zijnde:
- Zwaantje Hoving, getrouwd met Douwe Martens Feringa, schoenmaker te Helpman;
- Hilligjen Hendriks Hoving, getrouwd met Arent Jurjens Mulder, broodbakker te Haren;
- Warmoldt Hindriks Hoving, timmerman te Bedum, getrouwd met Ida Geerts;
verkopen aan Reinder Tonkens, blauwverver te Helpman en zijn vrouw Trientje Izaks ten Cate een behuizing, zijnde een blauwververij, getekend A 22 te Helpman, met een tuintje daarachter, staande op eigen grond.
De prijs bedraagt f.1.300,-. Dit bedrag wordt niet betaald. Kopers krijgen van de verkopers een lening tegen 4,5% en verlenen hypotheek op het verkochte.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 67, Akte 217)

Douwe gaat in ondertrouw op zondag 7 oktober 1798 te Groningen, trouwt op zondag 7 oktober 1798 aldaar op 21-jarige leeftijd (1) met de 24-jarige **Grietje Wiltes**. Grietje is afkomstig uit Groningen, is gedoopt op vrijdag 18 februari 1774 aldaar, is begraven op dinsdag 23 oktober 1810 te Haren. Grietje werd 36 jaar, 8 maanden en 5 dagen.

Ontvangst diaconie te Haren 23 oktober 1810
Douwe Martens zijn vrouw begraven: f.1,55
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

Van Douwe en Grietje zijn drie kinderen bekend:

1 **Kind Feringa** is begraven op maandag 24 april 1809 te Haren.

Ontvangst diaconie te Haren 24 april 1809
Douwe Martens (Feringa) zijn kind van Helpen begraven: f.0,60
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

2 **Trientje Feringa**, dienstmeid, wonende te Helpman (Wijk A Helpman 9), is geboren aldaar, is gedoopt op woensdag 18 maart 1801 te Groningen, is overleden op vrijdag 30 juli 1830 te Helpman. Trientje werd 29 jaar, 4 maanden en 12 dagen.

3 **Wilte Feringa**, schoenmaker, wonende te Helpman (Wijk A Helpman 20), is geboren op zaterdag 15 december 1804 aldaar, is gedoopt op zondag 23 december 1804 te Groningen, is verdronken op zaterdag 27 juni 1835 te Helpman (in het kanaal nabij de brug over hetzelve te Helpman), is als overleden aangegeven op zaterdag 27 juni 1835 te Haren (aangever overlijden was Douwe Martens Feringa (zie 84); getuige aangifte overlijden was Jan Jans Wuffen (zie 290)). Wilte werd 30 jaar, 6 maanden en 12 dagen.

Douwe trouwt op zondag 26 mei 1816 te Haren op 39-jarige leeftijd (2) met de 35-jarige **Zwaantje Hoving**, dochter van **Hindrik Hoving** en **Jantje Jans Pekelder**. Zwaantje is geboren te Helpman, is gedoopt op woensdag 5 juli 1780 te Groningen, is overleden op donderdag 11 mei 1826 te Helpman. Zwaantje werd 45 jaar, 10 maanden en 6 dagen.

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 9 mei 1816
De nabestaanden van Lutgertje Hindriks minderjarige dochter van Zwaantje Hindriks Hoving, naaister te Helpman, en wijlen Hindrik Arends, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Freerk Hindriks Smit, smidsbaas te Visvliet, aangetrouwde oom
- Geert Tammes, rentenier te Hoogezand, aangetrouwde oude oom
- Jacob van Assen, bakker te Groningen, neef
Aanwezig van moederszijde:
- Jantje Jans, weduwe van Hindrik Hoving, rentenierscheе te Helpman, grootmoeder
- Warmold Hoving, timmerman te Groningen, oom
- Arend Jurjens Mulder, bakker te Haren, aangehuwde oom
Zwaantje heeft het voornemen te hertrouwen met Douwe Martens Feringa. Zij wordt bevestigd als voogd. Jacob van Assen wordt benoemd tot toeziend voogd
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 111, zaak 1816/64)
Beëdiging van Douwe Martens Feringa als medevoogd op 6 februari 1817
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 111, zaak 1817/24)

Financieel overzicht der hervormde kerkelijke gemeente te Haren over 1826
De begroting 1826 wordt afgezet tegen de werkelijke resultaten
4. Inkomsten der begraaffenissen. Begroot f.25,-. Realisatie f.20,-. De volgende posten worden vermeld:
- L. [Lukas] Lammers voor een verrotting tot zijn vrouw [= Grietje Brommers] op het kerkhof f.5,-
- H. [Hendrik] Bolhuis voor een verrotting tot 2 kinder [= Jantje Bolhuis en Jantje Bolhuis] op het kerkhof f.5,-
- Douwe Feringa voor een verrotting tot zijn vrouw [= Zwaantje Hoving] op het kerkhof f.5,-
- weduwe Wilkens [wellicht weduwe Hindrik Wiltes Nanninga] voor een verrotting tot haar man op het kerkhof f.5,-

Zwaantje was eerder gehuwd (1) met **Hendrik Kuipers** (zie 161).<122,123>

Van Douwe en Zwaantje zijn twee kinderen bekend:

4 **Marten Feringa**, wonende te Helpman (Wijk A Helpman 20), is geboren op dinsdag 19 mei 1818 aldaar.

5 **Jantien Feringa**, wonende te Helpman (Wijk A Helpman 20), te Haren (Wijk A Haren 15) en aldaar, is geboren op zaterdag 1 december 1821 aldaar, wonende Wijk A Haren 15 aldaar, is overleden op zondag 4 mei 1856 aldaar. Jantien werd 34 jaar, 5 maanden en 3 dagen.
Jantien trouwt op zaterdag 16 mei 1846 te Haren op 24-jarige leeftijd met de 30-jarige **Jurjen Mulder** (RW2), zoon van **Arent Jurjens Mulder (179)** en **Hilligjen Hendriks Hoving**. Jurjen, bakker, wonende te Haren, aldaar (Wijk A Haren 14), aldaar (Wijk A Haren 15), aldaar (Wijk A Haren 17) en aldaar, is geboren op dinsdag 5 december 1815 aldaar (Wijk A Haren 14), is als geboren aangegeven op dinsdag 5 december 1815 (aangever geboorte was Arent Jurjens Mulder (zie 179); getuigen aangifte geboorte waren Geert Jans Stel (zie 241) en Roelf Hinderks Smid (zie 238)), wonende Wijk A Haren 17 aldaar, is overleden op vrijdag 21 april 1882 aldaar. Jurjen werd 66 jaar, 4 maanden en 16 dagen.
Jurjen was later gehuwd (2) met **Mechelina Tooren**.<124..127>

85 **Hindrik Gerrits Galeken** ook genaamd Hindrik Galeken, Hendrik Gerrits Wever en Hendrik Gerrits (GH1812-251), landbouwer en wever, wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 5) en aldaar, is geboren op dinsdag 12 mei 1744 te Veldhausen (Duitdland) (D), wonende Wijk B Noordlaren 25 te Noordlaren, is overleden op zondag 26 december 1819 aldaar, is als overleden aangegeven op dinsdag 28 december 1819 te Haren (aangever overlijden was Simon Henrich Adolph Steker; getuige aangifte overlijden was Jan Freerks Venema). Hindrik werd 75 jaar, 7 maanden en 14 dagen.

Wordt vermeld in overzicht gezinshoofden 1812.

Uitspraak Gerecht van Selwerd en Sappemeer 10 september 1807
Jacob Roelfs (Horst) te Glimmen zweert aan als voormond over het minderjarige kind van Derk Hindriks bij wijlen Lummigje Jacobs. Hindrik Gerrits te Noordlaren wordt sibbevoogd en Otte Berends te Glimmen vreemde voogd.
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 1982)

Boedelinventaris 8 oktober 1807
Inventaris van de goederen die Derk Hindriks en wijlen Lummegien Jacobs te Glimmen samen hebben bezeten. Op de profijtelijke staat worden 61 stuks lijfstoebehoren vermeld zonder waarde vermelding. De waarde van de tilbare goederen is f.20,89. De schadelijke staat bestaat geheel uit doodskosten: doodskistf.10,-; een half ton bier f.5,-; twintig stoeten f.6,-; 2 pond koffiebonen f.2,50; 4 stuk boter f.2,40; kroes jenever f.1,-; pond kontys f.0,80. Totaal schadelijke staat f.27,70. Derk Hindriks treft een regeling met Jacob Roelfs, Hindrik Gerrijts en Otte Berends als voorstanderen over zijn minderjarige dochtertje bij wijlen Lummegien Jacobs. De dochter krijgt f.4,- als afkooppenningen.
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummers 1980 en 1917).

Bevelschrift van het Gerecht van Selwerd en Sappemeer 11 februari 1808
De schulte van Haren wordt gelast zich geregtswegens met Otte Berends, vreemde voogd en Hindrik Gerrits, sibbevoogd, over het minderjarig kind van Derk Hindiks bij Lummechien Jacobs in echte verwekt, te begeven aan het huis van den voormond Jacob Roelfs bij Harendermolen om van dezelve voormond te ontvangen des kinds moeders lijfstoebehoren, zoals ten inventaris staat vermeld en alsnog onder dezelve is berustende en dezelve te stellen in handen van voorzeide vreemde voogd Otte Berends. Als zodanige goederen aan bederf onderhevig zijn en gelucht moeten worden, moeten ze buiten het kabinet of de kast blijven en aan Otte Berends worden meegegeven. De overige goederen kunnen in de kast blijven, maar daarvan moet Otte Berends dan de sleutel ontvangen.
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 2095).

Hindrik trouwt (kerk) op zondag 1 december 1771 te Noordlaren op 27-jarige leeftijd met de 21-jarige **Swaentje Derks** ook genaamd Zwaantje Derks, dochter van **Derk Hindriks** en **Trijntien Laurens**. Swaentje, wonende te Noordlaren, is geboren te Glimmen, is gedoopt op zondag 27 september 1750 te Noordlaren, wonende Wijk B Noordlaren 5 aldaar, is overleden op woensdag 14 maart 1821 aldaar, is als overleden aangegeven op zaterdag 17 maart 1821 te Haren (aangever overlijden was Simon Henrich Adolph Steker; getuige aangifte overlijden was Geert Hindriks). Swaentje werd 70 jaar, 5 maanden en 15 dagen.

Acte van successie 19 april 1821
Ondergetekenden Lukas Hoenderken, Kornelis Brants en Jan Bos in qualiteit als diakenen te Noordlaren verklaren, dat Zwaantje Derks, overleden te Noordlaren, den 14 maart 1821, in het huis getekend letter B nr 5 door de gemelde gemeente is gealimenteerd geworden en gene onroerende goedeen heeft nagelaten, zijne de roerende goederen van gene de minste waarde.

Van Hindrik en Swaentje zijn zes kinderen bekend:

1 **Derk Hindriks** (MIL-389; L-00225), arbeider, wonende te Haren (Wijk A Harenermolen 39B) en aldaar, is geboren te Glimmen, is gedoopt op zondag 20 september 1772 te Noordlaren, is overleden op zondag 11 mei 1845 te Haren. Derk werd 72 jaar, 7 maanden en 21 dagen.

Woonde in 1830 met zijn vrouw en twee kinderen op het adres Haren Wijk A Nr 39B Harenermolen.

Uitspraak Gerecht van Selwerd en Sappemeer 10 september 1807
Jacob Roelfs (Horst) te Glimmen zweert aan als voormond over het minderjarige kind van Derk Hindriks bij wijlen Lummigje Jacobs. Hindrik Gerrits te Noordlaren wordt sibbevoogd en Otte Berends te Glimmen vreemde voogd.
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 1982)

Boedelinventaris 8 oktober 1807
Inventaris van de goederen die Derk Hindriks en wijlen Lummegien Jacobs te Glimmen samen hebben bezeten. Op de profijtelijke staat worden 61 stuks lijfstoebehoren vermeld zonder waarde vermelding. De waarde van de tilbare goederen is f.20,89. De schadelijke staat bestaat geheel uit doodskosten: doodskistf.10,-; een half ton bier f.5,-; twintig stoeten f.6,-; 2 pond koffiebonen f.2,50; 4 stuk boter f.2,40; kroes jenever f.1,-; pond kontys f.0,80. Totaal schadelijke staat f.27,70. Derk Hindriks treft een regeling met Jacob Roelfs, Hindrik Gerrijts en Otte Berends als voorstanderen over zijn minderjarige dochtertje bij wijlen Lummegien Jacobs. De dochter krijgt f.4,- als afkooppenningen.
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummers 1980 en 1917).

Bevelschrift van het Gerecht van Selwerd en Sappemeer 11 februari 1808
De schulte van Haren wordt gelast zich geregtswegens met Otte Berends, vreemde voogd en Hindrik Gerrits, sibbevoogd, over het minderjarig kind van Derk Hindiks bij Lummechien Jacobs in echte verwekt, te begeven aan het huis van den voormond Jacob Roelfs bij Harendermolen om van dezelve voormond te ontvangen des kinds moeders lijfstoebehoren, zoals ten inventaris staat vermeld en alsnog onder dezelve is berustende en dezelve te stellen in handen van voorzeide vreemde voogd Otte Berends. Als zodanige goederen aan bederf onderhevig zijn en gelucht moeten worden, moeten ze buiten het kabinet of de kast blijven en aan Otte Berends worden meegegeven. De overige goederen kunnen in de kast blijven, maar daarvan moet Otte Berends dan de sleutel ontvangen.
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 2095).

Derk trouwt (kerk) op zondag 8 september 1799 te Noordlaren op 26-jarige leeftijd (1) met de 33-jarige **Lummegien Jakobs** ook genaamd Lummegijn Jacobs, dochter van **Jacob Jans** en **Albertijn Jans**. Lummegien is gedoopt op zondag 2 februari 1766 te Noordlaren (ouders op het Hemrik), is overleden voor 1807. Lummegien werd hoogstens 40 jaar, 10 maanden en 30 dagen.

Boedelinventaris 8 oktober 1807
Inventaris van de goederen die Derk Hindriks en wijlen Lummegien Jacobs te Glimmen samen hebben bezeten. Op de profijtelijke staat worden 61 stuks lijfstoebehoren vermeld zonder waarde vermelding. De waarde van de tilbare goederen is f.20,89. De schadelijke staat bestaat geheel uit doodskosten: doodskistf.10,-; een half ton bier f.5,-; twintig stoeten f.6,-; 2 pond

koffiebonen f.2,50; 4 stuk boter f.2,40; kroes jenever f.1,-; pond kontys f.0,80. Totaal schadelijke staat f.27,70. Derk Hindriks treft een regeling met Jacob Roelfs, Hindrik Gerrijts en Otte Berends als voorstanderen over zijn minderjarige dochtertje bij wijlen Lummegien Jacobs. De dochter krijgt f.4,- als afkooppenningen.
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummers 1980 en 1917).

Derk trouwt (kerk) op woensdag 25 november 1807 te Haren op 35-jarige leeftijd (2) met de 25-jarige **Aaltje Lukas Odding**, dochter van **Lukas Arents Odding (194)** en **Geesje Geerts**. Aaltje, wonende te Haren (Wijk A Harenermolen 39B), is geboren te Harenermolen, is gedoopt op maandag 29 juli 1782 te Haren, is overleden op donderdag 30 november 1848 te Harenermolen. Aaltje werd 66 jaar, 4 maanden en 1 dag.

2 **Jan Hindriks** is geboren te Glimmen, is gedoopt op zondag 27 maart 1774 te Noordlaren, is overleden op zaterdag 2 september 1826 te Groningen. Jan werd 52 jaar, 5 maanden en 6 dagen.
Jan trouwt (kerk) op zondag 24 november 1799 te Noordlaren op 25-jarige leeftijd (1) met **Aaltijn Willems**. Aaltijn is afkomstig uit Kantens.
Jan trouwt op zaterdag 8 juni 1816 te Adorp op 42-jarige leeftijd (2) met de 27-jarige **Lisabeth Gerrits Bouman**. Lisabeth is geboren in 1789, is overleden op maandag 2 december 1839 te Groningen. Lisabeth werd 50 jaar.

Bij haar overlijden gealimenteerde gemeente Groningen.

3 **Gerrit Hindriks** (L-00218), wonende te Haren (Wijk A Middelhorst 30), aldaar (Wijk A Middelhorst 37) en te Noordlaren, is geboren te Glimmen, is gedoopt op zondag 21 juli 1776 te Noordlaren, wonende Wijk B Noordlaren 6 aldaar, is overleden op zaterdag 9 augustus 1834 aldaar, is als overleden aangegeven op dinsdag 12 augustus 1834 te Haren (aangever overlijden was Hindrik Koops; getuige aangifte overlijden was Jan Harms). Gerrit werd 58 jaar en 19 dagen.

Woonde in 1830 samen met zijn vrouw op het adres Haren Wijk A Nr 37 Middelhorst.

Acte 4 mei 1819
Jan Fokkema en zijn vrouw Trijntje Rinders, wonende aan de Horensche Dijk, verkopen aan Gerrit Hendriks en Eltien Harms (Vedder), wonend op de Middelhorst onder Haren, een kamp land, de Hoge Kamp genaamd, liggende op de Middelhorst, bezwet ten noorden Jan Basuin, ten oosten de Boereweg, ten zuiden Hendrik Basuin en ten westen Jan Adolfs. De koopsom bedraagt f.1.500,- . Deze koopsom wordt voldaan door Titia Busch, echtgenote van Jacobus van Trojen. Zij krijgt het recht van hypotheek. Ingevoegd is een los kattenbelletje met de tekst: “Op het land in deze acte staat nog een huis, getekend letter A nr 27, bij abuis niet in de brief gekomen”. De partijen zijn het er over eens, dat ook het huis bij de koop hoort.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 47, acte 184)

Gerrit trouwt (kerk) op maandag 6 april 1801 te Haren op 24-jarige leeftijd met de 28-jarige **Eltien Harms Vedder**, dochter van **Harm Jacobs Vedder** en **Mettien Gerrits**. Eltien, wonende te Haren (Wijk A Middelhorst 37) en aldaar, is geboren te Hoornschedijk, is gedoopt op woensdag 19 augustus 1772 te Haren, wonende Wijk A Middelhorst 27 aldaar, is overleden op woensdag 23 november 1831 aldaar, is als overleden aangegeven op vrijdag 25 november 1831 aldaar (aangever overlijden was Gerrit Hindriks (zie 85.3); getuige aangifte overlijden was Jan Sants). Eltien werd 59 jaar, 3 maanden en 4 dagen.

Akte 22 december 1795
Geert Vedder, Jan Vedder, Harm Vedder, Eltien Harms Vedder, allen te Dilgt, Albert Alberts Sluiter te Groningen, erfgenaam van wijlen zijn zoon bij wijlen Jantje Vedder in echte verwekt, benevens Jacob Vedder als voormond, Gerrit Wychers als sibbevoogd en Hindrik Geerts als vreemde voogd over de minderjarige zoon van wijlen Harm Vedder en Mettien Gerrits, echtelieden, gezamenlijk erfgenamen van wijlen hun ouders Harm Vedder en Mettien Gerrits, in leven te Dilgt woonachtig, maken een scheiding en deling van de ouderlijke nalatenschap. Gerrit Vedder krijgt de boerderij toegewezen en alle daaronder beklemde landerijen. Dit voor f.2.900,-. Gerrit en zijn vrouw verklaren f.2.600,- schuldig te zijn aan de andere erven tegen 4%. De f.2.600,- wordt vervolgens gefinancierd door de erven van mevrouw S.H.W. Sijlman, weduwe van de zeekapitein J.J. Durleu.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1616, folio 204).

4 **Trijntje Hindriks**, wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 27), is geboren te Glimmen, is gedoopt op zondag 20 december 1778 te Noordlaren, is overleden op vrijdag 21 juni 1861 aldaar. Trijntje werd 82 jaar, 6 maanden en 1 dag.
Trijntje was gehuwd met **Hindrik Koops** ook genaamd Hindrik Dekker (MIL-190), zoon van **Jakob Jakobs Koops** en **Hillechien Jans**. Hindrik, rietdekker, wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 27), is geboren te Onnen, is gedoopt op zondag 26 augustus 1787, is overleden op dinsdag 10 juli 1849 te Noordlaren. Hindrik werd 61 jaar, 10 maanden en 14 dagen.

Woonde in 1830 op het adres Noordlaren Wijk B Nr 27 samen met zijn vrouw en een inwonende arbeider Siewert Alders.

Brief 14 juli 1841 van de officier van justitie
Ik heb de eer u te verzoeken om de in de gemeente Haren woonachtige personen van Hendrik Koops en Albert Kuipers naar aanleiding van den inhoud van nevensgaande klagte te willen ondervragen en hunne verklaringen aan mij te doen toe komen met remissie der hierbij overgelegde bijlage.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 74)

Bevelschrift burgemeester 22 juli 1841
De burgemeester der gemeente Haren gelast op grond eener bij dezelve ontvangen missive van de officier van justitie dd 14 dezer, den veldwachter der gemeente om te citeren den persoon van Hendrik Koops, ook Hendrik Dekker genoemd, teneinde te compareren op donderdag 29 dezer maand nademiddags te vijf uur in het gemeentehuis te Haren om alsdan te antwoorden op de vragen welke hem naar aanleiding van den inhoud dier missive zullen worden voorgehouden.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 74)

Relaas van de veldwachter Roelf Rademaker dd 23 juli 1841
Op 23 juli 1841, ter requisitie van den heer burgemeester der gemeente Haren, heb ik Roef Rademaker, veldwachter der gemeente Haren, geciteerd de persoon van Hendrik Koops, ook Hendrik Dekker genoemd, om te compareren op tijd en plaats en teneinde als in bovenstaande citatie [= het bevelschrift van de burgemeester dd 22 juli 1841] staat vermeld.
Afschrift van dit relaas en van de gezegde citatie heb ik gelaten aan de woonstede van den geciteerde aldaar sprekende met de vrouw Trijntje Hindriks.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 74)

Brief 31 juli 1841 aan de officier van justitie
In antwoord op uw missive van den 14 dezer heb ik de eer te berigten, dat de persoonen van Hindrik Koops en Albert [Harms] Kuipers door mij, naar aanleiding van de hierbij teruggaande klagte is ondervraagd geworden en dat hunne antwoorden zijn

vervat in de processen verbaal, die ik daarvan heb opgemaakt en hierbij overleg, waaraan ik de vrijheid neem mij te refereren.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 110)

5 **Geert Hindriks** (MIL-145), arbeider, wonende te Haren (Wijk B Haren 10), aldaar (Wijk B Haren 15) en aldaar (Wijk B Haren 16), is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 12 augustus 1781 te Noordlaren, is overleden op woensdag 29 maart 1871 te Haren. Geert werd 89 jaar, 7 maanden en 17 dagen.

Woonde in 1830 op het adres Haren Wijk B Nr 16 samen met zijn vrouw en drie kinderen.

Eén kind van Geert Hindriks wordt in 1823 ten laste van de gemeente onderwezen. Dit betekent dat hij niet in staat werd geacht schoolgeld te betalen.

Brief 26 januari 1824 van schoolmeester N.E. Dekker te Haren
Het volgende zal tot antwoord dienen op uw circulaire van den 14 dezer. Het getal der kinderen, die door mij op rekening der gemeente onderwezen worden bedraagt thans 12 kinderen, welke zijn:
1. Fennechien en Anna, kinderen van Geert Smeenge, gedurende het geheele jaar;
2. Jan, Egbert en Lukas, zonen van Jan Folkerts (Eisses), gedurende 2 een half jaar en 1 kind een heel jaar;
3. Jakob Vedder, zoon van Hendrik Vedder, gedurende een geheel jaar;
4. Geesje, kind van Willem Harms, het hele jaar;
5. Hillechien, kind van Geert Henderikes (Hindriks), het gehele jaar;
6. Hindrik Nijboer, zoon van Hindrik Nijboer, het gehele jaar;
7. Hillechien en Egbertje, kinderen van Harm Drewes, waarvan 1 een geheel jaar en 1 een half jaar;
8. Elizabeth, kind van Roelf Baving, een geheel jaar.
Haren, 26 januari 1824, N.E. Dekker
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 57)

Brief 8 juni 1825 aan de onderwijzers der jeugd te Haren, Helpman, Noordlaren en Onnen
Door dezen geef ik u kennis, dat in de vergadering van de schout en assessoren op den 26 mei jl. is bepaald, dat gij voor dit jaar voor rekening der gemeente negen kinderen zult kunnen onderrigten, berekend naar de bevolking van uw schoolkreits, waarin echter de volgende bepalingen zijn gemaakt, als:
- drie kinderen voor het geheele jaar zijnde een van Albert Hoving en twee van Geert Luiken;
- twaalf kinderen voor de zes wintermaanden of het half jaar, zijnde een kind van Jan F. Eising, twee kinderen van Roelf Baving, twee kinderen van Geert Smeenge, twee kinderen van Hindrik Vedder, een kind van Hindrik Nijboer, een kind van Geert Hindriks en drie kinderen van Willem Harms.
En dat de som voor het gebruik van schoolbehoeften in het gehele jaar is bepaald per kind op f.1,50, doch voor de kinderen die slechts een half jaar de school bezoeken op de helft van dit bedrag.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 101)

Geert trouwt (kerk) op zondag 22 april 1810 te Noordlaren op 28-jarige leeftijd met de 26-jarige **Annechien Jakobs Koops**, dochter van **Jakob Jakobs Koops** en **Hillechien Jans**. Annechien, wonende te Haren (Wijk B Haren 16), is geboren te Onnen, is gedoopt op zondag 22 juni 1783 te Haren, is overleden op woensdag 2 februari 1842 aldaar. Annechien werd 58 jaar, 7 maanden en 11 dagen.

6 **Rensje Hendriks**, wonende te Noordlaren, is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 22 augustus 1784 aldaar, wonende Wijk A Noordlaren 9 aldaar, is overleden op woensdag 26 maart 1823 aldaar, is als overleden aangegeven op vrijdag 28 maart 1823 te Haren (aangever overlijden was Simon Henrich Adolph Steker; getuige aangifte overlijden was Hendrik Hendriks). Rensje werd 38 jaar, 7 maanden en 4 dagen.

Laat bij haar overlijden geen onroerende goederen na.

Rensje trouwt op zondag 10 oktober 1813 te Haren op 29-jarige leeftijd met de 29-jarige **Simon Henrich Adolph Steker** (MIL-185), zoon van **Johann Jurgen Steker** en **Katharina Windmeier**. Simon, boerenknecht, wonende te Noordlaren (Wijk C Glimmen 14), is geboren op zondag 29 augustus 1784 te Heiden (D), is overleden op zaterdag 5 april 1862 te Noordlaren. Simon werd 77 jaar, 7 maanden en 7 dagen.

Woonde in 1830 op het adres Noordlaren Wijk C Nr 14 samen met zijn vrouw, twee kinderen (waarvan een uit eerste huwelijk) en de inwonende arbeidster Aaltien Derks.Simon kon niet schrijven.

Simon was later gehuwd (2) met **Grietje Lammerts Hoving**.<128,129>

86 **Jan Geerlings** (GH1812-229; MIL-408), kleermaker, kleine winkelier en papermaker, wonende te Helpman (Wijk A Helpman 21), is geboren op zaterdag 15 december 1787 te Nienhuis, is overleden op dinsdag 29 december 1829 te Groningen. Jan werd 42 jaar en 14 dagen.

Woont volgens het militieregister vanaf 22 september 1814 in Helpman, maar komt ook al voor in het overzicht gezinshoofden 1812. Al zijn kinderen worden geboren te Groningen.

Jan was gehuwd met **Janna Jansens Nienhuis**. Janna is geboren op vrijdag 4 januari 1788 te Groningen, is overleden op donderdag 22 juni 1837 aldaar. Janna werd 49 jaar, 5 maanden en 18 dagen.
Janna was later gehuwd (2) met **Peter Sikkens**.<130,131>

87 **Jannes Roelfs Gortemaker** (GH1812-061), zoon van **Roelf Johannes Gortemaker** en **Grietje Wichers**, landbouwer, wonende te Haren (Wijk B Haren 17) en aldaar, is geboren op dinsdag 7 april 1761 aldaar, is gedoopt op zondag 12 april 1761 aldaar, wonende Wijk B Haren 17 aldaar, is overleden op donderdag 17 januari 1822 aldaar, is als overleden aangegeven op zaterdag 19 januari 1822 aldaar (aangever overlijden was Roelf Roelfs Gortemaker; getuige aangifte overlijden was Roelf Koops (zie 156)). Jannes werd 60 jaar, 9 maanden en 10 dagen.

Akte 23 oktober 1800 (geregistreerd 19 december 1800)
Roelf Swartwolt, schoolmeester te Scheemda, verkoopt mede namens zijn broers en zusters de helft van drie matten hooiland te Onnen aan Tonnis van Stedum en Jantien Papink. De andere helft behoort aan Jannes Roelfs Gortemaker.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1617, folio 124)

© 2020 - E.M. van Koldam

Ingekomen stukken gemeente Haren, 22 juni 1817
Verklaring, dat zij f.2,- van de schout der gemeente Haren hebben ontvangen, wegens het transporteren van aardappelen van Haren naar Groningen bestemd voor de Gelders landlieden.
Hinderikus Smit en Jannes Gortmaker.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 50).

Ingekomen stukken gemeente Haren, 22 juni 1817
Verklaring, dat hij f.1,- van de schout der gemeente Haren heeft ontvangen, wegens het transporteren van een zieke arrestant van Haren naar Groningen. Jannes Gortmaker.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 50).

Jannes was gehuwd met **Lammegien Meinderts** (L-00171; L-00172cs), dochter van **Meindert Jans** en **Aaltje Jans**. Lammegien, weduwe van Jannes Gortemaker, wonende te Haren en aldaar (Wijk B Haren 17), is geboren te Essen, is gedoopt op zondag 9 juni 1765 te Haren (bij doop is de naam niet ingevuld in het register), is overleden op dinsdag 9 april 1850 aldaar. Lammegien werd 84 jaar en 10 maanden.

Woonde in 1830 als weduwe op het adres Haren Wijk B Nr 17 samen met haar zoon Roelf Roelfs Gortemaker, haar broer Jannes Meinderts en de inwonende knecht Johannes Baving.

Groninger Courant, 20 februari 1838
Groningen den 19 februarij. Men verneemt, dat heden namiddag in het een uur van hier gelegen dorp Haren, twee aan den straatweg gelegen behuizingen, het eene bewoond door de wedw. J. Gortmaker, en het andere door de wedw. K.H. van der Es, door eenen hevigen brand binnen korten tijd in de asch zijn gelegd, terwijl het daartegenover gelegen gemeentehuis, bewoond door Roelf Abels, en de behuizing van de wedw. Geert Stel, waarvan de daken mede reeds door de daarop nedergevallen brandende voorwerpen in brand waren geraakt, door de spoedig aangebragte hulp zijn gered. Wij zullen in ons volgend nommer de nadere bijzonderheden van dezen brand mededeelen.

Groninger Courant, 23 februari 1838
Groningen den 22 februarij. De brand in het nabijgelegen dorp Haren is laatsleden maandag des namiddags te een uur ontdekt in het achterste gedeelte der behuizing van de wedw. Jans Gortmaker, en heeft zich dadelijk medegedeeld aan de naastbelendende behuizing van de wedw. H.K. van der Es, zoodat in eenen korten tijd de brandende huizen in een puinhoop waren veranderd. Uit de behuizing van eerstgenoemde is niets gered, dan eenig beddegoed en weinige meubelen; zijnde een paard, een koe en een varken, benevens al het koren en hooi eene prooi der vlammen geworden, terwijl in de behuizing van laatstgenoemde weduwe alleen het koren en hooi is verbrand, zijnde al het vee en eenig beddegoed en linnen daaruit gered. Door den fellen zuidoostenwind verspreidde zich het vuur over den straatweg tot in het achterste gedeelte der behuizing van Roelf Abels, zijnde het gemeentehuis, en in de behuizing van Trijntje van Hemmen, wedw. G. Stel, doch door spoedig aangebragte hulp der ingezeenen zijn die gebouwen voor verdere ongelukken bewaard gebleven. Des avonds te 9 uren is men door veel moeite en ijver der dorpelingen en vele Groningens ingezetenen den brand zoodanig meester geworden, dat het grootste gevaar voorbij was. Men vooronderstelt, dat dezelve veroorzaakt is door het door kruid laten springen van eenen boomwortel. Beide huizen zijn voor brandschade verzekerd. (Zie over deze brand ook: Mr. Eppo van Koldam, 'Brand meester!, De geschiedenis van de brandweer Haren', Harener Historische Reeks nr 19, Haren 2013).

Brief 11 april 1839 van de gouverneur
Ik zende u hiernevens een extract uit den staat behorende bij de dispositie van de Minister van Binnenlandsche Zaken dd 29 maart jl., bij welke de algemeene jaarlijksche onderstandsverdeeling van het gedeelte van het fonds voor kwade posten over 1938, ter beschikking van gedacht Departement staande, is vastgesteld.
Ik verzoek u om de in het extract vermelde personen met de door de Minister voornoemd te hunnen opzigte genomen beschikking bekend te doen maken, terwijl ik voorts zal zorg dragen, dat zoodra de ordonnantiën van betaling van den verleenden onderstand zullen zijn ingekomen, dezelve aan u op de gewone wijze ter fine van nadere uitreiking aan de belanghebbenden worden toegezonden.
** Bijlage extract uit de staat van toegekende bijdragen
Volgnummer: 527
Naam belanghebbende: weduwe Jannes Gortmaker [= Lammegien Meinderts]
Woonplaats: Haren, provincie Groningen
Aard der verliezen: brandschade
Bedrag der verliezen: f.1.174,75
Bedrag van den verleenden onderstand: f.411,16.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 72)

Overzicht 5 april 1841 opgemaakt door de gemeente-ontvanger H.J. Quintus
Lijst der weduwen in de gemeente Haren woonachtig, welke jaarlijks in 's Rijks directe belastingen, het patentregt daaronder niet begrepen, f.20,- en daarboven betalen.
Weduwe J. Swartwolt, te Haren, zonder beroep; weduwe J.P. Oosting, te Haren, zonder beroep; weduwe K.H. van der Es, te Haren, landbouwersche; weduwe L. Bolhuis, te Haren, landbouwersche; weduwe W. Eising, te Onnen, landbouwersche; weduwe J.J. Sipkes [Sipkema te Waterhuizen], te Haren, landbouwersche; weduwe D. van der Veen, te Haren, landbouwersche; weduwe G. Hemmes, te Haren, landbouwersche; weduwe E. Bolhuis, te Helpman, landbouwersche; weduwe J.E. Wilphorst, te Helpman, landbouwersche; weduwe W. Groenendal, te Helpman, landbouwersche; weduwe W.J. Quintus, te Helpman, zonder beroep; weduwe [J.H.] Nauta, te Helpman, zonder beroep; weduwe A.J. van Dijken, te Haren, landbouwersche; weduwe R. Kluiving, te Noordlaren, landbouwersche; weduwe K. Brands [Brants], te Noordlaren, landbouwersche; weduwe J.H. Timmer, te Noordlaren, landbouwersche; weduwe J. Hoenderken, te Noordlaren, landbouwersche; weduwe Ypeij, te Helpman, zonder beroep; weduwe J. Vos, te Haren, zonder beroep; Trientje Abelius [Trijntje Abels], te Helpman, landbouwersche; weduwe J.J. Bos, te Noordlaren, landbouwersche; weduwe G. Buirma [= Gezina Buirma?], te Helpman, zonder beroep; weduwe J. Gortemaker, te Haren, landbouwersche; weduwe H.R. Kloots [= Henderica Ottens, maar die is al in 1830 overleden], te Noordlaren, landbouwersche; weduwe A. Reiger, te Haren, zonder beroep.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 74)

Van Jannes en Lammegien zijn twee kinderen bekend:

1 **Grietje Gortemaker** is gedoopt op dinsdag 25 december 1798 te Haren.

2 **Roelf Roelfs Gortemaker** (L-00173), landbouwer, wonende te Haren (Wijk B Haren 17), is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 2 februari 1800 aldaar, is overleden op dinsdag 20 mei 1873 aldaar. Roelf werd 73 jaar, 3 maanden en 18 dagen.

Nominatieve staat vrijstellingen voor de dienst 23 juli 1819
Overzicht van de personen uit de lichting 1819, die door de militie-raad zitting houdend te Groningen voor één jaar of voor altijd

voor den dienst der militie zijn vrijgesteld. Met reden vrijstelling.

Weites, Arend	Te klein
Reinders, Berend	Reeds in dienst
Jans, Hermanus	Te klein
Hendriks, Harm	Een broeder in dienst
Sjobbema, Derk	Te klein
Koops, Egbert	Te klein
Ellens, Jan	Eenige zoon
Gortemaker, Roelf	Eenige zoon
Mulder, Hendriks	Eenige zoon
Sluurman, Jan	Een broeder in dienst
Harms, Hendrik	Een broeder in dienst
Harms, Jan	Eenige zoon

(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 52).

Opdrachten tot vervoer 25 en 26 oktober
[Ene vrouw Klara Meijer en kind moeten van Smilde overgebracht worden naar Groningen. De burgemeester van Smilde geeft opdracht tot vervoer naar Assen. De burgemeester van Assen zorgt voor vervoer naar Vries en de burgemeester van Vries op zijn beurt voor vervoer naar Haren. Waarschijnlijk is er in Vries overnacht. De burgemeester van Haren geeft tenslotte op 26 oktober 1828 opdracht voor vervoer naar Groningen]
De voerman Roelf Gortemaker wordt bij dezen aanbevolen om de hierboven vermelde vrouw en kind, benevens eene geslotene missive geadresseerd aan de heer burgemeester van de stad Groningen, van Haaren naar Groningen met een wagen en twee paarden te transporten en aldaar over te leveren.
Burgemeester Van Iddekinge van Groningen tekent voor de ontvangst.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 61)

Roelf trouwt op zaterdag 18 mei 1850 te Haren op 50-jarige leeftijd met de 21-jarige **Annegien Zweerts** ook genaamd Annegien Sweers, dochter van **Berend Zweerts** en **Frederica Alberts Smit**. Annegien, wonende te Noordlaren (Wijk C Glimmen 9), is geboren op maandag 1 september 1828 te Peize, is overleden op woensdag 5 maart 1913 te Haren. Annegien werd 84 jaar, 6 maanden en 4 dagen.
Annegien was later gehuwd (2) met **Harm Mulder**.<132,133>
Annegien was later gehuwd (3) met **Charles Antoon Boss**.<134..137>

88 **Jan Gozens Groenendal** (GH1812-193), zoon van **Goossen Alberts** en **Trientje Geerts Maathuis**, is geboren te Helpman, is gedoopt op zondag 4 december 1746 te Groningen, is overleden op maandag 16 oktober 1826 te Helpman (in huis Helpman Wijk B 3), is als overleden aangegeven op dinsdag 17 oktober 1826 (getuigen aangifte overlijden waren Wolter Goossens Groenendal (zie 89) en Roelof Mulder). Jan werd 79 jaar, 10 maanden en 12 dagen.

Akte 2 april 1817
Publieke verkoop roerende goederen waaronder enige levende have ten verzoeke van Jan Gosens Groenendal, landbouwer wonende onder Helpen oostzijde de agterweg. De totale opbrengst bedraagt f.1.216,25.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 31, Akte 160)

89 **Wolter Goossens Groenendal** (GH1812-194; L-00174), zoon van **Goossen Alberts** en **Trientje Geerts Maathuis**, landbouwer, wonende te Helpman (Wijk B Helpman 4) en aldaar, is geboren aldaar, is gedoopt op woensdag 27 juni 1764 te Groningen, wonende Wijk B Helpman 4 te Helpman, is overleden op dinsdag 10 maart 1835 aldaar, is als overleden aangegeven op woensdag 11 maart 1835 te Haren (aangever overlijden was Albert Goosen Groenendal; getuige aangifte overlijden was Jacob Abels Venema). Wolter werd 70 jaar, 8 maanden en 11 dagen.

Woont in 1830 op het adres Helpman Wijk B Nr 4 samen met zijn vrouw, vijf kinderen, de inwonende boerenknechten Geert Willems Kooiman en Klaas Kramer en de inwonende werkmeiden Wendel Derks en Aaltje Schut.

Groninger Courant, 19 augustus 1808
De Land-Drost in het Departement Groningen, brengt bij dezen ter kennis van de ingezetenen van dit departement, dat de navolgende personen in de onderscheidene gemeenten ten platten lande in hetzelve departement zijn benoemd en aangesteld, tot het verrigten van zodanige werkzaamheden, als bij de wet van de 30 maart j.l., waarbij onder eenige bepalingen, wordt geopend eene geldlening van 30 millioenen guldens, en het reglement van den 12 april daaraanvolgende, houdende bepalingen omtrent de wijze, op welke voor het lopende jaar zal worden verdeeld, geregeld en ingevorderd, de quotifatie van 3 millioenen guldens, vastgesteld bij de wet van den 30 maart opgenoemd, aan de gemeentebesturen zijn gedemandeerd, als:
In het Goregt en Sappemeer,
Helpman: Berend Hindriks, Wolter Goossen Groenendal, Hindrik Kwant
Haaren: Roelf Koops, Roelf J. Vos, Hemme Geerts
Noordlaren: Jannes Hoenderken, Roelf Tales Hammink, Roelf Jans

Akte 14 mei 1818
Wolter Goosens Groenendal, landbouwer te Helpman, en zijn vrouw Trijntje Mendersing verkopen aan Jan Egberts Wilphorst, landbouwer, en zijn vrouw Jantje Cornelis Offringa, ook wonende te Helpman, eene behuizinge getekend letter A nr 7, staande en gelegen op vrij eigen grond aan de straat te Helpman, zwettende ten noorden Jakob Bolhuis, ten oosten de Hereweg, ten zuiden de kopers en de Boereweg en ten westen G. Buirma. De prijs bedraagt f.600,-
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 40, Akte 217)

Akte 22 april 1823
Wolter Groendal, landbouwer te Helpman, verklaart ter voldoening aan de voorwaarden waarop hem door de Commissaris Generaal van Oorlog bij dispositie van 15 april 1823 is geaccordeerd om zijne bouwvallige schuur, lang 24, breed 15,5 en hoog 8 ellen, getekend letter B nr 4, staande te Helpen op een afstand van 629 ellen van de brug over het kanaal der buiten vestingwerken voor de stad Groningen , in hout te herbouwen, mits van dezelfde extensie als de nu verouderde schuur, bij deze zich te verbinden, om gezegde houten schuur, wanneer 's Rijks defensie belangen zulks eventueel mogten vereischen op de eerste door of vanwege het Departement van oorlog te doene aanzegging, dadelijk af te breken en op te ruimen zonder daarvoor eenige schadevergoeding te mogen pretendeeren.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 71, Akte 117)

Brief 25 juni 1823 van de eerst aanwezend ingenieur te Groningen

Daar zekere Wolter Gosens Groenendal zich verstout heeft in de gemeente Haren en wel slechts 218 ellen van de buitenboord van het kanaal, voor de gedetacheerde werken op hoogte van Helpman, strijdig met de wet van den 16 november 1814, den opbouw van een stenen huis te beginnen, niettegenstaande hem bij dispositie van zijne Excellentie den Heere Commissaris Generaal van Oorlog in dato 5 april jl, alleen de opbouw van een houten schuur vergund is en zonder eene nadere dispositie op het door hem andermaal ingediende request af te wagten, zoo heb ik de eer, overeenkomstig het 6 artikel van Zijne Majesteits besluit in dato 24 oktober 1821, u daarvan bij dezen kennis te geven , met verzoek om volgens datzelfde artikel de nodige maatregelen te nemen of tenminste de verdere verhoging van gemelde schuur te beletten.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 56)

Brief van de gouverneur 11 augustus 1823
Zijne Excellentie de Commissaris Generaal van Oorlog heeft mij bij missive van de vijfden dezer te kennen gegeven, dat de landman Wolter Groenendal, wonende te Helpman, bij rekeste aan het Departement van Oorlog verzocht hebbende, om eene bouwvallige schuur ter lengte van 24, te breedte van 15,5 en ter hoogte van 8 ellen, geteekend B nr 4, staande op slechts 218 ellen afstands van het buitengrachtsboord of kanaal der gedetacheerde werken op de hoogte van Helpman , in steen, zooals hij (ofschoon zulks in het rekest niet was aangegeven) bedoelde, te mogen vernieuwen en vergroten, dat verzoek als strijdig met art 17 der wet van 16 november 1814, waarbij de opbouw in metselwerk op den voorschrevene afstand wordt verboden, zooals het was liggende, van de hand is gewezen. Doch dat den rekwestrant desniettemin gepermitteerd is, om, onder der bij voorschrevene wet gemaakte bepalingen , de bedoelde schuur in hout te mogen herbouwen , mits van dezelfde uitgebreidheid, als nu verouderde steenen schuur, en dezelve door een dak van stroo te doen dekken.
Dat de voornoemde Groenendal daarop bij een nader rekest aan welgemeld departement zijn bezwaren over de voorschrevene beschikking hebbende te kennen gegeven en als nu verzoekende meergenoemde schuur af te breken en in steen te herbouwen ofwel te vertimmeren en te herstellen, teneinde dezelve in stand te houden. Dit verzoek, voor zoveel het eerste gedeelte betrof mede van de hand gewezen bij dispositie van den 12 juni en voorts aan den rekwestrant te kennen gegeven, dat, wanneer hij van de vergunning in eerst gemelde dispositie vervat, geen gebruik wil maken, maar liever het noodige aanwenden om zijn schuur in behoorlijke staat te houden, hij daarin zou moeten te werk gaan overeenkomstig art. 11 der aangehaalde wet, volgens hetwelk het niet geoorloofd is, eenige vernieuwingen te bewerkstelligen.
Dat echter Groenendal ondanks dit verbod en zonder laatstgenoemde dispositie af te wachten, zich verstout heeft, de vernieuwing van zijn schuur in steen te beginnen, ter lengte van 27,85 en ter breedte van 14,35 el, waarvan de noordelijke en zuidelijke muren reeds tot volle hoogte en wel de noordelijke tot op 1,56 en de zuidelijke op 1,76 el zijn opgetrokken, doch de beide gevelmuren echter tot nog toe slechts dertig duimen boven de fundamenten opgemetseld zijn.
Daar dus Groenendal het bepaalde bij het aangehaalde artikel 17 der wet van 16 november 1814 op eene willekeurige wijze, opzettelijk heeft overtreden, heeft zijne Excellentie de Commissaris Generaal van Oorlog zich in de verpligting gezien, mij met de voorschreven overtreding bekend te maken en mijnen medewerking tot handhaving der gedachte wet in te roepen.
Dientengevolge heb ik de eer u, welke reeds door den eerstaanwezend ingenieur te Groningen voorlopig is verzocht, de verdere voltooijing der schuur te willen beletten, uit kracht van het laatste lid van het reeds aangehaalde 11de artikel der wet van 1814, uit te nodigen om zoodanige maatregelen te nemen, als u het geschiktst zullen voorkomen, ten einde het reeds gebouwde dadelijk wordt afgebroken en opgeruimd, opdat dergelijke overtredingen, waaruit niet anders dan kwade gevolgen kunnen geboren worden , krachtdadiglijk tegen gegaan worden.
Het zal mij aangenaam zijn door u te worden bekend gemaakt met de dispositie door u nopens de onderwerpelijke zaak te nemen, als ook met het resultaat dat dezelve zal hebben opgeleverd.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 56) HAZA

Brief 22 augustus 1823 van de gouverneur
Op een verzoek door Wolter Groenendal aan mij gedaan, autoriseer ik u om bij provisie aan mijne aanschrijving van de 11den dezer betreffende het afbreken zijner ongeoorloofde vertimmering, geen gevolg te geven, tot dat ik u daarover nader zal onderhouden hebben.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 56)

Brief 14 oktober 1823 van de gouverneur
In rescriptie op eene daaromtrent aan zijne Excellentie den Kommissaris Generaal van Oorlog gedane voordragt, geeft zijne Excellentie mij bij missive van den 11den dezer te kennen, dat Zijne Majesteit bij dispositie van den 24 september jl. nr 3 hem, Kommissaris Generaal, heeft gemagtigd om aan den landbouwer W. Groenendal op het daartoe door hem aan Hoogstdenzelven gedaan verzoek, vrijheid te verleenen, om, onder bepalingen voorgeschreven bij de wet van den 16den november 1814, het muurwerk van een, door hem, zonder toestemming vernieuwde bouwvallige schuur te Helpen, zoodanig als hetzelve thans reeds is opgebouwd te laten staan.
U hiervan kennis te gevende, heb ik tevens de eer u te informeren, dat zijne Excellentie de Heer Kommissaris Generaal van Oorlog de noodige aanschrijving heeft gedaan om de uitvoering van voormeld besluit van Zijne Majesteit te verzekeren.
Ik verzoek u van dit een en ander aan den opgemelden W. Groenendal kennis te geven.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 56)

Brief 5 juni 1826 van de gouverneur
In antwoord op uw missive van den 27 mei jl. betrekkelijk de wederregtelijke beplantingen en opbouw door de personen van W. Groenendal, E. Vorenkamp en Jan Roelfs Kampinga, in uw gemeente, waarvan de processen verbaal bereids bij mij zijn ingekomen, informeer ik u, dat het mij voorkomt, dat aangezien de gemelde personen zich volgens uw boven aangehaalde missive aam het Departement van Oorlog zullen wenden met verzoek om vergunning, dat het door hen verrigte moge worden behouden, de bedoelde beplantingen en gebouw bij provisie zoude kunnen worden gelaten in den staat waarin deze zich thans bevinden, en zulks in afwachting van de dispositie welke vanwege het Departement van Oorlog op de verzoeken der genoemde belanghebbenden in dezen zullen worden genomen en ten einde de zaak inmiddels te houden in haar geheel.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 59)

Akte 6 februari 1827
Wolter Groenendal, landbouwer te Helpman, verklaart, ter voldoening aan de voorwaarden, waarop hem door de Commissaris Generaal van Oorlog bij dispositie van 12 januari 1827 is bewilligt om de door hem gedane beplanting van ypenbomen en ene doornenhaag in de gemeente Haren te mogen behouden, bij deze zich te verbinden om de bedoelde beplanting op de eerste door of vanwege het departement van oorlog te doene aanzegging dadelijk uit rooijen en dit houtgewas weg te ruimen zonder deswegens eenige hoegenaamde schadevergoeding te zullen eischen
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 97, Akte 58)

Brief 15 januari 1830 van de buren van Agter Helpman
Geven met verschuldigde eerbied te kennen wij ondergetekenden buren van Agter Helpman de volgende zaak.
In de verlopen zomer 1829 is door de gezamenlijke buren een nieuwe pomp gelegd in de Agterhelpweg tegenover het bosje van Mr. W.J. Quintus, dewijl de oude pomp was gevallen in Berend Bosman pubelijke afwatering. De kosten op reken van Egbert Vorenkamp hiertoe aangewend belopen f.9,50.
Bij het spreeken van het betalen dezer gelden heeft Lammert Poelma en Beerend Bosman (deze evenwel eigenaar van de

© 2020 - E.M. van Koldam

bovengenoemde weg zijnde als de overige buren) verklaard niets van dat voorgeschoten geld te willen restitueren, maar gezegd, dat dit moeste betaald worden door de landen, die door gemelde pomp afwateren.
Wij verzoeken u ons in dezen uitslag te geven.
Ondertekening door E. Vorenkamp, H.G. Kwant, J. Ruriks, A. Tuinman, W. Groenendal en de wed. G. Buirma.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 63)

Groninger Courant, 23 januari 1852
Ten overstaan van Mr. J.W. Quintus, notaris te Groningen, zullen, op zaterdag den 24sten januarij 1852, des avonds te 7 uur, ten huize van den kastelein T. Aling te Helpman, publiek worden verkocht:
I. Eene kapitale boerenplaats, bestaande in behuizing en schuur, met regt van beklemming van ongeveer 34 bunders land, doende jaarlijks op Ludgeri tot vaste huur f.100,-.
II. Eene boerenplaats, bestaande in behuizing, met regt van beklemming van ongeveer 18 bunders land, doende jaarlijks op den 1sten januarij tot vaste huur f.90,31.
III. Een kamp vol eigen bouwland, De Pol genoemd, groot ongeveer 1 bunder.
IV. Een stuk vol eigen hooiland, groot ongeveer ?B, 46R.
Alles staande en gelegen te Helpman en toebehoorende aan de erven W.G. Groenendal. Om te aanvaarden de gebouwen op de 1sten mei en de landerijen op Gregorie 1852.

Openbare verkoping 24 januari 1852
Openbare verkoping bij kastelein F. Aling te Helpman op 24 januari 1852 door Zwaantje Groenendal, echtgenote van Albert Freerks Rasker, scheepskapitein, en Reint Groenendal, landbouwer. Enige kinderen en erfgenamen van Wolter Gozens Groenendal en Trijntje Mendersing van:
1. een kapitale boerenplaats bestaande in een behuizing en schuur met recht van beklemming van 34 bunders land, doende tot huur f.190,- per jaar. De boerderij kadastraal bekend sectie A nr 348. Verkregen bij stokleggingsbrief.
2. een boerenplaats met recht van beklemming van 18 bunders land, doende tot huur f.90,31. Kadastraal bekend sectie A nr 360. Door Wolter Gozens Groenendal verkregen uit de nalatenschap van Jan Gosens Groenendal.
3. diverse landerijen.
Hoogste bieder op 1 en 2 is Johan Hendrik Quintus met op 1 f.14.100,- en op 2 f.8.800,- de biedingen worden toegewezen.
(Groninger Archieven, Toegang 1464, inventarisnummer 139).

Wolter gaat in ondertrouw (kerk) op zondag 1 juli 1804 te Groningen op 40-jarige leeftijd met de 20-jarige **Trijntje Mendering**, dochter van **Reint Mendering** en **Zwaantje Willems Kloosterhuis**. Trijntje, wonende te Helpman (Wijk B Helpman 4), is geboren te Hoornschedijk onder Groningen, is gedoopt op woensdag 12 mei 1784 te Groningen, is overleden op maandag 7 januari 1850 te Helpman. Trijntje werd 65 jaar, 7 maanden en 26 dagen.

Overzicht 5 april 1841 opgemaakt door de gemeente-ontvanger H.J. Quintus
Lijst der weduwen in de gemeente Haren woonachtig, welke jaarlijks in 's Rijks directe belastingen, het patentregt daaronder niet begrepen, f.20,- en daarboven betalen.
Weduwe J. Swartwolt, te Haren, zonder beroep; weduwe J.P. Oosting, te Haren, zonder beroep; weduwe K.H. van der Es, te Haren, landbouwersche; weduwe L. Bolhuis, te Haren, landbouwersche; weduwe W. Eising, te Onnen, landbouwersche; weduwe J.J. Sipkes [Sipkema te Waterhuizen], te Haren, landbouwersche; weduwe D. van der Veen, te Haren, landbouwersche; weduwe G. Hemmes, te Haren, landbouwersche; weduwe E. Bolhuis, te Helpman, landbouwersche; weduwe J.E. Wilphorst, te Helpman, landbouwersche; weduwe W. Groenendal, te Helpman, landbouwersche; weduwe W.J. Quintus, te Helpman, zonder beroep; weduwe [J.H.] Nauta, te Helpman, zonder beroep; weduwe A.J. van Dijken, te Haren, landbouwersche; weduwe R. Kluiving, te Noordlaren, landbouwersche; weduwe K. Brands [Brants], te Noordlaren, landbouwersche; weduwe J.H. Timmer, te Noordlaren, landbouwersche; weduwe J. Hoenderken, te Noordlaren, landbouwersche; weduwe Ypeij, te Helpman, zonder beroep; weduwe J. Vos, te Haren, zonder beroep; Trientje Abelius [Trijntje Abels], te Helpman, landbouwersche; weduwe J.J. Bos, te Noordlaren, landbouwersche; weduwe G. Buirma [= Gezina Buirma?], te Helpman, zonder beroep; weduwe J. Gortemaker, te Haren, landbouwersche; weduwe H.R. Kloots [= Henderica Ottens, maar die is al in 1830 overleden], te Noordlaren, landbouwersche; weduwe A. Reiger, te Haren, zonder beroep.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 74)

Van Wolter en Trijntje zijn twaalf kinderen bekend:

1 **Zwaantje Groenendal** is gedoopt op woensdag 2 april 1806 te Groningen, is begraven op zaterdag 12 september 1807 te Haren. Zwaantje werd 1 jaar, 5 maanden en 10 dagen.

Ontvangst diaconie te Haren 12 september 1807
Een kind van Wolter Groenendal begraven: f.3,16
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

2 **Albert Goosen Groenendal**, landbouwer, wonende te Helpman (Wijk B Helpman 4), is geboren aldaar, is gedoopt op vrijdag 8 april 1808 te Groningen, is overleden op zondag 9 januari 1842 te Helpman. Albert werd 33 jaar, 9 maanden en 1 dag.

3 **Zwaantje Groenendal** is gedoopt op zondag 22 april 1810 te Groningen, is overleden op woensdag 4 augustus 1813 te Helpman. Zwaantje werd 3 jaar, 3 maanden en 13 dagen.

4 **Goossen Groenendal**, wonende te Helpman, is geboren op zaterdag 22 februari 1812 aldaar (Wijk B Helpman 4), is als geboren aangegeven op zondag 23 februari 1812 (aangever geboorte was Wolter Goossens Groenendal (zie 89); getuigen aangifte geboorte waren Lammert Sluurman en Roelof Mulder), is overleden op dinsdag 28 juli 1812 aldaar. Goossen werd 5 maanden en 6 dagen.

5 **Zwaantje Groenendal**, wonende te Helpman, is geboren op vrijdag 10 september 1813 aldaar (Wijk B Helpman 4), is als geboren aangegeven op zondag 12 september 1813 te Haren (aangever geboorte was Wolter Goossens Groenendal (zie 89); getuigen aangifte geboorte waren Jan Bekker (zie 25) en Roelof Mulder), is overleden op vrijdag 15 april 1814 te Helpman. Zwaantje werd 7 maanden en 5 dagen.

6 **Trijntje Groenendal** is geboren op donderdag 6 juli 1815 te Helpman, is overleden op donderdag 1 mei 1828 aldaar. Trijntje werd 12 jaar, 9 maanden en 25 dagen.

7 **Reint Groenendal** (RW1; ES; RW3), landbouwer en herbergier, wonende te Helpman (Wijk B Helpman 4), te Haren (Wijk F Essen 17), aldaar (Wijk B Haren 1), aldaar (Wijk A Haren 5) en aldaar, is geboren op donderdag 10 oktober 1816 te Helpman, wonende Wijk A Haren 5 te Haren, is overleden op zaterdag 21 april 1877 aldaar. Reint werd 60 jaar, 6 maanden en 11 dagen.

© 2020 - E.M. van Koldam

Openbare verkoping 24 januari 1852
Openbare verkoping bij kastelein F. Aling te Helpman op 24 januari 1852 door Zwaantje Groenendal, echtgenote van Albert Freerks Rasker, scheepskapitein, en Reint Groenendal, landbouwer. Enige kinderen en erfgenamen van Wolter Gozens Groenendal en Trijntje Mendersing van:
1. een kapitale boerenplaats bestaande in een behuizing en schuur met recht van beklemming van 34 bunders land, doende tot huur f.190,- per jaar. De boerderij kadastraal bekend sectie A nr 348. Verkregen bij stokleggingsbrief.
2. een boerenplaats met recht van beklemming van 18 bunders land, doende tot huur f.90,31. Kadastraal bekend sectie A nr 360. Door Wolter Gozens Groenendal verkregen uit de nalatenschap van Jan Gosens Groenendal.
3. diverse landerijen.
Hoogste bieder op 1 en 2 is Johan Hendrik Quintus met op 1 f.14.100,- en op 2 f.8.800,- de biedingen worden toegewezen.
(Groninger Archieven, Toegang 1464, inventarisnummer 139).

Reint trouwt op zaterdag 20 december 1851 te Haren op 35-jarige leeftijd met de 22-jarige **Anna Katrina Havinga** (RW1; RW3), dochter van **Harmannus Doll Havinga (99)** en **Lammechien Leffers Schaank**. Anna, wonende te Haren (Wijk B Haren 22), aldaar (Wijk F Essen 17), aldaar (Wijk B Haren 1), aldaar (Wijk A Haren 5) en aldaar, is geboren op zondag 13 september 1829 aldaar, wonende Wijk A Haren 5 aldaar, is overleden op zaterdag 24 juli 1869 aldaar. Anna werd 39 jaar, 10 maanden en 11 dagen.

8 **Gosen Groenendal**, landbouwer, wonende te Helpman (Wijk B Helpman 4), is geboren op zondag 8 november 1818 aldaar, is overleden op zondag 6 juni 1847 aldaar. Gosen werd 28 jaar, 6 maanden en 29 dagen.

Brief 18 november 1843 aan de officier van justitie
De veldwachter heeft op den 13 dezer aan mij ter hand gesteld het nevensgaande proces verbaal opgemaakt wegens een op den 12 bevorens plaats gehad hebbende vegtpartij en den beledigingen denzelven aangedaan.
Ik heb de beklaagden Goossen en Willem Groenendal naar aanleiding daarvan gehoord en heb de eer hunne verklaringen hierbij over te leggen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111)

9 **Jan Groenendal** is geboren op zondag 18 juni 1820 te Helpman, is overleden op vrijdag 5 april 1822 aldaar. Jan werd 1 jaar, 9 maanden en 18 dagen.

10 **Willem Groenendal**, landbouwer, wonende te Helpman (Wijk B Helpman 4), is geboren op maandag 28 oktober 1822 aldaar, is overleden op donderdag 10 juni 1847 aldaar. Willem werd 24 jaar, 7 maanden en 13 dagen.

Brief 18 november 1843 aan de officier van justitie
De veldwachter heeft op den 13 dezer aan mij ter hand gesteld het nevensgaande proces verbaal opgemaakt wegens een op den 12 bevorens plaats gehad hebbende vegtpartij en den beledigingen denzelven aangedaan.
Ik heb de beklaagden Goossen en Willem Groenendal naar aanleiding daarvan gehoord en heb de eer hunne verklaringen hierbij over te leggen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111)

11 **Jan Groenendal** is geboren op maandag 30 augustus 1824 te Helpman, is overleden op dinsdag 21 september 1824 aldaar. Jan werd 22 dagen.

12 **Swaantje Groenendal**, wonende te Helpman (Wijk B Helpman 4), is geboren op vrijdag 28 oktober 1825 aldaar, is overleden op dinsdag 17 juli 1883 te Groningen. Swaantje werd 57 jaar, 8 maanden en 19 dagen.

Openbare verkoping 24 januari 1852
Openbare verkoping bij kastelein F. Aling te Helpman op 24 januari 1852 door Zwaantje Groenendal, echtgenote van Albert Freerks Rasker, scheepskapitein, en Reint Groenendal, landbouwer. Enige kinderen en erfgenamen van Wolter Gozens Groenendal en Trijntje Mendersing van:
1. een kapitale boerenplaats bestaande in een behuizing en schuur met recht van beklemming van 34 bunders land, doende tot huur f.190,- per jaar. De boerderij kadastraal bekend sectie A nr 348. Verkregen bij stokleggingsbrief.
2. een boerenplaats met recht van beklemming van 18 bunders land, doende tot huur f.90,31. Kadastraal bekend sectie A nr 360. Door Wolter Gozens Groenendal verkregen uit de nalatenschap van Jan Gosens Groenendal.
3. diverse landerijen.
Hoogste bieder op 1 en 2 is Johan Hendrik Quintus met op 1 f.14.100,- en op 2 f.8.800,- de biedingen worden toegewezen.
(Groninger Archieven, Toegang 1464, inventarisnummer 139).

Swaantje trouwt op zaterdag 17 januari 1852 te Haren op 26-jarige leeftijd met de 27-jarige **Albert Rasker**. Albert, scheepskapitein, is geboren in 1825 te Groningen.

90 **Klaas de Groeve** (GH1812-095), zoon van **Jan Klaassens** en **Lammechien Klaassens**, landbouwer, wonende te Haren (Wijk D Hemmen 2) en aldaar, is geboren in september 1732 te Helpman, wonende Wijk D Hemmen 3 te Haren, is overleden op woensdag 11 februari 1824 te Hemmen (bij zijn dochter Janna), is als overleden aangegeven op vrijdag 13 februari 1824 te Haren (aangever overlijden was Jan Antonie van Hemmen (zie 101); getuige aangifte overlijden was Willem Egberts Abbring (zie 2)). Klaas werd 91 jaar en 5 maanden.

Ontvangst diaconie te Haren 28 oktober 1772
Een kind van Klaas Jan van Hemmen begraven: f.1,04
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

Akte 30 april 1788
In 1788 wordt een provisionele scheiding gemaakt van de nalatenschap van de in 1787 overleden Jan Warmolts. De goederen worden verdeeld over twee staken, die van zoon Roeleff Warmolts uit het eerste huwelijk en die van zoon Jodokus Hinderikus uit het tweede huwelijk. Omdat zoon Roeleff Warmolts al overleden is, treedt kleinzoon Jan Hendrik Warmolts in zijn plaats. Jodokus Hinderikus staat onder curatele, daarom gaat de nalatenschap naar zijn kinderen. De volledige akte is vermeld bij Jan Warmolts. Hieronder volgt een uittreksel.
Aan de kinderen van de heer Doctor Jodocus Hendrikus Warmolts wordt toebedeeld:
2. Een plaats bij Claas Jans los gebruikt voor f.175, - mede beleend als voren
3. Twee matten Drentsch land bij de Waterhuizen bij Claas Jans los in gebruik voor f.6,- per jaar
4. Drie akkers op de Vijgenkorf bij dezelve in gebruik 's jaars voor drie mud rogge

Groninger Courant, 6 december 1791
De procureur H. Brouwer in qlté, gedenkt op donderdag den 8 december 1791 's avonds precies om 6 uur op strijkgelds conditien te Haren in de Jagtwagen, publyk te verkoopen den eigendom van volgende goederen:
I. 2 matten hooyland bij de Waterhuizen, bij Klaas Jans in gebruik voor 6 gld.
II. 3 matten hooyland onder Glimmen, bij Jan Fokkes in gebruik voor 10 gld.
III. Een akker bouwland op de Haarder es en een op de Broekakkers bij Hindrik Lukas in gebruik voor 10 gld.
IV. 3 akkers op de Vijgenkorf, bij Klaas Jans in gebruik, voor 3 mudden rogge.
V. 4 akkers op 't Nieuwland gelegen, bij Jan Frieling in gebruik vor 14 gld.
VI. 3 akkers mede aldaar, bij Hindrik Egberts in gebruik voor 8 gld.
VII. Een heem te Haren bij gezw. Papink, voor 5 gld.
VIII. Een jong bepoot bosch bij Haren 't Hoogveld genaamt en onverhuurt.
IX. 1/3 in een kooi te Haren, waarop zwaar eikenhout staat, mandelig met de schulte J. Rummerink en cons.
X. Een stuk baggerveen, bij Haren, de Luzeberg genaamt, met een kampe met eiken telgen bepoot.
Procureur H. Brouwer is curator van Jan Hendrik Warmolts (kleinzoon van de in 1787 overleden Jan Warmolts).

Ommelander Courant, 27 december 1791
De procureurs J. Versteegh en H. Braam in qlté, gedenken op dingsdag den 3 januarij 1792, 's avonds te 6 uur, ten huize van de hopman J. van Bolhuis aan de Groote Markt te Groningen, publyk bij strijkgeld te verkopen:
I. Een zeer plaizante en wel gelegen buitenplaats, Hemmen, genaamt, gelegen bij het Carspel Haren, met diens hoven, laanen en cingels, waarop een groote menigte bomen, dewelke voor een groot gedeelte reeds zijn om te kappen, beneffens visrijke vijvers en kostelijk bouw, hooi en weidelanden, met het regt van de vrije overvaart over 't Horensche diep, en het regt van vrije jagt en visscherij in 't Goregt, alsmede de gestoelten en de graven in de kerk te Haren, zoo door de heer Dr. L.C. Warmolts en mevrouw in eigendom wordt geposideert.
II. Een boerenplaats, bestaande in een behuizinge met derselver kostelijke bouw, weide en hooilanden, mede aldaar gelegen, wordende door Claas Jans en vrouw in losse huure gebruikt, 's jaars voor 200 gld, zullende bovengemelde bij porcelen worden gepraesenteert; alles in biljetten gespecificeert.

Akte 12 november 1792
L.C. Warmolts verkoopt Klaas Jans en Hindrikje Wolters:
1. een buitenplaats de Hof te Hemmen met etc. etc.
2. een behuizing met deszelfs lanen , bouwland, etc. zwettende ten zuiden aan Antoni Jans.
De prijs is f.13.680,-, waarvan f.11.700,- blijft staan.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1616, folio 93)

Akte 12 november 1792
L.C. Warmolts verkoopt 10 matten hooiland aan Roelf Meijer voor f.1.225,-. Er blijft f.1000,- staan. Dit bedrag wordt betaald door Christiaan Groeneveld. Hij krijgt de gereserveerde eigendom. Het land wordt in losse huur gebruikt door Klaas Jans de Groeve. De zwetten zijn ten noorden rentmeester Sibinga, ten oosten Jan Cornelis, ten zuiden Klaas Jans (de Groeve) en ten westen Jan Pathuis.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1616, folio 95)

Akte 12 november 1792
J. Warmolts verkoopt aan Antonij Jans en Jantje Jans de eigendom van ongeveer twee mudden bouwland Harrenberg genaamd bij Haren gelegen in drie akkers zwettende ten westen aan de Luisenbargerweg. De grond is in losse huur in gebruik bij Claas Jans en zijn vrouw tot 1 mei 1794. De koopprijs bedraagt f.545,- en de verkoop vindt plaats conform de publieke voorwaarden dd 3 januari 1792.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1616, folio 102)

Akte 12 november 1792
J. Warmolts verkoopt aan Antonij Jans en Jantje Jans de eigendom van 11 mudden bouwland in het kerspel Haren, wordenden door Claas Jans en vrouw in losse huur gebruikt tot 1 mei 1794. De koopprijs bedraagt f.1.450,- en de verkoop vindt plaats conform de publieke voorwaarden dd 3 januari 1792.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1616, folio 103)

Akte 27 mei 1794 (geregistreerd 3 juni 1794)
Roelef Egberts en Reint Harms, als voormond, Jan Egberts, als sibbevoogd, en Lucas Hansen als vreemde voogd over de kinderen van Roelef Egberts bij wijlen Geertien Jans in echte verwekt, verpachten voor 24 jaar aan Claas Jans (de Groeve) en Hinderkien Wolters 8 matten hooiland te Haren onder Hemmen gelegen. De prijs is f.1.325,-. Hiervan betalen Claas Jans en Hinderkien f.325,-. Het restant wordt betaald door Christiaan Groenewold tegen 4%.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1616, folio 163)

Ommelander Courant, 10 februari 1804
Op woensdag den 15 Februari 1804 des agtermiddags precies om 1 uur gedenkt Claas Jans te Haren, ten huize van Christoffer van Boekeren in de Jachtwagen, bij uitmijninge te laten verkoopen op afbraak zijn borg te Hemmen bij Haaren tegens over de Wolf staande, voormaals aan den heer gezworen J. Warmolts is toebehoorende geweest, bij porceelen of in het geheel; bestaande in vier kamers, een boode keuken, een groote kelder, en de geheele borg met extra schoone Engelsche raams en glaazen, en de muuren van de beste steen, en schoone zolders daar over, en de geheele borg met blauwe pannen gedekt, en de gooten met lood om de geheele borg. En kan hetzelve agt dagen voor de verkoop in oogenschijn worden genoomen.

Klaas trouwt (kerk) op zondag 11 mei 1766 te Haren op 33-jarige leeftijd met de 30-jarige **Hinderkien Wolters** ook genaamd Hinderkien Wolters de Jonge. Hinderkien, wonende te Haren, is geboren in 1736 te Pekela, wonende Wijk D Hemmen 3 te Haren, is overleden op maandag 4 september 1826 te Hemmen (bij haar dochter). Hinderkien werd 90 jaar.

Akte van successie 27 februari 1827
Bij haar overlijden laat Hinderkien Wolters de volgende onroerende goederen na:
- huis en tuin te Hemmen D2
- huis en tuin te Hemmen D3
- 20 grazen bouw- en weiland
Erfgenamen zijn:
- dochter Janna Klasens de Groeve
- kleinzoon Lucas Derks Oosterveld (van dochter Lammechien)
- kleinkinderen Margaretha, Klaas en Egbert Abbring (van dochter Hendrikje)
- kleindochter Hindrikje Oosterveld (van dochter Woltertje)

© 2020 - E.M. van Koldam

Van Klaas en Hinderkien zijn vijf kinderen bekend:

1 **Lammechien Klaassens** is gedoopt op zondag 8 februari 1767 te Haren, is overleden voor 1805. Lammechien werd hoogstens 37 jaar, 10 maanden en 24 dagen.
Lammechien was gehuwd met **Derk Lucas Oosterveld**, zoon van **Lucas Jans** en **Pietertien Hindriks**. Derk, koemelker en voerman, wonende te Groningen, is geboren te Haren, is gedoopt op dinsdag 25 december 1759 aldaar, is overleden op dinsdag 16 juni 1840 te Groningen. Derk werd 80 jaar, 5 maanden en 22 dagen.
Derk was later gehuwd (2) met **IJda Geerts Roemers**.<138,139>

2 **Hendrikje Claassens de Groeve**, wonende te Haren, is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 18 februari 1770 aldaar, wonende Wijk D Hemmen 2 aldaar, is overleden op donderdag 20 juni 1822 te Hemmen. Hendrikje werd 52 jaar, 4 maanden en 2 dagen.
Hendrikje was gehuwd met **Willem Egberts Abbring**, zie 2.

3 **Jan Klaassens** is gedoopt op zondag 18 oktober 1772 te Haren, is begraven op woensdag 28 oktober 1772 aldaar. Jan werd 10 dagen.

Ontvangst diaconie te Haren 28 oktober 1772
Een kind van Klaas Jan van Hemmen begraven: f.1,04
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

4 **Janna Klasens de Groeve**, wonende te Haren (Wijk D Hemmen 3) en aldaar, is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 26 december 1773 aldaar, wonende Wijk D Hemmen 03 aldaar, is overleden op maandag 25 september 1848 te Hemmen. Janna werd 74 jaar, 8 maanden en 30 dagen.

Akte van scheiding 24 februari 1838
Janna Klasens de Groeve en haar man Hindrik Meijer ter eene zijde en Grietje Willems Abbring, weduwe van Geert Hendriks Hemsing, thans hertrouwd aan Jan Brink, Klaas Willems Abbring en Egbert Willems Abbring (de kinderen van Hendrikje Klasens de Groeve en Willem Abbring) ter andere zijde, verklaren te willen scheiden en delen de navolgende vaste goederen onder de gemeente Haren gelegen, bestaande in twee boerenbehuizingen met 30 bunder, 34 roeden en 60 ellen land (volgt opsomming kadastrale percelen). Deze vaste goederen behoren beide partijen voor de helft blijkens authentieke akte van 7 december 1827 en zijn daarbij gewaardeerd op f.8.200,-.
Janna Klasens de Groeve wordt nu toe gescheiden de behuizing en schuur plaatselijk genummerd D3 met een aantal landerijen (sommige percelen worden in twee stukken gesplitst). Dit wordt gewaardeerd op f.6.500,-. De andere partij krijgt de boerenbehuizing plaatselijk bekend D2 met een aantal landerijen. Ook gewaardeerd op f.6.500,-. Mandelig blijven een stuk land over de klapbrug K571 (tussen de Hoornschedijk en het Hoornschediep), een schuld aan Wiardus Hora Siccama groot f.7.000,-, zitplaatsen op het choor in de kerk en een slag graven op het kerkhof.
(Groninger Archieven, Toegang 1264, inventarisnummer 202)

Janna was gehuwd met **Hendrik Meijer**, zie 172.

5 **Woltertje Klaasen de Groeve** is gedoopt op zondag 23 november 1777 te Haren, is begraven op zondag 8 april 1804 aldaar. Woltertje werd 26 jaar, 4 maanden en 16 dagen.

Ontvangst diaconie te Haren 30 april 1804
Lukas Hendriks zijn vrouw Wolterdina Klasens begraven: f.9,75
Voor het laken: f.1,50
Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

Woltertje trouwt (kerk) op zondag 10 mei 1801 te Haren op 23-jarige leeftijd met de 26-jarige **Lucas Hindriks Oosterveld**, zie 200.

91 **Egbert Harms Groothuis** (GH1812-170), zoon van **Harm Menses Egberts Groothuis (92)** en **Wilmina Harms**, timmerman, is gedoopt op zondag 15 februari 1750 te Haren, is overleden op woensdag 4 maart 1829 te Winde. Egbert werd 79 jaar en 17 dagen.

Beschrijving boedel 1784
Op 28 oktober 1784 wordt de gezamenlijke boedel van Egbert Harms Groothuis en Duirke Eijses beschreven wegens het overlijden van Duirke. Tot de boedel behoren een behuizing en hof te Haren, staande aan de westkant van de Straat, op kerkengrond, waarvoor elk jaar aan de kerk moet worden betaald 1 gulden en 5 stuiver en die zijn aangeschaft voor f.300,-. Voor de aankoop is geld geleend van schulte J. Rummerink. De totale profijtelijke staat bedraagt f.412,- en de schadelijke staat f.369. Per saldo f.42,-.
(Groninger Archieven toegang 730, inventarisnummer 1223).

Voogdijstelling 29 oktober 1784
Lambert Beerents te Bedum zweert aan als principaal voormond over het minderjarige dochtertje van Egbert Groothuis bij wijlen Duirke Eissens in echte verwekt. Harm Groothuis te Haren wordt sibbevoogd en Harm Geerts vreemde voogd. De voorstanderen mogen met de vader een regeling treffend over de moederlijke nalatenschap.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1495)

Akte 5 november 1784
Egbert Harms Groothuis, weduwnaar van Duirke Eijses treft met de voorstanderen van zijn dochtertje Willemina een regeling betreffende de afkoop van de moederlijke nalatenschap.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1615, pagina 46)

Akte 12 maart 1827
Egbert Harms Groothuis, timmerman, wonende te Helpman, verklaart te verkopen aan Josephus Hindricus Kloosterhuis, koperslager van beroep, wonende te Groningen, een behuizing en hof, getekend Letter A nr 10, staande op vrij eigen grond te Helpman aan de westzijde van de straat, bezwet ten noorden Lucas Lammerts, ten oosten de straat, ten zuiden Lammert Sluirman en ten westen de weduwe Buirma.
De koopprijs bedraagt f.400,-. Koper leent dit bedrag van de verkoper en geeft deze de zekerheid van hypotheek.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 97, Akte 120)

Egbert gaat in ondertrouw (kerk) op zaterdag 18 mei 1782 te Groningen, trouwt (kerk) op zondag 2 juni 1782 te Haren op 32-jarige

© 2020 - E.M. van Koldam

leeftijd (1) met **Duirke Eijses**. Duirke is afkomstig uit Scharmer, is overleden voor donderdag 28 oktober 1784.

Van Egbert en Duirke is een kind bekend:

1 **Willemina Egberts Groothuis** is gedoopt op zondag 11 januari 1784 te Haren, is overleden op maandag 16 augustus 1852 te Winde. Willemina werd 68 jaar, 7 maanden en 5 dagen.

Voogdijstelling 29 oktober 1784
Lambert Beerents te Bedum zweert aan als principaal voormond over het minderjarige dochtertje van Egbert Groothuis bij wijlen Duirke Eissens in echte verwekt. Harm Groothuis te Haren wordt sibbevoogd en Harm Geerts vreemde voogd. De voorstanderen mogen met de vader een regeling treffen over de moederlijke nalatenschap.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1495)

Willemina trouwt (kerk) op zondag 22 september 1805 te Vries op 21-jarige leeftijd met de 18-jarige **Jan Jans Pieters** ook genaamd Jan Pieters, zoon van **Jan Pieters** en **Aaltien Jans Kruims**. Jan is geboren te Winde of is afkomstig uit Vries, is gedoopt op zondag 1 juli 1787 aldaar, is overleden op zaterdag 13 oktober 1849 te Winde. Jan werd 62 jaar, 3 maanden en 12 dagen.

Egbert trouwt op zaterdag 6 november 1784 te Groningen op 34-jarige leeftijd (2) met de 24-jarige **Jantje Lucas**, dochter van **Lucas Egberts** en **Aaltje Lammerts**. Jantje, wonende te Helpman, is geboren in 1760, is gedoopt op woensdag 3 januari 1759 te Groningen, wonende Wijk A Helpman 10 te Helpman, is overleden op dinsdag 26 februari 1822 aldaar. Jantje werd 62 jaar.

92 **Harm Menses Egberts Groothuis** (GH1812-052), zoon van **Egbert Jans** en **Geesjen Harms**, timmerman, wonende te Haren, is gedoopt op zondag 27 juli 1727 aldaar, wonende Wijk B Haren 7 aldaar, is overleden op zaterdag 28 november 1812 aldaar, is als overleden aangegeven op zondag 29 november 1812 aldaar (aangever overlijden was Jan Popko Oostingh (zie 203); getuige aangifte overlijden was Harm Jans Ellens (zie 78)). Harm werd 85 jaar, 4 maanden en 1 dag.

Akte verkoop ca 1754
Akte van verkoop en overdracht bij stoklegging door Roelof Hindriks Nijbuir en diens vrouw Marchje Hindriks, wonende te Haren, aan Harmen Egberts, timmerman, en diens vrouw Willemijna Harmes, wonende te Haren, van een huis en hof, gelegen te Haren aan de westzijde van de straat op kerkegrond, doende jaarlijks aan de Kerk 25 stuivers tot huur, belend oost de Harenderstrate, voor de som van 150 caroli guldens, (c. 1754)(Groninger Archieven toegang 565, inventarisnummer 53)

Voogdijstelling 31 oktober 1766
Derk Budde te Groningen zweert aan als voormond over de minderjarige kinderen van Harm Menses Egberts (Groothuis) bij wijlen Willemina Harms in echte verwekt. Harm Coerts te Haren zweert aan als sibbevoogd en Roelf Jans te Haren als vreemde voogd.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1494).

Akte 29 november 1766 (geregistreerd 2 april 1767)
Ondergetekende bekennen ten huize van Harm Menses Egberts (Groothuis) geweest te zijn en alle deszelfs goederen nagezien te hebben en te hebben bevonden de profijtelijke staat minder als de schadelijke staat te zijn. Zo hebben wij Derk Budde als neef van zijn overleden vrouw te Groningen, Harm Coerts als neef van Harm Menses Egberts, woonachtig te Haren, en Roelf Johannes als nabuur, ook te Haren, gezamenlijk voorstanderen over de minderjarige kinderen van Harm Menses Egberts bij wijlen Wilmina Harms in echte verwekt, een afhandeling met Harm Menses Egberts gemaakt. Harm Menses Egberts zal zijn drie kindertjes, een soontje genaamd Egbert Harms, oud 16 jaar, en twee dochters, de oudste Elizabeth Harms, oud 15 jaar, en de jongste Geessien Harms, oud 3 jaar, gedurende hun minderjarigheid onderhouden en zal ieder kind als het 18 jaar wordt een gouden dukaat geven.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1612, folio 156).

Ontvangst diaconie te Haren 18 maart 1771
Harm Groothuijs voor het gebruik van het beste laken voor zijn vader: f.1,50
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

Voogdijstelling 29 oktober 1784
Lambert Beerents te Bedum zweert aan als principaal voormond over het minderjarige dochtertje van Egbert Groothuis bij wijlen Duirke Eissens in echte verwekt. Harm Groothuis te Haren wordt sibbevoogd en Harm Geerts vreemde voogd. De voorstanderen mogen met de vader een regeling treffend over de moederlijke nalatenschap.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1495)

Voogdijstelling 6 juni 1788
Roelf Hindriks te Haren zweert aan als principale voormond over het minderjarig dochtertje van Geert Buning bij wijlen Fokkien Fokkes in echte verwekt. Hemme Klasen te Meeden wordt sibbevoogd en Harm Groothuis te Haren vreemde voogd. Als kanttekening wordt vermeld, dat geen inventaris is overgegeven aangezien de vader bij de heer Sibinga woont en de boedel door betaling van de doodskosten is geabsorbeerd.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1496)

Akte 20 februari 1798 (geregistreerd 15 juni 1798)
Hinderikus Hornhuis en Rudolf Rummerink, gezworen bijzitters van het Gerecht van Selwerd en kerkvoogden verklaren bij publieke verkoping verkocht te hebben aan hun mede kerkvoogd schulte J. Rummerink de eigendom van de huisplaats en hof te Haren gelegen met als zwetten ten noorden Gerrit Vrijling en Geertien Hindriks, ten oosten de straat, ten zuiden Willem Tomas en ten westen verkopers. Gebruiker van de huisplaats is Harm Groothuis. De prijs bedraagt f.30,-.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1617, folio 57)

Harm trouwt (kerk) op zondag 4 januari 1750 te Haren op 22-jarige leeftijd (1) met de 19-jarige **Wilmina Harms**. Wilmina is geboren in 1730 (OS) te Assen, is begraven op zaterdag 5 oktober 1765. Wilmina werd 35 jaar.

Ontvangst diakonie te Haren 5 oktober 1765
De vrouw van Harm Egbers (Harm Menses Egberts Groothuis) begraven: f.2,73
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

Ontvangst diakonie te Haren 21 februari 1766
Harm Egberts het laken voor zijn vrouw: f.1,00
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

© 2020 - E.M. van Koldam

Van Harm en Wilmina zijn vijf kinderen bekend:

1 **Egbert Harms Groothuis** is gedoopt op zondag 15 februari 1750 te Haren, zie 91.

2 **Elisabeth Groothuis** is gedoopt op zondag 5 september 1751 te Haren, is begraven op woensdag 13 februari 1788 aldaar. Elisabeth werd 36 jaar, 5 maanden en 8 dagen.

Ontvangst diaconie te Haren 13 februari 1788
De vrouw van Geert Abeen begraven: f.1,15.
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

Elisabeth gaat in ondertrouw (kerk) op zondag 2 mei 1773 te Farmsum, trouwt (kerk) op maandag 31 mei 1773 te Haren op 21-jarige leeftijd met de 29-jarige **Geert Roelfs Abeen**, zoon van **Roelof Jans Abeen** en **Albertien Geerts**. Geert is geboren te Hoornschedijk, is gedoopt op zondag 28 juli 1743 te Haren, is begraven op donderdag 30 augustus 1810 aldaar. Geert werd 67 jaar, 1 maand en 2 dagen.

Ontvangst diaconie te Haren 14 december 1787
Kind van Geert Abeen begraven: f.0,81.
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

Ontvangst diaconie te Haren 17 december 1787
Kind van Geert Abeen begraven: f.0,61.
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

Ontvangst diaconie te Haren 30 augustus 1810
Geert Abeen van de Hoornschedijk begraven: f.2,31
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

Ontvangst diaconie te Haren 2 september 1810
Geert Abeen het beste laken: f.1,50
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

3 **Hermannus Groothuis** is gedoopt op zondag 20 januari 1754 te Haren, is begraven op dinsdag 19 februari 1760 aldaar. Hermannus werd 6 jaar en 30 dagen.

Ontvangst diakonie te Haren 19 februari 1760
Een kind van Harm Egbers (Harm Menses Egberts Groothuis) begraven: f.1,10
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

Ontvangst diakonie te Haren 24 mei 1760
Voor het minste laken voor het kind van Harm Egbers (Harm Menses Egberts Groothuis): f.1,00
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

4 **Geesjen Groothuis** is gedoopt op zondag 29 mei 1757 te Haren, is begraven op zaterdag 8 maart 1760 aldaar. Geesjen werd 2 jaar, 9 maanden en 8 dagen.

Ontvangst diakonie te Haren 8 maart 1760
Een kind van Harm Egbers (Harm Menses Egberts Groothuis) begraven: f.0,68
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

5 **Geessien Groothuis** is gedoopt op zondag 1 mei 1763 te Haren, is overleden op zaterdag 27 april 1822 te Groningen. Geessien werd 58 jaar, 11 maanden en 26 dagen.
Geessien trouwt op zondag 16 mei 1802 te Groningen op 39-jarige leeftijd met de 33-jarige **Roelof Aalderts Bierling**. Roelof is gedoopt op zaterdag 12 november 1768 te Eelde, is overleden op donderdag 9 maart 1826 te Groningen. Roelof werd 57 jaar, 3 maanden en 25 dagen.

Harm trouwt (kerk) op zondag 30 november 1766 te Haren op 39-jarige leeftijd (2) met de 36-jarige **Lupke Hindriks de Boer**. Lupke, (huisvrouw van Harm Menses Egberts Groothuis), wonende te Haren, is geboren in 1730 en afkomstig uit Farmsum, wonende Wijk B Haren 7 te Haren, is overleden op zaterdag 5 november 1814 aldaar, is als overleden aangegeven op zondag 6 november 1814 aldaar (aangever overlijden was Jan Popko Oostingh (zie 203); getuige aangifte overlijden was Harm Jans Ellens (zie 78)). Lupke werd 84 jaar.

Van Harm en Lupke is een kind bekend:

6 **Egberdina Groothuis** (L-00370), vroedvrouw en weduwe van Martinus van Oosten, wonende te Haren (Wijk B Haren 7), aldaar (Wijk B Haren 9) en aldaar, is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 15 april 1770 aldaar, wonende Wijk B Haren 9 aldaar, is overleden op donderdag 19 december 1850 aldaar. Egberdina werd 80 jaar, 8 maanden en 4 dagen.

Woonde in 1830 samen met haar zoon Johannes Harmannus van Oosten en schoondochter Antje Straatman op het adres Haren Wijk B Nr 7.

Brief van 13 januari 1817 aan de heer Gouverneur
De gemeente doet opgave van de actieve vroedvrouwen in de gemeente. Dit zijn Albertien Wolters, vrouw van Jan Boddeveld, en Egbertien Groothuis, weduwe van Martinus van Oosten.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 99).

Brief 19 december 1823 aan Gedeputeerde Staten
De schout vraagt autorisatie voor het doen van de volgende uitgaven:
1. aan Egbertje Groothuis, weduwe van M. van Oosten, vroedvrouw in deze gemeente, wegens de bediening van behoefte vrouwen.
2. Aan J.H. van Oosten voor het repareren en schoonmaken van enige geweren der schutterij van deze gemeente.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 101)

© 2020 - E.M. van Koldam

Extract uit het register der resolutiën van Gedeputeerde Staten dd 23 februari 1824
Is goedgevonden het plaatselijk bestuur van Haren te autoriseren, om , uit het fonds van onvoorziene uitgaven voor 1823, te voldoen de volgende pretenties:
- aan Roelf Brinks, wegens noodzakelijke reparatieën en het schoonmaken van het uurwerk in de toren te Haren: f.18,75
- aan Egbertje Groothuis, vroedvrouw, wegens de bediening van behoeftige zwangere vrouwen: f.18,00
- aan J.H. van Oosten voor het repareren en schoonmaken van enige geweren der schutterij: f.9,50.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 57)

Brief 30 mei 1831 aan de gouverneur
U hebt in onze handen ter fine van berigt en consideratiën gesteld een adres van Egbertje Groothuis, weduwe van wijlen Martinus van Oosten, vroedvrouw, wonende te Haren.
Zoo hebben wij de eer onder terug zending van het genoemde adres u te informeren, dat de redenen van klagte, welke suppliante daarin heeft opgegeven voor een groot deel niet ongegrond zijn. De suppliante steeds getoond, dat zij immer, voor zoo verre wij zulks kunnen beoordelen, zeer bekwaam is in haar vak en dat zij met de grootste bereidwilligheid en belangeloosheid zoowel minvermogende als meer gegoede vrouwen heeft bijgestaan.
Het salaris hetwelk zij volgens het bestaande tarief kan vorderen wordt zelfs door andere vrij gegoede ingezetenen niet behoorlijk voldaan, terwijl het voor de suppliante zeer onaangenaam zoude zijn, indien zij de nalatigen door regtmiddelen tot betaling wilde noodzaken. Wij vermeenen dus dat de suppliante wel aanspraken mag maken op eenige verhooging van hare jaarlijksche toelage uit de gemeentekas, maar ten einde hare belangen met de belangen der gemeente over xx te brengen, zouden wij van gevoelen zijn, dat bij aldien er anders geene redenen tot contrarie zijn, de door haar gevraagde toelage niet op f.100,-, maar op f.50,- jaarlijksch moet worden bepaald, waaronder dan behoorde begrepen te worden de som van f.20,- welke zij nu jaarlijksch uit de gemeentekas geniet.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 105)

Brief 24 februari 1832 aan de gouverneur
Het plaatselijk bestuur dezer gemeente heeft aan den vroedvrouw Egbertje Groothuis, weduwe M. van Oosten, binnen deze gemeente ten gevolge van haar verzoek en overeenkomstig de daaromtrent gevolgde besluiten van 7 juni 1831 toegestaan een jaarlijksche toelage van f.50,-, aanvang nemende met januari 1831, waardoor dan de post voor verlossingen bij minvermogenden op de begroting dezer gemeente uitgetrokken, zijnde geweest f.20,- zoude komen te vervallen. Ik neem dientengevolge de vrijheid u te verzoeken om ons te willen authoriseren tot de betaling dier toelage van f.50,- aan gemelde vroedvrouw voor het jaar 1831 uitgetrokken, ofwel de som van f.30,- uit de post voor onvoorziene uitgaven op de begroting dezer gemeente voor 1831 uitgetrokken, of wel de som van f.20,- voor verlossingen bij minvermogenden op de gemelde begroting voorkomende te dien einde kan besteed worden. Voorts mede uit de post voor onvoorziene uitgaven voor 1831 aan den schoolonderwijzer Roelf Weeman te Onnen de som van f.15,-. Zijnde de som welke jaarlijksch aan den tijdelijke schoolonderwijzer aldaar voor woning is toegestaan.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 105)

Egberdina was gehuwd met **Martinus van Oosten**, zoon van **Jan van Oosten** en **Annegjen Rou**. Martinus, verver en veldwachter, wonende te Haren, is geboren aldaar, is gedoopt op woensdag 4 mei 1774 te Groningen, wonende Wijk B Haren 7 te Haren, is overleden op dinsdag 30 juni 1812 aldaar, is als overleden aangegeven op donderdag 2 juli 1812 aldaar (aangever overlijden was Jan Popko Oostingh (zie 203); getuigen aangifte overlijden waren Jan Gerrits Pootholt (zie 216) en Harm Jans Ellens (zie 78)). Martinus werd 38 jaar, 1 maand en 26 dagen.

Doop 4 mei 1774
Uittreksel uit het doopboek der Hervormde Gemeente te Groningen betreffende de doop 4 mei 1774 in de A-kerk van Martinus, zoon van Jan van Oosten en Annegje Rou.
(Groninger Archieven, toegang 565, inventarisnummer 10).

REKENING UITGAVEN EN ONTVANGSTEN EERST ZEVEN MAANDEN 1811
De rekening van ontvangsten en uitgaven van het bestuur van de gemeente Haren over de eerste zeven maanden van 1811 geeft een aardig inzicht in het functioneren van de gemeente in deze periode.
In totaal wordt in deze periode f.630,- uitgegeven. Deze bedragen worden omgeslagen over de inwoners. Haren en Onnen dragen f.326,- bij, Noordlaren en Glimmen f.139,- en Helpman f.165,-.
Representatie vormt een belangrijke kostenpost. Een Franse compagnie artillerie die in de gemeente gelegerd is ontvangt voor f.25,- een anker wijn om de verjaardag van de keizer te vieren. Als keizer Napoleon eindelijk een zoon krijgt moet dat uiteraard uitvoerig gevierd worden. Net als nu op Koninginnedag wordt het vooral een feest voor de schoolkinderen. Er wordt voor de kinderen chocolade gekocht bij onder andere bakker Jan Dijken te Helpen. De bakkers wed. Havinga en Arend Mulder uit Haren leveren bollen en beschuiten. Bij de landbouwers Jan Swartwolt, Reinder Beerends, Jantje Jans en Frederic Wuffen wordt melk en boter gekocht. Totale kosten van dit alles ruim f.55,-.
Verreweg de grootste kostenpost wordt gevormd door de bestuurskosten. De leden van het plaatselijk bestuur vergaderen wekelijks en ontvangen per vergadering 30 stuivers. Als we de rekening mogen geloven zijn alle zes raadsleden op alle dertig vergaderingen in de eerste zeven maanden van 1811 aanwezig geweest. De raadsleden Hoenderken (Noordlaren) en Hamming (De Punt) ontvangen per vergadering een halve stuiver extra omdat ze zover van de hoofdplaats Haren wonen. De secretaris heeft een tractement van f.150,- per jaar. Voor zeven maanden komt dat op f.87,50. Bode Martinus van Oosten, die ook veldwachter is, ontvangt de helft van dit bedrag. Dan wordt voor het bestuur bij Christoffer van Boekeren een kamer gehuurd in de 'Jagtwagen'. Kosten f.14,-. Met kosten voor schrijfbehoeften en nog wat kleine kosten komen de totale bestuurskosten uit op f.478,60. Dat is 75% van de begroting!
Een stevige kostenpost is de verplichte medewerking aan de conscriptie. Dit is de dienstplicht. Voor de inwoners van Nederland een nieuw en zeer impopulair fenomeen. Voor de conscriptie moeten couranten worden gedrukt en brieven worden rondgebracht. Of men werkelijk in dienst moet hangt af van een loting. Die loting geschiedt door het gemeentebestuur van Hoogezand, omdat deze plaats de hoofdplaats is van het kanton, maar Haren moet wel meebetalen aan de kosten. De raadsleden Lammers (Helpman) en Hoenderken (Noordlaren) ontvangen nog een kleine vergoeding voor het rondbrengen van biljetten voor de conscriptie. In de totaal bedragen de kosten ruim f.43,-.

Instructie 8 mei 1809
Op de huizen moeten letters en nummers worden geschilderd. Eppe Roelfs als roderoede rapporteert, dat hij dit met de verver Martinus van Oosten, wonende te Haren conform de instructie in Helpman en Haren heeft gedaan.
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 2097).

93 **Heiman Emanuel de Haas** (GH1812-187) is geboren in 1775 (OS) te Amsterdam, is joods gedoopt, is overleden op zaterdag 15 november 1828 te Hamburg (D). Heiman werd 53 jaar.

Brief 17 december 1827 van de officier van justitie
Uit bij liggende aanklagte zal u ontwaren, dat zekere visschersvrouw wonende te Helpman, digt bij de plaats van mevrouw Quintus, zich waarschijnlijk heeft schuldig gemaakt aan diefstal van rode doeken uit de winkel van de koopman de Haas [= Heiman Emanuel de Haas ?].
Ik heb van de stadsschout ontvangen de hierbij gaande doek als zullende zijn in alles gelijk aan de gestolene. Ik verzoek u hieromtrent wel het vereischte onderzoek te willen doen plaats hebben en mij de deswegens in te winnen informatiën te willen inzenden onder remissie van de klagte en nevensgaande doek.
Bij aldien de verdagte vrouw mogt worden bevonden in het bezit van het gestolene goed, zal u dezelve wel gelijktijdig voor mij willen doen geleiden, met inzending van de bevondene gestolene goederen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 60)

Heiman was gehuwd met **Saartje Jacobs**, dochter van **Jacob Simon Jacobs** en **Judith Gabriëls Goudsmid**. Saartje is geboren in 1781 te Amsterdam, is joods gedoopt, is overleden op vrijdag 30 oktober 1818 te Groningen. Saartje werd 37 jaar.

Van Heiman en Saartje zijn twee kinderen bekend:

1 **Judith Emanuel de Haas**, wonende te Helpman, is geboren op zondag 1 december 1811 aldaar (Wijk A Helpman 23), is als geboren aangegeven op dinsdag 10 december 1811 (aangever geboorte was Heiman Emanuel de Haas (zie 93); getuigen aangifte geboorte waren Hermannus van den Berg (zie 30) en Klaas Willems de Jonge), is joods gedoopt, is overleden op donderdag 3 augustus 1893 te Groningen. Judith werd 81 jaar, 8 maanden en 2 dagen.
Judith trouwt op zondag 5 augustus 1849 te Groningen op 37-jarige leeftijd met de 28-jarige **Philip Soestman van Hasselt**. Philip is geboren op dinsdag 10 oktober 1820 te Groningen, is overleden op maandag 3 maart 1913 aldaar. Philip werd 92 jaar, 4 maanden en 21 dagen.

2 **Samuel Heimans Emanuel de Haas**, koopman, is geboren op zaterdag 18 maart 1815 te Groningen, is joods gedoopt, is overleden op woensdag 5 juni 1889 aldaar. Samuel werd 74 jaar, 2 maanden en 18 dagen.
Samuel trouwt op zondag 6 oktober 1839 te Groningen op 24-jarige leeftijd met de 22-jarige **Sara van Dorenheim**. Sara is geboren op zaterdag 16 november 1816 te Sneek, is overleden op zaterdag 20 februari 1875 te Groningen. Sara werd 58 jaar, 3 maanden en 4 dagen.

94 **Roelf Hammink** ook genaamd Roelf Hamming (GH1812-271; MIL-223; RAAD), zoon van **Thale Hammink** en **Lutgertien Hidding**, landbouwer en raadslid, wonende te Noordlaren (Wijk C Glimmen 10) en aldaar, is geboren te De Punt (Glimmen), is gedoopt op zondag 25 januari 1778 te Noordlaren, wonende Wijk C Glimmen 10 aldaar, is overleden op zaterdag 8 mei 1824 te Glimmen, is als overleden aangegeven op dinsdag 11 mei 1824 te Haren (aangever overlijden was Albert Bosscher (zie 46); getuige aangifte overlijden was Lukas Arents Odding (zie 194)). Roelf werd 46 jaar, 3 maanden en 13 dagen.

Vanaf 1808 tot zijn overlijden op 8 mei 1824 raadslid van de gemeente Haren.

Groninger Courant, 19 augustus 1808
De Land-Drost in het Departement Groningen, brengt bij dezen ter kennis van de ingezetenen van dit departement, dat de navolgende personen in de onderscheidene gemeenten ten platten lande in hetzelve departement zijn benoemd en aangesteld, tot het verrigten van zodanige werkzaamheden, als bij de wet van de 30 maart j.l., waarbij onder eenige bepalingen, wordt geopend eene geldlening van 30 millioenen guldens, en het reglement van den 12 april daaraanvolgende, houdende bepalingen omtrent de wijze, op welke voor het lopende jaar zal worden verdeeld, geregeld en ingevorderd, de quotifatie van 3 millioenen guldens, vastgesteld bij de wet van den 30 maart opgenoemd, aan de gemeentebesturen zijn gedemandeerd, als:
In het Goregt en Sappemeer,
Helpman: Berend Hindriks, Wolter Goossen Groenendal, Hindrik Kwant
Haaren: Roelf Koops, Roelf J. Vos, Hemme Geerts
Noordlaren: Jannes Hoenderken, Roelf Tales Hammink, Roelf Jans

Publicatie in Ommelander Courant 25 oktober 1808: “Bij Koninklijk Besluit van den 14den dezer maand, zijn gedaan de navolgende benoemingen:Tot leden der gemeentebesturen en derzelver secretarissen voor de gemeentens van de tweede klasse in het Departement Groningen: Voor de 1ste gemeente, hoofdplaats Haren: de heren J. H. Hornhuis te Haren; Roelof Jelger Vos te Haren en Dilgt; Jannes Hoenderken te Noordlaren; Roelof Lammerts te Helpman; R. T. Hamminck te Glimmen. Tot secretaris: Roelof Koops te Haren”.

Verzonden brief gemeente, 4 oktober 1811
Maire Laclé voldoet op 4 oktober 1811 aan het verzoek van de prefect om de personen op te geven die in de gemeente Haren van aanzien zijn. Hij geeft 11 personen op, die naar zijn mening (“zonder daarmee tekort te doen aan de zodanige die daar niet op vermeld staan”) boven de middelmaat in zijn mairie uitstijgen. Hij vermeldt daarbij ook een aantal gegevens per persoon en hun jaarlijks geschat inkomen. Verkort luidt zijn opgave: Roelf Koops (f.1.500,-), Jan Vos (f.2.000,-), Jan Swartwolt (f.1.500,-), Geert Buirma (f.2.500,-), Jan Egberts Wilphorst (f.1.500,-), Jannes Hoenderken (f.1.500,-), Jan Wuffen (f.1.500,-), Roelf Hammink (f.2.000,-), Roelf Kluiving (f.1.500,-), Hinderikus Hornhuis (f.1.500,-) en Cornelis Hendrik Tjaden Jullens (f.10.000,-). Behalve Tjaden Jullens zijn alle personen landbouwer. Tjaden Jullens woont op het huis te Glimmen.

Ingekomen stukken gemeente Haren, 19 augustus 1812
Brief van de sous prefect van het arrondissement Groningen, dat Jan Vedder in de plaats van Roelf Hamming wordt aangesteld als repartiteur der directe belastingen over het jaar 1813.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 45).

Toezending beslissing Gedeputeerde Staten van 15 maart 1820
De schout zal 2 tot 3 weken afwezig zijn. Daarom wijzen Gedeputeerde Staten Roelf Koops voor deze periode aan als schout en wordt Roelf Hamming voor dezelfde periode aangewezen als assessor in plaats van Roelf Koops.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 53)

Groninger Courant, 11 mei 1824
Heden, op den middag, overleed, tot mijne bittere droefheid, mijn waarde man ROELF HAMMINK, Lid van den Raad der Gemeente Haren, mede Kerkvoogd en Ouderling te Noordlaren, na eene hevige ziekte van weinige dagen, in den ouderdom van 46 jaren en ruim 3 maanden , van welke ik veertien jaren door een genoeglijke echtverbintenis met hem vereenigd was. Hoe veel ik ook, benevens zijne eenige Zuster en behuwd Broeder, in hem verliezen, wenschen wij echter in den wil der Voorzienigheid te berusten.
De Punt, den 8 Mei 1824. G.A. Bos, wedw. R. Hammink

© 2020 - E.M. van Koldam

Brief 12 februari 1840 van de subcommissie der Maatschappij van Weldadigheid te Groningen aan de burgemeesters der gemeenten in het arrondissement Groningen
Met dezen hebben wij ons het genoegen willen geven in het belang der Maatschappij van Weldadigheid onze afgebrokene relaties wederom op te vatten en u uit te nodigen om met ons de handen in een te slaan, teneinde de deelneming in deze zoo nuttige inrigting op te beuren en krachtdadig te bevorderen. Immers doet de stand van landbouw en handel zich daartoe van eene gunstigen zijde kennen dan wel vroeger en de bijdrage voor het lidmaatschap is slechts f.2,60 jaarlijks, of een stuiver per week, welke toch voor velen eene geringe gave uitmaakt, waarvan de heilzame strekking is om gedurig meerder huisgezinnen, die verarmd zijn of met armoede bedreigd worden, in de koloniën te kunnen plaatsen, alwaar dezelve bij arbeid worden gehouden, zonder tijdelijk gebrek te ondervinden of vrees voor den benarden winter te behoeven te hebben, terwijl de kinderen eene behoorlijke opvoeding te beurt valt, ook in een godsdienstigen zin, welke niet kan nalaten op het tegenwoordig geslacht voordelig te werken, en in de toekomst goede vruchten te beloven.
Wij zullen op het verleden niet terug komen, maar voegen evenwel hierbij de lijst der voormalige leden in uw gemeente, als ook der personen de subcommissie hebbende uitgemaakt, teneinde u tot leidraad te kunnen dienen en verzoeken u dringend om onverwijld uw beste pogingen te willen aanwenden tot het verkrijgen van leden der maatschappij, waarvan wij gaarne, zoo mogelijk in den loop dezer maand den uitslag van u zouden wenschen te ontvangen, tevens met voordragt van de leden de subcommissie zullende uitmaken, bijaldien de voorige subcommissie, gelijk wij vermoeden, niet is blijven bestaan, waarbij dan behoort te worden geattendeerd, dat de subcommissie zooveel doenlijk uit vijf leden moet zijn zamengesteld en zoveel mogelijk gekozen, voor een gedeelte uit leden van het gemeentebestuur, voor een ander gedeelte uit geestelijken van onderscheiden gezindheid en voor het overige uit de aanzienlijkste ingezetenen, waaronder bij voorkeur behoorende tot het bestuur van een of andere voorname plaatselijke inrigting van liefdadigheid.
Wij wenschen hartelijk dat uw bemoeijingen een gewenscht gevolg mogen hebben en, zoodra de subcommissie zal gevormd zijn, zullen wij aan dezelve mededeeling doen van de bij ons inkomende berigten en stukken.
Voormalige leden: G. Buirema, H. Breman, W. Holwerda, J. Hoenderken, R. Hammink, R. Koops, B.W. Koster, R. Lammers, H.L. Oosterveld, J. Swartwolt, J. van Trojen en J. Vos.
Voormalige subcommissie: J. van Trojen, W. Holwerda, H.W. Haack.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 73)

Roelf trouwt op donderdag 14 december 1809 te Hoogezand (hc) (huwelijksgetuigen waren Arend Jans Bos, Geziena Egberta Piccard, Gerrit Jans Grakist, Berendje Geerts Geertsema, Gesina Swijghman, Helena Regina Piccardt, Lutgertien Hidding, Aafje Hammink, Jacobus Veltman, Grietje Hamming, Jannes Ottes Hoenderken (zie 116), Elisabeth Kluiving, Jantjen Hoenderken, Willem Jans Homan (zie 124), Hendrikus Ottes Hoenderken (zie 115), Reinder Cluiving Hoenderken (zie 118), Albert Ottes Hoenderken (zie 114), Hinderika Hoenderken (zie 52), Geert Buirma, Aafjen Hoenderken, Freerkien Hoenderken, Grietien Hoenderken, Heiltien Hilbingh, Otto Koops, Anna Hilbingh en Jan Alingh), trouwt (kerk) op donderdag 14 december 1809 te Noordlaren op 31-jarige leeftijd met de 16-jarige **Geesien Arends Bos**, dochter van **Arend Jans Bos** en **Geziena Egberta Piccard**. Geesien, wonende te Noordlaren (Wijk C Glimmen 10), is geboren op zondag 1 december 1793 te Ezinge, is overleden op vrijdag 27 augustus 1847 te Assen. Geesien werd 53 jaar, 8 maanden en 26 dagen.

Huwelijk: Roelof Hammingh, oud 31 jaar, zoon van Tale Hammingh en Luttertien Hilbing, geboortig te Glimmen en aldaar woonachtig, benevens Gesina Arends Bos, oud 17 jaar, dochter van Arend Jans Bos en Gesina Egberta Piccard, geboren te Esinghe, en woonachtig op de Punt onder Noordlaren.

Werd op 18 maart 1812 aangenomen als lidmaat van de Hervormde Kerk Noordlaren.

Woonde in 1830 op het adres Noordlaren Wijk C Nr 10 als weduwe van Roelf Hammink samen met drie inwonende boerenknechten, twee inwonende werkmeiden en Roelf Hammink Veltman (zoon van haar schoonzuster Aafke Hamming en haar man Jacobus Veltman te Oosterhogebrug).

Jacobus Veltman, landbouwer te Oosterhogebrug en burgemeester van Noorddijk was in 1830 eigenaar van de boerderij (later Weerdenbras). Waarschijnlijk was de boerderij vroeger bezit van de familie Abbring en door vererving in bezit gekomen van de familie Hammink/Veltman.

Akte 4 januari 1828
Ik ondergetekende, Geesien Bos, weduwe Roelf Hammink, landbouwersche te Glimmen, als eenige dochter en erfgename van wijlen Gesina Egberta Piccardt, in leven ehevrouw van Arend Jans Bos, landbouwer, mede aldaar woonachtig, verklaar bij deze mijnen vader te bevolmagtigen om mede namens mij als erfgename opgemeld te verkopen en over te dragen een bunder hooiland op de Noordlaarder made gelegen. Kopers zijn Jannes Hoenderken, te Zuidlaren, Lucas Albertus Hoenderken en Albert Albertus Hoenderken, te Noordlaren, voor f.400,-.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr.159, Akte 3)

Groninger Courant, 23 januari 1829
Ten overstaan van Mr Willem Jan Quintus, openbaar notaris, residerende te Groningen, zal, op vrijdag den 23 januarij 1829, des namiddags te 4 uren precies, ten huize van den kastelein Jan Pieters, te Haren, publiek worden verkocht: Een aangenaam buitenverblijf, bestaande in eene Heren Behuizing en schuur, gelegen aan den straatweg, bij De Punt, met uitgestrekte tuinen en ongeveer 13 bunders land, door A.J. Bos en de weduwe Hammink in eigendom gepossideerd. Alles bij percelen of in massa. Om de behuizing en schuur op den 1 mei en de tuinen en landerijen op gregorie 1829 te aanvaarden.

Groninger Courant, 15 mei 1829
Tot zuivering van legale oningeschrevene hypotheken, wordt bekend gemaakt het volgende exploit:
In den jare 1800 negenentwintig, den dertigsten april, heb ik Jan Willem Hesse, deurwaarder bij de regtbank van eersten aanleg, zitting houdende te Groningen, aldaar wonende, ten verzoeke van den heer Duco Gerrolt Rengers Hora Siccama, kandidaat in de regten, thans aan de Hoogeschool te Utrecht, kiezende, voor zoo verre nodig, domicilie ten huize van Mr. T.J. ten Berge, procureur bij de regtbank van eersten aanleg te Groningen, aldaar woonachtig, geïnsinueerd:
1e. Aan Derkje de Swart, vrouw van en geadsisteerd met Arend Jans Bos, nagemeld, wonende te Groningen;
2e. Aan Geesje Arends Bos, zonder beroep, wonende bij de Punt, te Glimmen, gemeente Haren, weduwe van wijlen Roelf Hamming, als eenige erfgename van wijlen haar moeder, vrouwe Gesina Egberta Piccardt, in leven eerste vrouw van gezegden Arend Jans Bos, na te melden;
3e. Aan den heer officier van justitie bij de regtbank van eersten aanleg te Groningen,
dat, namens mijnen requirant, en ten einde natemelden goed te zuiveren van niet ingeschreven legale hypotheken, ter griffie van welgemelde regtbank is gedeponerd, een behoorlijk gecollationeerd afschrift van een proces verbaal van openbare veiling en toewijzing, gepasseerd voor Mr. Willem Jan Quintus, openbaar notaris, residerende te Groningen, den 23 januarij 1829, behoorlijk geregistreerd, waarbij door den heer Mr. Wiardus Hora Siccama, openbaar notaris, residerende te Hoogezand, namens mijnen requirant, is aangekocht, van
1e den heer Arend Jans Bos, zonder beroep, wonende op de Punt, gemeente Haren, en
2e den heer Jakobus Veltman, burgemeester der gemeente Noorddijk, en aldaar woonachtig, als hiertoe speciaal gemagtigd door

© 2020 - E.M. van Koldam

Geesje Arends Bos, zonder beroep, wonende bij de Punt, te Glimmen, gemeente Haren, weduwe van wijlen Roelof Hamming, in gevolge onderhandsche aan de minute van gezegde acte gehechte procuratie, van den 17 januarij 1829, geregistreerd te Groningen den 20sten derzelfde maand, deel 17, fo. 94, van, vak 5, bij den ontvanger van de Lande, voor een gulden, een cent, regt en verhoogingen:
1e. Een buitenverblijf, bestaande in een heerenbehuizing en schuur, geteekend letter C no 99, V no 54, met een grooten tuin, gelegen aan den Straatweg, bij de Punt, onder Haren, met navolgende landerijen, als: a. ongeveer één bunder, 89 roeden en 40 ellen, De Brinkkamp genaamd; b. Het Kleine Kampje, groot ongeveer 56 roeden en 70 ellen; c. De Tipkamp, groot plus minus één bunder, 2 roeden en 40 ellen.
2e Ongeveer één bunder hooiland gelegen op Drenthe.
3e Ongeveer zeven bunders, 59 roeden en 20 ellen hooiland, Het Pronkenland genaamd, bij de Punt, onder Haren, gelegen, hebbende de vrije overdrift of uitgang door de Pol of Boeresteeg.
4e De Beslotene Veenen, mede aldaar gelegen, groot ongeveer twee bunders, 17 roeden en 80 ellen, waarop een huis met een hof, bij Jannes Geerts in pacht gebruikt, doende jaarlijks tot pacht aan den eigenaar van dit perceel op primo mei vijf guldens.
5e Het Tolheks-kampje, mede aldaar gelegen, groot plus minus 51 roeden, 40 ellen.
6e Een akker op de Glimmer es, groot plus minus 51 roeden, 40 ellen.
7e Zes grafsteden op het Noordlarense kerkhof.
zijnde de zwetten van gezegde percelen in gezegd proces verbaal vermeld en zijnde een extract van voorzeid proces-verbaal aangeslagen in de gehoorzaal van welgemelde regtbank.

Geesien was later gehuwd (2) met **Luitje Thijs**.<140..145>

95 **Jan Harms** (GH1812-108), kleermaker, wonende te Hoornschedijk, is geboren op vrijdag 13 maart 1778.

Wordt vermeld in overzicht gezinshoofden 1812. Verdere gegevens onbekend.

96 **Johannes Pieter Hartman** (GH1812-183), wagenmaker, is geboren op vrijdag 25 december 1744 te Lokkum, is overleden op dinsdag 24 februari 1824 te Helpman. Johannes werd 79 jaar, 1 maand en 30 dagen.
Johannes trouwt (kerk) op dinsdag 6 december 1768 te Groningen op 23-jarige leeftijd (1) met de 36-jarige **Margien Brands**.
Margien is geboren in 1732, is overleden op maandag 6 januari 1817 te Helpman. Margien werd 85 jaar.

Van Johannes en Margien is een kind bekend:

1 **Jacobus Hartman**, molenmaker, is geboren op zondag 13 november 1774 te Rinsumageest, is overleden op maandag 30 september 1833 te Groningen. Jacobus werd 58 jaar, 10 maanden en 17 dagen.
Jacobus was gehuwd (1) met **Geertruid Jans**. Geertruid is geboren in 1774 te Groningen, is overleden op woensdag 25 oktober 1815 aldaar. Geertruid werd 41 jaar.
Jacobus trouwt op zondag 31 maart 1816 te Groningen op 41-jarige leeftijd (2) met de 32-jarige **Geesje Putz**. Geesje is geboren op woensdag 28 januari 1784 te Groningen, is overleden op zondag 10 september 1826 te Feerwerd. Geesje werd 42 jaar, 7 maanden en 13 dagen.
Jacobus trouwt op zondag 23 september 1827 te Groningen op 52-jarige leeftijd (3) met de 38-jarige **Albertien Drijfhamer**. Albertien is geboren op zondag 28 september 1788 te Appingedam, is overleden op vrijdag 21 februari 1845 te Groningen. Albertien werd 56 jaar, 4 maanden en 24 dagen.

Johannes trouwt op zondag 21 juni 1818 te Haren op 73-jarige leeftijd (2) met de 54-jarige **Ellegien Roelfs Grasmeijer**. Ellegien, wonende te Helpman (Wijk A Helpman 12), is geboren te Windeweer, is gedoopt op zondag 4 september 1763 aldaar, is overleden op dinsdag 22 oktober 1833 te Scharmer. Ellegien werd 70 jaar, 1 maand en 18 dagen.

Is volgens aantekening in register 1829-1830 na 1 januari 1830 vertrokken naar Westerbroek met behoud van alimentatie door het burgerlijk armenbestuur van Haren. Ook bij overlijden wordt vermeld, dat zij verblijf hield te Scharmer, maar gealimenteerd werd door de Hervormde gemeente van Haren. Om die reden zal de overlijdensakte ook naar Haren door gestuurd zijn.

Brief 16 februari 1831 aan de burgemeester van de gemeente Hoogezand
In antwoord op uw missive van den 7den dezer heb ik de eer u te berichten, dat het domicilie van onderstand van Ellechien Grasmeijer, weduwe Johannes Hartman, gewoond hebbende te Helpman, in deze gemeente is. Alvorens u te kunnen berigten ten aanzien de voortdurende bedeeling dier genoemde vrouw, verzoek ik u mij te willen informeren van de som welke er wekelijks besteed is voor het onderhoud van meergemelde vrouw en welke som het diakoniebestuur van Windeweer wekelijks oordeelt benodigd te zijn in de voortdurende bedeeling van dezelve, ten einde ik daardoor het armbestuur binnen deze gemeente in de gelegenheid zal kunnen stellen om te kunnen beoordelen of het gevoeglijk zij de bedeeling dier vrouw voor hunne rekening te doen continueren door de diakonie te Windeweer, danwel of het armbestuur binnen deze gemeente zelf in haar onderhoud door in deze gemeente over te komen behoort te voorzien.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 105)

Brief 26 maart 1831 aan de burgemeester van Hoogezand
In antwoord op uw missive van den 26 februari 1831 heb ik de eer u te berigten, dat het armenbestuur alhier van oordeel is, om de weduwe van Johannes Hartman voor enen minderen prijs dan f.1,90 per week te kunnen onderhouden door haar in het diakonie armenhuis te Haren over te nemen, weshalve ik u bij dezen verzoeke de nodige orders te willen stellen tot de overkomst dier vrouw in onze gemeente, ten einde haar in het diakonie armenhuis te Haren te kunnen plaatsen.
Wij zullen van u dan tevens eenen opgave tegemoet zien van de kosten bereids door de diakonie van Windeweer in het onderhoud van genoemde vrouw aangewend om die penningen te zijner tijd te kunnen restitueren.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 105)

Brief 6 april 1833 aan de heer archi diaken van Groningen
Ik neem de vrijheid u indachtig te maken, dat de weduwe van wijlen Johannes Pieter Hartman, genaamd Elligje Grasmeijer, wiens eheman overleden zijnde zij sints den jare 1818 te Helpman heeft gewoond, doch inmiddels in behoeftigen toestand vervallen zijnde en tot de gereformeerden godsdienst behorende, zoo heeft zij zich gewend tot het burgerlijk armenbestuur der gemeente Haren, dewelke dan ook om in hare behoeften te voorzien haar heeft uitbesteed te Westerbroek voor eene gulden per week successievelijk aan die weekgelden hebbende voldaan tot op 1 januari 1833, als wanneer het burgerlijk armenbestuur is komen te vervallen en wat het gereformeerd kerkelijk armenbestuur der gemeente Haren regardeerd, dezelve gerekend wordt te behoren tot de diaconie der gemeente Groningen. Zoo ben ik zo vrij u te inviteren om de tot dusverre door mij voorgeschoten gelden ad f.13,- sinds 1 januari 1833, wel aan mij te willen restitueren en van uwe verder beschikking opzichtig dien behoeftige weduwe mij kennis te doen dragen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 106)

© 2020 - E.M. van Koldam

Brief 29 april 1833 aan de burgemeester der stad Groningen
Bij missive van den 6 april jl hebben wij ons bij den archi diaken der Nederduitsche Hervormde diakonie te Groningen vervoegd omtrent de opneming in bedeeling van zekere Ellechien Grasmeijer, weduwe wijlen Johannes Hartman, die door het burgerlijk armenbestuur binnen deze gemeente is verpleegd geworden, waarop de heer archi diaken ons bij missive van den 17 aanvolgende heeft geantwoord, gemelde weduwe niet in onderhoud te kunnen opnemen, zoo lang niet door ons duidelijk zoude zijn bewezen, dat haar onderstands domicilie te Groningen ware.
Ik heb in mijne boven vermelde missive daaromtrent het een en ander gezegd, doch heb vermeend mij in dezen nader tot u te moeten wenden en u te berigten, dat gemelde weduwe van Johannes Hartman is geboren te Westerbroek thans tusschen de 60 en 70 jaaren, doch in 1818 is gehuwd met wijlen haren in 1825 overleden eheman Johannes Hartman. Dat zij sedert het jaar 1818 tot aan het jaar 1829 achtereenvolgende te Helpman heeft gewoond. Dat zij zich in den jaren 1818 tot de hervormde diakonie te Groningen, als zijnde van de hervormde godsdienst, ter bekoming van onderstand heeft gewend. Doch toen is gewezen naar het burgerlijk armenbestuur binnen deze gemeente, hetwelk haar dan ook in onderstand heeft opgenomen en toen eerst een jaar te Helpman heeft uitbesteed, daarna te weten in 1829 te Westerbroek voor een gulden in de week, alwaar zij van dien tijd tot op heden door het burgerlijk armenbestuur binnen deze gemeente is verpleegd geworden.
Daar nu het burgerlijk armenbestuur alhier op den 1 januari 1833 heeft opgehouden te bestaan en het dorp Helpman kerkelijk met Groningen is verenigd, waardoor de armen aldaar, door de Nederduitsche Hervormde diakonie te Groningen zijn bedeeld geworden en steeds opgenomen tot zolang het burgerlijk armenbestuur alhier nog niet was gevestigd, zoo is het dat ik mij in dezen tot u wende, met verzoek dat u het hervormde diakonie bestuur te Groningen deszelfs verpligting gelieve onder het oog te brengen tot de opneming voor onderhoud der gemelde weduwe en tot restitutie der penningen welke alsnog door ons zedert den 1 januari 1833 aan haar zijn besteed.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 106)

Brief 4 juni 1833 aan de burgemeester van Groningen
[De burgemeester geeft aan, dat van het diaconiebestuur van de hervormde kerk te Groningen nog steeds geen restitutie is ontvangen voor de verleende onderstand aan de weduwe Johannes Hartman]
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 106)

Brief 13 juni 1834 aan de gouverneur
Bij missive van 5 [6] april 1833 heb ik mij tot de archi-diaken der Nederduitsche Hervormde Gemeente te Groningen gewend, ten einde door het hervormd diakoniebestuur aldaar in onderhoud zoude worden overgenomen zekere Ellechien Grasmeijer, weduwe van Johannes Hartman, die te Helpman woonachtig en dus kerkelijk onder Groningen behoorde en welke tijdens het bestaan van het burgerlijk armenbestuur binnen deze gemeente door hetzelve is verpleegd geworden, waarop de heer archi-diaken ons heeft te kennen gegeven, dat gemelde vrouw bij hun bestuur onbekend ware en dat men haar derhalve niet in onderhoud kon opnemen, tot zoo lang door ons niet zoude zijn bewezen, dat haar onderstands domicilie te Groningen was.
Dien ten gevolge heb ik bij missive van den 30 april 1833, en later bij missive van den 4 juni 1833 aan de burgemeester van de stad Groningen deswegen geïnformeerd en wel hoofdzakelijk om het volgende, dat namelijk gemelde weduwe Ellechien Grasmeijer, toen ruim vijftig jaren in 1818 was gehuwd met haren in 1824 overleden eheman Johannes Hartman, dat zij sedert het jaar 1812 tot aan het jaar 1830 onafgebroken te Helpman had gewoond en in die jaren tot de hervormde diaconie te Groningen ressorteerde, alwaar Helpman kerkelijk onder Groningen en zij de hervormde godsdienst zijnde toegedaan, ter bekoming van bijstand heeft gewend. Doch van waar zij naar het burgerlijk armenbestuur te Haren was verwezen en hetwelke haar ook in onderhoud had opgenomen en verpleegd tot 1 januari 1833. Dat genoemde weduwe daarna provisioneel in onderstand is gebleven en waarvoor bij haar overlijden eene somma van f.62,97, mede voor begrafeniskosten, was uitgegeven. Voor welke penningen tevens restitutie is gevraagd, doch niet verkregen, wijl de administrateur van de Algemeenen Onderstand te Groningen ons ten gevolge onze missive aan den heer burgermeester der Stad Groningen gerigt, bij schrijven van den 10 juli 1833 heeft te kennen gegeven, dat dezelve het nodig oordeelde te onderzoeken of met betrekking tot dat gedeelte dezer gemeente, dat kerkelijk onder Groningen ressorteert, door de stad Groningen niet behoorde te worden voldaan aan het bepaalde bij art. 11 van het reglement op het armenbestuur in deze provincie.
Ten gevolge daarvan is reeds op de begrooting van deze gemeente over 1833 een vermoedelijke som ten dien einde voorgedragen en toegestaan geworden, terwijl men betrekkelijk die zaak nog geen besluit heeft genomen of dat deswegens ons in dezen nader bekend is geworden eene vermoedelijke som ten dien einde weder op de begrooting van 1834 te moeten voordragen .
Onder kennisgeving hiervan neeme ik de vrijheid u te verzoeken, mij te willen informeren hoe ik ten aanzien [de uitgaaf op de begroting 1834 moet handelen].
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 106)

Ellegien was eerder gehuwd (1) met **Lucas Jans Elema**.<146,147>

97 **Joseph Hartog** (GH1812-159), koopman, wonende te Helpman, is geboren in 1761.

Wordt vermeld in overzicht gezinshoofden 1812.

98 **Hindrik Haverding** (GH1812-049, MIL-010, RW2; L-00204), kleermaker, wonende te Haren (Wijk B Haren 23), aldaar (Wijk B Haren 4), aldaar (Wijk A Haren 13A), aldaar (Wijk A Haren 14) en aldaar, is geboren op vrijdag 24 oktober 1783 te Ellershausen (D), wonende Wijk A Haren 15 te Haren, is overleden op dinsdag 13 november 1860 aldaar. Hindrik werd 77 jaar en 20 dagen.

Wordt in 1808 lidmaat van de kerk te Haren met attestatie vanuit Hardenberg

Woonde in 1830 op het adres Haren Wijk A Nr 13A samen met zijn vrouw en zijn twee kinderen.

Het adresboek 1830 vermeldt als geboorteplaats Veldhuizen, graafschap Bentheim. Volgens het militieregister heeft Hendrik zich ca 1806 in Haren gevestigd.

Hindrik trouwt rond 1809 te Haren op ongeveer 26-jarige leeftijd met de ongeveer 23-jarige **Heiltje Jans Oosterveld**, dochter van **Jan Lucas Oosterveld (198)** en **Jantje Jans**. Heiltje, wonende te Haren (Wijk A Haren 13A) en aldaar (Wijk A Haren 14), is geboren op zondag 19 maart 1786 aldaar, is overleden op zaterdag 18 juni 1853 aldaar. Heiltje werd 67 jaar, 2 maanden en 30 dagen.

Van Hindrik en Heiltje zijn vier kinderen bekend:

1 **Jan Haverding** is geboren op vrijdag 12 oktober 1810 te Haren, is overleden op woensdag 28 augustus 1811 aldaar, is als overleden aangegeven op vrijdag 30 augustus 1811 (aangever overlijden was Hindrik Haverding (zie 98); getuigen aangifte overlijden waren Jan Geerts Stel (zie 242) en Jan Wolters (zie 285)). Jan werd 10 maanden en 16 dagen.

2 **Hendrik Haverdings** (RW2), wonende te Haren, aldaar (Wijk A Haren 13A), aldaar (Wijk B Haren 23B), aldaar (Wijk A Haren 14), aldaar (Wijk A Haren 16), aldaar (Wijk A Haren 24) en aldaar, is geboren op donderdag 1 oktober 1812 aldaar (Wijk B Haren 23), is als geboren aangegeven op vrijdag 2 oktober 1812 (aangever geboorte was Hindrik Haverding (zie 98); getuigen aangifte geboorte waren Jan Geerts Stel (zie 242) en Jan Gerrits Pootholt (zie 216)), wonende Wijk A Haren 24 aldaar, is overleden op maandag 10 februari 1896 aldaar. Hendrik werd 83 jaar, 4 maanden en 9 dagen.

Notulen burgemeester en wethouders, 29 maart 1853
Hendrik Haverdings, kleermaker te Haren, krijgt toestemming tot het bouwen van een woonkamer aan het huis van zijn ouders, op te trekken in steen en gedekt met pannen.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 35)

Hendrik trouwt op zaterdag 13 mei 1837 op 24-jarige leeftijd (1) met de 25-jarige **Jantje Vedder**, dochter van **Hendrik Harms Vedder (259)** en **Jantje Jakobs Vedder**. Jantje, wonende te Helpman, te Haren (Wijk B Haren 25) en aldaar (Wijk B Haren 23B), is geboren op zaterdag 2 mei 1812 aldaar, is als geboren aangegeven op maandag 4 mei 1812 aldaar (Wijk A Helpman 21) (aangever geboorte was Hendrik Harms Vedder (zie 259); getuigen aangifte geboorte waren Hermannus van den Berg (zie 30) en Warmoldt Hindriks Hovingh (zie 136)), is overleden op dinsdag 27 januari 1852 aldaar, is als overleden aangegeven op dinsdag 27 januari 1852 aldaar (aangever overlijden was Hendrik Haverdings (zie 98.2); getuige aangifte overlijden was Lubertus van Oosten). Jantje werd 39 jaar, 8 maanden en 25 dagen.

In het bevolkingsregister 1850 wordt Jantje Vedder niet vermeld als bewoonster op het adres Haren Wijk A nr 14. Haar man en kinderen worden wel op dit adres vermeld.

Hendrik trouwt op zaterdag 22 oktober 1853 te Haren op 41-jarige leeftijd (2) met de 32-jarige **Jantje Berends**, dochter van **Berend Berends (27.2)** en **Fennegien Oosterveld**. Jantje, wonende te Haren, aldaar (Wijk C Onnen 29), aldaar (Wijk C Onnen 28), aldaar (Wijk C Onnen 48), aldaar (Wijk A Haren 14), aldaar (Wijk A Haren 16) en aldaar, is geboren op zaterdag 2 december 1820 aldaar (Wijk C Onnen 28), is als geboren aangegeven op maandag 4 december 1820 aldaar (aangever geboorte was Berend Berends (zie 27.2); getuigen aangifte geboorte waren Willem Eising (zie 69) en Klaas Mannes), wonende Wijk A Haren 16 aldaar, is overleden op donderdag 19 december 1878 aldaar. Jantje werd 58 jaar en 17 dagen.

3 **Jantje Haverding**, wonende te Haren en aldaar, is geboren op zondag 7 februari 1819 aldaar (Wijk B Haren 23), is als geboren aangegeven op zondag 7 februari 1819 (aangever geboorte was Hindrik Haverding (zie 98); getuigen aangifte geboorte waren Hendrik Jans Woldring (zie 284) en Jan Swartwolt (zie 245)), wonende Wijk B Haren 23 aldaar, is overleden op zondag 11 juli 1824 aldaar. Jantje werd 5 jaar, 5 maanden en 4 dagen.

4 **Zwaantje Haverdings**, wonende te Haren en aldaar (Wijk A Haren 13A), is geboren op donderdag 17 januari 1822 aldaar (Wijk B Haren 23) (in het register lijkt huisnummer B13 te staan. Dit is niet overgenomen), is als geboren aangegeven op zaterdag 19 januari 1822 (getuigen aangifte geboorte waren Harmannus Doll Havinga (zie 99) en Hendrik Jans Woldring (zie 284)), is overleden op woensdag 10 mei 1899 te Onnen. Zwaantje werd 77 jaar, 3 maanden en 23 dagen.
Zwaantje trouwt op zaterdag 10 mei 1845 op 23-jarige leeftijd met de 29-jarige **Jan Oosterveld**, zoon van **Jan Lucas Oosterveld (199)** en **Grietje Hindriks Smit**. Jan, landbouwer, wonende te Haren (Wijk C Onnen 25), is geboren op maandag 22 april 1816 te Onnen, is overleden op woensdag 8 januari 1890 aldaar. Jan werd 73 jaar, 8 maanden en 17 dagen.

Notulen burgemeester en wethouders, 29 april 1854
J. Oosterveld krijgt toestemming een woning en schuur te bouwen in Onnen.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 35)

99 **Harmannus Doll Havinga** (GH1812-066, MIL-048; L-00205), zoon van **Berend Havinga** en **Anna Catherina Doll**, bakker, wonende te Haren (Wijk B Haren 22), is geboren op woensdag 31 december 1788 te Groningen (in de Folkingestraat), is gedoopt op woensdag 14 januari 1789 aldaar, is overleden op woensdag 14 maart 1866 te Haren. Harmannus werd 77 jaar, 2 maanden en 11 dagen.

Woonde in 1830 op het adres Haren Wijk B Nr 22 samen met zijn vrouw, vijf kinderen, de inwonende bakkersknecht Theodorus Visscher van Aalst en de inwonende werkmeid Anna Klaassens de Jonge.

Ingekomen stukken gemeente Haren, 25 augustus 1817
1. Melding van Jan van Hemmen, dat op zijn land tussen Haren en Harendermolen de koppen van roggeschoven zijn afgesneden.
2. Melding van bakker Harmannus Doll Havinga, dat Frits Weites bij hem ongeveer 8 dagen geleden rogge heeft gebracht om daar brood van te bakken.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 50).

Proces verbaal caféruzie op 2 oktober 1818
Op vrijdag 2 oktober 1818 ontstaat er ruzie in de herberg van kastelein Lammert Sluurman in Helpman. De ruzie vindt plaats tussen Jan Buiring en Sytse Nijdam van de Hoornschedijk aan de ene kant en Jan Hendriks Schipper en Geert Berend Vos aan de aan de andere kant. Geert Berend Vos is bakkersknecht bij Havinga aan de straat. Tegelijkertijd is ook een groepje mensen van de overzijde van de straat in de herberg aanwezig: Geertruida Pootholt, Hermannus van Oosten en Jan Timmermans, die knecht is bij Jan Geert Stel. Zie voor het proces verbaal van de ruzie bij Lammert Sluurman.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 51).

Akte 29 januari 1828
Gecompareerd Jacob Havinga, burgemeester der gemeente Grootegast, Harmannus Doll Havinga, bakker te Haren, en Aafje Havinga met haar man Derk van den Berg, kastelein te Helpman, kinderen en ieder voor 1/3 erfgenaam van wijlen Berend Havinga en Anna Catharina Doll, gewoond hebbende te Haren en aldaar overleden, de eerste in 1806 en de laatste op 7 juli 1820.
De comparanten hebben de roerende goederen uit de boedel verkocht en de schulden voldaan. Wat nu nog resteert is de verdeling van de ouderlijke behuizing en een positief saldo van f.4.851,-. De ouderlijke behuizing wordt toebedeeld aan Harmannus Doll Havinga. Deze behuizing, Haren wijk B 22, wordt gewaardeerd op f.1.600,-, zodat Harmannus nog f.17,- in contanten ontvangt. De beide andere comparanten krijgen f.1.617,- in contanten.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr.159, Akte 39)

Akte 1 juni 1824
Jan Gerrits Pootholt, meester ijzersmid, wonende te Haren, en zijn vrouw Geertruida Ewolds, verkopen aan Nicolaas Engel Dekker, onderwijzer, en Harmmanus Doll Havinga, broodbakker, een stuk hooiland, de Rakken genaamd, gelegen ten oosten van Haren.
(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 104, Akte 261)

© 2020 - E.M. van Koldam

Proces verbaal 31 december 1825
Op heden 31 december 1825 des morgens te negen uren hebben wij, burgemeester der gemeente Haren, ons begeven in het gemeentehuis te Haren ingevolge artikel 1 der publicatie van Gedeputeerde Staten dezer provincie van 13 december 1825 ten einde de bij artikel 2 dier publicatie [genoemde] verklaringen in te nemen van den korenmolenaar en broodbakkers in deze gemeente en zijn alstoen voor ons gecompareerd:
Marten Meijer, broodbakker te Helpen, dewelke eene verklaring, behoorlijk verteekend, aan ons vertoonde van het in zijnen of woning voor handen zijnde meel en brood, bestaande in 600 ponden roggenmeel en 350 ponden roggenbrood.
H.D. Havinga, broodbakker te Haren, inhoudende deszelfs verklaring, dat onder hem op heden berustende is aan roggen grof 450 ponden, roggen klein 150 ponden, gebuild wittenmeel 50 ponden en roggenbrood 480 ponden.
C.J. Stikker, wonende te Haren, en houdende deszelfs verklaring, hetgeen volgt: 80 grof roggenbroden a 320 ponden, ongebruikt tarwenmeel 75 ponden, grof roggenmeel 70 ponden.
Arend Mulder, woonachtig te Haren, en houdende deszelfs verklaring als volgt: 4 mudden roggenmeel of 272 ponden, 1 mudde wittenmeel of 75 ponden, grof roggenbrood 50 ponden, grof roggenbrood 10 ponden, gebuild tarwenmeel 50 ponden.
J.F. Venema, broodbakker te Noordlaren, inhoudende zijne verklaring als volgt: roggenbrood 100 ponden, gebuild roggenmeel 14 ponden en grof roggenmeel 136 ponden.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 58)

Akte 25 januari 1826
Openbare verkoop door Wolter Papink van Stedum van een mans- en vrouwenzitplaats op het koor in de kerk te Haren tegenover de predikstoel.
Hoogste bod op de mannenzitplaats ad f.66,- door Hendrik Pathuis, landgebruiker te Haren, en zijn vrouw Margien Gelmers.
Hoogste bod op de vrouwenzitplaats ad f.71,- door Harmannus Doll Havinga en zijn vrouw Lammegien Leffers.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 90, Akte 24)

Proces verbaal 4 april 1826
Heden, 4 april 1826, des nademiddags vijf uren, heb ik, burgemeester van Haren, door Heren Gedeputeerde Staten van de provincie Groningen bij resolutie van 26 maart 1826 benoemd, tot het doen eener proefneming van de uitkomst van een baksel grofroggenbrood, overeenkomstig de artikelen 4 tm 9 der instructie vastgesteld bij Zijne Majesteits besluit van 25 januari jl., mij begeven ten huize van Harmannus Doll Havinga, broodbakker te Haren, ten einde te onderzoeken het gewigt van twee mudden Drentsche rogge van den oogst van 1825, zijnde goed droog graan en bevonden de ene mud ter zwaarte van 67 en de andere ter zwaarte van 69,5 Nederlandsche ponden dus te zamen 136,5 Nederlandsche pond. Welk graan daarna onder dekking van een veraccijnsbillet door ons is vervoerd naar de korenmolen van Jan Mulder te Haren om een maal te worden gemalen, en de zwaarte van het voorschrevene graan na de maling bevonden , de ene mud op 67 en de andere mud op 69, gewogen op de grote schaal, hetwelk daarna in twee zaken behoorlijk is verzegeld met het cachet der gemeente, ten einde op den 5 dezer te worden gezuurd om tot brood te bereiden.
Op welke dag ik, burgemeester, mij weder heb begeven naar de bakkerij van Havinga opgemeld, en wel des nademiddags te vijf uren en hebben wij toen de zakken met het gemalen graan ontzegeld en in de trog ter bereiding en zuring geworpen, waarop toe de benoodigde hoeveelheid water is gedaan, daarna gedeeltelijk gemengd en te halfzes uren den trog, met gemelde hoeveelheid meel in de zuring, gesloten en dezelve naar vereischte verzegeld met het cachet der gemeente, om in den morgen van den zesden dezer in broden te worden bereid, wanneer ik mij weder naar opgemelde bakkerij des morgens te acht uren en bevonden het zegel niet te zijn beschadigd en toen den trog ontzegeld hebbende is men overgegaan tot de bereiding van het brood in goede hoedanigheid, waaruit 43 brooden in 2,5 Nederlandsche ponden zijn bereid, welke daarna in den oven zijn gezet des voordemiddags te elf uren en des avonds te zeven uren weder uit denzelven genomen en heb ik mij vierentwintig daarna weder begeven naar opgemelde bakkerij ten einde den uitkomst van het brood in Nederlandsche ponden te onderzoeken en bevonden het gezamenlijk bedrag te zijn 178,75 Nederlandsche ponden.
Voorts overgegaan zijnde tot onderzoeking van het bepaalde bij art. 7 der instructie, is bevonden:
1. De prijs het mudde rogge op f.3,10, dus gezamenlijk f.6,20 en aan eieren, meel en zemelen f.0,36.
2. De kosten van 25 turven f.0,10 en hout f.0,15
3. 10 schenschen ad f.0,30 en zagemeel ad f.0,10 tot het heeten van de oven
Totaal samen de som van f.7,21. Zijnde overigens de tufkolen en andere overgebleven voorwerpen gebezigd tot brandstof van geene de minste waarde geacht, aangezien er geene gelegenheid is om dezelven tot eenig geldwaarde te verkopen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 59)

Uittreksel Memorie van successie, 14 september 1826, van Ettijn Lukas Revers
De omvang van de nalatenschap is als volgt:
ACTIVA
- waarde 2 matten hooiland f.125,00
- onderhandse lening aan H. Doll Havinga f.30,00
- onderhandse lening Tako Takens en Pieter Takens f.450,00
- verschenen rente over deze lening (4,5%) f.7,54
- onderhandse lening H. Holwerda f.250,00
- verschenen rente over deze lening (5%) f.10,07
- onderhandse lening Lucas Adolfs f.100,00
- verschenen rente over deze lening (4,5%) f1,68
- lening Geesien Lucas (vrouw van Jan Evers Buning) f.60,00
- verschenen rente over deze lening (4,5%) f.0,70
- onderhandse leningen neef Christoffer van Boekeren f.231,81
- huismobilien en lijfstoebehoren f.331,40
- contanten f.35,00
TOTAAL ACTIVA f.1.633,20

Brief 18 september 1828 van de ingelanden van het Westersche land te Haren
In antwoord op de aan ons gezondene klagte van de ingezetenen van Hemmen, Dilgt en Helpman hebben wij de eer te berigten, dat weliswaar wij de pomp in de zogenaamde Hoogedijk, als zijnde onze afwatering van het Westersche land, hebben open gezet, om daardoor éénmaal van het overtollige water ontlast te worden, en alzoo aan een groot aantal ingezetenen gelegenheid te geven om nog iets van hun gras tot hooi te kunnen winnen en hun winterbrand te verzamelen, dewijl deze polder wel 180 bunders hooiland bevat, waarvan zekerlijk nog geen 25 bunders gemaait zijn.
Doch wij hebben zulks niet willekeurig gedaan, want hoe zouden wij anders het water kwijt worden, dan door de pomp, die te allen tijde tot de afwatering heeft bestaan, en nog bestaat. Maar, dat wij de pomp hebben open gezet voordat de gaten waren digt gemaakt, is eene onwaarheid. Wij hebben alle gaten in den dijk eerst laten digten, behalven een bij het zoogenaamde Halfstuiversgat of overvaart, hetwelk wij expresselijk hebben open gelaten, zoo lang het water daar wilde uitstroomen. Om onze naburen benedenwaarts liggende, minder water door de pomp te laten toeloopen, en alzoo zoo mogelijk voor schade te behoeden.
Wij hebben dan ook den 10 september jl. onder opzigt van de dijkschouwers en onzen mede ingeland Roelof Koops, de schuiven van de pomp half laten open zetten, om zoodoende langzamerhand ons water tot minder nadeel van onze naburen te laten afloopen,

© 2020 - E.M. van Koldam

maar eenige dagen daarna ontdekten wij, dat bij nacht in stilte de schuif voor den pomp was digt geschoven, hetwelk twee nachten en een dag gebeurd is.
Wij hiervan kennis krijgende dachten, nu men ons bedriegen wilde, best te zijn van ons regt gebruik te maken en de schuive uit den pomp te moeten nemen, en het water zijne natuurlijke loop naar beneden te laten en van het regt, dat wij op onze eigene afwatering hebben gebruik te maken, dewijl wij verondersteldden, dat eerlijke lieden geen slinkse wegen behoeven te gebruiken, om iets te verkrijgen, waarop zij vermeenen regt te hebben. Het is daarom, dat wij onze mede ingeland Roelof Koops verzocht hebben den schuif onder zijne bewaring te nemen, dewijl wij vermeenen, dat wij ingelanden van het zoogenaamde Westersche land alleen het regt hebben om over deze pomp te beschikken, als dit ook niet zoo was, en een ander regt had om dezen pomp te sluiten, dan moesten wij altijd wel onder water blijven zitten, dewijl het water toch geene tegen natuurlijke strooming naar boven kan nemen, maar altijd naar beneden moet afloopen.
Was getekend: C.H.W. Haack, L. Oosterveld, A. Bolhuis, H.D. Havinga, J.P. Oostingh, R. Koops, H. van Streun, J. Swartwolt, wed. L. Pauwels, P.W. Sesselaar, C. Mijdendorp en R. ter Borgh.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 61)

Notulen Burgemeester en Assessoren, 16 februari 1829
Wederom komt de belasting op het gemaal aan de orde. Nu via een rekest van de molenaar Jan Geerd Mulder en de Harense bakkers Harmannes Doll Havinga, Arend Jurjens Mulder en Cornelis Mijdendorp. Zij willen dat de molenaar het maalloon zelf gaat innen, dat het belastingtarief op het maalloon wordt verminderd en dat het maalloon voor de molenaar (nu 12,5 cent per Nederlandsche Mudde) wordt verhoogd. Burgemeester en assessoren worstelen met dit verzoek. Feit is dat veel ingezetenen van Helpman hun koren in Groningen laten malen en dat langs de grens met Drenthe veel sluikhandel wordt beoefend. Voor Zuidlaren en Eelde zijn debet aan de sluikhandel. De Harense molenaar mist daardoor omzet en de gemeente belastinginkomsten. Dit ondanks alle mogelijke surveillance van de plaatselijke beambten tegen sluikhandel. Een verhoogd maalloon zal volgens burgemeester en assessoren er slechts toe leiden dat de broodprijs in Haren omhoog moet en dat zal nog meer sluikhandel veroorzaken. Het is beter het verhoogde maalloon in de gemeente af te schaffen en de belasting te regelen via een omslag over de inwoners (archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 30).

Proces verbaal 19 februari 1829
Heden, 19 februari 1829, heb ik mij begeven ten huize van Harmannus Doll Havinga, broodbakker te Haren, ten einde ter voldoening aan de resolutie van Gedeputeerde Staten van 9 februari 1829 eene proefbakking te bewerkstelligen, wegens de uitkomst of het getal ponden broods hetwelk eene mudde granen zal kunnen opleveren, overeenkomstig art. 7 van Zijne Majesteits besluit van 25 januari 1826, waartoe ik
1. heb doen opmeten eene hoeveelheid van twee Nederlandsche mudden goede en wel drooge rogge van den oogst van 1828, ter zwaarte van 136,5 ponden op de groote en van 131 ponden op de korenschaal en toen ter maling naar den korenmolen gezonden en van daar terug gekomen zijnde is bevonden te wegen 136 ponden of per mudde 68 Nederlandsche ponden
2. de voorschrevene hoeveelheid meel in den trog met de benoodigde hoeveelheid gekookt water naar behooren heb doen mengen, daarna den trog digt gemaakt en met het cachet der gemeente behoorlijk verzegeld en het deeg ter zuring voor den tijd, daartoe vereischt wordende is gebleven, na welk tijdsverloop ik
3. den genoemden trog heb doen openen en bevonden dat de verzegeling ongeschonden waar, voorts het gezuurde deeg ter bereiding van brood geschikt bevonden zijnde, hetzelve tot brooden van vier ponden doen bereiden, ten getale van 42 en 1,25 ponden. Hiervan zijn
4. de gemelde brooden in den naar behooren gestookte oven geplaatst, die wel digt gemaakt zijnde, na verloop van 8 uren weder is geopend, wanneer bevonden werd, dat het brood van eene goede hoedanigheid en gaar gebakken was, hetwelk ik op eene geschikte plaats heb doen stellen, en
5. na verloop van 24 uren doen wegen, en toen bevonden dat ieder brood het gewigt had van 4 1/6 ponden, waarbij nog 1 ¼ en dus te zamen de zwaarte van 176 en een vierde ponden goed roggenbrood, derhalve uit eene Nederlandsche mudde van 68 ponden 88 1/8 ponden brood.
Eindelijk heb ik
6. ingevolge uw resolutie nagegaan de kosten en voordelen vermeld in paragraaf 7 der daarbij vermelde instructie, hiervan voor zoveel dien aangaande volgende den vaste grondslag voor deze gemeente bepaald en is gebleken
a. dat de marktprijs van het graan het hiervan vermelde gewigt op de graanmarkt te Groningen thans per Nederlandsche mudde: f.5,60.
b. de accijns of rijksbelasting met de opcenten, het zegel volgens den vasten grondslag f.0,52, doch door vermindering van opcenten per Nederlandsche mudde: f.0,497
c. maalloon op de vasten grondslag f.0,17, doch thans ingevolge Zijne Majesteits besluit van 4 september 1828 nr 1, vervat in de notificatie van Gedeputeerde Staten van 29 september 1828: f.0,28
d. brandstoffen: f.0,20
e. bakloon: f.0,50
f. winst voor de bakker: f.0,60
g. eijeren: f.0,05
en dus tot een gezamenlijk bedrag van f.7,727 door eene mudde tot brood gebakken, zijnde de overblijvende verbrande brandstof hier van geene verkoopwaarde.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 62)

Brief 4 januari 1832 aan het college van toezigt op de administratiën der kerkfondsen
Ter voldoening aan uw resolutie van den 9den februari 1830 hebben wij de eer u te dienen van berigt:
a. dat het getal zielen der hervormde gemeente bedraagt 1263
b. het getal ledematen 410
c. dat de kerkelijke gebouwen zich in een redelijken toestand bevinden en dat er geene herstellingen, gering onderhoud uitgezonderd, noodzakelijk zijn.
d. de kerkvoogden zijn: Jacobus van Trojen, president; R, Koops, secretaris; Jan Vos, administrateur.
De notabelen zijn: Carel Hindrik Willem Haack, Wijbrandus Holwerda, Jan Hendriks Oosterveld, Hindrik Breeman, Lukas Rummerink, Hindrik Loerts, Harmannus Doll Havinga, Roelf Meijer, Jan Popko Oosting in plaats van de overleden J. Swartwold.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 105)

Uit de notulen van Burgemeester en Assessoren, 12 augustus 1835
Aan de orde komt een klacht van de heren Harmannus Doll Havinga en Jan Brink. Zij beklagen zich over een stookplaats van de landbouwer Roelf van Dam welke zich tussen hun beider woningen bevindt. De eerste assessor Roelf Koops wordt verzocht de klacht te onderzoeken, maar deze heeft al enig voorwerk gedaan (op zich niet zo'n wonder want de heren Doll Havinga, Brink en Van Dam wonen aan de Straatweg schuin tegenover zijn eigen woning) en deelt mee, dat naar zijn mening de klacht gegrond is. Het college besluit daarop om op grond van art. 2 van het reglement ter voorkoming en blussching van brand Roelf van Dam opdracht te geven om zijn stookplaats onverwijld op te ruimen. (ook vermeld in: Mr. Eppo van Koldam, Brand Meester! - De geschiedenis van de brandweer Haren, Harener Historische Reeks nr 19, Haren 2013)

Brief 6 februari 1841 van de gouverneur

© 2020 - E.M. van Koldam

Ter voldoening aan een bij mij ingekomene missive van Zijne Excellentie den heer Directeur Generaal van Oorlog dd 23 januari jl., zende ik u hiernevens eene door Zijne Excellentie genomene dispositie op het aan Zijne Majesteit gepresenteerde request van H.D. Havinga, broodbakker in uwe gemeente, houdende verzoek om vergunning tot het alsnog stellen van een plaatsvervanger voor zijne als milicien der ligting van 1840 bij het zesde Bataillon Artillerie Nationale Militie dienenden zoon Jan Havinga, omtrent welk request door u aan mij is berigt bij missive van den 29 december des vorigen jaars.
Ik verzoek u om deze dispositie, na daarvan aantekening te hebben gehouden, aan de belanghebbende uit te reiken, de voor dezelve verschuldigde zegel- en legesgelden ad f.2,725 in te vorderen en vervolgens binnen acht dagen na den ontvangst dezer aan mij in te zenden. Voorts om, zoodra men met den te stellen plaatsvervanger en de door deze voor te leggen bewijsstukken in gereedheid zal zijn, mij daarvan dadelijk kennis te geven, ten einde alsdan door mij zal kunnen worden bepaald het tijdstip, waarop dezelve aan de daartoe bevoegde commissie ter keuring zal behooren te worden aangeboden, opdat het bedoelde remplacement binnen den bij gedachte dispositie verleenden termijn behoorlijk tot stand kome.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 74)

Brief 13 juni 1841 van H.D. Havinga
Geeft met verschuldigden eerbied te kennen, H.D. Havinga, wonende te Haren, dat hij in de plaats van een oude schuur eene nieuwe op dezelfde fundamenten echter eenigszins grooter heeft opgemetseld. Dat hij het bovenste gedeelte van het dak, zoo om en bij het een derde gedeelte van hetzelve wenscht te dekken met riet. Dat zulks zonder daartoe vooraf bekomen verlof van u niet mogte geschieden. Is te rade geworden, zich tot u te wenden eerbiedig verzoekende, dat het u moge behagen den rekwestrant te vergunnen het boven omschreven gedeelte van het dak der schuur met riet te mogen bedekken.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 74)

Harmannus trouwt op donderdag 11 februari 1819 te Haren op 30-jarige leeftijd met de 20-jarige **Lammechien Leffers Schaank**, dochter van **Jan Lefferts** en **Geesjen Schaange**. Lammechien, wonende te Haren (Wijk B Haren 22), is geboren op donderdag 11 oktober 1798 te Zuidsleen, is gedoopt op maandag 22 oktober 1798 te Sleen, is overleden op dinsdag 30 december 1884 te Haren. Lammechien werd 86 jaar, 2 maanden en 19 dagen.

Van Harmannus en Lammechien zijn acht kinderen bekend:

1 **Berend Havinga**, landbouwer, wonende te Haren en aldaar (Wijk B Haren 22), is geboren op vrijdag 25 februari 1820 aldaar (Wijk B Haren 22), is als geboren aangegeven op zaterdag 26 februari 1820 aldaar (aangever geboorte was Harmannus Doll Havinga (zie 99); getuigen aangifte geboorte waren Roelf Jans van Dam (zie 56) en Hendrik Jans Woldring (zie 284)), is overleden op zaterdag 5 januari 1889 te Hoornschedijk. Berend werd 68 jaar, 10 maanden en 11 dagen.
Berend trouwt op zaterdag 4 juni 1859 te Haren op 39-jarige leeftijd met de 31-jarige **Egberdina Bolhuis**, dochter van **Hendrik Bolhuis** en **Eltien Bartelds Bazuin**. Egberdina, wonende te Helpman (Wijk D Den Hoorn 7), is geboren op zondag 2 december 1827 te Hoornschedijk, is overleden op zaterdag 23 november 1912 te den Hoorn. Egberdina werd 84 jaar, 11 maanden en 21 dagen.

Nieuwsblad van het Noorden, 29 januari 1907
HOORNSCHEDIJK 26 jan. Hedenmiddag werd in het café „De Overvaart" van mej de wed. B. Nijdam door mej. de wed. B. Havinga, onder architectuur van den heer G. Swaving, onderhands aanbesteed het bouwen van twee kleine boerderijtjes op een terrein aan den grindweg van Haren naar Onnen. Ingeschreven was als volgt: H Sikkens te Noordlaren, f 3160; G. Oddens te Glimmen, f 3110; H. Scholtmeijer te Haren f 3020 en K. Swaving te Onnen, f 2765. Aan den laagsten inschrijver is het werk gegund. (Begrooting f 2724)

2 **Jan Havinga**, wonende te Haren (Wijk B Haren 22), is geboren op zaterdag 19 mei 1821 aldaar, is overleden op donderdag 26 april 1906 aldaar. Jan werd 84 jaar, 11 maanden en 7 dagen.

Brief 6 februari 1841 van de gouverneur
Ter voldoening aan een bij mij ingekomene missive van Zijne Excellentie den heer Directeur Generaal van Oorlog dd 23 januari jl., zende ik u hiernevens eene door Zijne Excellentie genomene dispositie op het aan Zijne Majesteit gepresenteerde request van H.D. Havinga, broodbakker in uwe gemeente, houdende verzoek om vergunning tot het alsnog stellen van een plaatsvervanger voor zijne als milicien der ligting van 1840 bij het zesde Bataillon Artillerie Nationale Militie dienenden zoon Jan Havinga, omtrent welk request door u aan mij is berigt bij missive van den 29 december des vorigen jaars.
Ik verzoek u om deze dispositie, na daarvan aantekening te hebben gehouden, aan de belanghebbende uit te reiken, de voor dezelve verschuldigde zegel- en legesgelden ad f.2,725 in te vorderen en vervolgens binnen acht dagen na den ontvangst dezer aan mij in te zenden. Voorts om, zoodra men met den te stellen plaatsvervanger en de door deze voor te leggen bewijsstukken in gereedheid zal zijn, mij daarvan dadelijk kennis te geven, ten einde alsdan door mij zal kunnen worden bepaald het tijdstip, waarop dezelve aan de daartoe bevoegde commissie ter keuring zal behooren te worden aangeboden, opdat het bedoelde remplacement binnen den bij gedachte dispositie verleenden termijn behoorlijk tot stand kome.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 74)

Brief 4 maart 1841 van de gouverneur
In antwoord op uw missive van de 1 dezer informeer ik u, dat de daarbij bedoelde loteling uwer gemeente Jan Havinga, den door hem te stellen plaatsvervanger aan de daartoe bevoegde commissie ter keuring zal behooren aan te bieden op aanstaanden dingsdag den 9den dezer, des middags om twaalf uur.
Ik verzoek u om den belanghebbende hiervan dadelijk te informeren en hem aan te manen, dat hij zich, ten voorschreven einde op den bepaalden dag, des voordemiddags ten tien ure, in het provinciehuis alhier aanmelde, voorzien van de door zijnen plaatsvervanger over te leggen bewijsstukken, in behoorlijke orde.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 74)

Brief 13 maart 1841 van de gouverneur
Ik informeer u, dat overeenkomstig de deswege bestaande verordeningen op den 9 dezer tot plaatsvervanger van den tot de ligting van 1840 behoorende loteling uwer gemeente Jan Havinga, dienende bij het zesde bataillon artillerie nationale militie, is aangenomen de persoon van Joannes Koning, geboren te Bedum, den 2 october 1813, zijnde ongehuwd, zonder beroep, te Groningen woonachtig, zoon van Jakob Berends, sjouwer, en van Trientje Jannes Wal, mede te Groningen woonachtig; (maat 1740) signalement: aangezigt ovaal, voorhoofd breed, oogen grijs, neus en mond ordinair, kin rond, haar en wenkbraauwen bruin.
Ik verzoek u om genoemden plaatsvervanger met een staat DD in vierdubbeld en het vereischte extract, behoorlijk ingevuld overeenkomstig de daaromtrent gegevene instructiën, aan mij in het provinciehuis alhier over te geven op aanstaanden dingsdag den 16den dezer, des voordemiddags om elf uur, ten einde alsdan op zijne inlijving de noodige order kan worden gesteld.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 74)

Brief 27 maart 1841 van de gouverneur
Ik zend u hiernevens een bij mij van den heer majoor, kommanderende het zes bataillon artillerie nationale militie, bij missive van

de 21 dezer ontvangen paspoort, bestemd voor den tot de ligting van 1840 behoorende loteling uwer gemeente Jan Havinga,, welke zich door den persoon van Joannes Koning in de dienst heeft doen vervangen.
Ik verzoek u om dit paspoort aan den belanghebbende uit te reiken, nadat het zelve ter bestemder plaatse van zijne handtekening zal zijn voorzien, terwijl daarvan tevens door u in het register GG de noodige aantekening zal behoren te worden gehouden.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 74)

Brief 23 december 1843 aan de officier van justitie
Bij deze heb ik de eer aan u te doen toekomen de stukken bij uw missive van den 12 dezer gevoegd geweest, betrekkelijk de vegtpartij, die tusschen Jan Havinga en Jan Pathuis heeft plaats gehad, vermeerderd met de processen verbaal van de dierzake gehouden getuige verhoor en de verklaringen door de genoemde personen afgelegd. Aan den inhoud waarvan ik de vrijheid neem mij te gedragen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111)

3 **Gezina Havinga**, wonende te Haren (Wijk B Haren 22), is geboren op dinsdag 25 november 1823 aldaar, is overleden op donderdag 4 januari 1855 aldaar. Gezina werd 31 jaar, 1 maand en 10 dagen.

4 **Anna Catharina Havinga**, wonende te Haren, is geboren op dinsdag 18 juli 1826 aldaar, wonende Wijk B Haren 22 aldaar, is overleden op donderdag 28 september 1826 aldaar, is als overleden aangegeven op vrijdag 29 september 1826 aldaar (aangever overlijden was Harmannus Doll Havinga (zie 99); getuige aangifte overlijden was Asse Oosterveld). Anna werd 2 maanden en 10 dagen.

5 **Jakob Havinga**, landbouwer, wonende te Haren (Wijk B Haren 22), is geboren op vrijdag 17 augustus 1827 aldaar, is overleden op zondag 19 december 1909 aldaar. Jakob werd 82 jaar, 4 maanden en 2 dagen.

Brief 8 april 1847 van de gouverneur
Ten gevolge eener bij mij ingekomene missive van Zijne Excellentie den Minister van Oorlog dd 30 maart jl. zend ik u hiernevens eene door de departementen van Binnenlandsche Zaken en van Oorlog genomene dispositie, waarbij aan den loteling uwer gemeente Jacob Havinga van de ligting van 1846 vergund wordt om zich alsnog in de dienst te doen vervangen, onder de voorwaarden daarbij vermeld.
Ik verzoek u de gemelde dispositie aan den belanghebbenden uit te reiken en om binnen acht dagen na den ontvang dezer aan mij over te maken de som van f.2,79, zijnde het bedrag van de daarover door denzelven verschuldigde zegel- en legesgelden, alsmede om aan den loteling te kennen te geven, dat hij gehouden zal zijn, den door hem voor te stellen plaatsvervanger aan de daartoe bevoegde commissie ter goedkeuring aan te bieden op dingsdag den 20 dezer, des middags te twaalf uur in het provinciehuis alhier, zullende hij zich echter op denzelven dag des voordemiddags te negen uur aldaar vooraf behooren aan te melden, teneinde de door zijnen plaatsvervanger over te leggen bewijsstukken voorlopig te doen onderzoeken.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 80)

Brief 21 april 1847 van de gouverneur
Ik informeer u, dat op den 20 dezer tot plaatsvervanger van den loteling uwer gemeente Jacob Havinga van de ligting van 1846, behoorende tot het eerste regiment lanciers, is aangenomen de persoon Christoffer Janssen, wonende te Groningen, nader op de nevensgaande nota vermeld.
Ik verzoek u om gezegden plaatsvervanger ter inlijving bij de militie aan mij over te geven op dingsdag den 27 dezer des voordemiddags te elf uur in het provinciehuis alhier en zulks onder bijvoeging van den gewonen staat D.D. in vier dubbel en het vereischte extract.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 80)

Brief 30 april 1847 van de gouverneur
De persoon van Christoffer Janssen, bedoeld bij mijn missive van den 21 dezer als plaatsvervanger voor den loteling uwer gemeente Jacob Havinga van den ligting van 1846, thans bij de nationale militie zijnde ingelijfd, zoo zend ik u hiernevens terug den door mij voor reçu geteekenden staat DD, waarop alsnu tevens is vermeld het korps, waarbij genoemde plaatsvervanger is ingedeeld.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 80)

6 **Anna Katrina Havinga** (RW1; RW3), wonende te Haren (Wijk B Haren 22), aldaar (Wijk F Essen 17), aldaar (Wijk B Haren 1), aldaar (Wijk A Haren 5) en aldaar, is geboren op zondag 13 september 1829 aldaar, wonende Wijk A Haren 5 aldaar, is overleden op zaterdag 24 juli 1869 aldaar. Anna werd 39 jaar, 10 maanden en 11 dagen.
Anna trouwt op zaterdag 20 december 1851 te Haren op 22-jarige leeftijd met de 35-jarige **Reint Groenendal**, zie 89.7.

7 **Jan Schaank Havinga**, wonende te Haren (Wijk B Haren 22), is geboren op zaterdag 19 november 1831 aldaar, is overleden op zaterdag 8 februari 1879 aldaar, is als overleden aangegeven op dinsdag 11 februari 1879 aldaar (aangever overlijden was Jan Havinga (zie 99.2); getuige aangifte overlijden was Marten van der Veen). Jan werd 47 jaar, 2 maanden en 20 dagen.

8 **Harmannus Havinga**, wonende te Haren (Wijk B Haren 22) en te Oosterhesselen, is geboren op donderdag 24 maart 1836 te Haren, is overleden op vrijdag 6 december 1907 te Oosterhesselen. Harmannus werd 71 jaar, 8 maanden en 12 dagen.
Harmannus trouwt op woensdag 3 juni 1863 te Oosterhesselen op 27-jarige leeftijd met de 29-jarige **Marchien Kiers**. Marchien is geboren op donderdag 10 oktober 1833 te Oosterhesselen, is overleden op zaterdag 22 februari 1890 aldaar. Marchien werd 56 jaar, 4 maanden en 12 dagen.

100 **Jacob Havinga** (GH1812-065, MIL-047; L-00206), zoon van **Berend Havinga** en **Anna Catherina Doll**, vervener, broodbakker en burgemeester, wonende te Haren (Wijk B Haren 22) en aldaar (Wijk B Haren 4), is gedoopt op zondag 22 oktober 1786 te Groningen, is overleden op vrijdag 2 mei 1873 te Grootegast. Jacob werd 86 jaar, 6 maanden en 10 dagen.

Burgemeester van Grootegast van 1820 tot 1855.

Akte 14 januari 1820
Jan van Wolde, aannemer te Helpman, wonende Helpman A 13, voor zichzelf, en voor zijn ehevrouw Fennigje Geerts, verklaart schuldig te zijn aan Jacob Havinga, bakker en roggemulder te Grootegast, f.500,- tegen 5% rente. Hij verleent hypotheek op de behuizingen A 13 en A 16 te Helpman.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr. 94, Akte 10)

Akte 29 januari 1828

© 2020 - E.M. van Koldam

Gecompareerd Jacob Havinga, burgemeester der gemeente Grootegast, Harmannus Doll Havinga, bakker te Haren, en Aafje Havinga met haar man Derk van den Berg, kastelein te Helpman, kinderen en ieder voor 1/3 erfgenaam van wijlen Berend Havinga en Anna Catharina Doll, gewoond hebbende te Haren en aldaar overleden, de eerste in 1806 en de laatste op 7 juli 1820.
De comparanten hebben de roerende goederen uit de boedel verkocht en de schulden voldaan. Wat nu nog resteert is de verdeling van de ouderlijke behuizing en een positief saldo van f.4.851,-. De ouderlijke behuizing wordt toebedeeld aan Harmannus Doll Havinga. Deze behuizing, Haren wijk B 22, wordt gewaardeerd op f.1.600,-, zodat Harmannus nog f.17,- in contanten ontvangt. De beide andere comparanten krijgen f.1.617,- in contanten.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr.159, Akte 39)

Jacob trouwt op maandag 17 april 1815 te Bedum op 28-jarige leeftijd met de 34-jarige **Barbara Daniels Rijkens**, dochter van **Daniel Rijkens** en **Grietje Jans**. Barbara is geboren op woensdag 20 december 1780 te Zuidwolde, is overleden op dinsdag 2 juni 1846 te Grootegast. Barbara werd 65 jaar, 5 maanden en 13 dagen.

101 **Jan Antonie van Hemmen** (GH1812-093; L-00214; L-00215cs), zoon van **Antonie Jans** en **Jantien Jans**, landbouwer, wonende te Haren (Wijk D Hemmen 1), is geboren aldaar, is gedoopt op dinsdag 25 december 1759 aldaar, is overleden op zondag 26 januari 1845 te Hemmen. Jan werd 85 jaar, 1 maand en 1 dag.

Woonde in 1830 op het adres Haren Wijk D Nr 1 Hemmen samen met zijn zoon Egbert met vrouw en kind, zoon Jannes, de inwonende knecht Harm Willem Klinkhamer en de inwonende werkmeiden Hindrikje Eisses en Jantje Klein.

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 5 augustus 1812
Aanwijzing van een voormond voor de minderjarige kinderen van wijlen Hindrik Willems Takens bij wijlen Johanna Hindriks in echte verwekt. De kinderen zijn: Leentje, Zwaantje, Willem, Hindrik, Tako en Aaltje.
Aanwezig van vaderszijde:
- Pieter Willems Takens, oom
- Folkert Willems Takens, oom
- Willem Eising, aangetrouwde oom
Aanwezig van moederszijde:
- Jan Anthony van Hemmen, neef
- Hindrik Egberts Pauwels, neef
- Klaas Berends Schut, smid te Hoogezand, neef
De aanwijzing van een voormond is nodig om de kinderen te vertegenwoordigen bij de scheiding van de boedel van hun grootmoeder Leentje Hindriks. Voogd Tako Willems Takens is bij die verdeling zelf partij. Jan Pathuis wordt aangewezen als voormond.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 109, zaak 66)

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 31 december 1814
De nabestaanden en vrienden van de minderjarige kinderen van Hindrik Pauwels en wijlen Jantien Antonie, overleden 25 april 1810, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Roelf Pauwels, boerenknecht te Haren, neef
- Jannes van Loo, landbouwer te Haren, aangehuwde oom
- Egbert Pauwels, boerenknecht te Haren, neef
Aanwezig van moederszijde:
- Henricus Pauwels, landbouwer te Haren, broer
- Hindrik Hekman, arbeider te Haren, aangehuwde broer
- Jan van Hemmen, landbouwer te Haren, oom
Hindrik Pauwels wordt bevestigd als voogd. Jan van Hemmen wordt toeziend voogd.
Vervolgens stelt Hindrik Pauwels aan de orde, dat hij geregtelijk wordt vervolgd tot betaling van ongeveer f.1.000,- gerechtskosten wegens een door hem gevoerde procedure tegen Jantje Paping te Haren. Omdat hij dit bedrag onmogelijk kan betalen, wil hij enige percelen grond verkopen. Zijn meerderjarige kinderen stemmen daarmee in. Hij verzoekt om autorisatie voor de minderjarige kinderen. De gevraagde toestemming wordt verleend.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 110, zaak 1814/178)

Akte 7 november 1816
De kinderen van wijlen Jan Hendriks Warmolts verdelen de nalatenschap van hun vader. De kinderen zijn:
- Johanna Maria Warmolts, weduwe van Jan Bosman, te Groningen
- Mettina Alegonda Warmolts, gehuwd met Johannes Jacobus Florison, predikant te Rottevalle
- Willem Rudolf Warmolts, te Eelde.
Zij verkopen enige goederen, zoals:
3. het grote Pijperspoel aan de Harener boerenweg tot aan de scheiding van Onnen met het hout;
4. 1/3 in het Velland, gescheiden, zijnde bos.
Zij scheiden toe aan Johanna Maria Warmolts:
6. het Zuider Steenland en elf matten te Haren bij Lukas Hindriks Oosterveld gebruikt voor f.36,- per jaar. Waarde f.900,-;
7. vier matten hooiland achter het Steenland bij Lukas Hindriks Oosterveld gebruikt voor f.26,- per jaar. Waarde f.650,-.
Zij scheiden toe aan Mettina Alegonda Warmolts:
2. een plaats te Hemmen bij Jan Antens onder beklemming in gebruik voor f.175,- per jaar. Waarde f.4.375,-;
3. twee kampen land bij Jan Antoni en vrouw in gebruik voor f.26,- per jaar. Waarde f.650,-;
4. 7 matten in de made te Haren bij de weduwe Hindrik Adolfs gebruikt voor f.24,- per jaar. Waarde f.600,-;
6. ¼ in een mans en vrouwenbank te Haren met de graven daarbij behorende. Waarde f.25,-;
7. 2 matten hooiland bij Wite Schoenmaker te Zuidlaren in gebruik voor f.18,- per jaar . Waarde f.450,-;
8. 2 matten hooiland bij Gerrit Vrieling in gebruik voor f.5,- per jaar. Waarde f.125,-.
Zijn scheiden toe aan Willem Rudolf Warmolts:
5. 6 matten in De Koppels te Haren, bij Jan Pieters in gebruik voor f.30,- per jaar. Waarde f.750,-;
7. 6 matten hooiland bij Jan Lucas in gebruik voor f.45,- per jaar. Waarde f.1.125,-.
Elk van de erfgenamen ontvangt f.10.885,-. Veel grond ligt in Uithuizen, Scheemda, etc.
(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 52, Akte ???)

Akte 22 augustus 1817
Testamenten van Jan Anthony van Hemmen en zijn vrouw Derkje Egberts. De langstlevende krijgt het vruchtgebruik over de halfscheid van alle goederen. Wordt een tweede huwelijk aangegaan dan moeten de goederen aan de erfgenamen van Jan Anthony dan wel Derkje worden uitgekeerd.
(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 58, akten 410 en 411)

© 2020 - E.M. van Koldam

Ingekomen stukken gemeente Haren, 25 augustus 1817
1. Melding van Jan van Hemmen, dat op zijn land tussen Haren en Harendermolen de koppen van roggeschoven zijn afgesneden.
2. Melding van bakker Harmannus Doll Havinga, dat Frits Weites bij hem ongeveer 8 dagen geleden rogge heeft gebracht om daar brood van te bakken.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 50).

Brief van eind september 1818 aan de officier van justitie te Groningen
Hedenmorgen vervoegde zich bij mij Jan van Hemmen, landbouwer, wonende te Hemmen, welke ons te kennen gaf dat bij hem gisteren waren ontvreemd de volgende goederen:
- uit een lade van een kabinet welke niet gesloten was:
* een gouden oorijzer met inscriptie “J.J. 1813” bij Harlingen gekocht;
- uit een gesloten lade:
* een wit zakje met geld
* enig los geld
- uit een andere gesloten lade:
* diverse kledingstukken.
De goederen zijn ontvreemd, terwijl Jan van Hemmen en zijn huisgenote geen enkele vreemde in huis hebben gezien. Hij weet alleen, dat ze des voormiddags weggenomen moeten zijn, omdat zij toen bezig waren met dorsen en zich niemand in het huis bevond.
De schout heeft zich daarop naar de woning begeven om nadere informatie in te winnen. Ook heeft hij gevraagd of Jan van Hemmen dienstboden of vreemde arbeiders in dienst heeft. Dat is niet het geval geeft Jan van Hemmen aan. Hij doet het werk alleen met zijn talrijke gezin. De schout heeft geen schade aan het kabinet kunnen ontdekken. Wel is in de koestal onder het stro het witte geldzakje terug gevonden.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 99)

Akte 23 februari 1819
Verkoop door mejuffrouw Mettina Alegonda Warmolts, weduwe van wijlen Johannes Jacobus Florison, predikant, woonachtig aan het Diep te Groningen tussen de Kijk in 't Jatstraat en de Boteringestraat, aan Jan van Hemmen, landbouwer te Haren van een vierde aandeel in een mans- en vrouwenbank in de kerk te Haren net de graven daarbij behorende, in voege aan kopersche toegescheiden uit de nalatenschap van wijlen haar vader Jan Hendrik Warmolts, blijkens akte van scheiding voor notaris G.J. Keiser op 7 november 1816. Koopprijs f.50,-.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr. 87, Akte 86)

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 23 september 1819
Akte van bevrediging. Jan van Hemmen heeft Jan Vos en Jan Swartwold gedagvaard. Het gaat om een meningsverschil over de rechten van een vrouwenbank in de kerk te Haren en de daarbij behorende graven. Van Hemmen heeft dit aangekocht bij wettige akte gepasseerd bij notaris Herman Trip te Groningen op 23 februari 1819. Partijen bereiken geen overeenstemming. De zaak wordt derhalve doorverwezen naar de rechtbank.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 112, zaak 1819/137)

Brief 3 november 1821 van de Staatsraad, Directeur Generaal voor de zaken der Hervormde Kerk, enz
Ontvangen hebben een missive van het Provinciaal College van Toezigt op de kerkelijke administratie der hervormden in Groningen van 19 october jl, daarbij voordragt doende ter vervulling van de vacatures bij dezelve opgegeven.
Heeft goedgevonden en verstaan:
Te benoemen voor Haren:
Tot notabel de heer H. van Streun, thans plaatsvervanger van de heer H. Pouwels, overleden.
Tot plaatsvervanger de heer J. van Hemmen, oud diaken, in plaats van de heer H. van Streun, als notabel benoemd.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 54)

Groninger Courant, 31 juli 1829
Door kommissarissen uit de Kommissie van Landbouw, ter bevordering der paardenfokkerij in deze provincie, zijn, op den 22 dezer, aan de eigenaren der drie best gekeurde dekhengsten toegewezen en uitbetaald de navolgende premiën, als de eerste .....; de tweede, van 50 guldens, voor een vierjarige zwarte hengst, aan Jacob Horst, te Glimmen; de derde .....
Den volgenden dag zijn, op gelijke wijze, aan de eigenaren der drie best gekeurde merriën toegewezen en uitgedeeld de navolgende premiën, als: de eerste, van 75 Nederlandsche Guldens, aan Jannes Hoenderken, te Noordlaren, voor eene vosschimmelde-bles, met witte staart en manen; de tweede .....; de derde, van 25 guldens, aan C.T.H. Jullens, te Glimmen, voor eene zwarte merrie, met het lot tegen eene dito zwarte merrie van Jan van Hemmen, te Hemmen, onder Haren.

Brief 2 oktober 1829 aan de Gouverneur
De landbouwers J. Swartwolt en J. van Hemmen alhier, hebben mij heden avond te kennen gegeven, dat hun lage hooilanden ten westen van Haren nog ongeveer één met onder water stonden, omdat het water in het Hoornschediep niet konde afstromen, aangezien de sluizengesloten waren.
Daar het weer thans anders zeer gunstig is, zoodat de landbouwers in deze gemeente zich nog wat voer voor hun vee konden verschaffen, zoo neem ik de vrijheid u te verzoeken om de noodige orders te willen stellen tot het laten afstromen van het water in het genoemde diep.
(gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 104)

Proces verbaal 23 januari 1831
Op heden den 23 januari des jaars 1831 des avonds te 5 uren zijn voor ons burgemeester der gemeente Haren ten gemeentehuize aldaar, daartoe opgeroepen, verschenen: Hinderikus Smid, Roelof Meijer, Jan van Hemmen en Roelof Vos, alle landbouwers, de beide eersten woonachtig te Hemmen en de laatsten te Dilgt onder Haren, zijnde allen ook naburen van Pieter Pieters, cichoreifabrikant te Hemmen.
En hebben wij burgemeester den comparanten gecommuniceerd een rekest van Pieter Pieters aan Gedeputeerde Staten, houdende verzoek om vergunning tot het inrigten van zijn wind-cichoreimolen in een korenmolen, staande naast deszelfs behuizing te Hemmen.
Voorts hebben wij aan de comparanten in overweging gegeven of door de gedachte verandering van gemelde cichoreimolen tot een korenmolen ook enig nadeel zoude kunnen voortvloeien ofwel, dat zij tegen gemelde verandering eenige redenen van bezwaar zouden kunnen indienen.
Waarop comparanten eenstemmig hebben geantwoord en verklaard, dat daar er door meergemelde verandering en inrigting van den wind-cichoreimolen tot een korenmolen slechts de daarin reeds liggende stenen eene verandering behoorden te ondergaan en zij lieden, als naburen van de rekwestrant op 250 tot 400 ellen afstand wonende, geen het minste bezwaar tegen meer gemelde inrigting hebben in te brengen, maar veeleer daardoor zouden worden bevoordeeld om gemakkelijker met het doen malen van hun koren te kunnen worden gereven. Weshalve voorzegde comparanten gaarne zouden zien, dat het verzoek van den rekwestrant door Gedeputeerde Staten werd geaccordeerd.

© 2020 - E.M. van Koldam

(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 105)

Groninger Courant, 29 april 1842
Bij Jan Antonij, te Hemmen, in de gemeente Haren, staat een 3-jarige zwarte dekhengst, om te dekken, en is ook uit de hand te koop, goedgekeurd door de kommissie van Groningen.

Brief december 1842 van Jan Antonie van Hemmen en Hindrik Meijer aan Gedeputeerde Staten
Geven met verschuldigden eerbied te kennen Jan Antonie van Hemmen en Hindrik Meijer, landbouwers, wonende in de gemeente Haren.
Dat zij eigenaren zijn van de klapbrug liggende over het Hoornsche Diep achter het dorp Haren, ongeveer 200 passen ten zuiden van de aldaar geplaatste draaibrug.
Dat die klapbrug oud is en dat zij dezelve thans zouden wenschen te doen vervangen door eene draaibrug van gelijke capaciteit.
Dat de requiranten als redenen van dit hun verzoek aan u mededeelen, dat die klapbrug nergens anders toe dient, dan tot overrid, teneinde naar en van het land der requiranten te komen.
Dat diensvolgens de klap ten gerieve van de scheepvaart altijd op staat en door sterken wind veel te lijden heeft, hetgeen met een draai minder onderhoud zoude kosten.
Dat zij evenwel vermeend hebben deze voorgenomene verandering niet te mogen tot stand brengen dan met uw toestemming. Al waarom zij de vrijheid nemen u te verzoeken om voor den boven omscheven klapbrug een draai te mogen plaatsen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 75)

Concept brief 27 juni 1844 van de burgemeester aan Gedeputeerde Staten
Bij appointement van den gouverneur dezer provincie van den 15 dezer is in onze handen gesteld om daarop aan u te dienen van berigt en consideratie een adres van Jan Antonie van Hemmen en Hendrik Meijer, landbouwers, wonende binnen deze gemeente, daarbij verzoekende, dat aan hen moge worden vergund om den klapbrug, liggende over het Hoornschediep achter het dorp Haren op de nader in het adres omschreven plaats, door een draaibrug te mogen doen vervangen.
Onder bijvoeging van dat adres hebben wij de eer te berigten, dat de daadzaken in het adres aangevoerd naar waarheid zijn opgegeven en dat wij er geene bezwaren in zien, dat het verzoek om ter aangewezene plaatse ter vervanging van de aldaar bestaanden klapbrug eene draaibrug van gelijke capaciteit te mogen leggen, worde toegestaan, onder voorwaarde, dat de brug altijd ten gerieve van den scheepvaart afgedraaid zal moeten wezen, wanneer van dezelve geen gebruik wordt gemaakt, terwijl de requistranten de verpligting zoude dienen te worden opgelegd om ook dan wanneer zij van de daar te stellen draaibrug gebruik maken, voor het afdraaien van derzelver bij het naderen van schepen moeten zorgen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 77)

Groninger Courant, 14 maart 1845
Ten overstaan van Mr. J.W. Quitus, Notaris te Groningen, zullen, op Woensdag, den 26 Maart 1845, des namiddags precies te 2 uren ten Huize van den Kastelein J. van HEMMEN, te Haardermolen, publiek worden verkocht :
I. Eene BEHUIZING en SCHUUR met TUIN en APPELHOF, en de HELFT in den WEG tusschen de Groote Kamp en het Oude Hof.
II. Twee Stukken WEIDELAND, DE VEN en DE ACHTERSTE VEN genoemd.
III. Twee Akkertjes BOUWLAND, HET MOESHOF
IV. Een stuk BOUWLAND, DE GBOOTE KAMP.
V. Twee stukken WEIDELAND, DE VELLANDEN.
VI. Een stuk WEIDELAND, DE AALENKAMP.
VII. Een stuk BOUWLAND en KAPBOSCH, DE MEKKELHORST.
VIII. Een stuk KAPBOSCH, DE MEKKELHORST.
IX. Een stuk BOSCHLAND, HET NOORDENLAND.
X. Een stuk WEIDELAND, HET WESTERVELD.
XI. Een stuk BOSCHLAND. HET AMBTMANSVELD.
XII. Een stuk KAPBOSCH en WEIDELAND.
XIII. De HELFT in een stuk HEIDEVELD en HAK BOSCH, HET AMBTMANSVELD.
XIV. Een AKKER op de Onner Es, STEENBARG.
XV. Een AKKER op de Onner Es, HOUTAKKER.
XVI. Een AKKER op de Onner Es, DE BOTERAKKER.
XVII. Een AKKER op de Onner Es, DE VELAKKER.
XVIII. Een kamp BOUWLAND, DE ESKAMP, met het BOSCH en VEEN daarbij behoorende.
XIX. Een stuk HOOILAND, HET NIJLAND.
XX. Een stuk HOOILAND , HET GROOTE JUGT.
XXI. Een stuk HOOILAND, HET KLEINE JUGT.
XXII. Een stuk HOOILAND, DE BOLLENKAMP.
XXIII. Een stuk HOOILAND , DE HOFSTEE.
XXIV.Aandeel in een stuk WEIDELAND, DE WEIDEBARK
XXV. 1/4 in een stuk HOOILAND, DE HOOIBARK.
XXVI. Een ONVERDEELD WANDELEND AANDEEL in een stuk HOOILAND, TER LAGEN.
XXVII. De WANDELENDE HELFT in een stuk HOOILAND, HET NOORDENLAND.
XXVIII. De WANDELENDE HELFT in een stuk HOOILAND, DE BLIEFT.
XXIX. Een WANDELEND ACHTSTE AANDEEL in een stuk HOOILAND, HET RUIGE NOORDENLAND.
XXX. Een VIERENDEEL WAARDEEL in de ONNER MARKT.
XXXI. Een DITO WAARDEEL. —
Alles staande en gelegen te Onnen, onder de Gemeente Haren , en behoorende tot de Nalatenschap van wijlen JAN ANTONI van HEMMEN.

Verdeling nalatenschap Jan Antonie van Hemmen in 1846
Bij het overlijden van Jan Antonie van Hemmen bedraagt de totale waarde van de erfenis f 36.110,52, te verdelen over zes erfgenamen.
1. Zoon Egbert Jans van Hemmen krijgt de boerderij en de beklemming van 26 ha grasland, oorspronkelijk eigendom van zijn grootvader Ant(h)onie Jans. Bovendien een stuk bos en veenland. Hij krijgt dus meer dan de helft van het land. De overbedeling wordt in kontanten teruggebracht in de boedel.
2. Zoon Jan Jans van Hemmen krijgt de boerderij “Laankamp” met ruim 2 ha land en het resterende deel in contanten.
3. Zoon Antonie van Hemmen krijgt ruim 3 ha grasland, een stuk kapbos op de “Mikkelhorst” en het resterende deel in contanten.
4. Dochter Grietje van Hemmen, getrouwd met Adolf Jansen, krijgt de ruim 4 ha grasland waarop de Hof te Hemmen heeft gestaan en het resterende deel in geld.
5. Zoon Jannes van Hemmen (in de akte Jans genoemd) krijgt het Onnerland en zijn resterende deel in kontanten.
6. (Dochter Jantien van Hemmen, getrouwd met Asse Oosterveld, wordt in het overzicht niet genoemd. Zij zal wel uitbetaald zijn in contanten)
Overzicht gebaseerd op Van Hemmen, een boerengeslacht uit Haren

© 2020 - E.M. van Koldam

Jan trouwt (kerk) op zondag 1 juli 1787 te Haren op 27-jarige leeftijd met de 20-jarige **Dirkje Egberts Abbring** ook genaamd Derkien Abbring, dochter van **Egbert Derks Jans Bakker** en **Margrietjen Abbring**. Dirkje is geboren te Onnen, is gedoopt op zondag 6 juli 1766 te Haren, is overleden op donderdag 13 maart 1823 te Hemmen. Dirkje werd 56 jaar, 8 maanden en 7 dagen.

Akte 15 mei 1800
Jan Egberts (Jan Luijches Egberts Bakker) en Jacobje Jacobs, echtelieden, en Willem Egberts en Hinderika Claasen (Hendrikje Claassens de Groeve), echtelieden, en Wemelyna Egberts, weduwe van Willem Egberts Wuffen, Jan Antonie (van Hemmen) en Derkien Egberts, echtelieden, verklaren verkochte te hebben aan Gerrit Harms Vedder en Hinderkjen Jans, echtelieden, hun aandeel in een beklemde plaats te Dilgt. Dit aandeel is 1/18 deel van de plaats, die door kopers wordt gebruikt als beklemde meiers. Mede is verkocht het aandeel in de banken of het gestoelte in de kerk te Haren. De prijs bedraagt f.200,-.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1617, folio 108)

Akte 22 augustus 1817
Testamenten van Jan Anthony van Hemmen en zijn vrouw Derkje Egberts. De langstlevende krijgt het vruchtgebruik over de halfscheid van alle goederen. Wordt een tweede huwelijk aangegaan dan moeten de goederen aan de erfgenamen van Jan Anthony dan wel Derkje worden uitgekeerd.
(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 58, akten 410 en 411)

Van Jan en Dirkje zijn negen kinderen bekend:

1 **Kind van Hemmen** is begraven op donderdag 3 december 1801 te Haren.

Ontvangst diaconie te Haren 3 december 1801
Jan Antony zijn kind begraven: f.5,90
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

2 **Jantien van Hemmen**, wonende te Haren, is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 20 april 1788 aldaar, wonende Wijk B Haren 4 aldaar, is overleden op donderdag 7 februari 1828 te Groningen, is als overleden aangegeven op vrijdag 8 februari 1828 te Haren (aangever overlijden was Asse Oosterveld; getuige aangifte overlijden was Egbert Luitjes Pouwels (zie 218)). Jantien werd 39 jaar, 9 maanden en 18 dagen.
Jantien trouwt op donderdag 16 mei 1822 te Haren (huwelijksgetuigen waren Antonie van Hemmen en Egbert van Hemmen) op 34-jarige leeftijd met de 25-jarige **Asse Oosterveld**, zoon van **Otte Asses Oosterveld** en **Geertien Matthijs Blok**. Asse, schoenmaker, wonende te Haren (Wijk B Haren 4), aldaar (Wijk B Haren 4A), aldaar (Wijk B Haren 14) en aldaar, is geboren te Vries, is gedoopt op zondag 28 augustus 1796 aldaar, wonende Wijk B Haren 14 te Haren, is overleden op donderdag 2 februari 1854 aldaar. Asse werd 57 jaar, 5 maanden en 5 dagen.

Woonde in 1830 op het adres Haren Wijk B Nr 4 samen met zijn dochter Derkien Oosterveld, de inwonende knecht Derk Doornbosch en de inwonende meid Jantien Geerts Enting.

Akte 15 januari 1854
Testament van Asse Oosterveld, schoenmaker te Haren. Hij bepaalt, dat het vruchtgebuik van zijn nalatenschap toekomt aan zijn vrouw Roelfien Geerts Koerts.
(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 351, Akte 29)

Asse was later gehuwd (2) met **Roelfjen Geerts Koerts**.<148,149>

3 **Egbert van Hemmen** (MIL-068), landbouwer, wonende te Haren (Wijk D Hemmen 1), is geboren op zaterdag 9 oktober 1790 te Hemmen, is overleden op dinsdag 30 december 1862 aldaar. Egbert werd 72 jaar, 2 maanden en 21 dagen.

Akte 10 september 1813
Egbert van Hemmen te Haren spreekt met Evert Zwiermans te Groningen af, dat deze voor hem op zal treden als remplaçant. Zij spreken de volgende betalingen af: f.70,- bij goedkeuring van Evert voor de dienst, f.3,- per week zolang Evert binnen de grenzen van de gemeente Groningen zijn dienst vervuld, f.70,- bij vertrek uit Groningen, f.3,50 per week bij dienst buiten de gemeente Groningen. De betaling moet plaats vinden aan Evert zelf of bij afwezigheid aan zijn vrouw.
(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 25, akte 284)

Proces verbaal van taxatie 15 januari 1840 [betreft een concept met veel doorhalingen]
Heden 15 januari 1840 hebben wij ondergetekenden, Egbert van Hemmen en Jan Meinders, landbouwers wonende te Haren, op last van de burgemeester der gemeente Haren ons begeven naar de fabriek van de heeren Coninck Boddendik & Comp. te Hemmen, gemeente Haren, welks paard was aangetast door eene besmettelijk ziekte, de kwade droes. Zoo hebben wij het gedachte paard behoorlijk en na vereischte getaxeerd en verklaren wij, alzoo op den eed tevoren te dien einde voor welgemelde burgemeester afgelegd, dat hetzelve eene waarde had van f.175,-.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 73)

Proces verbaal eedaflegging 15 januari 1841
Op heden 15 januari 1841 des voormiddags ten elf uren verschenen voor ons, burgemeester van de gemeente Haren, Egbert van Hemmen en Jan Meiners, landbouwers van bedrijf, beide woonagtig te Haren, door ons benoemd en verzocht tot het doen van taxatie van het zieke paard van Coninck Boddendijk te Hemmen, teneinde de vereischte eed deswegens te doen.
En nadat wij aan gemelde personen hunnen verpligting hebben kenbaar gemaakt, verklaarden dezelven.
Dat zij lieden het gedachte paard naar deszelfs wezentlijke waarde zoude schatten zonder daarbij eenig gunstbetoon in aanmerking te nemen, hetwelk zij door het uitspreken der woorden " zoo waarlijk help mij God almagtig" hebben bevestigd.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 73)

Proces verbaal 19 juni 1841
Op heden den 19 juni 1841 hebben wij ondergeteekenden Egbert van Hemmen en Jan Meinders, landbouwers, wonende te Haren, op last van den heer burgemeester van de gemeente Haren ons begeven naar de fabriek van de heren Boddendijk & Jorissen & Co te Hemmen binnen deze gemeente, ten einde het paard, aan die heeren toebehoorende en door een besmettelijke ziekte (de kwade droes) aangetast, te waarderen. Zoo hebben wij het gedachte merriepaard, bruin met kol, goed van de tand, groot 1 Nederlanse el, 5 palm en 5 duimen, behoorlijk en naar gezonden staat van het dier naar vereischte getaxeerd en verklaren wij op den eede, te voren te dien einde voor welgemelden heer burgemeester afgelegd, dat helzelve een waarde had van f.160,-. Waarvan dit proces verbaal is opgemaakt op tijd en plaats als boven en door ons ondertekend.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 74)

Brief 2 november 1841 van de gouverneur
Ik zende u hierbij twee mandaten van betaling als:
1. ten behoeve van E. van Hemmen en J. Meinders te Haren wegens taxatieloon van een in juni 1841 gedood paard van Jorissen & Boddendijk te Hemmen ad f.2,-;
2. voor Boddendijk & Jorissen & Co te Hemmen voor schadevergoeding van een gedood paard ad f.53,-
Met het verzoek de kwitanties aan de belanghebbende uit te reiken.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 74) HAZA

Proces verbaal 24 maart 1843
Op heden vrijdag den 24 maart 1843 hebben wij ondergetekende Jan Meijnders en Egbert van Hemmen in tegenwoordigheid van den veldwachter Tonnis Strating, allen wonende in de gemeente Haren, van Jannes van Bolhuis een bruine afgekeurde dekhens, gewaardeerd ter somma van f.175,-.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

Proces verbaal 13 juni 1843
Op heden den 13 juni 1843 compareerde voor mij, burgemeester van de gemeente Haren, Egbert van Hemmen, oud 52 jaren, landbouwer, geboren en wonende te Hemmen, gemeente Haren, de navolgende klachte inbrengende. Dat hij op zaterdag den 10 juni jl ten gevolge eene overeenkomst met zijn buurman Jan Brink, landbouwer, wonende te Dilgt, door zijne knecht en arbeiders eene sloot tusschen zijn land en dat van Jan Brink latende graven, genoemde Jan Brink op die plaats was gekomen aan de arbeiders zeggende, dat zij hem te na in zijn land kwamen en hij daar voor twee getuigen zoude halen, welke getuigen Hendrik en Roelf Meijer aan de arbeiders verklaarden, dat zij Jan Brink het land ontnamen. Dat zijn dienstknecht Egbert Pieters, hem, Van Hemmen, daarop had geroepen van ene schouwplaats, waar hij zich toevallig bevond bij E. Wilphorst en H. Kwant, welke zich met hem ter plaatse begeven hebbende, hij, Van Hemmen, aan Jan Brink had gezegd de baak te zetten, welke daar op had geantwoord, dat doe ik niet, het is toch al weg, er tegen hem, Van Hemmen, bij zeggende, dat hij een allerslechtste was, waarop Van Hemmen had geantwoord, dat hij Brink met zijne wal niet regt handelde, waarop Jan Brink had gezegd, dat als hij het had willen doen, hij hem, Van Hemmen wel had kunnen laten zetten [?].
Dat hij, Van Hemmen, zich vervolgens met de vier getuigen naar den waterlozing hebbende begeven om Jan Brink aan te tonen, dat hij Van Hemmen, te regt had gehandeld, Jan Brink hem voor gauwdief had gescholden.
Van welke klagte ik dit proces verbaal heb opgemaakt.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

Proces verbaal 13 juni 1843
Op heden 13 juni 1843 compareerde voor mij, burgemeester van de gemeente Haren, Egbert van Hemmen, landbouwer, wonende te Hemmen, gemeente Haren, oud 52 jaar, welke de navolgende klagte inbracht.
Dat Christiaan Sjobbema, landbouwer wonende te Hemmen, gemeente Haren op zondag 11 dezer maand des avonds te vijf uren toen hij, Van Hemmen, zich met zijne vrouw, knecht en dienstmeid in zijn land bevonden te melken, hem, Van Hemmen, had gezegd dat het des daags te voren door Jan Brink en getuigen bewezen was, dat hij, Van Hemmen, een schelm was.
Van welke klagte ik dit proces verbaal heb opgemaakt.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

Proces verbaal 14 juni 1843
Op heden den 14 juni 1843 compareerde voor mij, burgemeester van de gemeente Haren, Christiaan Sjobbema, oud 38 jaar, geboren en wonende te Haren, van beroep landbouwer, welke verklaarde, dat zijne schoonmoeder Janna Klaassens, huisvrouw van Hindrik Meijer, wonende te Hemmen, gemeente Haren, op zondag den 4 dezer van hare woning naar de kerk willende gaan, de wring staande op de kamp bij het huis van Jan Antonie van Hemmen met een touw had digt gebonden gevonden, welke zij had los gemaakt en verder haar pad naar de kerk gevolgd. Dat wijders op zondag den 11 dezer hij, Sjobbema, benevens zijn schoonvader Hindrik Meijer en diens knecht Jan Egbers naar de kerk willende gaan de wring van Van Hemmen staande tusschen zijne twee kampen met wilgen bomen had versperd gevonden, zoodat zij de wring uit de ???? hadden gezet om er door te gaan, dat zij bij het terug komen uit de kerk alles nog in dien zelfden staat hadden gevonden, doch dat zij des avonds uit de nademiddag kerk komende bij die wring hadden vinden staan Egbert van Hemmen, zoon van Jan Antonie van Hemmen, aan welke hij, Sjobbema, gevraagd hebbende wie die wring hadde toegemaakt, door Egbert van Hemmen was geantwoord, dat hij zelve het hadde toegemaakt, waarop hij, Sjobbema, gevraagd hebbende waar hij dan langs zoude gaan, Van Hemmen had ten antwoord gegeven, daar door het land van Jan Brink, ik wil jou hier niet langer langs hebben. Waarop hij, Sjobbema, had geantwoord dan zal ik het aan de burgemeester aangeven, want dit is ons kerkpad waarlangs wij altoos gegaan hebben. Waarop Egbert van Hemmen had geantwoord, dat is goed, ga maar heen.
Dat deze zelfde versperring van het kerkpad nu omstreeks vier jaren geleden ook had plaats gehad en hij, Sjobbema, daarover destijds eene diergelijke klachte aan den toenmalige burgemeester van Trojen had gedaan, met dat gevolg, dat Egbert van Hemmen en Hindrik Meijer voor de burgemeester geroepen zijnde, aldaar een accoord was getroffen in tegenwoordigheid van de assessor Koops en de schoolonderwijzer Van Oosten, waarbij Egbert van Hemmen beloofde, dat zoo lang hij de kamp bouwde, hij een pad met vallende hekjes zoude onderhouden om de kamp in het rond te gaan zonder door het haver te lopen, en dat wanneer de kamp weer groen bleef liggen het pad weer schuin over de kamp zoude lopen, zooals het altoos geweest was.
Van welke verklaring ik het proces verbaal heb opgemaakt.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

Bevelschrift 25 agustus 1843 van de burgemeester van Haren
De burgemeester van de gemeente Haren gelast de veldwachter Teunis Strating zich te begeven naar de woning van Egbert van Hemmen, landbouwer wonende te Haren, en genoemde landbouwer namens hem, burgemeester, af te vragen of hij voornemens is het slot 't welk hij op de wring van zijn steenland heeft gehangen en waardoor den landbouwer Adolf Jansen belet wordt zijn hooij uit het daaragter gelegen made naar de weg te kunnen mennen, daarvan af te nemen, en hem bij weigering van dien aan te zeggen, dat hij burgemeester hem verantwoordelijk stelt voor de schade welke zijne ongeoorloofde handelwijze aan genoemde landbouwer Aolf Jansen zal berokkenen en er van zijne wijgering dadelijk proces verbaal zal worden opgemaakt en aan de heer officier van justitie bij de rechtbank te Groningen zal worden opgezonden.
[Aantekening van de veldwachter]
Bovenstaande aanzegging door mij Teunis Strating, veldwagter der gemeente Haren aan den landbouwer Egbert van Hemmen zijnde gedaan
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

Verdeling nalatenschap Jan Antonie van Hemmen in 1846
Bij het overlijden van Jan Antonie van Hemmen bedraagt de totale waarde van de erfenis f 36.110,52, te verdelen over zes erfgenamen.
1. Zoon Egbert Jans van Hemmen krijgt de boerderij en de beklemming van 26 ha grasland, oorspronkelijk eigendom van zijn grootvader Ant(h)onie Jans. Bovendien een stuk bos en veenland. Hij krijgt dus meer dan de helft van het land. De overbedeling wordt in kontanten teruggebracht in de boedel.
2. Zoon Jan Jans van Hemmen krijgt de boerderij "Laankamp" met ruim 2 ha land en het resterende deel in contanten.

© 2020 - E.M. van Koldam

3. Zoon Antonie van Hemmen krijgt ruim 3 ha grasland, een stuk kapbos op de "Mikkelhorst" en het resterende deel in contanten.
4. Dochter Grietje van Hemmen, getrouwd met Adolf Jansen, krijgt de ruim 4 ha grasland waarop de Hof te Hemmen heeft gestaan en het resterende deel in geld.
5. Zoon Jannes van Hemmen (in de akte Jans genoemd) krijgt het Onnerland en zijn resterende deel in kontanten.
6. (Dochter Jantien van Hemmen, getrouwd met Asse Oosterveld, wordt in het overzicht niet genoemd. Zij zal wel uitbetaald zijn in contanten)
Overzicht gebaseerd op Van Hemmen, een boerengeslacht uit Haren

Brief 15 april 1847 aan veearts Rouan
In rescriptie op uw missive van den 10 dezer berigt ik u, dat ik Egbert van Hemmen heb verstaan over de zijdelingsche wijgering om zijne afgekeurde hengst te laten castreren, waarop hij mij heeft te kennen gegeven, dat hij er voor hield, dat zijn hengst volmaakt goed was, dat hij dezelve dus niet wilde laten castreren, maar genegen was de boete te voldoen en de kosten der castratie te betalen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 114)

Brief 10 mei 1847 van veearts Rouan
De heer burgemeester der gemeente Haren wordt door dezen verzocht om te willen opmaken eene verklaring op ongezegeld papier inhoudende dat de ondergetekende op den 10 april jl. in de gemeente is tegenwoordig geweest om de hengst van E. van Hemmen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 80)

Notulen burgemeester en wethouders, 30 november 1853
Bij enige schapen in de gemeente is schurft waargenomen. De heren Jan B. Bosman en Egbert van Hemmen worden aangewezen om de nodige visitatie der schapen in de gemeente te bewerkstelligen.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 35)

Egbert trouwt op woensdag 5 december 1827 te Haren op 37-jarige leeftijd met de 28-jarige **Aaltjen Harms**, dochter van **Harm Pieters** en **Anna Jans van Dalen**. Aaltjen, wonende te Haren (Wijk D Hemmen 1), is geboren op zondag 30 juni 1799 te Zuidlaren, is overleden op dinsdag 18 februari 1879 te Haren. Aaltjen werd 79 jaar, 7 maanden en 19 dagen.

4 **Antonie van Hemmen** (MIL-069; DI), landbouwer, wonende te Haren (Wijk D Hemmen 1), aldaar (Wijk C Onnen 18), aldaar (Wijk D Dilgt 12), aldaar (Wijk D Dilgt 13) en aldaar, is gedoopt op zondag 18 november 1792 aldaar, wonende Wijk D Dilgt 13 aldaar, is overleden op zaterdag 29 april 1871 te Dilgt. Antonie werd 78 jaar, 5 maanden en 11 dagen.

Woonde in 1830 op het adres Haren Wijk D Nr 12 Hemmen met zijn vrouw,vier kinderen, Ebbing Ebbings (ongetrouwde oom van zijn vrouw) en Reina Derks (inwonende werkmeid).

Uitspraak 17 mei 1824 rechtbank van eerste aanleg te Groningen
Beklaagden:
- Egbert Bakker, 33 jaar, geboren en woonachtig te Onnen, arbeider;
- Lucas Brink, 27 jaar, geboren en woonachtig te Onnen, arbeider;
- Antony van Hemmmen, 32 jaar, geboren te Haren, woonachtig te Onnen, landbouwer.
Ter zake van overtreding van de Wet op de Jagt en de Visscherij, dat zij op 9 november 1823 door de jachtopziener bij Onnen met een geweer zijn aangetroffen 's morgens om vijf uur. De rechtbank oordeelt, dat niet is bewezen, dat beklaagden hebben gejaagd of met een geweer in het veld zijn geweest. Dat het niet verboden is met een geweer over de publieke weg of voetpaden te lopen. Volgt ontslag van rechtsvervolging.
(Groninger Archieven, toegang 144, inventaris nr 49, zaak 807)

Akte 28 januari 1828
Het betreft een publieke verkoping van een bunder en tachtig roeden land, de Oosterkamp genaamd, te Onnen. De verkoping vindt plaats bij Christoffer van Boekeren in De Jagtwagen op 28 januari 1828 nademiddags om vier uur. Verkoper is Antonie van Hemmen, landbouwer te Onnen, voor en in naam van zijn vrouw Jaigien Gelmers, wier actiën en regten hij bestuurt. Hoogste bieder is Geert Mannes voor f 760,-. Het bod wordt toegewezen.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 105, Akte 51)

Groninger Courant, 12 december 1834
Mr. Johan Rengers Hora Siccama, openbaar notaris, residerende op het Hoogezand, zal, ten overstaan van het Vredesgeregt des kantons Hoogezand, ten verzoeke van Antonij van Hemmen qq, in percelen of in massa, publiek verkoopen: Eene behuizing en eenen tuin, staande en gelegen te Haren, thans bewoond en gebruikt door Frederik Steenhorst en een stuk hooiland, gelegen op de Onnermarke, in het Helmers-stuk, wandelende met R.B. Bakker en cons. De provisionele toeslag zal zijn ten huize van Jan Pieters, in het gemeentehuis te Haren, op zaterdag, den 20 december 1834, des morgens te 10 uren, en de finale toewijzing ten huize van Hindrik van Dam, te Haren, op zaterdag, den 3 januarij, op hetzelfde uur. J. Rengers Hora Siccama, notaris.(Ik ga er van uit, dat Antonij van Hemmen hierbij optrad als executeur vertegenwoordiger van Ebbing Ebbings. Deze Ebbing woonde bij Antonij in huis op het adres Dilgt D12).

Brief 2 juli 1841 van de commissaris van politie te Groningen
Ik neem de vrijheid u te verzoeken om een der zonen van de landbouwer Van Hemmen of Van Emmen, welke, ingevolge een mij gegeven berigt, in de gemeente Haren woonachtig moet zijn, af te horen, omtrent het voorgevallene bij het overrijden van een lam op de Steentilpoortenbrug alhier, door een beladen wagen, bespannen met twee paarden, op de 4 juni jl, vooral omtrent het punt, of zulks moet worden toegeschreven aan het kwalijk besturen der paarden van gemelde wagen door den voerman, en mij vervolgens de door den getuige bij het voorval afgelegde verklaring te willen doen toekomen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 74)

Brief 6 juli 1841 aan de commissaris van politie
In antwoord op uw schrijven van den 2 dezer ontvangt u bij deze de verklaring afgelegd door Antonie van Hemmen omtrent het voorgevallene bij het overrijden van een lam op de Steentilpoortenbrug te Groningen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 110)

Proces verbaal 6 juli 1841
Op heden den 6 juli 1841 compareerde na daartoe geroepen te zijn naar aanleiding van een missive van den heer commissaris van politie, ambtenaar van het openbaar ministerie bij het kantongeregt dd 2 juli, de persoon van Antonie van Hemmen, van beroep landbouwer, wonende te Dilgt, welke op de deswege aan hem gedane vragen, heeft verklaard, dat hij zich op vrijdag den 4 juli 1841 des nademiddags tusschen 2 en 3 uren had bevonden op ongeveer 15 passen over de Steentilpoortenbrug aan de buitenkant te Groningen, waarover een boer, zittende op een wagen met twee paarden bespannen van den kant der stad reed,

© 2020 - E.M. van Koldam

achter welke wagen op omstreeks tien passen een of twee menschen liepen voor zich henen drijvende een koppeltje lammer, waarvan zich één te ver voor uit begaf en alzoo geraakte, naar de mening van Van Hemmen, onder het achterste rad aan de regterkant van den boer, van de langzaam zich bewegende wagen, welke boer daarvan niets eerder vernam, dan toen het lam er reeds onder lag, daarop opmerkzaam wordende gemaakt door het geroep van een der mannen, die de lammeren dreef, waarop Van Hemmen de boer had geraden weg te rijden, die zulks ook gedaan had na alvoorens gevraagd te hebben, naar de naam van Van Hemmen en waar deze woonde, hebbende Van Hemmen nog aan den drijver der lammeren gezegd, dat het zijn eigen schuld was, dewijl de boer voor hem rijdende, het zijne zorg geweest was om zijn lammeren niet zoo digt bij den wagen te brengen. Ten slotte heeft Van Hemmen verklaard, dat het voorval geenszins aan het kwalijk besturen der paarden van gemelden wagen kan worden toegeschreven en dat hij aan den boer gezegd had zulks wel te willen getuigen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 74)

Verdeling nalatenschap Jan Antonie van Hemmen in 1846
Bij het overlijden van Jan Antonie van Hemmen bedraagt de totale waarde van de erfenis f 36.110,52, te verdelen over zes erfgenamen.
1. Zoon Egbert Jans van Hemmen krijgt de boerderij en de beklemming van 26 ha grasland, oorspronkelijk eigendom van zijn grootvader Ant(h)onie Jans. Bovendien een stuk bos en veenland. Hij krijgt dus meer dan de helft van het land. De overbedeling wordt in kontanten teruggebracht in de boedel.
2. Zoon Jan Jans van Hemmen krijgt de boerderij "Laankamp" met ruim 2 ha land en het resterende deel in contanten.
3. Zoon Antonie van Hemmen krijgt ruim 3 ha grasland, een stuk kapbos op de "Mikkelhorst" en het resterende deel in contanten.
4. Dochter Grietje van Hemmen, getrouwd met Adolf Jansen, krijgt de ruim 4 ha grasland waarop de Hof te Hemmen heeft gestaan en het resterende deel in geld.
5. Zoon Jannes van Hemmen (in de akte Jans genoemd) krijgt het Onnerland en zijn resterende deel in kontanten.
6. (Dochter Jantien van Hemmen, getrouwd met Asse Oosterveld, wordt in het overzicht niet genoemd. Zij zal wel uitbetaald zijn in contanten)
Overzicht gebaseerd op Van Hemmen, een boerengeslacht uit Haren

Groninger Courant, 2 april 1856
Als eene bijzonderheid wordt ons medegedeeld, dat bij den landbouwer A. van Hemmen, te Dilgt, gemeente Haren, in de vorige week van een 3jarig schaap, daags voor derzelver bevalling van 2 lammeren, op een keer ruim vijf kan biest is gemolken. Dit geval vond in het vorigejaar met hetzelfde schaap ingelijks plaats, gevende alstoen 3 kan.

Leeuwarder Courant, 23 november 1869
Ten overstaan van Mr. H. Edelinck, notaris te Groningen, zullen op woensdag den 22 december 1869, des avonds te 7 uur, ten huize van mejuffrouw de weduwe Tiddens, in het Huis de Beurs te Groningen, publiek worden verkocht:
V. De eigendom van 24 bunder, 35 roeden behuisde landerijen, gelegen te Dilgt onder Haren, bij A. van Hemmen onder beklemming in gebruik voor eene jaarlijks op 1 mei verschijnende huur van f.126.
Alles toebehoorende aan den heer W.T. Mulder en mejuffrouw.
(Willem Tjebbes Mulder, koopman en stijfselfabrikant te Groningen)

Antonie trouwt op zondag 28 mei 1815 te Haren op 22-jarige leeftijd met de 21-jarige **Jeichien Gelmers**, dochter van **Gelmer Gelmers (65.5)** en **Egberdien Ebbinge**. Jeichien, wonende te Haren (Wijk D Dilgt 12), is geboren te Peize, is gedoopt op zondag 3 november 1793 aldaar, is overleden op vrijdag 19 januari 1849 te Dilgt. Jeichien werd 55 jaar, 2 maanden en 16 dagen.

Akte 23 december 1819
Openbare verkoop bij Christoffer van Boekeren op 23 december 1819 ten verzoeke van:
1. Aaltien Ebbing, getrouwd met Jan Pathuis, te Haren;
2. Hinderkien Ebbinge, getrouwd met Egbert Buiter, te Zuidlaren;
3. Hinderkien Ebbing, getrouwd met Jan Ebbing, te Peize;
4. Ebbing Ebbings te Onnen;
5. Geertrui Ebbing, getrouwd met Jan Ebels, te Eelde;
6. Annegien Ebbing, getrouwd met Hendrik Bavinck, te Taarlo onder Vries;
7. Jeigien Gelmers, getrouwd met Antoni van Hemmen, te Onnen;
8. Harmanna Gelmers, getrouwd met Jan Ebbing te Peize;
9. De kinderen van Gelmer Gelmers en Egberdina Ebbing.
De eerste zes voor 1/7 en de comparanten zeven tm negen samen voor 1/7 erfgenamen van wijlen Hindrik Ebbing en Harmtien Heiting, in leven echtelieden te Onnen en aldaar overleden in 1812 en 1813.
De te verkopen vaste goederen zijn:
1. de boerenbehuizing en schuur C 4 te Onnen, door de overledenen zelf bewoond geweest, zwettende ten noorden de weduwe Hindricus Hindriks, ten oosten en ten westen de Boerenweg en ten zuiden aan Hendericus Pauwels;
2. tm 49. percelen land;
50. de behuizing C 28 te Onnen met een halve tuin, zwettende ten noorden aan het volgende perceel, ten oosten aan het Pad, ten zuiden aan Tebbe Hindriks en ten westen aan de Boereweg;
51. de behuizing C 29 te Onnen met een halve tuin, zwettende ten noorden aan de Steeg, ten oosten aan het Pad, ten zuiden aan het vorige perceel en ten westen aan de weg;
52. tm 54. percelen land;
55. de eigendom van twee kampen behuisd land, de Jagerskampen genaamd, onder Haren gelegen, worden door Eite Jans en vrouw onder vaste beklemming gebruikt voor jaarlijks f.50,-;
56. een behuizing A 3, staande aan de straat te Haren, wordende thans door Hindrik Berends en vrouw in huur bewoond, zwettende ten zuiden aan de weduwe J. Oosterveld. Hebbende de eigenaar van dit perceel de vrijheid om, indien hij beesten houdt, zijne mest te mogen vervoeren over de grond van den aan dezen belendende behuizing, thans behorende aan de weduwe J. Oosterveld en heeft deze voorts met de weduwe J. Oosterveld mandelig de put achter de behuizing van de weduwe J. Oosterveld staande;
57. tm 63. percelen land;
64. een vrouwenzitplaats in de kerk in de achterste Abbringbank;
65. een vrouwenzitplaats in de kerk in de tweede Abbringbank;
66. een halve mannen- en vrouwenzitplaats op het koor in de kerk.
De kopers zijn:
Perceel 1: Hindrik van Norg, landbouwer te Haren, voor f.1.070,-;
Perceel 50: Berend Berends, arbeider te Onnen, mede namens zijn vrouw Fennegien Jans, voor f.515,-;
Perceel 51: Klaas Mannes, arbeider te Onnen, mede namens zijn vrouw Roelina Pauwels, voor f.510,-;
Perceel 55: Jan Vos namens de heer Albert Reiger te Groningen, voor f.1.226,-;
Perceel 56: Ebbing Ebbings, voor f.850,-;
64. Jan Pathuis voor zijn vrouw Aaltje Ebbing;

© 2020 - E.M. van Koldam

65. Antoni van Hemmen voor zijn vrouw Jeigien Gelmers, voor f.55,50;
66. Jan Pathuis voor zijn vrouw Aaltje Ebbing, voor f.34,-.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr.93, Akte 527)

Akte 30 januari 1828
Comparanten
1. Aaltien Ebbing, weduwe van Jan Pathuis;
2. Hinderkien Ebbing, weduwe van Egbert Buiter;
3. Grietje Ebbing, ehevrouw van Jan Ebbing, te Peize;
4. Annegien Ebbing, ehevrouw van Hindrik Baving, te Taarlo;
5. Ebbing Ebbings, zonder beroep,
alle vijf kinderen van wijlen Harmpien Hoiting, in leven ehevrouw van Hindrik Ebbing en zuster van de na te noemen overledene;
6. Jan Ebels, landbouwer te Eelde, enig kind van wijlen Geertruid Ebbing, gehuwd geweest met Jan Ebels, dochter van genoemde Harmpien Hoiting;
de kinderen van wijlen Egberdina Ebbing, dochter van dezelfde Harmpien Hoiting, in huwelijk verwekt bij Gelmer Gelmers, zijnde
7a. Jeigien Gelmers, ehevrouw van Antoni van Hemmen, landbouwer te Onnen;
7b. Harmanna Gelmers, gehuwd met Jan Ebbing, landbouwer te Peize;
7c. Margien Gelmers, ehevrouw van Hindrik Pathuis, landbouwer te Haren;
7d. Barolina Gelmers, ongehuwd, dienstmeid te Peize;
Alle welke descendenten van wijlen Harmpien Hoiting zijn erfgenamen voor de wet voor 1/3 van de nalatenschap van wijlen hunne moei Lammechien Hoiting, in leven gewoond hebbende te Noordlaren, en aldaar in de maand april 1822 overleden.
Dewelke erfgenamen verklaren bij deze af te staan en over te dragen aan Willem Jans Assies, landbouwer te Noordlaren, het 1/3 aandeel in de nog onverdeelde vaste goederen behorende tot de nalatenschap van Lammechien Geerts Hoiting en welke goederen zij in mandeligheid heeft bezeten met haar vooroverleden broer Hindrik Hoiting, wiens aandeel is devolveerd op zijne enige dochter Hinderkien Hoiting, ehevrouw van opgenoemde Willem Jans Assies. De overdracht vindt plaats voor f.700,-.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr.159, Akte 40)

Akte 2 februari 1828
Comparanten zijn:
1. de kinderen van wijlen Hinderkien Hoiting, welke als enig dochter van Hindrik Hoiting voor 1/3 gerechtigd was in de nalatenschap van wijlen Lammechien Geerts Hoiting;
2. de descenten van Harmpien Geerts Hoiting;
3. de kinderen van wijlen Jannes Geerts Hoiting.
Zij verklaren, dat Hendrikje Hoiting samen met haar moei Lammechien Geerts Hoiting in mandeligheid heeft bezeten onderscheidene kampen land en akkers te Noordlaren en Midlaren gelegen. De taxatie van deze goederen bedraagt f.4.200,-, waarvan de helft aan de kinderen van Hendrikje Hoiting en de andere helft tot de nalatenschap van Lammechien Geerts Hoiting behoort. Behalve het aandeel in de grond bezat Lammechien Geerts Hoiting ook nog roerende goederen en kapitalen tot een bedrag van f.4.890,-. De totale nalatenschap van Lammechien Geerts Hoiting bedraagt dus 0,5 x f.4.200,- + f.4,890,- = f.6.990. Voor elke staak f.2.330,-.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr.159, Akte 45)

5 **Jan Jans van Hemmen** (MIL-070; RW1; ES; L-00216), landbouwer, wonende te Haren (Wijk D Hemmen 1), aldaar (Wijk F Essen 4), aldaar (Wijk F Essen 3), aldaar (Wijk F Essen 17) en aldaar, is geboren op zondag 8 maart 1795 aldaar, wonende Wijk F Essen 17 aldaar, is overleden op donderdag 9 augustus 1877 te Essen. Jan werd 82 jaar, 5 maanden en 1 dag.

Woonde in 1830 op het adres Haren Wijk F Nr 4 Essen samen met zijn vrouw, zoon, de inwonende boerenknechten Evert Schut en Pieter Tebbes Hindriks en de inwonende boerenmeid Annechien Krans.

Jan van Hemmen koopt op 1 maart 1825 op een veiling de beklemming met boerderij (huidig adres) Essen 8 van de erven van Jan Hindriks Smit en Marchien Klaas Hars voor f.5.515,-. In 1833 bouwt hij op de beklemde gronden een nieuwe boerderij aan de (Verlengde) Oosterweg (op het huidige kruispunt Kerklaan/Dilgtweg). Hij gaat hier dan ook wonen. In 1842 bouwt hij vervolgens weer een boerderij. Nu aan de Rijksstraatweg (naast de huidige Gorechthoeve). In deze boerderij (toen Essen F17) overlijdt hij in 1877. De boerderij aan de Verlengde Oosterweg vererft op zijn zoon Jan Cornelis van Hemmen en blijft verbonden met de beklemde gronden te Essen. Deze boerderij brandt in 1939 af en wordt dan vervangen door de boerderij (huidig adres) Essen 21.

Brief 3 november 1826 van aannemer provinciale waterstaat
Bij mij is geweest Jan van Hemmen, welke verklaarde, dat 2 van de opschutte beesten zijn eigendom was en die gaarne terug wilde hebben onder vermindering van boete. Ik kan zulks zonder toestemming van den hoofdingenieur niet toestaan en die heer is voor eerstkomende maandag niet te spreken. De boer echter wenschte die beesten terug. Dit kan mijns inziens wel aangaan als hij aan u borgtogt stelt, dat hij de boete, die de heer hoofdingenieur mogte bepalen dadelijk naar de uitspraak aan u zal voldoen. Ik zal mijn best doen om dezelve verminderd te krijgen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 59)

Brief 14 februari 1831 aan Lukas Oosterveld, Roelf Koops, Harm van der Veen en Reinder Nijdam, Evert Everts en Jan van Hemmen, Kornelis Hornhuis en Gerrit Veldman, Pieter G. Mulder, H. Veldhuis, Willem Eising en Reinder Tonkens, Teunis Boer en Hindrik Houwing
Ten gevolge een op heden door ons genomen besluit zal er op woensdag of donderdag den 17 of 18 februari aanstaande een algemene collecte langs de huizen binnen deze gemeente plaats hebben, ten einde de onbedeelde behoeftige huisgezinnen in derzelve hulpbehoeven omstandigheden te ondersteunen. U hiervan kennis gevende, verzoeken wij u om de bedoelde collecte op en van de boven bepaalde dagen te …….. in de wijk ….. te willen verrigten.
Wij vertrouwen dat gij deze moeite wel op u zult willen nemen en vinden het noodig hierbij iets te voegen tot aanmoediging van uwen ijver in het verrigten dier collecte, daar de armoedige omstandigheden van sommige huisgezinnen zo schrijnend zijn, dan dat een ieder niet gaarne alles zoude aanwenden wat strekken kan tot verzachting van het lot der behoeftigen
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 105)

Brief 20 april 1838 aan de gouverneur
In voldoening aan de kantbeschikking van u van den 11 dezer, daarbij om berigt en consideratiën aan ons inzendende eene aan u ingekomen adres van B.L. Coninck Boddendijk, brander en fabrikant van harde zeep te Doetinchem, strekkende ter bekoming van vergunning om op Hemmen binnen deze gemeente te mogen oprigten twee branderijen en een harde zeepmakerij, met aanschrijving om deswege de bewoners der naastbelendende huizen en gebouwen te verstaan en daarvan proces verbaal de commodo en de in commodo op te maken, hebben wij de eer, onder de terugzending van het genoemd adres met bijvoeging van het bedoelde proces verbaal, aan u te berigten.
Dat er bij ons geene bedenkingen of bezwaren tegen het oprigten der bedoelde fabrieken bestaan, maar dat wij de oprigting daarvan in het belang van de gemeente beschouwen.

© 2020 - E.M. van Koldam

Met betrekking tot het proces verbaal door ons van het gehoorde der naburen opgemaakt, moeten wij u berigten, dat er slechts eene behuizing van den landbouwer Hindrik Meijer in de nabijheid van den verlangd worden op te rigtene fabrieken staande, dat het ingebragte bezwaar van dien persoon tegen de zeepmakerij met betrekking tot het ontstaan van brand, ons niet ongegrond is voorgekomen, wanneer tot dat einde mede vetstof door vuur zal worden bewerkt.
Het zal aan u uit gemelden proces verbaal blijken, dat indien Hindrik Meijer eenige overtuiging bekomt, dat door het fabriek voor harde zeep weinig gevaar voor brand kan ontstaan, hij van zijnen kant genoegen neemt in de oprigting van hetzelve.
Wanneer er echter door een zodanig fabriek in de nabijheid zijner woning een werkelijk gevaar voor brand kan bestaan, dan geven wij u in overweging of het alsdan niet beter zoude zijn, dat het meergenoemde fabriek op verdere afstand van H. Meijers woning, waartoe de gelegenheid is, wordt opgerigt.
** Bijlage proces verbaal de commodo et in commodo
Op heden 18 april 1838 des 's middags te twee uuren, verschenen voor ons, burgemeester en assessoren van de gemeente Haren, als daartoe zijnde verzogt de personen Hindrik Meijer, landbouwer, Jan van Hemmen Jzn, landbouwer en Pieter Pieters, landbouwer, alle drie woonachtig op Hemmen binnen deze gemeente, en gezamentlijk als bewoners der huizen naast gelegen aan de plaats waar B.L. Coninck Boddendijk, brander en fabrikant van harde zeep, wonende te Doetinchem in Gelderland, verlangt op te rigten eene branderij der vijfde en een der zesde klasse, benevens een harde zeep makerij, bepaaldelijk de branderijen op de percelen nummers 231 en 232 der sectie K van den kadastralen legger en de zeepmakerij in de door Egbert Abbring bewoond wordende behuizinge.
En hebben wij, burgemeester en assessoren, aan gemelde personen daarvan mededeling doende, gehoord en verstaan, ten gevolge kantbeschikking van den gouverneur van den 10 dezer op het adres van B.L. Coninck Boddendijk en overeenkomstig art. 4 van Zijner Majesteits Besluit van den 31 januari 1824, de commodo et incommodo, waarvan de uitslag is geweest, dat Jan van Hemmen en Pieter Pieters ons verklaarden, dat er bij hen geene bedenkingen of bezwaren, tegen de bedoelde op te rigten fabrieken bestonden, terwijl de persoon Hindrik Meijer ons te kennen gaf, dat hij in de veronderstelling, dat de beide branderijen op genoegzamen afstand van zijne woning zullen komen ten einde daardoor geen gevaar voor hem bestaat, tegen het oprigten dier fabrieken gene bedenkingen of bezwaren heeft, doch dat hij met betrekking tot de zeepmakerij uit hoofde zijne behuizing zeer nabij de woning van Egbert Abbring staat, alwaar dat fabriek zal worden opgerigt, in zoo verre daarin genoegen kan nemen als hij de overtuiging bekomt, dat het bedoelde fabriek weinig gevaar voor uitbarsting van brand heeft.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 108)

Proces verbaal 24 december 1842 inzake dijkschouwing Essen.
Geert Bolhuis, Pieter van Norg, Jan Hemmes en Jan Jans van Hemmen, dijkschouwers in het kerspel Essen, hebben op 15 december 1842 in aanwezigheid van de bode Roelf Rademaker een schouwing gedaan van het eind voetpad ter lengte van 28 treden op het hoge en 14 treden op het lage van hetzelfde voetpad te Essen behorende aan de weduwe Hinderk Meinderts, landbouwersche, wonende te Essen. De aanzegging van deze schouw is geschied bij insinuatie (= kennisgeving) van 29 november met de aanzegging het voetpad uiterlijk op 5 december 1842 in schouwbare staat te hebben. Op 5 december was het voetpad niet in schouwbare staat. Dat is aan de weduwe Meinders meegedeeld op 7 december 1842, waarbij haar ook is aangegeven, dat zij was beboet voor een som van f.0,50-, voor 12 december 1842 te betalen in handen van de gemeenteontvanger met een opslag van f.0,15 voor de insinuatie. Dat het de weduwe Meinders echter vrij stond om binnen drie dagen na de dagtekening van de insinuatie met de dijkschouwers in transactie te komen over de boete. De weduwe Meinders is echter noch in transactie gekomen, noch heeft zij de boete betaald. Overeenkomstig het Reglement op het onderhoud en de schouwing der wegen in de provincie Groningen stellen de dijkschouwers de aangelegenheid nu in handen van de ambtman, die met de vervolging van de begane contraventie (= overtreding) bij het politiegerecht is belast, opdat door deze dadelijk ex officio (= ambtshalve)de vereiste actie tegen de bekeurde kan worden ingesteld.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 950-2)

Acte augustus 1843
Wij ondergetekenden als ingelanden van Essen, als zoodanig belanghebbenden in het zoogenaamde Hoogepadje aldaar, verklaren er in toe te stemmen dat de twee panden van het genoemde pad, waarvan het onderhoud is een punt van geschil tusschen Harm Kooiman, Jan van Hemmen en de weduwe Hindrik Meinders, voor het vervolg zullen worden onderhouden uit de boerekas van Essen en dat de kosten hierop gevallen uit genoemde kas zullen worden goed gemaakt. Essen, augustus 1843 G. Bolhuis, H.G. Hemmes, J.G. Hemmes (GAG, toegangsnummer 11, inventarisnummer 4).

Brief 4 mei 1846 aan de gouverneur
In antwoord op uw missive van den 29 april jl heb ik de eer u te berigten, dat Jan van Hemmen, landbouwer, wonende te Essen, onmiddellijk na daartoe bekomene vergunning bij resolutie van Gedeputeerde Staten dezer provincie is begonnen om op perceel nr 141, gelegen tusschen Helpman en Haren, eene boerenwoning te bouwen, welk gebouw uitwendig geheel is voltooid en eerstdaags door hem zal worden betrokken.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 113

Verdeling nalatenschap Jan Antonie van Hemmen in 1846
Bij het overlijden van Jan Antonie van Hemmen bedraagt de totale waarde van de erfenis f 36.110,52, te verdelen over zes erfgenamen.
1. Zoon Egbert Jans van Hemmen krijgt de boerderij en de beklemming van 26 ha grasland, oorspronkelijk eigendom van zijn grootvader Ant(h)onie Jans. Bovendien een stuk bos en veenland. Hij krijgt dus meer dan de helft van het land. De overbedeling wordt in kontanten teruggebracht in de boedel.
2. Zoon Jan Jans van Hemmen krijgt de boerderij "Laankamp" met ruim 2 ha land en het resterende deel in contanten.
3. Zoon Antonie van Hemmen krijgt ruim 3 ha grasland, een stuk kapbos op de "Mikkelhorst" en het resterende deel in contanten.
4. Dochter Grietje van Hemmen, getrouwd met Adolf Jansen, krijgt de ruim 4 ha grasland waarop de Hof te Hemmen heeft gestaan en het resterende deel in geld.
5. Zoon Jannes van Hemmen (in de akte Jans genoemd) krijgt het Onnerland en zijn resterende deel in kontanten.
6. (Dochter Jantien van Hemmen, getrouwd met Asse Oosterveld, wordt in het overzicht niet genoemd. Zij zal wel uitbetaald zijn in contanten)
Overzicht gebaseerd op Van Hemmen, een boerengeslacht uit Haren

Beschrijving veepest 1744-1753
Roeleff Sickens Swartwolt schrijft in zijn dagboek over de veepest in Haren en omstreken. De complete beschrijving in de originele bewoordingen is opgenomen bij de schrijver zelf. Uit deze beschrijving heb ik voor afzonderlijke personen relevante passages gehaald en die in mijn eigen woorden weer gegeven.
In november 1748 wordt een os van Gesworene Jan Jans van Hemmen ziek. De os overleeft het.

Brief 16 april 1847 van landgebruikers te Essen
Voor ruim acht dagen hadden wij ondergeteekenden ons land bijna boven water, maar door den storm van 't laatst van voorleden week werden wij teleur gesteld, en zagen zoodoende onze bijna droge landerijen in een zee veranderen.
Met een verschuldigden eerbied wenden wij ons tot u, heer burgemeester, dat het u mogte goed vinden om voor ons te willen bewerkstelligen eene geregelde afstrooming met de spilsluizen om gedurende dien tijd meerdere gelegenheid te vinden van

© 2020 - E.M. van Koldam

afstrooming betrekkelijk onze landerijen.
G. Bolhuis, J.B. Bosman, J. Hemmes, J. Oosterveld, P, van Norg, C. Bolhuis, H.H. Hemmes, J.K. van Hemmen en J. van hemmen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 80)

Brief 19 april 1847 van de hoofdingenieur van de Waterstaat in de provincie Groningen
Bij uw missive van den 17 dezer heb ik ontvangen een schrijven van eenige ingezetenen van Essen, houdende verzoek, dat door eene geregelde afstrooming met de spilsluizen aan hunne landen gelegenheid moge worden gegeven om zich van het binnengelaten vloeiwater weder te ontlasten.
En ik heb de eer die missive bij deze aan u te retourneren met de verzekering, dat met de spilsluizen alhier zoveel mogelijk steeds geregeld wordt afgestroomd.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 80)

Groninger Courant, 20 februari 1856
Uit Haren wordt ons het volgende gemeld: De dag van den 16den Februarij zal voor ons dorp in duurzame herinnering blijven , dewijl op dien dag onze overigens reeds zoo bloeijende landbouw ontheven werd van een last waarmede een groot gedeelte onzer vruchtbaarste bouwgronden waren bezwaard. Het tiendrecht, in deze provincie algemeen slechts bij naam bekend, bestond van oudsher in het dorp Haren en drukte als een beklemmend servituut op vele der vruchtbaarste akkers, stond de vrije verbetering derzelve in den weg, en verhinderde de zoo noodzakelijke vruchtsafwisseling, omdat men liefst voor zich zelven en niet voor de tiendheffers bouwde, welke van al het opgaand koren op de tiendpligtige landerijen geteeld, als het koren gemaaid en in hokken stond, de tiende schoof van die akkers tot zich namen. De tegenwoordige tiendheffers, gehoor gevinde aan den algemeenen wensch om dat bezwaar uit den weg te ruimen en eenen afkoop van het tiendregt toe te staan, hadden in den loop van het jaar 1856 alles daartoe voorbereid, en zonder op winst bedacht te zijn, of de tegenwoordige hooge graanprijzen te nemen, eene berekening opgemaakt, waarnaar elk tiendpligtige zijn land voor een billijken prijs konde vrijkoopen. De tiendpligtigen werden door hen uitgenoodigd zich op genoemden Zaterdag de 16den dezer ten huize van J. V. van Hemmen te Haren te vereenigen, en de heeren L. T. Jorissen, burgemeester dezer gemeente, en mr. J. W. Quintus, notaris te Groningen, verzocht zich met de leiding dezer bijeenkomst te belasten en zoo mogelijk den afkoop der tienden algemeen tot stand te brengen. Het verlangen en de wensch naar de tienddelging bleek bij deze gelegenheid zoo algemeen en zoo sterk te zijn , dat het voorstel met erkentelijkheid werd aangenomen, en genoemde heeren het genoegen hadden, tot groote- tevredenheid van de belanghebbenden, eene overeenkomst tot stand te brengen, waardoor de landerijen in Haren van een schadelijken last worden ontheven en de landbouwer voortaan onbelemmerd zijn akker zal kunnen verdeelen en bebouwen zoo als hij zulks tot zijn meeste nut en voordeel dienstig zal oordeelen.

Jan trouwt op donderdag 2 mei 1822 te Haren op 27-jarige leeftijd (1) met de 31-jarige **Aaltje Jansen**, dochter van **Jan Cornelius** en **Geesje Alefs**. Aaltje, wonende te Haren (Wijk F Essen 4) en aldaar, is geboren op donderdag 24 maart 1791 aldaar, wonende Wijk F Essen 4 aldaar, is overleden op zaterdag 26 oktober 1833 te Essen, is als overleden aangegeven op dinsdag 29 oktober 1833 te Haren (aangever overlijden was Jan Jans van Hemmen (zie 101.5); getuige aangifte overlijden was Berend Hendriks (zie 105)). Aaltje werd 42 jaar, 7 maanden en 2 dagen.

Volgens de acte van successie is Aaltje Jansen overleden in de nieuw gebouwde, maar nog ongenummerde boerderij.

Jan trouwt op maandag 14 mei 1838 te Haren (huwelijksgetuigen waren Egbert van Hemmen (zie 101.3), Antonie van Hemmen (zie 101.4), Pieter Jans van Norg (zie 45.4) en Geert Bolhuis (zie 40.1)) op 43-jarige leeftijd (2) met de 24-jarige **Niessien Hendriks**, dochter van **Berend Hendriks (105)** en **Roelfien Harms**. Niessien, wonende te Haren, aldaar (Wijk F Essen 10), aldaar (Wijk F Essen 3), aldaar (Wijk F Essen 17), aldaar (Wijk F Essen 20) en aldaar, is geboren op dinsdag 21 september 1813 te Essen (Wijk F Essen 10), is als geboren aangegeven op donderdag 23 september 1813 te Haren (aangever geboorte was Berend Hendriks (zie 105); getuigen aangifte geboorte waren Berend Krans (zie 158) en Gerrit Harms), wonende Wijk F Essen 20 aldaar, is overleden op vrijdag 12 augustus 1881 te Essen. Niessien werd 67 jaar, 10 maanden en 22 dagen.

6 **Hinderk van Hemmen** is gedoopt op zondag 31 december 1797 te Haren, is begraven op maandag 24 oktober 1808 aldaar. Hinderk werd 10 jaar, 9 maanden en 23 dagen.

Ontvangst diaconie te Haren 24 oktober 1808
Jan Antoni zijn zoon Hendrik begraven: f.4,47.
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

7 **Grietje van Hemmen**, wonende te Haren (Wijk A Middelhorst 38), aldaar (Wijk A Haren 39), aldaar (Wijk A Haren 26), aldaar (Wijk A Haren 29), aldaar (Wijk A Haren 33) en aldaar, is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 13 oktober 1799 aldaar, wonende Wijk A Haren 33 aldaar, is overleden op maandag 9 januari 1882 aldaar. Grietje werd 82 jaar, 2 maanden en 27 dagen.

Verdeling nalatenschap Jan Antonie van Hemmen in 1846
Bij het overlijden van Jan Antonie van Hemmen bedraagt de totale waarde van de erfenis f 36.110,52, te verdelen over zes erfgenamen.
1. Zoon Egbert Jans van Hemmen krijgt de boerderij en de beklemming van 26 ha grasland, oorspronkelijk eigendom van zijn grootvader Ant(h)onie Jans. Bovendien een stuk bos en veenland. Hij krijgt dus meer dan de helft van het land. De overbedeling wordt in kontanten teruggebracht in de boedel.
2. Zoon Jan Jans van Hemmen krijgt de boerderij "Laankamp" met ruim 2 ha land en het resterende deel in contanten.
3. Zoon Antonie van Hemmen krijgt ruim 3 ha grasland, een stuk kapbos op de "Mikkelhorst" en het resterende deel in contanten.
4. Dochter Grietje van Hemmen, getrouwd met Adolf Jansen, krijgt de ruim 4 ha grasland waarop de Hof te Hemmen heeft gestaan en het resterende deel in geld.
5. Zoon Jannes van Hemmen (in de akte Jans genoemd) krijgt het Onnerland en zijn resterende deel in kontanten.
6. (Dochter Jantien van Hemmen, getrouwd met Asse Oosterveld, wordt in het overzicht niet genoemd. Zij zal wel uitbetaald zijn in contanten)
Overzicht gebaseerd op Van Hemmen, een boerengeslacht uit Haren

Grietje trouwt op woensdag 22 december 1824 op 25-jarige leeftijd met de 30-jarige **Adolf Jansen** (MIL-022; B24-1843; L-00671; L-01556), zoon van **Jan Cornelius** en **Geesje Alefs**. Adolf, landbouwer, wonende te Haren (Wijk A Middelhorst 38), aldaar (Wijk A Haren 39), aldaar (Wijk A Haren 26), aldaar (Wijk A Haren 29) en aldaar, is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 6 april 1794 aldaar, wonende Wijk A Haren 29 aldaar, is overleden op zondag 7 december 1873 aldaar. Adolf werd 79 jaar, 8 maanden en 1 dag.

Brief 23 februari 1831 van de naburen van het armenhuis
Geven met eerbied te kennen, W. Holwerda, J. Timans, R. Brinks, Gerrit Hajema, R. Koops Rzn, H. van Streun, J.R. Boddeveld,

R. Pauwels, Berend Conraats [Beerent Konraats Tonnis], Adolf Jansen, Wopke Nijdam, als naburen van het diakonie armenhuis, dat het ondergetekenden als hoogst onregtvaardig voorkomt, dat bij sterfgevallen in bovengenoemd armenhuis de verpligtingen en werkzaamheden zulk een geval vereischende steeds op de ondergetekenden rusten.
1. Uit hoofde dat uit andere wijken zoowel als uit de onze armen in genoemd armenhuis worden verzorgt en dus die ingezetenen dezelfde verpligtingen hebben als ondergetekenden.
2. Dat zich in genoemd armenhuis 6 kamers bevinden in welke tien tot elf huisgezinnen zijn , welke afzonderlijk tafel houden en dus ook ieder afzonderlijk als naburen moesten worden beschouwd, doch die zich doorgaans aan de nabuurplichten onttrekken en ook dat het grootste getal armen in genoemd armenhuis uit oude vrouwen bestaat, onbekwaam tot die werkzaamheden welke mannendiesten vereischen, zoodat de werkzaamheden op ondergetekenden rusten.
3. Dat de gesteldheid in deze huisgezinnen dikwerf van dien aard is, dat de behandeling van zulke lijken bijna onmogelijk is.
4. Dat het in de mogelijkheid is, dat vreemdelingen welke er des nachts gehuisvest worde, kunnen komen te overlijden, welke lijken dan ook door ondergetekenden zullen moeten worden behandeld.
5. Dat het een zekere waarheid is, dat er in één jaar 7 sterfgevallen zijn geweest, welke lijken alle door de naburen zijn behandeld.
Daar dit en de vorige punten meer het armenbestuur en de gemeente betreffen dan de naburen, zoo is dan dit onderdanig verzoek van ondergetekenden, dat u u hierin ten onzen behoefte beter moogt voorzien en vertrouwen het aan uw wijsheid zulke maatregelen te nemen welke meer met de aard der zaak en de regtvaardigheid doelmatig zijn.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 64)

Bevelschrift 25 agustus 1843 van de burgemeester van Haren
De burgemeester van de gemeente Haren gelast de veldwachter Teunis Strating zich te begeven naar de woning van Egbert van Hemmen, landbouwer wonende te Haren, en genoemde landbouwer namens hem, burgemeester, af te vragen of hij voornemens is het slot 't welk hij op de wring van zijn steenland heeft gehangen en waardoor den landbouwer Adolf Jansen belet wordt zijn hooij uit het daaragter gelegen made naar de weg te kunnen mennen, daarvan af te nemen, en hem bij weigering van dien aan te zeggen, dat hij burgemeester hem verantwoordelijk stelt voor de schade welke zijne ongeoorloofde handelwijze aan genoemde landbouwer Aolf Jansen zal berokkenen en er van zijne wijgering dadelijk proces verbaal zal worden opgemaakt en aan de heer officier van justitie bij de rechtbank te Groningen zal worden opgezonden.
[Aantekening van de veldwachter]
Bovenstaande aanzegging door mij Teunis Strating, veldwagter der gemeente Haren aan den landbouwer Egbert van Hemmen zijnde gedaan
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

8 **Jannes van Hemmen** (B24-1843), landbouwer en kastelein, wonende te Haren (Wijk D Hemmen 1), aldaar (Wijk A Harenermolen 47) en aldaar (Wijk A Harenermolen 65), is geboren op zondag 6 maart 1803 aldaar, is verdronken op vrijdag 25 maart 1864 te Noordlaren, is als overleden aangegeven op zaterdag 26 maart 1864 te Haren, is begraven op zaterdag 26 maart 1864 aldaar. Jannes werd 61 jaar en 19 dagen.

Extract februari 1826
Extract uit de nominativen staat der manschappen uit de provincie Groningen, die op 1 januari 1826, aan de hieronder genoemde militiekorpsen ontbreken, zoo door desertie, overlijden als anderszins.
Bij de tweede afdeling kurassiers ontbreekt Jan Hendrik Germs, ingedeeld bij dit korps op 10 oktober 1822 en overleden op 17 februari 1825 te Leiden. Germs was plaatsvervanger voor Johannes Hemmen [Jannes van Hemmen].
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 59)

Brief van het hoofd administratie der tweede afdeeling kurassiers 29 november 1826
Door den kurassier Jan Hendrik Germs, welke den 10 mei 1822 in dienst was gesteld als plaatsvervanger voor Jannes van Hemmen uit de gemeente Haren, provincie Groningen, onder nr 7, op den 10 februari 1825 te Leiden overleden , en een schuld in zijn kleeding en reparatiefonds heeft nagelaten van f.27,317, welke de genoemde Jannes van Hemmen verpligt is te voldoen. Zoo verzoeken wij u den genoemden persoon Jannes van Hemmen , woonende in uw gemeeente, aan te manen om deze gelden ter somma van f.27,317 ten spoedigste af te doen, daar wij anders genoodzaakt zijn de nalatigheid van dit aan de gouverneur der provincie kenbaar te maken, welke hem alsdan met regten zal vervolgen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 59)

Brief 26 december 1826 van de kolonel, hoofd administratie der tweede afdeling kurassiers te Deventer
Naar aanleiding van uw missive van 22 december jl. hebben wij de eer u te informeren, dat den persoon van Jannes van Hemmen niet volgens de bestaande reglementen met zijn plaatsvervanger Jan Hindrik Germs gehandeld heeft, om de bedongen gelden tot waarborg der nagelaten schulden in de kas van het korps te storten, alsmede dat hij verpligt was geweest te doen onderzoeken of zijn plaatsvervanger schulden aan zijn korps had agter gelaten, voor en aleer hij het restant van f.181,- aan de erfgenaamen had uitbetaald, zoodat wij ons geensints met de erfgenaamen van den overleden Jan Hindrik Germs over deze zaak kunnen inlaaten, en verzoeken u nogmaals de goedheid te willen hebben om den persoon van Jannes van Hemmen dit ter kennis te willen doen brengen en hem alsdan ten strengsten aan te maanen om deze schuld ter somma van f.27,317 nog voor den 1 januari aanstaande aan te zuiveren en de gelden bij u te storten, die alsdan nader door u kunnen worden over gemaakt. Aangenaam zal het ons zijn te worden geïnformeerd of deze gelden zullen worden voldaan dan of wij ons hierover nader aan den gouverneur der provincie zullen moeten adresseren, daar hij alsdan de nadeelige gevolgen zich zelve zal te wijten hebben.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 59)

Brief 2 januari 1827 aan het hoofd administratie van de afdeling Kurassiers te Deventer
Ter voldoening aan de inhoud van uw missive van 24 december 1826 heb ik de eer te berichten, dat ik den persoon van Jannes van Hemmen met de inhoud van uw missive heb bekend gemaakt en aangemaand tot de betaling der gedachte schuld, doch dat dezelve weigerachtig blijft tot de betaling, doordien dat de last zoude zijn van de vader zijns overleden plaatsvervangers, welke hij de aan zijn plaatsvervanger nog competerende gelden had uitbetaald. Dat ik daarna ook de vrouw van de overledenen Jan Hendrik Germs tot de betaling dier som hebbe aangespoord, doch deze oordeelden daartoe ook niet verpligt te zijn, zoodat dus alle mijne pogingen daaromtrent aangewend vruchtloos zijn geweest.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 103) HAZA

Brief 4 februari 1828 aan de Officier van Justitie
Ik heb de eer u hiernevens toe te zenden een proces verbaal inhoudende een klagt van Jannes van Hemmen te Haren wegens het ontvreemden van twee hunner schapen in den nacht tusschen 30 en 31 de vorige maand.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 103)

Proces verbaal 4 februari 1828
Op 4 februari 1828 is voor mij, burgemeester der gemeente Haren, verschenen, Jannes van Hemmen, oud 24 jaren, zonder beroep, wonende te Haren ten huize van zijn vader Jan van Hemmen, hebbende aan zijne verpligtingen ten aanzien van de Nationale Militie voldaan, welke mij te kennen gaf, dat aan hun in den nacht tusschen den 30 en 31 der vorige maand waren

© 2020 - E.M. van Koldam

ontvreemd twee vriesche schapen zonder merktekenen, doch tevens voor hen kenbaar, van de zoogenaamde uiter- of westerdijk ten westen van Haren. Dat zij door Derk van der Veen, wonende aan den Hoornschedijk waren gevraagd, of zijlieden ook schapen vermisten en wel in den avond van den eersten dezer maand, daar er op den gemelden dijk schapen waren gedood blijkens het nog op den grond staande bloed en eenig wol. Dat comparant daarop des anderen daags onderzoek naar hunnen schapen had gedaan en toen bevonden, dat zij twee beste hunner schapen vermisten. Dat aan den comparant was gezegd door Harm van der Veen, woonachtig aan den Hoornschedijk, dat deze schapen vermoedelijk over het Hoornschediep in een schipje toebehoorende aan Albert Nijdam waren gevoerd, doordien er in dat schipje (dat toen des morgens weg was geweest en op eene andere plaats weder gevonden) wolle en vet was geweest. Dat comparant volgens deze gezegden moet oordeelen, dat de schapen dood naar Paterswolde of elders zijn gevoerd, daarbij verklarende geen vermoeden omtrent iemand wegens het ontvreemden der meergemelde schapen te hebben.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 61)

Brief 5 februari 1828 van de officier van justitie
Ik heb de eer u bij deze te retourneren het proces verbaal inhoudende klagte van Jannes van Hemmen over diefstal van twee schapen, ingezonden bij uw missive van den 4 februari jl., met verzoek om omtrent de inhoud deszelve nog nader onderzoek te willen doen en mij onder remissie van nevensgaande proces verbaal de ingewonnen informatie met den meesten spoed in te zenden.
Het komt mij voor, dat door u nog kunnen worden gehoord de persoon, welke aan Jannes van Hemmen heeft gevraagd of hij schapen vermiste en die bloed en wol op de dijk heeft gezien, zoo deze persoon aan gemelden J. van Hemmen nog bekend is. Voorts de persoon van Harm van der Veen, welke in het schipje van Albert Nijdam bloed, wol en vet heeft gezien en eindelijk Albert Nijdam, wiens schipje de geslachte schapen zou hebben vervoerd. Laatstgenoemde kan onder andere worden afgevraagd waar zijn schipje in de bewuste tijd is heen gevaren, wie hetzelve heeft gevoerd, waarom, wat hetzelve inhield en voorts alle zoodanige vragen als uit deszelfs antwoorden zouden kunnen voortvloeijen.
Zoo echter gezegde personen of anderen, die eenige inligting tot de zaak in questie kunnen geven, niet in uw gemeente woonachtig zijn, verzoek ik u onderzoek te doen onder welke gemeente zij behoren en mij daarvan te informeren.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 61)

Brief 6 februari 1828 aan de Officier van Justitie
Inzake het doden van twee schapen van Jannes van Hemmen heeft de burgemeester op verzoek van de Officier van Justitie nog nader gehoord Albert Nijdam en Harm van der Veen. Die verhoren hebben niet veel opgeleverd. De schapen zijn waarschijnlijk naar Paterswolde vervoerd.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 103)

Proces verbaal 6 februari 1828
Op heden 6 februari 1828 des nademiddags vier uren compareerde voor mij burgemeester der gemeente Haren, als daartoe geroepen zijnde, Derk van der Veen, oud 36 jaren, arbeider van beroep, woonachtig aan den Hoornschendijk binnen deze gemeente, in de behuizing getekend letter E nr 6, dewelke op het door mij aan hem gevraagde het volgende heeft verklaard.
Gevraagd of dezelve van het dooden der schapen toebehoorende aan Jannes van Hemmen, eenige kennis droeg en in het schipje van Albert Nijdam ook bloed, wol en vet had gezien of zoodanige op den waterdijk zien liggen als een bewijs van het doden der schapen? Waarop door den comparant is geantwoord. Dat er gedurende drie dagen op de dijk voor hunne woning vier schapen hadden geloopen in het water zonder dat zij daarvan de eigenaar hadden geweten. Dat hij comparant in den avond van den 30 der vorige maand des avonds ongeveer te 10 uren van Haren komende, aldaar de schapen nog had zien loopen, en des anderen daags, des morgens te 7 uren de schapen niet meer hadde gezien, en toen op den 1 dezer des avonds op den dijk komende aldaar het bloed had gezien alsmede wol, ten blijke van het doden der schapen, doch dat hij comparant het schipje van Albert Nijdam niet had gezien, en derhalve van het vervoeren der schapen niet konde zeggen
En verklaarde tevens daaromtrent ook geen vermoeden omtrent iemand te hebben.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 61)

Proces verbaal 6 februari 1828
Op heden den 6 februari 1828 des nademiddags vier uren compareerde voor mij, burgemeester der gemeente Haren, als daartoe geroepen zijnde Albert [Andries] Nijdam, oud 32 jaren, arbeider, woonachtig te Paterswolde, gemeente Eelde, doch gedurende eenige tijd bij zijne moeder, de weduwe Nijdam, aan de Hoornschedijk, gemeente Haren, gehuisvest, dewelke op het door mij aan hem gevraagde, het navolgende heeft verklaard.
Gevraagd of hij ook eenig bewijs had of kennis droeg omtrent het dooden der schapen toebehoorende aan Jannes van Hemmen, of hij een schipje had liggen gehad in het Hoornschediep (bij de overvaart) en zoo ja, of dat schipje in den nacht van den 30 en den 31 der vorige maand was gebruikt, en alzoo den volgenden morgen vermist, en waar en hoedanig hij dat schipje had gevonden. Waarop door den comparant is geantwoord, dat hij van het dooden der schapen niets wist, dan de thans daaromtrent loopende gezegden, dat er twee schapen van den persoon J. van Hemmen zouden zijn gedood, dat hij zijn schipje in den voormelden avond van den 30 januari jl. in het Hoornschediep voor de woning zijner moeder had liggen gehad, hetwelk in den morgen daarop volgende aldaar niet meer aanwezig was geweest, dat comparant daarop dien dag en den daarop volgende naar hetzelve had gezocht en eindelijk hetzelve gevonden aan den noordkant van het bosch van den heer Gesseler te Paterswolde in eene sloot, waarin hij toen eenig wol en vet had gevonden, dat hij aan ons vertoonde en bij hetzelve op den wal eene schuifhaak, welke hij comparant had medegenomen en aan Arend Nijdam, schipper te Eelde terug gegeven als eigenaar van dezelve zijnde, welke haak door Arend Nijdam in den avond van den 30 januari jl. was gebruikt bij eene praam en gelegd bij het huis van Wopke Nijdam aan den Hoornschedijk.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 61)

Brief 10 juli 1841 van de officier van justitie
Mij aan de inhoud gedragende van nevensgaand verzoekschrift heb ik de eer u te verzoeken om mij met terugzending daarvan te willen melden:
1. Of de rekwestrant Jannes van Hemmen en Grietje Bakker ter plaatse hunner inwoning te goeder naam en faam bekend staan.
2. Of er ook enige aanleiding bestaat om te vermoeden, dat tusschen den rekwestrant en gemelde Grietje Bakker bij het leven van Annigje Bakker eenige ongeoorloofde betrekking of gemeenschap hebbe bestaan.
3. Of er uit rekwestrants vroegere huwelijken kinderen in leven zijn, en zo ja, hoeveel, van welke ouderdom en van welk geslacht.
4. Of des rekwestrants ouders, of, wanneer deze mogten overleden zijn, zijne naaste betrekkingen genoegen nemen in het thans door hem geprojecteerde huwelijk.
U gelieve mij bij deszelfs antwoord te doen toekomen een extract uit de overlijdensakte van Annigje Bakker, welk extract op zegel geschreven en door den rekwestrant bekostigd zal moeten worden.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 74)

Brief aan de officier van justitie dd 15 juli 1841
In antwoord op uw missive van den 10 dezer en onder terugzending van het daarbij aan mij toegezonden request, heb ik de eer u te berigten:
1. dat de requestrant Jannes van Hemmen en Grietje Bakker te dezer plaatse ter goeder naam en faam bekend staan;

© 2020 - E.M. van Koldam

2. dat er niet alleen geene aanleiding bestaat om te vermoeden, dat tusschen de requestrant en gemelde Grietje Bakker bij het leven van Annigje Bakker eenige ongeoorloofde betrekking of gemeenschap heeft bestaan, maar dat ik persoonlijk bekend met het huisgezin van den requestrant de stellige overtuiging heb, dat zulks het geval niet is geweest;
3. dat er uit des requestrants vroegere huwelijken twee kinderen bestaan, het eene, zijnde van het vrouwelijk geslacht, geboren den 5 januari 1835 uit zijne eerste vrouw Grietje Vos en het andere, zijnde van het mannelijke geslacht, geboren 7 januari 1840 uit zijne tweede vrouw Annechien Bakker;
4. dat des requestrants vader, zijnde de moeder overleden, verklaard heeft geene bedenkingen tegen het huwelijk te hebben, zoo mede de vader van des requestrants eerste vrouw Grietje Vos, moeder van des rekwestrants minderjarige dochter genaamd Grietje van Hemmen, echter onder die voorwaarde, dat het geprojecteerde huwelijk nimmer ten preejudice zal strekken van dezelfs kleindochter.
Tenslotte heb ik de eer hierbij te voegen een extract uit het register van overlijden betrekkelijk Annechien Bakker.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 110)

Verdeling nalatenschap Jan Antonie van Hemmen in 1846
Bij het overlijden van Jan Antonie van Hemmen bedraagt de totale waarde van de erfenis f 36.110,52, te verdelen over zes erfgenamen.
1. Zoon Egbert Jans van Hemmen krijgt de boerderij en de beklemming van 26 ha grasland, oorspronkelijk eigendom van zijn grootvader Ant(h)onie Jans. Bovendien een stuk bos en veenland. Hij krijgt dus meer dan de helft van het land. De overbedeling wordt in kontanten teruggebracht in de boedel.
2. Zoon Jan Jans van Hemmen krijgt de boerderij "Laankamp" met ruim 2 ha land en het resterende deel in contanten.
3. Zoon Antonie van Hemmen krijgt ruim 3 ha grasland, een stuk kapbos op de "Mikkelhorst" en het resterende deel in contanten.
4. Dochter Grietje van Hemmen, getrouwd met Adolf Jansen, krijgt de ruim 4 ha grasland waarop de Hof te Hemmen heeft gestaan en het resterende deel in geld.
5. Zoon Jannes van Hemmen (in de akte Jans genoemd) krijgt het Onnerland en zijn resterende deel in kontanten.
6. (Dochter Jantien van Hemmen, getrouwd met Asse Oosterveld, wordt in het overzicht niet genoemd. Zij zal wel uitbetaald zijn in contanten)
Overzicht gebaseerd op Van Hemmen, een boerengeslacht uit Haren

Extract uit het register der resolutiën van Gedeputeerde Staten 1 juni 1847
Gelezen eene missive van den Hoofdingenieur van den Waterstaat in deze provincie van den 20 mei jl., daarbij, in voldoening aan de marginale dispositie van de gouverneur dezer provincie van den 5 maart 1847, dienende van berigt en consideratiën op een in deszelfs handen gesteld adres van Jannes van Hemmen, landbouwer en kastelein te Harendermolen, daarbij vergunning verzoekende om de westelijke muur van zijne woning, staande aan den Straatweg aldaar, te mogen verlengen noordwaarts op en de noordelijke gevel aan het woonhuis aan te sluiten, waardoor alsdan de westelijke inrid zoude komen te vervallen, zoomede het daaromtrent ingewonnen berigt van het plaatselijk bestuur van Haren van den 2 maart jl.
Overwegende, dat het is gebleken, dat de voorschrevene bouwing zal plaats hebben op eene ongescheiden eigendom, die zoowel aan den adressant als aan het Rijk behoort.
Is goedgevonden aan den adressant te kennen te geven, dat er bij Gedeputeerde Staten geene bezwaren tegen het accorderen van zijn verzoek bestaan, doch aangezien de verlenging der onderwerpelijke muur zal plaats hebben op eene ongescheidene eigendom, die aan hem adressant en aan het Rijk behoort, hij zich ter deze ook zal dienen te wenden aan het Departement van Financiën, zullende hij zich, wanneer de bouwing ook van die zijde wordt toegestaan, moeten onderwerpen aan de locale aanwijzingen van de Directie van de Waterstaat in deze provincie.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 80)

Provinciale Drentsche en Asser Courant, 11 februari 1864
Men schrijft uit Haren aan de Winschoter Courant.
Een zeldzaam voorval doet alhier een huisgezin, vrouw en kinderen, in de grootste ongerustheid verkeeren. Sedert donderdag avond wordt vermist de persoon van J. van Hemmen, kastelein en landbouwer, wonende te Haardermolen. Zich gezond en wel dienzelfden namiddag uit huis naar eene publieke verhuring van landerijen te Noordlaren begeven hebbende, wordt hij door zijne huisgenooten te vergeefs tot op heden terug verwacht. Gisteren voormiddag werden dan dien ten gevolge de ingezetenen van Noordlaren door het kleppen der klok bijeengeroepen en zijn alstoen door hen gedurende den dag, alle mogelijke nasporingen in het werk gesteld om den vermisten persoon op te sporen; echter mede te vergeefs.
Men verdiept zich in gissingen omtrent dit onheil; als vrij zeker veronderstelt men, dat hij op de terugreis door de duisternis, hetzij in 't water of verdwaald is geraakt en alzoo zal zijn omgekomen. Zoo men zegt moet misbruik vau slerken drank wederom als oorzaak worden beschouwd.

Provinciale Drentsche en Asser Courant, 31 maart 1864
De voor ruim zeven weken vermiste kastelein J. van Hemmen te Harendermolen, is vrijdagavond j.l. op den rug drijvende gevonden in het Zuidlaardermeer. Verschilende gissingen worden gemaakt omtrent het verdrinken van genoemden persoon: men zegt, dat huiselijke oneenigheden hiervan de oorzaak zoude zijn. Zaterdagavond te 6 uur is het lijk te Haren ter aarde besteld.

Provinciale Drentsche en Asser Courant, 5 april 1864
Ingezonden stukken.
Mijnheer de redacteur! In de courant van 31 maart j.l. komt een stuk voor over het terug vinden van het lijk van J. van Hemmen te Harendermolen. De inzender van dat berigt vertelt daardoor aan het publiek in de eerste plaats onwaarheden. Hij zegt, dat het lijk gevonden is, drijvend op den rug, dat is onwaarheid: de ondergeteekende, die het lijk in een bootje heeft genomen, heeft het zien drijven op het lijf, met het hoofd en de beenen naar beneden onder water, in den vorm van eenen halven hoepel. In de tweede plaats verhaalt hij iets, dat de familie haar zwaren rouw nog zwaarder maakt. Alles wat waarheid is behoeft niet altijd gezegd te worden, maar wil men dat, zoo zegge men het ronduit, doch iemand die de woordjes “men zegt” gebruikt, is in twijfel of de geruchten waarheid zijn, en dan zulke feiten in een dagblad te schrijven doet veel kwaad, wijl velen het kwade gerucht gaarne geloven en wel willen verbreiden, al is het ook onwaarheid. Het is eene laagheid als men iets wereldkundig maakt, door de woorden “men zegt”, want met het gebruiken dier woorden kan men alle laster verspreiden en zoodoende huisselijk geluk in huisselijk leed veranderen. Rampzalige woordjes derhalve “men zegt”.
Door plaatsing dezes zal u, om de waarheidswil verpligten.
Noordlaren, 1 april 1864, Uw dienaar, A. de Boer

Jannes trouwt op donderdag 3 april 1834 te Haren op 31-jarige leeftijd (1) met de 23-jarige **Grietje Vos**, dochter van **Roelf Roelfs Vos (270)** en **Jantje Homan**. Grietje, wonende te Haren (Wijk A Haren 12), aldaar (Wijk D Dilgt 10) en aldaar, is geboren op vrijdag 29 maart 1811 aldaar, is gedoopt op woensdag 3 april 1811 aldaar, wonende Wijk A Harenermolen 47 aldaar, is overleden op zaterdag 31 januari 1835 te Harenermolen, is als overleden aangegeven op maandag 2 februari 1835 te Haren (aangever overlijden was Jannes van Hemmen (zie 101.8); getuige aangifte overlijden was Egbert van Hemmen (zie 101.3)). Grietje werd 23 jaar, 10 maanden en 2 dagen.
Jannes trouwt op donderdag 28 april 1836 te Zuidlaren op 33-jarige leeftijd (2) met de 24-jarige **Annechien Bakker**, dochter van **Simon Simons Bakker** en **Margje Berends Heerspink**. Annechien, wonende te Haren (Wijk A Harenermolen 47) en aldaar, is

geboren op woensdag 22 januari 1812 te Zuidlaren, wonende Wijk A Harenermolen 47 te Haren, is overleden op zondag 9 februari 1840 aldaar, is als overleden aangegeven op dinsdag 11 februari 1840 (aangever overlijden was Nicolaas van Dooren; getuige aangifte overlijden was Geert Andries). Annechien werd 28 jaar en 18 dagen.
Jannes trouwt op donderdag 14 oktober 1841 te Haren (het huwelijk wordt voltrokken bij het nieuwe echtpaar thuis op het adres Haren A47 te Harenermolen, omdat de bruid volgens een certificaat van de geneesheer der gemeente Haren "wegens ziekelijke ligchaamstoestand niet in staat is om haren woning te verlaten ten einde zich naar het huis der gemeente tot voltrekking van haar huwelijk te kunnen begeven". Geen wonder, de bruid is een paar dagen daarvoor bevallen. Het jonge kind - Marchien- wordt bij het huwelijk erkend.) (huwelijksgetuigen waren Roelf Roelfs Vos (zie 270), Egbert van Hemmen (zie 101.3), Geert Andries, Jan Folkerts de Vries, Jacob Bolhuis Everts (zie 45.1) en Egbert Hooiveld) op 38-jarige leeftijd (3) met de 24-jarige **Grietje Bakker**, dochter van **Simon Simons Bakker** en **Margje Berends Heerspink**. Grietje, wonende te Haren (Wijk A Harenermolen 65) en aldaar, is geboren op maandag 3 februari 1817 te Zuidlaren, wonende Wijk A Harenermolen 65 te Haren, is overleden op vrijdag 22 januari 1858 aldaar, is als overleden aangegeven op zaterdag 23 januari 1858 aldaar (aangever overlijden was Jannes van Hemmen (zie 101.8); getuige aangifte overlijden was Jacob Bolhuis Everts (zie 45.1)). Grietje werd 40 jaar, 11 maanden en 19 dagen.

Brief 10 juli 1841 van de officier van justitie
Mij aan de inhoud gedragende van nevensgaand verzoekschrift heb ik de eer u te verzoeken om mij met terugzending daarvan te willen melden:
1. Of de rekwestrant Jannes van Hemmen en Grietje Bakker ter plaatse hunner inwoning te goeder naam en faam bekend staan.
2. Of er ook enige aanleiding bestaat om te vermoeden, dat tusschen den rekwestrant en gemelde Grietje Bakker bij het leven van Annigje Bakker eenige ongeoorloofde betrekking of gemeenschap hebbe bestaan.
3. Of er uit rekwestrants vroegere huwelijken kinderen in leven zijn, en zo ja, hoeveel, van welke ouderdom en van welk geslacht.
4. Of des rekwestrants ouders, of, wanneer deze mogten overleden zijn, zijne naaste betrekkingen genoegen nemen in het thans door hem geprojecteerde huwelijk.
U gelieve mij bij deszelfs antwoord te doen toekomen een extract uit de overlijdensakte van Annigje Bakker, welk extract op zegel geschreven en door den rekwestrant bekostigd zal moeten worden.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 74)

Brief aan de officier van justitie dd 15 juli 1841
In antwoord op uw missive van den 10 dezer en onder terugzending van het daarbij aan mij toegezonden request, heb ik de eer u te berigten:
1. dat de requestrant Jannes van Hemmen en Grietje Bakker te dezer plaatse ter goeder naam en faam bekend staan;
2. dat er niet alleen geene aanleiding bestaat om te vermoeden, dat tusschen de requestrant en gemelde Grietje Bakker bij het leven van Annigje Bakker eenige ongeoorloofde betrekking of gemeenschap heeft bestaan, maar dat ik persoonlijk bekend met het huisgezin van den requestrant de stellige overtuiging heb, dat zulks het geval niet is geweest;
3. dat er uit des requestrants vroegere huwelijken twee kinderen bestaan, het eene, zijnde van het vrouwelijk geslacht, geboren den 5 januari 1835 uit zijne eerste vrouw Grietje Vos en het andere, zijnde van het mannelijke geslacht, geboren 7 januari 1840 uit zijne tweede vrouw Annechien Bakker;
4. dat des requestrants vader, zijnde de moeder overleden, verklaard heeft geene bedenkingen tegen het huwelijk te hebben, zoo mede de vader van des requestrants eerste vrouw Grietje Vos, moeder van des rekwestrants minderjarige dochter genaamd Grietje van Hemmen, echter onder die voorwaarde, dat het geprojecteerde huwelijk nimmer ten preejudice zal strekken van dezelfs kleindochter.
Tenslotte heb ik de eer hierbij te voegen een extract uit het register van overlijden betrekkelijk Annechien Bakker.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 110)

Jannes trouwt op donderdag 3 juli 1862 te Haren op 59-jarige leeftijd (4) met de 27-jarige **Jaapkien Elders**, dochter van **Albert Jans Elders** en **Grietje Holtman**. Jaapkien, wonende te Haren (Wijk D Hemmen 5) en aldaar (Wijk D Hemmen 16), is geboren op maandag 13 oktober 1834 te Hemmen, is overleden op dinsdag 1 mei 1900 te Adorp. Jaapkien werd 65 jaar, 6 maanden en 18 dagen.
Jaapkien was later gehuwd (2) met **Johannes Wiegman**.<150,151>
Jaapkien was later gehuwd (3) met **Sijtse Jager**.<152,153>

9 **Willem van Hemmen**, wonende te Haren, is geboren op zondag 21 april 1805 te Hemmen, is gedoopt op zondag 28 april 1805 te Haren, wonende Wijk D Hemmen 1 aldaar, is overleden op maandag 21 december 1812 te Hemmen, is als overleden aangegeven op dinsdag 22 december 1812 te Haren (aangever overlijden was Jan Antonie van Hemmen (zie 101); getuige aangifte overlijden was Klaas de Groeve (zie 90)). Willem werd 7 jaar en 8 maanden.

102 **Geert Hemmes** (GH1812-083; MIL-166; ES), zoon van **Hemme Geerts Hemmes** en **Grietje Kornelis**, landbouwer, wonende te Haren (Wijk F Essen 2), is geboren op woensdag 3 januari 1781 te Essen, is gedoopt op zondag 7 januari 1781 te Haren, is overleden op vrijdag 12 januari 1827 te Noorderhogebrug. Geert werd 46 jaar en 9 dagen.

Geert Hemmes en zijn vrouw Geesje Wilphorst wonen na hun huwelijk in 1809 aanvankelijk in Haren. Hier worden drie kinderen geboren. Vanaf 1815 wonen zij in Groningen/Noorderhoogebrug. Waarschijnlijk op de plaats van vader Hemme Geerts. Hier overlijdt in 1826 eerst vader Hemme Geerts en vervolgens een jaar later zoon Geert Hemmes. De weduwe Geesje Wilphorst keert dan weer naar Essen terug en wel naar Haren wijk F nr 02 Essen. Ik ga er vanuit, dat ze hier ook al woonden van 1809 tot 1815. De connectie van de familie Hemmes met Noorderhoogebrug is mij nog niet helder. Ik zie geen voorouders die hier vandaan kwamen.

Ontvangst diaconie te Haren 1 juni 1809
Geert Hemmes van Essen getrouwd: f.3,21
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

Ontvangst diaconie te Haren 18 juni 1809
Van Geert Hemmes wegens trouwen buiten de openbare dienst: f.9,45
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

Groninger Courant, 6 februari 1827
Ten overstaan van Mr. Willem Jan Quintus, notaris te Groningen, zal, op maandag, den 4 februarij 1828, des namiddags te vier uren, ten huize van den kastelein G.T. Tiesen, in de Nieuwe Ebbingstraat, bij de poort, ten verzoeke van de erven van wijlen Hemme Geerts Hemmes en van de weduwe Geert Hemmes, publiek worden verhuurd: Eene behuizing met derzelver hoven en heem, staande en gelegen bij de Noorderhoogerbrug, bij Groningen, met nog twee huizen of woningen, benevens ongeveer 45 bunders uitmuntend bouw- en weiland, mede aldaar gelegen, alles in onderscheidene percelen; breeder in conditien te omschrijven en te specificeren, welke drie dagen bevorens, ten huize voornoemd, ter lezing zullen liggen.

© 2020 - E.M. van Koldam

Groninger Courant, 13 januari 1829
Ten overstaan van Mr. Willem Jan Quintus, openbaar notaris, residerende te Groningen, alsmede van het Vredegeregt van het eerste kanton dier stad, zullen op maandag, den 19 januarij 1829, des avonds te 7 uren, ten huize van den kastelein J. Eekhoff, Tz., aan de Groote Markt aldaar, publiek worden verkocht:
I tm IV enige onroerende goederen toebehoorende aan de erfgenamen van wijlen Hemme Geerts en Grietje Cornelis, in leven ehelieden.
V. De vaste beklemming van ongeveer 10 bunders kostelijk land, gelegen bij Noorderhoogebrug, onder Noorddijk, doende des jaars op midwinter tot huur aan de erven van wijlen den heer J.H. Keiser f 202,50.
VI. De vaste beklemming van ongeveer 4 bunders best land, onder het Ooster Stadshamrik gelegen, genaamd de Tigcheldobben, doende des jaars op midwinter tot huur aan Jonkher R. de Marees van Swinderen f 60,-
Toebehoorende aan Geesje Wilphorst en wijlen haren eheman Geert Hemmes.

Geert trouwt (kerk) op donderdag 1 juni 1809 te Haren (opbrengst collecte bij de trouwdienst: f.3,21 en extra vergoeding wegens trouwen buiten de openbare dienst f.9,45) op 28-jarige leeftijd met de 20-jarige **Geesje Jans Wilphorst** (L-00217), dochter van **Jan Egberts Wilphorst (279)** en **Jantje Cornelis Offeringa**. Geesje, wonende te Haren (Wijk F Essen 2), aldaar (Wijk B Haren 1) en aldaar, is geboren te Helpman, is gedoopt op woensdag 20 mei 1789 te Groningen, wonende Wijk B Haren 1 te Haren, is overleden op vrijdag 15 april 1853 aldaar. Geesje werd 63 jaar, 10 maanden en 26 dagen.

Woonde in 1830 als weduwe van Geert Hemmes op het adres Haren Wijk F Nr 2 Essen samen met vier kinderen, de inwonende knecht Geert Post en de inwonende werkmeid Jantien Boelens.

Akte 15 februari 1827
Comparanten:
1. Hindrik Berends Bosman, landbouwer te Adorp, voor en in naam zijne ehevrouw Aaltje Hemmes;
2. Geesje Wilphorst, landbouwersche, wonende onder Groningen, als moeder en wettige voogdesse over hare minderjarige kinderen bij wijlen Geert Hemmes in echte verwekt, als representerende hunnen vader;
3. Willem Meulman, landbouwer, wonende te Eelde, als voogd over Geert Bolhuis, minderjarige zoon van en representerende zijne moeder Grietje Hemmes bij wijlen Popke Bolhuis in echte verwekt.
Te zamen eenige erfgenamen van wijlen Hemme Geerts en Grietje Cornelis, in leven ehelieden.
Zij geven aan publiek te willen verhuren:
a. De behuizinge met derzelver hoven en heem, staande en gelegen te Noorderhogebrugge bij Groningen met uitzondering der aan dezelve belendende hooischuur en noch een aan hetzelve belendende kamertje met paarden en koeistallen, zijnde het zoogenaamde schooltje, getekend letter W nr 48;
b. De woning en de behuizinge, getekend nr 80, staande bij de Noorderhogebrugge onder Zuidwolde, thans bewoond door Jan Pauwels;
c. Een behuizinge, bestaande in drie kamers, getekend nr 81 met het schuurtje mede aldaar staande;
d. Het zogenaamde schooltje, getekend nr 48
e. Diverse percelen land.
Geesje Wilphorst verklaart voor zichzelf en voor haar kinderen nog enige percelen land te willen verhuren.
Verhuur vindt vervolgens plaats aan diverse personen, die geen relatie met Haren hebben.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 97, Akte 80)

Brief burgemeester van Bedum dd 29 oktober 1829
Zekere Pieter Jans Huizinga, landbouwer te Zuidwolde geeft mij te kennen, dat hij in zijnen dienst heeft gehad Geert Jans Post, thans woonachtig bij de weduwe Geert Hemmes te Haren en dat deze Geert Jans Post in stilte van hem is vertrokken onder te betalen zestien gulden voor een xxx en boom, welke hij voor hem gekocht en betaald had ofwel hem dit goed terug te bezorgen, hetgeen ter zijner keus was verbleven, terwijl daarentegen Geert Jans Post bij hem had achter gelaten een kist en een zigt, zonder daarop order te hebben gesteld.
Mag ik u verzoeken genoemden Geert Jans Post hierover voor u te doen komen en denzelven te vermanen daaromtrent order te stellen, daar anders nog gevaar loopt, dat de zaak wordende gebragt ter cognitie van de officier van justitie, in onaangename omstandigheden te geraken en mij over de uitkomst te berichten.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 62)

Overzicht 5 april 1841 opgemaakt door de gemeente-ontvanger H.J. Quintus
Lijst der weduwen in de gemeente Haren woonachtig, welke jaarlijks in 's Rijks directe belastingen, het patentregt daaronder niet begrepen, f.20,- en daarboven betalen.
Weduwe J. Swartwolt, te Haren, zonder beroep; weduwe J.P. Oosting, te Haren, zonder beroep; weduwe K.H. van der Es, te Haren, landbouwersche; weduwe L. Bolhuis, te Haren, landbouwersche; weduwe W. Eising, te Onnen, landbouwersche; weduwe J.J. Sipkes [Sipkema te Waterhuizen], te Haren, landbouwersche; weduwe D. van der Veen, te Haren, landbouwersche; weduwe G. Hemmes, te Haren, landbouwersche; weduwe E. Bolhuis, te Helpman, landbouwersche; weduwe J.E. Wilphorst, te Helpman, landbouwersche; weduwe W. Groenendal, te Helpman, landbouwersche; weduwe W.J. Quintus, te Helpman, zonder beroep; weduwe [J.H.] Nauta, te Helpman, zonder beroep; weduwe A.J. van Dijken, te Haren, landbouwersche; weduwe R. Kluiving, te Noordlaren, landbouwersche; weduwe K. Brands [Brants], te Noordlaren, landbouwersche; weduwe J.H. Timmer, te Noordlaren, landbouwersche; weduwe J. Hoenderken, te Noordlaren, landbouwersche; weduwe Ypeij, te Helpman, zonder beroep; weduwe J. Vos, te Haren, zonder beroep; Trientje Abelius [Trijntje Abels], te Helpman, landbouwersche; weduwe J.J. Bos, te Noordlaren, landbouwersche; weduwe G. Buirma [= Gezina Buirma?], te Helpman, zonder beroep; weduwe J. Gortemaker, te Haren, landbouwersche; weduwe H.R. Kloots [= Henderica Ottens, maar die is al in 1830 overleden], te Noordlaren, landbouwersche; weduwe A. Reiger, te Haren, zonder beroep.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 74)

Groninger Courant, 7 januari 1851
Ten overstaan van Mr. J.W. Quintus, notaris te Groningen, zal, op dingsdag den 21sten Januarij 1851, des avonds te 7 uur, ten huize van den
kastelein F. Giezen, te Helpman, publiek worden verkocht: eene ruime behuizing met grooten tuin, zeer geschikt tot zomerverblijf, staande en gelegen westzijde aan den Straatweg te Helpman, wordende thans door T. Aling in huur bewoond, in eigendom toebehoorende aan de weduwe G. Hemmes.
Om te aanvaarden de tuin op Gregorie, de behuizing den 1sten Mei 1851. Te bezien daags vóór en op den verkoopdag, des namiddags van 1-3 uren.

Groninger Courant, 19 april 1853
Heden overleed, tot diepe droefheid, onze dierbare moeder en aangehuwde moeder Geessien Wilphorst, wedw. Geert Hemmes, in den ouderdom van bijna vierenzestig jaren. Het geloof in onzen Heer en Zaligmaker was haar troost in haar zacht uitieinde, hetwelk onze smart enigermate lenigt.
Haren, 15 april 1853. H. Hemmes, uit aller naam.

© 2020 - E.M. van Koldam

Van Geert en Geesje zijn zeven kinderen bekend:

1 **Hemmo Geerts Hemmes** (ES), landbouwer, wonende te Haren (Wijk F Essen 2) en aldaar (Wijk F Essen 1), is geboren op dinsdag 10 juli 1810 te Essen, is overleden op zaterdag 15 mei 1886 te Zutphen. Hemmo werd 75 jaar, 10 maanden en 5 dagen.

Brief van 8 juni 1837 aan het college van toezigt op de kerkadministratie te Groningen
Wij hebben de eer u kennis te geven, dat wij alle pogingen hebben aangewend om de persoon van Geert Bolhuis over te halen tot het aannemen van den post van inzaamelaar bij de hervormde gemeente te Haren, doch alles vrugteloos gebleven zijnde, is het ons daarna mogen gelukken de persoon van Wicher Horst daartoe te promoveren en waar over wij een voordragt hebben gedaan aan de hervormde kerkenraad te Haren, die dezelve voordragt hebbende goed gekeurd, daar na gemelde Wicher Horst is aangesteld geworden, hetgeen mede tot gevolg heeft opgeleverd alsdat Hemme Hemmes, die gelijke betrekking vroeger had geweigerd, daarvan is teruggekomen en zich thans ook die keuze heeft laten wel gevallen. Waardoor die onaangenamen zaak voor als nu finaal is afgedaan.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 108)

Brief 7 juli 1840 van de dijkschouwers der kerspelen van Haren en Onnen
Ter voldoening aan uw schrijven van den 1 dezer, daarbij inzendende een door T. Tol te Groningen aan de gouverneur der provincie ingediend adres betrekkelijk eene afwatering van het door den adressant in de gemeente Haren bezeten wordende eigendom, hebben wij de eer, onder terugzending van het genoemd adres aan u te dienen van berigt.
Dat de ondergetekenden als eene commissie uit de dijkschouwers der kerspelen van Haren en Onnen den toestand der afwatering of de waterloozing bij het meergenoemde adres bedoeld, hebben opgenomen en bevonden, dat de algemeene belangen zoowel als het persoonlijk belang van T. Tol het vorderen, dat de waterloozing worde verbeterd.
Dat de ondergeteekenden geene kennis dragen van het door T. Tol in het adres gezegde, dat namelijk die watering door de gezamenlijke boeren van Haren en Onnen moet worden onderhouden. Immers is het den dijkschouwers van die kerspelen niet bekend, dat die waterloozing door de gemelde boeren is gemaakt, terwijl voorts dezelve ook niet aan den schouw is onderworpen.
Het komt ons voor, dat het onderhoud van die watering, gelijk met anderen in de gemeente aan particuliere ingezetenen behoort, dat is aan die personen, welke landen daar nevens liggen en die daarbij dan ook belang hebben.
Die personen zijn de adressant, Hemmo G. Hemmes, Jan Veldman, Gerrit Veldman, Hindrik Hinderikus en zoo als de ondergeteekenden vermeenen ook nog de weduwe Willem Eising. Echter is dat gedeelte der waterloozing voorbij of langs den wal van Hemmo G. Hemmes in zoodanigen toestand, dat zulks den adressant wel heeft doen klagen, aangezien daarin dammen of overritten zijn die den afloop van het water verhinderen.
Wij geven alzoo u in overweging of het niet voegzaam zoude zijn, dat de persoon van Hemmo G. Hemmes worde uitgenoodigd of zoonodig bevolen zijne watering te openen.
Hiermede vermeenen de ondergeteekende aan hunne verpligting te hebben beantwoord.
R. Abels, O. Hoenderken, J. Veldman en K. Mannes.
* bijlage brief van de heer T. Tol aan de gouverneur dd juni 1840
Geeft met eerbied te kennen, Tjerk Tol, kastelein, wonende aan de Grote Markt alhier. Suppliant eigenaar is van een stuk land gelegen te Onnen, gemeente Haren, hetwelk in het kadaster bekend staat als moeras, doch suppliant daarvan eenig goed bebouwd land heeft gemaaakt en thans niet verder daarmee kan beginnen uit hoofde eene waterloozing des suppliants land gedurig onder water houdt, daar dezelve geene eigen afloop heeft en welke waterloozing door de gezamenlijke boeren van Onnen onderhouden moet worden, hetgeen suppliant genoopt heeft zich een en andermaal te wenden tot de heer burgemeester van Haren, met verzoek om de onderhavige boeren aan te sporen, ieder voor zo verre hem zulks aangaat, die waterloozing op te maken, opdat het daardoor eene eigen afloop kan verkrijgen, doch naar het schijnt hieraan door de boeren niet tot heden toe wordt voldaan. Het zijn dan deze gronden welke suppliant nopen zich tot u te wenden met het verzoek de burgemeester van Haren te willen gelasten zijne onderhavige boeren aan te sporen die waterloozingen behoorlijk in orde te brengen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 73)

Akte augustus 1843
Wij ondergetekenden als ingelanden van Essen, als zoodanig belanghebbenden in het zoogenaamde Hoogepadje aldaar, verklaren er in toe te stemmen dat de twee panden van het genoemde pad, waarvan het onderhoud is een punt van geschil tusschen Harm Kooiman, Jan van Hemmen en de weduwe Hindrik Meinders, voor het vervolg zullen worden onderhouden uit de boerekas van Essen en dat de kosten hierop gevallen uit genoemde kas zullen worden goed gemaakt. Essen, augustus 1843 G. Bolhuis, H.G. Hemmes, J.G. Hemmes
(GAG, toegangsnummer 11, inventarisnummer 4).

Brief 16 april 1847 van landgebruikers te Essen
Voor ruim acht dagen hadden wij ondergeteekenden ons land bijna boven water, maar door den storm van 't laatst van voorleden week werden wij teleur gesteld, en zagen zoodoende onze bijna droge landerijen in een zee veranderen.
Met een verschuldigden eerbied wenden wij ons tot u, heer burgemeester, dat het u mogte goed vinden om voor ons te willen bewerkstelligen eene geregelde afstrooming met de spilsluizen om gedurende dien tijd meerdere gelegenheid te vinden van afstrooming betrekkelijk onze landerijen.
G. Bolhuis, J.B. Bosman, J. Hemmes, J. Oosterveld, P, van Norg, C. Bolhuis, H.H. Hemmes, J.K. van Hemmen en J. van hemmen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 80)

Brief 19 april 1847 van de hoofdingenieur van de Waterstaat in de provincie Groningen
Bij uw missive van den 17 dezer heb ik ontvangen een schrijven van eenige ingezetenen van Essen, houdende verzoek, dat door eene geregelde afstrooming met de spilsluizen aan hunne landen gelegenheid moge worden gegeven om zich van het binnengelaten vloeiwater weder te ontlasten.
En ik heb de eer die missive bij deze aan u te retourneren met de verzekering, dat met de spilsluizen alhier zoveel mogelijk steeds geregeld wordt afgestroomd.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 80)

Brief 9 april 1855 aan de Commissaris des Konings
Bij missive van heden, had ik de eer voorloopig berigt te geven van het ontstaan der besmettelijke longziekte op den stal van Hemme Hemmes te Essen.
Bij dezen mag ik overleggen de vereischte stukken als:
a. de schriftelijke verklaring van H. Hemmes, dat hij wil toestaan de inenting van zijn vee;
b. schetsteekening van het terrein;
c. verslagen van de veearts, bedoeld in art. 7 van het reglement omtrent het verlenen van schadevergoeding en in art. 12 van het reglement ter voorkoming van het overbrengen der longziekte;
d. een lijst van het vee in denzelfden stal aanwezig;
e. acte van minnelijke schikking

© 2020 - E.M. van Koldam

f. afschrift der acte van taxatie.
Op de schetsteekening is de behuizing en stal van Hemme Hemmes aangeduid met rooden inkt en is uit middelpunt een kring getrokken van 300 ellen, een kring van 200 ellen en een kring van 150 ellen wijds. Het komt mij als meest gepast voor, nopens het trekken van een van longziekte verdachten kring, u voor te dragen, die van 300 ellen uit te breiden tot op 450 ellen van de stal, waardoor de kom van het gehucht Essen vrij zal kunnen blijven, en de insluiting daarvan binnen den kring, nutteloos en moeijelijk voor de veehouders aldaar zoude zijn, terwijl tusschen den afstand van 450 ellen vanaf den besmetten stal tot aan het naaste erf in de kom van Essen geene behuizing of stal gelegen is.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 122)

Brief 26 mei 1855 aan Gedeputeerde Staten
Bij dezen heb ik de eer aan u in te zenden de stukken (volgens nota) die moeten worden over gelegd tot bekoming van schadevergoeding voor het ten gevolge van longziekte gestorven vee van Hemme Hemmes te Essen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 122)

Brief 21 juni 1855 aan de Commissaris des Konings
Bij kantbeschikking van den 15 dezer heeft u in mijne handen gesteld een adres van L. Bolhuis, landbouwer alhier, verzoekende om zijn vee, dat hij tot hier toe wegens de uitgebrokene longziekte op de stal van H. Hemmes, op stal heeft moeten houden, in een stuk weiland te mogen invoeren, achter zijne woning gelegen. Ik heb de eer te berigten, dat de door den adressant aangevoerde gronden overeenkomstig de waarheid zijn en hij bij langer oponthoud in verlegenheid met zijn vee zal komen, dat ook het bedoelde weideland, hoewel niet onder de afgesloten kring, echter geheel gescheiden is van andere daarnevens gelegen weidelanden en de invoering kan plaats hebben zonder met het vee den publieken weg te betreden, weshalve ik gene bezwaren zie de gevraagde vergunning te verleenen. Het bedoelde adres gaat hiernevens terug.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 122)

Brief 10 oktober 1855 aan veearts Rouan te Groningen
Bij dezen wordt u uitgenoodigd de zuivering van den stal van H. Hemmes te Essen, alwaar de besmettelijke longziekte geheerscht heeft, te bewerkstelligen.
Dat het onstuimig weder en de schaarsche van gras al ligtelijk aanleiding kan geven tot eene vroege stalling van het vee, zal wel overbodig zijn u te doen opmerken.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 122)

Brief 25 oktober 1855 aan H. Hemmes en ?? Veldman [J.P. Veldman?]
Aanzegging. De watering van af het Westerveen en de Pieperspoelen, onder en door den langen dijk door het Witteveen, achter de Middelhorst tot in de lage hooilanden, ieder voor zoveel hem aangaat, behoorlijk op te schoonen, van dammen te bevrijden en behoorlijk gangbaar te maken voor of op den 5 november 1855, bij gebreke waarvan voor rekening der nalatigen door het bevoegde bestuur in het noodige voorzien zal worden.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 122)

Als Hemmo Geerts Hemmes te Zutphen overlijdt is hij woonachtig te Scheemda, aldaar wordt zijn overlijden ingeschreven in de registers van de burgerlijke stand. Hij wordt vanaf 1860 niet meer vermeld in het bevolkingsregister van de gemeente Haren. In Zutphen was een instelling gevestigd voor psychiatrische patienten.

Hemmo trouwt op donderdag 12 juni 1834 te Haren op 23-jarige leeftijd met de 25-jarige **Hendrika Wuffen** ook genaamd Hendrika Wuffing (ES), dochter van **Frederic Wuffen (288)** en **Alberdina Hornhuis**. Hendrika, wonende te Haren (Wijk F Essen 1) en aldaar, is geboren op donderdag 4 mei 1809 te Onnen, wonende Wijk F Essen 1 te Haren, is overleden op dinsdag 6 december 1881 aldaar. Hendrika werd 72 jaar, 7 maanden en 2 dagen.

2 **Jan Hemmes** (RW1; ES; L-01235), landbouwer, wonende te Haren, aldaar (Wijk F Essen 2), aldaar (Wijk F Essen 3), aldaar (Wijk F Essen 4) en aldaar, is geboren op zondag 29 december 1811 aldaar (Wijk F Essen 2), is als geboren aangegeven op dinsdag 31 december 1811 aldaar (aangever geboorte was Geert Hemmes (zie 102); getuigen aangifte geboorte waren Jan Egberts Wilphorst (zie 279) en Willem Jans Buis (zie 53)), wonende Wijk F Essen 5 aldaar, is overleden op donderdag 5 juni 1890 te Essen. Jan werd 78 jaar, 5 maanden en 7 dagen.

Proces verbaal 24 december 1842 inzake dijkschouwing Essen.
Geert Bolhuis, Pieter van Norg, Jan Hemmes en Jan Jans van Hemmen, dijkschouwers in het kerspel Essen, hebben op 15 december 1842 in aanwezigheid van de bode Roelf Rademaker een schouwing gedaan van het eind voetpad ter lengte van 28 treden op het hoge en 14 treden op het lage van hetzelfde voetpad te Essen behorende aan de weduwe Hinderk Meinderts, landbouwersche, wonende te Essen. De aanzegging van deze schouw is geschied bij insinuatie (= kennisgeving) van 29 november met de aanzegging het voetpad uiterlijk op 5 december 1842 in schouwbare staat te hebben. Op 5 december was het voetpad niet in schouwbare staat. Dat is aan de weduwe Meinders meegedeeld op 7 december 1842, waarbij haar ook is aangegeven, dat zij was beboet voor een som van f.0,50-, voor 12 december 1842 te betalen in handen van de gemeenteontvanger met een opslag van f.0,15 voor de insinuatie. Dat het de weduwe Meinders echter vrij stond om binnen drie dagen na de dagtekening van de insinuatie met de dijkschouwers in transactie te komen over de boete. De weduwe Meinders is echter noch in transactie gekomen, noch heeft zij de boete betaald. Overeenkomstig het Reglement op het onderhoud en de schouwing der wegen in de provincie Groningen stellen de dijkschouwers de aangelegenheid nu in handen van de ambtman, die met de vervolging van de begane contraventie (= overtreding) bij het politiegerecht is belast, opdat door deze dadelijk ex officio (= ambtshalve)de vereiste actie tegen de bekeurde kan worden ingesteld.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 950-2)

Akte augustus 1843
Wij ondergetekenden als ingelanden van Essen, als zoodanig belanghebbenden in het zoogenaamde Hoogepadje aldaar, verklaren er in toe te stemmen dat de twee panden van het genoemde pad, waarvan het onderhoud is een punt van geschil tusschen Harm Kooiman, Jan van Hemmen en de weduwe Hindrik Meinders, voor het vervolg zullen worden onderhouden uit de boerekas van Essen en dat de kosten hierop gevallen uit genoemde kas zullen worden goed gemaakt. Essen, augustus 1843 G. Bolhuis, H.G. Hemmes, J.G. Hemmes (Groninger Archieven, toegang 11, inventarisnummer 4).

Brief 16 april 1847 van landgebruikers te Essen
Voor ruim acht dagen hadden wij ondergeteekenden ons land bijna boven water, maar door den storm van 't laatst van voorleden week werden wij teleur gesteld, en zagen zoodoende onze bijna droge landerijen in een zee veranderen.
Met een verschuldigden eerbied wenden wij ons tot u, heer burgemeester, dat het u mogte goed vinden om voor ons te willen bewerkstelligen eene geregelde afstrooming met de spilsluizen om gedurende dien tijd meerdere gelegenheid te vinden van afstrooming betrekkelijk onze landerijen.
G. Bolhuis, J.B. Bosman, J. Hemmes, J. Oosterveld, P, van Norg, C. Bolhuis, H.H. Hemmes, J.K. van Hemmen en J. van hemmen.

© 2020 - E.M. van Koldam

(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 80)

Brief 19 april 1847 van de hoofdingenieur van de Waterstaat in de provincie Groningen
Bij uw missive van den 17 dezer heb ik ontvangen een schrijven van eenige ingezetenen van Essen, houdende verzoek, dat door eene geregelde afstrooming met de spilsluizen aan hunne landen gelegenheid moge worden gegeven om zich van het binnengelaten vloeiwater weder te ontlasten.
En ik heb de eer die missive bij deze aan u te retourneren met de verzekering, dat met de spilsluizen alhier zoveel mogelijk steeds geregeld wordt afgestroomd.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 80)

Groninger Courant, 12 augustus 1853
De jaarmarkt, gisteren te Haren gehouden, werd bijzonder opgeluisterd door de van wege de Maatschappij van Landbouw in de provincie Groningen, afdeeling Haren, gehoudene tentoonstelling van vroegmelkte koeijen en vaarzen, hengst- en merrieveulens. De uitslag van deze tentoonstelling heeft een ieders verwachting overtroffen. Niet minder dan 19 vroegmelkte koeijen, 15 vroegmelkte vaarzen, 14 hengstveulens en 18 merrieveulens, werden ter keuring aangeboden. Niet alleen het groot aantal, maar vooral de goede hoedanigheden van de ter keuring aangeboden koeijen en veulens, maakte de taak der daartoe benoemde keurmeesters uiterst moeijelijk.
Na herhaalde keuringen werd de prijs van de vroegmelkte koeijen toegewezen aan de zwart blaarde koe van G. de Wit, te Groningen; van de vroegmelkte vaarzen: aan de zwart blaarde vaars van J.B. Bosman, te Essen; van de hengstveulens: de eerste prijs aan het zwarte veulen van H. Hemmes en de tweede prijs aan het zwarte veulen van J.G. Hemmes, beide te Essen; van de merrieveulens: de eerste prijs aan het bruine veulen van G. Bazuin, te Haren en de tweede prijs aan het zwarte veulen van de weduwe A. Eleveld, te Essen.

Notulen burgemeester en wethouders, 23 december 1856
Tot opperbrandmeester voor de tijd van 3 jaren, ingaande heden, wordt aangewezen Lubbertus van Oosten.
Tot wijkmeester van de wijk A (dorp Haren), tevens brandmeester en eerste hoofdman van de nachtwacht: Jannes Horst met als plaatsvervanger Jan Jansen.
Tot wijkmeester wijk B (dorp Haren); J. Koops en plaatsvervanger L. Bolhuis.
Tot wijkmeester wijk C (Onnen): Joh. Breeman en plaatsvervanger H. Hindriks.
Tot wijkmeester wijk D (Dilgt en Hemmen): J. Brink en als plaatsvervanger Joh. Meijer.
Tot wijkmeester wijk E (Hoornschedijk): J. Nijdam en als plaatsvervanger B. van der Veen
Tot wijkmeester wijk F (Essen): Jan Hemmes en als plaatsvervanger J.K. van Hemmen
Tot wijkmeester wijk A (Helpman): R. Tonkens sr en als plaatsvervanger Joh. Blaauwpot.
Tot wijkmeester wijk B (Helpman): L. Poelma en als plaatsvervanger H. Kwant
Tot wijkmeester wijk C (Molenstreek en Euvelgunne): K. Bolhuis en als plaatsvervanger H. van Bruggen.
Tot wijkmeester wijk D (Den Hoorn): H. van Hemmen en als plaatsvervanger H. Oosterveld.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 35).

Het nieuws van den dag: kleine courant, 20 november 1890
Vanwege het Genootschap van Nijverheid in Groningen is te Haren eene welgeslaagde tentoonstelling van stieren en vaarzen gehouden. Voor de stieren zijn bekroond: L. Mulder, te Glimmen, mej. De Wed. J. Hemmes te Essen en G. Bolhuis, te Haren. Voor de twentervaarzen J. Wolters te Haren en A.N. Sijdenborg te Haren; voor de entervaarzen H. Brink te Haren en E. van Hemmen te Dilcht

Nieuwsblad van het Noorden, 11 oktober 1891
Haren, 9 oct. Ten bewijze dat de landbouwers in de gemeente Haren zich nogal toeleggen op den aanfok van beste paarden en vooral op jonge Tabors, dient dat bij de j.l. te Groningen gehoudene keuring van jonge Tabors, waarvoor zich van heine en verre 37 exemplaren hadden aangegeven, van de 6 uitgeloofde prijzen, 4 ten deel vielen aan de gemeente Haren als: J. Wolters voor een veulen 1e prijs, S.P. Bolhuis, idem 2e prijs, mej. de wed. J. Hemmes, idem 3e prijs. Mej. de wed. H. van Hemmen voor een enterpaard 3e prijs, terwijl voor de enters de 1e prijs verkreeg de heer Vinkers van Westerlee, hetwelk door genoemden heer als enter was aangekocht van de heer J.O. Hoenderken te Noordlaren, gem. Haren. En de 2e prijs door den heer Bindervoet te Zuidhorn, aangekocht van den heer J. Wolters te Haren. Zeker niet een te versmaden pluimpje voor de paardenfokkers in de gemeente Haren.

Jan trouwt op donderdag 26 oktober 1843 te Haren op 31-jarige leeftijd met de 19-jarige **Hillechien ter Borgh**, dochter van **Roelf ter Borgh** en **Harmtien Jans Buitingh**. Hillechien, wonende te Haren (Wijk A Haren 12), aldaar (Wijk F Essen 3), aldaar (Wijk F Essen 4), aldaar (Wijk F Essen 5) en aldaar, is geboren op dinsdag 11 november 1823 aldaar (in huis Haren wijk A 12), is als geboren aangegeven op vrijdag 14 november 1823 (getuigen aangifte geboorte waren Jan Jans Sluurman (zie 237) en Albert Hovingh (zie 134)), wonende Wijk F Essen 5 aldaar, is overleden op maandag 18 januari 1892 te Essen. Hillechien werd 68 jaar, 2 maanden en 7 dagen.

3 **Kornelis Geerts Hemmes**, wonende te Haren en aldaar (Wijk F Essen 2), is geboren op woensdag 1 december 1813 te Essen (Wijk F Essen 2), is als geboren aangegeven op vrijdag 3 december 1813 te Haren (aangever geboorte was Geert Hemmes (zie 102); getuigen aangifte geboorte waren Berend Hendriks (zie 105) en Evert Everts (zie 80)), is overleden op zaterdag 14 september 1901 te Noordlaren. Kornelis werd 87 jaar, 9 maanden en 13 dagen.

Brief 4 april 1855 aan de heer K. Hemmes te Noordlaren
Naar aanleiding van uw brief dd 14 maart jl. aan den boekhoudend diaken R. Hornhuis, alhier, en op verzoek van het diaconiebestuur, heb ik de eer te berigten, dat is gebleken uit het kerkenboek tot Noordlaren, vervattende kinderen, die door de doop zijn ingelijfd, dat in den jaar 1788 Michiel Spilger, soldaat onder het Regiment v.d. generaal Sommerlatte en Jantien Geerts, echtgenote, op Haardermolen, hebben een dochter den 14 september laten dopen met name Trientjen. En dat deze persoon zich noemende Trientje Spilger in de laatste 15 maanden voorafgaande de invoering van de nieuwe armenwet alhier niet is bedeeld geworden.
Weshalve u wel zullen willen erkennen, dat genoemde persoon te Noordlaren armlastig is.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 122)

Kornelis trouwt op woensdag 16 mei 1838 te Haren op 24-jarige leeftijd met de 24-jarige **Ida Willems Assies**, dochter van **Willem Assies** en **Hendrikje Hoiting**. Ida, wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 11), is geboren op dinsdag 17 augustus 1813 te Rolde, is overleden op donderdag 18 maart 1886 te Noordlaren. Ida werd 72 jaar, 7 maanden en 1 dag.

4 **Egbert Hemmes** is geboren op vrijdag 27 oktober 1815 te Groningen, is overleden op vrijdag 23 januari 1818 aldaar. Egbert werd 2 jaar, 2 maanden en 27 dagen.

© 2020 - E.M. van Koldam

5 **Grietien Hemmes**, wonende te Haren (Wijk F Essen 2), aldaar (Wijk F Essen 14), aldaar (Wijk F Essen 13) en aldaar (Wijk F Essen 16), is geboren op zaterdag 11 oktober 1817 te Noorderhoogebrug, is overleden op donderdag 8 januari 1891 te Haren. Grietien werd 73 jaar, 2 maanden en 28 dagen.

Nieuwsblad van het Noorden, 25 december 1891
Op zaterdag 16 januari 1892, des avonds om 6 uur, ten huize van den heer R. Abels, te Haren, zal ten verzoeke van den erven mejuffrouw de wed. den heer G. Bolhuis, publiek worden verkocht:
a. Een behuizing met erf, benevens bouw- en weiland, alles staande en gelegen te Essen, gemeente Haren, samen groot 4 ha, 56 a., 80 ca.
b. Een perceel uitmuntend bouwland, zeer gunstig gelegen midden in het dorp Haren aan den Rijksstraatweg en zeer geschikt voor bouwterrein, groot 1 ha, 53 ca.
c. twee zitplaatsen of ¼ gedeelte in 2 banken op het koor in de Nederl. Herv. Kerk te Haren
d. vier graven op de oude begraafplaats te Haren, nos. 5, 6, 7 en 8, 2e afd. 8e rij.
S. Lohman, notaris

Nieuwsblad van het Noorden, 20 januari 1892
(In deze publicatie wordt verslag gedaan van de verkoping op basis van de advertentie dd 25 december 1891).
Haren, 18 jan. Ten overstaan van den heer S. Lohman, notaris te Haren, had op zaterdag 16 januari, des avonds te zes uur, ten huize van R. Abels te Haren en ten verzoeke van de erven van mejuffrouw de wed. den heer G. Bolhuis, de publieke verkoping plaats van:
a. Eene behuizing met erf, benevens bouw- en weiland, alles staande en gelegen te Essen, groot 4 ha, 56 a., 80 ca. Kooper: den heer W. Bolhuis te Onnen voor f. 6.750,-.
b. Een perceel bouwland gelegen midden in het dorp Haren, groot 1 ha. 53 ca. Kooper: den heer R. Abels voor f. 4.700,-.
c. Zitplaatsen in het koor in de Ned. Herv. Kerk te Haren. Koopers: H. Bolhuis, Haren voor f. 180,-, J. Wolters voor f. 200,- en Pauwels voor f. 215,-.
d. Graven op de oude begraafplaats te Haren. Kooper de heer G.H. Bolhuis te Euvelgunne voor f. 30,- en f. 32,-.

Grietien trouwt op maandag 9 mei 1842 te Haren (huwelijksgetuigen waren Hindrik Berends Bosman, Jan Berends Hendriks Bosman (zie 45), Hemmo Geerts Hemmes (zie 102.1) en Jan Hemmes (zie 102.2)) op 24-jarige leeftijd met de 33-jarige **Geert Bolhuis**, zie 40.1.

6 **Hinderikus Geerts Hemmes**, wonende te Haren, is geboren op maandag 6 december 1824 te Noorderhoogebrug, wonende Wijk F Essen 2 te Haren, is overleden op zaterdag 31 januari 1829 te Essen, is als overleden aangegeven op zaterdag 31 januari 1829 te Haren (aangever overlijden was Jan Berends Hendriks Bosman (zie 45); getuige aangifte overlijden was Jan Jans van Hemmen (zie 101.5)). Hinderikus werd 4 jaar, 1 maand en 25 dagen.

Acte van successie, 31 januari 1829
De waarde van de nalatenschap bedraagt f.2.865,-.

7 **Jantien Hemmes**, wonende te Haren, is geboren op zaterdag 12 augustus 1826 te Noorderhoogebrug, wonende Wijk F Essen 2 te Haren, is overleden op zondag 2 maart 1828 te Essen, is als overleden aangegeven op dinsdag 4 maart 1828 te Haren (aangever overlijden was Jan Jans van Hemmen (zie 101.5); getuige aangifte overlijden was Evert Everts (zie 80)). Jantien werd 1 jaar, 6 maanden en 19 dagen.

Groninger Courant, 4 maart 1828
Na eene langdurige sukkeling stierf den 1 dezer mijn jongste kindje Jantien, oud 1,5 jaar. Gelaten, doch bitter bedroefd, geef ik hiervan kennis aan vrienden en bekenden.
Essen, den 3 maart 1828. Gesien Wilphorst, wed. G. Hemmes.

103 **Aaldert Hendriks** (GH1812-125), wonende te Haren, is geboren op donderdag 1 november 1731, wonende Wijk C Onnen 5 aldaar, is overleden op zaterdag 25 november 1815 te Onnen, is als overleden aangegeven op maandag 27 november 1815 (genoot bij overlijden alimentatie van de diakonie te Noordlaren, daarom was Roelof Hoiting als boekhoudend diaken te Noordlaren getuige bij de aangifte van overlijden) (getuigen aangifte overlijden waren Frederic Wuffen (zie 288) en Roelof Hoiting (zie 120)). Aaldert werd 84 jaar en 24 dagen.
Aaldert was gehuwd met **Geesje Geerts Peulinga**, dochter van **Geert Thijs** en **Roelofje Kars**. Geesje is gedoopt op zondag 10 maart 1726 te Zuidlaren, is overleden in 1806 (OS). Geesje werd 80 jaar.

Van Aaldert en Geesje zijn twee kinderen bekend:

1 **Grietje Alders**, wonende te Haren (Wijk C Onnen 5) en aldaar, is geboren te Onnen, is gedoopt op zondag 6 mei 1753 te Zuidlaren, wonende Wijk C Onnen 5 te Haren, is overleden op woensdag 24 januari 1821, is als overleden aangegeven op zaterdag 27 januari 1821 (getuigen aangifte overlijden waren Jan Breeman (zie 48.2) en Hindrik Hindrikus (zie 112)). Grietje werd 67 jaar, 8 maanden en 18 dagen.

Jan Breeman wordt bij aangifte overlijden vermeld als neef.

Grietje trouwt (kerk) op donderdag 20 maart 1783 te Haren op 29-jarige leeftijd met de 40-jarige **Hindrikus Hindriks**, zoon van **Hindrik Hindriks** en **Hillechijn Janssens**. Hindrikus, landbouwer, is geboren te Onnen, is gedoopt op zondag 4 november 1742 te Haren, is begraven op maandag 28 november 1808 aldaar. Hindrikus werd 66 jaar en 24 dagen.

Akte 7 maart 1787
Lukas Rummerink en Jan Egberts Wuffen en Jan Papink en de schulte J. Rummerink in qualiteit als voorstanderen over Freerk ter Borgh en mede in qualiteit wegens de erven van wijlen mevrouw H.L. Muntinghe, weduwe van burgemeester A.J. ter Borg en wijlen juffer A. Muntinghe verklaren verpacht te hebben aan Hinderijkus Hindriks en Grietijn Alders te Onnen, twee matten hooiland te Onnen gelegen. De pacht is voor 24 jaar en de prijs is f.180,-.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1615, pagina 138)

Akte 23 november 1789
Coenraad Grootholman, predikant te Noordlaren en zijn vrouw Roelfijn Woelesius en Otte Hoenderken en Tale Hammink tezamen erfgenamen van Arendina Hoenderken, weduwe Hammink, verklaren verpacht te hebben aan Hindrik Hindriks en Grietijn Alders, echtelieden te Onnen, een akker bouwland te Onnen, de Goldakker genaamd, en een akker bouwland op de Onneres. De pacht is voor 24 jaar en de prijs is f.150,-

© 2020 - E.M. van Koldam

(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1615, pagina 253)

Akte 4 november 1794 (geregistreerd 16 december 1794)
Jantje Papink verpacht voor 24 jaar aan Hindrikus Hindriks en Grietje Alders, echtelieden, een stuk land te Onnen voor f.300,-.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1616, folio 183).

2 **Roelfjen Alders** is geboren in 1760 (OS) te Glimmen, is overleden op woensdag 27 maart 1839 te Zuidlaren. Roelfjen werd 79 jaar.

104 **Berend Hendriks** (GH1812-203), zoon van **Hindrik Hindriks** en **Hillechien Hindriks**, landbouwer, is gedoopt op woensdag 11 mei 1740 te Groningen, is overleden op vrijdag 17 januari 1823 te Helpman (in huis Helpman B14), is als overleden aangegeven op vrijdag 18 juli 1823 (getuigen aangifte overlijden waren Jan Stel (zie 243) en Lammert Arend Bazuin (zie 23)). Berend werd 82 jaar, 8 maanden en 6 dagen.

Wordt in overlijdensacten van zijn kinderen vermeld als Berend Hendriks Bosman.

Voogdijstelling 14 mei 1779
Jan Geerts te Helpman heeft aangezworen als voormond over de drie minderjarige kinderen van wijlen Jan Roelfs bij wijlen Hinderika Hindriks in echte verwekt. Berent Hindriks te Haren wordt sibbevoogd en Jan Jans te Haren vreemde voogd. Voor wat betreft de grootouderlijke boedel van de kinderen wordt Hindrik Hindriks te Helpman aangezworen als sibbevoogd en gezworene Hinderikus Hornhuis te Haren als vreemde voogd.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1495).

Voogdijstelling26 juni 1801
Geert Jans te Haren zweert aan als principale voormond over de minderjarige kinderen van wijlen Jan Geerts (Elderenkamp) bij Bartruida Cornelis (Offeringa) in echte verwekt. Jan Egberts Wilphorst te Helpman wordt sibbevoogd en Berent Hindriks te Helpman vreemde voogd.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1496)

Uitspraak Gerecht van Selwerd en Sappemeer 25 januari 1804
Hemme Geerts wordt durante divisione (zolang er tegenstrijdige belangen zijn) voormond over de kinderen van Janna Jans bij wijlen Roelf Alberts in plaats van Hindrik Alberts (Smit). De gedurende de scheiding en deling van de nalatenschap van de tante van de kinderen Geertruid Alberts. Berend Hindriks is vreemde voogd.
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 1982).

Uitspraak Gerecht van Selwerd en Sappemeer 17 juli 1805
Albert Hindriks (Smit) te Eelde, domicilie kiezende bij de vreemde voogd Berend Hindriks achter Helpman, zweert aan als voormond over de minderjarige kinderen van wijlen Roelf Alberts bij wijlen Janna Jans in echte verwekt in plaats van Hindrik Alberts (Smit). Roelof Gerrits te Paterswolde wordt sibbevoogd.
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 1982).

Groninger Courant, 26 september 1806
NOTIFICATIE
Namens Mr. S. Gockiinga, drost der jurisdictie van het Goorecht en Sappemeer, wordt ten gevolge resolutie van het departementaal bestuur van Stad en Landen van Groningen dd 15 september 1806 ter kennis der belanghebbende gebragt, dat tot taxateuren voor de belastingen op de successie, personeel en 't meubilair in deze jurisdictie zijn aangewezen:
Noordlaren: Jannes Hoenderken en Otte Hindriks
Haren: Rudolf Rummerink en Roelf Vos
Helpman: Harke Jacobs en Berend Hindriks

Groninger Courant, 19 augustus 1808
De Land-Drost in het Departement Groningen, brengt bij dezen ter kennis van de ingezetenen van dit departement, dat de navolgende personen in de onderscheidene gemeenten ten platten lande in hetzelve departement zijn benoemd en aangesteld, tot het verrigten van zodanige werkzaamheden, als bij de wet van de 30 maart j.l., waarbij onder eenige bepalingen, wordt geopend eene geldlening van 30 millioenen guldens, en het reglement van den 12 april daaraanvolgende, houdende bepalingen omtrent de wijze, op welke voor het lopende jaar zal worden verdeeld, geregeld en ingevorderd, de quotifatie van 3 millioenen guldens, vastgesteld bij de wet van den 30 maart opgenoemd, aan de gemeentebesturen zijn gedemandeerd, als:
In het Goregt en Sappemeer,
Helpman: Berend Hindriks, Wolter Goossen Groenendal, Hindrik Kwant
Haaren: Roelf Koops, Roelf J. Vos, Hemme Geerts
Noordlaren: Jannes Hoenderken, Roelf Tales Hammink, Roelf Jans

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 8 juli 1812
Berend Hindriks, landbouwer te Helpman wordt aangewezen als taxateur van de boedel van Cornelis Eleveld en wijlen Janna Jacobs.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 109, zaak 56)

Ingekomen stukken gemeente Haren, 5 april 1815
Brief van de controleur der directe belastingen met het verzoek aan de schout om hem te adviseren over bezwaarschriften ingediend door Albert Jans, te Helpman, Hindrik Meinders, te Essen, en Berend Hindriks te Essen.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 48).

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 19 december 1816
De nabestaanden van Jantje Jans van Dijken, minderjarige dochter van Willemtje Berends te Helpman en wijlen Jan Harms van Dijken, overleden op 12 juni 1814, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Marten Meijer, schipper te Helpman, aangehuwde oom
- Dietert Dijken, arbeider te Haren, oud-oom
- Jan Egberts Wilphorst, landbouwer te Helpman, neef
Aanwezig van moederszijde:
- Berend Hendriks, landbouwer te Helpman, grootvader

© 2020 - E.M. van Koldam

- Hindrik Berends, landbouwer te Adorp, oom
- Jan Berends, landbouwer te Helpman, oom
Willemtje Berends blijft voogd. Egbert Jans Wilphorst wordt benoemd tot toeziend voogd
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 111, zaak 1816/128)

Brief eind maart 1817 aan de schout van Zuidlaren
De schout schrijft, dat zich bij hem heeft vervoegd zekere Berend Hendriks, landbouwer te Helpman. Deze heeft hem te kennen gegeven, dat een zeker behoeftig en ziekelijk persoon met de naam Hendrik Jans, van bedrijf dagloner, in de gemeente Zuidlaren geboren, vorig jaar enige tijd bij hem gewerkt had. Vanwege zijn zwakke toestand is hij toen naar zijn broer in Kolham vertrokken. Nu was hij echter weer bij hem gekomen. Hij heeft er vervolgens voor heeft gezorgd, dat Hendrik Jans overeenkomstig zijn wens naar zijn moeder in Zuidlaren is getransporteerd, omdat zijn toestand het niet permitteerde, dat hij te voet ging. In de tussentijd zijn er wel kosten gemaakt voor verzorging en ondersteuning. Deze kosten zijn gedragen door het armenbestuur van Helpman. De schout meent dat dit niet correct is. Hendrik Jans heeft nooit domicilie gehad in de gemeente Haren. Hij vraagt zijn collega van Zuidlaren daarom er voor zorg te dragen, dat het armenbestuur van Zuidlaren de kosten van verzorging en ondersteuning voor zijn rekening neemt.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 99)

Berend trouwt (kerk) op zondag 8 mei 1768 te Haren op 27-jarige leeftijd met de 25-jarige **Hindrikje Roelofs Bartelds**, dochter van **Roeleff Janssens Bartelds** en **Jantjen Janssens Meijeringe**. Hindrikje is geboren te Onnen, is gedoopt op zondag 10 februari 1743 te Haren, is overleden op woensdag 20 september 1826 te Helpman (in huis Helpman B14), is als overleden aangegeven op vrijdag 22 september 1826 (getuigen aangifte overlijden waren Jan Stel (zie 243) en Lammert Jans Poelma (zie 23.2)). Hindrikje werd 83 jaar, 7 maanden en 10 dagen.

Akte 4 december 1823
Comparanten zijn:
1. Hindrikjen Roelfs [Bartelds], landgebruikersche woonachtig onder Helpman; weduwe van wijlen Berent Hindriks;
2. Hindrik Berents [Bosman], landbouwer, wonende te Adorp;
3. Jantien Berends, voermansche, wonende te Groningen, weduwe van wijlen Jan Lammerts;
4. Willemtien Berends [Bosman], zonder beroep, ehevrouw van Jan Stel de Jonge, timmerman, wonende te Haren;
5. Berend Berends [Bosman], landbouwer, wonende onder Helpman;
6. Jan Berends [Bosman], landbouwer, wonende te Essen;
De vijf laatst genoemden als kinderen en erfgenamen van wijlen Berend Hindriks, opgemeld.
Zij verklaren ter leen ontvangen te hebben van Pieter Gerrits Mulder, koopman, wonende te Helpman, f.2.600,- tegen 5%.
Er wordt hypotheek verleend op de boerenbehuizing en schuur getekend B nr 14, benevens de vaste en altoos durende beklemming van plusminus 24 bunders, 9 roeden, 96 ellen en 30 palmen land, vaste huur f.150,-.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 75, Akte 362)

Van Berend en Hindrikje zijn acht kinderen bekend:

1 **Hindrik Berends Bosman**, landbouwer en hengstenhouder, wonende te Harssens, is geboren op zondag 1 juli 1770 te Haren, is overleden op donderdag 4 januari 1855 te Adorp. Hindrik werd 84 jaar, 6 maanden en 3 dagen.

Wordt bij de geboorte van zijn kinderen Hillechien (1815), Hemme (1818) en Jantje (1821) vermeld als Hindrik Berends Bosman.

Behalve landbouwer is Hindrik Berends Bosman ook hengstenhouder (zie bronbewerking 8 'Lijsten gedekte merries 1836-1847').

Akte 4 december 1823
Comparanten zijn:
1. Hindrikjen Roelfs [Bartelds], landgebruikersche woonachtig onder Helpman; weduwe van wijlen Berent Hindriks;
2. Hindrik Berents [Bosman], landbouwer, wonende te Adorp;
3. Jantien Berends, voermansche, wonende te Groningen, weduwe van wijlen Jan Lammerts;
4. Willemtien Berends [Bosman], zonder beroep, ehevrouw van Jan Stel de Jonge, timmerman, wonende te Haren;
5. Berend Berends [Bosman], landbouwer, wonende onder Helpman;
6. Jan Berends [Bosman], landbouwer, wonende te Essen;
De vijf laatst genoemden als kinderen en erfgenamen van wijlen Berend Hindriks, opgemeld.
Zij verklaren ter leen ontvangen te hebben van Pieter Gerrits Mulder, koopman, wonende te Helpman, f.2.600,- tegen 5%.
Er wordt hypotheek verleend op de boerenbehuizing en schuur getekend B nr 14, benevens de vaste en altoos durende beklemming van plusminus 24 bunders, 9 roeden, 96 ellen en 30 palmen land, vaste huur f.150,-.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 75, Akte 362)

Akte 15 februari 1827
Comparanten:
1. Hindrik Berends Bosman, landbouwer te Adorp, voor en in naam zijne ehevrouw Aaltje Hemmes;
2. Geesje Wilphorst, landbouwersche, wonende onder Groningen, als moeder en wettige voogdesse over hare minderjarige kinderen bij wijlen Geert Hemmes in echte verwekt, als representerende hunnen vader;
3. Willem Meulman, landbouwer, wonende te Eelde, als voogd over Geert Bolhuis, minderjarige zoon van en representerende zijne moeder Grietje Hemmes bij wijlen Popke Bolhuis in echte verwekt.
Te zamen eenige erfgenamen van wijlen Hemme Geerts en Grietje Cornelis, in leven ehelieden.
Zij geven aan publiek te willen verhuren:
a. De behuizinge met derzelver hoven en heem, staande en gelegen te Noorderhogebrugge bij Groningen met uitzondering der aan dezelve belendende hooischuur en noch een aan hezelve belendende kamertje met paarden en koeistallen, zijnde het zoogenaamde schooltje, getekend letter W nr 48;
b. De woning en de behuizinge, getekend nr 80, staande bij de Noorderhogebrugge onder Zuidwolde, thans bewoond door Jan Pauwels;
c. Een behuizinge, bestaande in drie kamers, getekend nr 81 met het schuurtje mede aldaar staande;
d. Het zogenaamde schooltje, getekend nr 48
e. Diverse percelen land.
Geesje Wilphorst verklaart voor zichzelf en voor haar kinderen nog enige percelen land te willen verhuren.
Verhuur vindt vervolgens plaats aan diverse personen, die geen relatie met Haren hebben.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 97, Akte 80)

Hindrik trouwt op donderdag 14 mei 1801 te Haren op 30-jarige leeftijd met de 22-jarige **Aaltje Hemmes**, dochter van **Hemme Geerts Hemmes** en **Grietje Kornelis**. Aaltje is geboren in augustus 1778 te Essen, is gedoopt op zondag 9 augustus 1778 te Haren, is overleden op maandag 31 juli 1848 te Adorp. Aaltje werd 69 jaar en 11 maanden.

© 2020 - E.M. van Koldam

2 **Jantien Berents Bosman**, voermansche, is geboren te Haren, is gedoopt op zondag 16 augustus 1772 aldaar, is overleden op donderdag 14 april 1842 te Groningen. Jantien werd 69 jaar, 7 maanden en 29 dagen.
Jantien gaat in ondertrouw (kerk) op zondag 17 juni 1798 te Groningen op 25-jarige leeftijd met de 26-jarige **Jan Lammerts**. Jan, turfvoerman, is geboren in 1772 te Groningen, is overleden op maandag 3 juli 1820 aldaar. Jan werd 48 jaar.

3 **Hillechien Berends** is gedoopt op zondag 13 november 1774 te Haren, is overleden op vrijdag 5 mei 1820 te Helpman (in huis Helpman B14), is als overleden aangegeven op zaterdag 6 mei 1820 (getuigen aangifte overlijden waren Lammert Arend Bazuin (zie 23) en Berend Hendriks (zie 104)). Hillechien werd 45 jaar, 5 maanden en 22 dagen.

4 **Roelof Berends (Bosman)** is geboren op woensdag 18 september 1776, zie 1.

5 **Willemtien Berends Bosman**, wonende te Haren (Wijk B Haren 15), is geboren te Helpman, is gedoopt op zondag 1 november 1778 te Haren, is overleden op dinsdag 29 december 1835 aldaar (in huis Haren B15 als Willemtien Berends Boesman), is als overleden aangegeven op woensdag 30 december 1835 (getuigen aangifte overlijden waren Cornelis Stikker Mijdendorp (zie 59.1) en Jan Pieters). Willemtien werd 57 jaar, 1 maand en 28 dagen.

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 19 december 1816
De nabestaanden van Jantje Jans van Dijken, minderjarige dochter van Willemtje Berends te Helpman en wijlen Jan Harms van Dijken, overleden op 12 juni 1814, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Marten Meijer, schipper te Helpman, aangehuwde oom
- Dietert Dijken, arbeider te Haren, oud-oom
- Jan Egberts Wilphorst, landbouwer te Helpman, neef
Aanwezig van moederszijde:
- Berend Hendriks, landbouwer te Helpman, grootvader
- Hindrik Berends, landbouwer te Adorp, oom
- Jan Berends, landbouwer te Helpman, oom
Willemtje Berends blijft voogd. Jan Egberts Wilphorst wordt benoemd tot toeziend voogd
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 111, zaak 1816/128)

Akte 16 oktober 1817
Comparanten:
Margaretha Dijken, echtgenote van Marten Meijer, schuitevaarder van beroep, woonachtig te Helpman;
Willempje Berends, zonder beroep, wonende te Helpman, in kwaliteit van wettige voogdesse over haar minderjarige dochtertje Jantje Dijken, bij wijlen haar man Jan Dijken in echte verwekt, waarover toeziend voogd is Jan Egberts Wilphorst te Helpman.;
Gezamenlijk erfgenamen van de ouders van Margaretha Dijken en grootouders van Jantje Dijken, zijnde Harm Dijken en Roelfje Wilts.
De comparanten bieden op een publieke verkoping ten huize van de kastelein Derk van den Berg te Helpman te koop aan:
I. een behuizing en schuur, letter A nr 15, gelegen aan de westzijde van de Straat te Helpman, zijnde van ouds en thans nog een neringrijke bakkerij, zwetttende ten noorden Jan van Wolde, ten oosten de Straat, ten zuiden de steeg van G. Buirma en ten westen Jan Wuffen;
II. Het regt van beklemming van een kamp land en vijf matten hooijland gelegen onder Dilgt
De behuizing wordt gekocht door Marten Meijer en zijn vrouw Margaretha Dijken voor f.3.246,75. Het perceel land wordt gekocht door Jan Wuffen voor f.2.013,25. De biedingen worden geaccepteerd.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 35, Akte 430)

Akte 29 oktober 1817
Comparanten:
Margaretha Dijken, echtgenote van Marten Meijer, schuitevaarder van beroep, woonachtig te Helpman;
Willempje Berends, zonder beroep, wonende te Helpman, in kwaliteit van wettige voogdesse over haar minderjarige dochtertje Jantje Dijken, bij wijlen haar man Jan Dijken in echte verwekt, waarover toeziend voogd is Jan Egberts Wilphorst te Helpman.;
Gezamenlijk erfgenamen van de ouders van Margaretha Dijken en grootouders van Jantje Dijken, zijnde Harm Dijken en Roelfje Wilts.
De comparanten bieden op een publieke te koop aan: eenige levend have, boerenbeslag en huismeubelen.
De totale opbrengst bedraagt f.800,60.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 35, Akte 440)

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 1 februari 1821
De nabestaanden en goede vrienden van Jantien Dijken, minderjarige dochter van Willemtien Berends, thans gehuwd met Jan Stel de Jonge, timmerman te Haren, bij wijlen Jan Dijken, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Roelf Brinks, horlogemaker te Haren, neef
- Egbert Wilphorst, landbouwer te Helpman, neef
- Harm van Streun, koopman te Haren, goede vriend
Als zijnde Marten Meijer, aangehuwde oom van de minderjarige woonachtig te Helpman, wegens ongesteldheid niet gecompareerd.
Aanwezig van moederszijde:
- Hindrik Berends, landbouwer te Adorp, oom
- Jan Berends, landbouwer te Essen, oom
- Berend Berends, landbouwer te Helpman, oom.
Toeziend voogd Jan Egberts Wilphorst is overleden. Als nieuwe toeziend voogd wordt aangewezen Roelf Brinks, neef van vaderszijde.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 113, zaak 1821/12)

Akte 4 december 1823
Comparanten zijn:
1. Hindrikjen Roelfs [Bartelds], landgebruikersche woonachtig onder Helpman; weduwe van wijlen Berent Hindriks;
2. Hindrik Berents [Bosman], landbouwer, wonende te Adorp;
3. Jantien Berends, voermansche, wonende te Groningen, weduwe van wijlen Jan Lammerts;
4. Willemtien Berends [Bosman], zonder beroep, ehevrouw van Jan Stel de Jonge, timmerman, wonende te Haren;
5. Berend Berends [Bosman], landbouwer, wonende onder Helpman;
6. Jan Berends [Bosman], landbouwer, wonende te Essen;
De vijf laatst genoemden als kinderen en erfgenamen van wijlen Berend Hindriks, opgemeld.
Zij verklaren ter leen ontvangen te hebben van Pieter Gerrits Mulder, koopman, wonende te Helpman, f.2.600,- tegen 5%.

© 2020 - E.M. van Koldam

Er wordt hypotheek verleend op de boerenbehuizing en schuur getekend B nr 14, benevens de vaste en altoos durende beklemming van plusminus 24 bunders, 9 roeden, 96 ellen en 30 palmen land, vaste huur f.150,-.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 75, Akte 362)

Willemtien trouwt op woensdag 12 mei 1813 te Haren (huwelijksgetuigen waren Geert Buirma (zie 52), Jan Jans Wuffen (zie 290), Lammert Arend Bazuin (zie 23) en Hindrik Hindriks (zie 107)) op 34-jarige leeftijd (1) met de 39-jarige **Jan Dijken**, zie 59.
Willemtien trouwt op woensdag 21 januari 1818 te Haren (huwelijksgetuigen waren Harm van Streun (zie 244), Jan Swartwolt (zie 245), Berend Hendriks (zie 104) en Hindrik Berends Bosman (zie 104.1)) op 39-jarige leeftijd (2) met de 46-jarige **Jan Stel**, zie 243.

6 **Hinderkien Berends** is gedoopt op zondag 15 juli 1781 te Haren, is overleden op vrijdag 12 maart 1819 te Helpman (in huis Helpman C18 Buiten klein poortje). Hinderkien werd 37 jaar, 7 maanden en 25 dagen.
Hinderkien trouwt op woensdag 17 mei 1815 te Haren (huwelijksgetuigen waren Lammert Arend Bazuin (zie 23) en Hindrik Hindriks (zie 107)) op 33-jarige leeftijd met de 30-jarige **Pieter Gerrits Mulder**, zie 182.

7 **Jan Berends Hendriks Bosman** is geboren op donderdag 3 november 1785, is gedoopt op zondag 6 november 1785 te Groningen, zie 45.

8 **Berend Berends Bosman** is geboren te Haren, is gedoopt op zondag 15 maart 1789 te Groningen, zie 44.

105 **Berend Hendriks** (GH1812-089, MIL-127; ES; L-00657), zoon van **Hindrik Hindriks (107)** en **Grietje Berends**, landbouwer, wonende te Haren (Wijk F Essen 10), is geboren op vrijdag 8 september 1780 te Essen, is overleden op zaterdag 26 juli 1845 aldaar, is als overleden aangegeven op zaterdag 26 juli 1845 te Haren (aangever overlijden was Pieter Jans van Norg (zie 45.4); getuige aangifte overlijden was Geert Bolhuis (zie 40.1)). Berend werd 64 jaar, 10 maanden en 18 dagen.

Woonde in 1830 op het adres Haren Wijk F Nr 10 Essen samen met zijn vrouw, twee dochters, de inwonende boerenknechten Harm Harms en Hindrik Willems Kooiman en de inwonende werkmeid Willemtien Kooiman.

Ontvangst diaconie te Haren 14 december 1806
Collecte bij het trouwen van Berend Hindriks en Roelfijn Harms: f.9,69
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 27 januari 1814
De nabestaanden en vrienden van Jacob Jans, zoon van Annigje Jacobs, landbouwersche te Onnen, en wijlen Jan Harms, overleden in 1812, komen bijeen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Gerrit Harms, arbeider te Essen, oom
- Berend Hindriks, landbouwer te Essen, aangehuwde oom
- Jannes Vedder, landbouwer te Dilgt, neef
Aanwezig van moederszijde:
- Jan Jacobs, landbouwer te Onnen, oom
- Hindrik Hindriks, landbouwer te Onnen, neef
- Hindrik Breman, landbouwer te Onnen, aangehuwde neef
Moeder Annigje Jacobs wil een tweede huwelijk aangaan met Louwrens Eissens. Moeder blijft voogd. Louwrens Eissens wordt medevoogd en Gerrit Harms toeziend voogd.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 110, zaak 1814/13)

Aangifte 8 december 1820
Bij de schout vervoegt zich op 8 december 1820 Hindrik Hindriks, landbouwer te Dilgt, die aangifte doet van het feit, dat op het land van zijn zoon Berend Hindriks, wonende aan de Esserweg tussen 6 en 7 december een schaap geslacht is. Hindrik Hindriks verklaart, dat hij zelf in het land aan de Oosterweg het bloed en de ingewanden heeft zien liggen. De aangever heeft jegens niemand enige verdenking.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 53)

Berend trouwt (kerk) op zondag 14 december 1806 te Haren (opbrengst collecte voor de diaconie: f.9,69) op 26-jarige leeftijd met de 34-jarige **Roelfien Harms**, dochter van **Harm Gerrits** en **Niesjen Jans**. Roelfien, wonende te Haren (Wijk F Essen 10) en aldaar, is geboren te Onnen, is gedoopt op zondag 16 februari 1772 te Haren, wonende Wijk F Essen 10 aldaar, is overleden op zondag 24 juni 1849 te Essen, is als overleden aangegeven op dinsdag 26 juni 1849 te Haren (aangever overlijden was Pieter Jans van Norg (zie 45.4); getuige aangifte overlijden was Geert Bolhuis (zie 40.1)). Roelfien werd 77 jaar, 4 maanden en 8 dagen.

Van Berend en Roelfien zijn twee kinderen bekend:

1 **Grietje Hendriks**, wonende te Haren, aldaar (Wijk F Essen 10) en aldaar, is geboren op woensdag 10 augustus 1808 te Essen (Wijk F Essen 10), wonende Wijk F Essen 10 te Haren, is overleden op zaterdag 25 augustus 1849 te Essen, is als overleden aangegeven op maandag 27 augustus 1849 te Haren (aangever overlijden was Jan Jans van Hemmen (zie 101.5); getuige aangifte overlijden was Geert Bolhuis (zie 40.1)). Grietje werd 41 jaar en 15 dagen.

Groninger Courant, 28 augustus 1849
Essen, bij Haren, 25 augustus 1849. Heden overleed tot mijn diepe droefheid, mijne geliefde echtgenoote Grietje Hendriks, in den ouderdom van ruim eenenveertig jaren. Uit een gelukkigen echt van vijftien jaren laat de brave overledene mij twee kinderen na, nog te jong om het groote verlies te kunnen beseffen. Ik wensch de overledene, die in haar lot Gods Vaderlijk bestuur billijkte, hierin na te volgen; gelijk haar leven, was ook haar einde zacht en kalm. P. van Norg.

Grietje trouwt op woensdag 4 juni 1834 te Haren op 25-jarige leeftijd met de 34-jarige **Pieter Jans van Norg**, zie 45.4.

2 **Niessien Hendriks**, wonende te Haren, aldaar (Wijk F Essen 10), aldaar (Wijk F Essen 3), aldaar (Wijk F Essen 17), aldaar (Wijk F Essen 20) en aldaar, is geboren op dinsdag 21 september 1813 te Essen (Wijk F Essen 10), is als geboren aangegeven op donderdag 23 september 1813 te Haren (aangever geboorte was Berend Hendriks (zie 105); getuigen aangifte geboorte waren Berend Krans (zie 158) en Gerrit Harms), wonende Wijk F Essen 20 aldaar, is overleden op vrijdag 12 augustus 1881 te Essen. Niessien werd 67 jaar, 10 maanden en 22 dagen.
Niessien trouwt op maandag 14 mei 1838 te Haren (huwelijksgetuigen waren Egbert van Hemmen (zie 101.3), Antonie van Hemmen (zie 101.4), Pieter Jans van Norg (zie 45.4) en Geert Bolhuis (zie 40.1)) op 24-jarige leeftijd met de 43-jarige **Jan Jans**

van Hemmen, zie 101.5.

106 **Tebbe Hendriks** (GH1812-139, MIL-134; L-00220cs; L-00226), zoon van **Hindrik Hindriks** en **Geertien Tebbes**, landbouwer, wonende te Haren (Wijk C Onnen 14) en aldaar, is geboren op woensdag 25 juni 1777 te Onnen, wonende Wijk C Onnen 14 te Haren, is overleden op dinsdag 17 maart 1835 aldaar, is als overleden aangegeven op woensdag 18 maart 1835 (getuigen aangifte overlijden waren Klaas Mannes en Hindrik Tebbes Hindriks). Tebbe werd 57 jaar, 8 maanden en 20 dagen.

Akte 6 juni 1820
Tebbe Hindriks, landbouwer, en zijn vrouw Roelfien Pieters, verklaren schuldig te zijn aan mejuffrouw Jeanette Auguste Wilhelmina Müller, gouvernante bij mevrouw douairière Van In- en Kniphuisen van Meijma, woonachtig in de behuizing van dezelfde mevrouw op de hoek van de Folkingestraat te Groningen, f.400,- tegen 4,5%. Zij verlenen hypotheek op enige percelen land te Onnen.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr.97, Akte 295)

Akte 6 juli 1821
Tebbe Hindriks, landbouwer te Onnen, Hindrik Hindriks, landbouwer te Onnen en Janna Hindriks, gehuwd met Albert Sikkens, timmerman te Noordlaren, zijn de erfgenamen van wijlen Hindrik Hindriks en Geertje Tebbens, gewoond hebbende te Onnen en aldaar overleden voor 1813. Zij hebben de profijtelijke staat van de nalatenschap van hun ouders nauwkeuring bepaald op f.4.200,-. Ieder heeft dus recht op f.1.400,-.
Tebbe Hindriks krijgt landerijen ter waarde van f.1.400,-;
Hindrik Hindriks krijgt landerijen ter waarde van f.1070,- alsmede de behuizing en tuin Onnen C 14, ter waarde van f.330,-;
Albert Sikkens en zijn vrouw Janna Hindriks krijgen een sententie ten last van Jan Wolters te Haren ten bedrage van f.400,-, een sententie ten laste van Roelf Smit te Haren ten bedrage van f.200,- en f.800,- in contanten.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 61, akte 253)

Groninger Courant, 14 november 1823
Mr Wiardus Hora Siccama, openbaar notaris, residerende op het Hoogezand, zal, ten verzoeke van Aaffien Hendriks Smit, weduwe van wijlen Hindrik Hindriks, landbouwersche, wonende te Onnen, gemeente Haren, voor haar zelve en als moeder en wettige voogdesse over hare vijf minderjarige kinderen, bij wijlen haren eheman in echte verwekt, krachtens autorisatie van de regtbank van eersten aanleg, zitting houdende te Groningen, in tegenwoordigheid van Albert Sikkens, timmerman te Noordlaren, als toeziende voogd over de gemelde minderjarigen, en in bijzijn van de heere vrederegter des kantons Hoogezand, op woensdag den 19 november 1823, des nademiddags om 3 uren, ten huize van den kastelein Jan de Vries, bij de Harender Molen, publiek te verkopen, de navolgende vaste goederen, onder Onnen gelegen (selectie vermeld):
VIII. Een weidebark, mandelig met Tebbe Hindriks, groot ongeveer 1 bunder, 80 roeden en 90 ellen;
XIII. Ongeveer 90 roeden en 45 ellen hooiland, in de Noorder Made, wandelende met Tebbe Hindriks en de weduwe Hindriks.

Akte 6 juni 1825
Tebbe Hindriks, landbouwer te Onnen, verklaart schuldig te zijn aan Jacobus Boon, meester koekebakker, en mejuffrouw Hinderika van Dam, echtelieden, wonende te Groningen, f.2.000,- tegen 5%. Hij verleent hypotheek op een boerenplaats te Onnen, bestaande uit boerenbehuizing en schuur met tuin en verdere annexen, nummer 14, zwettende ten noorden aan de grond van Berend Berends, ten oosten aan het Boerepad, ten zuiden en westen aan de Boereweg en op diverse landerijen.
(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 110, Akte 184)

Brief 3 augustus 1830 van de gouverneur
Naar aanleiding ener missive van den Heer Administrateur voorde gevangenissen en het armenwezen van den 23 juli jl., zende ik u hiernevens een extract uit den staat van slagtoffers van onvoorziene rampen over het jaar 1829, aan welke door den Minister van Binnenlandsche Zaken bij resolutie van 29 juni 1830 onderstand is verleend uit het gedeelte van het fonds voor kwade posten, ter beschikking gesteld aan het departement van Binnenlandsche zaken.
Zoodra de ordonnanciën van betaling voor den verleende onderstand zullen zijn opgemaakt, zal ik u dezelve, ter fine van uitreiking, doen toekomen.
Ik verzoek u om de belanghebbenden met de door de Minister te hunnen opzigte genomen resolutie bekend te doen maken.
Voorts moet ik u nog informeren, dat aan de personen, wier verliezen beneden de f.100,- gaan, overeenkomstig het aangenomen beginsel tot het erlangen van onderstand uit gemeld fonds, in geen aanslag kunnen worden gebragt.
De Heer Administrateur voornoemd heeft doen opmerken, dat de onderstand, welke het den Koning heeft behaagd, bij besluit van 4 maart 1830 aan de hulpbehoevende landbouwers in dit gewest toe te kennen, die door den mislukten oogst van 1828 minder dan f.100,- verlies geleden hebben, als een bijzonder gunstbewijs moet aangemerkt worden en van geene toepassing hoegenaamd voor het vervolg kan zijn.
Ik zende u dienvolgens de ingezondene stukken daarvan terug.
** Bijlage: Extract uit de Staat der Slagtoffers van onvoorziene rampen gedurende 1829, aan welke onderstand wordt verleende uit het gedeelte van het fonds voor kwade posten, ter beschikking staande van het departement van Binnenlandsche Zaken over 1828 en 1829.
[Bij de slachtoffers in de gemeente Haren bestaat de aard der verliezen in alle gevallen uit het verlies van veldvruchten; in de onderstaande weergave worden vermeld: de naam, bedrag der verliezen en bedrag van den verleenden onderstand]
H. Smeenk [Harm Jans Smeenk], f.123,-, f.15,375;
J.H. Oosterveld [Jan Hendriks Oosterveld], f.115,-, f.14,375;
Berend Konraads [Beerent Conraats Tonnis], f.168,-, f.21,-;
Tebbe Hindriks [Tebbe Hendriks], f.101,-, f.12,625;
H.B. Hoeks [Hendrik Berends Hoeks], f.130,-, f.16,25;
H.J. Horst [Hinderk Jacobs Horst], f.113,-, f.14,125;
Jan Jacobs, f.120,-, f.15,-;
Jannes Vedder [Jannes Gerrits Vedder], f.150,-, f.18,75;
Jan Adolfs, f.145,-, f.18,125;
H. van der Es [Hinderks Hinderks van der Es], f.104,-, f.13,-;
H. Berends de Jonge [Hendrik Berends de Jonge], f.114,-, f.14,25;
Jochum Alberts, f.181,-, f.22,625;
Hindrik A. Kooi [Hendrik Albers Kooi], f.101,-, f.12,625;
Abel Brink [Abel Jans Brink], f.100,-, f.12,50;
Jelke Vos [Jelke Roelfs Vos], f.133,-, f.16.625;
Jan Kooi, f.168,-, f.21,-;
J.D. Hekman [Jan Derks Hekman], f.157,-, f.19,625;
Jan Thijs [Jan Roelofs Thijs], f.161,-, f.20,125;
Jan Jans van Diep [Jan Jans Sipkema], f.122,-, f.15,25.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 63)

© 2020 - E.M. van Koldam

Groninger Courant, 27 december 1839
Ten overstaan van Mr. J.W. Quintus, notaris te Groningen, zullen, op maandag, den 13 januarij 1840, des namiddags te 4 uren precies, ten huize van den kastelein H. van Dam, te Haren, publiek worden verkocht:
I. Ongeveer 3 1/2 bunders uitmuntend best hooiland, achter Onnen gelegen, het Bronland genoemd.
II. Een beste kamp weideland, groot ongeveer 3 bunders.
III. Een dito kamp, beide gelegen tusschen den Achter- en Waterhuizerweg, bij Haren.
IV. Eene boerenbehuizing en schuur, get. C 14, met daarbij behoorende hof, staande aan de weg te Onnen en wijders nog 25 percelen bouw-, weide- en hooiland, gelegen te Onnen, behoorende aan de erven van Tebbe Hindriks; in de conditien van verkoop en aanslagbiljetten omschreven.

Tebbe trouwt op zondag 1 mei 1808 te Haren op 30-jarige leeftijd met de 27-jarige **Roelfien Pieters**, dochter van **Pieter Hindriks (111)** en **Annechien Lukas Oosterveld**. Roelfien, wonende te Haren (Wijk C Onnen 14), is geboren op zondag 21 mei 1780 te Onnen, is overleden op donderdag 25 april 1839 aldaar. Roelfien werd 58 jaar, 11 maanden en 4 dagen.

Van Tebbe en Roelfien zijn negen kinderen bekend:

1 **Annigje Tebbe Hendriks**, wonende te Haren (Wijk C Onnen 14) en aldaar (Wijk B Oosterweg 38A), is geboren op zaterdag 17 december 1808 te Onnen, is gedoopt op zondag 15 januari 1809 te Haren, is overleden op zaterdag 6 juni 1885 aldaar. Annigje werd 76 jaar, 5 maanden en 20 dagen.
Annigje trouwt op zaterdag 21 mei 1836 te Haren (huwelijksgetuigen waren Derk Albartus, Klaas Cornelis van der Zwaag, Hindrik Tebbes Hindriks en Albert Sikkens (zie 231)) op 27-jarige leeftijd met de 31-jarige **Jan de Groot** (RW2), zoon van **Jan Jans de Groot** en **Ennigje Jans Meijer**. Jan, landbouwer en wagenaar, wonende te Haren (Wijk A Haren 16) en aldaar (Wijk B Oosterweg 38A), is geboren op zaterdag 6 april 1805 aldaar, is gedoopt op donderdag 11 april 1805 aldaar, is overleden op maandag 30 juli 1888 aldaar. Jan werd 83 jaar, 3 maanden en 24 dagen.

Woont aan de Oosterweg 38a nabij de huidige tennisvelden. Begon als boerenknecht bij de fam. Bolhuis.

Akte 8 december 1842
Na het overlijden van Jan Hendriks Oosterveld op 4 februari 1842 wordt overgegaan tot een inventarisatie van zijn nagelaten goederen. Getuigen hierbij zijn de landbouwers Johannes Wilkens en Jan de Groot. De taxatie vindt plaats door Geert Bolhuis en Hemmo Geerts Hemmes.
(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 218, Akte 427; zie bij Jan Hendriks Oosterveld voor volledige beschrijving akte)

Aantekening in brievenboek dd 27 april 1844
Missive bij het plaatselijk bestuur van Haren, waarbij aan de weduwe van Cornelis W. Brands en J. de Groot verlof verleend wordt tot het bouwen van een huis.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111).

2 **Hindrik Tebbes Hindriks**, landbouwer, wonende te Haren (Wijk C Onnen 14), is geboren op woensdag 19 december 1810 te Onnen, is overleden op woensdag 29 januari 1896 aldaar. Hindrik werd 85 jaar, 1 maand en 10 dagen.

Proces verbaal 28 november 1828
Op heden 28 november 1828 des avonds te zes uren is voor mij, burgemeester van de gemeente Haren, als geroepen zijnde, verschenen de persoon Hindrik Tebbes Hindriks, oud 17 jaren, zonder beroep, geboren en wonende te Onnen, gemeente Haren, dewelke op de aan hem gedane vragen het navolgende heeft verklaard.
Dat hij laatstleden zondagavond den 23 dezer, wel op het pad bij het huis van Lukas Brink heeft geweest, en ook wel heeft gehoord het geschreeuw en gekerm van de jongens Jan Smeenk en Willem Berends, doch niet heeft gezien wie deze voornoemde jongens geslagen of mishandeld heeft.
Dat hij wel in het vervolg had gezien dat Jan Smeenk een bloederig hoofd had, doch verder verklaart comparant van nergens omtrent deze zaak betreffende te weten.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 61; zie voor het volledige dossier bij Willem Berends de Jonge en Jan Smeenge)

Hindrik trouwt op donderdag 5 mei 1842 te Haren (huwelijksgetuigen waren Jan de Groot (zie 106.1), Pieter Tebbe Hendriks (zie 74.4), Jacob Horst en Lucas Tebbes Hindriks) op 31-jarige leeftijd met de 29-jarige **Janna Wijbes**, dochter van **Willem Wijbes** en **Freerkien Harms**. Janna, wonende te Noordlaren, aldaar (Wijk B Noordlaren 17) en te Haren (Wijk C Onnen 30), is geboren op dinsdag 9 juni 1812 te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 17), is als geboren aangegeven op donderdag 11 juni 1812 te Haren (aangever geboorte was Willem Wijbes; getuigen aangifte geboorte waren Hendrikus Ottes Hoenderken (zie 115) en Roelf Hendriks Klaassens), is overleden op woensdag 23 december 1891 te Noordlaren. Janna werd 79 jaar, 6 maanden en 14 dagen.

3 **Pieter Tebbe Hendriks** (ES), landbouwer, wonende te Haren, aldaar (Wijk F Essen 4) en te Noordlaren (Wijk C Glimmen 14), is geboren op vrijdag 8 januari 1813 te Onnen (Wijk C Onnen 14), is als geboren aangegeven op zondag 10 januari 1813 te Haren (aangever geboorte was Tebbe Hendriks (zie 106); getuigen aangifte geboorte waren Geert Mannes en Lourens Eising (zie 68)), is overleden op maandag 6 februari 1888 te Glimmen. Pieter werd 75 jaar en 29 dagen.

Brief 12 juli 1843 van Jan Egberts Stadman
De brief is slecht te lezen. Het gaat er om, dat Jan Egberts Stadman uit Eelde zijn kleindochter Lucretia Stadman, die dienstmeid was bij Pieter Tebbe Hendriks daar heeft weggehaald, wegens de enorm slechte behandeling die Lucretia kreeg Zij moest lang werken en kreeg nauwelijks te eten. Goede mensen uit Glimmen brachten haar tijdens het werk op het land een boterham en koffie. Omdat vader Jan Jans Stadman absent is, treedt grootvader handelend op. Blijkbaar wil Pieter Tebbe Hendriks niet alle spullen van Lucretia terug geven. Daarom roept Jan Egberts Stadman namens zijn zoon en diens vrouw de hulp van de burgemeester in.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

Nieuwsblad van het Noorden, 11 februari 1894
Vastgoed Onnen
Bij de verkoping, ten verzoeke van de Wed. J. Koops en van Arend Koops, op 14 februari 1894, bij Jb Holtman, te Onnen, zal, na bekomen gerechtelijke authorisatie, mede worden verkocht: ten verzoeke van de erven Pieter Tebbes Hendriks en Hinderkien Eisses: een akker bouwland op de Onner Es, groot 22 aren, 60 centiaren.
S. Lohman, notaris.

Pieter trouwt op woensdag 7 november 1838 te Haren op 25-jarige leeftijd met de 32-jarige **Hinderkien Eisses**, zie 74.4.

4 **Geertien Tebbe Hindriks** (ES), wonende te Haren, aldaar (Wijk C Onnen 14) en aldaar (Wijk F Essen 10), is geboren op zaterdag 15 april 1815 te Onnen (Wijk C Onnen 14), is als geboren aangegeven op zondag 16 april 1815 te Haren (aangever geboorte was Tebbe Hendriks (zie 106); getuigen aangifte geboorte waren Hindrik Breeman (zie 48) en Henderikus Pauwels (zie 209)), is overleden op maandag 3 december 1849 aldaar. Geertien werd 34 jaar, 7 maanden en 18 dagen.
Geertien trouwt op woensdag 30 december 1840 op 25-jarige leeftijd met de 28-jarige **Jacob Horst**, zoon van **Hinderk Jacobs Horst** en **Egbertien Jans**. Jacob, arbeider, wonende te Essen, te Haren en aldaar (Wijk A Middelhorst 31), is geboren op donderdag 10 december 1812 aldaar (Wijk A Middelhorst 33), is als geboren aangegeven op zaterdag 12 december 1812 (aangever geboorte was Hinderk Jacobs Horst; getuigen aangifte geboorte waren Jannes Sjobbema en Jan Sijmons ten Kamp (zie 146)), is overleden op donderdag 16 januari 1873 aldaar. Jacob werd 60 jaar, 1 maand en 6 dagen.

Proces verbaal 14 september 1843
Op heden 14 september 1843 compareerden voor ons, burgemeester der gemeente Haren, Jacob Horst, oud 30 jaren, van beroep landbouwer, wonende te Harendermolen en Eite van Bergen, oud 58 jaren, van beroep arbeider, wonende mede te Harendermolen, welke de navolgende klagte hebben ingebracht. Dat zich ten huize van Isabella Anna Aisses [= Isabella Anna Folkerts Eisses], weduwe Andries Albers te Harendermolen eene krankzinnige bevind, zijnde de dochter van gemelde weduwe, genaamd Hilligje, oud 33 jaren, dat die krankzinnigheid is van een zeer kwaadaardigen aard, zoodat zij alles verscheurd wat zij maar begrijpen kan en zelfs de klederen van het ligchaam vernield, dat zij des daags alleen is overgelaten aan de zorg hare oude moeder, dat zulks voor de veiligheid gevaarlijk is en ter voorkoming van ongelukken noodzakelijk is, dat zij worde gesteld onder verzekerd toezigt, waarin de comparanten als wonende in hare onmiddellijke nabijheid voor de veligheid harer personen en goederen groot belang hebben.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

Certficaat 14 september 1843
De burgemeester der gemeente Haren certificeert bij dezen, op getuigenis van Jacob Horst, oud 30 jaren, van beroep landbouwer, wonende te Harendermolen en van Eite van Bergen, oud 58 jaren, arbeider, wonende te Harendermolen, dat Isabella Anna Aisses, weduwe van Andries Albers, van beroep arbeidster, wonende te Harendermolen, onvermogend is om eenige deurwaarders, procureurs- of griffiekosten, mitsgaders zegel en registratie te kunnen betalen, en diensvolgens is vallende in de termen van art. 855, en volgenden van het Wetboek van Burgerlijke Regtsvordering.
Haren, 28 october 1843, de burgemeester, voornoemd, R. de Sitter.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76; zie voor de procedure bij dochter Hillechien)

5 **Pietertje Tebbens Hendriks**, wonende te Haren en aldaar, is geboren op donderdag 13 maart 1817 te Onnen (Wijk C Onnen 14), is als geboren aangegeven op zaterdag 15 maart 1817 te Haren (aangever geboorte was Tebbe Hendriks (zie 106); getuigen aangifte geboorte waren Abel Jans Brink (zie 49) en Hendrik Hendriks), wonende Wijk C Onnen 14 aldaar, is overleden op maandag 20 april 1818 te Onnen, is als overleden aangegeven op woensdag 22 april 1818 te Haren (aangever overlijden was Tebbe Hendriks (zie 106); getuige aangifte overlijden was Lourens Eising (zie 68)). Pietertje werd 1 jaar, 1 maand en 7 dagen.

6 **Lucas Tebbes Hindriks** (RW1), boerenknecht, wonende te Haren (Wijk C Onnen 14), aldaar (Wijk C Onnen 33) en aldaar (Wijk A Haren 2), is geboren op zondag 7 februari 1819 te Onnen, is als geboren aangegeven op donderdag 11 februari 1819 te Haren (aangever geboorte was Tebbe Hendriks (zie 106); getuigen aangifte geboorte waren Lourens Eising (zie 68) en Hindrik Hindriks (zie 108)), is overleden op donderdag 23 september 1909 aldaar. Lucas werd 90 jaar, 7 maanden en 16 dagen.

Lucas Hendriks en Kornelisje van Bergen zijn in 1840 allebei inwonende dienstbodes bij Jacob Bolhuis Everts. Zij trouwen in 1846 met elkaar.

Lucas trouwt op maandag 9 februari 1846 te Haren op 27-jarige leeftijd met de 24-jarige **Kornelisje van Bergen**, dochter van **Eite Conraads van Bergen** en **Trientje Roelofs Kuipers**. Kornelisje, wonende te Noordlaren, te Haren (Wijk A Harenermolen 48), aldaar (Wijk C Onnen 33) en aldaar (Wijk A Haren 2), is geboren op donderdag 27 september 1821 te Glimmen (Wijk C Glimmen 4), is als geboren aangegeven op donderdag 27 september 1821 te Haren (aangever geboorte was Eite Conraads van Bergen; getuigen aangifte geboorte waren Luitje Everts (zie 83) en Jan Folkerts de Vries (zie 273)), is overleden op dinsdag 9 december 1890 aldaar. Kornelisje werd 69 jaar, 2 maanden en 12 dagen.

7 **Johanna Hinderks**, wonende te Haren (Wijk C Onnen 14), is geboren op dinsdag 29 augustus 1820 aldaar, is overleden op dinsdag 8 januari 1889 te Groningen. Johanna werd 68 jaar, 4 maanden en 10 dagen.
Johanna trouwt op zaterdag 3 augustus 1844 te Haren op 23-jarige leeftijd met de 23-jarige **Hendrik Eisses**, zoon van **Adolf Folkers Eisses (72.7)** en **Catharina Carels Bodenrijder**. Hendrik, landbouwer, wonende te Haren (Wijk C Onnen 27) en aldaar (Wijk C Onnen 8), is geboren op donderdag 28 december 1820 te Noordlaren, is overleden op donderdag 27 januari 1859 te Eelde. Hendrik werd 38 jaar en 30 dagen.

Proces verbaal 20 maart 1839
Op heden den 20 maart 1839 des morgens te half twaalf uren, compareerde voor ons, burgemeester der gemeente Haren, Antje Jannes Bies, dienstmeid van beroep, oud ruim 21 jaren, wonende te Onnen, gemeente Haren, ten huize van Hindrik Hindrikus. Welke de navolgende klagte heeft ingebracht.
Dat zij, comparante, op zondag den 17 dezer maand ongeveer negen uren op den publieke weg te Onnen met steentjes en met zand is nageworpen door Hendrik van der Es, zonder beroep, wonende te Onnen, alsmede Hindrik Bakker en Hendrik Eisses, wonende beide laatste ook te Onnen, dat zij, comparante, was vergezeld geweest van Aaltje (de verdere naam onbekend), dienstmeid bij Hindrik [Jans] Breeman, van beroep landbouwer, wonende te Onnen, dat daarop vervolgens Hendrik Eisses , haar bij het hoofd had gekregen en de kralen die zij om haar hals had aan stukken had getrokken en bij haar rok had getrokken, zodat dezelve gescheurd was en waarop de comparante zich met de vlugt heeft moeten redden.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 72)

Voorval Onnen 17/18 oktober 1839
In de nacht van donderdag 17 oktober op vrijdag 18 oktober worden twee paarden uit de wei gehaald bij de landbouwer/tapper/wagenaar Kars Eisses te Onnen. E worden twee andere paarden voor terug gezet. Ook wordt een wagenladder bij Kars Eisses weggenomen. Met de nodige moeite weet Kars Eisses zijn paarden en de wagenlader terug te vinden. Het is dan voor hem niet meer mogelijk om met en groep meisjes uit Onnen naar de markt in Vries te gaan en dat was nu waarschijnlijk net de bedoeling van een aantal jongens in Onnen. Hindrik Bakker is waarschijnlijk de dader en mogelijk had ook Hendrik Eisses een rol. Verder komen nog een aantal bewoners in de proces verbalen naar voren: de broers Klaas en Hindrik van der Es, als vrienden van Hindrik Bakker en Hendrik Eisses. Johanna Kooi-Bazuin als getuige. Elizabeth Baving dienstmeid bij Hindrik Jans Breeman als een van de meisjes die mee zouden naar Vries. Aldert Buiringa als getuige. Cornelis Hornhuis in wiens land de paarden en de wagenladder terug gevonden zijn.
Alle proces verbalen zijn te vinden bij Kars Eisses.

© 2020 - E.M. van Koldam

Proces verbaal 30 november 1839
Heden 30 november 1839 verscheen voor ons, burgemeester der gemeente Haren, als daartoe geroepen de persoon Klaas van der Es, oud 18 jaren, zonder beroep, woonachtig ten huize zijner ouders te Onnen, en Hendrik Eisses, oud 19 jaren, dienstknecht en woonachtig te Onnen, dewelke op de aan hen gedane vragen verklaarden en wel de eerste comparant.
Dat hij dinsdag den 26 dezer voormiddags te elf uren buiten op de mesthoop zijnde had gezien, dat Evert Weites drie varkens van C. Hornhuis uit de hof had gejaagd, welke varkens andermaal waren terug gekomen en daarna met geweld weder op den weg gedreven. Daar zijnde, dat gemelde Evert Weites toen met een zwaren stok naar die varkens had geworpen en een van denzelven zodanig getroffen dat hetzelve op drie benen was gaan lopen, daar schijnbaar het regter voorbeen was aan stukken geworpen.
De tweede comparant verklaarde, dat hij dienzelfden tijd bij eersten comparant was aangekomen en zich me denzelven in gesprek begeven. Dat Klaas van der es toen tot hem had gezegd: “daar komt al een zwijn aan met het ben aan stukken”. Dat hij comparant voor dien tijd reeds had gezien, dat Evert Weites drie varkens van C. Hornhuis met een stok uit den hof had gedreven en op denzelven geworpen, doch dat hij niet had gezien, dat genoemde Evert Weites op den weg het zwijn had geworpen, maar wel naar het zeggen van Klaas van der Es, dat het zwijn het been aan stukken had en dat hetzelve op drie benen liep.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 72)

8 **Henderikus Tebbes Hindriks**, landbouwer en vervener, wonende te Haren en aldaar (Wijk C Onnen 14), is geboren op woensdag 17 november 1824 te Onnen (Wijk C Onnen 14), is als geboren aangegeven op vrijdag 19 november 1824 te Haren (aangever geboorte was Tebbe Hendriks (zie 106); getuigen aangifte geboorte waren Harmannus Doll Havinga (zie 99) en Lubertus van Oosten), is overleden op maandag 3 mei 1869 aldaar. Henderikus werd 44 jaar, 5 maanden en 16 dagen.

Brief 2 april 1850 van Pieter Oosterveld en Hinderikus Tebbes Hindriks
Geven met verschuldigde eerbied te kennen Pieter Oosterveld van beroep landbouwer, wonende te Onnen, gemeente Haren, en Hinderikus Tebbes Hindriks, van beroep landbouwer, wonende te Haren, in kwaliteit als eigenaars van een stuk veld, het Hoogveld genaamd, liggende aan de weg van Haren naar Onnen, ter grootte van ruim drie bunder.
Dat zij voornemens zijn dit veld af te branden. Dat zij hiertoe volgens art. 2 van het Reglement tot voorkoming van rampen, enz. de vergunning van u behoeven. Redenen waarom supplianten zich tot u wenden met nederig verzoek hun vergunning te willen verlenen om hun voornemen te mogen uitoefenen.
[Op het stuk staan een tweetal aantekeningen]
Aantekening 1. Zou het wel verstandig zijn op het verzoek een gunstig besluit te nemen? De Landbouwhuishoudkundige School is onmiddellijk belendende aan het perceel, dat men wil branden, en zoo zou het gevolg kunnen zijn, dat ook in dat perceel de brand overloopt. LvO [= waarschijnlijk opperbrandmeester Lubertus van Oosten]
Aantekening 2. Als requestranten voldoen aan de voorschriften van de keur, kan het plaatselijk bestuur niet weigeren. Het perceel van de LHHKS [= Landbouwhuishoudkundige School] is geen bosch, maar is gekapt. Vergunning verlenen onder dit uitdrukkelijk verband echter, dat de adressanten zich verbinden de schade aan bosschen als anderzints ten gevolge dezer branding te veroorzaken te vergoeden volgens billijke taxatie van twee onpartijdige deskundigen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 83). HAZA

Henderikus trouwt op donderdag 6 mei 1847 te Haren op 22-jarige leeftijd (1) met de 24-jarige **Grietje Krans**, dochter van **Berend Krans (158)** en **Hinderkien Buis (53.1)**. Grietje, wonende te Haren (Wijk F Essen 5), is geboren op donderdag 27 juni 1822 te Essen, is overleden op donderdag 11 juli 1850 te Haren. Grietje werd 28 jaar en 14 dagen.
Henderikus trouwt op zaterdag 24 mei 1856 te Haren op 31-jarige leeftijd (2) met de 26-jarige **Geesje Mulder**, dochter van **Jan Geerts Mulder (81.7)** en **Aaltje Everts**. Geesje, wonende te Haren (Wijk B Haren 15B) en aldaar (Wijk B Haren 23), is geboren op woensdag 16 september 1829 aldaar, is overleden op zondag 8 april 1917 te Glimmen. Geesje werd 87 jaar, 6 maanden en 23 dagen.

9 **Gerrit Hendriks**, dienstknecht, wonende te Haren (Wijk C Onnen 14), is geboren op woensdag 18 maart 1829 te Onnen, is overleden op maandag 28 april 1862 te Paterswolde. Gerrit werd 33 jaar, 1 maand en 10 dagen.
Gerrit trouwt op zaterdag 30 april 1859 te Haren op 30-jarige leeftijd met de 35-jarige **Harmina Wijbes** (ES; DI), dochter van **Willem Wijbes** en **Freerkien Harms**. Harmina, wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 17), te Haren (Wijk D Dilgt 10), aldaar (Wijk F Essen 7), aldaar (Wijk F Essen 8) en aldaar, is geboren op woensdag 26 november 1823 te Noordlaren, wonende Wijk F Essen 8 te Haren, is overleden op donderdag 3 maart 1898 te Essen. Harmina werd 74 jaar, 3 maanden en 5 dagen.
Harmina was later gehuwd (2) met **Jan Christoffers Ruuls**.<154..157>

107 **Hindrik Hindriks** (GH1812-088; ES; DI; L-00221; L-00222cs), zoon van **Hindrik Hindriks** en **Hillechien Hindriks**, landbouwer, wonende te Haren (Wijk F Essen 10) en aldaar (Wijk D Dilgt 11), is geboren op zondag 9 maart 1755 te Helpman, is gedoopt op dinsdag 11 maart 1755 te Groningen, is overleden op maandag 1 juni 1835 te Essen (is overleden bij zijn zoon Berend Hindriks op het adres Haren Wijk F Essen nr 10, was toen nog woonachtig te Dilgt), is als overleden aangegeven op dinsdag 2 juni 1835 te Haren (getuigen aangifte overlijden waren Berend Hendriks (zie 105) en Geert Bolhuis (zie 40.1)). Hindrik werd 80 jaar, 2 maanden en 23 dagen.

Is in 1812 boer te Essen.

Voogdijstelling 14 mei 1779
Jan Geerts te Helpman heeft aangezworen als voormond over de drie minderjarige kinderen van wijlen Jan Roelfs bij wijlen Hinderika Hindriks in echte verwekt. Berent Hindriks te Haren wordt sibbevoogd en Jan Jans te Haren vreemde voogd. Voor wat betreft de grootouderlijke boedel van de kinderen wordt Hindrik Hindriks te Helpman aangezworen als sibbevoogd en gezworene Hinderikus Hornhuis te Haren als vreemde voogd.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1495).

Akte 1 november 1792 (geregistreerd 27 november 1792)
Jan Warmolts verpacht aan Hindrik Hindriks en Gesien Berends, Hemme Geerts en Grietje Cornelis en Hindrik Cornelis en Annegien Roelfs, allen woonachtig te Essen, een stuk land met bos en bomen, min of meer 12 mud land groot, het Hoogveld genaamd. De zwetten zijn: ten noorden het Buirveld en de Onnerweg, ten oosten en ten zuiden: Wolter Papink en ten westen het duister steegien. De pacht is voor 24 jaar en de prijs is f.540,-.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1616, folio 97)

Akte 4 november 1794 (geregistreerd 16 december 1794)
Jantje Papink verkoopt aan Hemme Geerts en Grietje Kornelis, Hindrik Hindriks en Grietje Berends, Hindrik Geerds en Annechien Roelfs een stuk land te Haren, het Hogeveld genaamd, zijnde de zuidzijde van het Hogeveld. En ten westen nog weer een stuk hoogte, dat aan Papinks toebehoort en mede is verkocht met de eikenbomen en het bos dat dar op staat tot aan de dwars geul, die daar ten westen dwars door is gegraven en ten westen van dit stukje is nog een stukje tot aan het Duister Steegje of de Buireweg.

De prijs is f.700,-. .
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1616, folio 188).

Willekeur opgemaakt op 9 juni 1808 betreffende de watermolen onder Essen.
Art. 1
De landen onder deze molen behorende zwetten ten oosten aan het Schuitendiep en het Haardermaar, ten zuiden de Zanddijk Sloot tot aan het huis van Hornhuis, strekkende zich van daar verder op tot aan de Boereweg, en ten noorden de Hoogeweg, strekkende zich verder ten westen tot aan de Zultenweg en Meindert Jans Sulten, ten noorden de Schuitsloot.
Art. 2
De landen onder deze watermolen gelegen bestaan in de navolgende aandelen:
Popke Bolhuis, 24 grazen; Willem Jans, 26 grazen; Meindert Jans, 7 grazen; Wed. Klaas Hars, 25 grazen; Wed. Evert Jans, 25 grazen; Hindrik Bos, 30 grazen; Hindrik Hindriks, 10 grazen; Hemme Geerts, 40 grazen; Gezw. Hornhuis, 22,5 grazen; Reinder Hindriks, 4 grazen; Hindrik Lukas, 12 grazen; R. Koops, 6 grazen; Jan Pathuis, 16 grazen. Totaal 241,5 grazen.
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 1759)

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 31 maart 1813
Hindrik Hindriks te Essen wordt aangewezen als taxateur van de nalatenschap van Popko Bolhuis en Grietje Hemmes en legt daarvoor de eed af.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 110, zaak 40)

Huwelijkscontract 20 mei 1816
Huwelijkscontract tussen Hindrik Hindriks, zoon van Hindrik Hindriks en Hillegien Hindriks, beide overleden, landbouwer te Essen, weduwnaar van Grietje Berends en Annegien Roelfs, dochter van Roelf Jans en Lammegje Jans, beide overleden, landbouwersche te Dilgt, weduwe van Hindrik Geerts. Tussen partijen zal volkomen ongemeenschap van goederen en ook van winst en verlies zijn. De bruid behoudt alzo de volkomen administratie van al haar roerende en onroerende goederen en het vrije genot van haar inkomsten. Partijen zullen in de behuizing van de bruid gaan wonen. Bruidegom zal daarin niets anders brengen dan zijn lijfstoebehoren. Partijen zullen gelijkelijk bijdragen aan hun gezamenlijk onderhoud en de lasten des huwelijks.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 22, acte 218)

Aangifte 8 december 1820
Bij de schout vervoegt zich op 8 december 1820 Hindrik Hindriks, landbouwer te Dilgt, die aangifte doet van het feit, dat op het land van zijn zoon Berend Hindriks, wonende aan de Esserweg tussen 6 en 7 december een schaap geslacht is. Hindrik Hindriks verklaart, dat hij zelf in het land aan de Oosterweg het bloed en de ingewanden heeft zien liggen. De aangever heeft jegens niemand enige verdenking.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 53)

Brief van ca 8 september 1821 aan de officier van justitie
Ik heb de eer u door dezer kennis te geven, dat gisteravond ongeveer te zes uren voor mij is gecompareerd den persoon Harm Harms, boerenknecht bij Hindrik Hindriks jr te Essen, welke mij te kennen gaf, alsdat tusschen zaterdag en zondagnacht zij hem een schaap hadden geslagt op het land gelegen aan de Esserweg en dat hij des morgens op het land komende niets anders had gevonden als het vel en de ingewanden, waarbij lag het mes en het touw alwaar zij het vermoedelijk mede gedaan hadden. De comparant verklaard verder geen vermoeden op iemand te hebben.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 100)

Brief 20 maart 1824 van de gouverneur
Ik zende u hiernevens de navolgende ordonnantiën, om te strekken tot voldoening der schadeloosstelling voor ingenomen gronden ten dienste van den zijtak des wegs den 1e klasse nr 1 tusschen Groningen en De Punt, als:
J. Swartwolt te Haren: f.130,50
H.E. Meijer te Haren: f.241,50
Wed. Rummerink te Haren: f.503,70
Pastorij van Haren: f.237,75
H. Hendriks te Haren: 130,05
P. (J.) P Veldman: f.34,50
R. van Loo (Roelf Pauwels) te Haren: f.30,60
R. Bolt te Helpman: f.210,-
Als zijnde door het intermediair van u aan mij ter hand gesteld de noodige certificaten, dat de ingenoomen percelen met geene hypothecaire inschrijvingen zijn bezwaard, of dat de hypotheekhouders genoegen nemen, dat de betaling der schadeloosstelling geschiede aan de personen ten wier name de bovengemelde ordonnantiën geslagen zijn.
Ik heb nu nog onder mij berustende ordonnantiën voor R. Koops te Haren, groot f.105,90 en J. Berends en comp. groot f.64,00, waarvan ik de noodige certificaten van u nog wachtende ben, om dezelve daarna aan de belanghebbenden te kunnen doen afgeven.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 57)

Proces verbaal 3 mei 1824
Op heden den derden mei des jaars 1824 des morgens acht uren compareerde voor mij, schout der gemeente Haren, Hindrik Hindriks, oud 69 jaren, landbouwer van beroep, wonende te Essen, binnen deze gemeente, in het huis getekend letter F nummer 10, welke mij te kennen heeft gegeven, dat hij onderrigt was geworden, dat door den heer schout der gemeente Leens in de Provinciale Groninger Courant was geplaatst eene advertentie, wegens een vermiste koe. Dat comparant daarop de courant had ingezien en bevonden, dat de daarin door den heer schout geplaatste koe van dezelfde kleur en met de opgegeven merkteekenen was als eene welke door hem in tegenwoordgheid van Jan Berends, landbouwer te Essen en Hindrik Takens, landbouwer te Haren, op den 27 april laatstleden bij gelegenheid van eene verkooping ten huize van Freerk Pauwels te Harenermolen (binnen deze gemeente) van een persoon genaamd (volgens deszelfs verklaring) Johannes Kruisweg, woonachtig te Meppel, had gekocht voor de som van f.24,20, welke koe had gestaan op den stal van gemelden Freerk Pauwels en zij alzoo hadden vermeend, dat dezelve op de verkooping zoude worden gepresenteerd, doch evenwel waren onderrigt, dat dezelve niet zoude verkogt worden en voorts met den bovengemelden persoon Johannes Kruisweg hierover hadden gehandeld en gekocht.
Wijders verklaarde comparant, dat de gemelde koe ten zijnen huize op stal stond en den gemelden persoon Johannes Kruisweg denkelijk nog wel zoude herkennen, indien dezelve in hetzelfde kleed, hem verscheen.
(tekst van de genoemde advertentie: “Er is, uit het land van den landbouwer J.K. Hekma, te Mensingeweer, in den nacht tusschen den 25 en 26 April vermist: een vaalmelk koe, van het vierde kalf, zwart blaart haar, een halve maan uit het regter oor, een stuk van het linker driespeen, zijnde het regter achterspeen gust en een krom lid in de staart. De Schout van de Gemeente Leens”)
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 57)

Brief 29 mei 1824 aan de hoofingenieur der waterstaat te Groningen
De landbouwers Hindrik Hindriks, Roelof Vos en de voogd van de minderjarige zoon Popke Bolhuis menen nog recht te hebben op een vergoeding voor grond, die zij hebben afgestaan voor de verbetering van de heerbaan (Rijkstraatweg) tussen Helpman en Haren.

© 2020 - E.M. van Koldam

Het gaat om bedragen van respectievelijk f.65,-, f.28,- en f.22,-, Maar het is hun niet duidelijk waar ze met hun claim moeten zijn. De schout vraagt namens hen aan de hoofdingenieur bij wie zij zich moeten vervoegen ter verkrijging van hun pretenties.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 101)

Brief 6 februari 1826 aan de Griffier bij de Staten van de Provincie Groningen
Ik heb de eer u door deze kennis te geven, dat door Hindrik Hindriks, landbouwer te Dilgt binnen deze gemeente, een zwarte driejarige hengst wordt gehouden, verlangend hij, dat deze worde geëxamineerd en tot dekking van merries wordt toegelaten.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 102)

Uitspraak 15 juni 1826 rechtbank van eerste aanleg te Groningen
Beklaagde is Hindrik Hindriks, oud 71 jaar, geboren te Helpman, wonende te Dilgt, landbouwer, ter zake, dat hij op 22 februari 1826 aan de commissarissen belast met de keuring van de dekhengsten in de provincie Groningen, ter keuring een hengst heeft aangeboden, welke afgekeurd zijnde, gedaagde dezelve niet binnen de gestelde tijd heeft doen snijden. Beklaagde is schuldig en wordt veroordeeld tot f.25,- boete, waarvan 1/3 is voor de aanbrenger, 1/3 voor de keurmeester en 1/3 voor de armen van Haren. Voorts veroordeling in de kosten van de procedure, zijnde f.1,34.
(Groninger Archieven, toegang 144, inventaris nr 50, zaak 1108)

Woonde in 1830 op het adres Haren Wijk D Nr 11 Dilgt samen met zijn tweede vrouw Annechien Roelfs, de schoondochter van zijn tweede vrouw Margaretha Abbring, vier dochters van Margaretha, een kleinkind van Annechien Roelfs uit het huwelijk van haar dochter Grietje Hindriks en drie inwonende personeelsleden: Berend Koops, Folkert Eisses en Roelfien Boddeveld.

Bij zijn overlijden in 1835 is Hindrik Hindriks voor de helft eigenaar van de volgende onroerende goederen:
a. de vaste en altoos durende beklemming van een boerenplaats te Essen met twee behuizingen F10 en F6, groot 27 bunder, 55 roeden en 33 ellen (in de nummering van 1830 heeft F6 waarschijnlijk het nummer F9).
b. de volle eigendom van enig bouw- en hooiland gelegen onder Haren, groot 6 bunder en 15 roeden.
c. 1/3 aandeel in een stuk land met hakbosch, het Hogeveld genaamd, gelegen onder Haren.
Erfgenamen zijn de beide kinderen uit zijn eerste huwelijk Hillechen Hindriks te Norg en Berend Hindriks te Essen.

Hindrik trouwt (kerk) op vrijdag 19 mei 1775 te Groningen op 20-jarige leeftijd (1) met de 33-jarige **Grietje Berends**, dochter van **Berend Geerts** en **Wibbegien Asses**. Grietje, wonende te Haren, is geboren in 1742 te Peest, wonende Wijk F Essen 10 te Haren, is overleden op donderdag 9 april 1812 te Essen, is als overleden aangegeven op zaterdag 11 april 1812 (aangever overlijden was Hindrik Hindriks (zie 107); getuigen aangifte overlijden waren Willem Jans Buis (zie 53) en Popke Abels Bolhuis (zie 40)). Grietje werd 70 jaar.

Van Hindrik en Grietje zijn twee kinderen bekend:

1 **Hillechien Hindriks** is geboren op woensdag 18 september 1776 te Helpman, is overleden op maandag 4 augustus 1845 te Norg. Hillechien werd 68 jaar, 10 maanden en 17 dagen.
Hillechien trouwt (kerk) op zondag 24 november 1805 te Norg op 29-jarige leeftijd met de 39-jarige **Jan Bastiaans**. Jan, landbouwer, wonende te Norg, is geboren in 1766, is overleden op zaterdag 21 januari 1843 aldaar. Jan werd 77 jaar.

2 **Berend Hendriks** is geboren op vrijdag 8 september 1780 te Essen, zie 105.

Hindrik trouwt op woensdag 12 juni 1816 op 61-jarige leeftijd (2) met de 59-jarige **Annechien Roelfs** (L-00413), dochter van **Roelf Jans** en **Lammechijn Jans**. Annechien, wonende te Haren (Wijk D Dilgt 11), is geboren te Dilgt, is gedoopt op maandag 14 juni 1756 te Haren, is overleden op dinsdag 17 november 1840 te Dilgt, is als overleden aangegeven op woensdag 18 november 1840 te Haren (aangever overlijden was Jan Brink (zie 2.1); getuige aangifte overlijden was Hindrik Jans Breeman (zie 48.6)). Annechien werd 84 jaar, 5 maanden en 3 dagen.

Huwelijkscontract 20 mei 1816
Huwelijkscontract tussen Hindrik Hindriks, zoon van Hindrik Hindriks en Hillegien Hindriks, beide overleden, landbouwer te Essen, weduwnaar van Grietje Berends en Annegien Roelfs, dochter van Roelf Jans en Lammegje Jans, beide overleden, landbouwersche te Dilgt, weduwe van Hindrik Geerts. Tussen partijen zal volkomen ongemeenschap van goederen en ook van winst en verlies zijn. De bruid behoudt alzo de volkomen administratie van al haar roerende en onroerende goederen en het vrije genot van haar inkomsten. Partijen zullen in de behuizing van de bruid gaan wonen. Bruidegom zal daarin niets anders brengen dan zijn lijfstoebehoren. Partijen zullen gelijkelijk bijdragen aan hun gezamenlijk onderhoud en de lasten des huwelijks.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 22, acte 218)

Annechien was eerder gehuwd (1) met **Hindrik Geerds**.<158,159>

108 **Hindrik Hindriks** (GH1812-148; MIL-273), zoon van **Hindrik Hindriks** en **Geertien Tebbes**, landbouwer, wonende te Haren (Wijk C Onnen 26) en aldaar, is geboren op dinsdag 25 augustus 1772 te Onnen, is gedoopt op zondag 30 augustus 1772 te Haren, wonende Wijk C Onnen 23 aldaar, is overleden op dinsdag 21 januari 1823 te Onnen, is als overleden aangegeven op dinsdag 21 januari 1823 (getuigen aangifte overlijden waren Tebbe Hendriks (zie 106) en Jan Lucas Oosterveld (zie 199)). Hindrik werd 50 jaar, 4 maanden en 27 dagen.

Akte 8 oktober 1800 (geregistreerd 16 december 1800)
Roelf Koops verkoopt een akker bouwland op de Onneres aan Hindrik Hindriks voor f.217,-.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1617, folio 124)

Bevelschrift van het Gerecht van Selwerd en Sappemeer 25 oktober 1808
Hindrik Hindriks te Onnen krijgt een breuk van f.6,- voor een loslopende hond op 8 juli 1808.
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 2095).

Brief van 15 oktober 1821 aan de officier van justitie
Ik heb de eer u bij dezen te doen toekomen een proces verbaal houdende een klagte van Hinderk Hinderikus, landbouwer te Onnen, welke heden morgens omstreeks vijf uren op den weg van Onnen naar Haren is aangerand door twee personen.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 100)

Acte 6 juli 1821
Tebbe Hindriks, landbouwer te Onnen, Hindrik Hindriks, landbouwer te Onnen en Janna Hindriks, gehuwd met Albert Sikkens, timmerman te Noordlaren, zijn de erfgenamen van wijlen Hindrik Hindriks en Geertje Tebbens, gewoond hebbende te Onnen en

aldaar overleden voor 1813. Zij hebben de profijtelijke staat van de nalatenschap van hun ouders nauwkeuring bepaald op f.4.200,-. Ieder heeft dus recht op f.1.400,-.
Tebbe Hindriks krijgt landerijen ter waarde van f.1.400,-;
Hindrik Hindriks krijgt landerijen ter waarde van f.1070,- alsmede de behuizing en tuin Onnen C 14, ter waarde van f.330,-;
Albert Sikkens en zijn vrouw Janna Hindriks krijgen een sententie ten last van Jan Wolters te Haren ten bedrage van f.400,-, een sententie ten laste van Roelf Smit te Haren ten bedrage van f.200,- en f.800,- in contanten.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 61, acte 253)

Brief 19 januari 1824 van schoolmeester L. van Oosten te Onnen
In beantwoording aan uw circulaire in dato 14 dezer, heb ik de eer door dezen u te informeren, dat het getal der schoolpligtige kinderen, welke door mij voor rekening der gemeente worden onderwezen, bedraagt drie, als een van Geert Luiken en twee van de weduwe Hindrik Hindriks, welke alle voor het gehele jaar ten laste der gemeente onderwijs genieten.
Onnen, 19 januari 1824, L. van Oosten.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 57)

Hindrik trouwt (kerk) op zondag 10 mei 1807 te Haren op 34-jarige leeftijd met de 21-jarige **Aaffien Hindriks Smit** (L-00634), dochter van **Hendrik Smit** en **Hinderkien Everts**. Aaffien, wonende te Haren (Wijk C Onnen 18A), aldaar (Wijk C Onnen 29) en aldaar, is geboren te Groningen (in de Leliestraat), is gedoopt op vrijdag 5 augustus 1785 aldaar, wonende Wijk C Onnen 29 te Haren, is overleden op donderdag 22 mei 1851 te Onnen. Aaffien werd 65 jaar, 9 maanden en 17 dagen.

Twee kinderen van de weduwe Hindrik Hindriks worden in 1823 het gehele jaar ten laste van de gemeente onderwezen. Dit betekent dat zij niet in staat werd geacht schoolgeld te betalen.

Groninger Courant, 20 mei 1823
GEREGTELIJKE VERKOOP
Op donderdag den 22 mei 1823, des voormiddags te elf uren, gedenkt de ondergeteekende, voor de behuizinge van Aafje Hendriks Smit, landbouwersche, wonende te Onnen, gemeente Haren, voor contant geld, publiek, aan de meestbiedende te verkooopen: eenige meubilaire goederen en levendige have, bestaande uit twee kabinetten, kast, hangend uurwerk, tafels, stoelen, zilveren oorijzer met gouden stiften; vrouwen lijfstoebehooren; koper, tin aardewerk, enz.; eene melkkoe, hokkeling, kalf, een oud zwijn met zeven biggen; beste groote karn met blanke hoepels en toebehooren, boeren wagen, trog en meer andere goederen. J. Wm. Hesse, deurwaarder.

Groninger Courant, 14 november 1823
Mr Wiardus Hora Siccama, openbaar notaris, residerende op het Hoogezand, zal, ten verzoeke van Aaffien Hendriks Smit, weduwe van wijlen Hindrik Hindriks, landbouwersche, wonende te Onnen, gemeente Haren, voor haar zelve en als moeder en wettige voogdesse over hare vijf minderjarige kinderen, bij wijlen haren eheman in echte verwekt, krachtens autorisatie van de regtbank van eersten aanleg, zitting houdende te Groningen, in tegenwoordigheid van Albert Sikkens, timmerman te Noordlaren, als toeziende voogd over de gemelde minderjarigen, en in bijzijn van de heere vrederegter des kantons Hoogezand, op woensdag den 19 november 1823, des nademiddags om 3 uren, ten huize van den kastelein Jan de Vries, bij de Harender Molen, publiek te verkopen, de navolgende vaste goederen, onder Onnen gelegen:
I. Een huis en hof, geteekend no 23;
II. Een kamp land, de Westerkamp genaamd, groot ongeveer 53 roeden en 60 ellen;
III. Een kamp land, groot ongeveer 40 roeden en 20 ellen, mandelig met Hindrik van Norg;
IV. Een akker op de es, Steenberg genaamd, groot ongeveer 20 roeden en 10 ellen;
V. Een akker, de Boter-akker genaamd, groot ongeveer 33 roeden en 50 ellen;
VI. Een akker, mede de Boter-akker genaamd, groot ongeveer 46 roeden en 90 ellen;
VII. Een akker, de Haver-akker genaamd, groot ongeveer 6 roeden en 70 ellen;
VIII. Een weidebark, mandelig met Tebbe Hindriks, groot ongeveer 1 bunder, 80 roeden en 90 ellen;
IX. Ongeveer 67 roeden en 83 ellen hooiland, het Boerdeel genaamd;
X. Ongeveer 67 roeden en 83 ellen hooiland, Hofsté gemaand, wandelende met Hindrik van Norg;
XI. Ongeveer 45 roeden en 22 ½ ellen Hooiland, Munnikkehorn genaamd, wandelende met Hindrik Breman;
XII. Ongeveer 90 roeden en 45 ellen hooiland, de Bullenkamp genaamd;
XIII. Ongeveer 90 roeden en 45 ellen hooiland, in de Noorder Made, wandelende met Tebbe Hindriks en de weduwe Hindriks.

Brief 9 april 1830 van schoolmeester J. Woldring
Daar u mij bij missive van den 4 dezer heeft aangeschreven om opgave te doen van het getal kinderen welke over 1828 voor rekening van het burgerlijk armenbestuur dezer gemeente onderwijs hebben ontvangen, heb ik het genoegen u daarop aan de voet dezes te berigten.
Elsje Luiken; schoolgeld f.3,-; schoolbehoeften f.1,50 (ouders Geert Luiken en Kornesje Schut)
Marten Luiken; schoolgeld f.3,-; schoolbehoeften f.1,50 (ouders Geert Luiken en Kornesje Schut)
Aaltje Luiken; schoolgeld f.3,-; schoolbehoeften f.1,50 (ouders Geert Luiken en Kornesje Schut)
Greetje Hindriks; schoolgeld f.3,-; schoolbehoeften f.1,50 (ouders Hindrik Hindriks en Aafje Smit)
Mij vleijende hiermede aan uw vermelde aanschrijving te hebben voldaan, heb ik de eer met hoogachting te zijn, uw dienaar, J. Woldring.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 63)

Brief 12 mei 1835 aan de ingenieur verificateur van het kadaster
Ter voldoening aan uw missive van 1 mei 1835 heb ik de eer te berigten.
1. De naam Hindriks, Hindrik, landbouwer, art. 221 van de legger, is goed, en moet dus niet zijn Hindriks weduwe in Onnen. Deze weduwe [= Aaffien Hindriks Smit, legger 634] is niet geboekt, als bezittende indertijd geene gebouwde noch ongebouwde eigendommen, maar is door aankoop eigenaresse geworden van de percelen 185, 186, 187 en 268, der sectie G, komende van Hindrik Everts, overleden.
2. De voornamen van Berend Jans en Berend zijn van dezelfde persoon, arbeider, moet zijn landbouwer, daar zijn personen, die somwijlen gebruik maken van de inlassing in hunnen naam van des vaders voornaam, en hiervan komt de inlassing der naam Jans.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 107)

Aantekening in brievenboek dd 7 mei 1844
Het verzoek van Aafje Hendriks Smid, landbouwersche te Onnen, om in haar hof sectie G nr 186 een wagenhut te bouwen gesteld in handen van het lid van den raad Hornhuis om berigt of er ook bezwaren bestaan waarom het verzoek niet zoude behooren te worden toegestaan.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111).

Van Hindrik en Aaffien zijn zes kinderen bekend:

© 2020 - E.M. van Koldam

1 **Hendrik Hindriks** (L-01488), landbouwer, wonende te Haren (Wijk C Onnen 19), aldaar (Wijk C Onnen 18A) en aldaar (Wijk C Onnen 29), is geboren op woensdag 24 januari 1810 te Onnen, is overleden op donderdag 17 augustus 1882 aldaar. Hendrik werd 72 jaar, 6 maanden en 24 dagen.

Notulen burgemeester en wethouders, 23 december 1856
Tot opperbrandmeester voor de tijd van 3 jaren, ingaande heden, wordt aangewezen Lubbertus van Oosten.
Tot wijkmeester van de wijk A (dorp Haren), tevens brandmeester en eerste hoofdman van de nachtwacht: Jannes Horst met als plaatsvervanger Jan Jansen.
Tot wijkmeester wijk B (dorp Haren); J. Koops en plaatsvervanger L. Bolhuis.
Tot wijkmeester wijk C (Onnen): Joh. Breeman en plaatsvervanger H. Hindriks.
Tot wijkmeester wijk D (Dilgt en Hemmen): J. Brink en als plaatsvervanger Joh. Meijer.
Tot wijkmeester wijk E (Hoornschedijk): J. Nijdam en als plaatsvervanger B. van der Veen
Tot wijkmeester wijk F (Essen): Jan Hemmes en als plaatsvervanger J.K. van Hemmen
Tot wijkmeester wijk A (Helpman): R. Tonkens sr en als plaatsvervanger Joh. Blaauwpot.
Tot wijkmeester wijk B (Helpman): L. Poelma en als plaatsvervanger H. Kwant
Tot wijkmeester wijk C (Molenstreek en Euvelgunne): K. Bolhuis en als plaatsvervanger H. van Bruggen.
Tot wijkmeester wijk D (Den Hoorn): H. van Hemmen en als plaatsvervanger H. Oosterveld.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 35).

2 **Geertje Hendriks**, winkelier, wonende te Haren, aldaar (Wijk A Middelhorst 31) en aldaar (Wijk C Onnen 18A), is geboren op dinsdag 28 april 1812 te Onnen (Wijk C Onnen 26), is als geboren aangegeven op woensdag 29 april 1812 te Haren (aangever geboorte was Hindrik Hindriks (zie 108); getuigen aangifte geboorte waren Jan Lourens Eising (zie 67) en Willem Jans Ellens), is overleden op woensdag 16 februari 1887 te Onnen. Geertje werd 74 jaar, 9 maanden en 19 dagen.
Geertje trouwt op zaterdag 5 oktober 1839 te Haren (huwelijksgetuigen waren Hendrik Hindriks (zie 108.1), Jan Geerts Mulder (zie 81.7), Roelf Abels (zie 38.2) en Roelf Roelofs Rademaker) op 27-jarige leeftijd met de 34-jarige **Berend Garms Knollema**, zoon van **Berend Garms Knollema** en **Wobbegien Foppes Walraven**. Berend, arbeider, is geboren te Engelbert, is gedoopt op zondag 8 september 1805 aldaar, is overleden op maandag 11 januari 1858 te Euvelgunne. Berend werd 52 jaar, 4 maanden en 3 dagen.

3 **Hinderkien Hindriks** (DI), dienstmeid, wonende te Haren, aldaar (Wijk C Onnen 18A), aldaar (Wijk D Klaverblad 18), aldaar (Wijk D Hemmen 20), aldaar (Wijk D Dilgt 12) en aldaar, is geboren op donderdag 22 september 1814 te Onnen (Wijk C Onnen 26), is als geboren aangegeven op zaterdag 24 september 1814 te Haren (aangever geboorte was Hindrik Hindriks (zie 108); getuigen aangifte geboorte waren Hindrik Breeman (zie 48) en Hindrik Everts (zie 82)), wonende Wijk D Dilgt 12 aldaar, is overleden op woensdag 7 oktober 1868 te Dilgt. Hinderkien werd 54 jaar en 15 dagen.

4 **Hinderikus Hindriks** is geboren op vrijdag 6 december 1816 te Onnen, is als geboren aangegeven op zondag 8 december 1816 te Haren (aangever geboorte was Hindrik Hindriks (zie 108); getuigen aangifte geboorte waren Hindrik Everts (zie 82) en Lourens Eising (zie 68)), is overleden op maandag 18 mei 1818 te Onnen, is als overleden aangegeven op donderdag 21 mei 1818 te Haren (aangever overlijden was Hindrik Hindriks (zie 108); getuige aangifte overlijden was Hindrik Everts (zie 82)). Hinderikus werd 1 jaar, 5 maanden en 12 dagen.

5 **Hinderikus Hindriks**, wonende te Haren en aldaar, is geboren op zondag 21 maart 1819 te Onnen (Wijk C Onnen 17), is als geboren aangegeven op vrijdag 26 maart 1819 te Haren (aangever geboorte was Hindrik Hindriks (zie 108); getuigen aangifte geboorte waren Hindrik Everts (zie 82) en Lourens Eising (zie 68)), wonende Wijk C Onnen 23 aldaar, is overleden op woensdag 11 februari 1824 te Onnen, is als overleden aangegeven op vrijdag 13 februari 1824 te Haren (aangever overlijden was Jan Lucas Oosterveld (zie 199); getuige aangifte overlijden was Geert Hendriks Smit). Hinderikus werd 4 jaar, 10 maanden en 21 dagen.

6 **Grietje Hindriks** (L-02103), wonende te Haren (Wijk C Onnen 18A) en aldaar (Wijk C Onnen 29), is geboren op woensdag 17 januari 1821 te Onnen, is als geboren aangegeven op vrijdag 19 januari 1821 te Haren (aangever geboorte was Hindrik Hindriks (zie 108); getuigen aangifte geboorte waren Willem Eising (zie 69) en Egbert Jans Bakker), is overleden op woensdag 6 februari 1889 te Onnen. Grietje werd 68 jaar en 20 dagen.

Brief 9 april 1830 van schoolmeester J. Woldring
Daar u mij bij missive van den 4 dezer heeft aangeschreven om opgave te doen van het getal kinderen welke over 1828 voor rekening van het burgerlijk armenbestuur dezer gemeente onderwijs hebben ontvangen, heb ik het genoegen u daarop aan de voet dezes te berigten.
Elsje Luiken; schoolgeld f.3,-; schoolbehoeften f.1,50 (ouders Geert Luiken en Kornesje Schut)
Marten Luiken; schoolgeld f.3,-; schoolbehoeften f.1,50 (ouders Geert Luiken en Kornesje Schut)
Aaltje Luiken; schoolgeld f.3,-; schoolbehoeften f.1,50 (ouders Geert Luiken en Kornesje Schut)
Greetje Hindriks; schoolgeld f.3,-; schoolbehoeften f.1,50 (ouders Hindrik Hindriks en Aafje Smit)
Mij vleijende hiermede aan uw vermelde aanschrijving te hebben voldaan, heb ik de eer met hoogachting te zijn, uw dienaar, J. Woldring.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 63)

109 **Hindrik Hindriks** (GH1812-157), jager, wonende te Waterhuizen, is geboren op vrijdag 15 november 1782.

Wordt vermeld in overzicht gezinshoofden 1812. Verdere gegevens nog niet bekend.

110 **Hindrik Hindriks** (GH1812-224; MIL-296), zoon van **Hendrik Jans** en **Hendrikje Hendriks**, landbouwer, wonende te Helpman (Wijk D Den Hoorn 6) en aldaar (Wijk D Den Hoorn 3), is geboren te Glimmen, is gedoopt op zondag 8 oktober 1786 te Noordlaren, is overleden op donderdag 22 juni 1837 te Groningen. Hindrik werd 50 jaar, 8 maanden en 14 dagen.

Woont in 1830 met zijn vrouw en zes kinderen op het adres Helpman Wijk D Nr 03 Den Hoorn.

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 12 april 1815
Hindrik Hindriks wordt beëdigd als medevoogd over de kinderen van Fennigje Lammerts en Kornelis Eleveld.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 111, zaak 1815/56)

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 12 april 1815
De nabestaanden van Jantje Kornelis Eleveld, minderjarig kind van Kornelis Eleveld en wijlen Janna Jacobs komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Haijo Steggers, arbeider te Groningen

© 2020 - E.M. van Koldam

- Hindrikus van der Nap, koekbakker te Groningen, aangehuwde neef
- Roelof Tiessens, moesker te Groningen, aangehuwde neef
Aanwezig van moederszijde:
- Pieter Johannes Venema, vriend
- Jan Alderts, arbeider te Leens, oom
- Willem Jans Grashuis, arbeider te Paterswolde, goede vriend
Voogd is Jan Kuiper op de Hoornschedijk en toeziend voogd is Eildert Jacobs te Groningen. De voogd en de toeziend voogd geven aan dat zij samen met de voogd en de toeziend voogd over de kinderen uit het tweede huwelijk van Kornelis Eleveld met Fennigje Lammerts het voorstel doen om in te stemmen met de verhuur aan Fennigje Lammerts, nu gehuwd met Hindrik Hindriks, van de vaste goederen uit de boedel voor zes jaar voor f.546,- per jaar en de verkoop van de losse goederen voor f.2.600,-. Hiermee wordt ingestemd.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 111, zaak 1815/57) HAZA

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 12 april 1815
De nabestaanden van Elsje en Kornelis Eleveld, minderjarige kinderen van wijlen Kornelis Eleveld en Fennigje Lammerts komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Haijo Steggers, arbeider te Groningen
- Roelof Tiessens, moesker te Groningen, aangehuwde neef
- Eildert Jacobs, goede vriend
Aanwezig van moederszijde:
- Willem Jans Grashuis, arbeider te Paterswolde, oom
- Sietze Johannes Venema, arbeider te Paterswolde, oudoom
- Jelle Sietzes Venema, schipper te Hoornschedijk, neef
Voogd is Hinderikus van der Nap, koekbakker te Groningen. De voogd en de toeziend voogd geven aan dat zij samen met de voogd en de toeziend voogd over de dochter uit het eerste huwelijk van Kornelis Eleveld met Janna Jacobs het voorstel doen om in te stemmen met de verhuur aan Fennigje Lammerts, nu gehuwd met Hindrik Hindriks, van de vaste goederen uit de boedel voor zes jaar voor f.546,- per jaar en de verkoop van de losse goederen voor f.2.600,-. Hiermee wordt ingestemd.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 111, zaak 1815/58)

Hindrik trouwt op donderdag 16 maart 1815 te Haren op 28-jarige leeftijd met de 26-jarige **Fennechien Lammerts**, zie 76.

Van Hindrik en Fennechien zijn zeven kinderen bekend:

1 **Hindrik Hindriks**, arbeider, wonende te Helpman (Wijk D Den Hoorn 3), is geboren op dinsdag 19 maart 1816 aldaar, is als geboren aangegeven op vrijdag 22 maart 1816 te Haren (aangever geboorte was Hindrik Hindriks (zie 110); getuigen aangifte geboorte waren Elle Jan Ellens (zie 77) en Hindrik Alles (zie 11.4)), is overleden op dinsdag 29 juni 1880 te Hoornschedijk. Hindrik werd 64 jaar, 3 maanden en 10 dagen.
Hindrik trouwt op donderdag 16 november 1843 te Aduard op 27-jarige leeftijd met de 23-jarige **Jantje Jans van der Laan**. Jantje is geboren op maandag 16 oktober 1820 te Feerwerd, is overleden op zondag 6 januari 1907 te Groningen. Jantje werd 86 jaar, 2 maanden en 21 dagen.

2 **Lammert Hindriks**, arbeider, wonende te Helpman (Wijk D Den Hoorn 3), is geboren op woensdag 8 april 1818 aldaar, is overleden op dinsdag 15 mei 1900 te Glimmen. Lammert werd 82 jaar, 1 maand en 7 dagen.
Lammert trouwt op zaterdag 1 september 1849 te Haren op 31-jarige leeftijd met de 31-jarige **Jantje Derks**, dochter van **Berend Derks** en **Jantje Hindriks Heuvelman**. Jantje, wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 5), is geboren op maandag 18 mei 1818 te Zuidlaren, is overleden op woensdag 2 december 1903 te Harenermolen. Jantje werd 85 jaar, 6 maanden en 14 dagen.

Brief 11 april 1829 van R. Marring
Schoolmeester R. Marring te Noordlaren doet opgave van de kinderen, die in 1828 ten laste van het burgerlijk armbestuur onderwijs hebben genoten.

Naam van het kind	Namen van de ouders
Bedeelden	
Anna Derks	Berent Derks
Jantje Derks	Berent Derks
Annechien Koops	Arent Koops
Minvermogenden	
Jakob Koops	Arent Koops
Homan Brade	Willem Brade
Antoon Brade	Willem Brade
Geert Buning	(wijlen) Jans Buning

(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 62

3 **Hindrikje Hindriks**, wonende te Helpman (Wijk D Den Hoorn 3), is geboren op maandag 26 juni 1820 te Hoornschedijk.

Bij het huwelijk worden twee kinderen gewettigd. Zoon geboren op 26 juni 1861 in Veenoord (Sleen) is Ernst Hindrik Lübkemann.

Hindrikje trouwt op zaterdag 29 maart 1873 te Ruinen op 52-jarige leeftijd met de 49-jarige **Hans Ernst Lübkemann**. Hans is geboren in 1824 te Diepholz (D).

4 **Elsje Hindriks**, wonende te Helpman (Wijk D Den Hoorn 3), is geboren op zondag 19 mei 1822 te Haren, is overleden op donderdag 23 oktober 1884 te Meppel. Elsje werd 62 jaar, 5 maanden en 4 dagen.
Elsje trouwt op dinsdag 5 april 1859 te Oosterhesselen op 36-jarige leeftijd (1) met de 41-jarige **Jacob Dijkstra**. Jacob is geboren in 1818 te Weststellingwerf.
Elsje trouwt op zaterdag 18 februari 1871 te Meppel op 48-jarige leeftijd (2) met de 57-jarige **Jan Kreulen**. Jan is geboren op donderdag 3 februari 1814 te Zwollerkerspel, is overleden op woensdag 11 mei 1887 te Meppel. Jan werd 73 jaar, 3 maanden en 8 dagen.

5 **Jan Hindriks**, wonende te Helpman (Wijk D Den Hoorn 3), is geboren op dinsdag 15 juni 1824 te Hoorn.

6 **Jeichien Hindriks**, wonende te Helpman (Wijk D Den Hoorn 3), is geboren op vrijdag 25 april 1828 te Hoornschedijk, is overleden op vrijdag 28 juli 1916 te Groningen. Jeichien werd 88 jaar, 3 maanden en 3 dagen.
Jeichien trouwt op zaterdag 12 mei 1877 te Eelde op 49-jarige leeftijd met de 39-jarige **Willem Uiterwijk**. Willem is geboren op

vrijdag 24 november 1837 te Peize, is overleden op woensdag 23 december 1896 te Eelderwolde. Willem werd 59 jaar en 29 dagen.
Willem was eerder gehuwd (1) met **Jeltje Bos**.<160,161>

7 **Jantje Hindriks** is geboren op donderdag 26 november 1835 te Groningen, is overleden op donderdag 29 december 1836 aldaar. Jantje werd 1 jaar, 1 maand en 3 dagen.

111 **Pieter Hindriks** (GH1812-138), zoon van **Hindrik Harms** en **Grietje Lucas**, landbouwer, wonende te Haren, is geboren op vrijdag 15 augustus 1727 te Onnen, is gedoopt op zondag 24 augustus 1727 te Haren, wonende Wijk B Haren 4 aldaar, is overleden op vrijdag 14 januari 1814 aldaar, is als overleden aangegeven op zaterdag 15 januari 1814 aldaar (aangever overlijden was Hendrik Jans van Norg (zie 191); getuige aangifte overlijden was Jan Gerrits Pootholt (zie 216)). Pieter werd 86 jaar, 4 maanden en 30 dagen.

Woont wijk B, huisnummer 4.

Advertentieblad, bekendmakingen en onderscheidene berigten van Groningen, 18 maart 1814
Hindrik Pauwels, Jannes van Loo en de erfgenamen van wijlen Pieter Hindriks te Haren, gedenken op dinsdag den 22 maart aanstaande, des morgens precies te 9 uren, publiek te doen verkoopen: plus minus 200 eiken-stamboomen, staande tusschen Haren en Onnen, bij de Noordlanden, nabij het water, en tot alle scheeps- en timmerwerk zeer geschikt.

Memorie van successie, 20 oktober 1814
De memorie vermeldt slechts wie de erfgenamen zijn. Dat zijn de dochters Hinderika Pieters, Grietie Pieters, Fennegien Pieters en Roelfien Pieters en voorts de kinderen van wijlen Pietertien Pieters uit haar huwelijk met Hindrik van Norg.

Pieter trouwt (kerk) op zondag 9 mei 1762 te Haren op 34-jarige leeftijd met de 23-jarige **Annechien Lukas Oosterveld** ook genaamd Annechijn Lucas Oosterveld, dochter van **Lucas Jans** en **Pietertien Hindriks**. Annechien is gedoopt op zondag 12 oktober 1738 te Haren, is overleden te Onnen, is begraven op woensdag 11 januari 1809 te Haren. Annechien werd 70 jaar, 2 maanden en 30 dagen.

Ontvangst diaconie te Haren 11 januari 1809
De vrouw van Pieter Hindriks van Onnen begraven: f.5,42
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

Ontvangst diaconie te Haren 29 januari 1809
Van Pieter Hindriks voor het beste laken voor zijn vrouw: f.1,50
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

Van Pieter en Annechien zijn acht kinderen bekend:

1 **Grietje Pieters** is geboren te Onnen, is gedoopt op zondag 23 september 1764 te Haren, is overleden voor 1771 te Onnen. Grietje werd hoogstens 6 jaar, 3 maanden en 9 dagen.

2 **Petertien Peters** is geboren te Onnen, is gedoopt op zondag 14 december 1766 te Haren, is overleden aldaar, is begraven op vrijdag 29 april 1808 aldaar. Petertien werd 41 jaar, 4 maanden en 15 dagen.

Ontvangst diaconie te Haren 29 april 1808
Pietertje Pieters vrouw van Hindrik van Norg begraven: f.4,25
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

Ontvangst diaconie te Haren 12 juni 1808
Hindrik Jans van Norg voor het laken voor zijn vrouw f.1,50
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

Petertien trouwt (kerk) op dinsdag 13 maart 1792 te Haren op 25-jarige leeftijd met de 35-jarige **Hendrik Jans van Norg**, zie 191.

3 **Hermina Pieters** is geboren te Onnen, is gedoopt op zondag 9 juli 1769 te Haren, wonende Wijk B Haren, is overleden op woensdag 23 november 1814 aldaar, is als overleden aangegeven op donderdag 24 november 1814 aldaar (aangever overlijden was Jan Gerrits Pootholt (zie 216); getuige aangifte overlijden was Hendrik Jans van Norg (zie 191)). Hermina werd 45 jaar, 4 maanden en 14 dagen.

4 **Grietje Pieters**, wonende te Haren (Wijk C Onnen 22A), is geboren op vrijdag 22 november 1771 te Onnen, is overleden op zondag 28 april 1839 aldaar. Grietje werd 67 jaar, 5 maanden en 6 dagen.
Grietje trouwt (kerk) op zondag 8 mei 1803 te Haren op 31-jarige leeftijd met de 29-jarige **Wigcher Alders Buiringa** (MIL-115; L-00013), zoon van **Allert Allerts** en **Egberdina Hindriks Buringa**. Wigcher, arbeider, wonende te Haren (Wijk C Onnen 23), aldaar (Wijk C Onnen 22A) en aldaar, is geboren te Peize, is gedoopt op zondag 19 december 1773 aldaar, wonende Wijk C Onnen 22A te Haren, is overleden op woensdag 29 maart 1837 te Onnen, is als overleden aangegeven op vrijdag 31 maart 1837 te Haren (aangever overlijden was Aldert Buiringa (zie 74.5); getuige aangifte overlijden was Lucas Jacobs Horst). Wigcher werd 63 jaar, 3 maanden en 10 dagen.

Woont in 1830 met zijn vrouw en dochter Hinderika op het adres Haren Wijk C Nr 22A Onnen.

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 29 juli 1819
De nabestaanden en goede vrienden van Leentje, Pieter en Annigje Folkerts Takens, minderjarige kinderen van Fennigje Pieters, landbouwersche te Onnen, en wijlen Folkert Takens, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Take Takens, landbouwer te Haren, oom
- Willem Eissens, landbouwer te Onnen, aangehuwde oom
- Cornelis Hornhuis, landbouwer te Onnen, goede vriend
Aanwezig van moederszijde:
- Hindrik van Nog, landbouwer te Haren, aangehuwde oom
- Wicher Alderts, landbouwer te Onnen, aangehuwde oom
- Jelke Vos, landbouwer te Onnen, goede vriend

© 2020 - E.M. van Koldam

Tot toeziend voogd wordt benoemd Take Takens.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 112, zaak 1819/97)

Akte 27 april 1821
Openbare verkoop bij kastelein Anna van Boekeren te Haren in de Jagtwagen op verzoek van Wicher Alderts [Buiringa] te Onnen en zijn vrouw Grietje Pieters. Het gaat om 13 onbehuisde percelen grond te Onnen.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 59, Akte 149)

Brief 25 april 1825 van Lucas Horst te Onnen
Ik neem de vrijheid u te verzoeken mij vrijheid te verlenen tot het bouwen van huis op kouden grond op een kamp land, de Helakker genaamd, gelegen ten westen van de ??weg [nu Zuidveld] te Onnen, nabij de woning van Wighert Alderts [Buiringa] aldaar. Zijnde ik voornemens na bekomene permissie van u de keuken te bouwen van steen en het achterste gedeelte van hout, en het geheele gebouw met steen te dekken. In het vertrouwen, dat u aan mijn verzoek zal gelieven te voldoen, noem ik mij uw onderdanige dienaar Lukas Horst.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 58)

Notulen van de vergadering van de gemeenteraad, woensdag 4 augustus 1830
Er heeft een veeziekte geheerst. De Gouverneur des Konings verzoekt nu opgave te doen van de personen die als gevolg van het verlies van vee in hulpbehoevende omstandigheden zijn geraakt, "zodanig dat zij zonder menschlievende hulp geen vee weder magtig kunnen worden". De volgende lijst wordt vastgesteld:
H. Berends Jr, Onnen, 3 runderen, waarde f.100,-
K. Eisses, Onnen, 5 runderen, waarde f.125,-
D. v.d. Veen, Hoornschedijk, 1 rund, waarde f.50,-
B. Berends, Onnen, 4 runderen, waarde f.100,-
J. Berends, Onnen, 7 runderen, waarde f.140,-
W. Alderts, Onnen, 1 rund, waarde f.45,-
E. Bakker, Onnen, 1 rund, waarde f.45,-
A. Brink, Onnen, 2 runderen en vier schapen, waarde f.65,-
J. Kooi, Glimmen, 5 runderen, waarde f.125,-
H. Pauwels, Onnen, 6 runderen, waarde f.105,-
G. Luiken, Onnen, 2 runderen, waarde f.70,-
H. Smeenk, Onnen, 6 runderen en 2 schapen, waarde f.120,-
H.B. Hoeks, Onnen, 5 runderen en 2 schapen, waarde f.100,-
L. Smid, Haren, 2 runderen en 2 schapen, waarde f.80,-
L. Eising, Onnen, 2 runderen, waarde f.75,-
Wed. J. Jochums, Haren, 2 runderen, waarde f.85,-
R. Brink, Onnen, 1 rund, waarde f.25,-
J. Alberts, Onnen, 3 runderen, waarde f.100,-
H. Kooi, Onnen, 1 rund, waarde f.25,-
P. Molema, Noordlaren, 2 runderen, waarde f.80,-
Wed. H. Bouwkamp, Noordlaren, 1 rund, waarde f.35,-
S. Evenhuis, Haren, 1 rund, waarde f.40,-
Wed. Engbert Jans, Haren, 1 rund, waarde f.55,-
J. Rueriks, Helpman, 1 rund, waarde f.45,-
J. Sipkes, Waterhuizen, 3 runderen en 6 schapen, waarde f.90,-.

5 **Fennechien Pieters** (L-00473), wonende te Haren, is geboren op zondag 1 mei 1774 te Onnen, wonende Wijk C Onnen 27A te Haren, is overleden op zaterdag 31 januari 1829 te Onnen, is als overleden aangegeven op zaterdag 31 januari 1829 te Haren (aangever overlijden was Pieter Takens; getuige aangifte overlijden was Hendrik Albers Kooi (zie 148)). Fennechien werd 54 jaar, 8 maanden en 30 dagen.
Fennechien trouwt (kerk) op zondag 12 mei 1805 te Haren op 31-jarige leeftijd met de 32-jarige **Folkert Willems Takens**, zie 246.

6 **Lucas Pieters** is geboren te Onnen, is gedoopt op zondag 9 februari 1777 te Haren.

7 **Roelfien Pieters**, wonende te Haren (Wijk C Onnen 14), is geboren op zondag 21 mei 1780 te Onnen, is overleden op donderdag 25 april 1839 aldaar. Roelfien werd 58 jaar, 11 maanden en 4 dagen.
Roelfien trouwt op zondag 1 mei 1808 te Haren op 27-jarige leeftijd met de 30-jarige **Tebbe Hendriks**, zie 106.

8 **Hindrik Pieters** is gedoopt op zondag 12 januari 1783 te Haren, is begraven op maandag 14 maart 1808 aldaar. Hindrik werd 25 jaar, 2 maanden en 2 dagen.

Ontvangst diaconie te Haren 14 maart 1808
Hindrik Pieters van Onnen begraven: f.7,86
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

Ontvangst diaconie te Haren 4 april 1808
Pieter Hindriks zijn vrouw van Onnen voor het gebruik van het laken voor haar zoon: f.1,50
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

112 **Hindrik Hindrikus** (GH1812-124, MIL-119; L-00223; L-00224), zoon van **Hindrikus Hindriks (103.1)** en **Grietje Alders**, landbouwer, wonende te Haren (Wijk C Onnen 6) en aldaar (Wijk C Onnen 5), is geboren op zaterdag 10 april 1784 te Onnen, is gedoopt op zondag 18 april 1784 te Haren, is overleden op woensdag 23 december 1846 te Onnen, is als overleden aangegeven op donderdag 24 december 1846 te Haren (aangever overlijden was Dirk Hekman; getuige aangifte overlijden was Evert Jacobs Weites). Hindrik werd 62 jaar, 8 maanden en 13 dagen.

Het is niet precies duidelijk op welk adres Hindrik Hindrikus nu precies woont in Onnen. Hij heeft twee panden in bezit: een boerderij aan de Veldmansteeg en en huis aan de Dorpsweg. Bij de aagifte van de successie bij het overlijden van zijn eerste vrouw Gesina Breeman, kiest Hindrik Hindrikus domicile op het adres Onnen C5 en wordt vermeld dat Gesina met haar eheman de boerderij C6 met bouwlanden "met haar eheman in vrouwlikheijt heeft bezeten". Op gond daarvan heb ik de boerderij aan de Veldmansteeg (G 54) aangemerkt als C6 en de woning aan de Dorpsweg (G 57) als C5.

© 2020 - E.M. van Koldam

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 27 januari 1814
De nabestaanden en vrienden van Jacob Jans, zoon van Annigje Jacobs, landbouwersche te Onnen, en wijlen Jan Harms, overleden in 1812, komen bijeen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Gerrit Harms, arbeider te Essen, oom
- Berend Hindriks, landbouwer te Essen, aangehuwde oom
- Jannes Vedder, landbouwer te Dilgt, neef
Aanwezig van moederszijde:
- Jan Jacobs, landbouwer te Onnen, oom
- Hindrik Hindriks, landbouwer te Onnen, neef
- Hindrik Breman, landbouwer te Onnen, aangehuwde neef
Moeder Annigje Jacobs wil een tweede huwelijk aangaan met Louwrens Eissens. Moeder blijft voogd. Louwrens Eissens wordt medevoogd en Gerrit Harms toeziend voogd.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 110, zaak 1814/13)

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 24 mei 1821
De nabestaanden en goede vrienden van Grietje en Hilligje Hindriks, minderjarige kinderen van Hindrik Hinderikus, landbouwer te Onnen, en wijlen Gezina Breman, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Hindrik Roelfs Smit, smid te Zuidlaren, neef
- Jan Stel de Jonge, timmerman te Haren, goede vriend
- Jan Weites, arbeider te Onnen, goede vriend
Aanwezig van moederszijde:
- Hindrik Breman, landbouwer te Onnen, grootvader
- Jan Breman, landbouwer, oom
- Johannes Breman, landbouwer, oom
Grootvader Hindrik Breman wordt benoemd tot toeziend voogd.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 113, zaak 1821/68)

Akte 6 februari 1824
Huwelijkscontract Hindrik Hinderikus, landbouwer wonende te Onnen en Fennigje Jans ten Berge, dienstmeid, wonende te Onnen.
Er zal ongemeenschap zijn.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 76, Akte 41)

Proces verbaal 20 maart 1839
Op heden den 20 maart 1839 des morgens te half twaalf uren, compareerde voor ons, burgemeester der gemeente Haren, Antje Jannes Bies, dienstmeid van beroep, oud ruim 21 jaren, wonende te Onnen, gemeente Haren, ten huize van Hindrik Hindrikus.
Welke de navolgende klagte heeft ingebracht.
Dat zij, comparante, op zondag den 17 dezer maand ongeveer negen uren op den publieke weg te Onnen met steentjes en met zand is nageworpen door Hendrik van der Es, zonder beroep, wonende te Onnen, alsmede Hindrik Bakker en Hendrik Eisses, wonende beide laatste ook te Onnen, dat zij, comparante, was vergezeld geweest van Aaltje (de verdere naam onbekend), dienstmeid bij Hindrik [Jans] Breeman, van beroep landbouwer, wonende te Onnen, dat daarop vervolgens Hendrik Eisses , haar bij het hoofd had gekregen en de kralen die zij om haar hals had aan stukken had getrokken en bij haar rok had getrokken, zodat dezelve gescheurd was en waarop de comparante zich met de vlugt heeft moeten redden.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 72) HAZA

Brief 18 oktober 1847 aan de ontvanger der registratie en successie
In rescriptie op uw missive van den 13 dezer, waarbij gevraagd is, of Geessien Hinderikus, overleden te Onnen den 26 maart 1846, al dan niet onroerende goederen heeft nagelaten, berigt ik u, dat deze overledene te samen gewoond heeft met Hindrik Hinderikus, overleden den 23 december 1846, haar broeder, in een huis, hetwelk men meende, dat aan hun beide toekwam, van daar dan ook, dat in de sterflijst van maart 1846 gezegd is, dat Geessien Hinderikus onroerende goederen had nagelaten. De informatiën thans genomen hebbende echter doen zien, dat het bedoelde huis alleen aan Hindrik Hinderikus heeft behoord, zoodat Geessien Hinderikus geen onroerende goederen nagelaten heeft.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 114)

Hindrik trouwt op vrijdag 10 december 1813 te Haren (huwelijksgetuigen waren Wigcher Alders Buiringa (zie 111.4), Willem Jans Ellens en Abel Jans Brink (zie 49)) op 29-jarige leeftijd (1) met de 24-jarige **Gesina Breeman**, zie 48.1.

Van Hindrik en Gesina zijn twee kinderen bekend:

1 **Grietje Hindrikus**, wonende te Haren, aldaar (Wijk C Onnen 6) en aldaar, is geboren op zaterdag 30 april 1814 te Onnen (Wijk C Onnen 24), is als geboren aangegeven op maandag 2 mei 1814 te Haren (aangever geboorte was Hindrik Hindrikus (zie 112); getuige aangifte geboorte was Hindrik Breeman (zie 48)), wonende Wijk C Onnen 5 aldaar, is overleden op zaterdag 27 maart 1830 te Onnen, is als overleden aangegeven op maandag 29 maart 1830 te Haren (aangever overlijden was Hindrik Hindrikus (zie 112); getuige aangifte overlijden was Hindrik Breeman (zie 48)). Grietje werd 15 jaar, 10 maanden en 25 dagen.

2 **Hillechien Hindrikus** (L-1652), wonende te Haren, aldaar (Wijk C Onnen 6), aldaar (Wijk C Onnen 5) en aldaar (Wijk C Onnen 15), is geboren op dinsdag 16 december 1817 te Onnen (Wijk C Onnen 6), is als geboren aangegeven op woensdag 17 december 1817 te Haren (aangever geboorte was Hindrik Hindrikus (zie 112); getuigen aangifte geboorte waren Cornelis Henderikes Hornhuis (zie 125) en Willem Jans Ellens), is overleden op woensdag 28 december 1892 te Onnen. Hillechien werd 75 jaar en 12 dagen.
Hillechien trouwt op zaterdag 3 februari 1838 te Haren op 20-jarige leeftijd met de 26-jarige **Dirk Hekman** (ES; L-01652; L-00903), zoon van **Hinderk Derks Hekman** en **Aaltien Pauwels (8)**. Dirk, dienstknecht en landbouwer, wonende te Haren, aldaar (Wijk F Essen 1), aldaar (Wijk C Onnen 5) en aldaar (Wijk C Onnen 15), is geboren op donderdag 26 december 1811 aldaar (Wijk B Kromelboog 29), is als geboren aangegeven op vrijdag 27 december 1811 aldaar (aangever geboorte was Hinderk Derks Hekman; getuigen aangifte geboorte waren Cornelis Luite Bolhuis (zie 35) en Hendrik Albartus), is overleden op woensdag 27 februari 1901 te Onnen. Dirk werd 89 jaar, 2 maanden en 1 dag.

Brief mei 1848 van Dirk Hekman te Onnen
Geeft met verschuldigde eerbied te kennen, Dirk Hekman, landbouwer, wonende te Onnen, gemeente Haren;
Dat hij voornemens is de beide oude schuren verbonden aan zijne woning, en bekend bij het kadaster der gemeente Haren, ten name van Hindrik Hindriks, onder sectie G nr 59, af te breken;
Dat hij voor de oude schuren een nieuwe wenscht te bouwen ter plaatse waar de oude thans staan en in verbinding met zijne woning;

© 2020 - E.M. van Koldam

Dat deze nieuwe schuur een grootte zal hebben van ongeveer 75 voeten lengte en 58 voeten breedte;
Dat hij de nieuwe schuur gedeeltelijk met riet wenscht te dekken.
Redenen waarom suppliant zich tot u wendt met het eerbiedig verzoek hem vrijheid te willen verlenen tot het optrekken van bovengenoemde schuur.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 81)

Brief 19 mei 1848 van raadslid J. Veldman
In voldoening aan uw appointement van den 15 mei dezer, geleidende het verzoek van D. Hekman, wonende te Onnen, gemeente Haren, om voor zijne oude schuren en nieuwe te mogen bouwen in verbinding met zijne woonkamer, heb ik de eer, u onder terugzending van het gemelde verzoekschrift te dienen van berigt, dat er bij ons geen zwarigheden bestaan tegen het bouwen der bedoelde schuur, alsmede ook niet tegen de dekking van dezelve met riet.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 81)

Hindrik trouwt op zaterdag 7 februari 1824 te Haren (huwelijksgetuigen waren Johannes Breeman (zie 48.4), Gerrit Veldman (zie 264), Lucas Jacobs Horst en Jan Weites) op 39-jarige leeftijd (2) met de 33-jarige **Fennegijn ten Berge**, dochter van **Jan Lammerts ten Berge** en **Bartina Klaassens**. Fennegijn, wonende te Haren (Wijk C Onnen 6), aldaar (Wijk C Onnen 5) en aldaar (Wijk C Onnen 15), is geboren op vrijdag 24 september 1790 te Groningen, is overleden op maandag 14 juli 1862 te Onnen. Fennegijn werd 71 jaar, 9 maanden en 20 dagen.

Akte 6 februari 1824
Huwelijkscontract Hindrik Hinderikus, landbouwer wonende te Onnen en Fennigje Jans ten Berge, dienstmeid, wonende te Onnen. Er zal ongemeenschap zijn.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 76, Akte 41)

113 **Albert Albartus Hoenderken** (GH1812-268, MIL-178; L-00233; L-00234cs), zoon van **Albartus Hoenderken** en **Jantien Sissing**, landbouwer, wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 25), aldaar (Wijk B Noordlaren 10) en aldaar (Wijk B Noordlaren 19), is geboren op woensdag 30 december 1789 aldaar, is gedoopt op zondag 3 januari 1790 aldaar, is overleden op woensdag 21 juni 1865 aldaar. Albert werd 75 jaar, 5 maanden en 22 dagen.

Woont volgens het militieregister in 1814 bij zijn moeder is dan vrijgesteld van de landstorm wegens een lichaamsgebrek.

Woonde in 1830 op het adres Noordlaren, Wijk B Nr 10, samen met zijn vrouw, drie kinderen, de inwonende dienstknecht Willem Koops en de inwonende werkmeid Lammechien Lamberts.

Brief 19 november 1827 aan de Gouverneur
Ter voldoening aan uw missive van 31 october 1827 heb ik de eer hiernevens aan u te zenden de naamlijsten der personen welke vanaf 1817 tot dezen jaar ingesloten belast zijn geweest met het beheer der diaconie administratie te Haren en Noordlaren.
Haren
Jan Swartwold in 1817, 1818, 1819
Roelf Smid in 1820, 1821, 1822, 1823
Harm van Streun in 1824, 1825, 1826, 1827
Noordlaren
Reinder Kluiving in 1817, 1818
Lucas Hoenderken Azn in 1819, 1820, 1821
Willem Jans Assies in 1822, 1823, 1824, 1825
Albert Hoenderken Azn in 1826, 1827
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 103)

Akte 4 januari 1828
Ik ondergetekende, Geesien Bos, weduwe Roelf Hammink, landbouwersche te Glimmen, als eenige dochter en erfgename van wijlen Gesina Egberta Piccardt, in leven ehevrouw van Arend Jans Bos, landbouwer, mede aldaar woonachtig, verklaar bij deze mijnen vader te bevolmagtigen om mede namens mij als erfgename opgemeld te verkopen en over te dragen een bunder hooiland op de Noordlaarder made gelegen. Kopers zijn Jannes Hoenderken, te Zuidlaren, Lucas Albertus Hoenderken en Albert Albertus Hoenderken, te Noordlaren, voor f.400,-.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr.159, Akte 3)

Waarschijnlijk nog in 1830 kocht Albert Albartus Hoenderken de boerderij Meerlust aan de Koningsteeg van de weduwe Grietje de Wosson-Feitsma. Na hem vererfde de boerderij op zijn schoonzoon Arend Sants Haddering, die getrouwd was met zijn dochter Kornelsien Hoenderken.

Akte 1 maart 1830
Franciscus Rikkers, luitenant artilleriemeester te Groningen als gevolmachtigde van Grietje Feitsma, weduwe van wijlen kapitein Louis Ferdinand de Wosson, gaat over tot openbare verkoop van het aangenaam buitengoed Meerlust. Dit landgoed bestaat uit de royale heerenbehuizing, getekend B 19 te Noordlaren. [volgt een uitvoerige beschrijving van de behuizing. Zo is er een spatieuze middengang, een logeerkamer met uitzicht op de Zuidlaarderweg, etc.].
Koper is Albert Hoenderken Albertzoon, landbouwer te Noordlaren, voor f.6.326,-.
(Groninger Archieven, toegang 1872, inventaris nr 42, Akte 20)

Verdeling markegronden Noordlaren 3 oktober 1847
De markegenoten komen bijeen ten huize van kastelein W. Brands te Noordlaren. Zij besluiten tot verdeling van de marke in 68 gelijke delen op basis van een voorstel van en daartoe ingestelde commissie, met de aantekening dat een aantal percelen niet worden verdeeld, mar worden verkocht. Voorts blijven een aantal niet genoemde gronden nog mandelig. De ondertekening geschiedt door: J.C. van Hasselt, W. de Sitter, B. Marring, H. Koops, R. de Sitter, A. Hoenderken, W. Homan, R. Hoenderken, O. Kluiving, J. Hoiting, L. Hoenderken, J. Veldman, E. Pelinck, O. Kloots, J. Assies, W. Brants en H. Brants.
(Groninger Archieven, Toegang 1464, inventarisnummer 207).

Provinciale Drentsche en Asser Courant, 17 januari 1860
Op zaterdag den 4 februarij 1860, 's morgens te 10 uren, ten huize van de wed. A. van Bon te Zuidlaren zal publiek ter verhuring in percelen en in massa worden aangeboden: Eene groote boerenplaats, bestaande in ruime behuisinge en tuin, groot plm. 45 roeden. Vier groote en beste stukken weiland, ter gezamenlijke grootte van 13 B, 15 R en 20 E. Onderscheidene akkers best bouwland ter gezamenlijke grootte van 5 B, 44 R en 50 E en 6 B, 13R en 15 E hooiland in verschillende perceelen. Alles staande en gelegen te Zuidlaren enz., in gebruik bij P. Koers en toebehoorende aan den heer A.A. Hoenderken te Noordlaren. Notaris Mr. C.E. Kniphorst.

© 2020 - E.M. van Koldam

Albert trouwt op woensdag 22 juni 1825 te Haren op 35-jarige leeftijd met de 25-jarige **Jeichien Bojes**, dochter van **Egge Bojes** en **Cornelsien Eppes**. Jeichien, wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 10) en aldaar (Wijk B Noordlaren 19), is geboren op zondag 1 juni 1800 te Eext, is overleden op vrijdag 26 mei 1865 te Noordlaren. Jeichien werd 64 jaar, 11 maanden en 25 dagen.

Van Albert en Jeichien zijn vijf kinderen bekend:

1 **Albartus Hoenderken**, landbouwer, wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 10) en aldaar (Wijk B Noordlaren 19), is geboren op zondag 1 oktober 1826 aldaar, is overleden op donderdag 24 januari 1901 aldaar. Albartus werd 74 jaar, 3 maanden en 23 dagen.

2 **Egge Fake Bojes Hoenderken**, landbouwer, wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 10) en aldaar (Wijk B Noordlaren 19), is geboren op woensdag 16 april 1828 aldaar, is overleden op vrijdag 21 december 1906 te Haren. Egge werd 78 jaar, 8 maanden en 5 dagen.

Nieuwsblad van het Noorden, 5 februari 1905
Verkooping - Norg.
Maandag den 13 Februari 1905, des morgens om 11 uur, zullen ten huize van L. HOFF te Norg, ten verzoeke van de heeren E. F. B. HOENDERKEN te Noordlaren, H. RENKEN
te Vriescheloo en H. PLUIS Cs. te Zuidlaren, publiek in eene zitting, zonder naderen palmslag, worden verkocht:
1. 7.41.05 H.A. beste venige Veldgrond, gelegen aan de Kolonievaart onder Zuidvelde, gem. Norg.
2. 4.41.60 H.A. beste venige Veldgrond, gelegen als voren, en
3. 23.14.95 H.A. beste venige Veldgrond, gelegen aan den straatweg van Zuidvelde naar de Norgervaart en onmiddellijk bij de Norgervaart.
Een en ander uitnemend geschikt om in cultuur te worden gebracht.
Aanwijzing te bekomen bij den heer DE JONGE, logementhouder op het huis TER HEIDE te Norgervaart.
EBBINGE WUBBEN, notaris.

Egge trouwt op zaterdag 8 mei 1852 te Haren op 24-jarige leeftijd met de 23-jarige **Gezina Buiting**. Gezina is geboren op zaterdag 18 oktober 1828 te Yde, is overleden op donderdag 4 maart 1915 te Noordlaren. Gezina werd 86 jaar, 4 maanden en 14 dagen.

3 **Jantien Hoenderken**, wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 10) en aldaar (Wijk B Noordlaren 19), is geboren op donderdag 3 december 1829 aldaar, is overleden op woensdag 21 maart 1888 te Zuidlaren. Jantien werd 58 jaar, 3 maanden en 18 dagen.

Provinciale Drentsche en Asser Courant, 26 maart 1888
Heden overleed, zacht en kalm, mijne geliefde echtgenoot en der kinderen zorgdragende moeder JANTIEN HOENDERKEN, in den ouderdom van 58 jaar en bijna 4 maanden.
Zuidlaren, 21 Maart 1888.
Mede namens mijne kinderen, K. PLUIS.

Jantien trouwt op donderdag 15 maart 1855 te Haren op 25-jarige leeftijd met de 36-jarige **Coenraad Pluis**, zoon van **Hendrik Alberts Pluis** en **Hinderkien Coenraads Tonnis**. Coenraad, arbeider, wonende te Noordlaren, aldaar (Wijk A Noordlaren 14) en aldaar (Wijk C Glimmen 21), is geboren op maandag 3 augustus 1818 aldaar (Wijk A Noordlaren 14), is als geboren aangegeven op maandag 3 augustus 1818 te Haren (aangever geboorte was Hendrik Alberts Pluis; getuigen aangifte geboorte waren Kornelis Brants (zie 47) en Hinderk Hoving), is overleden op maandag 18 november 1895 te Zuidlaren. Coenraad werd 77 jaar, 3 maanden en 15 dagen.

4 **Kornelis Hoenderken** is geboren op zondag 29 mei 1831 te Noordlaren, is overleden op woensdag 2 mei 1832 aldaar. Kornelis werd 11 maanden en 3 dagen.

5 **Kornelsien Hoenderken**, wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 19), is geboren op vrijdag 5 juli 1833 aldaar, is overleden op donderdag 5 februari 1891 aldaar. Kornelsien werd 57 jaar en 7 maanden.
Kornelsien trouwt op woensdag 8 mei 1872 te Haren op 38-jarige leeftijd met de 31-jarige **Arend Sants Haddering**, zoon van **Arend Haddering** en **Aaltien Hendriks Sants**. Arend, landbouwer, is geboren op dinsdag 27 oktober 1840 te Zuidlaren, is overleden op maandag 25 mei 1914 te Noordlaren. Arend werd 73 jaar, 6 maanden en 28 dagen.

114 **Albert Ottes Hoenderken** (GH1812-260; MIL-246; L-00235), zoon van **Otto Buiting Hoenderken** en **Grietje Hamming**, rentenier en landbouwer, wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 16), is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 25 november 1781 aldaar, is overleden op dinsdag 22 juni 1847 aldaar. Albert werd 65 jaar, 6 maanden en 28 dagen.

Albert Ottes Hoenderken is in 1830 eigenaar van huis B16 in Noordlaren, inwonend bij zuster Jantje Hoenderken en haar echtgenoot Willem Homan, waar in 1820 Grietje Hamming overlijdt. In 1814 wonen de broers Reinder, Hendrikus en Albert Hoenderken bij hun moeder op het adres Noordlaren Wijk B Nr 16. Broer Jannes Hoenderken woont dan al op B12.

115 **Hendrikus Ottes Hoenderken** (GH1812-258; MIL-245; L-00242), zoon van **Otto Buiting Hoenderken** en **Grietje Hamming**, wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 16) en aldaar, is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 2 juli 1775 aldaar, wonende Wijk B Noordlaren 16 aldaar, is overleden op dinsdag 18 november 1828 aldaar, is als overleden aangegeven op woensdag 19 november 1828 te Haren (aangever overlijden was Willem Jans Homan (zie 124); getuige aangifte overlijden was Coenraad Tonnis). Hendrikus werd 53 jaar, 4 maanden en 16 dagen.

Woont in 1814 bij zijn moeder te Noordlaren.

Acte van successie 31 maart 1829
Erfgenamen van de op 18 november 1828 overleden Henderikus Ottes Hoenderken zijn zijn acht broers en zusters en de kinderen van zijn overleden zuster Grietien Hoenderken. De totale nalatenschap is f.7.329,38. Hiertoe behoren ook aandelen in landerijen en behuizingen te Noordlaren, Midlaren en Zuidlaren. De behuizingen in Noordlaren zijn:
- 1/3 aandeel in de boerenbehuizing B16
- 1/3 aandeel in de arbeidersbehuizing B15

116 **Jannes Ottes Hoenderken** (GH1812-256; MIL-224; RAAD; L-00239; L-00240cs), zoon van **Otto Buiting Hoenderken** en **Grietje Hamming**, landbouwer, wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 12) en aldaar, is geboren op maandag 25 februari 1771

aldaar, is gedoopt op zondag 3 maart 1771 aldaar, wonende Wijk B Noordlaren 12 aldaar, is overleden op maandag 17 november 1834 aldaar, is als overleden aangegeven op dinsdag 18 november 1834 te Haren (aangever overlijden was Reinder Hoenderken; getuige aangifte overlijden was Willem Jans Homan (zie 124)). Jannes werd 63 jaar, 8 maanden en 23 dagen.

Woont in 1830 met zijn vrouw, zijn zoon Reinder en diens vrouw, zijn schoonzuster Roelina Hidding, de inwonende knechten Harm Lamberts en Wolter Braam en de inwonende werkmeid Harmtien Talens op het adres Noordlaren Wijk B Nr 12.

Is vanaf 1808 tot zijn overlijden op 17 november 1834 raadslid van de gemeente Haren.

Groninger Courant, 26 september 1806
NOTIFICATIE
Namens Mr. S. Gockiinga, drost der jurisdictie van het Goorecht en Sappemeer, wordt ten gevolge resolutie van het departementaal bestuur van Stad en Landen van Groningen dd 15 september 1806 ter kennis der belanghebbende gebragt, dat tot taxateuren voor de belastingen op de successie, personeel en 't meubilair in deze jurisdictie zijn aangewezen:
Noordlaren: Jannes Hoenderken en Otte Hindriks
Haren: Rudolf Rummerink en Roelf Vos
Helpman: Harke Jacobs en Berend Hindriks

Groninger Courant, 19 augustus 1808
De Land-Drost in het Departement Groningen, brengt bij dezen ter kennis van de ingezetenen van dit departement, dat de navolgende personen in de onderscheidene gemeenten ten platten lande in hetzelve departement zijn benoemd en aangesteld, tot het verrigten van zodanige werkzaamheden, als bij de wet van de 30 maart j.l., waarbij onder eenige bepalingen, wordt geopend eene geldlening van 30 millioenen guldens, en het reglement van den 12 april daaraanvolgende, houdende bepalingen omtrent de wijze, op welke voor het lopende jaar zal worden verdeeld, geregeld en ingevorderd, de quotifatie van 3 millioenen guldens, vastgesteld bij de wet van den 30 maart opgenoemd, aan de gemeentebesturen zijn gedemandeerd, als:
In het Goregt en Sappemeer,
Helpman: Berend Hindriks, Wolter Goossen Groenendal, Hindrik Kwant
Haaren: Roelf Koops, Roelf J. Vos, Hemme Geerts
Noordlaren: Jannes Hoenderken, Roelf Tales Hammink, Roelf Jans

Ommelander Courant, 25 oktober 1808
Bij Koninklijk Besluit van den 14den dezer maand, zijn gedaan de navolgende benoemingen: Tot leden der gemeentebesturen en derzelver secretarissen voor de gemeentens van de tweede klasse in het Departement Groningen: Voor de 1ste gemeente, hoofdplaats Haren: de heren J. H. Hornhuis te Haren; Roelof Jelger Vos te Haren en Dilgt; Jannes Hoenderken te Noordlaren; Roelof Lammerts te Helpman; R. T. Hamminck te Glimmen. Tot secretaris: Roelof Koops te Haren.

Ommelander Courant, 14 december 1810
Door het gemeentebestuur, hoofdplaats Haren, zijn, op voordragt van den districts schoolopziener, tot plaatselijke schoolopzieners aangesteld, de heeren: J.H. Quintus, te Helpen, W. Holwerda, R. Koops en F. Wuffink te Haren; J. Sannes en J. Hoenderken te Noordlaren.

Verzonden brief gemeente, 4 oktober 1811
Maire Laclé voldoet op 4 oktober 1811 aan het verzoek van de prefect om de personen op te geven die in de gemeente Haren van aanzien zijn. Hij geeft 11 personen op, die naar zijn mening ("zonder daarmee tekort te doen aan de zodanige die daar niet op vermeld staan") boven de middelmaat in zijn mairie uitstijgen. Hij vermeldt daarbij ook een aantal gegevens per persoon en hun jaarlijks geschat inkomen. Verkort luidt zijn opgave: Roelf Koops (f.1.500,-), Jan Vos (f.2.000,-), Jan Swartwolt (f.1.500,-), Geert Buirma (f.2.500,-), Jan Egberts Wilphorst (f.1.500,-), Jannes Hoenderken (f.1.500,-), Jan Wuffen (f.1.500,-), Roelf Hammink (f.2.000,-), Roelf Kluiving (f.1.500,-), Hinderikus Hornhuis (f.1.500,-) en Cornelis Hendrik Tjaden Jullens (f.10.000,-). Behalve Tjaden Jullens zijn alle personen landbouwer. Tjaden Jullens woont op het huis te Glimmen.

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 18 juli 1812
Jannes Hoenderken te Noordlaren wordt op verzoek van de erfgenamen aangewezen als taxateur in de nalatenschap van wijlen Willem Takens en Leentje Hindriks te Haren
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 109, zaak 58)

Ingekomen stukken gemeente Haren, 2 februari 1813
Brief van Jannes Hoenderken en Roelf Hamming. Zij hebben ook landerijen in Zuidlaren en worden daar nu ook aangeslagen voor de belasting, terwijl omgekeerd inwoners van Zuidlaren, die landerijen in Haren hebben, niet worden aangeslagen. De volgende personen hebben land in Zuidlaren en worden daar nu aangeslagen: Jannes Hoenderken, wed. Otte Kluiving, de Pastorij Noordlaren, Jannes Hoiting, Hendrik Sissing, Berent Harms, wed. Harm Ramaker, Hindrik Westerbrink, wed. Thale Hammink, wed. Albartus Hoenderken, wed. Otte Hoenderken, wed. Wijbe Willems, wed. Jan Pieters en Kornelis Brants.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 46).

Akte 2 mei 1817
Jannes Hoenderken te Noordlaren stelt zich borg voor Reinder Cluiving Hoenderken aan de Horensche Dijk onder Haren voor de juiste betaling van de impost op de turf, die Reinder verschuldigd zal zijn aan Mello Sichterman, ontvanger der directe belastingen te Groningen wegens het baggeren van veen uit het Neerwolds Veen onder Haren.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr. 68, Akte 223)

Brievenboek gemeente Haren 1818
De burgemeester van Groningen verzoekt bij brief van 3 augustus 1818 om opgave van de personen, die lid zullen zijn van de sub-commissie van de gemeente Haren ten dienste van de Maatschappij van Weldadigheid. De gemeente antwoordt per ommegaande, dat dit zijn de heren W. Holwerda, C.H.W. Haack, F. Wuffen en J. Hoenderken.

Akte 20 november 1818
Jannes Hoenderken, wonende B12 te Noordlaren, stemt in met het royement van de hypotheek, die op 15 april 1812 is verleend door Jan Harms, landbouwer, en zijn vrouw Hinderkien Geerts, woonachtig C7 te Glimmen, tot zekerheid voor 286 franken. De hypotheek is verleend op alle goederen van de debiteur gelegen in het arrondissement Groningen.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr. 84, Akte 613)

Notulen Schout en Assessoren, 10 juni 1820
De brandspuiten moeten zich in een goede staat bevinden. Dit wordt opgedragen aan de personen waar deze brandspuiten in bewaring zijn:
Jannes Hoenderken, Noordlaren,

© 2020 - E.M. van Koldam

Geert Buirma, Helpen,
Roelf Koops, Haren
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 30)

Brief 5 maart 1819
Aan J.E. Wilphorst, J. Vos en J. Hoenderken wordt bericht, dat zij per 27 januari 1819 benoemd zijn als lid van de commissie van gezondheid en opziener over de paarden.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 99)

Akte 2 juni 1820
Lambertus van der Molen verkoopt aan Jannes Hoenderken en Reinder Kluiving ¼ waardeel in de markte van Noordlaren in de Herenkluft. Hij heeft dit aangekocht bij publieke veiling van 27 januari 1816 voor f.225,-.
(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 78, Akte 234)

Brief 1 mei 1822 aan de officier van justitie
Hierbij zend ik u een persoon met de naam Goossen Sjeerds Veenstra, geboortig van Surhuisterveen in de provincie Friesland, welke zich gisteren in Noordlaren in deze gemeente heeft opgehouden en aldaar brutaliteit heeft gebruikt, zodat J. Hoenderken, lid van de gemeenteraad, geoordeeld heeft denzelven aan mij te transporteren. Genoemde G.S. Veenstra zegt gekomen te zijn van het Graafschap Bentheim en nu voornemens zijnde om naar zijn geboorteplaats te gaan.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 100)

Nieuws en advertentieblad voor de provincie Drenthe, 7 oktober 1825
Jannes Hoenderken, te Noordlaren, en verdere Consorten zijn voornemens, ten gevolge bekomene regterlijke autorisatie, ten overstaan van Mijnheer den Vrederegter van het kanton Assen, door den ondergeteekenden Notaris, publiek, in het geheel of bij perceelen te doen verkoopen derzelver boerenplaats, staande in de Veenhof, gemeente Gieten, met de daarbij en onder behoorende landerijen en waardeel.
Deze verkooping zal piaats hebben te Gieten, ten huize van den heer Jan Braams , op zaturdag den 15 october aanstaande, des voordemiddags te negen uur.
Assen den 6 october 1829. A. Homan

Brief 9 december 1826 van Reinder Kluiving namens zijn zwager Jannes Ottes Hoenderken
Gisteravond omstreeks 10 uur zijn wij alhier door tenminsten drie manspersonen ontrust, bij hun hebbende een dikke hond, waarvan een het heeft gewaagt an het huis van Hindrik Sissing an te kloppen en aldaar, na zich enigzints bedagt te hebben, na het huis van mij gevraagt, hetgeen zij hem hebben gezegt, en toen gevraagt om de pijp te mogen aansteken, hetgeen ook is geschied, maar aldaar heeft hij zich niet in het gezicht willen laten zien, hetgeen bij H. Sissing enigzinds aandagt heeft verwekt, en hem dus gevraagt waar hij vandaan kwam. Toen heeft hij gezegt van Helpen. Verder had Sissing hem gevraagt of hij een zoon van de scholtin ware, toen heeft hij geandwoord, neen de knegt en met de boodschap gelast zijnde om an mij te zeggen, dat ik eens bij haar moeste komen, maar Sissing twijfelagtig geworden zijnde of zulks wel waarheid ware, heeft hem agtervolgt en toen bevonden, dat hij bij mijn huis is geweest, en terwijl onze meid nog het licht niet had gebluscht, heeft hij mijn bedunkens geoordeeld nog te vroeg te zijn om zijn voorgewende boodschap te verrigten en toen is hij weer terug gekeerd an de noordkant van Sissing zijn huis, alwaar Sissing vermeende wel vijf of zes man gezien te hebben met een klein licht bij hun, vervolgens heeft de smid althans drie bij zijn huis langs zien lopen vergezeld van de vorengemelde hond. Deze voorgenoemde omstandigheden heeft ons de schutterij in wapens doen roepen en onrust gebaard. De man, die bij Sissing an huis is geweest, was gekleed met een kort jak digt om zijn lijf geknoopt en een lange duffelse broek. Nader beschrijving van hun is mij op dit ogenblik niet mogelijk.
Wij zijn dus van gedachten, dat die personen alhier geen goede boodschap dachten te verrichten, waarom wij begrepen van dit voorval aan u te moeten berigten.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventaris nummer 59)

Groninger Courant, 31 juli 1829
Door kommissarissen uit de Kommissie van Landbouw, ter bevordering der paardenfokkerij in deze provincie, zijn, op den 22 dezer, aan de eigenaren der drie best gekeurde dekhengsten toegewezen en uitbetaald de navolgende premiën, als de eerste .....; de tweede, van 50 guldens, voor een vierjarige zwarte hengst, aan Jacob Horst, te Glimmen; de derde .....
Den volgenden dag zijn, op gelijke wijze, aan de eigenaren der drie best gekeurde merriën toegewezen en uitgedeeld de navolgende premiën, als: de eerste, van 75 Nederlandsche Guldens, aan Jannes Hoenderken, te Noordlaren, voor eene vosschimmelde-bles, met witte staart en manen; de tweede .....; de derde, van 25 guldens, aan C.T.H. Jullens, te Glimmen, voor eene zwarte merrie, met het lot tegen eene dito zwarte merrie van Jan van Hemmen, te Hemmen, onder Haren.

Brief 17 augustus 1829 aan de heer J. Hoenderken
De Gouverneur heeft in mijn handen gesteld een missive van P. Van Oeckelen dd 11 dezer, houdende verzoek, dat aan hem mogt worden afgestaan tegen billijke schadeloosstelling omstreeks 10 bunders heideveld van de marktgenoten van Noordlaren , teneinde zijn proeve, bij de Harenermolen genomen, verder te kunnen volbrengen.
Ik verzoek u de goedheid te hebben om de marktgenoten van Noordlaren daarover te verstaan en mij, onder terug zending van de hierbij gevoegde missive, schriftelijk berigt, vergezeld van uwe consideratiën en advies te doen toekomen.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 104)

Brief 20 juni 1830 landbouwers te Noordlaren
[De brief is gericht aan Gedeputeerde Staten en is op 23 juni 1830 door de gouverneur gerenvoyeerd aan het plaatselijk bestuur van Haren om berigt en consideratiën].
De ondergeteekenden, alle van beroep landbouwers, woonende te Noordlaren, gemeente Haren, nemen de vrijheid met verschuldigde eerbied ter kennis van u te brengen en mitsdien aan de wijze en billijke beslissing van u te onderwerpen, een verschilpunt rakende het onderhouden en in orde brengen van eenen algemeenen weg, loopende door de Noordlaarder es, ten noorden van het dorp Noordlaren. Deze weg is bestemd en wordt gebezigd tot een algemeen gebruik der respective eigenaren van genoemde es, zoowel om hunne mest naar derzelver akkers te brengen, als om in den oogsttijd hun koren en andere veldproducten van daar af te haalen, echter heeft het onderhoud derzelve tot hier toe steeds plaatsgehad door diegenen welker akkers onmiddellijk bijlangs genoemde weg liggen of met hunne einders daar tegen aan schieten.
Sommige nu dier eigenaren hebben alle of wel het grootste gedeelte hunner akkers bijlangs of tegen genoemde weg aan liggen of ook wel niet meer dan een akker bezittende, welke in zijne geheele lengte aan genoemde weg beswet is. En deze zijn het, welke met het onderhoud derzelve tot dus verre belast zijn geweest, terwijl daarentegen andere eigenaren, en deze maken wel het grootste gedeelte uit, welke akkers het overige gedeelte der es uitmaken, en even zoo wel tot het bebouwen en oogsten derzelve genoemde weg moeten gebruiken, van deszelfs onderhoud tot hiertoe geheel bevrijd zijn geweest.
Supplianten beschouwen deze maatregel als hoogst onbillijk en het is derhalve uit dezen hoofde, en te meer nog door onderlinge klagten, die tot hiertoe met het onderhoud belaste personen somtijds onaangenaamheden veroorzaakt, dat dezelve zich tot u wenden met eerbiedig verzoek dat het u moge behagen ter verbetering dezer onbillijke maatregel den heer burgemeester of het plaatselijk bestuur van Haren te willen authoriseren, teneinde door derzelve tusschenkomst worde bewerkstelligd, dat het onderhoud

© 2020 - E.M. van Koldam

der meergenoemde weg pandsgewijze wordt omgeslagen over de gebruikers.
W. Homan, R. Marring, wed. Kluiving, J. Hoenderken en A. Hoenderken.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 63)

Brief 2 december 1831 aan de heer J. Hoenderken te Noordlaren
Ik zende u hiernevens eene ordonnantie van betaling wegens premie voor het dekken eener merrie door de hengst uit de koninklijke stoeterij te Borculo in het jaar 1830 groot f.75. met verzoeke om mij van ontvangst te berigten onder toezending van het daarvoor verschuldigd zegelgeld.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 105)

Brief 21 november 1834 aan de gouverneur
Ik neem hierbij de vrijheid u te kennen te geven, als dat op laatst leden maandag den 17 dezer in den vroege morgen te Noordlaren, gemeente Haren, is overleden de heer Jannes Hoenderken, lid van den raad der gemeente van Haren, zo mede gecomitteerd lid der directie van de maatschappij van landeigenaren en vaste beklemde meijers in de provincie Groningen.
Mans braaf gedrag, gepaard met zijne zugt en gave om nuttig te willen zijn, doen hem de achting van een ieder wedervaren, terwijl door zijn dood de gemeente van Haren, het bestuur derzelve en wel bijzonderlijk het karspel Noordlaren een treffend verlies ondergaat.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 106)

Brief 12 februari 1840 van de subcommissie der Maatschappij van Weldadigheid te Groningen aan de burgemeesters der gemeenten in het arrondissement Groningen
Met dezen hebben wij ons het genoegen willen geven in het belang der Maatschappij van Weldadigheid onze afgebrokene relaties wederom op te vatten en u uit te nodigen om met ons de handen in een te slaan, teneinde de deelneming in deze zoo nuttige inrigting op te beuren en krachtdadig te bevorderen. Immers doet de stand van landbouw en handel zich daartoe van eene gunstigen zijde kennen dan wel vroeger en de bijdrage voor het lidmaatschap is slechts f.2,60 jaarlijks, of een stuiver per week, welke toch voor velen eene geringe gave uitmaakt, waarvan de heilzame strekking is om gedurig meerder huisgezinnen, die verarmd zijn of met armoede bedreigd worden, in de koloniën te kunnen plaatsen, alwaar dezelve bij arbeid worden gehouden, zonder tijdelijk gebrek te ondervinden of vrees voor den benarden winter te behoeven te hebben, terwijl de kinderen eene behoorlijke opvoeding te beurt valt, ook in een godsdienstigen zin, welke niet kan nalaten op het tegenwoordig geslacht voordelig te werken, en in de toekomst goede vruchten te beloven.
Wij zullen op het verleden niet terug komen, maar voegen evenwel hierbij de lijst der voormalige leden in uw gemeente, als ook der personen de subcommissie hebbende uitgemaakt, teneinde u tot leidraad te kunnen dienen en verzoeken u dringend om onverwijld uw beste pogingen te willen aanwenden tot het verkrijgen van leden der maatschappij, waarvan wij gaarne, zoo mogelijk in den loop dezer maand den uitslag van u zouden wenschen te ontvangen, tevens met voordragt van de leden de subcommissie zullende uitmaken, bijaldien de voorige subcommissie, gelijk wij vermoeden, niet is blijven bestaan, waarbij dan behoort te worden geattendeerd, dat de subcommissie zooveel doenlijk uit vijf leden moet zijn zamengesteld en zoveel mogelijk gekozen, voor een gedeelte uit leden van het gemeentebestuur, voor een ander gedeelte uit geestelijken van onderscheiden gezindheid en voor het overige uit de aanzienlijkste ingezetenen, waaronder bij voorkeur behoorende tot het bestuur van een of andere voorname plaatselijke inrigting van liefdadigheid.
Wij wenschen hartelijk dat uw bemoeijingen een gewenscht gevolg mogen hebben en, zoodra de subcommissie zal gevormd zijn, zullen wij aan dezelve mededeeling doen van de bij ons inkomende berigten en stukken.
Voormalige leden: G. Buirema, H. Breman, W. Holwerda, J. Hoenderken, R. Hammink, R. Koops, B.W. Koster, R. Lammers, H.L. Oosterveld, J. Swartwolt, J. van Trojen en J. Vos.
Voormalige subcommissie: J. van Trojen, W. Holwerda, H.W. Haack.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 73)

Jannes trouwt op donderdag 15 mei 1800 te Noordlaren op 29-jarige leeftijd met de 18-jarige **Elisabeth Kluiving**, dochter van **Otto Cluiving** en **Jeigjen Egberts**. Elisabeth, wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 12), is gedoopt op zondag 16 december 1781 aldaar, is overleden op dinsdag 4 juni 1867 aldaar. Elisabeth werd 85 jaar, 5 maanden en 19 dagen.

Overzicht 5 april 1841 opgemaakt door de gemeente-ontvanger H.J. Quintus
Lijst der weduwen in de gemeente Haren woonachtig, welke jaarlijks in 's Rijks directe belastingen, het patentregt daaronder niet begrepen, f.20,- en daarboven betalen.
Weduwe J. Swartwolt, te Haren, zonder beroep; weduwe J.P. Oosting, te Haren, zonder beroep; weduwe K.H. van der Es, te Haren, landbouwersche; weduwe L. Bolhuis, te Haren, landbouwersche; weduwe W. Eising, te Onnen, landbouwersche; weduwe J.J. Sipkes [Sipkema te Waterhuizen], te Haren, landbouwersche; weduwe D. van der Veen, te Haren, landbouwersche; weduwe G. Hemmes, te Haren, landbouwersche; weduwe E. Bolhuis, te Helpman, landbouwersche; weduwe J.E. Wilphorst, te Helpman, landbouwersche; weduwe W. Groenendal, te Helpman, landbouwersche; weduwe W.J. Quintus, te Helpman, zonder beroep; weduwe [J.H.] Nauta, te Helpman, zonder beroep; weduwe A.J. van Dijken, te Haren, landbouwersche; weduwe R. Kluiving, te Noordlaren, landbouwersche; weduwe K. Brands [Brants], te Noordlaren, landbouwersche; weduwe J.H. Timmer, te Noordlaren, landbouwersche; weduwe J. Hoenderken, te Noordlaren, landbouwersche; weduwe Ypeij, te Helpman, zonder beroep; weduwe J. Vos, te Haren, zonder beroep; Trientje Abelius [Trijntje Abels], te Helpman, landbouwersche; weduwe J.J. Bos, te Noordlaren, landbouwersche; weduwe G. Buirma [= Gezina Buirma?], te Helpman, zonder beroep; weduwe J. Gortemaker, te Haren, landbouwersche; weduwe H.R. Kloots [= Henderica Ottens, maar die is al in 1830 overleden], te Noordlaren, landbouwersche; weduwe A. Reiger, te Haren, zonder beroep.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 74)

Brief 15 september 1848 van de burgemeester van Anloo
Onder geleide dezes, geve ik mij de eer u te doen geworden een proces verbaal van bevinding opgemaakt door E. Geugies, lid van de raad der gemeente Anloo, mitsgaders ene verklaring van den heer P. Oostingh, geneesheer in uw gemeente, een en ander betreffende de schouw over het lijk van Jantien Westerhof, overleden op den 16 mei dezes jaar te Noordlaren in de gemeente Haren, en van daar naar Annen, als in deze gemeente begraven zullende worden, vervoerd zijnde. Uit welke stukken u ontwaren zult, dat gene tekenen van geweld aan gezegd lijk gevonden zijn.
Gezegde deze stukken waren mij door tusschenkomst van den heer Oostingh behandigd geworden, maar daar het voorval binnen uw gemeente heeft plaats gehad, ben ik te rade geworden, dat dezelve alhier niet, maar aan u dienden toegezonden te worden.
** Bijlage proces verbaal opgesteld door E. Geugies.
Op heden den 19 mei 1848 hebbe ik ondergetekende, Egbert Geugies, lid der raad van de gemeente Anloo, mij met den geneesheer P. Oostingh van de gemeente Haren, provincie Groningen, begeven ten huize van Geene Westerhof te Annen, ten einde aldaar het lijk van Jantien Westerhof, overleden op 16 mei 1848 ten huize van de weduwe Jannes Hoenderken, wonende te Noordlaren, te visiteren, en is mij ondergetekende gebleken, dat Jantien Westerhof werkelijk overleden was, aan welk lijk ook geen tekens van geweld waren te bespeuren.
** Bijlage verklaring dd 19 mei 1848 van P Oostingh.
Ik ondergetekende P. Oostingh, geneesheer te Haren, verklaar door dezen, het lijk van Jantien Westerhof, overleden ten huize van de weduwe Jannes Hoenderken, te Noordlaren, provincie Groningen, op den 16 mei jl, gevisiteerd te hebben, waarbij hem gebleken is, dat er geen teken van leven te ontdekken was, en er geene tekens van uitwendig geweld zigtbaar waren.

© 2020 - E.M. van Koldam

(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 81)

Van Jannes en Elisabeth zijn drie kinderen bekend:

1 **Otto Hoenderken** is geboren op zondag 15 maart 1801 te Noordlaren, is overleden op zaterdag 21 december 1867 te Borger. Otto werd 66 jaar, 9 maanden en 6 dagen.

Provinciale Drentsche en Asser Courant, 7 april 1924
LEIDING IN HET DRENTSCH DORPSLEVEN EN DE BOERSCHAPPEN
Wanneer wij de toestanden onzer Drentsche dorpen en boerschappen van dezen tijd vergelijken met die van het derde kwartaal der vorige eeuw, die toen nog ten deele eene voorzetting waren van gewoonten vóór 1795, in den tijd van het Drentsche landrecht ontstaan, en ten deele op de in die eerste eeuwhelft ontstane behoeften gegrond waren, dan blijkt o.m. een verschil in leiding en bestuur, dat, in een tijd waarin men bij vermindering van kosten weer het goede bereiken of bevorderen wil, ten nadeele uitvalt.
Alle dorpen en ook vele gehuchten, die ieder hunne boerschap vormden, hadden toen hunne leiders, die den toon aangaven en die daartoe als volmacht der markgenooten, als lid van den gemeenteraad gekozen werden of die zich in een of ander opzicht door meerdere kennis en bekwaamheid en met ijver voor de algemeene zaken, deden kennen.
Borger had als zoodanig de h.h. O. Hoenderken en R. Oostingh. De eerste was uit Zuid- of Noordlaren gekomen, een goed ontwikkeld man, die met vaste hand zijn eigen aanzienlijk landbouwbedrijf bestuurde, waarin hij veel werk verschafte en die zich aan de algemeene zaken voor het dorp en de gemeente veel gelegen liet. Hij was een ijverig voorstander van landverbetering en wegenaanleg, waarin toen nog zooveel te doen was. Een tijdgenoot en vriend van hem, was de tweede, die voor de vermeerdering
van de houtteelt te Borger zooveel heeft gedaan, waarvan de tegenwoordige aandeelhouders in de boermarke nog de voordeelen genieten.

Otto trouwt op woensdag 21 mei 1823 te Borger op 22-jarige leeftijd met de 24-jarige **Trijntje Tingen**, dochter van **Jan Tingen** en **Jantien Hindriks Smit**. Trijntje is geboren op maandag 15 oktober 1798 te Borger, is overleden op woensdag 8 februari 1837 aldaar. Trijntje werd 38 jaar, 3 maanden en 24 dagen.

2 **Reinder Hoenderken** (RAAD), landbouwer en raadslid, wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 12), is geboren op maandag 17 januari 1803 aldaar, is overleden op zondag 4 juli 1875 aldaar. Reinder werd 72 jaar, 5 maanden en 17 dagen.

Volgt in 1855 zijn oom Willem Homan op als raadslid van de gemeente Haren en blijft dat tot 1873. Bij raadsbesluit van 19 mei 1841 benoemd tot brandmeester voor Wijk B van het dorp Noordlaren.

Proces Verbaal 29 oktober 1842 inzake dijkschouwing Noordlaren
Reinder Hoenderken, dijkschouwer in het kerspel Noordlaren, heeft op 8 oktober 1842 in aanwezigheid van de burgemeester der gemeente Haren en de bode Roelf Rademaker een schouwing van de wateringen uitgevoerd in de Besloten Veenen. Van deze schouwing is vooraf aankondiging geschied in de kerk te Noordlaren op 2 oktober 1842. Bij de schouwing is vastgesteld, dat het pand van Hindrik Brands te Noordlaren niet in schouwbare staat was. Dit is aan Hindrik Brands op 10 oktober 1842 behoorlijk geïnsinueerd (= kennis gegeven), waarbij hem ook is aangegeven, dat hij was beboet voor een som van f.1,-, voor 15 oktober 1842 te betalen in handen van de gemeenteontvanger met een opslag van f.0,15 voor de insinuatie. Dat het Hindrik Brands echter vrij stond om binnen drie dagen na de dagtekening van de insinuatie met de dijkschouwer in transactie te komen over de boete. Hindrik Brands is echter noch in transactie gekomen, noch heeft hij de boete betaald. Overeenkomstig het Reglement op het onderhoud en de schouwing der wegen in de provincie Groningen stelt Reinder Hoenderken de aangelegenheid nu in handen van de ambtman, die met de vervolging van de begane contraventie (= overtreding) bij het politiegerecht is belast, opdat door deze dadelijk ex officio (= ambtshalve) de vereiste actie tegen de bekeurde kan worden ingesteld.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 950-2)

Brief van 8 september 1843 van de brandmeester generaal L. van Oosten
Ter voldoening aan uw missive van den 19 mei 1841, heb ik de eer bij deze aan u eene voordragt te doen ter vervulling van de vacatures welke door de aftreding der brandmeesters in de onderscheidene wijken der gemeente reeds op den 1 mei dezes jaar zijn ontstaan, als
Haren, wijk A, den afgetredenen Roelf Koops Rzn
Haren, wijk B, den afgetredenen Otto Hoenderken
Onnen, wijk C, den afgetredenen Cornelius Hornhuis
Dilgt, wijk D, den afgetredenen Roelf Vos
Hoornschedijk, wijk E, den afgetredenen Reinder C. Hoenderken
Essen, wijk F, den afgetredenen Jan Berends Bosman
Noordlaren, wijk A, den afgetredenen Otto Cluiving
Noordlaren, wijk B, den afgetredenen Reinder Hoenderken
Glimmen, wijk C, den afgetredenen Jan Bos
Helpman, wijk A, den afgetredenen Egbert Wilphorst
Helpman, wijk B, den afgetredenen Hindrik Vorenkamp
Hoorn, wijk D, den afgetredenen Hindrik Bolhuis
Terwijl ik voor den heer A.W, Hoeksema te Helpman, Wijk C, die vroeger mij heeft te kennen gegeven, dat hij wel wenschte van deze functie te worden ontslagen voordraag: 1. Berend Mulder, zonder beroep, en 2. Arend de Boer, scheepstimmerman, beide woonachtig in de wijk C te Helpman.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

Verdeling markegronden Noordlaren 3 oktober 1847
De markegenoten komen bijeen ten huize van kastelein W. Brands te Noordlaren. Zij besluiten tot verdeling van de marke in 68 gelijke delen op basis van een voorstel van een daartoe ingestelde commissie, met de aantekening dat een aantal percelen niet worden verdeeld, maar worden verkocht. Voorts blijven een aantal niet genoemde gronden nog mandelig. De ondertekening geschiedt door: J.C. van Hasselt, W. de Sitter, B. Marring, H. Koops, R. de Sitter, A. Hoenderken, W. Homan, R. Hoenderken, O. Kluiving, J. Hoiting, L. Hoenderken, J. Veldman, E. Pelinck, O. Kloots, J. Assies, W. Brants en H. Brants.
(Groninger Archieven, Toegang 1464, inventarisnummer 207).

Brief 10 augustus 1855 aan R. Hoenderken, lid van de raad
Onder inzending eener lijst van den zomerweg op de es van de Hoogeweg naar de Polschenweg (waarvan de terugzending wordt verzocht), heb ik de eer u mede te delen, dat W. Brants, broodbakker te Noordlaren, zich heeft beklaagd over de onwilligheid van A. Homan aldaar, om voor dit jaar de overrid op zijn akker te gedoogen.
Ik heb daarover A. Homan gehoord, die te kennen gaf, dat hij de overrid niet zoude weigeren bijaldien men zonder uitzondering den gewonen regel had gehouden of in het vervolg wilde houden, maar dat aan R. Klinkhamer, eigenaar van twee akkers, slechts

éénmaal den last des wegs was opgelegd geweest, terwijl - naar het oordeel van Homan - Klinkhamer nu voor dit jaar op de tweede akker de weg moest hebben.
Het komt mij voor, dat uwe kennis van den gang der openlijke zaken te Noordlaren, mij wel zal kunnen inlichten, hoedanig het met de kwestie gesteld en het plaatselijk gebruik is, alsmede welk doel in deze bereikt moet worden, teneinde voor te komen, dat de gewone loop van werkzaamheden te uwent door onwilligheid verstoord worde.
Berigt en raad zal ik verwachten.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 122)

Groninger Courant, 7 mei 1856
Te Haren werd gisteren ter opluistering der veemarkt, vanwege de afdeeling Haren der maatschappij van landbouw in de provincie Groningen, eene tentoonstelling gehouden van stieren, vroegmelkte vaarsen, kalfkoeijen en boter. Het ongunstige en koude weder werkte niet gunstig op het aantal tentoongestelde beesten. Toch waren onder deze nog al eenige schoone aanwezig, welke de aandacht der toeschouwers op zich vestigden.
De uitreiking der prijzen en premiën had des namiddags plaats. Van de 4 stieren die waren tentoongesteld, werd een van R. Hoenderken, van Noordlaren, den 1sten prijs van f 10,- waardig gekeurd; 7 vaarsen waren aanwezig. Van deze verkreeg die van H. Houwing, te Glimmen, een vaalbonte, den prijs van f 7,-, en werd voor een dito van jhr. O.J. Quintus, een getuigschrift uitgereikt; kalfkoeijen waren er slechts 2 en wel van koemelker Groenhuis, te Groningen, die met f 7,- en een getuigschrift werden bekroond; 9 partijtjes boter waren opgezonden. De 1ste prijs, een zilveren roomlepel, werd uitgereikt aan de wedw. R. ter Borgh, landbouwersche te Haren; de 2de prijs aan C. Hoenderken, landbouwer te Haren, een zilveren flacon. Alles liep in beste orde af.

Reinder trouwt op woensdag 17 juni 1829 te Haren op 26-jarige leeftijd met de 22-jarige **Heildina Roelina Hiddingh**, dochter van **Harm Hiddingh** en **Janna Huizingh**. Heildina, wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 12) en aldaar, is geboren op maandag 4 mei 1807 te Gasselte, wonende Wijk B Noordlaren 12 te Noordlaren, is overleden op maandag 18 maart 1833 aldaar, is als overleden aangegeven op dinsdag 19 maart 1833 te Haren (aangever overlijden was Reinder Hoenderken (zie 116.2); getuige aangifte overlijden was Jannes Ottes Hoenderken (zie 116)). Heildina werd 25 jaar, 10 maanden en 14 dagen.

3 **Grietien Hoenderken** is geboren op woensdag 17 juli 1805 te Noordlaren, is gedoopt op zondag 28 juli 1805 aldaar, is overleden op dinsdag 17 september 1811 aldaar, is als overleden aangegeven op donderdag 19 september 1811 te Haren (aangever overlijden was Jannes Ottes Hoenderken (zie 116); getuigen aangifte overlijden waren Roelof Hindriks Noorda en Tonnis Jans Keuning). Grietien werd 6 jaar en 2 maanden.

117 **Lukas Hoenderken** (GH1812-267; MIL-180; L-00237; L-00238cs), zoon van **Albartus Hoenderken** en **Jantien Sissing**, landbouwer, wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 25), is geboren op zaterdag 30 december 1786 aldaar, is gedoopt op zondag 7 januari 1787 aldaar, is overleden op zondag 26 februari 1860 aldaar. Lukas werd 73 jaar, 1 maand en 27 dagen.

Woont in 1830 op het adres Noordlaren, Wijk B Nr 25, samen met zijn vrouw, drie kinderen, de boerenknechten Roelof Koops en Hindrik Abels en de werkmeiden Gezina Evers en Jantien Albers. Woont in 1814 reeds op hetzelfde adres bij zijn moeder.

Acte 24 juli 1813
Lucas Hoenderken heeft nr 80 geloot om deel uit te maken van de vierde compagnie jagers, eerste cohort, van het legioen der Nationale Garde van het Departement van de Westereems. Hij spreekt met Pieter Cornelis Daniels, zonder beroep, te Groningen af, dat deze zal optreden als remplaçant. Lukas moet daarvoor aan Pieter of aan zijn huisvrouw Trijntje Klaassen Hof in klinkende munt betalen:
1. f.100,- op de dag dat Pieter is goedgekeurd en voor de dienst is aangenomen.
2. f.100,- op de dag dat de compagnie zal uitrukken.
3. f.400,- in termijnen aan Trijntje Klaassens Hof.
(Groninger Archieven, toegang 1872, inventaris nr 4, acte 256)

Akte 22 januari 1819
Reinder Kluiving, als boekhoudend diaken, verkoopt met autorisatie door Gedeputeerde Staten, aan Lucas Hoenderken, landbouwer te Noordlaren, de halfscheid welke aan de diakonie toebehoort in de eigendom van een heerd lands groot ongeveer 84 grasen, gelegen te Oosterwijtwerd, Batenburg genaamd, wordende bij Hindrikus Strootman en Anna Buningh, ehelieden, onder deszelfs behuizinge daarop staande in beklemming gebruikt voor een huur van f.150,- per jaar. Welke eigendom aan Willem Sissing in qualité voor zijne vader Lucas Sissing voor de ene helft en aan Hindrik Roelfs Kloots in qualiteit als boekhoudend diaken van Noordlaren is overgedragen bij verzegelde koopbrief op 3 november 1801 voor f.1.500,-.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr. 86, Akte 32)

Brief 19 november 1827 aan de Gouverneur
Ter voldoening aan uw missive van 31 october 1827 heb ik de eer hiernevens aan u te zenden de naamlijsten der personen welke vanaf 1817 tot dezen jaar ingesloten belast zijn geweest met het beheer der diaconie administratie te Haren en Noordlaren.
Haren
Jan Swartwold in 1817, 1818, 1819
Roelf Smid in 1820, 1821, 1822, 1823
Harm van Streun in 1824, 1825, 1826, 1827
Noordlaren
Reinder Kluiving in 1817, 1818
Lucas Hoenderken Azn in 1819, 1820, 1821
Willem Jans Assies in 1822, 1823, 1824, 1825
Albert Hoenderken Azn in 1826, 1827
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 103)

Akte 4 januari 1828
Ik ondergetekende, Geesien Bos, weduwe Roelf Hammink, landbouwersche te Glimmen, als eenige dochter en erfgename van wijlen Gesina Egberta Piccardt, in leven ehevrouw van Arend Jans Bos, landbouwer, mede aldaar woonachtig, verklaar bij deze mijnen vader te bevolmagtigen om mede namens mij als erfgename opgemeld te verkopen en over te dragen een bunder hooiland op de Noordlaarder made gelegen. Kopers zijn Jannes Hoenderken, te Zuidlaren, Lucas Albertus Hoenderken en Albert Albertus Hoenderken, te Noordlaren, voor f.400,-.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr.159, Akte 3)

Brief 26 september 1835 aan de officier van justitie
Ik heb de eer u bij deze in te zenden eene bij mij gedane aanklagte van Geert [Jans] Koers, landbouwer, woonachtig te Noordlaren, gemeente Haren. Zoo mede het door mij opgemaakt proces verbaal van bevinding naar oculaire inspectie op de plaats zelve waar de

© 2020 - E.M. van Koldam

diefstal is gepleegd.
Ik zal verder alle middelen in het werk stellen ten einde mij iets naders mogte worden ontdekt, waarvan ik dan de eer zal hebben u te rapporteren.
** Bijlage met opname klagte G. Koers
Op heden den 23 september 1835 compareerde voor ons, burgemeester van de gemeente Haren, [er lijkt bij het overschrijven in het brievenboek een regel vergeten: G. Koers, landbouwer, woonachtig te Noordlaren] in het huis getekend letter B nr 23, welke mij te kennen heeft gegeven, dat toen hij in den avond van den 21 september jl. naar de Rhoonder markt was vertrokken, in dezelve nacht van 21 op 22 september jl. eenen onbekend persoon in zijne woning zijn doorgedrongen door middel van een papier te scheuren, waarmede een vensterruit was beplakt, en hetgeen aanleiding heeft gegeven, dat zij het venster van de haak hebben geligt tot in de meidenkamer zijn doorgedrongen, alwaar een vat met boter heeft gestaan, zoo mede twee potten met ca 15 Nederlandsche ponden vet. Dat de landbouwer Lucas Hoenderken, welke zeer vroeg op was, en mede te Noordlaren woonachtig, het voornemen had om ook naar de Rhoon te gaan, buiten zijn huis en wel in zijn hof gekomen zijnde, aldaar een emmer met ene vrouwe voorschoot overdekt is gevonden in de tuin van Lucas Hoenderken en het vat buiten de deur van het karnehuis en waarin zich beide boter bevond, die kennelijk door menschenhanden scheen gedrukt te zijn. Vervolgens is bij het ontwaken van comparant zijner huisvrouw gebleken, dat haar vier hembden waren ontvreemd als twee mans- en twee vrouwenhembden. De eene manshembd gemerkt G, en de vrouwhembd is gemerkt I. Terwijl nog uit de keuken twee ongemerkte wietels zijn ontvreemd.
Dat het ook kennelijk is gebleken, dat er pogingen zijn aangewend om het kabinet open te breken. Ten minste dit zich heeft beweezen door nadrukken van vette of smerige vingers welke zich in het zelve hebben bevonden.
Aan de comparant gevraagd zijnde of hij ook op eene of andere persoon eenige vermoeden had. Zo heeft hij zulks volmondig met neen beantwoord.
** Proces verbaal oculaire inspectie
Op heden den 26 september 1835 des middags te twaalf uren, heb ik, burgemeester der gemeente Haren, mij begeven naar de behuizing van Geert Koers, landbouwer te Noordlaren, gemeente Haren, alwaar een diefstal was gepleegd, blijkens de daarvan hierbij gevoegde aanklagte, aldaar gekomen zijnde, heb ik mij door den aanklager de karnestraat zoomede het venster doen aanwijzen waardoor zij ingekomen waren. Dat venster was groot vier ruiten, waarvan een met papier was beplakt geweest en welk papier daar afgenomen zijnde, zij zeer gemakkelijk de krab en de haak van het venster hebben weg kunnen nemen en het venster als vanzelven is open gemaakt. Zoo is het zeer vermoedelijk dat zij langs dien weg zijn binnen gekomen en zonder eenige moeite de melkkelder hebben kunnen bereiken, alwaar een vat met boter en twee potten vet hadden gestaan. Waarschijnlijk was het vat met boter te zwaar geweest om in zijn geheel vervoerd te kunnen worden, zoodat zij ongeveer de helft van die boter in een emmer hebben gedaan, en welke emmer bij de put van Lucas Hoenderken is gevonden geworden in den vroege morgen door hem en zijne dienstmeid, terwijl het vat met de resteerende boter door den aanklager buiten aan de deur zijner woning is gevonden, terwijl het al verder is gebleken, dat zij na de keuken zijn gegaan en hebben van daar mede genomen de hembden en wietels bij de aanklagte omschreven en die juist op een stoel voor het bed gelegen hadden. Ook hebben zij getragt het kabinet open te breken, schoon nergens geene braak zichtbaar was als alleen eenige afdrukken van smerige vingers op hetzelve. Wijders verklaarde de vrouw van den aanklager, dat het huis gesloten was geweest en des 's morgens toen zij opkwam de deur van de karnestraat open heeft gevonden.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 107)

Brief 25 februari 1843 van de controleur van het kadaster
In antwoord op uw missive van den 6 januari jl. heb ik de eer u te berigten, dat ik, om zoveel mogelijk mede te werken tot bevordering van het oogmerk uitgedrukt in des Staatsraad Gouverneurs resolutie van den 30 december jl, de ingezetenen bij publicatie heb opgeroepen om alsnog aangifte te doen van ondernomene ontginningen van bij het kadaster bekend staande heidegronden en waarom nog geen aangifte was geschied. Dat ik dientengevolge slechts eene aangifte heb ontvangen op den 18 dezer van Lucas Hoenderken, welke de ontginning reeds had ondernomen van het voorste gedeelte van het perceel gelegen te Noordlaren in sectie F nr 95 zonder daarvan aangifte te hebben gedaan.
U hiervan kennis gevende vermeen ik hierbij tevens te moeten doen observeren, dat de heer Van Oeckelen op de Punt zich ook met land ontginnen bezig houd, doch dat ik in het archief der gemeente niet heb kunnen opsporen, dat hij daarvan behoorlijk aangifte heeft gedaan en daar deze zijne landverbeteringen zijn ondernomen op onafgescheiden terrein is het noodzakelijk dat het reeds ontgonnen gedeelte worde opgemeten om langs dien weg te constateren op welk gedeelte hij bij het doen ener aangifte eventueel aanspraak op vrijdom van verhoogde belasting maken kan.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111)

Brief 8 augustus 1846 aan de staatsraad gouverneur
Overeenkomstig de bestaande verordeningen vind ik mij verpligt u te rapporteren, dat eene zware ramp deze gemeente op gisteren den 7den dezer heeft getroffen. Omstreeks vier uren des nademiddags sloeg de bliksem het huis van den landbouwer Willem Assies, eene der grootste boerenwoningen te Noordlaren in en wel met zulk eene snelheid, dat in een ogenblik het geheele huis in vlam stond. Daar de geheele voorraad van hooi en koorn in hetzelve was opgeslagen, was aan geen blussching te denken en moest de zorg van de inwoners van Noordlaren zich bepalen tot het behouden der belendende huizen. Ook hierin schoten hunne pogingen te kort, de gloed van het brandend gebouw, voortgedreven door eenen kortstondigen dwarrelwind, deed de vlammen op de tegen over liggende woning van den landbouwer Lucas Hoenderken, mede eene der aanzienlijkste en grootste boerenwoningen in Noordlaren overslaan.
Nu wierd de gloed verschrikkelijk daar laatstgenoemde woning en schuur met hooi, koorn en voorraad van haardbrand was gevuld. Daar de putten spoedig geledigd waren was aan blusschen niet te denken en moest men zelfs spaarzaam zijn in het gebruik van water om de andere huizen te behouden, 't welk dan ook gelukkig heeft mogen gebeuren.
De brand heeft zich alzoo tot het totaal verbranden van de beide woningen met schuren en geheele voorraad van koorn- en hooioogst bepaald. De inboedel van den landbouwer W. Assies is mede geheel verbrand benevens al het boerenbeslag, twee paarden, vier kalveren, twee varkens en een karnhond. De inboedel van den landbouwer Lucas Hoenderken is behouden gebleven, doordien men het gevaar voorziende de tijd had dezelve in veiligheid te brengen.
U van dit ongeluk verslag doende, kan ik niet af zijn hierbij te voegen, dat het voorspoedige slagen in het behouden der verder in de nabijheid der brand staande woningen, grootendeels te danken is aan de spoedig toegesnelde hulp uit de gemeente Zuidlaren. Uit welke gemeente de heeren burgemeester en de kantonregter met twee brandspuiten en meer als honderd manschappen bijna onmiddellijk na het uitbarsten der vlammen, aanwezig waren en door wier onvermoeide en doelmatig hulp de verspreiding van het vuur is voorkomen en zonder welke hulp zeer mogelijk het groots gedeelte van het dorp verbrand zoude zijn.
Omstreeks 11 uren het gevaar van verspreiden geweken zijnde, heb ik gemelde heren burgemeester en kantonregter voor hunne bewezen diensten bedankt, welke te meer op prijs moeten worden gesteld omdat het onweder ook de eigen gemeente van Zuidlaren bedreigde en dus het verwijderen der brandblusmiddelen en een groot gedeelte der bevolking als eene groote opoffering te beschouwen is.
Men heeft zich verder den nacht door bepaald met het vuur te bedwingen en is dezen morgen begonnen hetzelve verder te dempen en de verbrande woningen op te ruimen, hetwelk echter nog dezen dag niet geheel kan voleindigd worden en dus ook nog dezen nacht toezigt en wacht zal vereischen.
Zoodra alles geheel zal gedempt zijn, zal ik mij de eer geven u een nader rapport aan te bieden.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 113).

Publicatie in de Groninger Courant van 10 augustus 1846.

© 2020 - E.M. van Koldam

Nadat men te Noordlaren j.1. Vrijdag, den 7den augustus , in het begin van den middag het donderen op een verren afstand hoorde, brak aldaar ruim half vijf een ontzettende slag los, welke ten gevolge had, dat de bliksem sloeg in de boerenplaats van den landbouwer W. Assies door het zoogenoemde uilbred , loopende van daar over het koren , door het slop naar beneden , zoodat in een oogenblik het gansche gebouw van boven tot beneden in volle vlam stond en spoedig verteerd was. Men heeft slechts een pulpitrum met papieren en twee stellen beddegoed kunnen redden; doch de huismeubelen , al het boeren- en melkgereedschap , het graan en hooi, hetwelk alle te huis was, 1 paard , 3 kalveren , 3 zwijnen en een kern-dog zijn een prooi der vlammen geworden , terwijl een ander paard zodanig is gekwetst geraakt, dat men aan deszelfs behoud twijfelt. Ook aan geld , kostbaarheden en lijfstoebehooren is er vrij wat verloren geraakt.
Niettegenstaande men dadelijk alle pogingen en middelen tot blussching aanwendde, was er aan den ontzettenden vuurgloed geen perk te stellen, waardoor dezelve zich ook spoedig mededeelde aan de vlak daar tegenover staande boerenplaats van den landbouwer L. Hoenderken. Wel poogde men het hier en daar vlam vattende dak te blusschen , dat ook in het eerst gelukte, maar eensklaps brak de vlam van onder hetzelve uit, met dat gevolg, dat ook deze boerenplaats eene prooi der vlammen is geworden. De huismeubelen en levende have van deze plaats zijn gered, doch ruim 100 voeren koren en pi. m. 80 voeren hooi benevens alle boerengereedschappen zijn verbrand.
Ontzettend was de angst en schrik van de bevolking, zoodat men van alle kanten bezig was met de tilbare goederen in te pakken en in zekerheid te brengen, daar men met het verheffen van den wind geheele stukken van de verbrande daken over de kom van het dorp zag vliegen, van welke eenige tot zelfs op een uur afstands van Noordlaren en wel te Glimmen en bij Voorveld, nabij Haren, zijn nedergekomen.
Drie brandspuiten zijn in werking geweest, twee van Zuidlaren , en eene van Haren. Gelukkig waren de brandspuiten van Zuidlaren reeds spoedig bij het tooneel van den brand aanwezig, want hierdoor is het, bij later invallende meerdere windstilte, voornamelijk mogen gelukken, om de omliggende gebouwen tegen den brand te beveiligen. Reeds dadelijk bij het aanvoeren van deze brandspuiten waren daarbij, onder anderen, tegenwoordig de heer burgemeester, Du Milly , de graaf van Heiden Reinestein en de kandidaat Hofkamp, van Zuidlaren; terwijl mede zeer spoedig aanwezig waren de heer de Sitter, burgemeester der gemeente Haren, de heer W. de Sitter, van Glimmen, de Ontvanger jonkheer Gruys, van Haren, en de heer Jorrissen, van Haren, benevens een groot aantal menschen uit den omtrek , wier loffelijke hulpbetooning men niet genoeg roemen kan.
De beide behuizingen waren tegen brandschade verzekerd, doch de meubelen niet. Men verneemt, dat dit reeds de vierde plaats is, welke de landbouwer Assies door brand heeft verloren.
Hoogst wenschelijk ware het voorzeker, dat er in iedere gemeente ten minste ééne goed werkende brandspuit aanwezig ware; ten minste, had men hier dadelijk eene spuit bij der hand gehad , dan zoude zeer waarschijnlijk althans de plaats van den landbouwer Hoenderken bewaard hebben kunnen blijven.

Brief 11 augustus 1846 aan de gouverneur
Ten vervolge op mijne missive van den 8 dezer betrekkelijk de plaats gehad hebbende brand te Noordlaren, heb ik de eer u te berichten, dat men is voort gegaan met het vuur te dempen, waarmede hetgeen des zaterdags avonds om tien uren zooverre gevorderd was, dat alle gevaar was geweken, hebbende ik het nogtans noodig geacht het terrein dien nacht te doen bewaken. Thans is men steeds bezig met het opruimen der puinhoopen. Dit een en ander heeft verder geen stof tot de vermelding van bijzonderheden opgeleverd.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 113).

Brief 13 mei 1847 van de officier van justitie
Ingesloten heb ik de eer u te zenden een gouden bijbelkrap, welke Klaas Klaasens, arbeider te Noordlaren, verklaart gevonden te hebben aan de kant van een sloot, niet ver van de plaats waar verleden jaar twee huizen te Noordlaren zijn afgebrand. Met verzoek, dat u aan de eigenaars der afgebrande huizen de vraag voorstelle of er in hunne woning ook een bijbel met gouden haken is verloren gegaan bij de brand en zoo de beschrijving daarvan overeenkomt met de gevonden krap en zij dit herkennen, hun deze weder ter hand te stellen.
Het komt mij niet ondoelmatig voor dat daarvan proces verbaal wordt opgemaakt en door den vinder en den eigenaar mede ondertekend. Mogt evenwel die krap niet afkomstig van de brand zijn, dan vrees ik, dat Klaas Klaasens mij misleid heeft en zal ik eene huiszoeking in zijne woning moeten requireren.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 80)

Brief 13 mei 1847 van de officier van justitie
Ingesloten heb ik de eer u te zenden een gouden bijbelkrap, welke Klaas Klaasens, arbeider te Noordlaren, verklaart gevonden te hebben aan de kant van een sloot, niet ver van de plaats waar verleden jaar twee huizen te Noordlaren zijn afgebrand. Met verzoek, dat u aan de eigenaars der afgebrande huizen de vraag voorstelle of er in hunne woning ook een bijbel met gouden haken is verloren gegaan bij de brand en zoo de beschrijving daarvan overeenkomt met de gevonden krap en zij dit herkennen, hun deze weder ter hand te stellen.
Het komt mij niet ondoelmatig voor dat daarvan proces verbaal wordt opgemaakt en door den vinder en den eigenaar mede ondertekend. Mogt evenwel die krap niet afkomstig van de brand zijn, dan vrees ik, dat Klaas Klaasens mij misleid heeft en zal ik eene huiszoeking in zijne woning moeten requireren.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 80)

Verdeling markegronden Noordlaren 3 oktober 1847
De markegenoten komen bijeen ten huize van kastelein W. Brands te Noordlaren. Zij besluiten tot verdeling van de marke in 68 gelijke delen op basis van een voorstel van en daartoe ingestelde commissie, met de aantekening dat een aantal percelen niet worden verdeeld, mar worden verkocht. Voorts blijven een aantal niet genoemde gronden nog mandelig. De ondertekening geschiedt door: J.C. van Hasselt, W. de Sitter, B. Marring, H. Koops, R. de Sitter, A. Hoenderken, W. Homan, R. Hoenderken, O. Kluiving, J. Hoiting, L. Hoenderken, J. Veldman, E. Pelinck, O. Kloots, J. Assies, W. Brants en H. Brants.
(Groninger Archieven, Toegang 1464, inventarisnummer 207).

Groninger Courant, 18 november 1855
Hout-Boeldag. Ten overstaan van Mr. J.W. Quintus, notaris te Groningen, zullen, op zaterdag den 15den december 1855, des voormiddags te 10 uur, op de plaats zelve, ten verzoeke van L.A. Hoenderken, publiek worden verkocht: ongeveer 300 eiken boomen, op stam staande te Noordlaren, tot alle werk geschikt..

Lukas trouwt op woensdag 23 juni 1824 te Haren op 37-jarige leeftijd met de 30-jarige **Aaltien Hoiting**, dochter van **Jannes Hoitinge (121)** en **Aaltien Kloots**. Aaltien, wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 25), is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 25 mei 1794 aldaar, is overleden op maandag 23 mei 1870 aldaar. Aaltien werd 75 jaar, 11 maanden en 28 dagen.

Van Lukas en Aaltien zijn zes kinderen bekend:

1 **Albartus Hoenderken**, wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 25), is geboren op vrijdag 15 april 1825 aldaar, is overleden op zaterdag 3 september 1887 aldaar. Albartus werd 62 jaar, 4 maanden en 19 dagen.

Brief 15 juli 1850 aan de predikant te Noordlaren

© 2020 - E.M. van Koldam

Ik heb de eer u bij deze kennis te geven, dat ter mijne kennis is gekomen, dat het op den 13 dezer voltrokken huwelijk tusschen Albartus Hoenderken en Jeichien Kluiving door u daarna godsdienstig is ingezegend. Ik verheug mij steeds wanneer ik bij diegene, welke ik ambtshalve burgerlijk door den echt aan elkander zal of heb verbonden, ook de behoefte mag opmerken om dien band niet enkel als eene burgerlijke daad te beschouwen, maar zich gedrongen gevoelen ook hooger op te zien en de heiligste verbintenis, welke menschen kunnen aangaan voor het oog van een alwetend God te bekrachtigen, en zijnen zegen door den evangelie bedienaar daarover te laten afsmeken. En het is daarom, dat ik in mijne toespraak bij de voltrekking van het huwelijk nimmer in gebreke blijf hun daartoe aan te sporen, wanneer mij zodanig voornemen bekend is geworden. Ook nu zoude ik zulks gedaan hebben, wanneer mij zulks was te kennen gegeven en het bij art. 136 van het Burgerlijk Wetboek voorgeschreven bewijs in gereedheid hebben gehad, dat het huwelijk burgerlijk was voltrokken, zonder hetwelk krachtens gemeld art. 136 geene godsdienstige plegtigheden mogen plaats hebben. Overtuigd, dat u met deze bepaling niet bekend was, zoo heb ik de eer u daarvan bij deze kennis te geven, teneinde in het vervolg aan echtelieden welke hun huwelijk godsdienstig wenschen ingezegend te hebben vooraf het daarvoor gevorderd bewijs te kunnen afvragen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 117)

Notulen burgemeester en wethouders, 29 april 1854
Albartus Hoenderken krijgt toestemming de door hem gekochte woning Wijk B nr 5 te Noordlaren af te breken en in plaats daarvan een nieuw huis met schuur te bouwen.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 35)

Albartus trouwt op donderdag 13 juni 1850 te Haren op 25-jarige leeftijd met de 29-jarige **Jeichien Kluiving**, dochter van **Reinder Kluiving (147)** en **Jantien Schuiling**. Jeichien, wonende te Noordlaren (Wijk A Noordlaren 6), is geboren op woensdag 13 september 1820 aldaar, is overleden op donderdag 21 februari 1907 aldaar. Jeichien werd 86 jaar, 5 maanden en 8 dagen.

Provinciale Drentsche en Asser Courant, 19 januari 1903
Vervening Gemeente Zuidlaren.
De GEDEPUTEERDE STATEN der provincie Drenthe brengen, ingevolge art. 5 van de wet van 13 Juli 1895 i Staatsblad no. 113), ter openbare kennis, dat door hen bij besluit van heden, no. 33, aan Lucas Hoenderken, Luitje Bolhuis, gehuwd met Aaltje Hoenderken, Geert Veldman, gehuwd met Jantje Hoenderken, allen wonende te Noordlaren, gemeente Haren, Anna Seubring, wed. van Reinder Hoenderken, wonende te Groningen, voor zich en als moeder en voogdes over hare minderjarige kinderen Jeichina, Albertus en Wilhelmina Hoenderken en Jeichien Kluiving, wed. van Albertus Hoenderken, wonende te Noordlaren, mede-eigenares en vruchtgebruikster en hunne rechtverkrijgenden, en met behoud van eens ieders recht, onder de door hen noodig gekeurde voorwaarden vergunning is verleend tot vervening van het perceel sectie E, no 106, der gemeente Zuidlaren. Deze voorwaarden luiden als volgt:

2 **Jannes Hoenderken**, landbouwer, wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 25), is geboren op dinsdag 30 mei 1826 aldaar, is overleden op zaterdag 20 juli 1901 aldaar. Jannes werd 75 jaar, 1 maand en 20 dagen.
Jannes trouwt op donderdag 23 april 1857 te Noordlaren op 30-jarige leeftijd met de 38-jarige **Roelina Kluiving**, dochter van **Reinder Kluiving (147)** en **Jantien Schuiling**. Roelina, wonende te Noordlaren (Wijk A Noordlaren 6), is geboren op zaterdag 9 mei 1818 aldaar, is overleden op zondag 17 november 1907 aldaar. Roelina werd 89 jaar, 6 maanden en 8 dagen.

3 **Jan Hoenderken**, landbouwer, wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 25), is geboren op woensdag 1 oktober 1828 aldaar, is overleden op maandag 1 januari 1912 aldaar. Jan werd 83 jaar en 3 maanden.

4 **Willem Hoenderken** (RAAD), wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 25), is geboren op maandag 31 januari 1831 aldaar, is overleden op donderdag 24 februari 1916 aldaar. Willem werd 85 jaar en 24 dagen.

Raadslid van de gemeente Haren van 1879 tot 1897.

Prov. Drentsche en Asser Courant, 13 juli 1891
Op de vergadering van de kiesvereeniging Eendracht te Haren, den 9den dezer gehouden, werd na bespreking gestemd over de volgende zes heeren, die op het grostal van voorloopige kandidaten voor den gemeenteraad voorkwamen: O.J. Quintus, J.O. Hoenderken, W. Hoenderken, R. Koops, J.R. Hoenderken en G. Hemmes Bolhuis. Als kandidaten werden gesteld de volgende vier heeren: O.J. Quintus, J.O. Hoenderken, R. Koops en J.R. Hoenderken, waarvan beide eerstgenoemden met algemeene stemmen.

5 **Jantien Hoenderken**, wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 25), is geboren op maandag 3 juni 1833 aldaar, is overleden op zondag 1 augustus 1858 aldaar. Jantien werd 25 jaar, 1 maand en 29 dagen.

6 **Aaltien Hoenderken** is geboren op maandag 22 februari 1836 te Noordlaren, is overleden op maandag 29 april 1839 aldaar. Aaltien werd 3 jaar, 2 maanden en 7 dagen.

118 **Reinder Cluiving Hoenderken** (GH1812-259; MIL-244; L-00230; L-00231; L-00236), zoon van **Otto Buiting Hoenderken** en **Grietje Hamming**, veenbaas en landbouwer, wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 16) en te Haren (Wijk E Hoornschedijk 24), is geboren te Noordlaren, is gedoopt op zondag 15 juni 1777 aldaar, is overleden op dinsdag 21 mei 1850 te Hoornschedijk. Reinder werd 72 jaar, 11 maanden en 6 dagen.

Bezat landerijen en huizen in Paterswolde-Noord aan beide zijden van de gemeentegrens. Zijn boerderij stond ongeveer op de huidige kruising Groningerweg/Meerweg (later De Twee Provincien). Ook had hij nog een huis aan de zuidzijde van het Paterswoldsemeer (op locatie "De Rietschans").

Woont in 1814 bij zijn moeder te Noordlaren. Bij de volkstelling in 1830 woont hij in huisnummer Haren Wijk E Nr 24 Hoornschedijk samen met zijn vrouw, vijf kinderen en de inwonende werkboden Geert Kruims en Trijntje Jans Woldendorp. Op 25 november 1834 geeft hij volgens aantekening in register 1829-1830 kennis van verhuizing naar de gemeente Eelde.

Akte 2 mei 1817
Jannes Hoenderken te Noordlaren stelt zich borg voor Reinder Cluiving Hoenderken aan de Horensche Dijk onder Haren voor de juiste betaling van de impost op de turf, die Reinder verschuldigd zal zijn aan Mello Sichterman, ontvanger der directe belastingen te Groningen wegens het baggeren van veen uit het Neerwolds Veen onder Haren.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr. 68, Akte 223)

Brief 5 september 1818 aan de gouverneur
Melding dat Reinder C. Hoenderken van Noordlaren is verhuist naar de Hoornschedijk en dat nu dus een nieuwe zetter voor

Noordlaren moet worden aangewezen.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 99)

Brief 19 september 1825 van de griffier bij de Staten der provincie Groningen
Ik heb de eer hiernevens aan u te doen toekomen eene dispositie van Gedeputeerde Staten op de rekwesten respectievelijk aan hun gepresenteerd door:
Reinder Hoenderken;
Alle Andries en Lukas Alles;
Joh. Maria Warmolts, waarvoor occupeert Jan Vos;
Andries Nijdam;
Wopke B. Nijdam;
Harm van der Veen.
Ik verzoek u die stukken aan de belanghebbenden ten spoedigsten uit te reiken onder invordering van f.4,20 van ieder voor zegel en legesgelden, dus gezamenlijk een bedrag van f.25,20 en deze som aan mij te willen doen toekomen.
Indien er onder de bovengenoemde personen, allen verveeners, welke veen in uwe gemeente hebben liggen, mogten zijn, die in weerwil van dien, niet in uw gemeente woonachtig zijn, dan gelieve u mij de voor hun bestemde dispositiën ten spoedigsten terug te zenden en mij hunne woonplaats op te geven.
Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 58)

Overzicht verveningen 1826
Overzicht verleende vergunningen tot verveening. Op het overzicht worden vermeld de namen van mevrouw de weduwe Trip [Anne Lewe van Matenesse], R.C. Hoenderken, Lucas Alles en co, erven J. Warmolts en Harm [Hindriks] van der Veen. Van alle percelen worden de oppervlakte, het te vervenen gedeelte en de bezwettingen aangegeven.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 59)

Extract uit het register der resolutiën van Gedeputeerde Staten van Groningen dd 19 maart 1827
Gelezen eene missive van den heer Administrateur voor den waterstaat dd 9 dezer, daarbij inzendende een afschrift van Zijne Majesteits Besluit van 18 februari 1827, waarbij het Hoogstdenzelven heeft behaagd octrooi te verleenen tot het doen van verveeningen in de gemeenten Hoogezand, Haren, Noorddijk en Slochteren over den jare 1827, nader vermeld op het algemeen tableau aan voorschreven besluit geannexeerd, onder uitdrukkelijke bepaling echter, dat de belanghebbenden de verordeningen op dit onderwerp vervat in de resolutie der voormalige Staten van Groningen van den jare 1778 en in die der Provinciale Staten van den 22 april 1818, ten opzigt van den afstand op welken de verveeningen zullen behooren te blijven van wegen, dijken en andere dergelijke voorwerpen van algemeen of bijzonder belang, stiptelijk moeten naleven, en vooral die welke betrekking hebben op den Hoornschendijk, waarvan de handhaving meer bijzonder, bij het gemelde Besluit aan deze vergadering wordt aanbevolen, alsmede dat de belanghebbenden zich zullen moeten onderwerpen aan de reglementaire bepalingen welke zijne Majesteit mogt goedvinden in het vervolg omtrent de verveeningen te maken.
En in aanmerking zijnde genomen, enz.
Is goedgevonden de gunstige dispositie van Zijne Majesteit in dezen te brengen ter kennis van de onderscheidene belanghebbende verveeners op de meergenoemde tabel voorkomende en zulks onder mededeeling van een extract uit dezelve, voor zoo verre ieder dier belanghebbenden betreft. Voorts met te kennisgeving, dat zij als nu respectievelijk hunne verveeningen over het jaar 1827 kunnen aanvangen en voortzetten tot den omvang, zooals in dat extract staat vermeld, mits zich in allen deele gedragende overeenkomstig de hierboven aangehaalde verordeningen op het stuk der verveeningen in deze provincie bestaande, en onder gehoudenheid om, zoolang daaromtrent geene andere verordeningen zijn daargesteld zich telken jare en wel voor den eersten september, ter bekoming van octrooi voor het eerstvolgende jaar opnieuw aan deze vergadering te adresseren.
Het bovenstaande ter kennis te brengen van de plaatselijke besturen van Hoogezand, Haren, Noorddijk en Slochteren met aanschrijving om toe te zien, dat door de belanghebbende verveners in hunnen gemeenten aan derzelver verpligting in deze wordt voldaan.
** Bijlage tableau met daarop de namen van de verveeners, en de omschrijving van de gronden, die verveend mogen worden, alsmede de bezwettingen van deze percelen. Hierbij worden regelmatig genoemd de Wegsloot en de Woldsloot. De verveeners in de gemeente Haren zijn: Weduwe J. Trip [= Anna Lewe van Matenesse], R.C. Hoenderken, Lucas Alles en co, erven J. Warmolts en Harm van der Veen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 60)

Brief 20 september 1827 van de gouverneur
Naar aanleiding eener missive van de gouverneur van de provincie Drenthe dd 18 dezer, zende ik u hiernevens afschrift van een proces verbaal door A. Roodhart, tolmeester aan de Punterdijk opgemaakt tegen onbekenden uit hoofde van weigering tot betaling der verschuldigden tol, voor het passeren der tol met 27 runderbeesten, volgens opgave der drijvers toebehoorende aan de heer Hoenderken [Reinder Cluiving Hoenderken], wonende aan de Hoorensche Dijk. Welk stuk ik u verzoek te stellen in handen van den belanghebbenden met aanschrijving om binnen 14 dagen na receptie daarop te berigten en zijne belangens aan den heer gouverneur van Drenthe voor te dragen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 60)

Wordt in 1828 aangewezen als brandmeester voor wijk E (Hoornschedijk) van het dorp Haren. Bij raadsbesluit van 19 mei 1841 herbenoemd tot brandmeester voor Wijk E van het dorp Haren.

Verzoeken vervening 1829
Extract uit het tableau van ingediende adressen ter bekoming van octrooi tot vervening. Verzoeken tot verkrijging van een octrooi zijn ingediend door: erven Jan Warmolts, R.C. Hoenderken, Alle en Lucas Alles, Anna Lewe van Mattenesse (wed. J. Trip) en Harm van der Veen.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 62)

Uitspraak 26 oktober 1829 rechtbank van eerste aanleg te Groningen
Beklaagde Reinder Cluiving Hoenderken, oud 52 jaar, geboren te Noordlaren, woonachtig aan de Hoornschedijk te Haren, veeneigenaar. Ter zake, dat hij zich schuldig heeft gemaakt aan overtreding van het reglement op de lage veengravenijen en baggelarijen in de provincie Groningen, doordien door hem in de gemeente Haren is verveend zonder dat hij heeft voldaan aan de bepalingen vervat in artikel 17 van dat reglement. Beklaagde heeft namelijk niet tijdig opgave gedaan bij de provinciale griffie van de hoeveelheid vaten turf, die hij heeft verveend. De boete bedraagt f.75,- strekkende in de eerste plaats tot het traktement van de inspecteur der verveningen. Voorts veroordeling in de kosten van de procedure, zijnde f.3,715.
(Groninger Archieven, toegang 144, inventaris nr 52, zaak 1526)

Brief van 8 september 1843 van de brandmeester generaal L. van Oosten
Ter voldoening aan uw missive van den 19 mei 1841, heb ik de eer bij deze aan u eene voordragt te doen ter vervulling van de vacatures welke door de aftreding der brandmeesters in de onderscheidene wijken der gemeente reeds op den 1 mei dezes jaar zijn ontstaan, als

© 2020 - E.M. van Koldam

Haren, wijk A, den afgetredenen Roelf Koops Rzn
Haren, wijk B, den afgetredenen Otto Hoenderken
Onnen, wijk C, den afgetredenen Cornelius Hornhuis
Dilgt, wijk D, den afgetredenen Roelf Vos
Hoornschedijk, wijk E, den afgetredenen Reinder C. Hoenderken
Essen, wijk F, den afgetredenen Jan Berends Bosman
Noordlaren, wijk A, den afgetredenen Otto Cluiving
Noordlaren, wijk B, den afgetredenen Reinder Hoenderken
Glimmen, wijk C, den afgetredenen Jan Bos
Helpman, wijk A, den afgetredenen Egbert Wilphorst
Helpman, wijk B, den afgetredenen Hindrik Vorenkamp
Hoorn, wijk D, den afgetredenen Hindrik Bolhuis
Terwijl ik voor den heer A.W, Hoeksema te Helpman, Wijk C, die vroeger mij heeft te kennen gegeven, dat hij wel wenschte van deze functie te worden ontslagen voordraag: 1. Berend Mulder, zonder beroep, en 2. Arend de Boer, scheepstimmerman, beide woonachtig in de wijk C te Helpman.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

Aantekening in brievenboek dd 19 oktober 1843
Het berigt dat R.C. Hoenderken zich tot de betrekking van brandmeester wegens zijn ligchaamsgestel ongeschikt bevind, in handen gesteld van de brandmeester generaal om spoedig berigt en consideratien.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111)

Brief 23 oktober 1843 van de brandmeester generaal L. van Oosten
Ter voldoening aan eene kantbeschikking van den heer burgemeester dezer gemeente van den 19 oktober 1843, geleidende een schrijven der vrouw van R.C. Hoenderken, brandmeester aan den Hoornschendijk, om spoedig berigt en consideratien, heb ik de eer door dezen, onder terugzending van gemelde geschrift, aan u te berigten.
Dat de inhoud van het bedoelde geschrift overeenkomstig de waarheid is, weshalve ik u in overweging geef, of het niet doelmatig zij om den benoemden brandmeester R.C. Hoenderken, die reeds oud is, en aanhoudend aan ligchamelijke ongesteldheid lijdt, niet alleen van de inspectie der brandemmers te ontslaan, maar tevens eenen anderen persoon in deszelfs plaats als brandmeester te benoemen.
Wanneer u zich met dit gevoelen mogt kunnen verenigen, dan neem ik ten gevolge van dien de vrijheid om te vervulling der ontstane vacature in den post van brandmeester in de wijk E aan den Hoornschendijk aan u een voordragt te doen van twee kandidaten, als: 1. Lucas Alles, vervener en 2. Harmannus Hilbrants, zonder beroep, beide woonachtig aan den Hoornschendijk, wijk E.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

Groninger Courant, 2 december 1845
Mr. C.E. Kniphorst, notaris te Zuidlaren, zal, op zaterdag, den 6den december 1845, precies te 10 uren, ten verzoeke van Reinder Cluven Hoenderken, te Paterswolderdijk, gemeente Haren, publiek verkopen: plm. 400 stuks zware eiken-, geschikt tot scheepsbouw, en 40 beste wilgen bomen, zeer geschikt voor pompen. Nadere informatiën te bekomen bij Reinder Cluven Hoenderken voornoemd.

Reinder trouwt op zaterdag 28 oktober 1815 te Zuidlaren op 38-jarige leeftijd met de 27-jarige **Janna van Bon** (RW2). Janna, wonende te Haren (Wijk E Hoornschedijk 24), aldaar (Wijk B Haren 1A) en aldaar (Wijk A Haren 25), is geboren op dinsdag 20 mei 1788 te Zuidlaren, is overleden op donderdag 3 november 1881 te Eelde. Janna werd 93 jaar, 5 maanden en 14 dagen.

Groninger Courant, 17 maart 1854
Groote Boeldag.
Ten overstaan van Mr. J.W. Quintus, notaris te Groningen, zullen, op woensdag den 5den en donderdag den 6den april 1854, telkens des voormiddags te 10 uur, ten verzoeke en ten huize van de wedw. en erven R.C. Hoenderken, aan den Paterswolderdijk, onder de gemeente Haren, publiek worden verkocht: ongeveer 25 stuks uitmuntend horenvee, 2 paarden, waaronder eene zwarte voolmerrie, 1 varken, 1 kapwagen, boerenwagens, ploegen, eiden en verdere boeren- en melkgereedschappen, eene partij aardappelen, hooi, stroo en schensen; voorts huismobilia en hetgeen meer zal worden gepresenteerd. De levende have, hooi, stroo en boerengereedschappen zullen den eersten dag worden verkocht.

Groninger Courant, 7 januari 1855
Ten overstaan van Mr. J.W. Quintus, notaris te Groningen, zullen op zaterdag den 20sten januarij, des namiddags te 2 uur, ten huize van den kastelein E. Hoenderken, te Haren, publiek worden verkocht:
I. Eene zeer ruime boerenbehuizing, get. E35, met schuren, erf en extra grooten tuin, te zamen groot 1 B, 32 R, 32 E., staande en gelegen aan den Paterswolderdijk, bij Paterswolde, onder de gemeente Haren, onder anderen zeer geschikt tot herberg.
II. Stuk hooiland en water, het Onland genoemd, onder Eelde.
III. Eene behuizing en twee woningen, met erven en tuinen, benevens schiphuis en bultstede en 2 percelen dijk en 2 percelen hooiland, staande en gelegen aan de Paterswolderdijk, onder Haren, te zamen groot 52 roeden en 65 ellen.
IV. Een lap veengrond en water, gelegen aan de Paterswolderdijk, onder Haren.
V. Een lap veengrond, mede aldaar.
VI. Twee stukjes veengrond en water, mede aldaar.
VII. Een stuk hooiland en hakbosch, mede aldaar.
VIII. 4 graven op het kerkhof te Eelde
IX. Een zitplaats in de kerk te Eelde
X. De helft in veldgrond, gelegen te Onnen
XI. De helft in een stukje veldgrond, mede aldaar.
Alles toebehoorende aan de weduwe en erven R.C Hoenderken.
Om te aanvaarden het veen dadelijk, de huizen op den 1sten mei 1855, de tuinen en het overig land op Gregori 1855, en perceel 7 wanneer het in den zomer van 1855 van het schelhout is ontbloot.

Groninger Courant, 16 februari 1855
Ten overstaan van Mr. J.W. Quintus, notaris te Groningen, zullen op maandag den 19den februarij 1855, des namiddags te 3 uur, ten verzoeke en ten huize van de wedw. R.C. Hoenderken, aan den Paterswolderdijk, onder Haren, voor 3 jaren publiek worden verhuurd: onderscheidene bouw-, weide- en hooilanden, gelegen onder Eelde en Haren.

Van Reinder en Janna zijn zes kinderen bekend:

1 **Otto Hoenderken** (B24-1843; RW2), herbergier, landbouwer en kastelein, wonende te Haren (Wijk E Hoornschedijk 24) en aldaar (Wijk B Oosterweg 34), is geboren op donderdag 11 april 1816 te Hoornschedijk, is overleden op zondag 6 april 1890 te Haren. Otto werd 73 jaar, 11 maanden en 26 dagen.

© 2020 - E.M. van Koldam

Bij raadsbesluit van 19 mei 1841 benoemd tot brandmeester voor Wijk B van het dorp Haren.

Brief 29 april 1843 van Otto Hoenderken
Geef met eerbied te kennen, dat ik om reden mijn behuizing te klein zijnde om mijne boerderij met genoegen te kunnen uitoefenen, ik genoodzaakt ben nog een bijschuur te moeten zetten. Zoo verzoek ik de authorisatie tot het zetten van een bijschuur lang ongeveer 10 Nederlandse Ellen en breed ongeveer 7 Nederlandse Ellen, gedekt met pannen en van de weg gelegen ongever 100 Nederlandse Ellen. Sectie C nr 416.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

Brief van 8 september 1843 van de brandmeester generaal L. van Oosten
Ter voldoening aan uw missive van den 19 mei 1841, heb ik de eer bij deze aan u eene voordragt te doen ter vervulling van de vacatures welke door de aftreding der brandmeesters in de onderscheidene wijken der gemeente reeds op den 1 mei dezes jaar zijn ontstaan, als
Haren, wijk A, den afgetredenen Roelf Koops Rzn
Haren, wijk B, den afgetredenen Otto Hoenderken
Onnen, wijk C, den afgetredenen Cornelius Hornhuis
Dilgt, wijk D, den afgetredenen Roelf Vos
Hoornschedijk, wijk E, den afgetredenen Reinder C. Hoenderken
Essen, wijk F, den afgetredenen Jan Berends Bosman
Noordlaren, wijk A, den afgetredenen Otto Cluiving
Noordlaren, wijk B, den afgetredenen Reinder Hoenderken
Glimmen, wijk C, den afgetredenen Jan Bos
Helpman, wijk A, den afgetredenen Egbert Wilphorst
Helpman, wijk B, den afgetredenen Hindrik Vorenkamp
Hoorn, wijk D, den afgetredenen Hindrik Bolhuis
Terwijl ik voor den heer A.W, Hoeksema te Helpman, Wijk C, die vroeger mij heeft te kennen gegeven, dat hij wel wenschte van deze functie te worden ontslagen voordraag: 1. Berend Mulder, zonder beroep, en 2. Arend de Boer, scheepstimmerman, beide woonachtig in de wijk C te Helpman.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

Aantekening brievenboek dd 8 december 1846
Het adres van O. Hoenderken, waarbij hij zich bezwaard over eene aanzegging van de dijkschouwers om een pand weg op de Zuider Zanddijk in schouwbare staat te brengen, gesteld in handen van de dijkschouwers van Haren om daarover hunne gedachten schriftelijk aan mij mede te delen, onder weder bijvoeging van het hieraan gehechte adres.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 113).

Groninger Courant, 7 mei 1856
Te Haren werd gisteren ter opluistering der veemarkt, vanwege de afdeeling Haren der maatschappij van landbouw in de provincie Groningen, eene tentoonstelling gehouden van stieren, vroegmelkte vaarsen, kalfkoeijen en boter. Het ongunstige en koude weder werkte niet gunstig op het aantal tentoongestelde beesten. Toch waren onder deze nog al eenige schoone aanwezig, welke de aandacht der toeschouwers op zich vestigden.
De uitreiking der prijzen en premiën had des namiddags plaats. Van de 4 stieren die waren tentoongesteld, werd een van R. Hoenderken, van Noordlaren, den 1sten prijs van f 10,- waardig gekeurd; 7 vaarsen waren aanwezig. Van deze verkreeg die van H. Houwing, te Glimmen, een vaalbonte, den prijs van f 7,-, en werd voor een dito van jhr. O.J. Quintus, een getuigschrift uitgereikt; kalfkoeijen waren er slechts 2 en wel van koemelker Groenhuis, te Groningen, die met f 7,- en een getuigschrift werden bekroond; 9 partijtjes boter waren opgezonden. De 1ste prijs, een zilveren roomlepel, werd uitgereikt aan de wedw. R. ter Borgh, landbouwersche te Haren; de 2de prijs aan C. Hoenderken, landbouwer te Haren, een zilveren flacon. Alles liep in beste orde af.

Provinciale Drentsche en Asser Courant, 13 juni 1869
Aanbesteding.
Op zaterdag den 21 augustus 1869, des namiddags te 5 uur, zal door het gemeentebestuur van Haren, in het gemeentehuis aldaar, worden aanbesteed: het bouwen eener school te Noordlaren, met bijlevering van materialen. De inschrijvingsbiljetten moeten franco worden ingeleverd, daags te voren, aan het adres van den burgemeester, ten gemeentehuis van Haren.
Het bestek, waarnaar de aanbesteding zal plaats hebben, ligt ter lezing bij R. Abels en O. Hoenderken te Haren, E. Brants te Noordlaren, H. Zondag te Zuidlaren, R. Kuipers te Assen en H. Struvé te Groningen en is franco op aanvraag tegen betaling van f 1,00 verkrijgbaar aan het gemeentehuis te Haren en bij de hoofdonderwijzer te Noordlaren, bij wien tevens inlichtingen en aanwijs zijn te bekomen.

Leeuwarder Courant, 25 augustus 1874
Ten overstaan van Mr. R.IJ. Mulder, notaris te Groningen, zullen op donderdag den 3 september 1874, des namiddags te 5 uur, ten huize van den kastelein O. Hoenderken te Haren, publiek worden verkocht: de buitenplaats "Voorveld", bestaande in (volgt gedetailleerde beschrijving).

Otto trouwt op dinsdag 26 april 1836 te Roden op 20-jarige leeftijd (1) met de 25-jarige **Catrina Willems Holthuis**. Catrina, wonende te Haren (Wijk B Oosterweg 34), is geboren in 1811 te Roden, is overleden op maandag 19 februari 1872 te Haren. Catrina werd 61 jaar.
Otto trouwt op woensdag 19 maart 1873 te Groningen op 56-jarige leeftijd (2) met de 43-jarige **Louisa Johanna Brouwer**. Louisa is geboren op woensdag 6 mei 1829 te Groningen, is overleden op donderdag 3 februari 1910 te Haren. Louisa werd 80 jaar, 8 maanden en 28 dagen.
Louisa was eerder gehuwd (1) met **Hermannus Groenewoud**.<162,163>
Louisa was later gehuwd (3) met **Harm Jans Prak**.<164..167>

2 **Anna Hoenderken**, wonende te Haren (Wijk E Hoornschedijk 24), is geboren op woensdag 11 juni 1817 te Hoornschedijk, is overleden op dinsdag 13 november 1860 te Groningen. Anna werd 43 jaar, 5 maanden en 2 dagen.
Anna trouwt op zaterdag 8 april 1837 te Haren op 19-jarige leeftijd met de 23-jarige **Jannes Hindriks van Hemmen**, zoon van **Hindrik Antoni van Hemmen** en **Elsien Hindriks Oosterveld**. Jannes, landbouwer, broodbakker, commissionair en grutter, wonende te Groningen, is geboren op vrijdag 18 juni 1813 aldaar, is overleden op vrijdag 6 november 1903 te Haren. Jannes werd 90 jaar, 4 maanden en 19 dagen.

3 **Albert Hoenderken**, wonende te Haren (Wijk E Hoornschedijk 24), is geboren op vrijdag 10 september 1819 te Hoornschedijk, is overleden op dinsdag 16 november 1897 te Paterswolde. Albert werd 78 jaar, 2 maanden en 6 dagen.

Nieuwsblad van het Noorden, 6 mei 1892

© 2020 - E.M. van Koldam

Eelde, 4 mei. Alweer heeft een oplichter van het crediet van den landbouwer A. Hoenderken te Paterswolde, een der erfgenamen van wijlen den heer Tammink te Noordlaren misbruik gemaakt. Voor eenige dagen werd genoemden landbouwer een kwitantie aangeboden van 4 kistjes sigaren à f 3,- geleverd door den sigarenhandelaar S. te Groningen, die niet door hem waren besteld, noch ontvangen. De persoon, die voor eenigen tijd drie gouden horlogekettingen op zijn naam heeft gehaald, denkt men op het spoor te zijn, en 't is te hopen, dat de politie ook den dader van bovenstaand misdrijf snapt.

Nieuwsblad van het Noorden, 20 december 1896
Ten overstaan van notaris Siccama te Groningen, zal op maandag 21 december 1896, 's avonds 6 uur in het hotel “De Twee Provinciën” van den heer H. van Hemmen te Paterswolde ten verzoeke van de heeren A. Hoenderken en R. Hilbrants worden verkocht: een perceel veen, “Kreusland”, gelegen in de Paterswolderplassen onder Haren, grenzende aan 't Hulzenbos, groot 3 H., 47 A. en 70 C.

Albert trouwt op zaterdag 3 juni 1843 te Eelde op 23-jarige leeftijd (1) met de 21-jarige **Annechien Rutgers**. Annechien is geboren op woensdag 6 februari 1822, is overleden op woensdag 23 oktober 1861 te Paterswolde. Annechien werd 39 jaar, 8 maanden en 17 dagen.
Albert trouwt op zaterdag 11 juli 1863 te Eelde op 43-jarige leeftijd (2) met de 26-jarige **Mettien Ubels**, dochter van **Geert Ubels** en **Grietien Alberts van Bergen**. Mettien is geboren op dinsdag 12 juli 1836 te Paterswolde, is overleden op vrijdag 13 november 1896 te Eelde. Mettien werd 60 jaar, 4 maanden en 1 dag.

4 **Grietje Hoenderken**, wonende te Haren (Wijk E Hoornschedijk 24), is geboren op woensdag 20 juni 1821 te Hoornschedijk, is overleden op donderdag 24 april 1856 aldaar. Grietje werd 34 jaar, 10 maanden en 4 dagen.
Grietje trouwt op zaterdag 18 augustus 1838 te Eelde op 17-jarige leeftijd met de 21-jarige **Harmannus Hilbrants**, zoon van **Hilbrant Hilbrants** en **Froukien Groenwold**. Harmannus is geboren op vrijdag 13 juni 1817 te Eelde, is overleden op woensdag 14 maart 1894 te Hoornschedijk. Harmannus werd 76 jaar, 9 maanden en 1 dag.

Brief 23 oktober 1843 van de brandmeester generaal L. van Oosten
Ter voldoening aan eene kantbeschikking van den heer burgemeester dezer gemeente van den 19 oktober 1843, geleidende een schrijven der vrouw van R.C. Hoenderken, brandmeester aan den Hoornschendijk, om spoedig berigt en consideratien, heb ik de eer door dezen, onder terugzending van gemelde geschrift, aan u te berigten.
Dat de inhoud van het bedoelde geschrift overeenkomstig de waarheid is, weshalve ik u in overweging geef, of het niet doelmatig zij om den benoemden brandmeester R.C. Hoenderken, die reeds oud is, en aanhoudend aan ligchamelijke ongesteldheid lijdt, niet alleen van de inspectie der brandemmers te ontslaan, maar tevens eenen anderen persoon in deszelfs plaats als brandmeester te benoemen.
Wanneer u zich met dit gevoelen mogt kunnen verenigen, dan neem ik ten gevolge van dien de vrijheid om te vervulling der ontstane vacature in den post van brandmeester in de wijk E aan den Hoornschendijk aan u een voordragt te doen van twee kandidaten, als: 1. Lucas Alles, vervener en 2. Harmannus Hilbrants, zonder beroep, beide woonachtig aan den Hoornschendijk, wijk E.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

Harmannus was later gehuwd (2) met **Hinderkien Rutgers**.<168,169>

5 **Jannes Hoenderken** (RAAD), wonende te Haren (Wijk E Hoornschedijk 24), is geboren op woensdag 18 juni 1823 te Hoornschedijk, is overleden op donderdag 26 december 1901 te Paterswolde. Jannes werd 78 jaar, 6 maanden en 8 dagen.

Raadslid van de gemeente Haren van 1893 tot 1900.

Jannes was gehuwd met **Aaltien Kluiving**. Aaltien is geboren op donderdag 30 december 1830 te Eelde, is overleden op woensdag 26 augustus 1903 te Vries. Aaltien werd 72 jaar, 7 maanden en 27 dagen.

6 **Aaffien Hoenderken** is geboren op zondag 27 september 1829 te Hoornschedijk, is overleden op woensdag 25 november 1829 aldaar. Aaffien werd 1 maand en 29 dagen.

119 **Geert Hoiting** (GH1812-263; MIL-192; L-00244; L-00247), zoon van **Jannes Hoitinge (121)** en **Aaltien Kloots**, wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 22), is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 30 maart 1783 aldaar, is overleden op zaterdag 30 augustus 1856 aldaar. Geert werd 73 jaar en 5 maanden.

Woont in 1814 bij zijn vader Jannes Hoiting.

120 **Roelof Hoiting** (GH1812-264; MIL-193; L-00245; L-00246cs), zoon van **Jannes Hoitinge (121)** en **Aaltien Kloots**, landbouwer, wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 22), is geboren op donderdag 23 december 1784 aldaar, is gedoopt op zondag 2 januari 1785 aldaar, is overleden op woensdag 28 april 1841 aldaar. Roelof werd 56 jaar, 4 maanden en 5 dagen.

Uitspraak Gerecht van Selwerd en Sappemeer 23 november 1807
Cornelis Brants zweert aan als voormond over de minderjarige kinderen van Sophia Hidding bij wijlen Egbert Brants in echte verwekt. Roelf Hoiting te Noordlaren wordt sibbevoogd en J. Vos te Haren vreemde voogd.
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 1982).

Groninger Courant, 16 februari 1808
Het heeft den vrijjmagtigen Opperheer behaagd onze geliefde moeder Cornelia Andrea, weduwe Tale Hiddink, heden in het 58 jaar haares ouderdoms door eenen zagten dood tot zich te nemen; daar zij als eene Christinne geleefd heeft en met een levendig vertrouwen op eene zalige verwisseling, den dood heeft afgewagt, vertrouwen wij dat haar einde zalig is. Noordlaren, 9 februari 1808. Roelf Hoiting, mede uit naam der andere kinderen.

Woont in 1814 bij zijn vader Jannes Hoiting. Woont in 1830 op het adres Noordlaren, Wijk B, Nr 22 samen met zijn vrouw, vijf kinderen, zijn zwager Geert Hoiting en de inwonende werkbode Derk de Vries.

Brief 29 mei 1817 aan de officier van justitie te Groningen
Bericht over een diefstal bij Roelf Hoiting, landbouwer te Noordlaren. De daders zijn Jan Dirks uit Rotterdam en Pieter Hansen en Heinrich Stapel, geboren te Praag.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 99)

Uitspraak 19 juni 1817 rechtbank van eerste aanleg te Groningen

Beklaagden zijn:
- Henrich Stapels, oud 27 jaar, geboren te Praag, zonder vaste woonplaats of beroep;
- Jan Dirks, oud 27 jaar, geboren te Rotterdam., zonder vaste woonplaats, klokkemaker van beroep;
- Pieter Hansen, oud 30 jaar, geboren te Praag, zonder vaste woonplaats of beroep.

Zij worden er van beschuldigd een diefstal te hebben gepleegd van een blauw laken buisje bij de landbouwer Roelof Hoiting te Noordlaren op 29 mei 1817.
Gezien de dagvaarding van 12 juni 1817.
Gehoord de officier daarheen tenderende, dat de eerste beklaagde schuldig wordt verklaard aan diefstal, de tweede beklaagde, dat hij zich het buisje tot gebruik heeft toegeëigend, en de derde beklaagde, dat hij met kennis van zaken bij de diefstal heeft geassisteerd.
De rechtbank oordeelt de eerste beklaagde schuldig aan diefstal, de tweede beklaagde medeplichtig door heling van het gestolen buisje. Tegen de derde beklaagde geen genoegzaam bewijs. De beklaagden Stapels en Dirks worden veroordeeld tot drie maanden gevangenzetting en de kosten van de procedure. Hansen krijgt vrijspraak.
(Groninger Archieven, toegang 144, inventaris nr 47, zaak 226)

Akte 19 juni 1818
Evert Seubering, timmerman te Noordlaren, verkoopt aan Roelof Hoiting, landbouwer te Noordlaren, een half mat hooiland, Broekdeelen genaamd, gelegen op de Noordlaarder Ma. De prijs bedraagt f.275,-.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 41, Akte 304)

Brief 3 september 1821 van B. Jans Vogelzang aan de schout
Ik ondergetekende, wende mij aan de heer schout der gemeente Haren, omdat Roelf Hoiting te Noordlaren zondagavond den 2 september 1821 in mijn huis is geweest en mijn vrouwe beschuldigd heeft, als dat ik mijn peerden donderdagavond in zijn land zoude gebragt hebben. En daarop ben ik maandagmorgen met twee getuigen naar zijn huis gegaan en heeft in presentie van Hindrik Veltman en Arent Koops, beide te Noordlaren, hetzelve verklaart hierop verzoek ik bewijs van regt.
Noordlaren, 3 september 1821. B. Jans Vogelzang.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 54)

Proces verbaal 10 september 1821 van verklaring Roelf Hoiting
Ingevolge gedane klagte van B.J. Vogelzang tegen Roelf Hoiting, van beroep landbouwer, wonende te Noordlaren, heb ik de beklaagde voor mij doen komen en gevraagd aan dezelven:
1. of hij op den 2 september 1821 in het huis van B.J. Vogelzang was geweest. Door comparant geantwoord van ja.
2. of hij niet de vrouw van B.J. Vogelzang beschuldigd heeft als dat haar man de paarden in de beklagers land hadde laten lopen. Antwoord: nee, maar wel dat een van haar paarden in zijn land was geweest.
3. of B.J. Vogelzang en H. Veltman en A. Koops niet de volgende morgen bij hem aan huis waren geweest. Antwoord: ja.
4. of B.J. Vogelzang hem heeft gevraagd of hij gezegd hadde dat hij klager de paarden in het land hadde gebragt. Waarop de comparant verklaart niet te hebben geantwoord.
5.waarop B.J. Vogelzang weder aan de comparant gevraagd heeft of de paarden er geweest waren, waarop de comparant geantwoord heeft van dat wel zijn paard in den comparants land was geweest.
Aldus voorgelezen dit proces verbaal heeft hij dezelve met mij ondertekend op heden 10 september 1821 des avonds 7 uren.
R. Hoting, J. van Trojen
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 54)

Brief 9 juli 1828 aan de Gouverneur
Gisteravond ongeveer 9 uur ontving ik bericht, dat te Noordlaren in deze gemeente de bliksem geslagen was in een boerenwoning , waarop ik mij dadelijk derwaarts heb begeven en bevonden, dat het de woning was van den landbouwer Roelf Hoiting, hetwelk toen reeds geheel in assche lag, zijnde er niets staande gebleven dan een gedeelte van de muren van het woonhuis.
In hetzelve is een paard op stal dood geslagen en is voorts verbrand eene koe, 6 jonge beesten, een varken met 6 jongen en tusschen de 40 en 50 voer hooi.
Het mobliair is door de weldadige hulp hunner naburen gered. De vrees voor de voortgang der vlammen tot de naburige huizen was zeer groot en had niet gelukkig de geweldige regen de daken der belendende huizen nat gehouden, zoude dit ongeluk de aller noodlottigste gevolgen voor deze gemeente hebben gehad. Het hooi was nog smeulende, maar de nodige voorzorgen genomen zijnde, is er hoop dat er geene verdere gevolgen zal hebben.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 103)

Groninger Courant, 15 juli 1828
Van de boerenwoning, toebehoorende aan Roelf Hoiting, welke te Noordlaren dienzelfden dag (8 juli) door den bliksem werd getroffen, is niets staande gebleven, dan een gedeelte van de muren van het woonhuis. Een paard is op den stal doodgeslagen, en eene koe, 6 jonge beesten, een varken met 6 jongen en tusschen de 40 en 50 voeren hooi zijn verbrand.

Proces verbaal 16 juli 1828
De burgemeester heeft zich met deskundigen begeven naar de woning van Roelf Hoiting te Noordlaren, teneinde daar nauwkeurig opneming te doen van de schade die Klaas Stoffers, dienende als knecht bij de landbouwer Roelf Hoiting, heeft geleden als gevolg van het afbranden van de behuizing van Roelf Hoiting. Alle goederen van Klaas Stoffers zijn bij deze brand door de vlammen verteerd geworden. Na nauwkeurige examinatie van de reclame welke door Klaas Stoffers bij het bestuur dezer gemeente is ingediend en van de daarbij overgelegde opgave van de door hem verloren goederen, zomeede van de waarde waarop dezelve zijn getaxeerd, hebben wij de meest voldoende berigten ingewonnen, nopens de goederen van dien persoon welke door den gemelden brand zijn vernield geworden, en hebben ons daardoor overtuigd, dat de opgave van genoemden Klaas Stoffers, in zijn reclame vervat, alleszins met de waarheid overeenkomt en in geenen deele als overdreven kan worden beschouwd, als waarom wij ons daarmee volkomen verenigen en de waarde hebben geschat als volgt:
1. een kost tot berging van de klederen f7,00;
2. een hoed f.3,00;
Etc.
Bedragende alzoo het geheele verlies aan meergemelde Klaas Stoffers een somma van …….
(In het archief zit het concept van het proces verbaal, hierin zijn de gegevens over de verloren gegane goederen niet ingevuld).
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 53 (zit in verkeerde map))

Brief 21 juli 1828 aan de Commanderende Officier van de 8ste Afd. Infanterie te Groningen
Ik neem de vrijheid u kennis te geven, dat de verlofganger Stoffers, Klaas, fuselier in derde kompagnie van de 8ste afdeling infanterie van zijne kleding en uitrustingsstukken, welke hij als verlofganger heeft ontvangen en geborgen in de kist, waarin hij zijne overige goederen had; staande in het huis van de landbouwer Roelf Hoiting te Noordlaren binnen deze gemeente, getekend letter B nr 42, door den brand, die er op de 8sten dezer in dit huis heeft plaats gehad, is beroofd, blijkens een hierbij gevoegd attest, met verzoek dat u in dezen goedgunstelijk voor den vermelden verlofganger gelieve te beschikken.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 103)

© 2020 - E.M. van Koldam

Brief 11 augustus 1828 aan de Gouverneur
Betrekkelijk uw missive van 10 juli 1828 betrekkelijk een brand in het huis van den landbouwer Roelf Hoiting te Noordlaren, heb ik de eer hiernevens aan u te doen toekomen den Staat van verliezen, die door onvoorziene rampen geleden zijn, gedurende het derde kwartaal van 1828, vergezeld van de noodige proces verbaals door mij en twee deskundigen in duplo opgemaakt, alsmede een reclame van voornoemden Hoiting en van Klaas Stoffers, welke gedurende dien tijd als knecht bij Roelf Hoiting was dienende, dor den brand van alle zijnde klederen is beroofd geworden.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 103)

Staat van verliezen 1828 (bijlage bij brief 11 augustus 1828 aan de gouverneur)
Staat van verliezen, die door onvoorziene rampen geleden zijn in de gemeente Haren gedurende het 3e kwartaal 1828
1. Roelof Hoiting. Is landbouwer, behoort tot de middelmatige klasse, is niet zeer onvermogend en zijn geleden verlies is voor hem van aanbelang. De schade bestond uit het afbranden van de geheele boerenplaats met al wat zich daarin bevond. Op den 8 juni 1828 door het bliksemvuur in brand geslagen. De schade is gestaafd door een reclame van de belanghebbende en een proces verbaal opgemaakt door de burgemeester en nog twee deskundigen. Bedrag, dat is vergoed door de brandwaarborgmaatschappij van A. de Jonge te Amsterdam: f.2.800,-. De burgemeester is van oordeel, dat er wel termen aanwezig zijn om den reclamant ter zake van zijn verlies schadeloos te stellen.
2. Klaas Stoffers. Een boerenknecht, die die goed van kleederen voorzien was, doch thans door zijn geleden verlies van alles beroofd en arm is. De schade bestond uit het verbranden van al zijn goederen, die in de onder 1. Vermelde boerderij aanwezig waren. Geen uitkering van de brandwaarborgmaatschappij. De burgemeester is van oordeel, dat er wel termen aanwezig zijn om den reclamant ter zake van zijn verlies schadeloos te stellen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 61)

Brief 20 augustus 1828 van Roelof Hoiting
De ondergetekende Roelof Hoiting, van beroep landbouwer, wonende te Noordlaren, verzoekt permissie tot het herbouwen van zijn op den 8 juli jl. afgebranden boerenwoning en wel op een nieuwe plaats, plusminus vijftien roeden verder naar het zuidwesten en verzoekt tevens om dezelve met riet te mogen dekken.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 61)

Notulen Burgemeester en Assessoren, 31 augustus 1828
Roelof Hoiting krijgt toestemming voor de bouw van nieuw huis te Noordlaren in plaats van afgebrand huis (archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 30).

Wordt in 1828 aangewezen als brandmeester voor wijk B van het dorp Noordlaren.

Roelof trouwt (kerk) op zondag 3 november 1805 te Noordlaren op 20-jarige leeftijd met de 19-jarige **Anna Hidding**, dochter van **Thale Hidding** en **Cornelia Andrea**. Anna, wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 22), is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 19 maart 1786 aldaar, is overleden op zaterdag 4 december 1852 aldaar. Anna werd 66 jaar, 8 maanden en 15 dagen.

Van Roelof en Anna zijn acht kinderen bekend:

1 **Aaltje Hoiting**, wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 22) en aldaar (Wijk A Noordlaren 17), is geboren op woensdag 19 maart 1806 aldaar, is overleden op donderdag 19 oktober 1854 aldaar. Aaltje werd 48 jaar en 7 maanden.
Aaltje trouwt op donderdag 16 december 1830 te Haren op 24-jarige leeftijd met de 21-jarige **Hendrik Brants**, zie 47.1.

2 **Tale Hoiting**, bakker, wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 22), is geboren op maandag 27 februari 1809 aldaar, is overleden op maandag 14 juni 1886 te Roden. Tale werd 77 jaar, 3 maanden en 18 dagen.

Groninger Courant, 23 december 1853
Ten overstaan van Mr. J.W. Quintus, notaris te Groningen, zal, op DONDERDAG den 29sten december 1853, des avonds te 6 uur, ten huize van den kastelein W. BRANDS, te Noordlaren, bij de goederen van de erven TIMMER, publiek worden verkocht: Eene tot vele affaires geschikte WINKELBEHUIZING met SCHUUR en grooten TUIN get. A 35, staande en gelegen nabij de de vaart en de kerk te Noordlaren, thans door Jan KORT in huur bewoond, toebehoorende aan TALE HOITING c.s. Om te aanvaarden den 1sten Mei 1854.

Tale trouwt op donderdag 22 april 1830 te Roden op 21-jarige leeftijd met de 25-jarige **Geertien Eites Oosterhof**. Geertien is geboren op woensdag 9 mei 1804 te Roden, is overleden op vrijdag 27 december 1878 aldaar. Geertien werd 74 jaar, 7 maanden en 18 dagen.

3 **Cornelia Hoiting**, wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 22), is geboren op zaterdag 28 september 1811 aldaar, is als geboren aangegeven op maandag 30 september 1811 te Haren (aangever geboorte was Roelof Hoiting (zie 120); getuigen aangifte geboorte waren Pieter Jans Koers en Roelof Hindriks Noorda), is overleden op donderdag 31 augustus 1876 te Zuidlaren. Cornelia werd 64 jaar, 11 maanden en 3 dagen.
Cornelia trouwt op zaterdag 15 april 1837 te Zuidlaren op 25-jarige leeftijd met de 35-jarige **Jan Strating**. Jan, wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 22), is geboren in 1802 te Zuidlaren, is overleden op dinsdag 20 oktober 1874 aldaar. Jan werd 72 jaar.

4 **Jannes Hoiting**, wonende te Noordlaren en aldaar, is geboren op zaterdag 16 april 1814 aldaar (Wijk B Noordlaren 22), is als geboren aangegeven op maandag 18 april 1814 te Haren (aangever geboorte was Roelof Hoiting (zie 120); getuigen aangifte geboorte waren Jannes Ottes Hoenderken (zie 116) en Roelof Hindriks Noorda), wonende Wijk B Noordlaren 22 te Noordlaren, is overleden op zondag 5 september 1819 aldaar, is als overleden aangegeven op maandag 6 september 1819 te Haren (aangever overlijden was Roelof Hoiting (zie 120); getuige aangifte overlijden was Hendrikus Ottes Hoenderken (zie 115)). Jannes werd 5 jaar, 4 maanden en 20 dagen.

5 **Hindrik Hoiting**, wonende te Noordlaren en aldaar, is geboren op vrijdag 6 maart 1818 aldaar (Wijk B Noordlaren 22), is als geboren aangegeven op zaterdag 7 maart 1818 te Haren (aangever geboorte was Roelof Hoiting (zie 120); getuigen aangifte geboorte waren Tonnis de Boer en Pieter Jans Koers), wonende Wijk B Noordlaren 22 te Noordlaren, is overleden op donderdag 2 september 1819 aldaar, is als overleden aangegeven op zaterdag 4 september 1819 te Haren (aangever overlijden was Roelof Hoiting (zie 120); getuige aangifte overlijden was Reinder Berends Marring (zie 171)). Hindrik werd 1 jaar, 5 maanden en 27 dagen.

6 **Jannes Hoiting**, landbouwer, wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 22), is geboren op zondag 2 juli 1820 te Haren, is overleden op dinsdag 22 maart 1864 te Adorp. Jannes werd 43 jaar, 8 maanden en 20 dagen.

© 2020 - E.M. van Koldam

Verdeling markegronden Noordlaren 3 oktober 1847
De markegenoten komen bijeen ten huize van kastelein W. Brands te Noordlaren. Zij besluiten tot verdeling van de marke in 68 gelijke delen op basis van een voorstel van en daartoe ingestelde commissie, met de aantekening dat een aantal percelen niet worden verdeeld, mar worden verkocht. Voorts blijven een aantal niet genoemde gronden nog mandelig. De ondertekening geschiedt door: J.C. van Hasselt, W. de Sitter, B. Marring, H. Koops, R. de Sitter, A. Hoenderken, W. Homan, R. Hoenderken, O. Kluiving, J. Hoiting, L. Hoenderken, J. Veldman, E. Pelinck, O. Kloots, J. Assies, W. Brants en H. Brants.
(Groninger Archieven, Toegang 1464, inventarisnummer 207).

Jannes trouwt op zaterdag 22 december 1855 te Rolde op 35-jarige leeftijd met de 27-jarige **Lammigje Westebring**. Lammigje is geboren op dinsdag 16 september 1828 te Rolde, is overleden op dinsdag 21 augustus 1923 te Oldehove. Lammigje werd 94 jaar, 11 maanden en 5 dagen.

7 **Hendrik Hoiting**, landbouwer, wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 22), is geboren op zondag 30 mei 1824 aldaar, is overleden op vrijdag 24 februari 1893 aldaar. Hendrik werd 68 jaar, 8 maanden en 25 dagen.

Proces verbaal 19 augustus 1841
Op heden 19 augustus 1841 compareerde voor ons, burgemeester der gemeente Haren, Hindrik Hindriks Pieters, oud 46 jaar, van beroep landbouwer, wonende te Annen, gemeente Anloo, provincie Drenthe, welke de navolgende klagte heeft ingebragt, dat men van een stuk hooiland, hetwelk door hem gehuurd is van Hindrik Arends [= Hindrik Arents Sants], wonende te Noordlaren, en gelegen op de Noordlaarder Ma, grenzende aan het land van Roelf Hooiting en met dit wandelende groot een halve mat, zijn hooi heeft afgemaaid van een plek ten bedrage van zes hoppers en dat dit zoude zijn geschied door Hindrik Hooiting, landbouwer wonende te Noordlaren, en dat door deze aan hem tot schadevergoeding was aangeboden in tegenwoordigheid van de Graaf van Heiden Reinestein, het dubbele in hooi, hetwelk door hem aangenomen zijnde, doch als nu daarvan door Hindrik Hooiting was terug gekomen, met aanbod van ene gelijke hoeveelheid gras, dat de comparant hierin geen genoegen nemende bovenstaande klagte heeft ingebragt en als nu tot schadevergoeding voor verloren hooi en verzuimde tijd aanspraak maakt op een schadevergoeding van f.12,-.
Van hetwelk ik dit proces verbaal heb opgemaakt, verklarende op den eed bij den aanvang mijner bediening gedaan, dat dit proces verbaal bevat de klagte zoo als die door den comparant is gedaan ten bewijze waarvan hetzelve door hem en mij is ondertekend.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 74)

Proces verbaal 21 augustus 1941
Op heden den 21 augustus 1841 compareerde voor ons, burgemeester der gemeente Haren, Hendrik Hooiting, oud 17 jaren, landbouwer van beroep, wonende te Noordlaren, welke naar aanleiding van de klagte tegen hem ingebragt door Hindrik Hindriks Pieters op de 19den daar te voren, door ons is geroepen en over die klagte verstaan, met dat gevolg, dat de comparant heeft erkend het gras van de plek land in huur bij Hindrik Hindriks Pieters te hebben afgemaaid uit onkunde met de regte grens, dat hij dientengevolge met den klager in tegenwoordigheid van de Graaf van Heiden Reinestein was overeengekomen om tot vergoeding te geven het dubbele hooi en dat zulks zoude geschieden in tegenwoordigheid van twee landbouwers welke door de partijen ieder voor zich zouden kiezen, om de hoeveelheid te bepalen welke naar die overeenkomstig aan den klager zoude toekomen, dat op de daartoe bepaalde dag, zijnde maandag den 16den dezes, de klager noch de landbouwer is verschenen, maar zijnen zoon omstreeks 20 jaren, die de boodschap bragt, dat zijn vader twaalf hoppers hooi tot schadevergoeding verlangde, hetwelk de comparant geweigerd hebbende sedert van de zaak niets had vernomen, doch dat hij thans om van de zaak af te komen aan den klager tot schadevergoeding wil geven hoogstens de som van f.4,-.
Van hetwelk ik dit proces verbaal heb opgemaakt, verklarende op den eed bij den aanvang mijner bediening gedaan, dat dit proces verbaal bevat de verklaring zoo als die door den comparant is afgelegd ten bewijze waarvan hetzelve door hem en mij is ondertekend.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 74)

Hendrik trouwt op donderdag 14 december 1854 te Haren op 30-jarige leeftijd met de 23-jarige **Aaltje Brants**, dochter van **Willem Brands** en **Jantje Homan**. Aaltje, wonende te Noordlaren en aldaar (Wijk B Noordlaren 27A), is geboren op maandag 28 november 1831 aldaar (Wijk B Noordlaren 21), is als geboren aangegeven op dinsdag 29 november 1831 te Haren (aangever geboorte was Willem Brands; getuigen aangifte geboorte waren Johannes Harmannus van Oosten en Roelf Roelofs Rademaker), is overleden op woensdag 8 maart 1893 te Noordlaren. Aaltje werd 61 jaar, 3 maanden en 8 dagen.

8 **Wilhelmina Johanna Hoiting**, wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 22), is geboren op vrijdag 30 april 1830 aldaar, is overleden op vrijdag 30 juni 1893 te Groningen. Wilhelmina werd 63 jaar en 2 maanden.
Wilhelmina trouwt op donderdag 19 februari 1857 te Zuidlaren op 26-jarige leeftijd met de 31-jarige **Harm Seubring**, zoon van **Jan Seubring** en **Fennechien Sloots**. Harm, fabrikant, molenmaker en cichoreifabrikant, is geboren op maandag 13 juni 1825 te Gieten, is overleden op dinsdag 17 juni 1890 te Noordlaren. Harm werd 65 jaar en 4 dagen.

Bouwde in 1849 in opdracht van R. Klinkhamer de molen te Noordlaren.

Provinciale Drentsche en Asser Courant, 20 juni 1890
Heden overleed mijn geliefde echtgenoot H. Seubring, in den ouderdom van 65 jaren, in leven Cichoreifabrikant.
Noordlaren, 17 Juni 1890. Mede namens de Kinderen, Wed. W. J. Seubring-Hoiting.
Eenige kennisgeving.

121 **Jannes Hoitinge** (GH1812-262), zoon van **Geert Hoiting** en **Hinderkien Jans Houwing**, wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 22), is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 14 februari 1745 aldaar, is overleden op maandag 1 februari 1819 aldaar (in huis Noordlaren Wijk B 22), is als overleden aangegeven op dinsdag 2 februari 1819 (getuigen aangifte overlijden waren Roelof Hoiting (zie 120) en Hindrik Roelfs Kloots). Jannes werd 73 jaar, 11 maanden en 18 dagen.

Groninger Courant, 26 oktober 1781
Jan Hoiting en confr. te Noordlaren presenteren den 29 october bij uitmijninge te laten verkoopen, ruim 200 eiken boomen, op de wortel staande te Noordlaren bij de plaats van Jan Hoiting.

Akte 9 november 1801 (geregistreerd 22 december 1801)
Jan Hoiting draagt al zijn eigendommen over aan zijn broer Jannes Hoiting voor f.5.000,-. Het betreft een aandeel in de ouderlijke goederen.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1617, folio 152)

Verhandelde ter zitting Geregt Gorecht en Sappemeer, Criminele zaak 7 van de slagtmaand (november) 1810

Gelezen eene missive van den rapporteur voor het departement Groningen van den 3 slagtmaand 1810 daarbij inzendende kopij van het verhoor van een soldaat Hindrik Buk, betrekkelijk den verkoop van twee hembden ten huize van Jannes Hoiting te Noordlaren, met verzoek om daaromtrent te inquireren teneinde dien zaak ontdekt en de misdaad gestraft worde, heeft den regter die missive en kopij benevens extract dezes in handen gesteld van den fiscaal om daaromtrent de nodige informatiën in te winnen.
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 1995).

Verhandelde ter zitting Geregt Gorecht en Sappemeer, Criminele zaak 8 slagtmaand (november) 1810
Op het ingediend rekwest van den fiscaal, hoe in handen van remonstrant gesteld zijnde eene missive van de commissaris rapporteur , benevens eene kopijelijke verklaring van eenen gedetineerden Hendrik Buk, beschuldiging inhoudende, dat deze te Noordlaren ten huize vaan eene Jannes Hoiting twee hemden had verkocht, de remonstrant deswegen informatie te Noordlaren had ingewonnen sub A
Dat de gedetineerde blijkens de verklaring sub B de hembden aan een persoon, die op de deel stond in de door hem aangewezene woning, had verkocht, die hem daarenboven meer had willen afkopen en andere kleder bezorgen, hetwelk de gedetineerde had geweigerd, en dat daarbij nog een oude man met een stok in de hand op de deel was gekomen.
Dat volgens des remonstrants bekomene informatie de gedetineerde, toen hij in Noordlaren bij Jannes Hoiting in huis was gebragt, aldaar niemand gekend had, en verklaard dat niemand van degene die hem vertoond wierden, de koper was, of daarbij geweest, niettegenstaande hij alle huisgenoten zag, op een zoon na, die van huis was, en dat hij toen ook gezegd had niet op de del, maar bij huis de hembden verkocht te hebben.
Dat het dus aan remonstrant voorkomt, dat de huisgenoten van Jannes Hoiting geheel onschuldig zijn, waarbij nog komt, dat hij en zijn gezin lieden zijn, waarin het vermoeden van daden als der beschuldiging inhoud niet kan vallen, temeer omdat hij de gevolgen daarvan voor oogen had in zijnen zwager, die om dergelijke zaak crimineel gevangen zit.
Dat indien de gedetineerde geen nauwkeuriger opgave kan doen, het voor remonstrant onmogelijk is nadere informatien in te winnen nopens de personen, die bij of in huis van Jannes Hoiting de hembden gekocht hadden, doch dat remonstrant het verhaal van den gedetineerden zeer onwaarschijnlijk voorkomt, daar het zeer singulier zoude zijn, dat juist twee vreemde personen op de deel zijn en koomen, toen hij er was, zonder dat hij van de huisgenoten iemand zag.
Dat remonstrant echter uit de missive van de commissaris rapporteur gezien heeft, dat dezelve omstandigheden waren voorgekomen, waaruit hij moeste vermoeden, dat de soldaat waarheid sprak, en niets onbeproefd wenschende te laten om in dezen de waarheid uit te vorschen. Zoo vindt remonstrant het nodig, dat die omstandighedendoor hem werden opgegeven ende gedetineerde nauwkeuriger gehoord wierd, nopens de plaats waar hij de hemden verkocht had en nopens de signalementen der personen aan wien, en alle verdere omstandigheden, die aanleiding tot ontdekking der waarheid kunnen geven.
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 1995).

Verhandelde ter zitting Geregt Gorecht en Sappemeer, Criminele zaak 14 slagtmaand (november) 1810
Gelezen ene missive van den commissaris rapporteur te Groningen van den 13 dezer houdende nadere inlichting omtrent het geval der soldaat H. Buk, te Noordlaren, heeft de regter die missive benevens extract deze doen stellen in handen van den fiscaal dezer jurisdictie tot informatie en om daarvan het nodige gebruik te maken.
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 1995).

Verhandelde ter zitting Geregt Gorecht en Sappemeer, Criminele zaak 22 slagtmaand (november) 1810
Den fiscaal dezer jurisdictie r.o. hebbende gerapporteerd van de ingewonnene informatiën omtrent het verkopen van twee hembden door den soldaat Hendrik Buk, hetwelk ten huize van Jannes Hoiting te Noordlaren zoude zijn geschied, heeft de regter den fiscaal voornoemd deswegens diligent verklarende, goedgevonden extract dezes aan denzelven te doen uitreiken tot deszelfs narigt.
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 1995). HAZA

Ingekomen stukken gemeente Haren, 2 februari 1813
Brief van Jannes Hoenderken en Roelf Hamming. Zij hebben ook landerijen in Zuidlaren en worden daar nu ook aangeslagen voor de belasting, terwijl omgekeerd inwoners van Zuidlaren, die landerijen in Haren hebben, niet worden aangeslagen. De volgende personen hebben land in Zuidlaren en worden daar nu aangeslagen: Jannes Hoenderken, wed. Otte Kluiving, de Pastorij Noordlaren, Jannes Hoiting, Hendrik Sissing, Berent Harms, wed. Harm Ramaker, Hindrik Westerbrink, wed. Thale Hammink, wed. Albartus Hoenderken, wed. Otte Hoenderken, wed. Wijbe Willems, wed. Jan Pieters en Kornelis Brants.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 46).

Acte van succesie 25 mei 1819
Jannes Hoiting laat een groot aantal onroerende goederen na. Hiertoe behoren ook twee behuizingen te Noordlaren, die slechts worden aangeduid met een nummer en niet met een wijkletter. Volgens mij liggen beide behuizingen in wijk B. Het gaat dan om:
- de behuizing en hof, getekend Wijk B nr 22 (het sterfhuis van Jannes Hoitinge)
- de behuizing en hof, getekend Wijk B nr 10.

Jannes trouwt (kerk) op woensdag 22 mei 1782 te Noordlaren op 37-jarige leeftijd met de 25-jarige **Aaltien Kloots**, dochter van **Roelf Kloots** en **Aaffien Hindriks Strating**. Aaltien is afkomstig uit Zuidlaren, is gedoopt op vrijdag 15 april 1757 aldaar, is overleden op zondag 9 maart 1800 te Noordlaren. Aaltien werd 42 jaar, 10 maanden en 22 dagen.

Van Jannes en Aaltien zijn zeven kinderen bekend:

1 **Geert Hoiting** is geboren te Noordlaren, is gedoopt op zondag 30 maart 1783 aldaar, zie 119.

2 **Roelof Hoiting** is geboren op donderdag 23 december 1784 te Noordlaren, is gedoopt op zondag 2 januari 1785 aldaar, zie 120.

3 **Hinderkien Hoitinge** is gedoopt op zondag 25 maart 1787 te Noordlaren, is overleden op maandag 10 juli 1848 te Groningen. Hinderkien werd 61 jaar, 3 maanden en 15 dagen.
Hinderkien gaat in ondertrouw (kerk) op zaterdag 31 maart 1810 te Noordlaren, trouwt op zaterdag 7 april 1810 te Groningen (hc) (huwelijksgetuigen waren Lammechien Hoiting, Annigje Hoiting, Geert Hoiting (zie 119), Anna Hidding (zie 120), Roelof Hoiting en Jannes Hoitinge (zie 121)), trouwt (kerk) op zondag 6 mei 1810 aldaar op 23-jarige leeftijd met de 31-jarige **Pieter Goedhuis**. Pieter, slager, is geboren te Groningen, is gedoopt op woensdag 3 februari 1779 aldaar, is overleden op maandag 1 december 1851 aldaar. Pieter werd 72 jaar, 9 maanden en 28 dagen.

4 **Jan Hoitinge** is gedoopt op zondag 23 augustus 1789 te Noordlaren, is overleden voor 1790. Jan werd hoogstens 4 maanden en 9 dagen.

5 **Jan Hoitinge** is gedoopt op zondag 12 december 1790 te Noordlaren, is overleden voor 1797. Jan werd hoogstens 6 jaar en 20 dagen.

6 **Aaltien Hoiting**, wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 25), is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 25 mei 1794 aldaar, is

© 2020 - E.M. van Koldam

overleden op maandag 23 mei 1870 aldaar. Aaltien werd 75 jaar, 11 maanden en 28 dagen.
Aaltien trouwt op woensdag 23 juni 1824 te Haren op 30-jarige leeftijd met de 37-jarige **Lukas Hoenderken**, zie 117.

7 **Jan Hoiting**, wonende te Noordlaren, is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 26 november 1797 aldaar, wonende Wijk B Noordlaren 22 aldaar, is overleden op zaterdag 1 augustus 1818 aldaar, is als overleden aangegeven op maandag 3 augustus 1818 te Haren (aangever overlijden was Roelof Hoiting (zie 120); getuige aangifte overlijden was Hendrik Hendriks). Jan werd 20 jaar, 8 maanden en 6 dagen.

Laat bij overlijden geen onroerende goederen na. De omvang van de nalatenschap bedraagt f.571,60. De bedrag vererft voor 1/4 op zijn vader en voor 3/4 op zijn broers en zusters, te weten Geert, Roelof, Hinderkien en Aaltien.

122 **Wijbrandus Holwerda** (GH1812-018; MIL-169; RW2), predikant, wonende te Haren (Wijk A Haren 21), is geboren op zondag 4 mei 1766 te Leeuwarden, is overleden op donderdag 28 november 1839 te Groningen. Wijbrandus werd 73 jaar, 6 maanden en 24 dagen.

Wijbrandus Holwerda wordt in 1793 (beroepen van Minnertsga) predikant te Menaldum. In 1807 vertrekt hij naar Haren. Hier wordt hij op 6 december 1807 door de collega's Beekhuis van Middelbert en Backhuis van Noordlaren bevestigt als predikant. Hij zal zich toen met zijn gezin gevestigd hebben in de pastorie (Haren Wijk A Nr 21) te Haren. Dat gezin bestond toen uit zijn vrouw Akke Douwes Vettervogel, zijn kinderen Dominicus, Jacomijntje en Trijntje en zijn schoonvader Douwe Wietzes Vettervogel.

Woonde in 1830 met zijn vrouw en Grietje van Norg als inwonende dienstbode op het adres Haren Wijk A Nr 21.

Ommelander Courant, 14 december 1810
Door het gemeentebestuur, hoofdplaats Haren, zijn, op voordragt van den districts schoolopziener, tot plaatselijke schoolopzieners aangesteld, de heeren: J.H. Quintus, te Helpen, W. Holwerda, R. Koops en F. Wuffink te Haren; J. Sannes en J. Hoenderken te Noordlaren.

Ingekomen stukken gemeente Haren, 24 april 1815
R. Koops, H. Breeman en H. Hornhuis berichten de schout, dat veel inwoners in het geheel niet meer bijdragen aan het traktement van de predikant, terwijl anderen vinden, dat ze in een lagere klasse ingedeeld moeten worden.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 48).

Ingekomen stukken gemeente Haren, 16 mei 1815
De schout van Haren krijgt van de Gouverneur opdracht er voor te zorgen, dat de dominees te Haren en Noordlaren hun achterstallig traktement ontvangen ten laste van de diakoniekas. Voorts moet er een repartitie gehouden worden onder de ingezetenen ten einde het voorschot uit de diakoniekas weer te restitueren. Het gaat om de dominees Holwerda en Hein. Overigens is er veel te doen over de achterstallige traktementen en is daar meer correspondentie over.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 48).

Brief 22 augustus 1817 aan de gouverneur
De schout bericht aan de gouverneur over de jaarlijkse betaling aan predikant Holwerda. Aan Holwerda is bij zijn benoeming een toelage toegezegd van f.250,-, welke door de gezamenlijke ingezetenen van het kerspel Haren naar een nader te bepalen repartitie zou worden opgebracht. De gemeente heeft zich vervolgens verstaan met de ambtman van het Gorecht over de voldoening aan deze belofte. Dit met uitzondering van Jan Roelof Vos en Roelof van Dam, die zich niet wilden verbinden. Hoewel zij beide daarna wel hun bijdrage hebben voldaan. Maar door vertrek en versterf komt de afgesproken regeling nu onder druk te staan. De schout meent, dat een nieuwe regeling voor het betalen van de bijdrage wenselijk is.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 99)

Brievenboek gemeente Haren 1818
De burgemeester van Groningen verzoekt bij brief van 3 augustus 1818 om opgave van de personen, die lid zullen zijn van de sub-commissie van de gemeente Haren ten dienst van de Maatschappij van Weldadigheid. De gemeente antwoordt per ommegaande, dat dit zijn de heren W. Holwerda, C.H.W. Haack, F. Wuffen en J. Hoenderken.

Groninger Courant, 11 oktober 1822
Op morgen, zaterdag den 12 october, zal bij W. Zuidema worden uitgegeven: 'een Woord ter herinnering, voornamelijk voor jongelieden, bij gelegenheid van een alleronverwacht en aandoenlijk sterfgeval, of leerrede over numeri 20:28b', door W. Holwerda, predikant te Haren. De prijs is 6 stuiv.(zie ook volgende item).

Overgenomen van de site Gelkinghe van Harry Perton
HET BEEST IN HAAR LIJF. Als op 18 september 1822 de 22-jarige boerendochter Alberdina Rummerink overlijdt, veroorzaakt dat een grote verslagenheid in de gemeente Haren. Niet alleen stierf deze "heerlijk ontluikende bloem" onverwacht in haar slaap, ook was ze geliefd vanwege haar "innemend karakter" en "hare zachtheid en zedigheid", "karaktertrekken, welke het betooverend vermogen hebben, om de harten van anderen geheel aan zich te boeijen". Daarom hield Wybrandus Holwerda, de predikant van Haren bij wie Alberdina catechisatie volgde, ook een speciale preek naar aanleiding van haar onverwachte dood. Zo kon hij bijvoorbeeld Alberdina's meer losbandige leeftijdsgenoten de onzekerheid van het leven voorhouden en oproepen om zich tijdig te bekeren.
Naderhand liet ds. Holwerda deze preek drukken, en dat bood hem ook de gelegenheid om uit te wijden over een ander sterfgeval, dat vijf dagen na het overlijden van Alberdina Rummerink het gesprek van de dag in Haren werd. In zijn preek stipte hij dit andere sterfgeval al terloops aan, door te wijzen op "…de folteringen waarmede menig lijder op het ziekbed worstelt, gepaard met de ontzettendste zielskwellingen, waarvan wij thans onder ons een voorbeeld vinden." De naam van dit voorbeeld gaf hij niet. Maar omdat hij in zijn aantekeningen achter de preek schreef dat het om een "jonge vrouw" ging, die vijf dagen na Alberdina in Haren stierf, kan het alleen maar gegaan zijn om de 34-jarige Aafje Everts, de vrouw van de landbouwer Geert Hoving. Holwerda zegt over haar: "Maanden lang sukkelde zij aan eene uitterende ziekte; vergezeld met geweldige pijnen in de ingewanden, welke van tijd tot tijd toenamen, en haar ijsselijk folterden, zoo zelfs dat haar daardoor somtijds de spraak en het denkvermogen benomen werden. Doch het ergste en ontzettendste was: het arme mensch verkeerde in het denkbeeld, dat zij betooverd was, en een dier in haar ligchaam had, hetwelk in hetzelve omkroop." Aafje Hoving-Everts was er zelfs zo erg aan toe, dat ze zich op een onbewaakt moment uit haar bed liet vallen om een mes van een tafel te kunnen pakken, dat ze in een zakdoek verstopte. Toen men haar vond, het mes ontdekte en vroeg wat ze ermee wilde doen, zei ze dat ze dat beest in haar lijf wilde doodsteken. Natuurlijk werd ds. Holwerda erbij geroepen. Hij kon praten als Brugman om Aafje van haar idee af te brengen, maar dat haalde niets uit. Pas toen de predikant haar voor de allerlaatste keer bezocht, bleek ze heel rustig en bij haar volle verstand. Nu wilde ze wel naar hem luisteren en nam ook dankbaar aan wat hij zei. Vlak voordat ze stierf gaf ze nog haar "stellige begeerte" te kennen dat er na haar dood sectie op haar lichaam gepleegd zou worden, zodat de ware oorzaak van haar lijden zou uitkomen. Inderdaad vond deze lijkschouwing plaats in

aanwezigheid van zes getuigen: "Doch men heeft geen spoor van eenig dier in de ingewanden gevonden, maar wel eene bijna verteerde long, een vergaan net, en in sommige darmen eene kankerachtige rotting, zoodat men hieruit gemakkelijk kan opmaken, hoeveel de lijderes heeft moeten uitstaan voor en aleer hare ingewanden tot dien staat van verrotting en vertering zijn gekomen."
Een en ander vormde reden voor ds. Holwerda om nog eens te waarschuwen tegen het "rampzalig bijgeloof", dat "tegen alle Rede en Openbaring aanloopt": "…mogt deze daadzaak, welke in mijne Gemeente algemeen bekend is, hiertoe iets bijdragen!"
Bron:
Universiteitsbibliotheek Groningen: W. Holwerda, Een woord ter herinnering, voornamelijk voor jongelieden, bij gelegenheid van een alleronverwacht en aandoenlijk sterfgeval, of leerrede over Numeri 20 : 28b (Groningen 1822)

Brief 28 maart 1827 van de burgemeester aan de rentmeester van het instituut voor doofstommen te Groningen
Ingevolge uw missive van den 17 dezer heb ik de eer te berigten, dat ter uwer dispositie ligt de bij mij ontvangene contributie van de leden R. Kluiving en de weduwe O. Hoenderken over de jaren 1819, 1820 en 1821 ter somma van f.31,70, van W. Holwerda en mij zelve over de jaren 1819 tot en met 1825 ter somma van f.73,10, te samen een som van f.105,-
Ik heb herhaalde malen alle moeite aangewend om het achterstallige van de overige leden te innen, doch heb van die gelden niets kunnen bekomen, aangezien ieder lidmaatschap uit 3 a 4 personen heeft bestaan, die of overleden of vertrokken zijn.
Overigens zijn thans alhier nog twee contribuerende leden als Ds W. Holwerda en ik zelf, de andere zijn overleden of hebben voor hun lidmaatschap bedankt, gelijk u bij missive van den 25 september 1824 is medegedeeld.
Wanneer wij echter van de achterstallige contributiën mogten bekomen, waartoe ik van mijne zijde alles zal aanwenden, zullen wij dezelve alsdan aan u remitteren.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 60)

Brief 24 juli 1830 aan de predikant van de Hervormde gemeente te Haren
Het is naar mijn inzien niets meer dan pligt, dan dat ik de ingezetenen mijner gemeente mijnen dank betuige voor den belangstelling welke zij aan den dag gelegd hebben voor de heugelijke tegenwoordigheid van Zijne Majesteit onzen geliefden Koning, waarover de heer Gouverneur dezer provincie mij mondeling deszelfs tevredenheid heeft betuigd, en het is naar aanleiding van het gedane aanbod, dat u vriendelijk verzoek om op morgen van den predikstoel aan de ingezetenen mijne dankbetuiging bekend te maken, op ene wijze als u eerwaarde het geschikste en gepaste voorkomt, waarmee u mij ten hoogsten zult verplichten en tot wederdienst bereid zijnde.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 104)

Brief 14 februari 1831 aan de predikanten te Haren en Noordlaren
Door openbare kennisgeving zal er ter kennis der ingezetenen worden gebragt, dat er op aanstaande woensdag of donderdag den 17 of 18 februari binnen deze gemeente een algemeene collecte langs de huizen zal geschieden ten einde de onbedeelde behoeftige huisgezinnen in hunne armoedige omstandigheden te ondersteunen. Om meer en meer tot het ware oogmerk van bedoelde collecte te geraken, zoude het mijns inziens niet ongepast zijn, dat u de ingezetenen na het eindigen van den godsdienst tot mededeelzaamheid opwekte. Ik vertrouw dat u deze moeite wel op u zult willen nemen en met zult overtuigd zijn, dat zoodanige opwekking reeds meermalen de heilzaamste gevolgen heeft gehad.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 105)

Brief 23 februari 1831 van de naburen van het armenhuis
Geven met eerbied te kennen, W. Holwerda, J. Timans, R. Brinks, Gerrit Hajema, R. Koops Rzn, H. van Streun, J.R. Boddeveld, R. Pauwels, Berend Conraats [Beerent Konraats Tonnis], Adolf Jansen, Wopke Nijdam, als naburen van het diakonie armenhuis, dat het ondergetekenden als hoogst onregtvaardig voorkomt, dat bij sterfgevallen in bovengenoemd armenhuis de verpligtingen en werkzaamheden zulk een geval vereischende steeds op de ondergetekenden rusten.
1. Uit hoofde dat uit andere wijken zoowel als uit de onze armen in genoemd armenhuis worden verzorgt en dus die ingezetenen dezelfde verpligtingen hebben als ondergetekenden.
2. Dat zich in genoemd armenhuis 6 kamers bevinden in welke tien tot elf huisgezinnen zijn , welke afzonderlijk tafel houden en dus ook ieder afzonderlijk als naburen moesten worden beschouwd, doch die zich doorgaans aan de nabuurplichten onttrekken en ook dat het grootste getal armen in genoemd armenhuis uit oude vrouwen bestaat, onbekwaam tot die werkzaamheden welke mannendiesten vereischen, zoodat de werkzaamheden op ondergetekenden rusten.
3. Dat de gesteldheid in deze huisgezinnen dikwerf van dien aard is, dat de behandeling van zulke lijken bijna onmogelijk is.
4. Dat het in de mogelijkheid is, dat vreemdelingen welke er des nachts gehuisvest worde, kunnen komen te overlijden, welke lijken dan ook door ondergetekenden zullen moeten worden behandeld.
5. Dat het een zekere waarheid is, dat er in één jaar 7 sterfgevallen zijn geweest, welke lijken alle door de naburen zijn behandeld.
Daar dit en de vorige punten meer het armenbestuur en de gemeente betreffen dan de naburen, zoo is dan dit onderdanig verzoek van ondergetekenden, dat u u hierin ten onzen behoefte beter moogt voorzien en vertrouwen het aan uw wijsheid zulke maatregelen te nemen welke meer met de aard der zaak en de regtvaardigheid doelmatig zijn.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 64)

Brief 9 juli 1833 aan de officier van justitie
Ik heb de eer hiernevens aan u toe te zenden een proces verbaal wegens een drenkeling met name Akke Douwes Vettervogel, huisvrouw van den predikant W. Holwerda te Haren, onder bijvoeging eener verklaring van bevinding van de praktiseerende geneesheer C.U.J. Huber te Groningen.
Proces verbaal
Op heden den achtsten juli 1833, heb ik burgemeester van de gemeente Haren op bekomene kennisgeving van eene drenkeling mij begeven, vergezeld van den praktiseerende geneesheer C.U.J. Huber te Groningen, ten huize van den predikant Wijbrandus Holwerda te Haren en hebbe aldaar op aanwijzing gezien het lijk van Akke Douwes Vettervogel, huisvrouw van opgenoemde predikant Wijbrandus Holwerda, aan hetwelke ons geen teeken van het plegen van geweld zijn voorgekomen, blijkens eene te dezen gevoegd wordende verklaring van den heer C.U.J. Huber bovengenoemd. Voorts over gegaan zijnde tot het inwinnen van informatie wegens de oorzaak welke zoude hebben bestaan voor de plaats gehad hebbende verdrinking, heb ik burgemeester mij gewend tot opgenoemde predikant W. Holwerda, doch dewelke ons is voorgekomen thans niet in staat te zijn tot het doen der verlangde verklaring, uit hoofde van ouderdom en ziekelijke gesteldheid, waarom ik voor mij heb doen verschijnen de personen, welke het lijk hebben ontdekt, zijnde Roelf Koops, oud 33 jaren, koopman, en Lubertus van Oosten, oud 30 jaren, schoolonderwijzer, beide woonachtig te Haren, in de buurtschap van genoemde predikant. Dewelke desgevraagd zijnde de navolgende verklaring hebben gedaan.
Dat de predikant Wijbrandus Holwerda gisteren den zevende juli ongeveer te zes uren des nademiddags huiswaarts keerde na een boodschap te hebben verrigt, bij huis komende alle deuren gesloten had bevonden en kloppende geen gehoor had kunnen bekomen, wetende dat zijne echtgenote in huis was gebleven. Dat meergenoemde predikant toen op het denkbeeld was gekomen, dat zijne huisvrouw zich wel bij een der buren konde bevinden, doch van haar geen spoor had kunnen ontdekken, dat hij daarop het huis was ingebroken en eerst naar hunne gewone slaapstek gegaan of hij daar zijne echtgenote zoude vinden. Tot hij haar daar niet vindende het gehele huis heeft rond gezocht en eindelijk was staan gebleven in het binnenhuis nabij een regenbak. Deze bak digt zijnde opent gemelde predikant denzelve en ziet na opneming van den deksel eene ladder in denzelve staan hetwelke hem doet besluiten, dat zijne huisvrouw zich daarin van het leven zoude hebben beroofd.
Dat meergenoemde predikant dadelijk om hulp had geroepen, waarop de comparant R. Koops het eerst ter hulp was toegesneld en

© 2020 - E.M. van Koldam

zich bij den ladder benedenwaarts in de gemelde regenbak begevende, werkelijk het lijk van de huisvrouw van opgenoemde predikant, daar had ontdekt, waarna de comparant L. van Oosten ook toegekomen zijnde, zij gezamenlijk het vermelde lijk uit den bak hadden opgehaald, en ons gebleken was te zijn, dat van Akke Douwes Vettervogel, echtgenoote van meergenoemde predikant Wijbrandus Holwerda.
Dat comparanten, daarna eenige middelen in het werk hadden gesteld om het leven weder op te wekken doch welke allen vruchteloos waren geweest.
Dat het hun voorts ware voorgekomen, dat gemelde vrouw voor bedachtelijk in den regenbak was geklommen en zich derwijze van het leven beroofd had.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 106)

Brief 1 maart 1837 van J. Pieters
De ondergetekende Jan Pieters, wonende te Haren, naar aanleiding van kerkenkondiging ingezien hebbende de lijst der repartitie van de tekortkomende kerkelijke-, kosterij- pastorijfondsen en predikantstraktement. Neemt genoegen in het opmaken dezer lijst voor zoverre zijn omslag betreft in het betalen van kerkelijke-, kosterij- en pastorij- tekortkomende fondsen.
Dan in de betalinge van predikantstraktement vermeent de ondergetekende redenen te vinden van zich bij u te beklagen met vriendelijk verzoek, dat, zoo de ondergetekende in deze mogte dwalen, het u moge behagen hem te regt te brengen.
De redenen dan, die de ondergetekende vindt, om dat predikantstraktement niet met genoegen te betalen, wenscht hij door het volgende onder uw aandacht te brengen.
Wanneer men de zaak in de betalinge van predikantstraktement beschouwd en na gaat, volgende de wetten tijdens de beroepinge van de predikant den heer W. Holwerda. Zoo is ondergetekende overtuigd, dat de heer W. Holwerda door verval van lichaamskragten reeds voor eenigen tijd genoodzaakt zoude zijn geweest tot aanvrage van het emeritaat. Hetwelk hem wegens zijn hoog ouderdom dan ook zeker niet ware ontzegd geworden, waarop hij dan, als van zelve spreekt, hadde bedankt voor zijn amt, en alzoo de gemeente ontlast van ene met hem onbegonnend bezwaar.
(Hierdoor hoopt de ondergetekende u zijne vermeende redenen van bezwaar zoo enigszins te hebben toegelicht.)
Dat nu door toedoen van een hulpprediker den heer Holwerda niet genoodzaakt wordt tot het bedanken van zijn amt als predikant, dit is waarheid. Maar dat nu door dezen hulpprediker worde veroorzaakt, dat de gemeente van Haren een last blijft dragen, die, buiten een hulpprediker (en overeenkomstig de wetten tijdens de beroepinge straks vermeld), niet meer zoude bestaan, dit vermeent de ondergetekende ook waarheid te zijn.
Dat nu eene latere wet des Konings de gemeente verpligt in het aannemen van eenen hulpprediker, hetwelk uitloopt ten nadeele van dezen gemeente, als boven vermeld, en de ondergetekende verpligt in het betalen van een predikantstraktement, dit kan mogelijk zijn. Doch de ondergetekende vermeent naar zijn gevoelen, dat het Zijner Majesteits bedoeling bij het besluit betrekkelijk het aanstellen van hulppredikers niet zal geweest zijn, om eenige gemeente door het aanstellen van een hulpprediker te bezwaren, maar hetzelve, waar zulks kon geschieden, te verligten. Immers in deze gemeente verstrekt Z.M. besluit, wanneer de predikantstoelage blijft bestaan, niet tot voordeel, weshalve de ondergetekende gaarn in dezen door u wenscht overtuigd te worden van de al of niet wettigheid en billijkheid van het betalen der meergemelde toelage van predikantstraktement.
[Bij de brief is gevoegd een korte notitie dd 8 maart 1837 van de commissie uit de kerkvoogden en notabelen der Hervormde Gemente te Haren ter beoordeling van reclames in de repartitie van kerkelijke omslag over den jare 1837, waarin de commissie stelt van gevoelen te zijn, dat de commissie op het adres van Jan Pieters niet kan decideren en dat dit adres uit dien hoofde gesteld wordt in handen van kerkvoogden en notabelen.]
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 72; zie toelichting omtrent vindplaats)

Brief 11 december 1837 aan de gouverneur
In voldoening aan uw appostillaire dispositie van den 7 dezer, waarbij ons is geworden een door den predikant te Haren aan Zijne Majesteit ingediend adres om emeritaat salvo honore et stipendio, om daarop te dienen van berigt en consideratiën, hebben wij de eer, onder terugzending van het gemelden adres, bij dezen aan u te berigten.
Dat de predikant te Haren, de heer W. Holwerda, die ruim 71 jaren oud is, door zwakheid van lichaam sedert eenige tijd geheel buiten staat is geweest om eenig dienstwerk deszelfs ambt betreffende te kunnen verrigten, en dat het daarom in het belang van zijn persoon niet ondienstig en in het belang van de kerkelijke gemeente te Haren als zeer wenselijk moet worden geacht, dat Zijne Majesteit goedgunstig het emeritaat aan den ouden leraar verleend.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 108)

Brief aan Zijne Majesteit eind 1837 (waarschijnlijk ongedateerd concept)
Geve met verschuldigde eerbied te kennen, de leden van den kerkenraad en de kerkvoogden der Hervormde Gemeente te Haren, benevens het Burgerlijk Bestuur en de notabelen dier gemeente, dat zij zich gedrongen gevoelen om zich tot Uwe Majesteit te wenden, ten behoeve van hunne geliefde leraar en herder, ten einde zijne belangen eerbiedig en vertrouwend aan Uwe Majesteit.
Wijbrandus Holwerda was sedert omstreeks dertig jaren herder en leraar der gemeente Haren en was in dezelve met uitstekenden ijver en getrouwheid werkzaam, zoodat hij deelde in aller hoogachting en liefde. Sedert eenige jaren was echter den eerwaardige grijsaard zoodanig verzwakt, dat hij buiten staat was om zijne beroepspligten genoegzaam te vervullen. Het heeft daarom Zijne Excellentie den Heer Staatsraad belast met de generale directie voor de Zaken der hervormde Kerk, op voordragt van het klassikaal bestuur van Groningen aan zijne excellentie gedaan, goedgunstelijk behaagd, nu drie jaren geleden, onzen zwakken leraar zijnen zoon G. Holwerda, candidaat tot de H. dienst, met een toelage van 's Rijkswege, als hulpprediker toe te voegen, welk gunstbewijs de brave man tot hier toe dankbaar heeft genoten, en nog geniet.
Thans is echter de geliefde leraar dezer gemeente, zoo zeer verzwakt naar lichaam en geest, dat hij buiten staat is, om zelfs de minste van die werkzaamheden, welke volstrekt op hem als predikant moeten blijven rusten, te verrigten. Daar nu aan rekwestranten door middel van den kerkenraad is aantoonbaar geworden, dat hun leraar zelf zich genoodzaakt vindt om Uwe Majesteit zijn ontslag te verzoeken, zoo gevoelen zij zich uit liefde tot hem gedrongen aan Uwe Majesteit het volgende voor te dragen.
Wijbrandus Holwerda gewis een der ijverigsten en getrouwste predikanten, van zich zelven zonder vermogen, had op zijne verschillende standplaatsen slechts een zeer matig inkomen. Zoodat hij met een vrij talrijk huisgezin bezwaard altijd in bekrompene huiselijke omstandigheden verkeerde, hetwelk de gemeente van Haren reeds voor ettelijke jaren tegemoet kwam door uit liefde eene aanzienlijke toelage bij zijne traktement te voegen. Met zorg en ontbeeringen leidde hij intusschen drie zonen tot het heilig dienstwerk, waarvan intusschen twee als candidaten nog hun levensonderhoud van hunne vader moeten verwagten. Rekwestranten zijn dus overtuigd, dat hun beminde leraar, zoodra hij zij dienstwerk nederlegt, niets anders bezit om van te leven, dan hetgeen hem als emeritus worde toegelegd, vooral daar de kosten aangewend tot herstelling van eenen zoon, die door te sterke ingespannen studie zijne verstandelijke vermogens had gekrenkt, maar nu gunstig is hersteld, gewis den laatsten geringen spaarpenning hebben weg genomen, en welligt den vader hebben genoodzaakt om zich nog met schulden te bezwaren. Daar nu rekwestranten meenen, dat het gewone emeritaat voor predikanten ten platte lande dezer provincie slechts f.250,- bedraagt en hun oude leraar met deze som de eerste levensnoodwendigheden voor zich en de zijnen zelfs niet zoude kunnen bestrijden, en niets rekwestranten meer zoude smarten, dan te moeten zien, dat hij die altijd met aardsche zorgen had te kampen, zijne laatste levensdagen, die vanwege zijner hoge jaren en zijne zwakheid slechts weinig kunnen zijn, gebrek zoude moeten lijden, zoo is het dat rekwestranten met verschuldigde eerbied verzoeken, dat het Uwe Majesteit gunstig moge behagen aan Wijbrandus Holwerda, leraar en herder der hervormde gemeente te Haren, nevens het gewone traktement eene toelage te verleenen, welke hem gedurende het waarschijnlijk korte overschot zijns levens, met de zijnen voor gebrek beveiligd en hem onbekommerd den welverdienden ruste kan doen smaken.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 72; zie toelichting boven omtrent vindplaats)

© 2020 - E.M. van Koldam

Brief 2 april 1838 van de gouverneur
Naar aanleiding eener missive van de heer Minister van Staat, belast met de generale directie voor de zaken der hervormde kerk enz. van 24 maart jl zende ik u hiernevens tot uwer informatie extract uit ene dispositie van de heer minister voornoemd van dien datum, houdende mededeeling van Zijner Majesteits besluit, van de 9 maart 1838, waarbij onder andere de predikant Wijbrandus Holwerda te Haren wordt verklaard emiritus salvo honore [= met behoud van eer].
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 71)

Brief 11 juni 1838 aan de gouverneur
Bij appostillair renvooi dd 1 juni 1838 in onze handen gesteld zijnde, ter fine van berigt en consideratiën, de rekweste van D. [Dominicus] Holwerda, predikant te Dragten en consorten aan Zijne Majesteit gepresenteerd, houdende verzoek, dat het hoogst dezelve moge behagen aan Wijbrandus Holwerda (de rekwestranten vader en behuwd vader), predikant te Haren, bij zijn ontslag in het hem toegekend jaargeld als emeritus een meerder inkomen toe te willen kennen om redenen als breder ten rekweste vermeld. Na gedaan onderzoek hebben wij de eer, onder terugzending van gemeld rekwest en bijlagen, te berigten, dat wat de positive aangaat ten rekweste breder gedetailleerd, dezelve volkomen der waarheid overeenstemmend zijn, en daar de genoemde predikant zoo door eene finale verzwakking van zijn gestel als hooge ouderdom, en zonder tijdelijke vermogen hulpbehoevend is. Zoo nemen wij de vrijheid u in consideratie te geven gemelde predikant W. Holwerda, krachtens rekwest zijner kinderen, aan de Minister van Staat belast met de Generale Directie van de zaken der Hervormde Kerk in gunste te gedenken.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 108)

Groninger Courant, 12 oktober 1838
VERKOOPING op maandag, den 15 october 1838, des morgens te 10 uren, aan de pastorij te Haren, van den inboedel van den heer W. Holwerda, waaronder eene beste piano-forte van Meijer, oude schilderijen en porselein.

Brief 12 februari 1840 van de subcommissie der Maatschappij van Weldadigheid te Groningen aan de burgemeesters der gemeenten in het arrondissement Groningen
Met dezen hebben wij ons het genoegen willen geven in het belang der Maatschappij van Weldadigheid onze afgebrokene relaties wederom op te vatten en u uit te nodigen om met ons de handen in een te slaan, teneinde de deelneming in deze zoo nuttige inrigting op te beuren en krachtdadig te bevorderen. Immers doet de stand van landbouw en handel zich daartoe van eene gunstigen zijde kennen dan wel vroeger en de bijdrage voor het lidmaatschap is slechts f.2,60 jaarlijks, of een stuiver per week, welke toch voor velen eene geringe gave uitmaakt, waarvan de heilzame strekking is om gedurig meerder huisgezinnen, die verarmd zijn of met armoede bedreigd worden, in de koloniën te kunnen plaatsen, alwaar dezelve bij arbeid worden gehouden, zonder tijdelijk gebrek te ondervinden of vrees voor den benarden winter te behoeven te hebben, terwijl de kinderen eene behoorlijke opvoeding te beurt valt, ook in een godsdienstigen zin, welke niet kan nalaten op het tegenwoordig geslacht voordelig te werken, en in de toekomst goede vruchten te beloven.
Wij zullen op het verleden niet terug komen, maar voegen evenwel hierbij de lijst der voormalige leden in uw gemeente, als ook der personen de subcommissie hebbende uitgemaakt, teneinde u tot leidraad te kunnen dienen en verzoeken u dringend om onverwijld uw beste pogingen te willen aanwenden tot het verkrijgen van leden der maatschappij, waarvan wij gaarne, zoo mogelijk in den loop dezer maand den uitslag van u zouden wenschen te ontvangen, tevens met voordragt van de leden de subcommissie zullende uitmaken, bijaldien de voorige subcommissie, gelijk wij vermoeden, niet is blijven bestaan, waarbij dan behoort te worden geattendeerd, dat de subcommissie zooveel doenlijk uit vijf leden moet zijn zamengesteld en zoveel mogelijk gekozen, voor een gedeelte uit leden van het gemeentebestuur, voor een ander gedeelte uit geestelijken van onderscheiden gezindheid en voor het overige uit de aanzienlijkste ingezetenen, waaronder bij voorkeur behoorende tot het bestuur van een of andere voorname plaatselijke inrigting van liefdadigheid.
Wij wenschen hartelijk dat uw bemoeijingen een gewenscht gevolg mogen hebben en, zoodra de subcommissie zal gevormd zijn, zullen wij aan dezelve mededeeling doen van de bij ons inkomende berigten en stukken.
Voormalige leden: G. Buirema, H. Breman, W. Holwerda, J. Hoenderken, R. Hammink, R. Koops, B.W. Koster, R. Lammers, H.L. Oosterveld, J. Swartwolt, J. van Trojen en J. Vos.
Voormalige subcommissie: J. van Trojen, W. Holwerda, H.W. Haack.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 73)

Wijbrandus trouwt (kerk) op zondag 20 maart 1791 te Leeuwarden op 24-jarige leeftijd met de 21-jarige **Akke Douwes Vettervogel** (RW2), dochter van **Douwe Wietzes Vettervogel (267)** en **Jacomijntje Reints Fellinga**. Akke, wonende te Haren (Wijk A Haren 21), is geboren te Harlingen, is gedoopt op zondag 22 oktober 1769 aldaar, is verdronken op zondag 7 juli 1833 te Haren, is als overleden aangegeven op dinsdag 9 juli 1833 aldaar (aangever overlijden was Lubertus van Oosten; getuige aangifte overlijden was Roelf Koops). Akke werd 63 jaar, 8 maanden en 15 dagen.

Brief 9 juli 1833 aan de officier van justitie
Ik heb de eer hiernevens aan u toe te zenden een proces verbaal wegens een drenkeling met name Akke Douwes Vettervogel, huisvrouw van den predikant W. Holwerda te Haren, onder bijvoeging eener verklaring van bevinding van de praktiseerende geneesheer C.U.J. Huber te Groningen.
Proces verbaal
Op heden den achtsten juli 1833, heb ik burgemeester van de gemeente Haren op bekomene kennisgeving van eene drenkeling mij begeven, vergezeld van den praktiseerende geneesheer C.U.J. Huber te Groningen, ten huize van den predikant Wijbrandus Holwerda te Haren en hebbe aldaar op aanwijzing gezien het lijk van Akke Douwes Vettervogel, huisvrouw van opgenoemde predikant Wijbrandus Holwerda, aan hetwelke ons geen teeken van het plegen van geweld zijn voorgekomen, blijkens eene te dezen gevoegd wordende verklaring van den heer C.U.J. Huber bovengenoemd. Voorts over gegaan zijnde tot het inwinnen van informatie wegens de oorzaak welke zoude hebben bestaan voor de plaats gehad hebbende verdrinking, heb ik burgemeester mij gewend tot opgenoemde predikant W. Holwerda, doch dewelke ons is voorgekomen thans niet in staat te zijn tot het doen der verlangde verklaring, uit hoofde van ouderdom en ziekelijke gesteldheid, waarom ik voor mij heb doen verschijnen de personen, welke het lijk hebben ontdekt, zijnde Roelf Koops, oud 33 jaren, koopman, en Lubertus van Oosten, oud 30 jaren, schoolonderwijzer, beide woonachtig te Haren, in de buurtschap van genoemde predikant. Dewelke desgevraagd zijnde de navolgende verklaring hebben gedaan.
Dat de predikant Wijbrandus Holwerda gisteren den zevende juli ongeveer te zes uren des nademiddags huiswaarts keerde na een boodschap te hebben verrigt, bij huis komende alle deuren gesloten had bevonden en kloppende geen gehoor had kunnen bekomen, wetende dat zijne echtgenote in huis was gebleven. Dat meergenoemde predikant toen op het denkbeeld was gekomen, dat zijne huisvrouw zich wel bij een der buren konde bevinden, doch van haar geen spoor had kunnen ontdekken, dat hij daarop het huis was ingebroken en eerst naar hunne gewone slaapstek gegaan of hij daar zijne echtgenote zoude vinden. Tot hij haar daar niet vindende het gehele huis heeft rond gezocht en eindelijk was staan gebleven in het binnenhuis nabij een regenbak. Deze bak digt zijnde opent gemelde predikant denzelve en ziet na opneming van den deksel eene ladder in denzelve staan hetwelke hem doet besluiten, dat zijne huisvrouw zich daarin van het leven zoude hebben beroofd.
Dat meergenoemde predikant dadelijk om hulp had geroepen, waarop de comparant R. Koops het eerst ter hulp was toegesneld en zich bij den ladder benedenwaarts in de gemelde regenbak begevende, werkelijk het lijk van de huisvrouw van opgenoemde predikant, daar had ontdekt, waarna de comparant L. van Oosten ook toegekomen zijnde, zij gezamenlijk het vermelde lijk uit den bak hadden opgehaald, en ons gebleken was te zijn, dat van Akke Douwes Vettervogel, echtgenoote van meergenoemde predikant

© 2020 - E.M. van Koldam

Wijbrandus Holwerda.
Dat comparanten, daarna eenige middelen in het werk hadden gesteld om het leven weder op te wekken doch welke allen vruchteloos waren geweest.
Dat het hun voorts ware voorgekomen, dat gemelde vrouw voor bedachtelijk in den regenbak was geklommen en zich derwijze van het leven beroofd had.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 106)

Groninger Courant, 9 juli 1833
Haren den 7 julij. Na een langdurig en smartelijk lijden, nam de Allebestuurder heden op het onverwachtst van mijne zijde mijne geliefde echtgenoote Akke Vettevogel, in den ouderdom van ruim 63 jaren, na eene gelukkige echtvereeniging van 42 jaren. De overtuiging, dat de overledene uit haren lijdensstand naar betere gewesten is overgegaan, lenigt mijne diepe smart en die mijner kinderen en behuwd-kinderen. W. Holwerda.

Van Wijbrandus en Akke zijn zes kinderen bekend:

1 **Dominicus Holwerda** (MIL-170), predikant, wonende te Haren (Wijk A Haren 21), is geboren op zondag 1 december 1793 te Menaldum, is overleden op vrijdag 4 november 1870 te Groningen. Dominicus werd 76 jaar, 11 maanden en 3 dagen.

Brief 11 juni 1838 aan de gouverneur
Bij appostillair renvooi dd 1 juni 1838 in onze handen gesteld zijnde, ter fine van berigt en consideratiën, de rekweste van D. [Dominicus] Holwerda, predikant te Dragten en consorten aan Zijne Majesteit gepresenteerd, houdende verzoek, dat het hoogst dezelve moge behagen aan Wijbrandus Holwerda (de rekwestranten vader en behuwd vader), predikant te Haren, bij zijn ontslag in het hem toegekend jaargeld als emeritus een meerder inkomen toe te willen kennen om redenen als breder ten rekweste vermeld.
Na gedaan onderzoek hebben wij de eer, onder terugzending van gemeld rekwest en bijlagen, te berigten, dat wat de positive aangaat ten rekweste breder gedetailleerd, dezelve volkomen der waarheid overeenstemmend zijn, en daar de genoemde predikant zoo door eene finale verzwakking van zijn gestel als hooge ouderdom, en zonder tijdelijke vermogen hulpbehoevend is. Zoo nemen wij de vrijheid u in consideratie te geven gemelde predikant W. Holwerda, krachtens rekwest zijner kinderen, aan de Minister van Staat belast met de Generale Directie van de zaken der Hervormde Kerk in gunste te gedenken.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 108)

Dominicus trouwt op vrijdag 27 februari 1818 te Leeuwarden op 24-jarige leeftijd met de 25-jarige **Rinkje Dijktra**. Rinkje is geboren in 1793 te Leeuwarden, is overleden op donderdag 23 juli 1868 te Groningen. Rinkje werd 75 jaar.

2 **Jacomijntje Holwerda**, wonende te Haren (Wijk A Haren 21), is geboren in 1796, is overleden op zondag 18 oktober 1829 te Hoogezand. Jacomijntje werd 33 jaar.

Trouwt op 16-jarige leeftijd met de 30 jaar oudere Roelof Hoijtes Meursingh.

Info over haar kleindochter
Jacomijna Hooites-Meursing (geboren 16-08-1843 te Hoogezand, overleden 03-03-1910 te Groningen), weduwe van haar neef strokartonfabrikant Roelof Hooites, woonde vanaf 1881 aan de Zuidersingel in Groningen (huidig adres: Ubbo Emmiussingel 23). In 1903 kocht zij een nieuwe kavel aan het Verbindingskanaal en ging op zoek naar een architect om voor haar een huis te bouwen. De Groninger architect A.Th. van Elmpt, die verscheidene jugendstilpanden in de stad had gebouwd, kreeg de opdracht. Hij trok naar Duitsland, Frankrijk en Italië om ideeën op te doen. Van Elmpt kwam terug met tekeningen en ideeën over bouwmaterialen en ontwierp voor haar Villa Vredenrust in Jugendstil. In de gevel zijn rode zandstenen panelen aangebracht met motieven en taferelen die verwijzen naar de strokartonindustrie, gemaakt door beeldhouwer Arie van der Lee. In 1905 betrok de weduwe de villa aan de huidige Ubbo Emmiussingel 110. Ze woonde er niet lang, ze overleed al in 1910, op 66-jarige leeftijd. Ze werd begraven op de Nederlands Hervormde begraafplaats in Hoogezand. De villa ging over op haar broer Anne Hooites Meursing. Annes zoon Wybrandus bewoonde de villa later met zijn gezin. Toen zijn inwonende moeder in 1947 overleed, bood hij niet veel later het huis te koop aan.

Jacomijntje trouwt op donderdag 19 november 1812 te Haren (huwelijksgetuige was Douwe Wietzes Vettervogel (zie 267)) op 16-jarige leeftijd met de 47-jarige **Roelof Hoijtes Meursingh**. Roelof, landbouwer, is geboren in 1765, is overleden op maandag 18 november 1844 te Kalkwijk. Roelof werd 79 jaar.

3 **Gerrit Holwerda**, predikant en hulpprediker, is geboren op woensdag 18 december 1799 te Menaldum, is overleden op donderdag 10 maart 1859 te Baarderadeel. Gerrit werd 59 jaar, 2 maanden en 20 dagen.

Hulpprediker te Haren van januari 1835 tot juni 1838, hulpprediker te Eernewoude van oktober tot december 1843, predikant te Oosterwierum vanaf 8 februari 1844.

4 **Hendrik Holwerda**, leedaanzegger en koekbakker, is geboren op zaterdag 4 december 1802 te Menaldum.
Hendrik trouwt op woensdag 16 maart 1825 te Groningen op 22-jarige leeftijd met de 22-jarige **Aleida Stoker**. Aleida is geboren op dinsdag 29 juni 1802 te Kollum, is overleden op vrijdag 4 maart 1864 te Groningen. Aleida werd 61 jaar, 8 maanden en 4 dagen.

5 **Trijntje Holwerda**, wonende te Haren (Wijk A Haren 21), is geboren op woensdag 3 augustus 1803 te Menaldum, is overleden op woensdag 19 mei 1875 te Havelte. Trijntje werd 71 jaar, 9 maanden en 16 dagen.
Trijntje trouwt op woensdag 10 december 1828 te Haren op 25-jarige leeftijd met de 27-jarige **Jacob Zwierts**. Jacob, predikant, is geboren op zondag 31 mei 1801 te Hoogezand, is overleden op dinsdag 19 augustus 1884 te Zuidbroek. Jacob werd 83 jaar, 2 maanden en 19 dagen.

6 **Allardus Reinerus Holwerda**, predikant, wonende te Oldelamer en te Haren, is geboren op woensdag 18 december 1811 aldaar (Wijk A Haren 21), is als geboren aangegeven op vrijdag 20 december 1811 (aangever geboorte was Wijbrandus Holwerda (zie 122); getuigen aangifte geboorte waren Jannes Jacobs van Loo (zie 169) en Jannes Meinderts), is overleden op woensdag 18 januari 1893 te Winkel. Allardus werd 81 jaar en 1 maand.
Allardus trouwt op donderdag 29 februari 1844 te Lonneker op 32-jarige leeftijd met de 24-jarige **Johanna ten Cate**. Johanna is geboren in 1820 te Enschedé, is overleden op vrijdag 9 oktober 1868 te Oldelamer. Johanna werd 48 jaar.

123 **Jan Alberts Homan** (GH1812-237; MIL-231; L-00253; L-00254cs), zoon van **Albert Jans** en **Anna Catharina Homan**, landbouwer, wonende te Noordlaren, aldaar (Wijk A Noordlaren 7) en aldaar (Wijk A Noordlaren 3C), is geboren te Onnen, is

gedoopt op zondag 25 april 1784 te Haren, is overleden op woensdag 31 januari 1849 te Noordlaren. Jan werd 64 jaar, 9 maanden en 6 dagen.

Nagegaan is of Jan Alberts Homan familie is van de gelijktijdig in Noordlaren wonende familie Willem Jans Homan. Van Hans Homen Free ontving ik daarover de volgende mededeling: Er is een relatie, maar die gaat erg ver terug. De takken komen vermoedelijk pas bij elkaar in 1550 met Herman Homan als gemeenschappelijk stamvader. Jan Alberts kwam uit een boerenfamilie in Vries, Willem Jans Homan uit een familie met etten en rijke grondbezitters in Rolde/Vries. Mogelijk dat de families elkaar gekend hebben in Vries.

Akte 20 augustus 1813
Testament van Leentje Homan, woonachtig A7 te Noordlaren. Zij stelt tot haar enig erfgenaam aan haar neef Jan Homan "zulks uit hoofde gezegde neev Jan Homan mij altoos zoo goed heeft opgepast". Leentje woont bij Jan Homan. De getuigen zijn: Jannes Hoenderken, Reinder Kluiving, Hindrik Kloots en Hindrik Sissing.
(Groninger Archieven, toegang 1872, inventaris nr 4, akte 276)

Ingekomen stukken gemeente Haren, voorjaar 1814
Lijst van paarden gekogt tot de leverantie voor de mairie van Haren.
- Pieter Bolhuis, te Helpman, een zwarte ruin, oud 4 jaar, voor f.220,-
- Hindrik Kooi, te Helpman, een zwarte ruin met een kol, oud 4 jaar, voor f.230,-
- Jan Wuffen, te Helpman, een zwarte merrie, oud 7 jaar, voor f.230,-
- Jan Homan, te Noordlaren, een bruine merrie met een kol, oud 4 jaar, voor f.245,-
- Wed, Jan Pieters te Noordlaren, een zwarte merrie, oud 4 jaar, f.230,-
- Jan Kuipers, te Helpman, een zwarte ruin, oud 4 jaar, voor f.250,-.

In totaal moest het arrondissement Groningen 57 dragonder paarden leveren alsmede 19 reserve. Het aandeel van Haren daarin was 6 paarden plus 1 reserve (het paard van Jan Kuipers).
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 47).

Akte 17 mei 1816
Johan de Drews verkoopt landerijen behorende bij het landgoed Meerlust. In de akte worden uitvoerige regelingen getroffen over de afbraak van Meerlust en de ontmanteling van het landgoed. Ook zijn er afspraken over de houtopstand, die nog eigendom van de verkoper blijft en over de uitwegen van diverse percelen naar de weg en naar de Schipsloot. Aan Jan Homan worden verkocht:
1. een stuk bouwland, het Hoge Kamp genaamd, groot 9 mudden, gelegen bij Meerlust;
2. de tuinen singels en ondergrond van het grote bos;
3. een stuk weiland, de Venne;
4. de grote schuur en het kleine schuurtje, met duiventil en varkenshok, staande op perceel 2.

Koopprijs f.3.800,-.
(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 47, Akte 217)

Akte 21 juni 1816
Jan Homan en Engelina Dorothea Hidding verkopen het huis en hof A9 te Noordlaren aan Hindrik Arend Sants en zijn vrouw Grietje Alberts Bos. Het perceel zwet ten noorden aan de weduwe O. Hoenderken, ten oosten aan de Boereweg, ten zuiden aan J. Sants en ten westen aan Tonnis de Boer. In het bijzonder wordt bepaald, dat het perceel wordt verkocht met de last, dat de kopers de bewoners van het huis ten westen van de verkochte behuizinge gelegen, wordende door Tonnis Boer bewoond, gedurende de tijd van twee jaren het vrije gebruik moeten verlenen van de put gelegen in het hof van het verkochte. Na deze twee jaren zal de put volledig aan de kopers worden overgelaten. Prijs f.640,-. Hiervan wordt dadelijk de helft betaald. De andere helft volgt op 1 november 1816. De verkopers krijgen zolang gereserveerde eigendom.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr. 59, akte 322)

Akte 25 april 1822
Het gaat om de nalatenschap van Lammigje Geerts Hoiting. Er zijn erg veel erfgenamen. Namens de erfgenamen treden op Ebbing Ebbings te Onnen, Willem Jans Assies en Roelf Hoiting beide te Noordlaren. De effecten en de obligaties bevinden zich bij Jannes Hoenderken. Deze is bij notariële akte van 23 december 1819, gepasseerd voor notaris Herman Trip, door Lammigje aangewezen als administrateur samen met schoolmeester Reinder Marrink als toeziend administrateur. De obligaties zijn:
2. Jan Alberts Homan en Engelina Hidding f.500,
3. idem f.100,-
4. idem f.600,-
5. idem f.400,-
6. idem f.400,-

Totaal aan obligaties f.7.100,-.
(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 90, Akte 132)

Jan trouwt (kerk) op zondag 6 januari 1811 te Noordlaren op 26-jarige leeftijd met de 34-jarige **Engelina Dorothea Hidding**, dochter van **Thale Hidding** en **Cornelia Andrea**. Engelina is geboren te Noordlaren, is gedoopt op zondag 17 maart 1776 aldaar, is overleden op dinsdag 15 mei 1838 aldaar, is als overleden aangegeven op woensdag 16 mei 1838 te Haren (aangever overlijden was Jan Alberts Homan (zie 123); getuige aangifte overlijden was Klaas Kloots). Engelina werd 62 jaar, 1 maand en 28 dagen.

Van Jan en Engelina zijn twee kinderen bekend:

1 **Homan Alberts** is geboren op donderdag 10 oktober 1811 te Noordlaren, is als geboren aangegeven op zaterdag 12 oktober 1811 te Haren (aangever geboorte was Jan Alberts Homan (zie 123); getuigen aangifte geboorte waren Hendrik Jacobs Houwing (zie 129) en Hindrik Roelfs Kloots), is overleden op woensdag 16 oktober 1811 te Noordlaren. Homan werd 6 dagen.

2 **Albert Homan**, wonende te Noordlaren en aldaar (Wijk A Noordlaren 3C), is geboren op zondag 22 november 1812 aldaar (Wijk A Noordlaren 7), is als geboren aangegeven op dinsdag 24 november 1812 te Haren (aangever geboorte was Jan Alberts Homan (zie 123); getuigen aangifte geboorte waren Hendrik Jacobs Houwing (zie 129) en Hindrik Roelfs Kloots), is overleden op zaterdag 16 januari 1886 te Noordlaren. Albert werd 73 jaar, 1 maand en 25 dagen.

Brief 16 oktober 1838 aan de officier van justitie
In voldoening aan uw missive van den 13 dezer, heb ik den persoon van Gosling Braaksma, woonachtig binnen deze gemeente, gehoord, en daarvan proces verbaal opgemaakt, gelijk ook van de daarbij betrokken personen Sikke Hindriks Timmer en Albert Homan, welke stukken ik de eer heb hiernevens aan u te zenden.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 108)

Brief 16 november 1839 van de officier van justitie

© 2020 - E.M. van Koldam

Ik heb de eer u bij deze in te zenden een aan mij ingediende klagte van Albert Homan tegen Sikko Hendriks Timmer, timmerman en klompenmaker, wonende te Noordlaren, met verzoek om de in gemelde klagte opgegeven getuigen van J.S., E.R. W., benevens de personen van Geert Koers, Evert Seubering en de vrouw van Gosling Braaksma, welke alle onder uw gemeente moeten woonachtig zijn en mij nog als getuigen zijn genoemd, en de beklaagde Sikko Hendrik Timmer, te willen afhoren, en daarna de door u ingewonnen informatiën onder terugzending der nevensgaande klagte aan mij te willen doen toekomen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 72) HAZA

Brief 20 november 1839 aan de officier van justitie
Ik heb de eer in voldoening aan uw missive van den 16 november 1839, hiernevens aan u, onder terugzending der klagte van Albert Homan tegen Sikke Hindriks Timmer, te doen toekomen proces verbaal inhoudende de verklaring van de beklaagde, benevens ingewonnen informatiën der getuigen, waarbij ik u moet berigten, dat de persoon J. S. woonachtig is in de gemeente Zuidlaren, provincie Drenthe, alsmede voege ik bij een berigt van de vrouw van Braaksma, welke door ongesteldheid niet is gecompareerd.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 109)

Brief 2 december 1839 van de officier van justitie
Ik heb de eer u bij deze te verzoeken om aan Albert Homan, wonende te Noordlaren, te willen doen kenbaar maken, dat aan de klagte welke hij op den 15 november jl. aan mij heeft ingediend tegen Sikke Hendriks Timmer, mede woonachtig te Noordlaren, door mij geen gevolg zal worden gegeven, en tevens aan laatstgemelde eveneens daarvan kennis te geven.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 72) HAZA

Brief 16 december 1840 aan de gouverneur
Ik heb de eer hiernevens aan u te zenden proces verbaal van enen drenkeling met name Hindrik Lammerts [Hindrik Willem Lamberts], dagloner te Noordlaren, door onzer assessor Lucas Rummerink opgemaakt en aan mij overhandigd, benevens het visum repertum [= schouwverslag] van den geneesheer P.J. Oostingh alhier.
** Proces verbaal
Op heden den 15 december 1840 des avonds te vijf uren, heb ik ondergetekende, Lucas Rummerink, assessor bij het plaatselijk bestuur van Haren, bij absentie van de burgemeester, op bekomen kennisgeving van eenen drenkeling te Noordlaren binnen onze gemeente, mij derwaarts begeven, en aangekomen zijnde ten huize van Hindrik Lammerts, aldaar verschenen voor ons de personen Albert Homan, oud 28 jaren, zonder beroep, en Poppe Molema, oud 45 jaren, dagloner van beroep, beide woonachtig te Noordlaren, dewelke ons verklaarden.
Dat de persoon van Hindrik Lammerts, dagloner te Noordlaren, gisteren nademiddags omstreeks te drie uren over ijs op schaatsen was uit gegaan met oogmerk van te Groeve enig brandstof te kopen. Dat gemelde persoon laat in den avond niet terug komende bij zijn gezin, men verontrust was geworden over hem of hij wel niet in het ijs was geraakt. Dat zijne echtgenote nog altijd op hem was blijven wachten, echter daar in was verschrikt toen men hoegenaamd niets van hem elders had kunnen te weten komen. Dat dien ten gevolge ingezetenen van het dorp in den vroegen morgen van heden, zodra men zich op het ijs wagen durfde, waren uitgegaan om de vermist wordende te zoeken.
Dat men na lang vruchteloos rondloopen op het Zuidlaardermeer eindelijk eens manspet onder ijs van hetzelve had zien vast zitten. Verklaarde de eerste comparant, dat hij vanuit het water eenen drenkeling had opgehaald, welke hun was gebleken te zijn de genoemde vermiste persoon van Hindrik Lammerts, waaromtrent men oordeelt, dat deze gisteren daar ter plaatse in een wak was geloopen, die op het meer vele waren en zo verdronken.
Dat men gemelde drenkeling naar zijne woning had over gevaard en vermits men wist dat hij al 24 uren in het water had gelegen en alzoo lang reeds dood was, geen middelen had beproefd om het leven op te wekken, verklaarde alzoo comparanten dat op den 15 december 1840 des 's avonds te Noordlaren is overleden Hindrik Lammerts, oud 33 jaren, dagloner, geboren te Rolde en wonende te Noordlaren, echtgenoot van Antje Kornelis Rondeboom, zonder beroep, zoon van Willem Lammerts en Marchien, beide overleden, van beroep landbouwers, hebbende gewoond te Rolde.
** Verklaring Lucas Rummerink
Op datum als vooren heb ik ondergeteekende, assessor bij het plaatselijk bestuur van Haren mij door aanwijzen het lijk van de drenkeling Hindrik Lammerts, ten eind hetzelve bijgestaan door P. Oosting, heelmeester te Haren, te schouwen, en verklaar ik, assessor op den eed bij den aanvang onzer benoeming afgelegd, dat na nauwkeurig onderzoek geen spoor of tekenen van geweld aan hem zijn voorgekomen, weshalve hij voor drenkeling moet worden gehouden mede blijkens het visum repertum van den heelmeester genoemd.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 109)

Brief 30 september 1844 van A. Homan te Noordlaren
Geeft met verschuldigde eerbied te kennen, de ondergetekende Albert Homan, wonende te Noordlaren.
Dat hij, voornemens zijnde eene nieuwe woning te bouwen op zijn land gelegen te Noordlaren, sectie E, nummer 788, en deze woning gedeeltelijk met pannen en gedeelte met riet of stroo te dekken, de vrijheid neemt zich tot u te wennen teneinde u te verzoeken daartoe de nodige toestemming te willen schenken. [Op 1 oktober 1844 om advies in handen gesteld van raadslid W. Homan]
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 77)

Brief van raadslid W. Homan dd 12 oktober 1844
De ondergetekende W. Homan heeft de eer te berigten, dat hij en vele ingezetenen van Noordlaren met hem er zwarigheid in vinden, om op het westeind van aangeduid perceel sectie E, nummer 788, te bouwen. Aangezien het een groot bezwaar zoude opleveren doordien de eigenaar als veehouder naar plaatselijk gebruik alsdan avond en morgen met zijn vee door de esch zal moeten drijven. Redenen waarom hij zoude voorstellen het verzoek, indien er termen voor bestaan, in zoover te weigeren, dat de adressant alleen op het oosteinde zal mogen bouwen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 77)

Brief 14 december 1847 aan de commissaris van politie
Bij deze heb ik de eer aan u te doen toekomen twee processen verbaal opgemaakt tegen onwilligen in het vervullen hunner pligten als nachtwachts, als een tegen Hindrik Sikkens en een tegen Roelf Kroeze, Hindrik Schuiling en Albert Homan. Uit de daarnevens gevoegde verhooren der beklaagden zal u zien, dat zij alle aangenomen hebben de boete vrijwillig te zullen betalen. De redenen van verschooning door Albert Homan ingebragt komt mij gegrond voor, zodat ik daarin wel kan berusten. Indien u van datzelfde gevoelen is, stel ik voor van hem de boete niet te vorderen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 114)

Groninger Courant, 7 juni 1853
In den voormiddag van den 5den dezer had er te Noordlaren een allertreurigst voorval plaats. Een zesjarig zoontje van A. Homan aldaar bevond zich spelende met nog andere kinderen aan de straat , bij een hek , 't welk zij voor aankomende rijtuigen openden en toesloten, ten einde daarvoor eenige centen te ontvangen. - Omstreeks
half tien komt er een boeren wagen voorbij. Een van de inzittende personen werpt den kinderen een cent toe. Zij grijpen er naar, met dat ongelukkig gevolg, dat bovengenoemd knaapje onder den wagen geraakte, en een der raderen hem over de borst ging.

© 2020 - E.M. van Koldam

Het kind werd dadelijk in huis gebragt, en geneeskundige hulp in allerhaast ingeroepen, doch te vergeefs. In den namiddag van dienzelfden dag blies het, na veel pijn en groote benaauwdheid te hebben uitgestaan, tot diepe smart der ouders den laatsten adem uit.

Brief 7 juni 1853 aan de officier van justitie
Bij dezen heb ik de eer proces verbaal van lijkschouwing van het kind van Albert Homan te doen geworden. In voldoening aan uw missive dd 6 juni jl., waarbij wordt bevolen, dat Albert Homan zich morgen op uw parquet hebbe te vervoegen, teneinde eene maand gevangenisstraf te ondergaan, wenschte ik u te verzoeken den patiënt 7 of 14 dagen uitstel te verlenen, op grond van het aan zijn huisgezin overkomen ongeval. Berigt hierop blijf ik met den veldwachter wachtende.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 120)

Brief 25 augustus 1853 aan de officier van justitie
Bij dezen heb ik de eer u te doen geworden:
1. eene aanklagte van Roelf [Geerts] Timmer en zijne vrouw Grietje Klompker tegen Berend [Geerts] Timmer, allen te Noordlaren;
2. eene aanklagt van Berend [Geerts] Timmer tegen A. [Albert] Homan, mede aldaar;
3. getuigenverhoor van R. Klinkhamer en A. [Abel Wolters] van der Molen.
Zooals het u blijken zal uit die stukken is het eene onderlinge slagerij, waarbij Albert Homan (de kortelings gegratieerde in zake met Nieborg) en Roelf Timmer de hoofdrol schijnen te hebben gespeeld, en B. Timmer (die overigens niet slecht ter naam en faam staat) medepligtige is.
Het kost veel moeite en overleg om te Noordlaren getuigen te vinden in zaken waarbij Albert Homan betrokken is, doordien daar eene algemene vrees voor dien man bestaat. Vroeger, zegt men, waren slagerijen zeer zeldzaam te Noordlaren, zedert de vermenigvuldiging van kroegen en het aanbouwen van kamertjes komen vechtpartijen dikwerf voor en is er een afschrikwekkend voorbeeld zeer noodzakelijk.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 120)

Brief 17 april 1855 aan de officier van justitie
In voldoening aan uw missive dd 1 april jl. inzake diefstal van rogge bij Klinkhamer te Noordlaren gepleegd, heb ik de eer inleggend proces verbaal van verhoor van D. Flikker, vrouw van Albert Homan aan u in te zenden. Hare verklaringen stemmen overeen met hetgeen mij reeds vroeger door A. Homan verklaard was, en alle onderzoek heeft tot heden geen spoor doen ontdekken om achter den dief te komen, evenmin als inspanning of moeite hebben doen gelukken de echtgenooten Homan in tegenspraak te doen komen. Aan vigilance zal het verder niet ontbreken en iedere aanwijzing van eenig belang aan u worden medegedeeld.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 122)

Brief 10 augustus 1855 aan R. Hoenderken, lid van de raad
Onder inzending eener lijst van den zomerweg op de es van de Hoogeweg naar de Polschenweg (waarvan de terugzending wordt verzocht), heb ik de eer u mede te delen, dat W. Brants, broodbakker te Noordlaren, zich heeft beklaagd over de onwilligheid van A. Homan aldaar, om voor dit jaar de overrid op zijn akker te gedoogen.
Ik heb daarover A. Homan gehoord, die te kennen gaf, dat hij de overrid niet zoude weigeren bijaldien men zonder uitzondering den gewonen regel had gehouden of in het vervolg wilde houden, maar dat aan R. Klinkhamer, eigenaar van twee akkers, slechts éénmaal den last des wegs was opgelegd geweest, terwijl - naar het oordeel van Homan - Klinkhamer nu voor dit jaar op de tweede akker de weg moest hebben.
Het komt mij voor, dat uwe kennis van den gang der openlijke zaken te Noordlaren, mij wel zal kunnen inlichten, hoedanig het met de kwestie gesteld en het plaatselijk gebruik is, alsmede welk doel in deze bereikt moet worden, teneinde voor te komen, dat de gewone loop van werkzaamheden te uwent door onwilligheid verstoord worde.
Berigt en raad zal ik verwachten.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 122)

Albert trouwt op donderdag 17 augustus 1843 te Hoogezand op 30-jarige leeftijd met de 30-jarige **Derkien Hindriks Flikker**.
Derkien is geboren op zondag 21 maart 1813 te Westerbroek, is overleden op maandag 1 december 1884 te Noordlaren.
Derkien werd 71 jaar, 8 maanden en 10 dagen.

Brief 17 april 1855 aan de officier van justitie
In voldoening aan uw missive dd 1 april jl. inzake diefstal van rogge bij Klinkhamer te Noordlaren gepleegd, heb ik de eer inleggend proces verbaal van verhoor van D. Flikker, vrouw van Albert Homan aan u in te zenden. Hare verklaringen stemmen overeen met hetgeen mij reeds vroeger door A. Homan verklaard was, en alle onderzoek heeft tot heden geen spoor doen ontdekken om achter den dief te komen, evenmin als inspanning of moeite hebben doen gelukken de echtgenooten Homan in tegenspraak te doen komen. Aan vigilance zal het verder niet ontbreken en iedere aanwijzing van eenig belang aan u worden medegedeeld.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 122)

124 **Willem Jans Homan** ook genaamd Willem Homan (GH1812-232; MIL-194; RAAD; L-00248; L-00251cs; +), zoon van **Jan Willems Hoben** en **Jantje ten Berge Homan**, raadslid en landbouwer, wonende te Noordlaren (Wijk A Noordlaren 4) en aldaar (Wijk B Noordlaren 16), is geboren te Ekehaar, is gedoopt op maandag 25 maart 1776 te Rolde, is overleden op zaterdag 3 maart 1855 te Noordlaren. Willem werd 78 jaar, 11 maanden en 6 dagen.

Aanvulling eigen code: L-00765

Nagegaan is of Willem Jans Homan familie is van de gelijktijdig in Noordlaren wonende familie Jan Alberts Homan. Van Hans Homen Free ontving ik daarover de volgende mededeling: Er is een relatie, maar die gaat erg ver terug. De takken komen vermoedelijk pas bij elkaar in 1550 met Herman Homan als gemeenschappelijk stamvader. Jan Alberts kwam uit een boerenfamilie in Vries, Willem Jans Homan uit een familie met etten en rijke grondbezitters in Rolde/Vries. Mogelijk dat de families elkaar gekend hebben in Vries,

Volgt in 1834 zijn zwager Jannes Hoenderken op als lid van de gemeenteraad van Haren en blijft raadslid tot zijn overlijden in 1855.

Woont in 1830 met zijn vrouw, twee zonen, zwager Albert Hoenderken en de inwonende werkmeiden Aaltje Hekman en Roelfje Aalders (Nijmeijer) op het adres Noordlaren, Wijk B Nr 16.

Brief 20 juni 1830 landbouwers te Noordlaren
[De brief is gericht aan Gedeputeerde Staten en is op 23 juni 1830 door de gouverneur gerenvoyeerd aan het plaatselijk bestuur van

Haren om berigt en consideratiën].
De ondergeteekenden, alle van beroep landbouwers, woonende te Noordlaren, gemeente Haren, nemen de vrijheid met verschuldigde eerbied ter kennis van u te brengen en mitsdien aan de wijze en billijke beslissing van u te onderwerpen, een verschilpunt rakende het onderhouden en in orde brengen van eenen algemeenen weg, loopende door de Noordlaarder es, ten noorden van het dorp Noordlaren. Deze weg is bestemd en wordt gebezigd tot een algemeen gebruik der respective eigenaren van genoemde es, zoowel om hunne mest naar derzelver akkers te brengen, als om in den oogsttijd hun koren en andere veldproducten van daar af te haalen, echter heeft het onderhoud derzelve tot hier toe steeds plaatsgehad door diegenen welker akkers onmiddellijk bijlangs genoemde weg liggen of met hunne einders daar tegen aan schieten.
Sommige nu dier eigenaren hebben alle of wel het grootste gedeelte hunner akkers bijlangs of tegen genoemde weg aan liggen of ook wel niet meer dan een akker bezittende, welke in zijne geheele lengte aan genoemde weg beswet is. En deze zijn het, welke met het onderhoud derzelve tot dus verre belast zijn geweest, terwijl daarentegen andere eigenaren, en deze maken wel het grootste gedeelte uit, welke akkers het overige gedeelte der es uitmaken, en even zoo wel tot het bebouwen en oogsten derzelve genoemde weg moeten gebruiken, van deszelfs onderhoud tot hiertoe geheel bevrijd zijn geweest.
Supplianten beschouwen deze maatregel als hoogst onbillijk en het is derhalve uit dezen hoofde, en te meer nog door onderlinge klagten, die tot hiertoe met het onderhoud belaste personen somtijds onaangenaamheden veroorzaakt, dat dezelve zich tot u wenden met eerbiedig verzoek dat het u moge behagen ter verbetering dezer onbillijke maatregel den heer burgemeester of het plaatselijk bestuur van Haren te willen authoriseren, teneinde door derzelve tusschenkomst worde bewerkstelligd, dat het onderhoud der meergenoemde weg pandsgewijze wordt omgeslagen over de gebruikers.
W. Homan, R. Marring, wed. Kluiving, J. Hoenderken en A. Hoenderken.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 63)

Brief 6 juli 1841 aan de schoolopziener van het 1e district
Op uw missive van den 7 juni jl. heb ik te berigten, dat bij besluit van het plaatselijk bestuur dezer gemeente dd 19 juni jl. zijn benoemd tot leden eener plaatselijke commissie van toezigt over de scholen bedoeld in artikel 9 van de Wet voor het lager schoolwezen, gearresteerd den 3 april 1806, de heeren H.K. Roessink [Roessingh], R. Koops, A.W. Hoeksema, W. Homan, J. Bos en C. Hornhuis, zijnde voorts bij dat besluit aan ieder der benoemden uitgereikt een exemplaar der circulaire van de commissie van onderwijs in deze provincie nr 1. Hebbende voornoemde heeren verklaard hun benoeming aan te nemen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 110)

Brief aan W. Homan, lid van den Raad dd 19 december 1843
Naar aanleiding van een missive van den Heer Staatsraad Gouverneur dezer provincie van den 18 dezer berigt ik u, dat Z.M. Koning Willem Frederik Graaf van Nassau dinsdag den 12 dezer op het onverwachts te Berlijn is overleden.
Dat dientengevolge de klokken binnen de gemeente gedurende acht achtereenvolgende dagen, te beginnen met den ontvang dezer aanschrijving en voorts nog daags voor en op den dag der begravenis zelve, drie maal daags, en wel des morgens van acht tot negen, des middags van twaalf tot een en des avonds van vier tot vijf, een uur lang moeten worden geluid.
Het is op grond van dit een en ander, dat ik u bij deze verzoek om te zorgen, dat met het luiden der klok te Noordlaren op woensdag den 20 dezer des morgens te acht uur worde aangevangen en op de boven omschrevene wijze herhaald en voortgezet. Zullende u eene opgave van het daarvoor uitgeschotene tegemoet zien, ten einde op de restitutie dier gelden order te kunnen stellen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111)

Brief 14 november 1844 aan de heer Boelman en lid van den raad Homan te Noordlaren
Bij deze heb ik de eer u te informeren, dat bij mijn besluit van heden als schoolonderwijzer te Noordlaren is benoemd E. Kors en dat ik heb bepaald, dat hij die functie zal aanvaarden op den 2 december aanstaande.
Ik heb voorts bij missive van heden de kerkeraad aldaar van dit een en ander kennis gegeven met uitnoodiging om als nu gemelde Kors ook voor de kerkelijke bedieningen aan te stellen, terwijl ik bovendien den provisioneel fungerenden B. Marring heb verzocht om op dien dag de school en kosterij ter beschikking van gemelde E. Kors te stellen.
Ik verzoek u om in vereeniging met elkander te willen op u nemen de zorg, dat de aanvaarding van de voorschreven betrekkingen door den nieuw benoemden en het verlaten van die functies door den onderwijzer Marring regelmatig plaats hebben en om mij van den afloop daarvan schriftelijk verslag te willen doen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111).

Stukken september 1845
Bewijsstukken ter bekoming van schadevergoeding voor een paard, hetwelk op hooger last is afgemaakt, ten gevolge den kwade droes, naar aanleiding der wetten van den 30 mei 1840 en 9 juli 1842. [Het betreft de concept stukken met veel doorhalingen en verbeteringen].
* Aanvrage
Aanvrage van Albert Kuipers, van beroep koopman, wonende te Noordlaren, ter bekoming van schadevergoeding voor een paard, zijnde een ruin, bruin, oud 8 jaren, hetwelk op hooger order ten gevolge den kwade droes op den 26 augustus 1845 is gedood, breeder omschreven in de volgende bewijsstukken, en welk paard geschat is op een waarde van negentig guldens, blijkens de hierna volgende acte van taxatie, wordende de betaling der schadeloosstelling en van het door mij (blijkens quitantie) uitgeschoten taxatieloon verzocht ten kantore van den agent van den Algemeene Rijkskassier te Groningen. Noordlaren, 20 september 1845.
* Bijlage 1. Verklaring wegens den dag der aangifte.
De burgemeester der gemeente Haren verklaart, dat door Albert Kuipes, van beroep koopman, wonende in deze gemeente van het ontstaan der ziekte bij zijn paard, hierboven omschreven, aangifte is gedaan op den 29 juli 1845. Haren, 20 september 1845.
* Bijlage 2. Acte van taxatie.
Wij ondergetekenden, Willem Homan, van beroep landbouwer, en Berend Marring, van beroep koopman, beide wonende te Noordlaren, als daartoe door het plaatselijk bestuur der gemeente Haren uitdrukkelijk benoemd en beëdigd, verklaren bij deze voor de afmaking te hebben getaxeerd het paard van Albert Kuipers te Noordlaren, voorkomende in vorenstaande declaratie, zijnde een ruin, bruin, oud acht jaren, van ordinaire taille, en hetzelve te hebben waardig geschat naar deszelfs gezonden staat, bestaanden marktprijs, de som van f.90,-, op den 9 augustus 1845.
* Bijlage 3. Bewijs dat declarant het paard in gezonden staat heeft bezeten.
De ondergeteekenden Tonnis de Boer, van beroep landbouwer, en Roelf Kroeze, van beroep smid, ingezetenen der gemeente Haren, verklaren bij deze, dat hun volkomen bekend is, en zij met eede willen bevestigen, dat het paard in de vorenstaande verklaring opgenomen en omschreven, in zigtbaar gezonden staat sedert de maand mei 1845 het eigendom is geweest van Albert Kuipers, van beroep koopman, woonachtig te Noordlaren.
Noordlaren, 20 september 1845.
* Bijlage 4. Verslag wegens het begraven van het vee.
De ondergetekende Teunis Strating, van beroep veldwachter, wonende te Haren, als daartoe gelast door den heer burgemeester der gemeente Haren, verklaart bij deze, op zijne personele verantwoordelijkheid, dat hij op den 26 augustus 1845 op eene hem daartoe aangewezen plaats heeft afgemaakt het bij die dagteekening omschreven paard van Albert Kuipers, wonende te Noordlaren, en dat vervolgens dit paard met al deszelfs uiterlijke bekleedselen, nadat deze door inkerving onbruikbaar waren gemaakt, door hem, ondergeteekende ter behoorlijke diepte op eene plaats waardoor aan de gezondheid van mensch en vee geen schade kan worden toegebragt onverwijld is begraven.
Bijlage 5. Quitantie van de veeschatting.

© 2020 - E.M. van Koldam

Wij ondergetekenden, Willem Homan en Berend Marring, wonende te Noordlaren, verklaren ontvangen te hebben van Albert Kuipers ieder de somma van vijftig cents, en gezamenlijk de som van een gulden, wegens taxatie. Nordlaren, 20 september 1845.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 75; stuk zit in verkeerde map)

Groninger Courant, 31 oktober 1845
Heden overleed, na een langdurig lijden, mijn geliefde jongste Zoon JOHANNES ten BERGE HOMAN, in den jeugdigen ouderdom van ruim 34 jaren. Vrienden en bekenden gelieven deze algemeene ook voor bijzondere kennisgeving aan te nemen.
Noordlaren , 28 October 1845. W. Homan

Brief 20 april 1846 aan W. Homan en J. Bos, leden van den raad
Aanstelling als gedelegeerden tot de ontvangst der aangiften tot het invoeren van rundvee.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 113).

Brief 10 november aan L. Rummerink, W. Homan, E. Wilphorst, J. Bos en G. Bolhuis.
Verzonden de formulieren tot de organisatie van de nachtwachts ieder in zijn gehucht.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 113).

Verdeling markegronden Noordlaren 3 oktober 1847
De markegenoten komen bijeen ten huize van kastelein W. Brands te Noordlaren. Zij besluiten tot verdeling van de marke in 68 gelijke delen op basis van een voorstel van en daartoe ingestelde commissie, met de aantekening dat een aantal percelen niet worden verdeeld, mar worden verkocht. Voorts blijven een aantal niet genoemde gronden nog mandelig. De ondertekening geschiedt door: J.C. van Hasselt, W. de Sitter, B. Marring, H. Koops, R. de Sitter, A. Hoenderken, W. Homan, R. Hoenderken, O. Kluiving, J. Hoiting, L. Hoenderken, J. Veldman, E. Pelinck, O. Kloots, J. Assies, W. Brants en H. Brants.
(Groninger Archieven, Toegang 1464, inventarisnummer 207).

Brief aan 14 januari 1854 raadslid W. Homan te Noordlaren
Bijkomend concept reglement en tarief voor het veer tusschen Noordlaren en Groningen wil ik u verzocht hebben aan den belanghebbende A. de Boer ter lezing mede te deelen en indien er genoegzaam belangrijke aanmerkingen op vallen, aan mij mede te deelen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 121)

Groninger Courant, 7 maart 1855
Heden overleed, na een langzaam verval van krachten onze geliefde vader WILLEM HOMAN , in den gezegenden ouderdom van 79 jaren. Diep bedroefd staren wij den Overledene na en hopen dat zijne nagedachtenis bij ons in zegening moge blijven.
Noordlaren , 3 Maart 1855. L. Homan, R Homan geb. Bentum

Willem trouwt op zondag 21 februari 1802 te Noordlaren op 25-jarige leeftijd met de 29-jarige **Jantjen Hoenderken**, dochter van **Otto Buiting Hoenderken** en **Grietje Hamming**. Jantjen, wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 16), is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 20 september 1772 aldaar, is overleden op vrijdag 15 augustus 1845 aldaar. Jantjen werd 72 jaar, 10 maanden en 26 dagen.

Woonde Noordlaren B16. Hier overlijdt moeder Grietje.

Ommelander Courant, 3 november 1811
Op woensdag den 4 november 1801 des morgens om 9 uur, gedenkt de weduwe van Dos. Grootholtman te Noordlaren, met Gerigts Consent bij uitmijninge te laaten verkopen: allerhande huisgeraadt, als van koper, tin, bedden met haar toebehooren, porcelein, en de geheele bibliothek van haar overleden man, waar onder allerhande soort van boeken sijn, 3 koeien en jonge beesten, karn, tynen en vaten, een roe of verdekte wagen, een nieuwe chaise met dusselboom, een boerenwagen, eiden, ploeg en visnetten, eenige korven met bijen, en verder wat ten dage van de verkoop te voorschijn zal worden gebracht.

Jantjen was eerder gehuwd (1) met **Coenraad Grootholtman**.<170..173>

Van Willem en Jantjen zijn vier kinderen bekend:

1 **Otto Homan**, wonende te Noordlaren, is gedoopt op vrijdag 27 augustus 1802 aldaar, wonende Wijk B Noordlaren 16 aldaar, is overleden op woensdag 19 augustus 1829 aldaar, is als overleden aangegeven op donderdag 20 augustus 1829 te Haren (aangever overlijden was Jannes Ottes Hoenderken (zie 116); getuige aangifte overlijden was Helprig Westerbrink). Otto werd 26 jaar, 11 maanden en 23 dagen.

2 **Jan Homan**, wonende te Noordlaren, is geboren op woensdag 3 juli 1805 aldaar, wonende Wijk B Noordlaren 16 aldaar, is overleden op zondag 23 augustus 1829 aldaar, is als overleden aangegeven op maandag 24 augustus 1829 te Haren (aangever overlijden was Willem Jans Homan (zie 124); getuige aangifte overlijden was Coenraad Tonnis). Jan werd 24 jaar, 1 maand en 20 dagen.

3 **Lucas Homan**, landbouwer, wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 16), is geboren op maandag 25 mei 1807 aldaar, is overleden op zondag 29 maart 1863 aldaar. Lucas werd 55 jaar, 10 maanden en 4 dagen.

Brief 9 augustus 1831 aan de gouverneur
In onze handen is gesteld ter fine van berigt en consideratiën een adres van Isabella Aleida Lieth, ehevrouw van Marcus Reisiger, wonende te Groningen. Zoo heb ik de eer onder terugzending van genoemd adres u te informeren, dat wel is waar de echtgenote van suppliante als plaatsvervanger in dienst is getreden voor de in deze gemeente wonende Lucas Homan, doch dat het mij onbekend is of zij in zulke behoeftige omstandigheden verkeerd, als zij opgeeft, aangezien zij niet onder deze gemeente woonachtig is. Dat het mij voorts toeschijnt, dat bij het aangaan van het contract van plaatsvervanging genoegzaam in de behoefte van suppliante zal zijn voorzien, aangezien zulks volgens art 94 van de wet van 8 januari 1817 vereischt wordt om suppliantes eheman tot plaatsvervanger toe te laten. Overigens ben ik van gedachten, dat suppliante, indien zij nog enige vordering ten laste van L. Homan mogt hebben bij de wet de weg is aangewezen haar regt te doen gelden.
Ik vind mij evenwel verpligt u te informeren, dat ik van ter zijde ben onderrigt geworden, dat de suppliante nog eene pretentie van ongeveer f.60,- a f.70,- ten laste van L. Homan heeft, doch dat die deze som niet wil uitbetalen dan tegen overgave van het opgemeld contract van plaatsvervanging, hetwelk indertijd is opgemaakt door tusschenkomst van den remplacantverkoper de heer van Duinen. Maar dat suppliante dit contract niet kan produceren aangezien zij op hetzelve enige gelden heeft opgenomen van wijlen den heer Terpstra en de beheerders van de boedel van dezen natuurlijk swarigheden maken hetzelve contract terug te geven alvorens suppliante de daarop beleende gelden hebbe gerestitueerd.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 105)

Nederlandsche staatscourant, 27 maart 1833
Door zijne majesteit zijn benoemd en aangesteld tot officieren bij den landstorm der provincie Groningen, de navolgende personen te Haren: tot majoor: D.G. Rengers Hora Siccama; tot kapiteins L. Rummerink en Jan Bos; tot 1ste luitenants: Egb Wilphorst en J. Veldman; tot 2de luitenants: R. Koops Rzn, G. Bolhuis, T.H. Brands en L. Homan.

Brief 8 april 1841 aan de officier van justitie
Onder terugzending van het proces verbaal, gevoegd geweest bij uw letteren van de derden dezes, heb ik de eer daarbij tevens te voegen drie summiere verhooren op heden door mij naar aanleiding van opgemelde uwe missive gehouden, over de personen welke ik ingevolge het proces verbaal vermeen betrokken te zijn in de zaak van het begraven van Hindrik [Hinderk] Hoving en wel in de eerste plaats over Harm Hoving, zoo van de overledene, over Lucas Homan, als boekhoudend diacon en over Berend Marring, schoolmeester te Noordlaren, welke ik vermeende, dat met de registers van begravenissen was belast.
Uit de ontvangen antwoorden van deze drie personen is het mij voorgekomen, dat er geen moedwillig verzuim heeft plaats gehad en dat de bijzondere omstandigheden dat de overledene kinderen heeft buiten de kom van de gemeente wonende, die als zeer oppassende menschen algemeen geacht zijn, aanleiding heeft gegeven, dat er een wederkerig vertrouwen van de bloedverwanten op de boekhoudende diacon en van deze op de bloedverwanten bestond, zoodat beide de aangifte aan elkander overlatende de naburen intusschen volgen costuum locaal met de begravenis zijn voortgegaan en het gevolglijk moeijelijk is en in alle gevallen bezwarend zal zijn eene eigenlijke overtreden van de wet te designeren.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 110)

Brief 18 maart 1843 van de ontvanger der gemeente Haren
Ten gevolge van de van u en de heeren assessoren der gemeente Haren ontvangen last, zijnde van den 24 maart 1842, heb ik op den 21 april daaraanvolgende van het diaconie bestuur te Noordlaren de voldoening verzocht ener som van f.23,40 voor schoolgeld over het jaar 1841, wegens de hieronder genoemde kinderen, als Hinderik Harms, Bouchien Harms, Trijntje Harms, Geert Harms, Gerrit Harms en Ida Harms. Ofschoon dat bestuur bereid was mij het schoolgeld voor de vier eerstgenoemde kinderen te voldoen, maakte de boekhoudende diaken Lukas Homan evenwel zwarigheid mij het schoolgeld voor de twee laatst genoemde kinderen te voldoen, om reden dat Jan G. Harms (art. 164 van het kohier) gedurende het jaar 1841 door gezegd diaconiebestuur niet was bedeeld geworden.
Ik neem de vrijheid hetgeen ik vernomen heb, ter kennis van u te brengen, met verzoek mij met uw mening te willen vereren, of ik de schoolgelden wegens de vier eerstgenoemde kinderen zal ontvangen zonder dat voor de laatst genoemde kinderen, dan of ik de voldoening voor alle de zes kinderen hiervoor genoemde kinderen van meer genoemd diaconie bestuur zal moeten invorderen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

Nieuwe Rotterdamsche Courant, 19 oktober 1849
Op Dingsdag 26 September jl., des morgens tusschen 7 en 8 ure, reed Lucas Homan, landbouwer te Noordlaren, vergezeld van zijne vrouw en 12 jarige dochter, met eenen linnenwagen met één paard bespannen, door het tolhek aan de Groeve buiten Zuidlaren, met het doe! om zich naar Noordbroek te begeven. Het paard schichtig geworden zijnde, had genoemde L. Homan het ongeluk de leidsels te laten slippen, met het gevolg, dat paard, wagen en menschen in de meer dan 4 Ned. ellen diepe en snelvlietende rivier de Oostermoersche Vaart of Hunse stortten. Het ongeval werd alleen gezien door een 13 jarig dochtertje van Roelof Hamminga, landbouwer en eigenaar van den tol aan de Groeve, die, op het roepen van zijn kind, met zijn 16jarigen zoon Jan en zijne arbeiders Aibert Geerts Prieshof en Jan Garmts van der Laan, toeschoot om de noodige hulp aan te brengen, te welken einde zij zich in eene aldaar liggende boot wierpen. De wagen stond regtop, onderwater, met de menschen erin, die er wegens het kleed niet konden uitkomen. Nu werd het kleed met de vuist doorgestoten, verder opgescheurd, en laatstgenoemde 4 personen hadden het geluk drie hunner natuurgenoten van eenen wissen dood te redden, die hun onvermijdelijk had moeten treffen indien de hulp slechts weinige minuten later was aangebragt, vermits zij op het punt waren van te stikken of te verdrinken. Voor de redders bestond tevens groot levensgevaar, daar één enkele slag van het woelige paard de boot in de diepte zoude hebben kunnen doen storten.

Lucas trouwt op donderdag 13 juni 1833 te Zuidlaren op 26-jarige leeftijd met de 21-jarige **Roelfien Bentum**, dochter van **Egbert Benthem** en **Grietje Oosting**. Roelfien, wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 16), is geboren op donderdag 14 november 1811 te Zuidlaren, is overleden op zaterdag 26 januari 1884 te Noordlaren. Roelfien werd 72 jaar, 2 maanden en 12 dagen.

4 **Johannes ten Berge Homan**, wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 16), is geboren op donderdag 5 september 1811 aldaar, is als geboren aangegeven op zaterdag 7 september 1811 te Haren (aangever geboorte was Willem Jans Homan (zie 124); getuigen aangifte geboorte waren Sikke Jans Schut en Hendrik Sissingh (zie 233)), is overleden op dinsdag 28 oktober 1845 te Noordlaren. Johannes werd 34 jaar, 1 maand en 23 dagen.

125 **Cornelis Henderikes Hornhuis** (GH1812-082, MIL-076; RW1; RAAD; L-00255; L-00256cs), zoon van **Hinderikes Hornhuis (126)** en **Gesina Pauwels**, landbouwer, raadslid, wonende te Haren (Wijk F Essen 1), aldaar (Wijk C Onnen 30) en aldaar, is geboren op donderdag 25 april 1771 te Essen, is gedoopt op zondag 28 april 1771 te Haren, is overleden op maandag 31 januari 1848 te Onnen. Cornelis werd 76 jaar, 9 maanden en 6 dagen.

Is vanaf augustus 1832 tot zijn overlijden op 31 januari 1848 raadslid van de gemeente Haren. Is vanaf 1828 brandmeester voor wijk C (Onnen) van het dorp Haren. Bij raadsbesluit van 19 mei 1841 herbenoemd tot brandmeester voor Wijk C van het dorp Haren.

Woont in 1830 op het adres Haren Wijk C Nr 30 Onnen samen met drie kinderen, het weeskind Catharina de Jonge van zijn schoonzus, de inwonende boerenknechten Egbert Oosterveld en Boele Ruuls en de inwonende werkmeid Ida Brink. Twee zusjes van Catharina wonen bij oom Jan Vos in Haren.

Akte 15 januari 1818
De erven Warmolts verkopen publiek:
1. een stuk land, het grote Pijperspoel genaamd, gelegen aan de Harender Boerenweg, zwettende ten noorden aan de heer Jullens, ten oosten aan het Onnerveld, ten zuiden aan Simon Aaldrik Evenhuis en ten westen aan de Nieuwlandsweg.
2. een derde gedeelte van het Velland, mede onder Haren gelegen, zwettende ten noorden aan Jan Antoni van Hemmen, ten oosten de Noordlandsdrift, ten zuiden Wicher Alderts en ten westen Abel Jans.
3. De halfscheid in de Ganse Tiende van Haren, waarvan de koper wordt gehouden kennis te dragen, willende de verkoper in zijne qualiteit tot geene uitleg of aanwijzing daarvan gehouden zijn.
De kopers zijn:
- perceel 1: Roef Vos en Cornelis Hornhuis voor f.175,-;
- perceel 2: Abel Jans Brink voor f.121,-;
- perceel 3: C.W. H. Haack voor f.425,-.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr. 76, Akte 17)

© 2020 - E.M. van Koldam

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 29 juli 1819
De nabestaanden van Hinderikus, Margaretha Roelina en Roef, minderjarige kinderen van Cornelis Hornhuis en wijlen Catharina Vos komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Lukas Rummerink, landbouwer te Haren, neef
- Jan Wuffen, landbouwer te Helpman, neef
- Roelf Meijer, landbouwer te Haren, goede vriend
Aanwezig van moederszijde:
- Jan Vos, landbouwer te Haren, oom
- Jelke Vos, landbouwer te Onnen, oom
- Roelf Vos, landbouwer te Haren, oom.
Tot toeziend voogd wordt benoemd Jan Vos.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 112, zaak 1819/93)

Brief 11 april 1826 van de burgemeester van Hoogezand
Op zondag laatstleden zijn volgens opgave van een ingezetene uwer gemeente, zeggende te zijn genaamd Cornelis Hornhuis op de Westerbroekstermade in deze gemeente gevonden twee aalfuiken, welke dezelve eenige dagen te voren van onder Haren zouden zijn vermist.
Deze fuiken bij Harm Heuveling te Westerbroek in bewaring zijnde gebragt met assistentie van een veldwachter. Zoo zal op zondag eerstkomende eene oproeping worden gedaan van zoodanigen welke daarop eenige aanspraak mogten hebben en zullende, indien zich niemand aanmeld, zooals verondersteld wordt, u nader daarvan worden onderrigt.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 59)

Brief 23 juli 1826 van Cornelis Hornhuis
Ik neem de vrijheid u bij dezen kennis te geven, dat wij eigenaren J. Veltman, Klaas Mans, Berent Berents, Hindrik van der Es en C. Hornhuis, van een sloot van het Drense diep tot aan de Noorder Zanddijk en verder tot aan de Aallingkamp, alwaar de Bixzen sloot genoemd, welke sloot onder schouw is gelegen, doch waarvan jaarlijks weinig tot niet wordt verrigt uit hoofde van de zwakheit in zoodanige gevallen van onze dijkschouwer.
Wij opgenoemde eigenaren zijn uit hoofde van het belang der aan de sloot gelegen landen om dezelve na te weiden overeengekomen om die sloot voor zooveel ons aangaat te verdelen en door te graven en hebben dientengevolge beslooten om dit op zaterdag 19 juli te doen. Dan neimant dan ik was aldaar tegenwoordig, zoodat ik vergeefs na de sloot ben gegaan. En daar het voor mij van veel aanbelang is, zoo ook voor anderen als J. Swartwolt, dat de sloot word gegraven om mijn lant te kunnen weiden, hetgeen ik anders niet kan, zoo is het, dat ik mij in dezen tot u wende en u verzoeke om de vermelde eigenaren tot de graving te gelasten.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 59)

Akte mei 1829 (met de aantekening, dat deze akte door Dr. Kuizinga in 1951 aan de burgemeester ter hand is gesteld; betreft huidige Vidaductweg).
Wij ondergetekenden Marktgenoten en meede eigenaren in de Onner Markte, verklaren bij deesen voor ons zelven en onze mede-eigenaren af te staan om onder eene vaste altoosdurende huire te mogen gebruiken aan Geert Andries en Hendrika Kuijpers, echtelieden, die door mede verteekening zulks aannemen, een gedeelte land van het Westerveen geleegen en onder markte van Onnen, invoegen door ons is afgebakend, waarvan jaarlijks op de 1e mei door de meijerlieden tot vaste huur of gondpacht zal worden betaald f.10,-, zullende de meijerlieden daarenboven verpligt zijn tot het maken van dat gedeelte weg loopende door de Onner Esse beginnende bij de zogenaamde Kostverloren Akkers tot aan het pand van Jan de Vries, welke weg dan door hen na behooren in schouwbare staat zal worden onderhouden. Voorts zal van deeze grond door vererving van eijgenaar veranderende worden betaald tot geschenk een jaar huur en bij verkoping door verkoper en koper een jaar huur.
Ondertekening door C.H.W. Haack, H. Hinderikus, J. Veldman C. Hornhuis, H. Breeman, Willem Eising, H. Everts en Geert Andries.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 62)

Brief 14 februari 1831 aan Lukas Oosterveld, Roelf Koops, Harm van der Veen en Reinder Nijdam, Evert Everts en Jan van Hemmen, Kornelis Hornhuis en Gerrit Veldman, Pieter G. Mulder, H. Veldhuis, Willem Eising en Reinder Tonkens, Teunis Boer en Hindrik Houwing
Ten gevolge een op heden door ons genomen besluit zal er op woensdag of donderdag den 17 of 18 februari aanstaande een algemene collecte langs de huizen binnen deze gemeente plaats hebben, ten einde de onbedeelde behoeftige huisgezinnen in derzelve hulpbehoeven omstandigheden te ondersteunen. U hiervan kennis gevende, verzoeken wij u om de bedoelde collecte op en van de boven bepaalde dagen te …….. in de wijk ….. te willen verrigten.
Wij vertrouwen dat gij deze moeite wel op u zult willen nemen en vinden het noodig hierbij iets te voegen tot aanmoediging van uwen ijver in het verrigten dier collecte, daar de armoedige omstandigheden van sommige huisgezinnen zo schrijnend zijn, dan dat een ieder niet gaarne alles zoude aanwenden wat strekken kan tot verzachting van het lot der behoeftigen
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 105)

Voorval Onnen 17/18 oktober 1839
In de nacht van donderdag 17 oktober op vrijdag 18 oktober worden twee paarden uit de wei gehaald bij de landbouwer/tapper/wagenaar Kars Eisses te Onnen. E worden twee andere paarden voor terug gezet. Ook wordt een wagenladder bij Kars Eisses weggenomen. Met de nodige moeite weet Kars Eisses zijn paarden en de wagenlader terug te vinden. Het is dan voor hem niet meer mogelijk om met en groep meisjes uit Onnen naar de markt in Vries te gaan en dat was nu waarschijnlijk net de bedoeling van een aantal jongens in Onnen. Hindrik Bakker is waarschijnlijk de dader en mogelijk had ook Hendrik Eisses een rol. Verder komen nog een aantal bewoners in de proces verbalen naar voren: de broers Klaas en Hindrik van der Es, als vrienden van Hindrik Bakker en Hendrik Eisses. Johanna Kooi-Bazuin als getuige. Elizabeth Baving dienstmeid bij Hindrik Jans Breeman als een van de meisjes die mee zouden naar Vries. Aldert Buiringa als getuige. Cornelis Hornhuis in wiens land de paarden en de wagenladder terug gevonden zijn.
Alle proces verbalen zijn te vinden bij Kars Eisses.

Proces verbaal 30 november 1839
Heden 30 november 1839 verscheen voor ons, burgemeester der gemeente Haren, als daartoe geroepen de persoon Klaas van der Es, oud 18 jaren, zonder beroep, woonachtig ten huize zijner ouders te Onnen, en Hendrik Eisses, oud 19 jaren, dienstknecht en woonachtig te Onnen, dewelke op de aan hen gedane vragen verklaarden en wel de eerste comparant.
Dat hij dinsdag den 26 dezer voormiddags te elf uren buiten op de mesthoop zijnde had gezien, dat Evert Weites drie varkens van C. Hornhuis uit de hof had gejaagd, welke varkens andermaal waren terug gekomen en daarna met geweld weder op den weg gedreven. Daar zijnde, dat gemelde Evert Weites toen met een zwaren stok naar die varkens had geworpen en een van denzelven zodanig getroffen dat hetzelve op drie benen was gaan lopen, daar schijnbaar het regter voorbeen was aan stukken geworpen.
De tweede comparant verklaarde, dat hij dienzelfden tijd bij eersten comparant was aangekomen en zich me denzelven in gesprek begeven. Dat Klaas van der es toen tot hem had gezegd: “daar komt al een zwijn aan met het ben aan stukken”. Dat hij comparant voor dien tijd reeds had gezien, dat Evert Weites drie varkens van C. Hornhuis met een stok uit den hof had gedreven en op

© 2020 - E.M. van Koldam

denzelven geworpen, doch dat hij niet had gezien, dat genoemde Evert Weites op den weg het zwijn had geworpen, maar wel naar het zeggen van Klaas van der Es, dat het zwijn het been aan stukken had en dat hetzelve op drie benen liep.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 72)

Brief 6 juli 1841 aan de schoolopziener van het 1e district
Op uw missive van den 7 juni jl. heb ik te berigten, dat bij besluit van het plaatselijk bestuur dezer gemeente dd 19 juni jl. zijn benoemd tot leden eener plaatselijke commissie van toezigt over de scholen bedoeld in artikel 9 van de Wet voor het lager schoolwezen, gearresteerd den 3 april 1806, de heeren H.K. Roessink [Roessingh], R. Koops, A.W. Hoeksema, W. Homan, J. Bos en C. Hornhuis, zijnde voorts bij dat besluit aan ieder der benoemden uitgereikt een exemplaar der circulaire van de commissie van onderwijs in deze provincie nr 1. Hebbende voornoemde heeren verklaard hun benoeming aan te nemen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 110)

Aantekening in brievenboek dd 4 maart 1843
Het verzoek van H. Freriks [Hindrik Freerks] om te Onnen een huis te bouwen in handen gesteld van het lid van den raad Hornhuis om berigt en voornamelijk of er ook bezwaren bestaan op het huis met riet of stroo te dekken.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111)

Rapport dd 13 maart 1843 van C. Hornhuis
Door u is in mijne handen gesteld een adres van Hindrik Freerks, woonachtig te Yde, houdende verzoek om op den zogenaamde Golakker te Onnen een huis te bouwen en hetzelve met riet of stroo te dekken, ten einde voornamelijk op het laatst in genoemde adres uitgedrukt verzoek te dienen van berigt.
Dien ten gevolge heb ik de eer, onder terugzending van voormeld adres, te berigten, dat het door den adressant te bouwen huis, indien het op de door hem verkozene plats komt te staan, van het huis van Lukas Horst weliswaar slechts ruim 20 Nederlandsche ellen, maar van dat van Aldert Buiringa veel verder zal verwijderd zijn. Daar er echter in de nabijheid van den Golakker geene huizen, dan de twee even genoemde woningen gevonden worden, komt het mij voor, dat het met riet of stroo dekken van het door den adressant te bouwen huis in opzigt tot het verspreiden van brand weinig of geene zwarigheid oplevert.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

Aantekening in brievenboek dd 4 april 1843
Het rekest van H. [Hendrik Alberts] Kooi te Onnen om aldaar een huis te bouwen, gesteld in handen van het lid van den raad C. Hornhuis om te berigten of er tegen het toestaan van het verzoek ook bezwaren bestaan.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111)

Aantekening in het brievenboek dd 18 april 1843
Het request van L. Brink om een huis te Onnen te bouwen, gesteld in handen van het lid van den raad C. Hornhuis om berigt of er tegen de verzochte bouwing ook bezwaren bestaan, waarom het bezoek zoude moeten worden afgewezen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111)

Brief 6 mei 1843 van C. Hornhuis
Door u in mijne handen gesteld zijnde een adres van Lukas [Abels] Brink, houdende verzoek om in de Zuiderkamp te Onnen eene boerenwoning te mogen bouwen en dezelve gedeeltelijk met riet of stroo te mogen dekken, ten einde te berigten of er ook bezwaren bestaan tegen de inwilliging van dat verzoek, heb ik de eer, onder terugzending van voormeld adres, te berigten, dat er uit hoofde van den grooten afstand, waarop voormelde huis van den publieken weg en van de naaste huizen zal komen te staan, mijns inziens geene bezwaren aanwezig zijn, waarom voornoemde verzoek zoude moeten worden afgewezen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

Brief van 8 september 1843 van de brandmeester generaal L. van Oosten
Ter voldoening aan uw missive van den 19 mei 1841, heb ik de eer bij deze aan u eene voordragt te doen ter vervulling van de vacatures welke door de aftreding der brandmeesters in de onderscheidene wijken der gemeente reeds op den 1 mei dezes jaar zijn ontstaan, als
Haren, wijk A, den afgetredenen Roelf Koops Rzn
Haren, wijk B, den afgetredenen Otto Hoenderken
Onnen, wijk C, den afgetredenen Cornelius Hornhuis
Dilgt, wijk D, den afgetredenen Roelf Vos
Hoornschedijk, wijk E, den afgetredenen Reinder C. Hoenderken
Essen, wijk F, den afgetredenen Jan Berends Bosman
Noordlaren, wijk A, den afgetredenen Otto Cluiving
Noordlaren, wijk B, den afgetredenen Reinder Hoenderken
Glimmen, wijk C, den afgetredenen Jan Bos
Helpman, wijk A, den afgetredenen Egbert Wilphorst
Helpman, wijk B, den afgetredenen Hindrik Vorenkamp
Hoorn, wijk D, den afgetredenen Hindrik Bolhuis
Terwijl ik voor den heer A.W, Hoeksema te Helpman, Wijk C, die vroeger mij heeft te kennen gegeven, dat hij wel wenschte van deze functie te worden ontslagen voordraag: 1. Berend Mulder, zonder beroep, en 2. Arend de Boer, scheepstimmerman, beide woonachtig in de wijk C te Helpman.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

Aantekening in brievenboek dd 7 mei 1844
Het verzoek van Aafje Hendriks Smid (= Aaffien Hindriks Smit), landbouwersche te Onnen, om in haar hof sectie G nr 186 een wagenhut te bouwen gesteld in handen van het lid van den raad Hornhuis om berigt of er ook bezwaren bestaan waarom het verzoek niet zoude behooren te worden toegestaan.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111).

Aantekening in brievenboek dd 11 mei 1844
De rekeningen wegens geleverde sterke dranken bij den brand van Smit in handen gesteld van Hornhuis om te berigten of door hem tot de leverantie van die drank order is gegeven.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111).

Brief 12 september 1844 aan de officier van justitie
In rescriptie op uw missives van den 29 augustus 1844 en 10 september 1844 en onder terugzending der daarbij behoorende klagte van R. Zonderman, heb ik de eer u te berigten, dat de eenige visscherman te Onnen is de landbouwer Cornelis Hornhuis, lid van den raad dezer gemeente, die ook hardhoorig is en in het bezit van een schuitje.
Deze man behoort tot de voornaamste ingezetenen en er bestaan volstrekt geen redenen, die aanleiding zouden kunnen geven om te vermoeden, dat deze zich aan diefstal of van visch of van netten zoude schuldig maken. Desniettemin heb ik denzelven over de

© 2020 - E.M. van Koldam

inhoud der voorschrevenen klagte verstaan en heeft hij mij verklaard, dat door het hooge water hij sedert eenigen tijd niet in de mogelijkheid had verkeerd het schuitje zoodanig vast te leggen, dat het niet door anderen zoude hebben kunnen zijn gebruikt, doch dat hij het thans van een behoorlijk slot zoude voorzien.
Wat overigens de surveillance op het ligten der netten betreft, deze is zeer moeijelijk zoo niet ondoenlijk, dewijl die netten zich uitstrekken vanaf de Gideon in het Winschoterdiep, langs het Drentsche diep tot nabij de mond van het Zuidlaardermeer en meestal zonder schipje ontoegankelijk zijn.
De veldwachter dezer gemeente is echter op dit punt met nadruk aanbevolen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111).

Groninger Courant, 1 februari 1849
Onnen, 30 januarij 1848. Heden overleed onze waarde vader Cornelius Hornhuis, in den ouderdom van bijna 77 jaren, landbouwer alhier en lid van den raad der gemeente Haren. H. Hornhuis, R. Hornhuis, M.R. Hornhuis.

Cornelis trouwt op zaterdag 19 mei 1810 te Haren op 39-jarige leeftijd (1) met de 25-jarige **Katherina Roelfs Vos**, dochter van **Roelf Jelkes Vos** en **Grietje Pathuis**. Katherina, wonende te Haren, is geboren op zaterdag 19 maart 1785 te Dilgt, wonende Wijk C Onnen 30 te Haren, is overleden op zondag 30 mei 1819 te Onnen, is als overleden aangegeven op woensdag 1 september 1819 (getuigen aangifte overlijden waren Jan Vos (zie 269) en Lucas Rummerink). Katherina werd 34 jaar, 2 maanden en 11 dagen.

Van Cornelis en Katherina zijn drie kinderen bekend:

1 **Hinderikus Hornhuis** (L-00939; L-01606), landbouwer, wonende te Haren, aldaar (Wijk C Onnen 30) en aldaar (Wijk C Onnen 51), is geboren op woensdag 6 mei 1812 te Essen (Wijk F Essen 1), is als geboren aangegeven op vrijdag 8 mei 1812 (aangever geboorte was Cornelis Henderikes Hornhuis (zie 125); getuigen aangifte geboorte waren Hinderikes Hornhuis (zie 126) en Jan Vos (zie 269)), is overleden op zondag 8 augustus 1886 te Onnen. Hinderikus werd 74 jaar, 3 maanden en 2 dagen.

Proces verbaal 28 november 1828
Op heden 28 november 1828 des avonds te zes uren is voor mij, burgemeester van de gemeente Haren, als geroepen zijnde, verschenen de persoon Hinderikus Hornhuis, oud 16 jaren, zonder beroep, geboren en wonende te Onnen, gemeente Haren, dewelke op de aan hem gedane vragen het navolgende heeft verklaard.
Dat hij laatstleden zondagavond den 23 dezer, wel op het pad bij het huis van Lukas Brink heeft geweest, en ook wel heeft gehoord het gekerm van de jongens Jan Smeenk en Willem Berends, doch niet kan zeggen wie hun geslagen of mishandeld heeft.
Dat Willem Berends in het vervolg naar hem was komen toeloopen en tegen hem comparant had gezegd, dat hij zoo duizelig was, waarop hij comparant was weg gegaan.
Verder verklaart comparant van deze zaak niets van te weten.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 61; zie voor het volledige dossier bij Willem Berends de Jonge en Jan Smeenge)

Groninger Courant, 6 april 1849
Op zaterdag den 21sten april 1849, des voormiddags te 11 uur, zullen, aan de boerenplaats, door H. Hornhuis, te Onnen bewoond, publiek worden verkocht: vier paarden, zijnde 2 bruine uitmuntende driejarige en 2 schoone twenters; voorts 16 stuks uitmuntend horenvee, melkkoeijen, vroegmelkten en jongbeesten; eindelijk 1 boerenwagen, 1 chais en hetgene meer te voorschijn zal worden gebragt.
Mr. J.W. Quintus, notaris.

Brief 23 mei 1849 van Hindericus Hornhuis
Geeft met verschuldigde eerbied te kennen, Hindericus Hornhuis, landbouwer, wonende te Onnen, gemeente Haren.
Dat hij voornemens is zijne beide oude schuren ten oosten van, en in verband met zijn woonhuis, bekend bij het kadaster der gemeente Haren, ten name van Cornelis Hornhuis, onder sectie G nr 622, af te breken.
Dat hij eene nieuwe schuur wenscht te bouwen, echter niet op dezelfde plaats waar de oude hebben gestaan, maar ten westen van zijn woning op koude grond. Dat deze nieuwe schuur eene grootte zal hebben van ongeveer 70 voet lengte en 55 voet breedte, Dat hij dezelve voor het grootste deel met riet of stroo wenscht te dekken.
Redenen waarom suppliant zich tot u wendt met het nederig verzoek, dat u het daarhene mogen wenden, dat hem de bouwing van bovengemelde schuur worde toegestaan.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 82).

Notulen Burgemeester en Assessoren, 7 juni 1849
Positieve beslissing op aanvraag Hinderikus Hornhuis voor een nieuwe schuur.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 35).

Hinderikus trouwt op vrijdag 28 mei 1841 te Haren op 29-jarige leeftijd met de 29-jarige **Anna Wemelina Bolhuis**, zie 38.1.

2 **Margaretha Rolina Hornhuis**, wonende te Haren (Wijk C Onnen 30) en aldaar (Wijk B Oosterweg 89), is geboren op maandag 16 januari 1815 te Onnen, is overleden op vrijdag 23 december 1898 te Haren. Margaretha werd 83 jaar, 11 maanden en 7 dagen.
Margaretha trouwt op woensdag 7 augustus 1839 te Haren op 24-jarige leeftijd (1) met de 25-jarige **Roelf Weeman**, zoon van **Harm Derks Weeman** en **Stientje Hendriks Stel**. Roelf, onderwijzer, wonende te Onnen, te Haren (Wijk B Haren 24) en aldaar (Wijk C Onnen 30), is geboren op vrijdag 1 juli 1814 te Paterswolde, is overleden op donderdag 26 september 1844 te Onnen. Roelf werd 30 jaar, 2 maanden en 25 dagen.

Notulen Burgemeester en Assessoren, 12 januari 1831
Schoolmeester J. Woldring te Onnen is overleden. In zijn plaats wordt benoemd ondermeester Roelf Weeman uit Haren (archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 30).

Brief 13 januari 1831 aan de schoolopziener van het eerste district
Door dezen geef ik u kennis, dat de jeugdige schoolonderwijzer Jan Woldringh zeer onverwachts op den 11den dezer aan de gevolgen der zoogenaamde roodvonk, vergezeld van hevige koortsen is overleden. Smartelijk is dit verlies niet alleen voor mij, maar ook voor de ingezetenen van Onnen en anderen die den overledenen in zijnen minzamen omgang en vooral in zijne betrekking als onderwijzer der jeugd kenden, van welke hij diep wordt betreurd. Ten aanzien de provisionele waarneming van de schooldienst te Onnen geven wij u in overweging of het niet voegzaam zoude zijn daarmede ene week of veertien dagen te wachten, aangezien de roodvonk daar onder de kinderen heerschende zoude zijn. En dan nemen wij de vrijheid daartoe van onze zijde aan u voor te dragen Roelf Weeman, ondermeester te Haren, welke zijne dienst daarvoor ons heeft aangeboden.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 105)

© 2020 - E.M. van Koldam

Brief 14 januari 1831 aan de gouverneur
Ik heb de eer u door dezen te berigten, dat de jeugdige schoolonderwijzer J. Woldring te Onnen, zeer plotseling op den 11den dezer is overleden en dat de provisionele waarneming van de schooldienst aldaar in overleg met de heer schoolopziener van het eerste district, zal geschieden door Roelf Weeman, ondermeester te Haren.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 105)

Brief 13 februari 1831 aan de schoolopziener van het eerste district
Ten gevolge van uw missive van de 14 januari 1831 heb ik de eer bij dezen aan u opgave te doen van de voordeelen aan de post van schoolonderwijzer te Onnen verbonden, bestaande in:
1. eene Rijksjaarwedde van f.80,-;
2. de schoolgelden van ongeveer 50 schoolpligtige kinderen;
3. vergoeding huishuur of regeling inwoning door het plaatselijk bestuur.
Voorts geef ik u kennis, dat het vergelijkende examen zal kunnen worden gehouden in de school te Onnen, of wel - dat ons gevoegelijker voorkomt wegens den verdere afstand en de onbruikbare staat der wegen - in de school te Haren. Zullende u de plaats van en de dag wanneer hetzelve plaats zal hebben naar goedvinden kunnen bepalen. Evenwel zouden wij gaarne zien, dat de dag daartoe, indien mogelijk, in de volgende maand maart wordt bepaald.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 105)

Brief 31 maart 1831 aan de schoolopziener van het eerste district
Ik heb de eer u door dezen te berigten, dat ik tot genoegen der ingezetenen van Onnen op heden de stemming heb gehouden ter vervulling van de vacante schoolonderwijzerspost in genoemd dorp. Hun voorstellende de drie sollicitanten Roelf Weeman, Pieter Taapkens en Hendrik Jans Buist, welke volgens het proces verbaal wegens den uitslag van het vergelijkend examen getoond hebben de meeste bekwaamheden te bezitten, waarvan het gevolg geweest is, dat de ingezetenen van Onnen allen eenstemmig verkozen den persoon van Roelof Weeman, thans provisioneel schoolonderwijzer aldaar.
Ik zend u hiernevens mijne verklaring dienaangaande opgemaakt in het vertrouwen dat deze de goedkeuring van u moge verwerven.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 105)

Brief 5 mei 1831 aan de gouverneur
Ik heb de eer u te berigten, dat van de aanstelling van Roelf Weeman, bezittende den 4den rang, tot schoolonderwijzer te Onnen aan de geregtigden is kennis gegeven, en dat die persoon op heden zijne post heeft aanvaard. Voorts dat de school te Onnen op 12 januari 1831 is vacant geworden en dat gezegde Roelf Weeman op den 14den daaraanvolgende is aangesteld tot provisionele onderwijzer aldaar en de schooldienst tot op heden heeft waargenomen, zoodat dezelve gedurende dien tijd der provisionele waarneming aanspraak heeft op de Rijksjaarwedde aan dien post verbonden, benevens den ouders van den overleden Jan Woldring, overleden 11 januari 1831, zijnde Hendrik Woldring en Pietertje Oosterveld wonende te Haren. Eindelijk, dat wij genoemde Roelf Weeman onder het oog hebben gebragt zijne verpligting, welke aan de onderwijzers in het algemeen is opgelegd bij het reglement ter bevordering van de koepokinenting, vervat in publicatie van Heren Gedeputeerde Staten dezer provincie van den 19 december 1825, en dat hij zich tot nakoming dezer bepalingen van genoemd reglement heeft verbonden en beloofd dezelve getrouwelijk te zullen in acht nemen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 105)

Brief 24 februari 1832 aan de gouverneur
Het plaatselijk bestuur dezer gemeente heeft aan den vroedvrouw Egbertje Groothuis, weduwe M. van Oosten, binnen deze gemeente ten gevolge van haar verzoek en overeenkomstig de daaromtrent gevolgde besluiten van 7 juni 1831 toegestaan een jaarlijksche toelage van f.50,-, aanvang nemende met januari 1831, waardoor dan de post voor verlossingen bij minvermogenden op de begroting dezer gemeente uitgetrokken, zijnde geweest f.20,- zoude komen te vervallen. Ik neem dientengevolge de vrijheid u te verzoeken om ons te willen authoriseren tot de betaling dier toelage van f.50,- aan gemelde vroedvrouw voor het jaar 1831 uitgetrokken, ofwel de som van f.30,- uit de post voor onvoorziene uitgaven op de begroting dezer gemeente voor 1831 uitgetrokken, of wel de som van f.20,- voor verlossingen bij minvermogenden op de gemelde begroting voorkomende te dien einde kan besteed worden. Voorts mede uit de post voor onvoorziene uitgaven voor 1831 aan den schoolonderwijzer Roelf Weeman te Onnen de som van f.15,-. Zijnde de som welke jaarlijksch aan den tijdelijke schoolonderwijzer aldaar voor woning is toegestaan.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 105)

Notulen raadsvergadering, 19 december 1838
De schoolonderwijzers:
· R. Weeman, Onnen;
· H.J. Poutsma, Glimmen;
· H.J.R. Kampinga. Hoornschedijk
Doen een oproep aan de raad bij de invoering van het nieuwe reglement aandacht te hebben voor hun geldelijke belangen.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 8)

Brief 27 juni 1842 van Roelf Weeman, schoolmeester te Onnen
Geeft met verschuldigd respect te kennen, Roelf Weeman, schoolonderwijzer te Onnen, dat er indertijd, volgens des suppliants meening, in 1830 een rijkstractement van f.80,- aan den schoolonderwijzer is toegestaan, onder bepaling, dat gezegde onderwijzer voortaan niet langer, gelijk voorheen, bij de ingezetenen ter kost zou gaan, en dat hij door de gemeente van inwoning of van een woning zoude worden voorzien.
Dat daarop door het plaatselijk bestuur van Haren met suppliants voorganger, wijlen Jan Woldring, eene overeenkomst is gesloten, waarbij bepaald werd, dat gezegde Jan Woldring jaarlijks f.15,- van de gemeente zou genieten, om zich daarvoor van inwoning te voorzien. Dat voormelde overeenkomst, waarvan geen contract is opgemaakt, zooals met de tegenwoordige onderwijzers te Glimmen en aan den Hoornschendijk nopens dezelfde zaak ten hunnen opzigte is geschied, slechts eene individuele overeenkomst ten aanzien van suppliants voorganger is geweest, en uit den aard der zake niet meer dan een individuele overeenkomst kon wezen, vermits die voorganger wel voor zich zelven, maar niet voor zijne opvolgers verbintenissen kon aangaan. Zoodat genoemde overeenkomst dus nooit gerekend kan worden voor suppliant van verbindende kracht te zijn.
Dat de som van f.15,- voor des suppliants voorganger voldoende geacht kon worden ter verkrijging van inwoning, aangezien hij alleen des middags inwoning te Onnen behoefde, daar hij des nademiddags na het uitgaan der school zich naar zijn ouders te Haren begaf, door deze als kind werd opgenomen, gedurende den nacht bij hen vertoefde en des morgens tegen het begin van den schooltijd weder van Haren naar Onnen ging.
Dat de suppliant, die wegens den afstand van de woonplaats zijner ouders het gemelde voorregt van zijnen voorganger mist, en alzoo niet alleen des middags, maar ook des morgens , des avonds en des nachts bij eenen vreemde moest huisvesten, voor de som van f.15,-, die hem jaarlijks voor het gemis van vrije woning is uitgekeerd, nooit inwoning in een fatsoenlijk huisgezin te Haren of Onnen heeft kunnen bekomen, doch dat hij zich evenwel met genoemde som heeft vergenoegd.
Dat hij thans huishouding hebbende en alzoo eene woning behoevende, voor de som van f.15,- geene woning te Onnen kan inhuren. Dat des suppliants inkomen als onderwijzer, hetwelk in het vergaande jaar 1841 f.179,60 bedragen heeft, hem slechts

© 2020 - E.M. van Koldam

een uitermate sober bestaan oplevert.
Dat de suppliant niet gaarne gelijk de schoolonderwijzer van Glimmen kastelein en winkelier wil worden, of enig ander met den post van onderwijzer geheel vreemdsoortig bedrijf aanvangen om zijn bestaan te verbeteren, daar zoiets altijd schadelijk is voor de voortdurende vorming des onderwijzers en bovendien gewoonlijk eenen nadeligen invloed uitoefent op het onderwijs, van hetwelk u zulke welmeenende en ijverige voorstanders tonen te zijn.
Dat de suppliant reeds onderscheidene malen, maar altijd tevergeefs gepoogd heeft om een voordeliger onderwijzerspost te bekomen, teneinde daardoor een behoorlijk bestaan te verkrijgen en niet in de noodzakelijkheid te geraken om u te moeten verzoeken gebruik te maken van de vrijheid, uitgedrukt in eene indertijd door Gedeputeerde Staten dezer provincie aan het plaatselijk bestuur van Haren gedane aanschrijving om des suppliants inkomen als onderwijzer uit de gemeentekas tot de som van f.300,- aan te vullen.
Redenen waarom suppliant zich tot u wendt met verzoek: dat het u moge behagen om hem, zoolang hij onderwijzer te Onnen is, tot huishuur en verbetering van zijn bestaan te verleenen een jaarlijkse toelage uit de gemeentekas van f.100,-.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 75)

Brief 9 augustus 1842 aan R. Weeman, onderwijzer te Onnen
Bij deze heb ik het genoegen u te berigten, dat de gemeenteraad op heden het door u ingediende adres om verhoging van toelage voor het gemis van vrije woning in deliberatie heeft genomen en dat denzelven heeft goedgevonden om met ingang van 1 januari 1843 de thans door u genooten wordende toelage ad f.15,- te verhoogen met eene som van f.30,-.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 110)

Brief 1 oktober 1844 aan de gouverneur
Ik vind mij verpligt u te berigten, dat op den 26 september 1844 is overleden Roelf Weeman, schoolonderwijzer te Onnen. Aan deze school is verbonden eene Rijksjaarwedde van f.80,-. De gemelde overledene heeft eene weduwe nagelaten.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111).

Brief 10 oktober 1844 aan de gouverneur
Ten vervolge op mijn missive van den 1 dezer heb ik de eer u te berigten, dat de weduwe van den onderwijzer Roelf Weeman te Onnen tot vervanger heeft gesteld Roelf Kuipers, bezittende den 3 rang, wonende te Haren.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111).

Margaretha trouwt op zaterdag 30 maart 1850 op 35-jarige leeftijd (2) met de 28-jarige **Lucas Bolhuis**, zie 38.6.

3 **Roelf Hornhuis** (RAAD; RW2), landbouwer en wethouder van Haren, wonende te Haren (Wijk C Onnen 30), aldaar (Wijk B Kromelboog 48), aldaar (Wijk B Kromelboog 49), aldaar (Wijk B Kromelboog 73) en aldaar (Wijk A Haren 19), is geboren op maandag 15 december 1817 te Onnen, is overleden op zaterdag 20 oktober 1894 aldaar. Roelf werd 76 jaar, 10 maanden en 5 dagen.

Brief 18 november 1847 aan de officier van justitie
Ik heb de eer u te doen toekomen een proces verbaal van een diefstal van een tinnen waterpot, toebehoorende aan Roelf Hornhuis, landbouwer te Haren, en geschied door A. Groenboom, welke door de veldwachter met de waterpot aan u wordt opgezonden.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 114)

Volgt in 1859 zijn schoonvader Lucas Rummerink op als raadslid van de gemeente Haren en blijft dat tot 1894.

Het nieuws van den dag; Kleine Courant, 3 augustus 1889
Verkiezing raadsleden.
Haren. Gekozen: R. Hornhuis, aftredend lid (lib.), met 109 st.; R.J. Hoenderken (lib.) verkreeg 83 st.

Nieuwsblad van het Noorden, 26 oktober 1894
HAREN, 25 Oct. Gisteren werd in allen eenvoud ter laatste rustplaats gebracht, het stoffelijk omhulsel van wijlen den heer Wethouder R. Hornhuis. Nadat de kist in het familie-graf was bijgezet bracht burgemeester Quintus in korte eenvoudige, maar gevoelvolle bewoordingen, dankbare hulde aan de nagedachtenis van den ontslapene; ds. Reiners nam daarna het woord. De leden van den raad volgden en corps.

Roelf trouwt op vrijdag 28 mei 1841 te Haren op 23-jarige leeftijd (1) met de 25-jarige **Anna Wemelina Rummerink**, dochter van **Lucas Rummerink** en **Grietien Roelfs Vos**. Anna, wonende te Haren (Wijk B Kromelboog 33), aldaar (Wijk B Kromelboog 48) en aldaar, is geboren op woensdag 7 februari 1816 aldaar, wonende Wijk B Kromelboog 48 aldaar, is overleden op dinsdag 12 juni 1855 aldaar. Anna werd 39 jaar, 4 maanden en 5 dagen.
Roelf trouwt op zaterdag 15 december 1855 te Haren op 38-jarige leeftijd (2) met de 36-jarige **Johanna Bolhuis**, zie 38.5.

Cornelis trouwt op maandag 20 november 1820 te Anloo op 49-jarige leeftijd (2) met de 31-jarige **Janna Meursing**. Janna is afkomstig uit Anloo, is gedoopt op zondag 30 november 1788 aldaar, is overleden op zondag 9 juni 1822 te Onnen. Janna werd 33 jaar, 6 maanden en 10 dagen.

126 **Hinderikes Hornhuis** (GH1812-081; RAAD; ES), zoon van **Cornelis Hindriks Hornhuis** en **Gijsseltijn Julsingh**, landbouwer, municipaal raad en gezworene, wonende te Haren en aldaar, is geboren te Helpman, is gedoopt op woensdag 2 november 1735 te Groningen, wonende Wijk F Essen 1 te Haren, is overleden op dinsdag 9 mei 1815 aldaar, is als overleden aangegeven op dinsdag 9 mei 1815 aldaar (aangever overlijden was Cornelis Henderikes Hornhuis (zie 125); getuige aangifte overlijden was Hinderk Lucas Oosterveld (zie 196)). Hinderikes werd 79 jaar, 6 maanden en 7 dagen.

Is van 1808 tot zijn overlijden in 1815 raadslid van de gemeente Haren.

Kerke-Boek der Gemeente tot Haren Inhoudende de Register van Ledematen, gedoopte en getrouwde Sijn anvang nemende van den 13 Aprilis ANNO 1704 op welken dag in dese gemeente is bevestigd Dominus M. Cock
Ledematen angenomen van Dom. J Meijer Anno 1760 den 27 Maii
Henricus Hornhuijs [en]
Gesine Pauwls Ehelieden, van Essen

Akte 4 mei 1772 (geregistreerd 8 mei 1773)
H. Hornhuis, Antoni Jans en Bastiaan Baving kopen als diakenen van de kerk te Haren een boerderij te Engelbert met bijbehorende beklemde landerijen voor f.2.985,-.

© 2020 - E.M. van Koldam

(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1613, pag. 157)

Ontvangst diaconie te Haren 9 juni 1775
Van gesworene Horrenhuis voor het beste laken tot de dienst van Tommes Horrenhuis: f.1,50
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

Voogdijstelling 23 april 1779
Gezworene Hinderikus Hornhuis, woonachtig te Haren, heeft aangezworen als voormond over het minderjarig dochtertje van Lammert Alberts bij wijlen Roelfje Jacobs in echte verwekt. Jacob Vedder op de Hoornschedijk sibbevoogd en ??? Stoffers te ???? vreemde voogd. Deze kiest domicilie bij Jacob Vedder. De voorstanderen mogen met de vader van de kinderen een afkoopregeling treffen over de moederlijke nalatenschap.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1495).

Voogdijstelling 14 mei 1779
Jan Geerts te Helpman heeft aangezworen als voormond over de drie minderjarige kinderen van wijlen Jan Roelfs bij wijlen Hinderika Hindriks in echte verwekt. Berent Hindriks te Haren wordt sibbevoogd en Jan Jans te Haren vreemde voogd. Voor wat betreft de grootouderlijke boedel van de kinderen wordt Hindrik Hindriks te Helpman aangezworen als sibbevoogd en gezworene Hinderikus Hornhuis te Haren als vreemde voogd.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1495).

Voogdijstelling 22 september 1780
Gezworene H. Hornhuis te Essen wordt aangezworen als sibbevoogd in plaats van Roelf Jans over het minderjarig zoontje van wijlen Popke Jans bij Swaantie Jans in echte verwekt. Dit gedurende de scheiding en deling van de grootmoederlijke boedel des pupilles. Deze grootmoeder is wijlen Aaltien Popkes, weduwe van Roelf Sikkes. Hemme Geerts te Essen wordt aangezworen als vreemde voogd in plaats van Evert Jans. (Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1495).

Voogdijstelling 23 augustus 1783
Gezworene H. Hornhuis zweert aan als sibbevoogd over de drie minderjarige kinderen van Jan Roelfs en Hindrikje Hindriks gedurende de scheiding en deling van de nalatenschap van Hindrik Hindriks.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1495)

Groninger Courant, 28 december 1787
Op donderdag den 3 januari 1788 's morgens precies om negen uur gedenkt Gesworen Hornhuis en cons. te Haren bij uitmijninge te laten verkoopen 200 eiken stambomen te Haren, op de wortel staande.

Akte 28 juli 1790
Gezworene Hornhuis en Gesina Pauwels lenen f.1.000,- tegen 4% van de heer Engelbert Engelberts Brucherus. Tot zekerheid stellen zij de plaats te Essen met 51 grasen en 53 roeden land, die zij op 15 augustus 1766 van de provincie hebben gekocht. Zij geven de verzegeling over aan de geldlener als 'kistenpand'.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1616, folio 17)

Akte 26 januari 1791 (geregistreerd 1 juni 1791)
Hindrik Hornhuis en Gesina Pauwels lenen f.500,- tegen 3,75% van predikant Meijer te Haren
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1616, folio 40)

Akte 24 juni 1793 (geregistreerd 2 augustus 1793)
Hinderikes Hornhuis en Gesina Pauwels lenen van de gerechtsdienaar Wouter Roelfs Westerdiep f.800,- tegen 4%. Luitenant-kolonel R. Rummerink stelt zich borg.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1616, folio 131)

Voogdijstelling 23 oktober 1795
Hindrik Lucas te Haren aangezworen als principaal voormond over het minderjarige kind van wijlen Geert Jans bij Aaltjen Reinders in echte verwekt. Boele Reinders te Annen wordt sibbevoogd. Gezworene H. Hornhuis te Essen vreemde voogd.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1496)

Akte 7 juni 1800
Gezworene Hinderikes Hornhuis en zijn vrouw Gesina Pauwels verpachten aan de luitenant-kolonel ingenieur Rudolph Rummerink een stuk land, zijnde een gedeelte van de Swijnekamp ten oosten van Haren, swettende ten oosten aan het Boeren- of Zijlmaar. De pacht is voor 24 jaar. De prijs f.1.000,-.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1617, folio 109)

Akte 28 augustus 1800
Hinderikes Hornhuis en zijn vrouw Gesina Pauwels verkopen aan Cornelis Lourens Bolt en zijn drie zonen Lourens, Reinder en Jacob Bolt de grond waar de behuizing van kopers op staat met nog drie akkers hofland achter de behuizing gelegen, zwettende ten noorden Michiel Fitsenreiter aan wiens behuizing de kopers de vrijheid hebben een muur daar aan op te trekken, ten oosten de Helperstraat, ten zuiden Roelf Louwrens en ten westen weduwe Buirma. De prijs bedraagt f.700,-.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1617, folio 113)

Akte 13 mei 1801
Hinderikes Hornhuis en zijn vrouw Gesina Pauwels verkopen een stuk land in de Pieperspoel aan C. H. Tjaden Jullens voor f. 220,-.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1617, folio 132)

Akte 3 april 1801 (geregistreerd 9 juni 1801)
Hinderikes Hornhuis en zijn vrouw Gesina Pauwels verkopen aan Egbert Geerts (Vorenkamp) en Harmtjen Hindriks (van Wolde) een akker bouwland op de zandbrink gelegen voor f.146.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1617, folio 135)

Akte 3 april 1801 (geregistreerd 9 juni 1801)
Hinderikes Hornhuis en zijn vrouw Gesina Pauwels verkopen aan Arend Jans en Albertien Hindriks drie matten hooiland voor f.340,-.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1617, folio 136)

Akte 13 mei 1801 (geregistreerd 9 juni 1801)
Hinderikes Hornhuis en zijn vrouw Gesina Pauwels verkopen aan Geesje Alefs weduwe van Jan Cornelis vijf matten hooiland voor f.175,-.

© 2020 - E.M. van Koldam

(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1617, folio 137)

Akte 3 april 1801 (geregistreerd 9 juni 1801)
Hinderikes Hornhuis en zijn vrouw Gesina Pauwels verkopen aan Cornelis Bolhuis en Jantien Alberts Lunsche een stuk weiland ten oosten van Haren voor f.1.000,-.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1617, folio 138)

Ommelander Courant, 23 augustus 1808
Heden morgen ten drie uuren overleed, na eenige weeken aan de waterzugt gesukkeld te hebben, in den ouderdom van 74 jaaren, mijne hartelijke geliefde egtgenoote Gesiena Pauels, met wien ik den tijd van bijna 50 jaaren in eene gelukkige egtverbintenis heb mogen leven. Bedroeft over haar gemis, geev ik hiervan kennis aan vrienden en bekenden, dan, gelovende, dat zij thans eene gelukzaligheid geniet, die de wereld niet geven kan, leenigt mijne en mijner beider kinderen smarte, en doet mij verzoeken, om van rouwbeklag verschoond te mogen blijven.
Haaren, den 19 augustus 1808. Gezwooren H. Hornhuis

Akte 5 september 1808
De gesworene Hindrikus Hornhuis gedenkt met Gerichts Consent bij uitmijninge te verkopen vier a vijfhonderd hokken haver te Haren in het Hemmerland in hokken staande. Verkoop op 8 september 1808 in het Hemmerland om 2 uur 's middags.
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 2011).

Ommelander Courant, 25 oktober 1808
Bij Koninklijk Besluit van den 14den dezer maand, zijn gedaan de navolgende benoemingen: tot leden der gemeentebesturen en derzelver secretarissen voor de gemeentens van de tweede klasse in het Departement Groningen: Voor de 1ste gemeente, hoofdplaats Haren: de heren J.H. Hornhuis te Haren; Roelof Jelger Vos te Haren en Dilgt; Jannes Hoenderken te Noordlaren; Roelof Lammerts te Helpman; R. T. Hamminck te Glimmen. Tot secretaris: Roelof Koops te Haren.

Willekeur opgemaakt op 9 juni 1808 betreffende de watermolen onder Essen.
Art. 1
De landen onder deze molen behorende zwetten ten oosten aan het Schuitendiep en het Haardermaar, ten zuiden de Zanddijk Sloot tot aan het huis van Hornhuis, strekkende zich van daar verder op tot aan de Boereweg, en ten noorden de Hoogeweg, strekkende zich verder ten westen tot aan de Zultenweg en Meindert Jans Sulten, ten noorden de Schuitsloot.
Art. 2
De landen onder deze watermolen gelegen bestaan in de navolgende aandelen:
Popke Bolhuis, 24 grazen; Willem Jans, 26 grazen; Meindert Jans, 7 grazen; Wed. Klaas Hars, 25 grazen; Wed. Evert Jans, 25 grazen; Hindrik Bos, 30 grazen; Hindrik Hindriks, 10 grazen; Hemme Geerts, 40 grazen; Gezw. Hornhuis, 22,5 grazen; Reinder Hindriks, 4 grazen; Hindrik Lukas, 12 grazen; R. Koops, 6 grazen; Jan Pathuis, 16 grazen. Totaal 241,5 grazen.
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 1759)

Bevelschrift van het Gerecht van Selwerd en Sappemeer 27 bloeimaand (mei) 1809
Oud gezworene H. Hornhuis wordt beboet voor een lange hond en een jachthond los in het veld. Hij erkend schuld en betaalt de boete.
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 2095).

Verzonden brief gemeente, 4 oktober 1811
Maire Laclé voldoet op 4 oktober 1811 aan het verzoek van de prefect om de personen op te geven die in de gemeente Haren van aanzien zijn. Hij geeft 11 personen op, die naar zijn mening ("zonder daarmee tekort te doen aan de zodanige die daar niet op vermeld staan") boven de middelmaat in zijn mairie uitstijgen. Hij vermeldt daarbij ook een aantal gegevens per persoon en hun jaarlijks geschat inkomen. Verkort luidt zijn opgave: Roelf Koops (f.1.500,-), Jan Vos (f.2.000,-), Jan Swartwolt (f.1.500,-), Geert Buirma (f.2.500,-), Jan Egberts Wilphorst (f.1.500,-), Jannes Hoenderken (f.1.500,-), Jan Wuffen (f.1.500,-), Roelf Hammink (f.2.000,-), Roelf Kluiving (f.1.500,-), Hinderikus Hornhuis (f.1.500,-) en Cornelis Hendrik Tjaden Jullens (f.10.000,-). Behalve Tjaden Jullens zijn alle personen landbouwer. Tjaden Jullens woont op het huis te Glimmen.

Ingekomen stukken gemeente Haren, 23 mei 1815
Jan Swartwolt, die reeds is aangewezen als ontvanger der indirecte belastingen, wordt door de gouverneur in de provincie Groningen nu ook aangewezen als zetter (repartiteur) in de plaats van de overleden Henderikus Hornhuis.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 48).

Hinderikes trouwt (kerk) op donderdag 24 mei 1759 te Haren op 23-jarige leeftijd met de 24-jarige **Gesina Pauwels**, dochter van **Lucas Pouwels** en **Alberdina Rummerink**. Gesina is geboren te Onnen, is gedoopt op zondag 19 december 1734 te Haren, is overleden op vrijdag 19 augustus 1808 te Essen, is begraven op woensdag 24 augustus 1808 te Haren. Gesina werd 73 jaar en 8 maanden.

Ommelander Courant, 23 augustus 1808
Heden morgen ten drie uuren overleed, na eenige weeken aan de waterzugt gesukkeld te hebben, in den ouderdom van 74 jaaren, mijne hartelijke geliefde egtgenoote Gesiena Pauels, met wien ik den tijd van bijna 50 jaaren in eene gelukkige egtverbintenis heb mogen leven. Bedroeft over haar gemis, geev ik hiervan kennis aan vrienden en bekenden, dan, gelovende, dat zij thans eene gelukzaligheid geniet, die de wereld niet geven kan, leenigt mijne en mijner beider kinderen smarte, en doet mij verzoeken, om van rouwbeklag verschoond te mogen blijven.
Haaren, den 19 augustus 1808. Gezwooren H. Hornhuis

Ontvangst diaconie te Haren 24 augustus 1808
De vrouw van gesworene Hornhuis begraven: f.9,45
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

Ontvangst diaconie te Haren 7 oktober 1808
Van Hindrik Hornhuis voor het laken voor zijn vrouw: f.1,50
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

Van Hinderikes en Gesina zijn zeven kinderen bekend:

1 **Kind Hornhuis** is begraven op maandag 9 juni 1766 te Haren.

Ontvangst diakonie te Haren 9 juni 1766
Een kind van gesworene Hornhuis begraven: f.3,03

© 2020 - E.M. van Koldam

(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

2 **Kind Hornhuis** is begraven op donderdag 18 februari 1768 te Haren.

Ontvangst diakonie te Haren 18 februari 1768
Een kind van gesworene Hornhuis en een kind van Boelen Margien begraven: f.5,22
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

3 **Kind Hornhuis** is begraven op woensdag 27 januari 1768.

Ontvangst diakonie te Haren 27 januari 1768
Een kind van gesworene Hornhuis begraven: f.4,84
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

4 **Cornelius Hornhuis** is geboren in juli 1760 te Essen, is gedoopt op zondag 3 augustus 1760 te Haren, is overleden in augustus 1760 te Essen, is begraven op donderdag 7 augustus 1760 te Haren. Cornelius werd 1 maand.

Ontvangst diakonie te Haren 7 augustus 1760
De zoon van gesworene Hornhuis begraven: f.4,36
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

5 **Alberdina Hornhuis** is geboren in november 1761 te Essen, is gedoopt op zondag 15 november 1761 te Haren, is overleden in oktober 1764 te Essen, is begraven op vrijdag 2 november 1764 te Haren. Alberdina werd 2 jaar en 11 maanden.

Ontvangst diakonie te Haren 2 november 1764
Een kind van gesworene Hornhuis begraven: f.2,65
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

6 **Cornelis Henderikes Hornhuis** is geboren op donderdag 25 april 1771 te Essen, is gedoopt op zondag 28 april 1771 te Haren, zie 125.

7 **Alberdina Hornhuis** (ES; L-00528), wonende te Haren (Wijk F Essen 1) en aldaar, is geboren op donderdag 25 april 1771 te Essen, wonende Wijk F Essen 1 te Haren, is overleden op donderdag 4 mei 1837 te Essen. Alberdina werd 66 jaar en 9 dagen.

Woonde in 1830 als weduwe van Frederic Wuffen op het adres Haren Wijk F Nr 1 Essen samen met haar schoonzoon (man van overleden dochter Geziena) Pieter Jans van Norg, het zoontje van Geziena en Pieter, dochter Hendrika Wuffen, de inwonende knecht Dirk Hekman en de inwonende werkmeid Jantje Ellens.

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 29 juli 1819
De nabestaanden van Geziena, Lammigje en Hendrika Wuffen, minderjarige kinderen van wijlen Freerk Wuffen en Alberdina Hornhuis, landbouwersche te Haren, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Jan Wuffen, landbouwer te Helpman, oom
- Jelke Vos, landbouwer te Onnen, aangehuwde oom
- Roelf van Dam, schoenmaker te Haren, aangehuwde oom.
Aanwezig van moederszijde:
- Cornelis Hornhuis, landbouwer te Onnen, aangehuwde oom
- Jan Vos, landbouwer te Haren, neef
- Lukas Rummerink, landbouwer te Haren, neef
Tot toeziend voogd wordt benoemd Jan Wuffen.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 112, zaak 1819/95)

Proces verbaal 3 januari 1822
Op heden den derden januari 1822 des morgens omstreeks acht uren kennis krijgende, dat Alberdina Hornhuis, weduwe van Freerk Wuffen in den gepasseerden nagt was beslolen uit het huis F nr 1, staande aan de Oosterweg onder Haren. Waarop ik mij naar deszelfs plaats hebbe begeven en bevonden, dat aan de noordzijde van het huis een kozijn met houten tralies en een omtrek van ongeveer drie voet in het vierkant er geheel was uitgebroken.
Gevraagd wat er vermist werde. Antwoord, dat er drie bomen gesmolten vet vermisten, waarvan eene boom nog in een melkvat, zoals het er in gegoten was, hadde gezeten en het lege melkvat bij haar naaste buurman Geert (Jans) Douwes agter tegen de schuur bij oud hooi was gevonden.
Gevraagd of zij ook nog meer vermist.
Geantwoord, dat zij een steenen schotel, waar op eenig botten hadden gelegen waar het vlees gistermiddag was afgegeeten en de schotel in een sloot tegenover de schuur van Geert Douwes had gedreven, wijders verklaren, dat zij niet meer vermist als een half stukje boter, waarvan zij iets gebruikt hadden.
Gevraagd of zij ook enige presumptie hadde wie het zoude gedaan kunnen hebben. Geantwoord, dat zij er niemant mede kon beschuldigen en ook geene presumptie op iemant konde hebben.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 55)

Brief 5 januari 1822 aan de officier van justitie
Ik heb de eer u hierbij toe te zenden een proces verbaal van een diefstal bij de weduwe Wuffen te Helpman opgemaakt door den assessor R. Koops.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 100)

Memorie van successie, 29 juli 1837
Erfgenamen zijn Lammechien Wuffen (gehuwd met Lubertus van Oosten) en Henderika Wuffen (gehuwd met Hemme Geerts Hemmes). Tot de nalatenschap behoren een groot aantal onroerende goederen (alleen de behuizingen vermeld):
- Een boerenplaats te Essen F nr 1 met landerijen;
- Een behuizing te Onnen C nr 21;
- De helftscheid van de vollen eigendom van een behuizing en tuin te Haren A nr 10.

Alberdina trouwt (kerk) op woensdag 6 januari 1802 te Haren (opbrengst collecte voor de diaconie bij het huwelijk: f.6,30) op 30-jarige leeftijd met de 32-jarige **Frederic Wuffen**, zie 288.

© 2020 - E.M. van Koldam

127 **Jacob Roelfs Horst** (GH1812-270), zoon van **Roelef Jans** en **Marchjen Jans**, landbouwer en hengstenboer, wonende te Noordlaren (Wijk C Glimmen 3) en te Haren, is geboren op donderdag 15 januari 1756 te Glimmen, wonende Wijk C Onnen 27 te Haren, is overleden op maandag 23 mei 1836 te Onnen, is als overleden aangegeven op woensdag 25 mei 1836 te Haren (aangever overlijden was Jan Jakobs Horst; getuige aangifte overlijden was Harmannus Jans). Jacob werd 80 jaar, 4 maanden en 8 dagen.

Woonde op 1 januari 1830 op het adres C3 te Glimmen. Dit samen met zijn dochter Marchien en zoon Jan en met de werkmeid Hillechien Roelfs Timmer afkomstig uit Roden.

Voogdijstelling 8 april 1785
Hindrik Coops te Haren zweert aan als principale voormond over de drie minderjarige kinderen van Jacob Roelfs (Horst) bij wijlen Jantje Hindriks in echte verwekt. Jan Roelfs (Horst) te Haren wordt sibbevoogd en Albert Coops te Haren vreemde voogd. De voorstanderen krijgen autorisatie om met de vader een regeling te treffen over de moederlijke nalatenschap.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1496)

Register houders van dekhengsten
Hindrik Jans te Noordlaren, een zwarte, registratie 26 februari 1806
Jacob Roelfs (Horst) te Glimmen, een zwarte met een kolligje, registratie 25 maart 1806
Idem, een zwarte, registratie 30 april 1807
Idem, een zwarte, registratie 14 februari 1808
Idem, een zwarte, registratie 14 januari 1809
Idem, een zwarte vierjarige, 13 sprokkelmaand (februari) 1810
Idem, een zwarte zesjarige, 31 louwmaand (januari) 1811
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 2104).

Groninger Courant, 3 oktober 1806
De ondergetekende keurmeester van de dekhengsten in dit Departement, als daartoe geauthoriseerd door COMMISSARISSEN uit het DEPARTEMENTALE BESTUUR brengt bij dezen ter kennisse van die gene, welke daarbij belang mogten hebben, dat ter gelegenheid van de op den 26 Augustus jl. door genoemde Heeren Commissarissen te Groningen, na gehoudene keure der dekhengsten op grond van het 26e Articul van het Reglement op de Paardefokkerij de navolgende premien zijn uitgedeeld …… Voorts zijn voor dit Jaar afgekeurd de navolgende hengsten: een zwarte hengst van Freerk Freerks te Midhuisen. Een dito en een bruine blesse, beide toebehorende aan JACOB ROELFS te Glimmen.

Uitspraak Gerecht van Selwerd en Sappemeer 10 september 1807
Jacob Roelfs (Horst) te Glimmen zweert aan als voormond over het minderjarige kind van Derk Hindriks bij wijlen Lummigje Jacobs.
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 1982).

Bevelschrift van het Gerecht van Selwerd en Sappemeer 11 februari 1808
De schulte van Haren wordt gelast zich geregtswegens met Otte Berends, vreemde voogd en Hindrik Gerrits, sibbevoogd, over het minderjarig kind van Derk Hindiks bij Lummechien Jacobs in echte verwekt, te begeven aan het huis van den voormond Jacob Roelfs bij Harendermolen om van dezelve voormond te ontvangen des kinds moeders lijfstoebehoren, zoals ten inventaris staat vermeld en alsnog onder dezelve is berustende en dezelve te stellen in handen van voorzeide vreemde voogd Otte Berends. Als zodanige goederen aan bederf onderhevig zijn en gelucht moeten worden, moeten ze buiten het kabinet of de kast blijven en aan Otte Berends worden meegegeven. De overige goederen kunnen in de kast blijven, maar daarvan moet Otte Berends dan de sleutel ontvangen.
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 2095).

Brief 1 juli 1817 aan de officier van justitie te Groningen
Toezending proces verbaal inzake diefstal bij de weduwe Warner op de Waterhuizen.
Proces Verbaal
Op heden den 29 juni 1817 te 4 uuren verscheen bij mij schout der gemeente Haren Steven Warners oud 13 jaren, zoon van de weduwe Pieter Warners, van beroep landbouwersche, wonende op de Waterhuizen, welke mij kennis gaf, dat heden nagt haar ontvreemd was uit de schuur van haar huis de navolgende goederen:
1. 35 ellen linnen om gebleekt te worden
2. 5 hemden
3. 4 lakens
4. 2 vrouws lakens
5. 5 stuk boter en eenige boter welke in een pot was staand in de kelder.
Welke linnen goederen gedeeltelijk hadden in een bak in de schuur gestaan en gedeeltelijk daar gehangen had, daar het eerst zou worden uitgelegd om te bleken. Daar 's morgens in de schuur komende vonden zij de kleine deur van de schuur, welke 's avonds te voren met een grendel gesloten was, open, en de bovengenoemde goederen weg. Waarop ik mij den volgende dag naar de bovengenoemde woning heb begeven om nader informatie in te winnen. De opgenoemde weduwe Pieter Warners zei niet te kunnen nagaan hoe dezelve deur open gekomen is. Heden morgen ontdekte zij ook nog, dat er een bed, dat voor de schuur had gelegen ook vermiste. Dan na verloop van een uur daarna kwam een ingezetene van Haren, met name Job Horst, landbouwer te Glimmen, welke daar digt bij een opper hooij had staan en deze kwam halen, haar verwittigen, dat hij bij het opsteken van het hooij op de wagen onder hetzelve vond de 35 el linnen, een vrouwslaken en het bed. Waarop de dogter van bovengenoemde weduwe met haar arbeider daarna toegegaan en hetzelve voor de haaren erkenden en welke zij weder terug bekomen hebben, terwijl zij nu nog vermiste 5 hemden, 4 lakens, 1 vrouwslaken en de boter. Hebbende in hunne tegenwoordigheid dit proces verbaal geformeert, hun voorgelezen, terwijl zij tevens verklaarden dit niet door hunne handtekening te kunnen bevestigen, aangezien geene van het huisgezin konden schrijven. Aldus opgemaakt op 30 juni 1817, de schout, Jacobus van Trojen.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 99)

Groninger Courant, 1 augustus 1823
De kommissarissen uit de Kommissie van Landbouw, in de provincie Groningen, ter bevordering der paardenfokkerij, maken door dezen bekend, dat door hen, op 24 julij j.l., aan de eigenaren der drie best gekeurde dekhengsten zijn toegewezen en uitgedeeld de navolgende premiën, als ..... Terwijl door den keurmeester zijn, en door kommissarissen worden verklaard voor afgekeurd, de navolgende hengsten: in het Goregt, een bruine vijfjarige toebehoorende aan Jakob Roelfs Horst te Glimmen, etc.

Groninger Courant, 2 augustus 1825
De kommissarissen uit de Kommissie van Landbouw, in de provincie Groningen, ter bevordering der paardenfokkerij, maken door dezen bekend, dat door hen, op 28 julij j.l., aan de eigenaren der drie best gekeurde dekhengsten zijn toegewezen en uitgedeeld de navolgende premiën, als ..... de tweede, van 50 guldens, voor een vijfjarigen bruinblesten hengst, met twee witte achterbenen, aan Jakob Roelfs Horst, te Glimmen; .....

© 2020 - E.M. van Koldam

Uitspraak 17 oktober 1825 rechtbank van eerste aanleg te Groningen
Beklaagde Jacob Horst, 69 jaar, geboren te Haren, woonachtig te Noordlaren, landbouwer en hengstenhouder, ter zake, dat hij zich op 14 juli 1825 heeft schuldig gemaakt aan overtreding van de Wet op de Jagt en de Visscherij.
Overwegende, dat uit de gedane instructie is geresulteerd, dat de persoon van Willem Kremer, landbouwer, woonachtig te Bedum, in den vroegen morgen van den 14 juli 1825 zich begevende nar de woning van den beklaagden Jacob Horst, aldaar bij deszelfs aankomst de hond van den beklaagden heeft bevonden aan een touw vast te liggen. Dat bij zijn binnen komen dezelve hond op hem was aangeschoten en daardoor met geweld van het touw was los gerukt, het huis uitgeraakt, nar het bosch van de heer Haack gelopen en terstond daarna d oor den jagtopziener Jan Hornberger was bevonden. Dat alzoo de beklaagde niet kan worden aangemerkt als te zijn in overtreding der wet, mar dat dezelve veeleer getragt heeft zich overeenkomstig dezelve te gedragen en dat alleen bij toeval of door een onvoorziene omstandigheid van deszelfs wille geheel onafhankelijk, zijne meergemelde hond voor korte ogenblikken slechts los is geweest.
Beklaagde is niet schuldig. Volgt vrijspraak.
(Groninger Archieven, toegang 144, inventaris nr 50, zaak 1001)

Groninger Courant, 31 juli 1829
Door kommissarissen uit de Kommissie van Landbouw, ter bevordering der paardenfokkerij in deze provincie, zijn, op den 22 dezer, aan de eigenaren der drie best gekeurde dekhengsten toegewezen en uitbetaald de navolgende premiën, als de eerste .....; de tweede, van 50 guldens, voor een vierjarige zwarte hengst, aan Jacob Horst, te Glimmen; de derde .....
Den volgenden dag zijn, op gelijke wijze, aan de eigenaren der drie best gekeurde merriën toegewezen en uitgedeeld de navolgende premiën, als: de eerste, van 75 Nederlandsche Guldens, aan Jannes Hoenderken, te Noordlaren, voor eene vosschimmelde-bles, met witte staart en manen; de tweede .....; de derde, van 25 guldens, aan C.T.H. Jullens, te Glimmen, voor eene zwarte merrie, met het lot tegen eene dito zwarte merrie van Jan van Hemmen, te Hemmen, onder Haren.

Uitspraak 12 maart 1832 rechtbank van eerste aanleg te Groningen
Beklaagde is Jacob Roelfs Horst, 76 jaar, geboren te Haren, woonachtig te Glimmen, landbouwer en hengstenhouder. Ter zake overtreding reglement op de paardenhouderij, doordien hij op 5 juni 1831 een bruine merrie van Roelf Popkes Wigboldus te Garmerwolde heeft doen dekken door een hengst, die niet was goed gekeurd. Boete f.50,-, waarvan 1/3 voor de staat, 1/3 voor de keurmeester en 1/3 voor de armen.
(Groninger Archieven, toegang 144, inventaris nr 54, zaak 1755)

Brief 22 juni 1833 aan de officier van justitie
[De burgemeester moet vreemdelingen melden]
Zo hebbe ik de eere u te berigten, dat ter mijne kennis is gekomen dat de persoon van Diederich Hermann Frerichs, oud 24 jaren, is geboren te Wildeshausen, zich als boerenknegt voor den tijd van een jaar heeft verhuurd bij den landbouwer Jacob Horst te Glimmen, gemeente Haren. Voor zoverre ik heb kunnen nagaan, is gemelde vreemdeling in Groningen gekomen met het voornemen om zich als plaatsvervanger te verkopen. Daar krachtens Zijne Majesteits besluit vreemdelingen niet meer kunnen worden aangenomen, heeft hij getragt in zijne behoeften te voorzien door zich als boerenknegt te verhuren.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 106)

Aanzegging van burgemeester en assessoren 23 november 1841
Op heden den 24 november 1841 heb ik, Roelf Rademaker, veldwachter der gemeente Haren, mij begeven naar de woningen van Roelf Kroeze, Jochum Albers, Hendrik Rademaker, Albert Bos, weduwe Teunis Houwing, weduwe Jan van Diep, Roelf Mulder, Jacob Horst en Geert Ties, en heb ik aldaar gesproken met Roelf Kroeze, Jochum Albers, Hendrik Rademaker, weduwe Teunis Houwing, weduwe Jan van Diep, de vrouw van Roelf Mulder, de vrouw van Jacob Horst, Geert Ties en Albert Bos, aan wien ik een afschrift heb gelaten van de navolgende insinuatie.
Burgemeester en assessoren der gemeente Haren verwittigen Roelf Kroeze, Jochum Albers, Hendrik Rademaker, Albert Bos, weduwe Teunis Houwing, weduwe Jan van Diep, Roelf Mulder, Jacob Horst en Geert Ties, dat bij de schouwing op den 20 dezer uw pand niet in orde is bevonden en de wateringen niet los aan geene der beide kanten van de weg en gelasten u mitsdien, zulks alsnog te bewerkstelligen tegen den 29 dezer maand op welken dag die weg opnieuw zal worden geschouwd en ingeval mogt bevonden worden aan deze insinuatie niet volledig te zijn voldaan, onmiddellijk tot de herstelling ingevolge artikel 33 van het reglement op het onderhoud en de schouwing der wegen, ten koste van de schouwpligtige zal worden overgegaan.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 74)

Jacob trouwt (kerk) op zondag 9 mei 1779 te Zuidlaren op 23-jarige leeftijd (1) met de 23-jarige **Jantien Hendriks**. Jantien is gedoopt op zondag 26 oktober 1755 te Zuidlaren, is overleden op zondag 19 september 1784 te Noordlaren (overleden in de kraam, wonende op het Hamrik). Jantien werd 28 jaar, 10 maanden en 24 dagen.

Van Jacob en Jantien zijn drie kinderen bekend:

1 **Roelof Jacobs Horst** is gedoopt op zondag 8 oktober 1780 te Zuidlaren.

Bevelschrift van het Gerecht van Selwerd en Sappemeer 15 oktober 1806
De schulte van Helpman wordt gelast met de nodige assistentie den persoon van Roelf Horst met allen spoed civiel over te brengen bij den luitenant Defaine, officier ter werving alhier, en dien persoon aan denzelven over te geven. Doende de schulte voornoemd van zijn wedervaren hieronder relaas.
Relaas van schulte G. Buirma: Op bovenstaande last met assistentie van de roderoe van Haren den persoon van Roelf Horst van Haren overgebragt naar Martenshoek en aldaar aan de luitenant Defaine over gegeven.
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 2095).

Brief 20 oktober 1826 aan het armbestuur te Haren
Ik zend u hiernevens een rekwest van Roelf Horst houdende verzoek aan Gedeputeerde Staten dezer provincie om bekoming van onderstand van de diakonie te Haren , met het verzoek om mij daarop onder terugzending van het rekwest te dienen van berigt.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 102)

Brief 28 oktober 1826 van de diakenen van Haren
De diakenen van de hervormde gemeente te Haren nemen door dezen met alle onderdanigheid de behoorlijke vrijheid om op het rekest door Roelf Horst [Roelof Jacobs Horst] aan Gedeputeerde Staten gepresenteerd aan te merken:
1. Dat het waar is, dat gemelde Roelf Horst in zijn kindsche jaren en ook naderhand eenige onderstand uit de diakoniekas van de hervormde gemeente te Haren genoten heeft;
2. Dat genoemde Roelf Horst reeds meer dan vier jaren vast domicilium te Paterswolde onder de gemeente Eelde gehad heeft en in dien tusschentijd geen onderstand uit de diakoniekas te Haren genoten heeft;
3. Het is op dezen grond, dat de diakenen voornoemd niet verpligt meenen te zijn op grond van Zijne Majesteits besluit van den 28 november 1818 in het tegenwoordig geval aan genoemden Roelf Horst eenigen onderstand te verleenen. Dewijl een voorheen

genoten onderstand geene inbreuk kan maken op de wijze en vaderlijke besluiten van Zijne Majesteit, onzen geliefden Koning en dus ook niet op het derde artikel van de gealligeerde wet, in welk artikel uitdrukkelijk bepaald wordt, dat eene vierjarige inwoning de plaats der geboorte vervangt;
4. Eindelijk mogen de diakenen voornoemd met grond verwagten, dat de diakenen van de hervormde gemeente te Eelde provisioneel in de behoeften van boven gemelde Roelf Horst zullen voorzien, tot zoo lang als in het tegenwoordige geval door de daartoe geconstitueerde magten zal uitspraak gedaan zijn, aan welken uitspraak de diakenen van Haren zich gaarne met alle eerbied en onderdanigheid onderwerpen.
H. van Streun, boekhoudend diaken, A. van Hemmen, diaken
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 59)

Brief 31 oktober 1826 aan de Gouverneur
Ik heb de eer op het door u aan mij gezonden rekwest van Roelf (Roelof Jacobs) Horst, woonachtig te Paterswolde, gemeente Eelde, aan Gedeputeerde Staten dezer provincie, ter bekoming van onderstand ingediend, onder terugzending van het zelve en met bijvoeging van het berigt daaromtrent door mij van het hervormd armbestuur te Haren ingewonnen, te dienen van berigt, consideratiën en advies.
1. Dat ik mij met het berigt van het armbestuur te Haren nopens den rekwestrant volkomen kan verenigen.
2. Dat daar de rekwestrant weliswaar te voren onderstand van het armbestuur te Haren heeft gehad, doch nu reeds meer dan 4 achtereenvolgende jaren in de gemeente Eelde zijn verblijf heeft gehouden (in welken tijd hij niet door het armbestuur van Haren is bedeeld geworden) men vermeent, dat de rekwestrant alsdan niet meer ter plaats van geboorte in onderstand kan deelen, maar dat het armbestuur te Eelde op grond van de wet van 21 november 1818 en ten gevolge eene nadere dispositie van Zijne Majesteit den Koning van den 15 juli 1825 nr 17, waarbij is bepaald, dat een bloote inwoning van 4 achtereenvolgende jaren voldoende is, zonder dat er belastingen zijn voldaan, wanneer die niet zijn opgelegd, om domicilie van onderstand te bekomen, in de behoefte van rekwestrant behoort te voorzien.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 102)

Brief 20 november 1826 aan het armbestuur te Haren
Naar aanleiding eener op heden bij mij ingekomen dispositie van de gouverneur dezer provincie van den 9 dezer, heb ik de eer u te informeren dat de gouverneur heeft goed gevonden aan den persoon Roelf Horst, visscher van beroep, wonende te Paterswolde gemeente Eelde te kennen te geven, dat hij zich ter bekoming van onderstand uit de diakenkas zal behooren te vervoegen bij het armbestuur der hervormde gemeente van Eelde, aangezien het aan de gouverneur gebleken is, dat zijn domicilie van onderstand van zijne geboorteplaats op die van zijn tegenwoordige verblijfplaats is overgegaan.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 102)

Brief 11april 1827 van de gouverneur
Ik zende u hiernevens eene missive in originali van Gedeputeerde Staten van de provincie Drenthe betrekkelijk de alimentatie van zekeren Roelof Horst, thans zich ophoudende te Paterswolde, gemeente Eelde, met verzoek om daarop in te winnen het schriftelijk berigt van de diakenen der hervormde gemeente te Haren, en hetzelver onder terugzending van de gemelde missive en diens bijlagen met uw consideratiën aan mij te doen toekomen binnen 14 dagen na den ontvang dezer.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 60)

Brief 14 april 1827 aan het armbestuur te Haren
Ik zend u hierbij de originele brief van Gedeputeerde Staten van Drenthe betrekkelijk de alimentatie van zekeren Roelf Horst, zich thans ophoudende te Paterswolde, gemeente Eelde, met het verzoek om mij daarop onder terugzending van de bijlage schriftelijk te dienen van berigt en advies, teneinde dit aan de Gouverneur dezer provincie te kunnen zenden.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 103)

2 **Hinderk Jacobs Horst** (MIL-149), landbouwer, wonende te Haren (Wijk A Middelhorst 33) en aldaar (Wijk A Middelhorst 31), is geboren te Zuidlaren, is gedoopt op zondag 20 oktober 1782 aldaar, is overleden op woensdag 27 oktober 1858 te Haren. Hinderk werd 76 jaar en 7 dagen.

Woonde in 1830 met zijn vrouw, drie kinderen en werkmeid Geertien Hindriks op het adres Haren Wijk A Nr 31 Middelhorst.

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 7 mei 1818
De nabestaanden van Egbertje Jacobs Hekman, minderjarige dochter van Grietje Jans en wijlen Jacob Derks Hekman, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Jan Hekman, landbouwer te Glimmen, oom
- Hindrik Hekman, arbeider te Haren, oom
- Thies Baving, timmerman te Haren, aangehuwde oom
Aanwezig van moederszijde:
- Lukas Jans, boerenknecht te Glimmen, oom
- Hindrik Jacobs Horst, landbouwer te Haren, neef
- Geert Spilliger, wever te Haren, goede vriend.
Moeder Grietje Jans wordt bevestigd als voogd. Hindrik Hekman wordt benoemd tot toeziend voogd.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 111, zaak 1818/58)

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 5 november 1818
De nabestaanden van Albert en Aaltje Thijs Baving, minderjarige kinderen van Thies Baving, timmerman te Haren, en wijlen Lammigje Hekman, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Lukas Jans, boerenknecht te Glimmen
- Hindrik Jacobs Horst, landbouwer te Haren
- Albert Bolhuis, landbouwer te Haren
Alle drie goede vrienden
Aanwezig van moederszijde:
- Hindrik Hekman, arbeider te Haren, oom
- Thijs Thijssen, arbeider te Haren, aangehuwde oom
- Jan Meinderts, arbeider te Haren, goede vriend.
Zij komen samen om te beslissen over het aanvaarden of verwerpen van de nalatenschap van de grootouders van de kinderen, wijlen Derk Hekman en wijlen Aaltje Jans, in leven woonachtig te Haren. De vader/voogd Thies Baving en de toeziende voogd Hindrik Hekman worden geauthoriseerd de nalatenschap te verwerpen.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 111, zaak 1818/123)

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 5 november 1818

© 2020 - E.M. van Koldam

De nabestaanden van Egbertje Jacobs Hekman, minderjarige dochter van Grietje Jans en wijlen Jacob Derks Hekman, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Jan Hekman, landbouwer te Glimmen, oom
- Thies Baving, timmerman te Haren, aangehuwde oom
- Thijs Thijssen, arbeider te Haren, aangehuwde oom
Aanwezig van moederszijde:
- Lukas Jans, boerenknecht te Glimmen, oom
- Hindrik Jacobs Horst, landbouwer te Haren, aangehuwde neef
- Albert Bolhuis, landbouwer te Haren, goede vriend
Zij komen samen om te beslissen over het aanvaarden of verwerpen van de nalatenschap van de grootouders van Egbertje, wijlen Derk Hekman en wijlen Aaltje Jans, in leven woonachtig te Haren. De voogd en de toeziende voogd worden geauthoriseerd de nalatenschap te verwerpen.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 111, zaak 1818/125)

Brief 25 maart 1826 aan de Officier van Justitie
Ik heb de eer hiernevens aan u te zenden eene klagt van den landbouwer Hindrik Jacobs Horst woonachtig binnen deze gemeente met de processen verbaal wegens de klagte door mij opgemaakt.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 102)

Proces verbaal 14 februari 1828
Op heden den 14 februari 1828 des avonds te negen uren, kennis gekregen hebbende van het verdrinken van eenige personen in het water De Broeken genaamd ten westen van Harendermolen, heb ik, J. Vos, assessor bij het plaatselijk bestuur van Haren, bij afwezigheid van den heer Burgemeester der gemeente, mij derwaarts begeven, en aangekomen zijnde in het huis van Andries Alberts, arbeider, woonachtig onder Haren, nabij het water, aldaar op den grond bevonden te liggen drie uit het water getoogde jongedochters met namen Jantje Harms, oud 20 jaren, Aaltje H. Geerts, oud 19 jaren, en Beertje Hekman, oud 17 jaren, alle drie dienstmaagden woonachtig te Glimmen binnen deze gemeente, en dadelijk onderzoek doende, met den heelmeester J.P. Oostingh te Haren, naar derzelver toestand, bevonden wij, dat gemelde lijken (na zij ongeveer drie uren in het water waren geweest) en toen reeds om de twee uren uit hetzelve waren getogen door Hindrik Jacob Horst, landbouwer te Haren met behulp van andere personen, reeds alle blijken gaven van eenen werkelijken dood, zoo door het langdurig verblijf in het water, als door de koude, zoodat er geene pogingen meer konden worden gedaan tot een gewenschte herleving. Voorts hierbij onderrigt zijnde, dat er zich in hetzelfde water, zijnde een baggerwijk toebehoorende aan den heer C.H.W. Haack, zoo men zeker weet nog drie jongelingen bevonden, waarnaar reeds eenigen tijd vruchteloos was gezocht en vooral door de koude had moeten worden gestaakt, zoo heb ik assessor voornoemd, aanstonds last gegeven, om de zoeking dier jongelingen te hervatten, en mij te dien einde mede begeven naar de plaats waar zij verdronken waren, en na ene aanhoudende zoeking van ongeveer een half uur gevonden en uitgetogen Jakob Pikkert, oud 23 jaren, dienstknecht, woonachtig te Glimmen, die daarop dadelijk is vervoerd geworden naar het huis van Albert Koops, mede aan het water belendende, door welke toen mede het noodige naar de daaromtrent bestaande voorschriften is aangewend, om het leven op te wekken, doch welk onderzoek en aangewende pogingen door den heelmeester voornoemd vruchteloos waren, doordien het lijk alle blijken gaf van eenen werkelijken dood.
Het verder vruchteloos zoeken door duisterheid en koude van de hulp aanbrengende jongeren hebbende moeten staken, heb ik, assessor, vergezeld door den heelmeester, mij hedenmorgen den 15 dezer ongeveer te acht uren weder begeven naar voorgemelde plaats, teneinde de nog vermiste jongelingen te zoeken, en toen bevonden uitgetogen te zijn, de jongeling Hindrik Mulder, dienstknecht, wonende op De Punt, gemeente Vries, van welke men gisteravond geene kennis droeg, doch hedenmorgen vermiste, benevens Harm Bouwkamp, oud 17 jaren, woonachtig bij zijne ouders op de Poll onder Noordlaren, eindelijk de andere persoon niet kunnende vinden, heeft men een schip gekapt en over ijs in het water vervoerd en toen gevonden Willem Kamps, oud 17 jaren, dienstknecht, wonende te Glimmen, welke door den heelmeester onderzocht, bevonden zijn werkelijk dood te zijn, zonder dat aan hen en de voorgaande personen eenige gewelddadigheden of mishandelingen waren gepleegd.
En verder onderzoek hebbende gedaan naar de oorzaak van dit treurig ongeval, heb ik voor mij, assessor, doen verschijnen Hendrikje Vos, oud 20 jaren, woonachtig te Glimmen, welke jongedochter door hare tegenwoordig van geest, in het bijzijn van Jan Harms (die geheel ontsteld zijnde, geene hulp had kunnen bijbrengen) zich plat op het ligchaam te needer op het ijs had begeven, zich met de eene hand aan de kant van het ijs vasthoudende, en met de andere hand uit het water getrokken Hindrik Bos [Bosscher], wonende op De Punt, en daarna haren broeder Gerardus Vos, met opoffering van eigen levensgevaar, waarna zij op het hooren van eenig geluid haar voorschoot ontbindende, een persoon had toegeworpen om te vatten, welke poging echter mislukt ware. Als toen niemand meer had kunnen redden, daar zij geene personen meer gezien, noch roepen om hulp meer gehoord had. En verklaarde mij tevens, dat zij ten getale van twaalf personen, waaronder een kleine jongen, gezamenlijk op schaatsen rijden en van den kant over de vlakte van Haren komende, door duisterheid en een aldaar niet bevrooren opening in het water des gemelden wijks waren gelopen, zonder daaraan te hebben gedacht, als vermenende op enen veiligen baan te zijn, doch dat zij met het jongetje en den persoon Jan Harms (hierboven vermeld) toen achter aan lopende, nog even voor het water hadden kunnen staan blijven, en deed aan mij verder de verzekering, dat niemand hunner onbekwaam of beschonken was geweest.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 61)

Brief 23 juli 1830 aan de dijkschouwers van Haren
Met leedwezen heeft het gemeentebestuur weer klachten ontvangen over de slechte toestand van de maren en tochtsloten ten westen en oosten van Haren. De boeren kunnen daardoor het overtollig water niet goed lozen. Vooral H.J. Horst heeft nog niets gedaan aan het onderhoud van het maar ten oosten van Haren. De dijkschouwers worden gelast er voor te zorgen, dat deze onaangenaamheden zo snel mogelijk worden opgelost.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 104)

Brief 27 juni 1830 van J. Vos [Brief is moeilijk leesbaar]
Advies op een van u ontvangen kopie van eene missive gedateerd maandag den 21 juni 1830, houdende een adres van H.J. Horst als dijkschouwer mede namens de eigenaren van land tusschen de noorder en zuider zanddijken van Haren met inzending eene overeenkomst door de gezamenlijke eigenaren van landen ter vermelden plaats gelegen, met uitzondering van vier, onder welk getal ik dan behoor.
Heb ik de eer u hier op te informeren, dat ingevolge art. 32 van de Buirwillekeur het mijns bedenken om het even is, of men met zulk een gering getal bewilligt of te niet, egter kan ik niet nalaten om u op het een en ander opmerkzaam te maken en mijne gevoelens mede te deelen.
1. De verteekening door de eigenaren tusschen de beide dijken gelegen, zoude H.J. Horst wel 10 ellen als zodanig bezitten.
2. Zouden de hoge landen, die niet tusschen de gemelde dijken liggen en tevens hun water ter zelven plaats moeten lossen niet mede in de kosten moeten deelen en dus ook mede tot de verteekening behoren.
3. De kosten van gemelden zijl in 1809 begroot op twee duizend guldens tot herstel, het zoude mij toevallen, als het nu minder zal bedragen en bij aldien hij niet aanmerkelijk worde vergroot naar de maat van de oude, zal hij nimmer aan het oogmerk kunnen voldoen, wat zoude het baten bij aldien men er met geen praam met vijf of zes voeren hooi of stroo beladen konde

© 2020 - E.M. van Koldam

doorvaren.
4. Er wordt melding gemaakt van de thans gebrekkige pomp. Ik voor mij wenschte wel, dat als de zijl volvaardigd is, dat wij dan geen meerder last van het inloopen van het buiten water krijgen als thans, edoch indien de gemelden pomp in zoo een slegte staat als melding wordt gemaakt, dat is dan aan de dijkschouwers te wijten, die als het ware ook weinig bij zijn geinteresseerd, daar de eene is eene losse meijer en de andere drie te samen 14 a 15 bunder tusschen gemelde dijken bezitten
5. Ik voor mij had liever gezien, dat den landeigenaren van gemelde polder eene overeenkomst hadden beraamd tot het bouwen van een watermolen, dewelke misschien met een derde meerder kosten ware daar gesteld, hetwelk oneindig meer voordeel voor de landeigenaren zoude aanbrengen. Welke hoop door het zetten eene zijl is geheel te niet, en terwijl het lang is gebleken, dat gemelde landen bij deze waterstand als de peil in Groningen op hoogte blijft nimmer droog kunnen stroomen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 63)

Extract uit de resolutiën van Gedeputeerde Staten dd 26 juli 1830
Geleezen eene missive van den fungerend Hoofdingenieur van den Waterstaat in deze provincie van den 21 dezer, daarbij, ter voldoening aan de missive dezer vergadering van den 12 daar te voren, dienende van berigt en consideratiën op het daarbij in deszelfs handen gesteld door den dijkschouwer H.J. Horst [Hinderk Jacobs Horst],amens de geïnteresseerden verteekend plan en bestek van het leggen van een nieuw zijltje ter plaatse waar voormaals het oude zijltje is geweest aan het Winschoterdiep, ten oosten van Haren, ter afstrooming der landerijen tusschen de noorder- en zuider zanddijken.
En als nu bij resumtie zijnde overwogen de vroeger omtrent deze materie bij dit college ingekomene stukken, speciaal het adres van H.J. Horst, voornoemd, houdende verzoek om autorisatie tot het leggen van het bedoelde zijltje en het daarop ingewonnen berigt van den burgemeester van Haren, vervat in deszelfs missive van den 3 dezer, waaruit onder anderen is gebleken, dat thans al de geïnteresseerden in het doen leggen van het gemelde zijltje hebben bewilligd.
Is goedgevonden de geïnteresseerden boven bedoeld tot de daarstelling van het zijltje overeenkomstig het daarvan overgelegde plan en bestek, hetwelk bij deze door Gedeputeerde Staten wordt goed gekeurd, te autoriseren, mits de daarstelling geschiedt onder toezigt van de directie van den provincialen Waterstaat.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 63)

Brief 3 augustus 1830 van de gouverneur
Naar aanleiding ener missive van den Heer Administrateur voorde gevangenissen en het armenwezen van den 23 juli jl., zende ik u hiernevens een extract uit den staat van slagtoffers van onvoorziene rampen over het jaar 1829, aan welke door den Minister van Binnenlandsche Zaken bij resolutie van 29 juni 1830 onderstand is verleend uit het gedeelte van het fonds voor kwade posten, ter beschikking gesteld aan het departement van Binnenlandsche zaken.
Zoodra de ordonnanciën van betaling voor den verleende onderstand zullen zijn opgemaakt, zal ik u dezelve, ter fine van uitreiking, doen toekomen.
Ik verzoek u om de belanghebbenden met de door de Minister te hunnen opzigte genomen resolutie bekend te doen maken.
Voorts moet ik u nog informeren, dat aan de personen, wier verliezen beneden de f.100,- gaan, overeenkomstig het aangenomen beginsel tot het erlangen van onderstand uit gemeld fonds, in geen aanslag kunnen worden gebragt.
De Heer Administrateur voornoemd heeft doen opmerken, dat de onderstand, welke het den Koning heeft behaagd, bij besluit van 4 maart 1830 aan de hulpbehoevende landbouwers in dit gewest toe te kennen, die door den mislukten oogst van 1828 minder dan f.100,- verlies geleden hebben, als een bijzonder gunstbewijs moet aangemerkt worden en van geene toepassing hoegenaamd voor het vervolg kan zijn.
Ik zende u dienvolgens de ingezondene stukken daarvan terug.
** Bijlage: Extract uit de Staat der Slagtoffers van onvoorziene rampen gedurende 1829, aan welke onderstand wordt verleende uit het gedeelte van het fonds voor kwade posten, ter beschikking staande van het departement van Binnenlandsche Zaken over 1828 en 1829.
[Bij de slachtoffers in de gemeente Haren bestaat de aard der verliezen in alle gevallen uit het verlies van veldvruchten; in de onderstaande weergave worden vermeld: de naam, bedrag der verliezen en bedrag van den verleenden onderstand]
H. Smeenk [Harm Jans Smeenk], f.123,-, f.15,375;
J.H. Oosterveld [Jan Hendriks Oosterveld], f.115,-, f.14,375;
Berend Konraads [Beerent Conraats Tonnis], f.168,-, f.21,-;
Tebbe Hindriks [Tebbe Hendriks], f.101,-, f.12,625;
H.B. Hoeks [Hendrik Berends Hoeks], f.130,-, f.16,25;
H.J. Horst [Hinderk Jacobs Horst], f.113,-, f.14,125;
Jan Jacobs, f.120,-, f.15,-;
Jannes Vedder [Jannes Gerrits Vedder], f.150,-, f.18,75;
Jan Adolfs, f.145,-, f.18,125;
H. van der Es [Hinderks Hinderks van der Es], f.104,-, f.13,-;
H. Berends de Jonge [Hendrik Berends de Jonge], f.114,-, f.14,25;
Jochum Alberts, f.181,-, f.22,625;
Hindrik A. Kooi [Hendrik Albers Kooi], f.101,-, f.12,625;
Abel Brink [Abel Jans Brink], f.100,-, f.12,50;
Jelke Vos [Jelke Roelfs Vos], f.133,-, f.16.625;
Jan Kooi, f.168,-, f.21,-;
J.D. Hekman [Jan Derks Hekman], f.157,-, f.19,625;
Jan Thijs [Jan Roelofs Thijs], f.161,-, f.20,125;
Jan Jans van Diep [Jan Jans Sipkema], f.122,-, f.15,25.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 63)

Groninger Courant, 15 november 1833
Verkooping van eiken boomen.
De griffier J. Veenhoven, Hzn, zal namens zijn principaal, op donderdag, den 21 november 1833, des morgens precies te 10 uren, op de Middelhorst, te Haren, op de boerenplaats, bij Hindrik Horst in gebruik, publiek verkoopen: ruim 500 aldaar op stam staande extra zware, middelmatige en ligte eiken boomen.

Brief 9 september 1843 van de ambtenaar van het openbaar ministerie bij het kantongeregt
Bij de behandeling der zaak tegen de heer A. Janson op heden voor het kantongeregt alhier is door de raadsman van den beklaagde één der honden, thans in het bezit van genoemden heer zijnde geproduceerd, welke echter door alle getuigen verklaard is niet dezelfde te zijn, welke de schapen van Sjobbema zoude hebben doodgebeten en gekwetst. Het is echter bij deze gelegenheid gebleken, dat de heer Janson nu, en ook reeds in april jl, nog eenen anderen hond had,
Teneinde kosten en moeite te besparen, neem ik de vrijheid u te verzoeken om aan de door mij opgeroepene getuigen, met name Harm Sjobbema, G.H. Woldring en vrouw, alsmede Hindrik Horst, zoo mogelijk de gelegenheid te verschaffen om dezen tweeden hond te zien en mij den uitslag van dit onderzoek wel te willen mededeelen, opdat ook deze tweede hond in de volgende zitting, zoude kunnen worden vertoond, indien hij namelijk door genoemde personen herkend wordt, als dezelfde welke indertijd door hen op het land van Sjobbema bij de schapen is gezien.
Voorts zou het mij zeer aangenaam zijn, indien door u een paar soldide personen zouden kunnen worden opgespoord, welke

© 2020 - E.M. van Koldam

zouden kunnen getuigen, dat de heer Janson tijdens het voorgevallene in april jl met de schapen van Sjobbema nog een andere hond had gehad overeenkomende met dien welke door de getuigen op het land is gezien.
Indien zodanige personen in uw gemeente mogten worden gevonden, zoo neem ik de vrijheid u te verzoeken om dezelve wel te willen afhooren en mij hunne verklaringen toe te zenden, ten einde ik in staat worde gesteld dezelve tegen aanstaande zaterdag te kunnen dagvaarden, terwijl ik ook omtrent dit tweede punt van u eenig berigt tegemoet zal zien.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

Groninger Courant, 5 januari 1849
Verkooping van eikenboomen en hooiland, enz.
De ondergeteekende zal op eerstkomenden dingsdag, den 9den januarij 1849, des voormiddags precies te 10 uur, ten huize van Jannes W. Pattje, scheepsbouwer op de Waterhuizen, in perceelen of te zamen, op zeer voordeelige conditiën verkoopen: deszelfs eendekooi met ruim 400 daarop staande extra zware, lange en deugdzame eikenboomen, benevens eene menigte hakhout, en de daarbij en om gelegene hooilanden, te zamen groot vijftien bunders. Alles staande en gelegen op de Middelhorst onder Haren. Kunnende gadingmakenden, des verkiezende, de noodige aanwijzing bekomen bij Hindrik Horst, wonende aldaar.
J. Veenhoven H.z.

Hinderk was gehuwd met **Egbertien Jans**, dochter van **Jannes Jans** en **Elisabeth Wichers**. Egbertien, wonende te Haren (Wijk A Middelhorst 31), is gedoopt op zondag 3 februari 1782 aldaar, is overleden op zaterdag 4 januari 1840 aldaar, is als overleden aangegeven op maandag 6 januari 1840 aldaar (aangever overlijden was Wicher Horst; getuige aangifte overlijden was Jacob Horst (zie 106.4)). Egbertien werd 57 jaar, 11 maanden en 1 dag.

3 **Jantien Horst** is geboren op zondag 19 september 1784 te Noordlaren, is overleden op woensdag 17 mei 1815 te Eelde. Jantien werd 30 jaar, 7 maanden en 28 dagen.
Jantien trouwt op zondag 26 januari 1812 te Haren op 27-jarige leeftijd met de 24-jarige **Harm Jans Eggens**, zoon van **Jan Jacob Eggens** en **Klaasje Harms**. Harm, schoenmaker en veeschutter, is geboren op maandag 7 mei 1787 te Zuidlaren, is overleden op zondag 22 augustus 1875 te Borger. Harm werd 88 jaar, 3 maanden en 15 dagen.
Harm was later gehuwd (2) met **Clasien Woldring**.<174,175>
Harm was later gehuwd (3) met **Roelfien Pepping**.<176,177>

Jacob trouwt op zondag 1 mei 1785 op 29-jarige leeftijd (2) met de 30-jarige **Lammegien Lucas**, dochter van **Lucas Hendriks** en **Trijntje Jans**. Lammegien is geboren te Gieten, is gedoopt op zondag 1 december 1754 aldaar, is overleden in 1829 te Glimmen. Lammegien werd 75 jaar.

Van Jacob en Lammegien zijn vier kinderen bekend:

4 **Lucas Jacobs Horst** is gedoopt op donderdag 12 januari 1786 te Noordlaren, is overleden voor 1791. Lucas werd hoogstens 4 jaar, 11 maanden en 20 dagen.

5 **Marchien Jacobs Horst**, wonende te Noordlaren (Wijk C Glimmen 3) en aldaar, is geboren te Glimmen, is gedoopt op zondag 22 juli 1787 te Noordlaren, wonende Wijk C Glimmen 3 aldaar, is overleden op woensdag 20 augustus 1834 te Glimmen, is als overleden aangegeven op vrijdag 22 augustus 1834 te Haren (aangever overlijden was Jan Jakobs Horst; getuige aangifte overlijden was Jan Folkerts de Vries). Marchien werd 47 jaar en 29 dagen.

6 **Lucas Jacobs Horst** (MIL-230; L-00257), wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 25), te Haren (Wijk C Onnen 22B) en aldaar (Wijk C Onnen 37), is geboren te Glimmen, is gedoopt op zaterdag 30 juli 1791 te Noordlaren, is overleden op vrijdag 16 december 1870 te Onnen. Lucas werd 79 jaar, 4 maanden en 16 dagen.

Is in 1814 boerenknecht bij de weduwe van Albert Hoenderken te Noordlaren. Woont in 1830 samen met zijn vrouw en twee kinderen op het adres Haren Wijk C Nr 22B Onnen.

Ingekomen stukken gemeente Haren, 16 september 1817
De schout stuurt de verantwoordelijke Kommissie een lijst met schutters, die hij verzoekt te ontslaan om door meerder gegoede te kunnen worden vervangen: Gerrit Bakker, Jan Weites, Abel Mannes, Lukas Horst en Hindrikus Pauwels.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 50)

Akte 19 maart 1825
Roelf van Dam en zijn vrouw Egberdina Wuffen, wonende te Haren, verkopen aan Lukas Jacobs Horst, arbeider, en Willemtje Roelfs Dijk, ehelieden, wonende te Onnen, een kamp land met een veentje daarachter, de Helakker genaamd.
De prijs bedraagt f.200,-. De koopschat blijft onbetaald en de kopers lenen ook nog f.300,-. Zodat de totale schuld f.500,- bedraagt, tegen 4% rente per jaar. De lening geschiedt ten behoeve van de bouw van een huis op de aangekochte grond. Tot zekerheid krijgen Roelf van Dam en echtgenote het recht van hypotheek.
Het land zwet ten noorden aan Wicher Allers [Wigcher Alders Buiringa] en Hindrik van Norg, ten oosten de Buireweg, ten zuiden Hindrik Berends en ten westen de es.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 85, Akte 112)

Brief 25 april 1825 van Lucas Horst te Onnen
Ik neem de vrijheid u te verzoeken mij vrijheid te verlenen tot het bouwen van huis op kouden grond op een kamp land, de Helakker genaamd, gelegen ten westen van de ??weg [nu Zuidveld] te Onnen, nabij de woning van Wighert Alderts [Buiringa] aldaar. Zijnde ik voornemens na bekomene permissie van u de keuken te bouwen van steen en het achterste gedeelte van hout, en het geheele gebouw met steen te dekken. In het vertrouwen, dat u aan mijn verzoek zal gelieven te voldoen, noem ik mij uw onderdanige dienaar Lukas Horst.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 58)

Rapport dd 13 maart 1843 van C. Hornhuis
Door u is in mijne handen gesteld een adres van Hindrik Freerks, woonachtig te Yde, houdende verzoek om op den zogenaamde Golakker te Onnen een huis te bouwen en hetzelve met riet of stroo te dekken, ten einde voornamelijk op het laatst in genoemde adres uitgedrukt verzoek te dienen van berigt.
Dien ten gevolge heb ik de eer, onder terugzending van voormeld adres, te berigten, dat het door den adressant te bouwen huis, indien het op de door hem verkozene plats komt te staan, van het huis van Lukas Horst weliswaar slechts ruim 20 Nederlandsche ellen, maar van dat van Aldert Buiringa veel verder zal verwijderd zijn. Daar er echter in de nabijheid van den Golakker geene huizen, dan de twee even genoemde woningen gevonden worden, komt het mij voor, dat het met riet of stroo dekken van het door den adressant te bouwen huis in opzigt tot het verspreiden van brand weinig of geene zwarigheid oplevert.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

© 2020 - E.M. van Koldam

Lucas trouwt op vrijdag 3 april 1818 te Haren (huwelijksgetuigen waren Hinderk Jacobs Horst (zie 127.2), Jan Jakobs Horst, Hendrik Alberts Pluis en Hendrik Albers Kooi (zie 148)) op 26-jarige leeftijd met de 32-jarige **Willemtien Roelfs Dijkman** ook genaamd Willemtje Roelofs Langendijk. Willemtien, wonende te Haren (Wijk C Onnen 22B), is geboren te Eext, is gedoopt op zondag 21 augustus 1785 te Anloo, is overleden op woensdag 3 maart 1847 te Onnen. Willemtien werd 61 jaar, 6 maanden en 10 dagen.
Willemtien was eerder gehuwd (1) met **Hindrik Hindriks Rijnberg**.<178..181>

7 **Jan Jakobs Horst** (MIL-258; MIL-417; L-00721), wonende te Noordlaren (Wijk C Glimmen 3), te Noorddijk, te Haren (Wijk C Onnen 27A) en aldaar (Wijk C Onnen 46), is geboren op donderdag 19 februari 1795 te Glimmen, is gedoopt op zondag 8 maart 1795 te Noordlaren, is overleden op vrijdag 28 februari 1862 te Onnen. Jan werd 67 jaar en 9 dagen.

Is volgens het militieregister in mei 1816 vertrokken naar Noorddijk en op 5 mei 1817 terug gekomen in Glimmen. Om die reden wordt Jan Jakobs Horst twee keer vermeld in het militieregister.

Brief 20 maart 1852 aan J. Horst te Onnen
Wij hebben de eer u bij dezen kennis te geven, dat de raad dezer gemeente in zijne vergadering van den 18 dezer maand, uw verzoek gedaan bij adres van den 9 maart jl., heeft gewezen van de hand, op grond dat u tijdens de beschrijving der honden door de veldwagter gedaan in het bezit was eenen hond en de raad geen termen heeft kunnen vinden om u van deze aanslag te kunnen ontheffen, weshalve u overeenkomstig art. 1 van den keur op de belasting der honden voor de dienst van 1852 blijft aangeslagen voor een hond.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 119)

Jan trouwt op zaterdag 27 oktober 1832 te Haren op 37-jarige leeftijd met de 26-jarige **Leentien Takens**, dochter van **Folkert Willems Takens (246)** en **Fennechien Pieters (111.5)**. Leentien, wonende te Haren (Wijk C Onnen 27A), aldaar (Wijk C Onnen 46) en aldaar, is geboren op woensdag 5 februari 1806 te Onnen, is gedoopt op zondag 16 februari 1806 te Haren, wonende Wijk C Onnen 46 aldaar, is overleden op zondag 19 april 1857 te Onnen. Leentien werd 51 jaar, 2 maanden en 14 dagen.

128 **Harm Hendriks Houwing** (GH1812-239; L-00260; L-00263; L-00264cs), zoon van **Hendrik Jacobs Houwing (129)** en **Lammechien Harms Timmer**, is geboren op zaterdag 23 september 1786 te Glimmen, is gedoopt op zondag 8 oktober 1786 te Noordlaren, is overleden op woensdag 15 mei 1833 te Anloo. Harm werd 46 jaar, 7 maanden en 22 dagen.
Harm trouwt op maandag 11 april 1814 te Anloo op 27-jarige leeftijd met de 26-jarige **Henderkien Jans Houwing**. Henderkien is geboren te Annen, is gedoopt op zondag 16 maart 1788 te Anloo, is overleden op maandag 5 februari 1827 aldaar. Henderkien werd 38 jaar, 10 maanden en 20 dagen.

129 **Hendrik Jacobs Houwing** (GH1812-238), zoon van **Jacob Hindriks** en **Aaltien Houwing**, landbouwer, wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 6) en aldaar, is geboren te Glimmen, is gedoopt op zondag 5 maart 1752 te Noordlaren, wonende Wijk B Noordlaren 6 aldaar, is overleden op maandag 18 augustus 1817 aldaar, is als overleden aangegeven op woensdag 20 augustus 1817 (getuigen aangifte overlijden waren Kornelis Brants (zie 47) en Jannes Ottes Hoenderken (zie 116)). Hendrik werd 65 jaar, 5 maanden en 13 dagen.

Akte 10 mei 1802
Hindrik Jacobs (Houwing) en Lammegje Harms (Timmer) te Noordlaren verkopen aan Freerk Everts en Lammegien Bolhuis, woonachtig bij de Haardermolen de gerechte vierde part van 8 matten hooiland te Onnen voor f.93,15.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1617, folio 168).

Hendrik trouwt (kerk) op maandag 15 juni 1778 te Noordlaren op 26-jarige leeftijd met de 25-jarige **Lammechien Harms Timmer**, dochter van **Harm Geerts Timmer** en **Grietien Jansen Norsinge**. Lammechien, wonende te Noordlaren, is gedoopt op zondag 24 december 1752 aldaar, wonende Wijk B Noordlaren 6 aldaar, is overleden op maandag 11 december 1820 aldaar. Lammechien werd 67 jaar, 11 maanden en 17 dagen.

Acte van successie 1 mei 1821
Erfgenamen van de op 11 december 1820 overleden Lammechien Harms Timmer zijn haar vier kinderen. Zij erven de vaste goederen, die Lammechien samen met wijlen haar man Hindrik Houwing bezeten heeft:
- de behuizing Wijk B nr 6 te Noordlaren
- de behuizing Wijk B nr 7 te Noordlaren.

Van Hendrik en Lammechien zijn zeven kinderen bekend:

1 **Aaltje Hindriks Houwing** ook genaamd Aaltje Hoiting, wonende te Noordlaren (Wijk A Noordlaren 17), is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 30 mei 1779 aldaar, is overleden op zaterdag 23 februari 1856 aldaar. Aaltje werd 76 jaar, 8 maanden en 24 dagen.

Overzicht 5 april 1841 opgemaakt door de gemeente-ontvanger H.J. Quintus
Lijst der weduwen in de gemeente Haren woonachtig, welke jaarlijks in 's Rijks directe belastingen, het patentregt daaronder niet begrepen, f.20,- en daarboven betalen.
Weduwe J. Swartwolt, te Haren, zonder beroep; weduwe J.P. Oosting, te Haren, zonder beroep; weduwe K.H. van der Es, te Haren, landbouwersche; weduwe L. Bolhuis, te Haren, landbouwersche; weduwe W. Eising, te Onnen, landbouwersche; weduwe J.J. Sipkes [Sipkema te Waterhuizen], te Haren, landbouwersche; weduwe D. van der Veen, te Haren, landbouwersche; weduwe G. Hemmes, te Haren, landbouwersche; weduwe E. Bolhuis, te Helpman, landbouwersche; weduwe J.E. Wilphorst, te Helpman, landbouwersche; weduwe W. Groenendal, te Helpman, landbouwersche; weduwe W.J. Quintus, te Helpman, zonder beroep; weduwe [J.H.] Nauta, te Helpman, zonder beroep; weduwe A.J. van Dijken, te Haren, landbouwersche; weduwe R. Kluiving, te Noordlaren, landbouwersche; weduwe K. Brands [Brants], te Noordlaren, landbouwersche; weduwe J.H. Timmer, te Noordlaren, landbouwersche; weduwe J. Hoenderken, te Noordlaren, landbouwersche; weduwe Ypeij, te Helpman, zonder beroep; weduwe J. Vos, te Haren, zonder beroep; Trientje Abelius [Trijntje Abels], te Helpman, landbouwersche; weduwe J.J. Bos, te Noordlaren, landbouwersche; weduwe G. Buirma [= Gezina Buirma?], te Helpman, zonder beroep; weduwe J. Gortemaker, te Haren, landbouwersche; weduwe H.R. Kloots [= Henderica Ottens, maar die is al in 1830 overleden], te Noordlaren, landbouwersche; weduwe A. Reiger, te Haren, zonder beroep.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 74)

Aantekening in brievenboek dd 27 april 1844
Missive bij het plaatselijk bestuur van Haren, waarbij aan de weduwe van Cornelis W. Brands en J. de Groot verlof verleend wordt

tot het bouwen van een huis.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111).

Brief 14 mei 1850 van de weduwe van K. Brants te Noordlaren
Geeft met verschuldigde eerbied te kennen, de weduwe K. W. Brants, landbouwersche, wonende te Noordlaren. Dat zij voornemens is haar woonhuis, staande en gelegen te Noordlaren, bekend bij het kadaster in de gemeente Haren, ten name van de weduwe Kornelis Willems Brants onder sectie E nummer 1022, en verbonden aan deszelfs schuur, af te breken.
Dat zij voornemens is op dezelfde plaats een nieuw woonhuis weder te bouwen en dat woonhuis weder aan de schuur te verbinden.
Dat zij voornemens is dat woonhuis gedeeltelijk met riet en gedeeltelijk met pannen te dekken.
Redenen waarom zij zich tot u wendt met het verzoek haar tot de afbreking en weder opbouwing de vereischte vrijheid te verlenen.
** Raadslid W. Homan geeft aan, dat op het verzoek niet aan te merken is.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 83).

Aaltje trouwt (kerk) op zondag 21 mei 1809 te Noordlaren op 29-jarige leeftijd met de 42-jarige **Kornelis Brants**, zie 47.

2 **Grietje Houwing** is geboren te Glimmen, is gedoopt op zondag 11 februari 1781 te Noordlaren, is overleden op vrijdag 20 september 1833 te Anloo. Grietje werd 52 jaar, 7 maanden en 9 dagen.

3 **Jacob Houwing** is geboren op dinsdag 20 januari 1784 te Noordlaren, is gedoopt op zondag 25 januari 1784 aldaar, is overleden voor 1811. Jacob werd hoogstens 26 jaar, 11 maanden en 12 dagen.

4 **Harm Hendriks Houwing** is geboren op zaterdag 23 september 1786 te Glimmen, is gedoopt op zondag 8 oktober 1786 te Noordlaren, zie 128.

5 **Jan Houwing** is gedoopt op zondag 12 juli 1789 te Noordlaren, is overleden op zondag 12 juni 1814 aldaar, is als overleden aangegeven op maandag 13 juni 1814 aldaar (aangever overlijden was Harm Hendriks Houwing (zie 128); getuige aangifte overlijden was Simon Henrich Adolph Steker (zie 85.6)). Jan werd 24 jaar en 11 maanden.

6 **Hindrik Houwing** is gedoopt op zondag 29 april 1792 te Noordlaren, is overleden voor 1811. Hindrik werd hoogstens 18 jaar, 8 maanden en 3 dagen.

7 **Jantien Houwing**, wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 6) en aldaar (Wijk A Noordlaren 5), is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 7 februari 1796 aldaar, is overleden op zaterdag 29 januari 1870 aldaar. Jantien werd 73 jaar, 11 maanden en 22 dagen.
Jantien trouwt op zondag 25 april 1819 te Haren (huwelijksgetuigen waren Willem Sissingh, Hendrik Sissingh (zie 233), Kornelis Brants (zie 47) en Harm Hendriks Houwing (zie 128)) op 23-jarige leeftijd met de 22-jarige **Otto Kloots** (MIL-255; L-00287; L-01500), zoon van **Hindrik Roelfs Kloots** en **Henderica Ottens**. Otto, landbouwer, wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 6) en aldaar (Wijk A Noordlaren 5), is gedoopt op zondag 19 juni 1796 aldaar, is overleden op zondag 11 augustus 1872 aldaar. Otto werd 76 jaar, 1 maand en 23 dagen.

Woont in 1814 bij zijn vader. Woont in 1830 met zijn vrouw, vier zonen en de inwonende werkmeid Egbertje Hindriks Adolfs op het adres Noordlaren, Wijk B Nr 06.

Ingekomen stukken gemeente Haren, 18 april 1814
Brief van de commissaris van het arrondissement Groningen met de mededeling, dat de leden van de landmilitie zich op 26 april 1814 om 8 uur in de ochtend in de Martinikerk moeten bevinden. Daarbij de toevoeging voor de maire: “het zoude mij aangenaam zijn, indien Ued bij de overgave van uw contingent tegenwoordig waart”. Bijgevoegd een nominatie controlle van de door het lot gedefigneerden.
Nr. trekking, naam, remplaçant
1. Berg van den, Derk, vrijwillig;
36. Pathuis, Hindrik
40. Hendriks, Berend
41. Bruin de, Christiaan
59. Klaassens, Roelf
69. Veltman, Gerrit, remplaçant Bennink, Peter, te Haren
74. Jochums, Jacob, remplaçant Jan Jochums, te Haren
77. Kloots, Otto, remplaçant Gerrit Geerts, te Haren
85. Bazuin, Arend, remplaçant Antman, Izak, te Groningen
89. Rummerink, Lucas, remplaçant Bakker, Jacob, te Haren
98. Ruuls, Christoffel
101. Wieringa, Ludewikes
125. Houwing, Hendrik, remplacant Janssen, Marten Hendrik te Groningen
156. Schut, Jannes
175. Kwant, Meindert
183. Koops, Jan, remplacant Kwint, Willem, te Groningen
235. Boerema, Hindrik
236. Nijdam, Andries, remplacant Benniks, J.J., te Groningen
292. Bakker, Derk
298. Kramer Harm.
Op 30 april 1814 volgt een brief met als bijlage een overzicht van de personen, die op het appel hebben gemankeerd. Voor Haren waren dat:
36. Pathuis, Hindrik
40. Hendriks, Berend
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 47).

Kattebelletje van omstreeks augustus 1818
Manschappen die naar elders vertrokken zijn (vanuit Haren)
- Eite Koops naar Slogten
- Otte Kloots tegenwoordig woonachtig te Noordlaren
- Arent Sants vertrokken naar Eelde
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 51).

© 2020 - E.M. van Koldam

Proces verbaal 20 januari 1847
Op heden 20 januari 1847 zijn op daartoe aan hun gedane citatie voor ons, burgemeester der gemeente Haren verschenen, Jan Warners Boer, van beroep landbouwer, wonende te Annen, gemeente Anloo, Otte Kloots en Hindrik Brands, ook landbouwers van beroep, wonende te Noordlaren, aan welke door ons is meegedeeld den inhoud van het door Albert Boer aan Zijne Majesteit ingediend request, waarbij verzocht is een nieuwen korenmolen te mogen bouwen, en welke naburen op de deswege aan hen gedane vragen verklaard hebben, niet te kunnen inzien, dat door het toestaan van het verzoek voor hun of hunne verdere naburen eenig bezwaar of overlast toegebragt werd, wanneer die molen op den aangeduiden grond, sectie F nr 126, en op ongeveer eenen afstand van tenminste 80 Nederlandsche ellen van den publieken weg verwijderd, geplaatst wordt, en zij derhalve geene redenen vinden om tegen de plaatsing eener korenmolen op dien grond eenige bezwaren in te brengen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 80)

Verdeling markegronden Noordlaren 3 oktober 1847
De markegenoten komen bijeen ten huize van kastelein W. Brands te Noordlaren. Zij besluiten tot verdeling van de marke in 68 gelijke delen op basis van een voorstel van een daartoe ingestelde commissie, met de aantekening dat een aantal percelen niet worden verdeeld, mar worden verkocht. Voorts blijven een aantal niet genoemde gronden nog mandelig. De ondertekening geschiedt door: J.C. van Hasselt, W. de Sitter, B. Marring, H. Koops, R. de Sitter, A. Hoenderken, W. Homan, R. Hoenderken, O. Kluiving, J. Hoiting, L. Hoenderken, J. Veldman, E. Pelinck, O. Kloots, J. Assies, W. Brants en H. Brants.
(Groninger Archieven, Toegang 1464, inventarisnummer 207).

130 **Hindrik Houwing** (GH1812-281; MIL-217; Napoleon; L-00261), zoon van **Jan Tonnis Houwing** en **Aaltje Jans Niemeijer**, landbouwer, wonende te Noordlaren (Wijk C Glimmen 18) en aldaar (Wijk C Glimmen 7), is geboren te Glimmen, is gedoopt op zondag 15 oktober 1786 te Noordlaren, is overleden op zaterdag 7 september 1872 te Glimmen. Hindrik werd 85 jaar, 10 maanden en 23 dagen.

Miltair in het leger van Napoleon: inschrijving van Hendricks Houwing, 5e Regiment Tirailleurs van de Garde, stamboeknr. 37214 (Inv.nr. SHD: 20Yc28)

Wordt in het militieregister 1814 vermeld als landbouwerszoon, wonend bij zijn moeder. Woont in 1830 op het adres Noordlaren Wijk C Nr 7 Glimmen samen met zijn vrouw, twee dochters, de inwonende knecht Albert Scholtens en de inwonende werkmeid Margien Steenbergen.

Ingekomen stukken gemeente Haren, 18 april 1814
Brief van de commissaris van het arrondissement Groningen met de mededeling, dat de leden van de landmilitie zich op 26 april 1814 om 8 uur in de ochtend in de Martinikerk moeten bevinden. Daarbij de toevoeging voor de maire: “het zoude mij aangenaam zijn, indien Ued bij de overgave van uw contingent tegenwoordig waart”. Bijgevoegd een nominatie controlle van de door het lot gedefigneerden.
Nr. trekking, naam, remplaçant
1. Berg van den, Derk, vrijwillig;
36. Pathuis, Hindrik
40. Hendriks, Berend
41. Bruin de, Christiaan
59. Klaassens, Roelf
69. Veltman, Gerrit, remplaçant Bennink, Peter, te Haren
74. Jochums, Jacob, remplaçant Jan Jochums, te Haren
77. Kloots, Otto, remplaçant Gerrit Geerts, te Haren
85. Bazuin, Arend, remplaçant Antman, Izak, te Groningen
89. Rummerink, Lucas, remplaçant Bakker, Jacob, te Haren
98. Ruuls, Christoffel
101. Wieringa, Ludewikes
125. Houwing, Hendrik, remplacant Janssen, Marten Hendrik te Groningen
156. Schut, Jannes
175. Kwant, Meindert
183. Koops, Jan, remplacant Kwint, Willem, te Groningen
235. Boerema, Hindrik
236. Nijdam, Andries, remplacant Benniks, J.J., te Groningen
292. Bakker, Derk
298. Kramer Harm.
Op 30 april 1814 volgt een brief met als bijlage een overzicht van de personen, die op het appel hebben gemankeerd. Voor Haren waren dat:
36. Pathuis, Hindrik
40. Hendriks, Berend
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 47).

Brief 25 april 1847 aan de officier van justitie
Bij deze heb ik de eer aan u te doen toekomen eene bij mij ingebragte klagte en dien ten gevolge gedane opname te huize van den landbouwer Hindrik Houwing en getuigen verhoord, wegens eene gepleegde diefstal van aardappelen, welke indien de belanghebbende mij dadelijk aangifte had gedaan nog vollediger bewijs zoude hebben opleveren.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 114)

Groninger Courant, 7 mei 1856
Te Haren werd gisteren ter opluistering der veemarkt, vanwege de afdeeling Haren der maatschappij van landbouw in de provincie Groningen, eene tentoonstelling gehouden van stieren, vroegmelkte vaarsen, kalfkoeijen en boter. Het ongunstige en koude weder werkte niet gunstig op het aantal tentoongestelde beesten. Toch waren onder deze nog al eenige schoone aanwezig, welke de aandacht der toeschouwers op zich vestigden.
De uitreiking der prijzen en premiën had des namiddags plaats. Van de 4 stieren die waren tentoongesteld, werd een van R. Hoenderken, van Noordlaren, den 1sten prijs van f 10,- waardig gekeurd; 7 vaarsen waren aanwezig. Van deze verkreeg die van H. Houwing, te Glimmen, een vaalbonte, den prijs van f 7,-, en werd voor een dito van jhr. O.J. Quintus, een getuigschrift uitgereikt; kalfkoeijen waren er slechts 2 en wel van koemelker Groenhuis, te Groningen, die met f 7,- en een getuigschrift werden bekroond; 9 partijtjes boter waren opgezonden. De 1ste prijs, een zilveren roomlepel, werd uitgereikt aan de wedw. R. ter Borgh, landbouwersche te Haren; de 2de prijs aan C. Hoenderken, landbouwer te Haren, een zilveren flacon. Alles liep in beste orde af.

Hindrik trouwt op woensdag 22 mei 1822 te Haren (huwelijksgetuigen waren Jannes Jans Houwing (zie 131), Jan Bos (zie 43) en Jan

Kooi (zie 150)) op 35-jarige leeftijd met de 24-jarige **Lammechien Kroeze**, dochter van **Berend Gerrits Kroeze (160)** en **Aaltien Roelfs**. Lammechien, wonende te Noordlaren (Wijk C Glimmen 7) en aldaar (Wijk C Glimmen 14), is geboren te Glimmen, is gedoopt op zondag 25 juni 1797 te Noordlaren, is overleden op dinsdag 19 september 1876 te Glimmen. Lammechien werd 79 jaar, 2 maanden en 25 dagen.

Van Hindrik en Lammechien zijn vijf kinderen bekend:

1 **Aaltje Houwing**, wonende te Noordlaren (Wijk C Glimmen 7) en aldaar (Wijk C Glimmen 14), is geboren op woensdag 23 februari 1825 te Glimmen, is overleden op woensdag 20 juni 1900 te Groningen. Aaltje werd 75 jaar, 3 maanden en 28 dagen.
Aaltje trouwt op zaterdag 20 mei 1854 te Haren op 29-jarige leeftijd met de 40-jarige **Andries Alles**, zoon van **Hindrik Alles (11.4)** en **Jeichien Hindriks**. Andries, landbouwer, wonende te Helpman en aldaar (Wijk D Den Hoorn 6), is geboren op donderdag 27 januari 1814 aldaar (Wijk D Den Hoorn 6), is als geboren aangegeven op vrijdag 28 januari 1814 te Haren . De acte van geboorte-aangifte is niet door getuige Cornelis Eleveld getekend "de tweede getuige voordat deze aangave was ingeschreven ziek geworden en overleden zijnde, heeft deze acte niet meer kunnen ondertekenen". Overigens overleed Cornelis Eleveld pas ruim 5 maanden na de aangifte op 6 juli 1814. (aangever geboorte was Hindrik Alles (zie 11.4); getuigen aangifte geboorte waren Hindrik Hindriks (zie 110) en Cornelis Eleveld (zie 76)), is overleden op maandag 25 mei 1903 te Groningen. Andries werd 89 jaar, 3 maanden en 28 dagen.

2 **Annechien Houwing**, wonende te Noordlaren (Wijk C Glimmen 7) en aldaar (Wijk C Glimmen 14), is geboren op vrijdag 28 maart 1828 te Glimmen, is overleden op donderdag 19 december 1895 te Leegkerk. Annechien werd 67 jaar, 8 maanden en 21 dagen.
Annechien trouwt op woensdag 17 mei 1871 te Haren op 43-jarige leeftijd met de 39-jarige **Thies Mulder**. Thies, landbouwer, is geboren op maandag 26 maart 1832 te Leegkerk, is overleden op vrijdag 27 juni 1902 aldaar. Thies werd 70 jaar, 3 maanden en 1 dag.
Thies was eerder gehuwd (1) met **Elsien van Hemmen**.<182,183>

3 **Jan Houwing**, landbouwer, wonende te Noordlaren (Wijk C Glimmen 7) en aldaar (Wijk C Glimmen 14), is geboren op zondag 20 maart 1831 te Glimmen, is overleden op maandag 22 maart 1915 aldaar. Jan werd 84 jaar en 2 dagen.

Akte verleden 1870 voor notaris R.A. Quintus
Bij deze akte verkoopt Kornelis Rutgers een stuk weideland H 867 en water, zijnde de zogenaamde Schipsloot K 1731 aan de Stichting Weltevreden. Lutgers heeft deze eigendommen verkregen bij een publieke verkoping op 8 september 1866.
Bij deze akte zitten enige achterliggende stukken. Zo heeft in 1868 een vreemd geschil plaats gevonden tussen Kornelis Lutgers en de markgenoten van Glimmen, waarvan toen de volmachten waren: Jan Jacobs Veltman, lid provinciale staten van Groningen en wonende te Noorddijk, Jan Bos, landbouwer, wonende te Glimmen, Jan Koops Hassels, dienstknecht, wonende te Glimmen , Roelf Rademaker wonende te Glimmen en Jan Houwing, wonende te Glimmen. Kornelis Lutgers had op 8 september 1866 ten overstaan van notaris R.A. Quintus publiek gekocht een boerenbehuizing met schuur, tuin, bouw- weide en boschland staande en gelegen te Glimmen in het geheel groot 2 bunder, 20 roeden en 90 ellen, waaronder ook het perceel bij het kadaster bekend sectie H nr 867. Lutgers verneemt echter tot zijn verbazing, dat de markegenoten voornemens zijn en dat ook in het openbaar hebben aangekondigd om gemeld aan hem in vollen en vrijen eigendom toebehorend perceel zonder zijn toestemming of medewerking op 27 januari 1868 des namiddags te vier uur ten huize van den kastelein H. Bosscher op De Punt publiek te verkopen. Dit ten overstaan van de notarissen Mr. Van Hasselt en J.G. Hora Siccama. Tegen deze verkoop heeft Kornelis Lutgers zich met succes kunnen verzetten door met inschakeling van deurwaarder Johannes Barlinkhoff te Groningen zijn bezwaren nadrukkelijk kenbaar te maken.
Bij brief van 5 november 1930 deelt notaris Van Andringa de Kempenaer te Haren aan het stichtingsbestuur mee, dat het gedeelte van de Schipsloot (Haaksloot) ten oosten van de Lutsborgsweg is verkocht voor f.3,-. Kopers zijn: Nanninga voor 40 ca, Vrieling voor 6,51 ca en Bonder voor 4,70 ca.
(Groninger Archieven, Toegang 422, inventarisnummer 123)

Jan trouwt op donderdag 12 mei 1870 te Haren op 39-jarige leeftijd met de 31-jarige **Berendina Koers**, dochter van **Geert Jans Koers** en **Jantje Berends Kroeze**. Berendina, wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 23), is geboren op maandag 20 augustus 1838 aldaar, is overleden op maandag 18 juni 1877 te Glimmen. Berendina werd 38 jaar, 9 maanden en 29 dagen.

4 **Berend Houwing**, landbouwer, wonende te Noordlaren (Wijk C Glimmen 7) en aldaar (Wijk C Glimmen 14), is geboren op zondag 15 juni 1834 te Glimmen, is overleden op dinsdag 15 augustus 1905 aldaar. Berend werd 71 jaar en 2 maanden.
Berend trouwt op donderdag 20 juni 1872 te Haren op 38-jarige leeftijd met de 33-jarige **Jeltje Veendijk**, dochter van **Andries Veendijk** en **Aaltien Meulman**. Jeltje is geboren op dinsdag 12 maart 1839 te Eelde, is overleden op maandag 9 april 1900 te Glimmen. Jeltje werd 61 jaar en 28 dagen.

5 **Hinderkien Houwing**, wonende te Noordlaren (Wijk C Glimmen 7) en aldaar (Wijk C Glimmen 14), is geboren op maandag 16 oktober 1837 te Glimmen, is overleden op zaterdag 10 oktober 1903 te Eelderwolde. Hinderkien werd 65 jaar, 11 maanden en 24 dagen.
Hinderkien trouwt op zaterdag 19 mei 1877 te Eelde op 39-jarige leeftijd met de 38-jarige **Hilbrant Hilbrants**, zoon van **Harmannus Hilbrants (118.4)** en **Grietje Hoenderken**. Hilbrant is geboren op maandag 11 februari 1839 te Hoornschedijk, is overleden op donderdag 24 oktober 1912 te Eelderwolde. Hilbrant werd 73 jaar, 8 maanden en 13 dagen.
Hilbrant was eerder gehuwd (1) met **Lina Bakker**.<184,185>

131 **Jannes Jans Houwing** (GH1812-280; L-00262), zoon van **Jan Tonnis Houwing** en **Aaltje Jans Niemeijer**, landbouwer en bakker, is geboren op zaterdag 21 juni 1783 te Glimmen, is gedoopt op zondag 6 juli 1783 te Noordlaren, is overleden op vrijdag 21 augustus 1835 te Midlaren. Jannes werd 52 jaar en 2 maanden.

Akte maart 1818
Openbare verkoop ten huize van Albert Bos, kastelein op De Punt onder de gemeente Haren, ten verzoeke van:
- Hinderkien Geerts, weduwe van Jan Harms;
- Harm Harms, landbouwer te Glimmen;
- Geert Harms, arbeider te Glimmen;
- Willem Harms, arbeider te Haren;
- Annegien Harms, huisvrouw van Helmer Zweers te Paterswolde;
- Wubbegien Harms, huisvrouw van Hindrik Bouwkamp te Noordlaren.

Zij verkopen:
1. een behuizinge C 7 met een hof, gelegen aan de brink te Glimmen, zwettende ten noorden aan de brink en Arend Bos, ten oosten aan de weg naar de es, ten zuiden aan de es en ten westen aan Harm Harms;

2. anderhalf mud bouwland.
Het hoogte bod komt van Jannes Jans Houwing, van beroep bakker, wonende te Midlaren, voor zich zelf en voor zijne broeders en zusters Tonnis, Hindrik, Hindrikje, Margien, Anegien en Jans Houwing, alle landbouwers te Glimmen.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr. 78, Akte 170)

Jannes trouwt op zaterdag 17 april 1813 te Zuidlaren op 29-jarige leeftijd met de 19-jarige **Jantje Fix** (L-00653). Jantje, bakkersche, is gedoopt op zondag 24 november 1793 te Zuidlaren, is overleden op zondag 16 februari 1834 aldaar. Jantje werd 40 jaar, 2 maanden en 23 dagen.

Van Jannes en Jantje zijn drie kinderen bekend:

1 **Berend Houwing**, landbouwer, is geboren op zondag 12 november 1815 te Midlaren, is overleden op dinsdag 3 maart 1885 aldaar. Berend werd 69 jaar, 3 maanden en 19 dagen.
Berend trouwt op zaterdag 25 juni 1836 te Zuidlaren op 20-jarige leeftijd (1) met de 27-jarige **Maria Westenbrink**, dochter van **Jan Jans Westenbrink** en **Hindrikje Willems Bening**. Maria is geboren op woensdag 15 februari 1809 te Midlaren, is gedoopt op zondag 26 februari 1809 te Zuidlaren, is overleden op maandag 11 september 1837 te Midlaren. Maria werd 28 jaar, 6 maanden en 27 dagen.
Berend trouwt op donderdag 15 mei 1851 te Zuidlaren op 35-jarige leeftijd (2) met de 29-jarige **Margje Hamminga**, dochter van **Jan Hamminga** en **Hinderkien Schuiling**. Margje is geboren op woensdag 24 oktober 1821 te Zuidlaren, is overleden op woensdag 17 april 1912 te Midlaren. Margje werd 90 jaar, 5 maanden en 24 dagen.

2 **Fenna Houwing** is geboren op zondag 9 januari 1820 te Midlaren, is overleden op zaterdag 21 mei 1892 te Zuidlaren. Fenna werd 72 jaar, 4 maanden en 12 dagen.
Fenna trouwt op zaterdag 3 juni 1848 te Zuidlaren op 28-jarige leeftijd met de 37-jarige **Arend Bazuin**, zoon van **Jan Arends Bazuin** en **Tonzien Klasens**. Arend is geboren op zaterdag 23 februari 1811 te Midlaren, is gedoopt op zondag 3 maart 1811 te Zuidlaren, is overleden op woensdag 5 januari 1870 te Midlaren. Arend werd 58 jaar, 10 maanden en 13 dagen.

3 **Beerta Houwing** is geboren op dinsdag 18 augustus 1829 te Midlaren, is overleden op donderdag 23 augustus 1860 aldaar. Beerta werd 31 jaar en 5 dagen.
Beerta trouwt op zaterdag 24 april 1858 te Zuidlaren op 28-jarige leeftijd met de 31-jarige **Geert Koers**, zoon van **Arent Geerts Koerts** en **Egbertien Wolters**. Geert, wonende te Noordlaren (Wijk A Noordlaren 4), is geboren op woensdag 21 februari 1827 te Haren, is overleden op dinsdag 14 november 1905 te Beilen. Geert werd 78 jaar, 8 maanden en 24 dagen.

Brief 27 mei 1848 van de gouverneur
Ik informeer u, dat op den 26 dezer tot plaatsvervanger van den milicien uwer gemeente Geert Koers, van de ligting van 1846, is aangenomen de persoon van Harm Rutman nader op nevensgaande nota vermeld.
Ik verzoek u om genoemden plaatsvervanger met den gewonen staat DD in vierdubbeld en het extract uit denzelven ter inlijving aan mij over te geven op aanstaanden dingsdag den 30 dezer, des voormiddags te elf uur, in het provinciehuis alhier.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 81)

Brief 30 mei 1848 van de gouverneur
De persoon van Harm Rotman, als plaatsvervanger van den tot de ligting van de Nationale Militie behoorenden loteling uwer gemeente Geert Koers, thans bij de Nationale Militie zijnde ingelijfd, zoo zend ik u hiernevens terug den door mij voor reçu geteekende staat DD tenaanzien van genoemden plaatsvervanger, zijnde daarin alsnu tevens vermeld het korps, waarbij hij ingelijfd is.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 81)

132 **Tonnis Houwing** (GH1812-279; MIL-213), zoon van **Jan Tonnis Houwing** en **Aaltje Jans Niemeijer**, landbouwer, wonende te Noordlaren (Wijk C Glimmen 18), is geboren op zondag 25 juli 1779 te Glimmen, is overleden op woensdag 28 april 1841 aldaar. Tonnis werd 61 jaar, 9 maanden en 3 dagen.

Wordt in het militieregister 1814 vermeld als "landbouwer met de moeder" en woont dan bij zijn moeder op het adres Noordlaren Wijk C Nr 18 Glimmen. Woont in 1830 op het adres Noordlaren Wijk C Nr 18 Glimmen samen met zijn vrouw, drie kinderen, de inwonende boerenknecht Remmert Zwiers en de inwonende werkmeid Jantje Engberts.

Wordt in 1828 aangewezen als brandmeester voor wijk C (Glimmen) van het dorp Haren.

Verslag onderzoek naar ongeregeldheden in de herberg De Posthoorn op 15 maart 1810.
Gerechtelijk onderzoek door de advocaat-fiscaal in de lentemaand 1810 naar de ongeregeldheden in de herberg De Posthoorn van Nicolaus Nieuwland te Haren. Dit op aanklacht van Nieuwland zelf. Advocaat-fiscaal L.H. Trip hoort een groot aantal mogelijke getuigen (de namen zijn door mij vermeld, zoals ze later in de burgerlijke stand zijn gebruikt).
** Verklaring van Borgert Jans Vrieling, oud 31 jaren, woonachtig te Haren, dewelke verklaarde, dat hij op den dag dat er boeldag was geweest bij Jantje Paping te Haren op donderdag 14 dagen geleden, des avonds in de Jagtweide had gezeten. Dat aldaar omstreeks 10 uur de vouw van Nieuwland had geroepen, dat men haar man aanpakte. Dat hij toen naar de kamer tegenover de Jagtweide was gegaan en gezien had, dat een klein dik persoon, hem onbekend, de kastelein Nieuwland in de das gevat had en met hem schermutselde, maar kort er na weder losliet, zonder dat Vrieling verder enige ruzie had maar vertrokken was.
** Verklaring van Tako Hindriks Takens, oud 16 jaar, woonachtig te Haren. Dewelke verklaarde, dat hij 's avonds na de boeldag van Jantje Paping niet ten huize van N. Nieuwland was geweest, maar dat hij die avond reeds om zeven uur naar bed was gegaan.
** Verklaring van Willem Hindriks Takens, oud even over de 20 jaren, woonachtig te Haren, dewelke verklaarde, dat hij gisteren 14 dagen geleden des avonds met meer anderen was geweest in de herberg van H. Nieuwland te Haren tot omstreeks half tien. Dat hij in de Jagtweide en ook in de kamer er tegenover was geweest, waar het vol was. Dat hij geen ruzie had gehoord en ook niet gezien had, dat het licht uit was. Dat hij weggegaan zijnde kort er na terug gekomen was en toen wel gezien had, dat er een partij volk voor het huis van Nieuwland stond en dat de schulte van Haren er bij was. Maar verder kan hij er niets over zeggen.
** Verklaring van Hinderk Hinderks van der Es, oud 16 jaar, woonachtig onder Haren. Dewelke verklaarde, dat hij op de donderdag dat er boeldag was bij Jantje Paping des avonds tot omstreeks half negen was geweest ten huize van Nieuwland te Haren, dat zolang hij er was, hij geen ruzie gezien had.
** Verklaring Reint Jans Koers , oud 21 jaar, woonachtig te Glimmen, dewelke verklaarde, dat hij op donderdagavond den 15e dezer was geweest in de herberg van N. Nieuwland te Haren, in het kamertje tegenover de Jagtweide. Dat hij enige ogenblikken buiten huis was geweest en terug komende wel gezien had, dat er eenigen van Haren, waaronder Borgert Vrieling in dat kamertje waren en dat Roelf Alberts zijn hoed in de hand had, die in stukken was gesneden of gescheurd, zoals ook die van Roelf Pieters en zijn zoon. Dat Nieuwland toen de schulte had gehaald en die van Haren weg waren gegaan.
** Verklaring van Hindrik Alberts Kooi, 27 jaar oud, woonachtig te Glimmen. Die verklaarde, dat hij op donderdag 15 dezer met enige

© 2020 - E.M. van Koldam

anderen van Glimmen des 's avonds was geweest in de herberg van H. Nieuwland te Haren, in een kamertje tegenover de Jagtweide. Dat later op de avond Borgert Vrieling met enige andere personen in dat kamertje waren gekomen. Dat Borgert gezegd had, zijn broer Roelf Alberts Kooi te willen slagen en zijn rokje had willen uittrekken. Dat daarop het licht was uitgedaan en hij zijn hoed, die met meer anderen op een tafel lag had opgezet, maar naderhand wel had gezien, dat de hoed van zijn broer was opgesneden. Dat toen de schulte was verschenen en de Hareners weg waren gelopen.
** Verklaring van Tonnis Jans Houwing, ongeveer 30 jaar oud, wonende te Glimmen. Die verklaarde, dat hij op die donderdag met enige anderen uit Glimmen geweest was bij Nieuwland tegenover de Jagtweide. Da hij na enige tijd weggeweest te zijn terug kwam en toen hoorde, dat enige personen uit het huis liepen, omdat men de schulte haalde. Dat hij toen niet meer naar binnen is gegaan. Dus niet kan zeggen wat er is voorgevallen.
** Verklaring Hindrik Hindriks, oud 16 of 17 jaar, woonachtig te Haren. Die verklaarde op die donderdagavond in het huis van Nieuwland te zijn geweest, maar dat hij voor acht uur van daar was gegaan en dat zo lang hij er geweest was er niet de minste ruzie plaats had.
** Verklaring van Willem Willems Eising, ongeveer 22 jaar, woonachtig te Onnen. Hij heeft op die donderdagavond gehoord, dat er bij de herberg van Nieuwland vrij veel rumoer van zingen en springen was. Dat hij de Jagtweide binnengaande daar een menigte volk had aangetroffen, dat vrolijk was. Dat hij nergens anders dan in de Jagtweide geweest was. Dat hij wel gezien had dat in de kamer tegenover de Jagtweide vel volk was, maar dat hij daar niet was geweest. Dat hij ook maar kort in de Jagtweide is geweest en toen weer is vertrokken.
** Verklaring van Roelf Alberts Kooi, oud ongeveer 30 jaar, woonachtig te Glimmen. Die verklaarde, dat hij op de donderdagavond na de boeldag bij Jantje Paping samen met enige andere personen uit Glimmen was geweest in de herberg van Nieuwland. Dat hij geen ruzie vernomen had, totdat later op de avond eene Borgert Jans Vrieling, woonachtig onder Haren bij hem was gekomen en op comparants vraag wat hij wilde, had gezegd dat hij hem wilde slaan en daarop zijn rokje had uitgetrokken. Dat er op dat moment een menigte andere personen in de kamer was gekomen en het licht uitgedaan was, zodat comparant niet gezien heet wat er geschied was. Dat Nieuwland ook nog in de kamer was geweest en gezegd had de schulte te willen halen. Dat toen de meeste personen uit de kamer naar buiten waren gelopen. Dat comparant toen het licht weer aanging ontdekte, dat zijn nog nieuwe hoed en ook die van Roelf Pieters en zijn zoon in stukken was gesneden of gescheurd. Dat die hoed op tafel had gelegen en dat comparant niet weet hoe hij in stukken was gekomen.
** Verklaring Jan Jans Bos, oud 21 jaar, woonachtig te Glimmen. Ook hij verklaart bij Nieuwland te zijn geweest. Dat ze daar vrolijk en wel hadden gezeten. Dat hun hoeden op tafel lagen. Dat er toen verscheidene personen, meest Hareners in de kamer waren gekomen. Dat hij had gezien, dat er een hoed van de tafel viel, die door Borgert Vrieling, woonachtig te Haren, onder de tafel werd geschopt, waarop hij de zijne had opgezet. Dat Borgert Vrieling bij Roelf Alberts komende door deze was gevraagd wat hij wilde, waarop Borgert geantwoord had hem te willen slagen en zijn rokje had aangegrepen alsof hij dat wilde uittrekken, maar op het zegge van Roelf Alberts “laat dat rokje maar zitten, ik wil niet slagen”, zulks niet had gedaan. Dat toen het licht was uitgedaan en kort daarna de schulte was gehaald, waarop die van Haren meest uit de kamer waren geslopen. Dat hij toen wel gezien had, dat er drie hoeden van Roelf Alberts en Roelf Pieters en zijn zoon waren gesneden of gescheurd.
** Verklaring van Roelf Pieters, 40 jaar, woonachtig te Glimmen. Die verklaarde ook bij Nieuwland te zijn geweest. Dat zijn hoed met andere hoeden op een tafel had gelegen. Dat Borgert Vrieling was gekomen met enige anderen en dat Borgert had willen slagen met Roelf Alberts en zijn rokje reeds half uit had gehad maar nog weder gesust was. Dat daarop het licht uitgedaan was. Dat toen het licht weer aan ging zijn hoed in stukken was gesneden, net als die van Roelf Alberts en zijn zoon. Dat Nieuwland toen de schulte had gehaald en de personen uit Haren uit huis waren geslopen.
** Verklaring van Roelf Roelfs Pieters, zoon van Roelf Pieters, 17 jaar, woonachtig te Glimmen. Hij verklaarde niet veel te hebben gezien, maar ook zijn hoed was aan stukken gescheurd.
** Verklaring van Nicolaus Nieuwland, 37 jaar, wonende te Haren in de herberg De Posthoorn. Dewelke verklaarde, dat na de boeldag van Jantje Paping een menigte volk in zijn herberg was, die aldaar vrolijk en wel hadden gezeten. Dat er in de kamer tegenover de Jagtweide enige personen uit Glimmen hadden gezeten. Dat in die kamer een aantal keren de kaars was uitgedaan, maar door hem en de zijnen steeds weer was ontstoken. Dat hij wel had gezien, dat er op een tafel enige hoeden lagen. Dat van de personen, die in de Jagtweide waren, enigen al heen en weer in en uit de kamer er tegenover waren gegaan. Dat aldaar omstreeks 10 uren of kort er na ruzie ontstaan was en hij er heen gaande om dit voor te komen, had gezien dat zij malkanderen vast hadden. Dat hij een van hen, zijnde een kort dik persoon, aan hem onbekend, van de anderen had afgescheurd, die hem daarop bij de das greep, maar door hem was vast gehouden. Dat de personen uit Glimmen hem drie hoeden hadden laten zien, die in stukken waren gesneden. Dat hij, de vrede niet kunnende herstellen, iemand had gezonden om de schulte te halen en die niet schielijk koomende, zelve ook nog was gaan roepen. Dat hij niet kan zeggen wie de hoeden heeft stuk gesneden, zijnde dit waarschijnlijk geschiedt toen de kaars uit was. Hij weet ook niet wie de voornaamste daders waren, omdat het zo vol was, dat hij zich nauwelijks had kunnen bewegen.
** Verklaring van Johan Rummerink, oud 86 jaar, schulte van Haren. Dewelke verklaarde, dat er op de avond dat de boeldag bij Jantje Paping was gehouden om 10 uur aan zijn venster werd geklopt door iemand gezonden door N. Nieuwland met het verzoek om aanstonds in zijn huis te komen. Dat Nieuwland ook later zelf nog kwam vragen of hij kwam. Dat hij er heen was gegaan en wel 100 personen aantrof, die deels ruzie met elkaar hadden. Dat hij toen met zijn rooroeden stevig heeft huisgehouden en de personen uit elkaar heeft geslagen richting Glimmen, Essen, Dilgt en Onnen.
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 2008).

Akte 3 maart 1814
Verkoop 250 eiken stambomen door Tonnis Houwing te Glimmen. Tonnis Houwing heeft hiervoor een mondelinge volmacht van zijn moeder Aaltje Jans Niemeijer. Aanwezig de notarissen Onno Joost Quintus en Franciscus Cremers. De opbrengst bedraagt f.501,30 (excl 5% opslag voor de verkoopkosten)
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 11, akte 43)

Tonnis trouwt op woensdag 22 mei 1822 te Haren op 42-jarige leeftijd met de 25-jarige **Egbertien Bos**, dochter van **Jan Bos** en **Berentien Egberts**. Egbertien, wonende te Noordlaren (Wijk C Glimmen 18), is geboren te Glimmen, is gedoopt op zondag 5 februari 1797 te Noordlaren, is overleden op zondag 17 november 1872 te Glimmen. Egbertien werd 75 jaar, 9 maanden en 12 dagen.

Aanzegging van burgemeester en assessoren 23 november 1841
Op heden den 24 november 1841 heb ik, Roelf Rademaker, veldwachter der gemeente Haren, mij begeven naar de woningen van Roelf Kroeze, Jochum Albers, Hendrik Rademaker, Albert Bos, weduwe Teunis Houwing, weduwe Jan van Diep, Roelf Mulder, Jacob Horst en Geert Ties, en heb ik aldaar gesproken met Roelf Kroeze, Jochum Albers, Hendrik Rademaker, weduwe Teunis Houwing, weduwe Jan van Diep, de vrouw van Roelf Mulder, de vrouw van Jacob Horst, Geert Ties en Albert Bos, aan wien ik een afschrift heb gelaten van de navolgende insinuatie.
Burgemeester en assessoren der gemeente Haren verwittigen Roelf Kroeze, Jochum Albers, Hendrik Rademaker, Albert Bos, weduwe Teunis Houwing, weduwe Jan van Diep, Roelf Mulder, Jacob Horst en Geert Ties, dat bij de schouwing op den 20 dezer uw pand niet in orde is bevonden en de wateringen niet los aan geene der beide kanten van de weg en gelasten u mitsdien, zulks alsnog te bewerkstelligen tegen den 29 dezer maand op welken dag die weg opnieuw zal worden geschouwd en ingeval mogt bevonden worden aan deze insinuatie niet volledig te zijn voldaan, onmiddellijk tot de herstelling ingevolge artikel 33 van het reglement op het onderhoud en de schouwing der wegen, ten koste van de schouwpligtige zal worden overgegaan.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 74)

© 2020 - E.M. van Koldam

Van Tonnis en Egbertien zijn vijf kinderen bekend:

1 **Jan Houwing**, wonende te Noordlaren (Wijk C Glimmen 18), is geboren op maandag 15 december 1823 te Glimmen, is overleden op woensdag 12 april 1843 aldaar. Jan werd 19 jaar, 3 maanden en 28 dagen.

2 **Jannes Houwing**, landbouwer, wonende te Noordlaren (Wijk C Glimmen 18), is geboren op zaterdag 18 maart 1826 te Glimmen, is overleden op zaterdag 18 april 1868 aldaar. Jannes werd 42 jaar en 1 maand.
Jannes trouwt op zaterdag 21 mei 1859 op 33-jarige leeftijd met de 24-jarige **Anna Koops**, dochter van **Jan Jans Koops** en **Jantien Jans**. Anna, wonende te Noordlaren (Wijk C Glimmen 15), is geboren op donderdag 5 juni 1834 te Glimmen, is overleden op woensdag 23 augustus 1871 aldaar. Anna werd 37 jaar, 2 maanden en 18 dagen.

3 **Aaltien Houwing**, wonende te Noordlaren (Wijk C Glimmen 18), is geboren op zaterdag 5 juli 1828 te Glimmen, is overleden op donderdag 19 maart 1846 aldaar. Aaltien werd 17 jaar, 8 maanden en 14 dagen.

4 **Berend Houwing** (RAAD), landbouwer, wonende te Noordlaren (Wijk C Glimmen 18), is geboren op donderdag 21 juni 1832 te Glimmen, is overleden op woensdag 2 januari 1889 aldaar. Berend werd 56 jaar, 6 maanden en 12 dagen.

Raadslid van de gemeente Haren van 1881 tot 1889.

Algemeen Handelsblad, 16 maart 1889
Haren, 14 maart. Bij de gister gehouden verkiezing van een lid voor den raad dezer gemeente, in plaats van den heer B. Houwink tzn., overleden, hebben de volgende heeren de meeste stemmen verkregen: M.G. Vroom, antirev., 88, J.J. ten Cate Vissering, lib., 76, J.R. Hoenderken, lib. 44, en J. Houwing, lib., 22 stemmen. Er moet alzoo eene herstemming plaats hebben tusschen de heeren Vroom en Vissering.

5 **Berentien Houwing**, wonende te Noordlaren (Wijk C Glimmen 18), is geboren op maandag 5 februari 1838 te Glimmen, is overleden op donderdag 17 april 1873 aldaar. Berentien werd 35 jaar, 2 maanden en 12 dagen.
Berentien trouwt op zaterdag 7 mei 1870 te Haren op 32-jarige leeftijd met de 45-jarige **Jan Bos**, zie 43.3.

133 **Geert Hoving** (GH1812-080, MIL-042; B24-1843; L-00266), zoon van **Berend Geerds** en **Egbertien Jans Hoving**, landbouwer, wonende te Haren (Wijk B Oosterweg 41), is geboren op zondag 16 februari 1772 aldaar, is gedoopt op zondag 23 februari 1772 aldaar, is overleden op vrijdag 16 maart 1855 aldaar. Geert werd 83 jaar en 1 maand.

Woonde in 1830 op het adres Haren Wijk B Nr 41 Oosterweg samen met zijn twee zonen en met de inwonende werkmeid Aaltien Hekman.

Acte 17 juni 1812
Notaris Mr. Reneke Gockinga. Transportacte woning.
Geert Berends Hoving, landbouwer;
Beertien Berends Hoving, gehuwd met Jan Derks Hekman;
Grietje Berends Hoving, gehuwd met Lammert Smit;
Trijntje Berends Hoving, gehuwd met Reinder van Zanten
allen woonachtig te Haren, erfgenamen van wijlen Berend Geerts, overleden te Haren in 1780.
Zij hebben van hun vader een boerenplaats, bestaande in de behuizing B41 en daarbij behorende tuinen, benevens de beklemming van plus minus 56 grazen (22 ha, 50 are) hooi-, bouw- en weideland geërfd. Jaarlijks moet voor de beklemde landen f.80,- worden betaald aan Mello Sichterman.
Tot nu toe werd de plaats gebruikt door de moeder van comparanten, Egbertien Jans Hoving. Zij zijn nu met toestemming van hun moeder overeengekomen, dat de plaats wordt afgestaan en overgedragen aan comparant Geert Berends Hoving en dat deze daarvoor aan de andere comparanten betaalt f.2.660,-.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr 18, acte 597).

Brief 21 mei 1832 aan de gouverneur
In voldoening aan uw missive van de 15 dezer geleidende een adres van Geert Hoving, landbouwer alhier, aan Z.M. de Koning ingediend ter bekoming van vergunning tot het stellen van een plaatsvervanger of nummerverwisselaar voor diens reeds in werkelijke dienst zijnde zoon, heb ik de eer door deze aan u onder terugzending van het genoemde adres op de bij uw missive voorgestelde punten te dienen van berigt.
1. Dat des adressants zoon niet zoo zeer ter ondersteuning in de behoeften zijner familie noodzakelijk is, alswel tot het medewerken ter instandhouding van het bedrijf zijns vader, die landbouwer is.
2. Dat het remplacement of de substitutie wel in het belang van de ingelijfden tot het aanleeren van het boerenbedrijf, waarin dezelven aanvankelijk is opgeleid, kan gerekend worden te zijn. En dat zulks voor de familie ook wel wenschelijk kan worden geacht, aangezien zij daardoor van meerdere kosten voor het nemen van enen dienstbode of arbeider zouden verschoon worden, te meer nog omdat de vader door het tijdelijk gemis van zijnen zoon dagelijks, zoo wij onderrigt zijn geworden, in eenen toenemende toestand verkeert, die hem ongeschikt maakt tot het geregeld waarnemen van zijn bedrijf.
3. Dat de adressant de gedachte middelen niet toevallig na het inlijven van zijn zoon heeft bekomen, maar dezelve reeds voordien tijd wel heeft besloten.
4. Dat de adressant met de nodige middelen bezit om in dat geval de kosten op het stellen van een plaatsvervanger of nummerverwisselaar vallende te kunnen goedmaken.
5. Dat naar onze informatie te dien opzigte des adressants zoon zeer genegen is om door middel van remplacement de dienst te verlaten.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 105)

Groninger Courant, 19 april 1833
Mr. J.J. de Sitter, notaris en procureur, residerende te Groningen, als vervangende den heer notaris Mr. E. van Eerde, gedenkt op maandag, den 29 april 1833, des avonds te 7 uren, ten huize van den logementhouder S. Oltkamp, in den Grooten Toelast, aan de Groote Markt, te Groningen, publiek ter verkoop te presenteren:
I. Den eigendom van 34,5 bunders behuisd land te Spijk, etc.
II. Den eigendom van ongeveer 28 bunders behuisd land, gelegen te Haren, wordende bij G.B. Hovingh en vrouw onder beklemming gebruikt, voor eene jaarlijksche huur van f 80,-
III. Den eigendom van 15,5 bunders behuisd land, gelegen onder Eenrum en Rasquert, etc.

Brief 19 april 1843 van de officier van justitie
Met terugzending der stukken welke gevoegd waren bij uw missive van den 15 dezer, heb ik de eer u te verzoeken om ten eerste de

sporen van het gweld hetzelve aan de ter klagte vermelde put is gepleegd geworden bij proces verbaal te constateren en ten tweede de personen van Geert Smeenge en Geesje Brink, benevens de vader van de klager [= Geert Hoving] te willen ondervragen en hunnen verklaringen aan mij te doen toekomen met remissie der nevengaande bijlagen en om mij ten derde tevens te willen melden of niet kan worden uitvondig gemaakt of H.G. Vrieling zich in den laten avond van den 2 dezer met anderen in dezze of geene herberg heeft opgehouden.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

Brief 12 mei 1843 aan de officier van justitie
In antwoord op uw missive van den 19 april 1843 heb ik de eer bij deze aan u te doen toekomen de bij de missive van mij verlangde stukken, alle betreffende de braak gepleegd aan de put van Geert Hoving en daarbij te berigten, dat het niet uitvondig is kunnen worden gemaakt of H.G. Vrieling zich in de laten avond van den 2 april jl. met anderen in deze of geene herberg heeft opgehouden.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111)

Geert trouwt op zondag 20 september 1812 te Haren (huwelijksgetuigen waren Hinderikes Hornhuis (zie 126), Hinderk Lucas Oosterveld (zie 196), Evert Everts (zie 80) en Luitje Everts (zie 83)) op 40-jarige leeftijd met de 24-jarige **Aafje Everts**, zie 81.3.

Van Geert en Aafje zijn twee kinderen bekend:

1 **Freerk Hoving**, landbouwer, wonende te Haren en aldaar (Wijk B Oosterweg 41), is geboren op vrijdag 11 juni 1813 aldaar (Wijk B Oosterweg 41), is als geboren aangegeven op zaterdag 12 juni 1813 (aangever geboorte was Geert Hoving (zie 133); getuigen aangifte geboorte waren Cornelis Luite Bolhuis (zie 35) en Cornelis Henderikes Hornhuis (zie 125)), is overleden op dinsdag 3 april 1883 aldaar. Freerk werd 69 jaar, 9 maanden en 23 dagen.

Brief 21 mei 1832 aan de gouverneur
In voldoening aan uw missive van de 15 dezer geleidende een adres van Geert Hoving, landbouwer alhier, aan Z.M. de Koning ingediend ter bekoming van vergunning tot het stellen van een plaatsvervanger of nummerverwisselaar voor diens reeds in werkelijke dienst zijnde zoon, heb ik de eer door deze aan u onder terugzending van het genoemde adres op de bij uw missive voorgestelde punten te dienen van berigt.
1. Dat des adressants zoon niet zoo zeer ter ondersteuning in de behoeften zijner familie noodzakelijk is, alswel tot het medewerken ter instandhouding van het bedrijf zijns vader, die landbouwer is.
2. Dat het remplacement of de substitutie wel in het belang van de ingelijfden tot het aanleeren van het boerenbedrijf, waarin dezelven aanvankelijk is opgeleid, kan gerekend worden te zijn. En dat zulks voor de familie ook wel wenschelijk kan worden geacht, aangezien zij daardoor van meerdere kosten voor het nemen van enen dienstbode of arbeider zouden verschoon worden, te meer nog omdat de vader door het tijdelijk gemis van zijnen zoon dagelijks, zoo wij onderrigt zijn geworden, in eenen toenemende toestand verkeert, die hem ongeschikt maakt tot het geregeld waarnemen van zijn bedrijf.
3. Dat de adressant de gedachte middelen niet toevallig na het inlijven van zijn zoon heeft bekomen, maar dezelve reeds voordien tijd wel heeft besloten.
4. Dat de adressant met de nodige middelen bezit om in dat geval de kosten op het stellen van een plaatsvervanger of nummerverwisselaar vallende te kunnen goedmaken.
5. Dat naar onze informatie te dien opzigte des adressants zoon zeer genegen is om door middel van remplacement de dienst te verlaten.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 105)

Brief 15 april 1843 aan de officier van justitie
Bij deze heb ik de eer u te doen toekomen een proces verbaal door mij opgesteld ten gevolge van een door Freerk Hoving ingebragte klagte en het verhoor dien ten gevolge door mij ingesteld, ten einde u daaraan zoodanig gevolg zoude kunnen geven als u vermeend te behoren.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111)

Brief 19 april 1843 van de officier van justitie
Met terugzending der stukken welke gevoegd waren bij uw missive van den 15 dezer, heb ik de eer u te verzoeken om ten eerste de sporen van het gweld hetzelve aan de ter klagte vermelde put is gepleegd geworden bij proces verbaal te constateren en ten tweede de personen van Geert Smeenge en Geesje Brink, benevens de vader van de klager [= Geert Hoving] te willen ondervragen en hunnen verklaringen aan mij te doen toekomen met remissie der nevengaande bijlagen en om mij ten derde tevens te willen melden of niet kan worden uitvondig gemaakt of H.G. Vrieling zich in den laten avond van den 2 dezer met anderen in dezze of geene herberg heeft opgehouden.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

Brief 12 mei 1843 aan de officier van justitie
In antwoord op uw missive van den 19 april 1843 heb ik de eer bij deze aan u te doen toekomen de bij de missive van mij verlangde stukken, alle betreffende de braak gepleegd aan de put van Geert Hoving en daarbij te berigten, dat het niet uitvondig is kunnen worden gemaakt of H.G. Vrieling zich in de laten avond van den 2 april jl. met anderen in deze of geene herberg heeft opgehouden.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111)

Freerk trouwt op zaterdag 22 juni 1850 op 37-jarige leeftijd met de 26-jarige **Hinderika Hindriks** (L-00966cs), dochter van **Geert Hindriks Hemsing (2.1)** en **Margaretha Abbring**. Hinderika, wonende te Haren (Wijk D Dilgt 11), aldaar (Wijk B Oosterweg 90) en aldaar, is geboren op vrijdag 12 december 1823 te Dilgt, wonende Wijk B Oosterweg 90 te Haren, is overleden op maandag 30 oktober 1893 aldaar. Hinderika werd 69 jaar, 10 maanden en 18 dagen.

2 **Berend Hoving**, landbouwer, wonende te Haren (Wijk B Oosterweg 41), is geboren op maandag 10 januari 1820 aldaar, is overleden op woensdag 1 januari 1879 aldaar. Berend werd 58 jaar, 11 maanden en 22 dagen.

Wordt bij besluit van Burgemeester en Assessoren van 24 november 1842 benoemd tot nachtwacht. Per 11 februari 1843 volgt ontslag uit deze functie wegens plichtsverzuim.

Notulen burgemeester en wethouders, 24 mei 1852
Berend Hoving, landbouwer aan de Oosterweg te Haren, krijgt toestemming zijn oude schuur af te breken en op dezelfde plaats een nieuwe schuur te bouwen.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 35)

Notulen burgemeester en wethouders, 7 augustus 1852
Berend Hoving krijgt toestemming om aan zijn woning aan de Oosterweg op het perceel K 296 een woonkamer te bouwen.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 35)

© 2020 - E.M. van Koldam

Berend trouwt op donderdag 13 mei 1852 te Haren op 32-jarige leeftijd met de 18-jarige **Anna van Hemmen**, dochter van **Egbert van Hemmen (101.3)** en **Aaltjen Harms**. Anna, wonende te Haren (Wijk D Hemmen 1), aldaar (Wijk B Oosterweg 84) en aldaar, is geboren op vrijdag 13 december 1833 aldaar, wonende Wijk B Oosterweg 84 aldaar, is overleden op donderdag 29 december 1892 aldaar. Anna werd 59 jaar en 16 dagen.

134 **Albert Hovingh** (GH1812-011, MIL-055; RW1; RW2; L-00267), zoon van **Egbert Hovingh (135)** en **Alberdina Gerrits**, timmerman, wonende te Haren (Wijk A Haren 11) en aldaar (Wijk A Haren 12A), is geboren op woensdag 16 maart 1785 aldaar, is gedoopt op zondag 20 maart 1785 aldaar, is overleden op vrijdag 18 februari 1848 aldaar. Albert werd 62 jaar, 11 maanden en 2 dagen.

Woonde in 1830 op het adres Haren Wijk A Nr 12A met zijn vrouw en vier kinderen.

Brief 8 juni 1825 aan de onderwijzers der jeugd te Haren, Helpman, Noordlaren en Onnen
Door dezen geef ik u kennis, dat in de vergadering van de schout en assessoren op den 26 mei jl. is bepaald, dat gij voor dit jaar voor rekening der gemeente negen kinderen zult kunnen onderrigten, berekend naar de bevolking van uw schoolkreits, waarin echter de volgende bepalingen zijn gemaakt, als:
- drie kinderen voor het geheele jaar zijnde een van Albert Hoving en twee van Geert Luiken;
- twaalf kinderen voor de zes wintermaanden of het half jaar, zijnde een kind van Jan F. Eising, twee kinderen van Roelf Baving, twee kinderen van Geert Smeenge, twee kinderen van Hindrik Vedder, een kind van Hindrik Nijboer, een kind van Geert Hindriks en drie kinderen van Willem Harms.
En dat de som voor het gebruik van schoolbehoeften in het gehele jaar is bepaald per kind op f.1,50, doch voor de kinderen die slechts een half jaar de school bezoeken op de helft van dit bedrag.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 101)

Albert trouwt op zondag 18 juni 1815 te Eelde op 30-jarige leeftijd met de 28-jarige **Carolina Hageman**, dochter van **Arie Hageman** en **Bougien Leeuwes**. Carolina, wonende te Haren (Wijk A Haren 11) en aldaar (Wijk A Haren 12A), is geboren op dinsdag 17 oktober 1786 te Heemstede, is overleden op maandag 14 mei 1849 te Haren. Carolina werd 62 jaar, 6 maanden en 27 dagen.

Het bevolkingsregister 1840 van de gemeente Haren vermeldt als geboorteplaats abusievelijk Harkstede.

Van Albert en Carolina zijn vier kinderen bekend:

1 **Egbert Hageman Hovingh** (RW1; RW2), timmerman, wonende te Haren, aldaar (Wijk A Haren 12A) en aldaar (Wijk A Haren 12), is geboren op maandag 12 februari 1816 aldaar (Wijk A Haren 11), is als geboren aangegeven op dinsdag 13 februari 1816 aldaar (aangever geboorte was Albert Hovingh (zie 134); getuigen aangifte geboorte waren Lucas Hindriks Oosterveld (zie 200) en Roelf Roelofs Rademaker), is overleden op donderdag 2 november 1871 te Groningen. Egbert werd 55 jaar, 8 maanden en 21 dagen.
Egbert trouwt op zaterdag 14 september 1850 op 34-jarige leeftijd (1) met de 28-jarige **Janna Stel**, dochter van **Hindrik Jakobs Stel** en **Aaltje Cornelius de Wit**. Janna, wonende te Helpman (Wijk C Buiten klein poortje 2), te Haren (Wijk A Haren 25A) en aldaar (Wijk A Haren 12), is geboren op vrijdag 5 april 1822 te Fransum, is overleden op maandag 20 januari 1862 te Groningen. Janna werd 39 jaar, 9 maanden en 15 dagen.

Brief 31 augustus 1850 aan de officier van justitie
Er hebben zich alhier tot het aangaan van een huwelijk aangegeven Egbert Hageman Hovingh en Janna Stel. De laatste is dochter van wijlen Hindrik Jacobs Stel en wijlen Aaltje Kornelis, blijkens geboorteacte, die ik de eer heb bij dezen over te leggen. In de acte van overlijden, welke acte ik mede bij deze voeg, der moeder van Janna Stel, wordt deze haar naam genoemd Aaltje de Wit, weduwe van wijlen Hendrik Jans Stel. Volgens verklaring van de belanghebbende had haar moeder zich later genoemd Aaltje de Wit en zou dus de naam van de moeder voor goed kunnen worden gehouden en daarvan in de huwelijksacte melding worden gemaakt, maar nu is zij, naar luid der acte niet weduwe van Hindrik Jacobs Stel, maar van Hindrik Jans Stel. Deze naamsverandering heeft mij zwarigheid doen maken om de bedoelde acte voor goed aan te nemen, waarom ik de vrijheid neem u te verzoeken, aan mij, onder terugzending der acten, te willen berigten of de bedoelde acte van overlijden als een geldig stuk bij de huwelijksacte kan worden overlegd, onder verklaring van de belanghebbende, dat die namen den zelfden persoon aanduidt.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 117)

Egbert trouwt op zondag 9 juli 1865 te Groningen op 49-jarige leeftijd (2) met de 54-jarige **Arendje Derks Glas**. Arendje is geboren op zaterdag 11 augustus 1810 te Noordbroek, is overleden op woensdag 14 december 1881 te Assen. Arendje werd 71 jaar, 4 maanden en 3 dagen.

2 **Arie Hovingh**, timmerman, wonende te Haren (Wijk A Haren 12A), is geboren op maandag 25 augustus 1817 aldaar, is als geboren aangegeven op dinsdag 26 augustus 1817 aldaar (aangever geboorte was Albert Hovingh (zie 134); getuigen aangifte geboorte waren Lucas Hindriks Oosterveld (zie 200) en Roelf Roelofs Rademaker), is overleden op zaterdag 25 maart 1876 te Zuidlaren. Arie werd 58 jaar en 7 maanden.

Brief 8 april 1829 van Lubertus van Oosten
Opgave door schoolhoofd L. van Oosten van de kinderen van bedeelden en minvermogenden, die in 1828 voor rekening van het burgerlijk armenbestuur op de school te Haren onderwijs hebben genoten.
Naam van het kind; Namen van de ouders
Bedeelden
Annechien Renses; Robbert Renses en Elizabeth Schut
Geert Renses; Robbert Renses en Elizabeth Schut
Robbert Renses; Robbert Renses en Elizabeth Schut
Fennechien Baving; Roelof Baving en Grietje Ellens
Trientje Hinders; Aaltje Hinders
Hindrik Hillebrand; Trientje Hillebrands
Jantje Weites; Albertje Weites
Everdina Weites; Jantje Weites
Hillechien Rotman; Hindrik Rotman en Roelfje Jans
Minvermogenden
Jacob van Riesz; Trientje Buining
Anna Smeenge; Geert Smeenge en Grietje Takens
Geert Smeenge; Geert Smeenge en Grietje Takens
Annechien Smeenge; Geert Smeenge en Grietje Takens

© 2020 - E.M. van Koldam

Harm Buning; Jans Buning en Janna Harms
Roelf Nijboer; Hindrik Nijboer en Geesje Roelfs
Arie Hoving; Albert Hoving en Lena Hageman
Metje Vedde; Hendrik Vedder en Tijbechien
Zwaantje Geerts; Geert Hindriks en Annechien Koops
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 62)

Arie trouwt op vrijdag 29 juni 1849 te Zuidlaren op 31-jarige leeftijd (1) met de 32-jarige **Lutgerdina Cornelius Hovius**. Lutgerdina is geboren op zaterdag 31 mei 1817, is overleden op maandag 1 oktober 1855 te Zuidlaren. Lutgerdina werd 38 jaar en 4 maanden.
Arie trouwt op donderdag 7 mei 1857 te Zuidlaren op 39-jarige leeftijd (2) met de 29-jarige **Maria Helena Koning**. Maria is geboren op zondag 25 november 1827 te Zuidlaren, is overleden op vrijdag 8 december 1893 aldaar. Maria werd 66 jaar en 13 dagen.

3 **Albert Hoving**, arbeider en timmerman, wonende te Haren, aldaar (Wijk A Haren 12A), aldaar (Wijk A Haren 22) en aldaar (Wijk A Haren 12), is geboren op zaterdag 28 oktober 1820 aldaar (Wijk A Haren 11), is als geboren aangegeven op maandag 30 oktober 1820 aldaar (aangever geboorte was Albert Hovingh (zie 134); getuigen aangifte geboorte waren Lucas Hindriks Oosterveld (zie 200) en Roelf Roelofs Rademaker), is overleden op zaterdag 4 mei 1889 aldaar. Albert werd 68 jaar, 6 maanden en 6 dagen.

Was samen met zijn (latere) vrouw Elsje Luiken in 1840 inwonende dienstbode bij Roelf Pauwels op Haren A 22.

Albert trouwt op zaterdag 1 mei 1852 te Haren op 31-jarige leeftijd met de 35-jarige **Elsje Luiken**, dochter van **Geert Luiken** en **Kornelsje Roelfs Schut**. Elsje, wonende te Haren, aldaar (Wijk C Onnen 1A) en aldaar (Wijk A Haren 22), is geboren op vrijdag 8 november 1816 te Onnen (Wijk C Onnen 12), is als geboren aangegeven op zondag 10 november 1816 te Haren (aangever geboorte was Geert Luiken; getuigen aangifte geboorte waren Willem Eising (zie 69) en Roelf Jans Brink), is overleden op maandag 30 juli 1883 te Hemmen. Elsje werd 66 jaar, 8 maanden en 22 dagen.

Brief 9 april 1830 van schoolmeester J. Woldring
Daar u mij bij missive van den 4 dezer heeft aangeschreven om opgave te doen van het getal kinderen welke over 1828 voor rekening van het burgerlijk armenbestuur dezer gemeente onderwijs hebben ontvangen, heb ik het genoegen u daarop aan de voet dezes te berigten.
Elsje Luiken; schoolgeld f.3,-; schoolbehoeften f.1,50 (ouders Geert Luiken en Kornesje Schut)
Marten Luiken; schoolgeld f.3,-; schoolbehoeften f.1,50 (ouders Geert Luiken en Kornesje Schut)
Aaltje Luiken; schoolgeld f.3,-; schoolbehoeften f.1,50 (ouders Geert Luiken en Kornesje Schut)
Greetje Hindriks; schoolgeld f.3,-; schoolbehoeften f.1,50 (ouders Hindrik Hindriks en Aafje Smit)
Mij vleijende hiermede aan uw vermelde aanschrijving te hebben voldaan, heb ik de eer met hoogachting te zijn, uw dienaar, J. Woldring.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 63)

4 **Berend Hovingh**, timmerman, wonende te Haren en aldaar (Wijk A Haren 12A), is geboren op vrijdag 5 juli 1822 aldaar (Wijk A Haren 11), is als geboren aangegeven op zaterdag 6 juli 1822 aldaar (aangever geboorte was Albert Hovingh (zie 134); getuigen aangifte geboorte waren Pieter Jansen en Roelf ter Borgh), is overleden op zaterdag 24 februari 1844 aldaar. Berend werd 21 jaar, 7 maanden en 19 dagen.

135 **Egbert Hovingh** (GH1812-009; RW1), zoon van **Albert Jansen Nieboer** en **Hebbeltien Jansen Hovingh**, timmerman, wonende te Haren en aldaar, is geboren te Noordlaren, is gedoopt op maandag 29 april 1754 aldaar, wonende Wijk A Haren 11 te Haren, is overleden op vrijdag 2 juni 1815 aldaar, is als overleden aangegeven op vrijdag 2 juni 1815 aldaar (getuigen aangifte overlijden waren Albert Hovingh (zie 134) en Roelf Roelofs Rademaker). Egbert werd 61 jaar, 1 maand en 4 dagen.

Groninger Courant, 18 oktober 1793
Op den 23 october 1793 , des avonds om 6 uur, gedenkt de juffer J. Paping, ten huize van de Wedw. Van Boekeren, in de Jagtwagen tot Haaren te verkoopen (selectie weergegeven):
5. Een behuizing en hof te Haaren aan de Straat, door Egbert Alberts bewoond.
Kunnende de conditien 8 dagen voor de verkoop ten huize van verkoop worden geleezen.

Akte 26 april 1794 (geregistreerd 27 mei 1794)
Jantien Papink verpacht aan Jan Lucas (Oosterveld) en zijn vrouw Jantijn Jans een boerenbehuizing en schuur te Haren aan de westkant van de straat staande. De zwetten zijn : ten noorden verkopersche, ten oosten de grond bezijden de straat, ten zuiden en westen de verkopersche. Dit met het recht der vaste en altoos durende beklemming van de onderhorige landerijen. Dat zijn er vele. Uiteraard ook de hof bij het huis en de kamp daarachter ongeveer vijf mud groot.
En zal de gevel tusschen deze behuizing en de kamer door Egbert Alberts gebruikt van beneden tot boven toe door de beklemde meier moeten worden toegemaakt en onderhouden.
Alsmede zal de uitvaart tusschen des verpagtenaars nieuwe getimmerde behuizing en de schuur van de boerenbehuizing mandelig zijn en de straat daar ook mandelig gemaakt en onderhouden met de eigenaar van het nieuwe huis. Alsmede dat het westereinde van de hooischuur bij des verpagtenaars nieuwe getimmerde grote behuising zal blijven gelijk het tot dusverre daar ook bij gebruikt is, mits dat de schuttinge rondom dat einde en boven tot laste van de eigenaar van het grote huis blijft en de put tusschen het nieuwe huis en de boerenschuur mandelig is met de eigenaar van het grote huis.
De bewoners of de eigenaren van de kamer door Egbert Alberts bewoond zullen de mest van koeien en zwijnen op hun eigen grond moeten leggen en dan de vrijheid hebben om zij ten westen van de hooischuur van de beklemde meier mogen mennen door de mandelig gang of uitvaart.
De put achter de boerenbehuizing zal mandelig zijn met de kamer.
De huur aan de blote eigenaar bedraagt f,124,-. De koopprijs is f.3.125,-. Kopers betalen f.125,-. De koopman Claas Neeringh betaalt f.3.000,- tegen 3,5% huur in plaats van rente.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1616, folio 159).

Egbert gaat in ondertrouw op zaterdag 19 april 1783 te Groningen, trouwt (kerk) op zondag 18 mei 1783 te Haren op 29-jarige leeftijd met de 37-jarige **Alberdina Gerrits**, dochter van **Gerrit Roelfs** en **Marrigje Wolters**. Alberdina, wonende te Haren (Wijk A Haren 11) en aldaar, is geboren te Eelde, is gedoopt op zondag 17 april 1746 aldaar, wonende Wijk A Haren 12A te Haren, is overleden op donderdag 23 oktober 1828 aldaar, is als overleden aangegeven op vrijdag 24 oktober 1828 aldaar (aangever overlijden was Albert Hovingh (zie 134); getuige aangifte overlijden was Geert Harms Tuinman). Alberdina werd 82 jaar, 6 maanden en 6 dagen.

© 2020 - E.M. van Koldam

Acte 9 februari 1815
Trijntje Gerrits, weduwe van Sikke Lucas benoemt tot haar enige erfgenaam haar zuster Alberdina Gerrits, huisvrouw van Egbert Hoving "uit hoofde mijne gemelde zuster Alberdina Gerrits mij altoos zo getrouw en liefderijk heeft opgepast".
(Groninger Archieven, toegang 1872, inventaris nr 8, acte 48)

Van Egbert en Alberdina is een kind bekend:

1 **Albert Hovingh** is geboren op woensdag 16 maart 1785 te Haren, is gedoopt op zondag 20 maart 1785 aldaar, zie 134.

136 **Warmoldt Hindriks Hovingh** (GH1812-189), zoon van **Hindrik Hoving** en **Jantje Jans Pekelder**, blaauwverver en timmermansknecht, wonende te Helpman (Wijk A Helpman 23), is geboren op woensdag 24 juni 1789 te Groningen, is overleden op zondag 8 mei 1842 aldaar. Warmoldt werd 52 jaar, 10 maanden en 14 dagen.

Akte 24 juni 1822
Jantje Jans [Pekelder] weduwe van Hindrik Hoving, zonder beroep, wonende te Helpman en haar kinderen, zijnde:
- Zwaantje Hoving, getrouwd met Douwe Martens Feringa, schoenmaker te Helpman;
- Hilligjen Hendriks Hoving, getrouwd met Arent Jurjens Mulder, broodbakker te Haren;
- Warmoldt Hindriks Hoving, timmerman te Bedum, getrouwd met Ida Geerts;

verkopen aan Reinder Tonkens, blauwverver te Helpman en zijn vrouw Trientje Izaks ten Cate een behuizing, zijnde een blauwververij, getekend A 22 te Helpman, met een tuintje daarachter, staande op eigen grond.
De prijs bedraagt f.1.300,-. Dit bedrag wordt niet betaald. Kopers krijgen van de verkopers een lening tegen 4,5% en verlenen hypotheek op het verkochte.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 67, Akte 217)

Warmoldt was gehuwd (1) met **Ida Geerts Meulman**. Ida is geboren in 1788 te Groningen, is overleden op maandag 18 september 1826 aldaar. Ida werd 38 jaar.

Van Warmoldt en Ida is een kind bekend:

1 **Eilsabeth Hovingh**, wonende te Helpman, is geboren op zondag 15 december 1811 aldaar (Wijk A Helpman 23), is als geboren aangegeven op dinsdag 17 december 1811 (aangever geboorte was Warmoldt Hindriks Hovingh (zie 136); getuigen aangifte geboorte waren Klaas Willems de Jonge en Hendrik Harms Vedder (zie 259)), is overleden op zondag 10 mei 1812 aldaar. Eilsabeth werd 4 maanden en 25 dagen.

Warmoldt trouwt op donderdag 6 maart 1828 te Groningen op 38-jarige leeftijd (2) met de 39-jarige **Aaltjen Klaassens**. Aaltjen is geboren op woensdag 3 december 1788 te Groningen.

137 **Jan Jacobs** (GH1812-132; MIL-379; L-00272), zoon van **Jacob Jans (141)** en **Geesien Hendriks**, landbouwer, wonende te Haren (Wijk C Onnen 9), is geboren te Onnen, is gedoopt op zondag 28 februari 1768 te Haren, is overleden op zondag 13 maart 1842 te Onnen. Jan werd 74 jaar en 13 dagen.

Proces verbaal 17 oktober 1818
Op heden den 17e oktober 1818 compareerde voor mij schout der gemeente Haren Geertje Roelfs Homan van beroep arbeidersche, wonende te Onnen, zijnde als getuige opgegeven door Jan Jacobs, klager. Gevraagd aan de comparant of zij tegenwoordig was geweest toen Jan Jacobs in huis was gekomen van Laurens Eising. Antwoord: ja. Gevraagd wat Jan Jacobs heeft gedaan in huis van Laurens Eising. Antwoord: Jan Jacobs heeft gevraagd om de togtsloot te verdelen en Laurens Eising heeft geantwoord, dat de togtsloot lag op het huis van Jan Jacobs en dus wilde maken. Laurens Eising zeide: gij hebt de lusten van het huis, moet gij de lasten ook dragen. Waarop Jan Jacobs zeide aan Laurens Eising: gij haalt alles weg, gij haalt de rogge van mijn land af. Waarop Laurens Eising is opgestaan en heeft Jan Jacobs bij het buis aangepakt en wilde hem de deur uit gooien. Zij verklaarde ook dat Jan Jacobs op de grond gelegen heeft, egter hoe dat hij op de grond gekoomen is of hij er zelf is neergevallen of dat Laurens Eising hem op de grond gestoten heeft, verklaarde dezelve niet te weten. De comparant verklaarde niet te weten, dat Laurens Eising gezegd had tegen Jan Jacobs; Gij hebt mij geld afgestolen. Maar wel dat Laurens Eising gezegd had: Gij zult wel weten waar dat onregtveerdige geld gebleven was.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 51).

Akte 11 december 1829
Jan Jacobs en Hindrik Jacobs, landbouwers te Onnen, verklaren te hebben verkocht aan C.H.W. Haack een stukje hooiland, de Groote Haar, groot ongeveer 25 roeden, gelegen te Onnen, voor f.30,-.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr.172, Akte 418)

Brief 3 augustus 1830 van de gouverneur
Naar aanleiding ener missive van den Heer Administrateur voor de gevangenissen en het armenwezen van den 23 juli jl., zende ik u hiernevens een extract uit den staat van slagtoffers van onvoorziene rampen over het jaar 1829, aan welke door den Minister van Binnenlandsche Zaken bij resolutie van 29 juni 1830 onderstand is verleend uit het gedeelte van het fonds voor kwade posten, ter beschikking gesteld aan het departement van Binnenlandsche zaken.
Zoodra de ordonnanciën van betaling voor den verleende onderstand zullen zijn opgemaakt, zal ik u dezelve, ter fine van uitreiking, doen toekomen.
Ik verzoek u om de belanghebbenden met de door de Minister te hunnen opzigte genomen resolutie bekend te doen maken.
Voorts moet ik u nog informeren, dat aan de personen, wier verliezen beneden de f.100,- gaan, overeenkomstig het aangenomen beginsel tot het erlangen van onderstand uit gemeld fonds, in geen aanslag kunnen worden gebragt.
De Heer Administrateur voornoemd heeft doen opmerken, dat de onderstand, welke het den Koning heeft behaagd, bij besluit van 4 maart 1830 aan de hulpbehoevende landbouwers in dit gewest toe te kennen, die door den mislukten oogst van 1828 minder dan f.100,- verlies geleden hebben, als een bijzonder gunstbewijs moet aangemerkt worden en van geene toepassing hoegenaamd voor het vervolg kan zijn.
Ik zende u dienvolgens de ingezondene stukken daarvan terug.
** Bijlage: Extract uit de Staat der Slagtoffers van onvoorziene rampen gedurende 1829, aan welke onderstand wordt verleende uit het gedeelte van het fonds voor kwade posten, ter beschikking staande van het departement van Binnenlandsche Zaken over 1828 en 1829.
[Bij de slachtoffers in de gemeente Haren bestaat de aard der verliezen in alle gevallen uit het verlies van veldvruchten; in de onderstaande weergave worden vermeld: de naam, bedrag der verliezen en bedrag van den verleenden onderstand]
H. Smeenk [Harm Jans Smeenk], f.123,-, f.15,375;

© 2020 - E.M. van Koldam

J.H. Oosterveld [Jan Hendriks Oosterveld], f.115,-, f.14,375;
Berend Konraads [Beerent Conraats Tonnis], f.168,-, f.21,-;
Tebbe Hindriks [Tebbe Hendriks], f.101,-, f.12,625;
H.B. Hoeks [Hendrik Berends Hoeks], f.130,-, f.16,25;
H.J. Horst [Hinderk Jacobs Horst], f.113,-, f.14,125;
Jan Jacobs, f.120,-, f.15,-;
Jannes Vedder [Jannes Gerrits Vedder], f.150,-, f.18,75;
Jan Adolfs, f.145,-, f.18,125;
H. van der Es [Hinderks Hinderks van der Es], f.104,-, f.13,-;
H. Berends de Jonge [Hendrik Berends de Jonge], f.114,-, f.14,25;
Jochum Alberts, f.181,-, f.22,625;
Hindrik A. Kooi [Hendrik Albers Kooi], f.101,-, f.12,625;
Abel Brink [Abel Jans Brink], f.100,-, f.12,50;
Jelke Vos [Jelke Roelfs Vos], f.133,-, f.16.625;
Jan Kooi, f.168,-, f.21,-;
J.D. Hekman [Jan Derks Hekman], f.157,-, f.19,625;
Jan Thijs [Jan Roelofs Thijs], f.161,-, f.20,125;
Jan Jans van Diep [Jan Jans Sipkema], f.122,-, f.15,25.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 63)

Brief 22 april 1840 van de officier van justitie
Naar aanleiding der nevensgaande stukken heb ik de eer u bij dezen te verzoeken, om indien de persoon R.H. Nicolaij nog in dienst bevindt van Jan Jakobs, wonende te Onnen in uw gemeente, laatstgenoemden te kennen te geven, welk vermoeden tegen Nicolaij bestaat en hem voor dezelven te waarschuwen, terwijl ik u verzoek op gemelden Nicolaij een waakzaam oog te willen houden.
** Bijlage. Brief 6 april 1840 van de officier van justitie te Almelo aan de officier van justitie te Groningen
Ik heb de eer bij dezen aan u over te zenden een briefje, dat onlangs is gezonden aan enen boer in de gemeente Wierden. Daar de schrijver van dat briefje hoegenaamd geen kleeren bij deze boer heeft achtergelaten, maar integendeel een duffels buis en een paar schoenen van dezelven heeft meegenomen, zoo komt het mij voor, dat Nicolaij wederom het een of ander kwaad oogmerk heeft met den boer daar hij tegenwoordig woont. Te Wierden is dezelve geweest bij eene Kiekebelt en was daar zonder geld of kleederen gekomen. Hij had voorgegeven, dat dit veroorzaakt was geworden, dewijl hij in Vriesland gewerkt had bij enen boer, die huis en erve was afgebrand, dat ook zijne kleederen waren verbrand en dat de boer daardoor hem ook niet had kunnen betalen. Toen hij de schoenen en het buis, zoo ik meen ook nog eenig geld van de Wierdense boer had medegenomen, had hij gezegd naar zijnen vorige boer te willen om te proberen het hem nog competerende geld te krijgen, waarna hij terug zoude komen. Deze persoon was zeer ervaren geweest in het maken van pijpedopjes, hetgeen mij doet vermoeden, dat hij reeds is gedetineerd geweest, terwijl ik niet twijfel of hij zal den boer waar hij zich thans bevindt ook nog een of ander tijd besteelen, waarom ik de vrijheid neem hiervan kennis te geven.
** Bijlage brief 21 februari 1840 van R.H. Nicolaij aan boer Kiekebeld in Wierden
Geachte vriend Kiekebeld. Het is gouw zes maanden geleden, dat ik bij u vandaant zijn gegaan. En ik heb mij in die tijd nog al zowat gered met mijn kleeren, maar ik zijn er groot om verlegen, gelijk u wel kunt denken. Zoo is ik mijne verzoek, dat u mij het goed stuurt, zo gouw als u kunt. Ik heb nog bij u een buffels buis, een [volgt opsomming van nog meer kleding], verzoekende dat u het op de wagen geeft na Zwolle en dat het daar in de beurtman koomt. Verders laat ik u weeten, dat ik twee maanden, nadat ik bij u vandaant zijn gegaan, weder bij een boer zijn gekomen digt bij Groningen. Dat had u zekerlijk niet gedagt, maar bij u had ik ook niet weer gekomen. Daar had u mij niet na behandelt. Nu verders wensch ik u tog de zegens des heeren en zijt verders door mij gegroet van u vrind, die zich tekend Rimmer Hendriks Nicolaij.
Mijn adres is aan Jan Jakobs tot Onnen en verders aan R.H. Nicolaij.
Het goed moet in de Groninger beurtman gebragt worden.
** Bijlage Brief 18 april 1840 van de officier van justitie te Almelo aan de officier van justitie te Groningen
Ter beantwoording uw missive van 13 april jl. heb ik de eer u te dienen, dat de diefstal van een buis en een paar schoenen indertijd ten prejudicie van Kiekenbeld te Wierden gepleegd door R.H. Nicolaij, niet is aangegeven en aldus deswege geen gerechtelijk onderzoek heeft plaats gehad, terwijl ik zeer onlangs toevallig daarmede ben bekend geraakt. Daar het ontvreemden der bovengenoemde voorwerpen reeds lang geleden heeft plaats gehad, is het te denken, dat dezelve niet meer aanwezig zijn en zoude het uiterst moeijelijk zijn dat feit te bewijzen, waarom ik van oordeel ben die zaak maar te moeten laten berusten
Mijne voorgaande missive was voornamelijk strekkende om den boer waarbij R.H. Nicolaij zich thans bevindt, voor deze persoon te waarschuwen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 73)

138 **Albert Jans** (GH1812-227), landbouwer, wonende te Helpman, is geboren op woensdag 11 juni 1755.

Wordt vermeld in overzicht gezinshoofden 1812. Nog geen verdere gegevens bekend.

139 **Asse Jans** (GH1812-241), landbouwer, wonende te Noordlaren, is geboren te Steenbergen, is gedoopt op zondag 2 maart 1749 te Roden, wonende Wijk A Noordlaren 8 te Noordlaren, is overleden op zondag 2 maart 1823 aldaar, is als overleden aangegeven op dinsdag 4 maart 1823 te Haren (aangever overlijden was Jan Assies (zie 15); getuige aangifte overlijden was Willem Brands). Asse werd 74 jaar.

Laat bij zijn overlijden geen onroerende goederen na.

Asse trouwt (kerk) op zondag 15 mei 1774 te Roden op 25-jarige leeftijd met de 31-jarige **Marrechien Jans Schuringe**. Marrechien, wonende te Noordlaren, is geboren te Langeloo, is gedoopt op zondag 21 oktober 1742 te Norg, wonende Wijk A Noordlaren 9 te Noordlaren, is overleden op maandag 28 november 1814 aldaar, is als overleden aangegeven op dinsdag 29 november 1814 te Haren (aangever overlijden was Jan Assies (zie 15); getuige aangifte overlijden was Willem Jans Homan (zie 124)). Marrechien werd 72 jaar, 1 maand en 7 dagen.

Van Asse en Marrechien zijn drie kinderen bekend:

1 **Eempien Assies** ook genaamd Imke Assies en Emke Asses Schuringa is geboren te Steenbergen, is gedoopt op zaterdag 8 februari 1772 te Roden, is overleden op zaterdag 15 mei 1852 te Grootegast. Eempien werd 80 jaar, 3 maanden en 7 dagen. Eempien trouwt (kerk) op zondag 12 september 1802 te Roden op 30-jarige leeftijd met de 33-jarige **Geert Roelfs Enting**. Geert is geboren in 1769 en afkomstig uit Langeloo, is overleden op dinsdag 29 september 1857 te Grootegast. Geert werd 88 jaar.

2 **Jan Assies** is geboren te Steenbergen, is gedoopt op zondag 4 juni 1775 te Roden, zie 15.

3 **Hindrikjen Assies** is geboren te Steenbergen, is gedoopt op zondag 30 juli 1780 te Roden, is overleden op dinsdag 19 augustus

1862 te Midlaren. Hindrikjen werd 82 jaar en 20 dagen.
Hindrikjen trouwt (kerk) op zondag 29 april 1810 te Noordlaren op 29-jarige leeftijd met de 28-jarige **Pieter Jans Koers** (MIL-266), zoon van **Jan Pieters Koers** en **Geertjen Hansens**. Pieter, wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 20), is geboren op zaterdag 16 juni 1781 aldaar, is gedoopt op zondag 15 juli 1781 aldaar (doop door dominee A. Driessen van Noorddijk en daardoor waarschijnlijk relatief laat na de geboorte)., is overleden op maandag 7 maart 1864 te Zuidlaren. Pieter werd 82 jaar, 8 maanden en 20 dagen.

Akte 25 april 1822
Het gaat om de nalatenschap van Lammigje Geerts Hoiting. Er zijn erg veel erfgenamen. Namens de erfgenamen treden op Ebbing Ebbings te Onnen, Willem Jans Assies en Roelf Hoiting beide te Noordlaren. De inventaris bevindt zich in het sterfhuis van Lammigje in de directe belasting B40. De waardering van de losse goederen is gedaan door Pieter Jans, arbeider te Noordlaren, deskundige, hiertoe door partijen gekozen. De waarde van de inventaris is getaxeerd op f.554,95.
(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 90, Akte 132)

140 **Hinderk Jans** (GH1812-133; MIL-380;), zoon van **Jacob Jans (141)** en **Geesien Hendriks**, wonende te Haren (Wijk C Onnen 9) en aldaar, is geboren op maandag 18 december 1775 te Onnen, is gedoopt op zondag 24 december 1775 te Haren, wonende Wijk C Onnen 19 aldaar, is overleden op zaterdag 25 juni 1859 te Onnen. Hinderk werd 83 jaar, 6 maanden en 7 dagen.

Akte 11 december 1829
Jan Jacobs en Hindrik Jacobs, landbouwers te Onnen, verklaren te hebben verkocht aan C.H.W. Haack een stukje hooiland, de Groote Haar, groot ongeveer 25 roeden, gelegen te Onnen, voor f.30,-.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr.172, Akte 418)

Akte 16 december 1842
Openbare verkoop landerijen te Onnen door Hindrik Jacobs [= waarschijnlijk Hinderk Jans], wonende te Onnen, ten huize van Roelf Abels. Opbrengst f.6.770,-.
(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 218, Akte 437)

141 **Jacob Jans** (GH1812-131), landbouwer, wonende te Haren (Wijk C Onnen 9) en aldaar, is geboren op zondag 25 juli 1728, wonende Wijk C Onnen 9 aldaar, is overleden op vrijdag 17 januari 1817 te Onnen, is als overleden aangegeven op zaterdag 18 januari 1817 te Haren (aangever overlijden was Berend Berends (zie 27.2); getuige aangifte overlijden was Jochum Alberts). Jacob werd 88 jaar, 5 maanden en 23 dagen.

Akte 9 december 1784
Wibbegijn Teebinge, wed. Aarent Hilbinge, Roelef Hilbinge mede voor zijn broer Arent Hilbinge, Tale Hamminck en Lutgertje Hilbinge, echtelieden verklaren bij openbare uitmijning verkocht te hebben aan Jacob Jans en Geesien Hindriks te Onnen een vordel mat hooiland te Onnen gelegen voor f.14,-
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1615, pagina 59)

Akte 17 april 1792 (geregistreerd 4 mei 1792)
Hermannus Julsingh mede voor zijn vrouw Stijntijn en Lammert Meursing mede voor zijn vrouw Aaltijn Hindriks en mede voor zijn broer Freerik Meursing verpachten voor 24 jaar aan Jacob Jans en Geesien Hindriks woonachtig te Onnen 4 matten hooiland te Onnen gelegen, de Eexter Schapmaat genaamd. De prijs is f.550,-.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1616, folio 67)

Proces verbaal openbare verkoping op 9 en 12 januari 1815
De verkoping vindt plaats in de Jagtwagen te Haren ten overstaan van notaris Mr. Reneke Gockinga.
Verkopers zijn:
- Geert Buirma, oud schulte van Helpen;
- Aaltien Buirma, huisvrouw van Jan Swartwold;
- Anna Wemelina Buirma, weduwe van Rudolf Rummerink;
- Gesina Buirma;
- Margiena Buirma, huisvrouw van Jan Wuffen;
- Janna Buirma, huisvrouw van Janna Buirma;
- Jacobus en Gerrit Veltman, zonen van wijlen Margrieta Buirma,

allen tot 1/7 gerechtigd tot de nalatenschap van hun oom van moederszijde, de oud schulte Johannes Rummerink, gewoond hebbende te Haren en aldaar overleden op 11 mei 1814. Zij verklaren te verkopen de vaste goederen van Johannes Rummerink en nog enige private vaste goederen van hen zelf. De te verkopen goederen zijn in advertenties bekend gemaakt. In totaal gaat het om 66 percelen.
Er wordt in de eerste ronde geboden op alle percelen. De verkopers accepteren de meeste biedingen echter niet. Wel worden in deze eerste ronde verkocht:
- de behuizing Haren A35 met schuur en kamer. De behuizing wordt gebruikt door Roelf Baving en vrouw en de kamer door Roelf Kuipers en vrouw. Koper is Lammert Hendriks Smid voor f.2.340,-.
- de grondpacht (dus niet de eigendom) van de behuisde heemstede (Haren B7) bewoond door de weduwe van Harm Groothuis. Koper is dochter Egbertien Groothuis, weduwe van Martinus van Oosten, voor f.25,-.
- de grondpacht (dus niet de eigendom) van de behuisde heemstede (Haren B5) bewoond door Jan Pootholt. Koper is Roelf Koops voor f.71,-.

In de tweede ronde koopt Jacob Jans in één bod 23 percelen voor f.6.208,-. Dit inclusief de behuizing Onnen C9.
Niet alle percelen worden verkocht.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr 43, acte 204)

Acte 14 november 1815
Jacob Jans, landbouwer te Onnen, leent f.2.500,- tegen 5% rente van Mr. Maurits Adriaan de Savornin Lohman, vrederegter van het eerste kanton te Groningen, woonachtig aan de Vischmarkt te Groningen.
Er wordt hypotheek verleend op de goederen, die door de debiteur laatstelijk zijn aangekocht van de gezamenlijke erfgenamen van wijlen den oud schultus van Haren, Johannes Rummerink:
1. eene behuizing, schuur en hof, Onnen C9, wordende door de comparant debiteur bewoond.
2 tm 22 stukken land.
23 de geregtigheden in velden en veenen in de Onner Marke.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr 53, acte 36)

Jacob trouwt (kerk) op zondag 19 januari 1766 te Haren op 37-jarige leeftijd met de 29-jarige **Geesien Hendriks**, dochter van

Hindrik Hindriks en **Hillechijn Janssens**. Geesien is gedoopt op zondag 1 april 1736 te Haren.

Van Jacob en Geesien zijn vier kinderen bekend:

1 **Jan Jacobs** is geboren te Onnen, is gedoopt op zondag 28 februari 1768 te Haren, zie 137.

2 **Hillegien Jacobs** is gedoopt op zondag 21 januari 1770 te Haren.

3 **Annegien Jacobs**, wonende te Haren (Wijk C Onnen 9), aldaar (Wijk C Onnen 19) en aldaar, is gedoopt op zondag 22 november 1772 aldaar, wonende Wijk C Onnen 19 aldaar, is overleden op dinsdag 1 maart 1853 te Onnen. Annegien werd 80 jaar, 3 maanden en 7 dagen.

Volgens het bevolkingsregister 1830 wonen Annegien Jacobs en haar echtgenoot Lourens Eising in 1830 niet in dezelfde woning.

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 27 januari 1814
De nabestaanden en vrienden van Jacob Jans, zoon van Annigje Jacobs, landbouwersche te Onnen, en wijlen Jan Harms, overleden in 1812, komen bijeen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Gerrit Harms, arbeider te Essen, oom
- Berend Hindriks, landbouwer te Essen, aangehuwde oom
- Jannes Vedder, landbouwer te Dilgt, neef
Aanwezig van moederszijde:
- Jan Jacobs, landbouwer te Onnen, oom
- Hindrik Hindriks, landbouwer te Onnen, neef
- Hindrik Breman, landbouwer te Onnen, aangehuwde neef
Moeder Annigje Jacobs wil een tweede huwelijk aangaan met Louwrens Eissens. Moeder blijft voogd. Louwrens Eissens wordt medevoogd en Gerrit Harms toeziend voogd.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 110, zaak 1814/13)

Processen verbaal 3 en 4 september 1818
1. verklaringen Annechien Jacobs en Trijntje Olthofs
Op heden den derden september 1818 des avonds om negen uren compareerde voor mij Schout der gemeente van Haren, Annechien Jacobs, huisvrouw van Lourens Eising, van beroep landbouwer, wonende te Onnen gemeente Haren, welke mij verklaarde, dat zij op den avond van voornoemde dato een haarer beide koeijen was gaan melken, en dat gedaan hebbende, ontmoette zij haar man welke haar had gevraagd of zij de koe hadde gemolken, waarop gemelde vrouw had geantwoord van ja. En hierop de persoon van Lourens Eising haar man haar had toegezegd dat hij zulks van haar niet wilde gedaan hebben, waarop door haar was geantwoord als gij niet hebben wild dat ik deeze melk, dan wil ik de andere koe melken (verklaarende verder dat die beide koeien haar mede toebehoorden), doch hierop haar man hadde gezegd, dat zij niets aan die beesten had en haar een slag aan 't hoofd had gegeven en verder in een stijkelbos gestoten, doch waarmede hij haar die stoot gegeven hadde wiste zij niet te zeggen, gevende zij voor bij dit voorval tegenwoordig geweest zijn: Trijntje Olthofs van beroep dienstmeid , wonende bij de twee broeders van de aanklager, welke verklaard had dat alle hetgeene de beklaagde in het proces verbaal had voorgebragt waarheid is. Alsmede Berend Berends welke gezien heeft dat haar man geslagen hadde.
De aangever kan niet schrijven en het verbaal dus niet ondertekenen.
Een concept van dit proces verbaal - waarschijnlijk opgesteld door veldwachter Geert Smeenge - bevindt zich ook in het archief. Daaruit meen ik op te maken, dat Lourens Eising zijn vrouw sedert mei verlaten had.
2. verklaring Lourens Eising
Op heden den vierden september 1818 compareerde voor mij Schout van de gemeente Haren ingevolge invitatie Laurens Eisingh, van beroep landbouwer, oud 34 jaar, zijnde eheman van Annechien Jacobs. Gevraagde hebbende welke reden beklaagde had zijn vrouw te slaan. Antwoord, dat hij haar niet had geslagen. Geevend hiervoor als getuige Jans Sjienke, boerenknegt bij Tebbe Hendriks te Onnen, Hendrik Geerts, boerenknegt te Onnen, Beerend Beerents, arbeider wonende te Onnen en eene met name Geertje van beroep arbeidersche, welke laatste de beklaagde voorgeeft gehoord te hebben, dat hij beklaagde gezegd had, wel wijf wat slaat gij mij met de pot om de oren. De beklaagde geeft bovengenoemde personen voor van te hebben gezien dat hij zoo bloedig was aan het oor. Schoon hij beklaagde zegt, dat toen hij de slag met de pot aan de oren kreeg niemand tegenwoordig was, zowel van haar kant als de zijne.
3. verklaring van Berend Berends, arbeider te Onnen.
Dit proces verbaal is van 5 oktober 1818. Het komt er eigenlijk op neer, dat Berend Berends niets van de ruzie tussen Lourens Eising en zijn vrouw Annechien Jacobs heeft gezien. Hij stond te ver af. Hij heeft alleen gehoord dat zij veel alarm hadden.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 51).

Verklaring 4 februari 1828 van Janna Roelfs Tjebbels
De ondergetekende, Janna Roelfs Tjebbels [= Hanna Roelfs Suurd], dienstmeid, woonachtig te Onnen bij Jan en Hindrik Jacobs, geeft door deze aan den heer burgemeester van de gemeente Haren te kennen, dat zij als dienstmeid hedenavond den vieren februari 1828 in huis had zitten spinnen in het bijzijn van Jan en Hindrik Jacobs, hare zuster {= Annechien Jacobs, zuster van Jan en Hindrik] en Albert Lukas Oosterveld, thans woonachtig te Annen, dat de zoon van Annechien Jacobs, met name Jakob Jans, bij zijn oomen gehuisvest, uit de schuur in de keuken komende, tegen haar Janna Roelfs Tjebbels, had gezegd: “jij zit op mijne stoel, dei roege bliksem!”, Waarop zij had geantwoord “dit is zoo niet, deze stoel heb ik voor het bed gekregen, maar Jan zit op uwe stoel”, waarna gemelde Jacob Jans tot haar komende, de stoel van haar had weggenomen, terwijl hij haar tevens een slag aan het hoofd gaf, waardoor zij op den grond neder viel, en toen haar zodanig had geslagen, dat het bloed bij het aangezigt ter neder liep.
Dat zijn moeder daarop tusschen beiden was gekomen om hem in zijne drift tegen te houden en haar voor verder mishandeling te bewaren. Doch toen zijne moeder ook van zich op den grond geworpen en gezegd “of jij aldoor mij staat om mij te houden, dit kan mij schelen”.
Dat zij Janna Roelf Tjebbels eindelijk opgestaan zijnde en was gaan zitten op eene stoel en tegen gemelde Jakob Jans gezegd “ik heb uw stoel niet, Jan zit er op”. Waarop Jakob Jans andermaal opgestaan zijnde tot haar had gezegd “zegt dit nog eens weer roege bliksem” en haar nog een slag aan het hoofd had gegeven, waarna zij naar buiten gaande door Boele Ruuls en Lourens Eising had gevraagd wat scheelt je, en hun had geantwoord “Jacob heeft mij geslagen”
Dat zij tusschen beide tegen Jakob Jans had gezegd ”ik laat mij door u niet slagen, ik zal het aan den burgemeester brengen”. En toen tot antwoord had gekregen “doe dat maar, ik schijt wat op Van Trojen”. Dat zij vervolgens naar het huis van de weduwe Harmannus Weites was gegaan, alwaar toen nog de persoon Willem Axkes is gekomen en gezien had de mishandeling, die zij aan het hoofd had ontvangen.
Met nederig verzoek, dat u in dezen gelieve te handelen overeenkomstig de bestaande wetten van justitie.
De verklaring wordt opgenomen door de adjunct burgemeester, de assessor Roelf Koops. Janna tekent met een kruisje.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 61)

© 2020 - E.M. van Koldam

Akte 23 mei 1854
Jacob Harms [Jacob Jans], landbouwer te Onnen, verkoopt aan Martinus van Wijk, broodbakker te Onnen, een behuizing en schuurtje, getekend C nr 47, kadastraal bekend sectie G 746 en 747 (gedeeltelijk). Jacob Harms heeft dit geërfd van zijn ouders Jan Harms en Annegien Jacobs, maar overschrijving daarvan in de registers heeft niet plaats gehad. De koopprijs bedraagt f.875,-.
(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 358, Akte 314)

Annegien was gehuwd (1) met **Jan Harms Jans**, zie 142.
Annegien trouwt op zondag 1 mei 1814 te Haren (huwelijksgetuigen waren Hindrik Breeman (zie 48) en Willem Eising (zie 69)) op 41-jarige leeftijd (2) met de 29-jarige **Lourens Eising**, zie 68.

4 **Hinderk Jans** is geboren op maandag 18 december 1775 te Onnen, is gedoopt op zondag 24 december 1775 te Haren, zie 140.

142 **Jan Harms Jans** (GH1812-134), zoon van **Harm Gerrits** en **Niesjen Jans**, is geboren op zondag 12 oktober 1766, is gedoopt op zondag 19 oktober 1766, is overleden op maandag 24 augustus 1812 te Onnen. Jan werd 45 jaar, 10 maanden en 12 dagen.

Akte 23 mei 1854
Jacob Harms [Jacob Jans], landbouwer te Onnen, verkoopt aan Martinus van Wijk, broodbakker te Onnen, een behuizing en schuurtje, getekend C nr 47, kadastraal bekend sectie G 746 en 747 (gedeeltelijk). Jacob Harms heeft dit geërfd van zijn ouders Jan Harms en Annegien Jacobs, maar overschrijving daarvan in de registers heeft niet plaats gehad. De koopprijs bedraagt f.875,-.
(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 358, Akte 314)

Jan was gehuwd met **Annegien Jacobs**, zie 68.

Van Jan en Annegien is een kind bekend:

1 **Jacob Jans** ook genaamd Jacob Jans Harms (L-00200), landbouwer, wonende te Haren (Wijk C Onnen 9), aldaar (Wijk C Onnen 47) en aldaar (Wijk C Onnen 19), is geboren te Onnen, is gedoopt op woensdag 3 september 1806 te Haren, is overleden op zaterdag 22 juli 1865 te Onnen, is als overleden aangegeven op maandag 24 juli 1865 te Haren (aangever overlijden was Jan Harms Jans; getuige aangifte overlijden was Roelf Kuipers). Jacob werd 58 jaar, 10 maanden en 19 dagen.

Verklaring 4 februari 1828 van Janna Roelfs Tjebbels
De ondergetekende, Janna Roelfs Tjebbels [= Hanna Roels Suurd], dienstmeid, woonachtig te Onnen bij Jan en Hindrik Jacobs, geeft door deze aan den heer burgemeester van de gemeente Haren te kennen, dat zij als dienstmeid hedenavond den vieren februari 1828 in huis had zitten spinnen in het bijzijn van Jan en Hindrik Jacobs, hare zuster {= Annechien Jacobs, zuster van Jan en Hindrik] en Albert Lukas Oosterveld, thans woonachtig te Annen, dat de zoon van Annechien Jacobs, met name Jakob Jans, bij zijn oomen gehuisvest, uit de schuur in de keuken komende, tegen haar Janna Roelfs Tjebbels, had gezegd: “jij zit op mijne stoel, dei roege bliksem!”, Waarop zij had geantwoord “dit is zoo niet, deze stoel heb ik voor het bed gekregen, maar Jan zit op uwe stoel”, waarna gemelde Jacob Jans tot haar komende, de stoel van haar had weggenomen, terwijl hij haar tevens een slag aan het hoofd gaf, waardoor zij op den grond neder viel, en toen haar zodanig had geslagen, dat het bloed bij het aangezigt ter neder liep.
Dat zijn moeder daarop tusschen beiden was gekomen om hem in zijne drift tegen te houden en haar voor verder mishandeling te bewaren. Doch toen zijne moeder ook van zich op den grond geworpen en gezegd “of jij aldoor mij staat om mij te houden, dit kan mij schelen”.
Dat zij Janna Roelkf Tjebbels eindelijk opgestaan zijnde en was gaan zitten op eene stoel en tegen gemelde Jakob Jans gezegd “ik heb uw stoel niet, Jan zit er op”. Waarop Jakob Jans andermaal opgestaan zijnde tot haar had gezegd “zegt dit nog eens weer roege bliksem” en haar nog een slag aan het hoofd had gegeven, waarna zij naar buiten gaande door Boele Ruuls en Lourens Eising had gevraagd wat scheelt je, en hun had geantwoord “Jacob heeft mij geslagen”
Dat zij tusschen beide tegen Jakob Jans had gezegd ”ik laat mij door u niet slagen, ik zal het aan den burgemeester brengen”. En toen tot antwoord had gekregen “doe dat maar, ik schijt wat op Van Trojen”. Dat zij vervolgens naar het huis van de weduwe Harmannus Weites was gegaan, alwaar toen nog de persoon Willem Axkes is gekomen en gezien had de mishandeling, die zij aan het hoofd had ontvangen.
Met nederig verzoek, dat u in dezen gelieve te handelen overeenkomstig de bestaande wetten van justitie.
De verklaring wordt opgenomen door de adjunct burgemeester, de assessor Roelf Koops. Janna tekent met een kruisje.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 61)

Brief 15 februari 1845 aan de gemeente-ontvanger
Bij deze berigt ik u, dat het kind van Dekker Alef Dekker, nr 89 van het kohier, volgens verklaring van den doctor de school van den 15 december jl. af wegens ziekte niet heeft kunnen bezoeken. Dat zulks eveneens het geval is met de kinderen van H. van der Es, nr 92, en Jacob Jans, nr 96, vanaf den 6 december jl., en dat diensvolgens van die ouders gedurende gemelde weken geen schoolgeld moet worden gevorderd. Ik verzoek u om hiervan aantekening te willen houden.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 112).

Akte 23 mei 1854
Jacob Harms [Jacob Jans], landbouwer te Onnen, verkoopt aan Martinus van Wijk, broodbakker te Onnen, een behuizing en schuurtje, getekend C nr 47, kadastraal bekend sectie G 746 en 747 (gedeeltelijk). Jacob Harms heeft dit geërfd van zijn ouders Jan Harms en Annegien Jacobs, maar overschrijving daarvan in de registers heeft niet plaats gehad. De koopprijs bedraagt f.875,-.
(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 358, Akte 314)

Na de verkoop van de woning Onnen C 47 verhuist Jacob Harms naar de woning Onnen C 19 (Wijk C Onnen nr 09), die eigendom is van zijn oom Hindrik Jacobs. Zijn moeder Annechien Jacobs is in 1853 in deze woning overleden.

Jacob trouwt op dinsdag 21 december 1830 te Haren op 24-jarige leeftijd met de 21-jarige **Hanna Roels Suurd** ook genaamd Janna Roels Suurd en Janna Roelfs Tjebbels, dochter van **Roelf Tjebbes Suurd** en **Freerkien Freerks Strootman**. Hanna, wonende te Haren (Wijk C Onnen 47) en aldaar (Wijk C Onnen 19), is geboren te Peize, is gedoopt op zondag 23 april 1809 aldaar, is overleden op vrijdag 18 augustus 1871 te Onnen, is als overleden aangegeven op zaterdag 19 augustus 1871 te Haren (aangever overlijden was Roelf Kuipers; getuige aangifte overlijden was Harmannus de Groot). Hanna werd 62 jaar, 3 maanden en 26 dagen.

Verklaring 4 februari 1828 van Janna Roelfs Tjebbels
De ondergetekende, Janna Roelfs Tjebbels [= Hanna Roels Suurd], dienstmeid, woonachtig te Onnen bij Jan en Hindrik Jacobs,

geeft door deze aan den heer burgemeester van de gemeente Haren te kennen, dat zij als dienstmeid hedenavond den vieren februari 1828 in huis had zitten spinnen in het bijzijn van Jan en Hindrik Jacobs, hare zuster {= Annechien Jacobs, zuster van Jan en Hindrik] en Albert Lukas Oosterveld, thans woonachtig te Annen, dat de zoon van Annechien Jacobs, met name Jakob Jans, bij zijn oomen gehuisvest, uit de schuur in de keuken komende, tegen haar Janna Roelfs Tjebbels, had gezegd: "jij zit op mijne stoel, dei roege bliksem!", Waarop zij had geantwoord "dit is zoo niet, deze stoel heb ik voor het bed gekregen, maar Jan zit op uwe stoel", waarna gemelde Jacob Jans tot haar komende, de stoel van haar had weggenomen, terwijl hij haar tevens een slag aan het hoofd gaf, waardoor zij op den grond neder viel, en toen haar zodanig had geslagen, dat het bloed bij het aangezigt ter neder liep.
Dat zijn moeder daarop tusschen beiden was gekomen om hem in zijne drift tegen te houden en haar voor verder mishandeling te bewaren. Doch toen zijne moeder ook van zich op den grond geworpen en gezegd "of jij aldoor mij staat om mij te houden, dit kan mij schelen".
Dat zij Janna Roelkf Tjebbels eindelijk opgestaan zijnde en was gaan zitten op eene stoel en tegen gemelde Jakob Jans gezegd "ik heb uw stoel niet, Jan zit er op". Waarop Jakob Jans andermaal opgestaan zijnde tot haar had gezegd "zegt dit nog eens weer roege bliksem" en haar nog een slag aan het hoofd had gegeven, waarna zij naar buiten gaande door Boele Ruuls en Lourens Eising had gevraagd wat scheelt je, en hun had geantwoord "Jacob heeft mij geslagen"
Dat zij tusschen beide tegen Jakob Jans had gezegd "ik laat mij door u niet slagen, ik zal het aan den burgemeester brengen". En toen tot antwoord had gekregen "doe dat maar, ik schijt wat op Van Trojen". Dat zij vervolgens naar het huis van de weduwe Harmannus Weites was gegaan, alwaar toen nog de persoon Willem Axkes is gekomen en gezien had de mishandeling, die zij aan het hoofd had ontvangen.
Met nederig verzoek, dat u in dezen gelieve te handelen overeenkomstig de bestaande wetten van justitie.
De verklaring wordt opgenomen door de adjunct burgemeester, de assessor Roelf Koops. Janna tekent met een kruisje.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 61)

143 **Jan Jans** (GH1812-275), zoon van **Jan Alberts** en **Marchien Stel**, landbouwer, wonende te Noordlaren (Wijk C Glimmen 15), is geboren op zaterdag 6 september 1760 te Vries, is overleden op vrijdag 15 juli 1836 te Glimmen. Jan werd 75 jaar, 10 maanden en 9 dagen.

Woonde in 1830 op het adres Noordlaren Wijk C Glimmen Nr 15 met zijn vrouw en met zijn dochter, schoonzoon en kleinzoon.

Brief 22 maart 1830 van Gedeputeerde Staten van Groningen
Naar aanleiding van eene missive van den Heer Administrateur voor de Gevangenissen en het Armwezen van den 19 dezer zenden wij u hiernevens het extract uit den staat der personen in uwe gemeente, die ten gevolge der regens en overstroomingen in den zomer van 1828 een verlies van f.100,- en daarboven geleden hebben en aan wie door zijn Excellentie den Minister van Binnenlandsche Zaken bij resolutie van den 16 maart jl uit het nog voorbehouden gedeelte van het fonds voor kwade posten, ter beschikking staande van deszelfs Departement over het dienstjaar 1828, zijn verleend de sommen, daarbij achter ieders naam als onderstand uitgetrokken.
Wij verzoeken u om de belanghebbenden met de door Zijne Excellentie den Minister opgenoemd ten hunne opzigte genomen resolutie bekend te doen maken, zullende de ordonnantie van betaling deswege zoodra die zal zijn ingekomen aan u worden overgemaakt.
** Bijlage: lijst met personen.
1. Jan Jans; Glimmen, verlies f.112,-; verleende onderstand f.14,-
2. Harm Kornelis Rutgers; Paterswolde; verlies f.560; verleende onderstand f.70,-
3. Hendrik Nijdam; Hoornschedijk; verlies f.133,-; verleende onderstand f.16,625
4. Andries Nijdam; Hoornschedijk; verlies f.196,-; onderstand f. 24,50
5. Wichers Jans; Eelde; verlies f.140,-; verleende onderstand f.17,50
6. Abel Brink; Onnen, verlies f.110,-; verleende onderstand f.13,75
7. Jannes Meinders; Haren; verlies f.148,-; verleende onderstand f.18,50
8. Weduwe Bolhuis; Haren; verlies f.117,-; verleende onderstand f.14,625
9. Jelke Vos; Glimmen; verlies f.126,-; verleende onderstand f.15,75
10. Erven Albert Koops; Haren; verlies f.107,-; verleende onderstand f.13,375
11. Jan Kooi; Glimmen; verlies f.168; verleende onderstand f.21,-
12. Jan Hekman; Glimmen; verlies f.147,-; verleende onderstand f.18,375
13. Jan Thijs; Glimmen; verlies f.119; verleende onderstand f.14,875
14. Jan Sipkes; Waterhuizen; verlies f.162,-; verleende onderstand f.20,25.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 63)

Jan was gehuwd met **Jantien Christiaans**, dochter van **Christiaan Alberts** en **Jantien Jans**. Jantien, wonende te Noordlaren (Wijk C Glimmen 15), is geboren te Gasselte, is gedoopt op zondag 14 december 1766 te Gasselternijveen, is overleden op maandag 12 februari 1855 te Glimmen. Jantien werd 88 jaar, 1 maand en 29 dagen.

Van Jan en Jantien zijn twee kinderen bekend:

1 **Jan Jans** (MIL-204), wonende te Noordlaren (Wijk C Glimmen 15) en aldaar, is geboren te Glimmen, is gedoopt op zondag 17 april 1796 te Noordlaren, wonende Wijk C Glimmen 15 aldaar, is overleden op zondag 16 november 1823 te Glimmen, is als overleden aangegeven op woensdag 19 november 1823 te Haren (aangever overlijden was Lukas Alberts Oosterveld (zie 201); getuige aangifte overlijden was Jan Jakobs Horst (zie 127.7)). Jan werd 27 jaar, 6 maanden en 30 dagen.

2 **Jantien Jans**, wonende te Noordlaren (Wijk C Glimmen 15), is geboren op donderdag 14 november 1805 te Glimmen, is gedoopt op zondag 24 november 1805 te Noordlaren, is overleden op donderdag 28 september 1848 te Glimmen. Jantien werd 42 jaar, 10 maanden en 14 dagen.
Jantien trouwt op dinsdag 14 november 1826 te Haren op 21-jarige leeftijd met de 25-jarige **Jan Jans Koops**. Jan, landbouwer, wonende te Noordlaren (Wijk C Glimmen 15), is geboren op zondag 20 september 1801 te Yde, is overleden op vrijdag 23 november 1883 aldaar. Jan werd 82 jaar, 2 maanden en 3 dagen.

144 **Lukas Jans** (GH1812-135), landbouwer, wonende te Onnen, is geboren op zondag 15 juli 1742.

Wordt vermeld in overzicht gezinshoofden 1812. Verdere gegevens nog niet bekend.

145 **Cornelis Hendrik Tjaden Jullens** (GH1812-288), zoon van **Antonius Jullens** en **Aleida Sibila Tjaden**, Lid Nationale Rekenkamer, schulte te Glimmen en assessor, wonende te Huis te Glimmen en te Noordlaren (Wijk C Glimmen 25), is geboren te Glimmen, is gedoopt op woensdag 19 juni 1748 te Groningen, is overleden op maandag 1 november 1824 te Glimmen. Cornelis

werd 76 jaar, 4 maanden en 13 dagen.

Behoorde tot de 600 hoogst aangeslagenen in het Departement van de Westereems. Hij bezat bij zijn overlijden een huis aan de Oosterstraat Westzijde. Bewoonde voorts het Huis te Glimmen.

Zie ook 200 jaar Huize Weltevreden met portretschildering.

Akte 2 november 1792 (geregistreerd 12 december 1792)
Jan Warmolts verkoopt hooiland op de Glimmermade aan de heer Jullens voor f.145,-
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1616, folio 102)

Akte13 mei 1801
Hinderikes Hornhuis en zijn vrouw Gesina Pauwels verkopen een stuk land in de Pieperspoel aan C. H. Tjaden Jullens voor f. 220,-.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1617, folio 132)

Verzonden brief gemeente, 4 oktober 1811
Maire Laclé voldoet op 4 oktober 1811 aan het verzoek van de prefect om de personen op te geven die in de gemeente Haren van aanzien zijn. Hij geeft 11 personen op, die naar zijn mening ("zonder daarmee tekort te doen aan de zodanige die daar niet op vermeld staan") boven de middelmaat in zijn mairie uitstijgen. Hij vermeldt daarbij ook een aantal gegevens per persoon en hun jaarlijks geschat inkomen. Verkort luidt zijn opgave: Roelf Koops (f.1.500,-), Jan Vos (f.2.000,-), Jan Swartwolt (f.1.500,-), Geert Buirma (f.2.500,-), Jan Egberts Wilphorst (f.1.500,-), Jannes Hoenderken (f.1.500,-), Jan Wuffen (f.1.500,-), Roelf Hammink (f.2.000,-), Roelf Kluiving (f.1.500,-), Hinderikus Hornhuis (f.1.500,-) en Cornelis Hendrik Tjaden Jullens (f.10.000,-). Behalve Tjaden Jullens zijn alle personen landbouwer. Tjaden Jullens woont op het huis te Glimmen.

Acte 24 februari 1814
Verkoop 200 eiken stambomen door Cornelis Tjaden Jullens te Glimmen. . De bomen worden stuk voor stuk verkocht. De opbrengst bedraagt f.976, 60 (excl 5% opslag voor de verkoopkosten). Getuigen bij de verkoop zijn Geert Buirma, landbouwer te Helpen, en Remke Sikkes Boonstra, scheepstimmerbaas te Hoogezand
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 11, acte 34)

Acte 29 december 1814
Berendje Egberts, weduwe van Jan Bos, landbouwersche te Glimmen verkoopt aan Cornelis Hendric Tjaden Jullens, oud lid van de rekenkamer, een kamp land, groot ongeveer 6 mudden, bezwet ten noorden en oosten de koper, ten zuiden de verkopersche en ten westen de Steeg. Prijs f.800,- (Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 33, acte 528)

Acte 24 november 1817
Otto Berends, landbouwer te Glimmen, verkoopt een kamp land in de Schoolsteeg te Glimmen, groot ongeveer vier mudden, en een half mat hooiland in het Rietland aan Cornelis Hendrik Tjaden Jullens voor f.400,-. (Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 60, acte 542)

Acte 27 november 1817
Jantje Paping, te Haren, heeft f 3.000,- geleend van Cornelis Hendrik Tjaden Jullens. Jantje verleent hypotheek op:
1. een behuizing en tuin, staande en gelegen aan de straat te Haren, in de directe belasting getekend nr 62, zwettende ten noorden aan de behuizing van Etje Revers, ten oosten aan de straat, ten zuiden aan de behuizing van Christoffer van Boekeren en ten westen aan een stuk bouw- en weideland van haar zelf.
2 een stuk bouw- en weideland groot ca 10 mudden, gelegen achter de genoemde behuizing, zwettend ten noorden de grond van weduwe Rudolph Rummerink, ten oosten de tuin van haar zelf, ten zuiden Christoffer van Boekeren en ten westen de weduwe Rudolph Rummerink.
(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 60, acte 545)

Brief provinciaal bestuur 7 oktober 1818
Resolutie onderhoud en verdieping van het Hoornschediep samen met de provincie Drenthe. Instelling commissie. Vanuit Haren worden in de commissie benoemd: C.W. Haack, C.H. Tjaden Jullens, J. Vos en Jan. E. Wilphorst. Haack wordt benoemd tot president.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 51).

Akte 21 maart 1820
Verkoop van 1 ¾ mat hooiland op de Glimmermade door Harm Hindriks Hardenberg aan Cornelis Hendrik Tjaden Jullens te Glimmen voor f.100,-. Het perceel is reeds mandelig met een ander perceel van de koper.
(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 77, Akte 106)

Akte 20 mei 1820
Jantje Paping verklaart te hebben verkocht aan Jan Stel de Jonge en zijn vrouw Willemtje Berends, wonende te Haren, een behuizing en tuin staande en gelegen aan de straat westzijde in de directe belasting getekend nr 62 en zijn hierin mede begrepen twee kamers bewoond door Harm Drewes en Rijken Pauwels, getekend in de directe belasting nr 64, zwettende ten noorden aan het land van de weduwe Rummerink en de behuizing van Etje Evers, ten oosten aan de Straat, ten zuiden aan de behuizing van Christoffer van Boekeren en ten westen aan de na te noemen percelen. Met nog een stuk bouw- en weideland groot ongeveer 10 mudden gelegen te Haren achter de behuizing hierboven omschreven, zwettende ten noorden aan de grond van de weduwe Rudolph Rummerink, ten oosten aan de tuin van de bij deze verkochte behuizing, ten zuiden aan de grond van Christoffer van Boekeren en ten westen aan dien van de weduwe Rudolph Rummerink.
De koopprijs bedraagt f.4.200,-. Jan Stel betaalt f.1.200,- en verklaart met zijn vrouw over te nemen de lening van f.3.000,- a 5%, ten voordele van Cornelis Hendrik Tjaden Jullens te Glimmen op basis van een akte dd 27 november 1817 bij notaris Keiser. Jan Stel leent vervolgens zelf ook nog f.1.000,- van Cornelis Hendrik Tjaden Jullens. In totaal verleent hij hypotheek voor f.4.000,-.
(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 78, Akte 214)

Brief 8 mei 1824 van Jan Bos te Glimmen
Geeft te kennen, Jan Bos, wonende te Glimmen en eigenaar van twee vierendeel waardeel in de Glimmer marke, dat er van de boerelaan, die van de Heereweg na de heer Jullens Borg loopt ook een boeresteeg na mijne woning loopt, door welke steeg ik de drift met mijn vee na de meent hebbe en des verkiesende ook mijn overvaart, dat in gemelde steeg bij den ingang aan de zijde van de laan sedert eenige jaren tot mijn ongerijf door de heer Jullens in het midden een paal is gesteld, dewelke ik er eenige malen heb uit gegraven om zodoende de weg voor mij bruikbaar te houden, dog dat dezelve telkens op order van de heer Jullens wederom is gezet, ben ik eindelijk genoodzaakt de paal tot op de grond af te houwen, waarna vervolgens de heer Jullens de beide zijden van de boeresteeg zijn opgegraven, latende alleen een padje in het midden, waarover een mensch of een paard of beest kan passeren. Ik verzoek u dus vriendelijk als schout der gemeente om mij en alle verdere marktgenoten te willen behulpzaam zijn ter verkrijging van

© 2020 - E.M. van Koldam

mijn en ons aller regt.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 57)

Brief 14 mei 1824 van de heer Jullens
Op de ingekomen klagte bij u getekend qq Jan Bos van 8 mei 1824, welke u mij heeft toegezonden om u te doen dienen van berigt, vinde ik mij verpligt ter voldoening aan het verzoek door u daarbij gedaan te berigten, gelijk ik doe bij dezen, dat de ondergetekende sig niet gehouden agt om sig over het voorgedragene te dien klagte betrekkelijk het geposeerde door den klager omtrent die steeg op zulk een wijze in te laten en dat hij aan den klager overlaat om zijn vermeend regt op genoemde steeg te vervolgen daar en waar hij zulks zal vermeenen te behoren
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 57)

Akte 28 juni 1824
Berend Ottens, landbouwer, en Geertje Ottens, beide te Glimmen, erfgenamen van wijlen hun vader Otto Berend, verklaren schuldig te zijn aan Cornelis Hendrik Tjaden Jullens f.1.300,- tegen 4.5% rente. Zij verlenen hypotheek op de boerenbehuizing C 17 te Glimmen, staande en gelegen aan de weg bij de brink, zwettende ten noorden en oosten aan de grond van de erven van Jan Tonnis en zijn vrouw Aaltje Jans Niemeijer, ten zuiden en westen aan de Boerenweg en ook nog op diverse percelen land.
(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 105, Akte 325)

Opregte Haarlemsche Courant, 4 november 1824
Den eersten november 1824, is, op het Huis te Glimmen, onder Noordlaren, in den ouderdom van ruim zes- en zeventig jaren, na langzaam verval van krachten, overleden, de Weledelgestrenge heer Mr. Cornelis Hendrik Tjaden Jullens, voorheen lid van de Nationale Rekenkamer te 's Gravenhage.

Extract uit het register der resolutiën van Gedeputeerde Staten van Groningen dd 31 januari 1825
Gelezen eene marginale dispositie van den heer Staatsraad van het Armwezen en den Gevangenissen van den 20 dezer, ter fine van berigt, consideraties en advies inzendende een rekest van Willem Jans Assies te Noordlaren, boekhoudend diaken aldaar, aan Zijne Majesteit den Koning ingediend, houdende verzoek om te mogen worden geautoriseerd tot het aanvaarden van zeker legaat ter somma van f. 250,- door wijlen den heer Mr. Cornelis Hendrik Tjaden Jullens bij testament van den 12 october 1824, bij het rekest overgelegd, aan de diakenen van Noordlaren gemaakt.
Is goedgevonden de voornoemde stukken bij dezen te stellen in handen van het plaatselijk bestuur van Haren met invitatie om daarop, onder terugzending te dienen van berigt, consideratiën en advies, met bijvoeging van het proces verbaal der hieromtrent te houden deliberatiën.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 58)

Akte 17 mei 1825
Jannes Hoenderken te Noordlaren treedt op als executair testamentair van de nalatenschap van wijlen Cornelis Hendrik Tjaden Jullens. Hij verklaart toe te stemmen, dat de hypothecaire inschrijving door Tjaden Jullens genomen 13 juli 1820 tegen Jan Stel de Jonge, meester timmerman, en vrouw Willemtje Berends, ehelieden, wonende te Haren, definitievelijk wordt geroyeerd voor zoo verre betreft de daarin vermelde twee kamers door Harm Doeweg en Rijke Pouwels bewoond, getekend 64 en nog de behuizing bewoond door Etje Revers, alles staande en gelegen aan de straat westzijde. Blijvende gemelde inschrijving voor het overige in deszelve kragt en waarde erkend.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 87, Akte 203)

Koninklijk Besluit 21 juni 1825
Gezien het rapport van onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van den 15 dezer, hebben goedgevonden en verstaan, te magtigen:
De diakenen der Hervormde Gemeente te Noordlaren tot het aanvaarden van een legaat van f.250,- aan de armen aldaar, gemaakt door C.H. Tjaden Jullens.
Brussel, 21 juni 1825.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 58)

Brief 23 juli 1825 aan het armbestuur te Noordlaren
Ik zende hiernevens aan U een afschrift van Zijner Majesteits besluit van den 21 juli 1825 nr 127, waarbij u wordt gemagtigd tot het aanvaarden van een legaat van f.250,- door wijlen C.H. Tjaden Jullens aan de armen gemaakt.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 101)

Akte 10 maart 1826
Jannes Hoenderken te Noordlaren als executeur testamentair van de nalatenschap van wijlen Cornelis Hendrik Tjaden Jullens verklaart toe te stemmen, dat de hypothecaire inschrijving door Tjaden Jullens op 28 juni 1824 genomen op Berend Ottes en Geertje Ottens te Glimen wordt geschrapt.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 91, Akte 70)

146 **Jan Sijmons ten Kamp** (GH1812-030), zoon van **Simon Evers** en **Annechijn Warners**, landbouwer, wonende te Haren (Wijk A Middelhorst 28) en aldaar, is geboren te Groningen (in de Violenstraat), is gedoopt op zondag 26 januari 1755 aldaar, wonende Wijk A Middelhorst 28 te Haren, is overleden op woensdag 23 oktober 1833 aldaar, is als overleden aangegeven op vrijdag 25 oktober 1833 aldaar (aangever overlijden was Willem Pieters; getuige aangifte overlijden was Willem Ax (zie 8.3)). Jan werd 78 jaar, 8 maanden en 27 dagen.

Woonde in 1830 op het adres Haren Wijk A Nr 28 Middelhorst met:
- zijn vrouw;
- zijn zoon Hendrik
- zijn dochter Geesjen met haar eerste man Jan Sants en hun vier oudste kinderen.

Als Jan Sijmons ten Kamp in 1833 overlijdt, zijn drie van zijn kinderen nog in leven: Simon, Jan en Geesje.

Akte 15 januari 1818
Liquidatie van de nalatenschap van Maria Louisa Gockinga, weduwe van Willem Theodorus Nobel, voor zover gelegen in de provincie Groningen. De nabestaanden zijn:
- Constantia Geertruida Nobel;
- Richard Andreas Ludolphi Nobel;
- Sophie Louisa Nobel
- Charles Ramperti voor zijne kinderen verwekt bij Helena Richardina Nobel;
- Cornelis Baars voor zijn kinderen verwekt bij Johanna Elisabeth Nobel.

De liquidatie geschiedt door de daartoe gemachtigden Reneke Gockinga en Carel Hindrik Willem Haack.
Omschrijving van de goederen in de gemeente Haren:
** Perceel 7. De boerenbehuizing A 28, wordende door Jan Simons ten Kamp in losse huur gebruikt, en bewoond met enig land.
** Percelen 12 tm 21. Diverse percelen land.
De kopers zijn:
- percelen 7 en 21: Jan Oostingh als daartoe speciaal gemachtigd door mevrouw Sophia Louisa Nobel, echtgenote van Matthias Jorissen te Amsterdam.
- percelen 12 en 20: Jan Simons ten Kamp voor f.1.061,-.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr. 76, Akte 16)

Akte 3 november 1818
Jan Simons ten Kamp leent f.800,- van Jacob Roelfs Veldhuis te Groningen. Hij geeft hypotheek op:
- een kamp land, 'de Tiddenskamp' genoemd, onder Haren;
- 2 matten hooiland, 'de Ijzinghof' te Onnen.
Jan Simons ten Kamp heeft deze stukken grond aangekocht uit de nalatenschap van Maria Louisa Gockinga, weduwe van Willem Theodorus Nobel.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr. 84, Akte 606)

Jan gaat in ondertrouw op dinsdag 30 december 1783 te Groningen op 28-jarige leeftijd met de 31-jarige **Egbertien Jans Talens**. Egbertien, wonende te Haren (Wijk A Middelhorst 28) en aldaar, is geboren op zondag 13 februari 1752 te Vries, wonende Wijk A Middelhorst 28 te Haren, is overleden op zaterdag 13 februari 1836 te Middelhorst, is als overleden aangegeven op maandag 15 februari 1836 te Haren (aangever overlijden was Roelof Tuinman; getuige aangifte overlijden was Hendrik Bazuin (zie 22.3)). Egbertien werd 84 jaar.

Van Jan en Egbertien zijn vijf kinderen bekend:

1 **Simon Jans ten Kamp** is gedoopt op zondag 7 maart 1784 te Haren, is overleden op dinsdag 24 december 1844 te Eelde. Simon werd 60 jaar, 9 maanden en 17 dagen.
Simon trouwt op woensdag 3 juli 1833 te Eelde op 49-jarige leeftijd met de 53-jarige **Mettien Siegers** ook genaamd Mettien Zijgers. Mettien is geboren op donderdag 4 mei 1780 te Vries, is overleden op zaterdag 15 februari 1840 te Eelde. Mettien werd 59 jaar, 9 maanden en 11 dagen.

2 **Jan ten Kamp** is gedoopt op zondag 12 maart 1786 te Haren, is overleden op woensdag 17 december 1856 te Eelde. Jan werd 70 jaar, 9 maanden en 5 dagen.
Jan trouwt op donderdag 16 mei 1822 te Eelde op 36-jarige leeftijd met de 22-jarige **Sieuwke Geerts Bremer**, dochter van **Geert Roelfs Bremer** en **Geertien Roelfs Siegers**. Sieuwke is geboren op donderdag 20 maart 1800 te Paterswolde, is overleden op maandag 10 december 1877 te Eelde. Sieuwke werd 77 jaar, 8 maanden en 20 dagen.

3 **Annegien ten Kamp** is gedoopt op donderdag 5 maart 1789 te Haren, is begraven op maandag 10 november 1806 aldaar. Annegien werd 17 jaar, 8 maanden en 5 dagen.

Ontvangst diaconie te Haren 10 november 1806
De dochter van Jan Sijmons begraven: f.2,11
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

Ontvangst diaconie te Haren 13 november 1806
Het laken voor de dochter van Jan Sijmons: f.1,50
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

4 **Geesjen ten Kamp**, wonende te Haren (Wijk A Middelhorst 28), is geboren op zondag 29 augustus 1790 aldaar, is overleden op donderdag 3 februari 1859 aldaar. Geesjen werd 68 jaar, 5 maanden en 5 dagen.
Geesjen trouwt op zondag 18 januari 1818 te Haren op 27-jarige leeftijd (1) met de 31-jarige **Jan Sants**, zoon van **Wiebe Jans Sants** en **Jantien Jans Sluiter**. Jan, wonende te Haren (Wijk A Middelhorst 28) en aldaar, is geboren te Noordlaren, is gedoopt op zaterdag 27 mei 1786 aldaar, wonende Wijk A Middelhorst 28 te Haren, is overleden op zaterdag 7 september 1833 aldaar, is als overleden aangegeven op zaterdag 7 september 1833 aldaar (aangever overlijden was Jan Sijmons ten Kamp (zie 146); getuige aangifte overlijden was Willem Pieters). Jan werd 47 jaar, 3 maanden en 11 dagen.

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 27 juli 1820
De nabestaanden en goede vrienden van Lammigje, Jan en Lukas Gerrits Buivinga, minderjarige kinderen van Ida Sluiter, arbeidersche te Onnen, en wijlen Gerrit Buivinga, overleden mei 1815, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Jan Kamps, arbeider te Glimmen, halve oom
- Jan Geerts Sluiter, arbeider te Hoogezand, vriend
- Jan van Dijken, kastelein te Hoogezand, vriend
Aanwezig van moederszijde:
- Jan Sluiter, arbeider te Haren, oom
- Abel Jans Brink, landbouwer te Onnen, aangehuwde oom
- Jan Sans, arbeider te Haren, neef.
Moeder wil een tweede huwelijk aangaan met Abel Jans Brink. Moeder Ida Sluiter wordt bevestigd als voogd. Abel Jans Brink wordt medevoogd en Jan Kamps toeziend voogd.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 112, zaak 1820/134)

Geesjen trouwt op zaterdag 13 juni 1835 op 44-jarige leeftijd (2) met de 32-jarige **Roelof Tuinman** (B24-1843), zoon van **Jan Talens Geerts Tuinman** en **Trientien Roelofs Westerhof**. Roelof, boerenknecht, wonende te Haren (Wijk A Middelhorst 28), is geboren op zondag 19 december 1802 te Eelde, is overleden op vrijdag 27 juni 1879 te Middelhorst. Roelof werd 76 jaar, 6 maanden en 8 dagen.

Groninger Courant, 17 januari 1837
Mr. J.J. Cremers, advokaat en notaris te Groningen, zal, op vrijdag den 27 januarij 1837, des avonds te 7 uren, ten huize van J. Eekhoff, aan de Groote Markt te Groningen, ten overstaan van het vredesgeregt, in het openbaar in koop aanbieden: eene boerenbehuizing, geteekend A28, met schuur, tuin en ongeveer 15 B. land, gelegen onder Haren, behoorende aan de erven M. Jorissen, in gebruik bij R. Tuinman, in XI percelen, zoo als in vroegere aankondigingen is bekend gemaakt.
Te aanvaarden: de behuizing den 1 mei, de schuur, den tuin en het land den 12 maart 1837. Te bezigtigen drie dagen voor den

verkoop, gedurende welken tijd de voorwaarden van verkoop ten huize van verkoop en, benevens de eigendomsbewijzen, ten kantore zullen ter lezing liggen.
Mr. J.J. Cremers, adv. en not.

Brief 10 januari 1843 van de veearts H. Rouan
Op gisteren den 9 dezer, gevisiteerd hebbende de runderen op den aan mij toegezonden staat vermeld, heb ik de eer u te rapporteren, dat ik dezelve allen wel heb bevonden.
Voorts is mij opgegeven Luitje Gerrits te Onnen: een vaars, 2,5 jaar oud, zwart-bont.
Het rund van R. Tuinman, hetwelk op den 5 jl. ongesteld was, is hersteld.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

5 **Hindrik ten Kamp** (MIL-130), wonende te Haren (Wijk A Haren 24), aldaar (Wijk A Middelhorst 28) en aldaar, is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 3 februari 1793 aldaar, wonende Wijk A Middelhorst 28 aldaar, is overleden op vrijdag 3 mei 1833 aldaar, is als overleden aangegeven op vrijdag 3 mei 1833 aldaar (aangever overlijden was Jan Sijmons ten Kamp (zie 146); getuige aangifte overlijden was Roelf Roelofs Rademaker). Hindrik werd 40 jaar en 3 maanden.

147 **Reinder Kluiving** (GH1812-236; MIL-226), zoon van **Otto Cluiving** en **Jeigjen Egberts**, wonende te Noordlaren (Wijk A Noordlaren 6) en aldaar, is gedoopt op donderdag 21 april 1785 aldaar, wonende Wijk A Noordlaren 6 aldaar, is overleden op woensdag 19 augustus 1829 aldaar, is als overleden aangegeven op donderdag 20 augustus 1829 te Haren (aangever overlijden was Jannes Ottes Hoenderken (zie 116); getuige aangifte overlijden was Helprig Westerbrink). Reinder werd 44 jaar, 3 maanden en 29 dagen.

Woonde in Noordlaren in huis nr A6. Wordt in 1828 aangewezen als brandmeester voor wijk A van het dorp Noordlaren.

Verzonden brief gemeente, 4 oktober 1811
Maire Laclé voldoet op 4 oktober 1811 aan het verzoek van de prefect om de personen op te geven die in de gemeente Haren van aanzien zijn. Hij geeft 11 personen op, die naar zijn mening ("zonder daarmee tekort te doen aan de zodanige die daar niet op vermeld staan") boven de middelmaat in zijn mairie uitstijgen. Hij vermeldt daarbij ook een aantal gegevens per persoon en hun jaarlijks geschat inkomen. Verkort luidt zijn opgave: Roelf Koops (f.1.500,-), Jan Vos (f.2.000,-), Jan Swartwolt (f.1.500,-), Geert Buirma (f.2.500,-), Jan Egberts Wilphorst (f.1.500,-), Jannes Hoenderken (f.1.500,-), Jan Wuffen (f.1.500,-), Roelf Hammink (f.2.000,-), Roelf Kluiving (f.1.500,-), Hinderikus Hornhuis (f.1.500,-) en Cornelis Hendrik Tjaden Jullens (f.10.000,-). Behalve Tjaden Jullens zijn alle personen landbouwer. Tjaden Jullens woont op het huis te Glimmen.

Akte 6 juni 1817
Jacob Egberts en zijn vrouw Jantien Jans lenen f.500,- tegen 4,5% rente van de diakonie te Noordlaren. Voor de diakonie treden op Reinder Cluiving, boekhoudend diaken, en Roelf Hammink en Albert Sikkens. Tot zekerheid verlenen Jacob en Jantien hypotheek op hun huis Noorlaren Wijk A nr 16 en op enige landerijen. De zwetten van het huis zijn: ten noorden de Steeg, ten oosten en ten zuiden Cornelis Brands en ten westen de Boereweg en de erven van Berend Hindriks.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr. 70, Akte 318)

Ingekomen stukken gemeente Haren, 10 augustus 1817
Overzichten van de boekhoudend diaken Reinder Kluiving te Noordlaren en de boekhoudend diaken Jan Swartwolt te Haren:
Aantal mensen dat uit de armenkas wordt bedeeld: Noordlaren 8; Haren 29
Armen die nog voor meer dan de helft in eigen behoefte kunnen voorzien: Noordlaren 0; Haren 10
Armen die voor minder dan de helft in eigen behoefte kunnen voorzien: Noordlaren 1; Haren 6
Armen die geheel in behoeften worden voorzien uit de armenkas: Noordlaren 7; Haren 13
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 50).

Akte 2 juni 1820
Lambertus van der Molen verkoopt aan Jannes Hoenderken en Reinder Kluiving ¼ waardeel in de markte van Noordlaren in de Herenkluft. Hij heeft dit aangekocht bij publieke veiling van 27 januari 1816 voor f.225,-.
(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 78, Akte 234)

Brief 9 december 1826 van Reinder Kluiving namens zijn zwager Jannes Ottes Hoenderken
Gisteravond omstreeks 10 uur zijn wij alhier door tenminsten drie manspersonen ontrust, bij hun hebbende een dikke hond, waarvan een het heeft gewaagt an het huis van Hindrik Sissing an te kloppen en aldaar, na zich enigzints bedagt te hebben, na het huis van mij gevraagt, hetgeen zij hem hebben gezegt, en toen gevraagt om de pijp te mogen aansteken, hetgeen ook is geschied, maar aldaar heeft hij zich niet in het gezicht willen laten zien, hetgeen bij H. Sissing enigzinds aandagt heeft verwekt, en hem dus gevraagt waar hij vandaan kwam. Toen heeft hij gezegt van Helpen. Verder had Sissing hem gevraagt of hij een zoon van de scholtin ware, toen heeft hij geandwoord, neen de knegt en met de boodschap gelast zijnde om an mij te zeggen, dat ik eens bij haar moeste komen, maar Sissing twijfelagtig geworden zijnde of zulks wel waarheid ware, heeft hem agtervolgt en toen bevonden, dat hij bij mijn huis is geweest, en terwijl onze meid nog het licht niet had gebluscht, heeft hij mijn bedunkens geoordeeld nog te vroeg te zijn om zijn voorgewende boodschap te verrigten en toen is hij weer terug gekeerd an de noordkant van Sissing zijn huis, alwaar Sissing vermeende wel vijf of zes man gezien te hebben met een klein licht bij hun, vervolgens heeft de smid althans drie bij zijn huis langs zien lopen vergezeld van de vorengemelde hond. Deze voorgenoemde omstandigheden heeft ons de schutterij in wapens doen roepen en onrust gebaard. De man, die bij Sissing an huis is geweest, was gekleed met een kort jak digt om zijn lijf geknoopt en een lange duffelse broek. Nader beschrijving van hun is mij op dit ogenblik niet mogelijk.
Wij zijn dus van gedachten, dat die personen alhier geen goede boodschap dachten te verrichten, waarom wij begrepen van dit voorval aan u te moeten berigten.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventaris nummer 59)

Brief 28 maart 1827 van de burgemeester aan de rentmeester van het instituut voor doofstommen te Groningen
Ingevolge uw missive van den 17 dezer heb ik de eer te berigten, dat ter uwer dispositie ligt de bij mij ontvangene contributie van de leden R. Kluiving en de weduwe O. Hoenderken over de jaren 1819, 1820 en 1821 ter somma van f.31,70, van W. Holwerda en mij zelve over de jaren 1819 tot en met 1825 ter somma van f.73,10, te samen een som van f.105,-
Ik heb herhaalde malen alle moeite aangewend om het achterstallige van de overige leden te innen, doch heb van die gelden niets kunnen bekomen, aangezien ieder lidmaatschap uit 3 a 4 personen heeft bestaan, die of overleden of vertrokken zijn.
Overigens zijn thans alhier nog twee contribuerende leden als Ds W. Holwerda en ik zelf, de andere zijn overleden of hebben voor hun lidmaatschap bedankt, gelijk u bij missive van den 25 september 1824 is medegedeeld.
Wanneer wij echter van de achterstallige contributiën mogten bekomen, waartoe ik van mijne zijde alles zal aanwenden, zullen wij dezelve alsdan aan u remitteren.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 60)

© 2020 - E.M. van Koldam

Brief 19 november 1827 aan de Gouverneur
Ter voldoening aan uw missive van 31 october 1827 heb ik de eer hiernevens aan u te zenden de naamlijsten der personen welke vanaf 1817 tot dezen jaar ingesloten belast zijn geweest met het beheer der diaconie administratie te Haren en Noordlaren.
Haren
Jan Swartwold in 1817, 1818, 1819
Roelf Smid in 1820, 1821, 1822, 1823
Harm van Streun in 1824, 1825, 1826, 1827
Noordlaren
Reinder Kluiving in 1817, 1818
Lucas Hoenderken Azn in 1819, 1820, 1821
Willem Jans Assies in 1822, 1823, 1824, 1825
Albert Hoenderken Azn in 1826, 1827
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 103)

Acte van successie 19 augustus 1829
Reinder Kluiving en Jantien Schuiling zijn in ongemeenschap van goederen getrouwd. Erfgenamen van Reinder Kluiving bij zijn overlijden zijn derhalve zijn zes kinderen.Tot de nalatenschap van Reinder Kluiving behorende onroerende goederen te Noordlaren, Midlaren, Noordbroek en Bedum. Te Noordlaren behoren de volgende behuizingen tot de nalatenschap:
- de boerderij Wijk A nr 6 met onderhorige landerijen.
- de woning Wijk B nr 14, die is verhuurd aan Roelf Meringa.

Extract uit het register der verhandelingen van het plaatselijk bestuur van Haren 20 december 1829
Is goed gevonden tot wijkmeester in de wijk A te Noordlaren te benoemen de persoon Tonnis Boer, te Noordlaren, en zulks in plaats van wijlen Reinder Kluiving.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 61; stuk zit in verkeerde map

Reinder trouwt op donderdag 23 juni 1814 te Haren op 29-jarige leeftijd met de 31-jarige **Jantien Schuiling**, dochter van **Jan Jans Schuiling** en **Roelfien Derks ten Brink**. Jantien, wonende te Noordlaren (Wijk A Noordlaren 6), is geboren te Annen, is gedoopt op dinsdag 3 september 1782 te Anloo, is overleden op zondag 13 maart 1859 te Noordlaren. Jantien werd 76 jaar, 6 maanden en 10 dagen.

Woont in 1830 als weduwe met zes kinderen, de inwonende dienstknecht Hindrik Koops en de inwonende werkmeid Maria Fransens Smid op het adres Noordlaren Wijk A Nr 6.

Groninger Courant, 25 augustus 1829
Mogt ik gisteren door Gods goedheid, voorspoedig bevallen van een welgeschapenen zoon, heden trof mij het gewigtig verlies van mijnen geliefden echtgenoot Reinder Kluiving, oud 44 jaren, mij nalatende 6 kindeen. Christelijk treurende, geef ik hiervan kennis aan familie en bekenden, Noordlaren 19 augustus 1829. J. Schuiling, weduwe R. Kluiving.

Overzicht 5 april 1841 opgemaakt door de gemeente-ontvanger H.J. Quintus
Lijst der weduwen in de gemeente Haren woonachtig, welke jaarlijks in 's Rijks directe belastingen, het patentregt daaronder niet begrepen, f.20,- en daarboven betalen.
Weduwe J. Swartwolt, te Haren, zonder beroep; weduwe J.P. Oosting, te Haren, zonder beroep; weduwe K.H. van der Es, te Haren, landbouwersche; weduwe L. Bolhuis, te Haren, landbouwersche; weduwe W. Eising, te Onnen, landbouwersche; weduwe J.J. Sipkes [Sipkema te Waterhuizen], te Haren, landbouwersche; weduwe D. van der Veen, te Haren, landbouwersche; weduwe G. Hemmes, te Haren, landbouwersche; weduwe E. Bolhuis, te Helpman, landbouwersche; weduwe J.E. Wilphorst, te Helpman, landbouwersche; weduwe W. Groenendal, te Helpman, landbouwersche; weduwe W.J. Quintus, te Helpman, zonder beroep; weduwe [J.H.] Nauta, te Helpman, zonder beroep; weduwe A.J. van Dijken, te Haren, landbouwersche; weduwe R. Kluiving, te Noordlaren, landbouwersche; weduwe K. Brands [Brants], te Noordlaren, landbouwersche; weduwe J.H. Timmer, te Noordlaren, landbouwersche; weduwe J. Hoenderken, te Noordlaren, landbouwersche; weduwe Ypeij, te Helpman, zonder beroep; weduwe J. Vos, te Haren, zonder beroep; Trientje Abelius [Trijntje Abels], te Helpman, landbouwersche; weduwe J.J. Bos, te Noordlaren, landbouwersche; weduwe G. Buirma [= Gezina Buirma?], te Helpman, zonder beroep; weduwe J. Gortemaker, te Haren, landbouwersche; weduwe H.R. Kloots [= Henderica Ottens, maar die is al in 1830 overleden], te Noordlaren, landbouwersche; weduwe A. Reiger, te Haren, zonder beroep.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 74)

Provinciale Drentsche en Asser Courant, 22 november 1859
Groote Houtboeldag.
Ten overstaan van Mr J W QUINTUS, Notaris te Groningen, zullen, op MAANDAG den 5den December 1859, des morgens te 9 uur, op de plaats zelve, ten verzoeke van de Erven KLUIVING te Noordlaren , publiek worden verkocht: ongeveer 4OO EIKEN- en eenige ELZEN BOOMEN op stam staande te Noordlaren. Onder Eiken is veel zwaar en kromhout zeer geschikt voor scheepstimmerlieden en verder tot alle werk

Van Reinder en Jantien zijn zeven kinderen bekend:

1 **Jeichien Kluiving**, wonende te Noordlaren en aldaar, is geboren op woensdag 5 april 1815 aldaar, wonende Wijk A Noordlaren 6 aldaar, is overleden op woensdag 19 juli 1815 aldaar, is als overleden aangegeven op woensdag 19 juli 1815 te Haren (aangever overlijden was Reinder Kluiving (zie 147); getuige aangifte overlijden was Jannes Ottes Hoenderken (zie 116)). Jeichien werd 3 maanden en 14 dagen.

2 **Otto Kluiving** (L-00814), wonende te Noordlaren (Wijk A Noordlaren 6), is geboren op zondag 9 juni 1816 aldaar, is overleden op woensdag 29 april 1896 te Annen. Otto werd 79 jaar, 10 maanden en 20 dagen.

Bij raadsbesluit van 19 mei 1841 benoemd tot brandmeester voor Wijk A van het dorp Noordlaren.

Brief van 8 september 1843 van de brandmeester generaal L. van Oosten
Ter voldoening aan uw missive van den 19 mei 1841, heb ik de eer bij deze aan u eene voordragt te doen ter vervulling van de vacatures welke door de aftreding der brandmeesters in de onderscheidene wijken der gemeente reeds op den 1 mei dezes jaar zijn ontstaan, als
Haren, wijk A, den afgetredenen Roelf Koops Rzn
Haren, wijk B, den afgetredenen Otto Hoenderken
Onnen, wijk C, den afgetredenen Cornelius Hornhuis
Dilgt, wijk D, den afgetredenen Roelf Vos
Hoornschedijk, wijk E, den afgetredenen Reinder C. Hoenderken
Essen, wijk F, den afgetredenen Jan Berends Bosman

© 2020 - E.M. van Koldam

Noordlaren, wijk A, den afgetredenen Otto Cluiving
Noordlaren, wijk B, den afgetredenen Reinder Hoenderken
Glimmen, wijk C, den afgetredenen Jan Bos
Helpman, wijk A, den afgetredenen Egbert Wilphorst
Helpman, wijk B, den afgetredenen Hindrik Vorenkamp
Hoorn, wijk D, den afgetredenen Hindrik Bolhuis
Terwijl ik voor den heer A.W, Hoeksema te Helpman, Wijk C, die vroeger mij heeft te kennen gegeven, dat hij wel wenschte van deze functie te worden ontslagen voordraag: 1. Berend Mulder, zonder beroep, en 2. Arend de Boer, scheepstimmerman, beide woonachtig in de wijk C te Helpman.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

Brief van de boekhoudend diaken van Noordlaren dd 27 maart 1847
Op uw missive van den 13 dezer, houdende kennisgeving van de diakenen van Haren “dat zij in alimentatie opgenomen hebben Eite van Bergen, wonende onder Haren, voor de eerste keer op 28 februari bedeeld met 75 centen” alsmede verzoek om teruggaaf der bedeeling, omdat hij tot onze kerkelijke gemeente behoort, hebben wij de eer te antwoorden.
Dat wij, ofschoon het onderstandsdomicilie van Eite van Bergen in onze gemeente erkennende, ons thans in alle gevallen van onze verpligting tot restitutie van aan hem verleende onderstand, zoo die anders bestaan had, ontslagen achten, omdat hij die zelf onaangezocht van onze zijde, en geheel uit eigen middelen aan den boekhoudenden diaken van Haren terug gebragt heeft. Mogten echter de diakenen van Haren onverhoopt geweigerd hebben den verleenden onderstand van den bedeelden zelve terug te nemen, en die teruggaaf alsnog van ons verlangen, dan moeten wij verklaren, dat wij zulks weigeren, en verwijzen hen naar den bedeelden, die gereed is om haren te voldoen.
Maar al was de bedeelde daartoe ook buiten staat of ongenegen, dan zouden wij de teruggaaf der bedeeling niettemin weigeren, omdat die bedeeling onnodig, ongeroepen en ter kwader trouw geschied is.
1. Zij was onnodig, omdat Eite van Bergen, naar zijn vatbaarheid gezond en met zijn huisgezin goed gehuisvest is, terwijl hij overigens niet alleen niet in armoedige, maar zelfs naar zijnen stand in ruime omstandigheden verkeert aangezien hij een koe bezit ter waarde van plusminus f.70,-, van een voorraad van spek en worsten, genoegzaam om hem tot meij in den zomer in dat opzigt voor gebrek te vrijwaren, van een kabinet, klok, tafel, stoelen en dergelijke huisselijke zaken, zoo goed als men het bij den welvarensten arbeiders alhier ternauwernood vindt, en van kontanten zoo ruim, dat hij, zooals boven gezegd is, de ontvangene bedeeling op staande voet konde terug brengen en genoeg overhield om zich zelven te onderhouden zonder de diakonie tot last te zijn. Daarom noemen wij de bedeeling van hem onnodig, zooals de diakenen van Haren zeker zelve weten, indien zij slechts onderzoek naar hem hebben gedaan. Hebben zij dit niet gedaan, en zijn zij dien ten gevolge onkundig gebleven omtrent zijne omstandigheden, dan hebben zij als diakenen, die geene gaven mogen geven, dan waar het van noden is, hunnen pligt verzuimd, maar wij willen de gevolgen daarvan niet voor onze rekening nemen.
2. Daarenboven, al waren de omstandigheden van Eite van Bergen ook armoedig, zoodat er bedeeling nodig was, dan beweren wij nog, dat de diakenen van Haren geene roeping hadden om hem maar ongevraagd en ongeweigerd voor onze rekening te bedeelen, omdat hij onder hunne kerkelijke gemeente woonde. Was zijn onderstandsdomicilie onbekend, de afstand te ver of de nood te hoog en te dringend geweest, om hem naar ons te verwijzen; wij zouden op de handelwijze van de diakenen van Haren geene aanmerking willen maken. Maar nu er geen een van alle die omstandigheden, waarom zij geoorloofd, betamelijk en regtmatig zou zijn met opzigt tot hun bedeling bestond, en zijn onderstandsdomicilie in de nabijheid, en er volstrekt geen periculum in mora was, nu noemen wij hunne handelwijze ongeoorloofd, onbetamelijk en onregtmatig, nu beschouwen wij ze als een aanmatiging van voogdschap over ons, waarvan zij ons de lastbrief zullen moeten vertonen, voordat zij van ons restitutie van kosten krijgen.
3. Eindelijk mogen daarom onze broeder diakenen van Haren het eigenlijk aan deze hunne handelwijze wijten, indien wij terstond bij hen kwade trouw jegens ons vermoed hebben. Daarom hebben wij de toedragt der zaak bij den bedeelden onderzocht en van hem vernomen, vooreerst, dat hij zelf niet wist, dat hij door de diakenen van Haren in alimentatie opgenomen was, maar meende bedeeld te zijn geworden uit een bijzonder fonds, dat naar zijn getuigenis onder administratie van de boekhoudend diaken van Haren opgerigt was, ook ten behoeve van dewelken, die niet onder de gealimenteerden behoorden, noch wilden behooren, gelijk hij, en ten tweeden, dat hij uit eergierigheid lang geaarzeld te hebben om die bedeeling aan te vragen, eindelijk over dat hindernisje heen geholpen was door andere menschen, die hem dat aangeraden hadden onder verzekering, dat daarin voor hem op zijnen zestig jarigen leeftijd volstrekt geene schande stak, en dat hij onder die aanraders met name genoemd heeft Roelf Abels, dien wij meenden met regt te houden voor een der diakenen van Haren. Door die verklaring van den bedeelden is ons vermoeden van kwade trouw gerezen tot de bewijsbare overtuiging, dat de diakenen van Haren hem zelve aanleiding hebben gegeven tot de aanvraag om bedeling, en dat zij hem op die aanvraag tegen zijne bedoeling in alimentatie opgenomen hebben voor onze rekening, om het gevaar af te wenden dat zijn onderstandsdomicilie met mei eerstkomende door vierjarige inwoning in hunne kerkelijke gemeente verjaarde. Zoolang onze broeders diakenen van Haren deze overtuiging bij ons laten bestaan, meenen wij hun verzoek om restitutie van kosten , door de bedeeling van Eite van Bergen veroorzaakt, te moeten weigeren, tenzij wij daartoe veroordeeld mogten worden dor de eene of andere autoriteit, waaraan wij ons onderwerpen moeten.
De boekhoudend diaken van Noordlaren, O. Kluiving.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 80)

Verdeling markegronden Noordlaren 3 oktober 1847
De markegenoten komen bijeen ten huize van kastelein W. Brands te Noordlaren. Zij besluiten tot verdeling van de marke in 68 gelijke delen op basis van een voorstel van en daartoe ingestelde commissie, met de aantekening dat een aantal percelen niet worden verdeeld, mar worden verkocht. Voorts blijven een aantal niet genoemde gronden nog mandelig. De ondertekening geschiedt door: J.C. van Hasselt, W. de Sitter, B. Marring, H. Koops, R. de Sitter, A. Hoenderken, W. Homan, R. Hoenderken, O. Kluiving, J. Hoiting, L. Hoenderken, J. Veldman, E. Pelinck, O. Kloots, J. Assies, W. Brants en H. Brants.
(Groninger Archieven, Toegang 1464, inventarisnummer 207).

3 **Roelina Kluiving**, wonende te Noordlaren (Wijk A Noordlaren 6), is geboren op zaterdag 9 mei 1818 aldaar, is overleden op zondag 17 november 1907 aldaar. Roelina werd 89 jaar, 6 maanden en 8 dagen.
Roelina trouwt op donderdag 23 april 1857 te Noordlaren op 38-jarige leeftijd met de 30-jarige **Jannes Hoenderken**, zie 117.2.

4 **Jeichien Kluiving**, wonende te Noordlaren (Wijk A Noordlaren 6), is geboren op woensdag 13 september 1820 aldaar, is overleden op donderdag 21 februari 1907 aldaar. Jeichien werd 86 jaar, 5 maanden en 8 dagen.

Provinciale Drentsche en Asser Courant, 19 januari 1903
Vervening Gemeente Zuidlaren.
De GEDEPUTEERDE STATEN der provincie Drenthe brengen, ingevolge art. 5 van de wet van 13 Juli 1895 i Staatsblad no. 113), ter openbare kennis, dat door hen bij besluit van heden, no. 33, aan Lucas Hoenderken, Luitje Bolhuis, gehuwd met Aaltje Hoenderken, Geert Veldman, gehuwd met Jantje Hoenderken, allen wonende te Noordlaren, gemeente Haren, Anna Seubring, wed. van Reinder Hoenderken, wonende te Groningen, voor zich en als moeder en voogdes over hare minderjarige kinderen Jeichina, Albertus en Wilhelmina Hoenderken en Jeichien Kluiving, wed. van Albertus Hoenderken, wonende te Noordlaren, mede-eigenares en vruchtgebruikster en hunne rechtverkrijgenden, en met behoud van eens ieders recht, onder de door hen noodig gekeurde voorwaarden vergunning is verleend tot vervening van het perceel sectie E, no 106, der gemeente Zuidlaren.

© 2020 - E.M. van Koldam

Deze voorwaarden luiden als volgt:

Jeichien trouwt op donderdag 13 juni 1850 te Haren op 29-jarige leeftijd met de 25-jarige **Albartus Hoenderken**, zie 117.1.

5 **Janna Kluiving**, wonende te Noordlaren (Wijk A Noordlaren 6), is geboren op zaterdag 1 februari 1823 aldaar, is overleden op maandag 25 juni 1877 aldaar. Janna werd 54 jaar, 4 maanden en 24 dagen.
Janna trouwt op zaterdag 28 oktober 1865 te Haren op 42-jarige leeftijd met de 45-jarige **Pieter Bronkema**. Pieter, korenmolenaar, is geboren op dinsdag 2 mei 1820 te Baflo.

Bouwde 1867 nabij de Weg langs het Hunebed, achter het huis aan de Zuidlaarderweg 89, een korenmolen. De tweede molen in het dorp Noordlaren. In 1879 werd deze molen door verkocht aan Lucas Albertszoon Hoenderken. Hoenderken kocht daarop in 1888 ook de andere korenmolen van Noordlaren en verkocht daarop zijn oude molen, die vervolgens werd afgebroken en waarschijnlijk weer werd opgebouwd in Coevorden, alwaar deze kort daarop afbrandde als voorganger van De Arend.

Pieter was eerder gehuwd (1) met **Margaretha Klinkhamer**.<186,187>
Pieter was later gehuwd (3) met **Zwaantje Stroeding**.<188,189>
Pieter was later gehuwd (4) met **Wobbina Janssen Meyer**.<190,191>

6 **Elisabeth Kluiving**, wonende te Noordlaren (Wijk A Noordlaren 6), is geboren op maandag 14 maart 1825 aldaar, is overleden op zondag 17 april 1853 te Zuidlaren. Elisabeth werd 28 jaar, 1 maand en 3 dagen.
Elisabeth trouwt op donderdag 25 mei 1848 te Zuidlaren op 23-jarige leeftijd met de 25-jarige **Roelof Karsens**. Roelof is geboren op vrijdag 18 april 1823 te Zuidlaren, is overleden op zondag 20 februari 1876 aldaar. Roelof werd 52 jaar, 10 maanden en 2 dagen.

7 **Reinder Kluiving**, wonende te Noordlaren (Wijk A Noordlaren 6), is geboren op dinsdag 18 augustus 1829 aldaar, is overleden op woensdag 14 augustus 1861 aldaar. Reinder werd 31 jaar, 11 maanden en 27 dagen.

148 **Hendrik Albers Kooi** (GH1812-290; MIL-195), zoon van **Albert Roelofs** en **Jantien Hendriks Dentingh**, landbouwer, wonende te Glimmen, te Noordlaren (Wijk C Glimmen 26) en te Haren (Wijk C Onnen 17), is geboren op zaterdag 15 februari 1783 te Glimmen, is overleden op donderdag 18 mei 1848 te Harenermolen. Hendrik werd 65 jaar, 3 maanden en 3 dagen.

Verslag onderzoek naar ongeregeldheden in de herberg De Posthoorn op 15 maart 1810.
Gerechtelijk onderzoek door de advocaat-fiscaal in de lentemaand 1810 naar de ongeregeldheden in de herberg De Posthoorn van Nicolaus Nieuwland te Haren. Dit op aanklacht van Nieuwland zelf. Advocaat-fiscaal L.H. Trip hoort een groot aantal mogelijke getuigen (de namen zijn door mij vermeld, zoals ze later in de burgerlijke stand zijn gebruikt).
** Verklaring van Borgert Jans Vrieling, oud 31 jaren, woonachtig te Haren, dewelke verklaarde, dat hij op den dag dat er boeldag was geweest bij Jantje Paping te Haren op donderdag 14 dagen geleden, des avonds in de Jagtweide had gezeten. Dat aldaar omstreeks 10 uur de vouw van Nieuwland had geroepen, dat men haar man aanpakte. Dat hij toen naar de kamer tegenover de Jagtweide was gegaan en gezien had, dat een klein dik persoon, hem onbekend, de kastelein Nieuwland in de das gevat had en met hem schermutselde, maar kort er na weder losliet, zonder dat Vrieling verder enige ruzie had maar vertrokken was.
** Verklaring van Tako Hindriks Takens, oud 16 jaar, woonachtig te Haren. Dewelke verklaarde, dat hij 's avonds na de boeldag van Jantje Paping niet ten huize van N. Nieuwland was geweest, maar dat hij die avond reeds om zeven uur naar bed was gegaan.
** Verklaring van Willem Hindriks Takens, oud even over de 20 jaren, woonachtig te Haren, dewelke verklaarde, dat hij gisteren 14 dagen geleden des avonds met meer anderen was geweest in de herberg van H. Nieuwland te Haren tot omstreeks half tien. Dat hij in de Jagtweide en ook in de kamer er tegenover was geweest, waar het vol was. Dat hij geen ruzie had gehoord en ook niet gezien had, dat het licht uit was. Dat hij weggegaan zijnde kort er na terug gekomen was en toen wel gezien had, dat er een partij volk voor het huis van Nieuwland stond en dat de schulte van Haren er bij was. Maar verder kan hij er niets over zeggen.
** Verklaring van Hinderk Hinderks van der Es, oud 16 jaar, woonachtig onder Haren. Dewelke verklaarde, dat hij op de donderdag dat er boeldag was bij Jantje Paping des avonds tot omstreeks half negen was geweest ten huize van Nieuwland te Haren, dat zolang hij er was, hij geen ruzie gezien had.
** Verklaring Reint Jans Koers , oud 21 jaar, woonachtig te Glimmen, dewelke verklaarde, dat hij op donderdagavond den 15e dezer was geweest in de herberg van N. Nieuwland te Haren, in het kamertje tegenover de Jagtweide. Dat hij enige ogenblikken buiten huis was geweest en terug komende wel gezien had, dat er eenigen van Haren, waaronder Borgert Vrieling in dat kamertje waren en dat Roelf Alberts zijn hoed in de hand had, die in stukken was gesneden of gescheurd, zoals ook die van Roelf Pieters en zijn zoon. Dat Nieuwland toen de schulte had gehaald en die van Haren weg waren gegaan.
** Verklaring van Hindrik Alberts Kooi, 27 jaar oud, woonachtig te Glimmen. Die verklaarde, dat hij op donderdag 15 dezer met enige anderen van Glimmen des 's avonds was geweest in de herberg van H. Nieuwland te Haren, in een kamertje tegenover de Jagtweide. Dat later op de avond Borgert Vrieling met enige andere personen in dat kamertje waren gekomen. Dat Borgert gezegd had, zijn broer Roelf Alberts Kooi te willen slagen en zijn rokje had willen uittrekken. Dat daarop het licht was uitgedaan en hij zijn hoed, die met meer anderen op een tafel lag had opgezet, maar naderhand wel had gezien, dat de hoed van zijn broer was opgesneden. Dat toen de schulte was verschenen en de Hareners weg waren gelopen.
** Verklaring van Tonnis Jans Houwing, ongeveer 30 jaar oud, wonende te Glimmen. Die verklaarde, dat hij op die donderdag met enige anderen uit Glimmen geweest was bij Nieuwland tegenover de Jagtweide. Da hij na enige tijd weggeweest te zijn terug kwam en toen hoorde, dat enige personen uit het huis liepen, omdat men de schulte haalde. Dat hij toen niet meer naar binnen is gegaan. Dus niet kan zeggen wat er is voorgevallen.
** Verklaring Hindrik Hindriks, oud 16 of 17 jaar, woonachtig te Haren. Die verklaarde op die donderdagavond in het huis van Nieuwland te zijn geweest, maar dat hij voor acht uur van daar was gegaan en dat zo lang hij er geweest was er niet de minste ruzie plaats had.
** Verklaring van Willem Willems Eising, ongeveer 22 jaar, woonachtig te Onnen. Hij heeft op die donderdagavond gehoord, dat er bij de herberg van Nieuwland vrij veel rumoer van zingen en springen was. Dat hij de Jagtweide binnengaande daar een menigte volk had aangetroffen, dat vrolijk was. Dat hij nergens anders dan in de Jagtweide geweest was. Dat hij wel gezien had dat in de kamer tegenover de Jagtweide vel volk was, maar dat hij daar niet was geweest. Dat hij ook maar kort in de Jagtweide is geweest en toen weer is vertrokken.
** Verklaring van Roelf Alberts Kooi, oud ongeveer 30 jaar, woonachtig te Glimmen. Die verklaarde, dat hij op de donderdagavond na de boeldag bij Jantje Paping samen met enige andere personen uit Glimmen was geweest in de herberg van Nieuwland. Dat hij geen ruzie vernomen had, totdat later op de avond eene Borgert Jans Vrieling, woonachtig onder Haren bij hem was gekomen en op comparants vraag wat hij wilde, had gezegd dat hij hem wilde slaan en daarop zijn rokje had uitgetrokken. Dat er op dat moment een menigte andere personen in de kamer was gekomen en het licht uitgedaan was, zodat comparant niet gezien heet wat er geschied was. Dat Nieuwland ook nog in de kamer was geweest en gezegd had de schulte te willen halen. Dat toen de meeste personen uit de kamer naar buiten waren gelopen. Dat comparant toen het licht weer aanging ontdekte, dat zijn nog nieuwe hoed en ook die van Roelf Pieters en zijn zoon in stukken was gesneden of gescheurd. Dat die hoed op tafel had gelegen en dat comparant niet weet hoe hij in stukken was gekomen.

** Verklaring Jan Jans Bos, oud 21 jaar, woonachtig te Glimmen. Ook hij verklaart bij Nieuwland te zijn geweest. Dat ze daar vrolijk en wel hadden gezeten. Dat hun hoeden op tafel lagen. Dat er toen verscheidene personen, meest Hareners in de kamer waren gekomen. Dat hij had gezien, dat er een hoed van de tafel viel, die door Borgert Vrieling, woonachtig te Haren, onder de tafel werd geschopt, waarop hij de zijne had opgezet. Dat Borgert Vrieling bij Roelf Alberts komende door deze was gevraagd wat hij wilde, waarop Borgert geantwoord had hem te willen slagen en zijn rokje had aangegrepen alsof hij dat wilde uittrekken, maar op het zegge van Roelf Alberts “laat dat rokje maar zitten, ik wil niet slagen”, zulks niet had gedaan. Dat toen het licht was uitgedaan en kort daarna de schulte was gehaald, waarop die van Haren meest uit de kamer waren geslopen. Dat hij toen wel gezien had, dat er drie hoeden van Roelf Alberts en Roelf Pieters en zijn zoon waren gesneden of gescheurd.
** Verklaring van Roelf Pieters, 40 jaar, woonachtig te Glimmen. Die verklaarde ook bij Nieuwland te zijn geweest. Dat zijn hoed met andere hoeden op een tafel had gelegen. Dat Borgert Vrieling was gekomen met enige anderen en dat Borgert had willen slagen met Roelf Alberts en zijn rokje reeds half uit had gehad maar nog weder gesust was. Dat daarop het licht uitgedaan was. Dat toen het licht weer aan ging zijn hoed in stukken was gesneden, net als die van Roelf Alberts en zijn zoon. Dat Nieuwland toen de schulte had gehaald en de personen uit Haren uit huis waren geslopen.
** Verklaring van Roelf Roelfs Pieters, zoon van Roelf Pieters, 17 jaar, woonachtig te Glimmen. Hij verklaarde niet veel te hebben gezien, maar ook zijn hoed was aan stukken gescheurd.
** Verklaring van Nicolaus Nieuwland, 37 jaar, wonende te Haren in de herberg De Posthoorn. Dewelke verklaarde, dat na de boeldag van Jantje Paping een menigte volk in zijn herberg was, die aldaar vrolijk en wel hadden gezeten. Dat er in de kamer tegenover de Jagtweide enige personen uit Glimmen hadden gezeten. Dat in die kamer een aantal keren de kaars was uitgedaan, maar door hem en de zijnen steeds weer was ontstoken. Dat hij wel had gezien, dat er op een tafel enige hoeden lagen. Dat van de personen, die in de Jagtweide waren, enigen al heen en weer in en uit de kamer er tegenover waren gegaan. Dat aldaar omstreeks 10 uren of kort er na ruzie ontstaan was en hij er heen gaande om dit voor te komen, had gezien dat zij malkanderen vast hadden. Dat hij een van hen, zijnde een kort dik persoon, aan hem onbekend, van de anderen had afgescheurd, die hem daarop bij de das greep, maar door hem was vast gehouden. Dat de personen uit Glimmen hem drie hoeden hadden laten zien, die in stukken waren gesneden. Dat hij, de vrede niet kunnende herstellen, iemand had gezonden om de schulte te halen en die niet schielijk koomende, zelve ook nog was gaan roepen. Dat hij niet kan zeggen wie de hoeden heeft stuk gesneden, zijnde dit waarschijnlijk geschiedt toen de kaars uit was. Hij weet ook niet wie de voornaamste daders waren, omdat het zo vol was, dat hij zich nauwelijks had kunnen bewegen.
** Verklaring van Johan Rummerink, oud 86 jaar, schulte van Haren. Dewelke verklaarde, dat er op de avond dat de boeldag bij Jantje Paping was gehouden om 10 uur aan zijn venster werd geklopt door iemand gezonden door N. Nieuwland met het verzoek om aanstonds in zijn huis te komen. Dat Nieuwland ook later zelf nog kwam vragen of hij kwam. Dat hij er heen was gegaan en wel 100 personen aantrof, die deels ruzie met elkaar hadden. Dat hij toen met zijn rooroeden stevig heeft huisgehouden en de personen uit elkaar heeft geslagen richting Glimmen, Essen, Dilgt en Onnen.
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 2008).

Brief 3 augustus 1830 van de gouverneur
Naar aanleiding ener missive van den Heer Administrateur voorde gevangenissen en het armenwezen van den 23 juli jl., zende ik u hiernevens een extract uit den staat van slagtoffers van onvoorziene rampen over het jaar 1829, aan welke door den Minister van Binnenlandsche Zaken bij resolutie van 29 juni 1830 onderstand is verleend uit het gedeelte van het fonds voor kwade posten, ter beschikking gesteld aan het departement van Binnenlandsche zaken.
Zoodra de ordonnanciën van betaling voor den verleende onderstand zullen zijn opgemaakt, zal ik u dezelve, ter fine van uitreiking, doen toekomen.
Ik verzoek u om de belanghebbenden met de door de Minister te hunnen opzigte genomen resolutie bekend te doen maken.
Voorts moet ik u nog informeren, dat aan de personen, wier verliezen beneden de f.100,- gaan, overeenkomstig het aangenomen beginsel tot het erlangen van onderstand uit gemeld fonds, in geen aanslag kunnen worden gebragt.
De Heer Administrateur voornoemd heeft doen opmerken, dat de onderstand, welke het den Koning heeft behaagd, bij besluit van 4 maart 1830 aan de hulpbehoevende landbouwers in dit gewest toe te kennen, die door den mislukten oogst van 1828 minder dan f.100,- verlies geleden hebben, als een bijzonder gunstbewijs moet aangemerkt worden en van geene toepassing hoegenaamd voor het vervolg kan zijn.
Ik zende u dienvolgens de ingezondene stukken daarvan terug.
** Bijlage: Extract uit de Staat der Slagtoffers van onvoorziene rampen gedurende 1829, aan welke onderstand wordt verleende uit het gedeelte van het fonds voor kwade posten, ter beschikking staande van het departement van Binnenlandsche Zaken over 1828 en 1829.
[Bij de slachtoffers in de gemeente Haren bestaat de aard der verliezen in alle gevallen uit het verlies van veldvruchten; in de onderstaande weergave worden vermeld: de naam, bedrag der verliezen en bedrag van den verleenden onderstand]
H. Smeenk [Harm Jans Smeenk], f.123,-, f.15,375;
J.H. Oosterveld [Jan Hendriks Oosterveld], f.115,-, f.14,375;
Berend Konraads [Beerent Conraats Tonnis], f.168,-, f.21,-;
Tebbe Hindriks [Tebbe Hendriks], f.101,-, f.12,625;
H.B. Hoeks [Hendrik Berends Hoeks], f.130,-, f.16,25;
H.J. Horst [Hinderk Jacobs Horst], f.113,-, f.14,125;
Jan Jacobs, f.120,-, f.15,-;
Jannes Vedder [Jannes Gerrits Vedder], f.150,-, f.18,75;
Jan Adolfs, f.145,-, f.18,125;
H. van der Es [Hinderks Hinderks van der Es], f.104,-, f.13,-;
H. Berends de Jonge [Hendrik Berends de Jonge], f.114,-, f.14,25;
Jochum Alberts, f.181,-, f.22,625;
Hindrik A. Kooi [Hendrik Albers Kooi], f.101,-, f.12,625;
Abel Brink [Abel Jans Brink], f.100,-, f.12,50;
Jelke Vos [Jelke Roelfs Vos], f.133,-, f.16.625;
Jan Kooi, f.168,-, f.21,-;
J.D. Hekman [Jan Derks Hekman], f.157,-, f.19,625;
Jan Thijs [Jan Roelofs Thijs], f.161,-, f.20,125;
Jan Jans van Diep [Jan Jans Sipkema], f.122,-, f.15,25.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 63)

Notulen van de vergadering van de gemeenteraad, woensdag 4 augustus 1830
Er heeft een veeziekte geheerst. De Gouverneur des Konings verzoekt nu opgave te doen van de personen die als gevolg van het verlies van vee in hulpbehoevende omstandigheden zijn geraakt, "zodanig dat zij zonder menschlievende hulp geen vee weder magtig kunnen worden". De volgende lijst wordt vastgesteld:
H. Berends Jr, Onnen, 3 runderen, waarde f.100,-
K. Eisses, Onnen, 5 runderen, waarde f.125,-
D. v.d. Veen, Hoornschedijk, 1 rund, waarde f.50,-
B. Berends, Onnen, 4 runderen, waarde f.100,-
J. Berends, Onnen, 7 runderen, waarde f.140,-

© 2020 - E.M. van Koldam

W. Alderts, Onnen, 1 rund, waarde f.45,-
E. Bakker, Onnen, 1 rund, waarde f.45,-
A. Brink, Onnen, 2 runderen en vier schapen, waarde f.65,-
J. Kooi, Glimmen, 5 runderen, waarde f.125,-
H. Pauwels, Onnen, 6 runderen, waarde f.105,-
G. Luiken, Onnen, 2 runderen, waarde f.70,-
H. Smeenk, Onnen, 6 runderen en 2 schapen, waarde f.120,-
H.B. Hoeks, Onnen, 5 runderen en 2 schapen, waarde f.100,-
L. Smid, Haren, 2 runderen en 2 schapen, waarde f.80,-
L. Eising, Onnen, 2 runderen, waarde f.75,-
Wed. J. Jochums, Haren, 2 runderen, waarde f.85,-
R. Brink, Onnen, 1 rund, waarde f.25,-
J. Alberts, Onnen, 3 runderen, waarde f.100,-
H. Kooi, Onnen, 1 rund, waarde f.25,-
P. Molema, Noordlaren, 2 runderen, waarde f.80,-
Wed. H. Bouwkamp, Noordlaren, 1 rund, waarde f.35,-
S. Evenhuis, Haren, 1 rund, waarde f.40,-
Wed. Engbert Jans, Haren, 1 rund, waarde f.55,-
J. Rueriks, Helpman, 1 rund, waarde f.45,-
J. Sipkes, Waterhuizen, 3 runderen en 6 schapen, waarde f.90,-.

Aantekening in brievenboek dd 4 april 1843
Het rekest van H. [Hendrik Alberts] Kooi te Onnen om aldaar een huis te bouwen, gesteld in handen van het lid van den raad C. Hornhuis om te berigten of er tegen het toestaan van het verzoek ook bezwaren bestaan.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111)

Brief 18 april 1843 aan Jan Pauwels Veldman [Jan Veldman]
Ik heb de eer u bij deze kennis te geven, dat door eenige van de marktgenoten van Onnen, bij mij bezwaren zijn ingebragt tegen de bouwing van ene woning door Hindrik Kooi op zoogenaamde boeregrond in het Westerveen, behorende tot de Onner Markte, en zulks op grond dat zij als mede-eigenaren in dezen niet zijn gekend [laat staan] daartoe hunne toestemming op ene wettige wijze hebben gegeven. En noodig ik u alzoo, ter voorkoming van schade, zoowel voor u zelve als boekhouder van de boermarkte, als voor de belanghebbende Hindrk Kooi uit, de voorgenomene bouwing te staken tot de bezwaren zullen zijn opgegeven of geschikt.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111)

Hendrik trouwt in 1814 te Haren op 31-jarige leeftijd met de 22-jarige **Johanna Elizabeth Bazuin**, zie 22.4.

Van Hendrik en Johanna zijn tien kinderen bekend:

1 **Jantien Alberts Kooi**, wonende te Haren (Wijk C Onnen 17), is geboren op zondag 6 augustus 1815 aldaar, is overleden op woensdag 3 augustus 1864 te Helpman. Jantien werd 48 jaar, 11 maanden en 28 dagen.
Jantien trouwt op zaterdag 13 mei 1843 te Haren op 27-jarige leeftijd met de 27-jarige **Jan Bazuin**, zoon van **Harm Jans Bazuin (22.2)** en **Hillechien Alberts Tuinman**. Jan, tuindersknecht en tuinman, wonende te Helpman (Wijk A Helpman 8), is geboren op maandag 18 september 1815 aldaar, is overleden op zondag 12 september 1880 aldaar. Jan werd 64 jaar, 11 maanden en 25 dagen.

Brief juni 1842 van brandmeester H. Vorenkamp
Gisteren had alhier eene hevige brand plaats in de behuizing van Derk [Alberts] Tuinman. Het ontstaan van denzelven is onbekend en zij nam zoo spoedig toe, dat een deel der goederen van bovengenoemde, alsook van Tjakke Nuninga, die in een kamertje van genoemde behuizing woont, een prooi der vlammen werd. Bij deze gelegenheid hebben zich de personen Jan Bazuin en Willem de Jonge zeer verdienstelijk gemaakt wegens de gevaren waaraan zij zich bloot stelden.
De brandmeester alhier, H. Vorenkamp.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 75)

Brief 4 februari 1847 aan de officier van justitie
Bij deze heb ik de eer aan u te doen toekomen eene bij mij ingebragte klagte door Jan en Albert Bazuin, beide wonende te Helpman, wegens het ontvreemden van aardappelen van hun moeder, de weduwe Harm Jan Bazuin, mede wonende aldaar.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 114)

2 **Jan Hendriks Kooi**, wonende te Haren (Wijk C Onnen 27A), is geboren op zondag 29 juni 1817 te Glimmen, is overleden op zaterdag 29 januari 1831 te Onnen. Jan werd 13 jaar en 7 maanden.

3 **Albert Albers Kooi**, boerenknecht, wonende te Haren (Wijk C Onnen 17), is geboren op dinsdag 12 oktober 1819 te Glimmen, is overleden op zondag 19 februari 1865 te Haren. Albert werd 45 jaar, 4 maanden en 7 dagen.
Albert trouwt op zaterdag 3 mei 1851 te Haren op 31-jarige leeftijd met de 25-jarige **Jantje de Groot**, dochter van **Onbekend** en **Aaltjen de Groot**. Jantje, wonende te Haren (Wijk B Oosterweg 38A), is geboren op zondag 7 augustus 1825 aldaar, is overleden op donderdag 22 oktober 1874 aldaar. Jantje werd 49 jaar, 2 maanden en 15 dagen.

4 **Wendelina Alberts Kooi**, wonende te Haren (Wijk C Onnen 17), is geboren op woensdag 19 december 1821 te Glimmen, is overleden op dinsdag 22 september 1914 te Onnen. Wendelina werd 92 jaar, 9 maanden en 3 dagen.
Wendelina trouwt op zaterdag 26 september 1846 te Haren op 24-jarige leeftijd met de 28-jarige **Johannes Berends de Jonge** (L-00594; L-01541), zoon van **Hendrik Berends de Jonge (22.1)** en **Janna Bazuin**. Johannes, landbouwer, wonende te Haren (Wijk C Onnen 34), is geboren op zondag 23 november 1817 te Essen, is overleden op donderdag 27 oktober 1892 te Onnen. Johannes werd 74 jaar, 11 maanden en 4 dagen.

Brief 9 maart 1841 van de gouverneur
Ingevolge eener bij mij ontvangene missive van de heer kolonel, kommanderende het regiment ligte dragonders, dd 6 maart 1841 verzoek ik u om den tot gemelde regiment behoorenden milicien uwer gemeente van de ligting van 1836, Jans [Johannes] Berends de Jonge, dadelijk, op ontvang dezer, te gelasten, dat hij zich onverwijld naar Deventer begeve, ten einde zijne afrekening met het korps tot stand te brengen en vervolgens het paspoort te ontvangen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 74)

5 **Roelf Alberts Kooi**, wonende te Haren (Wijk C Onnen 17), is geboren op woensdag 21 april 1824 te Glimmen, is overleden op woensdag 19 januari 1831 te Onnen. Roelf werd 6 jaar, 8 maanden en 29 dagen.

© 2020 - E.M. van Koldam

6 **Hendrik Kooi**, dienstknecht, wonende te Haren (Wijk C Onnen 17) en aldaar (Wijk C Onnen 19), is geboren op dinsdag 21 november 1826 te Onnen, is overleden op maandag 5 juli 1852 te Helpman. Hendrik werd 25 jaar, 7 maanden en 14 dagen.

7 **Harm Alberts Kooi**, wonende te Haren (Wijk C Onnen 17), is geboren op vrijdag 22 mei 1829 te Onnen, is overleden op woensdag 26 januari 1831 aldaar. Harm werd 1 jaar, 8 maanden en 4 dagen.

8 **Hindrikje Kooi**, wonende te Haren (Wijk C Onnen 17), is geboren op zondag 22 januari 1832 te Onnen, is overleden op dinsdag 6 juli 1909 te Assen. Hindrikje werd 77 jaar, 5 maanden en 14 dagen.
Hindrikje trouwt op zaterdag 6 februari 1858 te Haren op 26-jarige leeftijd (1) met de 24-jarige **Reinder Pieters**, zoon van **Jan Egberts Pieters** en **Grietjen Lukas Kuipers**. Reinder, arbeider, is geboren op vrijdag 4 oktober 1833 te Hemmen, is overleden op zondag 27 augustus 1871 te Haren. Reinder werd 37 jaar, 10 maanden en 23 dagen.
Hindrikje trouwt op zondag 18 maart 1883 te Assen op 51-jarige leeftijd (2) met de 46-jarige **Dirk Jan Landkroon**. Dirk is geboren op dinsdag 18 oktober 1836 te Weststellingwerf, is overleden op vrijdag 6 september 1918 te Assen. Dirk werd 81 jaar, 10 maanden en 19 dagen.

9 **Jan Kooi** (L-01696), landbouwer, wonende te Haren (Wijk C Onnen 17), is geboren op woensdag 2 juli 1834 te Onnen, is overleden op zondag 2 maart 1913 aldaar. Jan werd 78 jaar en 8 maanden.
Jan trouwt op vrijdag 8 maart 1861 te Haren op 26-jarige leeftijd (1) met de 26-jarige **Grietien van der Veen**, dochter van **Derk Eitens van der Veen** en **Hinderkien Hindriks Zuidhof**. Grietien is geboren op woensdag 27 augustus 1834 te Eelde, is overleden op vrijdag 26 oktober 1883 te Onnen. Grietien werd 49 jaar, 1 maand en 29 dagen.
Jan trouwt op zaterdag 7 september 1889 te Haren op 55-jarige leeftijd (2) met de 53-jarige **Jantien Harms**, dochter van **Onbekend** en **Janna Harms**. Jantien, wonende te Haren, aldaar (Wijk B Haren 4B) en aldaar (Wijk B Haren 5), is geboren op zondag 27 december 1835 aldaar (Wijk B Haren 10), is als geboren aangegeven op woensdag 30 december 1835 aldaar (aangever geboorte was Egberdina Groothuis (zie 92.6); getuige aangifte geboorte was Roelf Koops (zie 156)), is overleden op donderdag 11 april 1912 te Onnen. Jantien werd 76 jaar, 3 maanden en 15 dagen.
Jantien was eerder gehuwd (1) met **Jan Nijland**.<192,193>

10 **Luchien Kooi**, wonende te Haren (Wijk C Onnen 17), is geboren op vrijdag 26 mei 1837 te Onnen, is overleden op vrijdag 1 juni 1906 te Groningen. Luchien werd 69 jaar en 6 dagen.
Luchien trouwt op zaterdag 9 juli 1859 te Haren op 22-jarige leeftijd met de 27-jarige **Albert Bos**. Albert, dienstknecht en grondwerker, is geboren op dinsdag 13 december 1831 te Borger, is overleden op woensdag 21 februari 1900 te Groningen. Albert werd 68 jaar, 2 maanden en 8 dagen.

149 **Hendrik Jans Kooi** (GH1812-213; MIL-321; L-00300), landbouwer, wonende te Helpman (Wijk C Buiten klein poortje 11), is geboren te Kropswolde, is gedoopt op zondag 17 oktober 1784 aldaar, is overleden op zondag 20 december 1868 te Haren. Hendrik werd 84 jaar, 2 maanden en 3 dagen.

Woonde in 1830 op het adres Helpman Wijk C Nr 11 Buiten klein poortje met zijn tweede vrouw Fennechien Harms Kock, twee zonen en vier dochters uit zijn eerste huwelijk, twee zonen uit zijn tweede huwelijk, drie zonen uit het eerste huwelijk van zijn tweede vrouw met Evert Sluis en de inwonende dienstmeid Grietje Fridriks Mulder.

Ingekomen stukken gemeente Haren, voorjaar 1814
Lijst van paarden gekogt tot de leverantie voor de mairie van Haren.
- Pieter Bolhuis, te Helpman, een zwarte ruin, oud 4 jaar, voor f.220,-
- Hindrik Kooi, te Helpman, een zwarte ruin met een kol, oud 4 jaar, voor f.230,-
- Jan Wuffen, te Helpman, een zwarte merrie, oud 7 jaar, voor f.230,-
- Jan Homan, te Noordlaren, een bruine merrie met een kol, oud 4 jaar, voor f.245,-
- Wed, Jan Pieters te Noordlaren, een zwarte merrie, oud 4 jaar, f.230,-
- Jan Kuipers, te Helpman, een zwarte ruin, oud 4 jaar, voor f.250,-.

In totaal moest het arrondissement Groningen 57 dragonder paarden leveren alsmede 19 reserve. Het aandeel van Haren daarin was 6 paarden plus 1 reserve (het paard van Jan Kuipers).
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 47).

Wordt in 1828 aangewezen als brandmeester voor wijk C van het dorp Helpman.

Brief 22 januari 1847 aan de militie commissaris
Naar aanleiding van de missive van de gouverneur dezer provincie van den 18 december 1846, heb ik de eer bij dezen aan u te doen toekomen de stukken, die in de eerste zitting van den militieraad gebruikt moeten worden.
Ik gevoel mij verpligt hierbij op te merken, dat het attest letter LL ten behoeve van Evert Sluis opgemaakt, verschilt van dat over de vorige jaren afgegeven, waaromtrent tot opheldering dient, dat bij de inschrijving van Evert Sluis door deze is opgegeven, dat zij waren drie broeders, dat zijne ouders beide overleden waren en dat Hindrik Kooi [Hendrik Jans Kooi], landbouwer binnen deze gemeente, hun voogd was. Deze voogd over die verklaring verstaan, heeft de waarheid daarvan bevestigd, terwijl ook de informatiën buitendien ingewonnen geen ander resultaat hebben opgeleverd. Dientengevolge zijn de geboorteacten van elders aangevraagd geworden, welke ook met de verklaring van den voogd en den pupil alsmede met de ingewonnen berigten overeen kwamen. Daarna is op grond van dit een en ander en vervolgens jaarlijks opnieuw het attest van drie broeders afgegeven.
Bij de inschrijving echter van dit jaar, toen zich daartoe een zoon van Hindrik Kooi aanmeldde, bleek het, dat de naam van diens moeder gelijk was aan de naam van de moeder van Evert Sluis en diens broeders en is toen na herhaalde ondervraging en na raadpleeging van de registers van den Burgerlijke Stand gebleken, dat de positie van Evert Sluis in betrekking tot zijn broeders en halve broeders is, invoege op het bij deze gevoegd attest vermeld.
Het is mij bij onderzoek gebleken, dat de stiefvader en voogd Kooi van mening is geweest, dat, inzake de militie, zijn stiefzoonen in geen verband tot zijn eigen kinderen stonden en dat daaraan de verkeerde opgave moet worden toegeschreven.
Ik verzoek u den inhoud dezes aan de militieraad te willen communiceren.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 114)

Hendrik was gehuwd (1) met **Trientje Ottens Velthuis**, dochter van **Otte Roelfs Velthuis** en **Anna Willems Abelius**. Trientje is geboren te Helpman (buiten Klein Poortje), is gedoopt op vrijdag 16 januari 1789 te Groningen, is overleden op woensdag 14 mei 1823 te Helpman. Trientje werd 34 jaar, 3 maanden en 28 dagen.

Van Hendrik en Trientje zijn zes kinderen bekend:

1 **Jan Hendriks Kooi**, wonende te Helpman (Wijk C Buiten klein poortje 11), is geboren aldaar (buiten Klein Poortje), is gedoopt op vrijdag 25 augustus 1809 te Groningen, is overleden op woensdag 6 januari 1892 te Helpman. Jan werd 82 jaar, 4 maanden en

12 dagen.

Brief 16 januari 1834 aan de Raad van administratie van de 7e afdeling
Ik hebbe de eer u hiernevens in te zenden eenen staat voor diegenen voor wier werkelijke dienst een extract uit het stamboek benodigd is om aan de militieraad bij denzelve eerste zitting te kunnen worden overgelegd. Jan Hendrik Kooi, Gerardus Vos en Willem Martinus als plaatsvervanger voor Albert van Dijken.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 106

Proces verbaal 7 januari 1878
Op heden den 7den januari 1878 des voormiddags te elf uur, hebben Burgemeester en Wethouders der gemeente Haren zitting gehouden in het gemeentehuis alhier, ten einde, overeenkomstig het bepaalde bij art. 7 der wet van den 2den junij 1875 (Staatsblad 95), de belanghebbenden in de gelegenheid te stellen, hunne bezwaren in te brengen tegen de oprigting van eene inrigting ter bewaring en verwerking van vuilnis op het perceel gelegen te Helpman, kadastraal bekend gemeente Haren, sectie A, nr -, de oostelijke redoute bij het Winschoterdiep, tot welker vergunning is verzocht van Heeren Gedeputeerde Staten der provincie Groningen door het Bestuur der gemeente Groningen. Ten bedoelden einde zijn voor ons verschenen: de heeren Hajo van Bruggen, O.J. Quintus, P.J. Bolhuis, S.P. Bolhuis, A. Ellens, J. Kooi en K. van der Kamp, allen landeigenaren onder Helpman, hunne bezwaren inbrengende tegen de oprigting der inrigting ter bewaring van faecalien voormeld, welke gevaar voor hunne gezondheid, schade aan hunne bezittingen en hinder in hun bedrijf onvermijdelijk zal veroorzaken; en nader zijn omschreven en uiteengezet in de hierbij overgelegde schriftelijke toelichting:
1. van J.B. van Bruggen en 56 andere ingezetenen van Helpman;
2. van O.J. Quintus, H. van Bruggen en S.P. Bolhuis, mede aldaar;
3. van G. Nienhuis en 48 andere ingezetenen van Groningen aan den Oosterweg;
De heer A. Ellens brengt alsnog in het midden, dat de onvermijdelijke drukke scheepvaart bij ene drekstoep tot afvoer der producten de aangrenzende perceelen zeer onveilig maakt en belangrijk in waarde doet verminderen.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 828)

2 **Anna Hinderks Kooi** ook genaamd Anna Kooi, wonende te Helpman, aldaar (Wijk C Buiten klein poortje 11), te Haren (Wijk B Haren 83) en aldaar, is geboren op vrijdag 14 augustus 1812 te Helpman (Wijk C Buiten klein poortje 11), is als geboren aangegeven op zaterdag 15 augustus 1812 te Haren (aangever geboorte was Hendrik Jans Kooi (zie 149); getuige aangifte geboorte was Gerrit Pieters Mulder), wonende Wijk B Haren 83 aldaar, is overleden op zaterdag 26 april 1890 aldaar. Anna werd 77 jaar, 8 maanden en 12 dagen.
Anna trouwt op maandag 4 maart 1839 te Noorddijk op 26-jarige leeftijd met de 22-jarige **Pieter Klaasens Grasdijk**. Pieter, wonende te Helpman (Wijk C Buiten klein poortje 27) en te Haren (Wijk B Haren 83), is geboren op dinsdag 5 maart 1816 te Uitwierde, is overleden op zaterdag 28 mei 1898 te Groningen. Pieter werd 82 jaar, 2 maanden en 23 dagen.

3 **Otto Kooi**, wonende te Helpman (Wijk C Buiten klein poortje 11), is geboren op zondag 22 januari 1815 te Euvelgunne, is overleden op zaterdag 14 oktober 1865 aldaar. Otto werd 50 jaar, 8 maanden en 22 dagen.

4 **Hinderika Kooi**, wonende te Helpman (Wijk C Buiten klein poortje 11), is geboren op vrijdag 1 augustus 1817 te Haren of is geboren op vrijdag 1 augustus 1817 te Helpman, is overleden op zaterdag 12 maart 1870 te Groningen. Hinderika werd 52 jaar, 7 maanden en 11 dagen.
Hinderika trouwt op zaterdag 27 oktober 1838 te Haren op 21-jarige leeftijd (1) met de 22-jarige **Harm Louwes Bolhuis**, zoon van **Jan Harms Bolhuis** en **Fennegien Izaaks Wolters**. Harm, koemelker en tuinman, is geboren op dinsdag 23 april 1816 te Groningen, is overleden op zaterdag 24 maart 1855 aldaar. Harm werd 38 jaar, 11 maanden en 1 dag.
Hinderika trouwt op donderdag 15 november 1860 te Groningen op 43-jarige leeftijd (2) met de 26-jarige **Theodorus Wieting**. Theodorus is geboren op vrijdag 7 maart 1834 te Groningen, is overleden op maandag 3 januari 1921 aldaar. Theodorus werd 86 jaar, 9 maanden en 27 dagen.

5 **Geesje Kooi**, wonende te Helpman (Wijk C Buiten klein poortje 11), is geboren op dinsdag 1 augustus 1820 aldaar, is overleden op vrijdag 21 april 1871 te Hoogezand. Geesje werd 50 jaar, 8 maanden en 20 dagen.
Geesje trouwt op zaterdag 23 september 1854 te Haren op 34-jarige leeftijd met de 48-jarige **Barend Stoll de Beer**. Barend, landbouwer, is geboren in 1806 te Amsterdam, is overleden op dinsdag 8 december 1863 te Hoogezand. Barend werd 57 jaar.

6 **Aaltje Kooi**, wonende te Helpman (Wijk C Buiten klein poortje 11), is geboren op maandag 7 april 1823 aldaar, is overleden op vrijdag 21 juni 1878 te Borgercompagnie. Aaltje werd 55 jaar, 2 maanden en 14 dagen.
Aaltje trouwt op woensdag 15 oktober 1851 te Veendam op 28-jarige leeftijd met de 32-jarige **Harm Adolf Mulder**. Harm is geboren op vrijdag 28 mei 1819 te Veendam, is overleden op zaterdag 21 augustus 1886 te Muntendam. Harm werd 67 jaar, 2 maanden en 24 dagen.

Hendrik trouwt op zaterdag 30 september 1826 te Haren op 41-jarige leeftijd (2) met de 36-jarige **Fennechijn Harms Kock**. Fennechijn, wonende te Helpman (Wijk C Buiten klein poortje 11) en aldaar, is geboren op zondag 4 oktober 1789 te Kolham, wonende Wijk C Buiten klein poortje 11 te Helpman, is overleden op maandag 17 augustus 1835 aldaar, is als overleden aangegeven op maandag 17 augustus 1835 te Haren (aangever overlijden was Hendrik Jans Kooi (zie 149); getuige aangifte overlijden was Pieter Roelfs van Dijken). Fennechijn werd 45 jaar, 10 maanden en 13 dagen.
Fennechijn was eerder gehuwd (1) met **Evert Meinders Sluis**.<194,195>

Van Hendrik en Fennechijn zijn drie kinderen bekend:

7 **Harmannus Kooi**, wonende te Helpman (Wijk C Buiten klein poortje 11), is geboren op zaterdag 5 juli 1828 aldaar, is overleden op maandag 21 oktober 1878 te Bedum. Harmannus werd 50 jaar, 3 maanden en 16 dagen.
Harmannus trouwt op woensdag 20 mei 1863 te Bedum op 34-jarige leeftijd met de 23-jarige **Alke Mellema**. Alke is geboren op donderdag 24 oktober 1839 te Kantens, is overleden op woensdag 15 april 1885 te Zuidwolde. Alke werd 45 jaar, 5 maanden en 22 dagen.

8 **Hendrik Kooi**, wonende te Helpman (Wijk C Buiten klein poortje 11), is geboren op zondag 8 november 1829 aldaar, is overleden op dinsdag 8 september 1903 te Harkstede. Hendrik werd 73 jaar en 10 maanden.
Hendrik trouwt op zaterdag 3 mei 1862 te Slochteren op 32-jarige leeftijd met de 23-jarige **Trijntje Mulder**. Trijntje is geboren in 1839 te Harkstede.

9 **Aaltje Kooi** is geboren op donderdag 15 november 1832 te Helpman, is overleden op vrijdag 26 april 1907. Aaltje werd 74 jaar, 5 maanden en 11 dagen.
Aaltje trouwt op zaterdag 6 juni 1863 te Noorddijk op 30-jarige leeftijd (1) met de 27-jarige **Freerk Kars**. Freerk, landbouwer, is geboren op zondag 20 september 1835 te Kolham, is overleden op vrijdag 4 december 1863 te Euvelgunne. Freerk werd 28 jaar,

2 maanden en 14 dagen.
Aaltje trouwt op zaterdag 30 mei 1868 te Noorddijk op 35-jarige leeftijd (2) met de 31-jarige **Gerrit Wolthuis**. Gerrit is geboren op maandag 15 augustus 1836 te Engelbert, is overleden op woensdag 14 oktober 1914 te Gideon. Gerrit werd 78 jaar, 1 maand en 29 dagen.

150 **Jan Kooi** (GH1812-286; MIL-206), zoon van **Jannes Tonnis** en **Hillechien Jans**, landbouwer en diaken (1827), wonende te Noordlaren (Wijk C Glimmen 20) en aldaar, is geboren op zondag 10 september 1780 te Glimmen, wonende Wijk C Glimmen 9 te Noordlaren, is overleden op vrijdag 27 mei 1836 te Glimmen, is als overleden aangegeven op zaterdag 28 mei 1836 te Haren (aangever overlijden was Jan Bos (zie 43); getuige aangifte overlijden was Time Peters Pikkert). Jan werd 55 jaar, 8 maanden en 17 dagen.

Woonde in 1830 samen met zijn vrouw, drie kinderen, de inwonende boerenknechten Gosse Sluiter en Jan Sants en de inwonende werkmeid Auke Eitens van der Veen op het adres Noordlaren, Wijk C Nr 20 Glimmen.

Brief 22 maart 1830 van Gedeputeerde Staten van Groningen
Naar aanleiding van eene missive van den Heer Administrateur voor de Gevangenissen en het Armwezen van den 19 dezer zenden wij u hiernevens het extract uit den staat der personen in uwe gemeente, die ten gevolge der regens en overstroomingen in den zomer van 1828 een verlies van f.100,- en daarboven geleden hebben en aan wie door zijn Excellentie den Minister van Binnenlandsche Zaken bij resolutie van den 16 maart jl uit het nog voorbehouden gedeelte van het fonds voor kwade posten, ter beschikking staande van deszelfs Departement over het dienstjaar 1828, zijn verleend de sommen, daarbij achter ieders naam als onderstand uitgetrokken.
Wij verzoeken u om de belanghebbenden met de door Zijne Excellentie den Minister opgenoemd ten hunne opzigte genomen resolutie bekend te doen maken, zullende de ordonnantie van betaling deswege zoodra die zal zijn ingekomen aan u worden overgemaakt.
** Bijlage: lijst met personen.
1. Jan Jans; Glimmen, verlies f.112,-; verleende onderstand f.14,-
2. Harm Kornelis Rutgers; Paterswolde; verlies f.560; verleende onderstand f.70,-
3. Hendrik Nijdam; Hoornschedijk; verlies f.133,-; verleende onderstand f.16,625
4. Andries Nijdam; Hoornschedijk; verlies f.196,-; onderstand f. 24,50
5. Wichers Jans; Eelde; verlies f.140,-; verleende onderstand f.17,50
6. Abel Brink; Onnen, verlies f.110,-; verleende onderstand f.13,75
7. Jannes Meinders; Haren; verlies f.148,-; verleende onderstand f.18,50
8. Weduwe Bolhuis; Haren; verlies f.117,-; verleende onderstand f.14,625
9. Jelke Vos; Glimmen; verlies f.126,-; verleende onderstand f.15,75
10. Erven Albert Koops; Haren; verlies f.107,-; verleende onderstand f.13,375
11. Jan Kooi; Glimmen; verlies f.168; verleende onderstand f.21,-
12. Jan Hekman; Glimmen; verlies f.147,-; verleende onderstand f.18,375
13. Jan Thijs; Glimmen; verlies f.119; verleende onderstand f.14,875
14. Jan Sipkes; Waterhuizen; verlies f.162,-; verleende onderstand f.20,25.

(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 63)

Brief 3 augustus 1830 van de gouverneur
Naar aanleiding ener missive van den Heer Administrateur voorde gevangenissen en het armenwezen van den 23 juli jl., zende ik u hiernevens een extract uit den staat van slagtoffers van onvoorziene rampen over het jaar 1829, aan welke door den Minister van Binnenlandsche Zaken bij resolutie van 29 juni 1830 onderstand is verleend uit het gedeelte van het fonds voor kwade posten, ter beschikking gesteld aan het departement van Binnenlandsche zaken.
Zoodra de ordonnanciën van betaling voor den verleende onderstand zullen zijn opgemaakt, zal ik u dezelve, ter fine van uitreiking, doen toekomen.
Ik verzoek u om de belanghebbenden met de door de Minister te hunnen opzigte genomen resolutie bekend te doen maken.
Voorts moet ik u nog informeren, dat aan de personen, wier verliezen beneden de f.100,- gaan, overeenkomstig het aangenomen beginsel tot het erlangen van onderstand uit gemeld fonds, in geen aanslag kunnen worden gebragt.
De Heer Administrateur voornoemd heeft doen opmerken, dat de onderstand, welke het den Koning heeft behaagd, bij besluit van 4 maart 1830 aan de hulpbehoevende landbouwers in dit gewest toe te kennen, die door den mislukten oogst van 1828 minder dan f.100,- verlies geleden hebben, als een bijzonder gunstbewijs moet aangemerkt worden en van geene toepassing hoegenaamd voor het vervolg kan zijn.
Ik zende u dienvolgens de ingezondene stukken daarvan terug.
** Bijlage: Extract uit de Staat der Slagtoffers van onvoorziene rampen gedurende 1829, aan welke onderstand wordt verleende uit het gedeelte van het fonds voor kwade posten, ter beschikking staande van het departement van Binnenlandsche Zaken over 1828 en 1829.
[Bij de slachtoffers in de gemeente Haren bestaat de aard der verliezen in alle gevallen uit het verlies van veldvruchten; in de onderstaande weergave worden vermeld: de naam, bedrag der verliezen en bedrag van den verleenden onderstand]
H. Smeenk [Harm Jans Smeenk], f.123,-, f.15,375;
J.H. Oosterveld [Jan Hendriks Oosterveld], f.115,-, f.14,375;
Berend Konraads [Beerent Conraats Tonnis], f.168,-, f.21,-;
Tebbe Hindriks [Tebbe Hendriks], f.101,-, f.12,625;
H.B. Hoeks [Hendrik Berends Hoeks], f.130,-, f.16,25;
H.J. Horst [Hinderk Jacobs Horst], f.113,-, f.14,125;
Jan Jacobs, f.120,-, f.15,-;
Jannes Vedder [Jannes Gerrits Vedder], f.150,-, f.18,75;
Jan Adolfs, f.145,-, f.18,125;
H. van der Es [Hinderks Hinderks van der Es], f.104,-, f.13,-;
H. Berends de Jonge [Hendrik Berends de Jonge], f.114,-, f.14,25;
Jochum Alberts, f.181,-, f.22,625;
Hindrik A. Kooi [Hendrik Albers Kooi], f.101,-, f.12,625;
Abel Brink [Abel Jans Brink], f.100,-, f.12,50;
Jelke Vos [Jelke Roelfs Vos], f.133,-, f.16.625;
Jan Kooi, f.168,-, f.21,-;
J.D. Hekman [Jan Derks Hekman], f.157,-, f.19,625;
Jan Thijs [Jan Roelofs Thijs], f.161,-, f.20,125;
Jan Jans van Diep [Jan Jans Sipkema], f.122,-, f.15,25.

(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 63)

© 2020 - E.M. van Koldam

Notulen van de vergadering van de gemeenteraad, woensdag 4 augustus 1830
Er heeft een veeziekte geheerst. De Gouverneur des Konings verzoekt nu opgave te doen van de personen die als gevolg van het verlies van vee in hulpbehoevende omstandigheden zijn geraakt, "zodanig dat zij zonder menschlievende hulp geen vee weder magtig kunnen worden". De volgende lijst wordt vastgesteld:
H. Berends Jr, Onnen, 3 runderen, waarde f.100,-
K. Eisses, Onnen, 5 runderen, waarde f.125,-
D. v.d. Veen, Hoornschedijk, 1 rund, waarde f.50,-
B. Berends, Onnen, 4 runderen, waarde f.100,-
J. Berends, Onnen, 7 runderen, waarde f.140,-
W. Alderts, Onnen, 1 rund, waarde f.45,-
E. Bakker, Onnen, 1 rund, waarde f.45,-
A. Brink, Onnen, 2 runderen en vier schapen, waarde f.65,-
J. Kooi, Glimmen, 5 runderen, waarde f.125,-
H. Pauwels, Onnen, 6 runderen, waarde f.105,-
G. Luiken, Onnen, 2 runderen, waarde f.70,-
H. Smeenk, Onnen, 6 runderen en 2 schapen, waarde f.120,-
H.B. Hoeks, Onnen, 5 runderen en 2 schapen, waarde f.100,-
L. Smid, Haren, 2 runderen en 2 schapen, waarde f.80,-
L. Eising, Onnen, 2 runderen, waarde f.75,-
Wed. J. Jochums, Haren, 2 runderen, waarde f.85,-
R. Brink, Onnen, 1 rund, waarde f.25,-
J. Alberts, Onnen, 3 runderen, waarde f.100,-
H. Kooi, Onnen, 1 rund, waarde f.25,-
P. Molema, Noordlaren, 2 runderen, waarde f.80,-
Wed. H. Bouwkamp, Noordlaren, 1 rund, waarde f.35,-
S. Evenhuis, Haren, 1 rund, waarde f.40,-
Wed. Engbert Jans, Haren, 1 rund, waarde f.55,-
J. Rueriks, Helpman, 1 rund, waarde f.45,-
J. Sipkes, Waterhuizen, 3 runderen en 6 schapen, waarde f.90,-.

Jan trouwt op zondag 6 december 1812 te Haren (huwelijksgetuigen waren Jan Egberts Meijer (zie 173), Albert Roelfs Scholtens (zie 228) en Berend Gerrits Kroeze (zie 160)) op 32-jarige leeftijd met de 18-jarige **Jantien Bos**, dochter van **Jan Bos** en **Berentien Egberts**. Jantien, wonende te Noordlaren (Wijk C Glimmen 20), aldaar (Wijk C Glimmen 9A) en aldaar (Wijk C Glimmen 26), is geboren te Glimmen, is gedoopt op zondag 11 mei 1794 te Noordlaren, is overleden op maandag 23 februari 1885 te Glimmen. Jantien werd 90 jaar, 9 maanden en 12 dagen.

Woont als weduwe met haar zonen Jan en Harm en dochter Hillechien in 1840 op het adres Noordlaren Wijk C Glimmen nr 9A. Zoon Jan is dan tapper.

Van Jan en Jantien zijn vijf kinderen bekend:

1 **Jan Kooi**, landbouwer, wonende te Noordlaren, aldaar (Wijk C Glimmen 20), aldaar (Wijk C Glimmen 9A) en aldaar (Wijk C Glimmen 26), is geboren op zaterdag 15 januari 1814 te Glimmen (Wijk C Glimmen 20), is als geboren aangegeven op zondag 16 januari 1814 te Haren (aangever geboorte was Jan Kooi (zie 150); getuigen aangifte geboorte waren Roelf Scholtens en Berend Gerrits Kroeze (zie 160)), is overleden op zaterdag 3 januari 1891 te Glimmen. Jan werd 76 jaar, 11 maanden en 19 dagen.

2 **Beerentien Kooi** is geboren op maandag 16 juni 1817 te Glimmen, is overleden op zondag 28 april 1822 aldaar, is als overleden aangegeven op maandag 29 april 1822 te Haren (aangever overlijden was Jan Kooi (zie 150); getuige aangifte overlijden was Jan Bos (zie 43)). Beerentien werd 4 jaar, 10 maanden en 12 dagen.

3 **Harm Kooi**, wonende te Noordlaren (Wijk C Glimmen 20), aldaar (Wijk C Glimmen 9A) en aldaar (Wijk C Glimmen 26), is geboren op dinsdag 13 april 1819 te Glimmen, is overleden op dinsdag 19 mei 1891 aldaar. Harm werd 72 jaar, 1 maand en 6 dagen.

4 **Berendina Kooi** is geboren op dinsdag 22 april 1823 te Glimmen, is overleden op vrijdag 21 mei 1824 aldaar. Berendina werd 1 jaar en 29 dagen.

5 **Hillechien Kooi**, wonende te Noordlaren, aldaar (Wijk C Glimmen 20), aldaar (Wijk C Glimmen 9A) en aldaar (Wijk C Glimmen 26), is geboren op maandag 2 april 1827 te Glimmen (Wijk C Glimmen 20), is als geboren aangegeven op dinsdag 3 april 1827 te Haren (aangever geboorte was Jan Kooi (zie 150); getuigen aangifte geboorte waren Jan Bos (zie 43) en Tonnis Houwing (zie 132)), is overleden op zaterdag 2 januari 1904 te Harenermolen. Hillechien werd 76 jaar en 9 maanden.

151 **Albert Koops** (GH1812-041), zoon van **Coop Albers** en **Hindrikjen Harms**, landbouwer, wonende te Haren, is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 6 juli 1738 aldaar, wonende Wijk A Harenermolen 46 aldaar, is overleden op zondag 17 september 1826 aldaar, is als overleden aangegeven op dinsdag 19 september 1826 aldaar (getuigen aangifte overlijden waren Albert Koops en Andries Alberts (zie 9)). Albert werd 88 jaar, 2 maanden en 11 dagen.

Voogdijstelling 24 april 1778
Jacob Arents, woonachtig buiten de A-Poort op de achterste bleek, heeft aangezworen als voormond over de vier minderjarige kinderen van Albert Coops bij wijlen Gesien Arents in echte verwekt. Luite Pauls te Haren wordt vreemde voogd. De voorstanderen mogen met de vader van de kinderen een afkoopregeling treffen over de moederlijke nalatenschap.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1495).

Voogdijstelling 30 juli 1778
Egbert Haan, woonachtig te Groningen, aan het Zuiderdiep, heeft aangezworen als sibbevoogd over de vier minderjarige kinderen van Albert Coops bij wijlen Gesien Arents.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1495).

Ontvangst diaconie te Haren 7 juni 1790
Albert Coops voor het gebruik van het beste laken: f.1,50 (voor zoon Arend)
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

© 2020 - E.M. van Koldam

Groninger Courant, 2 november 1790 (zelfde advertentie ook op eerdere data)
De erfgenamen van wijlen den heer borgemeester Tj. van Berchuys, gedenken door den procureur H. Brouwer in qlté, op woensdag den 3 november 1790 , 's avonds te 6 uur precies, ten huize van de lieut. J.R. Sicman aan de Groote Markt te Groningen, publyk bij strijkgeld te laten verkopen:
I. De buitenplaats Voorveld genaamt onder Haren gelegen, invoegen door wijlen den heer borgemeester Tj. van Berchuys is bewoond en gebruikt, welke buitenplaats van 22 october 1790 af, tot op den dag der verkoop, dagelijks door de gegadigde kan worden gezien, benevens een boerenplaats bij Albert Koops in losse huuure gebruikt, 's jaars voor 115 gld, als mede een behuizinge met eenige kampen weide en bouwland bij Folkert Eisses in losse huur in gebruik, 's jaars voor 60 gld.
II. Een boereplaats mede aldaar gelegen, tegens over gezeide buitenplaats bij de weduwe van Hindrik Harms in losse huur en gebruik, 's jaars voor 150 gulden, zullende deze 2 perceelen bij de laatste uitveiling in een massa worden gepresenteerd.
III. Een groote kampe weideland gelegen agter Haren, strekkende van de Heere tot aan de Boereweg.
IV. Twee percelen best baggerveen, zijnde gedeeltelijk reeds aan de snee, benevens en kampje bouwland, strekkende van de Boereweg tot aan het Hoornsche diep.
V. De Muggenkamp agter de es gelegen met het daarop staande hout.
VI. Den eigendom van een stuk laan agter Haren gelegen, de Oude Borg genaamt, met het daarop staande houtgewas, zijnde het bouwland onder beklemmminge uitgedaan.
VII. De halve tiende over het dorp Haren.
VIII. Twee zitplaatsen in de kerk te Haren tegenover de predikstoel.
(volgt een opsomming van bezittingen en andere plaatsen)

Akte 5 juli 1792
De erven Berchuijs vernietigen op verzoek de overdracht dd 2 november 1791 aan H.N. Laclé en stellen daarvoor in de plaats een pachtbrief ingaande 1 december 1790. Het betreft het huis Voorveld met drie huizen meierwijze door Albert Coops, Folkert Eisses en Willem Hindriks gebruikt. Uitvoerige opsomming van de percelen met namen en aangrenzende eigenaren. Onder nr 27 wordt de kamp het Scharlaken genoemd, door de pachteren zelf gebruikt, zwettende ten noorden en oosten de gezworene Papink, ten zuiden Frederik ter Borgh en ten westen de Heereweg. De prijs bedraagt f.31.000,-.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1616, folio 83)

Brief 22 maart 1830 van Gedeputeerde Staten van Groningen
Naar aanleiding van eene missive van den Heer Administrateur voor de Gevangenissen en het Armwezen van den 19 dezer zenden wij u hiernevens het extract uit den staat der personen in uwe gemeente, die ten gevolge der regens en overstroomingen in den zomer van 1828 een verlies van f.100,- en daarboven geleden hebben en aan wie door zijn Excellentie den Minister van Binnenlandsche Zaken bij resolutie van den 16 maart jl uit het nog voorbehouden gedeelte van het fonds voor kwade posten, ter beschikking staande van deszelfs Departement over het dienstjaar 1828, zijn verleend de sommen, daarbij achter ieders naam als onderstand uitgetrokken.
Wij verzoeken u om de belanghebbenden met de door Zijne Excellentie den Minister opgenoemd ten hunne opzigte genomen resolutie bekend te doen maken, zullende de ordonnantie van betaling deswege zoodra die zal zijn ingekomen aan u worden overgemaakt.
** Bijlage: lijst met personen.
1. Jan Jans; Glimmen, verlies f.112,-; verleende onderstand f.14,-
2. Harm Kornelis Rutgers; Paterswolde; verlies f.560; verleende onderstand f.70,-
3. Hendrik Nijdam; Hoornschedijk; verlies f.133,-; verleende onderstand f.16,625
4. Andries Nijdam; Hoornschedijk; verlies f.196,-; onderstand f. 24,50
5. Wichers Jans; Eelde; verlies f.140,-; verleende onderstand f.17,50
6. Abel Brink; Onnen, verlies f.110,-; verleende onderstand f.13,75
7. Jannes Meinders; Haren; verlies f.148,-; verleende onderstand f.18,50
8. Weduwe Bolhuis; Haren; verlies f.117,-; verleende onderstand f.14,625
9. Jelke Vos; Glimmen; verlies f.126,-; verleende onderstand f.15,75
10. Erven Albert Koops; Haren; verlies f.107,-; verleende onderstand f.13,375
11. Jan Kooi; Glimmen; verlies f.168; verleende onderstand f.21,-
12. Jan Hekman; Glimmen; verlies f.147,-; verleende onderstand f.18,375
13. Jan Thijs; Glimmen; verlies f.119; verleende onderstand f.14,875
14. Jan Sipkes; Waterhuizen; verlies f.162,-; verleende onderstand f.20,25.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 63)

Albert trouwt (kerk) op zondag 20 mei 1764 te Haren op 25-jarige leeftijd (1) met de 24-jarige **Geesje Arends**. Geesje is geboren in 1740 (OS) te Roderwolde, is begraven op zaterdag 10 januari 1778 te Haren. Geesje werd 37 jaar.

Ontvangst diaconie te Haren 10 januari 1778
Geessijn de vrouw van Albert Coops begraven: f.1,20
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

Ontvangst diaconie te Haren 26 februari 1778
Albert Coobs achter de es voor het laken van zijn vrouw: f.1,00
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

Van Albert en Geesje zijn zes kinderen bekend:

1 **Kobe Koops** is geboren op maandag 11 maart 1765 te Harenermolen, is gedoopt op zondag 17 maart 1765 te Haren (ouders achter de es), zie 155.

2 **Arend Alberts** is gedoopt op zondag 28 december 1766 te Haren, is overleden voor 1768. Arend werd hoogstens 1 jaar en 4 dagen.

3 **Arend Alberts** is geboren te Harenermolen, is gedoopt op zondag 20 maart 1768 te Haren (ouders achter de es), is begraven op donderdag 22 april 1790 aldaar. Arend werd 22 jaar, 1 maand en 2 dagen.

Ontvangst diaconie te Haren 22 april 1790
Arent de zoon van Albert Coobs begraven: f.1,01
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

Ontvangst diaconie te Haren 7 juni 1790
Albert Coops voor het gebruik van het beste laken: f.1,50
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

© 2020 - E.M. van Koldam

4 **Hinderkien Albartus** is geboren te Essen, is gedoopt op zondag 10 maart 1771 te Haren.
Hinderkien was gehuwd met **Onbekend**.

5 **Harm Alberts** is gedoopt op zondag 11 juli 1773 te Haren.

6 **Hendrik Alberts Koops** ook genaamd Hendrik Alberts Coops, dagloner, is geboren te Harenermolen, is gedoopt op zondag 3 december 1775 te Haren, is overleden op vrijdag 18 december 1846 te Baflo. Hendrik werd 71 jaar en 15 dagen.
Hendrik trouwt op woensdag 29 september 1813 te Baflo op 37-jarige leeftijd met de 46-jarige **Hendrikje Alberts**. Hendrikje is geboren in 1767 te Winsum, is overleden op zaterdag 14 augustus 1847 te Baflo. Hendrikje werd 80 jaar.

Albert trouwt (kerk) op zondag 17 mei 1778 te Haren op 39-jarige leeftijd (2) met de 28-jarige **Pieterjen Jans**, dochter van **Jan Hindriks Boer** en **Aaltien Pieters**. Pieterjen, wonende te Haren, is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 8 februari 1750 aldaar, wonende Wijk A Harenermolen 46 aldaar, is overleden op zaterdag 25 mei 1822 aldaar, is als overleden aangegeven op maandag 27 mei 1822 aldaar (aangever overlijden was Albert Koops; getuige aangifte overlijden was Andries Alberts (zie 9)). Pieterjen werd 72 jaar, 3 maanden en 17 dagen.

Van Albert en Pieterjen zijn vier kinderen bekend:

7 **Aaltien Koops**, wonende te Haren (Wijk A Harenermolen 46) en aldaar (Wijk A Harenermolen 45), is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 14 februari 1779 aldaar, is overleden op donderdag 16 augustus 1855 aldaar. Aaltien werd 76 jaar, 6 maanden en 2 dagen.

8 **Hindrikje Koops**, wonende te Haren (Wijk A Haren 2), aldaar (Wijk A Harenermolen 46) en aldaar (Wijk A Harenermolen 45), is gedoopt op zondag 27 mei 1781 aldaar, is overleden op woensdag 4 februari 1863 aldaar. Hindrikje werd 81 jaar, 8 maanden en 8 dagen.

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 8 maart 1821
De nabestaanden en goede vrienden van Albert Geerts Sluirman, minderjarige zoon van Hindrikje Alberts Koops, arbeidersche, wonende te Haren, bij wijlen Geert Sluirman, overleden op 3 juli 1819, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Jan Sluirman, kleermaker te Haren, oom
- Lammert Sluirman, kastelein te Helpman, oom
- Hindrik Sluirman, kleermaker te Haren, neef
Aanwezig van moederszijde:
- Jan Albert Koops, arbeider te Paterswolde, oom
- Albert Alberts Koops, landbouwer te Haren, oom
- Jan van Dijken, kastelein te Hoogezand, goede vriend.
Benoeming van Hindrik Sluirman, neef, tot toeziend voogd. Voorts gedelibereerd over het aanvaarden van de nalatenschap van des pupils aangehuwde oom Maurits Popkes, overleden te Groningen. Autorisatie om de boedel niet te aanvaarden, omdat de boedel niet toereikend is om de schuldeisers te voldoen.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 113, zaak 1821/25)

Hindrikje trouwt op zondag 2 augustus 1812 te Haren (huwelijksgetuigen waren Jan Jans Sluurman (zie 237), Lammert Sluurman, Albert Koops en Jan Alberts Koops (zie 152)) op 31-jarige leeftijd met de 43-jarige **Geert Sluurman**, zie 236.

9 **Jan Alberts Koops** is gedoopt op maandag 10 juli 1786 te Haren, zie 152.

10 **Albert Koops** (MIL-392), landbouwer, wonende te Haren (Wijk A Harenermolen 46) en aldaar (Wijk A Harenermolen 45), is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 20 maart 1791 aldaar, is overleden op maandag 27 februari 1865 aldaar. Albert werd 73 jaar, 11 maanden en 7 dagen.

Woont in 1814 als landbouwerszoon op Voorveld.

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 8 maart 1821
De nabestaanden en goede vrienden van Albert Geerts Sluirman, minderjarige zoon van Hindrikje Alberts Koops, arbeidersche, wonende te Haren, bij wijlen Geert Sluirman, overleden op 3 juli 1819, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Jan Sluirman, kleermaker te Haren, oom
- Lammert Sluirman, kastelein te Helpman, oom
- Hindrik Sluirman, kleermaker te Haren, neef
Aanwezig van moederszijde:
- Jan Albert Koops, arbeider te Paterswolde, oom
- Albert Alberts Koops, landbouwer te Haren, oom
- Jan van Dijken, kastelein te Hoogezand, goede vriend.
Benoeming van Hindrik Sluirman, neef, tot toeziend voogd. Voorts gedelibereerd over het aanvaarden van de nalatenschap van des pupils aangehuwde oom Maurits Popkes, overleden te Groningen. Autorisatie om de boedel niet te aanvaarden, omdat de boedel niet toereikend is om de schuldeisers te voldoen.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 113, zaak 1821/25)

Proces verbaal 14 februari 1828
Op heden den 14 februari 1828 des avonds te negen uren, kennis gekregen hebbende van het verdrinken van eenige personen in het water De Broeken genaamd ten westen van Harendermolen, heb ik, J. Vos, assessor bij het plaatselijk bestuur van Haren, bij afwezigheid van den heer Burgemeester der gemeente, mij derwaarts begeven, en aangekomen zijnde in het huis van Andries Alberts, arbeider, woonachtig onder Haren, nabij het water, aldaar op den grond bevonden te liggen drie uit het water getoogde jongedochters met namen Jantje Harms, oud 20 jaren, Aaltje H. Geerts, oud 19 jaren, en Beertje Hekman, oud 17 jaren, alle drie dienstmaagden woonachtig te Glimmen binnen deze gemeente, en dadelijk onderzoek doende, met den heelmeester J.P. Oostingh te Haren, naar derzelver toestand, bevonden wij, dat gemelde lijken (na zij ongeveer drie uren in het water waren geweest) en toen reeds om de twee uren uit hetzelve waren getogen door Hindrik Jacob Horst, landbouwer te Haren met behulp van andere personen, reeds alle blijken gaven van eenen werkelijken dood, zoo door het langdurig verblijf in het water, als door de koude, zoodat er geene pogingen meer konden worden gedaan tot een gewenschte herleving. Voorts hierbij onderrigt zijnde, dat er zich in hetzelfde water, zijnde een baggerwijk toebehoorende aan den heer C.H.W. Haack, zoo men zeker weet nog drie jongelingen bevonden, waarnaar reeds eenigen tijd vruchteloos was gezocht en vooral door de koude had moeten worden gestaakt, zoo heb ik assessor voornoemd, aanstonds last gegeven, om de zoeking dier jongelingen te hervatten, en mij te dien

einde mede begeven naar de plaats waar zij verdronken waren, en na ene aanhoudende zoeking van ongeveer een half uur gevonden en uitgetogen Jakob Pikkert, oud 23 jaren, dienstknecht, woonachtig te Glimmen, die daarop dadelijk is vervoerd geworden naar het huis van Albert Koops, mede aan het water belendende, door welke toen mede het noodige naar de daaromtrent bestaande voorschriften is aangewend, om het leven op te wekken, doch welk onderzoek en aangewende pogingen door den heelmeester voornoemd vruchteloos waren, doordien het lijk alle blijken gaf van eenen werkelijken dood.
Het verder vruchteloos zoeken door duisterheid en koude van de hulp aanbrengende jongeren hebbende moeten staken, heb ik, assessor, vergezeld door den heelmeester, mij hedenmorgen den 15 dezer ongeveer te acht uren weder begeven naar voorgemelde plaats, teneinde de nog vermiste jongelingen te zoeken, en toen bevonden uitgetogen te zijn, de jongeling Hindrik Mulder, dienstknecht, wonende op De Punt, gemeente Vries, van welke men gisteravond geene kennis droeg, doch hedenmorgen vermiste, benevens Harm Bouwkamp, oud 17 jaren, woonachtig bij zijne ouders op de Poll onder Noordlaren, eindelijk de andere persoon niet kunnende vinden, heeft men een schip gekapt en over ijs in het water vervoerd en toen gevonden Willem Kamps, oud 17 jaren, dienstknecht, wonende te Glimmen, welke door den heelmeester onderzocht, bevonden zijn werkelijk dood te zijn, zonder dat aan hen en de voorgaande personen eenige gewelddadigheden of mishandelingen waren gepleegd.
En verder onderzoek hebbende gedaan naar de oorzaak van dit treurig ongeval, heb ik voor mij, assessor, doen verschijnen Hendrikje Vos, oud 20 jaren, woonachtig te Glimmen, welke jongedochter door hare tegenwoordig van geest, in het bijzijn van Jan Harms (die geheel ontsteld zijnde, geene hulp had kunnen bijbrengen) zich plat op het ligchaam te needer op het ijs had begeven, zich met de eene hand aan de kant van het ijs vasthoudende, en met de andere hand uit het water getrokken Hindrik Bos [Bosscher], wonende op De Punt, en daarna haren broeder Gerardus Vos, met opoffering van eigen levensgevaar, waarna zij op het hooren van eenig geluid haar voorschoot ontbindende, een persoon had toegeworpen om te vatten, welke poging echter mislukt ware. Als toen niemand meer had kunnen redden, daar zij geene personen meer gezien, noch roepen om hulp meer gehoord had. En verklaarde mij tevens, dat zij ten getale van twaalf personen, waaronder een kleine jongen, gezamenlijk op schaatsen rijden en van den kant over de vlakte van Haren komende, door duisterheid en een aldaar niet bevrooren opening in het water des gemelden wijks waren gelopen, zonder daaraan te hebben gedacht, als vermenende op enen veiligen baan te zijn, doch dat zij met het jongetje en den persoon Jan Harms (hierboven vermeld) toen achter aan lopende, nog even voor het water hadden kunnen staan blijven, en deed aan mij verder de verzekering, dat niemand hunner onbekwaam of beschonken was geweest.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 61)

Brief 19 augustus 1835 aan de officier van justitie
Ik heb de eer u hiernevens in te zenden eene aanklagt van Albert Koops, landbouwer in mijne gemeente, zoomeede het door mij geformuleerde proces verbaal van bevinding naar oculaire inspectie op de plaats zelve, waar de diefstal heeft plaats gehad, terwijl door mij alle middelen zijn in het werk gesteld tot opsporing van de daar aan schuldigen, hoezeer tot dusverre vrugteloos.
** Bijlage proces verbaal
Op heden den 18 augustus 1835 des nademiddags ten drie uren, heb ik, burgemeester der gemeente Haren, mij begeven naar de behuizing van Albert Koops, landbouwer te Haren, alwaar eene diefstal was gepleegd, blijkens de hierbij gevoegde klagte. Daar gekomen zijnde, heb ik mij door de klager de schuur, zoo mede de deur doen aanwijzen waardoor zij ingekomen zijn. Deze deur was ten westen van de behuizinge [omschrijving sluiting deur niet goed onleesbaar]. Hieraan konde ik alzoo niet ontdekken, dat er enige braak of enig ander middel van geweld gebezigd was. In gemelde schuur was een deur naar een kamertje, dewelke met een klink gesloten was. Gemelde deur openende kwam in het vertrek alwaar de twee koperen ketels benevens twee wijtels waren geweest en daaruit zijn ontvreemd geworden.
Verklarende het huisgezin aan mij, dat toen zij des nachts om twee uren waren opgestaan, de beide deuren hadden open gevonden en de hier boven gemelde goederen ontvreemd. Verder aan huis gevraagd hebbende of zij verdenking op een of ander of enig vermoeden hadden, hebben verklaard zulks niet te kunnen zeggen. Hun verder gevraagd of zij ook eenig vreemd volk hadden gezien, zoo is zulks door hun met neen beantwoord geworden.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 107)

152 **Jan Alberts Koops** (GH1812-043; MIL-393), zoon van **Albert Koops (151)** en **Pieterjen Jans**, arbeider, is gedoopt op maandag 10 juli 1786 te Haren, is overleden op vrijdag 17 september 1852 te Zuidbroek. Jan werd 66 jaar, 2 maanden en 7 dagen.

Woont in 1814 als landbouwerszoon op Voorveld.

Ingekomen stukken gemeente Haren, 18 april 1814
Brief van de commissaris van het arrondissement Groningen met de mededeling, dat de leden van de landmilitie zich op 26 april 1814 om 8 uur in de ochtend in de Martinikerk moeten bevinden. Daarbij de toevoeging voor de maire: “het zoude mij aangenaam zijn, indien Ued bij de overgave van uw contingent tegenwoordig waart”. Bijgevoegd een nominatie controlle van de door het lot gedefigneerden.
Nr. trekking, naam, remplaçant
1. Berg van den, Derk, vrijwillig;
36. Pathuis, Hindrik
40. Hendriks, Berend
41. Bruin de, Christiaan
59. Klaassens, Roelf
69. Veltman, Gerrit, remplaçant Bennink, Peter, te Haren
74. Jochums, Jacob, remplaçant Jan Jochums, te Haren
77. Kloots, Otto, remplaçant Gerrit Geerts, te Haren
85. Bazuin, Arend, remplaçant Antman, Izak, te Groningen
89. Rummerink, Lucas, remplaçant Bakker, Jacob, te Haren
98. Ruuls, Christoffel
101. Wieringa, Ludewikes
125. Houwing, Hendrik, remplacant Janssen, Marten Hendrik te Groningen
156. Schut, Jannes
175. Kwant, Meindert
183. Koops, Jan, remplacant Kwint, Willem, te Groningen
235. Boerema, Hindrik
236. Nijdam, Andries, remplacant Benniks, J.J., te Groningen
292. Bakker, Derk
298. Kramer Harm.
Op 30 april 1814 volgt een brief met als bijlage een overzicht van de personen, die op het appel hebben gemankeerd. Voor Haren waren dat:
36. Pathuis, Hindrik
40. Hendriks, Berend

© 2020 - E.M. van Koldam

(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 47).

Jan trouwt op zondag 11 juni 1815 te Haren op 28-jarige leeftijd met de 29-jarige **Geertien Roelfs Kuipers**, dochter van **Roelf Hinderks Kuipers (162)** en **Trientje Buining**. Geertien is gedoopt op zondag 29 januari 1786 te Haren, is overleden op woensdag 30 maart 1859 te Stadskanaal. Geertien werd 73 jaar, 2 maanden en 1 dag.

Van Jan en Geertien is een kind bekend:

1 **Albert Koops** is geboren op vrijdag 7 maart 1817 te Eelde, is overleden op vrijdag 20 februari 1885 te Haren. Albert werd 67 jaar, 11 maanden en 13 dagen.
Albert trouwt op zondag 18 mei 1845 te Groningen op 28-jarige leeftijd met de 27-jarige **Jacobje Geerts Koetsier** ook genaamd Jacoba Koetzier. Jacobje is geboren op zaterdag 6 december 1817 te Roden, is overleden op zondag 1 november 1903 te Haren. Jacobje werd 85 jaar, 10 maanden en 26 dagen.

Nieuwsblad van het Noorden, 26 februari 1892
Haren - Vastgoed.
Op maaandag 29 februari 1892, des avonds om 6 uur, zullen ten huize van den kastelein R. Suurd te Haren, en ten verzoeke van de weduwe en erven Albert Jans Koops, publiek worden verkocht:
1. Eene behuizing c.a. met land, staande en gelegen aan den Oosterweg onder Haren, groot te zamen 39 A. 30 C.
2. Een percel hooiland, de Rakken, onder Haren, groot 1 Ha. 42 A. 70 C.
S. Lohman, notaris.

153 **Jan Hindriks Koops** (GH1812-248; MIL-220; L-00303), wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 3), is geboren te Loon, is gedoopt op dinsdag 9 januari 1776 te Rolde, is overleden op dinsdag 2 oktober 1855 te Noordlaren. Jan werd 79 jaar, 8 maanden en 23 dagen.

Woont in 1830 met zijn tweede vrouw Hillechien Jans Boer, zijn dochter Gebbechien uit het eerste huwelijk, drie kinderen uit zijn tweede huwelijk en de inwonende rentenier Geert Nijboer op het adres Noordlaren, wijk B, Nr. 3.

Akte 29 september 1802
Jan (Hindriks) Koops en Aaltje Willems, echtelieden te Noordlaren lenen f.250,- tegen 4% van de diaconie te Noordlaren.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1617, folio 176).

Uitspraak Gerecht van Selwerd en Sappemeer 22 louwmand (januari) 1810
Jan Willems (Bening) te Noordlaren zweert aan als toeziend voogd over de kinderen van Jan Koops bij wijlen Aaltje Willems in echte verwekt.
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 1982).

Boedelinventaris 23 mei 1810
Boedelbeschrijving van de goederen van wijlen Willem (Warmolts) Brants te Noordlaren:
- behuizing, schuur en tuin getekend A17 te Noordlaren, ten oosten de weduwe van Sikke Alberts, ten westen Jacob Egberts
- diverse landerijen in Noordlaren en Midlaren
- een plaats te Zuidlaren, die wordt verhuurd
- obligatie Jacob Egberts te Noordlaren dd 1755 f.100,-
- obligatie Willem Jans (Bening) te Noordlaren dd 1774 f.100,-, in 1806 overgenomen door Jan Hindriks (Koops)
- obligatie C.H. Tjaden Jullens f.1.000,-.
Geen totalen en geen saldo.
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 1979).

Boedelbeschrijving 18 louwmaand (januari) 1810
Beschrijving van de boedel van Jan (Hindriks) Koops en Aaltje Willems. De profijtelijke staat onder andere 2 paarden, 4 koeien, 3 vaarzen, een jonge os en 2 kalveren. Totaal profijtelijke staat f.963,29. De schadelijke staat bedraagt f.353,70. Saldo f.609,59.
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 1981).

Boedelinventaris 12 juni 1810
Boedelbeschrijving van de goederen van Jan (Hindriks) Koops en wijlen Aaltje Willems. De inventaris wordt opgesteld ten overstaan van een broer (Egbert Willems Bening) en een zwager van Aaltje (Jan Jans Westenbrink). De waarde van vee en inventaris bedraagt f.963,29,-. De schadelijke staat bedraagt f.353,70. Per saldo f.609,59 positief.
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 1976).

Jan trouwt (kerk) op donderdag 17 mei 1798 te Noordlaren op 22-jarige leeftijd (1) met de 24-jarige **Aaltje Willems**, dochter van **Willem Jans** en **Roelfien Hendriks**. Aaltje is gedoopt op maandag 4 april 1774 te Noordlaren, is overleden voor 1810 aldaar. Aaltje werd hoogstens 35 jaar, 8 maanden en 28 dagen.

Boedelinventaris 12 juni 1810
Boedelbeschrijving van de goederen van Jan (Hindriks) Koops en wijlen Aaltje Willems. De inventaris wordt opgesteld ten overstaan van een broer (Egbert Willems Bening) en een zwager van Aaltje (Jan Jans Westenbrink). De waarde van vee en inventaris bedraagt f.963,29,-. De schadelijke staat bedraagt f.353,70. Per saldo f.609,59 positief.
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 1976).

Van Jan en Aaltje zijn vier kinderen bekend:

1 **Willem Koops**, wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 10), is gedoopt op zondag 22 december 1799 aldaar, is overleden op dinsdag 7 augustus 1866 te Zuidlaren. Willem werd 66 jaar, 7 maanden en 16 dagen.
Willem trouwt op zaterdag 13 mei 1837 te Zuidlaren op 37-jarige leeftijd met de 26-jarige **Aaltje Pachter**. Aaltje is geboren in 1811 te Zuidlaren, is overleden op dinsdag 7 juni 1881 aldaar. Aaltje werd 70 jaar.

2 **Gebbegje Koops**, wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 3), is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 12 juli 1801 aldaar, is overleden op donderdag 30 juni 1870 aldaar. Gebbegje werd 68 jaar, 11 maanden en 18 dagen.

3 **Hindrik Jans Koops**, boerenknecht, wonende te Noordlaren (Wijk A Noordlaren 6) en aldaar (Wijk B Noordlaren 2), is geboren op donderdag 3 februari 1803 aldaar, is overleden op vrijdag 3 april 1885 aldaar. Hindrik werd 82 jaar en 2 maanden.

© 2020 - E.M. van Koldam

Groninger Courant, 17 januari 1843
Mr. W. LAMAN TRIP , Notaris te Groningen , gedenkt, op Woensdag, den 25 Januarij 1843. des voormiddags te 10 uren , ten Huize van HINDRIK KOOPS, te Noordlaren , publiek op gewone Conditiën te koop te presenteren :
I. Eene BEHUIZING en een' TUIN, staande en gelegen te Noordlaren.
II. Een' TUIN, mede aldaar en voorts eenige BOUW-, HOOI- , VEEN- en BOSCHLANDEN, alle gelegen te Noordlaren, en herkomstig uit de Nalatenschap van wijlen GEERT JANS NIEBOER , in de volgende Percelen genoemd:
III. Het BRINKLAND.
IV. Het KAMPLAND
V. Het BOLWERK.
VI. De BOSKAMP.
VII De HALFSCHEID in de BARK.
VIII. Een stuk BESLOTEN VEEN.
IX. 1/16 aandeel in het HAKBOSCH.
X. Het BIKSMAT
XI. De KORTELING
XII. Het HARMWILLEMSMAT.
XIII Het MOTTENBROEK.
XIV. De NIEUWKAMP.
XV. De RIJSBERG.
XVI. De WATERAKKER.
XVII. De LANGE TOGT; en
XVIII Den EIGENDOM van een behuisd Erf en eenen Tuin, bij HARM HOVING in gebruik, des jaars voor f.8,-.
En eindelijk de volgende HOOI-, BOUW- en VEENLANDEN, herkomstig uit de Nalatenschap van wijlen ALBERT SIKKENS en Vrouw , als :
XIX. Het KWABSTUK.
XX. De REITMA.
XXI. De LANGE TOGT.
XXII. De BRAAMAKKER; en
XXIII. Het BESLOTEN VEEN.
Mr. W. LAMAN TRIP, Notaris.

Brief 20 maart 1843
Geeft met verschuldigde eerbied te kennen, de ondergetekende Hendrik Koops, van beroep daglooner, wonende te Noordlaren. Dat hij van voornemens zijnde eene nieuwe woning te bouwen op den genoemden kouden grond aan de Straat te Noordlaren op het perceel grond bij het kadaster bekend onder sectie E, nummer 821.
Dat hij gezegde woning liefst gedeeltelijk met pannen en gedeeltelijk met riet of stroo zoude willen dekken, al waarom hij de vrijheid neemt zich tot u te wenden met eerbieding verzoek: om vergunning te mogen bekomen tot den opbouw van genoemde woning.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

Verdeling markegronden Noordlaren 3 oktober 1847
De markegenoten komen bijeen ten huize van kastelein W. Brands te Noordlaren. Zij besluiten tot verdeling van de marke in 68 gelijke delen op basis van een voorstel van en daartoe ingestelde commissie, met de aantekening dat een aantal percelen niet worden verdeeld, mar worden verkocht. Voorts blijven een aantal niet genoemde gronden nog mandelig. De ondertekening geschiedt door: J.C. van Hasselt, W. de Sitter, B. Marring, H. Koops, R. de Sitter, A. Hoenderken, W. Homan, R. Hoenderken, O. Kluiving, J. Hoiting, L. Hoenderken, J. Veldman, E. Pelinck, O. Kloots, J. Assies, W. Brants en H. Brants.
(Groninger Archieven, Toegang 1464, inventarisnummer 207).

Hindrik trouwt op donderdag 16 december 1830 te Haren op 27-jarige leeftijd met de 31-jarige **Harmtien Alberts Talens**, dochter van **Albert Jans Talens** en **Hinderkien Harms**. Harmtien, wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 12) en aldaar (Wijk B Noordlaren 2), is geboren op zondag 9 juni 1799 te Peize, is overleden op vrijdag 3 september 1886 te Noordlaren. Harmtien werd 87 jaar, 2 maanden en 25 dagen.

4 **Roelof Koops**, wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 25), is geboren aldaar, is gedoopt op woensdag 17 april 1805 aldaar, is overleden op donderdag 16 april 1891 aldaar. Roelof werd 85 jaar, 11 maanden en 30 dagen.
Roelof trouwt op vrijdag 12 mei 1843 te Zuidlaren op 38-jarige leeftijd met de 24-jarige **Jantje Ottes Everts**, dochter van **Otto Everts** en **Hinderkien Lukas Strating**. Jantje is geboren op zaterdag 31 oktober 1818 te Zuidlaren, is overleden op zondag 15 april 1883 te Noordlaren. Jantje werd 64 jaar, 5 maanden en 15 dagen.

Jan trouwt (kerk) op woensdag 7 februari 1810 te Noordlaren op 34-jarige leeftijd (2) met de 26-jarige **Hillechien Jans Boer**, dochter van **Jan Alberts Boer** en **Willemtje Jans Schut**. Hillechien, wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 3), is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 31 augustus 1783 aldaar, is overleden op woensdag 21 april 1858 aldaar. Hillechien werd 74 jaar, 7 maanden en 21 dagen.

Van Jan en Hillechien zijn vijf kinderen bekend:

5 **Jan Koops**, flankeur, wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 3), is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 25 november 1810 aldaar, is overleden op zondag 10 juni 1832 te Bergen op Zoom (in het militair hospitaal). Jan werd 21 jaar, 6 maanden en 16 dagen.

Brief 6 juli 1830 van de gouverneur
Ik heb de eer u te informeren, dat de aan den voet dezer vermelde milicien van de 7 afdeling infanterie als vrijwillig aangeworven, is over gegaan naar het bij hem aangeteekende korps.
Koops, Jan, ligting 1829, over gegaan naar 1 bataillon veldartillerie.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 63)

Brief 5 september 1850 aan den ontvanger van Reg. der B.A. te Groningen
In voldoening aan uw missive van 28 augustus 1850, heb ik de eer, onder terugzending, der daarbij ingezondenen staat u te berigten, dat de in dien staat vermelde persoon Jan Koops, zoon van Jan Koops en Hillechien Jans te Noordlaren, binnen deze gemeente is geboren den 25 november 1810, en dat diens ouders nog in leven zijn en woonachtig te Noordlaren.
Dat echter, omtrent dien persoon, als zijnde den 6 mei 1843 als kanonnier met het schip Batavia uit Nederland vertrokken, den 28 augustus 1848 te Semarang overleden, bij de ouders en ons twijfel is ontstaan uit hoofde de ouders vermeenden dat de bedoelde zoon den 10 juni 1832 te Bergen op Zoom reeds was overleden.

© 2020 - E.M. van Koldam

Ik heb deswege onderzoek in de registers van overledenen in den gemeente gedaan en ten gevolge daarvan is mij gebleken, dat er eene overschrijving uit de gemeente Bergen op Zoom in den jare 1832 in het register van overledenen binnen deze gemeente is gedaan, den bedoelde persoon aanwijzende.
De ingezondene acte van het overlijden heb ik tevens gezocht en voeg derzelve bij deze, opdat u omtrent die zaak, welke in het duister ligt kunne oordelen.
Wanneer u daarvan behoorlijke inzage heeft genomen, zal het mij aangenaam zijn dat stuk terug te ontvangen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 117)

6 **doodgeboren kind Koops**, wonende te Noordlaren, is doodgeboren op zondag 10 januari 1813 (Wijk B Noordlaren 3), is als geboren aangegeven op zondag 10 januari 1813 (aangever geboorte was Jan Hindriks Koops (zie 153); getuigen aangifte geboorte waren Reinder Berends Marring (zie 171) en Gerrit Jans Sants).

7 **doodgeboren kind Koops**, wonende te Noordlaren, is doodgeboren op woensdag 12 januari 1814 aldaar (Wijk B Noordlaren 3), is als geboren aangegeven op vrijdag 14 januari 1814 te Haren (aangever geboorte was Jan Hindriks Koops (zie 153); getuigen aangifte geboorte waren Jan Willem Bening (zie 26) en Hindrik Geerts Timmer (zie 250)).

8 **Willemtien Jans Koops**, wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 3), is geboren op woensdag 3 mei 1815 aldaar, is overleden op zaterdag 18 augustus 1849 aldaar. Willemtien werd 34 jaar, 3 maanden en 15 dagen.
Willemtien trouwt op dinsdag 25 mei 1841 te Haren op 26-jarige leeftijd met de 36-jarige **Geert Hindriks Timmer**, zoon van **Hindrik Geerts Timmer (250)** en **Trientje Sikkens**. Geert, timmerman, wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 4), is geboren op vrijdag 22 maart 1805 aldaar, is gedoopt op zondag 31 maart 1805 aldaar, is overleden op zaterdag 21 juni 1851 aldaar. Geert werd 46 jaar, 2 maanden en 30 dagen.

Groninger Courant, 30 december 1851
Ten overstaan van Mr. J.W. Quintus, notaris te Groningen, zal na afloop van een houtboeldag, des avonds te 6 uur, ten huize van den kastelein W. Brants, te Noordlaren, worden verkocht: eene behuizing met tuin, staande en gelegen aan de straat te Noordlaren, behoorende tot de nalatenschap van wijlen G.H. Timmer.

Groninger Courant, 27 juni 1851
Al degenen, die iets te vorderen hebben van- of verschuldigd zijn aan wijlen GEERT HINDRIKS TIMMER, in leven timmerman, en WILLEMTIEN KOOPS, ehelieden, gewoond hebbende en overleden te Noordlaren, worden instantelijk verzocht, daarvan, binnen acht dagen na heden, opgave te doen ten kantore van den ondergeteekende, in de Heerestraat te Groningen.
Groningen, 27 Junij 1851. Mr. J.W. QUINTUS , Notaris.

9 **Geert Koops**, landbouwer, wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 3), is geboren op zaterdag 5 augustus 1826 aldaar, is overleden op dinsdag 7 mei 1889 aldaar. Geert werd 62 jaar, 9 maanden en 2 dagen.
Geert trouwt op donderdag 7 mei 1868 te Haren op 41-jarige leeftijd met de 40-jarige **Jantje Meertens**. Jantje is geboren op dinsdag 2 oktober 1827 te Zuidlaren, is overleden op maandag 22 januari 1900 te Schuilingsoord. Jantje werd 72 jaar, 3 maanden en 20 dagen.

154 **Jan Koops** (GH1812-040), landbouwer, is geboren op zondag 25 januari 1750.

Woont in 1812 in Haren. Verdere gegevens nog niet bekend (komt wellicht al voor in het bestand).

155 **Kobe Koops** (GH1812-042; MIL-391), zoon van **Albert Koops (151)** en **Geesje Arends**, landbouwer, wonende te Haren (Wijk A Harenermolen 46), is geboren op maandag 11 maart 1765 te Harenermolen, is gedoopt op zondag 17 maart 1765 te Haren (ouders achter de es), is overleden op zaterdag 25 maart 1837 aldaar. Kobe werd 72 jaar en 14 dagen.

Woont in 1814 als landbouwerszoon op Voorveld.

Woont in 1830 op het adres Haren Wijk A Nr 46 Harenermolen samen met zijn halfbroer Albert en halfzusters Aaltien en Hindrikje Koops, Albert Geerts Sluurman (de zoon van Hindrikje) en de inwonende boerenknecht Roelf Adolfs.

156 **Roelf Koops** (GH1812-054; MIL-062; B24-1843; RAAD; L-00301), zoon van **Roelf Koops** en **Jantien Ottens Karstens**, landbouwer, assessor en landbouwer, assessor, wonende te Haren (Wijk B Haren 11) en aldaar, is geboren op vrijdag 12 juni 1767 te Vries, is gedoopt op zondag 28 juni 1767 aldaar, is overleden op donderdag 1 maart 1849 te Haren. Roelf werd 81 jaar, 8 maanden en 17 dagen.

Woont in 1830 op het adres Haren Wijk B Nr 11 samen met zijn vrouw, drie kinderen, zijn zwager Jannes van Wolde en de inwonende werkbode Egbertje Hekman.

Groninger Courant, 10 november 1795
Roef Coops en vrouw, gedenken ten eersten (waar van de dag nader zal worden bepaald) ten haaren Huize op de Punt publiek aan de meest biedende te laten verkoopen: haare groot Herberge de Punt genaamt, twee uren van Groningen aan de grenzen van het Landschap Drenthe bij de Punter brugge gelegen, bestaande de behuisinge in vijf beneedenkamers, en een bovenkamer, met nog een agterkeuken en karnhuis, een groote schuure met stallingen voor dertig paarden en beesten, een hooy schuure, een groote coepel - somerhuis. Staande aan het water, het Hoornse diep, drie groote hoven voor, agter en besijden het huis gelegen, nog een stukje groenland en claver campje bij huis gelegen, waar in drie groote visvijvers zijn. Ten tweeden 3 campen lands groot 8 mudden. Ten derden 4 campen 8 mudden lands. Ten vierden een campe lands groot 6 mudden. Ten vijfden een campe lands groot 4 mudden. Ten zesden 6 1/2 mudden bouwland op Glimmen esse. Ten zevenden 21 matten hooyland. Ten agsten de gereregtigheid van visschen en jagen volgens reglement.

Verkoop 1797
Stokleggingsbrief dd 20 juni 1797, waarbij de municipaliteit van Groningen de herberg De Punt met enige daarbij behorende landerijen koopt voor f16.000,-.
(Groninger Archieven, toegang 2231, inventarisnummer 1135).

Akte 20 juni 1797
Roelof Koops en Hinderkien Eitens, echtelieden, verklaren verkocht te hebben en in eigendom over te dragen aan de municipaliteit Groningen een behuizing met schuur en stallingen, zijnde de herberg De Punt, staande en gelegen te Glimmen met hoven en tuinen, etc. alsmede een stukje groenland ten westen van de hof en bezijden de behuizing gelegen, plus een appelhof, keukenhof en kalverkampje met een visvijver en nog diverse percelen land. De prijs bedraagt f.16.000,-.

© 2020 - E.M. van Koldam

(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1617, folio 7)

Akte 16 oktober 1797 (geregistreerd 16 januari 1798)
Freerk Westerhoff en Anna Somerdijk verkopen aan Roelf Koops en Hinderkien Eitens 1,5 mat hooiland in de Broeken gelegen, de Tip genaamd, voor f.200,-. (Het andere deel verkopen ze aan H.N. Laclé).
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1617, folio 30)

Akte 13 november 1799 (geregistreerd 17 december 1799)
Roelof Koops en Hinderkien Eijtes (van Wolde) verkopen aan Berend Gerrits (Kroeze) en zijn vrouw Aaltijn Roelefs een behuizing en een kamp land, alles gelegen te Glimmen. De zwetten zijn: ten noorden Gerrit Berends, ten oosten de Heerweg, ten zuiden Harm Ramaker en ten westen de Buirensteege. De prijs bedraagt f.715,-.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1617, folio 96)

Akte 16 november 1799 (geregistreerd 17 december 1799)
Marchijn Metus, thans weduwe van Jan Jans Carsens, en haar kinderen, Ocke Jans Woldringh mede namens zijn vrouw Derkje Carsens, Jan Derksema en Johanna Carsens, Claasijn Carsens en Fennechien Carsens en Ocke Woldringh ook als voormond over de zoon van Jan Brands bij wijlen Lucretia Carsens in echte verwekt, verklaren verpacht te hebben aan Johannes Rummerink, schulte van Haren, een stuk land te Haren ten noorden van het kerkhof gelegen, Avemoerscamp genaamd, ongeveer vijf mudde lands groot, met het hofje. Ten noorden Tonnis van Stedum, ten oosten Cornelis Bolhuis, Freerk Westerhof en Roelef Koops, ten zuiden de steege bezijden het kerkhof, ten westen Jan Wilkens, de verkopers, Jan Roelfs en Jan Wolters. De pacht is voor 24 jaar en de prijs is f.2.185,-.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1617, folio 97)

Akte 8 oktober 1800 (geregistreerd 16 december 1800)
Roelf Koops verkoopt een akker bouwland op de Onneres aan Hindrik Hindriks voor f.217,-.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1617, folio 124)

Voogdijstelling 24 september 1802
Tako Willems (Takens) zweert aan als principale voormond over de zes kinderen van wijlen Hendrik Willems (Takens) bij Johanna Hindriks (Mulder) in echte verwekt. Willem Eising te Onnen wordt sibbevoogd en Roelf Koops te Haren vreemde voogd.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1496)

Is vanaf 1808 (of eerder) tot zijn overlijden op 1 maart 1849 secretaris, raadslid en assessor van de gemeente Haren. Wordt in 1828 genoemd als brandmeester generaal en vervult die functie tot 28 juli 1838.

Bevelschrift van het Gerecht van Selwerd en Sappemeer 18 augustus 1808
Zoo wordt de schulte van Haren, J. Rummerink, mits dezen gerechtelijk geautoriseerd tot het doen van zodanige opschrijving van personen als R. Koops, R.J. Vos en Hindrik Jans Koekebakker in hunne qualiteit als commissarissen tot het werk der quotisatie in de drie miljoen voor het kerspel Haren.
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 2095).

Groninger Courant, 19 augustus 1808
De Land-Drost in het Departement Groningen, brengt bij dezen ter kennis van de ingezetenen van dit departement, dat de navolgende personen in de onderscheidene gemeenten ten platten lande in hetzelve departement zijn benoemd en aangesteld, tot het verrigten van zodanige werkzaamheden, als bij de wet van de 30 maart j.l., waarbij onder eenige bepalingen, wordt geopend eene geldlening van 30 millioenen guldens, en het reglement van den 12 april daaraanvolgende, houdende bepalingen omtrent de wijze, op welke voor het lopende jaar zal worden verdeeld, geregeld en ingevorderd, de quotifatie van 3 millioenen guldens, vastgesteld bij de wet van den 30 maart opgenoemd, aan de gemeentebesturen zijn gedemandeerd, als:
In het Goregt en Sappemeer,
Helpman: Berend Hindriks, Wolter Goossen Groenendal, Hindrik Kwant
Haaren: Roelf Koops, Roelf J. Vos, Hemme Geerts
Noordlaren: Jannes Hoenderken, Roelf Tales Hammink, Roelf Jans

Ommelander Courant, 25 oktober 1808
“Bij Koninklijk Besluit van den 14den dezer maand, zijn gedaan de navolgende benoemingen: Tot leden der gemeentebesturen en derzelver secretarissen voor de gemeentens van de tweede klasse in het Departement Groningen: Voor de 1ste gemeente, hoofdplaats Haren: de heren J. H. Hornhuis te Haren; Roelof Jelger Vos te Haren en Dilgt; Jannes Hoenderken te Noordlaren; Roelof Lammerts te Helpman; R. T. Hamminck te Glimmen. Tot secretaris: Roelof Koops te Haren”.

Willekeur opgemaakt op 9 juni 1808 betreffende de watermolen onder Essen.
Art. 1
De landen onder deze molen behorende zwetten ten oosten aan het Schuitendiep en het Haardermaar, ten zuiden de Zanddijk Sloot tot aan het huis van Hornhuis, strekkende zich van daar verder op tot aan de Boereweg, en ten noorden de Hoogeweg, strekkende zich verder ten westen tot aan de Zultenweg en Meindert Jans Sulten, ten noorden de Schuitsloot.
Art. 2
De landen onder deze watermolen gelegen bestaan in de navolgende aandelen:
Popke Bolhuis, 24 grazen; Willem Jans, 26 grazen; Meindert Jans, 7 grazen; Wed. Klaas Hars, 25 grazen; Wed. Evert Jans, 25 grazen; Hindrik Bos, 30 grazen; Hindrik Hindriks, 10 grazen; Hemme Geerts, 40 grazen; Gezw. Hornhuis, 22,5 grazen; Reinder Hindriks, 4 grazen; Hindrik Lukas, 12 grazen; R. Koops, 6 grazen; Jan Pathuis, 16 grazen. Totaal 241,5 grazen.
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 1759)

Ommelander Courant, 14 december 1810
Door het gemeentebestuur, hoofdplaats Haren, zijn, op voordragt van den districts schoolopziener, tot plaatselijke schoolopzieners aangesteld, de heeren: J.H. Quintus, te Helpen, W. Holwerda, R. Koops en F. Wuffink te Haren; J. Sannes en J. Hoenderken te Noordlaren.

Verzonden brief gemeente, 4 oktober 1811
Maire Laclé voldoet op 4 oktober 1811 aan het verzoek van de prefect om de personen op te geven die in de gemeente Haren van aanzien zijn. Hij geeft 11 personen op, die naar zijn mening (“zonder daarmee tekort te doen aan de zodanige die daar niet op vermeld staan”) boven de middelmaat in zijn mairie uitstijgen. Hij vermeldt daarbij ook een aantal gegevens per persoon en hun jaarlijks geschat inkomen. Verkort luidt zijn opgave: Roelf Koops (f.1.500,-), Jan Vos (f.2.000,-), Jan Swartwolt (f.1.500,-), Geert Buirma (f.2.500,-), Jan Egberts Wilphorst (f.1.500,-), Jannes Hoenderken (f.1.500,-), Jan Wuffen (f.1.500,-), Roelf Hammink (f.2.000,-), Roelf Kluiving (f.1.500,-), Hinderikus Hornhuis (f.1.500,-) en Cornelis Hendrik Tjaden Jullens (f.10.000,-). Behalve Tjaden Jullens zijn alle personen landbouwer. Tjaden Jullens woont op het huis te Glimmen.

© 2020 - E.M. van Koldam

Gemeentelijke stukken, 1811
De adjunct-maire Roelf Koops wordt er vaak door de maire op uit gestuurd om zaken uit te zoeken of te regelen. In 1811 moet hij samen met raadslid Jan Vos nagaan of het mogelijk is de Witte Steeg (nu Kerkstraat) te verbreden. Ze doen daartoe een voorstel aan Jantje Papink, die blijkbaar een strook grond langs de Witte Steeg in eigendom heeft. Om 9 december 1811 brengen ze over hun activiteiten verslag uit aan de maire. Jantje Papink blijkt niet ongenegen de grond af te staan "onder een goede betaling". Bovendien moet een hut die op de strook grond staat verplaatst worden. De afloop is vervolgens een wat andere. Op 31 maart 1812 bericht de maire aan de prefect over de afloop van deze zaak. Hij meldt "met veel geduld alle zwarigheden welke zich daar voordeden te hebben opgeruimd" en de zaak eindelijk tot algemeen genoegen tot een einde te hebben gebracht. De verbreding is met zo min mogelijk kosten geëffectueerd en de kosten zijn door de belanghebbenden vrijwillig gedragen (Uit Mr. Eppo van Koldam, 200 Jaar Gemeentebestur Haren, Harener Historische Reeks nr 18, Haren 2011).

Advertentieblad, bekendmakingen en onderscheidene berigten van Groningen, 6 april 1813
Mr. Reneke Lohman, keizerlijk notaris, residerende te Groningen, is voornemens, ten verzoeke van de meerder- en minderjarige Erfgenamen van wylen WILLEM TAKENS en LEENTJE HINDRIKS, in leven Ehelieden, gewoond hebbende te Haren, na dat opzigtelyk de minderjarigen daar toe door de Regtbank ter eerder instantie, zitting houdende te Groningen, de nodige autorisatie is verleend, in het bijzijn van Roelof Koops, adjunct maire wonende te Haren, als toeziende Voogd, op Dingsdag den 13 April 1813, des avonds te 6 uren, ten huize van den Kastelein C. van Boekeren , woonachtig te Haren, finaal te veilen en verkoopen (opsomming hier niet opgenomen):

Acte 28 juni 1813
Acte verleden voor notaris Onno Joost Quintus.
Roelf Koops en Hindrikje van Wolde verkopen aan Arend Jans Bos, landbouwer, en deszelfs ehevrouw Gezina Egberta Piccardt, wonende te Glimmen:
1. een behuizinge met tuin, benevens vier kampjes land, gelegen te Glimmen, liggende gezegde kampjes land alle aan elkanderen en genaamd de Brinkkamp, de Hoge Kamp, het Lage Kampje en de Tijskamp, zijnde weideland, zwettende tezamen ten noorden Pauwel Pauwels, C.H. Tjaden Jullens, R. Hammink en Otte Berends, ten oosten aan de Boerenbrink, ten zuiden de Keiserlijke weg en ten westen R. Hammink en consorten.
2. een kampje land, de Tolhekskamp genaamd, mede aldaar gelegen, zwettende ten noorden de Stad Groningen, ten oosten de Boerenbrink en Jan Harms, ten zuiden en ten westen Jan Harms.
3. een stuk land, het Frauke land genaamd, ook aldaar gelegen, zwettende ten noorden de Stad Groningen en de Boerenstege, benevens R. Hammink en consorten, ten oosten het Glimmer Boerenveld, ten zuiden het Noordlaarder Boerenveld en ten westen het Hoornsche Diep en R. Hammink en consorten.
4. een stukje hooiland in de marke van Eelde.
5. Een akker bouwland gelegen op de Glimmer Esse, de Veenakker genaamd, zwettende ten noorden de weduwe Jan Bos, ten oosten de Boerenweg, ten zuiden de weduwe Jan Houwingh en ten westen het Boerenveen.
6. Een stuk onland, het Besloten Ven genaamd, zwettende ten noorden het Boerenvelt van Noordlaren, ten oosten Albert Sikkens, ten zuiden het gezegden Boerenvelt van Noordlaren en ten westen Roelof Hoiting.
7. ¾ mat of 30 ares, 12 centiares lands, het Biksmat genaamd, bezwet ten noorden Hindrick Houwinge, ten oosten Hendrik Sissinge, ten zuiden de Bikssloot en ten westen Hindrick Houwinge; - voorts ¼ mat of 10 ares, 4 centiares lands, het Broekdeel, wandelende met 2/4 matten van Hindrick Houwinge; - verders ¼ mat of 10 ares, 4 centiares, het Broekdeel, bezwet ten noorden Cornelis Brands, ten oosten Jan Heiting, ten zuiden het meer en ten westen Hendrik Westerbrink en consorten; - wijders ¼ mat of 10 ares, 4 centiares lands, het Geer genaamd, bezwettende ten noorden de weduwe Kluivinge, ten oosten de weduwe Hoenderken, ten zuiden Cornelis Brants en ten westen Hendrik Westerbrink en consorten; - nog ¼ mat of 10 ares en 4 centiares lands, de Hulgt genaamd, bezwet ten noorden de Ossebroeksloot, ten westen Willem Assies en consorten, ten zuiden de weduwe Kluivinge en ten westen de heer De Sitter; - en eindelijk een mat of 40 ares en 17 centiares land, het Biksmat genaamd, bezwet ten noorden Hindrick Houwing, ten oosten Hindrik Kloot, ten zuiden de Biksloot en ten westen Hindrick Houwing; - alle welke stukken onder ten zevenden genoemd, zijn gelegen te Noordlaren.
8. drie grafsteden in de kerk en drie grafsteden op het kerkhof te Noordlaren.
En verklaarden de verkopers, dat de voorschrevene landen te zamen groot zijn omstreeks 20 matten, of 8 hectares, 3 ares en 40 centiares en dat zij deselve landerijen overdragen in den tegenwoordigen staat zonder daarop de mate te willen gedogen, nog voor misstelling van zwetten aansprakelijk te zijn, voorts de behuizinge met alles wat daaraan spijker of nagelvast wordt bevonden; - en al het voorschrevene met deszelfs lasten en lusten en servituten in dier voege door verkopers is gepossideerd geweest met aankomstbrieven als anders kan worden verdedigd en reeds door kopers tot genoegen is aanvaard.
En verklaarden de verkopers het voorschrevene aan de kopers, zulks erkennende te hebben verkogt voor ene somme van een duizend vijftig guldens oftewel twee duizend twee honderd vijf franken; en dezen kooppenningen ten vollen van dezelve te hebben ontvangen, hun quiterende zonder eenige reserve.
Diensvolgens stelden en bevestigden de verkopers bij dezen de kopers in het geruste posses en waren eigendom van het verkogte onder garantie tegen alle hypotheken actiën en aanspraken welke daarop tot heden vanwege de verkopers of hunnen voorgangeren zouden kunnen liggen en onder verband naar regte.
De contractanten verklaarden voorts, dat de kosten zonder uitzondering door hun half om half zullen worden betaald en kozen voor de uitvoering van dezes domicilie ter hunner gezegde woonsteden.
Aldus gedaan en gepasseerd te Haren ten huize van de verkopers den 28 juni 1813 in tegenwoordigheid van dezelve getuigen, die waren Jan Geerts Stel, koopman, wonende te Haren, Geert Buirma, landbouwer, wonende te Helpen, bevoegde getuigen en hebben de comparanten, na gedane voorlezing, deze acte getekende nevens de getuigen en de notaris opgemeld.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 8, acte 211)

Acte 28 juni 1813
Acte verleden voor notaris Onno Joost Quintus
Verkoop door Jannes Westerhof, landbouwer, Jan Westerhof, landbouwer, Janna Westerhof, ehevrouw van Hermannus Gritter, landbouwer, alle te Diever, en Maria Westerhof, ehevrouw van Albert Kok, landbouwer, te Eemster onder Dwingeloo, in dezen vertegenwoordigd door Jannes Meinderts aan Roelf Koops en Hendrikje van Wolde.
De halfscheid eener boerenbehuizinge en de daarbij behorende landen, waarvan de andere halfscheid aan de kopers reeds toebehoord, staande en gelegen te Haren, bestaande in zijn geheel de landerijen uit omstreeks 80 grazen of 32 hectare, 13 are en 60 centiare, grotendeels lage hooilanden en heidevelden, waarvan alle de zwetten zijn aan kopers bekend.
En verklaarde de comparant verkopers het voorschrevene te hebben verkogt voor eene somme van twee duizend guldens of vier duizend twee honderd franken.
Aldus gedaan en gepasseerd te Haren ten huize van de kopers den 28 juni 1813 in tegenwoordigheid van dezelve getuigen, die waren Jan Geerts Stel, koopman, wonende te Haren, Geert Buirma, landbouwer, wonende te Helpen, bevoegde getuigen en hebben de comparanten, na gedane voorlezing, deze acte getekende nevens de getuigen en de notaris opgemeld.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 8, acte 211)

Brief 25 januari 1818
Op heden 25 januari 1818 des morgens omstreeks half 10 melding krijgend van Grietje Freerks, weduwe Luitje Pauwels, van beroep kasteleinsche, wonende op de Harendermolen, en Aaltje de Vries, dochter van Jan de Vries, kastelein, wonende insgelijks op de

© 2020 - E.M. van Koldam

Harendermolen gemeente Haren, welke voornemens waren om naar de kerk te gaan, dat er een doode kerel tusschen Haren en de buitenplaats van de heer Haack in de walsloot lag. Waarop ik mij dadelijk benevens de heelmeester J.P. Oostingh, de veldwachter en drie manschappen, met name Jan Gerrits Vrieling, Harm Drewes en Pieter van Ulphen, naar de opgegeven plaats heb begeven en aldaar bevonden een dood manspersoon, welke dadelijk door den heelmeester J.P. Oostingh hebben laten visiteren of de man werkelijk dood was. Waarop de heelmeester verklaarde dat de man niet alleen dood was, maar ook al stijf was, en dus volgens de heelmeester wel twee maal 24 uur dood zal zijn geweest. Gebleken manspersoon naar gissing tussen de 60 en 70 jaar oud en mij voorkomende arm en behoeftig te zijn. Hebbende een oud blauw rokje bij zich liggen met geele knopen, geen hemdrok aan, maar een oud hemd en linnen broek en een ronde hoed. Bij hem bevonden een langwerpige blikken tabaksdoos, een kleermakersring, een dubbeltje en acht duiten.
Liggend de manspersoon niet ver van de plaats van den heer Haack met het hoofd naar beneden, doch niet in het water, tegenover het land van Jan Swartwolt te Haren. Hebbende toen dezelve door gemelde drie manschappen benevens de veldwachter op een ladder laten dragen naar het huis der gemeente. Niemand kende hem.
Bij afwezigheid van de schout, R. Koops, secretaris der gemeente Haren en Geert Smeenge veldwachter.
Op heden 26 januari 1818 des avonds omstreeks vijf uren is door veldwachter Geert Smeenge, benevens drie arbeiders, Jan Gerrits Vrieling, Harm Drewes en Pieter van Ulphen, begraven een onbekende vondeling op het kerkhof te Haren.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 51).

Bestek en aanbesteding Finsterwolder polder op 14 december 1818 te Winschoten
Bestek van het maken en leggen van eenen kapitalen zeedijk ter omringing van den nieuw te maken polder, gelegen aan den Dollard in den Oldampte, onder de Karspelen Finsterwold, Goldhoorn, Munniksveen en de Binnen Ae.
In het bestek wordt uitvoerig beschreven hoe de dijk moet worden aangelegd. Volgens artikel 20 is het gehele werk afgedeeld in 20 percelen. Deze percelen worden in het bestek afzonderlijk beschreven.
Het eerste perceel, beginnende aan de westzijde van de Beester Moer, lang 100 roeden, strekkende noord- en noordwestwaards tot aan de eerste rooipaal.
Het tweede perceel, lang 100 roeden, beginnende bij het einde van het gemelde perceel, strekkende noordwestwaards tot aan de tweede nommerpaal.
Het derde perceel, lang 100 roeden, beginnende bij het einde van het vorige perceel, strekkende noordwestwaards tot aan de derde nommerpaal.
Het vierde perceel, lang 100 roeden, beginnende bij het einde van het vorige perceel, strekkende noordwestwaards tot aan de vierde nommerpaal. De aannemer van dit perceel zal gehouden zijn op aanwijzing te maken eene geschikte planken-keer, wijd 12 voet lang 20 voet van binnen met een half steens muur ommerzeld, met pannen gedekt, met een zolder beschoten en met een houten vloer belegd, daarin te maken een bedstede, twee glasramen, een portaaltje, en twee deuren met slot en sleutel, voorts een geschikte tafel met een laad en een half dozijn ordinaire matten stoelen en wat verder tot gerief van de opziener noodig geoordeeld zal worden.
Op de percelen 1 tm 4 wordt ingeschreven door Christoffer van Boekeren, wonende te Haren voor f.39.971,-, onder genot van f.50,- premie. Bij nadere oproeping worden de percelen 1 tm 4 gemijnd door Christoffer van Boekeren, dewelke met zijn gestelde borg Roelof Koops, beide wonende te Haren, domicilie hebben ingesteld bij de mede borg Eppo Edzes Tonkens te Zuidbroek, voor f.39.500,-. De ondertekening geschiedt door R. Koops, E.E. Tonkens en Christoffer van Boekeren.
De percelen 5 tm 9 worden beschreven door Jan van Wolde te Helpen voor f.62.500,-. Deze ontvangt f.50,- premie. De percelen worden gemijnd door Gerrit Huijskens, wonende te Zeevenhooven, provincie Utrecht, dewelke met zijn borg Christoffer van Boekeren domicilie kiest bij de mede borg Hendrik Koops te Zuidbroek, voor f.59.000,-.
De percelen 10 tm 14 worden beschreven door Jan van Wolde te Helpen voor f.67.000,-, die daarvoor f.50 premie ontvangt. De percelen worden ook door Jan van Wolde gemijnd en wel voor f.64.300,-. Borgen van Jan ten Wolde zijn Derk van den Bergh te Helpman en Elias Arnoldus Koster te Groningen. Zij kiezen domicilie bij een kastelein te Winschoten.
De percelen 15 tm 20 worden beschreven door Gerrit Huijskens, maar gemijnd door Jacob de Jong, wonende te Groningen, voor f.47.000,-. Eppo Edzes Tonkens is één van zijn borgen.
Apart wordt nog aanbesteed de sluis aan Pieter Schinkel voor f.16.900,-.
De totale aanneemsom bedraagt hierdoor f.226.700,-.
(Groninger Archieven, Toegang 401, inventarisnummer 24)

Akte 28 oktober 1819
Roelf Koops en Hindrikje van Wolde verklaren schuldig te zijn aan Lammert Bennes Casemir, koopman te Groningen, in zijn kwaliteit van voogd over Willem Louwes te Ranum en Saartje Louwes te Leek, f 5.000,- tegen 5%. Zij verlenen hypotheek op de boerenbehuizing met landerijen getekend in de directe belasting nr B 24, met alle landen daarbij in gebruik te samen groot 135 grazen, voor het geheel door wijlen Jan Westerhoff van de Staten van de stad Groningen en de Ommelanden bij verzegeling verkregen op 15 augustus 1766, de helft aangeërfd, de andere helft gekocht in 1813.
(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 74, akte 437)

Toezending beslissing Gedeputeerde Staten van 15 maart 1820
De schout zal 2 tot 3 weken afwezig zijn. Daarom wijzen Gedeputeerde Staten Roelf Koops voor deze periode aan als schout en wordt Roelf Hamming voor dezelfde periode aangewezen als assessor in plaats van Roelf Koops.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 53)

Akte 5 mei 1820
Maurits Popkes te Haren herroept alle volmachten, die hij heeft gegeven aan Jan ten Post, koopman, wonende aan het Damsterdiep te Groningen, alleen of gezamenlijk met anderen. Dit met de opdracht aan Jan ten Post en de eventuele anderen om rekening en verantwoording af te leggen aan Roelf Koops en Jan Vos, landbouwers te Haren, die bij dezen door comparant zowel te samen als ieder apart worden gevolmachtigd. Jan ten Post moet aan Roelf Koops en Jan Vos ook overdragen alle titels en papieren den boedel en belangen van comparant betreffende.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 52, akte 123)

Notulen Schout en Assessoren, 10 juni 1820
De brandspuiten moeten zich in een goede staat bevinden. Dit wordt opgedragen aan de personen waar deze brandspuiten in bewaring zijn:
Jannes Hoenderken, Noordlaren,
Geert Buirma, Helpen,
Roelf Koops, Haren
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 30)

Akte 96, 28 december 1821
Gecompareerd Hindrik Koops, kastelein, wonende te Zuidbroek, die erkend schuldig te zijn aan [zijn broer] Roelf Koops, landbouwer , wonende te Haren, wijk B nr 11, de somma van f.2.000,- tegen 4.5%. Hypotheek wordt gevestigd op de behuizing nr 157 te Zuidbroek.
(Groninger Archieven, toegang 1873, inventaris nr 21, Akte 96)

© 2020 - E.M. van Koldam

Betekening dwangbevel 23 januari 1824
Betekening door deurwaarder Lambertus Tonkens van een dwangbevel aan Christoffer van Boekeren tot betaling van f.4.410,- aan Eppo Edzes Tonkes te Engelbert. Bij het dwangbevel is een uitvoerige bijlage gevoegd bestaande uit de executoir verklaring door de rechtbank op 28 januari 1822 van een op 27 december 1821 gewezen arbitrale uitspraak. Bij die arbitrale uitspraak is beslist over de meningsverschillen tussen de deelnemers aan een compagnie tot het leggen van enige percelen van de zeedijk om de nieuwe Finsterwolderpolder in 1819.
Aan de genoemde compagnie werd deelgenomen door zes participanten, waaronder vier broers Koops:
Roelf Koops, landbouwer en assessor te Haren;
Hendrik Koops, hotelhouder te Zuidbroek;
Albert en Marcus Koops, te Vries, gezamenlijk voor een aandeel;
Christoffer van Boekeren, hotelhouder te Haren;
Augustus Upmeijer, ontvanger successierechten te Veendam;
Eppo Edzes Tonkes, vervener te Engelbert.
De onderneming is uitgelopen op een fiasco. De uitgaven bedroegen uiteindelijk f.62.500,-, terwijl de inkomsten slechts f.34.555,- bedroegen. Er resteerde dus een tekort van f.28.147,-, oftewel f.4.691,- per participant. Dit tekort was grotendeels gefinancierd door Eppo Edzes Tonkens, vandaar dat hij op elke participant een vordering had van f.4.410,-. Roelf Koops en Augustus Upmeijer namen hun verlies en voldeden direct aan hun verplichtingen. De andere participanten bedachten enige uitvluchten. Daarom was arbitrage nodig om helderheid te geven. Ook door twee toeleveranciers van hout, K.F. Nipperus en G.H. Geertsema, werden in 1822 nog procedures bij de rechtbank in eerste aanleg te Winschoten gevoerd tegen de participanten Hendrik Koops, Christoffer van Boekeren, Albert Koops en Marcus Koops. Ook betreffende deze vorderingen hadden Roelf Koops, Augustinus Upmeijer en Eppo Tonkes in de claims berust en aan hun verplichtingen voldaan.
Uiteraard betekende het grote verlies van de compagnie een stevige 'scheur in de broek' voor de participanten. Daarbij was het van belang, dat de arbiters hadden bepaald, dat, indien een of meer van de participanten niet zou kunnen betalen, de anderen naar hun aandeel extra zouden moeten bijdragen. Voor de broers Koops uit Vries gold daarenboven, dat zij hoofdelijk aansprakelijk waren, voor de uit hun aandeel voortvloeiende verplichtingen.
Hoe kwamen Roelf Koops en Christoffer van Boekeren deze financiële klap te boven? Het is opmerkelijk, dat Roelf Koops al in oktober 1819 f.5.000,- leent van de voogd over de kinderen Louwes te Leek. Heeft hij daarmee zijn compagnie-avontuur bekostigd? Voor Christoffer van Boekeren loopt het slechter af. Het uitgebrachte bevel tot betaling mondt uiteindelijk uit in de executoriale verkoop van zijn herberg De Jagtwagen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 54; stuk zit in de verkeerde map, omdat bij het archiveren is uitgegaan van de datum waarop de arbiters uitspraak hebben gedaan = 27 december 1821)

Brief 20 maart 1824 van de gouverneur
Ik zende u hiernevens de navolgende ordonnantiën, om te strekken tot voldoening der schadeloosstelling voor ingenomen gronden ten dienste van den zijtak des wegs den 1e klasse nr 1 tusschen Groningen en De Punt, als:
J. Swartwolt te Haren: f.130,50
H.E. Meijer te Haren: f.241,50
Wed. Rummerink te Haren: f.503,70
Pastorij van Haren: f.237,75
H. Hendriks te Haren: 130,05
P. (J.) P Veldman: f.34,50
R. van Loo (Roelf Pauwels) te Haren: f.30,60
R. Bolt te Helpman: f.210,-
Als zijnde door het intermediair van u aan mij ter hand gesteld de noodige certificaten, dat de ingenoomen percelen met geene hypothecaire inschrijvingen zijn bezwaard, of dat de hypotheekhouders genoegen nemen, dat de betaling der schadeloosstelling geschiede aan de personen ten wier name de bovengemelde ordonnantiën geslagen zijn.
Ik heb nu nog onder mij berustende ordonnantiën voor R. Koops te Haren, groot f.105,90 en J. Berends en comp. groot f.64,00, waarvan ik de noodige certificaten van u nog wachtende ben, om dezelve daarna aan de belanghebbenden te kunnen doen afgeven.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 57)

Brief 25 juni 1824 van de landmeter bij het kadaster aan de schout van Haren
Het proces verbaal der grensbepaling van de gemeente Eelde, op last van den heer gouverneur der provincie Drenthe, bij deszelfs besluit van den 29 januari jl nr 3, moetende vernieuwen, terwijl het bestaande door zijne excellentie werd afgekeurd. Zoo heb ik de eer u te berichten ik deze opdragt zoo verre voltooide, dat ik hetzelve de Heeren Schouten van de daarbij belanghebbende gemeenten, ter examinatie en tekening kan aanbieden.
U als eene der opgemelde Heeren uitnodigende om bij en met mij te willen zamenkomen, op eerstkomenden maandag den 28 dezer, des nademiddags te vier uren, bij den kastelein R.C. Hoenderken te Paterswolde, alwaar ik de verdere Heeren Schouten mede verzocht hebbe te verschijnen.
Het zal nodig zijn u zich door een of twee aanwijzers doe vergezellen, met de grenzen uwer gemeente zoo verre die tegen Eelde strekken, goed bekend zijnde; de meest geschikte personen zouden zijn R. Koops en W.B. Nijdam, terwijl die bij de opmaking van het oude in 1818 hebben geassisteerd.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 57)

Groninger Courant, 19 december 1826
Ten overstaan van Mr. Willem Jan Quintus, openbaar notaris, residerende te Groningen, zal, op woensdag den 10 januarij 1827, des voormiddags precies te 10 uren, ten huize van den kastelein C. van Boekeren, in de Jagtwagen, te Haren, publiek worden verkocht: Eene behuizing, zijnde eene ijzersmederij, waarvan 2 kamers afzonderlijk kunnen worden verhuurd, geteekend letter B no 5 en letter V no 53, met een hof er achter, staande en gelegen aan den straat te Haren, doende jaarlijks aan R. Koops aldaar tot grondpacht f.3 - 12,5, laatstelijk door wijlen Jan Pootholt in eigendom bezeten. Hierover kan f 700 - 00, naar 5 pro cent jaars blijven staan. En wordende de gereedschappen uit de hand te koop gepresenteerd. Adres bij Egbert van Dalen, te Haren.

Extract uit het register van besluiten van den burgemeester der gemeente Haren dd 20 augustus 1827
Burgemeester van de gemeente Haren, in aanmerking genomen hebbende, dat de verkiezing van eenen schoolonderwijzer te Haren ter vervulling van de vacature, door het vertrek van N.E. Dekker naar Finsterwolde ontstaan, op woensdag den 22 augustus 1827 zal plaats hebben en dezelve alsdan niet wel in staat is wegens ziekte, om de stemming daarvan op te nemen.
Heeft goedgevonden
De heer R. Koops, assessor bij het bestuur der gemeente, bij deze te benoemen en te magtigen om de stemming van de geregtigden wegens de bekoming van eenen finalen schoolonderwijzer te Haren alsdan in te nemen en daaromtrent datgene te verrigten, hetwelk anders door den burgemeester behoort te geschieden met den heer schoolopziener van het eerste district en deze personen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 60)

Brief 18 september 1828 van de ingelanden van het Westersche land te Haren
In antwoord op de aan ons gezondene klagte van de ingezetenen van Hemmen, Dilgt en Helpman hebben wij de eer te berigten, dat

© 2020 - E.M. van Koldam

weliswaar wij de pomp in de zogenaamde Hoogedijk, als zijnde onze afwatering van het Westersche land, hebben open gezet, om daardoor éénmaal van het overtollige water ontlast te worden, en alzoo aan een groot aantal ingezetenen gelegenheid te geven om nog iets van hun gras tot hooi te kunnen winnen en hun winterbrand te verzamelen, dewijl deze polder wel 180 bunders hooiland bevat, waarvan zekerlijk nog geen 25 bunders gemaait zijn.
Doch wij hebben zulks niet willekeurig gedaan, want hoe zouden wij anders het water kwijt worden, dan door de pomp, die te allen tijde tot de afwatering heeft bestaan, en nog bestaat. Maar, dat wij de pomp hebben open gezet voordat de gaten waren digt gemaakt, is eene onwaarheid. Wij hebben alle gaten in den dijk eerst laten digten, behalven een bij het zoogenaamde Halfstuiversgat of overvaart, hetwelk wij expresselijk hebben open gelaten, zoo lang het water daar wilde uitstroomen. Om onze naburen benedenwaarts liggende, minder water door de pomp te laten toeloopen, en alzoo zoo mogelijk voor schade te behoeden. Wij hebben dan ook den 10 september jl. onder opzigt van de dijkschouwers en onzen mede ingeland Roelof Koops, de schuiven van de pomp half laten open zetten, om zoodoende langzamerhand ons water tot minder nadeel van onze naburen te laten afloopen, maar eenige dagen daarna ontdekten wij, dat bij nacht in stilte de schuif voor den pomp was digt geschoven, hetwelk twee nachten en een dag gebeurd is.
Wij hiervan kennis krijgende dachten, nu men ons bedriegen wilde, best te zijn van ons regt gebruik te maken en de schuive uit den pomp te moeten nemen, en het water zijne natuurlijke loop naar beneden te laten en van het regt, dat wij op onze eigene afwatering hebben gebruik te maken, dewijl wij verondersteldden, dat eerlijke lieden geen slinkse wegen behoeven te gebruiken, om iets te verkrijgen, waarop zij vermeenen regt te hebben. Het is daarom, dat wij onze mede ingeland Roelof Koops verzocht hebben den schuif onder zijne bewaring te nemen, dewijl wij vermeenen, dat wij ingelanden van het zoogenaamde Westersche land alleen het regt hebben om over deze pomp te beschikken, als dit ook niet zoo was, en een ander regt had om dezen pomp te sluiten, dan moesten wij altijd wel onder water blijven zitten, dewijl het water toch geene tegen natuurlijke strooming naar boven kan nemen, maar altijd naar beneden moet afloopen.
Was getekend: C.H.W. Haack, L. Oosterveld, A. Bolhuis, H.D. Havinga, J.P. Oostingh, R. Koops, H. van Streun, J. Swartwolt, wed. L. Pauwels, P.W. Sesselaar, C. Mijdendorp en R. ter Borgh.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 61)

Brief 2 december 1828 van assessor Jan Vos
Ingevolge uw verzoek wegens de opneming der wegen in het gehele carspel van Haren, is het mij voorgekomen, dat de opgegeven panden door de dijkschouwers eene noodwendigheid vereischt, hetwelke mijns bedenkens niet alleen voldoende zal zijn, als de wilgenbomen van Swartwolt en die van de weduwe Jan Kornelis aan weerszijden niet geheel worden weggeruimd, zal de weg nooit in een goede stand kunnen worden gehouden, gelijk ook het geval is in de Drift met de wilgen van Koops en Abels. Er zijn ook noch twee panden op de weg naar Onnen den zogenaamde Boerpanden , die de breedte en de hoogte niet naar behoren hebben. Deze en alle dien door de dijkschouwers opgegeven panden zijn na de ordonnantie niet in orde gebragt. Hetwelk bij onze overschouw ook is gebleken. Alzo de pligtschuldigen zijn verschoond gebleven door het natte seizoen, hetwelke de bewerking ondoenlijk maakte, naar de opruiming der wilgenbomen diende het verboden te worden dat niemand wilgen mogte planten aan de wegzijde van den wal en niemand grond uit de watering aan den wal te werpen, maar op den weg, dan zal vervolgens de versmalling der wegen geen plaats meer vinden.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 61)

Brief 4 maart 1830 aan de assessoren te Haren
Namens de provisioneel fungerende Gouverneur dezer provincie, verzoek ik u om hedenmorgen zijnde den 5 dezer des morgens tegen tien uren present te zijn ten huize van D. van den Berg te Helpman, alwaar de Hoofd-Ingenieur en mijn persoon zich zullen bevinden, ten einde maatregelen te nemen betrekkelijk de overstroming.
(gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 104)

Brief 14 februari 1831 aan Lukas Oosterveld, Roelf Koops, Harm van der Veen en Reinder Nijdam, Evert Everts en Jan van Hemmen, Kornelis Hornhuis en Gerrit Veldman, Pieter G. Mulder, H. Veldhuis, Willem Eising en Reinder Tonkens, Teunis Boer en Hindrik Houwing
Ten gevolge een op heden door ons genomen besluit zal er op woensdag of donderdag den 17 of 18 februari aanstaande een algemene collecte langs de huizen binnen deze gemeente plaats hebben, ten einde de onbedeelde behoeftige huisgezinnen in derzelve hulpbehoeven omstandigheden te ondersteunen. U hiervan kennis gevende, verzoeken wij u om de bedoelde collecte op en van de boven bepaalde dagen te …….. in de wijk ….. te willen verrigten.
Wij vertrouwen dat gij deze moeite wel op u zult willen nemen en vinden het noodig hierbij iets te voegen tot aanmoediging van uwen ijver in het verrigten dier collecte, daar de armoedige omstandigheden van sommige huisgezinnen zo schrijnend zijn, dan dat een ieder niet gaarne alles zoude aanwenden wat strekken kan tot verzachting van het lot der behoeftigen
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 105)

Brief 4 januari 1832 aan het college van toezigt op de administratiën der kerkfondsen
Ter voldoening aan uw resolutie van den 9den februari 1830 hebben wij de eer u te dienen van berigt:
a. dat het getal zielen der hervormde gemeente bedraagt 1263
b. het getal ledematen 410
c. dat de kerkelijke gebouwen zich in een redelijken toestand bevinden en dat er geene herstellingen, gering onderhoud uitgezonderd, noodzakelijk zijn.
d. de kerkvoogden zijn: Jacobus van Trojen, president; R, Koops, secretaris; Jan Vos, administrateur.
De notabelen zijn: Carel Hindrik Willem Haack, Wijbrandus Holwerda, Jan Hendriks Oosterveld, Hindrik Breeman, Lukas Rummerink, Hindrik Loerts, Harmannus Doll Havinga, Roelf Meijer, Jan Popko Oosting in plaats van de overleden J. Swartwold.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 105)

Brief 12 juli 1837 aan R.Koops
De burgemeester deelt mee, dat hij vier weken afwezig zal zijn en dat hij aan Roelf Koops voor die periode zijn aan zijn functie verbonden werkzaamheden overdraagt in de volle overtuiging, dat alle zaken evenzoo goed zijn loop zullen hebben als ware hij zelf aanwezig.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 108)

Brief 12 februari 1840 van de subcommissie der Maatschappij van Weldadigheid te Groningen aan de burgemeesters der gemeenten in het arrondissement Groningen
Met dezen hebben wij ons het genoegen willen geven in het belang der Maatschappij van Weldadigheid onze afgebrokene relaties wederom op te vatten en u uit te nodigen om met ons de handen in een te slaan, teneinde de deelneming in deze zoo nuttige inrigting op te beuren en krachtdadig te bevorderen. Immers doet de stand van landbouw en handel zich daartoe van eene gunstigen zijde kennen dan wel vroeger en de bijdrage voor het lidmaatschap is slechts f.2,60 jaarlijks, of een stuiver per week, welke toch voor velen eene geringe gave uitmaakt, waarvan de heilzame strekking is om gedurig meerder huisgezinnen, die verarmd zijn of met armoede bedreigd worden, in de koloniën te kunnen plaatsen, alwaar dezelve bij arbeid worden gehouden, zonder tijdelijk gebrek te ondervinden of vrees voor den benarden winter te behoeven te hebben, terwijl de kinderen eene behoorlijke opvoeding te beurt valt, ook in een godsdienstigen zin, welke niet kan nalaten op het tegenwoordig geslacht voordelig te werken, en in de toekomst goede vruchten te beloven.

© 2020 - E.M. van Koldam

Wij zullen op het verleden niet terug komen, maar voegen evenwel hierbij de lijst der voormalige leden in uw gemeente, als ook der personen de subcommissie hebbende uitgemaakt, teneinde u tot leidraad te kunnen dienen en verzoeken u dringend om onverwijld uw beste pogingen te willen aanwenden tot het verkrijgen van leden der maatschappij, waarvan wij gaarne, zoo mogelijk in den loop dezer maand den uitslag van u zouden wenschen te ontvangen, tevens met voordragt van de leden de subcommissie zullende uitmaken, bijaldien de voorige subcommissie, gelijk wij vermoeden, niet is blijven bestaan, waarbij dan behoort te worden geattendeerd, dat de subcommissie zooveel doenlijk uit vijf leden moet zijn zamengesteld en zoveel mogelijk gekozen, voor een gedeelte uit leden van het gemeentebestuur, voor een ander gedeelte uit geestelijken van onderscheiden gezindheid en voor het overige uit de aanzienlijkste ingezetenen, waaronder bij voorkeur behoorende tot het bestuur van een of andere voorname plaatselijke inrigting van liefdadigheid.
Wij wenschen hartelijk dat uw bemoeijingen een gewenscht gevolg mogen hebben en, zoodra de subcommissie zal gevormd zijn, zullen wij aan dezelve mededeeling doen van de bij ons inkomende berigten en stukken.
Voormalige leden: G. Buirema, H. Breman, W. Holwerda, J. Hoenderken, R. Hammink, R. Koops, B.W. Koster, R. Lammers, H.L. Oosterveld, J. Swartwolt, J. van Trojen en J. Vos.
Voormalige subcommissie: J. van Trojen, W. Holwerda, H.W. Haack.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 73)

Brief 28 januari 1841 van de gouverneur
In antwoord op uw missive van den 26 dezer, houdende kennisgeving van het overlijden van den heer Jacobus van Trojen, burgemeester uwer gemeente, noodig ik u uit om u overeenkomstig art. 16 van het Reglement ten platten lande in deze provincie, vastgesteld bij Koninklijk Besluit van 23 juli 1825, als oudste assessor in rang provisioneel met de waarneming der functiën van burgemeester en secretaris te belasten, terwijl u gedurende die provisionele waarneming in uwe betrekking van assessor zal moeten worden vervangen door den oudsten in rang der leden van de gemeenteraad.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 74)

Brief 3 mei 1841 van de gouverneur
Op zaterdag den 1 dezer is van Haren onder geleide van het zoontje van den veldwachter uwer gemeente, een knaap van omstreeks twaalf jaren, aangebragt zekere Jan Eisses Uges, nalatige loteling van Groningen, door de policie te Rotterdam aangehouden en van post tot post naar hierwaarts overgebragt, ten einde ingevolge de wet te worden behandeld. De lastgeving van den heer directeur der policie te Rotterdam om genoemden persoon naar Groningen te transporteren is het laatst afgetekend door den assessor Koops te Haren bij absentie van u.
Daar ik niet veronderstellen kan, dat de genoemde assessor de dwaasheid zal gehad hebben om de overbrenging van den genoemde gearresteerden aan een kind toe te vertrouwen en ik dus veronderstellen moet, dat de velwachter uwer gemeente den aan hem gegeven last op zijn zoontje zal hebben overgebragt, zoo verzoek ik u om den veldwachter voor deze ongepaste en bespottelijke handelwijze ernstig te onderhouden en te corrigeren met te kennengeving, dat wanneer ik nog eenmaal zodanig handelwijze van hem mogt vernemen, hij dadelijk met demissie zal worden gestraft.
Ik verzoek u voorts om een wakend oog te willen houden, dat het transporteren van gearresteerde personen uit uwe gemeente naar elders niet wederom aan kinderen, maar aan den veldwachter uwer gemeente, zoo nodig met assistentie van anderen, worde toevertrouwd en om ook den assessor Koops daarop aandachtig te maken.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 74)

Brief 8 mei 1841 aan de gouverneur
In antwoord op uw aanschrijving van de 3 dezer heb ik de eer te doen dienen, dat de op 1 mei te Groningen van Haren aangebragte nalatige loteling Jan Eisses Uges niet is geleid geworden door het zoontje van den veldwachter mijner gemeente, een knaap van twaalf jaren als hebbende de veldwachter slechts een zoon oud 24 jaren, wonende te Assen. De veldwachter op den dag van het transport afwezig, in dienst zijnde met verlofgangers op de inspectie in Groningen, terwijl ik zelf de treurige pligt vervulde de laatste eer te bewijzen aan mijn geliefde oudste zuster te Midlaren, zoo gelaste de assessor Koops aan Hendrik Takens, militien van de ligting van 1841, welke ik de eer had op den 29 april aan uw excellentie over te geven en thans met verlof in de gemeente terug is, het transport te bewerkstelligen, welke zich dan ook van dien last volkomen heeft gekweten en den arrestant aan den bevoegden ambtenaar heeft overgegeven. Daar ik bij afwezigheid van den veldwachter in het toe betrouwen van een militeur transport aan een tot den dienst goedgekeurd militien, wiens dienst in vredestijd vooral in het doen van militaire transporten bestaat, geene dwaasheid kan zien, noch ook zulks een ongepaste en bespottelijke handelwijze kan noemen, en overtuigd, dat u ware u omtrent de toedragt van dat transport naar waarheid ingelicht geweest er even zoo over zoude hebben gedacht, zoo heb ik gemeend aan de last om den veldwachter daarover te onderhouden en te corrigeren niet te moeten voldoen, evenmin als de assessor Koops. U ten slotte de verzekering aanbiedende, dat eene 40 jarige militaire ondervinding mij geleerd heeft steeds bij het doen van transporten van arrestanten de meest mogelijke omzigtigheid te gebruiken.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 110)

Brief 14 mei 1841 van de Gouverneur
Reeds voor het ontvangen van uw missive van den 17 dezer, wist ik uit de orde van transport van den te Rotterdam gearresteerden nalatige loteling Jan Eisses Uges, dat de zaak betrekkelijk zijne overbrenging buiten uw medeweten was omgegaan. Ik was echter hoe ongaarne ook in de noodzakelijkheid aan u als hoofd van het plaatselijk bestuur eene missive te doen afgaan, waarvan de inhoud. hoezeer u persoonlijk niet betreffende, u echter niet aangenaam konde zijn, ik meende zelfs, dat ook geen uwer assessoren in deze zaak betrokken zoude wezen, daar ik veronderstelde, zooals uit mijne missive van den 3 dezer duidelijk blijkt, dat de door mij bedoelde ongepaste handelwijze alleen aan den veldwachter zoude moeten worden toegeschreven.
Daar ik nu uit uw missive van 8 dezer vernomen heb, dat de last om den persoon van Uges naar Groningen over te brengen door den assessor Koops aan den milicien der reserve Hendrik Takens is opgedragen geworden en zulks bij afwezigheid van den veldwachter, zoo spreekt het van zelve, dat de laatstgenoemde van alle verantwoordelijkheid in dezen ontheven is.
Ik moet echter aanmerken, dat hoezeer de knaap welke den gearresteerden Uges bij deszelfs aankomst alhier vergezelde, de milicien Hindrik Takens moge geweest zijn, de weinige ontwikkeling echter van diens persoon en deszelfs uiterlijk voorkomen in geene de minste verhouding stonden tot de weerbaarheid en robuustheid van dien man, dien men aan zijne zorg had toevertrouwd, en daaruit volgt dus, dat deze jongeling al zeer ongeschikt was om met eene zending van zooveel aanbelang te worden belast. Het zonderlinge contrast tussen deze beide personen, vooral ook uit hoofde van de positie waarin Uges verkeerde, die als een gearresteerde en van wege de politie overgebragt wordende persoon aan mij moest worden overgeleverd, viel zoodanig in het oog, dat het de aandacht van alle aanwezigen tot zich trok, zoo zelfs, dat de gearresteerde zelve verklaarde, dat men wel konde zien, dat hij geene kwade intentiën koesterde, daar hij anders niet met zulk een kind naar Groningen zoude zijn gegaan.
Ik heb mijn missive van den 3 dezer aan U niet laten uitgaan, dan nadat ik mij omtrent de toedragt der zaak naar waarheid had doen inlichten, en ik laat nu gaarne aan u zelve over om te beoordelen of de bedoelde handelwijze niet ongepast en bespottelijk moest worden genoemd.
Overigens moet ik nog aanmerken, dat hoezeer men bij het overbrengen van gearresteerde personen in de gemeenten ten platten lande naar omstandigheden moet handelen, het echter, naar mijn inzien, toch te veel gevraagd zoude zijn, het overbrengen van personen als den bedoelden Uges aan een pas ingelijfden milicien toe te vertrouwen, vermits er in zoodanig geval, op weinige uitzonderingen na, geen de minste waarborg zoude bestaan voor de verzekerde overlevering van den gearresteerden persoon, terwijl bovendien, dienovereenkomstig de deswege bestaande voorschriften de verlofgangers der nationale militie gedurende hunnen verloftijd tot geene plaatselijke diensten kunnen worden verpligt.

© 2020 - E.M. van Koldam

De zaak welke het onderwerp dezer uitmaakt, is nu weliswaar zonder hindernis afgeloopen, doch zulks moet alleen aan de goede gezindheid van de gearresteerden, doch in geenen deele aan de waarborg welke de wijze van overbrenging kan opleveren, worden toegeschreven en ik acht het daarom niet ongepast u nogmaals te verzoeken om den assessor Koops aan te manen om bij voorkomende gelegenheden, en bij onstentenis van u zelve, tenaanzien der bedoelde transporten met de meeste omzigtigheid te werk te gaan.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 74)

Brief 6 juli 1841 aan de schoolopziener van het 1e district
Op uw missive van den 7 juni jl. heb ik te berigten, dat bij besluit van het plaatselijk bestuur dezer gemeente dd 19 juni jl. zijn benoemd tot leden eener plaatselijke commissie van toezigt over de scholen bedoeld in artikel 9 van de Wet voor het lager schoolwezen, gearresteerd den 3 april 1806, de heeren H.K. Roessink [Roessingh], R. Koops, A.W. Hoeksema, W. Homan, J. Bos en C. Hornhuis, zijnde voorts bij dat besluit aan ieder der benoemden uitgereikt een exemplaar der circulaire van de commissie van onderwijs in deze provincie nr 1. Hebbende voornoemde heeren verklaard hun benoeming aan te nemen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 110)

Groninger Courant, 8 december 1843
Verkoping van Eikenboomen, enz.
Op woensdag den 13 december 1843, des morgens te 10 uren, zullen, in het Velland, tusschen Haren en Onnen, publiek worden verkocht: ruim 700 zeer lange, zware en ligtere aldaar op stam staande eikenboomen, nenevens 30 popunleren, geschikt voor scheepsbouwers, wagenmakers, aannemers, klompmakers en zoogenoemd boerenhout, toebehoorende aan R. Koops te Haren.

Brief 9 februari 1847 aan de officier van justitie
Ter voldoening aan uw misive van den 8 dezer heb ik de eer bij deze aan u te doen toekomen het proces verbaal van de opname der plaats van den diefstal bij de weduwe [Harm Jans] Bazuin.
Daar mijne gezondheid mij niet veroorloofd het huis te verlaten en de oudste assessor eveneens buiten staat was zulks te doen, is dat verbaal naar aanleiding van art. 16 van het Reglement op het bestuur ten platten lande in deze provincie gedresseerd door den tweeden assessor.
(Achief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 114)

Groninger Courant, 2 maart 1849
Heden overleed, na langzaam verval van krachten, in de ouderdom van 81 jaren en 8 maanden, onze vader en behuwd-vader Roeloff Koops, in leven 1ste assessor en kerkvoogd dezer gemeeente. Haren, 1 maart 1849. E. Koops, namens mijne broeders en zusters.

Groninger Courant, 4 december 1849
Ten overstaan van Mr. J.W. Quintus, notaris te Groningen, zullen op maandag, den 21sten december 1849, des namiddags te 2 uur, ten huize van de kastelein R. Koops Jr, te Haren, publiek worden verkocht:
I. Eene behuizing met derzelver erf, tuin en appelhof, benevens een stukje bouwland, te zamen groot 63 roeden, staande en gelegen achter de kosterij te Haren;
II. Een stuk land, De Voorste Kamp genoemd, groot 2 B, 85 R, 30 E;
III. Een stuk weideland, Het Steenland, groot 2 B 73 R., 10 E;
IV. Een stuk weideland, Het Steenland, groot 2 B, 83 R, 79 E;
V. Een stuk bouwland, De Voorste Eskamp, groot 2 B, 44 R, 79 E, in twee gedeelten a en b.
VI. Een stuk weide- en bouwland, De Achterste Eskamp, groot 2 B, 54 R, 90 E;
VII. Een stuk bouw- en weideland, De Voorste Spijkerboor, groot 1 B, 22 R, 10 E;
VIII. Een stuk weideland, De Achterste Spijkerboor, groot 1 B, 4 R, 30 E;
IX. Drie akkers bouwland op de Haarder es, groot 1 B, 16 R, 50 E, in drie perceelen a, b en c;
X. Een akker bouwland aldaar, genoemd De Muggenkamps Esakker, groot 33 R, 69 E;
XI. Een akker bouwland aldaar, aan de zandbrink, groot 15 R, 30 E;
XII. Een stuk weideland, de Muggenkamp, groot 1 B, 37 R, 70 E;
XIII. Een stuk land, De Veldkamp, groot 3 B, 29 R, 20 E;
XIV. Een stuk hooiland, Het Esterland, groot 3 B, 30 R, 50 E;
XV. Een stuk hooiland, Het Overzijlsche, groot 45 R, 70 E;
XVI. Een stuk hooiland, De Stobbenhorn, groot 10 R, 30 E;
XVII. Een stuk hooiland, Het Bronland, groot 2 B, 41 R, 70 E;
XVIII. Een stuk land, Het Ventje, groot 30 R, 50 E;
XIX. Een stuk hooiland, Het Mat over de Klap, groot 58 R, 50 E;
XX. Een stuk hooiland, De Maa, groot 3 B, 79 R, 20 E;
XXI. Een stuk hooiland, De Woldeelen, groot 68 R;
XXII. Een stuk hooiland, De Woldeelen, groot 1 B, 62 R;
XXIII. Een stuk hooiland, Het Zwaandeel, groot 3 B, 77 R, 70 E;
XXIV. Een stuk hooiland, Het Boschland, groot 1 B, 20 R, 50 E;
XXV. Een stuk hooiland, De Broeken, groot 4 B, 80 R, 60 E;
XXVI. Een stuk hooiland, De Tip, groot 1 B, 82 R;
XXVII. Een akker op de Onner Es, De Kerkamp, groot 33 R, 60 E;
XXVIII. Een akker, aldaar, De Boterakker, 25 R, 69 E;
XXIX. Een akker, aldaar, De Poppenkamp, 63 R, 70 E;
XXX. Een akker, aldaar, De Dobakker, 33 R, 69 E;
XXXI. Een akker, aldaar, De Voestkneutel, 14 R, 20 E;
XXXII. Een akker, aldaar, De Woltersberg, 25 R, 40 E;
XXXIII. Een akker, aldaar, De Steenbargen, 11 R, 20 E;
XXXIV. Een stuk boschland, Het Velland, 2 B, 66 R, 20 E;
XXXV. Een stuk bosch- en weideland, Het Noordenland, 2 B, 53 R, 80 E;
XXXVI. Een stuk boschland, De Alenkamp, 1 B, 64 R;
XXXVII. Een stuk hooiland, Het Ruige Noordenland, 2 B, 74 R, 30 E;
XXXVIII. Een huis en erf, staande en gelegen in de Drift te Haren, groot 1 R, 54 E;
XXXIX. De vaste beklemming van 10 B, 36 R, 49 E, behuisd land;
XL. Een stuk weideland, De Voorste Molenkamp, 1 B, 12 R;
XLI. Een stuk bouwland, De MIddenste Molenkamp, 77 R, 30 E;
XLII. Een stuk bouwland, De Achterste Molenkamp, 48 R, 30 E;
XLIII. De eigendom of grondpacht van eene behuizing en een tuin te Haren, in gebruik bij M. Tulp, jaarlijks voor f 3,125;
XLIV. De eigendom van ene boerenplaats, gelegen te Wittewierum, onder beklemming in gebruik bij H. Bakker, jaarlijks voor f.122,-;
XLV. Een behuizing en schuur met vaste beklemming van 10 B, 36 R, 40 E land, doende jaarlijks tot vaste huur f 50,-;

© 2020 - E.M. van Koldam

XLVI. 2 B, 38 R, 60 E bouwland.
Alles gelegen te Haren en Onnen, gemeente Haren, toebehoorende aan de erven van wijlen den heer Roelof Koops.

Roelf trouwt op zondag 19 juli 1795 te Vries op 28-jarige leeftijd met de 33-jarige **Hinderkien Eijtens van Wolde**, dochter van **Eite Jans van Wolde (281)** en **Grietje Jans**. Hinderkien, landbouwer, wonende te Noordlaren (Wijk C Glimmen 11) en te Haren (Wijk B Haren 11), is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 18 juli 1762 aldaar, is overleden op maandag 19 april 1847 aldaar. Hinderkien werd 84 jaar, 9 maanden en 1 dag.

Register ledematen kerk Noordlaren 1793
Op den 30 april zijn op belijdenis aangenomen de volgende personen: Hinderkien Eitens, huisvrouw van Joannes Westerhof, etc.

Hinderkje Eijtes, huisvrouw van Roelf Coops wordt in juni 1796 lidmaat van de kerk te Haren met attestatie vanuit Noordlaren.

Hinderkien was eerder gehuwd (1) met **Jan Westerhof**.<196,197>

Van Roelf en Hinderkien zijn vijf kinderen bekend:

1 **Jantje Koops** is gedoopt op zondag 22 mei 1796 te Haren, is begraven op maandag 12 september 1796 aldaar. Jantje werd 3 maanden en 21 dagen.

Ontvangst diaconie te Haren 12 september 1796
Koops kind begraven: f.3,52
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

2 **Eite Koops**, militair, wonende te Haren (Wijk B Haren 11), is geboren op zondag 6 augustus 1797 aldaar, is overleden op woensdag 3 maart 1886 te Nijmegen. Eite werd 88 jaar, 6 maanden en 25 dagen.

Kattebelletje van omstreeks augustus 1818
Manschappen die naar elders vertrokken zijn (vanuit Haren)
- Eite Koops naar Slogten
- Otte Kloots tegenwoordig woonachtig te Noordlaren
- Arent Sants vertrokken naar Eelde
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 51).

Brief 20 november 1830 aan de gouverneur
Bij missive van de 16e dezer heeft u mij aangeschreven om op te geven welke personen in deze gemeente geschikt en genegen mogten zijn om als officier bij de eerste ban van de rustende schutterij te dienen. Dientengevolge heb ik de eer u bij deze voor te dragen den persoon van Eite Koops, oud 33 jaren, ongehuwd, zonder speciaal beroep, zoon van Roelof Koops, assessor dezer gemeente, welke wegens deszelfs goed en redelijk gedrag en de bekwaamheden naar mijn inzicht geschikt is om als officier bij den eersten ban te worden geplaatst en aangezien dezelve vrij kundig is in het vak der administratie, zoo zoude hij bijzonder geschikt zijn voor den post van luitenant kwartiermeester waartoe dezelve zich bij mij heeft aangegeven en mij verzocht om hem als zoodanig voor te dragen.
Overigens heb ik de eer u te berigten dat zich bij mij heeft aangegeven om als officier te worden geplaatst de persoon Geert Harms van Dijken, mede ongehuwd, oud 41 jaren, van beroep commissionair. De genoemde persoon heeft reeds vroeger als sergeant majoor bij de schutterij in deze gemeente gediend, op deszelfs gedrag valt hoegenaamd niets aan te merken en hij zoude mijns inziens wel de nodige bekwaamheden bezitten om als officier te dienen.
Ik kan niet in gebreke blijven de bedoelde personen aan u aan te bevelen en daar zij mij hunnen wensch daartoe te kennen hebben gegeven, zoude het mij aangenaam zijnals zij als zodanig worden geplaatst.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 104)

Eite trouwt op dinsdag 16 december 1834 te Nijmegen op 37-jarige leeftijd met de 22-jarige **Marie Centen**. Marie is geboren op maandag 9 maart 1812 te Nijmegen, is overleden op donderdag 7 oktober 1886 aldaar. Marie werd 74 jaar, 6 maanden en 28 dagen.

3 **Roelf Koops** (B24-1843, RW2), koopman, gemeente-ontvanger en kastelein, wonende te Haren (Wijk A Haren 16), aldaar (Wijk A Haren 18), aldaar (Wijk A Haren 19) en aldaar, is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 10 november 1799 aldaar, wonende Wijk A Haren 19 aldaar, is overleden op woensdag 13 mei 1874 aldaar. Roelf werd 74 jaar, 6 maanden en 3 dagen.

Bij raadsbesluit van 19 mei 1841 herbenoemd tot brandmeester voor Wijk A van het dorp Haren. Wordt in 1856 gemeenteontvanger en neemt in 1862 ontslag uit die functie.

Bij haar overlijden bezit Anna Wemelina Rummerink-Buirma de volgende onroerende goederen (met daarachter tussen haakjes welk kind hiervan eigenaar is in 1830):
Haren Wijk A 16 boerenbehuizing met 19 bunder land (schoonzoon Roelf Koops gehuwd met dochter Henderika Rummerink)
Haren Wijk B 33 boerenbehuizing met 20 bunder land (zoon Lucas Rummerink)
Haren Wijk B 32 arbeiderswoning (zoon Lucas Rummerink)
Haren Wijk A 17 arbeiderswoning (schoonzoon Roelf Koops gehuwd met dochter Henderika Rummerink)
Haren Wijk A 19 arbeiderswoning (dochter Maria Lucretia Rummerink, weduwe van Luitje Bolhuis).

Brief 23 februari 1831 van de naburen van het armenhuis
Geven met eerbied te kennen, W. Holwerda, J. Timans, R. Brinks, Gerrit Hajema, R. Koops Rzn, H. van Streun, J.R. Boddeveld, R. Pauwels, Berend Conraats [Beerent Konraats Tonnis], Adolf Jansen, Wopke Nijdam, als naburen van het diakonie armenhuis, dat het ondergetekenden als hoogst onregtvaardig voorkomt, dat bij sterfgevallen in bovengenoemd armenhuis de verpligtingen en werkzaamheden zulk een geval vereischende steeds op de ondergetekenden rusten.
1. Uit hoofde dat uit andere wijken zoowel als uit de onze armen in genoemd armenhuis worden verzorgt en dus die ingezetenen dezelfde verpligtingen hebben als ondergetekenden.
2. Dat zich in genoemd armenhuis 6 kamers bevinden in welke tien tot elf huisgezinnen zijn , welke afzonderlijk tafel houden en dus ook ieder afzonderlijk als naburen moesten worden beschouwd, doch die zich doorgaans aan de nabuurplichten onttrekken en ook dat het grootste getal armen in genoemd armenhuis uit oude vrouwen bestaat, onbekwaam tot die werkzaamheden welke mannendiesten vereischen, zoodat de werkzaamheden op ondergetekenden rusten.
3. Dat de gesteldheid in deze huisgezinnen dikwerf van dien aard is, dat de behandeling van zulke lijken bijna onmogelijk is.
4. Dat het in de mogelijkheid is, dat vreemdelingen welke er des nachts gehuisvest worde, kunnen komen te overlijden, welke lijken dan ook door ondergetekenden zullen moeten worden behandeld.

5. Dat het een zekere waarheid is, dat er in één jaar 7 sterfgevallen zijn geweest, welke lijken alle door de naburen zijn behandeld.
Daar dit en de vorige punten meer het armenbestuur en de gemeente betreffen dan de naburen, zoo is dan dit onderdanig verzoek van ondergetekenden, dat u u hierin ten onzen behoefte beter moogt voorzien en vertrouwen het aan uw wijsheid zulke maatregelen te nemen welke meer met de aard der zaak en de regtvaardigheid doelmatig zijn.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 64)

Nederlandsche staatscourant, 27 maart 1833
Door zijne majesteit zijn benoemd en aangesteld tot officieren bij den landstorm der provincie Groningen, de navolgende personen te Haren: tot majoor: D.G. Rengers Hora Siccama; tot kapiteins L. Rummerink en Jan Bos; tot 1ste luitenants: Egb Wilphorst en J. Veldman; tot 2de luitenants: R. Koops Rzn, G. Bolhuis, T.H. Brands en L. Homan.

Brief 9 juli 1833 aan de officier van justitie
Ik heb de eer hiernevens aan u toe te zenden een proces verbaal wegens een drenkeling met name Akke Douwes Vettervogel, huisvrouw van den predikant W. Holwerda te Haren, onder bijvoeging eener verklaring van bevinding van de praktiseerende geneesheer C.U.J. Huber te Groningen.
Proces verbaal
Op heden den achtsten juli 1833, heb ik burgemeester van de gemeente Haren op bekomene kennisgeving van eene drenkeling mij begeven, vergezeld van den praktiseerende geneesheer C.U.J. Huber te Groningen, ten huize van den predikant Wijbrandus Holwerda te Haren en hebbe aldaar op aanwijzing gezien het lijk van Akke Douwes Vettervogel, huisvrouw van opgenoemde predikant Wijbrandus Holwerda, aan hetwelke ons geen teeken van het plegen van geweld zijn voorgekomen, blijkens eene te dezen gevoegd wordende verklaring van den heer C.U.J. Huber bovengenoemd. Voorts over gegaan zijnde tot het inwinnen van informatie wegens de oorzaak welke zoude hebben bestaan voor de plaats gehad hebbende verdrinking, heb ik burgemeester mij gewend tot opgenoemde predikant W. Holwerda, doch dewelke ons is voorgekomen thans niet in staat te zijn tot het doen der verlangde verklaring, uit hoofde van ouderdom en ziekelijke gesteldheid, waarom ik voor mij heb doen verschijnen de personen, welke het lijk hebben ontdekt, zijnde Roelf Koops, oud 33 jaren, koopman, en Lubertus van Oosten, oud 30 jaren, schoolonderwijzer, beide woonachtig te Haren, in de buurtschap van genoemde predikant. Dewelke desgevraagd zijnde de navolgende verklaring hebben gedaan.
Dat de predikant Wijbrandus Holwerda gisteren den zevende juli ongeveer te zes uren des nademiddags huiswaarts keerde na een boodschap te hebben verrigt, bij huis komende alle deuren gesloten had bevonden en kloppende geen gehoor had kunnen bekomen, wetende dat zijne echtgenote in huis was gebleven. Dat meergenoemde predikant toen op het denkbeeld was gekomen, dat zijne huisvrouw zich wel bij een der buren konde bevinden, doch van haar geen spoor had kunnen ontdekken, dat hij daarop het huis was ingebroken en eerst naar hunne gewone slaapstek gegaan of hij daar zijne echtgenote zoude vinden. Tot hij haar daar niet vindende het gehele huis heeft rond gezocht en eindelijk was staan gebleven in het binnenhuis nabij een regenbak. Deze bak digt zijnde opent gemelde predikant denzelve en ziet na opneming van den deksel eene ladder in denzelve staan hetwelke hem doet besluiten, dat zijne huisvrouw zich daarin van het leven zoude hebben beroofd.
Dat meergenoemde predikant dadelijk om hulp had geroepen, waarop de comparant R. Koops het eerst ter hulp was toegesneld en zich bij den ladder benedenwaarts in de gemelde regenbak begevende, werkelijk het lijk van de huisvrouw van opgenoemde predikant, daar had ontdekt, waarna de comparant L. van Oosten ook toegekomen zijnde, zij gezamenlijk het vermelde lijk uit den bak hadden opgehaald, en ons gebleken was te zijn, dat van Akke Douwes Vettervogel, echtgenoote van meergenoemde predikant Wijbrandus Holwerda.
Dat comparanten, daarna eenige middelen in het werk hadden gesteld om het leven weder op te wekken doch welke allen vruchteloos waren geweest.
Dat het hun voorts ware voorgekomen, dat gemelde vrouw voor bedachtelijk in den regenbak was geklommen en zich derwijze van het leven beroofd had.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 106)

Groninger Courant, 28 juni 1839
Kerkvoogden der Hervormde gemeente te Haren, gedenken, op zaterdag den 6 julij 1839, des morgens te elf uren, ten huize van R. Koops, Rzn, te Haren, onder nadere approbatie, publiek aan te besteden: eenige reparatiën aan den toren te Haren met de leverancie van de benoodigde materialen. Het bestek waarop de aanbesteding zal geschieden, zal ten gemeentehuize te Haren en ten huize van de uitbesteding van heden af ter lezing liggen. Haren, 24 juli 1839. De kerkvoogden voornoemd, R. Koops, secretaris.

Aankondiging kerkvoogdij 19 mei 1841
De kerkvoogden der Hervormde Gemeente van Haren brengen bij deze ter kennis van de leden der gemeente, dat de kerkelijke omslag over het jaar 1841 ter lezing zal liggen ten huize van R. Koops Rzn vanaf den 23 tot den 30 dezer, dat degene, die zich met zijnen aanslag mocht bezwaard rekenen, zijne bezwaren bij de kerkvoogden kan overbrengen op de wijze, zoals in art. 34 van het reglement op de kerkelijke administratie is omschreven.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 74)

Brief 23 augustus 1842 van R. Koops
De ondergetekende geeft met eerbied te kennen, dat hij een stuk land onder Onnen heeft gelegen, het velland genaamd, dat ik onderscheiden malen in een staat van bevreding hebbe gebragt, maar zoodra de wal was opgemaakt of met verloop van een of twee dagen, de wal weer ingeslegt en tot eenen algemene doorvaard van de daar agterliggende landen gebruikt.
Hebbe het niet kunnen ontdekken wie daar de daders van waren. Eindelijk ben ik te weten gekomen naar dat ik onderscheidene malen de wal weer op hadde laten maken, dat Hendrik van der Es, landbouwer te Onnen, de wal op nieuw hadde geslegt en aldaar door gevaren in present van Hindrik Eissing en hun knegt, welke tot Hindrik van der Es gezegd hebben, dat moogd gij niet doen, waarop hij geantwoord hadde wat raakt jouw dat en enige meer woorden met elkander verwisselt.
Zoo is mijn eerbiedig verzoek, dat u zulke maatregelen gelieve te nemen, dat ik in het gebruik van mijne goederen mag verzekert blijven en daar van door gene anderen willekeurig gebruik van te maken.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 75)

Groninger Courant, 3 februari 1843
Ten overstaan van Mr. W. Laman Trip, notaris te Groningen, zullen, op donderdag, den 9 februarij 1843 des avonds te 6 uren, ten huize van den kastelein Roelf Koops, Rzn, te Haren, publiek, op gewone conditiën, worden verkocht, om dadelijk te aanvaarden:
I. Een stuk hooiland, De Venne genoemd, grrot 1 B, 42 R, 80 E;
II. Een dito, de groote Haar genoemd, groot 1 B, 15 R, 10 E;
III. Een dito, Achter de Biks, genoemd, groot 1 B, 23 R, 80 E;
IV. Een dito, de Bessema's Maa genoemd, groot 2 B, 11 R, 70 E;
V. Een akker bouwland, De Wenakker op de Es genoemd, groot 24 R, 50 E;
Alles gelegen onder de gemeente Haren en toebehoorend aan Roelf Koops Rzn, aldaar
VI. Een stuk weideland, groot plm 2 B, 50 R;
VII. Een dito, groot plm 2 B, 70 R;

© 2020 - E.M. van Koldam

VIII. Een dito groot plm 1 B, 30 R;
IX. En stuk bosch en weideland, groot plm 3,5 bunders
Alle genoemd de Middelhorsten, en mede onder de gemeente Haren gelegen, toebehoorende aan R. ter Borgh, aldaar.

Brief van 8 september 1843 van de brandmeester generaal L. van Oosten
Ter voldoening aan uw missive van den 19 mei 1841, heb ik de eer bij deze aan u eene voordragt te doen ter vervulling van de vacatures welke door de aftreding der brandmeesters in de onderscheidene wijken der gemeente reeds op den 1 mei dezes jaar zijn ontstaan, als
Haren, wijk A, den afgetredenen Roelf Koops Rzn
Haren, wijk B, den afgetredenen Otto Hoenderken
Onnen, wijk C, den afgetredenen Cornelius Hornhuis
Dilgt, wijk D, den afgetredenen Roelf Vos
Hoornschedijk, wijk E, den afgetredenen Reinder C. Hoenderken
Essen, wijk F, den afgetredenen Jan Berends Bosman
Noordlaren, wijk A, den afgetredenen Otto Cluiving
Noordlaren, wijk B, den afgetredenen Reinder Hoenderken
Glimmen, wijk C, den afgetredenen Jan Bos
Helpman, wijk A, den afgetredenen Egbert Wilphorst
Helpman, wijk B, den afgetredenen Hindrik Vorenkamp
Hoorn, wijk D, den afgetredenen Hindrik Bolhuis
Terwijl ik voor den heer A.W, Hoeksema te Helpman, Wijk C, die vroeger mij heeft te kennen gegeven, dat hij wel wenschte van deze functie te worden ontslagen voordraag: 1. Berend Mulder, zonder beroep, en 2. Arend de Boer, scheepstimmerman, beide woonachtig in de wijk C te Helpman.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

Proces verbaal 28 november 1844
Op heden den 28 november 1844 compareerde voor mij burgemeester der gemeente Haren, Harm Rotman, oud 29 jaar, geboren te Haren, van beroep arbeider, dewelke de navolgende klagte inbragt. Dat op jl maandag des nademiddags de jonge Roelf Koops voor het kerkhof te Haren zijn zoontje Jan Rotman, oud 7 jaar, zodanig aan de hals had geknepen, dat hem het bloed uit neus en mond was gekomen en dat toen hij, Harm Rotman, maandag avonds van zijn werk te huis kwam, hij zijn kind hoestende te bed en in eene schrikachtige staat had gevonden en toen als het kind hoeste, het bloed nog uit zijne keel kwam lopen.
Dat hij zich daarop naar het huis van genoemde Roelf Koops had begeven om te vragen waarom hij zulks had gedaan, doch dat meergenoemde Roelf Koops niet te huis zijnde, diens vrouw had gezegd, dat haar man het kind wel een slag aan de kop had gegeven, doch hetzelve niet in de keel had geknepen.
Gevraagd zijnde wie zulks gezien hadde of getuigen konden, heeft geantwoord dat Jan Meinders aan Koops had gezegd, als de jonge niet opstaan wilde, hij nog meer moest hebben.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 77)

Aantekening brievenboek 17 december 1844
Missive bij het plaatselijk bestuur, waarbij de wijk- en brandmeester R. Koops Rzn eervol wordt ontslagen en in deszelfs plaats wordt aangesteld Arend Groenhof.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111).

Notulen gemeenteraad, 27 september 1856
Voordracht voor een nieuwe gemeenteontvanger:
1. Jan August Bakker, rijksontvanger te Dronrijp;
2. Roelf Koops, zonder beroep te Haren.
Per 1 oktober 1856 wordt Roelf Koops benoemd. Wedde f.120,-.

Notulen raadsvergadering 6 april 1861
Omdat de schoolgelden nu voor rekening van de gemeente worden geïnd mist de gemeenteontvanger R. Koops de vergoeding van 5% van de onderwijzers over de aan hen uitbetaalde schoolgelden. Het wordt billijk geacht de vergoeding voor de ontvanger te verhogen met f.60,- tot f.180,-.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 13).

Notulen raadsvergadering 29 september 1862
Er is bericht ontvangen van de heer R. Koops, gemeenteontvanger, waarin hij verzoekt zijn tractement te verhogen van f.180,- naar f.300,- met daarbij de mededeling, dat als het tractement niet wordt verhoogd hij ontslag neemt. De raad gaat niet op het verzoek in en verleend R. Koops ontslag per 1 november 1862.
Burgemeester en wethouders hebben blijkbaar huiswerk gedaan, want bij het volgende agendapunt wordt de gemeenteraad een voordracht gedaan van twee personen voor de functie van gemeenteontvanger. Dit zijn Herman Adriaan Steijn Parvé en Luitje Abels. De eerstgenoemde ontvanger der directe belastingen en accijnzen te Haren en de tweede zonder beroep, tijdelijk woonachtig te Scheemda. Bij de stemming bij gesloten briefjes werd door alle zes aanwezige raadsleden een stem uitgebracht. De uitslag was 3-3. Nu moest het lot een beslissing brengen. Die loting viel gunstig uit voor Luitje Abels. Hij werd per 1 november 1862 benoemd tot gemeenteontvanger in plaats van Roelf Koops.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 13).

Roelf trouwt op donderdag 8 juni 1826 te Haren op 26-jarige leeftijd met de 23-jarige **Henderika Rummerink**, dochter van **Rudolph Rummerink** en **Anna Wemelina Buirma**. Henderika, wonende te Haren (Wijk A Haren 16), aldaar (Wijk A Haren 18), aldaar (Wijk A Haren 19) en aldaar, is geboren op zondag 21 november 1802, is gedoopt aldaar, wonende Wijk A Haren 19 aldaar, is overleden op maandag 18 augustus 1862 aldaar. Henderika werd 59 jaar, 8 maanden en 28 dagen.

4 **Jan Koops**, landbouwer, wonende te Haren (Wijk B Haren 11), aldaar (Wijk B Haren 13), aldaar (Wijk B Haren 14), aldaar (Wijk B Haren 12) en aldaar, is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 16 mei 1802 aldaar, wonende Wijk B Haren 12 aldaar, is overleden op donderdag 25 maart 1886 aldaar. Jan werd 83 jaar, 10 maanden en 9 dagen.

Brief 12 april 1839 van de officier van justitie
Met opzigt tot den ten huize van H. van Dam, te Haren, gepleegden diefstal, heb ik de eer u te verzoeken.
1. om te willen onderzoeken of aan het in de klagte van Van Dam vermelde kabinet eenige spooren van gepleegd geweld zigtbaar zijn en of hetzelve kan geopend worden door middel van de daarin gevonden sleutel van de kelderdeur. Van uw bevinding te dien aanzien zal u proces verbaal gelieven te dresseren en aan mij te doen toekomen.
2. Om den te Haren woonachtigen Jan Koops te willen ondervragen omtrent het punt of hij des avonds voor den diefstal, zekeren buiten de Oosterpoort alhier woonachtigen Hagedoorn in den omtrek van Haren op ene achterweg heeft gezien , en zoo ja wat hij ten aanzien van die persoon heft opgemerkt.

© 2020 - E.M. van Koldam

3. Om de persoon van Willem Smeding , mede te Haren woonachtig, die in de nacht van den diefstal ergen bij het hooi gewaakt moet hebben te willen afvragen wat hij bij die gelegenheid gezien en gehoord heeft.
U zal de verklaringen dezer personen wel zoodra mogelijk aan mij willen doen toekomen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 72)

Notulen burgemeester en wethouders, 23 december 1856
Tot opperbrandmeester voor de tijd van 3 jaren, ingaande heden, wordt aangewezen Lubbertus van Oosten.
Tot wijkmeester van de wijk A (dorp Haren), tevens brandmeester en eerste hoofdman van de nachtwacht: Jannes Horst met als plaatsvervanger Jan Jansen.
Tot wijkmeester wijk B (dorp Haren); J. Koops en plaatsvervanger L. Bolhuis.
Tot wijkmeester wijk C (Onnen): Joh. Breeman en plaatsvervanger H. Hindriks.
Tot wijkmeester wijk D (Dilgt en Hemmen): J. Brink en als plaatsvervanger Joh. Meijer.
Tot wijkmeester wijk E (Hoornschedijk): J. Nijdam en als plaatsvervanger B. van der Veen
Tot wijkmeester wijk F (Essen): Jan Hemmes en als plaatsvervanger J.K. van Hemmen
Tot wijkmeester wijk A (Helpman): R. Tonkens sr en als plaatsvervanger Joh. Blaauwpot.
Tot wijkmeester wijk B (Helpman): L. Poelma en als plaatsvervanger H. Kwant
Tot wijkmeester wijk C (Molenstreek en Euvelgunne): K. Bolhuis en als plaatsvervanger H. van Bruggen.
Tot wijkmeester wijk D (Den Hoorn): H. van Hemmen en als plaatsvervanger H. Oosterveld.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 35).

Jan trouwt op zaterdag 21 december 1844 te Haren op 42-jarige leeftijd met de 30-jarige **Hendrikje Meijer**, dochter van **Roelf Meijer (174)** en **Allerdina Hemsing**. Hendrikje, wonende te Haren, aldaar (Wijk D Dilgt 9), aldaar (Wijk B Haren 13), aldaar (Wijk B Haren 14) en aldaar, is geboren op vrijdag 9 september 1814 aldaar (Wijk D Dilgt 9), is als geboren aangegeven op zaterdag 10 september 1814 aldaar (aangever geboorte was Roelf Meijer (zie 174); getuigen aangifte geboorte waren Jan Egberts Meijer (zie 173) en Jan Hendriks Oosterveld (zie 197)), wonende Wijk B Haren 14 aldaar, is overleden op dinsdag 4 augustus 1868 aldaar. Hendrikje werd 53 jaar, 10 maanden en 26 dagen.

5 **Harm Koops**, wonende te Haren (Wijk B Haren 11), is geboren op vrijdag 2 mei 1806 aldaar, is overleden op woensdag 3 augustus 1836 aldaar. Harm werd 30 jaar, 3 maanden en 1 dag.

Groninger Courant, 5 augustus 1836
Het heeft den wijzen en algoeden God behaagd, heden namiddag, omstreeks vier uren, aan de gevolgen van eene erge zenuwziekte, door den dood uit ons midden weg te rukken, onzen hartelijk geliefden jongsten zoon Harm, in den ouderdom van 30 jaren. Hoe sterk deze slag ook onze ouderharten en die zijner broeders geschokt heeft, zoo hopen wij echter, op grond zijner godsdienstige beginselen en van zijn ijverig streven naar zijnen Heiland, dat hij dit ondermaansche met een beter vaderland verwisseld heeft. Haren, den 3 augustus 1836. R. Koops, H. Koops, geb. van Wolde.

157 **Jan Koster** (GH1812-047; RW1), kleermaker en koopman, wonende te Haren (Wijk B Haren 4), aldaar (Wijk B Haren 3) en aldaar, is geboren op vrijdag 6 maart 1761 te Arkel, wonende Wijk A Haren 2 te Haren, is overleden op zondag 19 december 1824 aldaar, is als overleden aangegeven op dinsdag 21 december 1824 aldaar (aangever overlijden was Geert Homan; getuige aangifte overlijden was Adolf Folkers Eisses (zie 72.7)). Jan werd 63 jaar, 9 maanden en 13 dagen.

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 9 mei 1816
De nabestaanden van Trijntje en Wilte Douwes Feringa minderjarige kinderen van Douwe Martens Feringa, schoenmaker te Helpman, en wijlen Grietje Wiltes, overleden 1810, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Jan Koster, kleermaker te Haren, aangehuwde oom
- Jan Roelfs, arbeider te Helpman, neef
- Jan van Dijken, kastelein te Hoogezand, vriend
Aanwezig van moederszijde:
- Hindrik Wichers, schoenmaker te Groningen, aangehuwde oom
- Derk Wichers, schoenmaker te Martenshoek, goede vriend
- Hindrik Pieters, kleermaker te Martenshoek, viend.
Hindrik Wichers wordt benoemd tot toeziend voogd
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 111, zaak 1816/63)

Jan was gehuwd met **Hillechien Martens Feringa** (RW1; L-00309), dochter van **Marten Jans** en **Trientje Douwes**. Hillechien, naaister, wonende te Haren (Wijk A Haren 2) en aldaar (Wijk B Haren 1), is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 3 januari 1779 aldaar, is overleden op zaterdag 10 juni 1843 aldaar. Hillechien werd 64 jaar, 5 maanden en 7 dagen.

Woonde in 1830 op het adres Haren Wijk A Nr 2. Beroep: winkeliersche.

Van Jan en Hillechien is een kind bekend:

1 **Trijntje Koster**, wonende te Haren en aldaar, is geboren op vrijdag 30 juli 1813 aldaar (Wijk B Haren 4), is als geboren aangegeven op zaterdag 31 juli 1813 aldaar (aangever geboorte was Jan Koster (zie 157); getuigen aangifte geboorte waren Hindrik Haverding (zie 98) en Jan Stel (zie 243)), is jong overleden op dinsdag 3 augustus 1813 aldaar, is als overleden aangegeven op dinsdag 3 augustus 1813 aldaar (aangever overlijden was Jan Koster (zie 157); getuige aangifte overlijden was Jan Stel (zie 243)). Trijntje werd 4 dagen.

158 **Berend Krans** (GH1812-086, MIL-122; ES), landbouwer, wonende te Essen en te Haren (Wijk F Essen 5), is geboren op woensdag 8 maart 1775 te Kropswolde, is overleden op zondag 20 augustus 1837 te Essen. Berend werd 62 jaar, 5 maanden en 12 dagen.
Berend trouwt (kerk) op zondag 29 juni 1806 te Haren op 31-jarige leeftijd met de 21-jarige **Hinderkien Buis**, zie 53.1.

Van Berend en Hinderkien zijn vier kinderen bekend:

1 **Grietje Krans**, wonende te Haren en aldaar, is geboren op dinsdag 10 december 1811 te Essen (Wijk F Essen 5), is als geboren aangegeven op donderdag 12 december 1811 (aangever geboorte was Berend Krans (zie 158); getuigen aangifte geboorte waren Hinderk Meinderts (zie 176) en Gerrit Harms), wonende Wijk F Essen 5 te Haren, is overleden op zondag 2 februari 1812 te Essen, is als overleden aangegeven op zondag 2 februari 1812 te Haren (aangever overlijden was Berend Krans (zie 158);

getuigen aangifte overlijden waren Hindrik Hindriks (zie 107) en Hinderk Meinderts (zie 176)). Grietje werd 1 maand en 23 dagen.

2 **Hinderkje Krans**, wonende te Haren, aldaar (Wijk F Essen 5) en aldaar (Wijk F Essen 8), is geboren op woensdag 25 augustus 1813 te Essen (Wijk F Essen 5), is als geboren aangegeven op donderdag 26 augustus 1813 (aangever geboorte was Berend Krans (zie 158); getuigen aangifte geboorte waren Hinderk Meinderts (zie 176) en Berend Hendriks (zie 105)), is overleden op zondag 7 maart 1852 te Harkstede. Hinderkje werd 38 jaar, 6 maanden en 11 dagen.
Hinderkje trouwt op zaterdag 19 mei 1838 te Haren op 24-jarige leeftijd met de 36-jarige **Jan Oosterveld** (ES), zoon van **Jan Hendriks Oosterveld (197)** en **Jantien Jans Pieters**. Jan, landbouwer, wonende te Haren (Wijk B Oosterweg 40), aldaar (Wijk F Essen 5) en aldaar (Wijk F Essen 8), is geboren op zondag 6 december 1801 aldaar, is overleden op woensdag 10 mei 1882 te Harkstede. Jan werd 80 jaar, 5 maanden en 4 dagen.

Proces verbaal 21 september 1843
Op heden donderdag den 21 september 1843 heb ik ondergetekende, Teunis Strating, veldwachter der gemeente Haren, ten gevolge bekomene last van het plaatselijk bestuur der gemeente Haren, betekend aan de weduwe Hendrik Meinders [= Annechien Harms], landbouwersche, wonende te Essen, de inhoud van het navolgende proces verbaal en de besluiten van het plaatselijk bestuur van Haren van den 5 januari en 18 september 1843, luidende dat een en ander als volgt.
** Proces verbaal
De volmagten belast met het doen der schouwing over de aan den publieke schouw onderworpene voorwerpen in het karspel Essen, gezien derzelver schriftelijke aanzegging van den 29 november jl aan de weduwe Hendrik Meinders, landbouwersche, wonende te Essen om haar eind voetpad ter lengte van 25 treden op het hooge en 14 treden op het lage van hetzelfde voetpd te Essen in schouwbare staat te brengen, zoodat het in breedte en hoogte gelijk is met de aan beide einden zwettende panden voetpad van de andere pandpligtigen.
Overwegende dat aan deze aanzegging niet is voldaan en derzelver insinuatie van den 7 december 1842 naar aanleiding van art. 37 van het reglement op het onderhoud en de schouwing der wegen enz. in de districten van de provincie Groningen genaamd het Oldambt, Westerkwartier, Gorecht en Sappemeer cum annexis, goedgekeurd bij Koninklijk Besluit van den 12 december 1823, evenmin gevolg heeft gehad.
In aanmerking nemende, dat wel vanwege de schouwpligtige bij monde bezwaren bij het gemeentebestuur zijn ingebragt, doch dat door hetzelve ook mondeling dadelijk is gedisponeerd, dat de pandpligtige zich aan de aanzegging der dijkschouwers zoude moeten gedragen.
Overwegende, dat de pandpligtige van de bekeuring aan haar bij voorschreven insinuatie van den 7 dezer beteekend niet in transactie is gekomen, dat zij de boete aan haar opgelegd niet heeft betaald, dat zij is nalatig gebleven om het gebrekkige pand te herstellen.
Gelet op art. 40 en 41 van het voorschreven reglement.
Is overgegaan tot het uitbesteden van het in schouwbare staat brengen van het voorschreven voetpad, in voege zulks in de aanzegging van den 29 november jl. is omschreven op kosten van de breukvallige, waarvan aannemer is geworden Jan Oosterveld, landbouwer te Essen, voor eene som van f.10,-.
Zullende dit proces verbaal geen effect sorteren, dan nadat hetzelve door het plaatselijk bestuur van Haren zal zijn goedgekeurd en het bedrag der uitbesteding geapprobeerd, en zulks naar aanleiding van art. 43 van het voorschreven reglement.
En hebben wij hiervan twee expeditiën opgemaakt, waarvan het eene aan de breukvallige ten overvloede zal worden beteekend en het andere onder het plaatselijk bestuur voornoemd verblijven, om op de invordering van het bedrag der uitbesteding order te kunnen stellen.
Gedaan te Essen, 23 december 1842. De volmagten, P. van Norg en J. van Hemmen.
** Besluit plaatselijk bestuur 5 januari 1843
Het plaatselijk bestuur der gemeente Haren, gehoord het rapport van de volmagten van Essen, houdende dat de aannemer van het in order brengen van het in het bovenstaande proces verbaal omschreven voetpad, Jan Oosterveld, zich van zijne verpligting heeft gekweten en dat het bedoelde voetpad thans in behoorlijke staat is.
Gelet op art. 43 van het reglement op het onderhoud en de schouwing der wegen enz. in de districten van de provincie Groningen genaamd het Oldambt, Westerkwartier, Gorecht en Sappemeer cum annexis, goedgekeurd bij Koninklijk Besluit van den 12 december 1823.
Taxeerd het bedrag der uitbesteding, zijnde daarop verder geene kosten gevallen op eene som van f.10,- en gelast den gemeente-ontvanger dezer gemeente om die som van de weduwe Hendrik Meinders, landbouwersche wonende te Essen in te vorderen op gelijke wijze als de plaatselijke belastingen ingevolge de wet van 29 april 1819.
Haren, 5 januari 1843. Het plaatselijk bestuur voornoemd. R. de Sitter en R. Koops.
** Besluit plaatselijk bestuur 18 september 1843
Het plaatselijk bestuur van Haren, gelezen de resolutie van Heeren Gedeputeerde Staten dezer provincie dd 23 mei 1843 nr 42, waarbij de weduwe Hendrik Meinders te Essen in hare voorgestelde redenen van niet schouwpligtigheid met betrekking tot het voetpad in het vorenstaand proces verbaal van uitbesteding beschreven, is ongefundeerd verklaard. En daarbij door den heer burgemeester zijnde medegedeeld, dat Meindert Meinders, zoon van gemelde weduwe, namens zijne moeder aan hem heeft verklaard te berusten in de uitspraak van Gedeputeerde Staten voornoemd en dat des niettegenstaande gemelde weduwe Hendrik Meinders tot nog toe in gebreke is gebleven om het getaxeerde bedrag der uitbesteding ad f.10,- te voldoen, ofschoon daartoe herhaaldelijk aangezocht.
Is goed gevonden de gemeente-ontvanger van Haren aan te schrijven gelijk geschied bij deze om alsnu onverwijld gevolg te geven aan onze bovenstaande last van den 5 januari 1843.
Haren, 18 september 1843. Het plaatselijk bestuur voornoemd. R. de Sitter en R. Koops.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

Brief 1 oktober 1843 aan de gemeente-ontvanger
In antwoord op uw missive van den 29 september jl berigt ik u, dat de f.10,- aan u door of vanwege de weduwe Hindrik Meinders [= Annechien Harms] te Essen betaald geworden, tegen quitantie moet worden uitbetaald aan Jan Oosterveld te Essen als aannemer van het in orde brengen van het voetpad aldaar.
Deze kwitantie kan worden geplaatst op het proces verbaal aan u toegezonden bij mijne missive van 19 september jl.
Nadat de uitbetaling zal hebben plaats gehad, verzoek ik de stukken tot deze zaak betrekkelijk van u terug.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111)

3 **Jan Krans**, wonende te Haren en aldaar, is geboren op vrijdag 14 juli 1815 te Essen (Wijk F Essen 5), is als geboren aangegeven op zondag 16 juli 1815 (aangever geboorte was Berend Krans (zie 158); getuigen aangifte geboorte waren Gerrit Harms en Berend Hendriks (zie 105)), wonende Wijk F Essen 5 te Haren, is overleden op dinsdag 13 februari 1821 te Essen, is als overleden aangegeven op woensdag 14 februari 1821 te Haren (aangever overlijden was Berend Krans (zie 158); getuige aangifte overlijden was Hinderk Meinderts (zie 176)). Jan werd 5 jaar, 6 maanden en 30 dagen.

4 **Grietje Krans**, wonende te Haren (Wijk F Essen 5), is geboren op donderdag 27 juni 1822 te Essen, is overleden op donderdag 11 juli 1850 te Haren. Grietje werd 28 jaar en 14 dagen.
Grietje trouwt op donderdag 6 mei 1847 te Haren op 24-jarige leeftijd met de 22-jarige **Henderikus Tebbes Hindriks**, zie 106.8.

© 2020 - E.M. van Koldam

159 **Geert Geerts Krans** (GH1812-266; MIL-253; L-00310), zoon van **Geert Krans** en **Annechien**, kleermaker en hoofd, landbouwer, wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 24) en aldaar (Wijk B Noordlaren 21), is geboren in 1765 te Emmelenkamp (D), is overleden op maandag 11 september 1843 te Noordlaren. Geert werd 78 jaar.

Woont vanaf ca 1800 in Noordlaren. Woont in 1830 met zijn vrouw en drie kinderen op het adres Noordlaren, Wijk B Nr 24.

Geert was gehuwd met **Antje Alberts**, dochter van **Albert Hensman** en **Trientje Luurs**. Antje, wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 24) en aldaar (Wijk B Noordlaren 21), is geboren te Nieuw Scheemda, is gedoopt op zondag 30 juni 1771 aldaar, is overleden op zondag 19 november 1848 te Noordlaren. Antje werd 77 jaar, 4 maanden en 20 dagen.

Van Geert en Antje zijn vier kinderen bekend:

1 **Albert Krans**, wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 24), is geboren te Slochteren, is gedoopt op zondag 2 april 1797 aldaar, is overleden op donderdag 19 januari 1865 te Bedum. Albert werd 67 jaar, 9 maanden en 17 dagen.

Brief 16 februari 1832 aan de gouverneur
Ter voldoening aan uw missive van den 7 dezer betrekkelijk het verzoek van zekeren Krans, Albert, dienende als schutter bij het tweede battaillon der eerste afdeling Groningsche schutterij om ontslag op grond van volbragte 34-jarige ouderdom, heb ik de eer door deze, onder terugzending van het bij uw bovengenoemde missive ingezonden doop attest, te dienen van berigt.
Dat de gemelde persoon als schutter bij de mobiele schutterij van deze gemeente is ingelijfd en wel als plaatsvervanger voor zijn broer Krans, Geert, geboren 10 augustus 1799. Deze laatste persoon behoort tot de eerst daargestelde schutterijen, doch komt eerst op de bijzondere schuttersrol van 1829, onder nr 40 voor, aangezien hij enen anderen persoon Jan Hindriks Menting genaamd, voorkomende onder nr 34 op de bijzondere rol van 1828, die indertijd uit deze gemeente is vertrokken, heeft vervangen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 105)

Brief 11 november 1832 aan de heer G. Krans te Noordlaren
Ten gevolge resolutie van Gedeputeerde Staten dezer provincie van 6 november jl. zend ik u hiernevens het ontslag uit de schutterijdienst tevens informeer ik u, dat door Gedeputeerde Staten reeds order is gezonden om dezelve broeder als plaatsvervanger uit den dienst te ontslaan.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 105)

Albert trouwt op zaterdag 31 mei 1845 te Bedum op 48-jarige leeftijd met de 38-jarige **Elizabeth Kruijer**. Elizabeth is geboren in 1807 te Garmerwolde, is overleden op vrijdag 1 juni 1883 te Bedum. Elizabeth werd 76 jaar.

2 **Geert Geerts Krans**, landbouwer, wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 24) en aldaar (Wijk B Noordlaren 21), is geboren te Slochteren, is gedoopt op zondag 19 augustus 1798 aldaar, is overleden op donderdag 12 oktober 1871 te Noordlaren. Geert werd 73 jaar, 1 maand en 23 dagen.

Brief 16 februari 1832 aan de gouverneur
Ter voldoening aan uw missive van den 7 dezer betrekkelijk het verzoek van zekeren Krans, Albert, dienende als schutter bij het tweede battaillon der eerste afdeling Groningsche schutterij om ontslag op grond van volbragte 34-jarige ouderdom, heb ik de eer door deze, onder terugzending van het bij uw bovengenoemde missive ingezonden doop attest, te dienen van berigt.
Dat de gemelde persoon als schutter bij de mobiele schutterij van deze gemeente is ingelijfd en wel als plaatsvervanger voor zijn broer Krans, Geert, geboren 10 augustus 1799. Deze laatste persoon behoort tot de eerst daargestelde schutterijen, doch komt eerst op de bijzondere schuttersrol van 1829, onder nr 40 voor, aangezien hij enen anderen persoon Jan Hindriks Menting genaamd, voorkomende onder nr 34 op de bijzondere rol van 1828, die indertijd uit deze gemeente is vertrokken, heeft vervangen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 105)

Brief 15 september 1832 aan de gouverneur
In voldoening aan uw missive van den 10 dezer, geleidende een adres en bijlagen van Geert Krans, schutter van de eerste ban dezer gemeente, en door middel van plaatsvervanging dienende bij de mobiele schutterij, ter bekoming van ontslag wegens 34-jarige ouderdom op grond van de wet, heb ik de eer u onder terugzending dier stukken te dienen van berigt en consideratiën. Dat de redenen van den adressant aangevoerd ons zijn voorgekomen overeenkomstig de waarheid te zijn. Dat de adressant behoort tot de klasse van 1829 en in dat jaar in dienst gesteld in de plaats van J. Hendrik Menting, naar elders vertrokken, welke laatste behoorde tot de eerst daar gestelde schutterij van 1828, dat de adressant dus hoewel eerst in 1829 in dienst gesteld naar mijn inzien moet beschouwd worden de plaats van J.H. Menting te vervullen en alzoo wegens 34-jarige ouderdom regt op ontslag te hebben verkregen. J.H. Menting komt voor op de bijzondere schuttersrol van 1828 onder nr 37 en dit nummer is op Geert Krans overgegaan.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 105)

Brief 11 november 1832 aan de heer G. Krans te Noordlaren
Ten gevolge resolutie van Gedeputeerde Staten dezer provincie van 6 november jl. zend ik u hiernevens het ontslag uit de schutterijdienst tevens informeer ik u, dat door Gedeputeerde Staten reeds order is gezonden om dezelve broeder als plaatsvervanger uit den dienst te ontslaan.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 105)

Geert trouwt op zaterdag 18 mei 1839 te Haren op 40-jarige leeftijd met de 34-jarige **Annegien Boeringe**. Annegien, wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 21), is geboren te Bunne, is gedoopt op zondag 24 juni 1804 te Vries, is overleden op dinsdag 15 februari 1859 te Noordlaren. Annegien werd 54 jaar, 7 maanden en 22 dagen.

3 **Trijntje Geerts Krans**, wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 24) en aldaar (Wijk B Noordlaren 21), is geboren op maandag 21 juni 1802 aldaar, is gedoopt op zondag 4 juli 1802 aldaar, is overleden op maandag 4 juni 1883 aldaar. Trijntje werd 80 jaar, 11 maanden en 14 dagen.
Trijntje trouwt op zaterdag 15 mei 1852 te Haren op 49-jarige leeftijd met de 35-jarige **Hinderikus Aalderink**, zoon van **Hinderikus Aalderink** en **Annechien Hindriks Schut**. Hinderikus, wever, wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 24), is geboren op zaterdag 27 juli 1816 aldaar, is als geboren aangegeven op zondag 28 juli 1816 te Haren (aangever geboorte was Hinderikus Aalderink; getuigen aangifte geboorte waren Hendrik Jacobs Houwing (zie 129) en Hindrik Geerts Timmer (zie 250)), is overleden op vrijdag 24 augustus 1894 te Noordlaren. Hinderikus werd 78 jaar en 28 dagen.

4 **Annechien Krans** ook genaamd Annechien Geerts Kwant (ES), wonende te Haren (Wijk F Essen 4) en aldaar, is geboren op woensdag 12 juni 1805 te Noordlaren, wonende Wijk C Onnen 27 te Haren, is overleden op donderdag 28 april 1836 te Onnen, is

als overleden aangegeven op vrijdag 29 april 1836 te Haren (aangever overlijden was Harmannus Jans; getuige aangifte overlijden was Jan Jakobs Horst (zie 127.7)). Annechien werd 30 jaar, 10 maanden en 16 dagen.
Annechien trouwt op donderdag 7 mei 1835 of trouwt op donderdag 7 mei 1835 te Haren op 29-jarige leeftijd met de 35-jarige **Harmannus Jans** ook genaamd Hermannus Jans (RW1), zoon van **Jan Harmannus Mannes** en **Petronella Hindriks Heuving**.
Harmannus, arbeider, wonende te Haren (Wijk A Haren 12), is geboren te Onnen, is gedoopt op zondag 16 februari 1800 te Haren, is overleden op zaterdag 30 januari 1869 te Onnen. Harmannus werd 68 jaar, 11 maanden en 14 dagen.

Overzicht 1820 personen vrijgesteld voor de dienst.
Volgens een overzicht van de griffier bij de staten der provincie Groningen zijn de volgende personen vrijgesteld voor de militaire dienst: Arend Weites, te klein; Berend Reinders (Berend de Jonge), reeds in dienst; Harmannus Jans, te klein; Harm Hendriks (Harm van der Es), te klein; Derk Sjobbema, te klein; Egbert Koops, te klein; Klaas Meijer, enige zoon; Jan Harms, te klein; Johannes Lammerts (Pleiter), te klein; Jan Weites, enige zoon; Roelf van der Veen, een broeder in dienst.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 53)

Brief 7 november 1825 aan de Militie Commissaris
Ingevolge eener circulaire van de gouverneur deze provincie van den 26 oktober 1825, heb ik de eer aan u kennis te geven, dat Jans, Harmannus, verlofganger van de achtste afdeling, derde battaillon, tweede kompagnie, behoorende tot de ligting van het jaar 1821, van zijn korps is teruggekomen en finaal heeft afgerekend.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 102)

Brief 21 februari 1834 aan de gouverneur
Bij apostille van 19 dezer behaagde het u in handen te stellen van het gemeentebestuur van Haren een rekwest van Harmannus Jans, dienende als sergeant bij de tweede afdeling, tweede battaljon, derde kompagnie van de Groninger landelijke schutterij, ten einde u deswegens te dienen van berigt en consideratie. Hieraan voldoende, zoo heeft het gemeente bestuur met terugzending van het rekwest, de eer te berigten, dat de door den rekwestrant aangevoerde motieven in alles conform de waarheid zijn en zij alzoo u in consideratie zoude geven de wet van 11 april 1827 op hem toepasselijk te maken en daar hij de ouderdom van 34 jaren heeft bereikt, hem van de verdere schutterlijke dienst te ontslagen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 106)

Harmannus was later gehuwd (2) met **Roelfien Boddeveld**.<198,199>

160 **Berend Gerrits Kroeze** (GH1812-284; L-00311; L-00314cs), zoon van **Gerrit Berends** en **Grietje Jacobs**, landbouwer, wonende te Noordlaren (Wijk C Glimmen 21), is geboren te Glimmen, is gedoopt op zaterdag 28 februari 1761 te Haren, is overleden op woensdag 21 oktober 1846 te Glimmen, is als overleden aangegeven op donderdag 22 oktober 1846 te Haren (aangever overlijden was Roelf Kroeze; getuige aangifte overlijden was Marten Bennema). Berend werd 85 jaar, 7 maanden en 23 dagen.

Woont in 1830 op het adres Noordlaren Wijk C Nr 21 Glimmen samen met zijn vrouw, zijn zoon Roelf met zijn vrouw Margien Houwing, de inwonende knecht Jan Ebbinge en de inwonende werkmeid Vrouke Harms Pranger.

Akte 19 november 1788
Gerrit Berends en Grietje Jacobs echtelieden te Glimmen verklaren verpacht te hebben aan hun zoon Beerent Gerrits (Berend Gerrits Kroeze) hun boerenbehuizing en hof te Glimmen met alle daarbij behorende hooi-, bouw- en weilanden veld en veen en waardeel. De pacht is voor 24 jaar en de prijs is f.3.000,-. Zoon Beerent leent dit bedrag van zijn ouders tegen 3%.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1615, pagina 217).

Akte 13 november 1799 (geregistreerd 17 december 1799)
Roelof Koops en Hinderkien Eijtes (van Wolde) verkopen aan Berend Gerrits (Kroeze) en zijn vrouw Aaltijn Roelefs een behuizing en een kamp land, alles gelegen te Glimmen. De zwetten zijn: ten noorden Gerrit Berends, ten oosten de Heerweg, ten zuiden Harm Ramaker en ten westen de Buirensteege. De prijs bedraagt f.715,-.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1617, folio 96)

Proces verbaal 30 april 1831
Op heden den 30 april 1831 compareerde voor ons, burgemeester der gemeente Haren, Jacob Bolhuis Everts, landbouwer, wonende op de Harendermolen, gemeente Haren, dewelke verklaarde, dat, terwijl hij bezig was op zijn land te ploegen, de meid van Berend Gerrits Kroese, landbouwer te Glimmen, met name Frouke, bij hem was gekomen, dewelke aan comparant verklaarde, dat des comparants zoon, met eenige andere kinderen, die aldaar op het vee pasten, hadden gevonden eene spanen doos, liggende in een oud wagenspoor in het veld tusschen Harendermolen en Noordlaren, ten zuiden van de xxxxxx, voorts dat de dochter van Lucas Oosterveld, wonende te Glimmen, met naam Zwaantje, die doos had geopend uit nieuwsgierigheid en dat zij daarin hadden gevonden het lijkje van een kind. Voorts dat de kinderen de doos wederom hadden digt gemaakt en een touwtje, dat kruislings om de doos gewonden was, wederom om dezelve hadden gebonden, en dat die kinderen de doos wederom hadden neergezet op de plaats, waar zij dezen gevonden hadden. Dat comparant daarop van zijn land gereden zijnde met zijn wagen en in gezelschap van zijn knecht Aldert Buringa, nabij die plaats, die hem door zijn zoon voornoemd werd aangewezen was langs gereden en van zijn wagen afgestapt zijnde, op de hem aangeduide plats werkelijk heeft gevonden eene spanen doos, zoals dezelve hem was beschreven.
Dat Harm Wolters, wever, wonende te Glimmen, met zijn knecht in de nabijheid zijnde, met comparant en zijn knecht naar de plaats zijn gegaan alwaar de doos in het veldspoor stond. Dat de knecht van Harm Wolters, volgens comparants meening Berend genaamd, het touw van de doos heeft los gemaakt en in de doos heeft gekeken, maar dat hij dezelve op dezelfde plaats wederom heeft neder gezet na het touw weer om de doos te hebben gemaakt. Voorts verklaarde comparant desgevraagd, dat hem verder dezen aangaande niets bekend was.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 64)

Berend was gehuwd met **Aaltien Roelfs**, dochter van **Roelf Jans** en **Lammechijn Jans**. Aaltien, wonende te Noordlaren (Wijk C Glimmen 21), is geboren te Dilgt, is gedoopt op zondag 7 oktober 1759 te Haren, is overleden op donderdag 21 maart 1844 te Glimmen. Aaltien werd 84 jaar, 5 maanden en 14 dagen.

Van Berend en Aaltien zijn drie kinderen bekend:

1 **Roelf Kroeze** (MIL-201), landbouwer, wonende te Noordlaren (Wijk C Glimmen 21) en aldaar (Wijk C Glimmen 14), is geboren op donderdag 31 juli 1794 te Glimmen, is gedoopt op zondag 3 augustus 1794 te Noordlaren, is overleden op dinsdag 23 december 1873 te Glimmen. Roelf werd 79 jaar, 4 maanden en 22 dagen.

Aanzegging van burgemeester en assessoren 23 november 1841

Op heden den 24 november 1841 heb ik, Roelf Rademaker, veldwachter der gemeente Haren, mij begeven naar de woningen van Roelf Kroeze, Jochum Albers, Hendrik Rademaker, Albert Bos, weduwe Teunis Houwing, weduwe Jan van Diep, Roelf Mulder, Jacob Horst en Geert Ties, en heb ik aldaar gesproken met Roelf Kroeze, Jochum Albers, Hendrik Rademaker, weduwe Teunis Houwing, weduwe Jan van Diep, de vrouw van Roelf Mulder, de vrouw van Jacob Horst, Geert Ties en Albert Bos, aan wien ik een afschrift heb gelaten van de navolgende insinuatie.
Burgemeester en assessoren der gemeente Haren verwittigen Roelf Kroeze, Jochum Albers, Hendrik Rademaker, Albert Bos, weduwe Teunis Houwing, weduwe Jan van Diep, Roelf Mulder, Jacob Horst en Geert Ties, dat bij de schouwing op den 20 dezer uw pand niet in orde is bevonden en de wateringen niet los aan geene der beide kanten van de weg en gelasten u mitsdien, zulks alsnog te bewerkstelligen tegen den 29 dezer maand op welken dag die weg opnieuw zal worden geschouwd en ingeval mogt bevonden worden aan deze insinuatie niet volledig te zijn voldaan, onmiddellijk tot de herstelling ingevolge artikel 33 van het reglement op het onderhoud en de schouwing der wegen, ten koste van de schouwpligtige zal worden overgegaan.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 74)

Roelf trouwt op woensdag 22 mei 1822 op 27-jarige leeftijd met de 30-jarige **Marchien Houwing**, dochter van **Jan Tonnis Houwing** en **Aaltje Jans Niemeijer**. Marchien, wonende te Noordlaren (Wijk C Glimmen 21), is geboren op zondag 29 april 1792 te Glimmen, is overleden op maandag 21 oktober 1839 aldaar. Marchien werd 47 jaar, 5 maanden en 22 dagen.

Groninger Courant 25 november 1834
Er wordt sedert eenige dagen vermist: eene vrouw, Marchien Houwing genaamd, van middelbare grootte, bleek en mager van aangezigt; gekleed in een blaauw vijfschachten jak, blaauw- en geelgestreepte rok, een zwartgrijs voorschoot, met blaauwbont geruit stukje er op, en voorts in mans klompen gaande. Die deze vrouw weet aan te wijzen of kan aanhouden en te regt brengen bij haren man Roelf Kroeze, landbouwer te Glimmen, gemeente Haren, zal eene goede belooning genieten.

2 **Lammechien Kroeze**, wonende te Noordlaren (Wijk C Glimmen 7) en aldaar (Wijk C Glimmen 14), is geboren te Glimmen, is gedoopt op zondag 25 juni 1797 te Noordlaren, is overleden op dinsdag 19 september 1876 te Glimmen. Lammechien werd 79 jaar, 2 maanden en 25 dagen.
Lammechien trouwt op woensdag 22 mei 1822 te Haren (huwelijksgetuigen waren Jannes Jans Houwing (zie 131), Jan Bos (zie 43) en Jan Kooi (zie 150)) op 24-jarige leeftijd met de 35-jarige **Hindrik Houwing**, zie 130.

3 **Jantje Berends Kroeze**, wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 21) en aldaar (Wijk B Noordlaren 23), is geboren op zondag 3 november 1799 te Glimmen, is overleden op zondag 18 december 1842 te Noordlaren. Jantje werd 43 jaar, 1 maand en 15 dagen.
Jantje trouwt op woensdag 27 juni 1827 te Haren op 27-jarige leeftijd met de 34-jarige **Geert Jans Koers** (MIL-222), zoon van **Jan Pieters Koers** en **Geertjen Hansens**. Geert, landbouwer, wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 21) en aldaar (Wijk B Noordlaren 23), is geboren op dinsdag 25 december 1792 aldaar, is overleden op zondag 22 januari 1860 aldaar. Geert werd 67 jaar en 28 dagen.

Woont in 1814 als landbouwerszoon bij zijn moeder, de wed. Jan Pieters op het adres Noordlaren Wijk B Nr 21. Woont in 1830 op het adres Noordlaren, Wijk B Nr 21 samen met zijn vrouw, dochter Aaltien en de inwonende werkbodes Jans Harms Boer en Annechien Jans Boskamp.

Brief 26 september 1835 aan de officier van justitie
Ik heb de eer u bij deze in te zenden eene bij mij gedane aanklagte van Geert [Jans] Koers, landbouwer, woonachtig te Noordlaren, gemeente Haren. Zoo mede het door mij opgemaakt proces verbaal van bevinding naar oculaire inspectie op de plaats zelve waar de diefstal is gepleegd.
Ik zal verder alle middelen in het werk stellen ten einde mij iets naders mogte worden ontdekt, waarvan ik dan de eer zal hebben u te rapporteren.
** Bijlage met opname klagte G. Koers
Op heden den 23 september 1835 compareerde voor ons, burgemeester van de gemeente Haren, [er lijkt bij het overschrijven in het brievenboek een regel vergeten: G. Koers, landbouwer, woonachtig te Noordlaren] in het huis getekend letter B nr 23, welke mij te kennen heeft gegeven, dat toen hij in den avond van den 21 september jl. naar de Rhoonder markt was vertrokken, in dezelve nacht van 21 op 22 september jl. eenen onbekend persoon in zijne woning zijn doorgedrongen door middel van een papier te scheuren, waarmede een vensterruit was beplakt, en hetgeen aanleiding heeft gegeven, dat zij het venster van de haak hebben geligt tot in de meidenkamer zijn doorgedrongen, alwaar een vat met boter heeft gestaan, zoo mede twee potten met ca 15 Nederlandsche ponden vet. Dat de landbouwer Lucas Hoenderken, welke zeer vroeg op was, en mede te Noordlaren woonachtig, het voornemen had om ook naar de Rhoon te gaan, buiten zijn huis en wel in zijn hof gekomen zijnde, aldaar een emmer met ene vrouwe voorschoot overdekt is gevonden in de tuin van Lucas Hoenderken en het vat buiten de deur van het karnehuis en waarin zich beide boter bevond, die kennelijk door menschenhanden scheen gedrukt te zijn. Vervolgens is bij het ontwaken van comparant zijner huisvrouw gebleken, dat haar vier hembden waren ontvreemd als twee mans- en twee vrouwenhembden. De eene manshembd gemerkt G, en de vrouwhembd is gemerkt I. Terwijl nog uit de keuken twee ongemerkte wietels zijn ontvreemd.
Dat het ook kennelijk is gebleken, dat er pogingen zijn aangewend om het kabinet open te breken. Ten minste dit zich heeft beweezen door nadrukken van vette of smerige vingers welke zich in het zelve hebben bevonden.
Aan de comparant gevraagd zijnde of hij ook op eene of andere persoon eenige vermoeden had. Zo heeft hij zulks volmondig met neen beantwoord.
** Proces verbaal oculaire inspectie
Op heden den 26 september 1835 des middags te twaalf uren, heb ik, burgemeester der gemeente Haren, mij begeven naar de behuizing van Geert Koers, landbouwer te Noordlaren, gemeente Haren, alwaar een diefstal was gepleegd, blijkens de daarvan hierbij gevoegde aanklagte, aldaar gekomen zijnde, heb ik mij door den aanklager de karnestraat zoomede het venster doen aanwijzen waardoor zij ingekomen waren. Dat venster was groot vier ruiten, waarvan een met papier was beplakt geweest en welk papier daar afgenomen zijnde, zij zeer gemakkelijk de krab en de haak van het venster hebben weg kunnen nemen en het venster als vanzelven is open gemaakt. Zoo is het zeer vermoedelijk dat zij langs dien weg zijn binnen gekomen en zonder eenige moeite de melkkelder hebben kunnen bereiken, alwaar een vat met boter en twee potten vet hadden gestaan. Waarschijnlijk was het vat met boter te zwaar geweest om in zijn geheel vervoerd te kunnen worden, zoodat zij ongeveer de helft van die boter in een emmer hebben gedaan, en welke emmer bij de put van Lucas Hoenderken is gevonden geworden in den vroege morgen door hem en zijne dienstmeid, terwijl het vat met de resteerende boter door den aanklager buiten aan de deur zijner woning is gevonden, terwijl het al verder is gebleken, dat zij na de keuken zijn gegaan en hebben van daar mede genomen de hembden en wietels bij de aanklagte omschreven en die juist op een stoel voor het bed gelegen hadden. Ook hebben zij getragt het kabinet open te breken, schoon nergens geene braak zichtbaar was als alleen eenige afdrukken van smerige vingers op hetzelve. Wijders verklaarde de vrouw van den aanklager, dat het huis gesloten was geweest en des 's morgens toen zij opkwam de deur van de karnestraat open heeft gevonden.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 107)

Proces verbaal van uitbesteding 22 oktober 1844
Overgegaan zijnde tot het onderhands uitbesteden van de leverantie van turf in de schoolen, is daarop ingeschreven door J.H. Boer naar f.22,50, door H. Hilbrants naar f.21,10 en door R.B. Nijdam naar f.20,50, per stobbe, waarna de leverantie is ingezet voor f.18,00 en telkens verhoogd met 25 centen, is daarna aannemer geworden R.B. Nijdam voor een som van f.20,50 per stobbe vrij aan de wal te leveren als volgt:
1,00 stobbe aan de wal bij Boddendijk;
0,75 stobbe bij de Helperbrug;
1,75 stobbe aan de Punterbrug [volgens aantekening in de marge 0,5 voor Glimmen en 0,75 voor Noordlaren];
0,50 stobbe aan de Hoornschedijk.
Zijnde voorts aan den aannemer te kennen gegeven dat na volbragte leverantie daarvoor dadelijk betaling zoude geschieden.
De schoolturf voor Noordlaren moet worden gehaald van de Punterbrug den 30 october 1844 door Jan Harms (of Vogelzang), H. Kloots, Arend Koerts, L. Hoenderken en G.J. Koers.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 77)

Geert was later gehuwd (2) met **Grietje Menses**.<200,201>

161 **Hendrik Kuipers** ook genaamd Hindrik Arents Kuipers (GH1812-182), grenadier en timmerman, wonende te Helpman, is geboren te Oosterhesselen, is gedoopt op zondag 5 mei 1782 aldaar, is overleden voor 1816. Hendrik werd hoogstens 33 jaar, 7 maanden en 27 dagen.

Wordt vermeld in overzicht gezinshoofden 1812.

Acte 63, 4 juli 1812
Jantje Jans, weduwe van Hindrik Hoving, te Helpman, neemt de schuld over, die haar schoonzoon Hindrik Arents, gepatenteerd timmerman, heeft aan Ecko Scheltens, koopman te Groningen. De schuld bedraagt f.375,05 en is ontstaan door leveranties van Ecko aan Hindrik Arents. Ecko Scheltens stemt er mee in, dat hij nu een vordering heeft op Jantje Jans en niet meer op Hindrik Arents.
(Groninger Archieven, toegang 1873, inventaris nr 2, acte 63)

Hendrik trouwt op zondag 1 november 1807 te Groningen op 25-jarige leeftijd met de 27-jarige **Zwaantje Hoving**, zie 84.

Van Hendrik en Zwaantje is een kind bekend:

1 **Lutgertien Hendriks Kuipers**, wonende te Helpman (Wijk A Helpman 20) en aldaar, is geboren aldaar, is gedoopt op woensdag 8 februari 1809 te Groningen, wonende Wijk A Helpman 20 te Helpman, is overleden op donderdag 21 september 1837 aldaar, is als overleden aangegeven op zaterdag 23 september 1837 (getuige aangifte overlijden was Evert Schut). Lutgertien werd 28 jaar, 7 maanden en 13 dagen.
Lutgertien trouwt op woensdag 29 april 1835 te Haren op 26-jarige leeftijd met de 24-jarige **Henri Adrien Wijshoff** ook genaamd Henri Adrien Weishaupt, zoon van **Hendrik Weishaupt** en **Elisabeth Kamminga**. Henri, tolgaarder, wonende te Helpman, is geboren op dinsdag 22 januari 1811 te Groningen, wonende te Helpman, is overleden op donderdag 14 april 1836 aldaar (in het tolhuis te Helpman), is als overleden aangegeven op zaterdag 16 april 1836 te Haren (aangever overlijden was Willem Eising (zie 70); getuige aangifte overlijden was Hendrik Kampinga). Henri werd 25 jaar, 2 maanden en 23 dagen.

162 **Roelf Hinderks Kuipers** (GH1812-029; RW1), timmerman, wonende te Haren (Wijk A Haren 7), is geboren op maandag 18 mei 1761 te Sleen, is overleden op dinsdag 10 maart 1840 te Haren. Roelf werd 78 jaar, 9 maanden en 21 dagen.

Woonde in 1830 bij zijn zoon Harm Kuipers op het adres Haren Wijk A nr 7.

Voogdijstelling 6 juni 1788
Roelf Hindriks te Haren zweert aan als principale voormond over het minderjarig dochtertje van Geert Buning bij wijlen Fokkien Fokkes in echte verwekt. Hemme Klasen te Meeden wordt sibbevoogd en Harm Groothuis te Haren vreemde voogd. Als kanttekening wordt vermeld, dat geen inventaris is overgegeven aangezien de vader bij de heer Sibinga woont en de boedel door betaling van de doodskosten is geabsorbeerd.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1496)

Proces verbaal openbare verkoping op 9 en 12 januari 1815
De verkoping vindt plaats in de Jagtwagen te Haren ten overstaan van notaris Mr. Reneke Gockinga.
Verkopers zijn:
- Geert Buirma, oud schulte van Helpen;
- Aaltien Buirma, huisvrouw van Jan Swartwold;
- Anna Wemelina Buirma, weduwe van Rudolf Rummerink;
- Gesina Buirma;
- Margiena Buirma, huisvrouw van Jan Wuffen;
- Janna Buirma, huisvrouw van Janna Buirma;
- Jacobus en Gerrit Veltman, zonen van wijlen Margrieta Buirma,
allen tot 1/7 gerechtigd tot de nalatenschap van hun oom van moederszijde, de oud schulte Johannes Rummerink, gewoond hebbende te Haren en aldaar overleden op 11 mei 1814. Zij verklaren te verkopen de vaste goederen van Johannes Rummerink en nog enige private vaste goederen van hen zelf. De te verkopen goederen zijn in advertenties bekend gemaakt. In totaal gaat het om 66 percelen.
Er wordt in de eerste ronde geboden op alle percelen. De verkopers accepteren de meeste biedingen echter niet. Wel worden in deze eerste ronde verkocht:
- de behuizing Haren A35 met schuur en kamer. De behuizing wordt gebruikt door Roelf Baving en vrouw en de kamer door Roelf Kuipers en vrouw. Koper is Lammert Hendriks Smid voor f.2.340,-.
- de grondpacht (dus niet de eigendom) van de behuisde heemstede (Haren B7) bewoond door de weduwe van Harm Groothuis. Koper is dochter Egbertien Groothuis, weduwe van Martinus van Oosten, voor f.25,-.
- de grondpacht (dus niet de eigendom) van de behuisde heemstede (Haren B5) bewoond door Jan Pootholt. Koper is Roelf Koops voor f.71,-.
In de tweede ronde koopt Jacob Jans in één bod 23 percelen voor f.6.208,-. Dit inclusief de behuizing Onnen C9.
Niet alle percelen worden verkocht.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr 43, acte 204)

Roelf trouwt (kerk) op zondag 27 november 1785 te Haren op 24-jarige leeftijd met de 31-jarige **Trientje Buining**, dochter van **Jan Geerts Buining** en **Trientje Janssens**. Trientje, wonende te Haren (Wijk A Haren 7) en aldaar, is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 25 augustus 1754, wonende Wijk A Haren 7 aldaar, is overleden op vrijdag 30 januari 1829 aldaar, is als overleden aangegeven op zaterdag 31 januari 1829 aldaar (aangever overlijden was Harm Roelfs Kuipers; getuige aangifte overlijden was Arent Jurjens Mulder (zie 179)). Trientje werd 74 jaar, 5 maanden en 5 dagen.

Van Roelf en Trientje zijn vijf kinderen bekend:

1 **Geertien Roelfs Kuipers** is gedoopt op zondag 29 januari 1786 te Haren, is overleden op woensdag 30 maart 1859 te Stadskanaal. Geertien werd 73 jaar, 2 maanden en 1 dag.
Geertien trouwt op zondag 11 juni 1815 te Haren op 29-jarige leeftijd met de 28-jarige **Jan Alberts Koops**, zie 152.

2 **Trientje Roelofs Kuipers**, wonende te Haren (Wijk A Harenermolen 48) en aldaar (Wijk A Harenermolen 70), is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 30 december 1787 aldaar, is overleden op zondag 14 maart 1875 aldaar. Trientje werd 87 jaar, 2 maanden en 12 dagen.
Trientje trouwt op zondag 21 januari 1816 te Haren op 28-jarige leeftijd met de 29-jarige **Eite Conraads van Bergen** (MIL-251; RW1), zoon van **Conraad Philippus** en **Marigje Alberts**. Eite, arbeider, wonende te Haren (Wijk A Haren 12), aldaar (Wijk A Harenermolen 48) en aldaar (Wijk A Harenermolen 70), is geboren te Eelde, is gedoopt op zondag 16 juli 1786 aldaar, is overleden op vrijdag 7 november 1856 te Haren, is als overleden aangegeven op zaterdag 8 november 1856 aldaar (aangever overlijden was Michiel Blom (zie 31.2); getuige aangifte overlijden was Willem Benink). Eite werd 70 jaar, 3 maanden en 22 dagen.

Is in 1814 inwonende knecht bij Roelf Vos te Haren. Woont in 1830 op het adres Haren Wijk A Nr 48 te Harenermolen samen met zijn vrouw en vier dochters.

Proces verbaal 14 september 1843
Op heden 14 september 1843 compareerden voor ons, burgemeester der gemeente Haren, Jacob Horst, oud 30 jaren, van beroep landbouwer, wonende te Harendermolen en Eite van Bergen, oud 58 jaren, van beroep arbeider, wonende mede te Harendermolen, welke de navolgende klagte hebben ingebracht. Dat zich ten huize van Isabella Anna Aisses [= Isabella Anna Folkerts Eisses], weduwe Andries Albers te Harendermolen eene krankzinnige bevind, zijnde de dochter van gemelde weduwe, genaamd Hilligje, oud 33 jaren, dat die krankzinnigheid is van een zeer kwaadaardigen aard, zoodat zij alles verscheurd wat zij maar begrijpen kan en zelfs de klederen van het ligchaam vernield, dat zij des daags alleen is overgelaten aan de zorg hare oude moeder, dat zulks voor de veiligheid gevaarlijk is en ter voorkoming van ongelukken noodzakelijk is, dat zij worde gesteld onder verzekerd toezigt, waarin de comparanten als wonende in hare onmiddellijke nabijheid voor de veligheid harer personen en goederen groot belang hebben.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

Certficaat 14 september 1843
De burgemeester der gemeente Haren certificeert bij dezen, op getuigenis van Jacob Horst, oud 30 jaren, van beroep landbouwer, wonende te Harendermolen en van Eite van Bergen, oud 58 jaren, arbeider, wonende te Harendermolen, dat Isabella Anna Aisses, weduwe van Andries Albers, van beroep arbeidster, wonende te Harendermolen, onvermogend is om eenige deurwaarders, procureurs- of griffiekosten, mitsgaders zegel en registratie te kunnen betalen, en diensvolgens is vallende in de termen van art. 855, en volgenden van het Wetboek van Burgerlijke Regtsvordering.
Haren, 28 october 1843, de burgemeester, voornoemd, R. de Sitter.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76; zie voor de procedure bij dochter Hillechien)

Brief 13 maart 1847 aan de diakenen van Noordlaren
De diakenen van Haren hebben mij op heden te kennen gegeven, dat door hen in alimentatie is opgenomen Eite van Bergen, thans wonende onder Haren, per week 75 centen, voor het eerst op zijne aanvrage aan hem op zondag den 28 februari 1847 verstrekt.
Ik heb de eer u hiervan bij deze kennis te geven daar genoemde Van Bergen kerkelijk tot de diakenen van Noordlaren behoort met verzoek om te zijner tijd op de teruggave ook van hetgeen verder aan hem nog zal moeten worden verstrekt order te willen stellen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 114)

Brief van de boekhoudend diaken van Noordlaren dd 27 maart 1847
Op uw missive van den 13 dezer, houdende kennisgeving van de diakenen van Haren “dat zij in alimentatie opgenomen hebben Eite van Bergen, wonende onder Haren, voor de eerste keer op 28 februari bedeeld met 75 centen” alsmede verzoek om teruggaaf der bedeeling, omdat hij tot onze kerkelijke gemeente behoort, hebben wij de eer te antwoorden.
Dat wij, ofschoon het onderstandsdomicilie van Eite van Bergen in onze gemeente erkennende, ons thans in alle gevallen van onze verpligting tot restitutie van aan hem verleende onderstand, zoo die anders bestaan had, ontslagen achten, omdat hij die zelf onaangezocht van onze zijde, en geheel uit eigen middelen aan den boekhoudenden diaken van Haren terug gebragt heeft. Mogten echter de diakenen van Haren onverhoopt geweigerd hebben den verleenden onderstand van den bedeelden zelve terug te nemen, en die teruggaaf alsnog van ons verlangen, dan moeten wij verklaren, dat wij zulks weigeren, en verwijzen hen naar den bedeelden, die gereed is om haren te voldoen.
Maar al was de bedeelde daartoe ook buiten staat of ongenegen, dan zouden wij de teruggaaf der bedeeling niettemin weigeren, omdat die bedeeling onnodig, ongeroepen en ter kwader trouw geschied is.
1. Zij was onnodig, omdat Eite van Bergen, naar zijn vatbaarheid gezond en met zijn huisgezin goed gehuisvest is, terwijl hij overigens niet alleen niet in armoedige, maar zelfs naar zijnen stand in ruime omstandigheden verkeert aangezien hij een koe bezit ter waarde van plusminus f.70,-, van een voorraad van spek en worsten, genoegzaam om hem tot meij in den zomer in dat opzigt voor gebrek te vrijwaren, van een kabinet, klok, tafel, stoelen en dergelijke huisselijke zaken, zoo goed als men het bij den welvarensten arbeiders alhier ternauwernood vindt, en van kontanten zoo ruim, dat hij, zooals boven gezegd is, de ontvangene bedeeling op staande voet konde terug brengen en genoeg overhield om zich zelven te onderhouden zonder de diakonie tot last te zijn. Daarom noemen wij de bedeeling van hem onnodig, zooals de diakenen van Haren zeker zelve weten, indien zij slechts onderzoek naar hem hebben gedaan. Hebben zij dit niet gedaan, en zijn zij dien ten gevolge onkundig gebleven omtrent zijne omstandigheden, dan hebben zij als diakenen, die geene gaven mogen geven, dan waar het van noden is, hunnen pligt verzuimd, maar wij willen de gevolgen daarvan niet voor onze rekening nemen.
2. Daarenboven, al waren de omstandigheden van Eite van Bergen ook armoedig, zoodat er bedeeling nodig was, dan beweren wij nog, dat de diakenen van Haren geene roeping hadden om hem maar ongevraagd en ongeweigerd voor onze rekening te bedeelen, omdat hij onder hunne kerkelijke gemeente woonde. Was zijn onderstandsdomicilie onbekend, de afstand te ver of de nood te hoog en te dringend geweest, om hem naar ons te verwijzen; wij zouden op de handelwijze van de diakenen van Haren geene aanmerking willen maken. Maar nu er geen een van alle die omstandigheden, waarom zij geoorloofd, betamelijk en regtmatig zou zijn met opzigt tot hun bedeeling bestond, en zijn onderstandsdomicilie in de nabijheid, en er volstrekt geen

periculum in mora was, nu noemen wij hunne handelwijze ongeoorloofd, onbetamelijk en onregtmatig, nu beschouwen wij ze als een aanmatiging van voogdschap over ons, waarvan zij ons de lastbrief zullen moeten vertonen, voordat zij van ons restitutie van kosten krijgen.
3. Eindelijk mogen daarom onze broeder diakenen van Haren het eigenlijk aan deze hunne handelwijze wijten, indien wij terstond bij hen kwade trouw jegens ons vermoed hebben. Daarom hebben wij de toedragt der zaak bij den bedeelden onderzocht en van hem vernomen, vooreerst, dat hij zelf niet wist, dat hij door de diakenen van Haren in alimentatie opgenomen was, maar meende bedeeld te zijn geworden uit een bijzonder fonds, dat naar zijn getuigenis onder administratie van de boekhoudend diaken van Haren opgerigt was, ook ten behoeve van dewelken, die niet onder de gealimenteerden behoorden, noch wilden behooren, gelijk hij, en ten tweeden, dat hij uit eergierigheid lang geaarzeld te hebben om die bedeeling aan te vragen, eindelijk over dat hindernisje heen geholpen was door andere menschen, die hem dat aangeraden hadden onder verzekering, dat daarin voor hem op zijnen zestig jarigen leeftijd volstrekt geene schande stak, en dat hij onder die aanraders met name genoemd heeft Roelf Abels, dien wij meenden met regt te houden voor een der diakenen van Haren. Door die verklaring van den bedeelden is ons vermoeden van kwade trouw gerezen tot de bewijsbare overtuiging, dat de diakenen van Haren hem zelve aanleiding hebben gegeven tot de aanvraag om bedeling, en dat zij hem op die aanvraag tegen zijne bedoeling in alimentatie opgenomen hebben voor onze rekening, om het gevaar af te wenden dat zijn onderstandsdomicilie met mei eerstkomende door vierjarige inwoning in hunne kerkelijke gemeente verjaarde. Zoolang onze broeders diakenen van Haren deze overtuiging bij ons laten bestaan, meenen wij hun verzoek om restitutie van kosten , door de bedeeling van Eite van Bergen veroorzaakt, te moeten weigeren, tenzij wij daartoe veroordeeld mogten worden dor de eene of andere autoriteit, waaraan wij ons onderwerpen moeten.
De boekhoudend diaken van Noordlaren, O. Kluiving.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 80 [De brief is op 30 maart 1847 in handen gesteld van de diakenen te Haren])

Brief 11 april 1847 van de boekhoudend diaken te Haren
Bij kantbeschikking van 30 maart jl. werd door u aan de diakenen der hervormde gemeente te Haren ter hand gesteld eene missive van de diakenen van de hervormde gemeente van Noordlaren, bevattende kennisgeving van hunne weigering om te restitueren de onderstandsgelden, welke verstrekt werden aan Eite van Bergen, die zijn domicilie van onderstand heeft in de hervormde gemeente te Noordlaren, maar in de kerkelijke gemeente van Haren sedert drie jaren woonachtig is.
Diakenen der hervormde gemeente van Haren vermeenen op de aangevoerde gronden, waarop de bovengenoemde weigering rust, het volgende te moeten antwoorden. De algemeene grond, waarop diakenen der hervormde gemeente Noordlaren hunne weigering ter restitutie van de onderstandsgelden aan Eite van Bergen verstrekt bouwen, komt hierop neer, dat ofschoon erkennende, dat het onderstandsdomicilie van genoemde Van Bergen in Noordlaren behoort, zij zich in alle gevallen thans van de verpligting tot restitutie ontslagen achten, omdat hij zelf vrijwillig uit eigene middelen aan den boekhoudend diaken te Haren het onderstandsgeld heeft terug gebragt.
Het is waar, Eite van Bergen heeft, terwijl ik ondergeteekende, boekhoudend diaken der hervormde gemeente te Haren, van huis was, de som van drie gulden terug gebragt, en in de veronderstelling, dat deze som op last van diakenen van Noordlaren door Van Bergen was gerestitueerd, heeft de boekhouder niet geschroomd, hetzelve bij provisie aan te nemen en ter zijde te leggen. En op deze grond wil men nu beweren, dat de verpligting ter restitutie van den zijde der diakenen van Noordlaren reeds zoude zijn vervallen. Onzes inziens zonder grond. Immers geen artikel in de wet laat de veronderstelling toe, dat een diakenfonds zoude gelijk staan met een bank van lening, waaruit men zoude kunnen halen en terugbrengen naar willekeur. Eene diakonie verstrekt onderstandsgelden, waar zij zulks noodig oordeelt, behoudens het regt en zelfs de verpligting, om deze daarna van die diaconie terug te eischen, waar de bedeelde zijn domicilie van onderstand mogte hebben. Men stelle eens het geval, dat de stelling van de diakenen van Noordlaren gegrond ware, waar zoude het einde zijn van de kwade praktijken, waarvan zich diakenen konden bedienen om de wet op het armwezen, vooral het artikel van een vierjarige onbedeelde inwoning te ontduiken. Immers eene diaconie behoefde slechts te vernemen, dat deze of gene behoeftige bij haar nog armlastig ondersteuning had aangevraagd en zoude dadelijk onderhands zoveel den bedeelde behoeve ter hand te stellen, als hij ontvangen had, met last om terug te brengen; en alle regtmatige eischen uit de thans vigerende wet voortvloeijende, zoude verijdeld zijn. Nadat de diakenen van Noordlaren deze onhoudbare stelling, waarop zij hunne weigering ter restitutie bouwen hebben laten vooraf gaan, treden zij in bijzonderheden moetende dienen ten betooge, dat zij de onderstandsgelden aan Eite van Bergen verstrekt door de diakenen van Haren, niet behoeven te restitueren.
Vooreerst zeggen zij, was de bedeeling onnoodig en wel, omdat Eite van Bergen naar zijn vatbaarheid gezond en met zijn huisgezin goed gehuisvest is. Beteekent de uitdrukking “naar zijne vatbaarheid gezond”, hetgeen ze hier wel dient te betekenen, dat Eite van Bergen een man zoude zijn in staat om zijn huisgezin behoorlijk te allen tijde te onderhouden, of in staat om het gewone akkerswerk doorgaans behoorlijk te kunnen verrigten, dan meenen diakenen van Haren dit niet alleen in twijfel te mogen trekken, maar zelfs kunnen zij dit ontkennen. Eite van Bergen, zestig jaren oud, is niet zooals dikwijls vele menschen, dat nog zijn op dien leeftijd, rustig en sterk, maar een man die onder de last zijner jaren gebukt gaat, en door en door van een rheumatiek gestel, zoodat de jicht in heup en benen hem soms het onmogelijk maakt om zelfs het ligte werk te verrigten, zoo werd hij onder andere nog aangetroffen in den herfst van verleden jaar, toen door de predikant onzer gemeente aldaar de gewone huisbezoeking plaats had. Bitter klaagde hij toen, dat elk werk hem bijna ondoenlijk was, dezelfde klaagtoonen heb ik ondergeteekende onder de bedeeling en meermalen van hem gehoord. Maar dit eens daargelaten, zouden in den pas verloopen winter huisvaders van eenenzestigjarige leeftijd zonder winbare menschen in huis te hebben na eene bijna mislukte aardappeloogst, bij den hoogen prijs des levensmiddelen, geen hulp hebben van noode gehad, wij kunnen aan onze broeders diakenen van Noordlaren verzekeren, dat in onze gemeente veel jongere huisvaders in de pas verloopen winter bij het genot van een gezond ligchaam, die noodig werd geoordeeld.
Verder acht men in Noordlaren, dat de genoemde bedeeling onnoodig zoude zijn geweest, omdat Eite van Bergen niet in armoedige, maar zelfs in ruime omstandigheden verkeerde tijdens de hem verstrekte ondersteuning, aangezien hij in het bezit van eene koe was, spek, worst en stoelen en nog eene klok en tafel. Maar hoe zou dit in zich sluiten de onmogelijkheid van ondersteuning noodig te hebben. Eene oude koe en enig spek en wat huismeubelen laat zich daar te allen tijde van eten. Hebben de broeders diakenen zelve wel niet eens noodig geacht te bedeelen, waar zij wisten, dat eene koe was en waar men dien ten gevolge een varkentje had gemest, zoude men dan de behoeftige moeten noodzaken om dit alles eerst te verkopen, voordat men hun te hulp komt? Zou dat niet een dwaze handeling zijn? Moeten niet veeleer diakenen zorgen, dat dit zuinig bewaard wierde, opdat de geringe daglooner iets moge hebben, wat hem in staat stelt, pm de vaak meer moeijelijken arbeid in het voorjaar en zomers te kunnen volbrengen. Hebben de broeders diakenen het geheel vergeten, dat zij zelven aan menschen, die ten hunne gealimenteerd worden wel eens ene koe verschaffen of voor hen koopen, teneinde langs dien weg in het belang van het diakoniefonds in het vervolg te zorgen. En is er dan niets meer noodig dan spek en worst, kan een huisvader die niets of een klein daghuurtje in de winter verdiend, zonder brood en aardappels, zout, olie, gort, enz. zijn huisgezin onderhouden. Maar de diakenen van Noordlaren spreken van contanten, waarvan Eite van Bergen zoo ruim zoude zijn voorzien geweest, dat hij op staande voet alles wat hij op zijne aanvrage van de diaconie van Haren had ontvangen, kon terug geven. Maar broeders diakenen te Noordlaren zouden de bron niet te kennen, waaruit dat geld is genomen? Die ruime contanten vloeijen voort uit den verkoop van gemelde koe, die heeft plaats gehad, nadat zich onlangs broeders diakenen van Noordlaren ten zijne huize hadden begeven, en welke is gekocht door de boekhouder der diakenen van Noordlaren voor ene som van f.72,-. En laat zich nu hieruit afleiden, dat eene bedeeling voor gemelden verkoop onnoodig zoude zijn geweest.
Doch het schijnt, dat diakenen van Noordlaren de zwakheid van hunne aangevoerde gronden ook zelven hebben gevoeld. Immers zij gaan in het tweede punt hunner missive dus voort “al waren de omstandigheden van Eite van Bergen ook armoedig, zoodat er bedeeling nodig was, dan beweren wij nog dat de diakenen van Haren geen roeping hebben om hem maar ongevraagd

en ongeweigerd te bedeelen, enz". De diakenen van Haren zouden vooreerst geene roeping hebben om behoeftigen in hunne kerkelijke gemeente wonende, schoon elders het domicilie van onderstand hebbende te bedeelen! Men wijze ons een artikel uit de wet, waardoor deze stelling zoude gegrond zijn. Rust niet de geheele wet om restitutie te vragen en te moeten vragen juist op het tegenovergestelde. Maar misschien wil men hier gedrukt hebben op het woord ongevraagd. Maar dan spreken zich immers diakenen van Noordlaren zelve vast. Immers uit de mond van Eite van Bergen hebben zij zelven gehoord (zie het derde punt), dat hij meende bedeeld te zijn uit een bijzonder fonds. Maar tegen deze stelling plaatsen wij de verklaring door mij zelve, boekhoudend diaken, dat van mijne zijde geen uitnoodiging aan genoemde Van Bergen is geschied en dat bedoelde uit eigene beweging zich ten mijnen huize heeft begeven en geklaagd, dat hij in deze dure tijd zich niet langer wist te redden en derhalve verzocht om ondersteuning. Verder, dat hij mij dadelijk na het genotene vroeg wanneer en waar in het vervolg hij wat konde en mogte halen. Omdat de reis hem lastig viel, ik hem antwoordde in de kerk, waar de gewone uitdeeling plaats heeft, hetgeen hij echter liever niet wilde, en dat op de aanmerking vervolgens aan hem of hij zich niet met vijftig cents zoude kunnen redden, mij ten antwoord gaf, dat hij er nog noodzakelijk een brood bij diende te hebben. Diakenen van Noordlaren zeggen verder, dat het diaconie van Haren aan eene lastbrief ontbreekt om armen die onder hunne kerkelijke gemeente wonen, doch hun onderstandsdomicilie te Noordlaren hebben in alimentatie op te nemen. De wet op het armwezen is hun lastbrief en zij verklaren mits dezen, dat zij het als hunne roeping beschouwen om in elk voorkomend geval zulken ten ondersteunen, waarvan zij overtuigd zijn, gelijk zij dat met Eite van Bergen waren, dat ondersteuning nodig hebben, behoudens hun regt om restitutie te vragen overeenkomstig de wet op het armwezen. Wij herhalen nog eens, hetgeen wij in den beginne zeiden. Men mag de deur niet openen voor kwade practijken. Als broeders mogen zich immers diakenen niet in verzoeking brengen.
Noode gaan diakenen der hervormde gemeente Haren tot het laatste punt over, met opschrift van kwade trouw. Hebben zij immers eenige aanleiding gegeven aan broeders diakenen te Noordlaren om daarover te klagen. Het is waar, het moge soms geschieden, dat diakenen zich daaraan schuldig maken, maar verwerpen diakenen van Haren zulk eene beschuldiging van zich af. Er wordt weliswaar in de missive van de diakenen van Noordlaren gesproken van onderzoek door hen ten huize van Eite van Bergen gedaan en op grond hiervan beweert men, dat het vermoeden van kwade trouw van onze zijde, bij hen gerezen is tot bewijsbare overtuiging, doch hoe zwak zijn die gronden. Eite van Bergen zou zich verbeeld hebben bedeeld te zijn geworden uit een bijzonder fonds opgerigt te Haren ten behoeve van zulken, die niet onder de gealimenteerden behoorden. Hoe kon Eite van Bergen op het denkbeeld komen, dat men te Haren een fonds zoude oprigten voor zulke hulpbehoeftigen, die hun goed regt om geholpen te worden, elders hebben. En hoe bedroevend zoude het er uit zien met de goede regten van deze en gene, indien de wet, waardoor deze of gene in zijne regten wordt gehandhaafd, konde worden ijdel gemaakt door hetgeen deze of gene heeft gemeend en zich heeft verbeeld. Maar moet elke verbeelding van een zodanig fonds niet dadelijk ophouden, toen ik boekhoudend diaken voort na zijne eerste aanvrage om onderstand hem verzocht ter plaatse te verschijnen waar de gewone bedeelden hun weekgeld, enz. gewoonlijk ontvangen en klaar blijkt het hieruit, dat ik geenszins het plan heb gehad om den bedeelde op eeniger hande wijze een rad voor ogen te willen draaijen of ten kwade trouw te hebben willen handelen. Als tweede bewijs voor kwade trouw van onze zijde moet gelden in de missive van diakenen van Noordlaren, dat Eite van Bergen door andere lieden zoude aangeraden zijn om maar bedeeling aan te vragen, omdat daarin voor eene man als hem (men lette hier wel op de publieke opinie aangaande den sub 1 gezond, vermogend genoemden Eite van Bergen) geene schande stak, en dat onder die aanraders bij name Roelf Abels behoort, thans diaken der hervormde gemeente Haren. Behalve, dat een aanraden aan eene hulpbehoevende om hulp te vragen zoo dit noodig is, onzes inziens nog niet altijd behoeft in zich te sluiten, dat men den weg van kwade trouw zoude willen bewandelen. Gelijk men dat toch wel niet zal willen veronderstellen van die andere aanraders, die hier niet bij name worden genoemd. Zoo verklaart door dezen Roelf Abels als mede diaken, dat hetgene door hem gedaan is, in geenen deele de veronderstelling van de diakenen van Noordlaren bewijst of grond geeft om die daarop te bouwen. Eenvoudig zij het hier ter neer gesteld wat gebeurd is. Het was op den 3 of 4 januari jl (dus in aanmerking nemende pas drie of vier dagen tot diaken bevestigd), dat hij met een der Heeren Ambtenaren het huis van Eite van Bergen passerende, daar voor een ogenblik binnen trad. Juist zat het huisgezin ter tafel het sobere maal, helaas gekruid met klagten over de duurte der eerste levensbehoeften, zoo moeijlijk daarenboven te verkrijgen voor hen, die weinig of niets vonden te verdienen, wekte zijn medelijden en deden hem zeggen, dat menschen op hunnen leeftijd het geene schande behoefden te achten om ondersteuning aan te vragen. En dit zoude nu den naam van kwade trouw verdienen. Dit zoude nu heeten een opdringen van onderstand. Doch genoeg, de aanvraag van Eite van Bergen, die eerst zes of zeven weken na gemeld gesprek plaats had, bewijst immers genoeg, dat de regtschapenheid van den diaken R. Abels door zulk eenen aanval, als van de zijde van de broeders diakenen van Noordlaren geschiedt, niet kan worden bezwalkt.
De diakenen van Haren onthouden zich om aan vermoedens van kwade trouw van de zijde der diakenen van Noordlaren gehoor te geven, ofschoon misschien daartoe aanleiding zoude kunnen gevonden worden in de ontdekking ingewonnen ten huize van Eite van Bergen, daarin bestaande vooreerst, dat zijne koe verkocht is aan den boekhoudend diaken van Noordlaren zelven, ten anderen, dat het van het door dezen koopschat verkregen geld was hetgeen hij ten huize van mij ondergetekende, boekhouder der diaconie van Haren, als restitutie terug bragt, en eindelijk, dat Eite van Bergen er in den beginne niet wilde voor uitkomen, dat het geld van dien koopschat afkomstig was en eerst tot deze belijdenis kwam op instandelijk aandringen. Maar liever willen wij hierover niet meer uitbreiden.
Het gemoed overtuigt de diakenen van Haren zoo zeer van de regtmatigheid hunnen aanspraak op restitutie van de uitgeschotene gelden of bedeeling, dat zij zonder schroom de beslissing van hooger autoriteit verzoeken.
G. Bolhuis, boekhoudend diaken, namens de diaconie van het hervormd kerkgenootschap te Haren.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 80)

Brief 30 april 1847 van de boekhoudend diaken te Noordlaren
In antwoord op de ons bij uw kantbeschikking van den 14 april jl. tot berigt en consideratiën toegezonden missive van de diakenen van Haren van den 11 dezelfde maand, houdende hunne wederlegging van onze in onze vorige brief van den 27 maart jl. aan u opgegeven redenen van weigering om te voldoen aan hunne aanvraag om restitutie van den onderstand verleend aan den tot onze kerkelijke gemeente behoorenden persoon van Eite van Bergen, hebben wij de eer te berigten, dat die wederlegging ons voorgekomen is veel te bevatten, dat niet ter zake dient, en buiten het eigenlijke punt van geschil omgaat, en niets, dat geschikt is om onze redenen van weigering te ontzenuwen, omdat hetgeen daartoe anders zou kunnen strekken, verkeerd beschouwd, kwalijk begrepen, slecht betoogd of onwaarheid is.
Ter regtvaardiging van ons oordeel moge het volgende dienen.
Eerst trachten zij te wederleggen onze redenen van weigering, daaruit ontleend, dat Eite van Bergen de ontvangene onderstandsgelden zelf terug gebragt heeft. Die daadzaak wordt erkend, maar zij zeggen tot wederlegging van ons "geen artikel in de wet laat de veronderstelling toe, dat een diakenfonds zoude gelijk staan met een bank van lening, waaruit men zoude kunnen halen en terugbrengen naar willekeur". Maar het is terug gebragt, aangenomen en terzijde gelegd en wij weigeren de restitutie, omdat ze reeds geschied is. Zij zeggen verder "eene diakonie verstrekt onderstandsgelden, waar zij zulks noodig oordeelt, behoudens het regt en zelfs de verpligting, om deze daarna van die diaconie terug te eischen, waar de bedeelde zijn domicilie van onderstand mogte hebben". Dit ontkennen wij ook niet, maar beweren, dat dit regt ophoudt te bestaan, wanneer de onderstandsgelden terug gegeven zijn. Zij zeggen eindelijk, dat de gegrondheid onzer stelling de deur zoude openen voor eindelooze kwade praktijken, en geven ons de wijze op, waarop die gepleegd kunnen worden. Iets, dat wij als instructie voor diakenen tot het plegen van kwade praktijken geene waarde ontzeggen, maar als bewijs of betoog tegen de gegrondheid onzer stelling onverschillig voorbij gaan, omdat onze stelling bestaat geheel onafhankelijk van die kwade praktijken, die de diakenen van Haren er van verwachten.
Hebben wij dus door hetgeen hier de diakenen van Haren zeggen niets verloren; wij hebben er door gewonnen de erkentenis van de daadzaak, waaruit wij de reden van onze weigering ontleend hebben. Hunne veronderstelling, dat de restitutie door Eite van

© 2020 - E.M. van Koldam

Bergen geschiedde op onze last, trekken wij ons niet aan, naardien wij ons bewust zijn, daartoe zelfs geen aanleiding gegeven te hebben.
Wij gaan daarom over tot de beoordeling hunner wederlegging van onze reden tot weigering, daaruit ontleend, dat de bedeeling van Eite van Bergen onnodig was.
Hier willen wij er niet op hechten, dat de diakenen van Haren onze uitdrukking: naar zijne vatbaarheid gezond, ofschoon zij duidelijk is, kwalijk begrijpen. Immers, elk weet wat gezondheid is, het is het tegenovergestelde van ziekte, en wij zeggen, dat Eite van Bergen niet ziek, maar gezond was. Niet zooals iemand in de volle kracht des levens gezond is, maar naar zijne vatbaarheid voor gezondheid met zijn gestel en op zijne jaren. Dit hebben wij gezegd en kunnen wij zeggen, omdat wij het weten. Maar de diakenen van Haren laten ons zeggen hetgeen wij niet kunnen zeggen, omdat wij het niet weten, namelijk, dat “Eite van Bergen in staat zou zijn om ten allen tijde zijn huisgezin te onderhouden en het gewone akkerwerk doorgaande behoorlijk te verrigten”. Neen, wat hij in vervolg van tijd zal kunnen doen tot onderhoud van zijn huisgezin, is ons onbekend, maar dat hij tot hiertoe zijn werk verrigt heeft en nog verrigt met dat gevolg, dat hij zijn huisgezin onderhouden kan, zonder daartoe de hulp van de diakonie noodig te hebben, dat hebben wij uit zijnen mond gehoord, dat hebben wij aan de restitutie der ontvangene bedeeling gezien, dat weten wij dus met de zekerste kennis, die men bezitten kan, en daarom schroomen wij niet, dit te beweren, in respijt van zijne klagten jegens de predikant en boekhouder van Haren, die wij niet gehoord en van de jongere gealimenteerden der Harender diakonie, die wij niet gezien hebben, en dus zaken zijn, die wij niet zoo zeker weten.
Ook willen wij hier slechts opgemerkt hebben, dat in de aanhaling onzer woorden , dat “Eite van Bergen niet alleen niet in armoedige, maar zelfs ruime omstandigheden verkeert”, onze woorden “naar zijnen stand” ontbreken, aangezien het toch ook wel vanzelf spreekt, dat de ruime omstandigheden van eenen arbeider verschillen van die van eene millionair.
Maar de voornaamste aanmerking, die wij hier te maken hebben, betreft de wijze, waarop zij in hunne wederlegging tewerk gaan. Zij doen het namelijk naar den bekenden regel divide et impera, dit is verdeel om te heerschen, want door verdeeling verzwakt men de krachten van zijne tegenstander en wordt de overwinning gemakkelijker verkregen. Doch, daar deze regel nergens geldt, behalve bij de Isaëlieten, en wij hier te doen hebben met diakenen van het Hervormd Kerkgenootschap, zo behoeven zij geen voordeel te erkennen, dat zij op zulk eene ongeoorloofde wijze op ons mogten kunnen behalen.
Het is immers duidelijk, dat wij ons bewijs voor de onnoodigheid der bedeeling van Eite van Bergen gebouwd hebben, niet op zijne gezondheid, zijne goede huisvesting, zijn bezit van een koe, enz, ieder op zichzelf en afzonderlijk beschouwd; maar op alle drie bijzonderheden, die wij nog met andere hadden kunnen vermeerderen, tezamen genomen. Juist in de vereeniging van dat alles in den persoon van Eite van Bergen, die het eene zowel als het andere bezat, ligt de kracht van ons bewijs, dat hij geene bedeeling behoeft. Maar wat doen nu de diakenen van Haren? Zij verdeelen wat wij samen gevoegd hebben en scheiden het van elkanderen af, om ons bewijs van deszelfs kracht te beroven, en vallen dan op ieder deel afzonderlijk aan met de vragen: heeft iemand, die eene koe bezit, dan geene bedeeling nodig? Is er dan niets meer nodig dan spek en worsten?
Is deze behandeling van ons bewijs met bewustheid en overleg geschied, dan hebben de diakenen van Haren buiten de waard gerekend, indien zij ons gehouden hebben voor eenvoudig genoeg om ons door hunne arglistigheid te verschalken. Zo zij integer, onvoorbedachtelijk en argeloos geschied, dan moeten zij weten, dat wij niet dwaas genoeg zijn om op zulke dwaze vragen te antwoorden, opdat wij niet aan hunne dwaasheid medepligtig worden, terwijl wij in beide gevallen hunnen behandeling van ons bewijs verklaren voor eene mishandeling van hetzelve, waartegen wij protesteren.
Wij erkennen, dat wij niet alles genoemd hebben, wat tot het onderhoud van een huisgezin, ook in den stand van een arbeider, vereischt wordt, en dat Eite van Bergen, die het opgenoemde bezat, gebrek geleden kan hebben aan andere benoodigdheden, die de hem verstrekte bedeeling noodzakelijk maakten. Maar wij vragen 1. Is een volledige opgaaf van hetgeen tot het onderhoud van een huisgezin vereischt wordt mogelijk; 2. Is zij noodzakelijk ter overtuiging, dat eene huisgezin geene bedeeling behoeft; 3. Volgt uit onze erkentenis, dat wij niet alles genoemd hebben vanzelf, dat Eite van Bergen het niet genoemde niet bezat, dus daarom bedeeling noodig had?
Wij meenen: Neen! Terwijl wij daarenboven in staat zijn, onze opgaaf te vermeerderen met de vermelding van goede kleedij, brand voor de haard, voer voor de koe, koffij en melk, die wij in zijn huis opgemerkt hebben. En nu vragen wij aan de diakenen van Haren, of de door ons genoemde zaken met de bovenvermelde niet in den stand van eenen arbeider verreweg de voornaamste benoodigdheden zijn, om een huisgezin te onderhouden, en of Eite van Bergen, die dat alles tezamen bezat gereekend kan worden bedeeling te hebben noodig gehad?
Ook erkennen wij, dat een arbeider tot onderhoud van zijn huisgezin noodig heeft: brood, aardappelen, zout, olie, gort, en meer andere dingen, die wij nog niet genoemd hebben en niet noemen kunnen, omdat wij er geen onderzoek naar gedaan hebben, maar wij moeten weder opmerken, dat daaruit niet vanzelf volgt, dat Eite van Bergen ze niet bezat, en de ontvangene bedeeling behoefde, om ze zich aan te schaffen. Wij noemen ze in onze opgaaf niet, omdat wij er geen onderzoek naar gedaan hebben, en wij gevoelden tot dat onderzoek geen roeping, omdat het ons uit zijne woorden en daden bleek, dat hij in staat was, het ontvangene bedeeling te kunnen ontberen, om zich hetgeen hem voor zijn huisgezin ontbreken mogt te verschaffen, aangezien die bedeeling ongebruikt in zijn kabinet lag, behalve andere contanten daarenboven.
Zoo zien dan de diakenen van Haren, dat zij zich zeer bedriegen, wanneer zij menen, dat wij zelve de zwakheid van ons bewijs gevoeld hebben. Wij gevoelen integendeel deszelfs krachtig vermogen om elken aanval van hunne zijde te wederstaan, indien zij het ongeschonden laten staan op den grond, waarop wij het gebouwd, en door het bovenstaande versterkt en bevestigd hebben.
Nu volgt hunne wederlegging van onze reden van weigering, daaruit ontleend, dat de bedeeling van Eite van Bergen ongeroepen geschied is.
In deze wederlegging moeten wij aanwijzen eene verwarring van denkbeelden in het hoofd van de diakenen van Haren, waardoor zij naar ons inzien mislukt is, eer een kwalijk begrip van onze duidelijk uitgedrukte meening, dat ons niet aangaat.
De verwarring van den denkbeelden in het hoofd van de diakenen van Haren ontmoeten wij daar, waar zij onze woorden nemen in den onmiskenbaar regten zin, en van hunne roeping spreken, om Eite van Bergen te bedeelen. Het is ondertusschen duidelijk uit hetgeen zij daarover zeggen, dat zij denken aan hun regt daartoe. Of zijn beide woorden in Haren synoniem?
Wij meenen hier in onze wijsheid, dat ze naar het heerschende spraakgebruik onderscheiden moeten worden, omdat ons regt proflueert uit eene bepaling der wet en onze roeping uit dat gevoel van betamelijkheid en billijkheid, dat de Schepper ons heeft ingedrukt. Wij meenen zelfs, dat ons regt en onze roeping met elkanderen in strijd kunnen komen, en dat zulks hier werkelijk het geval zoude zijn, indien de diakenen van Haren regt mogten gehad hebben tot de bedeeling van Eite van Bergen.
Is deze onze meening waar, dan moeten de diakenen van Haren hunne roeping tot die bedeeling hebben trachten te bewijzen, door duidelijk en overtuigend aan te tonen, dat zij ze niet konden nalaten zonder onbetamelijk en onbillijk te handelen. Dit laatste ontkennen wij immers, omdat het onderstandsdomicilie bekend en nabij en er geen periculum in mora was, ten einde hunne roeping te negeren en noemen om die redenen hunne handelwijze ongeoorloofd en regtmatig. Maar wat doen de diakenen van Haren? Van hunne roeping sprekende, trachtten zij hun regt tot de bedeeling aan te tonen, door zich op de wet te beroepen, even als of de wet, waarmede men zijn regt bewijst, ook gezag had, om hunne roeping aan te tonen; of liever, even als of regt en roeping identiek waren, zoodat wij, indien zij maar door hunne beroep op de wet hun regt bewezen hadden, daarom wel aan hunne roeping geloven moesten.
Maar wij zijn zoo ligtgelovig niet, omdat wij aan de wet geen gezag toeschrijven, om hunne roeping tot de bedeeling van Eite van Bergen te bewijzen. En als zij ons door hun beroep op de wet van hun goed regt daartoe overtuigd hadden, dan zou in het geval met Eite van Bergen, dat conflict tusschen regt en roeping ontstaan, waarvan wij boven spraken; zoodat zij regt hadden om hem te bedeelen, terwijl hunne roeping vorderde, om van dat regt geen gebruik te maken, maar hem naar ons te verwijzen, omdat zulks betamelijk en billijk was, gelijk wij beweren.
Intusschen is het er nog ver af, dat wij ons overtuigd zouden houden van hun goed regt tot de bedeeling van Eite van Bergen door hun ongemotiveerd beroep op wet in het algemeen, zooals zij boven ook reeds gedaan hebben, even als of het hier niet aankwam op de toepassing der wet op het geval met Eite van Bergen in het bijzonder, om hun regt tot zijn provisionele bedeeling

voor onze rekening te bewijzen.
Wij weten wel, dat de wet in het algemeen bepaalt, dat de burgerlijke gemeente het onderstandsdomicilie der behoeftigen aanwijst, want dit hebben wij ondervonden in het aan de diakenen van Haren bekende geval van Martinus Hagedoorn, die, ofschoon hij in geene kerkelijke gemeente noch van Haren noch van Noordlaren door verjaring domicilie van onderstand verkregen had, verviel ten laste van die beide kerkelijke gemeenten, waaruit onze burgerlijke geconstitueerd is, omdat hij in deze meer dan vier jaren gewoond had.
Bepaalt nu de burgerlijke gemeente volgens de wet in het algemeen het onderstandsdomicilie, en moet men, waar zij regt geeft tot het verlenen van provisionelen onderstand aan behoeftigen van andere gemeenten, daarbij aan burgerlijke gemeenten denken, dan is het immers door een ongemotiveerd beroep op de wet in het algemeen nog niet duidelijk geworden, dat en hoe die wet in het bijzonder toegepast moet worden, waarin personen in dezelfde tot armoede komen te vervallen onder eene andere kerkelijke gemeente, dan waaronder zij behoren.
Daar nu het laatste het geval is met Eite van Bergen, zoo moeten de diakenen van Haren niet denken, dat zij hun regt tot zijne provisionele bedeeling voor onze rekening bij ons boven alle twijfel verheven hebben door zich zonder meer op de wet in het algemeen te beroepen. Wij verlangen eene duidelijke en overtuigende aanwijzing van de toepassing dier wet op het geval met Eite van Bergen in het bijzonder, als wij aan hun regt tot zijne bediening geloven zullen. Maar zolang zij het ons daaraan ontbreken laten, achten wij ons verpligt, om zowel hun regt als hun roeping daartoe te ontkennen.
Het boven gezegde mogen de diakenen van Haren tevens beschouwen als het antwoord op hetgeen zij in hunne wederlegging aanmerken over hun lastbrief tot de bedeeling van Eite van Bergen; en hetgeen er daarenboven in voorkomt, berust op een kwalijk begrip onzer woorden, waarvan zij zich zelven rekenschap mogen geven.
Eindelijk zouden wij weder de vermelding van de kwade practijken en de daarop volgende ontboezeming van hunner eerbied voor de broederlijke betrekking tusschen diakenen, aan het slot voorkomende, met stilzwijgen voorbij gegaan zijn, ware het niet, dat wij de diakenen van Haren genoegen meenden te doen met te verklaren, dat wij daaronder de angel voelen, waarmee zij ons bedektelijk willen wonden. Het spreekt vanzelf, nu wij de instructie ontvangen hebben, zou de verzoeking te groot voor ons kunnen worden, om er geen gebruik van te maken, indien de deur geopend werd; en wee den mensch door wien de ergernis komt!
Het blijft ons overig de beoordeling der wederlegging onzer laatste reden van weigering, daaruit ontleend, dat de bedeeling ter kwader trouw jegens ons geschied is.
Op de vraag van de diakenen van Haren, waarmede zij begint: of zij ons immer aanleiding gegeven hebben om daarover te klagen? Antwoorden wij, dat onze klagte alleen en uitsluitend betrekking heeft tot hunne handelingen in het geval met Eite van Bergen. Overigens oordelen wij niet, die ons oordeelt, is de Heer!
Ook willen wij de verdediging van de getuigenissen van Eite van Bergen niet voor onze rekening nemen. Genoeg is het te zeggen, dat wij volstrekt geene redenen hadden, om de waarheid dier getuigenissen in twijfel te trekken, en nu laten wij het gaarne aan den onpartijdigen over te beoordelen, of zij, gevoegd bij het vermoeden daartoe door de anders onverklaarbare handelwijze van de diakenen van Haren in ons opgewekt, geenen redelijken grond opleverden om te geloven aan hetgeen wij in hen kwade trouw jegens ons genoemd hebben, omdat wij daarvoor geen gepasteren naam wisten.
Het eerste dier getuigenissen tegen sprekende, erkennen de diakenen van Haren het andere, dat Eite van Bergen tot het aanvragen der bedeeling gekoomen zij door het aanraden van anderen, met name van Roelf Abels, diaken van Haren, maar zij ageren tegen de benaming van kwade trouw jegens ons en willen het geven van dien raad door den eerwaarde Abels toegeschreven hebben aan zijn gevoel van medelijden opgewekt door het toneel van gebrek en ellende, dat hij toevallig in het huis van Eite van Bergen op den 3 of 4 januari jl. aanschouwd zou hebben.
Wij willen voor de benaming van kwade trouw jegens ons geen strijd voeren, wanneer men ons maar de zaak behouden laat, die wij beweerd hebben, dat de diakenen van Haren Eite van Bergen tot het aanvragen der bedeeling zelf aanleiding gegeven hebben.
Nog verder is het er af, dat wij door die bewering iemands caracter zouden willen bezwalken. Wij laten elk gaarne in zijne eer en waarde en geven dan de regtschapenheid en het medelijdend gevoel van onze broeder Abels volmondig den verdienden lof, maar den raad tot het aanvragen der bedeeling aan Eite van Bergen gegeven, aan zijn gevoel van medelijden toeschrijven, dat kunnen wij niet, zonder tegen onzer overtuiging te spreken. Wij hebben zelf aan huize inspectie gehouden, en hetgeen wij gezien hebben in het huis van Eite van Bergen, komt bij ons tegen de waarschijnlijkheid , ja tegen de mogelijkheid van dat gevoel van medelijden in vollen opstand. Het deed bij ons de wensch ontstaan: mogten alle arbeiders in Haren zich zoo goed buiten de diakonie kunnen redden, als hij. Daarom houden wij liever het toneel van gebrek en ellende, dat daar op 3 of 4 januari jl. het gevoel van medelijden opgewekt zou hebben, voor een voortbrengsel van de scheppende verbeeldingskracht van de diakenen van Haren, dat wij als zoodanig laten voor wat het is, maar wij schrijven het geven van zijnen raad tot het aanvragen der bedeeling aan geheel andere beginsels en oogmerken toe.
En behoeven wij nu nog aan te tonen welke die beginsels en oogmerken waren? Zij springen immers in het oog, wanneer men slechts weet, dat het onderstandsdomicilie van Eite van Bergen met mei 1847 door vierjarigen inwoning in de kerkelijke gemeente van Haren verjaarde. Daarom geloven wij, dat de eerwaarde Abels dien raad opzettelijk aan hem gegeven hebbe, om die verjaring tijdig voor te komen door hem vooraf in alimentatie op te nemen.
Dat wij ons in dit ons oordeel over deze zaak niet bedriegen blijkt:
- vooreerst, omdat de bedeeling aan Eite van Bergen onnodig en ongeroepen geschied is, zooals wij boven duidelijk meenen aangetoond te hebben;
- ten anderen, omdat de diakenen van Haren de restitutie van deze onderstand van Eite van Bergen van ons blijven vorderen, ook nadat zij de verleende onderstandsgelden van hem zelven terug ontvangen hebben. Zij kunnen toch niet verondersteld worden, die restitutie twee malen te begeren. Dus moeten zij iets anders bedoelen, dan zij van ons vragen. En wat zou dat anders kunnen zijn, dan hetgeen wij nopens zijn onderstandsdomicilie boven beweerd hebben. Zij willen de verjaring van dezelve voorkomen, die anders onvermijdelijk is.
En ten derden, omdat de diakenen van Haren, nu zij het geven van den raad erkennen, niets anders overbleef, dan dien raad aan het medelijden van den raadgever toe te schrijven, tenzij zij tevens mogten willen erkennen, hetgeen wij in het kwade trouw jegens ons al genoemd hebben, iets dat van hen , die zich voorgenomen hebben om zulks tegen te spreken, redelijkerwijze niet verwacht kan worden.
Nu zouden wij meenen genoeg gezegd te hebben ter regtvaardiging van ons oordeel over de ontvangen wederlegging van de diakenen van Haren, aan het hoofd dezes uitgesproken, ware het niet, dat er nog iets volgde, dat men juist wel geene wederleging van ons kan noemen, maar dat ons toch wel ter deze betreft en wij daarom niet onbeantwoord mogen laten. Het komt zakelijk hierop neder: dat Eite van Bergen op instantelijk aandringen, voor de diakenen van Haren de belijdenis zou hebben afgelegd, het geld tot het terug brengen der ontvangene bedeeling verkregen te hebben door de koopschat van zijne koe, aangekocht door onzen boekhoudend diaken. Zij hebben boven reeds, waar zij de onnodigheid der bedeeling willen wederleggen, gezegd, dat die koopschat ter waarde van f.72,- de bron was, waaruit de ruime contanten van Eite van Bergen, dien zij in alimentatie opgenomen hadden, gevloeid waren.
Indien dit nu misschien de kwade parktijken zijn, die de diakenen van Haren, een en andermaal bedekkelijk te kennen geven bij ons te veronderstellen, dan hopen wij hen van dat schrikbeeld geheel te bevrijden door te verklaren, dat Eite van Bergen, ofschoon het waar is, dat onze boekhoudend diaken zijn koe gekocht heeft voor f.72,-, nogtans een onbeschaamde leugenaar is, indien hij voor de diaken van Haren (hetgeen zij echter nog moeten bewijzen) de belijdenis heeft afgelegd, dat hij daardoor het geld tot het terugbrengen der onderstandsgelden verkregen heeft, omdat zulks:
- vooreerst onwaar is, want het lid van onzen kerkenraad, dat hier als oog- en oorgetuige kan optreden, biedt zich des gevorderd aan, om voor den daartoe bevoegden regter, onder eede te verklaren, 1. dat Eite van Bergen geheel onaangezocht van zijn zijde

te kennen gegeven heeft om de onderstandsgelden zelf terug te brengen; 2. dat hij daarop het daartoe noodige geld in zijne tegenwoordigheid en voor zijne oogen uit zijn kabinet gekregen heeft; 3. dat hij daarop met dat geld in zijne tegenwoordigheid uit zijne woning vertrokken is om het aan den boekhoudend diaken van Haren te brengen.
- ten anderen, omdat zulks onmogelijk is, want Eite van Bergen heeft de volle koopschat van zijne koe ter grootte van f.72,- eerst ontvangen op den avond van denzelfden dag waarop hij 's morgens de onderstandsgelden terug gebragt heeft, zodat hij zich daartoe van de koopschat niet kan bediend hebben. Ten bewijze voor de waarheid van hetgeen wij hier zeggen, beroepen wij ons op de huisvrouw van de kastelein De Vries op den Harendermolen, alwaar de koe afgeleverd en betaald is, op Roelfs Meringa, schoenmaker, en op Hindrik Koops, arbeider, te Noordlaren beide woonagtig, die zulks kunnen en zeker ook willen getuigen.
Op grond van al het bovenstaande persisteren wij bij onze weigering om te voldoen aan het aanzoek van de diakenen van Haren aan ons, om de provisionele aan Eite van Bergen verleende onderstandsgelden aan hen te restitueren.
Namens de diakonie der Hervormde Gemeente Noordlaren, O. Kluiving, boekhoudend diaken.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 80)

Brief van de boekhoudend diaken van Haren juni of juli 1847 (datum niet goed leesbaar)
In antwoord op de ons bij uw kantbeschikking van den 11 mei jl tot berigt en consideratiën toegezondenen missive der eerwaarde diakenen van Noordlaren van den 30 april 1847, bevattende redenen om dewelke zij volharden in hunnen weigering om te restitueren de onderstandsgelden laatstleden winter verstrekt aan Eite van Bergen, die toen zijn domicilie van onderstand had bij de diakonie te Noordlaren, hebben wij de eer te berigten, dat de inhoud van die missive geenszins ons overtuigd heeft, dat wij geen regt zouden hebben op restitutie van hunne zijde van de voor hun uitgeschotene onderstandsgelden aan genoemde Van Bergen. Tegen bovengenoemde weerlegging merken wij het volgende aan.
Diakenen van Noordlaren komen nog weer terug op de daadzaak, dat Eite van Bergen de genotene onderstandsgelden zelf heeft terug gebragt en houden op dien grond vol, dat reeds hierdoor hunne verpligting tot restitutie aan ons zoude opgehouden hebben. Wij herhalen hier, dat, ja in afwezigheid van mij ondergetekende boekhoudend diaken onzen hervormde gemeente, Eite van Bergen de genotene onderstandsgelden heeft terug gebragt, dat evenwel de diakenen, zodra zij het vernamen, dat dit niet had plaats gehad uit naam van de diakonie van Noordlaren, aan gezegde diakenen, daarvan hebben kennis gegeven met verzoek om restitutie daarvan uit haar naam of door middel van haar op een wettige wijze te ontvangen. Zij meenden hier gehandeld te hebben geheel in den geest der wet, die vrijheid geeft om zoodra men ontdekt, dat restitutie gelden daar niet betaald zijn, waar het behoorde, die van de wettig daartoe gehoudene diakonie terug te vragen.
Diakenen van Noordlaren willen verder niet laten gelden, hetgeen wij in onze missive van den 11 april jl. gebragt hebben ten bewijze, dat Eite van Bergen op dien tijd, toen hij bedeeld is, wel kon geacht worden ondersteuning nodig te hebben. Zij doen het voorkomen, alsof wij zouden hebben beweerd, dat Eite van Bergen in het vervolg van zijn leven niet in staat zoude zijn om in het onderhoud zijns gezins te voorzien. Dit is misverstand, wij hebben ons immers beroepen op den bekende gezondheidstoestand van veel gemelde op het rheumatiek gestel, voorts op het getuigenis van onze predikant, die verleden herfst Eite van Bergen in een staat heeft aangetroffen, die het hem onmogelijk maakte om het gewone akkerwerk te verrigten, hetgeen men slechts voor ogen heeft te houden om zich te overtuigen, dat hij eerder dan een gezonde arbeider schielijk in de noodzaak moest geraken of komen om bij het geleden mis gewas onderstand te vragen.
Of het vervolgens xxxx of onnozel is eerst den gezondheidstoestand en daarna het betrekkelijk vermogen van eenen behoeftigen na te gaan, ten einde het al dan niet noodzakelijke van iemands bedeeling daarop te gronden laten wij aan elks onbekrompene beoordeling over. Diakenen van Noordlaren erkennen zelve, dat iemand meer nodig heeft om met zijn huisgezin te bestaan, dan hetgeen zij zelve hebben opgenoemd, waarvan wij in onze missive van 11 april jl. niets hadden verzwegen. Ja, dat begrepen wij ook op hunnen vraag derhalve, of eene volledige opgaaf van hetgeen tot het onderstand van een huisgezin vereist wordt mogelijk zij, ja of deze zelfs noodzakelijk is, antwoorden wij, dat wil men beweeren of zoeken te beweeren, dat een huisgezin van ene arbeider geene ondersteuning noodig heeft, men wel degelijk dient aan te toonen, dat er een genoegzame voorraad aanwezig is van de eerste levensbehoeften en het niet genoeg is te zeggen, dat men in dat huisgezin een kabinet, een klok, wat koffij, melk in de koffij heeft gevonden en andere dingen, waarvan men tot voeding geen dadelijk gebruik kan maken. Het eerste hebben nu diakenen van Noordlaren niet kunnen bewijzen, daar het hier toch vooral op aan kwam. En gelijk men in sommige gemeenten reeds lang, in andere kortelings, aan vele arbeiders, die naar hunnen stand in andere jaren hun huisgezin kunnen onderhouden, de gelegenheid is gegeven om voor verlaagde (of halve) prijzen de noodzakelijke levensbehoeften te koopen, en dat zelfs in eenen tijd, dat er vrij wat meer te verdienen valt, dan in den verloopene winter, zoo kan het zeker niet overbodig geacht worden, dat aan Eite van Bergen, 60 jaren oud, gebrekkig, sukkelend in de laatst verleden herfst, zonder volwassene zonen, op diens aanvrage, die ondersteuning is verleend, welke hij naar onze overtuiging wel degelijk van noode had.
Herhaaldelijk wijden diakenen van Noordlaren uit over de gunstigen finantiëlen toestand van Eite van Bergen, die vooreerst de bedeeling ongebruikt in zijn kabinet zoude hebben gelegd, en ten tweede van de overige contanten, die in zijn kabinet lagen rusten, genoegzaam in staat zoude zijn geweest om alles te kopen wat tot onderhoud van zijn gezin van node was. Hoe strookt dit met de eigen verklaring van bovengenoemden, afgelegd voor diaken van Noordlaren, dat hij onderstand had gevraagd, in de meening, dat zulks verleend werd uit een bijzonder fonds, dat opgerigt zoude zijn te Haren voor noodlijdende arbeiders (hetwelk hem intusschen dadelijk door mij, ondergetekende, boekhoudend daken, anders is getoond), hoe strookt dit met het schaamtegevoel van hem, die instantelijk aan mij (boekhoudend diaken) heeft verzocht om verschoond te mogen blijven van het onderstandsgeld op de gewone plaats, waar de behoeftigen zulks krijgen, te ontvangen. Een man dus niet zonder schaamtegevoel, zoude dan nu contanten genoeg in zijn kabinet hebben, terwijl hij herhaaldelijk komt vragen om onderstand. Ja, blijft aandringen op hoogere bedeeling, toen ik zijne bedeeling zocht te verminderen. Waarlijk, die te veel bewijst, bewijst niets.
Wij geloven niet, dat diakenen van Noordlaren les bij ons behoeven te ontvangen in de beoefening van kwade praktijken, daar wij van meening zijn, dat zoo Eite van Bergen werkelijk bij het bezoek van diakenen van Noordlaren zo veel geld in zijn kabinet had, dit hem vooraf in de handen is gespeeld, hetgeen trouwens ook goed kon gebeuren bij wijze van afkorting op de daarna te betalen koe, die dadelijk Eite van Bergen is afgekocht, zoodra het zigtbaar was geworden, dat hij onderstand behoefde. Wij meenen hiervoor te meerder grond te hebben, omdat Eite van Bergen voor meer dan één diaken, die tegelijk na de bedeeling hem bezochten, verklaart heeft, vooreerst, dat hij uit behoefte ondersteuning had gevraagd, ten tweeden, dat hij dit uit eigene beweging had gedaan.
Diakenen van Noordlaren gaan vervolgens ons onderwijzen wat regt en roeping is, en hoe men volgens hunne meening de wet op het armwezen heeft te beschouwen. Wij antwoorden hierop in het kort, dat daar in deze gemeente geen burgerlijk armbestuur bestaat diakoniën van verschillende kerkelijke gemeenten verpligt zijn, of wil men liever, geroepen zijn, om die armen welke onder hunne kerkelijk terrein ressorteren, te ondersteunen, waar zulks van noode is. Hetzelfde deden Noordlaarder diakenen bij voorkomende gelegenheid, zoo ook de diakenen van Groningen, behoudens hun regt om vervolgens op wettelijke weg restitutie te vragen, voor zulke bedeelden die nog geen vier jaren onbedeeld onder hunne kerkelijke gemeente hadden gewoond. Diakenen van Noordlaren hebben uit onze missive van den 11 april jl. opgemaakt, alsof wij hebben toegegeven, alsof de bedeeling van Eite van Bergen eene aangebodene zoude zijn geweest, en dat hem de aanleiding om die te vragen van onze kant zoude zijn gegeven. Integendeel, wij toonden aan, dat het toen aan gevoerde gedrag van Roelf Abels van dien aard geweest is, dat daaruit zoiets teregt niet kan voortvloeijen, en beroepen ons dan gerust nog eens op het daar gezegde.
Dat het voor het overige diakenen van Noordlaren niet zeer welkom is, dat Eite van Bergen nog binnen vier jaren, welke hij in de kerkelijke gemeente Haren woont, op zijn aanzoek bedeeld is geworden, willen wij gaarne gelooven, vooral als wij zijnen ouderdom, ligchaamsgebreken, enz. in aanmerking nemen, maar hieruit nu door drift vervoerd kortweg af te leiden “daar moet kwade trouw hebben plaats gehad”, zulks noemen wij ene onbewezene stelling. Aan het slot van de wederlegging zeggen diakenen van Noordlaren nog, ten einde zich van alle blaam in kwade practijken te zuiveren, dat Eite van Bergen geheel onaangezocht het onderstandsgeld aan den boekhouder diaken heeft terug gebragt. Hier wenschen wij wel eens te vragen hoe

© 2020 - E.M. van Koldam

de Noordlaarder diakenen in hunne wijsheid het verklaren van waar het kwam, dat Eite van Bergen op het ogenblik, dat de boekhoudend diaken van Noordlaren zich in zijne woning bevindt, op het denkbeeld komt, om het ondersteuningsgeld zelf terug te brengen, en van waar men die drift moet ontleenen, om, terwijl de boekhoudend diaken nog in zijn huis is, ten einde zijne koe te koopen en oculaire inspectie te doen, in diens tegenwoordigheid nog het huis te verlaten, teneinde maar schielijk te restitueren, wat hij was komen vragen? Ons dunkt, dat hier niets anders valt op te merken, dat het streven van den boekhoudend diaken van Noordlaren, om langs die weg zelf van restitueren verschoond te blijven, terwijl dan het daarna ontvangene geld voor de koe kon dienen voor Van Bergen om zich tot mei te redden, als wanneer hij vervolgens tot last van de diakonie der kerkelijke gemeente Haren zoude zijn. Om intusschen in dezen niet verder uit te wijden, verklaren diakenen van Haren in gemoede: 1. Dat Eite van Bergen zonder dat daartoe van hunnen kant aanbiedingen zijn gedaan uit eigen beweging onderstand bij hen is komen vragen; 2. Dat zij zich overtuigd hielden van diens hulpbehoeftigheid; 3. Dat zij zoo schielijk zij dit konden op wettige wijze aan de diakenen van Noordlaren kennis hebben gegeven; 4. En daar hier zonder list of erg is gehandeld, blijven zij volharden bij hunnen aanvraag om restitutie van de Noordlaarder diakenen.
Namens de diakonie der hervormde gemeente Haren, G. Bolhuis, boekhoudend diaken.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 80)

3 **Henderika Roelfs Kuipers** ook genaamd Hinderika Cupers, wonende te Haren (Wijk C Onnen 33A) en aldaar (Wijk C Onnen 53), is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 30 mei 1790 aldaar, is overleden op vrijdag 21 december 1877 te Harenermolen. Henderika werd 87 jaar, 6 maanden en 21 dagen.
Henderika trouwt op zondag 10 april 1814 te Haren op 23-jarige leeftijd met de 33-jarige **Geert Andries** (MIL-366; L-00020), zoon van **Andries Pieters** en **Roelfien Harms**. Geert, arbeider, wonende te Haren (Wijk A Harenermolen 48), aldaar (Wijk C Onnen 33A) en aldaar (Wijk C Onnen 53), is geboren te Noordlaren, is gedoopt op zondag 2 juli 1780 aldaar, is overleden op maandag 17 september 1860 te Onnen. Geert werd 80 jaar, 2 maanden en 15 dagen.

Woonde in 1830 met zijn vrouw en vijf kinderen op het adres Haren Wijk C Nr 33A Haardermolen.

Akte mei 1829 (met de aantekening, dat deze akte door Dr. Kuizinga in 1951 aan de burgemeester ter hand is gesteld; betreft huidige Vidaductweg).
Wij ondergetekenden Marktgenoten en meede eigenaren in de Onner Markte, verklaren bij deesen voor ons zelven en onze mede-eigenaren af te staan om onder eene vaste altoosdurende huire te mogen gebruiken aan Geert Andries en Hendrika Kuijpers, echtelieden, die door mede verteekening zulks aannemen, een gedeelte land van het Westerveen geleegen en onder markte van Onnen, invoegen door ons is afgebakend, waarvan jaarlijks op de 1e mei door de meijerlieden tot vaste huur of gondpacht zal worden betaald f.10,-, zullende de meijerlieden daarenboven verpligt zijn tot het maken van dat gedeelte weg loopende door de Onner Esse beginnende bij de zogenaamde Kostverloren Akkers tot aan het pand van Jan de Vries, welke weg dan door hen na behooren in schouwbare staat zal worden onderhouden. Voorts zal van deeze grond door vererving van eijgenaar veranderende worden betaald tot geschenk een jaar huur en bij verkoping door verkoper en koper een jaar huur.
Ondertekening door C.H.W. Haack, H. Hinderikus, J. Veldman C. Hornhuis, H. Breeman, Willem Eising, H. Everts en Geert Andries.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 62)

Volgens het kohier van schoolpligtige kinderen over 1839 is zoon Roelf leerplichtig. Het schoolgeld voor hem wordt betaald uit de gemeentekas. Het schoolgeld bdraagt f.3,90 per kind per jaar.

4 **Janna Roelfs Kuipers** (RW1), wonende te Haren (Wijk A Haren 7), aldaar (Wijk B Haren 46A) en aldaar (Wijk B Haren 43), is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 2 december 1792 aldaar, is overleden op donderdag 9 april 1874 aldaar. Janna werd 81 jaar, 4 maanden en 7 dagen.
Janna was gehuwd (1) met **Onbekend**.
Janna trouwt op vrijdag 17 maart 1826 te Haren (huwelijksgetuigen waren Roelf Hinderks Smid (zie 238), Pieter Jansen, Harm Roelfs Kuipers en Jan Folkerts de Vries) op 33-jarige leeftijd (2) met de 33-jarige **Berend Laan** (MIL-404; RW1), zoon van **Jan Hindriks Laan** en **Jantien Berends**. Berend, schoenmaker, wonende te Haren (Wijk A Haren 8), aldaar (Wijk A Haren 7), aldaar (Wijk B Haren 46A) en aldaar (Wijk B Haren 43), is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 23 september 1792 aldaar, is overleden op zondag 14 maart 1869 aldaar. Berend werd 76 jaar, 5 maanden en 19 dagen.

Woonde in 1830 met zijn vrouw en twee kinderen alsmede Cartrina Laan (relatie nog onbekend) op het adres Haren Wijk B Nr 46A (in het bevolkingsregister is dit adres vermeld tussn B Nr 14 en B Nr 15.

Is in 1814 vrijgesteld van de landstorm wegens een lichaamsgebrek.

5 **Harm Roelfs Kuipers** (MIL-003; RW1), timmerman, wonende te Haren (Wijk A Haren 7), is geboren op zondag 31 mei 1795 aldaar, is overleden op zondag 29 augustus 1847 aldaar. Harm werd 52 jaar, 2 maanden en 29 dagen.

Woont in 1814 "op de Middelhorst".
Woont in 1830 op het adres Haren Wijk A nr 7 met zijn vrouw Trientje, de kinderen Roelf, Thies en Aaltje en zijn inwonende vader Roelf Kuipers.

Acte 29 juni 1821
Geert Jans Stel, timmerman te Haren, verkoopt aan Harm Kuipers, timmerman, en Trijntje Thijssens Hoiting, echtelieden te Haren, de behuizing en tuin A 7 aan de westzijde van de Straat te Haren, bezwet ten noorden Jan Vos, ten oosten de Straat, ten zuiden Roelf Smit en ten oosten Jan Vos, met de schroefbank, een ijzeren schaaf en het draaistel, voor f.700,-. Voor de koopsom wordt een lening onder hypothecair verband aan de kopers verstrekt van f.700,- tegen 5% rente, door Geertje Leffers, weduwe van Jan Geestman, aan de Nieuwe Weg te Groningen. Bij de servituten wordt speciaal vermeld, de last tot het maken van een pandweg in de Molenkampsteeg.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 60, acte 248)

Harm trouwt op zaterdag 10 juni 1820 te Haren op 25-jarige leeftijd met de 22-jarige **Trijntje Thijssens Hoiting**. Trijntje, wonende te Haren (Wijk A Haren 7) en aldaar (Wijk A Haren 6), is geboren te Hoornschedijk, is gedoopt op dinsdag 24 april 1798 te Groningen, is overleden op zaterdag 23 augustus 1873 te Haren. Trijntje werd 75 jaar, 3 maanden en 30 dagen.

Het bevolkingsregister 1830 vermeld als geboorteplaats Dorkwerd.

163 **Roelf Jans Kuipers** (GH1812-214; MIL-299), zoon van **Jan Roelfs Kuipers** en **Elsijn Lucas Molenberg**, landbouwer en veehouder, wonende te Helpman (Wijk C Buiten klein poortje 14), is geboren op vrijdag 28 augustus 1789 aldaar, is overleden op donderdag 28 februari 1850 te Groningen. Roelf werd 60 jaar en 6 maanden.

Woont in 1814 bij zijn moeder.

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 15 april 1815
De nabestaanden van Gerrit en Geesje Pieters Mulder, minderjarige kinderen van Pieter Gerrits Mulder, zaagmolenaar te Helpman, en wijlen Geesje Jans, overleden mei 1810 komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Gerrit Pieters Mulder, zaagmolenaar, grootvader
- Pieter Popkes, zaagmolenaarsknecht te Helpman, oom
- Hindrik Kooi, landbouwer te Helpman, neef
Aanwezig van moederszijde:
- Elsje Lukas, weduwe van Jan Kuipers, te Helpman, grootmoeder
- Roelof Kuipers, landbouwer te Helpman, oom
- Lukas Roelfs Kuipers , timmerman te Groningen, oudoom
Vader Pieter Gerrits Mulder wordt bevestigd als voogd. Roelof Kuipers wordt toeziend voogd.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 111, zaak 1815/59)

Brief 17 januari 1842 van de procureur generaal bij het provinciaal geregtshof van Groningen
Ik heb de eer u te verzoeken om den persoon van Aries Ennes van Dijken, wonende bij den landbouwer Roelf Kuipers, gemeente Haren, die zich bij nevensgaande klagte bij mij heeft beklaagd over zekeren Albert Eibes, thans in de gevangenis dezer stede gedetineerd, over het eigenlijke onderwerp dier klagte en alle de daartoe betrekkelijke omstandigheden af te horen, in dier voege, dat de door hem bedoelde zaak nauwkeurig zal kunnen worden beoordeeld, alsmede om het proces verbaal zijner verklaring, onder terugzending der klagte aan mij te doen toekomen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 75)

Brief 25 januari 1842 aan de procureur generaal
In antwoord op uw missive van den 17 dezer heb ik de eer te berigten, dat uit het ten gevolge van die missive door mij gedaan onderzoek is geresulteerd, dat Aries Ennes van Dijken zich niet meer binnen deze gemeente bevind, als hebbende voor omstreeks drie weken den landbouwer Roelf Kuipers verlaten zonder te zeggen werwaarts hij zich zoude begeven, dat hij tot heden niet bij denzelven is terug gekeerd en volgens het gevoelen van deze ook wel niet terug keren zal.
Onder terugzending van de bij uw genoemde missive gevoegde bijlage verzoek ik u mij in dezen diligent te willen verklaren.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 110)

Roelf trouwt op woensdag 25 april 1838 te Haren op 48-jarige leeftijd met de 30-jarige **Willemtien Willems Kooiman** (ES), dochter van **Willem Hendriks Kooiman** en **Aaltje Harms**. Willemtien, wonende te Haren (Wijk F Essen 10), is geboren op woensdag 20 mei 1807 aldaar, is overleden op maandag 10 oktober 1859 te Euvelgunne. Willemtien werd 52 jaar, 4 maanden en 20 dagen.
Willemtien was later gehuwd (2) met **Jan Luikinga**.<202,203>
Willemtien was later gehuwd (3) met **Harm Harms**.<204,205>

164 **Geert Kwant** (GH1812-198; MIL-347), zoon van **Hindrik Geerts Kwant (165)** en **Bougien Meinderts**, wonende te Helpman (Wijk A Helpman 5), is geboren aldaar, is gedoopt op vrijdag 12 april 1782, is overleden op woensdag 23 juli 1851 aldaar. Geert werd 69 jaar, 3 maanden en 11 dagen.

Woont in 1814 bij zijn vader Hindrik Kwant.

165 **Hindrik Geerts Kwant** (GH1812-197), zoon van **Geert Roelofs Kwant** en **Trientje Hendriks Roelfs**, landbouwer, wonende te Helpman (Wijk B Helpman 8), is geboren aldaar, is gedoopt op woensdag 3 oktober 1759 te Groningen, is overleden op woensdag 14 november 1838 te Helpman. Hindrik werd 79 jaar, 1 maand en 11 dagen.

Woont in 1830 op het adres Helman Wijk B Nr 8 samen met zijn vrouw, zoon Meindert, zoon Hindrik met zijn vrouw en kleinzoon Hindrik Abels Mannes van dochter Albertien.

Groninger Courant, 26 december 1806
De erfgenamen van de weduwe Gosen Alberts Groenendal gedenken op dingsdag den 6 january 1807 's avonds om 6 uuren, ten huize van de kastelein Harmannus van den Berg te Helpman, bij strijkgeld te verkopen:
1. Een BEHUISINGE voorzien met twee kamers, groot agterhuis met een hof er agter, staande ten oosten aan de straat te Helpman.
2. Een BEHUISINGE en HOF, staande ten westen aan de straat te Helpman.
3. Den eigendom van een MOESTUIN tot Helpman gelegen, doende 's jaarlyks tot een vaste huure 35 guldens, wordende door H. G. Kwant en Vrouw onder beklemming gebruikt-

Groninger Courant, 19 augustus 1808
De Land-Drost in het Departement Groningen, brengt bij dezen ter kennis van de ingezetenen van dit departement, dat de navolgende personen in de onderscheidene gemeenten ten platten lande in hetzelve departement zijn benoemd en aangesteld, tot het verrigten van zodanige werkzaamheden, als bij de wet van de 30 maart j.l., waarbij onder eenige bepalingen, wordt geopend eene geldlening van 30 millioenen guldens, en het reglement van den 12 april daaraanvolgende, houdende bepalingen omtrent de wijze, op welke voor het lopende jaar zal worden verdeeld, geregeld en ingevorderd, de quotifatie van 3 millioenen guldens, vastgesteld bij de wet van den 30 maart opgenoemd, aan de gemeentebesturen zijn gedemandeerd, als:
In het Goregt en Sappemeer,
Helpman: Berend Hindriks, Wolter Goossen Groenendal, Hindrik Kwant
Haaren: Roelf Koops, Roelf J. Vos, Hemme Geerts
Noordlaren: Jannes Hoenderken, Roelf Tales Hammink, Roelf Jans

Uitspraak Gerecht van Selwerd en Sappemeer 5 louwmand (januari) 1810
Hindrik Geerts Kwant te Helpman zweert aan als voogd over de minderjarige kinderen van Annechien Sjoerts bij Jan Folkerts in echte verwekt.
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 1982).

Akte 24 oktober 1817
Hindrik Geerts Kwant, landbouwer te Helpman, en zijn vrouw Bougien Meinderts verkopen aan Jantje Pieters [Vos], weduwe van wijlen Arend Basuin [Arend Lammerts Bazuin], landbouwersche, wonende te Helpman, een stuk bouw-of weiland, de hooibergen genaamd, gelegen ten oosten aan de Trekweg buiten het kleine poortje onder Engelbert. De koopprijs bedraagt f.1.000,-.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 35, Akte 437)

© 2020 - E.M. van Koldam

Uitspraak 17 maart 1823 rechtbank van eerste aanleg te Groningen
Beklaagden zijn:
- Hindrik Geerts Kwant, 60 jaar, geboren en woonachtig te Helpman, landbouwer;
- Hindrik Hindriks Kwant, 25 jaar, geboren en woonachtig te Helpman, landbouwer.
Ter zake, dat zij zich in de maanden januari en februari 1823 te Helpman hebben schuldig gemaakt aan het onbevoegdelijk uitoefenen van een tak der geneeskunde.
Gehoord de conclusie van H. de Ranitz, namens Jantje Wiekens Bunt, ehevrouw van en ten dezen geassisteerd door Hindrik Roelfs Nienhuis, landbouwer, wonende te Westerbroek, zich in dezen hebbende gesteld civiele partij, daartoe tenderende ten einde het aan de regtbank behage de beklaagde ten opzigte van de civiele partij te condemneren ieder voor het geheel.
De rechtbank acht bewezen, dat de belaagden uitwendig geneesmiddelen hebben toegediend aan Jantje Wiekens Bunt. De beklaagden worden veroordeeld tot:
1. het betalen van f.50- (de eis was f.150,-) aan Jantje Wiekens Bunt als schadeloosstelling en vergoeding voor geleden pijn en als smarte voor het verlies van een vinger;
2. het betalen van f.50,- voor de geneeskundige behandeling aan Jantje Wiekens Bunt;
3. een boete van f.25,-;
4. confiscatie van de geneesmiddelen;
5. de kosten van de procedure.
(Groninger Archieven, toegang 144, inventaris nr 49, zaak 626)

Brief 21 maart 1826 aan de gouverneur
Bij missive van 20 maart heeft u ons toegezonden om spoedig berigt en advies het rekwest aan Zijne Majesteit den Koning gepresenteerd door Hindrik Geerts Kwant, Willem Eising en Pieter Pieters Bolhuis, wonende te Helpman als volmagten van de school aldaar en Wopke (Berends) Nijdam en Harm (Hindriks) van der Veen, wonende aan de Hoornschedijk, als volmagten wegens de school aldaar ter plaats, verzoekende dat Zijne Majesteit behage uit 's Rijkskas of zoodanig ander fonds als Zijne Majesteit zal goed denken eene zekere som af te zonderen en te doen besteden ter geheele of gedeeltelijke voldoening van een hoofdschuld ad f.800,- met nog f.242,42 achterstallige interessen ten laste van het karspel Helpman en van een hoofdschuld groot f.100,- met f.53,75 achterstallige renten over de ingezetenen aan de Hoornschedijk, beide genegotieerd, het een in het jaar 1803 en het laatste in 1811, ter vertimmering en verbetering der respectieve schoolgebouwen op die plaatsen. Hebben wij de eer u voor te dragen, dat het door de rekwestranten in hun adres gestelde overeenkomstig de waarheid is, en dat het voor de ingezetenen van de voorschreven plaatsen zoolang de bedoelde schulden hebben bestaan alle jaren een drukkende last is geweest om de interessen der hoofdsommen en nog daarenboven de reparatie en het onderhoud dier scholen te voldoen, hetwelk ook de oorzaak is, dat de interessen tot zulk eene merkelijke som zijn opgeloopen en achterstallig geworden. Zoodat hoe gaarne men ook van deze schulden wenschte ontheven te worden, alle plannen tot aflossing van dezelve , uit hoofde de grootendeels bekrompen toestand der contribuabelen zijn mislukt en achterwege hebben moeten blijven.
Dat vermits nu de voormelde schulden moeten afgelost en betaald worden, het zeer wenschelijk is, dat het Zijne Majesteit mogte behagen de ingezetenen van Helpman en aan de Hoornschedijk daarin gratieuselijk te hulp te komen, aangezien het hun onmogelijk zal vallen, sommige zelfs ondoenlijk zijn, ten vollen deze schulden te kwijten. Weshalve wij dan ook niet kunnen nalaten de rekwestranten verzoek te ondersteunen in Zijne Majesteits hooge gunst aan te bevelen.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 102)

Brief 15 januari 1830 van de buren van Agter Helpman
Geven met verschuldigde eerbied te kennen wij ondergetekenden buren van Agter Helpman de volgende zaak.
In de verlopen zomer 1829 is door de gezamenlijke buren een nieuwe pomp gelegd in de Agterhelpweg tegenover het bosje van Mr. W.J. Quintus, dewijl de oude pomp was gevallen in Berend Bosman pubelijke afwatering. De kosten op reken van Egbert Vorenkamp hiertoe aangewend belopen f.9,50.
Bij het spreeken van het betalen dezer gelden heeft Lammert Poelma en Beerend Bosman (deze evenwel eigenaar van de bovengenoemde weg zijnde als de overige buren) verklaard niets van dat voorgeschoten geld te willen restitueren, maar gezegd, dat dit moeste betaald worden door de landen, die door gemelde pomp afwateren.
Wij verzoeken u ons in dezen uitslag te geven.
Ondertekening door E. Vorenkamp, H.G. Kwant, J. Ruriks, A. Tuinman, W. Groenendal en de wed. G. Buirma.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 63)

Groninger Courant, 11 januari 1839
Ten overstaan van Mr. J.W. Quintus, notaris te Groningen zullen, op Maandag, den 14 Januarij 1839, des avonds te 5 uren, ten Huize van
D. van den BERG, te Helpman (houdende alzóo op de redenen van opschorting, in het vorig nommer dezer Courant gemeld), publiek worden verkocht :
1. Eene BEHUIZING met SCHUUR, get. B no. 8, met de VASTE BEKLEMMING van een zeer grooten Moestuin , staande en gelegen achter Helpman, doende 's jaars op Midwinter tot huur ƒ 32,-.
2. De VASTE BEKLEMMING van ongeveer 5 Bunders Hooiland, ten Westen van Helpman gelegen, doende 's jaars op Midwinter tot huur ƒ3O,-.
3. De VOLLE EIGENDOM van 2,5 Bunders Land, DE ZULTEN genoemd, bij Essen gelegen;
alles behoorende tot de Nalatenschap van H. G. KWANT.

Groninger Courant, 8 februari 1839
Op donderdag, den 11 Februarij 1839, des middags precies te 12 uren , zal, ten Huize door wijlen H. G. KWANT bewoond, te Helpman, publiek worden verkocht: de door hem nagelaten INBOEDEL en het BOEREN BESLAG, bestaande in KABINET, BUREAU, STOELEN, TAFELS, 2 MELKKOEIJEN, 2 PAARDEN, 1 SCHAAP, EIDE, PLOEG, 3 BOERENWAGENS, en voorts nog 13 WILGEN BOOMEN, aldaar op Wortel staande.

Hindrik trouwt op zondag 17 juni 1781 te Haren op 21-jarige leeftijd met de 25-jarige **Bougien Meinderts**, dochter van **Meindert Jans** en **Aaltje Jans**. Bougien, wonende te Haren, is geboren te Essen, is gedoopt op zondag 19 oktober 1755 te Haren, is overleden op maandag 9 maart 1829 te Helpman. Bougien werd 73 jaar, 4 maanden en 18 dagen.

Van Hindrik en Bougien zijn zes kinderen bekend:

1 **Geert Kwant** is geboren te Helpman, is gedoopt op vrijdag 12 april 1782, zie 164.

2 **Aaltien Hindriks Kwant**, wonende te Helpman (Wijk A Helpman 3), is geboren aldaar, is gedoopt op vrijdag 19 december 1783 te Groningen, is overleden op woensdag 24 juni 1863 te Helpman. Aaltien werd 79 jaar, 6 maanden en 5 dagen.
Aaltien trouwt op donderdag 15 augustus 1811 te Haren (eerste huwelijksacte burgerlijke stand gemeente Haren) (huwelijksgetuige was Ubel Eitens (zie 75)) op 27-jarige leeftijd met de 23-jarige **Egbert Eitens** (MIL-285), zoon van **Eite Ubels** en **Jantien Egberts**. Egbert, arbeider, wonende te Helpman (Wijk A Helpman 14), aldaar (Wijk A Helpman 7) en aldaar (Wijk A

Helpman 3), is geboren te Haren, is gedoopt op dinsdag 25 december 1787 aldaar, is overleden op maandag 20 oktober 1845 te Helpman. Egbert werd 57 jaar, 9 maanden en 25 dagen.

Woont in 1830 op het adres Helpman, Wijk A, Nr. 3 met zijn vrouw en twee dochters. In een ander huis met hetzelfde nummer woonde Abel Mannes met zijn gezin. De vrouwen van Egbert Eitens en Abel Mannes waren zusters.

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 16 februari 1815
Nabestaanden en vrienden van Johannes Stange, minderjarige zoon van Aaltje Eitens en wijlen Johannes Stange, overleden in 1811, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Warnder Eitens Veendijk, schoenmaker te Helpman, vriend
- Roelf Meijer, landbouwer, vriend
- Thomas de Jongh, kastelein te Hoogezand, vriend.
Aanwezig van moederszijde:
- Egbert Eitens, arbeider te Helpman, oom
- Ubel Eitens, schoenmaker te Helpman, oom
- Roelf Hindriks Vedder, arbeider te Hoogezand.
Moeder Aaltje Eitens heeft het voornemen te hertrouwen met Hindrik Viening, boerenknecht te Haren. Zij wordt bevestigd als voogd. Hindrik Viening wordt medevoogd en Roelf Meijer wordt aangewezen als toeziend voogd.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 110, zaak 1815/26)

Uitspraak 24 december 1832 rechtbank van eerste aanleg te Groningen
Beklaagde is Hendrik Vorenkamp, 29 jaar, zonder beroep, geboren en woonachtig te Helpman. Ter zake, dat hij op 15 november 1832 de persoon van Bougien Egberts Eitens heeft gelasterd.
De rechtbank overweegt, dat Egbert Eitens, arbeider te Helpman, vader van de klaagster in dezen Bougien Egberts Eitens, ongehuwde jonge dochter, doch welke zich volgens de algemene bekendheid in eenen zwangeren staat bevindt, op den 15 november 1832, des voordemiddags onverwachts bij de beklaagden op het land van deszelfs ouders, waar hij bezig was te ploegen, is gekomen en hem op eenen driftigen en beschuldigenden toon heeft afgevraagd hoe hij met zijn dochter Bougien had gehandeld, hoe het verder met haar zoude en of hij nu voornemens was haar te trouwen. Dat beklaagde door deze onverwachte en ingewikkelde beschuldiging van den vader van het meisje driftig geworden, daar hij (zoals hij zeide) nimmer eenige ongeoorloofde gemeenschap met haar had uitgeoefend, daarop had geantwoord “ik trouw geen allemans (of zo hij sustineert geen andermans) hoer”.
Overwegende dat deze woordenwisseling heeft plats gehad op een stuk land aan de ouders van beklaagde in eigendom toebehorende en van andere landerijen afgescheiden, dus ofschoon wel in de open lucht geschied en door andere personen, die zich zoo op dat zelfde land als op het naastgelegene aan het werk bevonden op eenen afstand van minder dan 100 passen, aangehoord, niet kan gezegd worden op of in eene openbare plats of bijenkomst, invoege in de wet bedoeld, te hebben plaats gehad.
Overwegende, dat het voormelde antwoord van den beklaagde, ofschoon eene beledigende uitdrukking bevattende ten aanzien van de persoon Bougien Egberts Eitens, echter niet kan worden gehouden door hem te zijn gegeven met boze opzet om haar daarmede te beledigen, maar veeleer moet worden beschouwd als uitgelokt en geprovoceerd door de vraag van den vader van genoemde Bougien en het daarin opgesloten verwijt alsof hij beklaagde de oorzaak zoude zijn van hare zwangerschap.
De rechtbank ontslaat beklaagde van de tegen hem ingebrachte beschuldiging.
(Groninger Archieven, toegang 144, inventaris nr 54, zaak 1857; waarschijnlijk denkt Bougien toch wat anders over het vaderschap van haar kind dan Hendrik Vorenkamp, want zijn noemt haar op 8 februari 1833 geboren zoon Hendrik Vorenkamp Eitens.)

Brief van de Directeur Generaal van Oorlog dd 9 mei 1840
Disponerende op een adres van E. Eitens, wonende te Helpman bij Groningen, houdende verzoek, dat zijne te dier plaatse staande woning moge worden vergroot.
Gezien het berigt van den heer Generaal-Majoor, chef van de algemene directie der genie, waaruit blijkt, dat de adressant het voornemen heeft om tegen zijne woning, staande in het gehucht Helpman en binnen den eersten verboden kring van de werken der gedetacheerde linie buiten de vesting Groningen, eenen stal in steen te bouwen en met pannen te dekken.
Gelet op het bepaalde bij de wet van 16 november 1814 nr 55, wijst het verzoek waarvan de invulling strijdig zou zijn met art. 12 der wet bij dezen van de hand.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 73)

Proces verbaal 29 juli 1843
Op heden den 29 juli 1843 compareerde voor mij, burgemeester van de gemeente Haren, Egbert Eitens, oud 56 jaar, geboren te Haren, wonende te Helpman, van beroep boerenarbeider, welke heeft verklaard, dat hij ongeveer een jaar of zes geleden zich in persoon naar Warffum heeft begeven, ten einde voor zijnen broeder Ubel Eitens aan de doctor en winkelier aldaar eene rekening van tusschen de dertig en veertig gulden te betalen, waartoe hem de gelden door de diaconij van Haren waren verstrekt. Dat zijne broeder die gelden op voren gemelde wijze had opgenomen en als zelf schuldige door hem, comparant, had laten betalen en op zijne naam had laten quiteren, omdat hij destijds het vooruitzicht had op eene erfenis van zijne eerste vrouws vader, waarop wenschte buiten bedeeling van de diaconij te blijven als waardoor hij het recht op een erfenis vreesde te zullen verliezen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

Brief 1 augustus 1843 aan de gouverneur
Ter voldoening aan uw missive van den 19 dezer heb ik de eer bij deze aan u te doen toekomen het proces verbaal door mij opgemaakt van de verklaringen van Egbert Eitens op de vragen naar aanleiding van die missive aan den zelve gedaan, terwijl ik daarbij tevens voeg de kwitanties door de heren Arkema [= dokter Jan Arkema] en Fongers [= winkelier Jan Alberts Fongers] aan Egbert Eitens afgegeven. Voorts gaat hiernevens eene schuldbekentenis van Ubel Eitens groot f.35,275 van welke gelden de bedoelde personen zijn voldaan geworden.
De stukken door de diakonie van Haren aan mij zijnde toevertrouwd zoude het mij aangenaam zijn dezelve na gemaakt gebruik van u terug te mogen ontvangen om ze wederom aan de diakonie ter hand te kunnen stellen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111)

3 **Trijntje Hendriks Kwant**, wonende te Helpman (Wijk B Helpman 12), is geboren aldaar, is gedoopt op dinsdag 25 december 1787 te Groningen, is overleden op zondag 19 juli 1857 te Helpman, is als overleden aangegeven op zondag 19 juli 1857 te Haren (aangever overlijden was Gerrit Jans Stevens; getuige aangifte overlijden was Jan Geerts Aling). Trijntje werd 69 jaar, 6 maanden en 24 dagen.

Geeft bij haar huwelijk in 1815 aan niet te kunnen schrijven.

Trijntje trouwt op zondag 14 mei 1815 te Haren ; bij het huwelijk is getuige Hinderk Meinderts ziek en treedt heelmeester Jan

Popkes Oosterhuis in zijn plaats (huwelijksgetuigen waren Hendricus Hendriks Smit, Geert Kwant (zie 164) en Hinderk Meinderts (zie 176)) op 27-jarige leeftijd met de 36-jarige **Gerrit Jans Stevens** (MIL-167; ES). Gerrit, boerenknecht en wagenaar, wonende te Haren (Wijk F Essen), aldaar (Wijk F Essen 11), aldaar (Wijk F Essen 10) en te Helpman (Wijk B Helpman 12), is geboren te Ruinen, is gedoopt op donderdag 28 januari 1779 aldaar, is als overleden aangegeven te Haren (aangever overlijden was Teunis Geerts Aling), is overleden op zaterdag 22 oktober 1859 te Helpman. Gerrit werd 80 jaar, 8 maanden en 24 dagen.

Woont in 1830 met zijn vrouw en twee zonen op het adres Helpman Wijk B Nr 12.

Verslag dd 9 september 1841 van brandmeester E. Wilphorst en wijkmeester R. Tonkens
Verslag aan de burgemeester van den brand ten huize van Gerrit Stevens te Helpman, gemeente Haren, Letter A nr 11 op den 8 september 1841.
De brand openbaarde zich plm. half elf des morgens. De oorzaak (hoeveel onderzoek wij ook gedaan hebben) van de brand is alsnog onbekend. Hij was zeer hevig en verspreidde zich in een ogenblik tijds over het gansche dak. De wind was zuidwest en op dien stond zeer sterk. Ongelukkig, dat vele landlieden veldwaarts waren en dus geen ogenblikkelijke hulp konden aanbieden. Dan, dit gemis werd eenigszints vergoed, door de bewoners van den Heere- en Oosterweg.
Algemeen kweet ieder zich van zijne pligt. Wilde men echter eenige uitzondering maken, dan verdienen de namen van Hendrik Schraa, Hendrik de Boer, Willem de Jong en H. Stadlander loffelijke vermelding of beloning. Deze, als eerste aanvoerder van de brandspuit en gene als betoonde moed in het blusschen des brands.
Het huis van den eigenaar G. Stevens is voor brandschade gewaarborgd en wel voor f.1.500,- bij herbouw, terwijl de innerlijke waarde gesteld is op f.900,-.
De schade aan huismeubelen en het verlies van plm. 6 voer hooi, door Stevens opgegeven, bedraagt de som van f.120,-.
Zeer te betreuren is tevens de schade aan meubelen, kleederen, etc. van de twee kamerbewoners van bovengenoemde Stevens. Kornelis van Bergen en Henderikus Nagengast, beide vlijtige en brave arbeiders, verdienen in dezen ramp waarlijk ondersteuning. Hoewel de som van f.85,- (de eerste f.50,- en de tweede f.35,-) door hen gezamenlijk opgegeven gering is, is zij echter voor hen als arbeiders wezenlijk groot. Het ware te wenschen, dat u middelen aanwees, ter hunner ondersteuning, al was het ook, dat voor hen eene kollekte gedaan wierde.
Hoe geweldig de brand ook woedde en het zich eerst bedroevend liet aanzien, aangaande het verspreiden der vlammen aan belendende huizen, heeft alles zich echter gelukkig bepaald bij dat eene gebouw.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 74)

Groninger Courant, 10 september 1841
GRONINGEN den 9 September.
Gisteren voor den middag, omstreeks 10 uren, ontstond er brand in eene behuizing te Helpman , welke bewoond werd door den eigenaar Gerrit Stevens, en voorts nog in twee deelen was verhuurd, waarvan het eene door den boerenarbeider Cornelis van Bergen en vrouw en het andere door een timmermansknecht Hinderikus Nagengast en vrouw werd bewoond. Door dezen brand is het geheele dak binnen korten tijd afgebrand, terwijl de zolders daardoor zoodanig zijn beschadigd, dat mede dezelve geheel vernieuwd moeten worden. Van den eigenaar zijn vele goederen, benevens zeven voeren hooi, welke zich op den zolder bevonden, verbrand, terwijl ook van Van Bergen niet alleen anderhalf voer hooi is verbrand , maar het grootste gedeelte van deszelfs meubelen, alsmede die van den anderen huurder daardoor zijn beschadigd of gebroken en eenige kleederen en linnen van denzelven zijn verbrand. De behuizing was voor f.1.500,- gewaarborgd.

4 **Albertien Kwant**, wonende te Helpman (Wijk A Helpman 3), is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 26 september 1790 te Groningen, is overleden op donderdag 24 augustus 1871 te Helpman. Albertien werd 80 jaar, 10 maanden en 29 dagen.
Albertien trouwt op zondag 21 april 1816 te Haren op 25-jarige leeftijd met de 25-jarige **Abel Mannes** ook genaamd Abel Mans (MIL-333), zoon van **Harmannes Mannes** en **Gesien Abels**. Abel, landbouwer en arbeider, wonende te Helpman (Wijk A Helpman 5) en aldaar (Wijk A Helpman 3), is geboren te Onnen, is gedoopt op zondag 13 juni 1790 te Haren, is overleden op woensdag 6 mei 1857 te Helpman. Abel werd 66 jaar, 10 maanden en 23 dagen.

Is in 1814 boerenknecht bij Ebo Bolhuis. Woonde in 1830 op het adres Helpman, Wijk A, Nr. 3 samen met zijn vrouw en vijf kinderen. In een ander huis met hetzelfde nummer woonde Egbert Eitens met zijn gezin. De vrouwen van Abel Mannes en Egbert Eitens waren zusters.

Ingekomen stukken gemeente Haren, 16 september 1817
De schout stuurt de verantwoordelijke Kommissie een lijst met schutters, die hij verzoekt te ontslaan om door meerder gegoede te kunnen worden vervangen: Gerrit Bakker, Jan Weites, Abel Mannes, Lukas Horst en Hindrikus Pauwels.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 50)

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 13 november 1817
De nabestaanden van Harmannus en Hindrik Jans Mannes, minderjarige kinderen van Petronella Hindriks, arbeidster te Onnen en wijlen Jan Harmannus Mannes, overleden 15 mei 1815, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Geert Mannes, arbeider te Helpman, oom
- Abel Mannes, arbeider te Helpman, oom
- Roelf Brink, landbouwer te Onnen, aangehuwde oom
Aanwezig van moederszijde:
- Hindrik Bazuin, arbeider te Haren, halve oom
- Harm Derks Bonder, landbouwer te Yde, aangehuwde neef
- Hindrik Hulshof, schoolonderwijzer te Scharmer, oudoom.
Moeder Petronella Hendriks heeft het voornemen te hertrouwen met Harm Jans Smeenk, landbouwer te Onnen. Zij wordt bevestigd als voogdes en Harm Jans Smeenk wordt aangewezen als medevoogd. Geert Mannes wordt benoemd tot toeziend voogd.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 111, zaak 1817/133)

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 13 november 1817
De nabestaanden van Jan, Teunis, Elsje en Hindrik, minderjarige kinderen van Harm Smeenk en Jeigien Teunis, overleden februari 1817, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Jannes Geerts, landbouwer te Rolde, aangehuwde oom
- Roelf Brink, landbouwer te Onnen, aangehuwde neef
- Abel Mannes, arbeider te Helpman, aangehuwde neef
Aanwezig van moederszijde:
- Jan Teunis Boerhuis, schoolonderwijzer te Smilde, oom
- Hindrik Luchies Hulshof, schoolonderwijzer te Scharmer, oudoom

© 2020 - E.M. van Koldam

- Harm Derks Bonder, landbouwer te Yde, aangehuwde oudoom.
Jan Teunis Boerhuis wordt benoemd tot toeziend voogd.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 111, zaak 1817/134)

5 **Meindert Hendriks Kwant**, wonende te Helpman (Wijk B Helpman 8), is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 7 juli 1793, is overleden op zondag 4 juni 1837 aldaar. Meindert werd 43 jaar, 10 maanden en 28 dagen.

Ingekomen stukken gemeente Haren, 18 april 1814
Brief van de commissaris van het arrondissement Groningen met de mededeling, dat de leden van de landmilitie zich op 26 april 1814 om 8 uur in de ochtend in de Martinikerk moeten bevinden. Daarbij de toevoeging voor de maire: “het zoude mij aangenaam zijn, indien Ued bij de overgave van uw contingent tegenwoordig waart”. Bijgevoegd een nominatie controlle van de door het lot gedefigneerden.
Nr. trekking, naam, remplaçant
1. Berg van den, Derk, vrijwillig;
36. Pathuis, Hindrik
40. Hendriks, Berend
41. Bruin de, Christiaan
59. Klaassens, Roelf
69. Veltman, Gerrit, remplaçant Bennink, Peter, te Haren
74. Jochums, Jacob, remplaçant Jan Jochums, te Haren
77. Kloots, Otto, remplaçant Gerrit Geerts, te Haren
85. Bazuin, Arend, remplaçant Antman, Izak, te Groningen
89. Rummerink, Lucas, remplaçant Bakker, Jacob, te Haren
98. Ruuls, Christoffel
101. Wieringa, Ludewikes
125. Houwing, Hendrik, remplacant Janssen, Marten Hendrik te Groningen
156. Schut, Jannes
175. Kwant, Meindert
183. Koops, Jan, remplacant Kwint, Willem, te Groningen
235. Boerema, Hindrik
236. Nijdam, Andries, remplacant Benniks, J.J., te Groningen
292. Bakker, Derk
298. Kramer Harm.
Op 30 april 1814 volgt een brief met als bijlage een overzicht van de personen, die op het appel hebben gemankeerd. Voor Haren waren dat:
36. Pathuis, Hindrik
40. Hendriks, Berend
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 47).

Proces verbaal 3 maart 1821
Bij de schout is verschenen Jan Jans Sipkes (Sipkema), wonende op de Waterhuizen, die meldde, dat in de maand januari 's avonds twaalf personen bij zijn huis waren gekomen, waaronder zich drie personen bevonden, die hij kende, namelijk Hindrik Quant (Kwant), Meindert Quant (Kwant) en Willem Klaassen. Alle drie wonende te Helpman. Dat deze personen hem en zijn zoon bedreigd hadden en dat zijn zoon ook klappen heeft gekregen. Het (concept) verbaal is moeilijk leesbaar. Als getuigen noemt Jan Jans Sipkes de Onnenaren Albert Eising en Roelf Pieters. De schout hoort de betrokkenen.
* Albert Eising verklaart bij het huis van Jan Jans Sipkes geweest te zijn toen Hendrik Quant, Meindert Quant en Willem Klaassens en een groot aantal anderen daar ook waren. Volgens Eising waren zij aan het springen en het dansen. Hij heeft niet gezien dat een laken van het bed is gehaald en over de koeien was gehangen. Ook heeft hij niet gezien, dat de personen bij het bed van de zieke zoon van Jan Jans Sipkes waren geweest. Eigenlijk heeft Eising niets onbetamelijks gezien.
* Roelf Pieters heeft ook niet veel gezien. Zo heeft hij niet gezien, dat de personen op het bed waren geweest waar de zieke zoon op lag. En ook niet dat een gans uit het hok gehaald was en dat een laken over de koeien was gehangen. Pieters had bij het vuur gezeten en niets onbetamelijks gezien.
* Meindert Quant wordt op 17 maart 1821 door de schout gehoord. Hij verklaart niet geweten te hebben, dat de zoon van Jan Jans Sipkes ziek was. Hij heeft wel gezien, dat er een laken over de koeien was gehangen, maar hij heeft niet gezien wie dat heeft gedaan. Ook heeft hij niet gezien dat een gans uit het hok is gehaald en dat de zoon van Jan Jans Sipkes een klap heeft gekregen. Meindert kan niet schrijven.
* Hindrik Quant wordt op 17 maart 1821 gehoord. Hij verklaart wel geweten te hebben, dat de zoon van Jan Jans Sipkes ziek op bed lag, omdat Sipkes dat zelf had verteld en gezegd had, dat ze niet te dicht bij het bed moesten komen. Hindrik Quant heeft niet gehoord, dat aan Jan Jans Sipkes is gezegd, dat hij stil moest zijn, omdat hij anders aan een touw in de keuken opgehangen zou worden. Van het loslaten van de gans en het slaan van de zoon van Sipkes heeft hij ook niets gezien. Hij noemt ook nog namen van andere aanwezigen, zoals die van Derk Alberts Tuinman.
* Klaas Willems wordt ook op 17 maart 1821 gehoord. Hij is fuselier. Ook Klaas Willems heeft niets gezien.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 54)

6 **Hindrik Hindriks Kwant**, landbouwer, wonende te Helpman (Wijk B Helpman 8), is geboren op zondag 3 september 1797 aldaar, is overleden op zaterdag 12 april 1884 te Haren. Hindrik werd 86 jaar, 7 maanden en 9 dagen.

Proces verbaal 3 maart 1821
Bij de schout is verschenen Jan Jans Sipkes (Sipkema), wonende op de Waterhuizen, die meldde, dat in de maand januari 's avonds twaalf personen bij zijn huis waren gekomen, waaronder zich drie personen bevonden, die hij kende, namelijk Hindrik Quant (Kwant), Meindert Quant (Kwant) en Willem Klaassen. Alle drie wonende te Helpman. Dat deze personen hem en zijn zoon bedreigd hadden en dat zijn zoon ook klappen heeft gekregen. Het (concept) verbaal is moeilijk leesbaar. Als getuigen noemt Jan Jans Sipkes de Onnenaren Albert Eising en Roelf Pieters. De schout hoort de betrokkenen.
* Albert Eising verklaart bij het huis van Jan Jans Sipkes geweest te zijn toen Hendrik Quant, Meindert Quant en Willem Klaassens en een groot aantal anderen daar ook waren. Volgens Eising waren zij aan het springen en het dansen. Hij heeft niet gezien dat een laken van het bed is gehaald en over de koeien was gehangen. Ook heeft hij niet gezien, dat de personen bij het bed van de zieke zoon van Jan Jans Sipkes waren geweest. Eigenlijk heeft Eising niets onbetamelijks gezien.
* Roelf Pieters heeft ook niet veel gezien. Zo heeft hij niet gezien, dat de personen op het bed waren geweest waar de zieke zoon op lag. En ook niet dat een gans uit het hok gehaald was en dat een laken over de koeien was gehangen. Pieters had bij het vuur gezeten en niets onbetamelijks gezien.
* Meindert Quant wordt op 17 maart 1821 door de schout gehoord. Hij verklaart niet geweten te hebben, dat de zoon van Jan Jans Sipkes ziek was. Hij heeft wel gezien, dat er een laken over de koeien was gehangen, maar hij heeft niet gezien wie dat heeft gedaan. Ook heeft hij niet gezien dat een gans uit het hok is gehaald en dat de zoon van Jan Jans Sipkes een klap heeft gekregen. Meindert kan niet schrijven.

© 2020 - E.M. van Koldam

* Hindrik Quant wordt op 17 maart 1821 gehoord. Hij verklaart wel geweten te hebben, dat de zoon van Jan Jans Sipkes ziek op bed lag, omdat Sipkes dat zelf had verteld en gezegd had, dat ze niet te dicht bij het bed moesten komen. Hindrik Quant heeft niet gehoord, dat aan Jan Jans Sipkes is gezegd, dat hij stil moest zijn, omdat hij anders aan een touw in de keuken opgehangen zou worden. Van het loslaten van de gans en het slaan van de zoon van Sipkes heeft hij ook niets gezien. Hij noemt ook nog namen van andere aanwezigen, zoals die van Derk Alberts Tuinman.
* Klaas Willems wordt ook op 17 maart 1821 gehoord. Hij is fuselier. Ook Klaas Willems heeft niets gezien.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 54)

Uitspraak 17 maart 1823 rechtbank van eerste aanleg te Groningen
Beklaagden zijn:
- Hindrik Geerts Kwant, 60 jaar, geboren en woonachtig te Helpman, landbouwer;
- Hindrik Hindriks Kwant, 25 jaar, geboren en woonachtig te Helpman, landbouwer.
Ter zake, dat zij zich in de maanden januari en februari 1823 te Helpman hebben schuldig gemaakt aan het onbevoegdelijk uitoefenen van een tak der geneeskunde.
Gehoord de conclusie van H. de Ranitz, namens Jantje Wiekens Bunt, ehevrouw van en ten dezen geassisteerd door Hindrik Roelfs Nienhuis, landbouwer, wonende te Westerbroek, zich in dezen hebbende gesteld civiele partij, daartoe tenderende ten einde het aan de regtbank behage de beklaagde ten opzigte van de civiele partij te condemneren ieder voor het geheel.
De rechtbank acht bewezen, dat de belaagden uitwendig geneesmiddelen hebben toegediend aan Jantje Wiekens Bunt. De beklaagden worden veroordeeld tot:
1. het betalen van f.50- (de eis was f.150,-) aan Jantje Wiekens Bunt als schadeloosstelling en vergoeding voor geleden pijn en als smarte voor het verlies van een vinger;
2. het betalen van f.50,- voor de geneeskundige behandeling aan Jantje Wiekens Bunt;
3. een boete van f.25,-;
4. confiscatie van de geneesmiddelen;
5. de kosten van de procedure.
(Groninger Archieven, toegang 144, inventaris nr 49, zaak 626)

Brief 20 mei 1843 van landgebruikers Helpman
Wij ondergetekenden, landgebruikers van het gehucht Helpman, gemeente Haren haasten ons dringend en nemen alzoo de vrijheid zich tot u te wenden met de bede, dat door medewerking van u pogingen aangewend mogen worden tot wederafstrooming des waters, doordien hunne lage landerijen nog van 8 tot 12 duimen onder water staat. Zij vrezen, en niet zonder reden, dat zulk eene hooge waterstand voor hunne hooilanden niet anders dan nadelig moet zijn. Zij koesteren dus den wensch, dat u mag medewerken tot hun aller belang en welzijn.
L. Poelma, E. Vorenkamp, H.H. Kwant, H. Ennen, J. Buirma
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

Brief 30 mei 1843 van de Hoofdingenieur van de Waterstaat in de provincie Groningen
In rescriptie op uw missive van den 20 dezer, op den 22 ontvangen, waarbij u mij deed toekomen het hierbij terug gaand schrijven van onderscheidene landbouwers van het gehucht Helpman, gemeente Haren, daarbij uw medewerking verzoekende tot afstroming der waters, doordien hunne lage landerijen ten oosten van Helpman nog van 8 tot 12 duimen onder water staan enz., en waarbij u mij verzoekt zoodanige bevelen te willen geven, dat aan hunne bezwaren zoveel mogelijk worde tegemoet gekomen, heb ik de eer te doen dienen.
Dat tijdens het ontvangen der klagte het binnenwater alhier geen 8 duim boven peil teekende, en dat alzoo de landen welke van 8 tot 12 duim onder water stonden door het op het peil afstroomen als het ware niet waren te helpen, dat echter zoo lang die peilstand niet was bereikt steeds is gestroomd, en bovendien op last van de provinciale ingenieur een onderzoek in loco [= ter plaatse] heeft plaats gehad, in tegenwoordigheid van de mede onderteekenaar van het adres E. Vorenkamp, bij welk onderzoek is gebleken, dat op sommige landen aan het Winschoterdiep gelegen tusschen de Gideon en het tolhek van 20 tot 25 Nederl. duimen water stond en er zelfs nog lagere gedeelten waren, waaruit derhalve ontoezeggelijk blijkt, dat gezegde land beneden zomerpeil gelegen is.
Voorts is daarbij al verder opgemerkt, dat van de onderscheidene pompen, waardoor het water van deze landen in het Winschoterdiep wordt ontlast, één bepaald lek en afgedamd was en alzoo niet konde gebruikt worden, dat de toegangen naar andere in het algemeen onvoldoende waren en over de graving van sommige gedeelten kwestie was, en alzoo in het geheel niet wierden onderhouden, en men voornemens was deswege geregtelijk vervolging tegen zekeren Lindhorst te Helpman in te stellen, zodat de bezwaren der landgebruikers ten deele aan de natuurlijke lage ligging der landen en ten deele ook aan eigen schuld moeten worden toegeschreven.
Lager toch dan het zomerpeil, welken stand het water nu reeds sedert eenigen tijd heeft bereikt, kan in geen geval worden afgestroomd, vermits dan steeds van de zijde der scheepvaart gegronde klagten worden ingebragt, terwijl zich dezer dagen reeds meermalen de gevallen hebben voorgedaan, dat de schepen bij het gebrek aan water in het vaarwater aan den grond raken.
Ik meen derhalve op grond van het bovenstaande de vrijheid te mogen nemen onder den aandacht van u te brengen, of het wel geraden is om onbepaald geloof aan soortgelijke klagten der landgebruikers te hechten, althans daaraan zonder voorafgaand onderzoek en gebleken gegrondheid gevolg te geven, en tevens op te merken het wenschelijke der naarkoming van het verzochte in de resolutie van Heeren Gedeputeerde Staten dezer provincie dd 3 mei 1836, opzigtig de zorg, dat de landlieden reeds in het voorjaar hunne kadijken en verdere waterkeeringen behoorlijk in profiel onderhouden en hunne sloten en waterleidingen behoorlijk diep en schoonhouden.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

Notulen burgemeester en wethouders, 23 december 1856
Tot opperbrandmeester voor de tijd van 3 jaren, ingaande heden, wordt aangewezen Lubbertus van Oosten.
Tot wijkmeester van de wijk A (dorp Haren), tevens brandmeester en eerste hoofdman van de nachtwacht: Jannes Horst met als plaatsvervanger Jan Jansen.
Tot wijkmeester wijk B (dorp Haren); J. Koops en plaatsvervanger L. Bolhuis.
Tot wijkmeester wijk C (Onnen): Joh. Breeman en plaatsvervanger H. Hindriks.
Tot wijkmeester wijk D (Dilgt en Hemmen): J. Brink en als plaatsvervanger Joh. Meijer.
Tot wijkmeester wijk E (Hoornschedijk): J. Nijdam en als plaatsvervanger B. van der Veen
Tot wijkmeester wijk F (Essen): Jan Hemmes en als plaatsvervanger J.K. van Hemmen
Tot wijkmeester wijk A (Helpman): R. Tonkens sr en als plaatsvervanger Joh. Blaauwpot.
Tot wijkmeester wijk B (Helpman): L. Poelma en als plaatsvervanger H. Kwant
Tot wijkmeester wijk C (Molenstreek en Euvelgunne): K. Bolhuis en als plaatsvervanger H. van Bruggen.
Tot wijkmeester wijk D (Den Hoorn): H. van Hemmen en als plaatsvervanger H. Oosterveld.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 35).

Hindrik trouwt op donderdag 18 juni 1829 te Haren op 31-jarige leeftijd met de 21-jarige **Engeltje Haaijes**. Engeltje, wonende te Helpman (Wijk B Helpman 8), is geboren op woensdag 1 juni 1808 te Oude Pekela, is overleden op dinsdag 25 november 1884 te Helpman. Engeltje werd 76 jaar, 5 maanden en 24 dagen.

© 2020 - E.M. van Koldam

166 **Hendrik Nicolaas Laclé** (GH1812-032), zoon van **Jan Salomon Laclé** en **Maria Elisabeth Cappele**, koopman, havenmeester te Batavia, secretaris van weeskamer te Batavia, maire en later schout te Haren (1811-1816) en statenlid Groningen, wonende te Haren en aldaar (Wijk A Harenermolen 40), is geboren op zaterdag 6 mei 1741 te Haarlem, is gedoopt op woensdag 10 mei 1741 aldaar, is overleden op zaterdag 17 februari 1816 te Groningen (in zijn huis aan de Herestraat). Hendrik werd 74 jaar, 9 maanden en 11 dagen.

Hendrik kwam in 1774 naar Ned. Indië. Hij vervulde daar de functies van onderkoopman (1774), koopman en secretaris college van huwelijkse en kleine zaken (1777), koopman en sabandhaar, buitenregent van het weeshuis (1785), curator en scholarch (1786) en opperbrandspuitmeester buiten de Vierkantpost (1788). Op 26 oktober 1789 repatrieeerde hij met zijn dochter Petronella vanuit Batavia naar Nederland. Hij kwam op 23 mei 1890 aan bij Texel. Hij vestigde zich vervolgens in Groningen. Waarschijnlijk kwam hij naar Groningen, omdat zijn stiefzoon Willem Fockens hier woonde. Zie voor verdere achtergronden en verwijzingen bij zijn eerste vrouw Petronella Greven. In de Franse tijd vervulde hij diverse functies. Zo was hij vanaf 1798 commissaris van het departement van de Eems met als zetel Leeuwarden. Na het herstel van Stad en Lande als afzonderlijk departement was hij één van de vijf leden van het departementaal bestuur. Tijdens de inlijving bij Frankrijk was hij arrondissementsraad van Groningen, maire van Haren, president van de cantonnale vergadering van Hoogezand en waarnemend vredesrechter. Na 1813 was hij behalve maire van Haren ook statenlid.

Voor 1805 woonde Hendrik aan de oostzijde van de Grote Markt. In 1810 kocht hij van S.M.S. de Ranitz voor fl.7.250,- een huis aan de westzijde van de Heerestraat. In dit huis is hij in 1816 overleden. In Haren bezat Hendrik de buitenplaats Voorveld. Hij kocht dit huis in 1791 van de erven van Tjaard van Berchuys voor fl.31.000,-. Na zijn dood komt Voorveld aan zijn dochter, die is gehuwd met C.H.W. Haack. (gegevens van Van Winter).

Hendrik behoorde tot de 600 hoogst aangeslagenen in het Departement van de Westereems.

Brief van Dirk van Hogendorp 25 juli 1785
Dirk van Hogendorp schrijft vanuit Indië brieven aan zijn broer Gijsbert Karel van Hogendorp. Uit een brief van 25 juli 1785 het volgende citaat: "Mr. la Clé, qui est marié avec la soeur de ma future bellemère, est devenu Sjabandhar, à la place de Mr. Geusau qui est mort, et il tâchera certainement de devenir dans trois ou quatre ans d'ici Conseiller des Indes; si à présent Vous pouvez disposer Mr. Boers et d'autres a me recommander a ce poste, cela ne peut me manquer de l'obtenir, quand Mr. la Cle en sort. Límportance de ce poste vous sere certainement bien connue".
(E. du Perron-de Roos, "Correspondentie van Dirk van Hogendorp met zijn broer Gijsbert Karel" in Tot De Taal-land-en Volkenkunde Van Nederlandsch-Indië, Deel 102, pag.135)

Hendrik Niclaas Lasse van Haarlem, en Ida Aleida Haak, van Amsterdam, Egtelieden worden in januari 1792 lidmaat van de kerk van Haren

Akte 20 maart 1792
Wolter Papink verkoopt voor f.300,- een kamp land gelegen bij het Voorveld aan H.N. Laclé voor f.300,-
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1616, folio 58)

Akte 5 juli 1792
De erven Berchuijs vernietigen op verzoek de overdracht dd 2 november 1791 aan H.N. Laclé en stellen daarvoor in de plaats een pachtbrief ingaande 1 december 1790. Het betreft het huis Voorveld met drie huizen meierwijze door Albert Coops, Folkert Eisses en Willem Hindriks gebruikt. Uitvoerige opsomming van de percelen met namen en aangrenzende eigenaren. Onder nr 27 wordt de kamp het Scharlaken genoemd, door de pachteren zelf gebruikt, zwettende ten noorden en oosten de gezworene Papink, ten zuiden Frederik ter Borgh en ten westen de Heereweg. De prijs bedraagt f.31.000,-.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1616, folio 83)

Akte 1 november 1792
Jan Warmolts verkoopt een aantal landerijen aan H.N. Laclé.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1616, folio 91)

Akte 16 oktober 1797 (geregistreerd 18 december 1797)
Freerk Westerhoff en Anna Somerdijks verklaren verkocht te hebben aan de heer H.N. Laclé 11 matten hooiland onder Haren gelegen, de Broeken genaamd. Het land grenst aan Roelf Koops. Roelf Koops heeft de tip en heeft het recht van overvaart over de door Laclé gekochte percelen. De prijs is f.1.499,.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1617, folio 26)

Akte 20 januari 1798
Johannes Rummerink, Hinderikus Hornhuis en Rudolf Rummerink, gesworen bijzitters van het Gerecht van Selwerd, treden op in hun kwaliteit van kerkvoogden te Haren. Zij verkopen in een publieke verkoping een groot aantal percelen kerkengrond.
Aan H.N. Laclé 2 matten hooiland te Haren voor f.86,-.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1617, folio 32)

Akte 20 maart 1799
De erven van wijlen burgemeester Tjaart van Berckhuijs donateren aan Hendrik Nicolaas Laclé, lid van het Intermediair Administratief Bestuur van het voormalig gewest Stad en Lande het recht van redemtie van zodanige gerechte helfte van den groven en smallen tienden over Haren als dezelve door aankomstbrief van 4 mei 1662 kunnen verdedigen, mitsgaders het recht van redemtie van alle zodane goederen bestaande in de buitenplaats Voorveld gelegen onder de klokslag van Haren met deszelfs behuizingen, hoven en bosschen, voorts boerenplaatsen en landerijen alles in voegen met de voormelde tiende door de donateurs aan de donataris voor de tijd van 25 jaar is verpacht volgens stokleggingsbrief van 5 juli 1792. Welke pachtbrief door de donateurs nu voor een koopbrief wordt gehouden, zijnde de donateurs dit volgens de publieke koopvoorwaarden verplicht te accepteren.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1617, folio 70) HAZA
De grote of grove tiend had betrekking op graanproducten en boekweit. De kleine of smalle tiend had betrekking op gewassen als peulvruchten, wortelen en knollen, hop en dergelijke.

Akte 30 december 1816
Scheiding van de nalatenschap van Hendrik Nicolaas Laclé. Tot de nalatenschap behoort
1. Een buitenplaats Voorveld genaamd. Welke buitenplaats bestaat uit:
- een heerenbehuizing gemerkt A nr 40 met een afzonderlijk staand schathuis, koetshuis, stallingen, tuinmanswoning, arbeiderswoning, koepel en verder getimmerte;
- een huis en hof, getekend A nr ??, en landen, zo thans door Albert Koops in losse huur wordt gebruikt;
- het huis en hof, getekend A nr ??, zo thans door Jan Koops in huur wordt gebruikt;

- het huis en hof, getekend A nr ??, zo thans door Derk Hindriks in losse huur wordt gebruikt;
2 tm 9. diverse akkers en weilanden;
10. Een behuizing A nr ?? met hof, bouw- en weilanden, zwettende ten noorden de Haarder Es en de Pastorie Muggenkamp, ten oosten het Westerveen, ten westen de Heereweg en ten zuiden perceel 36.
27. De kamp, het Scharlaken genaamd, zwettende ten noorden de Haarder Es, ten oosten en ten zuiden de Haarder Es en ten westen de Heereweg.
28 tm xx. Diverse percelen
Totaal wordt de buitenplaats gewaardeerd op f.30.000,-. De totale nalatenschap van Hendrik Nicolaas Laclé bedraagt f.39.575,-. De erfgenamen, elk voor 1/3 zijn: de weduwe (zijn derde vrouw) Rebecca Wilhelmina Abresch, dochter (uit het eerste huwelijk) Marie Elisabeth Laclé, gehuwd met Carel Hendrik Willem Haack, zoon (uit het derde huwelijk) Hendrik Nicolaas Laclé jr. Rebecca Wilhelmina Abresch krijgt het huis aan de Herestraat te Groningen toegewezen plus een uitbetaling in contanten. Marie Elisabeth Laclé krijgt de buitenplaats Voorveld met bijna alle bijbehorende landerijen toegewezen, maar moet wegens de forse overbedeling die daardoor ontstaat f.4.598,- betalen aan haar stiefmoeder en f.8.353,- aan haar halfbroer. Hendrik Nicolaas Laclé krijgt zijn aandeel volledig in contanten.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr. 63, Akte 562)

Brief 3 februari 1826 van de schoolopziener Th. Van Swinderen
In artikel 9 van de instructie voor de schoolopziener is onder anderen het volgende bepaald: de schoolopzieners zullen speciaal de verbetering der schoolvertrekken, het onderwijs van de kinderen der behoeftigen, vooral ten plattelande en het zoveel mogelijk onafgebroken schoolhouden en schoolgaan geheel het jaar door ernstig ter harte nemen en deswegens de nodige voordragten doen bij zodanige geconstitueerde magten of ook bij zodanige andere collegien of personen als bevoegd zien. Om in dezen te voorzien en te disponeren.
Overeenkomstig dit voorschrift heb ik mij zeer dikwijls vervoegd bij het gemeentebestuur en vooral in het jaar 1810 bij de toenmalige maire der gemeente Haren, wijlen de heer H.N. Laclé om de school aan den Horensche Dijk, die toen in een allerellendigsten toestand was, verbeterd te krijgen en ik meen mij ook wel te herinneren, dat het ten gevolge van de daarop door den heer Laclé aangewende pogingen geweest was, dat deze school is verbeterd geworden.
Misschien is er iets zekers omtrent te vinden in de notulen van het bestuur der gemeente te Haren van dat of een der volgende jaaren.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 59)

Hendrik trouwt in 1778 te Batavia, trouwt (kerk) op zondag 15 februari 1778 aldaar op 37-jarige leeftijd (1) met **Petronella Greven**, dochter van **Abraham Greven** en **Catharina Elisabeth van Voorden**. Petronella is overleden te Batavia, is begraven op dinsdag 26 september 1786 aldaar.

De achtergrond van Petronella's eerste man Jacob Fockens komt aan de orde in het artikel 'De familie Fockens in de Oost' van Prof. Dr. G.J. Schutte in het tijdschrift Stad en Lande, jaargang 21, nummer 3, 3e kwartaal 2012 en in het boek 'Seer teder beminde Heer Vader en Vrouw Moeder! Brieven van de Groninger familie Fockens in de Oost, 1748-1783' (Hilversum 2014) van dezelfde auteur.

Petronella Greven (Greving) was geen directe familie van Maria Greving, de echtgenote van Jacob Fockens' broer Willem.

Petronella was eerder gehuwd (1) met **Jacob Fockens**.<206,207>

Van Hendrik en Petronella zijn drie kinderen bekend:

1 **Marie Elisabeth Laclé**, wonende te Haren (Wijk A Harenermolen 40), is geboren in maart 1782 te Batavia, is overleden op donderdag 6 februari 1845 te Groningen. Marie werd 62 jaar en 11 maanden.

Akte 30 december 1816
Scheiding van de nalatenschap van Hendrik Nicolaas Laclé. Tot de nalatenschap behoort
1. Een buitenplaats Voorveld genaamd. Welke buitenplaats bestaat uit:
- een heerenbehuizing gemerkt A nr 40 met een afzonderlijk staand schathuis, koetshuis, stallingen, tuinmanswoning, arbeiderswoning, koepel en verder getimmerte;
- een huis en hof, getekend A nr ??, en landen, zo thans door Albert Koops in losse huur wordt gebruikt;
- het huis en hof, getekend A nr ??, zo thans door Jan Koops in huur wordt gebruikt;
- het huis en hof, getekend A nr ??, zo thans door Derk Hindriks in losse huur wordt gebruikt;
2 tm 9. diverse akkers en weilanden;
10. Een behuizing A nr ?? met hof, bouw- en weilanden, zwettende ten noorden de Haarder Es en de Pastorie Muggenkamp, ten oosten het Westerveen, ten westen de Heereweg en ten zuiden perceel 36.
27. De kamp, het Scharlaken genaamd, zwettende ten noorden de Haarder Es, ten oosten en ten zuiden de Haarder Es en ten westen de Heereweg.
28 tm xx. Diverse percelen
Totaal wordt de buitenplaats gewaardeerd op f.30.000,-. De totale nalatenschap van Hendrik Nicolaas Laclé bedraagt f.39.575,-. De erfgenamen, elk voor 1/3 zijn: de weduwe (zijn derde vrouw) Rebecca Wilhelmina Abresch, dochter (uit het eerste huwelijk) Marie Elisabeth Laclé, gehuwd met Carel Hendrik Willem Haack, zoon (uit het derde huwelijk) Hendrik Nicolaas Laclé jr. Rebecca Wilhelmina Abresch krijgt het huis aan de Herestraat te Groningen toegewezen plus een uitbetaling in contanten. Marie Elisabeth Laclé krijgt de buitenplaats Voorveld met bijna alle bijbehorende landerijen toegewezen, maar moet wegens de forse overbedeling die daardoor ontstaat f.4.598,- betalen aan haar stiefmoeder en f.8.353,- aan haar halfbroer. Hendrik Nicolaas Laclé krijgt zijn aandeel volledig in contanten.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr. 63, Akte 562)

Akte 8 januari 1817
Publieke verkoping door Maria Elisabeth Laclé. Te koop worden aangeboden:
1. Het zuidelijk gedeelte van de plaats Voorveld bijzonder geschikt voor het aanleggen van een buitenverblijf. Gemeld perceel wordt bezwaard met het onderhoud van een pand weg groot ongeveer 40 roden bij Adolphs Poort achter Haren.
2. Een boerenplaats bestaande in een behuizing A42, schuur en tuin, benevens ongeveer 25 grazen bouw- en weideland met het daarin liggende veld, wordende thans door Folkert Eisses in losse huur gebruikt, zwettende tesamen ten noorden aan de plaats Voorveld en de Pastorie Muggenkamp, ten oosten aan het Onnerveld, ten zuiden aan het volgende perceel en ten westen aan de Hereweg.
3. Een boerenbehuizing A43 met schuur en tuin met ongeveer 6 grazen land, strekkende vanaf de Hereweg tot aan het Westerveen, wordende thans door Jan Folkers in losse huur gebruikt. Hebbende tot naaste zwetten ten noorden perceel 2, ten oosten het Onnerveld, ten zuiden weduwe Luite Pauwels en ten westen de Hereweg.
4. Een boerenplaats bestaande uit de behuizing A46, schuur en tuin, staande en gelegen rondom de plaats Voorveld, zwettende ten noorden en ten westen aan de Boereweg, ten oosten en ten zuiden aan de plaats Voorveld. Met nog enige landerijen. Thans door Albert Koops in losse huur gebruikt. De koper verkrijgt het recht van vrije overgang, overrid, overdrift en overvaart over de

rijdlaan van de plaats Voorveld naar en vanaf de Hereweg.
5. Een boerenbehuizing A44 en tuin, wordende thans door Jan Koops in losse huur bewoond en gebruikt, zwettende ten noorden aan de plaats Voorveld, ten oosten aan de Hereweg, ten zuiden aan de Rijdlaan en ten westen aan het Kleine Kampje van Voorveld.
6. Een boerenbehuizing getekend A45 met een grote tuin bij het Hamrik, wordende door Derk Hindriks in losse huur bewoond en gebruikt, zwettende ten noorden aan Voorveld, ten oosten en ten zuiden aan het voetpad volgens afbakening bijlangs de Schipsloot en ten westen aan de Boereweg.
7. Kamp land
8. Idem
9. Idem
10.Een kamp land gelegen aan de Hereweg, De Scharlaken genaamd, groot 5 grazen.
Perceel 2 wordt gekocht door Grietje Hindriks, echtgenote van Simon Aaldriks Evenhuis, kastelein bij de Oosterpoort, voor f.2.850,-. De overige percelen worden niet verkocht.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr. 64, Akte 15)

Akte 8 januari 1817
Verkoop bomen door Maria Elisabeth Laclé. Het betreft 1500 eiken, beuken en grove den. De bomen worden stuk voor stuk verkocht. De totale opbrengst is f.1.043,45.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr. 65, Akte 37)

Akte 27 februari 1818
Maria Elisabeth Laclé, echtgenote van C.H.W. Haack, ontvanger der directe belastingen in de gemeenten Oldehove en Hoogkerk, verklaart te hebben verkocht aan Willem Hendrik Niebuir, landbouwer, en Jantje Bernardus Uchterup, woonachtig onder Haren in de na te noemen behuizing, de behuizing A 43 met schuur en tuin en plusminus zes grazen land, strekkende vanaf de Heereweg tot aan het Westerveen met het daarop gevonden wordende bosch, alles staande en gelegen aan de oostzijde van de Heereweg onder Haren, zwettende ten noorden aan Grietje Hendriks, huisvrouw van Simon Evenhuis, ten oosten aan het Onnerveld, ten zuiden aan de weduwe Luite Pauwels en ten westen aan de Heereweg, voor de prijs van f.600,-.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr. 78, Akte 113)

Groninger Courant, 13 april 1832
Heden overleed mijn hartelijk geliefde echtgenoot, de heer Carel Hendrik Willem Haack; eene ziekte van 12 weken maakte, in den ouderdom van 56 jaren, na eene echtverbindtenis van ruim 30 jaren, een einde aan zijn voor mij en de maatschappij zoo nuttig leven. M.E. La Clé, wedw. C.H.W. Haack.

Marie gaat in ondertrouw op zondag 31 mei 1801, trouwt op vrijdag 12 juni 1801 (Gericht van Selwerd en Sappemeer) (huwelijksgetuigen waren Hendrik Nicolaas Laclé (zie 166), Ida Alijda Haack en Daniël Mattheus Haack), trouwt (kerk) op donderdag 25 juni 1801 te Haren (opbrengst collecte voor de diaconie bij trouwerij: f.62,36). op 19-jarige leeftijd met de 25-jarige **Carel Hendrik Willem Haack** (RAAD; L-00181; L-00182cs), zoon van **Pieter Haack** en **Catharina Elisabeth Kesler**. Carel, raadslid te Haren, wonende te Haren (Wijk A Harenermolen 40) en aldaar, is geboren op zondag 19 november 1775 te Doesburg, is overleden op zaterdag 7 april 1832 te Groningen. Carel werd 56 jaar, 4 maanden en 19 dagen.

Woont in 1830 met zijn vrouw en de werkmeiden Anna Bovendijk en Berendina Smit op het adres Haren Wijk A Nr 40 Harenermolen (Huize Voorveld).

Is in 1804 te Groningen één der commissarissen der spijsuitdeling (bericht in Groninger Courant van 16 november 1804)

Is van 8 oktober 1831 (opvolger van Cornelis Hendrik Tjaden Jullens) tot zijn overlijden op 7 april 1832 raadslid van de gemeente Haren.

Huwelijkscontract 12 juni 1801
Huwelijkscontract Carel Willem Haack en Maria Elizabeth Laclé. Alles zal zijn gemeen. Namens de bruidegom aanwezig Daniel Matthias Haack en L.T. van Hasselt. Namens de bruid Hendrik Nicolaas Laclé en aanbehuwde moeder Ida Alijda Haack. Stoklegging in aanwezigheid van drie erfgezetenen H. Hornhuis, R. Rummerink en J. Rummerink.
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 1691).

Ontvangst diaconie te Haren 25 juni 1801
Opbrengst collecte bij trouwerij van de heer Haack met juffer Laclé: f.62,36.
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7). HAZA

Gazette de Groningue, 31 mei 1811
De penningmeester van de onbondene kas der Associatie tot de Conscriptie brengt nogmaals ter kennisse van de deelnemeren in opgemelde kas, die hun verschuldigde nog niet hebben voldaan en daardoor de liquidatie vertragen, om in de volgende week te komen en betaalen ter zijner huize in de Papengang, tusschen Ooster- en Peeperstraaten, Lett. S, no 62, alwaar hij zedert 1 mei woonachtig is. Groningen, den 30 mei 1811, C.H.W. Haack, penningmeester..

Advertentieblad, bekendmakingen en onderscheidene berigten van Groningen, 12 april 1814
Ordentelijke lieden in deze stad, genegen zijnde, op mei aanstaande, twee ongemeubileerde beneden-kamers te verhuren, of ook wel boven, wanneer dezelve met eene gemakkelijke trap opgaan, kunnen zich tot nader onderrigt, vervoegen bij den heer Haack, in Papengang, lett. S., no 62.

Groninger Courant, 21 oktober 1814
In de maand november aanstaande zal publiek aan de meestbiedende worden verhuurd: de zeer aangename buitenplaaats, De Middelhorst (gelegen onder het dorp Haren) met derselver tuinen en wandeling in de bosschen, voorts eenig bouw-, weide- en hooiland, na verkiezing, iemand inmiddels eenig onderrigt begerende, kan zich adresseren bij den heer C.H.W. Haack, in de Oude Boteringestraat te Groningen.

Brievenboek gemeente Haren 1818
De burgemeester van Groningen verzoekt bij brief van 3 augustus 1818 om opgave van de personen, die lid zullen zijn van de sub-commissie van de gemeente Haren ten dienst van de Maatschappij van Weldadigheid. De gemeente antwoordt per ommegaande, dat dit zijn de heren W. Holwerda, C.H.W. Haack, F. Wuffen en J. Hoenderken.

Brief provinciaal bestuur 7 oktober 1818
Resolutie onderhoud en verdieping van het Hoornschediep samen met de provincie Drenthe. Instelling commissie. Vanuit Haren worden in de commissie benoemd: C.W. Haack, C.H. Tjaden Jullens, J. Vos en Jan. E. Wilphorst. Haack wordt benoemd tot

© 2020 - E.M. van Koldam

president.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 51).

Groninger Courant, 11 oktober 1822
Ten overstaan van den griffier J. Veenhoven, Hzn, zal den heer C.H.W. Haack, op maandag den 28 october 1822, des morgens precies te negen uren te beginnen, aan deszelfs buitenplaats Voorveld, bij Haren, publiek doen verkoopen: ongeveer 300, aldaar digt op het water op de wortel staande ligte en zware, meest eiken stamboomen, eenige beuken en sparreboomen, onderscheidene reeds gekapte eiken boomen, benevens eenig kromhout.

Groninger Courant, 9 april 1824
Te huur om dadelijk te aanvaarden: eene Heerenbehuizinge en tuin, staande in het aangenaamste van het dorp Haren. Te bevragen bij J. Swartwolt te Haren, of bij C.H.W. Haack, in de Oude Boteringestraat te Groningen.

Brief 17 juli 1827 van C.H.W. Haack
Ik geloove u te moeten aangeven, dat ik voornemens ben een arbeiderswoning in Blankeweer onder Noordlaren te doen zetten
[rest van de brief niet leesbaar]
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 60)

Drentsche Courant, 29 juni 1827
Commissie van Oppertoezigt uit hun Edele Groot Achtbare Heeren Gedeputeerde Staten van de provinciën Groningen en Drenthe, op zaterdag den 30 juni 1827, des namiddags te 3 uren, ten huize van de kastelein D. van den Berg te Helpman, publiek aan den minstaannemende uit te besteden: Het uitbaggeren van dertien honderd lasten slijk uit het Hoornschediep, tusschen de stad Groningen en de Punterbrug, alsmede het afgraven van eenige bogten in hetzelve. Het bestek en conditiën zullen, acht dagen bevorens, ten huize van uitbesteding, ter lezing liggen, alsmede twee dagen bevorens foor eenige leden van de commissie, bijlangs het diep zelf, aanwijs worden gedaan. Uit naam der Commissie van Directie, C.H.W. Haack, president, G.L. Gasinjet, secretaris.

Brief 16 juli 1828 van de gouverneur
Ik zende u hiernevens met een extract staat de daarop vermelde quitantiën wegens contributiën over 1828 ten behoeve van het kunstlievend genootschap ter aanmoediging en bevordering van teeken-, schilder-, graveer en beeldhouwkunst te Groningen en ik verzoek u die contributiën te doen invorderen en dezelve over te storten bij den commies Wichers voor de 1 september eerstkomende.
**Bijlage Extract contributie over 1828
- J. van Trojen f.2,60
- C.H.W. Haack f.2,60
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 61)

Brief 18 september 1828 van de ingelanden van het Westersche land te Haren
In antwoord op de aan ons gezondene klagte van de ingezetenen van Hemmen, Dilgt en Helpman hebben wij de eer te berigten, dat weliswaar wij de pomp in de zogenaamde Hoogedijk, als zijnde onze afwatering van het Westersche land, hebben open gezet, om daardoor éénmaal van het overtollige water ontlast te worden, en alzoo aan een groot aantal ingezetenen gelegenheid te geven om nog iets van hun gras tot hooi te kunnen winnen en hun winterbrand te verzamelen, dewijl deze polder wel 180 bunders hooiland bevat, waarvan zekerlijk nog geen 25 bunders gemaait zijn.
Doch wij hebben zulks niet willekeurig gedaan, want hoe zouden wij anders het water kwijt worden, dan door de pomp, die te allen tijde tot de afwatering heeft bestaan, en nog bestaat. Maar, dat wij de pomp hebben open gezet voordat de gaten waren digt gemaakt, is eene onwaarheid. Wij hebben alle gaten in den dijk eerst laten digten, behalven een bij het zoogenaamde Halfstuiversgat of overvaart, hetwelk wij expresselijk hebben open gelaten, zoo lang het water daar wilde uitstroomen. Om onze naburen benedenwaarts liggende, minder water door de pomp te laten toeloopen, en alzoo zoo mogelijk voor schade te behoeden. Wij hebben dan ook den 10 september jl. onder opzigt van de dijkschouwers en onzen mede ingeland Roelof Koops, de schuiven van de pomp half laten open zetten, om zoodoende langzamerhand ons water tot minder nadeel van onze naburen te laten afloopen, maar eenige dagen daarna ontdekten wij, dat bij nacht in stilte de schuif voor den pomp was digt geschoven, hetwelk twee nachten en een dag gebeurd is.
Wij hiervan kennis krijgende dachten, nu men ons bedriegen wilde, best te zijn van ons regt gebruik te maken en de schuive uit den pomp te moeten nemen, en het water zijne natuurlijke loop naar beneden te laten en van het regt, dat wij op onze eigene afwatering hebben gebruik te maken, dewijl wij veronderstelden, dat eerlijke lieden geen slinkse wegen behoeven te gebruiken, om iets te verkrijgen, waarop zij vermeenen regt te hebben. Het is daarom, dat wij onze mede ingeland Roelof Koops verzocht hebben den schuif onder zijne bewaring te nemen, dewijl wij vermeenen, dat wij ingelanden van het zoogenaamde Westersche land alleen het regt hebben om over deze pomp te beschikken, als dit ook niet zoo was, en een ander regt had om dezen pomp te sluiten, dan moesten wij altijd wel onder water blijven zitten, dewijl het water toch geene tegen natuurlijke strooming naar boven kan nemen, maar altijd naar beneden moet afloopen.
Was getekend: C.H.W. Haack, L. Oosterveld, A. Bolhuis, H.D. Havinga, J.P. Oostingh, R. Koops, H. van Streun, J. Swartwolt, wed. L. Pauwels, P.W. Sesselaar, C. Mijdendorp en R. ter Borgh.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 61)

Uitspraak 26 oktober 1829 rechtbank van eerste aanleg te Groningen
Beklaagde Carel Hendrik Willem Haak, oud 52 jaar, veeneigenaar, wonende te Haren. Ter zake, dat hij zich schuldig heeft gemaakt aan overtreding van het reglement op de lage veengravenijen en baggelarijen in de provincie Groningen, doordien door hem in de gemeente Haren is verveend zonder dat hij heeft voldaan aan de bepalingen vervat in artikel 17 van dat reglement. Beklaagde heeft namelijk niet tijdig opgave gedaan bij de provinciale griffie van de hoeveelheid vaten turf, die hij heeft verveend. De boete bedraagt f.75,- strekkende in de eerste plaats tot het traktement van de inspecteur der verveningen. Voorts veroordeling in de kosten van de procedure, zijnde f.3,715.
(Groninger Archieven, toegang 144, inventaris nr 52, zaak 1523)

Brief 24 juni 1830 van C.W. Haack aan burgemeester J. van Trojen
Gisteren het Hoornschediep geschouwd hebbend, naamen wij tevens ook de zoogenaamde duijker of uitwatering van het Harender en Helper Maar in oogenschouw en bevonden voor dezelve eene groote hoeveelheid drijfriet, hetwelk wij door Jan Gerrits lieten wegruijmen, zodat dien ten gevolge het water door gemelde duijker buitengewoon sterk afstroomde, dog omstreeks half tien 's avonds bij het gat in de zogenaamde hooge dijk komende, bevonden J. Vos en ik, dat er bijna geene beweging in het water was. Ik verzogt dus gemelde J. Vos om zig heden met de reeden van de stilstand des waters in onze polder bekend te maken en ben daarop heeden geïnformeerd, dat de dijkschouwers van Helpen het Maar geschouwd en goedgekeurd hebben en de hindernissen, die de afstrooming van ons water beletten, moedwillig over het hoofd hebben gezien, terwijl zij wel degelijk verpligt zijn het Maar open te houden om ons water te moeten ontvangen, want het is ons Maar, zowel als het hunne. Het is niet te vergeefs, dat wij Boeren van Haren er een slim pand voorde duijker moeten maken. Dat deeden wij zeeker niet als het regt op het Maar ons niet meede toekwam.

© 2020 - E.M. van Koldam

Ik verzoek u als hoofd geïnteresseerde in de Westerse polder om zulke maatregelen te neemen als u ter bewaring van ons recht nodig acht en desnoods gemelde dijkschouwers voor onze rekening bij het Gerechtshof te Groningen aan te klagen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 63)

Brief 22 juli 1830 van C.W. Haack
Gister heb ik door iemand mijnentwege het Maar lopende van de pomp in de hooge Dijk tot aan de duijker onder Helpman laten nazien, die bevonden heeft, dat het Maar van Jan Wuffen geheel ongeschikt is om ons water uit de zogenaamde Westerse landen te kunnen doorlaaten, terwijl hetzelve te ondiep is (daar er maar een voet water in staat) en daarenboven het geheele Maar vol onkruid zit.
Ik verzoek u dus vriendelijk als met de opperschouw belast om orde te stellen, dat dit wordt verbeeterd, dewijl er alsdan de mogelijkheid is, dat wij met dit mooije weer van het overtollige water worden ontlast, en heb de eer u vriendelijk te groeten.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 63)

Groninger Courant, 13 april 1832
Heden overleed mijn hartelijk geliefde echtgenoot, de heer Carel Hendrik Willem Haack; eene ziekte van 12 weken maakte, in den ouderdom van 56 jaren, na eene echtverbindtenis van ruim 30 jaren, een einde aan zijn voor mij en de maatschappij zoo nuttig leven. M.E. La Clé, wedw. C.H.W. Haack.

Brief 12 februari 1840 van de subcommissie der Maatschappij van Weldadigheid te Groningen aan de burgemeesters der gemeenten in het arrondissement Groningen
Met dezen hebben wij ons het genoegen willen geven in het belang der Maatschappij van Weldadigheid onze afgebrokene relaties wederom op te vatten en u uit te nodigen om met ons de handen in een te slaan, teneinde de deelneming in deze zoo nuttige inrigting op te beuren en krachtdadig te bevorderen. Immers doet de stand van landbouw en handel zich daartoe van eene gunstigen zijde kennen dan wel vroeger en de bijdrage voor het lidmaatschap is slechts f.2,60 jaarlijks, of een stuiver per week, welke toch voor velen eene geringe gave uitmaakt, waarvan de heilzame strekking is om gedurig meerder huisgezinnen, die verarmd zijn of met armoede bedreigd worden, in de koloniën te kunnen plaatsen, alwaar dezelve bij arbeid worden gehouden, zonder tijdelijk gebrek te ondervinden of vrees voor den benarden winter te behoeven te hebben, terwijl de kinderen eene behoorlijke opvoeding te beurt valt, ook in een godsdienstigen zin, welke niet kan nalaten op het tegenwoordig geslacht voordelig te werken, en in de toekomst goede vruchten te beloven.
Wij zullen op het verleden niet terug komen, maar voegen evenwel hierbij de lijst der voormalige leden in uw gemeente, als ook der personen de subcommissie hebbende uitgemaakt, teneinde u tot leidraad te kunnen dienen en verzoeken u dringend om onverwijld uw beste pogingen te willen aanwenden tot het verkrijgen van leden der maatschappij, waarvan wij gaarne, zoo mogelijk in den loop dezer maand den uitslag van u zouden wenschen te ontvangen, tevens met voordragt van de leden de subcommissie zullende uitmaken, bijaldien de voorige subcommissie, gelijk wij vermoeden, niet is blijven bestaan, waarbij dan behoort te worden geattendeerd, dat de subcommissie zooveel doenlijk uit vijf leden moet zijn zamengesteld en zoveel mogelijk gekozen, voor een gedeelte uit leden van het gemeentebestuur, voor een ander gedeelte uit geestelijken van onderscheiden gezindheid en voor het overige uit de aanzienlijkste ingezetenen, waaronder bij voorkeur behoorende tot het bestuur van een of andere voorname plaatselijke inrigting van liefdadigheid.
Wij wenschen hartelijk dat uw bemoeijingen een gewenscht gevolg mogen hebben en, zoodra de subcommissie zal gevormd zijn, zullen wij aan dezelve mededeeling doen van de bij ons inkomende berigten en stukken.
Voormalige leden: G. Buirema, H. Breman, W. Holwerda, J. Hoenderken, R. Hammink, R. Koops, B.W. Koster, R. Lammers, H.L. Oosterveld, J. Swartwolt, J. van Trojen en J. Vos.
Voormalige subcommissie: J. van Trojen, W. Holwerda, H.W. Haack.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 73)

Brief 10 februari 1846 aan de diakenen der hervormde gemeente Haren
Naar aanleiding eener ontvangene missive van Gedeputeerde Staten dezer provincie van den 3 dezer, zende ik u hiernevens ter uitvoering een extract uit Z.M. besluit van de 18 januari jl waarbij de noodige magtiging wordt verleend tot het aanvaarden van het legaat aan de diaconie van Haren gemaakt door wijlen Carel Hendrik Willem Haack bij eigenhandig testament gedagteekend den 24 september 1831, berustende onder den notaris Mr. W. Laman Trip te Groningen, onder voorwaarde dat de helft der gelegateerde som worde belegd in inschrijving op een der grootboeken van de Nationale Schuld ten name de voormelde diaconie.
U zult zich met KB moeten vervoegen bij degenen die met de uitvoering van dat testament zijn belast, het legaat in ontvangst nemen en voor de vervulling der voorwaarde, daaraan door den Koning verbonden, moeten zorgen. Wanneer zulks alles heeft plaats gehad, verzoek ik u mij daarvan rapport te doen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 113).

2 **Jean Salomon Laclé** is geboren in maart 1784 te Batavia, is begraven op maandag 17 januari 1785 aldaar. Jean werd 10 maanden.

3 **Anna Catharina Laclé** is geboren op zondag 28 augustus 1785 te Batavia, is begraven op woensdag 13 september 1786 aldaar. Anna werd 1 jaar en 16 dagen.

Hendrik trouwt in 1791 op 50-jarige leeftijd (2) met de 41-jarige **Ida Alijda Haack**, dochter van **N.N. Haack**. Ida, wonende te Haren, is geboren in 1750, wonende aldaar, is overleden op vrijdag 1 juli 1803 aldaar. Ida werd 53 jaar.

Hendrik Niclaas Lasse van Haarlem, en Ida Aleida Haak, van Amsterdam, Egtelieden worden in januari 1792 lidmaat van de kerk van Haren

Advertentie Leeuwarder Courant van 6 juli 1803: "Het heeft den Vrijmachtigen God behaagd mijne tederbeminde echtgenote, vrouwe Ida Aleida Haack, met welke ik ruim 12 jaaren gelukkig geleefd heb, na eene langdurige sukkeling, in het 53ste jaar haares ouderdoms, op heden door den dood van mij weg te nemen; het vast vertrouwen dat zij tot Eeuwige Gelukzaligheid is opgevoerd, leenigt mijne smarte, doch 't gevoel van mijn verlies doet mij billijk treuren. Voorveld bij Groningen, den 1sten juli 1803, H.N. Laclé".

Ontvangst diaconie te Haren 5 juli 1803
Mevrouw Laclé begraven: f.60,00
Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

Hendrik trouwt (kerk) op zondag 4 september 1808 te Haren (opbrengst van de collecte voor de diaconie bij het huwelijk was: f.36,55 en verschuldigde rechte voor het trouwen buiten dienst f.9,45) op 67-jarige leeftijd (3) met de 42-jarige **Rebecca Wilhelmina Abresch**, dochter van **Petrus Abresch** en **Johanna Elisabeth Wichers**. Rebecca, wonende te Haren, is gedoopt op zondag 20 juli 1766 te Hoorn, is overleden op donderdag 5 mei 1836 te Amsterdam. Rebecca werd 69 jaar, 9 maanden en 15 dagen.

Akte 30 december 1816

© 2020 - E.M. van Koldam

Scheiding van de nalatenschap van Hendrik Nicolaas Laclé. Tot de nalatenschap behoort
1. Een buitenplaats Voorveld genaamd. Welke buitenplaats bestaat uit:
- een heerenbehuizing gemerkt A nr 40 met een afzonderlijk staand schathuis, koetshuis, stallingen, tuinmanswoning, arbeiderswoning, koepel en verder getimmerte;
- een huis en hof, getekend A nr ??, en landen, zo thans door Albert Koops in losse huur wordt gebruikt;
- het huis en hof, getekend A nr ??, zo thans door Jan Koops in huur wordt gebruikt;
- het huis en hof, getekend A nr ??, zo thans door Derk Hindriks in losse huur wordt gebruikt;
2 tm 9. diverse akkers en weilanden;
10. Een behuizing A nr ?? met hof, bouw- en weilanden, zwettende ten noorden de Haarder Es en de Pastorie Muggenkamp, ten oosten het Westerveen, ten westen de Heereweg en ten zuiden perceel 36.
27. De kamp, het Scharlaken genaamd, zwettende ten noorden de Haarder Es, ten oosten en ten zuiden de Haarder Es en ten westen de Heereweg.
28 tm xx. Diverse percelen
Totaal wordt de buitenplaats gewaardeerd op f.30.000,-. De totale nalatenschap van Hendrik Nicolaas Laclé bedraagt f.39.575,-. De erfgenamen, elk voor 1/3 zijn: de weduwe (zijn derde vrouw) Rebecca Wilhelmina Abresch, dochter (uit het eerste huwelijk) Marie Elisabeth Laclé, gehuwd met Carel Hendrik Willem Haack, zoon (uit het derde huwelijk) Hendrik Nicolaas Laclé jr. Rebecca Wilhelmina Abresch krijgt het huis aan de Herestraat te Groningen toegewezen plus een uitbetaling in contanten. Marie Elisabeth Laclé krijgt de buitenplaats Voorveld met bijna alle bijbehorende landerijen toegewezen, maar moet wegens de forse overbedeling die daardoor ontstaat f.4.598,- betalen aan haar stiefmoeder en f.8.353,- aan haar halfbroer. Hendrik Nicolaas Laclé krijgt zijn aandeel volledig in contanten.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr. 63, Akte 562)

Akte 27 februari 1818
Simon Aaldriks Evenhuis en zijn vrouw Grietje Hindriks verklaren schuldig te zijn aan mevrouw Rebekka Wilhelmina Abresch, weduwe van wijlen Hendrik Nicolaas Laclé, woonachtig Heerestraat 95 te Groningen, in haar kwaliteit als moeder en wettig voogdesse over haar minderjarige zoon Hendrik Nicolaas Laclé, f.1.700,- tegen 5%. Deze gelden zijn al in november 1817 verstrekt als betaling van het koopschat der na te melden verhypotheceerde boerenplaats. De hypotheek wordt verleend op de boerenplaats bestaande in de behuizing A 42 met bijbehorende bouw- en weideland, staande en gelegen onder Haren, zwettende ten noorden aan de plaats Voorveld en de Pastorie Muggenkamp, ten oosten aan het Onnerveld, ten zuiden aan Willem Hendrik Niebuir en ten westen aan de Heereweg.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr. 78, Akte 115)

Opregte Haarlemsche Courant, 7 mei 1836
Heden ontsliep, in hope des beteren levens, doch tot onze innige droefheid, onze hartelijk geliefde moeder en behuwd-moeder, vrouwe Rebekka Wilhelmina Abresch, Wed. den Wel-Ed. Heer H.N. la Clé, eerder Weduwe den Wel-Eerwaarden Heer Z. Bachiene. Eene spoedig toenemende ongesteldheid, deed haar, in het 70e jaar hares levens, in die ruste ingaan, waar het leed der aarde door duizendvoudige vreugde vergoed wordt.
Amsterdam, 5 mei 1836
H.N. la Cle, Th. Doct.
J. Muntendam, Predt.
J.P.E. Muntendam-Bachiene.
P.S. Strekkende deze tot algemeene kennisgeving aan familie en vrienden.

Rebecca was eerder gehuwd (1) met **Zeno Bachiene**.<208,209>

Van Hendrik en Rebecca is een kind bekend:

4 **Hendrik Nicolaas Laclé** (B24-1843; L-00113; L-00114; L-00575), wonende te Haren en te Amsterdam, is geboren op dinsdag 21 augustus 1810 te Haren, is gedoopt op zondag 23 september 1810 aldaar, is overleden op dinsdag 9 augustus 1864 te Bloemendaal. Hendrik werd 53 jaar, 11 maanden en 19 dagen.

Groninger Courant, 24 augustus 1810
Hedenmorgen is mijne geliefde huisvrouw R. W. Abresch, door Gods goedheid gelukkig verlost van een zoon. Voorveld onder Haren, 21 augustus 1810. H.N. Laclé.

Ontvangst diaconie te Haren 23 september 1810
Van H.N. Laclé bij de doop van zijn kind: f.9,00
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

Akte 30 december 1816
Scheiding van de nalatenschap van Hendrik Nicolaas Laclé. Tot de nalatenschap behoort
1. Een buitenplaats Voorveld genaamd. Welke buitenplaats bestaat uit:
- een heerenbehuizing gemerkt A nr 40 met een afzonderlijk staand schathuis, koetshuis, stallingen, tuinmanswoning, arbeiderswoning, koepel en verder getimmerte;
- een huis en hof, getekend A nr ??, en landen, zo thans door Albert Koops in losse huur wordt gebruikt;
- het huis en hof, getekend A nr ??, zo thans door Jan Koops in huur wordt gebruikt;
- het huis en hof, getekend A nr ??, zo thans door Derk Hindriks in losse huur wordt gebruikt;
2 tm 9. diverse akkers en weilanden;
10. Een behuizing A nr ?? met hof, bouw- en weilanden, zwettende ten noorden de Haarder Es en de Pastorie Muggenkamp, ten oosten het Westerveen, ten westen de Heereweg en ten zuiden perceel 36.
27. De kamp, het Scharlaken genaamd, zwettende ten noorden de Haarder Es, ten oosten en ten zuiden de Haarder Es en ten westen de Heereweg.
28 tm xx. Diverse percelen
Totaal wordt de buitenplaats gewaardeerd op f.30.000,-. De totale nalatenschap van Hendrik Nicolaas Laclé bedraagt f.39.575,-. De erfgenamen, elk voor 1/3 zijn: de weduwe (zijn derde vrouw) Rebecca Wilhelmina Abresch, dochter (uit het eerste huwelijk) Marie Elisabeth Laclé, gehuwd met Carel Hendrik Willem Haack, zoon (uit het derde huwelijk) Hendrik Nicolaas Laclé jr. Rebecca Wilhelmina Abresch krijgt het huis aan de Herestraat te Groningen toegewezen plus een uitbetaling in contanten. Marie Elisabeth Laclé krijgt de buitenplaats Voorveld met bijna alle bijbehorende landerijen toegewezen, maar moet wegens de forse overbedeling die daardoor ontstaat f.4.598,- betalen aan haar stiefmoeder en f.8.353,- aan haar halfbroer. Hendrik Nicolaas Laclé krijgt zijn aandeel volledig in contanten.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr. 63, Akte 562)

Akte 27 februari 1818
Simon Aaldriks Evenhuis en zijn vrouw Grietje Hindriks verklaren schuldig te zijn aan mevrouw Rebekka Wilhelmina Abresch,

weduwe van wijlen Hendrik Nicolaas Laclé, woonachtig Heerestraat 95 te Groningen, in haar kwaliteit als moeder en wettig voogdesse over haar minderjarige zoon Hendrik Nicolaas Laclé, f.1.700,- tegen 5%. Deze gelden zijn al in november 1817 verstrekt als betaling van het koopschat der na te melden verhypotheceerde boerenplaats. De hypotheek wordt verleend op de boerenplaats bestaande in de behuizing A 42 met bijbehorende bouw- en weideland, staande en gelegen onder Haren, zwettende ten noorden aan de plaats Voorveld en de Pastorie Muggenkamp, ten oosten aan het Onnerveld, ten zuiden aan Willem Hendrik Niebuir en ten westen aan de Heereweg.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr. 78, Akte 115)

Wordt in de OAT van omstreeks 1830 vermeld als student. Promoveerde in 1835 te Groningen.

Groninger Courant, 27 januari 1832
In NAAM des KONINGS.
Verkooping ter rolle van geregtelijke uitwinningen bij de regtbank van eersten aanleg, zitting houdende te Groningen.
Van eene boerenplaats, bestaande in eene behuizing en schuur get. letter A no 42, een tuin en ca. twaalf en een half bunders bouw- en weideland, met het daarin liggend veld, alles staande en gelegen te Haren, Gemeente Haren, Arrondissement en Provincie Groningen, toebehoorende aan Simon Aaldriks Evenhuis, hierna genoemd, en wordende in huur bewoond en gebruikt door Geert Albartus, landbouwer te haren woonachtig.
Gearresteerd als onroerend goed ten laste van Simon Aaldriks Evenhuis landbouwer, woonachtig onder Haren, voor zich en als houdende den boedel van wijlen zijne ehevrouw Grietje Hindriks.
ten verzoeke van mevrouw Rebèkka Wilhelmina Abresch, weduwe van wijlen den heer Hendrik Nicolaas Laclé, rentenierscheе, woonachtig te Groningen, als moeder en wettige voogdes over haren minderjarigen zoon, Hendrik Nicolaas Laclé, bij wijlen genoemden haren eheman in echte verwekt, hebbende tot haren procureur mr. H. Trip, wonende te Groningen, in de Heerestraat.
Bij proces-verbaal van den 21 september 1831, geregistreerd te Groningen, den 23 september 1831, bij den ontvanger Poster, waarvan afschriften zijn gelaten aan de heeren]. Van Troijen, burgemeester van de gemeente Haren, en Jan Veenhoven Hzn., griffier bij het Vredegeregt van het Kanton Hoogezand; hetwelk is overgeschreven ten kantore van hypotheken te Groningen, den 24 september 1831, en ter griffie van welgemelde Regtbank, den 6den oktober 1831.
De eerste afkondiging der Memorie van Lasten heeft plaats gehad op vrijdag 2 december 1831, des voormiddags te tien uren, ter Rolle van Geregtelijke Uitwinningen bij de Regtbank van Eersten Aanleg, zitting houdende te Groningen. De voorloopige toeschatting heeft plaats gehad op vrijdag20 januari 1832, ten zelfden tijd en plaats; zijnde het gearresteerde goed gesteld op den prijs van vijftig gulden. De finale toeschatting zal plaats hebben op Vrijdag, den 16 Maart 1832, ten zelfden tijd en plaats; zijnde de voorloopige teschatting geschied voor vijftig gulden.

167 **Lukas Lammers** ook genaamd Lukas Lammerts (GH1812-172; MIL-279), zoon van **Roelf Lammers (168)** en **Catharina Harms**, smid, wonende te Helpman (Wijk A Helpman 11), is geboren te Groningen, is rk gedoopt op zaterdag 21 december 1776 aldaar, is overleden op woensdag 6 januari 1830 te Helpman. Lukas werd 53 jaar en 16 dagen.

Woont op 1 januari 1830 met zijn zoon en drie dochters op het adres Helpman Wijk A nr 11.

Proces verbaal 10 mei 1825
Op heden 10 mei 1825 des avonds te zes uren is voor mij, schout der gemeente Haren, verschenen Hindrikje Hans, oud 27 jaren, dienstmeid, wonende te Helpman, binnen deze gemeente, ten huize van zekere vrouw genaamd Hillechien.
Welke mij te kennen heeft gegeven, dat zij tevoren in huur hadde gediend bij Reindert Bolt en vrouw te Helpen, van welke zij sedert 14 dagen uit de dienst was gegaan, bij welke ook als knegt diende een persoon genaamd Egbert Pauwels. Dat zij gisteren avond van de vrouw van Hinderikus Hofman, Antje genaamd, welke bij hare vorige meester en deszelfs vrouw werkte, tijding hadde bekomen om hare schoenen, welke zij in hare vorige dienst hadde laten staan, weg te halen, doch dat zij voor het glas moeste komen en vragen of zij de schoenen mogte hebben.
Dat zij, comparante, daarop hadde gedacht, ik hebbe mijnen vorigen meester en vrouw niets ontvreemd, ik zal in huis gaan en vragen om mijn schoenen.
Dat zij daarop naar de woning van haren vorigen meester Reinder Bolt was gegaan en naar hare schoenen hadde gevraagd. Dat de vrouw van Bolt toen tegen den voorgemelden Egbert Pauwels, hunnen dienstknecht, hadde gevraagd, waar de schoenen van comparante waren, waarop hij had geantwoord, dat hij ze niet wist.
Dat Egbert Pauwels daarna tegen comparante hadde gezegd met eenen vloek, wilt gij maar eens gaauw de deur uit gaan, hetgeen zij comparante toen aanstonds niet had gedaan, maar hadde gezegd, ik mag toch wel vragen naar het goed hetwelk het mijne is. Dat de gemelde dienstknegt comparante toen uit de deur had willen stooten en haar toen enige slagen en stooten hadde toegebragt en comparante daarna op de straat hadde geworpen.
Van welk zij als ooggetuigen opgeeft Lukas Lammers en deszelfs vrouw, naburen van Reinder Bolt, alsook Jan Geerts, welk van het bovenstaande ook iets hadde gehoord en gezien.
Verder verklaarde comparante, dat zij te voren, toen zij bij Reinder Bolt in dienst was geweest reeds meerdere malen door den gemelden persoon Egbert Pauwels was mishandeld.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 58)

Lukas gaat in ondertrouw (kerk) op zaterdag 26 oktober 1805 te Groningen, trouwt (kerk) op zondag 10 november 1805 aldaar op 28-jarige leeftijd met de 28-jarige **Grietje Brommers** ook genaamd Margaretha Brouwer en Margaretha Brommers. Grietje is geboren te Foxhol, is rk gedoopt op maandag 1 september 1777 te Kleinemeer, is overleden op woensdag 8 november 1826 te Helpman (in huis Helpman Wijk A 12), is als overleden aangegeven op vrijdag 10 november 1826 (getuigen aangifte overlijden waren Egbert Harms Groothuis (zie 91) en Reinder Cornelis Bolt (zie 42)). Grietje werd 49 jaar, 2 maanden en 7 dagen.

Financieel overzicht der hervormde kerkelijke gemeente te Haren over 1826
De begroting 1826 wordt afgezet tegen de werkelijke resultaten
4. Inkomsten der begraaffenissen. Begroot f.25,-. Realisatie f.20,-. De volgende posten worden vermeld:
- L. [Lukas] Lammers voor een verrotting tot zijn vrouw [= Grietje Brommers] op het kerkhof f.5,-
- H. [Hindrik] Bolhuis voor een verrotting tot 2 kinder [= Jantje Bolhuis en Jantje Bolhuis] op het kerkhof f.5,-
- Douwe Feringa voor een verrotting tot zijn vrouw [= Zwaantje Hoving] op het kerkhof f.5,-
- weduwe Wilkens [wellicht weduwe Hindrik Wiltes Nanninga] voor een verrotting tot haar man op het kerkhof f.5,-

Van Lukas en Grietje zijn vijf kinderen bekend:

1 **Roelf Lammers** is geboren op dinsdag 3 februari 1807 te Groningen, is overleden op donderdag 24 september 1812 te Helpman. Roelf werd 5 jaar, 7 maanden en 21 dagen.

2 **Gabina Henrica Lammers**, wonende te Helpman (Wijk A Helpman 11), is geboren aldaar, is rk gedoopt op maandag 28 januari

1811 te Groningen, is overleden op zondag 6 februari 1859 te Noordwolde. Gabina werd 48 jaar en 9 dagen.
Gabina trouwt op zaterdag 24 juni 1843 te Bedum op 32-jarige leeftijd met de 40-jarige **Knellis Ellens Vink**. Knellis, dagloner, is geboren in 1803 te Bedum, is overleden op donderdag 9 februari 1882 te Noordwolde. Knellis werd 79 jaar.

3 **Catharina Lammers**, wonende te Helpman en aldaar (Wijk A Helpman 11), is geboren op maandag 3 januari 1814 aldaar (Wijk A Helpman 11), is als geboren aangegeven op maandag 3 januari 1814 te Haren (aangever geboorte was Lukas Lammers (zie 167); getuigen aangifte geboorte waren Reinder Cornelis Bolt (zie 42) en Jan van Wolde).

4 **Rudolph Harmannus Lammers**, kleermaker, wonende te Helpman (Wijk A Helpman 11), is geboren op vrijdag 13 juni 1817 aldaar, is overleden op vrijdag 17 oktober 1879 te Groningen. Rudolph werd 62 jaar, 4 maanden en 4 dagen.
Rudolph trouwt op vrijdag 22 oktober 1852 te Dalen op 35-jarige leeftijd met de 28-jarige **Christina Hölscher**. Christina is geboren in 1824 te Wesuwe (D), is overleden op woensdag 23 november 1898 te Groningen. Christina werd 74 jaar.

5 **Harmanna Lammers**, wonende te Helpman (Wijk A Helpman 11), is geboren op donderdag 8 november 1821 aldaar.

168 **Roelf Lammers** (GH1812-171; RAAD), zoon van **Lukas Lammers** en **Marijke**, smid en lid van de municipale raad, is geboren in 1750 te Ruhl (D), is overleden op zaterdag 6 januari 1821 te Helpman. Roelf werd 71 jaar.

Is van 1808 tot 1821 raadslid van de gemeente Haren.

Akte 10 november 1801
J.J. Cremers als executeur testamentair van wijlen Hindrik Schulte en vrouw verklaart te cederen en te transporteren aan de koopmannen Van Calcar en Bolte het recht van gereserveerde eigendom op een huis staande te Helpman aan de westzijde van de straat, zijnde een smederij met een hof er achter door Jan Cramer aangekocht bij stokleggingsbrief van 30 april 1765. Na het overlijden van Jan Cramer is dit huis eigendom geworden van zijn weduwe Catharina Harms, nu getrouwd met Roelof Lammerts. Er resteert nog een schuld van f.500,-.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1617, folio 147)

Ontvangst diaconie te Haren 25 januari 1808
De smid zijn vrouw van Helpen (Roelf Lammers): f.3,45
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

Ontvangst diaconie te Haren 4 februari 1808
Van Roelf Lammers voor het beste laken: f.1,50
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

Groninger Courant, 3 juni 1788
Bij Roelf Lammers, smit te Helpman, zijn wederom te koop, lange kooren seijzen en ook gras swaaen, verzoekt een ieders gunst en recommandatie.

Ommelander Courant 25 oktober 1808
Bij Koninklijk Besluit van den 14den dezer maand, zijn gedaan de navolgende benoemingen: Tot leden der gemeentebesturen en derzelver secretarissen voor de gemeentens van de tweede klasse in het Departement Groningen: Voor de 1ste gemeente, hoofdplaats Haren: de heren J. H. Hornhuis te Haren; Roelof Jelger Vos te Haren en Dilgt; Jannes Hoenderken te Noordlaren; Roelof Lammerts te Helpman; R. T. Hamminck te Glimmen. Tot secretaris: Roelof Koops te Haren.

Brief 12 februari 1840 van de subcommissie der Maatschappij van Weldadigheid te Groningen aan de burgemeesters der gemeenten in het arrondissement Groningen
Met dezen hebben wij ons het genoegen willen geven in het belang der Maatschappij van Weldadigheid onze afgebrokene relaties wederom op te vatten en u uit te nodigen om met ons de handen in een te slaan, teneinde de deelneming in deze zoo nuttige inrigting op te beuren en krachtdadig te bevorderen. Immers doet de stand van landbouw en handel zich daartoe van eene gunstigen zijde kennen dan wel vroeger en de bijdrage voor het lidmaatschap is slechts f.2,60 jaarlijks, of een stuiver per week, welke toch voor velen eene geringe gave uitmaakt, waarvan de heilzame strekking is om gedurig meerder huisgezinnen, die verarmd zijn of met armoede bedreigd worden, in de koloniën te kunnen plaatsen, alwaar dezelve bij arbeid worden gehouden, zonder tijdelijk gebrek te ondervinden of vrees voor den benarden winter te behoeven te hebben, terwijl de kinderen eene behoorlijke opvoeding te beurt valt, ook in een godsdienstigen zin, welke niet kan nalaten op het tegenwoordig geslacht voordelig te werken, en in de toekomst goede vruchten te beloven.
Wij zullen op het verleden niet terug komen, maar voegen evenwel hierbij de lijst der voormalige leden in uw gemeente, als ook der personen de subcommissie hebbende uitgemaakt, teneinde u tot leidraad te kunnen dienen en verzoeken u dringend om onverwijld uw beste pogingen te willen aanwenden tot het verkrijgen van leden der maatschappij, waarvan wij gaarne, zoo mogelijk in den loop dezer maand den uitslag van u zouden wenschen te ontvangen, tevens met voordragt van de leden de subcommissie zullende uitmaken, bijaldien de voorige subcommissie, gelijk wij vermoeden, niet is blijven bestaan, waarbij dan behoort te worden geattendeerd, dat de subcommissie zooveel doenlijk uit vijf leden moet zijn zamengesteld en zoveel mogelijk gekozen, voor een gedeelte uit leden van het gemeentebestuur, voor een ander gedeelte uit geestelijken van onderscheiden gezindheid en voor het overige uit de aanzienlijkste ingezetenen, waaronder bij voorkeur behoorende tot het bestuur van een of andere voorname plaatselijke inrigting van liefdadigheid.
Wij wenschen hartelijk dat uw bemoeijingen een gewenscht gevolg mogen hebben en, zoodra de subcommissie zal gevormd zijn, zullen wij aan dezelve mededeeling doen van de bij ons inkomende berigten en stukken.
Voormalige leden: G. Buirema, H. Breman, W. Holwerda, J. Hoenderken, R. Hammink, R. Koops, B.H. Koster, R. Lammers, H.L. Oosterveld, J. Swartwolt, J. van Trojen en J. Vos.
Voormalige subcommissie: J. van Trojen, W. Holwerda, H.W. Haack.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 73)

Roelf trouwt (kerk) op dinsdag 24 oktober 1775 te Groningen op 25-jarige leeftijd met de 40-jarige **Catharina Harms**. Catharina is geboren in 1735 (OS) te Veendam, is begraven op maandag 25 januari 1808 te Haren. Catharina werd 73 jaar.

Ontvangst diakonie te Haren 28 april 1766
Van de weduwe van de smid van Helpman voor het beste laken voor haar man (= Jan Cramer): f.1,50
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

Ontvangst diakonie te Haren 15 november 1766
De smidse van Helpman (= Catharina Harms) haar kind begraven: f.0,31

© 2020 - E.M. van Koldam

(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

Akte 10 november 1801
J.J. Cremers als executeur testamentair van wijlen Hindrik Schulte en vrouw verklaart te cederen en te transporteren aan de koopmannen Van Calcar en Bolte het recht van gereserveerde eigendom op een huis staande te Helpman aan de westzijde van de straat, zijnde een smederij met een hof er achter door Jan Cramer aangekocht bij stokleggingsbrief van 30 april 1765. Na het overlijden van Jan Cramer is dit huis eigendom geworden van zijn weduwe Catharina Harms, nu getrouwd met Roelof Lammerts. Er resteert nog een schuld van f.500,-.

(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1617, folio 147) Ontvangst diaconie te Haren 25 januari 1808
De smid zijn vrouw van Helpen (Roelf Lammers): f.3,45
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

Ontvangst diaconie te Haren 4 februari 1808
Van Roelf Lammers voor het beste laken: f.1,50
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

Catharina was eerder gehuwd (1) met **Hendericus Bentlage**.<210,211>
Catharina was eerder gehuwd (2) met **Jan Cramer**.<212,213>
Catharina was eerder gehuwd (3) met **Geert Benes**.<214,215>
Catharina was eerder gehuwd (4) met **Gerard Tholen**.<216,217>

Van Roelf en Catharina zijn twee kinderen bekend:

1 **Lukas Lammers** is geboren te Groningen, is rk gedoopt op zaterdag 21 december 1776 aldaar, zie 167.

2 **Thecla Lammers** is geboren te Groningen (Heerestraat), is rk gedoopt op zondag 30 augustus 1778 aldaar.

169 **Jannes Jacobs van Loo** (GH1812-020), landbouwer, wonende te Haren (Wijk A Haren 22) en aldaar, is geboren op donderdag 3 mei 1753, is gedoopt te Vries, wonende Wijk A Haren 22 te Haren, is overleden op donderdag 25 mei 1815 aldaar, is als overleden aangegeven op zaterdag 27 mei 1815 aldaar (aangever overlijden was Hendrik Jans van Norg (zie 191); getuige aangifte overlijden was Roelf Pauwels (zie 69.8)). Jannes werd 62 jaar en 22 dagen.

Jannes Jacobs, gedoopt te Vries, wordt op 2 mei 1803 aangenomen als lidmaat van de kerk te Haren.

Advertentieblad, bekendmakingen en onderscheidene berigten van Groningen, 18 maart 1814
Hindrik Pauwels, Jannes van Loo en de erfgenamen van wijlen Pieter Hindriks te Haren, gedenken op dinsdag den 22 maart aanstaande, des morgens precies te 9 uren, publiek te doen verkoopen: plus minus 200 eiken-stamboomen, staande tusschen Haren en Onnen, bij de Noordlanden, nabij het water, en tot alle scheeps- en timmerwerk zeer geschikt.

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 15 juni 1815
Het betreft een akte van niet bevrediging. Jantje Paping wenst betaling van f.1.023,- van Jannes van Loo. Dit zijn de kosten van een procedure tegen Hindrik Egberts Pauwels. Er wordt geen overeenstemming bereikt.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 111, zaak 1815/)

Jannes trouwt (kerk) op zondag 20 januari 1799 te Haren op 45-jarige leeftijd met de 33-jarige **Aaltje Jans Kuipers** ook genaamd Aaltje Jans en Aaltje Jans Kuiper, dochter van **Jan Albers Kuipers** en **Aaltje Roelfs**. Aaltje, wonende te Haren (Wijk A Haren 22) en aldaar, is geboren te Hoornschedijk, is gedoopt op zondag 3 februari 1765 te Haren, wonende Wijk A Haren 22 aldaar, is overleden op woensdag 23 juni 1819 aldaar, is als overleden aangegeven op donderdag 24 juni 1819 aldaar (aangever overlijden was Albert Pauwels; getuige aangifte overlijden was Hendrik Jans van Norg (zie 191)). Aaltje werd 54 jaar, 4 maanden en 20 dagen.

Akte 29 november 1798
Aaltjen Jans (Kuipers), weduwe van Pieter Pauwels, woonachtig te Haren, en Hindrik Egberts als voormond, Jan Jans als sibbevoogd en Hindrik Willems als vreemde voogd over de vijf minderjarige kinderen van Aaltjen Jans bij Pieter Pauwels in echte verwekt, maken een scheiding en deling van de vaderlijke nalatenschap. Moeder houdt de gehele boedel behalve vijf grafsteden en drie zitplaatsen in de kerk, die mandelig blijven. Moeder betaalt f.1.431,35, welk bedrag onder de moeder zal blijven. De kinderen krijgen hun aandeel als ze 18 jaar geworden zijn.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1617, folio 66)

Groninger Courant, 10 december 1819
Mr. Herman Trip, openbaar notaris, residerende te Groningen, is voornemens, op donderdag den 23 december 1819, des morgens precies te 10 uuren, ten huize van den kastelein C. van Boekeren, in de Jagtwagen, publiek te verkoopen:
Eenige percelen land, onder Onnen, en een halve zitplaats in de kerk, en eenige grafsteden op het kerkhof te Haren, behoorende tot de nalatenschap van wijlen Aaltje Jans, eerst weduwe Pieter Pauwels en laatst weduwe van Jannnes Jacobs van Loo.

Akte 23 december 1819
Verkoop van enige percelen land op verzoek van Roelf Pauwels te Haren, Egbert Pauwels, boerenknecht te Dilgt en Albert Pauwels, boerenknecht te Onnen, samen erfgenamen van wijlen Pieter Egberts Pauwels. Koper van een perceel land is Abel Jans Brink voor f.220,-.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr.93, Akte 528)

Aaltje was eerder gehuwd (1) met **Pieter Egberts Pauwels**.<218,219>

Van Jannes en Aaltje zijn twee kinderen bekend:

1 **Jacob van Loo** is gedoopt op zondag 16 februari 1800 te Haren.

2 **Jantje van Loo**, wonende te Haren (Wijk E Hoornschedijk 15), is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 23 mei 1802 aldaar, is overleden op dinsdag 9 april 1850 te Hoornschedijk. Jantje werd 47 jaar, 10 maanden en 17 dagen.
Jantje trouwt op donderdag 13 augustus 1829 te Haren op 27-jarige leeftijd met de 26-jarige **Jan Andries Nijdam**, zoon van **Andries Berends Nijdam** en **Jantien Jans Kuipers**. Jan, arbeider en landbouwer, wonende te Haren (Wijk E Hoornschedijk 15), is geboren te Hoornschedijk, is gedoopt op zondag 19 december 1802 te Haren, is overleden op dinsdag 21 juni 1881 te

Onnen. Jan werd 78 jaar, 6 maanden en 2 dagen.

Brief 25 mei 1838 aan de gouverneur
In voldoening aan uw marginale dispositie van den 12 dezer, waarbij u in onze handen heeft gesteld en adres van de weduwe Andries Berends [Nijdam], namentlijk Jantje Jans [Kuipers] wonende aan de Hoornschedijk, ter fine van berigt en consideratiën, daarbij haren ongerustheid te kennen gevende wegens een omloopend gerucht, dat nevens hare behuizinge, de Overvaart genaamd, een overloop over het Hoornschediep zoude worden gemaakt, en dat bij aldien dat gerugt zich mogte bevestigen, het dan bij uitsluiting aan haar mogt worden vergund die overloop te plaatsen en daarvoor ieder persoon zooveel in te vorderen als zij voor het overzetten geniet, hebben wij de eer onder de terugzending van het bedoelde adres aan u te berigten.
Dat het plaatselijk bestuur van Haren in het geheel geen kennis draagt van eene zoodanige te plaatsen overloop.
Dat wij de weduwe van Andries Berends Nijdam hebben verstaan, omtrent het regt hetwelke zij vermeent te bezitten met het eigendom van haar huis door de menschen over het Hoornschediep onder betaling te varen en dat zij ons dientengevolge twee aankomstbrieven [heeft getoond, waarin echter] haar vermeend regt niet besonder wordt genoemd, het echter door ons daarvoor wordt gehouden, dat de kopers van de Overvaart bij de koop wel degelijk het oog hebben gehad op het regt van overzetting aangezien voor de behuizing een som van f.1.400,- is betaald, hetwelke naar de waarde der gedachte behuizing zonder het regt van overzetting gerekend met f.800,- zoude behoren te worden verminderd.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 108)

Brief aan GS dd 11 november 1841
Het behaagde zijne Excellentie de Staatsraad Gouverneur dezer provincie bij appointement van de 25 oktober j.l. nr 1790 in onze handen te stellen een request van de gebroeders Nijdam, veerlieden aan de overvaart over het Hoornschediep, bewesten de gemeente Haren, en aldaar woonachtig, daarbij aanbiedende om over het Hoornschediep ter plaatse alwaar thans de overvaart geschied, eene draaibrug voor voetgangers te leggen, waarvan de teekening sub B bij dat request is gevoegd, onder de voorwaarde, dat aan hun het regt worde toegekend om daarop in de plaats van het thans betaald wordende overvaart, te mogen heffen een tol of overgangsgeld, overeenkomstig het tarief, mede sub C bij dat request overgelegd, ten einde wij daarop aan u zouden dienen van berigt en consideratiën.
Daaraan bij deze wenschende te voldoen hebben wij de eer u te berigten, dat al het ten requeste aangevoerde geheel overeenkomstig de waarheid is, dat ons het verlangen der ingezetenen om een veiliger middel van overgang ter aangeduide plaatse en in voege, zoals bij het request wordt voorgesteld, van meer dan eene zijde is ter ooren gekomen, zodat wij ons verpligt hebben gevonden deswege de requestranten te verstaan en ter bekoming van inlichting met hen in overleg te treden. Van dat overleg is het door hun ingediend request het resultaat en wij verheugen ons in zooverre reeds in onze pogingen ter bevordering van het gemak en de veiligheid der publieke passage binnen de gemeente geslaagd te zijn.
De wijze van overvaart toch, zooals die thans geschied, geeft tot wezenlijk ongerijf en ongemak aanleiding, dewijl de stand van het water in het Hoornschediep dikwijls zoo hoog is, dat het maaiveld op de tekening met de letters van A tot B aangewezen, zich onder water bevind en de passagiers, zooals ook ten requeste is vermeld, alsdan genoodzaakt zijn door het water te waden, gezwegen nog van het bestaande gevaar bij vorst weder, wanneer het ijs niet is te vertrouwen evenwel de overvaart stremt en de reizigers door de omstandigheden gedrongen om het diep te passeren , door zich op het ijs te wagen hun leven, bij gebrek aan veiliger overgangsmiddel aan gevaar moeten blootstellen, zoodat dan ook in een tijdvak van omstreeks vier jaren twee lijken gevonden zijn, zonder dat men echter de juiste omstandigheden kent welke aanleiding tot het ongeluk dezer drenkelingen hebben gegeven.
Wij kunnen dus niet anders dan het aanbod der requestranten aan u met al den aandrang die ons geoorloofd is bescheidenlijk aan te bevelen, dewijl wij de plaatsing van den bedoelden brug als eene weldaad in het algemeen en bijzonder voor zeer vele ingezetenen dezer gemeente beschouwen.
Wat het tarief der te heffen tol of overgangsgeld op dien brug, onder C bij het adres overgelegd betreft, wij hebben de berekening daarvan, na aan de requestranten de meest mogelijke billijkheid te hebben aanbevolen, aan hun over gelaten en kunnen ons over het geheel daarmede wel verenigen, doch vermenen evenwel te moeten aanmerken, dat naar onze wijze van zien, de ingezetenen dezer gemeente, die het meeste belang bij en het meeste gerijf van dien brug zullen hebben, geene aanspraak op meerdere vrijstellingen kunnen maken dan zij tot hiertoe hebben genoten, omdat door de goedkeuring van dat tarief, waarin de ingezetenen mede begrepen zijn, geenszins eene nieuwe of verhoogende belasting op de passage voor voetgangers wordt gelegd, daar toch, tijdens de requestranten hunnen woning hebben aangekocht, daaraan de overvaart sedert onheugelijke jaren was verbonden en zij dus ook daar mede zijn gecontinueerd, om van hen die overgezet wenschten te worden, zoowel van de ingezetenen der gemeente als van anderen, te heffen de gelden bij het tarief sub A bij het request gevoegd, opgegeven, waarvan echter waren uitgesloten de bewoners der Hoornschedijk en de ambtenaren in de gemeente wonende, welke ambtshalve overgezet moesten worden, zoodat wij dan ook de voorkeur zouden geven aan het concept tarief, waarbij wordt voorgesteld:
- voor de passage van ieder persoon f.0,02
- voor de passage van ieder schip f.0,02
En daarbij te voegen de navolgende vrijstellingen:
a. de bewoners van de Hoornschedijk
b. de ambtenaren welke ambtshalve de brug moeten passeren
c. kinderen beneden de tien jaren.
Over welke vrijstellingen wij de gebroeders Nijdam hebben verstaan, die verklaart hebben daarin genoegen te nemen.
De twee centen voor ieder schip voor het welk gedraaid moet worden, komt ons te gering voor, dan dat daarin eenig bezwaar zoude gelegen zijn.
Daar het niet heeft kunnen worden opgespoord, dat het thans geheven wordende overvaartgeld volgens het tarief A indertijd door de bevoegde magt is bepaalt of toegestaan, is het ook niet bewezen kunnen worden, dat de requestranten daarop een erkend of uitsluitend regt hebben, het verkrijgen van zoodanig regt is dan ook als de grootste drijfveer tot het verzoek om de vorenbedoelde brug op hunne kosten te mogen daarstellen, te beschouwen, waarmede zij echter wat de vergoeding dier kosten betreft, slecht zouden uitkomen, indien al de ingezetenen der gemeente van de betaling der tol waren uitgezonderd, te meer, omdat de na te noemen voorwaarden, welke aan het toestaan van der adressanten verzoek dienen verbonden te worden, nog al eenige kosten aan hen zullen veroorzaken.
Eindelijk dat de brug, zooals die op de overgelegde tekening is gebragt, ons tot het doel, voor zoovere wij zulks kunnen beoordelen, voldoende is voorgekomen. Wij hebben het verkieslijk geacht, dat het hek aan het vaste hoofd der brug aan de oostzujde van het diep werd geplaatst ten einde door hetzelve te sluiten, voor de brug wordt afgedraaid, het onverhoeds in het water loopen van dien kant te voorkomen.
Na u over een en ander om berigt te hebben meegedeeld, vermeenen wij nog in consideratie te moeten geven, zoo als wij alsmede de eer hebben bij deze te doen, dat ingeval het aanbod der requestranten, zooals wij hoopen mogt worden aangenomen, zulks geschiede onder de navolgende voorwaarden, als
a. dat die brug moet woorden daargesteld onder toezigt van een ambtenaar van den Waterstaat welke u daartoe zullen aanwijzen;
b. dat die brug ten allen tijde behoorlijk op kosten der requestranten zal moeten worden onderhouden;
c. dat dezelve altijd wit geverfd zal moeten zijn en bij donker weder van een licht zal moeten zijn voorzien - een en ander voor zooverre sub b en c betreft tot genoegen van het plaatselijk bestuur en
d. dat bij het niet nakomen van deze voorwaarden de requestranten zullen verbeuren eene boete ten voordeele van de gemeente, voor de eerste mal van f.3,-, voor de tweede maal van f.6,- en dat voor de derde maal de concessie tot het heffen van

der tol zal worden ingetrokken zonder dat daardoor de requestranten eenige aanspraak op schadevergoeding zullen kunnen maken.
Onder overlegging van de aan ons toegezonden stukken vertrouwen wij aan het van ons verlangde bij deze te hebben voldaan.
Het plaatselijk bestuur van Haren, R. de Sitter, R. Koops.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 965)

Extract uit het register der resolutiën van Gedeputeerde Staten dd 15 maart 1842
Gelezen eene missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken van den 8 dezer, daarbij tot uitvoering inzendende een afschrift van Zijne Majesteits besluit van den 23 februari 1842, houdende vergunning aan R. en J. Nijdam [Roelf Andries Nijdam en Jan Andries Nijdam], woonachtig onder de gemeente Haren, tot het heffen van een tol of bruggeld, van die, welke de door hen aan te leggen draaibrug over het Hoornschediep onder gemelde gemeente zullen passeren.
Is goedgevonden:
1. Afschrift van voormeld Koninklijk Besluit te zenden aan het plaatselijk bestuur van Haren, tot informatie, en met uitnodiging om vervolgens ter goedkeuring aan deze vergadering in te zenden het reglement op de rigtige bediening van gemelde draaibrug;
2. Afschrift van gemeld Koninklijk Besluit te zenden aan R. en J. Nijdam, voornoemd, teneinde zich dienovereenkomstig en overeenkomstig het nader te arresteren reglement op de rigtige bediening van gemelde draaibrug te gedragen.
Afschrift dezer zal worden gezonden aan het plaatselijk bestuur van Haren en afschrift voor zooveel het tweede punt betreft aan R. en J. Nijdam, voornoemd, ter informatie respectievelijk zonder resumtie.
* Bijlage.
Wij Willem II, bij de gratie Gods, Koning der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau, Groot-Hertog van Luxemburg, enz. enz.
Op de voordragt van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van den 22 februari 1842.
Hebben goed gevonden en verstaan aan Roelf en Jan Nijdam bij deze vergunning te verlenen om aan de door hen over het Hoornschediep in de gemeente Haren, provincie Groningen, ter vervanging van de aldaar bestaande overvaart, te leggen draaibrug te heffen een tol of bruggeld van 2 cents voor ieder persoon dezelve passerende, behoudens dat daarvan zullen zijn vrijgesteld:
a. de bewoners van den Hoornschendijk;
b. de ambtenaren welke ambtshalve de brug zullen passeren;
c. kinderen beneden de 10 jaren.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 75)

Notulen raadsvergadering, 17 september 1842
Door GS is aan Roelf en Jan Nijdam, veerlieden van de overvaart over het Hoornschediep, toestemming verleend om en draaibrug te plaatsen. De gemeente Haren moet het reglement voor de bediening en het onderhoud van de brug vaststellen (archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 9).

Verordening bij raadsbesluit van 17 september 1842
De gemeenteraad heeft bij besluit van 17 september 1842 het "Reglement op de bediening en het onderhoud der draaibrug over het Hoornsche diep, bewesten het dorp Haren" vastgesteld.
En opdat niemand hiervan eenige onwetendheid zal kunnen voorwenden, zal deze worden afgekondigd en aangeplakt, ter plaatse waar zulk in deze gemeente te doen gebruikelijk is. Aldus gedaan te Haren den 6 october 1842.
IN KOPIE AANWEZIG
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 965)

Brief 26 oktober 1842 aan de gebroeders Roelf en Jan [Andries] Nijdam
Hiernevens ontvangen u een exemplaar van het door den raad dezer gemeente gearresteerd en door Gedeputeerde Staten goedgekeurd reglement op de bediening enz. der draaibrug, overeenkomstig hetwelk u zich zullen moeten gedragen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 110)

Notulen raadsvergadering 30 augustus 1860
De voorzitter geeft kennis dat zich bij hem vervoegd hebben de personen D. van Dijken, J. Nijdam en G. Boer, bewoners aan de Hoornschedijk, de eerste in het belang van een kind zijner zuster, de beide laatsten voor zich zelven, verzoekende dat de school aan den Hoornschedijk moge blijven bestaan en niet worde over gebragt naar Haren, omdat de toestand van het pad over den dijk naar Haren gedurende een gedeelte van het jaar voor kinderen onbruikbaar is. Werd besloten aan deze genoemde personen te berichten, dat de raad zal voorzien in de behoefte van een voor kinderen te allen tijde bruikbaar voetpad voor zoveel zulks mogelijk is, maar geene reden heeft gevonden op het besluit tot opheffing van de school aan den Hoornschedijk terug te komen.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 13).

Notulen raadsvergadering 31 juli 1862
Werd ter tafel gebracht proces verbaal der verklaring van de gebroeders R. en J. Nijdam te Hoornschedijk dd 5 juli 1862 houdende verklaring, dat zij niet in staat zijn het hun in eigendom toebehorende voetbrugje, gelegen over het Noord-Willemskanaal in het voetpad van Haren naar Paterswolde, welk brugje in onbruikbare staat is geraakt, te herstellen. Waarover gedelibereerd. Werd besloten burgemeester en wethouders op te dragen naar middelen om te zien teneinde in het bestaande gemis van een brug over het Noord-Willemskanaal te voorzien en daarover in eene volgende vergadering rapport uit te brengen.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 13).

Notulen raadsvergadering 24 augustus 1862
Burgemeester en wethouders geven mededeling, dat zij ingevolge de kennisgeving van de broers R. en J. Nijdam van niet voornemens te zijn hunnen over het Noord-Willemskanaal gelegen voet-draaibrug - nu in onbruikbaren staat - te herstellen, eene oproeping hebben gedaan van degenen, die genegen mochten zijn het bouwen van een nieuwe brug over het Noord-Willemskanaal in het voetpad van Haren naar Paterswolde voor eigen rekening te ondernemen. Dat ten gevolge dezer oproeping slechts een belanghebbende persoon zich heeft aangemeld, namenlijk Sietze Nijdam aan den Hoornschedijk woonachtig, die verklaarde wel genegen te zijn de onderneming voor zijne rekening uit te voeren. Op het vernemen daarvan hebben de gebroeders R. en J. Nijdam zich echter bij het gemeentebestuur aangemeld, met te kennen geven, dat zij moeite deden om in staat te worden gesteld hun brug te herstellen en over weinige dagen in staat zullen zijn bepaald berigt te geven of zij hun voornemen alsnog uit te voeren. Dientengevolge is nog niet met zekerheid te bepalen wie dat in het vervolg de bedoelde brug zal daarstellen of herstellen.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 13).

Jan was later gehuwd (2) met **Trientje Willems Sesselaar**.<220..223>

170 **Tooms Lubbers** (GH1812-045), zoon van **Lubbert Thomas** en **Hindrikjen Hindriks**, orgeltrapper, wonende te Haren, is geboren op vrijdag 9 januari 1728, is gedoopt op woensdag 21 januari 1728 aldaar, wonende Wijk B Haren 2 aldaar, is overleden op

zaterdag 15 oktober 1814 aldaar, is als overleden aangegeven op zaterdag 15 oktober 1814 aldaar (aangever overlijden was Jan Stel (zie 243); getuige aangifte overlijden was Berend Kars Peulenga). Tooms werd 86 jaar, 9 maanden en 6 dagen.

Laat bij overlijden één meerderjarige dochter na.

Voogdijstelling 21 november 1788
Roelf Doedens te Peize zweert aan als principale voormond over de kinderen van Jan Lubbers bij wijlen Alke Doedens in echte verwekt. Tonnis Lubbers te Haren wordt sibbevoogd en Jan Berents te Borger vreemde voogd. De voorstanderen mogen met de vader een regeling treffen over de afkoop van de moederlijke nalatenschap.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1496

Tooms trouwt (kerk) op zondag 7 juli 1754 te Haren op 26-jarige leeftijd met de 28-jarige **Hinderkien Freerke**, dochter van **Frerik Jans** en **Lammechijn Claassen**. Hinderkien is geboren te Helpman, is gedoopt op zondag 4 november 1725 te Groningen.

Van Tooms en Hinderkien zijn vier kinderen bekend:

1 **Hindrikjen Tooms** is gedoopt op zondag 25 augustus 1754 te Haren, is begraven op zaterdag 24 mei 1760 aldaar. Hindrikjen werd 5 jaar, 8 maanden en 29 dagen.

Ontvangst diakonie te Haren 24 mei 1760
Een kind van Tooms Lubbers begraven: f.0,80
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

2 **Lammechijn Tooms** is gedoopt op zondag 26 december 1756 te Haren, is begraven op dinsdag 4 januari 1757 aldaar. Lammechijn werd 9 dagen.

Ontvangst diakonie te Haren 4 januari 1757
Een kind van Tomas Lubbers begraven: f.0,41.
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

3 **Frerik Tooms** is gedoopt op zaterdag 28 februari 1761 te Haren, is overleden voor 1814. Frerik werd hoogstens 52 jaar, 10 maanden en 4 dagen.

4 **Hinderkien Tooms** ook genaamd Hinderkien Thomas, arbeidster, wonende te Haren (Wijk B Haren 1) en aldaar (Wijk B Haren 2), is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 16 september 1764 aldaar, is overleden op donderdag 20 februari 1845 aldaar. Hinderkien werd 80 jaar, 5 maanden en 4 dagen.

Woonde in 1830 op het adres Haren Wijk B Nr 2.

Jaarrekening kerkbestuur over 1824
[Begroting 1824 tegenover werkelijke uitgaven 1824]
1. Onderhoud aan het kerkgebouw: f.150,- versus f.149,95 (onder andere aan Harm van Streun en Harmannus van Oosten);
2. Onderhoud van het kerkhof: f.5,- versus f.5,- (Reinder van Santen f.0,50 voor het schoonmaken, ook betaling aan Jan Stel de Jonge);
3. Tractement ofte toelage aan de predikant f.316,20 versus f.316,20 (toelage W. Holwerda)
4. Onderhoud van de pastorie; f.50,- versus f.49,90 (Jan Stel de Jonge, Harm van Streun en Harmannus van Oosten);
5. Tractement voor de koster, organist, enz.: f.68,- versus f.68,- (tractement N.E. Dekker);
6. Onderhoud van het schoolgebouw: f.20,- versus f. 19,90 (onder andere Harm van Streun en Harmannus van Oosten);
7. Salaris van den ontvanger: f.40,- versus f.40,-;
8. Schrijfbehoeften, vergaderkosten kerkvoogden, enz.: f.20,- versus f.6,04 (onder ander Christoffer van Boekeren);
9. Aandeel in de klassikale kosten: f.31,- versus f.31,- ;
10. Onderhoud van het orgel: f.15,- versus f.15,-;
11. Voor het orgeltrappen: f.20.- versus f.20,- (voor Hinderkien Tomas [Tooms]);
12. Voor interessen: f.10,- versus f.10,- (lening bij mej. A. ten Oever, wed. J. Meijer);
13. Voor aflossing van kapitaal: f.200,- versus f.200,- (aan Aaltjijn ten Oever)
14. Voor het instand brengen der bevrediging van pastorij kamp: f.28,80 versus f.24,- (betaling aan Jan Stel de Jonge).

Totaal van de uitgaven f.955,-. De ontvangsten bedroegen f.979,22. Er was daardoor een overschot van f.24,22.
De kerkvoogden: J. van Trojen en R. Koops
De notabelen: W. Holwerda, C.H.W. Haack, H. Breeman, H. Everts, L. Rummerinck,
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 58)

171 **Reinder Berends Marring** (GH1812-245; MIL-267), schoolmeester, wonende te Noordlaren en aldaar (Wijk A Noordlaren 19), is geboren te Rolde, is gedoopt op zondag 24 oktober 1773 aldaar, is overleden op maandag 14 augustus 1843 te Noordlaren. Reinder werd 69 jaar, 9 maanden en 21 dagen.

Woont in 1830 met zijn vrouw en vijf kinderen op het adres Noordlaren, Wijk A, Nr 19. Schoolmeester te Noordlaren vanaf waarschijnlijk 1798, want het militieregister 1814 vermeldt over hem "ongeveer 18 jaren hier geweest".

Bevelschrift van het Gerecht van Selwerd en Sappemeer 9 juli 1807
De invorderaren van Justitie en Roroede gelden moeten overgaan tot invordering.
Reinder Berends (Marring): Noordlaren f.166,22 + Glimmen f.98,77;
Jan Swartwold: Onnen f.148,13 + Haren f.352,21 + Essen en Dilgt f.95,15 + Hoornschedijk en Hemmen f.115,20;
Egbert Wilphorst: Helpman f.401,51.
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 2095).

Bevelschrift van het Gerecht van Selwerd en Sappemeer 18 augustus 1807
De invorderaren van Justitie en Roroede gelden worden gelast van de ingezetenen de begrote lijftocht van de voormalige gesworen bijzitters over vier jaar in te vorderen.
Reinder Berends (Marring): Noordlaren f.43,42 + Glimmen f.25,79;
Jan Swartwold: Onnen f.38,67 + Haren f.92,01 + Essen en Dilgt f.24,97 + Hoornschedijk en Hemmen f.30,09;
Egbert Wilphorst: Helpman f.104,89.
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 2095).

© 2020 - E.M. van Koldam

Bevelschrift 1809 van de Drost van het Gorecht en Sappemeer
De invorderaren der Justitie en Roderoede gelden worden gelast van de ingezetenen de Justitiegelden over 1808 alsmede de bedragen der rekeningen van Financiën en Politie over de jaren 1806-1807-1808 in te vorderen.
Reind Berends (Marring): voor Noordlaren f.195,88 en voor Glimmen f.116,35;
Jan Swartwolt: voor Onnen f.174,59, voor Haren f.415,-, voor Essen en Dilgt f.112,59 en voor Hemmen en Hoornschedijk f.135,75;
Egbert Wilphorst: voor Helpman f.473,20
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 2096).

Ingekomen stukken gemeente Haren, november 1811
De ontvangers van de belasting op de onbeschreven middelen doen een opgave. Deze belasting werd geheven bij het verhandelen van goederen en werd gewoonlijk in het belastingjaar zelf geïnd. De belasting is te vergelijken met de huidige BTW. Ontvanger in Noordlaren is Reinder Berends Marring (hij heeft dan nog geen familienaam en tekent met R. Berents), in Haren is dat Jan Swartwolt sr en in Helpman Jan Egberts Wilphorst. De opgave van Wilphorst is niet erg duidelijk. Die van Marring en Swartwolt zijn qua opzet vergelijkbaar (door mij afgerond op hele guldens):
- Wijn: Haren f.201,-, Noordlaren f.250,-;
- Jenever, brandewijn en bier: beide f.0,-;
- Bestiaal als van runderen, kalveren, schapen en varkens Haren f.967,-, Noordlaren f.325,- ;
- Vers gerookt en gezouten vlees of spek: beide f.0,-;
- Turf: Haren f.6.275,-, Noordlaren geen opgave, omdat alle impost op turf te Haren betaald wordt
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 44).

Overzicht 10 juni 1818
Overzicht der personen handel of nering doende in koffie en suiker in de gemeente Haren woonachtig:
Harm van Streun, Haren, Wijk A nr 15
Arnoldus Alberts, Haren, (nummer is onduidelijk; volgens mijn gegevens Wijk B nr 3)
Wopke Berends Nijdam, Hoornschedijk, Wijk E nr 13
Reinder Marring, Noordlaren, Wijk A nr 19
Roelf Noorda, Noordlaren, Wijk B nr 13
Arend Oddens, Glimmen, (met vermelding: dit huis dat nog nauwelijks voltooid is, heeft nog geen nummer; zal wijk C nr 9B zijn)
Bolhuis, Haren, Wijk B nr 48 (wellicht wordt gedoeld op Jacob Bolhuis Everts op A 48)
Marten Meijer, Helpman, Wijk A nr 15.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 51).

Akte 25 april 1822
Het gaat om de nalatenschap van Lammigje Geerts Hoiting. Er zijn erg veel erfgenamen. Namens de erfgenamen treden op Ebbing Ebbings te Onnen, Willem Jans Assies en Roelf Hoiting beide te Noordlaren. De inventaris bevindt zich in het sterfhuis van Lammigje in de directe belasting B40. De waardering van de losse goederen is gedaan door Pieter Jans, arbeider te Noordlaren, deskundige, hiertoe door partijen gekozen. De waarde van de inventaris is getaxeerd op f.554,95. De effecten en de obligaties bevinden zich bij Jannes Hoenderken. Deze is bij notariële akte van 23 december 1819, gepasseerd voor notaris Herman Trip, door Lammigje aangewezen als administrateur samen met schoolmeester Reinder Marrink als toeziend administrateur.
(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 90, Akte 132)

Brief 21 januari 1824 van schoolmeester Marring te Noordlaren
Ter voldoening aan uw circulaire van den 14den dezer, dien, dat er thans vier schoolpligtige kinderen in Noordlaren zijn waarvan reeds drie ten koste van de gemeente het geheele jaar onderwijs ontvangen en het vierde nog niet ter school is geweest. Als de kinderen van Arent Koops en Willem Brade:
1. Hindrikje Koops, geboren 7 april 1813;
2. Jakob Koops, geboren 14 maart 1816
3. Annechien Koops, geboren 17 juni 1818 (niet ter school)
4. Homan Brade, geboren 23 februari 1817
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 57)

Toestand van het lager schoolwezen 1 november 1824
De in totaal 22 kolommen zijn hieronder als tussenteksten voor iedere school apart uitgewerkt
B. School te Noordlaren
1. Naam van de gemeente
Haren
2. Naam van de plaats of schoolkreits, alwaar de school gelegen is, met opgave van den rang dien de school heeft volgens de classificatie van 1823.
Noordlaren, behorend tot den middelsten rang.
3. Gedetailleerde omschrijving of uiteengezet verslag van ieder schoolvertrek zoo als hetzelve zich thans bevindt, deszelfs deugden en gebreken.
Staande ten westen van het kerkgebouw op eene matige luchtige, heeft eenen vrijen toegang van licht, is ruim en hoog van verdieping, voorzien van halve tafels en banken.
4. Aan wien het schoolgebouw in eigendom toebehoort.
Aan de kerkelijke gemeente te Noordlaren.
5. tm 7. Grootte van ieder schoolvertrek in Nederlandsche maat (binnenwerks)
Lengte 6 el en 20 duim, breedte 6 el en 20 duim, hoogte 3 el en 80 duim
8. en 9. Bevolking der gemeente en van de plaats of schoolkreits
Gemeente:1976; plaats of schoolkreits: 304
10. tm 12. Getal leerlingen, welke de school bezoeken des winters, des zomers en getal schoolpligtige kinderen, gerekend van 5 tot 14 jaren
Winter 65, Zomer 30, Schoolpligtig 70
13. en 14. Gesteldheid der schoolmeubelen en hulpmiddelen
Beide goed
15. Naam van de onderwijzer, en in hoeverre hij van aanwezige hulpmiddelen gebruik maakt, of al of niet weet te maken
Reinder Marring. Maakt een goed gebruik der aanwezige hulpmiddelen
16. Specifieke omschrijving van het jaarlijks inkomen van de schoolonderwijzer, daaronder alles begrepen, behalve de vrije woning
Aan schoolpenningen van de schoolpligtige kinderen: f.80,-
Tractement van den lande: f.100,-
Tractement van de kerk: f.50,-
Landhuren: f.83,50
Renten: f.4,70
Van het orgel: f.65,-

© 2020 - E.M. van Koldam

Totaal: f.333,20
17. Welke verbetering het inkomen van de onderwijzer zou dienen te ondergaan.
-
18. Opgave van hetgeen aan het schoolvertrek, de schoolmeubels, hulpmiddelen, enz. ontbrak, voor het ontvangen van des gouverneurs circulaire van den 25 junij 1824.
Halve tafels en banken, eene kast tot berging van de schoolbehoeften, een schrijfboek in perkament gebonden, een kaart van de provincie.
19. Opgave van hetgeen ten gevolge des gouverneurs circulaire van den 25 junij bereids is geëffectueerd, met opgave van de approximative kosten daar door veroorzaakt
- halve tafels en banken, een kast: f.60,-
- een schrijfboek in perkament: f.1,90
- een kaart van de provincie: f.1,10
- voor het verven der tafels en banken: f.7,00
- 18 nieuwe inktpotten: f.4,72
Totaal f.74,72
20. Opgave van hetgeen ten gevolge des gouverneurs circulaire van den 25 junij zal geëffectueerd worden, met opgave van het tijdstip wanneer en de approximative kosten, welke daardoor veroorzaakt zullen worden,
-
21. Opgave van het geen nog te wenschen overblijft, om het schoolvertrek in goeden, ruimen en gezonden toestand te brengen, en het verder benoodigde aan te schaffen, doch 't welk moet worden uitgesteld, met opgave der redenen en approximative kosten.
Geen
22. Aanmerkingen
Geen
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 57)

Brief 11 april 1829 van R. Marring
Schoolmeester R. Marring te Noordlaren doet opgave van de kinderen, die in 1828 ten laste van het burgerlijk armbestuur onderwijs hebben genoten.
Naam van het kind Namen van de ouders
Bedeelden
Anna Derks Berent Derks
Jantje Derks Berent Derks
Annechien Koops Arent Koops
Minvermogenden
Jakob Koops Arent Koops
Homan Brade Willem Brade
Antoon Brade Willem Brade
Geert Buning (wijlen) Jans Buning
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 62)

Staat van het aantal leerlingen 1826
Staat van het aantal leerlingen op de scholen in de maand januari 1826 en in de zomer van 1825.
** Haren; zomer 1825: 47 jongens en 51 meisjes; januari 1826: 69 jongens en 64 meisjes; 10 in de avondschool , 9 voor rekening der gemeente en 7 voor rekening der diakenen; schoolonderwijzer Nicolaas Engels Dekker.
** Noordlaren; zomer 1825: 18 jongens en 15 meisjes; januari 1826: 39 jongens en 21 meisjes; 5 in de avondschool, 4 voor rekening van de gemeente en 3 voor rekening van de diakenen; schoolonderwijzer Reinder Marring.
** Helpen; zomer 1825: 59 jongens en 71 meisjes; januari 1826: 73 jongens en 50 meisjes; 9 in de avondschool, 6 voor rekening van de gemeente; schoolonderwijzer Gerhard Regnier Huisman.
** Onnen; zomer 1825: 21 jongens en 11 meisjes; januari 1826: 32 jongens en 21 meisjes; er wordt geen avondschool gehouden, 4 behoeftigen als 3 minvermogende onbedeelden en 1 bedeelde van de armenadministratie te Noordlaren. Schoolmeester Lubertus van Oosten.
** Glimmen; zomer 1825: 7 jongens en 14 meisjes; januari 1826: 18 jongens en 16 meisjes. Schoolmeester H.J. Poutsma.
** Hoornschedijk; zomer 1825: geene school; januari 1826: 16 jongens en 12 meisjes.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 59)

Brief 20 juni 1830 landbouwers te Noordlaren
[De brief is gericht aan Gedeputeerde Staten en is op 23 juni 1830 door de gouverneur gerenvoyeerd aan het plaatselijk bestuur van Haren om berigt en consideratiën].
De ondergeteekenden, alle van beroep landbouwers, woonende te Noordlaren, gemeente Haren, nemen de vrijheid met verschuldigde eerbied ter kennis van u te brengen en mitsdien aan de wijze en billijke beslissing van u te onderwerpen, een verschilpunt rakende het onderhouden en in orde brengen van eenen algemeenen weg, loopende door de Noordlaarder es, ten noorden van het dorp Noordlaren. Deze weg is bestemd en wordt gebezigd tot een algemeen gebruik der respective eigenaren van genoemde es, zoowel om hunne mest naar derzelver akkers te brengen, als om in den oogsttijd hun koren en andere veldproducten van daar af te haalen, echter heeft het onderhoud derzelve tot hier toe steeds plaatsgehad door diegenen welker akkers onmiddellijk bijlangs genoemde weg liggen of met hunne einders daar tegen aan schieten.
Sommige nu dier eigenaren hebben alle of wel het grootste gedeelte hunner akkers bijlangs of tegen genoemde weg aan liggen of ook wel niet meer dan een akker bezittende, welke in zijne geheele lengte aan genoemde weg beswet is. En deze zijn het, welke met het onderhoud derzelve tot dus verre belast zijn geweest, terwijl daarentegen andere eigenaren, en deze maken wel het grootste gedeelte uit, welke akkers het overige gedeelte der es uitmaken, en even zoo wel tot het bebouwen en oogsten derzelve genoemde weg moeten gebruiken, van deszelfs onderhoud tot hiertoe geheel bevrijd zijn geweest.
Supplianten beschouwen deze maatregel als hoogst onbillijk en het is derhalve uit dezen hoofde, en te meer nog door onderlinge klagten, die tot hiertoe met het onderhoud belaste personen somtijds onaangenaamheden veroorzaakt, dat dezelve zich tot u wenden met eerbiedig verzoek dat het u moge behagen ter verbetering dezer onbillijke maatregel den heer burgemeester of het plaatselijk bestuur van Haren te willen authoriseren, teneinde door derzelve tusschenkomst worde bewerkstelligd, dat het onderhoud der meergenoemde weg pandsgewijze wordt omgeslagen over de gebruikers.
W. Homan, R. Marring, wed. Kluiving, J. Hoenderken en A. Hoenderken.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 63)

Groninger Courant, 12 november 1839
Bijna 5 maanden na het overlijden mijner Gade, trof mij heden, zeer onverwacht, het verlies van mijn eenige dochter Aaltje Marring, in den ouderdom van 26 jaren en bijna 5 maanden. Noordlaren den 9den november 1839.

Brief 15 augustus 1843 aan de gouverneur
Ik vind mij verpligt u te berigten, dat op gisteren is overleden Reinder Marring, schoolonderwijzer te Noordlaren. Aan deze school is

verbonden een rijksjaarwedde van f.100,-. De gemelde overledene heeft geen weduwe nagelaten. De provisionele waarneming der school is met overleg des schoolopzieners opgedragen aan Berend Marring, bezittende den derden rang.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111)

Brief 15 augustus 1843 aan de kerkeraad te Noordlaren
Naar aanleiding van de bij deze gevoegde missive van de heer schoolopziener heb ik de eer u uit te noodigen om mij uiterlijk maandag den 21 dezer wel te willen beantwoorden de vraag in die missive voorkomende met betrekking tot de waarneming van de kerkedienst gedurende de vacature van den schoolonderwijzers post te Noordlaren vacant door het overlijden van Reinder Marring
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111)

Brief 20 augustus 1843 van de kerkeraad te Noordlaren
De kerkeraad der Hervormde Gemeente van Noordlaren heeft de eer ter voldoening aan uw uitnodiging van den 15 dezer te berigten, dat er bij den zelve geene bedenkingen bestaan, om de kerkedienst gedurende de vacature van de schoolonderwijzerspost veroorzaakt door het overlijden van Reinder Marring te laten waarnemen door den aan u daartoe voorgedragenen persoon van Berend Marring.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

Brief 24 augustus 1843 aan de schoolopziener
In antwoord op uw missive van den 15 dezer heb ik de eer te berigten, dat ik geene bedenkingen heb tegen de provisionele waarneming der school te Noordlaren door Berend Marring en dat het mij is gebleken, dat de kerkeraad mede geene bedenkingen heeft, dat de kerkedienst gedurende de vacature ook door gemelde Berend Marring wordt waargenomen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111)

Brief 16 september 1843 van de waarnemend gouverneur
Als een gevolg van uw missive van den 15 augustus jl berigt ik u in gevolge eener misive van de Minister van Binnenlandsche Zaken van den 11 dezer, dat het geheele derde quartaal der rijksjaarwedde aan de school te Noordlaren verbonden ten name van wijlen den onderwijzer bij die school R. Marring in de betaalsrol over dat quartaal is gebragt en de voldoening daarvan aan deszelfs erven welligt reeds is geschied of anders weldra door de zorg van den heer administrateur van ´s Rijks Schatkist in de provincie, overeenkomstig ´s Konings besluit van den 5 mei 1821 nr 58 zal kunnen plaats hebben.
Ik verzoek u om overeenkomstig het Koninklijk Besluit hiervoor genoemd te zorgen, dat voor zoveel de gedachte school gedurende het derde quartaal 1843 tijdelijk mogt zijn waargenomen, daarvoor door genoemde erven onder uw toezigt uitkering worde gedaan aan den persoon of de personen, die daarop aanspraak hebben.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

Brief 23 juli 1844 aan de schoolopziener van het eerste district
Aan de kerkeraad der Hervormde Gemeente te Noordlaren is door mij de vraag voorgesteld of er naar het oordeel van de kerkeraad ook overwegende redenen aanwezig zijn die het in het belang van het onderwijs nuttig en daarom wenselijk zouden maken, dat de provisioneel fungerende onderwijzer Marring zonder vergelijkend examen als onderwijzer te Noordlaren werd aangesteld en of in dat geval de kerkeraad genegen is om aan hem definitievelijk de kerkelijke bediening van koster, voorzanger en organist op te dragen.
Bij missive van de heer predikant der gemeente van den 21 dezer heb ik ontvangen de deliberatie van de kerkeraad, welk stuk ik de eer heb bij deze aan u aan te bieden.
Mij met den inhoud van dat stuk vereenigende, verzoek ik u om wel het nodige te willen verrigten ten einde het vergelijkend examen der op te roepen sollicitanten in tijds kunne plaats hebben.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111).

Brief 1 augustus 1844 aan de predikant te Noordlaren
In antwoord op uw missive van den 21 juli 1844, waarbij mij is geworden het besluit van den kerkeraad te Noordlaren nopens de vervulling van den schoolonderwijzersplaats en de daaraan verbonden kerkelijke bedieningen, heb ik de eer u mede te deelen, dat in die vacvature zal worden voorzien na gehouden vergelijkende examen 't welk provisioneel is bepaald op den 2 october 1844.
Er zal alzoo eene oproeping moeten geschieden der sollicitanten tegen dien dag. Bij die oproeping moeten worden vermeld de voorwaarden betrekkelijk den te vervullen post, als ook die van hetgeen in of ten aanzien der sollicitanten wordt vereischt.
Ik verzoek u om mij voor den 8 dezer te willen berigten welke voordeelen thans aan de betrekking van schoolonderwijzer alsmede aan die van koster, organist en voorzanger ieder afzonderlijk verbonden zijn en wel in manier als volgt:
Als schoolonderwijzer:
- rijkstractement
- schoolgelden
- huur van landerijen tot de school behorende
- het genot van een woning en hof
- als koster aan huur of tractement
- als voorzanger
- als organist.

Daar het bovenstaande slechts als model wordt aangegeven, spreekt het vanzelve, dat daarin die veranderingen moeten worden gemaakt, die de stand der zaak mede brengen. U zoude mij bijzonder verpligten daarvoor te willen zorgen, dat het gestelde termijn van den 8 dezer niet worde overschreden.
Overigens zal het mij aangenaam zijn van u bij die opgave zoodanige consideratien of voorstellen te ontvangen, die ter zake nuttig of dienstig kunnen zijn vooral met betrekking tot de vereischten die van de kandidaten gevorderd worden.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111).

Brief 6 augustus 1844 aan de schoolopziener van het eerste district
Ten vervolge op mijne missive van de 23 juli 1844, waarbij ik de eer gehad heb aan u te doen toekomen het besluit van de kerkeraad van Noordlaren nopens de vervulling der vacature ontstaan door het overlijden van den onderwijzer Marring aldaar, zende ik u hiernevens eene opgave van de voordeelen verbonden aan de betrekking van schoolonderwijzer, koster, organist, voorzanger, etc te Noordlaren, ten einde daarvan gebruik te maken bij de aankondiging van het vergelijkend examen ter vervulling van de vacature.
Mogt u eenige bedenking hebben op de bij deze gevoegde opgave, dan zal het mij aangenaam zijn, die schriftelijk van u te vernemen met opgave der verordeningen waarop u zoude vermeenen, dat meerdere voordeelen aan de betrekking behooren verbonden te zijn of te blijven.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111).

Brief 20 augustus 1844 aan de schoolopziener van het eerste district
In rescriptie op uw vertrouwelijk schrijven van den 7 dezer heb ik de er te berigten, dat ik op zondag den 18 dezer eene gecombineerde vergadering heb gehouden met kerkeraad, kerkvoogden en notabelen der Hervormde Gemeente Noordlaren , waarin is besloten, dat de opvolger van den onderwijzer R. Marring treden zal in de voordelen door deze genoten bestaande in:
a. het genot van kosterij en tuin, gewaardeerd op een jaarlijksche huurwaarde van f.25,-
b. een landstractement van f.100,-

© 2020 - E.M. van Koldam

c. schoolgelden van plm. 40 kinderen f.120,-
d. huur van weide-, hooi- en bouwlanden jaarlijksch f.91,50
e. inkomsten van effecten f.7,50
f. 1 1/3 mudde rogge uit Glimmen
g. toelage uit de kerkekas voor het opwinden van het uurwerk f.20,-
h. idem voor het bespelen van het orgel f.65,-
i. rente van een kapitaal groot f.80,- f.4,-
Zijnde bovendien voorts bepaald geworden, dat in de kosterij geen ander beroep als dat van schoolonderwijzer, koster, voorzanger, organist mag worden uitgeoefend en dat door den onderwijzer niet meer land in eigen gebruik mag worden genomen als tot de kosterij behoort.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111).

Brief aan de schoolopziener van het eerste district 1844
Overeenkomstig het deswege bepaalde bij de nota van hetgeen is in acht te nemen bij alle schoolvervullingen zonder onderscheid, etc., heb ik de eer bij deze aan u te doen toekomen de sollicitatiën bij mij ingekomen en de daarbij behoorende getuigschriften, om mede te dingen bij het te houden vergelijkend examen ter vervulling van den vacanten schoolonderwijzerspost te Noordlaren.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111).

Brief 21 september 1844 aan de predikant te Noordlaren
Bij deze heb ik de eer aan u toe te zenden alle de bij mij ingekomen stukken van de sollicitanten naar den vacanten schoolonderwijzerspost te Noordlaren en de Kerkelijke bedieningen daaraan verbonden tot uwer informatie en om dezelve aan de kerkvoogden en den kerkeraad uwer gemeente te willen mededeelen.
Ik voeg daarbij ene missive van den schoolopziener tot die zaak betrekkelijk met berigt dat ik door middel van de Provinciale en Groninger Courant de sollicitanten zal doen herinneren aan de inzending van hun bewijs van lidmaatschap van het Hervormd kerkgenootschap. Op maandag den 30 dezer wenschte ik de nevengaande stukken van u terug te ontvangen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111).

Brief 26 september 1844 aan de kerkenraad te Noordlaren
Bij deze verzoek ik u om op den zondag den 29 dezer te willen doen oproepen de stemgeregtigden der gemeente Noordlaren om op donderdag den 30 october aanstaande des middags te een uur tegenwoordig te zijn bij het te houden vergelijkend examen voor de kerkedienst van de sollicitanten naar de post van schoolonderwijzer, koster, voorzanger, enz. te Noordlaren.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111).

Reinder trouwt (kerk) op zondag 8 mei 1803 te Rolde op 29-jarige leeftijd met de 23-jarige **Grietje Albartus Scholten**. Grietje, wonende te Noordlaren en aldaar (Wijk A Noordlaren 19), is geboren te Rolde, is gedoopt op zondag 27 februari 1780 aldaar, is overleden op dinsdag 18 juni 1839 te Noordlaren. Grietje werd 59 jaar, 3 maanden en 22 dagen.

Van Reinder en Grietje zijn vijf kinderen bekend:

1 **Berend Marring**, landbouwer en onderwijzer, wonende te Noordlaren (Wijk A Noordlaren 19), is geboren op zaterdag 30 juni 1804 aldaar, is gedoopt op zondag 8 juli 1804 aldaar, is overleden op zaterdag 23 januari 1847 aldaar. Berend werd 42 jaar, 6 maanden en 24 dagen.

Brief 8 april 1841 aan de officier van justitie
Onder terugzending van het proces verbaal, gevoegd geweest bij uw letteren van de derden dezes, heb ik de eer daarbij tevens te voegen drie summiere verhooren op heden door mij naar aanleiding van opgemelde uwe missive gehouden, over de personen welke ik ingevolge het proces verbaal vermeen betrokken te zijn in de zaak van het begraven van Hindrik [Hinderk] Hoving en wel in de eerste plaats over Harm Hoving, zoo van de overledene, over Lucas Homan, als boekhoudend diacon en over Berend Marring, schoolmeester te Noordlaren, welke ik vermeende, dat met de registers van begravenissen was belast.
Uit de ontvangen antwoorden van deze drie personen is het mij voorgekomen, dat er geen moedwillig verzuim heeft plaats gehad en dat de bijzondere omstandigheden dat de overledene kinderen heeft buiten de kom van de gemeente wonende, die als zeer oppassende menschen algemeen geacht zijn, aanleiding heeft gegeven, dat er een wederkerig vertrouwen van de bloedverwanten op de boekhoudende diacon en van deze op de bloedverwanten bestond, zoodat beide de aangifte aan elkander overlatende de naburen intusschen volgen costuum locaal met de begravenis zijn voortgegaan en het gevolglijk moeijelijk is en in alle gevallen bezwarend zal zijn eene eigenlijke overtreden van de wet te designeren.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 110)

Brief 11 april 1842 van de buitengewoon inspecteur van het kadaster
Ik heb de eer ter kennisse van u te brengen, dat de gouverneur bij resolutie van 30 october 1841 den schatter L. Bierling heeft aangewezen om ingevolge resolutie van 3 januari 1834 in bijzijn van twee zetters uwer gemeente over te gaan tot de herschatting van het huis E 942, tegen de schatting van hetwelk Willem Brands eene reclamatie heeft ingediend onder aanwijzing zijnentwege van den schatter B. Marring te Noordlaren.
Het is mijn voornemen donderdag aanstaande 21 april 's morgen te 09.40 uur te Noordlaren te zijn om tot het onderhavige onderzoek over te gaan en verzoeke u alzoo om twee der heeren zetters uwer gemeente aldaar ten gedachten einde te willen appointeren.
U zult mij verplichten inliggende missive aan de reklamant Willem Brands te willen doen ter hand stellen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 75)

Brief 15 augustus 1843 aan de gouverneur
Ik vind mij verpligt u te berigten, dat op gisteren is overleden Reinder Marring, schoolonderwijzer te Noordlaren. Aan deze school is verbonden een rijksjaarwedde van f.100,-. De gemelde overledene heeft geen weduwe nagelaten. De provisionele waarneming der school is met overleg des schoolopzieners opgedragen aan Berend Marring, bezittende den derden rang.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111)

Brief 20 augustus 1843 van de kerkeraad te Noordlaren
De kerkeraad der Hervormde Gemeente van Noordlaren heeft de eer ter voldoening aan uw uitnodiging van den 15 dezer te berigten, dat er bij den zelve geene bedenkingen bestaan, om de kerkedienst gedurende de vacature van de schoolonderwijzerspost veroorzaakt door het overlijden van Reinder Marring te laten waarnemen door den aan u daartoe voorgedragenen persoon van Berend Marring.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

Brief 24 augustus 1843 aan de schoolopziener
In antwoord op uw missive van den 15 dezer heb ik de eer te berigten, dat ik geene bedenkingen heb tegen de provisionele waarneming der school te Noordlaren door Berend Marring en dat het mij is gebleken, dat de kerkeraad mede geene

bedenkingen heeft, dat de kerkedienst gedurende de vacature ook door gemelde Berend Marring wordt waargenomen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111)

Brief 23 juli 1844 aan de schoolopziener van het eerste district
Aan de kerkeraad der Hervormde Gemeente te Noordlaren is door mij de vraag voorgesteld of er naar het oordeel van de kerkeraad ook overwegende redenen aanwezig zijn die het in het belang van het onderwijs nuttig en daarom wenselijk zouden maken, dat de provisioneel fungerende onderwijzer Marring zonder vergelijkend examen als onderwijzer te Noordlaren werd aangesteld en of in dat geval de kerkeraad genegen is om aan hem definitievelijk de kerkelijke bediening van koster, voorzanger en organist op te dragen.
Bij missive van de heer predikant der gemeente van den 21 dezer heb ik ontvangen de deliberatie van de kerkeraad, welk stuk ik de eer heb bij deze aan u aan te bieden.
Mij met den inhoud van dat stuk vereenigende, verzoek ik u om wel het nodige te willen verrigten ten einde het vergelijkend examen der op te roepen sollicitanten in tijds kunne plaats hebben.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111).

Brief 14 november 1844 aan B. Marring, provisioneel fungerend schoolonderwijzer te Noordlaren
Ten gevolge van een deswege aan mij gedaan verzoek van de kerkeraad te Noordlaren heb ik nader bepaald, dat den nieuw benoemde meester E. Kors zijne betrekkingen zal aanvaarden op den 2 december aanstaande.
U hiervan kennis gevende, verzoek ik u om op dien dag de school en kosterij ter beschikking van gemelde E. Kors te stellen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111).

Brief 14 november 1844 aan de heer Boelman en lid van den raad Homan te Noordlaren
Bij deze heb ik de eer u te informeren, dat bij mijn besluit van heden als schoolonderwijzer te Noordlaren is benoemd E. Kors en dat ik heb bepaald, dat hij die functie zal aanvaarden op den 2 december aanstaande.
Ik heb voorts bij missive van heden de kerkeraad aldaar van dit een en ander kennis gegeven met uitnoodiging om als nu gemelde Kors ook voor de kerkelijke bedieningen aan te stellen, terwijl ik bovendien den provisioneel fungerenden B. Marring heb verzocht om op dien dag de school en kosterij ter beschikking van gemelde E. Kors te stellen.
Ik verzoek u om in vereeniging met elkander te willen op u nemen de zorg, dat de aanvaarding van de voorschreven betrekkingen door den nieuw benoemden en het verlaten van die functies door den onderwijzer Marring regelmatig plaats hebben en om mij van den afloop daarvan schriftelijk verslag te willen doen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111).

Brief 8 december 1844 aan Gedeputeerde Staten
Ter voldoening aan het slot van uw resolutie van den 29 oktober 1844 heb ik de eer u te berigten, dat E. Kors benoemd onderwijzer te Noordlaren zijn post wettig heeft aanvaard op den 2 dezer en dat de vervulde schoolonderwijzersplaats te Noordlaren gedurende de vacature is waargenomen door B. Marring, bezittende den derden rang en wonende aldaar.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111).

Stukken september 1845
Bewijsstukken ter bekoming van schadevergoeding voor een paard, hetwelk op hooger last is afgemaakt, ten gevolge den kwade droes, naar aanleiding der wetten van den 30 mei 1840 en 9 juli 1842. [Het betreft de concept stukken met veel doorhalingen en verbeteringen].
* Aanvrage
Aanvrage van Albert Kuipers, van beroep koopman, wonende te Noordlaren, ter bekoming van schadevergoeding voor een paard, zijnde een ruin, bruin, oud 8 jaren, hetwelk op hooger order ten gevolge den kwade droes op den 26 augustus 1845 is gedood, breeder omschreven in de volgende bewijsstukken, en welk paard geschat is op een waarde van negentig guldens, blijkens de hierna volgende acte van taxatie, wordende de betaling der schadeloosstelling en van het door mij (blijkens quitantie) uitgeschoten taxatieloon verzocht ten kantore van den agent van den Algemeene Rijkskassier te Groningen. Noordlaren, 20 september 1845.
* Bijlage 1. Verklaring wegens den dag der aangifte.
De burgemeester der gemeente Haren verklaart, dat door Albert Kuipes, van beroep koopman, wonende in deze gemeente van het ontstaan der ziekte bij zijn paard, hierboven omschreven, aangifte is gedaan op den 29 juli 1845. Haren, 20 september 1845.
* Bijlage 2. Acte van taxatie.
Wij ondergetekenden, Willem Homan, van beroep landbouwer, en Berend Marring, van beroep koopman, beide wonende te Noordlaren, als daartoe door het plaatselijk bestuur der gemeente Haren uitdrukkelijk benoemd en beëdigd, verklaren bij deze voor de afmaking te hebben getaxeerd het paard van Albert Kuipers te Noordlaren, voorkomende in vorenstaande declaratie, zijnde een ruin, bruin, oud acht jaren, van ordinaire taille, en hetzelve te hebben waardig geschat naar deszelfs gezonden staat, bestaanden marktprijs, de som van f.90,-, op den 9 augustus 1845.
* Bijlage 3. Bewijs dat declarant het paard in gezonden staat heeft bezeten.
De ondergeteekenden Tonnis de Boer, van beroep landbouwer, en Roelf Kroeze, van beroep smid, ingezetenen der gemeente Haren, verklaren bij deze, dat hun volkomen bekend is, en zij met eede willen bevestigen, dat het paard in de vorenstaande verklaring opgenomen en omschreven, in zigtbaar gezonden staat sedert de maand mei 1845 het eigendom is geweest van Albert Kuipers, van beroep koopman, woonachtig te Noordlaren.
Noordlaren, 20 september 1845.
* Bijlage 4. Verslag wegens het begraven van het vee.
De ondergetekende Teunis Strating, van beroep veldwachter, wonende te Haren, als daartoe gelast door den heer burgemeester der gemeente Haren, verklaart bij deze, op zijne personele verantwoordelijkheid, dat hij op den 26 augustus 1845 op eene hem daartoe aangewezen plaats heeft afgemaakt het bij die dagteekening omschreven paard van Albert Kuipers, wonende te Noordlaren, en dat vervolgens dit paard met al deszelfs uiterlijke bekleedselen, nadat deze door inkerving onbruikbaar waren gemaakt, door hem, ondergeteekende ter behoorlijke diepte op eene plaats waardoor aan de gezondheid van mensch en vee geen schade kan worden toegebragt onverwijld is begraven.
Bijlage 5. Quitantie van de veeschatting.
Wij ondergetekenden, Willem Homan en Berend Marring, wonende te Noordlaren, verklaren ontvangen te hebben van Albert Kuipers ieder de somma van vijftig cents, en gezamenlijk de som van een gulden, wegens taxatie. Nordlaren, 20 september 1845.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 75; stuk zit in verkeerde map)

Verdeling markegronden Noordlaren 3 oktober 1847
De markegenoten komen bijeen ten huize van kastelein W. Brands te Noordlaren. Zij besluiten tot verdeling van de marke in 68 gelijke delen op basis van een voorstel van en daartoe ingestelde commissie, met de aantekening dat een aantal percelen niet worden verdeeld, mar worden verkocht. Voorts blijven een aantal niet genoemde gronden nog mandelig. De ondertekening geschiedt door: J.C. van Hasselt, W. de Sitter, B. Marring, H. Koops, R. de Sitter, A. Hoenderken, W. Homan, R. Hoenderken, O. Kluiving, J. Hoiting, L. Hoenderken, J. Veldman, E. Pelinck, O. Kloots, J. Assies, W. Brants en H. Brants.
(Groninger Archieven, Toegang 1464, inventarisnummer 207).

© 2020 - E.M. van Koldam

2 **Albartus Marring**, landbouwer, wonende te Noordlaren (Wijk A Noordlaren 19), is geboren op dinsdag 7 januari 1806 aldaar, is gedoopt op zondag 12 januari 1806 aldaar, is overleden op donderdag 16 september 1847 aldaar. Albartus werd 41 jaar, 8 maanden en 9 dagen.

3 **Jan Marring** (RAAD), koopman, wonende te Noordlaren (Wijk A Noordlaren 19), is geboren aldaar, is gedoopt op donderdag 15 juni 1809 aldaar, is overleden op maandag 1 mei 1882 aldaar. Jan werd 72 jaar, 10 maanden en 16 dagen.

Raadslid van de gemeente Haren van 1869 tot 1881.

Brief 22 april 1845 aan raadslid W. Homan
Het adres van de erven Marring om een huis te bouwen gesteld in handen van het lid van den raad Willem Homan, om zich te doen aanwijzen de rigting welke aan het nieuwe gebouw zal worden gegegeven en of er ook bezwaren tegen die rigting zijn in te brengen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 112

Jan trouwt op woensdag 24 november 1847 te Slochteren op 38-jarige leeftijd met de 23-jarige **Grietje Kwast**. Grietje, wonende te Noordlaren (Wijk A Noordlaren 19), is geboren op donderdag 17 juni 1824 te Slochteren, is overleden op maandag 22 juli 1895 te Loosduinen. Grietje werd 71 jaar, 1 maand en 5 dagen.

Woont in 1840 bij de familie Marring te Noordlaren. Wordt niet vermeld als dienstbode. Zij trouwt in 1847 met zoon Jan Marring.

4 **Aaltje Marring**, wonende te Noordlaren en aldaar (Wijk A Noordlaren 19), is geboren op maandag 21 juni 1813 aldaar (Wijk A Noordlaren 19), is als geboren aangegeven op woensdag 23 juni 1813 te Haren (aangever geboorte was Reinder Berends Marring (zie 171); getuigen aangifte geboorte waren Albert Sikkens (zie 231) en Jan Hindriks Koops (zie 153)), is overleden op zaterdag 9 november 1839 te Noordlaren. Aaltje werd 26 jaar, 4 maanden en 19 dagen.

Groninger Courant, 12 november 1839
Bijna 5 maanden na het overlijden mijner Gade, trof mij heden, zeer onverwacht, het verlies van mijn eenige dochter Aaltje Marring, in den ouderdom van 26 jaren en bijna 5 maanden. Noordlaren den 9den november 1839.

5 **Roelof Marring**, landbouwer, wonende te Noordlaren (Wijk A Noordlaren 19), is geboren op zaterdag 17 juli 1824 aldaar, is overleden op zondag 16 september 1894 te Kropswolde. Roelof werd 70 jaar, 1 maand en 30 dagen.
Roelof trouwt op zaterdag 11 mei 1850 te Haren op 25-jarige leeftijd met de 25-jarige **Hillechien Buiting**. Hillechien is geboren op donderdag 29 juli 1824 te Yde, is overleden op maandag 16 juli 1894 te Kropswolde. Hillechien werd 69 jaar, 11 maanden en 17 dagen.

172 **Hendrik Meijer** (GH1812-096, MIL-086), zoon van **Klaas Hendriks Meijer** en **Annegien Jans**, landbouwer, wonende te Haren (Wijk D Hemmen 3), aldaar (Wijk D Hemmen 4) en aldaar, is geboren op zondag 12 januari 1777 aldaar, wonende Wijk D Hemmen 4 aldaar, is overleden op dinsdag 20 maart 1855 te Hemmen. Hendrik werd 78 jaar, 2 maanden en 8 dagen.

Woonde in 1830 op het adres Haren Wijk D Nr 3 Hemmen samen met zijn vrouw, twee dochters en de inwonende boerenknecht Berend Holtman.

Brief 20 maart 1824 van de gouverneur
Ik zende u hiernevens de navolgende ordonnantiën, om te strekken tot voldoening der schadeloosstelling voor ingenomen gronden ten dienste van den zijtak des wegs den 1e klasse nr 1 tusschen Groningen en De Punt, als:
J. Swartwolt te Haren: f.130,50
H.E. Meijer te Haren: f.241,50
Wed. Rummerink te Haren: f.503,70
Pastorij van Haren: f.237,75
H. Hendriks te Haren: 130,05
P. (J.) P Veldman: f.34,50
R. van Loo (Roelf Pauwels) te Haren: f.30,60
R. Bolt te Helpman: f.210,-
Als zijnde door het intermediair van u aan mij ter hand gesteld de noodige certificaten, dat de ingenoomen percelen met geene hypothecaire inschrijvingen zijn bezwaard, of dat de hypotheekhouders genoegen nemen, dat de betaling der schadeloosstelling geschiede aan de personen ten wier name de bovengemelde ordonnantiën geslagen zijn.
Ik heb nu nog onder mij berustende ordonnantiën voor R. Koops te Haren, groot f.105,90 en J. Berends en comp. groot f.64,00, waarvan ik de noodige certificaten van u nog wachtende ben, om dezelve daarna aan de belanghebbenden te kunnen doen afgeven.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 57)

Brief 20 april 1838 aan de gouverneur
In voldoening aan de kantbeschikking van u van den 11 dezer, daarbij om berigt en consideratiën aan ons inzendende eene aan u ingekomen adres van B.L. Coninck Boddendijk, brander en fabrikant van harde zeep te Doetinchem, strekkende ter bekoming van vergunning om op Hemmen binnen deze gemeente te mogen oprigten twee branderijen en een harde zeepmakerij, met aanschrijving om deswege de bewoners der naastbelendende huizen en gebouwen te verstaan en daarvan proces verbaal de commodo en de in commodo op te maken, hebben wij de eer, onder de terugzending van het genoemd adres met bijvoeging van het bedoelde proces verbaal, aan u te berigten.
Dat er bij ons geene bedenkingen of bezwaren tegen het oprigten der bedoelde fabrieken bestaan, maar dat wij de oprigting daarvan in het belang van de gemeente beschouwen.
Met betrekking tot het proces verbaal door ons van het gehoorde der naburen opgemaakt, moeten wij u berigten, dat er slechts eene behuizing van den landbouwer Hindrik Meijer in de nabijheid van den verlangd worden op te rigtene fabrieken staande, dat het ingebragte bezwaar van dien persoon tegen de zeepmakerij met betrekking tot het ontstaan van brand, ons niet ongegrond is voorgekomen, wanneer tot dat einde mede vetstof door vuur zal worden bewerkt.
Het zal aan u uit gemelden proces verbaal blijken, dat indien Hindrik Meijer eenige overtuiging bekomt, dat door het fabriek voor harde zeep weinig gevaar voor brand kan ontstaan, hij van zijnen kant genoegen neemt in de oprigting van hetzelve.
Wanneer er echter door een zodanig fabriek in de nabijheid zijner woning een werkelijk gevaar voor brand kan bestaan, dan geven wij u in overweging of het alsdan niet beter zoude zijn, dat het meergenoemde fabriek op verdere afstand van H. Meijers woning, waartoe de gelegenheid is, wordt opgerigt.
** Bijlage proces verbaal de commodo et in commodo
Op heden 18 april 1838 des 's middags te twee uuren, verschenen voor ons, burgemeester en assessoren van de gemeente Haren, als daartoe zijnde verzogt de personen Hindrik Meijer, landbouwer, Jan van Hemmen Jzn, landbouwer en Pieter Pieters, landbouwer,

alle drie woonachtig op Hemmen binnen deze gemeente, en gezamentlijk als bewoners der huizen naast gelegen aan de plaats waar B.L. Coninck Boddendijk, brander en fabrikant van harde zeep, wonende te Doetinchem in Gelderland, verlangt op te rigten eene branderij der vijfde en een der zesde klasse, benevens een harde zeep makerij, bepaaldelijk de branderijen op de percelen nummers 231 en 232 der sectie K van den kadastralen legger en de zeepmakerij in de door Egbert Abbring bewoond wordende behuizinge.
En hebben wij, burgemeester en assessoren, aan gemelde personen daarvan mededeling doende, gehoord en verstaan, ten gevolge kantbeschikking van den gouverneur van den 10 dezer op het adres van B.L. Coninck Boddendijk en overeenkomstig art. 4 van Zijner Majesteits Besluit van den 31 januari 1824, de commodo et incommodo, waarvan de uitslag is geweest, dat Jan van Hemmen en Pieter Pieters ons verklaarden, dat er bij hen geene bedenkingen of bezwaren, tegen de bedoelde op te rigten fabrieken bestonden, terwijl de persoon Hindrik Meijer ons te kennen gaf, dat hij in de veronderstelling, dat de beide branderijen op genoegzamen afstand van zijne woning zullen komen ten einde daardoor geen gevaar voor hem bestaat, tegen het oprigten dier fabrieken gene bedenkingen of bezwaren heeft, doch dat hij met betrekking tot de zeepmakerij uit hoofde zijne behuizing zeer nabij de woning van Egbert Abbring staat, alwaar dat fabriek zal worden opgerigt, in zoo verre daarin genoegen kan nemen als hij de overtuiging bekomt, dat het bedoelde fabriek weinig gevaar voor uitbarsting van brand heeft.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 108)

Extract uit het register der resolutien van Gedeputeerde Staten dd 15 mei 1838
Gehoord het rapport van de Heeren Gecommitteerden uit deze vergadering, ter voldoening aan de marginale dispositie van den gouverneur dd 23 april jl., dienende van consideratiën en advies op een adres van den heer B.L. Coninck Boddendijk, brander en fabrykant van harde zeep, wonende te Doetinchem, daarbij verzoekende vergunning tot de oprigting der volgende fabryken als:
1. Een branderij der 5de klasse, waarin aardappels als grondspecie zullen gebezigd worden;
2. Een branderij der 6de klasse, waarin de vervaardigde moutwijn in de branderij der 5de klasse nader wordt overgewerkt;
3. Een harde zeepmakerij,
Alle dewelke fabryken hij wenschte te plaatsen in de buurtschap Hemmen, gemeente Haren, en wel de beide branderijen op de percelen bij het kadaster bekend onder sectie K, nr 231 en 232 en de zeepmakerij in de behuizinge door Egbert Abbring bewoond.
Gelet op het ten dezen door den gouverneur ingewonnen berigt en consideratiën van het plaatselijk bestuur der gemeente Haren, vervat in deszelfs missive dd 20 april jl., mitsgaders op het daarbij overgelegd proces verbaal van beleide informatiën de commodo et in commodo, door gemeld bestuur opgemaakt, waaruit blijkt, dat de naast belendende bewoners in hunne belangen zijn verstaan en dat door dezelve tegen de verlangde oprigting geene bezwaren zijn gemaakt, met uitzondering van Hendrik Meijer, welke te kennen gaf, in de veronderstelling, dat de beide branderijen op genoegzamen afstand van zijne woning zouden komen, daartegen geene bedenkingen te hebben, maar wat de zeepmakerij betrof uit hoofde van de nabijheid dier woning bij het huis, waar die fabryk opgerigt zal worden, alleen in zoverre daarin genoegen konde nemen als hij de overtuiging bekwam, dat de bedoelde fabryk weinig gevaar voor uitbarsting van brand heeft.
Gelet op Koninklijk Besluit van den 31 januari 1824, Staatblad nr 19.
Overwegende dat het terrein voor de oprigting der branderijen van dien aard is, dat er aan het verlangen van H. Meijer, voor zoverre noodig kan voldaan worden, en ook tegen deszelfs bezwaar betrekkelijk de op te rigten zeepmakerij wel eenige voorzieningen te neemen zijn, terwijl er overigens tegen de oprigting der onderwerpelijke fabryken uit het oogpunt eener goede politie, geene bedenkingen bestaan.
Is goedgevonden:
Den adressant de vereischte vergunning tot de oprigting der fabryken, invoege door hem bij boven vermeld adres verzocht, te verleenen , gelijk geschiedt bij dezen, echter onder voorwaarden:
1. dat de plaatsing der gebouwen voor de branderijen zal moeten geschieden op zoodanigen afstand van de behuizinge van H. Meijer, dat alle redelijke vrees voor brand worde weggenomen, zullende gemelde afstand door het plaatselijk bestuur van Haren, waaraan de adressant tot dat einde wordt gerenvoyeerd worden geregeld en bepaald; met vrijlating aan den adressant zoowel als aan H. Meijer om bijaldien een hunner zich bij de regeling van het plaatselijk bestuur bezwaard mogt vinden, zich alsdan deswege nader aan dit college te adresseren ten einde na nader onderzoek en inspectie, de bepaalde afstand definitievelijk kan worden vastgesteld;
2. dat de aanleg der stookplaats voor de fabryk voor harde zeep en de inmetseling van den ketel geschiede onder toezigt van het plaatselijk bestuur van Haren.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 71)

Brief december 1842 van Jan Antonie van Hemmen en Hindrik Meijer aan Gedeputeerde Staten
Geven met verschuldigden eerbied te kennen Jan Antonie van Hemmen en Hindrik Meijer, landbouwers, wonende in de gemeente Haren.
Dat zij eigenaren zijn van de klapbrug liggende over het Hoornsche Diep achter het dorp Haren, ongeveer 200 passen ten zuiden van de aldaar geplaatste draaibrug.
Dat die klapbrug oud is en dat zij dezelve thans zouden wenschen te doen vervangen door eene draaibrug van gelijke capaciteit.
Dat de requiranten als redenen van dit hun verzoek aan u mededeelen, dat die klapbrug nergens anders toe dient, dan tot overrid, teneinde naar en van het land der requiranten te komen.
Dat diensvolgens de klap ten gerieve van de scheepvaart altijd op staat en door sterken wind veel te lijden heeft, hetgeen met een draai minder onderhoud zoude kosten.
Dat zij evenwel vermeend hebben deze voorgenomene verandering niet te mogen tot stand brengen dan met uw toestemming. Al waarom zij de vrijheid nemen u te verzoeken om voor den boven omscheven klapbrug een draai te mogen plaatsen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 75)

Proces verbaal 13 juni 1843
Op heden den 13 juni 1843 compareerde voor mij, burgemeester van de gemeente Haren, Egbert van Hemmen, oud 52 jaren, landbouwer, geboren en wonende te Hemmen, gemeente Haren, de navolgende klachte inbrengende. Dat hij op zaterdag den 10 juni jl ten gevolge eene overeenkomst met zijn buurman Jan Brink, landbouwer, wonende te Dilgt, door zijne knecht en arbeiders eene sloot tusschen zijn land en dat van Jan Brink latende graven, genoemde Jan Brink op die plaats was gekomen aan de arbeiders zeggende, dat zij hem te na in zijn land kwamen en hij daar voor twee getuigen zoude halen, welke getuigen Hendrik en Roelf Meijer aan de arbeiders verklaarden, dat zij Jan Brink het land ontnamen. Dat zijn dienstknecht Egbert Pieters, hem, Van Hemmen, daarop had geroepen van ene schouwplaats, waar hij zich toevallig bevond bij E. Wilphorst en H. Kwant, welke zich met hem ter plaatse begeven hebbende, hij, Van Hemmen, aan Jan Brink had gezegd de baak te zetten, welke daar op had geantwoord, dat doe ik niet, het is toch al weg, er tegen hem, Van Hemmen, bij zeggende, dat hij een allerslechtste was, waarop Van Hemmen had geantwoord, dat hij Brink met zijne wal niet regt handelde, waarop Jan Brink had gezegd, dat als hij het had willen doen, hij hem, Van Hemmen wel had kunnen laten zetten [?].
Dat hij, Van Hemmen, zich vervolgens met de vier getuigen naar den waterlozing hebbende begeven om Jan Brink aan te tonen, dat hij Van Hemmen, te regt had gehandeld, Jan Brink hem voor gauwdief had gescholden.
Van welke klagte ik dit proces verbaal heb opgemaakt.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

Proces verbaal 13 juni 1843
Op heden 13 juni 1843 compareerde voor mij, burgemeester van de gemeente Haren, Egbert van Hemmen, landbouwer, wonende te Hemmen, gemeente Haren, oud 52 jaar, welke de navolgende klagte inbracht.

© 2020 - E.M. van Koldam

Dat Christiaan Sjobbema, landbouwer wonende te Hemmen, gemeente Haren op zondag 11 dezer maand des avonds te vijf uren toen hij, Van Hemmen, zich met zijne vrouw, knecht en dienstmeid in zijn land bevonden te melken, hem, Van Hemmen, had gezegd dat het des daags te voren door Jan Brink en getuigen bewezen was, dat hij, Van Hemmen, een schelm was.
Van welke klagte ik dit proces verbaal heb opgemaakt.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

Proces verbaal 14 juni 1843
Op heden den 14 juni 1843 compareerde voor mij, burgemeester van de gemeente Haren, Christiaan Sjobbema, oud 38 jaar, geboren en wonende te Haren, van beroep landbouwer, welke verklaarde, dat zijne schoonmoeder Janna Klaassens, huisvrouw van Hindrik Meijer, wonende te Hemmen, gemeente Haren, op zondag den 4 dezer van hare woning naar de kerk willende gaan, de wring staande op de kamp bij het huis van Jan Antonie van Hemmen met een touw had digt gebonden gevonden, welke zij had los gemaakt en verder haar pad naar de kerk gevolgd. Dat wijders op zondag den 11 dezer hij, Sjobbema, benevens zijn schoonvader Hindrik Meijer en diens knecht Jan Egbers naar de kerk willende gaan de wring van Van Hemmen staande tusschen zijne twee kampen met wilgen bomen had versperd gevonden, zoodat zij de wring uit de ???? hadden gezet om er door te gaan, dat zij bij het terug komen uit de kerk alles nog in dien zelfden staat hadden gevonden, doch dat zij des avonds uit de nademiddag kerk komende bij die wring hadden vinden staan Egbert van Hemmen, zoon van Jan Antonie van Hemmen, aan welke hij, Sjobbema, gevraagd hebbende wie die wring hadde toegemaakt, door Egbert van Hemmen was geantwoord, dat hij zelve het hadde toegemaakt, waarop hij, Sjobbema, gevraagd hebbende waar hij dan langs zoude gaan, Van Hemmen had ten antwoord gegeven, daar door het land van Jan Brink, ik wil jou hier niet langer langs hebben. Waarop hij, Sjobbema, had geantwoord dan zal ik het aan de burgemeester aangeven, want dit is ons kerkpad waarlangs wij altoos gegaan hebben. Waarop Egbert van Hemmen had geantwoord, dat is goed, ga maar heen.
Dat deze zelfde versperring van het kerkpad nu omstreeks vier jaren geleden ook had plaats gehad en hij, Sjobbema, daarover destijds eene diergelijke klachte aan den toenmalige burgemeester van Trojen had gedaan, met dat gevolg, dat Egbert van Hemmen en Hindrik Meijer voor de burgemeester geroepen zijnde, aldaar een accoord was getroffen in tegenwoordigheid van de assessor Koops en de schoolonderwijzer Van Oosten, waarbij Egbert van Hemmen beloofde, dat zoo lang hij de kamp bouwde, hij een pad met vallende hekjes zoude onderhouden om de kamp in het rond te gaan zonder door het haver te lopen, en dat wanneer de kamp weer groen bleef liggen het pad weer schuin over de kamp zoude lopen, zooals het altoos geweest was.
Van welke verklaring ik het proces verbaal heb opgemaakt.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

Concept brief 27 juni 1844 van de burgemeester aan Gedeputeerde Staten
Bij appointement van den gouverneur dezer provincie van den 15 dezer is in onze handen gesteld om daarop aan u te dienen van berigt en consideratie een adres van Jan Antonie van Hemmen en Hendrik Meijer, landbouwers, wonende binnen deze gemeente, daarbij verzoekende, dat aan hen moge worden vergund om den klapbrug, liggende over het Hoornschediep achter het dorp Haren op de nader in het adres omschreven plaats, door een draaibrug te mogen doen vervangen.
Onder bijvoeging van dat adres hebben wij de eer te berigten, dat de daadzaken in het adres aangevoerd naar waarheid zijn opgegeven en dat wij er geene bezwaren in zien, dat het verzoek om ter aangewezene plaatse ter vervanging van de aldaar bestaanden klapbrug eene draaibrug van gelijke capaciteit te mogen leggen, worde toegestaan, onder voorwaarde, dat de brug altijd ten gerieve van den scheepvaart afgedraaid zal moeten wezen, wanneer van dezelve geen gebruik wordt gemaakt, terwijl de requistranten de verpligting zoude dienen te worden opgelegd om ook dan wanneer zij van de daar te stellen draaibrug gebruik maken, voor het afdraaien van derzelver bij het naderen van schepen moeten zorgen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 77)

Hendrik was gehuwd met **Janna Klasens de Groeve**, zie 90.4.

Van Hendrik en Janna zijn vijf kinderen bekend:

1 **Klaas Meijer**, wonende te Haren, is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 21 juni 1801 aldaar, wonende Wijk D Hemmen 3 aldaar, is overleden op woensdag 23 augustus 1826 te Hemmen. Klaas werd 25 jaar, 2 maanden en 2 dagen.

Laat bij overlijden geen onroerende goederen na.

Overzicht 1820 personen vrijgesteld voor de dienst.
Volgens een overzicht van de griffier bij de staten der provincie Groningen zijn de volgende personen vrijgesteld voor de militaire dienst: Arend Weites, te klein; Berend Reinders (Berend de Jonge), reeds in dienst; Harmannus Jans, te klein; Harm Hendriks (Harm van der Es), te klein; Derk Sjobbema, te klein; Egbert Koops, te klein; Klaas Meijer, enige zoon; Jan Harms, te klein; Johannes Lammerts (Pleiter), te klein; Jan Weites, enige zoon; Roelf van der Veen, een broeder in dienst.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 53)

Uitspraak 5 december 1822 rechtbank van eerste aanleg te Groningen
Beklaagde is Evert (Willems) Schut, oud 25 jaren, geboren en woonachtig te Haren, arbeider van beroep. Hij wordt beschuldigd van moedwillige verwonding door hem toegebragt aan Albert Sluurman, alsmede van moedwillige slagen door hem toegebragt aan Jan Pieters, Geert Harms, Hindrik Brink en Klaas Meijer, gepleegd onder Haren op den avond van 3 november 1822.
Gehoord de officier in zijne conclusie, daartoe tenderende, dat de regtbank de beklaagde gelieve schuldig te verklaren en dezelven alzoo ter dier zake op grond van art. 311 van het lijfstraffelijk wetboek en art. 194 van het wetboek van strafvordering te condemneren tot eene gevangenzetting voor den tijd van vier maanden en een boete van f.16,- en in de kosten van de procedure.
Gehoord de verdediging door de beklaagde daar tegen ingebragt.
Overwegende, dat de feiten, die de beklaagde ten laste zijn gelegd genoegzaam zijn bewezen, veroordeelt de regtbank beklaagde tot gevangenzetting voor de tijd van vier maanden, f.16,- boete en de kosten van de procedure, die f.8,105 bedragen.
(Groninger Archieven, toegang 144, inventaris nr 48, zaak 602)

2 **Hinderkien Meijer**, wonende te Haren (Wijk A Middelhorst 30), is geboren op dinsdag 8 oktober 1805 aldaar, is overleden op dinsdag 10 september 1872 aldaar. Hinderkien werd 66 jaar, 11 maanden en 2 dagen.
Hinderkien trouwt op woensdag 25 november 1829 te Haren op 24-jarige leeftijd met de 22-jarige **Gerrit Jans Bazuin**, zie 22.5.

3 **Jantje Meijer**, wonende te Haren (Wijk D Hemmen 3) en aldaar (Wijk D Hemmen 4), is geboren op zondag 8 oktober 1809 te Hemmen, is overleden op maandag 22 november 1875 aldaar. Jantje werd 66 jaar, 1 maand en 14 dagen.
Jantje trouwt op zaterdag 5 juni 1830 te Haren op 20-jarige leeftijd met de 26-jarige **Christiaan Sjobbema**, zoon van **Jannes Sjobbema** en **Annegien Derks**. Christiaan, landbouwer, wonende te Haren (Wijk A Middelhorst 32), aldaar (Wijk D Hemmen 3) en aldaar (Wijk D Hemmen 4), is geboren op zondag 16 oktober 1803 aldaar, is overleden op zaterdag 13 mei 1882 te Hemmen. Christiaan werd 78 jaar, 6 maanden en 27 dagen.

© 2020 - E.M. van Koldam

Staat vrijstellingen nationale militie dd 30 mei 1825
Nominatieve staat der personen, behoorende tot de gemeente Haren, de door den militieraad, zitting houdende te Groningen, voor één jaar of voor altijd van den dienst der militie zijn vrijgesteld.
[De kolomindeling is: volgnummer; klasse tot welke de vrijgestelden behooren; nommer door dezelve getrokken; naam en voornaam; reden vrijstelling]
1; 1822; 6; Sjobbema, Christiaan; broeder in dienst;
2; 1823; 13; Van Almeloo, Harm; eenig kind;
3; 1824; 6; Ellens, Jan; te klein;
4; 1824; 8; Breeman, Willem; te klein;
5; 1825; 8; Nieland, Harm; eenig kind
6; 1825; 9; Evenhuis, Aaldrik; broeder in dienst;
7; 1825; 11; Timans, Antonius Hendrikus Nicolaas; in dienst;
8; 1825; 12; Alberts, Dirk, te klein;
9; 1825; 14; Van Boekeren, Christoffer; broeder in dienst;
10; 1825; 16; Dirksema, Jacob; broeder geremplaceerd;
11; 1825; 20; Piccard, Hendrik Okke; S.T.S.;
12; 1825; 22; Jans, Jacob; eenig kind.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 58)

Nominatieve staat 1826 Nationale Militie
Nominatieve staat der personen, behoorende tot de gemeente Haren, die door den militieraad, zitting houdende te Groningen, voor één jaar of voor altijd van den dienst der militie zijn vrijgesteld.
Christiaan Sjobbema, broederdienst
Harm van Almelo, eenig kind
Willem Breeman, te klein
Harm Nieland, eenig kind
Aaldrik Evenhuis, broederdienst
Antonius Hendrikus Nicolaas Timans, in dienst
Hendrik Roelfs, ligchaamsgebrek
Martinus van der Vaart, bijziende
Berend Glimminga, broederdienst volbragt
Harm Meinderts, te klein
??? Hinderks, ligchaamsgebrek
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 59)

Proces verbaal 13 juni 1843
Op heden den 13 juni 1843 compareerde voor mij, burgemeester van de gemeente Haren, Egbert van Hemmen, oud 52 jaren, landbouwer, geboren en wonende te Hemmen, gemeente Haren, de navolgende klachte inbrengende. Dat hij op zaterdag den 10 juni jl ten gevolge eene overeenkomst met zijn buurman Jan Brink, landbouwer, wonende te Dilgt, door zijne knecht en arbeiders eene sloot tusschen zijn land en dat van Jan Brink latende graven, genoemde Jan Brink op die plaats was gekomen aan de arbeiders zeggende, dat zij hem te na in zijn land kwamen en hij daar voor twee getuigen zoude halen, welke getuigen Hendrik en Roelf Meijer aan de arbeiders verklaarden, dat zij Jan Brink het land ontnamen. Dat zijn dienstknecht Egbert Pieters, hem, Van Hemmen, daarop had geroepen van ene schouwplaats, waar hij zich toevallig bevond bij E. Wilphorst en H. Kwant, welke zich met hem ter plaatse begeven hebbende, hij, Van Hemmen, aan Jan Brink had gezegd de baak te zetten, welke daar op had geantwoord, dat doe ik niet, het is toch al weg, er tegen hem, Van Hemmen, bij zeggende, dat hij een allerslechtste was, waarop Van Hemmen had geantwoord, dat hij Brink met zijne wal niet regt handelde, waarop Jan Brink had gezegd, dat als hij het had willen doen, hij hem, Van Hemmen wel had kunnen laten zetten [?].
Dat hij, Van Hemmen, zich vervolgens met de vier getuigen naar den waterlozing hebbende begeven om Jan Brink aan te tonen, dat hij Van Hemmen, te regt had gehandeld, Jan Brink hem voor gauwdief had gescholden.
Van welke klagte ik dit proces verbaal heb opgemaakt.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

Proces verbaal 13 juni 1843
Op heden 13 juni 1843 compareerde voor mij, burgemeester van de gemeente Haren, Egbert van Hemmen, landbouwer, wonende te Hemmen, gemeente Haren, oud 52 jaar, welke de navolgende klagte inbracht.
Dat Christiaan Sjobbema, landbouwer wonende te Hemmen, gemeente Haren op zondag 11 dezer maand des avonds te vijf uren toen hij, Van Hemmen, zich met zijne vrouw, knecht en dienstmeid in zijn land bevonden te melken, hem, Van Hemmen, had gezegd dat het des daags te voren door Jan Brink en getuigen bewezen was, dat hij, Van Hemmen, een schelm was.
Van welke klagte ik dit proces verbaal heb opgemaakt.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

Proces verbaal 14 juni 1843
Op heden den 14 juni 1843 compareerde voor mij, burgemeester van de gemeente Haren, Christiaan Sjobbema, oud 38 jaar, geboren en wonende te Haren, van beroep landbouwer, welke verklaarde, dat zijne schoonmoeder Janna Klaassens, huisvrouw van Hindrik Meijer, wonende te Hemmen, gemeente Haren, op zondag den 4 dezer van hare woning naar de kerk willende gaan, de wring staande op de kamp bij het huis van Jan Antonie van Hemmen met een touw had digt gebonden gevonden, welke zij had los gemaakt en verder haar pad naar de kerk gevolgd. Dat wijders op zondag den 11 dezer hij, Sjobbema, benevens zijn schoonvader Hindrik Meijer en diens knecht Jan Egbers naar de kerk willende gaan de wring van Van Hemmen staande tusschen zijne twee kampen met wilgen bomen had versperd gevonden, zoodat zij de wring uit de ???? hadden gezet om er door te gaan, dat zij bij het terug komen uit de kerk alles nog in dien zelfden staat hadden gevonden, doch dat zij des avonds uit de nademiddag kerk komende bij die wring hadden vinden staan Egbert van Hemmen, zoon van Jan Antonie van Hemmen, aan welke hij, Sjobbema, gevraagd hebbende wie die wring hadde toegemaakt, door Egbert van Hemmen was geantwoord, dat hij zelve het hadde toegemaakt, waarop hij, Sjobbema, gevraagd hebbende waar hij dan langs zoude gaan, Van Hemmen had ten antwoord gegeven, daar door het land van Jan Brink, ik wil jou hier niet langer langs hebben. Waarop hij, Sjobbema, had geantwoord dan zal ik het aan de burgemeester aangeven, want dit is ons kerkpad waarlangs wij altoos gegaan hebben. Waarop Egbert van Hemmen had geantwoord, dat is goed, ga maar heen.
Dat deze zelfde versperring van het kerkpad nu omstreeks vier jaren geleden ook had plaats gehad en hij, Sjobbema, daarover destijds eene diergelijke klachte aan den toenmalige burgemeester van Trojen had gedaan, met dat gevolg, dat Egbert van Hemmen en Hindrik Meijer voor de burgemeester geroepen zijnde, aldaar een accoord was getroffen in tegenwoordigheid van de assessor Koops en de schoolonderwijzer Van Oosten, waarbij Egbert van Hemmen beloofde, dat zoo lang hij de kamp bouwde, hij een pad met vallende hekjes zoude onderhouden om de kamp in het rond te gaan zonder door het haver te lopen, en dat wanneer de kamp weer groen bleef liggen het pad weer schuin over de kamp zoude lopen, zooals het altoos geweest was.
Van welke verklaring ik het proces verbaal heb opgemaakt.

© 2020 - E.M. van Koldam

(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

4 **Annechien Meijer**, wonende te Haren (Wijk D Hemmen 3), is geboren op donderdag 30 september 1813 aldaar, is als geboren aangegeven op zaterdag 2 oktober 1813 aldaar (aangever geboorte was Hendrik Meijer (zie 172); getuigen aangifte geboorte waren Klaas de Groeve (zie 90) en Jan Antonie van Hemmen (zie 101)), is overleden op vrijdag 30 maart 1838 te Hemmen. Annechien werd 24 jaar en 6 maanden.

Annechien is de helft van een tweeling. De geboorte-acte vermeldt als adres D28. Dit kan volgens mij niet kloppen.

5 **Jan Meijer**, wonende te Haren, is geboren op donderdag 30 september 1813 te Hemmen, is als geboren aangegeven op zaterdag 2 oktober 1813 te Haren (aangever geboorte was Hendrik Meijer (zie 172); getuigen aangifte geboorte waren Klaas de Groeve (zie 90) en Jan Antonie van Hemmen (zie 101)), wonende Wijk D Hemmen 3 aldaar, is overleden op woensdag 23 februari 1814 aldaar, is als overleden aangegeven op vrijdag 25 februari 1814 aldaar (aangever overlijden was Hendrik Meijer (zie 172); getuige aangifte overlijden was Jan Swartwolt (zie 245)). Jan werd 4 maanden en 24 dagen.

Jan is de helft van een tweeling. De geboorte-acte vermeldt als adres D28. Dit kan volgens mij niet kloppen.

173 **Jan Egberts Meijer** (GH1812-099; RAAD; DI), zoon van **Egbert Jans** en **Grietje Roelfs**, landbouwer en raadslid gemeente Haren, wonende te Haren (Wijk D Dilgt 9) en aldaar, is geboren op zaterdag 3 juli 1745, is gedoopt op zondag 4 juli 1745 aldaar, wonende Wijk D Dilgt 9 aldaar, is overleden op vrijdag 26 juli 1816 te Dilgt (de overlijdensacte meldt als plaats van overlijden Hemmen), is als overleden aangegeven op zaterdag 27 juli 1816 (getuigen aangifte overlijden waren Roelf Meijer (zie 174) en Pieter Jans Pieters (zie 214)). Jan werd 71 jaar en 23 dagen.

Wordt in 1811 benoemd tot raadslid van de gemeente Haren en blijft dat tot zijn overlijden in 1816.

Boedel ouders
Boedelbeschrijving dd 14 augustus 1778 van de goederen die Egbert Jans en Grietje Roelefs egtelieden tot Dilgt hebben bezeten en op haar dodelijk deze hebben nagelaten. Vaste goederen: een behuisinge met de vaste beklemming over landerijen. Levende have: twee oude paarden met een veulen, een twenter paard, een enter paard, acht koeien, een twenter vaars, een hokkeling, vier enter vaarsen, vier kalveren, twee oude zwijnen en zeven jonge zwijnen. "Bij het overlijden van de moeder is het lijfsbehoren verkogt voor 120 gld, waarvan Jan Egbers en Roelef Egbers haar anpart hebben ontvangen, resteert voor Hindrik en Harm Egbers nog 60 gld uit de boedel". Op 20 juli 1778 is er al een beschrijving van de nalatenschap van Egbert Jans met een zeer uitvoerige beschrijving van de roerende goederen.De schadelijke staat vermeldt een aantal posten:
- lening pastoor Meijer (= Johannes Meijer, schoonzoon van Lamina Vos) f.300,-
- drie jaar huur aan pastoor Meijer à f.107,- maakt f.321-
- lening Roelef Egbers f.300,-
- lening Margijn Bos f.200,-
- doodskosten f.53,60
- Jan Roelefs voor geleverde schoenen f.19,55
- Lening van zoon Jan Egbers aan zijn vader f.20,-.
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 1050).

Akte 27 april 1779
Roelef Egberts en Hinderk Egberts, ieder voor zichzelf en Meindert Jans, Jan Bos en Wolter Papink als voorstanderen over de minderjarige kinderen van wijlen Egbert Jans en Grietien Roelfs, verklaren verkocht te hebben aan Jan Egberts en Fennechijn Egberts een boerenbehuizing en schuur alsmede de vaste beklemming van de landerijen, die onder de behuizing worden gebruikt onder de voorwaarden zoals in de beklembrief van 30 november 1772 worden vermeld, zijnde deze behuizing onder Dilgt onder Haren gelegen. De koopsom bedraagt f.3.000,-. De kopers betalen f.600,-. De rest wordt betaald door pastoor Johannes Meijer en zijn vrouw Aaltien ten Oever tegen 3% huur in plaats van rente.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1614, folio 73)

Voogdijstelling 15 februari 1782
Jan Egberts te Dilgt zweert aan als sibbevoogd over het zoontje van Egbert Jans en Grietje Roelfs, in plaats van wijlen Jan Bos.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1495)

Voogdijstelling 26 september 1783
Evert Olthoff op de Hoornschedijk onder Haren zweert aan als principale voormond over het minderjarig zoontje van wijlen Andries Alberts bij Frouke Jeltes in echte verwekt. Jan Egberts te Dilgt wordt sibbevoogd en Hindrik Uges bij de Hoornschedijk vreemde voogd. Gedurende de scheiding en deling van de nalatenschap van grootvader Albert Andries wordt Barteld Jans principale voormond.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1495)

Voogdijstelling 18 juni 1784
Sijse Berents op de Hoornschedijk onder Haren zweert aan als principale voormond over de drie minderjarige kinderen van wijlen Albert Andries bij Trijntje Jansen in echte verwekt. Jan Egberts te Dilgt wordt sibbevoogd en Jan Geerts op de Hoornschedijk onder de stadstafel vreemde voogd. De voorstanderen worden geautoriseerd een regeling te treffen over de vaderlijke nalatenschap.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1495)

Akte 4 november 1794 (geregistreerd 16 december 1794)
Jantje Papink verkoopt aan Jan Pieters en Aaltien Jans (Kruims) en aan Jan Egberts (Meijer) en Fennegien Egberts (Folkers) een stuk land te Onnen, het Velland genaamd, voor f.1.200,-.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1616, folio 188).

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 30 maart 1815
Nabestaanden en vrienden van Jan, Eite en Egbert Warnders Veendijk, minderjarige kinderen van Warnder Veendijk, schoenmaker te Helpman en wijlen Egberdina Jans Meijer, overleden in juni 1811, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Ike Uges, arbeidster Hoornschedijk, grootmoeder
- Uge Eites Veendijk, arbeider Hoornschedijk, oom
- Harm van der Veen, landbouwer Hoornschedijk, aangehuwde oom
Aanwezig van moederszijde:
- Jan Egberts Meijer, landbouwer te Haren, grootvader

© 2020 - E.M. van Koldam

- Roelf Meijer, landbouwer te Haren, oom
- Pieter Pieters, landbouwer te Haren, aangehuwde oom.

Warnder Eitens Veendijk wordt bevestigd als voogd. Roelf Meijer wordt toeziend voogd. (Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 110, zaak 1815/47)

Jan trouwt (kerk) op zondag 4 juli 1773 te Haren op 28-jarige leeftijd met de 27-jarige **Fennechien Egberts Folkers**, dochter van **Egbert Folkers Snijder** en **Aaltien Berents**. Fennechien, wonende te Haren, is geboren te Glimmen, is gedoopt op zondag 21 november 1745 te Noordlaren, wonende Wijk D Dilgt 9 te Haren, is overleden op donderdag 24 december 1818 te Dilgt, is als overleden aangegeven op maandag 28 december 1818 te Haren (aangever overlijden was Roelf Meijer (zie 174); getuige aangifte overlijden was Pieter Jans Pieters (zie 214)). Fennechien werd 73 jaar, 1 maand en 3 dagen.

Van Jan en Fennechien zijn zeven kinderen bekend:

1 **Grietje Meijer** is gedoopt op zondag 31 oktober 1773 te Haren, is begraven op vrijdag 12 november 1773 aldaar. Grietje werd 12 dagen.

Ontvangst diaconie te Haren 12 november 1773
Jan Egberts van de Dilgt zijn kind begraven: f.1,04
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

2 **Grietje Meijer** is gedoopt op dinsdag 14 maart 1775 te Haren.

3 **Egbert Meijer** is gedoopt op zondag 13 juli 1777 te Haren, is begraven op maandag 10 mei 1784 aldaar. Egbert werd 6 jaar, 9 maanden en 27 dagen.

Ontvangst diaconie te Haren 10 mei 1784
Een kind van Jan Egberts begraven: f.2,31
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

4 **Aaltje Jans Meijer**, wonende te Haren (Wijk D Hemmen 7) en aldaar (Wijk D Hemmen 8), is geboren te Dilgt, is gedoopt op zondag 26 december 1779 te Haren, is overleden op zondag 4 maart 1849 te Hemmen. Aaltje werd 69 jaar, 2 maanden en 6 dagen.

Acte 1 november 1817
Aaltje Jans, wonende te Winde, weduwe van Jan Pieters, voor haar zelf als boedelhoudster van wijlen haar man en in bijzijn en met bewilliging van:
- Christoffer van Boekeren en zijn vrouw Stijntje Pieters
- Jan Pieters te Winde
- Luitjen Pieters echtgenote van Jan Wieland, landbouwer te Westerwolde
- Willem Pieters, dienstknecht te Lellens
- Margje Pieters te Winde

Staat bij erfscheiding af en draagt over aan Pieter Pieters, landbouwer en cichorijfabrikeur te Haren:
1. een boerenbehuizing en schuur met de beklemming van ongeveer 60 grazen land in Hemmen onder de klokslag van Haren gelegen, doende jaarlijks op midwinter aan mevrouw Hillegonda Adriana Sibinga, weduwe Johan Adriaan Meurs, de vaste huur van f 250,-.
2. een cichorijfabriek bestaande uit een behuizing schuur en windmolen, alles staande op de voorschrevenen beklemden grond, doch waaromtrent mevrouw de eigenaresse, buiten wier toestemming de gebouwen gezet zijn en blijven, speciaal heeft geconditioneerd dat dezelve haar en hare erfopvolgers in genen dele en ook nimmer zullen prejudiciëren om gebruik te maken van het recht des landsheren ten aanzien van hetgeen een meijer boven zijn consent op de gehuurde gronden timmert, wordende gemeld fabryk overgedragen met alle zich daarbij bevindende gereedschappen, etc. De behuizing bij de fabryk wordt vermeld als D7.
De prijs bedraagt f 5.000,-. Pieter Pieters leent dat geld van Hendrikus Octavius Feith, die recht van hypotheek krijgt. Hendrikus Octavius Feith is de schoonzoon van Hillegonda Adriana Sibinga.
(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 60, acte 501)

Aaltje trouwt (kerk) op zondag 13 oktober 1799 te Haren op 19-jarige leeftijd met de 30-jarige **Pieter Jans Pieters**, zie 214.

5 **Jantien Meijer** is gedoopt op zaterdag 23 september 1780 te Noordlaren (gedoopt in Noordlaren omdat pastor in Haren afwezig was)., is begraven op dinsdag 21 mei 1782 te Haren. Jantien werd 1 jaar, 7 maanden en 28 dagen.

Ontvangst diaconie te Haren 21 mei 1782
Jan Egbers van Dilgt een dochter begraven: f.2,63
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

6 **Egberdina Jans Meijer** is gedoopt op zondag 17 maart 1782 te Haren, is overleden in juni 1811. Egberdina werd 29 jaar en 3 maanden.
Egberdina trouwt (kerk) op maandag 21 mei 1804 te Haren op 22-jarige leeftijd met de 26-jarige **Warner Eitens Veendijk**, zie 262.

7 **Roelf Meijer** is geboren op woensdag 10 oktober 1787 te Dilgt, is gedoopt op zondag 14 oktober 1787 te Haren, zie 174.

174 **Roelf Meijer** (GH1812-100, MIL-138; DI), zoon van **Jan Egberts Meijer (173)** en **Fennechien Egberts Folkers**, landbouwer, wagenmaker en hoofd, landbouwer, wonende te Haren (Wijk D Dilgt 9), aldaar (Wijk D Dilgt 10) en aldaar, is geboren op woensdag 10 oktober 1787 te Dilgt, is gedoopt op zondag 14 oktober 1787 te Haren, wonende Wijk D Dilgt 10 aldaar, is overleden op donderdag 3 maart 1870 te Dilgt. Roelf werd 82 jaar, 4 maanden en 21 dagen.

Woonde in 1830 op het adres Haren Wijk D Nr 9 Dilgt met zijn vrouw, acht kinderen en de inwonende werkmeid Grietje Sjaneker.

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 16 februari 1815
Nabestaanden en vrienden van Johannes Stange, minderjarige zoon van Aaltje Eitens en wijlen Johannes Stange, overleden in 1811, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:

- Warnder Eitens Veendijk, schoenmaker te Helpman, vriend
- Roelf Meijer, landbouwer, vriend
- Thomas de Jongh, kastelein te Hoogezand, vriend.

Aanwezig van moederszijde:
- Egbert Eitens, arbeider te Helpman, oom
- Ubel Eitens, schoenmaker te Helpman, oom
- Roelf Hindriks Vedder, arbeider te Hoogezand.

Moeder Aaltje Eitens heeft het voornemen te hertrouwen met Hindrik Viening, boerenknecht te Haren. Zij wordt bevestigd als voogd. Hindrik Viening wordt medevoogd en Roelf Meijer wordt aangewezen als toeziend voogd.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 110, zaak 1815/26)

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 30 maart 1815
Nabestaanden en vrienden van Jan, Eite en Egbert Warnders Veendijk, minderjarige kinderen van Warnder Veendijk, schoenmaker te Helpman en wijlen Egberdina Jans Meijer, overleden in juni 1811, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Ike Uges, arbeidster Hoornschedijk, grootmoeder
- Uge Eites Veendijk, arbeider Hoornschedijk, oom
- Harm van der Veen, landbouwer Hoornschedijk, aangehuwde oom

Aanwezig van moederszijde:
- Jan Egberts Meijer, landbouwer te Haren, grootvader
- Roelf Meijer, landbouwer te Haren, oom
- Pieter Pieters, landbouwer te Haren, aangehuwde oom.

Warnder Eitens Veendijk wordt bevestigd als voogd. Roelf Meijer wordt toeziend voogd. (Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 110, zaak 1815/47)

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 29 juli 1819
De nabestaanden van Lammigje, Roelf, Jan, Hindrikje, Gerhardus, Freerk en Johannes Vos, minderjarige kinderen van Jelke Vos, landbouwer te Onnen, en wijlen Catharina Wuffen komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Jan Vos, landbouwer te Haren, oom
- Roelf Vos, landbouwer te Haren, oom.
- Cornelis Hornhuis, landbouwer te Onnen, aangehuwde oom

Aanwezig van moederszijde:
- Jan Wuffen, landbouwer te Helpman, oom
- Lukas Rummerink, landbouwer te Haren, neef
- Roelf Meijer, landbouwer te Haren, (aangehuwde) neef

Tot toeziend voogd wordt benoemd Jan Wuffen.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 112, zaak 1819/94)

Proces verbaal 23 januari 1831
Op heden den 23 januari des jaars 1831 des avonds te 5 uren zijn voor ons burgemeester der gemeente Haren ten gemeentehuize aldaar, daartoe opgeroepen, verschenen: Hinderikus Smid, Roelof Meijer, Jan van Hemmen en Roelof Vos, alle landbouwers, de beide eersten woonachtig te Hemmen en de laatsten te Dilgt onder Haren, zijnde allen ook naburen van Pieter Pieters, cichoreifabrikant te Hemmen.
En hebben wij burgemeester den comparanten gecommuniceerd een rekest van Pieter Pieters aan Gedeputeerde Staten, houdende verzoek om vergunning tot het inrigten van zijn wind-cichoreimolen in een korenmolen, staande naast deszelfs behuizing te Hemmen.
Voorts hebben wij aan de comparanten in overweging gegeven of door de gedachte verandering van gemelde cichoreimolen tot een korenmolen ook enig nadeel zoude kunnen voortvloeien ofwel, dat zij tegen gemelde verandering eenige redenen van bezwaar zouden kunnen indienen.
Waarop comparanten eenstemmig hebben geantwoord en verklaard, dat daar er door meergemelde verandering en inrigting van den wind-cichoreimolen tot een korenmolen slechts de daarin reeds liggende stenen eene verandering behoorden te ondergaan en zij lieden, als naburen van de rekwestrant op 250 tot 400 ellen afstand wonende, geen het minste bezwaar tegen meer gemelde inrigting hebben in te brengen, maar veeleer daardoor zouden worden bevoordeeld om gemakkelijker met het doen malen van hun koren te kunnen worden gereven. Weshalve voorzegde comparanten gaarne zouden zien, dat het verzoek van den rekwestrant door Gedeputeerde Staten werd geaccordeerd.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 105)

Brief 4 januari 1832 aan het college van toezigt op de administratiën der kerkfondsen
Ter voldoening aan uw resolutie van den 9den februari 1830 hebben wij de eer u te dienen van berigt:
a. dat het getal zielen der hervormde gemeente bedraagt 1263
b. het getal ledematen 410
c. dat de kerkelijke gebouwen zich in een redelijken toestand bevinden en dat er geene herstellingen, gering onderhoud uitgezonderd, noodzakelijk zijn.
d. de kerkvoogden zijn: Jacobus van Trojen, president; R, Koops, secretaris; Jan Vos, administrateur.
De notabelen zijn: Carel Hindrik Willem Haack, Wijbrandus Holwerda, Jan Hendriks Oosterveld, Hindrik Breeman, Lukas Rummerink, Hindrik Loerts, Harmannus Doll Havinga, Roelf Meijer, Jan Popko Oosting in plaats van de overleden J. Swartwold.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 105)

Brief 7 februari 1840 van de gouverneur
Ter voldoening aan eene bij mij ingekomene missive van de Directeur Generaal van Oorlog dd 27 januari jl., zende ik u hiernevens eene dispositie door de Departementen van Binnenlandsche Zaken en van Oorlog genomen op het aan Zijne Majesteit gepresenteerde rekwest van Roelf Meijer, landbouwer te Haren, laatstelijk het onderwerp hebbende uitgemaakt uwer missive van den 24 december 1839. Bij welke dispositie aan rekwestrants zoon Egbert, als milicien der ligting van 1838 dienende bij de achtste afdeling infanterie, andermaal wordt vergund om eene plaatsvervanger te stellen.
Ik verzoek u om deze dispositie, na daarvan aanteekening te hebben gehouden, aan den belanghebbende uit te reiken, de voor dezelve verschuldigde zegel- en legesgelden ad f.2,725 in te vorderen en binnen acht dagen na de ontvang dezer aan mij te doen toekomen. Voorts om, zoodra men met den te stellen plaatsvervanger en de door dezen over te leggen bewijsstukken in gereedheid zal zijn, mij daarvan ten spoedigste kennis te geven, teneinde alsdan door mij zal kunnen worden bepaald het tijdstip waarop dezelve aan de daartoe bestemde commissie ter keuring zal behoren te worden aangeboden, opdat het bedoelde remplacement als nu binnen den verleenden termijn behoorlijk tot stand kome.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 73; ZIE VOOR VERVOLG BIJ ZOON EGBERT MEIJER)

Brief 12 augustus 1847 aan de officier van justitie

© 2020 - E.M. van Koldam

Bij deze heb ik de eer u te doen toekomen eene bij mij ingebragte klagte door den landbouwer Roelf Meijer wonende te Dilgt gemeente Haren wegens het afsnijden en stelen van de staart van een zijner paarden des nachts in de weide lopende.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 114)

Roelf was gehuwd met **Allerdina Hemsing**, dochter van **Jan Hemsing** en **Hinderkien Wuffen**. Allerdina, wonende te Haren (Wijk D Dilgt 9) en aldaar, is geboren op zondag 31 mei 1789 te Peize, is gedoopt op zondag 7 juni 1789 aldaar, wonende Wijk D Dilgt 9 te Haren, is overleden op zaterdag 28 februari 1835 te Dilgt, is als overleden aangegeven op dinsdag 3 maart 1835 te Haren (aangever overlijden was Roelf Meijer (zie 174); getuige aangifte overlijden was Pieter Jans Pieters (zie 214)). Allerdina werd 45 jaar, 8 maanden en 28 dagen.

Momberaanstelling in Peize:
12-2-1794 compareerde voor mij scholtes de E. Jan Egberts Wuffen met zijn E. huisvrouw Lammigien Jans van Dalen van Onnen als grootouders van Allerdina Hemsing, nagelaten dogtertje van wijlen haar dogter Hindrikje Wuffen bij de E. Jan Hemsing te Peize in egte verwekt begerende zij comparanten neffens J. Hemsing dat voornoemde kind bij haar grootouders bovengemeld in de plaats van pupillen moeder Hindrikje blijven inwoonen en met haar nog in leven zijnde twee zoons en dogters bij versterf tot haar grootouderlijke nalatenschap even na en sibbe zal zijn en dus van de gemeenschappelijke bezittingen van tilbaare goederen met haar vader J. Hemsing te ontdoen invoege hier na beschreven. Zo zijn over gemelde Allerdina Hemsing navolgende mombaaren aangestelt als hooftmombaar pupillen grootvader Jan Egberts Wuffen en tot medemombaren de E. Frerik Wuffen, Allerd Hemsing en Frerik Hemsing.

Bij haar overlijden beschikt Allerdina Hemsing over de volgende onroerende goederen:
a. de helft van de vaste en altoos durende beklemming van een boerenplaats te Dilgt D9 met 29 bunder, 69 roeden en 20 ellen land,
b. de helft van de volle eigendom van een stuk bouw- en weiland te Dilgt groot 2 bunder en 73 roeden.

Van Roelf en Allerdina zijn negen kinderen bekend:

1 **Jan Meijer** (DI), landbouwer, wonende te Haren en aldaar (Wijk D Dilgt 9), is geboren op vrijdag 24 april 1812 te Dilgt (Wijk D Dilgt 9), is als geboren aangegeven op zondag 26 april 1812 (aangever geboorte was Roelf Meijer (zie 174); getuigen aangifte geboorte waren Jan Hendriks Oosterveld (zie 197) en Willem Jans Harms), is overleden op maandag 25 augustus 1851 aldaar. Jan werd 39 jaar, 4 maanden en 1 dag.
Jan trouwt op donderdag 9 april 1840 te Eelde op 27-jarige leeftijd met de 23-jarige **Grietien Staal**. Grietien, wonende te Haren (Wijk D Dilgt 11), is geboren op zaterdag 25 januari 1817 te Roden, is overleden op donderdag 25 oktober 1866 te Eelde. Grietien werd 49 jaar en 9 maanden.

2 **Hendrikje Meijer**, wonende te Haren, aldaar (Wijk D Dilgt 9), aldaar (Wijk B Haren 13), aldaar (Wijk B Haren 14) en aldaar, is geboren op vrijdag 9 september 1814 aldaar (Wijk D Dilgt 9), is als geboren aangegeven op zaterdag 10 september 1814 aldaar (aangever geboorte was Roelf Meijer (zie 174); getuigen aangifte geboorte waren Jan Egberts Meijer (zie 173) en Jan Hendriks Oosterveld (zie 197)), wonende Wijk B Haren 14 aldaar, is overleden op dinsdag 4 augustus 1868 aldaar. Hendrikje werd 53 jaar, 10 maanden en 26 dagen.
Hendrikje trouwt op zaterdag 21 december 1844 te Haren op 30-jarige leeftijd met de 42-jarige **Jan Koops**, zie 156.4.

3 **Johannes Meijer**, kastelein en landbouwer, wonende te Haren (Wijk D Dilgt 9), is geboren op woensdag 19 februari 1817 te Dilgt, is overleden op woensdag 18 juli 1866 te Groningen. Johannes werd 49 jaar, 4 maanden en 29 dagen.

Notulen burgemeester en wethouders, 23 december 1856
Tot opperbrandmeester voor de tijd van 3 jaren, ingaande heden, wordt aangewezen Lubbertus van Oosten.
Tot wijkmeester van de wijk A (dorp Haren), tevens brandmeester en eerste hoofdman van de nachtwacht: Jannes Horst met als plaatsvervanger Jan Jansen.
Tot wijkmeester wijk B (dorp Haren); J. Koops en plaatsvervanger L. Bolhuis.
Tot wijkmeester wijk C (Onnen): Joh. Breeman en plaatsvervanger H. Hindriks.
Tot wijkmeester wijk D (Dilgt en Hemmen): J. Brink en als plaatsvervanger Joh. Meijer.
Tot wijkmeester wijk E (Hoornschedijk): J. Nijdam en als plaatsvervanger B. van der Veen
Tot wijkmeester wijk F (Essen): Jan Hemmes en als plaatsvervanger J.K. van Hemmen
Tot wijkmeester wijk A (Helpman): R. Tonkens sr en als plaatsvervanger Joh. Blaauwpot.
Tot wijkmeester wijk B (Helpman): L. Poelma en als plaatsvervanger H. Kwant
Tot wijkmeester wijk C (Molenstreek en Euvelgunne): K. Bolhuis en als plaatsvervanger H. van Bruggen.
Tot wijkmeester wijk D (Den Hoorn): H. van Hemmen en als plaatsvervanger H. Oosterveld.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 35).

Johannes trouwt op donderdag 1 oktober 1857 te Groningen op 40-jarige leeftijd met de 33-jarige **Annechien Kremer**, dochter van **Klaas Gerrits Kremer** en **Grietje Hendriks Bosman**. Annechien, wonende te Haren (Wijk B Haren 41), is geboren op zaterdag 1 november 1823 te Harssens, is overleden op vrijdag 3 januari 1908 te Groningen. Annechien werd 84 jaar, 2 maanden en 2 dagen.
Annechien was later gehuwd (2) met **Menne Benes Noordhoff**.<224,225>

4 **Egbert Meijer** (RW3), landbouwer, rijtuigverhuurder en voerman, wonende te Haren, aldaar (Wijk D Dilgt 9) en aldaar (Wijk B Haren 3), is geboren op vrijdag 12 maart 1819 te Dilgt (Wijk D Dilgt 9), is als geboren aangegeven op dinsdag 16 maart 1819 te Haren (aangever geboorte was Roelf Meijer (zie 174); getuigen aangifte geboorte waren Roelf Roelfs Vos (zie 270) en Geert Hindriks Hemsing (zie 2.1)), is overleden op dinsdag 23 augustus 1892 aldaar. Egbert werd 73 jaar, 5 maanden en 11 dagen.

Brief 7 februari 1840 van de gouverneur
Ter voldoening aan eene bij mij ingekomene missive van de Directeur Generaal van Oorlog dd 27 januari jl., zende ik u hiernevens eene dispositie door de Departementen van Binnenlandsche Zaken en van Oorlog genomen op het aan Zijne Majesteit gepresenteerde rekwest van Roelf Meijer, landbouwer te Haren, laatstelijk het onderwerp hebbende uitgemaakt uwer missive van den 24 december 1839. Bij welke dispositie aan rekwestrants zoon Egbert, als milicien der ligting van 1838 dienende bij de achtste afdeling infanterie, andermaal wordt vergund om eene plaatsvervanger te stellen.
Ik verzoek u om deze dispositie, na daarvan aanteekening te hebben gehouden, aan den belanghebbende uit te reiken, de voor dezelve verschuldigde zegel- en legesgelden ad f.2,725 in te vorderen en binnen acht dagen na de ontvang dezer aan mij te doen toekomen. Voorts om, zoodra men met den te stellen plaatsvervanger en de door dezen over te leggen bewijsstukken in gereedheid zal zijn, mij daarvan ten spoedigste kennis te geven, teneinde alsdan door mij zal kunnen worden bepaald het tijdstip waarop dezelve aan de daartoe bestemde commissie ter keuring zal behoren te worden aangeboden, opdat het bedoelde remplacement als nu binnen den verleenden termijn behoorlijk tot stand kome.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 73)

Brief 19 februari 1840 van de gouverneur
In antwoord op uwe missive van den 15 dezer informeer ik u, dat de daarbij bedoelde loteling uwer gemeente Egbert Meijer, den door hem te stellen plaatsvervanger aan de daartoe bestemde commissie ter keuring zal behooren aan te bieden op aanstaanden dingsdag den 25 dezer des middags ten twaalf ure.
Ik verzoek u om de belanghebbende daarvan dadelijk kennis te geven met last om te zorgen, dat hij op het bovengemelde tijdstip met een geschikt persoon en de door dezen over te leggen bewijsstukken in behoorlijke orde in het provinciehuis alhier ten voorschreven einde present zij.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 73)

Brief 3 maart 1840 van de gouverneur
Ik informeer u, dat op den 25 februari jl. voor den bij de achtste afdeeling infanterie dienende loteling uwer gemeente Egbert Meijer, behoorende tot de ligting van 1838, welke laatstelijk het onderwerp heeft uitgemaakt van uw missive van den 15 februari jl., overeenkomstig de bestaande verordeningen tot plaatsvervanger is aangenomen de persoon van Anthony van Enter, geboren te Zwolle in de provincie Overijssel den 12 november 1805, zijnde ongehuwd en zonder beroep te Groningen woonachtig, zoon van Geertien van Enter overleden; (maat 1710), signalement: aangezigt rond, voorhoofd rond, ogen blaauw, neus plat, mond ordinair, kin lang, haar en wenkbrauwen bruin, merkbare teekenen pokdalig.
Ik verzoek u om gemelden plaatsvervanger met den staat DD in vier dubbeld en het vereischte extract behoorlijk ingevuld overeenkomstig de deswege gegevene instructiën aan mij in het provinciehuis alhier over te geven op aanstaanden vrijdag den 6 dezer des voordemiddags om elf uur, teneinde alsdan op deszelfs inlijving order zal kunnen worden gesteld.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 73)

Brief 10 maart 1840 van de gouverneur
De persoon van Anthony van Enter, als plaatsvervanger voor den loteling uwer gemeente Egbert Meijer van de ligting van 1838, welke laatstelijk onderwerp heeft uitgemaakt van uw missive dd 15 februari jl., thans bij de Nationale Militie ingelijfd zijnde, zoo zend ik u de voor reçu geteekenden staat DD hiernevens terug, teneinde daarvan door u het noodig gebruik zal kunnen worden gemaakt.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 73)

Brief 14 maart 1840 van de gouverneur
Ten gevolge eene bij mij ingekomene missive van den Generaal Majoor, provincialen commandant van Groningen en Drenthe dd 9 dezer informeer ik u, dat de persoon van Anthony van Enter, op den 6 bevorens bij de achtste afdeling infanterie ingelijfd als plaatsvervanger voor den loteling uwer gemeente Egbert Meijer, behoorende tot de ligting 1838, bij gemeld korps is bevonden voor de dienst ongeschikt te zijn en derhalve aan het departement van Oorlog zal worden voorgedragen, ten einde wederom te worden ontslagen. Zoodat het remplacement van genoemden loteling Egbert Meijer, aan wien speciale vergunning was verleend om zich in de dienst te doen vervangen, geen effect heeft gesorteerd.
Ik verzoek u om hiervan de noodige aantekening te houden in het register GG en om dadelijk kennis te geven aan den belanghebbenden milicien, die zich met verlof te huis bevindt.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 73)

Brief 21 mei 1840 van de gouverneur
Als een vervolg op mijne missive van den 14 maart jl. nr 8 informeer ik u, ten gevolge eener bij mij ontvangen missive van den kolonel kommanderende de achtste afdeling infanterie dd 18 dezer, dat de persoon van Anthony Enter, den 6 maart jl. ingelijfd als plaatsevervanger van den loteling uwer gemeente Egbert Meijer, op den 17 dezer wegens ligchaamsgebreken is gepasporteerd.
Ik verzoek u om daarvan de vereischte aantekening te houden.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 73)

Brief 4 juli 1840 van de gouverneur
In antwoord op uw missive van den 2 dezer, informeer ik u, dat de persoon van Roelf Meijer den voor zijnen zoon Egbert Meijer opnieuw te stellen plaatsvervanger aan de daartoe bestemde commissie ter goedkeuring zal behooren aan te bieden op vrijdag den 10 dezer des voordemiddags te tien ure, in het provinciehuis alhier.
Ik verzoek u de belanghebbenden hiervan dadelijk te onderrigten en hun aan te manen om te zorgen op den bepaalden tijd met den bedoelden plaatsvervanger en de door dezen over te leggen bewijsstukken in gereedheid te zijn.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 73)

Brief 31 augustus 1840 van de gouverneur
Daar de miliciens uwer gemeente Egbert Meijer, behoorende tot de ligting van 1838, en Berend van der Veen, behorende tot de ligting van 1839 tot dusverre geene andere plaatsvervangers ter keuring hebben aangeboden instede van de door hen gestelde, doch uit hoofde van buiten de dienst ontstane ligchaamsgebreken gepasporteerde plaatsvervangers Anthony van Enter en Nicolaas Gazendam, zoo verzoek ik u om mij nader en wel binnen veertien dagen na de dagtekening dezer, bepaaldelijk op te geven, of elk der gemelde miliciens werkelijk voornemens is een andere plaatsvervanger te stellen, dan wel de dienst in persoon te blijven waarnemen. Zullende in het eerste geval door mij als laatste termijn worden bepaald het tijdstip, waarop de nieuw te stellen persoon ter keuring zal moeten worden voorgesteld.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 73)

Brief 10 september 1840 van de gouverneur
In antwoord op uw missive van den 7 dezer, betrekkelijk het remplacement van Egbert Meijer, loteling uwer gemeente, behoorend tot de ligting van 1838, wiens plaatsvervanger Anthony van Enter uit hoofde van ligchaamsgebreken uit de dienst is ontslagen, verzoek ik u om aan genoemden Meijer te kennen te geven, dat wanneer hij alsnog gebruik mogt willen maken van de bestaande gelegenheid een nieuwe plaatsvervanger te stellen, hij den door hem aan te bieden persoon aan de daartoe bevoegde commissie ter goedkeuring zal behoren voor te stellen op vrijdag den 18 dezer des voordemiddags te negen ure in het provinciehuis alhier.
Na dien tijd zal hij van de bedoelde gelegenheid zijn verstoken, vermits de termijn tot de aanstelling bij de wet bepaald, reeks verstreken is.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 73)

Brief 25 november 1856 aan de officier van justitie
Onder inzending van het proces verbaal eenen klagte van E. Meijer [= Egbert Meijer, schoonzoon van Fennechien Vrieling, weduwe Arnoldus Jochums Alberts] contra B.P. Mulder heb ik de eer tot illucidatie mede te delen, dat B. Mulder, alvorens tot de afbraak der bedoelde kamers over te gaan, de noodige vergunning heeft verzocht en verkregen, en dat hij tevens verzocht ingelicht te worden over de bij het kadaster bekende zwetten van het bewuste perceel en volgens dien opgaaf zijn aangekocht eigendom heeft opgemeten en in gebruik genomen.
Het varkenshok, waarover E. Meijer klaagt, stond volgens de opmeting van het terrein op den door B. Mulder aangekochte grond en is door de in zijn dienst werkende knechts afgebroken en op Meijers erf neder gelegd.

© 2020 - E.M. van Koldam

Ingeval u van mening mogt zijn, dat de klagte van E. Meijer betreft een eigendomskwestie, niet door u vervolgbaar, hetwelk ik wel wensch, dan zal het berigt daarvan mij aangenaam zijn.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 123)

Brief 2 december 1856 aan E. Meijer
De heer officier van justitie te Groningen berigt mij, bij missive dd 29 november jl., dat uwe klagte tegen Berend Mulder geen termen oplevert tot strafvervolging, blijvende het u vrij om over die zaak civiele vordering in te stellen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 123)

Egbert trouwt op donderdag 7 oktober 1847 te Haren op 28-jarige leeftijd met de 22-jarige **Alberdina Alberts**, dochter van **Arnoldus Jochums Alberts** en **Fennechien Vrieling**. Alberdina, wonende te Haren en aldaar (Wijk B Haren 3), is geboren op donderdag 10 februari 1825 aldaar (Wijk B Haren 3), is als geboren aangegeven op vrijdag 11 februari 1825 aldaar (aangever geboorte was Arnoldus Jochums Alberts; getuigen aangifte geboorte waren Jan Swartwolt (zie 245) en Jan Geerts Stel (zie 242)), is overleden op maandag 16 oktober 1905 aldaar. Alberdina werd 80 jaar, 8 maanden en 6 dagen.

5 **Fennechien Meijer**, wonende te Haren (Wijk D Dilgt 9), is geboren op donderdag 28 juni 1821 te Dilgt, is overleden op dinsdag 19 februari 1884 te Groningen. Fennechien werd 62 jaar, 7 maanden en 22 dagen.
Fennechien trouwt op zaterdag 11 april 1846 te Haren op 24-jarige leeftijd met de 30-jarige **Roelf Bierling**. Roelf, koffiehuishouder, is geboren op donderdag 31 augustus 1815 te Groningen, is overleden op zondag 12 juni 1870 aldaar. Roelf werd 54 jaar, 9 maanden en 12 dagen.

6 **Frederik Wuffen Meijer** (DI), wonende te Haren (Wijk D Dilgt 9) en aldaar (Wijk D Dilgt 10), is geboren op donderdag 13 maart 1823 te Dilgt, is overleden op maandag 17 juni 1878 te Haren. Frederik werd 55 jaar, 3 maanden en 4 dagen.
Frederik trouwt op woensdag 9 mei 1866 te Haren op 43-jarige leeftijd met de 26-jarige **Geessien Rensema**. Geessien, wonende te Haren (Wijk D Dilgt 10), is geboren op zondag 9 juni 1839 te Engelbert, is overleden op zaterdag 17 augustus 1918 te Haren. Geessien werd 79 jaar, 2 maanden en 8 dagen.
Geessien was later gehuwd (2) met **Berend Heuving Smeenk**.<226,227>

7 **Roelof Meijer**, landbouwer en kastelein, wonende te Dilgt en te Haren (Wijk D Dilgt 9), is geboren op dinsdag 7 februari 1826 te Dilgt, is overleden op maandag 1 juli 1861 te Groningen. Roelof werd 35 jaar, 4 maanden en 24 dagen.

Op 17 september 1840 overlijdt kapitein Lucas Klaas Domenie op het Kofschip Hinderika Jantina dan varend bij Majorca op de Middellandse Zee. Eén van de drie personen die aangifte doet van het overlijden is Roelof R. Meijer, oud 16 jaren, geboren te Haren. Hoewel de leeftijd niet helemaal klopt, moet dit volgens mij Roelof Meijer zijn.

Groninger Courant, 26 februari 1841
Ten overstaan van Mr. J.W. Quintus, notaris te Groningen, zullen op woensdag, den 10 maart 1841, des namiddags te 2 uren, ten huize van H. van Dam, te Haren, publiek worden verkocht (hier alleen selectie weergegeven):
IX. De vaste beklemming van ongeveer 3 B. LAND , THALENKAMP genoemd, doende jaarlijks op Midw. tot huur ƒ 40,-. De eigendom van ongeveer 4 B. land, te Dregt gelegen, bij R. MEIJER in gebruik, voor eene jaarlijksche, op den 1 mei verschijnende, vaste huur van ƒ 40,-.
Zijnde alle voormelde landerijen onder de Gemeente Haren gelegen, en nagelaten door wijlen J. VOS en Vrouw. Alles breeder in de aanslagbiljetten en conditien van Verkoop omschreven.

Roelof was gehuwd met **Jantien Nijdam**, dochter van **Ate Geerts Nijdam** en **Fenna Abels**. Jantien is geboren op zaterdag 6 augustus 1825 te Paterswolde, is overleden op zaterdag 23 februari 1901 aldaar. Jantien werd 75 jaar, 6 maanden en 17 dagen.

8 **Lammechien Meijer**, wonende te Haren (Wijk D Dilgt 9) en aldaar (Wijk D Dilgt 10), is geboren op zondag 18 januari 1829 te Dilgt, is overleden op woensdag 21 januari 1903 te Groningen. Lammechien werd 74 jaar en 3 dagen.
Lammechien trouwt op zaterdag 12 april 1862 te Haren op 33-jarige leeftijd met de 26-jarige **Amel Dolfin**, zoon van **Aldert Heddes Dolfin** en **Hilje Amels Amels**. Amel, broodbakker en veehouder, is geboren op zaterdag 26 september 1835 te Noorderhoogebrug, is overleden op maandag 23 juli 1894. Amel werd 58 jaar, 9 maanden en 27 dagen.

9 **Jan Egberts Meijer**, arbeider, wonende te Haren (Wijk D Dilgt 9) en aldaar (Wijk D Dilgt 10), is geboren op zaterdag 29 oktober 1831 te Dilgt, is overleden op dinsdag 2 november 1886 te Groningen. Jan werd 55 jaar en 4 dagen.
Jan trouwt op zaterdag 10 april 1869 te Noorddijk op 37-jarige leeftijd met de 24-jarige **Henderika Rensema**. Henderika is geboren op woensdag 23 oktober 1844 te Engelbert, is overleden op zondag 10 september 1922 te Groningen. Henderika werd 77 jaar, 10 maanden en 18 dagen.

175 **Jan Meinders** (GH1812-070; MIL-382; RW1), zoon van **Jannes Meinderts (177)** en **Annegien Brouwer**, landbouwer, wonende te Haren (Wijk B Haren 25), aldaar (Wijk B Haren 1) en aldaar (Wijk A Haren 1), is geboren op donderdag 21 februari 1788 aldaar, is overleden op zaterdag 24 november 1855 aldaar. Jan werd 67 jaar, 9 maanden en 3 dagen.

Proces verbaal van taxatie 15 januari 1840 [betreft een concept met veel doorhalingen]
Heden 15 januari 1840 hebben wij ondergetekenden, Egbert van Hemmen en Jan Meinders, landbouwers wonende te Haren, op last van de burgemeester der gemeente Haren ons begeven naar de fabriek van de heeren Coninck Boddendik & Comp. te Hemmen, gemeente Haren, welks paard was aangetast door eene besmettelijk ziekte, de kwade droes. Zoo hebben wij het gedachte paard behoorlijk en na vereischte getaxeerd en verklaren wij, alzoo op den eed tevoren te dien einde voor welgemelde burgemeester afgelegd, dat hetzelve eene waarde had van f.175,-.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 73)

Proces verbaal eedaflegging 15 januari 1841
Op heden 15 januari 1841 des voormiddags ten elf uren verschenen voor ons, burgemeester van de gemeente Haren, Egbert van Hemmen en Jan Meiners, landbouwers van bedrijf, beide woonagtig te Haren, door ons benoemd en verzocht tot het doen van taxatie van het zieke paard van Coninck Boddendijk te Hemmen, teneinde de vereischte eed deswegens te doen.
En nadat wij aan gemelde personen hunnen verpligting hebben kenbaar gemaakt, verklaarden dezelven.
Dat zij lieden het gedachte paard naar deszelfs wezentlijke waarde zoude schatten zonder daarbij eenig gunstbetoon in aanmerking te nemen, hetwelk zij door het uitspreken der woorden " zoo waarlijk help mij God almagtig" hebben bevestigd.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 73)

Brief 26 mei 1841 van Roelf ter Borgh en Jan Meinders
Ondergeteekenden Roelf ter Borgh en Jan Meinders, beide landbouwers, wonende te Haren, geven den heer burgemeester van

Haren te kennen, dat zij op maandagavond de 24 dezer, op hun land bij de Haarder es werkende, hebben gevonden een vos paard door twee kinderen geleid wordende, welke zij op navrage hebben bevonden te zijn die van Borgert Vrieling, landbouwer, wonende op het Heerenkampje bij Haren, welke zij wisten dat meermalen zijn paard bijlangs en op hun land liet weiden, zij zijn daarop te rade geworden dit paard te doen schutten bij den kastelein Roelf Abels te Haren op wiens stal dit paard zich nog bevindt. Als getuigen van dit onwettig laten weiden en opbrengen van dit paard geven de klagers op Gosen Groenendal, wonende te Helpman en Hindrik Oosterveld te Haren. Zij verzoeken dienvolgens u deze zaak te onderzoeken en het daarheen te willen brengen, dat hunne eigendom voor soortgelijke onregtmatige daad in het vervolg worde beveiligd en deze gestraft.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 74)

Proces verbaal 19 juni 1841
Op heden den 19 juni 1841 hebben wij ondergeteekenden Egbert van Hemmen en Jan Meinders, landbouwers, wonende te Haren, op last van den heer burgemeester van de gemeente Haren ons begeven naar de fabriek van de heren Boddendijk & Jorissen & Co te Hemmen binnen deze gemeente, ten einde het paard, aan die heeren toebehoorende en door een besmettelijke ziekte (de kwade droes) aangetast, te waarderen. Zoo hebben wij het gedachte merriepaard, bruin met kol, goed van de tand, groot 1 Nederlanse el, 5 palm en 5 duimen, behoorlijk en naar gezonden staat van het dier naar vereischte getaxeerd en verklaren wij op den eede, te voren te dien einde voor welgemelden heer burgemeester afgelegd, dat helzelve een waarde had van f.160,-. Waarvan dit proces verbaal is opgemaakt op tijd en plaats als boven en door ons ondertekend.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 74)

Brief 2 november 1841 van de gouverneur
Ik zende u hierbij twee mandaten van betaling als:
1. ten behoeve van E. van Hemmen en J. Meinders te Haren wegens taxatieloon van een in juni 1841 gedood paard van Jorissen & Boddendijk te Hemmen ad f.2,-;
2. voor Boddendijk & Jorissen & Co te Hemmen voor schadevergoeding van een gedood paard ad f.53,-
Met het verzoek de kwitanties aan de belanghebbende uit te reiken.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 74) HAZA

Proces verbaal 24 maart 1843
Op heden vrijdag den 24 maart 1843 hebben wij ondergetekende Jan Meijnders en Egbert van Hemmen in tegenwoordigheid van den veldwachter Tonnis Strating, allen wonende in de gemeente Haren, van Jannes van Bolhuis een bruine afgekeurde dekhens, gewaardeerd ter somma van f.175,-.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

Rouwadvertentie Groninger Courant 25 november 1855:
Heden overleed, tot mijn bittere droefheid, mijn hartelijk geliefde echtgenoot Jan Meinders, in den ouderdom van bijna 68 jaren. Vier kinderen uit eene gelukkige echtverbindtenis met hem van 32 jaaren, treuren met mij over dit verlies. Haren, 24 november 1855. H. Swartwolt, wed. J. Meinders.

Jan trouwt op donderdag 8 januari 1824 te Haren op 35-jarige leeftijd met de 27-jarige **Hillechien Swartwolt** (L-01666), dochter van **Jan Swartwolt (245)** en **Aaltien Buirma**. Hillechien, wonende te Haren (Wijk B Haren 1) en aldaar (Wijk A Haren 1), is geboren aldaar, is gedoopt op donderdag 10 maart 1796 aldaar, is overleden op donderdag 7 oktober 1886 aldaar. Hillechien werd 90 jaar, 6 maanden en 27 dagen.

Van Jan en Hillechien zijn zes kinderen bekend:

1 **Jan Swartwold Meinders**, landbouwer, wonende te Haren (Wijk B Haren 1) en aldaar (Wijk A Haren 1), is geboren op zondag 27 juni 1824 aldaar, is overleden op zondag 21 september 1879 te Vries. Jan werd 55 jaar, 2 maanden en 25 dagen.

Brief 25 juli 1844 aan de majoor kommandant depot achtste regiment infanterie
Ik berigt u de ontvangst van het paspoort van Jan Swartwold Meinders het onderwerp hebbende uitgemaakt van uw missive van den 23 dezer en 30 mei 1844.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111).

2 **Jannes Meinders**, wonende te Haren (Wijk B Haren 1) en aldaar (Wijk A Haren 1), is geboren op maandag 6 juni 1825 aldaar, is overleden op maandag 14 augustus 1848 aldaar. Jannes werd 23 jaar, 2 maanden en 8 dagen.

3 **Roelf Meinders** (RW1; L-02298), wonende te Haren (Wijk B Haren 1) en aldaar (Wijk A Haren 1), is geboren op dinsdag 4 november 1828 aldaar, is overleden op woensdag 9 september 1908 aldaar. Roelf werd 79 jaar, 10 maanden en 5 dagen.

Woont in 1900 als kruidenier/tapper op het adres Haren A 1 samen met de inwonende dienstbode Trientje Hasper.

4 **Henderikus Meinders** (L-02987), landbouwer, wonende te Haren (Wijk A Haren 1), is geboren op woensdag 19 oktober 1831 aldaar, is overleden op donderdag 1 januari 1920 aldaar. Henderikus werd 88 jaar, 2 maanden en 13 dagen.
Henderikus trouwt op maandag 25 mei 1868 te Haren op 36-jarige leeftijd met de 23-jarige **Fokkien Bazuin** (L-05136), dochter van **Albert Bazuin** en **Engelina Oosterveld**. Fokkien is geboren op donderdag 1 mei 1845 te Haren, is overleden op zondag 1 november 1925 aldaar. Fokkien werd 80 jaar en 6 maanden.

5 **Aaltje Meinders**, wonende te Haren, is geboren op zondag 19 januari 1834 aldaar, wonende Wijk B Haren 1 aldaar, is overleden op zondag 23 november 1834 aldaar, is als overleden aangegeven op dinsdag 25 november 1834 aldaar (aangever overlijden was Jan Meinders (zie 175); getuige aangifte overlijden was Lubertus van Oosten). Aaltje werd 10 maanden en 4 dagen.

6 **Annechien Meinders**, wonende te Haren (Wijk A Haren 1), is geboren op zaterdag 4 juni 1836 aldaar, is overleden op zondag 7 juni 1868 aldaar. Annechien werd 32 jaar en 3 dagen.

176 **Hinderk Meinderts** (GH1812-084, MIL-124; ES), zoon van **Meindert Jans** en **Aaltje Jans**, landbouwer, wonende te Haren, aldaar (Wijk F Essen 12) en aldaar, is geboren op donderdag 28 mei 1767 te Essen, wonende Wijk F Essen 12 te Haren, is overleden op zondag 11 november 1827 te Essen, is als overleden aangegeven op maandag 12 november 1827 (getuigen aangifte overlijden waren Albert Eleveld en Berend Krans (zie 158)). Hinderk werd 60 jaar, 5 maanden en 14 dagen.

Wordt op 26 mei 1894 lidmaat van de kerk te Haren.

Bij overlijden wordt gemeld dat de overledene in mandeligheid met zijn vrouw heeft bezeten: eene behuizinge, schuure en hof

gemerkt letter F nr 187 staande te Essen in de gemeente Haren met plusminus 38 grazen groen-, hooi- en bouwland mede aldaar gelegen.

Na het overlijden van Hinderk Meinderts wordt Hindrik G. Kwant benoemd tot toezien voogd over zijn minderjarige kinderen.

Acte 19 augustus 1811
Notaris Mr. Reneke Gockinga. Gepasseerd bij kastelein J. Roos aan de Grote Markt
Partijen:
1. Maurits Adriaan de Savornin Lohman, wonende aan de Vischmarkt en Reneke de Marees van Swinderen, wonende aan de Oude Boteringestraat, namens zijn vrouw Meinardina Ariana Lohman. Zij zijn de enige en universele erfgenamen van wijlen hun (schoon) vader burgemeester W.H. Lohman, die op zijn beurt weer erfgenaam was van zijn moeder mevrouw H.A. Keiser, weduwe van wijlen den raadsheer N. Lohman.
2. Izaäk Busch, wonende aan de Ossenmarkt.
Busch heeft aan de erven Lohman f.4.500,- betaald, zijnde de restant kooppenningen welke mevrouw Keiser-Lohman op grond van een acte van 6 januari 1766 had uitstaan ten laste van Meindert Jansen en Aaltje Jans, echtelieden, over hun boerenplaats en landerijen gelegen te Essen en Essernieland. De plaats is bij scheiding en deling van de nalatenschap van Meindert en Aaltje dd 26 april 1809 toebedeeld aan hun zoon Hindrik Meinderts. De erven Lohman cederen aan Busch alle rechten. Hindrik Meinderts verklaard jegens Busch alle verplichtingen te zullen nakomen, die voortvloeien uit de overeenkomst.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr. 7, acte 456)

Ingekomen stukken gemeente Haren, 5 april 1815
Brief van de controleur der directe belastingen met het verzoek aan de schout om hem te adviseren over bezwaarschriften ingediend door Albert Jans, te Helpman, Hindrik Meinders, te Essen, en Berend Hindriks te Essen.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 48).

Groninger Courant, 30 januari 1829
Ten overstaan van Mr. Willem Jan Quintus, openbaar notaris, residerende te Groningen, alsmede van het vredegeregt van het 1ste kanton dier stad, zullen op vrijdag, den 6 februarij 1829, des avonds te 6 uren, ten huize van den kastelein J.H. Copinga, buiten de Heerepoort dezer stad, publiek worden verkocht:
I. Eene boerenbehuizing en schuur, met den vollen eigendom der daar onder behoorende landerijen en tuinen, staande en gelegen onder Essen, zwettende ten noorden de Molensloot, te oosten en ten zuiden de kloosterlanden.
II. Een stuk bouw- en weideland, in 2 stukken, mede aldaar gelegen, groot plus minus 3 1/4 bunders, zettende ten noorden en westen Willem Jans.
III. Een dito stuk bouw- en weideland, mede aldaar, in 2 stukken gelegen, groot plus minus 3 1/4 bunders, zwettende ten noorden Willem Jans, ten westen Roelf Meijer en Roelf Vos.
IV. Een stuk bouw- en weideland, groot ongeveer 2 1/2 bunders, mede aldaar gelegen, zwettende ten noorden no 5, ten westen Hindrik Hindriks.
V. Een stuk bouw- en weideland, groot plus minus 3 bunders, mede aldaar gelegen, zwettende ten oosten aan Hindrik G. Kwant, ten westen aan no. 6.
VI. Een stuk hooiland, groot ongeveer 2 bunders, liggende mede aldaar, zwettende ten noorden de Molensloot, ten westen de schuitsloot.
VII. Een stuk bouw- of weideland, groot plus minus 3 bunders, mede aldaar gelegen, zwettende ten noorden de Schuitsloot, ten oosten Hindrik Geerts Kwant.
VIII. De halfscheid van een stuk hooiland, het Haverland genaamd, mede aldaar gelegen, groot in zijn geheel ongeveer 6 1/2 bunders; behoorende de andere halfscheid aan Willem Jans, waarvan het eene jaar 2 1/2 bunders en het andere jaar 4 bunders kunnen gebruikt worden, zwettende ten noorden Jan Berends Bosman, en ten oosten Geert Bolhuis.
Alles toebehoorende aan de erven van Hindrik Meinderts.
Om de behuizing en schuur op de 1 mei, doch de landerijen op Gregorie 1829 te aanvaarden.

Hinderk was gehuwd met **Annechien Harms** ook genaamd Annechien Hindriks (ES), dochter van **Harm Harms** en **Luijchijn Hindriks**. Annechien, wonende te Haren (Wijk F Essen 12) en aldaar, is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 26 maart 1780 aldaar, wonende Wijk F Essen 12 aldaar, is overleden op zaterdag 22 januari 1848 te Essen. Annechien werd 67 jaar, 9 maanden en 27 dagen.

Wordt in maart 1808 als huisvrouw van Hindrik Meiners lidmaat van de kerk te Haren.

Woonde in 1830 als weduwe op het adres Haren Wijk F Nr 12 Essen samen met vier kinderen.

Brief 29 augustus 1837 aan de kommanderend officier van de batterij vrijwillige artillerie te Naarden
Ik neem de vrijheid u in het belang van Annechien Harms, weduwe Meinders, moeder van vijf kinderen, waaronder twee zonen woonachtig in mijne gemeente, en welke weduwe van een zeer klein inkomen als landbouwersche met haar kinderen, waaronder een altoos zieken zoon, steeds moet bestaan, te inviteren om wel aan haar zoon Jan Meinders, dienende als vrijwillige artillerist bij de zevende kompagnie onder uw bevelen, ene onbepaald of anders een tijdelijk verlof te willen verlenen, aangezien gemelde weduwe Meinders de hulp van genoemde hare zoon ten hoogsten behoeft te meer daar zij geen middelen heeft om zich door een knegt in hare werkzame betrekking te kunnen doen ondersteunen en in de tegenwoordige ogenblikken met den oogst den arbeidzame hand hoogst benodigd is.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 108)

Proces verbaal 24 december 1842 inzake dijkschouwing Essen.
Geert Bolhuis, Pieter van Norg, Jan Hemmes en Jan Jans van Hemmen, dijkschouwers in het kerspel Essen, hebben op 15 december 1842 in aanwezigheid van de bode Roelf Rademaker een schouwing gedaan van het eind voetpad ter lengte van 28 treden op het hoge en 14 treden op het lage van hetzelfde voetpad te Essen behorende aan de weduwe Hinderk Meinderts, landbouwersche, wonende te Essen. De aanzegging van deze schouw is geschied bij insinuatie (= kennisgeving) van 29 november met de aanzegging het voetpad uiterlijk op 5 december 1842 in schouwbare staat te hebben. Op 5 december was het voetpad niet in schouwbare staat. Dat is aan de weduwe Meinders meegedeeld op 7 december 1842, waarbij haar ook is aangegeven, dat zij was beboet voor een som van f.0,50-, voor 12 december 1842 te betalen in handen van de gemeenteontvanger met een opslag van f.0,15 voor de insinuatie. Dat het de weduwe Meinders echter vrij stond om binnen drie dagen na de dagtekening van de insinuatie met de dijkschouwers in transactie te komen over de boete. De weduwe Meinders is echter noch in transactie gekomen, noch heeft zij de boete betaald. Overeenkomstig het Reglement op het onderhoud en de schouwing der wegen in de provincie Groningen stellen de dijkschouwers de aangelegenheid nu in handen van de ambtman, die met de vervolging van de begane contraventie (= overtreding) bij het politiegerecht is belast, opdat door deze dadelijk ex officio (= ambtshalve)de vereiste actie tegen de bekeurde kan worden ingesteld.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 950-2)

© 2020 - E.M. van Koldam

Brief 24 december 1842 aan de commissaris van politie
Bij deze geef ik mij de eer aan u te doen toekomen een proces verbaal van bekeuring opgemaakt door de volmagten van Essen contra de weduwe Meinders [= Annechien Harms] aldaar, met verzoek om daaraan zodanig gevolg te geven als u zal vermeenen te behoren.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 110)

Brief 20 februari 1843 aan de commissaris van politie
De weduwe Hindrik Meinders [= Annechien Harms] te Essen bekeurde bij proces verbaal door de volmagten opgemaakt en aan u ingezonden bij mijne missive van den 24 december 1842, zich tot Gedeputeerde Staten hebbende gewend, omdat zij meent niet voor pandpligtig te kunnen worden gehouden en deze zaak nog niet door Gedeputeerde Staten zijnde beslist. Zoo verzoek ik u om met de invordering der boete te willen wachten totdat ik de beschikking van Gedeputeerde Staten op haar adres ontvangen heb, waarvan u mij de eer zal geven u nader te berigten.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111)

Extract uit het register der resolutien der Gedeputeerde Staten 23 mei 1843
Gehoord het rapport van de Heeren Gecommitteerden dezer vergadering, achtervolgens dispositie van de heer Staatsraad Gouverneur van den 18 april jl, dienende van consideratien en advies aan Gedeputeerde Staten op diverse stukken, rakende een verschil tusschen de volmagten van Essen, gemeente Haren, en de weduwe Hindrik Meinders [Hinderk Meinderts], wonende te Essen, ontstaan over het onderhoud van zeker voetpad te Essen, bestaande deze stukken:
1. In een adres van Annechien Harms, weduwe Hindrik Meinders, dagloonster, wonende te Essen, gemeente Haren, houdende dat zij voor enige tijd door de zoogenaamde volmagten van den Esser watermolen aanzegging heeft bekomen tot het herstellen van een gedeelte winterweg op het zoogenaamde Hoogpadje, tot het maken waarvan zij zich niet verpligt acht, hetwelk ten gevolge heeft gehad, dat het bedoelde gebrekkige pand, zoo zij nu te weten is gekoomen, ten haren koste is uitbesteed en van welk een en ander de stukken bereids aan den ambtenaar, die met de vervolging der actie wegens begane contraventie [= overtreding] bij het politiegeregt belast is, zouden zijn ingezonden, gevende de adressante voor redenen van niet schuldpligtigheid op, dat het gemelde Hoogpadje, vroeger door de gezamenlijke boeren van Essen gemeenschappelijk gemaakt, in 1828 door de Boeren of volmagten in panden op de plaatsen van Essen is gelegd, volgens zeggen van de tegenwoordige volmagten, zonder dat haar adressante daarvan op eenige wijze kennis is gegeven en dat zij sedert het zoogenaamde verdeelen van dat pad nooit enig pand op hetzelve heeft gemaakt, noch op eenige wijze door de volmagten is aangezet tot het maken van hetzelve; beroepende de suppliante zich op art. 11 van het reglement op het onderhoud en de schouwing der wegen, enz. in de districten het Oldambt enz. en verzoekende, op grond van art.12 van dat reglement, dat zij van alle vervolging deswege worde ontheven en slechts verpligt gesteld tot het werk, waarmede andere daglooners te Essen worden belast.
2. In eene missive van het plaatselijk bestuur van Haren van den 21 januari 1843 met bijlagen, houdende berigt en consideratien op het gemelden adres.
3. In eene nadere misive van dat bestuur van 15 april jl., daarbij ter voldoening aan de misssive van dit college van den 14 februari jl. nadere bewijzen overleggende van de plaats gehad hebbende verdeeling en loting van het onderwerpelijke voetpad.
Gelet op den inhoud dezer stukken,
Gezien het door de adressante aangehaalde artikel 11 van het schouwreglement.
Overwegende, dat het uit het berigt van het plaatselijk bestuur van Haren en uit het daarbij over gelegde certificaat voldoende is gebleken, dat men in het jaar 1825 of 1826 het zoogenaamd Hoogpadje te Essen, nadat hetzelve vooraf uit de Boerenkas was aangehoogd, voor het toekomstig onderhoud in panden heeft verdeeld en die panden, bij loting, ten laste van de gezamenlijke ingelanden heeft gebragt en op de huizen gelegd, dat toen aan Hindrik Meinders, des adressante nu overleden echtsgenoot, die bij die verdeling en loting tegenwoordig is geweest, ten deele zijn gevallen de panden in het gezegde hoogpadje, waarover de adressante door de volmagten belast met het doen der schouwing over de aan den publieken schouw onderworpen voorwerpen in het kerspel Essen aanzegging is gedaan en dat dezelve Hindrik Meinders, ten gevolge van de verdeeling en loting, de hem ten deele gevallen panden heeft aanvaard en in orde gebragt. Overwegende, dat alzoo de door adressante voorgewende onwetendheid en daarmede de voorname grond van hare oppositie, geheel moet vervallen, naardien zij gehouden is aan hetgeen haar man, nog in leven zijnde, ten gevolge eene onderlinge verdeeling en loting heeft aanvaard of ten zijnen laste genomen en daartegen na een tijdsverloop van zeventien of achttien jaren, niet meer kan worden opgekomen. Terwijl zoodanige onderlinge verdeeling in panden van een schouwbaar object, waaromtrent noch kohieren, noch roosters en opgaven in beschrevene willekeuren of andere reglementen voorkomende, voor handen waren, noch zelfs instantien, welke voor ieder pand den schouwpligtige met genoegzame zekerheid konden aanduiden, bestonden, niet kan geacht worden te strijden met de voorschriften van artikel 11 van het schouwreglement, waarop de adresante zich beroept, hetwelk geenszins verbiedt eene onderlinge verdeeling in panden van eenig schouwbaar object, aan welke verdeeling des adressantes echtgenoot, die er bij tegenwoordig is geweest, zich evenals de andere schouwpligtigen, heeft onderworpen. Constaterende het uiteindelijk niet, dat bij de plaats gehad hebbende verdeeling in panden van het onderwerpelijke schouwbare object, niet tot rigtsnoer zouden zijn genomen de algemene beginselen, waarop de instanties in deze te Essen gegrond zijn.
Gezien art. 12 van het aangehaalde reglement, is goed gevonden de adressante in hare voorgestelde redenen van niet schouwpligtigheid ongefundeerd te verklaren.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

Akte augustus 1843
Wij ondergetekenden als ingelanden van Essen, als zoodanig belanghebbenden in het zoogenaamde Hoogepadje aldaar, verklaren er in toe te stemmen dat de twee panden van het genoemde pad, waarvan het onderhoud is een punt van geschil tusschen Harm Kooiman, Jan van Hemmen en de weduwe Hindrik Meinders, voor het vervolg zullen worden onderhouden uit de boerekas van Essen en dat de kosten hierop gevallen uit genoemde kas zullen worden goed gemaakt. Essen, augustus 1843 G. Bolhuis, H.G. Hemmes, J.G. Hemmes.
(Groninger Archieven, toegangsnummer 11, inventarisnummer 4).

Proces verbaal 21 september 1843
Op heden donderdag den 21 september 1843 heb ik ondergetekende, Teunis Strating, veldwachter der gemeente Haren, ten gevolge bekomene last van het plaatselijk bestuur der gemeente Haren, betekend aan de weduwe Hendrik Meinders [= Annechien Harms], landbouwersche, wonende te Essen, de inhoud van het navolgende proces verbaal en de besluiten van het plaatselijk bestuur van Haren van den 5 januari en 18 september 1843, luidende dat een en ander als volgt.
** Proces verbaal
De volmagten belast met het doen der schouwing over de aan den publieke schouw onderworpene voorwerpen in het karspel Essen, gezien derzelver schriftelijke aanzegging van den 29 november jl aan de weduwe Hendrik Meinders, landbouwersche, wonende te Essen om haar eind voetpad ter lengte van 25 treden op het hooge en 14 treden op het lage van hetzelfde voetpd te Essen in schouwbare staat te brengen, zoodat het in breedte en hoogte gelijk is met de aan beide einden zwettende panden voetpad van de andere pandpligtigen.
Overwegende dat aan deze aanzegging niet is voldaan en derzelver insinuatie van den 7 december 1842 naar aanleiding van art. 37 van het reglement op het onderhoud en de schouwing der wegen enz. in de districten van de provincie Groningen genaamd het Oldambt, Westerkwartier, Gorecht en Sappemeer cum annexis, goedgekeurd bij Koninklijk Besluit van den 12 december 1823, evenmin gevolg heeft gehad.

© 2020 - E.M. van Koldam

In aanmerking nemende, dat wel vanwege de schouwpligtige bij monde bezwaren bij het gemeentebestuur zijn ingebragt, doch dat door hetzelve ook mondeling dadelijk is gedisponeerd, dat de pandpligtige zich aan de aanzegging der dijkschouwers zoude moeten gedragen.
Overwegende, dat de pandpligtige van de bekeuring aan haar bij voorschreven insinuatie van den 7 dezer beteekend niet in transactie is gekomen, dat zij de boete aan haar opgelegd niet heeft betaald, dat zij is nalatig gebleven om het gebrekkige pand te herstellen.
Gelet op art. 40 en 41 van het voorschreven reglement.
Is overgegaan tot het uitbesteden van het in schouwbare staat brengen van het voorschreven voetpad, in voege zulks in de aanzegging van den 29 november jl. is omschreven op kosten van de breukvallige, waarvan aannemer is geworden Jan Oosterveld, landbouwer te Essen, voor eene som van f.10,-.
Zullende dit proces verbaal geen effect sorteren, dan nadat hetzelve door het plaatselijk bestuur van Haren zal zijn goedgekeurd en het bedrag der uitbesteding geapprobeerd, en zulks naar aanleiding van art. 43 van het voorschreven reglement.
En hebben wij hiervan twee expeditiën opgemaakt, waarvan het eene aan de breukvallige ten overvloede zal worden beteekend en het andere onder het plaatselijk bestuur voornoemd verblijven, om op de invordering van het bedrag der uitbesteding order te kunnen stellen.
Gedaan te Essen, 23 december 1842. De volmagten, P. van Norg en J. van Hemmen.
** Besluit plaatselijk bestuur 5 januari 1843
Het plaatselijk bestuur der gemeente Haren, gehoord het rapport van de volmagten van Essen, houdende dat de aannemer van het in order brengen van het in het bovenstaande proces verbaal omschreven voetpad, Jan Oosterveld, zich van zijne verpligting heeft gekweten en dat het bedoelde voetpad thans in behoorlijke staat is.
Gelet op art. 43 van het reglement op het onderhoud en de schouwing der wegen enz. in de districten van de provincie Groningen genaamd het Oldambt, Westerkwartier, Gorecht en Sappemeer cum annexis, goedgekeurd bij Koninklijk Besluit van den 12 december 1823.
Taxeerd het bedrag der uitbesteding, zijnde daarop verder geene kosten gevallen op eene som van f.10,- en gelast den gemeente-ontvanger dezer gemeente om die som van de weduwe Hendrik Meinders, landbouwersche wonende te Essen in te vorderen op gelijke wijze als de plaatselijke belastingen ingevolge de wet van 29 april 1819.
Haren, 5 januari 1843. Het plaatselijk bestuur voornoemd. R. de Sitter en R. Koops.
** Besluit plaatselijk bestuur 18 september 1843
Het plaatselijk bestuur van Haren, gelezen de resolutie van Heeren Gedeputeerde Staten dezer provincie dd 23 mei 1843 nr 42, waarbij de weduwe Hendrik Meinders te Essen in hare voorgestelde redenen van niet schouwpligtigheid met betrekking tot het voetpad in het vorenstaand proces verbaal van uitbesteding beschreven, is ongefundeerd verklaard. En daarbij door den heer burgemeester zijnde medegedeeld, dat Meindert Meinders, zoon van gemelde weduwe, namens zijne moeder aan hem heeft verklaard te berusten in de uitspraak van Gedeputeerde Staten voornoemd en dat des niettegenstaande gemelde weduwe Hendrik Meinders tot nog toe in gebreke is gebleven om het getaxeerde bedrag der uitbesteding ad f.10,- te voldoen, ofschoon daartoe herhaaldelijk aangezocht.
Is goed gevonden de gemeente-ontvanger van Haren aan te schrijven gelijk geschied bij deze om alsnu onverwijld gevolg te geven aan onze bovenstaande last van den 5 januari 1843.
Haren, 18 september 1843. Het plaatselijk bestuur voornoemd. R. de Sitter en R. Koops.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

Brief 29 september 1843 van de gemeente-ontvanger
Ik heb de eer u bij deze kennis te geven, dat de som van f.10,- tot bekoming van welke ik , in voldoening aan uw brief van den 19 dezer, eene waarschuwing aan de weduwe Hindrik Meinders [= Annechien Harms], landbouwersche te Essen door den veldwachter heb afgegeven, mij op heden is voldaan geworden. Ik neem verder de vrijheid u te verzoeken mij met uw welmening te willen vereeren, of ik die som als buitengewone ontvang op de lopende dienst ten behoeve van de gemeente Haren zal boeken, en daarna in de gemeenterekening dienst 1843 verantwoorden, dan of over die som op eene andere wijze beschikt zal worden.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

Brief 1 oktober 1843 aan de gemeente-ontvanger
In antwoord op uw missive van den 29 september jl berigt ik u, dat de f.10,- aan u door of vanwege de weduwe Hindrik Meinders [= Annechien Harms] te Essen betaald geworden, tegen quitantie moet worden uitbetaald aan Jan Oosterveld te Essen als aannemer van het in orde brengen van het voetpad aldaar.
Deze kwitantie kan worden geplaatst op het proces verbaal aan u toegezonden bij mijne missive van 19 september jl.
Nadat de uitbetaling zal hebben plaats gehad, verzoek ik de stukken tot deze zaak betrekkelijk van u terug.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111)

Van Hinderk en Annechien zijn acht kinderen bekend:

1 **Aaltje Meinderts**, wonende te Haren, is geboren op donderdag 13 juni 1805 te Essen, wonende Wijk F Essen 9 te Haren, is overleden op vrijdag 5 september 1828 te Essen, is als overleden aangegeven op zaterdag 6 september 1828 te Haren (aangever overlijden was Albert Eleveld; getuige aangifte overlijden was Jan Berends Hendriks Bosman (zie 45)). Aaltje werd 23 jaar, 2 maanden en 23 dagen.

Heeft bij haar overlijden geen onroerende goederen nagelaten.

Aaltje trouwt op vrijdag 24 maart 1826 te Haren (huwelijksgetuigen waren Klaas Mannes, Evert Everts (zie 80), Berend Krans (zie 158) en Jan Folkerts de Vries) op 20-jarige leeftijd met de 27-jarige **Albert Eleveld** (ES), zoon van **Hindrik Alberts Eleveld** en **Jantien Harms**. Albert, boerenknecht, wonende te Haren (Wijk F Essen 9), aldaar (Wijk F Essen 8), aldaar (Wijk F Essen 11) en aldaar, is geboren op zondag 23 december 1798 te Glimmen, wonende Wijk F Essen 11 te Haren, is overleden op dinsdag 20 mei 1851 te Essen. Albert werd 52 jaar, 4 maanden en 27 dagen.

Woonde in 1830 als weduwnaar met zijn dochter Annechien op het adres Haren Wijk F Nr 9 Essen.

Albert was later gehuwd (2) met **Annechien Vrieling**.<228,229>

2 **Harm Meinders** (ES), landbouwer, wonende te Haren (Wijk F Essen 11), aldaar (Wijk F Essen 2) en aldaar (Wijk F Essen 8), is geboren te Essen, is gedoopt op zondag 1 november 1807 te Haren, is overleden op woensdag 22 november 1882 aldaar. Harm werd 75 jaar en 21 dagen.

Nominatieve staat 1826 Nationale Militie
Nominatieve staat der personen, behoorende tot de gemeente Haren, die door den militieraad, zitting houdende te Groningen, voor één jaar of voor altijd van den dienst der militie zijn vrijgesteld.
Christiaan Sjobbema, broederdienst
Harm van Almelo, eenig kind

Willem Breeman, te klein
Harm Nieland, eenig kind
Aaldrik Evenhuis, broederdienst
Antonius Hendrikus Nicolaas Timans, in dienst
Hendrik Roelfs, ligchaamsgebrek
Martinus van der Vaart, bijziende
Berend Glimminga, broederdienst volbragt
Harm Meinderts, te klein
Sikko Hindriks Timmer, ligchaamsgebrek
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 59)

Nominatieve staat 1827 Nationale Militie
Nominatieve staat der personen, behoorende tot de gemeente Haren, die door den militieraad, zitting houdende te Groningen, voor één jaar of voor altijd van den dienst der militie zijn vrijgesteld.
Harm van Almelo, eenig kind
Willem Breeman, te klein
Harm Nieland, eenig kind
Aaldrik Evenhuis, broederdienst
Antonius Hendrikus Nicolaas Timans, in dienst
Martinus van der Vaart, bijziende
Harm Meinderts, te klein
Lukas [Lucas] Hindriks, te klein
Jacob Drewes, broeder in dienst overleden.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 60)

Overzicht 11 juni 1829 betreffende vrijgestelden militie lichting 1829
Nominatieve staat der personen, behorende tot de gemeente Haren, die door den Militieraad, zitting houdende te Groningen voor één jaar of voor altijd van den dienst der militie zijn vrijgesteld (naam; redenen van de vrijstelling):
Harm Nieland; eenig kind
Antonius Hinderikus Nicolaas Timans; in dienst
Harm Meinders; te klein
Lukas Hindriks; te klein
Otto Buirma; broeder geremplaceerd
Egbert Oosterveld; broeder dienst volbragt
Albert Baving; te klein
Jan Brink; broeder in dienst
Harmannus van Wolde; te klein
Berend Holtman; broeder dienst volbragt
Meindert Meinders; lichaamsgebreken
Hindrik Westerbrink Hoving; broeder dienst volbragt
Hindrik Jans Vrieling; broeder in dienst
Jan Sjobbema; te klein
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 62)

Brief 22 september 1846 aan de officier van justitie
Bij deze heb ik de eer u te doen toekomen eene klagte door Harm Meinders bij mij ingebragt wegens het ontvreemden van een broek met een paar schoenen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 113).

3 **Meindert Meinders**, landbouwer, wonende te Haren (Wijk F Essen 12), aldaar (Wijk F Essen 9), aldaar (Wijk F Essen 10) en aldaar, is geboren op woensdag 5 september 1810 te Essen, is gedoopt op zondag 16 september 1810 te Haren, wonende Wijk F Essen 10 aldaar, is overleden op zaterdag 6 april 1889 te Essen. Meindert werd 78 jaar, 7 maanden en 1 dag.

Overzicht 11 juni 1829 betreffende vrijgestelden militie lichting 1829
Nominatieve staat der personen, behorende tot de gemeente Haren, die door den Militieraad, zitting houdende te Groningen voor één jaar of voor altijd van den dienst der militie zijn vrijgesteld (naam; redenen van de vrijstelling):
Harm Nieland; eenig kind
Antonius Hinderikus Nicolaas Timans; in dienst
Harm Meinders; te klein
Lukas Hindriks; te klein
Otto Buirma; broeder geremplaceerd
Egbert Oosterveld; broeder dienst volbragt
Albert Baving; te klein
Jan Brink; broeder in dienst
Harmannus van Wolde; te klein
Berend Holtman; broeder dienst volbragt
Meindert Meinders; lichaamsgebreken
Hindrik Westerbrink Hoving; broeder dienst volbragt
Hindrik Jans Vrieling; broeder in dienst
Jan Sjobbema; te klein
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 62)

4 **Luitje Meinders**, wonende te Haren en aldaar, is geboren op maandag 15 februari 1813 te Essen (Wijk F Essen 12), is als geboren aangegeven op dinsdag 16 februari 1813 (aangever geboorte was Hinderk Meinderts (zie 176); getuigen aangifte geboorte waren Berend Krans (zie 158) en Lammert Hendriks Smid), wonende Wijk F Essen 12 te Haren, is overleden op zondag 26 augustus 1821 te Essen, is als overleden aangegeven op dinsdag 28 augustus 1821 te Haren (aangever overlijden was Hinderk Meinderts (zie 176); getuige aangifte overlijden was Berend Krans (zie 158)). Luitje werd 8 jaar, 6 maanden en 11 dagen.

5 **Jan Meinderts** (ES), landbouwer, wonende te Haren, te Helpman (Wijk B Helpman 13), te Haren (Wijk F Essen 12), aldaar (Wijk F Essen 9), aldaar (Wijk F Essen 8) en aldaar, is geboren op maandag 7 augustus 1815 te Essen (Wijk F Essen 12), is als geboren aangegeven op woensdag 9 augustus 1815 te Haren (aangever geboorte was Hinderk Meinderts (zie 176); getuigen aangifte geboorte waren Berend Krans (zie 158) en Evert Everts (zie 80)), wonende Wijk F Essen 9 aldaar, is overleden op zondag 27 juli 1884 te Essen. Jan werd 68 jaar, 11 maanden en 20 dagen.

© 2020 - E.M. van Koldam

Brief 29 augustus 1837 aan de kommanderend officier van de batterij vrijwillige artillerie te Naarden
Ik neem de vrijheid u in het belang van Annechien Harms, weduwe Meinders, moeder van vijf kinderen, waaronder twee zonen woonachtig in mijne gemeente, en welke weduwe van een zeer klein inkomen als landbouwersche met haar kinderen, waaronder een altoos zieken zoon, steeds moet bestaan, te inviteren om wel aan haar zoon Jan Meinders, dienende als vrijwillige artillerist bij de zevende kompagnie onder uw bevelen, ene onbepaald of anders een tijdelijk verlof te willen verlenen, aangezien gemelde weduwe Meinders de hulp van genoemde hare zoon ten hoogsten behoeft te meer daar zij geen middelen heeft om zich door een knegt in hare werkzame betrekking te kunnen doen ondersteunen en in de tegenwoordige ogenblikken met den oogst den arbeidzame hand hoogst benodigd is.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 108)

Proces verbaal 8 september 1841
Op 8 september 1841 des voordemiddags te negen uren is voor mij, burgemeester der gemeente Haren, gecompareerd Karel Eisses [= Carel Folkers Eisses], oud 29 jaren, dienende als boerenknegt bij den landbouwer Geert Bolhuis, wonende onder Essen, aan de Straatweg, ongeveer halverwege tusschen de dorpen Helpman en Haren, verklarende, dat hij in den afgeloopen nacht en dus van dinsdag op woensdag den 7 en 8 dezer, van eenige hem toebehoorende goederen was beroofd geworden, welke goederen geborgen waren in een hem toebehorende en welgesloten kist, die geplaatst was in het zoogenaamde voorhuis, ten huize van den landbouwer Geert Bolhuis bovengenoemd. Deze goederen zijn de navolgende:
- een blaauw lakens boerenbuis met korte slippen, met zakken achter die slippen en met blaauw overtrokken knoopen;
- een blaauw lakensche lange broek, zoo goed als nieuw, gevoerd met een blaauwachtig ruig bombazijnen voering evenals het buis;
- twee zwarte lakensche vesten, waarvan een met een rij knoopen, gevoerd met glad blaauw bombazijn, en de andere met twee rijen knoopen, gevoerd als de broek;
- een zwarte zoogenaamde koordstreepte lange broek, gevoerd als de blaauw lakensche broek;
- een onderbroek blaauw gestreept, kort tot aan de kuiten, met witte linten aan de beenen, met zwart botte knoopen;
- een kort duffels wams, zonder slippen met blaauw ruig bombazijn gevoerd en knopen van zwart bot of hoorn met een witte stift, aan weerszijden zes knoopen, de opslagen met donkerblaauw of zwart lint omboord, met een zwarte manchesteren omgeboorde kraag;
- een roode vijfschagten hemdrok, gevoerd met witte ruige katoen, met witte botten knoopen aan weerszijden zes en aan iedere mouw twee knoopen;
- twee paren donkergrijze wollen gestreepte kousen, de beide paren aan de voet gestopt en een paar ter hoogte van de enkel aangebreid;
- twee petten, waarvan een zwart lakensche met een zwart lederen pet en een riemtje van voren in welke eene witte zelfgaren band in de voering rondgetrokken en een donkerbruine ruige pet mede met een lederen klep;
- ongeveer twaalf hembden, waarvan 5 of 6 van linnen en de overige van katoen, allen voorzien van de letters KE op de plaats even onder het borst gat;
- ongeveer tien of twaalf bonte halsdoeken van allerhande kleuren zonder naam, letter of kenbare teekenen;
- een paar nieuwe hulpselen van geel bonte linten met gespen voorzien, waardoor dezelve langer of korter konden gemaakt worden;
- een roode gebreide wollen das;
- twee paren donkergrijze vingerhandschoenen, waarvan een paar nieuw en een paar reeds gestopt;
- een zilveren horlogie met één kast, waarvan het glas gebroken was en wel een vierde gedeelte miste, voorzien van en zilveren ketting, van 4 streng, lopende door twee ronde balletjes, aan welke ket waren bevestigd twee zilveren ?? [volgt uitvoerige gedetailleerde omschrijving]
- een som van vijftig gulden aan zilvergeld, bestaande meest uit guldens, daalders en drie guldens met elkander in eene gewone geldzak.

Ik heb mij daarop naar de behuizing van den landbouwer Geert Bolhuis begeven ten einde op de plaats zelve onderzoek te doen en de vereischte informatiën in te winnen en ik heb bevonden, dat deze behuizing staat aan de oostkant der straatweg van Groningen naar Haren, en zooals reeds gezegd, is ongeveer halverwege tusschen de dorpen Helpman en Haren, en wel zoo, dat de gevel van het woonhuis in ene gelijke strekking met den weg, daarvan echter vijftig roeden is verwijderd, dat de schuur zich achter het woonhuis bevind, het westelijke gedeelte aan het huis verbonden, zoodanig, dat dezelve ter breedte van ongeveer zes roeden meer zuidwaarts bevind als het woonhuis in welke ruimte de schuurdeur geplaatst is en van de straatweg tot inrid dient, en zich vlak oostwaarts over een lengte van ongeveer dertig treden uitstrekkende, aan welks uiteinde mede ene deur geplaatst is en dus deze deuren regt tegen over elkander bevinden.
Wanneer men van de straatweg af de eerstgenoemde schuurdeur binnen treedt, is aan de noordkant het zoogenaamde voorhuis, alwaar zich bevonden, vlak aan de deur een kist toebehoorende aan den landbouwer Bolhuis, ten tweede een kist toebehoorende aan den knegt Jan Meinders en ten derde de kist toebehoorende aan den comparant, waarin de goederen van deze aanwezig waren. Hedenmorgen verklaarde de comparant deze kist niet meer op zijne plaats gevonden te hebben en na rondgezien te hebben, bevond men dat de deur in de achtergevel der schuur niet gesloten was, welke de vorige avond door Jan Meinders was gesloten geworden, wijders dat uit het raamtje aan de zuidkant van dien deur in de gevel zich een ruit was gebroken en vervolgens uit het kozijntje gehaald, bij het openen van deze deur zag men de kist open gebroken in de schuur staan, terwijl de hiervoren opgenoemde goederen daaruit waren genomen en waarin niets van eenige waarde was achter gelaten, dan nog een zakje met ongeveer zestien gulden, welke in een geheim laadje, dat in een klein langwerpig vierkant vakje in die kist aanwezig, was verborgen.
Geene der huisgenooten had van dat voorval iets gemerkt, hoe zeer de door Bolhuis en zijn gezin bewoonde vertrekken aan het voorhuis belend zijn en daarvan slechts door eene muur zijn afgescheiden. Zelfs de huishond van Bolhuis was rustig gebleven. Het komt niet onwaarschijnlijk voor, dat degenen welke de braak en diefstal gepleegd hebben, zijn geklommen door het uitgelichte venster en zich alzoo in de schuur bevindende de deur hebben geopend, regt voor zich uit zijn geloopen tot in het voorhuis en aldaar den bedoelden kist hebben mede genomen, geopend en het gestolene er uit genomen.
Overigens schijnt het ontegenzeggelijk te zijn, dat deze braak en diefstal door meer dan een person is gepleegd, daar de gezegde kist te groot was om door een persoon vervoerd te kunnen worden.
Karel Eisses, Geert Bolhuis en Jan Meinders hebben mij verklaard, dat zij op niemand eenig vermoeden konden hebben.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 74)

6 **Luchien Meinders** (RW2), wonende te Haren, aldaar (Wijk F Essen 12), aldaar (Wijk B Haren 24), aldaar (Wijk B Haren 38) en aldaar (Wijk A Haren 18), is geboren op maandag 15 december 1817 te Essen (Wijk F Essen 12), is als geboren aangegeven op woensdag 17 december 1817 te Haren (aangever geboorte was Hinderk Meinderts (zie 176); getuigen aangifte geboorte waren Berend Krans (zie 158) en Gerrit Jans Stevens (zie 165.3)), is overleden op dinsdag 25 september 1894 aldaar. Luchien werd 76 jaar, 9 maanden en 10 dagen.

In 1840 is Luchien Meinders inwonende dienstbode bijj het gezin van Lubertus van Oosten. In augustus 1840 overlijdt Lammegien Wuffen. Lubertus hertrouwd daarop in 1844 met Luchien. Per 1 mei 1859 woont Luchien met vier dochters in een huis aan de Straat en blijkbaar niet meer bij haar man en de andere (stief)kinderen.

Luchien trouwt op donderdag 20 juni 1844 te Haren op 26-jarige leeftijd met de 41-jarige **Lubertus van Oosten** (RW2; L-00691),

zoon van **Martinus van Oosten (92.6)** en **Egberdina Groothuis**. Lubertus, (hoofd)onderwijzer, wonende te Haren (Wijk B Haren 24), aldaar (Wijk B Haren 38) en aldaar, is geboren op zondag 8 augustus 1802 aldaar, wonende Wijk B Haren 38 aldaar, is overleden op vrijdag 6 september 1878 aldaar. Lubertus werd 76 jaar en 29 dagen.

Brief schoolmeester L. van Oosten november 1823
De ondergetekende schoolonderwijzer te Onnen verklaart door dezen aan de heer schout in de gemeente Haren om voortaan geene kinderen op school aan te nemen, dan diegenen welke door een deugdelijk bewijs van den dokter aantonen, dat zij de koepokinenting hebben ondergaan.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 56)

Brief 19 januari 1824 van schoolmeester L. van Oosten te Onnen
In beantwoording aan uw circulaire in dato 14 dezer, heb ik de eer door dezen u te informeren, dat het getal der schoolpligtige kinderen, welke door mij voor rekening der gemeente worden onderwezen, bedraagt drie, als een van Geert Luiken en twee van de weduwe Hindrik Hindriks, welke alle voor het gehele jaar ten laste der gemeente onderwijs genieten.
Onnen, 19 januari 1824, L. van Oosten.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 57)

Toestand van het lager schoolwezen 1 november 1824
De in totaal 22 kolommen zijn hieronder als tussenteksten voor iedere school apart uitgewerkt
D. School te Onnen
1. Naam van de gemeente
Haren
2. Naam van de plaats of schoolkreits, alwaar de school gelegen is, met opgave van den rang dien de school heeft volgens de classificatie van 1823.
Onnen, behorend tot den laagsten rang.
3. Gedetailleerde omschrijving of uiteengezet verslag van ieder schoolvertrek zoo als hetzelve zich thans bevindt, deszelfs deugden en gebreken.
Staand op een hooge en eenzame plaats Midden in het dorp ten westen van de straat op eene eenzame plaats, is ruim en goed verlicht, matig van verdieping, heeft een steenen vloer op hooge bodem, voorzien van halve tafels en banken.
4. Aan wien het schoolgebouw in eigendom toebehoort.
Aan de gemeente
5. tm 7. Grootte van ieder schoolvertrek in Nederlandsche maat (binnenwerks)
Lengte 7 el en 7 duim, breedte 3 el en 82 duim, hoogte 2 el en 90 duim
8. en 9. Bevolking der gemeente en van de plaats of schoolkreits
Gemeente:1976; plaats of schoolkreits: 206
10. tm 12. Getal leerlingen, welke de school bezoeken des winters, des zomers en getal schoolpligtige kinderen, gerekend van 5 tot 14 jaren
Winter 52, Zomer 24, Schoolpligtig 54
13. en 14. Gesteldheid der schoolmeubelen en hulpmiddelen
Beide goed
15. Naam van de onderwijzer, en in hoeverre hij van aanwezige hulpmiddelen gebruik maakt, of al of niet weet te maken
Lubertus van Oosten. Maakt een goed gebruik van de hulpmiddelen
16. Specifieke omschrijving van het jaarlijks inkomen van de schoolonderwijzer, daaronder alles begrepen, behalve de vrije woning
Aan schoolpenningen 65 cent in het vierendeel jaars voor ieder kind: f.109,-
Tevens geniet de onderwijzer vrije kost.
17. Welke verbetering het inkomen van de onderwijzer zou dienen te ondergaan.
Een toelage van het land.
18. Opgave van hetgeen aan het schoolvertrek, de schoolmeubels, hulpmiddelen, enz. ontbrak, voor het ontvangen van des gouverneurs circulaire van den 25 junij 1824.
Halve tafels en banken, eene kast tot berging der schoolbehoeften, een schrijfboek in perkament gebonden, een kaart van de provincie, benevens een nieuw zwart bord en een wereldkaart.
19. Opgave van hetgeen ten gevolge des gouverneurs circulaire van den 25 junij bereids is geëffectueerd, met opgave van de approximative kosten daar door veroorzaakt
- vergroting der school en halve tafels en banken: f.190,-
- een kast: f.6,00
- een schrijfboek in perkament: f.1,90
- twee kaarten: f.2,20
- voor het verven der tafels en banken: f.10,00
- voor inktpotten: f.3,62
- voor een bord: f.2,25
Totaal f.215,97
20. Opgave van hetgeen ten gevolge des gouverneurs circulaire van den 25 junij zal geëffectueerd worden, met opgave van het tijdstip wanneer en de approximative kosten, welke daardoor veroorzaakt zullen worden,
Geen opgave
21. Opgave van het geen nog te wenschen overblijft, om het schoolvertrek in goeden, ruimen en gezonden toestand te brengen, en het verder benoodigde aan te schaffen, doch 't welk moet worden uitgesteld, met opgave der redenen en approximative kosten.
Geen
22. Aanmerkingen
Geen
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 57)

Staat van het aantal leerlingen 1826
Staat van het aantal leerlingen op de scholen in de maand januari 1826 en in de zomer van 1825.
** Haren; zomer 1825: 47 jongens en 51 meisjes; januari 1826: 69 jongens en 64 meisjes; 10 in de avondschool , 9 voor rekening der gemeente en 7 voor rekening der diakenen; schoolonderwijzer Nicolaas Engels Dekker.
** Noordlaren; zomer 1825: 18 jongens en 15 meisjes; januari 1826: 39 jongens en 21 meisjes; 5 in de avondschool, 4 voor rekening van de gemeente en 3 voor rekening van de diakenen; schoolonderwijzer Reinder Marring.
** Helpen; zomer 1825: 59 jongens en 71 meisjes; januari 1826: 73 jongens en 50 meisjes; 9 in de avondschool, 6 voor rekening van de gemeente; schoolonderwijzer Gerhard Regnier Huisman.
** Onnen; zomer 1825: 21 jongens en 11 meisjes; januari 1826: 32 jongens en 21 meisjes; er wordt geen avondschool gehouden, 4 behoeftigen als 3 minvermogende onbedeelden en 1 bedeelde van de armenadministratie te Noordlaren. Schoolmeester Lubertus van Oosten.

© 2020 - E.M. van Koldam

** Glimmen; zomer 1825: 7 jongens en 14 meisjes; januari 1826: 18 jongens en 16 meisjes. Schoolmeester H.J. Poutsma.
** Hoornschedijk; zomer 1825: geene school; januari 1826: 16 jongens en 12 meisjes.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 59)

Brief 13 juli 1827 aan de schoolopziener van het 1e district in de provincie Groningen
Door de beroeping van den schoolonderwijzer N.E. Dekker van alhier naar Finsterwolde, die zijn wettige aanstelling daarvan heeft bekomen (hetgeen u mogelijk bekend zal zijn), is nu de post van schoolonderwijzer verenigd met die van koster voorzanger en organist vacant geworden.
Dientengevolge doe ik aan u bij dezen opgaaf van de voordeelen aan dezen post verbonden, bestaand in:
a. Een rijksjaarwedde van: f.76,00
b. Van de kerk te Haren: f.50,-
c. De intrest van een aandeel Nat. Schuld groot f.100,-: f.2,50
d. Voor het luiden van de klok, het schoonhouden van het nachtmaals gerei, enz.: f.13,80
e. Het gebruik van 2 bunders en 14 roeden bouw- en weiland
f. Het schoolgeld van 120 schoolpligtige kinderen.
Hiervan moet de onderwijzer jaarlijks aan den gewezen onderwijzer J. Swartwold levenslang uitkeren de som van f.125,-, doch geniet gedurende dien tijd de teruggaaf van de betaalde grondbelasting ten bedrage in 1827 van f.4,68.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 103)

Brief 13 juli 1827 aan de Gouverneur
Ik heb de eer u door dezen kennis te geven, dat door de beroeping van den schoolmeester N.E. Dekker van Haren naar Finsterwolde deze post is vacant geworden en dat gedurende de vacature het onderwijs aldaar met overleg van den heer schoolopziener in dit district provisioneel zal worden waargenomen door Lubertus van Oosten, schoolonderwijzer te Onnen , bezittende den tweeden rang, en de school aldaar provisioneel zal worden vervuld door Jan Woldring, ondermeester te Haren.
Verder vraagt de burgemeester om medewerking voor een spoedige finale vervulling van de vacature.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 103)

Brief 15 augustus 1827 aan de Schoolopziener
De burgemeester zendt de getuigschriften toe van twee sollicitanten naar de functie van schoolmeester te Haren. Het betreft Lubertus van Oosten te Haren en van Klaas Jans Hensems, ondermeester te Nieuwe Pekela.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 103)

Brief 20 augustus 1827 aan de Schoolopziener
De burgemeester geeft aan, dat sollicitant K.J. Hensems hem op 18 augustus 1827 heeft verzocht zijn getuigschriften zo spoedig mogelijk terug te zenden.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 103) HAZA

Extract uit het register van besluiten van den burgemeester der gemeente Haren dd 20 augustus 1827
Burgemeester van de gemeente Haren, in aanmerking genomen hebbende, dat de verkiezing van eenen schoolonderwijzer te Haren ter vervulling van de vacature, door het vertrek van N.E. Dekker naar Finsterwolde ontstaan, op woensdag den 22 augustus 1827 zal plaats hebben en dezelve alsdan niet wel in staat is wegens ziekte, om de stemming daarvan op te nemen.
Heeft goedgevonden
De heer R. Koops, assessor bij het bestuur der gemeente, bij deze te benoemen en te magtigen om de stemming van de geregtigden wegens de bekoming van eenen finalen schoolonderwijzer te Haren alsdan in te nemen en daaromtrent datgene te verrigten, hetwelk anders door den burgemeester behoort te geschieden met den heer schoolopziener van het eerste district en deze personen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 60)

Brief 25 september 1827 aan de Schoolopziener
Daar de school van Onnen sedert het vertrek van L. van Oosten naar Haren, met voorkennis van u is waargenomen door J. Woldring, zoo neem ik de vrijheid om mij door deze bij u te informeren. Daar Van Oosten thans aangesteld is als onderwijzer te Haren, waarvan u wel onderrigt zult zijn, de school van Onnen thans vacant is. Ten dien einde proponere ik u of er niet een oproeping bij de ingezetenen konde geschieden, of zij niet deze jonge mensch met eenparigheid van stemmen zouden willen aannemen op de voorwaarden, zooals zijne voorzaten. Ik zou gaarne bij u gekomen hebben, maar ik ben een ogenblik uitgeweest.
Deze jonge mensch is voor zooverre als ik vermeen alle aanbeveling waardig.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 103)

Brief 28 september 1827 aan de Gouverneur
In antwoord op uw missive van 17 september 1827 betrekkelijk de benoeming van Lubertus van Oosten, bezittende den 2e rang, tot schoolonderwijzer te Haren, heb ik de eer u ten gevolge van daarvan bij mij ingekomen rapport van de geregtigden tot de benoeming van eenen schoolonderwijzer aldaar te informeren, dat genoemde Lubertus van Oosten op den 23 dezer finaal in genoemde betrekking is aangesteld en dat de geregtigden daarbij geenszins uit het oog verloren hebben hetgeen bij de verordeningen omtrent de koepokinentingen is voorgeschreven. Voorts dat genoemde onderwijzer op dien dag zijnen post heeft aanvaard en zulks onder de belofte van stipte nakomen van het reglement op de koepokinenting voor zoo ver op hem van toepassing is. En eindelijk, dat meergenoemde Lubertus van Oosten vanaf 15 juli tot den dag van zijne finale aanvaarding, dien post provisioneel heeft waargenomen en dus gedurende de vacature alleen aanspraak heeft op de Rijksjaarwedde aan dien post verbonden.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 103)

Nikolaas Dekker heeft na zijn vertrek uit Haren in 1827 nog een briefwisseling met zijn opvolger Lubertus van Oosten. Hij feliciteert Lubertus uitvoerig met zijn benoeming in Haren. Hij memoreert dat Lubertus nog een "aankomeling" was, toen hij 8 jaar eerder naar Haren kwam. In één van de brieven gaat Dekker ook in op het overlijden van zijn oud-leerling Aaltijn Pauwels. "Een veel belovend kind, dat mij tot veel genoegen in de school is geweest". Dekker informeert ook naar de inning van het schoolgeld. Niet onbelangrijk voor hem, want hij heeft uit Haren nog geld te goed
(Groninger Archieven, toegang 565, inventarisnummer 150).

Brief 8 april 1829 van Lubertus van Oosten
Opgave door schoolhoofd L. van Oosten van de kinderen van bedeelden en minvermogenden, die in 1828 voor rekening van het burgerlijk armenbestuur op de school te Haren onderwijs hebben genoten.

Naam van het kind	Namen van de ouders
Bedeelden	
Annechien Renses	Robbert Renses en Elizabeth Schut
Geert Renses	Robbert Renses en Elizabeth Schut

© 2020 - E.M. van Koldam

Robbert Renses Robbert Renses en Elizabeth Schut
Fennechien Baving Roelof Baving en Grietje Ellens
Trientje Hinders Aaltje Hinders
Hindrik Hillebrand Trientje Hillebrands
Jantje Weites Albertje Weites
Everdina Weites Jantje Weites
Hillechien Rotman Hindrik Rotman en Roelfje Jans
Minvermogenden
Jacob van Riesz Trientje Buining
Anna Smeenge Geert Smeenge en Grietje Takens
Geert Smeenge Geert Smeenge en Grietje Takens
Annechien Smeenge Geert Smeenge en Grietje Takens
Harm Buning Jans Buning en Janna Harms
Roelf Nijboer Hindrik Nijboer en Geesje Roelfs
Arie Hoving Albert Hoving en Lena Hageman
Metje Vedder Hendrik Vedder en Tijbechien
Zwaantje Geerts Geert Hindriks en Annechien Koops
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 62)

Brief van schoolmeester Lubertus van Oosten dd 15 oktober 1830
Ik heb mij met u reeds een en andermaal onderhouden over het niet ter school gaan gedurende zekeren tijd van een zoontje van Aaltje Hekman, thans echtgenote van Sjoerd Hindriks van den Berg, hetwelk veroorzaakt is, doordien ik aan hetzelve geen boeken zonder voorafgaande betaling wilde geven, uit hoofde ik, sedert juli 1827 tot op heden noch schoolgeld, noch geld voor mijn afgegevene boeken heb ontvangen.
Daar de genoemde jongen nu zoo in het wilde en onzedelijk bij de straat opgroeit en het den ernstigen wil van het algemeen gouvernement is, dat alle kinderen en dus ook dien van de gemeenen stand op den lagere scholen onderwijs zullen gegeven worden, zoo heb ik het mijnen pligt geacht, mij in geschrift tot u te vervoegen en u te verzoeken het gemelde kind voor rekening van het burgerlijk armbestuur te laten onderwijzen, als kunnende zonder enig bezwaar onder de minvermogende onbedeelden gerangschikt worden. U zult mij zeer verpligten, wanneer ik dienaangaande zoo spoedig mogelijk met eenig berigt worde vereerd.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 63)

Brief 9 juli 1833 aan de officier van justitie
Ik heb de eer hiernevens aan u toe te zenden een proces verbaal wegens een drenkeling met name Akke Douwes Vettervogel, huisvrouw van den predikant W. Holwerda te Haren, onder bijvoeging eener verklaring van bevinding van de praktiseerende geneesheer C.U.J. Huber te Groningen.
Proces verbaal
Op heden den achtsten juli 1833, heb ik burgemeester van de gemeente Haren op bekomene kennisgeving van eene drenkeling mij begeven, vergezeld van den praktiseerende geneesheer C.U.J. Huber te Groningen, ten huize van den predikant Wijbrandus Holwerda te Haren en hebbe aldaar op aanwijzing gezien het lijk van Akke Douwes Vettervogel, huisvrouw van opgenoemde predikant Wijbrandus Holwerda, aan hetwelke ons geen teeken van het plegen van geweld zijn voorgekomen, blijkens eene te dezen gevoegd wordende verklaring van den heer C.U.J. Huber bovengenoemd. Voorts over gegaan zijnde tot het inwinnen van informatie wegens de oorzaak welke zoude hebben bestaan voor de plaats gehad hebbende verdrinking, heb ik burgemeester mij gewend tot opgenoemde predikant W. Holwerda, doch dewelke ons is voorgekomen thans niet in staat te zijn tot het doen der verlangde verklaring, uit hoofde van ouderdom en ziekelijke gesteldheid, waarom ik voor mij heb doen verschijnen de personen, welke het lijk hebben ontdekt, zijnde Roelf Koops, oud 33 jaren, koopman, en Lubertus van Oosten, oud 30 jaren, schoolonderwijzer, beide woonachtig te Haren, in de buurtschap van genoemde predikant. Dewelke desgevraagd zijnde de navolgende verklaring hebben gedaan.
Dat de predikant Wijbrandus Holwerda gisteren den zevende juli ongeveer te zes uren des nademiddags huiswaarts keerde na een boodschap te hebben verrigt, bij huis komende alle deuren gesloten had bevonden en kloppende geen gehoor had kunnen bekomen, wetende dat zijne echtgenote in huis was gebleven. Dat meergenoemde predikant toen op het denkbeeld was gekomen, dat zijne huisvrouw zich wel bij een der buren konde bevinden, doch van haar geen spoor had kunnen ontdekken, dat hij daarop het huis was ingebroken en eerst naar hunne gewone slaapstek gegaan of hij daar zijne echtgenote zoude vinden. Tot hij haar daar niet vindende het gehele huis heeft rond gezocht en eindelijk was staan gebleven in het binnenhuis nabij een regenbak. Deze bak digt zijnde opent gemelde predikant denzelve en ziet na opneming van den deksel eene ladder in denzelve staan hetwelke hem doet besluiten, dat zijne huisvrouw zich daarin van het leven zoude hebben beroofd.
Dat meergenoemde predikant dadelijk om hulp had geroepen, waarop de comparant R. Koops het eerst ter hulp was toegesneld en zich bij den ladder benedenwaarts in de gemelde regenbak begevende, werkelijk het lijk van de huisvrouw van opgenoemde predikant, daar had ontdekt, waarna de comparant L. van Oosten ook toegekomen zijnde, zij gezamenlijk het vermelde lijk uit den bak hadden opgehaald, en ons gebleken was te zijn, dat van Akke Douwes Vettervogel, echtgenoote van meergenoemde predikant Wijbrandus Holwerda.
Dat comparanten, daarna eenige middelen in het werk hadden gesteld om het leven weder op te wekken doch welke allen vruchteloos waren geweest.
Dat het hun voorts ware voorgekomen, dat gemelde vrouw voor bedachtelijk in den regenbak was geklommen en zich derwijze van het leven beroofd had.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 106)

Wordt in juni 1838 benoemd tot brandmeester-generaal als opvolger van Roelf Koops. In die functie herbenoemd bij raadsbesluit van 19 mei 1841.

Brief van 8 september 1843 van de brandmeester generaal L. van Oosten
Ter voldoening aan uw missive van den 19 mei 1841, heb ik de eer bij deze aan u eene voordragt te doen ter vervulling van de vacatures welke door de aftreding der brandmeesters in de onderscheidene wijken der gemeente reeds op den 1 mei dezes jaar zijn ontstaan, als
Haren, wijk A, den afgetredenen Roelf Koops Rzn
Haren, wijk B, den afgetredenen Otto Hoenderken
Onnen, wijk C, den afgetredenen Cornelius Hornhuis
Dilgt, wijk D, den afgetredenen Roelf Vos
Hoornschedijk, wijk E, den afgetredenen Reinder C. Hoenderken
Essen, wijk F, den afgetredenen Jan Berends Bosman
Noordlaren, wijk A, den afgetredenen Otto Cluiving
Noordlaren, wijk B, den afgetredenen Reinder Hoenderken
Glimmen, wijk C, den afgetredenen Jan Bos
Helpman, wijk A, den afgetredenen Egbert Wilphorst
Helpman, wijk B, den afgetredenen Hindrik Vorenkamp

© 2020 - E.M. van Koldam

Hoorn, wijk D, den afgetredenen Hindrik Bolhuis
Terwijl ik voor den heer A.W, Hoeksema te Helpman, Wijk C, die vroeger mij heeft te kennen gegeven, dat hij wel wenschte van deze functie te worden ontslagen voordraag: 1. Berend Mulder, zonder beroep, en 2. Arend de Boer, scheepstimmerman, beide woonachtig in de wijk C te Helpman.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

Brief 10 oktober 1843 aan de brandmeester generaal [= Lubertus van Oosten]
Wij hebben de eer bij deze aan u te doen toekomen een exemplaar van ons besluit van den 30 september jl tot den inhoud waarvan wij ons gedragen. Met uitnoodiging om te willen zorgen, dat in deze maand plaats hebbe de inspectie over de brandemmers bij art. 19 van het Reglement voor geschreven. Wij zullen het verslag van den afloop dier inspectie van u tegemoet zien voor of op den 9 november 1843.
De thans benoemde brandmeesters moeten overeenkomstig art. 20 van het Reglement op de 1 juli 1845 aftreden. Wij verzoeken u om ons op den 1 juni van dat jaar eene voordragt te doen nopens de vervulling van de vacatures door die aftreding zullende ontstaan, met uitnoodiging om dat termijn niet te overschrijden.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111)

Brief 23 oktober 1843 van de brandmeester generaal L. van Oosten
Ter voldoening aan eene kantbeschikking van den heer burgemeester dezer gemeente van den 19 oktober 1843, geleidende een schrijven der vrouw van R.C. Hoenderken, brandmeester aan den Hoornschendijk, om spoedig berigt en consideratien, heb ik de eer door dezen, onder terugzending van gemelde geschrift, aan u te berigten.
Dat de inhoud van het bedoelde geschrift overeenkomstig de waarheid is, weshalve ik u in overweging geef, of het niet doelmatig zij om den benoemden brandmeester R.C. Hoenderken, die reeds oud is, en aanhoudend aan ligchamelijke ongesteldheid lijdt, niet alleen van de inspectie der brandemmers te ontslaan, maar tevens eenen anderen persoon in deszelfs plaats als brandmeester te benoemen.
Wanneer u zich met dit gevoelen mogt kunnen verenigen, dan neem ik ten gevolge van dien de vrijheid om te vervulling der ontstane vacature in den post van brandmeester in de wijk E aan den Hoornschendijk aan u een voordragt te doen van twee kandidaten, als: 1. Lucas Alles, vervener en 2. Harmannus Hilbrants, zonder beroep, beide woonachtig aan den Hoornschendijk, wijk E.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

Brief 7 november 1843 van de brandmeester generaal Lubertus van Oosten
In voldoening aan uw missive van den 10 der vorige maand, heb ik de eer door deze te berigten, dat de inspectie over de brandemmers overeenkomstig de bepalingen van het binnen deze gemeente figerend Reglement ter voorkoming en blussching van brand, op den 26 oktober jl door de brandmeesters in iedere wijk is gedaan, en dat, naar luid der bij mij ingekomen rapporten, iedere eigenaar en tevens ook vele huurders in de gemeente van brandemmers zijn voorzien, welke in eenen goeden staat bevinden.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

Brief 18 juni 1849 van Lubertus van Oosten
Ondergetekende L. van Oosten, schoolonderwijzer van beroep, wonende te Haren, geeft aan u kennis, dat hij het voornemen heeft ten noorden achter de door hem bewoond wordende behuizing, zijnde de kosterij, kadastraal bekend onder sectie K, nummer …., een wagenloods te bouwen van hout en met pannen te dekken, verzoekende u hem daartoe de vereischte vergunning te verlenen.
[Assessor Rummerink geeft aan, dat tegen de vergunningverlening geen bezwaren bestaan]
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 82).

Groninger Courant, 17 februari 1852
Ten overstaan van Mr. J. W. Quintus; Notaris te Groningen, zullen, op maandag den 23sten februarij 1852, des voormiddags te 10 uur, op de plaats zelve,
publiek worden verkocht: ongeveer 300 stuks eikenboomen, tot alle werk geschikt, op stam slaande nabij de Middelhorst, onder Haren.
- En na afloop daarvan, des avonds te 6 uur, zullen, ten huize van den kastelein R. Abels, te Haren, publiek worden verkocht, navolgende vaste goederen, als:
I. Eene behuizing met derzelver erf en een gedeelte, en wel het zuidelijk gedeelte van den daarbij behoorende tuin, volgens afbakening, staande en gelegen westzijde aan den Straatweg te Haren.
II. Het noordelijk gedeelte van den bij perceel I gelegen tuin, lang ongeveer 21 ellen en breed ongeveer 9,5 ellen , volgens afbakening.
III. Een kamp bouwland, het Witteveen genoemd, gelegen bij de Middelhorst, onder Haren, groot 77 roeden, 20 ellen.
IV. Een kamp weideland en boschland, het Witteveen genoemd, mede aldaar, groot 1 bunder, 77 roeden.
V. Een perceel veengrond, het Witteveen genoemd, groot 1 bunder, 06 roeden, mede aldaar.
Alles toebehoorende aan J. H. en L. van Oosten. Om te aanvaarden de behuizing op den 1sten mei en de tuinen en landerijen op Gregorie 1852.

Brief 25 februari 1853 aan de Kerkvoogden der Ned. Herv. Gemeente te Haren
Naar aanleiding van een proces verbaal der kennisgeving van de heer L. van Oosten, alhier, in kwaliteit als belast met de regeling van de begravenissen op het kerkhof te Haren. In aanmerking nemende de veelvuldige klagten zedert geruime tijd in het openbaar kennelijk gemaakt over het te vroegtijdig openen der reeds in gebruik zijnde graven, alsmede de ondervinding, dat op weinige uitzondering na de graven op het kerkhof zoodanig met lijken zijn gevuld, dat er geene genoegzame ruimte meer bestaat om meerdere lijken te bergen.
Heeft de raad der gemeente Haren in zijne vergadering op den 21 februarij jl. besloten u uit te nodigen ons te berigten of er zwarigheden ter uwer kennis bestaan, die de tijdelijke sluiting van het op heden in gebruik zijnde kerkhof moeijelijk of niet wenschelijk zouden doen zijn, of het gemeentebestuur met voorkennis en toestemming van u op grond der wet en van het provinciaal reglement op het begraven en de begraafplaatsen kan en mag overgaan tot het tijdelijk buiten gebruik stellen van het kerkhof alhier en het in gebruik stellen ten dienste van allen van de door de Ned. Herv. Gemeente alhier in gereedheid gebragte nieuwe begraafplaats voor of op den eersten mei 1853. Tevens hebben wij de eer afschrift van voormeld proces verbaal ter informatie in te zenden.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 120)

Notulen burgemeester en wethouders, 30 april 1853
Lubertus van Oosten krijgt toestemming de oude behuizing op perceel K 509 af te breken en te vervangen door een nieuwe behuizing.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 35)

Notulen burgemeester en wethouders, 23 maart 1854

© 2020 - E.M. van Koldam

Lubertus van Oosten, schoolmeester te Haren, krijgt toestemming een nieuwe woning met schuur te bouwen op perceel K 1164, het Witteveen genaamd.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 35)

Notulen burgemeester en wethouders, 23 december 1856
Tot opperbrandmeester voor de tijd van 3 jaren, ingaande heden, wordt aangewezen Lubbertus van Oosten.
Tot wijkmeester van de wijk A (dorp Haren), tevens brandmeester en eerste hoofdman van de nachtwacht: Jannes Horst met als plaatsvervanger Jan Jansen.
Tot wijkmeester wijk B (dorp Haren); J. Koops en plaatsvervanger L. Bolhuis.
Tot wijkmeester wijk C (Onnen): Joh. Breeman en plaatsvervanger H. Hindriks.
Tot wijkmeester wijk D (Dilgt en Hemmen): J. Brink en als plaatsvervanger Joh. Meijer.
Tot wijkmeester wijk E (Hoornschedijk): J. Nijdam en als plaatsvervanger B. van der Veen
Tot wijkmeester wijk F (Essen): Jan Hemmes en als plaatsvervanger J.K. van Hemmen
Tot wijkmeester wijk A (Helpman): R. Tonkens sr en als plaatsvervanger Joh. Blaauwpot.
Tot wijkmeester wijk B (Helpman): L. Poelma en als plaatsvervanger H. Kwant
Tot wijkmeester wijk C (Molenstreek en Euvelgunne): K. Bolhuis en als plaatsvervanger H. van Bruggen.
Tot wijkmeester wijk D (Den Hoorn): H. van Hemmen en als plaatsvervanger H. Oosterveld.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 35).

Brief 24 januari 1857 aan Gedeputeerde Staten
In voldoening aan de missive van de Commissaris des Konings dd 20 dezer, hebben wij de eer te melden:
1. dat in deze gemeente de openbare schoolonderwijzers allen persoonlijk onderwijs in de scholen geven in al hetgeen gedurende de voor het schoolonderwijs bepaalde uren behandeld wordt;
2. dat allen zich uitsluitend met het onderwijs bezig houden en geen hunner het beroep van zaakwaarnemer uitoefent;
3. dat de hoofdonderwijzer L. van Oosten te Haren, zoomede E. Kors te Noordlaren in de respective dorpen met het kostersambt zijn belast en zich daarmede wanneer nodig buiten de schooluren onledig houden.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 124)

Nieuwsblad van het Noorden, 25 november 1892
Op donderdag 1 dec. 1892 des avonds te 7 uur, zal, ten huize van den koffiehuishouder R. Abels, te Haren, publiek te koop worden gepresenteerd:
I. Eene behuizing en schuur met de daarbij behoorende landerijen, het Witteveen genaamd, staande en gelegen te Haren, te zamen groot 3 Hectare, 58
Are en 87 Centiare.
II. 3 Hectare, 76 Are, 94 Centiare uitmuntend hooiland en dijk, het Ellersveld genaamd, gelegen aan Emmensdijk te Haren.
Alles thans in huur in gebruik bij Jan Tuinman en toebehoorende aan de erven van wijlen den heer L. van Oosten. Om te aanvaarden: de landerijen op den 12 maart 1893 en de gebouwen op den 1 Mei 1893.
Jhr. R. A. QUINTUS, notaris Zuidersingel.

Lubertus was eerder gehuwd (1) met **Lammegien Wuffen**.<230,231>

7 **Annechien Meinderts**, wonende te Haren (Wijk F Essen 12), aldaar (Wijk F Essen 9), aldaar (Wijk F Essen 10), aldaar (Wijk F Essen 11) en aldaar, is geboren op maandag 21 februari 1820 te Essen, is als geboren aangegeven op donderdag 24 februari 1820 te Haren (aangever geboorte was Hinderk Meinderts (zie 176); getuigen aangifte geboorte waren Willem Jans Buis (zie 53) en Gerrit Jans Stevens (zie 165.3)), wonende Wijk F Essen 12 aldaar, is overleden op woensdag 14 augustus 1895 te Essen. Annechien werd 75 jaar, 5 maanden en 24 dagen.
Annechien trouwt op dinsdag 3 mei 1853 te Haren op 33-jarige leeftijd met de 31-jarige **Klaas Hinderks van der Es** (ES; L-02280;), zoon van **Hinderk Hinderks van der Es** en **Annechien Hinderks van Norg**. Klaas, dienstknecht en landbouwer, wonende te Haren, aldaar (Wijk C Onnen 4), aldaar (Wijk F Essen 10), aldaar (Wijk F Essen 11), aldaar (Wijk F Essen 12) en aldaar, is geboren op maandag 12 november 1821 te Onnen (Wijk C Onnen 4), is als geboren aangegeven op woensdag 14 november 1821 te Haren (aangever geboorte was Hinderk Hinderks van der Es; getuigen aangifte geboorte waren Hindrik Hindrikus (zie 112) en Jan Veldman (zie 265)), wonende Wijk F Essen 12 aldaar, is overleden op dinsdag 7 december 1897 te Essen. Klaas werd 76 jaar en 25 dagen.

Voorval Onnen 17/18 oktober 1839
In de nacht van donderdag 17 oktober op vrijdag 18 oktober worden twee paarden uit de wei gehaald bij de landbouwer/tapper/wagenaar Kars Eisses te Onnen. E worden twee andere paarden voor terug gezet. Ook wordt een wagenladder bij Kars Eisses weggenomen. Met de nodige moeite weet Kars Eisses zijn paarden en de wagenlader terug te vinden. Het is dan voor hem niet meer mogelijk om met en groep meisjes uit Onnen naar de markt in Vries te gaan en dat was nu waarschijnlijk net de bedoeling van een aantal jongens in Onnen. Hindrik Bakker is waarschijnlijk de dader en mogelijk had ook Hendrik Eisses een rol. Verder komen nog een aantal bewoners in de proces verbalen naar voren: de broers Klaas en Hindrik van der Es, als vrienden van Hindrik Bakker en Hendrik Eisses. Johanna Kooi-Bazuin als getuige. Elizabeth Baving dienstmeid bij Hindrik Jans Breeman als een van de meisjes die mee zouden naar Vries. Aldert Buiringa als getuige. Cornelis Hornhuis in wiens land de paarden en de wagenladder terug gevonden zijn.
Alle proces verbalen zijn te vinden bij Kars Eisses.

Proces verbaal 30 november 1839
Heden 30 november 1839 verscheen voor ons, burgemeester der gemeente Haren, als daartoe geroepen de persoon Klaas van der Es, oud 18 jaren, zonder beroep, woonachtig ten huize zijner ouders te Onnen, en Hendrik Eisses, oud 19 jaren, dienstknecht en woonachtig te Onnen, dewelke op de aan hen gedane vragen verklaarden en wel de eerste comparant.
Dat hij dinsdag den 26 dezer voormiddags te elf uren buiten op de mesthoop zijnde had gezien, dat Evert Weites drie varkens van C. Hornhuis uit de hof had gejaagd, welke varkens andermaal waren terug gekomen en daarna met geweld weder op den weg gedreven. Daar zijnde, dat gemelde Evert Weites toen met een zwaren stok naar die varkens had geworpen en een van denzelven zodanig getroffen dat hetzelve op drie benen was gaan lopen, daar schijnbaar het regter voorbeen was aan stukken geworpen.
De tweede comparant verklaarde, dat hij dienzelfden tijd bij eersten comparant was aangekomen en zich me denzelven in gesprek begeven. Dat Klaas van der es toen tot hem had gezegd: “daar komt al een zwijn aan met het ben aan stukken”. Dat hij comparant voor dien tijd reeds had gezien, dat Evert Weites drie varkens van C. Hornhuis met een stok uit den hof had gedreven en op denzelven geworpen, doch dat hij niet had gezien, dat genoemde Evert Weites op den weg het zwijn had geworpen, maar wel naar het zeggen van Klaas van der Es, dat het zwijn het been aan stukken had en dat hetzelve op drie benen liep.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 72)

8 **Alberdina Meinders** (ES), wonende te Haren, aldaar (Wijk F Essen 12), aldaar (Wijk F Essen 9), aldaar (Wijk F Essen 8), aldaar (Wijk F Essen 10), aldaar (Wijk F Essen 8A) en aldaar, is geboren op donderdag 15 augustus 1822 te Essen (Wijk F Essen 12),

is als geboren aangegeven op zondag 18 augustus 1822 te Haren (aangever geboorte was Hinderk Meinderts (zie 176); getuigen aangifte geboorte waren Lucas Oosterveld en Berend Krans (zie 158)), wonende Wijk F Essen 8A aldaar, is overleden op dinsdag 12 juli 1898 te Essen. Alberdina werd 75 jaar, 10 maanden en 27 dagen.

Nieuwsblad van het Noorden, 24 juli 1898
Maandag 25 juli 1898 des namiddags te 2 uur precies, zal, ten sterfhuize van mej. A. Meinders te Essen, gem. Haren, publiek à contant worden verkocht: een zeer goed onderhouden inboedel, bestaande uit: eikenhouten kabinet, 2 tafels, 2 spiegels, 2 halvekastklokken, stoelen, 1 stel best beddegoed, tortelduif met kooi, potten en pannen, glas- en aardewerk, eenig oud porcelein, karn met koperen hoepen, goud en zilver en hetgeen meer zal worden gepresenteerd. W. Bommel van Vloten, notaris.

177 **Jannes Meinderts** (GH1812-069), zoon van **Meindert Jans** en **Aaltje Jans**, is geboren te Essen, is gedoopt op zondag 24 oktober 1751 te Haren, is overleden op donderdag 24 januari 1833 te Oldekerk. Jannes werd 81 jaar en 3 maanden.

Wordt in juni 1777 lidmaat van de kerk te Haren.

Ontvangst diaconie te Haren 28 mei 1788
Van Jans Meinders een jaar loon voor Egbertijn Berends ontvangen: f.5,00.
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

Ontvangst diaconie te Haren 3 juni 1789
Van Jannes Meinders ontvangen een jaarloon voor Egbertijn Berends: f.5,00
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

Ontvangst diaconie te Haren 31 maart 1795
Een kind van Jan Meinders begraven: f.1,23
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

Ontvangst diaconie te Haren 16 mei 1795
Van Jans Meinders voor het beste laken: f.1,50
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

Ontvangst diaconie te Haren 3 mei 1807
Van Jannes Meinderts voor het gebruik van het beste dodelaken bij de begraving van zijn vader Meindert Jans: f.1,50
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

Acte 3 februari 1813
Jannes Meinderts, landbouwer te Haren, heeft een kamp land te Essen verkocht aan Hindrik Egberts en wijlen zijn echtgenote Jantien Anthony, landbouwer te Haren. Deze verkoop heeft plaats gevonden met stoklegging op 11 maart 1809. Hindrik Egberts is Jannes Meinderts nog f.1.200,- aan kooppenningen schuldig. Deze vordering cedeert Jan Meinderts nu aan Bedelina Allardi, weduwe van Udo Dijk, te Groningen. Hindrik Egberts erkent deze nieuwe schuldeiser en zal per jaar 5% rente betalen. Voorts geeft hij tot zekerheid hypotheek op het bewuste kamp land te Essen, groot 2 hectare en 85 centiare, zwettende ten noorden Willem Jans, ten oosten Hindrik Meinderts, ten zuiden Jan Egberts Meijer en ten westen de Heereweg. Tot meerdere zekerheid geeft Hindrik Egberts nog hypotheek op twee andere percelen in de gemeente. Dit betreft 2 hectare, 85 centiare Bronland tegenover de landen van de heer Woortman onder Haren en 1 hectare, 20 are en 50 centiare veenland, de Harskamp, gelegen bij de Waterhuizen onder Haren. Deze laatste twee percelen zijn door hem verkregen volgens authentieke koopbrief van 3 januari 1804, beleden voor S. Gockinga, Drost van de jurisdictie van het Geregt Sappemeer.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr. 5, acte 17)

Acte 28 juni 1813
Acte verleden voor notaris Onno Joost
Verkoop door Jannes Westerhof, landbouwer, Jan Westerhof, landbouwer, Janna Westerhof, ehevrouw van Hermannus Gritter, landbouwer, alle te Diever, en Maria Westerhof, ehevrouw van Albert Kok, landbouwer, te Eemster onder Dwingeloo, in dezen vertegenwoordigd door Jannes Meinderts aan Roelf Koops en Hendrikje van Wolde.
De halfscheid eener boerenbehuizinge en de daarbij behorende landen, waarvan de andere halfscheid aan de kopers reeds toebehoord, staande en gelegen te Haren, bestande in zijn geheel de landerijen uit omstreeks 80 grazen of 32 hectare, 13 are en 60 centiare, grotendeels lage hooilanden en heidevelden, waarvan alle de zwetten zijn aan kopers bekend.
En verklaarde de comparant verkopers het voorschrevene te hebben verkogt voor eene somme van twee duizend guldens of vier duizend twee honderd franken.
Aldus gedaan en gepasseerd te Haren ten huize van de kopers den 28 juni 1813 in tegenwoordigheid van dezelve getuigen, die waren Jan Geerts Stel, koopman, wonende te Haren, Geert Buirma, landbouwer, wonende te Helpen, bevoegde getuigen en hebben de comparanten, na gedane voorlezing, deze acte getekende nevens de getuigen en de notaris opgemeld.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 8, acte 211)

Jannes trouwt (kerk) op donderdag 22 februari 1787 te Haren op 35-jarige leeftijd met de 28-jarige **Annegien Brouwer**. Annegien, wonende te Haren, is geboren te Donderen, is gedoopt op maandag 27 maart 1758 te Vries, wonende Wijk B Haren 25 te Haren, is overleden op vrijdag 26 mei 1826 aldaar, is als overleden aangegeven op maandag 29 mei 1826 aldaar (aangever overlijden was Jan Meinders (zie 175); getuige aangifte overlijden was Jan Swartwolt (zie 245)). Annegien werd 68 jaar, 1 maand en 29 dagen.

Akte 6 december 1786
Annegijn Jans Brouwer, weduwe van Lukas Lukas, treft met de voorstanderen over de kinderen door Lukas Lukas bij haar in echte verwekt een regeling over de afkoop van de vaderlijke nalatenschap. De voorstanderen zijn: Hinderk Lucas, voormond, Hinderk Jans Brouwer, sibbevoogd, en Jan Lucas, vreemde voogd. De kinderen zijn Geesijn Lucas, 3 jaar, en Lucas Lucas, 2 jaar. De kinderen krijgen een opvoeding en f.650,- als ze 18 jaar zijn. Boven dit bedrag krijgen ze ook nog veel kleding en zilvergoed en daarenboven nog een vierde aandeel in het ouderlijke goed van Annegijn Jans Brouwer.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1615, pagina 130)

Annegien was eerder gehuwd (1) met **Lucas Lucas**.<232,233>

Van Jannes en Annegien zijn negen kinderen bekend:

1 **Jan Meinders** is geboren op donderdag 21 februari 1788 te Haren, zie 175.

2 **Meindert Meinderts** (Napoleon) is geboren te Haren, is gedoopt op zondag 27 september 1789 aldaar.

Militair in het leger van Napoleon; 33e Regiment Lichte Infanterie, stamboeknr. 3680 (Inv.nr. SHD: 22Yc235)

3 **Hinderikus Meinderts** (MIL-383; RW1), schoenmakersknecht, wonende te Haren (Wijk B Haren 25) en aldaar (Wijk A Haren 8), is geboren in 1792 aldaar, is overleden op woensdag 17 november 1841 aldaar. Hinderikus werd 49 jaar.

Is volgens het militieregister 1814 onbruikbaar voor de landmilitie wegens een lichaamsgebrek. Woont in 1814 bij zijn vader en in 1830 als schoenmakersknecht in bij Roelf Smid, schoenmaker, op het adres Haren Wijk A nr 8.

4 **Jan Lammers Meinderts** is geboren te Haren, is gedoopt op zondag 17 februari 1793 aldaar, is begraven op dinsdag 16 juli 1793 aldaar. Jan werd 4 maanden en 29 dagen.

Ontvangst diaconie te Haren 16 juli 1793
Jannes Meinderts zoon Jan Lammers begraven: f.1,65.
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

5 **Jan Lammers Meinderts** is geboren te Haren, is gedoopt op zondag 8 juni 1794 aldaar.

6 **Aaltien Jans Meinders** (RW2), wonende te Haren (Wijk A Haren 18A), is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 17 april 1796 aldaar, is overleden op vrijdag 18 oktober 1844 aldaar. Aaltien werd 48 jaar, 6 maanden en 1 dag.
Aaltien trouwt op woensdag 9 februari 1825 te Haren op 28-jarige leeftijd met de 22-jarige **Geert Alberts Abeen**, zoon van **Albert Hindriks Abeen** en **Annegien Geers**. Geert, tuinman, is geboren op vrijdag 24 september 1802 te Groningen, is overleden op zondag 26 maart 1837 te Oldekerk. Geert werd 34 jaar, 6 maanden en 2 dagen.

7 **Hillechien Meinderts**, wonende te Helpman (Wijk C Buiten klein poortje 25), is geboren te Haren, is gedoopt op zondag 6 mei 1798 aldaar, is overleden op maandag 25 mei 1846 te Groningen. Hillechien werd 48 jaar en 19 dagen.

8 **Jannes Meinderts** (RW2), koopman, wonende te Helpman (Wijk A Helpman 17), te Haren (Wijk A Haren 18A) en aldaar (Wijk B Haren 1), is geboren op zondag 29 juni 1800 aldaar, is overleden op donderdag 29 mei 1862 aldaar. Jannes werd 61 jaar en 11 maanden.

Brief 16 februari 1821 van de gouverneur aan de schout
De hoofdadministratie van het 3 bat. Artillerie van de nationale militie heeft mij, bij missive van den 12den dezes te kennen gegeven, dat Johannes Meinderts, in plaats van f,80,- slechts f.60,- voor zijnen plaatsvervanger Dirk Mast heeft gestort en voorgeeft de resterende f.20,- reeds aan Mast te hebben uitbetaald, hetgeen echter door dezen wordt ontkend en dat hij daarop is aangeschreven om de quitantie der gedane betaling aan de voornoemde hoofdadministratie toe te zenden, waaraan nogtans door Meinderts niet is voldaan. Ik verzoek u deze zaak te willen onderzoeken en mij voorbedoelde quitantie zoo mogelijk te doen toekomen.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 54)

Brievenboek gemeente Haren 1821
Bericht van de Gouverneur dd 29 maart 1821 met terugzending van twee kwitanties van het postkantoor houdende het bewijs, dat Jannes Meinderts aan zijn remplacent de gelden heeft toegezonden.

Jannes trouwt op donderdag 20 oktober 1859 te Haren op 59-jarige leeftijd met de 25-jarige **Geesje Ellens**, dochter van **Jan Ellens (78.2)** en **Trijntje Hommes**. Geesje, wonende te Haren (Wijk B Haren 8) en aldaar (Wijk B Haren 10), is geboren op zaterdag 22 februari 1834 aldaar, is overleden op maandag 18 maart 1901 te Groningen. Geesje werd 67 jaar en 24 dagen.
Geesje was later gehuwd (2) met **Arie Kollen**.<234,235>

9 **Annechien Meinderts**, wonende te Haren (Wijk B Haren 4A), is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 11 maart 1804 aldaar, is overleden op maandag 30 augustus 1847 te Groningen. Annechien werd 43 jaar, 5 maanden en 19 dagen.
Annechien trouwt op donderdag 12 december 1839 te Groningen (huwelijk niet voltrokken wegens ziekte) op 35-jarige leeftijd met de 36-jarige **Roelf Geert Riga**, zoon van **Geert Daniels Riga** en **Lummegijn Arents Stuivinga**. Roelf, barbier en tandmeester, is geboren op zaterdag 22 oktober 1803 te Groningen, is overleden op maandag 17 november 1873 aldaar. Roelf werd 70 jaar en 26 dagen.
Roelf was later gehuwd (2) met **Aaltje Wilphorst**.<236,237>

178 **Berend Mesman** (GH1812-167), wever, is geboren in 1751 te Niekerk, is overleden op dinsdag 26 februari 1828 te Groningen. Berend werd 77 jaar.
Berend was gehuwd met **Gesina Tholen**. Gesina is geboren in 1749 te Kleinemeer, is overleden op zondag 1 augustus 1813 te Groningen. Gesina werd 64 jaar.

179 **Arent Jurjens Mulder** (GH1812-015, MIL-109, RW2), zoon van **Jurrien Arents Mulder** en **Aaltien Jacobs Heeringa**, broodbakker, wonende te Haren (Wijk A Haren 14), aldaar (Wijk A Haren 15) en aldaar, is geboren op zaterdag 15 juni 1776 te Farmsum, is gedoopt op zondag 30 juni 1776 aldaar, wonende Wijk A Haren 17 te Haren, is overleden op dinsdag 21 augustus 1860 aldaar (bij zijn zoon Jurjen Mulder). Arent werd 84 jaar, 2 maanden en 6 dagen.

Woont in 1830 op het adres Haren Wijk A Nr 14 met zijn vrouw en 5 kinderen. Voor 1850 vertrekt Arent Jurjens Mulder uit Haren. Op 2 juni 1856 keert hij weer terug. Hij komt dan uit Norg. Mogelijk woonde hij daar bij zijn jongste zoon Arend.

REKENING UITGAVEN EN ONTVANGSTEN EERST ZEVEN MAANDEN 1811
De rekening van ontvangsten en uitgaven van het bestuur van de gemeente Haren over de eerste zeven maanden van 1811 geeft een aardig inzicht in het functioneren van de gemeente in deze periode.
In totaal wordt in deze periode f.630,- uitgegeven. Deze bedragen worden omgeslagen over de inwoners. Haren en Onnen dragen f.326,- bij, Noordlaren en Glimmen f.139,- en Helpman f.165,-.
Representatie vormt een belangrijke kostenpost. Een Franse compagnie artillerie die in de gemeente gelegerd is ontvangt voor f.25,- een anker wijn om de verjaardag van de keizer te vieren. Als keizer Napoleon eindelijk een zoon krijgt moet dat uiteraard uitvoerig gevierd worden. Net als nu op Koninginnedag wordt het vooral een feest voor de schoolkinderen. Er wordt voor de kinderen chocolade gekocht bij onder andere bakker Jan Dijken te Helpen. De bakkers wed. Havinga en Arend Mulder uit Haren leveren bollen en beschuiten. Bij de landbouwers Jan Swartwolt, Reinder Beerends, Jantje Jans en Frederic Wuffen wordt melk en boter

gekocht. Totale kosten van dit alles ruim f.55,-.
Verreweg de grootste kostenpost wordt gevormd door de bestuurskosten. De leden van het plaatselijk bestuur vergaderen wekelijks en ontvangen per vergadering 30 stuivers. Als we de rekening mogen geloven zijn alle zes raadsleden op alle dertig vergaderingen in de eerste zeven maanden van 1811 aanwezig geweest. De raadsleden Hoenderken (Noordlaren) en Hamming (De Punt) ontvangen per vergadering een halve stuiver extra omdat ze zover van de hoofdplaats Haren wonen. De secretaris heeft een tractement van f.150,- per jaar. Voor zeven maanden komt dat op f.87,50. Bode Martinus van Oosten, die ook veldwachter is, ontvangt de helft van dit bedrag. Dan wordt voor het bestuur bij Christoffer van Boekeren een kamer gehuurd in de 'Jagtwagen'. Kosten f.14,-. Met kosten voor schrijfbehoeften en nog wat kleine kosten komen de totale bestuurskosten uit op f.478,60. Dat is 75% van de begroting!
Een stevige kostenpost is de verplichte medewerking aan de conscriptie. Dit is de dienstplicht. Voor de inwoners van Nederland een nieuw en zeer impopulair fenomeen. Voor de conscriptie moeten couranten worden gedrukt en brieven worden rondgebracht. Of men werkelijk in dienst moet hangt af van een loting. Die loting geschiedt door het gemeentebestuur van Hoogezand, omdat deze plaats de hoofdplaats is van het kanton, maar Haren moet wel meebetalen aan de kosten. De raadsleden Lammers (Helpman) en Hoenderken (Noordlaren) ontvangen nog een kleine vergoeding voor het rondbrengen van biljetten voor de conscriptie. In de totaal bedragen de kosten ruim f.43,-.

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 9 mei 1816
De nabestaanden van Lutgertje Hindriks minderjarige dochter van Zwaantje Hindriks Hoving, naaister te Helpman, en wijlen Hindrik Arends, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Freerk Hindriks Smit, smidsbaas te Visvliet, aangetrouwde oom
- Geert Tammes, rentenier te Hoogezand, aangetrouwde oude oom
- Jacob van Assen, bakker te Groningen, neef
Aanwezig van moederszijde:
- Jantje Jans, weduwe van Hindrik Hoving, renteniersche te Helpman, grootmoeder
- Warmold Hoving, timmerman te Groningen, oom
- Arend Jurjens Mulder, bakker te Haren, aangehuwde oom
Zwaantje heeft het voornemen te hertrouwen met Douwe Martens Feringa. Zij wordt bevestigd als voogd. Jacob van Assen wordt benoemd tot toeziend voogd
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 111, zaak 1816/64)
Beëdiging van Douwe Martens Feringa als medevoogd op 6 februari 1817
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 111, zaak 1817/24)

Acte 15 november 1817
Trijntje Geerts Buning, weduwe Warnerus Ansingh, verkoopt aan Roelof Brinks, horlogemaker, en zijn vrouw Hindrikje Dijken, wondende te Haren en aan Arend Mulder, meester broodbakker en zijn vrouw Hillechijn Hovingh, mede te Haren, een kamp land gelegen te zuiden van Haren, zwetttende ten noorden Jan Lucas Oosterveld, ten oosten de Hereweg, te zuiden de erven Willem Takens en ten westen de Luzenbergsweg. Voor de prijs van f 600,-. Dit bedrag wordt betaald door Elizabeth Schuurman, wonende te Groningen. Zij krijgt recht van hypotheek op het kamp land.
(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 60, acte 528)

Akte 24 juni 1822
Jantje Jans [Pekelder] weduwe van Hindrik Hoving, zonder beroep, wonende te Helpman en haar kinderen, zijnde:
- Zwaantje Hoving, getrouwd met Douwe Martens Feringa, schoenmaker te Helpman;
- Hilligjen Hendriks Hoving, getrouwd met Arent Jurjens Mulder, broodbakker te Haren;
- Warmoldt Hindriks Hoving, timmerman te Bedum, getrouwd met Ida Geerts;
verkopen aan Reinder Tonkens, blauwverver te Helpman en zijn vrouw Trientje Izaks ten Cate een behuizing, zijnde een blauwververij, getekend A 22 te Helpman, met een tuintje daarachter, staande op eigen grond.
De prijs bedraagt f.1.300,-. Dit bedrag wordt niet betaald. Kopers krijgen van de verkopers een lening tegen 4,5% en verlenen hypotheek op het verkochte.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 67, Akte 217)

Akte 1 juni 1825
Arend Jurriens Mulder, broodbakker, en zijn ehevrouw Hilligje Hoving, wonende te Haren, verklaren te leen te hebben ontvangen van Pieter Gerrits Mulder, zaagmolenaar te Helpman, f.800,- tegen 5%. Zij verlenen een recht van hypotheek op hun behuizing, zijnde een bakkerij aan de straat, getekend A 14, te Haren, zwettende ten noorden Jan Vos, ten oosten Roelf Pauwels, ten zuiden Geert Stel en ten westen de straat.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 87, Akte 219)

Proces verbaal 31 december 1825
Op heden 31 december 1825 des morgens te negen uren hebben wij, burgemeester der gemeente Haren, ons begeven in het gemeentehuis te Haren ingevolge artikel 1 der publicatie van Gedeputeerde Staten dezer provincie van 13 december 1825 ten einde de bij artikel 2 dier publicatie [genoemde] verklaringen in te nemen van den korenmolenaar en broodbakkers in deze gemeente en zijn alstoen voor ons gecompareerd:
Marten Meijer, broodbakker te Helpen, dewelke eene verklaring, behoorlijk verteekend, aan ons vertoonde van het in zijnen of woning voor handen zijnde meel en brood, bestaande in 600 ponden roggenmeel en 350 ponden roggenbrood.
H.D. Havinga, broodbakker te Haren, inhoudende deszelfs verklaring, dat onder hem op heden berustende is aan roggen grof 450 ponden, roggen klein 150 ponden, gebuild wittenmeel 50 ponden en roggenbrood 480 ponden.
C.J. Stikker [Mijdendorp], wonende te Haren, en houdende deszelfs verklaring, hetgeen volgt: 80 grof roggenbroden a 320 ponden, ongebruikt tarwenmeel 75 ponden, grof roggenmeel 70 ponden.
Arend Mulder, woonachtig te Haren, en houdende deszelfs verklaring als volgt: 4 mudden roggenmeel of 272 ponden, 1 mudde wittenmeel of 75 ponden, grof roggenbrood 50 ponden, grof roggenbrood 10 ponden, gebuild tarwenmeel 50 ponden.
J.F. Venema, broodbakker te Noordlaren, inhoudende zijne verklaring als volgt: roggenbrood 100 ponden, gebuild roggenmeel 14 ponden en grof roggenmeel 136 ponden.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 58)

Notulen Burgemeester en Assessoren, 16 februari 1829
Wederom komt de belasting op het gemaal aan de orde. Nu via een rekest van de molenaar Jan Geerd Mulder en de Harense bakkers Harmannes Doll Havinga, Arend Jurjens Mulder en Cornelis Mijdendorp. Zij willen dat de molenaar het maalloon zelf gaat innen, dat het belastingtarief op het maalloon wordt verminderd en dat het maalloon voor de molenaar (nu 12,5 cent per Nederlandsche Mudde) wordt verhoogd. Burgemeester en assessoren worstelen met dit verzoek. Feit is dat veel ingezetenen van Helpman hun koren in Groningen laten malen en dat langs de grens met Drenthe veel sluikhandel wordt beoefend. Voor Zuidlaren en Eelde zijn debet aan de sluikhandel. De Harense molenaar mist daardoor omzet en de gemeente belastinginkomsten. Dit ondanks alle mogelijke surveillance van de plaatselijke beambten tegen sluikhandel. Een verhoogd maalloon zal volgens burgemeester en

© 2020 - E.M. van Koldam

assessoren er slechts toe leiden dat de broodprijs in Haren omhoog moet en dat zal nog meer sluikhandel veroorzaken. Het is beter het verhoogde maalloon in de gemeente af te schaffen en de belasting te regelen via een omslag over de inwoners (archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 30).

Arent trouwt (kerk) op zondag 11 mei 1806 te Groningen op 29-jarige leeftijd met de 23-jarige **Hilligjen Hendriks Hoving**, dochter van **Hindrik Hoving** en **Jantje Jans Pekelder**. Hilligjen, wonende te Haren (Wijk A Haren 14), is geboren te Helpman, is gedoopt op zondag 30 maart 1783 te Groningen, is overleden op vrijdag 27 juni 1845 te Haren. Hilligjen werd 62 jaar, 2 maanden en 28 dagen.

Van Arent en Hilligjen zijn acht kinderen bekend:

1 **Aaltje Mulder**, wonende te Haren (Wijk B Haren 14), is geboren op zondag 31 mei 1807 aldaar, is overleden op woensdag 6 december 1843 aldaar. Aaltje werd 36 jaar, 6 maanden en 5 dagen.
Aaltje trouwt op woensdag 25 maart 1829 te Haren op 21-jarige leeftijd met de 28-jarige **Jan Pieters** (B24-1843; RW2; L-00394; L-01572), zoon van **Pieter Jans Pieters (214)** en **Aaltje Jans Meijer (173.4)**. Jan, kastelein, cichoreifabrikant en landbouwer, wonende te Haren (Wijk B Haren 14) en aldaar (Wijk B Haren 18), is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 29 juni 1800 aldaar, is overleden op zondag 12 maart 1871 te Groningen. Jan werd 70 jaar, 8 maanden en 11 dagen.

Woonde in 1830 op het adres Haren Wijk B Nr 14 samen met zijn tweede vrouw Aaltje Mulder, vier kinderen (waarvan drie uit zijn eerste huwelijk) en de inwonende werkmeid Grietje Kuipers. Grietje zal een jaar later trouwen met de broer van Jan Pieters te weten Jan Egberts Pieters.

Komt in de registers hoofdelijke omslag van 1842 tot 1850 voor als landbouwer.

Wordt in 1828 vermeld als kastelein. Verder als cichoreifabrikant en na 1850 ook wel als olieslager.

Als religie voor Jan Pieters en zijn kinderen wordt in 1850 vermeld: evangelisch doopsgezind.

Uitspraak 12 oktober 1820 rechtbank van eerste aanleg te Groningen
De beklaagden zijn:
- Anna van Boekeren, oud 24 jaren, geboren en woonachtig te Haren, tappersche van beroep;
- Jan van Boekeren, oud 19 jaren, corporaal in de schoolcompagnie van de achtste afdeling nationale militie in garnizoen te Groningen, geboren te Haren;
- Jan Pieters, oud 20 jaren, landbouwer, geboren en woonachtig te Haren;
- Pieter Pieters, oud 50 jaren, geboren te Vries, woonachtig te Haren, landbouwer van beroep.
Zij worden er van beschuldigd op den 13 augustus 1820 de persoon Antje Brouwer te hebben geslagen en mishandeld.
De officier van justitie verzoekt in zijn conclusie de regtbank om de beklaagden schuldig te verklaren aan moedwillige slagen en mishandeling door hun gezamenlijk aangedaan en toegebragt aan Antje Brouwer op zondag den 13 augustus 1820 ten huize van Christoffer van Boekeren, kastelein te Haren, en dezelve te condemneren tot een gevangenzetting voor de tijd van een maand, een boete van f.8,- ieder en gezamenlijk in de kosten van de procedure.
Gehoord de verdediging door en van wegens beklaagden tegen de eis van de officier in gebragt.
Overwegende dat de feiten aan de beklaagden ten laste gelegd niet zijn bewezen, verklaart de regtbank beklaagden niet schuldig aan hetgeen hun ten laste is gelegd.
(Groninger Archieven, toegang 144, inventaris nr 48, zaak 457)

Uitspraak 5 december 1822 rechtbank van eerste aanleg te Groningen
Beklaagde is Evert (Willems) Schut, oud 25 jaren, geboren en woonachtig te Haren, arbeider van beroep. Hij wordt beschuldigd van moedwillige verwonding door hem toegebragt aan Albert Sluurman, alsmede van moedwillige slagen door hem toegebragt aan Jan Pieters, Geert Harms, Hindrik Brink en Klaas Meijer, gepleegd onder Haren op den avond van 3 november 1822.
Gehoord de officier in zijne conclusie, daartoe tenderende, dat de regtbank de beklaagde gelieve schuldig te verklaren en dezelven alzoo ter dier zake op grond van art. 311 van het lijfstraffelijk wetboek en art. 194 van het wetboek van strafvordering te condemneren tot eene gevangenzetting voor den tijd van vier maanden en een boete van f.16,- en in de kosten van de procedure.
Gehoord de verdediging door de beklaagde daar tegen ingebragt.
Overwegende, dat de feiten, die de beklaagde ten laste zijn gelegd genoegzaam zijn bewezen, veroordeelt de regtbank beklaagde tot gevangenzetting voor de tijd van vier maanden, f.16,- boete en de kosten van de procedure, die f.8,105 bedragen.
(Groninger Archieven, toegang 144, inventaris nr 48, zaak 602)

Akte 25 april 1823
Voor Mr. Willem Jan Quintus, notaris te Groningen, en in tegenwoordigheid van getuigen, is gecompareerd Jan Pieters, van beroep cichoreifabrikeur, wonende te Hemmen, onder Haren, dewelke verklaarde voor zich en namens zijn ehevrouw Jeigien Veltman, in vermindering van het door hun volgens proces verbaal van publieke verkoop gepasseerd voor opgemelden notaris den 5 februari 1822 aan den heer Frederik Sleutelaar, zonder beroep, en mejuffrouw Anna van Solingen, ehelieden, wonende te Groningen, beide hier bij mede tegenwoordig, en in na te meldene overneming mejuffrouw de comparante met authorisatie harer eheman, verklaarende genoegen te neemen verschuldigde koopschat, der na te melden goederen, mitsdezen ten laste van hem en zijne ehevrouw over te nemen het kapitaal restant kooppenningen per resto groot f.900,- , hetwelk de heer Frederik Sleutelaar en mejuffrouw voornoemd onder het regt van gereserveerde eigendom hebben uitstaan ten laste van wijlen Jan Pieters en Aaltje Jans in leven ehelieden over het door eerstgemelde comparant gekogte, te weten een behuizinge getekend letter D nr 5 met een kamp land, staande en gelegen onder Haren, bezwet ten noorden Pieter Pieters, ten oosten Hindricus Smit, ten zuiden Jan van Hemmen en ten westen Hemme Geerts, ingevolge twee acten van cessie beleden voor Mr. Scato Gockinga, regter in de jurisdictie van het Gorecht en Sappemeer, den 14 van wintermand 1809, en daarin vermelde stoklegging koopbrieven van den 26 november 1804 en 20 december 1805, verbindende zich de eerstgemelde comparant debiteur en namens zijne ehevrou om van gemelde kapitaal groot f.900,- aan voornoemde crediteuren naar vijf ten honderd huur in plaats van rente jaarlijks te zullen betalen. [volgen voorwaarden betaling en aflossing].
De comparant debiteur verbindt zich wijders solidair met zijn ehevrouw te onderwerpen aan en stiptelijk na te komen alle stipulatien en bedingen bij voorzeide acten van cessie en daarin aangehaalde stokleggingskoopbrieven en door wijlen voornoemde Jan Pieters en vrouw gecontracteerd en op zich genomen.
Voorts verklaarden de comparanten Frederik Sleutelaar en mejuffrouw Anna van Solingen in voorschrevene verandering van debiteur (Jan Pieters en Jeigen Veltman in plaats van Jan Pieters en Aaltje Jans) volkomen genoegen te nemen.
Tenslotte wordt er hypotheek gevestigd.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 71, Akte 121)

Akte 3 maart 1825
Albert Reiger, procureur bij de rechtbank in eerste aanleg te Groningen, wonende aan de Grote Markt te Groningen, treedt op als gevolmachtigde van Jan Stel de Jonge, timmerman, en Willempje Berends [Bosman], ehelieden, wonende te Haren. Hij biedt

namens de volmachtgevers op 3 maart 1825 ten huize van de kastelein Anna van Boekeren, te Haren, publiek te koop aan:
1. De behuizing en tuin, staande en gelegen aan de westzijde van de Straat te Haren, in de directe belasting getekend nr 62, zwettende ten noorden het perceel vermeld onder 4., ten oosten de Straat, ten zuiden C. van Boekeren en het perceel vermeld onder 3., en ten westen de weduwe Rummerink;
2. Een stuk bouw- en weideland gelegen achter de behuizing;
3. Een stuk bouw- en weideland;
4. Een behuizing en twee kamers, getekend 1864 en 634 [nummers zijn slecht leesbaar], zwettende ten noorden de wed. Rummerink, ten oosten de Straat en ten zuiden en westen nr. 1. In het document, waarmee de volmacht wordt verstrekt aan Albert Reiger, wordt van de behuizing vermeld, dat deze levenslang verhuurd is aan Etje Revers.
Het hoogste bod ad f.3.225,- op de percelen 1 tm 3 wordt uitgebracht door Jan Pieters, cichoreifabriceur te Hemmen.
Perceel 4 wordt voor f.701,- gekocht door Pieter Gerrits Mulder, zaagmolenaar te Helpen.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 85, Akte 95)

Brief 11 maart 1825 van de cichoreifabrikant Jan Pieters
Door aankoop eigenaar geworden zijnde van een huis staande aan het einde van den Straat te Haren en getekend B nr 14, thans bewoond wordende door Jan Stel de Jonge en deszelfs vrouw en voornemens zijnde om mijn cichoreifabriek, zoo als ik hetzelve thans gebruike, bestaande in twee daaren en een roscichoreimolen, van Hemmen in hetzelve te willen verplaatsen. Zoo neem ik de vrijheid u te verzoeken om mij te willen informeren of ik tot de verplaatsing van mijn fabriek naar de hierboven gemelde behuizinge autorisatie van het plaatselijk bestuur alhier zal moeten hebben ofwel van Heeren Gedeputeerde Staten dezer provincie.
Daar nu door die verplaatsing en oprigting van het gedagte fabriek geen nadeel aan iets kan worden toegebragt doordien hetzelve zoodanig zal worden ingerigt, dat daardoor geen het minste gevaar voor brand kan ontstaan of iemand nadeel kan toebrengen. En aangezien dit fabriek veel nuttigheid heeft voor de arbeiders in deze gemeente, welke door de verbouwing van de cichoreiwortelen grootendeels hun bestaan hebben en dus tot instandhouding der maarschappij. Zoo vertrouw ik, dat u aan mijn verzoek zal voldoen om mij omtrend deze zaak de noodige inligting te geven.
[Op de brief staat nog de volgende aantekening: "Gij zoud schrijven aan de goeverneur hoe of het moet wegens het bouwen en dan zoud gij morgen ook schrijven over het briefje van woensdag".]
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 58)

Akte 9 mei 1825
Jan Pieters, cichoreifabrikeur, wonende te Haren, en zijn vrouw Jeigien Veltman, verkopen aan Hinderikus Smit, voerman, en zijn vrouw Tjaapkien Alofs, wonende te Haren, een behuizing, letter D, nr 5, met een kamp land, staande en gelegen onder Haren, bezwet ten noorden Pieter Pieters, ten oosten de kopers, ten zuiden Jan van Hemmen en ten westen Hemme Geerts, met aankomstbrieven, inzonderheid een proces verbaal van publieke verkoop voor opgemelden notaris van 5 februari 1822. De koopprijs bedraagt f.900,-. De kopers lenen dit bedrag tegen 5% van Harm van Streun.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 86, Akte 181)

Groninger Courant, 12 mei 1826
De ondergeteekende, wonende het tweede huis, vooraan in de straat, te Haren, maakt het publiek bekend, dat hij voornemens is, aldaar een wijn- en kofiehuis te houden, recommandeert zich aan zijne begunstigers. Jan Pieters.

Overeenkomst 27 december 1827 met Jan Pieters
Het gemeentebestuur van Haren ter eene en Jan Pieters, kastelein van beroep, woonachtig te Haren in het huis getekend letter B nr 14, ter andere zijde.
Verklaren te zijn overeengekomen en te hebben gecontracteerd als volgt.
De contractant ter andere zijde verhuurt aan het gemeentebestuur opgemeld eene kamer van deszelfs opgemelde behuizing aan de zuidzijde van de voorgevel, en zulks om daarvan gebruik te maken als gemeentelocaal tot het houden der vergaderingen en commissiën van het gemeentebestuur en de zetters, het verrigten van zodanige werkzaamheden als tot de uitoefening van de functie van burgemeester en secretaris, assessoren en gemeenteraden vereischt worden, en het houden van zittingen van den gemeenteontvanger, wanneer deze ambtenaar zulks mogt verkiezen, zoomede tot het doen van den herijk door den arrondissementsijker.
Contractant ter andere zijde verpligt zich daar te boven om des winters opgemelde kamer, wanneer van dezelve het voorgeschreven gebruik wordt gemaakt, behoorlijk te verwarmen en wanneer de werkzaamheden bij avond worden verrigt van kaarslicht te voorzien.
Dit een en ander tegen betaling eener jaarlijksche som van vijfentwintig gulden en met conditie dat de verhuurder zal moeten zorgen voor het onderhoud en schoonmaken van de kamer zonder daarvoor iets aan de huurder in rekening te mogen brengen.
Waartegen het gemeentebestuur de meergemelde kamer in huur accepteert en zich verpligt, tot de betaling van gemelde huurprijs in vier egale termijnen, iedere termijn invorderbaar bij expiratie van ieder vierendeel jaars, zonder dat iets anders ten laste van de verhuurder zal worden gebragt, dan alleen de zegelgelden der mandaten of ordonnantiën van betaling.
Dit contract zal ene aanvang nemen met den eersten januari 1828 en eindigen met den laatsten december van hetzelfde jaar.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 60)

Overeenkomst 5 oktober 1829 met Jan Pieters
Het gemeentebestuur van Haren ter eene en Jan Pieters, kastelein van beroep, woonachtig te Haren in het huis getekend letter B nr 14, ter andere zijde.
Verklaren te zijn overeengekomen en te hebben gecontracteerd als volgt.
De contractant ter andere zijde verhuurt aan het gemeentebestuur opgemeld eene kamer van deszelfs opgemelde behuizing aan de zuidzijde van de voorgevel, en zulks om daarvan gebruik te maken als gemeentelocaal tot het houden der vergaderingen en commissiën van het gemeentebestuur en de zetters, het verrigten van zodanige werkzaamheden als tot de uitoefening van de functie van burgemeester en secretaris, assessoren en gemeenteraden vereischt worden, en het houden van zittingen van den gemeenteontvanger, wanneer deze ambtenaar zulks mogt verkiezen, zoomede tot het doen van den herijk door den arrondissementsijker.
Contractant ter andere zijde verpligt zich daar te boven om des winters opgemelde kamer, wanneer van dezelve het voorgeschreven gebruik wordt gemaakt, behoorlijk te verwarmen en wanneer de werkzaamheden bij avond worden verrigt van kaarslicht te voorzien.
Dit een en ander tegen betaling eener jaarlijksche som van vijfentwintig gulden en met conditie dat de verhuurder zal moeten zorgen voor het onderhoud en schoonmaken van de kamer zonder daarvoor iets aan de huurder in rekening te mogen brengen.
Waartegen het gemeentebestuur de meergemelde kamer in huur accepteert en zich verpligt, tot de betaling van gemelde huurprijs in vier egale termijnen, iedere termijn invorderbaar bij expiratie van ieder vierendeel jaars, zonder dat iets anders ten laste van de verhuurder zal worden gebragt, dan alleen de zegelgelden der mandaten of ordonnantiën van betaling.
Dit contract zal ene aanvang nemen met den eersten januari 1830 en eindigen met den laatsten december van hetzelfde jaar.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 62)

Huurovereenkomst gemeentebestuur Haren en Jan Pieters dd 28 december 1830

© 2020 - E.M. van Koldam

Jan Pieters verhuurt aan het gemeentebestuur een kamer aan de zuidzijde van de voorgevel in de behuizing Letter B nr 14 om daar gebruik van te maken als gemeentelocaal, tot het houden der vergaderingen en commissiën van het gemeentebestuur en zetters, het verrigten van al zoodanige werkzaamheden als tot de uitoefening van de functiën van burgemeester, secretaris, assessoren en gemeenteraden vereischt worden en het houden van zitdagen van den gemeenteontvanger, wanneer deze ambtenaar zulks mogt verkiezen, zomede tot het doen van den herijk door den arrondissementsijker.
Pieters verpligt zich daarenboven om des winters opgemelde kamer, wanneer van dezelven het voorschreven gebruik wordt gemaakt, behoorlijk te verwarmen en, wanneer de werkzaamheden bij avond worden verrigt, van kaarslicht te voorzien.
Dit een en ander tegen betaling eener jaarlijksche som van f.25,-, en met conditie dat de verhuurder zal moeten zorgen voor het onderhoud en het schoonmaken van de kamer zonder daarvoor iets aan de huurder in rekening te mogen brengen.
Dit contract zal een aanvang nemen met 1 januari 1831 en eindigen met den laatsten december van hetzelfde jaar.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 63)

Brief 20 maart 1835 aan de gouverneur
Ik heb de eer u kennis te geven als dat den kastelein J. Pieters te Haren, in wiens lokaal den gemeenteraad hier domicilie heeft, zich aan mij geadresseerd heeft met verzoek om zoo mogelijk met primo april aanstaande, als ophoudende dan kastelein te blijven, om voor hem bezondere redenen, wel van lokaal te willen veranderen.
Waarvan dientengevolge aan zijn verzoek zijnde voldaan in het lokaal van den kastelein Roef Abels bewoond, welk lokaal ook voor jaren het gemeentehuis geweest is, en dat ook belendende is aan de woning van J. Pieters, de gemeenteraad voor de toekomst haar zitting zullen houden, terwijl overigens het alleen in de verandering van lokaal bestaat, zonder dat ook in de huurprijs eenige verandering plaats gevonden heeft.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 107)

Adres van J. Pieters 4 augustus 1835
Geeft met verschuldigde eerbied te kennen, J. Pieters, cichoreifabrikant, woonachtig te Haren, dat hij voornemens is naar aanleiding van art. 3 van het reglement op de lage veenafgravingen en baggelarijen in deze provincie, goedgekeurd bij Z.M. besluit van 31 maart 1827, dat hij gedurende den jare 1836 in zijne landerijen de baggerbroeken genaamd, gelegen ten oosten van Haren, zwettende ten noorden de erven Rummerink, ten oosten Derk Hindriks, ten zuiden de heer J. Vos en ten westen de waterdijk, gedenkt te doen maken 2240 dubbelde vaten turf, dan aangezien de turf in de voorste baggelarij gedeeltelijk wordt vervaardigd uit losse specie aldaar voorhanden, zoo vertrouwd hij dat tot de opgemelden 2240 dubbelde vaten turf slegt een honderd nederlandsche ellen (in het vierkant) veen benodigd zullen zijn
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 107)

Groninger Courant, 6 maart 1836
TE HUUR, één of twee kamers bij Jan Pieters te Haren.

Brief 1 maart 1837 van J. Pieters
De ondergetekende Jan Pieters, wonende te Haren, naar aanleiding van kerkenkondiging ingezien hebbende de lijst der repartitie van de tekortkomende kerkelijke-, kosterij- pastorijfondsen en predikantstraktement. Neemt genoegen in het opmaken dezer lijst voor zoverre zijn omslag betreft in het betalen van kerkelijke-, kosterij- en pastorij- tekortkomende fondsen.
Dan in de betalinge van predikantstraktement vermeent de ondergetekende redenen te vinden van zich bij u te beklagen met vriendelijk verzoek, dat, zoo de ondergetekende in deze mogte dwalen, het u moge behagen hem te regt te brengen.
De redenen dan, die de ondergetekende vindt, om dat predikantstraktement niet met genoegen te betalen, wenscht hij door het volgende onder uw aandacht te brengen.
Wanneer men de zaak in de betalinge van predikantstraktement beschouwd en na gaat, volgende de wetten tijdens de beroepinge van de predikant den heer W. Holwerda. Zoo is ondergetekende overtuigd, dat de heer W. Holwerda door verval van lichaamskragten reeds voor eenigen tijd genoodzaakt zoude zijn geweest tot aanvrage van het emeritaat. Hetwelk hem wegens zijn hoog ouderdom dan ook zeker niet ware ontzegd geworden, waarop hij dan, als van zelve spreekt, hadde bedankt voor zijn amt, en alzoo de gemeente ontlast van ene met hem onbegonnend bezwaar.
(Hierdoor hoopt de ondergetekende u zijne vermeende redenen van bezwaar zoo enigszins te hebben toegelicht.)
Dat nu door toedoen van een hulpprediker den heer Holwerda niet genoodzaakt wordt tot het bedanken van zijn amt als predikant, dit is waarheid. Maar dat nu door dezen hulpprediker worde veroorzaakt, dat de gemeente van Haren een last blijft dragen, die, buiten een hulpprediker (en overeenkomstig de wetten tijdens de beroepinge straks vermeld), niet meer zoude bestaan, dit vermeent de ondergetekende ook waarheid te zijn.
Dat nu eene latere wet des Konings de gemeente verpligt in het aannemen van eenen hulpprediker, hetwelk uitloopt ten nadeele van dezen gemeente, als boven vermeld, en de ondergetekende verpligt in het betalen van een predikantstraktement, dit kan mogelijk zijn. Doch de ondergetekende vermeent naar zijn gevoelen, dat het Zijner Majesteits bedoeling bij het besluit betrekkelijk het aanstellen van hulppredikers niet zal geweest zijn, om eenige gemeente door het aanstellen van een hulpprediker te bezwaren, maar hetzelve, waar zulks kon geschieden, te verligten. Immers in deze gemeente verstrekt Z.M. besluit, wanneer de predikantstoelage blijft bestaan, niet tot voordeel, weshalve de ondergetekende gaarn in dezen door u wenscht overtuigd te worden van de al of niet wettigheid en billijkheid van het betalen der meergemelde toelage van predikantstraktement.
[Bij de brief is gevoegd een korte notitie dd 8 maart 1837 van de commissie uit de kerkvoogden en notabelen der Hervormde Gemente te Haren ter beoordeling van reclames in de repartitie van kerkelijke omslag over den jare 1837, waarin de commissie stelt van gevoelen te zijn, dat de commissie op het adres van Jan Pieters niet kan decideren en dat dit adres uit dien hoofde gesteld wordt in handen van kerkvoogden en notabelen.]
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 72; zie toelichting omtrent vindplaats)

Brief 22 mei 1839 aan Gedeputeerde Staten
In voldoening aan een appostillaire dispositie van de gouverneur dezer provincie van den 7 dezer, geleidende eene door Jan Pieters te Haren aan Zijne Majesteit ingediend adres ter bekoming van vergunning om zijnen korenmolen staande op Hemmen te mogen verplaatsen in het dorp Haren, hebben wij de eer onder terugzending van het gemelde adres, met bijvoeging van het proces verbaal de commodo et in commodo, aan u te berigten.
Dat het verzoek van den adressant zoo in het belang van hemzelven als in dat der ingezetenen moet worden geacht.
Dat er bij ons geene bedenkingen of bezwaren bestaan tegen het verplaatsen van den bedoelden molen , aangezien de verplaatsing van den molen zoude zijn op een stuk land van den adressant ten westen achter deszelfs behuizing staande aan den straatweg gelegen en dus op enige ellen afstand der aanbelendende gebouwen, alwaarom wij dus van onzen kant het verzoek van den adressant ondersteunen en u verzoeken, het daarheenen te wenden, dat het verzoek van den adressant worde geaccordeerd.
** Bijlage proces verbaal de commodo et in commodo.
Op heden 18 mei 1839 compareerden voor ons, burgemeester en assessoren der gemeente Haren als daartoe zijnde verzocht de personen Roelf Abels, kastelein, Berend Laan, schoenmaker van beroep, Berend Holtman, koopman, Grietje van Hemmen, weduwe van Geert Stel, zonder beroep, allen woonachtig te Haren, gezamenlijk als eigenaren en bewoners van huizen naast staande aan de plats alwaar Jan Pieters deszelfs korenmolen, thans staande op Hemmen, verzoekt te mogen plaatsen. Welke plaats bij het kadaster in de gemeente Haren is bekend als sectie K nr 522.
En hebben burgemeester en assessoren aan gemelde personen daarvan mededeling doende dezelve gehoord en verstaan, ten

gevolge appostillaire dispositie van de gouverneur dezer provincie dd 7 mei 1839en overeenkomstig art. 4 van Zijne Majesteits besluit van den 21 januari 1824, Staatsblad 19, de commodo et in commodo.
Waarvan de uitslag is geweest, dat comparanten eenstemmig verklaarden, dat zij lieden tegen het verplaatsen van den bedoelden molen ter plaatse vermeld geene bedenkingen of bezwaren hadden.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 109)

Extract uit het register der resolutiën van Gedeputeerde Staten dd 20 augustus 1839
Gelezen eene missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken dd 9 augustus 1839, daarbij tot uitvoering voor zoveel het Departement van Binnenlandsche Zaken betreft, inzendende een afschrift van Zijne Majesteits Besluit van den 1 augustus 1839, waarbij aan J. Pieters te Haren vergunning wordt verleend om deszelfs korenmolen uit de buurt Hemmen te verplaatsen naar de kom der gemeente Haren.
Is goedgevonden afschrift van opgemeld Koninklijk Besluit te zenden aan het plaatselijk bestuur van Haren met uitnoodiging om op de uitvoering een waakzaam oog te houden.
** Bijlage Koninklijk Besluit
Op den requeste van Jan Pieters te Haren,
Gezien de rapporten van Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Financiën dd 22 en 27 juli 1839 en de daarnevens gevoegde berigten van Gedeputeerde Staten en van onze Gouverneur der provincie Groningen,
Hebben goedgevonden en verstaan aan den requestrant vergunning te verlenen om deszelfs koornmolen staande in de buurt Hemmen te verplaatsen naar de kom der gemeente Haren en wel op het stuk weiland bekend onder sectie K nr 522, onder de voorwaarden:
a. dat de verplaatsen molen met hout of andere harde specie gedekt worde;
b. dat die vergunning zal worden beschouwd als te zijn ingetrokken wanneer na verloop van één jaar na de dagteekening dezer geen gebruik van dezelve zal zijn gemaakt.
En zijn onze voornoemde ministers belast met de uitvoering dezes.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 72)

Akte 16 december 1842
Jan Pieters, landbouwer en molenaar, verkoopt bij publieke veling gehouden bij Roelf Abels, enige percelen land en zitplaatsen in de kerk. Koper van de percelen land is Rudolf de Sitter. De zitplaatsen in de kerk worden niet verkocht. Opbrengst f.3.995,-.
(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 218, Akte 439)

Notulen Burgemeester en Assessoren, 16 februari 1844
Door Jan Pieters is aan Hare Majesteit gevraagd gevraagd om voor zijn zoon Jan Veldman Pieters inzake de Nationale Militie een plaatsvervanger te mogen aanwijzen. BenA berichten het volgende:
1. geboren 2 september 1823;
2. behoort tot lichting 1843
3. op zijn getrokken nr 15 is hij ingelijfd op 27 april 1843
4. in dienst bij regiment ligte dragonders
5. is met verlof thuis
6. hij is niet nodig voor ondersteuning familie, hoewel zijn vader hem niet wel uit zijn fabriek kan missen
7. plaatsvervanging is in het belang van de ingelijfde; hij kan veel leren in de cichoreifabriek van zijn vader en het bedrijf mogelijk in de toekomst overnemen
8. verzoeker heeft voldoende middelen om kosten plaatsvervanger te betalen.

Brief 1844 van Jan Pieters aan Gedeputeerde Staten
Geeft met verschuldigden eerbied te kennen Jan Pieters, van beroep fabrikant, wonende te Haren.
Dat hij het voornemen heeft om op het stuk land bij het kadaster bekend onder sectie K nr 1199 een watermolentje te plaatsen teneinde dat stuk land van het overtollige water te ontlasten.
Dat de uitwatering zal geschieden door de sloot ten zuiden bij langs de Zuiderhooidijk gelegen, die zich ontlast in het Trekdiep van Groningen naar Winschoten ter hoogte van de Waterhuizen.
Dat hij is ontwaar geworden, tot de oprigting van dat molentje de toestemming van u te behoeven, alwaarom hij de vrijheid neemt zich tot u te wenden eerbiedig verzoekende, dat het u moge behagen den requestrant de oprigting van het bedoelde watermolentje goedgunstig toe te staan.
(Groninger Archieven, Toegang 1099, inventarisnummer 2511; ingekomen en minuten van uitgegane stukken Gedeputeerde Staten van Groningen)

Brief 26 september 1844 aan Gedeputeerde Staten
Het heeft de gouverneur dezer provincie behaagd bij appointement van den 28 augustus jl. aan ons te renvoyeren een adres van Jan Pieters, fabrikant, wonende teHaren, daarbij vergunning verzoekende tot het oprigten van een watermolen op het perceel bij het kadaster bekend onder sectie K nr 1199, teneinde wij op dat adres onder overlegging der vereischte stukken aan u zouden dienen van berigt en consideratiën.
Daaraan bij deze wenschende te voldoen, hebben wij de eer, onder terugzending van dat adres, u te berigten, dat de molen, welke de requestrant op dat perceel wenscht op te rigten, zal hebben 30 voeten vlugt en voorzien van een schroef, en dat wij den requestrant hebben gevraagd en bekomen een extract uit den perceelsgewijzen kadastralen legger betrekkelijk het voorziene perceel, hetwelk wij de eer hebben hierbij over te leggen, terwijl wij alsmede hierbij voegen een proces verbaal de commodo en incommodo, opgemaakt na de eigenaren van de naast aan de dat perceel belendende landerijen te hebben verstaan.
Uit dat stuk zullen u ontwaren, dat er bij de eigenaren dier landerijen geene bezwaren aanwezig zijn, waarom des requestrants verzoek niet zoude behoren te worden toegestaan. Bij ons is echter de navolgende bedenking gerezen. Het perceel waarop de requestrant den molen wenscht te bouwen zwet ten zuiden aan de perceelen 1197 en 1198 en is daarvan afgescheiden door een wal. Langs die wal op des requestrant terrein is een sloot door welke het water, hetwelk van het Westerveen komt, zich ontlast. Wanneer die afwatering alzoo verbleef, dan zoude de requestrant al het water moeten vermalen, hetwelk van hoger gelegen landen komende, zich door die sloot ontlasten moet. Daar dit de bedoeling van de requestrant niet is en hij het perceel 1199 alleen door middel van den molen wil trachten boven water te houden, heeft hij aan die afwatering eene andere leiding gegeven door middel van het leggen eener pomp onder de bedoelde wal door, op het punt waar de percelen 1194, 1195, 1197 en 1199 elkander raken, zooals op de bijgaande figuratieve schets met roode inkt is aangeduid, te dien effecte, dat het boven bedoelde water nu loopt aan de noordkant van de perceelen 1197 en 1198 aan Johannes Breeman behorende, die daartoe aan de requestrant vergunning heeft verleend.
Door dit een en ander is er op een punt alwaar veel water moet passeren eene pomp gelegd. Deze pomp dient dus in goede staat te zijn en te worden onderhouden. Wij geven over zulks in consideratie om aan de inwilliging van des adressants verzoek de voorwaarde te verbinden dat de bedoelde pomp zal moeten zijn van hout en aan de schouw van het plaatselijk bestuur onderworpen.
[Een extract uit de kadastrale legger van perceel K 1199 is bij de stukken gevoegd. Op dit extract wordt niet Jan Pieters als eigenaar vermeld, maar Hindrik Hindrikus. Het perceel is in 1830 eigendom van Hendrik Breeman. Vervolgens wordt het (na het overlijden van Hendrik Breeman in 1832) toegescheiden (dienstjaar 1834) aan Hindrik Hindrikus. Dat kan kloppen, want Hindrik

Hindrikus is weduwnaar van Gesina Breeman, de dochter van Hendrik Breeman. In de legger staat bij het perceel vervolgens "foutieve naamstelling" en wordt het perceel toegeschreven aan Jan Egberts Pieters, de broer van Jan Pieters. Maar wie vraagt dan de molen aan? Jan of Jan Egberts Pieters?]
** Bijlage: Proces verbaal 21 september 1844
Op heden den 21 september 1844 zijn voor ons burgemeester en assessoren der gemeente Haren verschenen:
Johannes Breeman, oud 46 jaren, van beroep landbouwer;
Gerrit Veldman, oud 53 jaren, van beroep landbouwer;
Abert Eising, oud 48 jaren, in deze caverende voor zijn moeder de weduwe Willem Eising;
Alle wonende te Onnen
Jan Egberts Pieters, oud 34 jaren, van beroep landbouwer, wonende te Haren.
Alle eigenaren van de landerijen zwettende aan het perceel sectie K nr 1199. Welke bekend gemaakt zijnde met het verzoek van Jan Pieters, van beroep fabrikant, wonende te Haren, om op gemeld perceel een watermolen te plaatsen en de ontwatering te bewerkstelligen door de sloot ten zuiden bij langs de Zuiderhooidijk gelegen, die zich ontlast in het Trekdiep van Groningen naar Winschoten, hebben alle de comparanten verklaard geen bezwaren tegen het toestaan van dat verzoek te hebben voor te dragen.
En is daarvan dit proces verbaal opgemaakt.
(Groninger Archieven, Toegang 1099, inventarisnummer 2511; ingekomen en minuten van uitgegane stukken Gedeputeerde Staten van Groningen)

Advies 11 januari 1845 van de Hoofdingenieur van de Provinciale Waterstaat aan Gedeputeerde Staten
Bij apostille van den 28 september 1844 stelde de gouverneur ter fine van berigt en consideratiën aan u, in mijn handen een adres van J. Pieters, fabrikant te Haren, houdende, dat hij op het stuk land bij het kadaster bekend onder sectie K nummer 1199 een watermolen wenscht te plaatsen, ten einde hetzelve van het overtollige water te ontlasten. Dat de uitwatering zal geschieden door de sloot bijlangs de Zuiderzanddijk zich in het Trekdiep naar Winschoten ontlastende. En hij daartoe de nodige authorisatie verzoekt.
Benevens het hierop ingewonnen berigt van het plaatselijk bestuur te Haren, met het proces verbaal van beleide informatiën wegens het hooren der naast belendende landeigenaren, welke stukken geene consideratiën tegen het verzoek in het midden brengen, wordende alleen door het plaatselijk bestuur aangemerkt, dat de pomp welke de adressant mede wenschte te leggen in eene schouwbare staat moet worden gehouden.
In voldoening hieraan, onder terugzending der ontvangen stukken, dienende:
Dat ik hieromtrent heb ingewonnen het berigt van den Heer Provincialen Ingenieur, dewelke mij na daaromtrent gedaan locaal onderzoek mededeelt, dat van het onder gemaal te brengen perceel, het zuidwestelijk gedeelte bepaald hoger, en van het noordwestelijke door eene waterkeering langs welke de uitwateringssloot loopt, gescheiden is, dat op die sloot reeds de molen staat en het doel is om ook des winters het hooger gedeelte droog te houden, en om tevens met diezelfde molen des zomers het noordoostelijke gedeelte te bemalen, dat het plan volgens bekomene informatie in de maand september jl is tot stand gebragt.
Wat nu het toestaan van het verzoek aanbelangd, zoo wordt dienaangaande opgemerkt, dat deze aanvrage niet met zoovele anderen gelijk mag worden gesteld, aangezien het hier een gedeelte der zoogenaamde made geldt, welke made bij meer algemeene inpoldering groot bezwaar zoude geven door gebrek aan waterberging te veroorzaken. Op deze made toch wordt het water hetwelk van een groot en hoog gedeelte van Drenthe vloeit als het ware verzameld tegen de gelegenheid van loozing door deze stad, niet alleen van Drenthe, maar van een groot deel dezer provincie, van de Veenkoloniën met inbegrip van het Stadskanaal, door welke opvolgende opsplitting het water ook bij opvolging vermeerderd, waaruit volgt dat verbetering voor den afvoer steeds zoveel mogelijk dient te worden bevorderd, en eveneens, dat ook voor de waterberging beneden niet te veel zorg kan gedragen worden.
Daarenboven is ook die groote waterberging van veel belang bij de ongelukkige noodzakelijkheid om de zeevloeden soms binnen te laten, immers waar toch zoude zonder waterberging het water, hetzij dat hetwelk van boven komt of dat hetwelk soms van beneden instroomt bij de bepoldering van de made plaats vinden? Belangrijke verhoogden stand zoude hier wel volgen, en daaruit wederom groot nadeel voor die landen en panden welke thans bij hooge stand nog voor het water beveiligd worden.
Veel molens, dit is waar, bestaan reeds, doch het gedeelte nabij deze stad uitgezonderd, blijft de made bij hooge standen algemeene waterberging, zooals telkenmale zichtbaar is bij hooge binnenwaterstand.
Het is derhalve op grond van alle deze redenen, dat ik met den Heer Ingenieur van gevoelen ben, dat het verzoek van, hoe klein het thans ter inpoldering verzochte gedeelte ook wezen moge, om der gevolgen wel niet behoort te worden toegestaan, en waarom ik dan ook aan u in overweging geve hetzelve te wijzen van de hand.
Wat nu het buiten toestemming bouwen van den bedoelden watermolen en verlegging van bestaande waterlossing betreft, zoo vermeen ik aan u in overweging te mogen geven of niet het plaatselijk bestuur ten ernstigen zal worden verzocht om te willen doen waken, dat zulks in het vervolg niet meer plaats vinde, eerstelijk omdat zulks strijdt tegen goede orde en wet en ten anderen ook omdat zulks, zooals nu , nadelige gevolgen kan hebben voor de daarbij geïntresseerden.
(Groninger Archieven, Toegang 1099, inventarisnummer 2511; ingekomen en minuten van uitgegane stukken Gedeputeerde Staten van Groningen)

Bij vonnis van de Arrondissements Rechtbank van Groningen van 18 april 1846 is verstaan dat de doopacte van Jan, zoon van Peter Jans en Aaltje Jans zal worden veranderd en daarin in de plaats van zoon van Peter Jans en Aaltje Jans gelezen zal worden zoon van Pieter Pieters en Aaltje Jans Meijer.

Brief 28 november 1846 aan Gedeputeerde Staten
Missive bij het plaatselijk bestuur zijnde het rapport op het adres (van de molenaars) Jan Pieters en J.G. Mulder om korting van boomen aan den straatweg.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 113).

Beslissing van de gouverneur dd 7 januari 1847
Gelezen hebbende eene missive van den Hoofdingenieur van den Waterstaat in deze provincie van den 31 der vorige maand, daarbij dienende van berigt en consideratiën op een in deszelfs handen gesteld adres van J. Pieters en J.G. Mulder, molenaars te Haren, daarbij te kennen gevende, dat onmiddellijk ten noorden van Haren aan den Straatweg een dubbele rij bomen is geplaatst, waardoor hinder wordt toegebragt aan hunnen fabrijksmatigen arbeid, daar bij weinig wind de hoogte der bomen deze belet hunne molens te bereiken en over zulks verzoekende, dat die bomen mogen worden gekort, zoo mede op het daarbij gevoegde berigt van het plaatselijk bestuur van Haren dd 28 november 1846.
Overwegende, dat de door de adressanten bedoelde boomen eene hoogte hebben van omstreeks 10 ellen en dat dezelve werkelijk aan de fabrijken van de adressanten hinder veroorzaken, wanneer de wind uit noordelijke streken waait.
Heeft goedgevonden der adressanten verzoek te accorderen en den Hoofdingenieur van de Waterstaat in deze provincie te magtigen om door den onderhoudsaannemer de bedoelde boomen zoodanig te korten als noodzakelijk zal worden bevonden ter wegneming van der adressanten bezwaren.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 80)

Brief 5 juli 1850 van J. Pieters
Geeft met verschuldigde eerbied te kennen, J. Pieters. Dat hij voornemens is op koude grond te bouwen, ten westen van de

woonkamer letter B nr 14, een nieuwe woonkamer, groot plusminus 2 bij 5 el. Alsmeede een schuurtje voor het bergen van wagens.
** Bij kantbrief wordt assessor L. Rummerink verzocht te dienen van berigt en consideratie. Hij geeft aan, dat er geen bezwaren bestaan.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 83).

Groninger Courant, 13 februari 1852
Daar de verkoop van cichorei van mijn fabrikaat vroeger te Groningen uitsluitend door de Heeren Hk. K. en W, Brouwer geschiedde, en zulks heeft opgehouden, acht ik mij verpligt, het publiek kennis te geven, dat de door mij gefabriceerde cichorei verkocht wordt aan mijn depot in de Brugstraat, zoowel voor binnen als buiten de stad.
Haren, 5 februarij 1852. J. Pieters.

Akte 13 januari 1854
Publieke verkoping bij kastelein Roelf Abels te Haren op 13 januari 1854. Verkoper is Jan Pieters, koopman en cichoreifabrikant te Haren. Verkocht wordt het huis letter A 39b te Haren, kadastraal bekend sectie K nrs 850 en 851. Jan Pieters heeft dit huis verkregen bij een publieke verkoop op 2 maart 1849. Hoogste bieder is Geert Kamps, arbeider, wonende te Essen, voor f.515,-. Het bod wordt geaccepteerd.
(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 351, Akte 27)

Groninger Courant, 10 januari 1855
Ten overstaan van Mr. J.W. Quintus, notaris te Groningen, zullen, op maandag den 22sten januarij 1855, des avonds te 6 uur, ten huize van den kastelein E. Hoenderken, te Haren, publiek worden verkocht:
I. Eene ruime behuizing met schuur en tuin, zijnde een kruidenierswinkel en broodbakkerij, staande en gelegen op eigen grond, westzijde aan de straat te Haren, wordende door B. Holtman bewoond; in eigendom toebehoorende aan J. Pieters.
II. Een kamp groen- en bouwland, het Suikerkampje genoemd, groot ongeveer 1,5 bunder, gelegen westzijde aan den Straatweg, zuidzijde naast de Landhuishoudkundige School te Haren, in eigendom toekomende aan A. Mulder en deszelfs kinderen.
III. Eene behuizing met tuin, staande en gelegen aan den Achterweg te Haren, toebehoorende aan Albert Bavink.
IV. Ongeveer 5 bunders hooiland en veldgrons, gelegen te Onnen, toebehoorende aan den heer P. Wiertsema.

Jan was eerder gehuwd (1) met **Jeichien Veldman**.<238,239>
Jan was later gehuwd (3) met **Catharina Maria van Vliet**.<240,241>

2 **Jantje Mulder** is geboren in 1810 te Haren, is overleden op zaterdag 4 oktober 1851 aldaar. Jantje werd 41 jaar.
Jantje trouwt op woensdag 9 mei 1838 te Haren op 28-jarige leeftijd met de 28-jarige **Berend Holtman**, zoon van **Lense Berends Holtman** en **Jacobje Hendriks**. Berend, dienstknecht, koopman en metselaar, wonende te Haren (Wijk D Hemmen 3) en aldaar (Wijk B Haren 15), is geboren op maandag 8 januari 1810 aldaar, is overleden op maandag 20 september 1858 te Groningen. Berend werd 48 jaar, 8 maanden en 12 dagen.

Overzicht 11 juni 1829 betreffende vrijgestelden militie lichting 1829
Nominatieve staat der personen, behorende tot de gemeente Haren, die door den Militieraad, zitting houdende te Groningen voor één jaar of voor altijd van den dienst der militie zijn vrijgesteld (naam; redenen van de vrijstelling):
Harm Nieland; eenig kind
Antonius Hinderikus Nicolaas Timans; in dienst
Harm Meinders; te klein
Lukas Hindriks; te klein
Otto Buirma; broeder geremplaceerd
Egbert Oosterveld; broeder dienst volbragt
Albert Baving; te klein
Jan Brink; broeder in dienst
Harmannus van Wolde; te klein
Berend Holtman; broeder dienst volbragt
Meindert Meinders; lichaamsgebreken
Hindrik Westerbrink Hoving; broeder dienst volbragt
Hindrik Jans Vrieling; broeder in dienst
Jan Sjobbema; te klein
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 62)

Aan het gemeentebestuur van Haren
De ondergetekende Berend Holtman van beroep koopman, woonende aan de straat te Haren geeft aan UED Achtb te kennen, dat hij voornemens is in zijne wooning een brood bakkerij in te rigten waartoe hij ingevolge art. 3 der wet van den 31 januarij 1824 (Staatsblad no 19) de vergunning van UED Achtb zal behoeven.
Redenen waarom suppliant zich tot UED Achtb went met verzoek, dat UED Achtb hem goedgunstig de vereischte toestemming moge verleenen tot de oprigting der boven bedoelde bakkerij.
Haren, 5 maart 1852
B. Holtman

Akte 13 december 1842
Berend Holtman vermaakt het vruchtgebruik van zijn gehele nalatenschap aan zijn vrouw Jantien Mulder.
(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 218, Akte 433)

Vermelding in Staat van de jaarlijksche uitbreiding der openbare werken van algemeen of bijzonder belang in de gemeente Haren
Stichting in 1852 van een broodbakkerij te Haren door B. Holtman te Haren op grond van besluit BenW april 1852
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 714)

Groninger Courant, 13 oktober 1854
Zaterdag den 14den october 1854, des voormiddags te 10 uur, zullen ten verzoeke van Mr. R. IJ. Mulder, advokaat te Groningen, als curator in het faillissement van Berend Holtman, te Haren, voor en in zijne behuizing aldaar, publiek worden verkocht: een eikenhouten kabinet, ladetafel, stoelen, tafels, spiegels, schilderijen, koper, tin- en blikgoed, beddegoed, toonbank, koperen schalen met balanzen, trog, builkist en verdere koopmans- en bakkersgereedschappen, eenige kruidenierswaren, een varken en hetgeen meer te bezien zal zijn des daags bevoren van 2-5 uur.
Mr. W. Laman Trip, notaris.

Groninger Courant, 10 januari 1855

© 2020 - E.M. van Koldam

Ten overstaan van Mr. J.W. Quintus, notaris te Groningen, zullen, op maandag den 22sten januarij 1855, des avonds te 6 uur, ten huize van den kastelein E. Hoenderken, te Haren, publiek worden verkocht:
I. Eene ruime behuizing met schuur en tuin, zijnde een kruidenierswinkel en broodbakkerij, staande en gelegen op eigen grond, westzijde aan de straat te Haren, wordende door B. Holtman bewoond; in eigendom toebehoorende aan J. Pieters.
II. Een kamp groen- en bouwland, het Suikerkampje genoemd, groot ongeveer 1,5 bunder, gelegen westzijde aan den Straatweg, zuidzijde naast de Landhuishoudkundige School te Haren, in eigendom toekomende aan A. Mulder en deszelfs kinderen.
III. Eene behuizing met tuin, staande en gelegen aan den Achterweg te Haren, toebehoorende aan Albert Bavink.
IV. Ongeveer 5 bunders hooiland en veldgrons, gelegen te Onnen, toebehoorende aan den heer P. Wiertsema.

Berend was later gehuwd (2) met **Kornelia Veldman**.<242..249>

3 **Hendrik Mulder** is geboren op donderdag 15 augustus 1811 te Haren, is als geboren aangegeven op vrijdag 16 augustus 1811 aldaar (aangever geboorte was Arent Jurjens Mulder (zie 179); getuigen aangifte geboorte waren Geert Jans Stel (zie 241) en Roelf Hinderks Smid (zie 238)), is gedoopt op zondag 25 augustus 1811 aldaar, is overleden op dinsdag 20 november 1827 aldaar. Hendrik werd 16 jaar, 3 maanden en 5 dagen.

4 **Elsje Mulder**, wonende te Haren en aldaar (Wijk A Haren 14), is geboren op zaterdag 25 september 1813 aldaar (Wijk A Haren 14), is als geboren aangegeven op zondag 26 september 1813 aldaar (aangever geboorte was Arent Jurjens Mulder (zie 179); getuigen aangifte geboorte waren Roelf Hinderks Smid (zie 238) en Geert Jans Stel (zie 241)), is overleden op zondag 31 augustus 1890 te Groningen. Elsje werd 76 jaar, 11 maanden en 6 dagen.
Elsje trouwt op donderdag 2 mei 1844 te Haren op 30-jarige leeftijd met de 26-jarige **Jacob Bosman**. Jacob, molenaarsknecht, is geboren op maandag 16 februari 1818 te Bedum, is overleden op zondag 31 augustus 1890 te Groningen. Jacob werd 72 jaar, 6 maanden en 15 dagen.

5 **Jurjen Mulder** (RW2), bakker, wonende te Haren, aldaar (Wijk A Haren 14), aldaar (Wijk A Haren 15), aldaar (Wijk A Haren 17) en aldaar, is geboren op dinsdag 5 december 1815 aldaar (Wijk A Haren 14), is als geboren aangegeven op dinsdag 5 december 1815 (aangever geboorte was Arent Jurjens Mulder (zie 179); getuigen aangifte geboorte waren Geert Jans Stel (zie 241) en Roelf Hinderks Smid (zie 238)), wonende Wijk A Haren 17 aldaar, is overleden op vrijdag 21 april 1882 aldaar. Jurjen werd 66 jaar, 4 maanden en 16 dagen.
Jurjen trouwt op zaterdag 16 mei 1846 te Haren op 30-jarige leeftijd (1) met de 24-jarige **Jantien Feringa**, zie 84.5.
Jurjen trouwt op donderdag 31 maart 1859 op 43-jarige leeftijd (2) met de 44-jarige **Mechelina Tooren** (RW2). Mechelina, bakkersvrouw, wonende te Haren (Wijk B Haren 1), aldaar (Wijk A Haren 17), aldaar (Wijk A Haren 25) en aldaar, is geboren op zondag 21 augustus 1814 te Wymeer (D), wonende Wijk A Haren 25 te Haren, is overleden op dinsdag 1 januari 1895 aldaar. Mechelina werd 80 jaar, 4 maanden en 11 dagen.
Mechelina was eerder gehuwd (1) met **Erenst Meinders**.<250,251>

6 **Warmholt Mulder**, wonende te Haren (Wijk A Haren 14), is geboren op zaterdag 4 oktober 1817 aldaar, is overleden op donderdag 10 december 1903 te Assen. Warmholt werd 86 jaar, 2 maanden en 6 dagen.
Warmholt trouwt op maandag 11 mei 1846 te Peize op 28-jarige leeftijd met de 25-jarige **Hendrikje Schuring**, dochter van **Roelof Schuringe** en **Margien Kruims**. Hendrikje is geboren op dinsdag 18 juli 1820 te Peize, is overleden op donderdag 20 december 1900 te Assen. Hendrikje werd 80 jaar, 5 maanden en 2 dagen.

7 **Jacobus Mulder**, wonende te Haren (Wijk A Haren 14), is geboren op zondag 12 januari 1823 aldaar, is overleden op vrijdag 13 september 1850 aldaar. Jacobus werd 27 jaar, 8 maanden en 1 dag.

Brief 7 januari 1846 aan het hoofd administratien
Ik heb de eer u te verzoeken wel aan mij te willen afzenden de certificaten en attesten op bijgaanden lijst vermeld
* 1e regiment artillerie te Nijmegen: Mulder, Jacobus, nr 12761
* grenadiers en jagers te 's Gravenhage: Wolters, Jan, nr 16239
* regiment dragonders nr 3 te Deventer: Koops, Jacob, nr 4458
* 8e regiment infanterie: Bolhuis, Lucas, nr 28552; Van der Kamp, Stoffer, nr 31164; Van Dalen, Jan, nr 31508
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 113).

8 **Arend Mulder** (EM), koopman, wonende te Norg, te Assen en te Haren (Wijk A Haren 14), is geboren op donderdag 3 maart 1825 aldaar, is overleden te USA.

Van Arend wordt vermeld dat hij na het overlijden van zijn vrouw van Assen verhuisde naar Meppel. Ik vermoed dat hij vervolgens met zijn kinderen zijn zoon Arend Mulder achterna is gereisd naar Amerika.

Arend trouwt op donderdag 8 mei 1851 te Peize op 26-jarige leeftijd met de 26-jarige **Gezina Schuringe**, dochter van **Roelof Schuringe** en **Margien Kruims**. Gezina is geboren op zondag 12 december 1824 te Peize, is overleden op vrijdag 19 oktober 1866 te Assen. Gezina werd 41 jaar, 10 maanden en 7 dagen.

180 **Dirk Mulder** (GH1812-191), zoon van **Harms Pieters Mulder (181)** en **Grietje Derks**, timmerman, wonende te Helpman, is geboren op donderdag 24 september 1789 aldaar (Groningen, bij de Aa), is gedoopt op woensdag 30 september 1789 te Groningen, is overleden op zondag 16 februari 1868 aldaar. Dirk werd 78 jaar, 4 maanden en 23 dagen.

Akte 29 augustus 1817
Derk Harms Mulder [Dirk Mulder], warmoezenier, wonende buiten de Heerepoort te Groningen, en zijn vrouw Hinderkien Ellens, lenen van Harm Pieters Mulder, zaagmolenaar, wonende te Helpman, f.600,- tegen 4,5%. Zij verlenen hypotheek op hun behuizing. (Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 34, Akte 382)

Dirk trouwt op vrijdag 20 augustus 1813 te Groningen op 23-jarige leeftijd met de 18-jarige **Hinderkien Ellens**. Hinderkien is gedoopt op zaterdag 1 november 1794 te Noorddijk, is overleden op maandag 1 februari 1841 te Groningen. Hinderkien werd 46 jaar en 3 maanden.

181 **Harms Pieters Mulder** ook genaamd Harm Pieters (GH1812-190), zaagmulder, wonende te Helpman (Wijk A Helpman 26), is geboren te Hoogkerk, is gedoopt op zondag 8 juni 1755 aldaar, is overleden op maandag 23 mei 1831 te Helpman. Harms werd 75 jaar, 11 maanden en 15 dagen.

© 2020 - E.M. van Koldam

Akte 16 november 1801
Hopman Udo Dijk en Bedelina Allardi verklaren verkocht te hebben aan Geerd Bonsema en Arenda Meijer voor de helft en aan Harm Pieters [Mulder] en Grietje Derks voor de andere helft een houtzaagmolen en twee knechtenwoningen bij de fortificatiewerken onder Helpman aan het Hoornschediep. De prijs bedraagt f.4.800,-. De kopers betalen de helft. De rest lenen zij van de verkopers tegen 4%.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1617, folio 149)

Akte 29 augustus 1817
Derk Harms Mulder [Dirk Mulder], warmoezenier, wonende buiten de Heerepoort te Groningen, en zijn vrouw Hinderkien Ellens, lenen van Harm Pieters Mulder, zaagmolenaar, wonende te Helpman, f.600,- tegen 4,5%. Zij verlenen hypotheek op hun behuizing.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 34, Akte 382)

Harms trouwt (kerk) op zondag 13 mei 1781 te Kropswolde op 25-jarige leeftijd met de 23-jarige **Grietje Derks**. Grietje, wonende te Helpman, is geboren in 1758, wonende Wijk A Helpman 22 aldaar, is overleden op zondag 20 juli 1817 aldaar, is als overleden aangegeven op maandag 21 juli 1817 te Haren (aangever overlijden was Albert Hofkamp; getuige aangifte overlijden was Reinder Tonkens). Grietje werd 59 jaar.

Van Harms en Grietje zijn drie kinderen bekend:

1 **Pieter Harms Mulder**, houtzaagmolenaar, wonende te Helpman (Wijk A Helpman 26), is geboren te Kropswolde, is gedoopt op zondag 24 maart 1782 aldaar, is overleden op maandag 22 maart 1841 te Helpman. Pieter werd 58 jaar, 11 maanden en 26 dagen.

Woont in 1830 samen met zijn vrouw, vier kinderen, zijn vader en het neefje van zijn vrouw als knecht op het adres Helpman Wijk A Nr 26.

Was molenaar op de molen De Paltrok/ Het Klein Paltrokje, gelegen in Helpman aan het einde van de Helper Westsingel.

Acte 9 november 1818
Albert Lammerts Hofkamp, zaagmolenaar, wonende te Helpman, mede namens zijn vrouw Engeltje Harms Mulder, verkoopt aan Pieter Harms Mulder, zaagmolenaar, en zijn vrouw Eltje Jans Wijchers, te Helpman, de geregte halfscheid van 2 matten hooiland, zwettende ten noorden aan de niieuwe fortificatiewerken, voor f 150,-.
(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 67, acte 491)

Brief 24 oktober 1834 aan de Gouverneur
Ik neem de vrijheid u kennis te geven, als dat in mijne gemeente en wel ter plaatse ongeveer alwaar de houtzaagmolen van Pieter Harms Mulder staat regts aan de brug te Helpman, dat in begin dezes jaar in de nabijheid zijner molen eene doorsnede is gemaakt ter ontlasting aan het bovenwater, hetwelk de Hoornschedijk met onheil bedreigde en welke maatregel door gemelde Pieter Harms Mulder is toegestaan geworden onder onvoorwaardelijk beding, dat naar afloop [van de wateroverlast] deze doorsnede dan weder ten genoegen van Pieters Harms Mulder zoude worden gedigt.
Na afloop dier omstandigheid is ook het genoemde gat of de gemelde doorsnede in het voorjaar gedempt geworden en door wijlen de aanwezend hoofd-ingenieur voldoende gekeurd, en al hetwelke heeft plaats gehad zonder dat bovengenoemde Pieter Harms Mulder daarna is gevraagd geworden.
In den storm van den 18 dezer is ter plaatse boven gemeld en wel juist waar die vroegere coupure heeft plaats gehad, dewelke voor den kragt van het water bezweken, waar door een aanzienlijk gedeelte land met water is overstroomd geworden.
Op het bekomen berigt dier doorbraak heeft zich de heer J. Vos, assessor in mijn gemeente onverwijld derwaarts begeven en naar oculaire inspectie daarvan aan een der leden van het Aduarder Zijlvest kennis gegeven met de uitnodiging om onverwijld in het ontstane onheil te willen doen voorzien. Waarop dezelve voor eenige dagen mondeling heeft gezegd, dat door wijlen den hoofd-ingenieur die digting was geapprobeerd, en dat [zij derhalve niet verantwoordelijk waren voor de nieuwe overlast].
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 106)

Brief 14 november aan assessor J. Vos en P.H. Mulder te Helpman
Krachtens ene missive van de her griffier der gedeputeerde staten dezer provincie van 12 november 1834 [wordt u verzocht op xx november] des voordemiddags, ten half 12, u te vervoegen in het provinciehuis te Groningen, ten einde in commisssie met den hoofd-ingenieur der provincie eene bespreking te houden opzichtens de plaats gehad hebbende doorbraak in de nabijheid uwer houtzaagmolen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 106)

Pieter gaat in ondertrouw op zaterdag 25 april 1807 te Groningen op 25-jarige leeftijd met de 18-jarige **Eltien Wijchers**, dochter van **Jan Wijchers** en **Neeltje Douwes Loman**. Eltien, wonende te Helpman (Wijk A Helpman 26), is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 2 november 1788 te Groningen, is overleden op woensdag 20 maart 1844 aldaar. Eltien werd 55 jaar, 4 maanden en 18 dagen.

2 **Dirk Mulder** is geboren op donderdag 24 september 1789 te Helpman (Groningen, bij de Aa), is gedoopt op woensdag 30 september 1789 te Groningen, zie 180.

3 **Engeltien Harms Mulder** is geboren te Groningen (Buiten Klein Poortje) of is geboren in 1792, is gedoopt op zondag 11 december 1791 aldaar, is overleden op woensdag 24 mei 1882 aldaar. Engeltien werd 90 jaar.
Engeltien gaat in ondertrouw (kerk) op zaterdag 13 april 1811 te Groningen, trouwt (kerk) op zondag 28 april 1811 aldaar op 19-jarige leeftijd met de 19-jarige **Albert Lammerts Hofkamp** ook genaamd Albert Hofkamp (L-00243), zoon van **Lammert Klaassens Hofkamp** en **Aaltje Alberts Eising**. Albert, moesker, koemelker en tuinier, is geboren in 1792 te Groningen, is overleden op donderdag 24 oktober 1833 aldaar of is overleden op donderdag 24 oktober 1833 aldaar. Albert werd 41 jaar.

Acte 9 november 1818
Albert Lammerts Hofkamp, zaagmolenaar, wonende te Helpman, mede namens zijn vrouw Engeltje Harms Mulder, verkoopt aan Pieter Harms Mulder, zaagmolenaar, en zijn vrouw Eltje Jans Wijchers, te Helpman, de geregte halfscheid van 2 matten hooiland, zwettende ten noorden aan de niieuwe fortificatiewerken, voor f 150,-.
(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 67, acte 491)

182 **Pieter Gerrits Mulder** (GH1812-217; MIL-337), zoon van **Gerrit Pieters Mulder** en **Annechien Hindriks Post**, houtzaagmolenaar, wonende te Helpman (Wijk C Buiten klein poortje 19) en aldaar (Wijk C Buiten klein poortje 18), is geboren op dinsdag 21 september 1784 te Foxhol, is gedoopt op dinsdag 28 september 1784, is overleden op dinsdag 18 februari 1851 te

Helpman, is begraven te Haren (de grafsteen ligt nog naast de kerk en behoort tot de zes nog bewaarde gebleven grafstenen).. Pieter werd 66 jaar, 4 maanden en 28 dagen.

Woont in 1830 als weduwnaar met twee kinderen op het adres Helpman Wijk C Nr 18-1 Buiten klein poortje. Molenaar op de molen De Gideon.

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 15 april 1815
De nabestaanden van Gerrit en Geesje Pieters Mulder, minderjarige kinderen van Pieter Gerrits Mulder, zaagmolenaar te Helpman, en wijlen Geesje Jans, overleden mei 1810 komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Gerrit Pieters Mulder, zaagmolenaar, grootvader
- Pieter Popkes, zaagmolenaarsknecht te Helpman, oom
- Hindrik Kooi, landbouwer te Helpman, neef
Aanwezig van moederszijde:
- Elsje Lukas, weduwe van Jan Kuipers, te Helpman, grootmoeder
- Roelof Kuipers, landbouwer te Helpman, oom
- Lukas Roelfs Kuipers , timmerman te Groningen, oudoom
Vader Pieter Gerrits Mulder wordt bevestigd als voogd. Roelof Kuipers wordt toeziend voogd.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 111, zaak 1815/59)

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 26 augustus 1819
De nabestaanden en goede vrienden van Berend Pieters Mulder, minderjarige zoon van Pieter Gerrits Mulder en wijlen Hindrikje Berends, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Jan Pieters Mulder, zaagmolenaar te Helpman, grootvader
- Herman Pieters Mulder, zaagmolenaar te Helpman, oudoom
- Hindrik Visser, zonder beroep te Helpman, neef
Aanwezig van moederszijde:
- Berend Hindriks, landbouwer te Helpman, grootvader
- Jan Berends, landbouwer te Essen, oom
- Berend Berends, landbouwer te Helpman, oom
Jan Berends wordt benoemd tot toeziend voogd.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 112, zaak 1819/119)

Akte 30 mei 1817
De erfgenamen van Sytze Heeres Calkema verkopen aan Pieter Gerrits Mulder de halfscheid in eene behuizinge, heemstede en zaagmolen 'De Wolf' genaamd, staande en gelegen aan het Schuitendiep onder Helpman, getekend C nr 22. De koopprijs bedraagt f.3.500,-.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 32, Akte 274)

Akte 4 december 1823
Comparanten zijn:
1. Hindrikjen Roelfs [Bartelds], landgebruikersche woonachtig onder Helpman; weduwe van wijlen Berent Hindriks;
2. Hindrik Berents [Bosman], landbouwer, wonende te Adorp;
3. Jantien Berends, voermansche, wonende te Groningen, weduwe van wijlen Jan Lammerts;
4. Willemtien Berends [Bosman], zonder beroep, ehevrouw van Jan Stel de Jonge, timmerman, wonende te Haren;
5. Berend Berends [Bosman], landbouwer, wonende onder Helpman;
6. Jan Berends [Bosman], landbouwer, wonende te Essen;
De vijf laatst genoemden als kinderen en erfgenamen van wijlen Berend Hindriks, opgemeld.
Zij verklaren ter leen ontvangen te hebben van Pieter Gerrits Mulder, koopman, wonende te Helpman, f.2.600,- tegen 5%.
Er wordt hypotheek verleend op de boerenbehuizing en schuur getekend B nr 14, benevens de vaste en altoos durende beklemming van plusminus 24 bunders, 9 roeden, 96 ellen en 30 palmen land, vaste huur f.150,-.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 75, Akte 362)

Akte 3 maart 1825
Albert Reiger, procureur bij de rechtbank in eerste aanleg te Groningen, wonende aan de Grote Markt te Groningen, treedt op als gevolmachtigde van Jan Stel de Jonge, timmerman, en Willempje Berends [Bosman], ehelieden, wonende te Haren. Hij biedt namens de volmachtgevers op 3 maart 1825 ten huize van de kastelein Anna van Boekeren, te Haren, publiek te koop aan:
1. De behuizing en tuin, staande en gelegen aan de westzijde van de Straat te Haren, in de directe belasting getekend nr 62, zwettende ten noorden het perceel vermeld onder 4., ten oosten de Straat, ten zuiden C. van Boekeren en het perceel vermeld onder 3., en ten westen de weduwe Rummerink;
2. Een stuk bouw- en weideland gelegen achter de behuizing;
3. Een stuk bouw- en weideland;
4. Een behuizing en twee kamers, getekend 1864 en 634 [nummers zijn slecht leesbaar], zwettende ten noorden de wed. Rummerink, ten oosten de Straat en ten zuiden en westen nr. 1. In het document, waarmee de volmacht wordt verstrekt aan Albert Reiger, wordt van de behuizing vermeld, dat deze levenslang verhuurd is aan Etje Revers.
Het hoogste bod ad f.3.225,- op de percelen 1 tm 3 wordt uitgebracht door Jan Pieters, cichoreifabriceur te Hemmen.
Perceel 4 wordt voor f.701,- gekocht door Pieter Gerrits Mulder, zaagmolenaar te Helpen.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 85, Akte 95)

Akte 1 juni 1825
Arend Jurriens Mulder, broodbakker, en zijn ehevrouw Hilligje Hoving, wonende te Haren, verklaren te leen te hebben ontvangen van Pieter Gerrits Mulder, zaagmolenaar te Helpman, f.800,- tegen 5%. Zij verlenen een recht van hypotheek op hun behuizing, zijnde een bakkerij aan de straat, getekend A 14, te Haren, zwettende ten noorden Jan Vos, ten oosten Roelf Pauwels, ten zuiden Geert Stel en ten westen de straat.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 87, Akte 219)

Brief 14 februari 1831 aan Lukas Oosterveld, Roelf Koops, Harm van der Veen en Reinder Nijdam, Evert Everts en Jan van Hemmen, Kornelis Hornhuis en Gerrit Veldman, Pieter G. Mulder, H. Veldhuis, Willem Eising en Reinder Tonkens, Teunis Boer en Hindrik Houwing
Ten gevolge een op heden door ons genomen besluit zal er op woensdag of donderdag den 17 of 18 februari aanstaande een algemene collecte langs de huizen binnen deze gemeente plaats hebben, ten einde de onbedeelde behoeftige huisgezinnen in derzelve hulpbehoeven omstandigheden te ondersteunen. U hiervan kennis gevende, verzoeken wij u om de bedoelde collecte op en van de boven bepaalde dagen te …….. in de wijk ….. te willen verrigten.

© 2020 - E.M. van Koldam

Wij vertrouwen dat gij deze moeite wel op u zult willen nemen en vinden het noodig hierbij iets te voegen tot aanmoediging van uwen ijver in het verrigten dier collecte, daar de armoedige omstandigheden van sommige huisgezinnen zo schrijnend zijn, dan dat een ieder niet gaarne alles zoude aanwenden wat strekken kan tot verzachting van het lot der behoeftigen
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 105)

Brief 22 september 1846 aan de gouverneur
Naar aanleiding van uw missive van den 31 augustus jl heb ik dezelve P.G. Mulder verstaan over zijn wegblijven uit de vergaderingen der zetters. Hij heeft mij gezegd eenig ongenoegen met den heer controleur te hebben gehad ten gevolge waarvan hij had geoordeeld eenige tijd uit de vergaderingen te moeten wegblijven ten einde niet opnieuw aanleiding tot twist te geven. Dat hij vertrouwde, dat de heer controleur evenals hij bereid zoude zijn om alle onaangenaamheden verder te vermijden en hij in dat vertrouwen inkomstig wederom in de vergadering van zetters zoude verschijnen.
Na deze verklaring geef ik u in consideratie om den zetter P.G. Mulder provisioneel niet te doen vervangen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 113).

Brief 18 mei 1847 van de gouverneur
Bij uw missive van den 21 september jl. heeft u om de daarin aangevoerde redenen aan mij voorgesteld om den zetter P.G. Mulder provisioneel niet te doen vervangen.
Dit voorstel medegedeeld zijnde aan den heer arrondissements directeur der directe belastingen te Groningen, heeft het daarop ontvangen antwoord tot eene nadere correspondentie met gemelden hoofdambtenaar aanleiding gegeven, waarvan het resultaat is geweest, dat genoemden heer directeur mij bij missive van 30 april jl heeft te kennen gegeven, dat de bedoeling minder daar henen strekt om den zetter P.G. Mulder dadelijk uit zijn betrekking te zien ontslaan, dan wel om op het tijdstip wanneer zijne aftreding invalt, hem als zetter niet opnieuw in aanmerking te doen komen , en door een andere en meer geschikte persoon te doen vervangen.
Daar het mij uit de te dezer zake gevoerde briefwisseling mede wenschelijk is voorgekomen, dat P.G. Mulder uit het college van zetters uwer gemeente worde verwijderd, zoo verzoek ik u om hem op het tijdstip zijner aftreding niet opnieuw ter continuatie voor te stellen, maar voor die betrekking te zijner tijd, een ander meer geschikt persoon ter zijne vervanging voor te dragen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 80)

Pieter trouwt (kerk) op zondag 16 maart 1806 te Groningen op 21-jarige leeftijd (1) met de 20-jarige **Geesje Jans Kuipers**, dochter van **Jan Roelfs Kuipers** en **Elsijn Lucas Molenberg**. Geesje is gedoopt op woensdag 28 december 1785, is overleden in mei 1810. Geesje werd 24 jaar en 5 maanden.

Van Pieter en Geesje zijn twee kinderen bekend:

1 **Gerrit Pieters Mulder**, houtkoper, houthandelaar en houtzaagmolenaar, wonende te Helpman (Wijk C Buiten klein poortje 22), is geboren op zondag 28 februari 1808 aldaar, is overleden op maandag 20 juni 1864 te Groningen. Gerrit werd 56 jaar, 3 maanden en 23 dagen.

Woonde in 1830 samen met zijn vrouw op het adres Helpman Wijk C Nr 22-2 Buiten klein poortje. Eigenaar van de molen 'De Zaaier' aan het Winschoterdiep.

Gerrit trouwt op vrijdag 10 april 1829 te Haren op 21-jarige leeftijd met de 21-jarige **Grietje Jans de Vries**. Grietje, wonende te Helpman (Wijk C Buiten klein poortje 22), is geboren op zondag 28 februari 1808 te Westerlee, is overleden op maandag 11 augustus 1862 te Groningen. Grietje werd 54 jaar, 5 maanden en 14 dagen.

2 **Geessien Pieters Mulder**, wonende te Helpman (Wijk C Buiten klein poortje 18), is geboren aldaar, is gedoopt op woensdag 6 juni 1810 te Groningen, is overleden op zondag 31 maart 1878 te Gideon. Geessien werd 67 jaar, 9 maanden en 25 dagen.
Geessien trouwt op zaterdag 23 augustus 1845 te Haren op 35-jarige leeftijd met de 38-jarige **Haijo van Bruggen**, zoon van **Jacob van Bruggen** en **Aaltje Kornelis Luning**. Haijo, aannemer en houtzaagmolenaar, is geboren te Foxham, is gedoopt op zondag 22 maart 1807 te Kolham, is overleden op zaterdag 10 januari 1880 te Helpman. Haijo werd 72 jaar, 9 maanden en 19 dagen.

Notulen burgemeester en wethouders, 23 december 1856
Tot opperbrandmeester voor de tijd van 3 jaren, ingaande heden, wordt aangewezen Lubbertus van Oosten.
Tot wijkmeester van de wijk A (dorp Haren), tevens brandmeester en eerste hoofdman van de nachtwacht: Jannes Horst met als plaatsvervanger Jan Jansen.
Tot wijkmeester wijk B (dorp Haren); J. Koops en plaatsvervanger L. Bolhuis.
Tot wijkmeester wijk C (Onnen): Joh. Breeman en plaatsvervanger H. Hindriks.
Tot wijkmeester wijk D (Dilgt en Hemmen): J. Brink en als plaatsvervanger Joh. Meijer.
Tot wijkmeester wijk E (Hoornschedijk): J. Nijdam en als plaatsvervanger B. van der Veen
Tot wijkmeester wijk F (Essen): Jan Hemmes en als plaatsvervanger J.K. van Hemmen
Tot wijkmeester wijk A (Helpman): R. Tonkens sr en als plaatsvervanger Joh. Blaauwpot.
Tot wijkmeester wijk B (Helpman): L. Poelma en als plaatsvervanger H. Kwant
Tot wijkmeester wijk C (Molenstreek en Euvelgunne): K. Bolhuis en als plaatsvervanger H. van Bruggen.
Tot wijkmeester wijk D (Den Hoorn): H. van Hemmen en als plaatsvervanger H. Oosterveld.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 35).

Proces verbaal 7 januari 1878
Op heden den 7den januari 1878 des voormiddags te elf uur, hebben Burgemeester en Wethouders der gemeente Haren zitting gehouden in het gemeentehuis alhier, ten einde, overeenkomstig het bepaalde bij art. 7 der wet van den 2den junij 1875 (Staatsblad 95), de belanghebbenden in de gelegenheid te stellen, hunne bezwaren in te brengen tegen de oprigting van eene inrigting ter bewaring en verwerking van vuilnis op het perceel gelegen te Helpman, kadastraal bekend gemeente Haren, sectie A, nr -, de oostelijke redoute bij het Winschoterdiep, tot welker vergunning is verzocht van Heeren Gedeputeerde Staten der provincie Groningen door het Bestuur der gemeente Groningen. Ten bedoelden einde zijn voor ons verschenen: de heeren Hajo van Bruggen, O.J. Quintus, P.J. Bolhuis, S.P. Bolhuis, A. Ellens, J. Kooi en K. van der Kamp, allen landeigenaren onder Helpman, hunne bezwaren inbrengende tegen de oprigting der inrigting ter bewaring van faecalien voormeld, welke gevaar voor hunne gezondheid, schade aan hunne bezittingen en hinder in hun bedrijf onvermijdelijk zal veroorzaken; en nader zijn omschreven en uiteengezet in de hierbij overgelegde schriftelijke toelichting:
1. van J.B. van Bruggen en 56 andere ingezetenen van Helpman;
2. van O.J. Quintus, H. van Bruggen en S.P. Bolhuis, mede aldaar;
3. van G. Nienhuis en 48 andere ingezetenen van Groningen aan den Oosterweg;
De heer A. Ellens brengt alsnog in het midden, dat de onvermijdelijke drukke scheepvaart bij ene drekstoep tot afvoer der producten de aangrenzende perceelen zeer onveilig maakt en belangrijk in waarde doet verminderen.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 828)

© 2020 - E.M. van Koldam

Eigenaar en exploitant van de zaagmolen De Zon te Helpman. Deze molen was van het type "achtkante bovenkruier met zwichtstelling op schuur". De molen is in 1886 afgebroken. De molen was toen eigendom van de familie Van Bruggen. Eerst vader Hayo en later diens zoons Jacob en Gerrit van Bruggen.

Pieter trouwt op woensdag 17 mei 1815 te Haren (huwelijksgetuigen waren Lammert Arend Bazuin (zie 23) en Hindrik Hindriks (zie 107)) op 30-jarige leeftijd (2) met de 33-jarige **Hinderkien Berends**, zie 104.6.

Van Pieter en Hinderkien is een kind bekend:

3 **Berend Pieters Mulder** (RW2), houtkoper en houtzaagmolenaar, wonende te Helpman (Wijk C Buiten klein poortje 18), is geboren op maandag 18 november 1816 aldaar, is overleden op vrijdag 10 juni 1864 aldaar. Berend werd 47 jaar, 6 maanden en 23 dagen.

Brief 10 oktober 1843 aan de heer A.W. Hoeksema
De brandmeester generaal heeft ons uw verlangen medegedeeld om ontheven te worden van de functie van brandmeester in de wijk C te Helpman, tengevolge waarvan wij dan ook bij de aftreding dier functionarissen u niet weder hebben benoemd doch in deszelfs plaats bij ons besluit van den 30 september jl aangesteld hebben Berend Mulder, zonder beroep, aldaar. U hiervan kennisgevende bedanken wij u voor de belangelozen ijver waarmede die betrekking door u is waargenomen geworden.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111)

Brief 12 september 1856 aan B.P. Mulder te Haren
In voldoening aan uw verzoek heb ik zooveel doenlijk onderzocht aan wien de grond, waarop het zwijnenhok van de weduwe Alberts [= Fennechien Vrieling] bij Schut in gebruik tegen de armenkamers aan, toekomt. Mij is gebleken, dat het door u van de diaconie alhier gekochte erf voor aan den straat een breedte moet hebben van 20 ned. ellen, terwijl het daarnaast gelegen aan de weduwe Alberts en kinderen toebehoorende erf slechts 10 ellen breedte toekomt. Beide erven moeten van achteren (zuideinde) juist even breed, 10 ned. ellen zijn.
Diensvolgens staat het bewuste zwijnenhok op uwen grond en maak ik er geen bezwaar in, u aan te raden niet langer op de toestemming tot afbraak van iemand te wachten, maar het hok te doen afbreken en de afbraak ter beschikking van de eigenaren op het naburige erf te doen nederleggen.
[Betreft de percelen Haren Wijk A nrs 19A en 20].
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 123)

Brief 25 november 1856 aan de officier van justitie
Onder inzending van het proces verbaal eenen klagte van E. Meijer [= Egbert Meijer, schoonzoon van Fennechien Vrieling, weduwe Arnoldus Jochums Alberts] contra B.P. Mulder heb ik de eer tot illucidatie mede te delen, dat B. Mulder, alvorens tot de afbraak der bedoelde kamers over te gaan, de noodige vergunning heeft verzocht en verkregen, en dat hij tevens verzocht ingelicht te worden over de bij het kadaster bekende zwetten van het bewuste perceel en volgens dien opgaaf zijn aangekocht eigendom heeft opgemeten en in gebruik genomen.
Het varkenshok, waarover E. Meijer klaagt, stond volgens de opmeting van het terrein op den door B. Mulder aangekochte grond en is door de in zijn dienst werkende knechts afgebroken en op Meijers erf neder gelegd.
Ingeval u van mening mogt zijn, dat de klagte van E. Meijer betreft een eigendomskwestie, niet door u vervolgbaar, hetwelk ik wel wensch, dan zal het berigt daarvan mij aangenaam zijn.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 123)

Brief 2 december 1856 aan E. Meijer
De heer officier van justitie te Groningen berigt mij, bij missive dd 29 november jl., dat uwe klagte tegen Berend Mulder geen termen oplevert tot strafvervolging, blijvende het u vrij om over die zaak civiele vordering in te stellen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 123)

Berend trouwt op zaterdag 15 juni 1844 te Haren op 27-jarige leeftijd met de 19-jarige **Grietje Rummerink** (RW1), dochter van **Lucas Rummerink** en **Grietien Roelfs Vos**. Grietje, wonende te Haren en aldaar (Wijk B Kromelboog 33), is geboren op maandag 23 mei 1825 aldaar (Wijk B Kromelboog 33), is als geboren aangegeven op dinsdag 24 mei 1825 aldaar (aangever geboorte was Lucas Rummerink; getuigen aangifte geboorte waren Jan Vos (zie 269) en Luite Bolhuis (zie 38)), is overleden op maandag 26 februari 1906 aldaar. Grietje werd 80 jaar, 9 maanden en 3 dagen.

183 **Jan de Nef** (GH1812-008), rentenier, is geboren op woensdag 5 januari 1735.

Woont in 1812 in Haren. Verdere gegevens niet bekend.

184 **Jan Warnders Nieborgh** (GH1812-153), zoon van **Warner Pieters Nieburg (185)** en **Trientje Jans**, landbouwer, is gedoopt op zondag 21 augustus 1785 te Westerbroek, is overleden op zondag 1 januari 1871 aldaar. Jan werd 85 jaar, 4 maanden en 11 dagen.

Woont in 1815 bij aangifte overlijden van vader in Westerbroek.

Acte 3 februari 1818
Publieke verkoping ten verzoeke van Jan Warner Nieborg, landbouwer te Westerbroek, in tegenwoordigheid van Trijntje Stevens, landbouwersche te Haren, als vertegenwoordigster van haar twee minderjarige kinderen Fennigje Warners en Steven Warners, bij wijlen Warner Pieters in echte verwekt en Luitje Geerts van der Veen, schoenmaker te Foxhol, als toeziend voogd over de genoemde minderjarigen. De verkoping vindt plaats ten overstaan van notaris G.J. Keiser bij tolmeester O.J. Smit, Buiten het Klein Poortje bij Groningen. Verkocht worden de behuizing en schuur, getekend in de directe belasting letter C nr 31, met de beklemming van 30 matten land, gelegen op de Waterhuizen onder Onnen, doende aan de rentmeester der geestelijke goederen van de stad Groningen jaarlijks tot vaste huur f 30,-. Deze goederen zijn aangekocht bij stokleggingsbrief van 2 juni 1778 en worden thans door Trijntje Stevens, weduwe van Warner Pieters bewoond en gebruikt. De hoogste bieder is Jan Jans Sipkes te Harkstede voor f 1.700,-. Het bod wordt gehonoreerd.
(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 62, acte 52)

Deurwaardersexploit 31 januari 1820
Jan Warner Nieborg, landbouwer te Westerbroek en Trijntje Stevens, landbouwersche te Haren, als vertegenwoordigster van haar twee minderjarige kinderen Fennigje Warners en Steven Warners, bij wijlen Warner Pieters in echte verwekt en Luitje Geerts van der Veen, schoenmaker te Foxhol, als toeziend voogd over de genoemde minderjarigen hebben bij akte van 3 februari 1818 de behuizing en schuur, getekend letter C nr 31, met de beklemming van 30 matten land, gelegen op de Waterhuizen onder Onnen verkocht aan

Jan Jans Sipkes te Harkstede voor f 1.700,-. Bij de verkoop is bedongen dat de betaling diende te geschieden in twee termijnen, de eerste helft op 1 mei 1818 en de tweede helft op 1 november 1818.
Nu blijkt dat Jan Jans Sipkes nalatig blijft de tweede termijn te voldoen. Dit leidt tot een exploot uitgebracht door deurwaarder T. Copinga met de volgende inhoud. Bevel gedaan aan Jan Jans Sipkes, landbouwer, wonende thans op de Waterhuizen onder Onnen gemeente Haren, en aan zijn ehevrouw Martje Aljes om aan Jan Warner Nieborg cs te betalen de som van f.875,-, wegens restant van de eerste en de tweede termijn van de koopschatpenningen. Geene betaling bekomen hebbende, zoo heb ik verklaard dat requiranten (Jan Warner Nieborg cs) binnen de termijn en naar de form der wet zullen doen overgaan tot het arrest op hun losse en vaste goederen. Afschrift hiervan gelaten aan de schout der gemeente Haren.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 52; had eigenlijk in inventarisnummer 53 moeten zitten).

Jan trouwt op donderdag 6 mei 1813 te Noorddijk op 27-jarige leeftijd met de 27-jarige **Hillegien Stevens Tamminga**. Hillegien is geboren in 1786 te Noorddijk, is overleden op dinsdag 22 januari 1878 te Westerbroek. Hillegien werd 92 jaar.

185 **Warner Pieters Nieburg** (GH1812-152), koemelker, wonende te Haren (Wijk C Waterhuizen 31) en aldaar, is geboren op woensdag 11 november 1739 te Westerbroek, wonende Wijk C Waterhuizen 31 te Haren, is overleden op dinsdag 5 september 1815 te Waterhuizen, is als overleden aangegeven op woensdag 6 september 1815 te Haren (aangever overlijden was Jan Warnders Nieborgh (zie 184)). Warner werd 75 jaar, 9 maanden en 25 dagen.

Voogdijstelling 16 juni 1797
De voorstanderen van de twee minderjarige kinderen van Warner Pieters bij de Waterhuizen en wijlen Trijntje Jans worden geautoriseerd om met de vader en regeling te treffen over de moederlijke nalatenschap.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1496)

Akte 16 juni 1797
Warner Pieters treft met de voorstanderen over zijn twee minderjarige kinderen bij Trijntje Jans in echte verwekt een regeling over de afkoop van de moederlijke nalatenschap. Hij mag de hele boedel hebben, maar moet f.986,20 aan de voorstanderen betalen en voor de beide pupillen een zilveren horloge. In dit bedrag is begrepen f.150,- erfgoed van de kinderen van hun halfbroer Cornelis Roelfs. Warner mag het geld onder zich houden en moet het uitbetalen als de kinderen 18 jaar worden. Hij moet ze ook tot hun 18e onderhouden.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1617, folio 2)

Huwelijkscontract 24 juni 1797
Huwelijkscontract tussen Warner Pieters (Nieburg), weduwnaar van Trijntie Jans als bruidegom en Trijntie Stevens als bruid. Ongemeen blijft van de zijde van de bruidegom een kapitaal van f.1.516,20, hiertoe behoort onder andere het huis met de beklemming der landerijen en eigen landerijen. Aan bruidszijde blijft f.100,- ongemeen.
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 1691).

Warner trouwt (kerk) op zondag 19 april 1778 te Westerbroek op 38-jarige leeftijd (1) met **Trientje Jans**. Trientje is overleden voor 1797.

Van Warner en Trientje zijn twee kinderen bekend:

1 **Pieter Warnders** is gedoopt op zondag 20 december 1778 te Westerbroek.

2 **Jan Warnders Nieborgh** is gedoopt op zondag 21 augustus 1785 te Westerbroek, zie 184.

Warner trouwt op zaterdag 24 juni 1797 te Haren, trouwt (kerk) op zondag 9 juli 1797 te Westerbroek op 57-jarige leeftijd (2) met de 28-jarige **Trientje Stevens Hamminga**. Trientje is geboren in 1769 te Kolham, is overleden op woensdag 28 september 1859 te Westerbroek. Trientje werd 90 jaar.

Huwelijkscontract 24 juni 1797
Huwelijkscontract tussen Warner Pieters (Nieburg), weduwnaar van Trijntie Jans als bruidegom en Trijntie Stevens als bruid. Ongemeen blijft van de zijde van de bruidegom een kapitaal van f.1.516,20, hiertoe behoort onder andere het huis met de beklemming der landerijen en eigen landerijen. Aan bruidszijde blijft f.100,- ongemeen.
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 1691).

Brief 1 juli 1817 aan de officier van justitie te Groningen
Toezending proces verbaal inzake diefstal bij de weduwe Warner op de Waterhuizen.
Proces Verbaal
Op heden den 29 juni 1817 te 4 uuren verscheen bij mij schout der gemeente Haren Steven Warners oud 13 jaren, zoon van de weduwe Pieter Warners, van beroep landbouwersche, wonende op de Waterhuizen, welke mij kennis gaf, dat heden nagt haar ontvreemd was uit de schuur van haar huis de navolgende goederen:
1. 35 ellen linnen om gebleekt te worden
2. 5 hemden
3. 4 lakens
4. 2 vrouws lakens
5. 5 stuk boter en eenige boter welke in een pot was staand in de kelder.
Welke linnen goederen gedeeltelijk hadden in een bak in de schuur gestaan en gedeeltelijk daar gehangen had, daar het eerst zou worden uitgelegd om te bleken. Daar 's morgens in de schuur komende vonden zij de kleine deur van de schuur, welke 's avonds te voren met een grendel gesloten was, open, en de bovengenoemde goederen weg. Waarop ik mij den volgende dag naar de bovengenoemde woning heb begeven om nader informatie in te winnen. De opgenoemde weduwe Pieter Warners zei niet te kunnen nagaan hoe dezelve deur open gekomen is. Heden morgen ontdekte zij ook nog, dat er een bed, dat voor de schuur had gelegen ook vermiste. Dan na verloop van een uur daarna kwam een ingezetene van Haren, met name Job Horst, landbouwer te Glimmen, welke daar digt bij een opper hooij had staan en deze kwam halen, haar verwittigen, dat hij bij het opsteken van het hooij op de wagen onder hetzelve vond de 35 el linnen, een vrouwslaken en het bed. Waarop de dogter van bovengenoemde weduwe met haar arbeider daarna toegegaan en hetzelve voor de haaren erkenden en welke zij weder terug bekomen hebben, terwijl zij nu nog vermiste 5 hemden, 4 lakens, 1 vrouwslaken en de boter. Hebbende in hunne tegenwoordigheid dit proces verbaal geformeert, hun voorgelezen, terwijl zij tevens verklaarden dit niet door hunne handtekening te kunnen bevestigen, aangezien geene van het huisgezin konden schrijven. Aldus opgemaakt op 30 juni 1817, de schout, Jacobus van Trojen.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 99 en inventarisnummer 50)

Akte 3 februari 1818

Publieke verkoping ten verzoeke van Jan Warner Nieborg, landbouwer te Westerbroek, in tegenwoordigheid van Trijntje Stevens, landbouwersche te Haren, als vertegenwoordigster van haar twee minderjarige kinderen Fennigje Warners en Steven Warners, bij wijlen Warner Pieters in echte verwekt en Luitje Geerts van der Veen, schoenmaker te Foxhol, als toeziend voogd over de genoemde minderjarigen. De verkoping vindt plaats ten overstaan van notaris G.J. Keiser bij tolmeester O.J. Smit, Buiten het Klein Poortje bij Groningen. Verkocht worden de behuizing en schuur, getekend in de directe belasting letter C nr 31, met de beklemming van 30 matten land, gelegen op de Waterhuizen onder Onnen, doende aan de rentmeester der geestelijke goederen van de stad Groningen jaarlijks tot vaste huur f 30,-. Deze goederen zijn aangekocht bij stokleggingsbrief van 2 juni 1778 en worden thans door Trijntje Stevens, weduwe van Warner Pieters bewoond en gebruikt. De hoogste bieder is Jan Jans Sipkes te Harkstede voor f 1.700,-. Het bod wordt gehonoreerd.
(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 62, akte 52).

Akte 24 maart 1818
Huwelijkscontract tussen Berend Pieters Pestman, landbouwer te Middelbert, en Trijntje Stevens Hamminga, weduwe van Warners Pieters Nieburg, woonachtig op de Waterhuizen onder Haren. Er zal volkomen gemeenschap van alle goederen zijn. Voorts afspraken over vruchtgebruik bij overlijden een der partners.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr. 78, Akte 152)

Deurwaardersexploit 31 januari 1820
Jan Warner Nieborg, landbouwer te Westerbroek en Trijntje Stevens, landbouwersche te Haren, als vertegenwoordigster van haar twee minderjarige kinderen Fennigje Warners en Steven Warners, bij wijlen Warner Pieters in echte verwekt en Luitje Geerts van der Veen, schoenmaker te Foxhol, als toeziend voogd over de genoemde minderjarigen hebben bij akte van 3 februari 1818 de behuizing en schuur, getekend letter C nr 31, met de beklemming van 30 matten land, gelegen op de Waterhuizen onder Onnen verkocht aan Jan Jans Sipkes te Harkstede voor f 1.700,-. Bij de verkoop is bedongen dat de betaling diende te geschieden in twee termijnen, de eerste helft op 1 mei 1818 en de tweede helft op 1 november 1818.
Nu blijkt dat Jan Jans Sipkes nalatig blijft de tweede termijn te voldoen. Dit leidt tot een exploot uitgebracht door deurwaarder T. Copinga met de volgende inhoud. Bevel gedaan aan Jan Jans Sipkes, landbouwer, wonende thans op de Waterhuizen onder Onnen gemeente Haren, en aan zijn ehevrouw Martje Aljes om aan Jan Warner Nieborg cs te betalen de som van f.875,-, wegens restant van de eerste en de tweede termijn van de koopschatpenningen. Geene betaling bekomen hebbende, zoo heb ik verklaard dat requiranten (Jan Warner Nieborg cs) binnen de termijn en naar de form der wet zullen doen overgaan tot het arrest op hun losse en vaste goederen. Afschrift hiervan gelaten aan de schout der gemeente Haren.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 52; had eigenlijk in inventarisnummer 53 moeten zitten).

Trientje was later gehuwd (2) met **Berend Pieters Pestman**.<252..257>

Van Warner en Trientje is een kind bekend:

3 **Steven Warnders Nieburg** is geboren in 1804 te Waterhuizen, is overleden op woensdag 28 februari 1827 te Euvelgunne. Steven werd 23 jaar.

186 **Geert Nijboer** (GH1812-249; MIL-218), zoon van **Jan Jans Nijboer** en **Jantien Pieters**, rentenier, wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 3), is geboren te Midlaren, is gedoopt op zondag 19 juni 1785 te Zuidlaren, is overleden op vrijdag 4 februari 1842 te Noordlaren. Geert werd 56 jaar, 7 maanden en 16 dagen.

Acte 1 november 1816
Jan Willems Bening verkoopt de behuizing Noordlaren B2, zijnde thans een herberg, aan Geert Nieboer, landbouwer te Noordlaren. De behuizing ligt op eigen grond met een hof daar achter. Zwettende ten noorden de Kerkstraat, ten oosten en ten zuiden de Boereweg en ten westen de koper zelf. De behuizing is door Jan Willems Bening aangeërfd van zijn ouders, Willem Jans Bening en Roelfien Hindriks Greving. De koopprijs bedraagt f.500,-. De helft wordt dadelijk betaald. De tweede helft volgt 1 november 1817. Verkoper krijgt daarvoor gereserveerde eigendom.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr. 62, acte 483)
Geert Nijboer wordt bij het huwelijk van Jan Willems Bening vermeld als neef.

Groninger Courant, 17 januari 1843
Mr. W. LAMAN TRIP , Notaris te Groningen , gedenkt, op Woensdag, den 25 Januarij 1843. des voormiddags te 10 uren , ten Huize van HINDRIK KOOPS, te Noordlaren , publiek op gewone Conditiën te koop te presenteren :
I. Eene BEHUIZING en een' TUIN, staande en gelegen te Noordlaren.
II. Een' TUIN, mede aldaar en voorts eenige BOUW-, HOOI- , VEEN- en BOSCHLANDEN, alle gelegen te Noordlaren, en herkomstig uit de Nalatenschap van wijlen GEERT JANS NIEBOER , in de volgende Percelen genoemd:
III. Het BRINKLAND.
IV. Het KAMPLAND
V. Het BOLWERK.
VI. De BOSKAMP.
VII De HALFSCHEID in de BARK.
VIII. Een stuk BESLOTEN VEEN.
IX. 1/16 aandeel in het HAKBOSCH.
X. Het BIKSMAT
XI. De KORTELING
XII. Het HARMWILLEMSMAT.
XIII Het MOTTENBROEK.
XIV. De NIEUWKAMP.
XV. De RIJSBERG.
XVI. De WATERAKKER.
XVII. De LANGE TOGT; en
XVIII Den EIGENDOM van een behuisd Erf en eenen Tuin, bij HARM HOVING in gebruik, des jaars voor f.8,-.
En eindelijk de volgende HOOI-, BOUW- en VEENLAINDBN, herkomstig uit de Nalatenschap van wijlen ALBERT SIKKENS en Vrouw , als :
XIX. Het KWABSTUK.
XX. De REITMA.
XXI. De LANGE TOGT.
XXII. De BRAAMAKKER; en
XXIII. Het BESLOTEN VEEN.
Mr. W. LAMAN TRIP, Notaris.

© 2020 - E.M. van Koldam

187 **Andries Gjalts Nijdam** (GH1812-110; MIL-373), zoon van **Gjalt Berends Nijdam (189)** en **Annegje Alles**, landbouwer, wonende te Haren (Wijk E Hoornschedijk 14) en aldaar, is geboren te Hoornschedijk, is gedoopt op zondag 17 december 1780 te Haren, wonende Wijk E Hoornschedijk 14 aldaar, is overleden op zondag 30 augustus 1829 te Hoornschedijk. Andries werd 48 jaar, 8 maanden en 13 dagen.

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 27 april 1814
De nabestaanden en vrienden van Roelfje en Andries Nijdam, minderjarige kinderen van Andries Nijdam, landbouwer aan de Hoornschedijk, en wijlen Annigje Harms, overleden op 1 november 1813, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Gjalt Berends Nijdam, landbouwer aan de Hoornschedijk, grootvader
- Berend Nijdam, arbeider te Hoornschedijk, aangehuwde oom
- Hindrik Alles, landbouwer Hoornschedijk onder Helpman, neef
Aanwezig van moederszijde:
- Jan Harms Snoek, schoenmaker te Vries, oom
- Evert Harms Snoek, schoenmaker te Paterswolde, oom
- Thomas de Jongh, kastelein te Hoogezand, vriend bij gebrek aan verdere nabestaanden
Vader Andries Nijdam blijft voogd. Evert Harms Snoek wordt toeziend voogd.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 110, zaak 1814/84)

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 26 april 1821
De nabestaanden en goede vrienden van Berend Hindriks Nijdam, minderjarige zoon van Hindrik Berends Nijdam, landbouwer aan de Hoornschedijk, bij wijlen Aaltje Jans Kuipers, overleden mei 1820, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Andries Berends Nijdam, vervener aan de Hoornschedijk, oom
- Reinder Berends Nijdam, arbeider aan de Hoornschedijk, oom
- Melle Hindriks de Vries, arbeider aan de Hoornschedijk, aangehuwde oom
Aanwezig van moederszijde:
- Andries Gjalts Nijdam, landbouwer, stede grootvader
- Willem Martens Venema, arbeider, oudoom
- Hindrik Hindriks de Vries, arbeider, goede vriend.
Andries Gjalts Nijdam wordt benoemd tot toeziend voogd.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 113, zaak 1821/54)

Brief 27 maart 1827 aan J.C. van Hasselt
Hiernevens heb ik de eer u tengevolge van uw verzoek te doen toekomen het proces verbaal wegens het koopen van twee dennestokken door Berend S. Nijdam en Andries G. Nijdam, woonachtig aan den Hoornschedijk van een persoon genaamd Jan Thijs, woonachtig te Paterswolde. De persoon Geert Heithuis, die ook eene dennestok zou hebben gekocht, was ziek, zoodat daaromtrent geene verklaring is ingewonnen.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 103)

Andries was gehuwd (1) met **Annegien Harms Snoek**, dochter van **Harm Everts Snoek** en **Roelofje Jans Koops**. Annegien is geboren in 1783 te Vries, is overleden op dinsdag 2 november 1813 te Haren. Annegien werd 30 jaar.

Van Andries en Annegien zijn twee kinderen bekend:

1 **Antje Andries Nijdam**, wonende te Haren (Wijk E Hoornschedijk 14), aldaar (Wijk B Kromelboog 29), aldaar (Wijk B Kromelboog 44), aldaar (Wijk B Kromelboog 45) en aldaar, is geboren op zondag 8 juli 1810 te Hoornschedijk, is Chirstelijk Afgescheiden gedoopt op zondag 15 juli 1810 te Haren, wonende Wijk B Kromelboog 45 aldaar, is overleden op donderdag 3 augustus 1871 aldaar. Antje werd 61 jaar en 26 dagen.
Antje trouwt op donderdag 1 oktober 1829 te Haren op 19-jarige leeftijd met de 22-jarige **Berend Jansen**, zoon van **Wopke Jans Jansen** en **Alkien Andries Nijdam**. Berend, arbeider en landbouwer, wonende te Haren (Wijk E Hoornschedijk 14), aldaar (Wijk B Kromelboog 29), aldaar (Wijk B Kromelboog 44) en aldaar, is geboren op dinsdag 23 december 1806 te Hoornschedijk, is Christelijk Afgescheiden gedoopt, wonende Wijk B Kromelboog 45 te Haren, is overleden op zaterdag 24 november 1860 aldaar. Berend werd 53 jaar, 11 maanden en 1 dag.

Woonde in 1830 op het adres Haren Wijk E Nr 14 samen met zijn vrouw en schoonzuster.

Brief 8 januari 1834 aan de officier van justitie
Ik heb de eer hiernevens aan u te doen toekomen een proces verbaal wegens de ontvreemding van een schaap, daarin nader omschreven, en voorts u te informeren dat ik alle moeite heb aangewend om van genoemde ontvreemding iets naders te vernemen en zo mogelijk den dader te ontdekken, hetwelk mij echter tot heden niet gelukt is.
Pro Justitia
Op heden den achtsten januari des jaars 1834 des nademiddags vier uren compareerde voor mij, burgemeester van de gemeente Haren, [Roelf ter Borgh] dewelke ons te kennen gaf, dat hij heden morgen te zes uren buiten zijne woning komende, staande aan het einde van Haren, en gemerkt A nr 12, en wel de achterdeur uitgaande, zijn onmiddellijk nevens opgemelde behuizinge staande schuurtje had open bevonden, dat comparant in genoemd schuurtje had gehokt een varken aan hem toebehorende, benevens twee schapen, waarvan het een zwarte en het andere een witte toebehorende aan Berend Jansen woonachtig aan de Hoornschedijk en welke schapen comparant in goede bewaring en tot verzorging had opgenomen, wegens de overstroming van het land achter den Hoornschedijk. Dat comparant bij het in koomen in het opgemeld schuurtje aldra heeft ontdekt dat de beide schapen en het varken daarin niet meer aanwezig waren.
Dat men bij het meerdere lichten van den morgen naar het vermiste vee zoekende het zwarte schaap en het varken had wedergevonden in den omtrek zijner woning, welke zij daarna weer hadden gehokt, doch het andere witte schaap niet.
Dat men daarna van het vermist wordende schaap vermoedelijk deszelfs ingewanden had gevonden op enige afstand van comparants woning en wel op een strook land toebehorende aan J. Vos te Haren, waaruit comparant besloot dat het gedachte schaap, daarna toegedreven zijnde aldaar was geslagt, dat men op denzelfden dag ook nog deszelfs huid of vacht had gevonden in een hoek van een kamp lands gebruikt wordende door Evert Everts, landbouwer te Haren.
Voorts aan comparant gevraagd zijnde of omtrent de ontvreemding en slagting van het gemelde schaap ook eenig vermoeden had, heeft hij geantwoorde: neen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 106)

Brief 14 maart 1834 aan Gedeputeerde Staten
Bij appointement van den 4 maart 1834 heeft zijne excellentie de gouverneur dezer provincie in onze handen gesteld om berigt en consideratiën, een adres van eenige ingezetenen aan den Hoornschedijk binnen deze gemeente aan zijn excellentie

ingediend tot bekoming van eenige vergoeding voor hunne verliezen door de overstroming in den afgelopen wintertijd. In voldoening daar aan hebben wij de eer onder terugzending van het genoemde adres u te dienen van berigt en consideratiën.
Dat het met de waarheid overeenkomt, dat de adressanten door de overstroming en de stormen in deze winter veel hebben geleeden, doch dat niet alleen de adressanten, maar genoegsaam alle ingezetenen aan den Hoornschedijk meer of minder door die overstroming verliezen hebben gehad. Zoo door het wegspoelen der aardappelen, mest en hooi, als door het beschadigen van boomgaarden en huisraad. Dat de verliezen aan turf voorraad voor eigen behoefte of nog voorraad van de verveeners wel van minder belang zal zijn dan het verlies aan aardappelen, die of overspoeld of door het indringen van water in de gaten zijn verrot en aan hooi, dat mede weggespoeld of door het indringen van water, zoodanig is verbroeid, dat hetzelve smakeloos en ongezond voedsel is geworden. Ook aan het vee kan gezegd worden schade te zijn geleden, door dien sommige eigenaars hetzelve niet droog konden stallen of bergen, derwijl indien hetzelve hebben moeten vervoeren naar menschlievende personen, om hetzelve te bergen en voeden.
Wij nemen de vrijheid aan u ook de andere personen met name kenbaar te maken, welke aan den Hoornschedijk door de buitengewone overstrooming hebben geleden, en waarbij wij tevens eene begrooting in minimum voegen welke ons naar behoorlijk onderzoek is voorgekomen enigszins juist te zijn, als
Hendrik [Berends] Nijdam f.150,-
Wed. Berend S. Nijdam [= Jeltje Gjalts Nijdam] f.50,-
Berend Jansen f.50,-
Reinder [Berends] Nijdam f.50,-
Jannes Jansen f.35,-
Roelf Sytzes Nijdam f.30
Wopke [Berends] Nijdam f.30,-
Berend Arends f.10,-
Hindrik Wilkens f.10,-
Jan [Geerts] Boer f.25,-
Wed. Andries [Berends] Nijdam [= Jantien Jans Kuipers] en consorten f.25
Harm Venema [= Harm Martens Venema] f.10,-
Teunis Teunis f.10,-
Hendrik [Hindriks] de Vries f.10
Harm Gosses van der Veen f.10,-
Wat de opsomming der verliezen aangaat van de deposanten, hieromtrent meenen wij te moeten aanmerken, dat dezelve ons van enkelen te overdreven is voorgekomen, daar welligt niemand der ingezetenen aan de Hoornschedijk voor de voeding van hun vee bij anderen, zo te Paterswolde als ook te Haren iets zal hebben betaald en voor hetwelke dan niet kan worden gerekend.
Wij begroten alzoo de schade:
W. [Willem] Willems f.56,-
L. ?????? f.15,-
S.R. [Sytze Roelfs] Nijdam f.22
H. [Hendrik] van der Veen junior f.25,-
H. [Harm Hindriks] van der Veen senior f.50,-
H.???? f.15,-
D. [Derk] van der Veen f.100,-
H. Nijland f.14,-
R. [Roelf Willeminus] van der Veen f.10,-
J. Beening f.10,-
G. [Geert Alberts] Swaving
H. van der Heide f.10,-
Voorts kan het plaatselijk bestuur van Haren zich niet onthouden hunne verwondering aan de dag te leggen over hetgene de adressanten in hun adres met betrekking tot de beoordeling hunnen stand van zaken zeggen, dat namelijk hun voordragt meer onpartijdig zou worden overwogen en beoordeeld door de zijlvesting van Aduard, dan welligt door eenig ander autoriteit, voor welke autoriteit het plaatselijk bestuur van Haren oordeelt zich zelf te kunnen of wel te moeten verstaan. Hoe zeer wij gaarne meerdere bekwaamheid of wel wetenschap deswegen aan de zijlvesting van Aduard willen toekennen, vermeent echter het plaatselijk bestuur te dien einde ook genoegzaam de waarheid of juistheid van ieders verlies te kunnen beoordelen, terwijl het plaatselijk bestuur zich ten vollen overtuigd houd van te allen tijde en in alle gevallen onpartijdig en regtmatig te hebben gehandeld en geoordeeld in het belang der ingezetenen. Zoo in het algemeen als in het bijzonder van enig gehucht of enkele personen. Het plaatselijk bestuur van Haren is door het gezegde enigszins op hetzelve schijnt toegepast te zijn, verontwaardigd over zodanige uitdrukking en hoopt dat u onze aanmerking deswege te goede zal beoordelen.
Wij achten het eindelijk onzen pligt om alle ingezetenen aan den Hoornschedijk hiervoor opgemeld aan uw goedgunstige beschikking aan te bevelen, daar velen van dezelve niets bezittende veenarbeiders zijn, die door het water van hunne volstrekt behoeve voorraad ten dele of geheel zijn beroofd, zoodat wij tijdelijk ook hebben moeten voorzien in het onderhoud van enige dezelve, terwijl andere losse huurders zijn die door de overstroming zoodanig hebben geleden, dat zij zich niet door zich zelven kunnen herstellen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 106)

2 **Roelfien Nijdam**, wonende te Haren en aldaar (Wijk E Hoornschedijk 14), is geboren op vrijdag 12 juni 1812 aldaar (Wijk E Hoornschedijk 14), is als geboren aangegeven op zaterdag 13 juni 1812 (aangever geboorte was Andries Gjalts Nijdam (zie 187); getuigen aangifte geboorte waren Uge Eitens Veendijk en Willem Willems (zie 277)), is overleden op zaterdag 5 mei 1900 te Eelde. Roelfien werd 87 jaar, 10 maanden en 23 dagen.
Roelfien trouwt op zaterdag 30 mei 1835 te Eelde op 22-jarige leeftijd (1) met de 24-jarige **Jan Meulman**, zoon van **Willem Jans Meulman** en **Aaltien Jans Hartlief**. Jan is geboren te Paterswolde, is gedoopt op zondag 21 oktober 1810 te Eelde, is overleden op dinsdag 15 september 1857 aldaar. Jan werd 46 jaar, 10 maanden en 25 dagen.
Roelfien trouwt op zaterdag 20 november 1858 te Eelde op 46-jarige leeftijd (2) met de 38-jarige **Jan Hartlief Meulman**, zoon van **Willem Jans Meulman** en **Aaltien Jans Hartlief**. Jan is geboren op vrijdag 11 februari 1820 te Eelde, is overleden op maandag 4 april 1904 aldaar. Jan werd 84 jaar, 1 maand en 24 dagen.

Andries trouwt op zondag 15 mei 1814 te Haren op 33-jarige leeftijd (2) met de 47-jarige **Geertje Martens Venema**, dochter van **Marten Jans** en **Hieltje Harms**. Geertje is geboren te Midwolde, is gedoopt op zondag 1 juni 1766 aldaar, is overleden op vrijdag 21 september 1827 te Hoornschedijk. Geertje werd 61 jaar, 3 maanden en 20 dagen.

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 27 april 1814
Verschenen is Geertje Martens Venema, weduwe van Jan Jans Kuiper, koemelker aan de Hoornschedijk. Zij wil dat haar dochter Hilligje Jans Kuiper, oud bijna 18 jaar en bij haar inwonende geëmancipeerd wordt. Dit omdat haar dochter volkomen in staat is haar eigen zaken te regelen.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 110, zaak 1814/83)

© 2020 - E.M. van Koldam

Geertje was eerder gehuwd (1) met **Jan Jans Kuipers**.<258,259>

188 **Berend Andries Nijdam** (GH1812-114), zoon van **Andries Berends Nijdam** en **Grietje Pieters**, veenbaas, wonende te Haren (Wijk E Hoornschedijk 14) en aldaar (Wijk E Hoornschedijk 21), is geboren op donderdag 9 oktober 1760 te Eelderwolde, is overleden op maandag 5 januari 1818 te Haren. Berend werd 57 jaar, 2 maanden en 27 dagen.

Ingekomen stukken gemeente Haren, 25 februari 1813
Mevrouw de weduwe J. Trip brengt ter kennis van de maire van Haren, dat in de nacht van zondag 21 februari op maandag tussen 22 februari uit de hut of schuur naast de woning van haren veenbaas Berendt Andries Nijdam, staande en gelegen aan de Hoornsche Dijk onder Haren gestolen zijn twee visfuiken. In deze zaak wordt volgens latere correspondentie als getuige opgeroepen Albert Coenraads te Paterswolde. Als verdachte is dan in beeld Filippus Roels te Groningen.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 46).

Akte 28 april 1815
Berend Andries Nijdam, veenbaas, en Roelf Siezes Nijdam, arbeider, verkopen aan Warnerus Harms Ansingh en zijn vrouw een huis, staand en gelegen ten noorden van Haren, zwettende ten noorden, zuiden en westen aan de Heereweg en ten oosten aan pastorieland, getekend D 19, voor een koopprijs van f.600, waarvan f.300,- direct wordt voldaan en f.300,- zal worden betaald op 1 mei 1816. (Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 37, akte 172). Mogelijk ligt de relatie tussen Berend Andries Nijdam en Roelf Siezes Nijdam bij hun gemeenschappelijke schoonvader Hinderk Coops Nagelder.

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 19 april 1821
De nabestaanden en goede vrienden van Minke en Jan Berends Nijdam, minderjarige kinderen van wijlen Berend Andries Nijdam en wijlen Geesje Hindriks, in leven gewoond hebbend aan de Hoornschedijk onder Haren, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Hindrik Berends Nijdam, landbouwer
- Andries Berends Nijdam, veenbaas
- Reinder Berends Nijdam, arbeider
Alle drie broers en woonachtig aan de Hoornschedijk
Aanwezig van moederszijde:
- Melle Hindriks de Vries, arbeider
- Hindrik Harms van der Veen, arbeider
- Derk Harms van der Veen
Alle drie aangehuwde broers en wonend aan de Hoornschedijk.
Hindrik Berends Nijdam wordt benoemd tot voogd en Melle Hindriks de Vries tot toeziend voogd.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 113, zaak 1821/47)

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 14 juli 1821
De nabestaanden en goede vrienden van Minke Berends Nijdam, minderjarige dochter van wijlen Berend Andries Nijdam en wijlen Geesje Hindriks, beide gewoond hebbende aan de Hoornschedijk, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Hindrik Berends Nijdam, landbouwer aan de Hoornschedijk, broer
- Andries Berends Nijdam, vervener aan de Hoornschedijk, broer
- Reinder Berends Nijdam, arbeider aan de Hoornschedijk, broer
Aanwezig van moederszijde:
- Hindrik van der Veen, arbeider, aangehuwde broer
- Derk van der Veen, arbeider, aangehuwde broer
- Melle de Vries, arbeider, aangehuwde broer.
Alle drie woonachtig aan de Hoornschedijk onder Haren.
Minke vraagt samen met haar voogd Hindrik Berends Nijdam autorisatie om in het huwelijk te treden met Roelf Arends, arbeider aan de Hoornschedijk. De familieraad, in aanmerking nemende het goede gedrag van Minke en Roelf Arend, besluit de gevraagde autorisatie te verlenen.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 113, zaak 1821/104)

Berend trouwt op zondag 27 april 1783 te Haren op 22-jarige leeftijd met de 23-jarige **Geessien Hendriks Nagelder**, dochter van **Hinderk Coops Nagelder** en **Harmpjen Reinders Oosterveld**. Geessien is geboren te Eext, is gedoopt op zondag 2 december 1759, is overleden op maandag 6 november 1820 te Haren (in huis Haren Wijk E Hoornschedijk 21), is als overleden aangegeven op woensdag 8 november 1820 (getuigen aangifte overlijden waren Andries Berends Nijdam en Hendrik Hindriks de Vries (zie 12.5)). Geessien werd 60 jaar, 11 maanden en 4 dagen.

Van Berend en Geessien zijn negen kinderen bekend:

1 **Grietje Berends Nijdam** is geboren te Haren, is gedoopt op woensdag 31 maart 1784 aldaar, is overleden in 1811 te Hoornschedijk. Grietje werd 27 jaar.
Grietje was gehuwd met **Melle Hindriks de Vries** (MIL-084), zoon van **Hindrik Engberts de Vries** en **Rendeltje Melles**. Melle, wonende te Haren (Wijk E Hoornschedijk 19), is geboren in 1777 te Westerbroek, is overleden op vrijdag 14 september 1827 te Haren. Melle werd 50 jaar.

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 19 april 1821
De nabestaanden en goede vrienden van Minke en Jan Berends Nijdam, minderjarige kinderen van wijlen Berend Andries Nijdam en wijlen Geesje Hindriks, in leven gewoond hebbend aan de Hoornschedijk onder Haren, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Hindrik Berends Nijdam, landbouwer
- Andries Berends Nijdam, veenbaas
- Reinder Berends Nijdam, arbeider
Alle drie broers en woonachtig aan de Hoornschedijk
Aanwezig van moederszijde:
- Melle Hindriks de Vries, arbeider
- Hindrik Harms van der Veen, arbeider
- Derk Harms van der Veen
Alle drie aangehuwde broers en wonend aan de Hoornschedijk.
Hindrik Berends Nijdam wordt benoemd tot voogd en Melle Hindriks de Vries tot toeziend voogd.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 113, zaak 1821/47)

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 26 april 1821
De nabestaanden en goede vrienden van Grietinus de Vries, minderjarige zoon van Melle Hindriks de Vries, arbeider aan de Hoornschedijk, en wijlen Grietje Berends Nijdam, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Hindrik de Vries, arbeider aan de Hoornschedijk, oom
- Lukas Siegers, arbeider te Paterswolde, oom
- Roelf van der Veen, arbeider te Paterswolde, aangehuwde oom
Aanwezig van moederszijde:
- Hindrik Berends Nijdam, landbouwer aan de Hoornschedijk, oom
- Andries Berends Nijdam, vervener aan de Hoornschedijk, oom
- Reinder Berends Nijdam, arbeider aan de Hoornschedijk, oom
Hindrik Berends Nijdam wordt benoemd tot toeziend voogd.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 113, zaak 1821/55)

2 **Hendrik Berends Nijdam** (MIL-099), landbouwer, wonende te Haren (Wijk E Hoornschedijk 10), is geboren aldaar, is gedoopt op woensdag 22 februari 1786 aldaar, is overleden op zondag 18 december 1864 te Hoornschedijk. Hendrik werd 78 jaar, 9 maanden en 26 dagen.

Woonde in 1830 op het adres Haren Wijk E Nr 10 Hoornschedijk samen met zijn tweede vrouw, een kind uit zijn 1e huwelijk, twee kinderen uit zijn 2e huwelijk, een kind uit het 1e huwelijk van zijn vrouw en de inwonende werkmeid Elizabeth Engberts.

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 19 april 1821
De nabestaanden en goede vrienden van Minke en Jan Berends Nijdam, minderjarige kinderen van wijlen Berend Andries Nijdam en wijlen Geesje Hindriks, in leven gewoond hebbend aan de Hoornschedijk onder Haren, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Hindrik Berends Nijdam, landbouwer
- Andries Berends Nijdam, veenbaas
- Reinder Berends Nijdam, arbeider
Alle drie broers en woonachtig aan de Hoornschedijk
Aanwezig van moederszijde:
- Melle Hindriks de Vries, arbeider
- Hindrik Harms van der Veen, arbeider
- Derk Harms van der Veen
Alle drie aangehuwde broers en wonend aan de Hoornschedijk.
Hindrik Berends Nijdam wordt benoemd tot voogd en Melle Hindriks de Vries tot toeziend voogd.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 113, zaak 1821/47)

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 26 april 1821
De nabestaanden en goede vrienden van Berend Hindriks Nijdam, minderjarige zoon van Hindrik Berends Nijdam, landbouwer aan de Hoornschedijk, bij wijlen Aaltje Jans Kuipers, overleden mei 1820, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Andries Berends Nijdam, vervener aan de Hoornschedijk, oom
- Reinder Berends Nijdam, arbeider aan de Hoornschedijk, oom
- Melle Hindriks de Vries, arbeider aan de Hoornschedijk, aangehuwde oom
Aanwezig van moederszijde:
- Andries Gjalts Nijdam, landbouwer, stede grootvader
- Willem Martens Venema, arbeider, oudoom
- Hindrik Hindriks de Vries, arbeider, goede vriend.
Andries Gjalts Nijdam wordt benoemd tot toeziend voogd.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 113, zaak 1821/54)

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 26 april 1821
De nabestaanden en goede vrienden van Grietinus de Vries, minderjarige zoon van Melle Hindriks de Vries, arbeider aan de Hoornschedijk, en wijlen Grietje Berends Nijdam, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Hindrik de Vries, arbeider aan de Hoornschedijk, oom
- Lukas Siegers, arbeider te Paterswolde, oom
- Roelf van der Veen, arbeider te Paterswolde, aangehuwde oom
Aanwezig van moederszijde:
- Hindrik Berends Nijdam, landbouwer aan de Hoornschedijk, oom
- Andries Berends Nijdam, vervener aan de Hoornschedijk, oom
- Reinder Berends Nijdam, arbeider aan de Hoornschedijk, oom
Hindrik Berends Nijdam wordt benoemd tot toeziend voogd.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 113, zaak 1821/55)

Brief 22 maart 1830 van Gedeputeerde Staten van Groningen
Naar aanleiding van eene missive van den Heer Administrateur voor de Gevangenissen en het Armwezen van den 19 dezer zenden wij u hiernevens het extract uit den staat der personen in uwe gemeente, die ten gevolge der regens en overstroomingen in den zomer van 1828 een verlies van f.100,- en daarboven geleden hebben en aan wie door zijn Excellentie den Minister van Binnenlandsche Zaken bij resolutie van den 16 maart jl uit het nog voorbehouden gedeelte van het fonds voor kwade posten, ter beschikking staande van deszelfs Departement over het dienstjaar 1828, zijn verleend de sommen, daarbij achter ieders naam als onderstand uitgetrokken.
Wij verzoeken u om de belanghebbenden met de door Zijne Excellentie den Minister opgenoemd ten hunne opzigte genomen resolutie bekend te doen maken, zullende de ordonnantie van betaling deswege zoodra die zal zijn ingekomen aan u worden overgemaakt.
** Bijlage: lijst met personen.
1. Jan Jans; Glimmen, verlies f.112,-; verleende onderstand f.14,-
2. Harm Kornelis Rutgers; Paterswolde; verlies f.560; verleende onderstand f.70,-
3. Hendrik Nijdam; Hoornschedijk; verlies f.133,-; verleende onderstand f.16,625
4. Andries Nijdam; Hoornschedijk; verlies f.196,-; onderstand f. 24,50
5. Wichers Jans; Eelde; verlies f.140,-; verleende onderstand f.17,50
6. Abel Brink; Onnen, verlies f.110,-; verleende onderstand f.13,75
7. Jannes Meinders; Haren; verlies f.148,-; verleende onderstand f.18,50
8. Weduwe Bolhuis; Haren; verlies f.117,-; verleende onderstand f.14,625

© 2020 - E.M. van Koldam

9. Jelke Vos; Glimmen; verlies f.126,-; verleende onderstand f.15,75
10. Erven Albert Koops; Haren; verlies f.107,-; verleende onderstand f.13,375
11. Jan Kooi; Glimmen; verlies f.168; verleende onderstand f.21,-
12. Jan Hekman; Glimmen; verlies f.147,-; verleende onderstand f.18,375
13. Jan Thijs; Glimmen; verlies f.119; verleende onderstand f.14,875
14. Jan Sipkes; Waterhuizen; verlies f.162,-; verleende onderstand f.20,25.

(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 63)

Brief 14 maart 1834 aan Gedeputeerde Staten
Bij appointement van den 4 maart 1834 heeft zijne excellentie de gouverneur dezer provincie in onze handen gesteld om berigt en consideratiën, een adres van eenige ingezetenen aan den Hoornschedijk binnen deze gemeente aan zijn excellentie ingediend tot bekoming van eenige vergoeding voor hunne verliezen door de overstroming in den afgelopen wintertijd. In voldoening daar aan hebben wij de eer onder terugzending van het genoemde adres u te dienen van berigt en consideratiën.
Dat het met de waarheid overeenkomt, dat de adressanten door de overstroming en de stormen in deze winter veel hebben geleeden, doch dat niet alleen de adressanten, maar genoegsaam alle ingezetenen aan den Hoornschedijk meer of minder door die overstroming verliezen hebben gehad. Zoo door het wegspoelen der aardappelen, mest en hooi, als door het beschadigen van boomgaarden en huisraad. Dat de verliezen aan turf voorraad voor eigen behoefte of nog voorraad van de verveeners wel van minder belang zal zijn dan het verlies aan aardappelen, die of overspoeld of door het indringen van water in de gaten zijn verrot en aan hooi, dat mede weggespoeld of door het indringen van water, zoodanig is verbroeid, dat hetzelve smakeloos en ongezond voedsel is geworden. Ook aan het vee kan gezegd worden schade te zijn geleden, door dien sommige eigenaars hetzelve niet droog konden stallen of bergen, derwijl indien hetzelve hebben moeten vervoeren naar menschlievende personen, om hetzelve te bergen en voeden.
Wij nemen de vrijheid aan u ook de andere personen met name kenbaar te maken, welke aan den Hoornschedijk door de buitengewone overstrooming hebben geleden, en waarbij wij tevens eene begrooting in minimum voegen welke ons naar behoorlijk onderzoek is voorgekomen enigszins juist te zijn, als
Hendrik [Berends] Nijdam f.150,-
Wed. Berend S. Nijdam [= Jeltje Gjalts Nijdam] f.50,-
Berend Jansen f.50,-
Reinder [Berends] Nijdam f.50,-
Jannes Jansen f.35,-
Roelf Sytzes Nijdam f.30
Wopke [Berends] Nijdam f.30,-
Berend Arends f.10,-
Hindrik Wilkens f.10,-
Jan [Geerts] Boer f.25,-
Wed. Andries [Berends] Nijdam [= Jantien Jans Kuipers] en consorten f.25
Harm Venema [= Harm Martens Venema] f.10,-
Teunis Teunis f.10,-
Hendrik [Hindriks] de Vries f.10
Harm Gosses van der Veen f.10,-
Wat de opsomming der verliezen aangaat van de deposanten, hieromtrent meenen wij te moeten aanmerken, dat dezelve ons van enkelen te overdreven is voorgekomen, daar welligt niemand der ingezetenen aan de Hoornschedijk voor de voeding van hun vee bij anderen, zo te Paterswolde als ook te Haren iets zal hebben betaald en voor hetwelke dan niet kan worden gerekend.
Wij begroten alzoo de schade:
W. [Willem] Willems f.56,-
L. ?????? f.15,-
S.R. [Sytze Roelfs] Nijdam f.22
H. [Hendrik] van der Veen junior f.25,-
H. [Harm Hindriks] van der Veen senior f.50,-
H.???? f.15,-
D. [Derk] van der Veen f.100,-
H. Nijland f.14,-
R. [Roelf Willeminus] van der Veen f.10,-
J. Beening f.10,-
G. [Geert Alberts] Swaving
H. van der Heide f.10,-
Voorts kan het plaatselijk bestuur van Haren zich niet onthouden hunne verwondering aan de dag te leggen over hetgene de adressanten in hun adres met betrekking tot de beoordeling hunnen stand van zaken zeggen, dat namelijk hun voordragt meer onpartijdig zou worden overwogen en beoordeeld door de zijlvesting van Aduard, dan welligt door eenig ander autoriteit, voor welke autoriteit het plaatselijk bestuur van Haren oordeelt zich zelf te kunnen of wel te moeten verstaan. Hoe zeer wij gaarne meerdere bekwaamheid of wel wetenschap deswegen aan de zijlvesting van Aduard willen toekennen, vermeent echter het plaatselijk bestuur te dien einde ook genoegzaam de waarheid of juistheid van ieders verlies te kunnen beoordelen, terwijl het plaatselijk bestuur zich ten vollen overtuigd houd van te allen tijde en in alle gevallen onpartijdig en regtmatig te hebben gehandeld en geoordeeld in het belang der ingezetenen. Zoo in het algemeen als in het bijzonder van enig gehucht of enkele personen. Het plaatselijk bestuur van Haren is door het gezegde enigszins op hetzelve schijnt toegepast te zijn, verontwaardigd over zodanige uitdrukking en hoopt dat u onze aanmerking deswege te goede zal beoordelen.
Wij achten het eindelijk onzen pligt om alle ingezetenen aan den Hoornschedijk hiervoor opgemeld aan uw goedgunstige beschikking aan te bevelen, daar velen van dezelve niets bezittende veenarbeiders zijn, die door het water van hunne volstrekt behoeve voorraad ten dele of geheel zijn beroofd, zoodat wij tijdelijk ook hebben moeten voorzien in het onderhoud van enige dezelve, terwijl andere losse huurders zijn die door de overstroming zoodanig hebben geleden, dat zij zich niet door zich zelven kunnen herstellen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 106)

Hendrik was gehuwd (1) met **Aaltje Jans Kuipers**, dochter van **Jan Jans Kuipers** en **Geertje Martens Venema (187)**. Aaltje is geboren te Hoornschedijk, is gedoopt op zondag 2 november 1788 te Haren, is overleden op vrijdag 19 mei 1820 aldaar. Aaltje werd 31 jaar, 6 maanden en 17 dagen.
Hendrik trouwt op zaterdag 17 november 1821 te Haren op 35-jarige leeftijd (2) met de 25-jarige **Geertruid Hendriks Timmer**, dochter van **Hindrik Geerts Timmer** en **Hillechien Hindriks**. Geertruid, wonende te Haren (Wijk E Hoornschedijk 10), is geboren te Bunne, is gedoopt op zaterdag 26 december 1795 te Vries, is overleden op donderdag 16 februari 1837 te Hoornschedijk. Geertruid werd 41 jaar, 1 maand en 21 dagen.
Geertruid was later gehuwd (2) met **Popko Popkes**.<260,261>

3 **Harmtien Berends Nijdam** is gedoopt op zondag 15 juni 1788 te Haren, is begraven op woensdag 25 maart 1789 aldaar. Harmtien werd 9 maanden en 10 dagen.

Ontvangst diaconie te Haren 25 maart 1789
Kind van Berend Andries (Nijdam) begraven: f.1,41
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

4 **Harmtien Berends Nijdam**, wonende te Haren (Wijk E Hoornschedijk 4), is geboren te Hoornschedijk, is gedoopt op zondag 29 augustus 1790 te Haren, is overleden op woensdag 1 januari 1873 te Hoornschedijk. Harmtien werd 82 jaar, 4 maanden en 3 dagen.
Harmtien was gehuwd met **Hendrik van der Veen** (MIL-092), zoon van **Harm Hindriks van der Veen** en **Jantje Hindriks Scheper**. Hendrik, veenbaas en landbouwer, wonende te Haren (Wijk E Hoornschedijk 21), aldaar (Wijk E Hoornschedijk 19) en aldaar (Wijk E Hoornschedijk 4), is geboren te Hoornschedijk, is gedoopt op zondag 25 januari 1789 te Haren, is overleden op zaterdag 13 januari 1877 aldaar. Hendrik werd 87 jaar, 11 maanden en 19 dagen.

Woont in 1830 met zijn vrouw en vier kinderen op het adres Haren Wijk E Nr 4 Hoorschedijk.

Brief H. van der Veen 21 januari 1830
Met verschuldigde eerbied geef ik, H. van der Veen, landbouwer aan den Hoornschen dijk, aan u te kennen, dat aan de school van dit gehucht thans turf ontbreekt, daar er maar voor eenen geheelen winter een achtste stobbe ontvangen is, terwijl u ligt kan begrijpen, dat men daar geene turf genoeg aan had en de ingezetenen geenen bijstand kunnen bieden, zooals voorheen, omdat deze zelf niet over hebben, zoo verzoeken wij u om bijstand in dit gure jaargetijde, want anders zijn de ingezetenen genoodzaakt om hunne kinderen te huis te houden. En daar deze school nu, sedert eene tijdlang aan de gemeente is getrokken, meenen wij redenen te hebben om turf te mogen vragen.
U van het bovengenoemde overtuigd zijnde, heb ik u vriendelijk te verzoeken, dat er zoo spoedig mogelijk is, maatregelen genomen worden de school in deze behoefte te voorzien.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 63)

Brief 14 maart 1834 aan Gedeputeerde Staten
Bij appointement van den 4 maart 1834 heeft zijne excellentie de gouverneur dezer provincie in onze handen gesteld om berigt en consideratiën, een adres van eenige ingezetenen aan den Hoornschedijk binnen deze gemeente aan zijn excellentie ingediend tot bekoming van eenige vergoeding voor hunne verliezen door de overstroming in den afgelopen wintertijd. In voldoening daar aan hebben wij de eer onder terugzending van het genoemde adres u te dienen van berigt en consideratiën.
Dat het met de waarheid overeenkomt, dat de adressanten door de overstroming en de stormen in deze winter veel hebben geleeden, doch dat niet alleen de adressanten, maar genoegsaam alle ingezetenen aan den Hoornschedijk meer of minder door die overstroming verliezen hebben gehad. Zoo door het wegspoelen der aardappelen, mest en hooi, als door het beschadigen van boomgaarden en huisraad. Dat de verliezen aan turf voorraad voor eigen behoefte of nog voorraad van de verveeners wel van minder belang zal zijn dan het verlies aan aardappelen, die of overspoeld of door het indringen van water in de gaten zijn verrot en aan hooi, dat mede weggespoeld of door het indringen van water, zoodanig is verbroeid, dat hetzelve smakeloos en ongezond voedsel is geworden. Ook aan het vee kan gezegd worden schade te zijn geleden, door dien sommige eigenaars hetzelve niet droog konden stallen of bergen, derwijl indien hetzelve hebben moeten vervoeren naar menschlievende personen, om hetzelve te bergen en voeden.
Wij nemen de vrijheid aan u ook de andere personen met name kenbaar te maken, welke aan den Hoornschedijk door de buitengewone overstrooming hebben geleden, en waarbij wij tevens eene begrooting in minimum voegen welke ons naar behoorlijk onderzoek is voorgekomen enigszins juist te zijn, als
Hendrik [Berends] Nijdam f.150,-
Wed. Berend S. Nijdam [= Jeltje Gjalts Nijdam] f.50,-
Berend Jansen f.50,-
Reinder [Berends] Nijdam f.50,-
Jannes Jansen f.35,-
Roelf Sytzes Nijdam f.30
Wopke [Berends] Nijdam f.30,-
Berend Arends f.10,-
Hindrik Wilkens f.10,-
Jan [Geerts] Boer f.25,-
Wed. Andries [Berends] Nijdam [= Jantien Jans Kuipers] en consorten f.25
Harm Venema [= Harm Martens Venema] f.10,-
Teunis Teunis f.10,-
Hendrik [Hindriks] de Vries f.10
Harm Gosses van der Veen f.10,-
Wat de opsomming der verliezen aangaat van de deposanten, hieromtrent meenen wij te moeten aanmerken, dat dezelve ons van enkelen te overdreven is voorgekomen, daar welligt niemand der ingezetenen aan de Hoornschedijk voor de voeding van hun vee bij anderen, zo te Paterswolde als ook te Haren iets zal hebben betaald en voor hetwelke dan niet kan worden gerekend.
Wij begroten alzoo de schade:
W. [Willem] Willems f.56,-
L. ?????? f.15,-
S.R. [Sytze Roelfs] Nijdam f.22
H. [Hendrik] van der Veen junior f.25,-
H. [Harm Hindriks] van der Veen senior f.50,-
H.???? f.15,-
D. [Derk] van der Veen f.100,-
H. Nijland f.14,-
R. [Roelf Willeminus] van der Veen f.10,-
J. Beening f.10,-
G. [Geert Alberts] Swaving
H. van der Heide f.10,-
Voorts kan het plaatselijk bestuur van Haren zich niet onthouden hunne verwondering aan de dag te leggen over hetgene de adressanten in hun adres met betrekking tot de beoordeling hunnen stand van zaken zeggen, dat namelijk hun voordragt meer onpartijdig zou worden overwogen en beoordeeld door de zijlvesting van Aduard, dan welligt door eenig ander autoriteit, voor welke autoriteit het plaatselijk bestuur van Haren oordeelt zich zelf te kunnen of wel te moeten verstaan. Hoe zeer wij gaarne meerdere bekwaamheid of wel wetenschap deswegen aan de zijlvesting van Aduard willen toekennen, vermeent echter het plaatselijk bestuur te dien einde ook genoegzaam de waarheid of juistheid van ieders verlies te kunnen beoordelen, terwijl het plaatselijk bestuur zich ten vollen overtuigd houd van te allen tijde en in alle gevallen onpartijdig en regtmatig te hebben gehandeld en geoordeeld in het belang der ingezetenen. Zoo in het algemeen als in het bijzonder van enig gehucht of enkele personen. Het plaatselijk bestuur van Haren is door het gezegde enigszins op hetzelve schijnt toegepast te zijn, verontwaardigd over zodanige uitdrukking en hoopt dat u onze aanmerking deswege te goede zal beoordelen.
Wij achten het eindelijk onzen pligt om alle ingezetenen aan den Hoornschedijk hiervoor opgemeld aan uw goedgunstige

© 2020 - E.M. van Koldam

beschikking aan te bevelen, daar velen van dezelve niets bezittende veenarbeiders zijn, die door het water van hunne volstrekt behoeve voorraad ten dele of geheel zijn beroofd, zoodat wij tijdelijk ook hebben moeten voorzien in het onderhoud van enige dezelve, terwijl andere losse huurders zijn die door de overstroming zoodanig hebben geleden, dat zij zich niet door zich zelven kunnen herstellen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 106)

5 **Trientje Berends Nijdam**, wonende te Haren (Wijk E Hoornschedijk 6), is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 23 juni 1793 aldaar, is overleden op donderdag 18 oktober 1877 te Hoornschedijk. Trientje werd 84 jaar, 3 maanden en 25 dagen.

Brief 26 februari 1840 van de gouverneur
Ik zend u hiernevens eene door de departementen van Binnenlandsche Zaken en van Oorlog genomene dispositie op het aan Zijner Majesteit gepresenteerde rekwest van Trijntje [Trientje Berend] Nijdam, weduwe van D. van der Veen, landbouwersche, wonende aan den Hoornschendijk onder uwe gemeente, ten onderwerp hebbende gestrekt uwe missive van 10 januari jl., waarbij aan haren bij de achtste afdeeling infanterie als loteling uwer gemeente van de ligting van 1839 dienenden zoon Berend van der Veen wordt vergund om alsnog binnen den daarbij bepaalde tijd een plaatsvervanger te mogen stellen.
Ik verzoek u om deze dispositie, na daarvan aanteekening te hebben gehouden, aan den belanghebbende uit te reiken, de voor dezelve verschuldigde zegel- en legesgelden ad f.2,725 in te vorderen en binnen acht dagen na de ontvang dezer aan mij te doen toekomen. Voorts om, zoodra men met den te stellen plaatsvervanger en de door dezen over te leggen bewijsstukken in gereedheid zal zijn, mij daarvan ten spoedigste kennis te geven, teneinde alsdan door mij zal kunnen worden bepaald het tijdstip waarop dezelve aan de daartoe bestemde commissie ter keuring zal behoren te worden aangeboden, opdat het bedoelde remplacement als nu binnen den verleenden termijn behoorlijk tot stand kome.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 73; ZIE VOOR VERVOLG BIJ ZOON BEREND VAN DER VEEN)

Overzicht 5 april 1841 opgemaakt door de gemeente-ontvanger H.J. Quintus
Lijst der weduwen in de gemeente Haren woonachtig, welke jaarlijks in 's Rijks directe belastingen, het patentregt daaronder niet begrepen, f.20,- en daarboven betalen.
Weduwe J. Swartwolt, te Haren, zonder beroep; weduwe J.P. Oosting, te Haren, zonder beroep; weduwe K.H. van der Es, te Haren, landbouwersche; weduwe L. Bolhuis, te Haren, landbouwersche; weduwe W. Eising, te Onnen, landbouwersche; weduwe J.J. Sipkes [Sipkema te Waterhuizen], te Haren, landbouwersche; weduwe D. van der Veen, te Haren, landbouwersche; weduwe G. Hemmes, te Haren, landbouwersche; weduwe E. Bolhuis, te Helpman, landbouwersche; weduwe J.E. Wilphorst, te Helpman, landbouwersche; weduwe W. Groenendal, te Helpman, landbouwersche; weduwe W.J. Quintus, te Helpman, zonder beroep; weduwe [J.H.] Nauta, te Helpman, zonder beroep; weduwe A.J. van Dijken, te Haren, landbouwersche; weduwe R. Kluiving, te Noordlaren, landbouwersche; weduwe K. Brands [Brants], te Noordlaren, landbouwersche; weduwe J.H. Timmer, te Noordlaren, landbouwersche; weduwe J. Hoenderken, te Noordlaren, landbouwersche; weduwe Ypeij, te Helpman, zonder beroep; weduwe J. Vos, te Haren, zonder beroep; Trientje Abelius [Trijntje Abels], te Helpman, landbouwersche; weduwe J.J. Bos, te Noordlaren, landbouwersche; weduwe G. Buirma [= Gezina Buirma?], te Helpman, zonder beroep; weduwe J. Gortemaker, te Haren, landbouwersche; weduwe H.R. Kloots [= Henderica Ottens, maar die is al in 1830 overleden], te Noordlaren, landbouwersche; weduwe A. Reiger, te Haren, zonder beroep.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 74)

Trientje trouwt op zondag 13 april 1817 te Haren op 23-jarige leeftijd met de 25-jarige **Derk van der Veen** (MIL-093), zoon van **Harm Hindriks van der Veen** en **Jantje Hindriks Scheper**. Derk, wonende te Haren (Wijk E Hoornschedijk 6) en aldaar, is geboren te Hoornschedijk, is gedoopt op zondag 1 mei 1791 te Haren, wonende Wijk E Hoornschedijk 16 aldaar, is overleden op donderdag 29 mei 1834 te Hoornschedijk, is als overleden aangegeven op vrijdag 30 mei 1834 te Haren (aangever overlijden was Harm van der Veen; getuige aangifte overlijden was Jan Berends Nijdam). Derk werd 43 jaar en 28 dagen.

Proces verbaal 4 februari 1828
Op 4 februari 1828 is voor mij, burgemeester der gemeente Haren, verschenen, Jannes van Hemmen, oud 24 jaren, zonder beroep, wonende te Haren ten huize van zijn vader Jan van Hemmen, hebbende aan zijne verpligtingen ten aanzien van de Nationale Militie voldaan, welke mij te kennen gaf, dat aan hun in den nacht tusschen den 30 en 31 der vorige maand waren ontvreemd twee vriesche schapen zonder merktekenen, doch tevens voor hen kenbaar, van de zoogenaamde uiter- of westerdijk ten westen van Haren. Dat zij door Derk van der Veen, wonende aan den Hoornschedijk waren gevraagd, of zijlieden ook schapen vermisten en wel in den avond van den eersten dezer maand, daar er op den gemelden dijk schapen waren gedood blijkens het nog op den grond staande bloed en eenig wol. Dat comparant daarop des anderen daags onderzoek naar hunnen schapen had gedaan en toen bevonden, dat zij twee beste hunner schapen vermisten. Dat aan den comparant was gezegd door Harm van der Veen, woonachtig aan den Hoornschedijk, dat deze schapen vermoedelijk over het Hoornschediep in een schipje toebehoorende aan Albert Nijdam waren gevoerd, doordien er in dat schipje (dat toen des morgens weg was geweest en op eene andere plaats weder gevonden) wolle en vet was geweest. Dat comparant volgens deze gezegden moet oordeelen, dat de schapen dood naar Paterswolde of elders zijn gevoerd, daarbij verklarende geen vermoeden omtrent iemand wegens het ontvreemden der meergemelde schapen te hebben.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 61)

Proces verbaal 6 februari 1828
Op heden 6 februari 1828 des nademiddags vier uren compareerde voor mij burgemeester der gemeente Haren, als daartoe geroepen zijnde, Derk van der Veen, oud 36 jaren, arbeider van beroep, woonachtig aan den Hoornschendijk binnen deze gemeente, in de behuizing getekend letter E nr 6, dewelke op het door mij aan hem gevraagde het volgende heeft verklaard. Gevraagd of dezelve van het dooden der schapen toebehoorende aan Jannes van Hemmen, eenige kennis droeg en in het schipje van Albert Nijdam ook bloed, wol en vet had gezien of zoodanige op den waterdijk zien liggen als een bewijs van het doden der schapen? Waarop door den comparant is geantwoord. Dat er gedurende drie dagen op de dijk voor hunne woning vier schapen hadden geloopen in het water zonder dat zij daarvan de eigenaar hadden geweten. Dat hij comparant in den avond van den 30 der vorige maand des avonds ongeveer te 10 uren van Haren komende, aldaar de schapen nog had zien loopen, en des anderen daags, des morgens te 7 uren de schapen niet meer hadde gezien, en toen op den 1 dezer des avonds op den dijk komende aldaar het bloed had gezien alsmede wol, ten blijke van het doden der schapen, doch dat hij comparant het schipje van Albert Nijdam niet had gezien, en derhalve van het vervoeren der schapen niet konde zeggen
En verklaarde tevens daaromtrent ook geen vermoeden omtrent iemand te hebben.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 61)

Notulen van de vergadering van de gemeenteraad, woensdag 4 augustus 1830
Er heeft een veeziekte geheerst. De Gouverneur des Konings verzoekt nu opgave te doen van de personen die als gevolg van het verlies van vee in hulpbehoevende omstandigheden zijn geraakt, "zodanig dat zij zonder menschlievende hulp geen vee weder magtig kunnen worden". De volgende lijst wordt vastgesteld:
H. Berends Jr, Onnen, 3 runderen, waarde f.100,-
K. Eisses, Onnen, 5 runderen, waarde f.125,-
D. v.d. Veen, Hoornschedijk, 1 rund, waarde f.50,-

© 2020 - E.M. van Koldam

B. Berends, Onnen, 4 runderen, waarde f.100,-
W. Alderts, Onnen, 1 rund, waarde f.45,-
E. Bakker, Onnen, 1 rund, waarde f.45,-
A. Brink, Onnen, 2 runderen en vier schapen, waarde f.65,-
J. Kooi, Glimmen, 5 runderen, waarde f.125,-
H. Pauwels, Onnen, 6 runderen, waarde f.105,-
G. Luiken, Onnen, 2 runderen, waarde f.70,-
H. Smeenk, Onnen, 6 runderen en 2 schapen, waarde f.120,-
H.B. Hoeks, Onnen, 5 runderen en 2 schapen, waarde f.100,-
L. Smid, Haren, 2 runderen en 2 schapen, waarde f.80,-
L. Eising, Onnen, 2 runderen, waarde f.75,-
Wed. J. Jochums, Haren, 2 runderen, waarde f.85,-
R. Brink, Onnen, 1 rund, waarde f.25,-
J. Alberts, Onnen, 3 runderen, waarde f.100,-
H. Kooi, Onnen, 1 rund, waarde f.25,-
P. Molema, Noordlaren, 2 runderen, waarde f.80,-
Wed. H. Bouwkamp, Noordlaren, 1 rund, waarde f.35,-
S. Evenhuis, Haren, 1 rund, waarde f.40,-
Wed. Engbert Jans, Haren, 1 rund, waarde f.55,-
J. Rueriks, Helpman, 1 rund, waarde f.45,-
J. Sipkes, Waterhuizen, 3 runderen en 6 schapen, waarde f.90,-.

Brief 14 maart 1834 aan Gedeputeerde Staten
Bij appointement van den 4 maart 1834 heeft zijne excellentie de gouverneur dezer provincie in onze handen gesteld om berigt en consideratiën, een adres van eenige ingezetenen aan den Hoornschedijk binnen deze gemeente aan zijn excellentie ingediend tot bekoming van eenige vergoeding voor hunne verliezen door de overstroming in den afgelopen wintertijd. In voldoening daar aan hebben wij de eer onder terugzending van het genoemde adres u te dienen van berigt en consideratiën.
Dat het met de waarheid overeenkomt, dat de adressanten door de overstroming en de stormen in deze winter veel hebben geleeden, doch dat niet alleen de adressanten, maar genoegsaam alle ingezetenen aan den Hoornschedijk meer of minder door die overstroming verliezen hebben gehad. Zoo door het wegspoelen der aardappelen, mest en hooi, als door het beschadigen van boomgaarden en huisraad. Dat de verliezen aan turf voorraad voor eigen behoefte of nog voorraad van de verveeners wel van minder belang zal zijn dan het verlies aan aardappelen, die of overspoeld of door het indringen van water in de gaten zijn verrot en aan hooi, dat mede weggespoeld of door het indringen van water, zoodanig is verbroeid, dat hetzelve smakeloos en ongezond voedsel is geworden. Ook aan het vee kan gezegd worden schade te zijn geleden, door dien sommige eigenaars hetzelve niet droog konden stallen of bergen, derwijl indien hetzelve hebben moeten vervoeren naar menschlievende personen, om hetzelve te bergen en voeden.
Wij nemen de vrijheid aan u ook de andere personen met name kenbaar te maken, welke aan den Hoornschedijk door de buitengewone overstrooming hebben geleden, en waarbij wij tevens eene begrooting in minimum voegen welke ons naar behoorlijk onderzoek is voorgekomen enigszins juist te zijn, als
Hendrik [Berends] Nijdam f.150,-
Wed. Berend S. Nijdam [= Jeltje Gjalts Nijdam] f.50,-
Berend Jansen f.50,-
Reinder [Berends] Nijdam f.50,-
Jannes Jansen f.35,-
Roelf Sytzes Nijdam f.30
Wopke [Berends] Nijdam f.30,-
Berend Arends f.10,-
Hindrik Wilkens f.10,-
Jan [Geerts] Boer f.25,-
Wed. Andries [Berends] Nijdam [= Jantien Jans Kuipers] en consorten f.25
Harm Venema [= Harm Martens Venema] f.10,-
Teunis Teunis f.10,-
Hendrik [Hindriks] de Vries f.10
Harm Gosses van der Veen f.10,-
Wat de opsomming der verliezen aangaat van de deposanten, hieromtrent meenen wij te moeten aanmerken, dat dezelve ons van enkelen te overdreven is voorgekomen, daar welligt niemand der ingezetenen aan de Hoornschedijk voor de voeding van hun vee bij anderen, zo te Paterswolde als ook te Haren iets zal hebben betaald en voor hetwelke dan niet kan worden gerekend.
Wij begroten alzoo de schade:
W. [Willem] Willems f.56,-
L. ?????? f.15,-
S.R. [Sytze Roelfs] Nijdam f.22
H. [Hendrik] van der Veen junior f.25,-
H. [Harm Hindriks] van der Veen senior f.50,-
H.???? f.15,-
D. [Derk] van der Veen f.100,-
H. Nijland f.14,-
R. [Roelf Willeminus] van der Veen f.10,-
J. Beening f.10,-
G. [Geert Alberts] Swaving
H. van der Heide f.10,-
Voorts kan het plaatselijk bestuur van Haren zich niet onthouden hunne verwondering aan de dag te leggen over hetgene de adressanten in hun adres met betrekking tot de beoordeling hunnen stand van zaken zeggen, dat namelijk hun voordragt meer onpartijdig zou worden overwogen en beoordeeld door de zijlvesting van Aduard, dan welligt door eenig ander autoriteit, voor welke autoriteit het plaatselijk bestuur van Haren oordeelt zich zelf te kunnen of wel te moeten verstaan. Hoe zeer wij gaarne meerdere bekwaamheid of wel wetenschap deswegen aan de zijlvesting van Aduard willen toekennen, vermeent echter het plaatselijk bestuur te dien einde ook genoegzaam de waarheid of juistheid van ieders verlies te kunnen beoordelen, terwijl het plaatselijk bestuur zich ten vollen overtuigd houd van te allen tijde en in alle gevallen onpartijdig en regtmatig te hebben gehandeld en geoordeeld in het belang der ingezetenen. Zoo in het algemeen als in het bijzonder van enig gehucht of enkele personen. Het plaatselijk bestuur van Haren is door het gezegde enigszins op hetzelve schijnt toegepast te zijn, verontwaardigd over zodanige uitdrukking en hoopt dat u onze aanmerking deswege te goede zal beoordelen.
Wij achten het eindelijk onzen pligt om alle ingezetenen aan den Hoornschedijk hiervoor opgemeld aan uw goedgunstige beschikking aan te bevelen, daar velen van dezelve niets bezittende veenarbeiders zijn, die door het water van hunne volstrekt behoeve voorraad ten dele of geheel zijn beroofd, zoodat wij tijdelijk ook hebben moeten voorzien in het onderhoud van enige dezelve, terwijl andere losse huurders zijn die door de overstroming zoodanig hebben geleden, dat zij zich niet door zich zelven

© 2020 - E.M. van Koldam

kunnen herstellen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 106)

6 **Andries Berends Nijdam** (MIL-168), veenbaas, wonende te Haren (Wijk E Hoornschedijk 14), is geboren op zondag 31 januari 1796 te Hoornschedijk, is overleden op zaterdag 13 maart 1869 aldaar. Andries werd 73 jaar, 1 maand en 10 dagen.

Ingekomen stukken gemeente Haren, 18 april 1814
Brief van de commissaris van het arrondissement Groningen met de mededeling, dat de leden van de landmilitie zich op 26 april 1814 om 8 uur in de ochtend in de Martinikerk moeten bevinden. Daarbij de toevoeging voor de maire: "het zoude mij aangenaam zijn, indien Ued bij de overgave van uw contingent tegenwoordig waart". Bijgevoegd een nominatie controlle van de door het lot gedefigneerden.
Nr. trekking, naam, remplaçant
1. Berg van den, Derk, vrijwillig;
36. Pathuis, Hindrik
40. Hendriks, Berend
41. Bruin de, Christiaan
59. Klaassens, Roelf
69. Veltman, Gerrit, remplaçant Bennink, Peter, te Haren
74. Jochums, Jacob, remplaçant Jan Jochums, te Haren
77. Kloots, Otto, remplaçant Gerrit Geerts, te Haren
85. Bazuin, Arend, remplaçant Antman, Izak, te Groningen
89. Rummerink, Lucas, remplaçant Bakker, Jacob, te Haren
98. Ruuls, Christoffel
101. Wieringa, Ludewikes
125. Houwing, Hendrik, remplacant Janssen, Marten Hendrik te Groningen
156. Schut, Jannes
175. Kwant, Meindert
183. Koops, Jan, remplacant Kwint, Willem, te Groningen
235. Boerema, Hindrik
236. Nijdam, Andries, remplacant Benniks, J.J., te Groningen
292. Bakker, Derk
298. Kramer Harm.
Op 30 april 1814 volgt een brief met als bijlage een overzicht van de personen, die op het appel hebben gemankeerd. Voor Haren waren dat:
36. Pathuis, Hindrik
40. Hendriks, Berend
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 47).

Processen verbaal 24 augustus 1818
1. verklaring Andries Nijdam
Op heden 24 augustus 1818 compareerde voor mij schout der gemeente Haren, Andries Nijdam, beklaagde, van beroep veenbaas, wonende aan de Hoornschedijk. Gevraagd welke reden hij had om Pieter Hendriks aan te tasten en drie stompen met de tabaksdoos op zijn hoofd te geven. Daarop geantwoord geen slagen aan gemelde persoon te hebben gegeven, zeggende dat gemelde Pieter Hendriks hem eerst heeft aangetast, om reden hij de huur niet willende betalen, een schaap van gemelde Pieter Hendriks in de wei hebbend en dat hij dat schaap als onderpand wilde houden, totdat hij de huur betaald had, waarop gemelde Pieter Hendriks naar het land wilde gaan om zijn schaap er uit te halen, waarop hij voor de plank van zijn land stond en gemelde Pieter Hendriks daar tegen gehouden, dat hij niet in het land kon komen om zijn schaap te halen, zeggend dat gemelde Pieter Hendriks hem uitschold voor schelm en gauwdief. Meer had Andries Nijdam niet te melden.
2. verklaring Teunis Teunis
Op heden den 24 augustus 1818 is voor mij gecompareerd Teunis Teunis, schoolmeester op de Hoornschedijk, zijnde als getuige opgegeven door Pieter Hendriks. Gevraagd of hij ook gezien had, dat gemelde Andries Nijdam Pieter Hendriks geslagen had. Antwoord: Neen, hebbende wel gezien dat gemelde Andries Nijdam op de dijk stond en dat Pieter Hendriks tegen de dijk op kroop en daarna met brood naar huis ging.
3. verklaring Pieter Hendriks
Voor mij gecompareerd Pieter Hendriks, oud 27 jaar, wonende Hoornschedijk, klagende dat Andries Nijdam hem geslagen had. Klager gevraagd naar de reden. Geen reden te weten. Hij ut zijn huis gaande om brood te halen bij Andries Nijdam, welke hem het brood gaf, hetwelke de klager betaalde en daarop weder naar huis gaande. Vraagde Andries Nijdam of hij hem ook de vijf gulden huur wilde betalen van zijne woning. Waarop hij geantwoord had, dat hij voorshands niet in staat was om te betalen en daar hij de huur reeds tot op vijf gulden voor het gehele jaar betaald had, zeggende hem dat hij zou betalen zodra hij dat kon. Waarop Andries Nijdam hem bij de borst vattend en hem tegen de grond wierp, zodat hij met een been in het diep kwam en daarop de tabaksdoos nam en hem daarmede drie stompen op het hoofd gegeven had.
4. Op 25 augustus 1818 bereikt de schout een akkoord met de beide kemphanen.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 51).

Brief 31 mei 1824 van de schout aan assessor Vos
De heren Gedeputeerde Staten dezer provincie hebben mij bij missive van den 24 dezer doen geworden een rekwest van Andries Nijdam, woonachtig aan de Hoornschedijk binnen deze gemeente, houdende een verzoek ter bekoming van octrooi tot het vervenen van nagenoeg twee bunders hooiland aan hem toebehoorende en gelegen op het zoogenaamde woltland aan de westzijde van het Hoornschediep, ter bekoming van consideratiën, welk rekwest ik hiernevens aan u doe toekomen, met verzoek om mij daarop zoo spoedig mogelijk, uiterlijk voor 5 juni aanstaande, onder terugzending van het meer gemelde rekwest, te dienen van berigt en consideratiën.
Aantekening van assessor Jan Vos op het stuk: bovengemeld stuk land is mij wel bekend en kan tot vervening aan het aanbelendende land of de dijken en weegen geenerhande nadeel toebrengen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 57)

Brief 19 september 1825 van de griffier bij de Staten der provincie Groningen
Ik heb de eer hiernevens aan u te doen toekomen eene dispositie van Gedeputeerde Staten op de rekwesten respectievelijk aan hun gepresenteerd door:
Reinder Hoenderken;
Alle Andries en Lukas Alles;
Joh. Maria Warmolts, waarvoor occupeert Jan Vos;
Andries Nijdam;
Wopke B. Nijdam;
Harm van der Veen.

© 2020 - E.M. van Koldam

Ik verzoek u die stukken aan de belanghebbenden ten spoedigsten uit te reiken onder invordering van f.4,20 van ieder voor zegel en legesgelden, dus gezamenlijk een bedrag van f.25,20 en deze som aan mij te willen doen toekomen.
Indien er onder de bovengenoemde personen, allen verveeners, welke veen in uwe gemeente hebben liggen, mogten zijn, die in weerwil van dien, niet in uw gemeente woonachtig zijn, dan gelieve u mij de voor hun bestemde dispositiën ten spoedigsten terug te zenden en mij hunne woonplaats op te geven.
Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 58)

Brief 12 oktober 1826 aan de officier van justitie te Groningen
Ik heb de eer u met terugzending van het rekwest van Andries (Berends) Nijdam, woonachtig aan de Hoornschedijk binnen deze gemeente, aan Zijne Majesteit den Koning gepresenteerd, om met dispensatie van het bestaande verbod, een huwelijk met de zuster van zijne overleden vrouw te mogen aangaan, te berigten, dat volgens de verklaringen van de naaste familie van Andries Nijdam en Willemina Harms Bonder, die omtrent de gevraagde punten heb gehoord, dat dezelve A.B. Nijdam en W.H. Bonder te goeder naam en faam staan.
Dat uit het vroegere huwelijk van Andries Nijdam met Annechien Harms Bonder drie kinderen aanwezig zijn. Dat er geene redenen bestaan om het daarvoor te houden, dat er staande het eerste huwelijk tusschen de rekwestranten bereids hebben plaats gehad als toen ongeoorloofde liaisons en dat de naast bestaanden van de rekwestranten eindelijk dit huwelijk voordelig achten voor de kinderen uit het eerste huwelijk verwekt.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 102)

Brief 22 maart 1830 van Gedeputeerde Staten van Groningen
Naar aanleiding van eene missive van den Heer Administrateur voor de Gevangenissen en het Armwezen van den 19 dezer zenden wij u hiernevens het extract uit den staat der personen in uwe gemeente, die ten gevolge der regens en overstroomingen in den zomer van 1828 een verlies van f.100,- en daarboven geleden hebben en aan wie door zijn Excellentie den Minister van Binnenlandsche Zaken bij resolutie van den 16 maart jl uit het nog voorbehouden gedeelte van het fonds voor kwade posten, ter beschikking staande van deszelfs Departement over het dienstjaar 1828, zijn verleend de sommen, daarbij achter ieders naam als onderstand uitgetrokken.
Wij verzoeken u om de belanghebbenden met de door Zijne Excellentie den Minister opgenoemd ten hunne opzigte genomen resolutie bekend te doen maken, zullende de ordonnantie van betaling deswege zoodra die zal zijn ingekomen aan u worden overgemaakt.
** Bijlage: lijst met personen.
1. Jan Jans; Glimmen, verlies f.112,-; verleende onderstand f.14,-
2. Harm Kornelis Rutgers; Paterswolde; verlies f.560; verleende onderstand f.70,-
3. Hendrik Nijdam; Hoornschedijk; verlies f.133,-; verleende onderstand f.16,625
4. Andries Nijdam; Hoornschedijk; verlies f.196,-; onderstand f. 24,50
5. Wichers Jans; Eelde; verlies f.140,-; verleende onderstand f.17,50
6. Abel Brink; Onnen, verlies f.110,-; verleende onderstand f.13,75
7. Jannes Meinders; Haren; verlies f.148,-; verleende onderstand f.18,50
8. Weduwe Bolhuis; Haren; verlies f.117,-; verleende onderstand f.14,625
9. Jelke Vos; Glimmen; verlies f.126,-; verleende onderstand f.15,75
10. Erven Albert Koops; Haren; verlies f.107,-; verleende onderstand f.13,375
11. Jan Kooi; Glimmen; verlies f.168; verleende onderstand f.21,-
12. Jan Hekman; Glimmen; verlies f.147,-; verleende onderstand f.18,375
13. Jan Thijs; Glimmen; verlies f.119; verleende onderstand f.14,875
14. Jan Sipkes; Waterhuizen; verlies f.162,-; verleende onderstand f.20,25.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 63)

Brief 5 juni 1840 van Andries Nijdam, Jannes Biek en Sietze Jelles Venema aan de gouverneur
Geven eerbiedig te kennen, de personen Andries [Berends} Nijdam, Jannes [Johannes] Biek en Sietze Jelles Venema, alle drie arbeiders en woonachtig onder de gemeente Haren, [doch in Paterswolde].
Vermeenen vrijheid te hebben u te naderen en hunne klagte en smeekbede voor te leggen. Zi zijn door het gemeentebestuur van Haren wegens klassificatiegelden hunner schoolkinderen aangeslagen op een som van ruim zeven gulden, terwijl hun kinderen onmogelijk het schoolgebouw van de zogenaamde Hoornschedijk, alwaar zij naar toe worden gewezen, kunnen bereiken. Eensdeels wegens de verre afstand, zijnde meer dan een half uur en anderzijds daar het bijna onmogelijk is [voor schoolkindertjes langs genoemde dijk te gaan] [volgt onleesbare beschrijving].
Zij sturen hun kinderen daarom in Paterswolde nar school en betalen daar schoolgeld. Zij vinden het dus zeer ongerijmd om nog schoolgeld te moeten betalen voor de school aan de Hoornschedijk, waar hunne kinderen nog nooit het schoolgebouw hebben betreden. Zij vragen de gouverneur daarom om de door de gemeente Haren opgelegde schoolgelden kwijt te schelden.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 73)

Andries trouwt op zaterdag 17 juni 1820 te Haren op 24-jarige leeftijd (1) met de 22-jarige **Annechien Harms Bonder**, dochter van **Harm Alberts Bonder** en **Marchien Hindriks Nijboer**. Annechien is geboren te Paterswolde, is gedoopt op zondag 18 maart 1798 te Eelde, is overleden op dinsdag 1 november 1825 te Hoornschedijk. Annechien werd 27 jaar, 7 maanden en 14 dagen.
Andries trouwt op donderdag 7 juni 1827 te Haren op 31-jarige leeftijd (2) met de 17-jarige **Wilmina Harms Bonder**, dochter van **Harm Alberts Bonder** en **Marchien Hindriks Nijboer**. Wilmina is geboren op zondag 8 oktober 1809 te Paterswolde, is overleden op zondag 30 juni 1867 te Hoornschedijk. Wilmina werd 57 jaar, 8 maanden en 22 dagen.

Brief 11 juni 1846 aan de burgemeester van Eelde
Willemina Harms Bonder, huisvrouw van Andries Nijdam, broodslijter, wonende op de Hoornschedijk onder deze gemeente heeft bij mij de navolgende klagte aangebragt.
Dat op vrijdag den 5 dezer door de bakker Roelf Nijdam te Hoornschedijk aan haar met het Paterswolder Veerschip waren afgezonden 18 stuks brooden in twee zaken, de eene zak houdende 8, de andere 10 broden, welke zakken door gemelde schippers aan het huis van Hoenderken te Hoornschedijk waren afgezet.
Dat de kinderen van genoemde Nijdam haar waren komen zeggen het brood niet te durven brengen uit hoofde de veldwachter van Eelde er op paste.
Dat zij toen haar zoon Harm, oud 24 jaren met eene kruiwagen langs het gewone voetpad ´t welk gedeeltelijk over Drents territoir loopt had gezonden om het brood naar haar huis te halen.
Dat toen die zoon met de kruiwagen op Drents territoir was gekomen, de veldwachter van Eelde zich had vertoond en de kaar met brood had opgeeischt, ´t welk hare zoon had geweigerd met de woorden het brood niet te willen missen, omdat het zijne ouders brood was, dien morgen bij de bakker besteld en hij geen ander pad had om het brood naar zijns ouders huis, ´t welk op Groninger territoir gelegen was, te brengen.
Dat de veldwachter toen hare zoon had bedreigd hem nog dien zelfden avond naar Assen te zullen brengen, er bij voegende, dat de eerste zak van Margien Eikens winkelierster te Paterswolde was en hij dien wilde hebben.
Dat haar zoon daarop had gezegd, als het Margien Eikens brood was, hij veldwachter zulks moest weten, maar dat hij het brood

© 2020 - E.M. van Koldam

niet afgaf.
Dat daarop de veldwachter eene zak met brood wel dien houdende de 10 brooden van de kaar had genomen, zich daarmede verwijderd en naar het gemeentehuis van Eelde had gebragt.
Daar mijns inziens bij de arrestatie van dat brood met overhaasting en onregelmatig te werk is gegaan, heb ik gemeend deze klagte voor alsnog zonder gevolg te laten en aan u als aangrenzend ambtgenoot te moeten voorstellen (indien u zich met mijn gevoelen kan vereenigen) die gearresteerde brooden door den veldwachter of op zoodanige andere wijze als u oorbaar zal oordeelen aan de belanghebbende te doen terug bezorgen, zullende de klaagster zich in geval het brood nog goed en eetbaar is, zoo ik vertrouw met een geringe schadevergoeding te vrede houden.
Aangenaam zal het mij zijn hierop uw beslissing met eenige spoed te mogen vernemen., 't welk ik voor en aleer aan de klagte verder gevolg te geven, vermeende te moeten afwachten.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 113).

7 **Reinder Berends Nijdam**, veenbaas en landbouwer, wonende te Haren (Wijk E Hoornschedijk 21), is geboren op zondag 2 september 1798 te Hoornschedijk, is overleden op maandag 1 mei 1882 te Eelde. Reinder werd 83 jaar, 7 maanden en 29 dagen.

Woonde in 1830 op het adres Haren Wijk E Nr 21 Hoornschedijk samen met zijn vrouw, twee kinderen en de inwonende Tjitske van der Veen.

Brief 14 februari 1831 aan Lukas Oosterveld, Roelf Koops, Harm van der Veen en Reinder Nijdam, Evert Everts en Jan van Hemmen, Kornelis Hornhuis en Gerrit Veldman, Pieter G. Mulder, H. Veldhuis, Willem Eising en Reinder Tonkens, Teunis Boer en Hindrik Houwing
Ten gevolge een op heden door ons genomen besluit zal er op woensdag of donderdag den 17 of 18 februari aanstaande een algemene collecte langs de huizen binnen deze gemeente plaats hebben, ten einde de onbedeelde behoeftige huisgezinnen in derzelve hulpbehoeven omstandigheden te ondersteunen. U hiervan kennis gevende, verzoeken wij u om de bedoelde collecte op en van de boven bepaalde dagen te …….. in de wijk ….. te willen verrigten.
Wij vertrouwen dat gij deze moeite wel op u zult willen nemen en vinden het noodig hierbij iets te voegen tot aanmoediging van uwen ijver in het verrigten dier collecte, daar de armoedige omstandigheden van sommige huisgezinnen zo schrijnend zijn, dan dat een ieder niet gaarne alles zoude aanwenden wat strekken kan tot verzachting van het lot der behoeftigen
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 105)

Groninger Courant, 17 december 1833
Ten overslaan van Mr. J. W. QUINTUS, openbaar notaris, residerende te Groningen, zullen op Woensdag, den 18 December 1833, des morgens te 10 uren, ten huize van den kastelein JAN PIETERS, te Haren, publiek worden te koop gepresenteerd:
I. Ongeveer 33 bunders BAGGELVEEN, met de WONINGEN en SCHUREN daarbij behoorende, genaamd HET BINNENVEEN, slaande en gelegen onder de Gemeente Haren, aan den Hoornschen Dijk.
II. Ongeveer 26 Bunders BAGGELVEEN, met het HUIS daarbij behoorende, genaamd HET OOSTERLAND, staande en gelegen te Paterswolde, onder de Gemeente Eelde.
III. Eene BOERENPLAATS , DE HELMERDIJK genaamd, met ongeveer 54 Bunders BOUW-, WEI-, HOOI- er. HEIDELAND, staande te Paterswolde en gelegen onder de Gemeenten Eelde , Peize en Haren.
IV. Ongeveer 11 Bunders VEEN, in het Winderveen, gelegen onder het Gehucht Bunde, Gemeente Vries.
V. Ongeveer 21 Bunders BOSCHLAND , waarop Dennen- en zeer zware Eikenboomen, HET HEERENKAMPJE en DE HANSHUTTENKAMP genaamd, gelegen in de Pieperspoelen, onder de Gemeente Haren.
VI. Ongeveer 3 Bunders BAGGELVEEN, WEILAND en EIKENBOSCH, in de Luisebergen, onder de Gemeente Haren gelegen.
VII. Een Akker BOUWLAND, groot ongeveer 70 Roeden , DE WALBURGSAKKER genaamd, gelegen te Bunde, onder de Gemeente Vries.
VIII. Een BOSCHJE van opgaande Boomen, groot ongeveer 9 Roeden, gelegen in het Kortland, te Peize.
IX. 22 Mudden, 7 schepels en 6 Koppen HAVEREN TINTMOLT, te leveren jaarlijks door de Boerschap van de Eexta, Gemeente Anloo, op den eersten Zondag van de Maand Mei.
X. 11 OLDE VLEEMSCHE, gaande op avond Johannis Baptistoe uit Tokinge of kort Akkersgoed tot Vries, wordende jaarlijks op St. Jan met 55 cents betaald.
XI. Eenige PORTIËN in de SCHIPSLOOT te Paterswolde.
Alle Goederen nagelaten door wijlen Mevrouw A. LEWE van MATTENESSE, weduwe den Heer en Mr. J. Trip. Dezelve zullen worden aanvaard als volgt: de percelen 1 en 2, de behuizingen en tuinen 6 weken vóór den 1 Mei, en het baggelveen op den 1 maart 1834; perceel 3 op den 1 Mei 1834, en de overige percelen dadelijk na den finalen toeslag. Dezelve kunnen dagelijks door de gegadigden worden bezigtigd. De conditiën zullen, drie dagen voor den verkoop, ter lezing liggen ten huize van verkoop, te Haren. Nadere informatie omtrent de percelen 1, 2 en 3 is te bekomen bij REINDER B. NIJDAM, wonende aan den Hoornschen Dijk, en alsmede omtrent alle percelen ten kantore van opgemelden Notaris.

Brief 14 maart 1834 aan Gedeputeerde Staten
Bij appointement van den 4 maart 1834 heeft zijne excellentie de gouverneur dezer provincie in onze handen gesteld om berigt en consideratiën, een adres van eenige ingezetenen aan den Hoornschedijk binnen deze gemeente aan zijn excellentie ingediend tot bekoming van eenige vergoeding voor hunne verliezen door de overstroming in den afgelopen wintertijd. In voldoening daar aan hebben wij de eer onder terugzending van het genoemde adres u te dienen van berigt en consideratiën.
Dat het met de waarheid overeenkomt, dat de adressanten door de overstroming en de stormen in deze winter veel hebben geleeden, doch dat niet alleen de adressanten, maar genoegsaam alle ingezetenen aan den Hoornschedijk meer of minder door die overstroming verliezen hebben gehad. Zoo door het wegspoelen der aardappelen, mest en hooi, als door het beschadigen van boomgaarden en huisraad. Dat de verliezen aan turf voorraad voor eigen behoefte of nog voorraad van de verveeners wel van minder belang zal zijn dan het verlies aan aardappelen, die of overspoeld of door het indringen van water in de gaten zijn verrot en aan hooi, dat mede weggespoeld of door het indringen van water, zoodanig is verbroeid, dat hetzelve smakeloos en ongezond voedsel is geworden. Ook aan het vee kan gezegd worden schade te zijn geleden, door dien sommige eigenaars hetzelve niet droog konden stallen of bergen, derwijl indien hetzelve hebben moeten vervoeren naar menschlievende personen, om hetzelve te bergen en voeden.
Wij nemen de vrijheid aan u ook de andere personen met name kenbaar te maken, welke aan den Hoornschedijk door de buitengewone overstrooming hebben geleden, en waarbij wij tevens eene begrooting in minimum voegen welke ons naar behoorlijk onderzoek is voorgekomen enigszins juist te zijn, als
Hendrik [Berends] Nijdam f.150,-
Wed. Berend S. Nijdam [= Jeltje Gjalts Nijdam] f.50,-
Berend Jansen f.50,-
Reinder [Berends] Nijdam f.50,-
Jannes Jansen f.35,-
Roelf Sytzes Nijdam f.30
Wopke [Berends] Nijdam f.30,-
Berend Arends f.10,-

© 2020 - E.M. van Koldam

Hindrik Wilkens f.10,-
Jan [Geerts] Boer f.25,-
Wed. Andries [Berends] Nijdam [= Jantien Jans Kuipers] en consorten f.25
Harm Venema [= Harm Martens Venema] f.10,-
Teunis Teunis f.10,-
Hendrik [Hindriks] de Vries f.10
Harm Gosses van der Veen f.10,-
Wat de opsomming der verliezen aangaat van de deposanten, hieromtrent meenen wij te moeten aanmerken, dat dezelve ons van enkelen te overdreven is voorgekomen, daar welligt niemand der ingezetenen aan de Hoornschedijk voor de voeding van hun vee bij anderen, zo te Paterswolde als ook te Haren iets zal hebben betaald en voor hetwelke dan niet kan worden gerekend.
Wij begroten alzoo de schade:
W. [Willem] Willems f.56,-
L. ?????? f.15,-
S.R. [Sytze Roelfs] Nijdam f.22
H. [Hendrik] van der Veen junior f.25,-
H. [Harm Hindriks] van der Veen senior f.50,-
H.???? f.15,-
D. [Derk] van der Veen f.100,-
H. Nijland f.14,-
R. [Roelf Willeminus] van der Veen f.10,-
J. Beening f.10,-
G. [Geert Alberts] Swaving
H. van der Heide f.10,-
Voorts kan het plaatselijk bestuur van Haren zich niet onthouden hunne verwondering aan de dag te leggen over hetgene de adressanten in hun adres met betrekking tot de beoordeling hunnen stand van zaken zeggen, dat namelijk hun voordragt meer onpartijdig zou worden overwogen en beoordeeld door de zijlvesting van Aduard, dan welligt door eenig ander autoriteit, voor welke autoriteit het plaatselijk bestuur van Haren oordeelt zich zelf te kunnen of wel te moeten verstaan. Hoe zeer wij gaarne meerdere bekwaamheid of wel wetenschap deswegen aan de zijlvesting van Aduard willen toekennen, vermeent echter het plaatselijk bestuur te dien einde ook genoegzaam de waarheid of juistheid van ieders verlies te kunnen beoordelen, terwijl het plaatselijk bestuur zich ten vollen overtuigd houd van te allen tijde en in alle gevallen onpartijdig en regtmatig te hebben gehandeld en geoordeeld in het belang der ingezetenen. Zoo in het algemeen als in het bijzonder van enig gehucht of enkele personen. Het plaatselijk bestuur van Haren is door het gezegde enigszins op hetzelve schijnt toegepast te zijn, verontwaardigd over zodanige uitdrukking en hoopt dat u onze aanmerking deswege te goede zal beoordelen.
Wij achten het eindelijk onzen pligt om alle ingezetenen aan den Hoornschedijk hiervoor opgemeld aan uw goedgunstige beschikking aan te bevelen, daar velen van dezelve niets bezittende veenarbeiders zijn, die door het water van hunne volstrekt behoeve voorraad ten dele of geheel zijn beroofd, zoodat wij tijdelijk ook hebben moeten voorzien in het onderhoud van enige dezelve, terwijl andere losse huurders zijn die door de overstroming zoodanig hebben geleden, dat zij zich niet door zich zelven kunnen herstellen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 106)

Extract uit het register der resolutien der Gedeputeerde Staten 9 mei 1843
Gelezen een request van Reinder [Berends] Nijdam, wonende in de gemeente Haren, vader van de loteling der nationale militie dier gemeente Berend [Reinders] Nijdam, behoorende tot de ligting van dezen jare, daarbij appellerende van eene door den Militieraad in deszelfs tweede zitting ten aanzien van den loteling dier gemeente Hindrik Hajema, thans nog gedetineerd in het Burgerlijk en Militair huis van verzekekering te Groningen, genomen decisie, waarbij dezelve, op grond dat zijne detentie nog niet geexpireerd is en eerst op den 13 dezer loopende maand eindigt, voor een jaar van de dienst is vrijgesteld, vermenende de remonstrant, dat vermits het steller zeker is, dat genoemde Hindrik Hajema op den 13 dezer en dus voor de laatste aflevering van het contingent der nationale militie, op vrije voeten zal zijn gesteld, er geene redenen kunnen bestaan, waarom die persoon niet voor de dienst zoude kunnen worden gedesigneerd [= aangewezen] ten einde te strekken in mindering van het contingent der gemeente Haren, wegens de ligting van dezen jare, waartoe hij wettelijk behoort. Gelezen ene missive van de Militieraad in deze provincie dd 12 april 1843, houdende deszelfs berigt en consideratien op het voorschreven request, en waaruit blijkt, dat de loteling Hendrik Hajema op den 13 dezer maand uit zijn detentie zal worden ontslagen. Voorts door den gouverneur ter vergadering zijnde gecommuniceerd eene missive van de Minister van Binnenlandsche Zaken dd 20 april 1843, houdende mededeeling van deszelfs gevoelen nopens de toepassing der bepaling van art. 94 van de Wet van 8 januari 1817 luidende: “de correctioneel gedetineerden, wier detentie nog niet is geëindigd, worden alsmede voor een jaar vrijgesteld”. Overwegende, dat daarbij geene bepaling gevonden wordt omtrent het tijdstip, waarop de detentie moet zijn geëxpireerd, om den bij dat artikel bedoelden loteling voor de dienst te kunnen designeren, doch dat in de missive van den minister het denkbeeld heerschende is, dat, wanneer de tijd van de detentie voor een loteling der Nationale Militie eerst komt te eindigen, nadat de Militieraad dezelfs zittingen zal hebben gesloten, zoodanige loteling dan voor een jaar van de dienst moet worden vrijgesteld, omdat in dat geval zijn detentie nog niet geexpireerd is op het oogenblijk, dat door den Militieraad eene definitieve uitspraak ten zijnen aanzien moet worden gedaan, waaruit dus volgt, dat, wanneer de tijd van den detentie van een loteling expireert voor het tijdstip waarop de Militieraad gewoon is dezelfs zittingen te sluiten, er geene zwarigheid in gelegen kan zijn om zoodanige loteling voor de dienst te designeren, ten einde onder de in te lijven manachappen van de ligting, waartoe hij volgens zijne ouderdom behoort te worden begrepen. Overwegende dat dit denkbeeld naar het oordeel dezer vergadering als zeer aannemelijk moet worden beschouwd en dat de dienovereenkomstige toepassing van de voorschrevene wetsbepaling niet kan worden geacht te strijden noch met de geest, noch met de letter derzelve, vooral wanneer de tijd der detentie van een loteling zoo vroegtijdig expireert, zooals met Hendrik Hajema het geval is, dat dezelve nog in de laatste, bij de wet bepaalde, aflevering, van het aan de provincie opgelegde contingent kan worden begrepen, terwijl eene andere uitlegging der bedoeling van het gemelde artikel, bij eene strikte toepassing, tot grote onbillijkheid aanleiding zoude geven, vermits alsdan een gedetineerde wiens detentie binnen weinige dagen expireert, zonder noodzaak voor een jaar zoude worden vrijgesteld, de ligting, waartoe hij behoort, door de oproeping van een hooger nummer nodeloos bezwaard en de ligting van een volgend jaar, hoezeer daarop geen aanspraak kunnende maken, onregtmatig bevoordeeld. Overwegende eindelijk, dat de Militieraad in deze provincie niet gewoon is deszelfs zittingen voor of op den 13 mei te sluiten, daar de genoemde raad zijne vierde zitting in den regel zoolang aanhoudt tot tenminste veertien dagen na den 15 mei, zijnde het tijdstip der laatste aflevering van het contingent, teneinde zoonodig de hervisitatiën te doen plaats hebben van de lotelingen, welke bij de korpsen mogten worden afgekeurd en dat bij gevolg, dar de gedetineerde Hendrik Hajema reeds op den 13 dezer en dus lang voor het sluiten der zittingen van den Militieraad zal zijn ontslagen, de decisie omtrent dien loteling te nemen gevoeglijk eenigen tijd zoude hebben kunnen worden aangehouden en doe loteling voor de dienst had kunnen en behoren te worden gedesineerd. Is goedgevonden het onderhavige appel te admitteren, den genoemden loteling Hajema voor de dienst te designeren en de decisie van de Militieraad, waarbij dezelve voor een jaar van de dienst is vrijgesteld, in te trekken en te stellen buiten effect.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

Brief 28 juli 1843 aan de officier van justitie te Assen
In antwoord op uw missive van den 25 dezer ontvangt u bij deze de verklaring van Reinder Berends Nijdam inzake de klagte van

© 2020 - E.M. van Koldam

mevrouw Trip en Geert Tollener wegens het stelen van turfzoden in haar veen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111)

Brief 28 mei 1844 aan de officier van justitie
Ik heb de eer bij dezen aan u te doen toekomen eene bij mij ingebragte klagte door den veenbaas R.B. Nijdam wegens het vermissen van een plank. Tot den inhoud van welk stuk ik mij gedraag.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111).

Proces verbaal van uitbesteding 22 oktober 1844
Overgegaan zijnde tot het onderhands uitbesteden van de leverantie van turf in de schoolen, is daarop ingeschreven door J.H. Boer naar f.22,50, door H. Hilbrants naar f.21,10 en door R.B. Nijdam naar f.20,50, per stobbe, waarna de leverantie is ingezet voor f.18,00 en telkens verhoogd met 25 centen, is daarna aannemer geworden R.B. Nijdam voor een som van f.20,50 per stobbe vrij aan de wal te leveren als volgt:
1,00 stobbe aan de wal bij Boddendijk;
0,75 stobbe bij de Helperbrug;
1,75 stobbe aan de Punterbrug [volgens aantekening in de marge 0,5 voor Glimmen en 0,75 voor Noordlaren];
0,50 stobbe aan de Hoornschedijk.
Zijnde voorts aan den aannemer te kennen gegeven dat na volbragte leverantie daarvoor dadelijk betaling zoude geschieden.
De schoolturf voor Noordlaren moet worden gehaald van de Punterbrug den 30 october 1844 door Jan Harms (of Vogelzang), H. Kloots, Arend Koerts, L. Hoenderken en G.J. Koers.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 77)

Reinder trouwt op zondag 25 april 1824 te Eelde op 25-jarige leeftijd met de 20-jarige **Geertruid Harms Bonder**, dochter van **Harm Alberts Bonder** en **Marchien Hindriks Nijboer**. Geertruid, wonende te Haren (Wijk E Hoornschedijk 21), is geboren op dinsdag 24 mei 1803 te Paterswolde, is overleden op zondag 15 juli 1866 te Eelderwolde. Geertruid werd 63 jaar, 1 maand en 21 dagen.

8 **Minke Berends Nijdam** is gedoopt op zondag 21 juni 1801 te Haren, is overleden op zaterdag 22 november 1879 te Eelde. Minke werd 78 jaar, 5 maanden en 1 dag.

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 14 juli 1821
De nabestaanden en goede vrienden van Minke Berends Nijdam, minderjarige dochter van wijlen Berend Andries Nijdam en wijlen Geesje Hindriks, beide gewoond hebbende aan de Hoornschedijk, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Hindrik Berends Nijdam, landbouwer aan de Hoornschedijk, broer
- Andries Berends Nijdam, vervener aan de Hoornschedijk, broer
- Reinder Berends Nijdam, arbeider aan de Hoornschedijk, broer
Aanwezig van moederszijde:
- Hindrik van der Veen, arbeider, aangehuwde broer
- Derk van der Veen, arbeider, aangehuwde broer
- Melle de Vries, arbeider, aangehuwde broer.
Alle drie woonachtig aan de Hoornschedijk onder Haren.
Minke vraagt samen met haar voogd Hindrik Berends Nijdam autorisatie om in het huwelijk te treden met Roelf Arends, arbeider aan de Hoornschedijk. De familieraad, in aanmerking nemende het goede gedrag van Minke en Roelf Arend, besluit de gevraagde autorisatie te verlenen.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 113, zaak 1821/104)

Minke trouwt op zondag 29 juli 1821 te Haren op 20-jarige leeftijd met de 22-jarige **Roelf Arends**, zoon van **Arend Jans Arends** en **Wubbechien Roelfs Siegers**. Roelf, visser, is geboren op zondag 2 december 1798 te Eelde, is overleden op zondag 5 april 1885 aldaar. Roelf werd 86 jaar, 4 maanden en 3 dagen.

Uitspraak 17 juli 1833 rechtbank van eerste aanleg te Groningen
Beklaagde is Roelf Arends, 34 jaar, visser, geboren en woonachtig te Paterswolde. Ter zake dat hij zonder consent gevist heeft in het Hoornschediep op 13 maart 1833. De rechtbank acht beklaagde schuldig en veroordeelt tot een boete van f.20,-, verbeurd verklaring van het vistuig en betaling van de kosten van de procedure ad f.4,635. De boete van f.20 is voor 2/3 ten voordele van de jagtopziener en voor 1/3 voor het fonds ten behoeve van oude en gebrekkige opzieners der jagt en hunne weduwen en wezen
(Groninger Archieven, toegang 144, inventaris nr 54, zaak 1897)

9 **Jan Berends Nijdam**, veenbaas, is geboren op zaterdag 10 maart 1804 te Hoornschedijk, is overleden op donderdag 3 december 1874 te Bunne. Jan werd 70 jaar, 8 maanden en 23 dagen.

Notulen burgemeester en wethouders, 23 december 1856
Tot opperbrandmeester voor de tijd van 3 jaren, ingaande heden, wordt aangewezen Lubbertus van Oosten.
Tot wijkmeester van de wijk A (dorp Haren), tevens brandmeester en eerste hoofdman van de nachtwacht: Jannes Horst met als plaatsvervanger Jan Jansen.
Tot wijkmeester wijk B (dorp Haren); J. Koops en plaatsvervanger L. Bolhuis.
Tot wijkmeester wijk C (Onnen): Joh. Breeman en plaatsvervanger H. Hindriks.
Tot wijkmeester wijk D (Dilgt en Hemmen): J. Brink en als plaatsvervanger Joh. Meijer.
Tot wijkmeester wijk E (Hoornschedijk): J. Nijdam en als plaatsvervanger B. van der Veen
Tot wijkmeester wijk F (Essen): Jan Hemmes en als plaatsvervanger J.K. van Hemmen
Tot wijkmeester wijk A (Helpman): R. Tonkens sr en als plaatsvervanger Joh. Blaauwpot.
Tot wijkmeester wijk B (Helpman): L. Poelma en als plaatsvervanger H. Kwant
Tot wijkmeester wijk C (Molenstreek en Euvelgunne): K. Bolhuis en als plaatsvervanger H. van Bruggen.
Tot wijkmeester wijk D (Den Hoorn): H. van Hemmen en als plaatsvervanger H. Oosterveld.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 35).

Jan trouwt op maandag 19 november 1827 te Haren op 23-jarige leeftijd met de 23-jarige **Geertien Hindriks Timmer**, dochter van **Hindrik Geerts Timmer** en **Hillechien Hindriks**. Geertien is geboren op maandag 26 december 1803 te Bunne, is overleden op woensdag 2 oktober 1878 aldaar. Geertien werd 74 jaar, 9 maanden en 6 dagen.

189 **Gjalt Berends Nijdam** (GH1812-111), zoon van **Berend Sytzes Nijdam** en **Aalke Andries**, wonende te Haren (Wijk E Hoornschedijk 14), is geboren op dinsdag 25 oktober 1746 te Ureterp, is overleden op maandag 27 februari 1826 te Hoornschedijk.

© 2020 - E.M. van Koldam

Gjalt werd 79 jaar, 4 maanden en 2 dagen.

Acte 8 maart 1818
Jelte Berends Nijdam verkoopt aan het echtpaar Berend Nijdam, arbeider, en Jeltje Nijdam, de halfscheid van de boerenbehuizing E14 met het recht van vaste beklemming van de daaronder behorende landerijen, strekkende van de Hoornsche Dijk of het Hoorns Diep westwaarts tot het veen. Bezwet ten noorden de erven Warmolts en ten zuiden Willem Willems, met nog de halfscheid van 5 matten land aan de noordzijde van het veen gelegen. Doende voor het geheel f.42,-, dus voor de halfscheid f.21,-, jaarlijks aan der erven Warmolts. De beklemming is geconstitueerd bij stokleggingsbrief van 21 mei 1777. De verkoopprijs bedraagt f.1.100,-.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 38, acte 99)

Gjalt trouwt op zondag 18 april 1773 te Eelde op 26-jarige leeftijd (1) met de 18-jarige **Annegje Alles**, dochter van **Alle Oetses** en **Jeltje Andries**. Annegje is geboren in 1755 (OS), is overleden op vrijdag 3 maart 1809 te Hoornschedijk, is begraven op donderdag 9 maart 1809 te Haren. Annegje werd 54 jaar.

Ontvangst diaconie te Haren 9 maart 1809
Begraving van Gjalt Berents zijn vrouw: f.3,69
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

Ontvangst diaconie te Haren 15 maart 1809
Van Gjalt Berents voor het laken voor zijn vrouw: f.1,50
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

Van Gjalt en Annegje zijn drie kinderen bekend:

1 **Alle Gjalts Nijdam** is gedoopt op zondag 21 januari 1776 te Haren.

2 **Jeltje Gjalts Nijdam**, wonende te Haren (Wijk E Hoornschedijk 14), is geboren te Hoornschedijk, is gedoopt op woensdag 29 april 1778 te Haren, is overleden op donderdag 14 augustus 1845 te Hoornschedijk. Jeltje werd 67 jaar, 3 maanden en 16 dagen.

Woonde als weduwe in 1830 op het adrres Haren Wijk E Nr 14 Hoornschedijk samen met haar vier kinderen.

Brief 21 oktober 1831 aan de gouverneur
Bij appointement van den 17 oktober jl door u in onze handen zijnde gesteld een adres van de weduwe van wijlen Berend Syzes Nijdam, woonachtig binnen deze gemeente, aan het departement van oorlog ingediend, ter bekoming van ontslag van haren zoon uit schutterlijke dienst, om daarop te dienen van berigt en consideratiën, zoo hebben wij de eer onder terugzending van het genoemde adres en deszelfs bijlage, aan u te berigten, dat de redenen van klagte door de suppliante aangevoerd grootendeels niet ongegrond zijn en gestaafd worden door het getuigenis van drie personen en het ons is voorgekomen, dat haar oudste zoon met name Syze Berends Nijdam, in werkelijke dienst bij de eerste ban mobiele schutterij uit deze gemeente, meer bij haar te huis gevorderd wordt om hare zaken in orde te houden dan wel om in haar onderhoud te voorzien, uit hoofde wij vermeenen, dat zij suppliante genoegzame goederen heeft om in haar onderhoud te voorzien.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 105)

Brief 14 maart 1834 aan Gedeputeerde Staten
Bij appointement van den 4 maart 1834 heeft zijne excellentie de gouverneur dezer provincie in onze handen gesteld om berigt en consideratiën, een adres van eenige ingezetenen aan den Hoornschedijk binnen deze gemeente aan zijn excellentie ingediend tot bekoming van eenige vergoeding voor hunne verliezen door de overstroming in den afgelopen wintertijd. In voldoening daar aan hebben wij de eer onder terugzending van het genoemde adres u te dienen van berigt en consideratiën.
Dat het met de waarheid overeenkomt, dat de adressanten door de overstroming en de stormen in deze winter veel hebben geleeden, doch dat niet alleen de adressanten, maar genoegsaam alle ingezetenen aan den Hoornschedijk meer of minder door die overstroming verliezen hebben gehad. Zoo door het wegspoelen der aardappelen, mest en hooi, als door het beschadigen van boomgaarden en huisraad. Dat de verliezen aan turf voorraad voor eigen behoefte of nog voorraad van de verveeners wel van minder belang zal zijn dan het verlies aan aardappelen, die of overspoeld of door het indringen van water in de gaten zijn verrot en aan hooi, dat mede weggespoeld of door het indringen van water, zoodanig is verbroeid, dat hetzelve smakeloos en ongezond voedsel is geworden. Ook aan het vee kan gezegd worden schade te zijn geleden, door dien sommige eigenaars hetzelve niet droog konden stallen of bergen, derwijl indien hetzelve hebben moeten vervoeren naar menschlievende personen, om hetzelve te bergen en voeden.
Wij nemen de vrijheid aan u ook de andere personen met name kenbaar te maken, welke aan den Hoornschedijk door de buitengewone overstrooming hebben geleden, en waarbij wij tevens eene begrooting in minimum voegen welke ons naar behoorlijk onderzoek is voorgekomen enigszins juist te zijn, als
Hendrik [Berends] Nijdam f.150,-
Wed. Berend S. Nijdam [= Jeltje Gjalts Nijdam] f.50,-
Berend Jansen f.50,-
Reinder [Berends] Nijdam f.50,-
Jannes Jansen f.35,-
Roelf Sytzes Nijdam f.30
Wopke [Berends] Nijdam f.30,-
Berend Arends f.10,-
Hindrik Wilkens f.10,-
Jan [Geerts] Boer f.25,-
Wed. Andries [Berends] Nijdam [= Jantien Jans Kuipers] en consorten f.25
Harm Venema [= Harm Martens Venema] f.10,-
Teunis Teunis f.10,-
Hendrik [Hindriks] de Vries f.10
Harm Gosses van der Veen f.10,-
Wat de opsomming der verliezen aangaat van de deposanten, hieromtrent meenen wij te moeten aanmerken, dat dezelve ons van enkelen te overdreven is voorgekomen, daar welligt niemand der ingezetenen aan de Hoornschedijk voor de voeding van hun vee bij anderen, zo te Paterswolde als ook te Haren iets zal hebben betaald en voor hetwelke dan niet kan worden gerekend.
Wij begroten alzoo de schade:
W. [Willem] Willems f.56,-
L. ?????? f.15,-
S.R. [Sytze Roelfs] Nijdam f.22
H. [Hendrik] van der Veen junior f.25,-
H. [Harm Hindriks] van der Veen senior f.50,-

© 2020 - E.M. van Koldam

H.???? f.15,-
D. [Derk] van der Veen f.100,-
H. Nijland f.14,-
R. [Roelf Willeminus] van der Veen f.10,-
J. Beening f.10,-
G. [Geert Alberts] Swaving
H. van der Heide f.10,-
Voorts kan het plaatselijk bestuur van Haren zich niet onthouden hunne verwondering aan de dag te leggen over hetgene de adressanten in hun adres met betrekking tot de beoordeling hunnen stand van zaken zeggen, dat namelijk hun voordragt meer onpartijdig zou worden overwogen en beoordeeld door de zijlvesting van Aduard, dan welligt door eenig ander autoriteit, voor welke autoriteit het plaatselijk bestuur van Haren oordeelt zich zelf te kunnen of wel te moeten verstaan. Hoe zeer wij gaarne meerdere bekwaamheid of wel wetenschap deswegen aan de zijlvesting van Aduard willen toekennen, vermeent echter het plaatselijk bestuur te dien einde ook genoegzaam de waarheid of juistheid van ieders verlies te kunnen beoordelen, terwijl het plaatselijk bestuur zich ten vollen overtuigd houd van te allen tijde en in alle gevallen onpartijdig en regtmatig te hebben gehandeld en geoordeeld in het belang der ingezetenen. Zoo in het algemeen als in het bijzonder van enig gehucht of enkele personen. Het plaatselijk bestuur van Haren is door het gezegde enigszins op hetzelve schijnt toegepast te zijn, verontwaardigd over zodanige uitdrukking en hoopt dat u onze aanmerking deswege te goede zal beoordelen.
Wij achten het eindelijk onzen pligt om alle ingezetenen aan den Hoornschedijk hiervoor opgemeld aan uw goedgunstige beschikking aan te bevelen, daar velen van dezelve niets bezittende veenarbeiders zijn, die door het water van hunne volstrekt behoeve voorraad ten dele of geheel zijn beroofd, zoodat wij tijdelijk ook hebben moeten voorzien in het onderhoud van enige dezelve, terwijl andere losse huurders zijn die door de overstroming zoodanig hebben geleden, dat zij zich niet door zich zelven kunnen herstellen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 106)

Jeltje trouwt (kerk) op zondag 1 april 1804 te Haren op 25-jarige leeftijd met de 38-jarige **Berend Sytzes Nijdam** (MIL-073), zoon van **Sytze Berends Nijdam** en **Trijntje Roelfs Kuipers**. Berend, landbouwer, wonende te Haren (Wijk E Hoornschedijk 17) en aldaar, is geboren in 1766 te Hoornschedijk, wonende Wijk E Hoornschedijk 14 te Haren, is overleden op zaterdag 30 augustus 1828 te Hoornschedijk, is als overleden aangegeven op maandag 1 september 1828 (getuigen aangifte overlijden waren Sietze Berends Nijdam en Andries Gjalts Nijdam (zie 187)). Berend werd 62 jaar.

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 27 april 1814
De nabestaanden en vrienden van Roelfje en Andries Nijdam, minderjarige kinderen van Andries Nijdam, landbouwer aan de Hoornschedijk, en wijlen Annigje Harms, overleden op 1 november 1813, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Jelte Berends Nijdam, landbouwer aan de Hoornschedijk, grootvader
- Berend Nijdam, arbeider te Hoornschedijk, aangehuwde oom
- Hindrik Alles, landbouwer Hoornschedijk onder Helpman, neef
Aanwezig van moederszijde:
- Jan Harms Snoek, schoenmaker te Vries, oom
- Evert Harms Snoek, schoenmaker te Paterswolde, oom
- Thomas de Jongh, kastelein te Hoogezand, vriend bij gebrek aan verdere nabestaanden
Vader Andries Nijdam blijft voogd. Evert Harms Snoek wordt toeziend voogd.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 110, zaak 1814/84)

Akte 8 maart 1818
Jelte Berends Nijdam verkoopt aan het echtpaar Berend Nijdam, arbeider, en Jeltje Nijdam, de halfscheid van de boerenbehuizing E14 met het recht van vaste beklemming van de daaronder behorende landerijen, strekkende van de Hoornsche Dijk of het Hoorns Diep westwaarts tot het veen. Bezwet ten noorden de erven Warmolts en ten zuiden Willem Willems, met nog de halfscheid van 5 matten land aan de noordzijde van het veen gelegen. Doende voor het geheel f.42,-, dus voor de halfscheid f.21,-, jaarlijks aan der erven Warmolts. De beklemming is geconstitueerd bij stokleggingsbrief van 21 mei 1777. De verkoopprijs bedraagt f.1.100,-.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 38, akte 99)

Brief 27 maart 1827 aan J.C. van Hasselt
Hiernevens heb ik de eer u tengevolge van uw verzoek te doen toekomen het proces verbaal wegens het koopen van twee dennestokken door Berend S. Nijdam en Andries G. Nijdam, woonachtig aan den Hoornschedijk van een persoon genaamd Jan Thijs, woonachtig te Paterswolde. De persoon Geert Heithuis, die ook eene dennestok zou hebben gekocht, was ziek, zoodat daaromtrent geene verklaring is ingewonnen.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 103)

Berend was eerder gehuwd (1) met **Menke Andries Nijdam**.<262>

3 **Andries Gjalts Nijdam** is geboren te Hoornschedijk, is gedoopt op zondag 17 december 1780 te Haren, zie 187.

Gjalt trouwt op zondag 15 september 1816 te Haren op 69-jarige leeftijd (2) met de 60-jarige **Fennegien Geerts**, dochter van **Geert Jans Wever** en **Aaltien Reinders**. Fennegien, wonende te Haren (Wijk B Haren 9), is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 9 mei 1756 aldaar, is overleden op woensdag 11 januari 1826 te Hoornschedijk. Fennegien werd 69 jaar, 8 maanden en 2 dagen.
Fennegien was eerder gehuwd (1) met **Geert Jacobs Smeenge**.<263,264>

190 **Wopke Berends Nijdam** (GH1812-109), zoon van **Berend Sytzes Nijdam** en **Aalke Andries**, veenbaas, wonende te Haren (Wijk E Hoornschedijk 13) en aldaar, is gedoopt op maandag 10 november 1749 te Ureterp, wonende Wijk E Hoornschedijk 13 te Haren, is overleden op dinsdag 16 februari 1836 te Hoornschedijk, is als overleden aangegeven op donderdag 18 februari 1836 te Haren (aangever overlijden was Harm Gerrits Nijland; getuige aangifte overlijden was Hindrik Wilkens). Wopke werd 86 jaar, 3 maanden en 6 dagen.

Woonde in 1830 op het adres Haren Wijk E Nr 13 Hoornschedijk samen met Jantien Ensing (relatie onbekend), de werkbode Harm Nieland en de werkmeid Marchien Hilbrants Stoffers. Harm en Marchien trouwden in 1831 met elkaar.

Akte 2 mei 1817
Wopke Nijdam, veenbaas aan de Horensche Dijk stelt zich borg voor de erven Jan Warmolts voor de juiste betaling van de impost op de turf, die de erven verschuldigd zullen zijn aan Mello Sichterman, ontvanger der directe belastingen te Groningen wegens het baggeren van veen.

(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr. 68, Akte 225)

Brief 12 januari 1818 van de officier van justitie
Bij uw missive van de 6e dezer maand heb ik van u ontvangen een proces verbaal inzake de diefstal van turf, waaraan de daarbij aan mij ingezonden persoon, zig hebbende genaamd Jan Jans, zich zoude hebben schuldig gemaakt. Ik verzoek u om verklaringen van de getuigen die bij de aanhouding hebben geassisteerd en van personen die verder iets hebben geconstateerd.
Brief 17 januari 1818
Reactie op brief van 12 januari 1818 van de officier van justitie te Groningen. Ik heb de eer u bij deze te doen toekomen de verklaring van de getuigen welke ik op heden voor mij heb doen compareren benevens het proces verbaal. Verzoeke mij te willen berichten wat ik aan moet met de aardappelen, turf en sleeden, welke nog in bewaring zijn bij Wopke Berends Nijdam aan de Hoornschedijk
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 51).

Overzicht 10 juni 1818
Overzicht der personen handel of nering doende in koffie en suiker in de gemeente Haren woonachtig:
Harm van Streun, Haren, Wijk A nr 15
Arnoldus Alberts, Haren, (nummer is onduidelijk; volgens mijn gegevens Wijk B nr 3)
Wopke Berends Nijdam, Hoornschedijk, Wijk E nr 13
Reinder Marring, Noordlaren, Wijk A nr 19
Roelf Noorda, Noordlaren, Wijk B nr 13
Arend Oddens, Glimmen, (met vermelding: dit huis dat nog nauwelijks voltooid is, heeft nog geen nummer; zal wijk C nr 9B zijn)
Bolhuis, Haren, Wijk B nr 48 (wellicht wordt gedoeld op Jacob Bolhuis Everts op A 48)
Marten Meijer, Helpman, Wijk A nr 15.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 51).

Brief 19 september 1825 van de griffier bij de Staten der provincie Groningen
Ik heb de eer hiernevens aan u te doen toekomen eene dispositie van Gedeputeerde Staten op de rekwesten respectievelijk aan hun gepresenteerd door:
Reinder Hoenderken;
Alle Andries en Lukas Alles;
Joh. Maria Warmolts, waarvoor occupeert Jan Vos;
Andries Nijdam;
Wopke B. Nijdam;
Harm van der Veen.
Ik verzoek u die stukken aan de belanghebbenden ten spoedigsten uit te reiken onder invordering van f.4,20 van ieder voor zegel en legesgelden, dus gezamenlijk een bedrag van f.25,20 en deze som aan mij te willen doen toekomen.
Indien er onder de bovengenoemde personen, allen verveeners, welke veen in uwe gemeente hebben liggen, mogten zijn, die in weerwil van dien, niet in uw gemeente woonachtig zijn, dan gelieve u mij de voor hun bestemde dispositiën ten spoedigsten terug te zenden en mij hunne woonplaats op te geven.
Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 58)

Brief 21 maart 1826 aan de gouverneur
Bij missive van 20 maart heeft u ons toegezonden om spoedig berigt en advies het rekwest aan Zijne Majesteit den Koning gepresenteerd door Hindrik Geerts Kwant, Willem Eising en Pieter Pieters Bolhuis, wonende te Helpman als volmagten van de school aldaar en Wopke (Berends) Nijdam en Harm (Hindriks) van der Veen, wonende aan de Hoornschedijk, als volmagten wegens de school aldaar ter plaats, verzoekende dat Zijne Majesteit behage uit 's Rijkskas of zoodanig ander fonds als Zijne Majesteit zal goed denken eene zekere som af te zonderen en te doen besteden ter geheele of gedeeltelijke voldoening van een hoofdschuld ad f.800,- met nog f.242,42 achterstallige interessen ten laste van het karspel Helpman en van een hoofdschuld groot f.100,- met f.53,75 achterstallige renten over de ingezetenen aan de Hoornschedijk, beide genegotieerd, het een in het jaar 1803 en het laatste in 1811, ter vertimmering en verbetering der respectieve schoolgebouwen op die plaatsen. Hebben wij de eer u voor te dragen, dat het door de rekwestranten in hun adres gestelde overeenkomstig de waarheid is, en dat het voor de ingezetenen van de voorschreven plaatsen zoolang de bedoelde schulden hebben bestaan alle jaren een drukkende last is geweest om de interessen der hoofdsommen en nog daarenboven de reparatie en het onderhoud dier scholen te voldoen, hetwelk ook de oorzaak is, dat de interessen tot zulk eene merkelijke som zijn opgeloopen en achterstallig geworden. Zoodat hoe gaarne men ook van deze schulden wenschte ontheven te worden, alle plannen tot aflossing van dezelve , uit hoofde de grootendeels bekrompen toestand der contribuabelen zijn mislukt en achterwege hebben moeten blijven.
Dat vermits nu de voormelde schulden moeten afgelost en betaald worden, het zeer wenschelijk is, dat het Zijne Majesteit mogte behagen de ingezetenen van Helpman en aan de Hoornschedijk daarin gratieuselijk te hulp te komen, aangezien het hun onmogelijk zal vallen, sommige zelfs ondoenlijk zijn, ten vollen deze schulden te kwijten. Weshalve wij dan ook niet kunnen nalaten de rekwestranten verzoek te ondersteunen in Zijne Majesteits hooge gunst aan te bevelen.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 102)

Brief 25 juni 1824 van de landmeter bij het kadaster aan de schout van Haren
Het proces verbaal der grensbepaling van de gemeente Eelde, op last van den heer gouverneur der provincie Drenthe, bij deszelfs besluit van den 29 januari jl nr 3, moetende vernieuwen, terwijl het bestaande door zijne excellentie werd afgekeurd. Zoo heb ik de eer u te berichten ik deze opdragt zoo verre voltooide, dat ik hetzelve de Heeren Schouten van de daarbij belanghebbende gemeenten, ter examinatie en tekening kan aanbieden.
U als eene der opgemelde Heeren uitnodigende om bij en met mij te willen zamenkomen, op eerstkomenden maandag den 28 dezer, des nademiddags te vier uren, bij den kastelein R.C. Hoenderken te Paterswolde, alwaar ik de verdere Heeren Schouten mede verzocht hebbe te verschijnen.
Het zal nodig zijn u zich door een of twee aanwijzers doe vergezellen, met de grenzen uwer gemeente zoo verre die tegen Eelde strekken, goed bekend zijnde; de meest geschikte personen zouden zijn R. Koops en W.B. Nijdam, terwijl die bij de opmaking van het oude in 1818 hebben geassisteerd.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 57)

Brief 14 maart 1834 aan Gedeputeerde Staten
Bij appointement van den 4 maart 1834 heeft zijne excellentie de gouverneur dezer provincie in onze handen gesteld om berigt en consideratiën, een adres van eenige ingezetenen aan den Hoornschedijk binnen deze gemeente aan zijn excellentie ingediend tot bekoming van eenige vergoeding voor hunne verliezen door de overstroming in den afgelopen wintertijd. In voldoening daar aan hebben wij de eer onder terugzending van het genoemde adres u te dienen van berigt en consideratiën.
Dat het met de waarheid overeenkomt, dat de adressanten door de overstroming en de stormen in deze winter veel hebben geleeden, doch dat niet alleen de adressanten, maar genoegsaam alle ingezetenen aan den Hoornschedijk meer of minder door die overstroming verliezen hebben gehad. Zoo door het wegspoelen der aardappelen, mest en hooi, als door het beschadigen van boomgaarden en huisraad. Dat de verliezen aan turf voorraad voor eigen behoefte of nog voorraad van de verveeners wel van minder belang zal zijn dan het verlies aan aardappelen, die of overspoeld of door het indringen van water in de gaten zijn verrot en

© 2020 - E.M. van Koldam

aan hooi, dat mede weggespoeld of door het indringen van water, zoodanig is verbroeid, dat hetzelve smakeloos en ongezond voedsel is geworden. Ook aan het vee kan gezegd worden schade te zijn geleden, door dien sommige eigenaars hetzelve niet droog konden stallen of bergen, derwijl indien hetzelve hebben moeten vervoeren naar menschlievende personen, om hetzelve te bergen en voeden.
Wij nemen de vrijheid aan u ook de andere personen met name kenbaar te maken, welke aan den Hoornschedijk door de buitengewone overstrooming hebben geleden, en waarbij wij tevens eene begrooting in minimum voegen welke ons naar behoorlijk onderzoek is voorgekomen enigszins juist te zijn, als
Hendrik [Berends] Nijdam f.150,-
Wed. Berend S. Nijdam [= Jeltje Gjalts Nijdam] f.50,-
Berend Jansen f.50,-
Reinder [Berends] Nijdam f.50,-
Jannes Jansen f.35,-
Roelf Sytzes Nijdam f.30
Wopke [Berends] Nijdam f.30,-
Berend Arends f.10,-
Hindrik Wilkens f.10,-
Jan [Geerts] Boer f.25,-
Wed. Andries [Berends] Nijdam [= Jantien Jans Kuipers] en consorten f.25
Harm Venema [= Harm Martens Venema] f.10,-
Teunis Teunis f.10,-
Hendrik [Hindriks] de Vries f.10
Harm Gosses van der Veen f.10,-
Wat de opsomming der verliezen aangaat van de deposanten, hieromtrent meenen wij te moeten aanmerken, dat dezelve ons van enkelen te overdreven is voorgekomen, daar welligt niemand der ingezetenen aan de Hoornschedijk voor de voeding van hun vee bij anderen, zo te Paterswolde als ook te Haren iets zal hebben betaald en voor hetwelke dan niet kan worden gerekend.
Wij begroten alzoo de schade:
W. [Willem] Willems f.56,-
L. ?????? f.15,-
S.R. [Sytze Roelfs] Nijdam f.22
H. [Hendrik] van der Veen junior f.25,-
H. [Harm Hindriks] van der Veen senior f.50,-
H.???? f.15,-
D. [Derk] van der Veen f.100,-
H. Nijland f.14,-
R. [Roelf Willeminus] van der Veen f.10,-
J. Beening f.10,-
G. [Geert Alberts] Swaving
H. van der Heide f.10,-
Voorts kan het plaatselijk bestuur van Haren zich niet onthouden hunne verwondering aan de dag te leggen over hetgene de adressanten in hun adres met betrekking tot de beoordeling hunnen stand van zaken zeggen, dat namelijk hun voordragt meer onpartijdig zou worden overwogen en beoordeeld door de zijlvesting van Aduard, dan welligt door eenig ander autoriteit, voor welke autoriteit het plaatselijk bestuur van Haren oordeelt zich zelf te kunnen of wel te moeten verstaan. Hoe zeer wij gaarne meerdere bekwaamheid of wel wetenschap deswegen aan de zijlvesting van Aduard willen toekennen, vermeent echter het plaatselijk bestuur te dien einde ook genoegzaam de waarheid of juistheid van ieders verlies te kunnen beoordelen, terwijl het plaatselijk bestuur zich ten vollen overtuigd houd van te allen tijde en in alle gevallen onpartijdig en regtmatig te hebben gehandeld en geoordeeld in het belang der ingezetenen. Zoo in het algemeen als in het bijzonder van enig gehucht of enkele personen. Het plaatselijk bestuur van Haren is door het gezegde enigszins op hetzelve schijnt toegepast te zijn, verontwaardigd over zodanige uitdrukking en hoopt dat u onze aanmerking deswege te goede zal beoordelen.
Wij achten het eindelijk onzen pligt om alle ingezetenen aan den Hoornschedijk hiervoor opgemeld aan uw goedgunstige beschikking aan te bevelen, daar velen van dezelve niets bezittende veenarbeiders zijn, die door het water van hunne volstrekt behoeve voorraad ten dele of geheel zijn beroofd, zoodat wij tijdelijk ook hebben moeten voorzien in het onderhoud van enige dezelve, terwijl andere losse huurders zijn die door de overstroming zoodanig hebben geleden, dat zij zich niet door zich zelven kunnen herstellen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 106)

Groninger Courant, 5 april 1836
Ten overstaan van het vredesgeregt van het kanton Hoogezand, zal, door Mr. J.W. Quintus, openbaar notaris, residerende te Groningen, op woensdag, den 13 april 1836, des morgens te 10 uren, ten huize van R. Abels, in den Jagtwagen, te Haren, publiek worden verkocht: een derde gedeelte van ongeveer 6 bunders hooiland, gelegen aan den Horensche Dijk, onder Haren; behoorende tot de nalatenschap van wijlen Wopke B. Nijdam.

191 **Hendrik Jans van Norg** (GH1812-027), zoon van **Jan Jans van Norg** en **Hindrikje Willems**, landbouwer, wonende te Haren (Wijk A Middelhorst 38) en aldaar, is geboren op dinsdag 31 augustus 1756 te Zuidlaren, wonende Wijk A Haren 38 te Haren, is overleden op dinsdag 26 december 1826 aldaar, is als overleden aangegeven op woensdag 27 december 1826 aldaar (aangever overlijden was Pieter Jans van Norg (zie 45.4); getuige aangifte overlijden was Adolf Jansen (zie 101.7)). Hendrik werd 70 jaar, 3 maanden en 25 dagen.

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 29 juli 1819
De nabestaanden en goede vrienden van Leentje, Pieter en Annigje Folkerts Takens, minderjarige kinderen van Fennigje Pieters, landbouwersche te Onnen, en wijlen Folkert Takens, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Take Takens, landbouwer te Haren, oom
- Willem Eissens, landbouwer te Onnen, aangehuwde oom
- Cornelis Hornhuis, landbouwer te Onnen, goede vriend
Aanwezig van moederszijde:
- Hindrik van Nog, landbouwer te Haren, aangehuwde oom
- Wicher Alderts, landbouwer te Onnen, aangehuwde oom
- Jelke Vos, landbouwer te Onnen, goede vriend
Tot toeziend voogd wordt benoemd Take Takens.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 112, zaak 1819/97)

Akte 23 december 1819
Openbare verkoop bij Christoffer van Boekeren op 23 december 1819 ten verzoeke van:
1. Aaltien Ebbing, getrouwd met Jan Pathuis, te Haren;

2 tm 3.
4. Ebbing Ebbings te Onnen;
5 tm 6
7. Jeigien Gelmers, getrouwd met Antoni van Hemmen, te Onnen;
8 tm 9
De eerste zes voor 1/7 en de comparanten zeven tm negen samen voor 1/7 erfgenamen van wijlen Hindrik Ebbing en Harmtien Heiting, in leven echtelieden te Onnen en aldaar overleden in 1812 en 1813.
De te verkopen vaste goederen zijn:
1. de boerenbehuizing en schuur C 4 te Onnen, door de overledenen zelf bewoond geweest, zwettende ten noorden de weduwe Hindricus Hindriks, ten oosten en ten westen de Boerenweg en ten zuiden aan Hendericus Pauwels;
De kopers zijn:
Perceel 1: Hindrik van Norg, landbouwer te Haren, voor f.1.070,-;
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr.93, Akte 527)

Groninger Courant, 14 november 1823
Mr Wiardus Hora Siccama, openbaar notaris, residerende op het Hoogezand, zal, ten verzoeke van Aaffien Hendriks Smit, weduwe van wijlen Hindrik Hindriks, landbouwersche, wonende te Onnen, gemeente Haren, voor haar zelve en als moeder en wettige voogdesse over hare vijf minderjarige kinderen, bij wijlen haren eheman in echte verwekt, krachtens autorisatie van de regtbank van eersten aanleg, zitting houdende te Groningen, in tegenwoordigheid van Albert Sikkens, timmerman te Noordlaren, als toeziende voogd over de gemelde minderjarigen, en in bijzijn van de heere vrederegter des kantons Hoogezand, op woensdag den 19 november 1823, des nademiddags om 3 uren, ten huize van den kastelein Jan de Vries, bij de Harender Molen, publiek te verkopen, de navolgende vaste goederen, onder Onnen gelegen (hier selectie uit opsomming vermeld):
III. Een kamp land, groot ongeveer 40 roeden en 20 ellen, mandelig met Hindrik van Norg;
X. Ongeveer 67 roeden en 83 ellen hooiland, Hofsté gemaand, wandelende met Hindrik van Norg.

Hendrik trouwt (kerk) op dinsdag 13 maart 1792 te Haren op 35-jarige leeftijd met de 25-jarige **Petertien Peters**, zie 111.2.

Van Hendrik en Petertien zijn vier kinderen bekend:

1 **Annechien Hinderks van Norg** ook genaamd Annechien Jans van Norg (L-01208), wonende te Haren (Wijk C Onnen 4) en aldaar (Wijk C Onnen 15), is geboren op vrijdag 16 oktober 1795 te Onnen, is gedoopt op zondag 18 oktober 1795 te Haren, is overleden op dinsdag 13 juli 1875 te Onnen. Annechien werd 79 jaar, 8 maanden en 27 dagen.

Akte 23 december 1819
Openbare verkoop bij Christoffer van Boekeren op 23 december 1819 ten verzoeke van:
1. Aaltien Ebbing, getrouwd met Jan Pathuis, te Haren;
2 tm 3.
4. Ebbing Ebbings te Onnen;
5 tm 6
7. Jeigien Gelmers, getrouwd met Antoni van Hemmen, te Onnen;
8 tm 9
De eerste zes voor 1/7 en de comparanten zeven tm negen samen voor 1/7 erfgenamen van wijlen Hindrik Ebbing en Harmtien Heiting, in leven echtelieden te Onnen en aldaar overleden in 1812 en 1813.
De te verkopen vaste goederen zijn:
1. de boerenbehuizing en schuur C 4 te Onnen, door de overledenen zelf bewoond geweest, zwettende ten noorden de weduwe Hindricus Hindriks, ten oosten en ten westen de Boerenweg en ten zuiden aan Hendericus Pauwels;
De kopers zijn:
Perceel 1: Hindrik van Norg, landbouwer te Haren, voor f.1.070,-;
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr.93, Akte 527)

Brief 16 oktober 1854 aan de Commissaris des Konings
Als voorloopig berigt betrekkelijk de twee runderen van de weduwe Van der Es [Annechien Hinderks van Norg] te Onnen, die verdacht werden van door de longziekte te zijn aangetast, heb ik de eer te melden, dat de veeartsen Rouan en Billroth op heden voormiddag hun onderzoek bewerkstelligd hebben, nadat de data van minnelijke schikking en die van waardering gepasseerd waren, beiden hun gevoelen te kennen gegeven, dat één der beide runderen gedood moest worden teneinde met zekerheid het al of niet bestaan der longziekte te kunnen constateren en dat diensvolgens een op f.42,- gewaardeerd rund is afgemaakt. Hetwelk niet door de besmettelijke ziekte (long) aangetast is bevonden.
Met de post van morgen stel ik mij voor de vereischte rapporten en andere documenten te kunnen inzenden.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 121)

Annechien trouwt op donderdag 17 februari 1820 te Haren op 24-jarige leeftijd met de 26-jarige **Hinderk Hinderks van der Es** ook genaamd Hinderk Klaassens van der Es (MIL-172; ES; L-00148; L-00149cs), zoon van **Klaas Hendriks van der Es** en **Hillechien Roelfs Gortemaker**. Hinderk, landbouwer, wonende te Haren (Wijk F Essen 2), aldaar (Wijk C Onnen 4), aldaar (Wijk C Onnen 15) en aldaar, is geboren op zondag 17 maart 1793 aldaar, wonende Wijk C Onnen 15 aldaar, is overleden op donderdag 10 juli 1851 te Onnen. Hinderk werd 58 jaar, 3 maanden en 23 dagen.

Verslag onderzoek naar ongeregeldheden in de herberg De Posthoorn op 15 maart 1810.
Gerechtelijk onderzoek door de advocaat-fiscaal in de lentemaand 1810 naar de ongeregeldheden in de herberg De Posthoorn van Nicolaus Nieuwland te Haren. Dit op aanklacht van Nieuwland zelf. Advocaat-fiscaal L.H. Trip hoort een groot aantal mogelijke getuigen (de namen zijn door mij vermeld, zoals ze later in de burgerlijke stand zijn gebruikt).
** Verklaring van Borgert Jans Vrieling, oud 31 jaren, woonachtig te Haren, dewelke verklaarde, dat hij op den dag dat er boeldag was geweest bij Jantje Paping te Haren op donderdag 14 dagen geleden, des avonds in de Jagtweide had gezeten. Dat aldaar omstreeks 10 uur de vouw van Nieuwland had geroepen, dat men haar man aanpakte. Dat hij toen naar de kamer tegenover de Jagtweide was gegaan en gezien had, dat een klein dik persoon, hem onbekend, de kastelein Nieuwland in de das gevat had en met hem schermutselde, maar kort er na weder losliet, zonder dat Vrieling verder enige ruzie had maar vertrokken was.
** Verklaring van Tako Hindriks Takens, oud 16 jaar, woonachtig te Haren. Dewelke verklaarde, dat hij 's avonds na de boeldag van Jantje Paping niet ten huize van N. Nieuwland was geweest, maar dat hij die avond reeds om zeven uur naar bed was gegaan.
** Verklaring van Willem Hindriks Takens, oud even over de 20 jaren, woonachtig te Haren, dewelke verklaarde, dat hij gisteren 14 dagen geleden des avonds met meer anderen was geweest in de herberg van H. Nieuwland te Haren tot omstreeks half tien. Dat hij in de Jagtweide en ook in de kamer er tegenover was geweest, waar het vol was. Dat hij geen ruzie had gehoord en ook niet gezien had, dat het licht uit was. Dat hij weggegaan zijnde kort er na terug gekomen was en toen wel gezien had, dat er een partij volk voor het huis van Nieuwland stond en dat de schulte van Haren er bij was. Maar verder kan hij er niets over zeggen.
** Verklaring van Hinderk Hinderks van der Es, oud 16 jaar, woonachtig onder Haren. Dewelke verklaarde, dat hij op de

donderdag dat er boeldag was bij Jantje Paping des avonds tot omstreeks half negen was geweest ten huize van Nieuwland te Haren, dat zolang hij er was, hij geen ruzie gezien had.
** Verklaring Reint Jans Koers , oud 21 jaar, woonachtig te Glimmen, dewelke verklaarde, dat hij op donderdagavond den 15e dezer was geweest in de herberg van N. Nieuwland te Haren, in het kamertje tegenover de Jagtweide. Dat hij enige ogenblikken buiten huis was geweest en terug komende wel gezien had, dat er eenigen van Haren, waaronder Borgert Vrieling in dat kamertje waren en dat Roelf Alberts zijn hoed in de hand had, die in stukken was gesneden of gescheurd, zoals ook die van Roelf Pieters en zijn zoon. Dat Nieuwland toen de schulte had gehaald en die van Haren weg waren gegaan.
** Verklaring van Hindrik Alberts Kooi, 27 jaar oud, woonachtig te Glimmen. Die verklaarde, dat hij op donderdag 15 dezer met enige anderen van Glimmen des 's avonds was geweest in de herberg van H. Nieuwland te Haren, in een kamertje tegenover de Jagtweide. Dat later op de avond Borgert Vrieling met enige andere personen in dat kamertje waren gekomen. Dat Borgert gezegd had, zijn broer Roelf Alberts Kooi te willen slagen en zijn rokje had willen uittrekken. Dat daarop het licht was uitgedaan en hij zijn hoed, die met meer anderen op een tafel lag had opgezet, maar naderhand wel had gezien, dat de hoed van zijn broer was opgesneden. Dat toen de schulte was verschenen en de Hareners weg waren gelopen.
** Verklaring van Tonnis Jans Houwing, ongeveer 30 jaar oud, wonende te Glimmen. Die verklaarde, dat hij op die donderdag met enige anderen uit Glimmen geweest was bij Nieuwland tegenover de Jagtweide. Da hij na enige tijd weggeweest te zijn terug kwam en toen hoorde, dat enige personen uit het huis liepen, omdat men de schulte haalde. Dat hij toen niet meer naar binnen is gegaan. Dus niet kan zeggen wat er is voorgevallen.
** Verklaring Hindrik Hindriks, oud 16 of 17 jaar, woonachtig te Haren. Die verklaarde op die donderdagavond in het huis van Nieuwland te zijn geweest, maar dat hij voor acht uur van daar was gegaan en dat zo lang hij er geweest was er niet de minste ruzie plaats had.
** Verklaring van Willem Willems Eising, ongeveer 22 jaar, woonachtig te Onnen. Hij heeft op die donderdagavond gehoord, dat er bij de herberg van Nieuwland vrij veel rumoer van zingen en springen was. Dat hij de Jagtweide binnengaande daar een menigte volk had aangetroffen, dat vrolijk was. Dat hij nergens anders dan in de Jagtweide geweest was. Dat hij wel gezien had dat in de kamer tegenover de Jagtweide vel volk was, maar dat hij daar niet was geweest. Dat hij ook maar kort in de Jagtweide is geweest en toen weer is vertrokken.
** Verklaring van Roelf Alberts Kooi, oud ongeveer 30 jaar, woonachtig te Glimmen. Die verklaarde, dat hij op de donderdagavond na de boeldag bij Jantje Paping samen met enige andere personen uit Glimmen was geweest in de herberg van Nieuwland. Dat hij geen ruzie vernomen had, totdat later op de avond eene Borgert Jans Vrieling, woonachtig onder Haren bij hem was gekomen en op comparants vraag wat hij wilde, had gezegd dat hij hem wilde slaan en daarop zijn rokje had uitgetrokken. Dat er op dat moment een menigte andere personen in de kamer was gekomen en het licht uitgedaan was, zodat comparant niet gezien heet wat er geschied was. Dat Nieuwland ook nog in de kamer was geweest en gezegd had de schulte te willen halen. Dat toen de meeste personen uit de kamer naar buiten waren gelopen. Dat comparant toen het licht weer aanging ontdekte, dat zijn nog nieuwe hoed en ook die van Roelf Pieters en zijn zoon in stukken was gesneden of gescheurd. Dat die hoed op tafel had gelegen en dat comparant niet weet hoe hij in stukken was gekomen.
** Verklaring Jan Jans Bos, oud 21 jaar, woonachtig te Glimmen. Ook hij verklaart bij Nieuwland te zijn geweest. Dat ze daar vrolijk en wel hadden gezeten. Dat hun hoeden op tafel lagen. Dat er toen verscheidene personen, meest Hareners in de kamer waren gekomen. Dat hij had gezien, dat er een hoed van de tafel viel, die door Borgert Vrieling, woonachtig te Haren, onder de tafel werd geschopt, waarop hij de zijne had opgezet. Dat Borgert Vrieling bij Roelf Alberts komende door deze was gevraagd wat hij wilde, waarop Borgert geantwoord had hem te willen slagen en zijn rokje had aangegrepen alsof hij dat wilde uittrekken, maar op het zegge van Roelf Alberts “laat dat rokje maar zitten, ik wil niet slagen”, zulks niet had gedaan. Dat toen het licht was uitgedaan en kort daarna de schulte was gehaald, waarop die van Haren meest uit de kamer waren geslopen. Dat hij toen wel gezien had, dat er drie hoeden van Roelf Alberts en Roelf Pieters en zijn zoon waren gesneden of gescheurd.
** Verklaring van Roelf Pieters, 40 jaar, woonachtig te Glimmen. Die verklaarde ook bij Nieuwland te zijn geweest. Dat zijn hoed met andere hoeden op een tafel had gelegen. Dat Borgert Vrieling was gekomen met enige anderen en dat Borgert had willen slagen met Roelf Alberts en zijn rokje reeds half uit had gehad maar nog weder gesust was. Dat daarop het licht uitgedaan was. Dat toen het licht weer aan ging zijn hoed in stukken was gesneden, net als die van Roelf Alberts en zijn zoon. Dat Nieuwland toen de schulte had gehaald en de personen uit Haren uit huis waren geslopen.
** Verklaring van Roelf Roelfs Pieters, zoon van Roelf Pieters, 17 jaar, woonachtig te Glimmen. Hij verklaarde niet veel te hebben gezien, maar ook zijn hoed was aan stukken gescheurd.
** Verklaring van Nicolaus Nieuwland, 37 jaar, wonende te Haren in de herberg De Posthoorn. Dewelke verklaarde, dat na de boeldag van Jantje Paping een menigte volk in zijn herberg was, die aldaar vrolijk en wel hadden gezeten. Dat er in de kamer tegenover de Jagtweide enige personen uit Glimmen hadden gezeten. Dat in die kamer een aantal keren de kaars was uitgedaan, maar door hem en de zijnen steeds weer was ontstoken. Dat hij wel had gezien, dat er op een tafel enige hoeden lagen. Dat van de personen, die in de Jagtweide waren, enigen al heen en weer in en uit de kamer er tegenover waren gegaan. Dat aldaar omstreeks 10 uren of kort er na ruzie ontstaan was en hij er heen gaande om dit voor te komen, had gezien dat zij malkanderen vast hadden. Dat hij een van hen, zijnde een kort dik persoon, aan hem onbekend, van de anderen had afgescheurd, die hem daarop bij de das greep, maar door hem was vast gehouden. Dat de personen uit Glimmen hem drie hoeden hadden laten zien, die in stukken waren gesneden. Dat hij, de vrede niet kunnende herstellen, iemand had gezonden om de schulte te halen en die niet schielijk koomende, zelve ook nog was gaan roepen. Dat hij niet kan zeggen wie de hoeden heeft stuk gesneden, zijnde dit waarschijnlijk geschiedt toen de kaars uit was. Hij weet ook niet wie de voornaamste daders waren, omdat het zo vol was, dat hij zich nauwelijks had kunnen bewegen.
** Verklaring van Johan Rummerink, oud 86 jaar, schulte van Haren. Dewelke verklaarde, dat er op de avond dat de boeldag bij Jantje Paping was gehouden om 10 uur aan zijn venster werd geklopt door iemand gezonden door N. Nieuwland met het verzoek om aanstonds in zijn huis te komen. Dat Nieuwland ook later zelf nog kwam vragen of hij kwam. Dat hij er heen was gegaan en wel 100 personen aantrof, die deels ruzie met elkaar hadden. Dat hij toen met zijn rooroeden stevig heeft huisgehouden en de personen uit elkaar heeft geslagen richting Glimmen, Essen, Dilgt en Onnen.
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 2008).

Brief 23 juli 1826 van Cornelis Hornhuis
Ik neem de vrijheid u bij dezen kennis te geven, dat wij eigenaren J. Veltman, Klaas Mans, Berent Berents, Hindrik van der Es en C. Hornhuis, van een sloot van het Drense diep tot aan de Noorder Zanddijk en verder tot aan de Aallingkamp, alwaar de Bixzen sloot genoemd, welke sloot onder schouw is gelegen, doch waarvan jaarlijks weinig tot niet wordt verrigt uit hoofde van de zwakheit in zoodanige gevallen van onze dijkschouwer.
Wij opgenoemde eigenaren zijn uit hoofde van het belang der aan de sloot gelegen landen om dezelve na te weiden overeengekomen om die sloot voor zooveel ons aangaat te verdelen en door te graven en hebben dientengevolge beslooten om dit op zaterdag 19 juli te doen. Dan neimant dan ik was aldaar tegenwoordig, zoodat ik vergeefs na de sloot ben gegaan. En daar het voor mij van veel aanbelang is, zoo ook voor anderen als J. Swartwolt, dat de sloot word gegraven om mijn lant te kunnen weiden, hetgeen ik anders niet kan, zoo is het, dat ik mij in dezen tot u wende en u verzoeke om de vermelde eigenaren tot de graving te gelasten.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 59)

Brief 3 augustus 1830 van de gouverneur
Naar aanleiding ener missive van den Heer Administrateur voorde gevangenissen en het armenwezen van den 23 juli jl., zende ik u hiernevens een extract uit den staat van slagtoffers van onvoorziene rampen over het jaar 1829, aan welke door den Minister

van Binnenlandsche Zaken bij resolutie van 29 juni 1830 onderstand is verleend uit het gedeelte van het fonds voor kwade posten, ter beschikking gesteld aan het departement van Binnenlandsche zaken.
Zoodra de ordonnanciën van betaling voor den verleende onderstand zullen zijn opgemaakt, zal ik u dezelve, ter fine van uitreiking, doen toekomen.
Ik verzoek u om de belanghebbenden met de door de Minister te hunnen opzigte genomen resolutie bekend te doen maken.
Voorts moet ik u nog informeren, dat aan de personen, wier verliezen beneden de f.100,- gaan, overeenkomstig het aangenomen beginsel tot het erlangen van onderstand uit gemeld fonds, in geen aanslag kunnen worden gebragt.
De Heer Administrateur voornoemd heeft doen opmerken, dat de onderstand, welke het den Koning heeft behaagd, bij besluit van 4 maart 1830 aan de hulpbehoevende landbouwers in dit gewest toe te kennen, die door den mislukten oogst van 1828 minder dan f.100,- verlies geleden hebben, als een bijzonder gunstbewijs moet aangemerkt worden en van geene toepassing hoegenaamd voor het vervolg kan zijn.
Ik zende u dienvolgens de ingezondene stukken daarvan terug.
** Bijlage: Extract uit de Staat der Slagtoffers van onvoorziene rampen gedurende 1829, aan welke onderstand wordt verleende uit het gedeelte van het fonds voor kwade posten, ter beschikking staande van het departement van Binnenlandsche Zaken over 1828 en 1829.
[Bij de slachtoffers in de gemeente Haren bestaat de aard der verliezen in alle gevallen uit het verlies van veldvruchten; in de onderstaande weergave worden vermeld: de naam, bedrag der verliezen en bedrag van den verleenden onderstand]
H. Smeenk [Harm Jans Smeenk], f.123,-, f.15,375;
J.H. Oosterveld [Jan Hendriks Oosterveld], f.115,-, f.14,375;
Berend Konraads [Beerent Conraats Tonnis], f.168,-, f.21,-;
Tebbe Hindriks [Tebbe Hendriks], f.101,-, f.12,625;
H.B. Hoeks [Hendrik Berends Hoeks], f.130,-, f.16,25;
H.J. Horst [Hinderk Jacobs Horst], f.113,-, f.14,125;
Jan Jacobs, f.120,-, f.15,-;
Jannes Vedder [Jannes Gerrits Vedder], f.150,-, f.18,75;
Jan Adolfs, f.145,-, f.18,125;
H. van der Es [Hinderks Hinderks van der Es], f.104,-, f.13,-;
H. Berends de Jonge [Hendrik Berends de Jonge], f.114,-, f.14,25;
Jochum Alberts, f.181,-, f.22,625;
Hindrik A. Kooi [Hendrik Albers Kooi], f.101,-, f.12,625;
Abel Brink [Abel Jans Brink], f.100,-, f.12,50;
Jelke Vos [Jelke Roelfs Vos], f.133,-, f.16.625;
Jan Kooi, f.168,-, f.21,-;
J.D. Hekman [Jan Derks Hekman], f.157,-, f.19,625;
Jan Thijs [Jan Roelofs Thijs], f.161,-, f.20,125;
Jan Jans van Diep [Jan Jans Sipkema], f.122,-, f.15,25.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 63)

Brief 23 augustus 1842 van R. Koops
De ondergetekende geeft met eerbied te kennen, dat hij een stuk land onder Onnen heeft gelegen, het velland genaamd, dat ik onderscheiden malen in een staat van bevreding hebbe gebragt, maar zoodra de wal was opgemaakt of met verloop van een of twee dagen, de wal weer ingeslegt en tot eenen algemene doorvaard van de daar agterliggende landen gebruikt.
Hebbe het niet kunnen ontdekken wie daar de daders van waren. Eindelijk ben ik te weten gekomen naar dat ik onderscheidene malen de wal weer op hadde laten maken, dat Hendrik van der Es, landbouwer te Onnen, de wal op nieuw hadde geslegt en aldaar door gevaren in present van Hindrik Eissing en hun knegt, welke tot Hindrik van der Es gezegd hebben, dat moogd gij niet doen, waarop hij geantwoord hadde wat raakt jouw dat en enige meer woorden met elkander verwisselt.
Zoo is mijn eerbiedig verzoek, dat u zulke maatregelen gelieve te nemen, dat ik in het gebruik van mijne goederen mag verzekert blijven en daar van door gene anderen willekeurig gebruik van te maken.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 75)

Brief 15 februari 1845 aan de gemeente-ontvanger
Bij deze berigt ik u, dat het kind van Dekker Alef Dekker, nr 89 van het kohier, volgens verklaring van den doctor de school van den 15 december jl. af wegens ziekte niet heeft kunnen bezoeken. Dat zulks eveneens het geval is met de kinderen van H. van der Es, nr 92, en Jacob Jans, nr 96, vanaf den 6 december jl., en dat diensvolgens van die ouders gedurende gemelde weken geen schoolgeld moet worden gevorderd. Ik verzoek u om hiervan aantekening te willen houden.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 112).

2 **Pieter Jans van Norg** (ES), landbouwer, wonende te Haren (Wijk F Essen 1), aldaar (Wijk F Essen 10), aldaar (Wijk F Essen 12), aldaar (Wijk F Essen 13) en aldaar, is geboren op zondag 8 december 1799 te Onnen, wonende Wijk F Essen 13 te Haren, is overleden op maandag 10 mei 1886 te Essen. Pieter werd 86 jaar, 5 maanden en 2 dagen.

Proces verbaal 24 december 1842 inzake dijkschouwing Essen.
Geert Bolhuis, Pieter van Norg, Jan Hemmes en Jan Jans van Hemmen, dijkschouwers in het kerspel Essen, hebben op 15 december 1842 in aanwezigheid van de bode Roelf Rademaker een schouwing gedaan van het eind voetpad ter lengte van 28 treden op het hoge en 14 treden op het lage van hetzelfde voetpad te Essen behorende aan de weduwe Hinderk Meinderts, landbouwersche, wonende te Essen. De aanzegging van deze schouw is geschied bij insinuatie (= kennisgeving) van 29 november met de aanzegging het voetpad uiterlijk op 5 december 1842 in schouwbare staat te hebben. Op 5 december was het voetpad niet in schouwbare staat. Dat is aan de weduwe Meinders meegedeeld op 7 december 1842, waarbij haar ook is aangegeven, dat zij was beboet voor een som van f.0,50-, voor 12 december 1842 te betalen in handen van de gemeenteontvanger met een opslag van f.0,15 voor de insinuatie. Dat het de weduwe Meinders echter vrij stond om binnen drie dagen na de dagtekening van de insinuatie met de dijkschouwers in transactie te komen over de boete. De weduwe Meinders is echter noch in transactie gekomen, noch heeft zij de boete betaald. Overeenkomstig het Reglement op het onderhoud en de schouwing der wegen in de provincie Groningen stellen de dijkschouwers de aangelegenheid nu in handen van de ambtman, die met de vervolging van de begane contraventie (= overtreding) bij het politiegerecht is belast, opdat door deze dadelijk ex officio (= ambtshalve)de vereiste actie tegen de bekeurde kan worden ingesteld.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 950-2)

Brief 1 augustus 1843 van het diakoniebestuur te Haren
Onder terugzending der missive van den heer burgemeester van Slochteren ons op den 25 juli jl. door u ter hand gesteld, heeft het diakoniebestuur van Haren de eer te berigten, dat zij het spreekwoord “belofte maakt schuld” niet gering acht, maar dat genoemd armbestuur overtuigd is gene beloften van betaling aan Ligtenvoort gedaan te hebben. Hetwelk Ligtenvoort jr bij zijn laatste reis alhier zelfs aan den ondergetekende in het bijzijn van twee eerbare mannen getuigd heeft, en blijkens het akkoord met hem gemaakt, is het ook niet anders. Wat de belofte van den broeder diaken Pieter van Norg aan gaat, hierop moeten wij u berigten, dat genoemde diaken verklaart gene belofte hoe ook genaamd gedaan te hebben. Hetwelk ook niet te pas kwam daar

het accoord gesloten was, dat Ligtenvoort de huur van het huis van Klatter moest ontvangen. Hoe de vrouw van Ligtenvoort sr dit met eede durft te bevestigen, begrijp ik niet, daar genoemde vrouw tegen mij getuigd heeft het geld niet in regten te kunnen vorderen en zeer wel overtuigd was van het gemaakte accoord, waarin het duidelijk vermeld staat.
Tevens verzoeken wij aan u aan Ligtenvoort te verwittigen, dat het ons aangenaam zal zijn, over deze zaak niet weder lastig te worden gevallen, daar alle correspondentie overvloedig zal zijn.
Namens het diakoniebestuur der Hervormden te Haren, P. Oostingh, boekhoudend diaken.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

Brief 16 april 1847 van landgebruikers te Essen
Voor ruim acht dagen hadden wij ondergeteekenden ons land bijna boven water, maar door den storm van 't laatst van voorleden week werden wij teleur gesteld, en zagen zoodoende onze bijna droge landerijen in een zee veranderen.
Met een verschuldigden eerbied wenden wij ons tot u, heer burgemeester, dat het u mogte goed vinden om voor ons te willen bewerkstelligen eene geregelde afstrooming met de spilsluizen om gedurende dien tijd meerdere gelegenheid te vinden van afstrooming betrekkelijk onze landerijen.
G. Bolhuis, J.B. Bosman, J. Hemmes, J. Oosterveld, P, van Norg, C. Bolhuis, H.H. Hemmes, J.K. van Hemmen en J. van hemmen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 80)

Brief 19 april 1847 van de hoofdingenieur van de Waterstaat in de provincie Groningen
Bij uw missive van den 17 dezer heb ik ontvangen een schrijven van eenige ingezetenen van Essen, houdende verzoek, dat door eene geregelde afstrooming met de spilsluizen aan hunne landen gelegenheid moge worden gegeven om zich van het binnengelaten vloeiwater weder te ontlasten.
En ik heb de eer die missive bij deze aan u te retourneren met de verzekering, dat met de spilsluizen alhier zoveel mogelijk steeds geregeld wordt afgestroomd.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 80)

Brief 8 september 1847 aan de officier van justitie
Bij deze heb ik de eer aan u te doen toekomen een bij mij ingebragte klagte door Pieter van Norg, landbouwer, wonende te Essen, gemeente Haren, wegens het slagten van een zijner schapen op zijn land tusschen 7 en 9 dezer.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 114)

Brief 20 december 1847 aan de officier van justitie
Onder geleide dezer heb ik de eer aan u te doen toekomen eene bij mij ingebragte klagte wegens het ontvreemden van een kar van Pieter van Norg te Essen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 114)

Groninger Courant, 28 augustus 1849
Essen, bij Haren, 25 augustus 1849. Heden overleed tot mijn diepe droefheid, mijne geliefde echtgenoote Grietje Hendriks, in den ouderdom van ruim eenenveertig jaren. Uit een gelukkigen echt van vijftien jaren laat de brave overledene mij twee kinderen na, nog te jong om het groote verlies te kunnen beseffen. Ik wensch de overledene, die in haar lot Gods Vaderlijk bestuur billijkte, hierin na te volgen; gelijk haar leven, was ook haar einde zacht en kalm. P. van Norg.

Pieter trouwt op woensdag 4 juni 1828 te Haren op 28-jarige leeftijd (1) met de 25-jarige **Geziena Wuffen** (ES), dochter van **Frederic Wuffen (288)** en **Alberdina Hornhuis (126.7)**. Geziena, wonende te Haren, is geboren op zondag 20 maart 1803 te Onnen, wonende Wijk F Essen 1 te Haren, is overleden op maandag 25 mei 1829 aldaar, is als overleden aangegeven op dinsdag 26 mei 1829 aldaar (aangever overlijden was Geert Hoving (zie 133); getuige aangifte overlijden was Berend Hendriks (zie 105)). Geziena werd 26 jaar, 2 maanden en 5 dagen.

Groninger Courant, 29 mei 1829
Heden avond overleed zeer onverwachts mijne waarde echtgenoote Gezina Wuffen, in de ouderdom van ruim 26 jaren, mij nalatende een zoontje dat het treffend verlies eener zorgdragende moeder nog niet kan beseffen. Op evangelie-gronden berust ik in den wil van Hem, wiens doen altijd wijs en goed is.
Haren, den 25 mei 1829, P. van Norg.

Bij haar overlijden op 25 mei 1829 bezit Geziena Wuffen in gemeenschap met haar man Pieter Jans van Norg de volgende onroerende goederen:
1. Boerenbehuizing C4 te Onnen.
2. Twaalf matten hooiland te Onnen.
3. Twaalf matten bouwland te Onnen.

Pieter trouwt op woensdag 4 juni 1834 te Haren op 34-jarige leeftijd (2) met de 25-jarige **Grietje Hendriks**, zie 105.1.
Pieter trouwt op zaterdag 11 juni 1853 te Haren op 53-jarige leeftijd (3) met de 32-jarige **Hinderkien Berends Bosman**, zie 45.4.

3 **Hindrikje van Norg**, wonende te Haren, is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 3 januari 1802 aldaar, wonende Wijk A Haren 38 aldaar, is overleden op donderdag 22 november 1827 aldaar, is als overleden aangegeven op vrijdag 23 november 1827 aldaar (aangever overlijden was Pieter Jans van Norg (zie 45.4); getuige aangifte overlijden was Adolf Jansen (zie 101.7)). Hindrikje werd 25 jaar, 10 maanden en 19 dagen.

4 **Grietje van Norg** (RW2), wonende te Haren (Wijk A Haren 21), aldaar (Wijk B Haren 4) en aldaar (Wijk B Haren 5), is geboren op zaterdag 9 maart 1805 aldaar, is gedoopt op zondag 17 maart 1805 aldaar, is overleden op maandag 13 mei 1878 aldaar. Grietje werd 73 jaar, 2 maanden en 4 dagen.

Was in 1830 inwonende dienstbode bij predikant Wijbrandus Holwerda op het adres Haren Wijk A Nr 21.

Grietje trouwt op zaterdag 23 november 1833 te Haren op 28-jarige leeftijd met de 27-jarige **Hendrik van Dam**, zie 56.3.

192 **Geert Odding** (GH1812-274), zoon van **Lukas Arents Odding (194)** en **Geesje Geerts**, wonende te Noordlaren, is geboren te Glimmen, is gedoopt op zondag 19 juli 1789 te Noordlaren (ouders te Harendermolen).

193 **Jan Hendriks Odding** (GH1812-175; MIL-301), schoolmeester, wonende te Helpman (Wijk A Helpman 14), is geboren te Peest, is gedoopt op zondag 14 januari 1787 te Norg, is overleden op donderdag 1 mei 1862 te Veendam. Jan werd 75 jaar, 3 maanden en 17 dagen.

© 2020 - E.M. van Koldam

194 **Lukas Arents Odding** (GH1812-273), zoon van **Arent Tiemes Odding** en **Geertien Jansen**, landbouwer en chercher op Harenermolen (1793, 1797), wonende te Noordlaren en aldaar (Wijk C Glimmen 12), is geboren te Yde, is gedoopt op zondag 26 februari 1758 te Vries, is overleden op zaterdag 31 maart 1838 te Glimmen. Lukas werd 80 jaar, 1 maand en 5 dagen.

Woonde in 1830 bij zijn dochter Geertje en schoonzoon Roelf Mulder op het adres Noordlaren Wijk C Glimmen Nr 12.

19 april 1785
Word in actis getekend, dat Lucas Arends en vrouw Geesjen Geerts als opzichters bij de Harender molen zullende fungeren, den Eed daartoe staande in handen van den Secretaris Lewe hebben afgelegt.

Ledematenregister Noordlaren
den 20 Maart 1805 tot ledematen op de
belijdenis des geloofs in deze Gemeente aangenomen zijn
Wicher Alders
Lukas Arents
[beide voorgaande] bij de Haarder Molen.

Akte 10 december 1796
Geert Smeenge en Fennechijn Geerts, Lucas Arents (Odding) en Geesijn Geerts, Aaltijn Geerts, Otto Jans (Oosterveld) en Pietertijn Geerts, Hindrik Lucas, Hindrik Hornhuis en Boele Reinders als voorstanderen over het zoontje van Geert Jans (Wever) bij Aaltijn Reinders in echte verwekt, Derk Geerts genaamd, verklaren verkocht te hebben aan Aaltijn Jans, weduwe van Antoni Jans, 1,5 mat hooiland ten oosten van Haren aan de Waterhuiserdijk gelegen, het Veen, genaamd, voor f.206,-.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1616, folio 242).

Akte 10 december 1796
Geert Smeenge en Fennechijn Geerts, Lucas Arents (Odding) en Geesijn Geerts, Aaltijn Geerts, Otto Jans (Oosterveld) en Pietertijn Geerts, Hindrik Lucas, Hindrik Hornhuis en Boele Reinders als voorstanderen over het zoontje van Geert Jans (Wever) bij Aaltijn Reinders in echte verwekt, Derk Geerts genaamd, verklaren verkocht te hebben aan Warnerus Harms (Warner Ansing) en Wilmijna Roelefs (Reimina Roelofs Niebuir), echtelieden, 3 matten hooiland aan de Waterhuiserdijk voor f.170,-.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1616, folio 243).

Ingekomen stukken gemeente Haren, januari 1812
Ondergetekenden, vaders van conscrits, verklaren bij deze dat de conscrit Harm Rienders en zijn vader Hindrik Rienders thans ziekelijk zijn en te bedde liggen en in de onmogelijkheid zijn om op woensdag den 29 januari eerstkomende op het Hogezand te kunnen compareren om te loten voor de conscriptie van de klasse van 1810. Dit de waarheid zijnde, hebben niet kunnen weigeren dit af te geven om te mogen strekken naar behoren.
Haren, 28 januari 1812, Albert Lucas Oostervelt, Lukas Odding en Albert Roelfs
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 45).

Lukas trouwt (kerk) op zondag 14 mei 1780 te Haren op 22-jarige leeftijd met de 20-jarige **Geesje Geerts**, dochter van **Geert Jans Wever** en **Aaltien Reinders**. Geesje, wonende te Noordlaren, is gedoopt op zondag 2 maart 1760 te Haren, is overleden op zaterdag 26 september 1818 te Glimmen. Geesje werd 58 jaar, 6 maanden en 24 dagen.

Ledematenregister Haren
Anno 1787, junius: Gesien Geerds, huijsvrou van Lucas Arends

Ledematenregister Noordlaren
den 17 Junij 1804 is Geesjen Geerts met attestatie van lidmaatschap tot ons overgekomen van Haren.

Van Lukas en Geesje zijn negen kinderen bekend:

1 **Arend Lucas Odding** is gedoopt op zondag 18 februari 1781 te Haren, is overleden voor 1786. Arend werd hoogstens 4 jaar, 10 maanden en 14 dagen.

2 **Aaltje Lukas Odding**, wonende te Haren (Wijk A Harenermolen 39B), is geboren te Harenermolen, is gedoopt op maandag 29 juli 1782 te Haren, is overleden op donderdag 30 november 1848 te Harenermolen. Aaltje werd 66 jaar, 4 maanden en 1 dag. Aaltje trouwt (kerk) op woensdag 25 november 1807 te Haren op 25-jarige leeftijd met de 35-jarige **Derk Hindriks**, zie 85.1.

3 **Arent Lucas Odding**, wonende te Noordlaren, is geboren te Glimmen, is gedoopt op zondag 5 maart 1786 te Noordlaren, is overleden voor 1791. Arent werd hoogstens 4 jaar, 9 maanden en 27 dagen.

4 **Geert Odding** te Noordlaren, is geboren te Glimmen, is gedoopt op zondag 19 juli 1789 te Noordlaren (ouders te Harendermolen), zie 192.

5 **Arend Lucas Odding** (MIL-202; Napoleon), tapper, wonende te Noordlaren en aldaar (Wijk C Glimmen 12), is geboren te Glimmen, is gedoopt op zondag 3 april 1791 te Noordlaren (ouders te Harendermolen), is overleden op vrijdag 27 februari 1824 te Glimmen. Arend werd 32 jaar, 10 maanden en 24 dagen.

Militair in het leger van Napoleon: inschrijving van Arend Luc Ottens, 123e Regiment Infanterie van Linie, stamboeknr. 1058 (Inv.nr. SHD: 21Yc865)

Ingekomen stukken gemeente Haren, omschrijving conscriptie klasse 1813
Bij Jan Odding wordt vermeld, dat hij een broer in actieve dienst heeft.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 46).

Overzicht 10 juni 1818
Overzicht der personen handel of nering doende in koffie en suiker in de gemeente Haren woonachtig:
Harm van Streun, Haren, Wijk A nr 15
Arnoldus Alberts, Haren, (nummer is onduidelijk; volgens mijn gegevens Wijk B nr 3)
Wopke Berends Nijdam, Hoornschedijk, Wijk E nr 13
Reinder Marring, Noordlaren, Wijk A nr 19
Roelf Noorda, Noordlaren, Wijk B nr 13
Arend Oddens, Glimmen, (met vermelding: dit huis dat nog nauwelijks voltooid is, heeft nog geen nummer; zal wijk C nr 9B zijn)

© 2020 - E.M. van Koldam

Bolhuis, Haren, Wijk B nr 48 (wellicht wordt gedoeld op Jacob Bolhuis Everts op A 48)
Marten Meijer, Helpman, Wijk A nr 15.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 51).

Arend trouwt op zondag 2 mei 1819 te Haren op 28-jarige leeftijd met de 27-jarige **Geertjen Wierts ten Have** ook genaamd Geertjen Weijerts. Geertjen, tapster, wonende te Noordlaren (Wijk C Glimmen 9B) en aldaar (Wijk C Glimmen 27), is geboren op woensdag 31 augustus 1791 te Beerta, is overleden op zondag 25 december 1864 te Glimmen. Geertjen werd 73 jaar, 3 maanden en 24 dagen.

Woonde op 1 januari 1830 op adres C9B te Glimmen.

Geertjen was later gehuwd (2) met **Hendericus Jans Poutsma**.<265,266>

6 **Jan Odding** (MIL-203), wonende te Noordlaren en aldaar (Wijk C Glimmen 12), is geboren te Glimmen, is gedoopt op zondag 27 januari 1793 te Noordlaren (vader is chercher op de Harendermolen), is overleden op woensdag 12 september 1877 te Assen. Jan werd 84 jaar, 7 maanden en 16 dagen.
Jan trouwt op zaterdag 20 november 1819 te Assen op 26-jarige leeftijd met de 27-jarige **Jantien Stoker**. Jantien is geboren op zondag 23 september 1792 te Assen, is overleden op dinsdag 6 november 1877 te Kloosterveen. Jantien werd 85 jaar, 1 maand en 14 dagen.

7 **Tijme Lukas Odding**, wonende te Noordlaren, is geboren te Glimmen, is gedoopt op zondag 18 januari 1795 te Noordlaren (vader is chercher op de Harendermolen).

8 **Geertien Oddens** ook genaamd Geertje Odding, wonende te Noordlaren, aldaar (Wijk C Glimmen 12) en aldaar (Wijk C Glimmen 19), is geboren te Harenermolen, is gedoopt op zondag 5 februari 1797 te Noordlaren (vader is chercher op de Harendermolen), is overleden op maandag 6 april 1857 te Glimmen. Geertien werd 60 jaar, 2 maanden en 1 dag.

Brief 12 juli 1826 aan de officier van justitie
Ik heb de eer hiernevens aan u te zenden een klagt van een dienstmeid Alberdina Weites, thans woonagtig te Bedum, wegens beleedigingen, voorgevallen tusschen haar en de vrouw van Roelf Mulder, landbouwer te Glimmen binnen deze gemeente, genaamd Geertje Oddens bij welke zij in dienst is geweest met het proces verbaal daaromtrent door mij gemaakt.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 102)

Brief 11 mei 1841 van de officier van justitie te Groningen
Naar aanleiding der nevensgaande missive van den heer Prokureur Generaal van het provinciaal Geregthof van Drenthe heb ik de eer u te verzoeken de vrouw van Roelf Mulder te Glimmen woonachtig te willen afhoren en mij derzelver verklaring onder remissie der nevensgaande missive te willen inzenden. Het zal mij aangenaam zijn deze verklaring met eenigen spoed te mogen ontvangen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 74)

Brief 13 mei 1841 aan de officier van justitie te Groningen
In antwoord op uw missive van den 11 dezer haast ik mij aan u te doen toekomen de verklaring afgelegd door de vrouw van Roelof Mulder, geboren G. Oddens, en heb ik de eer de aan mij toegezonden misive van den heer procureur generaal van Drenthe hierbij te doen retourneren.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 110)

Geertien trouwt op zondag 16 augustus 1818 te Haren op 21-jarige leeftijd met de 23-jarige **Roelf Mulder** (MIL-205), zoon van **Geert Lammerts Mulder** en **Marchien Roelfs**. Roelf, landbouwer, wonende te Noordlaren (Wijk C Glimmen 20), aldaar (Wijk C Glimmen 12) en aldaar (Wijk C Glimmen 19), is geboren op woensdag 18 maart 1795 te Nieuwe Pekela, is gedoopt op zondag 29 maart 1795 aldaar, is overleden op zondag 28 april 1850 te Glimmen. Roelf werd 55 jaar, 1 maand en 10 dagen.

Is in mei 1814 in Glimmen komen wonen als boerenknecht bij Jan Kooi op het adres Noordlaren Wijk C Nr 20 Glimmen. Woont in 1830 op het adres Noordlaren Wijk C Nr 12 Glimmen samen met zijn vrouw, vier kinderen en zijn schoonvader.

Aanzegging van burgemeester en assessoren 23 november 1841
Op heden den 24 november 1841 heb ik, Roelf Rademaker, veldwachter der gemeente Haren, mij begeven naar de woningen van Roelf Kroeze, Jochum Albers, Hendrik Rademaker, Albert Bos, weduwe Teunis Houwing, weduwe Jan van Diep, Roelf Mulder, Jacob Horst en Geert Ties, en heb ik aldaar gesproken met Roelf Kroeze, Jochum Albers, Hendrik Rademaker, weduwe Teunis Houwing, weduwe Jan van Diep, de vrouw van Roelf Mulder, de vrouw van Jacob Horst, Geert Ties en Albert Bos, aan wien ik een afschrift heb gelaten van de navolgende insinuatie.
Burgemeester en assessoren der gemeente Haren verwittigen Roelf Kroeze, Jochum Albers, Hendrik Rademaker, Albert Bos, weduwe Teunis Houwing, weduwe Jan van Diep, Roelf Mulder, Jacob Horst en Geert Ties, dat bij de schouwing op den 20 dezer uw pand niet in orde is bevonden en de wateringen niet los aan geene der beide kanten van de weg en gelasten u mitsdien, zulks alsnog te bewerkstelligen tegen den 29 dezer maand op welken dag die weg opnieuw zal worden geschouwd en ingeval mogt bevonden worden aan deze insinuatie niet volledig te zijn voldaan, onmiddellijk tot de herstelling ingevolge artikel 33 van het reglement op het onderhoud en de schouwing der wegen, ten koste van de schouwpligtige zal worden overgegaan.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 74)

Brief 5 november 1842 van de officier van justitie
Ik heb de eer u te verzoeken om de te Glimmen woonachtige personen van Jan Bos en Roelf Mulder te willen ondervragen naar hetgeen hen bekend is aangaande de persoon waarover Jan Geerts Harms op den derden dezer door u is gehoord, en die op gisteren voor acht dagen met hen over het koopen van paarden zoude gesproken hebben, speciaal wensche ik te weten wat die persoon destijds aangaande zijne naam, zijne woonplaats en zijne omstandigheden heeft opgegeven.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 75)

Brief 10 november 1842 aan de officier van justitie
In antwoord op uw missive van den 5 dezer heb ik de eer bij deze aan u te doen toekomen de verklaringen van Jan Bos en Roelf Mulder.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 110)

Brief 4 januari 1844 aan de officier van justitie
Ik heb de eer u bij deze te doen toekomen eene bij mij ingebragte klagte wegens gepleegde diefstal ten huize van Roelf Mulder, landbouwer, wonende te Glimmen. Zulks naar aanleiding van art. 34 van het Wetboek van Strafvordering.

© 2020 - E.M. van Koldam

(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111)

9 **Grietje Odding**, wonende te Noordlaren, is geboren op dinsdag 2 november 1802 te Glimmen, is gedoopt op zondag 7 november 1802 te Noordlaren (ouders bij de Harendermolen), is overleden op zondag 22 juni 1828 te Glimmen. Grietje werd 25 jaar, 7 maanden en 20 dagen.
Grietje trouwt op donderdag 29 januari 1824 te Haren op 21-jarige leeftijd met de 22-jarige **Geert Egberts Harms**, zoon van **Harm Jans Kobes** en **Bougje Ebels**. Geert, arbeider, wonende te Noordlaren (Wijk C Glimmen 4B), is geboren op zondag 15 november 1801 te Haren, is overleden op donderdag 26 januari 1843 te Glimmen. Geert werd 41 jaar, 2 maanden en 11 dagen.

Woonde in 1830 samen met zijn tweede vrouw Jantien Harms, twee kinderen uit zijn eerste huwelijk en een kind uit zijn tweede huwelijk op het adres Noordlaren Wijk C Nr 4B Glimmen.

Uitspraak 5 december 1822 rechtbank van eerste aanleg te Groningen
Beklaagde is Evert (Willems) Schut, oud 25 jaren, geboren en woonachtig te Haren, arbeider van beroep. Hij wordt beschuldigd van moedwillige verwonding door hem toegebragt aan Albert Sluurman, alsmede van moedwillige slagen door hem toegebragt aan Jan Pieters, Geert Harms, Hindrik Brink en Klaas Meijer, gepleegd onder Haren op den avond van 3 november 1822.
Gehoord de officier in zijne conclusie, daartoe tenderende, dat de regtbank de beklaagde gelieve schuldig te verklaren en dezelven alzoo ter dier zake op grond van art. 311 van het lijfstraffelijk wetboek en art. 194 van het wetboek van strafvordering te condemneren tot eene gevangenzetting voor den tijd van vier maanden en een boete van f.16,- en in de kosten van de procedure.
Gehoord de verdediging door de beklaagde daar tegen ingebragt.
Overwegende, dat de feiten, die de beklaagde ten laste zijn gelegd genoegzaam zijn bewezen, veroordeelt de regtbank beklaagde tot gevangenzetting voor de tijd van vier maanden, f.16,- boete en de kosten van de procedure, die f.8,105 bedragen.
(Groninger Archieven, toegang 144, inventaris nr 48, zaak 602)

Volgens het kohier van schoolpligtige kinderen over 1839 zijn twee kinderen van Geert Egberts Harms leerplichtig. Het schoolgeld voor de dochters Bbauchien en Trientje wordt betaald uit de gemeentekas. Het schoolgeld bedraagt f.3,90 per kind per jaar. In de kolom opmerkingen wordt nog vermeld: "worden bedeeld".

Geert was later gehuwd (2) met **Jantien Harms**.<267,268>

195 **Albert Lucas Oosterveld** (GH1812-282), zoon van **Lucas Jans** en **Pietertien Hindriks**, wonende te Noordlaren (Wijk C Glimmen 19), is geboren op donderdag 13 mei 1756, is overleden op zaterdag 1 mei 1830 te Anloo. Albert werd 73 jaar, 11 maanden en 18 dagen.

Ingekomen stukken gemeente Haren, januari 1812
Ondergetekenden, vaders van conscrits, verklaren bij deze dat de conscrit Harm Rienders en zijn vader Hindrik Rienders thans ziekelijk zijn en te bedde liggen en in de onmogelijkheid zijn om op woensdag den 29 januari eerstkomende op het Hogezand te kunnen compareren om te loten voor de conscriptie van de klasse van 1810. Dit de waarheid zijnde, hebben niet kunnen weigeren dit af te geven om te mogen strekken naar behoren.
Haren, 28 januari 1812, Albert Lucas Oostervelt, Lukas Odding en Albert Roelfs
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 45).

Verhuur 1816
Albert Lucas Oosterveld, landbouwer te Glimmen, verplicht zich om Pauwel Pauwels, landbouwer te Onnen, gedurende 2 jaar jaarlijks 120 guldens te betalen aan landhuur van de door hem gebruikt wordende boerenplaats te Glimmen. Acte dd 8 maart 1816 (Groninger Archieven, toegang 565, inventarisnummer 11).

Albert trouwt (kerk) op zondag 10 april 1785 te Haren op 28-jarige leeftijd met de 28-jarige **Annegien Jochems** ook genaamd Annigje Everts, dochter van **Jochum Jans** en **Willempjen Albers**. Annegien is afkomstig uit Roderwolde, is gedoopt op zondag 7 november 1756 aldaar, is overleden op zaterdag 21 december 1822 te Gasteren. Annegien werd 66 jaar, 1 maand en 14 dagen.

Van Albert en Annegien zijn drie kinderen bekend:

1 **Lukas Alberts Oosterveld** is geboren te Haren, is gedoopt op zondag 12 maart 1786 aldaar, zie 201.

2 **Jochum Alberts Oosterveld** (Napoleon) is geboren op donderdag 19 februari 1789 te Haren, is overleden op woensdag 24 maart 1869 te Peelo. Jochum werd 80 jaar, 1 maand en 5 dagen.

Militair in het leger van Napoleon: inschrijving van Jochem Alberts Oosterveld, 87e Cohorte, stamboeknr. 1043

Jochum trouwt op zaterdag 21 december 1816 te Anloo op 27-jarige leeftijd met de 23-jarige **Aaltje Runeman**. Aaltje is geboren in 1793, is overleden op woensdag 13 maart 1867 te Gieten. Aaltje werd 74 jaar.

3 **Pietertje Oosterveld** is geboren op dinsdag 4 januari 1791 te Haren, is overleden op zondag 27 juni 1858 te Balloo. Pietertje werd 67 jaar, 5 maanden en 23 dagen.
Pietertje trouwt op vrijdag 30 april 1824 te Rolde op 33-jarige leeftijd met de 24-jarige **Aalf Hendriks Sloots** ook genaamd Aalf Hindriks Schut. Aalf is geboren op dinsdag 1 april 1800 te Anloo, is overleden op zondag 21 december 1879 aldaar. Aalf werd 79 jaar, 8 maanden en 20 dagen.

196 **Hinderk Lucas Oosterveld** (GH1812-077; RAAD), zoon van **Lucas Jans** en **Pietertien Hindriks**, landbouwer en lid municipalen raad, wonende te Haren (Wijk B Oosterweg 40) en aldaar, is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 6 september 1744 aldaar, wonende Wijk B Oosterweg 40 aldaar, is overleden op zondag 5 maart 1820 aldaar, is als overleden aangegeven op dinsdag 7 maart 1820 aldaar (aangever overlijden was Jan Hendriks Oosterveld (zie 197); getuige aangifte overlijden was Geert Hoving (zie 133)). Hinderk werd 75 jaar, 5 maanden en 28 dagen.

Wordt in 1811 benoemd tot raadslid van de gemeente Haren en blijft dat tot zijn overlijden in 1820.

Voogdijstelling 19 januari 1787
Hindrik Lucas te Haren zweert aan als principale voormond over de twee minderjarige kinderen van Lucas Lucas bij Annegien Jans in echte verwekt. Hindrik Brouwer te Tynaarlo wordt sibbevoogd. Hij kiest domicilie bij Hindrik Lucas. Jan Lucas te Haren wordt

vreemde voogd.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1496)

Voogdijstelling 23 oktober 1795
Hindrik Lucas te Haren aangezworen als principaal voormond over het minderjarige kind van wijlen Geert Jans bij Aaltjen Reinders in echte verwekt. Boele Reinders te Annen wordt sibbevoogd. Gezworene H. Hornhuis te Essen vreemde voogd.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1496)

Willekeur opgemaakt op 9 juni 1808 betreffende de watermolen onder Essen.
Art. 1
De landen onder deze molen behorende zwetten ten oosten aan het Schuitendiep en het Haardermaar, ten zuiden de Zanddijk Sloot tot aan het huis van Hornhuis, strekkende zich van daar verder op tot aan de Boereweg, en ten noorden de Hoogeweg, strekkende zich verder ten westen tot aan de Zultenweg en Meindert Jans Sulten, ten noorden de Schuitsloot.
Art. 2
De landen onder deze watermolen gelegen bestaan in de navolgende aandelen:
Popke Bolhuis, 24 grazen; Willem Jans, 26 grazen; Meindert Jans, 7 grazen; Wed. Klaas Hars, 25 grazen; Wed. Evert Jans, 25 grazen; Hindrik Bos, 30 grazen; Hindrik Hindriks, 10 grazen; Hemme Geerts, 40 grazen; Gezw. Hornhuis, 22,5 grazen; Reinder Hindriks, 4 grazen; Hindrik Lukas, 12 grazen; R. Koops, 6 grazen; Jan Pathuis, 16 grazen. Totaal 241,5 grazen.
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 1759)

Brief 12 februari 1840 van de subcommissie der Maatschappij van Weldadigheid te Groningen aan de burgemeesters der gemeenten in het arrondissement Groningen
Met dezen hebben wij ons het genoegen willen geven in het belang der Maatschappij van Weldadigheid onze afgebrokene relaties wederom op te vatten en u uit te nodigen om met ons de handen in een te slaan, teneinde de deelneming in deze zoo nuttige inrigting op te beuren en krachtdadig te bevorderen. Immers doet de stand van landbouw en handel zich daartoe van eene gunstigen zijde kennen dan wel vroeger en de bijdrage voor het lidmaatschap is slechts f.2,60 jaarlijks, of een stuiver per week, welke toch voor velen eene geringe gave uitmaakt, waarvan de heilzame strekking is om gedurig meerder huisgezinnen, die verarmd zijn of met armoede bedreigd worden, in de koloniën te kunnen plaatsen, alwaar dezelve bij arbeid worden gehouden, zonder tijdelijk gebrek te ondervinden of vrees voor den benarden winter te behoeven te hebben, terwijl de kinderen eene behoorlijke opvoeding te beurt valt, ook in een godsdienstigen zin, welke niet kan nalaten op het tegenwoordig geslacht voordelig te werken, en in de toekomst goede vruchten te beloven.
Wij zullen op het verleden niet terug komen, maar voegen evenwel hierbij de lijst der voormalige leden in uw gemeente, als ook der personen de subcommissie hebbende uitgemaakt, teneinde u tot leidraad te kunnen dienen en verzoeken u dringend om onverwijld uw beste pogingen te willen aanwenden tot het verkrijgen van leden der maatschappij, waarvan wij gaarne, zoo mogelijk in den loop dezer maand den uitslag van u zouden wenschen te ontvangen, tevens met voordragt van de leden de subcommissie zullende uitmaken, bijaldien de voorige subcommissie, gelijk wij vermoeden, niet is blijven bestaan, waarbij dan behoort te worden geattendeerd, dat de subcommissie zooveel doenlijk uit vijf leden moet zijn zamengesteld en zoveel mogelijk gekozen, voor een gedeelte uit leden van het gemeentebestuur, voor een ander gedeelte uit geestelijken van onderscheiden gezindheid en voor het overige uit de aanzienlijkste ingezetenen, waaronder bij voorkeur behoorende tot het bestuur van een of andere voorname plaatselijke inrigting van liefdadigheid.
Wij wenschen hartelijk dat uw bemoeijingen een gewenscht gevolg mogen hebben en, zoodra de subcommissie zal gevormd zijn, zullen wij aan dezelve mededeeling doen van de bij ons inkomende berigten en stukken.
Voormalige leden: G. Buirema, H. Breman, W. Holwerda, J. Hoenderken, R. Hammink, R. Koops, B.H. Koster, R. Lammers, H.L. Oosterveld, J. Swartwolt, J. van Trojen en J. Vos.
Voormalige subcommissie: J. van Trojen, W. Holwerda, H.W. Haack.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 73)

Hinderk trouwt (kerk) op donderdag 9 mei 1771 te Haren op 26-jarige leeftijd met de 24-jarige **Geessien Jans Bierling**, dochter van **Jan Hindriks Bierling** en **Elsien Berends**. Geessien, wonende te Haren, is geboren te Helpman, is gedoopt op dinsdag 24 mei 1746 te Groningen, wonende Wijk B Oosterweg 40 te Haren, is overleden op dinsdag 22 november 1814 aldaar, is als overleden aangegeven op woensdag 23 november 1814 aldaar (aangever overlijden was Reinder Hinderks van Santen (zie 226); getuige aangifte overlijden was Geert Hoving (zie 133)). Geessien werd 68 jaar, 5 maanden en 29 dagen.

Van Hinderk en Geessien zijn vier kinderen bekend:

1 **Lucas Hindriks Oosterveld** is geboren op vrijdag 25 november 1774 te Haren, zie 200.

2 **Jan Hendriks Oosterveld** is geboren op donderdag 25 september 1777 te Haren, zie 197.

3 **Elsien Hindriks Oosterveld** is geboren op zondag 7 maart 1779 te Haren, is overleden op donderdag 10 oktober 1844 te Groningen. Elsien werd 65 jaar, 7 maanden en 3 dagen.

Groninger Courant, 14 december 1841
Ten overstaan van Mr. Willem Laman Trip, openbaar notaris, residerende te Groningen, zal, op Maandag den 27 Decemher 1841, des avonds te 7 uren, ten Huize van den Kastelein J.L. BRAS, in de Stads Herberg, buiten de Apoort, onder Groningen , publiek ter verkoop worden aangeboden:
I. Eene kapitale BOERENPLAATS, bestaande in eene hecht-sterke en wel doortimmerde behuizing en vriesche schuur, gemerkt letter U no. 118, met bomen, plantaadjen, tuin en appelhof, alsmede de vaste beklemming van pl. m. 29 Bunders kostelijk groen en bouwland, doende jaarlijks op Midwinter tot huur ƒ 140,-, staande en gelegen aan den Horenschen Dijk, onder Groningen, toebehoorende aan de Wedw. HINDRIK ANTONI VAN HEMMEN; en
II. De VASTE BEKLEMMING van pl. m. 7 Bunders dito Groen- en Bouwland, gelegen in 4 stukken aan de Zuidzijde van het Trekdiep, buiten de Apoort, bij den Oliemolen van Mejufvrouw de Wedw. P. DOORNBOSCH, onder Groningen, doende jaarlijks op Midwinter tot huur ƒ45,-, toebehoorende aan voornoemde Weduwe van HEMMEN en aan WILLEM BIERLING.

Elsien trouwt op maandag 19 april 1802 te Haren op 23-jarige leeftijd met de 33-jarige **Hindrik Antoni van Hemmen**, zoon van **Antonie Jans** en **Jantien Jans**. Hindrik, landbouwer, is geboren te Haren, is gedoopt op zaterdag 25 februari 1769 aldaar, is overleden op zaterdag 5 augustus 1826 te Groningen. Hindrik werd 57 jaar, 5 maanden en 11 dagen.

Hinderk Antonius, gedoopt den 26 Febr. 1769, wordt in juni 1801 aangenomen als lidmaat van de kerk te Haren. Hij vertrekt vervolgens naar Groningen

Ult "Van Hemmen en boerengeslacht uit Haren"
In de tijd van de Franse bezetting werd iedere familie verplicht om een familienaam, als achternaam te voeren. Vermoedelijk

heeft Jan Ant(h)onie (als oudste van de familie) voorgesteld de familienaam van Hemmen aan te nemen. De akte van aanneming is in de Groninger Archieven niet gevonden. Opvallend is een akte van zijn jongste broer Hindrik Antonie. De tekst luidt: “Compareerde voor mij, wethouder als belast met de functien van officier van den Burgelijke Stand der Gemeente, Kanton, Arrondissement en Provincie Groningen, Hindrik Antoni wonende te Groningen, dewelke verklaarde dat hij aanneemt tot zijn geslachtsnaam, de naam van Van Hemmen, dat hij heeft vijf zoonen, namelijk Hendrik oud drieëntwintig jaren wonende onder Helpen, Anthony oud eenentwintig jaren, Jan oud zestien jaren, Jannes oud elf jaren en Lucas oud negen jaren, allen wonende te Groningen. En heeft de comparant voornoemd deze acte nevens mij vertekend te Groningen, den vierentwintigsten maart achttienhonderd zesentwintig". Getekend door H.A. van Hemmen en L. Roelfzema.

Uit "Van Hemmen en boerengeslacht uit Haren"
In de Groninger Archieven trof ik een rechtszaak tegen Hendrik Antoni aan. In de stukken wordt een vechtpartij beschreven die na de boeldag op 10 april 1794 bij Roelf Bierlings op Den Hoorn 's avonds om ongeveer zes uur heeft plaatsgevonden. Derk Derks, 37 jaar, molenmaker buiten het Kleine Poortje en Berend Jacobs Kooy, 30 jaar, schoenmaker buiten het Kleine Poortje, verklaren: “ door 25 (later 20) personen deerlijk te zijn aangepakt en buiten de deur gesleept.” Speciaal worden Hendrik, de zoon van Harm Bos en Hindrik , de zoon van Klaas Hars, beide woonachtig te Essen. De schulte G. Buirma uit Helpman probeert de vechtenden te scheiden. “Bij welke gelegentheid de Schulte van Helpen door eenen Hindrik Antoni, zoon van Antoni Jans te Hemmen, is aangetast, bij de hals gegreepen en op het hoofd geslagen, toen dezelven de slagerij wilde beletten en scheiden; hebbende eenige jonge kaerels van Haaren zich hiermede ingemengd, om de Schulte van Helpen daar in te hinderen, doende teffens sterke dreigementen.”
De aanklacht loog er dus niet om. In de regel stond op handtastelijkheid jegens een vertegenwoordiger van het bevoegd gezag een gevangenisstraf. Tijdens het proces wordt Hindrik Antoni bijgestaan door zijn vader. In de uitspraak van het E.E. Gerechte van Selwerd van “Vrijdag den 11 Maart 1796” wordt Hindrik Antoni “ Ter Zaake van het voorgemelde delict gecondemneerd in de breuke van Twintig daalders, benevens de kosten hiervan gevallen.”
Voor die tijd een flinke boete. Maar hij ontliep een gevangenisstraf. Zo gezien liep alles nog met een sisser af.

Bekendmaking 1 mei 1806
De dijkschouwers van Haren gedenken op maandag 5 mei 1806 's avonds om 6 uur ten huize van Christoffer van Boekeren, kastelein te Haren in de Jagtwagen, voor de tijd van een jaar te verhuren haar boerenwegen, stegen en landerijen.
De dijkschouwers, Jan Meinders, Albert Eijses en Hinderk Antonij.
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 2108).

Akte 9 juni 1817
Hindrik Antonie heeft op 28 mei 1810 een boerenplaats aan de Hoornsche Dijk onder Groningen gekocht van Tietje Jans, weduwe van Berend Hemsing, voor f.5.150,-. Van de koopsom bleef een lening staan van f.2.000,-. Deze lening wordt nu door de executeur testamentair van de inmiddels overleden Tietje Jans, zijnde Tonnis van Duinen, gecedeerd aan Hindrik Diephuis, blauwverver te Groningen.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 33, Akte 301)

4 **Pieter Oosterveld** is geboren op maandag 13 december 1784 te Haren, zie 202.

197 **Jan Hendriks Oosterveld** (GH1812-098, MIL-147), zoon van **Hinderk Lucas Oosterveld (196)** en **Geessien Jans Bierling**, landbouwer, wonende te Haren (Wijk D Hemmen 7) en aldaar (Wijk B Oosterweg 40), is geboren op donderdag 25 september 1777 aldaar, is overleden op maandag 14 februari 1842 aldaar. Jan werd 64 jaar, 4 maanden en 20 dagen.

Woonde in 1830 met zijn vrouw en vijf kinderen op het adres Haren Wijk B Nr 40 Oosterweg.

Akte 1 december 1821
Jan Hindriks Oosterveld, landbouwer aan de Achterweg onder Haren, verklaart schuldig te zijn aan:
- Lukas Hindriks Oosterveld, landbouwer te Haren;
- Elsje Hindriks Oosterveld, huisvrouw van Hindrik Antonie van Hemmen, landbouwer aan de Hoornschedijk onder Groningen;
- Pieter Hindriks Oosterveld, koopman te Groningen,

gezamenlijk, ieder voor 1/3 deel, het bedrag van f.2.000,-. Voor dit bedrag verleend Jan Hindriks hypotheek op de behuizing en schuur B40 te Haren, benevens de beklemming van ongeveer 73 grazen land en nog overig eigen land, alles zoals aan comparant is toebedeeld bij de verdeling van de ouderlijke nalatenschap bij akte van 22 mei 1821 verleden voor notaris G.J. Keiser. Op dit onroerend goed rust ook reeds een hypotheek ten gunste van mevrouw Titia Gerhardina Busch, etchtgenote van J. van Trojen, gevestigd op 31 juli 1821 ten overstaan van notaris Herman Trip.
(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 88, Akte 536)

Akte 3 december 1821
Jan Hindriks Oosterveld, landbouwer aan de Achterweg onder Haren, verkoopt aan zijn dochter Geesje Jans Oosterveld een grote hoeveelheid losse goederen, zoals veel vee, boerengereedschap en inventaris voor f.1.469,75.
(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 88, Akte 538)

Akte 3 december 1821
Jan Hindriks Oosterveld, landbouwer aan de Achterweg onder Haren, verklaart te hebben verhuurd aan Lukas Hindriks Oosterveld, landbouwer te Essen, 73 grazen land en het overig eigen land verkregen uit de nalatenschap van zijn ouders.
(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 88, Akte 539)

Brief 29 november 1823 aan de wijkmeesters L. Rummerink en J.H. Oosterveld aan de Oosterweg te Haren
Ik heb de eer u door dezen kond te geven, dat de gemeenteraad na gehouden deliberatiën op den 26 dezer heeft goed gevonden te bepalen, dat de wijk D te Haren, zijnde de personen Hindrik Taken, Jans Buining, Hindrik Nijboer, Egbert van Dalen, Hinderikus Smid, Tako en Pieter Takens, het huis van de heer Reiger, bewoond door Evert Schut en Jan Pathuis, tot het door der nachtwachten, welke met december eenen aanvang zullen nemen, zullen worden gevoegd bij uw wijk aan de Oosterweg.
Vertrouwende op uw medewerking.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 101)

Brief 3 augustus 1830 van de gouverneur
Naar aanleiding ener missive van den Heer Administrateur voorde gevangenissen en het armenwezen van den 23 juli jl., zende ik u hiernevens een extract uit den staat van slagtoffers van onvoorziene rampen over het jaar 1829, aan welke door den Minister van Binnenlandsche Zaken bij resolutie van 29 juni 1830 onderstand is verleend uit het gedeelte van het fonds voor kwade posten, ter beschikking gesteld aan het departement van Binnenlandsche zaken.
Zoodra de ordonnanciën van betaling voor den verleende onderstand zullen zijn opgemaakt, zal ik u dezelve, ter fine van uitreiking,

doen toekomen.
Ik verzoek u om de belanghebbenden met de door de Minister te hunnen opzigte genomen resolutie bekend te doen maken.
Voorts moet ik u nog informeren, dat aan de personen, wier verliezen beneden de f.100,- gaan, overeenkomstig het aangenomen beginsel tot het erlangen van onderstand uit gemeld fonds, in geen aanslag kunnen worden gebragt.
De Heer Administrateur voornoemd heeft doen opmerken, dat de onderstand, welke het den Koning heeft behaagd, bij besluit van 4 maart 1830 aan de hulpbehoevende landbouwers in dit gewest toe te kennen, die door den mislukten oogst van 1828 minder dan f.100,- verlies geleden hebben, als een bijzonder gunstbewijs moet aangemerkt worden en van geene toepassing hoegenaamd voor het vervolg kan zijn.
Ik zende u dienvolgens de ingezondene stukken daarvan terug.
** Bijlage: Extract uit de Staat der Slagtoffers van onvoorziene rampen gedurende 1829, aan welke onderstand wordt verleende uit het gedeelte van het fonds voor kwade posten, ter beschikking staande van het departement van Binnenlandsche Zaken over 1828 en 1829.
[Bij de slachtoffers in de gemeente Haren bestaat de aard der verliezen in alle gevallen uit het verlies van veldvruchten; in de onderstaande weergave worden vermeld: de naam, bedrag der verliezen en bedrag van den verleenden onderstand]
H. Smeenk [Harm Jans Smeenk], f.123,-, f.15,375;
J.H. Oosterveld [Jan Hendriks Oosterveld], f.115,-, f.14,375;
Berend Konraads [Beerent Conraats Tonnis], f.168,-, f.21,-;
Tebbe Hindriks [Tebbe Hendriks], f.101,-, f.12,625;
H.B. Hoeks [Hendrik Berends Hoeks], f.130,-, f.16,25;
H.J. Horst [Hinderk Jacobs Horst], f.113,-, f.14,125;
Jan Jacobs, f.120,-, f.15,-;
Jannes Vedder [Jannes Gerrits Vedder], f.150,-, f.18,75;
Jan Adolfs, f.145,-, f.18,125;
H. van der Es [Hinderks Hinderks van der Es], f.104,-, f.13,-;
H. Berends de Jonge [Hendrik Berends de Jonge], f.114,-, f.14,25;
Jochum Alberts, f.181,-, f.22,625;
Hindrik A. Kooi [Hendrik Albers Kooi], f.101,-, f.12,625;
Abel Brink [Abel Jans Brink], f.100,-, f.12,50;
Jelke Vos [Jelke Roelfs Vos], f.133,-, f.16.625;
Jan Kooi, f.168,-, f.21,-;
J.D. Hekman [Jan Derks Hekman], f.157,-, f.19,625;
Jan Thijs [Jan Roelofs Thijs], f.161,-, f.20,125;
Jan Jans van Diep [Jan Jans Sipkema], f.122,-, f.15,25.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 63)

Brief 4 januari 1832 aan het college van toezigt op de administratiën der kerkfondsen
Ter voldoening aan uw resolutie van den 9den februari 1830 hebben wij de eer u te dienen van berigt:
a. dat het getal zielen der hervormde gemeente bedraagt 1263
b. het getal ledematen 410
c. dat de kerkelijke gebouwen zich in een redelijken toestand bevinden en dat er geene herstellingen, gering onderhoud uitgezonderd, noodzakelijk zijn.
d. de kerkvoogden zijn: Jacobus van Trojen, president; R, Koops, secretaris; Jan Vos, administrateur.
De notabelen zijn: Carel Hindrik Willem Haack, Wijbrandus Holwerda, Jan Hendriks Oosterveld, Hindrik Breeman, Lukas Rummerink, Hindrik Loerts, Harmannus Doll Havinga, Roelf Meijer, Jan Popko Oosting in plaats van de overleden J. Swartwold.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 105)

Akte 8 december 1842
Na het overlijden van Jan Hendriks Oosterveld op 4 februari 1842 wordt overgegaan tot een inventarisatie van zijn nagelaten goederen. Getuigen hierbij zijn de landbouwers Johannes Wilkens en Jan de Groot. De taxatie vindt plaats door Geert Bolhuis en Hemmo Geerts Hemmes.
Inventarisatie:
A. Roerende goederen en levende have getaxeerd op in totaal f.1.160,-
B. Onroerende goederen:
- Behuizing en schuur B 40, doende jaarlijks op midwinter aan D. Koppius f.80,- vaste huur met bijbehorende landerijen sectie C nrs. 66, 123, 129, 130, 137, 149, 155, 187, 188, 286, 352 tm 367, 369 en 370. Waarde f.4.000,-.
- Stuk land, het Holt genaamd, sectie K nrs. 267, 28 en 269. Waarde f.1.600,-.
- Stuk hooiland, sectie C nrs. 285 en 286. Waarde f.400,-.
- Stuk hooiland, sectie C nr 132. Waarde f.100,-.
Totaal onroerende goederen f.6.100,-.
C. Schulden
- Kapitaal groot f.4.000,- a 5% bij de weduwe Van Trojen te Groningen met twee jaar rente f.400,-.
- Kapitaal groot f.1.000,- a 4,5 % bij Geessien Wilphorst, weduwe Geert Hemmes met een jaar rente f.45,-.
- Kapitaal groot f.400,- a 4% bij de weduwe Van Hemmen te Haren met een jaar rente f.16,.
- Kapitaal groot f.200,- a 4,5% bij Berend Hindriks te Essen met een jaar rente f.9,-.
- Kapitaal groot f.100,- a 4% met de weduwe P. Oosterveld met een jaar rente f.4,-.
- Kapitaal f.100,- a 4% bij de weduwe Lucas Oosterveld, thans ehevrouw van Berend Conraads te Eelde, met een jaar rente f.4,-.
- Kapitaal f.150,- a 4% bij J. Oosterveld met een jaar rente f.6,-.
- Een pretentie ten laste van Pieter Oosterveld f.40,-.
- Een jaar landhuur aan D. Koppius f.80,-.
- Schuld aan de doktoren Van der Scheer te Assen, M.J. Keiser te Groningen en P. Oostingh te Haren f.100,-.
- Schuld aan bakker Havinga te Haren f.20,-.
- Schuld aan D. Meinema, schoenmaker te Haren, f.30,-
- Schuld aan M. Tulp, ijzersmid te Haren, f.25,-.
- Schuld aan Jan Dekens, timmerman, f.15,-
Totaal der schulden f.6.744,-.
Saldo A, B en C f.516.. Dit positief resultaat moet verdeeld worden over de erfgenamen. Ieder van de kinderen zou f.43,- ontvangen als ze in leen waren. De deskundigen stellen vast, dat de roerende goederen en onroerende goederen met zo'n klein positief saldo niet te verdelen zijn. Daarom adviseren zij om alles te verkopen.
(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 218, Akte 427)

Groninger Courant, 9 december 1845
Ten overstaan van Mr. J.W. Quintus, notaris te Groningen, zal, op woensdag den 7den januarij 1846, des avonds te 7 uren, ten huize van den kastelein H. van Dam, te Haren, publiek worden verkocht: eene aanzienlijke boerenplaats, bestaande in eene ruime behuizing en schuur, geteekend letter B no. 40, met de vaste beklemming van ongeveer 36,5 bunders groen- en bouwland, staande

© 2020 - E.M. van Koldam

en gelegen te Haren, doende jaarlijks op midwinter tot vaste huur f 80,00, toebehoorende aan de weduwe en erven J.H. Oosterveld. Om te aanvaarden de behuizing en schuur op den 1sten mei en de landerijen op gregori 1846.

Jan was gehuwd met **Jantien Jans Pieters** (B24-1843), dochter van **Jan Pieters** en **Annechien Jans Tinge**. Jantien, wonende te Haren (Wijk B Oosterweg 40), is geboren op dinsdag 5 september 1775 te Noordbroek, is gedoopt op zondag 10 september 1775 aldaar, is overleden op woensdag 10 februari 1858 te Harkstede. Jantien werd 82 jaar, 5 maanden en 5 dagen.

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 6 april 1822
Eedaflegging door Pieter Pieters, Stientje Pieter en Jantien Pieters, huisvrouw van Jan Lukas Oosterveld, erfgenamen van Aaltje Jans, overleden op 23 februari 1818 te Winde. Zij leggen de eed af, dat zij correct aangifte van de nalatenschap hebben gedaan.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 113, zaak 1822/53)

Van Jan en Jantien zijn acht kinderen bekend:

1 **Geesje Oosterveld**, wonende te Haren (Wijk A Haren 23) en aldaar, is geboren op zondag 13 oktober 1799 aldaar, wonende Wijk C Onnen 2 aldaar, is overleden op maandag 18 mei 1835 te Onnen, is als overleden aangegeven op dinsdag 19 mei 1835 te Haren (aangever overlijden was Harmannus Ellens; getuige aangifte overlijden was Harmannus Brink (zie 49.6)). Geesje werd 35 jaar, 7 maanden en 5 dagen.

Akte 3 december 1821
Jan Hindriks Oosterveld, landbouwer aan de Achterweg onder Haren, verkoopt aan zijn dochter Geesje Jans Oosterveld een grote hoeveelheid losse goederen, zoals veel vee, boerengereedschap en inventaris voor f.1.469,75.
(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 88, Akte 538)

Geesje trouwt op zondag 26 oktober 1823 te Haren op 24-jarige leeftijd (1) met de 30-jarige **Christoffer Ruuls** ook genaamd Stoffer Ruur, zoon van **Jan Stoffer Ruuls** en **Jantien Boelens Hamminga**. Christoffer, landbouwer, wonende te Haren (Wijk A Haren 23), is geboren te Sappemeer, is gedoopt op zondag 10 maart 1793 aldaar, is overleden op donderdag 25 augustus 1831 te Haren. Christoffer werd 38 jaar, 5 maanden en 15 dagen.

Woonde in 1830 op het adres Haren Wijk A Nr 23 samen met zijn vrouw Geesje Oosterveld, drie kinderen en de inwonende dienstmeid Fennechien Smeenge.

Ingekomen stukken gemeente Haren, 18 april 1814
Brief van de commissaris van het arrondissement Groningen met de mededeling, dat de leden van de landmilitie zich op 26 april 1814 om 8 uur in de ochtend in de Martinikerk moeten bevinden. Daarbij de toevoeging voor de maire: “het zoude mij aangenaam zijn, indien Ued bij de overgave van uw contingent tegenwoordig waart”. Bijgevoegd een nominatie controlle van de door het lot gedefigneerden.
Nr. trekking, naam, remplaçant
1. Berg van den, Derk, vrijwillig;
36. Pathuis, Hindrik
40. Hendriks, Berend
41. Bruin de, Christiaan
59. Klaassens, Roelf
69. Veltman, Gerrit, remplaçant Bennink, Peter, te Haren
74. Jochums, Jacob, remplaçant Jan Jochums, te Haren
77. Kloots, Otto, remplaçant Gerrit Geerts, te Haren
85. Bazuin, Arend, remplaçant Antman, Izak, te Groningen
89. Rummerink, Lucas, remplaçant Bakker, Jacob, te Haren
98. Ruuls, Christoffel
101. Wieringa, Ludewikes
125. Houwing, Hendrik, remplacant Janssen, Marten Hendrik te Groningen
156. Schut, Jannes
175. Kwant, Meindert
183. Koops, Jan, remplacant Kwint, Willem, te Groningen
235. Boerema, Hindrik
236. Nijdam, Andries, remplacant Benniks, J.J., te Groningen
292. Bakker, Derk
298. Kramer Harm.
Op 30 april 1814 volgt een brief met als bijlage een overzicht van de personen, die op het appel hebben gemankeerd. Voor Haren waren dat:
36. Pathuis, Hindrik
40. Hendriks, Berend
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 47).

Ingekomen stukken gemeente Haren, 13 september 1817
Nominatieve staat van 8 personen behorende tot de nationale militie welke zich met verlof in de gemeente Haren bevinden:
Jan Brink, boerenknecht te Onnen
Hendrik Henriks, boerenknecht te Haren
Harm Hoving, geboren te Noordhorn, laatste verblijfplaats Noordlaren
Jacob Nieuwland, timmermansknecht, geboren te Rolde, laatste verblijfplaats Noordlaren
Christoffer Ruils, boerenknecht, geboren te Sappemeer
Jans Schutte, molenmakersknecht te Noordlaren
Evert Schut, boerenknecht te Haren
Hindrik Sluirman, boerenknecht te Haren
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 50)

Brief 25 november 1823 van de gouverneur
Daar Christoffer Ruuls voor wien u een certificaat LL heeft aangevraagd op de staat gevoegd bij uwe missive van den 23 dezer in 1793 is geboren, moet hij niet alleen in 1814, maar ook in 1815 en 1816 geloot hebben. Ik heb doen onderzoeken of zulks in die jaren voor de gemeente Haren heeft plaats gehad, doch men heeft er niets van kunnen ontdekken, Ik zal dus nadere inlichtingen daaromtrent van u moeten ontvangen en zende inmiddels het paspoort hiernevens u terug.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 56; met het certificaat LL kan iemand aantonen, dat hij bij de nationale militie heeft gediend en aan zijn verplichtingen heeft voldaan.)

© 2020 - E.M. van Koldam

Brief 28 november 1823 van de gouverneur
In rescriptie op uw missive van den 26 dezer, informeer ik u, dat daar Christoffer Ruuls in 1815 en 1816 niet schijnt geloot te hebben, hem ook geen certificaat LL kan worden afgegeven, weshalve ik het paspoort hiernevens terug zende. Of hij tot eene naloting kan worden toegelaten, zal u zelf kunnen beoordelen, daartoe tot grondslag nemende de instructiën vervat in mijne circulaire van den 23 oktober 1822.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 56)

Geesje trouwt op vrijdag 13 juli 1832 te Haren op 32-jarige leeftijd (2) met de 42-jarige **Henricus Pauwels** (MIL-043; L-00386), zoon van **Hindrik Egberts Pauwels (210)** en **Jantien Antonie**. Henricus, arbeider en landbouwer, wonende te Haren (Wijk D Klaverblad 18), aldaar (Wijk C Onnen 2A), aldaar (Wijk C Onnen 2D), aldaar (Wijk C Onnen 7) en aldaar, is geboren aldaar, is gedoopt op donderdag 1 april 1790 aldaar, wonende Wijk C Onnen 7 aldaar, is overleden op woensdag 21 december 1853 te Onnen. Henricus werd 63 jaar, 8 maanden en 20 dagen.

Ingekomen stukken gemeente Haren, 16 september 1817
De schout stuurt de verantwoordelijke Kommissie een lijst met schutters, die hij verzoekt te ontslaan om door meerder gegoede te kunnen worden vervangen: Gerrit Bakker, Jan Weites, Abel Mannes, Lukas Horst en Hindrikus Pauwels.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 50)

Akte 28 maart 1823
Evert Everts en Hindrik Everts, landbouwers te Onnen, verkopen aan Hindericus Pauwels, landbouwer, en Geesje Albartus, ehelieden, wonende te Haren, twee stukken land, het Velland genaamd, gelegen te Onnen, elk groot ongeveer drie mudden. De prijs bedraagt f.150,-.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 70, Akte 98)

Brief april 1823 van Hinderikus Pauwels
Ik neem de vrijheid u door deze te verzoeken om mij de vrijheid te verlenen tot het bouwen van een huis op kouden grond op een kamp land, het Velland genaamd, gelegen te Onnen, ten oosten van de weg.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 56)

Brief 10 juni 1828 van de Officier van Justitie
Ik heb de eer u bij deze toe te zenden een request door Hinderikus Pouwels [Henricus Pauwels], woonachtig te Onnen, gemeente Haren, gepresenteerd aan Zijne Majesteit om dispensatie te erlangen van de wet, ten einde met de zuster van zijne overledene echtgenoote te mogen huwen, met verzoek om mij met terugzending van hetzelve, omtrent het verzoek te dienen van schriftelijk berigt en consideratiën en bepaald nopens de vier punten, die hier volgen:
1. of de supplianten staan te goeder naam en faam;
2. of er uit het vroeger huwelijk kinderen aanwezig zijn;
3. of er ook redenen aanwezig zijn om het daarvoor te houden, dat er staande het eerste huwelijk tusschen den requestranten bereids hebben plaats gehad alstoen ongeoorloofde liaisons;
4. of de nabestaanden het huwelijk nuttig en voordelig achten voor de kinderen uit het eerste huwelijk verwekt.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 61

Brief 12 juni 1828 aan de Officier van Justitie te Groningen
Ter voldoening aan het verzoek in uw missive van de 10den dezer en onder terugzenden van het request van Hinderikus Pauwels, woonachtig te Onnen binnen deze gemeente, aan Zijne Majesteit den Koning gepresenteerd om met dispensatie van het bestaande verbod een huwelijk met de zuster van zijne overleden vrouw te mogen aangaan, heb ik de eer u te dienen van berigt en consideratiën, dat volgens de verklaringen van de naaste familie van Hinderikus Pauwels en Aaltje Albartus, die ik omtrent de gevraagde punten heb gehoord, dat dezelve H. Pauwels en A. Albartus te goeder naam en faam staan. Dat uit het vroegere huwelijk van Hinderikus Pauwels en Gesina Albartus twee kinderen aanwezig zijn.
Dat er geene redenen bestaan om het daarvoor te houden, dat er staande het eerste huwelijk tusschen de rekwestranten bereids hebben plaats gehad ongeoorloofde liaisons en dat de naastbestaanden van de rekwestranten eindelijk dit huwelijk voordelig achten voor de kinderen uit het eerste huwelijk verwekt.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 103)

Vergunning 30 juni 1829 inzameling Hinderikus Pauwels
De burgemeester van de gemeente Haren,
gelet op het verzoek van Hinderikus Pauwels, arbeider, wonende te Onnen; overwegende de ongelukkige omstandigheden waarin deze man zich bevindt, die binnen een tijdstip van twee jaren twee echtgenoten door den dood heeft verloren, en wien in hetzelfde tijdsbestek zijn afgestorven vier melkkoeijen en drie jonge beesten;
veroorlooft dezenzelven Hinderikus Pauwels om in de gemeente van Haren eene inzameling van geld te doen en wel op den dagen van den tweeden, vierden en zesden juli 1829.
De burgemeester van Haren beveelt voorts dezen ongelukkigen man aan de bekende mede deelzaamheid van de ingezetenen dezer gemeente.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 62)

Notulen van de vergadering van de gemeenteraad, woensdag 4 augustus 1830
Er heeft een veeziekte geheerst. De Gouverneur des Konings verzoekt nu opgave te doen van de personen die als gevolg van het verlies van vee in hulpbehoevende omstandigheden zijn geraakt, "zodanig dat zij zonder menschlievende hulp geen vee weder magtig kunnen worden". De volgende lijst wordt vastgesteld:
H. Berends Jr, Onnen, 3 runderen, waarde f.100,-
K. Eisses, Onnen, 5 runderen, waarde f.125,-
D. v.d. Veen, Hoornschedijk, 1 rund, waarde f.50,-
B. Berends, Onnen, 4 runderen, waarde f.100,-
J. Berends, Onnen, 7 runderen, waarde f.140,-
W. Alderts, Onnen, 1 rund, waarde f.45,-
E. Bakker, Onnen, 1 rund, waarde f.45,-
A. Brink, Onnen, 2 runderen en vier schapen, waarde f.65,-
J. Kooi, Glimmen, 5 runderen, waarde f.125,-
H. Pauwels, Onnen, 6 runderen, waarde f.105,-
G. Luiken, Onnen, 2 runderen, waarde f.70,-
H. Smeenk, Onnen, 6 runderen en 2 schapen, waarde f.120,-
H.B. Hoeks, Onnen, 5 runderen en 2 schapen, waarde f.100,-
L. Smid, Haren, 2 runderen en 2 schapen, waarde f.80,-
L. Eising, Onnen, 2 runderen, waarde f.75,-
Wed. J. Jochums, Haren, 2 runderen, waarde f.85,-

© 2020 - E.M. van Koldam

R. Brink, Onnen, 1 rund, waarde f.25,-
J. Alberts, Onnen, 3 runderen, waarde f.100,-
H. Kooi, Onnen, 1 rund, waarde f.25,-
P. Molema, Noordlaren, 2 runderen, waarde f.80,-
Wed. H. Bouwkamp, Noordlaren, 1 rund, waarde f.35,-
S. Evenhuis, Haren, 1 rund, waarde f.40,-
Wed. Engbert Jans, Haren, 1 rund, waarde f.55,-
J. Rueriks, Helpman, 1 rund, waarde f.45,-
J. Sipkes, Waterhuizen, 3 runderen en 6 schapen, waarde f.90,-.

Henricus was eerder gehuwd (1) met **Geesje Albartus**.<269,270>
Henricus was eerder gehuwd (2) met **Aaltien Albartus**.<271,272>

2 **Jan Oosterveld** (ES), landbouwer, wonende te Haren (Wijk B Oosterweg 40), aldaar (Wijk F Essen 5) en aldaar (Wijk F Essen 8), is geboren op zondag 6 december 1801 aldaar, is overleden op woensdag 10 mei 1882 te Harkstede. Jan werd 80 jaar, 5 maanden en 4 dagen.

Proces verbaal 21 september 1843
Op heden donderdag den 21 september 1843 heb ik ondergetekende, Teunis Strating, veldwachter der gemeente Haren, ten gevolge bekomene last van het plaatselijk bestuur der gemeente Haren, betekend aan de weduwe Hendrik Meinders [= Annechien Harms], landbouwersche, wonende te Essen, de inhoud van het navolgende proces verbaal en de besluiten van het plaatselijk bestuur van Haren van den 5 januari en 18 september 1843, luidende dat een en ander als volgt.
** Proces verbaal
De volmagten belast met het doen der schouwing over de aan den publieke schouw onderworpene voorwerpen in het karspel Essen, gezien derzelver schriftelijke aanzegging van den 29 november jl aan de weduwe Hendrik Meinders, landbouwersche, wonende te Essen om haar eind voetpad ter lengte van 25 treden op het hooge en 14 treden op het lage van hetzelfde voetpd te Essen in schouwbare staat te brengen, zoodat het in breedte en hoogte gelijk is met de aan beide einden zwettende panden voetpad van de andere pandpligtigen.
Overwegende dat aan deze aanzegging niet is voldaan en derzelver insinuatie van den 7 december 1842 naar aanleiding van art. 37 van het reglement op het onderhoud en de schouwing der wegen enz. in de districten van de provincie Groningen genaamd het Oldambt, Westerkwartier, Gorecht en Sappemeer cum annexis, goedgekeurd bij Koninklijk Besluit van den 12 december 1823, evenmin gevolg heeft gehad.
In aanmerking nemende, dat wel vanwege de schouwpligtige bij monde bezwaren bij het gemeentebestuur zijn ingebragt, doch dat door hetzelve ook mondeling dadelijk is gedisponeerd, dat de pandpligtige zich aan de aanzegging der dijkschouwers zoude moeten gedragen.
Overwegende, dat de pandpligtige van de bekeuring aan haar bij voorschreven insinuatie van den 7 dezer beteekend niet in transactie is gekomen, dat zij de boete aan haar opgelegd niet heeft betaald, dat zij is nalatig gebleven om het gebrekkige pand te herstellen.
Gelet op art. 40 en 41 van het voorschreven reglement.
Is overgegaan tot het uitbesteden van het in schouwbare staat brengen van het voorschreven voetpad, in voege zulks in de aanzegging van den 29 november jl. is omschreven op kosten van de breukvallige, waarvan aannemer is geworden Jan Oosterveld, landbouwer te Essen, voor eene som van f.10,-.
Zullende dit proces verbaal geen effect sorteren, dan nadat hetzelve door het plaatselijk bestuur van Haren zal zijn goedgekeurd en het bedrag der uitbesteding geapprobeerd, en zulks naar aanleiding van art. 43 van het voorschreven reglement.
En hebben wij hiervan twee expeditiën opgemaakt, waarvan het eene aan de breukvallige ten overvloede zal worden beteekend en het andere onder het plaatselijk bestuur voornoemd verblijven, om op de invordering van het bedrag der uitbesteding order te kunnen stellen.
Gedaan te Essen, 23 december 1842. De volmagten, P. van Norg en J. van Hemmen.
** Besluit plaatselijk bestuur 5 januari 1843
Het plaatselijk bestuur der gemeente Haren, gehoord het rapport van de volmagten van Essen, houdende dat de aannemer van het in order brengen van het in het bovenstaande proces verbaal omschreven voetpad, Jan Oosterveld, zich van zijne verpligting heeft gekweten en dat het bedoelde voetpad thans in behoorlijke staat is.
Gelet op art. 43 van het reglement op het onderhoud en de schouwing der wegen enz. in de districten van de provincie Groningen genaamd het Oldambt, Westerkwartier, Gorecht en Sappemeer cum annexis, goedgekeurd bij Koninklijk Besluit van den 12 december 1823.
Taxeerd het bedrag der uitbesteding, zijnde daarop verder geene kosten gevallen op eene som van f.10,- en gelast den gemeente-ontvanger dezer gemeente om die som van de weduwe Hendrik Meinders, landbouwersche wonende te Essen in te vorderen op gelijke wijze als de plaatselijke belastingen ingevolge de wet van 29 april 1819.
Haren, 5 januari 1843. Het plaatselijk bestuur voornoemd. R. de Sitter en R. Koops.
** Besluit plaatselijk bestuur 18 september 1843
Het plaatselijk bestuur van Haren, gelezen de resolutie van Heeren Gedeputeerde Staten dezer provincie dd 23 mei 1843 nr 42, waarbij de weduwe Hendrik Meinders te Essen in hare voorgestelde redenen van niet schouwpligtigheid met betrekking tot het voetpad in het vorenstaand proces verbaal van uitbesteding beschreven, is ongefundeerd verklaard. En daarbij door den heer burgemeester zijnde medegedeeld, dat Meindert Meinders, zoon van gemelde weduwe, namens zijne moeder aan hem heeft verklaard te berusten in de uitspraak van Gedeputeerde Staten voornoemd en dat des niettegenstaande gemelde weduwe Hendrik Meinders tot nog toe in gebreke is gebleven om het getaxeerde bedrag der uitbesteding ad f.10,- te voldoen, ofschoon daartoe herhaaldelijk aangezocht.
Is goed gevonden de gemeente-ontvanger van Haren aan te schrijven gelijk geschied bij deze om alsnu onverwijld gevolg te geven aan onze bovenstaande last van den 5 januari 1843.
Haren, 18 september 1843. Het plaatselijk bestuur voornoemd. R. de Sitter en R. Koops.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

Brief 1 oktober 1843 aan de gemeente-ontvanger
In antwoord op uw missive van den 29 september jl berigt ik u, dat de f.10,- aan u door of vanwege de weduwe Hindrik Meinders [= Annechien Harms] te Essen betaald geworden, tegen quitantie moet worden uitbetaald aan Jan Oosterveld te Essen als aannemer van het in orde brengen van het voetpad aldaar.
Deze kwitantie kan worden geplaatst op het proces verbaal aan u toegezonden bij mijne missive van 19 september jl.
Nadat de uitbetaling zal hebben plaats gehad, verzoek ik de stukken tot deze zaak betrekkelijk van u terug.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111)

Jan trouwt op zaterdag 19 mei 1838 te Haren op 36-jarige leeftijd met de 24-jarige **Hinderkje Krans**, zie 158.2.

3 **Hindrik Oosterveld**, wonende te Haren, is gedoopt op zondag 8 juli 1804 aldaar, wonende Wijk B Oosterweg 40 aldaar, is overleden op maandag 11 september 1826, is als overleden aangegeven op dinsdag 12 september 1826 aldaar (aangever

overlijden was Jan Hendriks Oosterveld (zie 197); getuige aangifte overlijden was Geert Hoving (zie 133)). Hindrik werd 22 jaar, 2 maanden en 3 dagen.

4 **Annechien Oosterveld**, wonende te Haren (Wijk B Oosterweg 40) en aldaar (Wijk B Haren 15D), is geboren op donderdag 1 oktober 1807 aldaar, is overleden op donderdag 4 juni 1868 te Hemmen. Annechien werd 60 jaar, 8 maanden en 3 dagen. Annechien trouwt op maandag 4 mei 1835 te Haren op 27-jarige leeftijd met de 24-jarige **Willem Dates Meinema**. Willem, schoenmakersknecht en schoenmaker, wonende te Haren (Wijk B Haren 15D), is geboren op zaterdag 11 augustus 1810 te Marum, is overleden op zondag 1 januari 1882 te Groningen. Willem werd 71 jaar, 4 maanden en 21 dagen.

GEEN STANK VOOR DOMINEE
In november 1852 wil Willem Dates Meinema een woonhuis met leerlooierij oprichten op perceel in Hemmen K 1409. Wethouder Rummerink heeft hierover een proces verbaal opgesteld. Buurman predikant H.K. Roessingh (de pastorie is dan net verplaatst van de Kerkstraat naar de Rijksstraatweg tegenover de huidige Potgieterlaan) heeft geen bezwaar tegen de bouw van de woning. Hij vindt wel dat de plaatsing van de leerlooierij door het college moet worden tegengegaan “om reden dat de bereiding van huiden daar ter plaatse met onvermijdelijk hinderlijke gevolgen voor de bewoners der pastorij vergezeld zoude gaan.” Het college overweegt, “dat inderdaad elders het oprigten van leerlooijerijen slechts op afgelegene gedeelten, zoveel mogelijk verwijderd van het meest bezochte gedeelte eener bevolkte plaats wordt toegestaan. In aanmerking nemende de verzekering van geloofwaardige mannen, ingezetenen der gemeente, dat hunne paarden dikwijls door de hinderlijke lucht van eenen looikamp in de onmiddellijke nabijheid van den openbaren weg gelegen, weigeren die plaats voorbij te gaan en daardoor aanleiding tot ongelukken hebben gegeven.” De vergunning wordt op grond van het proces verbaal en uit hoofde van een goede politie geweigerd (overgenomen uit: Mr. Eppo van Koldam, 200 Jaar Gemeentebestuur Haren, Harener Historische Reeks nr 16, Haren 2011).

Brief 31 januari 1853 aan de Commissaris des Konings
Het heeft u behaagd bij kantbeschikking dd 22 dezer het adres van W.D. [Willem Dates] Meinema, schoenmaker en leerlooijer alhier, betreffende de verplaatsing van zijnen looikuip om berigt en raad in onze handen te stellen.
In voldoening daaraan hebben wij de eer het volgende te laten dienen. Naar ons gevoelen zijn de beweringen van W.D. Meinema
1. dat van het verzet van de heer Roessingh geen redelijke gronden bestaan;
2. dat de bezwaren van dien heer gegeven, als zich enkel tot de reuk organen bepalende, volgens artikelen 9 en 10 van Z.M. Besluit dd 31 januari 1824 (Staatsblad 19) niet op de te nemen beschikking, wegens het plaatsen der looikuiperijen invloed mogen uitoefenen;
3. dat bij hem gene klagten zijn ter ooren gekomen, wegens ongemak voor paarden, door zijnen looikuip veroorzaakt;
4. dat zijne looikuip, door de verzochte verplaatsing verder van de woning van de heer Roessingh zoude verwijderd zijn dan dezelve nu is;
geheel onjuist
1. om reden, dat de bereiding van leder in de bijna onmiddellijke nabijheid stank verspreid, welke alleen voor velen genoegzaam redelijken grond tot verzet geeft;
2. om reden, dat K.B. dd 31 januari 1824 (Staatsblad 19) bepaaldelijk van gevaar, schade of hinder spreekt, en de artikelen 9 en 10 van dat Besluit de hinder zich enkel tot de reukorganen bepalende niet uitsluit;
3. om reden, dat en Geert Bolhuis, voerman en landbouwer, en Jan Pieters, olieslager en landbouwer, beiden aan den straatweg binnen deze gemeente wonende, ongezocht hebben verklaard meermalen moeijelijkheden met paarden te hebben ondervonden, veroorzaakt door de nabijheid der leerlooijerij;
4. dat de plaatsing van den kuip op het perceel land door den adressant daartoe bestemd (ca 17,5 roeden langwerpig vierkant) op het verst van de pastorij verwijderd punt, volgens opmeting door Roessingh gedaan, dezelve onvermijdelijk ten minste 10 treden of 30 voet digter aan de behuizing zoude doen komen als nu het geval is.
De opmerking van den adressant betreffende de plaatsing van looikuipen door schoenmakers op het platteland, onmiddellijk bij hunne woningen, in de kom der dorpen, vermenen wij, dat niets ter zake doet, en slechts zoude kunnen bewijzen, dat vroeger op het platte land minder op de hinderlijkheid der leerlooijerijen is gelet geworden, als nu het geval is.
W. Meinema heeft voor 6 jaren zijne looikuip zonder voorkennis en zonder vergunning van het plaatselijk bestuur daar gesteld en te dien opzigte (hoewel onwetend) onwettig gehandeld. De tegenwoordige aanvraag om de verplaatsing is dus gelijk te stellen met eene nieuwe oprigting.
Ook zijn wij niet eens met den adressant opzigtelijk den kom van het dorp, waarvandaan hij beweerd 200 ellen te zullen blijven. De gedurige aanbouw van woningen langs den straatweg in de nabijheid van Haren, heeft nu reeds eene reeks van huizen met elkander verbonden (in verband gebragt), welke naar ons inziens, zoo niet al nu reeds ten volle mede behoorende tot de kom van het dorp, het binnen korten tijd zullen zijn, om daar ondernemingen toe te staan, die niet in het dorp mogen of kunnen toegelaten worden.
Eindelijk willen wij u mededeelen, dat de adressant de gelegenheid is aangeboden om voor zeer geringe kosten zijne looikuip te plaatsen digt nabij zijne woning (circa 200 ellen van dezelve verwijderd), alwaar hij niemand hinder of nadeel zal veroorzaken, reden te meer waarom wij adviseren den adressant te kennen te geven, dat het besluit van het bestuur dezer gemeente, betreffende de verplaatsing van zijnen looikuip, is wel gegrond op de wet en dienvolgens dient te worden gehandhaafd.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 120)

Brief 7 april 1853 aan de Commissaris des Konings
Het heeft u behaagd bij kantbeschikking van 29 maart jl. in onze handen te stellen een adres van W.D. Meinema, schoenmaker en leerlooijer te Hemmen binnen deze gemeente, aan Z.M. den Koning en gedagtekend den 16 maart 1853.
Wij hebben de eer tot berigt te laten dienen.
Dat het bestuur dezer gemeente op het request van genoemden Meinema betreffende het overbrengen zijner looikuip, afwijzend heeft beschikt op grond:
1. dat den adressant nimmer vergunning is gegeven eene looikuip daar te stellen en door hem niet is in acht genomen hetgeen het KB van 31 januari 1824 betreffende de oprigting van leerlooijerijen voorschrijft;
2. dat in het proces verbaal de commodo et in commodo den heer Roessingh, predikant alhier, zijnde de naaste nabuur van de plaats alwaar Meinema zijne looikuip wenscht te plaatsen, tot redenen van verzet heeft opgegeven de hinder, welke de bereiding van huiden in de onmiddellijke nabijheid der pastorij onvermijdelijk veroorzaken moet, en het KB van 31 januari 1824 zal strekken tot voorkoming van hinder.
3. dat de oprigting van eene leerlooierij aan den straatweg gelegen niet wenschelijk is uit hoofde eener goede politie:
a. om reden dat de ingezetenen dezer gemeente hebben geklaagd over de vrees hunner paarden voor de lucht en het gezigt van leerlooijerijen aan den straatweg gelegen;
b. om reden, dat de uitbreiding van het dorp Haren door gedurige aanbouw van huizen en aanleg van buitenplaatsen het niet wenschelijk maakt en in het belang van het algemeen tevens onraadzaam, om in het schoonste, meest bezocht en kostbaarste gedeelte van het dorp onmiddellijk aan den Rijksstraatweg dergelijke stank en andere hinder verwekkende fabrijken te vergunnen, tijdens er ruimschoots gelegenheid is die fabrijken in het dorp op daartoe meer geschikte plaatsen op te rigten.
Het is diensvolgens op grond van het KB voormeld en uit het oogpunt eener goede politie, dat wij adviseren en u uitnodigen het daar henen te leiden, dat het besluit van het bestuur dezer gemeente dd 24 november 1852, waarbij aan W.D. Meinema vergunning tot overbrenging eener looikuip is geweigerd, worde gehandhaafd.

© 2020 - E.M. van Koldam

(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 120)

Brief 9 april 1853 aan de Commissaris des Konings
Het heeft u behaagd om berigt en raad in onze handen te stellen een adres van H.K. Roessingh, predikant te dezer plaatse, dd 5 dezer jl. houdende bezwaren tegen de plaatsing eener looikuip, waartoe de vergunning aan W.D. Meinema, schoenmaker en leerlooijer alhier, vanwege het gemeentebestuur is geweigerd geworden.
[volgt een herhaling van de in de eerdere stukken reeds vermelde argumentatie]
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 120)

Notulen burgemeester en wethouders, 11 mei 1853
Willem Date Meinema krijgt toestemming een looikuip te herplaatsen op het land genaamd de Bierkamp en wel op de zuidakker aan de oostzijde.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 35)

Brief 31 augustus 1853 aan de Commissaris des Konings zegge Gedeputeerde Staten
In voldoening aan de missive van u dd 25 augustus jl. heb ik de eer bij dezen op te geven, dat de plaats waar Meinema de looikuip wenscht op te rigten verwijderd is van de naaste grens a. van de schuur 24,1 ellen, b. van de behuizing der pastorij 28,5 en c. van de straatweg 55,7 ellen. En de plaats waar Meinema thans zijn looikuip heeft van zijne woning langs den te passeeren weg verwijderd is ?? ellen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 120)

5 **Lucas Jans Oosterveld** (L-00880), wonende te Haren (Wijk B Oosterweg 40), aldaar (Wijk C Onnen 18) en aldaar (Wijk C Onnen 28), is geboren op zondag 10 december 1809 aldaar, is overleden op donderdag 25 november 1858 te Onnen. Lucas werd 48 jaar, 11 maanden en 15 dagen.
Lucas trouwt op maandag 4 mei 1835 te Haren op 25-jarige leeftijd met de 22-jarige **Jantje Woldring**, dochter van **Hendrik Jans Woldring (284)** en **Pietertje Oosterveld**. Jantje, wonende te Haren, aldaar (Wijk B Haren 23), aldaar (Wijk C Onnen 18), aldaar (Wijk C Onnen 28), aldaar (Wijk C Onnen 35) en aldaar, is geboren op vrijdag 5 maart 1813 aldaar (Wijk B Haren 12), is als geboren aangegeven op zondag 7 maart 1813 (aangever geboorte was Hendrik Jans Woldring (zie 284); getuige aangifte geboorte was Christoffer van Boekeren (zie 32)), wonende Wijk C Onnen 35 aldaar, is overleden op vrijdag 18 juli 1873 te Onnen. Jantje werd 60 jaar, 4 maanden en 13 dagen.

6 **Sijna Oosterveld**, wonende te Haren en aldaar, is geboren op donderdag 19 mei 1814 te Hemmen (Wijk D Hemmen 7), is als geboren aangegeven op vrijdag 20 mei 1814 te Haren (aangever geboorte was Jan Hendriks Oosterveld (zie 197); getuigen aangifte geboorte waren Roelf Meijer (zie 174) en Willem Egberts Abbring (zie 2)), wonende Wijk D Hemmen 7 aldaar, is overleden op zondag 29 mei 1814 te Hemmen, is als overleden aangegeven op maandag 30 mei 1814 te Haren (aangever overlijden was Willem Egberts Abbring (zie 2); getuige aangifte overlijden was Roelf Meijer (zie 174)). Sijna werd 10 dagen.

7 **Pieter Oosterveld** (L-01051), landbouwer, wonende te Haren (Wijk B Oosterweg 40), aldaar (Wijk A Haren 25), aldaar (Wijk A Haren 28) en aldaar, is geboren op woensdag 18 oktober 1815 aldaar, wonende Wijk A Haren 28 aldaar, is overleden op zaterdag 12 november 1870 aldaar. Pieter werd 55 jaar en 25 dagen.

Brief 2 april 1850 van Pieter Oosterveld en Hinderikus Tebbes Hindriks
Geven met verschuldigde eerbied te kennen Pieter Oosterveld van beroep landbouwer, wonende te Onnen, gemeente Haren, en Hinderikus Tebbes Hindriks, van beroep landbouwer, wonende te Haren, in kwaliteit als eigenaars van een stuk veld, het Hoogveld genaamd, liggende aan de weg van Haren naar Onnen, ter grootte van ruim drie bunder.
Dat zij voornemens zijn dit veld af te branden. Dat zij hiertoe volgens art. 2 van het Reglement tot voorkoming van rampen, enz. de vergunning van u behoeven. Redenen waarom supplianten zich tot u wenden met nederig verzoek hun vergunning te willen verlenen om hun voornemen te mogen uitoefenen.
[Op het stuk staan een tweetal aantekeningen]
Aantekening 1. Zou het wel verstandig zijn op het verzoek een gunstig besluit te nemen? De Landbouwhuishoudkundige School is onmiddellijk belendende aan het perceel, dat men wil branden, en zoo zou het gevolg kunnen zijn, dat ook in dat perceel de brand overloopt. LvO [= waarschijnlijk opperbrandmeester Lubertus van Oosten]
Aantekening 2. Als requestranten voldoen aan de voorschriften van de keur, kan het plaatselijk bestuur niet weigeren. Het perceel van de LHHKS [= Landbouwhuishoudkundige School] is geen bosch, maar is gekapt. Vergunning verlenen onder dit uitdrukkelijk verband echter, dat de adressanten zich verbinden de schade aan bosschen als anderzints ten gevolge dezer branding te veroorzaken te vergoeden volgens billijke taxatie van twee onpartijdige deskundigen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 83). HAZA

Pieter trouwt op donderdag 11 mei 1843 te Haren op 27-jarige leeftijd met de 27-jarige **Annechien Takens**, dochter van **Folkert Willems Takens (246)** en **Fennechien Pieters (111.5)**. Annechien, wonende te Haren, aldaar (Wijk C Onnen 27A), aldaar (Wijk A Haren 25), aldaar (Wijk A Haren 28) en aldaar (Wijk A Haren 32), is geboren op zaterdag 10 februari 1816 te Onnen (Wijk C Onnen 7), is als geboren aangegeven op zondag 11 februari 1816 te Haren (aangever geboorte was Folkert Willems Takens (zie 246); getuigen aangifte geboorte waren Jan Derks Hekman en Hindrik Berends (zie 27)), is overleden op dinsdag 3 mei 1892 te Onnen. Annechien werd 76 jaar, 2 maanden en 23 dagen.

8 **Willem Oosterveld**, wonende te Haren (Wijk B Oosterweg 40), is geboren op dinsdag 10 augustus 1819 aldaar, is overleden op zaterdag 29 oktober 1842 aldaar. Willem werd 23 jaar, 2 maanden en 19 dagen.

Brief 8 november 1842 aan de gouverneur
Onder toezending van een extract uit het register JJ heb ik de eer bij deze aan u kennis te geven, dat alhier overleden is de milicien Willem Oosterveld, behoorende tot het achtste regiment infanterie, het eerste bataillon, de eerste compagnie, overleden den 29 oktober 1842.
Ik heb van dit overlijden met opgave der door de overledene nagelatene kleedingstukken bij missive van heden mede kennis gegeven aan het hoofd administratie van het voornoemde regiment.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 110)

Brief 8 november 1842 aan het hoofd administratie van het achtste regiment
Onder toezending van een extract uit het register JJ heb ik de eer bij deze aan u kennis te geven, dat alhier overleden is de milicien Willem Oosterveld, behoorende tot het achtste regiment infanterie, het eerste bataillon, de eerste compagnie.
Voorts heb ik de eer hierbij op te geven, dat door gemelde overledene zijn achtergelaten de navolgende kleedingstukken, welke hier nevens gaan, als:
Een schacot met overtreksel
Een rok

Een lakensche pantalon met linnen slobkousen
Een onderbroek
Een hembd
Een paar schoenen
Een halsdas
Een randsel
Het zoude mij aangenaam zijn van den ontvang dezer stukken eenig berigt te ontvangen.
De overledene behoorde tot die miliciens welke voor 1 maart aanstaande hunne afrekening moesten tot stand brengen, doch is deze hierin door zijne ziekte verhinderd. Zijn broeder, welke de bijgaande stukken overbrengt, wenscht dit, zo mogelijk, in zijn plaats te doen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 110)

198 **Jan Lucas Oosterveld** (GH1812-003; RW1), zoon van **Lucas Jans** en **Pietertien Hindriks**, landbouwer, wonende te Haren (Wijk A Haren 4) en aldaar, is geboren op donderdag 2 februari 1747 aldaar, is gedoopt op zondag 5 februari 1747 aldaar, wonende Wijk A Haren 4 aldaar, is overleden op zaterdag 17 januari 1818 aldaar, is als overleden aangegeven op maandag 19 januari 1818 aldaar (aangever overlijden was Jan Lucas Oosterveld (zie 199); getuige aangifte overlijden was Hendrik Berends). Jan werd 70 jaar, 11 maanden en 15 dagen.

Voogdijstelling 19 januari 1787
Hindrik Lucas te Haren zweert aan als principale voormond over de twee minderjarige kinderen van Lucas Lucas bij Annegien Jans in echte verwekt. Hindrik Brouwer te Tynaarlo wordt sibbevoogd. Hij kiest domicilie bij Hindrik Lucas. Jan Lucas te Haren wordt vreemde voogd.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1496)

Groninger Courant, 18 oktober 1793
Op den 23 october 1793 , des avonds om 6 uur, gedenkt de juffer J. Paping, ten huize van de Wedw. Van Boekeren, in de Jagtwagen tot Haaren te verkoopen (selectie weergegeven):
1. De vaste beklemminge van een plaats land te Haaren, groot pl. 51 matten en mudden, hooy-, bouw, en weideland, wordende tegenswoordig door Jan Lucas en Vrouw in losse huure gebruikt, jaarlyks voor 198 gld. Zullende tot vaste huure doen jaarlyks 124 guld., en zal door den kooper van dit perceel, daar by in losse huure worden gebruikt 2 stukken land, groot pl.m. 8 Mudden, welke tot jaarlykse huure zullen doen 30 gld., met nog 3 Matten Hooy-Land, de Luizebarg genaamd, die jaarljks tot huure zullen doen 6 gulden. Kunnende de conditien 8 dagen voor de verkoop ten huize van verkoop worden geleezen.

Akte 26 april 1794 (geregistreerd 27 mei 1794)
Jantien Papink verpacht aan Jan Lucas (Oosterveld) en zijn vrouw Jantijn Jans een boerenbehuizing en schuur te Haren aan de westkant van de straat staande. De zwetten zijn : ten noorden verkopersche, ten oosten de grond bezijden de straat, ten zuiden en westen de verkopersche. Dit met het recht der vaste en altoos durende beklemming van de onderhorige landerijen. Dat zijn er vele. Uiteraard ook de hof bij het huis en de kamp daarachter ongeveer vijf mud groot.
En zal de gevel tusschen deze behuizing en de kamer dor Egbert Alberts gebruikt van beneden tot boven toe door de beklemde meier moeten worden toegemaakt en onderhouden.
Alsmede zal de uitvaart tusschen des verpagtenaars nieuwe getimmerde behuizing en de schuur van de boerenbehuizing mandelig zijn en de straat daar ook mandelig gemaakt en onderhouden met de eigenaar van het nieuwe huis. Alsmede dat het westereinde van de hooischuur bij des verpagtenaars nieuwe getimmerde grote behuising zal blijven gelijk het tot dusverre daar ook bij gebruikt is, mits dat de schuttinge rondom dat einde en boven tot laste van de eigenaar van het grote huis blijft en de put tusschen het nieuwe huis en de boerenschuur mandelig is met de eigenaar van het grote huis.
De bewoners of de eigenaren van de kamer door Egbert Alberts bewoond zullen de mest van koeien en zwijnen op hun eigen grond moeten leggen en dan de vrijheid hebben om zij ten westen van de hooischuur van de beklemde meier mogen mennen door de mandelig gang of uitvaart.
De put achter de boerenbehuizing zal mandelig zijn met de kamer.
De huur aan de blote eigenaar bedraagt f,124,-. De koopprijs is f.3.125,-. Kopers betalen f.125,-. De koopman Claas Neeringh betaalt f.3.000,- tegen 3,5% huur in plaats van rente.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1616, folio 159).

Akte 4 november 1794 (geregistreerd 16 december 1794)
Jantje Papink verpacht voor 24 jaar aan Hindrik Ebbings en Harmtijn Geerts Hoiting een behuizing en hof aan de westkant van de straat te Haren. Bestaande de behuizing uit een keuken, voorhuis en achterkamertje, vrije toegang tot de put achter de boerenbehuizing, die aan Jan Lucas (Oosterveld) toebehoort. De mest moet op eigen grond, maar afvoer kan achterom via de gang tussen de boerenbehuizing en het nieuwe huis. De pagtenaar heeft in haar keus of zij zodanig huisje/privaat (gebruikt door??) Gerrit van Dalen mede op des verpagtenaarschen grond staat daar langer op wil hebben staan of niet en zal deze behuizing het hof hebben eerst zo breed achter het huis als het huis is en dan beginnende even achter de dikke appelboom.
De zwetten zijn: ten noorden Gerrit van Dalen, ten oosten de grond bezijden de straat, ten zuiden en westen de verpagtenaarsche en cons., zijnde kerkengrond van Haren. Prijs f.1.100,-.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1616, folio 186).

Groninger Courant, 10 maart 1807
De procureurs J. Versteegh en zoon in qlté, gedenken op donderdag den 12 maart 1806, 's avonds te 6 uuren, ten huize van den kastelein Olchert Heijkens in de Oosterstraat in de Swaan te Groningen, publyk bij strijkgeld te verkopen, de eigendommen van navolgende landerijen:
I. Een grote boerenplaatse te Haren en Onnen gelegen, wordende door Jan Luikas en vrouw bij hunne behuizinge, staande aan de westkant van de straat te Haren in vaste en altoosduurende beklemminge gebruikt 's jaars voor 124 gld.
II. Twee kampen en een stuk hooyland te Haren gelegen, zo door Eyte Jans en vrouw onder hunne behuizinge op de eene kamp staande, in vaste beklemminge word gebruikt 's jaars voor 50 gld.
III. tm V. niet vermeld

Jan trouwt (kerk) op zondag 13 mei 1781 te Haren op 34-jarige leeftijd met de 19-jarige **Jantje Jans**, dochter van **Jan Hendriks** en **Heiltien Jans**. Jantje, weduwe van Jan Oosterveld, wonende te Haren (Wijk A Haren 4), aldaar (Wijk A Haren 4A) en aldaar, is gedoopt op zondag 10 januari 1762 aldaar, is overleden op maandag 15 januari 1838 aldaar, is als overleden aangegeven op woensdag 17 januari 1838 aldaar (aangever overlijden was Lucas Oosterveld; getuige aangifte overlijden was Roelf Koops (zie 156.3)). Jantje werd 76 jaar en 5 dagen.

Woonde in 1830 op het adres Haren wijk A nr 4A. Dit is direct naast haar zoon Lucas Oosterveld met zijn gezin. Bij Jantje Jans woonde in Jantien Oosterveld, 25 jaar, naaister.

© 2020 - E.M. van Koldam

Voogdijstelling 4 januari 1763
Thije Hindriks te Zwinderen in Drenthe zweert aan als voormond over de minderjarige kinderen van wijlen Jan Hindriks Popkes bij Heijltjen Jans in echte verwekt. Hij kies domicilie bij Anthonie Jans. Anthonie Jans te Haren wordt sibbevoogd en Wolther Paping te Haren vreemde voogd.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1494).

Groninger Courant, 24 oktober 1837
Ten overstaan van Mr. J.W. Quintus, openbaar notaris, residerende te Groningen, zullen, op maandag den 13 november 1837, des avonds precies te 5 uren, ten huize van den kastelein H. van Dam, te Haren, publiek worden verkocht:
I. Eene boerenplaats, bestaande in eene behuizing en schuur, geteekend letter A no 4, benevens de vaste beklemming van ongeveer 20 bunders hooi-, weide- en bouwland, onder Haren en Onnen gelegen, doende jaarlijks op de 1 mei tot huur f 124,-.
II. 2 B., 37 R. en 20 E. eigen land, gelegen in de Holten.
III. 1 B., 14 R. en 90 E. hooiland, Hekkersland genoemd, gelegen bij den Noorder Zanddijk.
IV. 31 R. en 90 E. hooiland, Stobbenhorn genoemd.
V. 2 B, 11 R en 20 E hooiland, Het Nadeel genoemd, en de halfscheid in 46 R en 80 E, Kraanland, alsmede 1 B, 6 R en 30 E, Stobbenhorn genoemd.
VI. Ongeveer 1 B hooiland, Het Nadeel genoemd.
Alles gelegen onder Haren, toebehoorende aan Jantje Jans en de erven van wijlen Jan Oosterveld. Om de gebouwen op 1 mei, doch de landerijen op Gregorie 1838 te aanvaarden.

Van Jan en Jantje zijn tien kinderen bekend:

1 **Pietertje Oosterveld**, wonende te Haren (Wijk B Haren 23), is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 12 mei 1782 aldaar, is overleden op vrijdag 20 december 1844 aldaar. Pietertje werd 62 jaar, 7 maanden en 8 dagen.
Pietertje trouwt op zondag 13 mei 1810 te Haren op 28-jarige leeftijd met de 29-jarige **Hendrik Jans Woldring**, zie 284.

2 **Jan Lucas Oosterveld** is geboren op zaterdag 6 maart 1784 te Haren, is gedoopt op zondag 14 maart 1784 aldaar, zie 199.

3 **Heiltje Jans Oosterveld**, wonende te Haren (Wijk A Haren 13A) en aldaar (Wijk A Haren 14), is geboren op zondag 19 maart 1786 aldaar, is overleden op zaterdag 18 juni 1853 aldaar. Heiltje werd 67 jaar, 2 maanden en 30 dagen.
Heiltje trouwt rond 1809 te Haren op ongeveer 23-jarige leeftijd met de ongeveer 26-jarige **Hindrik Haverding**, zie 98.

4 **Willempje Oosterveld**, wonende te Haren, is geboren aldaar, is gedoopt op dinsdag 15 juli 1788, wonende Wijk A Middelhorst 37 aldaar, is overleden op woensdag 25 april 1821 aldaar, is als overleden aangegeven op vrijdag 27 april 1821 aldaar (aangever overlijden was Lucas Hindriks Adolfs (zie 7); getuige aangifte overlijden was Jan Lukas Sluiter). Willempje werd 32 jaar, 9 maanden en 10 dagen.
Willempje trouwt op zondag 20 maart 1814 te Haren (huwelijksgetuigen waren Jan Adolfs (zie 6), Roelf Hinderks Smid (zie 238), Hendrik Jans Woldring (zie 284) en Jan Lucas Oosterveld (zie 199)) op 25-jarige leeftijd met de 37-jarige **Lucas Hindriks Adolfs**, zie 7.

5 **Fennegien Oosterveld** ook genaamd Fennegien Jans Oosterveld, wonende te Haren (Wijk C Onnen 29), aldaar (Wijk C Onnen 28) en aldaar (Wijk C Onnen 48), is gedoopt op zondag 5 februari 1792 aldaar, is overleden op maandag 6 januari 1862 te Onnen. Fennegien werd 69 jaar, 11 maanden en 1 dag.
Fennegien trouwt op zondag 9 april 1815 te Haren op 23-jarige leeftijd met de 30-jarige **Berend Berends**, zie 27.2.

6 **Aaltje Oosterveld**, wonende te Haren (Wijk C Onnen 23), aldaar (Wijk C Onnen 41) en aldaar, is geboren op zondag 30 maart 1794 aldaar, wonende Wijk C Onnen 41 aldaar, is overleden op donderdag 10 februari 1853 te Onnen, is als overleden aangegeven op zaterdag 12 februari 1853 te Haren (aangever overlijden was Kars Eisses (zie 74.2); getuige aangifte overlijden was Gerrit Veldman (zie 264)). Aaltje werd 58 jaar, 10 maanden en 11 dagen.

Proces verbaal 22 januari 1834
Op heden den 22 januari des jaars 1834 desnademiddaqs te vier uren compareerde voor ons, burgemeester van de gemeente Haren, Aaltje Oosterveld, vrouw van Kars Eisses, woonachtig te Onnen, zijnde door ons geroepen, ingevolge aanschrijving van de heer officier van justitie bij de regtbank in eerste aanleg te Groningen dd 20 januari 1834. Gevraagd aan de comparante welke personen zaterdag jl. ten hare huize zijn geweest, welke de vossejagt die op dien dag heeft plaatsgevonden mede hebben gedaan, op welke tijd de gedachte personen te hare huize waren geweest en welke weg zij waren ingeslagen.
[er lijkt een passage in het verbaal te ontbreken]
Comparante verklaart dat tegenwoordig waren geweest Barteld ??, Egbert Abbring, Jan Folkerts de Vries, Tonnis Houwing, Jan Bos, Hendrik Berends de Jager, Roelf Pieters en 8 studenten. Voorts dat zij niet konde zeggen welke weg zij ingeslagen zijn. De comparante verklaart dat zij ongeveer een uur zijn geweest en de weg van Noordlaren zijn aangekomen zonder te weten welke kant zij heen zijn gegaan.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 106) HAZA

Aaltje trouwt op donderdag 20 april 1826 te Haren op 32-jarige leeftijd met de 24-jarige **Kars Eisses**, zie 74.2.

7 **Lucas Oosterveld** (MIL-056; RW1), landbouwer, wonende te Haren (Wijk A Haren 4), aldaar (Wijk A Harenermolen 39E) en aldaar (Wijk A Harenermolen 56), is geboren op zondag 23 oktober 1796 aldaar, is overleden op woensdag 10 april 1867 aldaar. Lucas werd 70 jaar, 5 maanden en 18 dagen.

Woonde in 1830 op het adres Haren Wijk A nr 4 met zijn vrouw en de kinderen Jan en Hinderkien en met het volgende inwonende personeel: Willem Alberts, 30 jaar, boerenknecht, Hindrik Buning, 17 jaar, boerenknecht en Hinderkien Hajema, 20 jaar, werkmeid.

Brief 18 september 1828 van de ingelanden van het Westersche land te Haren
In antwoord op de aan ons gezondene klagte van de ingezetenen van Hemmen, Dilgt en Helpman hebben wij de eer te berigten, dat weliswaar wij de pomp in de zogenaamde Hoogedijk, als zijnde onze afwatering van het Westersche land, hebben open gezet, om daardoor éénmaal van het overtollige water ontlast te worden, en alzoo aan een groot aantal ingezetenen gelegenheid te geven om nog iets van hun gras tot hooi te kunnen winnen en hun winterbrand te verzamelen, dewijl deze polder wel 180 bunders hooiland bevat, waarvan zekerlijk nog geen 25 bunders gemaait zijn.
Doch wij hebben zulks niet willekeurig gedaan, want hoe zouden wij anders het water kwijt worden, dan door de pomp, die te allen tijde tot de afwatering heeft bestaan, en nog bestaat. Maar, dat wij de pomp hebben open gezet voordat de gaten waren digt gemaakt, is eene onwaarheid. Wij hebben alle gaten in den dijk eerst laten digten, behalven een bij het zoogenaamde Halfstuiversgat of overvaart, hetwelk wij expresselijk hebben open gelaten, zoo lang het water daar wilde uitstroomen. Om onze

naburen benedenwaarts liggende, minder water door de pomp te laten toeloopen, en alzoo zoo mogelijk voor schade te behoeden. Wij hebben dan ook den 10 september jl. onder opzigt van de dijkschouwers en onzen mede ingeland Roelof Koops, de schuiven van de pomp half laten open zetten, om zoodoende langzamerhand ons water tot minder nadeel van onze naburen te laten afloopen, maar eenige dagen daarna ontdekten wij, dat bij nacht in stilte de schuif voor den pomp was digt geschoven, hetwelk twee nachten en een dag gebeurd is.
Wij hiervan kennis krijgende dachten, nu men ons bedriegen wilde, best te zijn van ons regt gebruik te maken en de schuive uit den pomp te moeten nemen, en het water zijne natuurlijke loop naar beneden te laten en van het regt, dat wij op onze eigene afwatering hebben gebruik te maken, dewijl wij verondersteldden, dat eerlijke lieden geen slinkse wegen behoeven te gebruiken, om iets te verkrijgen, waarop zij vermeenen regt te hebben. Het is daarom, dat wij onze mede ingeland Roelof Koops verzocht hebben den schuif onder zijne bewaring te nemen, dewijl wij vermeenen, dat wij ingelanden van het zoogenaamde Westersche land alleen het regt hebben om over deze pomp te beschikken, als dit ook niet zoo was, en een ander regt had om dezen pomp te sluiten, dan moesten wij altijd wel onder water blijven zitten, dewijl het water toch geene tegen natuurlijke strooming naar boven kan nemen, maar altijd naar beneden moet afloopen.
Was getekend: C.H.W. Haack, L. Oosterveld, A. Bolhuis, H.D. Havinga, J.P. Oostingh, R. Koops, H. van Streun, J. Swartwolt, wed. L. Pauwels, P.W. Sesselaar, C. Mijdendorp en R. ter Borgh.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 61)

Brief 14 februari 1831 aan Lukas Oosterveld, Roelf Koops, Harm van der Veen en Reinder Nijdam, Evert Everts en Jan van Hemmen, Kornelis Hornhuis en Gerrit Veldman, Pieter G. Mulder, H. Veldhuis, Willem Eising en Reinder Tonkens, Teunis Boer en Hindrik Houwing
Ten gevolge een op heden door ons genomen besluit zal er op woensdag of donderdag den 17 of 18 februari aanstaande een algemene collecte langs de huizen binnen deze gemeente plaats hebben, ten einde de onbedeelde behoeftige huisgezinnen in derzelve hulpbehoeven omstandigheden te ondersteunen. U hiervan kennis gevende, verzoeken wij u om de bedoelde collecte op en van de boven bepaalde dagen te …….. in de wijk ….. te willen verrigten.
Wij vertrouwen dat gij deze moeite wel op u zult willen nemen en vinden het noodig hierbij iets te voegen tot aanmoediging van uwen ijver in het verrigten dier collecte, daar de armoedige omstandigheden van sommige huisgezinnen zo schrijnend zijn, dan dat een ieder niet gaarne alles zoude aanwenden wat strekken kan tot verzachting van het lot der behoeftigen
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 105)

Proces verbaal (in klad) waarschijnlijk februari 1833
L. Oosterveld
Gevraagd of hij bij zich inwonende heeft Robbert Rensens. Verklaard van ja
Of comparant reeds sedert eenigen tijd eenige goederen uit zijn huis vermist? Antwoord: ja.
Welk goederen zulk waren? Onder anderen ……..
Of comparant weet waar die goederen gebleven zijn? Antwoord, dat Robbert Rensens hem had verklaard, dat hij die goederen had gebragt aan Roelfien Meijerink, vrouw van Hindrik Rotman, dat deze aan Robbert daarvoor centen beloofd en ook gegeven had en dat zij dan telkens gezegd had, dat hij maar meer moest brengen.
J. Adolfs
Dezelfde vragen en dan nog of comparant ook weet dat hem garst en haver ontvreemd is.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 66)

Brief 13 februari 1833 aan de officier van justitie
Ik heb de eer u hiernevens te doen toekomen eenige informatiën door mij ingewonnen ter zake van eenige ontvreemdingen gepleegd ten huize van Jan Adolfs en Lucas Oosterveld, wonende in deze gemeente.
Ik heb tevens de eer u te berigten, dat ik den persoon van Aaltien Meijering, vrouw van Hendrik Rotman, heb gehoord, doch dat ik buiten staat ben geweest om eene proces verbaal van haar verklaring te formeren aangezien zij zonder enige redenen te willen geven hardnekkig is blijven ontkennen, dat zij enig deel had aan de genoemde ontvreemdingen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 106)

Verklaringen dd waarschijnlijk maart 1833
1. Verklaring van Gerrit Renses, wonende bij Jan Adolfs.
Garsste en haver na Roelfien gebragt. Een pond vlas, een pond Suchrei, telkens drie a vier centen gekregen en de boodschap met om meer aan te brengen. En Roelfien tweemaal van zelfs garsste gekregen bij nagt uit een vat op de agter deel staande. Roelfien van zelfs haver gekregen uit een schatvat. Stambonen, erwten en meel. Den 10 februari zondag voormiddag heeft Roelfien vanzelfs spek en vlees gekregen uit het vat.
2. Verklaring van Robbert Renses wonende bij L. Oosterveld
Een paar zwarte kousen, haver, rogge en garstte, vlas en …..spek en worst. Een hemd uit het huis en een van de bleek. Een onder matten van de meid. Ze heeft hem zelfs een teil gegeven om daar erwten in te brengen. Dinsdag den 12 februari een kinder schuitje, twee ondermatten, een witte doek en telkens drie a vier centen met de boodschap om meer aan te brengen. En beiden verklaard, dat het geduurd had, zoolang zij er gewoond hadden.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 68; stuk zit volgens mij in de verkeerde map)

Brief 2 maart 1833 van de officier van justitie te Groningen
Onder remissie der stukken gevoegd geweest bij uw missive van den 23 februari jl, heb ik de eer u te verzoeken, alzoo het zeer moeilijk is Roelfje Meijering, vrouw van Hendrik Rotman, in deze te overtuigen om gedurende een dag of tien eens te willen laten nagaan, of ook in het bezit van gemelde vrouw mogten worden opgemerkt, de kledingstukken op den 12 februari jl bij Lucas Oosterveld te Haren vermist, alzoo ik vrees, dat bij eene directe visitatie daar ten huize geene der objecten zal worden gevonden.
Bij aldien echter het mogt gelukken haar te kunnen overbrengen, dat zij in het bezit dier kledingstukken is, vind ik geene zwarigheid om haar te doen aanhouden en behoorlijke depositie voor haar in te winnen. Indien u in dezen echter niet mogt xxxx, dan zal ik na verloop van acht of tien dagen de stukken van u terug verwachten.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 66)

Uitspraak 29 maart 1833 rechtbank van eerste aanleg te Groningen
Beklaagden zijn:
1. Roelfien Meijering, vrouw van Johan Hindrik Rotman, oud 50 jaren, arbeidster van beroep, geboren te Annen, wonende te Haren;
2. Gerrit Renses, oud 14 jaren, zonder beroep, woonachtig te Haren, wetende deszelfs geboorteplaats niet op te geven;
3. Robert Renses, oud 13 jaren, zonder beroep, woonachtig te Haren, wetende deszelfs geboorteplaats niet op te geven.
De officier vordert, dat de rechtbank de beklaagden zal schuldig verklaren aan het volgende:
- de eerste beklaagde aan diefstal op onderscheidene tijden door haar gepleegd ten huize van en jegens den persoon Jan Adolfs, landbouwer te Haren, en medeplichtigheid aan onderscheidene diefstallen gepleegd door Robbert Renses ten huize en jegens de persoon Lucas Oosterveld te Haren.
- de tweede beklaagde aan diefstallen op onderscheidene tijden door hem gepleegd ten huize van en jegens de persoon Lucas

© 2020 - E.M. van Koldam

Oosterveld, voornoemd, en medeplichtigheid aan de diefstallen door de eerste beklaagde gepleegd ten huize van Jan Adolfs, voornoemd.
- de derde beklaagde van medeplichtigheid aan laatst gemelde diefstallen bij Jan Adolfs.
De rechtbank oordeelt, dat niet gebleken is, dat de tweede beklaagde medeplichtig is aan de diefstallen gepleegd bij Jan Adolfs.
Voor het overige acht de rechtbank beklaagden schuldig en komt de rechtbank tot de volgende straffen:
- Roelfien Meijering, 5 jaar gevangenzetting;
- Robbert en Gerrit Renses beide 3 maanden gevangenzetting;
- gezamenlijke veroordeling in de kosten van de procedure ad f.10,22.
(Groninger Archieven, toegang 144, inventaris nr 54, zaak 1881)

Groninger Courant, 24 oktober 1837
Ten overstaan van Mr. J.W. Quintus, openbaar notaris, residerende te Groningen, zullen, op maandag den 13 november 1837, des avonds precies te 5 uren, ten huize van den kastelein H. van Dam, te Haren, publiek worden verkocht:
I. Eene boerenplaats, bestaande in eene behuizing en schuur, geteekend letter A no 4, benevens de vaste beklemming van ongeveer 20 bunders hooi-, weide- en bouwland, onder Haren en Onnen glegen, doende jaarlijks op de 1 mei tot huur f 124,-.
II. 2 B., 37 R. en 20 E. eigen land, gelegen in de Holten.
III. 1 B., 14 R. en 90 E. hooiland, Hekkersland genoemd, gelegen bij den Noorder Zanddijk.
IV. 31 R. en 90 E. hooiland, Stobbenhorn genoemd.
V. 2 B, 11 R en 20 E hooiland, Het Nadeel genoemd, en de halfscheid in 46 R en 80 E, Kraanland, alsmede 1 B, 6 R en 30 E, Stobbenhorn genoemd.
VI. Ongeveer 1 B hooiland, Het Nadeel genoemd.
Alles gelegen onder Haren, toebehoorende aan Jantje Jans en de erven van wijlen Jan Oosterveld. Om de gebouwen op 1 mei, doch de landerijen op Gregorie 1838 te aanvaarden.

Lucas trouwt op donderdag 20 april 1826 te Haren op 29-jarige leeftijd met de 28-jarige **Roelfien Leuningh** ook genaamd Roelfje Luninga en Roelfje Luinge, dochter van **Frerik Harms Leuningh** en **Hinderkien Bentum**. Roelfien, wonende te Haren (Wijk A Haren 4), aldaar (Wijk A Harenermolen 39E) en aldaar (Wijk A Harenermolen 56), is geboren op woensdag 14 februari 1798 te Windeweer, is overleden op woensdag 13 november 1878 te Glimmen. Roelfien werd 80 jaar, 8 maanden en 30 dagen.

8 **Hindrik Oosterveld**, arbeider, wonende te Haren (Wijk B Haren 1) en aldaar (Wijk A Harenermolen 39F), is geboren op zondag 14 april 1799 aldaar, is overleden op maandag 1 mei 1848 aldaar. Hindrik werd 49 jaar en 17 dagen.
Hindrik trouwt op donderdag 3 maart 1831 te Haren op 31-jarige leeftijd met de 26-jarige **Trientje Willems Sesselaar** (RW2), dochter van **Willem Arnoldus Sesselaar** en **Okkien Beerta**. Trientje, wonende te Haren (Wijk A Haren 15) en aldaar (Wijk A Harenermolen 39F), is geboren op zondag 3 maart 1805 te Hoogezand, is overleden op woensdag 23 juni 1880 te Hoornschedijk. Trientje werd 75 jaar, 3 maanden en 20 dagen.
Trientje was later gehuwd (2) met **Jan Andries Nijdam** (zie 169.2).<273,274>

9 **Johanna Oosterveld**, wonende te Haren (Wijk A Haren 13) en aldaar, is geboren op zondag 6 september 1801 aldaar, wonende Wijk B Kromelboog 31 aldaar, is overleden op dinsdag 28 mei 1833 aldaar (bij geboorte zoon Johannes), is als overleden aangegeven op vrijdag 31 mei 1833 aldaar (aangever overlijden was Albert Sluurman; getuige aangifte overlijden was Lucas Hindriks Adolfs (zie 7)). Johanna werd 31 jaar, 8 maanden en 22 dagen.
Johanna trouwt op donderdag 21 september 1826 te Haren op 25-jarige leeftijd met de 30-jarige **Albert Sluurman** (MIL-032; RW2; L-00576), zoon van **Jan Jans Sluurman (237)** en **Aaltjen Albers Nijboer**. Albert, kleermaker, wonende te Haren (Wijk A Haren 13), aldaar (Wijk B Kromelboog 31), aldaar (Wijk B Kromelboog 46), aldaar (Wijk B Kromelboog 47) en aldaar, is geboren op zondag 1 mei 1796 aldaar, wonende Wijk B Kromelboog 47 aldaar, is overleden op vrijdag 5 augustus 1870 aldaar. Albert werd 74 jaar, 3 maanden en 4 dagen.

Uitspraak 5 december 1822 rechtbank van eerste aanleg te Groningen
Beklaagde is Evert (Willems) Schut, oud 25 jaren, geboren en woonachtig te Haren, arbeider van beroep. Hij wordt beschuldigd van moedwillige verwonding door hem toegebragt aan Albert Sluurman, alsmede van moedwillige slagen door hem toegebragt aan Jan Pieters, Geert Harms, Hindrik Brink en Klaas Meijer, gepleegd onder Haren op den avond van 3 november 1822.
Gehoord de officier in zijne conclusie, daartoe tenderende, dat de regtbank de beklaagde gelieve schuldig te verklaren en dezelven alzoo ter dier zake op grond van art. 311 van het lijfstraffelijk wetboek en art. 194 van het wetboek van strafvordering te condemneren tot eene gevangenzetting voor den tijd van vier maanden en een boete van f.16,- en in de kosten van de procedure.
Gehoord de verdediging door de beklaagde daar tegen ingebragt.
Overwegende, dat de feiten, die de beklaagde ten laste zijn gelegd genoegzaam zijn bewezen, veroordeelt de regtbank beklaagde tot gevangenzetting voor de tijd van vier maanden, f.16,- boete en de kosten van de procedure, die f.8,105 bedragen.
(Groninger Archieven, toegang 144, inventaris nr 48, zaak 602)

Akte 28 januari 1828
Het betreft een publieke verkoping. De heer Gijsbertus Lambertus Gasinjet, zonder beroep, wonende te Paterswolde, in qualiteit als vader en wettige voogd over zijne minderjarige kinderen bij wijlen zijne echtgenote mevrouw Wilhelmina Theodora Gockinga in echte verwekt, aan welke laatste bij acte van scheiding der nalatenschap van wijlen de heer Godfried Carel Gockinga, beleden voor den ondergetekenden notaris 22 maart 1817, verkoopt met rechterlijke machtiging op 28 januari 1828 des nademiddags vier uren ten huize van Christoffer van Boekeren, nagemeld, op schade en bate van Christoffer van Boekeren, kastelein, wonende te Haren in nagemelde behuizing, en Stijntje Jans, bevorens ehevrouw van dezelven, thans van hem gesepareerd, mede woonachtig te Haren:
1. Een behuizing met ruime stalling en grooten tuin daarachter gelegen, zijnde een herberg De Jagtwagen genaamd, staande en gelegen te Haren, getekend nr 61, hebbende tot naaste zwetten ten noorden, zuiden en westen Jan Pieters, en ten oosten de Straat
2. Twee kampen land
3. Een bunder hooiland
4. Drie/vierde bunder hooiland.
De rechterlijke machtiging is verleend door de rechtbank bij vonnis van 27 november 1827. Gasinjet heeft de lening aan Van Boekeren regtmatig opgezegd. Van de lening resteert nog f.4.000,-. Van Boekeren heeft nagelaten de schuld tijdig af te lossen.
Op grond van de gereserveerde eigendom is Gasinjet nu gerechtigd tot uitwinning door middel van publieke verkoop.
In de verkoopvoorwaarden wordt in artikel 10 vermeld, dat de verkoper in voornoemde qualiteit f.4.000,- over de genoemde onroerende goederen heeft uitstaan, onder regt van gereserveerde eigendom, ten laste van Christoffer van Boekeren en vrouw, voornoemd, ingevolge stokleggingsbrieven van 22 juli 1802 en 3 november 1807, de eerste te Haren en de tweede te Groningen beleden. De huur bedraagt jaarlijks 5% in plaats van rente. De koper mag van deze lening f.3.000,- overnemen.
Op de beide eerste percelen wordt het hoogst geboden door Derk van den Berg, kastelein te Helpman, de som van f.2.420,-. De

verkoper heeft echter de voorkeur gegeven aan de afzonderlijke hoogste bieders. Zijnde op perceel 1 Roelf Abels, zonder beroep, wonende te Eelde, de som van f.1.525 en op perceel 2 Harm van Streun, koopman wonende te Haren, die verklaard te hebben geboden voor Roelf Abels, evengemeld, die zulks heeft erkend, de som van f.845,-.
Op perceel 3 is de hoogste bieder Carel Hendrik Willem Haack, die verklaart te hebben geboden voor Jan Eisses en Albertje Kars Peulinga, ehelieden, de som van f.310,-.
Op perceel 4 wordt het hoogst geboden door Hindrik Sluurman, kleermaker te Haren, die verklaart te hebben geboden voor zich zelf, zijn vrouw Jantje Adolphs, zijn broer Albert Sluurman, kleermaker te Haren, en diens vrouw Johanna Oosterveld, de som van f.305,-.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 104, Akte 50)

Albert was later gehuwd (2) met **Grietien Willems Baving**.<275,276>

10 **Jantje Oosterveld** (RW2), naaister, wonende te Haren (Wijk A Haren 4A), aldaar (Wijk B Haren 23A), aldaar (Wijk A Haren 20) en aldaar, is geboren op donderdag 5 juli 1804 aldaar, is gedoopt op zondag 8 juli 1804 aldaar, wonende Wijk A Haren 20 aldaar, is overleden op donderdag 23 maart 1854 aldaar. Jantje werd 49 jaar, 8 maanden en 18 dagen.

Jantje woonde in 1830 waarschijnlijk nog bij haar moeder Jantje Jans op het adres Haren Wijk A nr 4A.

Jantje trouwt op woensdag 29 april 1840 te Haren op 35-jarige leeftijd met de 26-jarige **Jacob Vedder**, zoon van **Hendrik Harms Vedder (259)** en **Tijbegien Klaassens van Dam**. Jacob, dagloner, wonende te Helpman en te Haren (Wijk F Essen 7), is geboren op woensdag 22 december 1813 aldaar (Wijk A Helpman 21), is als geboren aangegeven op vrijdag 24 december 1813 aldaar (aangever geboorte was Hendrik Harms Vedder (zie 259); getuigen aangifte geboorte waren Hermannus van den Berg (zie 30) en Johannes de Raad Kruiger), is overleden op woensdag 26 augustus 1840 aldaar. Jacob werd 26 jaar, 8 maanden en 4 dagen.

Brief 26 januari 1824 van schoolmeester N.E. Dekker te Haren
Het volgende zal tot antwoord dienen op uw circulaire van den 14 dezer. Het getal der kinderen, die door mij op rekening der gemeente onderwezen worden bedraagt thans 12 kinderen, welke zijn:
1. Fennechien en Anna, kinderen van Geert Smeenge, gedurende het geheele jaar;
2. Jan, Egbert en Lukas, zonen van Jan Folkerts (Eisses), gedurende 2 een half jaar en 1 kind een heel jaar;
3. Jakob Vedder, zoon van Hendrik Vedder, gedurende een geheel jaar;
4. Geesje, kind van Willem Harms, het hele jaar;
5. Hillechien, kind van Geert Henderikes (Hindriks), het gehele jaar;
6. Hindrik Nijboer, zoon van Hindrik Nijboer, het gehele jaar;
7. Hillechien en Egbertje, kinderen van Harm Drewes, waarvan 1 een geheel jaar en 1 een half jaar;
8. Elizabeth, kind van Roelf Baving, een geheel jaar.
Haren, 26 januari 1824, N.E. Dekker
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 57)

199 **Jan Lucas Oosterveld** (GH1812-004, MIL-116), zoon van **Jan Lucas Oosterveld (198)** en **Jantje Jans**, landbouwer, wonende te Haren (Wijk C Onnen 25), is geboren op zaterdag 6 maart 1784 aldaar, is gedoopt op zondag 14 maart 1784 aldaar, is overleden op woensdag 14 september 1864 te Onnen. Jan werd 80 jaar, 6 maanden en 8 dagen.
Jan trouwt op zondag 9 mei 1813 te Haren op 29-jarige leeftijd met de 25-jarige **Grietje Hindriks Smit**, dochter van **Hendrik Smit** en **Hinderkien Everts**. Grietje, wonende te Haren (Wijk C Onnen 25), is geboren te Groningen (in de Nieuwe Boteringestraat), is gedoopt op donderdag 12 juli 1787 aldaar, is overleden op donderdag 20 februari 1845 te Onnen. Grietje werd 57 jaar, 7 maanden en 8 dagen.

Van Jan en Grietje zijn vijf kinderen bekend:

1 **Hinderkje Oosterveld**, wonende te Haren en aldaar (Wijk C Onnen 25), is geboren op dinsdag 22 februari 1814 te Onnen (Wijk C Onnen 25), is als geboren aangegeven op vrijdag 25 februari 1814 te Haren (aangever geboorte was Jan Lucas Oosterveld (zie 199); getuige aangifte geboorte was Hindrik Everts (zie 82)), is overleden op dinsdag 29 september 1863 te Onnen. Hinderkje werd 49 jaar, 7 maanden en 7 dagen.
Hinderkje trouwt op zaterdag 2 mei 1840 te Haren op 26-jarige leeftijd met de 24-jarige **Harm Mannes**, zie 49.6.

2 **Jan Oosterveld**, landbouwer, wonende te Haren (Wijk C Onnen 25), is geboren op maandag 22 april 1816 te Onnen, is overleden op woensdag 8 januari 1890 aldaar. Jan werd 73 jaar, 8 maanden en 17 dagen.

Notulen burgemeester en wethouders, 29 april 1854
J. Oosterveld krijgt toestemming een woning en schuur te bouwen in Onnen.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 35)

Jan trouwt op zaterdag 10 mei 1845 op 29-jarige leeftijd met de 23-jarige **Zwaantje Haverdings**, zie 98.4.

3 **Hinderk Oosterveld**, wonende te Haren (Wijk C Onnen 25), is geboren op woensdag 8 juli 1818 te Onnen, is overleden op woensdag 8 december 1897 aldaar. Hinderk werd 79 jaar en 5 maanden.

4 **Jantje Oosterveld**, wonende te Haren (Wijk C Onnen 25), is geboren op zondag 23 december 1821 te Onnen, is overleden op zondag 24 april 1864 aldaar. Jantje werd 42 jaar, 4 maanden en 1 dag.

5 **Geert Oosterveld**, wonende te Haren (Wijk C Onnen 25), is geboren op maandag 29 januari 1827 te Onnen, is overleden op zondag 13 september 1908 te Haren. Geert werd 81 jaar, 7 maanden en 15 dagen.
Geert trouwt op zaterdag 5 mei 1866 te Haren op 39-jarige leeftijd met de 21-jarige **Hillechien Breeman**, dochter van **Johannes Breeman (48.4)** en **Hillechien de Groot**. Hillechien is geboren op zondag 6 april 1845 te Onnen, is overleden op maandag 26 februari 1872 aldaar. Hillechien werd 26 jaar, 10 maanden en 20 dagen.

200 **Lucas Hindriks Oosterveld** (GH1812-078, MIL-017; RW1; ES), zoon van **Hinderk Lucas Oosterveld (196)** en **Geessien Jans Bierling**, kleine boer, wonende te Haren (Wijk A Haren 9), aldaar (Wijk A Haren 12) en aldaar (Wijk F Essen 4), is geboren op vrijdag 25 november 1774 aldaar, is overleden op woensdag 31 augustus 1825 te Engelbert. Lucas werd 50 jaar, 9 maanden en 6 dagen.

© 2020 - E.M. van Koldam

Akte 7 november 1816
De kinderen van wijlen Jan Hendriks Warmolts verdelen de nalatenschap van hun vader. De kinderen zijn:
- Johanna Maria Warmolts, weduwe van Jan Bosman, te Groningen
- Mettina Alegonda Warmolts, gehuwd met Johannes Jacobus Florison, predikant te Rottevalle
- Willem Rudolf Warmolts, te Eelde.
Zij verkopen enige goederen, zoals:
3. het grote Pijperspoel aan de Harener boerenweg tot aan de scheiding van Onnen met het hout;
4. 1/3 in het Velland, gescheiden, zijnde bos.
Zij scheiden toe aan Johanna Maria Warmolts:
6. het Zuider Steenland en elf matten te Haren bij Lukas Hindriks Oosterveld gebruikt voor f.36,- per jaar. Waarde f.900,-;
7. vier matten hooiland achter het Steenland bij Lukas Hindriks Oosterveld gebruikt voor f.26,- per jaar. Waarde f.650,-.
Zij scheiden toe aan Mettina Alegonda Warmolts:
2. een plaats te Hemmen bij Jan Antens onder beklemming in gebruik voor f.175,- per jaar. Waarde f.4.375,-;
3. twee kampen land bij Jan Antoni en vrouw in gebruik voor f.26,- per jaar. Waarde f.650,-;
4. 7 matten in de made te Haren bij de weduwe Hindrik Adolfs gebruikt voor f.24,- per jaar. Waarde f.600,-;
6. ¼ in een mans en vrouwenbank te Haren met de graven daarbij behorende. Waarde f.25,-;
7. 2 matten hooiland bij Wite Schoenmaker te Zuidlaren in gebruik voor f.18,- per jaar . Waarde f.450,-;
8. 2 matten hooiland bij Gerrit Vrieling in gebruik voor f.5,- per jaar. Waarde f.125,-.
Zijn scheiden toe aan Willem Rudolf Warmolts:
5. 6 matten in De Koppels te Haren, bij Jan Pieters in gebruik voor f.30,- per jaar. Waarde f.750,-;
7. 6 matten hooiland bij Jan Lucas in gebruik voor f.45,- per jaar. Waarde f.1.125,-.
Elk van de erfgenamen ontvangt f.10.885,-. Veel grond ligt in Uithuizen, Scheemda, etc.
(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 52, Akte ???)

Akte 1 december 1821
Jan Hindriks Oosterveld, landbouwer aan de Achterweg onder Haren, verklaart schuldig te zijn aan:
- Lukas Hindriks Oosterveld, landbouwer te Haren;
- Elsje Hindriks Oosterveld, huisvrouw van Hindrik Antonie van Hemmen, landbouwer aan de Hoornschedijk onder Groningen;
- Pieter Hindriks Oosterveld, koopman te Groningen,
gezamenlijk, ieder voor 1/3 deel, het bedrag van f.2.000,-. Voor dit bedrag verleend Jan Hindriks hypotheek op de behuizing en schuur B40 te Haren, benevens de beklemming van ongeveer 73 grazen land en nog overig eigen land, alles zoals aan comparant is toebedeeld bij de verdeling van de ouderlijke nalatenschap bij akte van 22 mei 1821 verleden voor notaris G.J. Keiser. Op dit onroerend goed rust ook reeds een hypotheek ten gunste van mevrouw Titia Gerhardina Busch, echtgenote van J. van Trojen, gevestigd op 31 juli 1821 ten overstaan van notaris Herman Trip.
(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 88, Akte 536)

Akte 3 december 1821
Jan Hindriks Oosterveld, landbouwer aan de Achterweg onder Haren, verklaart te hebben verhuurd aan Lukas Hindriks Oosterveld, landbouwer te Essen, 73 grazen land en het overig eigen land verkregen uit de nalatenschap van zijn ouders.
(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 88, Akte 539)

Bij zijn overlijden op 17 april 1824 bezit Jan Hendrik Smit de volgende onroerende goederen (half in vruchtgebruik op grond van de nalatenschap van zijn vrouw Margje Hars):
1. Een behuizinge get. F nr 3 en 172 met nog een kleine behuizing get. F nr 7 en 176, benevens de vaste en altoosdurende beklemming van omstreeks 41 bunders, 16 roeden, 60 ellen en 50 palmen land te Essen onder Haren gelegen, doende 's jaars op midwinter aan de kerk van Middelbert tot huur 96 gulden, in onderscheidene stukken gelegen. In 't geheel getaxeerd op f 3.000,-.
2. Twee kampen land (de Holten genaamd) in de Holten onder Hemmen, gemeente Haren gelegen.
3. Een stuk land De Rakken genaamd onder Haren gelegen.
Met uitzondering van het kleine huisje is de boerenplaats verhuurd aan Lucas Hindriks Oosterveld voor zes honderd guldens voor de tijd van zes jaren, ingaande 1 mei 1821 en zullende eindigen op 1 mei 1827. Behalve bezit heeft Jan Hendrik Smit ook schulden. Uiteindelijk is het saldo van zijn nalatenschap f 75,- negatief.

Groninger Courant, 11 februari 1825
Mr. Herman Trip, openbaar notaris, residerende te Groningen, is voornemens, ten verzoeke van de erfgenamen van wijlen Jan Smit en Margien Klaas Hars, in leven echtelieden, op dinsdag den 22 februarij 1825, voorlopig, en op dinsdag de 1 maart daaraanvolgende, finaal, telkens des avonds precies te 6 uren, ten huize van den kastelein Sjabbe Groenhoff, buiten de Herepoort, bij Groningen, publiek te verkoopen:
1. Eene boerenplaats, bestaande uit eene boerenbehuizing en schuur, benevens de vaste en altoosdurende beklemming van plm. 40 bunders land, doende jaarlijks tot vaste hure aan de kerk te Middelbert, f.100,-, staande en gelegen te Essen, gemeente Haren, wordende thans door Lucas Oosterveld in losse hure bewoond en gebruikt.
2. Twee kampen land, gelegen in de Holten, onder Hemmen, gemeente Haren;
3. Een stuk land, de Rakken gemaamd, onder Haren gelegen, groot plm. 2 bunders.
Alles behoorende tot de nalatenschap van bovengenoemde overledenen.

Brief van de ontvanger der registratie 21 februari 1828
Aangezien ik door de Administratie ben aangeschreven om eene procedure te openen tegen Lucas Hindriks Oosterveld en vrouw, landbouwers onder Haren, ter invordering van plusminus f.30,- verschuldigde registratieregten op een huurcontract den 14 september 1820 tusschen hen en Jan Hindriks Smit, landbouwer, overleden te Essen, aangegaan voor zes jaar wegens eene boerenplaats 'het Klooster' genaamd te Essen gelegen, voor een jaarlijksche huur van f.600,- .
Daar ik deze menschen niet gaarne nodeloze kosten wilde maken en met hen niet genoegzaam bekend ben, neem ik de vrijheid u te verzoeken hen hiervan kennis te willen geven, en mij eenige informatiën betrekkelijk hunnen toestand te doen toekomen, namelijk of dezelve noch leven, zoo één of beide derzelven overleden zijn, of dezelven alsdan kinderen hebben nagelaten, met opgave in het affirmatieve geval, van derzelven namen, voornamen, beroep en woonplaatsen en eindelijk van derzelver vermoedelijke gegoedheid.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 61)

Lucas trouwt (kerk) op zondag 10 mei 1801 te Haren op 26-jarige leeftijd (1) met de 23-jarige **Woltertje Klaasen de Groeve**, zie 90.5.

Van Lucas en Woltertje is een kind bekend:

1 **Henderkien Oosterveld** (RW1; RW2), naaister, wonende te Haren (Wijk A Haren 18A), aldaar (Wijk A Haren 16) en aldaar (Wijk A Haren 6), is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 14 maart 1802 aldaar, is overleden op dinsdag 6 december 1853 aldaar, is als overleden aangegeven op donderdag 8 december 1853 aldaar (aangever overlijden was Albert Bazuin; getuige aangifte overlijden was Christiaan Sjobbema (zie 172.3)). Henderkien werd 51 jaar, 8 maanden en 22 dagen.

© 2020 - E.M. van Koldam

Woonde in 1830 op het adres Haren Wijk A Nr 18A.

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 15 april 1812
In verband met het voorgenomen tweede huwelijk van Lucas Hindriks Oosterveld vindt er een familieberaad plaats over de aanwijzing van een voogd en een toeziend voogd over zijn dochter Hindrikje Lucas Oosterveld uit zijn huwelijk met wijlen Woltertje Klaassen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Hindrik Lucas Oosterveld, grootvader
- Jan Hindriks Oosterveld, oom
- Jan Lucas Oosterveld, oudoom

Aanwezig van moederszijde:
- Klaas Jans, grootvader
- Willem Egberts, oom
- Hindrik Klaassen, oom

Vader Lucas wordt aangewezen als voogd en Willem Egberts als toeziend voogd.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 109, zaak 25)

Akte van successie 27 februari 1827
Bij haar overlijden laat Hinderkien Wolters de volgende onroerende goederen na:
- huis en tuin te Hemmen D2
- huis en tuin te Hemmen D3
- 20 grazen bouw- en weiland

Erfgenamen zijn:
- dochter Janna Klasens de Groeve
- kleinzoon Lucas Derks Oosterveld (van dochter Lammechien)
- kleinkinderen Margaretha, Klaas en Egbert Abbring (van dochter Hendrikje)
- kleindochter Hindrikje Oosterveld (van dochter Woltertje)

Lucas trouwt op zondag 7 juni 1812 te Haren (huwelijksgetuigen waren Hinderk Lucas Oosterveld (zie 196), Jan Hendriks Oosterveld (zie 197), Willem Eising (zie 69) en Willem Eising (zie 70)) op 37-jarige leeftijd (2) met de 27-jarige **Fokje Willems Eising**, zie 69.1.

Van Lucas en Fokje zijn zes kinderen bekend:

2 **Engelina Oosterveld**, wonende te Haren, aldaar (Wijk A Middelhorst 38) en aldaar (Wijk A Middelhorst 26), is geboren op woensdag 21 april 1813 aldaar (Wijk A Haren 9), is als geboren aangegeven op donderdag 22 april 1813 aldaar (aangever geboorte was Lucas Hindriks Oosterveld (zie 200); getuigen aangifte geboorte waren Roelf Hinderks Smid (zie 238) en Arent Jurjens Mulder (zie 179)), is overleden op dinsdag 16 oktober 1888 aldaar. Engelina werd 75 jaar, 5 maanden en 25 dagen.
Engelina trouwt op zaterdag 10 juni 1837 te Haren op 24-jarige leeftijd met de 23-jarige **Albert Bazuin**, zoon van **Hendrik Bazuin (22.3)** en **Annechien Alberts Tuinman**. Albert, wonende te Helpman en te Haren (Wijk A Middelhorst 26), is geboren op dinsdag 8 maart 1814 aldaar (Wijk B Helpman 7), is als geboren aangegeven op maandag 14 maart 1814 aldaar (aangever geboorte was Hendrik Bazuin (zie 22.3); getuigen aangifte geboorte waren Hindrik Geerts Kwant (zie 165) en Johannes Jans Reuriks (zie 220)), is overleden op woensdag 28 februari 1894 aldaar. Albert werd 79 jaar, 11 maanden en 20 dagen.

Nieuwsblad van het Noorden, 4 maart 1894
Heden overleed onze geliefde vader ALBERT BAZUIN, weduwn. van E. Oosterveld, in den gezegenden ouderdom van bijna 80 jaren. Steeds welgemoed van geest en opgeruimd, leefde hjj met zijn medemenschen in de beste harmonie, zonder juist het hoogere leven te verachten. Dankbaar voor het langdurig bezit staart ons kinderhart hem toch droevig na.
Haren, den 27 Februari. Namens broeders en zusters:
L. BAZUIN.
J. BAZUIN-Borgman.

Nieuwsblad van het Noorden, 21 maart 1894
Allen die iets te vorderen hebben van- of verschuldigd zijn aan de nalatenschap van ALBERT BAZUIN, overleden op de Middelhorst onder Haren, worden verzocht daarvan
binnen 8 dagen opgaaf te doen aan den ondergetekende.
E. Kingma, exec. test.

3 **Geessien Oosterveld**, wonende te Haren, aldaar (Wijk A Middelhorst 38) en aldaar (Wijk D Dilgt 22), is geboren op vrijdag 17 mei 1816 aldaar (Wijk A Haren 12), is als geboren aangegeven op zaterdag 18 mei 1816 aldaar (aangever geboorte was Lucas Hindriks Oosterveld (zie 200); getuigen aangifte geboorte waren Jan Jans Sluurman (zie 237) en Albert Hovingh (zie 134)), is overleden op dinsdag 18 oktober 1887 te Helpman. Geessien werd 71 jaar, 5 maanden en 1 dag.
Geessien trouwt op zaterdag 30 mei 1846 te Haren op 30-jarige leeftijd met de 25-jarige **Jan Berends Bosman**, zie 44.3.

4 **Grietien Oosterveld**, wonende te Haren en aldaar, is geboren op vrijdag 26 september 1817 aldaar (Wijk A Haren 12), is als geboren aangegeven op zondag 28 september 1817 aldaar (aangever geboorte was Lucas Hindriks Oosterveld (zie 200); getuigen aangifte geboorte waren Albert Hovingh (zie 134) en Roelf Roelofs Rademaker), wonende Wijk A Haren 12 aldaar, is overleden op zaterdag 17 januari 1818 aldaar, is als overleden aangegeven op zaterdag 17 januari 1818 (aangever overlijden was Lucas Hindriks Oosterveld (zie 200); getuige aangifte overlijden was Albert Hovingh (zie 134)). Grietien werd 3 maanden en 22 dagen.

5 **Hendrik Oosterveld**, wonende te Haren en aldaar (Wijk A Middelhorst 38), is geboren op zaterdag 20 maart 1819 aldaar (Wijk A Haren 12), is als geboren aangegeven op maandag 22 maart 1819 aldaar (aangever geboorte was Lucas Hindriks Oosterveld (zie 200); getuigen aangifte geboorte waren Albert Hovingh (zie 134) en Roelf Roelofs Rademaker), is overleden op dinsdag 19 april 1870 te Hoornschedijk. Hendrik werd 51 jaar en 30 dagen.

Notulen burgemeester en wethouders, 23 december 1856
Tot opperbrandmeester voor de tijd van 3 jaren, ingaande heden, wordt aangewezen Lubbertus van Oosten.
Tot wijkmeester van de wijk A (dorp Haren), tevens brandmeester en eerste hoofdman van de nachtwacht: Jannes Horst met als plaatsvervanger Jan Jansen.
Tot wijkmeester wijk B (dorp Haren); J. Koops en plaatsvervanger L. Bolhuis.
Tot wijkmeester wijk C (Onnen): Joh. Breeman en plaatsvervanger H. Hindriks.
Tot wijkmeester wijk D (Dilgt en Hemmen): J. Brink en als plaatsvervanger Joh. Meijer.
Tot wijkmeester wijk E (Hoornschedijk): J. Nijdam en als plaatsvervanger B. van der Veen

© 2020 - E.M. van Koldam

Tot wijkmeester wijk F (Essen): Jan Hemmes en als plaatsvervanger J.K. van Hemmen
Tot wijkmeester wijk A (Helpman): R. Tonkens sr en als plaatsvervanger Joh. Blaauwpot.
Tot wijkmeester wijk B (Helpman): L. Poelma en als plaatsvervanger H. Kwant
Tot wijkmeester wijk C (Molenstreek en Euvelgunne): K. Bolhuis en als plaatsvervanger H. van Bruggen.
Tot wijkmeester wijk D (Den Hoorn): H. van Hemmen en als plaatsvervanger H. Oosterveld.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 35).

Hendrik trouwt op zaterdag 28 mei 1853 te Haren op 34-jarige leeftijd met de 35-jarige **Geessien Bolhuis**, dochter van **Hendrik Bolhuis** en **Eltien Bartelds Bazuin**. Geessien, wonende te Helpman (Wijk D Den Hoorn 7), is geboren op zaterdag 28 maart 1818 aldaar, is overleden op zaterdag 2 november 1878 te Haren. Geessien werd 60 jaar, 7 maanden en 5 dagen.

6 **Grietien Oosterveld**, wonende te Haren en aldaar, is geboren op zaterdag 29 september 1821 te Essen (Wijk F Essen 4), is als geboren aangegeven op zondag 30 september 1821 te Haren (aangever geboorte was Lucas Hindriks Oosterveld (zie 200); getuigen aangifte geboorte waren Hinderk Meinderts (zie 176) en Gerrit Harms Vedder (zie 258)), wonende Wijk F Essen 4 aldaar, is overleden op vrijdag 2 november 1821 te Essen, is als overleden aangegeven op zaterdag 3 november 1821 te Haren (aangever overlijden was Lucas Hindriks Oosterveld (zie 200); getuige aangifte overlijden was Hinderk Meinderts (zie 176)). Grietien werd 1 maand en 4 dagen.

7 **Willem Oosterveld**, wonende te Haren en aldaar (Wijk A Middelhorst 38), is geboren op zaterdag 29 maart 1823 te Essen (Wijk F Essen 4), is als geboren aangegeven op dinsdag 1 april 1823 (aangever geboorte was Lucas Hindriks Oosterveld (zie 200); getuigen aangifte geboorte waren Hinderk Meinderts (zie 176) en Gerrit Harmannus Mekkring), is als overleden aangegeven te Haren, is overleden op woensdag 10 januari 1844 te Eelde. Willem werd 20 jaar, 9 maanden en 12 dagen.

201 **Lukas Alberts Oosterveld** (GH1812-283; MIL-208), zoon van **Albert Lucas Oosterveld (195)** en **Annegien Jochems**, landbouwer, wonende te Noordlaren (Wijk C Glimmen 6) en aldaar (Wijk C Glimmen 13), is geboren te Haren, is gedoopt op zondag 12 maart 1786 aldaar, is overleden op zaterdag 11 april 1857 aldaar. Lukas werd 71 jaar en 30 dagen.

Woonde in 1830 op het adres Noordlaren Wijk C Nr 13 Glimmen samen met Geessien Bruins (dochter uit 1e huwelijk van zijn vrouw met Lammert Bruins), zijn dochters Swaantje en Annechien en de zuster van zijn overleden vrouw Roelfien Mulder.

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 5 januari 1814
De nabestaanden en vrienden van Geesje Lammerts Bruins, dochter van Willemtje Hindriks Mulder, te Noordlaren en wijlen Lammert Bruins, overleden 1810, komen bijeen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Roelf Bruins, landbouwer te Drouwen, oom
- Roelf Hinderks Kuiper, kleermaker te Hoogezand, vriend
- Klaas Jans Bennema, bakker te Hoogezand, vriend
Aanwezig van moederszijde:
- Hindrik Hindriks Mulder, tuinier te Groningen, oom
- Jan Hindriks Mulder, timmerman te Groningen, oom
- Thomas de Jongh, kastelein te Hoogezand, vriend.
Moeder Willemtje Hindriks Mulder is voornemens een tweede huwelijk aan te gaan met Lucas Alberts Oosterveld. Moeder wordt bevestigd als voogd. Lucas Alberts Oosterveld wordt medevoogd. Roelf Bruins wordt toeziend voogd.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 110, zaak 1814/4)
Beëdiging Lucas Alberts Oosterveld op 3 november 1814.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 110, zaak 1814/164)

Lukas trouwt op zondag 16 januari 1814 te Haren op 27-jarige leeftijd met de 32-jarige **Willemtje Hindriks Mulder**, dochter van **Hindrik Lammerts Mulder** en **Zwaantje Jans**. Willemtje, gealimenteerde, wonende te Noordlaren, is geboren te Eelde, is gedoopt op zondag 28 januari 1781 aldaar, wonende Wijk C Glimmen 13 te Noordlaren, is overleden op vrijdag 23 februari 1827 te Glimmen, is als overleden aangegeven op zaterdag 24 februari 1827 te Haren (aangever overlijden was Lukas Alberts Oosterveld (zie 201); getuige aangifte overlijden was Roelf Mulder (zie 194.8)). Willemtje werd 46 jaar en 26 dagen.

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 5 januari 1814
De nabestaanden en vrienden van Geesje Lammerts Bruins, dochter van Willemtje Hindriks Mulder, te Noordlaren en wijlen Lammert Bruins, overleden 1810, komen bijeen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Roelf Bruins, landbouwer te Drouwen, oom
- Roelf Hinderks Kuiper, kleermaker te Hoogezand, vriend
- Klaas Jans Bennema, bakker te Hoogezand, vriend
Aanwezig van moederszijde:
- Hindrik Hindriks Mulder, tuinier te Groningen, oom
- Jan Hindriks Mulder, timmerman te Groningen, oom
- Thomas de Jongh, kastelein te Hoogezand, vriend.
Moeder Willemtje Hindriks Mulder is voornemens een tweede huwelijk aan te gaan met Lucas Alberts Oosterveld. Moeder wordt bevestigd als voogd. Lucas Alberts Oosterveld wordt medevoogd. Roelf Bruins wordt toeziend voogd.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 110, zaak 1814/4)
Beëdiging Lucas Alberts Oosterveld op 3 november 1814.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 110, zaak 1814/164)

Declaratoir van onvermogen, 3 september 1827
Ondergetekende Albert Hoenderken, Tonnis Boer en Jan Kooi in qualiteit van diakenen van Noordlaren verklaren, dat Willemtien Hindriks Mulder, overleden te Glimmen op 23 februari 1827 in het huis letter C nr 13, door gemelde gemeente gedurende haar ziek wezen is gealimenteerd geworden en gene onroerende goederen heeft nagelaten en zijnde roerende goederen van gene de minste waarde. Terwijl voor dit overlijden geen fidei commies is gedevolueerd nog enig vrugtgebruik afgestorven.

Willemtje was eerder gehuwd (1) met **Lambert Bruins**.<277,278>

Van Lukas en Willemtje zijn vier kinderen bekend:

1 **Albert Oosterveld** (L-00954), wonende te Noordlaren (Wijk C Glimmen 10), aldaar (Wijk C Glimmen 13) en te Haren (Wijk C Onnen 10), is geboren op maandag 15 augustus 1814 te Glimmen, is overleden op dinsdag 27 maart 1877 te Onnen. Albert

werd 62 jaar, 7 maanden en 12 dagen.

Nieuwsblad van het Noorden, 10 januari 1892
Haren-Onnen-Vastgoed. Op Donderdag 21 januari 1892, des avonds 6 uur, zullen ten huize van den kastelein M. VAN DER VEEN te Haren en ten verzoeke van de erven BORCHERT VRIELING en JEICHIEN BONTEKOE, publiek worden- verkocht:
a. 1. Eene BOERENBEHUIZING, met Erf en LAND, staande en gelegen onder Haren, groot 1 H., 23 A., 10 C.
2. Eene KAMP WEIDELAND, zwettende aan het eerste perceel, groot 1 H., 03 A., 60 C.
b. Voor de Wed. A. OOSTERVELD en kinderen:
Eene BOERENBEHUIZING, ca. met ERF en LAND, staanle en gelegen te Onnen, groot te samen 1 H., 67 A., 80 C.
S. LOHMAN, notaris.

Albert trouwt op zaterdag 8 mei 1847 te Haren op 32-jarige leeftijd met de 20-jarige **Aaltien Mannes**, dochter van **Abel Mannes (165.4)** en **Albertien Kwant**. Aaltien, wonende te Helpman (Wijk A Helpman 3) en te Haren (Wijk C Onnen 10), is geboren op zondag 18 februari 1827 te Helpman, is overleden op donderdag 8 september 1904 te Haren. Aaltien werd 77 jaar, 6 maanden en 21 dagen.

2 **Hendrik Oosterveld** (RW1), landbouwer, wonende te Noordlaren (Wijk C Glimmen 5), te Haren (Wijk A Haren 12) en aldaar (Wijk C Onnen 50), is geboren op zondag 4 februari 1816 te Glimmen, is overleden op zondag 27 augustus 1899 te Onnen. Hendrik werd 83 jaar, 6 maanden en 23 dagen.
Hendrik trouwt op zaterdag 3 mei 1851 te Haren op 35-jarige leeftijd met de 20-jarige **Bouchien Kwant**, dochter van **Hindrik Hindriks Kwant (165.6)** en **Engeltje Haaijes**. Bouchien, wonende te Haren (Wijk C Onnen 50), is geboren op zaterdag 23 oktober 1830 te Helpman, is overleden op woensdag 3 november 1897 te Onnen. Bouchien werd 67 jaar en 11 dagen.

3 **Swaantje Oosterveld**, wonende te Noordlaren (Wijk C Glimmen 13), is geboren op vrijdag 13 augustus 1819 te Haren, is overleden op maandag 1 september 1884 te Glimmen. Swaantje werd 65 jaar en 19 dagen.

Proces verbaal 30 april 1831
Op heden den 30 april 1831 compareerde voor ons, burgemeester der gemeente Haren, Jacob Bolhuis Everts, landbouwer, wonende op de Harendermolen, gemeente Haren, dewelke verklaarde, dat, terwijl hij bezig was op zijn land te ploegen, de meid van Berend Gerrits Kroese, landbouwer te Glimmen, met name Frouke, bij hem was gekomen, dewelke aan comparant verklaarde, dat des comparants zoon, met eenige andere kinderen, die aldaar op het vee pasten, hadden gevonden eene spanen doos, liggende in een oud wagenspoor in het veld tusschen Harendermolen en Noordlaren, ten zuiden van de xxxxxx, voorts dat de dochter van Lucas Oosterveld, wonende te Glimmen, met naam Zwaantje, die doos had geopend uit nieuwsgierigheid en dat zij daarin hadden gevonden het lijkje van een kind. Voorts dat de kinderen de doos wederom hadden digt gemaakt en een touwtje, dat kruislings om de doos gewonden was, wederom om dezelve hadden gebonden, en dat die kinderen de doos wederom hadden neergezet op de plaats, waar zij dezen gevonden hadden. Dat comparant daarop van zijn land gereden zijnde met zijn wagen en in gezelschap van zijn knecht Aldert Buringa, nabij die plaats, die hem door zijn zoon voornoemd werd aangewezen was langs gereden en van zijn wagen afgestapt zijnde, op de hem aangeduide plats werkelijk heeft gevonden eene spanen doos, zoals dezelve hem was beschreven.
Dat Harm Wolters, wever, wonende te Glimmen, met zijn knecht in de nabijheid zijnde, met comparant en zijn knecht naar de plaats zijn gegaan alwaar de doos in het veldspoor stond. Dat de knecht van Harm Wolters, volgens comparants meening Berend genaamd, het touw van de doos heeft los gemaakt en in de doos heeft gekeken, maar dat hij dezelve op dezelfde plaats wederom heeft neder gezet na het touw weer om de doos te hebben gemaakt. Voorts verklaarde comparant desgevraagd, dat hem verder dezen aangaande niets bekend was.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 64)

Proces verbaal 1 mei 1831
Op heden 1 mei 1831 compareerde voor ons burgemeester der gemeente Haren, als daartoe door ons geroepen, Freerk Everts oud veertien jaren, zoon van Jacob Everts Bolhuis, woonachtig te Haardermolen binnen deze gemeente, dewelke ons des wege zijnde verklaarde, dat hij op gisteren den dertigsten april op het veld tusschen Haardermolen en Noordlaren was uitgegaan om de beesten te drijven, dat hij toen een derzelven was afgeloopen, die had terug gehaald en toen in een oud wagenspoor in het genoemde veld had gevonden een doos met eenig aarde overdekt, welke hij aan zijne schep had genomen aan het touw hetwelk kruislings om de doos gebonden was en daarmede gegaan naar eenige andere kinderen, die mede op het veld de beesten hadden gedreven, waarvan eene met name Zwaantje Oosterveld, dochter van Lukas Oosterveld, wonende te Glimmen, de doos had ontbonden en geopend om te zien wat in dezelve was. Dat genoemde comparant op het zien van een dood kindje, de doos nadat zij weder door Zwaantje Oosterveld was toegebonden, zooals men dezelve had bevonden, naar dezelve plaats waar zij door hem was gevonden had terug gebracht en weder met een weinig aarde overdekt, welke gebeurde hij comparant en de andere kinderen aan de hen ontmoetende dienstmeid Berend Gerrits Kroese, woonachtig te Glimmen en genoemd Frouke (= Vrouke Herms Pranger) hadden verhaald.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 64)

Swaantje trouwt op zaterdag 29 mei 1847 te Haren op 27-jarige leeftijd met de 21-jarige **Willem Benink**, zoon van **Warmelt Willems Benink** en **Hillechien Roelfs Noorda**. Willem, boerenknecht, wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 13) en aldaar (Wijk B Noordlaren 12), is geboren op zaterdag 19 november 1825 aldaar, is overleden op zaterdag 24 april 1897 te Groningen. Willem werd 71 jaar, 5 maanden en 5 dagen.

4 **Annechien Oosterveld**, wonende te Noordlaren (Wijk C Glimmen 13) en aldaar (Wijk C Glimmen 17), is geboren op woensdag 17 oktober 1821 te Glimmen, is overleden op zaterdag 15 oktober 1887 aldaar. Annechien werd 65 jaar, 11 maanden en 28 dagen.

Brief 8 april 1829 van H.J. Poutsma
Schoolmeester H.J. Poutsma te Glimmen doet opgave van de kinderen, die in 1828 ten laste van het burgerlijk armbestuur onderwijs hebben genoten.
Het gaat om twee kinderen van minvermogenden, te weten Harm Schut, zoon van ????? wonende te Haren en Annegien Lukas Oosterveld, dochter van Lukas Oosterveld, wonende te Glimmen.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 62)

Brief 7 maart 1846 aan de officier van justitie
Bij deze heb ik de eer aan u te doen toekomen twee processen verbaal van bij mij ingebragte klagten door Johannes Lutgers en Annechien Oosterveld, wegens het vermissen bij eerstgenoemde van eenige gelden, terwijl laatstgenoemde klaagt door haar meester van het wegnemen dier gelden beschuldigd te zijn, ten einde u daarmede zoude kunnen handelen als u zal vermeenen te behoeven.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 113).

© 2020 - E.M. van Koldam

Annechien trouwt op zaterdag 16 mei 1863 te Haren op 41-jarige leeftijd met de 30-jarige **Jan Gortemaker** ook genaamd Jan Gortmaker, zoon van **Jan Jans Gortemaker** en **Jantien Hindriks**. Jan, arbeider, is geboren op donderdag 17 mei 1832 te Eelde, is overleden op zondag 27 oktober 1918 te Anloo. Jan werd 86 jaar, 5 maanden en 10 dagen.
Jan was eerder gehuwd (1) met **Annechien Mulder**.<279,280>
Jan was later gehuwd (3) met **Aaltje Vedder**.<281,282>

202 **Pieter Oosterveld** (GH1812-079, MIL-004), zoon van **Hinderk Lucas Oosterveld (196)** en **Geessien Jans Bierling**, schuitevoerder, wonende te Haren (Wijk B Oosterweg 40), is geboren op maandag 13 december 1784 aldaar, is overleden op maandag 6 maart 1837 te Groningen. Pieter werd 52 jaar, 2 maanden en 21 dagen.

Is in 1814 vanuit Haren vertrokken naar Groningen.

Pieter trouwt op zondag 21 mei 1815 te Groningen op 30-jarige leeftijd met de 26-jarige **Hillechien Vrieling**, dochter van **Jan Gerrits Vrieling (272)** en **Sjouke Anskes**. Hillechien is geboren te Haren, is gedoopt op zondag 19 april 1789 aldaar, is overleden op vrijdag 6 maart 1857 te Groningen. Hillechien werd 67 jaar, 10 maanden en 15 dagen.

203 **Jan Popko Oostingh** (GH1812-051), zoon van **Popke Jans** en **Swaantje Jansen**, heelmeester, wonende te Haren (Wijk B Haren 6), is geboren op maandag 8 februari 1762 te Essen, is overleden op vrijdag 17 februari 1832 te Haren. Jan werd 70 jaar en 9 dagen.

Woonde in 1830 samen met zijn vrouw en zijn twee kinderen op het adres Haren Wijk B Nr 6.

Akte 6 juni 1766
Swaantje Jans, weduwe van Popko Jans treft met Roelf Jans Boer, Joost Harms en Evert Jans, voorstanderen over haar minderjarige soontje Jan Popkes, een regeling over de afkoop van de vaderlijke nalatenschap. Jan Pokes zal tot zijn 18e jaar door zijn moeder worden verzorgd. Bovendien krijgt hij op zijn 18e f.50,- plus een rijge zilveren hembroks knopen, een paar zilveren schoengespen, een bijbel met zilveren krappen en nog een grote bijbel, maar deze laatste bijbel mag zijn moeder onder zich houden zolang ze leeft. Ook stiefvader Albert Roelfs conformeert zich aan deze afspraken.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1612, folio 145).

Voogdijstelling 22 september 1780
Gezworene H. Hornhuis te Essen wordt aangezworen als sibbevoogd in plaats van Roelf Jans over het minderjarig zoontje van wijlen Popke Jans bij Swaantie Jans in echte verwekt. Dit gedurende de scheiding en deling van de grootmoederlijke boedel des pupilles. Deze grootmoeder is wijlen Aaltien Popkes, weduwe van Roelf Sikkes. Hemme Geerts te Essen wordt aangezworen als vreemde voogd in plaats van Evert Jans. (Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1495).

Voogdijstelling 22 september 1780
Gezworene H. Hornhuis te Essen wordt aangezworen als sibbevoogd in plaats van Roelf Jans over het minderjarig zoontje van wijlen Popke Jans bij Swaantie Jans in echte verwekt. Dit gedurende de scheiding en deling van de grootmoederlijke boedel des pupilles. Deze grootmoeder is wijlen Aaltien Popkes, weduwe van Roelf Sikkes. Hemme Geerts te Essen wordt aangezworen als vreemde voogd in plaats van Evert Jans.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1495).

Boedelbeschrijving van grootmoeder 1780
Boedelbeschrijving dd 11 oktober 1780 van de nalatenschap van Aaltje Popkes, weduwe van Roelf Sikkes. “En waarvan de pupille van Popko Jans bij Swaantje Jans in egte verwekt de vijfste partie is toebehoorende”. Deze pupille is Jan Popko Oostingh (Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 1099)

Akte 23 juni 1781
Roelef Jans, Cornelsijn Roelefs weduwe van Evert Jans, Klaas Hars, Derk Berents en de voorstanderen over Jan Popkes maken een scheiding en deling van de nalatenschap van hun (schoon)moeder en grootmoeder Aaltjen Popkes, weduwe van Roelef Sickens. De voorstanderen over Jan Popkes zijn: H. Hornhuis , Hemme Geerts en Joest Harms. De laatste is tijdelijk voorstander gedurende de scheiding van de nalatenschap. E is f.363,- te verdelen in vijf delen, dat komt neer op f.72,60 per portie. Dit bedrag wordt uitgekeerd aan de voorstanderen. Voorts ontvangen zij voor hun pupil nog enig lijfstoebehoren.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1614).

Voogdijstelling 13 mei 1798
Sikke Jochums zweert aan als principale voormond over het minderjarige kind van Jan Geerts (Pootholt) bij wijlen Bougien Pieters in echte verwekt. Jan Jans te Rhoon wordt sibbevoogd en Jan Popkes te Haren vreemde voogd.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1496)

Ontvangst diaconie te Haren 26 november 1801
Jan Oostingh en Zwaantje Westerhof getrouwd op een tijdstip dat er geen openbare godsdienst is: f.9,45
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

Uitspraak Gerecht van Selwerd en Sappemeer 13 juni 1803
Jan Aals te Haren wordt aangewezen als voormond over de kinderen van Jan Harms Bazuin bij wijlen Wendeltje Luirts in echte verwekt. Geert Harms Bazuin te Haren wordt sibbevoogd en Jan Oosting te Haren vreemde voogd. De voorstanderen worden geautoriseerd om met de vader een regeling te treffen over de moederlijke nalatenschap.
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 1982).

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 19 januari 1815
Nabestaanden en vrienden van Cornelsje, Jan, Evert, Hindrikje en Aaltje Pieters Schutte, minderjarige kinderen van Margje Jans te Essen en Pieter Everts Schutte komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Jan Everts Schutte, oom
- Willem Everts Schutte, oom
- Berend Derks, arbeider te Noordlaren, neef
Aanwezig van moederszijde:
- Geert Jans Oosterling, commies te Pekela, oom
- Geert Geerts Oosterling, arbeider te Groningen, oom

© 2020 - E.M. van Koldam

- Jan Roelfs Jonkman, Helpman, aangehuwde oom.
Zij zijn gedagvaard om samen te komen op verzoek van de toeziend voogd, Jan Oostingh, dokter te Haren. Oostingh stelt vast, dat de moeder door bekrompene omstandigheden niet meer in het nodige levensonderhoud en een goede opvoeding van de kinderen kan voorzien. Hij heeft nog twee obligaties onder zich ten bedrage van f.700,-, die aan de kinderen toekomen. Zijn voorstel is de obligaties te verkopen en met de opbrengst daarvan allereerst de kleine schulden te betalen en vervolgens de weduwe in de maanden november tot en met april van elk jaar wekelijks 30 stuivers te betalen en daarboven in de herfst van ieder jaar nog f.13,- voor de aanschaf van turf. De moeder is dan wel gehouden tot een behoorlijke voor haar stand gebruikelijke opvoeding en naar school zending van de kinderen. Met het voorstel van Oostingh wordt ingestemd.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 110, zaak 1815/5)

Afschrift van het besluit van Gedeputeerde Staten van 26 maart 1821
Gedeputeerde Staten reageren op een rekest van J.P. Oostingh, heelmeester te Haren. Oostingh verzoekt, dat de nodige orders worden gesteld op de voldoening van en pretentie van f.202,75, welke hij heeft wegens geleverde medicijnen aan de minvermogende ingezetenen van het gehucht Onnen, bij gelegenheid van de aldaar in het jaar 1819 geheerst hebbende epidemische ziekte. Over het rekest van Oostingh heeft de schout een rapport met bijlagen gezonden. Behalve de indertijd door Oostingh ingezonden rekening was daar ook bij een rekening van Harm van Streun van f.11,- wegens geleverde winkelwaren aan de behoeftigen, die door de voornoemde ziekte aangetast waren geweest. Gedeputeerde Staten stellen vast, dat op de rekening van Oostingh personen voorkomen, die, hoewel ze niet behorende tot de wel bemiddelde inwoners, toch in het geheel niet in de omstandigheden verkeren, dat ze onder de behoeftige ingezetenen van Onnen gerangschikt kunnen worden. De schout wordt door Gedeputeerde Staten geautoriseerd om de rekeningen van J.P. Oostingh en H. van Streun te voldoen, met dien verstande evenwel, dat op de rekening van Oostingh in mindering worden gebracht de medicijnen, die verstrekt zijn aan de gezinnen van Lammert Smit (f.34,50), Roelf Brink (f.44,50) en de weduwe B. Buivenga (11,75). Deze bedragen zullen door de personen zelf voldaan moeten worden. De schout mag de uitgaven ten laste brengen van het fonds onvoorziene uitgaven op de gemeentebegroting 1820 en bij ontoereikendheid van dat fonds uit het overschot van alle overige posten op de begroting.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 54)

Rapportage van 21 mei 1821 aan de schout
De ondergetekende heeft de eer u kennis te geven, gelijk zulks geschiet door dezen, alsdat de wonden van Jan Jans Janeker, buiten gevaar zijn en de genezing dagelijks vordert.
J.P. Oostingh, heelmeester
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 54)

Extract uit register resolutiën van de gouverneur dd 13 oktober 1823
Is goed gevonden het plaatselijk bestuur van Haren te autoriseren om uit het fonds van onvoorziene uitgaven te voldoen aan:
- den heelmeester J.P. Oostingh voor in 1819 op last van den heer schout geleverde geneesmiddelen aan het huisgezin van de weduwe Schut, laborerende aan de te Onnen destijds heerschende epidemische ziekte: f.25,60
- de hoofdcommies Wichers, aandeel in den reiskosten van de hoofdcommies en den commies Warmolts: f.11.00
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 56)

Akte 4 juni 1824
Jan Stel de Jonge, van beroep timmerman, wonende te Haren, verkoopt aan Bastiaan Hindrik Koster, koopman te Groningen, de halfscheid van een mans- en vrouwenbank, staande op het choor in de kerk te Haren, waarvan de andere helft toebehoort aan Jan Oostingh, medicinae practicus in Haren, Jan Stel de Jonge heeft de eigendom verkregen bij een akte gepasseerd ten overstaan van notaris Herman Trip op 15 januari 1818. De koopprijs bedraagt f.160,-.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 80, Akte 203)

Brief 3 september 1825 aan de gouverneur
Door de wijkmeester te Helpman binnen deze gemeente ben ik geïnformeerd, dat zich aldaar eener arbeider, Klaas Willems genaamd, in eenen zieken staat bevond en welke persoon met zijn huisgezin in eenen behoeftigen toestand verkeerde, dat de wijkmeester ter bekoming van ondersteuning en geneesmiddelen zich bij het hervormd armbestuur te Groningen had vervoegd, doch hetwelk in dezen de ondersteuning had van de hand gewezen doordien gemelde Klaas Willems, hoezeer behoeftig nog niet door hen werd bedeeld.
Ik heb dan daarin de noodige voorzorg genomen door mij met den heelmeester J.P. Oostings naar gemelde persoon te begeven en welke, na den zieken te hebben bezigtigd, mij mededeelde, dat hij door eene catharrale koorts (= ontsteking slijmvliezen; wellicht kinkhoest) was aangetast, waarom ik den heelmeester heb goed gezegd voor de levering der geneesmiddelen.
Hedenmorgen kwam de wijkmeester weder terug en gaf mij kennis, dat gemelde Klaas Willems in de afgeloopen nacht was overleden en vroeg voorts hoe te handelen ter bekoming van een kist en andere onkosten.
Ik moest derhalve daarin voorzien en nam de vrijheid om den wijkmeester last te geven tot het aanschaffen van een kist, zooals zulks bij de armen gebruikelijk is.
U hiervan kennis gevende neem ik de vrijheid de wel meening van u daaromtrent te verzoeken en om mij te willen mededeelen hoedanig te handelen ten aanzien van de bekoming der gelden benoodigd tot de begraving van de overledenen en voor de reeds aangewende geneesmiddelen, daar de vrouw van den overledenen thans met hunne kinderen in eene behoeftigen toestand verkeeren.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 102)

Brief 24 november 1825 aan de gouverneur
Ter voldoening aan uw missive van den 7 november 1825, waarbij u aan mij heeft doen geworden kopie eener missive van het hervormde armbestuur te Groningen van den 24 oktober 1825, opzigtelijk de restitutie der aangewende kosten, gevallen op de verpleging en de begraving van Klaas Willems te Helpman om te dienen van consideratiën, heb ik de eer aan u te berigten, dat het waarheid is, dat het hervormd armbestuur te Groningen aan den heer medicine docter De la Faille order heeft gegeven tot onderzoeking van den patiënt, die op 30 augustus 1825 eenen deskundigen van zijnentwege aan het huis van den patiënt heeft gezonden en zelven ook aldaar is geweest, doch toen de patiënt reeds overleden was.
In dien tusschentijd echter en door het lang achterblijven der medicijnen heb ik aan den heelmeester J.P. Oostings te Haren order gegeven tot onderzoeking van den gemelden patiënt, waaraan dezelve heeft voldaan zonder echter geneesmiddelen te hebben geleverd.
Ten aanzien van de begraving van het lijk zoude het armbestuur volgens hunne verklaring niet in gebreke gebleven zijn om zulks te doen bewerkstelligen, indien van mijn zijde van het overlijden aan het armbestuur was kennis gegeven. Doch, zoodra ik van het overlijden kennis verkreeg, heb ik mij bij missive van den 3 september 1825 daaromtrent tot u vervoegd. En daar het alleszins nuttig en noodzakelijk was, dat het lijk spoedig wierde begraven, vond ik het mijn pligt dadelijk daarin te moeten voorzien.
Dat er een verschil in de kosten voor een kist voor de armen te Groningen en Haren plaats vindt is natuurlijk ten aanzien van het grooten getal te Groningen en het soort van hout. De kosten van de kist door J.G. Stel geleverd bedragen de som van f.5,50, waarvan ik bij dezen u rekening doe geworden.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 102)

© 2020 - E.M. van Koldam

Groninger Courant, 19 september 1826
Heden overleed, in de ouderdom van 74 jaren en 11 maanden, Ettie Luikas Revers. Dienende deze tot kennisgeving aan vrienden en bekenden. Haren, 14 september 1826. J.P. Oostingh, K.J. Miedendorp, Executeuren testamentair.

Notulen Burgemeester en Assessoren, 7 oktober 1826
Door heelmeester Oostingh is aangegeven dat bij de zieken in het kerspel Haren personen waren die in zeer armoedige omstandigheden verkeerden. En die het zelfs ontbrak aan de nodige mondbehoeften. Het college besluit voor deze personen een algemene collecte in het kerspel Haren te houden. Op 11 februari 1827 wordt de opbrengst vastgesteld op f.98,535. Dit wordt ter vergadering aangevuld tot f.100,- (archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 30).

Overzicht zieken 1 december 1826
Nominatieve staat van de in deze gemeente zich bevindende en aan de thans heerschende ziekte onderhevig geweest zijnde huisgezinnen, welke daardoor tot behoeftige omstandigheden zijn vervallen, en door mij ondergeteekende gedurende derzelver ziekte zijn behandeld geweest en nog behandeld worden.
Aldus naar waarheid opgemaakt door mij heelmeester en doctor te Haren,1 december 1826, J.P. Oostingh.
De opmaak van de lijst is als volgt.
kolom 1: naam van de hoofden der huisgezinnen; kolom 2: hoeveel leden van het gezin ziek zijn of ziek geweest zijn (de overledenen daaronder niet begrepen); kolom 3: bijaldien de broodwinner ziek geweest is of nog ziek is, hoe lang die ziekte heeft geduurd; kolom 4: of de broodwinner en wie verder overleden is van het gezin.
Berend Hassels, 1 gezinslid ziek, twee maanden ziek en nog ziek, geen overlijdensgevallen in het gezin;
Weduwe Freerk Pauwels, geen zieken meer, de ziekte der broodwinner heeft 5 dagen geduurd, de broodwinner Freerk Pauwels is als gevolg van de ziekte overleden;
Weduwe Otte [Otto Jans] Oosterveld, er is nog 1 gezinslid ziek, de ziekte der broodwinner heeft 8 dagen geduurd, de broodwinner Otte Oosterveld is als gevolg van de ziekte overleden;
Geerd Heithuis, 1 ziektegeval in het gezin, de broodwinner is al ruim 2 maanden ziek en is nog ziek, geen overlijdensgevallen in het gezin;
Ubel Eitens, 3 ziektegevallen in het gezin, de broodwinner is al 6 weken ziek en is nog ziek, geen overlijdensgevallen in het gezin;
Geert Homan, 2 ziektegevallen in het gezin, de broodwinner is al 5 weken ziek en is nog ziek, geen overlijdensgevallen in het gezin;
Jan G. Vrijling [Vrieling], 3 ziektegevallen in het gezin, de vrouw is al 6 weken ziek, geen overlijdensgevallen in het gezin;
Weduwe Jan Albartus [= Elisabeth Derks Hekman], geen ziektegevallen meer, de weduwe is als gevolg van de ziekte overleden. Zij kan echter niet voor broodwinnersche doorgaan, vermits zij twee volwassen kinderen nalaat, waarvan de zoon tot dusver haar broodwinner was, echter behoeftig.
Geert van Paalkum, 1 ziektegeval in het gezin, de vrouw is al 10 weken ziek, geen overlijdensgevallen in het gezin;
Jan van Wolde, 2 ziektegevallen in het gezin, de broodwinner is 4 maanden ziek, geen overlijdensgevallen in het gezin;
Jan [Lucas] Elema, 1 ziektegeval in het gezin, de vrouw is al 7 weken ziek, geen overlijdensgevallen in het gezin;
Thies Egberts [Thijs Egberts Thijsens], 2 ziektegevallen in het gezin, de broodwinner is 2 maanden ziek, geen overlijdensgevallen in het gezin;
Geerd Albartus, 3 ziektegevallen in het gezin, de broodwinner is 9 weken ziek en is nog ziek, geen overlijdensgevallen in het gezin
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 59)

Notulen Burgemeester en Assessoren, 14 september 1827
Heelmeester Oostingh vraagt f.375 voor geleverde diensten aan armlastige zieken in de gemeente. Burgemeester en Assessoren treffen een regeling om het bedrag te kunnen betalen (archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 30).

Brief 21 september 1827 aan de Gouverneur
(vergelijkbare brief op dezelfde datum aan de President van de Provinciale Geneeskundige Commissie te Groningen)
De heelmeester J.P. Oosting te Haren heeft mij op heden schriftelijk berigt gezonden wegens eene in deze gemeente openbaarde ziekte. Dientengevolge heb ik aan u het navolgende te berigten, zooals hetzelve door den heelmeester aan mij is opgegeven.
1. Dat aan deze ziekte, schoon niet kwaadaardig, reeds vele personen onderhorig zijn en zich steeds verder verspreid. Dezelve begint met afwisseling van koude en hitte, groote dorst, somtijds met walging vergezeld met braking en duizeligheid in het hoofd. De tong is beslagen. Bij sommige personen geeft de natuur zelve redding eindigt bij eenigen in een, twee of drie dagen koorts
2. Dat de behandeling bij sommige personen geschiedt door (volg omschrijving)
3. Dat aan deze ziekte tot dusverre geen personen zijn overleden.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer

Brief 18 september 1828 van de ingelanden van het Westersche land te Haren
In antwoord op de aan ons gezondene klagte van de ingezetenen van Hemmen, Dilgt en Helpman hebben wij de eer te berigten, dat weliswaar wij de pomp in de zogenaamde Hoogedijk, als zijnde onze afwatering van het Westersche land, hebben open gezet, om daardoor éénmaal van het overtollige water ontlast te worden, en alzoo aan een groot aantal ingezetenen gelegenheid te geven om nog iets van hun gras tot hooi te kunnen winnen en hun winterbrand te verzamelen, dewijl deze polder wel 180 bunders hooiland bevat, waarvan zekerlijk nog geen 25 bunders gemaait zijn.
Doch wij hebben zulks niet willekeurig gedaan, want hoe zouden wij anders het water kwijt worden, dan door de pomp, die te allen tijde tot de afwatering heeft bestaan, en nog bestaat. Maar, dat wij de pomp hebben open gezet voordat de gaten waren digt gemaakt, is eene onwaarheid. Wij hebben alle gaten in den dijk eerst laten digten, behalven een bij het zoogenaamde Halfstuiversgat of overvaart, hetwelk wij expresselijk hebben open gelaten, zoo lang het water daar wilde uitstroomen. Om onze naburen benedenwaarts liggende, minder water door de pomp te laten toeloopen, en alzoo zoo mogelijk voor schade te behoeden. Wij hebben dan ook den 10 september jl. onder opzigt van de dijkschouwers en onzen mede ingeland Roelof Koops, de schuiven van de pomp half laten open zetten, om zoodoende langzamerhand ons water tot minder nadeel van onze naburen te laten afloopen, maar eenige dagen daarna ontdekten wij, dat bij nacht in stilte de schuif voor den pomp was digt geschoven, hetwelk twee nachten en een dag gebeurd is.
Wij hiervan kennis krijgende dachten, nu men ons bedriegen wilde, best te zijn van ons regt gebruik te maken en de schuive uit den pomp te moeten nemen, en het water zijne natuurlijke loop naar beneden te laten en van het regt, dat wij op onze eigene afwatering hebben gebruik te maken, dewijl wij veronderstelden, dat eerlijke lieden geen slinkse wegen behoeven te gebruiken, om iets te verkrijgen, waarop zij vermeenen regt te hebben. Het is daarom, dat wij onze mede ingeland Roelof Koops verzocht hebben den schuif onder zijne bewaring te nemen, dewijl wij vermeenen, dat wij ingelanden van het zoogenaamde Westersche land alleen het regt hebben om over deze pomp te beschikken, als dit ook niet zoo was, en een ander regt had om dezen pomp te sluiten, dan moesten wij altijd wel onder water blijven zitten, dewijl het water toch geene tegen natuurlijke strooming naar boven kan nemen, maar altijd naar beneden moet afloopen.
Was getekend: C.H.W. Haack, L. Oosterveld, A. Bolhuis, H.D. Havinga, J.P. Oostingh, R. Koops, H. van Streun, J. Swartwolt, wed. L. Pauwels, P.W. Sesselaar, C. Mijdendorp en R. ter Borgh.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 61)

Brief 17 april 1829 aan de Gouverneur
Door den wijkmeester D. van den Berg te Helpman aan mij schriftelijk te kennen zijnde gegeven, dat hij ontvangen had een missive

© 2020 - E.M. van Koldam

van geneesheer J. Oostingh te Haren, houdende aanvrage van teregtwijzing van waar dezelve voldoening zoude erlangen zijner aangewende kosten en moeiten wegens toegediende medicinale hulp en leverantie van medicijnen aan den zoon van Drewes Glimmenga te Helpman, dewelke in behoeftige omstandigheden verkeert en echter van geene diaconie of armenkas bedeeld wordt, en daar dezelve reeds sedert eenige tijd ziek is geweest, heb ik toenmaals aan den boven genoemden wijkmeester order gegeven om den geneesheer J.P. Oostingh te verzoeken, om zich met de behandeling dier zieke te belasten, doch daar ik niet weet uit welk fonds deze kosten moeten worden voldaan, aangezien de ingezetenen van Helpman, hoewel burgerlijk onder de gemeente Haren, echter kerkelijk onder de stad Groningen behooren, zoo neem ik de vrijheid u te verzoeken mij te willen elucideren op welke wijze deze pretentie zal moeten worden voldaan en of dit ten laste is van deze gemeente of van het burgerlijk armenbestuur alhier, of wel van de diaconiekas te Groningen, ten einde ik bij verdere voorvallen van dien aard, welke mij reeds meermalen ten aanzien van enkele ingezetenen van Helpman zijn voorgekomen, moge weten door wien of dergelijke kosten moeren worden gedragen.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 104)

Brief 21 december 1829 aan Gedeputeerde Staten
Hierbij zend ik u de afschriften der lijsten van den heelmeester J.P. Oostingh te Haren bevattende de namen der personen welke door hem gevaccineerd zijn tegen de koepokken in het jaar 1829.
(gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 104)

Brief 2 augustus 1830 aan de Gouverneur
Bij missive van 24 juni nr 153 heb ik u berigt gegeven van de openbaring ener ziekte van eene xxx-nerveuse aard vergezeld van een tusschen posende koorts in het huisgezin van Jan Jurjens Hofman te Helpman. De heelmeester J.P. Oostingh alhier, heeft mij bij missive van den eersten dezer geïnformeerd, dat het voornoemde huisgezin was hersteld, doch dat de voornoemde ziekte zich verder verspreid en wel onder die personen, die hetzelve hadden bijgestaan gedurende deszelfs ziekte, waarvan op den xx eene vrouw is overleden en nog een man gevaarlijk ziek is. Daar de voornoemde personen in armoedige omstandigheden verkeren, heb ik aan de heelmeester verzocht zich derwaarts te willen begeven, welke alsdan de behandeling op zich heeft genomen en mij te kennen gegeven alle middelen ter herstelling en verdere verspreiding te hebben aangewend.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 104)

Brief 10 januari 1831 aan J.P. Oostingh
Ik zend u hiernevens eene exemplaar van de circulaire van Gedeputeerde Staten van 28 december 1830 met aanschrijving om met het diakoniebestuur dienovereenkomstig te handelen. (Op dezelfde dag wordt de circulaire toegezonden aan de armenbesturen van Haren en Noordlaren met de aanschrijving een regeling te treffen met de geneesheer over de bediening en het leveren van geneesmiddelen ten behoeve van de armen).
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 105)

Brief 31 maart 1831 aan Gedeputeerde Staten van Groningen
Ter voldoening aan uw aanschrijving van 28 december 1830 hebben wij van het diaconiebestuur te Haren berigt ontvangen van een overeenkomst tusschen hetzelve en den heelmeester te Haren getroffen. Doch het diaconiebestuur van Noordlaren is dar tot op heden, ofschoon wij hetzelve daartoe nog onlangs hebben aangemaand, nalatig gebleven.
In de overeenkomst tussen het diaconiebestuur te Haren en de heelmeester J. Oostingh is bepaald, dat de heelmeester over geheel 1831 medicijnen en diensten levert aan de armenlijders voor f.75,-.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 105)

Brief 4 januari 1832 aan het college van toezigt op de administratiën der kerkfondsen
Ter voldoening aan uw resolutie van den 9den februari 1830 hebben wij de eer u te dienen van berigt:
a. dat het getal zielen der hervormde gemeente bedraagt 1263
b. het getal ledematen 410
c. dat de kerkelijke gebouwen zich in een redelijken toestand bevinden en dat er geene herstellingen, gering onderhoud uitgezonderd, noodzakelijk zijn.
d. de kerkvoogden zijn: Jacobus van Trojen, president; R, Koops, secretaris; Jan Vos, administrateur.
De notabelen zijn: Carel Hindrik Willem Haack, Wijbrandus Holwerda, Jan Hendriks Oosterveld, Hindrik Breeman, Lukas Rummerink, Hindrik Loerts, Harmannus Doll Havinga, Roelf Meijer, Jan Popko Oosting in plaats van de overleden J. Swartwold.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 105)

Jan trouwt (kerk) op donderdag 26 november 1801 te Haren (getrouwd op een tijdstip dat er geen openbare godsdienst is, kosten: f.9,45) op 39-jarige leeftijd met de 28-jarige **Zwaantje Westerhof**. Zwaantje, wonende te Haren (Wijk B Haren 6), aldaar (Wijk B Haren 8) en aldaar, is geboren te Appingedam, is gedoopt op woensdag 9 december 1772 aldaar, wonende Wijk B Haren 8 te Haren, is overleden op dinsdag 23 maart 1858 aldaar. Zwaantje werd 85 jaar, 3 maanden en 14 dagen.

Overzicht 5 april 1841 opgemaakt door de gemeente-ontvanger H.J. Quintus
Lijst der weduwen in de gemeente Haren woonachtig, welke jaarlijks in 's Rijks directe belastingen, het patentregt daaronder niet begrepen, f.20,- en daarboven betalen.
Weduwe J. Swartwolt, te Haren, zonder beroep; weduwe J.P. Oosting, te Haren, zonder beroep; weduwe K.H. van der Es, te Haren, landbouwersche; weduwe L. Bolhuis, te Haren, landbouwersche; weduwe W. Eising, te Onnen, landbouwersche; weduwe J.J. Sipkes [Sipkema te Waterhuizen], te Haren, landbouwersche; weduwe D. van der Veen, te Haren, landbouwersche; weduwe G. Hemmes, te Haren, landbouwersche; weduwe E. Bolhuis, te Helpman, landbouwersche; weduwe J.E. Wilphorst, te Helpman, landbouwersche; weduwe W. Groenendal, te Helpman, landbouwersche; weduwe W.J. Quintus, te Helpman, zonder beroep; weduwe [J.H.] Nauta, te Helpman, zonder beroep; weduwe A.J. van Dijken, te Haren, landbouwersche; weduwe R. Kluiving, te Noordlaren, landbouwersche; weduwe K. Brands [Brants], te Noordlaren, landbouwersche; weduwe J.H. Timmer, te Noordlaren, landbouwersche; weduwe J. Hoenderken, te Noordlaren, landbouwersche; weduwe Ypeij, te Helpman, zonder beroep; weduwe J. Vos, te Haren, zonder beroep; Trientje Abelius [Trijntje Abels], te Helpman, landbouwersche; weduwe J.J. Bos, te Noordlaren, landbouwersche; weduwe G. Buirma [= Gezina Buirma?], te Helpman, zonder beroep; weduwe J. Gortemaker, te Haren, landbouwersche; weduwe H.R. Kloots [= Henderica Ottens, maar die is al in 1830 overleden], te Noordlaren, landbouwersche; weduwe A. Reiger, te Haren, zonder beroep.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 74)

Van Jan en Zwaantje zijn twee kinderen bekend:

1 **Popko Oostingh** (RW2), geneesheer, wonende te Haren (Wijk B Haren 6), aldaar (Wijk B Haren 8), aldaar (Wijk B Haren 9) en aldaar, is geboren op woensdag 21 november 1810 aldaar, wonende Wijk B Haren 9 aldaar, is overleden op dinsdag 3 februari 1874 aldaar. Popko werd 63 jaar, 2 maanden en 13 dagen.

Brief 16 januari 1843 aan de gouverneur
In antwoord op uw missive van den 12 dezer geef ik mij de eer u te berichten, dat zich er eenige gevallen van besmettelijke zenuwkoortsen in deze gemeente hebben voorgedaan. Het eerst is deze ziekte waargenomen ten huize van Arend de Boer, scheepstimmerman wonende onder Helpman, en waaromtrent betrekkelijk is geweest mijne aan u gerigte missive van den ????

Dat huisgezin heeft twee van deszelfs leden aan die ziekte verloren, de overige zijn hersteld. Later heeft zich de ziekte ook in het dorp Haren bij een paar lijders geopenbaard, welke echter thans bijna genezen zijn.
De persoon van Abel Grutter in uw genoemde missive bedoeld, heeft echter voor zoo verre men zulks heeft kunnen nagaan met de zieken in het dorp Haren in geene aanraking geweest. Hij was knegt bij den timmerman Jan [Abels] Brink, bij wien hij de kost genoot en inwoonde en wiens huisgezin de beste gezondheid geniet. Abel Grutter had echter volgens de verklaring van den geneesheer gelaboreerd aan ene andere niet besmettelijke ziekte van welke hij in zooverre was genezen, dat hij zich slechts aanvankelijk voor zwaren arbeid en gure weersgestelheid had moeten in acht nemen. In welk geval de geneesheer veronderstelde, dat zijne geneezing volkomen zoude geworden zijn. Doch de patient heeft dien hem door den geneesheer gegeven raad niet opgevolgd en heeft in guur weer zwaren arbeid verrigt, waartoe welligt ook de behoefte om iets te verdienen hem gedrongen zal hebben, waarvan dan ook het gevolg is geweest, dat hij wederom ziek werd en in die gesteldheid naar Norg is vertrokken, dat hij aldaar aan een zenuwkoortsziekte was overleden bevreemde den geneesheer niet, dewijl, in verband tot zijne vorige gesteldheid, eene dergelijke ziekte zich uit zijne ligchamelijken toestand wel zoude hebben kunnen ontwikkelen.
Bij deze gelegenheid heb ik tenslotte de eer hierbij te voegen, dat de doctor J. Oosting mij heeft verklaard, dat de toestand der voren bedoelde ziekte in deze gemeente niet van dien aard was om daaromtrent eenige bekommering te voeden.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111)

Brief 1 juli 1843 van de boekhoudend diaken P. Oostingh
Ten gevolge eene van u ontvangene aanschrijving betrekkelijk den persoon van G.T. Klatter te Slochteren, hebben wij de eer te berigten, dat het diakoniebestuur uwer gemeente zich niet weigerachtig betoont in het bedelen van genoemden Klatter, wanneer die man werkelijk in behoeftige omstandigheden verkeert, maar dat het diakoniebestuur alhier ook niet gaarne gelden betaalt waartoe zij niet verpligt is, gelijk het met de f.15,- restant aan huishuur gelegen is, dewijl de woning in questie door Lichtenvoort aan Klatter is verhuurd onder uitdrukkelijke voorwaarde dat deze de huur zelve zoude betalen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

Brief 22 juli 1843 van de burgemeester van Slochteren
In rescriptie op uw missive van den 4 dezer, ten geleide van het antwoord der diakenen der hervormde gemeente te Haren op mijne missive van den 21 juni 1843, betreffende de restante huur ad f.15,- wegens de woning door Geert Klatter, gealimenteerde van de diakenen te Haren, zeggende tot betaling dezer huur niet verpligt te zijn, dat zoude ter zake van de gezegde huur waar zijn, indien het spreekwoord "belofte maakt schuld" als niet geldig kan worden beschouwd.
De vrouw van den verhuurder en Geert Klatter zelve hebben beide onder gelijke bewoording aan mij verklaard en dat zij die verklaring des gevorderd met eede wilden bevestigen, dat de diaken van Haren, Pieter Oostingh (zoo meenden zij dat de naam was van die diaken) op den 4 mei 1841 de huur betalende, hadde gezegt tegen Klatter, dat hij zoo veel mogelijk moeste zorgen voor de betaling van de huishuur, waarop de vrouw van Lichtenvoort (verhuurder) hadde gezegt, als Geert Klatter dan niet kan betalen, hoe dan? Hierop hadde de diaken gezegt, dan zal ik zorgen, dat aan u het tekort, door de diakonie van Haren wordt uitbetaald, gij moet hem nog maar een jaar voor f.28,- laten wonen. Klatter heeft dus ook f.13,- op de huur betaald, dus rest f.15,-.
Lichtenvoort en zijne vrouw staan hier bekend ter goeder naam en verdienen hier overal geloof, ik zoude alzoo de diakenen raden de f.15,- te betalen, zonder zich daarover in regte te laten aanspreken.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

Brief 1 augustus 1843 van het diakoniebestuur te Haren
Onder terugzending der missive van den heer burgemeester van Slochteren ons op den 25 juli jl. door u ter hand gesteld, heeft het diakoniebestuur van Haren de eer te berigten, dat zij het spreekwoord “belofte maakt schuld” niet gering acht, maar dat genoemd armbestuur overtuigd is gene beloften van betaling aan Ligtenvoort gedaan te hebben. Hetwelk Ligtenvoort jr bij zijn laatste reis alhier zelfs aan den ondergetekende in het bijzijn van twee eerbare mannen getuigd heeft, en blijkens het akkoord met hem gemaakt, is het ook niet anders. Wat de belofte van den broeder diaken Pieter van Norg aan gaat, hierop moeten wij u berigten, dat genoemde diaken verklaart gene belofte hoe ook genaamd gedaan te hebben. Hetwelk ook niet te pas kwam daar het accoord gesloten was, dat Ligtenvoort de huur van het huis van Klatter moest ontvangen. Hoe de vrouw van Ligtenvoort sr dit met eede durft te bevestigen, begrijp ik niet, daar genoemde vrouw tegen mij getuigd heeft het geld niet in regten te kunnen vorderen en zeer wel overtuigd was van het gemaakte accoord, waarin het duidelijk vermeld staat.
Tevens verzoeken wij aan u aan Ligtenvoort te verwittigen, dat het ons aangenaam zal zijn, over deze zaak niet weder lastig te worden gevallen, daar alle correspondentie overvloedig zal zijn.
Namens het diakoniebestuur der Hervormden te Haren, P. Oostingh, boekhoudend diaken.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

Brief 20 januari 1844 aan de provinciale commissie van geneeskundig onderzoek
Ik heb de eer in voldoening aan de daaromtrent bestaande verordeningen u te berigten, dat er gedurende het jaar 1843 geene andere verandering is voor gevallen in het personeel der geneeskunst oefenaren, dan dat de genees- en heelmeester Popko Oostingh op grond van het diploma door uw vergadering 22 december 1842 verleend de verloskunde in deze gemeente uitoefend.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111)

Notulen gemeenteraad, 23 april 1870
Popko Oostingh wordt voor f.175,- per jaar gemeentegeneesheer. Hij zal geneeskundige en verloskundige hulp verlenen.

Notulen gemeenteraad, 28 januari 1871
Popko Oostingh wil voor 1871 zijn diensten niet leveren voor f.175,-. De gemeenteraad komt uiteindelijk met f.300,-. Er zijn uitvoerige kostenberekeningen over de periode 1860-1870. De laatste jaren waren er vanwege de aanleg van de spoorlijn veel arbeiders.

Popko trouwt op vrijdag 24 april 1835 te Haren op 24-jarige leeftijd (1) met de 28-jarige **Willemina Alberta van Sijdenborgh**, dochter van **Wijnardus van Sijdenborgh** en **Berendina Nienhuis**. Willemina, wonende te Haren (Wijk B Oosterweg 39) en aldaar (Wijk B Haren 6), is geboren op dinsdag 7 oktober 1806 te Eenum, is gedoopt op zondag 19 oktober 1806 aldaar, is overleden op dinsdag 30 april 1850 te Haren. Willemina werd 43 jaar, 6 maanden en 23 dagen.

Groninger Courant, 3 mei 1850
Heden overleed mijne hartelijk geliefde echtgenoot WILLEMINA ALBERTA van SIJDENBORGH, in den ouderdom van ruim 43 jaren, waarvan ik 15 met haar in een' gelukkigen echt verbonden was. Haren, 30 April 1850. P. Oostingh.

Popko trouwt op donderdag 7 augustus 1856 te Haren op 45-jarige leeftijd (2) met de 21-jarige **Hillechien Pieters**, dochter van **Jan Pieters (179.1)** en **Aaltje Mulder**. Hillechien, wonende te Haren, aldaar (Wijk B Haren 14), aldaar (Wijk B Haren 18), aldaar (Wijk B Haren 8) en aldaar (Wijk B Haren 9), is geboren op zaterdag 4 juli 1835 aldaar (Wijk B Haren), is overleden op donderdag 18 november 1920 te Arnhem. Hillechien werd 85 jaar, 4 maanden en 14 dagen.
Hillechien was later gehuwd (2) met **Willem Hendrik Vaster**.<283,284>

© 2020 - E.M. van Koldam

2 **Antje Oostingh**, wonende te Haren, aldaar (Wijk B Haren 6), aldaar (Wijk A Haren 18) en aldaar (Wijk B Haren 8), is geboren op maandag 15 mei 1815 aldaar (Wijk B Haren 6), is als geboren aangegeven op woensdag 17 mei 1815 aldaar (aangever geboorte was Jan Popko Oostingh (zie 203); getuigen aangifte geboorte waren Harm Jans Ellens (zie 78) en Jan Gerrits Pootholt (zie 216)), is overleden op woensdag 5 februari 1879 te Middelhorst, is als overleden aangegeven op donderdag 6 februari 1879 te Haren (aangever overlijden was Jan Tuinman; getuige aangifte overlijden was Hindrik Berends). Antje werd 63 jaar, 8 maanden en 21 dagen.

Groninger Courant, 5 april 1853
Met den eersten mei te huur: een huis, voorzien van twee kamers en eene keuken, staande te Haren. Adres bij de Wedw. L. K. Domenie.

Groninger Courant, 31 maart 1854
Een huis te huur, staande midden in het dorp Haren; om met mei te aanvaarden. Wedw. Domenie.

Antje trouwt op donderdag 1 februari 1838 te Haren (huwelijksgetuigen waren Popko Oostingh (zie 203.1), Syger Lucas Domenie en Albertus Nienhuis van Sijdenborgh) op 22-jarige leeftijd met de 24-jarige **Lucas Klaas Domenie** ook genaamd Lucas Klaas Doumnij (RW2), zoon van **Klaas Lucas Domenie** en **Elisabeth Abels Jonker**. Lucas, schipper en scheepskapitein, wonende te Haren (Wijk A Haren 18), is geboren op donderdag 1 april 1813 te Sappemeer, is overleden op donderdag 17 september 1840 te Palma de Majorca (aan boord van het kofschip Hinderika Jantina). Lucas werd 27 jaar, 5 maanden en 16 dagen.

Brief 27 april 1841 van de Secretaris-Generaal bij het ministerie van Marine en Koloniën
Hierbij heb ik de eer u te doen toekomen de akte van overlijden van Lucas Klaas Domenie, gevoerd hebbende het Nederlandsche particulier kofschip Henderika Jantina, en zulks ten einde dezelve, overeenkomstig de verordeningen van het Burgerlijk Wetboek, te doen opnemen in de registers van den burgerlijken stand uwe gemeente.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 74)

204 **Berend Ottens** (GH1812-278; MIL-215), zoon van **Otto Berends (29)** en **Dorothea Geerts Sieders**, landbouwer, wonende te Noordlaren (Wijk C Glimmen 17), is geboren te Glimmen, is gedoopt op dinsdag 12 december 1780 te Noordlaren, is overleden op zaterdag 3 maart 1855 te Glimmen, is als overleden aangegeven op maandag 5 maart 1855 te Haren (aangever overlijden was Roelf Rademaker; getuige aangifte overlijden was Roelf Abels (zie 38.2)). Berend werd 74 jaar, 2 maanden en 19 dagen.

Woonde in 1830 met zijn zwager en zuster op het adres Noordlaren, Wijk C Nr 17 Glimmen.

Akte 28 juni 1824
Berend Ottens, landbouwer, en Geertje Ottens, beide te Glimmen, erfgenamen van wijlen hun vader Otto Berend, verklaren schuldig te zijn aan Cornelis Hendrik Tjaden Jullens f.1.300,- tegen 4.5% rente. Zij verlenen hypotheek op de boerenbehuizing C 17 te Glimmen, staande en gelegen aan de weg bij de brink, zwettende ten noorden en oosten aan de grond van de erven van Jan Tonnis en zijn vrouw Aaltje Jans Niemeijer, ten zuiden en westen aan de Boerenweg en ook nog op diverse percelen land.
(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 105, Akte 325)

Akte 10 maart 1826
Jannes Hoenderken te Noordlaren als executeur testamentair van de nalatenschap van wijlen Cornelis Hendrik Tjaden Jullens verklaart toe te stemmen, dat de hypothecaire inschrijving door Tjaden Jullens op 28 juni 1824 genomen op Berend Ottes en Geertje Ottens te Glimen wordt geschrapt.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 91, Akte 70)

205 **Jan Pathuis** (GH1812-090), zoon van **Jan Pathuis** en **Jantien Roelfs Baving**, landbouwer en eigenaar beklemming, wonende te Haren (Wijk D Klaverblad 18) en aldaar, is gedoopt op zondag 1 augustus 1762 aldaar, wonende Wijk D Klaverblad 18 aldaar, is overleden op zondag 25 juli 1824 aldaar, is als overleden aangegeven op dinsdag 27 juli 1824 aldaar (aangever overlijden was Jan Pathuis (zie 206); getuige aangifte overlijden was Jans Buining). Jan werd 61 jaar, 11 maanden en 24 dagen.

Woonde op de boerderij direct ten zuiden van "De Wolf".

Dagvaarding ca 1780
Jan Pathuis wordt ca 1780 gedagvaard voor het Geregt van Selwerd en Sappemeer "dat hij gehouden zal zijn als nu in rechte te worden gecorrigeerd ter oorzaake zich heeft onderstaan in de laatste gepasseerde maand juli Jan Roelfs terwijl hij op een wagen zat op de straat te Haren te slaagen".

Boedelinventaris 30 juli 1781
Inventaris van de goederen die Jan Pathuis en Jantien Bavink, echtelieden te Haren op haar dodelijk deze hebben nagelaten.
PROFIJTELIJKE STAAT
Vaste goederen
- boerenbehuizing met vaste beklemming van landerijen, zoals Jan Pathuis, die zelf heeft gebruikt
- boerenbehuizing met vaste beklemming van landerijen De Wolf genaamd
- veel eigen landerijen
Levende have
- 3 paarden
- 1 twenter paard
- 1 enter paard
- 2 hengst veulens
- 5 gebeterde koeien
- 2 ongebeterde koeien
- 5 gebeterde twenter vaarzen
- 3 ongebeterde vaarzen
- 6 kalveren
- 2 oude zwijnen
- 2 jonge zwijnen
- 2 oude schapen
- 3 lammeren
Een vrij omvangrijke verzameling meest godsdienstige boeken (bv Jacobus Fruijtier, Zions Worstelingen)
Stokleggingsbrief over Bastiaan Baving met rente f.444,-
Bastiaan Baving voor 18 zakken aardappelen f.27,-

© 2020 - E.M. van Koldam

De wed. Geert Ties een jaar huur f.100,-
SCHADELIJKE STAAT
- obligatie Roelef Hoitings f.800,-
- obligatie Pieter Buiter f.400,-
- obligatie Roelf Vos f.400,-
- taalman Trip een jaar huur f.81,-
- raadsheer Huber in Friesland huur f.24,-
- Roelf van Streun (koopman te Haren) op rekening f.13,90
- Barelt Egbers op rekening f.9,65
- Harm Jans op rekening f.4,60
- Lukas Roelefs (schoenmaker te Haren) op rekening f.16,70
- koopman Hesseling op rekening f.57,65
- brouwer Mees (Hitzerus Phoebus Mees te Groningen) op rekening f.18,90
- Bernardus Boelman op rekening f.34,80
- Jan Karsen (Jan Jans Karsen, bakker te Haren) op rekening f.1,55
- Roelef Vos wegens ??????? f.35,15
- Jan Harms (zwager en voormalig exploitant De Wolf) obligatie f.42,-
- Wolter Papink op rekening f.11,40
Westerdiep op rekening f.32,10
ONDERTEKENING
Wolter Papink als sibbe voogd, Bastiaan Bavink en Willem Takens

Akte 5 mei 1783
Roelof Vos en Grietje Pathuis voor zichzelf en Wolter Papink en Willem Takens als voorstanderen over het minderjarige kind van wijlen Jan Pathuis bij wijlen Jantien Baving in echte verwekt, verklaren verkocht te hebben Hindrik Pauwels en Jantien Anthonie een behuizing met de beklemming van 9 grasen land aan de Heereweg onder Haren, De Wolf genaamd. De jaarlijks huur aan raadsheer Huber bedraagt f.24,50. De koopprijs bedraagt f.1.800,-. De koopprijs wordt betaald door Geertruida ten Oever en haar man Halbe Kuipers, predikant te Hornhuizen. Zij krijgen de gereserveerde eigendom. De ouders van de kopers, te weten Antoni Jans en Jantien Jans en Egbert Pauwels en Rolina Hindriks stellen zich borg.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1614, folio 196).

Akte 2 mei 1783 (geregistreerd 14 juni 1783)
Roelof Vos en Grietje Pathuis voor zichzelf en Wolter Papink en Willem Takens als voorstanderen over de minderjarige zoon van Jan Pathuis en Jantien Baving verklaren verpacht te hebben aan Jan Cornelius:
- 4 matten hooiland ten oosten van Haren gelegen, het veen van Jan Papink genaamd;
- 3 matten hooiland
- 4 matten hooiland
Voor f.621,- voor 25 jaar.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1614, folio 217).

Akte 2 mei 1783 (geregistreerd 14 juni 1783)
Roelof Vos en Grietje Pathuis voor zichzelf en Wolter Papink en Willem Takens als voorstanderen over de minderjarige zoon van Jan Pathuis en Jantien Baving verklaren verpacht te hebben aan Willem Takens en Leentje Fokkens 4 matten hooiland, de Harskamp genaamd, voor f.300,- voor 25 jaar.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1614, folio 218).

Boedelscheiding 10 april 1784
Staat van inventaris van zodanige goederen als Jan Pathuis, zoon van wijlen Jan Pathuis en Jantje Baving bij scheiding met zijn zwager Roelof Vos en Grietien Pathuis is ten deel gevallen.
Vaste goederen
- een boerenbehuizing met het recht van beklemming
- vee
Het totaal van de profijtelijke staat bedraagt f.1.064,- en van de schadelijke staat f.226,-, Saldo f.837,49.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1139).

Akte 7 mei 1789
Jan Pathuis en Aaltien Ebbinge, echtelieden te Haren, verklaren geleend te hebben van de koopman A.H. de Jonge een bedrag van f.1.100,- tegen 4%. Hindrik Ebbing en Harmtijn Geerts Hoiting stellen zich borg.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1615, pagina 227)

Ommelander Courant, 25 januari 1803
H. COOPS in q'té, gedenkt op donderdag den 17 januari 1803, om de veelheid der percelen, precies 's avonds om 7 uur te beginnen, ten huize van monsr. J.S. Damstee in de Gouden Roemer, bij strijkgeld, in het geheel of bij percelen, te verkopen.
I Een vruchtbare boerenplaats aan de Oosterweg onder Haren gelegen, groot plm. 22,25 mudden roggeland, met plm. 26 mat hooiland, bij Sicce Jochums en vrouw in losse huur in gebruik, 's jaars
f. 140,-.
II. Plm. 26,75 matten hooiland, jaarlijks los verhuurd.
III. Een beklemde heerd lands te Haren gelegen bij Jan Pathuis in gebruik, 's jaars voor f.82,-
IV. Een stuk land mede aldaar, de Laan Kamp genaamd, bij Egbert Geerts in losse huur in gebruik, 's jaars voor f.45,-.
V.
VI.
VII. 1,5 mat in het groote stuk onder Haren, bij Jan Jacobs te Eelde in gebruik,
VIII Een mans- en vrouwenbank, vóór elkanderen, in de Kerk te Haren op het koor.

Willekeur opgemaakt op 9 juni 1808 betreffende de watermolen onder Essen.
Art. 1
De landen onder deze molen behorende zwetten ten oosten aan het Schuitendiep en het Haardermaar, ten zuiden de Zanddijk Sloot tot aan het huis van Hornhuis, strekkende zich van daar verder op tot aan de Boereweg, en ten noorden de Hoogeweg, strekkende zich verder ten westen tot aan de Zultenweg en Meindert Jans Sulten, ten noorden de Schuitsloot.
Art. 2
De landen onder deze watermolen gelegen bestaan in de navolgende aandelen:
Popke Bolhuis, 24 grazen; Willem Jans, 26 grazen; Meindert Jans, 7 grazen; Wed. Klaas Hars, 25 grazen; Wed. Evert Jans, 25 grazen; Hindrik Bos, 30 grazen; Hindrik Hindriks, 10 grazen; Hemme Geerts, 40 grazen; Gezw. Hornhuis, 22,5 grazen; Reinder Hindriks, 4 grazen; Hindrik Lukas, 12 grazen; R. Koops, 6 grazen; Jan Pathuis, 16 grazen. Totaal 241,5 grazen.

© 2020 - E.M. van Koldam

(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 1759)

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 5 augustus 1812
Aanwijzing van een voormond voor de minderjarige kinderen van wijlen Hindrik Willems Takens bij wijlen Johanna Hindriks in echte verwekt. De kinderen zijn: Leentje, Zwaantje, Willem, Hindrik, Tako en Aaltje.
Aanwezig van vaderszijde:
- Pieter Willems Takens, oom
- Folkert Willems Takens, oom
- Willem Eising, aangetrouwde oom
Aanwezig van moederszijde:
- Jan Anthony van Hemmen, neef
- Hindrik Egberts Pauwels, neef-
- Klaas Berends Schut, smid te Hoogezand, neef
De aanwijzing van een voormond is nodig om de kinderen te vertegenwoordigen bij de scheiding van de boedel van hun grootmoeder Leentje Hindriks. Voogd Tako Willems Takens is bij die verdeling zelf partij. Jan Pathuis wordt aangewezen als voormond.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 109, zaak 66)

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 6 april 1814
De nabestaanden en vrienden van de kinderen van Thies Baving Timmerman en wijlen zijn vrouw Lammigje Hekman komen bijeen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Roelf Baving, Haren, oom
- Pieter Oosterveld, landbouwer te Haren, neef
- Jan Pathuis, landbouwer te Haren, neef
Aanwezig van moederszijde:
- Jan Hekman, landbouwer te Onnen, oom
- Jacob Hekman, arbeider te Haren, oom
- Hindrik Hekman, arbeider te Haren, oom
Thies Baving wil een tweede huwelijk aangaan. Hij wordt als voogd over zijn kinderen Aaltje en Albert bevestigd. Jan Hekman wordt toeziend voogd.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 110, zaak 1814/67)

Akte 8 januari 1819
Verkoop door het Fonds waaruit de predikanten der Nederduitsche Hervormde Gemeente te Groningen worden betaald, benevens het Fonds tot instandhouding van de Nederduitsche Hervormde Godsdienst in Groningen. Deze comparanten verklaren, dat zij bij publieke verkoop op 19 november 1818 hebben aangekocht “een behuizinge getekend letter C nr 32, zijnde een der Waterhuisen, staande onder Haren, met de beklemming van het heem daar de behuizing op staat”. Zij willen nu weer overgaan tot verkoop van het gekochte door middel van een publieke verkoop op 8 januari 1819. Te koop worden dan aangeboden:
1. De behuizing C 32
2. De volle eigendom van een mat land
3, De volle eigendom van drie matten land
4 De volle eigendom van vier matten hooiland
5. De volle eigendom van 6 matten veenland, gelegen aan de trekweg te Westerbroek, ten oosten van die trekweg.
Het hoogst wordt geboden op 1 tm 3 f.3.450,- door Egbert Bentum, koopman te Zuidlaren, die verklaard te hebben geboden voor zichzelf en voor Jan Wering, landbouwer, woonachtig te Zuidlaren.
Op 4 wordt het hoogst geboden door Bastiaan Koster voor zichzelf en voor Jan Pathuis f.1.725,-.
Op 5 door Geert Derk Fiebens, verveener, wonende te Westerbroek, f.5.775,-.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr. 86, Akte 12)

Akte 25 april 1822
Het gaat om de nalatenschap van Lammigje Geerts Hoiting. Er zijn erg veel erfgenamen. Namens de erfgenamen treden op Ebbing Ebbings te Onnen, Willem Jans Assies en Roelf Hoiting beide te Noordlaren. De effecten en de obligaties bevinden zich bij Jannes Hoenderken. Deze is bij notariële akte van 23 december 1819, gepasseerd voor notaris Herman Trip, door Lammigje aangewezen als administrateur samen met schoolmeester Reinder Marrink als toeziend administrateur. De obligaties zijn:
10. Jan Pathuis en Aaltje Hindriks Ebbinge f.1.250,-
11. idem f.1.250,-
Totaal aan obligaties f.7.100,-.
(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 90, Akte 132)

Akte 31 mei 1822
Roelf ter Borgh, landbouwer te Haren verkoopt aan Jan Pathuis en Jan Vos twee matten land ten oosten van Haren, het bronland genoemd, zwettende ten oosten aan het Schuitendiep. De prijs bedraagt f.175,-
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 66, Akte 180)

Akte 4 juni 1824
Hindrik Berends Hoeks en zijn vrouw Jantje Pathuis verkopen aan Jan Pathuis en Aaltje Ebbing:
1. Een behuizing C 20 te Onnen met het Westerhoff, zwettende ten oosten aan de Boereweg.
2. Een schuur met het Oosterhoff
3. tm 19. Diverse landerijen.
De verkopers hebben de behuizing, schuur en landerijen angekocht bij akte van publieke verkoop op 8 januari 1822. De koopprijs bedragt f.2.800,-. De kooppeningen zijn voorgeschoten door Johannes Kroonma, rentenier, en zijn vrouw Christina Maria Smith. De rente is 4%.
(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 104, Akte 269)

Groninger Courant, 24 november 1835
Ten overstaan van Mr. J. W. QUINTUS, openbaar notaris, residerende te Groningen , zullen, op donderdag, den 10 december 1835, des morgens te 10 uren, ten huize van H. VAN DAM, kastelein te Haren, publiek worden verkocht (selectie weergegeven):
I. De BUITENPLAATS MIDDELHORST, staande en gelegen ten oosten van het dorp Haren.
Voorts, in bijzijn van het Vredegeregt van het Kanton Hoogezand:
IX. 2 B., 48 R., 40 E. HOOILAND, gelegen op de Westerbroekstermade, Gemeente Hoogezand.
X. 2 B., 48 R., 40 E. HOOILAND, mede aldaar gelegen.
Beide Percelen mede aan den Heer B. H. KOSTER en de Weduwe en Erven J. PATHUIS toebehoorende.
Al de bovenvermelde Goederen kunnen dagelijks door gegadigden worden bezigtigd; dezelve zijn breeder omschreven in de Conditiën van Verkoop, welke op den Huize Middelhorst , ten huize van verkoop en ten kantore van den notaris in tijds ter lezing zullen liggen.

© 2020 - E.M. van Koldam

Jan trouwt op vrijdag 16 april 1784 te Haren (hc) (huwelijksgetuigen waren Roelf Jelkes Vos, Grietje Pathuis, Bastiaan Roelfs Baving, Jan Harms Kroonma, Jannes Harms Kroonma, Roeleff Harms Kroonma, Aaltijn van Aswee, Hendrik Ebbings (zie 65), Ebbing Ebbings (zie 64), Harmpje Geerts Hoiting (zie 65), Hendrikje Ebbing (zie 65.2), Greetje Ebbings (zie 65.3), Jantje Ebbings (zie 65.4), Egberdien Ebbinge (zie 65.5), Geertruid Ebbings (zie 65.7), Wolter Papink, Jannes Hoitinge (zie 121), Aaltien Kloots, Lammechien Hoiting, Hindrikje Westerbrink en Roelf Hoving), trouwt (kerk) op zondag 9 mei 1784 aldaar op 21-jarige leeftijd met de 24-jarige **Aaltje Ebbing**, zie 65.1.

Van Jan en Aaltje zijn zes kinderen bekend:

1 **Jantien Pathuis**, wonende te Haren (Wijk D Klaverblad 18) en aldaar (Wijk C Onnen 20), is geboren op zondag 3 april 1785 aldaar, is overleden op zaterdag 7 juli 1838 te Onnen. Jantien werd 53 jaar, 3 maanden en 4 dagen.
Jantien trouwt op zondag 13 december 1812 te Haren (huwelijksgetuigen waren Roelf Roelfs Vos (zie 270), Ebbing Ebbings (zie 64), Jan Pathuis (zie 206) en Christoffer van Boekeren (zie 32)) op 27-jarige leeftijd met de 37-jarige **Hendrik Berends Hoeks**, zoon van **Berend Gerrits Hoeks** en **Maria Willems**. Hendrik, boerenknecht en landbouwer, wonende te Haren (Wijk D Klaverblad 18) en aldaar (Wijk C Onnen 20), is geboren te Eelde, is gedoopt op zondag 12 februari 1775 aldaar, is overleden op maandag 3 januari 1842 te Onnen, is als overleden aangegeven op dinsdag 4 januari 1842 aldaar (aangever overlijden was Dekker Alef Dekker; getuige aangifte overlijden was Bareld Bakker). Hendrik werd 66 jaar, 10 maanden en 22 dagen.

Woont in 1830 op het adres Haren Wijk C Nr 20 Onnen samen met zijn vrouw, vier kinderen en de inwonende knecht en achterneef Geert Hoeks.

Akte 8 januari 1822
Op grond van een vonnis gewezen door de rechtbank van eersten aanleg te Groningen van 5 december 1821 worden door Jelke Vos, landbouwer te Onnen, voor zichzelf en voor zijn minderjarige kinderen bij Catharina Wuffen in echte verwekt, en door Lammegien Jelkes Vos, meerderjarige dochter van Jelke Vos en Catharina Wuffen ten huize van de kasteleinsche Anna van Boekeren op 8 januari 1822 nademiddags te drie uren publiek verkocht:
1. Een behuizing gemerkt letter C nr 20 met het Westerhof, zwettende ten noorden aan Hindrik Everts, ten oosten aan de Buireweg, ten zuiden de Steeg en ten oosten Roelf van Dam, bezwaard met een half pand weg in het Hondegat en de derde part van de Patlandswring, een pomp in de Zuiderweg en het onderhoud van de vijfde part van de Papensloot.
2. Een schuur met het Oosterhof, zwettende te noorden Hindrik Everts, ten oosten de Vennen, ten zuiden Cornelis Hornhuis en ten westen Tebbe Hindriks agter de Togtsloot.
3 tm 20 landerijen.
Op alle percelen gezamenlijk wordt het hoogst geboden de som van f.3.300,- door Roelf Vos, landbouwer wonende te Dilgt, verklarende te hebben geboden voor Hindrik Berend Hoeks, landbouwer, wonende op het Oosterbroek onder Eelde, en Jantje Pathuis, ehelieden. Het bod wordt geaccepteerd.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 63, Akte 7)

Akte 4 juni 1824
Hindrik Berends Hoeks en zijn vrouw Jantje Pathuis verkopen aan Jan Pathuis en Aaltje Ebbing:
1. Een behuizing C 20 te Onnen met het Westerhoff, zwettende ten oosten aan de Boereweg.
2. Een schuur met het Oosterhoff
3. tm 19. Diverse landerijen.
De verkopers hebben de behuizing, schuur en landerijen aangekocht bij akte van publieke verkoop op 8 januari 1822. De koopprijs bedragt f.2.800,-. De kooppenningen zijn voorgeschoten door Johannes Kroonma, rentenier, en zijn vrouw Christina Maria Smith. De rente is 4%.
(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 104, Akte 269)

Brief 16 oktober 1828 van de gouverneur
In rescriptie op uw missive van den 2 september jl. verzoek ik u om nopens het hierbij gaand rekest van Hindrik Hoeks te Onnen, wegens schade aan zijn boekweit toegebragt, onder terugzending van hetzelve, te willen adviseren, op de vragen:
1. of de billijkheid in dezen eene schadeloosstelling medebrengt;
2. tot welk bedrag zulks zou dienen plaats te hebben;
3. of het niet gevoeglijk zou zijn, dat de betaling daarvan geschiede uit de gemeente kas, fonds voor onvoorziene uitgaven.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 61)

Brief 29 oktober 1828 aan de gouverneur
In antwoord op uw brief van 16 dezer geleidende een rekwest van Hindrik Hoeks, landbouwer te Onnen wegens schade aan zijn te velde liggende boekweit toegebragt door de in Groningen garnizoen houdende infanterie nationale militie bij gelegenheid van het schieten naar de schijf in het veld bij Harendermolen, heb ik de eer u onder terugzending van het rekwest op de vraagde punten te dienen van berigt.
1. Dat daar gemelde Hindrik Hoeks niet vermogend is, de billijkheid in dezen een schadeloosstelling zou kunnen vorderen.
2. Dat de getaxeerde waarde van de verstrooide boekweit billijk is gesteld op f.5,00 en de schadeloosstelling dus dien som zoude behooren te bedragen.
3. Dat wij het aan uw gevoelen over laten om deze som uit den post onvoorziene uitgaven op de begroting dezer gemeente over 1828 toegestaan te voldoen, in welk geval wij dan de nodige autorisatie tot betaling van u zullen tegemoet zien.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 103)

Brief 31 oktober 1828 van de gouverneur
In rescriptie op uw missive van den 29 dezer autoriseer ik u namens Gedeputeerde Staten dezer provincie om de som van f.5,- voor de daarbij bedoelde schadeloosstelling aan Hindrik Hoeks te voldoen uit het fonds voor onvoorziene uitgaven toegestaan op de begrooting uwer gemeente over 1828.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 61)

Brief 3 augustus 1830 van de gouverneur
Naar aanleiding ener missive van den Heer Administrateur voorde gevangenissen en het armenwezen van den 23 juli jl., zende ik u hiernevens een extract uit den staat van slagtoffers van onvoorziene rampen over het jaar 1829, aan welke door den Minister van Binnenlandsche Zaken bij resolutie van 29 juni 1830 onderstand is verleend uit het gedeelte van het fonds voor kwade posten, ter beschikking gesteld aan het departement van Binnenlandsche zaken.
Zoodra de ordonnanciën van betaling voor den verleende onderstand zullen zijn opgemaakt, zal ik u dezelve, ter fine van uitreiking, doen toekomen.
Ik verzoek u om de belanghebbenden met de door de Minister te hunnen opzigte genomen resolutie bekend te doen maken.
Voorts moet ik u nog informeren, dat aan de personen, wier verliezen beneden de f.100,- gaan, overeenkomstig het aangenomen beginsel tot het erlangen van onderstand uit gemeld fonds, in geen aanslag kunnen worden gebragt.
De Heer Administrateur voornoemd heeft doen opmerken, dat de onderstand, welke het den Koning heeft behaagd, bij besluit

van 4 maart 1830 aan de hulpbehoevende landbouwers in dit gewest toe te kennen, die door den mislukten oogst van 1828 minder dan f.100,- verlies geleden hebben, als een bijzonder gunstbewijs moet aangemerkt worden en van geene toepassing hoegenaamd voor het vervolg kan zijn.
Ik zende u dienvolgens de ingezondene stukken daarvan terug.
** Bijlage: Extract uit de Staat der Slagtoffers van onvoorziene rampen gedurende 1829, aan welke onderstand wordt verleende uit het gedeelte van het fonds voor kwade posten, ter beschikking staande van het departement van Binnenlandsche Zaken over 1828 en 1829.
[Bij de slachtoffers in de gemeente Haren bestaat de aard der verliezen in alle gevallen uit het verlies van veldvruchten; in de onderstaande weergave worden vermeld: de naam, bedrag der verliezen en bedrag van den verleenden onderstand]
H. Smeenk [Harm Jans Smeenk], f.123,-, f.15,375;
J.H. Oosterveld [Jan Hendriks Oosterveld], f.115,-, f.14,375;
Berend Konraads [Beerent Conraats Tonnis], f.168,-, f.21,-;
Tebbe Hindriks [Tebbe Hendriks], f.101,-, f.12,625;
H.B. Hoeks [Hendrik Berends Hoeks], f.130,-, f.16,25;
H.J. Horst [Hinderk Jacobs Horst], f.113,-, f.14,125;
Jan Jacobs, f.120,-, f.15,-;
Jannes Vedder [Jannes Gerrits Vedder], f.150,-, f.18,75;
Jan Adolfs, f.145,-, f.18,125;
H. van der Es [Hinderks Hinderks van der Es], f.104,-, f.13,-;
H. Berends de Jonge [Hendrik Berends de Jonge], f.114,-, f.14,25;
Jochum Alberts, f.181,-, f.22,625;
Hindrik A. Kooi [Hendrik Albers Kooi], f.101,-, f.12,625;
Abel Brink [Abel Jans Brink], f.100,-, f.12,50;
Jelke Vos [Jelke Roelfs Vos], f.133,-, f.16.625;
Jan Kooi, f.168,-, f.21,-;
J.D. Hekman [Jan Derks Hekman], f.157,-, f.19,625;
Jan Thijs [Jan Roelofs Thijs], f.161,-, f.20,125;
Jan Jans van Diep [Jan Jans Sipkema], f.122,-, f.15,25.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 63)

Notulen van de vergadering van de gemeenteraad, woensdag 4 augustus 1830
Er heeft een veeziekte geheerst. De Gouverneur des Konings verzoekt nu opgave te doen van de personen die als gevolg van het verlies van vee in hulpbehoevende omstandigheden zijn geraakt, "zodanig dat zij zonder menschlievende hulp geen vee weder magtig kunnen worden". De volgende lijst wordt vastgesteld:
H. Berends Jr, Onnen, 3 runderen, waarde f.100,-
K. Eisses, Onnen, 5 runderen, waarde f.125,-
D. v.d. Veen, Hoornschedijk, 1 rund, waarde f.50,-
B. Berends, Onnen, 4 runderen, waarde f.100,-
J. Berends, Onnen, 7 runderen, waarde f.140,-
W. Alderts, Onnen, 1 rund, waarde f.45,-
E. Bakker, Onnen, 1 rund, waarde f.45,-
A. Brink, Onnen, 2 runderen en vier schapen, waarde f.65,-
J. Kooi, Glimmen, 5 runderen, waarde f.125,-
H. Pauwels, Onnen, 6 runderen, waarde f.105,-
G. Luiken, Onnen, 2 runderen, waarde f.70,-
H. Smeenk, Onnen, 6 runderen en 2 schapen, waarde f.120,-
H.B. Hoeks, Onnen, 5 runderen en 2 schapen, waarde f.100,-
L. Smid, Haren, 2 runderen en 2 schapen, waarde f.80,-
L. Eising, Onnen, 2 runderen, waarde f.75,-
Wed. J. Jochums, Haren, 2 runderen, waarde f.85,-
R. Brink, Onnen, 1 rund, waarde f.25,-
J. Alberts, Onnen, 3 runderen, waarde f.100,-
H. Kooi, Onnen, 1 rund, waarde f.25,-
P. Molema, Noordlaren, 2 runderen, waarde f.80,-
Wed. H. Bouwkamp, Noordlaren, 1 rund, waarde f.35,-
S. Evenhuis, Haren, 1 rund, waarde f.40,-
Wed. Engbert Jans, Haren, 1 rund, waarde f.55,-
J. Rueriks, Helpman, 1 rund, waarde f.45,-
J. Sipkes, Waterhuizen, 3 runderen en 6 schapen, waarde f.90,-.

Verklaring burgemeester augustus 1839
Ondergeteekende, burgemeester der gemeente Haren, verklaart zich ten volle te hebben verzekerd, dat Jan Pathuis Hoeks, in leven gediend hebbende als fuselier bij de achtste afdeling infanterie en op den 24 augustus 1839 in de ziekenzaal te Kampen overleden, geen andere erfgenamen heeft nagelaten dan deszelfs vader Hendrik Hoeks, zoo voor zich zelven, als in kwaliteit van wettige voogd over deszelfs minderjarige zoon Berend Hoeks, en deszelfs zuster Maria Hoeks, gehuwd met Dekker Dekker, welke personen dan alleen en met uitsluiting van alle anderen geregtigd zijn tot het ontvangen van de door genoemde overledene nagelaten gelden.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 72)

Groninger Courant, 14 april 1843
Woensdag, den 19 april 1843, des morgens te 9 uren, zullen, voor de behuizing van de erven HINDRIK HOEKS, te Onnen, publiek worden verkocht ongeveer 19 stuks horenvee, 3 paarden, 2 varkens. 2 boerenwagens, ploeg, eide, waaijer en verdere boerengereedschappen, voorts een partij huismeubelen, waaronder 2 kabinetten, tafels, stoelen en meer andere goederen, eindelijk eene partij hooi en stroo en 1/3 gedeelte in de ingezaaide rogge. Alles te bezien daags vóór den verkoopdag. Mr. J. W. QUINTUS, Notaris.

2 **Harmtien Pathuis**, wonende te Haren (Wijk B Haren 19), is geboren op zondag 19 november 1786 aldaar, is overleden op zondag 5 mei 1850 aldaar. Harmtien werd 63 jaar, 5 maanden en 16 dagen.
Harmtien trouwt op donderdag 25 mei 1815 te Haren op 28-jarige leeftijd (1) met de 40-jarige **Jan Jans Wolters**, zie 285.
Harmtien trouwt op woensdag 2 juni 1824 te Haren op 37-jarige leeftijd (2) met de 34-jarige **Pieter Willems Sesselaar** ook genaamd Pieter Willems Sesler (MIL-024), zoon van **Willem Arnoldus Sesselaar** en **Hillegien Pieters Groenderboom**. Pieter, kuiper, wonende te Haren (Wijk B Haren 9) en aldaar (Wijk B Haren 19), is geboren op zondag 7 februari 1790 te Zuidhorn, is overleden op zondag 7 februari 1864 te Haren. Pieter werd 74 jaar.

© 2020 - E.M. van Koldam

Was in 1814 kuipersknecht bij zijn stief-oom Jan Wolters jr. Huwde in 1824 na het overlijden van zijn baas in 1822 diens weduwe Harmtien Pathuis.

Woonde in 1830 op het adres Haren Wijk B Nr 19 samen met zijn vrouw, twee kinderen uit het eerste huwelijk van zijn vrouw en de inwonende knecht Willem Holtkamp.

Brief 18 december 1826 aan Gedeputeerde Staten
Hierbij doen wij u toekomen een staat houdende eene opgave van den naam en den voornaam van de veldwachter dezer gemeente, welke wij u ter benoeming als ijker der botervaten in deze gemeente voordragen.
Tevens hebben wij de eer u te dienen van berigt, dat er thans een kuiper binnen deze gemeente is gevestigd met naam Pieter Willems Sesselaar, woonachtig te Haren, dewelke voornemens is om in 1827 botervaten te maken, aangezien de ingezetenen binnen deze gemeente weinig zoo niet in het geheel geen gebruik wordt gemaakt.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 102)

Brief 18 september 1828 van de ingelanden van het Westersche land te Haren
In antwoord op de aan ons gezondene klagte van de ingezetenen van Hemmen, Dilgt en Helpman hebben wij de eer te berigten, dat weliswaar wij de pomp in de zogenaamde Hoogedijk, als zijnde onze afwatering van het Westersche land, hebben open gezet, om daardoor éénmaal van het overtollige water ontlast te worden, en alzoo aan een groot aantal ingezetenen gelegenheid te geven om nog iets van hun gras tot hooi te kunnen winnen en hun winterbrand te verzamelen, dewijl deze polder wel 180 bunders hooiland bevat, waarvan zekerlijk nog geen 25 bunders gemaait zijn.
Doch wij hebben zulks niet willekeurig gedaan, want hoe zouden wij anders het water kwijt worden, dan door de pomp, die te allen tijde tot de afwatering heeft bestaan, en nog bestaat. Maar, dat wij de pomp hebben open gezet voordat de gaten waren digt gemaakt, is eene onwaarheid. Wij hebben alle gaten in den dijk eerst laten digten, behalven een bij het zoogenaamde Halfstuiversgat of overvaart, hetwelk wij expresselijk hebben open gelaten, zoo lang het water daar wilde uitstroomen. Om onze naburen benedenwaarts liggende, minder water door de pomp te laten toeloopen, en alzoo zoo mogelijk voor schade te behoeden. Wij hebben dan ook den 10 september jl. onder opzigt van de dijkschouwers en onzen mede ingeland Roelof Koops, de schuiven van de pomp half laten open zetten, om zoodoende langzamerhand ons water tot minder nadeel van onze naburen te laten afloopen, maar eenige dagen daarna ontdekten wij, dat bij nacht in stilte de schuif voor den pomp was digt geschoven, hetwelk twee nachten en een dag gebeurd is.
Wij hiervan kennis krijgende dachten, nu men ons bedriegen wilde, best te zijn van ons regt gebruik te maken en de schuive uit den pomp te moeten nemen, en het water zijne natuurlijke loop naar beneden te laten en van het regt, dat wij op onze eigene afwatering hebben gebruik te maken, dewijl wij veronderstelden, dat eerlijke lieden geen slinkse wegen behoeven te gebruiken, om iets te verkrijgen, waarop zij vermeenen regt te hebben. Het is daarom, dat wij onze mede ingeland Roelof Koops verzocht hebben den schuif onder zijne bewaring te nemen, dewijl wij vermeenen, dat wij ingelanden van het zoogenaamde Westersche land alleen het regt hebben om over deze pomp te beschikken, als dit ook niet zoo was, en een ander regt had om dezen pomp te sluiten, dan moesten wij altijd wel onder water blijven zitten, dewijl het water toch geene tegen natuurlijke strooming naar boven kan nemen, maar altijd naar beneden moet afloopen.
Was getekend: C.H.W. Haack, L. Oosterveld, A. Bolhuis, H.D. Havinga, J.P. Oostingh, R. Koops, H. van Streun, J. Swartwolt, wed. L. Pauwels, P.W. Sesselaar, C. Mijdendorp en R. ter Borgh.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 61)

Brief 24 januari 1842 aan de gouverneur
In antwoord op uw missive van den 4 dezer heb ik de eer te berigten, dat er in deze gemeente geene kuipers aanwezig zijn, die zich met het vervaardigen van botervaten onledig houden en voorts, dat Roelf Rademaker ijker der botervaten in deze gemeente is.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 110)

3 **Jan Pathuis** is geboren op woensdag 10 december 1788 te Haren, is gedoopt op zondag 14 december 1788 aldaar, zie 206.

4 **Hindrik Pathuis** (MIL-372), wonende te Haren (Wijk D Klaverblad 18) en aldaar, is geboren op zondag 11 augustus 1793 aldaar, wonende Wijk D Klaverblad 18 aldaar, is overleden op woensdag 21 januari 1835 aldaar, is als overleden aangegeven op woensdag 21 januari 1835 aldaar (aangever overlijden was Antonie van Hemmen (zie 101.4); getuige aangifte overlijden was Geert Homan). Hindrik werd 41 jaar, 5 maanden en 10 dagen.

Acte 24 september 1813
Epko Tammes Kuipers, wolkammersknecht, wonende te Sappemeer, geassisteerd door zijn vader Tamme Epkes Kuipers, scheepstimmerman, wonende te Sappemeer, maakt de afspraak, dat hij als remplaçant zal fungeren voor Hindrik Pathuis, landbouwer te Haren, geassisteerd door zijn vader Jan Pathuis, landbouwer te Haren. Zij ruilen de nummers, die zij hebben getrokken bij de loting wegens de conscriptie 1813. Epko heeft nr 91 en Hindrik nr 35. Hindrik betaalt f.1.200,-. Epko krijgt dit geld na 2 jaar inclusief 5% rente tot de betaling. Mocht Hindrik toch nog in dienst moeten, dan wordt het bedrag verlaagd tot f.500,-.
(Groninger Archieven, toegang 1873, inventaris nr 7, acte 289)

Ingekomen stukken gemeente Haren, 18 april 1814
Brief van de commissaris van het arrondissement Groningen met de mededeling, dat de leden van de landmilitie zich op 26 april 1814 om 8 uur in de ochtend in de Martinikerk moeten bevinden. Daarbij de toevoeging voor de maire: “het zoude mij aangenaam zijn, indien Ued bij de overgave van uw contingent tegenwoordig waart”. Bijgevoegd een nominatie controlle van de door het lot gedefigneerden.
Nr. trekking, naam, remplaçant
1. Berg van den, Derk, vrijwillig;
36. Pathuis, Hindrik
40. Hendriks, Berend
41. Bruin de, Christiaan
59. Klaassens, Roelf
69. Veltman, Gerrit, remplaçant Bennink, Peter, te Haren
74. Jochums, Jacob, remplaçant Jan Jochums, te Haren
77. Kloots, Otto, remplaçant Gerrit Geerts, te Haren
85. Bazuin, Arend, remplaçant Antman, Izak, te Groningen
89. Rummerink, Lucas, remplaçant Bakker, Jacob, te Haren
98. Ruuls, Christoffel
101. Wieringa, Ludewikes
125. Houwing, Hendrik, remplacant Janssen, Marten Hendrik te Groningen
156. Schut, Jannes
175. Kwant, Meindert
183. Koops, Jan, remplacant Kwint, Willem, te Groningen

© 2020 - E.M. van Koldam

235. Boerema, Hindrik
236. Nijdam, Andries, remplacant Benniks, J.J., te Groningen
292. Bakker, Derk
298. Kramer Harm.
Op 30 april 1814 volgt een brief met als bijlage een overzicht van de personen, die op het appel hebben gemankeerd. Voor Haren waren dat:
36. Pathuis, Hindrik
40. Hendriks, Berend
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 47).

Brief 18 januari 1822 aan de commanderenden officier van het 1e batt. Artillerie Nationale Militie in garnizoen te Luik
Ik heb de eer u te verzoeken mij te willen toezenden het certificaat letter F voor Hindrik Pathuis, dewelke in het jaar 1814 nr 36 bij de loting voor de gemeente Haren heeft getrokken, hebbende door Johannes Jacobus Smit is geremplaceert geworden.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 100)

Akte 25 januari 1826
Openbare verkoop door Wolter Papink van Stedum van een mans- en vrouwenzitplaats op het koor in de kerk te Haren tegenover de predikstoel.
Hoogste bod op de mannenzitplaats ad f.66,- door Hendrik Pathuis, landgebruiker te Haren, en zijn vrouw Margien Gelmers.
Hoogste bod op de vrouwenzitplaats ad f.71,- door Harmannus Doll Havinga en zijn vrouw Lammegien Leffers.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 90, Akte 24)

Groninger Courant, 4 december 1854
Ten overstaan van Mr. J.W. Quintus, notaris te Groningen, zal, op donderdag den 28sten december 1854, des namiddags te 1 uur, ten huize van den kastelein J. van Hemmen, te Harendermolen, publiek worden verkocht: Eene groote boerenplaats, bestaande in ruime behuizing en schuur, en den vollen eigendom van 48 B., 88 R., 30 E, tuin-, bouw-, weide- en hooiland, alles staande en gelegen te Onnen en wel in zodanige percelen, als vermeld zijn in de Groninger Courant van den 29sten november j.l. Toebehoorende aan de erven van wijlen Hindrik Pathuis en Bareld Bakker en vrouw. Om te aanvaarden: de behuizing en schuur op den 1sten mei 1855; de groenlanden op gregorie 1855 en de bouwlanden in 1855, als dezelve van de vruchten zijn ontbloot.
(Bareld Bakker is de tweede echtgenoot van Marchien Gelmers, die eerst gehuwd was met Hindrik Pathuis)

Akte 28 december 1854
Openbare verkoop bij kastelein J. van Hemmen te Harendermolen. De verkopers zijn:
- Geert en Jan Pathuis, beide landbouwers te Onnen;
- Margien Gelmers, ehevrouw van Bareld Bakker, medevoogd over haar minderjarige zoon Hindrik Pathuis.
Samen erfgenamen van wijlen Hindrik Pathuis.
Voorts Bareld Bakker en Margien Gelmers voor zover het betreft landerijen, die door hen staande hun huwelijk zijn aangekocht.
Cornelis Miedendorp als toeziend voogd over de minderjarige Hindrik.
Verkocht wordt een grote boerenplaats, C31 te Onnen, kadastraal bekend gemeente Haren, sectie G nr 748, en zeer veel landerijen, met perceelsnamen als Westerhof, Oosterhof, De Vennen, Zuiderhofstede, Middelste Hofstede, Noorderhofstede, Helakker, Voorste Washaar, Kostverloren, Padlandsboschje, Rijsakker, Westveen, Karkamp, Olmenland, Kolenberg, Velakker, Bark, Boerdeel, Mottenland, Horntje, Diepstuk, Zuurveld, Boschland, Steenbargerveen, Westerveen en De Tip.
De boerderij en een aantal percelen worden gekocht door Johan Hendrik Quintus voor f.5.385,-.
(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 362, Akte 560)

Hindrik trouwt op donderdag 23 mei 1822 te Haren op 28-jarige leeftijd met de 23-jarige **Margien Gelmers**, dochter van **Gelmer Gelmers (65.5)** en **Egberdien Ebbinge**. Margien, wonende te Haren (Wijk D Klaverblad 18), aldaar (Wijk D Klaverblad 16) en aldaar (Wijk C Onnen 31), is geboren te Peize, is gedoopt op zondag 20 januari 1799 aldaar, is overleden op maandag 8 oktober 1888 te Dorkwerd. Margien werd 89 jaar, 8 maanden en 18 dagen.

Akte 30 januari 1828
Comparanten
1. Aaltien Ebbing, weduwe van Jan Pathuis;
2. Hinderkien Ebbing, weduwe van Egbert Buiter;
3. Grietje Ebbing, ehevrouw van Jan Ebbing, te Peize;
4. Annegien Ebbing, ehevrouw van Hindrik Baving, te Taarlo;
5. Ebbing Ebbings, zonder beroep,
alle vijf kinderen van wijlen Harmpien Hoiting, in leven ehevrouw van Hindrik Ebbing en zuster van de na te noemen overledene;
6. Jan Ebels, landbouwer te Eelde, enig kind van wijlen Geertruid Ebbing, gehuwd geweest met Jan Ebels, dochter van genoemde Harmpien Hoiting;
de kinderen van wijlen Egberdina Ebbing, dochter van dezelfde Harmpien Hoiting, in huwelijk verwekt bij Gelmer Gelmers, zijnde
7a. Jeigien Gelmers, ehevrouw van Antoni van Hemmen, landbouwer te Onnen;
7b. Harmanna Gelmers, gehuwd met Jan Ebbing, landbouwer te Peize;
7c. Margien Gelmers, ehevrouw van Hindrik Pathuis, landbouwer te Haren;
7d. Barolina Gelmers, ongehuwd, dienstmeid te Peize;
Alle welke descendenten van wijlen Harmpien Hoiting zijn erfgenamen voor de wet voor 1/3 van de nalatenschap van wijlen hunne moei Lammechien Hoiting, in leven gewoond hebbende te Noordlaren, en aldaar in de maand april 1822 overleden.
Dewelke erfgenamen verklaren bij deze af te staan en over te dragen aan Willem Jans Assies, landbouwer te Noordlaren, het 1/3 aandeel in de nog onverdeelde vaste goederen behorende tot de nalatenschap van Lammechien Geerts Hoiting en welke goederen zij in mandeligheid heeft bezeten met haar vooroverleden broer Hindrik Hoiting, wiens aandeel is devolveerd op zijne enige dochter Hinderkien Hoiting, ehevrouw van opgenoemde Willem Jans Assies. De overdracht vindt plaats voor f.700,-.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr.159, Akte 40)

Akte 2 februari 1828
Comparanten zijn:
1. de kinderen van wijlen Hinderkien Hoiting, welke als enig dochter van Hindrik Hoiting voor 1/3 gerechtigd was in de nalatenschap van wijlen Lammechien Geerts Hoiting;
2. de descenten van Harmpien Geerts Hoiting;
3. de kinderen van wijlen Jannes Geerts Hoiting.
Zij verklaren, dat Hendrikje Hoiting samen met haar moei Lammechien Geerts Hoiting in mandeligheid heeft bezeten onderscheidene kampen land en akkers te Noordlaren en Midlaren gelegen. De taxatie van deze goederen bedraagt f.4.200,-, waarvan de helft aan de kinderen van Hendrikje Hoiting en de andere helft tot de nalatenschap van Lammechien Geerts Hoiting behoort. Behalve het aandeel in de grond bezat Lammechien Geerts Hoiting ook nog roerende goederen en kapitalen tot een bedrag van f.4.890,-. De totale nalatenschap van Lammechien Geerts Hoiting bedraagt dus 0,5 x f.4.200,- + f.4,890,- = f.6.990.

© 2020 - E.M. van Koldam

Voor elke staak f.2.330,-.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr.159, Akte 45)

Margien was later gehuwd (2) met **Bareld Bakker**.<285,286>

5 **Roelf Pathuis** is gedoopt op zondag 30 september 1798 te Haren, is begraven op vrijdag 15 augustus 1806 aldaar. Roelf werd 7 jaar, 10 maanden en 16 dagen.

Ontvangst diaconie te Haren 15 augustus 1806
Zoon Roelf van Jan Pathuis begraven: f.11,18
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

6 **Geert Pathuis** is geboren te Haren, is gedoopt op zondag 27 februari 1803 aldaar, is overleden op vrijdag 17 november 1826 aldaar. Geert werd 23 jaar, 8 maanden en 21 dagen.

206 **Jan Pathuis** (GH1812-091; MIL-371), zoon van **Jan Pathuis (205)** en **Aaltje Ebbing (65.1)**, landbouwer, wonende te Haren (Wijk D Klaverblad 18), is geboren op woensdag 10 december 1788 aldaar, is gedoopt op zondag 14 december 1788 aldaar, is overleden op zondag 12 augustus 1838 aldaar. Jan werd 49 jaar, 8 maanden en 2 dagen.

207 **Freerk Pauwels** (GH1812-038; MIL-188), zoon van **Luitje Egberts Pouwels** en **Grietje Freriks Pot**, arbeider en kastelein, wonende te Haren, is geboren op woensdag 5 april 1786 aldaar, wonende Wijk B Kromelboog 27 aldaar, is overleden op maandag 4 september 1826 aldaar, is als overleden aangegeven op dinsdag 5 september 1826 aldaar (aangever overlijden was Albert Bolhuis (zie 35.2); getuige aangifte overlijden was Derk Albartus). Freerk werd 40 jaar, 4 maanden en 30 dagen.

Akte 16 april 1824
Veiling bij Freerk Pouwels op den oude Harenermolen ten verzoeke van dezelfde Freerk Pouwels van huisgeraad, boerenbeslag en levendige have. Het gaat om vele tientallen goederen. De totale opbrengst is f.598,95.
(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 103, Akte 170)

Proces verbaal 3 mei 1824
Op heden den derden mei des jaars 1824 des morgens acht uren compareerde voor mij, schout der gemeente Haren, Hindrik Hindriks, oud 69 jaren, landbouwer van beroep, wonende te Essen, binnen deze gemeente, in het huis getekend letter F nummer 10, welke mij te kennen heeft gegeven, dat hij onderrigt was geworden, dat door den heer schout der gemeente Leens in de Provinciale Groninger Courant was geplaatst eene advertentie, wegens een vermiste koe. Dat comparant daarop de courant had ingezien en bevonden, dat de daarin door den heer schout geplaatste koe van dezelfde kleur en met de opgegeven merkteekenen was als eene welke door hem in tegenwoordigheid van Jan Berends, landbouwer te Essen en Hindrik Takens, landbouwer te Haren, op den 27 april laatstleden bij gelegenheid van eene verkooping ten huize van Freerk Pauwels te Harenermolen (binnen deze gemeente) van een persoon genaamd (volgens deszelfs verklaring) Johannes Kruisweg, woonachtig te Meppel, had gekocht voor de som van f.24,20, welke koe had gestaan op den stal van gemelden Freerk Pauwels en zij alzoo hadden vermeend, dat dezelve op de verkooping zoude worden gepresenteerd, doch evenwel waren onderrigt, dat dezelve niet zoude verkogt worden en voorts met den bovengemelden persoon Johannes Kruisweg hierover hadden gehandeld en gekocht.
Wijders verklaarde comparant, dat de gemelde koe ten zijnen huize op stal stond en den gemelden persoon Johannes Kruisweg denkelijk nog wel zoude herkennen, indien dezelve in hetzelfde kleed, hem verscheen.
(tekst van de genoemde advertentie: “Er is, uit het land van den landbouwer J.K. Hekma, te Mensingeweer, in den nacht tusschen den 25 en 26 April vermist: een vaalmelk koe, van het vierde kalf, zwart blaart haar, een halve maan uit het regter oor, een stuk van het linker driespeen, zijnde het regter achterspeen gust en een krom lid in de staart. De Schout van de Gemeente Leens”)
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 57)

Vonnis 19 oktober 1824 van de regtbank in eerste aanleg te Groningen
Procedure van het echtpaar Pieter Roelfsema en Albarta ten Oever te Groningen tegen Freerk Luitjes Pauwels, wonende te Haren, voor zich en als voogd over zijn minderjarig kind. De eis is, dat Freerk Pauwels f.132,27 moet betalen als achterstallige huur voor een tuin buiten de Oosterpoort, waarvan hij en wijlen zijn vrouw als meijers te boek staan en het echtpaar Roelfsema-ten Oever als eigenaars. De eis wordt toegewezen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 57)

Deurwaardersexploot 4 januari 1825
Op 4 januari 1845 ten verzoeke van de heer P. Roelfzema, wethouder der stad Groningen, en mevrouw Alberta ten Oever, ehelieden, wonende te Groningen, kiezende domicilie bij Christoffer van Boekeren, kastelein, wonende te Haren, heb ik, Albert Reneman, deurwaarder, aangenomen bij den regtbank van eersten aanleg, zitting houdende te Groningen, aldaar wonende, uit kracht van een vonnis gewezen bij even gemelde regtbank den 19 oktober 1824, bevel gedaan aan Freerk Luitjes Pauwels, wonende te Haren, voor zich en als voogd over zijn minderjarig kind bij wijlen Margjen Jans [Marchien Jans de Vrieze] in echte verwekt om dadelijk aan mijne requiranten of aan mij deurwaarder, houder van stukken, te betalen 1. De som van f.230,27 principaal, waartoe hij bij opgemeld vonnis is gecondemneerd, 2. De som van f.70,645 daarbij geliquideerde kosten voor behoudens der requiranten regt op de interessen en verdere kosten van executie.
Geene betaling bekomende heb ik verklaard, dat mijne requiranten hun regt zullen doen gelden door arrest op des gesommeerdens vaste goederen.
Afschrift dezen en van gemeld vonnis heb ik gelaten ten woonstede van den gesommeerden, sprekende aldaar met gemelde Freerk Luitje Pauwels in persoon, gelijk afschriften aan mijnheer den schout der gemeente Haren.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 58)

Groninger Courant, 25 maart 1825
Verkooping ter Rolle van Geregtelijke uitwinningen, van de Regtbank van Eersten Aanleg, zitting houdende te Groningen: Van eene behuizing en schuur, geteekend letter Q, no. 120 V, rood lett. IJ, no. benevens de beklemming van een Tuin, groot ongeveer veertig Roeden en zestien Ellen, staande en gelegen buiten de Oosterpoort, te Groningen, Arrondissement Groningen, toebehoorende aan Freerk Luitjes Pauwels, wonende te Haren, voor zich, en als voogd over zijn minderjarig kind, bij Margjen Jans in echte verwekt, wordende in hure bewoond en gebruikt door Jan Ruurts Bosman.
Gearresteerd ten laste van gemelden Freerk Luitjes Pauwels, voor zich en als Voogd over zijn minderjarig kind, bij Margjen Jans in echte verwekt.

Overzicht zieken 1 december 1826
Nominatieve staat van de in deze gemeente zich bevindende en aan de thans heerschende ziekte onderhevig geweest zijnde huisgezinnen, welke daardoor tot behoeftige omstandigheden zijn vervallen, en door mij ondergeteekende gedurende derzelver

ziekte zijn behandeld geweest en nog behandeld worden.
Aldus naar waarheid opgemaakt door mij heelmeester en doctor te Haren,1 december 1826, J.P. Oostingh.
De opmaak van de lijst is als volgt.
kolom 1: naam van de hoofden der huisgezinnen; kolom 2: hoeveel leden van het gezin ziek zijn of ziek geweest zijn (de overledenen daaronder niet begrepen); kolom 3: bijaldien de broodwinner ziek geweest is of nog ziek is, hoe lang die ziekte heeft geduurd; kolom 4: of de broodwinner en wie verder overleden is van het gezin.
Berend Hassels, 1 gezinslid ziek, twee maanden ziek en nog ziek, geen overlijdensgevallen in het gezin;
Weduwe Freerk Pauwels, geen zieken meer, de ziekte der broodwinner heeft 5 dagen geduurd, de broodwinner Freerk Pauwels is als gevolg van de ziekte overleden;
Weduwe Otte [Otto Jans] Oosterveld, er is nog 1 gezinslid ziek, de ziekte der broodwinner heeft 8 dagen geduurd, de broodwinner Otte Oosterveld is als gevolg van de ziekte overleden;
Geerd Heithuis, 1 ziektegeval in het gezin, de broodwinner is al ruim 2 maanden ziek en is nog ziek, geen overlijdensgevallen in het gezin;
Ubel Eitens, 3 ziektegevallen in het gezin, de broodwinner is al 6 weken ziek en is nog ziek, geen overlijdensgevallen in het gezin;
Geert Homan, 2 ziektegevallen in het gezin, de broodwinner is al 5 weken ziek en is nog ziek, geen overlijdensgevallen in het gezin;
Jan G. Vrijling [Vrieling], 3 ziektegevallen in het gezin, de vrouw is al 6 weken ziek, geen overlijdensgevallen in het gezin;
Weduwe Jan Albartus [= Elisabeth Derks Hekman], geen ziektegevallen meer, de weduwe is als gevolg van de ziekte overleden. Zij kan echter niet voor broodwinnersche doorgaan, vermits zij twee volwassen kinderen nalaat, waarvan de zoon tot dusver haar broodwinner was, echter behoeftig.
Geert van Paalkum, 1 ziektegeval in het gezin, de vrouw is al 10 weken ziek, geen overlijdensgevallen in het gezin;
Jan van Wolde, 2 ziektegevallen in het gezin, de broodwinner is 4 maanden ziek, geen overlijdensgevallen in het gezin;
Jan [Lucas] Elema, 1 ziektegeval in het gezin, de vrouw is al 7 weken ziek, geen overlijdensgevallen in het gezin;
Thies Egberts [Thijs Egberts Thijsens], 2 ziektegevallen in het gezin, de broodwinner is 2 maanden ziek, geen overlijdensgevallen in het gezin;
Geerd Albartus, 3 ziektegevallen in het gezin, de broodwinner is 9 weken ziek en is nog ziek, geen overlijdensgevallen in het gezin
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 59)

Freerk trouwt op zondag 29 oktober 1815 te Haren (huwelijksgetuigen waren Jan Geerts Stel (zie 242) en Egbert Luitjes Pouwels (zie 218)) op 29-jarige leeftijd (1) met de 24-jarige **Marchien Jans de Vrieze**, dochter van **Jan Jans de Vrieze** en **Elsien Roebers**.
Marchien is geboren in 1791, is gedoopt op zondag 20 november 1791, is overleden op maandag 19 januari 1824 te Groningen (in het huis van haar vader buiten de Oosterpoort te Groningen). Marchien werd 33 jaar.

Van Freerk en Marchien is een kind bekend:

1 **Elsje Pauwels**, wonende te Haren, is geboren op woensdag 1 mei 1822 aldaar (Wijk A Haren 4), is als geboren aangegeven op zaterdag 4 mei 1822 aldaar (aangever geboorte was Freerk Pauwels (zie 207); getuigen aangifte geboorte waren Jelke Roelfs Vos en Jan Geerts Stel (zie 242)), is overleden op maandag 19 november 1900 te Groningen. Elsje werd 78 jaar, 6 maanden en 18 dagen.

Woont in 1826 als ook haar vader overlijdt bij de moeder van haar moeder Elsien Roebers, weduwe van Jan Jans de Vrieze (ook Oostfriese) te Groningen. Haar oma van vaderszijde treedt dan op als voogd.

Brief 18 september 1841 van de gouverneur
In de maand maart jl. is in de Ommerschans opgenomen geworden zekere koloniste met name Elsje Pouwels (nr 3396), die aanvankelijk ten laste van de gemeente Groningen is gebragt.
Bij missive van den 8 juli jl. hebben echter burgemeester en wethouders van Groningen verklaard, dat zij het onderstands domicilie dezer koloniste niet kunnen erkennen, uit hoofde zij, volgens bekomene informatiën den 1 mei 1822 te Haren is geboren, waar haar in september 1826 overleden vader het laatst woonachtig is geweest.
Diensvolgens is Elsje Pouwels in de Ommerschans opnieuw nopens haar onderstandsdomicilie gehoord en heeft de minister van Binnenlandsche Zaken mij, bij missive van den 14 dezer, toegezonden de hiernevensgaande nota van inlichtingen betrekkelijk deze materie.
Ik verzoek u naar aanleiding van dat stuk wel een nader onderzoek deswege te Haren te willen instellen en mij den uitslag daarvan onder terugzending der bijgaande nota uiterlijk binnen den tijd van drie weken na ontvangst dezer te willen mededeelen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 74)

Brief 8 maart 1842 van de gouverneur
Naar aanleiding van een bij mij ingekomene dispositie van den Minister van Binnenlandsche Zaken van den 4 dezer zende ik u hiernevens een afschrift van de staat van personen, die zich in de gestichten der Maatschappij van Weldadigheid bevinden, en omtrent wier verzoeken om ontslag door welgemelden Heer Minister is gedisponeerd in voege in de laatste kolom van den staat is vermeld.
Ik verzoek u de naaste betrekkingen van de in gemelden staat genoemde personen van de ten opzigte van dezelve genomene beschikking te onderrigten.
Naam: E. Pauwels
Nummer in het stamboek: 3396
Gemeente onderstandsdomicilie: Haren
Datum opname in gesticht: 28 maart 1841
Voor de hoeveelste maal in gesticht: eerste maal
Beschikking van de minister: te ontslaan na een jaar verblijf in de gestichten
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 75)

Brief van de gouverneur 23 augustus 1842
Naar aanleiding eener missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken van den 13 dezer, zende ik u hiernevens een extract uit de rekeningen der door uwe gemeente verschuldigde vestigings-, onderhouds-, vervangings- en transportkosten voor tot dezelve behoorende en in de Coloniale Gestichten der Maatschappij van Weldadigheid gevestigde personen over 1841, benevens een extract uit de staat, aanduidende:
1. Het door uwe gemeente verschuldigde;
2. Het beloop van hetgeen door uwe gemeente, blijkens de daarvan bij het Departement van Binnenlandsche Zaken ingekomene quitantiën te dezer zake is betaald;
3. Het bedrag van het alsnog verschuldigde;
4. Het montant van het meer betaalde dan over 1841 is verschuldigd geworden.
Bij het opmaken van den bedoelden staat is gebleken, dat er door sommige gemeenten nog betalingen tot aanzuivering van het voornoemde verschuldigde moeten bewerkstelligd worden, en ik schrijve u, zoo zulks het geval ten aanzien van u mogt zijn, aan de storting van het nog verschuldigde onverwijld te doen plaats vinden en mij de kwitantie daarvan voor of uiterlijk op den 8 september aanstaande te doen geworden. Wordende u bij dezen, namens Heeren Gedeputeerde Staten geautoriseerd om het

bedrag van het verschuldigde te voldoen uit den post van onvoorziene uitgaven, toegestaan op de begrooting uwer gemeente over 1842.
* Bijlage 1 Extract uit de rekeningen
Bedrag verschuldigd voor vestigings- en onderhoudskosten
- voor wezen, vondelingen en verlatene kinderen: f.0,-
- voor bedelaars: f.96,61
- voor eenloopende personen of huisgezinnen: f.152,50
Bedrag verschuldigd voor vervangingskosten
- voor wezen, vondelingen en verlatene kinderen: f.0,-;
- voor bedelaars: f.15,-
Transportkosten voor bedelaars f.1,40,-
Totaal verschuldigd: f.265,51.
Totaal van het gestorte: f.200,-.
Nog verschuldigd: f.65,51.
* Bijlage 2 Overzicht bedelaars
Nr. 654, Hendr. Ernestes Veltman; dag van aankomst: 29 juni 1839; verblijfdagen 1841: 365; verschuldigde som: f.25,-.
Nr. 657, Adriana Strassheim; dag van aankomst: 29 juni 1839; verblijfdagen 1841: 365; verschuldigde som: f.52,50; aanmerking: aamborstig.
Nr. 3396, Elsje Pouwels; dag van aankomst: 28 maart 1841; verblijfdagen 1841: 279; verschuldigde som: f.19,11
Totaal verschuldigd: f.96,61.
* Bijlage 3 Staat eenloopende personen en huisgezinnen
Nr. 14, Folkert Takens; dag van aankomst: 23 maart 1831; verblijfdagen 1841: 365; verschuldigde som: f.52,50; aanmerking: zwak gezin.
Nr. 15, Geertje Warmolts Been; dag van aankomst: 23 maart 1831; verblijfdagen 1841: 365; verschuldigde som: f.25.
Nr. 16, Jannes Takens; dag van aankomst: 23 maart 1831; verblijfdagen 1841: 365; verschuldigde som: f.25,-.
Nr. 146, Hendrikje Takens; dag van aankomst (kind van nr. 14 en nr. 15): 26 september 1835; verblijfdagen 1841: 365; verschuldigde som: f.25,-.
Nr 246, Gerben Takens; dag van aankomst (kind van nr. 14 en nr. 15): 1 juli 1840; verblijfdagen 1841: 365; verschuldigde som: f.25,-.
Gestorte sommen f.152,50
* Bijlage 4 Staat van het verschuldigde wegens door het gouvernement voorgeschotene vervangingskosten van naar de Ommerschans opgezondene bedelaars, gedurende het jaar 1841.
Nr 3396, Elsje Pauwels; verschuldigde som: f.15,-
* Bijlage 5 Staat van het verschuldigde wegens door het gouvernement voorgeschotene transportkosten van naar de Ommerschans opgezondene bedelaars, gedurende het jaar 1841.
Nr. 3396, Elsje Pauwels; opgezonden vanuit Assen; verschuldigde som: f.4,40,- [in bijlage 1 is het bedrag f.1,40]
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 75)

Aantekening in brievenboek dd 20 januari 1846
De missive van grietman en assessoren van Harkeland dd 22 december 1845 en 9 januari 1846 betrekkelijk de alimentatie van Elsje Freerks Pauwels gesteld in handen van de diakenen van Haren om te dienen van berigt en belang.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 113).

Brief 29 januari 1846 aan de grietman en assessoren van Harkeland
Uw missive van 22 december en 9 dezer betrekkelijk den provisioneelen onderstand verleend aan Elsje Freerks Pauwels, door mij gesteld zijnde in handen van de diakenen van Haren om te dienen van berigt en belang, hebben die diakenen op heden mondeling aan mij te kennen gegeven bereid te zijn tot teruggave van datgeen wat aan die behoeftige tot op den ontvangst dezer in billijkheid is verstrekt geworden, doch hebben gemelde diakenen mij uitgenodigd u te verzoeken om gemelde Elsje Freerks Pauwels te doen aanzeggen, dat indien zij verder onderstand behoeft, zij zich tot dat einde in persoon bij de diakenen van Haren zal moeten vervoegen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 113).

Brief 10 april 1846 aan de gouverneur
Missive bij het plaatselijk bestuur betreffende de onderstandsdomicilie van Elsje Pouwels.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 113).

Brief 23 mei 1846 aan de gouverneur
Missive bij het plaatselijk bestuur over het gedetineerd kind van Elsje Pauwels.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 113).

Brief 29 december 1846 van burgemeester en wethouders van Steenwijk
Wij hebben de eer ter kennis van u te brengen, dat op gisteren zekere Elsje Pouwels op nevengaande staat van inlichtingen vermeld ter zake van bedelarij alhier in hechtenis genomen en naar den heer officier van justitie te Zwolle opgezonden zijnde, een kind heeft achter gelaten genaamd Marrigje, oud circa 2 jaren, volgens hare opgave geboren in de gemeente Steenwijkerwold (waarvan echter in de registers dier gemeente niet blijkt) alwaar zij nu en dan met zekere Hendrik Ottens verblijf nam, en overigens met die persoon, welke beurtelings het beroep van schaarslijper en van muzijkant uitoefent, een zwervend leven leidende.
Wij hebben gezegd kind voorlopig alhier ter verpleging besteed tegen f.1,- per week, doch verzoeken u om in den gemeente Haren, als het onderstandsdomicilie van deze vrouw wordt erkend, ons te willen mededelen op welke wijze u verlangen, dat verder met de verpleging gehandeld wordt.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 80)

Brief 9 januari 1847 van het plaatselijk bestuur van Haren aan B&W van Steenwijk
Missive bij het plaatselijk bestuur nopens het kind van Elsje Pauwels welke aldaar in alimentatie is opgenomen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 114).

Brief van de burgemeester van Steenwijk 20 januari 1847
Op uw missive van den 9 januari jl. hebben wij de eer te antwoorden, dat de bedoelde Elsje Pouwels bevallen is ten huize van zekeren Jacob Jerg te Steenwijkerwold en bij die bevalling geholpen is door de aldaar inwonende vrouwen Cornelia van Hoogen en hare dochter, doch hiervan geen aangifte geschiedt zijnde bij de ambtenaar van den burgerlijken stand dier gemeente, wij u geen ander bewijs omtrent de betrekking welke er tusschen genoemde Elsje Pouwels bestaat en het kind hetwelk alhier in verpleging is opgenomen, kunnen toezenden dan het nevensgaande extract uit het doopregister der R.C. gemeente te Steenwijkerwold, doch welk bewijs naar ons oordeel als voldoende kan geacht worden.
* Bijlage. 1844, den 22 juny is gedoopt Maria, onechte dochter van Joannes Ekkens uit Neede en Elschen Poulus uit Haren. J.

© 2020 - E.M. van Koldam

Th. Schriever, R.C. pastor te Steenwijkerwold.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 80)

Brief 28 januari 1847 van het armbestuur te Haren
Onder terugzending van de stukken bij kantbeschikking van januari jl. door het burgerlijk bestuur van Haren aan de Hervormde Diakonie ter hand gesteld om te dienen van berigt, heeft het Hervormd Armbestuur de eer te berigten.
Dat door de missive van de burgemeester van Steenwijk nog niet wettig is gebleken, dat het kind in questie, en aldaar in verpleging opgenomen, een kind zoude zijn van Elsje Pouwels, armlastig te Haren.
Dat indien het extract uit het doopregister van de heer Schriever, R. Catholiek pastor te Steenwijkerwold kracht van bewijs heeft (hetgeen echter het armbestuur van Haren in deze niet toestaat) men evenzeer Joannes Hendrik Ekkens uit Neede voor vader van genoemd kind dient te houden, als men op grond daarvan Elsje Pouwels als moeder beschouwt, doordat de heer Schriever niemand als vader van een kind zal aantekenen zonder daarvan eerst op eene wettige wijze overtuigd te zijn geworden, waaruit dan zoude volgen, dat de verpleging van genoemd kind ten laste van genoemde Ekkens of diens domicilie van onderstand zoude komen.
Bovengenoemde redenen achten diakenen van het Hervormd Armbestuur van Haren voldoende om te verklaren te zijn ongezind om het kind in questie in verpleging op te nemen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 80)

Brief 4 februari 1847 aan B&W van Steenwijk
Uw missive van den 20 januari jl. betrekkelijk het zoogenaamde kind van Elsje Pauwels, gesteld zijnde in handen der diakenen van Haren om daarop te dienen van belang, hebben wij van dezelve ontvangen de missive van den 28 daaraanvolgende, waarvan wij de eer hebben een afschrift hierbij over te leggen, tot den inhoud van welk stuk wij ons gedragen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 114)

Brief 26 februari 1847 van de gouverneur
Ik zende u hiernevens het bij marginale dispositie van den heer Minister van Binnenlandsche Zaken van dezer maand om berigt, consideratiën en advies in handen van Gedeputeerde Staten dezer provincie gerenvoyeerde adres en bijlagen, door burgemeester en wethouders van Steenwijk aan Zijne Majesteit de Koning ingediend, waarbij Hoogstdeszelfs beslissing wordt gevraagd nopens de geschillen tusschen dat bestuur en u ontstaan over het onderstandsdomicilie van Maria, onechte dochter van Elsje Pouwels.
Ik verzoek u mij, met terugzending van die stukken, uiterlijk binnen den tijd van drie weken na ontvangst dezer, nopens de onderwerpelijke zaak te dienen van berigt en consideratiën.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 80)

Brief 14 juni 1847 van de gouverneur
Ik zende u hiernevens, naar aanleiding eener bij mij ontvangene missive van de minister van Justitie dd 7 dezer maand eene declaratie wegens in de daarbij betrokkene gevangenis in den jare 1846 aangewende verplegingskosten, ten behoeve van een kind, hetwelk geacht wordt in uw gemeente tot den onderstand te zijn geregtigd.
Ik verzoek u de vereischte maatregelen te nemen, dat het bedrag dezer verplegingskosten ten eerste worde overgestort ten kantore van den geconcerneerden agent van 's rijks schatkist of na den 30 dezer ten kantore van den betrokken betaalmeester, zullende ik de quitantiën dier te doene overstorting binnen den tijd van één maand na de ontvangst dezer van u inwachten.
** Bijlage. Declaratie wegens kosten van verpleging van het kind van behoeftige gedetineerden over het jaar 1846 in het Burgerlijk en Militair Huis van Verzekering te Zwolle.
Naam van het kind: Margje Okkens; naam van de ouders: Elsje Pauwels; wettig onderstandsdomicilie: Haren (Groningen); bedrag der kosten van verpleging: f.2,76.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 80)

Brief 26 juli 1847 van het plaatselijk bestuur van Haren aan de gouverneur [concept verzonden brief]
Met uw missive van den 14 dezer hebben wij de eer gehad te ontvangen eene declaratie wegens in het Burgerlijk en Militair huis van verzekering te Zwolle in 1846 aangewende verplegingskosten ten behoeve van een kind, hetwelk geacht wordt in deze gemeente tot den onderstand te zijn geregtigd.
U heeft ons daarbij voorts verzocht de vereischte maatregelen te treffen, dat het bedrag dier declaratie ten eerste worde gestort en om de kwitantie daarvan aan u in te zenden.
In antwoord op die missive nemen wij de vrijheid u te kennen te geven, dat deze gemeente nog niet door ons is erkend te zijn het domicilie van onderstand van het hier bedoelde kind, zijnde daartoe laatstelijk betrekkelijk geweest onze aan u gerigte missive van 2 maart jl., waarom wij in de bedoelde storting zwarigheid maken, heen ter tijd deze zaak zal zijn beslist.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 80)

Brief 7 augustus 1847 van de gouverneur
In antwoord op uw missive dd 26 juli jl moet ik aanmerken, dat bij de met mijn schrijven van 14 juni jl. aan u toegezonden declaraties zoo het schijnt niet bedoeld wordt Maria, kind van Elsje Pauwels, hetwelk het onderwerp heeft uitgemaakt van uw missive van 2 maart jl, maar hare zuster Margje Okken, waartoe betrekkelijk zijn geweest uw missives van den 10 april 1846 en 23 mei daaraanvolgende. Ik verzoek u dus, onder inhaesie mijner hierboven aangehaalde missive, deze zaak in nadere overweging te nemen en mij het resultaat dier deliberatiën ten eerste mede te delen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 80)

Brief 6 augustus 1847 aan de gouverneur [waarschijnlijk concept]
Naar aanleiding van uw missive van den 7 dezer betrekkelijk de van ons verlangde voldoening van de aan het kind van Elsje Pauwels, genaamd Margje Okken in het Burgerlijk en Militair huis van verzekering te Zwolle in 1846 verstrekte onderstand, hebben wij de over dit kind in dat jaar gevoerde briefwisseling nagezien en het is ons daaruit gebleken, zoo als wij dan ook bij missive van den 23 mei 1846 aan u hebben te kennen gegeven, tot de voldoening van de kosten niet verpligt te zijn, omdat Elsje Pauwels niet heeft behoord tot de veroordeelden en volgens de bepaling van het KB van 2 februari 1822 alleen van het onderstandsdomicilie kunnen worden verhaald de verpleegkosten in de gevangenissen van kinderen van veroordeelden.
Wij moeten op die grond alsnog zwarigheid maken om tot voldoening dier verplegingskosten over te gaan.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 80)

Brief 16 augustus 1847 van het plaatselijk bestuur aan de gouverneur
Missive betreffende het kind van Elsje Pauwels, genaamd Margje Okken.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 114)

Aangifte geboorte 10 september 1847
De geboorte van Maria werd op 10 september 1847 in de gemeente Norg aangegeven. In de akte verklaarde Elsje Pouwels, 25 jr koloniste van beroep en woonachtig te Veenhuizen, "dat zij bij dezen erkent een kind van het vrouwelijk geslacht onder de naam Maria den tweeëntwintigsten Juny achtienhonderd vierenveertig gedoopt in den Roomsch Katholieke Kerk te Steenwijkerwold,

© 2020 - E.M. van Koldam

waarvan zij den tweeëntwintigsten Juny van dat Jaar des morgens te acht uren, ten huize van Cornelia van Droogen te Steenwijkerwold woonachtig bevallen is aan hetwelk zij de voornaam blijft geven van Maria".

Aantekening brievenboek 4 december 1847
Missive van den gouverneur dd 29 october 1847 met diverse bijlagen nopens het domicilie van onderstand van Maria, onechte dochter van Elsje Pauwels, gesteld in handen van de diakenen van Haren om daarop te dienen van hunne gevoelens.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 114)

Brief 1 februari 1848 van de gouverneur
Ik zende u hiernevens eene missive met een aantal bijlagen van de heer Minister van Binnenlandsche Zaken dd 26 januari 1848, rakende het domicilie van onderstand van het kind van Elsje Pauwels, welke zaak laatstelijk het onderwerp heeft uitgemaakt van uw missive van 14 december jl.
Ik verzoek u mij met terugzending dier stukken uiterlijk binnen den tijd van drie weken na ontvangst dezer, nader nopens de onderwerpelijke zaak te dienen van berigt en consideratiën.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 81)

Brief 17 februari 1848 aan de gouverneur
Brief bij het plaatselijk bestuur nopens onderstandsdomicilie van het kind van Elsje Pauwels.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 115)

Brief 23 mei 1848 van de gouverneur
Ik zende u hiernevens eene missive met een aantal bijlagen, van Zijne Excellentie den tijdelijken Minister van Binnenlandsche Zaken dd 18 dezer maand, rakende de domicilie van onderstand van Maria, onechte dochter van Elsje Pauwels, te Steenwijk in provisionele alimentatie opgenomen. Welke zaak laatstelijk het onderwerp heeft uitgemaakt van uw missive van 17 februari jl.
Ik verzoek u mij met terugzending dier stukken uiterlijk binnen den tijd van drie weken na ontvangst dezer uw nader gevoelen nopens de onderwerpelijke zaak mede te deelen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 81)

Brief 16 december 1848 aan de diakonie te Haren
Missive van BenW der stad Steenwijk dd 12 dezer, betrekkelijk Elsje Pauwels, gesteld in handen van diakonie te Haren om daarop te dienen van berigt.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 115)

Brief 8 februari 1849 aan de diakonie te Haren
Bij appointement van den 6 februari 1849 in handen gesteld van de diakonie te Haren om te dienen van berigt en belang eene missive van den Burgemeester en Wethouderen van Steenwijk van den 24 januari 1849 opzigtelijk Elsje Pauwels.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 116)

Brief 27 februari 1849 aan de diakenen van Haren
In antwoord op uwe missive van den 20 dezer, geleidende eenige stukken betrekkelijk de verpleging van het kind van Elsje Pauwels, en waarbij u eenige bedenkingen maken omtrent de opneming in onderhoud van dat kind, hebben wij vermeend u te moeten berigten, dat - nu bij Zijnen Majesteits besluit van den 12 november 1848 nr 67 is verstaan, dat Haren het domicilie van onderstand is van het gemelde kind - het buiten eenige twijfel is, dat u hetzelve in onderhoud zullen moeten opnemen, tevens met restitutie van de reeds door de Stad Steenwijk aangewende verplegingskosten. De door u daartegen aangevoerde redenen, dat hetzelve in de Roomsch Catholieke kerk is gedoopt, en dus niet door ene Hervormde diakonie behoefde te worden verpleegd, komen ons niet beslissend voor.
Immers kan men van dat kind niet zeggen, dat het Roomsch is, hoezeer het door den pastoor te Steenwijkermeer is gedoopt. Doch, waarop het in dezen vooral aankomt, is, dat de moeder haar domicilie van onderstand heeft verkregen in de hervormde gemeente te Haren en dat het kind de moeder in onderstand moet volgen, naar ons inziens onverschillig in welke kerk zoodanig kind is gedoopt.
Wij zouden dus u in het belang van uwe administratie wel willen aanbevelen om zoo spoedig mogelijk stellig te besluiten tot de overkomst van het meergemeld kind naar Haren, waaromtrent wij ten spoedigste, om te kunnen voldoen aan de herhaalde aanschrijvingen van Burgemeester en Wethouderen van Steenwijk, van u antwoord verwachten.
Aangaande de door u aan ons gedane voorstelling, om vanwege de Burgerlijke Gemeente in de reeds aangevoerde verplegingskosten een tegemoetkoming te ontvangen, kunnen wij u te kennen geven, dat, wanneer er eenig beschikbaar fonds tot dat einde overblijft, het plaatselijk bestuur dat verzoek nader in overweging zal nemen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 116)

Brief 17 augustus 1849 aan de burgemeester van Steenwijk
In antwoord op de missive van den 14 dezer hebben wij de eer u te berigten, dat wij het bij de betaling der verplegingskosten van het kind van Elsje Pauwels betrokken diakonnie-bestuur te Haren, hebben aangemaand, om op de restitutie dier gelden order te stellen. Geldelijke ongelegenheid van dat armbestuur is de oorzaak van het uitstel der voldoening van die rekening. Wij vertrouwen evenwel, dat de restitutie spoedig zal volgen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 116)

Brief 30 augustus 1849 van de burgemeester van Smilde
Ik heb de eer u hiernevens toe te zenden eene declaratie van transportkosten aangewend ten behoeve van Elsje Pauwels, welke, per as van hier naar Assen is vervoerd, met beleefdelijk verzoek, mij wel te willen overmaken het bedrag van f.1,90 in genoemde declaratie vervat.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 82).

Brief 1 april 1852 aan Burgemeester en Wethouders van de stad Groningen
Tengevolge van uw missive van den 29 maart jl., geleidende eenen staat van inlichting nopens E. Pauwels, die voor rekening van derzelfs onderstands domicilie in onderhoud is opgenomen, hebben wij de eer te berigten, dat het onderstandsdomicilie van gemelden persoon te Helpman door ons wordt erkend.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 119)

Brief 8 april 1856 aan BenW van Haskerland
Ter voldoening der, indertijd door armvoogden te Joure voorgeschotene kosten van verpleging van Elsje Freerks Pauwels ad f.8,50, geven wij ons de eer u bij dezen te zenden eene kwitantie van storting ad f.8,50, waartegen wij beleefdelijk verzoeken een gekwiteerde declaratie te willen terugzenden.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 123)

Elsje trouwt op zaterdag 3 mei 1851 te Bedum op 29-jarige leeftijd met de 27-jarige **Pieter Geerts Luurtsema**. Pieter is geboren

op donderdag 13 november 1823 te Zuidwolde, is overleden op maandag 23 april 1883 te Groningen. Pieter werd 59 jaar, 5 maanden en 10 dagen.

Freerk trouwt op vrijdag 12 mei 1826 te Haren (huwelijksgetuigen waren Jan Geerts Stel (zie 242), Roelf Koops (zie 156), Albert Bolhuis (zie 35.2) en Jan Folkerts de Vries) op 40-jarige leeftijd (2) met de 35-jarige **Corneelsje Jochums de Jonge**, zie 72.7.

208 **Harm Pauwels** (GH1812-128), zoon van **Jan Pauwels** en **Alberdina Homan**, landbouwer, wonende te Haren, is gedoopt op zondag 3 november 1748 aldaar, wonende Wijk C Onnen 8 aldaar, is overleden op zondag 23 juni 1822 te Onnen, is als overleden aangegeven op maandag 24 juni 1822 te Haren (aangever overlijden was Gerrit Veldman (zie 264); getuige aangifte overlijden was Willem Eising (zie 69)). Harm werd 73 jaar, 7 maanden en 20 dagen.

209 **Henderikus Pauwels** (GH1812-129), zoon van **Jan Pauwels** en **Alberdina Homan**, landbouwer, wonende te Haren, is geboren op zaterdag 13 november 1751 te Onnen, is gedoopt op zondag 14 november 1751 te Haren, wonende Wijk C Onnen 8 aldaar, is overleden op zaterdag 24 maart 1821 te Onnen, is als overleden aangegeven op dinsdag 27 maart 1821 te Haren (aangever overlijden was Jan Veldman (zie 265); getuige aangifte overlijden was Hinderk Hinderks van der Es (zie 191.1)). Henderikus werd 69 jaar, 4 maanden en 11 dagen.

Op 17 juni 1793 treffen Henderikus Pouwels en Jan Veltman, mede namens de andere broers en zusters, aan de ene en Rudolph Rummerink aan de andere zijde een regeling inzake de pretenties van Rudolph op de nalatenschap van Abeltijn Rummerink, die bij Rudolph woonde. Rudolph ontvangt al haar lijfgoed en f.600,-. De rest van de boedel blijft onverdeeld in de familie Pauwels. Het betrof hetgeen Abeltijn Rummerink van haar moeder Abeltijn Pouwels had geërfd. (Bron: Drs. O.D.J. Roemeling, "Het schultengeslacht Rummerink te Haren (Gr); (ook Rommeninge/Romminge)", Gruoninga 1986).

Brief 3 november 1821 van de Staatsraad, Directeur Generaal voor de zaken der Hervormde Kerk, enz
Ontvangen hebben een missive van het Provinciaal College van Toezigt op de kerkelijke administratie der hervormden in Groningen van 19 october jl, daarbij voordragt doende ter vervulling van de vacatures bij dezelve opgegeven.
Heeft goedgevonden en verstaan:
Te benoemen voor Haren:
Tot notabel de heer H. van Streun, thans plaatsvervanger van de heer H. Pouwels, overleden.
Tot plaatsvervanger de heer J. van Hemmen, oud diaken, in plaats van de heer H. van Streun, als notabel benoemd.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 54)

210 **Hindrik Egberts Pauwels** (GH1812-092), zoon van **Egbert Pauwels** en **Rolina Hindriks**, herbergier en eigenaar beklemming, wonende te Haren, aldaar (Wijk D Klaverblad 17) en aldaar, is gedoopt op zondag 12 juli 1750 aldaar, wonende Wijk C Onnen 10 aldaar, is overleden op zaterdag 4 januari 1823 te Onnen, is als overleden aangegeven op dinsdag 7 januari 1823 te Haren (aangever overlijden was Henricus Pauwels (zie 197.1); getuige aangifte overlijden was Roelf Jans Brink). Hindrik werd 72 jaar, 5 maanden en 23 dagen.

In 1783 kochten Hindrik en Jantien 'een behuisinge met al het geene daar aan aard- en nagelvast wordt bevonden met bomen, planten en plantagien, benevens het recht der vaste beklemminge van negen grasen land (zijnde het heem waarop het huis staat en de tuin onder gemelte negen grasen begrepen) staande en gelegen aan de Heereweg onder Haaren, de Wolf genaamd....' De prijs was f1800.- Op 4 december 1818 werd voor Pauwels en zijn zes kinderen door notaris Jan Quintus te Groningen o.a. een huis en hof en de vaste beklemming van 6 grazen land verkocht aan het echtpaar Reiger. Het betreft hier de herberg 'De Wolf', die voor het eerst in 1691 werd genoemd. Hindrik was landbouwerszoon. (Zie Groningse Volksalmanak 1960).

Akte 5 mei 1783
Roelof Vos en Grietje Pathuis voor zichzelf en Wolter Papink en Willem Takens als voorstanderen over het minderjarige kind van wijlen Jan Pathuis bij wijlen Jantien Baving in echte verwekt, verklaren verkocht te hebben Hindrik Pauwels en Jantien Anthonie een behuizing met de beklemming van 9 grasen land aan de Heereweg onder Haren, De Wolf genaamd. De jaarlijks huur aan raadsheer Huber bedraagt f.24,50. De koopprijs bedraagt f.1.800,-. De koopprijs wordt betaald door Geertruida ten Oever en haar man Halbe Kuipers, predikant te Hornhuizen. Zij krijgen de gereserveerde eigendom. De ouders van de kopers, te weten Antoni Jans en Jantien Jans en Egbert Pauwels en Rolina Hindriks stellen zich borg.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1614, folio 196).

Ontvangst diaconie te Haren 29 december 1788
Hindrik Egberts uit de Wolf zijn dochter begraven: f.3,77.
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

Voogdijstelling 29 november 1798
Hindrik Egberts (Pauwels) zweert aan als principale voormond over de kinderen van wijlen Pieter (Egberts) Pauwels en Aaltje Jans (Kuipers). Jan Jans (Kuipers) op de Hoornschedijk onder Haren wordt sibbevoogd en Hindrik Willems te Haren vreemde voogd. De voorstanderen mogen met de moeder een regeling treffen over de vaderlijke nalatenschap.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1496)

Groninger Courant, 26 juni 1807
De procureur E. Leinenga in qlté, gedenkt op dingsdag den 7 july 1807, 's avonds precies te 7 uuren, ten huize van de logementhouder B. Bruins, aan de Grote Markt in de Toelast te Groningen, publiek op strijk en opbotsgelds conditien te verkopen (selectie weergegeven):
III. De eigendom van een heerdt lands, onder Haren gelegen, groot plus min ....., wordende bij de Wedw. Willem Takes onder beklemming gebruikt, 's jaars voor 120 Gulds.
IV. De eigendom van een heerdt lands, onder Haren gelegen, groot plus min. 9 1/4 grazen, wordende bij Hendrik Egberts en vrouw onder beklemming gebruikt, 's jaars voor 24 Guld. 10 Stv.

Uitspraak Gerecht van Selwerd en Sappemeer 1810
Hindrik Egberts Pauwels te Haren zweert aan als voogd over de kinderen van Annechien Harmannus bij wijlen Egbert Hindriks in echte verwekt. Pieter Harmannus Vos te Groningen wordt toeziend voogd.
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 1982).

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 5 augustus 1812
Aanwijzing van een voormond voor de minderjarige kinderen van wijlen Hindrik Willems Takens bij wijlen Johanna Hindriks in echte verwekt. De kinderen zijn: Leentje, Zwaantje, Willem, Hindrik, Tako en Aaltje.
Aanwezig van vaderszijde:

© 2020 - E.M. van Koldam

- Pieter Willems Takens, oom
- Folkert Willems Takens, oom
- Willem Eising, aangetrouwde oom
Aanwezig van moederszijde:
- Jan Anthony van Hemmen, neef
- Hindrik Egberts Pauwels, neef
- Klaas Berends Schut, smid te Hoogezand, neef
De aanwijzing van een voormond is nodig om de kinderen te vertegenwoordigen bij de scheiding van de boedel van hun grootmoeder Leentje Hindriks. Voogd Tako Willems Takens is bij die verdeling zelf partij. Jan Pathuis wordt aangewezen als voormond.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 109, zaak 66)

Akte 3 februari 1813
Jannes Meinderts, landbouwer te Haren, heeft een kamp land te Essen verkocht aan Hindrik Egberts en wijlen zijn echtgenote Jantien Anthony, landbouwer te Haren. Deze verkoop heeft plaats gevonden met stoklegging op 11 maart 1809. Hindrik Egberts is Jannes Meinderts nog f.1.200,- aan kooppenningen schuldig. Deze vordering cedeert Jan Meinderts nu aan Bedelina Allardi, weduwe van Udo Dijk, te Groningen. Hindrik Egberts erkent deze nieuwe schuldeiser en zal per jaar 5% rente betalen. Voorts geeft hij tot zekerheid hypotheek op het bewuste kamp land te Essen, groot 2 hectare en 85 centiare, zwettende ten noorden Willem Jans, ten oosten Hindrik Meinderts, ten zuiden Jan Egberts Meijer en ten westen de Heereweg. Tot meerdere zekerheid geeft Hindrik Egberts nog hypotheek op twee andere percelen in de gemeente. Dit betreft 2 hectare, 85 centiare Bronland tegenover de landen van de heer Woortman onder Haren en 1 hectare, 20 are en 50 centiare veenland, de Harskamp, gelegen bij de Waterhuizen onder Haren. Deze laatste twee percelen zijn door hem verkregen volgens authentieke koopbrief van 3 januari 1804, beleden voor S. Gockinga, Drost van de jurisdictie van het Geregt Sappemeer.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr. 5, acte 17)

Advertentieblad, bekendmakingen en onderscheidene berigten van Groningen, 18 maart 1814
Hindrik Pauwels, Jannes van Loo en de erfgenamen van wijlen Pieter Hindriks te Haren, gedenken op dinsdag den 22 maart aanstaande, des morgens precies te 9 uren, publiek te doen verkoopen: plus minus 200 eiken-stamboomen, staande tusschen Haren en Onnen, bij de Noordlanden, nabij het water, en tot alle scheeps- en timmerwerk zeer geschikt.

Akte 22 maart 1814
Publieke verkoping van eiken bomen, staande op de wortel tussen Haren en Onnen, door Hindrik Pauwels. De bomen zijn alle genummerd, in totaal 245, en worden stuk voor stuk verkocht. De totale opbrengst van de veiling bedraagt f.307,35. Kopers zijn: Geert Stel, Ties Baving, Jan de Groot, Egbert Hoving, Jan Pootholt, Jan Geerts Stel, Jan Stel de Jonge, Jan Wolters, allen uit Haren, Abel Jans en Folkert Takens uit Onnen, Harm Willems uit Annen, Harm Kuiper van de Middelhorst, Harm Vedder en Jurjen Derksema uit Helpman, Rienke Sikkes Boonstra uit Kalkwijk en Rudolf Wolthuis uit Groningen.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 12, acte 62)

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 31 december 1814
De nabestaanden en vrienden van de minderjarige kinderen van Hindrik Pauwels en wijlen Jantien Antonie, overleden 25 april 1810, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Roelf Pauwels, boerenknecht te Haren, neef
- Jannes van Loo, landbouwer te Haren, aangehuwde oom
- Egbert Pauwels, boerenknecht te Haren, neef
Aanwezig van moederszijde:
- Henricus Pauwels, landbouwer te Haren, broer
- Hindrik Hekman, arbeider te Haren, aangehuwde broer
- Jan van Hemmen, landbouwer te Haren, oom
Hindrik Pauwels wordt bevestigd als voogd. Jan van Hemmen wordt toeziend voogd.
Vervolgens stelt Hindrik Pauwels aan de orde, dat hij geregtelijk wordt vervolgd tot betaling van ongeveer f.1.000,- gerechtskosten wegens een door hem gevoerde procedure tegen Jantje Paping te Haren. Omdat hij dit bedrag onmogelijk kan betalen, wil hij enige percelen grond verkopen. Zijn meerderjarige kinderen stemmen daarmee in. Hij verzoekt om autorisatie voor de minderjarige kinderen. De gevraagde toestemming wordt verleend.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 110, zaak 1814/178)

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 15 juni 1815
Het betreft een akte van niet bevrediging. Jantje Paping wenst betaling van f.1.023,- van Jannes van Loo. Dit zijn de kosten van een procedure tegen Hindrik Egberts Pauwels. Er wordt geen overeenstemming bereikt.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 111, zaak 1815/)

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 21 september 1815
De nabestaanden van de minderjarige dochter van Annegien Harmannus Vos en wijlen Egbert Pauwels, overleden maart 1808, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Hindrik Pauwels, landbouwer te Haren, grootvader
- Henderikus Pauwels, landbouwer te Haren, oom
- Hendrik Hekman, arbeider te Haren, aangehuwde oom
Aanwezig van moederszijde:
- Pieter Harmannus Vos, arbeider te Groningen, oom
- Lammert Harmannus Vos, arbeider te Helpman, oom
- Jannes Reuriks, tuinier te Helpman, aangehuwde oom
De moeder wordt bevestigd als voogd. Henderikus Pauwels is toeziend voogd. Aan de orde komt, dat grootvader Hindrik Pauwels gerechtelijk wordt vervolgd tot betaling van ongeveer f.1.000,- gerechtskosten, wegens gevoerde procedures tegen Jantje Paping te Haren. Omdat Hindrik Pauwels dit bedrag niet kan betalen, is hij voornemens een viertal percelen land te verkopen. De voogdes krijgt toestemming om namens haar dochter akkoord te gaan met deze verkoop.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 111, zaak 1815/112)

Proces verbaal openbare verkoop 8 maart 1816
Hindrik Pauwels voor zichzelf en in kwaliteit voor zijn kinderen Grietje en Janna bij wijlen zijn vrouw Jantje Antonie in echte verwekt, beide bij hem wonende, en voorts in naam van
- Annigje Harmannus Vos, weduwe van Egbert Pauwels, arbeidster woonachtig te Helpman als voogdes over Jantiena Egberts, kleindochter van de comparant Hindrik Pauwels;
- Jantiena Pauwels, huisvrouw van Jan Spaling, kleermaker, woonachtig te Ulzen in het Bentheimse;
- Aaltien Pauwels, huisvrouw van Hindrik Hekman;

© 2020 - E.M. van Koldam

- Hinderikus Pauwels, landbouwer bij de comparant inwonende
de laatste drie meerderjarige kinderen van de comparant bij Jantje Antonie.
De verkoop betreft de landerijen, die gemeenschappelijk bezeten zijn geweest door Hindrik Pauwels en Jantje Antonie. Kopers zijn Roelf Vos te Dilgt en Jan van Hemmen te Haren.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr. 56, acten 82, 84 en 106)

Akte 10 juni 1817
Bedelina Allardi verklaart ten renunciëren het recht van hypotheek, dat zij heeft op:
1. een kamp land gelegen te Essen in de gemeente Haren, groot 2 ha en 50 ca, zwettende ten noorden Willem Jans, ten oosten Hindrik Meinders, ten zuiden Jan Egberts Meijer en ten westen de Heereweg
2. een stuk veenland, de Harskamp genaamd, groot 1 ha, 20 a en 50 ca, gelegen bij de Waterhuizen.
Deze hypotheek heeft zij gevestigd bij akte van 3 februari 1813 en betreft het restant kooppenningen ad f.1.200,- van het perceel genoemd onder 1. Schuldenaren zijn Hindrik Egberts Pauwels en zijn (klein)kinderen als erfgenamen van Hindriks vrouw en hun (groot)moeder Jantien Antonie. In plaats van op de genoemde twee percelen, wordt de hypotheek nu ook gevestigd op de behuizing de Herberg de Wolf en de vaste beklemming van 9 grazen land. Dit naast het reeds in de akte van 3 februari 1813 genoemde perceel Bronland. De schuld wordt met f.250,- verhoogd.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr. 70, Akte 330)

Akte 11 juli 1817
Jantje Paping stemt in met royement hypotheek ten laste van Hindrik Egberts Pauwels. De hypotheek is gevestigd op 9 december 1814 op basis van een vonnis dd 29 november 1814 van de rechtbank in eerste aanleg te Groningen voor een schuld van f.927,- plus gerechtskosten en de kosten van het vonnis. De hypotheek rust op alle vaste goederen van Hindrik Egberts Pauwels binnen het arrondissement Groningen.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr. 71, Akte 394)

Hindrik Egberts Pauwels is een halfbroer van Luitje Egberts Pauwels, de exploitant van de herberg De Haardermolen.

Hindrik trouwt (kerk) op dinsdag 24 augustus 1779 te Haren op 29-jarige leeftijd met de 21-jarige **Jantien Antonie**, dochter van **Antonie Jans** en **Jantien Jans**. Jantien, wonende te Haren en aldaar, is gedoopt op zondag 12 maart 1758 aldaar, wonende aldaar, is overleden op woensdag 25 april 1810, is begraven op woensdag 2 mei 1810 aldaar. Jantien werd 52 jaar, 1 maand en 13 dagen.

Ontvangst diaconie te Haren 3 mei 1810
Hindrik Egberts zijn vrouw Jantje Antoni begraven: f.3,82.
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

Van Hindrik en Jantien zijn tien kinderen bekend:

1 **Egbert Hendriks Pauwels**, dagloner, is gedoopt op zondag 16 april 1780 te Haren, is begraven op woensdag 9 maart 1808 aldaar. Egbert werd 27 jaar, 10 maanden en 22 dagen.

Ontvangst diaconie te Haren 9 maart 1808
Egbert Hindriks (Pauwels) van Helpen begraven: f.2,81
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

Uitspraak Gerecht van Selwerd en Sappemeer 1810
Hindrik Egberts Pauwels te Haren zweert aan als voogd over de kinderen van Annechien Harmannus bij wijlen Egbert Hindriks in echte verwekt. Pieter Harmannus Vos te Groningen wordt toeziend voogd.
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 1982).

Egbert trouwt (kerk) op zondag 6 mei 1804 te Groningen op 24-jarige leeftijd met de 23-jarige **Annegien Harmannus Vos**, dochter van **Harmannus Pieters Vos** en **Grietje Roelfs**. Annegien, wonende te Helpman, is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 17 december 1780 te Groningen, wonende Wijk A Helpman 4 te Helpman, is overleden op donderdag 12 februari 1818 aldaar. Annegien werd 37 jaar, 1 maand en 26 dagen.

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 21 september 1815
De nabestaanden van de minderjarige dochter van Annegien Harmannus Vos en wijlen Egbert Pauwels, overleden maart 1808, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Hindrik Pauwels, landbouwer te Haren, grootvader
- Henderikus Pauwels, landbouwer te Haren, oom
- Hendrik Hekman, arbeider te Haren, aangehuwde oom
Aanwezig van moederszijde:
- Pieter Harmannus Vos, arbeider te Groningen, oom
- Lammert Harmannus Vos, arbeider te Helpman, oom
- Jannes Reuriks, tuinier te Helpman, aangehuwde oom
De moeder wordt bevestigd als voogd. Henderikus Pauwels is toeziend voogd. Aan de orde komt, dat grootvader Hindrik Pauwels gerechtelijk wordt vervolgd tot betaling van ongeveer f.1.000,- gerechtskosten, wegens gevoerde procedures tegen Jantje Paping te Haren. Omdat Hindrik Pauwels dit bedrag niet kan betalen, is hij voornemens een viertal percelen land te verkopen. De voogdes krijgt toestemming om namens haar dochter akkoord te gaan met deze verkoop.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 111, zaak 1815/112)

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 12 november 1818
De nabestaanden van Jantien Egberts minderjarige dochter van wijlen Egbert Pauwels en wijlen Annigje Harmannus Vos komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Hinderikus Pauwels, boerenknecht te Haren, oom
- Lukas Brink, landbouwer te Haren, aangehuwde oom
- Ubbo Nijsingh, plaatsvervangend vrederechter te Hoogezand, goede vriend
Aanwezig van moederszijde:
- Pieter Harmannus Vos, arbeider te Groningen, oom
- Lammert Harmannus Vos, arbeider te Groningen, oom
- Johannes Reuriks, timmerman te Helpman, aangehuwde oom.
Er moet een voogd worden benoemd in de plaats van de op 12 februari 1818 overleden moeder Annigje Harmannus Vos. Johannes Reuriks wordt aangewezen, omdat de ooms Pieter en Lammert Vos verklaren niet te kunnen schrijven.

© 2020 - E.M. van Koldam

(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 111, zaak 1818/134)

Annegien was later gehuwd (2) met **Geert Jans Schnuck**.<287..291>

2 **Jantje Hindriks** ook genaamd Jantjen Pauwels is gedoopt op zondag 8 februari 1784 te Haren, is overleden op vrijdag 23 januari 1818 te Uelzen (D) (vermelding overlijdensdatum in trouwacte dochter Jantje Spaling). Jantje werd 33 jaar, 11 maanden en 15 dagen.
Jantje trouwt (kerk) op zondag 17 april 1803 te Haren op 19-jarige leeftijd met **Jan Spaling**. Jan, kleermaker, is afkomstig uit Uelzen (D), is overleden op zondag 11 juni 1820 aldaar (vermelding overlijdensdatum in trouwacte dochter Jantje Spaling).

3 **Roelfien Engberts** is gedoopt op zondag 2 oktober 1785 te Haren, is begraven op maandag 29 december 1788 aldaar. Roelfien werd 3 jaar, 2 maanden en 27 dagen.

Ontvangst diaconie te Haren 29 december 1788
Hindrik Egberts uit de Wolf zijn dochter begraven: f.3,77.
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

4 **Aaltien Pauwels**, wonende te Haren (Wijk B Kromelboog 29), is geboren op zondag 11 februari 1787 aldaar, is overleden op maandag 13 april 1863 te Onnen. Aaltien werd 76 jaar, 2 maanden en 2 dagen.
Aaltien was gehuwd (1) met **Hinderk Derks Hekman** (MIL-397; L-00207), zoon van **Derk Jacobs Hekman** en **Aaltien Jans**.
Hinderk, arbeider, wonende te Haren (Wijk B Kromelboog 29), is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 13 april 1777 aldaar, is overleden op vrijdag 23 december 1831 aldaar. Hinderk werd 54 jaar, 8 maanden en 10 dagen.

Woonde in 1830 samen met zijn vrouw en twee kinderen op het adres Haren Wijk B Nr 29 Kromelboog.

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 21 september 1815
De nabestaanden van de minderjarige dochter van Annegien Harmannus Vos en wijlen Egbert Pauwels, overleden maart 1808, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Hindrik Pauwels, landbouwer te Haren, grootvader
- Henderikus Pauwels, landbouwer te Haren, oom
- Hendrik Hekman, arbeider te Haren, aangehuwde oom
Aanwezig van moederszijde:
- Pieter Harmannus Vos, arbeider te Groningen, oom
- Lammert Harmannus Vos, arbeider te Helpman, oom
- Jannes Reuriks, tuinier te Helpman, aangehuwde oom
De moeder wordt bevestigd als voogd. Henderikus Pauwels is toeziend voogd. Aan de orde komt, dat grootvader Hindrik Pauwels gerechtelijk wordt vervolgd tot betaling van ongeveer f.1.000,- gerechtskosten, wegens gevoerde procedures tegen Jantje Paping te Haren. Omdat Hindrik Pauwels dit bedrag niet kan betalen, is hij voornemens een viertal percelen land te verkopen. De voogdes krijgt toestemming om namens haar dochter akkoord te gaan met deze verkoop.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 111, zaak 1815/112)

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 1 februari 1816
De nabestaanden van Egbert, Aaltje, Anigje, Derkje en Ida minderjarige kinderen van Thijs Thijssens, arbeider, en wijlen Ida Hekman, overleden juli 1815, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Luite Bolhuis, landbouwer te Haren
- Albert Bolhuis, landbouwer te Haren
- Hinderikus Pauwels, landbouwer te Haren
Alle drie vrienden bij volstrekt gebrek aan nabestaanden.
Aanwezig van moederszijde:
- Jan Hekman, landbouwer te Onnen, oom
- Jacob Hekman, arbeider te Haren, oom
- Hindrik Hekman, arbeider te Haren, oom
Jacob Hekman wordt benoemd tot toeziend voogd
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 111, zaak 1816/9)

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 7 mei 1818
De nabestaanden van Egbertje Jacobs Hekman, minderjarige dochter van Grietje Jans en wijlen Jacob Derks Hekman, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Jan Hekman, landbouwer te Glimmen, oom
- Hindrik Hekman, arbeider te Haren, oom
- Thies Baving, timmerman te Haren, aangehuwde oom
Aanwezig van moederszijde:
- Lukas Jans, boerenknecht te Glimmen, oom
- Hindrik Jacobs Horst, landbouwer te Haren, neef
- Geert Spilliger, wever te Haren, goede vriend.
Moeder Grietje Jans wordt bevestigd als voogd. Hindrik Hekman wordt benoemd tot toeziend voogd.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 111, zaak 1818/58)

Aaltien trouwt op zaterdag 10 mei 1834 te Haren op 47-jarige leeftijd (2) met de 53-jarige **Geerd Albartus**, zie 8.

5 **Antonij Pauwels** is gedoopt op zondag 11 mei 1788 te Haren, is overleden op maandag 2 augustus 1813 te Bedum, is als overleden aangegeven op zaterdag 7 augustus 1813 te Haren Vader Hindrik Egberts Pauwels (eerste declarant) verklaart bij de aangifte van overlijden het volgende. "Dat op den tweeden dezer te Bedum onder het canton Middelstum ten huize van Klaas Hindriks, van beroep arbeider aldaar, des morgens ten drie uren is overleden Antonij Pauwels, oud vijfentwintig jaaren van beroep arbeider, zoon van den eersten declarant en zijne overledene huisvrouw Jantien Antonij, woonende bij deezen, zijnen vader, doch tot herstel van zijne gezondheid onlangs vertrokken naar Bedum. Verklarende de declaranten wijders, dat deze aangave twee dagen te laat is geschied, om reden de eerste declarant niet beter wist of de aangave was te Bedum gedaan, waar van hij echter, het lijk van zijn zoon te huis krijgende, het tegendel vernomen had. (aangever overlijden was Hindrik Egberts Pauwels (zie 210); getuige aangifte overlijden was Jan Pathuis (zie 205)). Antonij werd 25 jaar, 2 maanden en 22 dagen.

6 **Henricus Pauwels** (MIL-043; L-00386), arbeider en landbouwer, wonende te Haren (Wijk D Klaverblad 18), aldaar (Wijk C Onnen 2A), aldaar (Wijk C Onnen 2D), aldaar (Wijk C Onnen 7) en aldaar, is geboren aldaar, is gedoopt op donderdag 1 april 1790 aldaar, wonende Wijk C Onnen 7 aldaar, is overleden op woensdag 21 december 1853 te Onnen. Henricus werd 63 jaar, 8 maanden en 20 dagen.

Ingekomen stukken gemeente Haren, 16 september 1817
De schout stuurt de verantwoordelijke Kommissie een lijst met schutters, die hij verzoekt te ontslaan om door meerder gegoede te kunnen worden vervangen: Gerrit Bakker, Jan Weites, Abel Mannes, Lukas Horst en Hindrikus Pauwels.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 50)

Akte 28 maart 1823
Evert Everts en Hindrik Everts, landbouwers te Onnen, verkopen aan Hindericus Pauwels, landbouwer, en Geesje Albartus, ehelieden, wonende te Haren, twee stukken land, het Velland genaamd, gelegen te Onnen, elk groot ongeveer drie mudden. De prijs bedraagt f.150,-.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 70, Akte 98)

Brief april 1823 van Hinderikus Pauwels
Ik neem de vrijheid u door deze te verzoeken om mij de vrijheid te verlenen tot het bouwen van een huis op kouden grond op een kamp land, het Velland genaamd, gelegen te Onnen, ten oosten van de weg.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 56)

Brief 10 juni 1828 van de Officier van Justitie
Ik heb de eer u bij deze toe te zenden een request door Hinderikus Pouwels [Henricus Pauwels], woonachtig te Onnen, gemeente Haren, gepresenteerd aan Zijne Majesteit om dispensatie te erlangen van de wet, ten einde met de zuster van zijne overledene echtgenoote te mogen huwen, met verzoek om mij met terugzending van hetzelve, omtrent het verzoek te dienen van schriftelijk berigt en consideratiën en bepaald nopens de vier punten, die hier volgen:
1. of de supplianten staan te goeder naam en faam;
2. of er uit het vroeger huwelijk kinderen aanwezig zijn;
3. of er ook redenen aanwezig zijn om het daarvoor te houden, dat er staande het eerste huwelijk tusschen den requestranten bereids hebben plaats gehad alstoen ongeoorloofde liaisons;
4. of de nabestaanden het huwelijk nuttig en voordelig achten voor de kinderen uit het eerste huwelijk verwekt.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 61

Brief 12 juni 1828 aan de Officier van Justitie te Groningen
Ter voldoening aan het verzoek in uw missive van de 10den dezer en onder terugzenden van het request van Hinderikus Pauwels, woonachtig te Onnen binnen deze gemeente, aan Zijne Majesteit den Koning gepresenteerd om met dispensatie van het bestaande verbod een huwelijk met de zuster van zijne overleden vrouw te mogen aangaan, heb ik de eer u te dienen van berigt en consideratiën, dat volgens de verklaringen van de naaste familie van Hinderikus Pauwels en Aaltje Albartus, die ik omtrent de gevraagde punten heb gehoord, dat dezelve H. Pauwels en A. Albartus te goeder naam en faam staan. Dat uit het vroegere huwelijk van Hinderikus Pauwels en Gesina Albartus twee kinderen aanwezig zijn.
Dat er geene redenen bestaan om het daarvoor te houden, dat er staande het eerste huwelijk tusschen de rekwestranten bereids hebben plaats gehad ongeoorloofde liaisons en dat de naastbestaanden van de rekwestranten eindelijk dit huwelijk voordelig achten voor de kinderen uit het eerste huwelijk verwekt.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 103)

Vergunning 30 juni 1829 inzameling Hinderikus Pauwels
De burgemeester van de gemeente Haren,
gelet op het verzoek van Hinderikus Pauwels, arbeider, wonende te Onnen; overwegende de ongelukkige omstandigheden waarin deze man zich bevindt, die binnen een tijdstip van twee jaren twee echtgenoten door den dood heeft verloren, en wien in hetzelfde tijdsbestek zijn afgestorven vier melkkoeijen en drie jonge beesten;
veroorlooft dezenzelven Hinderikus Pauwels om in de gemeente van Haren eene inzameling van geld te doen en wel op den dagen van den tweeden, vierden en zesden juli 1829.
De burgemeester van Haren beveelt voorts dezen ongelukkigen man aan de bekende mede deelzaamheid van de ingezetenen dezer gemeente.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 62)

Notulen van de vergadering van de gemeenteraad, woensdag 4 augustus 1830
Er heeft een veeziekte geheerst. De Gouverneur des Konings verzoekt nu opgave te doen van de personen die als gevolg van het verlies van vee in hulpbehoevende omstandigheden zijn geraakt, "zodanig dat zij zonder menschlievende hulp geen vee weder magtig kunnen worden". De volgende lijst wordt vastgesteld:
H. Berends Jr, Onnen, 3 runderen, waarde f.100,-
K. Eisses, Onnen, 5 runderen, waarde f.125,-
D. v.d. Veen, Hoornschedijk, 1 rund, waarde f.50,-
B. Berends, Onnen, 4 runderen, waarde f.100,-
J. Berends, Onnen, 7 runderen, waarde f.140,-
W. Alderts, Onnen, 1 rund, waarde f.45,-
E. Bakker, Onnen, 1 rund, waarde f.45,-
A. Brink, Onnen, 2 runderen en vier schapen, waarde f.65,-
J. Kooi, Glimmen, 5 runderen, waarde f.125,-
H. Pauwels, Onnen, 6 runderen, waarde f.105,-
G. Luiken, Onnen, 2 runderen, waarde f.70,-
H. Smeenk, Onnen, 6 runderen en 2 schapen, waarde f.120,-
H.B. Hoeks, Onnen, 5 runderen en 2 schapen, waarde f.100,-
L. Smid, Haren, 2 runderen en 2 schapen, waarde f.80,-
L. Eising, Onnen, 2 runderen, waarde f.75,-
Wed. J. Jochums, Haren, 2 runderen, waarde f.85,-
R. Brink, Onnen, 1 rund, waarde f.25,-
J. Alberts, Onnen, 3 runderen, waarde f.100,-
H. Kooi, Onnen, 1 rund, waarde f.25,-
P. Molema, Noordlaren, 2 runderen, waarde f.80,-
Wed. H. Bouwkamp, Noordlaren, 1 rund, waarde f.35,-
S. Evenhuis, Haren, 1 rund, waarde f.40,-
Wed. Engbert Jans, Haren, 1 rund, waarde f.55,-
J. Rueriks, Helpman, 1 rund, waarde f.45,-

© 2020 - E.M. van Koldam

J. Sipkes, Waterhuizen, 3 runderen en 6 schapen, waarde f.90,-.

Henricus trouwt op zondag 14 mei 1820 te Haren (huwelijksgetuigen waren Hinderk Derks Hekman (zie 210.4), Derk Bakker, Derk Albartus en Willem Everts Schut) op 30-jarige leeftijd (1) met de 21-jarige **Geesje Albartus**, dochter van **Jan Albartus** en **Elisabeth Derks Hekman**. Geesje is geboren te Haren, is gedoopt op zondag 26 augustus 1798 aldaar, is overleden op zaterdag 18 augustus 1827 te Onnen. Geesje werd 28 jaar, 11 maanden en 23 dagen.
Henricus trouwt op donderdag 28 augustus 1828 te Haren op 38-jarige leeftijd (2) met de 21-jarige **Aaltien Albartus**, dochter van **Jan Albartus** en **Elisabeth Derks Hekman**. Aaltien is geboren op zondag 31 augustus 1806 te Haren, is overleden op dinsdag 2 juni 1829 te Onnen. Aaltien werd 22 jaar, 9 maanden en 2 dagen.

Brief 12 juni 1828 aan de Officier van Justitie te Groningen
Ter voldoening aan het verzoek in uw missive van de 10den dezer en onder terugzenden van het request van Hinderikus Pauwels, woonachtig te Onnen binnen deze gemeente, aan Zijne Majesteit den Koning gepresenteerd om met dispensatie van het bestaande verbod een huwelijk met de zuster van zijne overleden vrouw te mogen aangaan, heb ik de eer u te dienen van berigt en consideratiën, dat volgens de verklaringen van de naaste familie van Hinderikus Pauwels en Aaltje Albartus, die ik omtrent de gevraagde punten heb gehoord, dat dezelve H. Pauwels en A. Albartus te goeder naam en faam staan. Dat uit het vroegere huwelijk van Hinderikus Pauwels en Gesina Albartus twee kinderen aanwezig zijn.
Dat er geene redenen bestaan om het daarvoor te houden, dat er staande het eerste huwelijk tusschen de rekwestranten bereids hebben plaats gehad ongeoorloofde liaisons en dat de naastbestaanden van de rekwestranten eindelijk dit huwelijk voordelig achten voor de kinderen uit het eerste huwelijk verwekt.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 103)

Henricus trouwt op vrijdag 13 juli 1832 te Haren op 42-jarige leeftijd (3) met de 32-jarige **Geesje Oosterveld**, zie 197.1.

7 **Catharina Pauwels**, naaister, wonende te Haren (Wijk A Haren 2) en aldaar (Wijk B Haren 15A), is geboren op zondag 26 februari 1792 aldaar, is overleden op zaterdag 26 november 1842 te Westervelde (Norg). Catharina werd 50 jaar en 9 maanden.

Woonde in 1830 samen met haar dochter op het adres Haren Wijk B Nr 15A.

Catharina trouwt op zaterdag 18 augustus 1821 te Haren (huwelijksgetuigen waren Jan Stel (zie 243), Christoffer van Boekeren (zie 32), Hinderk Derks Hekman (zie 210.4) en Henricus Pauwels (zie 210.6)) op 29-jarige leeftijd met de 22-jarige **Gerrit Jans Middendorp** (RW1). Gerrit, timmerman, wonende te Haren (Wijk A Haren 2), is geboren op zondag 17 maart 1799 te Norg, is overleden op maandag 4 juli 1825 te Westervelde (Norg). Gerrit werd 26 jaar, 3 maanden en 17 dagen.

Brief 29 maart 1824 van G.J. Middendorp
Ik neem de vrijheid u bij dezen te verzoeken om mij autorisatie te verlenen tot het bouwen van een huis op kouden grond ten oosten van de Straat te Haren van buitenzijden met steen opgetrokken en met pannen gedekt.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 57)

Notulen gemeenteraad, 5 april 1824
Ingekomen is een missive van G. Middendorp te Haren van 29 maart 1824 ter bekoming van autorisatie tot het bouwen van een huis op kouden grond. Gelet op artikel 1 van het gearresteerde Reglement ter voorkoming en blussching van brand in dezer gemeente, wordt goedgevonden het verzoek te accorderen met inachtneming van het in artikel 2 van het gemelde reglement bepaalde.

Akte 10 april 1824
Jan Vos, landbouwer te Haren, verkoopt aan Gerrit Middendorp, timmerman te Haren, een streepje grond, gelegen te Haren ten oosten van de Heerweg of Harenderstraat ter groote van ca 11 roeden en 11 ellen, zwettende ten noorden aan verkoper, ten oosten Jan Pathuis, ten zuiden aan Hindrik Everts en Jan Mulder en ten westen de Harenderstraat.
De zwet tussen koper en verkoper moet met een hagedoornheg worden bepoot op kosten van de koper, die deze heg ook moet onderhouden. Koper mag op de erfscheiding geen bomen planten en mag op het gekochte ook geen secreet of mesthoop plaatsen.
De koopprijs bedraagt f.250,-.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 78, Akte 128)

8 **Rolina Pauwels**, wonende te Haren (Wijk C Onnen 28), aldaar (Wijk C Onnen 29) en aldaar (Wijk C Onnen 49), is geboren te Hemmen, is gedoopt op zondag 7 juli 1793 te Haren, is overleden op maandag 8 december 1879 te Onnen. Rolina werd 86 jaar, 5 maanden en 1 dag.
Rolina trouwt op zondag 5 mei 1816 te Haren (huwelijksgetuigen waren Geert Mannes, Hinderk Derks Hekman (zie 210.4), Roelf Jans Brink en Henricus Pauwels (zie 210.6)) op 22-jarige leeftijd met de 29-jarige **Klaas Mannes** (MIL-120; L-00328), zoon van **Harmannes Mannes** en **Gesien Abels**. Klaas, boerenknecht, wonende te Haren (Wijk C Onnen 5), aldaar (Wijk C Onnen 28), aldaar (Wijk C Onnen 29), aldaar (Wijk C Onnen 49) en aldaar, is geboren te Onnen, is gedoopt op zondag 11 maart 1787 te Haren, wonende Wijk C Onnen 49 aldaar, is overleden op donderdag 25 februari 1858 te Onnen. Klaas werd 70 jaar, 11 maanden en 14 dagen.

Woonde in 1830 samen met zijn vrouw op het adres Haren Wijk C Nr 29 Onnen.

Akte 23 december 1819
Openbare verkoop bij Christoffer van Boekeren op 23 december 1819 ten verzoeke van:
1. Aaltien Ebbing, getrouwd met Jan Pathuis, te Haren;
2 tm 3.
4. Ebbing Ebbings te Onnen;
5 tm 6
7. Jeigien Gelmers, getrouwd met Antoni van Hemmen, te Onnen;
De eerste zes voor 1/7 en de comparanten zeven tm negen samen voor 1/7 erfgenamen van wijlen Hindrik Ebbing en Harmtien Heiting, in leven echtelieden te Onnen en aldaar overleden in 1812 en 1813.
De te verkopen vaste goederen zijn:
50. de behuizing C 28 te Onnen met een halve tuin, zwettende ten noorden aan het volgende perceel, ten oosten aan het Pad, ten zuiden aan Tebbe Hindriks en ten westen aan de Boereweg;
51. de behuizing C 29 te Onnen met een halve tuin, zwettende ten noorden aan de Steeg, ten oosten aan het Pad, ten zuiden aan het vorige perceel en ten westen aan de weg;
Perceel 50: Berend Berends, arbeider te Onnen, mede namens zijn vrouw Fennegien Jans, voor f.515,-;

© 2020 - E.M. van Koldam

Perceel 51: Klaas Mannes, arbeider te Onnen, mede namens zijn vrouw Roelina Pauwels, voor f.510,-;
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr.93, Akte 527)

Brief 23 juli 1826 van Cornelis Hornhuis
Ik neem de vrijheid u bij dezen kennis te geven, dat wij eigenaren J. Veltman, Klaas Mans, Berent Berents, Hindrik van der Es en C. Hornhuis, van een sloot van het Drense diep tot aan de Noorder Zanddijk en verder tot aan de Aallingkamp, alwaar de Bixzen sloot genoemd, welke sloot onder schouw is gelegen, doch waarvan jaarlijks weinig tot niet wordt verrigt uit hoofde van de zwakheit in zoodanige gevallen van onze dijkschouwer.
Wij opgenoemde eigenaren zijn uit hoofde van het belang der aan de sloot gelegen landen om dezelve na te weiden overeengekomen om die sloot voor zooveel ons aangaat te verdelen en door te graven en hebben dientengevolge beslooten om dit op zaterdag 19 juli te doen. Dan neimant dan ik was aldaar tegenwoordig, zoodat ik vergeefs na de sloot ben gegaan. En daar het voor mij van veel aanbelang is, zoo ook voor anderen als J. Swartwolt, dat de sloot word gegraven om mijn lant te kunnen weiden, hetgeen ik anders niet kan, zoo is het, dat ik mij in dezen tot u wende en u verzoeke om de vermelde eigenaren tot de graving te gelasten.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 59)

Aanzegging dijkschouwers te Onnen 13 juli 1843
De dijkschouwers belast met het doen der schouwing over de aan den publieken schouw onderworpene voorwerpen in het kerspel Onnen gelasten bij deze aan hunne bode Teunis Strating om aan de na te noemen personen aan te zeggen, dat bij de schouwing, op den 10 juli 1843 gedaan, is bevonden, dat hunne hierna te noemene objecten niet in behoorlijken staat waren, en zijlieden alzoo zijn bekeurd in de boete, zooals bij elk hunner is gesteld, te weten:
Hindrik Hinderikus te Onnen,
Klaas Mans [Mannes] te Onnen,
Roelf Buiter te Zuidlaren,
Ieder voor de som van f.0,50, als hebbende niet voldaan aan onze aanschrijving van den 5 juli 1843, schriftelijk gedaan, om het gat in de waterdijk genaamd de Kolk behoorlijk digt te maken.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

9 **Grietien Pauwels**, wonende te Haren (Wijk B Haren 15A), is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 21 juni 1795 aldaar, is overleden op woensdag 5 januari 1870 aldaar. Grietien werd 74 jaar, 6 maanden en 15 dagen.
Grietien trouwt op zondag 9 mei 1819 te Haren op 23-jarige leeftijd met de 24-jarige **Derk Bakker**, zoon van **Jan Luijches Egberts Bakker** en **Jacobje Jacobs**. Derk, boerenknecht, slachter en arbeider, wonende te Haren (Wijk B Haren 15A), is geboren te Onnen, is gedoopt op zondag 14 december 1794 te Haren, is overleden op maandag 3 augustus 1885 aldaar. Derk werd 90 jaar, 7 maanden en 20 dagen.

Woonde in 1830 met zijn vrouw en vier kinderen op het adres Haren Wijk B Nr 15A. Deze woning was eigendom van de schoonzus van Derk Bakker, de weduwe Catharina Middendorp-Pauwels. De woning werd bewoond door twee gezinnen.

Ingekomen stukken gemeente Haren, 18 april 1814
Brief van de commissaris van het arrondissement Groningen met de mededeling, dat de leden van de landmilitie zich op 26 april 1814 om 8 uur in de ochtend in de Martinikerk moeten bevinden. Daarbij de toevoeging voor de maire: “het zoude mij aangenaam zijn, indien Ued bij de overgave van uw contingent tegenwoordig waart”. Bijgevoegd een nominatie controlle van de door het lot gedefigneerden.
Nr. trekking, naam, remplaçant
1. Berg van den, Derk, vrijwillig;
36. Pathuis, Hindrik
40. Hendriks, Berend
41. Bruin de, Christiaan
59. Klaassens, Roelf
69. Veltman, Gerrit, remplaçant Bennink, Peter, te Haren
74. Jochums, Jacob, remplaçant Jan Jochums, te Haren
77. Kloots, Otto, remplaçant Gerrit Geerts, te Haren
85. Bazuin, Arend, remplaçant Antman, Izak, te Groningen
89. Rummerink, Lucas, remplaçant Bakker, Jacob, te Haren
98. Ruuls, Christoffel
101. Wieringa, Ludewikes
125. Houwing, Hendrik, remplacant Janssen, Marten Hendrik te Groningen
156. Schut, Jannes
175. Kwant, Meindert
183. Koops, Jan, remplacant Kwint, Willem, te Groningen
235. Boerema, Hindrik
236. Nijdam, Andries, remplacant Benniks, J.J., te Groningen
292. Bakker, Derk
298. Kramer Harm.
Op 30 april 1814 volgt een brief met als bijlage een overzicht van de personen, die op het appel hebben gemankeerd. Voor Haren waren dat:
36. Pathuis, Hindrik
40. Hendriks, Berend
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 47).

Proces verbaal publieke verhuring 22 december 1819
Jan Stel de Jonge, timmerman, biedt op 22 december 1819 op een publieke verhuring ten overstaan van notaris Willem Jan Quintus, ten huize van de kastelein J.G. Stel te Haren, te huur aan en perceel land gelegen achter de behuizing, zoals Jantje Paping bewoond, staande en gelegen te Haren, en wel in vier percelen. De biedingen en borgstellingen zijn als volgt:
Perceel I: Harm Ellens, kleermaker te Haren, voor f.17,-; borg Hindrik Meijer, landbouwer te Hemmen;
Perceel II: Derk Bakker, arbeider te Haren, voor f.18,-; borg Geert Hindriks, landbouwer te Dilgt;
Perceel III: Hindrik Veening, arbeider te Haren, voor f.19,-; borg Thijs Egberts, arbeider te Haren;
Perceel IV: Jan Berends, landbouwer te Essen, voor f.35,-.
Het bod op perceel IV wordt niet geaccepteerd. De percelen I tm III worden toegewezen.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 50, acte 389)

Akte 7 maart 1826
Jacobje Jacobs, weduwe van wijlen Jan Egberts Bakker ter ene zijde en
- Egbert Jans Bakker, slachter te Onnen,

© 2020 - E.M. van Koldam

- Jan Jans Bakker, arbeider te Groningen,
- Derk Jans Bakker, arbeider te Haren,
- Lammert Jans Bakker, boerenknecht te Aduard,
- Magaretha Jans Bakker, dienstmeid te Onnen'

ter andere zijde, maken afspraken over de verdeling van de boedel van wijlen Jan Egberts Bakker.
Tot de boedel behoort een huis en hof, gelegen te Onnen, C 15, met 3/4 bunders land, zwettende ten noorden aan de Boerenweg, ten oosten aan dezelfde weg, ten zuiden aan het land van Willem Abbring en ten westen aan de Boerenweg. Voorts behoren een aantal landerijen tot de boedel. De totale waarde van de onroerende goederen wordt getaxeerd op f.400,-. Hiervan is de helft voor Jacobje Jacobs, de andere helft is voor de vijf kinderen. Elk krijgt dus een andeel van f.40,-. Deze aandelen worden overgedragen aan Egbert Jans Bakker, zodat hij samen met zijn moeder eigenaar wordt van Onnen C 15. (Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 113, Akte 68)

10 **Janna Hindriks Pauwels**, wonende te Haren (Wijk C Onnen 10), is gedoopt op zondag 17 december 1797 aldaar, is overleden op dinsdag 3 november 1846 te Onnen. Janna werd 48 jaar, 10 maanden en 17 dagen.
Janna trouwt op zondag 10 mei 1818 te Haren op 20-jarige leeftijd met de 21-jarige **Lucas Abels Brink**, zie 49.2.

211 **Lukas Pauwels** (GH1812-126), zoon van **Jan Pauwels** en **Alberdina Homan**, landbouwer, wonende te Haren, is gedoopt op zondag 22 maart 1744 aldaar, wonende Wijk C Onnen 8 aldaar, is overleden op zaterdag 22 maart 1817 te Onnen, is als overleden aangegeven op maandag 24 maart 1817 te Haren (aangever overlijden was Henderikus Pauwels (zie 209); getuige aangifte overlijden was Roelf Jans Brink). Lukas werd 73 jaar.

212 **Pauwel Pauwels** (GH1812-127), zoon van **Jan Pauwels** en **Alberdina Homan**, wonende te Haren (Wijk C Onnen) en aldaar, is gedoopt op zondag 7 augustus 1746 aldaar, wonende Wijk C Onnen 8 aldaar, is overleden op woensdag 7 januari 1818 te Onnen, is als overleden aangegeven op donderdag 8 januari 1818 te Haren (aangever overlijden was Henderikus Pauwels (zie 209); getuige aangifte overlijden was Roelf Jans Brink). Pauwel werd 71 jaar en 5 maanden.

Pauwel Pauwels heeft in 1796 een staat opgemaakt van de bezittingen die hem en zijn broers en zusters toebehoorden. Dat waren twee bezuizingen met landerijen te Onnen, één behuizing met landerijen te Haren en één behuizing te Glimmen. Een overzicht berust bij de GAG (Toegang 565 Families Aringe, Homan, Rummerink, Pauwels, Veldman en Van Oosten, 1629 - 1870).

Verhuur 1816
Albert Lucas Oosterveld, landbouwer te Glimmen, verplicht zich om Pauwel Pauwels, landbouwer te Onnen, gedurende 2 jaar jaarlijks 120 guldens te betalen aan landhuur van de door hem gebruikt wordende boerenplaats te Glimmen. Acte dd 8 maart 1816 (Groninger Archieven, toegang 565, inventarisnummer 11).

Memorie van successie, 9 juni 1818
Erfgenamen van Pauwel Pauwels zijn:
- zijn broers Harm en Hinderikus,
- zijn zusters Hinderkien en Janna
- de kinderen van wijlen zijn zuster Jantien en haar man Jan Veldman.

De boedel van de ouders van Pauwel Pauwels is nog onverdeeld. Hij is dus voor 1/6 gerechtigd in deze boedel. Deze boedel bestaat hoofdzakelijk uit onroerend goed te Onnen, Glimmen en Haren. Er zijn echter ook veel schulden in de vorm van verkregen leningen van particulieren in Haren en Groningen. De waarde van de totale boedel bedraagt f.8.311,-. Hiervan is dus 1/6 deel, oftewel f.1.385,- van Pauwel Pauwels. Elke erfgenaam krijgt dus in waarde f.277,-.
Het onroerend goed bestaat uit:
- boerenplaats en behuizing C19 te Glimmen, verhuurd aan Jan Derks Hekman, waarde f.2.400,-;
- boerenplaats A38 te Haren, verhuurd aan Hinderk Jans van Norg, waarde f.4000,-;
- arbeiderswoning C7 te Onnen, verhuurd aan Willem Ellens;
- boerenplaats C8 te Onnen, door Pauwel en zijn broers en zusters bewoond en gebruikt, waarde f.5.150,-.

De roerende goederen bestaan uit:
- vier paarden f.300,-
- enter veulen f.45,-
- zeven koeien f.350,-
- elf jonge beesten f.165,-
- boerengereedschappen f.200,-.

213 **Hendrikus Pieters** (GH1812-115), praamvoerder, wonende te Hoornschedijk, is geboren op woensdag 28 april 1762.

Wordt vermeld in overzicht gezinshoofden 1812. Verdere gegevens nog niet bekend.

214 **Pieter Jans Pieters** ook genaamd Pieter Jans (GH1812-097; MIL-143; L-00393), zoon van **Jan Pieters** en **Annechien Jans Tinge**, landbouwer, wonende te Haren (Wijk D Hemmen 6), aldaar (Wijk D Hemmen 7) en aldaar (Wijk D Hemmen 8), is geboren op maandag 25 september 1769 te Yde (bij overlijden wordt als geboorteplaats ten onrechte Slochteren vermeld) ., is gedoopt op zondag 1 oktober 1769 te Vries, is overleden op woensdag 11 mei 1853 te Haren. Pieter werd 83 jaar, 7 maanden en 16 dagen.

Woonde in 1830 op het adres Haren Wijk D Nr 7 Hemmen met zijn vrouw en vier kinderen.

Op 30 september 1811 doet de maire (burgemeester) aan de prefect een opgave opzigtelijk de fabrieken welke zich bevinden onder de mairie van Haren.
2 chicoreifabrieken beider behoorende aan Pieter Jans waarop 10 a 12 man werken. Het jaarlijks product is niet te bepalen, doch in 1811 niet minder dan in 1806. De merkwaardige veranderingen zijn deze. Voor 10 jaren werd de chicorei met messen kort gesneden, nu in bakken met vierkante hakmessen gekapt. Een man kan op de laatste wijze zoveel in dezelfde tijd doen als 6 op de eerste wijze. Het malen plag met molens waarin paarden liepen te geschieden. Nu met een kleine windmolen hetgeen veel schielijker gaat en minder kostbaar is (Archief gemeente Haren, deel I, toegangsnummer 98).

Akte 1 maart 1815
Proces verbaal openbare verkoping in de Jagtwagen bij Christoffer van Boekeren ten overstaan van notaris Mr. Reneke Gockinga. Aaltjen Jans verkoopt de vaste goederen, die zij in gemeenschap heeft bezeten met haar op 28 mei 1810 te Winde overleden echtgenoot Jan Pieters. Zij is tot deze verkoop gemachtigd door haar kinderen:
- Pieter Pieters te Hemmen;
- Luigjen Jans Pieters te Westervelde, gehuwd met Jan Wieland

- Stijntje Pieters te Haren, gehuwd met Christoffer van Boekeren
- Jantien Pieters te Haren, gehuwd met Jan Hendriks Oosterveld
- Jan Pieters te Winde
- Willem Pieter te Hemmen
- Margien Pieters te Winde

De vaste goederen die te koop worden aangeboden zijn de volgende (de aangegeven huisnummering stemt niet overeen met de 'normale' huisnummering):
** 1. Behuizing en schuur gemerkt D81 met het regt van beklemming van 22 matten best groenland en enig onland over de wegsloot, benevens twee beste weiden in het Oldebroek, staande en gelegen aan de Horensche Dijk onder Helpman, op 1 mei verschuldigd aan de erven Warmolds f.34,-, zwettende ten noorden aan Hindrik Bolhuis, ten oosten het Horensche Diep, ten zuiden Albert Jans meijerwijze en ten westen de Wegsloot;
** 2. Behuizing letter D nr 130 met tuintje te Hemmen, wordende door Lense Berents bewoond en gebruikt, zettende ten noorden, oosten en zuiden aan perceel 5 en ten westen aan Geert Hemmes;
** 3. Behuizing letter D nr 140 met de tuin en een stuk land "De Laan" genaamd, mede aldaar gelegen, wordende de behuizing en tuin thans in huur bewoond en gebruikt door Jan Roelofs Boddeveld, zwettende ten noorden aan de weduwe Hindrik Geerts, ten oosten aan de Heereweg, ten zuiden aan Klaas Jans en ten westen aan perceel 6;
** 4. Behuizing gemerkt letter D nr 133 en tuin, mede aldaar gelegen, wordende door Willem Jans in huur bewoond en gebruikt, zijnde bezwaard met een jaarlijkse grondpacht van vijf gulden en twee stuiver aan de provincie, zwettend ten noorden, oosten en zuiden aan de Heereweg en ten westen aan Egbert Meijer;
** 5. Een kamp land mede aldaar gelegen, groot plus minus 5,5 grazen, zwettende ten noorden aan Pieter Pieters, ten oosten aan Hendericus Smit, ten zuiden aan perceel 6 en ten westen Geert Hemmes.;
** 6. Een kamp land mede aldaar gelegen desgelijks groot 5,5 grazen, zwettende ten noorden het perceel 5, ten oosten de weduwe Hindrik Geerts, ten zuiden aan Klaas Jans en ten westen aan perceel 9;
** 7. Een kamp land, mede aldaar gelegen, genaamd het Sterenboschje, groot plusminus 3 grazen, zwettende ten noorden aan het perceel 8, ten oosten aan het perceel 8, ten oosten aan Klaas Jans, ten zuiden aan dezelfde en ten westen aan perceel 9;
** 8. Een stuk land met een gedeelte van de Oude Borg daarop staande, benevens het zogenaamde zwijne kampje, het walnoten hof en de cingel daaromheen lopende, alles mede aldaar gelegen, zwettende ten noorden, oosten en westen aan perceel 9 en ten zuiden aan perceel 7;
** 9. Een stuk land het Binnenhof genoemd met twee appelhoven en de klaver akker, mede aldaar gelegen, zwettende ten noorden aan Geert Hemmes, ten zuiden aan perceel 8, ten oosten aan de percelen 6 en 8 en ten westen aan Geert Hemmes.
Het verloop van de veiling is als volgt:
- het hoogste bod op perceel 1, zijnde f.3.115,-, wordt gedaan door Pieter Pieters, landbouwer te Hemmen, die van dat perceel ook reeds voor 1/14 deel eigenaar is. Hij verklaart te hebben geboden voor zichzelf en zijn ehevrouw Aaltien Meijer. Dit perceel wordt aan de bieder toegewezen.
- op alle overige percelen samen wordt geboden f.6.753,- door Pieter Pieters en Willem Pieters gezamenlijk. Dit bod wordt niet geaccepteerd.

(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr 45, Akte 231)

Akte 27 mei 1815
Pieter Pieters en Aaltien Meijer te Hemmen D 7, lenen van Berend Tieden Kramer en Grietje Jurriens Tikker in de Harderingestraat te Groningen, f.1.600,- tegen 5%. Zij verlenen hypotheek op de behuizing en schuur D 81 aan de Horenschedijk met recht van beklemming van 32 matten hooiland, een perceel onland en twee kampen land (zoals zij dit hebben aangekocht bij acte van 1 maart 1815; Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr 45, acte 231).
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr 48, akte 497)

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 30 maart 1815
Nabestaanden en vrienden van Jan, Eite en Egbert Warnders Veendijk, minderjarige kinderen van Warnder Veendijk, schoenmaker te Helpman en wijlen Egberdina Jans Meijer, overleden in juni 1811, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Ike Uges, arbeidster Hoornschedijk, grootmoeder
- Uge Eites Veendijk, arbeider Hoornschedijk, oom
- Harm van der Veen, landbouwer Hoornschedijk, aangehuwde oom

Aanwezig van moederszijde:
- Jan Egberts Meijer, landbouwer te Haren, grootvader
- Roelf Meijer, landbouwer te Haren, oom
- Pieter Pieters, landbouwer te Haren, aangehuwde oom.

Warnder Eitens Veendijk wordt bevestigd als voogd. Roelf Meijer wordt toeziend voogd. (Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 110, zaak 1815/47)

Akte 1 juni 1815
Bij deze acte verkoopt Aaltje Jans mede als gevolmachtigde van vijf van haar kinderen aan haar zoon Pieter Pieters en diens vrouw twee percelen land, waarvan Pieter Pieters als erfgenaam van zijn vader al voor 1/12 eigenaar is (dochter Jantien Pieters en haar man Jan Hendriks Oosterveld worden niet meer genoemd; wellicht al uitgekocht?). Het gaat om de volgende percelen:
1. De volle eigendom van de Groene Dijk van de Laan af tot achter de boerenplaats aan verkopersche in eigendom toebehorende, groot plusminus 2 grazen, gelegen onder Haren, zwettende te noorden aan het volgende perceel, ten oosten aan J. Swartwold en Gerrit Vedder van Dilgt, ten zuiden aan de dijk van Jan Pathuis en ten westen aan het Hoornschediep.
2. Het laantje waarover verkopersche en haar opvolgers de vrije overrid hebben naar het Hoornschediep, met de Groene Dijk aan de andere zijde achter gemelde percelen, gelegen onder Haren, groot plusminus drie grazen, zwettende ten noorden Jan Egberts van Dilgt, ten oosten de verkopersche, ten zuiden perceel 1 en ten westen aan het Hoornschediep.
De prijs bedraagt f.900,-. Voor dit bedrag sluiten Pieter Pieters en Aaltjen Meijer een lening af bij Bedelina Allardi te Groningen en geven zij hypotheek op het gekochte.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr 48, akte 507)

Akte 16 juni 1815
Bij deze acte verkoopt Aaltje Jans mede als gevolmachtigde van vijf van haar kinderen aan haar zoon Pieter Pieters en diens vrouw onroerend goed, waarvan Pieter Pieters als erfgenaam van zijn vader al voor 1/12 eigenaar is (dochter Jantien Pieters en haar man Jan Hendriks Oosterveld worden niet meer genoemd; wellicht al uitgekocht?). Het gaat het volgende onroerend goed:
Vijf kamers Haren B 16 , met het land of tuinen derzelve, alles staand en gelegen aan de oostzijde van de weg te Haren, zwettende ten zuiden en ten noorden aan Jantien Papink, gesepareerde ehevrouw van Teunis van Stedum, ten oosten J. Pathuis en ten westen de Heereweg. De koopprijs bedraagt f.1.000,-. De kopers lenen dat bedrag van mevrouw Bedelina Allardi te Groningen en verlenen aan het recht van hypotheek op het gekochte.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr 48, akte 509)

Akte 11 januari 1817

© 2020 - E.M. van Koldam

Pieter Pieters en Aaltje Jans Meijer verkopen aan Albert Jans (van Dijken) en Aaltje Derks de behuizing en schuur letter D81 met het regt van beklemming van 22 matten best groenland en enig onland over de wegsloot, benevens twee beste weiden in het Oldebroek, staande en gelegen aan de Horensche Dijk onder Helpman, op 1 mei verschuldigd aan de erven Warmolds f.34,-, zwettende ten noorden aan Hindrik Bolhuis, ten oosten het Horensche Diep, ten zuiden Albert Jans meijerwijze en ten westen de Wegsloot. Pieter en Aaltje hebben dit onroerend goed op 1 maart 1815 gekocht voor f.3.115 (toegang 1870-45, Akte 231). Zij hebben er op 27 mei 1815 een hypotheek op verleend ten gunste van Berend Tieden Kramer en zijn vrouw Grietje Jurriens Tikker tot zekerheid van de betaling van rente en aflossing van en lening ten bedrag van f.1.600,- tegen 5% rente (toegang 1870-48, Akte 497). Nu verkopen Pieter en Aaltje dit onroerend goed weer voor f.1.600,-. Albert Jans en Aaltje Derks nemen de lening met hypotheekstelling over. De geldverstrekkers stemmen daarmee in.
Ik heb geen verklaring voor het grote verschil tussen de aankoopprijs op 1 maart 1815 van f.3.115,- en de verkoopprijs van f.1.600,- op 11 januari 1817.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 29, Akte 12)

Akte 5 juli 1817
Pieter Jans Pieters en Aaltje Jans Meijer lenen f.1.000,- tegen 5% van Willem Keizer, cichoreifabrikeur te Groningen en zijn vrouw Trientje Visker. Zij stellen tot zekerheid hunnen twee behuizingen en twee schuren D7 en D8 te Hemmen. Zij verklaren, dat deze behuizingen hun eigendom zijn en dat ze niet anders bezwaard zijn dan met een hypotheek van f.600,-.
(Groninger Archieven, toegang 1872, inventaris nr 17, Akte 117)

Akte 1 november 1817
Aaltje Jans, wonende te Winde, weduwe van Jan Pieters, voor haar zelf als boedelhoudster van wijlen haar man en in bijzijn en met bewilliging van:
- Christoffer van Boekeren en zijn vrouw Stijntje Pieters
- Jan Pieters te Winde
- Luitjen Pieters echtgenote van Jan Wieland, landbouwer te Westerwolde
- Willem Pieters, dienstknecht te Lellens
- Margje Pieters te Winde

Staat bij erfscheiding af en draagt over aan Pieter Pieters, landbouwer en cichorijfabrikeur te Haren:
1. een boerenbehuizing en schuur met de beklemming van ongeveer 60 grazen land in Hemmen onder de klokslag van Haren gelegen, doende jaarlijks op midwinter aan mevrouw Hillegonda Adriana Sibinga, weduwe Johan Adriaan Meurs, de vaste huur van f 250,-.
2. een cichorijfabriek bestaande uit een behuizing schuur en windmolen, alles staande op de voorschrevenen beklemden grond, doch waaromtrent mevrouw de eigenaresse, buiten wier toestemming de gebouwen gezet zijn en blijven, speciaal heeft geconditioneerd dat dezelve haar en hare erfopvolgers in genen dele en ook nimmer zullen prejudiciëren om gebruik te maken van het recht des landsheren ten aanzien van hetgeen een meijer boven zijn consent op de gehuurde gronden timmert, wordende gemeld fabryk overgedragen met alle zich daarbij bevindende gereedschappen, etc. De behuizing bij de fabryk wordt vermeld als D7. De prijs bedraagt f 5.000,-. Pieter Pieters leent dat geld van Hendrikus Octavius Feith, die recht van hypotheek krijgt. Hendrikus Octavius Feith is de schoonzoon van Hillegonda Adriana Sibinga.
(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 60, akte 501)

Brief van 17 maart 1820 van de officier van justitie
De officier van justitie vraagt de schout er voor te zorgen, dat Pieter Jans (Pieters) bij hem op het parket in het stadhuis te Groningen verschijnt
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 53)

Processen verbaal 18 augustus 1820
Een klacht ingediend door Antje Brouwer en haar moeder wegens een mishandeling ten huize van Christoffer van Boekeren leidt tot een aantal processen verbaal, waarin verklaringen zijn opgenomen van de betrokkenen en getuigen. De aanleiding voor de problemen is, dat Antje Brouwer vergezeld van haar moeder en haar baby op 13 augustus 1820 in de herberg De Jagtwagen gaat zitten. Zij wil niets gebruiken. Ze vraagt alleen Christoffer van Boekeren te spreken. Dit wordt haar geweigerd en er ontstaat commotie. Uiteindelijk wordt Antje met moeder en kind hardhandig de Jagtwagen uitgewerkt. Zo hardhandig dat ze hier een klacht over indient bij de officier van justitie, die op zijn beurt daar weer informatie over vraagt aan de schout. Uit de stukken wordt niet duidelijk waarom de emoties zo hoog oplopen. Ik denk dat wel te weten. Het kind, dat Antje Brouwer bij zich heeft is haar op 2 juni 1820 geboren buitenechtelijke zoontje, genaamd Christoffer. Het is dan niet moeilijk te raden wie volgens Antje de vader van het kind is. Voorts kent Antje blijkens haar verklaring een groot aantal personen in Haren. Het is dan ook niet onwaarschijnlijk, dat Antje enige tijd in de Jagtweide heeft gewerkt. In de verklaring van Johan Heinrich von Riesz wordt Antje veelzeggend aangeduid als “Stoffer zijn hoer”. Overigens heet Antje Brouwer vanaf 6 mei 1828 Annigje Bakker. Ook Christoffer jr gaat later als Christoffer Bakker door het leven. Pieter Jans Pieters wordt in de verklaringen aangeduid als zwager van Christoffer van Boekeren. In werkelijkheid is hij dat na de scheiding van Christoffer van Boekeren van zijn zuster Stientje Pieters in 1817 niet meer. De schout heeft eerst alleen verklaringen opgenomen van Antje Brouwer, Trijntje Harms en Johan Heinrich von Riesz. Op last van de offcier van justitie moet hij ook verklaringen opnemen van Christoffer van Boekeren, Anna van Boekeren en Pieter Jans Pieters.
* Verklaring Antje Brouwer. Zij is op zondag met haar moeder en haar kind naar De Jagtwagen gekomen. Daar waren toen alleen de hovenier van de schout (Johan Heinrich von Riesz) en een ander haar onbekend manspersoon aanwezig. Vervolgens is de zwager van Van Boekeren, de cichoreifabrikant Pieters met zijn zoon binnen gekomen en heeft tegen de hovenier gezegd, dat hij mee naar achteren moest komen om daar te zitten. Daarop kwam zoon Jan van Boekeren en heeft ons gevraagd wat de begeerte was. Waarop Antje heeft geantwoord, dat zij zijn vader wilde spreken. Jan heeft toen gezegd, dat Antje daar niets mee nodig had. Daarop hebben Jan en Anna van Boekeren en Pieter Jans Pieters en zijn zoon Antje en haar moeder deerlijk mishandeld, geslagen, geschopt en tegen de grond gesmeten en wel zo, dat zij zich bloedend nog net wist te redden. Haar muts werd aan stukken gescheurd. En toen is ook vader Van Boekeren nog gekomen om mee te schoppen en te slaan.
* Verklaring 18 augustus 1820 van Trijntje Harms, vrouw van Hindrik Alberts (Bakker), schipper te Veendam. Zij verklaart op zondag 13 augustus 1820 omstreeks 11.00 uur met haar dochter en haar kind naar De Jagtwagen gekomen te zijn. Er waren toen in De Jagtwagen twee aan haar onbekende personen aanwezig. Waarvan er een later de hovenier op Zorgvrij bleek te zijn. Een van de kinderen van Van Boekeren heeft toen aan deze twee personen gevraagd om naar achteren te gaan. Om aldaar hun borrel op te drinken. Dat toen de beide mannen weg waren Jan van Boekeren aan haar dochter heeft gevraagd wat zij wilde. Dat haar dochter daarop heeft geantwoord, dat zij zijn vader wilde spreken. Dat Jan van Boekeren toen na enige scheldwoorden haar dochter heeft aangevallen en zodanig heeft geslagen, dat haar arm blauw was. Jan van Boekeren werd daarbij geholpen door zijn zuster Anna en door de cichoreifabrikant Pieter Jans Pieters met zijn zoon. Pieters en zijn zoon hebben ook haar aangevallen en geslagen. Tenslotte is Christoffer van Boekeren zelf ook nog gekomen en hebben ze gezamenlijk haar dochter de deur uit gesmeten.
* Verklaring dd 18 augustus 1820 van Johan Heinrich von Riesz, tuinman op de plaats Zorgvrij te Haren. Hij verklaart, dat hij zondag 13 augustus 1820 omstreeks 11.00 uur in De Jagtweide was en daar een oude vrouw en een jonge vrouw met een kindje op de arm heeft ontmoet. Hij heeft toen een borrel gedronken en is bij deze vrouwspersonen gaan zitten. Hij heeft gevraagd waar ze vandaan kwamen en toen heeft de oude vrouw geantwoord, dat ze van Groningen kwamen. Toen heeft Pieter Jans Pieters gevraagd bij hem te komen en toen hij vervolgens buiten bij de achterdeur stond heeft Pieters hem gevraagd daar even te blijven, omdat er wellicht een grap zou gebeuren met Stoffer zijn hoer. Hij is even later weer in De Jagtwagen naar binnen gegaan, om haar te zien, omdat hij

© 2020 - E.M. van Koldam

haar niet kende. Daarna heeft hij zijn borrel gedronken en is weer naar achteren gegaan. Hij heeft toen daarachter gezeten met de arbeider Willem Pieters. Vervolgens hoorde hij in De Jagtwagen “moord, moord” roepen en is hij toen weer naar binnen gegaan om te zien wat er aan de hand was. Hij zag dat Jan van Boekeren en Jan Pieters de beide vrouwen bij de arm hadden om ze buitenshuis te zetten. Hij is toen tussenbeide gekomen om te zeggen, dat ze niet moesten slaan. Ook is hij naar achteren gelopen om vader Van Boekeren te zeggen, dat hij zijn zoon Jan moest waarschuwen niet te slaan. Vervolgens is vader Van Boekeren naar achteren gekomen met zijn dochter Anna, die flauw was gevallen, maar hij heeft niet gezien of iemand haar een slag had toegebracht.
* Verklaring dd 29 augustus 1820 van Pieter Jans Pieters, 50 jaar, van beroep cichoreifabrikant te Haren. Pieters is op zondag vanuit de kerk naar De Jagtwagen gegaan om daar in het huis van Van Boekeren koffie te drinken. In de Jagtwagen zelf had hij wel vrouwspersonen zien zitten, maar hij wist niet wie dat waren. Hij ontkent aan de mishandeling van Antje Brouwer en haar moeder deelgenomen te hebben. Hij heeft pas achteraf gehoord, dat er ruzie geweest was. In het achterhuis heeft hij koffie gedronken met zijn broer Willem Pieters en de tuinman Von Riesz. Het kan ook zijn, dat de laatste een borrel heeft gedronken. Hij kan zich niet herinneren, dat hij aan Von Riesz heeft gezegd; “wacht een weinig, daar gebeurt een grap met Stoffer zijne hoere”.
* Verklaring dd 29 augustus 1820 van Pieter Pieters jr, oud 20 jaar. Ook hij is na de kerk naar de Jagtwagen gegaan. Toen hij in De Jagtwagen kwam, waren daar twee onbekende vrouwspersonen, waarvan er een een kind op de arm had. Verder waren er Anna en Jan van Boekeren. Dat toen Anna van Boekeren aan de beide vrouwen vroeg wat zij wilden, zij een flauwte kreeg door de brutale gezegden van de vrouwen en dat haar vader haar naar achteren heeft gedragen. Dat Jan van Boekeren toen aan de vrouwen heeft gevraagd wat ze wilden, waarop zij hebben gezegd, dat ze hier niet vandaan wilden. Dat Jan toen heeft gezegd, dat als zij niet zelf weg wilden gaan, hij ze uit de deur zou moeten zetten. Waarop Jan ze bij de arm heeft gepakt en de deur heeft uitgezet. Hij heeft niet gezien dat Jan geslagen heeft. Hij heeft ook niet gezien dat ze aan de vinger bloedde, maar wel dat ze een raam ingeslagen had. Vervolgens zijn de vrouwen weggegaan.
* Verklaring dd 29 augustus 1820 van Anna van Boekeren, oud 23 jaar, die in 1820 de kasteleinsche is in De Jagtwagen. Op zondag 13 augustus kwamen twee vrouwspersonen, de ene met een kind in De Jagtwagen en zijn gaan zitten. Waarop Anna heeft gevraagd wat zij wilden hebben. Het antwoord daarop was, dat zij haar vader wilden spreken. Anna heeft toen gezegd, dat ze daar niets mee nodig hadden en dat er geen personen welkom waren, die niets wilden verteren. De beide vrouwspersonen zeiden, dat zij voornemens waren te blijven totdat het gericht hen er uit zou zetten. Anna is daarop flauw gevallen en weet niet wat er daarna gebeurd is, omdat zij uit De Jagtwagen is gedragen of geholpen. Toen zij weer bij kwam waren de beide vrouwspersonen weg.
* Verklaring dd 31 augustus 1820 van Christoffer van Boekeren, oud 45 jaar, zonder beroep. Hij verklaart, dat hij na de kerkdienst naar de woning van zijn dochter in De Jagtwagen is gegaan en dat hij zijn dochter daar toen op de grond liggend heeft aangetroffen. Hij heeft zijn dochter toen naar achteren gebracht. Voorts heeft hij gezien, dat er een glas in stukken was, zonder dat hij wist wie dat gedaan had.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 53)

Brief 31 augustus 1820 aan de officier van justitie
Ter voldoening aan de inhoud van uw missive van 26 augustus j.l. doe ik u toekomen de ingewonnen informatie van C. van Boekeren en deszelfs dochter, Pieter Pieters en zijn zoon Jan Pieters, betrekkelijk hetgeen is voorgevallen tusschen Antje Brouwer en genoemde personen op de 13e dezer ten huize van C. van Boekeren. Hierbij voeg ik de klagte in origineel van Antje Brouwer.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 100)

Uitspraak 12 oktober 1820 rechtbank van eerste aanleg te Groningen
De beklaagden zijn:
- Anna van Boekeren, oud 24 jaren, geboren en woonachtig te Haren, tappersche van beroep;
- Jan van Boekeren, oud 19 jaren, corporaal in de schoolcompagnie van de achtste afdeling nationale militie in garnizoen te Groningen, geboren te Haren;
- Jan Pieters, oud 20 jaren, landbouwer, geboren en woonachtig te Haren;
- Pieter Pieters, oud 50 jaren, geboren te Vries, woonachtig te Haren, landbouwer van beroep.
Zij worden er van beschuldigd op den 13 augustus 1820 de persoon Antje Brouwer te hebben geslagen en mishandeld.
De officier van justitie verzoekt in zijn conclusie de regtbank om de beklaagden schuldig te verklaren aan moedwillige slagen en mishandeling door hun gezamenlijk aangedaan en toegebragt aan Antje Brouwer op zondag den 13 augustus 1820 ten huize van Christoffer van Boekeren, kastelein te Haren, en dezelve te condemneren tot een gevangenzetting voor de tijd van een maand, een boete van f.8,- ieder en gezamenlijk in de kosten van de procedure.
Gehoord de verdediging door en van wegens beklaagden tegen de eis van de officier in gebragt.
Overwegende dat de feiten aan de beklaagden ten laste gelegd niet zijn bewezen, verklaart de regtbank beklaagden niet schuldig aan hetgeen hun ten laste is gelegd.
(Groninger Archieven, toegang 144, inventaris nr 48, zaak 457)

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 6 april 1822
Eedaflegging door Pieter Pieters, Stientje Pieter en Jantien Pieters, huisvrouw van Jan Lukas Oosterveld, erfgenamen van Aaltje Jans, overleden op 23 februari 1818 te Winde. Zij leggen de eed af, dat zij correct aangifte van de nalatenschap hebben gedaan.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 113, zaak 1822/53)

Brief 13 januari 1831 aan Gedeputeerde Staten
Ter voldoening aan uw appointement van den 7den dezer, waarbij u in onze handen heeft gesteld een rekwest van Pieter Pieters cichoreifabrikant en landbouwer te Hemmen onder Haren, houdende verzoek om vergunning voor het inrigten van zijnen wind cichoreimolen tot eene korenmolen, hebben wij de eer aan u onder terugzending van het gemelde rekwest te dienen van berigt.
Dat hoezeer er reeds een korenmolen te Haren aanwezig is, waardoor de ingezetenen genoegzaam kunnen geriven worden, het is voorgekomen dat de redenen door den remonstrant aangevoerd met de waarheid overeenstemmen. Dat de molen van den remonstrant, welke hij als eene korenmolen wenscht in te rigten afgezonderd staat van andere gebouwen of behuizingen en behalve voor de naburige bewoners in genen gevalle als hinderlijk of bezwaarlijk kan worden aangemerkt. En daar de molen reeds lang als cichoreimolen in werking is geweest en door het leggen van stenen als korenmolen kan worden ingerigt, zouden wij het verzoek van den remonstrant als wenschelijk voor denzelven aan u willen voordragen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 105)

Proces verbaal 23 januari 1831
Op heden den 23 januari des jaars 1831 des avonds te 5 uren zijn voor ons burgemeester der gemeente Haren ten gemeentehuize aldaar, daartoe opgeroepen, verschenen: Hinderikus Smid, Roelof Meijer, Jan van Hemmen en Roelof Vos, alle landbouwers, de beide eersten woonachtig te Hemmen en de laatsten te Dilgt onder Haren, zijnde allen ook naburen van Pieter Pieters, cichoreifabrikant te Hemmen.
En hebben wij burgemeester den comparanten gecommuniceerd een rekest van Pieter Pieters aan Gedeputeerde Staten, houdende verzoek om vergunning tot het inrigten van zijn wind-cichoreimolen in een korenmolen, staande naast deszelfs behuizing te Hemmen.
Voorts hebben wij aan de comparanten in overweging gegeven of door de gedachte verandering van gemelde cichoreimolen tot een korenmolen ook enig nadeel zoude kunnen voortvloeien ofwel, dat zij tegen gemelde verandering eenige redenen van bezwaar zouden kunnen indienen.
Waarop comparanten eenstemmig hebben geantwoord en verklaard, dat daar er door meergemelde verandering en inrigting van den

© 2020 - E.M. van Koldam

wind-cichoreimolen tot een korenmolen slechts de daarin reeds liggende stenen eene verandering behoorden te ondergaan en zij lieden, als naburen van de rekwestrant op 250 tot 400 ellen afstand wonende, geen het minste bezwaar tegen meer gemelde inrigting hebben in te brengen, maar veeleer daardoor zouden worden bevoordeeld om gemakkelijker met het doen malen van hun koren te kunnen worden gereven. Weshalve voorzegde comparanten gaarne zouden zien, dat het verzoek van den rekwestrant door Gedeputeerde Staten werd geaccordeerd.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 105)

Brief 20 april 1838 aan de gouverneur
In voldoening aan de kantbeschikking van u van den 11 dezer, daarbij om berigt en consideratiën aan ons inzendende eene aan u ingekomen adres van B.L. Coninck Boddendijk, brander en fabrikant van harde zeep te Doetinchem, strekkende ter bekoming van vergunning om op Hemmen binnen deze gemeente te mogen oprigten twee branderijen en een harde zeepmakerij, met aanschrijving om deswege de bewoners der naastbelendende huizen en gebouwen te verstaan en daarvan proces verbaal de commodo en de in commodo op te maken, hebben wij de eer, onder de terugzending van het genoemd adres met bijvoeging van het bedoelde proces verbaal, aan u te berigten.
Dat er bij ons geene bedenkingen of bezwaren tegen het oprigten der bedoelde fabrieken bestaan, maar dat wij de oprigting daarvan in het belang van de gemeente beschouwen.
Met betrekking tot het proces verbaal door ons van het gehoorde der naburen opgemaakt, moeten wij u berigten, dat er slechts eene behuizing van den landbouwer Hindrik Meijer in de nabijheid van den verlangd worden op te rigtene fabrieken staande, dat het ingebragte bezwaar van dien persoon tegen de zeepmakerij met betrekking tot het ontstaan van brand, ons niet ongegrond is voorgekomen, wanneer tot dat einde mede vetstof door vuur zal worden bewerkt.
Het zal aan u uit gemelden proces verbaal blijken, dat indien Hindrik Meijer eenige overtuiging bekomt, dat door het fabriek voor harde zeep weinig gevaar voor brand kan ontstaan, hij van zijnen kant genoegen neemt in de oprigting van hetzelve.
Wanneer er echter door een zodanig fabriek in de nabijheid zijner woning een werkelijk gevaar voor brand kan bestaan, dan geven wij u in overweging of het alsdan niet beter zoude zijn, dat het meergenoemde fabriek op verdere afstand van H. Meijers woning, waartoe de gelegenheid is, wordt opgerigt.
** Bijlage proces verbaal de commodo et in commodo
Op heden 18 april 1838 des 's middags te twee uuren, verschenen voor ons, burgemeester en assessoren van de gemeente Haren, als daartoe zijnde verzogt de personen Hindrik Meijer, landbouwer, Jan van Hemmen Jzn, landbouwer en Pieter Pieters, landbouwer, alle drie woonachtig op Hemmen binnen deze gemeente, en gezamentlijk als bewoners der huizen naast gelegen aan de plaats waar B.L. Coninck Boddendijk, brander en fabrikant van harde zeep, wonende te Doetinchem in Gelderland, verlangt op te rigten eene branderij der vijfde en een der zesde klasse, benevens een harde zeep makerij, bepaaldelijk de branderijen op de percelen nummers 231 en 232 der sectie K van den kadastralen legger en de zeepmakerij in de door Egbert Abbring bewoond wordende behuizinge.
En hebben wij, burgemeester en assessoren, aan gemelde personen daarvan mededeling doende, gehoord en verstaan, ten gevolge kantbeschikking van den gouverneur van den 10 dezer op het adres van B.L. Coninck Boddendijk en overeenkomstig art. 4 van Zijner Majesteits Besluit van den 31 januari 1824, de commodo et incommodo, waarvan de uitslag is geweest, dat Jan van Hemmen en Pieter Pieters ons verklaarden, dat er bij hen geene bedenkingen of bezwaren, tegen de bedoelde op te rigten fabrieken bestonden, terwijl de persoon Hindrik Meijer ons te kennen gaf, dat hij in de veronderstelling, dat de beide branderijen op genoegzamen afstand van zijne woning zullen komen ten einde daardoor geen gevaar voor hem bestaat, tegen het oprigten dier fabrieken gene bedenkingen of bezwaren heeft, doch dat hij met betrekking tot de zeepmakerij uit hoofde zijne behuizing zeer nabij de woning van Egbert Abbring staat, alwaar dat fabriek zal worden opgerigt, in zoo verre daarin genoegen kan nemen als hij de overtuiging bekomt, dat het bedoelde fabriek weinig gevaar voor uitbarsting van brand heeft.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 108)

Brief 27 juli 1843 van de officier van justitie te Groningen
Ik heb de eer u te verzoeken om den te Haren woonachtigen Pieter Pieters onverwijld te willen ondervragen omtrent het punt of zijn op den 25 dezer overledene zoon Willem Pieters onder geneeskundige behandeling is geweest van zekeren Sanders, ook wel bekend onder den naam van wonderdoctor en of deze aan genoemden zijner zoon, geneesmiddelen heeft bezorgd en toegediend.
Zijne verklaring zal u wel aan mij willen doen toekomen. Bij aldien er (waaraan ik niet twijfel) nog van de door Sanders geleverde geneesmiddelen voorhanden mogten zijn, gelieve u zich deze te doen ter hand stellen, dezelve te verzegelen en te waarmerken en aan mij te doen geworden met het van die ???? [verkrijging ?] te dresseren proces verbaal.
Gaarne wenschte ik door brenger deze te verneemen wanneer [men] het lijk van Willem Pieters ter aarde denkt te bestellen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

Brief 28 juli 1843 aan de officier van justitie te Groningen
Ik heb de eer ter voldoening aan uw schrijven van den 27 dezer bij deze het proces verbaal van het verrigte aan de woning van de landbouwer Pieter Pieters aan u te doen toekomen, benevens de behoorlijk gewaarmerkte en verzegelde vlesjes en doosjes met medicijnen mij door de moeder van de overledene Willem Pieters ter hand gesteld, als zijnde de in uw missive vermelde landbouwer Pieter Pieters van zijn woning afwezig, welke flesjes en dozen medecijnen in houden door de zoogenaamde wonderdoctor aan haar zoon toegdiend .
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111)

Groninger Courant, 28 maart 1851
Op woensdag den 16 april 1851, des voormiddags te 9 uur, en vervolgens, zullen, ten verzoeke van en op de boerenplaats, bewoond door P. Pieters, te Hemmen , onder Haren, publiek worden verkocht: ongeveer 25 stuks horenvee, 3 a 4 paarden, waaronder 3 veulmerriën, boerenwagens, eiden, ploegen, kern met koperen beslag en verdere boeren- en melkgereedschappen; voorts mobilia, als: kabinetten, beddegoed, koper en tin.
Mr. J.W. Quintus, notaris.

Pieter trouwt (kerk) op zondag 13 oktober 1799 te Haren op 30-jarige leeftijd met de 19-jarige **Aaltje Jans Meijer**, zie 173.4.

Van Pieter en Aaltje zijn negen kinderen bekend:

1 **Jan Pieters** (B24-1843; RW2; L-00394; L-01572), kastelein, cichoreifabrikant en landbouwer, wonende te Haren (Wijk B Haren 14) en aldaar (Wijk B Haren 18), is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 29 juni 1800 aldaar, is overleden op zondag 12 maart 1871 te Groningen. Jan werd 70 jaar, 8 maanden en 11 dagen.

Woonde in 1830 op het adres Haren Wijk B Nr 14 samen met zijn tweede vrouw Aaltje Mulder, vier kinderen (waarvan drie uit zijn eerste huwelijk) en de inwonende werkmeid Grietje Kuipers. Grietje zal een jaar later trouwen met de broer van Jan Pieters te weten Jan Egberts Pieters.

Komt in de registers hoofdelijke omslag van 1842 tot 1850 voor als landbouwer.

Wordt in 1828 vermeld als kastelein. Verder als cichoreifabrikant en na 1850 ook wel als olieslager.

© 2020 - E.M. van Koldam

Als religie voor Jan Pieters en zijn kinderen wordt in 1850 vermeld: evangelisch doopsgezind.

Uitspraak 12 oktober 1820 rechtbank van eerste aanleg te Groningen
De beklaagden zijn:
- Anna van Boekeren, oud 24 jaren, geboren en woonachtig te Haren, tappersche van beroep;
- Jan van Boekeren, oud 19 jaren, corporaal in de schoolcompagnie van de achtste afdeling nationale militie in garnizoen te Groningen, geboren te Haren;
- Jan Pieters, oud 20 jaren, landbouwer, geboren en woonachtig te Haren;
- Pieter Pieters, oud 50 jaren, geboren te Vries, woonachtig te Haren, landbouwer van beroep.
Zij worden er van beschuldigd op den 13 augustus 1820 de persoon Antje Brouwer te hebben geslagen en mishandeld.
De officier van justitie verzoekt in zijn conclusie de regtbank om de beklaagden schuldig te verklaren aan moedwillige slagen en mishandeling door hun gezamenlijk aangedaan en toegebragt aan Antje Brouwer op zondag den 13 augustus 1820 ten huize van Christoffer van Boekeren, kastelein te Haren, en dezelve te condemneren tot een gevangenzetting voor de tijd van een maand, een boete van f.8,- ieder en gezamenlijk in de kosten van de procedure.
Gehoord de verdediging door en van wegens beklaagden tegen de eis van de officier in gebragt.
Overwegende dat de feiten aan de beklaagden ten laste gelegd niet zijn bewezen, verklaart de regtbank beklaagden niet schuldig aan hetgeen hun ten laste is gelegd.
(Groninger Archieven, toegang 144, inventaris nr 48, zaak 457)

Uitspraak 5 december 1822 rechtbank van eerste aanleg te Groningen
Beklaagde is Evert (Willems) Schut, oud 25 jaren, geboren en woonachtig te Haren, arbeider van beroep. Hij wordt beschuldigd van moedwillige verwonding door hem toegebragt aan Albert Sluurman, alsmede van moedwillige slagen door hem toegebragt aan Jan Pieters, Geert Harms, Hindrik Brink en Klaas Meijer, gepleegd onder Haren op den avond van 3 november 1822.
Gehoord de officier in zijne conclusie, daartoe tenderende, dat de regtbank de beklaagde gelieve schuldig te verklaren en dezelven alzoo ter dier zake op grond van art. 311 van het lijfstraffelijk wetboek en art. 194 van het wetboek van strafvordering te condemneren tot eene gevangenzetting voor den tijd van vier maanden en een boete van f.16,- en in de kosten van de procedure.
Gehoord de verdediging door de beklaagde daar tegen ingebragt.
Overwegende, dat de feiten, die de beklaagde ten laste zijn gelegd genoegzaam zijn bewezen, veroordeelt de regtbank beklaagde tot gevangenzetting voor de tijd van vier maanden, f.16,- boete en de kosten van de procedure, die f.8,105 bedragen.
(Groninger Archieven, toegang 144, inventaris nr 48, zaak 602)

Akte 25 april 1823
Voor Mr. Willem Jan Quintus, notaris te Groningen, en in tegenwoordigheid van getuigen, is gecompareerd Jan Pieters, van beroep cichoreifabrikeur, wonende te Hemmen, onder Haren, dewelke verklaarde voor zich en namens zijn ehevrouw Jeigien Veltman, in vermindering van het door hun volgens proces verbaal van publieke verkoop gepasseerd voor opgemelden notaris den 5 februari 1822 aan den heer Frederik Sleutelaar, zonder beroep, en mejuffrouw Anna van Solingen, ehelieden, wonende te Groningen, beide hier bij mede tegenwoordig, en in na te meldene overneming mejuffrouw de comparante met authorisatie harer eheman, verklaarende genoegen te neemen verschuldigde koopschat, der na te melden goederen, mitsdezen ten laste van hem en zijne ehevrouw over te nemen het kapitaal restant kooppenningen per resto groot f.900,- , hetwelk de heer Frederik Sleutelaar en mejuffrouw voornoemd onder het regt van gereserveerde eigendom hebben uitstaan ten laste van wijlen Jan Pieters en Aaltje Jans in leven ehelieden over het door eerstgemelde comparant gekogte, te weten een behuizinge getekend letter D nr 5 met een kamp land, staande en gelegen onder Haren, bezwet ten noorden Pieter Pieters, ten oosten Hindricus Smit, ten zuiden Jan van Hemmen en ten westen Hemme Geerts, ingevolge twee acten van cessie beleden voor Mr. Scato Gockinga, regter in de jurisdictie van het Gorecht en Sappemeer, den 14 van wintermand 1809, en daarin vermelde stoklegging koopbrieven van den 26 november 1804 en 20 december 1805, verbindende zich de eerstgemelde comparant debiteur en namens zijne ehevrou om van gemelde kapitaal groot f.900,- aan voornoemde crediteuren naar vijf ten honderd huur in plaats van rente jaarlijks te zullen betalen. [volgen voorwaarden betaling en aflossing].
De comparant debiteur verbindt zich wijders solidair met zijn ehevrouw te onderwerpen aan en stiptelijk na te komen alle stipulatien en bedingen bij voorzeide acten van cessie en daarin aangehaalde stokleggingskoopbrieven en door wijlen voornoemde Jan Pieters en vrouw gecontracteerd en op zich genomen.
Voorts verklaarden de comparanten Frederik Sleutelaar en mejuffrouw Anna van Solingen in voorschrevene verandering van debiteur (Jan Pieters en Jeigen Veltman in plaats van Jan Pieters en Aaltje Jans) volkomen genoegen te nemen.
Tenslotte wordt er hypotheek gevestigd.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 71, Akte 121)

Akte 3 maart 1825
Albert Reiger, procureur bij de rechtbank in eerste aanleg te Groningen, wonende aan de Grote Markt te Groningen, treedt op als gevolmachtigde van Jan Stel de Jonge, timmerman, en Willempje Berends [Bosman], ehelieden, wonende te Haren. Hij biedt namens de volmachtgevers op 3 maart 1825 ten huize van de kastelein Anna van Boekeren, te Haren, publiek te koop aan:
1. De behuizing en tuin, staande en gelegen aan de westzijde van de Straat te Haren, in de directe belasting getekend nr 62, zwettende ten noorden het perceel vermeld onder 4., ten oosten de Straat, ten zuiden C. van Boekeren en het perceel vermeld onder 3., en ten westen de weduwe Rummerink;
2. Een stuk bouw- en weideland gelegen achter de behuizing;
3. Een stuk bouw- en weideland;
4. Een behuizing en twee kamers, getekend 1864 en 634 [nummers zijn slecht leesbaar], zwettende ten noorden de wed. Rummerink, ten oosten de Straat en ten zuiden en westen nr. 1. In het document, waarmee de volmacht wordt verstrekt aan Albert Reiger, wordt van de behuizing vermeld, dat deze levenslang verhuurd is aan Etje Revers.
Het hoogste bod ad f.3.225,- op de percelen 1 tm 3 wordt uitgebracht door Jan Pieters, cichoreifabriceur te Hemmen.
Perceel 4 wordt voor f.701,- gekocht door Pieter Gerrits Mulder, zaagmolenaar te Helpen.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 85, Akte 95)

Brief 11 maart 1825 van de cichoreifabrikant Jan Pieters
Door aankoop eigenaar geworden zijnde van een huis staande aan het einde van den Straat te Haren en getekend B nr 14, thans bewoond wordende door Jan Stel de Jonge en deszelfs vrouw en voornemens zijnde om mijn cichoreifabriek, zoo als ik hetzelve thans gebruike, bestaande in twee daaren en een roscichoreimolen, van Hemmen in hetzelve te willen verplaatsen. Zoo neem ik de vrijheid u te verzoeken om mij te willen informeren of ik tot de verplaatsing van mijn fabriek naar de hierboven gemelde behuizinge autorisatie van het plaatselijk bestuur alhier zal moeten hebben ofwel van Heeren Gedeputeerde Staten dezer provincie.
Daar nu door die verplaatsing en oprigting van het gedagte fabriek geen nadeel aan iets kan worden toegebragt doordien hetzelve zoodanig zal worden ingerigt, dat daardoor geen het minste gevaar voor brand kan ontstaan of iemand nadeel kan toebrengen. En aangezien dit fabriek veel nuttigheid heeft voor de arbeiders in deze gemeente, welke door de verbouwing van de cichoreiwortelen grootendeels hun bestaan hebben en dus tot instandhouding der maarschappij. Zoo vertrouw ik, dat u aan mijn verzoek zal voldoen om mij omtrend deze zaak de noodige inligting te geven.

© 2020 - E.M. van Koldam

[Op de brief staat nog de volgende aantekening: "Gij zoud schrijven aan de goeverneur hoe of het moet wegens het bouwen en dan zoud gij morgen ook schrijven over het briefje van woensdag".]
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 58)

Akte 9 mei 1825
Jan Pieters, cichoreifabrikeur, wonende te Haren, en zijn vrouw Jeigien Veltman, verkopen aan Hinderikus Smit, voerman, en zijn vrouw Tjaapkien Alofs, wonende te Haren, een behuizing, letter D, nr 5, met een kamp land, staande en gelegen onder Haren, bezwet ten noorden Pieter Pieters, ten oosten de kopers, ten zuiden Jan van Hemmen en ten westen Hemme Geerts, met aankomstbrieven, inzonderheid een proces verbaal van publieke verkoop voor opgemelden notaris van 5 februari 1822. De koopprijs bedraagt f.900,-. De kopers lenen dit bedrag tegen 5% van Harm van Streun.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 86, Akte 181)

Groninger Courant, 12 mei 1826
De ondergeteekende, wonende het tweede huis, vooraan in de straat, te Haren, maakt het publiek bekend, dat hij voornemens is, aldaar een wijn- en kofiehuis te houden, recommandeert zich aan zijne begunstigers. Jan Pieters.

Overeenkomst 27 december 1827 met Jan Pieters
Het gemeentebestuur van Haren ter eene en Jan Pieters, kastelein van beroep, woonachtig te Haren in het huis getekend letter B nr 14, ter andere zijde.
Verklaren te zijn overeengekomen en te hebben gecontracteerd als volgt.
De contractant ter andere zijde verhuurt aan het gemeentebestuur opgemeld eene kamer van deszelfs opgemelde behuizing aan de zuidzijde van de voorgevel, en zulks om daarvan gebruik te maken als gemeentelocaal tot het houden der vergaderingen en commissiën van het gemeentebestuur en de zetters, het verrigten van zodanige werkzaamheden als tot de uitoefening van de functie van burgemeester en secretaris, assessoren en gemeenteraden vereischt worden, en het houden van zittingen van den gemeenteontvanger, wanneer deze ambtenaar zulks mogt verkiezen, zoomede tot het doen van den herijk door den arrondissementsijker.
Contractant ter andere zijde verpligt zich daar te boven om des winters opgemelde kamer, wanneer van dezelve het voorgeschreven gebruik wordt gemaakt, behoorlijk te verwarmen en wanneer de werkzaamheden bij avond worden verrigt van kaarslicht te voorzien.
Dit een en ander tegen betaling eener jaarlijksche som van vijfentwintig gulden en met conditie dat de verhuurder zal moeten zorgen voor het onderhoud en schoonmaken van de kamer zonder daarvoor iets aan de huurder in rekening te mogen brengen.
Waartegen het gemeentebestuur de meergemelde kamer in huur accepteert en zich verpligt, tot de betaling van gemelde huurprijs in vier egale termijnen, iedere termijn invorderbaar bij expiratie van ieder vierendeel jaars, zonder dat iets anders ten laste van de verhuurder zal worden gebragt, dan alleen de zegelgelden der mandaten of ordonnantiën van betaling.
Dit contract zal ene aanvang nemen met den eersten januari 1828 en eindigen met den laatsten december van hetzelfde jaar.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 60)

Overeenkomst 5 oktober 1829 met Jan Pieters
Het gemeentebestuur van Haren ter eene en Jan Pieters, kastelein van beroep, woonachtig te Haren in het huis getekend letter B nr 14, ter andere zijde.
Verklaren te zijn overeengekomen en te hebben gecontracteerd als volgt.
De contractant ter andere zijde verhuurt aan het gemeentebestuur opgemeld eene kamer van deszelfs opgemelde behuizing aan de zuidzijde van de voorgevel, en zulks om daarvan gebruik te maken als gemeentelocaal tot het houden der vergaderingen en commissiën van het gemeentebestuur en de zetters, het verrigten van zodanige werkzaamheden als tot de uitoefening van de functie van burgemeester en secretaris, assessoren en gemeenteraden vereischt worden, en het houden van zittingen van den gemeenteontvanger, wanneer deze ambtenaar zulks mogt verkiezen, zoomede tot het doen van den herijk door den arrondissementsijker.
Contractant ter andere zijde verpligt zich daar te boven om des winters opgemelde kamer, wanneer van dezelve het voorgeschreven gebruik wordt gemaakt, behoorlijk te verwarmen en wanneer de werkzaamheden bij avond worden verrigt van kaarslicht te voorzien.
Dit een en ander tegen betaling eener jaarlijksche som van vijfentwintig gulden en met conditie dat de verhuurder zal moeten zorgen voor het onderhoud en schoonmaken van de kamer zonder daarvoor iets aan de huurder in rekening te mogen brengen.
Waartegen het gemeentebestuur de meergemelde kamer in huur accepteert en zich verpligt, tot de betaling van gemelde huurprijs in vier egale termijnen, iedere termijn invorderbaar bij expiratie van ieder vierendeel jaars, zonder dat iets anders ten laste van de verhuurder zal worden gebragt, dan alleen de zegelgelden der mandaten of ordonnantiën van betaling.
Dit contract zal ene aanvang nemen met den eersten januari 1830 en eindigen met den laatsten december van hetzelfde jaar.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 62)

Huurovereenkomst gemeentebestuur Haren en Jan Pieters dd 28 december 1830
Jan Pieters verhuurt aan het gemeentebestuur een kamer aan de zuidzijde van de voorgevel in de behuizing Letter B nr 14 om daar gebruik van te maken als gemeentelocaal, tot het houden der vergaderingen en commissiën van het gemeentebestuur en zetters, het verrigten van al zoodanige werkzaamheden als tot de uitoefening van de functiën van burgemeester, secretaris, assessoren en gemeenteraden vereischt worden en het houden van zitdagen van den gemeenteontvanger, wanneer deze ambtenaar zulks mogt verkiezen, zomede tot het doen van den herijk door den arrondissementsijker.
Pieters verpligt zich daarenboven om des winters opgemelde kamer, wanneer van dezelven het voorschreven gebruik wordt gemaakt, behoorlijk te verwarmen en, wanneer de werkzaamheden bij avond worden verrigt, van kaarslicht te voorzien.
Dit een en ander tegen betaling eener jaarlijksche som van f.25,-, en met conditie dat de verhuurder zal moeten zorgen voor het onderhoud en het schoonmaken van de kamer zonder daarvoor iets aan de huurder in rekening te mogen brengen.
Dit contract zal een aanvang nemen met 1 januari 1831 en eindigen met den laatsten december van hetzelfde jaar.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 63)

Brief 20 maart 1835 aan de gouverneur
Ik heb de eer u kennis te geven als dat den kastelein J. Pieters te Haren, in wiens lokaal den gemeenteraad hier domicilie heeft, zich aan mij geadresseerd heeft met verzoek om zoo mogelijk met primo april aanstaande, als ophoudende dan kastelein te blijven, om voor hem bezondere redenen, wel van lokaal te willen veranderen.
Waarvan dientengevolge aan zijn verzoek zijnde voldaan in het lokaal van den kastelein Roef Abels bewoond, welk lokaal ook voor jaren het gemeentehuis geweest is, en dat ook belendende is aan de woning van J. Pieters, de gemeenteraad voor de toekomst haar zitting zullen houden, terwijl overigens het alleen in de verandering van lokaal bestaat, zonder dat ook in de huurprijs eenige verandering plaats gevonden heeft.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 107)

Adres van J. Pieters 4 augustus 1835
Geeft met verschuldigde eerbied te kennen, J. Pieters, cichoreifabrikant, woonachtig te Haren, dat hij voornemens is naar aanleiding van art. 3 van het reglement op de lage veenafgravingen en baggelarijen in deze provincie, goedgekeurd bij Z.M.

© 2020 - E.M. van Koldam

besluit van 31 maart 1827, dat hij gedurende den jare 1836 in zijne landerijen de baggerbroeken genaamd, gelegen ten oosten van Haren, zwettende ten noorden de erven Rummerink, ten oosten Derk Hindriks, ten zuiden de heer J. Vos en ten westen de waterdijk, gedenkt te doen maken 2240 dubbelde vaten turf, dan aangezien de turf in de voorste baggelarij gedeeltelijk wordt vervaardigd uit losse specie aldaar voorhanden, zoo vertrouwd hij dat tot de opgemelden 2240 dubbelde vaten turf slegt een honderd nederlandsche ellen (in het vierkant) veen benodigd zullen zijn
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 107)

Groninger Courant, 6 maart 1836
TE HUUR, één of twee kamers bij Jan Pieters te Haren.

Brief 1 maart 1837 van J. Pieters
De ondergetekende Jan Pieters, wonende te Haren, naar aanleiding van kerkenkondiging ingezien hebbende de lijst der repartitie van de tekortkomende kerkelijke-, kosterij- pastorijfondsen en predikantstraktement. Neemt genoegen in het opmaken dezer lijst voor zoverre zijn omslag betreft in het betalen van kerkelijke-, kosterij- en pastorij- tekortkomende fondsen.
Dan in de betalinge van predikantstraktement vermeent de ondergetekende redenen te vinden van zich bij u te beklagen met vriendelijk verzoek, dat, zoo de ondergetekende in deze mogte dwalen, het u moge behagen hem te regt te brengen.
De redenen dan, die de ondergetekende vindt, om dat predikantstraktement niet met genoegen te betalen, wenscht hij door het volgende onder uw aandacht te brengen.
Wanneer men de zaak in de betalinge van predikantstraktement beschouwd en na gaat, volgende de wetten tijdens de beroepinge van de predikant den heer W. Holwerda. Zoo is ondergetekende overtuigd, dat de heer W. Holwerda door verval van lichaamskragten reeds voor eenigen tijd genoodzaakt zoude zijn geweest tot aanvrage van het emeritaat. Hetwelk hem wegens zijn hoog ouderdom dan ook zeker niet ware ontzegd geworden, waarop hij dan, als van zelve spreekt, hadde bedankt voor zijn amt, en alzoo de gemeente ontlast van ene met hem onbegonnend bezwaar.
(Hierdoor hoopt de ondergetekende u zijne vermeende redenen van bezwaar zoo enigszins te hebben toegelicht.)
Dat nu door toedoen van een hulpprediker den heer Holwerda niet genoodzaakt wordt tot het bedanken van zijn amt als predikant, dit is waarheid. Maar dat nu door dezen hulpprediker worde veroorzaakt, dat de gemeente van Haren een last blijft dragen, die, buiten een hulpprediker (en overeenkomstig de wetten tijdens de beroepinge straks vermeld), niet meer zoude bestaan, dit vermeent de ondergetekende ook waarheid te zijn.
Dat nu eene latere wet des Konings de gemeente verpligt in het aannemen van eenen hulpprediker, hetwelk uitloopt ten nadeele van dezen gemeente, als boven vermeld, en de ondergetekende verpligt in het betalen van een predikantstraktement, dit kan mogelijk zijn. Doch de ondergetekende vermeent naar zijn gevoelen, dat het Zijner Majesteits bedoeling bij het besluit betrekkelijk het aanstellen van hulppredikers niet zal geweest zijn, om eenige gemeente door het aanstellen van een hulpprediker te bezwaren, maar hetzelve, waar zulks kon geschieden, te verligten. Immers in deze gemeente verstrekt Z.M. besluit, wanneer de predikantstoelage blijft bestaan, niet tot voordeel, weshalve de ondergetekende gaarn in dezen door u wenscht overtuigd te worden van de al of niet wettigheid en billijkheid van het betalen der meergemelde toelage van predikantstraktement.
[Bij de brief is gevoegd een korte notitie dd 8 maart 1837 van de commissie uit de kerkvoogden en notabelen der Hervormde Gemente te Haren ter beoordeling van reclames in de repartitie van kerkelijke omslag over den jare 1837, waarin de commissie stelt van gevoelen te zijn, dat de commissie op het adres van Jan Pieters niet kan decideren en dat dit adres uit dien hoofde gesteld wordt in handen van kerkvoogden en notabelen.]
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 72; zie toelichting omtrent vindplaats)

Brief 22 mei 1839 aan Gedeputeerde Staten
In voldoening aan een appostillaire dispositie van de gouverneur dezer provincie van den 7 dezer, geleidende eene door Jan Pieters te Haren aan Zijne Majesteit ingediend adres ter bekoming van vergunning om zijnen korenmolen staande op Hemmen te mogen verplaatsen in het dorp Haren, hebben wij de eer onder terugzending van het gemelde adres, met bijvoeging van het proces verbaal de commodo et in commodo, aan u te berigten.
Dat het verzoek van den adressant zoo in het belang van hemzelven als in dat der ingezetenen moet worden geacht.
Dat er bij ons geene bedenkingen of bezwaren bestaan tegen het verplaatsen van den bedoelden molen , aangezien de verplaatsing van den molen zoude zijn op een stuk land van den adressant ten westen achter deszelfs behuizing staande aan den straatweg gelegen en dus op enige ellen afstand der aanbelendende gebouwen, alwaarom wij dus van onzen kant het verzoek van den adressant ondersteunen en u verzoeken, het daarheenen te wenden, dat het verzoek van den adressant worde geaccordeerd.
** Bijlage proces verbaal de commodo et in commodo.
Op heden 18 mei 1839 compareerden voor ons, burgemeester en assessoren der gemeente Haren als daartoe zijnde verzocht de personen Roelf Abels, kastelein, Berend Laan, schoenmaker van beroep, Berend Holtman, koopman, Grietje van Hemmen, weduwe van Geert Stel, zonder beroep, allen woonachtig te Haren, gezamenlijk als eigenaren en bewoners van huizen naast staande aan de plats alwaar Jan Pieters deszelfs korenmolen, thans staande op Hemmen, verzoekt te mogen plaatsen. Welke plaats bij het kadaster in de gemeente Haren is bekend als sectie K nr 522.
En hebben burgemeester en assessoren aan gemelde personen daarvan mededeling doende dezelve gehoord en verstaan, ten gevolge appostillaire dispositie van de gouverneur dezer provincie dd 7 mei 1839en overeenkomstig art. 4 van Zijne Majesteits besluit van den 21 januari 1824, Staatsblad 19, de commodo et in commodo.
Waarvan de uitslag is geweest, dat comparanten eenstemmig verklaarden, dat zij lieden tegen het verplaatsen van den bedoelden molen ter plaatse vermeld geene bedenkingen of bezwaren hadden.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 109)

Extract uit het register der resolutiën van Gedeputeerde Staten dd 20 augustus 1839
Gelezen eene missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken dd 9 augustus 1839, daarbij tot uitvoering voor zoveel het Departement van Binnenlandsche Zaken betreft, inzendende een afschrift van Zijne Majesteits Besluit van den 1 augustus 1839, waarbij aan J. Pieters te Haren vergunning wordt verleend om deszelfs korenmolen uit de buurt Hemmen te verplaatsen naar de kom der gemeente Haren.
Is goedgevonden afschrift van opgemeld Koninklijk Besluit te zenden aan het plaatselijk bestuur van Haren met uitnoodiging om op de uitvoering een waakzaam oog te houden.
** Bijlage Koninklijk Besluit
Op den requeste van Jan Pieters te Haren,
Gezien de rapporten van Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Financiën dd 22 en 27 juli 1839 en de daarnevens gevoegde berigten van Gedeputeerde Staten en van onze Gouverneur der provincie Groningen,
Hebben goedgevonden en verstaan aan den requestrant vergunning te verlenen om deszelfs koornmolen staande in de buurt Hemmen te verplaatsen naar de kom der gemeente Haren en wel op het stuk weiland bekend onder sectie K nr 522, onder de voorwaarden:
a. dat de verplaatsen molen met hout of andere harde specie gedekt worde;
b. dat die vergunning zal worden beschouwd als te zijn ingetrokken wanneer na verloop van één jaar na de dagteekening dezer geen gebruik van dezelve zal zijn gemaakt.
En zijn onze voornoemde ministers belast met de uitvoering dezes.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 72)

© 2020 - E.M. van Koldam

Akte 16 december 1842
Jan Pieters, landbouwer en molenaar, verkoopt bij publieke veling gehouden bij Roelf Abels, enige percelen land en zitplaatsen in de kerk. Koper van de percelen land is Rudolf de Sitter. De zitplaatsen in de kerk worden niet verkocht. Opbrengst f.3.995,-.
(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 218, Akte 439)

Notulen Burgemeester en Assessoren, 16 februari 1844
Door Jan Pieters is aan Hare Majesteit gevraagd gevraagd om voor zijn zoon Jan Veldman Pieters inzake de Nationale Militie een plaatsvervanger te mogen aanwijzen. BenA berichten het volgende:
1. geboren 2 september 1823;
2. behoort tot lichting 1843
3. op zijn getrokken nr 15 is hij ingelijfd op 27 april 1843
4. in dienst bij regiment ligte dragonders
5. is met verlof thuis
6. hij is niet nodig voor ondersteuning familie, hoewel zijn vader hem niet wel uit zijn fabriek kan missen
7. plaatsvervanging is in het belang van de ingelijfde; hij kan veel leren in de cichoreifabriek van zijn vader en het bedrijf mogelijk in de toekomst overnemen
8. verzoeker heeft voldoende middelen om kosten plaatsvervanger te betalen.

Brief 1844 van Jan Pieters aan Gedeputeerde Staten
Geeft met verschuldigden eerbied te kennen Jan Pieters, van beroep fabrikant, wonende te Haren.
Dat hij het voornemen heeft om op het stuk land bij het kadaster bekend onder sectie K nr 1199 een watermolentje te plaatsen teneinde dat stuk land van het overtollige water te ontlasten.
Dat de uitwatering zal geschieden door de sloot ten zuiden bij langs de Zuiderhooidijk gelegen, die zich ontlast in het Trekdiep van Groningen naar Winschoten ter hoogte van de Waterhuizen.
Dat hij is ontwaar geworden, tot de oprigting van dat molentje de toestemming van u te behoeven, alwaarom hij de vrijheid neemt zich tot u te wenden eerbiedig verzoekende, dat het u moge behagen den requestrant de oprigting van het bedoelde watermolentje goedgunstig toe te staan.
(Groninger Archieven, Toegang 1099, inventarisnummer 2511; ingekomen en minuten van uitgegane stukken Gedeputeerde Staten van Groningen)

Brief 26 september 1844 aan Gedeputeerde Staten
Het heeft de gouverneur dezer provincie behaagd bij appointement van den 28 augustus jl. aan ons te renvoyeren een adres van Jan Pieters, fabrikant, wonende teHaren, daarbij vergunning verzoekende tot het oprigten van een watermolen op het perceel bij het kadaster bekend onder sectie K nr 1199, teneinde wij op dat adres onder overlegging der vereischte stukken aan u zouden dienen van berigt en consideratiën.
Daaraan bij deze wenschende te voldoen, hebben wij de eer, onder terugzending van dat adres, u te berigten, dat de molen, welke de requestrant op dat perceel wenscht op te rigten, zal hebben 30 voeten vlugt en voorzien van een schroef, en dat wij den requestrant hebben gevraagd en bekomen een extract uit den perceelsgewijzen kadastralen legger betrekkelijk het voorziene perceel, hetwelk wij de eer hebben hierbij over te leggen, terwijl wij alsmede hierbij voegen een proces verbaal de commodo en incommodo, opgemaakt na de eigenaren van de naast aan de dat perceel belendende landerijen te hebben verstaan.
Uit dat stuk zullen u ontwaren, dat er bij de eigenaren dier landerijen geene bezwaren aanwezig zijn, waarom des requestrants verzoek niet zoude behoren te worden toegestaan. Bij ons is echter de navolgende bedenking gerezen. Het perceel waarop de requestrant den molen wenscht te bouwen zwet ten zuiden aan de perceelen 1197 en 1198 en is daarvan afgescheiden door een wal. Langs die wal op des requestrant terrein is een sloot door welke het water, hetwelk van het Westerveen komt, zich ontlast. Wanneer die afwatering alzoo verbleef, dan zoude de requestrant al het water moeten vermalen, hetwelk van hoger gelegen landen komende, zich door die sloot ontlasten moet. Daar dit de bedoeling van de requestrant niet is en hij het perceel 1199 alleen door middel van den molen wil trachten boven water te houden, heeft hij aan die afwatering eene andere leiding gegeven door middel van het leggen eener pomp onder de bedoelde wal door, op het punt waar de percelen 1194, 1195, 1197 en 1199 elkander raken, zooals op de bijgaande figuratieve schets met roode inkt is aangeduid, te dien effecte, dat het boven bedoelde water nu loopt aan de noordkant van de perceelen 1197 en 1198 aan Johannes Breeman behorende, die daartoe aan de requestrant vergunning heeft verleend.
Door dit een en ander is er op een punt alwaar veel water moet passeren eene pomp gelegd. Deze pomp dient dus in goede staat te zijn en te worden onderhouden. Wij geven over zulks in consideratie om aan de inwilliging van des adressants verzoek de voorwaarde te verbinden dat de bedoelde pomp zal moeten zijn van hout en aan de schouw van het plaatselijk bestuur onderworpen.
[Een extract uit de kadastrale legger van perceel K 1199 is bij de stukken gevoegd. Op dit extract wordt niet Jan Pieters als eigenaar vermeld, maar Hindrik Hindrikus. Het perceel is in 1830 eigendom van Hendrik Breeman. Vervolgens wordt het (na het overlijden van Hendrik Breeman in 1832) toegescheiden (dienstjaar 1834) aan Hindrik Hindrikus. Dat kan kloppen, want Hindrik Hindrikus is weduwnaar van Gesina Breeman, de dochter van Hendrik Breeman. In de legger staat bij het perceel vervolgens “foutieve naamstelling” en wordt het perceel toegeschreven aan Jan Egberts Pieters, de broer van Jan Pieters. Maar wie vraagt dan de molen aan? Jan of Jan Egberts Pieters?]
** Bijlage: Proces verbaal 21 september 1844
Op heden den 21 september 1844 zijn voor ons burgemeester en assessoren der gemeente Haren verschenen:
Johannes Breeman, oud 46 jaren, van beroep landbouwer;
Gerrit Veldman, oud 53 jaren, van beroep landbouwer;
Abert Eising, oud 48 jaren, in deze caverende voor zijn moeder de weduwe Willem Eising;
Alle wonende te Onnen
Jan Egberts Pieters, oud 34 jaren, van beroep landbouwer, wonende te Haren.
Alle eigenaren van de landerijen zwettende aan het perceel sectie K nr 1199. Welke bekend gemaakt zijnde met het verzoek van Jan Pieters, van beroep fabrikant, wonende te Haren, om op gemeld perceel een watermolen te plaatsen en de ontwatering te bewerkstelligen door de sloot ten zuiden bij langs de Zuiderhooidijk gelegen, die zich ontlast in het Trekdiep van Groningen naar Winschoten, hebben alle de comparanten verklaard geen bezwaren tegen het toestaan van dat verzoek te hebben voor te dragen.
En is daarvan dit proces verbaal opgemaakt.
(Groninger Archieven, Toegang 1099, inventarisnummer 2511; ingekomen en minuten van uitgegane stukken Gedeputeerde Staten van Groningen)

Advies 11 januari 1845 van de Hoofdingenieur van de Provinciale Waterstaat aan Gedeputeerde Staten
Bij apostille van den 28 september 1844 stelde de gouverneur ter fine van berigt en consideratiën aan u, in mijn handen een adres van J. Pieters, fabrikant te Haren, houdende, dat hij op het stuk land bij het kadaster bekend onder sectie K nummer 1199 een watermolen wenscht te plaatsen, ten einde hetzelve van het overtollige water te ontlasten. Dat de uitwatering zal geschieden door de sloot bijlangs de Zuiderzanddijk zich in het Trekdiep naar Winschoten ontlastende. En hij daartoe de nodige authorisatie verzoekt.
Benevens het hierop ingewonnen berigt van het plaatselijk bestuur te Haren, met het proces verbaal van beleide informatiën

wegens het hooren der naast belendende landeigenaren, welke stukken geene consideratiën tegen het verzoek in het midden brengen, wordende alleen door het plaatselijk bestuur aangemerkt, dat de pomp welke de adressant mede wenschte te leggen in eene schouwbare staat moet worden gehouden.
In voldoening hieraan, onder terugzending der ontvangen stukken, dienende:
Dat ik hieromtrent heb ingewonnen het berigt van den Heer Provincialen Ingenieur, dewelke mij na daaromtrent gedaan locaal onderzoek mededeelt, dat van het onder gemaal te brengen perceel, het zuidwestelijk gedeelte bepaald hoger, en van het noordwestelijke door eene waterkeering langs welke de uitwateringssloot loopt, gescheiden is, dat op die sloot reeds de molen staat en het doel is om ook des winters het hooger gedeelte droog te houden, en om tevens met diezelfde molen des zomers het noordoostelijke gedeelte te bemalen, dat het plan volgens bekomene informatie in de maand september jl is tot stand gebragt.
Wat nu het toestaan van het verzoek aanbelangd, zoo wordt dienaangaande opgemerkt, dat deze aanvrage niet met zoovele anderen gelijk mag worden gesteld, aangezien het hier een gedeelte der zoogenaamde made geldt, welke made bij meer algemeene inpoldering groot bezwaar zoude geven door gebrek aan waterberging te veroorzaken. Op deze made toch wordt het water hetwelk van een groot en hoog gedeelte van Drenthe vloeit als het ware verzameld tegen de gelegenheid van loozing door deze stad, niet alleen van Drenthe, maar van een groot deel dezer provincie, van de Veenkoloniën met inbegrip van het Stadskanaal, door welke opvolgende opsplitting het water ook bij opvolging vermeerderd, waaruit volgt dat verbetering voor den afvoer steeds zoveel mogelijk dient te worden bevorderd, en eveneens, dat ook voor de waterberging beneden niet te veel zorg kan gedragen worden.
Daarenboven is ook die groote waterberging van veel belang bij de ongelukkige noodzakelijkheid om de zeevloeden soms binnen te laten, immers waar toch zoude zonder waterberging het water, hetzij dat hetwelk van boven komt of dat hetwelk soms van beneden instroomt bij de bepoldering van de made plaats vinden? Belangrijke verhoogden stand zoude hier wel volgen, en daaruit wederom groot nadeel voor die landen en panden welke thans bij hooge stand nog voor het water beveiligd worden.
Veel molens, dit is waar, bestaan reeds, doch het gedeelte nabij deze stad uitgezonderd, blijft de made bij hooge standen algemeene waterberging, zooals telkenmale zichtbaar is bij hooge binnenwaterstand.
Het is derhalve op grond van alle deze redenen, dat ik met den Heer Ingenieur van gevoelen ben, dat het verzoek van, hoe klein het thans ter inpoldering verzochte gedeelte ook wezen moge, om der gevolgen wel niet behoort te worden toegestaan, en waarom ik dan ook aan u in overweging geve hetzelve te wijzen van de hand.
Wat nu het buiten toestemming bouwen van den bedoelden watermolen en verlegging van bestaande waterlossing betreft, zoo vermeen ik aan u in overweging te mogen geven of niet het plaatselijk bestuur ten ernstigen zal worden verzocht om te willen doen waken, dat zulks in het vervolg niet meer plaats vinde, eerstelijk omdat zulks strijdt tegen goede orde en wet en ten anderen ook omdat zulks, zooals nu , nadelige gevolgen kan hebben voor de daarbij geïntresseerden.
(Groninger Archieven, Toegang 1099, inventarisnummer 2511; ingekomen en minuten van uitgegane stukken Gedeputeerde Staten van Groningen)

Bij vonnis van de Arrondissements Rechtbank van Groningen van 18 april 1846 is verstaan dat de doopacte van Jan, zoon van Peter Jans en Aaltje Jans zal worden veranderd en daarin in de plaats van zoon van Peter Jans en Aaltje Jans gelezen zal worden zoon van Pieter Pieters en Aaltje Jans Meijer.

Brief 28 november 1846 aan Gedeputeerde Staten
Missive bij het plaatselijk bestuur zijnde het rapport op het adres (van de molenaars) Jan Pieters en J.G. Mulder om korting van boomen aan den straatweg.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 113).

Beslissing van de gouverneur dd 7 januari 1847
Gelezen hebbende eene missive van den Hoofdingenieur van den Waterstaat in deze provincie van den 31 der vorige maand, daarbij dienende van berigt en consideratiën op een in deszelfs handen gesteld adres van J. Pieters en J.G. Mulder, molenaars te Haren, daarbij te kennen gevende, dat onmiddellijk ten noorden van Haren aan den Straatweg een dubbele rij bomen is geplaatst, waardoor hinder wordt toegebragt aan hunnen fabrijksmatigen arbeid, daar bij weinig wind de hoogte der bomen deze belet hunne molens te bereiken en over zulks verzoekende, dat die bomen mogen worden gekort, zoo mede op het daarbij gevoegde berigt van het plaatselijk bestuur van Haren dd 28 november 1846.
Overwegende, dat de door de adressanten bedoelde boomen eene hoogte hebben van omstreeks 10 ellen en dat dezelve werkelijk aan de fabrijken van de adressanten hinder veroorzaken, wanneer de wind uit noordelijke streken waait.
Heeft goedgevonden der adressanten verzoek te accorderen en den Hoofdingenieur van de Waterstaat in deze provincie te magtigen om door den onderhoudsaannemer de bedoelde boomen zoodanig te korten als noodzakelijk zal worden bevonden ter wegneming van der adressanten bezwaren.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 80)

Brief 5 juli 1850 van J. Pieters
Geeft met verschuldigde eerbied te kennen, J. Pieters. Dat hij voornemens is op koude grond te bouwen, ten westen van de woonkamer letter B nr 14, een nieuwe woonkamer, groot plusminus 2 bij 5 el. Alsmeede een schuurtje voor het bergen van wagens.
** Bij kantbrief wordt assessor L. Rummerink verzocht te dienen van berigt en consideratie. Hij geeft aan, dat er geen bezwaren bestaan.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 83).

Groninger Courant, 13 februari 1852
Daar de verkoop van cichorei van mijn fabrikaat vroeger te Groningen uitsluitend door de Heeren Hk. K. en W, Brouwer geschiedde, en zulks heeft opgehouden, acht ik mij verpligt, het publiek kennis te geven, dat de door mij gefabriceerde cichorei verkocht wordt aan mijn depot in de Brugstraat, zoowel voor binnen als buiten de stad.
Haren, 5 februarij 1852. J. Pieters.

Akte 13 januari 1854
Publieke verkoping bij kastelein Roelf Abels te Haren op 13 januari 1854. Verkoper is Jan Pieters, koopman en cichoreifabrikant te Haren. Verkocht wordt het huis letter A 39b te Haren, kadastraal bekend sectie K nrs 850 en 851. Jan Pieters heeft dit huis verkregen bij een publieke verkoop op 2 maart 1849. Hoogste bieder is Geert Kamps, arbeider, wonende te Essen, voor f.515,-. Het bod wordt geaccepteerd.
(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 351, Akte 27)

Groninger Courant, 10 januari 1855
Ten overstaan van Mr. J.W. Quintus, notaris te Groningen, zullen, op maandag den 22sten januarij 1855, des avonds te 6 uur, ten huize van den kastelein E. Hoenderken, te Haren, publiek worden verkocht:
I. Eene ruime behuizing met schuur en tuin, zijnde een kruidenierswinkel en broodbakkerij, staande en gelegen op eigen grond, westzijde aan de straat te Haren, wordende door B. Holtman bewoond; in eigendom toebehoorende aan J. Pieters.
II. Een kamp groen- en bouwland, het Suikerkampje genoemd, groot ongeveer 1,5 bunder, gelegen westzijde aan den Straatweg, zuidzijde naast de Landhuishoudkundige School te Haren, in eigendom toekomende aan A. Mulder en deszelfs

© 2020 - E.M. van Koldam

kinderen.
III. Eene behuizing met tuin, staande en gelegen aan den Achterweg te Haren, toebehoorende aan Albert Bavink.
IV. Ongeveer 5 bunders hooiland en veldgrons, gelegen te Onnen, toebehoorende aan den heer P. Wiertsema.

Jan trouwt op zaterdag 3 maart 1821 te Haren (huwelijksgetuigen waren Roelf Meijer (zie 174), Jan Hendriks Oosterveld (zie 197), Roelf Koops (zie 156) en Jan Veldman (zie 265)) op 20-jarige leeftijd (1) met de 23-jarige **Jeichien Veldman**, dochter van **Jan Veldman** en **Jantien Pauwels**. Jeichien, wonende te Haren, is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 22 oktober 1797 aldaar, wonende Wijk B Haren 43 aldaar, is overleden op dinsdag 25 november 1828 aldaar, is als overleden aangegeven op woensdag 26 november 1828 aldaar (aangever overlijden was Jan Pieters (zie 179.1); getuige aangifte overlijden was Berend Laan (zie 162.4)). Jeichien werd 31 jaar, 1 maand en 3 dagen.

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 30 juli 1818
Proces verbaal eedsaflegging. Verschenen zijn Harm Pauwels, landbouwer, Hinderikus Pauwels, landbouwer, Hindrikje Pauwels, zonder beroep, Janna Pauwels, zonder beroep, Jan Pauwels Veldman, landbouwer, Gerrit Veldman, landbouwer, Freerk Veldman, landbouwer, allen woonachtig te Onnen, Roelf Koops, als voogd over het minderjarige kind van wijlen Jan Veldman bij Jantje Pauwels in echte verwekt, en te samen caverende voor Dina Veldman, woonachtig te Onnen, als zijnde ons uit eene attestatie van den heelmeester J. Oostingh te Haren op 29 juli 1818 afgegeven, genoegzaam gebleken, dat genoemde Dina Veldman, wegens ziekte niet in staat was te compareren. Dewelke in hoedanigheid van erfgenamen in den boedel en nalatenschap van wijlen Pauwel Pauwels, gewoond hebbende en overleden te Onnen, en als zodanig de aangifte van denzelven boedel gedaan hebbende in onze handen hebben afgelegd de eed, dat zij correct aangifte hebben gedaan.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 111, zaak 1818/89)

Op 7 februari 1823 maken vier kinderen Veldman een boedelscheiding betreffende de op hun vererfde nalatenschappen. De vier kinderen zijn:
Jan Veldman, Gerrit Veldman, Alberdina Veldman (gehuwd met Sietse Pieters Brill, schoolmeester te Adorp) en Jeichien Veldman (gehuwd met Jan Pieters, cichorei-fabrikeur te Hemmen onder Haren). De op hun vererfde boedels zijn afkomstig van:
1. hun ouders Jan Veldman, overleden maart 1809, en Jantien Pauwels, overleden januari 1817;
2. hun oom Lucas Pauwels, landbouwer te Onnen, overleden januari 1818;
3. hun oom Pauwel Pauwels, landbouwer te Onnen, overleden januari 1818;
4. hun tante Hindrikje Pauwels, te Onnen, overleden juni 1819;
5. hun tante Janna Pauwels, te Onnen, overleden september 1819;
6. hun oom Harm Pauwels, te Onnen, overleden juni 1822.
De goederen behorende tot de profijtelijke staat zijn:
1. behuizing getekend nr 38 met de daarbij behorende landerijen staande en gelegen bij Haren. In losse huur in gebruik bij Jans van Norg. Waarde f 4.000,-.
2. behuizing getekend nr 8 met landerijen te Onnen, benevens arbeiderswoning getekend nr 7. Waarde f 4.000,-.
3. behuizing te Onnen, nr 16, met landerijen. Waarde f 4.000,-.
4. behuizing met landerijen te Glimmen nr 19. In losse huur in gebruik bij Jan Derks Hekman. Waarde f 2.400,-.
5. Gereedschappen. Waarde f 1.600,-.
De toedeling is als volgt:
a. Jan Veldman krijgt Onnen nr 8 (en 7) met het beding dat via het Velland bij deze plaats behorende vrije overvaart moet worden verleend voor het stuk Noorderland behorende bij Onnen nr 16.
b. Gerrit Veldman krijgt Onnen nr 16.
c. Alberdina Veldman krijgt Haren nr 38.
d. Jeichien Veldman krijgt Glimmen nr 19 plus de gereedschappen.
(Groninger Archieven, toegang 565, inventarisnummer 111 en toegang 1871, inventaris nr 70, Akte 53)

Akte 26 maart 1823
Jeichien Veldman, echtgenoot van Jan Pieters, verkoopt aan C.H. Tjaden Jullens een behuisde boerenplaats te Glimmen, getekend C 19 met bijbehorende landerijen, voor f.2.400,-.
1. De behuizing derzelver heemstede en hof en ongeveer twee mudden lands lopende naar den Herenweg, zwettende ten noorden aan het land van de erven bos en aan de Steeg, ten oosten aan de herenweg, ten zuiden aan het land van de erven van de weduwe van wijlen Jan Tonnis en ten westen aan de weg door Glimmen.
Het verkochte is aan verkoopster ten dele gevallen bij akte van scheiding en verdeling des boedels van haar oudoom wijlen Jan Veldman en Jantje Pauwels, in leven echtelieden, en van haar overleden oom en moeis Lukas Pauwels, Pauwel Pauwels, Harm Pauwels, Henderikus Pauwels, Hendrikje Pauwels en Janna Pauwels gepasseerd bij notaris Willem Jan Quintus op 7 februari 1823.
(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 96, Akte 122)

Jan trouwt op woensdag 25 maart 1829 te Haren op 28-jarige leeftijd (2) met de 21-jarige **Aaltje Mulder**, zie 179.1.
Jan trouwt op maandag 27 april 1846 te Warnsveld op 45-jarige leeftijd (3) met de 32-jarige **Catharina Maria van Vliet**.
Catharina, wonende te Haren (Wijk B Haren 18), is geboren op zaterdag 5 maart 1814 te Rotterdam, is evangelisch doopsgezind gedoopt, is overleden op dinsdag 20 augustus 1872 te Zutphen. Catharina werd 58 jaar, 5 maanden en 15 dagen.

2 **Fennechien Pieters**, wonende te Haren (Wijk B Haren 25), is geboren te Hemmen, is gedoopt op zondag 7 februari 1802 te Haren, is overleden op woensdag 6 oktober 1847 aldaar. Fennechien werd 45 jaar, 7 maanden en 29 dagen.
Fennechien trouwt op zaterdag 13 maart 1824 op 22-jarige leeftijd (1) met de 34-jarige **Jannes Gerrits Vedder**, zie 261.
Fennechien trouwt op zaterdag 10 april 1841 te Haren op 39-jarige leeftijd (2) met de 25-jarige **Jan Hendriks de Lange**. Jan, landbouwer, wonende te Haren (Wijk B Haren 25), is geboren op woensdag 31 januari 1816 te Borger, is overleden op woensdag 15 december 1886 te Anloo. Jan werd 70 jaar, 10 maanden en 14 dagen.

Trouwt na het overlijden van zijn 'baas' Jannes Gerrits Vedder met diens weduwe Fennechien Pieters.

3 **Annegien Pieters** is gedoopt op zondag 19 februari 1804 te Haren, is begraven op maandag 1 oktober 1810 aldaar. Annegien werd 6 jaar, 7 maanden en 12 dagen.

Ontvangst diaconie te Haren 1 oktober 1810
Een kind van Pieter Jans begraven: f.5,17
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7)

4 **Grietje Pieters**, wonende te Haren (Wijk D Hemmen 7), is geboren op vrijdag 27 juni 1806 aldaar, is gedoopt op zondag 6 juli 1806 aldaar, is overleden op vrijdag 27 mei 1831 aldaar. Grietje werd 24 jaar en 11 maanden.

© 2020 - E.M. van Koldam

5 **Jantjen Pieters** is gedoopt op zondag 10 april 1808 te Haren, is begraven op maandag 24 september 1810 aldaar. Jantjen werd 2 jaar, 5 maanden en 14 dagen.

Ontvangst diaconie te Haren 24 september 1810
Een kind van Pieter Jans begraven: f.4,82
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

6 **Jan Egberts Pieters** (L-00820), landbouwer, korenmolenaar, koopman en arbeider, wonende te Haren (Wijk D Hemmen 7), is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 15 juli 1810 aldaar, is overleden op maandag 3 mei 1869 aldaar. Jan werd 58 jaar, 9 maanden en 18 dagen.

Bij geboorte en overlijden van kinderen wordt Jan Egberts vanaf 1831 tot 1842 aangeduid als korenmolenaar, vervolgens als arbeider en na 1846 als landbouwer. Bij zijn overlijden in 1869 weer als arbeider.

Wordt in het register hoofdelijke omslag 1842 aangeduid als korenmolenaar met als woonadres Haren, Wijk B, nr 16. Een jaar later wordt hij aangeduid als arbeider op het adres Haren, Wijk D Hemmen, nr 14 en is hij in de volgorde gedaald van plaats 212 naar plaats 283. In 1844 arbeider op het adres Haren, wijk A, nr 25, in 1845, 1846, 1847 en 1848 op A, nr 35. Jan Egberts was blijkens de kohieren hoofdelijke omslag van veel minder aanzien dan zijn broer Jan en vader Pieter.

Aanzegging betaling schoolgeld 17 augustus 1843
Alzoo gij Jan E. Pieters te Haren niet hebt voldaan aan mijn waarschuwing van den 10 augustus 1843, u door de veldwachter bij het bestuur van de gemeente Haren ter hand gesteld, sommere ik u, om alsnog binnen de tijd van acht dagen ten kantore der Plaatselijke Belastingen van Haren te komen voldoen de somma van f.0,75, zijnde het door u verschuldigde schoolgeld voor twee kinderen over de maand juni 1843 verschenen geweest. De kosten van deze sommatie zijn 2,5 cent. Het kantoor is open des morgens van 10 tot 12 uren.
17 augustus 1843, de ontvanger der gemeente Haren, J.H. Quintus
(Groninger Archieven, Toegang 1265, inventarisnummer 6; dit stuk zit ten onrechte onder dit inventarisnummer).

Brief 10 augustus 1843 van Jan Egberts Pieters
Geeft met gepaste eerbied te kennen, Jan Egberts Pieters, wonende te Haren, dat hij voornemens is een nieuw huis te bouwen op een stuk land gelegen bij de zoogenaamde Middelhorst bij het kadaster bekend K 1193. Dat hij hiertoe echter vooraf vergunning van u behoeft. Om welke reden hij de vrijheid neemt u te verzoeken hem daartoe wel de noodige autorisatie te willen verleenen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

Brief 1844 van Jan Pieters aan Gedeputeerde Staten
Geeft met verschuldigden eerbied te kennen Jan Pieters, van beroep fabrikant, wonende te Haren.
Dat hij het voornemen heeft om op het stuk land bij het kadaster bekend onder sectie K nr 1199 een watermolentje te plaatsen teneinde dat stuk land van het overtollige water te ontlasten.
Dat de uitwatering zal geschieden door de sloot ten zuiden bij langs de Zuiderhooidijk gelegen, die zich ontlast in het Trekdiep van Groningen naar Winschoten ter hoogte van de Waterhuizen.
Dat hij is ontwaar geworden, tot de oprigting van dat molentje de toestemming van u te behoeven, alwaarom hij de vrijheid neemt zich tot u te wenden eerbiedig verzoekende, dat het u moge behagen den requestrant de oprigting van het bedoelde watermolentje goedgunstig toe te staan.
(Groninger Archieven, Toegang 1099, inventarisnummer 2511; ingekomen en minuten van uitgegane stukken Gedeputeerde Staten van Groningen)

Brief 26 september 1844 aan Gedeputeerde Staten
Het heeft de gouverneur dezer provincie behaagd bij appointement van den 28 augustus jl. aan ons te renvoyeren een adres van Jan Pieters, fabrikant, wonende teHaren, daarbij vergunning verzoekende tot het oprigten van een watermolen op het perceel bij het kadaster bekend onder sectie K nr 1199, teneinde wij op dat adres onder overlegging der vereischte stukken aan u zouden dienen van berigt en consideratiën.
Daaraan bij deze wenschende te voldoen, hebben wij de eer, onder terugzending van dat adres, u te berigten, dat de molen, welke de requestrant op dat perceel wenscht op te rigten, zal hebben 30 voeten vlugt en voorzien van een schroef, en dat wij den requestrant hebben gevraagd en bekomen een extract uit den perceelsgewijzen kadastralen legger betrekkelijk het voorziene perceel, hetwelk wij de eer hebben hierbij over te leggen, terwijl wij alsmede hierbij voegen een proces verbaal de commodo en incommodo, opgemaakt na de eigenaren van de naast aan de dat perceel belendende landerijen te hebben verstaan.
Uit dat stuk zullen u ontwaren, dat er bij de eigenaren dier landerijen geene bezwaren aanwezig zijn, waarom des requestrants verzoek niet zoude behoren te worden toegestaan. Bij ons is echter de navolgende bedenking gerezen. Het perceel waarop de requestrant den molen wenscht te bouwen zwet ten zuiden aan de perceelen 1197 en 1198 en is daarvan afgescheiden door een wal. Langs die wal op des requestrant terrein is een sloot door welke het water, hetwelk van het Westerveen komt, zich ontlast. Wanneer die afwatering alzoo verbleef, dan zoude de requestrant al het water moeten vermalen, hetwelk van hoger gelegen landen komende, zich door die sloot ontlasten moet. Daar dit de bedoeling van de requestrant niet is en hij het perceel 1199 alleen door middel van den molen wil trachten boven water te houden, heeft hij aan die afwatering eene andere leiding gegeven door middel van het leggen eener pomp onder de bedoelde wal door, op het punt waar de percelen 1194, 1195, 1197 en 1199 elkander raken, zooals op de bijgaande figuratieve schets met roode inkt is aangeduid, te dien effecte, dat het boven bedoelde water nu loopt aan de noordkant van de perceelen 1197 en 1198 aan Johannes Breeman behorende, die daartoe aan de requestrant vergunning heeft verleend.
Door dit een en ander is er op een punt alwaar veel water moet passeren eene pomp gelegd. Deze pomp dient dus in goede staat te zijn en te worden onderhouden. Wij geven over zulks in consideratie om aan de inwilliging van des adressants verzoek de voorwaarde te verbinden dat de bedoelde pomp zal moeten zijn van hout en aan de schouw van het plaatselijk bestuur onderworpen.
[Een extract uit de kadastrale legger van perceel K 1199 is bij de stukken gevoegd. Op dit extract wordt niet Jan Pieters als eigenaar vermeld, maar Hindrik Hindrikus. Het perceel is in 1830 eigendom van Hendrik Breeman. Vervolgens wordt het (na het overlijden van Hendrik Breeman in 1832) toegescheiden (dienstjaar 1834) aan Hindrik Hindrikus. Dat kan kloppen, want Hindrik Hindrikus is weduwnaar van Gesina Breeman, de dochter van Hendrik Breeman. In de legger staat bij het perceel vervolgens “foutieve naamstelling” en wordt het perceel toegeschreven aan Jan Egberts Pieters, de broer van Jan Pieters. Maar wie vraagt dan de molen aan? Jan of Jan Egberts Pieters?]
** Bijlage: Proces verbaal 21 september 1844
Op heden den 21 september 1844 zijn voor ons burgemeester en assessoren der gemeente Haren verschenen:
Johannes Breeman, oud 46 jaren, van beroep landbouwer;
Gerrit Veldman, oud 53 jaren, van beroep landbouwer;
Abert Eising, oud 48 jaren, in deze caverende voor zijn moeder de weduwe Willem Eising;
Alle wonende te Onnen

© 2020 - E.M. van Koldam

Jan Egberts Pieters, oud 34 jaren, van beroep landbouwer, wonende te Haren.
Alle eigenaren van de landerijen zwettende aan het perceel sectie K nr 1199. Welke bekend gemaakt zijnde met het verzoek van Jan Pieters, van beroep fabrikant, wonende te Haren, om op gemeld perceel een watermolen te plaatsen en de ontwatering te bewerkstelligen door de sloot ten zuiden bij langs de Zuiderhooidijk gelegen, die zich ontlast in het Trekdiep van Groningen naar Winschoten, hebben alle de comparanten verklaard geen bezwaren tegen het toestaan van dat verzoek te hebben voor te dragen.
En is daarvan dit proces verbaal opgemaakt.
(Groninger Archieven, Toegang 1099, inventarisnummer 2511; ingekomen en minuten van uitgegane stukken Gedeputeerde Staten van Groningen)

Advies 11 januari 1845 van de Hoofdingenieur van de Provinciale Waterstaat aan Gedeputeerde Staten
Bij apostille van den 28 september 1844 stelde de gouverneur ter fine van berigt en consideratiën aan u, in mijn handen een adres van J. Pieters, fabrikant te Haren, houdende, dat hij op het stuk land bij het kadaster bekend onder sectie K nummer 1199 een watermolen wenscht te plaatsen, ten einde hetzelve van het overtollige water te ontlasten. Dat de uitwatering zal geschieden door de sloot bijlangs de Zuiderzanddijk zich in het Trekdiep naar Winschoten ontlastende. En hij daartoe de nodige authorisatie verzoekt.
Benevens het hierop ingewonnen berigt van het plaatselijk bestuur te Haren, met het proces verbaal van beleide informatiën wegens het hooren der naast belendende landeigenaren, welke stukken geene consideratiën tegen het verzoek in het midden brengen, wordende alleen door het plaatselijk bestuur aangemerkt, dat de pomp welke de adressant mede wenschte te leggen in eene schouwbare staat moet worden gehouden.
In voldoening hieraan, onder terugzending der ontvangen stukken, dienende:
Dat ik hieromtrent heb ingewonnen het berigt van den Heer Provincialen Ingenieur, dewelke mij na daaromtrent gedaan locaal onderzoek mededeelt, dat van het onder gemaal te brengen perceel, het zuidwestelijk gedeelte bepaald hoger, en van het noordwestelijke door eene waterkeering langs welke de uitwateringssloot loopt, gescheiden is, dat op die sloot reeds de molen staat en het doel is om ook des winters het hooger gedeelte droog te houden, en om tevens met diezelfde molen des zomers het noordoostelijke gedeelte te bemalen, dat het plan volgens bekomene informatie in de maand september jl is tot stand gebragt.
Wat nu het toestaan van het verzoek aanbelangd, zoo wordt dienaangaande opgemerkt, dat deze aanvrage niet met zoovele anderen gelijk mag worden gesteld, aangezien het hier een gedeelte der zoogenaamde made geldt, welke made bij meer algemeene inpoldering groot bezwaar zoude geven door gebrek aan waterberging te veroorzaken. Op deze made toch wordt het water hetwelk van een groot en hoog gedeelte van Drenthe vloeit als het ware verzameld tegen de gelegenheid van loozing door deze stad, niet alleen van Drenthe, maar van een groot deel dezer provincie, van de Veenkoloniën met inbegrip van het Stadskanaal, door welke opvolgende opsplitting het water ook bij opvolging vermeerderd, waaruit volgt dat verbetering voor den afvoer steeds zoveel mogelijk dient te worden bevorderd, en eveneens, dat ook voor de waterberging beneden niet te veel zorg kan gedragen worden.
Daarenboven is ook die groote waterberging van veel belang bij de ongelukkige noodzakelijkheid om de zeevloeden soms binnen te laten, immers waar toch zoude zonder waterberging het water, hetzij dat hetwelk van boven komt of dat hetwelk soms van beneden instroomt bij de bepoldering van de made plaats vinden? Belangrijke verhoogden stand zoude hier wel volgen, en daaruit wederom groot nadeel voor die landen en panden welke thans bij hooge stand nog voor het water beveiligd worden.
Veel molens, dit is waar, bestaan reeds, doch het gedeelte nabij deze stad uitgezonderd, blijft de made bij hooge standen algemeene waterberging, zooals telkenmale zichtbaar is bij hooge binnenwaterstand.
Het is derhalve op grond van alle deze redenen, dat ik met den Heer Ingenieur van gevoelen ben, dat het verzoek van, hoe klein het thans ter inpoldering verzochte gedeelte ook wezen moge, om der gevolgen wel niet behoort te worden toegestaan, en waarom ik dan ook aan u in overweging geve hetzelve te wijzen van de hand.
Wat nu het buiten toestemming bouwen van den bedoelden watermolen en verlegging van bestaande waterlossing betreft, zoo vermeen ik aan u in overweging te mogen geven of niet het plaatselijk bestuur ten ernstigen zal worden verzocht om te willen doen waken, dat zulks in het vervolg niet meer plaats vinde, eerstelijk omdat zulks strijdt tegen goede orde en wet en ten anderen ook omdat zulks, zooals nu , nadelige gevolgen kan hebben voor de daarbij geïntresseerden.
(Groninger Archieven, Toegang 1099, inventarisnummer 2511; ingekomen en minuten van uitgegane stukken Gedeputeerde Staten van Groningen)

Brief 11 april 1848 van Jan Egberts Pieters
Ondergetekende Jan Egberts Pieters van beroep landbouwer, wonende te Haren, voornemens zijnde uit hoofde van kleinheid van behuizing een hut of wagenschuur te bouwen, neemt de vrijheid om zich tot u te wenden ten einde permissie te erlangen om bovengenoemd wagenhuis te mogen oprigten.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 81)

Brief 20 april 1848 aan Kornelis Schut en Jan Egberts Pieters.
Missive bij het plaatselijk bestuur aan Kornelis Schut en Jan Egberts Pieters. Dispositie op hunne adressen wegens het stichten van ene woning of wagenhuis.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 115)

Jan trouwt op zaterdag 9 juli 1831 te Haren op 20-jarige leeftijd met de 24-jarige **Grietjen Lukas Kuipers** ook genaamd Grietje Reinders Kuipers. Grietjen, wonende te Haren (Wijk B Haren 14), is geboren op donderdag 6 november 1806 te Norg, is overleden op zaterdag 2 februari 1895 te Groningen. Grietjen werd 88 jaar, 2 maanden en 27 dagen.

Woonde in 1830 als inwonende werkmeid bij broer Jan Pieters van haar (latere) man Jan Egberts Pieters.

7 **Willem Pieters**, landbouwer, wonende te Haren, aldaar (Wijk D Hemmen 7) en aldaar (Wijk D Hemmen 8), is geboren op maandag 9 november 1812 aldaar (Wijk D Hemmen 6), is als geboren aangegeven op dinsdag 10 november 1812 (aangever geboorte was Pieter Jans Pieters (zie 214); getuigen aangifte geboorte waren Roelf Meijer (zie 174) en Jan Hendriks Oosterveld (zie 197)), is overleden op dinsdag 25 juli 1843 aldaar, is als overleden aangegeven op vrijdag 28 juli 1843 aldaar (aangever overlijden was Pieter Jans Pieters (zie 214); getuige aangifte overlijden was Jan Pieters (zie 179.1)). Willem werd 30 jaar, 8 maanden en 16 dagen.

Brief 27 juli 1843 van de officier van justitie te Groningen
Ik heb de eer u te verzoeken om den te Haren woonachtigen Pieter Pieters onverwijld te willen ondervragen omtrent het punt of zijn op den 25 dezer overledene zoon Willem Pieters onder geneeskundige behandeling is geweest van zekeren Sanders [= Sebastiaan van Zanten], ook wel bekend onder den naam van wonderdoctor en of deze aan genoemden zijner zoon, geneesmiddelen heeft bezorgd en toegediend. Zijne verklaring zal u wel aan mij willen doen toekomen. Bij aldien er (waaraan ik niet twijfel) nog van de door Sanders geleverde geneesmiddelen voorhanden mogten zijn, gelieve u zich deze te doen ter hand stellen, dezelve te verzegelen en te waarmerken en aan mij te doen geworden met het van die ???? [verkrijging ?] te dresseren proces verbaal.
Gaarne wenschte ik door brenger deze te verneemen wanneer [men] het lijk van Willem Pieters ter aarde denkt te bestellen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

© 2020 - E.M. van Koldam

Brief 28 juli 1843 aan de officier van justitie te Groningen
Ik heb de eer ter voldoening aan uw schrijven van den 27 dezer bij deze het proces verbaal van het verrigte aan de woning van de landbouwer Pieter Pieters aan u te doen toekomen, benevens de behoorlijk gewaarmerkte en verzegelde vlesjes en doosjes met medicijnen mij door de moeder van de overledene Willem Pieters ter hand gesteld, als zijnde de in uw missive vermelde landbouwer Pieter Pieters van zijn woning afwezig, welke flesjes en dozen medecijnen in houden door de zoogenaamde wonderdoctor aan haar zoon toegdiend .
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111)

8 **Annechien Pieters** (EM-1847), wonende te Haren (Wijk D Hemmen 7), is geboren op dinsdag 23 april 1816 te Hemmen (in huis Haren Wijk D Hemmen 7), is als geboren aangegeven op vrijdag 26 april 1816 (getuige aangifte geboorte was Lense Berends Holtman), is overleden op zaterdag 15 november 1890 te Wilson. Annechien werd 74 jaar, 6 maanden en 23 dagen.
Annechien trouwt op donderdag 12 september 1839 te Haren op 23-jarige leeftijd met de 27-jarige **Adolf Stokdijk** (EM-1847), zoon van **Hindrik Adolfs Stokdijk** en **Geessien Roelofs**. Adolf, landbouwer, is geboren op maandag 25 mei 1812 te Lula, is overleden op zaterdag 2 januari 1886 te Holland. Adolf werd 73 jaar, 7 maanden en 8 dagen.

Brief 9 november 1843 aan de officier van justitie
Ten gevolge van uw missive van den 6 dezer heb ik onderzocht bij wien de bedoelde wonderdocter [= Sebatiaan van Zanten] vermoedelijk geneeskundige hulp had verleend, zijnde mij als zodanig opgegeven Jochem Alberts te Glimmen en Adolf Stokdijk te Hoornschedijk.
Ik heb die personen daaromtrent gehoord en voeg derzelven verklaringen hiernevens, terwijl ik de persoon van Hendrik Alles in de verklaring van Stokdijk genoemd mede zal verstaan en dezelfs af te leggen getuigenis aan u nader mededeelen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111; de verklaring van Hendrik Alles volgt op 11 november 1843; zie ook bij Willem Pieters, die is overleden op 28 juli 1843)

Is in 1847 met zijn vrouw en 4 kinderen (en zijn vader) geëmigreerd naar Amerika met als reden "de hoog opgedreven belasting hier te lande". In het register werd voorts vermeld: "was een ijverig door kundigen werkzaam landbouwer en goed burger". In de hoofdelijke omslag was hij ingedeeld in de 16e klasse 25 cents in de f.100,-.

Brief 15 januari 1848 aan de gouverneur
Ter voldoening aan de circulaire van den 9 december jl heb ik de eer bij deze aan u te doen toekomen den staat van landverhuizers in 1847 uit deze gemeente vertrokken naar Noord-Amerika. De op dien staat vermelde personen zijn de eersten welke zich derwaarts uit deze gemeente begeven hebben.
[Dit waren de alleenstaande weduwnaar Hindrik Stokdijk, zijn zoon Adolf Stokdijk met zijn vrouw en vier kinderen en de alleenstaande schoenmakersknecht Koop Schreuder]
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 115)

In de correspondentie met haar vader meldt Jantje Muller-Mesdag, dat zij een brief van hem heeft ontvangen via Stokdijk. Er is dus blijkbaar een relatie tussen Adolf Stokdijk en Jan Rudolf Muller.

Sheboygan Nieuwsbode, 21 november 1851
Agenten voor den Nieuwsbode.
De volgende heeren zijn zoo vriendelijk het agentschap op zich te nemen, inteekeningsgelden voor dit blad te ontvangen en met namen op te zenden:
den heer J.R. Muller, town Lima
den heer A. Stokdijk, town Holland
en 17 anderen.
(uitgever van de Sheboygan Nieuwsbode was Jacob Quintus, een onderwijzerszoon uit Zeeland).

Sheboygan Nieuwsbode, 7 september 1852
Wij meenden alle belanghebbenden in de Hollandsche Handel-Maatschappij (of Compagnie indien men het zoo gelieft te noemen) geene ondienst te doen, met de overzetting en plaatsing der door de jongst gehoudene zitting der Wetgevende Kamer van Wisconsin aangenomene wet, nopens bovengenoemde instelling: EENE ACTE waarbij de Hollandsche Handel Compagnie geincorporeerd wordt.
Sectie 1. J. R. Muller, N.T. Great, A. Stokdijk, L. Zeeveld, D. de Groote, Gerrit Berenschot, hunne deelgenoten en opvolgers maken hierbij een maatschappelijk lichaam uit onder den naam van Hollandsche Handel Compagnie; en onder die benaming mogen zij in regten vervolgen en vervolgd worden, aanklagen en aangeklaagd worden, een gewoon zegel bezitten, voor de tijd van dertig jaren, tot de navolgende doeleinden:
Sectie 2: Gemelde corporatie wordt de magt verleend
- om eene pier (aanlegplaats voor vaartuigen) binnen de palen van Town Holland in Sheboygan County gelegen, te bouwen en te onderhouden, naar verkiezing in het meer Michigan uitstekende, om dezelve te gebruiken en piergeld daarvoor te ontvangen.
- molens te bouwen en te onderhouden met het doel om timmerhout van verschillenden aard te fabriceren en alle soorten van granen te malen.
- pakhuizen en alle andere gebouwen op te rigten, welke zij mogten noodig oordeelen om een algemeen bedrijf van graanmaling, houthandel en negotie binnen voornoemde Town Holland uit te oefenen.
Sectie 3 .....

Sheboygan Nieuwsbode, 5 oktober 1852
De democratische stemgeregtigden in Town Holland hebben de heeren J.R. Muller, A. Stokdijk en E. Palmer als hunne afgevaardigden naar de County Conventie verkozen.

Sheboygan Nieuwsbode, 19 september 1854
Heden avond ten tien uren ontsliep zeer zacht onze waarde vader Hendrik Adolf Stokdijk, in den gezegenden ouderdom van 77 jaren en 4 maanden, nalatende 2 kinderen, 7 kleinkinderen en 1 achter-kleinkind. Dankbaar voor het voorregt hem zoo lang te hebben mogen bezitten, viel het scheiden echter hard: alleen de goede hoop op een zalige opstanding, welke hij zeide te hebben, leenigt onze smart en wij zullen met lijdzaamheid wachten naar de toekomst onzes Heeren Jezus Christus en de daarmede verbondene opstanding der regtvaardigen.
Holland, Wiscontin, 13 september 1854
A. Stokdijk, A. Stokdijk-Pieters
Groninger Courant gelieve te copiëren.

Adolf was eerder gehuwd (1) met **Teuneste Jans de Jong**.<292,293>

9 **Roelf Meijer Pieters**, wonende te Haren en aldaar, is geboren op maandag 1 juni 1818 te Hemmen (Wijk D Hemmen 7), is als geboren aangegeven op woensdag 3 juni 1818 te Haren (aangever geboorte was Pieter Jans Pieters (zie 214); getuige aangifte

geboorte was Roelf Meijer (zie 174)), wonende Wijk D Hemmen 7 aldaar, is overleden op dinsdag 10 augustus 1824 te Hemmen, is als overleden aangegeven op dinsdag 10 augustus 1824 te Haren (aangever overlijden was Pieter Jans Pieters (zie 214); getuige aangifte overlijden was Lense Berends Holtman). Roelf werd 6 jaar, 2 maanden en 9 dagen.

215 **Gerrit Poelman** (GH1812-220), koopman, is geboren op zondag 13 juli 1783.

Vermeld in overzicht gezinshoofden 1812. Is in 1812 vertrokken uit de gemeente Haren. Woonde in 1812 te Helpman.

216 **Jan Gerrits Pootholt** (GH1812-050), zoon van **Gerrit Jans Pootholt** en **Annechien Berends**, smid, wonende te Haren (Wijk B Haren 5) en aldaar, is gedoopt op zondag 3 januari 1762 aldaar, wonende Wijk B Haren 5 aldaar, is overleden op woensdag 20 september 1826 aldaar, is als overleden aangegeven op vrijdag 22 september 1826 aldaar (aangever overlijden was Johannes Harmannus van Oosten; getuige aangifte overlijden was Pieter Willems Sesselaar (zie 205.2)). Jan werd 64 jaar, 8 maanden en 17 dagen.

Ontvangst diaconie te Haren 1 mei 1797
Kind van Jan Gerrits Smit (Pootholt) begraven: f.0,91
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

Boedelbeschrijving 1798
Op 12 april 1798 wordt de huwelijkse boedel van Jan Gerrits Pootholt en zijn overleden vrouw Bouchien Pieters beschreven. Zij waren gehuwd zonder huwelijkse voorwaarden. De profijtelijke staat bedroeg f.293,- en de schadelijke staat met onder andere huishuur aan Otte Jans f.227,-. Geen onroerende goederen. Behalve door Jan Gerrits zelf wordt getekend door Sicke Jogums als voormond, Jan Jans als sibbe voogd en Jan Popkes als vreemde voogd.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1424).

Voogdijstelling 13 mei 1798
Sikke Jochums zweert aan als principale voormond over het minderjarige kind van Jan Geerts (Pootholt) bij wijlen Bougien Pieters in echte verwekt. Jan Jans te Rhoon wordt sibbevoogd en Jan Popkes te Haren vreemde voogd.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1496)

Acte 2 juni 1815
Jan Pootholt, ijzersmid, en Geertruid Ewolds, wonende Haren B 5, erkennen schuldig te zijn aan C.H.W. Haack, percepteur der directe belastingen te Oldehove en Hoogkerk, en zijn echtgenote Maria Elisabeth Laclé, wonende aan de Boteringestraat te Groningen, een bedrag van f.600,-, tegen 5% rente. Zij geven hypotheek op hun huis Haren B 5, waarover jaarlijks als grondpacht f.3,- betaald moet worden aan Roelf Koops, en op drie matten hooiland.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr 48, acte 509)

Akte 1 juni 1824
Jan Gerrits Pootholt, meester ijzersmid, wonende te Haren, en zijn vrouw Geertruida Ewolds, verkopen aan Jan Jans de Groot en zijn vrouw Ennigje Jans te Haren, twee kampen land ten oosten van Haren voor f.650,-. De koopprijs wordt betaald door mevrouw Bedelina Allardi.
(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 104, Akte 260)

Akte 1 juni 1824
Jan Gerrits Pootholt, meester ijzersmid, wonende te Haren, en zijn vrouw Geertruida Ewolds, verkopen aan Nicolaas Engel Dekker, onderwijzer, en Harmmanus Doll Havinga, broodbakker, een stuk hooiland, de Rakken genaamd, gelegen ten oosten van Haren.
(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 104, Akte 261)

Groninger Courant, 19 december 1826
Ten overstaan van Mr. Willem Jan Quintus, openbaar notaris, residerende te Groningen, zal, op woensdag den 10 januarij 1827, des voormiddags precies te 10 uren, ten huize van den kastelein C. van Boekeren, in de Jagtwagen, te Haren, publiek worden verkocht: Eene behuizing, zijnde eene ijzersmederij, waarvan 2 kamers afzonderlijk kunnen worden verhuurd, geteekend letter B no 5 en letter V no 53, met een hof er achter, staande en gelegen aan den straat te Haren, doende jaarlijks aan R. Koops aldaar tot grondpacht f.3 - 12,5, laatstelijk door wijlen Jan Pootholt in eigendom bezeten. Hierover kan f 700 - 00, naar 5 pro cent jaars blijven staan. En wordende de gereedschappen uit de hand te koop gepresenteerd. Adres bij Egbert van Dalen, te Haren.

Jan trouwt (kerk) op zondag 25 mei 1788 te Haren op 26-jarige leeftijd (1) met de 33-jarige **Bouchien Pieters**, dochter van **Pieter Garbrants** en **Grietje Jacobs**. Bouchien is geboren in 1755 (OS) te Peize, is begraven op woensdag 3 januari 1798 te Haren. Bouchien werd 42 jaar.

Ontvangst diaconie te Haren 3 januari 1798
Jan Gerrits Smit zijn vrouw begraven: f.2,72.
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

Van Jan en Bouchien zijn twee kinderen bekend:

1 **NN Pootholt** is begraven op maandag 1 mei 1797 te Haren.

Ontvangst diaconie te Haren 1 mei 1797
Kind van Jan Gerrits Smit (Pootholt) begraven: f.0,91
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

2 **Annechien Jans Pootholt**, wonende te Haren (Wijk A Harenermolen 49), aldaar (Wijk A Harenermolen 66) en aldaar (Wijk A Haren 35), is geboren op donderdag 26 maart 1789 aldaar, is overleden op zondag 15 februari 1863 aldaar. Annechien werd 73 jaar, 10 maanden en 20 dagen.

Proces verbaal 17 februari 1828
Op heden den 17 februari 1828 te elf uren compareerde voor ons, burgemeester der gemeente Haren, als daartoe verzogt zijn Jacob [Abels] Venema, van beroep tuinman, wonende te Helpman, oud 37 jaar, gevraagd aan de comparant of hij op maandag den 11 februari jl. ook geweest was op de plaats Voorveld. Geantwoord, ja, dat hij in het hof was geweest. Gevraagd aan de comparant of hij ook gezien had, dat Jan Albers, de vrouw genaamd Annechien Pootholt ook geslagen had. Zijnde de vrouw van de klager Hans J. Rottgard. Geantwoord, neen. Gevraagd aan de comparant of hij niet gezeid hadde aan Jan Albers “komt hier,

bedaard je wat" en "dat gaat te grof". Waarop de comparant geantwoord heeft van neen.
Verder gevraagd of hij verder ook iets wetende van de twist tusschen Jan Albers en den vrouw van H.J. Rottgard, geantwoord neen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 61)

Annechien trouwt op zondag 13 mei 1821 te Haren (huwelijksgetuigen waren Willem Niebuir, Andries Alberts (zie 9), Jan Popko Oostingh (zie 203) en Jannes van Bolhuis) op 32-jarige leeftijd met de 39-jarige **Hans Jochem Rottgard** ook genaamd Jan Lubeck. Hans, boerenknecht en koopman, wonende te Haren (Wijk A Harenermolen 49) en aldaar, is geboren op zondag 9 september 1781 te Mielsdorf (D), wonende Wijk A Harenermolen 66 te Haren, is overleden op donderdag 15 april 1852 aldaar, is als overleden aangegeven op donderdag 15 april 1852 aldaar (aangever overlijden was Jannes van Hemmen (zie 101.8)). Hans werd 70 jaar, 7 maanden en 6 dagen.

In het bevolkingsregister 1830 wordt Jan Lubeck vermeld op het adres Haren Wijk A Nr 49 met als echtgenote Annechien Pootholt. Aangenomen is dat Hans Jochem Rottgard en Jan Lubeck identiek zijn. In de trouwacte wordt vermeld, dat de ouders van Hans Jochem Rottgard woonachtig waren in Mielsdorf, Kreis Lübeck.

Proces verbaal 17 februari 1828
Op heden den 17 februari 1828 te elf uren compareerde voor ons, burgemeester der gemeente Haren, als daartoe verzogt zijn Jacob [Abels] Venema, van beroep tuinman, wonende te Helpman, oud 37 jaar, gevraagd aan de comparant of hij op maandag den 11 februari jl. ook geweest was op de plaats Voorveld. Geantwoord, ja, dat hij in het hof was geweest. Gevraagd aan de comparant of hij ook gezien had, dat Jan Albers, de vrouw genaamd Annechien Pootholt ook geslagen had. Zijnde de vrouw van de klager Hans J. Rottgard. Geantwoord, neen. Gevraagd aan de comparant of hij niet gezeid hadde aan Jan Albers "komt hier, bedaard je wat" en "dat gaat te grof". Waarop de comparant geantwoord heeft van neen.
Verder gevraagd of hij verder ook iets wetende van de twist tusschen Jan Albers en den vrouw van H.J. Rottgard, geantwoord neen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 61)

Brief 4 september 1841 van het diakoniebestuur te Haren
Ter beantwoording van uw missive van 26 augustus jl hebben wij de eer te berigten:
1. dat wij tot nog toe geen gebruik van het werkje getiteld "Proeve van onderzoek omtrent het armwezen in ons vaderland" hebben gemaakt;
2. dat de persoon Hendrik Rotman, zijnde eene vreemdeling, door ons armbestuur een aantal jaren is bedeeld geworden, doch thans op 't Hogeveen woonachtig en tijdelijk bedeeld;
3. dat de navolgende vreemdelingen in onze gemeente woonachtig zijn: Johan Heinrich Adolph Koch (horlogiemaker), Johan Fredrich Wilhelm Steinhorst (wever), Diedrich Herman Frerichs (dagloonder) , Fredrich Stolberg (dagloonder), Jozef Peter Peters [= Peter Jozef Peters] (dagloonder) Hans Jochem Rotgart (dagloonder) alhier bekend als Jan Lubek.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 74)

Jan trouwt (kerk) op donderdag 17 mei 1798 te Haren op 36-jarige leeftijd (2) met de 32-jarige **Geertruida Ewolds** (RW2), dochter van **Ewold Jans** en **Geertruid Dates**. Geertruida, wonende te Haren (Wijk F Essen 1A) en aldaar (Wijk A Haren 19A), is geboren te Noordwolde, is gedoopt op zondag 9 maart 1766 aldaar, is overleden op woensdag 19 februari 1845 te Haren. Geertruida werd 78 jaar, 11 maanden en 10 dagen.

Akte 8 augustus 1812
Het gaat om het restant van een koopsom van een boerderij te Noordwolde, die eigendom was van wijlen vader en grootvader Ewolds Jans. Kinderen zijn onder andere Geertruid Ewolds, ehevrouw van Jan Pootholt, grofsmid te Haren, en Grietje Ewolds, ehevrouw van Klaas Kornelis van der Zwaag, dagloner te Haren. De restant schuld wordt gecedeerd aan Jannes Schaapschoe, koopman, en zijn vrouw Amelia Scheltens, wonende Nieuwe Ebbingestraat te Groningen. De erfgenamen ontvangen hierdoor f.3.500,- uitgekeerd.
(Groninger Archieven, toegang 1874, inventaris nr 2, Akte 39)

Van Jan en Geertruida zijn twee kinderen bekend:

3 **Geertruida Pootholt**, wonende te Haren (Wijk F Essen 1A), is geboren op zondag 8 december 1799 aldaar, is overleden op zaterdag 10 april 1830 te Essen. Geertruida werd 30 jaar, 4 maanden en 2 dagen.

Proces verbaal caféruzie op 2 oktober 1818
Op vrijdag 2 oktober 1818 ontstaat er ruzie in de herberg van kastelein Lammert Sluurman in Helpman. De ruzie vindt plaats tussen Jan Buiring en Sytse Nijdam van de Hoornschedijk aan de ene kant en Jan Hendriks Schipper en Geert Berend Vos aan de aan de andere kant. Geert Berend Vos is bakkersknecht bij Havinga aan de straat. Tegelijkertijd is ook een groepje mensen van de overzijde van de straat in de herberg aanwezig: Geertruida Pootholt, Hermannus van Oosten en Jan Timmermans, die knecht is bij Jan Geert Stel. Zie voor het proces verbaal van de ruzie bij Lammert Sluurman.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 51).

Memorie van successie, 23 juli 1830
Geertruida bezit in gemeenschap met haar man Egbert van Dalen de woning Essen F1A. Erfgenamen zijn drie zonen, waarvan zoon Geert 9 dagen na zijn moeder overlijdt,

Geertruida trouwt op zaterdag 16 februari 1822 te Haren op 22-jarige leeftijd met de 32-jarige **Egbert van Dalen** (Napoleon; L-00115), zoon van **Anna Barelds**. Egbert, landbouwer en koopman, wonende te Haren (Wijk F Essen 1A), is geboren op zondag 13 december 1789 te Vries, is overleden op donderdag 26 mei 1859 te Haren. Egbert werd 69 jaar, 5 maanden en 13 dagen.

Militair in het leger van Napoleon: inschrijving van Egbert van Dalen, 87e Cohorte, stamboeknr. 88 (Inv.nr. SHD: 21Yc865) en inschrijving van Egbert van Dalen, 8e Regiment Artillerie te Voet, stamboeknr. 5730 (Inv.nr. SHD: 25Yc94). Wordt beide keren vermeld als zoon van Menne Jans van Dalen en Anne Barrels. Doopboek van Vries geeft echter aan: Gedoopt: Egbert, geboren te Tinarelo, gedoopt op 13-12-1789, zoon van Anna Egberts.

Woonde in 1830 op het adres Haren Wijk F Nr 1A Essen samen met zijn vrouw, twee kinderen en zijn schoonmoeder.

Groninger Courant, 19 december 1826
Ten overstaan van Mr. Willem Jan Quintus, openbaar notaris, residerende te Groningen, zal, op woensdag den 10 januarij 1827, des voormiddags precies te 10 uren, ten huize van den kastelein C. van Boekeren, in de Jagtwagen, te Haren, publiek worden verkocht: Eene behuizing, zijnde eene ijzersmederij, waarvan 2 kamers afzonderlijk kunnen worden verhuurd, geteekend letter B

no 5 en letter V no 53, met een hof er achter, staande en gelegen aan den straat te Haren, doende jaarlijks aan R. Koops aldaar tot grondpacht f.3 - 12,5, laatstelijk door wijlen Jan Pootholt in eigendom bezeten. Hierover kan f 700 - 00, naar 5 procent jaars blijven staan. En wordende de gereedschappen uit de hand te koop gepresenteerd. Adres bij Egbert van Dalen, te Haren.

Brief 30 november 1842 aan de commissaris van politie
Onder terugzending der klagte gevoegd geweest bij uw missive van den 24 dezer heb ik de eer u te berigten, dat ik Jan Egberts van Dalen heb doen sisteren, doch dat voor mij is gecompareerd deszelfs vader Egbert van Dalen, welke mij heeft te kennen gegeven, dat zijn zoon niet te vinden was. Ik heb daarop aan de vader de tegen zijn zoon ingebragte klagte voorgelezen, welke daarop heeft geantwoord, dat hij daaromtrent reeds met den klager was overeengekomen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 110)

Brief 5 december 1842 van de commissaris van politie te Groningen
Ter beantwoording van uw missive dd 30 november jl heb ik de eer u te informeren, dat het door Egbert van Dalen gegevene antwoord, “dat hij reeds met den kastelein Mulder was overeengekomen omtrent de door hem tegen Jan Egbert van Dalen ingebragte klagte van afzetting” onwaarheid is, weshalve ik de vrijheid neem u te verzoeken om mij een zoo volledig mogelijk signalement van laatstgenoemde te willen doen toekomen, teneinde hetzelve, met de overige stukken die zaak betreffende, in te zenden aan den officier van justitie alhier.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 75)

Brief 22 november 1844 van de officier van justitie
Ik heb de eer u te verzoeken om een zekeren Van Dalen, koopman te Haren af te vragen, of hij op den 18 october jl met het schip van Harm Hartsema gevaren is van Groningen naar Oldehove, en zoo ja, of hij met meer andere personen, en zoo ja welke, door dien schipper is vervoerd, en of hij met die anderen in overleg was getreden, om gezamenlijk per schipper Hartsema naar Oldehove te varen, eindelijk, of hij vrachtloon voor zijnen persoon aan Hartsema heeft betaald. Zoo hij meermalen met dien schipper is gevaren, verzoek ik u hem over die andere reizen dezelfde vragen te doen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 77)

Brief 28 november 1844 aan de officier van justitie
Ter voldoening aan uw missive van den 22 dezer heb ik de eer bij deze aan u te doen toekomen de verklaring van Egbert van Dalen in de zaak van Harm Hoeksema, schipper van Groningen naar Oldehove tot den inhoud waarvan ik mij gedrage.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111).

Egbert was later gehuwd (2) met **Zwaantje Sjaneker**.<294,295>

4 **Geessien Pootholt** is geboren op zondag 25 april 1802 te Haren, is overleden op donderdag 12 juli 1849 te Groningen. Geessien werd 47 jaar, 2 maanden en 17 dagen.
Geessien trouwt op zondag 1 december 1822 te Haren op 20-jarige leeftijd met de 24-jarige **Jelke Hindriks van den Berg** (RW2), zoon van **Hindrik Ijzes van den Berg** en **Geertien Jans Warmolts**. Jelke, boerenknecht, wonende te Haren (Wijk A Haren 13), is geboren in 1798 te Dokkum, is overleden op dinsdag 15 april 1862 te Veenhuizen. Jelke werd 64 jaar.

217 **Maurits Popkes** (GH1812-014), koopman, is geboren te Zeerijp, is gedoopt op zondag 12 april 1733 te Loppersum, is overleden op woensdag 10 januari 1821 te Groningen. Maurits werd 87 jaar, 8 maanden en 29 dagen.

Woont in 1812 in Haren. Overleden te Groningen in het armenhuis bij de Steentilpoort.

Ontvangst diaconie te Haren 4 maart 1786
Van Maurits Popkes voor het laken van Anna: f.1,50
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

Akte 19 januari 1790
Harm Lucas (Scholtens) mede voor zijn vrouw Hillegijn Post verklaart verkocht te hebben aan Mourits Popkes en zijn vrouw Jantijn Hindriks een behuising te Haren aan de Oosterweg staande, bestaande in een keuken en achterkamertje met een achterhuis. De behuizing staat op diaconie grond. Aan grondpacht moet de diaconie elk jaar f.4,- betaald worden. Ten noorden de gesworen W. Papink, ten oosten majoor-ingenieur R. Rummerink, ten zuiden de Buireweg en ten westen Geert Jans Wever. De koopprijs bedraagt f.815,-. De kopers betalen direct f.415,- de rest krijgen ze als lening van de verkopers. Over de lening betalen ze huur en geen rente. Kopers hebben voorts geleend een bedrag van f.400,- van Jan Schuiling en Lucretia Jugter. Deze laatsten krijgen tot zekerheid de gereserveerde eigendom.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1615, pagina 255)

Ontvangst diaconie te Haren 22 augustus 1805
Ontvangen van Maurits Popkes en de erfgenamen van zijn overleden vrouw volgens testament: f.3,00
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

Akte 5 mei 1820
Maurits Popkes te Haren herroept alle volmachten, die hij heeft gegeven aan Jan ten Post, koopman, wonende aan het Damsterdiep te Groningen, alleen of gezamenlijk met anderen. Dit met de opdracht aan Jan ten Post en de eventuele anderen om rekening en verantwoording af te leggen aan Roelf Koops en Jan Vos, landbouwers te Haren, die bij dezen door comparant zowel te samen als ieder apart worden gevolmachtigd. Jan ten Post moet aan Roelf Koops en Jan Vos ook overdragen alle titels en papieren den boedel en belangen van comparant betreffende.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 52, akte 123)

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 7 december 1820
De nabestaanden en goede vrienden van Maurits Popkes, gewoond hebbende te Haren, maar zich nu ophoudende in Groningen, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Roelf Hindriks Smit, schoenmaker te Haren
- Hindrik Berends, landbouwer te Onnen
- Roelf Brinks, horlogemaker te Haren
Aanwezig van moederszijde:
- Jan Jochums, landbouwer te Haren
- Hindrik Sluirman, kleermaker te Haren
- Harm Harms, boerenknecht te Haren

© 2020 - E.M. van Koldam

Alle goede vrienden als zijnde er geen bloedverwanten van vaders- of moederszijde in leven. In de raad van nabestaanden deelt Jan Sluirman mee, dat hij zich tot de rechtbank heeft gewend met het verzoek, dat zijn oom Maurits Popkes, te voren gewoond hebbende te Haren, maar zich nu ophoudende in Groningen, worde verklaard interdit. Als welke de ouderdom van 88 jaren bereikt hebbende en in een staat van zwakheid van geestvermogens verkeerd, die hem onbekwaam maakt om zijne persoon en zijne zaken te besturen. Het bewijs hiervan is, dat Maurits Popkes bij akte van den 14 september 1820 aan Jacob Hiddes Smit, koopman te Groningen, had verkocht een behuizing en schuur staande te Haren met 8 mudden land daarachter voor eene som van f.400,-, zijnde naar het gevoelen van deskundigen ver beneden de werkelijke waarde. Welke behuizing door Maurits Popkes niet mocht worden verkocht, aangezien de halfscheid aan de erfgenamen van wijlen zijn vrouw Jantje Hendriks toekwam en Maurits Popkes zich bij stokleggingsbrief van 20 augustus 1805 had gebonden om deze behuizing niet dan met consent van de erfgenamen te verkopen. De rechtbank heeft bij uitspraak van 29 november 1820 gelast, dat de familieraad advies uitbrengt over het verzoek tot interdit verklaring. De familieraad verklaart, dat het oordeel van Jan Sluirman over de geestestoestand van Maurits Popkes en zijn dwaze handelingen correct is. Zij acht het wenselijk dat Maurits Popkes wordt verklaard interdit en aan hem het bestuur over zijn persoon en goederen wordt ontzegd.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 112, zaak 1820/193)

Als Maurits Popkes op 10 januari 1821 overlijdt is Jan Jans Sluurman de algemeen erfgenaam. Uit de memorie van successie blijkt, dat Jantje Hindriks, de vrouw van Maurits Popkes, de zuster was van Jan Jan Sluurmans moeder Trientijn Hindriks. Er blijkt echter nog meer. De overledene heeft met wijlen zijn vrouw een huis bezeten te Haren, get. letter B no 31. Dit huis is door Maurits Popkes bij leven verkocht aan J.H. Smit te Groningen voor f 400,-. Jan Jans Sluurman stelt echter dat dit wederrechterlijk is gebeurd. Bij zijn overlijden heeft Maurits Popkes vorderingen en schulden. Een grote schuld betreft die aan Jan Jans Sluurman. Op 20 augustus 1805 heeft Jan Jans Sluurman afspraken gemaakt over de verzorging van Maurits Popkes. Dit tegen een kostgeld van f 2,- per week. Over 15 jaar, vijf weken en twee dagen is Maurits Popkes dit bedrag nog verschuldigd. Jan Jans Sluuurman heeft derhalve een vordering op de boedel van f 1.570,-. Per saldo is de nalatenschap negatief. De andere erfgenamen hebben daarom bij acte van 21 maart 1821 van de nalatenschap afgezien.

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 8 maart 1821
De nabestaanden en goede vrienden van Albert Geerts Sluirman, minderjarige zoon van Hindrikje Alberts Koops, arbeidersche, wonende te Haren, bij wijlen Geert Sluirman, overleden op 3 juli 1819, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Jan Sluirman, kleermaker te Haren, oom
- Lammert Sluirman, kastelein te Helpman, oom
- Hindrik Sluirman, kleermaker te Haren, neef
Aanwezig van moederszijde:
- Jan Albert Koops, arbeider te Paterswolde, oom
- Albert Alberts Koops, landbouwer te Haren, oom
- Jan van Dijken, kastelein te Hoogezand, goede vriend.
Benoeming van Hindrik Sluirman, neef, tot toeziend voogd. Voorts gedelibereerd over het aanvaarden van de nalatenschap van des pupils aangehuwde oom Maurits Popkes, overleden te Groningen. Autorisatie om de boedel niet te aanvaarden, omdat de boedel niet toereikend is om de schuldeisers te voldoen.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 113, zaak 1821/25)

Groninger Courant, 25 mei 1821
Al wie iets te pretenderen heeft van, of schuldig is aan den boedel van wijlen Maurits Popkes en Jantje Hindriks, in leven ehelieden, gewoond hebbende te Haren, wordt verzocht, daarvan opgave of betaling te doen, binnen vier weken, na dato dezer, aan den ondergeteekende, wonende te Haren. Haren, 21 mei 1821, Jan Sluurman.

Maurits trouwt (kerk) op donderdag 29 mei 1766 te Haren op 33-jarige leeftijd met de 28-jarige **Jantje Hindriks**, dochter van **Hindrik Jansens Snijder** en **Annechijn Geers**. Jantje is gedoopt op zondag 16 maart 1738 te Haren, is begraven op maandag 12 augustus 1805 aldaar. Jantje werd 67 jaar, 4 maanden en 27 dagen.

Ontvangst diaconie te Haren 12 augustusi 1805
Maurits Popkes zijn vrouw begraven: f.1,50
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

Ontvangst diaconie te Haren 22 augustus 1805
Ontvangen van Maurits Popkes en de erfgenamen van zijn overleden vrouw volgens testament: f.3,00
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

Ontvangst diaconie te Haren 5 maart 1806
Van Maurits Popkes voor het minste laken voor zijn vrouw: f.1,00
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

Van Maurits en Jantje is een kind bekend:

1 **Anna Maurits** is begraven op zaterdag 21 januari 1786.

Ontvangst diaconie te Haren 21 januari 1786
Anna Maurits begraven: f.0,74
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

Ontvangst diaconie te Haren 4 maart 1786
Van Maurits Popkes voor het laken van Anna: f.1,50
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

218 **Egbert Luitjes Pouwels** (GH1812-037), zoon van **Luitje Egberts Pouwels** en **Janna Gabriels Houwing**, wonende te Noordlaren en te Haren (Wijk B Haren 4B), is geboren op dinsdag 20 april 1762 te Glimmen, is gedoopt op zondag 25 april 1762 te Noordlaren (ouders bij Harenermolen), is overleden op vrijdag 22 september 1837 te Leens. Egbert werd 75 jaar, 5 maanden en 2 dagen.

Akte 26 april 1828
Gecompareerd zijn:
1. Trijntje Antonie van Hemmen, weduwe van wijlen Geert Jans Stel, gehuwd geweest in gemeenschap van winst en verlies, doch in

ongemeenschap van ten huwelijk aan te brengen goederen, ingevolge huwelijkscontract gepasseerd voor notaris Gerhard Jacob Keiser dd 5 april 1816.
2. Philippus François Barlinckhoff, klerk, als gemachtigde van Lucas Stel, sergeant majoor bij de eerste compagnie depot battaillon van de derde afdeling nationale militie infanterie, in garnizoen te Bergen.
3. Lammert Poelma, zonder beroep, wonende te Haren, in zijn qualiteit als voogd.
4. Egbert Pauwels, zonder beroep, wonende te Harenermolen als toeziend over Geert en Grietje Stel, eenige minderjarige kinderen van wijlen Jan Geerts Stel en wijlen Aaltje Pauwels.
Welke Lucas Stel en Jan Geerts Stel zijn geweest enige kinderen van Geert Jans Stel opgemeld. Lucas Stel en de kinderen van Jan Geerts Stel zijn de enige erfgenamen van hun (groot)vader Geert Jans Stel. Zij willen overgaan tot scheiding en deling. Totaal komt de nalatenschap uit op f.1.508,76. Op basis van uitvoerige berekeningen wordt dit bedrag als volgt verdeeld:
- Lucas Stel f.458,195
- Geert en Grietje Stel samen f.458,195
- Trijntje van Hemmen f.592,37
(Groninger Archieven, toegang 1873, inventaris nr 42, Akte 79)

Groninger Courant, 14 april 1837
Eenige kennisgeving. Heden overleed, aan verval van levenskrachten, GRIETJE FREERKS POT, Wedw. Pauwels, in den ouderdom van 76 jaren en veertien dagen.
Haren, den 8 april 1837 EGBERT PAUWELS

219 **Geert Ramaker** (GH1812-276; MIL-242), zoon van **Harm Ramaker** en **Lammechien Hoiting**, wonende te Noordlaren (Wijk C Glimmen 16) en aldaar, is gedoopt op zaterdag 29 juni 1782 aldaar, wonende Wijk C Glimmen 16 aldaar, is overleden op dinsdag 23 november 1819 te Glimmen. Geert werd 37 jaar, 4 maanden en 25 dagen.

Woont in 1814 bij zijn moeder.

Acte 29 september 1815
Hillegien Harms, weduwe van wijlen Jan Harms, van beroep landbouwersche, wonende te Schipborg in Drenthe, verkoopt en draagt in vrije eigendom over aan Geert Haarms Raammaker, landbouwer, wonende te Glimmen, de halfscheid, welke verkoopster als erfgenaam van wijlen haar vader Jan Harms toebehoort in het na te melden huis en hof, waarvan de andere halfscheid in eigendom toebehoort aan de gezamenlijke kinderen van wijlen Sikke Alberts en Berendina Jans, in leven echtelieden.
Het betreft een hof staande en gelegen te Noordlaren, ten zuiden van de Kerkstraat, gemerkt letter B, oud nummer 4 en nieuw nummer 24, zwettende ten noorden aan de Kerkstraat, ten oosten aan Geert Nieboer, ten zuiden aan Jannes Hoiting en ten westen aan de diakonie. Verkooprijs f.300,-
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr 50, acte 803)

Akte van successie 10 mei 1820
Erfgenamen van de op 23 november 1819 overleden Geert Harms Ramaker zijn zijn oom Sikke Rademaker, landbouwer te Roden, zijn neef Lammert Bavinge Rademaker, landbouwer te Roden en zijn neef Jan Hendrik Rademaker, landbouwer te Roderwolde. Dit op grond van het bij stoklegging op 21 augustus 1778 aangegane huwelijkscontract tussen Harm Ramaker en Lammegien Hoiting, de ouders van de overledene. In dat contract is bepaald, dat de aangebrachte alsmede de staande het huwelijk aan te erven of af te sterven vaste goederen buiten de gemeenschap zullen blijven en in alle kinderloze gevallen retourneren en vererven op het naaste bloed aan de zijde van waar dezelve zijn uit hergekomen. Voorts is bepaald, dat bij eerder overlijden van de bruidegom, de bruid een lijfsgave zal ontvangen uit diens boedel van f.900,-, indien het huwelijk kinderloos gebleven is of - zoals nu het geval is - door overlijden kinderloos geworden is. Tot de boedel van de overledene (en dus niet tot die van zijn moeder) behoort de boerderij C16 te Glimmen met landerijen. Deze boerderij wordt getaxeerd op f.4.000,-. Met enige andere landerijen en de helft van de inboedel en de levende have komt de profijtelijke staat van de nalatenschap op f.5.754,60. Hier moeten dan van afgetrokken worden de lijfsgave voor Lammechien Hoiting ad f.900,- en enige schulden ad f.133,20.

220 **Johannes Jans Reuriks** (GH1812-195; MIL-320), zoon van **Jan Hindriks** en **Janna Alberts**, arbeider en cathechisatiemeester, wonende te Helpman (Wijk B Helpman 6), is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 28 oktober 1770 te Groningen (moeder bij geboorte overleden), is overleden op zaterdag 5 februari 1853 te Helpman (bij overlijden met achternaam Reuriks). Johannes werd 82 jaar, 3 maanden en 8 dagen.

In 1814 vrijgesteld van de landstorm wegens lichaamsgebrek. Woont in 1830 met zijn tweede vrouw Jaapje Jager op het adres Helpman Wijk B Nr 6. Wordt in het overzicht gezinshoofden 1812 vermeld met de achternaam Reuriks.

Voogdijstelling 21 juni 1771
Jan Alberts, woonachtig onder Hemmen, aangezworen als voormond over het zoontje van Jan Hindriks bij wijlen Janna Alberts. Geert Hindriks, wonende buiten klein poortje, sibbevoogd en schulte Jacob Buirma vreemde voogd.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1495).

Voogdijstelling 25 november 1774
Hindrik Alberts te Helpman zweert aan in de plaats van wijlen Geert Hindriks als vreemde voogd over de kinderen van Jan Hindriks bij wijlen Janna Alberts.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1495).

Akte 19 mei 1803
Jacob Willems (Dekker) en Jantje Hindriks Bos verkopen aan Johannes Jans (Reuriks) en Rijke Harmens (Hinderika Hermans Vos) een behuizing met recht van beklemming van en moestuin achter Helpman aan de Oosterweg.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1617, folio 189).

Uitspraak Vrederechter Hoogezand, 12 april 1811
Proces verbaal aanwijzing toeziend voogd over de kinderen van Johannes Reuriks bij wijlen Rijka Harmannus [Hinderika Hermans Vos] in echte verwekt. De volgende personen zijn gedagvaard voor het familieberaad:
Van vaderszijde:
- Arend Jans [Reuriks], buiten de Heerepoort, halve oom;
- Eisse Folkers [Hoving], in het Kleinemeer, aangehuwde oom;
- Egbert Groothuis, te Helpman, neef.
Van moederszijde:
- Pieter Harmannus Vos, buiten de Oosterpoort, oom;
- Lammert Harmannus Vos, buiten de Oosterpoort, oom;
- Geert Jans [Schnuck] te Helpman, aangehuwde oom.

© 2020 - E.M. van Koldam

Als toeziend voogd wordt aangewezen Lammert [Arend] Bazuin, woonachtig achter Helpman. Lammert Bazuin legt op 10 mei 1811 de eed af.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 108, zaak 1811/4)

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 17 mei 1815
De nabestaanden van de minderjarige kinderen van Eisse Folkerts Hovinga te Kleinemeer en wijlen Geesje Jans, overleden 1 juli 1814, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Folkert Eisses, landbouwer te Haren, grootvader
- Jan Folkerts, arbeider te Haren, oom
- Willem Sesselaar, kuiper te Kalkwijk, neef
Aanwezig van moederszijde:
- Arend Jans, arbeider te Groningen, oom
- Johannes Reuriks, tuinier te Helpman, halve oom
- Jan Gerrits Bekkering, tuinier te Helpman, halve oom
Vader Eisse Folkerts Hovinga wordt bevestigd als voogd. Arend Jans wordt toeziend voogd.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 111, zaak 1815/70)

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 21 september 1815
De nabestaanden van de minderjarige dochter van Annegien Harmannus Vos en wijlen Egbert Pauwels, overleden maart 1808, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Hindrik Pauwels, landbouwer te Haren, grootvader
- Henderikus Pauwels, landbouwer te Haren, oom
- Hendrik Hekman, arbeider te Haren, aangehuwde oom
Aanwezig van moederszijde:
- Pieter Harmannus Vos, arbeider te Groningen, oom
- Lammert Harmannus Vos, arbeider te Helpman, oom
- Jannes Reuriks, tuinier te Helpman, aangehuwde oom
De moeder wordt bevestigd als voogd. Henderikus Pauwels is toeziend voogd. Aan de orde komt, dat grootvader Hindrik Pauwels gerechtelijk wordt vervolgd tot betaling van ongeveer f.1.000,- gerechtskosten, wegens gevoerde procedures tegen Jantje Paping te Haren. Omdat Hindrik Pauwels dit bedrag niet kan betalen, is hij voornemens een viertal percelen land te verkopen. De voogdes krijgt toestemming om namens haar dochter akkoord te gaan met deze verkoop.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 111, zaak 1815/112)

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 12 november 1818
De nabestaanden van Jantien Egberts minderjarige dochter van wijlen Egbert Pauwels en wijlen Annigje Harmannus Vos komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Hinderikus Pauwels, boerenknecht te Haren, oom
- Lukas Brink, landbouwer te Haren, aangehuwde oom
- Ubbo Nijsingh, plaatsvervangend vrederechter te Hoogezand, goede vriend
Aanwezig van moederszijde:
- Pieter Harmannus Vos, arbeider te Groningen, oom
- Lammert Harmannus Vos, arbeider te Groningen, oom
- Johannes Reuriks, timmerman te Helpman, aangehuwde oom.
Er moet een voogd worden benoemd in de plaats van de op 12 februari 1818 overleden moeder Annigje Harmannus Vos. Johannes Reuriks wordt aangewezen, omdat de ooms Pieter en Lammert Vos verklaren niet te kunnen schrijven.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 111, zaak 1818/134)

Brief 15 januari 1830 van de buren van Agter Helpman
Geven met verschuldigde eerbied te kennen wij ondergetekenden buren van Agter Helpman de volgende zaak.
In de verlopen zomer 1829 is door de gezamenlijke buren een nieuwe pomp gelegd in de Agterhelpweg tegenover het bosje van Mr. W.J. Quintus, dewijl de oude pomp was gevallen in Berend Bosman pubelijke afwatering. De kosten op reken van Egbert Vorenkamp hiertoe aangewend belopen f.9,50.
Bij het spreeken van het betalen dezer gelden heeft Lammert Poelma en Beerend Bosman (deze evenwel eigenaar van de bovengenoemde weg zijnde als de overige buren) verklaard niets van dat voorgeschoten geld te willen restitueren, maar gezegd, dat dit moeste betaald worden door de landen, die door gemelde pomp afwateren.
Wij verzoeken u ons in dezen uitslag te geven.
Ondertekening door E. Vorenkamp, H.G. Kwant, J. Ruriks, A. Tuinman, W. Groenendal en de wed. G. Buirma.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 63)

Brief 19 juli 1830 van Gedeputeerde Staten
Zijne Majesteit heeft bij Hoogstdeszelfs besluit van den 4 maart jl ter onzer beschikking gesteld eene somma van vier duizend gulden om verdeeld te worden onder de ingezetenen van sommige gemeenten dezer provincie, die, ten gevolge van de in den zomer van 1828 gevallen zware regens en plaats gehad hebbende overstroomingen, verliezen geleden hebben en waarvan het bedrag beneden de 100 gulden gebleven is.
Wij hebben die som procentsgewijze verdeeld onder de gemeenten, die, naar aanleiding van onze missive van den 16 februarij 1829 ons staten van verliezen beneden de honderd gulden hebben ingezonden, en die personen bevatten, op welke de geleden schaden van beteekenenden invloed moeten geacht worden.
Dientengevolge informeren wij u, dat het aandeel uwer gemeente in die som bedraagt f.408,14, welke wij u verzoeken ten spoedigste, immers binnen acht dagen na ontvang dezer ter griffie dezer provincie, tegen kwitantie te komen afhalen; die som onder hen die onderstand behoeven te verdeelen, deswege kwitantie te vorderen en de finale verantwoording voor of op den 1 september aanstaande aan ons in te zenden.
[Bij de brief is een staat gearchiveerd waarop enkele personen staan, die minder dan f.100,- schade hebben geleden. De staat is niet volledig. Genoemde personen met daarbij vermeld de geleden schade zijn: Johannes Reuriks, f.28,-; Thijs Egberts Thijsens, f.22,50; Harm Drewes, f.85,50; weduwe R. Hajema, f.16,50; weduwe H. Veening, f.14,-; Ubel Eitens, f.27,-]
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 63)

Notulen van de vergadering van de gemeenteraad, woensdag 4 augustus 1830
Er heeft een veeziekte geheerst. De Gouverneur des Konings verzoekt nu opgave te doen van de personen die als gevolg van het verlies van vee in hulpbehoevende omstandigheden zijn geraakt, "zodanig dat zij zonder menschlievende hulp geen vee weder magtig kunnen worden". De volgende lijst wordt vastgesteld:
H. Berends Jr, Onnen, 3 runderen, waarde f.100,-

© 2020 - E.M. van Koldam

K. Eisses, Onnen, 5 runderen, waarde f.125,-
D. v.d. Veen, Hoornschedijk, 1 rund, waarde f.50,-
B. Berends, Onnen, 4 runderen, waarde f.100,-
J. Berends, Onnen, 7 runderen, waarde f.140,-
W. Alderts, Onnen, 1 rund, waarde f.45,-
E. Bakker, Onnen, 1 rund, waarde f.45,-
A. Brink, Onnen, 2 runderen en vier schapen, waarde f.65,-
J. Kooi, Glimmen, 5 runderen, waarde f.125,-
H. Pauwels, Onnen, 6 runderen, waarde f.105,-
G. Luiken, Onnen, 2 runderen, waarde f.70,-
H. Smeenk, Onnen, 6 runderen en 2 schapen, waarde f.120,-
H.B. Hoeks, Onnen, 5 runderen en 2 schapen, waarde f.100,-
L. Smid, Haren, 2 runderen en 2 schapen, waarde f.80,-
L. Eising, Onnen, 2 runderen, waarde f.75,-
Wed. J. Jochums, Haren, 2 runderen, waarde f.85,-
R. Brink, Onnen, 1 rund, waarde f.25,-
J. Alberts, Onnen, 3 runderen, waarde f.100,-
H. Kooi, Onnen, 1 rund, waarde f.25,-
P. Molema, Noordlaren, 2 runderen, waarde f.80,-
Wed. H. Bouwkamp, Noordlaren, 1 rund, waarde f.35,-
S. Evenhuis, Haren, 1 rund, waarde f.40,-
Wed. Engbert Jans, Haren, 1 rund, waarde f.55,-
J. Rueriks, Helpman, 1 rund, waarde f.45,-
J. Sipkes, Waterhuizen, 3 runderen en 6 schapen, waarde f.90,-.

Brief 16 februari 1847 van de archidiaken der Nederlands Hervormde Gemeente te Groningen
Ik heb de eer u hiernevens te doen toekomen de declaratie van de diakonie der Nederlands Hervormde Gemeente van Groningen ten laste van de burgerlijke gemeente van Haren over het vierde kwartaal van het jaar 1846 ten bedrage van f.34,72 drie achtste cent, met beleefd verzoek wel te willen zorgen, dat dit bedrag aan ons worde voldaan.
** Bijlage declaratie wegens verstrekken onderstand aan onder Helpman wonende personen volgens bestaande overeenkomst.
Wed. H. van Almelo [= Stijntje Heithuis]: f.16,02 voor geld, brood en turf+
Antje Santer, wed. Koopmans [= Antje Santee]: f.7,60 voor geld en turf;
Wed. Klaas Willems [= Annechien Lammerts]: f.16.04 voor geld, turf en medicijnen;
J. Reuriks en vrouw [= Johannes Jans Reuriks]: f.15,18 voor geld, twee hemden en turf;
Geessien Albartus: f.7,60 voor geld en turf;
Marijke Meintjes: f.5,20 voor geld en turf;
Evert Schut en vrouw: f.1,80 voor geld.
Totaal f.69,44 drie vierde
Hiervan de helft voor rekening van de burgerlijke gemeente Haren.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 80)

Johannes gaat in ondertrouw op zondag 4 mei 1800 te Groningen, trouwt (kerk) op zondag 4 mei 1800 aldaar op 29-jarige leeftijd (1) met de 22-jarige **Hinderika Hermans Vos**, dochter van **Harmannus Pieters Vos** en **Grietje Roelfs**. Hinderika is gedoopt op vrijdag 13 maart 1778 te Groningen.

Van Johannes en Hinderika zijn drie kinderen bekend:

1 **Janna Reuriks**, wonende te Helpman (Wijk B Helpman 11), is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 17 mei 1801 te Groningen, is overleden op dinsdag 14 november 1871 te Helpman. Janna werd 70 jaar, 5 maanden en 28 dagen.

Verklaring Popko Oostingh 6 juni 1842
De ondergetekende Popko Oostingh, geneesheer, wonende te Haren, verklare bij dezen, dat Janna Ruriks [= Janna Reuriks], vrouw van Jan Ruuls, wonende te Helpman in een zoodanige staat van krankzinigheid verkeerd, dat het noodzakelijk is, dat zij in het belang der openbare orde of ter voorkoming van ongelukken onder verzekerd toezicht wordt gesteld.
Afgegeven te Haren den 6 juni 1842
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76; stuk zit waarschijnlijk bij verkeerd inventarisnummer)

Brief 18 juli 1842 van burgemeester en wethouders van Groningen
In antwoord op uw missive van den 26 juni jl hebben wij de eer bij dezen te melden, dat de bij uwe missive vermelde Janna Reuriks, vrouw van Jan Ruuls op maandag den 11 juli jl. in een geneeskundig gesticht te Deventer is opgenomen.
Op een daartoe aan ons gedaan verzoek doen wij u nevensgaande de missive van de officier van justitie alhier van 30 juni jl aan u gerigt toekomen, en wij voegen hierbij, dat de dispositie van de president van de regtbank alhier, waarvan in die missive wordt melding gemaakt, is afgezonden aan het bestuur van het krankzinnigenhuis te Deventer.
* Bijlage: brief 30 juni 1842 van de officier van justitie
Ik heb de eer u bij deze in te zenden eene dispositie van den president der regtbank, waarbij ik fungeer, op een aan u ingediend request door Jan Ruuls, daglooner, wonende te Helpman, met verzoek dezelve aan hem ter hand te stellen, en wijders aan hem kennis te geven, dat overeenkomstig het derde lid van art. 13 van de wet van den 29 mei 1841 dit bevelschrift binnen den tijd van veertien dagen moet worden ten uitvoer gelegd. Het zal mij aangenaam zijn van u te mogen vernemen, wanneer de vrouw van gemelden Jan Ruuls in het gesticht voor krankzinnigen te Deventer zal zijn opgenomen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 75)

Brief 23 juni 1842 aan de officier van justitie
Ik reken mij verpligt bij dezen aan u te doen toekomen een door mij opgemaakt proces verbaal van eene bij mij ingebragte klagte wegens de krankzinnigheid van Janna Ruriks, teneinde u daaraan zoodanig gevolg zoude kunnen geven als u zal vermenen te behoeven.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 110)

Brief 26 juni 1842 aan burgemeester en wethouders van Groningen
De persoon van Jan Ruuls, van beroep daglooner, wonende te Helpman, heeft zich bij request tot den heer president der Regtbank te Groningen gewend ten einde zijne vrouw Janna Reuriks in een geneeskundig gesticht voor krankzinnigen te doen opnemen. Daar er alle waarschijnlijkheid bestaat, dat dit verzoek zal worden toegestaan en de persoon van Jan Ruuls onvermogend is tot het betalen van eenige kosten, zullen die kosten moeten gedragen worden door de administratie, die volgens de bestaande verordeningen met de alimentatie van deze vrouw belast is. Die administratie is de diakonie der hervormden van Groningen tot wier last zij vroeger is verpleegd in de bewaarplaats van krankzinnigen aldaar. U van het bovenstaande kennis

gevende, heb ik de eer naar aanleiding eener bij mij ontvangen missive van de officier van justitie bij de Arrondissementsregtbank te Groningen, u te verzoeken om daarvan aan de betrokken diakonie kennis te geven opdat dezelve dientengevolge voorloopig eene overeenkomst dienaangaande kunnen aangaan met het bestuur van het geneeskundig gesticht voor krankzinnigen te Deventer, als zijnde dit het naast aan deze provincie gelegen, daar het zich te Groningen bevindende krankzinnigenhuis slechts eene bewaarplaats is in hetwelk thans geene krankzinnigen, die voorloopig worden geconfineerd meer vermogen te worden opgenomen.
Het zal mij aangenaam zijn het resultaat hiervan te zijner tijd te vernemen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 110)

Janna trouwt op woensdag 20 mei 1829 op 28-jarige leeftijd met de 31-jarige **Jan Ruuls**, zoon van **Jan Stoffer Ruuls** en **Jantien Boelens Hamminga**. Jan, boerenknecht, wonende te Helpman (Wijk B Helpman 11), is geboren op zondag 21 januari 1798 te Haren, is overleden op maandag 13 december 1869 te Helpman. Jan werd 71 jaar, 10 maanden en 22 dagen.

Woont in 1830 samen met zijn vrouw op het adres Helpman Wijk B Nr 11.

Brief 14 november 1844 aan de officier van justitie
Bij deze heb ik de eer u te doen toe komen een proces verbaal door mij opgemaakt naar aanleiding van eene op den 13 dezer gepleegde diefstal ten huize van Jan Ruuls te Helpman. Aan den inhoud van welk stuk ik de vrijheid neem mij te gedragen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111).

Brief 24 september 1847 aan de officier van justitie
Bij deze heb ik de eer u te doen toekomen het door mij gemaakt relaas omtrent de plaatselijke opneming ten huize van Jan Ruuls te Helpman, ter voldoening aan de daaromtrent ontvangen uitnodiging van heden.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 114)

2 **Jan Reuriks**, sjouwerman en moesker, wonende te Helpman (Wijk C Buiten klein poortje 25), is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 20 juni 1802 te Groningen, is overleden op zaterdag 8 april 1854 te Helpman. Jan werd 51 jaar, 9 maanden en 19 dagen.

Brief 15 januari 1830 van de buren van Agter Helpman
Geven met verschuldigde eerbied te kennen wij ondergetekenden buren van Agter Helpman de volgende zaak.
In de verlopen zomer 1829 is door de gezamenlijke buren een nieuwe pomp gelegd in de Agterhelpweg tegenover het bosje van Mr. W.J. Quintus, dewijl de oude pomp was gevallen in Berend Bosman pubelijke afwatering. De kosten op reken van Egbert Vorenkamp hiertoe aangewend belopen f.9,50.
Bij het spreeken van het betalen dezer gelden heeft Lammert Poelma en Beerend Bosman (deze evenwel eigenaar van de bovengenoemde weg zijnde als de overige buren) verklaard niets van dat voorgeschoten geld te willen restitueren, maar gezegd, dat dit moeste betaald worden door de landen, die door gemelde pomp afwateren.
Wij verzoeken u ons in dezen uitslag te geven.
Ondertekening door E. Vorenkamp, H.G. Kwant, J. Ruriks, A. Tuinman, W. Groenendal en de wed. G. Buirma.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 63)

Jan trouwt op zondag 6 april 1834 te Haren op 31-jarige leeftijd met de 27-jarige **Ebeltje Geerts Steffens**, dochter van **Geert Jans Steffens** en **Mattje Gerradus Vegter**. Ebeltje is geboren op dinsdag 20 januari 1807 te Aduard, is overleden op zondag 4 januari 1863 te Groningen. Ebeltje werd 55 jaar, 11 maanden en 15 dagen.

3 **Harman Johannes Reuriks**, voerman, is geboren te Helpman, is gedoopt op zondag 30 september 1804 te Groningen, is overleden op donderdag 7 juni 1860 te Veenhuizen. Harman werd 55 jaar, 8 maanden en 8 dagen.

Brief 1 mei 1855 aan de Commissaris des Konings
Bij appointement van 20 april jl. heeft het u behaagd om berigt en raad in onze handen te stellen, de missive van BenW der gemeente Uithuizen d 18 april jl. met drie bijlagen, betrekkelijk het aangevraagde ontslag van Hermannus [Harman Johannes] Reuriks, kolonist in de Maatschappij van Weldadigheid.
De heer [Reinder] Tonkens, te Helpman, met wien wij dienaangaande hebben gesproken, heeft ons te kennen gegeven, dat, aangezien de aanleiding tot zijn verzoek om ontslag van H. Reuriks is vervallen en deze het in de kolonie beter heeft dan waarschijnlijk buiten dezelve plaats zoude hebben, hij niet verder verlangd dat het ontslag worde verleend.
Weshalve wij adviseren het door R. Tonkens te Helpman ingediende verzoek om ontslag uit de koloniën van H. Reuriks als niet gedaan te beschouwen of te wijzen van de hand.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 122)

Harman trouwt op zondag 22 december 1844 te Groningen op 40-jarige leeftijd met de 40-jarige **Annegien van der Woude**. Annegien is geboren op vrijdag 23 maart 1804 te Groningen, is overleden op woensdag 22 januari 1845 aldaar. Annegien werd 40 jaar, 9 maanden en 30 dagen.

Johannes trouwt op zondag 26 mei 1811 te Groningen op 40-jarige leeftijd (2) met de 46-jarige **Jaapje Nannes Jager**, dochter van **Jan Jager** en **Freerkien**. Jaapje, wonende te Helpman (Wijk B Helpman 6), is geboren op dinsdag 2 oktober 1764 te Westerlee, is overleden op vrijdag 6 oktober 1848 te Helpman. Jaapje werd 84 jaar en 4 dagen.

221 **Hindrik Roelfs** ook genaamd Hinderk Roelfs (GH1812-265; MIL-268), zoon van **Roelof Hindriks** en **Aeltjen Willems**, wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 23), is gedoopt op zondag 13 september 1767 te Rolde, is overleden op vrijdag 23 maart 1832 te Noordlaren. Hindrik werd 64 jaar, 6 maanden en 10 dagen.

Woont in 1830 op het adres Noordlaren, Wijk B Nr 23, samen met de inwonende werkboden Wijbe Wijbes en Hinderkien Mensies.

222 **Pieter Roelofs** (GH1812-209), koemelker, is geboren op zondag 6 mei 1770.

Wordt vermeld in overzicht gezinshoofden 1812. Verdere gegegevens nog niet bekend.

Akte 24 oktober 1808
Pieter Roelfs gedenkt te verkopen huisraad, 8 a 10 koeien, 2 paarden, op 26 oktober 1808 om 10 uur bij bovengenoemde aan de Trekweg buiten het klein poortje onder Helpman.
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 2011).

223 **Steffen Hindriks Rook** ook genaamd Steffen Hindriks Roek en Stephanus Hindriks (GH1812-230), landbouwer, wonende te

Haren (Wijk A Haren 9), is geboren te Slochteren, is gedoopt op maandag 13 augustus 1770 te Kleinemeer, is overleden op woensdag 25 december 1844 te Garmerwolde. Steffen werd 74 jaar, 4 maanden en 12 dagen.

Is in 1812 boer te Haren. Zal kort na het overlijden van zijn eerste vrouw uit Haren vertrokken zijn, want hij komt niet meer voor in het militieregister.

Ontvangst diaconie te Haren 1 augustus 1806
Een kind van Steffen Hindriks begraven: f.1,35
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

Ingekomen stukken gemeente Haren, 20 april 1812
Het stuk betreft een conventie tussen Cornelis Bolhuis en Steffen Hendriks (Rook). De conventie wordt opgesteld een dag na het overlijden van Johanna Hendriks (Mulder). Johanna was eerder getrouwd met Hindrik Willems Takens. Uit dat laatste huwelijk zijn zes kinderen geboren. De voogden over deze kinderen: Tako Willems Takens, Willem Eising en Roelf Koops zijn ook betrokken bij de conventie. De conventie bestaat uit twee punten. De inhoud van het eerste punt van de conventie is mij niet goed duidelijk. In ieder geval heeft de afspraak betrekking op de boerderij (Haren A9), die Steffen huurt van Cornelis Bolhuis. Het tweede punt betreft, dat van de door Steffen Hendriks met rogge bezaaide landen een derde zal blijven staan ten voordele van Cornelis Bolhuis met uitzondering van twee akkers op de Luizeberg, waarvan de rogge geheel blijft ten voordele van Steffen Hendriks als huurder.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 45).

Steffen trouwt (kerk) op zondag 7 november 1802 te Haren of trouwt (kerk) op zondag 10 oktober 1802 te Slochteren op 32-jarige leeftijd (1) met de 41-jarige **Johanna Hendriks Mulder** (RW1), dochter van **Hindrik Lammerts Mulder** en **Zwaantje Jans**.
Johanna, wonende te Haren, is geboren te Eelde, is gedoopt op zondag 22 februari 1761 aldaar, wonende Wijk A Haren 9 te Haren, is overleden op zondag 19 april 1812 aldaar, is als overleden aangegeven op maandag 20 april 1812 aldaar (aangever overlijden was Steffen Hindriks Rook (zie 223); getuigen aangifte overlijden waren Willem Eising (zie 69) en Take Willems Takens (zie 248)).
Johanna werd 51 jaar, 1 maand en 28 dagen.

Johanna Hinderks, huijsvrou van Hind. Willems Taks wordt in mei 1788 aangenomen als lidmaat van de kerk te Haren.

Akte 30 september 1802
Johanna Hendriks (Mulder), weduwe van Hindrik Willems (Takens) en Take Willems (Takens), als voormond, Willem Eising, als sibbevoogd en Roelf Coops als vreemde voogd over de zes minderjarige kinderen van Johanna en Hindrik, treffen een regeling over de afkoop van de vaderlijke nalatenschap. Alle kinderen krijgen f.70,- als ze 18 jaar worden.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1617, folio 177).

Ingekomen stukken gemeente Haren, 20 april 1812
Het stuk betreft een conventie tussen Cornelis Bolhuis en Steffen Hendriks (Rook). De conventie wordt opgesteld een dag na het overlijden van Johanna Hendriks (Mulder). Johanna was eerder getrouwd met Hindrik Willems Takens. Uit dat laatste huwelijk zijn zes kinderen geboren. De voogden over deze kinderen: Tako Willems Takens, Willem Eising en Roelf Koops zijn ook betrokken bij de conventie. De conventie bestaat uit twee punten. De inhoud van het eerste punt van de conventie is mij niet goed duidelijk. In ieder geval heeft de afspraak betrekking op de boerderij (Haren A9), die Steffen huurt van Cornelis Bolhuis. Het tweede punt betreft, dat van de door Steffen Hendriks met rogge bezaaide landen een derde zal blijven staan ten voordele van Cornelis Bolhuis met uitzondering van twee akkers op de Luizeberg, waarvan de rogge geheel blijft ten voordele van Steffen Hendriks als huurder.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 45).

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 5 augustus 1812
Aanwijzing van een voormond voor de minderjarige kinderen van wijlen Hindrik Willems Takens bij wijlen Johanna Hindriks in echte verwekt. De kinderen zijn: Leentje, Zwaantje, Willem, Hindrik, Tako en Aaltje.
Aanwezig van vaderszijde:
- Pieter Willems Takens, oom
- Folkert Willems Takens, oom
- Willem Eising, aangetrouwde oom
Aanwezig van moederszijde:
- Jan Anthony van Hemmen, neef
- Hindrik Egberts Pauwels, neef
- Klaas Berends Schut, smid te Hoogezand, neef
De aanwijzing van een voormond is nodig om de kinderen te vertegenwoordigen bij de scheiding van de boedel van hun grootmoeder Leentje Hindriks. Voogd Tako Willems Takens is bij die verdeling zelf partij. Jan Pathuis wordt aangewezen als voormond.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 109, zaak 66) DE RELATIE VAN DE DRIE NEVEN MET JOHANNA HENDRIKS IS MIJ NOG NIET DUIDELIJK.

Johanna was eerder gehuwd (1) met **Hindrik Willems Takens**.<296,297>

Steffen trouwt op zaterdag 11 november 1815 te Ten Boer op 45-jarige leeftijd (2) met de 25-jarige **Jantje Geerts Oosterveld**.
Jantje is geboren in 1790 te Harkstede, is overleden op zaterdag 12 juli 1845 te Garmerwolde. Jantje werd 55 jaar.

224 **Johannes Rummerink** (GH1812-044), zoon van **Jan Rummerink** en **Margaretha Hoising**, schulte van Haren (1761-1811), landbouwer en kerkvoogd, wonende te Haren en aldaar, is gedoopt op vrijdag 24 maart 1724 aldaar, wonende Wijk B Haren 1 aldaar, is overleden op woensdag 11 mei 1814, is als overleden aangegeven op zaterdag 14 mei 1814 aldaar (aangever overlijden was Jan Swartwolt (zie 245); getuige aangifte overlijden was Jan Stel (zie 243)). Johannes werd 90 jaar, 1 maand en 17 dagen.

Eedaflegging 30 oktober 1761
Johannes Rummerink heeft den eed afgelegd als schulte van Haren als opvolger van zijn overleden vader.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1494).

Akte 30 oktober 1761
Johannes Sinninge stelt zich voor maximaal f.3.000,- borg voor de nieuw benoemde schulte Johannes Rummerink.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1612, pag. 52).

Opregte Groninger Courant, 11 december 1772
De E. Scholte Romring van Haren gedenkt in qlté, publyk aan den meestbiedenden te verkoopen, een boerenplaats te Onnen, in porceelen of geheel, bestaande in verscheidene matten best hooyland op de onder Maade aan het Drentsche Diep, en hooylanden

en barken en eenige mudden best esland, verscheidene beste kampen, huis, schuur, hof en land bij huis. De verkoopdag zal zijn op woensdag de 16 december 1772 's agtermiddags om vijf uur, ten huize van monsr Westerhof op Punt.

Akte 16 november 1775
Egbert Hoving en Hindrikje Westerbrink, echtelieden te Noordlaren hebben f.197,- tegen 4% geleend van schulte Johannes Rummerink te Haren. Dit in plaats van twee obligaties dd 8 mei 1769 en 10 oktober 1769, die hierbij vernietigd zijn.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1613, folio 220)

Pacht in 1776 met zijn broer Rudolph enige huizen, schuurtjes en kampen land onder Haren en Onnen van A.J. ter Borch. (Bron: Drs. O.D.J. Roemeling, “Het schultengeslacht Rummerink te Haren (Gr); (ook Rommeninge/Romminge)”, Gruoninga 1986).
Johannes wordt op 10 april 1777 met eenparigheid van stemmen verkozen tot kerkvoogd van Haren.

Akte van verpachting 1776
A.J. ter Borgh verpacht voor 20 jaar aan de broers Johannes en Rudolf Rummerink:
1a een huis en schuur door Roelf Roelfs bewoond;
1b een huis en schuurtje door Jan Geerts bewoond
Plus een tuin met appelbomen, drie kampen land en een streepje groenland, hebbende tot naaste zwetten: ten noorden de nieuwe sloot bijlangs de Zwijnekampen, ten oosten de gesworene Jan ter Borgh of het Maar, ten zuiden en ten westen de Boereweg.
2. Drie kampen land met bos daarop staande, strekkend van de Middelhorsterweg tot achter de zogenaamde Jannes Kooi. Deze landerijen heeft A.J. ter Borgh geërfd van (zijn broer) hoofdman H. ter Borgh.
3. Het turfschuurtje staande ten zuiden van Onnen in het land het Zuidbroek genoemd.
De prijs bedraagt f.1.625,-.
Groninger Archieven, Toegang 1264, inventarisnummer 202)

Voogdijstelling 21 juni 1776
Schulte Johannes Rummerink zweert aan als voormond over de kinderen van de gezworene Jan ter Borgh bij wijlen Johanna Cuik. Albert Cuik wordt sibbevoogd. Jan van Dalen te Zuidlaren vreemde voogd.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1495).

Groninger Courant, 17 december 1779
Bij de schulte J. Rummerink te Haren zijn te koop, eenige honderden fijne jonge sparrebomen van 4 tot 7 voet lang, bekwaam om te verplanten, tot alees en andere plantagien.

Groninger Courant, 19 december 1780
De schults van Haaren J. Rummerinck, gedenkt eerlang (de dag van verkoop en betaalinge nader te noemen) op de plaats van Albert Eyssinge tot Onnen bij uitmijninge te verkoopen, ongeveer drie à vier honderd zwaare eiken stambomen, bekwaam tot allerlei werk van scheepsbouw als anders.

Akte 28 april 1787
Hindrik Berends en Aaltijn Hindriks, echtelieden te Onnen, verklaren verkocht te hebben aan schulte Johannes Rummerink te Haren een stuk weideland in het Westerveld te Onnen voor de prijs van f.151,-
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1615, pagina 152).

Aanzwering als curator 26 oktober 1792
Gezworene A. Buirma te Groningen en Johannes Rummerink, schulte te Haren, zweren aan als curatoren over de persoon en de goederen van oud schulte J. Buirma.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1496)

Akte 20 januari 1798 (geregistreerd 23 februari 1798)
Hinderikus Hornhuis en Rudolf Rummerink, gesworen bijzitters van het Gerecht van Selwerd, treden op in hun kwaliteit van kerkvoogden te Haren. Zij verkopen in een publieke verkoping een groot aantal percelen kerkengrond.
Aan schulte J. Rummerink de eigendom van twee huisplaatsen en de hoven daarachter voor f.120,-.
De zwetten voor huisplaats 1 zijn: ten noorden Jan Jans Stel de Jonge, ten oosten de grond bezijden de Straat, ten zuiden en ten westen meester Swartwolt en kerkengrond.
De zwetten voor huisplaats 2 zijn: ten noorden de Buireweg en Willem Tomas, ten oosten de grond bezijden de Straat, ten zuiden Jan Hindrik Warmolts en ten westen de kerkengrond.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1617, folio 38)

Akte 16 november 1799 (geregistreerd 17 december 1799)
Marchijn Metus, thans weduwe van Jan Jans Carsens, en haar kinderen, Ocke Jans Woldringh mede namens zijn vrouw Derkje Carsens, Jan Derksema en Johanna Carsens, Claasijn Carsens en Fennechien Carsens en Ocke Woldringh ook als voormond over de zoon van Jan Brands bij wijlen Lucretia Carsens in echte verwekt, verklaren verpacht te hebben aan Johannes Rummerink, schulte van Haren, een stuk land te Haren ten noorden van het kerkhof gelegen, Avemoerscamp genaamd, ongeveer vijf mudde lands groot, met het hofje. Ten noorden Tonnis van Stedum, ten oosten Cornelis Bolhuis, Freerk Westerhof en Roelef Koops, ten zuiden de steege bezijden het kerkhof, ten westen Jan Wilkens, de verkopers, Jan Roelfs en Jan Wolters. De pacht is voor 24 jaar en de prijs is f.2.185,-.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1617, folio 97)

Bevelschrift 26 december 1807
Bericht van Gockinga een de schulte van Haren.
Schults. Als den aanvrage aan u om den ingehaalden persoon te Harendermolen mede naar Assen te nemen aan u gedaan wordt door een gequalificeerd dienaar namens de regering of den heer Procureur Generaal van Drenthe moogt gij hem vrijelijk laten volgen, wijl ik zeker weet dat de Drentsche Heeren omtrent mij eeven gezind zijn.
Aantekening schulte J. Rummerink. Bovenstaande persoon door twee van de Drentse roroeden is bewaard ten huize van de weduwe Luite Pauwels bij de Harendermolen. In de nagte tussen 25 en 26 december 1807 ontvlucht.
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 2097).

Bevelschrift 15 lentemaand (maart) 1810 van de Drost van het Gorecht en Sappemeer
De schulte van Haren, J. Rummerink, wordt gelast met de nodige assistentie Hindrik Rotman, woonachtig onder Haren, ten Regthuize op 't Hogezand zoo spoedig mogelijk over te brengen, doende daarvan hieronder schriftelijk relaas.
J. Rummerink verklaart hiermede Hindrik Rotman op den 22 lentemaand 1810 op het Hogezand met assistentie van de roderoe overgebracht te hebben.
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 2096).

© 2020 - E.M. van Koldam

Verslag onderzoek naar ongeregeldheden in de herberg De Posthoorn op 15 maart 1810.
Gerechtelijk onderzoek door de advocaat-fiscaal in de lentemaand 1810 naar de ongeregeldheden in de herberg De Posthoorn van Nicolaus Nieuwland te Haren. Dit op aanklacht van Nieuwland zelf. Advocaat-fiscaal L.H. Trip hoort een groot aantal mogelijke getuigen (de namen zijn door mij vermeld, zoals ze later in de burgerlijke stand zijn gebruikt).
** Verklaring van Borgert Jans Vrieling, oud 31 jaren, woonachtig te Haren, dewelke verklaarde, dat hij op den dag dat er boeldag was geweest bij Jantje Paping te Haren op donderdag 14 dagen geleden, des avonds in de Jagtweide had gezeten. Dat aldaar omstreeks 10 uur de vouw van Nieuwland had geroepen, dat men haar man aanpakte. Dat hij toen naar de kamer tegenover de Jagtweide was gegaan en gezien had, dat een klein dik persoon, hem onbekend, de kastelein Nieuwland in de das gevat had en met hem schermutselde, maar kort er na weder losliet, zonder dat Vrieling verder enige ruzie had maar vertrokken was.
** Verklaring van Tako Hindriks Takens, oud 16 jaar, woonachtig te Haren. Dewelke verklaarde, dat hij 's avonds na de boeldag van Jantje Paping niet ten huize van N. Nieuwland was geweest, maar dat hij die avond reeds om zeven uur naar bed was gegaan.
** Verklaring van Willem Hindriks Takens, oud even over de 20 jaren, woonachtig te Haren, dewelke verklaarde, dat hij gisteren 14 dagen geleden des avonds met meer anderen was geweest in de herberg van H. Nieuwland te Haren tot omstreeks half tien. Dat hij in de Jagtweide en ook in de kamer er tegenover was geweest, waar het vol was. Dat hij geen ruzie had gehoord en ook niet gezien had, dat het licht uit was. Dat hij weggegaan zijnde kort er na terug gekomen was en toen wel gezien had, dat er een partij volk voor het huis van Nieuwland stond en dat de schulte van Haren er bij was. Maar verder kan hij er niets over zeggen.
** Verklaring van Hinderk Hinderks van der Es, oud 16 jaar, woonachtig onder Haren. Dewelke verklaarde, dat hij op de donderdag dat er boeldag was bij Jantje Paping des avonds tot omstreeks half negen was geweest ten huize van Nieuwland te Haren, dat zolang hij er was, hij geen ruzie gezien had.
** Verklaring Reint Jans Koers , oud 21 jaar, woonachtig te Glimmen, dewelke verklaarde, dat hij op donderdagavond den 15e dezer was geweest in de herberg van N. Nieuwland te Haren, in het kamertje tegenover de Jagtweide. Dat hij enige ogenblikken buiten huis was geweest en terug komende wel gezien had, dat er eenigen van Haren, waaronder Borgert Vrieling in dat kamertje waren en dat Roelf Alberts zijn hoed in de hand had, die in stukken was gesneden of gescheurd, zoals ook die van Roelf Pieters en zijn zoon. Dat Nieuwland toen de schulte had gehaald en die van Haren weg waren gegaan.
** Verklaring van Hindrik Alberts Kooi, 27 jaar oud, woonachtig te Glimmen. Die verklaarde, dat hij op donderdag 15 dezer met enige anderen van Glimmen des 's avonds was geweest in de herberg van H. Nieuwland te Haren, in een kamertje tegenover de Jagtweide. Dat later op de avond Borgert Vrieling met enige andere personen in dat kamertje waren gekomen. Dat Borgert gezegd had, zijn broer Roelf Alberts Kooi te willen slagen en zijn rokje had willen uittrekken. Dat daarop het licht was uitgedaan en hij zijn hoed, die met meer anderen op een tafel lag had opgezet, maar naderhand wel had gezien, dat de hoed van zijn broer was opgesneden. Dat toen de schulte was verschenen en de Hareners weg waren gelopen.
** Verklaring van Tonnis Jans Houwing, ongeveer 30 jaar oud, wonende te Glimmen. Die verklaarde, dat hij op die donderdag met enige anderen uit Glimmen geweest was bij Nieuwland tegenover de Jagtweide. Da hij na enige tijd weggeweest te zijn terug kwam en toen hoorde, dat enige personen uit het huis liepen, omdat men de schulte haalde. Dat hij toen niet meer naar binnen is gegaan. Dus niet kan zeggen wat er is voorgevallen.
** Verklaring Hindrik Hindriks, oud 16 of 17 jaar, woonachtig te Haren. Die verklaarde op die donderdagavond in het huis van Nieuwland te zijn geweest, maar dat hij voor acht uur van daar was gegaan en dat zo lang hij er geweest was er niet de minste ruzie plaats had.
** Verklaring van Willem Willems Eising, ongeveer 22 jaar, woonachtig te Onnen. Hij heeft op die donderdagavond gehoord, dat er bij de herberg van Nieuwland vrij veel rumoer van zingen en springen was. Dat hij de Jagtweide binnengaande daar een menigte volk had aangetroffen, dat vrolijk was. Dat hij nergens anders dan in de Jagtweide geweest was. Dat hij wel gezien had dat in de kamer tegenover de Jagtweide vel volk was, maar dat hij daar niet was geweest. Dat hij ook maar kort in de Jagtweide is geweest en toen weer is vertrokken.
** Verklaring van Roelf Alberts Kooi, oud ongeveer 30 jaar, woonachtig te Glimmen. Die verklaarde, dat hij op de donderdagavond na de boeldag bij Jantje Paping samen met enige andere personen uit Glimmen was geweest in de herberg van Nieuwland. Dat hij geen ruzie vernomen had, totdat later op de avond eene Borgert Jans Vrieling, woonachtig onder Haren bij hem was gekomen en op comparants vraag wat hij wilde, had gezegd dat hij hem wilde slaan en daarop zijn rokje had uitgetrokken. Dat er op dat moment een menigte andere personen in de kamer was gekomen en het licht uitgedaan was, zodat comparant niet gezien heet wat er geschied was. Dat Nieuwland ook nog in de kamer was geweest en gezegd had de schulte te willen halen. Dat toen de meeste personen uit de kamer naar buiten waren gelopen. Dat comparant toen het licht weer aanging ontdekte, dat zijn nog nieuwe hoed en ook die van Roelf Pieters en zijn zoon in stukken was gesneden of gescheurd. Dat die hoed op tafel had gelegen en dat comparant niet weet hoe hij in stukken was gekomen.
** Verklaring Jan Jans Bos, oud 21 jaar, woonachtig te Glimmen. Ook hij verklaart bij Nieuwland te zijn geweest. Dat ze daar vrolijk en wel hadden gezeten. Dat hun hoeden op tafel lagen. Dat er toen verscheidene personen, meest Hareners in de kamer waren gekomen. Dat hij had gezien, dat er een hoed van de tafel viel, die door Borgert Vrieling, woonachtig te Haren, onder de tafel werd geschopt, waarop hij de zijne had opgezet. Dat Borgert Vrieling bij Roelf Alberts komende door deze was gevraagd wat hij wilde, waarop Borgert geantwoord had hem te willen slagen en zijn rokje had aangegrepen alsof hij dat wilde uittrekken, maar op het zegge van Roelf Alberts “laat dat rokje maar zitten, ik wil niet slagen”, zulks niet had gedaan. Dat toen het licht was uitgedaan en kort daarna de schulte was gehaald, waarop die van Haren meest uit de kamer waren geslopen. Dat hij toen wel gezien had, dat er drie hoeden van Roelf Alberts en Roelf Pieters en zijn zoon waren gesneden of gescheurd.
** Verklaring van Roelf Pieters, 40 jaar, woonachtig te Glimmen. Die verklaarde ook bij Nieuwland te zijn geweest. Dat zijn hoed met andere hoeden op een tafel had gelegen. Dat Borgert Vrieling was gekomen met enige anderen en dat Borgert had willen slagen met Roelf Alberts en zijn rokje reeds half uit had gehad maar nog weder gesust was. Dat daarop het licht uitgedaan was. Dat toen het licht weer aan ging zijn hoed in stukken was gesneden, net als die van Roelf Alberts en zijn zoon. Dat Nieuwland toen de schulte had gehaald en de personen uit Haren uit huis waren geslopen.
** Verklaring van Roelf Roelfs Pieters, zoon van Roelf Pieters, 17 jaar, woonachtig te Glimmen. Hij verklaarde niet veel te hebben gezien, maar ook zijn hoed was aan stukken gescheurd.
** Verklaring van Nicolaus Nieuwland, 37 jaar, wonende te Haren in de herberg De Posthoorn. Dewelke verklaarde, dat na de boeldag van Jantje Paping een menigte volk in zijn herberg was, die aldaar vrolijk en wel hadden gezeten. Dat er in de kamer tegenover de Jagtweide enige personen uit Glimmen hadden gezeten. Dat in die kamer een aantal keren de kaars was uitgedaan, maar door hem en de zijnen steeds weer was ontstoken. Dat hij wel had gezien, dat er op een tafel enige hoeden lagen. Dat van de personen, die in de Jagtweide waren, enigen al heen en weer in en uit de kamer er tegenover waren gegaan. Dat aldaar omstreeks 10 uren of kort er na ruzie ontstaan was en hij er heen gaande om dit voor te komen, had gezien dat zij malkanderen vast hadden. Dat hij een van hen, zijnde een kort dik persoon, aan hem onbekend, van de anderen had afgescheurd, die hem daarop bij de das greep, maar door hem was vast gehouden. Dat de personen uit Glimmen hem drie hoeden hadden laten zien, die in stukken waren gesneden. Dat hij, de vrede niet kunnende herstellen, iemand had gezonden om de schulte te halen en die niet schielijk koomende, zelve ook nog was gaan roepen. Dat hij niet kan zeggen wie de hoeden heeft stuk gesneden, zijnde dit waarschijnlijk geschiedt toen de kaars uit was. Hij weet ook niet wie de voornaamste daders waren, omdat het zo vol was, dat hij zich nauwelijks had kunnen bewegen.
** Verklaring van Johan Rummerink, oud 86 jaar, schulte van Haren. Dewelke verklaarde, dat er op de avond dat de boeldag bij Jantje Paping was gehouden om 10 uur aan zijn venster werd geklopt door iemand gezonden door N. Nieuwland met het verzoek om aanstonds in zijn huis te komen. Dat Nieuwland ook later zelf nog kwam vragen of hij kwam. Dat hij er heen was gegaan en wel 100 personen aantrof, die deels ruzie met elkaar hadden. Dat hij toen met zijn rooroeden stevig heeft huisgehouden en de personen met de blanke harsvanger (= korte sabel) uit elkaar heeft geslagen richting Glimmen, Essen, Dilgt en Onnen.
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 2008).

© 2020 - E.M. van Koldam

Bevelschrift 4 wintermaand 1810 van de Drost van het Gorecht en Sappemeer
De schulten van Haren en Kropswolde benevens den subsituut van Sappemeer (bij indispositie van den schultes) worden gelast zich met derzelver roderoeden op zaterdag 8 van wintermaand eerstkomende des morgens precies om negen uur alhier ten Regthuize wel gewapend te vervoegen .
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 2096).

Bevelschrift 18 wintermaand 1810 van de Drost van het Gorecht en Sappemeer
Aangezien aan de grenzen van dit departement sedert een geruimen tijd een grote menigte van bedelaars en andere vreemde en suspecte personen zich heeft opgehouden en nog bevindt, welke bijkans elken nacht soms in zeer grote hopen in de nabij gelegen dorpen van dit departement overkomen en de veiligheid der ingezetenen bedreigen, zoodat daartegen nauwelijks door den in ieder dorp aangestelde nachtwachten gewaakt kan worden, zoo wordt bij de schulten aangedrongen op extra waakzaamheid en verdubbeling van de nachtwachten.
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 2096).

Groninger Courant, 5 augustus 1814
Alle die genen, die iets te vorderen hebben, of verschuldigt zijn, aan de nagelaten boedel van den heer J. Rummerink, oud schultes te Haren, worden verzogt, om opgaaf of betaling hier van te doen, voor den 1 september 1814, aan G. Buurma te Helpen, of aan Jan Swartwold te Haren.

Groninger Courant, 8 november 1814
MAANDAG den 21 November 1814 en volgende dagen, precies des morgens te 9 uren, gedenken de ERVEN van de oud- Schultes J. Rummerink, onder Haren en Onnen, door een daar toe bevoegd persoon te laten verkoopen: Eenige honderd EIKEN STAMBOOMEN, op Wortel staande, zwaar en ligt, zoo ais het Bosch opleverd.

Groninger Courant, 27 december 1814
Mr. Reneke Gockinga, openbaar notaris, residerende te Groningen, is voornemens, ter verzoeke der gezamentlijke erfgenamen van wijlen den oud schultus J. Rummerink van Haren, publiek aan de meestbiedenden in 66 onderscheidene perceelen te verkoopen: de vaste goederen tot deszelfs nalatenschap behorende, bestaande in eene behuizing, met schuur en stalling, benevens een tuin daar achter, staande en gelegen aan de straat te Haren, geteekend letter B, no 1, zijnde door wijlen den oud schultus J. Rummerink in eigendom bewoond geweest, met noch eene kamer bezijden de gemelde behuizing, letter B, no 2; mitsgaders boeren behuizingen en landerijen, waaronder ook boschland, gelegen onder Haren en Onnen, en de eigendom van eener boerenplaats te Noorddijk, wordende door Amel Klasens en vrouw onder vaste en altoosdurende beklemming gebruikt voor eene jaarlijksche hure van 84 guldens.
Alles in de daar van aan te slagene verkoop-billetten breder gespecificeert en omschreven.
Deze verkoop zal plaats hebben te Haren, ten huize van den kastelein C. van Boekeren in de Jagtwagen, en wel van de vaste goederen, gelegen onder Haren en van de eigendom der boerenplaats te Noordijk op maandag den 9, en van de goederen gelegen onder Onnen, op donderdag den 12 januarij 1815, telkens des avonds precies te 5 uren, wegens de menigvuldigheid der perceelen.
De conditien van verkoop kunnen 3 dagen bevorens, ten kantore van voornoemden notaris, worden gelezen.

Proces verbaal openbare verkoping op 9 en 12 januari 1815
De verkoping vindt plaats in de Jagtwagen te Haren ten overstaan van notaris Mr. Reneke Gockinga.
Verkopers zijn:
- Geert Buirma, oud schulte van Helpen;
- Aaltien Buirma, huisvrouw van Jan Swartwold;
- Anna Wemelina Buirma, weduwe van Rudolf Rummerink;
- Gesina Buirma;
- Margiena Buirma, huisvrouw van Jan Wuffen;
- Janna Buirma, huisvrouw van Janna Buirma;
- Jacobus en Gerrit Veltman, zonen van wijlen Margrieta Buirma,

allen tot 1/7 gerechtigd tot de nalatenschap van hun oom van moederszijde, de oud schulte Johannes Rummerink, gewoond hebbende te Haren en aldaar overleden op 11 mei 1814. Zij verklaren te verkopen de vaste goederen van Johannes Rummerink en nog enige private vaste goederen van hen zelf. De te verkopen goederen zijn in advertenties bekend gemaakt. In totaal gaat het om 66 percelen.
Er wordt in de eerste ronde geboden op alle percelen. De verkopers accepteren de meeste biedingen echter niet. Wel worden in deze eerste ronde verkocht:
- de behuizing Haren A35 met schuur en kamer. De behuizing wordt gebruikt door Roelf Baving en vrouw en de kamer door Roelf Kuipers en vrouw. Koper is Lammert Hendriks Smid voor f.2.340,-.
- de grondpacht (dus niet de eigendom) van de behuisde heemstede (Haren B7) bewoond door de weduwe van Harm Groothuis. Koper is dochter Egbertien Groothuis, weduwe van Martinus van Oosten, voor f.25,-.
- de grondpacht (dus niet de eigendom) van de behuisde heemstede (Haren B5) bewoond door Jan Pootholt. Koper is Roelf Koops voor f.71,-.

In de tweede ronde koopt Jacob Jans in één bod 23 percelen voor f.6.208,-. Dit inclusief de behuizing Onnen C9.
Niet alle percelen worden verkocht.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr 43, acte 204)

225 **Izaak Sannes** (GH1812-246), predikant, wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 1), is geboren op maandag 1 januari 1787 te Molkwierum, is overleden op vrijdag 21 november 1856 te Veendam. Izaak werd 69 jaar, 10 maanden en 20 dagen.

Werd in 1808 predikant te Noordlaren. Was daarvoor predikant te Burum en Munnikezijl. Werd na Noordlaren predikant in Noorddijk en tenslotte in Veendam.

Ommelander Courant, 14 december 1810
Door het gemeentebestuur, hoofdplaats Haren, zijn, op voordragt van den districts schoolopziener, tot plaatselijke schoolopzieners aangesteld, de heeren: J.H. Quintus, te Helpen, W. Holwerda, R. Koops en F. Wuffink te Haren; J. Sannes en J. Hoenderken te Noordlaren.

Ingekomen stukken gemeente Haren, 6 juli 1811
Dominee Sannes uit Noordlaren deelt in een kattenbelletje mee, dat in Noordlaren geen vondelingen, verlatene kinderen of behoeftige wezen in enig gesticht onderhouden of door de diaconie gealimenteerd worden. Op 23 oktober 1811 volgt nog een formele brief met gelijke inhoud namens de kerkenraad. Deze brief aan de maire ondertekent Sannes met “uw gehoorzame dienaar” (archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 44).

Izaak was gehuwd met **Arnolda Johanna Geertruid de Wolff**. Arnolda is geboren in 1784 te Lochem, is overleden op zondag 2

februari 1873 te Veendam. Arnolda werd 89 jaar.

Van Izaak en Arnolda zijn twee kinderen bekend:

1 **Johanna Wilhelmina Maria Magdalena Sannes** is geboren op maandag 19 maart 1810 te Noordlaren, is gedoopt op zondag 15 april 1810 aldaar, is overleden op woensdag 7 februari 1883 te Groningen. Johanna werd 72 jaar, 10 maanden en 19 dagen.

Brief 8 mei 1847 van de burgemeester van Veendam
Ik verzoek u mij met eenige spoed te willen inzenden eene doopacte van Johanna Wilhelmina Maria Magdalena Sannes, dochter van Isaak Sannes en Arnolda Johanna Geertruid de Wolff, gedoopt te Noordlaren in de Hervormde Kerk den … maart 1810. De kosten daarvan zal ik franco overmaken.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 80)

2 **Ida Anna Geertruid Sannes**, wonende te Noordlaren, is geboren op zaterdag 16 mei 1812 aldaar (Wijk B Noordlaren 1), is als geboren aangegeven op maandag 18 mei 1812 te Haren (aangever geboorte was Izaak Sannes (zie 225); getuigen aangifte geboorte waren Reinder Berends Marring (zie 171) en Jannes Ottes Hoenderken (zie 116)), is overleden op donderdag 30 november 1893 te Zuidlaren. Ida werd 81 jaar, 6 maanden en 14 dagen.
Ida trouwt op donderdag 13 juni 1833 te Veendam op 21-jarige leeftijd met de 26-jarige **Pieter Spadaw**. Pieter is geboren op maandag 23 maart 1807 te Zuidbroek, is overleden op woensdag 6 november 1878 te Finsterwolde. Pieter werd 71 jaar, 7 maanden en 14 dagen.

226 **Reinder Hinderks van Santen** (GH1812-076; MIL-378), zoon van **Hindrik Cornelis van Zanten** en **Wipke Reinders**, arbeider, wonende te Haren (Wijk B Oosterweg 39) en aldaar (Wijk B Oosterweg 37B), is geboren op zaterdag 6 april 1771 te Kropswolde, is overleden op woensdag 29 mei 1844 te Haren, is als overleden aangegeven op donderdag 30 mei 1844 aldaar (aangever overlijden was Berend Hinderks van Santen; getuige aangifte overlijden was Harm Willems Kooiman). Reinder werd 73 jaar, 1 maand en 23 dagen.

Woonde in 1830 op het adres Haren Wijk B Nr 37B Oosterweg samen met zijn vrouw en zoon Berend.

Willekeur opgemaakt op 9 juni 1808 betreffende de watermolen onder Essen.
Art. 1
De landen onder deze molen behorende zwetten ten oosten aan het Schuitendiep en het Haardermaar, ten zuiden de Zanddijk Sloot tot aan het huis van Hornhuis, strekkende zich van daar verder op tot aan de Boereweg, en ten noorden de Hoogeweg, strekkende zich verder ten westen tot aan de Zultenweg en Meindert Jans Sulten, ten noorden de Schuitsloot.
Art. 2
De landen onder deze watermolen gelegen bestaan in de navolgende aandelen:
Popke Bolhuis, 24 grazen; Willem Jans, 26 grazen; Meindert Jans, 7 grazen; Wed. Klaas Hars, 25 grazen; Wed. Evert Jans, 25 grazen; Hindrik Bos, 30 grazen; Hindrik Hindriks, 10 grazen; Hemme Geerts, 40 grazen; Gezw. Hornhuis, 22,5 grazen; Reinder Hindriks, 4 grazen; Hindrik Lukas, 12 grazen; R. Koops, 6 grazen; Jan Pathuis, 16 grazen. Totaal 241,5 grazen.
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 1759)

Uitspraak Gerecht van Selwerd en Sappemeer 22 februari 1808
Reinder Hindriks (van Santen) te Haren zweert aan als voormond over de minderjarige kinderen van Dina Pieters Smit bij wijlen Albert Gerrits. Jan Pieters Smit te Hoogezand wordt sibbevoogd en Berend Klaassens te Kropswolde vreemde voogd.
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 1982).

Verhandelde ter zitting Geregt Gorecht en Sappemeer, Criminele zaak 13 september 1808
De fiscaal dezer jurisdictie rapport hebbende gedaan van de informatiën ingewonnen op de klagte van Reinder Hindriks [van Santen] te Haren aan de Oosterweg woonachtig, op den 3 mei 1808 in des fiscaals handen gesteld, heeft het geregt den fiscaal geauthoriseerd om Hindrik Rotman, woonagtig onder Haren te actioneren uit hoofde hij zich onderstaan heeft om op den laatsten april 1808 omstreeks den middag Trijntje Berends [Hoving] bij haare woning aan den Oosterweg onder Haren te schoppen, haar in haar schuur te vervolgen en aldaar met een hooivork een gat in de binnendeur te stoten.
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 1995).

Verhandelde ter zitting Geregt Gorecht en Sappemeer, 13 lentemaand (maart) 1810
De fiscaal dezer jurisdictie met overleggen der processtukken schriftelijk hebbende gerapporteerd, dat Hindrik Rotman, wonende onder Haren, door de fiscaal als daartoe geauthoriseerd aan de rolle geactioneerd zijnde, ten einde hij als naar regte gecorrigeerd zoude worden, ter oorzake hij zich onderstaan had om op den laatsten april 1808 omstreeks den middag Trijntje Berends [Hoving] bij hare woning aan de Oosterweg onder Haren, te schoppen, haar in hare schuur te vervolgen en aldaar met een hooivork een gat in de binnendeur te stoten, in de confirmatie van het mandaat geacquieseerd hebbende bij acte van den 3 oktober 1808, gecondemneerd is ter betaling van een ducaat breuk, benevens de kosten ten dezen gevallen.
Dat de fiscaal voornoemd na geregtelijk moderatie der kosten geen betaling ontvangen hebbende tot pandzetting voor breuk en kosten heeft voort geprocedeerd, dan uit de gedane toezetting is ontwaar geworden, dat Hindrik Rotman zoo weinig goederen bezit, dat de verdere poursuite moet gestaakt worden, aangezien het zeker is, dat op verre na de kosten van verkoop zelf daaruit niet betaald kunnen worden.
Daar echter de daad door Hindrik Rotman gepleegd niet geheel en al ongestraft dient te blijven, zoo heeft de regter op voordragt van den fiscaal voornoemde Hindrik Rotman bij deze gecondemneerd om voor eene tijd van 8 dagen te water en brood te worden gezet, zoo echter dat hem in dien tijd telkens om de drie dagen warm voedsel zal worden gegeven.
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 1995).

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 22 mei 1815
De nabestaanden van de minderjarige kinderen van Geesje Roelfs, arbeidster te Haren en wijlen Aldert Takens, overleden in de herfst van 1812, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Gepke Hindriks, arbeidster te Haren, grootmoeder
- Folkert Takens, boerenknecht te Glimmen, oom
- Take Takens, boerenknecht te Haren, oom
Aanwezig van moederszijde:
- Jan de Groot, arbeider te Haren, vriend
- Reinder Hindriks van Zanten, landbouwer te Haren, vriend
- Hindrik Pieters, arbeider te Haren, bij gebrek aan nabestaanden
Moeder Geesje Roelfs heeft het voornemen te hertrouwen met Hindrik Nijboer. Moeder wordt bevestigd als voogd. Hindrik Nijboer

© 2020 - E.M. van Koldam

wordt medevoogd en Take Takens toeziend voogd.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 111, zaak 1815/79)

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 16 november 1815
De nabestaanden van Annigje, Wupke, Henderika en Harm minderjarige kinderen van Aaltje Hindriks van Zanten, landbouwersche te Essen, en wijlen Hindrik Harms Bos, overleden juli 1809, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Harm Hindriks Bos, arbeider te Groningen, neef
- Roelf Smit, schoenmaker te Haren, neef
- Jan Smit, landbouwer te Essen, neef
Aanwezig van moederszijde:
- Reinder Hindriks van Zanten, landbouwer aan de Oosterweg te Haren, oom
- Evert Veenhoven, onderwijzer der jeugd te Hoogezand, aangehuwde oom
- Adriaan Lindeman, zadelmaker te Groningen, aangehuwde oom.
De moeder wordt bevestigd als voogd. Evert Veenhoven wordt toeziend voogd. Aan de orde komt, dat moeder Aaltje Hindriks van Zanten in grote financiële problemen verkeerd. Zij moet een obligatie van f.1.900,- aflossen, maar heeft daar de middelen niet voor. Gerechtelijke uitwinning van haar goederen is niet uitgesloten. Zij stelt voor dat zij zo snel mogelijk over gaat tot publieke verkoop van de boerenbehuizing en schuur F9 te Essen, benevens ongeveer 80 matten beklemde bouw-, weide- en hooilanden en van 7 matten eigen hooilanden en een halve mat eigen hooiland. Hiermee wordt ingestemd.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 111, zaak 1815/128)

Jaarrekening kerkbestuur over 1824
[Begroting 1824 tegenover werkelijke uitgaven 1824]
1. Onderhoud aan het kerkgebouw: f.150,- versus f.149,95 (onder andere aan Harm van Streun en Harmannus van Oosten);
2. Onderhoud van het kerkhof: f.5,- versus f.5,- (Reinder van Santen f.0,50 voor het schoonmaken, ook betaling aan Jan Stel de Jonge);
3. Tractement ofte toelage aan de predikant f.316,20 versus f.316,20 (toelage W. Holwerda)
4. Onderhoud van de pastorie; f.50,- versus f.49,90 (Jan Stel de Jonge, Harm van Streun en Harmannus van Oosten);
5. Tractement voor de koster, organist, enz.: f.68,- versus f.68,- (tractement N.E. Dekker);
6. Onderhoud van het schoolgebouw: f.20,- versus f. 19,90 (onder andere Harm van Streun en Harmannus van Oosten);
7. Salaris van den ontvanger: f.40,- versus f.40,-;
8. Schrijfbehoeften, vergaderkosten kerkvoogden, enz.: f.20,- versus f.6,04 (onder ander Christoffer van Boekeren);
9. Aandeel in de klassikale kosten: f.31,- versus f.31,- ;
10. Onderhoud van het orgel: f.15,- versus f.15,-;
11. Voor het orgeltrappen: f.20.- versus f.20,- (voor Hinderkien Tomas [Tooms]);
12. Voor interessen: f.10,- versus f.10,- (lening bij mej. A. ten Oever, wed. J. Meijer);
13. Voor aflossing van kapitaal: f.200,- versus f.200,- (aan Aaltjijn ten Oever)
14. Voor het instand brengen der bevrediging van pastorij kamp: f.28,80 versus f.24,- (betaling aan Jan Stel de Jonge).
Totaal van de uitgaven f.955,-. De ontvangsten bedroegen f.979,22. Er was daardoor een overschot van f.24,22.
De kerkvoogden: J. van Trojen en R. Koops
De notabelen: W. Holwerda, C.H.W. Haack, H. Breeman, H. Everts, L. Rummerinck,
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 58)

Reinder trouwt (kerk) op zondag 31 augustus 1800 te Haren op 29-jarige leeftijd met de 21-jarige **Trientje Berends Hoving**, dochter van **Berend Geerds** en **Egbertien Jans Hoving**. Trientje, wonende te Haren (Wijk B Oosterweg 37B), is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 7 februari 1779 aldaar, is overleden op maandag 26 april 1847 aldaar. Trientje werd 68 jaar, 2 maanden en 19 dagen.

Verhandelde ter zitting Geregt Gorecht en Sappemeer, Criminele zaak 13 september 1808
De fiscaal dezer jurisdictie rapport hebbende gedaan van de informatiën ingewonnen op de klagte van Reinder Hindriks [van Santen] te Haren aan de Oosterweg woonachtig, op den 3 mei 1808 in des fiscaals handen gesteld, heeft het geregt den fiscaal geauthoriseerd om Hindrik Rotman, woonagtig onder Haren te actioneren uit hoofde hij zich onderstaan heeft om op den laatsten april 1808 omstreeks den middag Trijntje Berends [Hoving] bij haare woning aan den Oosterweg onder Haren te schoppen, haar in haar schuur te vervolgen en aldaar met een hooivork een gat in de binnendeur te stoten.
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 1995).

Verhandelde ter zitting Geregt Gorecht en Sappemeer, 13 lentemaand (maart) 1810
De fiscaal dezer jurisdictie met overleggen der processtukken schriftelijk hebbende gerapporteerd, dat Hindrik Rotman, wonende onder Haren, door de fiscaal als daartoe geauthoriseerd aan de rolle geactioneerd zijnde, ten einde hij als naar regte gecorrigeerd zoude worden, ter oorzake hij zich onderstaan had om op den laatsten april 1808 omstreeks den middag Trijntje Berends [Hoving] bij hare woning aan de Oosterweg onder Haren, te schoppen, haar in hare schuur te vervolgen en aldaar met een hooivork een gat in de binnendeur te stoten, in de confirmatie van het mandaat geacquieseerd hebbende bij acte van den 3 oktober 1808, gecondemneerd is ter betaling van een ducaat breuk, benevens de kosten ten dezen gevallen.
Dat de fiscaal voornoemd na geregtelijk moderatie der kosten geen betaling ontvangen hebbende tot pandzetting voor breuk en kosten heeft voort geprocedeerd, dan uit de gedane toezetting is ontwaar geworden, dat Hindrik Rotman zoo weinig goederen bezit, dat de verdere poursuite moet gestaakt worden, aangezien het zeker is, dat op verre na de kosten van verkoop zelf daaruit niet betaald kunnen worden.
Daar echter de daad door Hindrik Rotman gepleegd niet geheel en al ongestraft dient te blijven, zoo heeft de regter op voordragt van den fiscaal voornoemde Hindrik Rotman bij deze gecondemneerd om voor eene tijd van 8 dagen te water en brood te worden gezet, zoo echter dat hem in dien tijd telkens om de drie dagen warm voedsel zal worden gegeven.
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 1995).

Van Reinder en Trientje zijn twee kinderen bekend:

1 **Wupke van Santen** is gedoopt op zondag 14 december 1800 te Haren.

2 **Berend Hinderks van Santen**, arbeider, wonende te Haren (Wijk B Oosterweg 37B), is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 6 november 1803 aldaar, is overleden op donderdag 26 december 1889 aldaar. Berend werd 86 jaar, 1 maand en 20 dagen.

Is volgens vermelding in register 1829-1830 op 1 mei 1830 uit Haren vertrokken als remplacent.

Berend trouwt op zaterdag 27 juli 1844 te Haren (huwelijksgetuigen waren Hendrik Smid (zie 49.8), Lammert Hendriks Smid, Freerk Hoving (zie 133.1) en Jan Geerts Buivinga) op 40-jarige leeftijd met de 36-jarige **Jantje Lammerts Noord** ook genaamd Jantje Jans Noort. Jantje is geboren te Roden, is gedoopt op zondag 26 juni 1808 aldaar, is overleden op maandag 14 april 1873 te Haren. Jantje werd 64 jaar, 9 maanden en 19 dagen.

© 2020 - E.M. van Koldam

227 **Hendrik Arents Sants** (GH1812-255), zoon van **Arent Geerts Sants** en **Annechien Hindriks Westerbrink**, landbouwer, wonende te Noordlaren (Wijk A Noordlaren 9), is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 11 juli 1762 aldaar, is overleden op zaterdag 28 december 1844 aldaar. Hendrik werd 82 jaar, 5 maanden en 17 dagen.

Woonde in 1830 samen met zijn tweede vrouw Grietje Bos, dochter Alberdina, de gealimenteerde Annechien Koops en knecht Jurrien Alberts Veenhoven op het adres Noordlaren Wijk A Nr 09.

Voogdijstelling 17 april 1801
Conraad Teunis te Noordlaren zweert aan als principale voormond over het minderjarig kind van Hindrik Arend Sants bij wijlen Willemtje Berends in echte verwekt. Arend Sants wordt sibbevoogd en Hindrik Westerbrink vreemde voogd.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1496)

Acte van successie 25 mei 1808
Lammegien Westerbrink is overleden op 9 maart 1808. Haar erfgenamen zijn haar broers Hendrik en Aaldrik en haar zuster Hindrikje. De nalatenschap van Lammegien bestaat hoofdzakelijk uit 1/16 aandeel een zeer omvangrijke onverdeelde boedel met behuizingen en landerijen te Noordlaren, Midlaren en Kropswolde. DE totale waarde van de nalatenschap van Lammegien bedraagt f. 3.081,58. Tot de boedel behorende de volgende behuizingen te Noordlaren:
- het huis en hof A 13.
- het huis en hof A 12, door Wijbe Jans in huur bewoond
- het huis en hof B 11, door Hindrik Arends in huur bewoond.

Acte 21 juni 1816
Jan Homan en Engelina Dorothea Hidding verkopen het huis en hof A9 te Noordlaren aan Hindrik Arend Sants en zijn vrouw Grietje Alberts Bos. Het perceel zwet ten noorden aan de weduwe O. Hoenderken, ten oosten aan de Boereweg, ten zuiden aan J. Sants en ten westen aan Tonnis de Boer. In het bijzonder wordt bepaald, dat het perceel wordt verkocht met de last, dat de kopers de bewoners van het huis ten westen van de verkochte behuizinge gelegen, wordende door Tonnis Boer bewoond, gedurende de tijd van twee jaren het vrije gebruik moeten verlenen van de put gelegen in het hof van het verkochte. Na deze twee jaren zal de put volledig aan de kopers worden overgelaten. Prijs f.640,-. Hiervan wordt dadelijk de helft betaald. De andere helft volgt op 1 november 1816. De verkopers krijgen zolang gereserveerde eigendom.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr. 59, acte 322)

Proces verbaal 19 augustus 1841
Op heden 19 augustus 1841 compareerde voor ons, burgemeester der gemeente Haren, Hindrik Hindriks Pieters, oud 46 jaar, van beroep landbouwer, wonende te Annen, gemeente Anloo, provincie Drenthe, welke de navolgende klagte heeft ingebragt, dat men van een stuk hooiland, hetwelk door hem gehuurd is van Hindrik Arends (= Hindrik Arents Sants), wonende te Noordlaren, en gelegen op de Noordlaarder Ma, grenzende aan het land van Roelf Hooiting en met dit wandelende groot een halve mat, zijn hooi heeft afgemaaid van een plek ten bedrage van zes hoppers en dat dit zoude zijn geschied door Hindrik Hooiting, landbouwer wonende te Noordlaren, en dat door deze aan hem tot schadevergoeding was aangeboden in tegenwoordigheid van de Graaf van Heiden Reinestein, het dubbele in hooi, hetwelk door hem aangenomen zijnde, doch als nu daarvan door Hindrik Hooiting was terug gekomen, met aanbod van ene gelijke hoeveelheid gras, dat de comparant hierin geen genoegen nemende bovenstaande klagte heeft ingebragt en als nu tot schadevergoeding voor verloren hooi en verzuimde tijd aanspraak maakt op een schadevergoeding van f.12,-.
Van hetwelk ik dit proces verbaal heb opgemaakt, verklarende op den eed bij den aanvang mijner bediening gedaan, dat dit proces verbaal bevat de klagte zoo als die door den comparant is gedaan ten bewijze waarvan hetzelve door hem en mij is ondertekend.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 74)

Hendrik trouwt (kerk) op donderdag 29 mei 1794 te Noordlaren op 31-jarige leeftijd (1) met de 32-jarige **Willemtijn Berends**, dochter van **Berend Hendriks** en **Hindrikje Jakobs**. Willemtijn is gedoopt op zondag 18 oktober 1761 te Noordlaren, is overleden voor 1801. Willemtijn werd hoogstens 39 jaar, 2 maanden en 14 dagen.

Van Hendrik en Willemtijn zijn twee kinderen bekend:

1 **Arend Hendriks Sants** (MIL-259), boerenknecht, wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 11), is geboren op dinsdag 17 februari 1795 te Haren, is overleden op dinsdag 17 oktober 1820 te Zuidlaren. Arend werd 25 jaar en 8 maanden.

Is in 1814 boerenknecht bij Hendrik Westerbrink.

Kattebelletje van omstreeks augustus 1818
Manschappen die naar elders vertrokken zijn (vanuit Haren)
- Eite Koops naar Slogten
- Otte Kloots tegenwoordig woonachtig te Noordlaren
- Arent Sants vertrokken naar Eelde
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 51).

2 **Berent Henrik Sants** is gedoopt op zondag 4 juni 1797 te Noordlaren, is overleden voor 1801. Berent werd hoogstens 3 jaar, 6 maanden en 28 dagen.

Hendrik trouwt (kerk) op zondag 10 mei 1801 te Noordlaren op 38-jarige leeftijd (2) met de 25-jarige **Grietje Alberts Bos**, dochter van **Albert Jans Bos** en **Aaltjen Lucas**. Grietje, wonende te Noordlaren (Wijk A Noordlaren 9), is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 4 februari 1776 aldaar, is overleden op dinsdag 17 september 1861 aldaar. Grietje werd 85 jaar, 7 maanden en 13 dagen.

Groninger Courant, 30 december 1851
Ten overstaan van Mr. J.W. Quintus, notaris te Groningen, zullen, op ZATURDAG den 17den Januarij 1852, des voormiddags precies te 10 uur, ten verzoeke van GRIETJE BOS, Wedw.
H.A. Sants, te Noordlaren, publiek worden verkocht: ongeveer 300 EIKEN BOOMEN en ongeveer 100 Stammen WEEKHOUT, tot alle werk geschikt.

Van Hendrik en Grietje zijn drie kinderen bekend:

3 **Aaltien Hendriks Sants** is geboren op maandag 8 februari 1802 te Noordlaren, is gedoopt op zondag 14 februari 1802 aldaar, is overleden op woensdag 17 januari 1877 aldaar. Aaltien werd 74 jaar, 11 maanden en 9 dagen.
Aaltien trouwt op woensdag 30 mei 1827 te Zuidlaren op 25-jarige leeftijd met de 36-jarige **Arend Haddering**, zoon van **Roelof Talens Haddering** en **Albertien Alingh**. Arend, landbouwer, is geboren op zondag 2 januari 1791 te Gasselte, is overleden op

woensdag 16 november 1864 te Noordlaren. Arend werd 73 jaar, 10 maanden en 14 dagen.

4 **Hendrik Sants**, wonende te Noordlaren, is geboren op dinsdag 27 september 1808 aldaar, is gedoopt op zondag 2 oktober 1808 aldaar, wonende Wijk A Noordlaren 11 aldaar, is overleden op dinsdag 14 december 1813 aldaar, is als overleden aangegeven op woensdag 15 december 1813 te Haren (aangever overlijden was Hendrik Arents Sants (zie 227); getuige aangifte overlijden was Hinderk Hoving). Hendrik werd 5 jaar, 2 maanden en 17 dagen.

5 **Alberdina Sants**, wonende te Noordlaren (Wijk A Noordlaren 9), is geboren op dinsdag 19 september 1815 aldaar, is overleden op woensdag 17 juni 1840 aldaar. Alberdina werd 24 jaar, 8 maanden en 29 dagen.

228 **Albert Roelfs Scholtens** (GH1812-285), kleermaker, wonende te Noordlaren (Wijk C Glimmen 22), is geboren in 1765, is overleden op zaterdag 11 november 1815 te Glimmen (in huis Noordlaren Wijk C Glimmen 22), is als overleden aangegeven op zondag 12 november 1815 (getuigen aangifte overlijden waren Jan Bos (zie 43) en Roelf Scholtens). Albert werd 50 jaar.

Ingekomen stukken gemeente Haren, januari 1812
Ondergetekenden, vaders van conscrits, verklaren bij deze dat de conscrit Harm Rienders en zijn vader Hindrik Rienders thans ziekelijk zijn en te bedde liggen en in de onmogelijkheid zijn om op woensdag den 29 januari eerstkomende op het Hogezand te kunnen compareren om te loten voor de conscriptie van de klasse van 1810. Dit de waarheid zijnde, hebben niet kunnen weigeren dit af te geven om te mogen strekken naar behoren.
Haren, 28 januari 1812, Albert Lucas Oostervelt, Lukas Odding en Albert Roelfs
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 45).

Albert trouwt (kerk) op maandag 28 mei 1787 te Noordlaren op 22-jarige leeftijd met de 37-jarige **Swaentie Egberts** ook genaamd Zwaantje Egberts, dochter van **Egbert Folkers Snijder** en **Aaltien Berents**. Swaentie, wonende te Noordlaren, is geboren te Glimmen of is geboren in 1750, is gedoopt op zondag 28 juni 1750 te Noordlaren, wonende Wijk C Glimmen 22 aldaar, is overleden op maandag 18 september 1815 te Glimmen, is als overleden aangegeven op dinsdag 19 september 1815 te Haren (aangever overlijden was Roelf Scholtens; getuige aangifte overlijden was Jan Bos (zie 43)). Swaentie werd 65 jaar.

Van Albert en Swaentie is een kind bekend:

1 **Roelf Scholtens** (MIL-200), kleermaker, wonende te Noordlaren (Wijk C Glimmen 22) en aldaar (Wijk C Glimmen 13), is gedoopt op zondag 27 december 1789 aldaar, is overleden op zondag 10 januari 1864 te Glimmen. Roelf werd 74 jaar en 14 dagen.

Woonde in 1830 met zijn vrouw en drie kinderen op het adres Noordlaren Wijk C Nr 22 Glimmen.

Roelf trouwt op donderdag 6 mei 1813 te Haren op 23-jarige leeftijd met de 23-jarige **Geesje Piers Wolters** ook genaamd Geessien Bronsema, dochter van **Pier Wolters** en **Wemeltje Egberts**. Geesje, wonende te Noordlaren (Wijk C Glimmen 22), is gedoopt op donderdag 13 augustus 1789 te Vries, is overleden op zondag 22 maart 1846 te Glimmen. Geesje werd 56 jaar, 7 maanden en 9 dagen.

229 **Albert Sikkens Schut** ook genaamd Albert Schut (GH1812-231; MIL-237), zoon van **Sikke Jans Schut** en **Hillechien Alberts**, smid, wonende te Noordlaren (Wijk A Noordlaren 3) en aldaar (Wijk A Noordlaren 3A), is geboren aldaar, is gedoopt op zaterdag 16 oktober 1790 aldaar, is overleden op vrijdag 30 december 1864 aldaar. Albert werd 74 jaar, 2 maanden en 14 dagen.

Woonde in 1830 op het adres Noordlaren Wijk A Nr 3A samen met zijn vrouw en vijf kinderen.

Volgens het kohier van schoolpligtige kinderen over 1839 zijn vier kinderen van Albert Sikkens Schut leerplichtig. Zoon Harm slechts voor een aantal weken voor de avondschool en zoon Hindrik voor 13 weken op de dagschool. Lucas en Hillechien voor het gehele jaar op de dagschool. Het schoolgeld voor Lucas en Hillechien wordt betaald uit de gemeentekas. Het schoolgeld voor Harm en Hindrik moet Albert Sikkens Schut zelf betalen. Het schoolgeld bedraagt f.3,90 per kind voor een volledig schooljaar. Per week is dat 7,5 cent. Voor de oudste twee kinderen moet Albert Sikkens Schut f.1,275 betalen. Als adres wordt vermeld Noordlaren Wijk A nr 3A.

Brief 18 november 1847 aan de commissaris van politie
Door de hoofdmannen te Noordlaren benoemd achtervolgens art. 7 der keur op het houden van nachtwachts of het doen van nachtelijke ronden in de gemeente Haren, is bij mij ingebragt eene klagte tegen Sikke Timmer [Sikko Hindriks Timmer] en Albert Sikkens Schut, die zich onwillig hebben betoond op hunne beurt die dienst de nachtwacht waar te nemen. Die klagte in geschift gebragt zijnde heb ik de eer hierbij over te leggen onder nr 1. De beklaagden daaromtrent gehoord, heeft de eerstgenoemde verklaard de boete vrijwillig te zullen betalen, terwijl laatst genoemde is weigerachtig gebleven, omdat hij zich tot die voldoening onverplicht rekende, waarvan is opgemaakt het relaas hetwelk hier nevens is gevoegd onder nr 2.
Het zal nauwelijks behoeven te worden herinnerd, dat eene spoedige vervolging van dezen persoon en zijn veroordeling tot de bij de keur bepaalde boete de verdere tegenstand tegen die keur zal wegnemen en ik ben uit dien hoofde zoo vrij om deze zaak waaraan de publieke veiligheid in deze gemeente ten naauwste is verbonden eene spoedige behandeling dringend aan te bevelen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 114)

Brief 18 november 1847 aan de officier van justitie
Bij mijne missive van heden heb ik aan de Commissaris van Politie te Groningen, waarnemende de functie van het publiek ministerie bij het kantongeregt, toegezonden een proces verbaal opgemaakt ter zake van de weigering van een ingezetene van Noordlaren om de dienst der nachtwacht volgens de keur gepubliceerd den 15 october 1847 te vervullen, met het verhoor van de beklaagde, die geweigerd heeft de boete vrijwillig te voldoen.
Het spreekt van zelve, dat aller oogen op de afloop van die zaak gevestigd zijn ten einde of zich aan die dienst te onttrekken of zich aan de bepalingen van die keur te onderwerpen. Door een spoedige veroordeling van den onwillige zal alle tegenstand, die zich nog al hier en daar openbaart, ophouden, terwijl in het tegenover gestelde geval het denkbeeld zal ontstaan, dat men daaromtrent geene vervolging durft beginnen en de dienst der nachtwachts verflaauwen en de publiek veiligheid minder verzekerd zijn.
Het groote belang, dat er in de spoedige behandeling dezer zaak gelegen is, doet mij de vrijheid nemen u vertrouwelijk te verzoeken om uw invloed te willen bezigen dat dezelve zoo spoedig mogelijk worde afgedaan.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 114)

Groninger Courant, 24 mei 1853
UIT DE HAND TE KOOP. Een huis en heem, benevens twee mudden eigen land, gelegen te Noordlaren, zijnde het huis, geteekend letter A no 3, op zeer voordelige voorwaarden, gepossedeerd wordende en berigt te dien aanzien te bekomen bij A.S. Schut, te Noordlaren.

© 2020 - E.M. van Koldam

Albert trouwt (kerk) op dinsdag 25 december 1810 te Roden op 20-jarige leeftijd met de 21-jarige **Aaltje Jans Harms**. Aaltje, wonende te Noordlaren (Wijk A Noordlaren 3A), is geboren te Roden, is gedoopt op dinsdag 23 juni 1789 aldaar, is overleden op maandag 7 februari 1848 te Noordlaren. Aaltje werd 58 jaar, 7 maanden en 15 dagen.

Van Albert en Aaltje zijn dertien kinderen bekend:

1 **Hermanna Schut**, wonende te Noordlaren, is geboren op zondag 3 november 1811 aldaar, is als geboren aangegeven op dinsdag 5 november 1811 te Haren (aangever geboorte was Albert Sikkens Schut (zie 229); getuigen aangifte geboorte waren Hendrik Sissingh (zie 233) en Willem Jans Homan (zie 124)), wonende Wijk A Noordlaren 3 te Noordlaren, is overleden op donderdag 6 mei 1813 aldaar, is als overleden aangegeven op vrijdag 7 mei 1813 (aangever overlijden was Albert Sikkens Schut (zie 229); getuige aangifte overlijden was Hendrik Sissingh (zie 233)). Hermanna werd 1 jaar, 6 maanden en 3 dagen.

2 **Sikke Schut**, smid, wonende te Noordlaren en aldaar (Wijk A Noordlaren 3A), is geboren op donderdag 11 maart 1813 te Haren (Wijk A Noordlaren 3), is als geboren aangegeven op vrijdag 12 maart 1813 aldaar (aangever geboorte was Albert Sikkens Schut (zie 229); getuigen aangifte geboorte waren Hendrik Sissingh (zie 233) en Willem Jans Homan (zie 124)), is overleden op donderdag 19 maart 1885 te Noordlaren. Sikke werd 72 jaar en 8 dagen.
Sikke trouwt op zondag 2 december 1838 te Groningen op 25-jarige leeftijd met de 30-jarige **Johanna Margrieta Jonker**. Johanna is geboren op woensdag 23 december 1807 te 's Gravenhage, is overleden op zaterdag 29 april 1893 te Noordlaren. Johanna werd 85 jaar, 4 maanden en 6 dagen.

Brief 10 januari 1851 aan de burgemeester van 's Gravenhage
Op verzoek van Johanna Margaretha Jonker, echtgenote van Sikke Schut, ijzersmid te Noordlaren in deze gemeente, neem ik de vrijheid u te verzoeken mij wel te berigten of hare moeder Johanna Meijer, bevorens gehuwd geweest aan Derk Jonker, laatstelijk met en weduwe van ???? (den belanghebbende onbekend), gewoond onder uw gemeente te 's Gravenhage, nog in leven is, zoo ja in welke omstandigheden zij verkeert, zoo neen, wanneer en in welke omstandigheden zij is overleden en, zoo mogelijk, wie zich als erven hebben aangegeven en of er ook nog leden der familie van Johanna Meijer in leven zijn. Bovengenoemde vrouw van Sikke Schut is als kind reeds van Den Haag naar de provincie Groningen bij haar tante gekomen en door deze verpleegd en heeft hare moeder nimmer weer gezien, doch wel briefwisseling met haar gehouden. In den jongsten tijd zijn er echter wel brieven door haar afgezonden, maar daarop geen antwoord ontvangen, hetwelk de belanghebbende doet twijfelen, dat hare moeder overleden is, en waarom zij dan verlangend uitziet iets dienaangaande te vernemen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 118)

3 **Harmanna Schut**, wonende te Noordlaren (Wijk A Noordlaren 3A), is geboren op dinsdag 28 november 1815 aldaar, is overleden op woensdag 3 november 1886 aldaar. Harmanna werd 70 jaar, 11 maanden en 6 dagen.

Brief 31 oktober 1839 aan de officier van justitie
Ingevolge uw aanschrijving dd 25 dezer, heb ik de eer hiernevens in te zenden de klagte van Aaltje Schut, huisvrouw van David de Goede te Noordlaren, gemeente Haren, benevens de processen verbaal daartoe relatief en door mij deswegen gehoorde personen.
Ik moet u ten deze attenderen dat in de klagte van Aaltje Schut voormeld eene pesoon voorkomt met name Harmanna Schut, dewelke mede gelopen hebbende het mij egter bij nader onderzoek gebleken is, dat zij door zwakheid in hare verstandelijke vermogens geagt moet worden buiten staat te zijn om eenige verklaring naar waarheid te kunnen afleggen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 109)

4 **Jannes Schut** is geboren op maandag 12 mei 1817 te Noordlaren, is overleden op vrijdag 25 september 1818 aldaar, is als overleden aangegeven op zaterdag 26 september 1818 te Haren (aangever overlijden was Albert Sikkens Schut (zie 229); getuige aangifte overlijden was Arend Koops). Jannes werd 1 jaar, 4 maanden en 13 dagen.

5 **Jannes Schut**, smid, wonende te Noordlaren (Wijk A Noordlaren 3A), is geboren op donderdag 25 maart 1819 aldaar, is overleden op donderdag 9 maart 1899 te Buinen. Jannes werd 79 jaar, 11 maanden en 12 dagen.
Jannes trouwt op zaterdag 16 maart 1850 te Haren op 30-jarige leeftijd (1) met de 27-jarige **Annigchien Seggers**. Annigchien is geboren op donderdag 13 februari 1823 te Gieten, is overleden op vrijdag 29 april 1853 te Noordlaren. Annigchien werd 30 jaar, 2 maanden en 16 dagen.
Jannes trouwt op zaterdag 23 augustus 1856 te Haren op 37-jarige leeftijd (2) met de 25-jarige **Annechien Smillinger**, dochter van **Jan Hindriks Smilliger** en **Aaltje de Vries**. Annechien, wonende te Noordlaren en aldaar (Wijk A Noordlaren 2B), is geboren op donderdag 16 september 1830 te Glimmen (Wijk C Glimmen 2), is overleden op zaterdag 12 mei 1917 te Buinen. Annechien werd 86 jaar, 7 maanden en 26 dagen.

6 **Hillechien Schut**, wonende te Noordlaren en aldaar, is geboren op dinsdag 18 juli 1820 aldaar (Wijk A Noordlaren 3), wonende Wijk A Noordlaren 3 aldaar, is overleden op zaterdag 16 maart 1822 aldaar. Hillechien werd 1 jaar, 7 maanden en 26 dagen.

7 **Harm Schut**, wonende te Noordlaren en aldaar, is geboren op zondag 6 april 1823 aldaar (Wijk A Noordlaren 3), is als geboren aangegeven op woensdag 9 april 1823 te Haren (aangever geboorte was Albert Sikkens Schut (zie 229); getuigen aangifte geboorte waren Berend Jans Harms en Arent Geerts Koerts), wonende Wijk A Noordlaren 3 te Noordlaren, is overleden op dinsdag 2 december 1823 aldaar, is als overleden aangegeven op woensdag 3 december 1823 te Haren (aangever overlijden was Albert Sikkens Schut (zie 229); getuige aangifte overlijden was Arent Geerts Koerts). Harm werd 7 maanden en 26 dagen.

8 **Harm Schut**, arbeider, wonende te Noordlaren (Wijk A Noordlaren 3A), is geboren op dinsdag 28 december 1824 aldaar, is overleden op maandag 19 april 1897 aldaar. Harm werd 72 jaar, 3 maanden en 22 dagen.

Notulen burgemeester en wethouders, 20 april 1854
Harm Schut, arbeider te Noordlaren, vraagt toestemming een woning te bouwen te Noordlaren. Het verzoek wordt afgewezen, omdat het bouwperceel niet aan een publieke weg ligt en de aanliggende eigenaren niet bereid zijn om passage over hun gronden te gedogen.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 35)

Harm trouwt op zaterdag 16 juli 1853 te Haren op 28-jarige leeftijd met de 29-jarige **Jantien Tolner**. Jantien is geboren op zondag 14 december 1823 te Eelde, is overleden op maandag 27 maart 1905 te Groningen. Jantien werd 81 jaar, 3 maanden en 13 dagen.

9 **Hindrik Alberts Schut**, grofsmid, wonende te Noordlaren (Wijk A Noordlaren 3A), is geboren op vrijdag 29 september 1826 aldaar, is overleden op donderdag 6 juli 1843 aldaar. Hindrik werd 16 jaar, 9 maanden en 7 dagen.

© 2020 - E.M. van Koldam

10 **Hillechien Schut**, wonende te Noordlaren en aldaar, is geboren op vrijdag 26 september 1828 aldaar (Wijk A Noordlaren 3), is als geboren aangegeven op maandag 29 september 1828 te Haren (aangever geboorte was Albert Sikkens Schut (zie 229); getuigen aangifte geboorte waren Hindrik Dekens en Roelf Roelofs Rademaker), wonende Wijk A Noordlaren 3 te Noordlaren, is overleden op zaterdag 13 december 1828 aldaar, is als overleden aangegeven op dinsdag 16 december 1828 te Haren (aangever overlijden was Albert Sikkens Schut (zie 229); getuige aangifte overlijden was Arent Geerts Koerts). Hillechien werd 2 maanden en 17 dagen.

11 **Lukas Schut**, smid, wonende te Noordlaren (Wijk A Noordlaren 3A), is geboren op donderdag 4 februari 1830 aldaar, is overleden op vrijdag 8 december 1882 te Buinen. Lukas werd 52 jaar, 10 maanden en 4 dagen.

12 **Hillechien Schut**, wonende te Noordlaren (Wijk A Noordlaren 3A), is geboren op donderdag 12 juli 1832 aldaar, is overleden op woensdag 4 december 1872 te Gasselte. Hillechien werd 40 jaar, 4 maanden en 22 dagen.

13 **Geesje Schut** is geboren op zondag 4 december 1836 te Noordlaren, is overleden op zaterdag 16 september 1837 aldaar. Geesje werd 9 maanden en 12 dagen.

230 **Evert Seubring** (GH1812-257; MIL-248), zoon van **Roelof Alberts** en **Albertje Everts**, timmerman, wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 15) en aldaar (Wijk B Noordlaren 18), is geboren te Zwiggelte, is gedoopt op zondag 24 november 1776 te Beilen, is overleden op dinsdag 1 april 1845 te Noordlaren. Evert werd 68 jaar, 4 maanden en 8 dagen.

Heeft zich omstreeks 1794 in Noordlaren gevestigd. Woont in 1830 op het adres Noordlaren, Wijk B Nr 18. Er is ook nog een tweede woning genummerd 18. Hierin woont Grietje Hindriks Krans. Bij Evert Seubring in huis woont voorts het gezin van Jan Hendriks Klasens (man, vrouw en een kind) en de werkbode Roelfien Dekker.

Acte 27 januari 1816
Verkoop Meerlust met een groot aantal landerijen door Johan de Drews. Meerlust wordt zeer uitvoerig in de acte beschreven. Een bod van f.7.501,- wordt niet geaccepteerd. De landerijen worden wel verkocht. De meeste aan diverse inwoners uit Noordlaren. Ook in de verkoop is een huisplaatsje met een groot hof, thans in losse huur gehuurd wordende door de weduwe van Klaas Hendriks (= Lubbegien Roelfs Kooi), gelegen te Noordlaren, zwettende ten noorden aan den boerengrond, ten oosten en ten zuiden aan de weg en ten westen aan de grond van de weduwe O. Hoenderken. Koper hiervan is Evert Seubring voor f.1.600,-.
(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 44, acte 36)

Akte 19 juni 1818
Evert Seubering, timmerman te Noordlaren, verkoopt aan Roelof Hoiting, landbouwer te Noordlaren, een half mat hooiland, Broekdeelen genaamd, gelegen op de Noordlaarder Ma. De prijs bedraagt f.275,-.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 41, Akte 304)

231 **Albert Sikkens** (GH1812-244; MIL-219), zoon van **Sikke Alberts** en **Berendina Jans**, timmerman, wonende te Noordlaren (Wijk A Noordlaren 13) en aldaar (Wijk A Noordlaren 18), is geboren op dinsdag 19 mei 1778 aldaar, is overleden op zaterdag 13 februari 1841 aldaar. Albert werd 62 jaar, 8 maanden en 25 dagen.

Woonde in 1830 samen met zijn vrouw en twee kinderen op het adres Noordlaren Wijk A Nr 18.

Akte 6 juli 1821
Tebbe Hindriks, landbouwer te Onnen, Hindrik Hindriks, landbouwer te Onnen en Janna Hindriks, gehuwd met Albert Sikkens, timmerman te Noordlaren, zijn de erfgenamen van wijlen Hindrik Hindriks en Geertje Tebbens, gewoond hebbende te Onnen en aldaar overleden voor 1813. Zij hebben de profijtelijke staat van de nalatenschap van hun ouders nauwkeuring bepaald op f.4.200,-. Ieder heeft dus recht op f.1.400,-.
Tebbe Hindriks krijgt landerijen ter waarde van f.1.400,-;
Hindrik Hindriks krijgt landerijen ter waarde van f.1070,- alsmede de behuizing en tuin Onnen C 14, ter waarde van f.330,-;
Albert Sikkens en zijn vrouw Janna Hindriks krijgen een sententie ten laste van Jan Wolters te Haren ten bedrage van f.400,-, een sententie ten laste van Roelf Smit te Haren ten bedrage van f.200,- en f.800,- in contanten.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 61, akte 253)

Groninger Courant, 14 november 1823
Mr Wiardus Hora Siccama, openbaar notaris, residerende op het Hoogezand, zal, ten verzoeke van Aaffien Hendriks Smit, weduwe van wijlen Hindrik Hindriks, landbouwersche, wonende te Onnen, gemeente Haren, voor haar zelve en als moeder en wettige voogdesse over hare vijf minderjarige kinderen, bij wijlen haren eheman in echte verwekt, krachtens autorisatie van de regtbank van eersten aanleg, zitting houdende te Groningen, in tegenwoordigheid van Albert Sikkens, timmerman te Noordlaren, als toeziende voogd over de gemelde minderjarigen, en in bijzijn van de heere vrederegter des kantons Hoogezand, op woensdag den 19 november 1823, des nademiddags om 3 uren, ten huize van den kastelein Jan de Vries, bij de Harender Molen, publiek te verkopen, de navolgende vaste goederen, onder Onnen gelegen: (opsomming hier niet opgenomen).

Groninger Courant, 17 januari 1843
Mr. W. LAMAN TRIP , Notaris te Groningen , gedenkt, op Woensdag, den 25 Januarij 1843. des voormiddags te 10 uren , ten Huize van HINDRIK KOOPS, te Noordlaren , publiek op gewone Conditiën te koop te presenteren :
I. Eene BEHUIZING en een' TUIN, staande en gelegen te Noordlaren.
II. Een' TUIN, mede aldaar en voorts eenige BOUW-, HOOI- , VEEN- en BOSCHLANDEN, alle gelegen te Noordlaren, en herkomstig uit de Nalatenschap van wijlen GEERT JANS NIEBOER , in de volgende Percelen genoemd:
III. Het BRINKLAND.
IV. Het KAMPLAND
V. Het BOLWERK.
VI. De BOSKAMP.
VII De HALFSCHEID in de BARK.
VIII. Een stuk BESLOTEN VEEN.
IX. 1/16 aandeel in het HAKBOSCH.
X. Het BIKSMAT
XI. De KORTELING
XII. Het HARMWILLEMSMAT.
XIII Het MOTTENBROEK.
XIV. De NIEUWKAMP.
XV. De RIJSBERG.

© 2020 - E.M. van Koldam

XVI. De WATERAKKER.
XVII. De LANGE TOGT; en
XVIII Den EIGENDOM van een behuisd Erf en eenen Tuin, bij HARM HOVING in gebruik, des jaars voor f.8,-.
En eindelijk de volgende HOOI-, BOUW- en VEENLAINDBN, herkomstig uit de Nalatenschap van wijlen ALBERT SIKKENS en Vrouw , als :
XIX. Het KWABSTUK.
XX. De REITMA.
XXI. De LANGE TOGT.
XXII. De BRAAMAKKER; en
XXIII. Het BESLOTEN VEEN.
Mr. W. LAMAN TRIP, Notaris.

Albert trouwt op donderdag 21 april 1808 te Haren op 29-jarige leeftijd met de 33-jarige **Johanna Hendriks**, dochter van **Hindrik Hindriks** en **Geertien Tebbes**. Johanna, wonende te Noordlaren (Wijk A Noordlaren 18), is geboren te Onnen, is gedoopt op zondag 21 augustus 1774 te Haren, is overleden op zaterdag 13 oktober 1832 te Noordlaren (in huis Noordlaren Wijk A 18), is als overleden aangegeven op maandag 15 oktober 1832 (getuigen aangifte overlijden waren Albert Sikkens (zie 231) en Berend Marring (zie 171.1)). Johanna werd 58 jaar, 1 maand en 22 dagen.

Van Albert en Johanna zijn drie kinderen bekend:

1 **Berendina Sikkens**, wonende te Noordlaren (Wijk A Noordlaren 18), is geboren aldaar, is gedoopt op vrijdag 22 februari 1811 aldaar, is overleden op zaterdag 21 juni 1884 te Onnen. Berendina werd 73 jaar, 3 maanden en 30 dagen.
Berendina trouwt op zaterdag 22 juli 1843 te Haren op 32-jarige leeftijd met de 30-jarige **Garrijt Jan Bats** ook genaamd Gerrit Battus (L-02106). Garrijt, smid, wonende te Kolham en te Onnen, is geboren in 1813 te Neuenhaus (D), is overleden op dinsdag 7 mei 1889 te Onnen. Garrijt werd 76 jaar.

2 **Hendrik Sikkens**, timmerman, wonende te Noordlaren en aldaar (Wijk A Noordlaren 18), is geboren op zaterdag 16 januari 1813 aldaar (Wijk A Noordlaren 13), is als geboren aangegeven op zondag 17 januari 1813 te Haren (aangever geboorte was Albert Sikkens (zie 231); getuigen aangifte geboorte waren Reinder Berends Marring (zie 171) en Hinderk Hoving), is overleden op woensdag 22 juli 1891 aldaar. Hendrik werd 78 jaar, 6 maanden en 6 dagen.

Brief 14 december 1847 aan de commissaris van politie
Bij deze heb ik de eer aan u te doen toekomen twee processen verbaal opgemaakt tegen onwilligen in het vervullen hunner pligten als nachtwachts, als een tegen Hindrik Sikkens en een tegen Roelf Kroeze, Hindrik Schuiling en Albert Homan. Uit de daarnevens gevoegde verhooren der beklaagden zal u zien, dat zij alle aangenomen hebben de boete vrijwillig te zullen betalen. De redenen van verschooning door Albert Homan ingebragt komt mij gegrond voor, zodat ik daarin wel kan berusten. Indien u van datzelfde gevoelen is, stel ik voor van hem de boete niet te vorderen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 114)

Hendrik trouwt op zaterdag 13 mei 1843 te Haren op 30-jarige leeftijd (1) met de 26-jarige **Wemelina Scholtens**, dochter van **Roelf Scholtens (228.1)** en **Geesje Piers Wolters**. Wemelina, wonende te Noordlaren (Wijk C Glimmen 22), is geboren op woensdag 23 april 1817 te Glimmen, is overleden op vrijdag 4 februari 1848 te Noordlaren. Wemelina werd 30 jaar, 9 maanden en 12 dagen.
Hendrik trouwt op zondag 27 januari 1850 te Haren op 37-jarige leeftijd (2) met de 36-jarige **Hillegien Bos** ook genaamd Hillechien Pranger. Hillegien is geboren op maandag 22 november 1813 te Gasselte, is overleden op zondag 13 december 1874 te Noordlaren. Hillegien werd 61 jaar en 21 dagen.
Hillegien was eerder gehuwd (1) met **Hinderikus Nijland**.<298,299>

3 **Sikko Sikkens**, wonende te Noordlaren, is geboren op donderdag 26 januari 1815, wonende Wijk A Noordlaren 18 aldaar, is overleden op maandag 2 oktober 1815 aldaar, is als overleden aangegeven op woensdag 4 oktober 1815 te Haren (aangever overlijden was Albert Sikkens (zie 231); getuige aangifte overlijden was Kornelis Brants (zie 47)). Sikko werd 8 maanden en 6 dagen.

232 **Simon Simons** (GH1812-188), koopman, is joods gedoopt.
Simon was gehuwd met **Maria Abram**. Maria is joods gedoopt.

Van Simon en Maria is een kind bekend:

1 **Kaatje Simons** is geboren in 1811, is joods gedoopt, is overleden op donderdag 4 juni 1812 te Helpman. Kaatje werd 1 jaar.

233 **Hendrik Sissingh** (GH1812-233), landbouwer, wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 26), is gedoopt op zondag 15 oktober 1758 te Zuidlaren, is overleden op zondag 26 januari 1845 te Noordlaren. Hendrik werd 86 jaar, 3 maanden en 11 dagen.

Woont in 1830 op het adres Noordlaren, Wijk B nr 26, samen met zijn vrouw, twee kinderen en de inwonende knecht Geert Louws (waarschijnlijk Geert Noorda).

Een lijst van de bezittingen van Hendrik Sissing berust bij de GAG (Toegang 565: Families Aringe, Homan, Rummerink, Pauwels, Veldman en Van Oosten, 1629 - 1870).

Ingekomen stukken gemeente Haren, 2 februari 1813
Brief van Jannes Hoenderken en Roelf Hamming. Zij hebben ook landerijen in Zuidlaren en worden daar nu ook aangeslagen voor de belasting, terwijl omgekeerd inwoners van Zuidlaren, die landerijen in Haren hebben, niet worden aangeslagen. De volgende personen hebben land in Zuidlaren en worden daar nu aangeslagen: Jannes Hoenderken, wed. Otte Kluiving, de Pastorij Noordlaren, Jannes Hoiting, Hendrik Sissing, Berent Harms, wed. Harm Ramaker, Hindrik Westerbrink, wed. Thale Hammink, wed. Albartus Hoenderken, wed. Otte Hoenderken, wed. Wijbe Willems, wed. Jan Pieters en Kornelis Brants.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 46).

Brief 9 december 1826 van Reinder Kluiving namens zijn zwager Jannes Ottes Hoenderken
Gisteravond omstreeks 10 uur zijn wij alhier door tenminsten drie manspersonen ontrust, bij hun hebbende een dikke hond, waarvan een het heeft gewaagt an het huis van Hindrik Sissing an te kloppen en aldaar, na zich enigzints bedagt te hebben, na het huis van mij gevraagt, hetgeen zij hem hebben gezegt, en toen gevraagt om de pijp te mogen aansteken, hetgeen ook is geschied, maar

aldaar heeft hij zich niet in het gezicht willen laten zien, hetgeen bij H. Sissing enigzinds aandagt heeft verwekt, en hem dus gevraagt waar hij vandaan kwam. Toen heeft hij gezegt van Helpen. Verder had Sissing hem gevraagt of hij een zoon van de scholtin ware, toen heeft hij geandwoord, neen de knegt en met de boodschap gelast zijnde om an mij te zeggen, dat ik eens bij haar moeste komen, maar Sissing twijfelagtig geworden zijnde of zulks wel waarheid ware, heeft hem agtervolgt en toen bevonden, dat hij bij mijn huis is geweest, en terwijl onze meid nog het licht niet had gebluscht, heeft hij mijn bedunkens geoordeeld nog te vroeg te zijn om zijn voorgewende boodschap te verrigten en toen is hij weer terug gekeerd an de noordkant van Sissing zijn huis, alwaar Sissing vermeende wel vijf of zes man gezien te hebben met een klein licht bij hun, vervolgens heeft de smid althans drie bij zijn huis langs zien lopen vergezeld van de vorengemelde hond. Deze voorgenoemde omstandigheden heeft ons de schutterij in wapens doen roepen en onrust gebaard. De man, die bij Sissing an huis is geweest, was gekleed met een kort jak digt om zijn lijf geknoopt en een lange duffelse broek. Nader beschrijving van hun is mij op dit ogenblik niet mogelijk.
Wij zijn dus van gedachten, dat die personen alhier geen goede boodschap dachten te verrichten, waarom wij begrepen van dit voorval aan u te moeten berigten.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventaris nummer 59)

Hendrik trouwt (kerk) op vrijdag 26 december 1783 te Noordlaren op 25-jarige leeftijd met de 21-jarige **Dorothea Ottens** ook genaamd Fijgien Ottens, dochter van **Otto Hindriks Ottens** en **Lucretia Dorothea Pierius**. Dorothea, wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 26), is gedoopt op zondag 21 maart 1762 aldaar, is overleden op dinsdag 20 februari 1844 aldaar. Dorothea werd 81 jaar, 10 maanden en 30 dagen.

Van Hendrik en Dorothea zijn vier kinderen bekend:

1 **Otto Sissingh** is gedoopt op zondag 25 december 1785 te Zuidlaren, zie 234.

2 **Willem Sissingh** (MIL-256), wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 26) en aldaar, is gedoopt op zondag 23 januari 1791 te Zuidlaren, wonende Wijk B Noordlaren 26 te Noordlaren, is overleden op zaterdag 22 maart 1834 aldaar, is als overleden aangegeven op maandag 24 maart 1834 te Haren (aangever overlijden was Hendrik Sissingh (zie 233); getuige aangifte overlijden was Otto Kloots (zie 129.7)). Willem werd 43 jaar, 1 maand en 27 dagen.

Is omstreeks 1808 in Noordlaren komen wonen. Woont in 1814 bij zijn vader.

3 **Lucretia Sissingh**, wonende te Haren (Wijk C Onnen 8) en aldaar (Wijk C Onnen 18), is geboren op donderdag 6 juli 1797 te Zuidlaren, is overleden op zaterdag 18 januari 1862 te Onnen. Lucretia werd 64 jaar, 6 maanden en 12 dagen.

Akte 17 juni 1823
Huwelijkscontract Jan Pauwels Veldman, landbouwer, wonende te Onnen en Lucretia Sissingh te Noordlaren. Alle roerende en onroerende goederen, die de comparanten ten huwelijk aanbrengen blijven ongemeen, alsmede alle roerende en onroerende goederen, die tijdens het huwelijk door erfopvolging, giften of legaten worden verkregen. De aangebragte losse goederen door de bruidegom worden begroot op f.1.100,-. En die van de bruid op f.200,-.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 72, Akte 184)

Lucretia trouwt op zaterdag 28 juni 1823 te Haren op 25-jarige leeftijd met de 34-jarige **Jan Veldman**, zie 265.

4 **Jantien Sissingh**, wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 26) en te Haren (Wijk C Onnen 18), is geboren op dinsdag 13 november 1804 te Noordlaren, is gedoopt op zondag 25 november 1804 te Zuidlaren, is overleden op vrijdag 24 mei 1861 te Noordlaren. Jantien werd 56 jaar, 6 maanden en 11 dagen.

234 **Otto Sissingh** (GH1812-234; MIL-257), zoon van **Hendrik Sissingh (233)** en **Dorothea Ottens**, wonende te Noordlaren, is gedoopt op zondag 25 december 1785 te Zuidlaren, wonende Wijk A Noordlaren 5 te Noordlaren, is overleden op vrijdag 19 april 1822 aldaar, is als overleden aangegeven op zaterdag 20 april 1822 te Haren (aangever overlijden was Willem Sissingh (zie 233.2); getuige aangifte overlijden was Willem Homan). Otto werd 36 jaar, 3 maanden en 25 dagen.

Vrijgesteld van de landstorm wegens een lichaamgsgebrek. Woont in 1814 bij zijn vader. Is omstreeks 1808 in Noordlaren komen wonen.

De nalatenschap van Otto Sissingh bestaat uit zijn lijfstoebehoren ter waarde van f.20,-.

235 **Hendrik Sloots** (GH1812-235), landbouwer, is geboren op zondag 18 juni 1758.

Vermeld in overzicht gezinshoofden 1812. Woonplaats in 1812 Noordlaren.

236 **Geert Sluurman** (GH1812-013; MIL-030; RW1), zoon van **Jan Jans Sluurman** en **Trientijn Hindriks**, kleermaker, wonende te Haren (Wijk A Haren 2) en aldaar, is geboren op vrijdag 3 maart 1769 aldaar Laat bij overlijden geen onroerende goedeen na., wonende Wijk A Haren 2 aldaar, is overleden op vrijdag 2 juli 1819 aldaar, is als overleden aangegeven op zondag 4 juli 1819 aldaar (aangever overlijden was Jan Jans Sluurman (zie 237); getuige aangifte overlijden was Albert Sluurman (zie 198.9)). Geert werd 50 jaar, 3 maanden en 29 dagen.

Laat bij overlijden geen onroerende goederen na.

Geert trouwt op zondag 2 augustus 1812 te Haren (huwelijksgetuigen waren Jan Jans Sluurman (zie 237), Lammert Sluurman, Albert Koops (zie 151.10) en Jan Alberts Koops (zie 152)) op 43-jarige leeftijd met de 31-jarige **Hindrikje Koops**, zie 151.8.

Van Geert en Hindrikje is een kind bekend:

1 **Albert Sluurman**, wonende te Haren, aldaar (Wijk A Harenermolen 46) en aldaar, is geboren op donderdag 18 mei 1815 aldaar (Wijk A Haren 2), is als geboren aangegeven op donderdag 18 mei 1815 aldaar (aangever geboorte was Geert Sluurman (zie 236); getuigen aangifte geboorte waren Pieter Jacobs van der Heide en Luite Bolhuis (zie 38)), wonende Wijk A Harenermolen 46 aldaar, is overleden op zaterdag 10 april 1830 aldaar (de overlijdensacte meldt nr 26 i.p.v. nr 46), is als overleden aangegeven op dinsdag 13 april 1830 aldaar (aangever overlijden was Albert Koops (zie 151.10); getuige aangifte overlijden was Andries Alberts (zie 9)). Albert werd 14 jaar, 10 maanden en 23 dagen.

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 8 maart 1821
De nabestaanden en goede vrienden van Albert Geerts Sluirman, minderjarige zoon van Hindrikje Alberts Koops, arbeidersche,

wonende te Haren, bij wijlen Geert Sluirman, overleden op 3 juli 1819, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Jan Sluirman, kleermaker te Haren, oom
- Lammert Sluirman, kastelein te Helpman, oom
- Hindrik Sluirman, kleermaker te Haren, neef
Aanwezig van moederszijde:
- Jan Albert Koops, arbeider te Paterswolde, oom
- Albert Alberts Koops, landbouwer te Haren, oom
- Jan van Dijken, kastelein te Hoogezand, goede vriend.
Benoeming van Hindrik Sluirman, neef, tot toeziend voogd. Voorts gedelibereerd over het aanvaarden van de nalatenschap van des pupils aangehuwde oom Maurits Popkes, overleden te Groningen. Autorisatie om de boedel niet te aanvaarden, omdat de boedel niet toereikend is om de schuldeisers te voldoen.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 113, zaak 1821/25)

237 **Jan Jans Sluurman** (GH1812-012; RW2), zoon van **Jan Jans Sluurman** en **Trientijn Hindriks**, kleermaker, wonende te Haren (Wijk A Haren 13) en aldaar, is geboren op donderdag 12 februari 1761 aldaar, is gedoopt op zondag 15 februari 1761 aldaar, wonende Wijk A Haren 13 aldaar, is overleden op zaterdag 1 januari 1831 aldaar. Jan werd 69 jaar, 10 maanden en 20 dagen.

Woonde in 1830 op het adres Haren Wijk A Nr 13 met zijn zoon Albert Sluirman en diens vrouw Johanna Oosterveld.

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 28 oktober 1819
De nabestaanden en goede vrienden van Derkien Jans Nijboer, minderjarige dochter Jannes Alberts Nijboer en Grietje Derks Hulzebos, beide woonachtig te Groningen en aldaar overleden, komen samen. Derkien woont als dienstmaagd bij Hindrik Berents te Onnen en is thans ruim 20 jaar. Zij is voornemens in het huwelijk te treden met Jan Berends, landbouwer te Onnen. De nabestaanden en vrienden moeten daarover beslissen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Jan Sluirman, kleermaker te Haren, aangehuwde oom
- Albert Hoving, timmerman te Haren, neef
- Egbert Bakker, slagter te Onnen, neef
Aanwezig van moederszijde:
- Hindrik Jan Breman, landbouwer te Onnen, goede vriend
- Hindrik Jacobs, landbouwer te Onnen, goede vriend
- Albert de Vries, winkelier te Groningen, gehuwde broer
De gevraagde toestemming voor het huwelijk wordt verleend.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 112, zaak 1819/162)

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 7 december 1820
De nabestaanden en goede vrienden van Maurits Popkes, gewoond hebbende te Haren, maar zich nu ophoudende in Groningen, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Roelf Hindriks Smit, schoenmaker te Haren
- Hindrik Berends, landbouwer te Onnen
- Roelf Brinks, horlogemaker te Haren
Aanwezig van moederszijde:
- Jan Jochums, landbouwer te Haren
- Hindrik Sluirman, kleermaker te Haren
- Harm Harms, boerenknecht te Haren
Alle goede vrienden als zijnde er geen bloedverwanten van vaders- of moederszijde in leven. In de raad van nabestaanden deelt Jan Sluirman mee, dat hij zich tot de rechtbank heeft gewend met het verzoek, dat zijn oom Maurits Popkes, te voren gewoond hebbende te Haren, maar zich nu ophoudende in Groningen, worde verklaard interdit. Als welke de ouderdom van 88 jaren bereikt hebbende en in een staat van zwakheid van geestvermogens verkeerd, die hem onbekwaam maakt om zijne persoon en zijne zaken te besturen. Het bewijs hiervan is, dat Maurits Popkes bij akte van den 14 september 1820 aan Jacob Hiddes Smit, koopman te Groningen, had verkocht een behuizing en schuur staande te Haren met 8 mudden land daarachter voor eene som van f.400,-, zijnde naar het gevoelen van deskundigen ver beneden de werkelijke waarde. Welke behuizing door Maurits Popkes niet mocht worden verkocht, aangezien de halfscheid aan de erfgenamen van wijlen zijn vrouw Jantje Hendriks toekwam en Maurits Popkes zich bij stokleggingsbrief van 20 augustus 1805 had gebonden om deze behuizing niet dan met consent van de erfgenamen te verkopen. De rechtbank heeft bij uitspraak van 29 november 1820 gelast, dat de familieraad advies uitbrengt over het verzoek tot interdit verklaring. De familieraad verklaart, dat het oordeel van Jan Sluirman over de geestestoestand van Maurits Popkes en zijn dwaze handelingen correct is. Zij acht het wenselijk dat Maurits Popkes wordt verklaard interdit en aan hem het bestuur over zijn persoon en goederen wordt ontzegd.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 112, zaak 1820/193)

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 8 maart 1821
De nabestaanden en goede vrienden van Albert Geerts Sluirman, minderjarige zoon van Hindrikje Alberts Koops, arbeidersche, wonende te Haren, bij wijlen Geert Sluirman, overleden op 3 juli 1819, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Jan Sluirman, kleermaker te Haren, oom
- Lammert Sluirman, kastelein te Helpman, oom
- Hindrik Sluirman, kleermaker te Haren, neef
Aanwezig van moederszijde:
- Jan Albert Koops, arbeider te Paterswolde, oom
- Albert Alberts Koops, landbouwer te Haren, oom
- Jan van Dijken, kastelein te Hoogezand, goede vriend.
Benoeming van Hindrik Sluirman, neef, tot toeziend voogd. Voorts gedelibereerd over het aanvaarden van de nalatenschap van des pupils aangehuwde oom Maurits Popkes, overleden te Groningen. Autorisatie om de boedel niet te aanvaarden, omdat de boedel niet toereikend is om de schuldeisers te voldoen.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 113, zaak 1821/25)

Als Maurits Popkes op 10 januari 1821 overlijdt is Jan Jans Sluurman de algemeen erfgenaam. Uit de memorie van successie blijkt, dat Jantje Hindriks, de vrouw van Maurits Popkes, de zuster was van Jan Jan Sluurmans moeder Trientijn Hindriks. Er blijkt echter nog meer. De overledene heeft met wijlen zijn vrouw een huis bezeten te Haren, get. letter B no 31. Dit huis is door Maurits Popkes bij leven verkocht aan J.H. Smit te Groningen voor f 400,-. Jan Jans Sluurman stelt echter dat dit wederrechterlijk is gebeurd. Bij zijn

overlijden heeft Maurits Popkes vorderingen en schulden. Een grote schuld betreft die aan Jan Jans Sluurman. Op 20 augustus 1805 heeft Jan Jans Sluurman afspraken gemaakt over de verzorging van Maurits Popkes. Dit tegen een kostgeld van f 2,- per week. Over 15 jaar, vijf weken en twee dagen is Maurits Popkes dit bedrag nog verschuldigd. Jan Jans Sluuurman heeft derhalve een vordering op de boedel van f 1.570,-. Per saldo is de nalatenschap negatief. De andere erfgenamen hebben daarom bij acte van 21 maart 1821 van de nalatenschap afgezien.

Jan trouwt (kerk) op zondag 20 november 1791 te Haren op 30-jarige leeftijd met de 32-jarige **Aaltjen Albers Nijboer**, dochter van **Albert Jansen Nieboer** en **Hebbeltien Jansen Hovingh**. Aaltjen, wonende te Haren, is geboren te Noordlaren, is gedoopt op dinsdag 22 mei 1759 aldaar, wonende Wijk A Haren 13 te Haren, is overleden op vrijdag 25 augustus 1826 aldaar, is als overleden aangegeven op dinsdag 29 augustus 1826 aldaar (aangever overlijden was Jan Jans Sluurman (zie 237); getuige aangifte overlijden was Albert Hovingh (zie 134)). Aaltjen werd 67 jaar, 3 maanden en 3 dagen.

Van Jan en Aaltjen zijn drie kinderen bekend:

1 **Hindrik Sluurman** (MIL-031; RW2; L-00577), kleermaker, wonende te Haren (Wijk A Haren 13) en aldaar (Wijk B Kromelboog 31), is geboren op donderdag 27 december 1792 aldaar, is overleden op vrijdag 25 september 1846 aldaar. Hindrik werd 53 jaar, 8 maanden en 29 dagen.

Woonde in 1830 met zijn vrouw op het adres Haren Wijk B Nr 31 Kromelboog.

Ingekomen stukken gemeente Haren, 13 september 1817
Nominatieve staat van 8 personen behorende tot de nationale militie welke zich met verlof in de gemeente Haren bevinden:
Jan Brink, boerenknecht te Onnen
Hendrik Henriks, boerenknecht te Haren
Harm Hoving, geboren te Noordhorn, laatste verblijfplaats Noordlaren
Jacob Nieuwland, timmermansknecht, geboren te Rolde, laatste verblijfplaats Noordlaren
Christoffer Ruils, boerenknecht, geboren te Sappemeer
Jans Schutte, molenmakersknecht te Noordlaren
Evert Schut, boerenknecht te Haren
Hindrik Sluirman, boerenknecht te Haren
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 50)

Brief 30 maart 1822 aan Gedeputeerde Staten
Advies inzake het verzoek van H. Sluurman, binnen deze gemeente woonachtig, om permissie een huis te doen bouwen op de groote weg der 1e klasse binnen de gemeente Haren. Tegen het verzoek bestaan geen bezwaren aangezien de behuizing geen nadeel aan de passage zal toebrengen.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 100)

Akte 28 januari 1828
Het betreft een publieke verkoping. De heer Gijsbertus Lambertus Gasinjet, zonder beroep, wonende te Paterswolde, in qualiteit als vader en wettige voogd over zijne minderjarige kinderen bij wijlen zijne echtgenote mevrouw Wilhelmina Theodora Gockinga in echte verwekt, aan welke laatste bij acte van scheiding der nalatenschap van wijlen de heer Godfried Carel Gockinga, beleden voor den ondergetekenden notaris 22 maart 1817, verkoopt met rechterlijke machtiging op 28 januari 1828 des nademiddags vier uren ten huize van Christoffer van Boekeren, nagemeld, op schade en bate van Christoffer van Boekeren, kastelein, wonende te Haren in nagemelde behuizing, en Stijntje Jans, bevorens ehevrouw van dezelven, thans van hem gesepareerd, mede woonachtig te Haren:
1. Een behuizing met ruime stalling en grooten tuin daarachter gelegen, zijnde een herberg De Jagtwagen genaamd, staande en gelegen te Haren, getekend nr 61, hebbende tot naaste zwetten ten noorden, zuiden en westen Jan Pieters, en ten oosten de Straat
2. Twee kampen land
3. Een bunder hooiland
4. Drie/vierde bunder hooiland.
De rechterlijke machtiging is verleend door de rechtbank bij vonnis van 27 november 1827. Gasinjet heeft de lening aan Van Boekeren regtmatig opgezegd. Van de lening resteert nog f.4.000,-. Van Boekeren heeft nagelaten de schuld tijdig af te lossen. Op grond van de gereserveerde eigendom is Gasinjet nu gerechtigd tot uitwinning door middel van publieke verkoop.
In de verkoopvoorwaarden wordt in artikel 10 vermeld, dat de verkoper in voornoemde qualiteit f.4.000,- over de genoemde onroerende goederen heeft uitstaan, onder regt van gereserveerde eigendom, ten laste van Christoffer van Boekeren en vrouw, voornoemd, ingevolge stokleggingsbrieven van 22 juli 1802 en 3 november 1807, de eerste te Haren en de tweede te Groningen beleden. De huur bedraagt jaarlijks 5% in plaats van rente. De koper mag van deze lening f.3.000,- overnemen.
Op de beide eerste percelen wordt het hoogst geboden door Derk van den Berg, kastelein te Helpman, de som van f.2.420,-. De verkoper heeft echter de voorkeur gegeven aan de afzonderlijke hoogste bieders. Zijnde op perceel 1 Roelf Abels, zonder beroep, wonende te Eelde, de som van f.1.525 en op perceel 2 Harm van Streun, koopman wonende te Haren, die verklaard te hebben geboden voor Roelf Abels, evengemeld, die zulks heeft erkend, de som van f.845,-.
Op perceel 3 is de hoogste bieder Carel Hendrik Willem Haack, die verklaart te hebben geboden voor Jan Eisses en Albertje Kars Peulinga, ehelieden, de som van f.310,-.
Op perceel 4 wordt het hoogst geboden door Hindrik Sluurman, kleermaker te Haren, die verklaart te hebben geboden voor zich zelf, zijn vrouw Jantje Adolphs, zijn broer Albert Sluurman, kleermaker te Haren, en diens vrouw Johanna Oosterveld, de som van f.305,-.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 104, Akte 50)

Hindrik trouwt op woensdag 8 mei 1822 te Haren op 29-jarige leeftijd met de 38-jarige **Jantien Adolfs**, dochter van **Hindrik Jans Adolfs** en **Fennechien Hindriks Brouwer**. Jantien, wonende te Haren (Wijk B Kromelboog 31) en aldaar (Wijk A Haren 13), is geboren op zondag 11 januari 1784 aldaar, is overleden op zondag 13 januari 1856 te Onnen. Jantien werd 72 jaar en 2 dagen.

Als emeritus predikant Casper Brouwer op 21 juni 1850 kinderloos overlijdt, komt de erfenis toe aan de kinderen van zijn tante Fennechien Hindriks Brouwer. Deze erfgenamen verkopen de onroerende goederen.
Provinciale Drentsche en Asser Courant, 20 november 1852
IN NAAM DES KONINGS
Op maandag den twintigsten december 1852, des voormiddags te 10 uren, zullen ter teregtzitting van de Arrondissements Regtbank Assen, in het Paleis van Justitie, aldaar, aan de meestbiedenden of hoogst afmijnenden worden verkocht:
1. Een huis staande en gelegen te Gieten, etc
etc
Ten verzoeke van
- Jantje Adolfs, weduwe Hendrik Sluurman, zonder beroep, wonende te Haren;

© 2020 - E.M. van Koldam

- Lucas Adolfs, van beroep landbouwer, wonende te Middelhorst onder Haren;
- Jannes Horst, zonder beroep, wonende te Middelhorst, voornoemd, als voogd over Hendrik Vedder Horst en Hinderikus Horst, minderjarige kinderen door Wicher Horst bij wijlen zijne overledene echtgenoote Henderika Vedder in echte verwekt;
- Fennechien Smit en Jan de Vries, ehelieden, van beroep herbergiers, wonende te Haardermolen, de vrouw door haren man geautoriseerd en geadsisteerd;
- Aaltje Smit, weduwe van Willem Alberts Smit, de ijzersmederij uitoefenende en wonende te Haren.

2 **Albert Sluurman** (MIL-032; RW2; L-00576), kleermaker, wonende te Haren (Wijk A Haren 13), aldaar (Wijk B Kromelboog 31), aldaar (Wijk B Kromelboog 46), aldaar (Wijk B Kromelboog 47) en aldaar, is geboren op zondag 1 mei 1796 aldaar, wonende Wijk B Kromelboog 47 aldaar, is overleden op vrijdag 5 augustus 1870 aldaar. Albert werd 74 jaar, 3 maanden en 4 dagen.

Uitspraak 5 december 1822 rechtbank van eerste aanleg te Groningen
Beklaagde is Evert (Willems) Schut, oud 25 jaren, geboren en woonachtig te Haren, arbeider van beroep. Hij wordt beschuldigd van moedwillige verwonding door hem toegebragt aan Albert Sluurman, alsmede van moedwillige slagen door hem toegebragt aan Jan Pieters, Geert Harms, Hindrik Brink en Klaas Meijer, gepleegd onder Haren op den avond van 3 november 1822.
Gehoord de officier in zijne conclusie, daartoe tenderende, dat de regtbank de beklaagde gelieve schuldig te verklaren en dezelven alzoo ter dier zake op grond van art. 311 van het lijfstraffelijk wetboek en art. 194 van het wetboek van strafvordering te condemneren tot eene gevangenzetting voor den tijd van vier maanden en een boete van f.16,- en in de kosten van de procedure.
Gehoord de verdediging door de beklaagde daar tegen ingebragt.
Overwegende, dat de feiten, die de beklaagde ten laste zijn gelegd genoegzaam zijn bewezen, veroordeelt de regtbank beklaagde tot gevangenzetting voor de tijd van vier maanden, f.16,- boete en de kosten van de procedure, die f.8,105 bedragen.
(Groninger Archieven, toegang 144, inventaris nr 48, zaak 602)

Akte 28 januari 1828
Het betreft een publieke verkoping. De heer Gijsbertus Lambertus Gasinjet, zonder beroep, wonende te Paterswolde, in qualiteit als vader en wettige voogd over zijne minderjarige kinderen bij wijlen zijne echtgenote mevrouw Wilhelmina Theodora Gockinga in echte verwekt, aan welke laatste bij acte van scheiding der nalatenschap van wijlen de heer Godfried Carel Gockinga, beleden voor den ondergetekenden notaris 22 maart 1817, verkoopt met rechterlijke machtiging op 28 januari 1828 des nademiddags vier uren ten huize van Christoffer van Boekeren, nagemeld, op schade en bate van Christoffer van Boekeren, kastelein, wonende te Haren in nagemelde behuizing, en Stijntje Jans, bevorens ehevrouw van dezelven, thans van hem gesepareerd, mede woonachtig te Haren:
1. Een behuizing met ruime stalling en grooten tuin daarachter gelegen, zijnde een herberg De Jagtwagen genaamd, staande en gelegen te Haren, getekend nr 61, hebbende tot naaste zwetten ten noorden, zuiden en westen Jan Pieters, en ten oosten de Straat
2. Twee kampen land
3. Een bunder hooiland
4. Drie/vierde bunder hooiland.
De rechterlijke machtiging is verleend door de rechtbank bij vonnis van 27 november 1827. Gasinjet heeft de lening aan Van Boekeren regtmatig opgezegd. Van de lening resteert nog f.4.000,-. Van Boekeren heeft nagelaten de schuld tijdig af te lossen.
Op grond van de gereserveerde eigendom is Gasinjet nu gerechtigd tot uitwinning door middel van publieke verkoop.
In de verkoopvoorwaarden wordt in artikel 10 vermeld, dat de verkoper in voornoemde qualiteit f.4.000,- over de genoemde onroerende goederen heeft uitstaan, onder regt van gereserveerde eigendom, ten laste van Christoffer van Boekeren en vrouw, voornoemd, ingevolge stokleggingsbrieven van 22 juli 1802 en 3 november 1807, de eerste te Haren en de tweede te Groningen beleden. De huur bedraagt jaarlijks 5% in plaats van rente. De koper mag van deze lening f.3.000,- overnemen.
Op de beide eerste percelen wordt het hoogst geboden door Derk van den Berg, kastelein te Helpman, de som van f.2.420,-. De verkoper heeft echter de voorkeur gegeven aan de afzonderlijke hoogste bieders. Zijnde op perceel 1 Roelf Abels, zonder beroep, wonende te Eelde, de som van f.1.525 en op perceel 2 Harm van Streun, koopman wonende te Haren, die verklaard te hebben geboden voor Roelf Abels, evengemeld, die zulks heeft erkend, de som van f.845,-.
Op perceel 3 is de hoogste bieder Carel Hendrik Willem Haack, die verklaart te hebben geboden voor Jan Eisses en Albertje Kars Peulinga, ehelieden, de som van f.310,-.
Op perceel 4 wordt het hoogst geboden door Hindrik Sluurman, kleermaker te Haren, die verklaart te hebben geboden voor zich zelf, zijn vrouw Jantje Adolphs, zijn broer Albert Sluurman, kleermaker te Haren, en diens vrouw Johanna Oosterveld, de som van f.305,-.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 104, Akte 50)

Albert trouwt op donderdag 21 september 1826 te Haren op 30-jarige leeftijd (1) met de 25-jarige **Johanna Oosterveld**, zie 198.9.
Albert trouwt op zaterdag 12 mei 1838 te Haren op 42-jarige leeftijd (2) met de 37-jarige **Grietien Willems Baving**, dochter van **Willem Jans Baving** en **Geessien Hinderiks**. Grietien, wonende te Noordlaren (Wijk C Glimmen 10), te Haren (Wijk B Kromelboog 31), aldaar (Wijk B Kromelboog 46), aldaar (Wijk B Kromelboog 47) en aldaar, is geboren te Donderen, is gedoopt op zondag 1 februari 1801 te Vries, wonende Wijk B Kromelboog 47 te Haren, is overleden op zaterdag 26 juli 1862 aldaar. Grietien werd 61 jaar, 5 maanden en 25 dagen.

3 **Jan Sluurman**, schoolonderwijzer, is geboren te Haren, is gedoopt op donderdag 20 maart 1800 aldaar, is overleden op dinsdag 21 juni 1864 te Tinallinge. Jan werd 64 jaar, 3 maanden en 1 dag.

Nominatieve staat vrijstellingen voor de dienst 23 juli 1819
Overzicht van de personen uit de lichting 1819, die door de militie-raad zitting houdend te Groningen voor één jaar of voor altijd voor den dienst der militie zijn vrijgesteld. Met reden vrijstelling.

Weites, Arend	Te klein
Reinders, Berend	Reeds in dienst
Jans, Hermanus	Te klein
Hendriks, Harm	Een broeder in dienst
Sjobbema, Derk	Te klein
Koops, Egbert	Te klein
Ellens, Jan	Eenige zoon
Gortemaker, Roelf	Eenige zoon
Mulder, Hendriks	Eenige zoon
Sluurman, Jan	Een broeder in dienst
Harms, Hendrik	Een broeder in dienst
Harms, Jan	Eenige zoon

(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 52).

© 2020 - E.M. van Koldam

Jan trouwt op vrijdag 22 april 1825 te Baflo op 25-jarige leeftijd met de 23-jarige **Henrica Arend Jonker**. Henrica is geboren in 1802 te Warffum, is overleden op maandag 7 januari 1867 aldaar. Henrica werd 65 jaar.

238 **Roelf Hinderks Smid** (GH1812-007, MIL-108; RW1), zoon van **Hindrik Alberts Smit** en **Aaltien Alberts**, schoenmaker en boekhouder armenhuis, wonende te Haren (Wijk A Haren 8), is geboren op woensdag 27 december 1769 te Eelde, is gedoopt op zondag 31 december 1769 aldaar, is overleden op zaterdag 22 november 1851 te Glimmen. Roelf werd 81 jaar, 10 maanden en 26 dagen.

Woonde in 1830 op het adres Haren Wijk A nr 8 samen met zijn vrouw Annechien Adolfs en Hinderikus Meinders, 39 jaar, schoenmakersknecht.

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 16 november 1815
De nabestaanden van Annigje, Wupke, Henderika en Harm minderjarige kinderen van Aaltje Hindriks van Zanten, landbouwersche te Essen, en wijlen Hindrik Harms Bos, overleden juli 1809, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Harm Hindriks Bos, arbeider te Groningen, neef
- Roelf Smit, schoenmaker te Haren, neef
- Jan Smit, landbouwer te Essen, neef
Aanwezig van moederszijde:
- Reinder Hindriks van Zanten, landbouwer aan de Oosterweg te Haren, oom
- Evert Veenhoven, onderwijzer der jeugd te Hoogezand, aangehuwde oom
- Adriaan Lindeman, zadelmaker te Groningen, aangehuwde oom.
De moeder wordt bevestigd als voogd. Evert Veenhoven wordt toeziend voogd. Aan de orde komt, dat moeder Aaltje Hindriks van Zanten in grote financiële problemen verkeerd. Zij moet een obligatie van f.1.900,- aflossen, maar heeft daar de middelen niet voor. Gerechtelijke uitwinning van haar goederen is niet uitgesloten. Zij stelt voor dat zij zo snel mogelijk over gaat tot publieke verkoop van de boerenbehuizing en schuur F9 te Essen, benevens ongeveer 80 matten beklemde bouw-, weide- en hooilanden en van 7 matten eigen hooilanden en een halve mat eigen hooiland. Hiermee wordt ingestemd. (Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 111, zaak 1815/128)

Overzicht administratie diakonie 16 november 1827
1817 tot 1819 Jan Swartwold
1820 tot 1823 Roelf Smit [Roeld Hinderks Smid]
1824 tot 1827 Harm van Streun
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 60)

Brief 19 november 1827 aan de Gouverneur
Ter voldoening aan uw missive van 31 october 1827 heb ik de eer hiernevens aan u te zenden de naamlijsten der personen welke vanaf 1817 tot dezen jaar ingesloten belast zijn geweest met het beheer der diaconie administratie te Haren en Noordlaren.
Haren
Jan Swartwold in 1817, 1818, 1819
Roelf Smid in 1820, 1821, 1822, 1823
Harm van Streun in 1824, 1825, 1826, 1827
Noordlaren
Reinder Kluiving in 1817, 1818
Lucas Hoenderken Azn in 1819, 1820, 1821
Willem Jans Assies in 1822, 1823, 1824, 1825
Albert Hoenderken Azn in 1826, 1827
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 103)

Groninger Courant, 27 november 1846
Ten overstaan van Mr. J.W. Quintius, notaris te Groningen, zullen, op dingsdag, den 15den december 1846, des avonds te 6 uren, ten huize van den kastelein H. van Dam, te Haren, publiek worden verkocht:
Een huis en eenige akkers land, staande en gelegen te Haren, toebehoorende aan Roelf Smid, schoenmaker te Haren.

Roelf trouwt op zondag 19 mei 1799 te Haren op 29-jarige leeftijd met de 32-jarige **Annegien Hendriks Adolfs**, dochter van **Hindrik Jans Adolfs** en **Fennechien Hindriks Brouwer**. Annegien, wonende te Haren (Wijk A Haren 8), is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 7 september 1766 aldaar, is overleden op vrijdag 25 september 1840 aldaar. Annegien werd 74 jaar en 18 dagen.

Van Roelf en Annegien zijn twee kinderen bekend:

1 **Fennechien Smid**, wonende te Haren (Wijk B Haren 4A) en te Noordlaren (Wijk C Glimmen 2A), is geboren op zondag 2 maart 1800 te Haren, is overleden op zaterdag 8 maart 1873 te Harenermolen. Fennechien werd 73 jaar en 6 dagen.

Als emeritus predikant Casper Brouwer op 21 juni 1850 kinderloos overlijdt, komt de erfenis toe aan de kinderen van zijn tante Fennechien Hindriks Brouwer. Deze erfgenamen verkopen de onroerende goederen.
Provinciale Drentsche en Asser Courant, 20 november 1852
IN NAAM DES KONINGS
Op maandag den twintigsten december 1852, des voormiddags te 10 uren, zullen ter teregtzitting van de Arrondissements Regtbank Assen, in het Paleis van Justitie, aldaar, aan de meestbiedenden of hoogst afmijnenden worden verkocht:
1. Een huis staande en gelegen te Gieten, etc
etc
Ten verzoeke van
- Jantje Adolfs, weduwe Hendrik Sluurman, zonder beroep, wonende te Haren;
- Lucas Adolfs, van beroep landbouwer, wonende te Middelhorst onder Haren;
- Jannes Horst, zonder beroep, wonende te Middelhorst, voornoemd, als voogd over Hendrik Vedder Horst en Hinderikus Horst, minderjarige kinderen door Wicher Horst bij wijlen zijne overledene echtgenoote Henderika Vedder in echte verwekt;
- Fennechien Smit en Jan de Vries, ehelieden, van beroep herbergiers, wonende te Haardermolen, de vrouw door haren man geautoriseerd en geadsisteerd;
- Aaltje Smit, weduwe van Willem Alberts Smit, de ijzersmederij uitoefenende en wonende te Haren.

Fennechien trouwt op woensdag 27 april 1825 te Haren op 25-jarige leeftijd met de 26-jarige **Jan Folkerts de Vries**, zoon van **Jan Folkerts de Vries (273)** en **Roelfjen Hinderikus**. Jan, wonende te Haren (Wijk B Haren 4A) en te Noordlaren (Wijk C

Glimmen 2A), is geboren op vrijdag 31 augustus 1798 te Groningen, is overleden op donderdag 16 januari 1879 te Haren. Jan werd 80 jaar, 4 maanden en 16 dagen.

Woonde in 1830 op het adres Haren Wijk B Nr 4A samen met zijn vrouw en de kinderen Roelf en Roelofje en Annechien Meinderts, zonder beroep (relatie tot de laatste niet duidelijk).

Notulen Burgemeester en Assessoren, 12 september 1825
J.F. de Vries, kastelein in de herberg De Kroon te Haren verzoekt volgend jaar in zijn herberg huis der gemeente te houden en zulks verder in jaarlijkse wandeling met de herberg De Jagtwagen, zoals vroeger is afgesproken met wed. Luitje Pauwels. Het college besluit te berichten, dat zijn verzoek wordt geaccordeerd en dat het gemeente lokaal in het jaar 1826 te zijnen huize bij wijze van jaarlijksche verwisseling zal worden overgebracht
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 30).

Huurovereenkomst tussen het gemeentebestuur van Haren en Jan Folkerts de Vries jr dd december 1825
Jan Folkerts de Vries jr. verhuurt aan het gemeentebestuur een bovenkamer van zijn behuizing letter B nr [niet ingevuld] te Haren aan de noordzijde van de voorgevel en zulks om daar gebruik van te maken als gemeentelocaal, tot het houden der vergaderingen en commissiën van het gemeentebestuur en zetters, het verrigten van al zoodanige werkzaamheden als tot de uitoefening van de functiën van burgemeester, secretaris, assessoren en gemeenteraden vereischt worden en het houden van zitdagen van den gemeenteontvanger, wanneer deze ambtenaar zulks mogt verkiezen, zomede tot het doen van den herijk door den arrondissementsijker.
De Vries verpligt zich daarenboven om des winters opgemelde kamer, wanneer van dezelven het voorschreven gebruik wordt gemaakt, behoorlijk te verwarmen en, wanneer de werkzaamheden bij avond worden verrigt, van kaarslicht te voorzien.
Dit een en ander tegen betaling eener jaarlijksche som van f.25,-, en met conditie dat de verhuurder zal moeten zorgen voor het onderhoud en het schoonmaken van de kamer zonder daarvoor iets aan de huurder in rekening te mogen brengen.
Dit contract zal een aanvang nemen met 1 januari 1826 en eindigen met den laatsten december van hetzelfde jaar.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 59)

Huurovereenkomst tussen het gemeentebestuur van Haren en Jan Folkerts de Vries jr dd 31 december 1828
Jan Folkerts de Vries jr. verhuurt aan het gemeentebestuur een bovenkamer van zijn behuizing letter B nr [niet ingevuld] te Haren en zulks om daar gebruik van te maken als gemeentelocaal, tot het houden der vergaderingen en commissiën van het gemeentebestuur en zetters, het verrigten van al zoodanige werkzaamheden als tot de uitoefening van de functiën van burgemeester, secretaris, assessoren en gemeenteraden vereischt worden en het houden van zitdagen van den gemeenteontvanger, wanneer deze ambtenaar zulks mogt verkiezen, zomede tot het doen van den herijk door den arrondissementsijker.
De Vries verpligt zich daarenboven om des winters opgemelde kamer, wanneer van dezelven het voorschreven gebruik wordt gemaakt, behoorlijk te verwarmen en, wanneer de werkzaamheden bij avond worden verrigt, van kaarslicht te voorzien.
Dit een en ander tegen betaling eener jaarlijksche som van f.25,-, en met conditie dat de verhuurder zal moeten zorgen voor het onderhoud en het schoonmaken van de kamer zonder daarvoor iets aan de huurder in rekening te mogen brengen.
Dit contract zal een aanvang nemen met 1 januari 1829 en eindigen met den laatsten december van hetzelfde jaar.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 61)

Groninger Courant, 29 oktober 1833
Mr. Gerhard Jacob Keiser, openbaar notaris, ter residentie van Groningen, is voornemens, op woensdag 13 november 1833, des avonds te 5 uren, ten huize van de kastelein H. Vedder, op den Harener Molen, publiek op strijkgelds conditiën, te koop te presenteren:
I. De behuizing, de Harener Molen genaamd, met derzelver erve en tuin, zijnde eene van ouds gerenomeerde herberg en en logement, waarbij stalling voor honderd stuks paarden en beesten, in voege thans door H. Vedder wordt bewoond en gebruikt, staande en gelegen onder Onnen, gemeente Haren, met een vierde waardeel in de markt aldaar.
XIV. Eene behuizing, de oude Harener Molen genaamd, met een tuin en een kampje land, groot ruim een bunder, thans bij J. Smilger in gebruik, mede onder Onnen, met een vierendeel waardeel in de markt aldaar.
XV. Eene nieuw doortimmerde behuizing, met stalling en tuin, zijnde de herberg alwaar De Kroon uithangt, staande midden in het dorp Haren, aan den Straatweg, thans bij J.F. de Vries in gebruik.
Alles toebehoorende aan Grietje Freerks, weduwe Luitje Pouwels.

2 **Aaltien Roelfs Smid**, wonende te Haren (Wijk B Haren 16A) en aldaar (Wijk B Haren 16E), is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 23 februari 1806 aldaar, is overleden op zaterdag 6 april 1889 aldaar. Aaltien werd 83 jaar, 1 maand en 14 dagen.

Als emeritus predikant Casper Brouwer op 21 juni 1850 kinderloos overlijdt, komt de erfenis toe aan de kinderen van zijn tante Fennechien Hindriks Brouwer. Deze erfgenamen verkopen de onroerende goederen.
Provinciale Drentsche en Asser Courant, 20 november 1852
IN NAAM DES KONINGS
Op maandag den twintigsten december 1852, des voormiddags te 10 uren, zullen ter teregtzitting van de Arrondissements Regtbank Assen, in het Paleis van Justitie, aldaar, aan de meestbiedenden of hoogst afmijnenden worden verkocht:
1. Een huis staande en gelegen te Gieten, etc
etc
Ten verzoeke van
- Jantje Adolfs, weduwe Hendrik Sluurman, zonder beroep, wonende te Haren;
- Lucas Adolfs, van beroep landbouwer, wonende te Middelhorst onder Haren;
- Jannes Horst, zonder beroep, wonende te Middelhorst, voornoemd, als voogd over Hendrik Vedder Horst en Hinderikus Horst, minderjarige kinderen door Wicher Horst bij wijlen zijne overledene echtgenoote Henderika Vedder in echte verwekt;
- Fennechien Smit en Jan de Vries, ehelieden, van beroep herbergiers, wonende te Haardermolen, de vrouw door haren man geautoriseerd en geadsisteerd;
- Aaltje Smit, weduwe van Willem Alberts Smit, de ijzersmederij uitoefenende en wonende te Haren.

Aaltien trouwt op woensdag 13 juni 1827 te Eelde op 21-jarige leeftijd met de 33-jarige **Willem Alberts Smit**, zoon van **Albert Hendriks Smit** en **Anna Willems Olthof**. Willem, wonende te Haren (Wijk B Haren 16A) en aldaar (Wijk B Haren 16E), is geboren te Eelde, is gedoopt op maandag 9 juni 1794 aldaar, is overleden op zaterdag 25 maart 1848 te Haren. Willem werd 53 jaar, 9 maanden en 16 dagen.

Woonde in 1830 op het adres Haren Wijk B Nr 16A samen met zijn vrouw, dochter Anna en de smidsknecht Jan Adolfs Kramer uit Norg.

Brief van Willem Alberts Smit (ongedateerd; vermoedelijk van eind 1828 of begin 1829)
Geeft met verschuldigde eerbied te kennen, Willem Alberts Smit, van beroep smid, woonachtig te Eelde, prov. Drenthe, dat hij

door huur bezitter/gebruiker is geworden van de behuizing gemerkt letter A nr 3, aan de westzijde van de Straat te Haren.
Dat hij suppliant met mei 1829 in gemelde behuizing zijn beroep verlangt uit te oefenen en alzoo genoodzaakt zal zijn dat gebouw tot eene grofsmederij in te rigten, hetwelk echter, overeenkomstig Zijne Majesteits Besluit van den 31 januari 1824, niet zal mogen plaats hebben, dan na bekomene authorisatie van het plaatselijk bestuur.
Dientengevolge is het, dat suppliant zich tot u wendt met kennisgeving, dat hij een gedeelte van het voormelde gebouw tot eene smederij zoodanig zal kunnen inrigten door genoegzame voorzorgen voor hinderlijkheid, nadeel en gevaar, dat het in alles aan art. 6 van opgemeld Koninklijk Besluit zal kunnen beantwoorden.
Weshalve suppliant u nederig verzoekt dat het u behage, suppliant goedgunstig de vrijheid te verlenen, tot het doen oprigten eener grofsmederij in de door hem aangehuurde behuizing voorgemeld, tot uitoefening van deszelfs beroep.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 61)

Besluit plaatselijk bestuur van Haren, februari 1829
Gelezen het verzoek van Willem Alberts Smid, thans woonachtig te Eelde, tot de verlening van de vereischte toestemming voor het oprichten van een grofsmederij aan de westzijde van de Straat op het perceel getekend A nr 3.
Gelet op het proces verbaal opgemaakt den 7 januari 1829 op grond van art. 4 van Zijne Majesteits besluit dd 31 januari 1824, rakende de vergunningen ter oprigting van sommige fabryken en trafyken, houdende dat proces verbaal de beleide informatie de commodo et incommodo, in welke de bewoners der huizen, naast deze waar de bedoelde grofsmederij zoude worden opgerigt, in hunne belangen zijn gehoord.
En in aanmerking hebbende genomen, dat de bewoners der voorschrevene huizen, alle zonder onderscheid, grote bedenkingen hebben ingebracht tegen het verlenen van de gevraagde vergunning, voornamelijk uit hoofde van het gevaar van brand, waaraan hun woningen ontwijfelbaar zouden worden bloot gesteld, vooral ook daarom, omdat de behuizing, waarin de gemelde grofsmederij zou worden opgericht, niet op zichzelf staat, maar met de behuizingen van de belanghebbenden wederzijds is verbonden en zelfs onder hetzelfde dak is begrepen.
Overwegende, dat deze bedenkingen alleszins gegrond voorkomen, en dat het bedoelde gevaar van brand niet wel zal kunnen worden weg genomen, ook niet via het verlenen van een voorwaardelijke toestemming.
Heeft goed gevonden en verstaan aan den adressant te kennen te geven, dat het plaatselijk bestuur geen termen heeft gevonden om de gevraagde toestemming te verlenen.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 62)

Brief eind februari 1829 van Willem Alberts Smit
Geeft met verschuldigden eerbied te kennen Willem Smit, van beroep smit, thans woonachtig te Eelde, provincie Drenthe, dat hij door de teleurstelling in zijn vorig aan u gedaan verzoek, thans door aankoop eigenaar geworden is van een stuk grond toebehoord hebbende aan Pieter Pieters, zijnde de plaatse van de oude cichoreifabriek aan de straat te Haren, bepaaldelijk aan de noordzijde van de invaart, weshalve suppliant zich nu andermaal tot u richt en te kennen geeft, dat hij op de voornoemde plaats eene grofsmederij wenscht op te rigten, met vriendelijk en nederig verzoek, hem, suppliant als nu de behoorlijke vrijheid te verlenen tot het daarstellen van de gemelde smederij tot uitoefening van deszelf beroep.
Beslissing 27 februari 1829: het verzoek wordt geaccordeerd, mits zich houdende aan alle bepalingen welke voorgeschreven zijn bij het door den raad dezer gemeente gearresteerd brandreglement en verder bij alle reglementen en wetten welke betrekkelijk deze materie sisteren en nog mogten gearresteerd worden.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 62)

Brief 6 april 1847 van de gouverneur aan de burgemeesters en assessoren in de provincie
Ten vervolge op mijn missive van den 12 dezer geef ik u thans berigt, dat de Heer Minister van Binnenlandsche Zaken, teneinde zich bepaaldelijk te kunnen verzekeren, of en in hoeverre de onderscheidene aanvragen van ouders of voogden van zeven kinderen, om de toepassing der wet van 29 nivose XIIIe jaar, voor één derzelven te erlangen, werkelijk in de termen dier wet vallen, die aanvragen met uitzondering van degenen, welke voorshands gebleken zijn voor eene afzonderljke behandeling vatbaar te zijn, voor zoo veel de belanghebbenden in deze provincie woonachtig zijn, aan mij heeft doen toekomen, vergezeld van eenen modelstaat, naar welke zijne excellentie verlangt, dat de te geven renseignementen zullen worden opgemaakt.
Van dezen modelstaat heb ik het vereischte getal afdrukken doen vervaardigen, en zende u daarvan een tweetal hiernevens, de eene voorzien van eenige door de Heer Minister gegevene bemerkingen en de andere in blanco.
Tevens zende ik u hiernevens de mij door den Heer Minister toegezondene aanvragen voor zoo verre de belanghebbenden in uwe gemeente woonachtig zijn en zulks ten getale van twee [voor iedere gemeente is het exacte aantal ingevuld] en ik verzoek u om met betrekking tot de hiernevens gaande aanvrage, dien staat in blanco, met de meeste nauwgezetheid te doen invullen en denzelven daarna, behoorlijk door u ondertekend aan mij terug te zenden.
Bij den staat welken ik aldus ingevuld van u zal tegemoet zien, zal ik de nevensgaande aanvragen in de bijlagen, voor zooverre die daarbij aanwezig zijn, van u terug verwachten, vergezeld van de aan den voet van den modelstaat vermelde verklaring, tot staving van hetgeen in de zesde kolom zal zijn ingevuld.
Indien onder de bijlagen der aanvragen reeds voorhanden zijn de stukken of een gedeelte der stukken van welke aan den voet des modelstaats melding is gemaakt, alsdan zal in de kolom van aanmerkingen daarnaar kunnen worden verwezen.
Voor zoo veel die stukken mogten strekken tot staving van het ingevulde in de zesde kolom, zal echter vooraf nauwkeurig moeten worden nagegaan of dezelve volledig beantwoorden aan hetgeen daaromtrent aan den voet van den staat is opgemerkt. Zoo dit het geval niet is, zullen dezelve door nieuwe, volledig daarmee overeenstemmende verklaringen, vervangen moeten worden.
Eindelijk moet ik u nog te kennen geven, dat ik door den Heer Minister van Binnenlandsche Zaken uitdrukkelijk ben uitgenoodigd geworden om u met den meesten aandrang aan te bevelen, om bij het opmaken en invullen van nevensgaanden staat op uwe verantwoordelijkheid, met de meeste zorg en nauwkeurigheid en volledigheid te werk te doen gaan, en daarbij bepaaldelijk acht te geven op hetgeen aan den voet des modelstaats is opgemerkt.
Ingevulde staat:
Volgnummer 1
Tweede kolom: Geert Bolhuis, landbouwer, geboren te Essen, wonende te Essen
Derde kolom: Het verzoek is bij insinuatie gedaan aan de gouverneur op 11 maart 1847
Vierde kolom: Het laatste kind is geboren op 12 december 1846. Dat kind was tijdens deszelfs geboorte het zevende in leven zijnde kind van de vader. De vader is twee keer gehuwd, uit zijn eerste huwelijk heeft hij drie kinderen en uit zijn tweede huwelijk vier kinderen.
Vijfde kolom: De toepassing der wet van den 29 nivose, 13e jaar, wordt gevraagd voor Geert Hemmes Bolhuis, geboren 18 maart 1845.
Zesde kolom: Op den datum der aanvraag waren er werkelijk niet meer en niet minder dan zeven kinderen van de vader in leven.
Zevende kolom: Alle kinderen zijn in een wettig huwelijk verwekt.
Achtste kolom: De huwelijken waaruit de kinderen zijn geboren zijn voltrokken in de gemeente Haren op 19 mei 1831 en 9 mei 1842.
Volgnummer 2
Tweede kolom: Willem Alberts Smid, ijzersmid, geboren te Eelde, wonende te Essen
Derde kolom: Het verzoek is bij insinuatie gedaan aan de gouverneur op 16 maart 1847
Vierde kolom: Het laatste kind is geboren op 13 januari 1847. Dat kind was tijdens deszelfs geboorte het zevende in leven zijnde

© 2020 - E.M. van Koldam

kind van de vader.
Vijfde kolom: De toepassing der wet van den 29 nivose, 13e jaar, wordt gevraagd voor Hindrik Smid, geboren 30 september 1845.
Zesde kolom: Op den datum der aanvraag waren er werkelijk niet meer en niet minder dan zeven kinderen van de vader in leven.
Zevende kolom: Alle kinderen zijn in een wettig huwelijk verwekt.
Achtste kolom: Het huwelijk waaruit de kinderen zijn geboren is voltrokken in de gemeente Eelde op 13 juni 1827.
Aantekening
De burgemeester der gemeente Haren verklaart bij deze, dat hij zich door persoonlijke inzage in den registers van den burgerlijken stand zijner gemeente en van de door den belanghebbenden aan hem overgelegde extracten uit de registers van een andere gemeente heeft overtuigd van de juistheid van hetgeen in de kolommen 2, 4, 5, 7 en 8 is vermeld.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 80)

Brief 20 december 1854 aan G. Bolhuis te Essen en aan Willem Alberts Smit
Bij missive van den Commissaris des Konings in de provincie Groningen dd 12 december 1854, nr 28, in voldoening aan het verzoek van de Zijne Excellentie den Minister van Binnenlandsche Zaken namens den Koning van den 8 dezer, nr 168 (7e afdeling) ben ik uitgenoodigd om aan de persoonen, vermeld op de deswege door Zijne Excellentie toegezonden lijst, die zich tot de Regering hebben gewend, om toepassing te verlangen op één hunner aangewezen kinderen van de bepalingen der wet van 29 nivose, 13e jaar, schriftelijk te kennen te geven:
“dat hunne aanvragen gegrond bevonden zijn en dat mitsdien daaraan van regeringswege het vereischte gevolg zal worden gegeven door het verstrekken aan de belanghebbenden eener uitkeering ten beloope eener som van twee honderd vijftig gulden (f.250,-), 's jaars, gedurende vier jaren, te rekenen van het tijdstip op welke de aanspraak op het genot der toepassing van de bepalingen der wet zal in gaan of tot het vroeger overlijden van het aangewezen kind en zulks in de plaats der opvoeding bij die wet bedoeld”.
Voorts heb ik naar aanleiding van het daaromtrent door Zijne Excellentie uitgedrukt verlangen, de eer te kennen te geven:
1. dat het hen vrij staat, om wanneer een jaar zal zijn verstreken na den dag op welken de aangewezen kinderen den vollen leeftijd van tien jaren zullen hebben bereikt, bij mij eene attestatie de vita te doen opmaken, ten bewijze, dat de aangewezen zoon werkelijk tijdens het verstrijken van dat jaar nog in leven was, en dat deze inzending later drie malen, telkens een jaar na de vorige maal zal kunnen herhaald worden. Ten aanzien van de aangewezen kinderen, die inmiddels mogten zijn of komen te overlijden kan het bewijs daarvan worden ingezonden.
2. dat zoo lang die attestatie de vita of dat bewijs van overlijden niet bij Zijne Excellentie zal zijn ontvangen, niet kan worden over gegaan tot het doen uitbetalen der voorschreven uitkering.
[de uitkeringen zijn aangevraagd voor Geert Hemmes Bolhuis, geboren 18 maart 1845 en overleden 19 april 1912 en Hindrik Smit, geboren 30 september 1845 en overleden 27 april 1922]
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 121)

Brief 13 oktober 1856 aan de Commissaris des Konings
Naar aanleiding van uw missive dd 12 december 1854 nr 28, betrekkelijk de toepassing der wet van 29 nivose, XIII jaar, ten behoeve van Hindrik Smit, alhier, heb ik de eer bij dezen de vereischte attestatie de vita te zenden, teneinde aan den Minister van Binnenlandsche Zaken te worden opgezonden. Voor de legalisatie der handtekening voeg ik hierbij f.0,60.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 123)

Brief 3 september 1857 aan de Commissaris des Konings
Bij dezen geef ik mij de eer u te doen toekomen eene att. De vita van H. Smit voor de toepassing der wet van 29 nivose, XIII jaar, benevens f.0,60 voor de leges gelden.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 124)

239 **Michiel Spilger** (GH1812-072), wever, wonende te Haren, is geboren op zondag 18 juni 1758 te Riembach (D), wonende Wijk B Kromelboog 27 te Haren, is overleden op woensdag 11 november 1812, is als overleden aangegeven op donderdag 12 november 1812 aldaar (aangever overlijden was Geert Spilger; getuigen aangifte overlijden waren Cornelis Luite Bolhuis (zie 35) en Hinderk Derks Hekman (zie 210.4)). Michiel werd 54 jaar, 4 maanden en 24 dagen.

Brief 4 april 1855 aan de heer K. Hemmes te Noordlaren
Naar aanleiding van uw brief dd 14 maart jl. aan den boekhoudend diaken R. Hornhuis, alhier, en op verzoek van het diaconiebestuur, heb ik de eer te berigten, dat is gebleken uit het kerkenboek tot Noordlaren, vervattende kinderen, die door de doop zijn ingelijfd, dat in den jaar 1788 Michiel Spilger, soldaat onder het Regiment v.d. generaal Sommerlatte en Jantien Geerts, echtgenote, op Haardermolen, hebben een dochter den 14 september laten dopen met name Trientjen. En dat deze persoon zich noemende Trientje Spilger in de laatste 15 maanden voorafgaande de invoering van de nieuwe armenwet alhier niet is bedeeld geworden.
Weshalve u wel zullen willen erkennen, dat genoemde persoon te Noordlaren armlastig is.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 122)

Michiel was gehuwd met **Jantien Geerts Folkers** (RW2). Jantien, wonende te Haren (Wijk A Haren 19A), is geboren te Yde, is gedoopt op zondag 23 maart 1766 te Vries, is overleden op zondag 4 december 1842 te Haren. Jantien werd 76 jaar, 8 maanden en 11 dagen.

Verbleef in 1830 als gealimenteerde in het armenhuis op het adres Haren Wijk A Nr 19A. Is in 1842 ook in het armenhuis overleden.

Jantje Geerds, huisvrouw van Michiel Spilger wort in november 1790 lidmaat van de kerk te Haren met attestatatie vanuit Groningen. Ze vertrek in april 1791 naar Vries.

Acte 21 juni 1815
Jantje Geerts, weduwe van Michiel Spilger en haar dochter Trijntje Spilger, gehuwd met Cornelis Bloem, wever te Eelde, verkopen aan hun zoon/broer Geert Spilger, wever te Haren, ¾ gedeelte van een behuizing met tuintje staande en gelegen aan de Kromme Elleboog te Haren op de hoek van de Kerklaan, op eigen grond, waarvan het andere ¼ gedeelte koper reeds toebehoort. Zwettende ten noorden en oosten aan de behuizing en grond van Elizabeth Hekman, weduwe van Jan Albartus, ten zuiden de weg en ten westen aan de Kerklaan. De koper heeft de verplichting de muur tussen het verkochte huis en dat van Elizabeth Hekman geheel te onderhouden. Wijlen Michiel Spilger en Jantje Geerts hebben dit huis verkregen van Egbert Geerts (Vorenkamp) en Harmtje Hindriks (van Wolde), wonende achter Helpman, ingevolge pachtbrief van 9 juli 1804 gepasseerd voor drie erfgezetenen van het Gericht van Selwert. Welke verpachteren mede bij deze zijn gecompareerd, verklarende uit dien hoofde geen recht of pretentie op het bij deze verkochte te hebben of te reserveren, maar met de bij deze gesloten koopovereenkomst genoegen te nemen en deze te homologeren. De koopprijs bedraagt f.574,-. Geert Spilger betaalt hiervan f.74,-. De rest van de koopsom wordt betaald via een hypothecaire lening bij Jan Henderik Bolt, boekdrukker te Groningen. (Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 39, acte

273)

Van Michiel en Jantien zijn twee kinderen bekend:

1 **Trientje Michiels Spilger** ook genaamd Trijntje Miggelspil, wonende te Haren (Wijk B Haren 1), is geboren te Harenermolen, is gedoopt op donderdag 14 augustus 1788 te Noordlaren, is overleden op dinsdag 8 oktober 1867 te Onnen. Trientje werd 79 jaar, 1 maand en 24 dagen.

Foutieve vermelding ouders in overlijdensacte.

Brief 4 april 1855 aan de heer K. Hemmes te Noordlaren
Naar aanleiding van uw brief dd 14 maart jl. aan den boekhoudend diaken R. Hornhuis, alhier, en op verzoek van het diaconiebestuur, heb ik de eer te berigten, dat is gebleken uit het kerkenboek tot Noordlaren, vervattende kinderen, die door de doop zijn ingelijfd, dat in den jaar 1788 Michiel Spilger, soldaat onder het Regiment v.d. generaal Sommerlatte en Jantien Geerts, echtgenote, op Haardermolen, hebben een dochter den 14 september laten dopen met name Trientjen. En dat deze persoon zich noemende Trientje Spilger in de laatste 15 maanden voorafgaande de invoering van de nieuwe armenwet alhier niet is bedeeld geworden.
Weshalve u wel zullen willen erkennen, dat genoemde persoon te Noordlaren armlastig is.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 122)

Trientje trouwt (kerk) op zondag 17 april 1808 te Groningen op 19-jarige leeftijd met de 20-jarige **Kornelis Blom**, zie 31.

2 **Geert Spilger** (MIL-057), wever en tandmeester, wonende te Haren (Wijk B Kromelboog 27), is geboren op zondag 27 mei 1792 te Vries, is overleden op woensdag 11 januari 1860 te Groningen. Geert werd 67 jaar, 7 maanden en 15 dagen.

Woont volgens het militieregister 1814 vanaf ongeveer 1803 in Haren.

Acte 21 juni 1815
Jantje Geerts, weduwe van Michiel Spilger en haar dochter Trijntje Spilger, gehuwd met Cornelis Bloem, wever te Eelde, verkopen aan hun zoon/broer Geert Spilger, wever te Haren, ¾ gedeelte van een behuizing met tuintje staande en gelegen aan de Kromme Elleboog te Haren op de hoek van de Kerklaan, op eigen grond, waarvan het andere ¼ gedeelte koper reeds toebehoort. Zwettende ten noorden en oosten aan de behuizing en grond van Elizabeth Hekman, weduwe van Jan Albartus, ten zuiden de weg en ten westen aan de Kerklaan. De koper heeft de verplichting de muur tussen het verkochte huis en dat van Elizabeth Hekman geheel te onderhouden. Wijlen Michiel Spilger en Jantje Geerts hebben dit huis verkregen van Egbert Geerts (Vorenkamp) en Harmtje Hindriks (van Wolde), wonende achter Helpman, ingevolge pachtbrief van 9 juli 1804 gepasseerd voor drie erfgezetenen van het Gericht van Selwert. Welke verpachteren mede bij deze zijn gecompareerd, verklarende uit dien hoofde geen recht of pretentie op het bij deze verkochte te hebben of te reserveren, maar met de bij deze gesloten koopovereenkomst genoegen te nemen en deze te homologeren. De koopprijs bedraagt f.574,-. Geert Spilger betaalt hiervan f.74,-. De rest van de koopsom wordt betaald via een hypothecaire lening bij Jan Henderik Bolt, boekdrukker te Groningen.
(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 39, acte 273)

Brief 31 december 1825 aan de gouverneur
Ik heb de eer door dezen aan u kennis te geven, dat Anna van Boekeren, woonachtig te Haren, als vroedvrouw, en Geert Spilger, mede woonachtig te Haren, als kies/ en tandmeester, door de Commissie van Geneeskundig Onderzoek en Toevoorzigt in de provincie zijn geëxamineerd en tot de uitoefening daarvan zijn bevorderd en toegelaten, blijkens de aan ons vertoonde getuigschriften dor de genoemde commissie afgegeven den 10 december 1825.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 102)

Akte 13 februari 1826
Openbare verkoop in opdracht van Geert Spilger, kies- en tandmeester, wonende te Haren, van een behuizing met tuintje, zijnde een weverij aan de Kromelboog te Haren, B 27. Zwettende ten noorden de grond van Jan Alberts, ten oosten dezelve, ten zuiden de weg en ten westen de Kerklaan.
Hoogste bieder is Christoffer van Boekeren voor f.551,505. Het bod wordt niet geaccepteerd.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 90, Akte 54)

Akte 12 mei 1826
Geert Spilger, kies- en tandmeester, verkoopt mede namens zijn vrouw Leentje Hofkamp aan Jan Gerrits Vrieling, arbeider, en zijn vrouw Janna Geerts Buining, een behuizing en tuintje aan de Kromelboog B27 voor f.500,-. Dit bedrag wordt voldaan door Klaas Hofkamp, pedel bij de Academie te Groningen. De rente bedraagt 5%. Klaas Hofkamp krijgt het recht van hypotheek.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 92, Akte 121)

Geert trouwt op zondag 27 juni 1813 te Haren (huwelijksgetuigen waren Luite Bolhuis (zie 38) en Cornelis Luite Bolhuis (zie 35)) op 21-jarige leeftijd (1) met de 24-jarige **Leentje Hofkamp**, dochter van **Lammert Klaassens Hofkamp** en **Aaltje Alberts Eising**. Leentje is geboren in 1789 te Groningen, is overleden op zaterdag 23 januari 1841 aldaar. Leentje werd 52 jaar.
Geert trouwt op donderdag 15 juli 1841 te Groningen op 49-jarige leeftijd (2) met de 32-jarige **Hinderkje Montezan**. Hinderkje is geboren op zondag 9 april 1809 te Groningen, is overleden op maandag 7 mei 1883 aldaar. Hinderkje werd 74 jaar en 28 dagen.

240 **Hartog Moses van Stedum** (GH1812-160) is geboren op vrijdag 12 juli 1748 te Bomberg (volgens Drenlias 12-08-1746), is overleden op woensdag 21 oktober 1840 te Rolde. Hartog werd 92 jaar, 3 maanden en 9 dagen.

Tekent bij de aangifte van zijn kleindochter Betje in het 'Joodsch', kan geen Nederlands schrijven.

Uit :De Historie van Warffum, Breede en Rottumeroog, onder redactie van: W.Duinkerken, J.P.J.Knol, C.G.Reinders en J.Toonstra.
Het eerste Joodse gezin in Warffum was het gezin van Hartog Mozes Cohen. Zij woonden van 1794 tot 1797 in Warffum. Hun opvolgers waren de 60-jarige slager Hartog Mozes van Stedum, zijn vrouw Rebekka Assers en hun vier kinderen, waarvan de oudste, Saartje vergezeld ging van haar man, slager Heiman Heimans van Hasselt en
dochtertje Betje. Omstreeks 1812 arriveerden zij uit Ten Boer. Tijdens hun verblijf in Warffum kreeg het echtpaar Van Hasselt nog twee dochters, Hester en Rebekka, waarvan de laatste kort na de geboorte overleed. Mogelijk was deze laatste gebeurtenis de aanleiding voor hun kort daarop volgende terugkeer naar Ten Boer. De Van Stedums bleven alleen achter in Warffum, waar hun enige zoon in 1816 op negenjarige leeftijd overleed en moeder Rebekka Assers in 1826. Hun ongetrouwde dochter Betje woonde in 1834 nog in Warffum. HET VERBLIJF IN HELPMAN VAN DE GEHELE FAMILIE BLIJFT IN DIT VERHAAL BUITEN BEELD.

© 2020 - E.M. van Koldam

Hartog was gehuwd met **Rebekka Assers**. Rebekka, vleeshouwersche, is geboren in 1754 te Termunten, is overleden op donderdag 6 juli 1826 te Warffum. Rebekka werd 72 jaar.

Van Hartog en Rebekka zijn drie kinderen bekend:

1 **Joseph Hartogs** is geboren voor 1787.

2 **Sara Hartogs van Stedum** is geboren in 1788 te Stedum, is jood gedoopt, is overleden op donderdag 3 december 1829 te Ten Post. Sara werd 41 jaar.
Sara trouwt op vrijdag 3 januari 1812 te Haren (huwelijksgetuigen waren Egbert Geerds Vorenkamp (zie 268), Jurjen Derks Derksema (zie 57), Jan van Wolde en Joseph Hartogs (zie 240.1)) op 24-jarige leeftijd met de 22-jarige **Heiman Heimans** ook genaamd Heiman Heijmans, zoon van **Philip Heimans** en **Betje Machiel**. Heiman, koopman, wonende te Helpman (Wijk A Helpman 3), is geboren in 1790 te Hasselt, is jood gedoopt, is overleden op donderdag 24 juni 1830 te Ten Post. Heiman werd 40 jaar.

3 **Betje Hartogs van Stedum** is geboren op woensdag 10 september 1806 te Appingedam, is overleden op zaterdag 13 februari 1847 te Assen. Betje werd 40 jaar, 5 maanden en 3 dagen.
Betje trouwt op woensdag 4 juni 1834 te Rolde op 27-jarige leeftijd met de 34-jarige **Leizer Leizers**. Leizer is geboren in 1800.

241 **Geert Jans Stel** (GH1812-006; RW1), zoon van **Jan Jans Stel** en **Roelfje Geers**, timmerman, wonende te Haren (Wijk A Haren 7) en aldaar, is geboren op zondag 9 maart 1755 aldaar, is gedoopt op zondag 16 maart 1755 aldaar, wonende Wijk B Haren 12 aldaar, is overleden op zaterdag 25 november 1826 aldaar, is als overleden aangegeven op dinsdag 28 november 1826 aldaar (aangever overlijden was Jan Stel (zie 243); getuige aangifte overlijden was Roelf Roelofs Rademaker). Geert werd 71 jaar, 8 maanden en 16 dagen.

Akte 1 november 1792
Jan Warmolts verkoopt een akker bouwland op het Nieland aan Harm van Streun, Jan Jans Stel en Geert Jans.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1616, folio 92)

Akte 3 mei 1794 (geregistreerd 25 juli 1794)
Jantje Papink verkoopt aan Geert Jans Stel en Johanna Lucas een stuk land te Onnen, de Aalinge kamp genaamd, 2 matten groot met eikenhout en bos. Ten noorden zwettend aan J. Westerhof. De prijs bedraagt f.260,-.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1616, folio 172).

Groninger Courant, 22 maart 1805
In de maymaand aanstaande zal, bij publieke uitmijning op de plaats Hemmen bij Haren worden verkogt: Een menigte van allerlei afbraak, alles zo goed als nieuw, waarbij onder anderen: 6 cosijns met Engelsche glasraamen, hoog 11 1/2 voet, breed 5 voet en 2 duim, 5 dito cosijns hoog 7 voet, breed 3 1/2 voet, 2 dito hoog 8 voet 2 duim, breed 4 voet en 3 duim, een porteprise deur hoog 8 voet en 9 duim, breed 7 voet; 2 deur cosijns hoog 7 1/2 voet, breed 4 voet; 30 vloerposten ter lengte van 22 voeten; 14 dito lang 17 voet, 11 eiken balken lang 25 voeten, houdende 1 voet kant; een fraaij besneden Engelsche haard met spiegel en schilderstuk, alsmede fijn gesleepen plaaten, eindelijk een groote partij best oud lood, en zwaar eiken spantwerk; plusminus 4000 blauwe pannen en een zeer groote menigte van de zwaarste baksteen. Kunnen een ieder die hiervan een ofte ander uit de hand wil kopen, zich vervoegen bij R. Coops en Geert Stel, timmermansbaas te Haren.

Acte 5 april 1816
Huwelijkscontract tussen Geert Jans Stel, weduwnaar van Johanna Lukas Oosterveld, en Trijntje Anthoni van Hemmen, weduwe van Roelof Lukas Revers. Ongemeenschap van alle tegenwoordige en toekomende zowel losse als vaste goederen. Gemeenschap van winst en verlies.
(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 46, acte 143)

Acte 29 juni 1821
Geert Jans Stel, timmerman te Haren, verkoopt aan Harm Kuipers, timmerman, en Trijntje Thijssens Hoiting, echtelieden te Haren, de behuizing en tuin A 7 aan de westzijde van de Straat te Haren, bezwet ten noorden Jan Vos, ten oosten de Straat, ten zuiden Roelf Smit en ten oosten Jan Vos, met de schroefbank, een ijzeren schaaf en het draaistel, voor f.700,-. Voor de koopsom wordt een lening onder hypothecair verband aan de kopers verstrekt van f.700,- tegen 5% rente, door Geertje Leffers, weduwe van Jan Geestman, aan de Nieuwe Weg te Groningen. Bij de servituten wordt speciaal vermeld, de last tot het maken van een pandweg in de Molenkampsteeg.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 60, acte 248)

Notulen Schout en Assessoren, 18 september 1824
Jan Geerts Stel komt als goedkoopste inschrijver uit de bus voor het opknappen van de school te Onnen voor f.190,-. De opdracht voor de verbouw van de school te Haren gaat aan zijn neus voorbij. Met f.345,- zit hij ruim boven de laagste inschrijving voor f.290,- van H. Portmann uit Groningen (archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 30).

Brief 3 november 1824 van de gouverneur
De gemeente krijgt toestemming om bij wijze van voorschot te voldoen aan
- Harmannus Postman f.290,- voor reparaties aan de school te Haren;
- Geert J. Stel f.190,- voor reparaties aan de school te Onnen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 57)

Brief 7 februari 1825 van de ontvanger der domeinen te Groningen
Ten gevolge aanschrijving van den heer administrateur der domeinen in het tweede ressort, neem ik de vrijheid u te solliciteren mij zodra mogelijk te willen informeeren hoedanig gequoteerd zijn de behuizingen in uw gemeente gelegen, waarvan aan het domein jaarlijksch grondpacht wordt betaald, als van: Jan Pieters, Geert Jans Stel, Jan Jans Snijder, Jan Boddeveld en W. Ansing.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 58)

Brief 2 juli 1830 aan Gedeputeerde Staten
Ter voldoening aan uw resolutie van 21 juni j.l. betrekkelijk en het verlangen van de eigenaren van landen geleggen tussen de Zuider- en de Noorderzanddijken ten oosten van Haren, om de gebrekkige pomp, welke die landen tot uitwatering verstrekt, door een zijl te doen vervangen, op de plaats waar bevorens het zogenaamde Harender Zijltje heeft gelegen, heb ik de eer u als volgt te informeren. Ik heb de dissontierende ingezetenen in dezen zijnde de personen J. Vos, F. en T. Takens en de weduwe G.J. Stel, alle wonende te Haren, de redenen hunne weigering heb verstaan en getracht heb, om hen tot toetreding tot het voorziene plan te

© 2020 - E.M. van Koldam

overreden, dat ik daarin ook naar wensch geslaagd ben, aangezien drie der bedoelde ingezetenen hoofdzakelijk geen andere redenen van bezwaar konden inbrengen, dan het dragen in de kosten, waartoe zij weinig genegen waren, doch waaromtrent hunne bezwaren door mijn tusschenkomst opgeheven zijn geworden, terwijl de persoon van J. Vos, hoezeer andere redenen van bezwaar hebbende, zich ook niet meer ongenegen heeft betoond om toe te treden, daar de overige belanghebbenden ook toegetreden zijn. De laatstgenoemde heeft desniettemin zijne redenen van weigering schriftelijk opgegeven en ik heb gemeend het deswege bij mij ingediende stuk aan u te moeten doen toekomen, zoals ik de eer heb hetzelve hiernevens te voegen. aH

(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 104)

Geert trouwt (kerk) op donderdag 4 mei 1780 te Haren op 25-jarige leeftijd (1) met de 30-jarige **Johanna Lucas Oosterveld** (RW1), dochter van **Lucas Jans** en **Pietertien Hindriks**. Johanna, wonende te Haren, is gedoopt op zondag 1 februari 1750 aldaar, wonende Wijk A Haren 7 aldaar, is overleden op vrijdag 5 augustus 1814 aldaar, is als overleden aangegeven op zondag 7 augustus 1814 (getuigen aangifte overlijden waren Geert Jans Stel (zie 241) en Arent Jurjens Mulder (zie 179)). Johanna werd 64 jaar, 6 maanden en 4 dagen.

Van Geert en Johanna zijn vijf kinderen bekend:

1 **Roelfijn Geerts Stel** is gedoopt op zondag 18 maart 1781 te Haren.

2 **Jan Geerts Stel** is geboren op zondag 6 oktober 1782 te Haren, zie 242.

3 **Petertien Geerts Stel** is gedoopt op zondag 12 juni 1785 te Haren, is begraven op maandag 11 april 1808 aldaar. Petertien werd 22 jaar, 9 maanden en 30 dagen.

Ontvangst diaconie te Haren 11 april 1808
Pietertje Geerts Stel begraven f.5,65
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

Ontvangst diaconie te Haren 6 maart 1810
Van Geert Stel voor het laken voor zijn dochter Pietertje: f.1,50.
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

4 **Roelfien Geerts Stel** is gedoopt op zondag 6 april 1788 te Haren, is begraven op vrijdag 5 februari 1796 aldaar. Roelfien werd 7 jaar, 9 maanden en 30 dagen.

Ontvangst diaconie te Haren 5 februari 1796
Roelfien kind van Geert Stel begraven: f.2,70
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

Ontvangst diaconie te Haren 29 februari 1796
Het laken voor Roelfien Stel: f.1,50
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

5 **Lucas Stel** (MIL-83A; RW1), sergeant, wonende te Haren (Wijk A Haren 7), is geboren op zondag 20 februari 1791 aldaar, is overleden op maandag 24 september 1832 te Nijmegen. Lucas werd 41 jaar, 7 maanden en 4 dagen.

Acke 19 december 1818
Ten verzoeke van Jan Wolters, kuipersbaas, als gevolmachtigde van Lukas Stel, sergeant in het garnizoen te Coevorden, worden openbaar te koop aangeboden op 19 december 1818 ten huize van Jan Geerts Stel, kastelein:
1. een stuk weiland
2. een mat hooiland, aangekocht op 3 april 1801
3. een stuk veld, aangekocht op 16 mei 1767
Kopers zijn: perceel 1 Jannes van Bolhuis voor f 878; perceel 2 Jan Wolters voor f 197; perceel 3 Egbert Pauwels, boerenknecht voor f 42,-.
(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 68, akte 564)

Akte 26 april 1828
Gecompareerd zijn:
1. Trijntje Antonie van Hemmen, weduwe van wijlen Geert Jans Stel, gehuwd geweest in gemeenschap van winst en verlies, doch in ongemeenschap van ten huwelijk aan te brengen goederen, ingevolge huwelijkscontract gepasseerd voor notaris Gerhard Jacob Keiser dd 5 april 1816.
2. Philippus François Barlinckhoff, klerk, als gemachtigde van Lucas Stel, sergeant majoor bij de eerste compagnie depot battaillon van de derde afdeling nationale militie infanterie, in garnizoen te Bergen.
3. Lammert Poelma, zonder beroep, wonende te Haren, in zijn qualiteit als voogd.
4. Egbert Pauwels, zonder beroep, wonende te Harenermolen als toeziend over Geert en Grietje Stel, eenige minderjarige kinderen van wijlen Jan Geerts Stel en wijlen Aaltje Pauwels.
Welke Lucas Stel en Jan Geerts Stel zijn geweest enige kinderen van Geert Jans Stel opgemeld. Lucas Stel en de kinderen van Jan Geerts Stel zijn de enige erfgenamen van hun (groot)vader Geert Jans Stel. Zij willen overgaan tot scheiding en deling. Totaal komt de nalatenschap uit op f.1.508,76. Op basis van uitvoerige berekeningen wordt dit bedrag als volgt verdeeld:
- Lucas Stel f.458,195
- Geert en Grietje Stel samen f.458,195
- Trijntje van Hemmen f.592,37
(Groninger Archieven, toegang 1873, inventaris nr 42, Akte 79)

Is bij overlijden sergeant bij het reserve bataljon der 14e afdeling infanterie.

Lucas trouwt op maandag 24 december 1821 te Groningen op 30-jarige leeftijd met de 28-jarige **Susanna Bijlholt**. Susanna, restauratrice, is geboren op maandag 30 september 1793 te Martenshoek, is overleden op woensdag 8 juli 1846 te Nijmegen. Susanna werd 52 jaar, 9 maanden en 8 dagen.

Geert trouwt op maandag 15 april 1816 te Haren (huwelijksgetuigen waren Jan Geerts Stel (zie 242), Hinderk Lucas Oosterveld (zie 196), Hindrik Antoni van Hemmen (zie 196.3) en Jan Antonie van Hemmen (zie 101)) op 61-jarige leeftijd (2) met de 52-jarige **Trijntje van Hemmen** ook genaamd Trientien Antonij (RW2), dochter van **Antonie Jans** en **Jantien Jans**. Trijntje, wonende te Haren (Wijk

B Haren 12) en aldaar (Wijk B Haren 12bis), is gedoopt op zondag 15 april 1764 aldaar, is overleden op donderdag 24 november 1842 aldaar. Trijntje werd 78 jaar, 7 maanden en 9 dagen.

Woonde in 1830 als weduwe op het adres Haren Wijk B Nr 12 Bis.

Acte 5 april 1816
Huwelijkscontract tussen Geert Jans Stel, weduwnaar van Johanna Lukas Oosterveld, en Trijntje Anthoni van Hemmen, weduwe van Roelof Lukas Revers. Ongemeenschap van alle tegenwoordige en toekomende zowel losse als vaste goederen. Gemeenschap van winst en verlies.
(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 46, acte 143)

Groninger Courant, 6 februari 1827
Mr. Wiardus Hora Siccama, openbaar notaris, residerende op het Hoogezand, gedenkt op woensdag den 7 februarij 1827, des avonds te 5 uren, ten huize van den kastelein Christoffer van Boekeren, te Haren, ten verzoeke van Trijntje Antonie van Hemmen, weduwe van wijlen Geert Jans Stel en consorten, ten overstaan van het Vredegerecht des kantons Hoogezand, publiek te verkoopen:
I. Een huis, staande en gelegen te Haren, ten oosten van de straat, geteekend letter A, nr 13A;
II. Een stuk bouwland, groot ongeveer één bunder, zijnde een gedeelte van het zoogenaamd Oude Hof te Haren;
III. Een vrouwenzitplaats in de kerk te Haren, in de voorste zoogenaamde Abbering bank;
IV. De helft van drie bunders land, het Nadeel genaamd, gelegen te Harender-zijl, wandelende met anderen.

Akte 26 april 1828
Gecompareerd zijn:
1. Trijntje Antonie van Hemmen, weduwe van wijlen Geert Jans Stel, gehuwd geweest in gemeenschap van winst en verlies, doch in ongemeenschap van ten huwelijk aan te brengen goederen, ingevolge huwelijkscontract gepasseerd voor notaris Gerhard Jacob Keiser dd 5 april 1816.
2. Philippus François Barlinckhoff, klerk, als gemachtigde van Lucas Stel, sergeant majoor bij de eerste compagnie depot battaillon van de derde afdeling nationale militie infanterie, in garnizoen te Bergen.
3. Lammert Poelma, zonder beroep, wonende te Haren, in zijn qualiteit als voogd.
4. Egbert Pauwels, zonder beroep, wonende te Harenermolen als toeziend over Geert en Grietje Stel, eenige minderjarige kinderen van wijlen Jan Geerts Stel en wijlen Aaltje Pauwels.
Welke Lucas Stel en Jan Geerts Stel zijn geweest enige kinderen van Geert Jans Stel opgemeld. Lucas Stel en de kinderen van Jan Geerts Stel zijn de enige erfgenamen van hun (groot)vader Geert Jans Stel. Zij willen overgaan tot scheiding en deling. Totaal komt de nalatenschap uit op f.1.508,76. Op basis van uitvoerige berekeningen wordt dit bedrag als volgt verdeeld:
- Lucas Stel f.458,195
- Geert en Grietje Stel samen f.458,195
- Trijntje van Hemmen f.592,37
(Groninger Archieven, toegang 1873, inventaris nr 42, Akte 79)

Brief 2 juli 1830 aan Gedeputeerde Staten
Ter voldoening aan uw resolutie van 21 juni j.l. betrekkelijk en het verlangen van de eigenaren van landen geleggen tussen de Zuider- en de Noorderzanddijken ten oosten van Haren, om de gebrekkige pomp, welke die landen tot uitwatering verstrekt, door een zijl te doen vervangen, op de plaats waar bevorens het zogenaamde Harender Zijltje heeft gelegen, heb ik de eer u als volgt te informeren. Ik heb de dissontierende ingezetenen in dezen zijnde de personen J. Vos, F. en T. Takens en de weduwe G.J. Stel, alle wonende te Haren, de redenen hunne weigering heb verstaan en getracht heb, om hen tot toetreding tot het voorziene plan te overreden, dat ik daarin ook naar wensch geslaagd ben, aangezien drie der bedoelde ingezetenen hoofdzakelijk geen andere redenen van bezwaar konden inbrengen, dan het dragen in de kosten, waartoe zij weinig genegen waren, doch waaromtrent hunne bezwaren door mijn tusschenkomst opgeheven zijn geworden, terwijl de persoon van J. Vos, hoezeer andere redenen van bezwaar hebbende, zich ook niet meer ongenegen heeft betoond om toe te treden, daar de overige belanghebbenden ook toegetreden zijn. De laatstgenoemde heeft desniettemin zijne redenen van weigering schriftelijk opgegeven en ik heb gemeend het deswege bij mij ingediende stuk aan u te moeten doen toekomen, zoals ik de eer heb hetzelve hiernevens te voegen. aH

(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 104)

Groninger Courant, 20 februari 1838
Groningen den 19 februarij. Men verneemt, dat heden namiddag in het een uur van hier gelegen dorp Haren, twee aan den straatweg gelegen behuizingen, het eene bewoond door de wedw. J. Gortmaker, en het andere door de wedw. K.H. van der Es, door eenen hevigen brand binnen korten tijd in de asch zijn gelegd, terwijl het daartegenover gelegen gemeentehuis, bewoond door Roelf Abels, en de behuizing van de wedw. Geert Stel, waarvan de daken mede reeds door de daarop nedergevallen brandende voorwerpen in brand waren geraakt, door de spoedig aangebragte hulp zijn gered. Wij zullen in ons volgend nommer de nadere bijzonderheden van dezen brand mededeelen.

Groninger Courant, 23 februari 1838
Groningen den 22 februarij. De brand in het nabijgelegen dorp Haren is laatsleden maandag des namiddags te een uur ontdekt in het achterste gedeelte der behuizing van de wedw. Jans Gortmaker, en heeft zich dadelijk medegedeeld aan de naastbelendende behuizing van de wedw. H.K. van der Es, zoodat in eenen korten tijd de brandende huizen in een puinhoop waren veranderd. Uit de behuizing van eerstgenoemde is niets gered, dan eenig beddegoed en weinige meubelen; zijnde een paard, een koe en een varken, benevens al het koren en hooi eene prooi der vlammen geworden, terwijl in de behuizing van laatstgeoemde weduwe alleen het koren en hooi is verbrand, zijnde al het vee en eenig beddegoed en linnen daaruit gered. Door den fellen zuidoostenwind verspreidde zich het vuur over den straatweg tot in het achterste gedeelte der behuizing van Roelf Abels, zijnde het gemeentehuis, en in de behuizing van Trijntje van Hemmen, wedw. G. Stel, doch door spoedig aangebragte hulp der ingezeenen zijn die gebouwen voor verdere ongelukken bewaard gebleven. Des avonds te 9 uren is men door veel moeite en ijver der dorpelingen en vele Groningens ingezetenen den brand zoodanig meester geworden, dat het grootste gevaar voorbij was. Men voornderstelt, dat dezelve veroorzaakt is door het door kruid laten springen van eenen boomwortel. Beide huizen zijn voor brandschade verzekerd. (Zie over deze brand ook: Mr. Eppo van Koldam, 'Brand meester!, De geschiedenis van de brandweer Haren', Harener Historische Reeks nr 19, Haren 2013).

Groninger Courant 30 december 1842
Ten overstaan van Mr. Willem Laman Trip, notaris, residerende te Groningen, zal op woensdag 4 januarij 1843, des morgens te 10 uren, voor en in de behuizing van wijlen de weduwe Geert Stel, te Haren, publiek, op gewone conditiën, worden verkocht: derzelver nagelaten nette inboedel, bestaande in kabinetten, tafels, stoelen, beddegoed, koper, tin, blik, porseleinen, steengoed en meer andere goederen. Alles te bezien des daags voor de verkoop, des voormiddags van 10 tot des namiddags 2 uren. En ten overstan van denzelfden notaris, zal op woensdag 4 januarij 1843, des avonds te 6 uren, ten huize van den kastelein Roelf Abels, te Haren, publiek worden verkocht:

© 2020 - E.M. van Koldam

I. Eene behuizing, gemerkt letter B no 12, met daarbij behoorenden tuin, staande en gelegen ten westen aan de Straat te Haren.
II. Een stukje hooiland, groot plm 1 bunder, 50 roeden, liggende onverscheiden in plm 2 bunders hooiland, in de zoogenoemde Osseweide, onder Haren.
III. Een stukje boschland, groot plm 50 roeden, mede aldaar.
IV. Eene vrouwenzitplaats in de kerk te Haren, in de voorste zogenoemde Abberingbank.
Alles behoorende tot de nalatenschap van wijlen de weduwe Geert Stel en zulks op conditiën welke in tijds ter lezing zullen liggen.

Trijntje was eerder gehuwd (1) met **Roelf Jans**.<300,301>
Trijntje was eerder gehuwd (2) met **Roeleff Lukas**.<302,303>

242 **Jan Geerts Stel** (GH1812-048, MIL-083), zoon van **Geert Jans Stel (241)** en **Johanna Lucas Oosterveld**, timmerman en koopman in kruidenierswaren, wonende te Haren (Wijk B Haren 4) en aldaar, is geboren op zondag 6 oktober 1782 aldaar, wonende Wijk B Haren 16 aldaar, is overleden op zaterdag 22 juli 1826 aldaar (waarschijnlijk aan de typhus), is als overleden aangegeven op dinsdag 25 juli 1826 aldaar (aangever overlijden was Geert Jans Stel (zie 241); getuige aangifte overlijden was Roelf Koops (zie 156)). Jan werd 43 jaar, 9 maanden en 16 dagen.

Groninger Courant, 2 december 1814
De voorstanders over de minderjarige kinderen van wijlen F. ter Borg en Johanna Swartwolt, gedenken aan de meest biedende te verhuren: en boerenbehuizing met plus minus 60 grazen bouw-, weide- en hooilanden, staande en gelegen te Haren, alles zoo en in dier voege, als thans door Roelof Vos en vrouw, meijersgewijze wordt bewoond en gebruikt, en op conditiën als op den dag van verhuring zullen worden voorgelezen. Deze verhuring staat te geschieden op maandag den 5 december 1814, des avonds precies te 6 uren, ten huize van J.G. Stel, in de Kroon te Haren.

Proces verbaal caféruzie op 2 oktober 1818
Op vrijdag 2 oktober 1818 ontstaat er ruzie in de herberg van kastelein Lammert Sluurman in Helpman. De ruzie vindt plaats tussen Jan Buiring en Sytse Nijdam van de Hoornschedijk aan de ene kant en Jan Hendriks Schipper en Geert Berend Vos aan de aan de andere kant. Geert Berend Vos is bakkersknecht bij Havinga aan de straat. Tegelijkertijd is ook een groepje mensen van de overzijde van de straat in de herberg aanwezig: Geertruida Pootholt, Hermannus van Oosten en Jan Timmermans, die knecht is bij Jan Geert Stel. Zie voor het proces verbaal van de ruzie bij Lammert Sluurman.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 51).

Acte 19 december 1818
Openbare verkoop ten verzoeke van Egbert Willems Mulder en Wolter Rudolf Nanninga Bronsema, gevolmachtigden van Jan Geerts Stel, tapper, en Aaltje Luitjes Pauwels, echtelieden, op zaterdag 19 december 1818 ten huize van voornoemde Jan Geerts Stel. Verkocht worden:
1. Een royale nieuw getimmerde behuizing met en ruime stalling en wagenhuis, benevens spatieuze tuinen en appelhof, volgens afbakening staande en gelegen aan de westzijde van de straat te Haren, nr B 52 volgens de directe belasting, met de drift ten noorden der behuizing, wordende door Jan Geerts Stel en zijn vrouw bewoond en gebruikt, doende jaarlijks aan de kerk te Haren tot een vaste grondhuur f 4,-, zwettende ten noorden aan het perceel 2 volgens afbakening, ten oosten aan de straat, ten zuiden aan de behuizing van Jan Koster en ten westen aan het land van Roelof Koops, aangekocht bij acte van 15 november 1810, gepasseerd voor Mr Scato Gockinga.
2. Een nieuw getimmerde behuizing, bestaande uit twee woningen met tuin volgens afbakening, staande en gelegen westzijde van Haren, nr B 183 in de directe belasting, zwettende ten noorden aan de behuizing van Jan Pootholt en het land van Roelof Koops, ten oosten de straat, ten zuiden de drift behorende bij perceel 1 en ten westen het land van Roelof Koops, zijnde de grond gelijk met de grond van perceel 1 aangekocht.
3. Twee matten kamp, de Alinge kamp, gelegen onder Onnen. Aangekocht bij stokleggingsbrief van 3 mei 1774.
4. Twee matten hooiland ten oosten van Haren, aangekocht bij stokleggingsbrief van 16 mei 1767.
Hoogste bieder op perceel 1. Is Grietje Freerks Pot, weduwe Luitje Pauwels, landbouwersche, wonende op de Harenermolen voor f 2.577. Op perceel 2. Jannes van Bolhuis, wonende Horensche Dijk onder Groningen en zijn vrouw Matje Jans Hoiting voor f 913. Op perceel 3. Roelof Koops, secretaris van het gemeentebestuur van Haren, voor f 66,-. En op perceel 4. Hindrik Klaassen van der Es en Lucas Abels Brink voor f 76. Alle biedingen worden gegund.
(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 68, acte 563)

Groninger Courant, 10 december 1819
Ten overstaan van Mr. Willem Jan Quintus, notaris te Groningen, zullen op woensdag den 22 december 1819, des avonds precies te 6 uren, ten huize van den kastelein J.G. Stel te Haren, publiek worden verkocht:
I. Eene hecht sterke en wel doortimmerde behuizing, geteekend B no 3 met een hof daar achter, staande westzijde van de Straat te Haren, door Jan Stel de Jonge in eigendom bewoond.
II. Een nieuwe getimmerde groote schuur, mede aldaar op afbraak.
Om de behuizing op den 1 mei 1820 te aanvaarden.

Notulen Schout en Assessoren, juni 1825
Jan Geerts Stel krijgt opdracht een privaat aan te leggen in de school te Helpman voor f.30,- (archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 30).

Brief 7 november 1825 aan de heren burgemeester en wethouders van Groningen
Op mijne missive van de 3 september 1825 aan de gouverneur ingediend wegens het verrigte ter verpleging en begraving van Klaas Willems te Helpen, heeft de gouverneur mij geïnformeerd bij missive van 5 september 1825, dat hij u had aangeschreven om order te stellen bij het hervormd armbestuur in uw gemeente op de restitutie van de tot voorgemeld einde aangewende kosten.
Ik heb derhalve den persoon J.G. Stel, timmerman alhier aan wien ik bij voorraad order had gegeven om eene kist te maken, kennis gegeven, dat hij zich bij het hervormd armbestuur te Groningen konde vervoegen ter bekoming van de gelden voor het maken van de kist.
Doch gemelde persoon J.G. Stel geeft mij op heden kennis, dat hij zich bij de heer Van Eerde, archiediaken (= boekhoudend diaken) te Groningen had vervoegd ter bekoming zijner pretentie voor meergemelde kist, maar dat hij geene betaling hadde ontvangen en ten antwoord gekregen om aan mij te zeggen, dat hij daaraan niet zoude voldoen en dat hij die de kist had weten te bestellen dezelve ook moeste betalen.
Daar nu die verpligting niet op mij kan gelegd worden ingevolge de aanschrijving van de gouverneur voren gemeld, zoo neem ik de vrijheid u te verzoeken om de noodige orders aan den heer archiediaken bij het armbestuur te Groningen te willen geven, tot betaling der gelden voor het maken der kist aan J.G. Stel te Haren
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 102)

Brief 24 november 1825 aan de gouverneur

Ter voldoening aan uw missive van den 7 november 1825, waarbij u aan mij heeft doen geworden kopie eener missive van het hervormde armbestuur te Groningen van den 24 oktober 1825, opzigtelijk de restitutie der aangewende kosten, gevallen op de verpleging en de begraving van Klaas Willems te Helpman om te dienen van consideratiën, heb ik de eer aan u te berigten, dat het waarheid is, dat het hervormd armbestuur te Groningen aan den heer medicine docter De la Faille order heeft gegeven tot onderzoeking van den patiënt, die op 30 augustus 1825 eenen deskundigen van zijnentwege aan het huis van den patiënt heeft gezonden en zelven ook aldaar is geweest, doch toen de patiënt reeds overleden was.
In dien tusschentijd echter en door het lang achterblijven der medicijnen heb ik aan den heelmeester J.P. Oostings te Haren order gegeven tot onderzoeking van den gemelden patiënt, waaraan dezelve heeft voldaan zonder echter geneesmiddelen te hebben geleverd.
Ten aanzien van de begraving van het lijk zoude het armbestuur volgens hunne verklaring niet in gebreke gebleven zijn om zulks te doen bewerkstelligen, indien van mijn zijde van het overlijden aan het armbestuur was kennis gegeven. Doch, zoodra ik van het overlijden kennis verkreeg, heb ik mij bij missive van den 3 september 1825 daaromtrent tot u vervoegd. En daar het alleszins nuttig en noodzakelijk was, dat het lijk spoedig wierde begraven, vond ik het mijn pligt dadelijk daarin te moeten voorzien.
Dat er een verschil in de kosten voor een kist voor de armen te Groningen en Haren plaats vindt is natuurlijk ten aanzien van het grooten getal te Groningen en het soort van hout. De kosten van de kist door J.G. Stel geleverd bedragen de som van f.5,50, waarvan ik bij dezen u rekening doe geworden.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 102)

Brief 4 juli 1826 aan de Gouverneur
De heer J. Baart de la Faille en de heelmeester deze gemeente hebben mij hedenavond geïnformeerd, dat in het huis van den timmerman J.G. Stel te Haren eene besmettelijke ziekte onder de benaming van typhus heerschte, welke door zijnen dienstknecht uit het naburige Westerbroek zoude zijn aangebragt, die van deze ziekte benevens de zoon van de timmerman Stel weder hersteld is, schoon de vrouw van Stel voor enigen tijd daaraan overleden zoude zijn en hij zelf thans ook aan die ziekte onderhevig is.
U hiervan kennis gevende, heb ik de eer u voorts te berigten dat de heer De La Faille zoo hij mij heeft medegedeeld hoopte dat deze ziekte, die thans alleen in het vermelde huis aanwezig is, zich niet verder zoude verspreiden, aangezien dezelve van buiten de gemeente was aangebragt en men alle behoedmiddelen tegen de verdere verspreiding aanwende.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 102)

Jan trouwt (kerk) op zondag 6 mei 1810 te Haren op 27-jarige leeftijd met de 20-jarige **Aaltje Pauwels**, dochter van **Luitje Egberts Pouwels** en **Grietje Freriks Pot**. Aaltje, wonende te Haren, is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 7 juni 1789 aldaar, wonende Wijk B Haren 16 aldaar, is overleden op woensdag 7 juni 1826 aldaar (waarschijnlijk aan de typhus), is als overleden aangegeven op vrijdag 9 juni 1826 aldaar (aangever overlijden was Jan Geerts Stel (zie 242); getuige aangifte overlijden was Roelf Roelofs Rademaker). Aaltje werd 37 jaar.

Brief 4 juli 1826 aan de Gouverneur
De heer J. Baart de la Faille en de heelmeester deze gemeente hebben mij hedenavond geïnformeerd, dat in het huis van den timmerman J.G. Stel te Haren eene besmettelijke ziekte onder de benaming van typhus heerschte, welke door zijnen dienstknecht uit het naburige Westerbroek zoude zijn aangebragt, die van deze ziekte benevens de zoon van de timmerman Stel weder hersteld is, schoon de vrouw van Stel voor enigen tijd daaraan overleden zoude zijn en hij zelf thans ook aan die ziekte onderhevig is.
U hiervan kennis gevende, heb ik de eer u voorts te berigten dat de heer De La Faille zoo hij mij heeft medegedeeld hoopte dat deze ziekte, die thans alleen in het vermelde huis aanwezig is, zich niet verder zoude verspreiden, aangezien dezelve van buiten de gemeente was aangebragt en men alle behoedmiddelen tegen de verdere verspreiding aanwende.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 102)

Van Jan en Aaltje zijn vijf kinderen bekend:

1 **Geert Stel**, bakker, wonende te Haren (Wijk B Haren 15A), is geboren op woensdag 3 juli 1811 aldaar, is gedoopt op zondag 7 juli 1811 aldaar, is overleden in juni 1874 te Zwolle. Geert werd 62 jaar en 11 maanden.

Akte 26 april 1828
Gecompareerd zijn:
1. Trijntje Antonie van Hemmen, weduwe van wijlen Geert Jans Stel, gehuwd geweest in gemeenschap van winst en verlies, doch in ongemeenschap van ten huwelijk aan te brengen goederen, ingevolge huwelijkscontract gepasseerd voor notaris Gerhard Jacob Keiser dd 5 april 1816.
2. Philippus François Barlinckhoff, klerk, als gemachtigde van Lucas Stel, sergeant majoor bij de eerste compagnie depot battaillon van de derde afdeling nationale militie infanterie, in garnizoen te Bergen.
3. Lammert Poelma, zonder beroep, wonende te Haren, in zijn qualiteit als voogd.
4. Egbert Pauwels, zonder beroep, wonende te Harenermolen als toeziend over Geert en Grietje Stel, eenige minderjarige kinderen van wijlen Jan Geerts Stel en wijlen Aaltje Pauwels.
Welke Lucas Stel en Jan Geerts Stel zijn geweest enige kinderen van Geert Jans Stel opgemeld. Lucas Stel en de kinderen van Jan Geerts Stel zijn de enige erfgenamen van hun (groot)vader Geert Jans Stel. Zij willen overgaan tot scheiding en deling.
Totaal komt de nalatenschap uit op f.1.508,76. Op basis van uitvoerige berekeningen wordt dit bedrag als volgt verdeeld:
- Lucas Stel f.458,195
- Geert en Grietje Stel samen f.458,195
Trijntje van Hemmen f.592,37
(Groninger Archieven, toegang 1873, inventaris nr 42, Akte 79)

Geert trouwt op zaterdag 23 april 1836 te Appeltern op 24-jarige leeftijd met de 21-jarige **Petronella Prosman**. Petronella is geboren op woensdag 25 mei 1814 te Alphen aan den Rijn, is overleden op zaterdag 10 maart 1906 te Zwolle. Petronella werd 91 jaar, 9 maanden en 13 dagen.

2 **Luitje Stel**, wonende te Haren en aldaar, is geboren op woensdag 29 september 1813 aldaar (Wijk B Haren 4), is als geboren aangegeven op donderdag 30 september 1813 aldaar (aangever geboorte was Jan Geerts Stel (zie 242); getuigen aangifte geboorte waren Jan Gerrits Pootholt (zie 216) en Roelf Jans van Dam (zie 56)), wonende Wijk B Haren 4 aldaar, is overleden op donderdag 16 juni 1814 aldaar, is als overleden aangegeven op vrijdag 17 juni 1814 aldaar (aangever overlijden was Jan Geerts Stel (zie 242); getuige aangifte overlijden was Jan Koster (zie 157)). Luitje werd 8 maanden en 18 dagen.

3 **Grietje Jans Stel**, wonende te Haren en aldaar (Wijk B Haren 4B), is geboren op dinsdag 30 januari 1816 aldaar (Wijk B Haren 4), is als geboren aangegeven op woensdag 31 januari 1816 aldaar (aangever geboorte was Jan Geerts Stel (zie 242); getuigen aangifte geboorte waren Jan Gerrits Pootholt (zie 216) en Roelf Jans van Dam (zie 56)), is overleden op dinsdag 2 oktober 1832 aldaar, is als overleden aangegeven op woensdag 3 oktober 1832 aldaar (aangever overlijden was Egbert Luitjes Pouwels (zie 218)). Grietje werd 16 jaar, 8 maanden en 2 dagen.

© 2020 - E.M. van Koldam

Akte 26 april 1828
Gecompareerd zijn:
1. Trijntje Antonie van Hemmen, weduwe van wijlen Geert Jans Stel, gehuwd geweest in gemeenschap van winst en verlies, doch in ongemeenschap van ten huwelijk aan te brengen goederen, ingevolge huwelijkscontract gepasseerd voor notaris Gerhard Jacob Keiser dd 5 april 1816.
2. Philippus François Barlinckhoff, klerk, als gemachtigde van Lucas Stel, sergeant majoor bij de eerste compagnie depot battaillon van de derde afdeling nationale militie infanterie, in garnizoen te Bergen.
3. Lammert Poelma, zonder beroep, wonende te Haren, in zijn qualiteit als voogd.
4. Egbert Pauwels, zonder beroep, wonende te Harenermolen als toeziend over Geert en Grietje Stel, eenige minderjarige kinderen van wijlen Jan Geerts Stel en wijlen Aaltje Pauwels.
Welke Lucas Stel en Jan Geerts Stel zijn geweest enige kinderen van Geert Jans Stel opgemeld. Lucas Stel en de kinderen van Jan Geerts Stel zijn de enige erfgenamen van hun (groot)vader Geert Jans Stel. Zij willen overgaan tot scheiding en deling. Totaal komt de nalatenschap uit op f.1.508,76. Op basis van uitvoerige berekeningen wordt dit bedrag als volgt verdeeld:
- Lucas Stel f.458,195
- Geert en Grietje Stel samen f.458,195
Trijntje van Hemmen f.592,37
(Groninger Archieven, toegang 1873, inventaris nr 42, Akte 79)

4 **Johanna Stel**, wonende te Haren en aldaar, is geboren op donderdag 1 april 1819 aldaar (Wijk B Haren 4), is als geboren aangegeven op zaterdag 3 april 1819 aldaar (aangever geboorte was Jan Geerts Stel (zie 242); getuigen aangifte geboorte waren Jan Koster (zie 157) en Geert Smeenge), wonende Wijk B Haren 4 aldaar, is overleden op vrijdag 9 juli 1819 aldaar, is als overleden aangegeven op zaterdag 10 juli 1819 aldaar (aangever overlijden was Jan Geerts Stel (zie 242); getuige aangifte overlijden was Jannes van Bolhuis). Johanna werd 3 maanden en 8 dagen.

5 **Luitje Stel**, wonende te Haren en aldaar, is geboren op zondag 20 april 1823 aldaar (Wijk B Haren 5), is als geboren aangegeven op maandag 21 april 1823 aldaar (aangever geboorte was Jan Geerts Stel (zie 242); getuigen aangifte geboorte waren Jannes van Bolhuis en Asse Oosterveld (zie 101.2)), wonende Wijk B Haren 5 aldaar, is overleden op dinsdag 15 juli 1823 aldaar (in de acte staat abusievelijk wijk A)., is als overleden aangegeven op woensdag 16 juli 1823 aldaar (aangever overlijden was Jan Geerts Stel (zie 242); getuige aangifte overlijden was Asse Oosterveld (zie 101.2)). Luitje werd 2 maanden en 25 dagen.

243 **Jan Stel** ook genaamd Jan Stel de Jonge en Jan de Jonge (GH1812-046, MIL-002), zoon van **Jan Jans Stel** en **Jantien Roelfs**, timmerman, wonende te Haren (Wijk B Haren 3), aldaar (Wijk B Haren 15) en aldaar, is geboren op dinsdag 22 oktober 1771 aldaar, is gedoopt op zondag 27 oktober 1771 aldaar, wonende Wijk B Haren 16 aldaar, is overleden op dinsdag 28 juli 1835 aldaar, is als overleden aangegeven op woensdag 29 juli 1835 (aangever overlijden was Cornelis Stikker Mijdendorp (zie 59.1); getuige aangifte overlijden was Jan Pieters (zie 179.1)). Jan werd 63 jaar, 9 maanden en 6 dagen.

Aktes 18 januari 1817
Testament van Alkedina van Streun en Jan (Stel) de Jonge in Haren. Zij verlenen elkaar wederzijds het recht van vruchtgebruik op de volledige boedel bij overlijden. Getuigen zijn: Wijbrandus Holwerda, Jan Popkes Oostingh, Jan Swartwold en Jan Koster.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 29, akte 25 en akte 26)

Groninger Courant, 10 december 1819
Ten overstaan van Mr. Willem Jan Quintus, notaris te Groningen, zullen op wooensdag den 22 december 1819, des avonds precies te 6 uren, ten huize van den kastelein J.G. Stel te Haren, publiek worden verkocht:
I. Eene hecht sterke en wel doortimmerde behuizing, geteekend B no 3 met een hof daar achter, staande westzijde van de Straat te Haren, door Jan Stel de Jonge in eigendom bewoond.
II. Een nieuwe getimmerde groote schuur, mede aldaar op afbraak.
Om de behuizing op den 1 mei 1820 te aanvaarden.

Akte Proces verbaal publieke verkoping 22 december 1819
Jan Stel de Jonge, timmerman, biedt op 22 december 1819 op een publieke verkoping ten overstaan van notaris Willem Jan Quintus, ten huize van de kastelein J.G. Stel te Haren, te koop aan:
I. Een hechte en weldoortimmerde behuizing B 3, met hof daarachter en een mandelige put;
II. Een nieuw getimmerde grote schuur op afbraak.
Zwettende ten noorden Jan Koster, ten oosten de Straat, ten zuiden Gesina Buirma en ten westen Jan Swartwold.
De hoogste bieder op kavel I is Arnoldus Alberts, koopman, wonende te Haren, mede voor zijn vrouw Fennigje Jans Vrijling, voor f.1.360,-. Op kavel II wordt het hoogst geboden door Egbert van Dalen, boerenknegt te Helpen, en Geert Homan, timmersmansknegt te Haren, samen voor f.150,-. De biedingen worden door de verkoper aanvaard.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 50, akte 388)

Proces verbaal publieke verhuring 22 december 1819
Jan Stel de Jonge, timmerman, biedt op 22 december 1819 op een publieke verhuring ten overstaan van notaris Willem Jan Quintus, ten huize van de kastelein J.G. Stel te Haren, te huur aan en perceel land gelegen achter de behuizing, zoals Jantje Paping bewoond, staande en gelegen te Haren, en wel in vier percelen. De biedingen en borgstellingen zijn als volgt:
Perceel I: Harm Ellens, kleermaker te Haren, voor f.17,-; borg Hindrik Meijer, landbouwer te Hemmen;
Perceel II: Derk Bakker, arbeider te Haren, voor f.18,-; borg Geert Hindriks, landbouwer te Dilgt;
Perceel III: Hindrik Veening, arbeider te Haren, voor f.19,-; borg Thijs Egberts, arbeider te Haren;
Perceel IV: Jan Berends, landbouwer te Essen, voor f.35,-.
Het bod op perceel IV wordt niet geaccepteerd. De percelen I tm III worden toegewezen.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 50, akte 389)

Akte 20 mei 1820
Jantje Paping verklaart te hebben verkocht aan Jan Stel de Jonge en zijn vrouw Willemtje Berends, wonende te Haren, een behuizing en tuin staande en gelegen aan de straat westzijde in de directe belasting getekend nr 62 en zijn hierin mede begrepen twee kamers bewoond door Harm Drewes en Rijken Pauwels, getekend in de directe belasting nr 64, zwettende ten noorden aan het land van de weduwe Rummerink en de behuizing van Etje Evers, ten oosten aan de Straat, ten zuiden aan de behuizing van Christoffer van Boekeren en ten westen aan de na te noemen percelen. Met nog een stuk bouw- en weideland groot ongeveer 10 mudden gelegen te Haren achter de behuizing hierboven omschreven, zwettende ten noorden aan de grond van de weduwe Rudolph Rummerink, ten oosten aan de tuin van de bij deze verkochte behuizing, ten zuiden aan de grond van Christoffer van Boekeren en ten westen aan dien van de weduwe Rudolph Rummerink.
De koopprijs bedraagt f.4.200,-. Jan Stel betaalt f.1.200,- en verklaart met zijn vrouw over te nemen de lening van f.3.000,- a 5%, ten voordele van Cornelis Hendrik Tjaden Jullens te Glimmen op basis van een akte dd 27 november 1817 bij notaris Keiser. Jan Stel

© 2020 - E.M. van Koldam

leent vervolgens zelf ook nog f.1.000,- van Cornelis Hendrik Tjaden Jullens. In totaal verleent hij hypotheek voor f.4.000,-.
(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 78, Akte 214)

Groninger Courant, 30 januari 1821
In het vrolijkste gedeelte van het dorp Haren, tegen aanstaande voorjaar te huur: twee kamers met het noodige geryf, tot een zomerverblijf geschikt. Te bevragen bij den timmermansbaas Jan Stel de Jonge, aldaar.

Jaarrekening kerkbestuur over 1824
[Begroting 1824 tegenover werkelijke uitgaven 1824]
1. Onderhoud aan het kerkgebouw: f.150,- versus f.149,95 (onder andere aan Harm van Streun en Harmannus van Oosten);
2. Onderhoud van het kerkhof: f.5,- versus f.5,- (Reinder van Santen f.0,50 voor het schoonmaken, ook betaling aan Jan Stel de Jonge);
3. Tractement ofte toelage aan de predikant f.316,20 versus f.316,20 (toelage W. Holwerda)
4. Onderhoud van de pastorie; f.50,- versus f.49,90 (Jan Stel de Jonge, Harm van Streun en Harmannus van Oosten);
5. Tractement voor de koster, organist, enz.: f.68,- versus f.68,- (tractement N.E. Dekker);
6. Onderhoud van het schoolgebouw: f.20,- versus f. 19,90 (onder andere Harm van Streun en Harmannus van Oosten);
7. Salaris van den ontvanger: f.40,- versus f.40,-;
8. Schrijfbehoeften, vergaderkosten kerkvoogden, enz.: f.20,- versus f.6,04 (onder ander Christoffer van Boekeren);
9. Aandeel in de klassikale kosten: f.31,- versus f.31,- ;
10. Onderhoud van het orgel: f.15,- versus f.15,-;
11. Voor het orgeltrappen: f.20.- versus f.20,- (voor Hinderkien Tomas [Tooms]);
12. Voor interessen: f.10,- versus f.10,- (lening bij mej. A. ten Oever, wed. J. Meijer);
13. Voor aflossing van kapitaal: f.200,- versus f.200,- (aan Aaltjijn ten Oever)
14. Voor het instand brengen der bevrediging van pastorij kamp: f.28,80 versus f.24,- (betaling aan Jan Stel de Jonge).

Totaal van de uitgaven f.955,-. De ontvangsten bedroegen f.979,22. Er was daardoor een overschot van f.24,22.
De kerkvoogden: J. van Trojen en R. Koops
De notabelen: W. Holwerda, C.H.W. Haack, H. Breeman, H. Everts, L. Rummerinck,
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 58)

Akte 4 juni 1824
Jan Stel de Jonge, van beroep timmerman, wonende te Haren, verkoopt aan Bastiaan Hindrik Koster, koopman te Groningen, de halfscheid van een mans- en vrouwenbank, staande op het choor in de kerk te Haren, waarvan de andere helft toebehoort aan Jan Oostingh, medicinae practicus in Haren, Jan Stel de Jonge heeft de eigendom verkregen bij een akte gepasseerd ten overstaan van notaris Herman Trip op 15 januari 1818. De koopprijs bedraagt f.160,-.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 80, Akte 203)

Akte 3 maart 1825
Albert Reiger, procureur bij de rechtbank in eerste aanleg te Groningen, wonende aan de Grote Markt te Groningen, treedt op als gevolmachtigde van Jan Stel de Jonge, timmerman, en Willempje Berends [Bosman], ehelieden, wonende te Haren. Hij biedt namens de volmachtgevers op 3 maart 1825 ten huize van de kastelein Anna van Boekeren, te Haren, publiek te koop aan:
1. De behuizing en tuin, staande en gelegen aan de westzijde van de Straat te Haren, in de directe belasting getekend nr 62, zwettende ten noorden het perceel vermeld onder 4., ten oosten de Straat, ten zuiden C. van Boekeren en het perceel vermeld onder 3., en ten westen de weduwe Rummerink;
2. Een stuk bouw- en weideland gelegen achter de behuizing;
3. Een stuk bouw- en weideland;
4. Een behuizing en twee kamers, getekend 1864 en 634 [nummers zijn slecht leesbaar], zwettende ten noorden de wed. Rummerink, ten oosten de Straat en ten zuiden en westen nr. 1. In het document, waarmee de volmacht wordt verstrekt aan Albert Reiger, wordt van de behuizing vermeld, dat deze levenslang verhuurd is aan Etje Revers.

Het hoogste bod ad f.3.225,- op de percelen 1 tm 3 wordt uitgebracht door Jan Pieters, cichoreifabriceur te Hemmen.
Perceel 4 wordt voor f.701,- gekocht door Pieter Gerrits Mulder, zaagmolenaar te Helpen.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 85, Akte 95)

Akte 17 mei 1825
Jannes Hoenderken te Noordlaren treedt op als executair testamentair van de nalatenschap van wijlen Cornelis Hendrik Tjaden Jullens. Hij verklaart toe te stemmen, dat de hypothecaire inschrijving door Tjaden Jullens genomen 13 juli 1820 tegen Jan Stel de Jonge, meester timmerman, en vrouw Willemtje Berends, ehelieden, wonende te Haren, definitievelijk wordt geroyeerd voor zoo verre betreft de daarin vermelde twee kamers door Harm Doeweg en Rijke Pouwels bewoond, getekend 64 en nog de behuizing bewoond door Etje Revers, alles staande en gelegen aan de straat westzijde. Blijvende gemelde inschrijving voor het overige in deszelve kragt en waarde erkend.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 87, Akte 203)

Bestek reparatie kerkgebouw 31 januari 1829
Bestek en voorwaarden waar naar de kerkvoogden der hervormde gemeente van Haren gedenken uit te besteden, als daartoe behoorlijk geautoriseerd door het provinciaal college van toezicht op de kerkelijke administratie der hervormden in de provincie Groningen, en nader approbatie van hetzelve, het doen van enige reparatiën aan het kerkgebouw te Haren met de leverancie van de daartoe vereischt wordende materialen.
Artikel 1
Leggen en bevestigen van nieuwe dakpannen. Aanstrijken van het gehele dak met kalk.
Artikel 2
Herstel glazen zuidzijde en nieuwe ramen aan noord- en oostzijde
Artikel 3
Herstel van het muurwerk rondom het gebouw.
Artikel 4
Reparatie zitbanken in de kerk en herstel van de houten en de gele gladde vloeren.
Artikel 5
Herstel voettrappen van het predikgestoelte.
Artikel 6
Blauw verven van de gehele zolder van de kerk
Artikel 8
Werk moet klaar zijn voor 15 mei 1829
Artikel 10
Aanbesteding bij inschrijving en opbod.
De laagste inschrijver is Jan Stel de Jonge uit Haren voor f.495,-. Marten Tulp stelt zich borg voor de aannemer.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 62)

© 2020 - E.M. van Koldam

Woonde in 1830 met zijn tweede vrouw Willemtien Bosman, twee kinderen uit zijn tweede huwelijk en een kind uit het eerste huwelijk van zijn vrouw op het adres Haren Wijk B Nr 15.

Jan trouwt op donderdag 1 juli 1813 te Haren (Berend Hendriks was een oom van Jan Stel. In 1818 huwde Jan Stel met de dochter van Berend Hemdriks). (huwelijksgetuigen waren Geert Jans Stel (zie 241), Sijpke Holtkamp, Hijlke Feringa en Berend Hendriks (zie 104)) op 41-jarige leeftijd (1) met de 40-jarige **Alkedina van Streun**, dochter van **Roelf van Streun** en **Geesje Harms Holtkamp**. Alkedina, wonende te Haren (Wijk B Haren 3) en aldaar, is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 19 juli 1772 aldaar, wonende Wijk B Haren 3 aldaar, is overleden op maandag 20 januari 1817 aldaar, is als overleden aangegeven op dinsdag 21 januari 1817 aldaar (aangever overlijden was Jan Stel (zie 243); getuige aangifte overlijden was Jan Swartwolt (zie 245)). Alkedina werd 44 jaar, 6 maanden en 1 dag.

Actes 18 januari 1817
Testament van Alkedina van Streun en Jan (Stel) de Jonge in Haren. Zij verlenen elkaar wederzijds het recht van vruchtgebruik op de volledige boedel bij overlijden. Getuigen zijn: Wijbrandus Holwerda, Jan Popkes Oostingh, Jan Swartwold en Jan Koster.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 29, acte 25 en acte 26)

Jan trouwt op woensdag 21 januari 1818 te Haren (huwelijksgetuigen waren Harm van Streun (zie 244), Jan Swartwolt (zie 245), Berend Hendriks (zie 104) en Hindrik Berends Bosman (zie 104.1)) op 46-jarige leeftijd (2) met de 39-jarige **Willemtien Berends Bosman**, zie 59.

Van Jan en Willemtien zijn twee kinderen bekend:

1 **Hinderkien de Jonge** ook genaamd Hinderkien Stel (ES), wonende te Haren, aldaar (Wijk B Haren 15) en aldaar (Wijk F Essen 14), is geboren op donderdag 25 maart 1819 aldaar (Wijk B Haren 3), is als geboren aangegeven op vrijdag 26 maart 1819 aldaar (aangever geboorte was Jan Stel (zie 243); getuigen aangifte geboorte waren Jan Swartwolt (zie 245) en Jan Koster (zie 157)), is overleden op dinsdag 24 juli 1866 aldaar. Hinderkien werd 47 jaar, 3 maanden en 29 dagen.
Hinderkien trouwt op zaterdag 9 januari 1841 te Haren op 21-jarige leeftijd met de 23-jarige **Jan Tuinman** (ES), zoon van **Jan Talens Geerts Tuinman** en **Trientien Roelofs Westerhof**. Jan, landbouwer, wonende te Haren (Wijk F Essen 14), is geboren op zaterdag 12 april 1817 te Eelde, is overleden op maandag 9 september 1895 te Haren. Jan werd 78 jaar, 4 maanden en 28 dagen.

Nieuwsblad van het Noorden, 25 maart 1894
Boeldag Middelhorst. Op woensdag 28 maart, des morgens 9 uur, zal aan de boerenplaats te Middelhorst, bewoond door Jan Tuinman, en ten diens verzoek, publiek worden verkocht: 6 koeien, w.o. kalf en guste koeien, vaarzen, 2 paarden, 2 boerenwagen met opzet, ploeg, eide en verdere boerengereedschappen, etc.
S. Lohman, notaris.

2 **Johanna de Jonge**, wonende te Haren (Wijk B Haren 15) en aldaar (Wijk B Haren 15A), is geboren op zondag 24 september 1820 aldaar, is als geboren aangegeven op maandag 25 september 1820 aldaar (aangever geboorte was Jan Stel (zie 243); getuigen aangifte geboorte waren Roelf Koops (zie 156) en Henricus Pauwels (zie 210.6)), is overleden op vrijdag 20 oktober 1876 te Groningen. Johanna werd 56 jaar en 26 dagen.

Bij haar huwelijk worden als voogden van Johanna vermeld: Kornelis Medendorp en Jan Berends Bosman.

Johanna trouwt op donderdag 2 juni 1842 te Roden op 21-jarige leeftijd met de 28-jarige **Harm Lucas Coopman**. Harm, smid, wonende te Haren (Wijk B Haren 16E), is geboren op zondag 13 maart 1814 te Roden, is overleden op donderdag 14 december 1882 te Haren. Harm werd 68 jaar, 9 maanden en 1 dag.

244 **Harm van Streun** (GH1812-016, MIL-013, RW2), zoon van **Roelf van Streun** en **Geesje Harms Holtkamp**, koopman en winkelier, wonende te Haren (Wijk A Haren 15), aldaar (Wijk A Haren 17) en aldaar, is geboren op zondag 3 december 1769 aldaar, is gedoopt op zondag 10 december 1769 aldaar, wonende Wijk A Haren 18 aldaar, is overleden op woensdag 1 februari 1860 aldaar. Harm werd 90 jaar, 1 maand en 29 dagen.

Woonde in 1830 op het adres Haren Wijk A Nr 15 samen met zijn vrouw en dochter en de inwonende dienstmeid Trientje Willems Sesselaar.

Akte 1 november 1792
Jan Warmolts verkoopt een akker bouwland op het Nieland aan Harm van Streun, Jan Jans Stel en Geert Jans.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1616, folio 92)

Ingekomen stukken gemeente Haren, 13 juni 1817
Verklaring, dat hij f.5,85 van de schout der gemeente Haren heeft ontvangen, wegens levering van verf en olie aan de school te Helpman. Harm van Steun.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 50).

Overzicht 10 juni 1818
Overzicht der personen handel of nering doende in koffie en suiker in de gemeente Haren woonachtig:
Harm van Streun, Haren, Wijk A nr 15
Arnoldus Alberts, Haren, (nummer is onduidelijk; volgens mijn gegevens Wijk B nr 3)
Wopke Berends Nijdam, Hoornschedijk, Wijk E nr 13
Reinder Marring, Noordlaren, Wijk A nr 19
Roelf Noorda, Noordlaren, Wijk B nr 13
Arend Oddens, Glimmen, (met vermelding: dit huis dat nog nauwelijks voltooid is, heeft nog geen nummer; zal wijk C nr 9B zijn)
Bolhuis, Haren, Wijk B nr 48 (wellicht wordt gedoeld op Jacob Bolhuis Everts op A 48)
Marten Meijer, Helpman, Wijk A nr 15.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 51).

Afschrift van het besluit van Gedeputeerde Staten van 26 maart 1821
Gedeputeerde Staten reageren op een rekest van J.P. Oostingh, heelmeester te Haren. Oostingh verzoekt, dat de nodige orders worden gesteld op de voldoening van en pretentie van f.202,75, welke hij heeft wegens geleverde medicijnen aan de minvermogende ingezetenen van het gehucht Onnen, bij gelegenheid van de aldaar in het jaar 1819 geheerst hebbende epidemische ziekte. Over het rekest van Oostingh heeft de schout een rapport met bijlagen gezonden. Behalve de indertijd door Oostingh ingezonden rekening

was daar ook bij een rekening van Harm van Streun van f.11,- wegens geleverde winkelwaren aan de behoeftigen, die door de voornoemde ziekte aangetast waren geweest. Gedeputeerde Staten stellen vast, dat op de rekening van Oostingh personen voorkomen, die, hoewel ze niet behorende tot de wel bemiddelde inwoners, toch in het geheel niet in de omstandigheden verkeren, dat ze onder de behoeftige ingezetenen van Onnen gerangschikt kunnen worden. De schout wordt door Gedeputeerde Staten geautoriseerd om de rekeningen van J.P. Oostingh en H. van Streun te voldoen, met dien verstande evenwel, dat op de rekening van Oostingh in mindering worden gebracht de medicijnen, die verstrekt zijn aan de gezinnen van Lammert Smit (f.34,50), Roelf Brink (f.44,50) en de weduwe B. Buivenga (11,75). Deze bedragen zullen door de personen zelf voldaan moeten worden. De schout mag de uitgaven ten laste brengen van het fonds onvoorziene uitgaven op de gemeentebegroting 1820 en bij ontoereikendheid van dat fonds uit het overschot van alle overige posten op de begroting.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 54)

Brief 3 november 1821 van de Staatsraad, Directeur Generaal voor de zaken der Hervormde Kerk, enz
Ontvangen hebben een missive van het Provinciaal College van Toezigt op de kerkelijke administratie der hervormden in Groningen van 19 october jl, daarbij voordragt doende ter vervulling van de vacatures bij dezelve opgegeven.
Heeft goedgevonden en verstaan:
Te benoemen voor Haren:
Tot notabel de heer H. van Streun, thans plaatsvervanger van de heer H. Pouwels, overleden.
Tot plaatsvervanger de heer J. van Hemmen, oud diaken, in plaats van de heer H. van Streun, als notabel benoemd.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 54)

Jaarrekening kerkbestuur over 1824
[Begroting 1824 tegenover werkelijke uitgaven 1824]
1. Onderhoud aan het kerkgebouw: f.150,- versus f.149,95 (onder andere aan Harm van Streun en Harmannus van Oosten);
2. Onderhoud van het kerkhof: f.5,- versus f.5,- (Reinder van Santen f.0,50 voor het schoonmaken, ook betaling aan Jan Stel de Jonge);
3. Tractement ofte toelage aan de predikant f.316,20 versus f.316,20 (toelage W. Holwerda)
4. Onderhoud van de pastorie; f.50,- versus f.49,90 (Jan Stel de Jonge, Harm van Streun en Harmannus van Oosten);
5. Tractement voor de koster, organist, enz.: f.68,- versus f.68,- (tractement N.E. Dekker);
6. Onderhoud van het schoolgebouw: f.20,- versus f. 19,90 (onder andere Harm van Streun en Harmannus van Oosten);
7. Salaris van den ontvanger: f.40,- versus f.40,-;
8. Schrijfbehoeften, vergaderkosten kerkvoogden, enz.: f.20,- versus f.6,04 (onder ander Christoffer van Boekeren);
9. Aandeel in de klassikale kosten: f.31,- versus f.31,- ;
10. Onderhoud van het orgel: f.15,- versus f.15,-;
11. Voor het orgeltrappen: f.20.- versus f.20,- (voor Hinderkien Tomas [Tooms]);
12. Voor interessen: f.10,- versus f.10,- (lening bij mej. A. ten Oever, wed. J. Meijer);
13. Voor aflossing van kapitaal: f.200,- versus f.200,- (aan Aaltjijn ten Oever)
14. Voor het instand brengen der bevrediging van pastorij kamp: f.28,80 versus f.24,- (betaling aan Jan Stel de Jonge).

Totaal van de uitgaven f.955,-. De ontvangsten bedroegen f.979,22. Er was daardoor een overschot van f.24,22.
De kerkvoogden: J. van Trojen en R. Koops
De notabelen: W. Holwerda, C.H.W. Haack, H. Breeman, H. Everts, L. Rummerinck,
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 58)

Akte 9 mei 1825
Jan Pieters, cichoreifabrikeur, wonende te Haren, en zijn vrouw Jeigien Veltman, verkopen aan Hinderikus Smit, voerman, en zijn vrouw Tjaapkien Alofs, wonende te Haren, een behuizing, letter D, nr 5, met een kamp land, staande en gelegen onder Haren, bezwet ten noorden Pieter Pieters, ten oosten de kopers, ten zuiden Jan van Hemmen en ten westen Hemme Geerts, met aankomstbrieven, inzonderheid een proces verbaal van publieke verkoop voor opgemelden notaris van 5 februari 1822. De koopprijs bedraagt f.900,-. De kopers lenen dit bedrag tegen 5% van Harm van Streun.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 86, Akte 181)

Akte 21 mei 1826
C.H. Tjaden Jullens te Glimmen verkoopt aan Kars Eisses, landbouwer, en Aaltien Oosterveld, wonende te Onnen, een behuizing en hof staande te Onnen, C 23. Zwettende ten noorden de grond van Hindrik Pauwels, ten oosten Hindrik Berends, te zuiden dezelve en ten westen de Boereweg. Voorts nog diverse landerijen te Onnen. De koopprijs bedraagt f.1.400,-. Dit bedrag wordt voldaan door Harm van Streun, koopman te Haren, en zijn vrouw. De rente bedraagt 5%. Harm van Streun kriijgt recht van hypotheek.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 92, Akte 136)

Akte 26 maart 1827
Wolter Bodeveld, koopman, wonende te Zuidhorn, als hiertoe speciaal gemachtigd door Jan Jacobs Bodeveld, thans zonder beroep, en Albertje Wolters, vroedvrouw, ehelieden, wonende beiden te Zuidhorn, verklaart te verkopen aan Geert Homan, timmerman, en Roelfien Kampinga, ehelieden, wonende te Haren, een behuizing getekend letter D, nummer 20, verpondingsnummer 145, met een tuin, staande en gelegen te Haren, zwettende ten noorden, oosten en zuiden aan rijksgrond en ten westen aan Jan van Hemmen., doende jaarlijks tot grondpacht aan de provincie Groningen f.1,80.
De verkoopprijs bedraagt f.300,-. Dit bedrag wordt betaald door Harm van Streun, koopman te Haren. Deze krijgt het recht van hypotheek.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 97, Akte 131)

Overzicht administratie diakonie 16 november 1827
1817 tot 1819 Jan Swartwold
1820 tot 1823 Roelf Smit
1824 tot 1827 Harm van Streun
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 60)

Brief 19 november 1827 aan de Gouverneur
Ter voldoening aan uw missive van 31 october 1827 heb ik de eer hiernevens aan u te zenden de naamlijsten der personen welke vanaf 1817 tot dezen jaar ingesloten belast zijn geweest met het beheer der diaconie administratie te Haren en Noordlaren.
Haren
Jan Swartwold in 1817, 1818, 1819
Roelf Smid in 1820, 1821, 1822, 1823
Harm van Streun in 1824, 1825, 1826, 1827
Noordlaren
Reinder Kluiving in 1817, 1818
Lucas Hoenderken Azn in 1819, 1820, 1821
Willem Jans Assies in 1822, 1823, 1824, 1825

© 2020 - E.M. van Koldam

Albert Hoenderken Azn in 1826, 1827
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 103)

Brief 18 september 1828 van de ingelanden van het Westersche land te Haren
In antwoord op de aan ons gezondene klagte van de ingezetenen van Hemmen, Dilgt en Helpman hebben wij de eer te berigten, dat weliswaar wij de pomp in de zogenaamde Hoogedijk, als zijnde onze afwatering van het Westersche land, hebben open gezet, om daardoor éénmaal van het overtollige water ontlast te worden, en alzoo aan een groot aantal ingezetenen gelegenheid te geven om nog iets van hun gras tot hooi te kunnen winnen en hun winterbrand te verzamelen, dewijl deze polder wel 180 bunders hooiland bevat, waarvan zekerlijk nog geen 25 bunders gemaait zijn.
Doch wij hebben zulks niet willekeurig gedaan, want hoe zouden wij anders het water kwijt worden, dan door de pomp, die te allen tijde tot de afwatering heeft bestaan, en nog bestaat. Maar, dat wij de pomp hebben open gezet voordat de gaten waren digt gemaakt, is eene onwaarheid. Wij hebben alle gaten in den dijk eerst laten digten, behalven een bij het zoogenaamde Halfstuiversgat of overvaart, hetwelk wij expresselijk hebben open gelaten, zoo lang het water daar wilde uitstroomen. Om onze naburen benedenwaarts liggende, minder water door de pomp te laten toeloopen, en alzoo zoo mogelijk voor schade te behoeden. Wij hebben dan ook den 10 september jl. onder opzigt van de dijkschouwers en onzen mede ingeland Roelof Koops, de schuiven van de pomp half laten open zetten, om zoodoende langzamerhand ons water tot minder nadeel van onze naburen te laten afloopen, maar eenige dagen daarna ontdekten wij, dat bij nacht in stilte de schuif voor den pomp was digt geschoven, hetwelk twee nachten en een dag gebeurd is.
Wij hiervan kennis krijgende dachten, nu men ons bedriegen wilde, best te zijn van ons regt gebruik te maken en de schuive uit den pomp te moeten nemen, en het water zijne natuurlijke loop naar beneden te laten en van het regt, dat wij op onze eigene afwatering hebben gebruik te maken, dewijl wij veronderstelden, dat eerlijke lieden geen slinkse wegen behoeven te gebruiken, om iets te verkrijgen, waarop zij vermeenen regt te hebben. Het is daarom, dat wij onze mede ingeland Roelof Koops verzocht hebben den schuif onder zijne bewaring te nemen, dewijl wij vermeenen, dat wij ingelanden van het zoogenaamde Westersche land alleen het regt hebben om over deze pomp te beschikken, als dit ook niet zoo was, en een ander regt had om dezen pomp te sluiten, dan moesten wij altijd wel onder water blijven zitten, dewijl het water toch geene tegen natuurlijke strooming naar boven kan nemen, maar altijd naar beneden moet afloopen.
Was getekend: C.H.W. Haack, L. Oosterveld, A. Bolhuis, H.D. Havinga, J.P. Oostingh, R. Koops, H. van Streun, J. Swartwolt, wed. L. Pauwels, P.W. Sesselaar, C. Mijdendorp en R. ter Borgh.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 61)

Brief 23 februari 1831 van de naburen van het armenhuis
Geven met eerbied te kennen, W. Holwerda, J. Timans, R. Brinks, Gerrit Hajema, R. Koops Rzn, H. van Streun, J.R. Boddeveld, R. Pauwels, Berend Conraats [Beerent Konraats Tonnis], Adolf Jansen, Wopke Nijdam, als naburen van het diakonie armenhuis, dat het ondergetekenden als hoogst onregtvaardig voorkomt, dat bij sterfgevallen in bovengenoemd armenhuis de verpligtingen en werkzaamheden zulk een geval vereischende steeds op de ondergetekenden rusten.
1. Uit hoofde dat uit andere wijken zoowel als uit de onze armen in genoemd armenhuis worden verzorgt en dus die ingezetenen dezelfde verpligtingen hebben als ondergetekenden.
2. Dat zich in genoemd armenhuis 6 kamers bevinden in welke tien tot elf huisgezinnen zijn , welke afzonderlijk tafel houden en dus ook ieder afzonderlijk als naburen moesten worden beschouwd, doch die zich doorgaans aan de nabuurplichten onttrekken en ook dat het grootste getal armen in genoemd armenhuis uit oude vrouwen bestaat, onbekwaam tot die werkzaamheden welke mannendiesten vereischen, zoodat de werkzaamheden op ondergetekenden rusten.
3. Dat de gesteldheid in deze huisgezinnen dikwerf van dien aard is, dat de behandeling van zulke lijken bijna onmogelijk is.
4. Dat het in de mogelijkheid is, dat vreemdelingen welke er des nachts gehuisvest worde, kunnen komen te overlijden, welke lijken dan ook door ondergetekenden zullen moeten worden behandeld.
5. Dat het een zekere waarheid is, dat er in één jaar 7 sterfgevallen zijn geweest, welke lijken alle door de naburen zijn behandeld.
Daar dit en de vorige punten meer het armenbestuur en de gemeente betreffen dan de naburen, zoo is dan dit onderdanig verzoek van ondergetekenden, dat u u hierin ten onzen behoefte beter moogt voorzien en vertrouwen het aan uw wijsheid zulke maatregelen te nemen welke meer met de aard der zaak en de regtvaardigheid doelmatig zijn.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 64)

Groninger Courant, 9 juni 1837
Eenige kennisgeving. Hedenavond te acht uren is mijn eenigste zuster Willemina van Streun, weduwe van wijlen Hielke Feringa, overleden, in de ouderdom van ruim 60 jaren. Geve hiervan langs deze weg kennis aan familie en bekenden. Groningen den 7 junij 1837. H. van Streun te Haren.

Brief 19 november 1827 aan de Gouverneur
Ter voldoening aan uw missive van 31 october 1827 heb ik de eer hiernevens aan u te zenden de naamlijsten der personen welke vanaf 1817 tot dezen jaar ingesloten belast zijn geweest met het beheer der diaconie administratie te Haren en Noordlaren.
Haren
Jan Swartwold in 1817, 1818, 1819
Roelf Smid in 1820, 1821, 1822, 1823
Harm van Streun in 1824, 1825, 1826, 1827
Noordlaren
Reinder Kluiving in 1817, 1818
Lucas Hoenderken Azn in 1819, 1820, 1821
Willem Jans Assies in 1822, 1823, 1824, 1825
Albert Hoenderken Azn in 1826, 1827
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 103)

Groninger Courant, 16 september 1857
Na een langdurig en smartelijk lijden ontsliep, nog geheel onverwachts, mijne geliefde echtgenoot Grietje Berends Bossien, in de gezegenden ouderdom van 79 jaren en 11 maanden, waarmede ik 44 jaren in eenen genoeglijken echt met haar heb doorgebragt; mij nalatende een schoonzoon en kleinzoon. Zwaar treft mij deze slag op mijne hooge jaren. Haren, 10 september 1857. H. van Streun
NB. Vrienden en bekenden gelieven deze algemeene voor bijzondere kennisgeving aan te nemen.

Harm trouwt op donderdag 1 juli 1813 te Haren op 43-jarige leeftijd met de 35-jarige **Grietje Berends Bossie**, dochter van **Berend Hendriks Bossie** en **Aaltje Jans**. Grietje, wonende te Haren (Wijk A Haren 15) en aldaar (Wijk A Haren 17), is geboren te Groningen (in de Raamstraat), is gedoopt op vrijdag 24 oktober 1777 aldaar, is overleden op donderdag 10 september 1857 te Haren. Grietje werd 79 jaar, 10 maanden en 17 dagen.

Van Harm en Grietje is een kind bekend:

1 **Geesje van Streun**, wonende te Haren, aldaar (Wijk A Haren 15), aldaar (Wijk A Haren 16) en aldaar, is geboren op dinsdag 7

januari 1817 aldaar (Wijk A Haren 15), is als geboren aangegeven op donderdag 9 januari 1817 aldaar (aangever geboorte was Harm van Streun (zie 244); getuigen aangifte geboorte waren Luite Bolhuis (zie 38) en Arent Jurjens Mulder (zie 179)), wonende Wijk A Haren 16 aldaar, is overleden op zaterdag 19 maart 1853 aldaar. Geesje werd 36 jaar, 2 maanden en 12 dagen.
Geesje trouwt op donderdag 7 januari 1841 te Haren op 24-jarige leeftijd met de 31-jarige **Arend Groenhoff** (RW2), zoon van **Sjabbe Arends Groenhoff** en **Geessien Jans de Vries**. Arend, koopman, wonende te Haren (Wijk A Haren 16), aldaar (Wijk A Haren 18) en aldaar, is geboren te Groningen, is gedoopt op vrijdag 14 juli 1809 aldaar, wonende Wijk A Haren 18 te Haren, is overleden op dinsdag 7 februari 1860 aldaar. Arend werd 50 jaar, 6 maanden en 24 dagen.

Brief 28 november 1844 aan Arend Groenhof te Haren
Uitnodiging om aan de commissie van toezicht op de nachtwachts deel te nemen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111).

Aantekening brievenboek 17 december 1844
Missive bij het plaatselijk bestuur, waarbij de wijk- en brandmeester R. Koops Rzn eervol wordt ontslagen en in deszelfs plaats wordt aangesteld Arend Groenhof.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111).

Brief 23 december 1844 van A. Groenhoff
Ontvangen hebbende eene aanschrijving en daarmede in verband staande aanstelling mij door uw bediende ter hand gesteld, neem ik de vrijheid het gemeentebestuur te verzoeken mij van genoemde aanstelling, zijnde wijkmeester en hetgeene daaraan verbonden is, te willen ontheffen aangezien ik in eene betrekkinge sta, dezelfde gronden waarop de afgaande zijn ontslag heeft ingediend, en ten tweede daarop omdat in genoemde wijk menschen kunnen gevonden worden om die dienst te verrigten dan ondergetekende meer met het inwendig bestaan der inwoners der wijk bekend en het onzeker verblijf in deze gemeente zal genoeg zijn , om u mijnheeren niet attent behoeven te maken op art. 1 van gemelde reglement, hierbij aanwezig, waar met duidelijke woorden gezegd wordt zulk een aanstelling behoort den huiszittende.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 77)

245 **Jan Swartwolt** (GH1812-001; RW1; L-00468), zoon van **Roelf Swartwolt** en **Hillechien van Boekeren**, landbouwer, wonende te Haren (Wijk B Haren 1) en aldaar, is geboren op woensdag 10 maart 1762 aldaar, is overleden op dinsdag 19 oktober 1830 aldaar. Jan werd 68 jaar, 7 maanden en 9 dagen.

Woont in 1830 op het adres Haren Wijk B Nr 1 met in totaal 11 personen:
- zijn vrouw Aaltien Buirma;
- het gezin van zijn dochter Hillechien Swartwolt bestaande uit Hillechien zelf, haar man Jan Meinders en de kinderen Jan Swartwold, Jannes en Roelf;
- zijn dochter Trientje Swartwolt;
- zijn kleindochter Aaltje Wilphorst (van dochter Alberdina en haar man Egbert Jans Wilphorst);
- de inwonende knecht Hindrik Oosterveld;
- de inwonende werkmeid Fennechien Roelfs Hajema.

Deze boerderij is eigendom van zijn schoonzuster Gezina Buirma.

Jan is van 1781 tot 1813 schoolmeester te Haren. Op hem is de kwalificatie van toepassing van schoolopziener Van Swinderen, dat de onderwijzer te Haren "niet bepaald ijverig, onkundig en traag, maar niet halstarrig" was. Roelf wordt oficieel in 1813 als schoolmeester in Haren opgevolgd door zijn neefje Jan.

Boedelinventaris 27 juni 1787
Jannes Jitskes is overleden. Zijn weduwe is Trijntje Rinders. De totale profijtelijke staat is f.38,59. De schadelijke staat bestaat onder andere uit kosten voor medekamenten aan de schoolmeester te Haren voor het oog van een kind f.0,60. Totaal schadelijke staat f.33,60
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1285).

Ontvangst diaconie te Haren 22 september 1790
Huwelijk van meester Swartwolt en Aaltijn Buirma: f.7,71
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

Akte 20 januari 1798
Johannes Rummerink, Hinderikus Hornhuis en Rudolf Rummerink, gesworen bijzitters van het Gerecht van Selwerd, treden op in hun kwaliteit van kerkvoogden te Haren. Zij verkopen in een publieke verkoping een groot aantal percelen kerkengrond.
Aan schoolmeester Swartwolt en Aaltje Buirma 1,5 mat hooiland in de Wolddelen voor f.150,-. En nog 1,5 mat ten oosten van Haren in het Craanland gelegen voor f.100,-.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1617, folio 33)

Akte 20 januari 1798 (geregistreerd 23 februari 1798)
Johannes Rummerink, Hinderikus Hornhuis en Rudolf Rummerink, gesworen bijzitters van het Gerecht van Selwerd, treden op in hun kwaliteit van kerkvoogden te Haren. Zij verkopen in een publieke verkoping een groot aantal percelen kerkengrond.
Meester Swartwolt en Aaltijn Buirma de kerkengrond waar hun huis op staat en de hof er achter met als zwetten ten noorden schulte Rummerink, ten oosten de Straat, ten zuiden Gerrit van Dalen en ten westen de kopers zelf. De prijs is f.75,-.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1617, folio 36)

Bevelschrift van het Gerecht van Selwerd en Sappemeer 9 juli 1807
De invorderaren van Justitie en Roroede gelden moeten overgaan tot invordering.
Reinder Berends (Marring): Noordlaren f.166,22 + Glimmen f.98,77;
Jan Swartwold: Onnen f.148,13 + Haren f.352,21 + Essen en Dilgt f.95,15 + Hoornschedijk en Hemmen f.115,20;
Egbert Wilphorst: Helpman f.401,51.
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 2095).

Bevelschrift van het Gerecht van Selwerd en Sappemeer 18 augustus 1807
De invorderaren van Justitie en Roroede gelden worden gelast van de ingezetenen de begrote lijftocht van de voormalige gesworen bijzitters over vier jaar in te vorderen.
Reinder Berends (Marring): Noordlaren f.43,42 + Glimmen f.25,79;
Jan Swartwold: Onnen f.38,67 + Haren f.92,01 + Essen en Dilgt f.24,97 + Hoornschedijk en Hemmen f.30,09;
Egbert Wilphorst: Helpman f.104,89.

© 2020 - E.M. van Koldam

(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 2095).

Bevelschrift 1809 van de Drost van het Gorecht en Sappemeer
De invorderaren der Justitie en Roderoede gelden worden gelast van de ingezetenen de Justitiegelden over 1808 alsmede de bedragen der rekeningen van Financiën en Politie over de jaren 1806-1807-1808 in te vorderen.
Reind Berends (Marring): voor Noordlaren f.195,88 en voor Glimmen f.116,35;
Jan Swartwolt: voor Onnen f.174,59, voor Haren f.415,-, voor Essen en Dilgt f.112,59 en voor Hemmen en Hoornschedijk f.135,75;
Egbert Wilphorst: voor Helpman f.473,20
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 2096).

Verzonden brief gemeente, 4 oktober 1811
Maire Laclé voldoet op 4 oktober 1811 aan het verzoek van de prefect om de personen op te geven die in de gemeente Haren van aanzien zijn. Hij geeft 11 personen op, die naar zijn mening ("zonder daarmee tekort te doen aan de zodanige die daar niet op vermeld staan") boven de middelmaat in zijn mairie uitstijgen. Hij vermeldt daarbij ook een aantal gegevens per persoon en hun jaarlijks geschat inkomen. Verkort luidt zijn opgave: Roelf Koops (f.1.500,-), Jan Vos (f.2.000,-), Jan Swartwolt (f.1.500,-), Geert Buirma (f.2.500,-), Jan Egberts Wilphorst (f.1.500,-), Jannes Hoenderken (f.1.500,-), Jan Wuffen (f.1.500,-), Roelf Hammink (f.2.000,-), Roelf Kluiving (f.1.500,-), Hinderikus Hornhuis (f.1.500,-) en Cornelis Hendrik Tjaden Jullens (f.10.000,-). Behalve Tjaden Jullens zijn alle personen landbouwer. Tjaden Jullens woont op het huis te Glimmen.

Ingekomen stukken gemeente Haren, november 1811
De ontvangers van de belasting op de onbeschreven middelen doen een opgave. Deze belasting werd geheven bij het verhandelen van goederen en werd gewoonlijk in het belastingjaar zelf geïnd. De belasting is te vergelijken met de huidige BTW. Ontvanger in Noordlaren is Reinder Berends Marring (hij heeft dan nog geen familienaam en tekent met R. Berents), in Haren is dat Jan Swartwolt sr en in Helpman Jan Egberts Wilphorst. De opgave van Wilphorst is niet erg duidelijk. Die van Marring en Swartwolt zijn qua opzet vergelijkbaar (door mij afgerond op hele guldens):
- Wijn: Haren f.201,-, Noordlaren f.250,-;
- Jenever, brandewijn en bier: beide f.0,-;
- Bestiaal als van runderen, kalveren, schapen en varkens Haren f.967,-, Noordlaren f.325,- ;
- Vers gerookt en gezouten vlees of spek: beide f.0,-;
- Turf: Haren f.6.275,-, Noordlaren geen opgave, omdat alle impost op turf te Haren betaald wordt
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 44).

Groninger Courant, 5 augustus 1814
Alle die genen, die iets te vorderen hebben, of verschuldigt zijn, aan de nagelaten boedel van den heer J. Rummerink, oud schultes te Haren, worden verzogt, om opgaaf of betaling hier van te doen, voor den 1 september 1814, aan G. Buurma te Helpen, of aan Jan Swartwold te Haren.

Ingekomen stukken gemeente Haren, 23 mei 1815
Jan Swartwolt, die reeds is aangewezen als ontvanger der indirecte belastingen, wordt door de gouverneur in de provincie Groningen nu ook aangewezen als zetter (repartiteur) in de plaats van de overleden Henderikus Hornhuis.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 48).

Ingekomen stukken gemeente Haren, 10 augustus 1817
Overzichten van de boekhoudend diaken Reinder Kluiving te Noordlaren en de boekhoudend diaken Jan Swartwolt te Haren:
Aantal mensen dat uit de armenkas wordt bedeeld: Noordlaren 8; Haren 29
Armen die nog voor meer dan de helft in eigen behoefte kunnen voorzien: Noordlaren 0; Haren 10
Armen die voor minder dan de helft in eigen behoefte kunnen voorzien: Noordlaren 1; Haren 6
Armen die geheel in behoeften worden voorzien uit de armenkas: Noordlaren 7; Haren 13
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 50).

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 23 september 1819
Akte van bevrediging. Jan van Hemmen heeft Jan Vos en Jan Swartwold gedagvaard. Het gaat om een meningsverschil over de rechten van een vrouwenbank in de kerk te Haren en de daarbij behorende graven. Van Hemmen heeft dit aangekocht bij wettige akte gepasseerd bij notaris Herman Trip te Groningen op 23 februari 1819. Partijen bereiken geen overeenstemming. De zaak wordt derhalve doorverwezen naar de rechtbank.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 112, zaak 1819/137)

Afschrift brief van eind 1819 van schoolmeester Dekker aan de Koning
Schoolmeester Nicolaas Engels beklaagt zich er bij de Koning over, dat hij van zijn vergoeding van f.572,- per jaar f.125,- moet afdragen aan de vroegere schoolmeester J.R. Swartwold. Hij erkent dat dit gegeven bij zijn sollicitatie bekend was maar geeft aan "thans eerst het drukkende gevoeld deze som te moeten afstaan van zijne wezenlijk geringe inkomsten". Dekker geeft voorts aan, dat de omstandigheden van deze oud-schoolmeester zodanig zijn, dat hij ook zonder deze f.125,- nog een ruim bestaan heeft. Bij de brief is gevoegd de verklaring van een groot aantal notabelen uit Haren van 13 december 1819 luidende als volgt.
Wij ondergetekende ingezetenen dezer gemeente verklaren, dat de persoon J.R. Swartwold, bevorens schoolleraar dezer gemeente zijnen post als schoolonderwijzer in den bloei zijner jaren en met toestemming van de heer La Clé (bevorens maire van deze plaats) heeft afgestaan aan één zijner neven, onder beding, dat genoemden Swartwold van zijn neef jaarlijksch inkomen zoude trekken eene som van f.125,-, hetgeen insgelijks door bovengenoemden maire werd geaccordeerd en welke som daarna eenen geruimen tijd door opvolgers in deze schoolmeestersplaats aan Swartwold is voldaan. Dan, daar wij de ongeregtvaardigheid hiervan eenparig gevoelen, te meer daar gemelden Swartwold als landeigenaar nog onbekrompen buiten deze f.125,- kan leven, en de inkomsten van de tegenwoordigen schoolleraar N.E. Dekker zoo laag, en niet meer dan toerijkende zijn ter instandhouding zijner huiselijke omstandigheden, zoo is het, dat wij eenparig de afstand dezer f.125,- aan gezegden Swartwold voor onwettig, onrechtvaardig en strijdig met Uw opvatting op de wijze van inrigting van het schoolwezen verklaren, door eigenhandige vertekening getekend:
Lammert Smid, J.H. Basuin, R. van Dam, H. Woldring, R. Koops, L. Brinks, J. Meinders, Hendrik van Norg, wed. J. Kornelis, Jan Luiks Sluiter, Jan Adolfs, Jan van Hemmen, Hindrik Meijer, W. Abbring, J.G. Stel, R. Meijer, G. Vedder, R. Vos, H. Hindriks, Berent Hindriks, Pieter Pieters, B.H. Koster en Lukas Adolfs.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 53)

Brief 25 januari 1820 aan de gouverneur
Advies inzake het verzoek van schoolmeester N.E. Dekker te Haren aan de koning om vrijgesteld te mogen worden van de jaarlijkse betaling van f.125,- aan de voormalige schoolmeester J.R. Swartwolt. De schout geeft aan, dat in 1813 is afgesproken, dat J.R. Swartwolt sr. plaats zou maken voor zijn neef J.R. Swartwolt jr. onder de voorwaarde, dat neef Swartwolt elk jaar f.125,- zou betalen aan zijn oom. Deze verplichting is ook bij de sollicitatie aan de orde geweest. Dus Dekker wist waar hij aan begon.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 100)

© 2020 - E.M. van Koldam

Groninger Courant, 14 maart 1823
Te huur: eene behuizinge, waarin 2 kamers, waarvan een behangen, een keuken en verder geryf, met een vruchtdragend hof er achter, zeer geschikt tot zomerverblijf, staande en gelegen op het aangenaamste van de straat, te Haren. Te bevragen bij den oud-ontvanger: J. Swartwolt te Haren.

Groninger Courant, 9 april 1824
Te huur om dadelijk te aanvaarden: eene Heerenbehuizinge en tuin, staande in het aangenaamste van het dorp Haren. Te bevragen bij J. Swartwolt te Haren, of bij C.H.W. Haack, in de Oude Boteringestraat te Groningen.

Brief 20 maart 1824 van de gouverneur
Ik zende u hiernevens de navolgende ordonnantiën, om te strekken tot voldoening der schadeloosstelling voor ingenomen gronden ten dienste van den zijtak des wegs den 1e klasse nr 1 tusschen Groningen en De Punt, als:
J. Swartwolt te Haren: f.130,50
H.E. Meijer te Haren: f.241,50
Wed. Rummerink te Haren: f.503,70
Pastorij van Haren: f.237,75
H. Hendriks te Haren: 130,05
P. (J.) P Veldman: f.34,50
R. van Loo (Roelf Pauwels) te Haren: f.30,60
R. Bolt te Helpman: f.210,-
Als zijnde door het intermediair van u aan mij ter hand gesteld de noodige certificaten, dat de ingenoomen percelen met geene hypothecaire inschrijvingen zijn bezwaard, of dat de hypotheekhouders genoegen nemen, dat de betaling der schadeloosstelling geschiede aan de personen ten wier name de bovengemelde ordonnantiën geslagen zijn.
Ik heb nu nog onder mij berustende ordonnantiën voor R. Koops te Haren, groot f.105,90 en J. Berends en comp. groot f.64,00, waarvan ik de noodige certificaten van u nog wachtende ben, om dezelve daarna aan de belanghebbenden te kunnen doen afgeven.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 57

Groninger Courant, 11 juni 1824
Bij toeval, in het dorp Haren, voor dit zomer-seizoen, te huur, om voort te aanvaarden: een huis, met twee voorkamers, waarvan een behangen, met een keuken en een goede tuin, reeds met groenten beplant, zijnde zeer geschikt tot een zomerverblijf. Adres bij J. Swartwolt, te Haren.

Groninger Courant, 18 februari 1825
Te huur: eene behuizinge, met een hof er achter, staande en gelegen aan de straat te Haren, zeer geschikt tot en zomerverblijf. Om op mei eerstkomende te aanvaarden. Te bevragen bij J. Swartwolt te Haren of R. Swartwolt te Groningen.

Brief 26 november 1824 aan landbouwer J. Swartwolt te Haren
Er zijn bij mij een aantal klachten binnengekomen wegens de gevaarlijke toestand van de loop over het voetpad aan u toebehorende lopende over de wal om het Muntmeesterskamp, hetgeen ik bij mijn laatste schouwing zelf heb ondervonden. Omdat het gemelde voetpad een kerkpad is en de loop daarover zeer gevaarlijk is, vooral voor kinderen, die de school bezoeken, verzoek ik u om ten spoedigste op de nodige plaatsen van dat voetpad aan weerszijden bekwame schuttingen te zetten, opdat men niet behoeft te vrezen om in de avond over dat voetpad te gaan.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 101)

Groninger Courant, 10 januari 1826
NB Er is op het beste in Haren een huis te huur, zeer geschikt tot een zomerverblijf, of wel voor eenen koopman of kastelein. Te bevragen bij J. Swartwolt, te Haren.

Brief 13 juli 1827 aan de schoolopziener van het 1e district in de provincie Groningen
Door de beroeping van den schoolonderwijzer N.E. Dekker van alhier naar Finsterwolde, die zijn wettige aanstelling daarvan heeft bekomen (hetgeen u mogelijk bekend zal zijn), is nu de post van schoolonderwijzer verenigd met die van koster voorzanger en organist vacant geworden.
Dientengevolge doe ik aan u bij dezen opgaaf van de voordeelen aan dezen post verbonden, bestaand in:
a. Een rijksjaarwedde van: f.76,00
b. Van de kerk te Haren: f.50,-
c. De intrest van een aandeel Nat. Schuld groot f.100,-: f.2,50
d. Voor het luiden van de klok, het schoonhouden van het nachtmaals gerei, enz.: f.13,80
e. Het gebruik van 2 bunders en 14 roeden bouw- en weiland
f. Het schoolgeld van 120 schoolpligtige kinderen.
Hiervan moet de onderwijzer jaarlijks aan den gewezen onderwijzer J. Swartwold levenslang uitkeren de som van f.125,-, doch geniet gedurende dien tijd de teruggaaf van de betaalde grondbelasting ten bedrage in 1827 van f.4,68.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 103)

Overzicht administratie diakonie 16 november 1827
1817 tot 1819 Jan Swartwold
1820 tot 1823 Roelf Smit
1824 tot 1827 Harm van Streun
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 60

Brief 19 november 1827 aan de Gouverneur
Ter voldoening aan uw missive van 31 october 1827 heb ik de eer hiernevens aan u te zenden de naamlijsten der personen welke vanaf 1817 tot dezen jaar ingesloten belast zijn geweest met het beheer der diaconie administratie te Haren en Noordlaren.
Haren
Jan Swartwold in 1817, 1818, 1819
Roelf Smid in 1820, 1821, 1822, 1823
Harm van Streun in 1824, 1825, 1826, 1827
Noordlaren
Reinder Kluiving in 1817, 1818
Lucas Hoenderken Azn in 1819, 1820, 1821
Willem Jans Assies in 1822, 1823, 1824, 1825
Albert Hoenderken Azn in 1826, 1827
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 103)

Brief 18 september 1828 van de ingelanden van het Westersche land te Haren

© 2020 - E.M. van Koldam

In antwoord op de aan ons gezondene klagte van de ingezetenen van Hemmen, Dilgt en Helpman hebben wij de eer te berigten, dat weliswaar wij de pomp in de zogenaamde Hoogedijk, als zijnde onze afwatering van het Westersche land, hebben open gezet, om daardoor éénmaal van het overtollige water ontlast te worden, en alzoo aan een groot aantal ingezetenen gelegenheid te geven om nog iets van hun gras tot hooi te kunnen winnen en hun winterbrand te verzamelen, dewijl deze polder wel 180 bunders hooiland bevat, waarvan zekerlijk nog geen 25 bunders gemaait zijn.
Doch wij hebben zulks niet willekeurig gedaan, want hoe zouden wij anders het water kwijt worden, dan door de pomp, die te allen tijde tot de afwatering heeft bestaan, en nog bestaat. Maar, dat wij de pomp hebben open gezet voordat de gaten waren digt gemaakt, is eene onwaarheid. Wij hebben alle gaten in den dijk eerst laten digten, behalven een bij het zoogenaamde Halfstuiversgat of overvaart, hetwelk wij expresselijk hebben open gelaten, zoo lang het water daar wilde uitstroomen. Om onze naburen benedenwaarts liggende, minder water door de pomp te laten toeloopen, en alzoo zoo mogelijk voor schade te behoeden. Wij hebben dan ook den 10 september jl. onder opzigt van de dijkschouwers en onzen mede ingeland Roelof Koops, de schuiven van de pomp half laten open zetten, om zoodoende langzamerhand ons water tot minder nadeel van onze naburen te laten afloopen, maar eenige dagen daarna ontdekten wij, dat bij nacht in stilte de schuif voor den pomp was digt geschoven, hetwelk twee nachten en een dag gebeurd is.
Wij hiervan kennis krijgende dachten, nu men ons bedriegen wilde, best te zijn van ons regt gebruik te maken en de schuive uit den pomp te moeten nemen, en het water zijne natuurlijke loop naar beneden te laten en van het regt, dat wij op onze eigene afwatering hebben gebruik te maken, dewijl wij veronderstelden, dat eerlijke lieden geen slinkse wegen behoeven te gebruiken, om iets te verkrijgen, waarop zij vermeenen regt te hebben. Het is daarom, dat wij onze mede ingeland Roelof Koops verzocht hebben den schuif onder zijne bewaring te nemen, dewijl wij vermeenen, dat wij ingelanden van het zoogenaamde Westersche land alleen het regt hebben om over deze pomp te beschikken, als dit ook niet zoo was, en een ander regt had om dezen pomp te sluiten, dan moesten wij altijd wel onder water blijven zitten, dewijl het water toch geene tegen natuurlijke strooming naar boven kan nemen, maar altijd naar beneden moet afloopen.
Was getekend: C.H.W. Haack, L. Oosterveld, A. Bolhuis, H.D. Havinga, J.P. Oostingh, R. Koops, H. van Streun, J. Swartwolt, wed. L. Pauwels, P.W. Sesselaar, C. Mijdendorp en R. ter Borgh.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 61)

Brief 2 december 1828 van assessor Jan Vos
Ingevolge uw verzoek wegens de opneming der wegen in het gehele carspel van Haren, is het mij voorgekomen, dat de opgegeven panden door de dijkschouwers eene noodwendigheid vereischt, hetwelke mijns bedenkens niet alleen voldoende zal zijn, als de wilgenbomen van Swartwolt en die van de weduwe Jan Kornelis aan weerszijden niet geheel worden weggeruimd, zal de weg nooit in een goede stand kunnen worden gehouden, gelijk ook het geval is in de Drift met de wilgen van Koops en Abels. Er zijn ook noch twee panden op de weg naar Onnen den zogenaamde Boerpanden , die de breedte en de hoogte niet naar behoren hebben. Deze en alle dien door de dijkschouwers opgegeven panden zijn na de ordonnantie niet in orde gebragt. Hetwelk bij onze overschouw ook is gebleken. Alzo de pligtschuldigen zijn verschoond gebleven door het natte seizoen, hetwelke de bewerking ondoenlijk maakte, naar de opruiming der wilgenbomen diende het verboden te worden dat niemand wilgen mogte planten aan de wegzijde van den wal en niemand grond uit de watering aan den wal te werpen, maar op den weg, dan zal vervolgens de versmalling der wegen geen plaats meer vinden.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 61)

Groninger Courant, 8 mei 1829
Te huur, bij toeval, om direct te aanvaarden: eene florissante behuizing, waarin twee ruime vertrekken, kelder en achterhuis met een grooten vruchtbaren tuin, waarin vele vruchtboomen - met of zonder de schuur en plm 2 bunders kostelijk oud groenland - alles gelegen op het aangenaamste te Haren en zeer geschikt tot en zomerverblijf. Te bevragen bij J. Swartwolt, aldaar.

Brief 2 oktober 1829 aan de Gouverneur
De landbouwers J. Swartwolt en J. van Hemmen alhier, hebben mij heden avond te kennen gegeven, dat hun lage hooilanden ten westen van Haren nog ongeveer één met onder water stonden, omdat het water in het Hoornschediep niet konde afstromen, aangezien de sluizengesloten waren.
Daar het weer thans anders zeer gunstig is, zoodat de landbouwers in deze gemeente zich nog wat voer voor hun vee konden verschaffen, zoo neem ik de vrijheid u te verzoeken om de noodige orders te willen stellen tot het laten afstromen van het water in het genoemde diep.
(gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 104)

Brief 12 februari 1840 van de subcommissie der Maatschappij van Weldadigheid te Groningen aan de burgemeesters der gemeenten in het arrondissement Groningen
Met dezen hebben wij ons het genoegen willen geven in het belang der Maatschappij van Weldadigheid onze afgebrokene relaties wederom op te vatten en u uit te nodigen om met ons de handen in een te slaan, teneinde de deelneming in deze zoo nuttige inrigting op te beuren en krachtdadig te bevorderen. Immers doet de stand van landbouw en handel zich daartoe van eene gunstigen zijde kennen dan wel vroeger en de bijdrage voor het lidmaatschap is slechts f.2,60 jaarlijks, of een stuiver per week, welke toch voor velen eene geringe gave uitmaakt, waarvan de heilzame strekking is om gedurig meerder huisgezinnen, die verarmd zijn of met armoede bedreigd worden, in de koloniën te kunnen plaatsen, alwaar dezelve bij arbeid worden gehouden, zonder tijdelijk gebrek te ondervinden of vrees voor den benarden winter te behoeven te hebben, terwijl de kinderen eene behoorlijke opvoeding te beurt valt, ook in een godsdienstigen zin, welke niet kan nalaten op het tegenwoordig geslacht voordelig te werken, en in de toekomst goede vruchten te beloven.
Wij zullen op het verleden niet terug komen, maar voegen evenwel hierbij de lijst der voormalige leden in uw gemeente, als ook der personen de subcommissie hebbende uitgemaakt, teneinde u tot leidraad te kunnen dienen en verzoeken u dringend om onverwijld uw beste pogingen te willen aanwenden tot het verkrijgen van leden der maatschappij, waarvan wij gaarne, zoo mogelijk in den loop dezer maand den uitslag van u zouden wenschen te ontvangen, tevens met voordragt van de leden de subcommissie zullende uitmaken, bijaldien de voorige subcommissie, gelijk wij vermoeden, niet is blijven bestaan, waarbij dan behoort te worden geattendeerd, dat de subcommissie zooveel doenlijk uit vijf leden moet zijn zamengesteld en zoveel mogelijk gekozen, voor een gedeelte uit leden van het gemeentebestuur, voor een ander gedeelte uit geestelijken van onderscheiden gezindheid en voor het overige uit de aanzienlijkste ingezetenen, waaronder bij voorkeur behoorende tot het bestuur van een of andere voorname plaatselijke inrigting van liefdadigheid.
Wij wenschen hartelijk dat uw bemoeijingen een gewenscht gevolg mogen hebben en, zoodra de subcommissie zal gevormd zijn, zullen wij aan dezelve mededeeling doen van de bij ons inkomende berigten en stukken.
Voormalige leden: G. Buirema, H. Breman, W. Holwerda, J. Hoenderken, R. Hammink, R. Koops, B.H. Koster, R. Lammers, H.L. Oosterveld, J. Swartwolt, J. van Trojen en J. Vos.
Voormalige subcommissie: J. van Trojen, W. Holwerda, H.W. Haack.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 73)

Jan trouwt (kerk) op woensdag 22 september 1790 te Haren (opbengst collecte voor de diaconie: f.7,71) op 28-jarige leeftijd met de 30-jarige **Aaltien Buirma**, dochter van **Jacob Buirma** en **Alberdina Margaretha Rummerink**. Aaltien, wonende te Haren (Wijk B Haren 1) en aldaar (Wijk A Haren 1), is geboren te Helpman, is gedoopt op zaterdag 13 september 1760 te Groningen, is overleden op zaterdag 1 maart 1851 te Haren. Aaltien werd 90 jaar, 5 maanden en 16 dagen.

© 2020 - E.M. van Koldam

Groninger Courant, 8 april 1831
Te huur: een huis en tuin aan de Straat te Haren, geschikt tot een buitenweezen, hetwelk tot aan mei 1831 wordt bewoond door den heer ontvanger J. Tiemans; te bevragen bij de weduwe J. Swartwolt, te Haren.

Groninger Courant, 1 april 1834
Te huur, tegen mei 1834: een huis met tuin met veel gerijf aan de Straat te Haren. Te bevragen bij de weduwe Swartwolt aldaar.

Groninger Courant, 13 mei 1834
Bij toeval te huur: eene woning met vier vertrekken met eenen tuin, zeer geschikt tot zomerverblijf, op het aangenaamste te Haren. Aldaar te bevragen bij de weduwe J. Swartwolt.

Overzicht 5 april 1841 opgemaakt door de gemeente-ontvanger H.J. Quintus
Lijst der weduwen in de gemeente Haren woonachtig, welke jaarlijks in 's Rijks directe belastingen, het patentregt daaronder niet begrepen, f.20,- en daarboven betalen.
Weduwe J. Swartwolt, te Haren, zonder beroep; weduwe J.P. Oosting, te Haren, zonder beroep; weduwe K.H. van der Es, te Haren, landbouwersche; weduwe L. Bolhuis, te Haren, landbouwersche; weduwe W. Eising, te Onnen, landbouwersche; weduwe J.J. Sipkes [Sipkema te Waterhuizen], te Haren, landbouwersche; weduwe D. van der Veen, te Haren, landbouwersche; weduwe G. Hemmes, te Haren, landbouwersche; weduwe E. Bolhuis, te Helpman, landbouwersche; weduwe J.E. Wilphorst, te Helpman, landbouwersche; weduwe W. Groenendal, te Helpman, landbouwersche; weduwe W.J. Quintus, te Helpman, zonder beroep; weduwe [J.H.] Nauta, te Helpman, zonder beroep; weduwe A.J. van Dijken, te Haren, landbouwersche; weduwe R. Kluiving, te Noordlaren, landbouwersche; weduwe K. Brands [Brants], te Noordlaren, landbouwersche; weduwe J.H. Timmer, te Noordlaren, landbouwersche; weduwe J. Hoenderken, te Noordlaren, landbouwersche; weduwe Ypeij, te Helpman, zonder beroep; weduwe J. Vos, te Haren, zonder beroep; Trientje Abelius [Trijntje Abels], te Helpman, landbouwersche; weduwe J.J. Bos, te Noordlaren, landbouwersche; weduwe G. Buirma [= Gezina Buirma?], te Helpman, zonder beroep; weduwe J. Gortemaker, te Haren, landbouwersche; weduwe H.R. Kloots [= Henderica Ottens, maar die is al in 1830 overleden], te Noordlaren, landbouwersche; weduwe A. Reiger, te Haren, zonder beroep.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 74)

Groninger Courant, 23 december 1842
Ten overstaan van Mr. J.W. Quintus, notaris te Groningen, zullen op vrijdag 30 december 1842, des namiddags te 5 uren, ten huize van den kastelein R. Abels, te Haren, publiek worden verkocht:
I tm VI. diverse percelen land toebehoorende aan de weduwe J. Swartwolt.

Akte 30 december 1842
Openbare verkoop van diverse percelen land door Aaltje Buirma, weduwe van Jan Swartwolt.
(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 218, Akte 462)

Groninger Courant, 4 januari 1850
Ten overstaan van Mr. J.W. Quintus, notaris te Groningen, zullen, op maandag den 7den januarij 1850, des namiddags te 4 uur, ten huize van den kastelein H. van Dam, te Haren, publiek worden verkocht:
I. Eene ruime behuizing met schuur en tuin, staande en gelegen westzijde aan de Straat te Haren, tegenover de kerk, door de weduwe Swartwold bewoond. Inmiddels uit de hand te koop.
II. Twee zitplaatsen in de kerk te Haren.
III tm V. Enige percelen hooiland
Deze percelen toebehoorende aan de erven van Gezina Buirma

Groninger Courant, 30 december 1851
Ten overstaan van Mr. J.W. Quintus, notaris te Groningen, zullen op zaterdag de 3den januarij 1852, des namiddags te 4 uur, ten huize van den kastelein R. Abels, te Haren, in het openbaar worden verkocht:
I. Een kamp bouwland, de kamp voor Koopshuis genoemd, groot 1 B., 58 R., 30 E.
II. Een perceel weideland, in drie stukken, het Steenland, groot 2 B., 65 R., 20 E.
III. Een kamp bouwpland, de Koekamp, groot 1 B., 23 R.
IV. Een stuk bouwland en een boschje, De Eskamp genoemd, gelegen op de Harender ES, groot 78 R., 50 E.
V. Een perceel boschland, Oude Burgsingel en Lokveen genoemd, groot 65 R., 60 E.
VI. Een perceel hooiland, Bollemaat, groot 2 B., 61 R.
VII. Een perceel hooiland, De Maden, groot 2 B., 88 R. , 40 E.
VIII. ½ in de rogge- en haver tiende in het Karspel Haren.
IX. Twee mans en twee vrouwen zitplaatsen in de Abbringbanken in de kerk te Haren
X. Eenige graven op het kerkhof te Haren.
Alles gelegen te Haren en alles behoorende tot de nalatenschap van de weduwe J. Swartwolt. Te aanvaarden dadelijk na den toeslag.

Van Jan en Aaltien zijn zes kinderen bekend:

1 **Alberdina Margaretha Swartwolt**, wonende te Helpman (Wijk A Helpman 6), is geboren op donderdag 15 september 1791 te Haren, is overleden op zondag 11 januari 1874 te Groningen. Alberdina werd 82 jaar, 3 maanden en 27 dagen.
Alberdina trouwt op donderdag 4 mei 1815 te Haren op 23-jarige leeftijd met de 28-jarige **Egbert Jans Wilphorst**, zie 278.

2 **Roelf Swartwolt** is gedoopt op zondag 8 september 1793 te Haren, is begraven op maandag 8 januari 1798 aldaar. Roelf werd 4 jaar en 4 maanden.

Ontvangst diaconie te Haren 8 januari 1798
Zoon Roelf van meester Swartwolt begraven: f.4,05.
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

3 **Hillechien Swartwolt** (L-01666), wonende te Haren (Wijk B Haren 1) en aldaar (Wijk A Haren 1), is geboren aldaar, is gedoopt op donderdag 10 maart 1796 aldaar, is overleden op donderdag 7 oktober 1886 aldaar. Hillechien werd 90 jaar, 6 maanden en 27 dagen.
Hillechien trouwt op donderdag 8 januari 1824 te Haren op 27-jarige leeftijd met de 35-jarige **Jan Meinders**, zie 175.

4 **Margaretha Swartwolt** is geboren te Haren, is gedoopt op zondag 5 augustus 1798 aldaar.
Margaretha trouwt op maandag 19 maart 1832 te Groningen Groninger Courant, 20 maart 1832 Getrouwd: Omius Swartwolt, van Leeuwarden en Margaretha Swartwolt, van Haren. Groningen den 19 maart 1832. Deze algemeene worde als bijzondere kennisgeving aangemerkt. op 33-jarige leeftijd met de 39-jarige **Omius Swartwolt**, zoon van **Roelf Swartwolt** en **Engelina Dijk**.

© 2020 - E.M. van Koldam

Omius, winkelier en zilversmid, is geboren op maandag 11 februari 1793 te Scheemda, is gedoopt op zondag 17 februari 1793 aldaar, is overleden op maandag 27 april 1874 te Leeuwarden. Omius werd 81 jaar, 2 maanden en 16 dagen.

5 **Trientje Swartwolt** is gedoopt op vrijdag 26 december 1800 te Haren, is begraven op zaterdag 27 juni 1801 aldaar. Trientje werd 6 maanden en 1 dag.

Ontvangst diaconie te Haren 27 juni 1801
Kind van meester Swartwolt begraven: f.4,22.
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

6 **Trientje Swartwolt**, wonende te Haren (Wijk B Haren 1), is geboren op zondag 15 mei 1803 aldaar, is overleden op zaterdag 26 augustus 1876 te Groningen. Trientje werd 73 jaar, 3 maanden en 11 dagen.
Trientje trouwt op donderdag 5 mei 1836 te Haren op 32-jarige leeftijd met de 33-jarige **Lucas Staal**, zoon van **Cornelis Kremer Staal** en **Marchien van Wolde**. Lucas, broodbakker, is geboren op vrijdag 5 november 1802 te Groningen, is overleden op woensdag 23 februari 1876 aldaar. Lucas werd 73 jaar, 3 maanden en 18 dagen.

246 **Folkert Willems Takens** (GH1812-059; MIL-155), zoon van **Willem Takens** en **Leentje Hindriks**, landbouwer, wonende te Haren (Wijk C Onnen 17), aldaar (Wijk C Onnen 7) en aldaar, is geboren op zondag 4 april 1773 aldaar, is gedoopt op zondag 18 april 1773 aldaar, wonende Wijk C Onnen 17 aldaar, is overleden op maandag 24 mei 1819 te Onnen, is als overleden aangegeven op dinsdag 25 mei 1819 te Haren (aangever overlijden was Willem Eising (zie 69); getuige aangifte overlijden was Gerrit Veldman (zie 264)). Folkert werd 46 jaar, 1 maand en 20 dagen.

Acte 17 december 1812
Het betreft de publieke verkoping van de roerende goederen uit de nalatenschap van Leentje Hindriks, weduwe van Willem Takens (overleden 11 april 1806). Erfgenamen zijn:
- Tako Willems Takens, te Haren;
- Pieter Willems Takens, te Haren;
- Folkert Willems Takens, te Onnen;
- Willem Eissing, te Onnen, namens zijn vrouw Engelina Willems Takens;
- Jan Pathuis in zijn kwaliteit van voogd over de minderjarige kinderen van Hindrik Willems Takens en Johanna Hindriks, en wel met name Leentje, Zwaantje, Willem, Hendrik, Tako en Aaltje. Toeziend voogd is Roelf Koops op basis van een acte van de Regter van Selwert en Sappemeer van 24 september 1802. Normaliter is Tako Willems Takens de voogd van de kinderen, maar omdat hij bij deze verkoop zelf belangen heeft, wordt hij vervangen door Jan Pathuis.

Ook al het vee wordt verkocht. De totale opbrengst van de veiling bedraagt f.2.505,10. Er zijn veel verschillende kopers. Ook de erfgenamen kopen veel uit de boedel. Illustratief is de verkoop van de koeien. Tako Willems Takens koopt uit de boedel 5 koeien. Jan Vedder te Groningen, wed. Hindrik Geerts te Dilgt, Jan Lammers te Groningen, Cornelis Bolhuis te Haren en Albert Timmer te Groningen kopen elk een koe.
(Groninger Archieven, toegang 1873, inventaris nr 3, acte 260)

Akte 15 januari 1818
Publieke verkoping op verzoek van Willem Eising en Folkert Takens, landbouwers te Onnen, van een kamp bouwland, de Eskamp genaamd, bestaande uit een drietal percelen. Koper van twee percelen is Borgert Vrieling voor zijn vader Jan Vrieling voor respectievelijk f.210,- en f.175,-. Perceel 3 wordt niet verkocht.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr. 76, Akte 18)

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 29 juli 1819
De nabestaanden en goede vrienden van Leentje, Pieter en Annigje Folkerts Takens, minderjarige kinderen van Fennigje Pieters, landbouwersche te Onnen, en wijlen Folkert Takens, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Take Takens, landbouwer te Haren, oom
- Willem Eissens, landbouwer te Onnen, aangehuwde oom
- Cornelis Hornhuis, landbouwer te Onnen, goede vriend

Aanwezig van moederszijde:
- Hindrik van Nog, landbouwer te Haren, aangehuwde oom
- Wicher Alderts, landbouwer te Onnen, aangehuwde oom
- Jelke Vos, landbouwer te Onnen, goede vriend

Tot toeziend voogd wordt benoemd Take Takens.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 112, zaak 1819/97)

Brief 2 juli 1830 aan Gedeputeerde Staten
Ter voldoening aan uw resolutie van 21 juni j.l. betrekkelijk en het verlangen van de eigenaren van landen geleggen tussen de Zuider- en de Noorderzanddijken ten oosten van Haren, om de gebrekkige pomp, welke die landen tot uitwatering verstrekt, door een zijl te doen vervangen, op de plaats waar bevorens het zogenaamde Harender Zijltje heeft gelegen, heb ik de eer u als volgt te informeren. Ik heb de dissontierende ingezetenen in dezen zijnde de personen J. Vos, F. en T. Takens en de weduwe G.J. Stel, alle wonende te Haren, de redenen hunne weigering heb verstaan en getracht heb, om hen tot toetreding tot het voorziene plan te overreden, dat ik daarin ook naar wensch geslaagd ben, aangezien drie der bedoelde ingezetenen hoofdzakelijk geen andere redenen van bezwaar konden inbrengen, dan het dragen in de kosten, waartoe zij weinig genegen waren, doch waaromtrent hunne bezwaren door mijn tusschenkomst opgeheven zijn geworden, terwijl de persoon van J. Vos, hoezeer andere redenen van bezwaar hebbende, zich ook niet meer ongenegen heeft betoond om toe te treden, daar de overige belanghebbenden ook toegetreden zijn. De laatstgenoemde heeft desniettemin zijne redenen van weigering schriftelijk opgegeven en ik heb gemeend het deswege bij mij ingediende stuk aan u te moeten doen toekomen, zoals ik de eer heb hetzelve hiernevens te voegen.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 104)

Folkert trouwt (kerk) op zondag 12 mei 1805 te Haren op 32-jarige leeftijd met de 31-jarige **Fennechien Pieters**, zie 111.5.

Van Folkert en Fennechien zijn drie kinderen bekend:

1 **Leentien Takens**, wonende te Haren (Wijk C Onnen 27A), aldaar (Wijk C Onnen 46) en aldaar, is geboren op woensdag 5 februari 1806 te Onnen, is gedoopt op zondag 16 februari 1806 te Haren, wonende Wijk C Onnen 46 aldaar, is overleden op zondag 19 april 1857 te Onnen. Leentien werd 51 jaar, 2 maanden en 14 dagen.
Leentien trouwt op zaterdag 27 oktober 1832 te Haren op 26-jarige leeftijd met de 37-jarige **Jan Jakobs Horst**, zie 127.7.

© 2020 - E.M. van Koldam

2 **Pieter Takens**, landbouwer en dienstknecht, wonende te Haren (Wijk C Onnen 27A), aldaar (Wijk C Onnen 24) en aldaar (Wijk C Onnen 31), is geboren op maandag 19 oktober 1807 te Onnen, is overleden op dinsdag 12 april 1887 aldaar. Pieter werd 79 jaar, 5 maanden en 24 dagen.

Woont in 1830 met zijn zuster Leentje en Annechien en de boerenknecht Jan Hindriks Kooi op het adres Haren Wijk C Nr 27a Onnen.

Proces verbaal 28 november 1828
Op heden 28 november 1828 des avonds te zes uren is voor mij, burgemeester van de gemeente Haren, als geroepen zijnde, verschenen de persoon Pieter Takens, oud 21 jaren, zonder beroep, geboren en wonende te Haren, hebbende aan zijne verpligting ten aanzien van de wet op de Nationale Militie voldaan, dewelke op de aan hem gedane vragen het navolgende heeft verklaard.
Dat hij laatstleden zondagavond den 23 dezer, wel op het pad bij het huis van Lukas Brink heeft geweest, doch niet kan zeggen of de jongens Jan Smeenk en Willem Berends zijn geslagen en ook niet wie hun geslagen heeft.
Echter zal het eerste geval wel plaats gehad hebben, want hij comparant had gezien, dat Jan Smeenk bebloed, en Willem Berends en bult op het hoofd gehad hadden.
Verklarende comparant verder van deze zaak niets te weten..
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 61; zie voor het volledige dossier bij Willem Berends de Jonge en Jan Smeenge)

Brief 25 oktober 1842 van de gouverneur
Bij missive van 27 oktober 1832 heb ik aan u doen toekomen de bewijsstukken overgelegd door zekeren Daniel Ohlen, bij gelegenheid, dat dezelve als plaatsvervanger voor den schutter uwer gemeente Pieter Takens is aangenomen.
Van deze stukken thans door mij gebruik moetende worden gemaakt bij de behandeling van een door genoemden persoon aan Zijne Majesteit ingediend request om ontheven te worden van de productie van het bij de wet gevorderde bewijs wegens voldoening aan de nationale militie. Zoo verzoek ik u om die stukken ten spoedigste aan mij te doen toekomen, zullende dezelve na gemaakt gebruik aan u worden terug gezonden.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 75)

Brief 14 november 1842 aan de gouverneur
In antwoord op uw missive van den 25 oktober jl. vind ik mij verpligt te berigten, dat ik, niettegenstaande daarna bij herhaling te hebben gezocht, in het archief dezer gemeente niet heb kunnen vinden de stukken door den persoon Daniel Ohlen overgelegd bij de gelegenheid, dat dezelve als plaatsvervanger van schutter Pieter Takens is aangenomen. Ik bevind mij alzoo niet in de mogelijkheid die stukken aan u over te zenden.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 110)

Brief 2 december 1843 aan de officier van justitie
Bij deze heb ik de eer aan u te doen toekomen eene bij mij ingekomene klagte door Pieter Takens wegens ontvreemde chigorei wortelen van den klagers land.
Ik heb de personen als getuigen opgegeven gehoord en voeg hunne verklaringen hiernevens, terwijl ik voorts hierbij voeg de zak, waarin de wortelen zijn geborgen geweest, welke zak door mij met het cachet [= stempel] van het plaatselijk bestuur is gewaarmerkt.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111)

Brief 30 november 1844 van de officier van justitie
Ik heb de eer u te verzoeken om naar aanleiding van de hiernevens gaande klagte, gedaan door Annechien Smit en Bougien Christiaan Nieuwenhuis te hooren de persoon van Jans Berends, alsmede Pieter Takens en diens vrouw.
Vooralsnog komt het mij voor, dat de beleediging van den 22 dezer voor geene regterlijke vervolging vatbaar zal zijn en het ware wenschelijk, dat de twistende personen zich konden verstaan.
Met de verzochte informatiën hoop ik de klagte terug te bekomen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 77)

Groninger Courant, 18 november 1853
Ten overstaan van Mr.J.W. Quintus, Notaris te Groningen, zal, op MAANDAG den 12den December 1853, des avonds te 6 uur, ten Huize van den Kastelein J. van HEMMEN, te Harendermolen, ten verzoeke van L. POELMA, publiek worden verkocht-- Eene BOEREN BEHUIZING en SCHUUR, met de daarbij behoorende BOUW-, WEIDE- en HOOILANDEN, staande en gelegen te Onnen, Gemeente Haren, thans bij P. TAKENS in huur in gebruik, in 30 perceelen, nader bij Aanslagbiljetten te omschrijven. Om te aanvaarden de Landerijen op Gregorie en de Gebouwen op den Isten Mei 1854.

Pieter trouwt op donderdag 14 juni 1838 te Haren op 30-jarige leeftijd met de 17-jarige **Jantien Poelma**, dochter van **Lammert Jans Poelma (23.2)** en **Aaltje Lammerts Bazuin**. Jantien, wonende te Helpman (Wijk B Helpman 13), te Haren (Wijk C Onnen 24) en aldaar (Wijk C Onnen 31), is geboren op woensdag 9 mei 1821 te Helpman, is overleden op dinsdag 23 januari 1866 te Onnen. Jantien werd 44 jaar, 8 maanden en 14 dagen.

3 **Annechien Takens**, wonende te Haren, aldaar (Wijk C Onnen 27A), aldaar (Wijk A Haren 25), aldaar (Wijk A Haren 28) en aldaar (Wijk A Haren 32), is geboren op zaterdag 10 februari 1816 te Onnen (Wijk C Onnen 7), is als geboren aangegeven op zondag 11 februari 1816 te Haren (aangever geboorte was Folkert Willems Takens (zie 246); getuigen aangifte geboorte waren Jan Derks Hekman en Hindrik Berends (zie 27)), is overleden op dinsdag 3 mei 1892 te Onnen. Annechien werd 76 jaar, 2 maanden en 23 dagen.
Annechien trouwt op donderdag 11 mei 1843 te Haren op 27-jarige leeftijd met de 27-jarige **Pieter Oosterveld**, zie 197.7.

247 **Pieter Takens** (GH1812-058, MIL-039), zoon van **Willem Takens** en **Leentje Hindriks**, landbouwer, wonende te Haren (Wijk D Klaverblad 16), is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 1 april 1770 aldaar, is overleden op donderdag 4 augustus 1842 te Annen. Pieter werd 72 jaar, 4 maanden en 3 dagen.

In de lijst inkwartiering van 16 augustus 1815 wordt broer Tako Takens vermeld als hoofdbewoner van Wijk D nr 16. Wellicht woonde Pieter toen elders. Woont in 1830 op het adres Haren Wijk D Nr 16 Klaverblad samen met zijn vrouw, zoontje Willem, zwager Harrm Jans Pastoor en de inwonende Abelina Nienhuis (waarschijnlijk werkmeid).

Akte 19 december 1818
Willem Rudolph Warmolts te Eelde verkoopt aan Take Takens en Pieter Takens te Haren 6 matten hooiland, onverscheiden in 12 matten, De Koppels genaamd, waarvan de andere helft reeds aan de kopers toebehoort. De koopprijs bedraagt f.600,-. Willem heeft

dit stuk grond geërfd van zijn vader Jan Hendrik Warmolts.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr. 84, Akte 634)

Uittreksel uit Memorie van successie, 14 september 1826 van Ettijn Lukas Revers
De omvang van de nalatenschap is als volgt:
ACTIVA

- waarde 2 matten hooiland	f. 125,00
- onderhandse lening aan H. Doll Havinga	30,00
- onderhandse lening Tako Takens en Pieter Takens	450,00
- verschenen rente over deze lening (4,5%)	7,54
- onderhandse lening H. Holwerda	250,00
- verschenen rente over deze lening (5%)	10,07
- onderhandse lening Lucas Adolfs	100,00
- verschenen rente over deze lening (4,5%)	1,68
- lening Geesien Lucas (vrouw van Jan Evers Buning)	60,00
- verschenen rente over deze lening (4,5%)	0,70
- onderhandse leningen neef Christoffer van Boekeren	231,81
- huismobilien en lijfstoebehoren	331,40
- contanten	35,00
TOTAAL ACTIVA	1.633,20

Brief 16 juli 1831 aan de gouverneur
Ter voldoening aan uw aanschrijving van 13 juli jl. heb ik de eer u te berigten, dat ik dadelijk na deszelfs ontvangst onderzoek heb laten doen naar den persoon van Harm Pastoor, die zich hier eenigen tijd bij zijn zwager had opgehouden. Gezegde Harm Pastoor heb ik heden middag doen arresteren en onder zekere geleide aan den plaatselijken kommandant van Groningen doen overbrengen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 105)

Pieter trouwt op donderdag 10 april 1828 te Haren (huwelijksgetuigen waren Jan Antonie van Hemmen (zie 101), Take Willems Takens (zie 248), Hindrik Pastoor en Harm Jans Pastoor) op 58-jarige leeftijd met de 34-jarige **Geertje Jans Pastoor** (B24-1843), dochter van **Jan Pastoor** en **Jantje Hendriks**. Geertje, wonende te Haren (Wijk D Klaverblad 16), aldaar (Wijk D Hemmen 18), aldaar (Wijk D Hemmen 20) en aldaar, is geboren te Annen, is gedoopt op zondag 9 februari 1794 te Anloo, wonende Wijk D Klaverblad 20 te Haren, is overleden op vrijdag 2 april 1869 te Hemmen. Geertje werd 75 jaar, 1 maand en 24 dagen.

Van Pieter en Geertje zijn drie kinderen bekend:

1 **Willem Takens**, landbouwer, wonende te Haren (Wijk D Klaverblad 16), aldaar (Wijk D Hemmen 18) en aldaar (Wijk D Klaverblad 20), is geboren op vrijdag 3 april 1829 aldaar, is overleden op maandag 14 december 1903 aldaar. Willem werd 74 jaar, 8 maanden en 11 dagen.
Willem trouwt op zaterdag 10 augustus 1861 te Haren op 32-jarige leeftijd met de 24-jarige **Geertje van Hemmen**, dochter van **Egbert van Hemmen (101.3)** en **Aaltjen Harms**. Geertje, wonende te Haren (Wijk D Hemmen 1) en aldaar (Wijk D Klaverblad 20), is geboren op maandag 7 november 1836 aldaar, is overleden op vrijdag 31 juli 1896 te Hemmen. Geertje werd 59 jaar, 8 maanden en 24 dagen.

2 **Jan Takens**, landbouwer, wonende te Haren (Wijk D Hemmen 18) en aldaar (Wijk D Klaverblad 20), is geboren op woensdag 4 mei 1831 aldaar, is als geboren aangegeven op vrijdag 6 mei 1831 (aangever geboorte was Pieter Takens (zie 247); getuige aangifte geboorte was Roelf Koops (zie 156)), is overleden op zondag 19 augustus 1900 aldaar. Jan werd 69 jaar, 3 maanden en 15 dagen.

3 **Leentje Takens**, wonende te Haren (Wijk D Hemmen 18) en aldaar (Wijk D Klaverblad 20), is geboren op donderdag 4 september 1834 aldaar, is overleden op zaterdag 22 juli 1865 aldaar. Leentje werd 30 jaar, 10 maanden en 18 dagen.
Leentje trouwt op zaterdag 17 november 1860 te Haren op 26-jarige leeftijd met de 32-jarige **Pieter Pauwels**, zoon van **Roelf Pauwels (69.8)** en **Engelina Eising**. Pieter, landbouwer, wonende te Haren (Wijk A Haren 22), aldaar (Wijk A Haren 24) en aldaar (Wijk A Haren 27), is geboren op zondag 20 april 1828 aldaar, is overleden op maandag 12 januari 1903 aldaar. Pieter werd 74 jaar, 8 maanden en 23 dagen.

Nieuwsblad van het Noorden, 5 november 1893
Boerenplaats te Haren.
Op Maandag 27 November 1898, des avonds 7 uur, bij M. v.d. VEEN te Haren, zal, ten verzoeke van den heer P. PAUWELS, te Haren, voor den tijd van 3 jaren, publiek worden verhuurd: Eene BOERENBEHUIZJNG met SCHUUR en ruim 3 Ha. BOUW- en WEILAND, aan den straatweg ten noorden het dorp Haren. Zeer geschikt voor MOESKERIJ of KOEMELKERIJ, thans in gebruik bij de weduwe P. Brontsema.
S. Lohman, notaris

Nieuwsblad van het Noorden, 20 mei 1896
HAREN, 18 Mei. Heden had hiervoor de verkiezing van nog twee leden van
bet kerkelijk kiescollege de herstemming plaats tusschen de heeren P. Pauwels,
J. Bijkerk, F. Veldman en H. Hendriks. Uitgebracht werden 69 stemmen. De heer
Pauwels werd gekozen met 55 en de heer Bijkerk met 17 stemmen. De vier aftredende leden zijn nu allen herkozen, terwijl
de heer Bijkerk zitting zal nemen in de plaats van wijlen den heer R. Kuipers.

Pieter was later gehuwd (2) met **Hinderika Eising**.<304,305>

248 **Take Willems Takens** ook genaamd Talje Willems Takens (GH1812-057; MIL-375), zoon van **Willem Takens** en **Leentje Hindriks**, wonende te Haren (Wijk D Klaverblad 16) en aldaar (Wijk D Dilgt 14), is geboren aldaar, is gedoopt op vrijdag 15 februari 1765 aldaar, is overleden op zaterdag 16 september 1837 te Groningen. Take werd 72 jaar, 7 maanden en 1 dag.

Voogdijstelling 24 september 1802
Tako Willems (Takens) zweert aan als principale voormond over de zes kinderen van wijlen Hendrik Willems (Takens) bij Johanna Hindriks (Mulder) in echte verwekt. Willem Ansing te Onnen wordt sibbevoogd en Roelf Koops te Haren vreemde voogd.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1496)

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 18 juli 1812

Jannes Hoenderken te Noordlaren wordt op verzoek van de erfgenamen aangewezen als taxateur in de nalatenschap van wijlen Willem Takens en Leentje Hindriks te Haren
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 109, zaak 58)

Akte 17 december 1812
Het betreft de publieke verkoping van de roerende uit de nalatenschap van Leentje Hindriks, weduwe van Willem Takens (overleden 11 april 1806). Erfgenamen zijn:
- Tako Willems Takens, te Haren;
- Pieter Willems Takens, te Haren;
- Folkert Willems Takens, te Onnen;
- Willem Eissing, te Onnen, namens zijn vrouw Engelina Willems Takens;
- Jan Pathuis in zijn kwaliteit van voormond over de minderjarige kinderen van Hindrik Willems Takens en Johanna Hindriks, en wel met name Leentje, Zwaantje, Willem, Hendrik, Tako en Aaltje. Toeziend voogd is Roelf Koops op basis van een akte van de Regter van Selwert en Sappemeer van 24 september 1802. Normaliter is Tako Willems Takens de voogd van de kinderen, maar omdat hij bij deze verkoop zelf belangen heeft, wordt hij vervangen door Jan Pathuis.
Ook al het vee wordt verkocht. De totale opbrengst van de veiling bedraagt f.2.505,10. Er zijn veel verschillende kopers. Ook de erfgenamen kopen veel uit de boedel. Illustratief is de verkoop van de koeien. Tako Willems Takens koopt uit de boedel 5 koeien. Jan Vedder te Groningen, wed. Hindrik Geerts te Dilgt, Jan Lammers te Groningen, Cornelis Bolhuis te Haren en Albert Timmer te Groningen kopen elk een koe.
(Groninger Archieven, toegang 1873, inventaris nr 3, acte 260)

Actes 30 maart 1813 tm 13 april 1813.
Het betreft de publieke verkoping van de nalatenschap van Leentje Hindriks, weduwe van Willem Takens. Erfgenamen zijn:
- Tako Willems Takens, te Haren;
- Pieter Willems Takens, te Haren;
- Folkert Willems Takens, te Onnen;
- Willem Eissing, te Onnen, namens zijn vrouw Engelina Willems Takens;
- Jan Pathuis in zijn kwaliteit van voogd over de minderjarige kinderen van Hindrik Willems Takens en Johanna Hindriks, en wel met name Leentje, Zwaantje, Willem, Hendrik, Tako en Aaltje. Toeziend voogd is Roelf Koops op basis van een acte van de Regter van Selwert en Sappemeer van 24 september 1802.
De onroerende goederen, die worden geveild zijn de volgende:
1. een behuizing en schuur, getekend D16 te Haren op een stuk land het Holt genaamd met de beklemming der daaronder behorende landerijen, als:
a. 10 matten zwettende ten noorden aan Jan Oosterveld, ten oosten de Kerklaan, ten zuiden Hindrik Pauwels en ten westen de Heereweg;
b. 10 matten, de Mikkenkamp, zwettende ten noorden en oosten aan de Boereweg, ten zuiden Klaas Kornelis cs en ten westen de Kerklaan;
c. vijf maten, de Westerkampen genaamd, zwettende ten noorden aan Warnerus Ansingh, ten oosten aan de Heereweg, ten zuiden en ten westen aan de Boereweg;
d. een halve akker, de Broekakker, zwettende ten noorden en ten zuiden aan de heer La Clé, ten oosten aan het Boereveen en ten westen aan de Boereweg;
e. 5 matten hooiland, de Koppels genaamd, wandelende met J. Warmolts, zwettende ten noorden aan de weduwe R.J. Vos, ten oosten aan Gerrit Vedder, ten zuiden de weduwe Hindrik Geerts en ten westen het Hoornschediep;
f. een mat hooiland, het Maar;
g. 2 matten hooiland, de Hartenkamp;
h. een half mat hooiland, de Wolddelen;
k. vier matten hooiland, de Luizeberg;
l. 4 matten hooiland, de Harskamp;
m. 2 matten hooiland, de Tusschenkuilen;
n. 3 matten hooiland, het Ven;
o. een mat wildernis, het Zwan
Doende jaarlijks tot huur f.120,-. De waarde van dit onderdeel is door Mr. W.J. Quintus, Stoffer van Boekeren en Berend Kars Peulinga getaxeerd op f.2.500,-.
2. De vaste beklemming van 8 matten land onder het Dilgster Hamrik. Het Papenstuk genaamd. Ten noorden Gerrit Vedder, ten oosten H. van Dijken, ten zuiden de weduwe Hindrik Geerts en ten westen het Hoornsche Diep. Huur f.24,- per jaar. Getaxeerde waarde f.600,-. Aangekocht door Willem Taken en Leentje Hindriks bij acte van 1 mei 1775.
3. De eigendom van een stuk land, de Eskamp. Getaxeerde waarde f.550,-. Aangekocht bij acte van 20 januari 1798. Het perceel bestat uit drie delen:
a. de grote akker;
b. de kleine akker
c. de zuider akker.
4. Een stuk land, groot 12 mudden, De Holten, ten noorden Jan A. van Hemmen, ten oosten Hindrik Oosterveld, ten zuiden Hindrik Oosterveld en ten westen de Heereweg. Getaxeerde waarde f.1.250,-. Dit land is door Willem Takens en Leentje Hindriks bij authentieke acte van 15 november 1803 voor 24 jaar in erfpacht verkregen.
5. Zes matten land, de Harskamp, ten oosten van Haren. Getaxeerde waarde f.250,-. Hiervan zijn 4 matten in erfpacht bekomen voor 25 jaar bij acte van 2 mei 1783 en zijn de beide andere matten, de Sevensterren genaamd, aangekocht bij acte van 31 augustus 1784.
6. Een akker land, samen met perceel 7 gewaardeerd op f.70,-. Aangekocht bij acte van 1 november 1792.
7. Een stuk veen. Gelijk gekocht met perceel 6.
8. De halfscheid van een stuk land te Onnen, het Noorenland. Getaxeerde waarde f25,-. Aangekocht op 3 mei 1794.
9. De halfscheid in een legerstede in de Harener Kerk. Getaxeerde warde f.5,-. Aangekocht op 4 mei 1774.
De verkoop vindt plaats ten huize van Stoffer van Boekeren te Haren. Er zijn twee ronden, de eerste op 1 april 1813 en de tweede op 13 april 1813. Tijdens de veiling kan worden geboden, zolang de aangestoken waschlichten branden. Op basis van de biedingen in de tweede rond vindt de verkoop plaats. De hoogste bieders zijn (vermelding per boven aangegeven nummer):
1. Take Willems Takens en Pieter Willems Takens f.4.649,-;
2. Roelf Meijer f.1000,-;
3a. Willem Eissing f.221,-;
3b. Willem Eissing f.141,-;
3c. Folkert Willems Taken f.211,-;
4. Jan van Hemmen f.1.566,-;
5. Willem Eissing f.211,-;
6. Jan Sjobbema f90,-;
7. Willem Takens f36,-;
8. Folkert Willems Takens f.45,-;

© 2020 - E.M. van Koldam

9 Willem Eissing f.5,-
Alle percelen worden toegewezen.
(Groninger Archieven, toegang 1873, inventaris nr 5, actes 117, 118, 136 en 137)

Akte 19 december 1818
Willem Rudolph Warmolts te Eelde verkoopt aan Take Takens en Pieter Takens te Haren 6 matten hooiland, onverscheiden in 12 matten, De Koppels genaamd, waarvan de andere helft reeds aan de kopers toebehoort. De koopprijs bedraagt f.600,-. Willem heeft dit stuk grond geërfd van zijn vader Jan Hendrik Warmolts.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr. 84, Akte 634)

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 29 juli 1819
De nabestaanden en goede vrienden van Leentje, Pieter en Annigje Folkerts Takens, minderjarige kinderen van Fennigje Pieters, landbouwersche te Onnen, en wijlen Folkert Takens, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Take Takens, landbouwer te Haren, oom
- Willem Eissens, landbouwer te Onnen, aangehuwde oom
- Cornelis Hornhuis, landbouwer te Onnen, goede vriend
Aanwezig van moederszijde:
- Hindrik van Nog, landbouwer te Haren, aangehuwde oom
- Wicher Alderts, landbouwer te Onnen, aangehuwde oom
- Jelke Vos, landbouwer te Onnen, goede vriend
Tot toeziend voogd wordt benoemd Take Takens.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 112, zaak 1819/97)

Proces verbaal 2 december 1820
Willem Eising komt bij de schout met een klacht over zijn zwager Tako Takens. Willem heeft aan Tako een paard verkocht voor f.214, maar Tako heeft slechts f.150,- betaald. Hij had beloofd om in de herfst de rest te betalen. Maar Tako stelt, dat het paard niet voldoet. Hij wil het paard wel aan Willem Eising terug geven. Hij is ook bereid het paard nog een half jaar te houden. Als het dan voldoet, zal hij de f.64,- alsnog betalen. En zo wordt door bemiddeling van de schout het geschil opgelost.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 53)

Uittreksel uit Memorie van successie, 14 september 1826 van Ettijn Lukas Revers
De omvang van de nalatenschap is als volgt:
ACTIVA

- waarde 2 matten hooiland		f. 125,00
- onderhandse lening aan H. Doll Havinga	30,00	
- onderhandse lening Tako Takens en Pieter Takens	450,00	
- verschenen rente over deze lening (4,5%)	7,54	
- onderhandse lening H. Holwerda		250,00
- verschenen rente over deze lening (5%)	10,07	
- onderhandse lening Lucas Adolfs		100,00
- verschenen rente over deze lening (4,5%)		1,68
- lening Geesien Lucas (vrouw van Jan Evers Buning)	60,00	
- verschenen rente over deze lening (4,5%)		0,70
- onderhandse leningen neef Christ. van Boekeren	231,81	
- huismobilien en lijfstoebehoren	331,40	
- contanten		35,00
TOTAAL ACTIVA		1.633,20

Brief 2 juli 1830 aan Gedeputeerde Staten
Ter voldoening aan uw resolutie van 21 juni j.l. betrekkelijk en het verlangen van de eigenaren van landen geleggen tussen de Zuider- en de Noorderzanddijken ten oosten van Haren, om de gebrekkige pomp, welke die landen tot uitwatering verstrekt, door een zijl te doen vervangen, op de plaats waar bevorens het zogenaamde Harender Zijltje heeft gelegen, heb ik de eer u als volgt te informeren. Ik heb de dissontierende ingezetenen in dezen zijnde de personen J. Vos, F. en T. Takens en de weduwe G.J. Stel, alle wonende te Haren, de redenen hunne weigering heb verstaan en getracht heb, om hen tot toetreding tot het voorziene plan te overreden, dat ik daarin ook naar wensch geslaagd ben, aangezien drie der bedoelde ingezetenen hoofdzakelijk geen andere redenen van bezwaar konden inbrengen, dan het dragen in de kosten, waartoe zij weinig genegen waren, doch waaromtrent hunne bezwaren door mijn tusschenkomst opgeheven zijn geworden, terwijl de persoon van J. Vos, hoezeer andere redenen van bezwaar hebbende, zich ook niet meer ongenegen heeft betoond om toe te treden, daar de overige belanghebbenden ook toegetreden zijn. De laatstgenoemde heeft desniettemin zijne redenen van weigering schriftelijk opgegeven en ik heb gemeend het deswege bij mij ingediende stuk aan u te moeten doen toekomen, zoals ik de eer heb hetzelve hiernevens te voegen. aH

(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 104)

249 **Tadeus Renici van Theken** (GH1812-117), procureur-fiscaal van Menaldumadeel en controleur der Convoijen en Licenten, is gedoopt op zondag 13 oktober 1737 te Leeuwarden, is overleden op donderdag 24 september 1812 te Hoornschedijk (in huis E24; hoek Meerweg/Groningerweg te Paterswolde). Tadeus werd 74 jaar, 11 maanden en 11 dagen.
Tadeus trouwt op zondag 7 december 1760, trouwt (kerk) te Rijperkerk op 23-jarige leeftijd met de 20-jarige **Antje Pieters Posthumes**. Antje is geboren in 1740 (OS) te Berlicum.

Van Tadeus en Antje zijn twee kinderen bekend:

1 **Hendrik van Theken** is geboren te Uitwierde, is gedoopt op zondag 17 augustus 1766, is overleden op donderdag 29 december 1814 te Hoornschedijk (in huis E15). Hendrik werd 48 jaar, 4 maanden en 12 dagen.

2 **Trientje Rinici van Theken** is geboren te Delfzijl, is gedoopt op maandag 31 mei 1773 aldaar, is overleden in juli 1801 te Paterswolde. Trientje werd 28 jaar en 2 maanden.
Trientje trouwt (kerk) op zondag 25 juni 1797 te Eelde op 24-jarige leeftijd met de 32-jarige **Willems Remmelts Meulman**, zoon van **Remmelt Meulman** en **Annegje Jans**. Willems is geboren te Paterswolde, is gedoopt op zondag 24 februari 1765 te Eelde, is overleden op maandag 5 juli 1813 te Paterswolde. Willems werd 48 jaar, 4 maanden en 11 dagen.

250 **Hindrik Geerts Timmer** (GH1812-250; MIL-260; L-00166), zoon van **Geert Jacobs** en **Aaltien Lubbers**, timmerman,

wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 4), is geboren te Loon, is gedoopt op zondag 15 augustus 1773 te Rolde, is overleden op zondag 14 november 1841 te Noordlaren. Hindrik werd 68 jaar, 2 maanden en 30 dagen.

Heeft zich omstreeks 1795 in Noordlaren gevestigd. Woont in 1830 met zijn vrouw en acht kinderen op het adres Noordlaren, Wijk B, Nr 4.

Acte 29 september 1815
Hillegien Harms, weduwe van wijlen Jan Harms, van beroep landbouwersche, wonende te Schipborg in Drenthe, verkoopt en draagt in vrije eigendom over aan Geert Haarms Raammaker, landbouwer, wonende te Glimmen, de halfscheid, welke verkoopster als erfgenaam van wijlen haar vader Jan Harms toebehoort in het na te melden huis en hof, waarvan de andere halfscheid in eigendom toebehoort aan de gezamenlijke kinderen van wijlen Sikke Alberts en Berendina Jans, in leven echtelieden.
Het betreft een hof staande en gelegen te Noordlaren, ten zuiden van de Kerkstraat, gemerkt letter B, oud nummer 4 en nieuw nummer 24, zwettende ten noorden aan de Kerkstraat, ten oosten aan Geert Nieboer, ten zuiden aan Jannes Hoiting en ten westen aan de diakonie. Verkooprijs f.300,-
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr 50, acte 803)

Acte 28 april 1820
Lammigje Geerts Hoiting, landbouwersche te Glimmen, weduwe van Harm Jans Ramaker, verkoopt aan Hindrik Geerts Timmer, van beroep Timmerman, woonachtig te Noordlaren, de halfscheid welke toebehoort aan verkopersche, waarvan de andere halfscheid reeds toebehoort aan de koper, van een huis en hof te Noordlaren, ten zuiden van de Kerkstraat, getekend letter B oud nummer 4 en nieuw nummer 24. Zwettende ten noorden aan de Kerkstraat, ten oosten Jan Freerks Venema, ten zuiden de erven Jan Hoiting en ten westen de diakonie. De koopprijs bedraagt f.300,-. De acte wordt gepasseerd door notaris Willem Jan Quintus ten huize van Lammigje Geerts Hoitinge en in aanwezigheid van Otte Berends en Hindrik Houwing te Glimmen als getuigen.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 52, acte 104)

Groninger Courant, 29 december 1848
Ten overstaan van Mr. J.W. Quintus, notaris te Groningen, zullen op zaterdag den 20sten januarij 1849, des namiddags te x uur, ten huize van Berend Timmer, te Noordlaren, publiek worden verkocht:
I. Eene behuizing of twee woningen, getekend B no 4, staande en gelegen aan de straat te Noordlaren, in twee perceelen;
II. Een akker bouwland, groot ongeveer 12 roeden, gelegen op de Noordlaarder Es, de Kampakker genoemd,
toebehoorende aan de erven H.G. Timmer en vrouw.

Hindrik trouwt (kerk) op zondag 25 oktober 1801 te Noordlaren op 28-jarige leeftijd met de 19-jarige **Trientje Sikkens**, dochter van **Sikke Alberts** en **Berendina Jans**. Trientje, wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 4), is geboren op zondag 28 april 1782 aldaar, is gedoopt op zondag 5 mei 1782 aldaar, is overleden op dinsdag 23 mei 1848 aldaar. Trientje werd 66 jaar en 25 dagen.

Van Hindrik en Trientje zijn tien kinderen bekend:

1 **Berendina Hindriks Timmer**, wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 4), is geboren op maandag 15 november 1802 aldaar, is gedoopt op dinsdag 21 december 1802 aldaar, is overleden op zaterdag 3 mei 1851 te Vries. Berendina werd 48 jaar, 5 maanden en 18 dagen.
Berendina trouwt op zaterdag 6 mei 1837 te Haren op 34-jarige leeftijd met de 30-jarige **Klaas Jans Nieborg** ook genaamd Klaas Nijborg, zoon van **Jan Klasen Nieborg** en **Menke Lourens**. Klaas, boerenknecht, is geboren op dinsdag 24 maart 1807 te Zuidlaarderveen.

2 **Geert Hindriks Timmer**, timmerman, wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 4), is geboren op vrijdag 22 maart 1805 aldaar, is gedoopt op zondag 31 maart 1805 aldaar, is overleden op zaterdag 21 juni 1851 aldaar. Geert werd 46 jaar, 2 maanden en 30 dagen.

Groninger Courant, 30 december 1851
Ten overstaan van Mr. J.W. Quintus, notaris te Groningen, zal na afloop van een houtboeldag, des avonds te 6 uur, ten huize van den kastelein W. Brants, te Noordlaren, worden verkocht: eene behuizing met tuin, staande en gelegen aan de straat te Noordlaren, behoorende tot de nalatenschap van wijlen G.H. Timmer.

Groninger Courant, 27 juni 1851
Al degenen, die iets te vorderen hebben van- of verschuldigd zijn aan wijlen GEERT HINDRIKS TIMMER, in leven timmerman, en WILLEMTIEN KOOPS, ehelieden, gewoond hebbende en overleden te Noordlaren, worden instantelijk verzocht, daarvan, binnen acht dagen na heden, opgave te doen ten kantore van den ondergeteekende, in de Heerestraat te Groningen.
Groningen, 27 Junij 1851. Mr. J.W. QUINTUS , Notaris.

Geert trouwt op dinsdag 25 mei 1841 te Haren op 36-jarige leeftijd met de 26-jarige **Willemtien Jans Koops**, zie 153.8.

3 **Sikko Hindriks Timmer**, timmerman, wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 4) en aldaar (Wijk A Noordlaren 3B), is geboren op donderdag 7 mei 1807 aldaar, is gedoopt op zondag 17 mei 1807 aldaar, is overleden op maandag 23 mei 1892 aldaar. Sikko werd 85 jaar en 16 dagen.

Nominatieve staat 1826 Nationale Militie
Nominatieve staat der personen, behoorende tot de gemeente Haren, die door den militieraad, zitting houdende te Groningen, voor één jaar of voor altijd van den dienst der militie zijn vrijgesteld.
Christiaan Sjobbema, broederdienst
Harm van Almelo, eenig kind
Willem Breeman, te klein
Harm Nieland, eenig kind
Aaldrik Evenhuis, broederdienst
Antonius Hendrikus Nicolaas Timans, in dienst
Hendrik Roelfs, ligchaamsgebrek
Martinus van der Vaart, bijziende
Berend Glimminga, broederdienst volbragt
Harm Meinderts, te klein
Sicco Hindriks [Sikko Hindriks Timmer], ligchaamsgebrek
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 59)

Brief 10 april 1837 aan de burgemeester van Zuidlaren

© 2020 - E.M. van Koldam

Het diaconiebestuur te Noordlaren heeft mij bij schrijven van 30 maart 1837 berigt, dat zekere Sijger Eilders, inwonende bij Sikko Hendrik Timmer te Noordlaren zich tot gemelden diakonie heeft gewend ter bekoming van kost en inwoning, welke hij zich zelf niet meer kan verschaffen, met opgave tevens, dat genoemden persoon van de hervormde godsdienst belijdende is en te Veendam geboren is. Na het verlaten zijner geboorteplaats eerst verscheiden jaren te Westerbroek heeft door gebragt, daarna vijf of zes jaren bij de heer Geertsema te Midlaren in uw gemeente, toen drie jaren te Noordlaren is gekomen en om de 2,5 jaar gewoond heeft. Dat hij dan weder is vertrokken naar Midlaren in uw gemeente, alwaar hij ten huize van den schaapsherder Jan Nijborg 1 jaar heeft doorgebragt en dat hij van daar op de 1 mei 1833 weder te Noordlaren is terug gekomen en tot op heden toe nog woont.
U hiervan kennis gevende, zoo zal u duidelijk zijn, dat betrokkene in uw gemeente domicilie van onderstand heeft verkregen en verzoek ik u het diaconiebestuur te Zuidlaren hiervan te verwittigen, ten einde gemelde persoon door hetzelve in alimentatie wordt opgenomen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 108)

Brief 16 oktober 1838 aan de officier van justitie
In voldoening aan uw missive van den 13 dezer, heb ik den persoon van Gosling Braaksma, woonachtig binnen deze gemeente, gehoord, en daarvan proces verbaal opgemaakt, gelijk ook van de daarbij betrokken personen Sikke Hindriks Timmer en Albert Homan, welke stukken ik de eer heb hiernevens aan u te zenden.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 108)

Brief 16 november 1839 van de officier van justitie
Ik heb de eer u bij deze in te zenden een aan mij ingediende klagte van Albert Homan tegen Sikko Hendriks Timmer, timmerman en klompenmaker, wonende te Noordlaren, met verzoek om de in gemelde klagte opgegeven getuigen van J.S., E.R. W., benevens de personen van Geert Koers, Evert Seubering en de vrouw van Gosling Braaksma, welke alle onder uw gemeente moeten woonachtig zijn en mij nog als getuigen zijn genoemd, en de beklaagde Sikko Hendrik Timmer, te willen afhoren, en daarna de door u ingewonnen informatiën onder terugzending der nevensgaande klagte aan mij te willen doen toekomen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 72) HAZA

Brief 20 november 1839 aan de officier van justitie
Ik heb de eer in voldoening aan uw missive van den 16 november 1839, hiernevens aan u, onder terugzending der klagte van Albert Homan tegen Sikke Hindriks Timmer, te doen toekomen proces verbaal inhoudende de verklaring van de beklaagde, benevens ingewonnen informatiën der getuigen, waarbij ik u moet berigten, dat de persoon J. S. woonachtig is in de gemeente Zuidlaren, provincie Drenthe, alsmede voege ik bij een berigt van de vrouw van Braaksma, welke door ongesteldheid niet is gecompareerd.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 109)

Brief 2 december 1839 van de officier van justitie
Ik heb de eer u bij deze te verzoeken om aan Albert Homan, wonende te Noordlaren, te willen doen kenbaar maken, dat aan de klagte welke hij op den 15 november jl. aan mij heeft ingediend tegen Sikke Hendriks Timmer, mede woonachtig te Noordlaren, door mij geen gevolg zal worden gegeven, en tevens aan laatstgemelde eveneens daarvan kennis te geven.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 72)

Brief 18 november 1847 aan de commissaris van politie
Door de hoofdmannen te Noordlaren benoemd achtervolgens art. 7 der keur op het houden van nachtwachts of het doen van nachtelijke ronden in de gemeente Haren, is bij mij ingebragt eene klagte tegen Sikke Timmer [Sikko Hindriks Timmer] en Albert Sikkens Schut, die zich onwillig hebben betoond op hunne beurt die dienst de nachtwacht waar te nemen. Die klagte in geschift gebragt zijnde heb ik de eer hierbij over te leggen onder nr 1. De beklaagden daaromtrent gehoord, heeft de eerstgenoemde verklaard de boete vrijwillig te zullen betalen, terwijl laatst genoemde is weigerachtig gebleven, omdat hij zich tot die voldoening onverplicht rekende, waarvan is opgemaakt het relaas hetwelk hier nevens is gevoegd onder nr 2.
Het zal nauwelijks behoeven te worden herinnerd, dat eene spoedige vervolging van dezen persoon en zijn veroordeling tot de bij de keur bepaalde boete de verdere tegenstand tegen die keur zal wegnemen en ik ben uit dien hoofde zoo vrij om deze zaak waaraan de publieke veiligheid in deze gemeente ten naauwste is verbonden eene spoedige behandeling dringend aan te bevelen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 114)

Brief 8 november 1853 aan de Commissaris des Konings
Bij kantbeschikking van den 5 dezer is door u om berigt en advies in onze handen gesteld een adres van D. van Steenderen, kolonist in het tweede gesticht te Veenhuizen, verzoekende uit dat gesticht ontslagen te worden, waarop wij de eer hebben te berigten:
a. dat bedoelde requestrant bij ons geheel onbekend is;
b. dat wij het daarvoor houden, dat S. [Sikko Hindriks] Timmer niet zoodanig van werk is voorzien, dat hij daardoor in staat zou zijn om voor den tijd van een of twee jaren aan eene knecht werk te kunnen verschaffen;
c. dat genoemde S. Timmer vroeger ook wel een kolonist als knecht heeft bij zich in dienst gehad, doch niet voor jaren, maar slechts voor enige weken.
Al waarom wij zouden wenschen, dat het verzoek van D. van Steenderen worde gewezen van de hand.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 120)

Brief 31 januari 1854 aan de Commissaris des Konings
In voldoening aan uw missive dd 25 januari 1854, waarbij is gevoegd een adres van D. van Steenderen, verzoekende om ontslag uit de bedelaarsgestichten hebben wij de eer te berigten, dat het door den kolonist aangevoerde nopens de wijze waarop hij in zijn onderhoud zal voorzien gegrond is op eene belofte van S.H. Timmer [Sikko Hindriks Timmer] om voortdurend werk te verschaffen.
Deze S.H. Timmer is intusschen zelden lang in de gelegenheid om goede handwerkslieden in dienst te houden, want zij handelen van den beginne af aan teveel uit tegenstrijdige belangen.
De kolonist verhuurt zich bij Timmer voor een zeer geringe daghuur en blijft zoo lang als het hem dient te blijven. Hij heeft alsdan zijn doel bereikt om op vrije voeten te gaan.
S.H. Timmer tracht middelwijl een nieuwe kolonist vrij te krijgen of werkt enige tijd lang met of zonder hulp.
Dienvolgens komt het ons voor, dat het werk bij Timmer door de rekwestrant gene genoegzame waarborg geeft, dat hij zich niet weder aan bedelarij zal schuldig maken en adviseren wij tot ene afwijzende beschikking op het adres.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 121)

Brief 25 maart 1854 aan de heer S.H. Timmer
Wij hebben de eer u te berigten, dat door de Commissaris des Konings in deze provincie uw adres om de kolonist D. van Steenderen uit de bedelaarsgestichten te hebben ontslagen, is gewezen van de hand, omdat er geene termen bestonden, om

dien persoon zijn ontslag te verleenen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 121)

Brief 16 mei 1854 aan de Commissaris des Konings
Het heeft u behaagd om berigt en raad in onze handen te stellen eene missive van de Commissaris des Konings in de provincie Drenthe dd 5 mei jl. en het daarbij gevoegde adres van den bedelaars kolonist D. van Steenderen dd 13 april jl.
Dienvolgens hebben wij de eer te berigten, dat de in het adres genoemde, zoo ruimschoots werk belovende, persoon S.H. Timmer, inderdaad te Noordlaren, gemeente Haren, woonachtig is, maar tevens, dat die persoon niettegenstaande zijn ijver- en ondernemingsgeest, door ons niet beschouwd wordt als genoegzaam in stat de belofte van twee jaren werk na te komen ten genoegen van zijnen werkman, want zijn hoofdzakelijk doel door het beloven van werk bij voorkeur aan kolonisten is hunne diensten voor een gering loon te gebruiken, waartoe die menschen zich in de regel gaarne gedurende een korten tijd verleenen, om daarna bij anderen werk tegen beter loon te zoeken of om opnieuw te gaan bedelen.
Het verzoek om ontslag op de belofte van S.H. Timmer gegrond zijnde, zoo adviseren wij onder terugzending der stukken tot eene afwijzende beschikking op het adres van D. van Steenderen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 121)

Brief 3 augustus 1854 aan de Commissaris des Konings
Het heeft u behaagd bij appointement dd 29 juli jl., om berigt en raad in onze handen te stellen de missive van de Minister van Binnenlandsche Zaken dd 25 juli jl., geleidende een supplement uittreksel uit de staat der bedelaarskolonie, die gedurende de maand mei jl. hun ontslag hebben aangevraagd.
Op den staat komt voor de kolonist D. van Steenderen, die het voornemen heeft zich naar Noordlaren te begeven, om als klompmaker de kost te verdienen bij zekeren S.H. Timmer.
Het is ons bekend, dat S.H. Timmer wel in de gelegenheid is om werk te verschaffen, maar tevens, dat hij zijne arbeiders gewoonlijk slechts korten tijd kan bij zich houden, om reden, dat hij in den regel te spaarzaam met het toekennen van daghuren is.
In aanmerking nemende de gunstige berigten der kolonisten directie nopens de geschiktheid van den kolonist mogen wij tot het verleenen van het verzochte ontslag adviseren. De betrekkelijke stukken gaan hierbij terug.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 121)

Nieuwsblad van het Noorden, 22 januari 1893
Op zaterdag 28 januari 1893, des avonds om 6 buur, ten huize van J. Timmer, te Noordlaren, zal, ten verzoeke van de wed. en erven van Sikke Timmer publiek worden verkocht:
a. Eene behuizing met schuur en verdere getimmerten, erf en grond, staande en gelegen te Noordlaren, groot 5 aren, 50 centiaren; zer geschikt voor bakkerij of andere affaires.
b. Ten verzoeke van J. Timmer en vrouw: een perceel bouwland, 'Zandgat' genaamd, gelegen te Glimmen, groot 36 A., 50 C.
S. Lohman, notaris.

Sikko trouwt op donderdag 25 februari 1830 te Haren op 22-jarige leeftijd (1) met de 27-jarige **Maria Frans Smid**, dochter van **Frans Jannes Smit** en **Roelfien Geerts**. Maria, wonende te Noordlaren (Wijk A Noordlaren 6) en aldaar (Wijk A Noordlaren 3B), is geboren op zondag 10 oktober 1802 te Eelde, is overleden op maandag 28 april 1856 te Noordlaren. Maria werd 53 jaar, 6 maanden en 18 dagen.
Sikko trouwt op donderdag 24 december 1857 te Haren op 50-jarige leeftijd (2) met de 41-jarige **Jantien Boerma**, dochter van **Berend Jans Boerma** en **Wibbegien Egberts Siegers**. Jantien is geboren op maandag 11 november 1816 te Paterswolde, is overleden op woensdag 24 januari 1894 te Glimmen. Jantien werd 77 jaar, 2 maanden en 13 dagen.

4 **Aaltien Geerts** is geboren op woensdag 22 november 1809 te Noordlaren, is gedoopt op zondag 26 november 1809 aldaar, is verdronken op donderdag 14 februari 1828 te De Broeken, is als overleden aangegeven op vrijdag 15 februari 1828 te Haren (aangever overlijden was Andries Alberts (zie 9); getuige aangifte overlijden was Albert Koops (zie 151.10)). Aaltien werd 18 jaar, 2 maanden en 23 dagen.

Een van de slachtoffers van het schaatsdrama op De Broeken bij Harenermolen.

Proces verbaal 14 februari 1828
Op heden den 14 februari 1828 des avonds te negen uren, kennis gekregen hebbende van het verdrinken van eenige personen in het water De Broeken genaamd ten westen van Harendermolen, heb ik, J. Vos, assessor bij het plaatselijk bestuur van Haren, bij afwezigheid van den heer Burgemeester der gemeente, mij derwaarts begeven, en aangekomen zijnde in het huis van Andries Alberts, arbeider, woonachtig onder Haren, nabij het water, aldaar op den grond bevonden te liggen drie uit het water getoogde jongedochters met namen Jantje Harms, oud 20 jaren, Aaltje H. Geerts, oud 19 jaren, en Beertje Hekman, oud 17 jaren, alle drie dienstmaagden woonachtig te Glimmen binnen deze gemeente, en dadelijk onderzoek doende, met den heelmeester J.P. Oostingh te Haren, naar derzelver toestand, bevonden wij, dat gemelde lijken (na zij ongeveer drie uren in het water waren geweest) en toen reeds om de twee uren uit hetzelve waren getogen door Hindrik Jacob Horst, landbouwer te Haren met behulp van andere personen, reeds alle blijken gaven van eenen werkelijken dood, zoo door het langdurig verblijf in het water, als door de koude, zoodat er geene pogingen meer konden worden gedaan tot een gewenschte herleving. Voorts hierbij onderrigt zijnde, dat er zich in hetzelfde water, zijnde een baggerwijk toebehoorende aan den heer C.H.W. Haack, zoo men zeker weet nog drie jongelingen bevonden, waarnaar reeds eenigen tijd vruchteloos was gezocht en vooral door de koude had moeten worden gestaakt, zoo heb ik assessor voornoemd, aanstonds last gegeven, om de zoeking dier jongelingen te hervatten, en mij te dien einde mede begeven naar de plaats waar zij verdronken waren, en na ene aanhoudende zoeking van ongeveer een half uur gevonden en uitgetogen Jakob Pikkert, oud 23 jaren, dienstknecht, woonachtig te Glimmen, die daarop dadelijk is vervoerd geworden naar het huis van Albert Koops, mede aan het water belendende, door welke toen mede het noodige naar de daaromtrent bestaande voorschriften is aangewend, om het leven op te wekken, doch welk onderzoek en aangewende pogingen door den heelmeester voornoemd vruchteloos waren, doordien het lijk alle blijken gaf van eenen werkelijken dood.
Het verder vruchteloos zoeken door duisterheid en koude van de hulp aanbrengende jongeren hebbende moeten staken, heb ik, assessor, vergezeld door den heelmeester, mij hedenmorgen den 15 dezer ongeveer te acht uren weder begeven naar voorgemelde plaats, teneinde de nog vermiste jongelingen te zoeken, en toen bevonden uitgetogen te zijn, de jongeling Hindrik Mulder, dienstknecht, wonende op De Punt, gemeente Vries, van welke men gisteravond geene kennis droeg, doch hedenmorgen vermiste, benevens Harm Bouwkamp, oud 17 jaren, woonachtig bij zijne ouders op de Poll onder Noordlaren, eindelijk de andere persoon niet kunnende vinden, heeft men een schip gekapt en over ijs in het water vervoerd en toen gevonden Willem Kamps, oud 17 jaren, dienstknecht, wonende te Glimmen, welke door den heelmeester onderzocht, bevonden zijn werkelijk dood te zijn, zonder dat aan hen en de voorgaande personen eenige gewelddadigheden of mishandelingen waren gepleegd.
En verder onderzoek hebbende gedaan naar de oorzaak van dit treurig ongeval, heb ik voor mij, assessor, doen verschijnen Hendrikje Vos, oud 20 jaren, woonachtig te Glimmen, welke jongedochter door hare tegenwoordig van geest, in het bijzijn van Jan Harms (die geheel ontsteld zijnde, geene hulp had kunnen bijbrengen) zich plat op het ligchaam te needer op het ijs had

begeven, zich met de eene hand aan de kant van het ijs vasthoudende, en met de andere hand uit het water getrokken Hindrik Bos [Bosscher], wonende op De Punt, en daarna haren broeder Gerardus Vos, met opoffering van eigen levensgevaar, waarna zij op het hooren van eenig geluid haar voorschoot ontbindende, een persoon had toegeworpen om te vatten, welke poging echter mislukt ware. Als toen niemand meer had kunnen redden, daar zij geene personen meer gezien, noch roepen om hulp meer gehoord had. En verklaarde mij tevens, dat zij ten getale van twaalf personen, waaronder een kleine jongen, gezamenlijk op schaatsen rijden en van den kant over de vlakte van Haren komende, door duisterheid en een aldaar niet bevrooren opening in het water des gemelden wijks waren gelopen, zonder daaraan te hebben gedacht, als vermenende op enen veiligen baan te zijn, doch dat zij met het jongetje en den persoon Jan Harms (hierboven vermeld) toen achter aan lopende, nog even voor het water hadden kunnen staan blijven, en deed aan mij verder de verzekering, dat niemand hunner onbekwaam of beschonken was geweest.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 61)

Brief 15 februari 1828 aan de Gouverneur
Aangezien er gisterenavond omstreeks zeven uren in mijn gemeente zeven personen zijn verdronken, zoo heb ik gemeend u niet beter met dat zeer ongelukkige voorval bekend te kunnen maken dan door de toezending van een afschrift van het proces verbaal hetwelk op heden door mij aan de Officier van Justitie wordt verzonden.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 103) .

Brief 15 februari 1828 aan de Officier van Justitie
Ik heb de eer hiernevens aan u te zenden een door den assessor J. Vos aan mij ter hand gesteld proces verbaal wegens 7 drenkelingen, als 4 jongelingen en 3 jongedochters, op gisteravond in het ijs achter Harendermolen, benevens een certificaat van den heelmeester alhier daaromtrent opgemaakt.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 103)

Drentsche Courant, 22 februari 1828
Van Haren wordt geschreven het volgende. Onder de menigvuldige ongelukken, welke bij den tegenwoordigen winter, door het ijsvermaak veroorzaakt zijn, is er voor zeker geen, dat grooter en meer treffend is, dat het navolgende, hetwelk voor weinige dagen, in deze gemeente heeft plaats gehad en waardoor onderscheidene huisgezinnen in diepen rouw zijn gedompeld.
Eenige jonge lieden, van beider kunne, meest alle in deze gemeente woonachtig, hadden zich, op donderdag den 14den dezer, op schaatsen begeven, en wilden, in den avond van dien dag, ten getalle van 12, weder huiswaarts keeren. Van den kant van Haren komende, namen zij de rigting over de zoogenaamde vlakte, westwaarts Harendermolen. Het gezelschap had zich in tweeën verdeeld: negen personen van hetzelve hadden zich achter elkander gevoegd; de overige drie bevonden zich op eenen kleinen afstand achter hen. Omstreeks 7 uren op het water, de Broeken genaamd, (zijnde eene baggerwijk, toebehoorende aan den heer C.H.W. Haack en achter deszelfs buitenverblijf gelegen) alwaar zij zich op een veiligen baan waanden te zijn, gekomen zijnde, had het negental het ongeluk in een open gebleven vak te storten, en, door niets in deszelfs vaart gestuit, voor het grootst gedeelte dadelijk onder het ijs te schieten en zoo eenen gewissen dood tegemoet te snellen. Zeven dezer ongelukkigen hebben dan ook, op deze droevige wijze, hun leven in het water verloren; de beide anderen zijn nog gelukkig gered, hoezeer derzelver uiteinde mede zeer nabij was, en dezen hebben, naast God, hun leven te danken aan den moed en het overleg van de jonge dochter Hendrikje Vos genaamd, oud 20 jaren, wonende ten huize van haar vader te Glimmen. Tot de drie personen behoorende, die achter aan kwamen, had zij de gelegenheid, om zich, met hare beide metgezellen, in tijds optehouden. Op het gezigt van het verschrikkelijk schouwspel, dat zich aan haar voordoet, is zij dadelijk met levensgevaar werkzaam, om hulp toe te brengen, zoo veel zij kan; maar ook slechts zij alléén kan werkzaam zijn, daar één haren metgezellen een kind was van 12 jaren, die geen hulp kon toebrengen en de andere door de schrik bevangen, zijne tegenwoordigheid van geest voor het grootste gedeelte had verloren. Hendrikje Vos spant echter alle hare krachten in, en, hoezeer de duisternis hare pogingen in den weg stond, had zij echter het geluk, om twee harer reisgenooten, ofschoon voor het ogenblik bewusteloos, uit het water te trekken en van eenen zekeren dood te bevrijden; welligt zou het haar gelukt zijn een derde persoon mede te redden, doch deze, te veel zijn bewustzijn verloren hebbende, om het voorschoot, waarvan zij zich had ontdaan en van welk zij het eene einde ook aan denzelven had toegeworpen, aan te grijpen, kon deze den dood niet ontgaan. Groot echter was hare aandoening over het redden van 2 harer vrienden, doch onuitsprekelijk hare blijdschap, toen zijn in een derzelve haren vollen broeder erkende; de andere geredde is een éénige zoon.
De personen die verdronken zijn, zijn de navolgende: Aaltien Geerts, oud 18 jaren, Jantien Harms, oud 21 jaren, Beertien Hekman, oud 15 jaren, Jacob Pikkert, oud 22 jaren, alle vier dienstbaar onder Glimmen; Hindrik Mulder, oud 18 jaren, Harm Bouwkamp, oud 17 jaren en Willem Kamps, oud 17 jaren, alle drie op De Punt, onder Vries, woonachtig.
Mogt dit droevig voorval tot vorzigtigheid leiden en vooral strekken ter waarschuwing, om zich niet in het duistere op het ijs te begeven.

5 **Jan Hendriks Geerts** ook genaamd Jan Timmer, kleermaker, wonende te Noordlaren en aldaar (Wijk B Noordlaren 4A), is geboren op dinsdag 21 april 1812 aldaar (Wijk B Noordlaren 4), is als geboren aangegeven op donderdag 23 april 1812 te Haren (aangever geboorte was Hindrik Geerts Timmer (zie 250); getuigen aangifte geboorte waren Hindrik Koops (zie 85.4) en Jan Hindriks Koops (zie 153)), is overleden op vrijdag 27 augustus 1847 te Noordlaren. Jan werd 35 jaar, 4 maanden en 6 dagen.

Groninger Courant, 16 december 1853
Ten overstaan van Mr. J.W. Quintus, notaris te Groningen, zullen op donderdag den 29sten december 1853, des avonds te 6 uur, ten huize van den kastelein W. Brands te Noordlaren, publiek worden verkocht: Eene behuizing en schuur, get, B5, met een tuin, staande en gelegen te Noordlaren, en 26 perceelen bouw-, weide- en hooiland, mede aldaar gelegen, breeder op de aanslagbiljetten omschreven; mitsgaders 1/8 in 1/4 waardeel in de ongescheiden markte van Noordlaren. Alles behoorende tot de nalatenschap van J.H. Timmer.

Jan trouwt op zaterdag 2 mei 1835 te Zuidlaren op 23-jarige leeftijd met de 21-jarige **Aaltje Hindriks Hovius**. Aaltje, wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 4A), is geboren op vrijdag 25 februari 1814 te Zuidlaren, is overleden op donderdag 4 december 1851 te Noordlaren. Aaltje werd 37 jaar, 9 maanden en 9 dagen.

6 **Jacob Timmer**, timmerman, wonende te Noordlaren en aldaar (Wijk B Noordlaren 4), is geboren op maandag 10 oktober 1814 aldaar (Wijk B Noordlaren 4), is als geboren aangegeven op woensdag 12 oktober 1814 te Haren (aangever geboorte was Hindrik Geerts Timmer (zie 250); getuigen aangifte geboorte waren Simon Henrich Adolph Steker (zie 85.6) en Geert Nijboer (zie 186)), is overleden op maandag 26 augustus 1895 te Assen. Jacob werd 80 jaar, 10 maanden en 16 dagen.
Jacob was gehuwd met **Leentje Bebingh**. Leentje is geboren op dinsdag 25 januari 1814 te Vries, is overleden op zondag 23 januari 1881 te Zeijen. Leentje werd 66 jaar, 11 maanden en 29 dagen.

7 **Berend Geerts Timmer**, timmerman, wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 4), is geboren op zondag 28 juni 1818 aldaar, is overleden op donderdag 4 augustus 1881 aldaar. Berend werd 63 jaar, 1 maand en 7 dagen.

Brief 8 februari 1847 van Berend Timmer

© 2020 - E.M. van Koldam

De ondergetekende Berend [Geerts] Timmer, wonende te Noordlaren, voornemens zijnde in het aanstaande zomerseizoen eene nieuwe woning te bouwen op kouden grond en wel op het westeinde van een akker bouwland, kadastraal bekend en voorkomende te Noordlaren, gemeente Haren, sectie E, nr 839, en die woning gedeeltelijk met riet of stroo te dekken, neemt de vrijheid zich tot u te wenden met een eerbiedig verzoek aan hem daartoe de vereischte magtiging of toestemming te willen verlenen.
[Het verzoek wordt in handen gesteld van raadslid W. Homan te Noordlaren om advies. Deze bericht, dat tegen het verzoek van Timmer geen bezwaren kunnen worden ingebragt, als dat het in de es ligt, maar dat het nu zijn eigendom is en dat wij dat dog niet kunnen keeren]
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 80)

Groninger Courant, 29 december 1848
Ten overstaan van Mr. J.W. Quintus, notaris te Groningen, zullen op zaterdag den 20sten januarij 1849, des namiddags te x uur, ten huize van Berend Timmer, te Noordlaren, publiek worden verkocht:
I. Eene behuizing of twee woningen, getekend B no 4, staande en gelegen aan de straat te Noordlaren, in twee perceelen;
II. Een akker bouwland, groot ongeveer 12 roeden, gelegen op de Noordlaarder Es, de Kampakker genoemd, toebehoorende aan de erven H.G. Timmer en vrouw.

Brief 29 mei 1852 aan de officier van justitie
Bij deze heb ik de eer u te doen geworden proces verbaal van de informatiën betreffende het dooden van een schaap van H. Bloemhoff te Noordlaren.
En proces verbaal van ondervraging van Berend Timmer te Noordlaren over het verdrinken van het schaap van H. Bloemhoff aldaar.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 119)

Brief 25 augustus 1853 aan de officier van justitie
Bij dezen heb ik de eer u te doen geworden:
1. eene aanklagte van Roelf [Geerts] Timmer en zijne vrouw Grietje Klompker tegen Berend [Geerts] Timmer, allen te Noordlaren;
2. eene aanklagt van Berend [Geerts] Timmer tegen A. [Albert] Homan, mede aldaar;
3. getuigenverhoor van R. Klinkhamer en A. [Abel Wolters] van der Molen.
Zooals het u blijken zal uit die stukken is het eene onderlinge slagerij, waarbij Albert Homan (de kortelings gegratieerde in zake met Nieborg) en Roelf Timmer de hoofdrol schijnen te hebben gespeeld, en B. Timmer (die overigens niet slecht ter naam en faam staat) medepligtige is.
Het kost veel moeite en overleg om te Noordlaren getuigen te vinden in zaken waarbij Albert Homan betrokken is, doordien daar eene algemene vrees voor dien man bestaat. Vroeger, zegt men, waren slagerijen zeer zeldzaam te Noordlaren, zedert de vermenigvuldiging van kroegen en het aanbouwen van kamertjes komen vechtpartijen dikwerf voor en is er een afschrikwekkend voorbeeld zeer noodzakelijk.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 120)

Berend trouwt op zaterdag 18 mei 1844 te Haren op 25-jarige leeftijd (1) met de 32-jarige **Menje Ailderts**. Menje is geboren op maandag 21 oktober 1811 te Midwolda, is overleden op maandag 16 februari 1874 te Noordlaren. Menje werd 62 jaar, 3 maanden en 26 dagen.
Berend trouwt op zaterdag 10 juli 1875 te Haren op 57-jarige leeftijd (2) met de 25-jarige **Maria Flap**. Maria is geboren op vrijdag 3 augustus 1849 te Westerlee, is overleden op maandag 23 februari 1942 te Zuidlaren. Maria werd 92 jaar, 6 maanden en 20 dagen.

8 **Albartus Hindriks Timmer**, wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 4), is geboren op zondag 7 januari 1821 aldaar, is overleden op donderdag 28 juni 1832 aldaar. Albartus werd 11 jaar, 5 maanden en 21 dagen.

9 **Willem Timmer**, timmerman, wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 4), is geboren op zaterdag 26 juli 1823 aldaar, is overleden op zaterdag 24 maart 1888 te Slochteren. Willem werd 64 jaar, 7 maanden en 27 dagen.
Willem trouwt op zaterdag 14 juni 1856 te Slochteren op 32-jarige leeftijd met de 28-jarige **Grietje Dusink**. Grietje is geboren op dinsdag 31 juli 1827 te Sappemeer, is overleden op zondag 7 november 1880 te Kolham. Grietje werd 53 jaar, 3 maanden en 7 dagen.

10 **Roelof Geerts Timmer**, kleermaker, wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 4), is geboren op zaterdag 15 april 1826 aldaar, is overleden op zondag 16 juli 1876 te Foxhol. Roelof werd 50 jaar, 3 maanden en 1 dag.

Brief 25 augustus 1853 aan de officier van justitie
Bij dezen heb ik de eer u te doen geworden:
1. eene aanklagte van Roelf [Geerts] Timmer en zijne vrouw Grietje Klompker tegen Berend [Geerts] Timmer, allen te Noordlaren;
2. eene aanklagt van Berend [Geerts] Timmer tegen A. [Albert] Homan, mede aldaar;
3. getuigenverhoor van R. Klinkhamer en A. [Abel Wolters] van der Molen.
Zooals het u blijken zal uit die stukken is het eene onderlinge slagerij, waarbij Albert Homan (de kortelings gegratieerde in zake met Nieborg) en Roelf Timmer de hoofdrol schijnen te hebben gespeeld, en B. Timmer (die overigens niet slecht ter naam en faam staat) medepligtige is.
Het kost veel moeite en overleg om te Noordlaren getuigen te vinden in zaken waarbij Albert Homan betrokken is, doordien daar eene algemene vrees voor dien man bestaat. Vroeger, zegt men, waren slagerijen zeer zeldzaam te Noordlaren, zedert de vermenigvuldiging van kroegen en het aanbouwen van kamertjes komen vechtpartijen dikwerf voor en is er een afschrikwekkend voorbeeld zeer noodzakelijk.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 120)

Roelof trouwt op vrijdag 31 mei 1850 te Haren op 24-jarige leeftijd (1) met de 20-jarige **Grietje Klompker** ook genaamd Grietje Klomker. Grietje is geboren op vrijdag 11 september 1829 te Nieuwe Pekela, is overleden op woensdag 24 augustus 1864 te Foxhol. Grietje werd 34 jaar, 11 maanden en 13 dagen.
Roelof trouwt op donderdag 3 januari 1867 te Hoogezand op 40-jarige leeftijd (2) met de 48-jarige **Jantje Kok**. Jantje is geboren op vrijdag 13 februari 1818, is overleden op maandag 8 mei 1899 te Kalkwijk. Jantje werd 81 jaar, 2 maanden en 25 dagen.

251 **Jan Timmer** (GH1812-252), zoon van **Harm Geerts Timmer** en **Grietien Jansen Norsinge**, landbouwer, wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 8), is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 24 maart 1748 aldaar, is overleden op donderdag 5 januari 1832

aldaar. Jan werd 83 jaar, 9 maanden en 12 dagen.

Woonde in 1830 met zijn vrouw Jantien Ottens, zoon Harm en de inwonende werkbodes Jantien Hassels en Homan Brade op het adres Noordlaren, Wijk B Nr 08.

Jan trouwt (kerk) op maandag 28 mei 1792 te Noordlaren op 44-jarige leeftijd met de 25-jarige **Jantien Ottens**. Jantien, wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 8), is geboren te Annen, is gedoopt op zondag 26 oktober 1766 te Anloo, is overleden op woensdag 16 februari 1853 te Noordlaren. Jantien werd 86 jaar, 3 maanden en 21 dagen.

Overzicht 5 april 1841 opgemaakt door de gemeente-ontvanger H.J. Quintus
Lijst der weduwen in de gemeente Haren woonachtig, welke jaarlijks in 's Rijks directe belastingen, het patentregt daaronder niet begrepen, f.20,- en daarboven betalen.
Weduwe J. Swartwolt, te Haren, zonder beroep; weduwe J.P. Oosting, te Haren, zonder beroep; weduwe K.H. van der Es, te Haren, landbouwersche; weduwe L. Bolhuis, te Haren, landbouwersche; weduwe W. Eising, te Onnen, landbouwersche; weduwe J.J. Sipkes [Sipkema te Waterhuizen], te Haren, landbouwersche; weduwe D. van der Veen, te Haren, landbouwersche; weduwe G. Hemmes, te Haren, landbouwersche; weduwe E. Bolhuis, te Helpman, landbouwersche; weduwe J.E. Wilphorst, te Helpman, landbouwersche; weduwe W. Groenendal, te Helpman, landbouwersche; weduwe W.J. Quintus, te Helpman, zonder beroep; weduwe [J.H.] Nauta, te Helpman, zonder beroep; weduwe A.J. van Dijken, te Haren, landbouwersche; weduwe R. Kluiving, te Noordlaren, landbouwersche; weduwe K. Brands [Brants], te Noordlaren, landbouwersche; weduwe J.H. Timmer, te Noordlaren, landbouwersche; weduwe J. Hoenderken, te Noordlaren, landbouwersche; weduwe Ypeij, te Helpman, zonder beroep; weduwe J. Vos, te Haren, zonder beroep; Trientje Abelius [Trijntje Abels], te Helpman, landbouwersche; weduwe J.J. Bos, te Noordlaren, landbouwersche; weduwe G. Buirma [= Gezina Buirma?], te Helpman, zonder beroep; weduwe J. Gortemaker, te Haren, landbouwersche; weduwe H.R. Kloots [= Henderica Ottens, maar die is al in 1830 overleden], te Noordlaren, landbouwersche; weduwe A. Reiger, te Haren, zonder beroep.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 74)

Van Jan en Jantien zijn zes kinderen bekend:

1 **Harm Timmer** (MIL-270), wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 8), is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 9 juni 1793 aldaar, is overleden op woensdag 18 februari 1863 aldaar. Harm werd 69 jaar, 8 maanden en 9 dagen.

Vrijgesteld van de landstorm wegens een lichaamsgebrek. Bij de oproep van de lichting 1813 wordt van hem vermeld "trekbeent van jongs af".

Notulen burgemeester en wethouders, 11 februari 1854
Harm Timmer te Noordlaren krijgt toestemming een woning te bouwen op perceel F 336.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 35)

2 **Otto Timmer** is geboren te Noordlaren, is gedoopt op zondag 17 april 1796 aldaar.

3 **Grietien Timmer** is geboren op zondag 10 september 1797 te Noordlaren, is overleden op dinsdag 24 juni 1873 te Eelde. Grietien werd 75 jaar, 9 maanden en 14 dagen.
Grietien trouwt op donderdag 21 december 1826 te Haren (huwelijksgetuigen waren Otto Kloots (zie 129.7), Harm Timmer (zie 251.1) en Kornelis Brants (zie 47)) op 29-jarige leeftijd met de 29-jarige **Jacob Hassels**, zoon van **Jan Hassels** en **Egbertien Derks**. Jacob is geboren op zondag 5 februari 1797 te Eelde, is overleden op woensdag 24 februari 1869 aldaar. Jacob werd 72 jaar en 19 dagen.

4 **Roelfje Timmer**, wonende te Helpman (Wijk A Helpman 19), is geboren te Noordlaren, is gedoopt op donderdag 22 mei 1800 aldaar, is overleden op donderdag 23 november 1848 te Helpman. Roelfje werd 48 jaar, 6 maanden en 1 dag.
Roelfje was gehuwd met **Jan Almelo**. Jan, timmerman, wonende te Helpman (Wijk A Helpman 19), is geboren te Loo (bij Coevorden), is gedoopt op zondag 9 maart 1800 te Coevorden, is overleden op zondag 19 februari 1882 te Helpman. Jan werd 81 jaar, 11 maanden en 10 dagen.

Woont in 1830 op het adres Helpman Wijk A Nr 19-1 samen met zijn vrouw en oudste dochter Jantien.

Notulen Burgemeester en Assessoren, 31 juli 1830
De verbouw van de school te Helpen wordt gegund aan timmerman Jan Almelo uit Helpen voor f.171,71.

Brief 14 oktober 1833 aan de burgemeester van de gemeente Dalen
Ik heb de eer u te bevestigen den ontvangst uwer missive van den 12 dezer geleidende en oproepingsbiljet voor Wilhelmus Hazelaar, schutter met onbepaald verlof, behorende tot uw gemeente, en thans bij Jan Almelo, meester timmerman in mijne gemeente dienende.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 106)

Brief 23 maart 1856 van J.J.A. Quintus te Essen
Ik heb de eer u betrekkelijk het onderstandsdomicilie van de bedelaars koloniste Annigje Bruins, weduwe Willem Hazelaar, en gezin te berigten, onder terugzending der daarbij behorende stukken, en met bijvoeging van na te meldene verklaring, dat ik ontvangen hen eene schriftelijke verklaring van H. van Bruggen, houtzaagmolenaar in deze gemeente, welke verklaring in lijnregten strijd is met, en geheel wedergericht de daadzaak vooraf in de missive van burgemeester en wethouders der gemeente Groningen dd 22 maart jl.
Dat ik op dien aanwijzing nadere berigten heb ingewonnen omtrent opgenoemde Willem Hazelaar bij Jan Almelo, timmerman te Helpen, en van hem heb vernomen, dat Willem Hazelaar geboren is te Dalen of te Zwinderen, gemeente Oosterhessel, provincie Drenthe. Dat hij als loteling van daar is vetrokken en gediend heeft bij de slag bij Leuven, daarna uit de dienst ontslagen ongeveer twee jaren timmermansknecht is geweest bij opgenoemden Jan Almelo, werkende voor loon met kost en inwoning. Vervolgens getrouwd met opgenoemde koloniste, eerst hebben ingewoond met hare ouders in de kamers van den houtzaagmolenaar Van der Baan, en vervolgens bij afwisseling in de klokkengieterij buiten de Oosterpoort en bij de molen van Mees, in de kamers toen in eigendom toebehoorende aan eene Singer (gelegen onder stadstafel) en wederom in de kamer van Van der Baan. Ik heb ook van D. van der Baan nagenoeg dezelfde inlichtingen verkregen omtrent de vroegere woonplaats van opgenoemden W. Hazelaar. Geen van beiden hebben mij voldoende inlichtingen kunnen geven, dat opgenoemde W. Hazelaar vier achtereenvolgende jaren in deze gemeente heeft gewoond, wel dat de ouders van opgenoemde koloniste de kamers van Van der Baan eene reeks van jaren hebben bewoond.
En ik heb dienvolgens de eer u te adviseren alsnog te blijven ontkennen, dat het domicilie van onderstand van opgenoemde koloniste nr 4006, en gezin nr 4007 en 4009 in deze gemeente is gevestigd, aangezien W. Hazelaar geboren is te Dalen of Zwinderen en niet is bewezen, dat hij door vierjarige inwoning een nieuw domicilie van onderstand in deze gemeente of in die van

de stad Groningen heeft verkregen, en Annigje Bruins na de ontbinding haars huwelijk, alsnog volgende het domicilie van onderstand van hare man, armlastig zal moeten zijn te Dalen of Oosterhessel.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 87).

5 **Geesje Timmer** is gedoopt op dinsdag 19 oktober 1802 te Noordlaren, is overleden voor 1804. Geesje werd hoogstens 1 jaar, 2 maanden en 13 dagen.

6 **Geesje Timmer**, wonende te Noordlaren, is geboren aldaar, is gedoopt op donderdag 19 juli 1804 aldaar, wonende Wijk B Noordlaren 8 aldaar, is overleden op zondag 8 september 1816 aldaar (in de overlijdensacte wordt als adres vermeld B48), is als overleden aangegeven op woensdag 11 september 1816 te Haren (aangever overlijden was Jan Timmer (zie 251); getuige aangifte overlijden was Jan Hoving). Geesje werd 12 jaar, 1 maand en 20 dagen.

252 **Albert Geerts Tuinman** (GH1812-196), zoon van **Geert Jans Tuinman** en **Annechien Alberts**, dagloner en warmoezenier, wonende te Helpman (Wijk B Helpman 7), is geboren in 1761 te Peize, is overleden op maandag 1 februari 1841 te Helpman. Albert werd 80 jaar.

Woont in 1830 samen met zijn vrouw en werkmeid Trientien Krol op het adres Helpman Wijk B Nr 7.

Brief 15 januari 1830 van de buren van Agter Helpman
Geven met verschuldigde eerbied te kennen wij ondergetekenden buren van Agter Helpman de volgende zaak.
In de verlopen zomer 1829 is door de gezamenlijke buren een nieuwe pomp gelegd in de Agterhelpweg tegenover het bosje van Mr. W.J. Quintus, dewijl de oude pomp was gevallen in Berend Bosman pubelijke afwatering. De kosten op reken van Egbert Vorenkamp hiertoe aangewend belopen f.9,50.
Bij het spreeken van het betalen dezer gelden heeft Lammert Poelma en Beerend Bosman (deze evenwel eigenaar van de bovengenoemde weg zijnde als de overige buren) verklaard niets van dat voorgeschoten geld te willen restitueren, maar gezegd, dat dit moeste betaald worden door de landen, die door gemelde pomp afwateren.
Wij verzoeken u ons in dezen uitslag te geven.
Ondertekening door E. Vorenkamp, H.G. Kwant, J. Ruriks, A. Tuinman, W. Groenendal en de wed. G. Buirma.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 63)

Albert was gehuwd met **Derkje Derks Derksema**, dochter van **Derk Jurjens** en **Jantien Jacobs**. Derkje, wonende te Helpman (Wijk B Helpman 7), is geboren te Eelde, is gedoopt op zondag 22 februari 1761 aldaar, is overleden op vrijdag 8 januari 1841 te Helpman. Derkje werd 79 jaar, 10 maanden en 17 dagen.

Van Albert en Derkje zijn vier kinderen bekend:

1 **Annechien Alberts Tuinman**, wonende te Haren (Wijk A Middelhorst 26), is geboren te Helpman, is gedoopt op zondag 16 december 1787 te Groningen, is overleden op dinsdag 6 januari 1880 te Haren. Annechien werd 92 jaar en 21 dagen.
Annechien trouwt op zondag 14 november 1813 te Haren, bij het huwelijk wordt getuige Hendrik Oosterveld vermeld als broodheer bruidegom en getuige Hindrik Hindriks als broodheer van de bruid. (huwelijksgetuigen waren Hinderk Lucas Oosterveld (zie 196), Geert Jans Douwes, Hindrik Hindriks (zie 107) en Harm Jans Bazuin (zie 22.2)) op 25-jarige leeftijd met de 23-jarige **Hendrik Bazuin**, zie 22.3.

2 **Jantje Alberts Tuinman** is geboren te Helpman, is gedoopt op zondag 26 juni 1791 te Groningen.

3 **Hillechien Alberts Tuinman**, wonende te Helpman (Wijk A Helpman 8), is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 27 juli 1794 te Groningen, is overleden op zaterdag 15 juni 1878 te Haren. Hillechien werd 83 jaar, 10 maanden en 19 dagen.

Brief 4 februari 1847 aan de officier van justitie
Bij deze heb ik de eer aan u te doen toekomen eene bij mij ingebragte klagte door Jan en Albert Bazuin, beide wonende te Helpman, wegens het ontvreemden van aardappelen van hun moeder, de weduwe Harm Jan Bazuin, mede wonende aldaar.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 114)

Brief 8 februari 1847 van de officier van justitie
Naar aanleiding van uw missive van den 4 dezer, den 7 dezer door mij ontvangen, heb ik de eer u te verzoeken de plaats van den diefstal bij de weduwe Bazuin op te nemen en het daarvan op uwer ambtseed opgemaakt proces verbaal aan mij te zenden.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 80)

Brief 9 februari 1847 aan de officier van justitie
Ter voldoening aan uw misive van den 8 dezer heb ik de eer bij deze aan u te doen toekomen het proces verbaal van de opname der plaats van den diefstal bij de weduwe [Harm Jans] Bazuin.
Daar mijne gezondheid mij niet veroorloofd het huis te verlaten en de oudste assessor eveneens buiten staat was zulks te doen, is dat verbaal naar aanleiding van art. 16 van het Reglement op het bestuur ten platten lande in deze provincie gedresseerd door den tweeden assessor.
(Achief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 114)

Hillechien trouwt op zondag 16 april 1815 te Haren op 20-jarige leeftijd met de 27-jarige **Harm Jans Bazuin**, zie 22.2.

4 **Derk Alberts Tuinman** (L-00757), moesker en arbeider, wonende te Helpman (Wijk B Helpman 2), is geboren op vrijdag 23 augustus 1799 aldaar, is overleden op zondag 25 mei 1856 aldaar. Derk werd 56 jaar, 9 maanden en 2 dagen.

Woont in 1830 met zijn vrouw en oudste kind op het adres Helpman Wijk B Nr 2.

Proces verbaal 3 maart 1821
Bij de schout is verschenen Jan Jans Sipkes (Sipkema), wonende op de Waterhuizen, die meldde, dat in de maand januari 's avonds twaalf personen bij zijn huis waren gekomen, waaronder zich drie personen bevonden, die hij kende, namelijk Hindrik Quant (Kwant), Meindert Quant (Kwant) en Willem Klaassen. Alle drie wonende te Helpman. Dat deze personen hem en zijn zoon bedreigd hadden en dat zijn zoon ook klappen heeft gekregen. Het (concept) verbaal is moeilijk leesbaar. Als getuigen noemt Jan Jans Sipkes de Onnenaren Albert Eising en Roelf Pieters. De schout hoort de betrokkenen.
* Albert Eising verklaart bij het huis van Jan Jans Sipkes geweest te zijn toen Hendrik Quant, Meindert Quant en Willem Klaassens en een groot aantal anderen daar ook waren. Volgens Eising waren zij aan het springen en het dansen. Hij heeft niet gezien dat een laken van het bed is gehaald en over de koeien was gehangen. Ook heeft hij niet gezien, dat de personen bij het

bed van de zieke zoon van Jan Jans Sipkes waren geweest. Eigenlijk heeft Eising niets onbetamelijks gezien.
* Roelf Pieters heeft ook niet veel gezien. Zo heeft hij niet gezien, dat de personen op het bed waren geweest waar de zieke zoon op lag. En ook niet dat een gans uit het hok gehaald was en dat een laken over de koeien was gehangen. Pieters had bij het vuur gezeten en niets onbetamelijks gezien.
* Meindert Quant wordt op 17 maart 1821 door de schout gehoord. Hij verklaart niet geweten te hebben, dat de zoon van Jan Jans Sipkes ziek was. Hij heeft wel gezien, dat er een laken over de koeien was gehangen, maar hij heeft niet gezien wie dat heeft gedaan. Ook heeft hij niet gezien dat een gans uit het hok is gehaald en dat de zoon van Jan Jans Sipkes een klap heeft gekregen. Meindert kan niet schrijven.
* Hindrik Quant wordt op 17 maart 1821 gehoord. Hij verklaart wel geweten te hebben, dat de zoon van Jan Jans Sipkes ziek op bed lag, omdat Sipkes dat zelf had verteld en gezegd had, dat ze niet te dicht bij het bed moesten komen. Hindrik Quant heeft niet gehoord, dat aan Jan Jans Sipkes is gezegd, dat hij stil moest zijn, omdat hij anders aan een touw in de keuken opgehangen zou worden. Van het loslaten van de gans en het slaan van de zoon van Sipkes heeft hij ook niets gezien. Hij noemt ook nog namen van andere aanwezigen, zoals die van Derk Alberts Tuinman.
* Klaas Willems wordt ook op 17 maart 1821 gehoord. Hij is fuselier. Ook Klaas Willems heeft niets gezien.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 54)

Brief 11 november 1834 aan de gouverneur
Bij uw appostllaire renvooi van den 6 dezer in mijne handen gesteld zijnde het rekwest van Catharina Jans Reijploeg, huivrouw van den plaatsvervanger Willem Martinus, ten einde te dienen van berigt na vooraf den geremplaceerde te hebben gehoord. Hieraan voldoende, zoo hebbe de eere te berigten, dat ik den ten rekweste bedoelde en geremplaceerde Derk Alberts [Tuinman] in mijne gemeente woonachtig, hebbe voor mij doen komen, met den inhoud den rekweste bekend gemaakt, en waarvan het resultaat is geworden, dat hij volmondig verklaarde als reeds vroeger voor dezelve zaak voor het hof te zijn geroepen geweest, hij bij zijn gevoelen bleef en geene verdere uitgave wilde doen, daar hij blijkens kwitantie van A. Rieding zijne gelden had voldaan. Ook moet ik tevens onder terugzending der rekweste u informeren, dat gemelde Derk Alberts thans een plaatsvervanger bij de schutterij heeft staan, en daar hij tot den middenstand behoort, hij deswegens genoegzaam is bezwaard.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 106)

Brief juni 1842 van brandmeester H. Vorenkamp
Gisteren had alhier eene hevige brand plaats in de behuizing van Derk [Alberts] Tuinman. Het ontstaan van denzelven is onbekend en zij nam zoo spoedig toe, dat een deel der goederen van bovengenoemde, alsook van Tjakke Nuninga, die in een kamertje van genoemde behuizing woont, een prooi der vlammen werd. Bij deze gelegenheid hebben zich de personen Jan Bazuin en Willem de Jonge zeer verdienstelijk gemaakt wegens de gevaren waaraan zij zich bloot stelden.
De brandmeester alhier, H. Vorenkamp.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 75)

Brief 26 juni 1842 aan de gouverneur
Naar aanleiding van art. 79 van het reglement op het bestuur ten platten lande in deze provincie vind ik mij in de verpligting u te berigten, dat er op gisteren omstreeks half drie uren brand is ontstaan in het huis van den tuinman Derk Tuinman, staande ten oosten van Helpman en bewoond en in eigendom door hemzelven, zijne vrouw en drie kinderen en in een kamer van hetzelve in huur door Tjakke Nuninga van beroep arbeider, zijne vrouw en drie kinderen, verzekerd voor eene som van f.1.000,-. In de brandwaarborgmaatschappij alleen voor de provincie Groningen. Aan hooi, klederen en meubelen wordt de geledene schade begroot op f.100,-.
Door spoedige en doelmatig aangebragte hulp is het dat deze brand tot geene belendende gebouwen is over geslagen, evenwel is men de brand niet meester kunnen worden, dan nadat bijna alle brandbare voorwerpen waren verteerd of verwijderd, zoodat er dan ook bijna niets als de muren is over gebleven.
Wijders zijn er bij dezen brand geene bijzondere ongelukken voorgevallen. De oorzaak van dezelve is onbekend.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 110)

Rotterdamsche Courant, 22 januari 1850
Verder leest men in die Couranten het volgende: In den nacht van vrijdag op saturdag jl., en den daarop volgenden nacht, zijn in het naburig Helpman twee kinderen, 3 en 7 jaren oud, ten gevolge der buitengewoon strenge koude, bezweken. De ouders dier armen, D. Tuinman en D. Buringa, behoeftige lieden aldaar, schaamden zich, uit eene te ver gedreven eergierigheid, om, schoon de kleinen reeds ziekelijk waren, hulp van vreemden in te roepen, en hadden zoo het harde lot te verduren, om hunne kinderen door koude en gebrek te zien omkomen. Thans, nu de kinderen dood zijn en begraven, hebben twee ingezetenen van Helpman, met voorkennis van den heer burgemeester der gemeente, eene collecte gedaan, om aan de ouders bijstand te verleenen.

Groninger Courant, 29 januari 1850
Ten overstaan van Mr. J.W. Quintus, notaris te Groningen, zal, op donderdag, den 31sten januarij 1850, des avonds te 7 uur, ten huize van den kastelein F. Giezen, te Helpman, publiek worden verkocht: eene behuizing, get. lett. B nr 7, met de vaste beklemming van een grooten moestuin, staande en gelegen te Helpman, doende jaarlijks op den lsten mei aan mevrouw de weduwe M. Lentz te Groningen tot vaste huur ƒ32,00. Toebehoorende aan Derk Alberts Tuinman en vrouw. Om te aanvaarden de tuin op Gregorie en de behuizing den eersten mei 1850. Te bezien daags vóór en op den verkoopdag van 12 — 4 uren.

Derk trouwt op zondag 25 mei 1828 te Haren op 28-jarige leeftijd met de 24-jarige **Egberdina Alberts Buringa** ook genaamd Egberdina Wigchers Buringa, dochter van **Wigcher Alders Buiringa (111.4)** en **Grietje Pieters**. Egberdina, wonende te Helpman (Wijk B Helpman 2), is geboren op donderdag 16 februari 1804 te Harenermolen, is gedoopt op maandag 27 februari 1804 te Noordlaren, is overleden op dinsdag 19 mei 1857 aldaar. Egberdina werd 53 jaar, 3 maanden en 3 dagen.

Brief 3 juli 1856 aan het diakoniebestuur te Noordlaren
Bij besluit dd 21 juni 1856 is onderstand verleend aan Egberdina Alberts [Buringa], weduwe van wijlen Derk [Alberts] Tuinman, te Helpman woonachtig. Zij is geboren te Noordlaren en aldaar gedoopt in den jare 1804. Diensvolgens zoude zij geheel ten laste der kerkelijke gemeente te Noordlaren komen, wanneer een indertijd met de stad Groningen aangegaan contract deze gemeente niet verpligtte de helft der armenlasten van de te Helpman wonende personen voor hare rekening te nemen.
Onder kennisgeving, dat het noodige berigt aan het bestuur van Groningen is gegeven, verzoeken wij u ons te berigten, dat u het domicilie van onderstand van Egberdina Alberts te uwen gevestigd, erkennen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 123)

253 **Hindrik Uges** (GH1812-118), zoon van **Uge Lauwes** en **Geertjen Hindriks**, kastelein, wonende te Haren (Wijk E Hoornschedijk 24), is geboren aldaar, is gedoopt op donderdag 5 maart 1744 aldaar, is overleden op dinsdag 6 mei 1823 te Paterswolde. Hindrik werd 79 jaar, 2 maanden en 1 dag.

Akte 14 mei 1763 (geregistreerd 7 februari 1764)

Arent Albers leent f.200,- tegen 4% van de voorstanderen over de kinderen van Ugo Louwes en Grietje Hendriks. De kinderen zijn Hindrik Uges en Louwe Uges. De voorstanderen zijn Pieter de Vries, Jan Buirma en Willem Louwes.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1612, pag. 90).

Voogdijstelling 26 september 1783
Evert Olthoff op de Hoornschedijk onder Haren zweert aan als principale voormond over het minderjarig zoontje van wijlen Andries Alberts bij Frouke Jeltes in echte verwekt. Jan Egberts te Dilgt wordt sibbevoogd en Hindrik Uges bij de Hoornschedijk vreemde voogd. Gedurende de scheiding en deling van de nalatenschap van grootvader Albert Andries wordt Barteld Jans principale voormond.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1495)

Hindrik Uges is in 1784 bewoner van een nieuwe boerderij van de familie Kluiving uit Noordlaren. Deze boerderij stond op de huidige locatie van de "Twee Provincien" aan de Meerweg. Hij treedt ook later namens deze familie op. Hij koopt in 1811 delen van Lemferdinge en woont daar ook in 1818. De boerderij wordt later bewoond door Reinder Kluiving Hoenderken.

Uitspraak Vrederechter Hoogezand, 21 juni 1811
Hindrik Uges, landman, wonende onder de gemeente Haren is gedagvaard. Hij heeft zich borg gesteld voor Zuithof Kluiver te Groningen voor een som van f.282,52, wegens een partij bomen, die Zuithof Kluiver op 21 van de wintermaand heeft gekocht op een publieke veiling ten overstaan van eiser (= J.L. Homan, schulte van Vries en geauthoriseerd schulte van Eelde) van de heer en mevrouw Modderman. Voor Homan treedt op de avocaat Cornelis Star Lichtenvoort. Partijen komen overeen, dat Uges het bedrag binnen 6 weken vermeederd met de kosten zal betalen.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 108, zaak 1811/35)

Hindrik trouwt (kerk) op zondag 11 oktober 1772 te Feerwerd op 28-jarige leeftijd met de 27-jarige **Maria Klazens**. Maria is geboren op zaterdag 20 maart 1745 te Feerwerd, is overleden op woensdag 28 juli 1824 te Paterswolde. Maria werd 79 jaar, 4 maanden en 8 dagen.

Van Hindrik en Maria zijn zes kinderen bekend:

1 **Klaas Uges** is geboren op dinsdag 22 december 1772 te Baflo, zie 254.

2 **Uge Hendriks Uges**, bakker, is gedoopt op zondag 19 maart 1775 te Haren, is overleden op dinsdag 17 juli 1860 te Eelde. Uge werd 85 jaar, 3 maanden en 28 dagen.
Uge was gehuwd met **Aaltien Jacobs Hartlief**. Aaltien is geboren op zondag 19 maart 1780 te Eelde, is overleden op zaterdag 10 februari 1849 aldaar. Aaltien werd 68 jaar, 10 maanden en 22 dagen.

3 **Roelf Uges** is geboren op vrijdag 10 januari 1777 te Haren, is gedoopt op zondag 12 januari 1777 aldaar, zie 255.

4 **Lauwe Hendriks** is geboren op zaterdag 15 juni 1782 te Hoornschedijk, is gedoopt op zondag 23 juni 1782 te Haren, is overleden op woensdag 7 mei 1828 te Paterswolde. Lauwe werd 45 jaar, 10 maanden en 22 dagen.

5 **Jobkien Hindriks** is gedoopt op zondag 23 juni 1782 te Haren, is overleden op zondag 1 november 1812 te Paterswolde. Jobkien werd 30 jaar, 4 maanden en 9 dagen.
Jobkien trouwt (kerk) op zondag 3 juli 1803 te Eelde op 21-jarige leeftijd met de 20-jarige **Derk Jans Bazuin**, zoon van **Jan Kornelis Harms Bazuin** en **Rebekka Derks Bazuin**. Derk, wonende te Haren, is gedoopt op zondag 2 maart 1783 te Eelde, wonende Wijk E Hoornschedijk 24 te Haren, is overleden op maandag 21 maart 1814 aldaar. Derk werd 31 jaar en 19 dagen.

6 **Geertje Hindriks Uges** is gedoopt op zondag 23 juni 1782 te Haren.

254 **Klaas Uges** (GH1812-119, MIL-091), zoon van **Hindrik Uges (253)** en **Maria Klazens**, landbouwer, wonende te Haren (Wijk E Hoornschedijk 24), is geboren op dinsdag 22 december 1772 te Baflo, is overleden op woensdag 11 augustus 1852 te Paterswolde. Klaas werd 79 jaar, 7 maanden en 20 dagen.
Klaas trouwt (kerk) op zondag 25 november 1804 te Eelde op 31-jarige leeftijd met de 24-jarige **Aaltien Jans Bazuin**, dochter van **Jan Kornelis Harms Bazuin** en **Rebekka Derks Bazuin**. Aaltien is geboren te Paterswolde, is gedoopt op zondag 22 oktober 1780 te Eelde, is overleden op donderdag 24 maart 1859 te Paterswolde. Aaltien werd 78 jaar, 5 maanden en 2 dagen.

Van Klaas en Aaltien zijn negen kinderen bekend:

1 **Hindrik Uges** is geboren op zondag 5 mei 1805 te Hoornschedijk, is gedoopt op zondag 19 mei 1805 te Haren, is overleden in 1894 te Ootmarsum. Hindrik werd 89 jaar.

2 **Maria Uges** is geboren op maandag 23 maart 1807 te Hoornschedijk, is gedoopt op maandag 30 maart 1807 te Haren, is overleden op dinsdag 1 juni 1886 te Eelde. Maria werd 79 jaar, 2 maanden en 9 dagen.

3 **Rebekka Uges** is geboren op maandag 1 mei 1809 te Hoornschedijk, is gedoopt op zondag 7 mei 1809 te Haren, is overleden op donderdag 16 december 1819 te Paterswolde. Rebekka werd 10 jaar, 7 maanden en 15 dagen.

4 **Jan Cornelis Uges**, wonende te Haren, is geboren op woensdag 25 december 1811 aldaar (Wijk E Hoornschedijk 24), is als geboren aangegeven op vrijdag 27 december 1811 (aangever geboorte was Klaas Uges (zie 254); getuigen aangifte geboorte waren Marten Alles (zie 12) en Hillebrand Hendriks Stoffers).

5 **Roelf Uges**, wonende te Haren, is geboren op donderdag 28 april 1814 te Hoornschedijk (als adres geboorte wordt vermeld E116), is als geboren aangegeven op dinsdag 3 mei 1814 te Haren (aangever geboorte was Klaas Uges (zie 254); getuigen aangifte geboorte waren Roelof Gosses van der Veen en Jan Thijs Veenhuis), wonende Wijk E Hoornschedijk 24 aldaar, is overleden op zondag 26 juni 1814 te Hoornschedijk. Roelf werd 1 maand en 29 dagen.

6 **Jacoba Uges**, wonende te Haren, is geboren op donderdag 27 april 1815 te Hoornschedijk (Wijk E Hoornschedijk 24), is als geboren aangegeven op zaterdag 29 april 1815 te Haren (aangever geboorte was Klaas Uges (zie 254); getuigen aangifte geboorte waren Marten Alles (zie 12) en Jan Thijs Veenhuis), is overleden op donderdag 13 juli 1899 te Eelde. Jacoba werd 84 jaar, 2 maanden en 16 dagen.
Jacoba trouwt op zaterdag 8 juni 1850 te Eelde op 35-jarige leeftijd met de 56-jarige **Willem Jacobs Keun**, zoon van **Jacob Jans Keun** en **Wubbechien Willem Beerling**. Willem is geboren op woensdag 19 februari 1794 te Eelde, is overleden op

donderdag 23 april 1868 te Paterswolde. Willem werd 74 jaar, 2 maanden en 4 dagen.

7 **Rolina Uges** is geboren op maandag 14 juli 1817 te Eelde, is overleden op zaterdag 15 mei 1880 aldaar. Rolina werd 62 jaar, 10 maanden en 1 dag.

8 **Rebekka Uges** is geboren op vrijdag 1 september 1820 te Paterswolde, is overleden op zondag 29 oktober 1820 aldaar. Rebekka werd 1 maand en 28 dagen.

9 **Anna Sophia Uges** is geboren op maandag 3 oktober 1825 te Paterswolde, is overleden op donderdag 26 maart 1896 aldaar. Anna werd 70 jaar, 5 maanden en 23 dagen.

255 **Roelf Uges** (GH1812-120, MIL-090), zoon van **Hindrik Uges (253)** en **Maria Klazens**, arbeider, wonende te Haren (Wijk E Hoornschedijk 24), is geboren op vrijdag 10 januari 1777 aldaar, is gedoopt op zondag 12 januari 1777 aldaar, is overleden op maandag 12 april 1847 te Paterswolde. Roelf werd 70 jaar, 3 maanden en 2 dagen.

256 **Marten Uipkes** (GH1812-208; MIL-341; RAAD), zoon van **Uipke Pieters** en **Annechien Martens**, molenmaker en raadslid gemeente Haren, wonende te Helpman, aldaar (Wijk C Buiten klein poortje 4) en aldaar, is gedoopt op dinsdag 20 maart 1770 te Groningen, wonende Wijk C Buiten klein poortje 4 te Helpman, is overleden op donderdag 17 december 1818, is als overleden aangegeven op vrijdag 18 december 1818 te Haren (aangever overlijden was Pieter Uipkes; getuige aangifte overlijden was Hendrik Jans Kooi (zie 149)). Marten werd 48 jaar, 8 maanden en 27 dagen.

Wordt in 1811 benoemd tot raadslid van de gemeente Haren en blijft dat tot zijn overlijden in 1818.

257 **Menne Jans van der Vaart** (GH1812-207), schatter slachtvee en schoenmaker, is geboren op woensdag 13 januari 1762 te Foxhol, is verdronken op donderdag 30 oktober 1828 te Groningen (dood opgehaald uit het Zuiderdiep nabij de Marwixpijp)., is als overleden aangegeven op vrijdag 31 oktober 1828 aldaar (aangever overlijden was Pieter Uipkes; getuige aangifte overlijden was Rudolf Jans Evenhuis). Menne werd 66 jaar, 9 maanden en 17 dagen.

Groninger Courant, 29 februari 1788
Menne Jans van der Vaart te Haaren gedenkt op heden den 29 februari 1788 's avonds om zes uur tot Haaren, ten huize van Christoffer Alberts weduwe, in de Jagtwagen, aan de meestbiedende te laten verkopen, zijne behuisinge en hof tot Haaren aan de noordkant van het kerkhof staande, bekwaam tot allerhande hanteringe.

Akte 19 november 1788
Menne Jans van der Vaart en Anna Bartels verklaren aan Harm Lucas en Hillegijn Post verkocht te hebben hun behuizing en hof aan de oostkant van de straat te Haren. De zwetten zijn ten noorden en oosten Jan Jans Bakker, ten zuiden de steeg bijlangs het kerkhof en de grond voor het kerkhof, en ten westen de grond langs de Harener Straat. Koopprijs f.1000,-.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1615, pagina 219).

Proces verbaal 23 oktober 1821
Op heden 23 oktober 1821 des morgens om half negen compareerde voor mij schout der gemeente Haren, Geert Alberts Bakker oud 34 jaren, zaagmuldersknecht van beroep, wonende te Helpen gemeente Haren in het huis getekend C nr ? en Menne van der Vaart, oud 59 jaar, schoenmaker van beroep, wonende te Helpen voornoemd in het huis getekend letter C nr 3, welke mij te kennen gaven, dat zij hedenmorgen omstreeks te zeven urentegen de molen van den heer Hoekstra, aan de trekwegkant gevonden hadden een lijk in het water liggende. Dat zij daarop om hulp geroepende hebbende, het lijk uit het water hadden getrokken en gezien hadden, dat het den persoon was van Eppo Leininga, portier van beroep, wonende te Groningen en bevonden hadden, dat dezelve reeds lang dood was geweest.
Waarop ik als schout mij dadelijk heb begeven naar den plaats alwaar het lijk was henen gebragt, geassisteerd met den heer chirurgijn W. Verschuir wonende te Groningen en door dezelve het lijk gevisiteerd zijnde blijkens nevengaande attest.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 54)

Menne was gehuwd met **Anna Barelds**, dochter van **Bareld Engberts** en **Fennechien Berends**. Anna, wonende te Helpman (Wijk C Buiten klein poortje 2), is geboren te Haren, is gedoopt op zondag 13 december 1767 aldaar, is overleden op zaterdag 16 januari 1830 te Helpman. Anna werd 62 jaar, 1 maand en 3 dagen.

Woont in 1830 met haar zoon op het adres Helpman Wijk C Nr 02-1.

Ontvangst diaconie te Haren 4 maart 1786
Van Anna Baerelts voor het laken voor haar vader: f.1,50
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

Brief 29 juli 1829 aan de Gouverneur
Reactie op bericht om advies te geven over het verzoek van Martinus Mennes van der Vaart, loteling van de lichting 1828 om alsnog een nummerverwisselaar of plaatsvervanger aan te mogen stellen.
1. De situatie die de aanvrager aangeeft klopt, met uitzondering alleen van het gestelde dat aanvrager zijn hoog bejaarde moeder geheel en al alleen moet onderhouden. Aanvrager heeft ook nog zusters, die slechts weinig jonger zijn dan hij en ook het hunne kunnen bijdragen. De vader van aanvrager, die als schatter van slachtvee in deze gemeente werkzaam was, is vorig jaar overleden. Daarmee is zijn moeder van haar verzorger beroofd geworden en vindt zij nu in aanvrager haar voornaamste steun. Aanvrager is zaagmolenaarsknecht en gedraagt zich daarin braaf en oppassend.
2. De verzochte nummerwisseling of plaatsvervanging kan ook gezegd worden in het belang van aanvrager en zijn familie te zijn, omdat het daardoor voor aanvrager mogelijk is om het beroep aan te leren, waarin hij werkzaam is. Aanvrager is in dienst van een voornaam houtzaagmolenaar in de nabijheid dezer gemeente en heeft het vooruitzicht op een voordeliger standpunt geplaatst te worden dan waarop hij zich nu bevindt, daar hij door zijn oppassendheid en goed gedrag de gunst van zijn werkgever heeft verworven. Als hij zijn ingetredene loopbaan moet verlaten mist hij dit vooruitzicht en kan hij ook niet meer voor zijn moeder zorgen, terwijl hij het voornemen heeft om na zijn huwelijk zijn moeder bij zich in huis te nemen, teneinde zodoende ook haar lot te verbeteren.
3. Dat de middelen tot het stellen van een nummerruiler of plaatsvervanger vereischt wordende niet zoo zeer door toevallige omstandigheden, echter na de inlijving zijn verkregen, daar de aanvrager na zijnen bepaalden wensch aan den dag te hebben gelegd om zich door het huwelijk vereenigd te zien, van iemand die hem bijzonder genegen is, de gunstige medewerking mag ondervinden van door een geldelijke bijdrage in staat te worden gesteld, de kosten van een nummerruiler of plaatsvervanger te kunnen betalen.
Op grond van bovenstaande ben ik van oordeel, dat het verzoek van aanvrager ingewilligd kan worden.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 104)

© 2020 - E.M. van Koldam

Anna was eerder gehuwd (1) met **N.N.**.

Van Menne en Anna zijn vier kinderen bekend:

1 **Jan Mennes van der Vaart** (Napoleon), olieslagersknecht, wonende te Helpman (Wijk C Buiten klein poortje 3), is geboren in 1788.

Militair in het leger van Napoleon: inschrijving van Jan Mennes, 87e Cohorte, stamboeknr. 59 (Inv.nr. SHD: 23Yc155). Wordt vermeld als zoon van Menne Jans Mennes en Anne Bar...; geen vermelding geboortedatum. En inschrijving van Jean Mennes, 8e Regiment Artillerie te Voet, stamboeknr. 5720 (Inv.nr. SHD: 25Yc94). Wordt bij deze inschrijving vermeld als zoon van Jean Mennes en Anne Barrels met als geboortedatum 1888 en geboorteplaats Helpman.

Is in mei 1814 (weer) in Helpman komen wonen "uit de Fransche Armee". Is volgens het militieregister na 6 maanden weer vertrokken naar Leer om te arbeiden op de oliemolen van Heer Bauwhuizen.

Vermoedelijk in Duitsland overleden.

2 **Fokke van der Vaart** (MIL-344), schoenmaker en slagersknecht, wonende te Helpman (Wijk C Buiten klein poortje 3), is geboren op vrijdag 15 november 1793 aldaar, is gedoopt op woensdag 27 november 1793 te Groningen, is overleden op dinsdag 4 augustus 1840 aldaar. Fokke werd 46 jaar, 8 maanden en 20 dagen.

Vrijgesteld van de landstorm wegens lichaamsgebrek.

Fokke trouwt op donderdag 18 januari 1816 te Delfzijl op 22-jarige leeftijd (1) met de 23-jarige **Grietje Jans Vrieze**. Grietje is gedoopt op zondag 5 februari 1792 te Farmsum, is overleden op zaterdag 1 juni 1816 aldaar. Grietje werd 24 jaar, 3 maanden en 27 dagen.
Fokke trouwt op woensdag 14 februari 1821 te Middelstum op 27-jarige leeftijd (2) met de 22-jarige **Jantje Geerts Pesman**. Jantje is geboren te Middelstum, is gedoopt op zondag 12 augustus 1798 aldaar, is overleden op vrijdag 4 december 1835 te Groningen. Jantje werd 37 jaar, 3 maanden en 22 dagen.

3 **Adam Mennes van der Vaart** is geboren te Groningen (buiten Klein Poortje), is gedoopt op zondag 26 maart 1797 aldaar, is overleden op vrijdag 6 april 1838 aldaar. Adam werd 41 jaar en 11 dagen.
Adam trouwt op zondag 23 mei 1819 te Groningen op 22-jarige leeftijd met de 24-jarige **Epke Cornelis Medendorp**. Epke is geboren in 1795, is gedoopt op dinsdag 3 augustus 1784 te 't Zandt, is overleden op donderdag 6 juni 1833 te Groningen. Epke werd 38 jaar.

4 **Martinus van der Vaart**, fuselier en zaagmuldersknecht, wonende te Helpman (Wijk C Buiten klein poortje 2), is geboren op vrijdag 25 september 1807 te Groningen, is overleden op zaterdag 2 november 1895 aldaar. Martinus werd 88 jaar, 1 maand en 8 dagen.

Nominatieve staat 1826 Nationale Militie
Nominatieve staat der personen, behoorende tot de gemeente Haren, die door den militieraad, zitting houdende te Groningen, voor één jaar of voor altijd van den dienst der militie zijn vrijgesteld.
Christiaan Sjobbema, broederdienst
Harm van Almelo, eenig kind
Willem Breeman, te klein
Harm Nieland, eenig kind
Aaldrik Evenhuis, broederdienst
Antonius Hendrikus Nicolaas Timans, in dienst
Hendrik Roelfs, ligchaamsgebrek
Martinus van der Vaart, bijziende
Berend Glimminga, broederdienst volbragt
Harm Meinderts, te klein
Sikko Hindriks Timmer, ligchaamsgebrek
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 59)

Nominatieve staat 1827 Nationale Militie
Nominatieve staat der personen, behoorende tot de gemeente Haren, die door den militieraad, zitting houdende te Groningen, voor één jaar of voor altijd van den dienst der militie zijn vrijgesteld.
Harm van Almelo, eenig kind
Willem Breeman, te klein
Harm Nieland, eenig kind
Aaldrik Evenhuis, broederdienst
Antonius Hendrikus Nicolaas Timans, in dienst
Martinus van der Vaart, bijziende
Harm Meinderts, te klein
Lukas [Lucas] Hindriks, te klein
Jacob Drewes, broeder in dienst overleden.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 60)

Brief 29 juli 1829 aan de Gouverneur
Reactie op bericht om advies te geven over het verzoek van Martinus Mennes van der Vaart, loteling van de lichting 1828 om alsnog een nummerverwisselaar of plaatsvervanger aan te mogen stellen.
1. De situatie die de aanvrager aangeeft klopt, met uitzondering alleen van het gestelde dat aanvrager zijn hoog bejaarde moeder geheel en al alleen moet onderhouden. Aanvrager heeft ook nog zusters, die slechts weinig jonger zijn dan hij en ook het hunne kunnen bijdragen. De vader van aanvrager, die als schatter van slachtvee in deze gemeente werkzaam was, is vorig jaar overleden. Daarmee is zijn moeder van haar verzorger beroofd geworden en vindt zij nu in aanvrager haar voornaamste steun. Aanvrager is zaagmolenaarsknecht en gedraagt zich daarin braaf en oppassend.
2. De verzochte nummerwisseling of plaatsvervanging kan ook gezegd worden in het belang van aanvrager en zijn familie te zijn, omdat het daardoor voor aanvrager mogelijk is om het beroep aan te leren, waarin hij werkzaam is. Aanvrager is in dienst van een voornaam houtzaagmolenaar in de nabijheid dezer gemeente en heeft het vooruitzicht op een voordeliger standpunt geplaatst te worden dan waarop hij zich nu bevindt, daar hij door zijn oppassendheid en goed gedrag de gunst van zijn werkgever heeft verworven. Als hij zijn ingetredene loopbaan moet verlaten mist hij dit vooruitzicht en kan hij ook niet meer voor zijn moeder

zorgen, terwijl hij het voornemen heeft om na zijn huwelijk zijn moeder bij zich in huis te nemen, teneinde zodoende ook haar lot te verbeteren.
3. Dat de middelen tot het stellen van een nummerruiler of plaatsvervanger vereischt wordende niet zoo zeer door toevallige omstandigheden, echter na de inlijving zijn verkregen, daar de aanvrager na zijnen bepaalden wensch aan den dag te hebben gelegd om zich door het huwelijk vereenigd te zien, van iemand die hem bijzonder genegen is, de gunstige medewerking mag ondervinden van door een geldelijke bijdrage in staat te worden gesteld, de kosten van een nummerruiler of plaatsvervanger te kunnen betalen.
Op grond van bovenstaande ben ik van oordeel, dat het verzoek van aanvrager ingewilligd kan worden.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 104)

Brief 10 november 1829 aan M. van der Vaart te Helpman
Martinus van der Vaart krijgt bericht dat het hem alsnog wordt toegestaan een nummerverwisselaar of plaatsvervanger te stellen.
(gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 104)

Brief van de fungerend gouverneur dd 8 maart 1830
Aan den loteling uwer gemeente M.M. van der Vaart, thans op reserve geplaatst, vergund zijnde, om binnen ééne maand na dat hij tot de werkelijke dienst zal zijn opgeroepen, alsnog overeenkomstig de wet een plaatsvervanger of nummerverwisselaar te mogen stellen, zoo informeer ik u, dat de dag, waarop de visitatie van den door genoemde loteling voor te stellen plaatsvervanger of substituant zal plaats hebben, is bepaald op aanstaande woensdag den 10 dezer des middags te twaalf uur in het provinciehuis te Groningen.
Ik verzoek u om gemelden loteling hiervan dadelijk kennis te geven en hem aan te manen om te zorgen, dat hij op den hierboven bepaalden tijd gereed is, en dat de bewijsstukken, die hij mogt hebben in te leveren, behoorlijk in orde zijn.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 63)

Brief 21 juni 1830 van de gouverneur
Ten vervolge eener bij mij ingekomene missive van de heer Administrateur voor het binnenlandsch bestuur dd 15 dezer, informeer ik u, dat volgens een bij het departement van oorlog ontvangen rapport, den milicien M. van der Vaart, aan wien bij dispositie van 26 oktober jl., nader vermeld in mijn missive van den 31 daaraan volgende, was toegestaan, om zich alsnog in de dienst te doen vervangen, van deze gunst heeft afgezien.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 63)

Martinus trouwt op zondag 6 december 1829 te Groningen op 22-jarige leeftijd (1) met de 27-jarige **Trijntje Mulder**. Trijntje is geboren op zondag 13 december 1801 te Groningen, is overleden op zaterdag 17 december 1859 aldaar. Trijntje werd 58 jaar en 4 dagen.
Martinus trouwt op zondag 26 januari 1862 te Groningen op 54-jarige leeftijd (2) met de 43-jarige **Jantje van der Tip**. Jantje is geboren op donderdag 7 januari 1819 te Lettelbert, is overleden op zondag 2 februari 1902 te Groningen. Jantje werd 83 jaar en 26 dagen.

258 **Gerrit Harms Vedder** (GH1812-101), zoon van **Harm Jacobs Vedder** en **Mettien Gerrits**, wonende te Haren (Wijk D Dilgt 12), is geboren op vrijdag 22 december 1758 te Hoornschedijk, is gedoopt op zondag 24 december 1758 te Groningen, is overleden op zondag 4 februari 1827 te Dilgt (in huis Haren wijk D Dilgt 12), is als overleden aangegeven op dinsdag 6 februari 1827 te Haren (aangever overlijden was Jannes Gerrits Vedder (zie 261); getuige aangifte overlijden was Geert Hindriks Hemsing (zie 2.1)). Gerrit werd 68 jaar, 1 maand en 13 dagen.

Bij zijn overlijden bezit Gerrit Harms Vedder de volgende onroerende goederen: de behuizing Haren D12 en plusminus 50 grasen of 25 bunder land. Erfgenamen zijn zijn drie nog levende kinderen Mettien, Jannes en Harm en de kinderen van zijn overleden dochter Teetien uit haar huwelijk met Jochum Alberts.

Akte 22 december 1795
Geert Vedder, Jan Vedder, Harm Vedder, Eltien Harms Vedder, allen te Dilgt, Albert Alberts Sluiter te Groningen, erfgenaam van wijlen zijn zoon bij wijlen Jantje Vedder in echte verwekt, benevens Jacob Vedder als voormond, Gerrit Wychers als sibbevoogd en Hindrik Geerts als vreemde voogd over de minderjarige zoon van wijlen Harm Vedder en Mettien Gerrits, echtelieden, gezamenlijk erfgenamen van wijlen hun ouders Harm Vedder en Mettien Gerrits, in leven te Dilgt woonachtig, maken een scheiding en deling van de ouderlijke nalatenschap. Gerrit Vedder krijgt de boerderij toegewezen en alle daaronder beklemde landerijen. Dit voor f.2.900,-. Gerrit en zijn vrouw verklaren f.2.600,- schuldig te zijn aan de andere erven tegen 4%. De f.2.600,- wordt vervolgens gefinancierd door de erven van mevrouw S.H.W. Sijlman, weduwe van de zeekapitein J.J. Durleu.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1616, folio 204).

Akte 15 mei 1800
Jan Egberts (Jan Luijches Egberts Bakker) en Jacobje Jacobs, echtelieden, en Willem Egberts en Hinderika Claasen (Hendrikje Claassens de Groeve), echtelieden, en Wemelyna Egberts, weduwe van Willem Egberts Wuffen, Jan Antonie (van Hemmen) en Derkien Egberts, echtelieden, verklaren verkochte te hebben aan Gerrit Harms Vedder en Hinderkjen Jans, echtelieden, hun aandeel in een beklemde plaats te Dilgt. Dit aandeel is 1/18 deel van de plaats, die door kopers wordt gebruikt als beklemde meiers. Mede is verkocht het aandeel in de banken of het gestoelte in de kerk te Haren. De prijs bedraagt f.200,-.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1617, folio 108)

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 30 september 1813
Nabestaande en vrienden van Niesje, Hindrik, Harm, Geert en Willemtje Willem Hindriks, kinderen van Aaltje Harms en wijlen Willem Hindriks, overleden in 1807 komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Geert Hindriks Kooiman, arbeider te Paterswolde, oom
- Hindriks Hindriks Kooiman, hovenier te Westerbroek, oom
- Geert Harms Vedder, landbouwer te Dilgt, vriend
Aanwezig van moederszijde:
- Gerrit Harms, arbeider te Essen, oom
- Berend Hindriks, te Essen, aangehuwde oom
- Hindriks Hindriks, landbouwer te Essen, vriend
Zij wijzen de moeder aan tot voogdes en Gerrit Harms Vedder tot toeziend voogd.
Voorts wordt toestemming gegeven tot beneficiaire aanvaarding van de nalatenschap van Derk Geerts Kooman, in leven schoolmeester te Lellens, oudoom.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 110, zaak 115)

© 2020 - E.M. van Koldam

Proces verbaal 13 oktober 1820
Voor de schout verschijnt Gerrit Vedder, oud 61 jaar, landbouwer, wonende te Dilgt, die verklaart dat op 9 oktober 1820 des nachts twee zeilen zijn ontvreemd, welke voor de watermolen te Dilgt in gebruik waren. De aangever heeft jegens niemand een verdenking.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 53)

Groninger Courant, 4 januari 1828
Mr. J.W.W. Wens, notaris, residerende te Sappemeer, zal, ten verzoeke van de kinderen en de erfgenamen van wijlen GERRIT VEDDER en HINDERKIEN JANS, in der tijd ehelieden, ten overstaan van het VREDEGEREGT van het Kanton Hoogezand, op Donderdag, den 10 dezer, des namiddags te 4 uren, ten huize van den Kastelein HARM VEDDER, op de Oude Harender Molen, publiek veilen en verkoopen:
I. Eene BOEREN BEHUIZING en SCHUUR, gemerkt letter D no. 12, en V no 34, op Dilgt, onder Haren, met de vaste beklemming van ongeveer 33 bunders en 33 roeden bouw-, hooi- en weilanden, doende tot eene jaarlijksche vaste huur ƒ 126,-.
II. Een 18de aandeel in den eigendom van voorzeide landerijen.
III. Ongeveer 2 bunders, 61 roeden land, gelegen op Hemmen, gemeente Haren;
welke goederen door JANS VEDDER en Vrouw worden bewoond en gebruikt.

Gerrit trouwt op zondag 10 juni 1787 te Haren op 28-jarige leeftijd met de 32-jarige **Hinderkien Jans**. Hinderkien is geboren in 1755 te Paterswolde, is overleden op vrijdag 25 juni 1813 te Dilgt. Hinderkien werd 58 jaar.

Van Gerrit en Hinderkien zijn zes kinderen bekend:

1 **Kind Vedder** is begraven op zaterdag 27 januari 1810 te Haren.

Ontvangst diaconie te Haren 27 januari 1810
Een kind van Gerrit Vedder begraven: f.1,68.
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

2 **Mettien Gerrits Vedder** is geboren op donderdag 27 maart 1788 te Haren, is gedoopt op zondag 30 maart 1788 aldaar, is overleden op woensdag 22 februari 1837 te Eelde. Mettien werd 48 jaar, 10 maanden en 26 dagen.
Mettien trouwt op zondag 9 mei 1813 te Haren op 25-jarige leeftijd met de 30-jarige **Hindrik Geerts Koolman**, zoon van **Geert Hindriks Koolman** en **Jaapkien Abels**. Hindrik, timmerman, is geboren op dinsdag 21 mei 1782 te Harenermolen, is overleden op vrijdag 8 september 1854 te Eelde. Hindrik werd 72 jaar, 3 maanden en 18 dagen.
Hindrik was later gehuwd (2) met **Anna Alefs Dekker**.<306..309>

3 **Jannes Gerrits Vedder** is geboren op zondag 20 december 1789 te Dilgt, is gedoopt op vrijdag 25 december 1789 te Haren, zie 261.

4 **Harm Gerrits Vedder** (MIL-111), landbouwer en kastelein, wonende te Dilgt, te Haren (Wijk D Dilgt 12) en aldaar (Wijk A Harenermolen 47), is geboren op zondag 15 juli 1792 aldaar, is overleden op maandag 15 december 1873 te Hoogezand. Harm werd 81 jaar en 5 maanden.

Woonde in 1830 op het adres Haren Wijk A Nr 47 Harenermolen samen met zijn vrouw, twee dochters en de inwonende boerenknechts Lucas Hindriks en Jan Boelens Woldendorp en de inwonende werkmeid Swaantje Sjaneker.

Vrijgesteld van de landmilitie wegens lichaamgebreken.

Groninger Courant, 4 januari 1828
Mr. J.W.W. Wens, notaris, residerende te Sappemeer, zal, ten verzoeke van de kinderen en de erfgenamen van wijlen GERRIT VEDDER en HINDERKIEN JANS, in der tijd ehelieden, ten overstaan van het VREDEGEREGT van het Kanton Hoogezand, op Donderdag, den 10 dezer, des namiddags te 4 uren, ten huize van den Kastelein HARM VEDDER, op de Oude Harender Molen, publiek veilen en verkoopen:
I. Eene BOEREN BEHUIZING en SCHUUR, gemerkt letter D no. 12, en V no 34, op Dilgt, onder Haren, met de vaste beklemming van ongeveer 33 bunders en 33 roeden bouw-, hooi- en weilanden, doende tot eene jaarlijksche vaste huur ƒ 126,-.
II. Een 18de aandeel in den eigendom van voorzeide landerijen.
III. Ongeveer 2 bunders, 61 roeden land, gelegen op Hemmen, gemeente Haren;
welke goederen door JANS VEDDER en Vrouw worden bewoond en gebruikt.

Brief 19 oktober 1831 aan de officier van justitie
Op heden den 19 oktober 1831 heeft de knecht van Harm Vedder, van beroep kastelein, wonende te Haardermolen, mij uit diens naam te kennen gegeven, dat de meid van laatstgenoemde willende gaan melken, in het land komende bevond, dat er eene kalfkoe vermiste, zijnde oud vijf kalveren en vaal zwart van kleur, vier witte benen, een halve witte staart, om het eene oog een klein zwart ringje en krap in de horens. Deze koe had des avonds nog in het land geweest en dus overnachts daaruit ontvreemd. Hierop had genoemde Harm Vedder zich dadelijk te paard begeven om eenige verkenning te doen , doch zijn pogingen zijn zonder gevolg gebleven. Van mijne zijde heb ik ook den veldwachter last gegeven om alle mogelijke nasporing te doen, maar tot op dit ogenblik is niets ontdekt.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 105)

Groninger Courant, 25 oktober 1831
Er is in den nacht tusschen den 18 en 19 October jl., uit het land van Harm Vedder aan den Harender Molen vermist, en waarschijnlijk gestolen: Eene platte zwart-blaarde zesde Kalfs Koe, roodachtig in het haar, een weinig zwart om de oogen en kleine horens, van onderen bijna wit, met witte pooten en een witte pluim aan den staart. Die hiervan eenig narigt weet te geven, wordt vriendelijk verzocht, den eigenaar hiervan kennis te geven, of ook wel aan het huis van den heer Haack in de Oude Boteringestraat, te Groningen.

Groninger Courant, 29 oktober 1833
Mr. Gerhard Jacob Keiser, openbaar notaris, ter residentie van Groningen, is voornemens, op woensdag 13 november 1833, des avonds te 5 uren, ten huize van de kastelein H. Vedder, op den Harener Molen, publiek op strijkgelds conditiën, te koop te presenteren:
I. De behuizing, de Harener Molen genaamd, met derzelver erve en tuin, zijnde eene van ouds gerenomeerde herberg en en logement, waarbij stalling voor honderd stuks paarden en beesten, in voege thans door H. Vedder wordt bewoond en gebruikt, staande en gelegen onder Onnen, gemeente Haren, met een vierde waardeel in de markt aldaar.
XIV. Eene behuizing, de oude Harener Molen genaamd, met een tuin en een kampje land, groot ruim een bunder, thans bij J. Smilger in gebruik, mede onder Onnen, met een vierendeel waardeel in de markt aldaar.

© 2020 - E.M. van Koldam

XV. Eene nieuw doortimmerde behuizing, met stalling en tuin, zijnde de herberg alwaar De Kroon uithangt, staande midden in het dorp Haren, aan den Straatweg, thans bij J.F. de Vries in gebruik.
Alles toebehoorende aan Grietje Freerks, weduwe Luitje Pouwels.

Akte 13 november 1833
Openbare verkoop op verzoek van Grietje Freerks Pot van de volgende goederen:
1. Een weldoortimmerde behuizing met grote kelder, karnhuis, ruime schuur en wagenhuis. Zijnde de behuizing van ouds genoemd Logement en Herberg de Harenermolen. Plaatselijk bekend A 47 en kadastraal bekend gemeente Haren, sectie K nrs. 925 en 926.
2. tm 13. Diverse kampen land.
14. Een behuizing met daarbij gelegene tuin en kampje land, thans door J. Smilger en vrouw bewoond. Plaatselijk bekend Glimmen C [de vermelding is onduidelijk, maar dit moet C 1 zijn], kadastraal bekend gemeente Haren, sectie H 198 en 199 [en 200], vanouds de oude Harenermolen genaamd.
Op perceel 1 wordt het hoogst geboden door Harm Vedder, kastelein, wonende op de Harendermolen, f.1.550,-. En op perceel 14 door Jan Smilger, wonende op de Harenermolen f.660,-. Beide biedingen worden niet geaccepteerd [zie akte 120 van dezelfde datum].
(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 138, Akte 118)

Harm trouwt op maandag 25 februari 1822 te Haren (huwelijksgetuigen waren Hindrik Geerts Koolman (zie 258.2), Jannes Gerrits Vedder (zie 261), Amel Kornelis Hartenhof en Kornelis Kornelis Hartenhof) op 29-jarige leeftijd met de 22-jarige **Annegien Bos**, dochter van **Hinderk Harms Bos** en **Aaltje Hindriks van Zanten**. Annegien, wonende te Haren (Wijk A Harenermolen 47), is geboren op donderdag 21 maart 1799 te Essen, is gedoopt op zondag 31 maart 1799 te Haren, is overleden op vrijdag 4 juni 1858 te Slochteren. Annegien werd 59 jaar, 2 maanden en 14 dagen.

5 **Teetien Gerrits Vedder** is geboren te Dilgt, is gedoopt op zondag 2 december 1798 te Haren, is overleden op zondag 18 juni 1826 te Onnen. Teetien werd 27 jaar, 6 maanden en 16 dagen.
Teetien trouwt op zaterdag 29 maart 1823 te Haren (huwelijksgetuigen waren Harm Gerrits Vedder (zie 258.4), Jannes Gerrits Vedder (zie 261), Arnoldus Jochums Alberts en Willem Alberts) op 24-jarige leeftijd met de 30-jarige **Jochum Alberts** (MIL-104), zoon van **Albert Jochums** en **Fennechien Arnoldus**. Jochum, wonende te Haren (Wijk D Dilgt 10), aldaar (Wijk C Onnen 18) en te Noordlaren (Wijk C Glimmen 12), is geboren te Groningen, is gedoopt op woensdag 14 november 1792 aldaar, is overleden op donderdag 7 januari 1875 te Zuidlaren. Jochum werd 82 jaar, 1 maand en 24 dagen.

Brief 3 augustus 1830 van de gouverneur
Naar aanleiding ener missive van den Heer Administrateur voorde gevangenissen en het armenwezen van den 23 juli jl., zende ik u hiernevens een extract uit den staat van slagtoffers van onvoorziene rampen over het jaar 1829, aan welke door den Minister van Binnenlandsche Zaken bij resolutie van 29 juni 1830 onderstand is verleend uit het gedeelte van het fonds voor kwade posten, ter beschikking gesteld aan het departement van Binnenlandsche zaken.
Zoodra de ordonnanciën van betaling voor den verleende onderstand zullen zijn opgemaakt, zal ik u dezelve, ter fine van uitreiking, doen toekomen.
Ik verzoek u om de belanghebbenden met de door de Minister te hunnen opzigte genomen resolutie bekend te doen maken.
Voorts moet ik u nog informeren, dat aan de personen, wier verliezen beneden de f.100,- gaan, overeenkomstig het aangenomen beginsel tot het erlangen van onderstand uit gemeld fonds, in geen aanslag kunnen worden gebragt.
De Heer Administrateur voornoemd heeft doen opmerken, dat de onderstand, welke het den Koning heeft behaagd, bij besluit van 4 maart 1830 aan de hulpbehoevende landbouwers in dit gewest toe te kennen, die door den mislukten oogst van 1828 minder dan f.100,- verlies geleden hebben, als een bijzonder gunstbewijs moet aangemerkt worden en van geene toepassing hoegenaamd voor het vervolg kan zijn.
Ik zende u dienvolgens de ingezondene stukken daarvan terug.
** Bijlage: Extract uit de Staat der Slagtoffers van onvoorziene rampen gedurende 1829, aan welke onderstand wordt verleende uit het gedeelte van het fonds voor kwade posten, ter beschikking staande van het departement van Binnenlandsche Zaken over 1828 en 1829.
[Bij de slachtoffers in de gemeente Haren bestaat de aard der verliezen in alle gevallen uit het verlies van veldvruchten; in de onderstaande weergave worden vermeld: de naam, bedrag der verliezen en bedrag van den verleenden onderstand]
H. Smeenk [Harm Jans Smeenk], f.123,-, f.15,375;
J.H. Oosterveld [Jan Hendriks Oosterveld], f.115,-, f.14,375;
Berend Konraads [Beerent Conraats Tonnis], f.168,-, f.21,-;
Tebbe Hindriks [Tebbe Hendriks], f.101,-, f.12,625;
H.B. Hoeks [Hendrik Berends Hoeks], f.130,-, f.16,25;
H.J. Horst [Hinderk Jacobs Horst], f.113,-, f.14,125;
Jan Jacobs, f.120,-, f.15,-;
Jannes Vedder [Jannes Gerrits Vedder], f.150,-, f.18,75;
Jan Adolfs, f.145,-, f.18,125;
H. van der Es [Hinderks Hinderks van der Es], f.104,-, f.13,-;
H. Berends de Jonge [Hendrik Berends de Jonge], f.114,-, f.14,25;
Jochum Alberts, f.181,-, f.22,625;
Hindrik A. Kooi [Hendrik Albers Kooi], f.101,-, f.12,625;
Abel Brink [Abel Jans Brink], f.100,-, f.12,50;
Jelke Vos [Jelke Roelfs Vos], f.133,-, f.16.625;
Jan Kooi, f.168,-, f.21,-;
J.D. Hekman [Jan Derks Hekman], f.157,-, f.19,625;
Jan Thijs [Jan Roelofs Thijs], f.161,-, f.20,125;
Jan Jans van Diep [Jan Jans Sipkema], f.122,-, f.15,25.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 63)

Notulen van de vergadering van de gemeenteraad, woensdag 4 augustus 1830
Er heeft een veeziekte geheerst. De Gouverneur des Konings verzoekt nu opgave te doen van de personen die als gevolg van het verlies van vee in hulpbehoevende omstandigheden zijn geraakt, "zodanig dat zij zonder menschlievende hulp geen vee weder magtig kunnen worden". De volgende lijst wordt vastgesteld:
H. Berends Jr, Onnen, 3 runderen, waarde f.100,-
K. Eisses, Onnen, 5 runderen, waarde f.125,-
D. v.d. Veen, Hoornschedijk, 1 rund, waarde f.50,-
B. Berends, Onnen, 4 runderen, waarde f.100,-
J. Berends, Onnen, 7 runderen, waarde f.140,-
W. Alderts, Onnen, 1 rund, waarde f.45,-
E. Bakker, Onnen, 1 rund, waarde f.45,-

© 2020 - E.M. van Koldam

A. Brink, Onnen, 2 runderen en vier schapen, waarde f.65,-
J. Kooi, Glimmen, 5 runderen, waarde f.125,-
H. Pauwels, Onnen, 6 runderen, waarde f.105,-
G. Luiken, Onnen, 2 runderen, waarde f.70,-
H. Smeenk, Onnen, 6 runderen en 2 schapen, waarde f.120,-
H.B. Hoeks, Onnen, 5 runderen en 2 schapen, waarde f.100,-
L. Smid, Haren, 2 runderen en 2 schapen, waarde f.80,-
L. Eising, Onnen, 2 runderen, waarde f.75,-
Wed. J. Jochums, Haren, 2 runderen, waarde f.85,-
R. Brink, Onnen, 1 rund, waarde f.25,-
J. Alberts, Onnen, 3 runderen, waarde f.100,-
H. Kooi, Onnen, 1 rund, waarde f.25,-
P. Molema, Noordlaren, 2 runderen, waarde f.80,-
Wed. H. Bouwkamp, Noordlaren, 1 rund, waarde f.35,-
S. Evenhuis, Haren, 1 rund, waarde f.40,-
Wed. Engbert Jans, Haren, 1 rund, waarde f.55,-
J. Rueriks, Helpman, 1 rund, waarde f.45,-
J. Sipkes, Waterhuizen, 3 runderen en 6 schapen, waarde f.90,-.

Aanzegging van burgemeester en assessoren 23 november 1841
Op heden den 24 november 1841 heb ik, Roelf Rademaker, veldwachter der gemeente Haren, mij begeven naar de woningen van Roelf Kroeze, Jochum Albers, Hendrik Rademaker, Albert Bos, weduwe Teunis Houwing, weduwe Jan van Diep, Roelf Mulder, Jacob Horst en Geert Ties, en heb ik aldaar gesproken met Roelf Kroeze, Jochum Albers, Hendrik Rademaker, weduwe Teunis Houwing, weduwe Jan van Diep, de vrouw van Roelf Mulder, de vrouw van Jacob Horst, Geert Ties en Albert Bos, aan wien ik een afschrift heb gelaten van de navolgende insinuatie.
Burgemeester en assessoren der gemeente Haren verwittigen Roelf Kroeze, Jochum Albers, Hendrik Rademaker, Albert Bos, weduwe Teunis Houwing, weduwe Jan van Diep, Roelf Mulder, Jacob Horst en Geert Ties, dat bij de schouwing op den 20 dezer uw pand niet in orde is bevonden en de wateringen niet los aan geene der beide kanten van de weg en gelasten u mitsdien, zulks alsnog te bewerkstelligen tegen den 29 dezer maand op welken dag die weg opnieuw zal worden geschouwd en ingeval mogt bevonden worden aan deze insinuatie niet volledig te zijn voldaan, onmiddellijk tot de herstelling ingevolge artikel 33 van het reglement op het onderhoud en de schouwing der wegen, ten koste van de schouwpligtige zal worden overgegaan.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 74)

Brief 9 november 1843 aan de officier van justitie
Ten gevolge van uw missive van den 6 dezer heb ik onderzocht bij wien de bedoelde wonderdocter vermoedelijk geneeskundige hulp had verleend, zijnde mij als zodanig opgegeven Jochem Alberts te Glimmen en Adolf Stokdijk te Hoornschedijk.
Ik heb die personen daaromtrent gehoord en voeg derzelven verklaringen hiernevens, terwijl ik de persoon van Hendrik Alles in de verklaring van Stokdijk genoemd mede zal verstaan en dezelfs af te leggen getuigenis aan u nader mededeelen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111; de verklaring van Hendrik Alles volgt op 11 november 1843; zie ook bij Willem Pieters, die is overleden op 28 juli 1843)

Jochum was later gehuwd (2) met **Trientien Jans Smit**.<310,311>

6 **Jan Gerrits Vedder** is geboren te Haren, is gedoopt op zondag 3 oktober 1802 aldaar, is begraven op donderdag 14 oktober 1802 aldaar. Jan werd 11 dagen.

Ontvangst diaconie te Haren 14 oktober 1802
Een kind van Gerrijt Vedder begraven: f.1,72
Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

259 **Hendrik Harms Vedder** (GH1812-184; MIL-281; ES), zoon van **Harm Jacobs Vedder** en **Mettien Gerrits**, schoenmaker, wonende te Helpman (Wijk A Helpman 21), te Haren (Wijk F Essen 7) en aldaar, is geboren op donderdag 8 oktober 1778 te Dilgt, wonende Wijk F Essen 7 te Haren, is overleden op dinsdag 22 februari 1842 te Essen. Hendrik werd 63 jaar, 4 maanden en 14 dagen.

Woonde in 1830 met zijn tweede vrouw en drie kinderen op het adres Haren Wijk F Nr 7 Essen.

Akte 22 december 1795
Geert Vedder, Jan Vedder, Harm Vedder, Eltien Harms Vedder, allen te Dilgt, Albert Alberts Sluiter te Groningen, erfgenaam van wijlen zijn zoon bij wijlen Jantje Vedder in echte verwekt, benevens Jacob Vedder als voormond, Gerrit Wychers als sibbevoogd en Hindrik Geerts als vreemde voogd over de minderjarige zoon van wijlen Harm Vedder en Mettien Gerrits, echtelieden, gezamenlijk erfgenamen van wijlen hun ouders Harm Vedder en Mettien Gerrits, in leven te Dilgt woonachtig, maken een scheiding en deling van de ouderlijke nalatenschap. Gerrit Vedder krijgt de boerderij toegewezen en alle daaronder beklemde landerijen. Dit voor f.2.900,-. Gerrit en zijn vrouw verklaren f.2.600,- schuldig te zijn aan de andere erven tegen 4%. De f.2.600,- wordt vervolgens gefinancierd door de erven van mevrouw S.H.W. Sijlman, weduwe van de zeekapitein J.J. Durleu.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1616, folio 204).

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 13 april 1813
De nabestaanden en vrienden van Jantje Hindriks, minderjarig kind van Hindrik Vedder, schoenmaker te Helpman en wijlen Jantje Jacobs Vedder, overleden op 2 mei 1812, komen samen om een voogd en toeziend voogd aan te wijzen. Dit in verband met het voorgenomen tweede huwelijk van vader Hindrik Vader.
Aanwezig van vaderszijde:
- Gerrit Vedder, landbouwer te Dilgt, oom
- Jan Vedder, koemelker te Groningen, oom
- Harm Vedder, boerenknecht te Essen, oom
Aanwezig van moederszijde:
- Grietje Geerts, weduwe van Jacob Vedder, koemelker te Groningen, grootmoeder
- Jan Vedder, landbouwer te Helpman, oom
- Jurjen Derksema, koemelker te Helpman, aangehuwde oom.
Vader Hindrik Vedder blijft voogd. Toezien voogd wordt Jurjen Derksema.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 110, zaak 55)

Brief 4 maart 1821 van de schout aan schoolmeester N.E. Dekker
Ik geef u hierbij kennis, dat de kinderen van de weduwe Weites (Dina Alberts) en van H. Rotman (Rutman) sedert de 1e januari dezes zijn ten koste van de diaconie en dat gedurende de zomermaanden voor rekening van de gemeente zijn twee kinderen van Roelf Baving, twee kinderen van Jan Folkerts (Jan Folkerts Eisses) en een kind van Hendrik (Harms) Vedder en dat gedurende de wintermaanden alle kinderen, uitgezonderd die van de weduwe Weites en H. Rotman, ingevolge uw lijst van 27 februari voor rekening van de gemeente zijn.
Verder word u door deze er op gewezen voortaan niet op rekening van de gemeente te laten halen of te laten repareren zonder verleende autorisatie van het gemeentebestuur van Haren, waartoe, wanneer er iets nodig is, telkens des zaterdagmorgens gelegenheid is.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 100)

Eén kind van Hendrik Vedder wordt in 1823 ten laste van de gemeente onderwezen. Dit betekent dat hij niet in staat werd geacht schoolgeld te betalen.

Brief 26 januari 1824 van schoolmeester N.E. Dekker te Haren
Het volgende zal tot antwoord dienen op uw circulaire van den 14 dezer. Het getal der kinderen, die door mij op rekening der gemeente onderwezen worden bedraagt thans 12 kinderen, welke zijn:
1. Fennechien en Anna, kinderen van Geert Smeenge, gedurende het geheele jaar;
2. Jan, Egbert en Lukas, zonen van Jan Folkerts (Eisses), gedurende 2 een half jaar en 1 kind een heel jaar;
3. Jakob Vedder, zoon van Hendrik Vedder, gedurende een geheel jaar;
4. Geesje, kind van Willem Harms, het hele jaar;
5. Hillechien, kind van Geert Henderikes (Hindriks), het gehele jaar;
6. Hindrik Nijboer, zoon van Hindrik Nijboer, het gehele jaar;
7. Hillechien en Egbertje, kinderen van Harm Drewes, waarvan 1 een geheel jaar en 1 een half jaar;
8. Elizabeth, kind van Roelf Baving, een geheel jaar.
Haren, 26 januari 1824, N.E. Dekker
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 57)

Brief 8 juni 1825 aan de onderwijzers der jeugd te Haren, Helpman, Noordlaren en Onnen
Door dezen geef ik u kennis, dat in de vergadering van de schout en assessoren op den 26 mei jl. is bepaald, dat gij voor dit jaar voor rekening der gemeente negen kinderen zult kunnen onderrigten, berekend naar de bevolking van uw schoolkreits, waarin echter de volgende bepalingen zijn gemaakt, als:
- drie kinderen voor het geheele jaar zijnde een van Albert Hoving en twee van Geert Luiken;
- twaalf kinderen voor de zes wintermaanden of het half jaar, zijnde een kind van Jan F. Eising, twee kinderen van Roelf Baving, twee kinderen van Geert Smeenge, twee kinderen van Hindrik Vedder, een kind van Hindrik Nijboer, een kind van Geert Hindriks en drie kinderen van Willem Harms.
En dat de som voor het gebruik van schoolbehoeften in het gehele jaar is bepaald per kind op f.1,50, doch voor de kinderen die slechts een half jaar de school bezoeken op de helft van dit bedrag.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 101)

Hendrik trouwt op zaterdag 20 april 1811 te Groningen op 32-jarige leeftijd (1) met de 28-jarige **Jantje Jakobs Vedder**, dochter van **Jacobs Jacobs Vedder** en **Grietje Geerts**. Jantje is geboren te Groningen, is gedoopt op woensdag 13 november 1782 aldaar, is overleden op zaterdag 2 mei 1812 te Helpman. Jantje werd 29 jaar, 5 maanden en 19 dagen.

Van Hendrik en Jantje is een kind bekend:

1 **Jantje Vedder**, wonende te Helpman, te Haren (Wijk B Haren 25) en aldaar (Wijk B Haren 23B), is geboren op zaterdag 2 mei 1812 aldaar, is als geboren aangegeven op maandag 4 mei 1812 aldaar (Wijk A Helpman 21) (aangever geboorte was Hendrik Harms Vedder (zie 259); getuigen aangifte geboorte waren Hermannus van den Berg (zie 30) en Warmoldt Hindriks Hovingh (zie 136)), is overleden op dinsdag 27 januari 1852 aldaar, is als overleden aangegeven op dinsdag 27 januari 1852 aldaar (aangever overlijden was Hendrik Haverdings (zie 98.2); getuige aangifte overlijden was Lubertus van Oosten (zie 176.6)). Jantje werd 39 jaar, 8 maanden en 25 dagen.

In het bevolkingsregister 1850 wordt Jantje Vedder niet vermeld als bewoonster op het adres Haren Wijk A nr 14. Haar man en kinderen worden wel op dit adres vermeld.

Jantje trouwt op zaterdag 13 mei 1837 op 25-jarige leeftijd met de 24-jarige **Hendrik Haverdings**, zie 98.2.

Hendrik trouwt op zondag 16 mei 1813 te Haren (huwelijksgetuigen waren Gerrit Harms Vedder (zie 258), Harm Harms Vedder en Jurjen Derks Derksema (zie 57)) op 34-jarige leeftijd (2) met de 30-jarige **Tijbegien Klaassens van Dam** ook genaamd Sijbegien. Tijbegien, wonende te Haren (Wijk F Essen 7) en aldaar, is gedoopt op zondag 8 december 1782 te Sappemeer, wonende Wijk F Essen 7 te Haren, is overleden op dinsdag 8 februari 1848 te Essen, is als overleden aangegeven op dinsdag 8 februari 1848 te Haren (aangever overlijden was Abel Vedder; getuige aangifte overlijden was Jan Oosterveld (zie 158.2)). Tijbegien werd 65 jaar en 2 maanden.

Van Hendrik en Tijbegien zijn drie kinderen bekend:

2 **Jacob Vedder**, dagloner, wonende te Helpman en te Haren (Wijk F Essen 7), is geboren op woensdag 22 december 1813 aldaar (Wijk A Helpman 21), is als geboren aangegeven op vrijdag 24 december 1813 aldaar (aangever geboorte was Hendrik Harms Vedder (zie 259); getuigen aangifte geboorte waren Hermannus van den Berg (zie 30) en Johannes de Raad Kruiger), is overleden op woensdag 26 augustus 1840 aldaar. Jacob werd 26 jaar, 8 maanden en 4 dagen.

Brief 26 januari 1824 van schoolmeester N.E. Dekker te Haren
Het volgende zal tot antwoord dienen op uw circulaire van den 14 dezer. Het getal der kinderen, die door mij op rekening der gemeente onderwezen worden bedraagt thans 12 kinderen, welke zijn:
1. Fennechien en Anna, kinderen van Geert Smeenge, gedurende het geheele jaar;
2. Jan, Egbert en Lukas, zonen van Jan Folkerts (Eisses), gedurende 2 een half jaar en 1 kind een heel jaar;
3. Jakob Vedder, zoon van Hendrik Vedder, gedurende een geheel jaar;
4. Geesje, kind van Willem Harms, het hele jaar;
5. Hillechien, kind van Geert Henderikes (Hindriks), het gehele jaar;
6. Hindrik Nijboer, zoon van Hindrik Nijboer, het gehele jaar;
7. Hillechien en Egbertje, kinderen van Harm Drewes, waarvan 1 een geheel jaar en 1 een half jaar;
8. Elizabeth, kind van Roelf Baving, een geheel jaar.

© 2020 - E.M. van Koldam

Haren, 26 januari 1824, N.E. Dekker
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 57)

Jacob trouwt op woensdag 29 april 1840 te Haren op 26-jarige leeftijd met de 35-jarige **Jantje Oosterveld**, zie 198.10.

3 **Abel Vedder**, wonende te Haren (Wijk F Essen 7), is geboren op dinsdag 24 september 1816 te Helpman, is overleden op zaterdag 18 november 1876 te Groningen. Abel werd 60 jaar, 1 maand en 25 dagen.

4 **Mettien Hendriks Vedder**, wonende te Haren en aldaar (Wijk F Essen 7), is geboren op maandag 8 november 1819 te Essen (Wijk F Essen 7), is als geboren aangegeven op donderdag 11 november 1819 te Haren (aangever geboorte was Hendrik Harms Vedder (zie 259); getuigen aangifte geboorte waren Gerrit Harms en Hinderk Harms Kramer), is overleden op woensdag 6 januari 1875 te Groningen. Mettien werd 55 jaar, 1 maand en 29 dagen.

Brief 8 april 1829 van Lubertus van Oosten
Opgave door schoolhoofd L. van Oosten van de kinderen van bedeelden en minvermogenden, die in 1828 voor rekening van het burgerlijk armenbestuur op de school te Haren onderwijs hebben genoten.
Naam van het kind; Namen van de ouders
Bedeelden
Annechien Renses; Robbert Renses en Elizabeth Schut
Geert Renses; Robbert Renses en Elizabeth Schut
Robbert Renses; Robbert Renses en Elizabeth Schut
Fennechien Baving; Roelof Baving en Grietje Ellens
Trientje Hinders; Aaltje Hinders
Hindrik Hillebrand; Trientje Hillebrands
Jantje Weites; Albertje Weites
Everdina Weites; Jantje Weites
Hillechien Rotman; Hindrik Rotman en Roelfje Jans
Minvermogenden
Jacob van Riesz; Trientje Buining
Anna Smeenge; Geert Smeenge en Grietje Takens
Geert Smeenge; Geert Smeenge en Grietje Takens
Annechien Smeenge; Geert Smeenge en Grietje Takens
Harm Buning; Jans Buning en Janna Harms
Roelf Nijboer; Hindrik Nijboer en Geesje Roelfs
Arie Hoving; Albert Hoving en Lena Hageman
Metje Vedder; Hendrik Vedder en Tijbechien
Zwaantje Geerts; Geert Hindriks en Annechien Koops
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 62)

Mettien trouwt op zondag 28 april 1850 te Groningen op 30-jarige leeftijd met de 31-jarige **Tamme Huizenga**. Tamme, koopman, is geboren op maandag 4 januari 1819 te Leens, is overleden op maandag 13 juni 1859 te Groningen. Tamme werd 40 jaar, 5 maanden en 9 dagen.

260 **Jan Jacobs Vedder** (GH1812-222; MIL-330), zoon van **Jacob Jacobs Vedder** en **Aaltje Jans**, wonende te Helpman (Wijk D Den Hoorn 3), is geboren te Hoornschedijk, is gedoopt op zondag 16 januari 1774 te Groningen, is overleden op zaterdag 5 april 1845 aldaar. Jan werd 71 jaar, 2 maanden en 20 dagen.

Proces verbaal 6 oktober 1821
Op heden den zesden oktober 1821 des morgens ongeveer 12 uren compareerde voor mij schout van de gemeente Haren Albert Roelfs, oud 31 jaren, van beroep boerenarbeider, hebbende aan zijne verpligting van de nationale militie voldaan, wonende bij Jan Vedder, van beroep landbouwer op Den Hoorn in het huis getekend letter ?? onder Helpman, gemeente Haren, welke namens zijn boer mij te kennen gaf, als zijnde zijn boer ziek, alsdat tusschen den 4 en 5 dezer des 's nachts in de behuizing van zijne boer op de koestal en in de melkenkamer waren ingebroken, het welke heeft plaats gehad tusschen elf en vijf uren des morgens van gemelde nacht, als zijnde comparant des avonds te elf uren naar bed gegaan en alstoen alles was gesloten en des morgens vijf uren weder opgestaan zijnde vond hij een gat op de koestal en naar buiten gaande vond comparant, dat zij het luik van de melkenkamer hadden open gebroken en de tralies er uit gebroken en het onderste raam in stukken, en is hier ontvreemd de navolgende goederen (volgt een uitvoerige opsomming).
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 54)

Akte 8 januari 1823
Albert Hindriks Timmer, kastelein, woonachtig buiten de Heerepoort te Groningen, Elle Jans Ellens. landbouwer, wonende op den Hoorn, als hiertoe speciaal gemagtigd door Jan Vedder, landbouwer, en Geesje Ellens, ehelieden wonende op Den Hoorn onder Helpman, verklaren bij deze te verkopen aan den heer Johannes Buiring, commies griffier bij de regtbank van eerste aanleg te Groningen, wonende aan de Hoornschedijk onder Helpman, een boerenbehuizing en schuur, getekend letter D nr 3 met de vaste beklemming van ruim 24 grazen land, staande en gelegen op den Hoorn onder Helpman, doende jaarlijks f.58,- huur aan de heer R. Gockinga. De verkopers kunnen een originele beklembrief over leggen beleden voor Tiddo Tiddens, regter te Aduard en onderhorige dorpen, van 12 februari 1765. De kooprijs bedraagt f.1.500,-.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 69, Akte 7)

Jan trouwt op zondag 4 mei 1806 te Groningen op 32-jarige leeftijd met de 22-jarige **Geesien Ellens**, dochter van **Elle Hindriks** en **Grietje Ellens**. Geesien, wonende te Groningen, is geboren te Euvelgunne, is gedoopt op zondag 16 november 1783 te Middelbert, wonende Sledemennerstraat te Groningen, is overleden op maandag 23 oktober 1826 aldaar. Geesien werd 42 jaar, 11 maanden en 7 dagen.

Van Jan en Geesien zijn zes kinderen bekend:

1 **Jacob Vedder** is geboren te Hoornschedijk, is gedoopt op dinsdag 7 oktober 1806 te Groningen.

2 **Grietje Vedder** is geboren te Hoornschedijk, is gedoopt op woensdag 1 augustus 1810 te Groningen, is begraven op dinsdag 7 augustus 1810 te Haren. Grietje werd 6 dagen.

Ontvangst diaconie te Haren 7 augustus 1810

Een kind van Jan Vedder van Den Hoorn begraven: f.1,85
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

3 **Elle Vedder** is geboren op woensdag 15 januari 1812 te Helpman (in huis Helpman Wijk D Den Hoorn 3), is als geboren aangegeven op donderdag 16 januari 1812 (aangever geboorte was Jan Jacobs Vedder (zie 260); getuigen aangifte geboorte waren Cornelis Eleveld (zie 76) en Jan Jans Buiring (zie 51)), is overleden op vrijdag 23 maart 1849 te Groningen. Elle werd 37 jaar, 2 maanden en 8 dagen.

4 **Aaltien Vedder**, wonende te Helpman en aldaar, is geboren op maandag 18 oktober 1813 te Hoornschedijk onder Helpman (Wijk D Den Hoorn 3), is als geboren aangegeven op woensdag 20 oktober 1813 te Haren (aangever geboorte was Jan Jacobs Vedder (zie 260); getuige aangifte geboorte was Elle Jan Ellens (zie 77)), wonende Wijk D Den Hoorn 3 te Helpman, is overleden op zaterdag 27 november 1813 te den Hoorn, is als overleden aangegeven op maandag 29 november 1813 te Haren (aangever overlijden was Cornelis Eleveld (zie 76); getuige aangifte overlijden was Elle Jan Ellens (zie 77)). Aaltien werd 1 maand en 9 dagen.

5 **Aaltien Vedder** is geboren op donderdag 12 januari 1815 te Hoornschedijk, is overleden op maandag 6 juli 1896 te Groningen. Aaltien werd 81 jaar, 5 maanden en 24 dagen.
Aaltien trouwt op zondag 31 mei 1846 te Groningen op 31-jarige leeftijd met de 36-jarige **Johannes Dalmolen**. Johannes is geboren op zondag 26 november 1809 te Lucaswolde, is overleden op vrijdag 6 oktober 1871 te Groningen. Johannes werd 61 jaar, 10 maanden en 10 dagen.

6 **Jacob Vedder** is geboren op zaterdag 3 oktober 1818 te Hoornschedijk, is overleden op zaterdag 31 oktober 1818 aldaar. Jacob werd 28 dagen.

261 **Jannes Gerrits Vedder** (GH1812-102, MIL-110), zoon van **Gerrit Harms Vedder (258)** en **Hinderkien Jans**, landbouwer, wonende te Haren (Wijk D Dilgt 12) en aldaar (Wijk B Haren 25), is geboren op zondag 20 december 1789 te Dilgt, is gedoopt op vrijdag 25 december 1789 te Haren, is overleden op woensdag 13 mei 1840 aldaar. Jannes werd 50 jaar, 4 maanden en 23 dagen.

Woonde in 1830 op het adres Haren Wijk B Nr 25 samen met zijn vrouw, twee kinderen, de inwonende knecht Albert Alberts en de twee inwonende werkmeiden Anna Camps en Jantien Vedder.

Groninger Courant, 4 januari 1828
Mr. J.W.W. Wens, notaris, residerende te Sappemeer, zal, ten verzoeke van de kinderen en de erfgenamen van wijlen GERRIT VEDDER en HINDERKIEN JANS, in der tijd ehelieden, ten overstaan van het VREDEGEREGT van het Kanton Hoogezand, op Donderdag, den 10 dezer, des namiddags te 4 uren, ten huize van den Kastelein HARM VEDDER, op de Oude Harender Molen, publiek veilen en verkoopen:
I. Eene BOEREN BEHUIZING en SCHUUR, gemerkt letter D no. 12, en V no 34, op Dilgt, onder Haren, met de vaste beklemming van ongeveer 33 bunders en 33 roeden bouw-, hooi- en weilanden, doende tot eene jaarlijksche vaste huur ƒ 126,-.
II. Een 18de aandeel in den eigendom van voorzeide landerijen.
III. Ongeveer 2 bunders, 61 roeden land, gelegen op Hemmen, gemeente Haren;
welke goederen door JANS VEDDER en Vrouw worden bewoond en gebruikt.

Brief 3 augustus 1830 van de gouverneur
Naar aanleiding ener missive van den Heer Administrateur voorde gevangenissen en het armenwezen van den 23 juli jl., zende ik u hiernevens een extract uit den staat van slagtoffers van onvoorziene rampen over het jaar 1829, aan welke door den Minister van Binnenlandsche Zaken bij resolutie van 29 juni 1830 onderstand is verleend uit het gedeelte van het fonds voor kwade posten, ter beschikking gesteld aan het departement van Binnenlandsche zaken.
Zoodra de ordonnanciën van betaling voor den verleende onderstand zullen zijn opgemaakt, zal ik u dezelve, ter fine van uitreiking, doen toekomen.
Ik verzoek u om de belanghebbenden met de door de Minister te hunnen opzigte genomen resolutie bekend te doen maken.
Voorts moet ik u nog informeren, dat aan de personen, wier verliezen beneden de f.100,- gaan, overeenkomstig het aangenomen beginsel tot het erlangen van onderstand uit gemeld fonds, in geen aanslag kunnen worden gebragt.
De Heer Administrateur voornoemd heeft doen opmerken, dat de onderstand, welke het den Koning heeft behaagd, bij besluit van 4 maart 1830 aan de hulpbehoevende landbouwers in dit gewest toe te kennen, die door den mislukten oogst van 1828 minder dan f.100,- verlies geleden hebben, als een bijzonder gunstbewijs moet aangemerkt worden en van geene toepassing hoegenaamd voor het vervolg kan zijn.
Ik zende u dienvolgens de ingezondene stukken daarvan terug.
** Bijlage: Extract uit de Staat der Slagtoffers van onvoorziene rampen gedurende 1829, aan welke onderstand wordt verleende uit het gedeelte van het fonds voor kwade posten, ter beschikking staande van het departement van Binnenlandsche Zaken over 1828 en 1829.
[Bij de slachtoffers in de gemeente Haren bestaat de aard der verliezen in alle gevallen uit het verlies van veldvruchten; in de onderstaande weergave worden vermeld: de naam, bedrag der verliezen en bedrag van den verleenden onderstand]
H. Smeenk [Harm Jans Smeenk], f.123,-, f.15,375;
J.H. Oosterveld [Jan Hendriks Oosterveld], f.115,-, f.14,375;
Berend Konraads [Beerent Conraats Tonnis], f.168,-, f.21,-;
Tebbe Hindriks [Tebbe Hendriks], f.101,-, f.12,625;
H.B. Hoeks [Hendrik Berends Hoeks], f.130,-, f.16,25;
H.J. Horst [Hinderk Jacobs Horst], f.113,-, f.14,125;
Jan Jacobs, f.120,-, f.15,-;
Jannes Vedder [Jannes Gerrits Vedder], f.150,-, f.18,75;
Jan Adolfs, f.145,-, f.18,125;
H. van der Es [Hinderks Hinderks van der Es], f.104,-, f.13,-;
H. Berends de Jonge [Hendrik Berends de Jonge], f.114,-, f.14,25;
Jochum Alberts, f.181,-, f.22,625;
Hindrik A. Kooi [Hendrik Albers Kooi], f.101,-, f.12,625;
Abel Brink [Abel Jans Brink], f.100,-, f.12,50;
Jelke Vos [Jelke Roelfs Vos], f.133,-, f.16.625;
Jan Kooi, f.168,-, f.21,-;
J.D. Hekman [Jan Derks Hekman], f.157,-, f.19,625;
Jan Thijs [Jan Roelofs Thijs], f.161,-, f.20,125;
Jan Jans van Diep [Jan Jans Sipkema], f.122,-, f.15,25.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 63)

© 2020 - E.M. van Koldam

Jannes trouwt op zaterdag 13 maart 1824 op 34-jarige leeftijd met de 22-jarige **Fennechien Pieters**, zie 214.2.

Van Jannes en Fennechien zijn zeven kinderen bekend:

1 **Hindrikje Vedder**, wonende te Haren (Wijk B Haren 25), is geboren op zondag 8 mei 1825 te Dilgt, is overleden op woensdag 29 september 1875 te Yde. Hindrikje werd 50 jaar, 4 maanden en 21 dagen.
Hindrikje trouwt op zaterdag 17 januari 1852 te Haren op 26-jarige leeftijd met de 25-jarige **Jan Koops**, zoon van **Jan Jans Koops (143.2)** en **Jantien Jans**. Jan, wonende te Noordlaren (Wijk C Glimmen 15), is geboren op dinsdag 12 december 1826 te Glimmen, is overleden op zaterdag 11 mei 1907 te Assen. Jan werd 80 jaar, 4 maanden en 29 dagen.

2 **Aaltje Vedder**, wonende te Haren (Wijk B Haren 25) en aldaar (Wijk B Kromelboog 73), is geboren op dinsdag 8 mei 1827 te Dilgt, is overleden op woensdag 23 november 1898 te Haren. Aaltje werd 71 jaar, 6 maanden en 15 dagen.
Aaltje trouwt op zaterdag 2 maart 1850 te Haren op 22-jarige leeftijd met de 24-jarige **Lentze Vrieling** (ES), zoon van **Geerd Gerrits Vrieling** en **Dina Holtman**. Lentze, landbouwer, wonende te Haren (Wijk B Haren 10), aldaar (Wijk A Haren 23), aldaar (Wijk B Kromelboog 73), aldaar (Wijk F Essen 14) en aldaar, is geboren op zaterdag 10 september 1825 aldaar, wonende Wijk F Essen 14 aldaar, is overleden op dinsdag 6 oktober 1903 te Essen. Lentze werd 78 jaar en 26 dagen.

Brief 17 mei 1847 van de gouverneur
Ten gevolge eener bij mij ingekomene missive van de Minister van Binnenlandsche zaken dd 10 dezer, zend ik u hiernevens een extract uit zijner Majesteits besluit van den 9 april 1847, waarbij Hoogst dezelve heeft goedgevonden en verstaan, dat Lentze Vrieling, loteling uwer gemeente van de ligting van 1844 opnieuw voor den tijd van een jaar als gedetacheerd zal worden gevoerd op de stamboeken van het korps, waartoe hij behoort.
Ik verzoek u het gemelde extract aan den belanghebbenden uit te reiken, na daarvan de noodige aantekening te hebben doen houden.
Deze zaak heeft het onderwerp uitgemaakt uwer missive van den 4 maart jl.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 80)

3 **Teetje Vedder**, wonende te Haren (Wijk B Haren 25), is geboren op woensdag 14 april 1830 aldaar, is overleden op donderdag 10 februari 1859 te Onnen. Teetje werd 28 jaar, 9 maanden en 27 dagen.
Teetje trouwt op zaterdag 10 mei 1851 te Haren op 21-jarige leeftijd met de 26-jarige **Johannes van Dalen** (L-01204; L-02556), zoon van **Egbert van Dalen (216.3)** en **Geertruida Pootholt**. Johannes, landbouwer en boerenknecht, wonende te Haren (Wijk F Essen 1A), is geboren op zondag 6 februari 1825 aldaar, is overleden op maandag 19 oktober 1891 te Onnen. Johannes werd 66 jaar, 8 maanden en 13 dagen.

Notulen burgemeester en wethouders, 23 maart 1854
Johannes van Dalen, arbeider te Haren, krijgt toestemming een woonhuis te bouwen op een perceel te Onnen.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 35)

Nieuwsblad van het Noorden, 28 november 1888
Te Onnen gemeente Haren is het huis van den landbouwer J. v. Dalen met den geheelen inboedel verbrand. Een gedeelte van 't vee kwam mede om.

Johannes was later gehuwd (2) met **Agnite Nijdam**.<312,313>

4 **Pieter Vedder**, dienstknecht, wonende te Haren (Wijk B Haren 25), is geboren op zaterdag 8 september 1832 aldaar.
Pieter trouwt op zaterdag 27 juni 1857 te Haren op 24-jarige leeftijd met de 25-jarige **Anna van Dalen**, dochter van **Egbert van Dalen (216.3)** en **Zwaantje Sjaneker**. Anna, wonende te Haren (Wijk F Essen 1A), is geboren op donderdag 31 mei 1832 aldaar, is overleden op maandag 23 juni 1862 te Eelde. Anna werd 30 jaar en 23 dagen.

5 **Grietje Vedder** is geboren op dinsdag 9 september 1834 te Haren, is overleden op zondag 31 maart 1839 aldaar. Grietje werd 4 jaar, 6 maanden en 22 dagen.

6 **Gerritdina Vedder**, wonende te Haren (Wijk B Haren 25), is geboren op woensdag 22 maart 1837 aldaar, is overleden op zondag 18 januari 1846 aldaar. Gerritdina werd 8 jaar, 9 maanden en 27 dagen.

7 **Annechien Vedder**, wonende te Haren (Wijk B Haren 25), is geboren op donderdag 24 januari 1839 aldaar, is overleden op woensdag 25 oktober 1854 te Onnen. Annechien werd 15 jaar, 9 maanden en 1 dag.

262 **Warner Eitens Veendijk** (GH1812-168; MIL-286), zoon van **Eite Tijsens** en **Ike Uges**, kastelein en schoenmaker, wonende te Helpman (Wijk A Helpman 9), is gedoopt op zondag 19 oktober 1777, is overleden op dinsdag 24 augustus 1841 te Tynaarlo. Warner werd 63 jaar, 10 maanden en 5 dagen.

Woont vanaf 1811 enige tijd in Helpman.

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 30 maart 1815
Nabestaanden en vrienden van Jan, Eite en Egbert Warnders Veendijk, minderjarige kinderen van Warnder Veendijk, schoenmaker te Helpman en wijlen Egberdina Jans Meijer, overleden in juni 1811, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Ike Uges, arbeidster Hoornschedijk, grootmoeder
- Uge Eites Veendijk, arbeider Hoornschedijk, oom
- Harm van der Veen, landbouwer Hoornschedijk, aangehuwde oom
Aanwezig van moederszijde:
- Jan Egberts Meijer, landbouwer te Haren, grootvader
- Roelf Meijer, landbouwer te Haren, oom
- Pieter Pieters, landbouwer te Haren, aangehuwde oom.
Warnder Eitens Veendijk wordt bevestigd als voogd. Roelf Meijer wordt toeziend voogd. (Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 110, zaak 1815/47)

Akte 28 mei 1817
Louwe Harms Bolhuis verkoopt als gemachtigde van zijn moeder krachtens vonnis van de rechtbank te Groningen van 23 januari 1816 op schade en bate van Warnder Eites Veendijk, kastelein woonachtig te Haren, voor zich en als boedelhouder van wijlen zijn vrouw E.J. Meijer, aan Lammert Sluirman, kastelein, en zijn vrouw Jantje Wolters, wonende te Helpen, de behuizing, zijnde een

herberg, met een open plaats en hof er achter, getekend A 9, staande en gelegen aan de straat te Helpman. De behuizing is voorheen door Warnder Eites Veendijk bezeten. De koopprijs bedraagt f.1.710,-. Lammert Sluirman betaalt zelf f.710,-, de resterende f.1.000,- wordt betaald door Cornelis Kremer Staal, bakker in de Brugstraat te Groningen. Deze krijgt het recht van hypotheek.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 33, Akte 267)

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 20 april 1820
De nabestaanden en goede vrienden van Elisabeth Uges Veendijk, minderjarige dochter van Harmtje Geerts, arbeidster aan de Hoornschedijk en wijlen Uge Eitens Veendijk, overleden november 1816, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Warnder Eitens Veendijk, arbeider te Paterswolde, oom
- Ubel Eitens, arbeider aan de Hoornschedijk, neef
- Harm van der Veen, landbouwer aan de Hoornschedijk, neef
Aanwezig van moederszijde:
- Roelf Geerts Beensema, arbeider te Groningen, oom
- Harm Geerts Beensema, timmerman te Hoogkerk, oom
- Wopke Jannes Nijdam, arbeider aan de Hoornschedijk, goede vriend.
Moeder wil een tweede huwelijk aangaan met Jan Geerts Boer, arbeider aan de Hoornschedijk. Moeder wordt bevestigd als voogd. Harm van der Veen wordt toeziend voogd.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 112, zaak 1820/74)

Warner trouwt (kerk) op maandag 21 mei 1804 te Haren op 26-jarige leeftijd (1) met de 22-jarige **Egberdina Jans Meijer**, zie 173.6.

Van Warner en Egberdina zijn twee kinderen bekend:

1 **Eite Veendijk** is geboren te Eelde, is gedoopt op zondag 3 april 1808 aldaar, is overleden op zondag 25 september 1898 te Tynaarlo. Eite werd 90 jaar, 5 maanden en 22 dagen.
Eite trouwt op zaterdag 24 februari 1849 te Vries op 40-jarige leeftijd met de 20-jarige **Grietien Koenes Roede**. Grietien is geboren in 1829 te Roden.

2 **Egbert Veendijk**, wonende te Noordlaren (Wijk C Glimmen 23), is geboren op dinsdag 23 april 1811 te Helpman, is gedoopt op woensdag 15 mei 1811 te Groningen, is overleden op maandag 21 februari 1881 te Tynaarlo. Egbert werd 69 jaar, 9 maanden en 29 dagen.
Egbert trouwt op zaterdag 10 mei 1845 te Haren op 34-jarige leeftijd met de 26-jarige **Egbertien Hassels**. Egbertien is geboren op zaterdag 22 augustus 1818 te Paterswolde, is overleden op zondag 27 juli 1845 te Eelde. Egbertien werd 26 jaar, 11 maanden en 5 dagen.

Warner trouwt op zondag 23 april 1815 (huwelijksgetuigen waren Egbert Eitens (zie 165.2), Lukas Lammers (zie 167), Ubel Eitens (zie 75) en Geert Smeenge) op 37-jarige leeftijd (2) met de 30-jarige **Geertruid Gerrits**, dochter van **Gerrit Joosten** en **Margien Jakobs Smeenge**. Geertruid is geboren te Yde, is gedoopt op zondag 24 oktober 1784 te Vries, is overleden op maandag 22 december 1845 te Tynaarlo. Geertruid werd 61 jaar, 1 maand en 28 dagen.

Van Warner en Geertruid zijn drie kinderen bekend:

3 **Jan Gerrits Veendijk** is geboren op woensdag 26 april 1815 te Helpman, is overleden op vrijdag 11 augustus 1843 te Tynaarlo. Jan werd 28 jaar, 3 maanden en 16 dagen.

4 **IJke Veendijk**, wonende te Helpman, is geboren op vrijdag 10 januari 1817 aldaar (Wijk A Helpman 9), is als geboren aangegeven op zondag 12 januari 1817 te Haren (aangever geboorte was Warner Eitens Veendijk (zie 262); getuigen aangifte geboorte waren Egbert Harms Groothuis (zie 91) en Egbert Eitens (zie 165.2)), is overleden op maandag 12 april 1847 te Tynaarlo (als Margien Veendijk). IJke werd 30 jaar, 3 maanden en 2 dagen.

5 **Katrina Veendijk** ook genaamd Kaatje Veendijk, wonende te Noordlaren (Wijk A Noordlaren 16), is geboren op woensdag 25 augustus 1819 te Eelde (volgens het bevolkingsregister in Tynaarlo), is overleden op zaterdag 15 oktober 1842 te Tynaarlo. Katrina werd 23 jaar, 1 maand en 20 dagen.

263 **Harm Martens Veenema** ook genaamd Harm Martens (MIL-101, GH1812-113), zoon van **Marten Jans** en **Hieltje Harms**, koemelker en schuitstimmerman, wonende te Haren (Wijk E Hoornschedijk 18) en aldaar (Wijk E Hoornschedijk 19), is geboren te Hoornschedijk of is geboren op zaterdag 12 augustus 1769, is gedoopt op zondag 20 augustus 1769 te Haren, is overleden op zaterdag 12 oktober 1844 te Hoornschedijk. Harm werd 75 jaar en 2 maanden.

Woont in 1830 samen met zijn broer Willem en de inwonende werkbode Hindrikje Boerma op het adres Haren Wijk E Nr 19 Hoornschedijk.

Woont 1812 aan de Hoornschedijk.

Brief 14 maart 1834 aan Gedeputeerde Staten
Bij appointement van den 4 maart 1834 heeft zijne excellentie de gouverneur dezer provincie in onze handen gesteld om berigt en consideratiën, een adres van eenige ingezetenen aan den Hoornschedijk binnen deze gemeente aan zijn excellentie ingediend tot bekoming van eenige vergoeding voor hunne verliezen door de overstroming in den afgelopen wintertijd. In voldoening daar aan hebben wij de eer onder terugzending van het genoemde adres u te dienen van berigt en consideratiën.
Dat het met de waarheid overeenkomt, dat de adressanten door de overstroming en de stormen in deze winter veel hebben geleeden, doch dat niet alleen de adressanten, maar genoegsaam alle ingezetenen aan den Hoornschedijk meer of minder door die overstroming verliezen hebben gehad. Zoo door het wegspoelen der aardappelen, mest en hooi, als door het beschadigen van boomgaarden en huisraad. Dat de verliezen aan turf voorraad voor eigen behoefte of nog voorraad van de verveeners wel van minder belang zal zijn dan het verlies aan aardappelen, die of overspoeld of door het indringen van water in de gaten zijn verrot en aan hooi, dat mede weggespoeld of door het indringen van water, zoodanig is verbroeid, dat hetzelve smakeloos en ongezond voedsel is geworden. Ook aan het vee kan gezegd worden schade te zijn geleden, door dien sommige eigenaars hetzelve niet droog konden stallen of bergen, derwijl indien hetzelve hebben moeten vervoeren naar menschlievende personen, om hetzelve te bergen en voeden.
Wij nemen de vrijheid aan u ook de andere personen met name kenbaar te maken, welke aan den Hoornschedijk door de buitengewone overstrooming hebben geleden, en waarbij wij tevens eene begrooting in minimum voegen welke ons naar behoorlijk

onderzoek is voorgekomen enigszins juist te zijn, als
Hendrik [Berends] Nijdam f.150,-
Wed. Berend S. Nijdam [= Jeltje Gjalts Nijdam] f.50,-
Berend Jansen f.50,-
Reinder [Berends] Nijdam f.50,-
Jannes Jansen f.35,-
Roelf Sytzes Nijdam f.30
Wopke [Berends] Nijdam f.30,-
Berend Arends f.10,-
Hindrik Wilkens f.10,-
Jan [Geerts] Boer f.25,-
Wed. Andries [Berends] Nijdam [= Jantien Jans Kuipers] en consorten f.25
Harm Venema [= Harm Martens Venema] f.10,-
Teunis Teunis f.10,-
Hendrik [Hindriks] de Vries f.10
Harm Gosses van der Veen f.10,-
Wat de opsomming der verliezen aangaat van de deposanten, hieromtrent meenen wij te moeten aanmerken, dat dezelve ons van enkelen te overdreven is voorgekomen, daar welligt niemand der ingezetenen aan de Hoornschedijk voor de voeding van hun vee bij anderen, zo te Paterswolde als ook te Haren iets zal hebben betaald en voor hetwelke dan niet kan worden gerekend.
Wij begroten alzoo de schade:
W. [Willem] Willems f.56,-
L. ?????? f.15,-
S.R. [Sytze Roelfs] Nijdam f.22
H. [Hendrik] van der Veen junior f.25,-
H. [Harm Hindriks] van der Veen senior f.50,-
H.???? f.15,-
D. [Derk] van der Veen f.100,-
H. Nijland f.14,-
R. [Roelf Willeminus] van der Veen f.10,-
J. Beening f.10,-
G. [Geert Alberts] Swaving
H. van der Heide f.10,-
Voorts kan het plaatselijk bestuur van Haren zich niet onthouden hunne verwondering aan de dag te leggen over hetgene de adressanten in hun adres met betrekking tot de beoordeling hunnen stand van zaken zeggen, dat namelijk hun voordragt meer onpartijdig zou worden overwogen en beoordeeld door de zijlvesting van Aduard, dan welligt door eenig ander autoriteit, voor welke autoriteit het plaatselijk bestuur van Haren oordeelt zich zelf te kunnen of wel te moeten verstaan. Hoe zeer wij gaarne meerdere bekwaamheid of wel wetenschap deswegen aan de zijlvesting van Aduard willen toekennen, vermeent echter het plaatselijk bestuur te dien einde ook genoegzaam de waarheid of juistheid van ieders verlies te kunnen beoordelen, terwijl het plaatselijk bestuur zich ten vollen overtuigd houd van te allen tijde en in alle gevallen onpartijdig en regtmatig te hebben gehandeld en geoordeeld in het belang der ingezetenen. Zoo in het algemeen als in het bijzonder van enig gehucht of enkele personen. Het plaatselijk bestuur van Haren is door het gezegde enigszins op hetzelve schijnt toegepast te zijn, verontwaardigd over zodanige uitdrukking en hoopt dat u onze aanmerking deswege te goede zal beoordelen.
Wij achten het eindelijk onzen pligt om alle ingezetenen aan den Hoornschedijk hiervoor opgemeld aan uw goedgunstige beschikking aan te bevelen, daar velen van dezelve niets bezittende veenarbeiders zijn, die door het water van hunne volstrekt behoeve voorraad ten dele of geheel zijn beroofd, zoodat wij tijdelijk ook hebben moeten voorzien in het onderhoud van enige dezelve, terwijl andere losse huurders zijn die door de overstroming zoodanig hebben geleden, dat zij zich niet door zich zelven kunnen herstellen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 106)

Harm trouwt (kerk) op donderdag 1 juni 1809 te Haren op 39-jarige leeftijd met **Alberdina Alberts**. Alberdina is geboren te Groningen, is begraven op maandag 23 oktober 1809 te Haren.

Ontvangst diaconie te Haren 23 oktober 1809
De vrouw van Harm Martens begraven: f.2,15
Voor het laken: f.1,50
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

264 **Gerrit Veldman** (GH1812-140, MIL-151; L-00502; L-01551), zoon van **Jan Veldman** en **Jantien Pauwels**, landbouwer, wonende te Haren (Wijk C Onnen 16), is geboren op maandag 20 september 1790 te Onnen, is gedoopt op zondag 3 oktober 1790 te Haren, is overleden op zondag 10 april 1870 te Onnen. Gerrit werd 79 jaar, 6 maanden en 21 dagen.

Ingekomen stukken gemeente Haren, 18 april 1814
Brief van de commissaris van het arrondissement Groningen met de mededeling, dat de leden van de landmilitie zich op 26 april 1814 om 8 uur in de ochtend in de Martinikerk moeten bevinden. Daarbij de toevoeging voor de maire: "het zoude mij aangenaam zijn, indien Ued bij de overgave van uw contingent tegenwoordig waart". Bijgevoegd een nominatie controlle van de door het lot gedefigneerden.
Nr. trekking, naam, remplaçant
1. Berg van den, Derk, vrijwillig;
36. Pathuis, Hindrik
40. Hendriks, Berend
41. Bruin de, Christiaan
59. Klaassens, Roelf
69. Veltman, Gerrit, remplaçant Bennink, Peter, te Haren
74. Jochums, Jacob, remplaçant Jan Jochums, te Haren
77. Kloots, Otto, remplaçant Gerrit Geerts, te Haren
85. Bazuin, Arend, remplaçant Antman, Izak, te Groningen
89. Rummerink, Lucas, remplaçant Bakker, Jacob, te Haren
98. Ruuls, Christoffel
101. Wieringa, Ludewikes
125. Houwing, Hendrik, remplacant Janssen, Marten Hendrik te Groningen
156. Schut, Jannes
175. Kwant, Meindert
183. Koops, Jan, remplacant Kwint, Willem, te Groningen

© 2020 - E.M. van Koldam

235. Boerema, Hindrik
236. Nijdam, Andries, remplacant Benniks, J.J., te Groningen
292. Bakker, Derk
298. Kramer Harm.
Op 30 april 1814 volgt een brief met als bijlage een overzicht van de personen, die op het appel hebben gemankeerd. Voor Haren waren dat:
36. Pathuis, Hindrik
40. Hendriks, Berend
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 47).

Ingekomen stukken gemeente Haren, 30 juni 1817
Mededeling van het Bataillon Nationale Militie te Maastricht, dat Pieter Banning, remplaçant voor Gerrit Veldman op 12 oktober 1817 te Antwerpen is overleden.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 50).

Akte 29 oktober 1822
Huwelijkscontract Gerrit Veltman, landbouwer te Onnen, en Engelina Breeman, zonder beroep, wonende te Onnen.
Alle onroerende goederen welke de comparanten inbrengen alsmede alle onroerende goederen, die zij staande het huwelijk door erfopvolging, giften of legaten verkrijgen zullen zijn buiten de gemeenschap.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 68, Akte 322)

Op 7 februari 1823 maken vier kinderen Veldman een boedelscheiding betreffende de op hun vererfde nalatenschappen. De vier kinderen zijn:
Jan Veldman, Gerrit Veldman, Alberdina Veldman (gehuwd met Sietse Pieters Brill, schoolmeester te Adorp) en Jeichien Veldman (gehuwd met Jan Pieters, cichorei-fabrikeur te Hemmen onder Haren). De op hun vererfde boedels zijn afkomstig van:
1. hun ouders Jan Veldman, overleden maart 1809, en Jantien Pauwels, overleden januari 1817;
2. hun oom Lucas Pauwels, landbouwer te Onnen, overleden januari 1818;
3. hun oom Pauwel Pauwels, landbouwer te Onnen, overleden januari 1818;
4. hun tante Hindrikje Pauwels, te Onnen, overleden juni 1819;
5. hun tante Janna Pauwels, te Onnen, overleden september 1819;
6. hun oom Harm Pauwels, te Onnen, overleden juni 1822.
De goederen behorende tot de profijtelijke staat zijn:
1. behuizing getekend nr 38 met de daarbij behorende landerijen staande en gelegen bij Haren. In losse huur in gebruik bij Jans van Norg. Waarde f 4.000,-.
2. behuizing getekend nr 8 met landerijen te Onnen, benevens arbeiderswoning getekend nr 7. Waarde f 4.000,-.
3. behuizing te Onnen, nr 16, met landerijen. Waarde f 4.000,-.
4. behuizing met landerijen te Glimmen nr 19. In losse huur in gebruik bij Jan Derks Hekman. Waarde f 2.400,-.
5. Gereedschappen. Waarde f 1.600,-.
De toedeling is als volgt:
a. Jan Veldman krijgt Onnen nr 8 (en 7) met het beding dat via het Velland bij deze plaats behorende vrije overvaart moet worden verleend voor het stuk Noorderland behorende bij Onnen nr 16.
b. Gerrit Veldman krijgt Onnen nr 16.
c. Alberdina Veldman krijgt Haren nr 38.
d. Jeichien Veldman krijgt Glimmen nr 19 plus de gereedschappen.
(Groninger Archieven, toegang 565, inventarisnummer 111 en toegang 1871, inventaris nr 70, Akte 53)

Brief 14 februari 1831 aan Lukas Oosterveld, Roelf Koops, Harm van der Veen en Reinder Nijdam, Evert Everts en Jan van Hemmen, Kornelis Hornhuis en Gerrit Veldman, Pieter G. Mulder, H. Veldhuis, Willem Eising en Reinder Tonkens, Teunis Boer en Hindrik Houwing
Ten gevolge een op heden door ons genomen besluit zal er op woensdag of donderdag den 17 of 18 februari aanstaande een algemene collecte langs de huizen binnen deze gemeente plaats hebben, ten einde de onbedeelde behoeftige huisgezinnen in derzelve hulpbehoeven omstandigheden te ondersteunen. U hiervan kennis gevende, verzoeken wij u om de bedoelde collecte op en van de boven bepaalde dagen te …….. in de wijk ….. te willen verrigten.
Wij vertrouwen dat gij deze moeite wel op u zult willen nemen en vinden het noodig hierbij iets te voegen tot aanmoediging van uwen ijver in het verrigten dier collecte, daar de armoedige omstandigheden van sommige huisgezinnen zo schrijnend zijn, dan dat een ieder niet gaarne alles zoude aanwenden wat strekken kan tot verzachting van het lot der behoeftigen
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 105)

Gerrit trouwt op zaterdag 9 november 1822 te Haren op 32-jarige leeftijd met de 22-jarige **Engelina Breeman**, zie 48.5.

Van Gerrit en Engelina zijn zeven kinderen bekend:

1 **Jantje Veldman** (L-02036), wonende te Haren (Wijk C Onnen 16), is geboren op donderdag 27 maart 1823 te Onnen, is overleden op zondag 15 november 1903 aldaar. Jantje werd 80 jaar, 7 maanden en 19 dagen.

2 **Hendrik Breeman Veldman** is geboren op zaterdag 8 oktober 1825 te Onnen, is overleden op maandag 14 september 1829 aldaar. Hendrik werd 3 jaar, 11 maanden en 6 dagen.

3 **Hillechien Veldman** (L-02037), wonende te Haren (Wijk C Onnen 16), is geboren op zaterdag 13 december 1828 te Onnen, is overleden op zaterdag 8 september 1883 aldaar. Hillechien werd 54 jaar, 8 maanden en 26 dagen.
Hillechien trouwt op zaterdag 17 mei 1862 te Haren op 33-jarige leeftijd met de 36-jarige **Jan Jansen**, zoon van **Adolf Jansen (101.7)** en **Grietje van Hemmen**. Jan, wonende te Haren (Wijk A Middelhorst 38), aldaar (Wijk A Haren 39), aldaar (Wijk A Haren 26) en aldaar (Wijk A Haren 29), is geboren op maandag 19 september 1825 aldaar, is overleden op zondag 9 mei 1875 te Onnen. Jan werd 49 jaar, 7 maanden en 20 dagen.

Notulen burgemeester en wethouders, 23 december 1856
Tot opperbrandmeester voor de tijd van 3 jaren, ingaande heden, wordt aangewezen Lubbertus van Oosten.
Tot wijkmeester van de wijk A (dorp Haren), tevens brandmeester en eerste hoofdman van de nachtwacht: Jannes Horst met als plaatsvervanger Jan Jansen.
Tot wijkmeester wijk B (dorp Haren); J. Koops en plaatsvervanger L. Bolhuis.
Tot wijkmeester wijk C (Onnen): Joh. Breeman en plaatsvervanger H. Hindriks.
Tot wijkmeester wijk D (Dilgt en Hemmen): J. Brink en als plaatsvervanger Joh. Meijer.
Tot wijkmeester wijk E (Hoornschedijk): J. Nijdam en als plaatsvervanger B. van der Veen

© 2020 - E.M. van Koldam

Tot wijkmeester wijk F (Essen): Jan Hemmes en als plaatsvervanger J.K. van Hemmen
Tot wijkmeester wijk A (Helpman): R. Tonkens sr en als plaatsvervanger Joh. Blaauwpot.
Tot wijkmeester wijk B (Helpman): L. Poelma en als plaatsvervanger H. Kwant
Tot wijkmeester wijk C (Molenstreek en Euvelgunne): K. Bolhuis en als plaatsvervanger H. van Bruggen.
Tot wijkmeester wijk D (Den Hoorn): H. van Hemmen en als plaatsvervanger H. Oosterveld.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 35).

4 **Jeichien Veldman** is geboren op donderdag 1 maart 1832 te Onnen, is overleden op vrijdag 17 augustus 1838 aldaar. Jeichien werd 6 jaar, 5 maanden en 16 dagen.

5 **Gezina Veldman** is geboren op dinsdag 31 maart 1835 te Onnen, is overleden op woensdag 19 maart 1890 aldaar. Gezina werd 54 jaar, 11 maanden en 16 dagen.
Gezina trouwt op zaterdag 4 juni 1870 te Haren op 35-jarige leeftijd met de 34-jarige **Freerk Veldman** (L-01987), zoon van **Jan Veldman (265)** en **Lucretia Sissingh (233.3)**. Freerk, wonende te Haren, aldaar (Wijk C Onnen 8) en aldaar (Wijk C Onnen 18), is geboren op dinsdag 8 september 1835 te Onnen (Wijk C Onnen 8), is als geboren aangegeven op dinsdag 8 september 1835 te Haren (aangever geboorte was Jan Veldman (zie 265); getuigen aangifte geboorte waren Hinderk Hinderks van der Es (zie 191.1) en Lucas Abels Brink (zie 49.2)), is overleden op maandag 14 februari 1916 te Onnen. Freerk werd 80 jaar, 5 maanden en 6 dagen.

Nieuwsblad van het Noorden, 8 februari 1893
Verhuring Onnen
Op woensdag den 15 februari 1893, des namiddags te 4 uur, zullen ten huize van Jacob Holtman te Onnen, voor 3 achtereenvolgende jaren publiek worden verhuurd:
* onderscheidene percelen bouw- en weideland als voorste en achterste Helakker, om te bouwen en koeland voor de til om te weiden, van de erven Willem Pauwels.
* de Breek, de Middelhorst om te bouwen en de Zuurkamp om te weiden van Freerk Veldman.
* de Delakker, Langakkersveen, Kalkakker en de Velakker, ingezaaid met rogge van Harm Berends Hzn.
Alles in percelen als naar gewoonte.
Jhr. R.A. Quintus, notaris Zuidersingel.

6 **Jan Veldman**, landbouwer, is geboren op donderdag 3 mei 1838 te Onnen, is overleden op dinsdag 24 december 1861 aldaar. Jan werd 23 jaar, 7 maanden en 21 dagen.

7 **Henderika Veldman** is geboren op donderdag 18 februari 1841 te Onnen, is overleden op vrijdag 24 januari 1919 aldaar. Henderika werd 77 jaar, 11 maanden en 6 dagen.
Henderika trouwt op zaterdag 25 maart 1876 te Haren op 35-jarige leeftijd met de 37-jarige **Willem Bolhuis** (RAAD; ES; L-01704; L-01705cs; L-01706cs), zoon van **Geert Bolhuis (40.1)** en **Jantien Assies**. Willem, landbouwer, wonende te Haren (Wijk F Essen 14) en aldaar (Wijk F Essen 13), is geboren op zondag 13 mei 1838 te Essen, is als geboren aangegeven op maandag 14 mei 1838 te Haren (aangever geboorte was Geert Bolhuis (zie 40.1); getuigen aangifte geboorte waren Berend Hendriks (zie 105) en Lubertus van Oosten (zie 176.6)), is overleden op dinsdag 21 september 1909 te Onnen. Willem werd 71 jaar, 4 maanden en 8 dagen.

Raadslid van de gemeente Haren van 1895 tot 1907.

265 **Jan Veldman** ook genaamd Jan Pauwels Veltman (GH1812-130, MIL-150; RAAD; L-00504), zoon van **Jan Veldman** en **Jantien Pauwels**, landbouwer, wonende te Haren (Wijk C Onnen 16), aldaar (Wijk C Onnen 8) en aldaar (Wijk C Onnen 18), is geboren op maandag 2 februari 1789 te Onnen, is gedoopt op zondag 15 februari 1789 te Haren, is overleden op vrijdag 22 december 1871 te Onnen. Jan werd 82 jaar, 10 maanden en 20 dagen.

Is in 1812 leerling in de landbouw bij zijn oom. Dit zal een van de broers van zijn moeder Jantien Pauwels geweest zijn. Jan Veldman is raadslid van de gemeente Haren (als opvolger van Cornelis Hornhuis) van maart 1848 tot 13 september 1851.

Op 7 februari 1823 maken vier kinderen Veldman een boedelscheiding betreffende de op hun vererfde nalatenschappen. De vier kinderen zijn:
Jan Veldman, Gerrit Veldman, Alberdina Veldman (gehuwd met Sietse Pieters Brill, schoolmeester te Adorp) en Jeichien Veldman (gehuwd met Jan Pieters, cichorei-fabrikeur te Hemmen onder Haren). De op hun vererfde boedels zijn afkomstig van:
1. hun ouders Jan Veldman, overleden maart 1809, en Jantien Pauwels, overleden januari 1817;
2. hun oom Lucas Pauwels, landbouwer te Onnen, overleden januari 1818;
3. hun oom Pauwel Pauwels, landbouwer te Onnen, overleden januari 1818;
4. hun tante Hindrikje Pauwels, te Onnen, overleden juni 1819;
5. hun tante Janna Pauwels, te Onnen, overleden september 1819;
6. hun oom Harm Pauwels, te Onnen, overleden juni 1822.
De goederen behorende tot de profijtelijke staat zijn:
1. behuizing getekend nr 38 met de daarbij behorende landerijen staande en gelegen bij Haren. In losse huur in gebruik bij Jans van Norg. Waarde f 4.000,-.
2. behuizing getekend nr 8 met landerijen te Onnen, benevens arbeiderswoning getekend nr 7. Waarde f 4.000,-.
3. behuizing te Onnen, nr 16, met landerijen. Waarde f 4.000,-.
4. behuizing met landerijen te Glimmen nr 19. In losse huur in gebruik bij Jan Derks Hekman. Waarde f 2.400,-.
5. Gereedschappen. Waarde f 1.600,-.
De toedeling is als volgt:
a. Jan Veldman krijgt Onnen nr 8 (en 7) met het beding dat via het Velland bij deze plaats behorende vrije overvaart moet worden verleend voor het stuk Noorderland behorende bij Onnen nr 16.
b. Gerrit Veldman krijgt Onnen nr 16.
c. Alberdina Veldman krijgt Haren nr 38.
d. Jeichien Veldman krijgt Glimmen nr 19 plus de gereedschappen.
(Groninger Archieven, toegang 565, inventarisnummer 111 en toegang 1871, inventaris nr 70, Akte 53)

Akte 17 juni 1823
Huwelijkscontract Jan Pauwels Veldman, landbouwer, wonende te Onnen en Lucretia Sissingh te Noordlaren. Alle roerende en onroerende goederen, die de comparanten ten huwelijk aanbrengen blijven ongemeen, alsmede alle roerende en onroerende goederen, die tijdens het huwelijk door erfopvolging, giften of legaten worden verkregen. De aangebragte losse goederen door de bruidegom worden begroot op f.1.100,-. En die van de bruid op f.200,-.

© 2020 - E.M. van Koldam

(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 72, Akte 184)

Brief 23 juli 1826 van Cornelis Hornhuis
Ik neem de vrijheid u bij dezen kennis te geven, dat wij eigenaren J. Veltman, Klaas Mans, Berent Berents, Hindrik van der Es en C. Hornhuis, van een sloot van het Drentse diep tot aan de Noorder Zanddijk en verder tot aan de Aallingkamp, alwaar de Bixzen sloot genoemd, welke sloot onder schouw is gelegen, doch waarvan jaarlijks weinig tot niet wordt verrigt uit hoofde van de zwakheit in zoodanige gevallen van onze dijkschouwer.
Wij opgenoemde eigenaren zijn uit hoofde van het belang der aan de sloot gelegen landen om dezelve na te weiden overeengekomen om die sloot voor zooveel ons aangaat te verdelen en door te graven en hebben dientengevolge beslooten om dit op zaterdag 19 juli te doen. Dan neimant dan ik was aldaar tegenwoordig, zoodat ik vergeefs na de sloot ben gegaan. En daar het voor mij van veel aanbelang is, zoo ook voor anderen als J. Swartwolt, dat de sloot word gegraven om mijn lant te kunnen weiden, hetgeen ik anders niet kan, zoo is het, dat ik mij in dezen tot u wende en u verzoeke om de vermelde eigenaren tot de graving te gelasten.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 59)

Nederlandsche Staatscourant, 27 maart 1833
Door zijne majesteit zijn benoemd en aangesteld tot officieren bij den landstorm der provincie Groningen, de navolgende personen te Haren: tot majoor: D.G. Rengers Hora Siccama; tot kapiteins L. Rummerink en Jan Bos; tot 1ste luitenants: Egb Wilphorst en J. Veldman; tot 2de luitenants: R. Koops Rzn, G. Bolhuis, T.H. Brands en L. Homan.

Brief 18 april 1843 aan Jan Pauwels Veldman [Jan Veldman]
Ik heb de eer u bij deze kennis te geven, dat door eenige van de marktgenoten van Onnen, bij mij bezwaren zijn ingebragt tegen de bouwing van ene woning door Hindrik Kooi op zoogenaamde boeregrond in het Westerveen, behorende tot de Onner Markte, en zulks op grond dat zij als mede-eigenaren in dezen niet zijn gekend [laat staan] daartoe hunne toestemming op ene wettige wijze hebben gegeven. En noodig ik u alzoo, ter voorkoming van schade, zoowel voor u zelve als boekhouder van de boermarkte, als voor de belanghebbende Hindrik Kooi uit, de voorgenomene bouwing te staken tot de bezwaren zullen zijn opgegeven of geschikt.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111)

Brief 8 mei 1843 van de ambtenaar van het openbaar ministerie bij het kantongeregt te Groningen
Naar aanleiding eener bij mij ontvangene missive van den procureur bij den Hoogen Raad der Nederlanden dd 5 dezer, heb ik de eer u te verzoeken om wel ter kennisse te willen brengen van Jan Veldman, landbouwer wonende te Onnen, gemeente Haren: “dat het tegen hem gewezen vonnis op den 11 februari jl. door het kantongeregt te Groningen, op het beroep in cassatie door het openbaar ministerie bij gemeld kantongeregt ingesteld, bij vonnis van den Hoogen Raad der Nederlanden den 2 dezer is vernietigd geworden, met verwijzing dezer zaak naar de arrondissementsregtbank te Groningen ten einde opnieuw voor dezelve te worden onderzocht en afgedaan.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

Verdeling markegronden Noordlaren 3 oktober 1847
De markegenoten komen bijeen ten huize van kastelein W. Brands te Noordlaren. Zij besluiten tot verdeling van de marke in 68 gelijke delen op basis van een voorstel van en daartoe ingestelde commissie, met de aantekening dat een aantal percelen niet worden verdeeld, mar worden verkocht. Voorts blijven een aantal niet genoemde gronden nog mandelig. De ondertekening geschiedt door: J.C. van Hasselt, W. de Sitter, B. Marring, H. Koops, R. de Sitter, A. Hoenderken, W. Homan, R. Hoenderken, O. Kluiving, J. Hoiting, L. Hoenderken, J. Veldman, E. Pelinck, O. Kloots, J. Assies, W. Brants en H. Brants.
(Groninger Archieven, Toegang 1464, inventarisnummer 207).

Groninger Courant, 14 april 1848
De ondergetekende, als gevolmagtigden van de markte van Onnen, roepen bij deze een ieder op, die geregtigd mogt vermeenen te wezen in genoemde markte, om op woensdag, den 26sten dezer, des namiddags te drie uren, te verschijnen ten huize van den kastelein H. van Dam, te Haren, ten einde alsdan over de belangen, de markte betreffende, te delibereren.
De belanghebbenden worden verzocht, hunne bewijzen van eigendom mede te brengen.
Haren, 12 april 1848. C. Römelingh, B. Bakker, J. Veldman

Brief 15 april 1848 van raadslid Jan P. Veldman
In voldoening aan uw appointement van den 13 dezer, geleidende het verzoek van K. Schut, thans woonachtig op Hemmen, om op een door denzelven aangekocht stuks land, de Poppenkampen, te mogen bouwen eene behuizinge, heb ik de eer u, onder terugzending van het verzoekschrift, te dienen van bericht, dat er bij ons geene zwarigheden bestaan tegen het timmeren der gedachte behuizing en tevens ook niet tegen de dekking van dezelve met riet of stroo, aangezien het gebouw verwijderd van anderen zal worden opgetrokken.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 81)

Brief 16 september 1852 aan J.P. Veldman [Jan Veldman] te Onnen
Ik heb de eer, ingevolge bij mij ingekomen klagt over den slechten toestand der pompen in den Waterhuisdijk, gehucht Onnen, waardoor bepaaldelijk in de laatste dagen eene groote hoeveelheid water zeer ten ongerieve der daarbij belanghebbende landgebruikers is ingestroomd, en op grond van het figerende Reglement op het onderhoud der schouwbare objecten van de Provincie Groningen, district Goregt, u als enigst bekende boekhouder van het Onnerboerschap, die het laatst gelden voor de boeren heeft ontvangen of uitgegeven, en in die betrekking niet door iemand anders is opgevolgd of vervangen, voor zoover zulks bij het gemeentebestuur bekend is, uit te noodigen en voor zoveel noodig te gelasten, de voormelde pompen in de Waterhuisdijk, gehucht Onnen, ten spoedigste te doen herstellen en in voldoenden staat te brengen, voorbehoudens het regt tot terugvordering uwer verschotten en onkosten van de Onnerboeren, belanghebbenden.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 119)

Brief 25 oktober 1855 aan H. Hemmes en ?? Veldman [J.P. Veldman?]
Aanzegging. De watering van af het Westerveen en de Pieperspoelen, onder en door den langen dijk door het Witteveen, achter de Middelhorst tot in de lage hooilanden, ieder voor zoveel hem aangaat, behoorlijk op te schoonen, van dammen te bevrijden en behoorlijk gangbaar te maken voor of op den 5 november 1855, bij gebreke waarvan voor rekening der nalatigen door het bevoegde bestuur in het noodige voorzien zal worden.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 122)

Jan trouwt op zaterdag 28 juni 1823 te Haren op 34-jarige leeftijd met de 25-jarige **Lucretia Sissingh**, zie 233.3.

Van Jan en Lucretia zijn acht kinderen bekend:

1 **Jantje Veldman**, wonende te Haren, aldaar (Wijk C Onnen 8) en aldaar (Wijk C Onnen 18), is geboren op woensdag 7 april 1824 te Onnen (Wijk C Onnen 8), is als geboren aangegeven op vrijdag 9 april 1824 te Haren (aangever geboorte was Jan Veldman

(zie 265); getuigen aangifte geboorte waren Lucas Abels Brink (zie 49.2) en Hinderk Hinderks van der Es (zie 191.1)), is overleden op woensdag 9 maart 1904 te Vries. Jantje werd 79 jaar, 11 maanden en 2 dagen.
Jantje trouwt op zaterdag 23 juni 1855 te Vries op 31-jarige leeftijd met de 30-jarige **Derk Smeenge**. Derk is geboren op vrijdag 1 oktober 1824 te Vries, is overleden op vrijdag 2 april 1886 aldaar. Derk werd 61 jaar, 6 maanden en 1 dag.

2 **Dorolina Veldman**, wonende te Haren, aldaar (Wijk C Onnen 8), aldaar (Wijk C Onnen 18), aldaar (Wijk A Haren 27), aldaar (Wijk A Haren 31), aldaar (Wijk A Haren 19) en aldaar, is geboren op vrijdag 18 november 1825 te Onnen (Wijk C Onnen 8), is als geboren aangegeven op vrijdag 18 november 1825 te Haren (aangever geboorte was Jan Veldman (zie 265); getuigen aangifte geboorte waren Roelf Jans Brink en Hinderk Hinderks van der Es (zie 191.1)), wonende Wijk A Haren 27 aldaar, is overleden op dinsdag 24 maart 1891 aldaar. Dorolina werd 65 jaar, 4 maanden en 6 dagen.
Dorolina trouwt op zaterdag 21 juni 1862 te Haren op 36-jarige leeftijd met de 36-jarige **Willem Pauwels** (RW2), zoon van **Roelf Pauwels (69.8)** en **Engelina Eising**. Willem, landbouwer, wonende te Haren (Wijk A Haren 22), aldaar (Wijk A Haren 24), aldaar (Wijk A Haren 27), aldaar (Wijk A Haren 31), aldaar (Wijk A Haren 19) en aldaar, is geboren op dinsdag 13 december 1825 aldaar, wonende Wijk A Haren 27 aldaar, is overleden op maandag 16 mei 1892 aldaar. Willem werd 66 jaar, 5 maanden en 3 dagen.

Nieuwsblad van het Noorden, 8 februari 1893
Verhuring Onnen
Op woensdag den 15 februari 1893, des namiddags te 4 uur, zullen ten huize van Jacob Holtman te Onnen, voor 3 achtereenvolgende jaren publiek worden verhuurd:
* onderscheidene percelen bouw- en weideland als voorste en achterste Helakker, om te bouwen en koeland voor de til om te weiden, van de erven Willem Pauwels.
* de Breek, de Middelhorst om te bouwen en de Zuurkamp om te weiden van Freerk Veldman.
* de Delakker, Langakkersveen, Kalkakker en de Velakker, ingezaaid met rogge van Harm Berends Hzn.
Alles in percelen als naar gewoonte.
Jhr. R.A. Quintus, notaris Zuidersingel.

3 **Jan Veldman**, landbouwer, wonende te Haren, aldaar (Wijk C Onnen 8) en aldaar (Wijk C Onnen 18), is geboren op zondag 10 februari 1828 te Onnen (Wijk C Onnen 8), is als geboren aangegeven op dinsdag 12 februari 1828 te Haren (aangever geboorte was Jan Veldman (zie 265); getuigen aangifte geboorte waren Lucas Abels Brink (zie 49.2) en Hinderk Hinderks van der Es (zie 191.1)), is overleden op vrijdag 19 februari 1886 te Noordlaren. Jan werd 58 jaar en 9 dagen.
Jan trouwt op zaterdag 16 mei 1857 te Haren op 29-jarige leeftijd met de 24-jarige **Grietje Bolhuis** (L-01701; L-01702cs; L-01703cs), dochter van **Geert Bolhuis (40.1)** en **Jantien Assies**. Grietje, wonende te Haren, aldaar (Wijk F Essen 14) en aldaar (Wijk F Essen 13), is geboren op zondag 27 mei 1832 te Essen (Wijk F Essen 8), is als geboren aangegeven op dinsdag 29 mei 1832 te Haren (aangever geboorte was Geert Bolhuis (zie 40.1); getuigen aangifte geboorte waren Jan Jans van Hemmen (zie 101.5) en Hindrik Hindriks (zie 107)), is overleden op zondag 12 april 1914 te Noordlaren. Grietje werd 81 jaar, 10 maanden en 16 dagen.

Het nieuws van den dag; Kleine Courant, 4 december 1889
Vanwege het genootschap van nijverheid in Groningen is te Haren een uitstekend geslaagde tentoonstelling van stieren en vaarzen gehouden. Voor de stieren werd de 1e prijs behaald door mej. de wed. J. Veldman, te Noordlaren; de 2e prijs L. Mulder te Glimmen. Voor de vaarzen werden met 1e prijzen bekroond: de heeren H. Bouman te Helpman en J.O. Hoenderken te Noordlaren; 2e prijzen de heeren A. van Hemmen te Dilcht en J.O. Hoenderken, terwijl de heer C. Bolhuis te Haren, een gratificatie werd toegekend.

4 **Hinderkien Veldman**, wonende te Haren, aldaar (Wijk C Onnen 8) en aldaar (Wijk C Onnen 18), is geboren op woensdag 16 september 1829 te Onnen (Wijk C Onnen 8), is als geboren aangegeven op vrijdag 18 september 1829 te Haren (aangever geboorte was Jan Veldman (zie 265); getuigen aangifte geboorte waren Lucas Abels Brink (zie 49.2) en Roelf Roelofs Rademaker), is overleden op vrijdag 24 mei 1907 aldaar. Hinderkien werd 77 jaar, 8 maanden en 8 dagen.
Hinderkien trouwt op zaterdag 9 mei 1863 te Haren op 33-jarige leeftijd met de 40-jarige **Pieter Sijtses Brill**, zoon van **Sijtse Pieters Brill** en **Alberdina Veldman**. Pieter is geboren op zaterdag 5 oktober 1822 te Adorp, is overleden op maandag 9 december 1872. Pieter werd 50 jaar, 2 maanden en 4 dagen.

5 **Janna Veldman**, wonende te Haren, aldaar (Wijk C Onnen 8) en aldaar (Wijk C Onnen 18), is geboren op zaterdag 4 februari 1832 aldaar (Wijk C Onnen 8), is als geboren aangegeven op dinsdag 7 februari 1832 aldaar (aangever geboorte was Jan Veldman (zie 265); getuigen aangifte geboorte waren Lucas Abels Brink (zie 49.2) en Hinderk Hinderks van der Es (zie 191.1)), is overleden op vrijdag 2 november 1866 te Taarlo. Janna werd 34 jaar, 8 maanden en 29 dagen.
Janna trouwt op woensdag 8 juni 1864 te Vries op 32-jarige leeftijd met de 35-jarige **Egbert Wuffing**, zoon van **Jan Roelofs Wuffing** en **Harmtjen Buiter**. Egbert is geboren op zondag 2 november 1828 te Zuidlaren, is overleden op woensdag 4 december 1867 te Taarlo. Egbert werd 39 jaar, 1 maand en 2 dagen.

6 **Hendrik Veldman** (L-02110), landbouwer, wonende te Haren, aldaar (Wijk C Onnen 8) en aldaar (Wijk C Onnen 18), is geboren op dinsdag 6 mei 1834 te Onnen (Wijk C Onnen 8), is als geboren aangegeven op woensdag 7 mei 1834 te Haren (aangever geboorte was Jan Veldman (zie 265); getuigen aangifte geboorte waren Hinderk Hinderks van der Es (zie 191.1) en Lucas Abels Brink (zie 49.2)), is overleden op woensdag 25 februari 1914 te Onnen. Hendrik werd 79 jaar, 9 maanden en 19 dagen.
Hendrik trouwt op donderdag 20 juni 1878 te Haren op 44-jarige leeftijd met de 38-jarige **Aaltje Hekman** (L-03192), dochter van **Dirk Hekman (112.2)** en **Hillechien Hindrikus**. Aaltje, wonende te Haren (Wijk C Onnen 15), is geboren op dinsdag 10 maart 1840 te Onnen, is overleden op zaterdag 29 januari 1916 aldaar. Aaltje werd 75 jaar, 10 maanden en 19 dagen.

7 **Freerk Veldman** (L-01987), wonende te Haren, aldaar (Wijk C Onnen 8) en aldaar (Wijk C Onnen 18), is geboren op dinsdag 8 september 1835 te Onnen (Wijk C Onnen 8), is als geboren aangegeven op dinsdag 8 september 1835 te Haren (aangever geboorte was Jan Veldman (zie 265); getuigen aangifte geboorte waren Hinderk Hinderks van der Es (zie 191.1) en Lucas Abels Brink (zie 49.2)), is overleden op maandag 14 februari 1916 te Onnen. Freerk werd 80 jaar, 5 maanden en 6 dagen.

Nieuwsblad van het Noorden, 8 februari 1893
Verhuring Onnen
Op woensdag den 15 februari 1893, des namiddags te 4 uur, zullen ten huize van Jacob Holtman te Onnen, voor 3 achtereenvolgende jaren publiek worden verhuurd:
* onderscheidene percelen bouw- en weideland als voorste en achterste Helakker, om te bouwen en koeland voor de til om te weiden, van de erven Willem Pauwels.
* de Breek, de Middelhorst om te bouwen en de Zuurkamp om te weiden van Freerk Veldman.
* de Delakker, Langakkersveen, Kalkakker en de Velakker, ingezaaid met rogge van Harm Berends Hzn.
Alles in percelen als naar gewoonte.

© 2020 - E.M. van Koldam

Jhr. R.A. Quintus, notaris Zuidersingel.

Freerk trouwt op zaterdag 4 juni 1870 te Haren op 34-jarige leeftijd met de 35-jarige **Gezina Veldman**, zie 264.5.

8 **Otto Veldman**, landbouwer, wonende te Haren en aldaar (Wijk C Onnen 18), is geboren op woensdag 28 juni 1837 te Onnen (Wijk C Onnen 8), is als geboren aangegeven op vrijdag 30 juni 1837 te Haren (aangever geboorte was Jan Veldman (zie 265); getuigen aangifte geboorte waren Hinderk Hinderks van der Es (zie 191.1) en Lucas Abels Brink (zie 49.2)), is overleden op vrijdag 9 januari 1903 te Noordlaren. Otto werd 65 jaar, 6 maanden en 12 dagen.
Otto trouwt op zaterdag 8 april 1865 te Haren op 27-jarige leeftijd (1) met de 21-jarige **Anna Brants**, dochter van **Hendrik Brants (47.1)** en **Aaltje Hoiting**. Anna is geboren op maandag 6 november 1843 te Noordlaren, is overleden op donderdag 10 september 1868. Anna werd 24 jaar, 10 maanden en 4 dagen.
Otto trouwt op zaterdag 20 juni 1874 te Haren op 36-jarige leeftijd (2) met de 26-jarige **Hinderkien Assies**, dochter van **Asse Assies (15.1)** en **Egbertje Mulder**. Hinderkien is geboren op dinsdag 14 december 1847 te Noordlaren, is overleden op dinsdag 15 maart 1927. Hinderkien werd 79 jaar, 3 maanden en 1 dag.

Nederlandsche staatscourant, 14 april 1890
GERECHTELIJKE AANKONDIGINGEN. Bij vonnis der arrondissements-rechtbank te Groniugen, dd. 4 april 1890, behoorlijk op de expeditie geregistreerd, is Egbert Hoving,
zonder beroep, wonende te Noordlaren, op verzoek van. mejuffrouw Hinderkien Jans Assies, zonder beroep, echtgenoote van Otto Veldman, landbouwer te Noordlaren, ter zake van onnoozelheid, gesteld onder curateele, met gevolgen als naar de wet. De Procureur der Verzoekster, Mr. M. Rutgers van der Loeff.

266 **Hinderk Jacobs Velthuis** (GH1812-216; MIL-348), wonende te Helpman (Wijk C Buiten klein poortje 17) en aldaar (Wijk C Buiten klein poortje 16), is geboren op woensdag 29 maart 1786 te Euvelgunne, is overleden op donderdag 1 februari 1855 aldaar. Hinderk werd 68 jaar, 10 maanden en 3 dagen.

Woonde in 1830 samen met zijn vrouw, zoon, dochter en de inwonende knechten Evert Lubbers en Marten Huisman op het adres Helpman Wijk C nr 16 Buiten klein poortje. Marten Huisman was het zoontje van buurman Otte Gerrits Huisman.

Akte 20 januari 1826
Betrokkenen:
- Pieter Jans Bakema, landbouwer onder Helpman, voor zich zelve en als vader en voogd over zijn twee minderjarige kinderen Annigje en Jan, bij wijlen Annechien Reinders in echte verwekt;
- Hindrik Velthuis, landbouwer onder Helpen, als toeziend voogd over Annigje en Jan;
- Aaltje Reinders Ottens, ehevrouw van Tonnis Luitjes van Dijken, landbouwer onder Engelbert, dochter van Annechien Reinders bij Gerrit Jans Ottens in haar eerste huwelijk verwekt, en met haar halfzuster Annigje en halfbroer Jan enige kinderen en erfgenamen van wijlen Annechien Reinders.
Zij maken een verdeling van de boedel, die Pieter Jans Bakema en Annechien Reinders in gemeenschap hebben bezeten.
Tot de boedel behoort de boerderij Helpman C 10, getaxeerd op f.6.000,-. Voorts levende have en ook leningen. De totale waarde van de boedel bedraagt f.5.178,60. De helft hiervan is van Pieter Jans Bakema. Resteert per kind f.863,10. Aaltje Reinders Ottens krijgt dit uitbetaald. De uitkering aan de minderjarige kinderen blijft provisioneel.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 90, Akte 19)

Akte 8 oktober 1827
Mejuffrouw Annegien Noordhoff te Groningen cedeert aan mejuffrouw Aaltje Hindriks, weduwe van Jacob Roelfs Velthuis, wonende buiten klein poortje te Groningen een vordering van f.500,- op Jan Eekhoff, kastelein te Groningen, en zijn vrouw Harmanna Numan. Bij deze vordering hoort een hypotheek op de herberg, staande op de hoek van de Grote Markt en de Oude Ebbingestraat. Voor zijn moeder Aaltje Hindriks treedt op Hindrik Velthuis, landbouwer te Helpman.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 102, Akte 304)

Brief 14 februari 1831 aan Lukas Oosterveld, Roelf Koops, Harm van der Veen en Reinder Nijdam, Evert Everts en Jan van Hemmen, Kornelis Hornhuis en Gerrit Veldman, Pieter G. Mulder, H. Veldhuis, Willem Eising en Reinder Tonkens, Teunis Boer en Hindrik Houwing
Ten gevolge een op heden door ons genomen besluit zal er op woensdag of donderdag den 17 of 18 februari aanstaande een algemene collecte langs de huizen binnen deze gemeente plaats hebben, ten einde de onbedeelde behoeftige huisgezinnen in derzelve hulpbehoeven omstandigheden te ondersteunen. U hiervan kennis gevende, verzoeken wij u om de bedoelde collecte op en van de boven bepaalde dagen te …….. in de wijk ….. te willen verrigten.
Wij vertrouwen dat gij deze moeite wel op u zult willen nemen en vinden het noodig hierbij iets te voegen tot aanmoediging van uwen ijver in het verrigten dier collecte, daar de armoedige omstandigheden van sommige huisgezinnen zo schrijnend zijn, dan dat een ieder niet gaarne alles zoude aanwenden wat strekken kan tot verzachting van het lot der behoeftigen
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 105)

Hinderk was gehuwd met **Aukje Luitjes van Dijken**, dochter van **Luitje Jans van Dijken** en **Trijntje Tonnis Koning**. Aukje, wonende te Helpman (Wijk C Buiten klein poortje 16), is geboren op zondag 30 november 1788 te Engelbert, is gedoopt op zondag 7 december 1788 aldaar, is overleden op woensdag 24 februari 1875 te Scharmer. Aukje werd 86 jaar, 2 maanden en 25 dagen.

Van Hinderk en Aukje zijn vier kinderen bekend:

1 **Luitje Hindriks Velthuis**, landbouwer en arbeider, wonende te Helpman (Wijk C Buiten klein poortje 16), is geboren op dinsdag 4 oktober 1808 aldaar, is overleden op zondag 28 oktober 1866 te Kalkwijk. Luitje werd 58 jaar en 24 dagen.
Luitje trouwt op donderdag 4 april 1833 te Groningen op 24-jarige leeftijd met de 21-jarige **Grietje Jans Bontekoe**. Grietje is geboren op maandag 30 september 1811 te Groningen, is overleden op donderdag 16 maart 1893 te Kalkwijk. Grietje werd 81 jaar, 5 maanden en 14 dagen.

2 **Aaltje Velthuis**, wonende te Helpman en aldaar (Wijk C Buiten klein poortje 16), is geboren op dinsdag 3 maart 1812 aldaar (Wijk C Buiten klein poortje 17), is als geboren aangegeven op woensdag 4 maart 1812 (aangever geboorte was Hinderk Jacobs Velthuis (zie 266); getuigen aangifte geboorte waren Pieter Jans Bakema (zie 16) en Okke Jans Smit), is overleden op zondag 30 augustus 1840 te Noorddijk. Aaltje werd 28 jaar, 5 maanden en 27 dagen.
Aaltje trouwt op zaterdag 19 mei 1832 te Groningen op 20-jarige leeftijd met de 29-jarige **Hindrik Dirks Ploegman**. Hindrik is geboren in 1803 te Groningen.

3 **Trientje Velthuis** is geboren op dinsdag 6 april 1819 te Helpman, is overleden op woensdag 27 augustus 1828 aldaar. Trientje

werd 9 jaar, 4 maanden en 21 dagen.

4 **Trientje Velthuis** is geboren op zaterdag 13 november 1830 te Helpman, is overleden op vrijdag 27 november 1857 te Euvelgunne. Trientje werd 27 jaar en 14 dagen.
Trientje trouwt op donderdag 8 mei 1856 te Noorddijk op 25-jarige leeftijd met de 24-jarige **Klaas Geldersma**, zoon van **Tjaart Klaassens Geldersma** en **Martje Berends Groenewold**. Klaas, landbouwer, is geboren op dinsdag 14 februari 1832 te Engelbert, is overleden op woensdag 27 januari 1897 te Waterhuizen. Klaas werd 64 jaar, 11 maanden en 13 dagen.
Klaas was later gehuwd (2) met **Roelfien Mekkering**.<314,315>

267 **Douwe Wietzes Vettervogel** (GH1812-019; RW2), zoon van **N.N. Vettervogel**, rentenier, wonende te Haren (Wijk A Haren 21) en aldaar, is geboren op zaterdag 23 april 1740, wonende Wijk A Haren 21 aldaar, is overleden op donderdag 7 mei 1818 aldaar, is als overleden aangegeven op vrijdag 8 mei 1818 aldaar (aangever overlijden was Wijbrandus Holwerda (zie 122); getuige aangifte overlijden was Christiaan Keizer). Douwe werd 78 jaar en 14 dagen.
Douwe trouwt op zondag 10 juli 1768 te Harlingen op 28-jarige leeftijd met de 28-jarige **Jacomijntje Reints Fellinga**. Jacomijntje is geboren in 1740 (OS) te Bolsward, is overleden voor 1779. Jacomijntje werd hoogstens 39 jaar.

Van Douwe en Jacomijntje is een kind bekend:

1 **Akke Douwes Vettervogel** (RW2), wonende te Haren (Wijk A Haren 21), is geboren te Harlingen, is gedoopt op zondag 22 oktober 1769 aldaar, is verdronken op zondag 7 juli 1833 te Haren, is als overleden aangegeven op dinsdag 9 juli 1833 aldaar (aangever overlijden was Lubertus van Oosten (zie 176.6); getuige aangifte overlijden was Roelf Koops (zie 156.3)). Akke werd 63 jaar, 8 maanden en 15 dagen.

Brief 9 juli 1833 aan de officier van justitie
Ik heb de eer hiernevens aan u toe te zenden een proces verbaal wegens een drenkeling met name Akke Douwes Vettervogel, huisvrouw van den predikant W. Holwerda te Haren, onder bijvoeging eener verklaring van bevinding van de praktiseerende geneesheer C.U.J. Huber te Groningen.
Proces verbaal
Op heden den achtsten juli 1833, heb ik burgemeester van de gemeente Haren op bekomene kennisgeving van eene drenkeling mij begeven, vergezeld van den praktiseerende geneesheer C.U.J. Huber te Groningen, ten huize van den predikant Wijbrandus Holwerda te Haren en hebbe aldaar op aanwijzing gezien het lijk van Akke Douwes Vettervogel, huisvrouw van opgenoemde predikant Wijbrandus Holwerda, aan hetwelke ons geen teeken van het plegen van geweld zijn voorgekomen, blijkens eene te dezen gevoegd wordende verklaring van den heer C.U.J. Huber bovengenoemd. Voorts over gegaan zijnde tot het inwinnen van informatie wegens de oorzaak welke zoude hebben bestaan voor de plaats gehad hebbende verdrinking, heb ik burgemeester mij gewend tot opgenoemde predikant W. Holwerda, doch dewelke ons is voorgekomen thans niet in staat te zijn tot het doen der verlangde verklaring, uit hoofde van ouderdom en ziekelijke gesteldheid, waarom ik voor mij heb doen verschijnen de personen, welke het lijk hebben ontdekt, zijnde Roelf Koops, oud 33 jaren, koopman, en Lubertus van Oosten, oud 30 jaren, schoolonderwijzer, beide woonachtig te Haren, in de buurtschap van genoemde predikant. Dewelke desgevraagd zijnde de navolgende verklaring hebben gedaan.
Dat de predikant Wijbrandus Holwerda gisteren den zevende juli ongeveer te zes uren des nademiddags huiswaarts keerde na een boodschap te hebben verrigt, bij huis komende alle deuren gesloten had bevonden en kloppende geen gehoor had kunnen bekomen, wetende dat zijne echtgenote in huis was gebleven. Dat meergenoemde predikant toen op het denkbeeld was gekomen, dat zijne huisvrouw zich wel bij een der buren konde bevinden, doch van haar geen spoor had kunnen ontdekken, dat hij daarop het huis was ingebroken en eerst naar hunne gewone slaapstek gegaan of hij daar zijne echtgenote zoude vinden. Tot hij haar daar niet vindende het gehele huis heeft rond gezocht en eindelijk was staan gebleven in het binnenhuis nabij een regenbak. Deze bak digt zijnde opent gemelde predikant denzelve en ziet na opneming van den deksel eene ladder in denzelve staan hetwelke hem doet besluiten, dat zijne huisvrouw zich daarin van het leven zoude hebben beroofd.
Dat meergenoemde predikant dadelijk om hulp had geroepen, waarop de comparant R. Koops het eerst ter hulp was toegesneld en zich bij den ladder benedenwaarts in de gemelde regenbak begevende, werkelijk het lijk van de huisvrouw van opgenoemde predikant, daar had ontdekt, waarna de comparant L. van Oosten ook toegekomen zijnde, zij gezamenlijk het vermelde lijk uit den bak hadden opgehaald, en ons gebleken was te zijn, dat van Akke Douwes Vettervogel, echtgenoote van meergenoemde predikant Wijbrandus Holwerda.
Dat comparanten, daarna eenige middelen in het werk hadden gesteld om het leven weder op te wekken doch welke allen vruchteloos waren geweest.
Dat het hun voorts ware voorgekomen, dat gemelde vrouw voor bedachtelijk in den regenbak was geklommen en zich derwijze van het leven beroofd had.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 106)

Groninger Courant, 9 juli 1833
Haren den 7 julij. Na een langdurig en smartelijk lijden, nam de Allebestuurder heden op het onverwachtst van mijne zijde mijne geliefde echtgenoote Akke Vettevogel, in den ouderdom van ruim 63 jaren, na eene gelukkige echtvereeniging van 42 jaren. De overtuiging, dat de overledene uit haren lijdensstand naar betere gewesten is overgegaan, lenigt mijne diepe smart en die mijner kinderen en behuwd-kinderen. W. Holwerda.

Akke trouwt (kerk) op zondag 20 maart 1791 te Leeuwarden op 21-jarige leeftijd met de 24-jarige **Wijbrandus Holwerda**, zie 122.

268 **Egbert Geerds Vorenkamp** (GH1812-199; L-00399), zoon van **Geert Roelfs Vorenkamp** en **Ennechien Jans Weitering**, moesker en landbouwer, wonende te Helpman (Wijk B Helpman 10), is geboren te Donderen, is gedoopt op zondag 29 juli 1764 te Vries, is overleden op vrijdag 21 juni 1850 te Helpman. Egbert werd 85 jaar, 10 maanden en 23 dagen.

Woont in 1830 op het adres Helpman Wijk B Nr 10 samen met zijn vrouw, zoon Hindrik, dochter Derkien, inwonende knecht Evert Abbring, inwonende werkmeid Grietien Kremer en kleindochter Harmanna Aling van de reeds overleden dochter Ennechien.

Akte 4 november 1794 (geregistreerd 16 december 1794)
Jantje Papink verpacht voor 24 jaar aan Warnerus Harms en Wilmijna Roelfs, echtelieden, een behuizing en hof, staande aan de Oosterweg te Haren, wordende door Jan Hindriks meijerwijze gebruikt. De behuizing bestaat uit een keuken en achterhuis en het hof er achter zo verre ten westen als het huis staat en zo verre ten noorden als de schuur van Derk Jacobs (Hekman) staat en ten oosten ongeveer op drie voet na tot aan Derk Jacobs of des verkopers haar schuur. De zwetten zijn: ten noorden verkopersche, ten oosten verkopersche, ten zuiden buiregrond en ten westen verkopersche of nu Egbert Geerts (Vorenkamp). De prijs is f.400,-.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1616, folio 184).

© 2020 - E.M. van Koldam

Akte 4 november 1794 (geregistreerd 16 december 1794)
Jantje Papink verpacht voor 24 jaar een behuizing aan de Oosterweg staande aan Egbert Geerts (Vorenkamp) en Harmtijn Hindriks. De behuizing bestaat uit een keuken en achterhuis. De muur tussen dit huis en het naastgelegen huis, dat werd gebruikt door Jan Hindriks, maar nu is verkocht aan Warnerus Harms, zal door Egbert Geerts van beneden tot boven moeten worden gemaakt. Achter het huis ligt een hof zo breed als het huis is en zo lang als waar de schuur staat door Derk Jacobs (Hekman) gebruikt. De zwetten zijn ten noorden de verpagtersche, ten oosten Warnerus Harms, ten zuiden buiregrond en ten westen de Kerkenlaan. De prijs is f.350,-.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1616, folio 187).

Akte 3 april 1801 (geregistreerd 9 juni 1801)
Hinderikes Hornhuis en zijn vrouw Gesina Pauwels verkopen aan Egbert Geerts (Vorenkamp) en Harmtjen Hindriks (van Wolde) een akker bouwland op de zandbrink gelegen voor f.146.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1617, folio 135)

Acte 21 juni 1815
Jantje Geerts, weduwe van Michiel Spilger en haar dochter Trijntje Spilger, gehuwd met Cornelis Bloem, wever te Eelde, verkopen aan hun zoon/broer Geert Spilger, wever te Haren, ¾ gedeelte van een behuizing met tuintje staande en gelegen aan de Kromme Elleboog te Haren op de hoek van de Kerklaan, op eigen grond, waarvan het andere ¼ gedeelte koper reeds toebehoort. Zwettende ten noorden en oosten aan de behuizing en grond van Elizabeth Hekman, weduwe van Jan Albartus, ten zuiden de weg en ten westen aan de Kerklaan. De koper heeft de verplichting de muur tussen het verkochte huis en dat van Elizabeth Hekman geheel te onderhouden. Wijlen Michiel Spilger en Jantje Geerts hebben dit huis verkregen van Egbert Geerts (Vorenkamp) en Harmtje Hindriks (van Wolde), wonende achter Helpman, ingevolge pachtbrief van 9 juli 1804 gepasseerd voor drie erfgezetenen van het Gericht van Selwert. Welke verpachteren mede bij deze zijn gecompareerd, verklarende uit dien hoofde geen recht of pretentie op het bij deze verkochte te hebben of te reserveren, maar met de bij deze gesloten koopovereenkomst genoegen te nemen en deze te homologeren. De koopprijs bedraagt f.574,-. Geert Spilger betaalt hiervan f.74,-. De rest van de koopsom wordt betaald via een hypothecaire lening bij Jan Henderik Bolt, boekdrukker te Groningen.
(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 39, acte 273)

Proces verbaal 4 november 1821
Op heden den vierden november 1821 te drie uren compareerde voor mij schout der gemeente Haren Egbert Vorenkamp, oud ? jaren, landbouwer wonende te Helpen, gemeente Haren, welke verklaarde, dat hem tusschen den dinsdag en vierden november twee bijenkorven waren ontvreemd, de ene pas blauw geverfd en gemerkt EV en den andere rood, niet wetende of dezelve gemerkt was, en dat dezelve hadden gestaan in het hof ten noorden van het huis en ten oosten van den we. Aan comparant gevraagd of hij ook enigszins vermoeden had. Antwoord: neen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 54)

Brief 5 juni 1826 van de gouverneur
In antwoord op uw missive van den 27 mei jl. betrekkelijk de wederregtelijke beplantingen en opbouw door de personen van W. Groenendal, E. Vorenkamp en Jan Roelfs Kampinga, in uw gemeente, waarvan de processen verbaal bereids bij mij zijn ingekomen, informeer ik u, dat het mij voorkomt, dat aangezien de gemelde personen zich volgens uw boven aangehaalde missive aam het Departement van Oorlog zullen wenden met verzoek om vergunning, dat het door hen verrigte moge worden behouden, de bedoelde beplantingen en gebouw bij provisie zoude kunnen worden gelaten in den staat waarin deze zich thans bevinden, en zulks in afwachting van de dispositie welke vanwege het Departement van Oorlog op de verzoeken der genoemde belanghebbenden in dezen zullen worden genomen en ten einde de zaak inmiddels te houden in haar geheel.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 59)

Akte 2 februari 1827
Egbert Vorenkamp, landbouwer te Helpman, verklaart, ter voldoening aan de voorwaarden, waarop hem door de Commissaris Generaal van Oorlog bij dispositie van 12 januari 1827 is bewilligt om de door hem gedane beplanting van populieren en ene doornenhaag in de gemeente Haren te mogen behouden, bij deze zich te verbinden om de bedoelde beplanting op de eerste door of vanwege het departement van oorlog te doene aanzegging dadelijk uit rooijen en dit houtgewas weg te ruimen zonder deswegens eenige hoegenaamde schadevergoeding te zullen eischen
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 97, Akte 55)

Wordt in 1828 aangewezen als brandmeester voor wijk B van het dorp Helpman.

Brief 15 januari 1830 van de buren van Agter Helpman
Geven met verschuldigde eerbied te kennen wij ondergetekenden buren van Agter Helpman de volgende zaak.
In de verlopen zomer 1829 is door de gezamenlijke buren een nieuwe pomp gelegd in de Agterhelpweg tegenover het bosje van Mr. W.J. Quintus, dewijl de oude pomp was gevallen in Berend Bosman pubelijke afwatering. De kosten op reken van Egbert Vorenkamp hiertoe aangewend belopen f.9,50.
Bij het spreeken van het betalen dezer gelden heeft Lammert Poelma en Beerend Bosman (deze evenwel eigenaar van de bovengenoemde weg zijnde als de overige buren) verklaard niets van dat voorgeschoten geld te willen restitueren, maar gezegd, dat dit moeste betaald worden door de landen, die door gemelde pomp afwateren.
Wij verzoeken u ons in dezen uitslag te geven.
Ondertekening door E. Vorenkamp, H.G. Kwant, J. Ruriks, A. Tuinman, W. Groenendal en de wed. G. Buirma.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 63)

Brief van de secretaris der directie van Vindicat atque Polit dd 4 oktober 1841
Aan het bestuur der gemeente Haren geeft de ondergeteekende met verschuldigde eerbied te kennen, dat de studenten der Hoogeschool ter dezer stede (leden der vereeniging Vindicat atque Polit) voornemens zijn om donderdag den 7 dezer te houden bij Vorenkamp buiten de Heerepoort een studenten-schuttersfeest, zullende bestaan in het schieten naar den vogel, wendende de ondergeteekende namens de commissie belast met de regeling dier festiviteit zich tot het edelachtbare bestuur met verzoek om hietoe deszelfs toestemming te willen verleenen, belovende hij tevens door militaire magt als anderszins voor de goede orde te zullen zorg dragen.
Zich met een gunstig antwoord vleijende op dit request, heeft de ondergeteekende de eer zich te noemen, uw dienaar, secretaris der directie, J. Doorenbos.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 74)

Brief 20 mei 1843 van landgebruikers Helpman
Wij ondergetekenden, landgebruikers van het gehucht Helpman, gemeente Haren haasten ons dringend en nemen alzoo de vrijheid zich tot u te wenden met de bede, dat door medewerking van u pogingen aangewend mogen worden tot wederafstrooming des waters, doordien hunne lage landerijen nog van 8 tot 12 duimen onder water staat. Zij vrezen, en niet zonder reden, dat zulk eene hooge waterstand voor hunne hooilanden niet anders dan nadelig moet zijn. Zij koesteren dus den wensch, dat u mag medewerken

© 2020 - E.M. van Koldam

tot hun aller belang en welzijn.
L. Poelma, E. Vorenkamp, H.H. Kwant, H. Ennen, J. Buirma
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

Brief 30 mei 1843 van de Hoofdingenieur van de Waterstaat in de provincie Groningen
In rescriptie op uw missive van den 20 dezer, op den 22 ontvangen, waarbij u mij deed toekomen het hierbij terug gaand schrijven van onderscheidene landbouwers van het gehucht Helpman, gemeente Haren, daarbij uw medewerking verzoekende tot afstroming der waters, doordien hunne lage landerijen ten oosten van Helpman nog van 8 tot 12 duimen onder water staan enz., en waarbij u mij verzoekt zoodanige bevelen te willen geven, dat aan hunne bezwaren zoveel mogelijk worde tegemoet gekomen, heb ik de eer te doen dienen.
Dat tijdens het ontvangen der klagte het binnenwater alhier geen 8 duim boven peil teekende, en dat alzoo de landen welke van 8 tot 12 duim onder water stonden door het op het peil afstroomen als het ware niet waren te helpen, dat echter zoo lang die peilstand niet was bereikt steeds is gestroomd, en bovendien op last van de provinciale ingenieur een onderzoek in loco [= ter plaatse] heeft plaats gehad, in tegenwoordigheid van de mede onderteekenaar van het adres E. Vorenkamp, bij welk onderzoek is gebleken, dat op sommige landen aan het Winschoterdiep gelegen tusschen de Gideon en het tolhek van 20 tot 25 Nederl. duimen water stond en er zelfs nog lagere gedeelten waren, waaruit derhalve ontoezeggelijk blijkt, dat gezegde land beneden zomerpeil gelegen is.
Voorts is daarbij al verder opgemerkt, dat van de onderscheidene pompen, waardoor het water van deze landen in het Winschoterdiep wordt ontlast, één bepaald lek en afgedamd was en alzoo niet konde gebruikt worden, dat de toegangen naar andere in het algemeen onvoldoende waren en over de graving van sommige gedeelten kwestie was, en alzoo in het geheel niet wierden onderhouden, en men voornemens was deswege geregtelijk vervolging tegen zekeren Lindhorst te Helpman in te stellen, zodat de bezwaren der landgebruikers ten deele aan de natuurlijke lage ligging der landen en ten deele ook aan eigen schuld moeten worden toegeschreven.
Lager toch dan het zomerpeil, welken stand het water nu reeds sedert eenigen tijd heeft bereikt, kan in geen geval worden afgestroomd, vermits dan steeds van de zijde der scheepvaart gegronde klagten worden ingebragt, terwijl zich dezer dagen reeds meermalen de gevallen hebben voorgedaan, dat de schepen bij het gebrek aan water in het vaarwater aan den grond raken.
Ik meen derhalve op grond van het bovenstaande de vrijheid te mogen nemen onder den aandacht van u te brengen, of het wel geraden is om onbepaald geloof aan soortgelijke klagten der landgebruikers te hechten, althans daaraan zonder voorafgaand onderzoek en gebleken gegrondheid gevolg te geven, en tevens op te merken het wenschelijke der naarkoming van het verzochte in de resolutie van Heeren Gedeputeerde Staten dezer provincie dd 3 mei 1836, opzigtig de zorg, dat de landlieden reeds in het voorjaar hunne kadijken en verdere waterkeeringen behoorlijk in profiel onderhouden en hunne sloten en waterleidingen behoorlijk diep en schoonhouden.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

Egbert trouwt (kerk) op zondag 31 oktober 1790 te Haren op 26-jarige leeftijd met de 24-jarige **Harmtien Hindriks van Wolde**, dochter van **Hindrik Jans van Wolde** en **Jacobje Abrahams Dunning**. Harmtien, wonende te Helpman (Wijk B Helpman 10), is geboren op zaterdag 14 juni 1766 te Groningen, is overleden op zaterdag 31 maart 1838 te Helpman. Harmtien werd 71 jaar, 9 maanden en 17 dagen.

Van Egbert en Harmtien zijn zes kinderen bekend:

1 **Jacobje Vorenkamp** is geboren op zondag 15 mei 1791 te Haren, is overleden op maandag 15 april 1822 te Helpman. Jacobje werd 30 jaar en 11 maanden.
Jacobje trouwt op zondag 7 januari 1821 te Haren op 29-jarige leeftijd met de 27-jarige **Lupko Luppes Udema**. Lupko is geboren op vrijdag 14 juni 1793 te Westerlee, is verdronken op woensdag 25 oktober 1843 te Terschelling. Lupko werd 50 jaar, 4 maanden en 11 dagen.

2 **Geert Vorenkamp** (MIL-359), wonende te Helpman (Wijk B Helpman 10), is geboren op vrijdag 20 juli 1792 te Haren, is overleden op vrijdag 12 december 1834 te Eelde. Geert werd 42 jaar, 4 maanden en 22 dagen.
Geert trouwt op donderdag 9 september 1824 te Haren op 32-jarige leeftijd met de 23-jarige **Gesina Braams**. Gesina is geboren te Bonnen, is gedoopt op zondag 19 oktober 1800 te Gieten, is overleden op zondag 11 maart 1860 te Donderen. Gesina werd 59 jaar, 4 maanden en 21 dagen.

3 **Ennechien Vorenkamp**, wonende te Helpman, is geboren te Haren, is gedoopt op zondag 21 september 1794 aldaar, wonende Wijk A Helpman 13 te Helpman, is overleden op donderdag 2 juni 1825 aldaar. Ennechien werd 30 jaar, 8 maanden en 12 dagen.
Ennechien trouwt op zondag 22 maart 1818 te Haren op 23-jarige leeftijd met de 30-jarige **Jan Geerts Aling** (MIL-302; L-00014), zoon van **Geert Jans Aling** en **Anna Tuinmans**. Jan, moesker, wonende te Helpman (Wijk A Helpman 14) en aldaar (Wijk A Helpman 13), is geboren op dinsdag 12 februari 1788 aldaar, is overleden op maandag 5 juni 1876 aldaar. Jan werd 88 jaar, 3 maanden en 24 dagen.

Woont in 1830 op het adres Helpman Wijk A Nr 13 samen met zijn tweede vrouw en twee zonen uit zijn eerste huwelijk. Dochter Harmanna uit het eerste huwelijk woont bij opa en oma Vorenkamp.

Akte 8 november 1819
Jan van Wolde en zijn vrouw Fennigje Geerts verklaren schuldig te zijn aan Jan Geerts, arbeider, en zijn vrouw Ennegien Vorenkamp, woonachtig onder Helpman B 11, f.1.600,- tegen 5%. Zij verlenen hypotheek op hun behuizing staande aan de westkant van de straat te Helpman, A 13, op eigen grond, zwettende ten noorden aan de school, ten oosten aan de Heereweg, ten zuiden aan stelmaker Bolt en ten westen aan de oud schultes G. Buirma, wordende door debiteur en zijn vrouw bewoond en gebruikt.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr.93, Akte 486)

Neemt op 28 april 1826 de achternaam Aling aan voor zichzelf en voor zijn twee zonen en één dochter.

Jan was later gehuwd (2) met **Hinderkien Hemmes**.<316..319>
Jan was later gehuwd (3) met **Anna Smeenge**.<320..323>

4 **Hendrikje Egberts Vorenkamp** is gedoopt op zondag 1 januari 1797 te Haren.

5 **Derkje Egberts Vorenkamp**, wonende te Helpman (Wijk B Helpman 10), is geboren te Haren, is gedoopt op vrijdag 9 augustus 1799 aldaar, is overleden op zaterdag 18 december 1886 te Helpman. Derkje werd 87 jaar, 4 maanden en 9 dagen.
Derkje trouwt op zaterdag 19 december 1846 te Haren op 47-jarige leeftijd met de 59-jarige **Willem Eising**, zie 70.

6 **Hendrik Vorenkamp**, landbouwer, wonende te Helpman (Wijk B Helpman 10), is geboren aldaar, is gedoopt op vrijdag 7 oktober

1803 te Groningen, is overleden op dinsdag 2 november 1869 te Helpman. Hendrik werd 66 jaar en 26 dagen.

Uitspraak 24 december 1832 rechtbank van eerste aanleg te Groningen
Beklaagde is Hendrik Vorenkamp, 29 jaar, zonder beroep, geboren en woonachtig te Helpman. Ter zake, dat hij op 15 november 1832 de persoon van Bougien Egberts Eitens heeft gelasterd.
De rechtbank overweegt, dat Egbert Eitens, arbeider te Helpman, vader van de klaagster in dezen Bougien Egberts Eitens, ongehuwde jonge dochter, doch welke zich volgens de algemene bekendheid in eenen zwangeren staat bevindt, op den 15 november 1832, des voordemiddags onverwachts bij de beklaagden op het land van deszelfs ouders, waar hij bezig was te ploegen, is gekomen en hem op eenen driftigen en beschuldigenden toon heeft afgevraagd hoe hij met zijn dochter Bougien had gehandeld, hoe het verder met haar zoude en of hij nu voornemens was haar te trouwen. Dat beklaagde door deze onverwachte en ingewikkelde beschuldiging van den vader van het meisje driftig geworden, daar hij (zoals hij zeide) nimmer eenige ongeoorloofde gemeenschap met haar had uitgeoefend, daarop had geantwoord “ik trouw geen allemans (of zo hij sustineert geen andermans) hoer”.
Overwegende dat deze woordenwisseling heeft plaats gehad op een stuk land aan de ouders van beklaagde in eigendom toebehorende en van andere landerijen afgescheiden, dus ofschoon wel in de open lucht geschied en door andere personen, die zich zoo op dat zelfde land als op het naastgelegene aan het werk bevonden op eenen afstand van minder dan 100 passen, aangehoord, niet kan gezegd worden op of in eene openbare plaats of bijeenkomst, invoege in de wet bedoeld, te hebben plaats gehad.
Overwegende, dat het voormelde antwoord van den beklaagde, ofschoon eene beledigende uitdrukking bevattende ten aanzien van de persoon Bougien Egberts Eitens, echter niet kan worden gehouden door hem te zijn gegeven met boze opzet om haar daarmede te beledigen, maar veeleer moet worden beschouwd als uitgelokt en geprovoceerd door de vraag van den vader van genoemde Bougien en het daarin opgesloten verwijt alsof hij beklaagde de oorzaak zoude zijn van hare zwangerschap.
De rechtbank ontslaat beklaagde van de tegen hem ingebrachte beschuldiging.
(Groninger Archieven, toegang 144, inventaris nr 54, zaak 1857; waarschijnlijk denkt Bougien toch wat anders over het vaderschap van haar kind dan Hendrik Vorenkamp, want zijn noemt haar op 8 februari 1833 geboren zoon Hendrik Vorenkamp Eitens.)

Bij raadsbesluit van 19 mei 1841 benoemd tot brandmeester voor Wijk B van het dorp Helpman.

Brief juni 1842 van brandmeester H. Vorenkamp
Gisteren had alhier eene hevige brand plaats in de behuizing van Derk [Alberts] Tuinman. Het ontstaan van denzelven is onbekend en zij nam zoo spoedig toe, dat een deel der goederen van bovengenoemde, alsook van Tjakke Nuninga, die in een kamertje van genoemde behuizing woont, een prooi der vlammen werd. Bij deze gelegenheid hebben zich de personen Jan Bazuin en Willem de Jonge zeer verdienstelijk gemaakt wegens de gevaren waaraan zij zich bloot stelden.
De brandmeester alhier, H. Vorenkamp.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 75)

Brief van 8 september 1843 van de brandmeester generaal L. van Oosten
Ter voldoening aan uw missive van den 19 mei 1841, heb ik de eer bij deze aan u eene voordragt te doen ter vervulling van de vacatures welke door de aftreding der brandmeesters in de onderscheidene wijken der gemeente reeds op den 1 mei dezes jaar zijn ontstaan, als
Haren, wijk A, den afgetredenen Roelf Koops Rzn
Haren, wijk B, den afgetredenen Otto Hoenderken
Onnen, wijk C, den afgetredenen Cornelius Hornhuis
Dilgt, wijk D, den afgetredenen Roelf Vos
Hoornschedijk, wijk E, den afgetredenen Reinder C. Hoenderken
Essen, wijk F, den afgetredenen Jan Berends Bosman
Noordlaren, wijk A, den afgetredenen Otto Cluiving
Noordlaren, wijk B, den afgetredenen Reinder Hoenderken
Glimmen, wijk C, den afgetredenen Jan Bos
Helpman, wijk A, den afgetredenen Egbert Wilphorst
Helpman, wijk B, den afgetredenen Hindrik Vorenkamp
Hoorn, wijk D, den afgetredenen Hindrik Bolhuis
Terwijl ik voor den heer A.W, Hoeksema te Helpman, Wijk C, die vroeger mij heeft te kennen gegeven, dat hij wel wenschte van deze functie te worden ontslagen voordraag: 1. Berend Mulder, zonder beroep, en 2. Arend de Boer, scheepstimmerman, beide woonachtig in de wijk C te Helpman.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

Hendrik trouwt op vrijdag 4 april 1834 te Zuidlaren op 30-jarige leeftijd met de 28-jarige **Jantje Hagedoorn**, dochter van **Pieter Hendriks Hagedoorn** en **Geertien Jans Speelman**. Jantje is geboren op zaterdag 15 juni 1805 te Zuidlaren, is overleden op zondag 12 november 1876 te Helpman. Jantje werd 71 jaar, 4 maanden en 28 dagen.

269 **Jan Vos** (GH1812-005; MIL-028; RW1; RAAD; L-00511; L-00759), zoon van **Roelf Jelkes Vos** en **Grietje Pathuis**, landbouwer en assessor, wonende te Haren (Wijk A Haren 5), is geboren op vrijdag 31 december 1773 te Dilgt, is gedoopt op zondag 2 januari 1774 te Haren, is overleden op vrijdag 24 augustus 1838 aldaar, is als overleden aangegeven op zaterdag 25 augustus 1838 (getuigen aangifte overlijden waren Lucas Rummerink en Roelf ter Borgh). Jan werd 64 jaar, 7 maanden en 24 dagen.

Woonde in 1830 op het adres Haren Wijk A nr 5 met zijn vrouw Margrieta ter Borgh en vier inwonende personen: Jan de Jonge, 23 jaar, zonder beroep, Roelina de Jonge, 22 jaar, zonder beroep, Margrieta de Jonge, 18 jaar, zonder beroep en Albert Baving, 26 jaar, boerenknecht. De drie kinderen De Jonge waren de weeskinderen van de zuster van Jan Vos, Jantien Roelfs Vos en haar man Laurens Jans de Jonge. Zie 'Het nageslacht van Roelf Jelkes Vos en Grietje Pathuis', Bedum 1995.

Is vanaf 1811 tot zijn overlijden op 24 augustus 1838 raadslid en assessor van de gemeente Haren.

Uitspraak Gerecht van Selwerd en Sappemeer 23 november 1807
Cornelis Brants zweert aan als voormond over de minderjarige kinderen van Sophia Hidding bij wijlen Egbert Brants in echte verwekt. Roelf Hoiting te Noordlaren wordt sibbevoogd en J. Vos te Haren vreemde voogd.
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 1982).

Groninger Courant, 10 april 1810
Uit de hand te koop. Twee WATERMOLENS zo goed als nieuw, van plus min. 30 en 49 voet vlugt. Te bevragen bij J. Vos te Haren.

© 2020 - E.M. van Koldam

Verzonden brief gemeente, 4 oktober 1811
Maire Laclé voldoet op 4 oktober 1811 aan het verzoek van de prefect om de personen op te geven die in de gemeente Haren van aanzien zijn. Hij geeft 11 personen op, die naar zijn mening ("zonder daarmee tekort te doen aan de zodanige die daar niet op vermeld staan") boven de middelmaat in zijn mairie uitstijgen. Hij vermeldt daarbij ook een aantal gegevens per persoon en hun jaarlijks geschat inkomen. Verkort luidt zijn opgave: Roelf Koops (f.1.500,-), Jan Vos (f.2.000,-), Jan Swartwolt (f.1.500,-), Geert Buirma (f.2.500,-), Jan Egberts Wilphorst (f.1.500,-), Jannes Hoenderken (f.1.500,-), Jan Wuffen (f.1.500,-), Roelf Hammink (f.2.000,-), Roelf Kluiving (f.1.500,-), Hinderikus Hornhuis (f.1.500,-) en Cornelis Hendrik Tjaden Jullens (f.10.000,-). Behalve Tjaden Jullens zijn alle personen landbouwer. Tjaden Jullens woont op het huis te Glimmen.

Akte 6 mei 1816
Jan Vos verkoopt als voogd over de minderjarige kinderen van wijlen zijn zwager Louwrens de Jonge de inboedel van laatstgenoemde voor zijn huis aan het Zuiderdiep. De totale opbrengst is f.650,15.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 22, akte 175)

Brief provinciaal bestuur 7 oktober 1818
Resolutie onderhoud en verdieping van het Hoornschediep samen met de provincie Drenthe. Instelling commissie. Vanuit Haren worden in de commissie benoemd: C.W. Haack, C.H. Tjaden Jullens, J. Vos en Jan. E. Wilphorst. Haack wordt benoemd tot president.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 51).

Brief 5 maart 1819
Aan J.E. Wilphorst, J. Vos en J. Hoenderken wordt bericht, dat zij per 27 januari 1819 benoemd zijn als lid van de commissie van gezondheid en opziener over de paarden.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 99)

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 29 juli 1819
De nabestaanden van Hinderikus, Margaretha Roelina en Roef, minderjarige kinderen van Cornelis Hornhuis en wijlen Catharina Vos komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Lukas Rummerink, landbouwer te Haren, neef
- Jan Wuffen, landbouwer te Helpman, neef
- Roelf Meijer, landbouwer te Haren, goede vriend
Aanwezig van moederszijde:
- Jan Vos, landbouwer te Haren, oom
- Jelke Vos, landbouwer te Onnen, oom
- Roelf Vos, landbouwer te Haren, oom.
Tot toeziend voogd wordt benoemd Jan Vos.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 112, zaak 1819/93)

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 23 september 1819
Akte van bevrediging. Jan van Hemmen heeft Jan Vos en Jan Swartwold gedagvaard. Het gaat om een meningsverschil over de rechten van een vrouwenbank in de kerk te Haren en de daarbij behorende graven. Van Hemmen heeft dit aangekocht bij wettige akte gepasseerd bij notaris Herman Trip te Groningen op 23 februari 1819. Partijen bereiken geen overeenstemming. De zaak wordt derhalve doorverwezen naar de rechtbank.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 112, zaak 1819/137)

Akte 5 mei 1820
Maurits Popkes te Haren herroept alle volmachten, die hij heeft gegeven aan Jan ten Post, koopman, wonende aan het Damsterdiep te Groningen, alleen of gezamenlijk met anderen. Dit met de opdracht aan Jan ten Post en de eventuele anderen om rekening en verantwoording af te leggen aan Roelf Koops en Jan Vos, landbouwers te Haren, die bij dezen door comparant zowel te samen als ieder apart worden gevolmachtigd. Jan ten Post moet aan Roelf Koops en Jan Vos ook overdragen alle titels en papieren den boedel en belangen van comparant betreffende.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 52, akte 123)

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 7 december 1820
De nabestaanden en goede vrienden van Grietje Louwerts de Jonge, zonder beroep, wonende te Onnen, minderjarige dochter van wijlen Louwert Jans de Jonge en wijlen Jantje Vos, in leven echtelieden en gewoond hebbende te Groningen, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Dooije Jans, oud schipper te Groningen, oom en toeziend voogd
- Willem de Vries, blauwverver te Groningen, aangehuwde oom
- Wolter Bossien, schipper te Groningen, neef
Aanwezig van moederszijde:
- Jan Vos, landbouwer te Haren, oom en voogd
- Jelke Vos, landbouwer te Onnen, oom
- Roef Vos, landbouwer te Haren, oom.
Grietje is nu 19 jaar en is voornemens in het huwelijk te treden met Geert Smit, zonder beroep, wonende te Onnen. Grietje wordt geautoriseerd tot het aangaan van een wettig huwelijk met Geerts Smit.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 112, zaak 1820/192)

Akte 18 mei 1821
Fokelina Drewes, landbouwersche, wonende te Zuidwolde, weduwe van Willem Jans van der Laan, verkoopt aan Jan Vos, landbouwer te Haren, de eigendom van de halfscheid van veertig grazen land, gelegen op Dilgt, onder Haren, bij de erven van wijlen Roelf J. Vos en vrouw onder vaste en altoos durende beklemming in gebruik. Doende voor deze halfscheid f.40,- per jaar. Bezwet ten noorden de weduwe Jan Egberts Wilphorst, ten oosten de Heerweg, ten zuiden Jan Wuffen en ten westen dezelfde. Verkoopster verwijst als bewijs van haar eigendom naar een acte van scheiding gepasseerd voor Mr. Pieter Rembt Sickinge, regter der jurisdictie van Hunsingo, den 21sten van de Slagtmaand 1809. De verkoopprijs bedraagt f.975,-, hiervan heeft verkoopster f.200,- ontvangen, een bedrag ad f.750,- zal betaald worden op 1 augustus 1821.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 60, akte 191)

Akte 21 mei 1822
Jan Vos, landbouwer, wonende te Haren, verkoopt aan de kinderen en erfgenamen van wijlen Freerk Everts, waarvoor compareert Luitje Everts, landbouwer te Harendermolen, een streep grond, gelegen te Haren, ter breedte van vijftien Groninger voeten oudemaat vanaf de Heereweg of de Straat tot zooverre als de behuizing en hof van Jantje Paping strekt en vervolgens zoo verre als de grond is afgeritst, bedragen tezamen plus minus 10 spinden oude maat, zwettende ten noorden aan het land van de verkoper, ten oosten aan

© 2020 - E.M. van Koldam

dat van Jan Pathuis, ten zuiden aan dat van Pieter Pieters en Jantje Papink en ten westen de Haarderstraat of Heereweg. Zullende de opgemelde swet tusschen de verkoper en de kopers door de koper met een hagedoorn heg op hun kosten worden bepoot en als eene behoorlijke bevrediging onderhouden, zijnde in deze verkoop niet begrepen de wringen met de palen aan de weg, als welke des verkopers eigendom verblijven, om die weg te nemen, wanneer het hem goeddunkt. De koopprijs bedraagt f.150,-
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 66, Akte 166)

Akte 31 mei 1822
Roelf ter Borgh, landbouwer te Haren verkoopt aan Jan Pathuis en Jan Vos twee matten land ten oosten van Haren, het bronland genoemd, zwettende ten oosten aan het Schuitendiep. De prijs bedraagt f.175,-
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 66, Akte 180)

Akte 10 april 1824
Jan Vos, landbouwer te Haren, verkoopt aan Gerrit Middendorp, timmerman te Haren, een streepje grond, gelegen te Haren ten oosten van de Heerweg of Harenderstraat ter groote van ca 11 roeden en 11 ellen, zwettende ten noorden aan verkoper, ten oosten Jan Pathuis, ten zuiden aan Hindrik Everts en Jan Mulder en ten westen de Harenderstraat.
De zwet tussen koper en verkoper moet met een hagedoornheg worden bepoot op kosten van de koper, die deze heg ook moet onderhouden. Koper mag op de erfscheiding geen bomen planten en mag op het gekochte ook geen secreet of mesthoop plaatsen.
De koopprijs bedraagt f.250,-.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 78, Akte 128)

Akte 10 april 1824
Jan Vos, landbouwer te Haren, verkoopt aan Hindrik Everts, molenaar, en Jan Mulder, molenaar, een streepje grond, gelegen te Haren ten oosten van de Heerweg of Harenderstraat ter groote van ca 7 roeden en 96 ellen, zwettende ten noorden aan verkoper, ten oosten Jan Pathuis, ten zuiden aan de kopers en ten westen de Harenderstraat.
De zwet tussen koper en verkoper moet met een hagedoornheg worden bepoot op kosten van de koper, die deze heg ook moet onderhouden. Koper mag op de erfscheiding geen bomen planten en mag op het gekochte ook geen secreet of mesthoop plaatsen.
De koopprijs bedraagt f.180,-.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 78, Akte 129)

Brief 31 mei 1824 van de schout aan assessor Vos
De heren Gedeputeerde Staten dezer provincie hebben mij bij missive van den 24 dezer doen geworden een rekwest van Andries Nijdam, woonachtig aan de Hoornschedijk binnen deze gemeente, houdende een verzoek ter bekoming van octrooi tot het vervenen van nagenoeg twee bunders hooiland aan hem toebehoorende en gelegen op het zoogenaamde woltland aan de westzijde van het Hoornschediep, ter bekoming van consideratiën, welk rekwest ik hiernevens aan u doe toekomen, met verzoek om mij daarop zoo spoedig mogelijk, uiterlijk voor 5 juni aanstaande, onder terugzending van het meer gemelde rekwest, te dienen van berigt en consideratiën.
Aantekening van assessor Jan Vos op het stuk: bovengemeld stuk land is mij wel bekend en kan tot vervening aan het aanbelendende land of de dijken en weegen geenerhande nadeel toebrengen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 57)

Brief 13 augustus 1827 aan de Gouverneur
Ter beantwoording van uw missive van den 7den dezer betrekkelijk zekere in de Ommerschans opgenomen Grietje de Jonge (= Grietien Laurens de Jonge), heb ik de eer u te berigten, dat gemelde Grietje de Jonge door een inwoning van vier achtereenvolgende jaren domicilie van onderstand heeft gekregen.
Dat haar oom, Jan Vos, landbouwer te Haren wel wenscht dat zij provisioneel in de Ommerschans verblijft en dat hij de verplegingskosten voor zijn rekening zoude nemen.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 103)

Proces verbaal 14 februari 1828
Op heden den 14 februari 1828 des avonds te negen uren, kennis gekregen hebbende van het verdrinken van eenige personen in het water De Broeken genaamd ten westen van Harendermolen, heb ik, J. Vos, assessor bij het plaatselijk bestuur van Haren, bij afwezigheid van den heer Burgemeester der gemeente, mij derwaarts begeven, en aangekomen zijnde in het huis van Andries Alberts, arbeider, woonachtig onder Haren, nabij het water, aldaar op den grond bevonden te liggen drie uit het water getoogde jongedochters met namen Jantje Harms, oud 20 jaren, Aaltje H. Geerts, oud 19 jaren, en Beertje Hekman, oud 17 jaren, alle drie dienstmaagden woonachtig te Glimmen binnen deze gemeente, en dadelijk onderzoek doende, met den heelmeester J.P. Oostingh te Haren, naar derzelver toestand, bevonden wij, dat gemelde lijken (na zij ongeveer drie uren in het water waren geweest) en toen reeds om de twee uren uit hetzelve waren getogen door Hindrik Jacob Horst, landbouwer te Haren met behulp van andere personen, reeds alle blijken gaven van eenen werkelijken dood, zoo door het langdurig verblijf in het water, als door de koude, zoodat er geene pogingen meer konden worden gedaan tot een gewenschte herleving. Voorts hierbij onderrigt zijnde, dat er zich in hetzelfde water, zijnde een baggerwijk toebehoorende aan den heer C.H.W. Haack, zoo men zeker weet nog drie jongelingen bevonden, waarnaar reeds eenigen tijd vruchteloos was gezocht en vooral door de koude had moeten worden gestaakt, zoo heb ik assessor voornoemd, aanstonds last gegeven, om de zoeking dier jongelingen te hervatten, en mij te dien einde mede begeven naar de plaats waar zij verdronken waren, en na ene aanhoudende zoeking van ongeveer een half uur gevonden en uitgetogen Jakob Pikkert, oud 23 jaren, dienstknecht, woonachtig te Glimmen, die daarop dadelijk is vervoerd geworden naar het huis van Albert Koops, mede aan het water belendende, door welke toen mede het noodige naar de daaromtrent bestaande voorschriften is aangewend, om het leven op te wekken, doch welk onderzoek en aangewende pogingen door den heelmeester voornoemd vruchteloos waren, doordien het lijk alle blijken gaf van eenen werkelijken dood.
Het verder vruchteloos zoeken door duisterheid en koude van de hulp aanbrengende jongeren hebbende moeten staken, heb ik, assessor, vergezeld door den heelmeester, mij hedenmorgen den 15 dezer ongeveer te acht uren weder begeven naar voorgemelde plaats, teneinde de nog vermiste jongelingen te zoeken, en toen bevonden uitgetogen te zijn, de jongeling Hindrik Mulder, dienstknecht, wonende op De Punt, gemeente Vries, van welke men gisteravond geene kennis droeg, doch hedenmorgen vermiste, benevens Harm Bouwkamp, oud 17 jaren, woonachtig bij zijne ouders op de Poll onder Noordlaren, eindelijk de andere persoon niet kunnende vinden, heeft men een schip gekapt en over ijs in het water vervoerd en toen gevonden Willem Kamps, oud 17 jaren, dienstknecht, wonende te Glimmen, welke door den heelmeester onderzocht, bevonden zijn werkelijk dood te zijn, zonder dat aan hen en de voorgaande personen eenige gewelddadigheden of mishandelingen waren gepleegd.
En verder onderzoek hebbende gedaan naar de oorzaak van dit treurig ongeval, heb ik voor mij, assessor, doen verschijnen Hendrikje Vos, oud 20 jaren, woonachtig te Glimmen, welke jongedochter door hare tegenwoordig van geest, in het bijzijn van Jan Harms (die geheel ontsteld zijnde, geene hulp had kunnen bijbrengen) zich plat op het ligchaam te needer op het ijs had begeven, zich met de eene hand aan de kant van het ijs vasthoudende, en met de andere hand uit het water getrokken Hindrik Bos [Bosscher], wonende op De Punt, en daarna haren broeder Gerardus Vos, met opoffering van eigen levensgevaar, waarna zij op het hooren van eenig geluid haar voorschoot ontbindende, een persoon had toegeworpen om te vatten, welke poging echter mislukt ware. Als toen niemand meer had kunnen redden, daar zij geene personen meer gezien, noch roepen om hulp meer gehoord had. En verklaarde mij tevens, dat zij ten getale van twaalf personen, waaronder een kleine jongen, gezamenlijk op schaatsen rijden en van den kant over de vlakte van Haren komende, door duisterheid en een aldaar niet bevrooren opening in het water des gemelden wijks waren

© 2020 - E.M. van Koldam

gelopen, zonder daaraan te hebben gedacht, als vermenende op enen veiligen baan te zijn, doch dat zij met het jongetje en den persoon Jan Harms (hierboven vermeld) toen achter aan lopende, nog even voor het water hadden kunnen staan blijven, en deed aan mij verder de verzekering, dat niemand hunner onbekwaam of beschonken was geweest.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 61)

Brief 2 december 1828 van assessor Jan Vos
Ingevolge uw verzoek wegens de opneming der wegen in het gehele carspel van Haren, is het mij voorgekomen, dat de opgegeven panden door de dijkschouwers eene noodwendigheid vereischt, hetwelke mijns bedenkens niet alleen voldoende zal zijn, als de wilgenbomen van Swartwolt en die van de weduwe Jan Kornelis aan weerszijden niet geheel worden weggeruimd, zal de weg nooit in een goede stand kunnen worden gehouden, gelijk ook het geval is in de Drift met de wilgen van Koops en Abels. Er zijn ook noch twee panden op de weg naar Onnen den zogenaamde Boerpanden , die de breedte en de hoogte niet naar behoren hebben. Deze en alle dien door de dijkschouwers opgegeven panden zijn na de ordonnantie niet in orde gebragt. Hetwelk bij onze overschouw ook is gebleken. Alzo de pligtschuldigen zijn verschoond gebleven door het natte seizoen, hetwelke de bewerking ondoenlijk maakte, naar de opruiming der wilgenbomen diende het verboden te worden dat niemand wilgen mogte planten aan de wegzijde van den wal en niemand grond uit de watering aan den wal te werpen, maar op den weg, dan zal vervolgens de versmalling der wegen geen plaats meer vinden.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 61)

Brief 4 maart 1830 aan de assessoren te Haren
Namens de provisioneel fungerende Gouverneur dezer provincie, verzoek ik u om hedenmorgen zijnde den 5 dezer des morgens tegen tien uren present te zijn ten huize van D. van den Berg te Helpman, alwaar de Hoofd-Ingenieur en mijn persoon zich zullen bevinden, ten einde maatregelen te nemen betrekkelijk de overstroming.
(gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 104)

Brief 24 juni 1830 van C.W. Haack aan burgemeester J. van Trojen
Gisteren het Hoornschediep geschouwd hebbend, naamen wij tevens ook de zoogenaamde duijker of uitwatering van het Harender en Helper Maar in oogenschouw en bevonden voor dezelve eene groote hoeveelheid drijfriet, hetwelk wij door Jan Gerrits lieten wegruijmen, zodat dien ten gevolge het water door gemelde duijker buitengewoon sterk afstroomde, dog omstreeks half tien 's avonds bij het gat in de zogenaamde hooge dijk komende, bevonden J. Vos en ik, dat er bijna geene beweging in het water was. Ik verzogt dus gemelde J. Vos om zig heden met de reeden van de stilstand des waters in onze polder bekend te maken en ben daarop heeden geïnformeerd, dat de dijkschouwers van Helpen het Maar geschouwd en goedgekeurd hebben en de hindernissen, die de afstrooming van ons water beletten, moedwillig over het hoofd hebben gezien, terwijl zij wel degelijk verpligt zijn het Maar open te houden om ons water te moeten ontvangen, want het is ons Maar, zowel als het hunne. Het is niet te vergeefs, dat wij Boeren van Haren er een slim pand voorde duijker moeten maken. Dat deeden wij zeeker niet als het regt op het Maar ons niet meede toekwam. Ik verzoek u als hoofd geïnteresseerde in de Westerse polder om zulke maatregelen te neemen als u ter bewaring van ons recht nodig acht en desnoods gemelde dijkschouwers voor onze rekening bij het Gerechtshof te Groningen aan te klagen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 63)

Brief 27 juni 1830 van J. Vos [Brief is moeilijk leesbaar]
Advies op een van u ontvangen kopie van eene missive gedateerd maandag den 21 juni 1830, houdende een adres van H.J. Horst als dijkschouwer mede namens de eigenaren van land tusschen de noorder en zuider zanddijken van Haren met inzending eene overeenkomst door de gezamenlijke eigenaren van landen ter vermelden plaats gelegen, met uitzondering van vier, onder welk getal ik dan behoor.
Heb ik de eer u hier op te informeren, dat ingevolge art. 32 van de Buirwillekeur het mijns bedenken om het even is, of men met zulk een gering getal bewilligt of te niet, egter kan ik niet nalaten om u op het een en ander opmerkzaam te maken en mijne gevoelens mede te deelen.
1. De verteekening door de eigenaren tusschen de beide dijken gelegen, zoude H.J. Horst wel 10 ellen als zodanig bezitten.
2. Zouden de hoge landen, die niet tusschen de gemelde dijken liggen en tevens hun water ter zelven plaats moeten lossen niet mede in de kosten moeten deelen en dus ook mede tot de verteekening behoren.
3. De kosten van gemelden zijl in 1809 begroot op twee duizend guldens tot herstel, het zoude mij toevallen, als het nu minder zal bedragen en bij aldien hij niet aanmerkelijk worde vergroot naar de maat van de oude, zal hij nimmer aan het oogmerk kunnen voldoen, wat zoude het baten bij aldien men er met geen praam met vijf of zes voeren hooi of stroo beladen konde doorvaren.
4. Er wordt melding gemaakt van de thans gebrekkige pomp. Ik voor mij wenschte wel, dat als de zijl volvaardigd is, dat wij dan geen meerder last van het inloopen van het buiten water krijgen als thans, edoch indien de gemelden pomp in zoo een slegte staat als melding wordt gemaakt, dat is dan aan de dijkschouwers te wijten, die als het ware ook weinig bij zijn geinteresseerd, daar de eene is eene losse meijer en de andere drie te samen 14 a 15 bunder tusschen gemelde dijken bezitten
5. Ik voor mij had liever gezien, dat den landeigenaren van gemelde polder eene overeenkomst hadden beraamd tot het bouwen van een watermolen, dewelke misschien met een derde meerder kosten ware daar gesteld, hetwelk oneindig meer voordeel voor de landeigenaren zoude aanbrengen. Welke hoop door het zetten eene zijl is geheel te niet, en terwijl het lang is gebleken, dat gemelde landen bij deze waterstand als de peil in Groningen op hoogte blijft nimmer droog kunnen stroomen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 63)

Brief 2 juli 1830 aan Gedeputeerde Staten
Ter voldoening aan uw resolutie van 21 juni j.l. betrekkelijk en het verlangen van de eigenaren van landen geleggen tussen de Zuider- en de Noorderzanddijken ten oosten van Haren, om de gebrekkige pomp, welke die landen tot uitwatering verstrekt, door een zijl te doen vervangen, op de plaats waar bevorens het zogenaamde Harender Zijltje heeft gelegen, heb ik de eer u als volgt te informeren. Ik heb de dissontierende ingezetenen in dezen zijnde de personen J. Vos, F. en T. Takens en de weduwe G.J. Stel, alle wonende te Haren, de redenen hunne weigering heb verstaan en getracht heb, om hen tot toetreding tot het voorziene plan te overreden, dat ik daarin ook naar wensch geslaagd ben, aangezien drie der bedoelde ingezetenen hoofdzakelijk geen andere redenen van bezwaar konden inbrengen, dan het dragen in de kosten, waartoe zij weinig genegen waren, doch waaromtrent hunne bezwaren door mijn tusschenkomst opgeheven zijn geworden, terwijl de persoon van J. Vos, hoezeer andere redenen van bezwaar hebbende, zich ook niet meer ongenegen heeft betoond om toe te treden, daar de overige belanghebbenden ook toegetreden zijn. De laatstgenoemde heeft desniettemin zijne redenen van weigering schriftelijk opgegeven en ik heb gemeend het deswege bij mij ingediende stuk aan u te moeten doen toekomen, zoals ik de eer heb hetzelve hiernevens te voegen.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 104)

Brief 4 januari 1832 aan het college van toezigt op de administratiën der kerkfondsen
Ter voldoening aan uw resolutie van den 9den februari 1830 hebben wij de eer u te dienen van berigt:
a. dat het getal zielen der hervormde gemeente bedraagt 1263
b. het getal ledematen 410
c. dat de kerkelijke gebouwen zich in een redelijken toestand bevinden en dat er geene herstellingen, gering onderhoud uitgezonderd, noodzakelijk zijn.
d. de kerkvoogden zijn: Jacobus van Trojen, president; R, Koops, secretaris; Jan Vos, administrateur.
De notabelen zijn: Carel Hindrik Willem Haack, Wijbrandus Holwerda, Jan Hendriks Oosterveld, Hindrik Breeman, Lukas

© 2020 - E.M. van Koldam

Rummerink, Hindrik Loerts, Harmannus Doll Havinga, Roelf Meijer, Jan Popko Oosting in plaats van de overleden J. Swartwold.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 105)

Brief 14 november aan assessor J. Vos en P.H. Mulder te Helpman
Krachtens ene missive van de her griffier der gedeputeerde staten dezer provincie van 12 november 1834 [wordt u verzocht op xx november] des voordemiddags, ten half 12, u te vervoegen in het provinciehuis te Groningen, ten einde in commisssie met den hoofd-ingenieur der provincie eene bespreking te houden opzichtens de plaats gehad hebbende doorbraak in de nabijheid uwer houtzaagmolen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 106)

Groninger Courant, 18 december 1838
Ten overstaan van Mr. J.W. Quintus, notaris te Groningen, alsmede van het kantongeregt aldaar, zullen, op donderdag, den 20 december 1838, des namiddags te vijf uur, ten huize van Roelf Abels, te Haren, publiek worden verkocht:
I. Een stuk land, de Pastoors en Broekskampen genoemd.
II. Een stuk land, het Zuidbroek genoemd.
III. Een stuk land, Reitland gnoemd.
IV. Een stuk land, aan de Zeester Tip gelegen.
V. Een stuk land, Reitland genoemd, aan het Hoornsche Diep.
VI. Een stuk land, in de achterste Wolddeelen.
VII. Twee stukken Weide- of Boschland genoemd, met het daarachter liggende hooiland, of Nieuw Baggerbroek.
VIII. De geheele garste en de halve tiende van ander opgaand koren van landerijen, te Haren gelegen.
Deze percelen in eigendom toebehoorende aan den heer J. Veenhoven, H.z., en wijlen J. Vos.

Groninger Courant, 15 februari 1839 (eerste deel vermeld)
Tot zuivering van legale, oningeschrevene hypotheken wordt bekend gemaakt navolgend exploit:
In den jare 1839, den 14 februarij, ten verzoeke van Klaas Harms Wijk, landbouwer, en Grietje Meertens Sibolts, ehelieden, wonende te Eerenstheim, te Maarhuizen, gemeente Winsum de vrouw ten dezen gesterkt door haren eheman, voor wien te dezen domicilie wordt gekozen ten huize van de procureur Mr. H. van Giffen, wonende te Groningen, heb ik Jan Stephanus van Amersfoort, deurwaarder bij de arrondissementsregtbank van Groningen, aldaar woonachtig, beteekend aan den heer officier van justitie bij genoemde regtbank, dat, namens mijne requiranten en ten einde na te melden onroerend goed te zuiveren van niet ingeschrevene legale hypotheken ter griffie van meergemelde regtbank is gedeponeerd, bij akte van depot van den 7 februarij 1839 behoorlijk geregistreerd, een notarieel afschrift van een proces-verbaal van publieke veiling en verkoop op den 24 december 1838 gehouden door Mr. Johan Wichers Quintus, openbaar notaris, residerende te Groningen, in tegenwoordigheid van getuigen en behoorlijk geregistreerd, bij hetwelk door Harmannus van Griethuizen, zonder beroep, wonende te Groningen, als speciaal gemagtigde van Margaritha ter Borch, weduwe Jan Vos, landgebruikster, wonende te Haren, Lammegien Vos, echtgenoote van en gesterkt door Hendrik Brink, landbouwer, wonende te Tinaarlo, Roelf Vos, kastelein en koopman, wonende te Zuidlaren, Jan Vos, koopmansbediende, wonende te Groningen, Hinderkien Vos, Gerardus Vos, Jan Vos, alle drie zonder beroep, wonende te Glimmen, Roelf Vos, landbouwer, wonende te Dilgt, gemeente Haren, Hinderikus Hornhuis, Roelf Hornhuis en Margaretha Hornhuis, alle drie zonder beroep, wonende te Onnen, Jan de Jong en Margaretha de Jong, beide zonder beroep, wonende te Haren, en Grietje Vos, ehevrouw van en gesterkt door Lucas Rummerink, landgebruiker, wonende te Haren, voor den prijs en op de lasten bij de akte vermeld, aan mijne requiranten is verkocht: de vaste beklemming van 6 bunders, 69 roeden, 90 ellen land, gelegen in drie stukken, in den Paddepoel, onder Noorddijk, doende jaarlijks, op midwinter aan de erven van Jonkheer A.J. Trip tot huur 64 guldens, bij het kadaster bekend onder sectie F no 25, 26 en 27.
(Commentaar. De drie percelen zijn verkocht door de kinderen (of hun rechtsopvolgers) van Roelf Jelkes Vos en Grietje Pathuis. Die kinderen zijn: wijlen Jan Vos (in zijn plaats zijn weduwe: Margaritha ter Borch), Jelke Roelfs Vos (in zijn plaats zijn kinderen: Lammegien Vos, Roelf Vos, Jan Vos, Hinderkien Vos, Gerardus Vos, Jan Vos), Roelf Vos, wijlen Katherina Vos (in haar plaats haar kinderen: Hinderikus Hornhuis, Roelf Hornhuis en Margaretha Hornhuis), wijlen Jantien Vos (in haar plaats haar kinderen: Jan de Jong en Margaretha de Jong) en Grietje Vos.

Brief 12 februari 1840 van de subcommissie der Maatschappij van Weldadigheid te Groningen aan de burgemeesters der gemeenten in het arrondissement Groningen
Met dezen hebben wij ons het genoegen willen geven in het belang der Maatschappij van Weldadigheid onze afgebrokene relaties wederom op te vatten en u uit te nodigen om met ons de handen in een te slaan, teneinde de deelneming in deze zoo nuttige inrigting op te beuren en krachtdadig te bevorderen. Immers doet de stand van landbouw en handel zich daartoe van eene gunstigen zijde kennen dan wel vroeger en de bijdrage voor het lidmaatschap is slechts f.2,60 jaarlijks, of een stuiver per week, welke toch voor velen eene geringe gave uitmaakt, waarvan de heilzame strekking is om gedurig meerder huisgezinnen, die verarmd zijn of met armoede bedreigd worden, in de koloniën te kunnen plaatsen, alwaar dezelve bij arbeid worden gehouden, zonder tijdelijk gebrek te ondervinden of vrees voor den benarden winter te behoeven te hebben, terwijl de kinderen eene behoorlijke opvoeding te beurt valt, ook in een godsdienstigen zin, welke niet kan nalaten op het tegenwoordig geslacht voordelig te werken, en in de toekomst goede vruchten te beloven.
Wij zullen op het verleden niet terug komen, maar voegen evenwel hierbij de lijst der voormalige leden in uw gemeente, als ook der personen de subcommissie hebbende uitgemaakt, teneinde u tot leidraad te kunnen dienen en verzoeken u dringend om onverwijld uw beste pogingen te willen aanwenden tot het verkrijgen van leden der maatschappij, waarvan wij gaarne, zoo mogelijk in den loop dezer maand den uitslag van u zouden wenschen te ontvangen, tevens met voordragt van de leden de subcommissie zullende uitmaken, bijaldien de voorige subcommissie, gelijk wij vermoeden, niet is blijven bestaan, waarbij dan behoort te worden geattendeerd, dat de subcommissie zooveel doenlijk uit vijf leden moet zijn zamengesteld en zoveel mogelijk gekozen, voor een gedeelte uit leden van het gemeentebestuur, voor een ander gedeelte uit geestelijken van onderscheiden gezindheid en voor het overige uit de aanzienlijkste ingezetenen, waaronder bij voorkeur behoorende tot het bestuur van een of andere voorname plaatselijke inrigting van liefdadigheid.
Wij wenschen hartelijk dat uw bemoeijingen een gewenscht gevolg mogen hebben en, zoodra de subcommissie zal gevormd zijn, zullen wij aan dezelve mededeeling doen van de bij ons inkomende berigten en stukken.
Voormalige leden: G. Buirema, H. Breman, W. Holwerda, J. Hoenderken, R. Hammink, R. Koops, B.W. Koster, R. Lammers, H.L. Oosterveld, J. Swartwolt, J. van Trojen en J. Vos.
Voormalige subcommissie: J. van Trojen, W. Holwerda, H.W. Haack.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 73)

Groninger Courant, 26 februari 1841
Ten overstaan van Mr. J.W. Quintus, notaris te Groningen, zullen op woensdag, den 10 maart 1841, des namiddags te 2 uren, ten huize van H. van Dam, te Haren, publiek worden verkocht:
Ia. Eene ruime, net doortimmerde behuizing, get. A 5, met grooten tuin staande westzijde aan de straat te Haren.
Ib. Eene groote schuur, daar naast staande.
II. 1/6 aandeel in de MANDEKOOI.
III. Ongeveer 1 ½ B. groenland, DE MOLENKAMP.
IV. Ongeveer 1/2 B. land in het Mandebroek.

© 2020 - E.M. van Koldam

V. De vaste beklemming van ongeveer 10 B. land, te Dregt gelegen, HET MOESKERSLAND genoemd, doende jaarlijks op Midw. tot huur ƒ 45,-.
VI. De helft in een GESTOELTE in de Kerk te Haren.
VII. Ongeveer 2 1/2 B. hooiland, BRONLAND genoemd.
VIII. Ongeveer 3 1/2 B. weideland, HET VOORSTE STEENLAND genoemd.
IX. De vaste beklemming van ongeveer 3 B. LAND , THALENKAMP genoemd, doende jaarlijks op Midw. tot huur ƒ 40,-. De eigendom van ongeveer 4 B. land, te Dregt gelegen, bij R. MEIJER in gebruik, voor eene jaarlijksche, op den 1 mei verschijnende, vaste huur van ƒ 40,-.
X. Een akker op het Nieland.
XI. Ongeveer 2 ½ B. hooiland, in het Mandebroek.
XII. Ongeveer ½ B. in het Witte Veen.
XIII. Ongeveer 1 B. hooiland, DE BLAUWVENNE.
XIV. 1/6 aandeel in de MANDEKOOI.
XV. Eenige aandeelen in zitplaatsen in de Kerk te Haren.
XVI. 1/18 aandeel in de MANDEKOOI.
XVII. 1/12 aandeel in de veenen en goederen tusschen de Erven J. WARMOLTS, mandeelig achter den Horenschen Dijk gelegen.
XVIII. De eigendom van de helft van ongeveer 15 B. Land, HET MOESKERLAND te Dregt gelegen , doende jaarlijks, op Michiel, tot vaste huur ƒ45,-.
XIX. Een AKKER op den Hardenberg.
XX. Ongeveer 3 B. hooiland, TAMBRINK genoemd.
XXI. Ongeveer 1 ½ B. land, DE LANGE KAMP genoemd.
Zijnde alle voormelde landerijen onder de Gemeente Haren gelegen, en nagelaten door wijlen J. VOS en Vrouw. Alles breeder in de aanslagbiljetten en conditien van Verkoop omschreven.

Jan trouwt (kerk) op woensdag 8 februari 1797 te Haren (Ontvangst diaconie te Haren 8 februari 1797. Ontvangen van Jan Vos en Margaretha ter Borgh wegens trouwen op een tijdstip, dat er geen openbare godsdienst is: f.9,45. En nog in het bekken: f.12,60 en van omstanders f.1,12. Bron: Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7). op 23-jarige leeftijd met de 35-jarige **Margaretha ter Borgh**, dochter van **Jan ter Borgh** en **Johanna Kuijk**. Margaretha, wonende te Haren en aldaar (Wijk A Haren 5), is gedoopt op zondag 22 februari 1761 aldaar, is overleden op zondag 27 december 1840 aldaar, is als overleden aangegeven op maandag 28 december 1840 (getuigen aangifte overlijden waren Lucas Rummerink en Roelf ter Borgh). Margaretha werd 79 jaar, 10 maanden en 5 dagen.

Ook was er een boerderij en behuizing te Haren, die Jan Hindrik Warmolts mandelig had met Margrieta ter Borgh, huisvrouw van Jan R. Vos. Deze werd op 26 januari 1798 door beide partijen (Margrieta ter Borgh en de beide genoemde curatoren) verpacht aan Hindrik Adolfs en Fennegien Hindriks alsmede Jan Cornelis - die kort daarop stierf - en Grietje Alefs (Citaat uit Familie Warmolts door Jan Posthumus).

Akte 16 juli 1799
Margaretha ter Borgh, bijgestaan door haar man Jan R. Vos, benevens de curatoren over de heer Jan Hindrik Warmolts verklaren op 26 januari 1798 verpacht te hebben voor 9 jaar per 1 mei 1798 aan Hindrik Adolfs en Jan Cornellis en u in pacht over te dragen aan Hindrik Adolfs en Fennegien Hindriks (Brouwer) echtelieden en Grietje Alefs, weduwe van Jan Cornellis:
1. twee behuizingen en twee schuren daarbij staande te Haren, zoals ten dage van de verpachting worden gebruikt door Hindrik Adolfs en zijn vrouw en door Sikke Lucas en zijn vrouw;
2. een kamp land, de Oude Hof genaamd, bij het huis gelegen;
3. de moeshof en de appelhof en de lanen;
4. de grote kamp ten zuiden van het huis;
5. een kamp ten westen van de Heereweg;
6. twee akkers op de Harener es;
7. drie matten hooiland
Etc, etc.
Alles voor f.9.030,-.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1617, folio 82)

Groninger Courant, 1 januari 1841
Heden overleed te Haren onze geliefde moei Margaretha ter Borgh, weduwe van wijlen Jan Vos, in leven landbouwersche, woonachtig te Haren, in den hoogen ouderdom van bijna 80 jaren. Hare minzaamheid en liefdevolle inborst zal haar aandenken bij ons en allen, die met haar omgang hadden, lang in zegening doen blijven. Zij ontsliep zeer zacht aan verval van krachten, in de hoop des beteren levens. Haren, den 27 december 1840. R. ter Borgh, uit aller naam.

Overzicht 5 april 1841 opgemaakt door de gemeente-ontvanger H.J. Quintus
Lijst der weduwen in de gemeente Haren woonachtig, welke jaarlijks in 's Rijks directe belastingen, het patentregt daaronder niet begrepen, f.20,- en daarboven betalen.
Weduwe J. Swartwolt, te Haren, zonder beroep; weduwe J.P. Oosting, te Haren, zonder beroep; weduwe K.H. van der Es, te Haren, landbouwersche; weduwe L. Bolhuis, te Haren, landbouwersche; weduwe W. Eising, te Onnen, landbouwersche; weduwe J.J. Sipkes [Sipkema te Waterhuizen], te Haren, landbouwersche; weduwe D. van der Veen, te Haren, landbouwersche; weduwe G. Hemmes, te Haren, landbouwersche; weduwe E. Bolhuis, te Helpman, landbouwersche; weduwe J.E. Wilphorst, te Helpman, landbouwersche; weduwe W. Groenendal, te Helpman, landbouwersche; weduwe W.J. Quintus, te Helpman, zonder beroep; weduwe [J.H.] Nauta, te Helpman, zonder beroep; weduwe A.J. van Dijken, te Haren, landbouwersche; weduwe R. Kluiving, te Noordlaren, landbouwersche; weduwe K. Brands [Brants], te Noordlaren, landbouwersche; weduwe J.H. Timmer, te Noordlaren, landbouwersche; weduwe J. Hoenderken, te Noordlaren, landbouwersche; weduwe Ypeij, te Helpman, zonder beroep; weduwe J. Vos, te Haren, zonder beroep; Trientje Abelius [Trijntje Abels], te Helpman, landbouwersche; weduwe J.J. Bos, te Noordlaren, landbouwersche; weduwe G. Buirma [= Gezina Buirma?], te Helpman, zonder beroep; weduwe J. Gortemaker, te Haren, landbouwersche; weduwe H.R. Kloots [= Henderica Ottens, maar die is al in 1830 overleden], te Noordlaren, landbouwersche; weduwe A. Reiger, te Haren, zonder beroep.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 74)

Margaretha was eerder gehuwd (1) met **Jan Papink**.<324,325>

270 **Roelf Roelfs Vos** ook genaamd Roelf Jelkes Vos (GH1812-010, MIL-033; RW1; DI), zoon van **Roelf Jelkes Vos** en **Grietje Pathuis**, landbouwer, wonende te Haren (Wijk A Haren 12), aldaar (Wijk D Dilgt 10), aldaar (Wijk D Dilgt 11) en aldaar, is geboren op zondag 21 juni 1778 te Dilgt, wonende Wijk D Dilgt 11 te Haren, is overleden op maandag 20 maart 1865 te Dilgt. Roelf werd 86 jaar, 8 maanden en 27 dagen.

Woont in 1812 op het adres Haren Wijk A Nr 12 samen met zijn vrouw en oudste dochter. De boerderij Wijk A Nr 12 behoort aan de familie Ter Borgh. Roelf verhuist in 1814 met vrouw en inmiddels drie kinderen naar de ouderlijke boerderij in Dilgt.

Groninger Courant 24 januari 1809
De voorstanders over de minderjarige kinderen van wijlen F. ter Borg en vrouw, gedenken op woensdag den 1 februari 1809, des avonds om 6 uur, ten huize van C. van Boekeren te Haren, publiek te laten verhuren: een boeren behuizinge met plm. 60 grasen bouw-, weide en hooiland, voor de tijd van zes agter een volgende jaren, aanvangende de behuizinge op may en de landerijen op Gregorie 1809, alles staande en gelegen te Haren.

Ingekomen stukken gemeente Haren, 16 november 1811
Roel Vos doet opgave aan de maire van de benodigde turf in de meijerij van Haren:
- bagger turf 4000 tonnen;
- zandkluiten 415 tonnen;
- ligte turf nog niet te bepalen.
Haren, 16 november 1811, verblijven met agting, uw dienstwillige dienaar en vriend R. Vos.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 44)

Groninger Courant, 2 december 1814
De voorstanders over de minderjarige kinderen van wijlen F. ter Borg en Johanna Swartwolt, gedenken aan de meest biedende te verhuren: en boerenbehuizing met plus minus 60 grazen bouw-, weide- en hooilanden, staande en gelegen te Haren, alles zoo en in dier voege, als thans door Roelof Vos en vrouw, meijersgewijze wordt bewoond en gebruikt, en op conditiën als op den dag van verhuring zullen worden voorgelezen. Deze verhuring staat te geschieden op maandag den 5 december 1814, des avonds precies te 6 uren, ten huize van J.G. Stel, in de Kroon te Haren.

Akte 3 april 1822
Betreft de verdeling van de nalatenschap van de gesworen Roelf Jelkes Vos en Grietje Pathuis. De goederen zijn moeder Grietje Pathuis als langstlevende bezeten en op haar dodelijk afsterven op 1 januari 1820 nagelaten. De totale waarde van de nalatenschap bedraagt f.21.832,80. De behuizing wijk D nr 11 te Dilgt is getaxeerd op f.10.000,-. Onder deze behuizing zijn beklemd 81,5 grazen land, doende jaarlijks aan de weduwe van predikant Meijer tot huur f.135,18. Daarnaast zijn er nog 40 grazen beklemd land gelegen tusschen Dilgt en Helpman met een getaxeerde waarde van f.2.300,-. Een groot aantal landerijen en goederen zijn op een publieke veiling gehouden op 3 december 1821 reeds verkocht. Ten laste van de kinderen van wijlen dochter Jantien Vos en wijlen haar man Laurens Jans de Jonge is er een kapitaal met rente ten bedrage van f.2.984,25 en ten laste van Jelke Vos f.863,10 en f.102,12.
Er zijn zes staken. Iedere staak ontvangt f.3.638,80. De boerderij te Dilgt wordt toebedeeld aan Roelf Vos. Deze moet daarvoor wel fors aan de boedel betalen, omdat er ook nog wat achterstallige huur is (Roelf Vos huurde de boerderij al van zijn moeder), komt dit op een bedrag van f.7.070,84. Roelf Vos betaalt dit bedrag niet. De andere staken krijgen daardoor naar rato een deel van de vordering op Roelf Vos toebedeeld. De 40 grazen beklemd land worden toebedeeld aan Jan Vos en aan Lucas Rummerink, gehuwd met Grietje Vos.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 65, Akte 105)

Akte 15 januari 1818
De erven Warmolts verkopen publiek:
1. een stuk land, het grote Pijperspoel genaamd, gelegen aan de Harender Boerenweg, zwettende ten noorden aan de heer Jullens, ten oosten aan het Onnerveld, ten zuiden aan Simon Aaldrik Evenhuis en ten westen aan de Nieuwlandsweg.
2. een derde gedeelte van het Velland, mede onder Haren gelegen, zwettende ten noorden aan Jan Antoni van Hemmen, ten oosten de Noordlandsdrift, ten zuiden Wicher Alderts en ten westen Abel Jans.
3. De halfscheid in de Ganse Tiende van Haren, waarvan de koper wordt gehouden kennis te dragen, willende de verkoper in zijne qualiteit tot geene uitleg of aanwijzing daarvan gehouden zijn.
De kopers zijn:
- perceel 1: Roef Vos en Cornelis Hornhuis voor f.175,-;
- perceel 2: Abel Jans Brink voor f.121,-;
- perceel 3: C.W. H. Haack voor f.425,-.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr. 76, Akte 17)

Akte 11 februari 1823
Roelf Vos, landbouwer, wonende te Dilgt, leent f.2.800,- tegen 5% van mevrouw Meddina Sijpkens, weduwe van Hindrik Joseph Gockinga wonende in de Peperstraat te Groningen. Er wordt hypotheek gevestigd op de behuizing D nr 11 benevens de vaste beklemming van 81,5 grazen land, doende jaarlijks aan de weduwe van predikant Meijer tot huur f.135,-, alles staande en gelegen te Dilgt onder Haren.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 70, Akte 55)

Akte 10 maart 1823
Roelof Vos, landbouwer, wonende te Dilgt onder Haren, verklaart toe te stemmen in de zuivere en gehele uitdoening der hypothecaire inschrijving door hem comparant genomen den 21 juni 1821 tegen Jelke R. Vos, landbouwer te Onnen onder Haren, uit kragt van een vonnis van de regtbank in eersten aanleg te Groningen den 5 juni 1821, tot zekerheid en betaling van f.3.000,- plus f.467,- rente en f.59,60 geliquideerde kosten.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 70, Akte 83)

Brief 29 mei 1824 aan de hoofingenieur der waterstaat te Groningen
De landbouwers Hindrik Hindriks, Roelof Vos en de voogd over de minderjarige zoon van Popke Bolhuis menen nog recht te hebben op een vergoeding voor grond, die zij hebben afgestaan voor de verbetering van de heerbaan (Rijkstraatweg) tussen Helpman en Haren. Het gaat om bedragen van respectievelijk f.65,-, f.28,- en f.22,-, Maar het is hun niet duidelijk waar ze met hun claim moeten zijn. De schout vraagt namens hen aan de hoofdingenieur bij wie zij zich moeten vervoegen ter verkrijging van hun pretenties.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 101)

Brief 3 juni 1825 aan de officier van justitie
Ik heb de eer bij dezen aan u te doen toekomen een proces verbaal wegens de ontvreemding van enige goederen van de landbouwer Roelf Vos te Dilgt binnen deze gemeente in den nacht tusschen 29 en 30 mei vergezeld met braak.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 101)

Woont in 1830 op het adres Haren Wijk D Nr 10 Dilgt samen met zijn vrouw, vijf kinderen en de inwonende boerenknecht Jan Niebuir. Was op deze boerderij "De Vossenplaats" de opvolger van zijn vader Roelf Jelkes Vos.

Wordt in 1828 aangewezen als brandmeester voor wijk D (Dilgt en Hemmen) van het dorp Haren. Bij raadsbesluit van 19 mei 1841 herbenoemd tot brandmeester voor Wijk D van het dorp Haren.

© 2020 - E.M. van Koldam

Proces verbaal 23 januari 1831
Op heden den 23 januari des jaars 1831 des avonds te 5 uren zijn voor ons burgemeester der gemeente Haren ten gemeentehuize aldaar, daartoe opgeroepen, verschenen: Hinderikus Smid, Roelof Meijer, Jan van Hemmen en Roelof Vos, alle landbouwers, de beide eersten woonachtig te Hemmen en de laatsten te Dilgt onder Haren, zijnde allen ook naburen van Pieter Pieters, cichoreifabrikant te Hemmen.
En hebben wij burgemeester den comparanten gecommuniceerd een rekest van Pieter Pieters aan Gedeputeerde Staten, houdende verzoek om vergunning tot het inrigten van zijn wind-cichoreimolen in een korenmolen, staande naast deszelfs behuizing te Hemmen.
Voorts hebben wij aan de comparanten in overweging gegeven of door de gedachte verandering van gemelde cichoreimolen tot een korenmolen ook enig nadeel zoude kunnen voortvloeien ofwel, dat zij tegen gemelde verandering eenige redenen van bezwaar zouden kunnen indienen.
Waarop comparanten eenstemmig hebben geantwoord en verklaard, dat daar er door meergemelde verandering en inrigting van den wind-cichoreimolen tot een korenmolen slechts de daarin reeds liggende stenen eene verandering behoorden te ondergaan en zij lieden, als naburen van de rekwestrant op 250 tot 400 ellen afstand wonende, geen het minste bezwaar tegen meer gemelde inrigting hebben in te brengen, maar veeleer daardoor zouden worden bevoordeeld om gemakkelijker met het doen malen van hun koren te kunnen worden gereven. Weshalve voorzegde comparanten gaarne zouden zien, dat het verzoek van den rekwestrant door Gedeputeerde Staten werd geaccordeerd.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 105)

Vermelding in Staat van de jaarlijksche uitbreiding der openbare werken van algemeen of bijzonder belang in de gemeente Haren
Oprigting ca 1850 van een cichorei-drogerij te Dilgt door R. Vos te Dilgt.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 714)

Roelf trouwt op maandag 22 mei 1809 op 30-jarige leeftijd met de 27-jarige **Jantje Homan**, dochter van **Jacob Homan** en **Hindrikje Buitingh**. Jantje, wonende te Haren (Wijk A Haren 12), aldaar (Wijk D Dilgt 10), aldaar (Wijk D Dilgt 11) en aldaar, is geboren te Eext, is gedoopt op maandag 4 maart 1782 te Anloo, wonende Wijk D Dilgt 11 te Haren, is overleden op woensdag 2 september 1863 aldaar. Jantje werd 81 jaar, 5 maanden en 29 dagen.

Van Roelf en Jantje zijn zes kinderen bekend:

1 **Grietje Vos**, wonende te Haren (Wijk A Haren 12), aldaar (Wijk D Dilgt 10) en aldaar, is geboren op vrijdag 29 maart 1811 aldaar, is gedoopt op woensdag 3 april 1811 aldaar, wonende Wijk A Harenermolen 47 aldaar, is overleden op zaterdag 31 januari 1835 te Harenermolen, is als overleden aangegeven op maandag 2 februari 1835 te Haren (aangever overlijden was Jannes van Hemmen (zie 101.8); getuige aangifte overlijden was Egbert van Hemmen (zie 101.3)). Grietje werd 23 jaar, 10 maanden en 2 dagen.
Grietje trouwt op donderdag 3 april 1834 te Haren op 23-jarige leeftijd met de 31-jarige **Jannes van Hemmen**, zie 101.8.

2 **Henderika Vos**, wonende te Haren (Wijk A Haren 12) en aldaar (Wijk D Dilgt 10), is geboren op dinsdag 1 september 1812 aldaar (in huis Haren Wijk A 12), is als geboren aangegeven op donderdag 3 september 1812 (aangever geboorte was Roelf Roelfs Vos (zie 270); getuigen aangifte geboorte waren Jan Vos (zie 269) en Egbert Hovingh (zie 135)), is overleden op dinsdag 22 december 1891 te Zuidbroek. Henderika werd 79 jaar, 3 maanden en 21 dagen.
Henderika trouwt op zondag 27 september 1840 te Haren op 28-jarige leeftijd met de 34-jarige **Tekke Nienhuis**. Tekke, landbouwer, is geboren in 1806 te Hoogezand, is overleden op dinsdag 26 mei 1874 te Kalkwijk. Tekke werd 68 jaar.

Brief 6 maart 1841 aan de kantonregter te Groningen
Ingevolge van artikel 417 van het Burgerlijk Wetboek heb ik de eer door dezen aan u te berigten, dat er gedurende het jaar 1840 binnen deze gemeente één huwelijk is voltrokken van ouders, die minderjarige kinderen hebben, en dat wel van Tekke Nienhuis, woonachtig te Kalkwijk, gemeente Hoogezand, weduwnaar van Marchien Hindriks Kool aan de ene en Henderika Vos, woonachtig te Haren aan de andere zijde.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 110)

Tekke was eerder gehuwd (1) met **Margien Hindriks Kool**.<326,327>

3 **Roelf Vos**, landbouwer, wonende te Haren (Wijk A Haren 12) en aldaar (Wijk D Dilgt 10), is geboren op zaterdag 16 april 1814 aldaar (in huis Haren Wijk A 12), is als geboren aangegeven op maandag 18 april 1814 (aangever geboorte was Roelf Roelfs Vos (zie 270); getuigen aangifte geboorte waren Egbert Hovingh (zie 135) en Jan Roelofs Boddeveld), is overleden op donderdag 24 februari 1887 te Winsum. Roelf werd 72 jaar, 10 maanden en 8 dagen.

Boer op de Winsumermeeden.

Roelf trouwt op donderdag 12 juni 1845 te Haren op 31-jarige leeftijd met de 30-jarige **Hillechien Bosman**, dochter van **Hindrik Berends Bosman (104.1)** en **Aaltje Hemmes**. Hillechien, wonende te Haren (Wijk A Harenermolen 40A), is geboren op zondag 19 maart 1815 te Harssens, is overleden op zaterdag 22 april 1882 te Winsum. Hillechien werd 67 jaar, 1 maand en 3 dagen.

4 **doodgeboren dochter Vos** is doodgeboren op maandag 23 oktober 1815 te Dilgt (in het huis Haren Wijk D Dilgt 10), is als geboren aangegeven op dinsdag 24 oktober 1815 (aangever geboorte was Roelf Roelfs Vos (zie 270); getuigen aangifte geboorte waren Luitje Everts (zie 83) en Roelf Meijer (zie 174)).

5 **Jacob Vos** (DI), landbouwer, wonende te Haren (Wijk D Dilgt 10), aldaar (Wijk D Dilgt 11) en aldaar, is geboren op zaterdag 17 mei 1817 te Dilgt (in huis Haren wijk D Dilgt 10), is als geboren aangegeven op maandag 18 augustus 1817 (getuigen aangifte geboorte waren Hindrik Hindriks (zie 107) en Roelf Meijer (zie 174)), wonende Wijk D Dilgt 11 te Haren, is overleden op zaterdag 2 maart 1878 te Dilgt. Jacob werd 60 jaar, 9 maanden en 13 dagen.

Opvolger van zijn vader op de boerderij "De Vossenplaats".

Provinciale Drentsche en Asser Courant, 29 april 1879.
Ten overstaan van Mr. H. EDELINCK, Notaris te Groningen, zullen, op donderdag 1 mei 1879, des namiddags te één uur, ten verzoeke en aan de boerenplaats van Mejufvr. de Wed. J. VOS te Dilgt onder Haren, op 0 maanden crediet, publiek worden verkocht: 2 beste Paarden, 12 stuks Hoornvee, waaronder 7 Kalfkoeijen, 12 Schapen met en zonder lammeren, 2 Varkens met Biggen, Eenden, Hoenders, 1 Chais en hetgeen meer zal worden gepresenteerd. Voorts zal na afloop daarvan, alsdan ter zelfder plaatse, voor één seizoen publiek worden verhuurd: 2,5 H. LAND gelegen in twee stukken bij genoemde plaats, om te weiden. Koekhakken en spelen om geld is op het terrein verboden.

Nieuwsblad van het Noorden, 5 augustus 1894
Veeplaats HAREN, Provincie Groningen. In de maand December of Januari e.k., zal, ten huize van den koffiehuishouder R. ABELS te Haren, publiek te koop worden gepresenteerd: Eene Kapitale Boerenplaats, bestaande in: behuizing, schuur en verdere getimmerten, met appelhof, tuin, en daarbij daarbij behoorende uitmuntende landerijen, te zamen groot 31 Hect., 83 Are, 65 Centiare, bestaande voor plm. 5/6 gedeelte uit puik weide- en hooiland, doende jaarl. op Midw. tot vaste huur f 125, staande plm. 20 minuten ten zuiden van de stad Groningen te Dilgt, in de onmiddellijke nabijheid van het dorp Haren en aan de tramlijn Groningen—Zuidlaren, toebehoorende aan de erven van wijlen den heer JACOB VOS, thans in losse huur in gebruik bij S. TONKENS. Om te aanvaarden de landerijen op den 12den Maart en do gebouwen op den 1sten Mei 1895. Informatiën te bekomen bij den heer LUCAS BOLHUIS te Haren.
Jhr. R. A. QUINTUS, notaris, Zuidersingel, Groningen.

Leeuwarder Courant, 29 november 1894
Op Vrijdag 14 December 1894, des avonds te 6 uur, zal ten huize van den koffiehuishouder R. Abels te Haren publiek te koop worden gepresenteerd:
I. Eene kapitale BOERENPLAATS, bestaande in BEHUIZING, SCHUUR en verdere GETIMMERTEN, benevens de vaste, altijddurende en in alle linien verervende beklemming van de daarbij behoorende uitmuntende LANDERIJEN, te zamen groot 31 H. 83 A. 65 C., bestaande voor plm 5/6 gedeelten uit puik weide- en hooiland, doende jaarl. op Midwinter tot vaste huur f.125,13, staande plm. 20 min. ten zuiden van Groningen, te Dilgt, bij Haren, en aan de Tramlijn Groningen-Zuidlaren.
II. Twee BANKEN of 8 ZITPLAATSEN op het Koor in de Kerk der Herv. Gemeente te Haren.
III. Vijf GRAVEN op do oude Begraafplaats te Haren, in de 2de klasse, 2e afd., 6de rij, nos. 7 tot en met 11.
Alles behoorende tot de nalatenschappen van wijlen den Heer Jacob Vos en Mej. Om te aanvaarden: de Landerijen op den 12den Maart en de Gebouwen op den 1sten Mei 1895.
Jhr. R. A. QUINTUS, Notaris, Zuidersingel, Groningen.

Jacob trouwt op donderdag 6 juni 1861 te Haren op 44-jarige leeftijd met de 26-jarige **Jochemmina Beenes**, dochter van **Jan Jochums Benes** en **Marchien Lucas Oosting**. Jochemmina, wonende te Haren (Wijk A Haren 5) en aldaar (Wijk D Dilgt 11), is geboren op zaterdag 28 juni 1834 te Lula, is overleden op maandag 14 mei 1894 te Kielwindeweer. Jochemmina werd 59 jaar, 10 maanden en 16 dagen.

Vertrokken uit Haren in 1880.

Provinciale Drentsche en Asser Courant, 29 april 1879.
Ten overstaan van Mr. H. EDELINCK, Notaris te Groningen, zullen, op donderdag 1 mei 1879, des namiddags te één uur, ten verzoeke en aan de boerenplaats van Mejufvr. de Wed. J. VOS te Dilgt onder Haren, op 0 maanden crediet, publiek worden verkocht: 2 beste Paarden, 12 stuks Hoornvee, waaronder 7 Kalfkoeijen, 12 Schapen met en zonder lammeren, 2 Varkens met Biggen, Eenden, Hoenders, 1 Chais en hetgeen meer zal worden gepresenteerd. Voorts zal na afloop daarvan, alsdan ter zelfder plaatse, voor één seizoen publiek worden verhuurd: 2,5 H. LAND gelegen in twee stukken bij genoemde plaats, om te weiden. Koekhakken en spelen om geld is op het terrein verboden.

Nieuwe Veendammer Courant, 11 november 1891
Boerenplaats te Dilgt, gemeente Haren, plm. 31 hect., in gebruik bij A. van Hemmen, is uit de hand te huur bij mej. de wed. J. Vos.

Nieuwsblad van het Noorden, 17 februari 1892
Uit de hand te huur. Boerenplaats te Haren. Voor den tijd van drie jaren uit de hand te huur: eene kapitale boerenplaats bestaande in: behuizing, schuur, enz. met appelhof, tuin, en daarbij behoorende landerijen, samen groot 31 H. , 83 A. en 65 C., staande en gelegen te Dilgt, thans in huur en gebruik bij A. van Hemmen. Om te aanvaarden de landerijen den 12den maart 1892 en de gebouwen op de 1sten mei a.s. Te bevragen bij notaris Quintus, Zuidersingel.

6 **Jan Vos**, landbouwer, wonende te Haren (Wijk D Dilgt 10), aldaar (Wijk D Dilgt 11) en aldaar, is geboren op dinsdag 29 juni 1819 aldaar (in huis Haren Wijk D Dilgt 10), is als geboren aangegeven op woensdag 30 juni 1819 (getuigen aangifte geboorte waren Roelf Meijer (zie 174) en Hindrik Hindriks (zie 107)), wonende Wijk D Dilgt 11 aldaar, is overleden op vrijdag 6 november 1874 te Dilgt. Jan werd 55 jaar, 4 maanden en 8 dagen.

271 **Borgert Vrieling** (GH1812-024; MIL-171; RW1), zoon van **Jan Gerrits Vrieling (272)** en **Alberdina Borchers**, wonende te Haren (Wijk A Haren 24) en aldaar (Wijk A Haren 12), is gedoopt op zondag 21 januari 1776 aldaar, is overleden op maandag 31 mei 1852 aldaar. Borgert werd 76 jaar, 4 maanden en 10 dagen.

Verslag onderzoek naar ongeregeldheden in de herberg De Posthoorn op 15 maart 1810.
Gerechtelijk onderzoek door de advocaat-fiscaal in de lentemaand 1810 naar de ongeregeldheden in de herberg De Posthoorn van Nicolaus Nieuwland te Haren. Dit op aanklacht van Nieuwland zelf. Advocaat-fiscaal L.H. Trip hoort een groot aantal mogelijke getuigen (de namen zijn door mij vermeld, zoals ze later in de burgerlijke stand zijn gebruikt).
** Verklaring van Borgert Jans Vrieling, oud 31 jaren, woonachtig te Haren, dewelke verklaarde, dat hij op den dag dat er boeldag was geweest bij Jantje Paping te Haren op donderdag 14 dagen geleden, des avonds in de Jagtweide had gezeten. Dat aldaar omstreeks 10 uur de vouw van Nieuwland had geroepen, dat men haar man aanpakte. Dat hij toen naar de kamer tegenover de Jagtweide was gegaan en gezien had, dat een klein dik persoon, hem onbekend, de kastelein Nieuwland in de das gevat had en met hem schermutselde, maar kort er na weder losliet, zonder dat Vrieling verder enige ruzie had maar vertrokken was.
** Verklaring van Tako Hindriks Takens, oud 16 jaar, woonachtig te Haren. Dewelke verklaarde, dat hij 's avonds na de boeldag van Jantje Paping niet ten huize van N. Nieuwland was geweest, maar dat hij die avond reeds om zeven uur naar bed was gegaan.
** Verklaring van Willem Hindriks Takens, oud even over de 20 jaren, woonachtig te Haren, dewelke verklaarde, dat hij gisteren 14 dagen geleden des avonds met meer anderen was geweest in de herberg van H. Nieuwland te Haren tot omstreeks half tien. Dat hij in de Jagtweide en ook in de kamer er tegenover was geweest, waar het vol was. Dat hij geen ruzie had gehoord en ook niet gezien had, dat het licht uit was. Dat hij weggegaan zijnde kort er na terug gekomen was en toen wel gezien had, dat er een partij volk voor het huis van Nieuwland stond en dat de schulte van Haren er bij was. Maar verder kan hij er niets over zeggen.
** Verklaring van Hinderk Hinderks van der Es, oud 16 jaar, woonachtig onder Haren. Dewelke verklaarde, dat hij op de donderdag dat er boeldag was bij Jantje Paping des avonds tot omstreeks half negen was geweest ten huize van Nieuwland te Haren, dat zolang hij er was, hij geen ruzie gezien had.
** Verklaring Reint Jans Koers , oud 21 jaar, woonachtig te Glimmen, dewelke verklaarde, dat hij op donderdagavond den 15e dezer was geweest in de herberg van N. Nieuwland te Haren, in het kamertje tegenover de Jagtweide. Dat hij enige ogenblikken buiten huis was geweest en terug komende wel gezien had, dat er eenigen van Haren, waaronder Borgert Vrieling in dat kamertje waren en dat Roelf Alberts zijn hoed in de hand had, die in stukken was gesneden of gescheurd, zoals ook die van Roelf Pieters en zijn zoon. Dat Nieuwland toen de schulte had gehaald en die van Haren weg waren gegaan.

© 2020 - E.M. van Koldam

** Verklaring van Hindrik Alberts Kooi, 27 jaar oud, woonachtig te Glimmen. Die verklaarde, dat hij op donderdag 15 dezer met enige anderen van Glimmen des 's avonds was geweest in de herberg van H. Nieuwland te Haren, in een kamertje tegenover de Jagtweide. Dat later op de avond Borgert Vrieling met enige andere personen in dat kamertje waren gekomen. Dat Borgert gezegd had, zijn broer Roelf Alberts Kooi te willen slagen en zijn rokje had willen uittrekken. Dat daarop het licht was uitgedaan en hij zijn hoed, die met meer anderen op een tafel lag had opgezet, maar naderhand wel had gezien, dat de hoed van zijn broer was opgesneden. Dat toen de schulte was verschenen en de Hareners weg waren gelopen.
** Verklaring van Tonnis Jans Houwing, ongeveer 30 jaar oud, wonende te Glimmen. Die verklaarde, dat hij op die donderdag met enige anderen uit Glimmen geweest was bij Nieuwland tegenover de Jagtweide. Da hij na enige tijd weggeweest te zijn terug kwam en toen hoorde, dat enige personen uit het huis liepen, omdat men de schulte haalde. Dat hij toen niet meer naar binnen is gegaan. Dus niet kan zeggen wat er is voorgevallen.
** Verklaring Hindrik Hindriks, oud 16 of 17 jaar, woonachtig te Haren. Die verklaarde op die donderdagavond in het huis van Nieuwland te zijn geweest, maar dat hij voor acht uur van daar was gegaan en dat zo lang hij er geweest was er niet de minste ruzie plaats had.
** Verklaring van Willem Willems Eising, ongeveer 22 jaar, woonachtig te Onnen. Hij heeft op die donderdagavond gehoord, dat er bij de herberg van Nieuwland vrij veel rumoer van zingen en springen was. Dat hij de Jagtweide binnengaande daar een menigte volk had aangetroffen, dat vrolijk was. Dat hij nergens anders dan in de Jagtweide geweest was. Dat hij wel gezien had dat in de kamer tegenover de Jagtweide vel volk was, maar dat hij daar niet was geweest. Dat hij ook maar kort in de Jagtweide is geweest en toen weer is vertrokken.
** Verklaring van Roelf Alberts Kooi, oud ongeveer 30 jaar, woonachtig te Glimmen. Die verklaarde, dat hij op de donderdagavond na de boeldag bij Jantje Paping samen met enige andere personen uit Glimmen was geweest in de herberg van Nieuwland. Dat hij geen ruzie vernomen had, totdat later op de avond eene Borgert Jans Vrieling, woonachtig onder Haren bij hem was gekomen en op comparants vraag wat hij wilde, had gezegd dat hij hem wilde slaan en daarop zijn rokje had uitgetrokken. Dat er op dat moment een menigte andere personen in de kamer was gekomen en het licht uitgedaan was, zodat comparant niet gezien heet wat er geschied was. Dat Nieuwland ook nog in de kamer was geweest en gezegd had de schulte te willen halen. Dat toen de meeste personen uit de kamer naar buiten waren gelopen. Dat comparant toen het licht weer aanging ontdekte, dat zijn nog nieuwe hoed en ook die van Roelf Pieters en zijn zoon in stukken was gesneden of gescheurd. Dat die hoed op tafel had gelegen en dat comparant niet weet hoe hij in stukken was gekomen.
** Verklaring Jan Jans Bos, oud 21 jaar, woonachtig te Glimmen. Ook hij verklaart bij Nieuwland te zijn geweest. Dat ze daar vrolijk en wel hadden gezeten. Dat hun hoeden op tafel lagen. Dat er toen verscheidene personen, meest Hareners in de kamer waren gekomen. Dat hij had gezien, dat er een hoed van de tafel viel, die door Borgert Vrieling, woonachtig te Haren, onder de tafel werd geschopt, waarop hij de zijne had opgezet. Dat Borgert Vrieling bij Roelf Alberts komende door deze was gevraagd wat hij wilde, waarop Borgert geantwoord had hem te willen slagen en zijn rokje had aangegrepen alsof hij dat wilde uittrekken, maar op het zegge van Roelf Alberts “laat dat rokje maar zitten, ik wil niet slagen”, zulks niet had gedaan. Dat toen het licht was uitgedaan en kort daarna de schulte was gehaald, waarop die van Haren meest uit de kamer waren geslopen. Dat hij toen wel gezien had, dat er drie hoeden van Roelf Alberts en Roelf Pieters en zijn zoon waren gesneden of gescheurd.
** Verklaring van Roelf Pieters, 40 jaar, woonachtig te Glimmen. Die verklaarde ook bij Nieuwland te zijn geweest. Dat zijn hoed met andere hoeden op een tafel had gelegen. Dat Borgert Vrieling was gekomen met enige anderen en dat Borgert had willen slagen met Roelf Alberts en zijn rokje reeds half uit had gehad maar nog weder gesust was. Dat daarop het licht uitgedaan was. Dat toen het licht weer aan ging zijn hoed in stukken was gesneden, net als die van Roelf Alberts en zijn zoon. Dat Nieuwland toen de schulte had gehaald en de personen uit Haren uit huis waren geslopen.
** Verklaring van Roelf Roelfs Pieters, zoon van Roelf Pieters, 17 jaar, woonachtig te Glimmen. Hij verklaarde niet veel te hebben gezien, maar ook zijn hoed was aan stukken gescheurd.
** Verklaring van Nicolaus Nieuwland, 37 jaar, wonende te Haren in de herberg De Posthoorn. Dewelke verklaarde, dat na de boeldag van Jantje Paping een menigte volk in zijn herberg was, die aldaar vrolijk en wel hadden gezeten. Dat er in de kamer tegenover de Jagtweide enige personen uit Glimmen hadden gezeten. Dat in die kamer een aantal keren de kaars was uitgedaan, maar door hem en de zijnen steeds weer was ontstoken. Dat hij wel had gezien, dat er op een tafel enige hoeden lagen. Dat van de personen, die in de Jagtweide waren, enigen al heen en weer in en uit de kamer er tegenover waren gegaan. Dat aldaar omstreeks 10 uren of kort er na ruzie ontstaan was en hij er heen gaande om dit voor te komen, had gezien dat zij malkanderen vast hadden. Dat hij een van hen, zijnde een kort dik persoon, aan hem onbekend, van de anderen had afgescheurd, die hem daarop bij de das greep, maar door hem was vast gehouden. Dat de personen uit Glimmen hem drie hoeden hadden laten zien, die in stukken waren gesneden. Dat hij, de vrede niet kunnende herstellen, iemand had gezonden om de schulte te halen en die niet schielijk koomende, zelve ook nog was gaan roepen. Dat hij niet kan zeggen wie de hoeden heeft stuk gesneden, zijnde dit waarschijnlijk geschiedt toen de kaars uit was. Hij weet ook niet wie de voornaamste daders waren, omdat het zo vol was, dat hij zich nauwelijks had kunnen bewegen.
** Verklaring van Johan Rummerink, oud 86 jaar, schulte van Haren. Dewelke verklaarde, dat er op de avond dat de boeldag bij Jantje Paping was gehouden om 10 uur aan zijn venster werd geklopt door iemand gezonden door N. Nieuwland met het verzoek om aanstonds in zijn huis te komen. Dat Nieuwland ook later zelf nog kwam vragen of hij kwam. Dat hij er heen was gegaan en wel 100 personen aantrof, die deels ruzie met elkaar hadden. Dat hij toen met zijn rooroeden stevig heeft huisgehouden en de personen uit elkaar heeft geslagen richting Glimmen, Essen, Dilgt en Onnen.
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 2008).

Akte 15 januari 1818
Publieke verkoping op verzoek van Willem Eising en Folkert Takens, landbouwers te Onnen, van een kamp bouwland, de Eskamp genaamd, bestaande uit een drietal percelen. Koper van twee percelen is Borgert Vrieling voor zijn vader Jan Vrieling voor respectievelijk f.210,- en f.175,-. Perceel 3 wordt niet verkocht.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr. 76, Akte 18)

Brief 26 mei 1841 van Roelf ter Borgh en Jan Meinders
Ondergeteekenden Roelf ter Borgh en Jan Meinders, beide landbouwers, wonende te Haren, geven den heer burgemeester van Haren te kennen, dat zij op maandagavond de 24 dezer, op hun land bij de Haarder es werkende, hebben gevonden een vos paard door twee kinderen geleid wordende, welke zij op navrage hebben bevonden te zijn die van Borgert Vrieling, landbouwer, wonende op het Heerenkampje bij Haren, welke zij wisten dat meermalen zijn paard bijlangs en op hun land liet weiden, zij zijn daarop te rade geworden dit paard te doen schutten bij den kastelein Roelf Abels te Haren op wiens stal dit paard zich nog bevindt. Als getuigen van dit onwettig laten weiden en opbrengen van dit paard geven de klagers op Gosen Groenendal, wonende te Helpman en Hindrik Oosterveld te Haren. Zij verzoeken dienvolgens u deze zaak te onderzoeken en het daarheen te willen brengen, dat hunne eigendom voor soortgelijke onregtmatige daad in het vervolg worde beveiligd en deze gestraft.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 74)

272 **Jan Gerrits Vrieling** (GH1812-023; L-00161; L-00162cs), landbouwer, wonende te Haren (Wijk A Haren 24), is geboren op zondag 18 augustus 1743 te Vries, is overleden op dinsdag 10 april 1832 te Haren. Jan werd 88 jaar, 7 maanden en 23 dagen.

Woonde in 1830 op het adres Haren Wijk A Nr 24 samen met zijn tweede vrouw Sjouke Ankes, zijn zoon Borgert uit zijn eerste huwelijk, zijn nichtje Annegien als inwonende werkmeid en zijn neefje Hendrik als inwonende boerenknecht. Overigens ben ik over de

koppeling met Hendrik niet volledig zeker.

Komt vanaf 1773 voor als Jan Frieling. Wordt bij huwelijk en bij doop oudste kinderen vermeld als "Jan Gerrijts".

Voogdijstelling 15 april 1785
Willem Heuving te Groningen zweert aan als principale voormond over de drie minderjarige kinderen van wijlen Hindrik Harms Heuving bij Wendeltje Loerts in echte verwekt. Jannes Loerts te Kropswolde wordt sibbevoogd en Jan Frieling te Haren vreemde voogd. De voorstanderen mogen met de moeder een regeling treffen over de vaderlijke nalatenschap.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1496)

Voogdijstelling 28 april 1786
Jan Roelfs te Haren zweert aan als principale voormond over de zes minderjarige kinderen van Jan Frieling bij wijlen Alberdina Borgers in echte verwekt. Geert Vrieling te Paterswolde wordt sibbevoogd en Roelf van Streun te Haren vreemde voogd. De voorstanderen mogen met de vader een regeling treffen over de moederlijke nalatenschap.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1496)

Akte 18 mei 1786
Jan Vrijlink, weduwnaar van Alberdina Borgerts, treft met de voorstanderen over zijn zes kinderen (drie zoon en drie dochters) bij Alberdina Borgerts in echte verwekt een regeling over de afkoop van de moederlijke nalatenschap. De voorstanderen zijn Jan Roelfs, voormond, Geert Vrijlink, sibbevoogd, en koopman Van Streun, vreemde voogd. Behalve een goede opvoeding (inclusief leren lezen en schrijven) zal ieder kind f.15,- ontvangen, behalve dochter Margien, want die krijgt in plaats daarvan de bijbel van haar moeder met zilverkrabben en een zilveren beugel en tas.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1615, pagina 87)

Groninger Courant, 6 december 1791
De procureur H. Brouwer in qlté, gedenkt op donderdag den 8 december 1791 's avonds precies om 6 uur op strijkgelds conditien te Haren in de Jagtwagen, publyk te verkoopen den eigendom van volgende goederen:
I. 2 matten hooyland bij de Waterhuizen, bij Klaas Jans in gebruik voor 6 gld.
II. 3 matten hooyland onder Glimmen, bij Jan Fokkes in gebruik voor 10 gld.
III. Een akker bouwland op de Haarder es en een op de Broekakkers bij Hindrik Lukas in gebruik voor 10 gld.
IV. 3 akkers op de Vijgenkorf, bij Klaas Jans in gebruik, voor 3 mudden rogge.
V. 4 akkers op 't Nieuwland gelegen, bij Jan Frieling in gebruik vor 14 gld.
VI. 3 akkers mede aldaar, bij Hindrik Egberts in gebruik voor 8 gld.
VII. Een heem te Haren bij gezw. Papink, voor 5 gld.
VIII. Een jong bepoot bosch bij Haren 't Hoogveld genaamt en onverhuurt.
IX. 1/3 in een kooi te Haren, waarop zwaar eikenhout staat, mandelig met de schulte J. Rummerink en cons.
X. Een stuk baggerveen, bij Haren, de Luzeberg genaamt, met een kampe met eiken telgen bepoot.

Akte 20 januari 1798 (geregistreerd 16 februari 1798)
Johannes Rummerink, Hinderikus Hornhuis en Rudolf Rummerink, gesworen bijzitters van het Gerecht van Selwerd, treden op in hun kwaliteit van kerkvoogden te Haren. Zij verkopen in een publieke verkoping een groot aantal percelen kerkengrond.
Aan Jan Vrijling en Sjouke Hansens 3 matten vast beklemde kerkengrond hooiland in de achterse Wolddelen gelegen voor f.110,-.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1617, folio 35)

Ontvangst diaconie te Haren 7 juli 1799
Jan Vrijling voor het laken voor zijn dochter: f.1,50.
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

Akte 15 januari 1818
Publieke verkoping op verzoek van Willem Eising en Folkert Takens, landbouwers te Onnen, van een kamp bouwland, de Eskamp genaamd, bestaande uit een drietal percelen. Koper van twee percelen is Borgert Vrieling voor zijn vader Jan Vrieling voor respectievelijk f.210,- en f.175,-. Perceel 3 wordt niet verkocht.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr. 76, Akte 18)

Groninger Courant, 7 december 1832
Mr. J.W.W. WENS, Advokaat en openbaar Notaris, residerende te Sappemeer, gedenkt, ten verzoeke van de Weduwe en Erfgenamen van wijlen JAN VRIELING op Woensdag, den 12 dezer, des avonds te 5 uren, ten Huize van den Kastelein JAN DE VRIES, te Haren, publiek te Verkoopen:
I. Eene BEHUIZING, get. no. 24 V, met de VASTE BEKLEMMING van plm. 3 B 25 B Land, staande en gelegen te Haren, benevens de VASTE BEKLEMMING van plm. 1 B. 56 R. 85 E. Hooiland, het Waterhuis genaamd, gelegen onder Onnen , doende dit alles tot eene jaarlijksche vaste huur de som van f.40,-.

Jan trouwt (kerk) op zondag 27 augustus 1769 te Haren op 26-jarige leeftijd (1) met de 26-jarige **Alberdina Borchers**, dochter van **Borchert Berends** en **Marchien Lambers**. Alberdina is geboren te Haren, is gedoopt op zondag 30 september 1742 aldaar, is begraven op vrijdag 3 september 1784 aldaar. Alberdina werd 41 jaar, 11 maanden en 4 dagen.

Ontvangst diaconie te Haren 3 september 1784
De vrouw van Jan Vrijling begraven: f.2,87
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

Ontvangst diaconie te Haren 2 december 1784
Jan Vrijling voor het laken: f.1,50
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

Van Jan en Alberdina zijn zes kinderen bekend:

1 **Gerrit Jans Vrieling**, slachter, is gedoopt op zondag 10 december 1769 te Haren (de dominee vermeldt bij de aantekening van de doop nog wel even, dat de ouders in augustus getrouwd zijn), is overleden op zondag 18 augustus 1811 aldaar, is als overleden aangegeven op dinsdag 20 augustus 1811 (aangever overlijden was Jan Gerrits Vrieling (zie 272); getuigen aangifte overlijden waren Hendrik Rotman en Hindrik Jans Adolfs). Gerrit werd 41 jaar, 8 maanden en 8 dagen.
Gerrit trouwt (kerk) op zondag 6 november 1791 te Haren op 21-jarige leeftijd met de 23-jarige **Grietje Geerds** (L-00163).
Grietje, weduwe van Gerrit Frielink (Gerrit Vrieling), wonende te Haren (Wijk A Haren 25), is geboren te Gasselte, is gedoopt op zondag 13 december 1767 aldaar, is overleden op zondag 5 februari 1843 te Haren. Grietje werd 75 jaar, 1 maand en 23 dagen.

Woonde in 1830 op het adres Haren Wijk A nr 25 samen met Grietje Vrieling, oud 10 jaar, waarschijnlijk een kleinkind.

2 **Marchien Vrieling**, wonende te Haren (Wijk A Middelhorst 37), aldaar (Wijk B Haren 26), aldaar (Wijk B Haren 25A), aldaar (Wijk B Haren 40), aldaar (Wijk B Haren 41) en aldaar, is geboren op donderdag 5 september 1771 aldaar, is Christelijk Afgescheiden gedoopt, wonende Wijk B Haren 41 aldaar, is overleden op dinsdag 10 juni 1862 aldaar. Marchien werd 90 jaar, 9 maanden en 5 dagen.

Woonde in 1830 op het adres Haren Wijk B Nr 26 samen met de dochter van de zus van haar man (Lammechien Brink) en man en kind van deze dochter.

Akte 18 mei 1786
Jan Vrijlink, weduwnaar van Alberdina Borgerts, treft met de voorstanderen over zijn zes kinderen (drie zoon en drie dochters) bij Alberdina Borgerts in echte verwekt een regeling over de afkoop van de moederlijke nalatenschap. De voorstanderen zijn Jan Roelfs, voormond, Geert Vrijlink, sibbevoogd, en koopman Van Streun, vreemde voogd. Behalve een goede opvoeding (inclusief leren lezen en schrijven) zal ieder kind f.15,- ontvangen, behalve dochter Margien, want die krijgt in plaats daarvan de bijbel van haar moeder met zilverkrabben en een zilveren beugel en tas.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1615, pagina 87)

Brief 3 april 1824 van Lucas Adolfs en Marchien Vrieling
Daar wij voornemens zijn om een huis te bouwen op kouden grond te Haren ten westen van de weg Kromelboog genaamd, verzoeken wij dat u ons hiertoe de vrijheid verleene om zulks te mogen aanvaarden. Van agteren met een houten gevel optrekken en van boven met pannen te dekken.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 57)

Brief 27 februari 1835 aan de gouverneur
Op donderdag den 16 februari 1835 des avonds ongeveer de klokke 9 uren, als wanneer de veldwagter der gemeente van zijnen inspectie door de gemeente huiswaarts was gekeerd, dat hem kennis werd gegeven, als dat in de behuizing van de weduwe Jan Lucas Sluiter [= Marchien Vrieling], zijdwaarts van Haren, aan de Achterweg, letter B nr 25A zich ene verzameling personen bevonden welker getal verdagt voorkwamen.
Waarop hij zich naar gemelden woning heeft begeven ten einde onderzoek te doen, edoch aan het voormelde huis gekomen zijnde, zoo werd denzelven door de inwonenden behuwde zoon van gemelde weduwe, met namen Folkert Eisses, buiten huis tegen gehouden met te zeggen vanavond niet, maar morgenochtend kunt gij komen.
Waaop gemelden veldwagter nader order gaande vragen bij zijn terugkomst de menigte gescheiden vond, die zich regts en links hadden verspreid.
Volgens bij mij ingekomen berigten heeft zich aan het hoofd dier bijeenkomst, die volgens bij mij nader ingewonnen berigten tusschen de 20 en 25 personen zoude hebben bestaan, de heer H. de Cock bevonden, terwijl ook bij hun uiteengaan, ongeveer de klokke half twaalf uren de personen van den …… zijn opgemerkt geworden, terwijl de heer H. de Cock bijna op gelijke tijd net een wagen is weggereden.
De rust is niet verstoord geworden dan dit is vrij zeker, dat de bijeenkomst vrij talrijk moet zijn geweest, aangezien de menigte welke zich op dien tijd op de publieke weg bevond.
[Gelijk bericht is gezonden aan de officier van justitie]
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 107)

Brief 18 juni 1849 van Folkert Eisses
Ondergetekende, Folkert Eisses, geeft aan u te kennen, dat zijn [schoon]moeder, de weduwe J.L. Sluiter, landbouwersche van beroep, wonende te Haren, het voornemen heeft ten noorden van hare behuizing, op het perceel kadastraal bekend sectie K, nummer …., een hooischuur te bouwen, met stroo te dekken, verzoekende dat aan haar de vereischt wordende vergunning moge worden verleend.
[Assessor Rummerink geeft aan, dat tegen de vergunningverlening geen bezwaren bestaan]
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 82).

Marchien trouwt (kerk) op zondag 25 mei 1800 te Haren op 28-jarige leeftijd met de 34-jarige **Jan Lukas Sluiter** (MIL-001), zoon van **Lukas Jans Sluiter** en **Lammechien Jans**. Jan, landbouwer en arbeider, wonende te Haren (Wijk A Middelhorst 37) en aldaar, is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 23 maart 1766, wonende Wijk A Haren 23 aldaar, is overleden op zaterdag 5 april 1823, is als overleden aangegeven op maandag 7 april 1823 (getuigen aangifte overlijden waren Jan Jans Vrieling en Jan Adolfs (zie 6)). Jan werd 57 jaar en 13 dagen.

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 29 juli 1819
De nabestaanden en goede vrienden van Hindrika, Lammigje, Hilligje en Ida Abels Brink, minderjarige kinderen van Abel Brink, landbouwer te Onnen, en wijlen Geesje Lukas, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Cornelis Hornhuis, landbouwer te Onnen
- Jan Vos, landbouwer te Haren
- Jelke Vos, landbouwer te Onnen
Alle drie goede vrienden.
Aanwezig van moederszijde:
- Jan Abels Brink, soldaat, thans met verlof te Onnen, broer
- Jan Lukas Sluiter, arbeider te Haren, oom
- Roelf Vos, landbouwer te Haren, goede vriend
Tot toeziend voogd wordt benoemd Jan Lukas Sluiter.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 112, zaak 1819/96)

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 27 juli 1820
De nabestaanden en goede vrienden van Lammigje, Jan en Lukas Gerrits Buivinga, minderjarige kinderen van Ida Sluiter, arbeidersche te Onnen, en wijlen Gerrit Buivinga, overleden mei 1815, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Jan Kamps, arbeider te Glimmen, halve oom
- Jan Geerts Sluiter, arbeider te Hoogezand, vriend
- Jan van Dijken, kastelein te Hoogezand, vriend
Aanwezig van moederszijde:
- Jan Sluiter, arbeider te Haren, oom
- Abel Jans Brink, landbouwer te Onnen, aangehuwde oom
- Jan Sans, arbeider te Haren, neef.
Moeder wil een tweede huwelijk aangaan met Abel Jans Brink. Moeder Ida Sluiter wordt bevestigd als voogd. Abel Jans Brink

© 2020 - E.M. van Koldam

wordt medevoogd en Jan Kamps toeziend voogd.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 112, zaak 1820/134)

3 **Annegien Vrieling** is gedoopt op zondag 31 oktober 1773 te Haren, is begraven op donderdag 13 juni 1799 aldaar. Annegien werd 25 jaar, 7 maanden en 13 dagen.

Ontvangst diaconie te Haren 13 juni 1799
De dochter van Jan Vrijling begraven: f.3,76.
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

Ontvangst diaconie te Haren 7 juli 1799
Jan Vrijling voor het laken voor zijn dochter: f.1,50.
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

4 **Borgert Vrieling** is gedoopt op zondag 21 januari 1776 te Haren, zie 271.

5 **Geertien Jans Vrieling** is gedoopt op zondag 4 oktober 1778 te Haren, is overleden op zondag 8 augustus 1847 te Groningen. Geertien werd 68 jaar, 10 maanden en 4 dagen.
Geertien trouwt op zondag 13 mei 1810 te Groningen op 31-jarige leeftijd (1) met de 31-jarige **Roelf Jans Smeenge** ook genaamd Roelf Jans, zoon van **Jan Jacobs Smeenge** en **Geesje Roelfs**. Roelf is geboren te Helpman of is geboren aldaar, is gedoopt op dinsdag 5 januari 1779 te Groningen of is gedoopt op dinsdag 5 januari 1779 aldaar, is overleden op woensdag 30 december 1812. Roelf werd 33 jaar, 11 maanden en 25 dagen.
Geertien trouwt op vrijdag 14 oktober 1814 op 36-jarige leeftijd (2) met de 31-jarige **Hendrik Boerma**. Hendrik, tuinman, is geboren op zondag 6 juli 1783 te Vries, is gedoopt aldaar, is overleden op donderdag 7 december 1848 te Groningen. Hendrik werd 65 jaar, 5 maanden en 1 dag.

Ingekomen stukken gemeente Haren, 18 april 1814
Brief van de commissaris van het arrondissement Groningen met de mededeling, dat de leden van de landmilitie zich op 26 april 1814 om 8 uur in de ochtend in de Martinikerk moeten bevinden. Daarbij de toevoeging voor de maire: “het zoude mij aangenaam zijn, indien Ued bij de overgave van uw contingent tegenwoordig waart”. Bijgevoegd een nominatie controlle van de door het lot gedefigneerden.
Nr. trekking, naam, remplaçant
1. Berg van den, Derk, vrijwillig;
36. Pathuis, Hindrik
40. Hendriks, Berend
41. Bruin de, Christiaan
59. Klaassens, Roelf
69. Veltman, Gerrit, remplaçant Bennink, Peter, te Haren
74. Jochums, Jacob, remplaçant Jan Jochums, te Haren
77. Kloots, Otto, remplaçant Gerrit Geerts, te Haren
85. Bazuin, Arend, remplaçant Antman, Izak, te Groningen
89. Rummerink, Lucas, remplaçant Bakker, Jacob, te Haren
98. Ruuls, Christoffel
101. Wieringa, Ludewikes
125. Houwing, Hendrik, remplacant Janssen, Marten Hendrik te Groningen
156. Schut, Jannes
175. Kwant, Meindert
183. Koops, Jan, remplacant Kwint, Willem, te Groningen
235. Boerema, Hindrik
236. Nijdam, Andries, remplacant Benniks, J.J., te Groningen
292. Bakker, Derk
298. Kramer Harm.
Op 30 april 1814 volgt een brief met als bijlage een overzicht van de personen, die op het appel hebben gemankeerd. Voor Haren waren dat:
36. Pathuis, Hindrik
40. Hendriks, Berend
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 47).

6 **Jan Jans Vrieling** ook genaamd Jan Vrieling de Jonge (MIL-175; B24-1843;), landbouwer, wonende te Haren (Wijk B Haren 16), aldaar (Wijk D Hemmen 4) en aldaar (Wijk A Haren 24), is geboren op zondag 4 augustus 1782 aldaar, is overleden op zondag 31 januari 1858 te Eelde. Jan werd 75 jaar, 5 maanden en 27 dagen.

Woonde in 1830 met zijn vrouw en vijf kinderen op het adres Haren Wijk D Nr 4 Hemmen.

Akte 15 januari 1818
Liquidatie van de nalatenschap van Maria Louisa Gockinga, weduwe van Willem Theodorus Nobel, voor zover gelegen in de provincie Groningen. De nabestaanden zijn:
- Constantia Geertruida Nobel;
- Richard Andreas Ludolphi Nobel;
- Sophie Louisa Nobel
- Charles Ramperti voor zijne kinderen verwekt bij Helena Richardina Nobel;
- Cornelis Baars voor zijn kinderen verwekt bij Johanna Elisabeth Nobel.
De liquidatie geschiedt door de daartoe gemachtigden Reneke Gockinga en Carel Hindrik Willem Haack.
Omschrijving van de goederen in de gemeente Haren:
** Perceel 8. Een boerenbehuizing A 32, wordende door Jan Vrieling (de Jonge) gebruikt en bewoond, met landerijen.
** Percelen 12 tm 21. Diverse percelen land.
De kopers zijn:
- percelen 8 en 17: Jannes Sjobbema, kooiker te Haren, voor f.2.136,-.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr. 76, Akte 16)

Groninger Courant, 28 december 1855
Ten overstaan van Mr. J.W. Quintus, Notaris te Groningen, zullen, op DINGSDAG den 15den Januarij 1856, des avonds te 7 uur, ten Huize van den

Kastelein H. van DAM, te Haren, publiek worden verkocht:
I. Een BOERENPLAATSJE, bestaande in BEHUIZING, waarin 3 WONINGEN en SCHUUR, met de VASTE BEKLEMMING van 4 B., 81 R., 85 E. LAND, doende jaarlijks op den Isten Mei aan de Diakenie van Haren tot vaste huur f..40,-, staande en gelegen te Haren, toebehoorende aan J. VRIELING en zijne Kinderen.
II. Een Kamp BOUWLAND, de ESKAMPEN, gelegen te Onnen , groot 1 B. , 60 R., 20 E.
III. Een Kamp BOUWLAND, de BRINKEN, gelegen te Haren, groot 2 B., 13 R. , 40 E.
IV. Een Kamp BOUWLAND, de AVEMOESKAMP, gelegen te Haren , groot 1 B. , 10 R., 20 E.
V. Een Kamp WEDDE- en BOSCHLAND, de MIDDELHORST, bij Haren gelegen, groot 1 B., 97 R., 30 E. toebehoorende aan de Erven van Mej. G. BUIRMA.
VI. Een HUIS en TUIN, aan den Ónnerweg, door H. EISSING bewoond.

Jan was gehuwd met **Hindrikje Hindriks Hajema**, dochter van **Hinderk Gerrits Heijema** en **Hindrikje Jans**. Hindrikje, wonende te Haren (Wijk D Hemmen 4), is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 2 september 1787 aldaar, is overleden op donderdag 21 februari 1839 aldaar, is als overleden aangegeven op zaterdag 23 februari 1839 aldaar (aangever overlijden was Jan Jans Vrieling (zie 272.6); getuige aangifte overlijden was Hindrik Jans Vrieling). Hindrikje werd 51 jaar, 5 maanden en 19 dagen.

Jan trouwt (kerk) op zondag 21 mei 1786 te Haren op 42-jarige leeftijd (2) met de 22-jarige **Sjouke Anskes** (RW2). Sjouke, wonende te Haren (Wijk A Haren 24) en aldaar (Wijk A Haren 20A), is gedoopt op zondag 17 juli 1763 te Kropswolde, is overleden op woensdag 24 juli 1844 te Haren. Sjouke werd 81 jaar en 7 dagen.

Brief 3 december 1836 aan de gouverneur
Ik heb de eer u te berigten, dat de vreselijke storm, welke er in den namiddag en avond van den 29 november jl. algemeen in deze gemeente heeft geheerscht, ook deze gemeente niet heeft verschoond. Alle huizen hebben, het eene meer en het andere minder eenig letsel bekomen en daaronder heeft het dorp Haren wel het meest geleden. Het was toen de storm of wel de orkaan op het hevigst woeide, alsof het dakpannen en stroo regende. Een menigte lei van de kap des torens te Haren, stukken lood en ijzerwerk vlogen door de lucht, ook de kerk aldaar en die te Noordlaren verloren veel dakpannen. Aan het schoolgebouw te Glimmen is ook aanmerkelijke schade van belang gekomen.
Eene groote boerenschuur te Haren werd eenigszins verzet. Het dak van de behuizing, waarin de rijksontvanger Timans woont, en welke behuizing men voor den storm wel bestand zoude hebben geacht, als zijnde niet oud, is geheel afgeslagen en van een daarnevens staand huisje de gevelmuur ingestort. Van nog twee andere huizen toebehoorende en bewoond wordende door Lammert Smid en Jan Kornelis Dekens, beide te Haren, zijn de daken afgeslagen. Voorts is nog van eene andere woning eener behoeftige weduwe van Jan G. Vrieling de gevelmuur ingestort. Bezwaarlijk zal het voor de eigenaresse der woning van de rijksontvanger, de weduwe van R. Brinks, zoals ook voor de personen Lammert Smid, Jan Kornelis Dekens en de weduwe Jan G. Vrieling zijn om hunne woningen weder op te bouwen, daar dezelve geene middelen hebben om daarvan zoveel te kunnen verkrijgen als tot den opbouw noodzakelijk, wordt vereischt.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 107)

Van Jan en Sjouke zijn twee kinderen bekend:

7 **Fennechien Vrieling**, wonende te Haren (Wijk B Haren 3), is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 11 maart 1787 aldaar, is overleden op zondag 24 oktober 1869 te Zuidlaren. Fennechien werd 82 jaar, 7 maanden en 13 dagen.

Brief 12 september 1856 aan B.P. Mulder te Haren
In voldoening aan uw verzoek heb ik zooveel doenlijk onderzocht aan wien de grond, waarop het zwijnenhok van de weduwe Alberts [= Fennechien Vrieling] bij Schut in gebruik tegen de armenkamers aan, toekomt. Mij is gebleken, dat het door u van de diaconie alhier gekochte erf voor aan den straat een breedte moet hebben van 20 ned. ellen, terwijl het daarnaast gelegen aan de weduwe Alberts en kinderen toebehoorende erf slechts 10 ellen breedte toekomt. Beide erven moeten van achteren (zuideinde) juist even breed, 10 ned. ellen zijn.
Diensvolgens staat het bewuste zwijnenhok op uwen grond en maak ik er geen bezwaar in, u aan te raden niet langer op de toestemming tot afbraak van iemand te wachten, maar het hok te doen afbreken en de afbraak ter beschikking van de eigenaren op het naburige erf te doen nederleggen.
[Betreft de percelen Haren Wijk A nrs 19A en 20].
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 123)

Brief 25 november 1856 aan de officier van justitie
Onder inzending van het proces verbaal eenen klagte van E. Meijer [= Egbert Meijer, schoonzoon van Fennechien Vrieling, weduwe Arnoldus Jochums Alberts] contra B.P. Mulder heb ik de eer tot illucidatie mede te delen, dat B. Mulder, alvorens tot de afbraak der bedoelde kamers over te gaan, de noodige vergunning heeft verzocht en verkregen, en dat hij tevens verzocht ingelicht te worden over de bij het kadaster bekende zwetten van het bewuste perceel en volgens dien opgaaf zijn aangekocht eigendom heeft opgemeten en in gebruik genomen.
Het varkenshok, waarover E. Meijer klaagt, stond volgens de opmeting van het terrein op den door B. Mulder aangekochte grond en is door de in zijn dienst werkende knechts afgebroken en op Meijers erf neder gelegd.
Ingeval u van mening mogt zijn, dat de klagte van E. Meijer betreft een eigendomskwestie, niet door u vervolgbaar, hetwelk ik wel wensch, dan zal het berigt daarvan mij aangenaam zijn.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 123)

Brief 2 december 1856 aan E. Meijer
De heer officier van justitie te Groningen berigt mij, bij missive dd 29 november jl., dat uwe klagte tegen Berend Mulder geen termen oplevert tot strafvervolging, blijvende het u vrij om over die zaak civiele vordering in te stellen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 123)

Fennechien trouwt op zondag 24 december 1815 te Haren (huwelijksgetuigen waren Jochum Alberts (zie 258.5), Jacob Jochums, Pieter Oosterveld (zie 202) en Jan Lukas Sluiter (zie 272.2)) op 28-jarige leeftijd met de 26-jarige **Arnoldus Jochums Alberts** (MIL-103; RW2; RW3; L-00010), zoon van **Albert Jochums** en **Fennechien Arnoldus**. Arnoldus, koopman en winkelier, wonende te Haren (Wijk D Dilgt 10), aldaar (Wijk B Haren 3) en aldaar, is gedoopt op woensdag 2 september 1789 te Groningen, wonende Wijk B Haren 3 te Haren, is overleden op zondag 21 maart 1852 aldaar. Arnoldus werd 62 jaar, 6 maanden en 19 dagen.

Woonde in 1830 op het adres Haren Wijk B Nr 3 samen met zijn vrouw en twee kinderen.

Brief van 18 september 1816 aan de controleur der directe belastingen
Toezending verzoek van Arnoldus Alberts om als winkelier te worden ingeschreven.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 99).

Overzicht 10 juni 1818
Overzicht der personen handel of nering doende in koffie en suiker in de gemeente Haren woonachtig:
Harm van Streun, Haren, Wijk A nr 15
Arnoldus Alberts, Haren, (nummer is onduidelijk; volgens mijn gegevens Wijk B nr 3)
Wopke Berends Nijdam, Hoornschedijk, Wijk E nr 13
Reinder Marring, Noordlaren, Wijk A nr 19
Roelf Noorda, Noordlaren, Wijk B nr 13
Arend Oddens, Glimmen, (met vermelding: dit huis dat nog nauwelijks voltooid is, heeft nog geen nummer; zal wijk C nr 9B zijn)
Bolhuis, Haren, Wijk B nr 48 (wellicht wordt gedoeld op Jacob Bolhuis Everts op A 48)
Marten Meijer, Helpman, Wijk A nr 15.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 51).

Akte Proces verbaal publieke verkoping 22 december 1819
Jan Stel de Jonge, timmerman, biedt op 22 december 1819 op een publieke verkoping ten overstaan van notaris Willem Jan Quintus, ten huize van de kastelein J.G. Stel te Haren, te koop aan:
I. Een hechte en weldoortimmerde behuizing B 3, met hof daarachter en een mandelige put;
II. Een nieuw getimmerde grote schuur op afbraak.
Zwettende ten noorden Jan Koster, ten oosten de Straat, ten zuiden Gesina Buirma en ten westen Jan Swartwold.
De hoogste bieder op kavel I is Arnoldus Alberts, koopman, wonende te Haren, mede voor zijn vrouw Fennigje Jans Vrijling, voor f.1.360,-. Op kavel II wordt het hoogst geboden door Egbert van Dalen, boerenknegt te Helpen, en Geert Homan, timmersmansknegt te Haren, samen voor f.150,-. De biedingen worden door de verkoper aanvaard.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 50, akte 388)

Akte 7 juli 1820
Arnoldus Alberts, koopman te Haren, en zijn vrouw Fennigje Jans Vrijling, verklaren schuldig te zijn aan mevrouw Bedelina Allardi, weduwe Udo Dijk, te Groningen, f.1.300,- tegen een rente van 5%. Zij verlenen tot zekerheid van de betaling van aflossing en rente van deze lening hypotheek op hun huis Haren B 3. Tot meerdere zekerheid stelt Jan Vrijling, de vader van Fennigje, zich ook nog borg voor de betalingen.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 54, akte 204)

Uitspraak 24 mei 1821 rechtbank van eerste aanleg te Groningen
Beklaagde is Johannes Lammerts Pleiter, geboren te Paterswolde, boerenknegt, woonachtig aan de Hoornschedijk. Hem wordt ten laste gelegd, dat hij op 15 mei 1821 te Haren, in de herberg van Arnoleus Alberts te Haren, de persoon Jannes Jans Sjaanker moedwillig heeft gewond.
De rechtbank acht hem schuldig. Volgt veroordeling tot 6 maanden gevangenzetting, boete van f.12 en de kosten van de procedure (f.5,965).
(Groninger Archieven, toegang 144, inventaris nr 48, zaak 498; zie ook toegang 141, inventaris nr 10.1)

8 **Hillechien Vrieling** is geboren te Haren, is gedoopt op zondag 19 april 1789 aldaar, is overleden op vrijdag 6 maart 1857 te Groningen. Hillechien werd 67 jaar, 10 maanden en 15 dagen.
Hillechien trouwt op zondag 21 mei 1815 te Groningen op 26-jarige leeftijd met de 30-jarige **Pieter Oosterveld**, zie 202.

273 **Jan Folkerts de Vries** (GH1812-269; MIL-275), zoon van **Jan Folkerts de Vries** en **Aaltje Jans Bos**, kastelein en moesker, wonende te Noordlaren (Wijk C Glimmen 2), aldaar (Wijk C Glimmen 1A) en aldaar (Wijk C Glimmen 2B), is geboren te Groningen (aan de Oosterweg), is gedoopt op vrijdag 19 oktober 1770, is overleden op maandag 16 augustus 1852 te Noordlaren. Jan werd 81 jaar, 9 maanden en 28 dagen.

Woonde op 1 januari 1830 op het adres C1a te Glimmen samen met zijn vrouw Roelfien Hinderikus en dochter Jantien.

Jan Folkerts de Vries was van 1800 tot 1806 kastelein op de stadsherberg annex tolhuis de Groninger Punt in Glimmen. In 1806 liet hij op de tip grond tussen de (huidige) Rijksstraatweg en de Hoge Hereweg een nieuwe herberg bouwen. Omdat Jan de financiering van de bouw niet rond kon krijgen werd de nieuwe herberg eigendom van Cornelis Hendrik Tjaden Jullens, bewoner van het Huis te Glimmen. In 1828 verkaste Jan Folkerts opnieuw. Nu naar een door hem nieuw gebouwde herberg direct ten noorden van de Hoge Hereweg. Deze herberg werd later bekend onder de namen cafe Bolhuis en cafe Hogenberg. In 1976 werd dit pand gesloopt en vervangen door woningbouw. De herberg De Kroon werd door Cornelis Hendrik Tjaden Jullens verkocht aan zijn zuster Geertruida Johanna Elizabeth Jullens. Deze ging in het pand wonen en noemde het Weltevreden.

Van de site Gelkinghe van Harry Perton (over herbergen met de naam Koppelpaarden):
Buiten de Oosterpoort van de stad Groningen. De herberg hier zat eerst aan het begin van de Oosterweg oostzijde en had een aangenaam uitzicht over de lage weilanden van de stad, waar je nu het Zuiderpark hebt. Op het uithangbord stonden in 1799 twee paarden, naar ik aanneem in een span. De zaak bestond toen al meerdere jaren, eigenaar was een Folkert Jans de Vries, een voormalige moesker, die haar van de hand deed. In een verkoopadvertentie van 1816 lijkt het uithangbord te zijn verhuisd naar Onder de Boompjes, nu de Parklaan, het gedeelte dichtbij de Oosterweg. Er staat dan een koetshuis bij de zaak, waarin acht koebeesten kunnen staan, en bovendien hadden eigenaar- kastelein Simon Aaldriks Evenhuis en zijn vrouw de beschikking over een ruime hooischuur, waarin een paardenstal zat.

Akte 30 april 1782
Jacob Folkers de Vries voor zichzelf en in kwaliteit, benevens Luppe Hardinge en Roelf de Vries als voorstanderen over de kinderen van wijlen Jan Folkers de Vries en Aaltje Bos, verklaren verkocht en overgedragen te hebben aan Roelof Vos en Grietje Pathuis de beklemming van ongeveer 40 grasen land gelegen onder het Dilgster Hamrik. Doende jaarlijks aan de erven Draper f.90,-. Verkregen bij stoklegging van 4 november 1767. De koopprijs bedraagt f.2.805,-.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1615, pagina 128)

Bekendmaking verkoping ontvangen 22 april 1806
Jan de Vries op De Punt gedenkt met Gerigte Consent bij uitmijninge te laten verkopen allerhande mobylia goederen als zijn kasten, kabinetten, tafels en stoelen, koper en tin, beddegoed, enige visnetten en beesten en wat verder ten dage van verkoop nog tevoorschijn zal worden gebracht. Iemand gadinge hieraan hebbende kan zich vervoegen op maandag 28 april 1806 des morgens om negen uur op De Punt ten huize van Jan de Vries en kopen op dan voor te lezen conditiën.
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 2108).

Groninger Courant, 9 oktober 1812
Met permissie van de heer maire van Haren, gedenkt de kastelein J.F. de Vries bij de Harender molen, op zaterdag nademiddag

precies om 2 uren, zijnde den 10 october 1812, te laten verharddraven: twee fraaije hoofdstallen; zonder inlage van penningen zullen alle paarden, ten genoegen van de keurmeesters, worden toegelaren.

Notulen Burgemeester en Assessoren, 12 september 1825
J.F. de Vries, kastelein in de herberg De Kroon te Haren verzoekt volgend jaar in zijn herberg huis der gemeente te houden en zulks verder in jaarlijkse wandeling met de herberg De Jagtwagen, zoals vroeger is afgesproken met wed. Luitje Pauwels. Het college besluit te berichten, dat zijn verzoek wordt geaccordeerd en dat het gemeente lokaal in het jaar 1826 te zijnen huize bij wijze van jaarlijksche verwisseling zal worden overgebracht (archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 30).

Groninger Courant, 30 november 1827
De heer C.H. Tjaden Jullens, wonende te Glimmen, presenteert uit de hand te koop: eene voor korte jaren nieuws getimmerde behuizing en schuur met eenen fraaijen tuin en slingerboschje, zijnde thans een neringrijke herberg, ook zeer geschikt tot een buitenverblijf, staande aan den straatweg, op den hoek van de wegen naar de Punt en Zuidlaren, thans door J. de Vries en vrouw in huur bewoond. Om den tuin en het boschje op de greg. en de behuizing en schuur op 1 mei 1828 te aanvaarden. Nadere informatie ten kantore van den notaris Mr. W. J. Quintus, te Groningen.

Brief 28 oktober 1830 aan de Officier van Justitie
Ik heb de eer u hierbij toe te zenden ten eerste een proces verbaal van bevinding en ten tweede een proces verbaal houdende de verklaring van J.F. de Vries te Harendermolen, betrekkelijk eene ten zijnen huize gepleegde diefstal in de nacht van 27 op 28 oktober.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 104)

Brief 28 oktober 1830 aan de Gouverneur
Ik heb de eer u bij deze kennis te geven, dat ik op heden morgen aanklagt bekomen hebbende, dat er in de afgelopen nacht ten huize van den kastelein Jan Folkerts de Vries te Harendermolen, binnen deze gemeente, diefstal was gepleegd, vergezeld van braak, waarop ik mij dadelijk derwaarts heb begeven, teneinde hiervan inspectie te nemen, aldaar gekomen zijnde, heb ik werkelijk bevonden, dat door middel van inbraak door het raam diefstal was gepleegd en de kabinetten open gebroken en de daarin zich bevonden hebbende goederen gedeeltelijk waren gestolen. Van welke vermiste goederen ik aanstonds notitie heb genomen en daarvan kopieën heb gezonden aan de heren burgemeesters der naburige gemeenten Zuidlaren, Vries en Eelde, met verzoek om een wakend oog te willen houden en zoveel mogelijk suspecte personen aan te houden, bij aldien dezelve zich in hunne gemeente mogten bevinden of daardoor passeren. Voorts heb ik proces verbaal van diefstal opgemaakt en toegezonden aan de Officier van Justitie te Groningen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 104)

Groninger Courant, 27 juni 1851
Zekere Hindrikje Harms Staal, weduwe van Jan Hofstee , oud 67 jaren, van beroep spinster, geboren te Garnwerd, gemeente Ezinge, zonder vaste woonplaats, op den 20sten Maart dezes jaars, door den veldwachter van de gemeente Haren aangehouden, als verdacht van, ten zelfden dage, zich te hebben schuldig gemaakt aan twee diefstallen, de eene in de gelagkamer der herberg van Jan Folkerts de Vries , te Harendermolen, ter gelegenheid dat zij aldaar een maatje brandewijn gevraagd, bekomen en met acht cent betaald had , — en de andere op het open erf der behuizing van den kastelein Albert Kuiper, te Noordlaren, — heeft, op gisteren, voor het Provinciaal Geregtshof, ter openlijke audiëntie voor criminele zaken, teregt gestaan, en is, op hare eigene bekentenis, gesterkt door de beëedigde verklaringen van getuigen, en tevens op grond van ter zelfde audiëntie voorgelezene extract-arresten crimineel, schuldig verklaard aan de misdaad van diefstal, gepleegd in eene herberg waarin zij was ontvangen, alsmede aan het wanbedrijf van eenvoudigen diefstal, en zulks na reeds te voren, wegens misdaad, tot lijfs- en onteerende straf veroordeeld te zijn geweest, — en, te dier zake, bij arrest van gisteren, veroordeeld om, op een schavot, gedurende een vierde uurs te pronk gesteld en daarna met de letter T gebrandmerkt te worden; — voorts tot confinement in een rasp- of tuchthuis voor den tijd van vijf jaren, en, ten behoeve van den Staat, in de kosten der procedure.

Jan gaat in ondertrouw op vrijdag 15 mei 1795 te Groningen op 24-jarige leeftijd met de 27-jarige **Roelfjen Hinderikus** ook genaamd Roelofje Doijers, dochter van **Hinderikus Hindriks** en **Hindrikje Ottes**. Roelfjen, wonende te Noordlaren (Wijk C Glimmen 1A) en aldaar (Wijk C Glimmen 2B), is geboren te Hoogezand, is gedoopt op vrijdag 5 juni 1767 aldaar, is overleden op vrijdag 19 juli 1850 te Noordlaren. Roelfjen werd 83 jaar, 1 maand en 14 dagen.

Van Jan en Roelfjen zijn vier kinderen bekend:

1 **Jan Folkerts de Vries**, wonende te Haren (Wijk B Haren 4A) en te Noordlaren (Wijk C Glimmen 2A), is geboren op vrijdag 31 augustus 1798 te Groningen, is overleden op donderdag 16 januari 1879 te Haren. Jan werd 80 jaar, 4 maanden en 16 dagen.

Woonde in 1830 op het adres Haren Wijk B Nr 4A samen met zijn vrouw en de kinderen Roelf en Roelofje en Annechien Meinderts, zonder beroep (relatie tot de laatste niet duidelijk).

Notulen Burgemeester en Assessoren, 12 september 1825
J.F. de Vries, kastelein in de herberg De Kroon te Haren verzoekt volgend jaar in zijn herberg huis der gemeente te houden en zulks verder in jaarlijkse wandeling met de herberg De Jagtwagen, zoals vroeger is afgesproken met wed. Luitje Pauwels. Het college besluit te berichten, dat zijn verzoek wordt geaccordeerd en dat het gemeente lokaal in het jaar 1826 te zijnen huize bij wijze van jaarlijksche verwisseling zal worden overgebracht
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 30).

Huurovereenkomst tussen het gemeentebestuur van Haren en Jan Folkerts de Vries jr dd december 1825
Jan Folkerts de Vries jr. verhuurt aan het gemeentebestuur een bovenkamer van zijn behuizing letter B nr [niet ingevuld] te Haren aan de noordzijde van de voorgevel en zulks om daar gebruik van te maken als gemeentelocaal, tot het houden der vergaderingen en commissiën van het gemeentebestuur en zetters, het verrigten van al zoodanige werkzaamheden als tot de uitoefening van de functiën van burgemeester, secretaris, assessoren en gemeenteraden vereischt worden en het houden van zitdagen van den gemeenteontvanger, wanneer deze ambtenaar zulks mogt verkiezen, zomede tot het doen van den herijk door den arrondissementsijker.
De Vries verpligt zich daarenboven om des winters opgemelde kamer, wanneer van dezelven het voorschreven gebruik wordt gemaakt, behoorlijk te verwarmen en, wanneer de werkzaamheden bij avond worden verrigt, van kaarslicht te voorzien.
Dit een en ander tegen betaling eener jaarlijksche som van f.25,-, en met conditie dat de verhuurder zal moeten zorgen voor het onderhoud en het schoonmaken van de kamer zonder daarvoor iets aan de huurder in rekening te mogen brengen.
Dit contract zal een aanvang nemen met 1 januari 1826 en eindigen met den laatsten december van hetzelfde jaar.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 59)

Huurovereenkomst tussen het gemeentebestuur van Haren en Jan Folkerts de Vries jr dd 31 december 1828
Jan Folkerts de Vries jr. verhuurt aan het gemeentebestuur een bovenkamer van zijn behuizing letter B nr [niet ingevuld] te Haren

en zulks om daar gebruik van te maken als gemeentelocaal, tot het houden der vergaderingen en commissiën van het gemeentebestuur en zetters, het verrigten van al zoodanige werkzaamheden als tot de uitoefening van de functiën van burgemeester, secretaris, assessoren en gemeenteraden vereischt worden en het houden van zitdagen van den gemeenteontvanger, wanneer deze ambtenaar zulks mogt verkiezen, zomede tot het doen van den herijk door den arrondissementsijker.
De Vries verpligt zich daarenboven om des winters opgemelde kamer, wanneer van dezelven het voorschreven gebruik wordt gemaakt, behoorlijk te verwarmen en, wanneer de werkzaamheden bij avond worden verrigt, van kaarslicht te voorzien.
Dit een en ander tegen betaling eener jaarlijksche som van f.25,-, en met conditie dat de verhuurder zal moeten zorgen voor het onderhoud en het schoonmaken van de kamer zonder daarvoor iets aan de huurder in rekening te mogen brengen.
Dit contract zal een aanvang nemen met 1 januari 1829 en eindigen met den laatsten december van hetzelfde jaar.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 61)

Groninger Courant, 29 oktober 1833
Mr. Gerhard Jacob Keiser, openbaar notaris, ter residentie van Groningen, is voornemens, op woensdag 13 november 1833, des avonds te 5 uren, ten huize van de kastelein H. Vedder, op den Harener Molen, publiek op strijkgelds conditiën, te koop te presenteren:
I. De behuizing, de Harener Molen genaamd, met derzelver erve en tuin, zijnde eene van ouds gerenomeerde herberg en en logement, waarbij stalling voor honderd stuks paarden en beesten, in voege thans door H. Vedder wordt bewoond en gebruikt, staande en gelegen onder Onnen, gemeente Haren, met een vierde waardeel in de markt aldaar.
XIV. Eene behuizing, de oude Harener Molen genaamd, met een tuin en een kampje land, groot ruim een bunder, thans bij J. Smilger in gebruik, mede onder Onnen, met een vierendeel waardeel in de markt aldaar.
XV. Eene nieuw doortimmerde behuizing, met stalling en tuin, zijnde de herberg alwaar De Kroon uithangt, staande midden in het dorp Haren, aan den Straatweg, thans bij J.F. de Vries in gebruik.
Alles toebehoorende aan Grietje Freerks, weduwe Luitje Pouwels.

Jan trouwt op woensdag 27 april 1825 te Haren op 26-jarige leeftijd met de 25-jarige **Fennechien Smid**, zie 238.1.

2 **Aaltje de Vries**, wonende te Noordlaren (Wijk C Glimmen 1) en aldaar (Wijk A Noordlaren 2B), is geboren op zondag 26 april 1801 te Glimmen, is overleden op zaterdag 17 augustus 1861 aldaar. Aaltje werd 60 jaar, 3 maanden en 22 dagen.

Brief 25 januari 1818
Op heden 25 januari 1818 des morgens omstreeks half 10 melding krijgend van Grietje Freerks, weduwe Luitje Pauwels, van beroep kasteleinsche, wonende op de Harendermolen, en Aaltje de Vries, dochter van Jan de Vries, kastelein, wonende insgelijks op de Harendermolen gemeente Haren, welke voornemens waren om naar de kerk te gaan, dat er een doode kerel tusschen Haren en de buitenplaats van de heer Haack in de walsloot lag. Waarop ik mij dadelijk benevens de heelmeester J.P. Oostingh, de veldwachter en drie manschappen, met name Jan Gerrits Vrieling, Harm Drewes en Pieter van Ulphen, naar de opgegeven plaats heb begeven en aldaar bevonden een dood manspersoon, welke dadelijk door den heelmeester J.P. Oostingh hebben laten visiteren of de man werkelijk dood was. Waarop de heelmeester verklaarde dat de man niet alleen dood was, maar ook al stijf was, en dus volgens de heelmeester wel twee maal 24 uur dood zal zijn geweest. Gebleken manspersoon naar gissing tussen de 60 en 70 jaar oud en mij voorkomende arm en behoeftig te zijn. Hebbende een oud blauw rokje bij zich liggen met geele knopen, geen hemdrok aan, maar een oud hemd en linnen broek en een ronde hoed. Bij hem bevonden een langwerpige blikken tabaksdoos, een kleermakersring, een dubbeltje en acht duiten.
Liggend de manspersoon niet ver van de plaats van den heer Haack met het hoofd naar beneden, doch niet in het water, tegenover het land van Jan Swartwolt te Haren. Hebbende toen dezelve door gemelde drie manschappen benevens de veldwachter op een ladder laten dragen naar het huis der gemeente. Niemand kende hem.
Bij afwezigheid van de schout, R. Koops, secretaris der gemeente Haren en Geert Smeenge veldwachter.
Op heden 26 januari 1818 des avonds omstreeks vijf uren is door veldwachter Geert Smeenge, benevens drie arbeiders, Jan Gerrits Vrieling, Harm Drewes en Pieter van Ulphen, begraven een onbekende vondeling op het kerkhof te Haren.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 51).

Aaltje trouwt op zaterdag 4 maart 1826 te Haren op 24-jarige leeftijd met de 30-jarige **Jan Hindriks Smilliger**, zoon van **Hindrik Hindriks Smilliger** en **Annechien Roelofs**. Jan, arbeider, wonende te Noordlaren (Wijk C Glimmen 1) en aldaar (Wijk A Noordlaren 2B), is geboren te Groningen, is gedoopt op zondag 5 juli 1795 aldaar, is overleden op maandag 24 februari 1840 te Glimmen. Jan werd 44 jaar, 7 maanden en 19 dagen.

Woonde op 1 januari 1830 op het adres C1 te Glimmen samen met zijn vrouw Aaltje de Vries (haar ouders woonden op nummer C1a) en zoontje Jan.

Groninger Courant, 29 oktober 1833
Mr. Gerhard Jacob Keiser, openbaar notaris, ter residentie van Groningen, is voornemens, op woensdag 13 november 1833, des avonds te 5 uren, ten huize van de kastelein H. Vedder, op den Harener Molen, publiek op strijkgelds conditiën, te koop te presenteren:
I. De behuizing, de Harener Molen genaamd, met derzelver erve en tuin, zijnde eene van ouds gerenomeerde herberg en en logement, waarbij stalling voor honderd stuks paarden en beesten, in voege thans door H. Vedder wordt bewoond en gebruikt, staande en gelegen onder Onnen, gemeente Haren, met een vierde waardeel in de markt aldaar.
XIV. Eene behuizing, de oude Harener Molen genaamd, met een tuin en een kampje land, groot ruim een bunder, thans bij J. Smilger in gebruik, mede onder Onnen, met een vierendeel waardeel in de markt aldaar.
XV. Eene nieuw doortimmerde behuizing, met stalling en tuin, zijnde de herberg alwaar De Kroon uithangt, staande midden in het dorp Haren, aan den Straatweg, thans bij J.F. de Vries in gebruik.
Alles toebehoorende aan Grietje Freerks, weduwe Luitje Pouwels.

Akte 13 november 1833
Openbare verkoop op verzoek van Grietje Freerks Pot van de volgende goederen:
1. Een weldoortimmerde behuizing met grote kelder, karnhuis, ruime schuur en wagenhuis. Zijnde de behuizing van ouds genoemd Logement en Herberg de Harenermolen. Plaatselijk bekend A 47 en kadastraal bekend gemeente Haren, sectie K nrs. 925 en 926.
2. tm 13. Diverse kampen land.
14. Een behuizing met daarbij gelegene tuin en kampje land, thans door J. Smilger en vrouw bewoond. Plaatselijk bekend Glimmen C [de vermelding is onduidelijk, maar dit moet C 1 zijn], kadastraal bekend gemeente Haren, sectie H 198 en 199 [en 200], vanouds de oude Harenermolen genaamd.
Op perceel 1 wordt het hoogst geboden door Harm Vedder, kastelein, wonende op de Harendermolen, f.1.550,-. En op perceel 14 door Jan Smilger, wonende op de Harenermolen f.660,-. Beide biedingen worden niet geaccepteerd [zie akte 120 van dezelfde datum].
(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 138, Akte 118)

© 2020 - E.M. van Koldam

Volgens het kohier van schoolpligtige kinderen over 1839 zijn drie kinderen van Jan Smilliger leerplichtig. Het schoolgeld voor zoon Jan en dochter Annechien wordt betaald uit de gemeentekas. Het schoolgeld voor zoon Hindrik moet Jan Smilliger zelf betalen. In de kolom opmerkingen in het register wordt echter vermeld "Hindrik ook nog voor de gemeentekas". Het schoolgeld bedraagt f.3,90 per kind per jaar.

3 **Hinderkje de Vries** is geboren te De Punt, is gedoopt op zondag 8 september 1805 te Noordlaren, is overleden op dinsdag 13 mei 1884 aldaar. Hinderkje werd 78 jaar, 8 maanden en 5 dagen.
Hinderkje trouwt op zaterdag 4 maart 1826 te Haren op 20-jarige leeftijd met de 20-jarige **Reinder Smit**, zoon van **Hendricus Hendriks Smit** en **Reinje Olgers**. Reinder is geboren te Haren, is gedoopt op dinsdag 7 mei 1805 aldaar, is overleden op woensdag 10 juni 1840 te Groningen. Reinder werd 35 jaar, 1 maand en 3 dagen.

4 **Jantien de Vries**, wonende te Noordlaren (Wijk C Glimmen 1A), is geboren op woensdag 23 mei 1810 te Haren, is overleden op vrijdag 4 januari 1878 te Vries. Jantien werd 67 jaar, 7 maanden en 12 dagen.

Brief 2 december 1847 aan de officier van justitie
Bij deze heb ik de eer aan u te doen toekomen een proces verbaal wegens bedelarij door de veldwachter opgemaakt tegen Jantien de Vries en Jan Doedens, daarin nader omschreven.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 114)

Jantien trouwt op zaterdag 20 mei 1837 te Eelde op 26-jarige leeftijd met de 28-jarige **Berend Aaldering**. Berend is geboren op donderdag 9 maart 1809 te Eelde, is overleden op zondag 1 april 1883 te Tynaarlo. Berend werd 74 jaar en 23 dagen.

274 **Aaldrik Westerbrink** (GH1812-254), zoon van **Roelf Westerbrink** en **Lammegien Hindriks Wiechbolds**, wonende te Noordlaren, is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 16 november 1749 aldaar, wonende Wijk B Noordlaren 11 aldaar, is overleden op donderdag 20 juni 1822 aldaar, is als overleden aangegeven op vrijdag 21 juni 1822 te Haren (aangever overlijden was Willem Assies; getuige aangifte overlijden was Jannes Ottes Hoenderken (zie 116)). Aaldrik werd 72 jaar, 7 maanden en 4 dagen.

Advertieblad van het departement van de Wester-Eems, 14 oktober 1811
BRAND TE NOORDLAREN
Noordlaren, den 10 October. Laatstleden zondag. den 6 dezer, des avonds tusschen zes en half zeven uur, ontstond hier brand in de schuur van de gebroeders Westerbrink, die zoo spoedig de overhand nam, dat er geen blusschen aan was. Het huis met twee schuren en een daarbij staand keutershuisje, alle aan de Westerbrinks toebehoorende, zijn tot den grond toe afgebrand; het vee is geborgen, met uitzondering van vier kalveren en zes varkens, die met eene aanzienlijke hoeveelheid koorn, hooi, stroo en het huisraad eene prooi der vlammen zijn geworden. Wij hebben het der Goddelijke voorzienigheid te danken, dat de wind, die vrij sterk was, niet uit het noorden woei, in welk geval het grootste gedeelte van ons dorp een puinhoop had kunnen zijn. De Keizerlijke troepen van het eerste battaillon van het tweede regiment van linie, bij ons gecantonneerd, hebben met hunnen commandant en verdere officieren aan 't hoofd, in alles de wezenlijkste diensten gedaan, in het bijzonder ook ter bewaring der meest aan het gevaar blootgestelde huisen. De ingezetenen hebben ijverig aangewend alles, wat ten besten dienen kon, en de inwoners van Glimmen, Onnen en achter de Harender Es, zijn, in den nacht en op den volgenden dag, onvermoeid bezig geweest in het dempen van de nog gloeijende hooibulten en het opruimen der puinhoopen, zoo dat de hulp van andere naburen, welke die ook vriendelijk aanboden, onnoodig werd.

Acte van successie 29 november 1822
Als Aaldrik Westerbrink op 20 juni 1822 overlijdt, is zijn enige erfgenaam Hinderkien Hindriks Hoiting, de dochter van zijn zuster Hindrikje Westerbrink. Hinderkien Hindriks Hoiting is gehuwd met Willem Assies. Van een groot deel van de vaste goederen in de nalatenschap is Hinderkien Hindriks Hoiting al voor de helft eigenaar. Zo ook van de behuizing Noordlaren B11. De totale waarde van de nalatenschap van Aaldrik bedraagt f.5.687,26. Er moet f.392,43 aan successierechten worden betaald.

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 7 december 1822
Eedaflegging door Hinderkien Hindriks Hoiting, getrouwd met Willem Assies, enig erfgename van wijlen Aaldrik Westerbrink, overleden te Noordlaren. Zij legt de eed af, dat zij correct aangifte van de nalatenschap heeft gedaan. (Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 113, zaak 1822/167)

275 **Hindrik Westerbrink** (GH1812-253), zoon van **Roelf Westerbrink** en **Lammegien Hindriks Wiechbolds**, landbouwer, wonende te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 11) en aldaar, is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 21 juli 1743 aldaar, wonende Wijk B Noordlaren 11 aldaar, is overleden op maandag 18 augustus 1817 aldaar, is als overleden aangegeven op woensdag 20 augustus 1817 (getuigen aangifte overlijden waren Willem Assies en Jannes Ottes Hoenderken (zie 116)). Hindrik werd 74 jaar en 28 dagen.

Voogdijstelling 14 juni 1782
Hindrik Westerbrink te Noordlaren wordt sibbevoogd, in plaats van wijlen Roelf Westerbrink, over de kinderen van wijlen Hindrik Hoiting en Hinderkien Westerbrink.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1495)

Voogdijstelling 17 april 1801
Conraad Teunis te Noordlaren zweert aan als principale voormond over het minderjarig kind van Hindrik Arend Sants bij wijlen Willemtje Berends in echte verwekt. Arend Sants wordt sibbevoogd en Hindrik Westerbrink vreemde voogd.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1496)

Advertieblad van het departement van de Wester-Eems, 14 oktober 1811
BRAND TE NOORDLAREN
Noordlaren, den 10 October. Laatstleden zondag. den 6 dezer, des avonds tusschen zes en half zeven uur, ontstond hier brand in de schuur van de gebroeders Westerbrink, die zoo spoedig de overhand nam, dat er geen blusschen aan was. Het huis met twee schuren en een daarbij staand keutershuisje, alle aan de Westerbrinks toebehoorende, zijn tot den grond toe afgebrand; het vee is geborgen, met uitzondering van vier kalveren en zes varkens, die met eene aanzienlijke hoeveelheid koorn, hooi, stroo en het huisraad eene prooi der vlammen zijn geworden. Wij hebben het der Goddelijke voorzienigheid te danken, dat de wind, die vrij sterk was, niet uit het noorden woei, in welk geval het grootste gedeelte van ons dorp een puinhoop had kunnen zijn. De Keizerlijke troepen van het eerste battaillon van het tweede regiment van linie, bij ons gecantonneerd, hebben met hunnen commandant en verdere officieren aan 't hoofd, in alles de wezenlijkste diensten gedaan, in het bijzonder ook ter bewaring der meest aan het gevaar blootgestelde huisen. De ingezetenen hebben ijverig aangewend alles, wat ten besten dienen kon, en de inwoners van Glimmen, Onnen en achter de Harender Es, zijn, in den nacht en op den volgenden dag, onvermoeid bezig geweest in het dempen van de nog gloeijende hooibulten en het opruimen der puinhoopen, zoo dat de hulp van andere naburen, welke die ook vriendelijk aanboden, onnoodig werd.

© 2020 - E.M. van Koldam

Ingekomen stukken gemeente Haren, 2 februari 1813
Brief van Jannes Hoenderken en Roelf Hamming. Zij hebben ook landerijen in Zuidlaren en worden daar nu ook aangeslagen voor de belasting, terwijl omgekeerd inwoners van Zuidlaren, die landerijen in Haren hebben, niet worden aangeslagen. De volgende personen hebben land in Zuidlaren en worden daar nu aangeslagen: Jannes Hoenderken, wed. Otte Kluiving, de Pastorij Noordlaren, Jannes Hoiting, Hendrik Sissing, Berent Harms, wed. Harm Ramaker, Hindrik Westerbrink, wed. Thale Hammink, wed. Albartus Hoenderken, wed. Otte Hoenderken, wed. Wijbe Willems, wed. Jan Pieters en Kornelis Brants.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 46).

276 **Harmannus Wieringa** ook genaamd Joannes Henricus (GH1812-180; MIL-316), zoon van **Ludowicus Wieringa** en **Anna Hermannus Benthem**, koperslager, wonende te Helpman (Wijk A Helpman 18), is geboren te Groningen, is rk gedoopt op maandag 17 maart 1766 aldaar, is overleden op woensdag 25 maart 1829 te Helpman. Harmannus werd 63 jaar en 8 dagen.

Volgens militieregister 1814 op 21 april 1817 vertrokken naar Onderdendam.

Harmannus was gehuwd met **Helena Berends Drenth** ook genaamd Hillighje Berends Drent. Helena is geboren in 1766 te Wildervank, is overleden op zondag 26 januari 1851 te Groningen. Helena werd 85 jaar.

Van Harmannus en Helena zijn vier kinderen bekend:

1 **Ludovicus Wieringa** is overleden op zaterdag 26 februari 1825 te Batavia.

Brief 16 mei 1826 aan de Minister van Nijverheid en Koloniën
Ik neem de vrijheid door dezen u te verzoeken mij te willen doen toekomen een bewijs van het overlijden van Wieringa, Ludovicus, ten behoeve van deszelfs ouders, gediend hebbende als tweede luitenant bij het battaillon pionnier op het fort ???? bij Batavia op het eiland Java en den 26 februari 1825 aldaar overleden.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 102)

2 **Anna Wieringa** is gedoopt op vrijdag 8 april 1791 te Groningen, is overleden op woensdag 28 mei 1834 aldaar. Anna werd 43 jaar, 1 maand en 20 dagen.

Brief 29 januari 1829 aan de officier van justitie
Ter voldoening aan uw verzoek om advies aangaande rekest van Franciscus Stumpe om een huwelijk aan te mogen gaan met zijn schoonzuster Anna Wieringa, heb ik de eer u te berichten, dat ik de ouders van Anna Wieringa omtrent het gedachte en voorgedragen huwelijk met den broeder van haar overleden man heb verstaan, die mij te kennen hebben gegeven, dat zij geene bedenkingen hadden tegen het geprojecteerde huwelijk, maaar dat eene zodanige verbintenis hoogst nuttig en voordeelig zoude zijn in het bestaan van hun dochter.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 104)

Anna trouwt op zondag 27 maart 1814 te Groningen op 22-jarige leeftijd (1) met de 26-jarige **Joan Dirck Stumper**. Joan, vleeshouwer, is geboren op maandag 11 februari 1788 te Sassenberg (D), is overleden op woensdag 8 augustus 1827 te Groningen. Joan werd 39 jaar, 5 maanden en 28 dagen.
Anna trouwt op donderdag 2 april 1829 te Groningen op 37-jarige leeftijd (2) met de 27-jarige **Franciscus Stumper**. Franciscus is geboren op zaterdag 4 juli 1801 te Sassenberg (D), is overleden op dinsdag 30 mei 1843 te Groningen. Franciscus werd 41 jaar, 10 maanden en 26 dagen.

3 **Bernardus Wieringa** (MIL-315), koperslager, wonende te Helpman (Wijk A Helpman 18), is geboren op zondag 13 januari 1793 te Groningen, is overleden op maandag 20 maart 1843 te Uithuizen. Bernardus werd 50 jaar, 2 maanden en 7 dagen.
Bernardus trouwt op zondag 27 april 1817 te Groningen op 24-jarige leeftijd met de 30-jarige **Margarita Deuling**. Margarita is geboren in 1787 te Groningen, is overleden op woensdag 3 november 1847 te Uithuizen. Margarita werd 60 jaar.

4 **Hermannus Ludovicus Wieringa**, wonende te Helpman, is geboren aldaar, is rk gedoopt op vrijdag 5 oktober 1804 te Groningen, wonende Wijk A Helpman 8 te Helpman, is overleden op donderdag 11 januari 1827 aldaar, is als overleden aangegeven op vrijdag 12 januari 1827 te Haren (aangever overlijden was Jan Jans Wuffen (zie 290); getuige aangifte overlijden was Derk van den Berg (zie 30.2)). Hermannus werd 22 jaar, 3 maanden en 6 dagen.

277 **Willem Willems** (GH1812-112), zoon van **Willem Willems** en **Annegje Jochums Kalkoven**, landbouwer, wonende te Haren (Wijk E Hoornschedijk 16), is geboren op donderdag 24 maart 1763 te Eelde, is overleden op dinsdag 4 april 1837 te Hoornschedijk. Willem werd 74 jaar en 11 dagen.

Woont in 1830 met zijn vrouw, de inwonende werkmeid Ida Geerts Veendorp, de inwonende boerenknecht Olchert Jacobs Woldendijk en de inwonende gealimenteerde Johanna Schut op het adres Haren Wijk E Nr 16 Hoornschedijk.

Akte 10 oktober 1767
Willem Willems, weduwnaar van Annegien Jochums (Annegje Jochums Kalkoven) ter ener en Jochum Kalkoven te Paterswolde, als voormond, Jan Willems op de Hoornschedijk als sibbevoogd, en Eijte Tijssen op de Hoornschedijk als vreemde voogd over het minderjarige zoontje van Willem Willems bij Annegien Jochums in echte verwekt, ter andere zijde, treffen een regeling over de moederlijke nalatenschap. Willem Willems zal zijn zoontje met zijn toekomstige stiefmoeder Gaijke Tijssens verzorgen tot zijn 18e en hem dan f.5,- geven en een bijbeltje zonder zilveren kappen.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1612, folio 171).

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 6 april 1814
De nabestaanden en vrienden van Harmtje, Knelsje, Jantje en Alberdina Jans, kinderen van Grietje Jans te Haren en wijlen Jan Alberts, overleden op 20 april 1809, komen bijeen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Andries Alberts, koemelker te Helpman, oom
- Andries Alles, veenbaas te Haren, neef
- Pieter Pieters, goede vriend, bij gebrek aan nabestaanden
Aanwezig van moederszijde:
- Jan Hindriks, rentenier te Hoogkerk, aangehuwde oom
- Jan Harms Mulder, koemelker te Engelbert, neef
- Willem Willems, koemelker te Haren, neef
Grietje Jans wil een tweede huwelijk aangaan met Thies Baving Timmerman. Zij wordt als voogd bevestigd. Thies Baving

© 2020 - E.M. van Koldam

Timmerman wordt medevoogd en Andries Alberts toeziend voogd.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 110, zaak 1814/68)

Groninger Courant, 19 januari 1830
Ten overstaan van Mr. Willem Jan Quintus, openbaar notaris te Groningen, zal, op zaterdag den 30 januarij 1830, des namiddags te 3 uren precies, ten huize van den kastelein D. van den Berg, te Helpman, publiek worden verkocht: Een behuizing en schuur, geteekend E no 16, benevens de vaste beklemming van pl. m. 13 bunders, 31 roeden en 27 ellen land, staande en gelegen aan den Horensche Dijk, onder Haren, bij Willem Willems en vrouw Sjoukje Janssen gebruikt, voor eene jaarlijksche, op den 1 mei verschijnende, vaste huur van f.41,-. Om de behuizing en schuur op den 1 mei en de landerijen op Gregorie eerstkomende te aanvaarden. Kunnende hierover f.1.500,- naar 4 p.c blijven staan.

Brief 1 november 1830 aan Gedeputeerde Staten
Willem Willems wonende aan de Hoornschedijk binnen deze gemeente heeft mij indertijd deszelfs aankomstbrief van zijne landerijen ter hand gesteld, welke brief met eene menigte andere stukken ter zake van het schuldmolt bij missive van 28 september 1828 door mij aan u zijn toegezonden. Hij heeft mij nu om teruggave van dat stuk verzocht, uit hoofde hij zijne landerijen had verkocht en bij het ontvangen van het laatste termijn, hetwelk eerstdaags was verschenen de aankomstbrief moest overleggen. Daar ik niet bij magte ben om aan deszelfs verzoek te kunnen voldoen, aangezien alle de bovengenoemde stukken onder u berustende zijn, neem ik de vrijheid u te verzoeken mij de bovengenoemde brief zo spoedig mogelijk te willen terug zenden om aan de belanghebbende te worden uitgereikt.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 104)

Brief 14 maart 1834 aan Gedeputeerde Staten
Bij appointement van den 4 maart 1834 heeft zijne excellentie de gouverneur dezer provincie in onze handen gesteld om berigt en consideratiën, een adres van eenige ingezetenen aan den Hoornschedijk binnen deze gemeente aan zijn excellentie ingediend tot bekoming van eenige vergoeding voor hunne verliezen door de overstroming in den afgelopen wintertijd. In voldoening daar aan hebben wij de eer onder terugzending van het genoemde adres u te dienen van berigt en consideratiën.
Dat het met de waarheid overeenkomt, dat de adressanten door de overstroming en de stormen in deze winter veel hebben geleeden, doch dat niet alleen de adressanten, maar genoegsaam alle ingezetenen aan den Hoornschedijk meer of minder door die overstroming verliezen hebben gehad. Zoo door het wegspoelen der aardappelen, mest en hooi, als door het beschadigen van boomgaarden en huisraad. Dat de verliezen aan turf voorraad voor eigen behoefte of nog voorraad van de verveeners wel van minder belang zal zijn dan het verlies aan aardappelen, die of overspoeld of door het indringen van water in de gaten zijn verrot en aan hooi, dat mede weggespoeld of door het indringen van water, zoodanig is verbroeid, dat hetzelve smakeloos en ongezond voedsel is geworden. Ook aan het vee kan gezegd worden schade te zijn geleden, door dien sommige eigenaars hetzelve niet droog konden stallen of bergen, derwijl indien hetzelve hebben moeten vervoeren naar menschlievende personen, om hetzelve te bergen en voeden.
Wij nemen de vrijheid aan u ook de andere personen met name kenbaar te maken, welke aan den Hoornschedijk door de buitengewone overstrooming hebben geleden, en waarbij wij tevens eene begrooting in minimum voegen welke ons naar behoorlijk onderzoek is voorgekomen enigszins juist te zijn, als
Hendrik [Berends] Nijdam f.150,-
Wed. Berend S. Nijdam [= Jeltje Gjalts Nijdam] f.50,-
Berend Jansen f.50,-
Reinder [Berends] Nijdam f.50,-
Jannes Jansen f.35,-
Roelf Sytzes Nijdam f.30
Wopke [Berends] Nijdam f.30,-
Berend Arends f.10,-
Hindrik Wilkens f.10,-
Jan [Geerts] Boer f.25,-
Wed. Andries [Berends] Nijdam [= Jantien Jans Kuipers] en consorten f.25
Harm Venema [= Harm Martens Venema] f.10,-
Teunis Teunis f.10,-
Hendrik [Hindriks] de Vries f.10
Harm Gosses van der Veen f.10,-
Wat de opsomming der verliezen aangaat van de deposanten, hieromtrent meenen wij te moeten aanmerken, dat dezelve ons van enkelen te overdreven is voorgekomen, daar welligt niemand der ingezetenen aan de Hoornschedijk voor de voeding van hun vee bij anderen, zo te Paterswolde als ook te Haren iets zal hebben betaald en voor hetwelke dan niet kan worden gerekend.
Wij begroten alzoo de schade:
W. [Willem] Willems f.56,-
L. ?????? f.15,-
S.R. [Sytze Roelfs] Nijdam f.22
H. [Hendrik] van der Veen junior f.25,-
H. [Harm Hindriks] van der Veen senior f.50,-
H.???? f.15,-
D. [Derk] van der Veen f.100,-
H. Nijland f.14,-
R. [Roelf Willeminus] van der Veen f.10,-
J. Beening f.10,-
G. [Geert Alberts] Swaving
H. van der Heide f.10,-
Voorts kan het plaatselijk bestuur van Haren zich niet onthouden hunne verwondering aan de dag te leggen over hetgene de adressanten in hun adres met betrekking tot de beoordeling hunnen stand van zaken zeggen, dat namelijk hun voordragt meer onpartijdig zou worden overwogen en beoordeeld door de zijlvesting van Aduard, dan welligt door eenig ander autoriteit, voor welke autoriteit het plaatselijk bestuur van Haren oordeelt zich zelf te kunnen of wel te moeten verstaan. Hoe zeer wij gaarne meerdere bekwaamheid of wel wetenschap deswegen aan de zijlvesting van Aduard willen toekennen, vermeent echter het plaatselijk bestuur te dien einde ook genoegzaam de waarheid of juistheid van ieders verlies te kunnen beoordelen, terwijl het plaatselijk bestuur zich ten vollen overtuigd houd van te allen tijde en in alle gevallen onpartijdig en regtmatig te hebben gehandeld en geoordeeld in het belang der ingezetenen. Zoo in het algemeen als in het bijzonder van enig gehucht of enkele personen. Het plaatselijk bestuur van Haren is door het gezegde enigszins op hetzelve schijnt toegepast te zijn, verontwaardigd over zodanige uitdrukking en hoopt dat u onze aanmerking deswege te goede zal beoordelen.
Wij achten het eindelijk onzen pligt om alle ingezetenen aan den Hoornschedijk hiervoor opgemeld aan uw goedgunstige beschikking aan te bevelen, daar velen van dezelve niets bezittende veenarbeiders zijn, die door het water van hunne volstrekt behoeve voorraad ten dele of geheel zijn beroofd, zoodat wij tijdelijk ook hebben moeten voorzien in het onderhoud van enige dezelve, terwijl andere losse huurders zijn die door de overstroming zoodanig hebben geleden, dat zij zich niet door zich zelven kunnen herstellen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 106)

© 2020 - E.M. van Koldam

Willem trouwt (kerk) op zondag 19 maart 1786 te Haren op 22-jarige leeftijd met de 22-jarige **Sjouke Jansen** ook genaamd Sjaukien Jans, dochter van **Jannes Jiskes** en **Trientje Reinderts**. Sjouke, wonende te Haren (Wijk E Hoornschedijk 16), is geboren te Rottevalle, is gedoopt op zondag 19 februari 1764, is overleden op zaterdag 2 september 1843 te Hoornschedijk. Sjouke werd 79 jaar, 6 maanden en 14 dagen.

Brief 25 augustus 1820 aan de officier van justitie
Deze nacht is volgens bijgaande proces verbaal de persoon Sjouke Jans in mijn gemeente gearresteerd geworden. De goederen bij haar gevonden zijnde, doe ik u hierbij toekomen.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 100)

278 **Egbert Jans Wilphorst** (GH1812-165; MIL-335; RAAD), zoon van **Jan Egberts Wilphorst (279)** en **Jantje Cornelis Offeringa**, wonende te Helpman (Wijk A Helpman 7), te Haren (Wijk A Haren 1) en te Helpman (Wijk A Helpman 6), is geboren op woensdag 21 juni 1786, is gedoopt te Groningen, is overleden op zondag 14 april 1850 te Haren. Egbert werd 63 jaar, 9 maanden en 24 dagen.

Woont in 1830 op het adres Helpman, Wijk A, Nr. 6 samen met zijn vrouw, vijf kinderen, oom Jannes Wilphorst, de inwonende knecht Aldert Kamphuis en de inwonende werkmeiden Bougien Eitens en Grietje Heithuis.

Bevelschrift van het Gerecht van Selwerd en Sappemeer 9 juli 1807
De invorderaren van Justitie en Roroede gelden moeten overgaan tot invordering.
Reinder Berends (Marring): Noordlaren f.166,22 + Glimmen f.98,77;
Jan Swartwold: Onnen f.148,13 + Haren f.352,21 + Essen en Dilgt f.95,15 + Hoornschedijk en Hemmen f.115,20;
Egbert Wilphorst: Helpman f.401,51.
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 2095).

Bevelschrift van het Gerecht van Selwerd en Sappemeer 18 augustus 1807
De invorderaren van Justitie en Roroede gelden worden gelast van de ingezetenen de begrote lijftocht van de voormalige gesworen bijzitters over vier jaar in te vorderen.
Reinder Berends (Marring): Noordlaren f.43,42 + Glimmen f.25,79;
Jan Swartwold: Onnen f.38,67 + Haren f.92,01 + Essen en Dilgt f.24,97 + Hoornschedijk en Hemmen f.30,09;
Egbert Wilphorst: Helpman f.104,89.
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 2095).

Bevelschrift 1809 van de Drost van het Gorecht en Sappemeer
De invorderaren der Justitie en Roderoede gelden worden gelast van de ingezetenen de Justitiegelden over 1808 alsmede de bedragen der rekeningen van Financiën en Politie over de jaren 1806-1807-1808 in te vorderen.
Reind Berends (Marring): voor Noordlaren f.195,88 en voor Glimmen f.116,35;
Jan Swartwolt: voor Onnen f.174,59, voor Haren f.415,-, voor Essen en Dilgt f.112,59 en voor Hemmen en Hoornschedijk f.135,75;
Egbert Wilphorst: voor Helpman f.473,20
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 2096).

Akte 11 december 1827
Reinder Cornelis Bolt, landbouwer te Helpman, geeft volmacht aan Egbert Jans Wilphorst, landbouwer te Helpman, en Derk van den Berg, kastelein te Helpman, om des comparants belangen en zaken waar te nemen, voor te staan en te bevorderen. Volgt nog een omschrijving van de aan Wilphorst en Van den Berg toegekende bevoegdheden.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 103, Akte 364)

Nederlandsche staatscourant, 27 maart 1833
Door zijne majesteit zijn benoemd en aangesteld tot officieren bij den landstorm der provincie Groningen, de navolgende personen te Haren: tot majoor: D.G. Rengers Hora Siccama; tot kapiteins L. Rummerink en Jan Bos; tot 1ste luitenants: Egb Wilphorst en J. Veldman; tot 2de luitenants: R. Koops Rzn, G. Bolhuis, T.H. Brands en L. Homan.

Verslag dd 9 september 1841 van brandmeester E. Wilphorst en wijkmeester R. Tonkens
Verslag aan de burgemeester van den brand ten huize van Gerrit Stevens te Helpman, gemeente Haren, Letter A nr 11 op den 8 september 1841.
De brand openbaarde zich plm. half elf des morgens. De oorzaak (hoeveel onderzoek wij ook gedaan hebben) van de brand is alsnog onbekend. Hij was zeer hevig en verspreidde zich in een ogenblik tijds over het gansche dak. De wind was zuidwest en op dien stond zeer sterk. Ongelukkig, dat vele landlieden veldwaarts waren en dus geen ogenblikkelijke hulp konden aanbieden. Dan, dit gemis werd eenigszints vergoed, door de bewoners van den Heere- en Oosterweg.
Algemeen kweet ieder zich van zijne pligt. Wilde men echter eenige uitzondering maken, dan verdienen de namen van Hendrik Schraa, Hendrik de Boer, Willem de Jong en H. Stadlander loffelijke vermelding of beloning. Deze, als eerste aanvoerder van de brandspuit en gene als betoonde moed in het blusschen des brands.
Het huis van den eigenaar G. Stevens is voor brandschade gewaarborgd en wel voor f.1.500,- bij herbouw, terwijl de innerlijke waarde gesteld is op f.900,-.
De schade aan huismeubelen en het verlies van plm. 6 voer hooi, door Stevens opgegeven, bedraagt de som van f.120,-.
Zeer te betreuren is tevens de schade aan meubelen, kleederen, etc. van de twee kamerbewoners van bovengenoemde Stevens. Kornelis van Bergen en Henderikus Nagengast, beide vlijtige en brave arbeiders, verdienen in dezen ramp waarlijk ondersteuning. Hoewel de som van f.85,- (de eerste f.50,- en de tweede f.35,-) door hen gezamenlijk opgegeven gering is, is zij echter voor hen als arbeiders wezenlijk groot. Het ware te wenschen, dat u middelen aanwees, ter hunner ondersteuning, al was het ook, dat voor hen eene kollekte gedaan wierde.
Hoe geweldig de brand ook woedde en het zich eerst bedroevend liet aanzien , aangaande het verspreiden der vlammenaan belendende huizen, heeft alles zich echter gelukkig bepaald bij dat eene gebouw.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 74)

Brief 3 januari 1840 van Egbert Wilphorst te Helpman
Mijnheer de burgemeester. Wij hebben den 1 dezer ontwaard, dat er een van onze beste melkschapen vermistte, welke aan een ander melkschaap op den 25 december 1839 noch was vastgekoppeld en toen heeft geloopen op ons kampje agter het hof van de weduwe Bolhuis. Wij vermoeden, dat het is gestoolen, doch kunnen geheel niet gissen door wie. De overige schaapen zijn noch op genoemd kampje en het vermiste is aldaar bij de andere koppels schaapen niet te vinden. Ik vind mij verpligt u dit bekend te maken.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 73)

Groninger Courant, 2 september 1842

© 2020 - E.M. van Koldam

Wij zijn verzocht, het volgende te plaatsen:
Ter opluistering van den heugelijken gedenkdag van Groningens gezegende bevrijding in 1672, liet de kastelein F. Giezen, te Helpman, op maandag den 29 Augustus, twee fraai gemonteerde hoofdstellen vergalopperen. Dit hier weinig bekende volksvermaak had eene ontzaggelijke menigte toeschouwers uit Groningen en de omstreken aldaar doen zamenvloeijen, wier verwachting nogtans verre overtroffen werd. Zeven paarden dongen naar de uitgeloofde prijzen, waarvan de eerste behaald werd door het paard van den landbouwer E. Wilphorst, van Helpman, bij deze gelegenheid gedoopt met den naam van Barendje van Galen, en de tweede door het paard van den landbouwer E. Buirma, genoemd Galop. Mogt deze eerste wélgelukie proeve van eene meer met de natuur der paarden overeenkomenden wedren niet alleen den kastelein Giezen, maar ook andere liefhebbers aanmoedigen, om het eentoonige der harddraverijen nu en dan met eene galoppeerpartij af te wisselen!

Brief 16 september 1843 van de waarnemend gouverneur
Naar aanleiding eener bij mij ingekomene missive van de minister van Binnenlandsche Zaken van den 11 dezer zend ik u hiernevens eene dispositie van welgemelden heer minister van dien datum genomen op het adres van L. Wilphorst [= Egbert Jan Wilphorst?] onder uwe gemeente, daarbij verzoekende om een gedeelte rijksgrond tusschen Helpman en Haren in eigendom te mogen erlangen, welke zaak het onderwerp heeft uitgemaakt van uw missive van den 15 juli jl.
Ik verzoek u die dispositie, na van den inhoud kennis te hebben genomen, aan den belanghebbende uit te reiken.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

Bij raadsbesluit van 19 mei 1841 benoemd tot brandmeester voor Wijk A van het dorp Helpman.

Brief van 8 september 1843 van de brandmeester generaal L. van Oosten
Ter voldoening aan uw missive van den 19 mei 1841, heb ik de eer bij deze aan u eene voordragt te doen ter vervulling van de vacatures welke door de aftreding der brandmeesters in de onderscheidene wijken der gemeente reeds op den 1 mei dezes jaar zijn ontstaan, als
Haren, wijk A, den afgetredenen Roelf Koops Rzn
Haren, wijk B, den afgetredenen Otto Hoenderken
Onnen, wijk C, den afgetredenen Cornelius Hornhuis
Dilgt, wijk D, den afgetredenen Roelf Vos
Hoornschedijk, wijk E, den afgetredenen Reinder C. Hoenderken
Essen, wijk F, den afgetredenen Jan Berends Bosman
Noordlaren, wijk A, den afgetredenen Otto Cluiving
Noordlaren, wijk B, den afgetredenen Reinder Hoenderken
Glimmen, wijk C, den afgetredenen Jan Bos
Helpman, wijk A, den afgetredenen Egbert Wilphorst
Helpman, wijk B, den afgetredenen Hindrik Vorenkamp
Hoorn, wijk D, den afgetredenen Hindrik Bolhuis
Terwijl ik voor den heer A.W, Hoeksema te Helpman, Wijk C, die vroeger mij heeft te kennen gegeven, dat hij wel wenschte van deze functie te worden ontslagen voordraag: 1. Berend Mulder, zonder beroep, en 2. Arend de Boer, scheepstimmerman, beide woonachtig in de wijk C te Helpman.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76)

Brief 1 oktober 1844 aan de gouverneur
Ter voldoening aan uw missive van 10 september 1844 heb ik de eer u bij deze te berigten, dat in de vergadering van den raad dezer gemeente op 30 september jl. gehouden tot kandidaten ter vervulling der vacature in den raad ontstaan door het overlijden van Jan Wuffen te Helpman zijn benoemd geworden als eerste kandidaat Egbert Wilphorst te Helpman en als tweede kandidaat Arnoldus Willem Hoeksema, mede wonende aldaar. Dat ik het daarvan opgemaakt proces verbaal bij missive van heden heb gezonden aan Gedeputeerde Staten dezer provincie.
Het zoude mij aangenaam zijn dat de eerst voorgedragen kandidaat tot lid van den raad dezer gemeente werd benoemd. Dezelve heeft verklaard benoemd wordende die functie te zullen aanvaarden.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111).

Wordt in oktober 1844 raadslid van de gemeente Haren als opvolger van Jans Wuffen. Blijft raadslid tot zijn overlijden op 14 april 1850.

Brief 10 november aan L. Rummerink, W. Homan, E. Wilphorst, J. Bos en G. Bolhuis.
Verzonden de formulieren tot de organisatie van de nachtwachts ieder in zijn gehucht.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 113).

Egbert trouwt op donderdag 4 mei 1815 te Haren op 28-jarige leeftijd met de 23-jarige **Alberdina Margaretha Swartwolt**, zie 245.1.

Van Egbert en Alberdina zijn negen kinderen bekend:

1 **Aaltje Wilphorst**, wonende te Haren (Wijk B Haren 1), is geboren op zondag 10 maart 1816 te Helpman, is overleden op maandag 9 juli 1900 te Groningen. Aaltje werd 84 jaar, 3 maanden en 29 dagen.
Aaltje trouwt op zondag 9 mei 1852 te Groningen op 36-jarige leeftijd met de 48-jarige **Roelf Geert Riga**, zie 177.9.

2 **Jan Egberts Wilphorst** (RAAD), landbouwer, wonende te Helpman (Wijk A Helpman 6), is geboren op vrijdag 20 februari 1818 te Haren, is overleden op dinsdag 23 december 1902 te Helpman. Jan werd 84 jaar, 10 maanden en 3 dagen.

Raadslid van de gemeente Haren van 1872 tot 1895.

Jan trouwt op donderdag 19 juni 1856 te Haren op 38-jarige leeftijd met de 27-jarige **Geesje Jansen**, dochter van **Adolf Jansen (101.7)** en **Grietje van Hemmen**. Geesje, wonende te Haren (Wijk A Middelhorst 38), aldaar (Wijk A Haren 39) en aldaar (Wijk A Haren 26), is geboren op woensdag 18 maart 1829 aldaar, is overleden op dinsdag 14 oktober 1890 te Helpman. Geesje werd 61 jaar, 6 maanden en 26 dagen.

3 **Jantien Wilphorst**, wonende te Helpman (Wijk A Helpman 6), is geboren op vrijdag 28 januari 1820 aldaar, is overleden op maandag 4 november 1895 te Groningen. Jantien werd 75 jaar, 9 maanden en 7 dagen.
Jantien trouwt op zaterdag 3 augustus 1844 te Haren op 24-jarige leeftijd met de 32-jarige **Harm Rijkens**. Harm, kastelein en logementshouder, is geboren in 1812 te Groningen, is overleden op maandag 29 april 1878 aldaar. Harm werd 66 jaar.

4 **Hilligje Wilphorst**, wonende te Helpman (Wijk A Helpman 6), is geboren op zaterdag 10 november 1821 aldaar, is overleden op vrijdag 11 augustus 1911 te Winschoten. Hilligje werd 89 jaar, 9 maanden en 1 dag.

© 2020 - E.M. van Koldam

Hilligje trouwt op zaterdag 28 juli 1849 te Haren op 27-jarige leeftijd (1) met de 27-jarige **Jan Hendrik Rabe**. Jan, scheepskapitein, is geboren in 1822 te Winschoten.
Hilligje trouwt op donderdag 18 april 1861 te Winschoten op 39-jarige leeftijd (2) met de 28-jarige **Theodorus Frederikus Mulder**. Theodorus, zilversmid, is geboren in 1833 te Winschoten.

5 **Janna Wilphorst** is geboren op zaterdag 1 november 1823 te Helpman, is overleden op woensdag 26 november 1823 aldaar. Janna werd 25 dagen.

6 **Roelf Wilphorst**, wonende te Helpman, is geboren op zondag 7 november 1824 aldaar, wonende Wijk A Helpman 6 aldaar, is overleden op vrijdag 18 juli 1828 aldaar, is als overleden aangegeven op vrijdag 18 juli 1828 te Haren (aangever overlijden was Jan Swartwolt (zie 245); getuige aangifte overlijden was Lammert Sluurman). Roelf werd 3 jaar, 8 maanden en 11 dagen.

7 **Egberdina Hinderika Wilphorst**, wonende te Helpman (Wijk A Helpman 6), is geboren op woensdag 18 april 1827 aldaar, is overleden op zondag 9 april 1905 te Groningen. Egberdina werd 77 jaar, 11 maanden en 22 dagen.
Egberdina trouwt op donderdag 3 februari 1853 te Groningen op 25-jarige leeftijd met de 29-jarige **Jan Jan Buning**. Jan, vleeshouwer, is geboren op dinsdag 3 juni 1823 te Groningen, is overleden op vrijdag 20 december 1889 aldaar. Jan werd 66 jaar, 6 maanden en 17 dagen.

8 **Roelof Wilphorst**, wonende te Helpman (Wijk A Helpman 6), is geboren op woensdag 7 januari 1829 aldaar, is overleden op dinsdag 19 december 1905 te Groningen. Roelof werd 76 jaar, 11 maanden en 12 dagen.

9 **Egbert Wilphorst** is geboren op dinsdag 24 mei 1831 te Helpman, is overleden op dinsdag 24 mei 1831 aldaar.

279 **Jan Egberts Wilphorst** (GH1812-164), zoon van **Egbert Jans Wilphorst** en **Jantien Jans**, is geboren op zaterdag 5 juni 1756 te Helpman, is gedoopt op woensdag 9 juni 1756 te Groningen, is overleden op woensdag 16 augustus 1820 te Helpman (in huis Helpman wijk A 7), is als overleden aangegeven op donderdag 17 augustus 1820 (getuigen aangifte overlijden waren Egbert Jans Wilphorst (zie 278) en Geert Hemmes (zie 102)). Jan werd 64 jaar, 2 maanden en 11 dagen.

Voogdijstelling26 juni 1801
Geert Jans te Haren zweert aan als principale voormond over de minderjarige kinderen van wijlen Jan Geerts (Elderenkamp) bij Bartruida Cornelis (Offeringa) in echte verwekt. Jan Egberts Wilphorst te Helpman wordt sibbevoogd en Berent Hindriks te Helpman vreemde voogd.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1496)

Akte 23 februari 1808
Jan Egberts Wilphorst gedenkt publiek te verhuren enige percelen hooijlandt te Onnen op vrijdag 26 februari 1808 in de Jagtwagen.
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 2011).

Verzonden brief gemeente, 4 oktober 1811
Maire Laclé voldoet op 4 oktober 1811 aan het verzoek van de prefect om de personen op te geven die in de gemeente Haren van aanzien zijn. Hij geeft 11 personen op, die naar zijn mening ("zonder daarmee tekort te doen aan de zodanige die daar niet op vermeld staan") boven de middelmaat in zijn mairie uitstijgen. Hij vermeldt daarbij ook een aantal gegevens per persoon en hun jaarlijks geschat inkomen. Verkort luidt zijn opgave: Roelf Koops (f.1.500,-), Jan Vos (f.2.000,-), Jan Swartwolt (f.1.500,-), Geert Buirma (f.2.500,-), Jan Egberts Wilphorst (f.1.500,-), Jannes Hoenderken (f.1.500,-), Jan Wuffen (f.1.500,-), Roelf Hammink (f.2.000,-), Roelf Kluiving (f.1.500,-), Hinderikus Hornhuis (f.1.500,-) en Cornelis Hendrik Tjaden Jullens (f.10.000,-). Behalve Tjaden Jullens zijn alle personen landbouwer. Tjaden Jullens woont op het huis te Glimmen.

Ingekomen stukken gemeente Haren, november 1811
De ontvangers van de belasting op de onbeschreven middelen doen een opgave. Deze belasting werd geheven bij het verhandelen van goederen en werd gewoonlijk in het belastingjaar zelf geïnd. De belasting is te vergelijken met de huidige BTW. Ontvanger in Noordlaren is Reinder Berends Marring (hij heeft dan nog geen familienaam en tekent met R. Berents), in Haren is dat Jan Swartwolt sr en in Helpman Jan Egberts Wilphorst. De opgave van Wilphorst is niet erg duidelijk. Die van Marring en Swartwolt zijn qua opzet vergelijkbaar (door mij afgerond op hele guldens):
- Wijn: Haren f.201,-, Noordlaren f.250,-;
- Jenever, brandewijn en bier: beide f.0,-;
- Bestiaal als van runderen, kalveren, schapen en varkens Haren f.967,-, Noordlaren f.325,- ;
- Vers gerookt en gezouten vlees of spek: beide f.0,-;
- Turf: Haren f.6.275,-, Noordlaren geen opgave, omdat alle impost op turf te Haren betaald wordt
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 44).

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 19 december 1816
De nabestaanden van Jantje Jans van Dijken, minderjarige dochter van Willemtje Berends te Helpman en wijlen Jan Harms van Dijken, overleden op 12 juni 1814, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Marten Meijer, schipper te Helpman, aangehuwde oom
- Dietert Dijken, arbeider te Haren, oud-oom
- Jan Egberts Wilphorst, landbouwer te Helpman, neef
Aanwezig van moederszijde:
- Berend Hendriks, landbouwer te Helpman, grootvader
- Hindrik Berends, landbouwer te Adorp, oom
- Jan Berends, landbouwer te Helpman, oom
Willemtje Berends blijft voogd. Jan Egberts Wilphorst wordt benoemd tot toeziend voogd
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 111, zaak 1816/128)

Akte 14 mei 1818
Wolter Goosens Groenendal, landbouwer te Helpman, en zijn vrouw Trijntje Mendersing verkopen aan Jan Egberts Wilphorst, landbouwer, en zijn vrouw Jantje Cornelis Offringa, ook wonende te Helpman, eene behuizinge getekend letter A nr 7, staande en gelegen op vrij eigen grond aan de straat te Helpman, zwettende ten noorden Jakob Bolhuis, ten oosten de Hereweg, ten zuiden de kopers en de Boereweg en ten westen G. Buirma. De prijs bedraagt f.600,-
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 40, Akte 217)

Brief provinciaal bestuur 7 oktober 1818

© 2020 - E.M. van Koldam

Resolutie onderhoud en verdieping van het Hoornschediep samen met de provincie Drenthe. Instelling commissie. Vanuit Haren worden in de commissie benoemd: C.W. Haack, C.H. Tjaden Jullens, J. Vos en Jan. E. Wilphorst. Haack wordt benoemd tot president.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 51).

Brief 5 maart 1819
Aan J.E. Wilphorst, J. Vos en J. Hoenderken wordt bericht, dat zij per 27 januari 1819 benoemd zijn als lid van de commissie van gezondheid en opziener over de paarden.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 99)

Jan gaat in ondertrouw op vrijdag 8 juli 1785 te Groningen op 29-jarige leeftijd met de 25-jarige **Jantje Cornelis Offeringa**, dochter van **Cornelis Hilbrandts Offeringa** en **Geesje Wolters**. Jantje, wonende te Helpman (Wijk A Helpman 7), is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 5 augustus 1759 te Groningen, is overleden op zondag 12 april 1840 te Helpman. Jantje werd 80 jaar, 8 maanden en 7 dagen.

Woonde in 1830 op het adres Helpman, Wijk A, Nr. 7 samen met de inwonende werkmeid Geessien Alles van der Veen. Haar zoon Egbert Wilphorst woonde naast haar op Nr. 6.

Brief 23 mei 1826 van de gouverneur
Naar aanleiding van eener missive van den heer Administrateur voor het Onderwijs, de Kunsten en de Wetenschappen van 12 dezer, zend ik u hiernevens afschrift van het besluit van Zijne Majesteit van den 2 dezer, waarbij ter gedeeltelijke afdoening der schulden ten laste der scholen te Helpman en te Horenschedijk rijkssubsidiën van f.500, en f.75,- worden verleend.
Ik verzoek u hiervan kennis te geven aan de belanghebbenden en daarop te attenderen bij gelegenheid van het bepalen der som van belasting ter delging van de voorschrevene schulden.
** Bijlage Koninklijk Besluit.
Wij Willem, bij de gratie Gods, Koning der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau, Groot-Hertog van Luxemburg, enz.
Op de rekeste van de volmagten der scholen te Helpen en Hoornschedijk, gehuchten onder de gemeente Haren (Groningen) houdende verzoek om subsidie uit 's lands kas tot geheele of gedeeltelijke voldoening der schulden ten laste dier scholen bestaande, herkomstig van eene tijdens derzelve stichting gedane geldleening.
Gezien het rapport van onze minister van Binnenlandsche Zaken van 28 april 1826, benevens de daarbij gevoegde missive van den gouverneur van voormelde provincie, waaruit blijkt, dat het daarstellen eener buitengewoone belasting tot de voldoening der achterstallige schulden en der kosten, welke vereischt mogten voor het in orde brengen der bedoelde scholen, teneinde dezelve naar aanleiding van ons besluit van 4 juni 1825 tegen den 1 januari 1827 in eenen goeden staat aan de burgerlijke gemeente over te leveren, voor de gemelde gehuchten zeer drukkende zoude zijn.
Hebben goed gevonden en verstaan ons te laten gevallen, dat ter gedeeltelijke afdoening der schulden, ten laste der bovengenoemde scholen bestaande, een rijksonderstand aan het gehucht Helpman ten bedrage van f.500,- en aan het gehucht de Hoornschedijk ten bedrage van f.75,-, overeenkomstig de hiernevens gevoegde specifieke lijst worde verstrekt.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 59)

Verklaring weduwe Jan Egberts Wilphorst 1 september 1826
Ondergetekende weduwe van Jan Egberts Wilphorst [= Jantje Cornelis Offeringa] woonachtig te Helpman verklaart door dezen ontvangen te hebben van het plaatselijk bestuur van Haren de som van f.500,-, zijnde eene rijkssubsidie door Zijne Majesteit bij besluit van den 2 mei 1826 verleend ter vermindering en aflossing eener schuld ten laste der school te Helpman bestaand ter somma van f.1.066, 666 aan mij competerende wegens door de schoolvoogden op rente genomen kap[itaal en daarop verschenen interessen
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 59)

Overzicht 5 april 1841 opgemaakt door de gemeente-ontvanger H.J. Quintus
Lijst der weduwen in de gemeente Haren woonachtig, welke jaarlijks in 's Rijks directe belastingen, het patentregt daaronder niet begrepen, f.20,- en daarboven betalen.
Weduwe J. Swartwolt, te Haren, zonder beroep; weduwe J.P. Oosting, te Haren, zonder beroep; weduwe K.H. van der Es, te Haren, landbouwersche; weduwe L. Bolhuis, te Haren, landbouwersche; weduwe W. Eising, te Onnen, landbouwersche; weduwe J.J. Sipkes [Sipkema te Waterhuizen], te Haren, landbouwersche; weduwe D. van der Veen, te Haren, landbouwersche; weduwe G. Hemmes, te Haren, landbouwersche; weduwe E. Bolhuis, te Helpman, landbouwersche; weduwe J.E. Wilphorst, te Helpman, landbouwersche; weduwe W. Groenendal, te Helpman, landbouwersche; weduwe W.J. Quintus, te Helpman, zonder beroep; weduwe [J.H.] Nauta, te Helpman, zonder beroep; weduwe A.J. van Dijken, te Haren, landbouwersche; weduwe R. Kluiving, te Noordlaren, landbouwersche; weduwe K. Brands [Brants], te Noordlaren, landbouwersche; weduwe J.H. Timmer, te Noordlaren, landbouwersche; weduwe J. Hoenderken, te Noordlaren, landbouwersche; weduwe Ypeij, te Helpman, zonder beroep; weduwe J. Vos, te Haren, zonder beroep; Trientje Abelius [Trijntje Abels], te Helpman, landbouwersche; weduwe J.J. Bos, te Noordlaren, landbouwersche; weduwe G. Buirma [= Gezina Buirma?], te Helpman, zonder beroep; weduwe J. Gortemaker, te Haren, landbouwersche; weduwe H.R. Kloots [= Henderica Ottens, maar die is al in 1830 overleden], te Noordlaren, landbouwersche; weduwe A. Reiger, te Haren, zonder beroep.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 74)

Van Jan en Jantje zijn vijf kinderen bekend:

1 **Egbert Jans Wilphorst** is geboren op woensdag 21 juni 1786, is gedoopt te Groningen, zie 278.

2 **Geesje Jans Wilphorst** (L-00217), wonende te Haren (Wijk F Essen 2), aldaar (Wijk B Haren 1) en aldaar, is geboren te Helpman, is gedoopt op woensdag 20 mei 1789 te Groningen, wonende Wijk B Haren 1 te Haren, is overleden op vrijdag 15 april 1853 aldaar. Geesje werd 63 jaar, 10 maanden en 26 dagen.

Woonde in 1830 als weduwe van Geert Hemmes op het adres Haren Wijk F Nr 2 Essen samen met vier kinderen, de inwonende knecht Geert Post en de inwonende werkmeid Jantien Boelens.

Akte 15 februari 1827
Comparanten:
1. Hindrik Berends Bosman, landbouwer te Adorp, voor en in naam zijne ehevrouw Aaltje Hemmes;
2. Geesje Wilphorst, landbouwersche, wonende onder Groningen, als moeder en wettige voogdesse over hare minderjarige kinderen bij wijlen Geert Hemmes in echte verwekt, als representerende hunnen vader;
3. Willem Meulman, landbouwer, wonende te Eelde, als voogd over Geert Bolhuis, minderjarige zoon van en representerende zijne moeder Grietje Hemmes bij wijlen Popke Bolhuis in echte verwekt.
Te zamen eenige erfgenamen van wijlen Hemme Geerts en Grietje Cornelis, in leven ehelieden.
Zij geven aan publiek te willen verhuren:
a. De behuizinge met derzelver hoven en heem, staande en gelegen te Noorderhogebrugge bij Groningen met uitzondering der

aan dezelve belendende hooischuur en noch een aan hetzelve belendende kamertje met paarden en koeistallen, zijnde het zoogenaamde schooltje, getekend letter W nr 48;
b. De woning en de behuizinge, getekend nr 80, staande bij de Noorderhogebrugge onder Zuidwolde, thans bewoond door Jan Pauwels;
c. Een behuizinge, bestaande in drie kamers, getekend nr 81 met het schuurtje mede aldaar staande;
d. Het zogenaamde schooltje, getekend nr 48
e. Diverse percelen land.
Geesje Wilphorst verklaart voor zichzelf en voor haar kinderen nog enige percelen land te willen verhuren.
Verhuur vindt vervolgens plaats aan diverse personen, die geen relatie met Haren hebben.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 97, Akte 80)

Brief burgemeester van Bedum dd 29 oktober 1829
Zekere Pieter Jans Huizinga, landbouwer te Zuidwolde geeft mij te kennen, dat hij in zijnen dienst heeft gehad Geert Jans Post, thans woonachtig bij de weduwe Geert Hemmes te Haren en dat deze Geert Jans Post in stilte van hem is vertrokken onder te betalen zestien gulden voor een xxx en boom, welke hij voor hem gekocht en betaald had ofwel hem dit goed terug te bezorgen, hetgeen ter zijner keus was verbleven, terwijl daarentegen Geert Jans Post bij hem had achter gelaten een kist en een zigt, zonder daarop order te hebben gesteld.
Mag ik u verzoeken genoemden Geert Jans Post hierover voor u te doen komen en denzelven te vermanen daaromtrent order te stellen, daar anders nog gevaar loopt, dat de zaak wordende gebragt ter cognitie van de officier van justitie, in onaangename omstandigheden te geraken en mij over de uitkomst te berichten.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 62)

Overzicht 5 april 1841 opgemaakt door de gemeente-ontvanger H.J. Quintus
Lijst der weduwen in de gemeente Haren woonachtig, welke jaarlijks in 's Rijks directe belastingen, het patentregt daaronder niet begrepen, f.20,- en daarboven betalen.
Weduwe J. Swartwolt, te Haren, zonder beroep; weduwe J.P. Oosting, te Haren, zonder beroep; weduwe K.H. van der Es, te Haren, landbouwersche; weduwe L. Bolhuis, te Haren, landbouwersche; weduwe W. Eising, te Onnen, landbouwersche; weduwe J.J. Sipkes [Sipkema te Waterhuizen], te Haren, landbouwersche; weduwe D. van der Veen, te Haren, landbouwersche; weduwe G. Hemmes, te Haren, landbouwersche; weduwe E. Bolhuis, te Helpman, landbouwersche; weduwe J.E. Wilphorst, te Helpman, landbouwersche; weduwe W. Groenendal, te Helpman, landbouwersche; weduwe W.J. Quintus, te Helpman, zonder beroep; weduwe [J.H.] Nauta, te Helpman, zonder beroep; weduwe A.J. van Dijken, te Haren, landbouwersche; weduwe R. Kluiving, te Noordlaren, landbouwersche; weduwe K. Brands [Brants], te Noordlaren, landbouwersche; weduwe J.H. Timmer, te Noordlaren, landbouwersche; weduwe J. Hoenderken, te Noordlaren, landbouwersche; weduwe Ypeij, te Helpman, zonder beroep; weduwe J. Vos, te Haren, zonder beroep; Trientje Abelius [Trijntje Abels], te Helpman, landbouwersche; weduwe J.J. Bos, te Noordlaren, landbouwersche; weduwe G. Buirma [= Gezina Buirma?], te Helpman, zonder beroep; weduwe J. Gortemaker, te Haren, landbouwersche; weduwe H.R. Kloots [= Henderica Ottens, maar die is al in 1830 overleden], te Noordlaren, landbouwersche; weduwe A. Reiger, te Haren, zonder beroep.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 74)

Groninger Courant, 7 januari 1851
Ten overstaan van Mr. J.W. Quintus, notaris te Groningen, zal, op dingsdag den 21sten Januarij 1851, des avonds te 7 uur, ten huize van den
kastelein F. Giezen, te Helpman, publiek worden verkocht: eene ruime behuizing met grooten tuin, zeer geschikt tot zomerverblijf, staande en gelegen westzijde aan den Straatweg te Helpman, wordende thans door T. Aling in huur bewoond, in eigendom toebehoorende aan de weduwe G. Hemmes.
Om te aanvaarden de tuin op Gregorie, de behuizing den 1sten Mei 1851. Te bezien daags vóór en op den verkoopdag, des namiddags van 1-3 uren.

Groninger Courant, 19 april 1853
Heden overleed, tot diepe droefheid, onze dierbare moeder en aangehuwde moeder Geessien Wilphorst, wedw. Geert Hemmes, in den ouderdom van bijna vierenzestig jaren. Het geloof in onzen Heer en Zaligmaker was haar troost in haar zacht uitieinde, hetwelk onze smart enigermate lenigt.
Haren, 15 april 1853. H. Hemmes, uit aller naam.

Geesje trouwt (kerk) op donderdag 1 juni 1809 te Haren (opbrengst collecte bij de trouwdienst: f.3,21 en extra vergoeding wegens trouwen buiten de openbare dienst f.9,45) op 20-jarige leeftijd met de 28-jarige **Geert Hemmes**, zie 102.

3 **Hinderikus Jans Wilphorst** (MIL-336), wonende te Helpman (Wijk A Helpman 7), is geboren aldaar, is gedoopt op donderdag 8 september 1791 te Groningen, is overleden op dinsdag 14 maart 1826 te Helpman. Hinderikus werd 34 jaar, 6 maanden en 6 dagen.

In het militieregister 1814 wordt vermeld dat Hinderikus Wilphorst voor de landstorm "buiten staat om ligchaamsgebrek" is.

4 **Jantje Jans Wilphorst**, wonende te Haren (Wijk F Essen 11) en aldaar (Wijk F Essen 9), is geboren te Helpman, is gedoopt op vrijdag 10 april 1795 te Groningen, is overleden op dinsdag 13 maart 1849 te Essen. Jantje werd 53 jaar, 11 maanden en 3 dagen.
Jantje trouwt op woensdag 17 mei 1815 te Haren (huwelijksgetuigen waren Hindrik Hindriks (zie 107), Lammert Arend Bazuin (zie 23), Jannes Egberts Wilphorst (zie 280) en Willem Egberts Wilphorst) op 20-jarige leeftijd met de 29-jarige **Jan Berends Hendriks Bosman**, zie 45.

5 **Cornelsjen Wilphorst** is geboren te Helpman, is gedoopt op woensdag 17 juni 1801 te Groningen.

280 **Jannes Egberts Wilphorst** (GH1812-166; MIL-334), zoon van **Egbert Jans Wilphorst** en **Jantien Jans**, landbouwer, wonende te Helpman (Wijk A Helpman 5) en aldaar (Wijk A Helpman 6), is geboren aldaar, is gedoopt op woensdag 14 februari 1776 te Groningen, is overleden op maandag 3 december 1832 te Helpman. Jannes werd 56 jaar, 9 maanden en 19 dagen.

Is in 1814 boerenknecht bij Ebo Bolhuis.

Uitspraak 21 september 1815 rechtbank van eerste aanleg te Groningen
Beklaagde is Jannes Egberts Wilphorst. Hij heeft volgens het relaas van de buitengewoon opziener der jagt in het eerste district der provincie Groningen van 30 juli 1815 zich op die datum schuldig gemaakt aan overtreding van het reglement op de Jagt en de Visscherij door te vissen in de Maar achter Helpman. Hij wordt veroordeeld tot f.25,- boete en de kosten van de procedure. Voorts

worden zijn visgerei en zijn polsstok verbeurd verklaard.
(Groninger Archieven, toegang 144, inventaris nr 46, zaak 161)

281 **Eite Jans van Wolde** (GH1812-021), zoon van **Jan Hendriks** en **Hendrikje Gerrits**, landbouwer, wonende te Haren, is gedoopt op maandag 26 december 1735 te Eelde, wonende Wijk A Haren 23 te Haren, is overleden op vrijdag 9 februari 1821 aldaar. Eite werd 85 jaar, 1 maand en 14 dagen.

Akte 2 april 1771
Jan Warmolts verkoopt aan Gerrit Jansen en Annegien Berents, echtelieden, een huis met en hof, staande aan de westkant van de straat te Haren, zijnde kerkengrond, doende jaarlijks aan de kerk f.2,-. Wordende tegenwoordig bewoond en gebruikt door Jan Roelefs en Hester Borgers en Eite Jans en Grietjen Roelfs. Hebbende tot naaster zwetten ten noorden, westen en oosten kerkengrond en ten oosten de Haarder straat. De verkoper behoudt zich hierbij het recht voor om op predikdagen zijn peerden en wagen in de schuur van verkochte behuizing te mogen zetten en zal daarvoor f.2,- per jaar te betalen. De koopprijs bedraagt f.600,-. De kopers betalen hiervan zelf f.600,-. De andere f.600,- wordt voor de kopers voldaan door predikant J. Meijer en juffrouw ten Oever, echtelieden, die daarvoor gereserveerde eigendom krijgen.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1613)

Groninger Courant, 10 maart 1807
De procureurs J. Versteegh en zoon in qlté, gedenken op donderdag den 12 maart 1806, 's avonds te 6 uuren, ten huize van den kastelein Olchert Heijkens in de Oosterstraat in de Swaan te Groningen, publyk bij strijkgeld te verkopen, de eigendommen van navolgende landerijen:
I. Een grote boerenplaatse te Haren en Onnen gelegen, wordende door Jan Luikas en vrouw bij hunne behuizinge, staande aan de westkant van de straat te Haren in vaste en altoosduurende beklemminge gebruikt 's jaars voor 124 gld.
II. Twee kampen en een stuk hooyland te Haren gelegen, zo door Eyte Jans en vrouw onder hunne behuizinge op de eene kamp staande, in vaste beklemminge word gebruikt 's jaars voor 50 gld.
III. tm V. niet vermeld

Akte 23 december 1819
Openbare verkoop bij Christoffer van Boekeren op 23 december 1819 ten verzoeke van:
1. Aaltien Ebbing, getrouwd met Jan Pathuis, te Haren;
4. Ebbing Ebbings te Onnen;
7. Jeigien Gelmers, getrouwd met Antoni van Hemmen, te Onnen;
De eerste zes voor 1/7 en de comparanten zeven tm negen samen voor 1/7 erfgenamen van wijlen Hindrik Ebbing en Harmtien Heiting, in leven echtelieden te Onnen en aldaar overleden in 1812 en 1813.
De te verkopen vaste goederen zijn:
55. de eigendom van twee kampen behuisd land, de Jagerskampen genaamd, onder Haren gelegen, worden door Eite Jans en vrouw onder vaste beklemming gebruikt voor jaarlijks f.50,-;
De kopers zijn:
Perceel 55: Jan Vos namens de heer Albert Reiger te Groningen, voor f.1.226,-;
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr.93, Akte 527)

Eite trouwt op zondag 9 mei 1762 te Haren op 26-jarige leeftijd met de ongeveer 25-jarige **Grietje Jans**, dochter van **Jannes Roelfs** en **Grietje Harms**. Grietje, wonende te Haren, is geboren rond 1737 aldaar (doop niet te vinden in Haren en Eelde), wonende Wijk A Haren 23 aldaar, is overleden op maandag 21 december 1812 aldaar, is als overleden aangegeven op woensdag 23 december 1812 aldaar (aangever overlijden was Eite Jans van Wolde (zie 281); getuige aangifte overlijden was Jannes Jacobs van Loo (zie 169)). Grietje werd ongeveer 75 jaar.

Van Eite en Grietje zijn twee kinderen bekend:

1 **Hinderkien Eijtens van Wolde**, landbouwer, wonende te Noordlaren (Wijk C Glimmen 11) en te Haren (Wijk B Haren 11), is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 18 juli 1762 aldaar, is overleden op maandag 19 april 1847 aldaar. Hinderkien werd 84 jaar, 9 maanden en 1 dag.

Register ledematen kerk Noordlaren 1793
Op den 30 april zijn op belijdenis aangenomen de volgende personen: Hinderkien Eitens, huisvrouw van Joannes Westerhof, etc.

Hinderkje Eijtes, huisvrouw van Roelf Coops wordt in juni 1796 lidmaat van de kerk te Haren met attestatie vanuit Noordlaren.

Hinderkien trouwt (kerk) op woensdag 20 september 1786 te Noordlaren (Johannes Westerhof van de Punt en Hinderkien Aikens van Haren) op 24-jarige leeftijd (1) met de 27-jarige **Jan Westerhof**, zoon van **Johannes Westerhoff** en **Anna Willemsum**. Jan, wonende te Noordlaren, is geboren te De Punt (Wijk C Glimmen), is gedoopt op donderdag 22 maart 1759 te Noordlaren, is overleden voor 1795. Jan werd hoogstens 35 jaar, 9 maanden en 10 dagen.

Groninger Courant, 24 maart 1789
Monsr. J. Westerhof op de Punt presenteert te verhuuren een behuizinge en hof tot Haren, aan de westkante van de Straate, voorzien met 2 voorkamers en agterkeuken met regenbak en koperen kraanen, en stallinge voor paarden en beesten, om aanstonds of op may 1789 aan te vaarden.
Nog presenteert Monsr. J. Westerhof op de Punt te verhuuren, een borgje, bestaande in 2 voorkamers en bovenkamer, met een schuure met stallinge voor paarden en besten, en hovinge met vrugtdragende bomen en met of zonder landerijen, om op may 1789 te aanvaarden.

Akte 6 november 1789
Jannes Westerhoff verkoopt aan de heer Jullens te Glimmen 3,5 mat hooiland te Glimmen voor f.550,-.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1615, pagina 244)

Akte 9 november 1789
Jannes Westerhoff verklaard geleend te hebben van de heer Jullens het bedrag van f.1.600,- tegen 3,5%.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1615, pagina 244)

Akte 23 november 1789
Coenraad Grootholman, predikant te Noordlaren en zijn vrouw Roelfijn Woelesius en Otte Hoenderken en Tale Hammink tezamen erfgenamen van Arendina Hoenderken, weduwe Hammink, verklaren verpacht te hebben aan Johannes Westerhoff en Hinderkien Eijtes, echtelieden, de behuizing en hof aan de westkant van de straat gelegen. Bestaande de behuizing uit twee

voorkamers, een achter keuken met regenbak en koperen kranen, met de schuur en mag deze behuizing niet aan een smid of schoenmaker worden verkocht om daar nering in te doen. Ten noorden Lucas Roelfs, ten oosten de grond langs de Straat, ten zuiden de boerendrift of steeg en ten westen Christoffer Alberts weduwe. De pacht is voor 24 jaar en de prijs is f.2.000,-.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1615, pagina 254)

Groninger Courant, 9 maart 1790
Monsr. J. Westerhof op de Punt presenteert te verhuuren, een borgje met hoven, en met of zonder landerijen bij De Punt, 2 uur van Groningen gelegen, om hetzelve anstonds of op may 1790 te aanvaarden. Nog presenteert de zelve te verhuuren, een borgje tot Haren aan de straat staande met hovinge bestaande in 2 voorkamers, agterkeuken, regenbak met koperen kranen en met schuure net stallinge voor paarden en beesten, om hetzelve op aanstaande may te aanvaarden.

Register ledematen kerk Noordlaren 1793
Op den 30 april zijn op belijdenis aangenomen de volgende personen: Hinderkien Eitens, huisvrouw van Joannes Westerhof, etc.

Groninger Courant, 5 maart 1793
NB. Een huis en tuin, genaamt het Borgje, gelegen bij de Groninger Punt, voorzien met twee beneden en een bovenkamer en agterkeuken, met of zonder landerijen, is te huur, om het zelve aan te varen, tegens den 1 april of den 1 maij 1793, nader te bevragen en te huuren bij de kastelein J. Westerhof op de Punt.

Hinderkien trouwt op zondag 19 juli 1795 te Vries op 33-jarige leeftijd (2) met de 28-jarige **Roelf Koops**, zie 156.

2 **Jannes van Wolde** is geboren op zondag 23 oktober 1768 te Haren, is gedoopt op zondag 30 oktober 1768 aldaar, zie 282.

282 **Jannes van Wolde** (GH1812-022; MIL-159), zoon van **Eite Jans van Wolde (281)** en **Grietje Jans**, wonende te Haren (Wijk A Haren 23), aldaar (Wijk B Haren 11) en aldaar, is geboren op zondag 23 oktober 1768 aldaar, is gedoopt op zondag 30 oktober 1768 aldaar, wonende Wijk B Haren 11 aldaar, is overleden op dinsdag 3 juli 1832 aldaar, is als overleden aangegeven op woensdag 4 juli 1832 aldaar (aangever overlijden was Roelf Koops (zie 156); getuige aangifte overlijden was Jan Pieters (zie 179.1)). Jannes werd 63 jaar, 8 maanden en 10 dagen.

Is in 1815 vrijgesteld van de landmilitie om lijfsgebreken.

Jannes trouwt (kerk) op zondag 22 augustus 1802 te Haren op 33-jarige leeftijd met de 25-jarige **Trijntje Hendriks Mulder**, dochter van **Hindrik Lammerts Mulder** en **Zwaantje Jans**. Trijntje, wonende te Haren, is geboren te Eelde, is gedoopt op zondag 16 februari 1777 aldaar, wonende Wijk A Haren 23 te Haren, is overleden op zaterdag 20 maart 1819 aldaar, is als overleden aangegeven op maandag 22 maart 1819 aldaar (aangever overlijden was Jannes van Wolde (zie 282); getuige aangifte overlijden was Roelf Koops (zie 156)). Trijntje werd 42 jaar, 1 maand en 4 dagen.

Laat bij overlijden geen onroerende goederen na.

Van Jannes en Trijntje zijn drie kinderen bekend:

1 **Grietje van Wolde** is gedoopt op zondag 24 oktober 1802 te Haren.

2 **Eite van Wolde**, sergeant, is geboren op vrijdag 10 augustus 1804 te Haren, is gedoopt op zondag 19 augustus 1804 aldaar, is overleden op maandag 22 oktober 1832 te 's Gravenhage. Eite werd 28 jaar, 2 maanden en 12 dagen.
Eite trouwt op woensdag 11 januari 1832 te Amersfoort op 27-jarige leeftijd met de 25-jarige **Antje Johanna van Kalken**. Antje is geboren in 1807 te Amersfoort.
Antje was later gehuwd (2) met **Pieter Boon**.<328,329>

3 **Hinderkjen van Wolde** is gedoopt op woensdag 16 december 1807 te Haren.

283 **Boele Obbes Woldendorp** (GH1812-154), landbouwer, wonende te Haren (Wijk C Waterhuizen 32) en aldaar, is gedoopt op zondag 19 maart 1752 te Kropswolde, wonende Wijk C Waterhuizen 32 te Haren, is overleden op dinsdag 7 juli 1818 te Waterhuizen, is als overleden aangegeven op woensdag 8 juli 1818 te Haren (aangever overlijden was Jan Jans Sipkema; getuige aangifte overlijden was Jan Jans Veenema). Boele werd 66 jaar, 3 maanden en 18 dagen.

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 13 augustus 1818
De nabestaanden van Obbe en Jan Boeles Woldendorp, minderjarige kinderen van Aaltje Jans Groenewold, koemelkster op de Waterhuizen, en wijlen Boele Obbes Woldendorp, komen samen.
Van moederszijde is aanwezig:
- Jan Popke Oostingh, heelmeester te Haren, goede vriend.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 111, zaak 1818/95)

Akte 19 november 1818
De erven van Boele Obbes Woldendorp verkopen C32 te Waterhuizen. De erven zijn:
- dochter Annegien Boelens Woldendorp, echtgenote van Jan Hindriks Broekhuis, landbouwer te Harkstede, uit het huwelijk van Boele met Grietje Berends;
- Obbe en Jan Boelens Woldendorp, kinderen uit het tweede huwelijk van Boele met Aaltje Jans, die optreedt als voogdes. Toeziend voogd is Jan Hindriks Broekhuis.
C 32 is een der Waterhuizen met beklemming van het heem waar het huis op staat. Blote eigenaar is de Nederlandsch Hervormde Gemeente te Groningen. De huur bedraagt f.40,- per jaar. De boerderij is aan Boele toegescheiden bij de verdeling van de mandelige boedel van hem en zijn eerste vrouw, Grietje Berends, op de 11e van de louwmaand 1810.
Koper voor f.2.525,- is het Fonds tot instandhouding van de Nederduitsch Hervormde Gemeente te Groningen.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr. 84, Akte 611)

Boele trouwt (kerk) op zondag 17 december 1775 op 23-jarige leeftijd (1) met **Grietje Berends**. Grietje is overleden in 1807 (OS).

Van Boele en Grietje is een kind bekend:

1 **Annegien Boelens Woldendorp** is gedoopt op zondag 26 januari 1777 te Westerbroek, is overleden op dinsdag 26 september 1826 te Harkstede. Annegien werd 49 jaar en 8 maanden.

© 2020 - E.M. van Koldam

Annegien trouwt op woensdag 13 november 1805 te Westerbroek (hc) (huwelijksgetuigen waren Boele Obbes Woldendorp (zie 283) en Grietje Berends) op 28-jarige leeftijd met de 43-jarige **Jan Hindriks Broekhuis**. Jan is geboren in 1762, is overleden op woensdag 18 januari 1843 te Harkstede. Jan werd 81 jaar.

Boele gaat in ondertrouw op zaterdag 14 oktober 1809 te Groningen op 57-jarige leeftijd (2) met de 34-jarige **Aaltje Jans Groenendal** (RW2). Aaltje, wonende te Haren (Wijk A Haren 19A), aldaar (Wijk A Haren 22) en aldaar, is geboren in 1775 te Groningen, wonende Wijk A Haren 22 te Haren, is overleden op vrijdag 4 juni 1852 aldaar. Aaltje werd 77 jaar.

Van Boele en Aaltje zijn twee kinderen bekend:

2 **Obbe Boelens Woldendorp** (RW1; L-00732), arbeider, wonende te Onnen, te Haren (Wijk A Haren 12) en aldaar (Wijk C Onnen 22A), is geboren op woensdag 27 februari 1811 te Westerbroek, is overleden op maandag 13 mei 1844 te Haren. Obbe werd 33 jaar, 2 maanden en 16 dagen.

Brief maart 1840 van O.B. Woldendorp aan Gedeputeerde Staten [betreft kopie]
Geeft met verschuldigde eerbied te kennen, de ondergeteekende Obbe Boelens Woldendorp, arbeider, wonende te Onnen, gemeente Haren.
Dat suppliant voornemens is op een door hem aangekocht stukje grond, bekend bij het kadaster onder sectie K, nr 808 gelegen ten westen van den straatweg van Groningen naar Assen, tusschen de tol nr 2 bij Voorveld en het dorp Haren, nabij de nummerpaal 53, een huisje te bouwen in de rigting van de aldaar staande huizen op ongeveer 11 a 12 ellen afstand van voornoemde straatweg.
Dat het suppliant bekend is, dat dusdanige bouwing langs groote wegen niet moge geschieden dan met uw toestemming.
Weshalve suppliant dienvolgens de vrijheid neemt zich tot u te wenden met zijn submis verzoek: dat het u moge behagen hem autorisatie te verleenen tot de bouwing hiervoor omschreven, zullende het hem bijzonder aaangenaam zijn spoedig bergt te ontvangen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 73)

Extract uit het register der resolutiën van Gedeputeerde Staten van Groningen dd 9 juni 1840
Geleezen eene missive van de administrateur der domeinen in het tweede ressort te Amsterdam dd 1 juni 1840, daarbij, in antwoord op de missive dezer vergadering van 21 april jl. en met terug zending der daarbij gevoegd zijnde stukken, deszelfs gevoelen mededeelende betrekkelijk een verzoek van O.B. Woldendorp, arbeider te Onnen gemeente Haren, strekkende ter bekoming van vergunning om langs den groten weg der eerste klasse nr 1 van Groningen naar Meppel onder gezegde gemeente nabij de nummerpaal 53 een huisje te mogen bouwen.
Nader gelet op het adres van O.B. Woldendorp, voornoemd, mitsgaders op de in dezen ingewonnen berigten van het plaatselijk bestuur van Haren en van den hoofdingenieur van den waterstaat in deze provincie, vervat in deszelven missives van den 5 maart en 10 april jl.
Is goedgevonden, overeenkomstig het gevoelen van den heer administrateur voornoemd, aan den adressant toe te staan het bouwen van het bedoelde huisje op de ten requeste aangeduide plaats en op eenen afstand van 25 ellen uit het midden des wegs en 5 ellen van de scheiding van het land van L. Rummering, zullende dezelve moeten worden geplaatst in de rigting van de twee overige aldaar staande huizen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 73)

Brief 31 oktober 1843 aan de officier van justitie
Ik heb de eer u bij deze toe te zenden een proces verbaal door mij opgemaakt omtrent een daareven gepleegde uit- en inwendige braak met diefstal gepaard aan en in het woonhuis van Obbe Boelens Woldendorp, arbeider, wonende aan den Straatweg in de nabijheidheid van ?????? [ik lees: gakel no 2] op de zoogenaamde Broekacker, aan den inhoud waarvan ik mij gedrage, met bijvoeging tevens dat ik zoo min als de bovengenoemde O.B. Woldendorp en diens vrouw, welke van 6,5 uur deze morgen tot 7 uren in den avond van huis waren geweest, eenig vermoeden omtrent de dader of daders kunnen maken, doch alleen uit de omstandigheden en het achter laten van voorwerpen van waarde vermoeden, dat de diefstal eerst kort voor de te huis komst van de belanghebbende heeft plaats gehad.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111)

Brief 2 november 1843 aan de officier van justitie
Ten vervolge op mijne missive van den 31 oktober jl. heb ik de eer u te berigten, dat O.B. Woldendorp mij de morgen, volgende op de diefstal bij hem begaan, heeft te kennen gegeven, dat hem alsnog was ontvreemd een zilveren cachet [= zegelstempel] en dat het van de deur afgebroken hangslot door hem aan stukken gebroken in het gras was terug gevonden.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111)

Obbe trouwt op zaterdag 6 mei 1837 te Haren op 26-jarige leeftijd (1) met de 23-jarige **Hinderika Buringa**, dochter van **Wigcher Alders Buiringa (111.4)** en **Grietje Pieters**. Hinderika, wonende te Haren en aldaar (Wijk C Onnen 22A), is geboren op vrijdag 5 november 1813 te Onnen (Wijk C Onnen 23), is als geboren aangegeven op zondag 7 november 1813 te Haren (aangever geboorte was Wigcher Alders Buiringa (zie 111.4); getuigen aangifte geboorte waren Jan Derks Hekman en Hendrik Berends de Jonge (zie 22.1)), is overleden op dinsdag 5 oktober 1841 te Harenermolen, is als overleden aangegeven op dinsdag 5 oktober 1841 (aangever overlijden was Obbe Boelens Woldendorp (zie 31.5); getuige aangifte overlijden was Lucas Oosterveld (zie 198.7)). Hinderika werd 27 jaar en 11 maanden.
Obbe trouwt op zaterdag 7 mei 1842 te Haren op 31-jarige leeftijd (2) met de 24-jarige **Knelsien Blom**, zie 31.5.

3 **Jan Boelens Woldendorp**, fuselier, wonende te Haren en aldaar (Wijk A Harenermolen 47), is geboren op dinsdag 31 mei 1814 aldaar (Wijk C Waterhuizen), is als geboren aangegeven op vrijdag 3 juni 1814 aldaar (aangever geboorte was Boele Obbes Woldendorp (zie 283)), is overleden op donderdag 25 september 1834 te Leeuwarden. Jan werd 20 jaar, 3 maanden en 25 dagen.

284 **Hendrik Jans Woldring** (GH1812-055, MIL-009), zoon van **Jan Jans Woldring** en **Hillechien Hendriks**, schoenmaker, wonende te Haren (Wijk B Haren 12) en aldaar (Wijk B Haren 23), is geboren op donderdag 15 maart 1781 aldaar, is overleden op dinsdag 12 april 1842 aldaar, is als overleden aangegeven op dinsdag 12 april 1842 aldaar (aangever overlijden was Hendrik Woldring (zie 74.11); getuige aangifte overlijden was Hendrik Haverdings (zie 98.2)). Hendrik werd 61 jaar en 28 dagen.

Woonde in 1830 op het adres Haren Wijk B Nr 23 samen met zijn vrouw, vier kinderen en de broers Harm en Lammert Homan als inwonende schoenmakersknechten.

Acte 28 april 1815
Warnerus Harms Ansingh verkoopt mede namens zijn vrouw Trijntje Buning de behuizing en tuin staande en gelegen te Haren aan

de oostzijde van de straat , nummer B23, zwettende ten noorden de weduwe Havinga, ten oosten de erven van wijlen schulte Rummerink, ten zuiden het kerkhof en ten westen de straat. Kopers zijn Hendrik Woldring, schoenmaker en zijn vrouw Pietertje Oosterveld. De koopprijs bedraagt f.1.025,-. Het perceel is door verkopers aangekocht bij stokleggingsbrief van 8 november 1805, geregistreerd in het protocol van ongezegelde stokleggingsbrieven van het Lib. Folio 250 28 december 1805.
(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 37, acte 171)

Proces verbaal openbare verhuring land 1 maart 1815
Hemme Geerts (Hemmes) te Noorderhogebrug houdt ten overstaan van notaris Reneke Gockinga, ten huize van de kastelein Christoffer van Boekeren een openbare verhuring voor en periode van 6 jaar van landerijen. Het gaat om de volgende percelen:
1. Een kamp land gelegen onder Hemmen, groot plusminus 5 grazen, het Hemmenland genaamd, om te weiden;
2. Twee stukken land gelegen onder Hemmen, het Leege genaamd, groot plusminus 6 grazen, liggende ten oosten van perceel 1, om te weiden;
3. Een kamp land, de Mikkenkamp genaamd, gelegen onder Haren, zwettende aan de Kerkelaan, om te bouwen;
4. Een kamp land, mede aldaar gelegen onder Haren, de Mikkenkamp genaamd, zwettende aan de Oosterweg, om te bouwen;
5. Plusminus 6 matten hooiland, gelegen onder Haren de Strobbenhorn genaamd, om te hooien en te weiden.
Het resultaat van de veilig is:
1. Hoogste bieder Willem Jans Buis, landbouwer te Essen, f.91,-, toegewezen;
2. Hoogste bieder Harm Bartelds, Jan Bartelds en Albert Jans aan de Hoornschedijk, f.95,- , toegewezen;
3. Hoogste bieder Willem Jans Buis, landbouwer te Essen, f.53,-, toegewezen;
4. Hoogste bieder Jan Hindriks Oosterveld, landbouwer te Haren, f.62,-, niet toegewezen;
5. Hoogste bieder Roelf Brinks, horlogemaker, Hindrik Woldring, schoenmaker en Arend Mulder, bakker, allen te Haren, f.53,-, toegewezen.
De getuigen waren Geert Buirma te Helpman en Roelf Meijer te Dilgt.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr 45, acte 231)

Groninger Courant, 10 juni 1825
VERKOOPING VAN BOOMEN
Ten overstaan van den griffier J. Veenhoven, Hzn, gedenkt Hindrik Woldring op woensdag den 15 junij 1825, des morgens precies te tien uur te beginnen, te Haren en Onnen, publiek te verkoopen: 1000 stuks aldaar gekapt liggende zware en ligte eiken boomen.

Acte 11 maart 1817
Warnerus Ansing, arbeider, mede namens Trijntje Buining, verklaard te hebben verkocht aan Hendrik Woldring, schoenmaker, en Pietertje Oosterveld, een stuk veenland gelegen ten oosten van Haren, groot ongeveer een half gras, zwettende ten noorden aan de Boereweg, ten oosten en te zuiden aan het land van Klaas Hendriks en ten westen aan het land van de weduwe Oosting.
(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 55, acte 120)

Brief 5 mei 1831 aan de gouverneur
Ik heb de eer u te berigten, dat van de aanstelling van Roelf Weeman, bezittende den 4den rang, tot schoolonderwijzer te Onnen aan de geregtigden is kennis gegeven, en dat die persoon op heden zijne post heeft aanvaard. Voorts dat de school te Onnen op 12 januari 1831 is vacant geworden en dat gezegde Roelf Weeman op den 14den daaraanvolgende is aangesteld tot provisionele onderwijzer aldaar en de schooldienst tot op heden heeft waargenomen, zoodat dezelve gedurende dien tijd der provisionele waarneming aanspraak heeft op de Rijksjaarwedde aan dien post verbonden, benevens den ouders van den overleden Jan Woldring, overleden 11 januari 1831, zijnde Hendrik Woldring en Pietertje Oosterveld wonende te Haren. Eindelijk, dat wij genoemde Roelf Weeman onder het oog hebben gebragt zijne verpligting, welke aan de onderwijzers in het algemeen is opgelegd bij het reglement ter bevordering van de koepokinenting, vervat in publicatie van Heren Gedeputeerde Staten dezer provincie van den 19 december 1825, en dat hij zich tot nakoming dezer bepalingen van genoemd reglement heeft verbonden en beloofd dezelve getrouwelijk te zullen in acht nemen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 105)

Hendrik trouwt op zondag 13 mei 1810 te Haren op 29-jarige leeftijd met de 28-jarige **Pietertje Oosterveld**, zie 198.1.

Van Hendrik en Pietertje zijn zes kinderen bekend:

1 **Jan Woldring**, schoolmeester, wonende te Haren (Wijk B Haren 23), is geboren op vrijdag 26 april 1811 aldaar, is gedoopt op zondag 5 mei 1811 aldaar, is overleden op dinsdag 11 januari 1831 aldaar. Jan werd 19 jaar, 8 maanden en 16 dagen.

Overleden in huis B23.

Brief 13 juli 1827 aan de Gouverneur
Ik heb de eer u door dezen kennis te geven, dat door de beroeping van den schoolmeester N.E. Dekker van Haren naar Finsterwolde deze post is vacant geworden en dat gedurende de vacature het onderwijs aldaar met overleg van den heer schoolopziener in dit district provisioneel zal worden waargenomen door Lubertus van Oosten, schoolonderwijzer te Onnen , bezittende den tweeden rang, en de school aldaar provisioneel zal worden vervuld door Jan Woldring, ondermeester te Haren. Verder vraagt de burgemeester om medewerking voor een spoedige finale vervulling van de vacature.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 103)

Brief 25 september 1827 aan de Schoolopziener
Daar de school van Onnen sedert het vertrek van L. van Oosten naar Haren, met voorkennis van u is waargenomen door J. Woldring, zoo neem ik de vrijheid om mij door deze bij u te informeren. Daar Van Oosten thans aangesteld is als onderwijzer te Haren, waarvan u wel onderrigt zult zijn, de school van Onnen thans vacant is. Ten dien einde proponere ik u of er niet een oproeping bij de ingezetenen konde geschieden, of zij niet deze jonge mensch met eenparigheid van stemmen zouden willen aannemen op de voorwaarden, zooals zijne voorzaten. Ik zou gaarne bij u gekomen hebben, maar ik ben een ogenblik uitgeweest.
Deze jonge mensch is voor zooverre als ik vermeen alle aanbeveling waardig.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 103)

Brief van de schoolopziener 27 september 1827
Ik heb met veel genoegen onlangs de school te Onnen bij J. Woldring bezocht en ik neem dus gaarne genoegen in alle maatregelen, die u neemen zal om dezen jongeling daar eene vaste aanstelling te bezorgen, terwijl ik u inmiddels eene spoedige herstelling tot vorige gezondheid toewensch.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 60)

Proces verbaal 3 oktober 1827
Op heden den 3 october 1827 des nademiddags te vier uren, compareerden voor ons, burgemeester van de gemeente Haren, de

stemgeregtigde ingezetenen van Onnen als daartoe opgeroepen bij kondiging van den 29 september jl., teneinde, ingevolge overeenkomst en goedvinden den heer schoolopziener blijkens missive van 27 september 1827, onderling over te gaan tot de verkiezing van een schoolonderwijzer aldaar, in plaats van L. van Oosten, beroepen en vertrokken naar Haren.
Waarvan de uitslag is geweest, dat door de aanwezige stemgeregtigden eenparig en met onderling genoegen tot schoolonderwijzer te Onnen, ter vervulling van de bovengenoemde vacature, is benoemd de persoon Jan Woldring, bezittende den vierden rang, thans provisioneel den schooldienst aldaar waarnemende en zulks onder dezelfde verpligtingen en voordelen als door zijn voorganger Van Oosten zijn waargenomen en genoten.
En hebben wij hiervan proces verbaal geformeerd, hetwelk door een commissie uit de stemgeregtigde ingezetenen, daartoe benoemd, met ons is ondertekend.
E. Everts, B. Berents, H. Breeman en J. van Trojen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 60)

Brief 9 april 1830 van schoolmeester J. Woldring
Daar u mij bij missive van den 4 dezer heeft aangeschreven om opgave te doen van het getal kinderen welke over 1828 voor rekening van het burgerlijk armenbestuur dezer gemeente onderwijs hebben ontvangen, heb ik het genoegen u daarop aan de voet dezes te berigten.
Elsje Luiken; schoolgeld f.3,-; schoolbehoeften f.1,50 (ouders Geert Luiken en Kornesje Schut)
Marten Luiken; schoolgeld f.3,-; schoolbehoeften f.1,50 (ouders Geert Luiken en Kornesje Schut)
Aaltje Luiken; schoolgeld f.3,-; schoolbehoeften f.1,50 (ouders Geert Luiken en Kornesje Schut)
Greetje Hindriks; schoolgeld f.3,-; schoolbehoeften f.1,50 (ouders Hindrik Hindriks en Aafje Smit)
Mij vleijende hiermede aan uw vermelde aanschrijving te hebben voldaan, heb ik de eer met hoogachting te zijn, uw dienaar, J. Woldring.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 63)

Brief 4 september 1830 van de gouverneur
Naar aanleiding eener missive van de Heer Administrateur voor het Onderwijs, de Kunsten en de Wetenschappen dd 23 augustus jl. geef ik u berigt, dat Zijne Majesteit bij besluit van 24 juli jl. aan Jan Woldring, openbaar schoolonderwijzer te Onnen, eene jaarwedde heeft verleend van f.80,-, in te gaan op 1 juli dezes jaars, onder voorwaarde, dat de gemeente Haren zal moeten voorzien in eene geschikte huisvesting van den onderwijzer, en dat voortaan ophoude het ter kost gaan bij de ingezetenen.
Ik verzoek u hiervan aan den opgemelden schoolonderwijzer kennis te geven en te zorgen, dat ten spoedigste de noodige voorstellen aan mij worden ingezonden ten einde eerlang kunne worden voldaan aan de door Z.M. gemaakte, hierboven vermelde voorwaarde.
[Het plaatselijk bestuur treft vervolgens een overeenkomst met Jan Woldring. Hij blijft inwonen bij zijn moeder in Haren en ontvangt daarvoor een vergoeding in geld]
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 63)

Notulen Burgemeester en Assessoren, 12 januari 1831
Schoolmeester J. Woldring te Onnen is overleden. In zijn plaats wordt benoemd ondermeester Roelf Weeman uit Haren
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 30).

Brief 13 januari 1831 aan de schoolopziener van het eerste district
Door dezen geef ik u kennis, dat de jeugdige schoolonderwijzer Jan Woldringh zeer onverwachts op den 11den dezer aan de gevolgen der zoogenaamde roodvonk, vergezeld van hevige koortsen is overleden. Smartelijk is dit verlies niet alleen voor mij, maar ook voor de ingezetenen van Onnen en anderen die den overledenen in zijnen minzamen omgang en vooral in zijne betrekking als onderwijzer der jeugd kenden, van welke hij diep wordt betreurd. Ten aanzien de provisionele waarneming van de schooldienst te Onnen geven wij u in overweging of het niet voegzaam zoude zijn daarmede ene week of veertien dagen te wachten, aangezien de roodvonk daar onder de kinderen heerschende zoude zijn. En dan nemen wij de vrijheid daartoe van onze zijde aan u voor te dragen Roelf Weeman, ondermeester te Haren, welke zijne dienst daarvoor ons heeft aangeboden.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 105)

Brief 14 januari 1831 aan de gouverneur
Ik heb de eer u door dezen te berigten, dat de jeugdige schoolonderwijzer J. Woldring te Onnen, zeer plotseling op den 11den dezer is overleden en dat de provisionele waarneming van de schooldienst aldaar in overleg met de heer schoolopziener van het eerste district, zal geschieden door Roelf Weeman, ondermeester te Haren.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 105)

Brief 5 mei 1831 aan de gouverneur
Ik heb de eer u te berigten, dat van de aanstelling van Roelf Weeman, bezittende den 4den rang, tot schoolonderwijzer te Onnen aan de geregtigden is kennis gegeven, en dat die persoon op heden zijne post heeft aanvaard. Voorts dat de school te Onnen op 12 januari 1831 is vacant geworden en dat gezegde Roelf Weeman op den 14den daaraanvolgende is aangesteld tot provisionele onderwijzer aldaar en de schooldienst tot op heden heeft waargenomen, zoodat dezelve gedurende dien tijd der provisionele waarneming aanspraak heeft op de Rijksjaarwedde aan dien post verbonden, benevens den ouders van den overleden Jan Woldring, overleden 11 januari 1831, zijnde Hendrik Woldring en Pietertje Oosterveld wonende te Haren. Eindelijk, dat wij genoemde Roelf Weeman onder het oog hebben gebragt zijne verpligting, welke aan de onderwijzers in het algemeen is opgelegd bij het reglement ter bevordering van de koepokinenting, vervat in publicatie van Heren Gedeputeerde Staten dezer provincie van den 19 december 1825, en dat hij zich tot nakoming dezer bepalingen van genoemd reglement heeft verbonden en beloofd dezelve getrouwelijk te zullen in acht nemen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 105)

2 **Jantje Woldring**, wonende te Haren, aldaar (Wijk B Haren 23), aldaar (Wijk C Onnen 18), aldaar (Wijk C Onnen 28), aldaar (Wijk C Onnen 35) en aldaar, is geboren op vrijdag 5 maart 1813 aldaar (Wijk B Haren 12), is als geboren aangegeven op zondag 7 maart 1813 (aangever geboorte was Hendrik Jans Woldring (zie 284); getuige aangifte geboorte was Christoffer van Boekeren (zie 32)), wonende Wijk C Onnen 35 aldaar, is overleden op vrijdag 18 juli 1873 te Onnen. Jantje werd 60 jaar, 4 maanden en 13 dagen.
Jantje trouwt op maandag 4 mei 1835 te Haren op 22-jarige leeftijd met de 25-jarige **Lucas Jans Oosterveld**, zie 197.5.

3 **Hendrik Woldring**, wonende te Haren en aldaar, is geboren op maandag 23 januari 1815 aldaar (Wijk B Haren 23), is als geboren aangegeven op dinsdag 24 januari 1815 aldaar (aangever geboorte was Hendrik Jans Woldring (zie 284); getuigen aangifte geboorte waren Geert Jans Stel (zie 241) en Roelf Koops (zie 156)), wonende Wijk B Haren 23 aldaar, is overleden op maandag 16 maart 1818 aldaar, is als overleden aangegeven op woensdag 18 maart 1818 aldaar (aangever overlijden was Hendrik Jans Woldring (zie 284); getuige aangifte overlijden was Jan Stel (zie 243)). Hendrik werd 3 jaar, 1 maand en 21 dagen.

4 **N.N. Woldring**, wonende te Haren, is geboren op maandag 7 april 1817 aldaar, wonende Wijk B Haren 25 aldaar, is overleden op maandag 7 april 1817 4 uur na de geboorte, is als overleden aangegeven op donderdag 10 april 1817 aldaar (aangever

© 2020 - E.M. van Koldam

overlijden was Hendrik Jans Woldring (zie 284); getuige aangifte overlijden was Jan Stel (zie 243)).

5 **Hendrik Woldring**, schoenmaker en landbouwer, wonende te Haren en aldaar (Wijk B Haren 23), is geboren op donderdag 8 oktober 1818 aldaar (Wijk B Haren 23), is als geboren aangegeven op donderdag 8 oktober 1818 aldaar (aangever geboorte was Hendrik Jans Woldring (zie 284); getuigen aangifte geboorte waren Hendrik Haverdings (zie 98.2) en Jan Geerts Stel (zie 242)), is overleden op zondag 31 maart 1901 aldaar. Hendrik werd 82 jaar, 5 maanden en 23 dagen.
Hendrik trouwt op zaterdag 10 mei 1851 te Haren op 32-jarige leeftijd met de 28-jarige **Alberdina Eisses**, zie 74.11.

6 **Hillechien Woldring**, wonende te Haren en aldaar (Wijk B Haren 23), is geboren op zaterdag 1 juni 1822 aldaar (Wijk B Haren 23), is als geboren aangegeven op zaterdag 1 juni 1822 aldaar (aangever geboorte was Hendrik Jans Woldring (zie 284); getuigen aangifte geboorte waren Jan Swartwolt (zie 245) en Harmannus Doll Havinga (zie 99)), is overleden op maandag 15 april 1867 aldaar. Hillechien werd 44 jaar, 10 maanden en 14 dagen.

285 **Jan Jans Wolters** ook genaamd Jan Wolters (GH1812-063, MIL-023), zoon van **Jan Wolters (286)** en **Geesje Jans Adolfs**, kuiper, wonende te Haren (Wijk B Haren 9), aldaar (Wijk B Haren 19) en aldaar, is geboren op maandag 17 april 1775 aldaar, wonende Wijk B Haren 19 aldaar, is overleden op zaterdag 7 september 1822 aldaar, is als overleden aangegeven op zaterdag 7 september 1822 aldaar (aangever overlijden was Jan Pathuis (zie 205); getuige aangifte overlijden was Jan Popko Oostingh (zie 203)). Jan werd 47 jaar, 4 maanden en 21 dagen.

Akte 5 oktober 1799 (geregistreerd 17 december 1799)
Swantien Jans (Swaantjen Jans Adolfs), weduwe van Harm Jans, verkoopt aan Jan Jansen een behuizing en hof te Haren, staande aan de oostkant van de straat, zoals reeds door de koper aanvaardt op 1 mei 1799. De zwetten zijn: ten noorden Claas Hindriks, ten oosten schulte Johannes Rummerink, ten zuiden Jan Roelefs en Arend Jans en ten westen de grond bezijden de straat. De koopprijs ad f.500,- wordt betaald door Willem van der Duis en zijn vrouw. Zij krijgen de gereserveerde eigendom. Op de eigenaar van de behuizing rust de plicht een pand weg op de keuterweg te maken.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1617, folio 95)

Uitspraak Gerecht van Selwerd en Sappemeer 23 januari 1809
Jan Jans Wolters te Haren zweert aan als voormond over de kinderen van Trijntje Geerts bij Hindrik Wolters in echte verwekt. Geert Geerts te Kropswolde wordt sibbevoogd.
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 1982)

Jan trouwt op donderdag 25 mei 1815 te Haren op 40-jarige leeftijd met de 28-jarige **Harmtien Pathuis**, zie 205.2.

Van Jan en Harmtien zijn twee kinderen bekend:

1 **Jan Wolters** (RAAD; DI), landbouwer, wonende te Haren, aldaar (Wijk B Haren 19), aldaar (Wijk D Dilgt 11) en aldaar (Wijk D Klaverblad 22), is geboren op donderdag 9 januari 1817 aldaar (Wijk B Haren 19), is als geboren aangegeven op zaterdag 11 januari 1817 aldaar (aangever geboorte was Jan Wolters (zie 285); getuigen aangifte geboorte waren Jan Popko Oostingh (zie 203) en Klaas Hendriks van der Es), is overleden op donderdag 4 oktober 1877 te Arnhem. Jan werd 60 jaar, 8 maanden en 25 dagen.

Landbouwer op de boerderij "De Wolf". Raadslid van de gemeente Haren van 1872 tot 1877.

Jan trouwt op donderdag 30 maart 1848 te Haren op 31-jarige leeftijd met de 29-jarige **Annechien Hindriks**, zie 48.6.

2 **Aaltien Wolters**, wonende te Haren en aldaar (Wijk B Haren 19), is geboren op vrijdag 10 september 1819 aldaar (Wijk B Haren 19), is als geboren aangegeven op zaterdag 11 september 1819 aldaar (aangever geboorte was Jan Wolters (zie 285); getuigen aangifte geboorte waren Jan Popko Oostingh (zie 203) en Klaas Hendriks van der Es), is overleden op zondag 23 maart 1879 aldaar. Aaltien werd 59 jaar, 6 maanden en 13 dagen.
Aaltien trouwt op zaterdag 16 mei 1846 te Haren op 26-jarige leeftijd met de 30-jarige **Rotger Arends**. Rotger, kuiper, is geboren op maandag 26 februari 1816 te Groningen, is overleden op woensdag 24 januari 1894 te Haren. Rotger werd 77 jaar, 10 maanden en 29 dagen.

286 **Jan Wolters** (GH1812-062), zoon van **Wolther Jans** en **Egbertje Hindriks**, kuiper, wonende te Haren en aldaar, is geboren te Anloo, is gedoopt op zondag 14 maart 1745 aldaar, wonende Wijk B Haren 19 te Haren, is overleden op woensdag 9 oktober 1822 aldaar, is als overleden aangegeven op donderdag 10 oktober 1822 aldaar (Pieter Willems Sesselaar wordt in de overlijdensacte kleinzoon van Jan Wolters genoemd. Volgens mij ten onrechte) (aangever overlijden was Pieter Willems Sesselaar (zie 205.2); getuige aangifte overlijden was Jan Popko Oostingh (zie 203)). Jan werd 77 jaar, 6 maanden en 25 dagen.

Jan Wolthers van Anlo, de kuijper, 38 jaar oud, wordt op 25 mei 1783 aangenomen als lidmaat van de kerk te Haren.

Akte 19 december 1818
Ten verzoeke van Jan Wolters, kuipersbaas, als gevolmachtigde van Lukas Stel, sergeant in het garnizoen te Coevorden, worden openbaar te koop aangeboden op 19 december 1818 ten huize van Jan Geerts Stel, kastelein:
1. een stuk weiland
2. een mat hooiland, aangekocht op 3 april 1801
3. een stuk veld, aangekocht op 16 mei 1767
Kopers zijn: perceel 1 Jannes van Bolhuis voor f 878; perceel 2 Jan Wolters voor f 197; perceel 3 Egbert Pauwels, boerenknecht voor f 42,-.
(Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 68, akte 564)

Jan trouwt (kerk) op zondag 16 juni 1771 te Haren op 26-jarige leeftijd met de 37-jarige **Geesje Jans Adolfs**, dochter van **Jan Adolfs** en **Fennechien Lukas**. Geesje is geboren te Haren, is gedoopt op zondag 16 augustus 1733 aldaar, is overleden op dinsdag 19 december 1826 aldaar. Geesje werd 93 jaar, 4 maanden en 3 dagen.
Geesje was eerder gehuwd (1) met **Onbekend**.

Van Jan en Geesje zijn twee kinderen bekend:

1 **Egbertien Wolters** is gedoopt op woensdag 30 september 1772 te Haren, is overleden op zaterdag 13 juli 1844 te Kalkwijk. Egbertien werd 71 jaar, 9 maanden en 13 dagen.

© 2020 - E.M. van Koldam

Groninger Courant, 18 mei 1784
Tot het gewoonlijke jaarlijksche spinnen om premien, wegens de economische tak van het departement Stad en Lande hebben zich dit jaar 165 jongens en meisjes onder de 12 jaar aangemeld. De prijzen en premien zijn toegekend .....
Vlas: aan Roelfje Jans van Harender Molen 10 jr, Hindrikje Geerts van Helpen 10 jr, Egbertje Jans van Haren, 11 jr, Hilligje Jans van Noordlaren 11 jr, ieder een rijksdaalder.

Egbertien trouwt (kerk) op zondag 26 juni 1791 te Hoogezand op 18-jarige leeftijd met de 29-jarige **Christiaan Abrahams Havinga**. Christiaan, landbouwer, is geboren te Lula, is gedoopt op zondag 24 januari 1762 te Hoogezand, is overleden op donderdag 5 januari 1837 te Kalkwijk. Christiaan werd 74 jaar, 11 maanden en 12 dagen.

Vader Abraham Hansen is doopsgezind. Mogelijk een afstammeling van de Zwitserse doopsgezinden.

2 **Jan Jans Wolters** is geboren op maandag 17 april 1775 te Haren, zie 285.

287 **Koert Klaassens Wolthuis** (GH1812-215), timmerman, is geboren te Zuidwolde, is gedoopt op zondag 27 februari 1746 aldaar, is overleden op zondag 27 december 1812 te Helpman. Koert werd 66 jaar en 10 maanden.
Koert trouwt (kerk) op zondag 12 mei 1776 te Harkstede op 30-jarige leeftijd met de 26-jarige **Stijntje Gerrits**. Stijntje is geboren in 1750 (OS) te Het Kleine Meer.

Van Koert en Stijntje is een kind bekend:

1 **Marijke Coert Wolthuis** is geboren te Helpman, is gedoopt op zondag 1 augustus 1779 te Groningen, is overleden op woensdag 31 augustus 1831 te Euvelgunne. Marijke werd 52 jaar en 30 dagen.

288 **Frederic Wuffen** (GH1812-151; MIL-177; ES), zoon van **Jan Egberts Wuffen (289)** en **Lammigje Jans van Dalen**, landbouwer, wonende te Haren (Wijk C Onnen 30) en aldaar, is geboren op dinsdag 22 augustus 1769, is gedoopt op zondag 3 september 1769 te Zuidlaren, wonende Wijk F Essen 1 te Haren, is overleden op donderdag 7 januari 1819 aldaar, is als overleden aangegeven op vrijdag 8 januari 1819 aldaar (aangever overlijden was Jan Jans Wuffen (zie 290); getuige aangifte overlijden was Cornelis Henderikes Hornhuis (zie 125)). Frederic werd 49 jaar, 4 maanden en 16 dagen.

Ontvangst diaconie te Haren 6 januari 1802
Opbrengst collecte bij het huwelijk van Freerk Wuffen en Dijna Hornhuis: f.6,30
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

Als gecommitteerde uit de ingezetenen aanwezig bij de raadsvergadering van de gemeente Haren op 12 juli 1811.

Ommelander Courant, 14 december 1810
Door het gemeentebestuur, hoofdplaats Haren, zijn, op voordragt van den districts schoolopziener, tot plaatselijke schoolopzieners aangesteld, de heeren: J.H. Quintus, te Helpen, W. Holwerda, R. Koops en F. Wuffink te Haren; J. Sannes en J. Hoenderken te Noordlaren.

Acte 13 juni 1817
Scheiding van de nalatenschap van Jan Egberts Wuffen en Lammegje van Dalen reeds voor 1814 te Onnen overleden.
De erfgenamen zijn:
- Frederik Wuffen, landbouwer;
- Jan Wuffen, te Helpman;
- Catharina Wuffen, gehuwd met Jelke Vos;
- Egberdina Wuffen, gehuwd met Roelf van Dam, schoenmaker te Haren;
- Allerdina Hemsing, gehuwd met Roelf Meijer, representerende haar moeder Hindrikje Wuffen, gehuwd geweest met wijlen haar vader Jan Hemsing.
Zij hebben de waarde van de boedel nauwkeurig bepaald op f.10.250,50. Hiervan krijgt ieder 1/5 deel oftewel f.2.050,10. De goederen worden als volgt toegedeeld:
- Frederik Wuffen krijgt het huis C 21 te Onnen met het hof, zwettende ten noorden aan de Boereweg, ten oosten dezelfde, ten zuiden Hindrik Berends en ten westen Pauwel Pauwels, voor f.425,-, en daarnaast aan losse goederen en contanten f.1.625,10.
- Jan Wuffen krijgt land te Onnen ter waarde van f.400,- plus f.1.650,10 aan losse goederen en contanten.
- Catharina Wuffen wordt toebedeeld de behuizing en schuur Onnen C 20 met de halve lengte van het Westerhof en de gehele Oosterhof en nog een groot aantal percelen land. Totale waarde f.2.050,10.
- Egberdina Wuffen krijgt een aantal landerijen te Onnen met een totale waarde van f.1.740,- en f.310,10 aan losse goederen en contanten.
- Allerdina Hemsing ontvangt haar volledige aandeel in losse goederen en contanten.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 33, acte 311)

Brievenboek gemeente Haren 1818
De burgemeester van Groningen verzoekt bij brief van 3 augustus 1818 om opgave van de personen, die lid zullen zijn van de sub-commissie van de gemeente Haren ten dienst van de Maatschappij van Weldadigheid. De gemeente antwoordt per ommegaande, dat dit zijn de heren W. Holwerda, C.H.W. Haack, F. Wuffen en J. Hoenderken.

Frederic trouwt (kerk) op woensdag 6 januari 1802 te Haren (opbrengst collecte voor de diaconie bij het huwelijk: f.6,30) op 32-jarige leeftijd met de 30-jarige **Alberdina Hornhuis**, zie 126.7.

Van Frederic en Alberdina zijn vier kinderen bekend:

1 **Geziena Wuffen** (ES), wonende te Haren, is geboren op zondag 20 maart 1803 te Onnen, wonende Wijk F Essen 1 te Haren, is overleden op maandag 25 mei 1829 aldaar, is als overleden aangegeven op dinsdag 26 mei 1829 aldaar (aangever overlijden was Geert Hoving (zie 133); getuige aangifte overlijden was Berend Hendriks (zie 105)). Geziena werd 26 jaar, 2 maanden en 5 dagen.

Groninger Courant, 29 mei 1829
Heden avond overleed zeer onverwachts mijne waarde echtgenoote Gezina Wuffen, in de ouderdom van ruim 26 jaren, mij nalatende een zoontje dat het treffend verlies eener zorgdragende moeder nog niet kan beseffen. Op evangelie-gronden berust ik in den wil van Hem, wiens doen altijd wijs en goed is.

© 2020 - E.M. van Koldam

Haren, den 25 mei 1829, P. van Norg.

Bij haar overlijden op 25 mei 1829 bezit Geziena Wuffen in gemeenschap met haar man Pieter Jans van Norg de volgende onroerende goederen:
1. Boerenbehuizing C4 te Onnen.
2. Twaalf matten hooiland te Onnen.
3. Twaalf matten bouwland te Onnen.

Geziena trouwt op woensdag 4 juni 1828 te Haren op 25-jarige leeftijd met de 28-jarige **Pieter Jans van Norg**, zie 45.4.

2 **Lammegien Wuffen**, wonende te Haren (Wijk B Haren 24), is geboren op maandag 23 juli 1804 te Onnen, is gedoopt op zondag 29 april 1804 te Haren, is overleden op maandag 17 augustus 1840 aldaar. Lammegien werd 36 jaar en 25 dagen.
Lammegien trouwt op woensdag 4 juni 1828 op 23-jarige leeftijd met de 25-jarige **Lubertus van Oosten**, zie 176.6.

3 **Hinderikus Wuffen** is geboren op dinsdag 5 mei 1807, is gedoopt op zondag 10 mei 1807 te Haren, is begraven op maandag 4 april 1808 aldaar. Hinderikus werd 10 maanden en 30 dagen.

Ontvangst diaconie te Haren 4 april 1808
Een kind van Freerk Wuffen begraven: f.6,37
(Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

4 **Hendrika Wuffen** ook genaamd Hendrika Wuffing (ES), wonende te Haren (Wijk F Essen 1) en aldaar, is geboren op donderdag 4 mei 1809 te Onnen, wonende Wijk F Essen 1 te Haren, is overleden op dinsdag 6 december 1881 aldaar. Hendrika werd 72 jaar, 7 maanden en 2 dagen.
Hendrika trouwt op donderdag 12 juni 1834 te Haren op 25-jarige leeftijd met de 23-jarige **Hemmo Geerts Hemmes**, zie 102.1.

289 **Jan Egberts Wuffen** (GH1812-144), zoon van **Egbert Jans Wuffen** en **Hindrikje Reinders Tamming**, is gedoopt op zondag 13 januari 1732 te Zuidlaren, is overleden op zaterdag 26 februari 1814 te Haren. Jan werd 82 jaar, 1 maand en 13 dagen.

Akte 9 december 1784
Wibbegijn Teebinge, wed. Aarent Hilbinge, Roelef Hilbinge mede voor zijn broer Arent Hilbinge, Tale Hamminck en Lutgertje Hilbinge, echtelieden verklaren bij openbare uitmijning verpacht te hebben voor 24 jaar aan Jan Egberts Wuffen en Lammegijn Jans van Dalen diverse landerijen te Onnen voor f.700,-.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1615, pagina 71)

Akte 11 juli 1785
Schulte J. Rummerink als gemachtigde van Lucas Rummerink, Jan Egberts Wuffen en de juffer Anna Muntinghe als ook in de kwaliteit van voorstander over de minderjarige kinderen van wijlen gezworene Jan ter Borg en Johanna Cuik en gemachtigd door zijn medevoogden gezworene Jan Pauwels en gezworene Hindrik Hornhuis, verkoopt aan Jantje Smit Wieken een behuizinge en tuin staande op stadsgrond in de Martenshoek voor f.1.500,-. (Het zal hier gaan om een deel van de erfenis van het echtpaar Ayold Jan ter Borg en Harmanna Lucretia Muntinghe).
(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 1659-1669).

Akte 28 april 1787
Hindrik Berends en Aaltijn Hindriks, echtelieden te Onnen, verklaren verpacht te hebben aan Jan Egberts (Wuffen) en Lammegien Jans van Dalen, echtelieden te Onnen, een akker bouwland op de Onneres. De pacht is voor 24 jaar en de prijs is f.100,-.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1615, pagina 149).

Akte 23 november 1789
Coenraad Grootholman, predikant te Noordlaren en zijn vrouw Roelfijn Woelesius en Otte Hoenderken en Tale Hammink tezamen erfgenamen van Arendina Hoenderken, weduwe Hammink, verklaren verpacht te hebben aan Jan Egberts Wuffen en Lammegien Jans van Dalen, echtelieden te Onnen, een kamp land te Onnen. De pacht is voor 24 jaar en de prijs is f.300,-.
(Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1615, pagina 253)

Verzonden brief gemeente, 4 oktober 1811
Maire Laclé voldoet op 4 oktober 1811 aan het verzoek van de prefect om de personen op te geven die in de gemeente Haren van aanzien zijn. Hij geeft 11 personen op, die naar zijn mening ("zonder daarmee tekort te doen aan de zodanige die daar niet op vermeld staan") boven de middelmaat in zijn mairie uitstijgen. Hij vermeldt daarbij ook een aantal gegevens per persoon en hun jaarlijks geschat inkomen. Verkort luidt zijn opgave: Roelf Koops (f.1.500,-), Jan Vos (f.2.000,-), Jan Swartwolt (f.1.500,-), Geert Buirma (f.2.500,-), Jan Egberts Wilphorst (f.1.500,-), Jannes Hoenderken (f.1.500,-), Jan Wuffen (f.1.500,-), Roelf Hammink (f.2.000,-), Roelf Kluiving (f.1.500,-), Hinderikus Hornhuis (f.1.500,-) en Cornelis Hendrik Tjaden Jullens (f.10.000,-). Behalve Tjaden Jullens zijn alle personen landbouwer. Tjaden Jullens woont op het huis te Glimmen.

Advertentieblad, bekendmakingen en onderscheidene berigten van Groningen, 8 maart 1814
De erven van wijlen JAN EGBERTS WUFFEN te Onnen, in de Gemeente Haren, gedenken op Donderdag den 17 Maart 1814 (om de veelheid der porceelen precies des morgens om 9 uren te beginnen), publiek aan de meest biedende te laten verkoopen: 300 a 400 EIKEN STAMBOMEN, staande aldaar na bij het water, tot alle scheeps- en timmerwerk zeer geschikt. - Op gewone conditiën.

Advertentieblad, bekendmakingen en onderscheidene berigten van Groningen, 22 maart 1814
Eerstdaags zal publiek worden verkocht: Eene ruime BOEREN BEHUIZINGE, met SCHUREN, groote TUINEN, benevens de VOLLE EIGENDOM van plus minus 90 Grazen Bouw-, Weide- en Hooilanden, staande en gelegen te Onnen, laatst door wijlen JAN EGBERTS WUFFEN bezeten. - Op zeer voordeelige Conditien; zullende de tijd en plaats nader worden bepaald.

Advertentieblad, bekendmakingen en onderscheidene berigten van Groningen, 29 maart 1814
PUBLIEKE VERKOOPING
Ten overstaan van Mr. Onno Joost Quintus, openbaar notaris, residerende te Groningen, zullen, op aanstaande donderdag 31 maart 1814, des avonds precies te 6 uren, ten huize van den kastelein C. van Boekeren te Haren, publiek worden verkocht, in onderscheidene perceelen: eene ruime boeren behuizing, met schuren, groote tuinen, benevens de volle eigendom van ongeveer 90 grazen bouw-, weide- en hooilanden, staande en gelegen te Onnen, laatst door wijlenJan Egberts Wuffen bezeten. Op zeer voordelige conditiën; bij de aanvang der verkoop voor te lezen.

Acte 13 juni 1817

Scheiding van de nalatenschap van Jan Egberts Wuffen en Lammegje van Dalen reeds voor 1814 te Onnen overleden.
De erfgenamen zijn:
- Frederik Wuffen, landbouwer;
- Jan Wuffen, te Helpman;
- Catharina Wuffen, gehuwd met Jelke Vos;
- Egberdina Wuffen, gehuwd met Roelf van Dam, schoenmaker te Haren;
- Allerdina Hemsing, gehuwd met Roelf Meijer, representerende haar moeder Hindrikje Wuffen, gehuwd geweest met wijlen haar vader Jan Hemsing.
Zij hebben de waarde van de boedel nauwkeurig bepaald op f.10.250,50. Hiervan krijgt ieder 1/5 deel oftewel f.2.050,10. De goederen worden als volgt toegedeeld:
- Frederik Wuffen krijgt het huis C 21 te Onnen met het hof, zwettende ten noorden aan de Boereweg, ten oosten dezelfde, ten zuiden Hindrik Berends en ten westen Pauwel Pauwels, voor f.425,-, en daarnaast aan losse goederen en contanten f.1.625,10.
- Jan Wuffen krijgt land te Onnen ter waarde van f.400,- plus f.1.650,10 aan losse goederen en contanten.
- Catharina Wuffen wordt toebedeeld de behuizing en schuur Onnen C 20 met de halve lengte van het Westerhof en de gehele Oosterhof en nog een groot aantal percelen land. Totale waarde f.2.050,10.
- Egberdina Wuffen krijgt een aantal landerijen te Onnen met een totale waarde van f.1.740,- en f.310,10 aan losse goederen en contanten.
- Allerdina Hemsing ontvangt haar volledige aandeel in losse goederen en contanten.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 33, acte 311)

Jan trouwt (kerk) op zondag 31 januari 1768 te Zuidlaren op 36-jarige leeftijd met de 22-jarige **Lammigje Jans van Dalen**, dochter van **Jan Roelofs van Dalen** en **Catharina ter Borgh**. Lammigje is gedoopt op zondag 8 augustus 1745 te Zuidlaren, is overleden op woensdag 16 september 1812 te Onnen. Lammigje werd 67 jaar, 1 maand en 8 dagen.

Van Jan en Lammigje zijn vijf kinderen bekend:

1 **Hinderkien Wuffen** is geboren te Zuidlaren, is gedoopt op zondag 15 mei 1768 aldaar, is overleden in 1791 te Peize. Hinderkien werd 23 jaar.
Hinderkien trouwt (kerk) op zondag 18 mei 1788 te Peize op 20-jarige leeftijd met de 32-jarige **Jan Hemsing**. Jan is geboren in 1756 te Peize, is overleden op zondag 13 februari 1814 te den Ham (Zuidhorn). Jan werd 58 jaar.

2 **Frederic Wuffen** is geboren op dinsdag 22 augustus 1769, is gedoopt op zondag 3 september 1769 te Zuidlaren, zie 288.

3 **Jan Jans Wuffen** is geboren te Onnen, is gedoopt op zondag 19 januari 1772 te Zuidlaren, zie 290.

4 **Catharina Jans Wuffen** is gedoopt op zondag 14 november 1773 te Zuidlaren, is overleden op vrijdag 7 mei 1819 te Haren. Catharina werd 45 jaar, 5 maanden en 23 dagen.
Catharina trouwt op woensdag 23 oktober 1799 te Haren op 25-jarige leeftijd met de 23-jarige **Jelke Roelfs Vos** (MIL-176), zoon van **Roelf Jelkes Vos** en **Grietje Pathuis**. Jelke, landbouwer, veearts, wonende te Haren (Wijk C Onnen 20) en te Noordlaren (Wijk C Glimmen 26), is geboren op zondag 31 maart 1776 te Dilgt, is overleden op maandag 31 oktober 1853 te Glimmen. Jelke werd 77 jaar en 7 maanden.

Wordt in juni 1798 aangenomen als lidmaat van de kerk te Haren.

Vestigt zich op 26 mei 1803 met zijn vrouw Catharina Wuffen in Ezinge. Woont in 1830 met vier kinderen en de inwonende werkmeid Harmtien Boer op het adres Noordlaren, Wijk C Nr 26 Glimmen.

Acte 13 juni 1817
Scheiding van de nalatenschap van Jan Egberts Wuffen en Lammegje van Dalen reeds voor 1814 te Onnen overleden.
De erfgenamen zijn:
- Frederik Wuffen, landbouwer;
- Jan Wuffen, te Helpman;
- Catharina Wuffen, gehuwd met Jelke Vos;
- Egberdina Wuffen, gehuwd met Roelf van Dam, schoenmaker te Haren;
- Allerdina Hemsing, gehuwd met Roelf Meijer, representerende haar moeder Hindrikje Wuffen, gehuwd geweest met wijlen haar vader Jan Hemsing.
Zij hebben de waarde van de boedel nauwkeurig bepaald op f.10.250,50. Hiervan krijgt ieder 1/5 deel oftewel f.2.050,10. De goederen worden als volgt toegedeeld:
- Frederik Wuffen krijgt het huis C 21 te Onnen met het hof, zwettende ten noorden aan de Boereweg, ten oosten dezelfde, ten zuiden Hindrik Berends en ten westen Pauwel Pauwels, voor f.425,-, en daarnaast aan losse goederen en contanten f.1.625,10.
- Jan Wuffen krijgt land te Onnen ter waarde van f.400,- plus f.1.650,10 aan losse goederen en contanten.
- Catharina Wuffen wordt toebedeeld de behuizing en schuur Onnen C 20 met de halve lengte van het Westerhof en de gehele Oosterhof en nog een groot aantal percelen land. Totale waarde f.2.050,10.
- Egberdina Wuffen krijgt een aantal landerijen te Onnen met een totale waarde van f.1.740,- en f.310,10 aan losse goederen en contanten.
- Allerdina Hemsing ontvangt haar volledige aandeel in losse goederen en contanten.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 33, acte 311)Groninger Courant, 28 september 1821

Acte 16 juni 1817
Jelke Vos en Catharina Wuffen lenen f.1.500,- van Anna Lewe van Mattenesse, weduwe van Jacob Trip tegen 5% rente. Zij verlenen hypotheek op Onnen C 20 en de landerijen te Onnen, die zijn verkregen uit de boedelscheiding van de ouders van Catharina Wuffen op 13 juni 1817.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 33, acte 314)

Proces verbaal 25 augustus 1818
Op heden den vijfentwintigsten augustus compareerde voor mij schout van de gemeente Haren, Sjouke Jans, oud 26 jaren van beroep arbeidersche, wonende te Onnen bij Jelke Vos. Aan de arrestant gevraagd of dat hunne goederen waren waarop zij antwoordde dat de roode en witte rok, een blauwwitte wollen rok, een lange bonte jak, een roode doek, een lange bonte doek en een oude lange bonte doek de goederen waren van de kinderen van Jelke Vos, het andere aan haar zelve behoorde, gevende te kennen, dat zij met Jelke Vos had afgerekend, zeggende dat het huisgezin van Jelke Vos naar bed is gegaan en zij tegen haar gezegd had, dat zij het in twijfel stelde of zij voort ging of niet, omdat het zulk mooi weer was en hebbende toen genoemde goederen uit het waschvat genomen, zeggende dat het haar goed was. Schoon zij bekende dat zij niet meer dan een doek in het waschvat had.

© 2020 - E.M. van Koldam

De comparante verklaarde niet te kunnen schrijven.
(Waarschijnlijk is dit een concept opgesteld door veldwachter Geert Smeenge en maakt dit stuk duidelijk waarom Smeenge uit zijn functie is gezet)
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 51).

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 29 juli 1819
De nabestaanden van Lammigje, Roelf, Jan, Hindrikje, Gerhardus, Freerk en Johannes Vos, minderjarige kinderen van Jelke Vos, landbouwer te Onnen, en wijlen Catharina Wuffen komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Jan Vos, landbouwer te Haren, oom
- Roelf Vos, landbouwer te Haren, oom.
- Cornelis Hornhuis, landbouwer te Onnen, aangehuwde oom
Aanwezig van moederszijde:
- Jan Wuffen, landbouwer te Helpman, oom
- Lukas Rummerink, landbouwer te Haren, neef
- Roelf Meijer, landbouwer te Haren, (aangehuwde) neef
Tot toeziend voogd wordt benoemd Jan Wuffen.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 112, zaak 1819/94)

Groninger Courant, 28 september 1821
GEREGTELIJKE VERKOPING
Op aanstaande maandag den eersten october 1800 één-en-twintig, des nademiddags om één uur, zal er, door de ondergeteekende deurwaarder, voor de behuizinge van JELKE R VOS, Landbouwer, wonende te Onnen, onder Haren, worden overgegaan tot de verkoop van meubilaire goederen, als: stoelen met matten zittingen, tafels, eikenhouten boog-kabinet, bureau met deuren, eiken kabinetje plat van boven, halve kastklok met koperen gewigten, spiegels, schilderijen, porcelein, koper, tin, aardewerk, voorts boeren gereedschappen, hooi, onderscheiden soorten van koorn, boeren wagen, chais, paaarden, koeijen, kalveren en het geen verder ten dage van verkoop zal worden tevoorschijn gebragt. Alles voor contante penningen. P. Mulder, deurwaarder.

Groninger Courant, 18 december 1821
Ten overstaan van Mr. Willem Jan Quintus, notaris te Groningen, zullen, op dingsdag den 8 january 1822, des avonds precies te vijf uren in de herberg, de Jagtwagen genaamd, te Haren, publiek worden verkocht: eene boerenbehuizinge, geteekend letter C no 20, benevens schuur en onderscheidene bouw-, weide en hooilanden, bij perceelen; alles staande en gelegen te Onnen, onder Haren, zoo door Jelke Vos in eigendom wordt gepossideert. Om de landerijen op gregori en het huis en de schuur op 1 mei te aanvaarden.

Akte 8 januari 1822
Op grond van een vonnis gewezen door de rechtbank van eersten aanleg te Groningen van 5 december 1821 worden door Jelke Vos, landbouwer te Onnen, voor zichzelf en voor zijn minderjarige kinderen bij Catharina Wuffen in echte verwekt, en door Lammegien Jelkes Vos, meerderjarige dochter van Jelke Vos en Catharina Wuffen ten huize van de kasteleinsche Anna van Boekeren op 8 januari 1822 nademiddags te drie uren publiek verkocht:
1. Een behuizing gemerkt letter C nr 20 met het Westerhof, zwettende ten noorden aan Hindrik Everts, ten oosten aan de Buireweg, ten zuiden de Steeg en ten oosten Roelf van Dam, bezwaard met een half pand weg in het Hondegat en de derde part van de Patlandswring, een pomp in de Zuiderweg en het onderhoud van de vijfde part van de Papensloot.
2. Een schuur met het Oosterhof, zwettende te noorden Hindrik Everts, ten oosten de Vennen, ten zuiden Cornelis Hornhuis en ten westen Tebbe Hindriks agter de Togtsloot.
3 tm 20 landerijen.
Op alle percelen gezamenlijk wordt het hoogst geboden de som van f.3.300,- door Roelf Vos, landbouwer wonende te Dilgt, verklarende te hebben geboden voor Hindrik Berend Hoeks, landbouwer, wonende op het Oosterbroek onder Eelde, en Jantje Pathuis, ehelieden. Het bod wordt geaccepteerd.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 63, Akte 7)

Brief 27 november 1822 aan de heer Jelke Vos
Daar de nachtwachten op de 1 december aanstaande weder eenen aanvang zullen nemen, zoals zulks gepasseerd jaar heeft plaats gehad, ingevolge bekendmaking van 23 november, zoo is het dat ik u door dezen benoem als wijkmeester te Harendermolen en zulks in plaats van wijlen B.K. Peulinga, er op vertrouwend dat u deze geringe last wel op u wilt nemen.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 100)

Akte 10 maart 1823
Jan Wuffen, landbouwer te Helpman, compareert in zijn kwaliteit van toeziend voogd over Lammigje, Roelf, Jan, Hindrikje, Gerhardus, Freerk en Johannes Vos, minderjarige kinderen van Jelke Vos, landbouwer te Onnen bij Catharina Wuffen in echt verwekt, hij verklaart bij deze toe te stemmen in het royement der hypothecaire inschrijving door hem comparant in zijn voornoemde kwaliteit genomen op 12 oktober 1821 ten laste van genoemde Jelke Vos in deszelfs kwaliteit als vader en voogd over gemelde minderjarigen, voor zodanig aandeel als de minderjarigen toebehoort in de onverscheiden boedel van hun vader en wijlen hun moeder. Tot die boedel behoort een behuizing en schuur met ooster en westerhof C 20 te Onnen.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 70, Akte 82)

Akte 10 maart 1823
Roelof Vos, landbouwer, wonende te Dilgt onder Haren, verklaart toe te stemmen in de zuivere en gehele uitdoening der hypothecaire inschrijving door hem comparant genomen den 21 juni 1821 tegen Jelke R. Vos, landbouwer te Onnen onder Haren, uit kragt van een vonnis van de regtbank in eersten aanleg te Groningen den 5 juni 1821, tot zekerheid en betaling van f.3.000,- plus f.467,- rente en f.59,60 geliquideerde kosten.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 70, Akte 83)

Brief 27 oktober 1828 aan Jelke Vos te Glimmen
Daar ik in de loop van deze maand moet beantwoorden aan de gouverneur, omtrent het gebruik van de botermachine welke u in het gebruik heeft, zoo verzoek ik u om mij daaromtrent zoo spoedig mogelijk is eenige informatiën meede te deelen.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 103)

Brief 3 november 1828 van Jelke Roelfs Vos te Glimmen
Weledele heer burgemeester op uw verzoek geve ik thans aan u deze navolgenden letteren van wegen den nuttigheid van den thans in werken zijnde botermachien, welke door mijnen dogter Hinderkien Vos zeer nauwkeurig is onderzogt. Den boter dien door bewerkt wordt is wel zo digt en vast en kan door de machien ook wel zoo haastig gedaan worden als met de handen, maar ik zouw het in werking brengen in deze gemeente van Haren dog niet sterk aanraden, terwijl de boter in deze gemeente alle in

© 2020 - E.M. van Koldam

ponden en halve ponden naar Groningen ga en deze bewerking in ponden volstrekt zonder machien geschieden moet. In de Ommelanden zouw ik het meer nuttig en dienstig houden, terwijl den boter daar al in vaten of in tonnen wort gedaan te meer omdat de ????? veelsmeer boter opleveren. Dezelve konnen den boter in den vaten maken zonder een hand aan de boter te krijgen. Welke alleen door den machien kan geschieden, te meer, dat zoo een machien in deze gemeente twee of drie keer gebruikt wordt in de week, zoo droogt dezelve uit in de sponnings en loopt de karnemelk er aan alle kanten uit. Dat is te zeggen in de zomer, maar met een dagelijks gebruik kan dezelven goed plaats hebben. Verders kan ik u niet meer melden.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 61)

Brief 22 maart 1830 van Gedeputeerde Staten van Groningen
Naar aanleiding van eene missive van den Heer Administrateur voor de Gevangenissen en het Armwezen van den 19 dezer zenden wij u hiernevens het extract uit den staat der personen in uwe gemeente, die ten gevolge der regens en overstroomingen in den zomer van 1828 een verlies van f.100,- en daarboven geleden hebben en aan wie door zijn Excellentie den Minister van Binnenlandsche Zaken bij resolutie van den 16 maart jl uit het nog voorbehouden gedeelte van het fonds voor kwade posten, ter beschikking staande van deszelfs Departement over het dienstjaar 1828, zijn verleend de sommen, daarbij achter ieders naam als onderstand uitgetrokken.
Wij verzoeken u om de belanghebbenden met de door Zijne Excellentie den Minister opgenoemd ten hunne opzigte genomen resolutie bekend te doen maken, zullende de ordonnantie van betaling deswege zoodra die zal zijn ingekomen aan u worden overgemaakt.
** Bijlage: lijst met personen.
1. Jan Jans; Glimmen, verlies f.112,-; verleende onderstand f.14,-
2. Harm Kornelis Rutgers; Paterswolde; verlies f.560; verleende onderstand f.70,-
3. Hendrik Nijdam; Hoornschedijk; verlies f.133,-; verleende onderstand f.16,625
4. Andries Nijdam; Hoornschedijk; verlies f.196,-; onderstand f. 24,50
5. Wichers Jans; Eelde; verlies f.140,-; verleende onderstand f.17,50
6. Abel Brink; Onnen, verlies f.110,-; verleende onderstand f.13,75
7. Jannes Meinders; Haren; verlies f.148,-; verleende onderstand f.18,50
8. Weduwe Bolhuis; Haren; verlies f.117,-; verleende onderstand f.14,625
9. Jelke Vos; Glimmen; verlies f.126,-; verleende onderstand f.15,75
10. Erven Albert Koops; Haren; verlies f.107,-; verleende onderstand f.13,375
11. Jan Kooi; Glimmen; verlies f.168; verleende onderstand f.21,-
12. Jan Hekman; Glimmen; verlies f.147,-; verleende onderstand f.18,375
13. Jan Thijs; Glimmen; verlies f.119; verleende onderstand f.14,875
14. Jan Sipkes; Waterhuizen; verlies f.162,-; verleende onderstand f.20,25.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 63)

Brief 3 augustus 1830 van de gouverneur
Naar aanleiding ener missive van den Heer Administrateur voorde gevangenissen en het armenwezen van den 23 juli jl., zende ik u hiernevens een extract uit den staat van slagtoffers van onvoorziene rampen over het jaar 1829, aan welke door den Minister van Binnenlandsche Zaken bij resolutie van 29 juni 1830 onderstand is verleend uit het gedeelte van het fonds voor kwade posten, ter beschikking gesteld aan het departement van Binnenlandsche zaken.
Zoodra de ordonnanciën van betaling voor den verleende onderstand zullen zijn opgemaakt, zal ik u dezelve, ter fine van uitreiking, doen toekomen.
Ik verzoek u om de belanghebbenden met de door de Minister te hunnen opzigte genomen resolutie bekend te doen maken.
Voorts moet ik u nog informeren, dat aan de personen, wier verliezen beneden de f.100,- gaan, overeenkomstig het aangenomen beginsel tot het erlangen van onderstand uit gemeld fonds, in geen aanslag kunnen worden gebragt.
De Heer Administrateur voornoemd heeft doen opmerken, dat de onderstand, welke het den Koning heeft behaagd, bij besluit van 4 maart 1830 aan de hulpbehoevende landbouwers in dit gewest toe te kennen, die door den mislukten oogst van 1828 minder dan f.100,- verlies geleden hebben, als een bijzonder gunstbewijs moet aangemerkt worden en van geene toepassing hoegenaamd voor het vervolg kan zijn.
Ik zende u dienvolgens de ingezondene stukken daarvan terug.
** Bijlage: Extract uit de Staat der Slagtoffers van onvoorziene rampen gedurende 1829, aan welke onderstand wordt verleende uit het gedeelte van het fonds voor kwade posten, ter beschikking staande van het departement van Binnenlandsche Zaken over 1828 en 1829.
[Bij de slachtoffers in de gemeente Haren bestaat de aard der verliezen in alle gevallen uit het verlies van veldvruchten; in de onderstaande weergave worden vermeld: de naam, bedrag der verliezen en bedrag van den verleenden onderstand]
H. Smeenk [Harm Jans Smeenk], f.123,-, f.15,375;
J.H. Oosterveld [Jan Hendriks Oosterveld], f.115,-, f.14,375;
Berend Konraads [Beerent Conraats Tonnis], f.168,-, f.21,-;
Tebbe Hindriks [Tebbe Hendriks], f.101,-, f.12,625;
H.B. Hoeks [Hendrik Berends Hoeks], f.130,-, f.16,25;
H.J. Horst [Hinderk Jacobs Horst], f.113,-, f.14,125;
Jan Jacobs, f.120,-, f.15,-;
Jannes Vedder [Jannes Gerrits Vedder], f.150,-, f.18,75;
Jan Adolfs, f.145,-, f.18,125;
H. van der Es [Hinderks Hinderks van der Es], f.104,-, f.13,-;
H. Berends de Jonge [Hendrik Berends de Jonge], f.114,-, f.14,25;
Jochum Alberts, f.181,-, f.22,625;
Hindrik A. Kooi [Hendrik Albers Kooi], f.101,-, f.12,625;
Abel Brink [Abel Jans Brink], f.100,-, f.12,50;
Jelke Vos [Jelke Roelfs Vos], f.133,-, f.16.625;
Jan Kooi, f.168,-, f.21,-;
J.D. Hekman [Jan Derks Hekman], f.157,-, f.19,625;
Jan Thijs [Jan Roelofs Thijs], f.161,-, f.20,125;
Jan Jans van Diep [Jan Jans Sipkema], f.122,-, f.15,25.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 63)

Brief 4 oktober 1831 aan de gouverneur
Bij appointement van den 26 september jl. is door u in onze handen gesteld een rekwest van Jelke Roelfs Vos, landbouwer te Glimmen, gemeente Haren, aan Zijne Majesteit den Koning ingediend, houdende verzoek om ontslag van een zijner zonen uit de schutterlijke dienst, om daarop te dienen van berigt en consideratiën. Ik heb de eer u door dezen onder terugzending van het genoemde rekwest te berigten, dat de remonstrant vier zonen heeft, waarvan de oudste Roelf Vos is dienende bij den eerste ban der schutterij uit deze gemeente, de daarop volgende Jan Vos is gehuwd en woonachtig te Groningen, de derde Gerrardus Vos dient bij de Nationale Militie en de vierde Johannes Vos bij zijn vader te huis wonende is 16 jaar oud en niet sterk van lichaamsgestel. Dat wijders de redenen door den remonstrant aangevoerd niet ongegrond zijn en het ons voorkomt, dat zijn

© 2020 - E.M. van Koldam

verzoek billijk is, weshalve het ons aangenaam zoude zijn, dat het door uwe excellenties veel vermogende invloed daar henen mogt worden gevoerd, dat Zijne Majesteit goed gunstelijk aan het verlangen van den remonstrant moge voldoen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 105)

Groninger Courant, 15 februari 1839 (eerste deel vermeld)
Tot zuivering van legale, oningeschrevene hypotheken wordt bekend gemaakt navolgend exploit:
In den jare 1839, den 14 februarij, ten verzoeke van Klaas Harms Wijk, landbouwer, en Grietje Meertens Sibolts, ehelieden, wonende te Eerenstheim, te Maarhuizen, gemeente Winsum de vrouw ten dezen gesterkt door haren eheman, voor wien te dezen domicilie wordt gekozen ten huize van de procureur Mr. H. van Giffen, wonende te Groningen, heb ik Jan Stephanus van Amersfoort, deurwaarder bij de arrondissementsregtbank van Groningen, aldaar woonachtig, beteekend aan den heer officier van justitie bij genoemde regtbank, dat, namens mijne requiranten en ten einde na te melden onroerend goed te zuiveren van niet ingeschrevene legale hypotheken ter griffie van meergemelde regtbank is gedeponeerd, bij akte van depot van den 7 februarij 1839 behoorlijk geregistreerd, een notarieel afschrift van een proces-verbaal van publieke veiling en verkoop op den 24 december 1838 gehouden door Mr. Johan Wichers Quintus, openbaar notaris, residerende te Groningen, in tegenwoordigheid van getuigen en behoorlijk geregistreerd, bij hetwelk door Harmannus van Griethuizen, zonder beroep, wonende te Groningen, als speciaal gemagtigde van Margaritha ter Borch, weduwe Jan Vos, landgebruikster, wonende te Haren, Lammegien Vos, echtgenoote van en gesterkt door Hendrik Brink, landbouwer, wonende te Tinaarlo, Roelf Vos, kastelein en koopman, wonende te Zuidlaren, Jan Vos, koopmansbediende, wonende te Groningen, Hinderkien Vos, Gerardus Vos, Jan Vos, alle drie zonder beroep, wonende te Glimmen, Roelf Vos, landbouwer, wonende te Dilgt, gemeente Haren, Hinderikus Hornhuis, Roelf Hornhuis en Margaretha Hornhuis, alle drie zonder beroep, wonende te Onnen, Jan de Jong en Margaretha de Jong, beide zonder beroep, wonende te Haren, en Grietje Vos, ehevrouw van en gesterkt door Lucas Rummerink, landgebruiker, wonende te Haren, voor den prijs en op de lasten bij de akte vermeld, aan mijne requiranten is verkocht: de vaste beklemming van 6 bunders, 69 roeden, 90 ellen land, gelegen in drie stukken, in den Paddepoel, onder Noorddijk, doende jaarlijks, op midwinter aan de erven van Jonkheer A.J. Trip tot huur 64 guldens, bij het kadaster bekend onder sectie F no 25, 26 en 27.
(Commentaar. De drie percelen zijn verkocht door de kinderen (of hun rechtsopvolgers) van Roelf Jelkes Vos en Grietje Pathuis. Die kinderen zijn: wijlen Jan Vos (in zijn plaats zijn weduwe: Margaritha ter Borch), Jelke Roelfs Vos (in zijn plaats zijn kinderen: Lammegien Vos, Roelf Vos, Jan Vos, Hinderkien Vos, Gerardus Vos, Jan Vos), Roelf Vos, wijlen Katherina Vos (in haar plaats haar kinderen: Hinderikus Hornhuis, Roelf Hornhuis en Margaretha Hornhuis), wijlen Jantien Vos (in haar plaats haar kinderen: Jan de Jong en Margaretha de Jong) en Grietje Vos.
Commentaar: het is opvallend dat Jelke Roelfs Vos niet bij de verkopers wordt genoemd en zijn kinderen wel. Heeft dit te maken met een faillissement in 1821?

Brief 20 april 1846 aan de heer J. Vos, veearts
Missive bij het plaatselijk bestuur om de opgedragen werkzaamheden te hervatten bij de invoer van vee.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 113).

5 **Egberdina Wuffen**, wonende te Haren (Wijk B Haren 21), is geboren te Zuidlaren, is gedoopt op zondag 27 juli 1777 aldaar, is overleden op zaterdag 16 maart 1839 te Haren. Egberdina werd 61 jaar, 7 maanden en 17 dagen.
Egberdina trouwt (kerk) op zondag 22 december 1799 te Haren op 22-jarige leeftijd met de 32-jarige **Roelf Jans van Dam**, zie 56.

290 **Jan Jans Wuffen** (GH1812-179; MIL-368; RAAD; L-00526), zoon van **Jan Egberts Wuffen (289)** en **Lammigje Jans van Dalen**, landbouwer, wonende te Helpman (Wijk A Helpman 17), is geboren te Onnen, is gedoopt op zondag 19 januari 1772 te Zuidlaren, is overleden op vrijdag 30 augustus 1844 te Helpman. Jan werd 72 jaar, 7 maanden en 11 dagen.

Is vanaf 1820 tot zijn overlijden op 30 augustus 1844 raadslid van de gemeente Haren.

Woont in 1830 met zijn vrouw, drie dochters, zijn schoonzuster Gezina Buirma en twee inwonende boerenknechten op het adres Helpman Wijk A nr 17.

Ingekomen stukken gemeente Haren, voorjaar 1814
Lijst van paarden gekogt tot de leverantie voor de mairie van Haren.
- Pieter Bolhuis, te Helpman, een zwarte ruin, oud 4 jaar, voor f.220,-
- Hindrik Kooi, te Helpman, een zwarte ruin met een kol, oud 4 jaar, voor f.230,-
- Jan Wuffen, te Helpman, een zwarte merrie, oud 7 jaar, voor f.230,-
- Jan Homan, te Noordlaren, een bruine merrie met een kol, oud 4 jaar, voor f.245,-
- Wed, Jan Pieters te Noordlaren, een zwarte merrie, oud 4 jaar, f.230,-
- Jan Kuipers, te Helpman, een zwarte ruin, oud 4 jaar, voor f.250,-.

In totaal moest het arrondissement Groningen 57 dragonder paarden leveren alsmede 19 reserve. Het aandeel van Haren daarin was 6 paarden plus 1 reserve (het paard van Jan Kuipers).
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 47).

Akte 16 oktober 1817
Comparanten:
Margaretha Dijken, echtgenote van Marten Meijer, schuitevaarder van beroep, woonachtig te Helpman;
Willempje Berends, zonder beroep, wonende te Helpman, in kwaliteit van wettige voogdesse over haar minderjarige dochtertje Jantje Dijken, bij wijlen haar man Jan Dijken in echte verwekt, waarover toeziend voogd is Jan Egberts Wilphorst te Helpman.;
Gezamenlijk erfgenamen van de ouders van Margaretha Dijken en grootouders van Jantje Dijken, zijnde Harm Dijken en Roelfje Wilts.
De comparanten bieden op een publieke verkoping ten huize van de kastelein Derk van den Berg te Helpman te koop aan:
I. een behuizing en schuur, letter A nr 15, gelegen aan de westzijde van de Straat te Helpman, zijnde van ouds en thans nog een neringrijke bakkerij, zwetttende ten noorden Jan van Wolde, ten oosten de Straat, ten zuiden de steeg van G. Buirma en ten westen Jan Wuffen;
II. Het regt van beklemming van een kamp land en vijf matten hooijland gelegen onder Dilgt
De behuizing wordt gekocht door Marten Meijer en zijn vrouw Margaretha Dijken voor f.3.246,75. Het perceel land wordt gekocht door Jan Wuffen voor f.2.013,25. De biedingen worden geaccepteerd.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 35, Akte 430)

Akte 16 november 1818
Jan Wuffen, landbouwer wonende te Helpman, verkoopt aan Bastiaan Hendrik Koster, boomkweker, en zijn vrouw Elisabeth Mulders, woonachtig buiten de Heerepoort der Stad en in de gemeente Groningen, een stuk boschland, het cingel en de Heele genaamd, gelegen onder de gemeente Haren, bezwet ten noorden aan het land van J.H. Bazuin, ten oosten Take Takens, ten

zuiden de koper en ten westen de eendenkooi, mede aan de kopers toebehorende. De prijs bedraagt f.150,-.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 43, Akte 448)

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 29 juli 1819
De nabestaanden van Lammigje, Roelf, Jan, Hindrikje, Gerhardus, Freerk en Johannes Vos, minderjarige kinderen van Jelke Vos, landbouwer te Onnen, en wijlen Catharina Wuffen komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Jan Vos, landbouwer te Haren, oom
- Roelf Vos, landbouwer te Haren, oom.
- Cornelis Hornhuis, landbouwer te Onnen, aangehuwde oom
Aanwezig van moederszijde:
- Jan Wuffen, landbouwer te Helpman, oom
- Lukas Rummerink, landbouwer te Haren, neef
- Roelf Meijer, landbouwer te Haren, (aangehuwde) neef
Tot toeziend voogd wordt benoemd Jan Wuffen.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 112, zaak 1819/94)

Uitspraak Vrederechter Hoogezand 29 juli 1819
De nabestaanden van Geziena, Lammigje en Hendrika Wuffen, minderjarige kinderen van wijlen Freerk Wuffen en Alberdina Hornhuis, landbouwersche te Haren, komen samen.
Aanwezig van vaderszijde:
- Jan Wuffen, landbouwer te Helpman, oom
- Jelke Vos, landbouwer te Onnen, aangehuwde oom
- Roelf van Dam, schoenmaker te Haren, aangehuwde oom.
Aanwezig van moederszijde:
- Cornelis Hornhuis, landbouwer te Onnen, aangehuwde oom
- Jan Vos, landbouwer te Haren, neef
- Lukas Rummerink, landbouwer te Haren, neef
Tot toeziend voogd wordt benoemd Jan Wuffen.
(Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 112, zaak 1819/95)

Akte 10 maart 1823
Jan Wuffen, landbouwer te Helpman, compareert in zijn kwaliteit van toeziend voogd over Lammigje, Roelf, Jan, Hindrikje, Gerhardus, Freerk en Johannes Vos, minderjarige kinderen van Jelke Vos, landbouwer te Onnen bij Catharina Wuffen in echt verwekt, hij verklaart bij deze toe te stemmen in het royement der hypothecaire inschrijving door hem comparant in zijn voornoemde kwaliteit genomen op 12 oktober 1821 ten laste van genoemde Jelke Vos in deszelfs kwaliteit als vader en voogd over gemelde minderjarigen, voor zodanig aandeel als de minderjarigen toebehoort in de onverscheiden boedel van hun vader en wijlen hun moeder. Tot die boedel behoort een behuizing en schuur met ooster en westerhof C 20 te Onnen.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 70, Akte 82)

Akte 28 juli 1823
Geert Tammes, zonder beroep, wonende te Groningen, verklaart krachtens vonnis gewezen door de regtbank in eerste aanleg te Groningen dd 20 mei 1823 voornemens te zijn publiek te verkopen op schade en bate van Jan van Wolde, boerenarbeider, wonende te Helpman, een behuizing met een opene plaats en hof daarachter met een vrijen uitgang ten zijden naar de straat. Staand op eigen grond, getekend letter A nr 16, zwettende ten noorden Jan Wuffen, ten oosten de Straat, ten zuiden Marten Meijer en ten westen Jan Wuffen. Koper voor f.525,- is Jan Wuffen, landbouwer te Helpman, biedende voor zichzelf en zijn vrouw Margien Buirema.
(Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 73, Akte 232)

Brief 29 november 1823 aan de wijkmeesters J. Wuffen en D. van den Berg te Helpen
Ik heb de eer u te berichten, dat de gemeenteraad na gehouden deliberatiën op den 26 dezer heeft goed gevonden te bepalen, dat het overige der wijk B (zogenaamd achter Helpen) tot het doen der nachtwachten , welke met december eenen aanvang zullen nemen, thans bij uw wijk zal worden gevoegd . Vertrouwend op uw medewerking.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 101)

Bewijs van dekking merrie J. Wuffen op 22 mei 1829
De ondergetekende hengstbewaarder, belast met het bestuur over het dekken van 's rijks hengsten uit de stoeterij te Borculo op het station Groningen, verklaart dat de hiernevens gesignaleerde merrie toebehorende aan Jan Wuffen op de voorschrevene datums (22 en 23 mei 1829) is gedekt geworden.
Gedekt door de hengst Bugdauly van Poolsch ras.
Groningen, J.H. Copinga
Gezien door mij burgemeester van Haren, 26 mei 1829
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 62)

Brief 22 juli 1830 van C.W. Haack
Gister heb ik door iemand mijnentwege het Maar lopende van de pomp in de hooge Dijk tot aan de duijker onder Helpman laten nazien, die bevonden heeft, dat het Maar van Jan Wuffen geheel ongeschikt is om ons water uit de zogenaamde Westerse landen te kunnen doorlaaten, terwijl hetzelve te ondiep is (daar er maar een voet water in staat) en daarenboven het geheele Maar vol onkruid zit.
Ik verzoek u dus vriendelijk als met de opperschouw belast om orde te stellen, dat dit wordt verbeeterd, dewijl er alsdan de mogelijkheid is, dat wij met dit mooije weer van het overtollige water worden ontlast, en heb de eer u vriendelijk te groeten.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 63)

Brief 23 juli 1830 aan de dijkschouwers van de drie hamrikken Helpman, Dilgt en Hemmen
Met leedwezen heeft het gemeentebestuur weer klachten ontvangen over de slechte toestand van het maar. De boeren aan de westkant van Haren kunnen daardoor het overtollig water niet goed lozen. Vooral het maar van Jan Wuffen ligt er slecht bij, smal, ondiep en vol onkruid. De dijkschouwers worden gelast er voor te zorgen, dat deze onaangenaamheden zo snel mogelijk worden opgelost.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 104)

Brief 15 februari 1841 aan de gouverneur
Ik heb de eer u door dezen te berigten, dat Jan Wuffen, als de oudste in rang der leden van de gemeenteraad, gedurende mijn provisionele waarneming der functies van burgemeester en secretaris der gemeente, mijn betrekking als assessor waarneemt.
Dat echter de assessor L. Rummerink en niet J. Wuffen, uit hoofde deze te Helpman en gene te Haren woonachtig is, de stukken welke door één der assessoren nevens den burgemeester moeten worden ondertekend, nevens mij ondertekend. Ik twijfel niet of u

© 2020 - E.M. van Koldam

zult deze verschikking die voor mij gemakkelijk is, wel aannemen en goedkeuren.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 110)

Brief 1 oktober 1844 aan de gouverneur
Ter voldoening aan uw missive van 10 september 1844 heb ik de eer u bij deze te berigten, dat in de vergadering van den raad dezer gemeente op 30 september jl. gehouden tot kandidaten ter vervulling der vacature in den raad ontstaan door het overlijden van Jan Wuffen te Helpman zijn benoemd geworden als eerste kandidaat Egbert Wilphorst te Helpman en als tweede kandidaat Arnoldus Willem Hoeksema, mede wonende aldaar. Dat ik het daarvan opgemaakt proces verbaal bij missive van heden heb gezonden aan Gedeputeerde Staten dezer provincie.
Het zoude mij aangenaam zijn dat de eerst voorgedragen kandidaat tot lid van den raad dezer gemeente werd benoemd. Dezelve heeft verklaard benoemd wordende die functie te zullen aanvaarden.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111).

Jan trouwt (kerk) op zaterdag 16 mei 1807 te Groningen op 35-jarige leeftijd met de 36-jarige **Margjen Buirma** ook genaamd Marchien Buurma, dochter van **Jacob Buirma** en **Alberdina Margaretha Rummerink**. Margjen, wonende te Helpman (Wijk A Helpman 17), is geboren aldaar, is gedoopt op vrijdag 22 februari 1771 te Groningen, is overleden op dinsdag 25 augustus 1857 te Helpman. Margjen werd 86 jaar, 6 maanden en 3 dagen.

Groninger Courant, 4 januari 1850
Ten overstaan van Mr. J.W. Quintus, notaris te Groningen, zullen, op maandag den 7den januarij 1850, des namiddags te 4 uur, ten huize van den kastelein H. van Dam, te Haren, publiek worden verkocht: een viertal percelen hooiland te Onnen met de namen: Boerdeel, Boeren Okkema, Jugt en de Zuidbroeken. Toebehorende aan de weduwe Wuffen te Helpman.

Van Jan en Margjen zijn vier kinderen bekend:

1 **Alberdina Margaretha Wuffen**, wonende te Helpman (Wijk A Helpman 17), is geboren aldaar, is gedoopt op woensdag 6 juli 1808 te Groningen, is overleden op zondag 9 juni 1861 te Wierum. Alberdina werd 52 jaar, 11 maanden en 3 dagen.
Alberdina trouwt op zaterdag 12 mei 1838 te Haren op 29-jarige leeftijd met de 38-jarige **Jan Thomas Iwema** (L-01118cs). Jan is geboren op vrijdag 12 juli 1799 te Lettelbert, is overleden op vrijdag 8 november 1867 te Aduard. Jan werd 68 jaar, 3 maanden en 27 dagen.

2 **Lammigien Wuffen** (L-01421), wonende te Helpman (Wijk A Helpman 17), is geboren op woensdag 21 november 1810 aldaar, is overleden op vrijdag 5 augustus 1892 aldaar. Lammigien werd 81 jaar, 8 maanden en 15 dagen.
Lammigien trouwt op donderdag 13 december 1838 te Haren op 28-jarige leeftijd met de 26-jarige **Albert Ellens**. Albert, scheepskapitein, fabrikant en havenmeester, is geboren op zaterdag 15 augustus 1812 te Groningen, is overleden op zaterdag 23 maart 1895 te Usquert. Albert werd 82 jaar, 7 maanden en 8 dagen.

Brief 1 oktober 1844 aan de gouverneur
Ik heb de eer bij deze aan u te doen toekomen een afschrift van het proces verbaal opgemaakt tegen A. Ellens, wonende te Helpman, wegens het vergrooten en verhoogen van een huis binnen den kring der vesting Groningen, zonder daartoe geautoriseerd te zijn. Tot den inhoud van welk proces verbaal ik de vrijheid neem mij te gedragen.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111).

Brief 31 oktober 1844 aan kapitein Pantekoek
Door de vrouw van A. Ellens te Helpman is klagelijk aan mij te kennen gegeven, dat u niet op deszelfs grond of liever niet op de grond van het door u bewoond wordende huis wilde toelaten de metselaar, die de zijmuur van het huis van genoemde Ellens zoude invoegen.
Ik moet u herinneren dat u tot die toelating verpligt is op grond van art. 699 van het Burgerlijk Wetboek, houdende …….
Ik vertrouw dat deze herinnering voldoende zal zijn om deswege niet verder te worden bemoeijelijkt.
(Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111).

Proces verbaal 7 januari 1878
Op heden den 7den januari 1878 des voormiddags te elf uur, hebben Burgemeester en Wethouders der gemeente Haren zitting gehouden in het gemeentehuis alhier, ten einde, overeenkomstig het bepaalde bij art. 7 der wet van den 2den junij 1875 (Staatsblad 95), de belanghebbenden in de gelegenheid te stellen, hunne bezwaren in te brengen tegen de oprigting van eene inrigting ter bewaring en verwerking van vuilnis op het perceel gelegen te Helpman, kadastraal bekend gemeente Haren, sectie A, nr -, de oostelijke redoute bij het Winschoterdiep, tot welker vergunning is verzocht van Heeren Gedeputeerde Staten der provincie Groningen door het Bestuur der gemeente Groningen. Ten bedoelden einde zijn voor ons verschenen: de heeren Hajo van Bruggen, O.J. Quintus, P.J. Bolhuis, S.P. Bolhuis, A. Ellens, J. Kooi en K. van der Kamp, allen landeigenaren onder Helpman, hunne bezwaren inbrengende tegen de oprigting der inrigting ter bewaring van faecalien voormeld, welke gevaar voor hunne gezondheid, schade aan hunne bezittingen en hinder in hun bedrijf onvermijdelijk zal veroorzaken; en nader zijn omschreven en uiteengezet in de hierbij overgelegde schriftelijke toelichting:
1. van J.B. van Bruggen en 56 andere ingezetenen van Helpman;
2. van O.J. Quintus, H. van Bruggen en S.P. Bolhuis, mede aldaar;
3. van G. Nienhuis en 48 andere ingezetenen van Groningen aan den Oosterweg;
De heer A. Ellens brengt alsnog in het midden, dat de onvermijdelijke drukke scheepvaart bij ene drekstoep tot afvoer der producten de aangrenzende perceelen zeer onveilig maakt en belangrijk in waarde doet verminderen.
(archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 828)

3 **Jacob Wuffen**, wonende te Helpman, is geboren op maandag 29 november 1813 aldaar (Wijk A Helpman 17), is als geboren aangegeven op dinsdag 30 november 1813 te Haren (aangever geboorte was Jan Jans Wuffen (zie 290); getuigen aangifte geboorte waren Geert Buirma (zie 52) en Harmannus Wieringa (zie 276)), is overleden op maandag 6 december 1813 te Helpman, is als overleden aangegeven op dinsdag 7 december 1813 te Haren (aangever overlijden was Jan Jans Wuffen (zie 290); getuige aangifte overlijden was Harmannus Wieringa (zie 276)). Jacob werd 7 dagen.

4 **Gezijna Buirma Wuffen**, wonende te Helpman (Wijk A Helpman 17), is geboren op woensdag 11 februari 1818 aldaar.

Akte 9 december 1829
Testament Gezina Buirma te Helpman. Zij legateert aan nicht Gezina Bouwina Wuffen, dochter van Jan Wuffen, f.1.000,- plus lijfstoebehoren met uitzondering van goud en zilver. Ze benoemt tot executeur testamentair Jacobus Veltman, burgemeester te Noorddijk.
(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr.172, Akte 416)

© 2020 - E.M. van Koldam

Gezijna trouwt op woensdag 30 april 1845 op 27-jarige leeftijd met de 25-jarige **Klaas Trox**. Klaas, schrijnwerker, is geboren op maandag 23 augustus 1819 te Groningen, is overleden op zondag 23 maart 1902 te Amsterdam. Klaas werd 82 jaar en 7 maanden.

© 2020 - E.M. van Koldam

Noten

Dit overzicht is gemaakt op maandag 3 februari 2020 met Haza-21 versie 3.3.0.577.20190718 door E.M. van Koldam, P.J. Noel Bakerstraat 86, 9728 WD GRONINGEN.

1) Willem trouwt op zaterdag 10 mei 1828 te Haren met Lena.

2) Lena Singer ook genaamd Lena Sengers, dochter van Hinderk Zinger en Mijntje Berends. Lena, wonende te Haren (Wijk C Onnen 2), aldaar (Wijk C Onnen 22C) en aldaar, is geboren op zondag 20 mei 1804 te Rolde, wonende Wijk C Onnen 22C te Haren, is overleden op maandag 21 maart 1842 te Onnen. Lena werd 37 jaar, 10 maanden en 1 dag.

3) Hinderk Derks Hekman (MIL-397; L-00207), zoon van Derk Jacobs Hekman en Aaltien Jans. Hinderk, arbeider, wonende te Haren (Wijk B Kromelboog 29), is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 13 april 1777 aldaar, is overleden op vrijdag 23 december 1831 aldaar. Hinderk werd 54 jaar, 8 maanden en 10 dagen. Woonde in 1830 samen met zijn vrouw en twee kinderen op het adres Haren Wijk B Nr 29 Kromelboog. Uitspraak Vrederechter Hoogezand 21 september 1815 De nabestaanden van de minderjarige dochter van Annegien Harmannus Vos en wijlen Egbert Pauwels, overleden maart 1808, komen samen. Aanwezig van vaderszijde: - Hindrik Pauwels, landbouwer te Haren, grootvader - Henderikus Pauwels, landbouwer te Haren, oom - Hendrik Hekman, arbeider te Haren, aangehuwde oom Aanwezig van moederszijde: - Pieter Harmannus Vos, arbeider te Groningen, oom - Lammert Harmannus Vos, arbeider te Helpman, oom - Jannes Reuriks, tuinier te Helpman, aangehuwde oom De moeder wordt bevestigd als voogd. Henderikus Pauwels is toeziend voogd. Aan de orde komt, dat grootvader Hindrik Pauwels gerechtelijk wordt vervolgd tot betaling van ongeveer f.1.000,- gerechtskosten, wegens gevoerde procedures tegen Jantje Paping te Haren. Omdat Hindrik Pauwels dit bedrag niet kan betalen, is hij voornemens een viertal percelen land te verkopen. De voogdes krijgt toestemming om namens haar dochter akkoord te gaan met deze verkoop. (Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 111, zaak 1815/112) Uitspraak Vrederechter Hoogezand 1 februari 1816 De nabestaanden van Egbert, Aaltje, Anigje, Derkje en Ida minderjarige kinderen van Thijs Thijssens, arbeider, en wijlen Ida Hekman, overleden juli 1815, komen samen. Aanwezig van vaderszijde: - Luite Bolhuis, landbouwer te Haren - Albert Bolhuis, landbouwer te Haren - Hinderikus Pauwels, landbouwer te Haren Alle drie vrienden bij volstrekt gebrek aan nabestaanden. Aanwezig van moederszijde: - Jan Hekman, landbouwer te Onnen, oom - Jacob Hekman, arbeider te Haren, oom - Hindrik Hekman, arbeider te Haren, oom Jacob Hekman wordt benoemd tot toeziend voogd (Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 111, zaak 1816/9) Uitspraak Vrederechter Hoogezand 7 mei 1818 De nabestaanden van Egbertje Jacobs Hekman, minderjarige dochter van Grietje Jans en wijlen Jacob Derks Hekman, komen samen. Aanwezig van vaderszijde: - Jan Hekman, landbouwer te Glimmen, oom - Hindrik Hekman, arbeider te Haren, oom - Thies Baving, timmerman te Haren, aangehuwde oom Aanwezig van moederszijde: - Lukas Jans, boerenknecht te Glimmen, oom - Hindrik Jacobs Horst, landbouwer te Haren, neef - Geert Spilliger, wever te Haren, goede vriend. Moeder Grietje Jans wordt bevestigd als voogd. Hindrik Hekman wordt benoemd tot toeziend voogd. (Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 111, zaak 1818/58)

4) Barber trouwt op woensdag 27 oktober 1813 te Slochteren met Reube.

5) Reube Jans Nieburg. Reube is gedoopt op maandag 26 december 1791 te Scharmer, is overleden op maandag 31 januari 1825 te Harkstede. Reube werd 33 jaar, 1 maand en 5 dagen.

6) Stijntje trouwt op zondag 19 oktober 1845 te Groningen met Jan.

7) Jan Hulscher. Jan, tuinman, is geboren op vrijdag 20 september 1793 te Groningen, is overleden op maandag 5 juni 1882 aldaar. Jan werd 88 jaar, 8 maanden en 16 dagen.

8) Trientje trouwt op zaterdag 14 november 1818 te Haren met Johan.

9) Anje Fokkes. Anje, wonende te Haren, is geboren in 1779, wonende Wijk B Oosterweg 34 aldaar, is overleden op zaterdag 16 april 1814 aldaar, is als overleden aangegeven op zondag 17 april 1814 aldaar (aangevers overlijden waren Johan Heinrich von Riesz en Geerd Albartus (zie 8)). Anje werd 35 jaar. Memorie van successie, 22 december 1814 Enig erfgenaam is Anjes dochter Catharina Sophia von Riesz. Geen boedelbeschrijving.

10) Johan Heinrich von Riesz (MIL-064), zoon van Jacob von Riesz en Chistine Sophie Tummeln. Johan, tuinman, wonende te Haren (Wijk B Oosterweg 34) en aldaar, is geboren op woensdag 5 februari 1772 te Wirtshausen (D), wonende Wijk B Oosterweg 34 te Haren, is overleden op woensdag 12 januari 1825 aldaar, is als overleden aangegeven op donderdag 13 januari 1825 aldaar (aangever overlijden was Geerd Albartus (zie 8); getuige aangifte overlijden was Jan Stoffer Ruuls). Johan werd 52 jaar, 11 maanden en 7 dagen. Woont volgens militieregister 1814 bij Jacobus van Trojen. Geboortedatum is overgenomen uit het militieregister. Processen verbaal 18 augustus 1820 Een klacht ingediend door Antje Brouwer en haar moeder wegens een mishandeling ten huize van Christoffer van Boekeren leidt tot een aantal processen verbaal, waarin verklaringen zijn opgenomen van de betrokkenen en getuigen. De aanleiding voor de problemen is, dat Antje Brouwer vergezeld van haar moeder en haar baby op 13 augustus 1820 in de herberg De Jagtwagen gaat zitten. Zij wil niets gebruiken. Ze vraagt alleen Christoffer van Boekeren te spreken. Dit wordt haar geweigerd en er ontstaat commotie. Uiteindelijk wordt Antje met moeder en kind hardhandig de Jagtwagen uitgewerkt. Zo hardhandig dat ze hier een klacht over indient bij de officier van justitie, die op zijn beurt daar weer informatie over vraagt aan de schout. Uit de stukken wordt niet duidelijk waarom de emoties zo hoog oplopen. Ik denk dat wel te weten. Het kind, dat Antje Brouwer bij zich heeft is haar op 2 juni 1820 geboren buitenechtelijke zoontje, genaamd Christoffer. Het is dan niet moeilijk te raden wie volgens Antje de vader van het kind is. Voorts kent Antje blijkens haar verklaring een groot aantal personen in Haren. Het is dan ook niet onwaarschijnlijk, dat Antje enige tijd in de Jagtweide heeft gewerkt. In de verklaring van Johan Heinrich von Riesz wordt Antje veelzeggend aangeduid als “Stoffer zijn hoer”. Overigens heet Antje Brouwer vanaf 6 mei 1828 Annigje Bakker. Ook Christoffer jr gaat later als Christoffer Bakker door het leven. Pieter Jans Pieters wordt in de verklaringen aangeduid als zwager van Christoffer van Boekeren. In werkelijkheid is hij dat na de scheiding van Christoffer van Boekeren van zijn zuster Stientje Pieters in 1817 niet meer. De schout heeft eerst alleen verklaringen opgenomen van Antje Brouwer, Trijntje Harms en Johan Heinrich von Riesz. Op last van de offcier van justitie moet hij ook verklaringen opnemen van Christoffer van Boekeren, Anna van Boekeren en Pieter Jans Pieters. * Verklaring Antje Brouwer. Zij is op zondag met haar moeder en haar kind naar De Jagtwagen gekomen. Daar waren toen alleen de hovenier van de schout (Johan Heinrich von Riesz) en een ander haar onbekend manspersoon aanwezig. Vervolgens is de zwager van Van Boekeren, de cichoreifabrikant Pieters met zijn zoon binnen gekomen en heeft tegen de hovenier gezegd, dat hij mee naar achteren moest komen om daar te zitten. Daarop kwam zoon Jan van Boekeren en heeft ons gevraagd wat de begeerte was. Waarop Antje heeft geantwoord, dat zij zijn vader wilde spreken. Jan heeft toen gezegd, dat Antje daar niets mee nodig had. Daarop hebben Jan en Anna van Boekeren en Pieter Jans Pieters en zijn zoon Antje en haar moeder deerlijk mishandeld, geslagen, geschopt en tegen de grond gesmeten en wel zo, dat zij zich bloedend nog net wist te redden. Haar muts werd aan stukken gescheurd. En toen is ook vader Van Boekeren nog gekomen om mee te schoppen en te slaan. * Verklaring 18 augustus 1820 van Trijntje Harms, vrouw van Hindrik Alberts (Bakker), schipper te Veendam. Zij verklaart op zondag 13 augustus 1820 omstreeks 11.00 uur met haar dochter en haar kind naar De Jagtwagen gekomen te zijn. Er waren toen in De Jagtwagen twee aan haar onbekende personen aanwezig. Waarvan er een later de hovenier op Zorgvrij bleek te zijn. Een van de kinderen van Van Boekeren heeft toen aan deze twee personen gevraagd om naar achteren te gaan. Om aldaar hun borrel op te drinken. Dat toen de beide mannen weg waren Jan van Boekeren aan haar dochter heeft gevraagd wat zij wilde. Dat haar dochter daarop heeft geantwoord, dat zij zijn vader wilde spreken. Dat Jan van Boekeren toen na enige scheldwoorden haar dochter heeft aangevallen en zodanig heeft geslagen, dat haar arm blauw was. Jan van Boekeren werd daarbij geholpen door zijn zuster Anna en door de cichoreifabrikant Pieter Jans Pieters met zijn zoon. Pieters en zijn zoon hebben ook haar aangevallen en geslagen. Tenslotte is Christoffer van Boekeren zelf ook nog gekomen en hebben ze gezamenlijk haar dochter de deur uit gesmeten. * Verklaring dd 18 augustus 1820 van Johan Heinrich von Riesz, tuinman op de plaats Zorgvrij te Haren. Hij verklaart, dat hij zondag 13 augustus 1820 omstreeks 11.00 uur in De Jagtweide was en daar een oude vrouw en een jonge vrouw met een kindje op de arm heeft ontmoet. Hij heeft toen een borrel gedronken en is bij deze vrouwspersonen gaan zitten. Hij heeft gevraagd waar ze vandaan kwamen en toen heeft de oude vrouw geantwoord, dat ze van Groningen kwamen. Toen heeft Pieter Jans Pieters gevraagd bij hem te komen en toen hij vervolgens buiten bij de achterdeur stond heeft Pieters hem gevraagd daar even te blijven, omdat er wellicht een grap zou gebeuren met Stoffer zijn hoer. Hij is even later weer in De Jagtwagen naar binnen gegaan, om haar te zien, omdat hij haar niet kende. Daarna heeft hij zijn borrel gedronken en is weer naar achteren gegaan. Hij heeft toen daarachter gezeten met de arbeider Willem Pieters. Vervolgens hoorde hij in De Jagtwagen “moord, moord” roepen en is hij toen weer naar binnen gegaan om te zien wat er aan de hand was. Hij zag dat Jan van Boekeren en Jan Pieters de beide vrouwen bij de arm hadden om ze buitenshuis te zetten. Hij is toen tussenbeide gekomen om te zeggen, dat ze niet moesten slaan. Ook is hij naar achteren gelopen om vader Van Boekeren te zeggen, dat hij zijn zoon Jan moest waarschuwen niet te slaan. Vervolgens is vader Van Boekeren naar achteren gekomen met zijn dochter Anna, die flauw was gevallen, maar hij heeft niet gezien of iemand haar een slag had toegebracht. * Verklaring dd 29 augustus 1820 van Pieter Jans Pieters, 50 jaar, van beroep cichoreifabrikant te Haren. Pieters is op zondag vanuit de kerk naar De Jagtwagen gegaan om daar in het huis van Van Boekeren koffie te drinken. In de Jagtwagen zelf had hij wel vrouwspersonen zien zitten, maar hij wist niet wie dat waren. Hij ontkent aan de mishandeling van Antje Brouwer en haar moeder deelgenomen te hebben. Hij heeft pas achteraf gehoord, dat er ruzie geweest was. In het achterhuis heeft hij koffie gedronken met zijn broer Willem Pieters en de tuinman Von Riesz. Het kan ook zijn, dat de laatste een borrel heeft gedronken. Hij kan zich niet herinneren, dat hij aan Von Riesz heeft gezegd; “wacht een weinig, daar gebeurt een grap met Stoffer zijne hoere”. * Verklaring dd 29 augustus 1820 van Pieter Pieters jr, oud 20 jaar. Ook hij is na de kerk naar de Jagtwagen gegaan. Toen hij in De Jagtwagen kwam, waren daar twee onbekende vrouwspersonen, waarvan er een een kind op de arm had. Verder waren er Anna en Jan van Boekeren. Dat toen Anna van Boekeren aan de beide vrouwen vroeg wat zij wilden, zij een flauwte kreeg door de brutale gezegden van de vrouwen en dat haar vader haar naar achteren heeft gedragen. Dat Jan van Boekeren toen aan de vrouwen heeft gevraagd wat ze wilden, waarop zij hebben gezegd, dat ze hier niet vandaan wilden. Dat Jan toen heeft gezegd, dat als zij niet zelf weg wilden gaan, hij ze uit de deur zou moeten zetten. Waarop Jan ze bij de arm heeft gepakt en de deur heeft uitgezet. Hij heeft niet gezien dat Jan geslagen heeft. Hij heeft ook niet gezien dat ze aan de vinger bloedde, maar wel dat ze een raam ingeslagen had. Vervolgens zijn de vrouwen weggegaan. * Verklaring dd 29 augustus 1820 van Anna van Boekeren, oud 23 jaar, die in 1820 de kasteleinsche is in De Jagtwagen. Op zondag 13 augustus kwamen twee vrouwspersonen, de ene met een kind in De Jagtwagen en zijn gaan zitten. Waarop Anna heeft gevraagd wat zij wilden hebben. Het antwoord daarop was, dat zij haar vader wilden spreken. Anna heeft toen gezegd, dat ze daar niets mee nodig hadden en dat er geen personen welkom waren, die niets wilden verteren. De beide vrouwspersonen zeiden, dat zij voornemens waren te blijven totdat het gericht hen er uit zou zetten. Anna is daarop flauw gevallen en weet niet wat er daarna gebeurd is, omdat zij uit De Jagtwagen is gedragen of geholpen. Toen zij weer bij kwam waren de beide vrouwspersonen weg. * Verklaring dd 31 augustus 1820 van Christoffer van Boekeren, oud 45 jaar, zonder beroep. Hij verklaart, dat hij na de kerkdienst naar de woning van zijn dochter in De Jagtwagen is gegaan en dat hij zijn dochter daar toen op de grond liggend heeft aangetroffen. Hij heeft zijn dochter toen naar achteren gebracht. Voorts heeft hij gezien, dat er een glas in stukken was, zonder dat hij wist wie dat gedaan had. (archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 53) Johan was eerder gehuwd (1) met Anje Fokkes.

11) Annechien trouwt (kerk) op zaterdag 13 mei 1797 te Engelbert met Gerrit.

12) Gerrit Jans Ottens. Gerrit is geboren in 1770 (OS) te Helpman.

13) Aaffien trouwt op donderdag 24 november 1864 te Groningen met Hindrik.

14) Hindrik Makken. Hindrik, scheepsjager, is geboren op donderdag 17 juli 1828 te Groningen, is overleden op zaterdag 19 juni 1880 aldaar. Hindrik werd 51 jaar, 11 maanden en 2 dagen.

15) Noeme trouwt op vrijdag 30 oktober 1874 te Hoogezand met Jantje.

16) Jantje Albertema. Jantje is geboren op vrijdag 20 oktober 1837 te Muntendam, is overleden op dinsdag 14 juli 1903 te Groningen. Jantje werd 65 jaar, 8 maanden en 24 dagen.

17) Noeme trouwt op zaterdag 3 februari 1872 te Haren met Kaatje.

18) Kaatje Blom, dochter van Michiel Blom en Margien van Bergen. Kaatje is geboren op zaterdag 18 februari 1843 te Haren, is overleden op donderdag 2 januari 1873 te Sappemeer. Kaatje werd 29 jaar, 10 maanden en 15 dagen.

19) Grietje trouwt (kerk) op donderdag 6 april 1786 te Haren met Pieter.

20) Pieter Jans. Pieter is geboren in 1760 (OS) te Oosterwolde.

21) Grietje trouwt (kerk) op zondag 21 februari 1790 te Haren met Jan.

© 2020 - E.M. van Koldam

22) Jan Alberts ook genaamd Jan Albers, zoon van Albert Andries en Trientje Jans. Jan, arbeider, wonende te Hoornschedijk, is gedoopt op zondag 17 mei 1767 te Haren.
23) Janna trouwt op donderdag 14 februari 1833 te Groningen met Jan (zie 21).
24) Jan Bartelds Bazuin, zie 21.
25) Wendeltien gaat in ondertrouw (kerk) op dinsdag 24 januari 1775 te Groningen met Hindrik.
26) Hindrik Harms Heuving. Hindrik is geboren in 1750 (OS), is begraven op vrijdag 24 oktober 1783 te Haren. Hindrik werd 33 jaar. Ontvangst diaconie te Haren 24 oktober 1783 Hinderk Harms van de Mikkelhorst begraven: f.2,02 Voor het laken: f.1,50 (Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7). Boedelinventaris 15 april 1785 Beschrijving van de nalatenschap van wijlen Hindriks Harms Heuving, echtgenoot van Wendeltje Loers. Geen vaste goederen. Wel vee: 8 koeien (f.240,-), 4 hokkelingen (f.48,-), 3 kalveren (f.3,-), 2 paarden (f.80,-) en een motte met 4 biggen (f.10,-). Totaal profijtelijke staat f.556,60. De schadelijke staat bestaat uit een schuld aan de heer Nobel f.450,- en huur aan de heer Nobel f.75,-. Totaal schadelijke staat f.674,85. Saldo is dus negatief. (Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1248). Voogdijstelling 15 april 1785 Willem Heuving te Groningen zweert aan als principale voormond over de drie minderjarige kinderen van wijlen Hindrik Harms Heuving bij Wendeltje Loerts in echte verwekt. Jannes Loerts te Kropswolde wordt sibbevoogd en Jan Frieling te Haren vreemde voogd. DE voorstanderen mogen met de moeder een regeling treffen over de vaderlijke nalatenschap. (Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1496)
27) Hinderika trouwt op donderdag 31 maart 1892 te Haren met Hendrik.
28) Hendrik trouwt op zaterdag 15 november 1879 te Haren met Annechien.
29) Annechien van der Es, dochter van Hendrik van der Es en Alberdina Zweerts. Annechien is geboren op zondag 3 juni 1855 te Onnen, is overleden op zaterdag 8 november 1890 aldaar. Annechien werd 35 jaar, 5 maanden en 5 dagen.
30) Hendrik trouwt op donderdag 21 november 1901 met Frederika.
31) Frederika Oosterveld, dochter van Jan Oosterveld en Henderkje Smid. Frederika is geboren op maandag 9 februari 1863 te Onnen, is overleden op zaterdag 13 mei 1939 te Haren. Frederika werd 76 jaar, 3 maanden en 4 dagen.
32) Hendrik Berends de Jonge, zoon van Willem Berends de Jonge en Hinderkien Jans Vrieling. Hendrik, landbouwer, is geboren op woensdag 28 april 1852, is overleden op donderdag 8 november 1928. Hendrik werd 76 jaar, 6 maanden en 11 dagen. Hendrik was eerder gehuwd (1) met Annechien van der Es. Hendrik was later gehuwd (3) met Frederika Oosterveld.
33) Jan trouwt (kerk) op zondag 14 oktober 1781 te Zuidlaren met Hindrikje.
34) Hindrikje Geerts Poelma. Hindrikje is geboren te Gieterveen, is gedoopt op maandag 26 december 1757 te Gieten, is overleden in augustus 1791 te Midlaren. Hindrikje werd 33 jaar en 8 maanden.
35) Bougien trouwt op zaterdag 3 september 1842 te Haren met Hindrik.
36) Hindrik Berends (ES), zoon van Hendrik Berends de Jonge (22.1) en Janna Bazuin. Hindrik, arbeider, wonende te Haren, aldaar (Wijk C Onnen 34) en aldaar (Wijk F Essen 1), is geboren op donderdag 25 februari 1813 te Onnen (Wijk C Onnen 35), is als geboren aangegeven op vrijdag 26 februari 1813 te Haren (aangever geboorte was Hendrik Berends de Jonge (zie 22.1); getuigen aangifte geboorte waren Jan Derks Hekman en Wigcher Alders Buiringa), is overleden op zaterdag 18 september 1847 aldaar. Hindrik werd 34 jaar, 6 maanden en 24 dagen. Overzicht 23 oktober 1841 van de lijst van sollicitanten tot veldwagter der gemeente Haren * Hindrik de Jonge, wonende te Haren, zoon van Hindrik Berends de Jonge; * Pieter van Wijk uit Groningen, oud 42 jaar, 28 jaar gediend, 15 jaar en 3 maande als sergeant; * Hindrik Geerts Wilkens, woont thans te Groningen, oud 32 jaren, 13 jaren gediend; * Geert Tonnis Klatter, wonende te Slogteren, oud 36 jaar, gediend 7,5 jaar bij de kurassiers, getrouwd en 4 kinderen hebbende; * Martin Richters, oud 27 jaar, woonende te Groningen in de Pelsterstraat, heeft gediend bij de 8ste afdeling, eerst als loteling en vervolgens korporaal en laatst als sergeant en gepasporteerd bij expiratie van dienst. Is gehuwd met een kind. Paspoort bij request ingezonden aan de gouverneur. * Teunis Strating, oud 32 jaar, van beroep zonder, wonende in de Carolieweg bij de spekslager Garrels, gediend in de rang van sergeant majoor bij het tiende regiment infanterie, gehuwd zonder kinderen; * Hindrik Berends, oud 29 jaar, van beroep boerenknegt wonende te Onnen, gediend zes jaren als soldaat bij de achtste afdeling, gehuwd zonder kinderen. (Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 74)
37) Obbe trouwt op zaterdag 6 mei 1837 te Haren met Hinderika.
38) Hinderika Buringa, dochter van Wigcher Alders Buiringa en Grietje Pieters. Hinderika, wonende te Haren en aldaar (Wijk C Onnen 22A), is geboren op vrijdag 5 november 1813 te Onnen (Wijk C Onnen 23), is als geboren aangegeven op zondag 7 november 1813 te Haren (aangever geboorte was Wigcher Alders Buiringa; getuigen aangifte geboorte waren Jan Derks Hekman en Hendrik Berends de Jonge (zie 22.1)), is overleden op dinsdag 5 oktober 1841 te Harenermolen, is als overleden aangegeven op dinsdag 5 oktober 1841 (aangever overlijden was Obbe Boelens Woldendorp (zie 31.5); getuige aangifte overlijden was Lucas Oosterveld). Hinderika werd 27 jaar en 11 maanden.
39) Harm trouwt op zaterdag 8 mei 1875 te Haren met Geertie.
40) Geertie van Bergen, dochter van Eite Conraads van Bergen en Trientje Roelofs Kuipers. Geertie, wonende te Haren, aldaar (Wijk A Harenermolen 48) en aldaar (Wijk A Harenermolen 70), is geboren op dinsdag 26 augustus 1828 aldaar (Wijk A Harenermolen 45), is als geboren aangegeven op dinsdag 26 augustus 1828 aldaar (aangever geboorte was Eite Conraads van Bergen; getuigen aangifte geboorte waren Geert Andries en Roelf Roelofs Rademaker), is overleden op zaterdag 18 april 1908 te Glimmen. Geertie werd 79 jaar, 7 maanden en 23 dagen.
41) Lammert trouwt op woensdag 4 december 1850 te Assen met Hinderkien.
42) Hinderkien Berkenpies. Hinderkien is geboren op zaterdag 22 maart 1828 te Anloo, is overleden op woensdag 13 april 1853 te Assen. Hinderkien werd 25 jaar en 22 dagen.
43) Roelf trouwt op zaterdag 5 mei 1827 te Eelde met Geessien.
44) Geessien Albartus, dochter van Hendrik Albartus en Marchien Roelofs Koopmans. Geessien, wonende te Haren (Wijk B Haren 13), is geboren op dinsdag 1 maart 1808 aldaar, is overleden op zondag 10 september 1837 aldaar. Geessien werd 29 jaar, 6 maanden en 9 dagen.
45) Lammechien trouwt op donderdag 25 november 1841 te Haren met Lukas.
46) Lukas trouwt op zaterdag 4 juni 1836 te Haren met Fennegijn.
47) Fennegijn Kars. Fennegijn is geboren op zondag 21 december 1794 te Kolham, is overleden op vrijdag 9 augustus 1839 te Helpman. Fennegijn werd 44 jaar, 7 maanden en 19 dagen.
48) Lukas Jans Kuipers ook genaamd Lucas Jans Kuipers (MIL-300), zoon van Jan Roelfs Kuipers en Elsijn Lucas Molenberg. Lukas, landbouwer, wonende te Helpman (Wijk C Buiten klein poortje 14), is geboren op zondag 4 september 1796 aldaar, is overleden op donderdag 11 december 1845 aldaar. Lukas werd 49 jaar, 3 maanden en 7 dagen. Lukas was eerder gehuwd (1) met Fennegijn Kars.
49) Roelf trouwt op vrijdag 28 mei 1841 te Haren met Anna.
50) Anna Wemelina Rummerink, dochter van Lucas Rummerink en Grietien Roelfs Vos. Anna, wonende te Haren (Wijk B Kromelboog 33), aldaar (Wijk B Kromelboog 48) en aldaar, is geboren op woensdag 7 februari 1816 aldaar, wonende Wijk B Kromelboog 48 aldaar, is overleden op dinsdag 12 juni 1855 aldaar. Anna werd 39 jaar, 4 maanden en 5 dagen.
51) Margaretha trouwt op woensdag 7 augustus 1839 te Haren met Roelf.
52) Roelf Weeman, zoon van Harm Derks Weeman en Stientje Hendriks Stel. Roelf, onderwijzer, wonende te Onnen, te Haren (Wijk B Haren 24) en aldaar (Wijk C Onnen 30), is geboren op vrijdag 1 juli 1814 te Paterswolde, is overleden op donderdag 26 september 1844 te Onnen. Roelf werd 30 jaar, 2 maanden en 25 dagen. Notulen Burgemeester en Assessoren, 12 januari 1831 Schoolmeester J. Woldring te Onnen is overleden. In zijn plaats wordt benoemd ondermeester Roelf Weeman uit Haren (archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 30). Brief 13 januari 1831 aan de schoolopziener van het eerste district Door dezen geef ik u kennis, dat de jeugdige schoolonderwijzer Jan Woldringh zeer onverwachts op den 11den dezer aan de gevolgen der zoogenaamde roodvonk, vergezeld van hevige koortsen is overleden. Smartelijk is dit verlies niet alleen voor mij, maar ook voor de ingezetenen van Onnen en anderen die den overledenen in zijnen minzamen omgang en vooral in zijne betrekking als onderwijzer der jeugd kenden, van welke hij diep wordt betreurd. Ten aanzien de provisionele waarneming van de schooldienst te Onnen geven wij u in overweging of het niet voegzaam zoude zijn daarmede ene week of veertien dagen te wachten, aangezien de roodvonk daar onder de kinderen heerschende zoude zijn. En dan nemen wij de vrijheid daartoe van onze zijde aan u voor te dragen Roelf Weeman, ondermeester te Haren, welke zijne dienst daarvoor ons heeft aangeboden. (Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 105) Brief 14 januari 1831 aan de gouverneur Ik heb de eer u door dezen te berigten, dat de jeugdige schoolonderwijzer J. Woldring te Onnen, zeer plotseling op den 11den dezer is overleden en dat de provisionele waarneming van de schooldienst aldaar in overleg met de heer schoolopziener van het eerste district, zal geschieden door Roelf Weeman, ondermeester te Haren. (Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 105) Brief 13 februari 1831 aan de schoolopziener van het eerste district Ten gevolge van uw missive van de 14 januari 1831 heb ik de eer bij dezen aan u opgave te doen van de voordeelen aan de post van schoolonderwijzer te Onnen verbonden, bestaande in: 1. eene Rijksjaarwedde van f.80,-; 2. de schoolgelden van ongeveer 50 schoolpligtige kinderen; 3. vergoeding huishuur of regeling inwoning door het plaatselijk bestuur. Voorts geef ik u kennis, dat het vergelijkende examen zal kunnen worden gehouden in de school te Onnen, of wel - dat ons gevoegelijker voorkomt wegens den verdere afstand en de onbruikbare staat der wegen - in de school te Haren. Zullende u de plaats van en de dag wanneer hetzelve plaats zal hebben naar goedvinden kunnen bepalen. Evenwel zouden wij gaarne zien, dat de dag daartoe, indien mogelijk, in de volgende maand maart wordt bepaald. (Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 105) Brief 31 maart 1831 aan de schoolopziener van het eerste district Ik heb de eer u door dezen te berigten, dat ik tot genoegen der ingezetenen van Onnen op heden de stemming heb gehouden ter vervulling van de vacante schoolonderwijzerspost in genoemd dorp. Hun voorstellende de drie sollicitanten Roelf Weeman, Pieter Taapkens en Hendrik Jans Buist, welke volgens het proces verbaal wegens den uitslag van het vergelijkend examen getoond hebben de meeste bekwaamheden te bezitten, waarvan het gevolg geweest is, dat de ingezetenen van Onnen allen eenstemmig verkozen den persoon van Roelof Weeman, thans provisioneel schoolonderwijzer aldaar. Ik zend u hiernevens mijne verklaring dienaangaande opgemaakt in het vertrouwen dat deze de goedkeuring van u moge verwerven. (Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 105) Brief 5 mei 1831 aan de gouverneur Ik heb de eer u te berigten, dat van de aanstelling van Roelf Weeman, bezittende den 4den rang, tot schoolonderwijzer te Onnen aan de geregtigden is kennis gegeven, en dat die persoon op heden zijne post heeft aanvaard. Voorts dat de school te Onnen op 12 januari 1831 is vacant geworden en dat gezegde Roelf Weeman op den 14den daaraanvolgende is aangesteld tot provisionele onderwijzer aldaar en de schooldienst tot op heden heeft waargenomen, zoodat dezelve gedurende dien tijd der provisionele waarneming aanspraak heeft op de Rijksjaarwedde aan dien post verbonden, benevens den ouders van den overleden Jan Woldring, overleden 11 januari 1831, zijnde Hendrik Woldring en Pietertje Oosterveld wonende te Haren. Eindelijk, dat wij genoemde Roelf Weeman onder het oog hebben gebragt zijne verpligting, welke aan de onderwijzers in het algemeen is opgelegd bij het reglement ter bevordering van de koepokinenting, vervat in publicatie van Heren Gedeputeerde Staten dezer provincie van den 19 december 1825, en dat hij zich tot nakoming dezer bepalingen van genoemd reglement heeft verbonden en beloofd dezelve getrouwelijk te zullen in acht nemen. (Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 105) Brief 24 februari 1832 aan de gouverneur Het plaatselijk bestuur dezer gemeente heeft aan den vroedvrouw Egbertje Groothuis, weduwe M. van Oosten, binnen deze gemeente ten gevolge van haar verzoek en overeenkomstig de daaromtrent gevolgde besluiten van 7 juni 1831 toegestaan een jaarlijksche toelage van f.50,-, aanvang nemende met januari 1831, waardoor dan de post voor verlossingen bij minvermogenden op de begroting dezer gemeente uitgetrokken, zijnde geweest f.20,- zoude komen te vervallen. Ik neem dientengevolge de vrijheid u te verzoeken om ons te willen authoriseren tot de betaling dier toelage van f.50,- aan gemelde vroedvrouw voor het jaar 1831 uitgetrokken, ofwel de som van f.30,- uit de post voor onvoorziene uitgaven op de begroting dezer gemeente voor 1831 uitgetrokken, of wel de som van f.20,- voor verlossingen bij minvermogenden op de gemelde begroting voorkomende te dien einde kan besteed worden. Voorts mede uit de post voor onvoorziene uitgaven voor 1831 aan den schoolonderwijzer Roelf Weeman te Onnen de som van f.15,-. Zijnde de som welke jaarlijksch aan den tijdelijke schoolonderwijzer aldaar voor woning is toegestaan. (Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 105) Notulen raadsvergadering, 19 december 1838 De schoolonderwijzers: · R. Weeman, Onnen; · H.J. Poutsma, Glimmen; · H.J.R. Kampinga. Hoornschedijk Doen een oproep aan de raad bij de invoering van het nieuwe reglement aandacht te hebben voor hun geldelijke belangen. (archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 8) Brief 27 juni 1842 van Roelf Weeman, schoolmeester te Onnen Geeft met verschuldigd respect te kennen, Roelf Weeman, schoolonderwijzer te Onnen, dat er indertijd, volgens des suppliants meening, in 1830 een rijkstractement van

f.80,- aan den schoolonderwijzer is toegestaan, onder bepaling, dat gezegde onderwijzer voortaan niet langer, gelijk voorheen, bij de ingezetenen ter kost zou gaan, en dat hij door de gemeente van inwoning of van een woning zoude worden voorzien. Dat daarop door het plaatselijk bestuur van Haren met suppliants voorganger, wijlen Jan Woldring, eene overeenkomst is gesloten, waarbij bepaald werd, dat gezegde Jan Woldring jaarlijks f.15,- van de gemeente zou genieten, om zich daarvoor van inwoning te voorzien. Dat voormelde overeenkomst, waarvan geen contract is opgemaakt, zooals met de tegenwoordige onderwijzers te Glimmen en aan den Hoornschendijk nopens dezelfde zaak ten hunnen opzigte is geschied, slechts eene individuele overeenkomst ten aanzien van suppliants voorganger is geweest, en uit den aard der zake niet meer dan een individuele overeenkomst kon wezen, vermits die voorganger wel voor zich zelven, maar niet voor zijne opvolgers verbintenissen kon aangaan. Zoodat genoemde overeenkomst dus nooit gerekend kan worden voor suppliant van verbindende kracht te zijn. Dat de som van f.15,- voor des suppliants voorganger voldoende geacht kon worden ter verkrijging van inwoning, aangezien hij alleen des middags inwoning te Onnen behoefde, daar hij des nademiddags na het uitgaan der school zich naar zijn ouders te Haren begaf, door deze als kind werd opgenomen, gedurende den nacht bij hen vertoefde en des morgens tegen het begin van den schooltijd weder van Haren naar Onnen ging. Dat de suppliant, die wegens den afstand van de woonplaats zijner ouders het gemelde voorregt van zijnen voorganger mist, en alzoo niet alleen des middags, maar ook des morgens , des avonds en des nachts bij eenen vreemde moest huisvesten, voor de som van f.15,-, die hem jaarlijks voor het gemis van vrije woning is uitgekeerd, nooit inwoning in een fatsoenlijk huisgezin te Haren of Onnen heeft kunnen bekomen, doch dat hij zich evenwel met genoemde som heeft vergenoegd. Dat hij thans huishouding hebbende en alzoo eene woning behoevende, voor de som van f.15,- geene woning te Onnen kan inhuren. Dat des suppliants inkomen als onderwijzer, hetwelk in het vergaande jaar 1841 f.179,60 bedragen heeft, hem slechts een uitermate sober bestaan oplevert. Dat de suppliant niet gaarne gelijk de schoolonderwijzer van Glimmen kastelein en winkelier wil worden, of enig ander met den post van onderwijzer geheel vreemdsoortig bedrijf aanvangen om zijn bestaan te verbeteren, daar zoiets altijd schadelijk is voor de voortdurende vorming des onderwijzers en bovendien gewoonlijk eenen nadeligen invloed uitoefent op het onderwijs, van hetwelk u zulke welmeenende en ijverige voorstanders tonen te zijn. Dat de suppliant reeds onderscheidene malen, maar altijd tevergeefs gepoogd heeft om een voordeliger onderwijzerspost te bekomen, teneinde daardoor een behoorlijk bestaan te verkrijgen en niet in de noodzakelijkheid te geraken om u te moeten verzoeken gebruik te maken van de vrijheid, uitgedrukt in eene indertijd door Gedeputeerde Staten dezer provincie aan het plaatselijk bestuur van Haren gedane aanschrijving om des suppliants inkomen als onderwijzer uit de gemeentekas tot de som van f.300,- aan te vullen. Redenen waarom suppliant zich tot u wendt met verzoek: dat het u moge behagen om hem, zoolang hij onderwijzer te Onnen is, tot huishuur en verbetering van zijn bestaan te verleenen een jaarlijkse toelage uit de gemeentekas van f.100,-. (Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 75) Brief 9 augustus 1842 aan R. Weeman, onderwijzer te Onnen Bij deze heb ik het genoegen u te berigten, dat de gemeenteraad op heden het door u ingediende adres om verhoging van toelage voor het gemis van vrije woning in deliberatie heeft genomen en dat denzelven heeft goedgevonden om met ingang van 1 januari 1843 de thans door u genooten wordende toelage ad f.15,- te verhoogen met eene som van f.30,-. (Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 110) Brief 1 oktober 1844 aan de gouverneur Ik vind mij verpligt u te berigten, dat op den 26 september 1844 is overleden Roelf Weeman, schoolonderwijzer te Onnen. Aan deze school is verbonden eene Rijksjaarwedde van f.80,-. De gemelde overledene heeft eene weduwe nagelaten. (Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111). Brief 10 oktober 1844 aan de gouverneur Ten vervolge op mijn missive van den 1 dezer heb ik de eer u te berigten, dat de weduwe van den onderwijzer Roelf Weeman te Onnen tot vervanger heeft gesteld Roelf Kuipers, bezittende den 3 rang, wonende te Haren. (Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 111).

53) Jan trouwt op donderdag 28 april 1842 te Haren met Derkien.

54) Derkien van Hemmen, dochter van Antonie van Hemmen en Jeichien Gelmers. Derkien, wonende te Haren (Wijk D Dilgt 12), is geboren op maandag 20 maart 1820 te Dilgt, is overleden op vrijdag 9 november 1849 te Groningen. Derkien werd 29 jaar, 7 maanden en 20 dagen. Groninger Courant 16 november 1849 Op het onverwachtst overleed heden avond mijne veel geliefde echtgenoot Derkje van Hemmen, in den nog jeugdigen leeftijd van bijna 30 jaren, waarvan ik slechts 7,5 jaar met haar in een allergenoegelijksten echt mogt vereenigd zijn, mij nalatende drie kinderen, te jong om dit verlies te beseffen. Wat ik, haar vader en al hare betrekkingen in dit afsterven verlies, zal ieder die de overledene gekend heeft, ligt beseffen. De God der liefde schenke ons kracht, om deze zware slag in gelatenheid te mogen dragen. Groningen, 9 november 1849. J. Alberts.

55) Jan trouwt op donderdag 5 april 1860 te Groningen met Geesje.

56) Geesje trouwt op donderdag 7 februari 1867 te Groningen met David.

57) David Benjamin Wickenhagen. David, stadstrompetter, is geboren op maandag 22 april 1816 te Groningen, is overleden op maandag 17 januari 1887 aldaar. David werd 70 jaar, 8 maanden en 26 dagen.

58) Geesje van der Kamp, dochter van Kornelis Arend van der Kamp en Imke Jans de Vries. Geesje is geboren op woensdag 26 november 1828 te Groningen, is overleden op maandag 26 december 1892 te Bedum. Geesje werd 64 jaar en 1 maand. Geesje was later gehuwd (2) met David Benjamin Wickenhagen.

59) Jantien trouwt op donderdag 29 mei 1845 te Noorddijk met Ties.

60) Ties Gerrits Dijkhuis, zoon van Gerrit Thies Dijkhuis en Jantje Roelfs Nienhuis. Ties is geboren op donderdag 7 november 1811 te Groningen, is overleden op vrijdag 16 mei 1856 te Roodehaan. Ties werd 44 jaar, 6 maanden en 9 dagen.

61) Fredericus trouwt op zaterdag 28 mei 1859 te Haren met Jantje.

62) Jantje Hamminga, dochter van Roelof Hamminga en Jantien Jans Harkema. Jantje, wonende te Haren (Wijk A Haren 12), is geboren op zaterdag 5 februari 1831 te Zuidlaren, is overleden op donderdag 17 september 1903 te De Groeve. Jantje werd 72 jaar, 7 maanden en 12 dagen.

63) Jan trouwt op vrijdag 22 juni 1855 te Vries met Roelfien.

64) Roelfien Vedder. Roelfien is geboren op vrijdag 15 januari 1830 te Vries, is overleden op dinsdag 3 maart 1857 te Donderen. Roelfien werd 27 jaar, 1 maand en 16 dagen.

65) Jacob trouwt op zaterdag 8 mei 1830 te Haren met Grietje.

66) Grietje trouwt op donderdag 6 mei 1813 te Haren met Luitje (zie 83).

67) Luitje Everts, zie 83.

68) Grietje Hindriks (RW1; L-00156), dochter van Hindrik Geerds en Annechien Roelfs. Grietje, weduwe van Luitje Everts, wonende te Haren (Wijk C Onnen 33) en aldaar, is geboren op zondag 20 juli 1794 te Dilgt, wonende Wijk C Onnen 33 te Haren, is overleden op donderdag 30 april 1835 te Onnen, is als overleden aangegeven op vrijdag 1 mei 1835 te Haren (aangever overlijden was Jacob Bolhuis Everts (zie 45.1); getuige aangifte overlijden was Hindrik Jans Breeman). Grietje werd 40 jaar, 9 maanden en 10 dagen. Grietje Hendriks woonde in 1830 op het adres Haren Wijk C Nr 33 Haardermolen samen met haar zoon Freerk Luite Everts uit haar eerste huwelijk, haar (toen bijna) echtgenoot Jacob Bolhuis Everts, de inwonende boerenknecht Aldert Buringa en de inwonende werkmeid Fennechien Eisses. De laatste twee zijn in 1832 met elkaar getrouwd. Brief 12 januari 1830 aan de Officier van Justitie De burgemeester geeft advies op het rekest aan de Koning van Jakob Bolhuis Everts om, met dispensatie van het bestaande verbod, een huwelijk aan te mogen gaan met de weduwe van zijn overleden broer. 1. Dat volgens de verklaringen van de naaste familie van Jakob Bolhuis Everts en Grietje Hindriks, die ik omtrent de gevraagde punten heb gehoord, de voornoemde personen te goeder naam en faam staan; 2. Dat uit het vroeger huwelijk van Luitje Everts en Grietje Hindriks twee kinderen aanwezig zijn; 3. Dat er geene redenen bestaan om het daarvoor te houden, dat er staande het eerste huwelijk tusschen rekwestranten bereids hebben plaats gehad des toen ongeoorloofde liaisons; 4. Dat de naast staanden van de rekwestranten dit huwelijk voordelig achten voor de kinderen uit het eerste huwelijk verwekt (gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 104) Grietje was eerder gehuwd (1) met Luitje Everts (zie 83).

69) Jacob trouwt op zaterdag 22 mei 1841 te Haren met Elizabeth.

70) Elizabeth Meulman, dochter van Willem Jans Meulman en Aaltien Jans Hartlief. Elizabeth, wonende te Haren (Wijk C Onnen 33), is geboren op dinsdag 6 oktober 1812 te Eelde, is overleden op dinsdag 20 februari 1844. Elizabeth werd 31 jaar, 4 maanden en 14 dagen. Is in 1840 dienstbode bij Jakob Bolhuis Everts, maar trouwt in 1841 met hem.

71) Pieter trouwt op woensdag 4 juni 1828 te Haren met Geziena.

72) Geziena Wuffen (ES), dochter van Frederic Wuffen (288) en Alberdina Hornhuis. Geziena, wonende te Haren, is geboren op zondag 20 maart 1803 te Onnen, wonende Wijk F Essen 1 te Haren, is overleden op maandag 25 mei 1829 aldaar, is als overleden aangegeven op dinsdag 26 mei 1829 aldaar (aangever overlijden was Geert Hoving (zie 133); getuige aangifte overlijden was Berend Hendriks (zie 105)). Geziena werd 26 jaar, 2 maanden en 5 dagen. Groninger Courant, 29 mei 1829 Heden avond overleed zeer onverwachts mijne waarde echtgenoote Gezina Wuffen, in de ouderdom van ruim 26 jaren, mij nalatende een zoontje dat het treffend verlies eener zorgdragende moeder nog niet kan beseffen. Op evangelie-gronden berust ik in den wil van Hem, wiens doen altijd wijs en goed is. Haren, den 25 mei 1829, P. van Norg. Bij haar overlijden op 25 mei 1829 bezit Geziena Wuffen in gemeenschap met haar man Pieter Jans van Norg de volgende onroerende goederen: 1. Boerenbehuizing C4 te Onnen. 2. Twaalf matten hooiland te Onnen. 3. Twaalf matten bouwland te Onnen.

73) Pieter trouwt op woensdag 4 juni 1834 te Haren met Grietje.

74) Grietje Hendriks, dochter van Berend Hendriks (105) en Roelfien Harms. Grietje, wonende te Haren, aldaar (Wijk F Essen 10) en aldaar, is geboren op woensdag 10 augustus 1808 te Essen (Wijk F Essen 10), wonende Wijk F Essen 10 te Haren, is overleden op zaterdag 25 augustus 1849 te Essen, is als overleden aangegeven op maandag 27 augustus 1849 te Haren (aangever overlijden was Jan Jans van Hemmen; getuige aangifte overlijden was Geert Bolhuis (zie 40.1)). Grietje werd 41 jaar en 15 dagen. Groninger Courant, 28 augustus 1849 Essen, bij Haren, 25 augustus 1849. Heden overleed tot mijn diepe droefheid, mijne geliefde echtgenoote Grietje Hendriks, in den ouderdom van ruim eenenveertig jaren. Uit een gelukkigen echt van vijftien jaren laat de brave overledene mij twee kinderen na, nog te jong om het groote verlies te kunnen beseffen. Ik wensch de overledene, die in haar lot Gods Vaderlijk bestuur billijkte, hierin na te volgen; gelijk haar leven, was ook haar einde zacht en kalm. P. van Norg.

75) Geert trouwt op zaterdag 29 juli 1882 te Groningen met Trientje.

76) Trientje van Oosten. Trientje is geboren op maandag 29 juli 1822 te Groningen.

77) Ebbing trouwt op zaterdag 23 juni 1866 te Haren met Aaltje.

78) Aaltje van Hemmen, dochter van Egbert van Hemmen en Aaltjen Harms. Aaltje, wonende te Haren, aldaar (Wijk D Hemmen 1), aldaar (Wijk D Dilgt 13) en aldaar (Wijk D Dilgt 23), is geboren op maandag 24 januari 1842 aldaar (Wijk D Hemmen 1), is overleden op maandag 5 november 1906 aldaar. Aaltje werd 64 jaar, 9 maanden en 12 dagen.

79) Annechien trouwt op donderdag 30 maart 1848 te Haren met Jan.

80) Jan Wolters (RAAD; DI), zoon van Jan Jans Wolters (285) en Harmtien Pathuis. Jan, landbouwer, wonende te Haren, aldaar (Wijk B Haren 19), aldaar (Wijk D Dilgt 11) en aldaar (Wijk D Klaverblad 22), is geboren op donderdag 9 januari 1817 aldaar (Wijk B Haren 19), is als geboren aangegeven op zaterdag 11 januari 1817 aldaar (aangever geboorte was Jan Wolters (zie 285); getuigen aangifte geboorte waren Jan Popko Oostingh (zie 203) en Klaas Hendriks van der Es), is overleden op donderdag 4 oktober 1877 te Arnhem. Jan werd 60 jaar, 8 maanden en 25 dagen. Landbouwer op de boerderij "De Wolf". Raadslid van de gemeente Haren van 1872 tot 1877.

81) Egbert trouwt op zaterdag 16 juni 1855 te Eelde met Aaltien.

82) Aaltien Meulman. Aaltien is geboren op dinsdag 3 december 1816 te Eelde, is overleden op dinsdag 20 maart 1866 aldaar. Aaltien werd 49 jaar, 3 maanden en 17 dagen.

83) Harm trouwt op zaterdag 2 mei 1840 te Haren met Hinderkje.

84) Hinderkje Oosterveld, dochter van Jan Lucas Oosterveld (199) en Grietje Hindriks Smit. Hinderkje, wonende te Haren en aldaar (Wijk C Onnen 25), is geboren op dinsdag 22 februari 1814 te Onnen (Wijk C Onnen 25), is als geboren aangegeven op vrijdag 25 februari 1814 te Haren (aangever geboorte was Jan Lucas Oosterveld (zie 199); getuige aangifte geboorte was Hindrik Everts (zie 82)), is overleden op dinsdag 29 september 1863 te Onnen. Hinderkje werd 49 jaar, 7 maanden en 7 dagen.

85) Harm trouwt op woensdag 4 februari 1874 te Haren met Wubbechien.

86) Wubbechien van Dijken. Wubbechien is geboren op dinsdag 4 maart 1828 te Norg, is overleden op donderdag 16 mei 1895 te Vries. Wubbechien werd 67 jaar, 2 maanden en 12 dagen.

87) Ida trouwt (kerk) op zondag 28 april 1811 te Haren met Gerrit.

88) Gerrit Beuvinga ook genaamd Gerrit Buivinga, Gerrit Beuringa en Gerrit Buffinga (MIL-117). Gerrit, wonende te Haren (Wijk C Onnen 10) en aldaar, is geboren te Annen, is gedoopt op zondag 27 oktober 1782 te Anloo, wonende Wijk C Onnen 10 te Haren, is overleden op maandag 29 mei 1815 te Onnen, is als overleden aangegeven op dinsdag 30 mei 1815 (getuigen aangifte overlijden waren Jacob Berends Jager en Jan Bouwes). Gerrit werd 32 jaar, 7 maanden en 2 dagen.

89) Hinderkje trouwt op zaterdag 17 maart 1838 te Haren met Lambertus.

© 2020 - E.M. van Koldam

90) Lambertus trouwt (kerk) op zondag 12 november 1809 te Groningen met Aaltien.
91) Aaltien Jans. Aaltien is geboren in 1780 te Groningen, is overleden op donderdag 10 maart 1836 aldaar. Aaltien werd 56 jaar.
92) Lambertus ter Wijn ook genaamd Lambertus Terweijn. Lambertus, schoenmaker, is geboren op woensdag 22 maart 1786 te Groningen, is overleden op dinsdag 27 maart 1877 aldaar. Lambertus werd 91 jaar en 5 dagen. Lambertus was eerder gehuwd (1) met Aaltien Jans.
93) Lizabeth trouwt op zaterdag 17 november 1838 te Haren met Hendrik.
94) Hendrik Jans Oosterhuis. Hendrik, landbouwer, is geboren op zondag 7 oktober 1792 te Garmerwolde.
95) Jantien trouwt op donderdag 24 juli 1862 te Haren met Rudolf.
96) Rudolf Buirma, zoon van Geert Buirma (52) en Hinderika Hoenderken. Rudolf, koemelker, wonende te Helpman (Wijk A Helpman 2), is geboren op vrijdag 30 oktober 1818 aldaar, is overleden op woensdag 24 april 1872 aldaar. Rudolf werd 53 jaar, 5 maanden en 25 dagen.
97) Willemtien trouwt op woensdag 21 januari 1818 te Haren (huwelijksgetuigen waren Harm van Streun (zie 244), Jan Swartwolt (zie 245), Berend Hendriks (zie 104) en Hindrik Berends Bosman) met Jan (zie 243).
98) Jan Stel, zie 243.
99) Cornelis trouwt op donderdag 8 juli 1824 te Haren met Margaretha.
100) Margaretha van Stedum, dochter van Tonnis van Stedum en Jantien Paping. Margaretha, wonende te Haren (Wijk B Haren 15A), is geboren op woensdag 11 september 1799 aldaar, is gedoopt op zondag 15 september 1799 aldaar, is overleden op dinsdag 2 oktober 1832 aldaar. Margaretha werd 33 jaar en 21 dagen. Groninger Courant, 13 september 1799 Hedenavond te 6.30 uur verloste van een welgeschapen dochter Jantje Papink. Huisvrouw van T. van Stedum, Haaren 11 september 1799. Akte 2 mei 1825 Comparanten: - Margaretha van Stedum geassisteerd door haar man Kornelis Jacob Stikker, broodbakker; - Wolter Papink van Stedum, koopmansbediende; enige kinderen en erfgenamen van hun moeder, wijlen Jantje Papink, gaan over tot scheiding en deling van hunne moederlijke nalatenschap. Deze boedel betreft: 1. Behuizing en tuin, staande en gelegen aan de straat, B15, zwettende ten noorden en oosten aan Hindrik Everts en Jan Mulder, ten zuiden aan Pieter Pieters en ten westen de straat. Getaxeed op f.1.250,-; 2. Stuk veenland gelegen onderHaren, de Luseborg genaamd, f.200,-; 3. Stuk wildernis onder Haren, f.50,- 4. Vijf zitplaatsen in de kerk, waarvan vier op het koor tegenover de predikant, f.250,-; 5. Eenige graven in en buiten de kerk f.150,-; 6. Huismeubelen, f.600,-; 7. Contant geld, f.900,- Totaal f.3.400,-. Margaretha krijgt toegewezen: de nrs 1 tm 3, een plaats in de kerk ad f.50,- en de graven, totaal f.1.700,-. De rest is voor haar broer Wolter. (Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 86, Akte 168) Akte 2 mei 1825 Margaretha van Stedum en Kornelis Jacob Stikker lenen van de koopman Jannes Schaapschoe en zijn vrouw Amelia Scholten, te Groningen, f.700,- tegen 5%. Zij verlenen hypotheek op de behuizing B15 te Haren. Broer Wolter stelt zich borg. (Groninger Archieven, toegang 1871, inventaris nr 86, Akte 169) Memorie van successie, 2 oktober 1832 De onroerende goederen door de overleden nagelaten en nog niet in gemeenschap bezeten, zijn: 1. Eene behuizinge, staande te Haren, getekend letter B nr 15; 2. Een halve bunder land gelegen onder Haren; 3. 20 roeden boschland, mede aldaar.
101) Jantje trouwt op woensdag 29 september 1819 te Assen met Lucas.
102) Lucas Egberts ook genaamd Lucas Egberts Boering. Lucas, landbouwer, wonende te Witten, is geboren op zondag 30 november 1783 te Rolde, is overleden op maandag 1 mei 1848 te Assen. Lucas werd 64 jaar, 5 maanden en 1 dag.
103) Jan Harms Jans, zie 142.
104) Corneelsje trouwt op vrijdag 19 november 1813 te Dalen met Hindrik.
105) Hindrik Johannes Punt ook genaamd Hindrik Johannes de Vries. Hindrik is geboren in 1792 te Noordwolde, is overleden op woensdag 16 september 1818 te Havelte. Hindrik werd 26 jaar.
106) Corneelsje trouwt op vrijdag 12 mei 1826 te Haren (huwelijksgetuigen waren Jan Geerts Stel (zie 242), Roelf Koops (zie 156), Albert Bolhuis (zie 35.2) en Jan Folkerts de Vries) met Freerk (zie 207).
107) Freerk Pauwels, zie 207.
108) Jantje trouwt op donderdag 28 juni 1821 te Warffum met Frans.
109) Frans Hendrik Wilhelm Biesemeijer. Frans is geboren op zaterdag 3 december 1796 te Leopoldstad (D), is overleden op dinsdag 29 maart 1825 te Warffum. Frans werd 28 jaar, 3 maanden en 26 dagen.
110) Jantje trouwt op zaterdag 20 juli 1850 te Warffum met Albert.
111) Albert Klaassens Hoeksema. Albert, strodekker, is geboren in 1793 te den Andel, is overleden op woensdag 18 juni 1873 te Warffum. Albert werd 80 jaar.
112) Fennechien trouwt op donderdag 16 maart 1815 te Haren met Hindrik (zie 110).
113) Hindrik Hindriks, zie 110.
114) Annegien trouwt (kerk) op zondag 14 maart 1802 te Adorp met Jan.
115) Jan Folkers ook genaamd Jan Folles. Jan, molenaarsknecht, is afkomstig uit Adorp, is overleden op dinsdag 24 januari 1809 te Groningen. Uitspraak Gerecht van Selwerd en Sappemeer 5 louwmand (januari) 1810 Hindrik Geerts Kwant te Helpman zweert aan als voogd over de minderjarige kinderen van Annechien Sjoerts bij Jan Folkerts in echte verwekt. (Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 1982).
116) Lukas trouwt op zaterdag 4 juni 1836 te Haren met Fennegijn.
117) Fennegijn Kars, zie noot 47.
118) Jan trouwt op zaterdag 1 december 1838 te Haren met Annigijn.
119) Annigijn Wigchers Buringa, dochter van Wigcher Alders Buiringa en Grietje Pieters. Annigijn, wonende te Haren (Wijk D Hemmen 2), is geboren op zondag 8 november 1807 aldaar, is overleden op vrijdag 29 november 1839 aldaar (overleden 6 dagen na de geboorte van eeen levensloos kind). Annigijn werd 32 jaar en 21 dagen.
120) Grietje trouwt op donderdag 6 mei 1813 te Haren met Luitje (zie 83).
121) Luitje Everts, zie noot 67.
122) Zwaantje trouwt op zondag 1 november 1807 te Groningen met Hendrik (zie 161).
123) Hendrik Kuipers, zie 161.
124) Jurjen trouwt op donderdag 31 maart 1859 met Mechelina.
125) Mechelina trouwt op vrijdag 30 juni 1837 te Finsterwolde met Erenst.
126) Erenst Meinders. Erenst, arbeider, is geboren in 1811 te Neermoer (D), is overleden op maandag 7 april 1845 te Haren. Erenst werd 34 jaar.
127) Mechelina Tooren (RW2). Mechelina, bakkersvrouw, wonende te Haren (Wijk B Haren 1), aldaar (Wijk A Haren 17), aldaar (Wijk A Haren 25) en aldaar, is geboren op zondag 21 augustus 1814 te Wymeer (D), wonende Wijk A Haren 25 te Haren, is overleden op dinsdag 1 januari 1895 aldaar. Mechelina werd 80 jaar, 4 maanden en 11 dagen. Mechelina was eerder gehuwd (1) met Erenst Meinders.
128) Simon trouwt op zaterdag 12 juni 1824 te Haren met Grietje.
129) Grietje Lammerts Hoving, dochter van Lammert Willems Hoving en Jantien Jacobs. Grietje, wonende te Noordlaren (Wijk C Glimmen 14), is geboren op zondag 9 mei 1784 te Zuidlaren, is overleden op maandag 4 juni 1838 te Noordlaren. Grietje werd 54 jaar en 26 dagen.
130) Janna trouwt op zaterdag 7 juli 1832 te Groningen met Peter.
131) Peter Sikkens. Peter, timmerman en metselaar, is geboren op zondag 17 juni 1787 te Haren.
132) Annegien trouwt op maandag 9 december 1878 te Haren met Harm.
133) Harm Mulder. Harm is geboren in 1819 te Veendam.
134) Annegien trouwt op zaterdag 28 maart 1891 te Haren met Charles.
135) Charles trouwt op zaterdag 25 augustus 1849 te Zuidlaren met Margien.
136) Margien van der Molen. Margien is geboren op woensdag 10 augustus 1814 te Midlaren, is overleden op donderdag 12 mei 1887 te Kropswolde. Margien werd 72 jaar, 9 maanden en 2 dagen.
137) Charles Antoon Boss. Charles, landbouwer, is geboren op vrijdag 16 september 1825 te Assen, is overleden op woensdag 26 december 1906 te Onnen. Charles werd 81 jaar, 3 maanden en 10 dagen. Charles was eerder gehuwd (1) met Margien van der Molen.
138) Derk gaat in ondertrouw (kerk) op zondag 19 mei 1805 te Groningen (huwelijksgetuige was Gerrit Geerts Oosterling) met IJda.
139) IJda Geerts Roemers, dochter van Derk Geerts Roemers en Lammegien Jacobs. IJda is gedoopt op zondag 18 maart 1770 te Groningen, is overleden op donderdag 9 november 1826 aldaar. IJda werd 56 jaar, 7 maanden en 22 dagen.
140) Geesien trouwt op donderdag 2 mei 1839 te Groningen met Luitje.
141) Luitje trouwt op woensdag 16 mei 1849 te Assen met Hilligje.
142) Hilligje Beuker. Hilligje is geboren op dinsdag 12 januari 1819 te Assen, is overleden op zondag 7 september 1856 aldaar. Hilligje werd 37 jaar, 7 maanden en 26 dagen.
143) Luitje trouwt op woensdag 8 juni 1859 te Assen met Aaltje.
144) Aaltje Lok. Aaltje is geboren op dinsdag 22 juni 1813 te Smilde, is overleden op vrijdag 29 oktober 1897 te Beilen. Aaltje werd 84 jaar, 4 maanden en 7 dagen.
145) Luitje Thijs ook genaamd Luichjen Teis, zoon van Jan Roelofs Thijs en Jantien Jansen Koops. Luitje, winkelier, wonende te Noordlaren (Wijk C Glimmen 16), is geboren op zaterdag 18 maart 1809 te Beilen, is overleden op woensdag 19 juni 1872 te Assen. Luitje werd 63 jaar, 3 maanden en 1 dag. Luitje was later gehuwd (2) met Hilligje Beuker. Luitje was later gehuwd (3) met Aaltje Lok.
146) Ellegien trouwt (kerk) op zondag 13 november 1796 te Westerbroek met Lucas.
147) Lucas Jans Elema. Lucas is overleden in 1799 te Eelde.
148) Asse trouwt op woensdag 12 mei 1830 te Haren (huwelijksgetuigen waren Jan Antonie van Hemmen (zie 101), Arnoldus Jochums Alberts, Egbert Luitjes Pouwels (zie 218) en Roelf Roelofs Rademaker) met Roelfjen.
149) Roelfjen Geerts Koerts, dochter van Geert Pieters Koerts en Aaltje Jans Berends. Roelfjen, wonende te Noordlaren (Wijk A Noordlaren 7), te Haren (Wijk B Haren 4A) en aldaar (Wijk B Haren 14), is geboren te Noordlaren, is gedoopt op zondag 3 juni 1798 aldaar, is overleden op zondag 6 september 1885 te Haren. Roelfjen werd 87 jaar, 3 maanden en 3 dagen. Akte 15 januari 1854 Testament van Roelfien Geerts Koerts. Zij bepaalt, dat het vruchtgebruik van haar nalatenschap toekomt aan haar man Asse Oosterveld. (Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 351, Akte 30)
150) Jaapkien trouwt op zaterdag 3 juni 1865 te Gieten met Johannes.
151) Johannes Wiegman. Johannes is geboren op zaterdag 24 juni 1826 te Veendam, is overleden op woensdag 14 februari 1866 te Gieten. Johannes werd 39 jaar, 7 maanden en 21 dagen.
152) Jaapkien trouwt op maandag 29 juli 1872 te Adorp met Sijtse.
153) Sijtse Jager. Sijtse, winkelier, is geboren op maandag 15 december 1817 te Aduard, is overleden op dinsdag 24 april 1900 te Adorp. Sijtse werd 82 jaar, 4 maanden en 9 dagen.
154) Harmina trouwt op zaterdag 12 januari 1867 met Jan.
155) Jan trouwt op zaterdag 31 maart 1849 te Haren met Jantje.
156) Jantje Lucas Brink (ES), dochter van Lucas Abels Brink (49.2) en Janna Hindriks Pauwels. Jantje, wonende te Haren (Wijk C Onnen 10), aldaar (Wijk F Essen 1), aldaar (Wijk F Essen 6), aldaar (Wijk F Essen 7) en aldaar, is geboren op dinsdag 20 februari 1827 te Onnen, wonende Wijk F Essen 7 te Haren, is overleden op woensdag 18 juli 1866 te Essen. Jantje werd 39 jaar, 4 maanden en 28 dagen.
157) Jan Christoffers Ruuls (ES), zoon van Christoffer Ruuls en Geesje Oosterveld. Jan, landbouwer, wonende te Haren (Wijk A Haren 23), aldaar (Wijk B Oosterweg 40), aldaar (Wijk F Essen 6), aldaar (Wijk F Essen 7) en aldaar (Wijk F Essen 8), is geboren op dinsdag 2 augustus 1825 aldaar, is overleden op zaterdag 15 juli 1899 te Groningen. Jan werd 73 jaar, 11 maanden en 13 dagen. Jan was eerder gehuwd (1) met Jantje Lucas Brink.
158) Annechien trouwt (kerk) op donderdag 9 mei 1782 te Haren met Hindrik.
159) Hindrik Geerds ook genaamd Hindrik Geerts Hemmes (ES, DI), zoon van Geert Hemmes en Grietje Hendriks. Hindrik, landbouwer, is geboren in augustus 1750 te Essen, is gedoopt op zondag 23 augustus 1750 te Haren, is begraven op donderdag 6 oktober 1808 aldaar. Hindrik werd 58 jaar en 2 maanden. Akte 5 mei 1783 Aaltje Geerts en haar man Jan Roelfs, Hemme Geerts en Grietje Cornellis, Willem Jans (Buis) en Hindrikje Geerts en Hindrik Geerts gezamenlijk erfgenamen van wijlen Geert Hemmes en vrouw, verklaren verkocht en overgedragen te hebben aan broer Hindrik Geerds en zijn vrouw Annigje Roelfs hun mandelige behuizing en schuur te Essen met de vaste beklemming van 60,25 grasen en 33 roeden behuisd land onder Essen en Essernieuwland gelegen, doende jaarlijks aan de secretaris R.B. Gockinga tot huur f.158,-, volgens stokleggingsbrief van 30 november 1768. De koopprijs bedraagt f.4.000,-. De kopers betalen f.1.500,-. De heer Gockinga betaalt f.2.500,-. De kopers zullen over dit bedrag 4% huur in plaats van rente betalen. (Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1614, folio 197). Ontvangst diaconie te Haren 2 mei 1787 Een kind van Hindrik Geerts van Essen begraven: f.4,62. (Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7). HAZA Ontvangst diaconie te Haren 10 juni 1787 Ontvangst van Hindrik Geerts van Essen voor het minste laken voor zijn dochter: f.1,00. (Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7). Akte 12 november 1792 (geregistreerd 21 december 1792) L.C. Warmolts verkoopt aan Hemme Geerts, Hindrik Geerts, Frerik Everts, Abel Bolhuis en Popke Bolhuis 15 matten weideland voor f.1.325,-. (Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1616, folio 106) Akte 12 november 1792 (geregistreerd 21 december 1792) L.C. Warmolts verkoopt aan Hemme Geerts, Hindrik Geerts, Frerik Everts, Abel Bolhuis en Popke Bolhuis 14 matten hooiland voor f.1.225,-. (Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1616, folio 107) Akte 24 juni 1793 (geregistreerd 2 augustus 1793) Roelef Jans en Lammegien Jans, echtelieden te Dilgt, verkopen aan hun

schoonzoon Hindrik Geerts en dochter Annegien Roelfs, woonachtig te Essen, hun behuizing en schuur te Dilgt met de vaste beklemming van 72 grasen bouw-, weide- en hooiland te Dilgt. Jaarlijks is aan huur aan de eigenaren verschuldigd f.150,-. De prijs bedraagt f.4.000,-. Dit bedrag moet op 1 november 1794 worden betaald. Er wordt een uitvoerige regeling getroffen over het betalen van geschenken aan de eigenaar bij verkoop of vererving. (Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1616, folio 133) Akte 4 november 1794 (geregistreerd 16 december 1794) Jantje Papink verkoopt aan Hemme Geerts en Grietje Kornelis, Hindrik Hindriks en Grietje Berends, Hindrik Geerds en Annechien Roelfs een stuk land te Haren, het Hogeveld genaamd, zijnde de zuidzijde van het Hogeveld. En ten westen nog weer een stuk hoogte, dat aan Papinks toebehoort en mede is verkocht met de eikenbomen en het bos dat dar op staat tot aan de dwars geul, die daar ten westen dwars door is gegraven en ten westen van dit stukje is nog een stukje tot aan het Duister Steegje of de Buireweg. De prijs is f.700,-. . (Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1616, folio 188). Akte 3 juni 1795 Hindrik Geerts en Annegien Roelfs verkopen aan Willem Jans en Hindrikje Geerts hun behuizing met schuur te Essen en de beklemming van 60,25 grasen en 33 roeden behuisd land onder Essen en Essernieuwland gelegen, doende jaarlijks aan mevrouw Trip, weduwe R.B. Gockinga f.158,-. De prijs bedraagt f.4.000,-. Mevrouw Trip leent f.1.500,- voor de aankoop. (Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1616, folio 197) Voogdijstelling 10 augustus 1787 Jacob Tuinman te Helpman zweert aan als principale voormond in plaats van wijlen Hendrik Tonnis over de twee minderjarige kinderen van wijlen Roelf Tonnis (Vorenkamp) bij Anna Tuinman in echte verwekt. De wedman Luitje Tonnis te Bedum, domicilie kiezende bij Jacob Tuinman wordt sibbevoogd in plaats van wijlen Ugo Tuinman. Hindrik Geerts te Helpman wordt vreemde voogd in plaats van wijlen Lammert Roelfs. (Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1496) Ontvangst diaconie te Haren 2 juni 1796 Kind van Hindrik Geerts begraven: f.0,29 (Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7). Ontvangst diaconie te Haren 27 december 1797 Hindrik Geers voor het beste laken voor zijn (schoon)moeder Lammegien: f.1,50. (Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7). Ontvangst diaconie te Haren 28 maart 1808 Hindrik Geers voor het laken bij zijn zoon Roelf: f.1,50 (Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7). Ontvangst diaconie te Haren 6 oktober 1808 Hindrik Geerds op de Dilgt begraven: f.8,88 (Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7). Ontvangst diaconie te Haren 16 oktober 1808 Van de weduwe van Hindrik Geerts voor het laken: f.1,50. (Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

160) Willem trouwt op zaterdag 30 april 1864 te Eelde met Jeltje.

161) Jeltje Bos, dochter van Albert Bos (75.1) en Jantien Eitens. Jeltje is geboren op zaterdag 8 juli 1843 te Eelderwolde, is overleden op donderdag 11 juli 1872 te Eelde. Jeltje werd 29 jaar en 3 dagen.

162) Louisa trouwt op woensdag 8 april 1863 te Groningen met Hermannus.

163) Hermannus Groenewoud. Hermannus, koopman, is geboren op woensdag 24 juli 1839 te Wijhe, is overleden op zaterdag 4 juli 1868 te Groningen. Hermannus werd 28 jaar, 11 maanden en 10 dagen.

164) Louisa trouwt op donderdag 20 juli 1899 te Eenrum met Harm.

165) Harm trouwt op zaterdag 1 juli 1871 te Haren met Antje.

166) Antje Meinders, dochter van Erenst Meinders en Mechelina Tooren. Antje, koopvrouw, wonende te Haren (Wijk B Haren 1) en aldaar (Wijk B Haren 1A), is geboren op woensdag 3 april 1839 te Finsterwolde, is overleden op vrijdag 28 juli 1893 te Groningen. Antje werd 54 jaar, 3 maanden en 25 dagen.

167) Harm Jans Prak (RW1; L-03272), zoon van Pieter Jans Prak en Mientje Hendrik Leevering. Harm, rijksambtenaar, is geboren op vrijdag 9 maart 1838 te Beerta, is overleden op woensdag 26 september 1917 te Haren. Harm werd 79 jaar, 6 maanden en 17 dagen. Harm was eerder gehuwd (1) met Antje Meinders.

168) Harmannus trouwt op zaterdag 16 mei 1857 te Eelde met Hinderkien.

169) Hinderkien Rutgers. Hinderkien is geboren op maandag 2 juli 1832 te Paterswolde, is overleden op maandag 22 januari 1906 te Eelde. Hinderkien werd 73 jaar, 6 maanden en 20 dagen.

170) Jantjen trouwt (kerk) op woensdag 25 november 1795 te Noordlaren met Coenraad.

171) Coenraad trouwt (kerk) op donderdag 18 september 1788 te Noordlaren met Roelina.

172) Roelina Woelesius, dochter van Hiddo Woelesius en Jantien Hoenderken. Roelina is gedoopt op zondag 9 februari 1755 te Middelstum, is overleden in 1790 te Noordlaren. Roelina werd 35 jaar. Akte 7 november 1771 (geregistreerd 31 januari 1772) F. Hiddingh (Thale Hidding) en Cornelia Adria , echtelieden te Noordlaren, verklaren geleend te hebben van F. Hammink als hoofdmomber over Roelina Woelesius f.725,- tegen 3%. (Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1613, pag. 116) Akte 12 mei 1771 (geregistreerd 31 januari 1772) F. Hiddingh (Thale Hidding) en Cornelia Adria , echtelieden te Noordlaren, verklaren geleend te hebben van F. Hammink als hoofdmomber over Roelina Woelesius f.625,- tegen 3%. (Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1613, pag. 117) Stokleggingsbrief verhuur land 1787 Arendina Hoenderken, weduwe Hamming en (haar nichtje) juffer Roelina Woelesius verhuren aan Jan Roelfs en zijn vrouw Hester Borgers (ook wel Ester ten Berge) voor 24 jaren beginnende 1787 en eindigende 1811 twee matten hooiland, gelegen onder de klokslag van Haren, zijnde een en een halve matte in de Blauwe Venne gelegen en de andere halve matte in de Wolddeelen. Hebben het eerste perceel tot zwetten ten noorden en oosten Jan Jans Backer, ten zuiden Freerk ter Borg en ten westen Jannes Westerhof. De acte bevindt zich in de map met aankomsttitels van de familie Geertsema. (Groninger Archieven, toegangsnummer 512, inventarisnummer 228)

173) Coenraad Grootholtman. Coenraad, predikant te Heeg en predikant te Noordlaren, is geboren in 1758 te Rolde, is overleden op zondag 11 oktober 1801. Coenraad werd 43 jaar. Akte 8 juni 1789 Coenraad Grootholman, predikant te Noordlaren en zijn vrouw Roelfijn Woelesius en Albertus Hoenderken, Otte Hoenderken en Tale Hammink tezamen erfgenamen van Arendina Hoenderken, weduwe Hammink verpachten voor 24 jaar aan de heer majoor-ingenieur R. Rummerink twee matten hooiland te Onnen voor f. 376,-. (Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1615, pagina 236). Akte 23 november 1789 Coenraad Grootholman, predikant te Noordlaren en zijn vrouw Roelfijn Woelesius en Otte Hoenderken en Tale Hammink tezamen erfgenamen van Arendina Hoenderken, weduwe Hammink, verklaren verkocht te hebben aan Jantijn Sissing weduwe van Albartus Hoenderken de vierde part van het waardeel in de Onner marke gelegen, zoals dat door Willem Pouwels en vrouw is vererfd. Koopprijs f.10,-. (Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1615, pagina 248) Akte 23 november 1789 Coenraad Grootholman, predikant te Noordlaren en zijn vrouw Roelfijn Woelesius en Otte Hoenderken en Tale Hammink tezamen erfgenamen van Arendina Hoenderken, weduwe Hammink, verklaren verkocht te hebben aan Willem Eising en Egbertijn Willems te Onnen een stuk weideland te Onnen gelegen. Prijs f.152,-. (Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1615, pagina 248) Akte 23 november 1789 Coenraad Grootholman, predikant te Noordlaren en zijn vrouw Roelfijn Woelesius en Otte Hoenderken en Tale Hammink tezamen erfgenamen van Arendina Hoenderken, weduwe Hammink, verklaren verkocht te hebben aan Lucas Lucas en Lammegien Jans, echtelieden te Onnen, een stuk weideland te Onnen voor f.120,-. (Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1615, pagina 250) Akte 23 november 1789 Coenraad Grootholman, predikant te Noordlaren en zijn vrouw Roelfijn Woelesius en Otte Hoenderken en Tale Hammink tezamen erfgenamen van Arendina Hoenderken, weduwe Hammink, verklaren verpacht te hebben aan Hindrik Hindriks en Geertje Tebbens, echtelieden te Onnen, een akker bouwland op de Onneres en vier matten hooiland. De pacht is voor 24 jaar en de prijs is f.246,-. (Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1615, pagina 250) Akte 23 november 1789 Coenraad Grootholman, predikant te Noordlaren en zijn vrouw Roelfijn Woelesius en Otte Hoenderken en Tale Hammink tezamen erfgenamen van Arendina Hoenderken, weduwe Hammink, verklaren verpacht te hebben aan Jan Hindriks te Onnen. Een kamp land te Onnen, de Helakker genaamd, ongeveer vijf mudden groot. De pacht is voor 24 jaar en de prijs is f.250,-. (Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1615, pagina 251) Akte 23 november 1789 Coenraad Grootholman, predikant te Noordlaren en zijn vrouw Roelfijn Woelesius en Otte Hoenderken en Tale Hammink tezamen erfgenamen van Arendina Hoenderken, weduwe Hammink, verklaren verpacht te hebben aan Frederik ter Borg en Jan Paink en Margaretha ter Borg, echtelieden, de helft van een akker bouwland te Haren op het Nieland gelegen en een mat hooiland te Haren. De pacht is voor 24 jaar en de prijs is f.192,50. (Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1615, pagina 252) Akte 23 november 1789 Coenraad Grootholman, predikant te Noordlaren en zijn vrouw Roelfijn Woelesius en Otte Hoenderken en Tale Hammink tezamen erfgenamen van Arendina Hoenderken, weduwe Hammink, verklaren verpacht te hebben aan Hindrik Hindriks en Grietijn Alders, echtelieden te Onnen, een akker bouwland te Onnen, de Goldakker genaamd, en een akker bouwland op de Onneres. De pacht is voor 24 jaar en de prijs is f.150,- (Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1615, pagina 253) Akte 23 november 1789 Coenraad Grootholman, predikant te Noordlaren en zijn vrouw Roelfijn Woelesius en Otte Hoenderken en Tale Hammink tezamen erfgenamen van Arendina Hoenderken, weduwe Hammink, verklaren verpacht te hebben aan Jan Egberts Wuffen en Lammegien Jans van Dalen, echtelieden te Onnen, een kamp land te Onnen. De pacht is voor 24 jaar en de prijs is f.300,-. (Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1615, pagina 253) Akte 23 november 1789 Coenraad Grootholman, predikant te Noordlaren en zijn vrouw Roelfijn Woelesius en Otte Hoenderken en Tale Hammink tezamen erfgenamen van Arendina Hoenderken, weduwe Hammink, verklaren verpacht te hebben aan Johannes Westerhoff en Hinderkien Eijtes, echtelieden, de behuizing en hof aan de westkant van de straat gelegen. Bestaande de behuizing uit twee voorkamers, een achter keuken met regenbak en koperen kranen, met de schuur en mag deze behuizing niet aan een smid of schoenmaker worden verkocht om daar nering in te doen. Ten noorden Lucas Roelfs, ten oosten de grond langs de Straat, ten zuiden de boerendrift of steeg en ten westen Christoffer Alberts weduwe. De pacht is voor 24 jaar en de prijs is f.2.000,-. (Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1615, pagina 254) Groninger Courant, 6 november 1795 Door deze gemakkelijken en nu gewonen weg, hebben wij de eer aan onze vrienden en bekenden te berigten, dat wij voornemens zijn, ons eerlang door den band des huwelijks te vereenigen. Noordlaren, den 3 november 1795. C. Grootholtman, predikant. J. Hoenderken. Groninger Courant, 14 oktober 1800 Voorleden nagt zag ik mijn geliefden echtgenoot CONRAAD GROOTHOLTMAN, Predikant te Noordlaren, door den dood van mijne zijde wegnemen. Slechts weininige dagen van ziekte waarschuwden mij voor dit ongeval, dat onze genoeglijke echtverbintenis van bijna 5 jaaren een einde doet nemen, en mij van mijnen geliefden berooft In de bloei zijnes levens, in het 43de jaar zijnes ouderdoms. Harde slag!! doch ik hope dat het mij gegeven worde, in dezen Gods doen te billijken. Dit diene tot kennisgeving aan zijne en mijne vrienden. Noordlaren, 11 october 1800. J. Hoenderken, weduwe C. Grootholtman. Coenraad was eerder gehuwd (1) met Roelina Woelesius.

174) Harm trouwt op zondag 5 november 1815 met Clasien.

175) Clasien Woldring, dochter van Jan Jans Woldring en Hillechien Hendriks. Clasien is gedoopt op woensdag 31 mei 1786 te Haren, is overleden op zondag 4 april 1847 te Gasselte. Clasien werd 60 jaar, 10 maanden en 4 dagen.

176) Harm trouwt op dinsdag 27 februari 1849 te Gasselte met Roelfien.

177) Roelfien Pepping. Roelfien is geboren op woensdag 25 juli 1798 te Gieten, is overleden op zaterdag 28 april 1866 te Borger. Roelfien werd 67 jaar, 9 maanden en 3 dagen.

178) Willemtien trouwt (kerk) op zondag 26 januari 1806 te Anloo met Hindrik.

179) Hindrik trouwt (kerk) op zondag 11 mei 1794 te Anloo met Willemtien.

180) Willemtien Lucas. Willemtien is gedoopt op zondag 6 april 1766 te Zuidlaren, is overleden voor 1806. Willemtien werd hoogstens 39 jaar, 8 maanden en 26 dagen.

181) Hindrik Hindriks Rijnberg. Hindrik is geboren te Annen, is gedoopt op zondag 27 november 1768 te Anloo, is overleden op vrijdag 19 februari 1808 te Annerveen. Hindrik werd 39 jaar, 2 maanden en 23 dagen. Hindrik was eerder gehuwd (1) met Willemtien Lucas.

182) Thies trouwt op zaterdag 16 mei 1863 te Haren met Elsien.

183) Elsien van Hemmen, dochter van Antoni Hindriks van Hemmen en Gezijn Louwes Bolhuis. Elsien is geboren op dinsdag 29 september 1835 te Hoorn, is overleden op vrijdag 3 september 1869 te Leegkerk. Elsien werd 33 jaar, 11 maanden en 5 dagen.

184) Hilbrant trouwt op zaterdag 5 juni 1869 te Eelde met Lina.

185) Lina Bakker. Lina is geboren op vrijdag 7 juni 1833 te Peize, is overleden op maandag 23 november 1874 te Eelderwolde. Lina werd 41 jaar, 5 maanden en 16 dagen.

186) Pieter trouwt op vrijdag 2 oktober 1863 te Vries met Margaretha.

187) Margaretha Klinkhamer. Margaretha is geboren op vrijdag 9 januari 1835 te Groningen, is overleden op maandag 22 februari 1864 te Vries. Margaretha werd 29 jaar, 1 maand en 13 dagen.

188) Pieter trouwt op donderdag 18 april 1878 te Haren met Zwaantje.

189) Zwaantje Stroeding. Zwaantje is geboren op zondag 19 april 1829 te Vlagtwedde, is overleden op zondag 5 januari 1879 te Noordlaren. Zwaantje werd 49 jaar, 8 maanden en 17 dagen.

190) Pieter trouwt op vrijdag 30 januari 1880 te Ihrhove (D) met Wobbina.

© 2020 - E.M. van Koldam

191) Wobbina Janssen Meyer. Wobbina is geboren op zondag 26 september 1830 te Grosswolde (D).
192) Jantien trouwt op zaterdag 21 mei 1870 te Haren met Jan.
193) Jan Nijland (DI), zoon van Harm Gerrits Nijland en Annechien Talens Tuinman. Jan, boerenknecht, wonende te Haren (Wijk D Dilgt 14), is geboren op donderdag 12 oktober 1837 te Paterswolde, is overleden op donderdag 7 oktober 1886 te Haren. Jan werd 48 jaar, 11 maanden en 25 dagen.
194) Fennechijn trouwt op dinsdag 1 februari 1820 te Slochteren met Evert.
195) Evert Meinders Sluis. Evert is geboren op zondag 2 maart 1800 te Kropswolde, is overleden op dinsdag 13 april 1824 aldaar. Evert werd 24 jaar, 1 maand en 11 dagen.
196) Hinderkien trouwt (kerk) op woensdag 20 september 1786 te Noordlaren (Johannes Westerhof van de Punt en Hinderkien Aikens van Haren) met Jan.
197) Jan Westerhof, zoon van Johannes Westerhoff en Anna Willemsum. Jan, wonende te Noordlaren, is geboren te De Punt (Wijk C Glimmen), is gedoopt op donderdag 22 maart 1759 te Noordlaren, is overleden voor 1795. Jan werd hoogstens 35 jaar, 9 maanden en 10 dagen. Groninger Courant, 24 maart 1789 Monsr. J. Westerhof op de Punt presenteert te verhuuren een behuizinge en hof tot Haren, aan de westkante van de Straate, voorzien met 2 voorkamers en agterkeuken met regenbak en koperen kraanen, en stallinge voor paarden en beesten, om aanstonds of op may 1789 aan te vaarden. Nog presenteert Monsr. J. Westerhof op de Punt te verhuuren, een borgje, bestaande in 2 voorkamers en bovenkamer, met een schuure met stallinge voor paarden en besten, en hovinge met vrugtdragende bomen en met of zonder landerijen, om op may 1789 te aanvaarden. Akte 6 november 1789 Jannes Westerhoff verkoopt aan de heer Jullens te Glimmen 3,5 mat hooiland te Glimmen voor f.550,-. (Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1615, pagina 244) Akte 9 november 1789 Jannes Westerhoff verklaard geleend te hebben van de heer Jullens het bedrag van f.1.600,- tegen 3,5%. (Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1615, pagina 244) Akte 23 november 1789 Coenraad Grootholman, predikant te Noordlaren en zijn vrouw Roelfijn Woelesius en Otte Hoenderken en Tale Hammink tezamen erfgenamen van Arendina Hoenderken, weduwe Hammink, verklaren verpacht te hebben aan Johannes Westerhoff en Hinderkien Eijtes, echtelieden, de behuizing en hof aan de westkant van de straat gelegen. Bestaande de behuizing uit twee voorkamers, een achter keuken met regenbak en koperen kranen, met de schuur en mag deze behuizing niet aan een smid of schoenmaker worden verkocht om daar nering in te doen. Ten noorden Lucas Roelfs, ten oosten de grond langs de Straat, ten zuiden de boerendrift of steeg en ten westen Christoffer Alberts weduwe. De pacht is voor 24 jaar en de prijs is f.2.000,-. (Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1615, pagina 254) Groninger Courant, 9 maart 1790 Monsr. J. Westerhof op de Punt presenteert te verhuuren, een borgje met hoven, en met of zonder landerijen bij De Punt, 2 uur van Groningen gelegen, om hetzelve anstonds of op may 1790 te aanvaarden. Nog presenteert de zelve te verhuuren, een borgje tot Haren aan de straat staande met hovinge bestaande in 2 voorkamers, agterkeuken, regenbak met koperen kranen en met schuure net stallinge voor paarden en beesten, om hetzelve op aanstaande may te aanvaarden. Register ledematen kerk Noordlaren 1793 Op den 30 april zijn op belijdenis aangenomen de volgende personen: Hinderkien Eitens, huisvrouw van Joannes Westerhof, etc. Groninger Courant, 5 maart 1793 NB. Een huis en tuin, genaamt het Borgje, gelegen bij de Groninger Punt, voorzien met twee beneden en een bovenkamer en agterkeuken, met of zonder landerijen, is te huur, om het zelve aan te varen, tegens den 1 april of den 1 maij 1793, nader te bevragen en te huuren bij de kastelein J. Westerhof op de Punt.
198) Harmannus trouwt op zaterdag 1 april 1837 te Haren met Roelfien.
199) Roelfien Boddeveld, dochter van Jan Roelofs Boddeveld en Dina Hindriks. Roelfien, wonende te Haren (Wijk D Dilgt 11), is geboren op zondag 14 juni 1807 aldaar, is overleden op dinsdag 14 januari 1890 te Hoogkerk. Roelfien werd 82 jaar en 7 maanden.
200) Geert trouwt op zaterdag 20 april 1844 te Haren met Grietje.
201) Grietje Menses, dochter van Roelf Mensens en Jantien Willems van Echten. Grietje is geboren op dinsdag 14 maart 1809 te Zuidlaren, is gedoopt op zondag 19 maart 1809 aldaar, is overleden op woensdag 6 juli 1859 te Noordlaren. Grietje werd 50 jaar, 3 maanden en 22 dagen.
202) Willemtien trouwt op zaterdag 9 oktober 1852 te Noorddijk met Jan.
203) Jan Luikinga. Jan, schoenmaker, is geboren te Groningen, is gedoopt op vrijdag 14 december 1798 aldaar, is overleden op zaterdag 2 maart 1872 te Euvelgunne. Jan werd 73 jaar, 2 maanden en 17 dagen.
204) Willemtien trouwt op zaterdag 3 mei 1834 te Haren met Harm.
205) Harm Harms (MIL-126; ES; L-00196; L-00199cs), zoon van Gerrit Harms en Annegien Jans Sluurman. Harm, arbeider, wonende te Haren (Wijk F Essen 10) en aldaar, is geboren op zondag 8 maart 1795 te Essen, wonende Wijk F Essen 3 te Haren, is overleden op zaterdag 7 mei 1836 te Essen, is als overleden aangegeven op maandag 9 mei 1836 te Haren (aangever overlijden was Harm Willems Kooiman; getuige aangifte overlijden was Jan Hemmes (zie 102.2)). Harm werd 41 jaar, 1 maand en 29 dagen. Brief van ca 8 september 1821 aan de officier van justitie Ik heb de eer u door dezer kennis te geven, dat gisteravond ongeveer te zes uren voor mij is gecompareerd den persoon Harm Harms, boerenknecht bij Hindrik Hindriks jr te Essen, welke mij te kennen gaf, alsdat tusschen zaterdag en zondagnacht zij hem een schaap hadden geslagt op het land gelegen aan de Esserweg en dat hij des morgens op het land komende niets anders had gevonden als het vel en de ingewanden, waarbij lag het mes en het touw alwaar zij het vermoedelijk mede gedaan hadden. De comparant verklaard verder geen vermoeden op iemand te hebben. (archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 100)
206) Petronella trouwt (kerk) op dinsdag 26 september 1769 te Batavia met Jacob.
207) Jacob Fockens, zoon van Nathan Fockens en Francoise Hermina van Aalst. Jacob, tweede administrateur van het suikepakhuis, wonende te Batavia, is gedoopt op woensdag 8 augustus 1736 te Groningen, is overleden op donderdag 7 augustus 1777 te Batavia. Jacob werd 40 jaar, 11 maanden en 30 dagen. Kwam op 1 mei 1759 aan in Indie.
208) Rebecca trouwt (kerk) op zondag 10 augustus 1794 te Groningen met Zeno.
209) Zeno Bachiene. Zeno, predikant, is geboren op vrijdag 26 mei 1741 te Driel, is overleden op dinsdag 19 mei 1807 te Groningen. Zeno werd 65 jaar, 11 maanden en 23 dagen.
210) Catharina gaat in ondertrouw (kerk) op zaterdag 7 augustus 1756 te Groningen met Hendericus.
211) Hendericus Bentlage, zoon van Hendrik Bentlage. Hendericus is rk gedoopt, is begraven op maandag 16 juli 1764 te Haren. Ontvangst diakonie te Haren 16 juli 1764 De smid van Helpen begraven: f.2,21 Van zijn weduwe voor het laken: f.1,50 (Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).
212) Catharina gaat in ondertrouw (kerk) op zaterdag 27 april 1765 te Groningen (huwelijksgetuige was Hendrik Bentlage) met Jan.
213) Jan Cramer. Jan is begraven voor maandag 28 april 1766 te Haren. Ontvangst diakonie te Haren 28 april 1766 Van de weduwe van de smid van Helpman voor het beste laken voor haar man: f.1,50 (Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7). Akte 10 november 1801 J.J. Cremers als executeur testamentair van wijlen Hindrik Schulte en vrouw verklaart te cederen en te transporteren aan de koopmannen Van Calcar en Bolte het recht van gereserveerde eigendom op een huis staande te Helpman aan de westzijde van de straat, zijnde een smederij met een hof er achter door Jan Cramer aangekocht bij stokleggingsbrief van 30 april 1765. Na het overlijden van Jan Cramer is dit huis eigendom geworden van zijn weduwe Catharina Harms, nu getrouwd met Roelof Lammerts. Er resteert nog een schuld van f.500,-. (Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1617, folio 147)
214) Catharina gaat in ondertrouw (kerk) op dinsdag 26 april 1768 te Groningen (huwelijksgetuige was Hendrik Bentlage) met Geert.
215) Geert Benes. Geert is afkomstig uit Beerta, is begraven op maandag 30 augustus 1773 te Haren. Ontvangst diaconie te Haren 30 augustus 1773 Geert Benen Smit van Helpman begraven: f.2,95 Voor het laken: f.1,00 (Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).
216) Catharina gaat in ondertrouw (kerk) op maandag 14 november 1774 te Groningen, trouwt (kerk) op donderdag 15 september 1774 aldaar met Gerard.
217) Gerard Tholen. Gerard is geboren te Dankeren (D), is rk gedoopt, is overleden op zaterdag 1 april 1775 te Groningen, is begraven op donderdag 6 april 1775 te Haren. Ontvangst diaconie te Haren 6 april 1775 Geert Smit van Helpen begraven: f.1,13 (Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).
218) Aaltje trouwt (kerk) op donderdag 15 januari 1789 te Haren met Pieter.
219) Pieter Egberts Pauwels ook genaamd Peter Pauwels, zoon van Egbert Pauwels en Rolina Hindriks. Pieter, landbouwer, wonende te Haren, is gedoopt op zondag 12 februari 1747 aldaar, wonende Wijk A Haren 22 aldaar, is overleden op woensdag 28 februari 1798 aldaar (vermelding overlijden bij doop dochter Petertien), is begraven op maandag 5 maart 1798 aldaar. Pieter werd 51 jaar en 16 dagen. Akte 5 april 1793 Pieter Egberts Pauwels en Aaltijn Jans (Kuipers) woonachtig te Haren lenen f.450,- tegen 4% van secretaris J.F. van Iddekinge. Het gaat om de conversie van twee oude obligaties, een van 24 juni 1740 en een van 9 mei 1777. (Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1616, folio 122) Akte 2 februari 1789 (geregistreerd 3 mei 1793) Egbert Pauwels verklaart verkocht te hebben aan zijn zoon Pieter Egberts Pauwels zijn behuizing met de beklemming van de bijbehorende landerijen in gebruik van postmeester Veldman tegen een jaarhuur van f.97,50. De koopprijs bedraagt f.1.500,-. De kooppenningen zullen pas na de dood van Egbert Pauwels worden betaald. Met de verkoop aan Pieter Egberts wordt ingestemd door zijn broer Hindrik Egberts en zijn vrouw en zijn zuster Grietje Egberts. Dit wel onder de conditie, dat het loon dat Pieter en Hindrik bij hun ouders hebben verdiend volgens stokleggingsbrief van 20 januari 1773 hiermee ook wordt gemortificeerd en voor nul en generlei waarde wordt gehouden. Er zijn nog meer ingewikkelde constructies. (Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1616, folio 129) Ontvangst diaconie te Haren 5 maart 1798 Pieter Egbers begraven: f.4,46. (Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7). Ontvangst diaconie te Haren 6 juni 1798 Weduwe Pieter Pauwels voor het laken voor haar man: f.1,50. (Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7). Boedelinventaris 26 november 1798 Boedelinventaris van Pieter Pauwels en zijn vrouw Aaltijn Jans te Haren. Pieter is overleden. Volgens huwelijkscontract is alles gemeen. De boedel bestaat uit: PROFIJTELIJKE STAAT - boerenbehuizing met alle derselve onderhorige landerijen te Haren gelegen, alles volgens brief van 24 juni 1740, waarde f.3.000,-; - stukken land te Onnen, waarde f.225,-; - hooiland te Onnen, waarde f.25,-; - aandeel in het kerkenveen te Haren, waarde f.25,- - vee - inventaris Taal profijtelijke staat f.4.390,65. SCHADELIJKE STAAT - lening secretaris Gockinga f.550,-; - lening Van Iddekinge f.450,-; - een half jaar huur aan Van Iddekinge f.97,-. Totaal schadelijke staat f.1.577,75. Blijft per saldo f.2.862,-. Hiervan is de helft voor Aaltijn en de andere helft voor haar kinderen. (Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1427). Voogdijstelling 29 november 1798 Hindrik Egberts (Pauwels) zweert aan als principale voormond over de kinderen van wijlen Pieter (Egberts) Pauwels en Aaltje Jans (Kuipers). Jan Jans (Kuipers) op de Hoornschedijk onder Haren wordt sibbevoogd en Hindrik Willems te Haren vreemde voogd. De voorstanderen mogen met de moeder een regeling treffen over de vaderlijke nalatenschap. (Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1496) Akte 23 december 1819 Verkoop van enige percelen land op verzoek van Roelf Pauwels te Haren, Egbert Pauwels, boerenknecht te Dilgt en Albert Pauwels, boerenknecht te Onnen, samen erfgenamen van wijlen Pieter Egberts Pauwels. Koper van een perceel land is Abel Jans Brink voor f.220,-. (Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr.93, Akte 528)
220) Jan trouwt op zaterdag 19 april 1851 te Haren met Trientje.
221) Trientje trouwt op donderdag 3 maart 1831 te Haren met Hindrik.
222) Hindrik Oosterveld, zoon van Jan Lucas Oosterveld (198) en Jantje Jans. Hindrik, arbeider, wonende te Haren (Wijk B Haren 1) en aldaar (Wijk A Harenermolen 39F), is geboren op zondag 14 april 1799 aldaar, is overleden op maandag 1 mei 1848 aldaar. Hindrik werd 49 jaar en 17 dagen.
223) Trientje Willems Sesselaar (RW2), dochter van Willem Arnoldus Sesselaar en Okkien Beerta. Trientje, wonende te Haren (Wijk A Haren 15) en aldaar (Wijk A Harenermolen 39F), is geboren op zondag 3 maart 1805 te Hoogezand, is overleden op woensdag 23 juni 1880 te Hoornschedijk. Trientje werd 75 jaar, 3 maanden en 20 dagen. Trientje was eerder gehuwd (1) met Hindrik Oosterveld.
224) Annechien trouwt op zondag 6 juli 1884 te Groningen met Menne.
225) Menne Benes Noordhoff. Menne is geboren op maandag 30 januari 1826 te Uithuizen, is overleden op dinsdag 27 maart 1906 te Groningen. Menne werd 80 jaar, 1 maand en 25 dagen.
226) Geessien trouwt op donderdag 30 december 1880 te Haren met Berend.
227) Berend Heuving Smeenk, zoon van Teunis Smeenk en Hinderkje Dirks. Berend, landbouwer, wonende te Noordlaren en te Haren (Wijk B Haren 12), is geboren op donderdag 30 januari 1834 te Noordlaren (Wijk B Noordlaren 25), is als geboren aangegeven op donderdag 30 januari 1834 te Haren (aangever geboorte was Aaltje Willems; getuigen aangifte geboorte waren Berend Derks en Hindrik Geerts Timmer (zie 250)), is overleden op zaterdag 17 januari 1925 aldaar. Berend werd 90 jaar, 11

maanden en 18 dagen. Nieuwsblad van het Noordenb, 15 januari 1893 VERHURING HAREN Op vrijdag 27 januari 1893, des avonds te 7 uur, zal ten huize van den koffiehuishouder R. Abels, te Haren, publiek worden verhuurd, voor 3 achtereenvolgende jaren: I. Een boerenplaats met de daarbij behoorende bouw-, weide- en hooilanden, gelegen te Haren, thans in huur en gebruik bij Berend Smeenk. II. Een kamp weideland "De Groote Brink" genaamd, gelegen te Haren, om te bouwen bij akkers. III. Een kamp weideland "De Groote Luizeberg" genaamd, mede aldaar gelegen om te weiden. Alles toebehoorende aan mej. de wedw. H. Groenhoff.

228) Albert trouwt op zaterdag 1 mei 1830 te Haren (huwelijksgetuigen waren Geert Bolhuis (zie 40.1), Tako Takens, Geerd Gerrits Vrieling en Jan Gerrits Vrieling) met Annechien.

229) Annechien Vrieling, dochter van Gerrit Jans Vrieling en Grietje Geerds. Annechien, wonende te Haren (Wijk A Haren 24), aldaar (Wijk F Essen 8), aldaar (Wijk F Essen 11), aldaar (Wijk F Essen 12) en aldaar, is geboren aldaar, is gedoopt op vrijdag 6 mei 1808 aldaar, wonende Wijk F Essen 12 aldaar, is overleden op dinsdag 23 februari 1892 te Essen. Annechien werd 83 jaar, 9 maanden en 17 dagen. Groninger Courant, 12 augustus 1853 De jaarmarkt, gisteren te Haren gehouden, werd bijzonder opgeluisterd door de van wege de Maatschappij van Landbouw in de provincie Groningen, afdeeling Haren, gehoudene tentoonstelling van vroegmelkte koeijen en vaarzen, hengst- en merrieveulens. De uitslag van deze tentoonstelling heeft een ieders verwachting overtroffen. Niet minder dan 19 vroegmelkte koeijen, 15 vroegmelkte vaarzen, 14 hengstveulens en 18 merrieveulens, werden ter keuring aangeboden. Niet alleen het groot aantal, maar vooral de goede hoedanigheden van de ter keuring aangeboden koeijen en veulens, maakte de taak der daartoe benoemde keurmeesters uiterst moeijelijk. Na herhaalde keuringen werd de prijs van de vroegmelkte koeijen toegewezen aan de zwart blaarde koe van G. de Wit, te Groningen; van de vroegmelkte vaarzen: aan de zwart blaarde vaars van J.B. Bosman, te Essen; van de hengstveulens: de eerste prijs aan het zwarte veulen van H. Hemmes en de tweede prijs aan het zwarte veulen van J.G. Hemmes, beide te Essen; van de merrieveulens: de eerste prijs aan het bruine veulen van G. Bazuin, te Haren en de tweede prijs aan het zwarte veulen van de weduwe A. Eleveld, te Essen.

230) Lubertus trouwt op woensdag 4 juni 1828 met Lammegien.

231) Lammegien Wuffen, dochter van Frederic Wuffen (288) en Alberdina Hornhuis (126.7). Lammegien, wonende te Haren (Wijk B Haren 24), is geboren op maandag 23 juli 1804 te Onnen, is gedoopt op zondag 29 april 1804 te Haren, is overleden op maandag 17 augustus 1840 aldaar. Lammegien werd 36 jaar en 25 dagen.

232) Annegien trouwt (kerk) op zondag 18 mei 1783 te Haren met Lucas.

233) Lucas Lucas, zoon van Lucas Jans en Pietertien Hindriks. Lucas is geboren te Haren, is gedoopt op zondag 15 oktober 1752 aldaar, is overleden voor 1787. Lucas werd hoogstens 34 jaar, 2 maanden en 17 dagen. Wordt in juni 1777 aangenomen as lidmaat van de kerk te Haren. Woont dan aan de Oosterweg. Voogdijstelling 19 januari 1787 Hindrik Lucas te Haren zweert aan als principale voormond over de twee minderjarige kinderen van Lucas Lucas bij Annegien Jans in echte verwekt. Hindrik Brouwer te Tynaarlo wordt sibbevoogd. Hij kiest domicilie bij Hindrik Lucas. Jan Lucas te Haren wordt vreemde voogd. (Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1496)

234) Geesje trouwt op donderdag 13 oktober 1864 te Groningen met Arie.

235) Arie Kollen. Arie, metselaar, is geboren op woensdag 17 augustus 1825 te Coevorden, is overleden op zondag 11 december 1904 te Groningen. Arie werd 79 jaar, 3 maanden en 24 dagen.

236) Roelf trouwt op zondag 9 mei 1852 te Groningen met Aaltje.

237) Aaltje Wilphorst, dochter van Egbert Jans Wilphorst (278) en Alberdina Margaretha Swartwolt. Aaltje, wonende te Haren (Wijk B Haren 1), is geboren op zondag 10 maart 1816 te Helpman, is overleden op maandag 9 juli 1900 te Groningen. Aaltje werd 84 jaar, 3 maanden en 29 dagen.

238) Jan trouwt op zaterdag 3 maart 1821 te Haren (huwelijksgetuigen waren Roelf Meijer (zie 174), Jan Hendriks Oosterveld (zie 197), Roelf Koops (zie 156) en Jan Veldman (zie 265)) met Jeichien.

239) Jeichien Veldman, dochter van Jan Veldman en Jantien Pauwels. Jeichien, wonende te Haren, is geboren aldaar, is gedoopt op zondag 22 oktober 1797 aldaar, wonende Wijk B Haren 43 aldaar, is overleden op dinsdag 25 november 1828 aldaar, is als overleden aangegeven op woensdag 26 november 1828 aldaar (aangever overlijden was Jan Pieters (zie 179.1); getuige aangifte overlijden was Berend Laan (zie 162.4)). Jeichien werd 31 jaar, 1 maand en 3 dagen. Uitspraak Vrederechter Hoogezand 30 juli 1818 Proces verbaal eedsaflegging. Verschenen zijn Harm Pauwels, landbouwer, Hinderikus Pauwels, landbouwer, Hindrikje Pauwels, zonder beroep, Janna Pauwels, zonder beroep, Jan Pauwels Veldman, landbouwer, Gerrit Veldman, landbouwer, Freerk Veldman, landbouwer, allen woonachtig te Onnen, Roelf Koops, als voogd over het minderjarige kind van wijlen Jan Veldman bij Jantje Pauwels in echte verwekt, en te samen caverende voor Dina Veldman, woonachtig te Onnen, als zijnde ons uit eene attestatie van den heelmeester J. Oostingh te Haren op 29 juli 1818 afgegeven, genoegzaam gebleken, dat genoemde Dina Veldman, wegens ziekte niet in staat was te compareren. Dewelke in hoedanigheid van erfgenamen in den boedel en nalatenschap van wijlen Pauwel Pauwels, gewoond hebbende en overleden te Onnen, en als zodanig de aangifte van denzelven boedel gedaan hebbende in onze handen hebben afgelegd de eed, dat zij correct aangifte hebben gedaan. (Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 111, zaak 1818/89) Op 7 februari 1823 maken vier kinderen Veldman een boedelscheiding betreffende de op hun vererfde nalatenschappen. De vier kinderen zijn: Jan Veldman, Gerrit Veldman, Alberdina Veldman (gehuwd met Sietse Pieters Brill, schoolmeester te Adorp) en Jeichien Veldman (gehuwd met Jan Pieters, cichorei-fabrikeur te Hemmen onder Haren). De op hun vererfde boedels zijn afkomstig van: 1. hun ouders Jan Veldman, overleden maart 1809, en Jantien Pauwels, overleden januari 1817; 2. hun oom Lucas Pauwels, landbouwer te Onnen, overleden januari 1818; 3. hun oom Pauwel Pauwels, landbouwer te Onnen, overleden januari 1818; 4. hun tante Hindrikje Pauwels, te Onnen, overleden juni 1819; 5. hun tante Janna Pauwels, te Onnen, overleden september 1819; 6. hun oom Harm Pauwels, te Onnen, overleden juni 1822. De goederen behorende tot de profijtelijke staat zijn: 1. behuizing getekend nr 38 met de daarbij behorende landerijen staande en gelegen bij Haren. In losse huur in gebruik bij Jans van Norg. Waarde f 4.000,-. 2. behuizing getekend nr 8 met landerijen te Onnen, benevens arbeiderswoning getekend nr 7. Waarde f 4.000,-. 3. behuizing te Onnen, nr 16, met landerijen. Waarde f 4.000,-. 4. behuizing met landerijen te Glimmen nr 19. In losse huur in gebruik bij Jan Derks Hekman. Waarde f 2.400,-. 5. Gereedschappen. Waarde f 1.600,-. De toedeling is als volgt: a. Jan Veldman krijgt Onnen nr 8 (en 7) met het beding dat via het Velland bij deze plaats behorende vrije overvaart moet worden verleend voor het stuk Noorderland behorende bij Onnen nr 16. b. Gerrit Veldman krijgt Onnen nr 16. c. Alberdina Veldman krijgt Haren nr 38. d. Jeichien Veldman krijgt Glimmen nr 19 plus de gereedschappen. (Groninger Archieven, toegang 565, inventarisnummer 111 en toegang 1871, inventaris nr 70, Akte 53) Akte 26 maart 1823 Jeichien Veldman, echtgenoot van Jan Pieters, verkoopt aan C.H. Tjaden Jullens een behuisde boerenplaats te Glimmen, getekend C 19 met bijbehorende landerijen, voor f.2.400,-. 1. De behuizing derzelver heemstede en hof en ongeveer twee mudden lands lopende naar den Herenweg, zwettende ten noorden aan het land van de erven bos en aan de Steeg, ten oosten aan de herenweg, ten zuiden aan het land van de erven van de weduwe van wijlen Jan Tonnis en ten westen aan de weg door Glimmen. Het verkochte is aan verkoopster ten dele gevallen bij akte van scheiding en verdeling des boedels van haar oudoom wijlen Jan Veldman en Jantje Pauwels, in leven echtelieden, en van haar overleden oom en moeis Lukas Pauwels, Pauwel Pauwels, Harm Pauwels, Henderikus Pauwels, Hendrikje Pauwels en Janna Pauwels gepasseerd bij notaris Willem Jan Quintus op 7 februari 1823. (Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 96, Akte 122)

240) Jan trouwt op maandag 27 april 1846 te Warnsveld met Catharina.

241) Catharina Maria van Vliet. Catharina, wonende te Haren (Wijk B Haren 18), is geboren op zaterdag 5 maart 1814 te Rotterdam, is evangelisch doopsgezind gedoopt, is overleden op dinsdag 20 augustus 1872 te Zutphen. Catharina werd 58 jaar, 5 maanden en 15 dagen.

242) Berend trouwt op donderdag 18 augustus 1853 met Kornelia.

243) Kornelia trouwt op donderdag 10 mei 1866 te Groningen met Heinrich.

244) Heinrich Jacob von Riesz, zoon van Johan Heinrich von Riesz en Trientje Buining (14). Heinrich, sergeant en portier, wonende te Haren en aldaar (Wijk D Klaverblad 19), is geboren op maandag 10 mei 1819 aldaar (Wijk B Oosterweg 34), is als geboren aangegeven op woensdag 12 mei 1819 aldaar (aangever geboorte was Johan Heinrich von Riesz; getuigen aangifte geboorte waren Geerd Albartus (zie 8) en Jan Stoffer Ruuls), is overleden op zondag 4 mei 1879 te Groningen. Heinrich werd 59 jaar, 11 maanden en 24 dagen. Brief 8 april 1829 van Lubertus van Oosten Opgave door schoolhoofd L. van Oosten van de kinderen van bedeelden en minvermogenden, die in 1828 voor rekening van het burgerlijk armenbestuur op de school te Haren onderwijs hebben genoten. Naam van het kind; Namen van de ouders Bedeelden Annechien Renses; Robbert Renses en Elizabeth Schut Geert Renses; Robbert Renses en Elizabeth Schut Robbert Renses; Robbert Renses en Elizabeth Schut Fennechien Baving; Roelof Baving en Grietje Ellens Trientje Hinders; Aaltje Hinders Hindrik Hillebrand; Trientje Hillebrands Jantje Weites; Albertje Weites Everdina Weites; Jantje Weites Hillechien Rotman; Hindrik Rotman en Roelfje Jans Minvermogenden Jacob van Riesz; Trientje Buining Anna Smeenge; Geert Smeenge en Grietje Takens Geert Smeenge; Geert Smeenge en Grietje Takens Annechien Smeenge; Geert Smeenge en Grietje Takens Harm Buning; Jans Buning en Janna Harms Roelf Nijboer; Hindrik Nijboer en Geesje Roelfs Arie Hoving; Albert Hoving en Lena Hageman Metje Vedder; Hendrik Vedder en Tijbechien Zwaantje Geerts; Geert Hindriks en Annechien Koops (archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 62)

245) Kornelia trouwt op donderdag 17 april 1884 te Amsterdam met Hendrik.

246) Hendrik trouwt op woensdag 8 februari 1854 te Amsterdam met Maria.

247) Maria Meijer. Maria is geboren in 1820 te Amsterdam, is overleden in 1882 (OS) aldaar. Maria werd 62 jaar.

248) Hendrik Willem Sattelmeijer. Hendrik, hoedenmaker, is geboren in 1824 te Amsterdam, is overleden op vrijdag 14 juni 1889 aldaar. Hendrik werd 65 jaar. Hendrik was eerder gehuwd (1) met Maria Meijer.

249) Kornelia Veldman. Kornelia is geboren op maandag 21 oktober 1822 te Grijpskerk, is overleden op maandag 10 september 1888 te Niezijl (wonende te Amsterdam). Kornelia werd 65 jaar, 10 maanden en 20 dagen. Kornelia was later gehuwd (2) met Heinrich Jacob von Riesz. Kornelia was later gehuwd (3) met Hendrik Willem Sattelmeijer.

250) Mechelina trouwt op vrijdag 30 juni 1837 te Finsterwolde met Erenst.

251) Erenst Meinders, zie noot 126.

252) Trientje trouwt op maandag 30 maart 1818 te Noorddijk met Berend.

253) Berend trouwt (kerk) op zaterdag 21 april 1792 te Middelbert met Grietje.

254) Grietje trouwt (kerk) op zondag 11 april 1779 te Westerbroek met Hillebrand.

255) Hillebrand Jans. Hillebrand is afkomstig uit Engelbert, is gedoopt op woensdag 27 december 1752 aldaar.

256) Grietje Harms Stel ook genaamd Grietje Hilbrands. Grietje is afkomstig uit Westerbroek, is gedoopt op zondag 25 januari 1756 aldaar. Grietje was eerder gehuwd (1) met Hillebrand Jans.

257) Berend Pieters Pestman, zoon van Pieters Popkes en Maretien Zacharias Pesman. Berend, landbouwer, is gedoopt op woensdag 25 april 1770 te Middelbert, is overleden op zondag 29 augustus 1847 te Euvelgunne. Berend werd 77 jaar, 4 maanden en 4 dagen. Akte 24 maart 1818 Huwelijkscontract tussen Berend Pieters Pestman, landbouwer te Middelbert, en Trijntje Stevens Hamminga, weduwe van Warners Pieters Nieburg, woonachtig op de Waterhuizen onder Haren. Er zal volkomen gemeenschap van alle goederen zijn. Voorts afspraken over vruchtgebruik bij overlijden een der partners. (Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr. 78, Akte 152) Berend was eerder gehuwd (1) met Grietje Harms Stel.

258) Geertje trouwt (kerk) op zondag 30 december 1787 te Haren met Jan.

259) Jan Jans Kuipers ook genaamd Jan Jans, zoon van Jan Albers Kuipers en Aaltje Roelfs. Jan is gedoopt op zondag 11 oktober 1761 te Haren. Voogdijstelling 29 november 1798 Hindrik Egberts (Pauwels) zweert aan als principale voormond over de kinderen van wijlen Pieter (Egberts) Pauwels en Aaltje Jans (Kuipers). Jan Jans (Kuipers) op de Hoornschedijk onder Haren wordt sibbevoogd en Hindrik Willems te Haren vreemde voogd. De voorstanderen mogen met de moeder een regeling treffen over de vaderlijke nalatenschap. (Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1496) Ontvangst diaconie te Haren 24 oktober 1810 Jan Kuipers zijn kind van de dijk begraven: f.3,98 (Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

260) Geertruid trouwt op zaterdag 21 oktober 1815 te Rolde met Popko.

261) Popko Popkes. Popko is geboren in 1787, is overleden voor 1820. Popko werd hoogstens 33 jaar.

262) Menke Andries Nijdam, dochter van Andries Berends Nijdam en Grietje Pieters. Menke is geboren te Hoornschedijk, is gedoopt op zondag 28 februari 1773 te Haren, is overleden te Hoornschedijk (overleden bij de verlossing van dochter), is begraven op woensdag 5 augustus 1795 te Haren. Menke werd 22 jaar, 5 maanden en 8 dagen. Ontvangst diaconie te Haren 5 augustus 1795 Berent Sytses zijn vrouw begraven: f.2,57 Voor het laken: f.1,50 (Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

263) Fennegien trouwt (kerk) op zondag 6 mei 1781 te Haren met Geert.

264) Geert Jacobs Smeenge, zoon van Jacob Pieters en Geertruid Geerts. Geert is geboren te Yde, is gedoopt op zondag 17 december 1747 te Vries, is

begraven op woensdag 30 maart 1808 te Haren. Geert werd 60 jaar, 3 maanden en 13 dagen. Akte 5 mei 1789 (geregistreerd 16 juni 1789) Geert Berents (Geerd Berends) en Fennegijn Alberts, echtelieden, verklaren verkocht te hebben aan Geert Smeen (Geert Jacobs Smeenge) en Fennegijn Geerts, echtelieden, hun behuizing aan de westkant van de straat te Haren. De behuizing bestaat uit een keuken met nog een voorhuis dat er ten oosten van is en met nog de regt opgaande gevel die ten westen van de voorschreven keuken is tussen de keuken van verkopers en die van de kopers. En mag deze behuizinge en hetgeen de verkopers daaraan ten westen nog behouden niet verder met getimmerte aan de zijkant of naar achteren worden vergroot volgens stokleggingsbrief van 29 januari 1705. Bij de behuizing behoort de helft van een akker hofgrond, ongeveer een halve vierendeel muds land groot. Met nog de vrije overvaart met karren en voetpad langs het pad over verkopers grond. De koopprijs bedraagt f.440,- (Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1615, pagina 235). Akte 31 oktober 1791 (geregistreerd 6 december 1791) Geert Berents en Fennechijn Alberts, echtelieden te Haren verklaren verkocht te hebben aan Jannes Derks hun behuizing en schuur gelegen aan de westkant van de straat in Haren, bestaande de behuizing uit twee woningen met apart een schuur op buire grond getimmerd, maar met de conditie dat deze weer moet worden afgebroken als de buren dat wensen. Verder mag de behuizing niet aan de voor-, zij- en achterkant worden uitgebreid volgens de aankoopbrief van het huis waar de grond op staat van 29 juni 1705. Voorts is nog sprake van een door Geert Berents nieuw getimmerde behuizing. De zwetten zijn: ten noorden de buire drift, ten oosten Geert Smeenge, ten zuiden kerkengrond en ten westen de buire drift. De kooprijs bedraagt f.300,-. (Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1616, folio 52) Akte 10 december 1796 Geert Smeenge en Fennechijn Geerts, Lucas Arents (Odding) en Geesijn Geerts, Aaltijn Geerts, Otto Jans (Oosterveld) en Pietertijn Geerts, Hindrik Lucas, Hindrik Hornhuis en Boele Reinders als voorstanderen over het zoontje van Geert Jans (Wever) bij Aaltijn Reinders in echte verwekt, Derk Geerts genaamd, verklaren verkocht te hebben aan Aaltijn Jans, weduwe van Antoni Jans, 1,5 mat hooiland ten oosten van Haren aan de Waterhuiserdijk gelegen, het Veen, genaamd, voor f.206,-. (Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1616, folio 242). Akte 10 december 1796 Geert Smeenge en Fennechijn Geerts, Lucas Arents (Odding) en Geesijn Geerts, Aaltijn Geerts, Otto Jans (Oosterveld) en Pietertijn Geerts, Hindrik Lucas, Hindrik Hornhuis en Boele Reinders als voorstanderen over het zoontje van Geert Jans (Wever) bij Aaltijn Reinders in echte verwekt, Derk Geerts genaamd, verklaren verkocht te hebben aan Warnerus Harms (Warner Ansing) en Wilmijna Roelefs (Reimina Roelofs Niebuir), echtelieden, 3 matten hooiland aan de Waterhuiserdijk voor f.170,-. (Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1616, folio 243). Akte 21 mei 1801 (geregistreerd 16 juni 1801) Gerrit Vrijling en Geertien Hindriks verkopen aan Aafje Eltjes, weduwe van Lucas Jans van Wolde, de behuizing met hof er achter staande aan de westkant van de straat, bestaande de behuizing uit een keuken met een achterhuis, zoals door de koper op 1 mei 1801 met genoegen is aanvaard. Ten noorden Geert Smeenge, ten oosten de grond bezijden de Grote Straat, ten zuiden schulte Rummerink, ten westen Willem van der Duis. De prijs bedraagt f.600,-. (Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1617, folio 140) Ontvangst diaconie te Haren 30 maart 1808 Geert Smeenge begraven: f.2,64 (Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7). Ontvangst diaconie te Haren 21 april 1808 Weduwe Geert Smeenge voor het laken: f.1,50 (Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

265) Geertjen trouwt op zondag 13 maart 1825 te Haren met Hendericus.

266) Hendericus Jans Poutsma. Hendericus, schoolhouder en schoolmeester, wonende te Noordlaren (Wijk C Glimmen 9B), is geboren op donderdag 22 december 1796 te Haule, is gedoopt te Donkerbroek, is overleden op vrijdag 15 december 1848 te Glimmen. Hendericus werd 51 jaar, 11 maanden en 23 dagen. Woonde op 1 januari 1830 op adres Noordlaren Wijk C Nr 9B Glimmen samen met zijn vrouw, twee kinderen uit het eerste huwelijk van zijn vrouw en twee eigen kinderen. Woont ook op 1 januari 1840 op dit adres. Stiefzoon Derk Arends Odding is dan echter vertrokken naar elders. Brief schoolmeester H.J. Poutsma november 1823 De ondergetekende schoolonderwijzer te Glimmen verklaart door dezen aan de heer schout in de gemeente Haren om voortaan geene kinderen op school aan te nemen, dan diegenen welke door een deugdelijk bewijs van den dokter aantonen, dat zij de koepokinenting hebben ondergaan. (Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 56) Toestand van het lager schoolwezen 1 november 1824 De in totaal 22 kolommen zijn hieronder als tussenteksten voor iedere school apart uitgewerkt E. School te Glimmen 1. Naam van de gemeente Haren 2. Naam van de plaats of schoolkreits, alwaar de school gelegen is, met opgave van den rang dien de school heeft volgens de classificatie van 1823. Glimmen, behorend tot den laagsten rang. 3. Gedetailleerde omschrijving of uiteengezet verslag van ieder schoolvertrek zoo als hetzelve zich thans bevindt, deszelfs deugden en gebreken. Staande midden in het gehucht op eene eenzame plaats en is ruim. 4. Aan wien het schoolgebouw in eigendom toebehoort. Aan de gemeente. 5. tm 7. Grootte van ieder schoolvertrek in Nederlandsche maat (binnenwerks) Lengte 4 el en 0 duim, breedte 3 el en 80 duim, hoogte 1 el en 80 duim 8. en 9. Bevolking der gemeente en van de plaats of schoolkreits Gemeente:1976; plaats of schoolkreits: 148 10. tm 12. Getal leerlingen, welke de school bezoeken des winters, des zomers en getal schoolpligtige kinderen, gerekend van 5 tot 14 jaren Winter 25, Zomer 0, Schoolpligtig 30 13. en 14. Gesteldheid der schoolmeubelen en hulpmiddelen Beide goed, er zijn hier echter halve tafels en stoelen. 15. Naam van de onderwijzer, en in hoeverre hij van aanwezige hulpmiddelen gebruik maakt, of al of niet weet te maken Hinderikus Jans Poutsma. Maakt een tamelijk gebruik van de hulpmiddelen 16. Specifieke omschrijving van het jaarlijks inkomen van de schoolonderwijzer, daaronder alles begrepen, behalve de vrije woning Aan schoolpenningen van de schoolpligtige kinderen: f.35,- Huurgeld 17. Welke verbetering het inkomen van de onderwijzer zou dienen te ondergaan. - 18. Opgave van hetgeen aan het schoolvertrek, de schoolmeubels, hulpmiddelen, enz. ontbrak, voor het ontvangen van des gouverneurs circulaire van den 25 junij 1824. Een schrijfboek in perkament gebonden en een kaart van de provincie Groningen. 19. Opgave van hetgeen ten gevolge des gouverneurs circulaire van den 25 junij bereids is geëffectueerd, met opgave van de approximative kosten daar door veroorzaakt - een schrijfboek in perkament: f.1,90 - een kaart van de provincie: f.1,10 Totaal f.3,00 20. Opgave van hetgeen ten gevolge des gouverneurs circulaire van den 25 junij zal geëffectueerd worden, met opgave van het tijdstip wanneer en de approximative kosten, welke daardoor veroorzaakt zullen worden, Geen opgave 21. Opgave van het geen nog te wenschen overblijft, om het schoolvertrek in goeden, ruimen en gezonden toestand te brengen, en het verder benoodigde aan te schaffen, doch 't welk moet worden uitgesteld, met opgave der redenen en approximative kosten. Wegens het klein getal kinderen heeft men niet noodig geoordeeld hier halve tafels en banken aan te schaffen, daar in deze school eene zeer goede schuinsche tafel voorhanden is en er in de zomer geen onderwijs wordt gegeven. 22. Aanmerkingen In deze school wordt in den zomertijd geen onderwijs gegeven en den onderwijzer wordt ieder jaar door de ingezetenen opnieuw tot het geven van onderwijs gekozen en hem dan ene som voor het geven van onderwijs toegekend. (Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 57) Staat van het aantal leerlingen 1826 Staat van het aantal leerlingen op de scholen in de maand januari 1826 en in de zomer van 1825. ** Haren; zomer 1825: 47 jongens en 51 meisjes; januari 1826: 69 jongens en 64 meisjes; 10 in de avondschool , 9 voor rekening der gemeente en 7 voor rekening der diakenen; schoolonderwijzer Nicolaas Engels Dekker. ** Noordlaren; zomer 1825: 18 jongens en 15 meisjes; januari 1826: 39 jongens en 21 meisjes; 5 in de avondschool, 4 voor rekening van de gemeente en 3 voor rekening van de diakenen; schoolonderwijzer Reinder Marring. ** Helpen; zomer 1825: 59 jongens en 71 meisjes; januari 1826: 73 jongens en 50 meisjes; 9 in de avondschool, 6 voor rekening van de gemeente; schoolonderwijzer Gerhard Regnier Huisman. ** Onnen; zomer 1825: 21 jongens en 11 meisjes; januari 1826: 32 jongens en 21 meisjes; er wordt geen avondschool gehouden, 4 behoeftigen als 3 minvermogende onbedeelden en 1 bedeelde van de armenadministratie te Noordlaren. Schoolmeester Lubertus van Oosten. ** Glimmen; zomer 1825: 7 jongens en 14 meisjes; januari 1826: 18 jongens en 16 meisjes. Schoolmeester H.J. Poutsma. ** Hoornschedijk; zomer 1825: geene school; januari 1826: 16 jongens en 12 meisjes. (Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 59) Brief 5 augustus 1828 van schoolmeester Poutsma te Glimmen Ter verkrijging van mijnen wensch, ben ik genoodzaakt u te verzoeken tot voortzetting wegens het plan hetwelk u gemaakt heeft omtrent het schoolhuis, wijl ik eerder geen tractement kan vorderen en mijn inkomen zo klein is, dat het geen bestaan geeft. Omdat ik niet van een gulden in de week kan bestaan, zal ik voor en na den schooltijd mijn brood zoeken te verdienen, zal voor mij schadelijk zijn tot het beoefenen van mijn pligt en nog schadelijker voor de jeugd om hun tot nuttige leden der maatschappij te kunnen vormen. Ik twijfel niet of u zal tot nog toe wel te veel bezigheden gehad hebben om dezen wensch te kunnen denken. Daar het toch mijn pligt is voor mij en de mijnen, welke talrijk wordt, te zorgen, zoo hoop ik en wensch ik, dat u daaraan mogt gedenken, wijl ik het van u verwagten moet. Al is dat zoo een kostbaar huis niet, zal toch ook niet vereischt worden, de grond of tuin, daartoe twijfel ik niet, zullen de boeren of eigenaars daar wel toe doen. Zoo verzoek ik u aan mijn belangen te voldoen. (Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 61) Brief 24 oktober 1828 van de schoolopziener Bij Koninklijk Besluit van den 1 oktober jl. is aan de gemeente van Haren een landtractement toegezegd voor de onderwijzer van Glimmen en den Hoornschendijk onder voorwaarde, dat de gemeente zou voorzien in een behoorlijk schollokaal en onderwijzerswoning. Daar aan de laatste voorwaarde nog niet voldaan is, verzoek ik het gemeentebestuur van Haren de noodige maatregelen te nemen, dat hierin worde voorzien, opdat de onderwijzers de hun toegezegde tractementen kunnen ontvangen en de gemeente daarvan het voordeel trekt. (Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 61) Brief 10 november 1828 van de gouverneur Op uw missive van 30 oktober jl. betrekkelijk het verschaffen van onderwijzerswoningen te Glimmen en te Horenschedijk, het advies gevraagd hebbende van de district-schoolopziener, is hetzelve mij geworden bij missive van den 7 dezer, welk stuk hiernevens gevoegd is. Voor en aleer aan hetzelve verder gevolg te geven, verzoek ik u om daarover het plaatselijk bestuur uwer gemeente te verstaan en mij nopens deszelfs gevoelen ten dezen te berigten, onder terugzending van de genoemde missive. (Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 61) Brief 4 april 1829 van de Gouverneur De Gouverneur bericht, dat de minister van Binnenlandsche Zaken, voor dit maal en zonder gevolgtrekking voor het toekomende, autorisatie heeft verleend tot de aanstelling van Hindrik Jans Poutsma als onderwijzer te Glimmen en van Marcus Frederik Venema als onderwijzer aan den Hoornschedijk, beiden bezittende den vierden rang. (archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 62) Brief 8 april 1829 van H.J. Poutsma Schoolmeester H.J. Poutsma te Glimmen doet opgave van de kinderen, die in 1828 ten laste van het burgerlijk armbestuur onderwijs hebben genoten. Het gaat om twee kinderen van minvermogenden, te weten Harm Schut, zoon van ????? wonende te Haren en Annegien Lukas Oosterveld, dochter van Lukas Oosterveld, wonende te Glimmen. (archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 62) Overeenkomst met Hendericus Jans Poutsma 18 april 1829 Het plaatselijk bestuur van Haren ter eene en Hendericus Jans Poutsma, beroepen schoolonderwijzer in de openbare school te Glimmen in de gemelde gemeente, ter andere zijde. Verklaren bij dezen op heden den 18 april 1829, te hebben gecontracteerd hetgeen volgt: Contractant ter eene zijde verbindt zich bij dezen om jaarlijks aan contractant ter andere zijde te zullen voldoen eene somma van f.15,-, waartegen laatstgemelde aanneemt en zich verbindt om voor het genot van dien som zich zelven van een behoorlijke huisvesting te zullen voorzien, zonder daarvoor eenige andere kosten, hoe ook genaamd, aan het plaatselijk bestuur in rekening te kunnen brengen. Dit contract zal gerekend worden ingegaan te zijn op den eersten januari dezes jaars en zal stilzwijgend voortduren, behoudens de wederzijdsche bevoegdheid om hetzelve op te zeggen, welke opzegging jaarlijks zal kunnen en behooren te geschieden een vierendeel jaars voor de expiratie van het loopende jaar. De bovengenoemde som zal in eens na ommekomst van ieder jaar aan contractant ter andere zijde worden uitbetaald door den gemeenteontvanger, op een bevelschrift tot betaling, daartoe door het plaatselijk bestuur van Haren af te geven. Hetzelve zal echter vooraf, ten laste van hem contractant overeenkomstig de bestaande verordeningen van het vereischte zegel worden voorzien. Dit contract is aangegaan op grond van Zijne Majesteits Besluit van 1 october 1827, nr 123, en de nadere kennisgeving vervat in de missive van Zijne Excellentie den Staatsraad Gouverneur dezer provincie van 3 januari 1829, waarbij aan gemelde onderwijzer ene rijks-jaarwedde werd verzekerd, onder voorwaarde, dat vanwege het plaatselijk bestuur van Haren in de kostelooze en behoorlijke huisvesting van dien onderwijzer voorzien zal worden. (Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 60; stuk zit in verkeerde map) Brief 30 april 1829 aan de Gouverneur De gemeente is verplicht te voorzien in kosteloze huisvesting van de beide nieuw benoemde onderwijzers te Glimmen en de Hoornschedijk. De burgemeester deelt mee, dat dit op de volgende wijze is gebeurd. Met de onderwijzer te Glimmen is met hem zelf een regeling getroffen, dat hij voor f.15,- per jaar zelf in zijn huisvesting zal voorzien. Voor de onderwijzer aan de Hoornschedijk is een contract gesloten met de weduwe van Andries B. Nijdam, dat zij voor f.15,- per jaar behoorlijke huisvesting zal bieden. (archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 104) Brief 2 mei 1829 aan de Gouverneur Ter

© 2020 - E.M. van Koldam

voldoening aan uw brief betrekkelijk de benoeming van Hindrikus Jans Poutsma tot onderwijzer te Glimmen en van Marcus Frederik Venema tot onderwijzer aan den Hoornschendijk, beide bezittende den vierden rang, hebbe ik de eer u te informeren, dat het plaatselijk bestuur dezer gemeente bij dispositie van 18 april 1829 de vereischte beroeping op de beide onderwijzers heeft uitgebracht en dat zij daarbij zijn gelast tot de nakoming van de verpligting, welke op hen rust krachtens de bepalingen voorkomende in het reglement ter bevordering van de koepokinenting in deze provincie, speciaal art. 15 van dat reglement, hebbende het plaatselijk bestuur zich gedragen overeenkomst het voorschrift in artikel 17 gegeven. Voorts heb ik de eer u te informeren, dat de beide gemelde onderwijzers hunne posten wettig hebben aanvaard op de eersten dezes. (archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 104) Groninger Courant, 7 december 1838 Mr. E. van Eerde, advokaat en notaris, residerende te Groningen, gedenkt, op donderdag, den 27 december 1838, des voormiddags te 10 uren, te huize van den kastelein Roelf Abels, te Haren, publiek te verkoopen: Een aangenaam buitenverblijf met de daarbij behoorende landerijen, staande en gelegen aan den Straatweg, bij de Punt, onder Haren. Alles in eigendom toebehoorende aan den heer Mr. D.G. Rengers Hora Siccama. Om de behuizing en schuur op den 1 mei, den tuin op Gregori, beide des jaars 1839, doch de landerijen dadelijk te aanvaarden. De behuizing kan op maandag, den 24 december 1838, bezigtigd worden, terwijl de veilconditien, drie dagen bevorens, ten huize van verkoop, ten huize van den schoolmeester Pautsma, te Glimmen, bij wien tevens alle noodige inlichtingen zijn te bekomen, en ten kantore van den ondergeteekende notaris ter lezing zullen liggen. Notulen raadsvergadering, 19 december 1838 De schoolonderwijzers: · R. Weeman, Onnen; · H.J. Poutsma, Glimmen; · H.J.R. Kampinga. Hoornschedijk Doen een oproep aan de raad bij de invoering van het nieuwe reglement aandacht te hebben voor hun geldelijke belangen. (archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 8) Groninger Courant, 7 januari 1851 Ten overstaan van Mr J.W. Quintus, notaris te Groningen, zullen op maandag den 20sten january 1851 des avonds te 7 uur, ten huize van de kastelein H. Bosscher, op de Groninger Punt, te Glimmen, gemeente Haren, publiek worden verkocht: I. een ruime behuizing get. nr 27, met schuur, tuin en enig bouwland, staande en gelegen oostzijde aan den straatweg te Glimmen, te zamen groot 33 roeden, 10 ellen. II. 1/5 aandeel in een stuk heide- en veldgrond mede aldaar gelegen, geheel groot 5 bunders, 33 roeden en 20 ellen. Meide perceelen toebehoorende aan de weduwe en erven H. Poutsma.

267) Geert trouwt op zaterdag 27 juni 1829 met Jantien.

268) Jantien Harms, dochter van Harm Jans Harms en Trijntje Roelfs Prak. Jantien, wonende te Noordlaren (Wijk C Glimmen 4B), is geboren op zondag 16 november 1794 te Glimmen. Jantien was eerder gehuwd (1) met N.N..

269) Henricus trouwt op zondag 14 mei 1820 te Haren (huwelijksgetuigen waren Hinderk Derks Hekman, Derk Bakker, Derk Albartus en Willem Everts Schut) met Geesje.

270) Geesje Albartus, dochter van Jan Albartus en Elisabeth Derks Hekman. Geesje is geboren te Haren, is gedoopt op zondag 26 augustus 1798 aldaar, is overleden op zaterdag 18 augustus 1827 te Onnen. Geesje werd 28 jaar, 11 maanden en 23 dagen.

271) Henricus trouwt op donderdag 28 augustus 1828 te Haren met Aaltien.

272) Aaltien Albartus, dochter van Jan Albartus en Elisabeth Derks Hekman. Aaltien is geboren op zondag 31 augustus 1806 te Haren, is overleden op dinsdag 2 juni 1829 te Onnen. Aaltien werd 22 jaar, 9 maanden en 2 dagen. Brief 12 juni 1828 aan de Officier van Justitie te Groningen Ter voldoening aan het verzoek in uw missive van de 10den dezer en onder terugzenden van het request van Hinderikus Pauwels, woonachtig te Onnen binnen deze gemeente, aan Zijne Majesteit den Koning gepresenteerd om met dispensatie van het bestaande verbod een huwelijk met de zuster van zijne overleden vrouw te mogen aangaan, heb ik de eer u te dienen van berigt en consideratiën, dat volgens de verklaringen van de naaste familie van Hinderikus Pauwels en Aaltje Albartus, die ik omtrent de gevraagde punten heb gehoord, dat dezelve H. Pauwels en A. Albartus te goeder naam en faam staan. Dat uit het vroegere huwelijk van Hinderikus Pauwels en Gesina Albartus twee kinderen aanwezig zijn. Dat er geene redenen bestaan om het daarvoor te houden, dat er staande het eerste huwelijk tusschen de rekwestranten bereids hebben plaats gehad ongeoorloofde liaisons en dat de naastbestaanden van de rekwestranten eindelijk dit huwelijk voordelig achten voor de kinderen uit het eerste huwelijk verwekt. (archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 103)

273) Trientje trouwt op zaterdag 19 april 1851 te Haren met Jan (zie 169.2).

274) Jan Andries Nijdam, zie 169.2.

275) Albert trouwt op zaterdag 12 mei 1838 te Haren met Grietien.

276) Grietien Willems Baving, dochter van Willem Jans Baving en Geessien Hinderiks. Grietien, wonende te Noordlaren (Wijk C Glimmen 10), te Haren (Wijk B Kromelboog 31), aldaar (Wijk B Kromelboog 46), aldaar (Wijk B Kromelboog 47) en aldaar, is geboren te Donderen, is gedoopt op zondag 1 februari 1801 te Vries, wonende Wijk B Kromelboog 47 te Haren, is overleden op zaterdag 26 juli 1862 aldaar. Grietien werd 61 jaar, 5 maanden en 25 dagen.

277) Willemtje trouwt op zondag 8 mei 1808 te Haren met Lambert.

278) Lambert Bruins. Lambert is geboren te Borger, is gedoopt op zondag 1 januari 1775 aldaar, is overleden in 1810. Lambert werd 35 jaar.

279) Jan trouwt op donderdag 6 maart 1856 te Haren met Annechien.

280) Annechien Mulder, dochter van Roelf Mulder (194.8) en Geertien Oddens. Annechien, wonende te Noordlaren (Wijk C Glimmen 19), is geboren op woensdag 14 augustus 1833 te Glimmen, is overleden op vrijdag 16 september 1859 te Noordlaren. Annechien werd 26 jaar, 1 maand en 2 dagen.

281) Jan trouwt op zaterdag 30 augustus 1890 te Haren met Aaltje.

282) Aaltje Vedder, dochter van Rabbe Vedder en Grietje Schiphouwer. Aaltje is geboren op woensdag 17 november 1858 te Eext, is overleden op woensdag 4 maart 1936 te Anloo. Aaltje werd 77 jaar, 3 maanden en 16 dagen.

283) Hillechien trouwt op donderdag 6 december 1877 te Haren met Willem.

284) Willem Hendrik Vaster (L-02391), zoon van Gerrit Vaster en Anke Hindriks Zuiderhoek. Willem, arts, wonende te Haren (Wijk B Haren 9), is geboren op donderdag 28 juli 1842 te Leek, is overleden op zaterdag 23 september 1916 te Arnhem. Willem werd 74 jaar, 1 maand en 26 dagen. Komt in december 1869 naar Haren als assistent geneesheer. Is een zwager van Hillechien Pieters. Vertrekt in 1872 naar Friesland, maar komt in maart 1874 , kort na het overlijden van Popko Oostingh weer terug naar Haren. Huwt drie jaar later met Hillechien Pieters en vertrekt kort daarop naar Ruinerwold.

285) Margien trouwt op zaterdag 9 april 1836 te Peize met Bareld.

286) Bareld Bakker. Bareld, dienstknecht, wonende te Haren (Wijk D Klaverblad 16) en aldaar (Wijk C Onnen 31), is geboren op zondag 18 augustus 1811 te Peize, is overleden op vrijdag 14 oktober 1898 te Groningen. Bareld werd 87 jaar, 1 maand en 26 dagen. Brief 1 maart 1843 van de gouverneur Ter voldoening aan eene bij mij ingekomene missive van Zijne Excellentie den Directeur Generaal van Oorlog dd 20 februari 1843, zend ik u hiernevens eene door de Departementen van Binnenlandsche Zaken en van Oorlog genomene dispositie, waarbij aan den tot de ligting van 1842 behoorenden loteling uwer gemeente Jan Pathuis, dienende bij het achtste regiment infanterie, welke het onderwerp heeft uitgemaakt uwer missive van den 28 januari 1843, de vergunning wordt verleend om zich binnen den daarbij bepaalden tijd, alsnog bij remplacement in de dienst te mogen doen vervangen. Ik verzoek u om deze dispositie, na daarvan aantekening te hebben gehouden, aan de belanghebbende uit te reiken, de voor dezelve verschuldigde zegel- en legesgelden ad f.2,72 in te vorderen en, binnen acht dagen na den ontvang dezer, aan mij te doen toekomen, voorts om, zoodra men met den te stellen plaatsvervanger en de door dezen over te leggen bewijsstukken in gereedheid zal zijn, mij alsdan daarvan dadelijk kennis te geven, ten einde vervolgens door mij zal kunnen worden bepaald het tijdstip, waarop dezelve aan de daartoe bevoegde commissie ter keuring zal behoren te worden aangeboden, opdat het bedoelde remplacement binnen den bij voornoemde dispositie verleenden termijn behoorlijk tot stand kome. Bijlage de dispositie van 15 februari 1843 Aanleiding voor de dispositie is een request aan Zijne Majesteit van B. [Bareld] Bakker, wonende te Haren, houdende verzoek om voor zijn stiefzoon Jan Pathuis, alsnog bij de Nationale Militie een plaatsvervanger te mogen stellen. Den requestrant wordt bij deze te kennen gegeven, dat aan zijn stiefzoon Jan Pathuis, loteling van de ligting van 1842 uit de gemeente Haren, wordt toegestaan om binnen den tijd van eene maand, nadat hij van de vergunning kennis zal hebben bekomen, alsnog overeenkomstig de bepalingen der wet eenen plaatsvervanger te stellen. (Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 76) Groninger Courant, 14 april 1848 De ondergetekende, als gevolmagtigden van de markte van Onnen, roepen bij deze een ieder op, die geregtigd mogt vermeenen te wezen in genoemde markte, om op woensdag, den 26sten dezer, des namiddags te drie uren, te verschijnen ten huize van den kastelein H. van Dam, te Haren, ten einde alsdan over de belangen, de markte betreffende, te delibereren. De belanghebbenden worden verzocht, hunne bewijzen van eigendom mede te brengen. Haren, 12 april 1848. C. Römelingh, B. Bakker, J. Veldman Notulen raadsvergadering 29 juli 1850 Er zijn door het overlijden van Koops en Hornhuis twee vacatures ontstaan in het college van plaatselijk toezicht op het onderwijs. Als vervangers worden voorgedragen: 1. Lodewijk Theodorus Jorissen te Haren 2. Bareld Bakker te Onnen Groninger Courant, 4 december 1854 Ten overstaan van Mr. J.W. Quintus, notaris te Groningen, zal, op donderdag den 28sten december 1854, des namiddags te 1 uur, ten huize van den kastelein J. van Hemmen, te Harendermolen, publiek worden verkocht: Eene groote boerenplaats, bestaande in ruime behuizing en schuur, en den vollen eigendom van 48 B., 88 R., 30 E, tuin-, bouw-, weide- en hooiland, alles staande en gelegen te Onnen en wel in zodanige percelen, als vermeld zijn in de Groninger Courant van den 29sten november j.l. Toebehoorende aan de erven van wijlen Hindrik Pathuis en Bareld Bakker en vrouw. Om te aanvaarden: de behuizing en schuur op den 1sten mei 1855; de groenlanden op gregorie 1855 en de bouwlanden in 1855, als dezelve van de vruchten zijn ontbloot. (Bareld Bakker is de tweede echtgenoot van Marchien Gelmers, die eerst gehuwd was met Hindrik Pathuis) Akte 28 december 1854 Openbare verkoop bij kastelein J. van Hemmen te Harendermolen. De verkopers zijn: - Geert en Jan Pathuis, beide landbouwers te Onnen; - Margien Gelmers, ehevrouw van Bareld Bakker, medevoogd over haar minderjarige zoon Hindrik Pathuis. Samen erfgenamen van wijlen Hindrik Pathuis. Voorts Bareld Bakker en Margien Gelmers voor zover het betreft landerijen, die door hen staande hun huwelijk zijn aangekocht. Cornelis Miedendorp als toeziend voogd over de minderjarige Hindrik. Verkocht wordt een grote boerenplaats, C31 te Onnen, kadastraal bekend gemeente Haren, sectie G nr 748, en zeer veel landerijen, met perceelsnamen als Westerhof, Oosterhof, De Vennen, Zuiderhofstede, Middelste Hofstede, Noorderhofstede, Helakker, Voorste Washaar, Kostverloren, Padlandsboschje, Rijsakker, Westveen, Karkamp, Olmenland, Kolenberg, Velakker, Bark, Boerdeel, Mottenland, Horntje, Diepstuk, Zuurveld, Boschland, Steenbargerveen, Westerveen en De Tip. De boerderij en een aantal percelen worden gekocht door Johan Hendrik Quintus voor f.5.385,-. (Groninger Archieven, toegang 1869, inventaris nr 362, Akte 560)

287) Annegien trouwt (kerk) op zondag 3 juni 1810 te Groningen met Geert.

288) Geert trouwt op vrijdag 19 november 1819 te Haren met Marijke.

289) Lammert Alberts ook genaamd Lammert Aberts, zoon van Albert Lammers en Margien Derks. Lammert, arbeider, is gedoopt op zondag 14 maart 1784 te Groningen (Martinikerk), is overleden in 1810 (OS). Lammert werd 26 jaar.

290) Marijke Meintjes ook genaamd Marijke Muntjes, dochter van Mentje Jans en Rachel Hindriks. Marijke, wonende te Helpman (Wijk A Helpman 21), is geboren op donderdag 29 april 1779 te Groningen, is overleden op zondag 18 februari 1855 te Helpman. Marijke werd 75 jaar, 9 maanden en 20 dagen. Brief 1 maart 1842 van de archidiaken der Nederlands Hervormde Gemeente te Groningen In antwoord op uw brief dd 23 februari 1842, inhoudende de vraag of Marieke Mentjes [Marijke Meintjes], weduwe wijlen Geert Jans Snuck [Schnuck], wonende te Helpman in den loop van dit jaar en van het naast voorgaande onderstand of bedeeling van den diakenen der Hervormde Gemeente van Groningen heeft genoten, en zoo dat heeft plaats gehad met opgave der tijdstippen op welke die bedeeling is begonnen en geëindigd, heb ik de eer u te berigten, dat het mij is gebleken, dat genoemde vrouw, alhoewel juist niet in vaste bedeeling opgenomen, echter als zoogenaamde extra bedeelde door onze diakonie is bedeeld in 1841 gedurende de maanden januari en februari en alzoo acht weken met 20 cents iedere week, en in 1942 gedurende dezelfde maanden met 30 cents per week. Vertrouwende hiermede aan uw verlangen te hebben voldaan. (Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 75) Brief 16 februari 1847 van de archidiaken der Nederlands Hervormde Gemeente te Groningen Ik heb de eer u hiernevens te doen toekomen de declaratie van de diakonie der Nederlands Hervormde Gemeente van Groningen ten laste van de burgerlijke gemeente van Haren over het vierde kwartaal van het jaar 1846 ten bedrage van f.34,72 drie achtste cent, met beleefd verzoek wel te willen zorgen, dat dit bedrag aan ons worde voldaan. ** Bijlage declaratie wegens verstrekken onderstand aan onder Helpman wonende personen volgens bestaande overeenkomst. Wed. H. van Almelo [= Stijntje Heithuis]: f.16,02 voor geld, brood en turf+ Antje Santer, wed. Koopmans [= Antje Santee]: f.7,60 voor geld en turf; Wed. Klaas Willems [= Annechien Lammerts]: f.16.04 voor geld, turf en medicijnen; J. Reuriks en vrouw [=

Johannes Jans Reuriks]: f.15,18 voor geld, twee hemden en turf; Geessien Albartus: f.7,60 voor geld en turf; Marijke Meintjes: f.5,20 voor geld en turf; Evert Schut en vrouw: f.1,80 voor geld. Totaal f.69,44 drie vierde Hiervan de helft voor rekening van de burgerlijke gemeente Haren. (Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 80) Marijke was eerder gehuwd (1) met Lammert Alberts.

291) Geert Jans Schnuck. Geert, arbeider, wonende te Helpman (Wijk A Helpman 21), is geboren in 1777 te Osnabrück (D), is luthers gedoopt, is overleden op dinsdag 3 augustus 1830 te Helpman. Geert werd 53 jaar. Woont in 1830 op het adres Helpman Wijk A Nr 21-2 samen met zijn vrouw, twee kinderen, een dochter uit het eerste huwelijk van zijn vrouw en de schoonmoeder van zijn vrouw uit haar eerste huwelijk. Brief 8 april 1829 van G.R. Huisman Schoolmeester G.R. Huisman te Helpman doet opgave van de kinderen, die in 1828 ten laste van het burgerlijk armbestuur onderwijs hebben genoten. Dat waren er 6 en daar zijn in oktober nog 2 bij gekomen. Het betreft Roelf van Wolde en Geessien van Wolde, kinderen van de weduwe van Jan van Wolde. Margien Frieze (Marchien Duree), dochter van Auke Friese. Janna Snuk (Janna Schnuck) dochter van Geert Snuk (Geert Schnuck). Twee kinderen van de weduwe van Klaas Willems de Jonge, te weten Lammert Klaassens de Jonge en Arent Klaassen de Jonge. En tenslotte nog twee kinderen van de weduwe Hindrik Stel, de een heet Kornelius Stel en de andere Willemtje Stel. (archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 62) Geert was later gehuwd (2) met Marijke Meintjes.

292) Adolf trouwt op zondag 19 februari 1832 te Hoogezand met Teuneste.

293) Teuneste Jans de Jong. Teuneste is geboren op dinsdag 27 augustus 1805 te Windeweer, is overleden op vrijdag 26 februari 1836 te Lula. Teuneste werd 30 jaar, 5 maanden en 30 dagen.

294) Egbert trouwt op zaterdag 2 juli 1831 te Haren met Zwaantje.

295) Zwaantje Sjaneker, dochter van Jan Jans Sjaanker en Jantje Aalderts. Zwaantje, wonende te Haren (Wijk A Harenermolen 47) en aldaar (Wijk F Essen 1A), is geboren op zondag 3 augustus 1800 te Eelde, is overleden op maandag 22 december 1884 te Haren. Zwaantje werd 84 jaar, 4 maanden en 19 dagen.

296) Johanna trouwt op zondag 6 februari 1785 te Haren met Hindrik.

297) Hindrik Willems Takens, zoon van Willem Takens en Leentje Hindriks. Hindrik is geboren te Haren, is gedoopt op zondag 13 april 1755 aldaar, is overleden aldaar, is begraven op zaterdag 26 september 1801 aldaar. Hindrik werd 46 jaar, 5 maanden en 13 dagen. Voogdijstelling 29 november 1798 Hindrik Egberts (Pauwels) zweert aan als principale voormond over de kinderen van wijlen Pieter (Egberts) Pauwels en Aaltje Jans (Kuipers). Jan Jans (Kuipers) op de Hoornschedijk onder Haren wordt sibbevoogd en Hindrik Willems te Haren vreemde voogd. De voorstanderen mogen met de moeder een regeling treffen over de vaderlijke nalatenschap. (Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1496) Ontvangst diaconie te Haren 26 september 1801 Hindrik Willems begraven: f.9,99 Voor het laken: f.1,50 (Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7). Voogdijstelling 24 september 1802 Tako Willems (Takens) zweert aan als principale voormond over de zes kinderen van wijlen Hendrik Willems (Takens) bij Johanna Hindriks (Mulder) in echte verwekt. Willem Ansing te Onnen wordt sibbevoogd en Roelf Koops te Haren vreemde voogd. (Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1496) Boedelinventaris 30 september 1802 Boedelinventaris van Hindrik Willems en zijn vrouw Johanna Hindriks. Hindrik is overleden. De profijtelijke bedraagt f.914,-. De schadelijke staat f.773,-. Blijft per saldo f.141,-. De helft is voor de kinderen. Tot de profijtelijke staat behoort enig vee en ook een jachtgeweer met waarde f.7,-. Tot de schadelijke staat behoort huur huis en land f.179,- en een schuld aan Willem Takens en zijn vrouw f.300,-. (Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1474). Akte 30 september 1802 Johanna Hendriks (Mulder), weduwe van Hindrik Willems (Takens) en Take Willems (Takens), als voormond, Willem Eising, als sibbevoogd en Roelf Coops als vreemde voogd over de zes minderjarige kinderen van Johanna en Hindrik, treffen een regeling over de afkoop van de vaderlijke nalatenschap. Alle kinderen krijgen f.70,- als ze 18 jaar worden. (Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1617, folio 177). Uitspraak Vrederechter Hoogezand 18 juli 1812 Jannes Hoenderken te Noordlaren wordt op verzoek van de erfgenamen aangewezen als taxateur in de nalatenschap van wijlen Willem Takens en Leentje Hindriks te Haren (Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 109, zaak 58) Uitspraak Vrederechter Hoogezand 5 augustus 1812 Aanwijzing van een voormond voor de minderjarige kinderen van wijlen Hindrik Willems Takens bij wijlen Johanna Hindriks in echte verwekt. De kinderen zijn: Leentje, Zwaantje, Willem, Hindrik, Tako en Aaltje. Aanwezig van vaderszijde: - Pieter Willems Takens, oom - Folkert Willems Takens, oom - Willem Eising, aangetrouwde oom Aanwezig van moederszijde: - Jan Anthony van Hemmen, neef - Hindrik Egberts Pauwels, neef- - Klaas Berends Schut, smid te Hoogezand, neef De aanwijzing van een voormond is nodig om de kinderen te vertegenwoordigen bij de scheiding van de boedel van hun grootmoeder Leentje Hindriks. Voogd Tako Willems Takens is bij die verdeling zelf partij. Jan Pathuis wordt aangewezen als voormond. (Groninger Archieven, toegang 146, inventaris nr 109, zaak 66)

298) Hillegien trouwt op zaterdag 2 februari 1839 te Eelde met Hinderikus.

299) Hinderikus Nijland, zoon van Gerrit Harms Nijland en Marchien Roelofs Siegers. Hinderikus is geboren op dinsdag 25 mei 1813 te Eelde, is overleden op woensdag 22 januari 1840. Hinderikus werd 26 jaar, 7 maanden en 28 dagen.

300) Trijntje trouwt (kerk) op maandag 24 mei 1790 te Haren met Roelf.

301) Roelf Jans. Roelf is overleden voor 1793.

302) Trijntje trouwt op zondag 12 mei 1793 te Haren, trouwt (kerk) op zondag 12 mei 1793 aldaar met Roeleff.

303) Roeleff Lukas ook genaamd Roelf Lukas en Roeleff Roelofs, zoon van Lukas Roelefs en Geesjen Alberts. Roeleff, wonende te Haren, is gedoopt op zondag 22 december 1748 aldaar, is begraven op maandag 14 september 1807 aldaar. Roeleff werd 58 jaar, 8 maanden en 23 dagen. Ontvangst diaconie te Haren 14 september 1807 Roelf Luiten (Lukas) begraven: f.12,52 (Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7). Ontvangst diaconie te Haren 1 november 1807 De weduwe van Roelf Lucas voor het gebruik van het beste laken: f.1,50 (Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

304) Pieter trouwt op donderdag 14 oktober 1869 te Haren met Hinderika.

305) Hinderika Eising, dochter van Albert Eising (69.6) en Aaltje Kloots. Hinderika, wonende te Haren (Wijk C Onnen 14), aldaar (Wijk C Onnen 23) en aldaar (Wijk A Haren 18), is geboren op woensdag 14 juni 1837 te Onnen, is overleden op maandag 3 februari 1919 te Haren. Hinderika werd 81 jaar, 7 maanden en 20 dagen.

306) Hindrik trouwt op vrijdag 4 mei 1838 te Eelde met Anna.

307) Anna trouwt op donderdag 12 juli 1855 te Eelde met Jan.

308) Jan Lucas Nienhuis. Jan is gedoopt op zondag 12 februari 1804 te Eelde, is overleden op vrijdag 11 januari 1867 aldaar. Jan werd 62 jaar, 10 maanden en 30 dagen.

309) Anna Alefs Dekker, dochter van Adolf Dekker en Fennechien Munniks. Anna, wonende te Noordlaren (Wijk C Glimmen 24), is geboren op zaterdag 11 juli 1812 te Eelde, is overleden op maandag 6 juni 1887 te Zuidlaren. Anna werd 74 jaar, 10 maanden en 26 dagen. Anna was later gehuwd (2) met Jan Lucas Nienhuis.

310) Jochum trouwt op zaterdag 30 juni 1827 te Haren met Trientien.

311) Trientien Jans Smit. Trientien, wonende te Haren (Wijk C Onnen 18) en te Noordlaren (Wijk C Glimmen 12), is geboren op zondag 4 december 1796 te Eelde, is overleden op woensdag 7 april 1875 te Zuidlaren. Trientien werd 78 jaar, 4 maanden en 3 dagen.

312) Johannes trouwt op donderdag 17 november 1859 te Haren met Agnite.

313) Agnite Nijdam, dochter van Sytze Roelfs Nijdam en Jantje Derks Siegers. Agnite, wonende te Haren (Wijk E Hoornschedijk 19), is geboren op zondag 31 juli 1825 te Hoornschedijk, is overleden op dinsdag 11 augustus 1896 te Haren. Agnite werd 71 jaar en 11 dagen.

314) Klaas trouwt op zaterdag 27 januari 1877 te Noorddijk met Roelfien.

315) Roelfien Mekkering, dochter van Harm Mekkering en Hinderkien Nijborg. Roelfien is geboren op maandag 20 januari 1851 te Noorddijk, is overleden op dinsdag 27 november 1928 te Haren. Roelfien werd 77 jaar, 10 maanden en 7 dagen.

316) Jan trouwt op donderdag 20 juli 1826 te Haren met Hinderkien.

317) Hinderkien trouwt op zondag 10 mei 1812 te Haren (huwelijksgetuigen waren Roelf Brinks (zie 50), Jannes Meinderts, Gerrit Harms Vedder (zie 258) en Martinus van Oosten (zie 92.6)) met Lambert.

318) Lambert Julsing. Lambert, boerenknecht, is geboren in 1775 te Groningen.

319) Hinderkien Hemmes, dochter van Hemme Cornelis en Jantje Jakobs. Hinderkien, wonende te Helpman (Wijk A Helpman 13), is geboren te Haren, is gedoopt op zondag 1 september 1782 aldaar, is overleden op zaterdag 17 mei 1845 te Helpman. Hinderkien werd 62 jaar, 8 maanden en 16 dagen. Hinderkien was eerder gehuwd (1) met Lambert Julsing.

320) Jan trouwt op zaterdag 26 augustus 1848 te Haren met Anna.

321) Anna trouwt op zaterdag 15 mei 1841 te Haren met Hermannus.

322) Hermannus Vos ook genaamd Harmannus Vos (RW2), zoon van Claas Jans Vos en Caatje Hermannus. Hermannus, arbeider, wonende te Haren (Wijk A Haren 19) en aldaar (Wijk D Hemmen 1), is geboren te Martenshoek, is rk gedoopt op zondag 21 december 1806 te Kleinemeer, is overleden op donderdag 15 juli 1841 te Haren. Hermannus werd 34 jaar, 6 maanden en 24 dagen.

323) Anna Smeenge, dochter van Geert Smeenge en Grietje Takens. Anna, wonende te Haren, aldaar (Wijk A Harenermolen 39C) en aldaar (Wijk A Haren 4), is geboren op zaterdag 8 februari 1817 aldaar (Wijk B Haren 45), is als geboren aangegeven op dinsdag 11 februari 1817 aldaar (aangever geboorte was Geert Smeenge; getuigen aangifte geboorte waren Gjalt Berends Nijdam (zie 189) en Jan Gerrits Pootholt (zie 216)), is overleden op donderdag 17 februari 1876 te Helpman. Anna werd 59 jaar en 9 dagen. Brief 26 januari 1824 van schoolmeester N.E. Dekker te Haren Het volgende zal tot antwoord dienen op uw circulaire van den 14 dezer. Het getal der kinderen, die door mij op rekening der gemeente onderwezen worden bedraagt thans 12 kinderen, welke zijn: 1. Fennechien en Anna, kinderen van Geert Smeenge, gedurende het geheele jaar; 2. Jan, Egbert en Lukas, zonen van Jan Folkerts (Eisses), gedurende 2 een half jaar en 1 kind een heel jaar; 3. Jakob Vedder, zoon van Hendrik Vedder, gedurende een geheel jaar; 4. Geesje, kind van Willem Harms, het hele jaar; 5. Hillechien, kind van Geert Henderikes (Hindriks), het gehele jaar; 6. Hindrik Nijboer, zoon van Hindrik Nijboer, het gehele jaar; 7. Hillechien en Egbertje, kinderen van Harm Drewes, waarvan 1 een geheel jaar en 1 een half jaar; 8. Elizabeth, kind van Roelf Baving, een geheel jaar. Haren, 26 januari 1824, N.E. Dekker (Archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 57) Brief 8 april 1829 van Lubertus van Oosten Opgave door schoolhoofd L. van Oosten van de kinderen van bedeelden en minvermogenden, die in 1828 voor rekening van het burgerlijk armenbestuur op de school te Haren onderwijs hebben genoten. Naam van het kind; Namen van de ouders Bedeelden Annechien Renses; Robbert Renses en Elizabeth Schut Geert Renses; Robbert Renses en Elizabeth Schut Robbert Renses; Robbert Renses en Elizabeth Schut Fennechien Baving; Roelof Baving en Grietje Ellens Trientje Hinders; Aaltje Hinders Hindrik Hillebrand; Trientje Hillebrands Jantje Weites; Albertje Weites Everdina Weites; Jantje Weites Hillechien Rotman; Hindrik Rotman en Roelfje Jans Minvermogenden Jacob van Riesz; Trientje Buining Anna Smeenge; Geert Smeenge en Grietje Takens Geert Smeenge; Geert Smeenge en Grietje Takens Annechien Smeenge; Geert Smeenge en Grietje Takens Harm Buning; Jans Buning en Janna Harms Roelf Nijboer; Hindrik Nijboer en Geesje Roelfs Arie Hoving; Albert Hoving en Lena Hageman Metje Vedder; Hendrik Vedder en Tijbechien Zwaantje Geerts; Geert Hindriks en Annechien Koops (archief gemeente Haren, deel I, inventarisnummer 62) Anna was eerder gehuwd (1) met Hermannus Vos.

324) Margaretha trouwt (kerk) op donderdag 17 februari 1785 te Haren (opbrengst collecte bij de huwelijksdienst: f.15,75) met Jan.

325) Jan Papink (RW1), zoon van Wolter Papink en Grietje Ebbing. Jan, wonende te Haren, is gedoopt op zondag 30 september 1759 aldaar, wonende aldaar, is overleden aldaar, is begraven op dinsdag 25 januari 1791 aldaar. Jan werd 31 jaar, 3 maanden en 26 dagen. Ontvangst diaconie te Haren 17 februari 1785 In het bekken bij het huwelijk van Jan Papink en Grietje ter Borgh: f.15,75 (Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7). Akte 30 april 1788 In 1788 wordt een provisionele scheiding gemaakt van de nalatenschap van de in 1787 overleden Jan Warmolts. Bij een aantal goederen, die alle worden toebedeeld aan kleinzoon Jan Hendrik Warmolts, wordt vermeld, dat ze gemeen zijn met Jan Papink en vrouw. Het betreft de hieronder vermelde nummers 4 en 5. Ik ga er van uit, dat dit gemeenschappelijke bezit is terug te voeren op het echtpaar Luite Abbring en Hilligje Jans. Zij trouwden omstreeks 1690 en kregen twee dochters. Dochter Johanna huwde in 1722 met Jan Warmolts. Dochter Claasje huwde in 1722 met Albert Roelofs Cuijk. Claasje overleed al voor 1730. Albert Roelofs Cuijk hertrouwde in 1730 met Margaretha Pauwels. Dochter Johanna Cuijk uit dit tweede huwelijk zal de erfgename zijn geworden van het gemeenschappelijk bezit met Jan Warmolts (in ieder geval van de nrs 4 en 5). Johanna Cuijk huwde in 1757 met Jan ter Borgh. Hun dochter Margaretha ter Borgh trouwde in 1785 met Jan Papink (en in 1797 met Jan Vos). 4. Een halve plaats, onbeklemt bij Hindrik Adols gebruikt, mandelig met Jan Papink en vrouw, doende de gehele plaats tot huur f.100,- 5. De helft van een huis en land bij Sikke Lucas in gebruik, mandelig met Jan Papink en vrouw, doende in 't geheel tot huur f.60,- met een vierde in een mans- en vrouwenbank in de kerk met de graven (Zie

voor de volledige akte met bronvermelding bij Jan Warmolts) Akte 23 mei 1788 Hindrik Brouwer en Hindrik Adolfs verklaren bij openbare uitmijning verkocht te hebben aan Jan Papink en Margrieta ter Borgh, echtelieden te Haren, onze behuizinge met hof daarachter te Haren aan de westkant van de straat staande, ten noorden de gezworene Papink, ten oosten de grond bezijden de Harener straat, ten zuiden Jan Jans Stelmaker en ten westen gezworene W. Papink. Verkoopprijs f.600,- (Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1615, pagina 206). Akte 23 november 1789 Coenraad Grootholman, predikant te Noordlaren en zijn vrouw Roelfijn Woelesius en Otte Hoenderken en Tale Hammink tezamen erfgenamen van Arendina Hoenderken, weduwe Hammink, verklaren verpacht te hebben aan Frederik ter Borg en Jan Papink en Margaretha ter Borg, echtelieden, de helft van een akker bouwland te Haren op het Nieland gelegen en een mat hooiland te Haren. De pacht is voor 24 jaar en de prijs is f.192,50. (Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 1615, pagina 252) Ontvangst diaconie te Haren 25 januari 1791 Jan Papink begraven: f.35,36 (Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7). Ontvangst diaconie te Haren 12 juni 1793 Jantijn Paping betaalt voor de beste laken voor haar vader Wolter en broer Jan: f.3,00. (Groninger Archieven, Toegang 240, inventarisnummer 7).

326) Tekke trouwt op zaterdag 27 november 1830 te Veendam met Margien.

327) Margien Hindriks Kool. Margien is geboren in april 1804 te Borgercompagnie, is overleden op donderdag 29 maart 1838 te Kalkwijk. Margien werd 33 jaar en 11 maanden.

328) Antje trouwt op woensdag 7 oktober 1835 te Amersfoort met Pieter.

329) Pieter Boon. Pieter is geboren in 1810 te Amersfoort.

© 2020 - E.M. van Koldam

Index

(Bosman)
Roelof Berends 1.

Aaldering
Berend 273.4.
Aalderink
Hinderikus 159.3.
Aalderts
Jantje *295.
Aalst, van
Francoise Hermina *207.
Abbring
Aaltien 65; Derkien 101; Dirkje Egberts 101; Egbert 2.1, 2.3; Gesijna 48; Klaas 2.2; Margaretha 2.1; Margrietjen 2, 101; Willem Egberts 2, 90.2; Willem Egberts 197.6, 90.
Abeen
Albert Hindriks 177.6; Geert Alberts 177.6; Geert Roelfs 92.2; Roelof Jans 92.2.
Abelius
Anna Willems 149.
Abels
Abel 3, 4.4; Abel Roelf 38.2; Annechien 4.1; Fenna 174.7; Gesien 165.4, 210.8; Jaapkien 258.2; Klaas 4; Roelf 108.2, 38, 204, 38.2, 68, 81.7; Sijger Klaassens 4.4, 5, 75.2.
Abram
Maria 232.
Abresch
Petrus 166; Rebecca Wilhelmina 166.
Adolfs
Annegien Hendriks 238; Geesje Jans 285, 286; Hillegien Jans 9, 71, 72; Hindrik Jans 237.1, 6, 7, 238; Hindrik Lucas 7.1; Hindrik Jans 272.1; Hindrik Lucas 7.2; Jan 198.4, 272.2, 6, 7, 286, 7.1, 7.2, 7.3, 72; Jantien 237.1; Jantje Lucas 7.2; Lucas Hindriks 198.4, 198.9, 6, 7, 7.1, 7.2, 7.3.
Ages
Dievertje 77.1.
Ailderts
Menje 250.7.
Albartus
Aaltien 197.1, 210.6, 28.1, 8.6, *272; Aaltje 31.1, 49.4; Albert 31.4, 8.2; Annechien 8.7; Derk 106.1, 207, 210.6, *269; Geerd 210.4, 8, 54, 8.10, 8.3, 8.4, *9, *244; Geert 8; Geesje 197.1, 210.6, *270; Geessien 38.2, 8.3, *44; Harm 8.4; Harm Geerts 8.1; Hendrik 112.2, *44; Hinderika 8.9, 9.7; Hinderkien 151.4; Jacob 8.10; Jan 210.6, *270, *272; Jantien 8.8; Luchien 8.5.
Albers
Coop 151; Jan *22; Willempjen 195.
Albertema
Jantje 16.5, *16.
Alberts
Aaltien 238; Alberdina 174.4, 263; Albert 9.2; Andries 151, 216.2, 236.1, 250.4, 4.4, 72.6, 9, 9.4; Annechien 252; Antje 159; Arend 151.2, 151.3; Arnoldus Jochums 174.4, 272.7, 38.8; Arnoldus Jochums 174.4, 258.5, 38.8, *148; Christiaan 143; Fennechien 9.6; Folkerdina 9.5; Folkert 8.9, 9.3, 9.7; Geesjen *303; Goossen 88, 89; Harm 151.5; Hendrikje 151.6, 74; Hillechien 229, 9.1, 9.3; Homan 123.1; Jan 18, 143, 9.9, *22; Jan Jochums 38.8; Janna 220; Jochum 141, 258.5, 272.7; Kornelis 9.8; Lammert *289, *290; Loewert 22; Marigje 162.2; Roelf 10; Roelof 230; Sikke 231, 250; Trientje 9.4; Willem 258.5.
Albertus
Aaltien 28.1.
Alders
Grietje 103.1; Roelfjen 103.2.
Aldershof
Hindrik Jans 39.2.
Alefs
Geesje 101.5, 101.7, 80.
Aling
Geert Jans 268.3; Jan Geerts 165.3, 268.3; Teunis Geerts 165.3.
Alingh
Albertien 227.3; Jan 94.
Allerts
Allert 111.4.
Alles
Alkien Martens 11.2, 12.7; Alle Andries 11.1; Andries 11, 130.1, 9.4; Annegje 187, 189; Antje Martens 12.8; Hindrik 11.4, 110.1, 130.1, 77.2; Jan 12.3; Jeltje Andries 11.3, 75; Jeltje Marten 12.4; Kind 12.1; Lucas 11.2, 11.4, 12, 12.7, 75.5; Marijke Martens 12.5; Marten 12, 254.4, 254.6; Oltjen 12.6.
Almelo
Jan 251.4.
Almelo, van
Harm 13.1; Jan 13, 30.
Amels
Hilje Amels 174.8.
Andrea
Cornelia 120, 123.
Andries
Aalke 189, 190; Albert 9, *22; Andries Geerts 17.3; Geert 101.8, 162.3, 17.3, 31.5, *40; Harm 31.5; Hillechien 9.3; Jeltje 11, 12, 189.
Ansing
Warner 14.
Anskes
Sjouke 202, 272.
Antonie
Jantien 197.1, 8, 210, 49.2; Lijsbeth Berends 8.3.
Antonij
Trientien 241.
Arends
Arend Jans 188.8; Geesje 151; Grietje 25; Janna 72.1; Jantje 22; Roelf 188.8; Rotger 285.2.
Arnoldus
Fennechien 258.5, 272.7.
Assers
Rebekka 240.
Asses
Wibbegien 107.
Assies
Asse 15.1; Barteld 15.2; Eempien 139.1; Hinderkien 265.8; Hindrikjen 139.3; Ida Willems 102.3, 39.5; Imke 139.1; Jan 15, 139, 15.2; Jantien 40.1; Willem 102.3, 274, 275, 40.1, 65.7.
Aswee, van
Aaltijn 205, 65.1.
Ax
Nicolaas 8.3; Willem 146, 74.5, 8.3.

Bachiene
Zeno 166, *209.
Bakema
Annegien Pieters 16.1; Grietje 16.5; Jacob 16.3; Jan Pieters 16.2; Pieter 16.4; Pieter Jans 16; Pieter Jans 266.2, 39.2.
Bakker
Annechien 101.8; Annigje 32; Bareld 205.1, 205.4, *286; Christoffer 32.6; Derk 210.6, 210.9, *269; Egbert Derks Jans 2, 101; Egbert Jans 108.6; Grietje 101.8; Hindrik Alberts 32; Jan Luijches Egberts 210.9; Lina 130.5, * 185; Margaretha 58; Simon Simons 101.8; Willem 2.
Barelds
Anna 216.3, 257.
Bartelds
Hindrikje Roelofs 1, 44, 45, 59, 104; Marchien 15; Roeleff Janssens 104.
Bastiaans
Jan 107.1.
Bats
Garrijt Jan 231.1.
Battus
Gerrit 231.1.
Baving
Aaltje Thies 18.1; Albert Alberts 18.3; Albert 17.1; Albert Roelfs 17, 18; Bastiaan Roelfs 205, 65.1; Elizabeth 17.3; Fennechien 17.4; Grietien Willems 198.9, 237.2, *276; Hindrik 65.9; Jantien Roelfs 205; Johannes 17.2; Lammert 18.2; Roelof 17, 17.3, 18; Thijs 18, 18.2, 32.4; Willem Jans 237.2, *276.
Bazuin
Aaltien Jans 254; Aaltje Lammerts 23.2; Albert 175.4, 200.1, 200.2; Andries Arends 19; Andries Arends 23.1;

© 2020 - E.M. van Koldam

Annegien 22.4; Arend 131.2, 23.1; Arend Lammerts 19, 23, 24; Derk Jans 253.5; Derkien Jans 20, 21; Eltien Bartelds 200.5, 99.1; Fokkien 175.4; Gerrit Jans 172.2, 22.5; Harm Bartelds 20; Harm Jans 22.2, 252.3; Harm Jans 22.3, 252.1; Hendrik 17, 146, 200.2, 22.3, 252.1; Jan Arends 131.2; Jan Bartelds 20, 21, 76, *24; Jan 148.1, 22.2; Jan Harms 22; Jan Kornelis Harms 253.5, 254; Jan Harms 31.2; Janna 22.1, 27.1; Johanna Elizabeth 148, 22.4; Lammert Arend 23; Lammert Arend 1, 104, 104.3, 104.5, 104.6, 182, 279.4, 45, 59; Pieter 23.1, 24; Rebekka Derks 253.5, 254.

Bebingh
Leentje 250.6.

Beckering
Jan 25.

Beenes
Jochemmina 270.5.

Beer, de
Barend Stoll 149.5.

Beerling
Wubbechien Willem 254.6.

Beerta
Okkien 198.8, *221.

Bekker
Jan 25, 89.5.

Bekkering
Gerrit 25.1; Gerrit Jans 25; Jan 25.

Benes
Geert 168, *215; Jan Jochums 270.5.

Bening
Hendrik 26.7; Hindrikje 26.4; Hindrikje Willems 131.1; Jan 26.6; Jan Willem 153.7, 26; Roelfien 26.8; Roelfje Jans 26.2; Willem 26.5; Willem Jans 26.1.

Benink
Warmelt Willems 201.3; Warmelt Willems 29.4; Willem 162.2, 201.3.

Bennema
Marten 160.

Benning
Jan Lucas 75.4.

Benthem
Anna Hermannus 276; Egbert 124.3.

Bentlage
Hendericus 168, *211; Hendrik *211, *212, *214.

Bentum
Hinderkien 198.7; Roelfien 124.3.

Berends
Aaltje 28.3; Aaltje Jans *149; Alberdina 28.7; Annechien 216; Berend 141, 198.5, 27.2, 98.2; Borchert 272; Egbertien 28.6, 28.9; Elsien 196; Fennechien 257, 28.11; Frederik 28.11; Geesje 28.8; Gerrit 160, 28.5; Gretien 69.1; Grietje 105, 107, 28.2, 283, 283.1; Hendrik 198, 28.1; Hillechien 104.3; Hillechijn 49; Hinderk 28.1; Hinderkien 104.6, 182; Hindrik 197.7, 203.2, 246.3, 27, 31.1, *36; Hindrikus 28.10; Jan 28, 28.11; Jans 28.4; Jantien 162.4, 67; Jantje 98.2; Mijntje *2; N.N. 29.2; Otto 29; Willemtijn 227.

Berents
Aaltien 25, 173, 228.

Berg
Grietje 32.5.

Berg, van den
Derk 276.4, 30, 30.2; Henderika Jacoba 30.1; Hermannus 198.10, 259.1, 259.2, 30, 93.1, 98.2; Hindrik IJzes 216.4; Jelke Hindriks 216.4; Trijntje 30.3.

Berge Homan, ten
Jantje 124; Johannes 124.4.

Berge, ten
Ester 56; Fennegijn 112; Jan Lammerts 112.

Bergen, van
Eite Conraads 106.6, 162.2, 31.2, *40; Eite Conraads 106.6, 31.2, *40; Geertie 31.5, *40; Grietien Alberts 118.3; Kornelisje 106.6; Margien 31.2, *18.

Berkenpies
Hinderkien 31.8, *42.

Beuker
Hilligje *142, *143.

Beuringa
Gerrit *88.

Beuvinga
Gerrit 49, *88.

Biemold
Berend Willems 8.4.

Bierling
Geessien Jans 196; Jan Hindriks 196; Roelf 174.5; Roelof Aalderts 92.5.

Biesemeijer
Frans Hendrik Wilhelm 75, *109.

Bijlholt
Susanna 241.5.

Bloem
Harmans 31.3.

Blok
Geertien Matthijs 101.2.

Blom
Geert 31.6; Jan Jans 31.1; Jantje 31.4, 8.2; Johanna 31.9; Kaatje 16.5, *18; Knelsien 283.2, 31.5; Kornelis 239.1, 31, 31.3; Maria 31.7; Mettien 31.8; Michiel 162.2, 31.2, *18.

Boddeveld
Jan Roelofs 270.3, *199; Jan Jacobs 14; Roelfien 159.4, *199.

Bodenrijder
Catharina Carels 72.7.

Boekeren, van
Anna 32.1; Annechien 32.4; Christoffer Albers 32; Christoffer 18, 18.2, 197.5, 205.1, 210.7, 26, 284.2, 32, 32.4, 32.5; Hillechien 245; Jan 32, 32.2, 32.3.

Boer
Hillechien Jans 153; Jan Alberts 153; Jan Hindriks 151.

Boer, de
Antje 33.2; Arend Jakobs 33.1; Arend Jakobs 33; Jacob Martens 33; Klaaske Jacobs 33.3; Lupke Hindriks 92; Sjoerd Martens 34; Tonnis 120.5, 15.

Boerema
Barber Mentes 12.2; Hillechien 9.8.

Boering
Lucas Egberts *102.

Boeringe
Annegien 159.2.

Boerma
Alberdien 74.9; Berend Jans 250.3; Hendrik 272.5, 74.9; Hindrik Gerardus 72.4, 9.8; Jantien 250.3; Reinder 45.6.

Bojes
Egge 113; Jeichien 113.

Bolhuis
Aafje 11.1, 39.4; Alberdina Margaretha 38.8; Albert 35, 207, 35.2, 38, 38.7, *106; Anna Wemelina 125.1, 38.1; Cornelis Luite 35; Cornelis Luite 112.2, 133.1, 239, 239.2, 31.3, 38.4, 40; Ebo 36; Egberdina 99.1; Geert 101.5, 102.5, 105, 105.1, 105.2, 107, 264.7, 265.3, 40.1, *74, *228; Geesien 39.2; Geesien Pieters 39.2; Geessien 200.5; Geessien Siewerts 39, 60.3; Gerrit 38.6; Gesijn 36.1, 70; Gezijn Louwes *183; Grietje 265.3; Harm Louwes 149.4; Hendrik 200.5, 99.1; Jacob 37; Jan Harms 149.4; Jantien 38.2; Johanna 125.3, 35, 35.3, 38.5; Kornelis 38.2, 38.3, 80.1; Lammechien 45.1, 80, 81; Lucas 125.2, 38.6; Luite Abbringe 35, 36, 37, 40, 81; Luite 182.3, 236.1, 239.2, 244.1, 35, 38, 38.1, 38.2, 38.4; Martje Ebo 36.2; Peter Jans 39; Pieter 39.3; Pieter Pieters 39, 39.2; Popke Abels 40, 107; Rudolf 38, 38.4; Siewert 39.5; Siewert Pieters 60.3; Trientje Pieters 39.1; Willem 264.7.

Bolhuis, van
Albert Popkes 30.1; Jannes 216.2, 242.4, 242.5; Popko 30.1.

Bolt
Cornelis Jan 42.1; Cornelis Laurens 41, 42; Laurens 41; Reinder Cornelis 42; Reinder Cornelis 167, 167.3.

Bon, van
Janna 118.

Bonder
Annechien Harms 188.6; Geertruid Harms 188.7; Harm Alberts 188.6, 188.7; Wilmina Harms 188.6.

Bontekoe
Grietje Jans 266.1.

Boon
Pieter 282.2, *329.

Borchers
Alberdina 271, 272.

Borgerts
Lammert 7.2.

© 2020 - E.M. van Koldam

Borgh, ter
Catharina 289; Fredericus 43.2; Hillechien 102.2; Jan 269; Margaretha 269; Roelf 102.2, 134.4, 269, 43.2, 74.7.
Bos
Aaltje 43.2; Aaltje Jans 273; Albert 148.10, 46, 75.1; Albert Jans 227; Annegien 258.4; Arend Jans 94; Arend Jans 94; Berentien 43.1, 46.1; Egbertien 132, 43.3; Geesien Arends 94; Grietje Alberts 227; Hillegien 231.2; Hinderk Harms 258.4; Jan 130, 132, 132.5, 150, 150.2, 150.5, 160.2, 43, 228, 43.3; Jannes 43.5; Jantien 150; Jeltje 110.6, *161; Margien 43.4.
Bosman
Berend Berends 44; Berend 44.6, 45.3; Geessien Berends 45.5; Grietje Berends 44.4; Grietje Hendriks 174.3; Henderkien 44.2; Hillechien 270.3, 45.6; Hinderkien Berends 191.2, 45.4; Hindrik Berends 104.1; Hindrik Berends 102.5, 104.5, 243, 40.1, *97; Hindrikje Berends 44.1; Jacob 179.4; Jan Berends 200.3, 44.3; Jan Berends Hendriks 279.4, 45; Jan Berends Hendriks 102.5, 102.6, 176.1, 40.1, 45.1, 45.2, 45.3, 45.4, 45.5, 45.6, 45.7, 45.8, 53.2; Janna 45.7; Jantien Berents 104.2; Jantje Berends 44.5, 45.1, 81.8; Klazina 44.7; Roelf 45.2; Roelfien 45.8; Willemtien Berends 104.5, 59, 243.
Boss
Charles Antoon 87.2, *135.
Bosscher
Albert 43.1, 46, 46.1, 94; Hindrik 43.1, 46.1; Hindrik Jans 46.
Bossie
Berend Hendriks 244; Grietje Berends 244.
Bouman
Klaas Jans 39; Lisabeth Gerrits 85.2.
Bouwes
Jan *88.
Bouwman
Jantje Klaassens 39; Lukas 33.2.
Braam
Meina 63.
Braams
Gesina 268.2.
Brands
Margien 96; Willem 120.7, 139, 47.2.
Brants
Aaltje 120.7; Anna 265.8; Doechien 47.2; Hendrik 120.1, 47.1, 47.2; Kornelis 113.3, 129, 129.1, 129.7, 231.3, 251.3, 47, 47.2, 47.3, 47.4, 66; Lammechien 47.4; Willem 47.3; Willem Warmolts 47.
Breeman
Engelina 264, 48.5; Gesina 112, 48.1; Hillechien 199.5; Hindrik 106.4, 108.3, 112.1, 141.3, 18.3, 48, 48.1, 68; Hindrik Jans 48.6, 83.1; Hindrik Jans 107, 48.7, 81.8, 83.3, *66; Jan 103.1, 48.2; Johannes 112, 48.4; Swaantje 48.3; Willem 48.7.
Bremer
Geert Roelfs 146.2; Sieuwke Geerts 146.2.
Bril
Hinderika Pieters 80.3.
Brill
Pieter Sijtses 265.4; Sijtse Pieters 265.4.
Brink
Abel Jans 49; Abel Jans 106.5, 112, 48.1, 49.7; Geesje Abels 49.8; Harmannus 197.1, 2.1, 49.6; Hillechien Abels 49.5; Hindrik Abels 49.3; Hindrik 9.5; Ida Abels 49.6; Jan Abels 49, 49.1; Jan 107, 2.1; Janna Abels 49.7; Jantje Lucas *156, *157; Lammechien Abels 49.4; Lucas Abels 210.10, 49.2, 9.5; Lucas Abels 264.5, 265.1, 265.3, 265.4, 265.5, 265.6, 265.7, 265.8, 9.5; Roelf Jans 2.1, 49.6; Roelf Jans 134.3, 210, 210.8, 211, 212, 265.2.
Brink, ten
Roelfien Derks 147.
Brinks
Hillechien 50; Roelf 38.1, 38.2, 50, *317.
Broekhuis
Jan Hindriks 283.1.
Brommers
Grietje 167; Margaretha 167.
Bronkema
Pieter 147.5.
Bronsema
Geessien 228.1.
Brouwer
Annegien 175, 177; Antje 32; Fennechien Hindriks 237.1, 6, 7, 238; Louisa Johanna 118.1; Margaretha 167.
Bruggen, van
Haijo 182.2; Jacob 182.2.
Bruins
Lambert 201, *278.
Buffinga
Gerrit *88.
Buining
Geert Jans 14, 53.2; Jan Geerts 162; Jans 205; Trientje 14, 152, 162.
Buiring
Annechien 48.4; Hendrik 48.4; Jan 51.1; Jan Jans 51; Jan Jans 260.3, 76.3; Johannes 51.1, 51.2.
Buiringa
Aldert 111.4, 74.5; Wigcher Alders 111.4, 112, 283.2, 48.1, 74.5, *36, *38, *119.
Buirma
Aaltien 175, 245; Alberdina Margaretha 52.7; Anna Wemelina 156.3, 38; Geert 104.5, 290.3, 52, 52.3, 52.4, 59, 94; Grietje Hammingh 52.5; Hinderikus 52.9; Jacob 52, 245, 290; Jakob 52.1; Johannes 52.3; Lukas 52.4; Marchien 35, 36, 37, 40, 81; Margjen 290; Otto 52.2; Rudolf 52.3, 52.6, 52.8, *96.
Buis
Grietje 53.2; Hinderkien 158, 53.1; Jan Berends 53; Jan 53.4; Jantien 53.3; Willem Jans 53; Willem Jans 102.2, 107, 176.7, 45.2.
Buiter
Egbert Jans 65.2; Harmtjen 265.5.
Buiting
Gezina 113.2; Hillechien 171.5.
Buitingh
Harmtien Jans 102.2, 43.2; Hindrikje 270.
Buiving
Hillegien Jans 74.1.
Buivinga
Gerrit *88; Jan Geerts 226.2.
Bulk
Jan 31.9.
Buls
Lammert 4.4.
Buning
Jan Jan 278.7.
Buningh
Trijntje 14.
Burema
Jantje Henrijks 60.3.
Buringa
Albert 74.5; Annigijn Wigchers 81.7, *119; Egberdina Alberts 252.4; Egberdina Hindriks 111.4; Egberdina Wigchers 252.4; Hinderika 283.2, 31.5, *38.
Busch
Gesina Elegonda 54.4; Izaak 54; Johanna 54.1; Marcus 54, 54.2; Titia Gerhardina 54.3.
Buurma
Marchien 290.

Cappele
Maria Elisabeth 166.
Cate, ten
Johanna 122.6.
Centen
Marie 156.2.
Christiaans
Jantien 143.
Claassen
Lammechijn 170.
Cluiving
Otto 116, 147.
Cohen
Heiman 55.2; Lazarus Salomon 55, 55.1, 55.2; Philippus 55.1.
Coopman
Harm Lucas 243.2.
Coops
Hendrik Alberts 151.6.

© 2020 - E.M. van Koldam

Cornelis
Hemme *317; Jochum 72.7.
Cornelius
Jan 101.5, 101.7, 80.
Cramer
Jan 168, *213.
Cupers
Hinderika 162.3.

Dalen, van
Anna Jans 101.3; Anna 261.4; Egbert 216.3; Jan Roelofs 289; Johannes 261.3; Lammigje Jans 56, 288, 289.
Dalmolen
Johannes 260.5.
Dam, van
Egberdina 56.6; Hendrik 191.4, 56.3; Hester 56.2; Jan 56.1; Jans 56.8; Lammechien 56.4, 56.5; Roelf Jans 289.5, 56; Roelf 56.7; Roelf Jans 14, 242.2, 242.3, 56.4, 56.5, 99.1; Tijbegien Klaassens 198.10, 259.
Dates
Geertruid 216.
Davids
Jantje Hendriks 78.
Dekens
Hindrik 229.10.
Dekker
Aaltje Jakobs 33.1; Adolf *307; Anna Alefs 258.2, *307; Dekker Alef 205.1; Hindrik 85.4.
Delden, van
Johanna 54.
Dentingh
Jantien Hendriks 10, 148.
Derks
Annegien 172.3; Berend 110.2, 48.6, 83.1, *227; Egbertien 251.3; Grietje 180, 181; Jantje 110.2; Lutgert 39.3; Margien *289; Swaentje 85; Zwaantje 85.
Derksema
Aaltje Jurriens 57.2; Derk 57.1; Derkje Derks 22.2, 22.3, 252; Harm 57.5; Jacob 57, 57.3; Jurjen Derks 57; Jurjen Derks 240.2, 259.
Deuling
Margarita 276.3.
Dieken
Jan 59.
Diepenbrug, van
Hillechien 8.8.
Dijk
Engelina 245.4, 35.3.
Dijkema
Grietje Klaassens 44.
Dijken
Dieko 58; Dietert 50; Dijko 58.3; Harm 58; Hinderkje 50; Jan 104.5, 59; Jantje 59.1; Margrieta Harms 58.2.
Dijken, van
Aaltje Harms 60.2; Abel Jans 39.1; Albert Jans 75.2; Aukje Luitjes 266; Geert Harms 60.1; Harm Geerts 60; Harm Harms 39.2; Harm 60; Jan Luitjes 36.2, 39.1; Luitje Jans 266, 36.2, 39; Pieter Roelfs 149; Roelf Harms 60.3; Willempie 39; Willempje Luitjes 39; Wubbechien 49.6, *86.
Dijkhuis
Frederika 39.3; Gerrit Thies 39.3, 39.4, *60; Hillebrand 39.4; Jan Thijs 80.3; Jeltien 80.3; Ties Gerrits 39.3, *60.
Dijkman
Willemtien Roelfs 127.6.
Dijkstra
Jacob 110.4.
Dijktra
Rinkje 122.1.
Dirks
Hinderkje *227; Jan 61.
Doijers
Roelofje 273.
Dolfin
Aldert Heddes 174.8; Amel 174.8.
Doll
Anna Catherina 100, 30.2, 99.
Domenie
Klaas Lucas 203.2; Lucas Klaas 203.2; Syger Lucas 203.2.
Dooren, van
Nicolaas 101.8.
Dorenheim, van
Sara 93.2.
Doumnij
Lucas Klaas 203.2.
Douwes
Geert Jans 22.3, 252.1; Trientje 84, 157.
Drent
Hillighje Berends 276.
Drenth
Helena Berends 276; Klaas Eites 12.8.
Drews, de
Johan 62.
Drijfhamer
Albertien 96.1.
Drost
Teubelina 44.6.
Duis, van der
Willem Tomas 63; Willem Tomes 63.
Dunning
Jacobje Abrahams 268.
Dusink
Grietje 250.9.

Ebbens
Ebbink 65.
Ebbing
Aaltje 205, 65.1, 65.7; Grietje *325; Hendrikje 205, 65.1, 65.2.
Ebbinge
Egberdien 205, 65.1, 65.5, 65.7; Jan 65.3, 65.7.
Ebbings
Annegien 65.7, 65.8, 65.9; Ebbing 205, 205.1, 49.7, 64, 65.1, 65.7; Geertruid 205, 65.1, 65.7; Greetje 205, 65.1, 65.3; Hendrik 65, 205, 65.1, 65.7; Jantje 205, 65.1, 65.4.
Ebels
Bougje 194.9; Jan Jans 65.7.
Echten, van
Jantien Willems *201.
Egberts
Berentien 43, 132, 150; Jacob 47.2, 47.3, 66; Jantien 165.2, 75; Jeigjen 116, 147; Lucas 66, 91, *102; Swaentie 228; Trientje 51; Wemeltje 228.1; Zwaantje 228.
Eggens
Harm Jans 127.3; Jan Jacob 127.3.
Eijses
Duirke 91.
Eising
Aaltje Alberts 181.3, 239.2; Albert 38.7, 69, 69.6; Engelina 38.7, 69.8; Fokje Willems 200, 44.3, 69.1; Geertje 70.2; Grietien 69.4; Hendrik 69.7; Hinderika 247.3, *305; Jan 69.5; Jan Lourens 67; Jan Lourens 108.2; Janna 67; Leentien Willems 69.3; Lourens 106.3, 106.5, 106.6, 108.4, 108.5, 141.3, 68, 68.1, 74.4; N.N. 68.1; Willem 108.6, 134.3, 141.3, 161.1, 200, 208, 223, 246, 268.5, 36.1, 57, 68, 69, 69.1, 69.5, 70, 70.1, 98.2.
Eisses
Adolf Folkers 72.7; Adolf Folkers 157; Alberdina 284.5, 74.11; Anna Folkerts 72.5; Berend 74.10; Cornelius Folkerts 71; Egbert Jans 74.8; Egbert Jans 74, 74.7; Fennechien 74.5; Folkert 72, 74.3; Folkert Folkerts 73; Folkert Folkerts 43.1, 46.1, 49.6, 74.8, 9.8; Geertien 74.6; Hendrik 106.7; Hinderkien 106.3, 74.4; Isabella Anna Folkerts 72.6, 8.9, 9; Jan 74.7; Jan Folkert 74; Jan Folkert 74.7, 74.8; Kars 198.6, 74, 74.2, 74.5; Lukas 74.9; Swaantje Folkers 72.8.
Eissing
Aaltje Willems 69.9.
Eitens
Alle 75.4; Egbert 165.2, 262, 262.4; Hinderika 75.7; Hinderkien 75.2, 75.3, 75.5; Jan 75.6; Jantien 75.1; Ubel 11.3, 165.2, 75, 262, 75.2, 75.3, 75.4, 75.5.
Elders
Albert Jans 101.8; Jaapkien 101.8.
Elema
Lucas Jans 96, *147.
Eleveld
Albert 176, 176.1, 45.8; Cornelis 11.4, 130.1, 260.3,

© 2020 - E.M. van Koldam

260.4, 76, 76.3, 76.4; Elsien Cornelis 76.3; Hindrik Alberts 176.1; Jantien Cornelis 76.1; Lukkien Cornelis 76.2; Roelof Jacobs 76.
Ellens
Albert 17, 290.2, 77.4; Elle 77.1; Elle Jan 110.1, 260.4, 76.4, 77, 77.2; Geesien 260; Geesje 177.8; Gezina 2.3; Grietje Alberts 17; Grietje 77, 260; Harm Jans 78; Harm Jans 203.2, 78, 92, 92.6; Harmannus 197.1, 68; Hinderk Ellens 77.3; Hinderkien 180; Jan 78.2; Jantje Harms 78.1; Sjoerd 77.2; Willem Jans 2.3; Willem Jans 108.2, 112, 112.2, 48.1.
Emmen
Henrina 14.
Emmen, van
Geesje Jans 78; Jan Jans 78.
Engberts
Bareld 257; Roelfien 210.3.
Ensingh
Pieter 69.9.
Enting
Albert 80.2; Geert Roelfs 139.1; Hendriks Lammerts 81.4.
Eppes
Cornelsien 113.
Es, van der
Annechien *29, *30; Hendrik *29; Hinderk Hinderks 176.7, 191.1; Hinderk Hinderks 176.7, 209, 264.5, 265.1, 265.2, 265.3, 265.5, 265.6, 265.7, 265.8; Hinderk Klaassens 191.1; Klaas Hendriks 191.1; Klaas Hinderks 176.7; Klaas Hendriks 285.1, 285.2, *80.
Evenhuis
Rudolf Jans 257.
Evers
Simon 146.
Everts
Aafje 133, 81.3; Aaltje 81.7; Albertje 230; Annegien Luitje 48.6, 83.1; Annigje 195; Evert 102.3, 102.7, 176.1, 176.5, 38.3, 79, 80, 133, 80.1, 80.2, 80.5, 81.3, 82; Frederik 83.2; Freerk 48.6, 80.3, 81, 83.1; Freerk Luite 83.3; Geesje 80.2; Hinderkien 108, 199; Hindrik 108.3, 108.4, 108.5, 18.3, 199.1, 48, 80, 81.7, 81.9, 82, 83.5, *84; Hindrikje 81.6; Jacob Bolhuis 101.8, 45.1, 81.7, 81.8, 83.3, 83.5, *66; Jacob 81.5; Jan 80.4; Jantje Ottes 153.4; Jonnegien 46; Lammechien 38.3, 80.1, 83.4; Luitje 106.6, 133, 270.4, 48.6, 80, 81, 81.3, 81.8, 83, 83.1, *67, *68; Margje 81.4; N.N. 80.5; Otto 153.4.
Ewolds
Geertruida 216; Grietje 31.1.

Faber
Renske Pieters 74.3.
Fellinga
Jacomijntje Reints 122, 267.
Feringa
Douwe Martens 84; Douwe Martens 84.3; Hijlke 243; Hillechien Martens 157; Jantien 179.5, 84.5; Kind 84.1; Marten 84.4; Trientje 84.2; Wilte 84.3.
Fix
Jantje 131.
Flap
Maria 250.7.
Flikker
Derkien Hindriks 123.2.
Fockens
Jacob 166, *207; Nathan *207.
Fokkes
Anje *9, *10.
Folkers
Fennechien Egberts 173; Hilligjen 74.1; Jan 77, *115; Jantien Geerts 31, 239.
Folkerts
Folkertje 72; Jantien 72.4, 9.8; Lucas 72.9.
Folles
Jan *115.
Freerke
Hinderkien 170.
Freriks
Evert 79, 81, 82.

Galeken
Hindrik 85; Hindrik Gerrits 85.
Garbrants
Pieter 216.
Geerds
Berend 133, 226; Grietje 272.1, *229; Hindrik 107, 2.1, 81.8, *66, *159.
Geerlings
Jan 86.
Geers
Annechijn 217; Annegien 177.6; Roelfje 23, 241.
Geerts
Aaltien 250.4; Aaltijn 4; Albertien 92.2; Berend 107; Fennegien 189; Geertruid *264; Geesje 192, 194, 4.4, 85.1; Geesjen 81.7; Grietje 259; Jan Hendriks 250.5; Roelfien 250.3.
Geertsema
Berendje Geerts 94.
Geldersma
Klaas 266.4; Tjaart Klaassens 266.4, 80.4; Zwaantje 80.4.
Gelmers
Bareld 65.5; Gelmer 65.5, 65.7; Jeichien 101.4, 45.7, *54; Margien 205.4.
Gerrits
Alberdina 134, 135; Geertruid 262; Harm 105, 142; Harmtien 68; Hendrik 85; Hendrikje 281; Jantje 22; Mettien 258, 259, 72.5, 85.3; Stijntje 287.
Glas
Arendje Derks 134.1.
Goedhuis
Pieter 121.3.
Gortemaker
Grietje 87.1; Hillechien Roelfs 191.1; Jan 201.4; Jan Jans 201.4; Jannes Roelfs 87; Roelf Johannes 87; Roelf Roelfs 87.2; Roelf Roelfs 87.
Gortmaker
Jan 201.4.
Goudsmid
Judith Gabriëls 93.
Grakist
Gerrit Jans 94.
Grasdijk
Pieter Klaasens 149.2.
Grasmeijer
Ellegien Roelfs 96.
Greven
Abraham 166; Petronella 166.
Groen
Steven 69.9.
Groenderboom
Hillegien Pieters 205.2.
Groenendal
Aaltje Jans 283, 31.5; Albert Goosen 89, 89.2; Goossen 89.4; Gosen 89.8; Jan Gozens 88; Jan 89.11, 89.9; Reint 89.7, 99.6; Swaantje 89.12; Trijntje 89.6; Willem 89.10; Wolter Goossens 89; Wolter Goossens 88, 89.4, 89.5; Zwaantje 89.1, 89.3, 89.5.
Groeneveld
Susanna 30.
Groenewold
Martje Berends 266.4, 80.4.
Groenewoud
Hermannus 118.1, *163.
Groenhoff
Arend 244.1; Sjabbe Arends 244.1.
Groenwold
Froukien 118.4.
Groeve, de
Hendrikje Claassens 2, 90.2; Janna Klasens 172, 22.5, 90.4; Klaas 101.9, 172.4, 172.5, 90; Woltertje Klaasen 200, 90.5.
Groot, de
Aaltjen 148.3; Harmannus 142.1; Hillechien 48.4; Jan 106.1, 106.2; Jan Jans 106.1, 31.1, 48.4; Jantje 148.3.
Grootholtman
Coenraad 124, *171.
Groothuis
Egberdina 148.9, 17.2, 75.5, 92.6; Egbert Harms 167, 262.4, 91; Elisabeth 92.2; Geesjen 92.4; Geessien 92.5; Harm Menses Egberts 92; Hermannus 92.3; Willemina Egberts 91.1.

© 2020 - E.M. van Koldam

Haack
Carel Hendrik Willem 166.1; Daniël Mattheus 166.1; Ida Alijda 166, 166.1; N.N. 166; Pieter 166.1.
Haaijes
Engeltje 165.6.
Haan, de
Grietje Arends 33.
Haas, de
Heiman Emanuel 93, 93.1; Judith Emanuel 93.1; Samuel Heimans Emanuel 93.2.
Haddering
Arend 113.5, 227.3; Arend Sants 113.5; Roelof Talens 227.3.
Hagedoorn
Jantje 268.6; Pieter Hendriks 268.6.
Hageman
Arie 134; Carolina 134.
Hages
Pieternella 57.1.
Hajema
Hindrikje Hindriks 272.6.
Hamming
Grietje 52, 94, 114, 115, 116, 118, 124; Roelf 94.
Hamminga
Jan 131.1; Jantien Boelens 197.1, 220.1; Jantje 43.2, *62; Margje 131.1; Roelof *62; Trientje Stevens 185.
Hammink
Aafje 52.2, 52.7, 94; Roelf 94; Thale 94.
Hansens
Geertjen 139.3, 160.3, 6.
Harkema
Jantien Jans *62.
Harmens
Grietje 2.3.
Harms
Aaltien 8; Aaltje 163; Aaltje Jans 229; Aaltjen 101.3, *78; Annechien 176; Berend Jans 229.7; Catharina 167, 168; Freerkien 106.2, 106.9; Geert Egberts 194.9; Geesjen 92; Gerrit 101.5, 105.2, 158.1, 158.3, 259.4, 45.1, 45.2, 45.3, 45.4, 45.5, 45.6, *205; Grietje 281; Harm 8, 163, 176, *205; Harm Jans *268; Hieltje 187, 263; Hinderkien 153.3; Hindrik 111; Hindrikjen 151; Jacob Jans 142.1; Jacobje 66; Jan 29.4, 66, 85.3, 95; Janna 148.9; Jantien 148.9, 176.1, 194.9, 66, *268; Klaasje 127.3; Roelfien 101.5, 105, 162.3, *74; Sijger 4; Trijntje 32; Wernerus 14; Willem Jans 174.1; Wilmina 91, 92.
Harsmans
Hilke Johanna 72.9.
Hartenhof
Amel Kornelis 258.4; Kornelis Kornelis 258.4.
Hartlief
Aaltien Jacobs 253.2; Aaltien Jans 187.2, 81.8, *70; Jantien Jans 38.2.
Hartman
Jacobus 96.1; Johannes Pieter 96.
Hartog
Joseph 97.
Hartogs
Joseph 240.1, 240.2.
Hassels
Egbertien 15.2, 262.2; Hendrik 15.2; Jacob 251.3; Jan 251.3.
Hasselt, van
Philip Soestman 93.1.
Have, ten
Geertjen Wierts 194.5.
Haverding
Hindrik 157.1, 198.3, 98, 98.1, 98.2, 98.3; Jan 98.1; Jantje 98.3.
Haverdings
Hendrik 259.1, 284, 284.5, 74.11, 98.2; Zwaantje 199.2, 98.4.
Havinga
Aafje 30.2; Anna Catharina 99.4; Anna Katrina 89.7, 99.6; Berend 100, 30.2, 99, 99.1; Christiaan Abrahams 286.1; Gezina 99.3; Harmannus Doll 106.8, 284.6, 98.4, 99, 99.1, 99.4; Harmannus 99.8; Jacob 100, 56.5; Jakob 99.5; Jan 99.2, 99.7; Jan Schaank 99.7.
Heeres
Hillegien 17.1.
Heeringa
Aaltien Jacobs 179.
Heerspink
Margje Berends 101.8.
Heide, van der
Pieter Jacobs 236.1.
Heijema
Hinderk Gerrits 272.6.
Heijmans
Heiman 240.2.
Heikens
Geertruid 72.9.
Heimans
Heiman 240.2; Philip 240.2.
Heithuis
Geerd 13.1; Stijntje 13.1.
Hekman
Aaltje 265.6; Derk Jacobs 18, 210.4, *3; Dirk 112, 112.2; Elisabeth Derks 210.6, *270, *272; Hinderk Derks 112.2, 210.4, 8, *3; Hinderk Derks 112.2, 210.6, 210.7, 210.8, 239, *269; Hindrik Loerts 33; Jan Derks 197.7, 246.3, 283.2, *36, *38; Jantje 28.10; Lammegien Derks 18.
Hemmen, van
Aaltje 45.7, *78; Anna 133.2; Antoni Hindriks *183; Antonie 101.2, 101.4, 101.5, 105.2, 2.1, 205.4, 27, 45.7, 64, *54; Derkien 38.8, *54; Ebbing 45.7; Egbert 101.2, 101.3, 101.5, 101.8, 105.2, 270.1, *78; Elsien 130.2, *183; Geertje 247.1; Grietje 101.7; Hendrik Hindriks 76.1; Hendrik 45.7; Hinderk 101.6; Hindrik Antoni 118.2, 196.3, 76.1; Hindrik Antoni 241; Jan Antonie 101; Jan Jans 101.5, 102.6, 102.7, 105.1, 105.2, 265.3, 40.1, *74; Jan Antonie 101.9, 172.4, 172.5, 2.1, 90, 241, 247, *148; Jannes Hindriks 118.2; Jannes 101.8, 216.2, 270.1; Jantien 101.2; Kind 101.1; Trijntje 241; Willem 101.9.
Hemmes
Aaltje 104.1; Egbert 102.4; Geert 102, 102.2, 102.3, 53, 80, 279, 279.2, 38.3, 80.1, *159; Grietien 102.5, 40.1; Grietje 40; Hemme Geerts 102, 104.1, 40; Hemmo Geerts 102.1, 288.4; Hemmo Geerts 102.5, 40.1; Hinderikus Geerts 102.6; Hinderkien Geerts 53; Hinderkien 268.3, 39.5, *317; Hindrik Geerts *159; Jan 102.2, 102.5, 40.1, *205; Jantien 102.7; Kornelis Geerts 102.3, 39.5.
Hemsing
Allerdina 156.4, 174; Geert Hindriks 174.4, 2.1, 258; Jan 174, 289.1.
Hendriks
Aaffien 79, 81, 82; Aaldert 103; Annigje Tebbe 106.1; Berend 1, 101.5, 102.3, 104, 104.3, 104.5, 105, 105.2, 107, 158.2, 158.3, 191.2, 227, 243, 264.7, 288.1, 38.3, 80.1, 80.2, *72, *97; Geertje 108.2; Geesien 68, 137, 140, 141; Gerrit 106.9; Grietje 105.1, 191.2, 45.4, 53, *74, *159; Harm 14; Hendrik 106.5, 121.7, 85.6; Hendrikje 11.4, 110; Hillechien 284, *175; Jacobje 179.2; Jan 198, 281; Jantien 127; Jantje 247; Johanna 231; Lauwe 253.4; Leentje 5; Lucas 127; Niessien 101.5, 105.2; Pieter Tebbe 106.3, 74.4; Pieter Tebbe 106.2; Pietertje Tebbens 106.5; Rensje 85.6; Roelfien 26, 153; Tebbe 106, 106.3, 106.4, 106.5, 106.6, 106.8, 111.7, 68, 108, 68.1, 74.4.
Hendrix
Aaltje 51.
Henricus
Joannes 276.
Hensman
Albert 159.
Hermannus
Caatje *322.
Heuvelman
Jantje Hindriks 110.2.
Heuving
Hendrikje 28.11; Hindrik Harms 22, *26; Petronella Hindriks 159.4.
Hidding
Anna 120, 121.3, 47.1; Engelina Dorothea 123; Lutgertien 94; Thale 120, 123.
Hiddingh
Harm 116.2; Heildina Roelina 116.2.
Hilbingh
Anna 94; Heiltien 94.
Hilbrands

Grietje *254.
Hilbrants
Harmannus 118.4; Hilbrant 118.4, 130.5.
Hillebrands
Hillebrand Rieken 18.1.
Hinderiks
Geessien 237.2, *276.
Hinderikus
Roelfjen 238.1, 273.
Hinderks
Johanna 106.7.
Hindriks
Aaltien 22.1, 27; Albertje 49.1; Annechien 285.1, 48.6; Derk 194.2, 74.8, 85, 85.1; Dina *199; Egbertje 286; Elle 77, 260; Elsje 110.4; Fockjen 69; Geert 85, 85.5; Geertien Tebbe 106.4; Geertjen 253; Geessien 27; Gerrit 17, 85.3; Grietje 108.6, 45.1, 48.6, 81.8, 83, *66; Henderikus Tebbes 106.8, 158.4; Hendrik 108.1, 108.2; Hillechien 104, 107, 107.1, 188.2, 188.9; Hinderika 133.1; Hinderikus 108.4, 108.5, 273; Hinderkien 108.3; Hindrik 103.1, 104, 104.5, 104.6, 106, 106.6, 107, 108, 108.2, 108.3, 108.4, 108.5, 108.6, 109, 11.4, 110, 110.1, 130.1, 141, 158.1, 182, 22.3, 231, 252.1, 265.3, 270.5, 270.6, 279.4, 40.1, 45, 59, 68, 68.1, 76, 76.3, 76.4, *113; Hindrik Tebbes 106.2; Hindrik Tebbes 106, 106.1; Hindrikje 110.3; Hindrikjen 170; Hindrikus 103.1; Jacob 129; Jan 110.5, 48, 220, 72.1, 85.2; Jantien 201.4; Jantje 110.7, 210.2, 217; Jeichien 11.4, 110.6; Jobkien 253.5; Lammert 110.2; Leentje 69, 246, 247, 248, *297; Lucas Tebbes 106.2, 106.6; Luijchijn 8, 176; Marchijn 14; Pieter 111; Pietertien 111, 195, 196, 198, 241, 90.1, *233; Rachel *289; Roelof 221; Rolina 210, *219; Stephanus 223; Trientijn 236, 237; Trijntje 85.4.
Hindrikus
Grietje 112.1; Hillechien 112.2; Hindrik 103.1, 112, 112.1, 112.2, 176.7, 48.1, 48.7, 49.7.
Hoben
Jan Willems 124.
Hoeks
Berend Gerrits 205.1; Hendrik Berends 205.1.
Hoeksema
Albert Klaassens 75, *111.
Hoenderken
Aaffien 118.6; Aafjen 94; Aaltien 117.6; Albartus 113, 113.1, 117, 117.1, 147.4; Albert Albartus 113; Albert 118.3; Albert Ottes 94, 114; Anna 118.2; Egge Fake Bojes 113.2; Freerkien 94; Grietien 116.3, 94; Grietje 118.4; Hendrikus Ottes 106.2, 94, 115, 120.4; Hinderika 52, 94; Jan 117.3; Jannes 117.2, 118.5, 147.3; Jannes Ottes 116, 116.2, 116.3, 120.4, 124.1, 94, 129, 147, 147.1, 225.2, 274, 275; Jantien 113.3, 117.5, *172; Jantjen 94, 124; Kornelis 113.4; Kornelsien 113.5; Lukas 117, 121.6; Otto Buiting 52, 114, 115, 116, 118, 124; Otto 116.1, 118.1; Reinder Cluiving 94, 118; Reinder 116, 116.2; Willem 117.4.
Hofkamp
Albert 181, 181.3; Albert Lammerts 181.3; Lammert Klaassens 181.3, 239.2; Leentje 239.2.
Hoising
Margaretha 224.
Hoiting
Aaltien 117, 121.6; Aaltje 120.1, 129.1, 47, 47.1; Annigje 121.3, 65.7; Cornelia 120.3; Geert 65, 119, 121, 121.3; Harmpje Geerts 64, 65, 205, 65.1, 65.7; Hendrik 120.7; Hendrikje 102.3, 40.1, 65.7; Hindrik 120.5; Jan Geerts 65.7; Jan 121.7; Jannes 120.4, 120.6; Lammechien 121.3, 205, 219, 65.1, 65.7; Roelof 103, 120, 120.3, 120.4, 120.5, 121, 121.3, 121.7; Tale 120.2; Trijntje Thijssens 162.5; Wilhelmina Johanna 120.8.
Hoitinge
Hinderkien 121.3; Jan 121.4, 121.5; Jannes 121, 121.3, 205, 65.1, 65.7.
Hölscher
Christina 167.4.
Holthuis
Catrina Willems 118.1.
Holtkamp
Geesje Harms 243, 244; Sijpke 243.
Holtman
Berend 179.2; Dina 261.2; Grietje 101.8; Lense Berends 179.2; Lense Berends 214.8, 214.9.
Holwerda
Allardus Reinerus 122.6; Dominicus 122.1; Gerrit 122.3; Hendrik 122.4; Jacomijntje 122.2; Trijntje 122.5; Wijbrandus 122, 122.6, 267, 267.1.
Homan
Alberdina 208, 209, 211, 212; Albert 123.2; Anna Catharina 123; Annigjen Reinders 41, 42; Geert 157, 205.4; Jacob 270; Jan Alberts 123, 123.1, 123.2, 15.2; Jan 124.2; Jantje 101.8, 120.7, 270; Lucas 124.3; Otto 124.1; Willem 124, 234; Willem Jans 124; Willem Jans 115, 116, 124.2, 124.4, 139, 229.1, 229.2, 94.
Hommes
Trijntje 78.2.
Hooiveld
Egbert 101.8.
Hornhuis
Alberdina 102.1, 126.5, 126.7, 288, *72; Cornelis Henderikes 125; Cornelis Hindriks 126; Cornelis Henderikes 112.2, 125.1, 126, 133.1, 288, 38.1; Cornelius 126.4; Hinderikes 125.1, 126, 133, 38.1, 81.3; Hinderikus 125.1, 38.1; Kind 126.1, 126.2, 126.3; Margaretha Rolina 125.2, 38.6; Roelf 125.3, 38.5.
Horst
Folkert 44.7; Hinderika 28.10; Hinderk Jacobs 106.4, 127.2, 127.6; Jacob 106.2, 106.4, 127.2; Jacob Roelfs 127; Jacob Roelfs 10; Jan Jakobs 127.7, 246.1, 44.7; Jan Jakobs 127, 127.5, 127.6, 143.1, 159.4; Jannes 28.10; Jantien 127.3; Lucas Jacobs 127.4, 127.6; Lucas Jacobs 111.4, 112; Marchien Jacobs 127.5; Roelof Jacobs 127.1; Wicher 127.2.
Houwing
Aaltien 129, 132.3; Aaltje Hindriks 129.1, 47; Aaltje 130.1; Annechien 130.2; Beerta 131.3; Berend 130.4, 131.1, 132.4; Berentien 132.5, 43.3; Fenna 131.2; Grietje 129.2; Harm Hendriks 128, 129.5, 129.7; Henderkien Jans 128; Hendrik Jacobs 129; Hendrik Jacobs 123.1, 123.2, 159.3; Hinderkien 130.5, 43; Hinderkien Jans 65, 121; Hindrik 129.6, 130, 160.2; Jacob 129.3; Jan 129.5, 130.3, 132.1; Jan Tonnis 43, 130, 131, 132, 160.1; Janna Gabriels 218; Jannes 132.2; Jannes Jans 130, 131, 160.2; Jantien 129.7; Marchien 160.1; Tonnis 132, 150.5, 29, 29.4.
Hoving
Albert 134.3; Berend 133.2; Egbertien Jans 133, 226; Eijsse 72; Eisse Folkerts 72.1; Freerk 133.1, 226.2; Geert 81, 133, 133.1, 191.2, 196, 197.3, 288.1, 81.3, *72; Grietje Berends 49.8; Grietje 28.2; Grietje Lammerts 85.6, *129; Hilligjen Hendriks 179, 84.5; Hinderk 113.3, 227.4, 231.2, 47.3, 47.4, 66; Hindrik 84, 136, 179; Jan 251.6, 43.4, 47.3; Lammert Willems *129; Roelf 205, 65.1, 65.7; Trientje Berends 226; Zwaantje 84, 161.
Hovingh
Albert 102.2, 134, 134.1, 134.2, 134.3, 134.4, 135, 200.3, 200.4, 200.5, 237, 43.2, 44.3; Arie 134.2; Berend 134.4; Egbert Hageman 134.1; Egbert 135, 270.2, 270.3; Eilsabeth 136.1; Hebbeltien Jansen 135, 237; Warmoldt Hindriks 136, 136.1, 259.1, 98.2.
Hovius
Aaltje Hindriks 250.5; Lutgerdina Cornelius 134.2.
Huizenga
Tamme 259.4.
Huizinga
Jan 72.5.
Huizingh
Janna 116.2.
Hulscher
Jan 13.1, *7.
Hulsebos
Grietje Derks 28.

Iwema
Jan Thomas 290.1.

Jacobs
Annegien 141.3, 68, 142; Geert 250; Grietje 160, 216; Hillegien 141.2; Jacob Simon 93; Jacobje 210.9; Jan 137; Janna 76; Jantien 57, 252, *129; Lammegien *139; Lummegijn 85.1; Saartje 93; Willemtijn 66.
Jager
Jaapje Nannes 220; Jacob Berends *88; Jan 220; Sijtse 101.8, *153.

© 2020 - E.M. van Koldam

Jakobs
Geertje 3; Harmtje 72.1; Hindrikje 227; Jantje *317; Lummegien 85.1.
Jalving
Jantje 74.10.
Jans
Aaltien 18, 210.4, *3, *91, *92; Aaltje 165, 169, 17.2, 57, 87, 176, 177, 244, 260; Albert 123, 138; Albertijn 85.1; Annechien 11.2, 12, 26; Annegien 172; Annegje 249.2; Antonie 101, 196.3, 210, 241; Arend 49.1; Arent 25; Asse 139; Barteld 20, 21; Berend 27, 29; Berendina 231, 250; Egbert 92, 173; Egbertien 106.4, 127.2; Ewold 216; Frerik 170; Geertje 34; Geertruid 96.1; Geessien 29, 72.1, 8; Grietje 18, 32, 100, 156, 281; Harmannus 127, 159.4; Heiltien 198; Hendrik 11.4, 110; Hendrikje 49.1; Hermannus 159.4; Hillebrand *255, *256; Hillechien 150, 85.4, 85.5; Hillegien 48; Hillegje 74.1; Hinderk 140; Hinderkien 258; Hindrikje 272.6; Jacob 141, 142.1, 85.1; Jan Harms 141.3, 68, 142, *103; Jan 143, 143.1, *259; Jan Harms 142.1; Jannes 127.2; Jantien 101, 132.2, 143, 143.2, 196.3, 210, 241, 279, 280; Jantje 27.2, 3, 7, 66, 98, 198, 74.2, *222; Jochum 195; Lammechien 272.2, 49; Lammechijn 107, 160; Lijzabeth 17; Lucas 111, 195, 196, 198, 241, 90.1, *233; Lukas 144; Marchjen 127; Marten 84, 157, 187, 263; Meindert 87, 165, 176, 177; Mentje *289; Niesjen 105, 142; Pieter 18, 214, *20; Pieterjen 151; Popke 203; Rinske 74.3; Roelef 127; Roelf 107, 160, 241, 272.5, *301; Sjaukien 277; Teubke 59.1; Trientje 9, 184, 185, *22; Trijntje 22, 127; Willem 26, 153, 26.3; Wolther 286; Wubbegien 77.1; Zwaantje 201, 223, 282.
Jansen
Aaltje 101.5; Adolf 101.7, 191, 191.3; Albert 4.4; Baugien 38.3, 80; Berend 187.1; Geertien 194; Geesje 278.2; Jan 264.3; Pieter 134.4, 162.4; Sjouke 277; Swaantje 203; Wopke Jans 187.1.
Janssens
Hillechijn 103.1, 141; Trientje 162.
Janssonius
Geertruida 42.1.
Jiskes
Jannes 277.
Jochems
Annegien 195.
Jochums
Albert 258.5, 272.7; Jacob 272.7.
Jong, de
Teuneste Jans 214.8, *293.
Jonge, de
Arend Willems 44.5; Corneelsje Jochums 207, 72.7; Cornelsje Jochem 72.7; Hendrik Berends 22.1, 27.1, 28.10, 283.2, *28, *36, *38; Hinderkien 243.1; Hinderkien Wolters 90; Jan 243; Jan Stel 243; Jan Vrieling 272.6; Jan Laurens 74.7; Johanna 243.2; Johannes Berends 148.4; Klaas Willems 44.5; Klaas Willems 136.1, 93.1; Louwrens Jans 74.7; Margaretha 74.7; Willem Berends *28.
Jonker
Elisabeth Abels 203.2; Henrica Arend 237.3; Johanna Margrieta 229.2.
Jonkman
Lizabeth Pieters 51.1.
Joosten
Gerrit 262.
Jullens
Antonius 145; Cornelis Hendrik Tjaden 145.
Julsing
Lambert *318, *319.
Julsingh
Gijsseltijn 126.
Jurjens
Derk 57, 252.

Kalken, van
Antje Johanna 282.2.
Kalkoven
Annegje Jochums 277.
Kamminga
Elisabeth 161.1.
Kamp, ten
Annegien 146.3; Geesjen 146.4, 28.5, 7.1; Hindrik 146.5; Jan Sijmons 106.4, 146, 146.4, 146.5, 49.8; Jan 146.2; Simon Jans 146.1.
Kamp, van der
Geesje 38.8, *56; Geessien 77.4; Kornelis Arend *56.
Kampinga
Hendrik 161.1.
Kamps
Jan 18.3; Jantien 18.3.
Kars
Fennegijn 80.1, *47, *48; Freerk 149.9; Roelofje 103.
Karsens
Roelof 147.6.
Karstens
Jantien Ottens 156.
Keiser
Gerhard Jacob 54.4.
Keizer
Christiaan 267.
Kempenga
Sijpko 45.8.
Kesler
Catharina Elisabeth 166.1.
Keun
Jacob Jans 254.6; Willem Jacobs 254.6.
Keuning
Tonnis Jans 116.3.
Kiers
Marchien 99.8.
Klaassens
Aaltje 33, 34; Aaltjen 136; Bartina 112; Jan 90, 90.3; Klaassien 4.4; Lammechien 90, 90.1; Marten 33, 34; Roelf Hendriks 106.2.
Klasens
Tonzien 131.2.
Klazens
Maria 253.
Klees
Hendrikje 32.6.
Klinkhamer
Margaretha 147.5, *187.
Kloek
Jan Hindriks 81.7.
Klomker
Grietje 250.10.
Klompker
Grietje 250.10.
Kloosterhuis
Aaltje Jans 51; Geert Jans 8, 8.10; Jan 51; Zwaantje Willems 89.
Kloots
Aaltien 117, 119, 120, 121, 205, 65.1; Aaltje 38.7, 69.6; Hindrik Roelfs 129.7, 69.6; Hindrik Roelfs 121, 123.1, 123.2; Klaas 123; Otto 129.7, 233.2, 251.3; Roelf 121.
Kluiving
Aaltien 118.5; Elisabeth 116, 147.6, 94; Janna 147.5; Jeichien 117.1, 147.1, 147.4; Otto 147.2; Reinder 147, 147.1, 147.7, 29.4; Roelina 117.2, 147.3.
Knollema
Berend Garms 108.2.
Kobes
Harm Jans 194.9.
Kock
Fennechijn Harms 149.
Koers
Berendina 130.3; Egbertjen Pieters 6; Geert Jans 130.3, 160.3, 6; Geert 131.3; Jan Pieters 139.3, 160.3, 6; Pieter Jans 120.3, 120.5, 139.3, 6.
Koerts
Arent Geerts 131.3, 229.10, 229.7; Geert Pieters *149; Roelfjen Geerts 101.2, *149.
Koetsier
Jacobje Geerts 152.1.
Koetzier
Jacoba 152.1.
Kok
Jantje 250.10.
Kollen
Arie 177.8, *235.
Koning
Aaffien Tonnis 39; Hindrik 39.4; Maria Helena 134.2; Tonnis Hindriks 39.4; Trijntje Tonnis 39, 266.

© 2020 - E.M. van Koldam

Kooi
Aaltje 149.6, 149.9; Albert Albers 148.3; Anna Hinderks 149.2; Anna 149.2; Beerentien 150.2; Berendina 150.4; Geesje 149.5; Harm Alberts 148.7; Harm 150.3; Harmannus 149.7; Hendrik Albers 148, 22.4; Hendrik Jans 149, 149.2, 256; Hendrik 148.6, 149.8; Hendrik Albers 111.5, 127.6; Hillechien 150.5; Hinderika 149.4; Hindrikje 148.8; Jan Hendriks 148.2, 149.1; Jan 130, 148.9, 150, 150.1, 150.2, 150.5, 160.2; Jantien Alberts 148.1; Luchien 148.10; Otto 149.3; Roelf Alberts 148.5; Wendelina Alberts 148.4.
Kooiman
Harm Willems 53, 226, 45.8, *205; Willem Hendriks 163; Willemtien Willems 163.
Kool
Adrianus 8.1, 8.3; Margien Hindriks 270.2, *327.
Koolman
Geert Hindriks 258.2; Hindrik Geerts 258.2; Hindrik Geerts 258.4.
Koopmans
Marchien Roelofs *44.
Koops
Aaltien 151.7; Albert 151, 151.10, 151.8, 152.1, 236, 236.1, 250.4; Anna 132.2; Annechien Jakobs 85.5; Arend 229.4, 28.2; Eite 156.2; Gebbegje 153.2; Geert 153.9; Harm 156.5; Hendrik Alberts 151.6; Hindrik Jans 153.3; Hindrik 250.5, 85.3, 85.4; Hindrikje 151.8, 236; Jacob 28.2; Jakob Jakobs 85.4, 85.5; Jan Alberts 152, 162.1; Jan Hindriks 153; Jan Jans 132.2, 143.2; Jan 153.5, 154, 156.4, 174.2, 261.1, 74.7; Jan Alberts 151.8, 236; Jan Hindriks 153.6, 153.7, 171.4, 250.5, 26, 26.4, 26.5; Jantien Jansen *141; Jantien 15.2; Jantje 156.1; Kobe 155; N.N. 153.6, 153.7; Otto 94; Roelf 122, 148.9, 156, 156.3, 198, 207, 214.1, 242, 243.2, 247.2, 267.1, 281.1, 87, 282, 284.3, 38.2, *106, *238; Roelof 153.4; Roelofje Jans 187; Willem 153.1; Willemtien Jans 153.8, 250.2.
Kornelis
Doegien 47; Grietje 102, 104.1, 40.
Koster
Jacoba 16.4; Jan 157, 157.1, 242.2, 242.4, 243.1, 56.4; Trijntje 157.1.
Kramer
Aaltjen 42; Albertje 42; Hinderk Harms 259.4; Jan 42.
Krans
Albert 159.1; Annechien 159.4; Berend 101.5, 105.2, 158, 158.1, 158.2, 158.3, 176, 176.1, 176.4, 176.5, 176.6, 176.8, 45.1, 45.2, 53, 53.1, 53.2, 80.2, 80.5; Geert Geerts 159, 159.2; Geert 159; Grietje 106.8, 158.1, 158.4; Hinderkje 158.2, 197.2; Jan 158.3; Trijntje Geerts 159.3.
Kregten, van
Wibbina 52.4.
Kremer
Annechien 174.3; Klaas Gerrits 174.3.
Kreulen
Jan 110.4.
Kroeze
Berend Gerrits 160; Berend Gerrits 150, 150.1, 2.1; Jantje Berends 130.3, 160.3; Lammechien 130, 160.2; Roelf 160, 160.1.
Kroonma
Jan Harms 205, 65.1; Jannes Harms 205, 65.1; Roeleff Harms 205, 65.1.
Kruijer
Elizabeth 159.1.
Kruims
Aaltien Jans 91.1; Margien 179.6, 179.8.
Kuijk
Johanna 269.
Kuiper
Aaltje Jans 169; Janna Jans 20, 21.
Kuipers
Aaltje Jans 169, 188.2, 69.8; Geertien Roelfs 152, 162.1; Geesje Jans 182; Grietje Reinders 214.6; Grietjen Lukas 148.8, 214.6; Harm Roelfs 162.5; Harm Roelfs 162, 162.4; Henderika Roelfs 162.3, 17.3, 31.5; Hendrik 84, 161, 55.2, *123; Hindrik Arents 161; Jan Albers 169, * 259; Jan Jans 187, 188.2, *259; Jan Roelfs 163, 182, 80.1, *46; Janna Roelfs 162.4; Jantien Jans 169.2; Lucas Jans 80.1, *46; Lukas Jans 38.3, 80.1, *46; Lutgertien Hendriks 161.1; Roelf Hinderks 162; Roelf Jans 163; Roelf 142.1; Roelf Hinderks 17.2, 17.3, 49.8; Trientje Roelofs 106.6, 162.2, 31.2, *40; Trijntje Roelfs 189.2; Wijbe Lammers 60.2.
Kunst
Hillechien Willems 25.1.
Kwant
Aaltien Hindriks 165.2; Albertien 165.4, 31.1, 52.3; Annechien Geerts 159.4; Annechien Geerts 159.4; Bouchien 201.2; Geert 164, 165.3; Geert Roelofs 165; Hindrik Geerts 165; Hindrik Hindriks 165.6; Hindrik Geerts 200.2; Meindert Hendriks 165.5; Trijntje Hendriks 165.3.
Kwast
Grietje 171.3.

Laan
Berend 162.4, 214.1, *239; Jan Hindriks 162.4.
Laan, van der
Annegien Sjoerts 77; Jantje Jans 110.1; Sjoerd Ruurds 77.
Laclé
Anna Catharina 166.3; Hendrik Nicolaas 166, 166.1, 166.4; Jan Salomon 166; Jean Salomon 166.2; Marie Elisabeth 166.1.
Lambers
Marchien 272.
Lammers
Albert *289; Catharina 167.3; Gabina Henrica 167.2; Harmanna 167.5; Lukas 167, 167.3, 168, 262; Roelf 167.1, 168; Rudolph Harmannus 167.4; Thecla 168.2.
Lammerts
Aaltje 91; Annechien 44.5; Fennechien 76, 110; Jan 104.2; Lukas 167.
Landkroon
Dirk Jan 148.8.
Lange, de
Jan Hendriks 214.2.
Langendijk
Willemtje Roelofs 127.6.
Laurens
Trijntien 85.
Lauwes
Uge 253.
Leeuwes
Bougien 134.
Leevering
Mientje Hendrik *165.
Lefferts
Jan 99.
Leizers
Leizer 240.3.
Leuningh
Frerik Harms 198.7; Roelfien 198.7.
Loers
Wendeltien 22.
Lok
Aaltje *144, *145.
Loman
Neeltje Douwes 181.1.
Loo, van
Jacob 169.1; Jannes Jacobs 169; Jannes Jacobs 122.6, 281; Jantje 169.2.
Lourens
Menke 250.1.
Lubbers
Aaltien 250; Albertus 8; Tooms 170.
Lubeck
Jan 216.2.
Lübkemann
Hans Ernst 110.3.
Lucas
Aaltien 25; Aaltjen 227; Grietje 111; Jantje 91; Lammegien 127; Lucas 177, *233; Willemtien *180, * 181.
Luiken
Elsje 134.3; Geert 134.3.
Luikinga
Jan 163, *203.
Luinge
Roelfje 198.7.

© 2020 - E.M. van Koldam

Lukas
Fennechien 72, 286; Roeleff 241, *303; Roelf *303.
Luning
Aaltje Kornelis 182.2.
Luninga
Roelfje 198.7.
Lunsche
Albert 35; Jeichien 65.5.
Lunsing
Jantje 35.
Luurs
Trientje 159.
Luurtsema
Pieter Geerts 207.1.

Maathuis
Trientje Geerts 88, 89.
Machiel
Betje 240.2.
Makken
Hindrik 16.2, *14.
Mannes
Aaltien 201.1; Abel 165.4, 31.1, 52.3; Abeltijn 2.1, 49.6; Bougien 31.1; Geert 106.3, 210.8, 49.6, 74.4; Harm 199.1, 49.6, 9.3; Harmannes 165.4, 210.8; Hermannes 7; Jan Harmannus 159.4; Jantien 52.3, 52.8; Klaas 106, 176.1, 210.8, 98.2.
Mans
Abel 165.4.
Manuel
Jan 55.1.
Marring
Aaltje 171.4; Albartus 171.2; Berend 171.1, 231; Jan 171.3; Reinder Berends 120.5, 153.6, 171, 171.4, 225.2, 231.2; Roelof 171.5.
Martens
Alle 12.2; Annechien 256; Harm 263.
Maurits
Anna 217.1.
Medendorp
Epke Cornelis 257.3.
Meertens
Jantje 153.9.
Meijer
Aaltje Jans 173.4, 214; Annechien 172.4; Egberdina Jans 173.6, 262; Egbert 173.3, 174.4; Ennigje Jans 106.1, 48.4; Fennechien 174.5; Frederik Wuffen 174.6; Grietje 173.1, 173.2; Hendrik 172, 172.4, 172.5, 2.1, 90.4; Hendrikje 156.4, 174.2; Hinderkien 172.2, 22.5; Jan Egberts 173, 174.9; Jan 172.5, 174.1; Jan Egberts 150, 156.4, 174.2; Jantien 173.5; Jantje 172.3; Johannes 174.3; Klaas Hendriks 172; Klaas 172.1; Lammechien 174.8; Maria *247, *248; Marten 58, 58.2; Roelf 156.4, 173, 174, 174.1, 174.2, 174.4, 197.6, 2.1, 214.1, 214.7, 214.9, 270.4, 270.5, 270.6, *238; Roelof 174.7.
Meijeringe
Jantjen Janssens 104.
Meijers
Petronella 22.
Meinders
Aaltien Jans 177.6; Aaltje 175.5; Alberdina 176.8; Annechien 175.6; Antje *166, *167; Erenst 179.5, *126, *127, *166; Harm 176.2; Henderikus 175.4; Jan 175, 175.5, 177, 245.3; Jan Swartwold 175.1; Jannes 175.2; Luchien 176.6; Luitje 176.4; Meindert 176.3; Roelf 175.3.
Meinderts
Aaltje 176.1; Albertijn 77; Annechien 176.7, 177.9; Bougien 164, 165; Hillechien 177.7; Hinderikus 177.3; Hinderk 158.1, 158.2, 158.3, 165.3, 176, 176.4, 176.5, 176.6, 176.7, 176.8, 200.6, 200.7, 40; Jan Lammers 177.4, 177.5; Jan 176.5; Jannes 122.6, 177, 177.8, *317; Lammegien 87; Meindert 177.2.
Meinema
Willem Dates 197.4.
Meintjes
Marijke *289, *291.
Mekkering
Harm *315; Roelfien 266.4, *315.
Mekkring
Gerrit Harmannus 200.7, 45.4, 45.5, 45.6, 45.7.
Mellema
Alke 149.7.
Mellens
Harm Jans 22; Jacob 8.7.
Melles
Rendeltje 12.5, 188.1.
Mendering
Reint 89; Trijntje 89.
Mennes
Heike 16.5; Noeme 16.5; Willem 72.5.
Mensens
Roelf *201.
Menses
Grietje 160.3, *201.
Mesman
Berend 178.
Mess
Pieter Gerard 54.1.
Meulman
Aaltien 130.4, 49.5, *82; Elizabeth 45.1, 81.8, *70; Ida Geerts 136; Jan Hartlief 187.2; Jan 187.2; Pieter 8.8; Remmelt 249.2; Remmelt Willems 8.8; Willem Jans 187.2, 81.8, *70; Willems Remmelts 249.2.
Meursing
Janna 125.
Meursingh
Roelof Hoijtes 122.2.
Meyer
Wobbina Janssen 147.5, *191.
Middelstum, van
Margaretha Bouwina Lewe 62.
Middendorp
Gerrit Jans 210.7.
Miggelspil
Trijntje 239.1, 31.
Mijdendorp
Cornelis Stikker 59.1; Cornelis Stikker 104.5, 59, 243.
Molen, van der
Margien *136, *137.
Molenberg
Elsijn Lucas 163, 182, 80.1, *46; Pieter Jans 57.2.
Montezan
Hinderkje 239.2.
Mulder
Aaltje 179.1, 214.1; Annechien 201.4, *280; Arend 179.8; Arent Jurjens 179; Arent Jurjens 162, 179.3, 179.4, 179.5, 200.2, 241, 244.1, 84.5; Berend Pieters 182.3; Dirk 180; Egbertje 15.1; Elsje 179.4; Engeltien Harms 181.3; Geert Jans 81.7; Geert Lammerts 194.8; Geert Jans 81.7; Geesje 106.8; Geessien Pieters 182.2; Gerrit Pieters 182, 182.1, 70.2; Gerrit Pieters 149.2; Harm Adolf 149.6; Harm 87.2, *133; Harms Pieters 181; Hendrik 179.3; Hindrik Lammerts 201, 223, 282; Jacobus 179.7; Jan Geerts 81.7; Jan Geerts 108.2, 81.7; Jantje 179.2; Johanna Hendriks 223; Jurjen 179.5, 84.5; Jurrien Arents 179; Pieter Gerrits 104.6, 182, 70.2; Pieter Harms 181.1; Roelf 194.8, 201; Roelof 88, 89.4, 89.5; Theodorus Frederikus 278.4; Thies 130.2; Trijntje Hendriks 282; Trijntje 149.8, 257.4; Warmholt 179.6; Willemtje Hindriks 201.
Munniks
Fennechien *307.
Muntinge
Titia 54.
Muntjes
Marijke *289.
Muurker
Grietje Geerts 16.5.

Nagelder
Geessien Hendriks 188; Hinderk Coops 188.
Nef, de
Jan 183.
Neringh
Gesina 51.2.
Nieboer
Albert Jansen 135, 237; Jannes Alberts 28.
Nieborg
Jan Klasen 250.1; Klaas Jans 250.1.
Nieborgh

© 2020 - E.M. van Koldam

Jan Warnders 184; Jan Warnders 185.
Niebuir
Reimina Roelofs 14; Willem 216.2, 74.7.
Nieburg
Reube Jans 12.2, *5; Steven Warnders 185.3; Warner Pieters 185.
Niehuis
Luitje Oomkes 81.6.
Niemeijer
Aaltje Jans 43, 130, 131, 132, 160.1.
Nienhuis
Berendina 203.1; Jan Lucas *308, *309; Janna Jansens 86; Jantje Roelfs 39.3, 39.4, *60; Tekke 270.2.
Nijboer
Aaltjen Albers 198.9, 237; Derkje Jans 28; Geert 186, 250.6, 26; Jan Jans 186; Marchien Hindriks 188.6, 188.7.
Nijborg
Hinderkien *315; Klaas 250.1.
Nijbuir
Roeleff Hindriks 14.
Nijdam
Agnite 261.3, *313; Alkien Andries 187.1; Alle Gjalts 189.1; Andries Berends 169.2, 188, 188.6, *262; Andries Gjalts 187; Andries Berends 188; Andries Gjalts 187.2, 189.2; Antje Andries 187.1; Ate Geerts 174.7; Berend Andries 188; Berend Sytzes 189, 189.2, 190; Gjalt Berends 189; Gjalt Berends *321; Grietje Berends 188.1; Harmtien Berends 188.3, 188.4; Hendrik Berends 188.2; Jan Andries 169.2, 198.8, *274; Jan Berends 188.9; Jan Berends 188.5; Jantien 174.7; Jeltje Gjalts 189.2; Menke Andries 189.2, *262; Minke Berends 188.8; Reinder Berends 188.7; Reinder Berends 12; Roelfien 187.2; Sietze Berends 189.2; Sytze Berends 189.2; Sytze Roelfs *313; Trientje Berends 188.5; Trientje Roelfs 39.4; Wopke Berends 190.
Nijland
Gerrit Harms *299; Harm Gerrits *193; Harm Gerrits 190; Hinderikus 231.2, *299; Jan 148.9, *193.
Noord
Jantje Lammerts 226.2.
Noorda
Hillechien Roelfs 201.3; Roelof Hindriks 116.3, 120.3, 120.4.
Noordhoff
Menne Benes 174.3, *225.
Noort
Jantje Jans 226.2.
Norg, van
Annechien Hinderks 176.7, 191.1; Annechien Jans 191.1; Grietje 191.4, 56.3; Hendrik Jans 111, 111.2, 111.3, 169, 191; Hindrikje 191.3; Jan Jans 191; Pieter Jans 105.1, 191.2, 288.1, 45.4; Pieter Jans 101.5, 105, 105.2, 191, 191.3.
Norsinge
Grietien Jansen 129, 251.

Oddens
Geertien 194.8.
Odding
Aaltje Lukas 194.2, 85.1; Arend Lucas 194.1, 194.5; Arent Lucas 194.3; Arent Tiemes 194; Geert 192; Geertje 194.8; Grietje 194.9; Jan Hendriks 193; Jan 194.6, 58; Lukas Arents 194; Lukas Arents 94; Tijme Lukas 194.7.
Oetses
Alle 11, 12, 189.
Offeringa
Cornelis Hilbrandts 36, 279; Geertje Kornelis 36; Jantje Cornelis 45, 102, 278, 279.
Olgers
Reinje 273.3.
Olthof
Aaltje Everts 13.1; Anna Willems 238.2.
Oomkes
Oomke Luitjes 81.6.
Oostbroek, van
Magdalena Catharina 54.3.
Oosten, van
Jan 92.6; Johannes Harmannus 120.7, 78, 216; Lubertus 106.8, 122, 175.5, 176.6, 259.1, 264.7, 267.1, 288.2, 78, 98.2; Martinus 92.6, *317; Trientje 45.5, *76.
Oosterbeek
Daniel Arends 77.2; Titia 77.2.
Oosterhof
Geertien Eites 120.2.
Oosterhuis
Hendrik Jans 51.1, *94.
Oosterling
Gerrit Geerts *138.
Oosterveld
Aaltje 198.6, 74.2; Albert Lucas 195; Albert 201.1; Annechien Lukas 106, 111; Annechien 197.4, 201.4; Annechijn Lucas 111; Asse 101.2, 242.5, 99.4; Derk Lucas 90.1; Elsien Hindriks 118.2, 196.3, 76.1; Engelina 175.4, 200.2; Fennegien 198.5, 27.2; Fennegien Jans 198.5, 27.2; Frederika *31, *32; Geert 199.5; Geesje 197.1, 210.6, *155; Geessien 200.3, 44.3; Grietien 200.4, 200.6; Harmpjen Reinders 188; Heiltje Jans 198.3, 98; Henderkien 200.1; Hendrik 200.5, 201.2; Hinderk Lucas 196; Hinderk 199.3; Hinderk Lucas 126, 133, 200, 22.3, 241, 252.1, 69.1, 81.3; Hinderkje 199.1, 49.6, *84; Hindrik 197.3, 198.8, *222, *223; Jan Hendriks 197; Jan Lucas 198, 199; Jan 158.2, 197.2, 199.2, 259, 98.4, *31; Jan Ottes 31.7; Jan Hendriks 156.4, 174.1, 174.2, 196, 197.3, 197.6, 200, 214.1, 214.7, 69.1, 81.3, *238; Jan Lucas 108, 108.5, 198, 198.4, 199.1, 38.1, 38.2, 7, *84; Jantje Geerts 223; Jantje 198.10, 199.4, 259.2, 76; Jochum Alberts 195.2; Johanna Lucas 241; Johanna 198.9, 237.2; Lucas Hindriks 200, 69.1, 90.5; Lucas Jans 197.5, 284.2; Lucas 176.8, 198, 198.7, 283.2, *38; Lucas Hindriks 134.1, 134.2, 134.3, 200.2, 200.3, 200.4, 200.5, 200.6, 200.7, 44.3; Lukas Alberts 201; Lukas Alberts 143.1, 201; Otte Asses 101.2; Otto Jans 31.7; Otto Jans 31.3; Pieter 197.7, 202, 246.3, 272.7, 272.8; Pietertje 195.3, 197.5, 198.1, 284, 74.11; Sijna 197.6; Swaantje 201.3; Willem 197.8, 200.7; Willempje 198.4, 7.
Oosting
Grietje 124.3; Marchien Lucas 270.5.
Oostingh
Antje 203.2; Jan Popko 203, 203.2, 216.2, 285, 285.1, 285.2, 92, 286, 8.10, 92.6, *80; Popko 203.1, 203.2, 40.1.
Ottens
Berend 29, 204, 29.4; Dorothea 233; Fijgien 233; Geertjen 29.4; Geesje 29.1; Gerrit Jans 16, *12; Henderica 129.7, 69.6; Jantien 251; Laurens 67; Otto Hindriks 233.
Ottes
Hindrikje 273.

Paalman
Gerrit 50.
Pachter
Aaltje 153.1.
Paping
Jantien 65.7, *100.
Papink
Jan 269, *325; Jantje 75; Wolter 205, 65.1, *325.
Pastoor
Geertje Jans 247; Harm Jans 247; Hindrik 247; Jan 247.
Pathuis
Geert 205.6; Grietje 125, 205, 269, 270, 289.4, 65.1; Harmtien 205.2, 285, *80; Hindrik 205.4; Jan 14, 205, 205.1, 206, 210.5, 285, 65.1, 65.7, 9.5; Jantien 205.1; Roelf 205.5.
Pauwels
Aaltien 210.4, 8; Aaltje 35, 242; Albert 169; Anna 32; Antonij 210.5; Catharina 210.7; Egbert Hendriks 210.1; Egbert 210, *219; Elsje 207.1; Freerk 207, 207.1, 72.7, *107; Gesina 125, 126; Grietien 210.9; Harm 208; Henderikus 106.4, 209, 211, 212; Henricus 197.1, 210, 210.6, 210.7, 210.8, 243.2; Hindrik Egberts 210; Hindrik Egberts 210.5; Jan 208, 209, 211, 212; Janna Hindriks 210.10, 49.2, 9.5; Jantien 214.1, 264, 265, *239; Jantjen 210.2; Lukas 211; Pauwel 212; Peter *219; Pieter Egberts 169, 69.8, *219; Pieter 247.3; Roelf 169, 69.8; Rolina 210.8; Willem 265.2.
Pekelder
Jantje Jans 84, 136, 179.

© 2020 - E.M. van Koldam

Pepping
Roelfien 127.3, *177.
Pesman
Jantje Geerts 257.2; Maretien Zacharias *253.
Pestman
Berend Pieters 185, *253.
Peters
Petertien 111.2, 191, 45.4, 56.3.
Peulenga
Berend Kars 170, 43.1, 46.1, 49.6, 68; Geesje Kars 67; Henderkien Berends 49.6; Jantien 68; Kars Geerts 67, 74.
Peulinga
Albertje Kars 74; Geesje Geerts 103.
Philippus
Anne 55; Conraad 162.2.
Piccard
Geziena Egberta 94.
Piccardt
Helena Regina 94.
Pierius
Lucretia Dorothea 233.
Pieters
Aaltien 151; Andries 162.3; Annechien 214.8; Annegien 214.3; Bouchien 216; Eiltje 57.1; Fennechien 111.5, 214.2, 246, 261; Grietje 111.1, 111.4, 188, 214.4, 74.5, *38, *119, *262; Harm 101.3, 181; Hendrikus 213; Hermina 111.3; Hillechien 203.1; Hindrik 111.8; Izaak 57.1, 77.1; Jacob *264; Jan Egberts 148.8, 214.6; Jan Jans 91.1; Jan 104.5, 179.1, 197, 214, 214.1, 214.7, 32, 59, 243, 282, 91.1, *239; Jantien Jans 158.2, 197; Jantien 186; Jantjen 214.5; Lucas 111.6; Pieter Jans 173.4, 214; Pieter Jans 173, 174, 214.7, 214.9; Reinder 148.8; Roelf Meijer 214.9; Roelfien 106, 111.7, 74.4; Stientje 32; Uipke 256; Willem 146, 146.4, 214.7.
Pikkert
Time Peters 150.
Pleiter
Fennechien 76; Janna Lammerts 31.8; Lammert Lammerts 76; Lammert 31.8.
Ploegman
Hindrik Dirks 266.2.
Pluis
Coenraad 113.3; Hendrik Alberts 113.3; Hendrik Alberts 113.3, 127.6, 47.4; Kornelis Geerts 12.4.
Poelma
Hindrikje Geerts 26, 29.1, *34; Jantien 246.2; Lammert Jans 104, 23.2.
Poelman
Gerrit 215.
Polak
Johanna Philip 55.
Polling
Roelfien Jacobs 50.
Pootholt
Annechien Jans 216.2; Geertruida 216.3; Geessien 216.4; Gerrit Jans 216; Jan Gerrits 111, 111.3, 203.2, 216, 242.2, 242.3, 92.6, 98.2, *321; NN 216.1.
Popkes
Maurits 217; Pieters *253; Popko 188.2, *261.
Poppema
Harmijna Jans 57.3.
Post
Annechien Hindriks 182.
Posthumes
Antje Pieters 249.
Pot
Grietje Freriks 207, 242.
Pots
Trijntje Freerks 81.6.
Poutsma
Hendericus Jans 194.5, *266.
Pouwels
Egbert Luitjes 218; Egbert Luitjes 101.2, 207, 242.3, *148; Johanna 37; Lucas 37, 126; Luitje Egberts 207, 218, 242.
Prak
Harm Jans 118.1, *165; Pieter Jans *165; Trijntje Roelfs *268.
Pranger
Hillechien 231.2.
Prosman
Petronella 242.1.
Punt
Hindrik Johannes 72.7, *105.
Putz
Geesje 96.1.

Raad Kruiger, de
Johannes 198.10, 259.2.
Rabe
Jan Hendrik 278.4.
Rademaker
Roelf 204; Roelf Roelofs 108.2, 120.7, 134.1, 134.2, 134.3, 135, 146.5, 200.4, 200.5, 229.10, 241, 242, 265.4, 43.2, 75.4, 81.7, 9.8, *40, *148.
Ramaker
Geert 219; Harm 219, 65.7.
Rasker
Albert 89.12.
Reinders
Aaltien 189, 194; Annechien Jacobs 16; Annechien Reinder 16; Anniggien 16; Jan Hermannus 16.1; Tallina 23.1; Wipke 226.
Reinderts
Trientje 277.
Reising
Roelfje 32.3.
Rensema
Geessien 174.6; Henderika 174.9.
Reuriks
Harman Johannes 220.3; Jan 220.2; Janna 220.1, 31.6; Johannes Jans 200.2, 220.
Rhee, van
Grietje Jans 26; Jan Jans 26, 29.1; Jan 29.1.
Riesz, von
Heinrich Jacob *244, *245; Jacob *9; Johan Heinrich 14, *9, *244.
Riga
Arent Geerts 45.5; Geert Daniels 177.9; Geert 45.5; Roelf Geert 177.9, 278.1.
Rijkens
Anna Daniel 32; Barbara Daniels 100; Daniel 32, 100; Harm 278.3.
Rijnberg
Hindrik Hindriks 127.6, *179.
Rijtema
Joannes Melis 30.3.
Roebers
Elsien 207.
Roede
Grietien Koenes 262.1.
Roek
Steffen Hindriks 223.
Roelefs
Lukas *303.
Roelfs
Aaltien 130, 160; Aaltje 169, *259; Annechien 107, 2.1, 81.8, *66; Gerrit 135; Grietje 173, 210.1, 220; Hinderk 221; Hindrik 221; Jan 56; Jannes 281; Jantien 243; Marchien 194.8; Roelfje 13; Trientje Hendriks 165.
Roelofs
Albert 10, 148; Annechien 273.2; Geessien 214.8; Pieter 222; Roeleff *303.
Roemers
Derk Geerts *139; IJda Geerts 90.1, *139.
Rook
Steffen Hindriks 223.
Rotgers
Adam 32.1.
Rotman
Hendrik 272.1.
Rottgard
Hans Jochem 216.2.
Rou
Annegjen 92.6.
Ruiter, de
Jan 74.1; Reinder Jans 74.1.
Rummerink
Alberdina Margaretha 52, 245, 290; Alberdina 37, 126; Anna Wemelina 125.3, 38.5, *50; Grietje 182.3; Henderika 156.3; Jan 224; Johannes 14, 224; Lucas

© 2020 - E.M. van Koldam

125.3, 182.3, 35, 125, 269, 35.2, 38, 38.2, 38.4, 74.7, * 50; Maria Lucretia 38; Rudolph 156.3, 38.
Runeman
Aaltje 195.2.
Rutgers
Annechien 118.3; Hinderkien 118.4, *169.
Ruuls
Christoffer 197.1, *155; Hinderika 31.6; Jan Christoffers 106.9, *155; Jan 220.1, 31.6; Jan Stoffer 197.1, 220.1, 8.1, 8.10, 8.3, 8.4, *9, *244.
Ruur
Stoffer 197.1.

Salverda
Alida 54.2.
Sannes
Ida Anna Geertruid 225.2; Izaak 225, 225.2; Johanna Wilhelmina Maria Magdalena 225.1.
Santen, van
Berend Hinderks 226, 226.2; Reinder Hinderks 226; Reinder Hinderks 196, 48.4; Wupke 226.1.
Sants
Aaltien Hendriks 113.5, 227.3; Alberdina 227.5; Arend Hendriks 227.1; Arent Geerts 227; Berent Henrik 227.2; Gerrit Jans 15.2, 153.6; Hendrik Arents 227; Hendrik 227.4; Hendrik Arents 227.4; Jan 146.4, 28.5, 7.1, 85.3; Jantje 7.1; Lammegien 28.5; Wiebe Jans 146.4.
Sattelmeijer
Hendrik Willem *246, *249.
Schaange
Geesjen 99.
Schaank
Lammechien Leffers 89.7, 99.
Scheper
Jantje Hindriks 188.4, 188.5.
Schiphouwer
Grietje *282.
Schipper
Egbert Hendrik 78.1.
Schnuck
Geert Jans 210.1, *288; Geert Jans 55.2.
Scholten
Grietje Albartus 171.
Scholtens
Albert Roelfs 150, 228; Roelf 150.1, 228, 228.1; Wemelina 231.2.
Schuiling
Hinderkien 131.1; Jan Jans 147; Jantien 117.1, 117.2, 147.
Schuring
Hendrikje 179.6.
Schuringa
Emke Asses 139.1.
Schuringe
Gezina 179.8; Marrechien Jans 15, 139; Roelof 179.6, 179.8.
Schut
Aalf Hindriks 195.3; Albert 229; Albert Sikkens 229, 229.1, 229.10, 229.2, 229.4, 229.7; Annechien Hindriks 159.3; Evert 161.1; Geesje Everts 31.1; Geesje 229.13; Harm 229.7, 229.8; Harmanna 229.3; Hermanna 229.1; Hillechien 229.10, 229.12, 229.6; Hindrik Alberts 229.9; Jan Everts 48.4; Jannes 229.4, 229.5; Kornelis 49.4; Kornelsje Roelfs 134.3; Lukas 229.11; Sikke Jans 229; Sikke 229.2; Sikke Jans 124.4; Willem Everts 31.1, 49.4; Willem Everts 210.6, 31.1, 54, *269; Willemtje Jans 153.
Seggers
Annigchien 229.5.
Sengers
Lena *2.
Sesler
Pieter Willems 205.2.
Sesselaar
Pieter Willems 205.2; Pieter Willems 78, 216, 286; Trientje Willems 169.2, 198.8, *221; Willem Arnoldus 198.8, 205.2, *221.
Seubring
Evert 230; Harm 120.8; Jan 120.8.
Sieders
Dorothea Geerts 29.
Siegers
Geertien Roelfs 146.2; Jantje Derks *313; Marchien Roelofs *299; Mettien 146.1; Wibbegien Egberts 250.3; Wubbechien Roelfs 188.8.
Sietzes
Elsien Johannes 76.
Sijdenborgh, van
Albertus Nienhuis 203.2; Wijnardus 203.1; Willemina Alberta 203.1.
Sijgers
Remke 4; Renske 3, 4.
Sikkens
Albert 106.1, 171.4, 231, 231.2, 231.3, 26, 26.5, 47.2, 47.4; Berendina 231.1; Hendrik 231.2; Peter 86, *131; Sikko 231.3; Trientje 153.8, 250; Willem 38.2.
Simons
Kaatje 232.1; Simon 232.
Singer
Lena 8.3, *2.
Sipkema
Jan Jans 283.
Sissing
Jantien 113, 117.
Sissingh
Hendrik 124.4, 129.7, 229.1, 229.2, 233, 233.2; Jantien 233.4; Lucretia 233.3, 265; Otto 234; Willem 129.7, 233.2, 234.
Sjaanker
Jan Jans *295.
Sjaneker
Zwaantje 216.3, 261.4, *295.
Sjobbema
Christiaan 172.3, 200.1; Jannes 106.4, 172.3.
Sloots
Aalf Hendriks 195.3; Fennechien 120.8; Hendrik 235.
Sluis
Evert Meinders 149, *195.
Sluiter
Alberdina 74.3; Egbert 49.5; Geert Egberts 49.5; Geesje Lucas 49; Ida Lucas 49; Jan Lukas 272.2, 74.3; Jan Lukas 17.2, 17.3, 198.4, 272.7, 7, 7.1, 7.3; Jantien Jans 146.4; Lukas Jans 272.2, 49; Stientje Geerts 18.3.
Sluurman
Albert 198.9, 236, 236.1, 237.2; Annegien Jans *205; Geert 151.8, 236, 236.1; Hindrik 237.1; Jan Jans 236, 237; Jan 237.3; Jan Jans 102.2, 151.8, 200.3, 236, 237, 44.3; Lammert 151.8, 236, 278.6, 89.4.
Smeenge
Anna 268.3, *321; Derk 265.1; Geert Jacobs 189, *264; Geert 242.4, 262, *321; Jan Jacobs 272.5; Margien Jakobs 262; Roelf Jans 272.5.
Smeenk
Berend Heuving 174.6, *227; Teunis *227.
Smid
Aaltien Roelfs 238.2; Fennechien 238.1, 273.1; Henderkje *31; Hendrik 226.2, 49.8; Lammert Hendriks 49.8; Lammert Hendriks 176.4, 226.2, 31.2, 49.8; Maria Frans 250.3; Roelf Hinderks 238; Roelf Hinderks 162.4, 179.3, 179.4, 179.5, 198.4, 200.2, 6, 7, 84.5.
Smilliger
Hindrik Hindriks 273.2; Jan Hindriks 229.5, 273.2.
Smillinger
Annechien 229.5.
Smit
Aaffien Hindriks 108; Albert Hendriks 238.2; Frans Jannes 250.3; Frederica Alberts 87.2; Geert Hendriks 82; Geert Hendriks 108.5; Grietje Hindriks 199, 98.4, * 84; Hendricus Hendriks 273.3; Hendricus Hendriks 165.3, 80; Hendrik 108, 199; Hindrik Alberts 238; Jantien Hindriks 116.1; Okke Jans 266.2; Reinder 273.3; Trientien Jans 258.5, *311; Willem Alberts 238.2.
Snijder
Egbert Folkers 173, 228; Hindrik Jansens 217.
Snoek
Annegien Harms 187; Harm Everts 187.
Spadaw
Pieter 225.2.
Spaling
Jan 210.2.
Speelman
Geertien Jans 268.6.

© 2020 - E.M. van Koldam

Spilger
Geert 239, 239.2; Michiel 239; Trientje Michiels 239.1, 31, 8.2.
Staal
Cornelis Kremer 245.6; Grietien 174.1; Lucas 245.6.
Stedum, van
Betje Hartogs 240.3; Hartog Moses 240; Margaretha 59.1, *100; Sara Hartogs 240.2; Tonnis 65.7, *100.
Steffens
Ebeltje Geerts 220.2; Geert Jans 220.2.
Steggers
Hajo 76.
Steker
Johann Jurgen 85.6; Simon Henrich Adolph 129.5, 250.6, 85, 85.6.
Stel
Aaltje Jans 23; Albert Jans 49.5; Geert Jans 241; Geert 242.1; Geert Jans 179.3, 179.4, 179.5, 241, 242, 243, 284.3, 84.5; Grietje Harms *254, *257; Grietje Jans 242.3; Hinderkien 243.1; Hindrik Jakobs 134.1, 17.1; Jan Geerts 174.4, 207, 207.1, 241, 242, 242.2, 242.3, 242.4, 242.5, 284.5, 56.4, 56.5, 74.11, 8.10, 98.1, 98.2, *106; Jan Jans 23, 241, 243; Jan 104, 104.5, 157.1, 59, 170, 210.7, 224, 241, 243, 243.1, 243.2, 284.3, 284.4, *98; Janna 134.1; Johanna 242.4; Lucas 241.5; Luitje 242.2, 242.5; Marchien 143; Petertien Geerts 241.3; Roelfien Geerts 241.4; Roelfijn Geerts 241.1; Stientje Hendriks 125.2, *52; Willemtje 17.1.
Stevens
Gerrit Jans 165.3; Gerrit Jans 165.3, 176.6, 176.7, 45.3.
Stikker
Jacob 59.1.
Stoffers
Hillebrand Hendriks 254.4.
Stokdijk
Adolf 214.8; Hindrik Adolfs 214.8.
Stoker
Aleida 122.4; Jantien 194.6.
Strating
Aaffien Hindriks 121; Hinderkien Lukas 153.4; Jan 120.3.
Streun, van
Alkedina 243; Geesje 244.1; Harm 104.5, 243, 244, 244.1, *97; Roelf 243, 244.
Stroeding
Zwaantje 147.5, *189.
Strootman
Freerkien Freerks 142.1.
Stuivinga
Lummegijn Arents 177.9.
Stumper
Franciscus 276.2; Joan Dirck 276.2.
Suurd
Hanna Roels 142.1; Janna Roels 142.1; Roelf Tjebbes 142.1.
Swartwolt
Alberdina Margaretha 245.1, 278, *237; Hillechien 175, 245.3; Jan 104.5, 172.5, 174.4, 177, 224, 243, 243.1, 245, 278.6, 284.6, 35.3, 98.3, *97; Margaretha 245.4; Omius 245.4; Roelf 245, 245.2, 245.4, 35.3; Trientje 245.5, 245.6.
Swaving
Geert Alberts 4.4.
Sweers
Annegien 87.2; Gerrit 22.
Swijghman
Gesina 94.

Takens
Annechien 197.7, 246.3; Engelina Willems 69; Folkert Willems 111.5, 246; Folkert Willems 197.7, 246.3; Grietje *321; Hindrik Willems 223, *297; Jan 247.2; Leentien 127.7, 246.1, 44.7; Leentje 247.3; Pieter 111.5, 246.2, 247, 247.2; Take Willems 223, 247, 248; Tako 9.5, *228; Talje Willems 248; Willem 69, 246, 247, 247.1, 248, *297.
Talens
Albert Jans 153.3; Egbertien Jans 146; Harmtien Alberts 153.3.
Tamming
Hindrikje Reinders 289.
Tamminga
Hillegien Stevens 184.
Tebbes
Geertien 106, 108, 231.
Teis
Luichjen *141.
Terweijn
Lambertus *90.
Theken, van
Hendrik 249.1; Tadeus Renici 249; Trientje Rinici 249.2.
Thiessens
Aaltje 16.4.
Thijs
Fennechien 17, 18; Geert 103; Jan Roelofs *141; Luitje 94, *141.
Thijssens
Jacob 16.4.
Tholen
Gerard 168, *217; Gesina 178.
Thomas
Hinderkien 170.4; Lubbert 170.
Tijsens
Eite 11.3, 262.
Timmer
Albartus Hindriks 250.8; Berend Geerts 250.7; Berendina Hindriks 250.1; Geert Hindriks 153.8, 250.2; Geertien Hindriks 188.9; Geertjen Egberts 45.5; Geertruid Hendriks 188.2; Geesje 251.5, 251.6; Grietien 251.3; Harm Geerts 129, 251; Harm 251.1, 251.3; Hindrik Geerts 188.2, 188.9, 250; Hindrik Geerts 153.7, 159.3, 250.5, 250.6, 26.4, *227; Jacob 250.6; Jan 250.5, 251, 251.6; Lammechien Harms 47, 128, 129; Margien Geerts 48.4; Otto 251.2; Roelfje 251.4; Roelof Geerts 250.10; Sikko Hindriks 250.3; Willem 250.9.
Tinge
Annechien Jans 32, 197, 214.
Tingen
Jan 116.1; Trijntje 116.1.
Tip, van der
Jantje 257.4.
Tjaarling
Harm Freriks 17.4.
Tjaden
Aleida Sibila 145.
Tjebbels
Janna Roelfs 142.1.
Tolner
Jantien 229.8.
Tonkens
Reinder 181.
Tonnis
Beerent Conraats 69.1; Coenraad 115, 124.2, 69.1; Hinderkien Coenraads 113.3; Jannes 150.
Tooms
Frerik 170.3; Hinderkien 170.4; Hindrikjen 170.1; Lammechijn 170.2.
Tooren
Mechelina 179.5, 84.5, *125, *166.
Trojen, van
Aafje Albertine 54; Gerrit 54, 54.3; Jacobus 54.3.
Trox
Klaas 290.4.
Tuinman
Albert Geerts 252; Annechien Alberts 22.3, 252.1; Annechien Talens *193; Derk Alberts 252.4; Geert Jans 252; Geert Harms 135; Hillechien Alberts 22.2, 252.3; Jan Talens Geerts 146.4, 243.1; Jan 203.2, 243.1; Jantje Alberts 252.2; Jantje Harms 31.7; Roelof 146, 146.4, 7, 7.2.
Tuinmans
Anna 268.3.
Tummeln
Chistine Sophie *9.

Ubels
Eite 165.2, 75; Geert 118.3; Mettien 118.3.
Udema
Lupko Luppes 268.1.
Uges
Anna Sophia 254.9; Geertje Hindriks 253.6; Hindrik 253, 254.1; Ike 11.3, 262; Jacoba 254.6; Jan Cornelis 254.4;

© 2020 - E.M. van Koldam

Klaas 254, 254.4, 254.5, 254.6; Maria 254.2; Rebekka 254.3, 254.8; Roelf 254.5, 255; Rolina 254.7; Uge Hendriks 253.2.
Uipkes
Marten 256; Pieter 256, 257.
Uiterwijk
Willem 110.6.

Vaart, van der
Adam Mennes 257.3; Fokke 257.2; Jan Mennes 257.1; Martinus 257.4; Menne Jans 257.
Vaster
Gerrit *284; Willem Hendrik 203.1, *284.
Vedder
Aaltien 260.4, 260.5; Aaltje 201.4, 261.2, *282; Abel 259, 259.3; Annechien 261.7; Elle 260.3; Eltien Harms 85.3; Gerrit Harms 258; Gerrit Harms 200.6, 259, *317; Gerritdina 261.6; Grietje 260.2, 261.5; Harm Gerrits 258.4; Harm Harms 259; Harm Jacobs 258, 259, 72.5, 85.3; Harm Gerrits 258.5, 83.5; Hendrik Harms 259; Hendrik Harms 136.1, 198.10, 259.1, 259.2, 259.4, 98.2; Hindrikje 261.1; Jacob Jacobs 57, 260; Jacob 198.10, 259.2, 260.1, 260.6; Jacobs Jacobs 259; Jan Gerrits 258.6; Jan Harms 72.5; Jan Jacobs 260; Jan Jacobs 260.3, 260.4, 76, 77.2; Jannes Gerrits 214.2, 261; Jannes Gerrits 258, 258.4, 258.5; Jantje Jacobs 57; Jantje Jakobs 259, 98.2; Jantje 259.1, 98.2; Kind 258.1; Mettien Gerrits 258.2; Mettien Hendriks 259.4; Pieter 261.4; Rabbe *282; Roelfien 43.4, *64; Teetien Gerrits 258.5; Teetje 261.3.
Veen, van der
Aukien Gosses 49.5; Derk Eitens 148.9; Derk 188.5, 75.3; Grietien 148.9; Harm Hindriks 188.4, 188.5; Harm 188.5, 75.3; Harm Hindriks 9.4; Hendrik 188.4; Marten 99.7; Roelof Gosses 254.5.
Veendijk
Andries 130.4; Egbert 262.2; Eite 262.1; Geert Eitens 11.3; Geert Eitens 11.4; IJke 262.4; Jan Gerrits 262.3; Jeltje 130.4; Kaatje 262.5; Katrina 262.5; Uge Eitens 187.2; Warner Eitens 173.6, 262; Warner Eitens 262.4.
Veenema
Harm Martens 263; Jan Jans 283; Sijtze Johannes 76.
Veenhuis
Jan Thijs 254.5, 254.6.
Veening
Caspar Hinrich 75.4, 75.5.
Vegter
Mattje Gerradus 220.2.
Veldkamp
Sijpke 72.7.
Veldman
Alberdina 265.4; Dorolina 265.2; Freerk 264.5, 265.7; Gerrit 112, 198.6, 208, 246, 264, 48.5, 74.2; Gezina 264.5, 265.7; Henderika 264.7; Hendrik Breeman 264.2; Hendrik 265.6; Hillechien 264.3; Hinderkien 265.4; Jan 176.7, 209, 214.1, 233.3, 264, 264.5, 264.6, 265, 265.1, 265.2, 265.3, 265.4, 265.5, 265.6, 265.7, 265.8, 69.5, *238, *239; Janna 265.5; Jantje 264.1, 265.1; Jeichien 179.1, 214.1, 264.4, *239; Kornelia 179.2, *243; Otto 265.8.
Velthuis
Aaffien Roelfs 16.2; Aaltje 266.2; Hinderk Jacobs 266, 266.2; Luitje Hindriks 266.1; Otte Roelfs 149; Trientje Ottens 149; Trientje 266.3, 266.4.
Veltman
Jacobus 52.2, 52.7, 94; Jan Pauwels 265; Lutgerdina 52.2; Roelof Hammink 52.7.
Venekamp
Annegien Garbrands 36.2, 39.1.
Venema
Geertje Martens 187; Jacob Abels 89; Jan Freerks 85; Jelle Sietzes 76.
Verwerda
Jan Pieters 38.8.
Vettervogel
Akke Douwes 122, 267.1; Douwe Wietzes 122.2, 267; N.N. 267.
Vink
Knellis Ellens 167.2.
Vliet, van
Catharina Maria 179.1, 214.1, *241.
Voorden, van
Catharina Elisabeth 166.
Vorenkamp
Derkje Egberts 268.5, 70; Egbert Geerds 268; Egbert Geerds 240.2; Ennechien 268.3; Geert Roelfs 268; Geert 268.2; Hendrik 268.6; Hendrikje Egberts 268.4; Hindrikje Hindriks 11; Jacobje 268.1.
Vos
Annegien Harmannus 210.1; Claas Jans *322; Grietien Roelfs 125.3, 182.3, *50; Grietje 101.8, 270.1; Harmannus Pieters 210.1, 220; Harmannus *322; Henderika 270.2; Hermannus *322, *323; Hinderika Hermans 220; Jacob 270.5; Jan 125, 125.1, 182.3, 269, 270.2, 270.6, 38.1; Jantien Roelfs 74.7; Jantje Pieters 19, 23, 24; Jelke Roelfs 289.4, 49.3; Jelke Roelfs 207.1; Katherina Roelfs 125, 38.1, 38.5, 38.6; Lammegien 49.3; N.N. 270.4; Roelf Jelkes 125, 269, 270, 289.4; Roelf Roelfs 270; Roelf 270.3; Roelf Jelkes 205, 270, 65.1; Roelf Roelfs 101.8, 174.4, 2.1, 205.1, 270.2, 270.3, 270.4, 64.
Voster
Engelina 9.2.
Vrieling
Annechien 176.1, *229; Annegien 272.3; Borgert 271; Fennechien 174.4, 272.7, 38.8; Geerd Gerrits 261.2; Geerd Gerrits 6, *228; Geertien Jans 272.5, 74.9; Gerrit Jans 272.1, *229; Hillechien 202, 272.8; Hinderkien Jans *28; Hindrik Jans 272.6; Jan Gerrits 272, 272.1; Jan Jans 272.6, 6; Jan Gerrits 35, 35.2, *228; Jan Jans 272.2; Lentze 261.2; Marchien 272.2, 74.3.
Vries, de
Aafke Jans 77.2; Aaltje 229.5, 273.2; Alberdina Pieters 30.1; Antje 57.3; Engbert Hindriks 5; Geertien Sjoerds 13; Geertje Engberts 5; Geessien Jans 244.1; Grietje Jans 182.1, 70.2; Hendrik Hindriks 12.5; Hendrik Hindriks 188; Hillechien Jans 44; Hinderkje 273.3; Hindrik Engberts 12.5, 188.1; Hindrik Johannes *105; Imke Jans *56; Jan Folkerts 238.1, 273, 273.1; Jan Jans 44; Jan Folkerts 101.8, 106.6, 127.5, 162.4, 176.1, 207, 81.7, *106; Jantien 273.4; Melle Hindriks 188.1; Sjoerd Pieters 13.
Vrieze
Grietje Jans 257.2.
Vrieze, de
Jan Jans 207; Marchien Jans 207.
Vroom
Jurjen Kornelius 17.2; Trijntje 17.2.

Walraven
Wobbegien Foppes 108.2.
Warmolts
Geertien Jans 216.4.
Warnders
Pieter 185.1.
Warners
Annechijn 146.
Weeman
Harm Derks 125.2, *52; Lukas 38.6; Roelf 125.2, 38.6, *52.
Weide, van der
Harmina 43.1, 46.
Weijerts
Geertjen 194.5.
Weishaupt
Hendrik 161.1; Henri Adrien 161.1.
Weitering
Ennechien Jans 268.
Weites
Evert Jacobs 112; Jan 112.
Westebring
Lammigje 120.6.
Westenbrink
Jan Jans 131.1; Maria 131.1.
Westendorp
Jantien Hindriks 58; Roelfje Jans 58.
Westerbrink
Aaldrik 274; Annechien Hindriks 227; Helprig 124.1, 147; Hindrik 275; Hindrikje 205, 65.1, 65.7; Roelf 274, 275.
Westerhof
Jan 156, 281.1, *197; Roelf Jans 69.3; Trientien Roelofs

© 2020 - E.M. van Koldam

146.4, 243.1; Zwaantje 203.
Westerhoff
Johannes 281.1, *197.
Westers
Hendrik Jans 39.2.
Wever
Geert Jans 189, 194; Hendrik Gerrits 85.
Wichers
Elisabeth 127.2; Grietje 87; Johanna Elisabeth 166.
Wickenhagen
David Benjamin *57, *58.
Wiechbolds
Lammegien Hindriks 274, 275.
Wiegman
Johannes 101.8, *151.
Wieringa
Anna Kornelis 77.1; Anna 276.2; Bernardus 276.3; Harmannus 276, 290.3, 52.3, 52.4; Hermannus Ludovicus 276.4; Jantje Cornelis 60; Ludovicus 276.1; Ludowicus 276.
Wieting
Theodorus 149.4.
Wijbes
Harmina 106.9; Janna 106.2; Willem 106.2, 106.9.
Wijchers
Eltien 181.1; Jan 181.1.
Wijn, ter
Lambertus 50, *90.
Wijshoff
Henri Adrien 161.1.
Wilkens
Hindrik 190.
Willems
Aaltijn 85.2; Aaltje 153, *227; Aeltjen 221; Arend 44.5; Egbert 66; Hindrikje 191; Jacob 29.4; Jan 3; Maria 205.1; Willem 187.2, 277.
Willemsum
Anna 281.1, *197.
Wilphorst
Aaltje 177.9, 278.1, *237; Cornelsjen 279.5; Egberdina Hinderika 278.7; Egbert Jans 245.1, 278, 279, 280; Egbert 278.9; Egbert Jans 58, 279; Geesje Jans 102, 279.2, 40.1; Hilligje 278.4; Hinderikus Jans 279.3; Jan Egberts 278.2, 279; Jan Egberts 102.2; Janna 278.5; Jannes Egberts 280; Jannes Egberts 279.4, 45; Jantien 278.3; Jantje Jans 279.4, 45; Roelf 278.6; Roelof 278.8; Willem Egberts 279.4, 45.
Wiltes
Grietje 84.
Windmeier
Katharina 85.6.
Wit, de
Aaltje Cornelius 134.1, 17.1; Lammechien Jans 14, 53.2.
Witt Buning, de
Jan 53.2; Jan 45.7.
Woelesius
Hiddo *172; Roelina *172, *173.
Wolde, van
Eite Jans 281; Eite 282.2; Eite Jans 281; Grietje 282.1; Harmtien Hindriks 70, 268; Hinderkien Eijtens 156, 281.1; Hinderkjen 282.3; Hindrik Jans 268; Jan 167.3, 240.2, 38.8; Jannes 282; Marchien 245.6.
Woldendorp
Annegien Boelens 283.1; Boele Obbes 283; Boele Obbes 283.1, 283.3; Jan Boelens 283.3; Obbe Boelens 283.2, 31.5; Obbe Boelens 283.2, *38.
Woldring
Clasien 127.3, *175; Hendrik Jans 197.5, 198.1, 198.4, 284, 284.2, 284.3, 284.4, 284.5, 284.6, 7, 74.11, 98.3, 98.4, 99.1; Hendrik 284, 284.3, 284.5, 74.11; Hillechien 284.6; Jan Jans 284, *175; Jan 284.1; Jantje 197.5, 284.2; N.N. 284.4.
Wolff, de
Arnolda Johanna Geertruid 225.
Wolters
Aaltien 285.2; Albertien 26.4, 26.5; Egbertien 131.3, 286.1; Fennegien Izaaks 149.4; Geesje Piers 228.1; Geesje 36, 279; Hinderkien 2, 90; Jan Jans 205.2, 285; Jan 285, 285.1, 285.2, 286, 48.6, 98.1, *80; Jantien 39.3; Luuwke 26; Marrigje 135; Pier 228.1; Wolter Izaaks 39.3.
Wolthuis
Gerrit 149.9; Koert Klaassens 287; Marijke Coert 287.1.
Woude, van der
Annegien 220.3.
Wuffen
Alberdina Margaretha 290.1; Catharina Jans 289.4, 49.3; Egberdina 289.5, 56; Egbert Jans 289; Frederic 103, 126.7, 288; Geziena 191.2, 288.1, 45.4, *72; Gezijna Buirma 290.4; Hendrika 102.1, 288.4; Hinderikus 288.3; Hinderkien 174, 289.1; Jacob 290.3; Jan Egberts 289; Jan Jans 104.5, 276.4, 288, 290, 290.3, 52.3, 52.4, 59, 84.3; Lammegien 176.6, 288.2, *231; Lammigien 290.2.
Wuffing
Egbert 265.5; Hendrika 102.1, 288.4; Jan Roelofs 265.5.

Zanten, van
Aaltje Hindriks 258.4; Hindrik Cornelis 226.
Zijgers
Mettien 146.1.
Zinger
Hinderk *2.
Zuiderhoek
Anke Hindriks *284.
Zuidhof
Hinderkien Hindriks 148.9.
Zwaag, van der
Ewoldina Cornelis 31.1; Klaas Cornelis 31.1; Klaas Cornelis 106.1, 31.1.
Zweerts
Alberdina *29; Annegien 87.2; Berend 87.2.
Zwierts
Jacob 122.5.

zonder achternaam
Aaltje 4.1; Annechien 159; Annechien Hindriks 176; Freerkien 220; Geesje Roelfs 272.5; Hinderkje 53; Jan Derks 58; Jan Derksema 57.4; Klaasien Klaasen 4.4; Lammert Aberts *289; Marijke 168; N.N. 257, *268, * 306; Onbekend 14, 148.3, 148.9, 151.4, 162.4, 286, 31.8, *8, *330; Sijbegien 259.

* verwijzing naar noot.

© 2020 - E.M. van Koldam